BIBLIOTECA NAZ
Vittorio Emanuele III
XLVIII
G
9
NAPOLI

ITALIA SACRA

Tomus II.

ITALIA SACRA
SIVE
DE EPISCOPIS ITALIÆ,
Et Inſularum adiacentium,
REBVSQVE AB IIS PRÆCLARE GESTIS,
deducta ſerie ad noſtram vſque ætatem.

OPVS SINGVLARE
In quo Eccleſiarum origines, Vrbium conditiones, Principum donationes, recondita monumenta in lucem proferuntur.

Tomus Secundus.
Complectens Metropolitanas, earumq; ſuffraganeas Eccleſias, quæ in Aemiliæ, Flaminiæ, Piceni, Vmbriæque Senonum Inclytis Italiæ Prouincijs recenſentur.

AVTHORE D. FERDINANDO VGHELLO FLORENTINO
Abbate SS. Vincentij, & Anaſtaſij ad Aquas Saluias Ordinis Ciſtercienſis,
Et Sacræ Indicis Congregationis Conſultore.

ROMÆ, APVD BERNARDINVM TANVM. M. DC. XLVII.
SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

NAPOLI

INNOCENTIO DECIMO PONT. OPT. MAX.

D. FERDINANDVS VGHELLVS F. P.

HISTORIAM de Epiſcopis Italiæ eò libentiùs ſuſcepi ſcribendam, BEATISSIME PATER, quòd inde intelligebam fore, vt plures ſacri Antiſtites, ex omnigena exemplorum varietate, ſeriò animarentur ad virtutem, quod vnum inter cætera, à ſinceris rerum ſcriptoribus auent haurire Mortales. Tametſi enim abundè ex præclariſsimis Sanctorum Patrum præceptis, ac monitis Eccleſiarum Rectores ad ſua munia optimè obeunda ſtimularentur, vbi tamen præceptionibus acceſsiſſent Prædeceſſorũ ſpirantia exempla, gemino quaſi calcari, ad gloriam, ſuumq; officium pleniùs implendum, certiſsimè impellendi videbantur. Tantum enim ſcitè dictis præſtant

exempla, quantum quæ verè aliquando acciderunt, ea anteuertunt, quæ vna imaginatione ſolemus moliri. Plura ſpeciosè dicuntur, quæ vbi ad praxim deduxerimus, languent in ipſo conatu, miranturque qui ſolis verbis res contineri arbitrabantur, inter dicta factaque immane adeò interuallum interijci potuiſſe. Vnde etiam colligent homines, quàm *trepidum* ſit cæteris eminere, quæque plurima ſint in faſtigijs diſcrimina. Etenim quid aliud Epiſcopatus eſt, niſi magna ſublimitas, vt Ambroſius loquitur, quæ maiori indiget cautela: honor cæteris alijs præcellentior, qui accuratiori ſolicitudine debet circumuallari: precioſa concredita res, ab eo, cui committitur, aliquando cum incredibili fœnore exigenda. Hæc omnia hanc ſacram noſtram Italiam vtcumque deprompturam ſpero, ſi Tibi mei eiuſmodi labores probentur, BEATISSIME PATER, & tanquam Epiſcoporum ter Maximo Principi, Chriſti Vicario, Petri ſucceſſori, hoc Secundum Operis mei Volumen, iam in hæc tua fœliciſsima tempora geſtiens ad lucem, fuit iure optimo conſecrandum, cum Primum Vrbanus VIII. præceſſor tuus, ſibi inſcriptum amplexatus ſit, regiaq; benignitate, ac fauore proſecutus. Accedit proxime, ex hoc meo labore Tibi, SANCTISSIMO PATRI, vberem gratulationis meſſem prouenturam, cùm releges tuam iſtam

inex-

inexpugnabilem Nauim, vbi fluctuare contigiſſet; validis bonorum Epiſcoporum brachijs, hoc eſt conatibus, ſub tuis Præceſſoribus Romanis Pontificibus deductam fuiſſe ad portum; tum in prouehenda pietate, ijs adnitentibus, Te, tamquam alterum Gygem, centimanum eſſe: nec minus accidet iucundũ, nouiſſe tempora, præteritorum ſæculorum interfuiſſe conſilijs, cauiſſe pericula, tenuiſſe decreta, introſpexiſſe mores, improbos telo Religionis fuiſſe ictos, ac deturbatos de ſede; bonos ſancto Eccleſiæ Throno nobilitatos. Quinimò mirabitur Eccleſia, in plures olim diſsitas, in Te vnum Sanctiſsimum, ac conſultiſsimum Pontificem coijſſe virtutes. Quæ commoda ex hac mea narratione dimanatura proculdubio inuidæ paucorum, ſi quæ fuerit, maledicentiæ præponderabunt, viamque ad tuorum pedum oſcula beatorum Operi meo aperient. Aderit præterea Opus ipſum ex innumera ſerie temporum, quæ continet, annos Neſtoreos BEATITVDINI TVÆ ominaturum, vnaque Tibi gratulaturum huiuſmodi leniſſimum ex iuſtitiæ legibus Imperium: quod vel ex diuturniori vitæ ſpatio, vel ex regnandi fœlicitate Superi viſi ſunt approbaſſe, ac protendiſſe mortalibus hanc exultantis ſæculi de Tua ad Petri Sedem exaltatione conceptam lætitiam. Quæ me præcipue præ cæteris fateor alacritate multiplici, ac ma-

xima

xima afficient, ſi Tu, SANCTISSIME PONTIFEX, hos meos qualeſcunq; labores ſub Tua tutela iuſſeris perennare: vt inde omen ſint accepturi viuentes; Te, qui literas amas, & ſuſcipis, ad clauum ſedente, Arma eſſe ceſſura Togæ, bonaſque Artes, diuturnioris pacis alumnas, aucturas ad decus. Viue diù fœliciter, publicæ concordiæ, & Orbi quibus Columbam protuliſti ramum Oliuæ portantem; vt pax laureata rediret diuturniùs duratura. Romæ Kalendis Decembris, anno à Chriſto nato M.DC.XLVI.

CAN-

CANDIDE LECTOR.

IAM Tomus Secundus noſtræ Italiæ geſtit ad lucem, quem quatuor fama inclytæ Prouinciæ, quatuorque Metropolitanæ, cum ſuis ſuffraganeis Eccleſijs locupletabunt, eodem omnino ordine, Alphabetico ſcilicet, à nobis opportunè excogitato, vt omne dignitatis odioſum certamen conficeretur. Inde perbellè accidit, vt ab AEmilia exordiremur, vbi Bononia nobiliſſima Ciuitas ſituata eſt, mater ſtudiorum, doctiſſimorum hominum ſeminarium, domicilium antiquiſſimæ nobilitatis, cui quidem Metropolitana dignitas recenter obuenit, quam tamen nobilitate, clare geſtis, inſignique dignitate, iam olim commeruerat.

Secundum locum implebit Rauenna Metropolis Flaminiæ antiquiſſima, ac nobiliſſima, adeo olim potens, vt circumadiectas Eccleſias ſæpius impugnaret, ipſique Romanæ Sedi facta ſuperba minaretur.

Tertio loco Piceni Prouincia vetuſtiſſima, Metropoliſque Firmana has ſequetur, tempore recentior, ſed ob magnitudinem, eminentiamque huius gradus digniſſima.

Poſtrema huius Secundi Tomi Prouincia erit Vmbria Senonum, Vrbinatiumque Metropolis, vbi olim regnarunt Feltrenſes, Roboreique Duces, armorum togæque lumina, quorum præſentem orbitatem glorioſè ſubleuare videtur Sereniſſima Victoria Roborea Magna Duciſſa Hetruriæ, Mediceæ poſteritatis ſpes vnica, ornamentum ſingulare.

In Metropolitanis autem æque, ac in Cathedralibus, idem narrandi ordo cernetur, idemque veritatis candor, quo in primo Tomo vſi ſumus, quem veridicorum Hiſtoricorum medulla antiquiſſima monumenta, priuilegia, bullæque Pontificiæ, ſanctiones, diplomataque Imperatoria, aliorumque Principum ſpectatæ iuriſdictionis nobis ſubminiſtrarunt. Inde perſpicua illarum Eccleſiarum felicitas erit, quæ ita ſapuerunt, vt contra bella, incurſiones, incendia, eluuiones, oſoreſque Eccleſiaſticæ libertatis ſua iurium monumenta, venerandæ antiquitatis veros Theſauros tueri potuerint.

Cæterum ne, Lector, mireris, ſi in noſtro Secundo hoc Volumine, alijſque ſequentibus, frequētiora gentilitia ſtemmata Epiſcoporum tibi occurrent. Hi enim ſecundi præ primis viſi ſunt ſapuiſſe, qui ad illuſtrandam gentem ſuam, quod primi illi, plerumque contumaces ad monita facere neglexerant, mihi ſcribenti ſuis coloribus expreſſa ſtemmata humaniſſime tranſmiſerunt. Vt igitur volentibus obſequioſe reſpondemus, ſic noſtrum non erat, ad officium ſuum alienam proteruiam compellere.

Denique lætabere, Lector, nos huius Tomi fini adiecisse Hiſtoricos, pioſque verſus, nondum typis expreſſos, Alphani primi famoſi Salernitani Archiepiſcopi, qui Gregorij Septimi Papæ vixit temporibus. Eandem verò Hiſtoriarum Italicarum coronidem, cæteris voluminibus noſtræ Sacræ Italiæ ad abſoluenda, quæ reſtant, appingendam expecta, quarum nonnullæ ſelectiores apud me M. S. aſſeruantur. Si tu interim, Lector, hunc qualemcumque noſtrum laborem æqui bonique perges conſulere, & Vale.

VRBANVS

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

CVM ſicut exponi Nobis nuper fecit dilectus filius Bernardinus Tanus librorum impreſſor Almæ Vrbis noſtræ, ipſe vnum Hymnos Sacros Breuiarij Romani S.D.N. Vrbani Papæ VIII. auctoritate recognitos; ac alium librum à dilecto filio Ferdinando Vghello Monacho Ord. Ciſtercien. & Abbate Monaſterij SS. Vincentij, & Anaſtaſij ad Aquas Saluias nuncupati propè, & extra muros Vrbis eiuſdem Ordinis compoſitum Italia Sacra de Epiſcopis Italiæ, & Inſularum adiacentium reſpectiuè intitulatos typis mandauerit, vereatur autem, ne alij qui ex alieno labore lucrum quærunt, eoſdem libros etiam imprimi curent in graue dicti Bernardini præiudicium, Nobis propterea humiliter ſupplicari fecit, vt ſibi deſuper opportune prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur eiuſdem Bernardini indemnitati in præmiſſis conſulere, ipſumque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi volen. & à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis. ſi quibus quomodolibet innodatus extitit ad effectum præſentium dumtaxat conſequendarum ſerie abſoluen. & abſolutam fore cenſen. ſupplicationibus huiuſmodi inclinati. Eidem Bernardino vt decennio proximo durante à primæua dictorum librorum, dummodo tamen illi antea à dilecto filio Magiſtro Sacri Palatij Apoſtolici approbati ſint, impreſſione computan. Nemo tam in Vrbe quam in reliquo Statu Eccleſiaſtico mediate, vel immediate Nobis ſubiectus libros ſine ſpeciali dicti Bernardini, aut eius hæredum, & ſucceſſorum, vel ab eis cauſam habentium licentia imprimere aut ab alio. vel alijs impreſſos vendere, ſeu venales habere, ſeu proponere poſſit. & valeat, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium concedimus, & indulgemus, inhibentes propterea vniuerſis vtriuſque ſexus Chriſtiſidelibus, præſertim librorum impreſſoribus ſub quingentorum ducatorum auri de Camera, & amiſſionis librorum, & typorum omnium pro vna Cameræ noſtræ Apoſtolicæ, ac pro alia dicto Bernardino, aut eius hæredibus, & ſucceſſoribus, vel ab eis cauſam haben. præſentis, & pro reliqua tertijs partibus accuſatori, & Iudici exequenti irremiſsibiliter applicandorum, & eo ipſo abſque vlla declaratione incurrendis pœnis, ne decennio huiuſmodi durante libros prædictos aut aliquam eorum partem tam in Vrbe, quàm in reliquo Statu Eccleſiaſtico præd. ſine huiuſmodi licentia imprimere aut alibi ab alio, vel alijs impreſſos vendere, vel venales habere, ſeu proponere quoquo modo audeant, ſeu præſumant. Mandantes propterea dilectis filijs noſtris, & Apoſtolicæ Sedis de latere Legatis, ſeu Vicelegatis, aut Præſidentibus, Gubernatoribus, Prætoribus, & alijs Iuſtitiæ miniſtris Prouinciarum, Ciuitatum, Terrarum, & locorum Status noſtri Eccleſiaſtici, quatenus eidem Bernardino eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus, ſeu ab eis cauſam haben. huiuſmodi in præmiſsis efficacis defenſionis præſidio aſsiſtentes quandocunque ab eodem Bernardino, ſeu alijs prædictis fuerint requiſiti pœnas prædictas contra quoſcunque inobedientes irremiſsibiliter exequantur. Non obſtan. Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac quibuſuis ſtatutis, & conſuetudinibus etiam iuramẽto, confirmatione Apoſt. vel quauis firmitate alias roboratis priuilegijs, quoque indultis, & litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſsorum quomodolibet conceſsis, confirmatis, & approbatis, cæteriſque contrarijs quibuſcunq. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis etiam in ipſo opere impreſsis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ adhiberetur ipſis præſentibus ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub Anulo Piſcatoris die 15. Decembris 1643. Pontificatus noſtri anno vigeſimo primo.

M. A. Maraldus.

Facultas Reuerendiſſimi Præſidis Congregationis S. Bernardi Italiæ Ordinis Ciſtercienſis.

NOs D. Cæſarius Vannozzius Florentinus Sacræ Theologiæ Doctor Abbas Ciſtelli Florentiæ, ac Præſidens Generalis Congregationis S. Bernardi in Italia Ordinis Ciſtercienſis, facultatem concedimus, vt ſecundum Volumen, quod inſcribitur, *Italia Sacra, ſiue de Epiſcopis Italiæ, & Inſularum adiacentium &c.* a R. P. D. Ferdinando Vghello Sanctorum Vincentij & Anaſtaſij ad Aquas Saluias, noſtræ Congregationis Abbate, & in Romana Curia Procuratori Generali, peruigili labore compoſitum, prælo committatur, ſi ijs, ad quos pertinet, videbitur. In quorum fidem has litteras manu propria ſubſcripſimus, ac noſtro ſolito ſigillo firmauimus. Florentiæ in cœnobio noſtro S. Mariæ Magdalenæ Ciſtelli die 4. Octobris 1645.

D. Cæſarius Vannozzius Abbas & Præſidens.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſſ. Magiſtro Sacri Apoſtolici Palatij.
A. Sacratus Epiſcop. Comaclenſis Viceſgerens.

A P P R O B A T I O.

EX commiſſione Reuerendiſſ. Patris Fr. Vincentij Candidi Magiſtri Sacri Palatij Apoſtolici, legi Tomum ſecundum Italiæ Sacræ à R. P. D. Ferdinando Vghello SS. Vincentij & Anaſtaſij ad Aquas Saluias Abbate compoſitum, admiratuſque ſum hominis in colligendis vetuſtis monumentis ſolertiam, in diſponendis improbum laborem, in edendis felicitatem. Plurimum ei debent integræ hæ prouinciæ, quarum Eccleſias illuſtrat, & ſacros Antiſtites recenſet, vti vniuerſa etiam debebit Italia, vbi totum opus expleuerit, quod ſummè percupiunt docti, quique rerum antiquarum ſtudioſi. Vt volumen hoc typis committatur, nihil eſt quod impediat, nihil habet doctrinæ Catholicæ diſſonum, nihil bonis moribus aduerſum. Ex Collegio Romano S. Iſidori ſtrict. Obſer. Fratrum Minorum Hibernorum die 20. Nouembris 1645.

Fr. Lucas Vvaddingus.

Imprimatur.
Fr. Raymundus Capiſuccus Magiſter, & Socius Reuerendiſſ. P. Fr. Vincentij Candidi S. Palatij Apoſtolici Magiſtri Ord. Præd.

PROTESTATIO AVTHORIS.

CVM Sanctiſſ. D. N. Vrbanus Papa VIII. die 13. Martij anno 1625. in S. Congregatione S. R. & Vniuerſalis inquiſitionis Decretum ediderit, idemque confirmauerit die 5. Iulij anni 1634. quo inhibuit imprimi libros hominum, qui ſanctitate, ſeu Martyrij fama celebres è vita migrarunt, geſta & miracula, vel reuelationes, ſeu quæcumque beneficia, tamquam eorum interceſſionibus à Deo accepta continentes ſine recognitione, atque approbatione Ordinarij, & quæ hactenus ſine ea impreſſa ſunt, nullo modo vult cenſeri approbata. Idem autem Sanctiſſimus die 5. Iunij 1631. ita explicauerit, vt nimirum non admittantur, Elogia Sancti, vel Beati abſolutè, & quæ cadunt ſuper perſonam, bene tamen ea, quæ cadunt ſupra mores, & opinionem cum proteſtatione in principio, quod ijs nulla adſit authoritas ab Eccleſia Romana, ſed fides ſit tantum penes auctorem. Huic Decreto, eiuſque confirmationi, & declarationi obſeruantia, & reuerentia, qua par eſt, inſiſtendo profiteor, me haud alio ſenſu, quicquid in hoc libro refero accipere, aut accipi ab vllo velle quàm quo ea ſolent, quæ humana dumtaxat auctoritate non autem diuina Catholicæ Romanæ Eccleſiæ, aut S. Sedis Apoſtolicæ nituntur, ijs tantummodo exceptis, quos eadem S. Sedes Sanctorum, Beatorum, aut Martyrum Catalogo adſcripſit.

INDEX

INDEX ALPHABETICVS
ARCHIEPISCOPATVVM, ET EPISCOPATVVM,
Qui in hoc Secundo Tomo Italiæ Sacræ recenſentur.

Bononia.	Bologna.	fol. 2
Firmum.	Fermo.	739
Rauenna.	Rauenna.	320
Vrbinum.	Vrbino.	859

Adria.	Adria.	fol. 396
S. Angelus in Vado.	S. Angelo in Vado.	975
Ariminum.	Rimini.	406
Bertinorium.	Bertinoro.	630
Burgum S. Donnini.	Borgo à S. Donnino.	77
Callium.	Cagli.	888
Cæſena.	Ceſena.	431
Ceruia.	Ceruia.	485
Comaclum.	Comachio.	502
Crema.	Crema.	69
Fauentia.	Faenza.	510
Ferraria.	Ferrara.	540
Forum Liuij.	Forlì.	602
Forum Popilij.	Forlimpopoli.	630
Forum Sempronij.	Foſſombrone.	909
Imola.	Imola.	667
Macerata.	Macerata.	804
Mons Altus.	Mont'Alto.	824
Mons Feretranus, vel Leopolitanus.	Monte Feltro.	929
Mutina.	Modena.	87
Parma.	Parma.	179
Piſaurum.	Peſaro.	947
Placentia.	Piacenza.	244
Regium Lepidi.	Reggio.	297
Ripa Tranſona.	Ripa Tranſona.	834
Saſſena.	Sarſina.	702
Senogallia.	Sinigaglia.	956
S. Seuerinus.	S. Seuerino.	845
Tolentinum.	Tolentino.	850
Vrbania.	Vrbania.	975

IN APPENDICE:

Caſinus Mons	Monte Caſino.	1027
Lipara.	Lipari.	1042
Triuentum.	Triuento.	1073

ITALIA

ITALIA SACRA
FERD. VGHELLI
Abbatis Ordinis Ciſtercienſis.

PROVINCIA TERTIA
SEV ÆMILIA,
Siue Inſubria Ciſpadana, in qua Bononienſis Metropolis cum ſuis Suffraganeis deſcribitur.

ÆMILIA, vt fert antiquior, A communiorque ſententia, ab Arimino ciuitate exordiebatur, vnde finem accipiebat Flaminia, vſque ad Padum flumen vltra Placentiam, totuſque huiuſmodi terræ tractus Æmilia vulgo appellabatur. Alij vero ab Arimino, vſque ad flumen Scultennam illius compulere confinia, quam cum deinde ſubſecuti Coſmographi cum Flaminia confudiſſent, atque vtramq; cum Ciſpadana Inſubria; B Paulo Diacono lib. 2. de Geſtis Gothorum viſi ſunt feciſse licentiam, totam Inſubriam Ciſpadanam Æmiliam appellandi, hoc eſt totum illum terræ tractum, qui à Scultenna, vſque ad Padum, ſupra commemorauimus pertinere. Hunc auctorem modo ſequemur, & à Bononia, huius Prouinciæ principe ciuitate, atque Metropoli paululum retrogradati exordium huius tertiæ Prouinciæ ſumemus, deinde de ſex Epiſcopatibus, illius Suffraganeis inſtituemus narrationem. Cæterum hæc Prouincia vt citra Padum, etiam Bononiam complectitur, aeris ſalubritate, nobilitate incolarum, copia frugum, induſtria gentis, opibus, atque armis nulli alteri videtur eſſe ſecunda.

METROPOLITANA BONONIENSIS SEDES

Cuius Suffraganei Sequentes ſunt,

Epiſcopatus.
- Cremenſis
- S. Donnini, ſeu Burgi S. Donnini
- Mutinenſis.
- Parmenſis.
- Placentinenſis.
- Regij Lepidi.

BONONIA Æmiliæ caput, Italicarum ciuitatum nobiliſſima, quam Priſci etiam Felſinam dixere, ad Apennini radices media via Æmilia ſita eſt, prope fluuium Rhenum, quam Ptolemæus in ſexto clima te collocat, ad longitudinis gradū 33. cum dimidio, latitudinis vero 43. & 30. Ad meridiem memoratum Apenninum proſpectat, Ab oriente flumine Sauennæ alluitur; a ſeptentrione illi adiacet explicata, lataque planities; ab occidente eidem propior labitur Rhenus fluuius quam iterum torrens Sapina mediam iucunde partitur. Idem Ptolemæus ad Togatam Galliam Bononiam vult pertinere: Plinius vero ad octauam regionem, Zoſimus Æmiliæ adſcribit. De eius exordio fabuloſa obtrudunt incautis, Hieronymus Albertuccius, Ioannes Garzonius, ab Annio Viterbienſi fabularum egregio Architectore pleraque mutuati; quibus ob dulcem patriæ amorem Leander Albertus proplor fuiſſe

A videtur. Cæterum probabilior opinio eſt, ab antiquis Hetruſcis fuiſſe ædificatam, quos deinde cum Galli Boij exegiſſent, ciuitatem illam Boionam dixere, quæ quondam Felſina fuit, vt Volaterranus narrat in commentarijs vrbanis, Petruſq; Marſus, ſuper Silium Italicū. Bononiæ autem tum exordium, tum opes, tum laudes, egregie ijs carminibus complexus eſt Adrianus ille Cornetanus Cardinalis, qui deinde coniurationis ſuſpectus iram Decimi Leonis declinans, infelici fato correptus, nuſquam deinceps comparuit.

B

Vrbis antiqua ingens Hetruſcis Regia quondam
Felſina, tum Boijs fato irrumpentibus impar
Accepiſſe nouum fertur Bononia nomen:
Verum vbi ſunt Boij Romano milite pulſi,
Barbariem excuſſit, cæpitque Bononia dici.
Subditur ad Boream radicibus Apennini.
Planicie accliue procumberis ſolis ad ortum (bem.

C

Inter aquas Sapinæ & Rheni, quarum vtraq; in vr.
Ducta vehit, reuehitque rates, priſtinaque verſat;
Aemiliæ decus, & belli, paciſque patrona
Diues opum variarum, & nullius indiga cultus.
Muſarum domus atque omnis nutricula iuris.

Romam

Romam antiquitate præit: Galli quippe iam inde
à Tarquinij Priſci temporibus eiectis inde Hetru-
ſcis, Bononiam occuparunt; ſed cum Boij viciſ-
ſim à Romanis militibus ſuiſſent expulſi, Roma-
norum colonia euaſit, vt memorat Liuius anno
IↃLXV. Conſ. M.Fuluio nobiliore, ac Cn.Man-
lio Volſene. Feſtus Bononiam vocat municipium
ſui iuris. Præter citatos auctores illius memine-
runt Tacitus, Strabo, Appianus, Dion, Suetonius
in Auguſto, atque Nerone, Mela, Trebellius Pel-
lio in Cenſorino, Procopius de Bello Gothorum,
Paulus Diaconus, Silius Italicus, Cicero, Velleius
Paterculus, Antonini Itinetaria, alijque antiqui
ſcriptores. Cum deflagraſſet, illam Claudius Cæ-
ſar ducentorum millium aureorum impenſa re-
ſtaurauit, vt Tacitus narrat in 12. Populi Roma-
ni proſperiorem fortunam ſecuta eſt, Marcique
Antonij deinde partibus acceſsit, atque vſque ad
Gratiani Imperatoris tempora eandem fidem
populo Romano ſeruauit, deinde cum ad liber-
tatem aſpiraſſet, vocaſſetque plebem ad pileum,
adhuc nouæ libertatis iura defendentem, Aſcule-
pius Præfectus Imperatoris ad officium compulit,
in ea arce præualida ædificata, quæ rebellantibus
timori eſſet, ac fræno. Sed nihilominus paulo
poſt rebellantem Theodoſius Imperator in mul-
ctam defectionis excidit, ciuibus pene omnibus
occidione deletis: ſed Theodoſio illam deinde
reſtaurante, quaſi vrbs noua ſtetit, diſciplinarum
domicilio aucta, ad preces ſancti Petronij Epiſco-
pi. Cum autem deinceps Leo III. imperaret, Lon-
gobardorum tyrannidem ſenſit, donec Pipino
Francorum Rege illam in libertatem iterum aſſe-
rente, cum Rauennate exarchatu ex eiuſdem Re-
gis munificentia Eccleſiaſticæ iuriſdictioni ceſsit,
quam deinde regiam largitatem Carolus Magnus;
primuſque Lotharius Imperator æmula virtute ſe-
cuti dicuntur. Cæterum, vt ſere ſemper morta-
lium res fluctuare videntur, modo Cæſaribus,
Pontificibus modo, modo tyrannis ciuibus, ac
demum comitiſſæ Mathildæ, quæ illam demum
Chriſtiana pietate cogente Eccleſiaſticæ iuriſdi-
ctionis fecit, coacta fuit parere. Cum autem Bo-
nonienſes ciues ſe in libertatem aſſeruiſſent, adeo
cœperunt florere opibus, valere armis, vt collatis
ſignis, Imolam, Fauentiam, Rauennam, Ceruiam,
Forum Liuij, ac pene totam Flaminiam ſub ſuam
redegerint poteſtatem, ea poſtea laxitate imperij
Fridericus Imperator cauit Bononienſes, cum
Hentium ex damnato concubitu filium ſuum
Sardiniæ Regem indigne tuliſſet ſuiſſe captum.
Haud autem maiora vnquam detrimenta Bono-
nia perpeſſa eſt, quam à ciuibus Lambertuccijs,
atque Geremijs, qui implacabili odio inuicem
quondam de imperio decertarunt. Quorum cum
aliquando tandem opes, armaque fortuna belli
fregiſſet, Peppulos, Vicecomites Mediolanenſes,
Bentiuolos haud mitiores tyrannos habuere ſuc-
ceſſores. Hos Pontificij legati exegere non ſemel,
ſæpeque exacti ab illis illuſtria variantis fortunæ
exempla præbuere. Donec Iulius II. eius ciuita-
tis arrepto fræno ſtabilem dominandi rationem
viſus eſt inſtituiſſe, quadraginta Senatoribus crea-
tis, qui quandam libertatis imaginem referentes,

A cætero populo exemplo eſſent, ac duces eccleſia-
ſticum iugum leuius tolerandi. Vetus memoria
tenet, quam omnis ætas venerata eſt, vt teſtatur
Sigonius lib. 1. de Epiſcopis Bononienſibus, hanc
ciuitatem Chriſtiana ſacra ſuſcepiſſe ab Apolli-
nari Æmiliæ Apoſtolo, quem Petrus Apoſtolorum
Princeps illuc dicitur deſtinaſſe. Qui tametſi Ra-
uennæ ſedem fixerit, Æmiliā tamen totam Chri-
ſti Euangelio impleuit, ibique clerum quanquam
ſæuientibus adhuc tyrannis, informem inſtituit,
adeoque profecit Bononiæ, vt plures qui ibidem
Chriſti fidem amplexati ſunt, martyres illuſtres
euaſerint, in quibus enituere Hermes, Aggæus,
& Caius, qui ſub Maximiliano corona ſunt deco-
rati martyrij: Agricola item & Vitalis martyres,
B quos vt præcipuos, tutelares diuos Bononia ſem-
per venerata eſt. Verum cum etiam ſub perſe-
cutione, Chriſtiana fides altas ibi radices egiſſet,
maiorque iam fidelium numerus haberetur, quā
quod capite videretur poſſe carere; Dionyſius
ſanctiſsimus Pontifex, Zamam virum pietate præ-
clarum primum Bononienſium Epiſcopum ordi-
nauit, qui a ciuibus lætanter exceptus, ibi Epi-
ſcopatus thronum fundauit, paruo ibidem in ho-
norem ſancti Petri ædificato templo, quod inte-
rim voluit eſſe pro cathedrali, donec nobile, am-
pliſsimumque templum, quod hodie ſancto Petro
ſacrum non ſine admiratione ſpectamus, in
totius Æmiliæ cathedralem ædificaretur. Cæte-
rum Bononienſium pietatis teſtes ſunt, tot tem-
C pla in honorem ſanctorum munificentiſsime ædi-
ficata, ampliſsimiſque cenſibus aucta receptique
intra Bononiam omnis ordinis ſacri alumni, ſu-
perbaque cœnobia. Porro inter cætera ſancti
Petronij, Bononienſium protectoris, templum
viſendum eſt, quod ſi aliquando abſolui contin-
gat, futurum eſt, vt nulli alteri cedat, ea ijs, quæ
in tota Italia habentur celebriora. Secundum
hoc ſancti Dominici cœnobium ſpectatæ magni-
tudinis, ac elegantiæ eſt, vbi eiuſdem ſancti ſa-
crum corpus quieſcit, candidi marmoris tymbo,
excellenti opere perfecto; caput vero in tho-
lo quodam ditiſsimo monſtratur; prætereaque
vna ex precioſiſsimis ſpinis de aculeata Serua-
toris Chriſti corona cum Biblijs ab Eſdra Pro-
pheta in album corium deſcriptis. Hoc quoque
templo ſiti ſunt celeberrimi iureconſulti; item
D oratores præſtantiſsimi, alijque plurimi excellen-
tes viri. Ipſo in cœnobio ampliſsimo, præter
alia nec ignobilia opera, celebris bibliotheca eſt.
Item ſancti Auguſtini, ſancti Franciſci, ſancti
Saluatoris Canonicorum Regularium; vbi cœ-
nobium inter Italiæ totius egregia opera nume-
randum: ſancti Stephani vbi tot ſacratæ reliquiæ
monſtrantur a diuo Petronio huc delatæ: ſancti
Ioannis Montani, in quo Canonici regulares
Lateranenſes ſacris operantur, atque Carmelita-
rum ſancti Martini ſpectabilia templa ſunt, præ-
ter alia, quæ hic breuitatis cauſa non recenſentur.
Vigintiduo Religioſorum monaſteria Bononiæ
ſpectantur cum Abbatijs ſancti Proculi Benedi-
ctinorum, ac ſancti Michaelis ordinis Montis Oli-
ueti in nemore. Item decem & nouem Col-
legia, in quibus illud a Sixto Quinto inſtitutum,

auctumque prædiuite cenſu ſanctæ Mariæ Stratæ olim Ciſtercienſiũ iuriſdictionis cœnobij eminere videtur. Metropolis quatuor dignitatibus decoratur cum ſexdecim canonicis, duodecim manſionarijs, viginti capellanis, ac ſeminario triginta clericorum, qui illic obſequio diuino ſubſeruiunt: ex regula recentis architectonicæ perpulchra nitet Eccleſia. Hæc iam inde a piæ inſtitutionis initio cathedralis fuit, eiuſque antiſtes Archiepiſcopi Rauennatis ſuffraganeus, ex priuilegijs Pontificum, ac imperatorum principatus titulo condecoratus. Gregorius XIII. Bononienſis Pontifex Max. præcipuo amore in patriam in totius Æmiliæ metropolim illam erexit, eaemitque a Rauennati ſubiectione. Cardinalis Gabriel Paleottus, qui Bononienſis Epiſcopus erat, primus illius Eccleſiæ Archiepiſcopus dictus eſt, Imolenſi, Ceruienſi, Mutinenſi, Rhegienſi, Parmenſi, Placentinoque Epiſcopis eidem attributis ſuffraganeis. Torſit ea rerum conuerſio Archiepiſcopum Rauennatem, cum tot Eccleſias cum Bononienſi ſibi decidere animaduerteret, liteſque vſque ad Clementis VIII. hinc inde exæſtuarunt, qui Imolam, Ceruiamque ſub Rauennati iuriſdictione eſſe decreuit: Cremam autem, ac ſanctum Domninum Bononienſi accedere, ea rerum moderatio diſſẽſiones iugulauit. Nobilis vero Nonantulana Abbatia, ab omni iure olim exempta, Bononienſibus partibus vltro acceſſit. Gaudet autem Bononienſis Eccleſia perampla diœceſi, ac prædiuite cenſu, nobilitaturque bonarum artium publico ſtudio, illic à Theodoſio Imperatore munificentiſsime inſtituto, quod cum peramplo priuilegio firmaret, eam academiam ſcientiarum omnium fontem, atque arcanorum ſacrum armarium honoris ergo appellat. Quæ cum deinde pacis ornamenta gentium diſsidia propemodum euertiſſent, a Carolo Magno, Lotharioque primo reſtituta ſunt, cum in hæc verba priſtinam eius ſtudij dignitatem prius commemoraſſet: Legum ac iuris ſchola vna fuit, & ſola Bononia; extatque de ea Calcbondylæ illud honorificum teſtimonium: Bononia opibus, & reliqua felicitate præcipuis Italiæ vrbibus non cedit. literarum vero ſtudijs ſuperat. Petro vero Ancborano vera Mater ſtudiorum eſt, affirmatque Actius legalium ſtudiorum Bononiam ſemper obtinuiſſe monarchiam, Gloſs. 1. ſul C. de teſtamen. legum nutricem appellat. Clemens V. in concilio Viennenſi, vt Bononienſe ſtudium proueheret, linguas Hebraicam, Arabicam, Chaldæamque cenſuit illuc inducendas. In ea academia totius Europæ doctiores publice profeſſi ſunt, qui in omni memoria ſibi ſimiles produxerunt alumnos. Quamplures protulit ſanctos, ac quinque omnino Pontifices, Honorium ſcilicet II., Lucium II. Gregorium XIII. Innocentium IX. Gregoriumque XV. Cardinalium vero, Epiſcoporum, ac Prælatorum via poſsit iniri numerus. Nec minus Bononiẽſes valuerunt in armis; legat qui volet, Leandrum Albertum ac Nicolaum Paſchalinũ Alidoſium, qui de ijs duo magna ediderunt volumina. Ad pleniorem autem Bononienſis ciuitatis cognitionem maxime iuuabunt legentes, Carolus

A Sigonius in Bononienſi hiſtoria, Scipio Balbus, Stephanus Ghighius, Ioannes Boterus, Antonius Codrus Vrceus, Cherubinus Gherardaccius, Franciſcus Scotus, Nicolaus Burcius, Paulus Merula, Blondus, Carus, Gaſpar Bombacius, Iodocus Hondius, & alij. De eiuſdem ciuitatis Epiſcopis Sigonius quatuor edidit libros. Paleottus autem Cardinalis breuem eorundem catalogum confecit, e quibus alijſque mutuati ſumus hanc ſequentem Bononienſium Præſulum ſeriem. Bononienſis Eccleſiæ redditus taxa in libris Cameræ Apoſtolicæ mille Florenorum aureorum habetur, verus valor ad quatuordecim millia ſcutorum aſcendit.

1 S. ZAMAM, primum Bononienſem Epi-
B ſcopum. S. Dionyſius Pontifex ordinauit circa annum Domini 270. Hic ſæuiſsimæ perſecutionis tempore huius Eccleſiæ fundamenta ſubſtruxit, gentileſque quamplures ad fidem Chriſti conuertit. In vicis ſedem fixit, vbi in D. Petri Apoſtoli honorem excitauit ſacellum, quo diu pro cathedrali ſubſecuti Præſules vſi ſunt, donec vbi modo cernitur, ſplendidior ſubſtrueretur. Diu ſuperſtes fuit, pluresque presbyteros ordinauit, decedens ſepultus fuit, vbi fixerat ſedem. Eius concelebrant feſtum Bononienſes die 24. menſis ianuarij. De quo Roman. Martyrologium hac ipſa die.

2 S. FAVSTINVS hanc eandem rexit Ec-
C cleſiam temporibus Conſtantini Magni an. 312. E viuis exemptus eſt die 30. menſis ianuarij, ſepultuſque eſt in eodem ſacello apud ſuum Anteceſſorem cum hac inſcriptione, quam etiam nunc legimus apud S. Felicem.

HIC REQVIESCVNT
CORPORA ZAMÆ PRIMI EPISCOPI
ET FAVSTINI SECVNDI
CIVITATIS BONONIÆ.

3 DOMITIANVM S. Fauſtinus excepit, vt narrat Nicolaus Paſchalinus. Alidoſius in lib. virorum illuſtrium Bononien.

4 IOANNES.

5 S. BASILIVM S. Silueſter Bononienſem euexit ad ſedem. Hic Ariminenſi concilia-
D bulo interfuit, atque ad viginti annos ſibi creditam Eccleſiam adminiſtrauit. SS. Petri, & Pauli templum vel a fundamentis ſubſtruxit, vel abſoluit. Tradunt enim plures ſanctum Fauſtinum illius fundamenta iecisse. Ibi ergo decedens ſepulchrum accepit an. 350. vbi fertur vixiſſe, eiuſque feſtum celebratur die 6. menſis martij. De quo Martyrolog. Roman. ea ipſa die.

6 S. EVSEBIVS Bononienſis Eccleſiæ Põtifex, vixit temporibus Gratiani, ac Theodoſij Imperatorum. Familiariter ſancto Ambroſio Epiſcopo vſus eſt, cum quo, alijſque ſanctis Epiſcopis concilio Aquileienſi interfuit anno 381. Traditur ædificaſſe illum monaſteria SS. Agricolæ, & Vitalis, ac ſancti Proculi. Quam autem ſub hoc ſancto Paſtore Bononienſis Eccleſia ſanctitate floruerit, teſtatur ſanctus Ambroſius lib. 1. & 3. de Virginibus. Eius feſtum ſolemne habetur die

vige-

vigeſimo ſexto menſis ſeptembris.

7 S. FFLIX Mediolanenſis, alumnus, diaconuſque ſancti Ambroſij, poſt cuius exceſſum, cui interfuerat, ad Bononienſem thronum aſſumptus eſt circa annum 400. Fama tenet, conſtanſque traditio, hunc S. Epiſcopum ædificaſſe monaſteria SS. Narboris, & Felicis, Sanctorumque Geruaſij, & Protaſij, e viuiſque exemptum in S. Narboris cœnobio fuiſſe tumulatum, die 4. menſis decembris anno 429. De eo Martyrol. Rom. hac ipſa die.

8 S. PETRONIVS Bononiæ patronus, atque protector, patria Conſtantinopolitanus, fuit filius Petronij clariſsimi viri. Hic cum iam inde a puero monachalem vitam fuiſſet profeſſus diuinorumque contemplationi ſe penitus dediſſet, vt ſanctiorem vitam conſequeretur, a Theodoſio Imperatore ad Cæleſtinum primum Pontificem miſſus, ab eodem Pontifice Bononienſis eſt dictus Epiſcopus circa annum Domini 429. Arrianæ adhuc hæreſis reliquiæ tum Bononiæ, tum per totam Italiam Chriſtianos ſæuiſsime diuexebant. Quarum fibras Petronius qua verbo, qua vitæ incomparabili exemplo magna ex parte Bononiæ excidit, miriſque modis Chriſtianam fidem propagauit, clerumque fundauit. Plura templa in ſanctorum honorem conſtruxit, inſtituitque parochias, quarum ope nouiter ad Chriſtum conuerſi inſtituerentur. Monaſterium ſancti Stephani erexit, vbi plures ſanctorum reliquias honorifice collocauit, quas Conſtantinopoli, vbi apud Theodoſium aliquamdiu degerat, illuc aſportauerat: cuius intuitu ferunt Theodoſium Bononiam reſtauraſſe ac peculiari ornamento decoraſſe an. 433. additis generalis academiæ diſciplinarum omnium ampliſsimis priuilegijs, prout ex eleganti reſcripto intelligi poteſt; quod extat in marmorea tabula inciſum apud Eccleſiã ſancti Petronij, tametſi ſua ipſius narratione apud cordatos viros, rerumque antiquarum peritos claudicare videatur. In eo enim Ludouicus Franciæ & Philippus Angliæ reges recenſentur, & Cæleſtinus Papa memoratur: hic fato ceſſerat anno 432. die 6. Aprilis; cui ſucceſsit Sixtus Tertius: illi vero haud reperiuntur apud veteres recentioreſque auctores, cum luce clarius pateat anno 433. Frãcorum regnum Clodium Capillatum Ferramundi filium adminiſtraſſe, qui regnare cœpit 425. obijtque anno 450. Philippus autem Angliæ Rex, de quo mentio in priuilegio, hucuſque ignotus, fictitius eſſe videtur, cum nullus huius nominis Angliæ Rex inueniatur, primuſque illius Regni Rex Egbertus enumeratur anno ſaluis 830. Vtcumque tamen res ſit, iudicent alij; nos vero priuilegium hic exſcribendum curauimus, ſicuti iacet hiſce conceptis verbis.

Theodoſij Cæſ. Priuilegium.

Ne bonæ artes, cunctarum diſciplinarum dogmata depereant; cum mores ſanitas, iudicia cæteraque id genus optimis doctrinis gubernentur. NOS THEODOSIVS Dei gratia Rom. Imperat. Auguſtus, commoditate, & fertilitate loci capti. V. ac XX. menſium pen- A *ſitato conſilio in dignitatis noſtræ ſolio ſedentes generali Chriſtianorum conuocato concilio, ſummo Pontifice Cæleſtino, Cardinalibus XII. Archiepiſcopis, Epiſcopiſque innumeris. alijſque in varijs dignitatibus conſtitutis Principibus ac Ducibus Chriſtianis, Balduino quoque Flandren. ac Gualterio Pictauien. comitibus legatis, quorum alter Ludouici Franciæ, alter Philippi Angliæ regum illis arduis negotijs addictis vicem geſſere, ſedente etiam centum Senatorum collegio, Bononiam omnium ſcientiarum fontem, arcanorum noſtrorum armarium perennem ſtudij ſedem fore, hac inuiolabili indulgentia decernimus, volentes inſuper, vt omnes ſententiæ a iudicibus, qui in alma hac ciuitate per quinquennium ſaltem non ſtuduerint, latæ, nullæ penitus exiſtant: & ſi quis ad magiſtratus promotus dignitatem,* B *ab alio quam ab Archidiacono Bononienſi librum magiſtralem ſuſceperit; quamquam id quarumlibet facultatum periti præſtiterint, approbauerintque, eum auctoritate noſtra omni dignitate priuamus. Si quis vero ſcholaſticos ad ſtudiũ hoc euntes abeunteſque auſu temerario offenderit; capite puniatur. Hoc ni præſes exequatur, eadem illum pœna affici iubemus. Huius autem ſacræ conſtitutionis exemplar, bulla aurea maieſtatis noſtræ munitum, manuque Ciceronis curiæ noſtræ notarij ſcriptum, ad perpetuam rei memoriam, Petronio Epiſcopo Bononienſi, ex Cæſarum Conſtantinopolitanorum ſanguine orto idem ſummis precibus efflagitanti ac procuranti, gubernandum, cuſtodiendum, omnibuſque viribus exequendum tradimus, ac concedimus.* C *Romæ in Capitolio, anno Dominicæ natiuitatis CCCC. XXXIII. die IX. Maij.*

Petronius tandem euolauit ad Cælos fulgens miraculis, temporibus Theodoſij, ac Valentiniani Imperatorum circa annum Domini 450. ſepultuſque eſt apud ſanctum Stephanum. Ceterum adeo pie, ſancteque Petronium paſtorem ſuum Bononienſis ciuitas coluit, vt eidem, beneficiorum memor, in media ciuitate ſumptuoſum, viſendumq; templũ excitauerit ad perẽnitatem. De eo Gennadſus de viris illuſtribus c. 41. Ado Viennenſis in Chronico. S. Euſebius, Surius, Petrus Gales: Ferrarius, alijque, qui eiuſdem vitam enarrarunt.

9 ADRIANVS Sancto Petronio ſucceſsit, D vt Alidoſius ſcribit.

10 MARCELLVS eiuſdem ciuitatis Epiſcopus fuit, apud eundem.

11 Cæteru,m vult Sigonius, Sanctum PATERNIANVM Petronio iucceisiſſe an. 451. cuius tempore ad ſepulchrum ſanctorum Agricolæ, & Vitalis aliquot inſigna extitere miracula, quorum meminit ſanctus Gregorius Turonenſis lib. de gloria martyrum. Sanctus autem Paternianus pie, ſancteque Bononienſem adminiſtrauit Eccleſiam ad multos annos, requieuitque in Domino die 12. menſis iulij, relatus eſt in numero ſanctorum, de quo Martyrologium Roman. ad hanc diem. Eius corpus in templo ſancti Felicis conquieſcit.

12 S. TERTVLLIANVM, Paternianus excepit circa annum 470. qui apud S. Felicem tumulatus eſt. Eius feſta dies celebratur die 27. menſis apriks. De quo Martyrologium Roman. hac ipſa die.

S. LV-

13 S. IOCVNDVS, ſiue Locundus poſt S. Tertullianum Bononiæ ſedit circa annum 485. cuius feſtum recurrit 14. menſis nouembris. Qui apud S. Felicem & ipſe tumulatus eſt, eiuſque meminit Martyrol. Rom. hac ipſa die. A

14 IVLIANVS Epiſcopus Bononien. anno 490. apud Alidoſium.

15 GERADVS eidem Bononienſi Eccleſiæ præſuit anno 500.

Scribit Sigonius Laurentium, Bononienſem fuiſſe Epiſcopum, Romanæque Synodi ſub Symmacho Papa tanquam ſuffraganeum Rauennatis Archiepiſcopi interſuiſſe. Etenim cum reperiſſet ſcriptum, Laurentius Bobienſis Epiſcopus, ſuſpicatus in eam ſcripturam irrepſiſſe mendum, pro Bobienſis, Bononienſis repoſuit, per ea tempora B dicens eccleſiam illam non habuiſſe Epiſcopum. Cæterum fallitur, ſiquidem Laurentius Sarſinæ Epiſcopus fuit, quæ per id tempus, ac deinceps per multos annos etiam Bobium appellata eſt, hodieque Sarſinę Epiſcopus Bobienſis comitis titulo inſignitur, eodemque errore tenetur Baronius, cum Theodorum Laurentio ſucceſsiſſe contendit, in ſuis notis ad Martyrologium Romanum 5. die maij.

16 S. THEODORVS eamdem ſedem Bononienſem obtinuit, cui Agapitus Pontifex in omnia monaſteria, Eccleſias, presbyteros, atque clericos ſuæ diœceſis poteſtatem aſſeruit. Fato functus eſt die 5. menſis maij, quæ dies in honorem ſancti, ſolemnis habetur, ſepultuſque eſt apud C S. Felicem. Huius Martyrol. Roman. meminit hac ipſa die.

17 LVSVM, ſiue Luſonem, alij Luconem, poſt Theodorum, Bononienſem Epiſcopum facit Alidoſius.

18 THEODORVS II. eidem Eccleſiæ præfuit anno 556.

19 EDVRENSIS vero anno 595.

20 PETRVS Bononienſibus diuinum ius dixit anno 616. monaſterium ſancti Columbani ſubſtruxit, eiuſdemque temporibus Bononiæ deceſsit S. Iſidorus Epiſcopus Siciliæ, vt ad vitam Iſidori Hiſpalenſis notauit eruditus Conſtantinus Caietanus Benedictini inſtituti Abbas. Qua vera narratione refellitur error Sigonij, aliorumque qui arbitrati ſunt Iſidorum Hiſpalenſem Bononiæ fato functum fuiſſe. D

21 GERMANVM Petrus excepit.

22 CONSTANTINVS.

23 IVLIANVS.

24 DEVSDEDIT

25 IVSTINIANVS.

26 LVMINOSVS Romano concilio interfuit contra Monotelitas anno 648:

27 DOMNINVS.

28 VICTOR Romano concilio interſuit anno 680. ſub Agathone Pont.

29 ELISEVS floruit anno 716.

30 GAVDENTIVS Eliſeo ſucceſsit, obtinuitque a Gregorio II. Pontifice, vt ſibi poteſtatem exercere liceret in monaſteria ſuæ diœceſis, vt ex conceſſu olim Pelagij, atque Agapiti ſummorum Pontificum, ſui fecerant prædeceſſores.

A 31 CLARISSIMVS Bononienſis Epiſcopus. Hic ille eſt, qui cum Epiſcopo Mutinenſi diuturniores lites exercuit de confinijs: quibus tandem anno 744. eam metam, terminumque ſtatuere viſum eſt, quam ex vtraque ciuitate ex aduerſo digreſsi explicatiſsimi curſores ſibi obuiam eundo feciſſent. Itaque vtroque lætante populo, acclamanteque ibi vtriuſque diœceſes terminus fuit, vbi alter alteri ſe obuium dedit. Cęterum idem annus & vitæ Epiſcopi Clariſsimi, & liti finem impoſuit.

32 BARBATVS deinde ſucceſsit, anno ſcilicet 744. cuius hæc, quæ ſubijcitur memoriâ extat in marmorea pila ad Cauædium S. Stephani.

B HVMILIBVS VOTA SVSCIPE
DOMINE DD. NOSTER LVITPRANTE
IMPLORANTE REG.BVS ET D.N.
BARBATV EPISC. SANCTE
ECCL. BONNSS.
HIC IHL SVA PRÆCEPTA
OBTVLERVNT VNDE
HVNC VAS IMPLEATVR IN COENAM
DOMINE SALVATS
ET SI QVA MVNAC MINVERIT
DS. RQ.

33 ROMANVS ſucceſsit Barbato.

34 PETRVS ad eandem Bononienſem ſedem euectus, à Carolo Magno ſpecialibus priui- C legijs ornatus eſt anno 771. anno vero 780. ab eodem, eidem, cum Apollinari Regienſi Epiſcopo, Geminianoque Mutinenſi, ac Nonantulano Abbate Anſelmo quorundam Sacellorum recognitio demandata eſt, Regienſis Eccleſiæ iuriſdictionis.

35 VITALIS Bononienſi Eccleſiæ præfuit anno 789. Hic quamplures condidit conſtitutiones ſuis clericis ad puriores mores profuturas.

36 MARTINVS eiuſdem ſedis antiſtes fuit anno 814.

37 CHRISTOPHORVS eiuſdem Pontifex ciuitatis Mantuano concilio interfuit, in quo cauſa Patriarchæ Aquileienſis, & gradus agitabatur. Ex Hippolyto Donelmundo in hiſtoria Mantuanæ Eccleſiæ,

38 THEODORVS Bononienſi throno no- D bilitatus eſt anno 855. Hic cum alijs Æmiliæ Epiſcopis Ticinenſi concilio interfuit coram Ludouico Rege congregato, de Eccleſiæ moribus emendandis.

39 MARTINVS.

40 PETRVS.

41 VRSVS.

42 IOANNES ad Bononienſem ſedem euectus an. 860.

43 SEVERVS eandem ſedem obtinuit anno 891.

44 ALAMBERTVS a Formoſo Papa obtinuit, vt ſuæ diœceſis monaſteria, cœnobiaque ſibi ſubiecta eſſent anno 891. an. 898. Rauennati concilio interfuit celebrato ſub Ioanne VIIII. cuius partes acta Formoſi Pontificis confirmarunt.

45 PETRVS in Bononienſi ſede florebat anno 909. Translatusque eſt ad Rauennatem Eccleſiam an. 927.

46 IOANNES Bononienſium electus Antiſtes eſt. de quo mentio 946.

47 ALBERTVS, ſiue Adelbertus floruit an. 960. Interfuitque concilio Marzaliæ ſub Honeſto Archiepiſcopo Rauennate, in quo grauiter queſtus eſt de Humberto Epiſcopo Parmenſi, qui aliquot bona Bononienſis Eccleſiæ ſibi vſurpauerat; tametſi autem Humbertus contradixiſſet accuſatorem nihilominus tamen, lata ſententia Bononienſi Alberto Patres adiudicarunt Plebaniam ſanctæ Mariæ de monte Bello, vt ex ſubiectis actibus perſpici poteſt, ab originarijs extractis qui adſeruantur adhuc in archiuio Mutinenſis Epiſcopatus; quos retulit diligenter in ſuo catalogo Mutinenſium Præſulum Gaſpar Silingardus. Qui ſane actus plane arguunt Sigonij errorem in Bononienſi hiſtoria, cum narrat huiuſmodi concilium fuiſſe celebratum ſub Honeſto Archiepiſcopo an. 961. Siquidem eo tempore, vt actus, quos ſtatim ſubijciemus, planè oſtendunt, Honeſtus nondum ad Archiepiſcopalem ſedem Rauennatenſem peruenerat, cum annus tertius eius Archiepiſcopatus fuerit 973.

In nomine ſanctæ, indiuiduæque Trinitatis.

Anno Dominicæ incarnationis 973. Apoſtolatus Domini Benedicti primo, Imperij vero domini Othonis Octauo, Pontificatus domini Honeſti Rauennatis Metropolitani tertio. Dum ab eodem ſacroſancto Honeſto Archiepiſcopo, ſuiſque ſuffraganeis, ſcilicet Ioanne Epiſcopo Cornelienſi, Gerardo Epiſcopo Fauentino, Dodone Ceſenate, Alberto Bononienſi, Vberto Parmenſi, Segulpho Placentino in Capella iuris ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ in loco Marzaliæ ſita, ad honorem, vocabulumque ſanctæ Mariæ dedicata, ſancta Synodus de quibuſdam neceſſarijs, ac vtilibus Regni Eccleſiarum ſtatus rebus habita coleretur, peruentum eſt, vt Albertus Epiſcopus Bononienſis in medio illorum aſſurgens inopiam ſui Epiſcopij adeo conqueſtus eſt, quatenus ſuarum Eccleſiarum ſarta tecta clericorum, pauperumque ſumptibus neceſſaria ſuppeditare nullatenus valeret, inter cæteras denique ſuæ inopiæ anguſtias quædam loca iuxta Bononiam ſita ab Vberto Parmenſi Epiſcopo tunc temporis detenta iuris ſuæ Eccleſiæ, videlicet Bononienſis eſſe penitus conclamabat. Cuius quidem inceſſabilibus querelis prælibatus Dominus Archiepiſcopus commotus, Vbertum Parmenſem Epiſcopum omni affectione, quid ad eum prædicta loca pertinerent, diſcuſſit. Tunc demum præfatus Vbertus Epiſcopus eadem loca ſuæ ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ, ſibique quarundam ſcriptionum titulo ex quorundam prædeceſſorum ſuorum Epiſcoporum parte deueniſſe profeſſus eſt. Enim vero dominus Archiepiſcopus Vberto Epiſcopo ſuggeſſerunt, quatenus prædicti amore, præſentiaque Domini Metropolitani, ſuorumque ſociorum, & fratrum, prædictum Bononienſem Epiſcopum non iure fori ventilaret, ſed potius illius Epiſcopio diligentiam adhibens, res omnes illas, de quibus ſuper eum hactenus querebatur, Bononienſi Eccleſiæ, ipſique Vberto Epiſcopo legaliter reputaret; & vt ille Vberto Epiſcopo, ſuæque Parmenſi Eccleſiæ ob hoc proprietario iure Plebem ſanctæ Mariæ de monte Bello concederet, & in duobus locis tornaturas vinearum triginta, videlicet in primo loco iuxta monaſterium S. Iſaiæ vineam vnam, quæ tribus vijs publicis circundatur, quarto latere cohæret terra Gauſipigæ, alteram vero prope monaſterium ſancti Ioannis ſitam, quæ ſimiliter tribus vijs publicis circundatur, quarto latere cohæret terra quam detinet Dominicus filius Petri Britonis, nec non, & terrulam iugerum decem in finibus ipſius Parmenſis Epiſcopij iacentem, molendinumque cum fullone pariter ſuper ſe habentem, vnanimiter omnes decreuerunt. Quorum quibus conſultibus ambo, tam Vbertus Parmenſis Epiſcopus, quamque Albertus Bononienſis acquieſcentes, prout præſcriptum eſt, alternatim vnum alteri in eorum præſentia conceſſit: ſicque in eadem Synodo ſancta definitum eſt, vt poſthac a nemine illorum, ſuorumque ſucceſſorum repelicetur. Sin autem quiſpiam illorum deinceps temerario auſu hanc canonicam, Synodalemque cenſuram tranſgredi quoquo modo tentauerit tam Vbertus Epiſcopus, quam Albertus, ſiuique etiam ſucceſſores, decreuit ſancta Synodus libras centum auri, vt violator iniuriam patienti componat, hac tamen decreti pagina in ſuo vigore conſiſtat; itaque pari conſenſu tam dominus Archiepiſcopus, quamq; omnes prætaxati Epiſcopi ſanxerunt, quatenus hæc Synodalis inſtitutio in perpetuum inconuulſa permaneat, & vt ab omnibus præſentibus videlicet, & futuris firmius obſeruetur, huic ſubſcripſerunt.

Honeſtus Dei nutu ſanctæ Rauennatis Eccleſiæ Metropolitanus Archiepiſcopus huic diffinitioni interfui definiens annui, & ſubſcripſi.

Ioannes Epiſcopus ſanctæ Corneliæ Eccleſiæ in hac diffinitione interfui, & ſubſcripſi.

Gerardus Epiſcopus ſanctæ Fauentinæ Eccleſiæ huic diffinitioni interfui, & ſubſcripſi.

Albertus Epiſcopus ſanctæ Bononienſis ſubſcripſi, huic diffinitioni interfui.

Cæterum Albertus haud temnendam partem bonorum ſui Epiſcopatus in canonicos contulit, cuius donationis confirmationem obtinuit, priuilegijque Leonis V. à Ioanne XIII. Pontif. ſum. & ab Othone Imperatore an. 969. quæ priuilegia tametſi a Sigonio relata, hic exſcribere nos non piguit.

IOANNES EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Cum ego Ioannes Sanctæ, & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ XIII. Papa reſiderem in Rauennate ciuitate, vna cum meis, & Italicis Epiſcopis, adfuerunt præſentiæ noſtræ religioſi presbyteri, & diaconi S. Bononienſis Eccleſiæ, ac pro vniuerſo clero canonicæ congregationis humo proſtrati, noſtros oſculantes pedes obtulerunt epiſtolam tuitionis ſanct. rec. Domini Leonis V. Papæ, vt nullam donationem, vel redditum publicum facerent, vnde compuncti diuina miſericordia ad eorum petitionem commodauimus ſenſum, & ideo a præſenti decima indictione omnibus ducibus, marchionibus, comitibus, iudicibuſque, & vniuerſo populo a magno vſque ad paruum in Bononienſi oppido cõmorantibus, dilectis fidelibus noſtris notum eſſe volumus, vt omnes Bononienſis Eccleſiæ filij, id eſt ſacerdotes, & leuitæ, ſeu cunctus clerus ingeſſerunt noſtro Apoſtolatui vim, ac violentiam perpeti in ſuis facultatibus, & rebus, & poſſeſſionibus, & publice ab illis exigi ſeruitia, tam in eccleſiaſticis, quam in ſuis mobilibus, & immobilibus ſubſtantijs. Quod

contra

contra omnium ſtatuta ſanctorum Patrum, & canonicam auctoritatem eſſe cerneretur. Quare illorum calamitatibus condolentes, per has noſtras literas omnino interdicimus, & prohibemus, eorum nihil ab eis, vel ſucceſſoribus illorum exigi ab aliqua magna paruaque perſona, quæ illis iure, & legaliter competunt. Inſuper interdicimus, vt nec portaticum, neque ripaticum, aut teloneum, ſiue oſtaticum, neque paratam, vel ſacramentum, quod dici nefas eſt, faciant. Sed ſine aliquorum hominum publicas ibi gerentium actiones, perturbatione, atque moleſtia perſiſtere ſecuri, quietique, nullam ſuſtinentes violentiam in ſuis facultatibus, vel omnibus rebus, tam mobilibus, quam immobilibus, tam de ſuis proprijs, quam etiam de eccleſiaſticis. Sed in Dei ſeruitio, & laudibus quieti, & pacifici perſeuerent, quatenus pro nobis, & cuncto populo Chriſtiano ſecuri Dominum quotidie exorent. Datum 18. Kalen. maij. Pontificatus noſtri anno. 2. Othonis Imperatoris an. 6. indict. ſupraſcripta.

48 CLEMENS Alberto ſucceſsit an. 990.

49 IOANNES cum in Bononienſi throno ſederet, contagioſa lues ciuitatem illam funeribus, luctuque compleuit. Igitur cum ab Nonantulano Abbate ſanctorum Syneſij, & Theopompi corpora obtinuiſſet, ſolemni ſupplicatione illa circumtulit, luemque reſtinxit an. 1006. Sed non ſemel eadem ſanctorum corpora graſſanti contagio medicinam fecerunt. Papiam etiam delata, ſerpentem morbum diuinitus iugularunt; a qua viciſſim ciuitate argẽteas capſulas retulere, quibus eorundem capita honorificentius concluduntur.

50 FVRGERIVS, ſiue Frugerius Epiſcopus Bononienſis adlectus eſt circa annum 1015. Huius Epiſcopi temporibus, tres alij deſignati Epiſcopi, tamquam coadiutores, Bononiæ morabantur, Adelfredus, Ioannes, & Lambertus, vt ſcribit Sigonius. Frugerius autem tranſtulit corpora ſanctorum Agricolæ, & Vitalis ad Eccleſiam ſancti Ioannis Baptiſtæ 5. non. martij. anno vero 1034. Epiſcopali munere volens abiuit.

51 ADELFREDVS ex coadiutore Bononienſis Epiſcopus effectus eſt anno 1034. Hic vbi Bononienſis Eccleſiæ adminiſtrationem ſuſcepit, clerum ad puriores mores traduxit, canonicoſque certo numero definiuit, tertia parte decimarum, oblationumque eiſdem attributa, vt ex ſequenti monumento colligitur.

Adelfredus ſeruus ſeruorum Dei Sanctæ Eccleſiæ Bononienſis Epiſcopus.

Cum ego diebus noctibusq; in corde meo meditari cœpi, . . . de peccato commiſſo rationem redditurus eſt Domino in die iudicij: id ipſum enim in corde meo deprecare cœpi . . . gnatur fuiſſe e cœlo . . . . & quemadmodum mihi Epiſcopale nomen ſic dignatus fuiſſet mihi concedere adiutorium, atque conſilium ſuæ ſanctæ benedictionis, quandoquidem venturus, & in iudicio rationem reddere . . . tam de me quam meis ouibus mihi commiſſis, vt ei autem dicere audeã: O Domine tuas oues, quę mihi a te ſunt traditæ, ego enim feci, quod iuſſiſti curando, vt ego reſponſum ab eo recipere merear. O bone ſerue, & fidelis, quoniam fuiſti fidelis ſuper pauca, ego te conſtituam ſuper multa. Ideo autem in gandium Domini intra. Non deſi . . . . optimo auxiliante eodem audire tunc beatiſsimam vocem. Quapropter ſæpiſsime cogitaui quomodo ſtatum, & honorem huius ſanctę Eccleſiæ in melius firmaremus, quod me proculdubio facere oportebat pridem, inſpirante clementia diuina, iuſtum, & rationabile viſum eſt vt ſecundum canonum normam noſtram ordinaremus Eccleſiam, quæ indiſcrete, & confuſe habebatur propter clericorum enormitatem. Quoniam ſanctorum Patrum decreta ſpecialiter iubent, vt in vnaquaque Eccleſia clerici ordinentur ſecundum eiuſdem Eccleſiæ facultatem; quatenus Eccleſiæ ſeruientes clerici de eadem Eccleſia viuere, & ſuſtentari honeſtè canonico iure debeant, ſicut legitur: Qui altari miniſtrat, de altari viuere debet, quod in noſtra Eccleſia nullatenus tenebatur, ſed clericorum numerus ita excreuerat, vt ſacer ordo vileſceret, & diuinum officium omnibus in negligentiam caderet. Quo circa fauente Chriſti gratia placuit, & iuſtiſsimum viſum eſt, vt huiuſmodi errorem, & vilitatem penitus abdicaremus. Ideoque pro ſalute animæ meæ hoc decretum illis canonicis facere ruesui, qui ſubterſcribuntur, numero quinquaginta. Omnibus pateat præſentibus, & futuris, quod ſecundum hoc decretum in noſtra Epiſcopali Eccleſia quinquaginta canonicos ſtatuimus, & ordinamus, qui eiuſdem Eccleſiæ officium compleant, quorum nomina hæc ſunt, Petrus Archipresbyter, Ioannes presbyter, cantor, Leo presbyter, Ioannes presbyter, Torellus presbyter, Ioannes presbyter, Leo presbyter, Martinus presbyter, Florus presbyter, Martinus presbyter, Dominicus presbyter, Leo presbyter, Bononius presbyter, Theuzo archidiaconus, Hugo diaconus, Daniel diaconus, Atho diaconus, Gerardus diaconus, Clariſsimus diaconus, Petrus diaconus, & alter Petrus diaconus, Ioannes diaconus, Samuel diaconus, Petrus diaconus, Aldulfus diaconus, Leo diaconus, Petrus ſubdiaconus, Hubertus ſubdiaconus, Rolandus ſubdiaconus, Ioannes ſubdiaconus, Carbo ſubdiaconus, Ioannes ſubdiaconus, Vido ſubdiaconus, Leo ſubdiaconus, Apto ſubdiaconus, Ioannes ſubdiaconus, Petrus ſubdiaconus, Ruſticellus ſubdiaconus, Leo ſubdiaconus, Vrſo clericus, Petrus clericus, Raynerius clericus, Lambertus clericus, Paganus clericus, Ioannes clericus, Atho acolytus, Hildebrandus clericus, Hugo clericus, Rodulfus clericus, Theuzo clericus. Supradictiſque canonicis, eorumque ſucceſſoribus pro ſalute animæ meæ, quatenus ipſi, & ſucceſſores eorum pro me Deum exorent, concedo, & firmiter annuo tres partes decimarum totius iſtius Plebis, ſcilicet ſancti Petri Epiſcopatus cum omnibus primitijs, & offerſionibus viuorum, & mortuorum & quidquid in ſancta Epiſcopali Eccleſia offertur ſeu in altari ponitur, vel in pauimento locatur, excepta quarta portione tritici, & vini quam in mea poteſtate reſeruo. Inſuper hoc quoque meæ poteſtati, & ſucceſſorum meorum reſeruo, vt ſi de ſupradicto numero clericorum aliquis obierit, ego vel ſucceſſores mei in loco defuncti alium inſtituant cum conſilio archipresbyteri, archidiaconi,

ni aliorumq; fratrũ cum laudatione. Quin etiam ſupradictis canonicis, & ſucceſſoribus eorum iure canonum trado, & obnixe annuo, quidquid ſupra legitur, in perpetuũ habendũ, tenendum, poſſidendum ſine omni impedimento. Si aliquo vero tempore, vel ego, vel ſucceſſores mei inſtigante diabolo boc decretum frangere voluerint, ſciant ſe compoſituros eſſe ſupradictis canonicis, atque ſucceſſoribus eorum optimi auri libras quinque, & anathematis vinculo innodati cum Iuda traditore perpetuo maneant: qui vero pio intuitu fidelis cuſtos huius noſtri decreti extiterit, benedictiones ab omnipotenti Deo cõſequi mereatur.

Actum Bononiæ anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadrageſimo quinto Gregorij ſumma ſedis Pontificis anno videlicet primo, regnante Henrico filio Conradi Imperatoris anno ſexto menſis auguſti in domo epiſcopatus Bononienſis indict. 13.

† *Adalfredus Epiſcopus mea manu ſcripſi, præſentibus Adalberto filio Athoni, cum tribus filijs ſuis, Atho, Adalberto Bortolo, Petro Bonici, Ruſticello, & Carbone conſobrini de Caſſianis Fuſculo Bruto ſic ſupraſcripſi. &c.*

† *Vgo vicedominus mea manu ſcripſi.*

† *Tegrinus manu mea ſcripſi.*

† *Aimericus manu mea ſcripſi. Rogatis teſtibus ego Verardo filio Vvezo manu mea ſcripſi.*

† *Petrus iudex ſacri Palatij rogatus . . . . ſic ſupraſc. me teſtis.*

† *Gerardus filius Vvillelmi manu mea ſcripſi.*

† *Alberigus filius q. Traſulfi mea manu ſcripſi.*

† *Vgo de Aleromo manu mea ſcripſi.*

† *Petrus qui vocatur Bonobarone, filius Ioannis de Vrſo, me teſtis ſupraſcr.*

† *Ego Angelus, filius Acto Brito, me teſtis ſupraſc.*

† *Ego Petrus filius q. Ioannis not. rog. me teſt. ſup.*

† *Ego Daniel filius Petri Bonici. me teſtis ſupraſc.*

† *Ego Petrus, filius Petri Bonici me teſtis ſupraſc.*

† *Ego Rofredo, filius q. Athoni de Caſſianis me teſtis ſupraſcripſi.*

Scriptum hoc decretum per manum Gerardi Diaconi primicerij, notarij ſanctæ Bononienſis Eccleſiæ rogatus a dicto domino Adalfredo Epiſcopo ſic ſuppl. poſt roborato, ac teſtibus tradito vidi compleui, & dedi.

Anno 1047. cõſecrauit Eccleſiam ſanctæ Luciæ in montibus, adſtantibus Ioanne, Lambertoque ſuis coepiſcopis, & coadiutoribus. An. vero 1059. alia item bona ſuis canonicis dilargitus eſt. Arbitrantur nonnulli hunc illum eſſe Epiſcopum, qui aliquot diuenditis latifundijs, ſuburbaniſque prædijs diuinitus lingua captus eſt, vt ad Bonifacium Cardinalem ſcribit Diuus Petrus Damiani, ſeptennique linguæ carentia, paralyſique miſere tortus narratur.

52 Hic LAMBERTVM excepit, paulo ante in Epiſcopatus munere coadiutorem an. 1060. concilio Mantuano interfuit nomine Alexandri Papæ II. anno 1064. In huius Epiſcopi gratiam ſeptimus Gregorius Pontifex hac ſubiecta bulla omnia priuilegia a ſuis olim anteceſſoribus Bononienſi Eccleſiæ dilargita confirmauit, rataque habuit.

Gregorius ſeruus ſeruorum Dei.

Notum omnibus fieri volumus, quod reuerendiſſimus Lambertus ciuitatis Bononienſis Epiſcopus Romam veniens viſitare Apoſtolorum Limina, oſtendit nobis munimina, & inueſtitiones factas ab anteceſſoribus noſtris, id eſt, Agapito, & Pelagio, & Gregorio, Dialogo, & Formoſo Apoſtolicis de rebus ſuæ Eccleſiæ. Proinde inclinati precibus eius concedimus, atque confirmamus ſuæ Eccleſiæ, ſaluo in omnibus iure, & Romanæ Eccleſiæ priuilegio, monaſterium ſancti Michaelis Archangeli poſitum in fundo paterno cum omnibus rebus, & pertinentijs ſuis, atque concedimus curtem de Brento, cum ſeruis, & ancillis, & cum omnibus ſuis pertinentijs. Seu donamus monaſterium ſanctæ Mariæ ſitum in Maſſa quę vocatur monte Palenſe, quam Ioanninus Imperator tradidit Bononienſi eccleſiæ cum curte ibique tenente, ſe quę nominatur Aurelia cum montibus, qui in circuitu præfati monaſterij poſiti ſunt, & curtem aliam, quæ vocatur Bombiana cum caſalibus, & pertinentijs ſuis, & montem qui vocatur Cauallorum, & concedimus portum, qui cognominatur Galliana cum ripatico, & teloneo, & paludibus, & piſcarijs, & ſiluis, & cum omnibus rebus, quæ ad ipſum pertinere dignoſcuntur, & duas curtes, vnam, quæ nominatur curtis maior, & aliam, quæ dicitur minor, poſita infra plebem, quæ dicitur Boida. Inſuper & damus monaſterium ſancti Anaſtaſij fundatum in fundo Petriculo cum portu, & teloneo, & ripatico cum ſiluis, & venationibus, cũ paludibus, & cum omnibus, quæ ad curtem, quæ vocatur Petriculo, & ad præfatum monaſterium pertinere videntur: necnon & curtem quæ vocatur Cellula iuxta flumen, quod vocatur Sauena, cum oliuetis, vineis, campis, ſiluis, famulis, colonis, & cum omnibus ſibi pertinentibus, & ibique non longe fundum Venetiæ integrum, quod Sociorum vocatur, pertinentem ad ipſam curtem, atq; curtem in Panigale, quæ continet in ſe tres fundos terrarum, & vinearum, quæ hoc nominè vocantur Candidatis, Puloſia, & Griſintilli, & monaſterium S. Proſperi ſitum in ſupradicto loco, qui vocatur Panigale, & curtem, quæ dicitur Cumo cum omnibus ſuis pertinentijs. Et monaſterium ſancti Martini in Poio cum curte, & omnibus ſibi pertinentibus, & monaſterium ſancti Petri in Strata, & monaſterium ſanctæ Mariæ in Strata, cum omnibus ſuis pertinentijs, & monaſterium ſancti Petri cum curte, quæ vocatur Nuciſatico, & omnibus ſuis rebus. & monaſterium ſancti Martini in Caſalichio cum omnibus ſuis pertinentijs. Atque donamus fraternitati tuæ portam in ciuitate Bononiæ, quæ communi nomine dicitur ſancti Petri, & ſtratam quæ nominatur Salaria cum ſtratico, & cum omni reditu, quem antiquitus perſoluere ſolent ipſi homines, qui per prænominatas ſtratas ire, vel redire ſoliti ſunt. Commonemus quoque, vt ſtatuto tempore præfatum reditum abſque negligentia perſoluere ſtudeant. & monaſterium ſanctæ Mariæ, quæ nominatur Maior, cum omnibus ſuis pertinentijs, cum caſa ſalariara infra ciuitatem Bononiæ, quæ eſt iuris ipſius monaſterij, & monaſterium S. Columbani confeſſoris cum omnibus ſuis rebus. & monaſterium SS. martyrum

Geruaſij, & Protaſij cum omnibus ſuis rebus: & A monaſterium ſancti Thomæ Apoſtoli ſitum ante portam ſancti Petri cum omnibus ſuis rebus: & monaſterium ſancti Ioannis Euangeliſtæ fundatum in monte, qui vocatur Oliueti, cum omnibus ſuis pertinentijs. Similiter concedimus monaſterium ſancti Stephani, quod vocatur Hieruſalem, & quod D. Petronius ædificauit ad vſum eiuſdem Eccleſiæ, & cum mercato ſancti Ioannis Baptiſtæ ibique tenente. Seu confirmamus, atque ſtabilimus curtem, quæ nominatur Milouis, cum portu, & ripatico, & teloneo, & mercato, & ſiluis, & venationibus, & cum paludibus, & piſcationibus, & cum ſeruis, & ancillis, & cum omnibus ad ſe pertinentibus. Similiter concedimus cuncta prædia, & poſſeſsiones, monaſteria videlicet, & plebes, B & Eccleſias Baptiſmales, caſtella, villas, Abbates, monachos, presbyteros, diaconos, clericos, literatos, & illiteratos, ſeruos, & ancillas Dei, atque diaconiſſas, famulos vtriuſque ſexus, & homines omnes ſuper terram prædictæ Eccleſiæ Bononienſis reſidentes, vt in tua, tuorumque ſucceſſorum ſint poteſtate, & defenſione infra terminos, & confinia Epiſcopatus Bononienſis, ſicut eſt a flumine, quod dicitur Gaibana, & riuus, qui Sabloſolus vocatur, & ſtrata, quæ Vngariſta dicitur vſque ad Stalogallam, & locus qui vocatur Culre, & fluuius, qui dicitur Leo, & alius qui vocatur Mazza. Similiter cõcedimus præfatæ Eccleſiæ curtem, quæ dicitur Maximaticum cum rebus, & poſſeſſionibus, cum ſuiſque pertinentijs. Hæc omnia C quæ ſuperius leguntur, quæ præfata Eccleſia nunc iuſte tenet, vel deinceps acquiſitura eſt, tam tibi, quam cunctis, qui in eo quo ea ordine, loco ſucceſſerint, vel eis, quorum intereſſe potuerit, in perpetuum reſeruanda decernimus.

Dat. 10. Kal. aprilis per manum Petri S. R. E. presbyteri Cardinalis ac Bibliothecarij anno primo Pontificatus domini Gregorij VII. Papa, anno 1073. indictione XI.

53 SIGIFREDVM deinde natione Germanum in Bononienſem ſedem Henricus imperator III. ſimoniace intruſit anno 1074. cuius nefarij facti Septimus Gregorius admonitus, intruſum ad Romanum citauit concilium, contumacem vero, ac reluctantem, honore, auctoritateque Epiſcopatus expoliauit; tum vero a fidelium etiam communione amouit, cum D per quinquennium contra Pontificem ſe contumaciſsimum præbuiſſet. Haud ideo tamen reſipuit, ſed ſcelus nouo ſcelere, Gregorij Pontificis inimicis acceſsit, ſimulque cum Horberto Mutinenſi Epiſcopo Gibertum Archiepiſcopum Rauennatem ab eodem Henrico intruſum Antipapam creauit anno 1079.

54 GERARDVM Gregorius deinde Pontifex deiecto Sigifredo ſuffecit. Tametſi autem reperiatur quidam Petrus eodem tempore Bononienſium fuiſſe Epiſcopus, ne tamen præſulum ſeries confundatur, aſſerendum eſt, vel illum fuiſſe Epiſcopum deſignatum, vel a Cæſarianis in odium Pontificis fuiſſe intruſum, poſt Sigifredi exceſſum.

55 BERNARDVS paulo ante Bononienſis canonicus, ex cleri ſuffragio euaſit ad ſedem anno 1083. Huius Epiſcopi tempore, canonicam ſanctæ Mariæ ad Rhenum ædificarunt regulares canonici ſancti Auguſtini, vnde poſtea inſignes, doctique viri prodiere, indeque factum exordium congregationi Rhenanæ, eo tempore regularis canonicæ vocatæ. Conſecrauit Bernardus confeſſionem ſanctæ Luciæ, ac ſancti Roſſeni, præſentibus Gerardo, Victore, atque Henrico deſignatis Epiſcopis Bononienſibus. Deceſsit an. 1104. ſepultuſque eſt in cathedrali, his verſibus leoninis ex more illius ætatis condecoratus.

Vir iacet hic magnus, Bernardus mitis vt agnus
Ordine canonicus, dogmate catholicus,
Eccleſiæ murus, fidei certamine durus
Schiſmaticis laqueus extitit, & gladius.
Paſtor erat iuſtus, lingua probitate venuſtus,
Gloria catholicæ, ſedis Apoſtolicæ
His opibus vanis, pro Chriſto factus inanis
Diſplicuit regi, vel proprio generi
In Cœna Chriſti, vita dum defuit iſti
Additur in Cælis, cœtibus Angelicis
Qui viuis plora, ſurſum tranſire labora
Mente piæ matris, quæſo memento patris.
Tranſierat Phœbus, ter quinis vnde diebus
Menſe ſub aprili, petijt cum ſidera Cæli
centenus quartus, Domini milleſimus annus.

56 VICTOR ciuis Bononienſis Bernardo ſucceſsit 1104 cuius paulo ante fuerat coadiutor. Creditur enim Gerardus hoc tempore deceſſiſſe. Ad hunc literas dedit Paſchalis II. Pontifex cap. peruenit. 16. quæſt. 1. è viuis exemptus eſt 1130.

57 HENRICVS iam deſignatus Epiſcopus, in eius locum ſuffectus eſt 1130. corpus S. Petronij integrum a ſe inuentum tranſtulit ſolemni pompa 1141. Eccleſiamque S. Chriſtinæ conſecrauit. Diem poſtremam obijt 1145. Quo Præſule monachi Ciſtercienſes a Bononienſibus in Abbatia ſanctæ Mariæ de Strata recipiuntur illic a ſancto Bernardo Clarævallenſi Abbate deſtinati. Abbatiam olim fundauit Bernardinus Buccaferrus Bononienſis anno. 994. pro Benedictinis monachis. Hodie vt fert humana conditio, nobile cœnobium a fundamentis pene dirutum, ac deformatum non ſine bonorum mœrore ſpectatur. Redditus a Sixto Quinto perpetuo Montis alti collegio a ſe conſtructo fuerunt adiuncti.

58 GERARDVS ciuis Bononienſis, ex canonico regulari ſancti Ioannis in Monte, ad Bononienſem ſedem ſubuectus eſt 1145. Ab Eugenio Tertio, & omnium priuilegiorum confirmationem obtinuit, eidemque in emphyteuſim dedit Anaſtaſius IV. omne territorium, quod paulo ante Romana Eccleſia in Bononienſi agro poſſederat. Alexandri III. veri Pontificis partes ſecutus eſt, annoque 1161. ſe Epiſcopali munere abdicauit, deceſsitque 1165. 6. id. auguſti. Poſt cuius ceſsionem Bononienſis Epiſcopus adlectus eſt Ildebrandus Craſſus de Guarinis Bononienſis presbyter Cardinalis ad titulum ſanctorum Apoſtolorum, tametſi electoribus non ſit aſſenſus. Tempore huius Gerardi, quidam Samuel refertur fuiſſe Bononienſis Epiſcopus anno 1157.

Siue quia iam deſignatus erat, ſiue quia ex ſchiſmate ad eam ſedem obrepſerat. Cæterum Gerardi tempore Gratianus monachus Cluſinus floruit, is ille qui ius canonicum compoſuit, cui decretale Gratiani titulum appoſuere.

59 IOANNES Bononienſis, ex canonico regulari ſancti Ioannis ad hanc ſedem aſcendit 1161. Hic Cathedralem reſtaurauit, quæ ex immani incendio deflagrauerat. Laterano Concilio ſub Alexandro III. interfuit 1179. Annoque præcedenti conſecrauerat Eccleſiam ſancti Victoris, vt ex ſequenti inſcriptione perſpicitur.

A. D. MCLXXVIII. 3. non. Martij
D. Io: Epiſcopus Bonon. conſecrauit iſtam
Eccleſiam, & Altare maius ad honorem
Beatiſſimi Victoris martyris.
& aliud altare a ſeptentrione ad honorem
Beati Ioannis Baptiſtæ.
& aliud a meridiano ad honorem
ſancti Laurentij,
quæ duo altaria erulata in interiori parte
Ecc: conſecrata, & intitulata fuerunt vt ſupra
per Benedictum Epiſcopum Aſſiſij
MCCCCXXVII. die XX.
Auguſti.

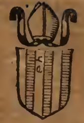
Deceſsit autem Ioannes 1188. id. ianuarijs, ſepultuſque eſt in noua Baſilica, ab ipſo conſecrata, vt inſcripta columna eiuſdem confeſsionis eiuſmodi verſibus docet.

IOANNIS CORPVS PRÆSVLIS
HIC EST QVEM SVMMVS DOMINVS
FACIAT CONIVNGERE
SANCTIS.

60 GERARDVS Giſcla Bononienſis, ex Archidiacono cathedralis, Epiſcopus adlectus eſt 1185. Hic primus fuit, qui ab Henrico VI. Imperatore Principis Romani Imperij titulum tulerit. Potentioris factionis Epiſcopus fuit, ſuæque ciuitatis Prætura functus eſt 1192. Deceſsit vero 1198. 7. idus Nouembris.

†

61 GERARDVS Areoſtus Bononienſis, Gerardo Giſcle ſucceſsit 1198. Hic xenodochiũ ædificatum a Griſonibus in honorem D. Bernar-
B di in vico ſanctæ Margaritæ conſecrauit, renouauitque donationem canonicis factam 1206. ætatem extendit vſque ad annum 1213. eoque munere ſe exoluit.

62 Henricus à Frata Bononienſis, ex canonico ſancti Victoris, clero ſuffragante, ad hanc ſedem ſubuectus eſt anno 1213. hic in bonis numeratur Paſtoribus, eccleſiaſticæ iuriſdictionis propugnator egregius, ob quam cum ſuis ciuibus plures lites contraxit, exercuitque anno 1220. a Friderico Imperatore ſequens ampliſsimum retulit priuilegium, quo omnia iura Bononienſis Eccleſiæ rata habentur.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

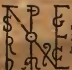
Fridericus II. Diuina fauente clementia Romano-
C *rum Imperator ſemper Auguſtus, & Siciliæ Rex glorioſus in perpetuum.*

Imperialis maieſtatis decet eminentiam iuſtis fidelium ſeruorum deſiderijs benignam ſe præbere, & commodam, illorum propenſius vocibus aures ſerenitatis ſuæ accõmodans, quorum deuotionem lucidam, & fidem præclaram in dies commendãt obſequia, inter quos dilectũ fidelem principem noſtrum Henricum venerabilem Bononiæ Epiſcopum præcipuum reputamus, cum ſuæ honeſtatis, & conſpicuæ deuotionis certa nobis clareſcant indicia. Ideo propter ea præclara ſeruitia, quæ nobis, & Imperio intrepide exhibuit, & in poſterum creditur exhibiturus, imperiali magnificentia concedimus, & confirmamus eidem Epiſcopo, & Eccleſiæ Bononienſi, ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum bonos vſus, &
D conſuetudines, quos, & quas Eccleſia Bononienſis habuit; concedimus quoque, damus, & confirmamus præfato Epiſcopo, & Eccleſiæ Bononienſi, ſuiſque ſucceſſoribus plenam iuriſdictionem omnium caſtrorum, & locorum eiuſdem Epiſcopi, & Eccleſiæ Bononienſis, & nominatim caſtri S. Ioannis in Perſiceto, & eius curtis, & pertinentiæ: caſtri Epiſcopi, & eius curtis: montis Caballorij, & eius curtis: caſtri Vnciolæ, & eius curtis, & pertinentiæ: Rocchæ Badali, & eius curtis: Argilis, & eius pertinentiæ: caſtri Maxumatici, & eius curtis, & Podij de Maxumatico: caſtri Puglioli, & eius curtis: caſtri Flexi, & eius curtis: caſtri Vngiani, & eius curtis. Item concedimus, & confirmamus, quod idem Epiſcopus Bononienſis, & ſucceſſores ſui terram Centi cum curte, & pertinentijs ſuis liberam, & exemptam, &

integram de cætero habeant, teneant, & poſsideant cum omni iuriſdictione ciuili, & criminali diſtrictu, & honore, ſicut eam nunc habet, tenet, & poſsidet, liberam, & exemptam, & prædeceſſores ſui habere, & tenere conſueuerunt: ita quod nulla perſona, vel ciuitas Bononiæ, ſeu quęcumque alia ciuitas, vel commune ſodrum, vel collectam, vel aliquam exactionem ibi facere vel imponere præſumant in ea, in omnibus ſiquidem caſtris, & locis prædictis, ac terris, & earum pertinentijs, & habitationibus per præfatum Bononienſem Epiſcopũ, eiuſq; ſucceſſores habere, & exercere volumus, & ſancimus plenã iuriſdictionem in placitis, bonis, & cæteris, quæ pertinent ad iuriſdictionem ciuilem, & criminalem, non obſtante priuilegio a nobis *comm*uni Bononiæ conceſſo, cum per illud non intelleximus auferre, vel diminuere iura Bononiẽſia Eccleſiæ, nec obſtare volumus priuilegium a ſereniſsimo auo noſtro Friderico inuictiſsimo Romanorũ Imperatore ciuitatibus ſocietatis Lõbardiæ apud Conſtantiam conceſſum. nec etiam ſtatuta communis Bononiæ obſtare volumus ſupradictis concedimus Epiſcopo, & Eccleſiæ Bononienſi portum Lauratici cum Portunatico, & decurſus aquarum & alueos fluminum in omnibus locis, & terris prædictis. Specialiter regalias, & armarias, quæ, & quas in caſtellis, & locis ſuis, & in eorum pertinentijs habet, & vt liceat ei, ſuiſque ſucceſſoribus cauſas Bononienſis Eccleſię omnes per ſyndicum peragere non præſtito iuramento calumniæ ab ipſo Epiſcopo, ita quod alius contra eum hoc iure vti non poſsit, nec aduerſarius nulla lege obſtante; adijcientes etiam concedimus ſanctæ Bononienſi Eccleſiæ, vt nulla præteriti temporis præſcriptio ad hoc noſtræ conceſsionis decreto eidem Eccleſiæ obijci poſsit, niſi centum annorum, & deinceps poſſeſsiones, actiones, & iura, ſeu iuriſdictiones eiuſdem Eccleſiæ non niſi ſpacio centum annorum præſcribatur, & eccleſiaſticæ perſonæ, & Eccleſiæ Bononiæ diœceſis plena gaudeant, atque fruantur libertate, & pace, vel vt nec ad angarias, vel per angarias, vel alias operas, ſed nec ad collectam, vel exactionem aliquam quouis nomine cenſeantur, per aliquem noſtrum miſſum, aliamuè maiorem, vel minorem laicalem perſonam, ſeu per commune Bononiæ compellantur curare, ad breue communis Bononiæ, vel ſequimentum poteſtatis, aut in caualcatam, vel exercitum ire, cum oporteat eos circa ſeruitia dominorum ſuorum intendere. Statuimus inſuper, quod ſecularis iudex de Eccleſijs, & clericis, & Eccleſiaſticis perſonis prædictæ diœceſis, ac rebus eorum iudicare, vel diſponere non præſumat ciuiliter, vel criminaliter, niſi quatenus canones ſacri permittunt. Prætera priuilegia, & conceſsiones, & quodcumque anteceſſores noſtri reges, ſiue Romanorum Imperatores, etiam ſummi Pontifices, ſeu alia Eccleſiaſtica, vel ſecularis perſona, ſeu terrarum communia præfatæ Bononienſi Eccleſiæ, eiuſque Præſulibus donationem, venditionem, conceſsionem, aut alio quouis titulo contulerunt, Imperiali magnificentia confirmamus, & priuilegij noſtri aucto-

A titate communimus. Alienationes vero, venditiones, & alias conceſsiones factas à prædeceſſoribus præfati Epiſcopi, de rebus prædictæ Eccleſiæ contra legitimas, & canonicas ſanctiones in damnum, & præiudicium Bononienſis Eccleſiæ irritamus, & decernimus non valere. Cõcedimus quoque, & mandamus, quod poteſtas, & commune Bononiæ in eorum diſtrictu pro bannitis habeant, quos Epiſcopus Bononienſis de ſuis terris bannierit, nec eis alij aliquam defenſionem præſtent, donec in banno Epiſcopi erunt. Inſuper Epiſcopum præfatum, & Eccleſiam Bononienſem cum omnibus ad Epiſcopatum Bononiæ pertinentibus ſub noſtra Imperiali protectione ſuſcipimus. Statuimus ergo, & noſtra imperia-
B li auctoritate ſancimus, quod nulla omnino perſona alta, vel humilis, eccleſiaſtica, vel ſecularis, nullumque commune hoc noſtræ maieſtatis priuilegium audeat violare, nec aliquibus calumniarum iniurijs, ſeu damnis occaſione ſtatuti, vel conſuetudinis ciuitatis attentare præſumat, quod qui fecerit, in vltionem temeritatis ſuæ componat ducentas libras puri auri, medietatem cameræ noſtræ, reliquam partem Epiſcopo, & Eccleſiæ Bononienſi. Ad cuius rei certam in poſterum euidentiam, pręſentem exinde paginam conſcribi, & maieſtatis noſtræ ſigillo iuſsimus cõmuniri. Huius rei teſtes ſunt Bertholdus Aquileienſis Patriarcha, Sigiſfridus Maguntinenſis ſedis
C Archiepiſcopus, &c.

Signum inuictiſsimi domini noſtri Friderici ſecundi Romanorum Imperatoris diui Auguſti, & Regis Siciliæ.

Ego Corradus Spirenſis, & Metenſis Epiſcopus, Imperialis Aulæ cancellarius vice domini Engemberti Colonienſis Archiepiſcopi, & totius Italiæ Archicancellarij recognoui.

Acta ſunt hæc anno Dominicæ incarnationis 1220.
D *Imperante domino noſtro glorioſo Friderico Romanorum ſemper Auguſto, anno Imperij eius primo.*

Datum per manum Henrici de Tanna Imperialis Protonotarij in monte Malo prope vrbem 7. Kal. decemb. indict. 9.

Collapſum pene tectũ cathedralis ex antiquitate reparauit Henricus ampliauitq; Epiſcopale Palatium, cenſuſque adauxit, viriliterq; ſe geſsit in omnibus. Hic illa duo lumina ſanctimoniæ, ac voluntariæ paupertatis, ſanctũ Dominicum ſcilicet, ac ſanctum Franciſcum, numeroſiſsimæ prolis fœcundiſsimos Patriarchas Bononiæ excepit, quorum in primis Dominicus inſigne illud ibi conſtruxit cœnobium, primaque generalia comitia celebrauit, relicturus etiam ibidem dum vita excederet. Franciſcus vero ibidem maximo cum animarum fructu monaſterium plantauit, cui poſtea de nomine ſancti fecere cognomen. Henricus

ricus igitur poſt ſapienter, ſancteque Bononienſem adminiſtratam Eccleſiam 27. annos, eo munere libens, volenſque ſe abdicauit, vt ſibi ipſi ſepulchro propiori ſtuderet. Paulo poſt deceſſit 1240. pridie Kal. iunij. Sepultuſque eſt in Eccleſia S. Victoris.

63 OCTAVIANVS Vbaldinus Florentinus ex Archidiacono Bononienſi, capellano, ac ſubdiacono Gregorij IX. clericali capitulo ſuffragante, Henrico ſuffectus eſt, confirmatuſque a Pontifice, tametſi nondum triginta annos expleſſet, Kal. iulij 1240. Ad quatuor annos Bononienſem rexit Eccleſiam, eoque munere ſe abdicauit, cum illum Innocentius IV. inter purpuratos honorifice cooptaſſet anno 1244. ſub titulo ſanctæ Mariæ Nouæ. Hunc Cardinalem apud principes viros illius ætatis ſummæ exiſtimationis fuiſſe ſcribit Ioannes Villanus in Hiſtorijs. Caput Ghibellinorum ſe præbuit in Hetruria, ſtuduitque Friderico ſecundo quam qui maxime, cuius rei cauſa parum abſuit, quin Innocentius ipſe, qui contulerat eidem roſeum Pileum, non adimeret. Cæterum ab Octauiano conſecutum Pontificis ſatum, Infortunium auertit. Contra Manfredum ſpurium, qui Siciliæ regnum inuaſerat, munere legationis functus eſt, ſed infelici conatu. Siquidem cum ſanè graue detrimentum accepiſſet, cæterarum etiam ſuarum virtutum viſus eſt amiſiſſe ſplendorem. Superſtes fuit vſque ad X. Gregorij tempora, cui vnice charus fuit; ſub cuius deinde Pontificatu obijt diem poſtremam anno 1272.

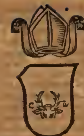
64 Fr. IACOBVS Boncambius, filius Vidonis, ex Ordine Prædicatorum, Innocentij IV.

A Vicecancellarius, Vbaldino ſuffectus eſt an. 1244. Qui vix Bononienſem thronum aſcenderat, cum inter diſcordantes ciues ſuos, pacis fœdus percutiendum curauit, cumque Imolenſibus pacificauit anno 1248. Redeuntem a Lugdenſi concilio Innocentium Pontificem excepit hoſpitio. Exorauit Bononienſes, vt inter tutelares diuos haberent ſanctos Dominicum, ac Franciſcum, quorum Eccleſias conſecrauerat. Epiſcopatui lapideos gradus poſuit, ſacramque turrim laminis plumbeis contexit: locum attribuit prope portam ſanctæ Mariæ fratribus Pœnitentibus. Ad 16. annos Bononienſem adminiſtrauit Eccleſiam. Cumque Maxumati per gradus domus fallente veſtigio fuiſſet miſere deuolutus, exceſſit è vita
B die 3. menſis Octobris anno 1260. Bononiam delatus, apud ſuos Prædicatores ſepulchrum accepit. Meminit Iacobi Leander Albertus de vir. Illuſtrib. Ordinis Prædicatorum, cuius ſuauiſſimam memoriam, pia credulitas fidelium tamquam hominis Deo propioris veneratur, & colit.

65 OCTAVIANVM iuniorem Vbaldinum Boncambius excepit, ſenioris Octauiani nepotem anno 1260. Hic fratres Seruitas excepit in Burgo ſancti Petronij, fratribusque Auguſtinianis, qui nouiter & ipſi aduenerant, Eccleſiam S. Iacobi attribuit an. 1284. anno vero 1295. Carmelitæ fratres ab eodem ſancti Martini Eccle-
C ſiam acceperunt. Huius Epiſcopi tempore, Bononiæ fato functus eſt iuriſconſultiſſimus Accurſius Florentinus, anno ſcilicet 1279. Diu Octauianus Bononienſi Eccleſiæ præfuit, populumque ſibi creditum tum verbo, tum exemplo egregie inſtituit, e vitaque excedens in cathedrali tumulatus eſt cum alijs ſuis ſucceſſoribus. Quod ipſum ſepulchrum cum ex nouæ Baſilicæ conſtructione dirutum fuiſſet, hac ſubiecta communique inſcriptione, eorum qui illic aliquando iacuerant, memoriæ conſuluerunt.

OCTAVIANO VBALDINO
FLORENTINO OCTAVIANI S.R.E.
CARD. ET EPISC. BONON.
A. FRATRI NEPOTI
D XVII. KAL. OCTOB. MCC. V C.
HVBERTO PLACENTINO
XIV. KALEN. IVNII
MCCCXXII.
STEPHANO AGONETTO
NARBONENSI
MCCCXXXII.
IOANNI DE NASO GALERATENSI
II. NON. SEXTILES
MCCCLXI.
HVIVS ECCLESIÆ PRÆSVLIBVS
LVCIS VSVRA FVNCTIS.
QVORVM MONVMENTA
IN BASILICÆ INSTAVRATIONE
INTERCIDERVNT.

SCHIAT-

66 SCHIATTA Vbaldinus Florentinus, Octauiani iunioris frater, ex canonico, Bononienſis Epiſcopus adlectus eſt anno 1295. Quatuor omnino annos Bononienſem abſens rexit Eccleſiam, Romæque minimè inauguratus deceſsit, ibidemque ſepultus fuit anno 1297 Huius tempore Bononiæ floruit Vido Abayſius iuriſconſultiſsimus.

67 Fr. IOANNES Iordanus Sabellus Romanus, ex Ordine Prædicatorum, cum Patauinus Epiſcopus eſſet, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1298. 4. idus ianuarij ex Reg. Vatic. Epiſt. 443. f. 113. anno 4. Bonif. VIII. tres annos pie, ſancteque Bononienſem adminiſtrauit Eccleſiam, deceſsitque 1301. Vir qua doctrina, qua ſanctimonia vitæ inſignis, præter generis nobilitatem, vnde eiuſdem ſane præclaris doctrinis maximus ſplendor videbatur accedere: meminit Ioannis Leander Albertus in lib. de viris illuſt. Or- D
dinis Prædicatorum.

68 VBERTVS Placentinus, canonicus Laudenſis, a Bonifacio VIII. Pontifice Maximo ad hanc ipſam ſedem ſubuectus eſt anno 1301. 13. Kal. octobris anno 8. Reg: Vatic. Ep. 260. fo. 220. cum prius idem Pontifex irritas declaraſſet electiones Vbaldini Archipresbyteri S. Ioannis in Perſicheto, atque Benedicti Caietani de Piſis Apoſtolici capellani, a capitulo Bononienſi in contentione celebratas. Hic Henricum Cæſarem Romam proficiſcentem, vt diademate Imperiali inſigniretur, excepit hoſpitio. Iuſſuſque a Clemente Quinto Pontifice, bona Tēplariorum tranſtulit ad Hoſpitalarios ſancti Ioannis de Rhodio. Condidit conſtitutiones Eccleſiæ collegiatæ ſanctæ Mariæ Maioris, locumque attribuit fratribus ſancti Baſilij de Armenia prope ſancti Ma-

A moli portam. Vitam finiuit anno 1322. 14. Kal. iunij, ſepultuſque eſt in cathedrali.

69 ARNOLDVS Sabaterius Bononienſis ex canonico Meldenſi, electus a clero confirmatuſque a Ioāne XXII. inauguratus fuit in Eccleſia ſancti Dominici an. 1322. die 27. menſis octobris. Cardinalem Bertrandum de Podietto Apoſtolicum Legatum excepit hoſpitio; a quo deinde honore Epiſcopatus ſpoliatus eſt 1329. quod cōtra illum clerus Bononienſis cauſam peruiciſſet, ſimoniace coemiſſe illum ſedem Bononienſem: tandem ad Epiſcopalem ſedem Regenſem in Gallia in prouincia Aquenſi translatus a Ioan. XXII. anno 1329. Kal. octob. ex Reg. Vatic.

70 STEPHANVS Agonettus Gallus Nar-
B bonenſis Archidiaconus Parmenſis, & Papæ capellanus Bertrandi Cardinalis Italiæ Legati Cancellarius Bonon. ſedem obtinuit an. 1329. Kal. octob. duos annos illam Eccl adminiſtrauit: ob inſuaues mores, illiberalē faciem, gibboſæque perſonæ dehoneſtamentū, Bononienſi populo inuiſus, e viuis excedens ſepultus eſt in cathedrali. Lambertum deinde Podietrum Caducenſem, Cardinalis Podietti nepotem, ſcribit Sigonius inauguratum anno 1333. menſe octobri, Epiſcopatus Bononienſis inijſſe poſſeſsionem, ac poſt tres annos a populo Bononienſi cum patruo Cardinali compulſum in arcem, indeque eductum, atque in Gallias profectum, vltro ſe abdicaſſe
C Epiſcopatu anno 1336. Nulla huius Lamberti mentio extat in lib Prouiſ. Prælat. neque in Reg. Ioan. XXII. Pontif. quin anno 1332. die 5. menſis iunij reperitur Bertrandus electus Aptenſis Epiſcopus huc translatus: vnde iure merito hunc Lambertum ex albo Epiſcoporum Bononienſium diſpungimus.

71 ALBERTVS, quem aliqui Bertrandum appellant, è nobiliſſima Acciaiola gente Florentinus, Angelo Cardinali Acciaiolo propior affinis Leonis filius, electus Aptenſis in Gallia hunc eundem Epiſcopatum obtinuit 1332. non. iunij, vt paulo ſupra dixi, in Reg. Vatic. reperiri. Satiſque conſtat quamdiu Bononienſem adminiſtrauerit Eccleſiam; ſcilicet ab anno 1332 ad annum vſq; 1340. Tametſi autem affirmet Vatic. Reg. Ep. 143. an. 6. Benedicti XII. ſcribatque Sigonius ad Niuernenſem in Gallijs Eccleſiam illum fuiſſe translatum, haud tamen in catalogo Claudij Ruberti illius Eccleſiæ potui reperire, niſi forte hic

A

ille

ille idem Bertrandus Acciaiolius ſit, quem Claudius Bertrandum de Formello illic appellat.

72 BELTRAMINVS Parauicinus Mediolanenſis Nouocomi Epiſcopus, Bononiæ Benedicti XII. Legatus, eam ciuitatem, quæ a ſancta ſede deciderat, recuperauit, adduxitque ad priſtinum Eccleſiaſticum imperium, Thadæo Peppulo pro ſancta Eccleſia declarato Vicario. Hic anno 1340. non. ſeptemb. ad hanc ſedem promotus eſt; abſenſque fuit vſque ad annum 1344. primaque die ineuntis auguſti obtenti Epiſcopatus iniji poſſeſsionem, cuncto populo præ lætitia acclamante, qui de eius pietate, inque agendo dexteritate egregiam imbiberat opinionem. Auenioni deceſsit anno 1350. vbi ſepulchrum accepit.

73 IOANNES de Naſo Galeratenſis Diœceſis Mediolanenſis, ex Epiſcopo Veronenſi Bononienſis Epiſcopus effectus eſt Clemente VI. ita mandante anno 1350. 3. octob. ex Reg. Vatic. anno 1352. 3. idus iulij obtenti Pontificatus iniit poſſeſsionem, ac primum magna ex parte Epiſcopatum reſtaurauit, addito nouo templo ſãctorum Syneſij, & Theopompi. Carthuſianorũ Eccleſiam conſecrauit, canonicoſque ſanctæ Mariæ de Rheno bellicis ærumnis vexatos Bononiæ excepit, illiſque ſancti Saluatoris templum attribuit, vnde poſtea traxere cognomen. Cuius intuitu populique Bononiẽſis ſupplicatione Innocentius VI. anno 1360. Bononienſem academiam ampliſsimis priuilegijs ſacræue Theologiæ ſtudio exornauit, eidemque Ioanni Epiſcopo ſucceſſoribuſque ſuis in ea facultate laureandi ius in perpetuum conceſsit cuius quidem priuilegij tenor eſt talis.

INNOCENTIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam

Quaſi lignum vitæ in Paradiſo Dei, & quaſi lucerna fulgens in Domo Domini eſt in ſancta Eccleſia facultatis Theologicæ diſciplina, ipſa quippe velut fœcunda eruditionis mater ad irrigandam ſterilem orbis faciem fluuios de pectore Saluatoris emittens humanum genus originalis ignorantiæ cœcitate deforme per infuſionem veritatis ad viam reducit iuſtitiæ, viuificat animas, eaſque ad exaltationem catholicæ fidei, & exterminium hereticæ prauitatis, & cunctorum infidelium, & aduerſus etiam inuiſibiles poteſtates armis inexpugnabilibus munit, & fortiſsimas cõſtituit bellatrices. Hæc frequenter intra cordis arcana ſolicita mente reuoluimus, & intenta meditatione penſamus, tantoque propterea amplius ad illius dilatationem ſtudia, & labores libenter impendimus, quanto exinde maiora animarum lucra prouenire, & vniuerſalis Ecc. ſtatum amplius cognoſcimus augumentari. Sane dudum fructus vberes quos ſtudium Bononienſe, quod longiſsimis temporibus in ſe ipſo ſicut præfulgida ſtella emicuit, & diffuſa claritate longe, lateque refulſit, in iure canonico, & ciuili, & liberalibus artibus tanquam ager plenus, cui Dominus benedixit, copioſa fertilitate produxit hactenus, & producit, cum delectatione animi recenſemus, & deinde ſperamus ipſius Theologicas palmas fi-

A lius ſtudiũ poſſet ibidem amplius propagari, dumque fidei puritatẽ, & deuotionem eximiam quam dilecti filij populus, & Com. Ciuit. Bonon. noſtri, & Rom. Ecc. fideles ad nos, & dictam Eccleſiam habuerunt hactenus, & habere noſcuntur diligenter attendentes, dignum duximus, & æquitati congruum exiſtimamus, vt ciuitas ipſa, quam diuina gratia magnis donis, & gratijs illuſtrauit bonorum multiplicium fœcunditate dotauit, & loci amœnitate non modica decorauit, huiuſmodi ſcientiæ Theologicæ facultatis muneribus amplietur. Ideoque eorumdem populi, & communis deuotis in hac parte ſupplicationibus benigne annuentes auctoritate Apoſtolica ſtatuimus, & ordinamus, quod in dicta ciuitate deinceps ſtudium

B generale in eadem Theologica facultate exiſtat, & perpetuis futuris temporibus vigeat, ac docentes & ſtudentes ibidem in facultate prædicta omnibus priuilegijs, libertatibus, & immunitatibus cõceſſis docentibus, & ſcholaribus ſtudentibus in illa in ſtudijs generalibus eiuſdem facultatis commorantibus gaudeant, & vtantur. Volumus tamen quod ad docendum, & regendum in ipſo ſtudio in huiuſmodi facultate Magiſtri, & Bachalarij, qui in Pariſienſi ſeu alijs famoſis ſtudijs eiuſdem facultatis honorem Magiſterij ſeu Bachalariatus receperint, & alias experti, & idonei in huiuſmodi ſtudijs Theologicæ facultatis noutter aſſumantur, ita quod ciuitas ipſa tanto inſignita ho-

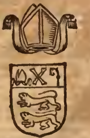
C nore dotibus fulgeat honori correſpondentibus memorato. Inſuper ciuitatem, & ſtudium præfata ob profectus publicos, quos proinde ſperamus, amplioribus honoribus proſequi intendentes, auctoritate ordinamus eadem, vt ſi qui in eodem ſtudio proceſſu temporis eiuſdem ſcientiæ Theologicæ facultatis brauium aſſecuti ſibi docendi licentiam, vt alios erudire valeant, petierint, impertiri, poſſit examinari diligenter ibidem, & in eadem facultate Theologica titulo magiſterij decorari, auctoritate Apoſtolica ſtatuentes, vt quotiens aliqui in eadem Theologica facultate in eodem ſtudio fuerint Magiſtrandi, præſententur Epiſcopo Bonon. qui pro tempore fuerit vel eius Viceſgerenti, ſufficienti tamen, & idoneo, quem ad

D hoc ipſe Epiſcopus duxerit ſpecialiter deputandum ſeu Eccl. Bonon. Paſtore carente, dilectorum filiorum capituli ipſius Eccl. qui erit pro tempore Vicario Generali, qui omnibus Magiſtris dictæ facultatis Theologicæ, in qua huiuſmodi examinatio fuerit facienda in ſtudio ipſo actu regentibus præſentibus conuocatis eos gratis pure, & libere ac omni dolo, & fraude ac difficultate ceſſantibus de ſcientia, facundia modo legendi, & alijs quę in promouendis ad Magiſterij honorem in facultate prædicta, & eius officium requiruntur examinare ſtudeant diligenter, & illos quos idoneos repererint, petito ſecreto, pure, & bona fide eorundem magiſtrorum conſilio, quod vtiq; conſilium in ipſorum conſulentium diſpendium, ac iacturam ſub debito iuramenti ſuper hoc præſtandi tam ab Epiſcopo ſeu Vicario, ac Magiſtris ſingulis huiuſmodi reuelari quomodolibet diſtrictius prohibemus; approbet, & admittat, eiſque petitam licentiam largiatur alios minus idoneos

poſt

A poſtpoſitos,gratis,odio vel fauore nullatenus ad mittendo, ſuper quibus Epiſcopi Magiſtrorum ac Vicarij prædictorum conſcientias oneramus volentes; quod illi qui in præfato ſtudio Magiſtrati fuerint in facultate prædicta,in eo,& alijs generalibus ſtudijs dictæ facultatis regendi, & docendi abſque approbatione alia liberam habeant facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum ſtatutorum ordinationum intentionũ,& voluntatum infringere vel ei auſu temerario contraire; ſiquis autem hoc attentare præſumpſerit,indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri,& Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum apud Villam nouam Auinionen. Diœceſis ſecundo Kalen. iulij Pontificatus noſtri anno *octauo*.

B Ioãnes vero in optimis Bononienſibus Pręſulibus numeratus eſt,in Cẽto oppido è viuis exceſſit, quo vt tumultus bellicos declinaret, confugerat 1361. 3. non. auguſti, cuius corpus deinde Bononiam delatum, ſumptuoſo funere in principe Baſilica tumulatum eſt.

74 AYMERICVM deinde Chattum Gallum Lemouicenſem, Vollaterranum Epiſcopum, Bononiæque gubernatorem nomine VI. Innocentij, idem Pontifex tranſtulit ad Bonon. Eccleſiam anno 1361. 12. Kal. nouemb. Dieque omnibus ſanctis ſacra, obtenti Epiſcopatus curam aggreſſus eſt. Omnium priuilegiorum a Carolo IV. Imperatore confirmationem obtinuit anno 1365. in quo priuilegio titulo principis imperij condecoratur. Eccleſiam ſancti Michaelis in nemore monachis montis Oliuetani attribuit, D canonicis regularibus inde dimotis: monachos Camaldulenſes, atque Cęleſtinos Bononiam introduxit, fauitque præcipua quadã ſignificatione amoris ſancti Bernardi collegio monachorum Ciſtercienſium conſtructo quondam a Bernardo Lambertеſco Florentino Abbate ſanctæ Mariæ de Strata viro pio,& docto,vbi modo cernitur cœnobium ſancti Bernardi monachorum montis Oliuetani, qui illud acquiſierunt poſt celebrem illam Abbatiam ſanctæ Mariæ de Strata cõmendatam, eiuſdem ordinis Ciſtercienſis ex eo; ſancti Bernardi collegiũ dilapſum eſt. Spectabilem partem Carthuſiani cœnobij extra Bononiæ muros cõſtruxit,vt ex ſequenti marmorea inſcriptione colligitur, ibidem parieti affixa, vbi eius gentilitia inſculpta ſpectantur.

Hoc opus fecit fieri Dominus
Aymericus Chiati Dei gratia Epiſcopus Bononienſis
& Princeps Imperij ſub anno Domini
MCCCLXVII. Ind. quinta
& fuit Capella ab ipſo conſecrata
dicta die.

Eo quoque Præſule, & academiæ cancellario Theologiæ facultatis ſtudium, iuxta Innocentij VI. decretum robur accepit, euocatis e diuerſis mundi partibus viris clariſſimis, vt in peruetuſto libro eiuſdem collegij legitur.

Cuius rei (ait) fama per vniuerſum volãte, tempore reuerendiſs. in Chriſto Patris, & D. D. Androyni Card. Cluniac. in Bonon. & ciuitatibus Eccleſiæ in Italia conſtitutis Apoſt. Sedis Legati, atque vniuerſalis in Chriſto Patris, & D. D. Aymerici Bonon. Epiſcopi noſtræ ſacræ Theologiæ facultatis digniſſimi cancellarij ad fundandum, & inchoandum Bonon. Studium Theologicæ facultatis, ex diuerſis mundi partibus huc acceſſerunt viri ſacræ lectioni dediti, & in lege Domini eruditi Doctores vtique Theologica ſcientia, moribus, & virtutibus inſigniti,quorum magiſtrorum nomina digna memoria ſunt iſta; Magiſt. Petrus Thomas natione Aquitanius tunc Dei gratia Patriar. Conſtantinoplit. ordinis ſanctæ Mariæ de Monte Carmelo, Magiſt. Vgolinus de Vrbeueteri Doctor acutiſſimi ingenij ord. eremitarum ſancti Auguſt. Magiſt. Franciſcus Adriani Bonon. C vir Angelicæ vitæ Ord. Minorum, Magiſt. Thomas de Padua textualis eximius, & eloquentia clarus ord. Carmelitarum, Magiſt. Thomas de Fregnano de Mutina Doct. vtique moribus inſignitus, & fidei zelator intrepidus Ord. Minorum Magiſt. Petrus Monachus Cluniacen. D. Cardinalis Cluniacen. Auditor,& ſocius commenſalis. Magiſt. Ioannes de Podio doctorum ſpeculatiuus & hæreticorum malleus nunquam feſſus Ord. Fr. Prædicatorum. Magiſt Bonauentura de Padua vir tam diuinarum ſcripturarum quam ſecularium litterarum commentator præfulgidus ordinis eremitarum, Magiſt. Ludouicus de Venetijs vrbanæ eloquentiæ pater. hactenus liber.

Aymericus deinceps Bononienſem rexit Eccleſiã vſque ad annum 1371. rediensque in Galliam vltro eo munere ſe exoluit.

D 75 BERNARDVS Lemouicenſis Gallus, Gregorij XI. affinis Spoleti antea Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt 1371. Celebrata Synodo profuit clero, illumque ad puriores mores traduxit. Deceſſit anno 1378. Poſt cuius exceſſum, cum teterrimũ illud ſchiſma inter Vrbanum VI. & Clementem VII. Antipapam ebulliſſet. Pſeudopontifex audita morte Bernardi, Bartholomęum quendã in illam ſedem intrudere conatus eſt, cum è contra Vrbanus verus Pontifex Philippum Carapham ſuffeciſſet defuncto, qui excluſo Bartholomęo illam ſedem obtinuit, vt videre eſt in lib. Prouiſionum Prælatorum eiuſdem Antipapæ Clementis.

PHI-

A

76 PHILIPPVS Caraffa Neapolitanus Archidiaconus Bononienſis, a clero dictus Epiſcopus annuente electioni Vrbano, eiecto Bartholomæo. Bononienſi ſedit in throno anno 1378. eodemque anno ab eodem Pontifice vocatus eſt ad Senatoriam purpuram ſub titulo ſancti Martini in montibus, functuſque eſt Æmiliana legatione. Cæterum illum Bononiæ ſuſtulit contagium 1389. 14. Kal. ianuarij ſepultuſque eſt in cathedrali cum hac inſcriptione,

HIC EST CORPVS
R. IN CHRISTO PATRIS AC D. DOMINI
PHILIPPI DE CARAFFIS
DE NEAPOLI CARDINALIS
BONONIENSIS

77 COSMATVS Melioratus Sulmonenſis, ab Vrbano VI. Bononienſis Epiſcopus dictus eſt ante annum Philippo cedente, 1386. verum electum populus Bononienſis non excepit, eundem deinde Bonifacius IX. poſt fatum Vrbani Archiepiſcopatus Rauennatis commendatarium fecit, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ theſaurarium, vicecancellarium, ac presbyterum Cardinalem ad titulum ſanctæ Crucis in Hieruſalem. Tametſi autem illum reiecissent Bononienſes, titulum tamen Cardinalis Bononienſis adornauit, retinuitque vſque ad annum 1392. eoque munere deinceps vltro abiuit, Rauennati tantum throno contentus. An. vero 1405. ad ſummum Pontificatum prouectus eſt ſub nomine Innocentij VII.

B

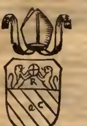
78 BARTHOLOMÆVS de Raymundis Bononienſis, filius Nicolai, ſancti Felicis Abbas, ordinis ſancti Benedicti, ad patriæ ſedem aſcendit anno 1392. idibus ſeptemb. munus conſecrationis prima die decembris ſuſcepit in Eccleſia ſanctæ Claræ. Sedit autem vſq; ad annũ 1406. Quo ipſo anno fato functus eſt 18. Kal. Iulij, ſepultuſque eſt in cathedrali, quam fornicibus exornauerat, vt ex ſequenti inſcriptione marmorea perſpicitur.

Reuerendiſs. in Chriſto P. & D. D.
Bartholomæus de Raymundis de Bononia
a magno, & potenti populo Bonon. P.
electus, Dei, & Apoſt. Sedis
gratia Bonon. Epiſcopus fecit fieri opus
iſtarum voltarum totius Eccleſiæ tempore
D. D. Bonifacij Papæ IX. an. Domini
M CCCC.

C

Reuerendiſs. in Chriſto P.
& D. D. Barthol. de Raymundis de Bonon.
a magno, & potenti populo
Bononienſ.
perlectus Dei, & Apoſtolicæ Sedis
gratia Bonon. Epiſcopus fecit fieri hanc
Sacriſtiam, quam & dotauit tempore
ſanctiſſimi in Chriſto P.
& D. D. Bonifacij Papæ IX. anno Nat.
Domini noſtri Ieſu Chriſti
M CCC XC VII.

D

79 Reperi poſt hunc Bartholomæum de Raymundis, alterum eiuſdem nominis Ordinis Prædicatorum alumnum Epiſcopum Bononienſem, defunctum in Aſtenſi Pedemontium ciuitate anno 1409. die 30. auguſti, & in nobili ſarco

tumulo apud ſuos Prædicatorea humatum in Ecclesia ſanctæ Mariæ Magdalenæ, vbi eius marmoreum ſimulacrum, vna cum inſignibus gentilitijs, & inſcriptio proſtat mortalibus. A

HIC IACET REVERENDISS.
IN CHRISTO P. FR. BARTHOLOMÆVS
QVONDAM BONONIENSIS
EPISCOPVS
SACRÆ THEOLOGIÆ DOCTOR
EGREGIVS DE ORDINE
PRÆDICATORVM
QVI OBIIT MCCCCVIIII.
DIE PENVLTIMA AVGVSTI
CVIVS ANIMA.

Deeſt Requieſcat in pace, vt nos monuit eruditus vir Philippus de Malabaila Aſtenſis, olim congregationis Fulienſium Ord. Ciſtercienſis emeritus Generalis, quam inſcriptionem ipſemet excepit è tumulo, vbi à latere hæc alia leguntur verba: *Procolius de Duracio ciuis de Albania, fecit fieri iſtud ſepulchrum ad honorem Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti, & Mariæ glorioſæ ſemper Virginis, & memoriam Reuerendiſſimi Domini, Domini Magiſtri Bartholomæi Epiſcopi Bononienſis Ordinis Prædicatorum cum hiſtoria B. Mariæ Magdalenæ.* Ex oppoſito vero latere ita legitur: *Hoc opus fecit frater Procolius de Duracio eiuſdem Ordinis.* Cæterum expiſcari non potui, quando Bartholomæus iſte ad Bononienſem Eccleſiam aſcenderit, nec ſatis mihi conſtat a quo Pontifice Epiſcopus renunciatus, cui ua regionis vel familiæ fuerit, etiamſi a Nicolao Paſqualino *dalle Biſtie* vocitetur, quem male Aſtenſem Epiſcopum vocat. Crediderim autem ab Pſeudo pontifice Benedicto XIII. poſt alterius Bartholomæi exceſſum, contra Antonium Coriarium a patruo Gregorio XII. ad hanc Eccleſiam euectum, intruſum fuiſſe (vt illorum temporum, in tanta Chriſtianæ Reipublicæ perturbatione, mores ferebant, vt modo vnus, modo alter diuerſæ factionis eueheretur ad ſedem) Bononiamque petentem in itinere apud Aſtam defunctum, & tumulatum fuiſſe. Dabis veniam lector, ſi ſchiſmatis tempore tantaque rerum confuſione veritas haud expiſcari potuerit; interim vero ex gentilitijs ſtemmatibus, quæ in ſepulchro eius exculpta ſunt cuius ille gentis fuerit, cum hic apponi curauimus, aliquando tu ipſe diuinabis.

80 ANTONIVS Coriarius Venetus Philippi filius, Gregorij XII. nepos, Canonicus S. Georgij in Alga, electus eſt Epiſcopus Bononienſis an. 1407. mox & camerarius ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, Hieroſolymitanus Patriarcha, tum & Cardinalis ſancti Chryſogoni, eique vulgo inhæſit cognomen Cardinalis Bononiæ. Quamquam eius ciuitatis, quæ patrui partes oppugnabat, Epiſcopatus poſſeſsionem nunquam inierit, quam eo tempore duo œconomi adminiſtrabant. Anno autem 1412. eam Eccleſiam reſignauit annua ſibi penſione retenta. Conſtantienſi concilio interfuit, vbi patruus Gregorius de Apoſtolica ſede deturbatus eſt, ipſeque inter purpuratos annumeratus, Martini V. deinceps partes ſincere ſecutus eſt, ac poſtea Eugenij IV. Pontificis conſobrini, C ſub quo Portuenſis, ac Oſtienſis Epiſcopus fuit: è viuis eaemptus eſt, cum omnium opinione ſanctiſsime vixiſſet, ita vt arbitrentur plerique illum illibatæ fuiſſe virginitatis. Scripſit, vt Gatimbertus narrat, ſui temporis Hiſtoriam, quæ M. S. olim Venetijs aſſeruabatur. Patauij in Cœnobio ſancti Ioannis decollati ſui ord. ſpiritum Deo reddidit anno 1445. die 19. menſis Ianuarij ætatis 76. Venetijs vt mandauerat ſepultus eſt apud ſanctum Georgium in Alga cum hoc epitaphio in candido tumulo.

SEPVLCRVM PIISSIMI PATRIS
DOMINI ANTONII CORARII
BEATÆ MEMORIÆ EPISCOPI
OSTIENSIS CARDINALIS
BONONIENSIS FVNDATORIS HVIVS
D CONGREGATIONIS
QVI OBIIT ANNO A NATIV.
DOMINI MCCCCXLV.
DIE XIX. IANVARII.
ORATE PRO EO.

De Coriario noſter Veſpaſianus Florentinus in eius vita nondum edita, ſparſim vero ſuis in Annal. eruditiſsimus Æmoniæ Epiſcopus Io. Philippus Tomaſinus recenſet, de quo hæc in fine affert tanto Præſule digna: *Maphæi*, inquit, *Contareni præfectura nil gratius accidit Cardinali Corrario, qui iam aliquot annis in D. Ioannis Decollati cœnobio pientiſsimus pater cum filijs tranquillè ſenectutem ducebat. Cellulam hic ſibi nihilo alijs ampliorem ſelegerat: communi victu, precibus, ieiunijs, cæteriſque antiqui inſtituti moribus peculiare nihil præ ſe ferebat. Piorum, & docto-*

& doctorũ hominũ conuerſatione, e vicina vrbe, mirifice recreatus ijs præcipue Bibliothecam ſuam varioribus libris eleganter conſcriptis refertam parare voluit: nec doctrina tantum, ſed conſilijs, ſanctiſſimis monitiſ omnes iuuare. Mira eius in omnes liberalitas, maximeque in pauperes, & egenos colonos ijs temporibus ſuperis bellis exhauſtos. Nec diſpar eius in religioſos ſtudium. Binas enim Abbatias non infimæ ſortis Veronæ & Patauij Benedictinis reddidit, aliaque loca, quæ ſummi Pontificis benignitate accepta ferebat, primis poſſeſſoribus reſtituit. Ita Patauino cælo, ſoloque delectatus, & Maphæi ſuauiſſimo conſortio exhilaratus, poſtquam per tot annos vitam ſanctiſſime Deo conſecraſſet neque longe abeſſe cognoſceret corporis diſſolutionem, quæ ſupererant facultates diuerſorum religioſorum locis, & pauperibus reliquit. Conuocatis autem quorundam cœnobiorum procuratoribus partem ſuæ ſupellectilis, reſeruato ſibi calice, & quatuor patenis argenteis his verbis diſtribuit: En portionem fructuum ex veſtris locis accipite, quam diligenti cura vobis ſeruaui. Gratias Deo agite, & pro me orate. Maphæo vero veluti ſocietatis ſuæ clariſſimo alumno die 3. martij eiuſdem anni 1444. hæc ſacra veſtimenta pro Eccleſia ſancti Georgij in Alga conſignauit, primum pluuiale album pulchrum cum capucio. Planetam albam pulchram. Dalmaticam albam. Tunicellam albam cum ſtolis, & manipulis. Amictum vnum cum ſinio aureo. Cingulum cum perlis laboratum. Camiſiam vnum pulchrum. Gremiale vnum album de ſerico. Tobaliam ad cooperiendum altare. Item duas alias tobalias. Item alteram cum armis. Duas ampullas argenteas aureatas. Pectorale argenteum cum tribus nodis de perlis. Duos calices magnos pulchros cum duabus patenis. Duæ burſæ corporalium. Plures tobaliæ laboratæ de ſerico. Duæ altariola. Item reliquias ſanctorum cum vaſis ſuis argenteis. Eodem quoque die viginti ſupra centum manuſcriptos Codices in aſſerculis, aliuſque abſque tabulis in membrana conſcriptos, quos longo tempore magniſque impenſis parauerat, eodem affectu ipſi tradidit, quibus poſtea teſtamenti executores alios iunxerunt. Tanti viri res geſtæ temporum iniuria deperditæ vna cum eiuſdem lucubrationibus, e quibus præſertim non ſine deſiderio eruditorum eius temporis Hiſtoriam ibi repoſitam, malis artibus, vel noſtrorum incuria cum alijs amiſſam dolemus, maximeque quod tanti auctoris noſtri memoriam ea iactura exteris non parum obſcurauerit. Nulla tamen dies eam delebit, quem rara virtus ſuperis amicum reddidit: quibus perenni caſtitate vitæ integritatem vſque ad exitum probauit. Ad quorum conſortium translatus paucis poſt menſibus vitam LXXVI. annos inculpate geſtam beato fine hic præſentibus patribus clauſit die XIX. ianuarij MCCCCXLV. Horum primi funus ſolemni pompa debitiſque iuſtis mæſti Venetias proſequuntur: vbi ex teſtamento in æde ſancti Georgij in Alga Venetorum nobilium ciuiumque expoſitũ, communi ordinum luctu non ſine ſanctitatis opinione ſub candido marmore conditur. Hactenus ille. Laudatur a Blondo, a Sigonio Coriarius, quem virum timoratum, mundique contemptorem vocat ſanctus Antoninus; ſed pietatis opera, quæ ea Tomaſino retulimus, qui qualiſque fuerit Præſul æterna memoria dignus, ipſa abunde teſtantur.

81 IOANNES filius Michaëlis Bononienſis, ſancti Proculi Abbas, Coriario ſuffectus eſt an. 1412. 8. id. nouembris: ſexto vero idus eiuſdem menſis inauguratus, inijtque poſſeſſionem. Concilio Conſtantienſi commiſſarius aſſedit. Deceſſit Bononiæ anno 1417. die 3. menſis ianuarij, ſepultuſque eſt apud ſanctum Proculum, vbi in pauimento in marmoreo ſepulchro hæc carmina leguntur.

Sit licet extinctus pater, hic ſua fama ſuperſtes
Semper erit, magni nunquam morientur honores
Quos meruit, viridis ſua virtus ſtabit in æuum
Quæ prius in terram domus hæc quaſi fracta ruebat.
Refulget rectore ſuo, ſua mœnia lucent
Vt patet, & viuens Abbas fuit iſte Ioannes.

82 NICOLAVS, filius Petri, e nobiliſſima Albergatorum gente Bononienſis, monachus, Carthuſianus, priorq; Carthuſiæ Bononienſis, innocentiſſimæ vitæ, ac rariſſimi exempli, poſt exceſſum Ioannis, a populo, cleroque Bonon. Epiſcopus patriæ acclamatus eſt prid. non. Ianuarij anni 1417. cuius electionem Martinus Quintus Columna ratam habuit, tametſi illam ſibi reſeruaſſet; adeo apud ipſum valuit populi, clerique conſenſus, electique integritas acclamata, id. aprilis eiuſdẽ anni, inauguratuſq; fuit 4. non. iunij. eumq; Mart. Columna cõmoraretur Flor. Bonon. ciuitas nouo Põtifici nouam gratulatura dignitatẽ Albergatũ ad eundẽ legauit, qui ea legatione adeo Pontifici placuit, vt oratorem ſuum in Gallias direxerit, vt inter Anglorum, Gallorumque diſcordantes reges percutiendi fœderis auctor eſſet. Anno vero 1426. Nicolaum de Eccleſia optime meritum, ſub titulo ſanctæ Crucis in Hieruſalem illum vocauit ad purpuram, legauitque eodem anno in Inſubriam, vt ducis Mediolanenſis, Venetorumque res diſcordiæ vitio labantes componeret quod Ferrariæ ad Pontificis mentem, ac vtriuſque partis commodum cumulatiſſime præſtitit. Inde vix ille redierat ad curiam, cum ſecunda legatione in maiorem Britanniam a Pontifice exornatus eſt, vt illic inter Gallorum, atque Anglorum reges tranſigendæ pacis conditiones æquas, legeſque præſcriberet. Sub Eugenio IV. in Galliam eadem legatione functus, vt idem fœdus vrgeret. Quamobrẽ apud regem Carolum eo nomine VII. peractæ feliciter legationis plurimam collegit gratiam, itaut inde digrediens, ab eodem ſanctæ An-

næ Matris Dei Genetricis cranio munificentiſsime donaretur, quod deportatum Bononiam, Bononienſi Carthuſiæ dono dedit. In Germaniam item ad Albertum Cæſarem quarta legatione functus eſt Eugenio IV. mittente, inde reuerſus Ferrarienſi, mox Florentino concilio interfuit. Cæterum ea integritatis fama ſuo tempore fulſit Nicolaus, vt eidem boni omnes Romanum Pontificatum ſponderent, ſi Eugenium IV. ante Albergati exceſsum poſtremam diem contigiſſet obire. Purpura, aut dignitas Epiſcopalis haud ei priſtinum vitæ rigorem ademit, in proſperis moderatus, in aduerſis minime demiſſus, ſibi ſimillimis amicis, collegiſque itinerum, ac legationum vſus eſt; vt vel ipſe ea illorum proficeret prudentia, vel illi ea Albergati doctrina, probitateque doctiores, ac probiores euaderent. Etenim habuit a ſecretis Thomam è Sarazana, ac Æneam Syluium Picolomineum, qui ambo, iſte ſub Pij II. ille ſub Nicolai Quinti nomine ſancto vniuerſalis Eccleſiæ throno deinde nobilitati ſunt. Eccleſiam ſibi creditam quam qui maximę dilexit, ac fouit. Quamobrem acclamantibus cunctis, qui illum Paſtorem deſiderauerant, in optimis Bononienſibus Præſulibus numeratus eſt. In Carthuſianos vero ſuos præclara contulit beneficia, itaut etiam Romæ ad ſanctam Crucem in Hieruſalem pro illorum domicilio inſigne, latiſsimumque ſtatuerit clauſtrum. Quod deinde translatis Carthuſianis ad Thermas Diocletianas, Ciſtercienſibus monachis Inſubriæ prouinciæ attributum eſt. Scripſit Recolecta multæ lectionis. De inexcuſabili peccatoris nequitia, orationes ad Venetos, & Philippum Vicecomitem Mediolani Ducem pro pace, ſermones multos epiſtolaſque eruditiſsimas. Sāctę Romanę Eccleſię Camerarius, & Liberianę baſilicę Archipresbyter fuit. Græcorum Imperatorem a Florentina Synodo reuertentem regio apparatu ſuſcepit: imaginem Dei genetricis D. Lucæ pennicillo expreſſam, & Conſtantinpoli ad montē Guardiæ, Bononiæ proximum, delatam in ſupplicatione deferri curauit, cum nimijs imbribus damna maxima Bononiēſi agro inferrentur. Corpus ſuum in Chriſti obſequium dum apud nos viueret, afflixit cilicio, flagris, incommoda in ſtramentis cubatione, vigilijs, inedia, precum aſſiduitate, peregrinationum, & ſtudiorum laboribus, cibi parciſsimus fuit. Poſt ſuſceptum Carthuſianorum inſtitutum, a quo ne in luce quidem purpuræ, quantum licuit diſceſsit, carnibus numquam, ne in extremo quidem vitæ diſcrimine, veſci voluit: mundo viciſsim crucifixus, & cruci cum Chriſto confixus, in ſcutaria parma gentilitio prætermiſſo ſtemmate Chriſti crucem effingi voluit. Tandem cum aliquando Albergatus, Eugenium Quartum Pontificem honoris ergo comitaretur, calculo renum Senis oppreſſus interijt an. 1444. 7. id. maij. Eius corpus delatum Florentiam, ante principem Aram Carthuſiani cœnobij tumulatum eſt cum hoc rudi ineptoque Epitaphio.

Heu hic iacet Nicolaus Albergatus Bononienſis.
Quomodo Bononienſis hic in loco?
Heu erat monachus Carthuſianus
Quomodo Carthuſianus hic in tumulo?
Etiam prior ſancti Hieronymi extra Bononiam,
Parce oculis. parce oculis.
Heu etiam presbyter Cardinalis S. Crucis in Hieruſalem.
Quid audio parce, parce lacrymis.
Erat vir pius, & ſanctus, & ſtudioſorum amator
Ne parce lacrymis
Heu Senis heu heu mortuus eſt
Heu cognoui heu! Legatum ad concilium Baſilienſe Ferrariæ, & Florentiæ.
Heu hic iacet ſeptimo idus maij MCCCCXLIV
In pace ſit locus eius.

Hodie in eadem Baſilica eleganti e marmore tumulo, ſublato eo inſulſo, hoc legentibus proſtat cenotaphium.

SEPVLCHRVM OMNI LAVDE
DIGNISSIMI REVERENDISS. PATRIS
NICOLAI TITVLI
S. CRVCIS IN HIERVSALEM
PRESB. CARDINALIS
HIC NATVS BONONIÆ PRIMVM
EX PRIORE CARTHVSIENSE
PETENTE POPVLO
BONONIENSIS EPISCOPVS
TVM A MARTINO V. PONTIFICE
FACTVS POST PLVRIMAS
SVSCEPTAS
ATQVE OMNIVM COMMENDATIONE
PERACTAS LEGATIONES SENIS
DIEM SVVM OBIIT
ÆTATIS SVÆ ANNO LXVIII.
VIR PIISSIMVS MITISSIMVSQVE
VITÆ INTEGRITATE
SINGVLARIQVE VIRTVTE OMNIVM
COMPROBATVS.

Carthuſia me terra tegit, quæ ſumpſit Alumnum
Ac dedit eſſe patrem natiua Bononia tandem
Me ſibi Paſtorem tenuit de iure vocatum
Cardinis Eccleſiæ compulſus pondera ſumpſi.
Et Crucis in titulo mihi fulſit rubra Thiara.
Mille quatercentum denos quater egerat annos
Tres etiam cyclus ſolaris, dum Nicolaus
Mente petens cœlum ſub ſaxo corpore claudor.

Podius Florentinus per ea tempora eloquentia clarus in eius funere præclaram orationem habuit. Nicolai vitam perſcripſit Ioannes Zeno Epiſcopus Feltrenſis eiuſdem contemporaneus, Io. Leo Romanus Ord. Præd. in opere M. S. de concilio Baſilienſi, Ferrarienſi, & Florentino, Sigonius de Epiſcopis Bononienſ. Philelphus, Blondus, Æneas Syluius, Sanctus Antoninus, Platina, Paulus Æmilius, Polidorus Virgilius, Paſſeninus, Dorlandus Sutor, Paulus Corteſius de Cardinalatu l. 1. Theodorus Petreius in Bib. Carthuſ. Ciacconus, Andreas Victorellus noſter eruditusque Aſcanius Perſius, contulitque demum de illo Georgius Gameſelt Carthuſianus omnia teſtimonia, quæ laudibus Albergati ſuffragantur, in vnum volumen quod Coloniæ edidit. Carthu-

ſiani

tiani Beati titulo olim eum condecorarunt, & in album quorundam ſanctorum ordinis retulerunt.

83 LVDOVICVS Cardinalis Scarampus Archiepiſcopus Florentinus, ab Eugenio IV. Bononienſem Eccleſiam commendatam habuit 1444. eoque munere functus eſt duos tantum annos, deinde huiuſmodi curæ nuntium remiſit. De quo vide ſupra in Archiepiſcopis Florentinis. Cæterum poſt Albergati exceſſum, populus Bononienſis magno aduocato concilio Paſtorem elegit priorem quendam canonicorum Lateranenſium Romanorum, filium Simonis Bononienſis fullonis, qui cum Bononiam verſus iter aggreſſus eſſet, dum viam inſiſteret, è viuis eximitur Lucæ in Hetruria anno 1444. 15. Kalendas iunij.

84 THOMAM Sarazanenſem deinde Bartholomæi, atque Andreolæ filium è Parentucella gente Piſis natum canonicum Bononienſem, Eugenius Quartus eandem ſubuexit ad ſedem anno 1445. quinto Kalen. decembris. Qui adeo felici, inoffenſoque gradu omnes dignitates percurrit, vt vniuſanni curriculo Bononienſis Epiſcopus, & Cardinalis, ac ſummus Pontifex ſub nomine Nicolai Quinti euaſerit. Renunciatus autem Pontifex, hanc ſequentem epiſtolam ad Bononienſes canonicos dedit.

NICOLAVS EPISCOPVS.

ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs capitulo Eccleſiæ Bononienſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Significamus vobis ad veſtram conſolationem, nos à venerabilibus fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus die ſexta præſentis menſis ſummum Romanum Pontificem concorditer fuiſſe electum. Quod licet ſit grauiſſimum onus humeris noſtris, tamen confiſi de miſericordia altiſsimi acceptauimus pondus iniunctu nobis. Velitis igitur Deo gratias agere, & pro nobis preces effūdere vt aſsiſtat nobis ſua gratia, & miſericordia ad regimen Eccleſiæ ſuæ ſanctæ. Datum ſub media bulla Romæ apud ſanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quadringenteſimo ſeptimo die octaua menſis martij, tertia vero poſt noſtram ad apicem ſummi Apoſtolatus aſſumptionem.

Hic ille Nicolaus V. eſt, qui non modo doctrinæ, ac virtutis gradibus ad Pontificatus faſtigium aſcendit, eodem anno Epiſcopus, Cardinalis, ac Pontifex creatus, ſed in eo dignitatis faſtigio ita proſpero euentu æternitatis memor vſus eſt, vt quaſi Licinianum odium in literas diluturus, & literatos homines ſuſpexerit, foueritque, & Vaticanæ Bibliothecæ ad iniuriam liuidæ vetuſtatis nobilia, eruditaque munimenta quæſierit. Nicolai vitam ſcripſere multi: omnium vero ſuperauit induſtriam Veſpaſianus Florentinus eius ſynchronus, & inter familiares charus in lib. M.S. de viris illuſtrib. vernacula lingua, ſed ſincere conſcripto.

85 IOANNEM deinde de Podio, Baptiſtæ filium Bononienſem iuriſconſultiſsimum, & cathedralis canonicum, Nicolaus Quintus ſuum ſucceſſorem aſciuit anno 1447. 10. Kal. aprilis, eundemque in Eccleſia ſancti Michaelis inaugurauit ſanctus Antoninus Archiepiſcopus Florentinus, aſſiſtentibus Ferrarienſi, Imolenſique Epiſcopis nonis maij eiuſdem anni. Qui proximo menſe ſeptembri cum conceſsiſſet Romam, illius gubernator effectus eſt ac vicecancellarius, ac, poſt paucos dies, vt per id tempus fama tenuit, toxico infectus diſperijt, ſepultuſque eſt apud ſanctum Petrum in ſacello D. Thomæ cum hoc epitaphio, quod illi Pontifex Nicolaus apponendum mandauit.

IOANNI PODIO
EPISCOPO BONON. IVRISCONSVLT.
DOCTISSIMO ET SANCTISS.
NICOLAVS PONT. MAX. SACRVM
FIERI IVSSIT.

PHI-

86 PHILIPPVS Calandrinus Sarazanenſis Nicolai Quinti Pontificis ex eadem matre frater, canonicus, atque archidiaconus Lucenſis, ad Bononienſem ſedem aſſumptus eſt, Pontifice fratre ita mandante, anno 1448. 15. Kal. ianuarij, inſecutoque anno ad titulum ſanctæ Suſannæ creatus eſt Presbyter Cardinalis, deinde ſancti Laurentij in Lucina titulum obtinuit, renunciatus maior Pœnitentiarius, ac Piceni Legatus. Cæterum Bononienſis Epiſcopatus inijt poſſeſsionem anno 1462. 3. idus aprilis ſolemni pompa exceptus. Bagnariæ prope Viterbium fato oppreſſus eſt iam Portuenſis Epiſcopus factus, 9. Kal. auguſti anno 1476. cuius cadauer Romam relatum, apud ſanctum Laurentium in Lucina tumulatum eſt, cum epithaphio in pr. tom. relatum in Epiſcopis Portuenſibus.

87 FRANCISCVS Cardinalis Gonzaga Friderici Mantuæ Marchionis filius, Epiſcopus Mantuanus, Bononiæque Legatus, hanc Eccleſiam perpetuo adminiſtrandam ſuſcepit, vſus ſuffraganeo Andrea Saſſenatenſi Epiſcopo. Huius temporibus, Franciſcus Philelphus eruditione clarus, è vita exceſsit. Deceſsit autem ipſe Gonzaga Bononiæ anno 1483. 11. Kal. nouembris, cuius corpus Mantuam delatum, in cathedrali tumulatum eſt. De eo in pr. tom. inter Epiſcopos Mantuanos nonnulla retulimus.

88 IVLIANVS Cardinalis Roboreus, qui poſtea Pontifex factus, Iulius II. fuit, hunc eundem Bononienſem obtinuit Epiſcopatum 1483. 7. non. nouembris a Sixto Quarto patruo, ex cuius etiam largitate, eiuſdem ciuitatis legatio obuenit. Adminiſtrauit autem hanc Eccleſiam vſque ad annum 1502. deinde cum Vercellenſi eam commutauit. Bononienſi Baſilicæ xyſtum obiecit, in quo huiuſmodi quondam inſcriptio legebatur, quæ modo inter fragmenta marmorum indecentiſsime iacet, nos inde erutam hic exſcribendam curaulmus, ne in totum periret.

Sedente Innocentio VIII. Pont. Max.
Pontificatus ſui anno tertio Iulianus Epiſcopus
Oſtienſis Cardinalis S. Petri ad Vincula
Sanctæ Romanæ Eccleſiæ maior
Pœnitentiarius,
& Epiſcopus Bononienſis condi iuſsit
Anno ſalutis milleſimo quadringenteſimo
octuageſimo ſeptimo.
Procurante Philippo Lucenſi, Epiſcopo
Vrbinate Locumtenente,
& Vicario Generali.

89 IOANNES Stephanus Ferrerius Vercellenſis Epiſcopus, ex commutatione ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1502. 3. idus aprilis, eodemque anno ab Alexandro Sexto creatus eſt Presbyter Cardinalis. Hic cum Bononiam conceſsiſſet, geſtientibus præ lætitia populis exceptus eſt, ergo vt par pari referret, honoris ergo Cardinalis Bononienſis voluit appellari. Æque literatus fuit, ac literatorum hominum amator. Romæ deceſsit 1510. ſepultuſque eſt apud S. Clementem cum hoc epitaphio.

IOANNI STEPHANO
FERRERIO SANCTOR. SERGII
ET BACCHI
PRESBYTERO CARDINALI
BONONIENSI
VIRO SANCTITATE
DOCTRINAQVE INSIGNI
VIXIT ANN. XXXVI
MENSIBVS V.
OBIIT ANNO MDX.
III. NONAS OCTOBRIS
IVLIO PONTIFICE
MAXIMO.

Ferreta familia cæruleum erectum leonem in argentea parma pro inſigni gerit, nobiliſſimæ Acciaiolæ Florentinæ familiæ ſunt antiqua ſtemmata,

mara, e qua ciuilibus diſcordijs aliqui Florentia pulſi Biellam Pedemontanæ regionis nobile oppidum demigrarunt: ibidem Sebaſtiano Duce poſteris demutato nomine, fundamenta iecere: ex ea deinceps Cardinales quatuor, Epiſcopi multi, viri & toga, & armis illuſtres prodiere, de quibus alibi ſermonem inſtituemus.

90 FRANCISCVS Cardinalis Alidoſius Papienſis Epiſcopus, Bononiæ Legatus, Bonon. Eccl. perpetuo adminiſtrandam ſuſcepit die 18. menſis octobris, anno 1510. inſecuto aute m anno cum Hannibal Bentiuolus Bononiam occupaſſet, Alidoſius Rauennã conceſsit, vbi Pontifex Iulius per id tempus commorabatur, cumque Pontifici promiſiſſet ad cœnam ire, vectum mula Dux Vrbinas obuius interemit Alidoſium 10. Kal. iunij, de quo commodius iam in Epiſcopis Papienſibus. Poſt exceſſum Alidoſij populus clerusque Bononienſis Galeazium Bentiuolum elegerunt in Epiſcopum, dieque 28. maij in Epiſcopatus poſſeſsionem intruſerunt, qui a Iulio II. ſacris interdictus omnibusq. dignitatibus ſpoliatus cum reliquis ſuæ familiæ viris Bononia expulſus miſere interijt.

91 ACHILLES de Graſsis Bononienſis, Alidoſio ſucceſsit 9. Kal. iunij anno 1511. inſecutoque anno 8. Kal. iunij obtenti Epiſcopatus inijt poſſeſſionem. Hic Balthaſaris filius fuit, nepoſque Antonij Epiſcopi Tyburtini, ſacræque Romanæ Rotæ auditoris, cui in eo munere Hannibal ſucceſsit, cum eſſet iuriſconſultiſsimus. Profectus orator eſt ad Heluetios, eodemque munere functus eſt apud Polonos, tum & ad Ludouicum XII. Regem Gallorum, ac demum apud Cæſarem in Germania. Quamobrem de Eccleſia optime meritum Iulius II. inter purpuratos adlegit. Bononienſem Eccleſiam magna cum prudentiæ laude Achilles adminiſtrauit, niſi demum inconſtantia priſtinam illam famam deformaſſet. Deceſsit Romæ ante tres dies quam Clemens VII. Medices ad Pontificatum aſcenderet ſepultuſque eſt apud ſanctam Mariam in Transtyberim cum ſequenti epitaphio.

Achil. de Graſsis Epiſcopo Bonon.
huius Baſilicæ Cardinali. Morum grauitate,
& legum peritia nulli ſecundo, in quo
nullum iuſtitiæ, modeſtiæ,
ac liberalitatis genus vnquam
deſideratum eſt.
Vixit an. LX. Clementi VII. & vniuerſæ
curiæ maximo de ſe deſiderio
relicto.

In Epiſcopio Bonononienſi aulam igne deformatam reſtituit, vt breuis inſcriptio refert.

ACHILLES de Graſsis ſancti Sixti
presbyter Cardinalis Bonon. aulam
hanc igne crematam reſtituit anno
M. D. XII.

92 LAVRENTIVS Campegius Bononienſis, maximæ exiſtimationis Cardinalis, ex Epiſcopo Feltrenſi poſt Achillem ad hanc eandem Eccleſiam translatus eſt, Clemente Septimo ita cenſente, die 2. menſis decembris anno 1523. Hic filius fuit Ioannis ſenatoris, natuſque eſt anno 1474. die 7. menſis nouembris. Ad ſummam iuriſprudentiam dicitur perueniſſe, Romæque ob id ſacræ Rotæ auditor euaſit, atque Feltrenſis Epiſcopus. Quem cum deinde Leo X. ad Maximilianum oratorem legaſſet, illeque omni conatu Lutheranæ peſtis exordia conaretur opprimere, ab eodem Pontifice abſens Senatoria Romana purpura donatus eſt, ad titulum S. Thomæ in Parione. Inde reuerſus, in maiorem Britanniam, ex eiuſdem Pontificis iuſſu, legatus profectus eſt, vt eius inſulæ Regem ad ſacrum contra Turcam bellum impelleret. Interim Campegius cum in Britannis cleri prolapſos mores ex legati

censu-

cenſura corrigeret, magnam eo nomine apud Regem collegit gratiam, ita vt Salesburienſis Epiſcopus euaderet, Romamque reuerſus, Signaturæ gratiæ, vt vocant, præfectus renunciatus eſt ſub Adriano VI. Romæ feriatus fere vitam tranſegit donec iterum in Germaniam contra Lutherum a Septimo Clemente, qui Adriano ſucceſſerat, mitteretur legatus, ad conuentum ſcilicet Norimbergenſem. Ratisbonæ vero aliquot contra prolapſum clerum condita decreta vulgauit, eratque ſpes, vt Cardinalis Campegij diligentia ſerpentis Lutherani contagij neruos eliderer. Cæterum ea lues altiores radices egerat, quam quæ vno, vel altero congreſſu, vel etiam pluribus poſſent ſuccidi. Itaque re quidem maxima animi magnitudine tentata, ſed tamen infecta, redijt Romam, ſenſitque inter cæteros purpuratos Borbonianæ vel populationis, vel cladis incommoda, tametſi in Adrianam molem cum Pontifice ipſo Clemente profugus, opportune conſuluerit vitæ. Deinde compoſitis rebus, in Angliam iterum a Pontifice legatus eſt, vt matrimonij iura inter Henricum, Catherinamque Reginam firmaret. Quintaque deinde legatione in Germaniam, comes itineris Cæſaris, qui poſt inſigne Imperij acceptum illuc redibat, a Pontifice ornatus eſt. Porro de coronatione Caroli V. Imp. cui Cāpegius nō ſolum vt Cardinalis, verum etiam vti Bononienſis Epiſcopus ſacrique Romani Imperii Princeps interfuit. æternum monumentum in Bononienſi Palatio his verbis conceptum viſitur.

Clemens VII. Pont. Max. vt Chriſtiana reip. ſtatum reformaret, cum Carolo V. Caſ. Imper. Bononia congreſſus eſt. In hanc urbem Caſ. non. nouemb. anno Domini MDXXIX. introijt, pro templi foribus, de more, Pontificem Max. adorauit: eius auctoritate, & conſilio, cum reſtituto in auitum regnum Franciſco Sforzia, ac Venetis pace data, cunctæ Italiæ otium ac tranquillitatem diu optatam reddidiſſet, Imperij coronam hoc pompæ ordine accepit. Feneſtra hæc ad dextram fuit porta prætoria, ea ingreſſus Cæſar per pontem ſublicium, in æde Diui Petronij deductus ſacris rite peractis, à Pont. Max. auream coronã Imperij cæteraq; inſignia accepit. Inde cum eo triumphans, exercitu ornatiſſimo præeunte, vrbem perluſtrauit, cum ambo in eodem prætorio totam hyemem coniunctiſſime de ſumma rerum deliberantes egiſſent. Cæſar poſt ſuum aduentum menſe 5. in Germaniam, ad tumultus impiorum ciuium ſedandos, & bellum Turcicum cum Ferdinando fratre Pannoniæ rege apparandum, profectus eſt. Huius rei monumentum hoc Innocentio Cibo Cardinale legato auctore, Vberto Gambara Vrbis præfecto referente S. P. Q. B. extare voluit non. nouemb. MDXXX.

Demum Campegius, cum e Germanica legatione rediſſet, ac Senatorijs comitijs, in quibus Paulus Tertius ſummus Pontifex renunciatus eſt, interfuiſſet, quæreretur que Cardinalis idoneus, qui vniuerſali celebrando concilio idoneam operam præſtaret, vnus Campegius omnibus in eam curam intentis occurrit, qui tantæ moli par eſſe poſſe videretur, anno 1538. inſecuto vero anno bonis omnibus lacrymantibus, Romæ obijt diem poſtremum 14. Kal. auguſti, ſepultuſque eſt apud ſanctam Mariam in Tranſtyberim, huius Eccleſiæ aliquando fuerat titulo inſignitus, cum ſequenti epitaphio complectente non modo Laurentium, ſed & Alexandrum eiuſdem legitimum filium ampliſſimum quondam Cardinalem.

Laurentij Tituli S. Mariæ Tranſtyberim
Patris, & Alexandri ſanctæ Luciæ in Silice filij,
ex legitimo matrimonio ante
Sacerdotium ſuſcepti,
ex nobili Campegiorum Bonon. familia
Sanctæ Romanæ Eccleſiæ
Cardinalis,
oſſa ex eminenti loco
anno ſalutis MDLXXI. huc translata
in vnum requieſcunt.

Alidoſius narrat eius deinde corpus Bononiam ex teſtamento ſuiſſe translatum tumulatumque apud ſanctos Bernardinum, & Martham, quorum ſacram ædem inſtaurauit, vt marmorea inſcriptio ibidem apposita narrat.

D. O. M.

LAVRENTIVS CAMPEGIVS
HVIVS CIVITATIS ANTISTES ET
SANCTÆ ROMANÆ ECCL.
EPISCOPVS CARD.
SACRIS VIRGINIBVS SANCTORVM
BERNARDINI ET MARTHÆ
SACRAS HAS ÆDES
CVLTV CONCESSIT ET INSTAVRAVIT
ANNO DOMINI
M. D. XXVI.

Illius etiam meminit Garimbertus cum laude: Nicolaus Sanderus de ſchiſmate Anglicano; affirmatque ſcripſiſſe illum contra hæreticos ſui temporis, & reformationem Germanici cleri, quam 5. Tom. conciliorum inſertam videmus; tum & diuerſas ad diuerſos epiſtolas, quarum nonnullæ prodierunt typis impreſſæ. De eodem narrat Sigonius de Epiſcopis Bononienſibus; Stephanuſque Ioanninenſis, qui paucis quidem verbis, ſed adæquate, Laurentij Campegij laudes viſus eſt complexus fuiſſe, cum diceret prodijſſe illum è nobiliſsima illa Campegiorum gente, quæ purpuratorum, ac digniſsimorum Præſulum habita ſemper fuiſſet ſeminarium.

93 ALEXANDER Campegius, Laurentij Card. legitimus filius, parenti tum virtute, tum legum peritia prope pari, natus Bononiæ eſt die 2. menſis aprilis, anno 1504. Apoſtolicæ Cameræ primũ Clericus fuit, tùm & Bononienſis Epiſcopus, ex ceſsione Andreæ Cardinalis de Valle, cui non ita pridem Laurentius pater Bononienſem ceſſerat Epiſcopatum, anno 1526. die 19. menſis martij. Cuius Epiſcopatus non prius inijt poſſeſsionem, quam Campegius parens exceſſiſſet è viuis, hoc eſt anno 1541. pridie Kal. auguſti. Vicelegatus Auenionem profectus eſt; in quo munere hereticorum ſectæ, qui pauperum Leonis ſibi aſciuerant cognomen, elidere fibras egregie conatus eſt. Cæterum in aliquam partem felicitatis Alexandri Campegij poteſt referri, quod Tridentino concilio Bononiam tranſlato, eiuſdem Patres Palatio ſuo, hoc eſt, gentis ſuæ permagnifico domicilio excepit, vbi aliquot grauiſſimas ſeſsiones celebrarunt; in quibus Campegiæ gentis quatuor interfuere Epiſcopi, Thomas ſcilicet Feltrenſis, vir longe doctiſsimus, Ioannes Baptiſta Maioricenſis Alexandri frater, ſũmæ exiſtimationis Orator, atque Theologus, Græce, Latineque cultiſsimus; Marcus Antonius Groſſeti Præſul, Alexandri patruus; Ioanneſque Parentinus Antiſtes eiuſdem conſobrinus, omnes tum doctrina, tum probitate morum clariſsimi. In aula Campegiorum, vbi concilium inchoatum fuit, ad æternitatem hoc extat monumentum.

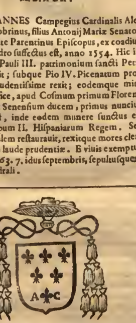
CONCILIO Tridentino
Paulo III. Pont. Max. Bonon. anno XV.
tranſlato Patres ac theologi
præſentibus legatis,
Ioanne Maria de Monte,
& Marcello Ceruino Cardd. in hac aula
per annum, & amplius
conuenerunt ac Concilij negotia
pertractarunt.

Ad ſancti Petronij Templum, incruentæ Hoſtiæ, cum quatuor magnificis columnis marmoreum erexit ciborium: excepitque Bononiæ non ita pridem exortæ ſocietatis Ieſu alumnos, illiſque ſanctæ Luciæ Templum attribuit. Igitur ingentibus erga ſanctam Eccleſiam meritis cumulatum Alexandrum Iulius Tertius ſenatoria purpura cohoneſtauit anno 1551. ad Titulum S. Lu-

A ciæ in Silice: ſed aſſecutæ purpuræ breue gaudium fatum abrupit. Deceſsit enim ſub eodem Pontifice anno 1554. 12. Kalen. Octobris, cum 48. annos natus eſſet; ſepultuſque eſt apud ſanctam Mariam Transſtyberim prope parentem Laurentium Cardinalem, ac cum eodem Bononiam deinde fuit tranſlatus ad Eccleſiam ſanctorum Bernardini, & Marthæ. Meminit Alexandri Sigonius, Ciaccon. meuſque Victorellus in addit. ad eundem Ciaccon. Alexander vero in Eccleſia Bononienſi habuit ſuffraganeum Auguſtinum Zanettum Epiſcopum Sebaſtenſem, qui obijt anno 1549. 6. feb. iacet in Eccleſia ſancti Dominici cum hoc epitaphio.

B D. O. M.
Auguſtinus Zanettus Bonon. Pontificij
Cæſareique iuris doct. Epiſcopus Sebaſtenſis,
& Bononiæ Suffragan. & Vicar.
poſt longos, graues,
ac diuturnos labores de ſempiterna
quiete cogitans
Melchiori Patruo cauſidics inſigni, ſibique
ac poſteris S. O. M. P.
anno a natali Dei & hominis
M. D. X L X.

94 IOANNES Campegius Cardinalis Alexandri conſobrinus, filius Antonij Mariæ Senatoris, paulò ante Parentinus Epiſcopus, ex coadiutore Alexandro ſuffectus eſt, anno 1554. Hic in interregno Pauli III. patrimonium ſancti Petri adminiſtrauit; ſubque Pio IV. Picenatum prouinciam prudentiſsime rexit; eodemque mittente Pontifice, apud Coſmum primum Florentinorum, ac Senenſium ducem, primus nuncius profectus eſt, inde eodem munere functus eſt apud Philippum II. Hiſpaniarum Regem. Sedẽ Epiſcopalem reſtaurauit, rexitque mores cleri ſumma cum laude prudentiæ. E viuis exemptus eſt anno 1563. 7. idus ſeptembris, ſepultuſque eſt in cathedrali.

95 RAYNVTIVS Cardinalis Farneſius Pauli III. nepos, maior Pœnitentiarius, Archiepiſcopus Neapolitanus, Patriarcha Conſtantinopolitanus, Archipresbyter Lateranenſis Baſilicæ, ac Rauennatium Archiepiſcopus, cum Rauennatem Archiepiſcopatum in manus Pontificis reſignaſſet a Pio IV. Bononienſem ſedem obtinuit IV. Kalen-

maias anno 1564. inſecutoque anno Bononiam venit, exceptuſque a populo auguſtali propemodum pompa; ingentibus donarijs cathedralem locupletauit. Cæterum cum grauiſsimis deinde exigentibus negotijs ad Octauium Parmenſium ducem fratrem fuiſſet profectus, ibidem mœrentibus cunctis, vitam finiuit 5. Kal. nouembris 1565. ſepultuſque eſt in cathedrali. Quem deinde ob clementiam, doctrinam, munificentiamque ſummis laudibus extulere Sigonius, Sadoletus, Manutius, , Bembus, Ciaccon. Victorellus, & alij.

ARCHIEPISCOPI BONONIENSES.

1 GABRIEL Paleottus Bononienſis, filius Alexandri nobiliſsimi ſenatoris, natus Bononiæ eſt die 22. menſis octobris, anno 1522. Hic nobilitatem ſanguinis cum virtute, literaturaque ita coniunxit, vt nil abſolutius fieri poſſe videretur. In legum autem peritia ita profecit, vt 24. tantum natus annos in publico patriæ ſuæ Gymnaſio illas interpretaretur, nobilium ſemper auditorum adſtante corona, in quibus præcipuè fuit Hippolytus Aldobrãdinus, qui ea Cardinali ad ſummum Pontificatum aſcendit ſub nomine Clementis VIII. Olim canonicus Bononienſis Maioricenſem Eccleſiam oblatam reſpuit. Paulus deinde Quartus declarauit eum S. R. Rotæ Auditorem, illumque ad ſacri concilij Tridentini patres legauit. Eundemque poſtea Pius Quartus inter purpuratos adlegit ad titulum ſanctorum Nerei, & Achillei anno 1565. A Pio vero Quinto Bononienſem obtinuit Epiſcopatum anno 1566. die 30. menſis ianuarij, obtentique Epiſcopatus ſolemni pompa inijt poſſeſsionem die 24. menſis februarij eiuſdem anni. Itaque cum Epiſcopus renunciatus fuiſſet, haud ſibi in tanto munere ceſſandum ratus, Eccleſiam ſibi creditam in priſtinum candorem reſtituit, atque ad normam Tridentini concilij cleri mores correxit, adhibita ſeueriori diſciplina. Sumptuoſo opere cathedralem inſtaurauit, & quaſi a fundamentis totum Epiſcopale Palatium erigẽdum, ſarciendumque curauit. Iubileum quod a Gregorio XIII. Bononienſibus indultum fuerat, ſumma religione recepit, indixitque: cuius rei memoriam in cathedrali ea marmore eatare voluit, in hunc modum.

Anno ſalutis MDLXXXI.
Iubileo a Gregorio XIII. Pont. Max. ciue Bononien.
per Gabrielem Card. Paleottum Epiſc. & ciuem Bonon.
repente in ſtudium religionis conuerſa
obſecratione per vrbem
ab omnibus ſacris & profanis ordinibus
præſcribente cum magiſtratibus Epiſcopo
ſubinde viritim, vicatim, collegiatim ac pagatim
inſtructa
ſub proprijs vexilis ſupplicatum hoc ordine
per quinque menſes ad quatuor templa
ab ipſo Epiſcopo conſtituta
memorabili in poſterum
Chriſtianæ ſanctitatis exemplo proceſsit.

Denique ſub Gregorio XIII. qui Bononienſem Eccleſiam in metropolitanam erexit, primus Archiepiſcopus Bononienſis dictus eſt, die 10. menſis decembris anno 1582. habuitque ſibi ſubiectos Suffraganeos, Imolenſem, Ceruienſem, Mutinenſem, Regienſem, Parmenſem, ac Placentinum. 8. vero id. februarij ſequentis anni a Gregorio XIII. Pallio decoratus eſt: die 21. februarij ſolemni pompa primum vrbem ingreſſus eſt. Die beatæ Mariæ Annunciatæ ſacro, tamquam Archiepiſcopus primum ſacrum fecit in cathedrali, aſſiſtentibus, præter cæteram promiſcuam multitudinem, clariſsimis viris, Petro Donato Cæſio Cardinali Legato Bononiæ, Philippo Cardinali Vaſtauillano Nonantulano Abbate, Herulo de Herulis Epiſcopo Narnienſi Bononiæque vicelegato, Petro Domis Epiſcopo Plocenſi Poloniæ Senatore, Regiſque ad Pontificem oratore, qui forte tunc Bononiæ erat; Hieronymo Ragazzonio Antiſtite Bergomate, Conſtantino Barzellino Præſule Reatino; Ludouico Bentiuolo Tiphernate, Angelo Perutio Sarſinenſi, Andrea Caligario Fopopilienſi. Cæterum cum ea Gabrielis iuſſu inter miſſarum ſolemnia diaconus bullam erectionis Bononienſis Metropolis, populo, ac circũſtantibus diuulgaſſet, nobis hic illam exſcribẽdi opportuniſsimã viſus eſt dediſſe occaſionem

GREGORIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Vniuerſi Orbis Eccleſijs, eo diſponente, qui cunctis imperat, & cui omnia obediunt, meritis licet imparibus præſidentes, in omnes agri Dominici partes oculos noſtræ mentis vigilis more Paſtoris intendimus, inſpicientes, quid Eccleſiarum ipſarum, præſertim cathedralium inſigniũ ſtatui, & decori maxime conueniat, atque hoc quidem tanto liberalius, promptiuſque curandum cenſemus, quanto magis ciuitatum celebritas, ac ciuium, & populorum ſuorum vota id expoſcunt ac diuino fulti præſidio illius, qui cuncta ea ſua benignitate ad fidelis populi ſui ſalutem diſponit ad ea, quæ ad dignitatem, & ſtatum Eccleſiarum huiuſmodi augendum pertinent, officij noſtri partes libenter conuertimus, prout cognoſcimus in Domino ſalubriter expedire. Cum itaque Ec-

cle

A ecleſia Bononienſis Sedis Apoſtolicæ immediate
ſubiecta, cui dilectus filius noſter Gabriel tituli
ſancti Martini in Montibus presbyter Cardinalis
Paleottus nuncupatus, ex diſpenſatione Apoſto-
lica præeſt, & quæ imprimis ſancti Petronij Epi-
ſcopi, & protectoris Bononiæ interceſsioni
bus, & meritis, omni quidem tempore diui
næ pietatis abundantia magnis, multiſque orna
mentis cumulata, non modo diœceſis magnitudi-
ne ſatis in omnem partem patens, ſed cleri, popu-
lique pietate, dignitate, & amplitudine florens,
Epiſcoporum quoque ordine ſuccedētium, quos
item multos ab initio fere naſcentis religionis,
ſæuientibus adhuc infidelium perſecutionibus
fidei defenſores, & ſanctorum conſortio adſcri-
B ptos habet numero affluens: ſacrarum præterea
reliquiarum copia abundans: religioſiſsimis quo-
que templis, Baſilicis, monaſterijs, locis pijs, & alijs
quoad omnem eiuſdem Cleri, populique Bono-
nienſis laudem inſignia ſunt, pietatis Chriſtianæ
monimentis ornata, valde per ſe ipſa elucet,
cumque ciuitas ipſa iam inde vſque a Theodoſio
Imperatore ampliſsimis illuſtrata priuilegijs, & à
diuerſis Romanis Pontificibus prædeceſſoribus
noſtris, ad regum congreſſus, Imperatoris coro-
nationem, concilij œcumenici tranſlationem, a-
liaſque maximas res gerendas delecta, eiuſdem-
que Apoſtolicæ ſedis primogenita, & ſtudiorum
mater ab omnibus merito nuncupata nobiliſsi-
C mo gymnaſio, doctorumque, & ſcholarium
ex omnibus orbis Chriſtiani partibus illuc con-
fluentium frequentia clariſsimo. Quadraginta
virum ſenatu, & magiſtratibus decorata, aliorum
item illuſtrium virorum, apud quos & veræ reli-
gionis cultus, & ſumma in Romanum Pontificem,
ipſamque ſedem obſeruantia, & ſtudium ſemper
enituit, copia quidem inſignis, quippe quæ in
omnibus ſchiſmatibus partes veri Pōtificis perpe
tuo ſuſtinuerit, & viros dignitatibus Eccleſiaſticis
claros, Epiſcopos, Cardinales, Pontificeſque de
Eccleſia Dei optime meritos ſæpenumero tulerit:
ædificiorum magnificentia, opibus, fertilitate, po-
puli magnitudine, egregia erga exteros hoſpita-
litate, ac præcipua erga omnes beneuolentia, &
charitate, omnique alia virtute illuſtris & ſit & ha-
beatur. Nos aliorum Romanorum Pontificum
D prædeceſſorum noſtrorum, qui eodem honore
patriam ſuam condecorarunt, amorem, exem-
plumque ſecuti, & eiuſdem etiam Cardinalis, Epi-
ſcopique Bononienſis, cuius non ignota eſt cura,
& ſolicitudo in gloria Dei, ſaluteque animarum
procuranda, pio ſtudio adducti, & patriæ ipſius
noſtræ Bononienſis, quam vnice in Chriſto dili-
gimus, ſingularibus erga hanc ſedem meritis
commoti, paternoque deſiderio, & ea ſpe, qua te-
nemur id fore, vt patria ipſius Bononienſis hoc
ſingulari beneficio noſtro excitata, ſe ſe in dies
ad bene agendum magis, magiſque conformet,
accenſi, nec non Eccleſiæ ipſius, quam totis in
Chriſto viſceribus complectimur, meritis per-
moti, ad illam meritis honoribus augendam, &
promouendam adducti, pijs quoque ſupplicatio-
nibus dilectorum filiorum eiuſdem ciuitatis qua-
draginta virum, aliorumq; magiſtratuum excitati,

A poſt habitam cum venerabilibus fratribus noſtris
Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus maturam
deliberationem, de illorum conſilio, atque Apo-
ſtolicæ poteſtatis plenitudine ad laudē, gloriam, &
honorem omnipotentis Dei, ac beatæ Mariæ ſem-
per Virginis, & ſanctorum Apoſtolorum Petri, &
Pauli, eiuſdemque ſancti Petronij Epiſcopi, & pa-
troni Bononienſis, nec non ad vniuerſalis Eccle-
ſiæ exaltationem, Eccleſiam ipſam Bononienſem
in Metropolitanam Eccleſiam, & Sedem Epiſco-
palem Bononienſem in Archiepiſcopalem, Ar-
chiepiſcopaliſque, & Metropolitani Præſidis ſe-
dem, & Prouinciæ caput pro illius Archiepiſco-
po pro tempore existenti, qui pallij, & crucis v-
ſum aliorum Archiepiſcoporum more habeat,
B omnibuſque alijs inſignibus Archiepiſcopali-
bus, nec non priuilegijs, honoribus, & præ-
rogatiuis alijs Archiepiſcopis debitis, & con-
ceſsis gaudeat, tenore præſentium perpetuo eri-
gimus, & inſtituimus, ac nomine, titulo, & ho-
nore Archiepiſcopali, & Metropolitano decora-
mus. Nec non Placentin. Parmen. Regien. Mu-
tinen. Imolen. Ceruien. & Cremen. Eccleſias, ea-
rumque omnium, & ſingularum ciuitates, ac diœ-
ceſes cum omnibus, & ſingulis earum territorijs
& terminis, ac dilectos filios clerum, & populum
vniuerſum cum ſuis collegiatis, Parochialibus, &
alijs Eccleſijs, nec non monaſterijs vtriuſque ſexus
cæteriſque beneficijs, & officijs Eccleſiaſticis cum
C cura, & ſine cura, ſecularibus, & quorumuis ordi-
num regularibus, nec non Hoſpitalibus, domibus
collegijs, & locis religioſis quibuſcunque ab eiuſ-
dem ſedis Apoſtolicæ immediate, ſiue alterius cu-
iuſcumque etiam Metropolitani ſubiectione
etiam perpetuo diuidimus, & ſeperamus, illaſque
& earū diœceſes, ac ciuitates poſthac in prouincia
Bononienſi eſſe & cōſiſtere neq; in alia prouincia
cenſendas, & numerandas eſſe decernimus, & de-
claramus, & quatenus alteri prouinciæ, Archiepi-
ſcopouè etiam Mediolanenſi, & Rauennatenſi,
cum antiquo iure, conſuetudine, priuilegio, vel
alterius metropolis erectione, ſiue inſtitutione,
quam iure electionis ex ſacri concilij Tridentini
decreto factæ vel alia quauis ratione, & cauſa
antea adiunctæ, ſubiectæque in toto, aut in parte
eſſent, vel cenſerentur, ſiue in illius poſſeſſione,
D vel quaſi ſe eſſe prætenderent ab omni illius, ſiue
alterius prouinciæ, vel Archiepiſcopi etiam Me-
diolanenſis, & Rauennatenſis, aut illorum capi-
tulorum iure Metropolitico, correctione, viſita-
tione, ſubiectione, & omni quacumque alia iuriſ-
dictione, obedientia, & ſuperioritate, ſi qua for-
ſan quauis occaſione illis competeret, ſiue com-
petat, ſimiliter perpetuo eximimus, & liberamus.
Nec non dictæ Bononienſi Eccleſiæ prædictas
Placen. Parmen. Regien. Mutinen. Imolen. Cer-
uien. & Cremen. ciuitates, & diœceſes pro ſua
Metropolitana prouincia, ac Placen. Parmen. Re-
gien. Mutinen. Imolen. Ceruien. Cremen. Ec-
cleſias præfatas, modernoſque, & pro tempore
exiſtentes illarum ſingularum præſules pro ſuis, &
pro tempore exiſtentis Archiepiſcopi Bononien-
ſis ſuffraganeis, nec non earum ſingularum
capitula etiam quocumque priuilegio, tamquam

membra capiti eidem Archiepiſcopo Bononienſi iure Metropolitico ſubſint, ſibique obedientiam, & reuerentiam tamquam proprio Metropolitano prorſus exhibeant, pariter perpetuo ſubijcimus eidemque Archiepiſcopo Bononienſi prædictos ſuos ſuffraganeos conſecrandi, ad prouinciales ſynodos euocandi, ac cum eis etiam Eccleſiaſtica negotia terminandi, eorum Eccleſias diſponendi, & cauſas quarumcumque appellationum, ſiue querelas alias iuxta ſacrorum canonum ſtatuta cognoſcendi, omniaque alia, & ſingula, quæ de iure, vel conſuetudine, aut alias quomodolibet ad Archiepiſcopos, & Archiepiſcopale munus ſpectare, & pertinere ſolent, & debent, gerẽdi, & exercendi plenam, & omnimodam concedimus facultatem; prouinciæ quoque Bononienſi clerum, & populum vniuerſum pro eorundem Eccleſiæ, & Archiepiſcopi Bononienſis prouincialibus ſimiliter perpetuo concedimus, & aſſignamus, decernẽtes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquã quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, non obſtantibus regula noſtra de iure quæſito non tollendo, ac quibuſuis alijs conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non Placentin. Parmen. Mutinen. Regien. Ceruien. Imolen. & Cremen. ac Rauennaten. & Mediolanen. Eccleſiar. prædictarum iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis eiſdem Eccleſijs, illarumque præſulibus, & adminiſtrationibus, ac capitulis, & perſonis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & alijs decretis etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de ſimili Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, & cõſiſtorialiter, etiam de ſimili conſilio, ac alias quomodolibet etiam plures conceſsis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, & indiuidua non autem per clauſulas generales idem importantes mentio ſeu, quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo exprimerentur, & insererentur præſentibus pro ſufficienter expreſsis, & inſertis habentes illis alias in ſuo robore permanſuris hac vice dumtaxat harum ſerie de conſilio, & poteſtatis plenitudine ſimilibus ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ erectionis, inſtitutionis, decorationis, diuiſionis, ſeparationis declarationis, exemptionis, liberationis, ſubiectionis, conceſsionum, aſſignationis decretorum, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario cõtraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ 1582. quarto id. decemb. Pontificatus noſtri anno vndecimo.

Ea peracta celebritate, paulo poſt celebrata prouinciali ſynodo, cum aliquot ſuffraganeis, qui nouæ Metropolitanæ fuerant attributi, nouam illam, ampliſsimamque dignitatem Paleottus viſus eſt confirmaſse, contra id quod Rauennas Archiepiſcopus, qui id ægre ferebat, timebatur moliturus, die 27. menſis aprilis anno 1586. In Eremo Camaldulenſi hoſpitium ſancto Petronio Epiſcopo ſacrum, quo Archiepiſcopi Bononienſes illuc tranſeuntes diuerterent, conſtruxit appoſita inſcriptione ad parietes.

Gabriel Paleottus ſancta Romanæ Eccleſiæ Cardinalis tituli ſancti Martini in Montibus Archiepiſcopus Bononien. primus ob ſuum religionis affectum erga ſacram Eremum Camalduli prius a ſe viſitatam, & cellam hanc in honorem ſancti Petronij Epiſcopi, & protectoris Bononienſis, ad perpetuum Archiepiſcoporum Bononienſium vſum, qui pietatis cauſa huc diuerterint, monachis pro eius deſiderio benigne aſſentientibus faciendam curauit anno

M D L XXXIV.

Eodem anno ad augendum nouæ Metropolitanę ornatum, chorum ſubterraneumque locum, quod ſub confeſsione vocant picturis exornauit, vbi extat inſcriptio.

Has ſacras imagines ab Alphonſo Ferrarien. effictas monialibus ſanctæ Margaritæ ad augendum nouæ Metropolitanæ ornatum pio munere conferentibus Gabriel Cardinalis Paleottus Archiep. Bonon. primum inſtaurari curauit die xi. nouemb.

M D L X X X IV.

Sed & Bononienſis Academiæ priores, vt ſe gratos Paleotti virtuti teſtarentur, hoc publico elogio eum decorarunt.

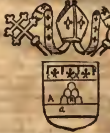
Quod radijs veluti ſol effulgentibus oſtro
Quem regis illuſtras hunc Paleotte chorum.
Ecce opus alterius ſibi nunc conſacrat Apollis
Cor patriam inſigne, & nomina tecta genus.

M D L X X V I.

Gabrieli Paleoto ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali ampliſsimo Epiſcopo Bononienſi, quem poſtremo ſuum præcipuum protectorem, Lucio Scarano priore, vniuerſitas Philoſophorum, & medicorum adſciuit, ob egregiam ipſius in hunc ordinem voluntatem, & ſuſcepti patrocinij memoriam conſiliarij publici; Lucio Scarano, & Nicolao de cruce prioribus, anno poſt humanum recuperatum genus MDLXXXVI. Lucius Scaranus Brundiſinus, & Nicolaus de cruce Annonis vtriuſq; vniuerſitatis Philoſophorum, & medicorum priores eiuſdem anni conſiliariorum inſignia, vt aliqua extaret eorum probitatis, & rei bene geſtæ memoria, publico ære hic ſtatuenda cenſuerunt curaruntque.

Igitur

Igitur Paleottus cum poſtea decedens optimis legibus Metropolitanam Bononienſem ſedem conſtitutam reliquiſſet, non modo ciuibus, eleroque inconſolabile ſui reliquit deſiderium, ſed tantum etiam ſufferentiæ documentum, cum per tres menſes cum graui, lethalique morbo fuiſſet fortiſsime colluctatus, an. 1597. 11. Kal. auguſti, cum 75. natus eſſet annos. Eius cadauer ad tempus in Eccleſia ſancti Ioannis Euangeliſtæ nationis Bononienſis Romæ, vbi expirauerat, tumulatum eſt; translatum vero deinde Bononiam, in cathedrali conditum in ſimplici, moderatoque a ſe conſtructo monumento. In eius inferijs funebrem orationem habuit Carolus Caprara canonicus. Plura ingenij doctiſsime ſcripta monumēta reliquit, in quibus illud de nothis, & ſpurijs maxime probatur doctis. Duos item libros de ſacris, ac profanis imaginibus. De conciſtorialibus conſultationibus varias Epiſcopatus Bononienſis conſtitutiones: Archiepiſcopale Bononienſe: volumen etiam de Bono Senectutis S. Philippi Nerij intuitu, quem a confeſsionibus habuit. De Paleotto cum laude commemorat Carolus Sigonius, cui librum de Epiſcopis Bononienſibus inſcripſit, quem in eius gratiam Sigonius compoſuerat, qui Paleotti temporibus deceſsit Bononiæ, eiuſdem etiam meminit Paſſeulnus in apparatu ſacro. Nomenclator Cardd. Ciaccon. Rebeus in hiſtoria Rauennati, ac Victorellus in additionibus ad Ciacconem. Cæterum Gabriel vir plane dignus eſt, ex cuius Præſulatu Bononia, tanta ciuitas ſibi putet ad perennitatem incomparabile decus acceſsiſſe.

2 ALPHONSVS Paleottus, Cardinalis Gabrielis cōſanguineus, filius Franciſci, ex Archidiacono Bononien. Archiepiſcopus Corcyrenſis renunciatus eſt anno 1591. die 13. menſis februarij, ac coadiutor Bononienſis Metropolitani, cum ſpe futuræ ſucceſsionis: illum Inaugurauit Ferrariæ Ioannes Fontana eiuſdem ciuitatis Epiſcopus, aſsiſtentibus Hercule Sacrato Comaclenſi Epiſcopo, ac Gaſpare Sitingardo Ripætranſonenſis Antiſtite. Gabrieli ſucceſsit anno 1597. atque die 27. menſis iulij obtenti Epiſcopatus inijt poſſeſsionem, acceptoque pallio, Eccleſiam ſibi creditam prædeceſſoris domeſtico ſtimulatus exemplo, egregie, pieque adminiſtrauit. De Chriſti Stigmatibus in Sudario Turinēſi impreſsis

A eruditiſsime ſcripſit. Adſiſtens Pontificius fuit, erigendæque Archiepiſcopali Baſilicæ primum lapidem iecit his verbis inſculptum.

Alphonſus Paleottus Bononien. Archiep. & princeps Metropolit. ædem anguſtam ac prope dirutam in ampliorem a fundamentis reſtiturus primum hunc lapidem ſolemniter poſuit an. ſal. MDCV. die Annunciationis B. M. V. per mortem Clem. VIII. vacante Sede Rom.

Deceſsit anno 1610. annum agens 79. menſ. 9. dies 20. ſepultuſque eſt ſub confeſsione eiuſ-
B dem Baſilicæ, inde poſtea translatus eſt in ſuæ gentis ſuperiorem partem ſacelli. Quo Præſule Clemens VIII. Pont. Max. an. 1604. Bononienſis Archiepiſcopatus erectionem cōfirmauit, prouinciamque diſtinxit, fineſque deſignauit, Imolenſem, & Ceruienſem Eccleſias Rauennati Archiepiſcopo reſtituit, pro quibus Cremenſem ac ſancti Donnini nouas Cathedrales Eccleſiæ Bononienſi perpetuo ſuo diplomate ſubiectas eſſe iuſsit, cuius tenor eſt huiuſmodi.

CLEMENS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex Beati Petri Apoſtolorum Principis ſucceſſor, in ſupremo militan-
C tis Eccleſiæ ſolio, & Apoſtolicæ poteſtati plenitudine ſupra vniuerſas Orbis Eccleſias, & prouincias, vt iuxta verbum propheticum noxia euellat, deſtruat, ac vtilia, & ſalubria ædificet & plantet, diuina diſpoſitione conſtitutus, tamquam de ſummo vertice montis in omnes agri Dominici partes, præſertim ſibi nedum ſpirituali, ſed etiam temporali iuriſdictione ſubiectas, more vigilis Paſtoris attente conſiderationis dirigens intuitum, pro exactiore eiuſdem agri cultura, & vberiori fruge nouas ſedes, & Eccleſias, tam Epiſcopales quam Archiepiſcopales in locis congruis plantare, & plantatas ſpiritualibus irrigationibus & adiumentis confouere, ac ijs quæ Metropolitanæ dignitatis & iuriſdictionis inſignibus ſunt decoratæ, proprias & diſtinctas prouincias, necnon competentem ſuffraganeorum numerum, ad vi-
D ſitationis, correctionis, & iuſtitiæ miniſterium fructuoſius exercendum, aſſignare, litibuſque, & controuerſijs de medio ſublatis, pacem, & concordiam inter ipſarum Eccleſiarum Præſules, & alios Chriſti fideles omni qua poteſt induſtria cōciliare ſatagit, ac alias in his ſuæ ſolicitudinis & prouidentiæ ſtudium etiam prædeceſſorum ſuorum geſta, nunc confirmando, & innouādo, nunc aliqua ex eis alterando, & in melius commutando interponit prout Eccleſiarum, Prouinciarum, & locorum huiuſmodi qualitatibus, & circunſtantijs debite pēſatis, illorum felici ſtatui, & directioni, ac etiam publicæ commoditati, & ſaluti conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Hinc eſt quod nos ad eiuſdem Apoſtolicæ dignitatis apicem, & poteſtatis plenitudinem diuinæ diſpoſitionis operante clementia, meritis licet imparibus, aſſumpti prouide conſiderantes, ac memoria, & animo

animo reuoluentes quod alias felicis recordatio-
nis Gregorius Papa Decimustertius prædeceſſor
noſter, multis magniſque Eccleſiæ Bononien. er-
ga ſedem Apoſtolicam meritis adductus &c.
Poſt obitum autem eiuſdem prædeceſſoris bon.
Chriſtopborus olim Archiepiſcopus, & ſeu dile-
cti filij clerus ac communitas & homines Rauen-
naten. ſumpta occaſione, quod tempore dat. di-
ctarum litterarum, & antea ipſa Eccleſia Bono-
nien. Eccleſiæ Rauennaten. illiuſque Archiepiſco-
po pro tempore exiſtenti Metropolitico iure, non
autem dictæ Sedi Apoſtolicæ immediate ſubie-
cta exiſteret, & ſub diuerſis alijs prætextibus ad
piæ memoriæ Sixtū Papam Quintum etiam præ-
deceſſorem noſtrum recurſum habuerint dictaſ-
que litteras tanquam ſubreptitias, & obreptitias,
ac præter mentem, & intentionem dicti Grego-
rij prædeceſſoris, nec eius motu proprio, ſed ad
Gabrielis Cardinalis, necnon regiminis, & alio-
rum magiſtratuum prædictorum preces in graue
iuriſdictionis, præeminentiæ, & auctoritatis dictæ
Eccleſiæ Rauennaten. ac illius pro tempore exi-
ſtentis Præſulis præiudicium emanatas impugna-
re, & irritari, & retractari facere tentauerint, di-
ctuſque Sixtus prædeceſſor negocium huiuſmodi
nonnullis ex ipſius Romanæ Eccleſiæ Cardinali-
bus, de quorū numero tunc eramus, & forſan cō-
gregationi ipſorum Cardinalium ſuper nouarum
Eccleſiarum Cathedralium & Metropolitan. ere-
ctionibus, ac inter eas, & iam tunc erectas Eccle-
ſias incidentibus controuerſijs deputatorum, tum
etiam in Palatij Apoſtolici auditorio diligenter
examinandum ſibique ad hoc vt deſuper quod
iuſtum fore ſtatuerunt referendum commiſerit,
nec illud hactenus deciſum & reſolutum fuerit,
quodque idem Archiepiſcopus Rauennatenſis,
etiam Eccleſias Ariminenſem, & Ferrarienſem
ſub eius prouincia comprehendi, ſibique ius Me-
tropoliticum in illis antiquitas competijſſe; Epi-
ſcopus vero Ariminenſis in vim litterarum a re-
colendæ memoriæ Lucio Secundo, & Innocentio
Tertio Roman. Pontificibus ſimiliter Prædeceſ-
ſoribus noſtris emanatarum, & per nonnullos
alios Romanos Pontifices pariter prædeceſſores
noſtros confirmatarum, & innouatarum, dictam
Eccleſiam Ariminenſem nulli alteri Metropoli,
niſi tantum prædictę Sanctæ Romanæ Eccleſiæ
ſubeſſe, vel etiam in prouincia Romana compre-
hendi illuiſque Præſules pro tempore exiſtentes a
nullo quam Romano Pontifice pro tempore exi-
ſtente, vel de eius licentia conſecrari debere, & ſi-
militer Epiſcopi Ferrarien. pro tempore exiſtētes
prędictā Eccleſiā Ferrarien. licet olim ſub Rauen
naten. vel potius Mediolanen. prouincijs forſan
comprehenſa fuiſſet, temporis tamen proceſſu a
Rauennaten. & Mediolanen. prouincijs huiuſmo-
di exemptam, dictæque Sedi Apoſtolicæ imme-
diate ſubiectam prætendant, vel etiam ſint, & ex-
inde graues lites & diſcordię, niſi illis congrue pro
uiſionis remedio occuratur, ſuccedere poſſint, ac
propterea in præmiſsis pro paſtoralis officij noſtri
debito prouidere, ac tam Rauennaten. quam Bo-
nonien. Eccleſiarum prædictarum ſtatui, & inde-
mnitatibus aliqua accōmoda ratione proſpicere

A earumque Præſules a litium & controuerſiarum
huiuſmodi incommodis, & diſpendijs explicare;
atque in pacis & quietis amęnitate confouere cu-
pientes, necnon litterarum Gregorij prædeceſſo-
ris huiuſmodi, & aliorum præmiſſorum, ac inde
ſecutorum quorumcumque datas, & tenores di-
ctarum litium, & controuerſiarum cauſas & oc-
caſiones, ac earum ſtatum & merita, necnon Car-
dinalium, & aliorum iudicum nomina, & cogno-
mina, ac quorumcumque intereſſe habentium,
iura, actiones, rationes, & prætenſiones, ſingula-
rumque Eccleſiarum & Prouinciarum prædicta-
rum qualitates, ſituationes, confines, & denomi-
nationes, cæteraque omnia, & ſingula in præmiſ-
ſis, & circa ea neceſſario exprimenda, præſentibus
B pro ſufficienter expreſſis habentes de eiſdem præ-
miſsis omnibus & ſingulis eorumque circumſtan
tijs, necnon partium prædictarum iuribus, ratio-
nibus, & prætenſionibus vniuerſis, plene & ſuf-
ficienter inſtructi, poſt maturam deliberationem
ſuper his cum fratribus noſtris habitam Motu
proprio, & ex certa noſtra ſcientia, deque Apoſto-
licæ poteſtatis plenitudine, ac eorumdem fratrum
conſilio, & vnanimi aſſenſu, omnes & ſingulas li-
tes ac controuerſias, tam inter Metropolitan. in-
uicem, quam inter ipſas Metropolitan. & ſuf-
fraganeas Eccleſias huiuſmodi, illarumque Præſu-
les ſuper ijſdem præmiſsis, & illorum occaſione,
in dicta congregatione vel alibi coram prædictis
Cardinalibus, aut quibuſcunq; alijs iudicibus or-
C dinarijs vel delegatis etiā cauſam dicti Palatij Au-
ditoribus motas, & indeciſas pendentes in qui-
buſcunque ſtatu & terminis repetiantur, ad nos
harum ſerie aduocamus, eaſque penitus caſſamus
& extinguimus. Ac Eccleſiam Rauennatenſem,
prædictam, illuiſque Præſules pro tempore exi-
ſtentes, aduerſus tam litteras Gregorij prædeceſ-
ſoris huiuſmodi, quod ad ea, quæ Imolen. & Cer-
uien. Eccleſias in vmbilico dictæ prouinciæ Ra-
uennaten. conſiſtentes, earumque Præſules, capi-
tula, clerū, & populum, ciuitates, & dicœceſes affi-
ciunt eiuſdem Gregorij prædeceſſoris litteris, quo
ad cætera in eis contenta, alias ſaluis, & in ſuo ro-
bore permanentibus, quam omnes & quaſcum-
que de illis, nec non Ferrarien. & Ariminen. Ec-
cleſijs prædictis per prædictos, & quoſcumque,
alios Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros,
D dictamque Sedem Apoſtolicam ab Eccleſia, &
prouincia Rauennaten. huiuſmodi factas ſepara-
tiones, ſegregationes, diuiſiones, diſmembratio-
nes, diſtractiones, & exemptiones, ac etiam litte-
ras Lucij, & Innocentij, aliorumque Romano-
rum Pontificum huiuſmodi necnon forſan,
ſubſecutas declarationes, & enunciationes, ac
denique in priſtinum, & eum in quo antea,
quomodolibet erant ſtatum, in omnibus, &
& per omnia perinde ac ſi nullatenus emanaſſent
Apoſtolica auctoritate tenore præſentium reſti-
tuimus, reponimus, & plenarie reintegramus. Et
nihilominus litteras Gregorij prædeceſſoris hu-
iuſmodi, ac omnia, & ſingula in illis contenta, ex-
ceptis dumtaxat ijs quæ Imolen. Ceruien. Eccle-
ſias prædictas, earumque Præſules, capitula, ciui-
tates dicœceſes, territoria, terminos clerum, & po-
pulum

A pulum concernunt, nec eiſdem præſentibus contrariantur, auctoritate & tenore prædictis approbamus & confirmamus, ac perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis Apoſtolicæ præſidio communimus, eaque a dat. litterarum Gregorij prædeceſſoris huiuſmodi valere, & plenam roboris firmitatem obtinere ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri necnon ipſis Eccleſiæ, & Archiepiſcopo Bononien. ſuffragari volumus & decernimus, in omnibus & per omnia perinde ac ſi motu proprio prædicti Gregorij prædeceſſoris emanaſſent, ipſaque Eccleſia Bonon. tempore dat. litterarum Gregorij prædeceſſoris huiuſmodi, Sedi Apoſtolicæ, non autem Eccleſiæ & Archiepiſcopo Rauennaten. prędictis immediate ſubiecta, ac B in ijſdem nulla de dictis Imolẽſis & Ceruiẽſis Eccleſijs mentio facta fuiſſet. omnes quoque & ſingulos prædictos, ac quoſcunque alios, tam iuris quam facti, nec non ſolemnitatum etiam ſubſtantialium defectus, ſiqui quomodolibet interuenerint in eiſdem, etiamſi tales ſint vel fuerint, qui in generali verborum ſermone non comprehendantur, ſed nota, & expreſſione ſpeciali indigeant ſupplemus. Ac pro potioris cautelæ ſuffragio prædictam Eccleſiam Bononien. in Metropolim, cum dignitate & Sede Archiepiſcopali, ac iuriſdictione & ſuperioritate Metropolitica, nec non pallij, & Crucis vt moris eſt, delatione, reliquiſque omnibus & ſingulis inſignibus, ornamentis, honoribus, priuilegijs, exemptionibus, iuri-C bus, & facultatibus alijs Metropolitan. Eccleſijs, de iure vel conſuetudine, aut alias quomodolibet competentibus de nouo eiſdem auctoritate & tenore, etiam perpetuo erigimus & inſtituimus. ac tam Bononien. Placentin. Parmen. Regien. & Mutinen. a Rauennaten. quam Imolen. & Ceruien. a Bononien. Prouincijs huiuſmodi, Ferrarien. vero Ariminen. & Cremen. prædictas, necnon quæ infra ciuitates Placentin. & Parmen. conſiſtit, & pridem per nos collegiata, tunc nullius diœceſis in cathedralem erecta dictęque Sedi immediate ſubiecta fuit Burgi ſancti Donnini Eccleſias ab immediata ſubiectione eiuſdem Sedis Apoſtolicæ, & quatenus ipſæ Eccleſiæ Placentin. Parmen. Regien. Mutinen. Cremen. Burgi ſancti Donnini, Ferrarien. Ariminen. Imolen. & Ceruien. vel eorum aliquæ Mediolanen. prędictæ D vel cuicumque alteri Metropolitan. prouinciæ, quauis occaſione & cauſa, etiam in earum erectione & inſtitutione ſeu de iure, ſtatuto, aut ex antiqua conſuetudine, ſeu dicti concilij decreto facta electione, & alias quomodolibet ſubiectæ, conceſſæ, adſcriptæ, ſeu adiunctæ fuerint vel cenſeantur, aut in poſſeſſione etiam immemorabili, ſeu quaſi eſſe reperiantur, vel prætendantur, a Mediolanen. & quibuſcunque alijs Metropolitan. prouincijs huiuſmodi, ac omni & quacumque illius præſidis pro tempore exiſtentis Metropolitica iuriſdictione, viſitatione, ſuperioritate, correctione & obedientia, illis vt prefertur, vel alias quomodolibet forſan competente, auctoritate & tenore prędictis ſimiliter perpetuo penitus eximimus, & totaliter liberamus. eaſque & illarum quamlibet Placentin. videlicet ac Parmen. Regien. Muti-

A nen. Cremen. & Burgi ſancti Donnini Eccleſias, earumque ſingularum Pręſules, capitula ciuitates & diœceſes, necnon cleros, populos, & vtriuſque ſexus perſonas, tam ſeculares quam eccleſiaſticas earundem dictę Eccleſiæ Bononien. pro ſuis ſuffraganeis, & prouincialibus ac alias iuxta tenorem litterarum Gregorij prędeceſſoris huiuſmodi, ac modo, & forma in illis expreſsis & contentis, quæ omnia, etiam ad dictam Eccleſiam Burgi ſancti Donnini extenſa & ampliata cenſeatur, perinde ac ſi in eiſdem de illa ſpecialis & ſpecifica mentio facta foret, auctoritate, & tenore ſimilibus pariter perpetuo concedimus & aſsignamus. Ferrarien. vero & Ariminen. Eccleſias, etiamſi non appareat, neque probari poſsit, quod illę aliquan-B do ſub dicta prouincia Rauennaten. comprehenſę, aut illi ſubiectę fuerint. Necnon Imolen. & Ceruien. Eccleſias prędictas ſimiliter cum ſuis reſpectiue Epiſcopis, capituli ciuitatibus, diœceſibus, terris, territorijs, cleris, populis, collegiatis, parochialibus, & alijs Eccleſijs, necnon monaſterijs, collegijs, hoſpitalibus, locis pijs, & religioſis vtriuſque ſexus etiam exemptis, & quocunque priuilegio ſuffultis, ac omnibus & ſingulis beneficijs Eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura ſecularibus & quorumuis ordinũ regularibus Eccleſiæ prouincię, & Archiep. Rauennaten. prędictis vltra Eccleſias Adrien. Comaclen. Fauentin. Foroliuien. Britonorien. Cæſenaten. Sarſinaten. & alias ſi quę ſint ipſius Eccleſiæ Rauennaten. ſuffra-C ganeas Metropolitico iure, ita vt idem Archiepiſcopus Rauennaten. pro tempore exiſtens in illis omnibus & ſingulis ius Metropoliticum ſibi vendicare, ac Ferrarien. Ariminen. Imolen. & Ceruien. Eccleſiarum huiuſmodi Epiſcopos vti eiuſdem Eccleſię Rauennaten. ſuffraganeos conſecrare & ad eius Synodum Prouincialem euocare, cęteraque omnia ad Archiepiſcopi munus & officium de iure vel conſuetudine, aut alias quomodolibet ſpectantia, & pertinentia facere, exercere, procurare, adminiſtrare, & exequi, libere & licite valeat. dictique Epiſcopi Ferrarien. Ariminen. Imolen. & Ceruien. nunc & pro tempore exiſtentes prædicto Archiepiſcopo Rauennaten. tanquam membra capiti obſequentes, ad omnia & ſingula teneantur & ſint obligati, ad quę alij ſuffraganei ſuis Eccleſijs Metropoliticis, & Ar-D chiepiſcopis Metropolitanen. de iure vel conſuetudine, aut alias quomodolibet tenentur, & obligati exiſtunt, iisdem perpetuo ſubijcimus. Et deinceps perpetuis futuris temporibus Ferrarien. Ariminen. Imolen. & Ceruien. Eccleſias prædictas, inter alias ſuffraganeas dictę Eccleſię Rauennaten. connumerandas, & cenſendas, ac tam eas quam illarum ſingularum ciuitates, & diœceſes [illegible] prouincia Rauennaten. comprehenſas, & nullatenus ab ea exemptas, nec dictæ ſedi Apoſtolicæ immediate, neque vlli alteri, niſi tantum Rauennaten. Eccleſię, & illius Archiepiſcopo prędictis, quoad Archiepiſcopalia, Metropolitica, ac prouincialia iura, & iuriſdictiones, ſubiectas eſſe, & fore. Prędictas quoque litteras nullo vnquam tempore, etiam ex eo quod dictarum Eccleſiarum præſules, & capitula, vel quicumque

cur, quæ iiſdem præſentibus origioalibus litteris A noſtris adhiberetur, ſi forent exhibitę vel oſtenſę. Mandantes illas in librum Quinternum appellatum eiuſdem cancellariæ ad perpetuam rei memoriam referri & deſcribi. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum aduocationis, caſſationis, extinctionis, reſtitutionis, repoſitionis, reintegrationis, approbationis, confirmationis, communitionis, ſuppletionis, erectionis, inſtitutionis, exemptionis, liberationis, conceſſionis, aſſignatioois, ſubiectionis, declarationis, impoſitionis, voluntatum, decretorum, & mandati infriogere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit in- B curſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo quarto, decimo octauo Kal. ianuarij, Pontificatus noſtri anno tertiodecimo.

Ego Clemens Catholicæ Eccl. Epiſc.

Protector noſter aſpice Deus.

† *Ego Ptolemaus Epiſc. Oſtien. Card. Comen.*
† *Ego Alex. Epiſ. Præneſtin. Card. Florent.*
† *Ego Hier. Epiſ. Portuen. Card. Simoncellus.*
† *Ego Fr. Hier. Epiſ. Albanen. Card. Aſculan.*
† *Ego Franc. Epiſ. Sabinen. Card. de Ioioſa.* C
† *Ego Anton. Mar. tt. S. Prax. presb. Cardinalis Gallus.*
† *Ego Anton. tt. ſanctæ Mariæ Tranſt. presbyter Card. Saul.*
† *Ego Euangeliſta tt. ſancti Laurentij in Lucina presb. card. Cuſentinus.*
† *Ego Marianus tt. SS. Marcell. & Petri presb. card. de Camerino.*
† *Ego F. Gregorius tt. ſancti Auguſtini presbyter card. de Montelparo.*
† *Ego Paulus presb. card. ſanctæ Cæciliæ.*
† *Ego Bened. tt. ſanctæ Priſcæ presbyter card. Iuſtinianus.*
† *Ego Franc. Maria tt. ſanctæ Mariæ in Aracæli presb. card. a Monte.*
† *Ego Oct. tt. ſancti Alexij presbyter cardinalis Parauicinus.* D
† *Ego Oct. tt. ſanctorum Ioannis, & Pauli presb. card. de Aquauiua.*
† *Ego Fl. tt. ſanctæ Mariæ de Pace presb. Cardinalis Plat.*
† *Ego Ant. presb. card. ſanctorum Quatuor.*
† *Ego Petrus tt. ſancti Pancratij presb. card. Aldobrandinus S.R.E. Camerarius.*
† *Ego Franc. Maria tt. ſanctæ Mariæ ſup. Min. presb. card. Senenſis.*
† *Ego Oct. tt. ſanctæ Sabinæ presb. cardinalis Bandinus.*
† *Ego F. Annas tt. ſanctæ Suſannæ presb. card. de Giury.*
† *Ego Cam. tt. ſancti Chryſog. presb. cardinalis Burgheſius.*
† *Ego Caſ. tt. SS. Ner. & Arch. presb. card. Bar.*

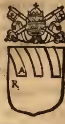
† *Ego Laur. tt. ſancti Laurentij in Pane, & Perna presb. card. Blanchettus.*
† *Ego Franc. tt. ſanctæ Cruc. in Hier. presbyter card. Auila.*
† *Ego Franc. tt. ſanctæ Mariæ de Pop. presbyter card. Mant.*
† *Ego Pomp. tt. ſanctæ Balbinæ presbyter card. Arigon.*
† *Ego Bonif. tt. ſancti Hieronymi Illyricorum presb. card. Beuilacqua.*
† *Ego Dominicus Epiſcopus Tuſculan. cardinalis Pinell.*
† *Ego Dominicus tt. S. Honuph. presbyter card. Tuſcus.*
† *Ego P. Aemilius presbyter cardinalis ſancti Marcelli.*
† *Ego Seraph. tt. ſancti Salu. in Lau. presbyter card. Oliu.*
† *Ego Inn. tt. ſancti Thomæ in Par. presbyter card. de Bub.*
† *Ego Io. tt. ſancti Matt. in Mer. presb. card. de Vic.*
† *Ego Iac. tt. ſancti Steph. in Mont. Cal. presb. card. San.*
† *Ego Her. tt. ſanctæ Mariæ Tranſp. presb. card. Valentius.*
† *Ego Hier. Aguc. presbyter card. ſancti Petri ad Vincula.*
† *Ego Hie. tt. ſancti Baſilij de Ann. presb. card. Pamphilius.*
† *Ego F. Anſel. tt. ſancti Petri in Monte Aureo presb. card. Monopolitanus.*
† *Ego Alex. ſancti Laur. in Dam. diac. cardinalis Montaltus S. R. E. Vicecancell.*
† *Ego Cynt. diac. cardinalis. ſancti Greg. ad Velum Aur.*
† *Ego Bart. ſanctæ Mariæ in Port. diac. card. Cæſius.*
† *Ego And. ſancti Ang. in For. Piſc. diaconus card. Pcr.*
† *Ego Io. Bapt. ſanctæ Mariæ in Coſm. diaconus card. Det.*
† *Ego Sylu. Diac. card. Caſarei.*
† *Ego Carol. Eman. ſancti Nicolai in Carc. Tullia. diac. card. Pius.*

3 SCIPIO Cardinalis Burgheſius, Pauli V. Nepos tertius Archiepiſcopus Bononienſis renuociatus eſt anno 1610. die 25. menſis Octobris. Hanc Eccleſiam ad duos annos abſens ad-

E mini-

miniſtrauit, reſeruataque ſibi prædiuite annua penſione, in fauorem ſequentis illam renunciauit. Deceſsit anno 1633. die 2. menſis octobris de quo ſupra in Epiſcopis Sabinenſibus.

4 ALEXANDER Ludouiſius ex primaria Bononienſi nobilitate natus 5. id. ianuarij 1554. parentibus comite Ludouico, & Camilla Blanchina. Romæ liberalibus diſciplinis adoleſcens in Romano collegio operam dadit, Bononiæ legum peritia apprime imbutus lauream ſuſcepit, itemque Romam reuerſus a Gregorio XIII. Capitolij primus iudex electus, A Clemente VIII. vtriuſque ſignaturæ referēdarius factus, pro Card. Vicario in ciuilibus cauſis locum tenere iuſſus, & aliquandiu Viceſgerentis adimplere partes, mox inter Romanæ Rotæ Patres adſcriptus, Ludouici Ludouiſij gentilis ſui ante centum, & quinquaginta annos eodem munere functi virtutes imitatus, apud omnes incorrupti, perſpicaciſque viri laudes tulit. Ab eodem Pontifice Beneuentum deſtinatus, cum Mapheo Barberino tunc Apoſtolicæ Cameræ clerico, poſtea ſupremi honoris ſucceſſore, contentionum fibras Pontificios inter, ac Regios miniſtros exortas admirabili dexteritate conuulſit. Ad Archiepiſcopalem patriæ ſedem peruenit anno 1612. die 12. menſis martij Pauli V. Pont. Max. beneficio, nunciuſque Apoſtolicus ad ducem Sabaudiæ miſſus, vt inter ipſum, Hiſpaniæque Regem pax conueniret. Extinxit Italiæ flammas ad Pontificis mentem a quo maturato laboris præmio anno 1616. creatus eſt presbyter Cardinalis ad titulum ſanctæ Mariæ Tranſpontinæ, inde ad Apoſtolicum apicem ſubuectus eſt anno 1621 die 9. menſis februarij, cui Gregorij XV. cognomen fecerunt. Cæterum quæ per viginti, & octo menſes, quibus Chriſtiano orbi jus dixit diuinum, tanta geſſit præclara, condiditque tanta ad mores, ac reipub. bonum decreta, vt vix alius per multos annos propemodum excogitare potuiſſet. Optimi Pontificis reſque præclare geſtas luculento eruditoque ſtylo nuper ſcripſit ſed nondum publici iuris fecit Iacobus Accarſius doctus Epiſcopus Veſtanus.

5 LVDOVICVS Ludouiſius nepos Gregorij XV. filius comitis Horatij, ac paulo poſt Ducis Fiani, Lauiniæque Albergatæ, ingenuis ſpiritus vir ac arridentis fortunæ alumnus præcipuus. Hic breuiſsimo temporis ſpatio omnium pene dignitatum titulos eſt aſſecutus, Primum enim in Archiepiſcopatum Bononienſem patruo ſucceſsit

A anno 1621. Cardinalis deinde adlectus eſt, tit. ſanctæ Mariæ in Tranſpontina, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Camerarius, Auenioni Legatus, breuium ſignaturæ præfectus, nobilium Abbatiarum commendatarius, præcipue autem Nonantulanæ, ac ſancti Martini de Campis Pariſijs. Patrui iam grauiter ſeneſcentis Pontificatum prudenter adminiſtrauit, ſub cujus vitæ finem, ex deceſſu Alexandri Montiſalti Cardinalis Cancellarius effectus, alijſque quamplurimis, ac præpinguibus ſacerdotijs potitus eſt. Mortuo Gregorio in ſubſecutis comitijs, digna ſuo ingenio ſalubris in publicam rem conſilia expediuit, creandoq; Vrbano VIII. Pontifice Maximo contulit ſuffragium, ſub quo deinde varia fortuna, euentuque vitam tranſegit.
B Denique grauiter tentatus podagra, cum morbum illum articularem inedia macerare inſtituiſſet, inedia ipſe maceratus, atque confectus interijt, cum annum ageret 37. die 18. menſis nouembris anno 1632. 20. diei hora, & dimidia, ſepultuſque eſt in Metropolitana funus curante Antonio Albergato auunculo vigiliſsimo Epiſcopo, ac ſuffraganeo eiuſdem. Cæterum primo Ludouici Archipræſulatus anno Bononiæ mortuus eſt Iulius Cæſar Segnius olim epiſcopus Reſtinus, patruus Baptiſtæ vtriuſque ſignaturæ Referend. & Chriſtophori Archiepiſcopi Teſſalonicenſis, ac præfecti Apoſtolici Palatij ab Innocentio X. Pont. Max. ad hoc faſtigium ſola virtute promoti, ſed a viuentis virtutibus abſtineo, cum ſat
C meminiſſe fuerit, illum Ludouiſij Cardinalis alumnum, eiuſque genitoris Horatij Fiani Ducis aulæ præfectum, & in Valletellinana legatione conſiliarium a Gregorio XV. adlectum fuiſſe.

D

6 HIERONYMVS Cardinalis Columna Romanus Ludouiſio ſucceſſit anno 1632. hanc rexit Eccleſiam an. duodecim, & cum ſenatorijs comitiijs, in quibus Innocentius Decimus Summus Pontifex renunciatus eſt, interfuiſſet cupidus quietis libere reſignauit. Princeps ſanè inſignis morum probitate, & multa virtutum ſupellectile notus.

NICO-

7 NICOLAVS Albergatus Bononienſis vtriuſque ſignaturæ Referend. ab Innocentio X. Archiepiſcopus renunciatus eſt die 6. februarij 1645. ac die 6. martij eiuſdem anni S.R.E. Presbyter Cardinalis creatus, in Ludouici Ludouiſij Card. conſobrini ſui memoriam, Card. Ludouiſius nuncupari voluit. Eccleſiæ ſuæ perſonaliter poſſeſsionem iniit menſe iulij ſolemni pompa exceptus. Adhuc ſupereſt, haud ſinit nos eius meritas laudes intexere, laudabit vero poſteritas, quod nos ex pręclaris initijs certiſsime coniectamus futurum, & cum Nicolao Albergato alio gentili ſuo viro ſanctiſsimo, Card. & prædeceſſori merito comparabit.

CREMENSES

EPISCOPI.

SI nihil aliud in Cremæ ciuitatis Inſubriæ poſſet laudem conferri, quam a Chriſtianis hominibus illam ſumpſiſſe principium, illud ſatis certe videri poſſet apud cordatos rerum æſtimatores. Cum enim Narſes, vir alioquin, tum pace, tum bello clarus Italica adminiſtratione a iuniore Iuſtino fuiſſet amotus, tuliſſetque indigne Sophiæ Auguſtæ contumeliam ipſum cum exprobratione defectæ virilitatis reuocantis ad penſum, Auguſtæ minitatus ſe huiuſmodi telam texturum, quam deinde nec ipſa, nec vir eius poſſent retexere, Longobardos è Scandia oriundam gentem Italicam aduocauit ad prædam, qui cum ſub Albuino Rege Ciſalpinam Galliam hoſtili impetu percurriſſent, nobilium Inſubriæ ciuitatum plerique ciues victorum ſæuitiam declinãtes inter Abduam, Oliam, Sauiumque fluuios in lacunoſa loca transfugerunt, vbi caſis ædificatis, ac

A parruula arce ſe tutabantur. In ijs eminebat & nobilitate, & opibus Cremes quidam, Palatij Pigriani dominus, a cuius nomine nouæ ciuitati nomen Cremæ inditum eſt, illamque quoad vixit tamquam dominus adminiſtrauit, eiuſdemque ciuibus leges dixit. Et eiuſmodi quidem fuit Cremæ exordium, vt narrat Alemanius Finus in ſua Hiſtoria, currente anno a condita ſalute 570. die 15. menſis auguſti. Nam qui narrant a Cremnæ ciuibus, prouinciæ Pamphilæ, vel e Parraſsi ruinis, vel a Parraſio Troiano, vel demum ab ijs, qui poſt excidium ei ciuitati illatum a Mediolanenſi Archiepiſcopo, nomen Cremæ a ſe ædificatæ ciuitati indidere ad memoriam ſempiternam ſuæ concrematę ciuitatis, anno 951.

B noſtræ ſalutis fuiſſe conſtructam, videntur potius fabulari, quam veram intexere hiſtoriam. Quamobrem libentius Alemanium Finum ſecuti ſumus. Poſt Cremetem, Longobardorum iuriſdictioni ſubiit, inde Caroli Magni, tum & Germanorũ Imperatorum. Fridericus Ænobarbus diutina obſidione illam cepit, 1160 diripuitq;. Laudẽſes autẽ ac Cremonẽſes, Cremæ perpetui hoſtes eiuſdem diruere muros, ex cuius excidio ciues, 25. annorum exilium pertulerunt; deinde eodẽ remigrarunt, cũ idem Fridericus reædificandã curaſſet an. 1185. quam in Cremonenſium contumeliã Cremonenſium ſrixurã appellari imperauit. Die vero 7. maij eiuſdẽ anni, exorſus eſt cõſtruere arcem, reducesq; ciues quampluribus, ampliſsimiſque exor-

C nauit priuilegijs. Hæc fere ſcribit Coitus in ſuis Hiſtorijs. Qui etiam addit anno 1190. per duos conſules, perque duos prætores fuiſſe adminiſtratam, atque ab Henrico Imperatore Ænobarbi filio Cremonenſibus attributam anno 1191. Iterumque anno 1205. a Caſſone Turriano Mediolanenſi exule penitus exciſam. Quę cum deinde priſtinum ciuilitatis gradum recuperaſſet, ab Vberto Pallauicino, vt Merula ſcribit, iugum accepit, cui paulo ante, vt idem narrat, leges dicebat Venturinus Benzonus; Boſiuſque præterea de Doueria Cremonæ Tyrannus anno 1210. Eidem inſignes attulerunt ruinas Ghibellinorum, Guelphorumque noxioſiſſimæ factiones, ac demum Mediolanenſibus ducibus ceſsit in prædam, primuſque qui illi frenum iniecit, Galeatius fuit, Mar-

D thęi vicecomitis filius. Sub cuius gentis iuriſdictione perdurauit vſque ad annum 1405. Ioanne vero Maria duce Mediolani, Benzonus Cremenſem arripuit principatum: ſed Philippus deinde Maria Benzono expulſo, illam recuperauit, ceſſitque deinde Venetis, Veneto duce Franciſco Foſcaro, illorumque ditionis facta eſt ex icto fœdere cum Franciſco duce Mediolani, vt Blondus narrat. Eatandiu potiti ſunt, quoad Ludouicus XII. Rex Gallorum fractis ad Ieradadam Venetis eiuſdem ciuitatis in ſe traxiſſet dominium, anno 1509. eam deinceps Maximilianus Sfortia dux Mediolani ſuæ iuriſdictionis fecit: ac demum a Venetis antiquis dominis iterum recepta, ſub quorum felici dominatu aucta tum ſplendidis ædificijs, tum opibus tranquilliſsime viget ac floret. In amœniori planitie ſita eſt, grauis, feraque ciuili populo, præter cæteram beatiſsimi ſoli fe-

tiſtatem, inde quamplures tum pacis, tum belli artibus viri inſignes prodierẽ, in quibus enituerunt Ioannes, ac Vido Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ille ſub Calliſto II. hic ſub Adriano IV. Qui melius famæ ſuæ, ſalutique, cum dignitate patriæ conſuluiſſet, niſi ſchiſmaticis implicitus factionibus, æquiſsimam Alexandri III. cauſam impugnaſſet, ſubque Paſchalis III. nomine execrabilem geſsiſſet Pontificatum. Cæterum admodum breuis erit Cremenſium Præſulum ſeries. Primus enim Gregorius XIII. ei ciuitati antiſtitem ordinauit anno 1580. principemque loci Eccleſiam erexit in cathedralem, ac Mediolanenſis Eccleſiæ ſuffraganeam fecit. Quam deinde Clemens VIII. a Mediolanenſi diuulſam Bononienſi Eccleſiæ attribuit, cum Imolam Rauennati Metropolitanæ reſtituiſſet. Cathedralis Cremæ Eccleſia, cuius exordium incidit in annum 1284. Diuæ Mariæ in cælum aſſumptæ, ex Guelphæ factionis largitate dedicata eſt, ſapitque nobilem architecturam. Fulget præpoſitura, gaudetque præbendis Theologali, atque Pœnitentiali, cum vndecim canonicis, ſexque presbyteris præbendarijs, Sanctorum Pantaleonis, ac Victoriæ munitur reliquijs, ſeminarium alit, nouemque ibi numerantur Religioſorum monaſteria, ac quatuor monialium, præter eas, quæ a veterno libidinis conuerſæ ad dominum nulla clauſura tenentur. Orphanæ inſuper pio domicilio excipiuntur, ægriſque leuandis duo xenodochia patent, ſubleuandiſque egeſtate oppreſsis Mons Pietatis, ſexque ibidem laicorum confraternitates in diuinis laudibus muneribus pietatis alumnos ſuos exercent. Præter cathedralem, quatuor parochiales Eccleſiæ ibi viſuntur. Haud ſatis ampla diœceſis eſt, quam vt latius explicarent, dempſerunt ex alijs. Eius Eccleſiæ taxa in lib. Cameræ 300. Florenorum eſt, cenſuſque Epiſcopatus tria millia ſcutatorum explet, eius tamen valoris quo in Italiæ vtuntur. Igitur huius Eccleſiæ Præſulum ſeriem commodius dabimus, ſi prius erectionis bullam hic apponemus.

GREGORIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Super vniuerſas orbis Eccleſias eo diſponente, qui cunctis imperat, & cui omnia obediunt, quamque ſine noſtris meritis cõſtituti, leuamus in circuitu agri Dominici oculos noſtræ mentis, more peruigilis Paſtoris inſpecturi quid prouinciarum, & locorum quorumlibet ſtatui congruat, ac deſuper hoc præſertim tempore, quo humani generis hoſtis omni conatu, ad ipſarum animarum perniciem, & fidei catholicæ euerſionem incumbit, diſponi debeat, vnde diuino fulti præſidio dignum, quin potius debitum arbitramur in irriguo militantis Eccleſiæ agro, nouas Epiſcopales ſedes, & Eccleſias plantare, vt per huiuſmodi nouas plantationes popularis augeatur deuotio, diuinus cultus floreat, & animarum ſalus ſubſequatur, ac loca inſignia, præſertim quorum incolæ, benedicente Domino, multiplicati noſcantur, dignioribus titulis, & condignis fauoribus illuſtrentur, ipſique incolæ honoratorum

A Præſulum aſsiſtentia, regimine, & doctrina ſuffulti, in via Domini magis, magiſque in dies proficiant. Sane cum nos nuper ab Eccleſia Laudenſi, certo tunc expreſſo modo Paſtoris ſolatio deſtituta, & illius menſa Epiſcopali Laudenſi diœceſ. partemque in oppido, & territorio Cremæ conſiſtebat, cum ipſius partis diœceſ. Caſtris, pagis, & vicis, ac eorum territorijs, & terminis, nec non monaſterijs, prioratibus, præceptorijs, collegiatis, & alijs Eccleſijs, cęteriſque omnibus beneficijs Eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura, ſæcularibus & quorumuis ordinum regularibus, ac etiam clero, & populo vniuerſo, iuribus quoque, & actionibus, quæ pro tempore exiſtens Epiſcopus Laudenſis ratione viſitationis, & mulctarum quo-
B modocumque habebat, poſsidebat, percipiebat, exigebat, & prætendebat per alias noſtras literas diuiſerimus perpetuo, & ſeparauerimus, ac ſic diuiſa, & ſeparata, ab omni iuriſdictione, poteſtate, & ſubiectione, pro tempore exiſtentis Epiſcopi Laudenſis, ac etiam a ſolutione quorumuis iurium ratione ſubiectionis, & legis diœceſanæ debitorum, etiam exemerimus, & liberauerimus, illaque noſtræ, & Apoſtolicæ Sedis diſpoſitioni ſpecialiter, & expreſſe reſeruauerimus, prout in ipſis litteris plenius continetur, & reliquę partes dicti oppidi, & eius Territorij in Cremonen. & prouinciæ Mediolanen. Placentin. diœceſibus conſiſtant, oppidum vero ipſum cum vniuerſo eius
C territorio de temporali dominio dilectorũ filiorum, nobilis viri ducis, & Reipublicæ Venetiarum ſit eorumque incolæ diuerſorum Epiſcoporum iuriſdictioni ſubiecti, ac proinde proprium ſæpius forum declinantes nõ facile a proprijs Epiſcopis viſitari, nec vbi deliquerint, corrigi poſſint, inter cætera autem partium illarum, oppidum ſupradictum nobilitate, amplitudine, ac doctorum virorum copia, cleri, & populi multitudine, ædificiorumque ornamento celeberrimum ſit territorium vero fœcũdum, & amœnum, ac quinquaginta vicos, & ad minimum ſeptemdecim millia incolarum contineat. Nos prouidi, vigiliſque Paſtoris more conſiderantes, quod ſi dictum oppidum in ciuitate, & Eccleſia beatæ Mariæ eiuſ-
D dem oppidi competenti dignitatum, ac canonicatuum, & præbendarum, aliorumque Beneficiorum Eccleſiaſticorum numero referta ſacra etiam ſupellectile, & alijs ad diuini cultus vſum neceſſarijs luculenter inſtructa exiſtet, & alioquin inſignis in cathedralem Eccleſiam erigeretur, & inſtitueretur, inde profecto cleri, & populi ſalus cum Eccleſiæ, & populi prædictorum decore longe magis proueniret. Præmiſsis itaque, & alijs rationabilibus cauſis adducti, ac etiam ſupplicationibus tam ducis, & reipublicæ quam dilectorum filiorum vniuerſitatis, & hominum dicti oppidi nobis ſæpius porrectis inclinati, habita ſuper his cum fratribus noſtris matura deliberatione, de illorum conſilio, & aſſenſu, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ab Eccleſijs Cremonenſi, & Placentin. earumque menſis Epiſcopalibus reliquas partes oppidi, & territorij præfatorum cum ſuis villis, terris, & terminis, nec non monaſterijs, prioratibus, præpoſituris, præceptorijs Eccleſijs, hoſpi-

hoſpitalibus, & pijs locis, cæteriſque omnibus Beneficijs Eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura, ſecularibus, & quorumuis ordinum clericis, ac etiam clero, & populo vniuerſo, iuribus quoque, & actionibus, quæ pro tempore exiſtentes Epiſcopi Cremonen. & Placentin. ratione viſitationis, & mulctarum quomodocumque habent, poſsident, percipiunt, exigunt, & prætendunt, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium, perpetuo diuidimus, & ſeparamus, ac ſic diuiſa, & ſeparata, ab omni eorundem EpiſcoporumCremonen. & Placentinen. iuriſdictione, poteſtate, & ſubiectione, ac etiam a ſolutione decimarum, & quorumuis aliorum iurium ratione ſubiectionis, & legis diœceſanæ debitorum, itaut poſthac ipſi Epiſcopi pro tempore exiſtentes, eorumque procuratores, & Vic. nullam iuriſdictionem, poteſtatem, & auctoritatem in poſteriores partes ſic diuiſas, & ſeparatas, earumque villas, terras, terminos, monaſteria, prioratus, præpoſituras, Eccleſias, beneficia, hoſpitalia, loca, clerum, populum, actiones, & alia præfata exercen. nec de beneficijs ſub huiuſmodi diuiſione comprehenſis, quæ ad eorundem Epiſcoporum pro tempore exiſtentium collationem, prouiſionem, & quamuis aliam diſpoſitionem hactenus pertinuerunt, diſponere, nec fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta ab eis in oppido, territorijs, villis, terris, & terminis ſeparatis prædictis ſubuentionis, procurationis, charitatiui vel alterius ſubſidij cauſa, aut alia ratione percipi ſolita percipere, exigere, & leuare, neque cauſas, preterquam eas, quæ iam coram ipſis inſtructæ ſunt, & etiam de quibus in eorum iuriſdictione conſenſum fuit cognoſcere, aut alias ſe in illis interponere quoquo modo audeat, decimis tamen, quas pro tempore exiſtentes Cremonen. & Placentin. Epiſcopi in dicto territorio hucuſque percipere conſueuerunt venerabilibus fratribus noſtris modernis Epiſcopis Cremonen. & Placentin. quamdiu dictis Eccleſijs Cremonen. & Placentin. præfuerint dumtaxat remanentibus, auctoritate, & tenore prędictis etiam perpetuo eximimus, & liberamus; inſuper oppidum in ciuitatem Cremenſem nuncupan. & Eccleſiam beatæ Mariæ prædictam, in cathedralem Eccleſiam ſub inuocatione eiuſdem beatæ Mariæ Archiepiſcopi Mediolanenſis pro tempore exiſtentis ſuffraganeam futuram, ac in ea dignitatem, ſedem, & menſam Epiſcopalem cum omnibus priuilegijs, honoribus, iuribus, & inſignibus debitis, & conſuetis pro vno Epiſcopo Cremenſi nuncupando, qui eidem Eccleſiæ Cremenſi pręſit, illamque ad cathedralis Eccleſiæ formam redigat, ac iuriſdictionem Epiſcopalem, nec non prętatorum ſic diuiſorum beneficiorum omnium diſpoſitionem ordinario iure, aliaque omnia, quæ ad munus Epiſcopale pertinent, habeat & exerceat, præfatoque Archiepiſcopo iure metropolitico ſubſit eiſdem auctoritate, & tenore, ſimiliter perpetuo erigimus, & inſtituimus, ac ipſi Eccleſiæ ſic in cathedralem erectæ, ciuit. Cremen. eiuſque incolæ, & habitatores pro ciuitate, & ciuibus, nec non territorium præfatum vniuerſum ſub dominio temporali præfato conſiſtens,

A ac omnes eius partes nunc & alias diſmembratas prædictas pro eius diœceſi. ac clerum etiam, & populũ ciuitatis, & diœceſis Cremen. cui nos etiam hodie pro parte eiuſdem dotis, quã augere propediem intendimus, Eccleſiam præfatam nuncupatam SS. Iacobi, & Philippi Cremen. certo tunc expreſſo modo vacantem vniri, annecti, & incorporari conceſſimus pro clero, & populo, ac dictæ menſę Epiſcopali Palatium ad vniuerſitatem, & homines prædictos olim pertinens, proxime vero eidem Eccleſiæ beatæ Mariæ, cui propinquum eſt pro Palatio Epiſcopali ab eis donatum ad vſum, & habitationem dicti Epiſcopi auctoritate, & tenore præfatis pariter perpetuo aſſignamus, decernẽtes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a

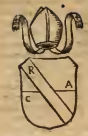
B quoquã quauis auctoritate ſcienter, vel ignorãter contigerit attentari, non obſtantibus promiſsis, & conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non dictarum Eccleſiarum iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & cõſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis, illis earumque Præſulibus, capitulis, & perſonis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & alijs decretis in genere vel in ſpecie etiam motu proprio, ac ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, etiam conſiſtorialiter, & alias quomodolibet conceſsis, approbatis, & innouatis

C quibus omnibus, etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quęuis alia expreſsio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita, obſeruata, inſerti forent, præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ diuiſionis, ſeparationis, extenſionis, liberationis erectionis, inſtitutionis, intentionis, conceſsionis, aſsignationis, decreti, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire, ſi qui

D autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo nono, tertio idus aprilis, Pontificatus noſtri anno octauo.

HIE.

1 HIERONYMVS Diedus nobilis Venetus, ex Patauino Primicerio, primus Cremenſis Antiſtes adlectus eſt a Gregorio XIII. an. 1580. die 21 menſis nouembris, die vero 19. menſis maij inſecuti anni, ſolemni ritu eius Epiſcopatus inijt poſſeſsionem. Hanc ille Eccleſiam annos quatuor pie adminiſtrauit, cupiduſque deinde quietis, eo munere ſe abdicauit an. 1584. cumque conceſsiſſet Venetias, ibi deceſsit 1585. die 10. menſis iunij. Huius mentio extat in marmorea memoria erectionis huius Epiſcopatus ad dexteram cathedralis Eccleſiæ, quæ eſt huiuſmodi. B

Anno Chriſti MDLXXX. iij. id. aprilis
Gregorius Decimuſtertius Pontifex Maximus
hanc Eccleſiam ad Epiſcopatus
dignitatem erexit C
Nicolao de Ponte Duce Venetiarum
Ioanne Dominico Prætore Cremæ
Præſidibus Cõmunitatis
Coſmo Benuenuto Equite, Antonio Figatore triſ
iuris vtriuſque Doctore,
Mario Zurla I.V. D procurante id Romæ
Quirino Zurla I. V D.
ac Hieronymum Diedum Epiſcopum
primum delegit.

2 IOANNES Iacobus Diedus Venetus, Hieronymi nepos, cum Patauinus Primicerius eſſet, Vicariuſque generalis patrui, eidem ſuccesſit, dictus eſt ſecundus Antiſtes Cremenſis an. 1584. die 28. menſis maij; conſecrauit Cathedralem, Aramque Virgini in cælum aſſumptæ dedicatam anno 1585. vt in eadem Eccleſiacius rei ad ſi- D
niſtram manum hæc memoria proſtat.

Anno Chriſti MDLXXXV. decima non. Kal. Feb.
Ioannes Iacobus Diedus Cremæ Epiſcopus ſecundus
Eccleſiam hanc, Altareque ſub titulo
Aſſumptionis B. Mariæ Virg.
Deo conſecrauit.
Prætore Nicolao Delphino Præſidib.
Communitatis;
Franc. Zurla I.D. Chriſtophoro Torniola I.D.
ac Chriſtophoro Benuenuto.
Qua anniuerſario conſecrationis die
inſtantibus dedit.

Erat Ioannes Iacobus ſingularis prudentiæ, ac pietatis Antiſtes, Cremenſemque Eccleſiam mul- A
tos annos adminiſtrauit, ingraueſcente autem ætate coadiutorem ſibi aſciuit 1613. cum ſpe futuræ ſucceſsionis. Venetijs, quo tranquillioris quietis gratia conceſſerat, poſtremam diem obiuit, anno 1616. die 6. menſis iunij. Eiuſque corpus Cremam delatum, in cathedrali conditum eſt cum hoc epitaphio.

IOANNES IACOBVS DIEDVS
EPISCOPVS CREMÆ SECVNDVS
POST HVIVS ECCLESIÆ
ANNORVM XXXII.
REGIMEN OBIIT INCARNATIONIS
DOMINI ANNO MDCXVI.
ÆTATIS VERO SVÆ LXXII.
DIE VI. MENSIS
IVNII.

3 PETRVM deinde Emmum nobilem Venetum, Clericum regularem Theatinum, inſignem Theologum, Paulus Quintus Epiſcopum Lariſſæ in partibus infidelium adlegit, Ioannique Iacobo cum ſpe futuræ ſucceſsionis coadiutorem attribuit, cui dende ſuccelsit anno 1616. Inijtque poſſeſsionem eius Epiſcopatus die 13. menſis iunij eiuſdem anni. Sancte, pieque Eccleſiam ſibi creditam gubernauit annos omnino tredecim. Romę exceſsit è viuis anno 1629. die 27. menſis ſeptembris, ſepultuſque eſt apud ſanctum Marcum.

4 MARCVS ANTONIVS Bragadinus nobilis Venetus, vtriuſque Signaturæ Referendarius quartus Cremenſis Epiſcopus declaratus eſt anno 1629. die 3. menſis octobris; die vero 21. eiuſdem

dem menſis ab Antonio Barberino ſancti Honuphrij Cardinali inauguratus fuit, ſimul cum Luca Caſtelino, ex ordine ſancti Dominici olim Generali procuratore Cantazari Epiſcopo, Ioanneque Franciſco Paſsioneo Callienſi Antiſtite; Qui poſt annum, quam cœperat Cremenſem adminiſtrare Eccleſiam, ad Epiſcopatum Cenetenſem, mox ad Vicentinum tranſlatus eſt. Nunc viuit Sanctæ Romanæ Eccleſiæ presbyter Cardinalis, ab Vrbano VIII. creatus anno 1641. De quo alibi.

5 ALBERTVS Baduarius nobilis Venetus, electus deinde eſt Cremenſis Epiſcopus anno 1633. die 21. menſis februarij. Sedente Vrbano Octauo. Viuit adhuc.

S. DOMNINI SEV BVRGI S. DOMNINI EPISCOPI.

INter Parmam, Placentiamque via Æmiliam, in Gallia Ciſalpina, ſiue Ciſpadana Lombardia, S. Domnini ciuitas ſita eſt, quæ a S. Domnino, qui ibi deſæuientis Maximiliani perſecutionem declinans, nobilem tulerat palmam martyrij, nomen traxit. Hanc arbitrantur nonnulli antiquam Iuliam Fidentiã eſſe, cui hic inclytus Martyr deinde nomen fecerit. Haud ſatis ampla eſt, cum ad mille dũcentos paulo plus mortalium alere dicatur. Dominos quondam habuit, nobiliſsimam gentẽ Pallauicinos, denide Farneſios Par-
D mæ, Placentiæque ſereniſsimos Duces. Clemens VIII. hanc Eccleſiam erexit in cathedralem, ingratiam Raynutij Ducis Parmenſis an. 1601. die 12. menſis februarij, Sanctæ Sedi immediate ſubiecit, ſed deinde ſui Pontificatus anno 1604. Bononienſis Eccleſiæ ſuffraganeã fecit, antiquo Rauennati Archiepiſcopatui Imola reſtituta. Cathedralis S. Domnino martyri, & eiuſdem ciuitatis protectori dedicata eſt. In ea presbyter beneficiatus curam animarum exercet, Archidiaconatus, & Archipresbyteratus dignitate gaudet, præbendiſque Theologali, ac Pœnitentiali: octo canonici ibi ſunt, ſeptemque capellani, alijque clerici, qui cultui diuino inſeruiunt, tametſi recitandis horis canonicis choro non obligẽtur. Tres aliæ parochiales Eccleſiæ ibidem cernuntur. Pro-

A pe cathedralem Epiſcopalis domus ampla ſatis & commoda exurgit. Tria Religioſorum monaſteria, duoque monialium ibi ſunt. Quatuor Xenodochia, laicorumque aliquot confraternitates, cum alijs locis pijs, atque oratorijs, ſeminario caret. Diœceſis quinque oppida continet, villaſque ad 40. quę omnia ad 35. millia mortalium continere dicuntur. Huius Eccleſiæ cenſus mille quingentorum ſcutatorum numerum explet, eiuſdemque taxa 200. florenorum eſt. Clementis vero diploma erectionis huius Epiſcopatus eſt huiuſmodi.

CLEMENS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

B SVper vniuerſas orbis Eccleſias eo diſponente qui cunctis imperat, & ei omnia obediunt, meritis licet imparibus conſtituti, dignum quin potius debitum arbitramur in irriguo militantis Eccleſiæ agro nouas Epiſcopales ſedes Eccleſiaſque plantare, & diœceſium partes commodioris regiminis cauſa diuidere, ac alias circa illa propẽſis ſtudijs intendere, per quæ diuinus cultus & popularis deuotio augeatur, animarum ſalus ſubſequatur, nec non oppida inſignia, & incolarum multitudine referta condignis titulis & honoribus illuſtrentur, ipſique incolæ propiorum præſulum aſſiſtentia, & regimine, Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſuffulti proficiant in Domino & quod in temporalibus ſunt adepti, non careãt
C in ſpiritualibus incremento. Sane cum oppidum Bur. S. Dom. nullius diœceſis inter Parmæ, & Placẽtiæ ciuitates in via Claudia nũcupata, ſub temporali dominio dilecti filij nobilis viri Raynutij Parmæ, & Placentię ducis conſiſtens, muris vndique cinctum, & ſiti antiquitate ac platearum palatiorum, ac ædificiorũ pulchritudine, necnon plurium nobilium & diuitum diuerſarumque artium, & ſcientiarum profeſſorum frequentia, populi multitudine, aeris ſalubritate, territorij decem & ſeptem villis, & pluribus domicilijs amplitudine, rerumque omnium ad victum neceſſariarum abundantia, plurimum inſigne, ac in eo vna collegiata Sedi Apoſtolicæ immediate ſubiecta ſub inuocatione eiuſdem S. Domnini eleganti opere conſtructa, & tres parochiales Eccleſiæ, & tria virorum, & duo mulierum monaſteria,
D quinque hoſpitalia, & plures confraternitates laicorum, mons pietatis, nec non in ipſa collegiata Eccleſia, cuius fabrica in annuo redditu circiter ducentorum ſcutorum dotata eſt, vna præpoſitura dignitas inibi principalis, cuius fructus, redditus, & prouẽtus ad valorem annuum mille, & trecentorum ducatorum auri de Camera, ſecundum communem æſtimationem aſcendunt, octo canonicatus, & totidem præbendæ nonnullaque alia beneficia Eccleſiaſtica inſtituta, ac vna ſacriſtia omnibus ad diuini cultus vſum neceſſarijs optime inſtructa necnon corpus eiuſdem S. Domnini, & quamplures aliæ ſanctorum reliquiæ exiſtant ipſiuſque collegiatæ Eccleſiæ præpoſitus pro tempore exiſtens iuriſdictionem ordinariam in oppido, & territorio prædictis curamque animarũ eidem collegiatæ Eccleſiæ & parochiali in-

cum-

cumbentem vna cum duobus capellanis ad eam A
in hoc coadiuuandum deputatis exerceat, &
vſum mitrę, & baculum paſtoralis, necnon pro-
pe collegiatam Eccleſiam huiuſmodi vnum pala-
tium pro ſua habitatione commodum cum viri-
dario, alijſque ſuis membris, & pertinentijs ha-
beat, ac dictus Raynutius dux pro oppidi & col-
legiatę Eccleſiæ prædictę maiore deuotione, &
honore diuinique cultus augumento, & anima-
rum ſalute oppidum in ciuitatem, & collegiata
Eccleſia huiuſmodi in cathedralem erigi, aliaque
infra fieri pro affectu deſideres. Nos præmiſſis
& certis alijs rationabilibus cauſis diligenter
diſcuſſis atque perpenſis adducti, atque etiam
precibus eiuſdem Raynutij ducis nobis in hac
parte porrectis inclinati habita prius deſuper B
cum fratribus noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ
Cardinalibus matura deliberatione, de illorum
conſilio, & aſſenſu, ex Apoſtolicæ poteſtatis
plenitudine in dicta collegiata Eccleſia prępoſi-
turam prædictam dilecti filij magiſtri Papyrij Pue-
dij, nuper ipſius collegiatæ Eccleſiæ prępoſiti
I. V. D. in vtraque ſignatura noſtra referendarij,
& familiaris noſtri, ad hoc accedēte cōſenſu Apo-
ſtolica auctoritate tenore præſentiū perpetuo ſup
primimus & extinguimus, necnon ad omnip. Dei
laudē & gloriam, ac glorioſ. eius genitricis Virg.
Mariæ totiuſque cæleſtis curiæ honorem & ani-
marum ſalutem oppidum in ciuitatem Burgi S.
Domnini nuncupandam & collegiatam Eccleſiā
huiuſmodi in cathedralē quæ dictæ Sedi imme- C
diate ſubiecta ſit, ſub inuocatione prædicta, cum
dignitate, ſede & menſa Epiſcopalibus, ac omni
bus & ſingulis priuilegijs, honoribus, iuribus & in-
ſignibus debitis & conſuetis pro vno Epiſcopo
Burgi S. Domnini etiam nuncupando, qui ipſi
Eccleſiæ Burgi S. Domnini pręſideat, & iuriſdi-
ctionem Epiſcopalem omniaque, & ſingula, quę
ordinis, iuriſdictionis, & cuiuſque alterius mu-
neris Epiſcopalis ſunt habeat, & exerceat, ac in
eadem Eccleſia Burgi S. Domnini vnum Archi-
diaconatum, qui maior poſt Pontificalem pro
vno Archidiacono, & vnum Archipreſbyteratū,
qui ſecundæ dignitates inibi exiſtant, & magi-
ſtris in ſacra Theologia ſeu doctoribus aut licen-
tiatis in decretis, ſi fieri poterit, conferantur, ac
cum canonicatibus & præbendis dictæ Eccleſiæ
Burgi S. Domnini incōpatibiles ſint nec in ſimul D
vllo vnquam tempore obtineri poſſint, pro vno
Archipreſbytero, qui quidem Archidiaconus, &
Archipreſbyter ſupra omnes canonicos ipſius Ec-
cleſię Burgi S. Domnini, tam in illius choro, quam
capitulo ſedeant, vocemque actiuam & paſſiuam
habeant, necnon vltra prędictos octo inibi ad prę
ſens exiſtentes quatuor alios canonicatus & to-
tidem prębendas pro quatuor alijs canonicis, qui
omnes vna cum Archidiacono, & Archipreſby-
tero alijsque octo canonicis prædictis capitulum
huiuſmodi conſtituant, & apud dictam Eccle-
ſiam Burgi S. Domnini illi in diuinis laudabili-
ter deſeruiendo perſonaliter reſideant, habitum-
que canonicalem tam in choro, quam in capitu-
lo prædictis, nec non proceſſionibus, & alijs acti
bus per canonicos aliarū catholicarum Eccleſia-
rum, & dignitates in eis obtinentes geſtari ſoli-
tum deferant. Ac vnam perpetuam vicariam
pro vno perpetuo Vicario qui curam animarum
prædictam ibidem exerceat, auctoritate, & teno-
re prædictis etiam perpetuo erigimus, & inſtitui-
mus, nec non ab Eccleſia & diœceſis, Cremonen.
totam, & integram partem citra dimidium flu-
minis Padi verſus agrum Parmenſem ſub tempo-
tali dominio eiuſdem Raynutij ducis exiſtentem
quæ Buſſetum, Monticellum, Zibellum, Polleſi-
num, & nonnulla alia oppida, terras, villas, pagos, &
loca continet cum illorū iuribus, diſtrictibus, terri
torijs, clero, perſonis Eccleſiaſticis etiam colle-
giatis, monaſterijs, prioratibus, & alijs beneficijs
Eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura ſecularibus
& ordinum quorumcumque, etiam militiarum,
& pijs locis regularibus, etiam ſi venerabilis fratris
noſtri moderni Epiſcopi, & dilectorum filiorum
capituli Cremonen. & cuiuſque alterius ad id
non accedat aſſenſus, neque ipſi ad præmiſſa
vocati fuerint, eadem auctoritate, & ſimiliter per-
petuo ſeparamus, & diſmembramus, illaſque ſic ſe-
paratas, & diſmembratas ab omni, & quaque iu-
riſdictione, ſuperioritate, correctione, viſitatione
& poteſtate Epiſcopi nunc, & pro tempore exi-
ſtentis ac capituli Cremonenſis prædictorum, &
quorumuis aliorum ordinariorum eorumque Vi-
cariorum, necnon ſolutione quorumcumque iu-
rium, decimarum eiſdem Epiſcopo, & capitulo
Cremonenſi ratione iuriſdictionis, & ſuperiorita-
tis prædictarum ac alias quomodolibet debito-
rum nihil prorſus illis reſeruato, auctoritate, & te-
nore ſimilibus pariter eximimus & totaliter libe-
ramus nec nō ipſi Eccleſiæ Burgi S. Domnini op-
pidum ſic in ciuitatem erectum eiuſque incolas
& habitatores pro ciuitate, & ciuibus, limitatum
vero territorium & diſtrictum eiuſdem ciuitatis
& integram partem a dicta diœceſi Cremonenſi
vt præmittitur ſeparatam, & diſmembratam cum
omnibus, & ſingulis ſuis oppidis, villis, pagis, lo-
cis, & diſtrictibus pro diœceſi, necnon perſonas
Eccleſiaſticas & ſeculares earum de ciuitate, &
diœceſis Burgi S. Domnini pro clero, & populo
ac palatium prope Eccleſiam S. Domnini huiu-
ſmodi exiſtens cum viridario omnibus iuribus,
& pertinentijs ſuis vniuerſis pro futuris Epiſco-
pi Burgi Sancti Domnini habitatione aucto-
ritate, & tenore præſentium itidem perpe-
tuo concedimus, & aſſignamus. Inſuper menſæ
Epiſcopali omnes, & ſingulos fructus, redditus, &
prouentus ſuppreſſæ præpoſituræque prædictæ
demptis tamen & ei centum ſcutis monetæ Ar-
chidiaconatui vero centum, & Archipreſbytera-
tui aliorum centum, necnon ſingulis quibuſcum-
que canonicatibus, & præbendis nouiter erectis
qūinquaginta ſcutorum ſimilium redditus an-
nuos etiam perpetuos per dictum Raynutium du-
cem illis donandos, & aſſignandos ex nunc, pro
vt ex tunc poſtquam donati, & aſſignati fuerint.
Vicariæ autem prędictæ alia centum ſcuta, vltra
emolumenta ratione exercitij curæ animarum
prouenientia, ex fructibus, redditibus, & prouen-
tionibus ſuppreſſæ præpoſituræ huiuſmodi, vt
præmittitur detracta pro ſuis reſpectiue dotibus, &

futuro-

futurorum Epiſcopi, Archidiaconi Archipresbyteri pro nouorum canonicorum, & vicarij prædictorum ſuſtentatione, ita quod liceat ipſis illorum omnium corporalem, realem & actualem poſſeſſionem per ſe vel per alium ſeu alios eorum reſpectiue nominibus pro ſua cuiuſque rata ſeu portione apprehendere & perpetuo retinere, fructuſque, redditus, prouentus, iura, obuentiones & emolumenta inde procedentia percipere, exigere, & leuare ac in ſuos menſæ Epiſcopalis, dignitatum, canonicaruum, & præbendarum per præſentes erectorum, nec non vicariæ huiuſmodi vſus, & vtilitatem conuertere, cuiuſuis licentia deſuper minime requiſita, auctoritate & tenore præmiſsis etiam perpetuo applicamus & appropriamus. Præterea Epiſcopo pro tempore exiſtenti ac capitulo B clero ciuitatis & diœceſis Burgi S. Domnini huiuſmodi illorumque incolis, ciuibus, & habitatoribus prædictis, vt omnibus & ſingulis priuilegijs exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, gratijs, fauoribus, & indultis, quibus aliarum Eccleſiarum cathedralium Præſules, capitula, ciuitates, diœceſes, clerus, ciues, incolæ, & habitatores quomodolibet vtuntur, potiuntur, fruantur, & gaudent, ac vti, frui, potiri, & gaudere, ipſique Epiſcopus, & capitulum Burgi S. Domnini quæcumque ordinationes, & ſtatuta licita tamen, & honeſta ac decretis Conc. Trid. ſacriſque canonibus non contraria ſuper celebratione diuinorum officiorum & perſonali reſidentia ac diuiſio- C ne, & participatione diſtributionum quotidianarum, ita quod medietas, vel ad minus tertia pars fructuum, dignitatum, ac canonicatuum, & præbendarum prædictarum in vſum ipſarum diſtributionum conuertantur, concedere & edere, illaque mutare, alterare ac alia denuo edere libere, & licite valeant eiſdem auctoritate & tenore ſimiliter perpetuo indulgemus plenamque, & omnimodam deſuper licentiam, & facultatem concedimus, & elargimur. Vlterius ſtatuimus, & ordinamus quod ex octo cannonicatibus antiquis, & præbendis prædictis vnus, & vna pro magiſtro in Theologia, qui ſacram ſcripturam legat, & interpretetur, alter, & altera primo vacatura pro Pœnitentiario, qui confeſsiones audiat, & munus Pœnitentiarij exerceat perpetuo affectæ exiſtant D illiſque nec alijs vllo vnquam tempore quauis auctoritate conferri debeant, & alter de eis factæ collationes nullæ ſint. Poſtremo eidem Raynutio duci poſtquam Archidiaconatui, & Archipresbyteratui ac quatuor canonicatibus, & præbendis nouiter erectis prædictis prædictos redditus annuos vſque ad quantitatem ſuperius pro vno quoque illorum præſcriptam perpetuo donauerit, & aſsignauerit, vt præmittitur eiuſque heredibus, & ſucceſſoribus, quibuſcumque iuſpatronatus, & præſentandi Rom. Pontifici pro tempore exiſtenti, ſeu loci ordinario ad Archidiaconatum, & Archipresbyteratum ac quorumcumque canonicatus, & præbendas nouiter erectas, tam hac prima vice ab illorum primæua erectione, & inſtitutione huiuſmodi vacantes, & deinceps quatenus illos perpetuis futuris temporibus ſimul, vel ſucceſsiue quibuſuis modis, & ex quorumcumque

A perſonis qualitercumque qualificatis in Rom. Cur. vel extra eam etiam in aliquo ex menſibus dictæ ſedi Apoſtolicæ per cancellariæ Apoſtolicæ regulas ac etiam ratione veræ, & actualis familiaritatis, & continuæ commenſalitatis Romanorum Pontificum, aut eiuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium & tunc viuentium ſeu ex quauis alia reſeruatione & in corpore iuris clauſa ex quocunque capite quomodolibet reſultante reſeruatis ſeu affectis, aut ordinarijs collationibus per eaſdẽ regulas ſeu litteras alternatiuarum; vel alias quomodolibet con ceſsis vacare contigerit, perſonas idoneas per eundem Romanum Pontificem ſeu loci ordinarium in illis ad præſentationem huiuſmodi inſtituendas auctoritate & teno- B re ſimilibus pariter perpetuo reſeruamus ac etiam concedimus & aſsignamus. Decernentes iuſpatronatus huiuſmodi Raynutio duci ac eius hæredibus, & ſucceſſoribus prædictis ex meris fundatione, & dotatione, non autem ex priuilegio competere, nec illi vllo vnquam tempore quacumque ratione vel cauſa aut quouis prætextu etiam cum expreſſa & ſpecifica, ſi de verbo ad verbum illius mentione derogari poſſe nec derogatum cenſeri, & ſi ei quoque modo derogaretur, derogationes huiuſmodi cum inde ſecutis nullius fore roboris & efficaciæ ſicque & non aliter per quoſcumque Iudices quauis auctoritate fungentes etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores ſub- C lata ipſis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate & auctoritate vbique iudicari & diffiniri debere, nec non irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſsis & quatenus opus ſit noſtris de iure quæſito non tollendo, ac de vnionibus committendis ad partes exprimendoque valore alijsque cancellariæ Apoſtolicæ regulis, nec non Lateranen. Con. nouiſsime cellebrati vnlones, niſi in caſibus a iure permiſsis fieri prohibentis, alijſque conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictarum Eccleſiarum Burgi S. Domnini, & Cremonen. iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & literis Apoſtolicis illis necnon D Epiſcopo Cremonenſi, ac præpoſito, & capitulis prædictis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs alijſque efficacioribus efficaciſsimis, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus & alijs decretis in genere vel in ſpecie etiam motu proprio & ex certa ſcientia ac de eiuſdem Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine & conſiſtorialiter etiam iteratis iuribus, conceſsis, approbatis, innouatis. Quibus tenoribus etiam ſi de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio ſeu quæuis alia expreſsio habenda aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata inſertæ forent præſentibus pro ſufficienter expreſsis, & inſertis ha-

F brendis

bcndis, illis alias in ſuo robore perm anſuris hac vice dumaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus cęterïſque contrarijs quibuſcumque. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ ſuppreſsionis, extinctionis, erectionis, inſtitutionis, ſeparationis, diſmembrationis, exemptionis, liberationis, conceſsionis, aſsignationis, applicationis, appropriationis, indulti, elargitionis, ſtatuti, ordinationis, reſeruationis, aſsignationis, & derogationis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem omnipot. Dei ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo primo pridie idus februarij, Pontificatus noſtri anno decimo.

1. PAPYRIVS Picedus, ex oppido Arculæ, Liguriæ diœceſis ditionis primus S. Domnini a Clemente VIII. adlectus Epiſcopus eſt anno 1603. die 8. menſis ianuarij, a quo illi ſcriptum eſt hoc diploma.

CLEMENS EPISCOPVS,
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilecto filio Papyrio Picedo electo Burgi S. Domnini ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Apoſtolatus officium meritis licet imparibus nobis ex alto commiſſum, quo Eccleſiarum omnium regimini diuina diſpoſitione præſidemus, vtiliter exequi coadiuuante Domino cupientes, ſolicito corde reddimur, & ſolertes vt cum de Eccleſiarum ipſarum regiminibus agitur committendis, tales in eis in Paſtores præficere ſtudeamus, qui populum ſuæ curæ creditum ſciant non ſolum doctrina verbi, ſed etiam exemplo boni operis informare, commiſſaſque ſibi Eccleſias in ſtatu pacifico & tranquillo velint, & debeant auctore Domino ſalubriter regere, & feliciter gubernare. Dudum ſiquidem prouiſiones Eccleſiarum omnium apud ſedem Apoſtolicam tunc vacantium, & in antea vacaturarum ordinationi, & diſpoſitioni noſtræ reſeruauimus, decernentes ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper his per quoſqu e quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Et deinde Eccleſia Burgi S. Domnini dictæ ſedi immediate ſubiectam, quam nos pridem ex collegiata eiuſdem S. Domnini, tunc oppidi Burgi S. Domnini nullius diœceſ. prouinciæ Bononien. cathedralem Ec-

A cleſiam ex certis tunc expreſſis cauſis de fratrum
noſtrorum conſilio Apoſtolica auctoritate erexi-
mus, prout in noſtris inde confectis literis plenius
continetur, a primæua illius erectione huiuſmodi
apud ſedem eandem vacante. Nos ad prouiſionem
ipſius Eccleſiæ celerem & felicem, de qua nullus
præter nos hac vice ſe intromittere potuit ſiue po-
teſt, reſeruatione & decreto obſiſtentibus ſupra-
dictis, ne Eccleſia ipſa longæ vacationis expona-
tur incommodis, paternis & ſolicitis ſtudijs in-
tendentes, poſt deliberationem quam de præfi-
ciendo eidem Eccleſiæ perſonam vtilem, &
etiam fructuoſam cum dictis fratribus habuimus
diligentem. Demum ad te presbyterum Lunen.
Sarzanen. diœceſis I. V. D. notarium, & familia-
B rem noſtrum in vtraque ſignatura noſtra refe-
rendarium, vitę ac morum honeſtate decorum, in
ſpiritualibus prouidum, & temporalibus circum-
ſpectum, alijſque multiplicium virtutum donis,
prout etiam fide dignorum teſtimonijs accepi-
mus, inſignitum, direximus oculos noſtræ men-
tis, quibus omnibus debita meditatione penſatis
te a quibuſuis excõmunicationis, ſuſpenſionis &
interdicti alijſq; Eccleſiaſticis cēſuris a iure vel ab
homine quauis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus
quomodolibet innodatus exiſtis ad effectum pręſ-
ſentiũ dumtaxat conſequendũ, harum ſerie abſol-
uẽtes & abſolutũ fore cenſentes prędictæ Eccleſiæ
de perſona tua nobis, & eiſdem fratribus ob tuorũ
exigentiam meritorum accepta, de ſimili conſilio
C dicta auctoritate prouidimus, teq; illi in Epiſco-
pum præficimus & Paſtorem, curam, & admini-
ſtrationem ipſius Eccleſiæ tibi in ſpiritualibus, &
temporalibus plenarie committendo, in illo qui
dat gratias, & largitur præmia, confidentes, quod
dirigente Domino actus tuos prædicta Eccleſia
ſub tuo felici regimine regetur vtiliter, & pro-
ſpere diligetur, ac grata in eiſdem ſpiritualibus, &
temporalibus ſuſcipiet incrementa. Iugum igitur
Domini tuis impoſitum humeris prompta deuo-
tione ſuſcipiens, curam, & adminiſtrationem pre-
dictam ſic exercere ſtudeas ſolicite, fideliter, &
prudenter, quod ipſa Eccleſia gubernatori pro-
uido & fructuoſo adminiſtratori gaudeat ſe com-
miſſa, tuque præter æternæ retributionis præ-
mium noſtram ac dictæ ſedis benedictionem, &
gratiã exinde vberius conſequi merearis. Quocir-
D ca dilectis filijs capitulo, & vaſſallis dictæ Eccle-
ſiæ, ac clero & populo ciuitatis & diœceſis Burgi
S. Domnini per Apoſtolica ſcripta mandamus
quatenus capitulum tibi tamquam patri, & paſto-
ri animarum ſuarum humiliter intendentes exhi-
beant tibi obedientiam & reuerentiam debitas,
& deuotas, ac clerus te pro noſtra, & ſedis prædi-
ctæ reuerentia benigne recipientes & honorifice
pertractantes tua ſalubria monita, & mandata ſu-
ſcipiant humiliter, & efficaciter adimplere procu-
rent. Populus vero te tamquam patrem, & paſto-
rem animarum ſuarum deuote ſuſcipientes & de-
bita honorificentia proſequentes tuis monitis &
mandatis ſalubribus humiliter intendant, ita
quod tu in eis deuotionis filios, & ipſi in te per-
conſequens Patrem beneuolum inueniſſe gau-
deatis. Vaſſalli autem prædicti te debito ho-

nore

nore proſequentes tibi fidelitatem ſolicitam nec non conſueta ſeruitia, & iura tibi ab eis debita integre exhibere procurent. alioquin ſententiam ſiue pœnam quam reſpectiue rite tuleris, ſeu ſtatueris in rebelles, ratam habebimus, & faciemus auctore Domino vſque ad ſatisfactionem condignam inuiolabiliter obſeruari, & inſuper vt ſtatum tuum iuxta Pontificalis dignitatis exigentiam decentius tenere valeas, motu proprio non ad tuam vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, vt etiam poſtque in vim prouiſionis, & præfectionis prædictarum pacificam poſſeſsionem ſeu quaſi regiminis & adminiſtrationis dictæ Eccleſiæ illiuſque bonorum ſeu maioris partis eorum aſſecutus fueris, ac munus conſecrationis ſuſceperis vnam ducentorum ducatorum auri de camera ſuper Archipresbyteratu ſancti Georgij de Bilegno, & alteram etiam ducentorum ſcutorum monetæ ſuper præpoſitura nuncupata ſanctorum Petri, & Pauli de Ferraria, ac ſanctæ Mariæ de Poliano Eccleſiarum Placentin. dictæ prouinciæ, nec non Alben. & Saluciarum reſpectiue diœceſum, ac illis forſan annexorũ fructibus, redditibus, & prouentibus auctoritate prædicta tibi reſeruatas penſiones annuas, vt pius quoad vixeris etiam vna cum dicta Eccleſia Burgi S. Domnini quamdiu illi præfueris retinere, ac percipere, exigere, & leuare libere, & licite valeas generalis conſilij aliiſque conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, nec nec non Eccleſiarum prædictarum iuramento. confirmatione Apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & cõſuetudinibus, cæteriſque contrariis nequaquam obſtantibus eadem auctoritate tenore præſentium de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus. Decernentes propterea, penſiones huiuſmodi extinctas non eſſe irritũ quoque, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoque quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Datum Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominicæ 1602. ſexto idus ianuarij Pontificatus noſtri anno vndecimo.

Tres annos hanc Eccleſiam adminiſtrauit Papyrius; denique ad Parmenſem translatus eſt. De quo ibi.

2 IOANNES Linatus è nobili gente Parmenſis, ſed virtute, probiſque moribus nobilior, Papyrio ſucceſsit anno 1606. die 4. menſis decembris. Hic Petro Parmenſi Phyſico Farneſiis Principibus chariſsimo natus 1563. Doctoratus lauream anno ætatis 24. aſſecutus; Pontificij, Cæſareique iuriſconſultiſsimus fuit. Nouariæ, mox Pletiliæ ac Stabiorum in Neapolitano regno, inde Burgi Vallis Tarri, alibiq; prætorio ſumma cum laude perfunctus munere, raptus deinceps è ſeculo ad Eccleſiaſticum ordinem, Parmenſis Eccleſiæ Apoſtolicum Prouicarium agere meruit, dein Vicarium fieri eiuſdem ciuitatis Præſulis, quo tempore inter Parmenſem Antiſtitem Ferdinandum Farneſium, & magnum Hetruriæ ducem ortum diſsidium ſuper confinibus quorundam Epiſcopalis menſæ feudorum, Ioannes arbiter pro ſua ſingulari prudentia ſuſtulit. Quem ſpectatæ vitæ innocentia, pietatis ac doctrinæ fama præclarum Paulus V. Epiſcopatus inſula exornauit, in quo egregij Paſtoris partes expleuit, dignuſque habitus eſt vt poſt 15. annos ſuæ adminiſtrationis ab eodem Paulo Quinto translatus ſit ad Eccleſiam Placentinam, anno ſcilicet 1620. de quo ibi.

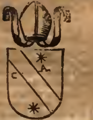
A B C D

3 ALPHONSVS Puteus Placentinus ex comitibus caſtri noui in valle Tidone I.V.D. eruditus, lepiduſque Poeta, pro Raynutio Farneſio Parmę duci ad principes non ſemel orator, a quo in familiam Farneſiam accitus, in antiſtitem ſublimatus eſt a Paulo Quinto anno 1620. die 13. Ianuarij. Obijt an. 1626. auguſto menſe, ſepultus in cathedrali, cuius quidem ad ſepulchrum, ex eius teſtamento apponendum Epitaphium non grauabimur adſcribere.

ALPHONSVS COMES PVTEVS
TERTIVS EPISCOPVS
BVRGI SANCTI DOMNINI
IN PRIMÆ ECCLESIÆ SVÆ
SINV MORIENS
VT ANTEA AMOREM
ITA NVNC EXVVIAS
AD PRIMA IPSIVS LIMINA
VOVIT.

De Alphonſo deque vetuſtiſſima apud Placentinos Putea familia non pauca habet Io: Petrus Creſcentius Romanus P.P. narrat cap. 7. in Italicæ nobilitatis Corona.

4 RAYNVTIVS Scottus, nobilis Placentinus comes Sarmari, Horatij Montis Albani marchionis, & Lucretiæ Alciatæ filius, vtriuſque Si-

 gna-

gnaturæ Referendarius, ad eandem ſedem ſubuectus eſt ab Vrbano VIII. anno 1626. die 22. menſis martij, a quo die Natalis Domini Pontificiæ Capellæ aſſiſtens declaratus eſt, deinde ab eodem Pontifice apud Heluetios, mox in Galliam ad Regem Chriſtianiſſimum Nuntius miſſus, poſt aliquot annorũ pro Romana Eccleſia exanthlatos labores ad curiam reuerſus, Baſilicæ S. Petri Vicarius factus, librum cui titulus eſt, Heluetia ſacra, in lucẽ emiſit. Hoc anno 1644. Eccleſiam hanc S. Domnini feliciter regit.

MVTINENSES
EPISCOPI.

MVtina prope Apenninos montes in Inſubriæ Ciſpadanæ lata, lætaque planitie ſita eſt, Galliæ Togatæ, vt fert Ptolemæi ſententia, perantiqua ciuitas, quam Plinius reijcit in octauam regionem. Olim propior montibus erat, vt ruinæ teſtantur, quæ poſt excidium, prope viam Æmiliam extulit muros. Vetus opinio, magiſque credita illius facit auctores antiquos Tuſcos, quos Galli Boij exegerunt deinde, quos cum iterum fregiſſent Romani, illuc coloniam deduxerunt eodem ipſo tempore, quo Parma Romanorum colonia facta eſt, Fabio Labeone, Marcoque Claudio Marcello Conſulibus, anno ſcilicet a Roma cõdita IↃLXVIIII. ante Chriſtianam vero conditam ſalutem CLXXXIIII. Itaque Liuius in 39. libro: *Eodem*, inquit, *anno Mutina, & Parma coloniæ Romanorum ciuium ſunt deductæ. Bina millia hominum in agro qui proxime Boiorum, ante Thuſcorum fuerat, octona iugera Parmæ quina Mutinæ acceperunt*, Dilaudat Mutinam Cicero in 5. Philippica, cũ inquit: *Circumſedit Mutinã, firmiſſimã, & ſplẽdidiſſimã Populi Romani coloniam*. Appianus vero Alexandrinus illam vocat ciuitatem opulentam. E Tacito vero eruitur in lib. 21. municipali iure fuiſſe ornatam. Illius meminerunt Liuius pluribus in locis, Cicero, Velleius Paterculus lib. 2. Plutarchus in Cicerone, & Antonino, Suetonius in Auguſto, Florus, Dion. lib. 46. Strabo, alijque antiquorum ſcriptorum. Ciuile bellum Mutinam nobilitauit, cum ibidem M. Antonius D. Brutum obſidione cinxiſſet, ac paulo poſt inter Octauianum Auguſtum, M. Antonium, ac M. Æmilium Lepidum inſtituto Triumuiratu Mutina, multa incõmoda perpeſſa eſt, vtpote Bononiæ propior, in cuius inſula, vt vocant Lauinij, Triumuirale fœdus illud coiuerat. Nec minora a Conſtantini Magni exercitu retulit detrimenta, quod Maxentij Tyranni partibus acceſſiſſet, quam deinde a ſe dirutam ciuitatem Conſtantinum reſtauraſſe vetus inſcriptio narrat in columna a Mutinenſibus Cæſari ſuo reſtauratori erecta, quæ adhuc viſitur prope ſuburbanam ſancti Fauſtini Eccleſiam.

IMP. CÆS. FL.
CONSTANTINO MAXIMO
VICTORI
SEMPER AVGVSTO
D. CONSTANT. FILIO. BONO
R. P. NATO.

Gothi Longobardique ita illam exciderunt deinde, vt ſemidirutę, exhauſtęque ciuitatis cadauer videretur poſſe appellari, vt ſcribit Ambroſius in Epiſtola 8. ad Fauſtinum. Itaque cum Mutinenſes ciues in circumuicina loca perfugiſſent, ibi ſe tutaturi, Caroluſque deinde Magnus illos exegiſſet, victi liberati, metu victorũ, paulo infra exciſæ ciuitatis veſtigia nouam Mutinam erexerunt. Quæ cum cœpiſſet Incolis frequentari, ſub Imperatorũ tutela ſe in libertatem aſſeruit, ad cuius etiam leges deinde noui Senatus exegit, illatiſque victricibus ſignis circumuicinos populos, ac Bononienſes præcipue prouocauit ad prælium de confinijs inter eos fere ſemper nouis litibus vario belli euentu efferueſcentibus. Primus qui Mutinenſem arripuit principatum fuit Eſtenſis Obizzo anno 1288. ex Vidonis Mutinenſis Epiſcopi, Lanfrancique Rangonij ceſſione: anno vero 1312. Henricus 7. Imperator cum Mutinenſem principatum in ſe traxiſſet, eidem Franciſcum Mirandulæ comitem tamquam vicarium præfecit. Sed cum deinde res ſe conuoluiſſent, Bonacceolrij Mantuæ Tyranni Mutinam occuparunt, adiuuantibus Guelphis, qui per ea tempora Ghibellinis propemodum fractis, partes ſuas extulerant ad victoriam anno 1319. Qui vix ad octo annos principatu illo malis artibus parto potiti ſunt, ſiquidem eadem fortuna belli illos exegit anno 1327. Manfredus deinde Pius cum conſobrino ſuo Vidone, Mutinam ſuæ iuriſdictionis fecerunt, Ioanniſque Regis Hieroſolymitani conceſſu in Mutinenſes vicariam poteſtatem exercebat. Cæterum cum deinde excuſſo iugo iuſti Principis induiſſet poteſtatem, Obizzoni II. Ateſtino Ferrariæ marchioni Mutinenſem detulit principatum Carpenſi, ac S. Felicis oppidis ſibi reſeruatis, vt ſcribit Corius: cuius deinde principatus inueſtituram a Benedicto XII. Obizzo obtinuit, ſub nomine Vicarij, id a Pontifice impetrante Legato. Ateſtinorum autem faſces Mutina venerata eſt vſque ad annum 1510. Quam cum deinceps Iulius II. armis cepiſſet, Maximiliano Imperatori illam reſtituit; qui rurſus Leoni X. Pontifici pro quadraginta millibus aureorum illam oppignorauit: cumque poſtea Caroli Quinti victor ac prędabundus exercitus Clementem VII. Maximum Pontificem in Adriana Mole concluſum obſidione cinxiſſet, vſus ea perturbatione rerum tamquam præclara occaſione

resſuas

res ſuas recuperandi Ateſtinus Alphonſus Mutinam, iuſſit, eidemque Carolus Quintus, lata ſententia, illam adiudicauit, illudque dominium vſque ad Alphonſum II. poſtremum ducem Ferrariæ in ea ſereniſsima gente durauit, duratque modo in Cæſaris Ateſtini præclara ſobole, cuius hoc tempore Princeps eſt Franciſcus Ateſtinus, filius tertij Alphonſi, qui ſpreto mundano luxu, Capucinorum alumnus obijt, Princeps prudentia, pietateque nulli ſecundus. Ciuitas a ſuis principibus vltimam exornationis manum accepit; inexpugnabili circumdato muro, nobili fœta populo, pacis, bellique artibus inſtructiſsimo, cuius fertile ſolum, quæcumque ad vitæ vſum facere videntur, vberrime producit. Academiam habet non ignobilem, in qua docuit Azo iuriſconſultus, qui ſe iuris arcana in hac vrbe reſeraſſe ſcribit ad L. ad vnicam C. de ſtud. liberal. art. Vrb. Rom. & Conſtantinopol. Dedit Mutina Iacobum Sadoletum virum exquiſitæ eruditionis, Gregorium Corteſium ex ord. Benedictinorum, Thomam Bodiam ſodalitatis Prædicatorum a Paulo Tertio Cardd. lectos. Nobilis eſt & Carolo Sigonio viro doctiſsimo magnoque Hiſtorico, genitrix item Vgonis Rangoni, Franciſci Mariæ Molzæ, Ioannis Franciſci Furnij. Bellica laude celebres produxit Nicolaum Rangonum, & Gherardum, Hannibalem, & Guidonem Nicolai filios. Mira agri Mutinenſis eſt fertilitas ab frugibus, tritico, faba & alijs. Rerum Mutinenſium Hiſtoriam ſcripſit Franciſcus Paninus, quæ M. S. apud plures aſſeruatur. De Mutina parce quidem ſed perbelle cecinit Iacobus Gaddus in elogiographo.

Priſca Ducum ſedes clareſcit gentibus altis.

Scribit Gaſpar Silingardus Mutinam Chriſtiana fide fuiſſe illuminatam anno 93. à recuperata ſalute ex prædicatione Dionyſij Areopagitæ, ſociorumque eius, qui ibi Cleto Mutinenſium relicto Epiſcopo circa annum 103. primam fundarint Eccleſiam, quam falſo nomine Iouis eiecto Apoſtolorum Principi illam conſecrarunt, vt etiam ijs noſtris temporibus retinet nomen. Alij vero volunt ſanctum Apollinarem Æmiliæ totius apoſtolum illic Euangelium diſſeminaſſe. Illud tamen conſtat tam inde a primis illis temporibus fidem Chriſtianam Mutinam ſuſcepiſſe, ſuoſque pro Chriſto Martyres, ac præſules habuiſſe, tametſi nulla illorum extet mentio ante annum 339. Siquidem non prius quam a Magno Conſtantino Eccleſiæ pace reſtituta, Chriſti fideles, eorundemque Præſules ſe prodere audebant. Repullulauit deinde Idololatria ſub Conſtãte Conſtantini Magni filio, Arianorum nefario fautore; quam paulo poſt Geminianus vir ſanctiſsimus atque eiuſdem ciuitatis Epiſcopus ita excidit, vt ab hoc Præſule Mutina poſſit dici ſuum ſumpſiſſe exordium. Hęc olim Archiepiſcopo Mediolanẽſi ſubiecta fuit, deinde Valeriano Imperatore ita cenſente, Rauennatis Eccleſiæ ſuffraganea eſt effecta, ſi tamen fides adhibenda eſt diplomati, quod Rubeus adfert in Hiſtoria Rauennati. Anno vero 1583. a Gregorio XIII. nouæ Bononienſi Metropoli iuſſa eſt ſuffragari. Mutinenſis cathedralis, antiquæ ſtructuræ eſt intus, foriſque marmorea, Deiparę in Cœlum aſſumptę dedicata, diuoque Geminiano eiuſdem ciuitatis Epiſcopo & protectori, cuius corpus ibidem ſub confeſsione honorifice requieſcit. Fores Eccleſiæ admirandæ ſunt cum ob alia, tum ob inſignes Adami Euæque ex marmore ſtatuas. Multiplici dignitate refulget, quarum prima, ac dignior Archipresbyteratus eſt: duodecim ibi canonici ſunt cum præbendis Theologali, ac Pœnitentiali, quinque manſionarij, decem ordinarij Sacerdotes, cum cætero minori clero, ſatis ampla, opportunaque canonica gaudet, ac Epiſcopali Palatio cathedrali Eccleſiæ decenter coniuncto. Duodecim in tota ciuitate parochiales Eccleſiæ ſunt, ac duodecim Religioſorum monaſteria, in quibus ſplendore opum, ac plurium feudorum iuriſdictione nitet inclyta Abbatia ſancti Petri ex ordine ſancti Benedicti: monialium vero quatuordecim ſatis ampla, ac opulenta cœnobia, xenodochia tria, duo pietatis montes, duodecim alumnorum ſeminarium: laicorum demum vndecim confraternitates, pluresque alia pia loca, ac oratoria. Tota diœceſis ampla eſt, plenaque populo, perque cẽtum millia paſſuum in longum procurrit, dilatat vero ſe ad duodecim milliaria: quod ciuitatis muris concluditur, ad viginti quinque millia alit mortalium: Epiſcopatus cenſus omnis quinque millia ſcutatorum excedit, taxaturque in libro Cameræ flore: 150. Huius Eccleſiæ Præſulum catalogum Gaſpar Silingardus diligentiſſime ſcripſit Mutinenſis & ipſe Epiſcopus, a quo, alijſque monumentis hunc noſtrum hauſimus.

1 CLETVM primum Mutinenſem Epiſcopum, natione Romanum Dionyſius Areopagita, cum ſocijs, adoleſcenti, teneroque Mutinenſium fidelium gregi dicitur attribuiſſe anno 103. Hunc ſanctiſsimis moribus virum narrant vetuſtiſſimum Iouis templum expurgatum Principi Apoſtolorum conſecraſſe, poſtque alia præclara opera, pluresq; exanthlatos labores euolaſſe ad Cœlos. Poſt cuius exceſſum nullus miretur nullum Mutinẽſem reperiri Antiſtitem vſque ad annum 339. Tyrannorum enim ſæuities illos ad latebras, voluntariſque exilia compulerat, ita vt non vacaret ſcriptoribus, quos minaciſsima edicta ſparſerant, illos cogere in commentaria.

2 DIONYSIVS anno 339. deinde hanc Eccleſiam adminiſtrauit, conſternatumque populum ad Dei veri cultum adduxit, multiſque pro Deo laboribus clarus requieſcit in Domino; de quo Franciſcus Paninus in Mutinenſi chronico, a quo Silingardus.

3 Poſt cuius exceſſum ANTONIVS in Epiſcopum Mutinenſem ordinatus fuit anno 358. Qui Geminianum virum ſanctiſsimum diaconum ordinauit, eundemque ſucceſſorem excepit. Inde coniectant prudentes præcipua ſanctimoniæ laude Antonium floruiſſe, cuius magiſterio tam ſanctus prodijſſet alumnus.

4 S. GEMINIANVS è Gouella Mutinenſis ditionis ignobili loco, Raſcharinæ gentis alumnus, a puero ſacris literis fuit nobiliter eruditus, inque clericorum numerum ab Antonio Epiſcopo cooptatus, atque ab eodem exigentibus

bus meritis diaconus ordinatus, eodemque vo-
cante populo Mutinenſi, licet inuitus, ac latens
ſucceſſit Antiſtes. Ad quam dignitatem ſubue-
ctus, eiuſdem, qua antea, moderationis fuit. Pau-
perum defenſor, & altor, populique ſibi concre-
diti cuſtos aſsiduus, inteniſique ad Deum pre-
cibus pie ſancteq; Mutinenſem gubernauit Ec-
cleſiam. Hic cum aliquando in ſancti Petri Ec-
cleſia Cœlum vrgeret orando, dæmonem perpu-
lit ad fugam ſigno Crucis, qui ſe orantem fuerat
conatus interturbare, qui vt labem fugæ auſibus
nouis elueret, inde abiens, in Iouiniani Impera-
toris ingreſſus Palatium, eiuſdem filiæ corpus mi-
ſerabiliter obſedit, negauitque increpitus haud
ſe inde prius exiturum, quam iterata victoria a
Geminiano expelleretur. Iuſsit igitur Impera-
tor conquiri Geminianum, repertus Conſtan-
tinopolim venit, quo præſente dæmon tremefa-
ctus abſceſsit, cumque plura alia miracula fuiſſet
perpetratus, oneratus a Cæſare donis, Mutinam
reuerſus eſt. Per id tempus Arrianorum conta-
gium, Auxentio Mediolanenſi Archiepiſcopo fa-
uente, totam pene Galliam Ciſalpinam defor-
mauerat, a qua teterrima lue Geminianus con-
ſtantia, & labore populum ſibi concreditum im-
munem ſeruauit, plenuſque deinceps meritis,
euolauit ad Cœlos circa annum Domini 387.
pridie Kalendas Februarij. Narrant huius ſan-
cti interijs Seuerum Rauennatem Archiepiſco-
pum interfuiſſe, dum inter ſacrum faciendum ea-
dem hora Rauennæ diuina ecſtaſi fuiſſet alienatus
a ſenſibus. Eius ſacrum corpus tumularunt in
cathedrali, acclamatuſque, cui præfuerat ciuitatis
protector, illam multoties mirabiliter ornauiſſe
narratur. Etenim cum aliquando Attila Hunno-
rum Rex circumuicinas ciuitates mulctaſſet exci-
dio, Geminianus a Mutinenſi populo exoratus
ſæuum victorem ita cæcitate percuſsit, vt præte-
riens ne Mutinam quidem videret. Plura Tem-
pla Geminiani nomini deinde conſecrata fuere.
In quibus nobile illud S. Geminiani oppidum
in Hetruria nitet. A veteri in nouam cathedralem
eiuſdem corpus Dodon eius ſucceſſor, Mathilda
comitiſſa præſente dicitur tranſtuliſſe an. 1106.
pridie Kalen. maij, eodemque anno Paſchalis II.
Pontifex maius conſecrauit altare, ſub quo in
prægrandi marmorea capſa magna veneratione
fidelium eiuſdem venerandæ reliquiæ aſſeruan-
tur. Porro quæ de Geminiano ex aliorum ſenten-
tia ſupra narrauims, Silingardus in ſuo catalogo,
vna cum alijs eiuſdem ſancti præclaris rebus pro-
lixe ſcripſit, & ex vetuſtis monumentis Mutinen-
ſis Eccleſiæ poſteris tradit, hæc vtique eius ſunt
verba.

Conſcripturus, fratres chariſsimi, ſanctiſsimi
patris, ac Præſulis noſtri præclara facinora,
narraturuſque ſingularia beneficia, quę non ſolum
ciuitas noſtra, cuius ille eſt peculiaris Patronus,
ſed etiam exterę nationes ab illius patrocinio, ac
interceſsione ſuſceperunt, ſcio me ignarum pe-
nitus fluctuum, incautumque nautam vaſtum, ac
ſcopuloſum pelagus prænauigare velle, reique
magnitudo me valde ſuſpenſum reddit, imbecilli-
tatemque meam ſummopere deterret, quis enim

A digne labores, quos paſtor noſter tam libenter
pro ſibi commiſſo grege perpeſſus eſt, valeat cele-
brare? quis pugnas & colluctationes ipſius, quas
frequentiſsimas cum humani generis hoſte ha-
buit, plene numerare queat? certe de hoc præ-
clariſsimo Antiſtite illud merito dici poteſt, quod
de ſancto Euſebio Vercellenſi Epiſcopo Maxi-
mus Epiſcopus dixit, nempe quod ad tanti viri
laudes addidiſſe aliquid, decerpſiſſe eſt; ſcio tamen
non eſſe liberum Epiſcopo illius hæredi licet in-
digno debitum populo in hoc ſubtrahere ſermo-
nis officium, licet enim tantis rebus enarrandis ſe
imparem agnoſcat, gaudeat tamen, quod a ma-
gnitudine rerum vincatur, & de theſauro ſuo il-
lud depromere nõ dubitet, quod Spiritus ſanctus
B illi ſuggerere dignatus fuerit. Agamus igitur fra-
tres primum gratias omnipotenti Deo, qui ciui-
tatem noſtram tanto viro decorare voluerit, &
quod ſermonibus in laudem ipſius exponere non
valeamus, operibus ſanctis eum imitando com-
probare ſtudeamus. Dicamus igitur, quod poſt
paſsionem Domini Noſtri Ieſu Chriſti, poſt ſan-
ctam illius a mortuis reſurrectionem, poſt glorio-
ſam eiuſdem in Cœlos Aſcenſionem, & poſt Apo-
ſtolorum in diuerſas mundi partes prædicatio-
nem ſecundum Domini præceptum, qui illis
mandauit dicens: Euntes in mundum vniuerſum
prædicate Euangelium omni creaturæ, & docete
omnes gentes, baptizantes eas in nomine Pa-
tris, & Filij, & Spiritus Sancti, dum fides catholi-
C ca vbique diffunderetur, & ſonus Apoſtolorum,
ac Diſcipulorum in omnem terram exiret; multi
tunc per martyrium huic fidei teſtimonium per-
hibentes coronati ad Regna Cœlorum trium-
phantes peruenerunt, nonnulli etiam abſque
corporali martyrio per fidem, & charitatem Chri-
ſtum Dominum confitentes ſine perſecutionis
certamine, aut pœnarum crudelitate iuſte, ac di-
gne viuẽ ducẽtes de hoc ærumnoſo ſæculo poſt vi-
tæ curſum glorioſe conſummatum cum gloria ad
Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum felices felici-
ter peruenerunt. Nullum enim eſſe putamus, qui
ignoret duo eſſe martyrij genera, alterum a perſe-
cutoribus illatum, alterũ vero in pace quęſitum, &
ſiue per hoc ſiue per illud quis in recta fide in præ-
ſenti vita conſtanter permanens curſum vitæ ſuæ
D cõſummauerit, ille in Domino beatus erit, coro-
namq; immarceſcibilẽ in Cæleſtibus regnis a bo-
norum omnium largitore liberaliſsime percipiet,
ſcriptum eſt enim: Beati mortui, qui in Domino
moriuntur. & alibi: Precioſa in conſpectu Domi-
ni mors ſanctorum eius. Inter multos autem
Dei famulos, qui illis priſcis temporibus ad exem-
plum fidelium vitam cæleſtem in hoc mundo du-
xerunt, ſignis, & miraculis coruſcantes maxime
enituit beatiſsimus Chriſti confeſſor, ac conciuis
noſter Geminianus Epiſcopus Mutinenſis, cuius
vitam conſcribendam ſumpſimus. Hic igitur
mortuo Antonio, cum Mutinenſes de Epiſcopo
deligendo inter ſe conſilium haberent, quęren-
tes quiſnam digne in Antonij prædefuncti lo-
cum ſufficeretur, omnes vno ore acclamarunt,
Geminianum Antonio ſufficiendum eſſe. Is ex
Vico Mutinenſi, cui Ganellus nomen, ex familia
de Ra-

de Raſcharinis nuper extincta, & honeſtis parētibus ortus, vitam ab incunte ætate penè cæleſtem agens omnium virtutum, præcipue vero Chriſtianæ religionis ſplendore enituit, diſciplinisque diuinis apprime eruditus in omnib. Chriſtianæ pietatis operibus tanto animi ſtudio ſe exercuit, vt omniam animos in ſui amorem, & admirationem conuerteret. Adoleſcens diſtributo pauperibus patrimonio voluntariam, ac Chriſtianam paupertatem terrenis diuitijs prætulit, ſacriſque inſtitutionibus egregiam nauauit operam: quapropter in clericorum numerum cooptatus, & per ſingulos ſacrorum myſteriorum gradus prouectus tandem ab ipſo Antonio diaconus factus eſt, quem vti patrem ſemper coluit, illique dum vixit, tamquam alter Laurentius Pontifici Sixto ad hæſit. Cum igitur Geminianus populi ipſum Epiſcopum depoſcentis deliberationē audiſſet, tanto munere ſe indignum profeſſus, ſtatim ab vrbe aufugit, delituitque in quibuſdam nemoribus vulgo dictis Boſchi de Cadiana, ſic forte appellatis, quia ibi eſſet domus, vel templum Dianæ, vbi etiam nunc plura antiquitatum veſtigia reperiuntur. Quæſitus diù, ac tandem inuentus, precibuſque populi acquieſcens onus Epiſcopatus ſuſcepit, conſecratuſque commiſſum ſibi gregem verbo doctrinæ, vitæque ſanctitatis exemplo gubernauit, illudque in primis poſt ſuſceptam paſtoralis officij ſolicitudinem curauit, vt ciuitatem Idolorum fanis, quæ adhuc ſupererant, expurgaret, illamque Chriſto D. N. ſancte religioſeque conſecraret. Quare in antiquo illius hymno ſic canitur: Normam geſſit Apoſtoli, coli Chriſtum ſic inquiens cultumque ſtrauit Idoli, verbum ſupernum prodiens. Ipſe etiam proprijs manibus conſecrauit Eccleſiam ſanctæ Mariæ de Ambiliano, quę poſtmodum multis aucta bonis a Benedicto Epiſcopo Mutinenſi cœnobio diui Petri donata fuit. Factus Epiſcopus perſeuerauit eſſe, qui prius fuerat, eadem in corde humilitas, & in veſtitu modeſtia, ſciebat enim ad ipſum, tamquam Chriſti miniſtrum præcipuè pertinere illa Domini verba: Diſcite a me quia mitis ſum, & humilis corde. Sola erat cellula contentus, continentia, & in pauperes liberalitate erat inſignis; in oratione frequenter pernoctabat, & cum quadam nocte in diui Petri æde ad orationem ſtaret, apparuit ei humani generis hoſtis, vt illum tentationibus ſuis impeteret, ille vero ſpiritu ſancto plenus eleuatis oculis, vt eum agnouit, ſtatim ſigno crucis fugauit, quo facto excandeſcens dæmon, diraque viro Dei minatus ad palatium Iouiniani Principis acceſſit, ibique ipſius Principis filiam vnicam obſedit eamque crudeliter vexabat, & cum ipſius puellæ parentes ſummopere de illius vexatione ſoliciti nihil intentatum relinquerent, vt filiam a tanto cruciatu liberarent, cumque omnia incaſſum fierent, tandem ipſe dæmon per os puellæ cœpit clamare, dicens: Fruſtra laboratis, omnis ars, & induſtria veſtra vana, ac fruſtratoria eſt, hinc non egrediar, niſi ad imperium Geminiani Epiſcopi, quo audito parentes cum neſcirent, quiſnam eſſet Geminianus iſte per dæmonem nominatus omnem curam, & diligentiam per miniſtros ſuos adhibuerunt, vt reperiretur, qui tandem repertus Chriſtiana fuit charitate compulſus ad longum, ac arduum maritimum iter arripiendum, in quo repente exorta tempeſtas mox viri Dei oratione ſedata eſt, tandemque ad aulam ipſius principis peruenit, a quo benigne, liberaliterque ſummo cum gaudio exceptus fuit, ipſiuſque filiam a cacodæmone liberauit, & quandiu ibi fuit, plures a varijs languoribus implorato Chriſti Dei, ac indiuiduę Trinitatis nomine ſanauit. Poſtremo volens ad propria remeare de ſalute ſuorum admodum ſolicitus, petita a principe venia, varijſque ac precioſis muneribus ab ipſo auctus, Mutinam redijt, ciuibus optato paſtoris reditu ſummopere gratulantibus. Et cum tunc temporis Ciſalpina Gallia eſſet Ariana labe infecta opera Auxentij Mediolanenſis Præſulis, qui Arianis adhærebat, ipſe tunc maxime in id incubuit, vt ſuos in recta catholica fide confirmaret, Chriſtianamque religionem ſublato Idolorum cultu propagaret, egregij Præſulis munia vigilantiſsime implens. Cumque in Æmilia, & Liguria orta eſſet noua hæreſis Arianorum, qui temere ſacrarum virginum connubia inducebant, aduerſus illam diuus Ambroſius Mediolani Synodum habuit, in qua dicta hæreſis damnata fuit, dictæque Synodo ſubſcripſere infraſcripti Epiſcopi, videlicet, ego Euentius Epiſc. Maximus Epiſc. Felix Epiſc. Baſſianus Epiſc. Theodolus Epiſc. ex iuſſu Geminiani Epiſc. ipſo præsēte Aper presbyter, Euſtaſius Epiſ. & Conſtantius Epiſ. Et cum poſtmodū Syricius Pōtifex certior factus fuiſſet, nouam hanc hæreſim in partibus illis exortam fuiſſe, protinus illam facto decreto damnauit, auctoreſque eius homines Arianos eſſe notauit; quibus actis, ad Eccleſiam Mediolanenſem ſcripſit, ſe damnaſſe Iouinianum, Auxentium, Genialem, Germinatorem, Felicem, Prontinum, Marcianum, Ianuarium, & Ingenioſum, qui ſacras virgines coniugio ſociari iubebant. Nos, inquit, nuptias non aſpernanter accipimus, ſed virginum Deo deuotarum nuptias maiori honorificentia veneramur: ad quem Ambroſius, alijque reſcripſere Epiſcopi, ſe item hæreſim illam illiuſque auctores hæreticos repudiaſſe. Illud etiam non omittendum duximus, quod cum diuus Ambroſius de anno tercenteſimo octuageſimo primo rabiem declinans Eugenij impij Tyranni Bononiam venerit, ibique diuina reuelatione monitus corpora ſanctorum martyrum Vitalis, & Agricolæ inuenerit, Mutina tranſiens, quam cum oppidis vicinis ſe vidiſſe ſemidirutam ad Fauſtinum ſcribit, multum nobis fit veriſimile, quod Mutinæ aliquam moram traxerit cum Geminiano eius tunc ſuffraganeo, & cum quo magna intercedebat familiaritas; cuius rei tamen nullum niſi veriſimilitudinis teſtimonium habemus. Percrebreſcente vero in dies fama ſanctitatis huius famuli Dei, ad eius cellulam concurrebat magna hominum multitudo, quæ & hominem intueri, & ab eo ſalutis monita audire cupiebat; ipſe vero omnes in lege Dei, & ſancti Euangelij doctrina inſtruebat, eiſque ſigno crucis benedicebat, infirmoſque grauiſsimis morbis

ſolo

ſolo contactu ſanabat. Exijt fama hæc non ſolum in ciuitate, & diœceſi Mutinenſi, ſed etiam vſque ad extremas orbis partes peruenit, augebaturque indie non ſolum apud plebem, ſed & apud principes terræ huius ſanctiſsimi præſulis auctoritas, adeo quod plures nobiles ſe per litteras eius orationibus commendauerint. Longum eſſet enarrare, quanta viuens fecerit miracula, quantis profuerit, & quanta mala patienter pro Dei nomine perpeſſus fuerit. Demum ſenio confectus Dei gratia, ſignisque admirandis admodum clarus, & de obitu ſuo cælitus, dum nocte oraret, præmonitus, languere cœpit, ſumptiſque Eucharistiæ ſacris in pias preces profuſus placide obdormiuit in Domino pridie Kalendas februarij circa ſalutis annum tercenteſimum octuageſimum ſeptimum. Illudque in primis memorabile in eius funere eueniſſe aſſerunt Surius, & Maureol; quod ſanctus Seuerus Antiſtes Rauennas dum in Eccleſia ſua rei diuinæ myſteria celebraret, quadam ecſtaſi, velut ſomno quodam leni correptus tantiſper quicuit, donec ipſius Geminiani funeri, & exequijs adeſſet, eodem tempore Mutinæ, & Rauennæ viſus, vt certis poſtea nuntijs clare compertum fuiſſe affirmant. Hic annus fuit inſignis non ſolum morte Geminiani, ſed & Ambroſij Antiſtitis Mediolanenſis. Hunc ciuem, & Pontificem ſuum Mutina ſibi patronum adoptauit, quemadmodum ſanctum Petronium Bononia, ſanctum Zenobium Florentia, multæque aliæ ciuitates ſuos tam optime de ſe meritos Epiſcopos in patronos adoptarunt, illiuſque præſentem opem duriſsimis temporibus in ſuis neceſsitatibus ſæpius ciuitas experta eſt; nam paucos poſt annos, cum die illius natali vrbs repentino fluminis auctu prope mœnia decurrentis obruta pene eſſet, & aquæ ad feneſtras templi Geminiano ſacri, quod Theodorus illius ſucceſſor, ac ſancti Ambroſij diſcipulus conſtruxerat, excreſcentes ante ipſius fores apertas ita obriguiſſent, vt populus rei diuinæ intus adſtans eas quidem hauriret, ſed nulla ex parte læderetur, inuocato Geminiani auxilio ad alueum ſuum mirabiliter refluxerunt. Præterea cum circa annum ſalutis quadringenteſimum quinquageſimum ſecundum gens Hunnorum fera, & crudelis, barbarieque plena, quæ antea ab Alexandro intra Caucaſeos montes incluſa fuerat, diuino ſic permittente iudicio, e Pannonia vna cum rege ſuo impijſsimo Attyla erupiſſet, & vaſtata penè Germania, & Gallia tota tranſiuiſſet Alpes, in Italiamque perueniſſet, vbi prædictus crudeliſsimus tyrannus, qui ſe Flagellum Dei nuncupari faciebat, plures ciuitates, per quas tranſibat deuaſtauit, ac deſtruxit, tandem cum exercitu ſuo totius propemodum Europæ trophæis onuſto Mutinam venit, vbi ciues terrore crudelitatis ipſius correpti ſe patrocinio patroni ſui Geminiani deuote commendarunt, qui interceſsione ſua illud apud Deum promeruit, vt cæcitate iniecta Regi ipſi, & exercitus ciuitatem ipſam vacui, & confuſi ſine alicuius læſione pertranſierint, quo miraculo populus Mutinen. ſumma cum veneratione diem illum coluit, & adhuc colit, qui eſt ſeptimo Kal. februarij, in memoriam tam ſingularis beneficij interceſſione ſui patroni a diuina miſericordia obtenti; cuius miraculi fama aliquot poſt annos permotus Narſes Eunuchus Iuſtiniani Imperatoris in Italia dua deuictis hoſtibus, Venetijs, ſicut vouerat, in Riuoalto, e regione diui Marci ad honorem diui Geminiani templum ſatis inſigne erexit circa annum ſalutis quingenteſimum quinquageſimum octauum, tantæque extitit venerationis Geminianus ac tantorum miraculorum gloria illuſtris fuit, vt a multis Italiæ ciuitatibus, ac in primis à nobili Hetruriæ oppido, quod ab eo nomen accepit, aræ, ac templa illi erecta fuerint. Et quia mentionem oppidi ſancti Geminiani in Hetruria fecimus, nõ ab re erit, ſi quæ inibi operatus eſt Geminianus, iuxta quod & ab indigenis dicti loci, & è vitis ſanctorum Hetruriæ nuper impreſſis collegimus, hic annectamus. Ferunt incolæ caſtrum ſancti Geminiani, caſtrum Syluæ, ſeu Syluium a quodam Syluio Romano Patritio conditum, prius appellatum fuiſſe, & cum impius Attyla, cuius ſupra meminimus, poſt deuaſtatas plures Lombardiæ ciuitates in Hetruriam penetraſſet, & ad dictũ caſtrum perueniſſet, quod ſub tutela, & patrocinio diui Geminiani erat, idem Geminianus, quemadmodum Mutinæ, oculos iniqui tyranni, & eius exercitus ita perſtrinxerat, vt neminem videntes illam abſque læſione alicuius pertranſierint, ſic & hoc loco eundem ſanctiſsimum Præſulem in medio duorum Angelorum ad portam, quæ dicitur fontis, apparuiſſe ferunt, eidemque Attylæ minacibus verbis dixiſſe, ſe eſſe Geminianum olim Mutinenſem Epiſcopum, eique iniunxiſſe, vt nullum detrimentum eidem loco ſub ſua protectione conſtituto afferre præſumeret: quare eum locum iuiſſet ingreſſus, denſiſsimæ ſtatim nebulæ exortæ ſunt, vt nullus aliquẽ licet ſibi valde proximum videret: quapropter ipſe Attyla cum exercitu ſuo confuſus abijt nullo damno eidem caſtro, vel eius habitatoribus illato, quod beneficium incolæ acceptum retulerunt interceſsioni, ac patrocinio Diui Geminiani, quem in illa calamitate ſupplices inuocauerant. Miraculum hoc adhuc dicunt videri ſcalptum in marmore antiquo ſupra dictam portam, inibique dictam ſculpturam poſitam fuiſſe aſſerunt ob aliud ſimile miraculum in eodem loco ad inuocationem dicti Protectoris patratum; cum .n. quidam milites, vt caſtrum prædarentur, veniſſet, ſtatim pons dicti caſtri inuentus eſt deſtructus, & milites proſtrati per terram, perterritique nullum damnum terræ vel eius incolis intulerunt, & hoc ope, & patrocinio D. Geminiani eorũ, patroni cuius opem in tantis periculis expertam etiam in hoc deuote implorauerant; Quod caſtrum poſtea fuit a dicto Narſete Iuſtiniani Imperatoris Eunuco ampliatum, & ad formam, in qua nunc eſt, redactum, appellatumque fuit deinceps Caſtrum diui Geminiani; in quo etiam dicunt aſſeruari digitum eiuſdem ſancti illuc delatum a quodam clerico Colenſi, qui per aliquot annos inſeruierat Sacriſtiæ Eccleſiæ cathedralis Mutinæ, & cum aliquando ei ſe obtuliſſet occaſio, illum furto ſubtraxit, vt ad patriam

ſuam

ſuam deferret, & cum ad dictum caſtrum perueniſſet cum ſacro illo pignore, nunquam portam dicti caſtri exire potuit, licet pluries, ſed fruſtra ſemper tentauerit; quo agnito ciues dicti loci ipſum vocauerunt, & interrogauerunt, quis eſſet, vnde veniret, & quid ſecum deferret, qui factum detexit, & relicto ibi digito facile poſtea iter ſuum perfecit. Miſerunt ciues poſtmodum oratores ſuos Mutinam, qui rem totam Mutinenſibus ſignificarent, ſacramque reliquiam ab eis dono peterent, quod eis a populo Mutinenſi liberaliter conceſſum fuit. Hoc totum aſſerunt dicti loci incolæ dicentes apud ipſos adeſſe ſcripturas factum hoc continentes, & eſſe traditionem antiquiſsimam in dicta terra. Legitur præterea in vitis ſanctorum Hetruriæ, videlicet in vita ſancti Bartholi, qui fuit è dicto caſtro oriundus, quod cum quadam nocte ipſe ſupplices ad Deum preces effunderet, vt ipſum a morbo lepræ, alijſque multis quibus detinebatur, infirmitatibus tandem liberaret, & ad cœleſtia regna perduceret, nocte ſequenti apparuit ei Dominus magna Angelorum, aliorumque cœleſtis curiæ ſanctorum caterua circumdatus, & dixit: Barthole præpara te, quia octauo abhinc die portas paradiſi ingredieris; quo dicto, ſtatim diſceſſit vna cum Angelis, & Sanctis eum comitantibus, præter vnum, qui ibidem remanſit, quem Bartholus interrogauit, quiſnam eſſet, & quare alios Dominum comitantes non fuerit ſecutus, qui reſpondit. Ego ſum Geminianus, qui hic remanſi, vt te monerem, quid agere te oporteat, ſcias te mihi fuiſſe datum ſocium in cura, & protectione huius populi, ne permittas corpus tuum extra mœnia huius terræ ſepeliri, quia ſicut ego hucuſque ſolus terram hanc patrocinio, & protectione mea ſeruaui, ſic decet, vt in futurum per vtrumque protegatur, & defendatur; quibus auditis Bartholus ſtatim notarium accerſiri iuſsit, ſtatuitque corpus ſuum in Eccleſia ſancti Auguſtini dictæ terræ ſepeliri, licet prius per publicum documētū ſtatuiſſet cadauer ſuum in Plebe Celulenſi ſepulturæ tradi debere. Non omitendum hic etiam puto quod tanta fuit apud omnes huius glorioſiſsimi Chriſti confeſſoris veneratio, vt plures in eorum litanijs nomen Diui Geminiani retulerint. Gregorius enim (vt refert Rubeus in appendice Rauennatis hiſtoriæ) ſcribens ad Caſtorium Notarium Rauennę epiſtola ſeptuageſima ſexta libri ſeptimi regiſtri, aſſerit quatuor, aut quinque litanias Rauennæ antiquitus haberi conſueuiſſe, & cum aliquarum meminiſſet, ipſe Rubeus in hiſtoria ſua tandem quaſdam recenſet, in quibus in catalogo confeſſorum nomen diui Geminiani recenſetur; eiuſdem diui Geminiani memoria habetur in litanijs ſancti Carpophori Mediolanenſis Præſulis; ex quibus facile conijci poteſt, quantæ venerationis illis temporibus fuerit memoria huius ſancti Antiſtitis. Succedentibus autem temporibus cum de anno nongenteſimo tertio Vngari è Scythia profecti ſuperatæ Pannoniæ Imperio, & Italiea præda ſuperbi more barbarorum Mutinenſem agrum deuaſtaſſent, vrbeque ciuium fuga immunita, qui

A immanitatem, ac crudelem barbariem Scytharum perhorreſcebant, cum impia turba ſacrilegas manus Ædi D. Geminiano ſacræ à proprio Epiſcopo Gottifredo metu derelictæ iniicere moliretur, ſubita capitis, & oculorum vertigine correpta nefarios auſus nequaquam perficere potuit; quod populus Mutinenſis cœleſti auxilio, & diui Geminiani patrocinio acceptum retulit. Ab eiſdem barbaris etiam incenſum fuit monaſterium Nonanculanum, ſed poſtmodum reparatum per Petrum Abbatem, qui illuc etiam tranſtulit veneranda corpora ſanctorum martyrum Syneſij, & Theopontii ex alio monaſterio propè Tamiſinm ab eiſdem incenſo ex Sigonio de Regn. Ital. lib. 8. & ex Baron. in annal. huius

B temporis. Illud etiam non omittendum videtur, quod cum quidam puer olim è maiori campanaria turri cecidiſſet, precibus, & meritis beati Geminiani illęſus euaſit, quapropter in ſtatis veſpertinis horis frequenter Antiph. illa canitur, qua huius beneficij per patronum noſtrum præſtiti memoria recolitur. Sed ætate noſtra hoc miraculum iteratum vidimus in Franciſco Mandina puero decenni, qui ab eadem turri, qua cubitis octuaginta eius altitudo eminet, pridie Kalen. decembris anno ſalutis 1569. prolapſus, Geminiani implorato nomine, primum, atque alterum domus eidem turri contiguæ tabulatum effregit nullo ex huiuſmodi caſu detrimento accepto, niſi leui quodam frontis vulnere, ex quo facile, &

C breui tempore connaluit, vt quemadmodum puer ille prior crinibus apprehenſus ſubleuatus eſt, ita iſte ſecundus manu ſuppoſita certæ morti ſubtractus fuerit. Illud etiam memorabile eſt, & nullo modo prætereundum, quod cum Mutinenſes multum timerent a Gaſtone Foixeo Gallorum duce audaciſsimo ob iniuriam in agro Mutinenſi acceptam ipſis Mutinenſibus multum irato, diuina gratia ob interceſsionem beati Geminiani illis non defuit, nam ille apud Rauennam memorabili prælio victor ab Hiſpanis victis cæſus eſt, & quas faces ſe alijs illaturum minatus fuerat, ijs ipſe elatus Mutina, qua funus ab exercitu ducebatur, inſpectante, ſepulchrum Mediolani habuit, quo etiam mox tamquam impius

D iubente ita Pontifice caruit. Alio etiam recentiori miraculo a Gallis Carolo Amboſio duce anno ſalutis. 1511. hoſtilia arma clam inferentibus liberata eſt Mutina, quæ paulo ante expulſo Alphonſo Atteſtino Romanæ ditioni a Iulio ſecundo Pontifice Maximo addita fuerat; nam mille ab vrbe paſſibus eis occurrens Geminianus ſub ruſtici quidem, ſed venerandi ſenis ſpecie ſic eos exterruit inani Mutinenſium portis erumpentium tubarum, tympanorumque perſtrepentium viſu, & auditu, vt veram hoſtium impreſsionem, ac inſidias veriti fugam arriperent, multiſque in Gabelli amnis tranſitu ſubmerſis, dux ipſe Carolus rei euentu exanimatus Corrigium fugiens ſe recepit, vbi vitam cum morte commutauit, detecta prius ſacerdoti viſione, dum ei more Chriſtiano peccata confiteretur: cuius miraculi deinde veritate comperta, illius diem, qui fuit 12. Kal. Martij, reliquis eiuſdem ſancti Feſtis Mutinenſes

addiderunt, ac ſub eiuſdem vexillo, & nomine inſtituta fuit pia ciuium Sodalitas, erectumque oratorium. Huius venerabilis Antiſtitis corpus a vetere in nouam Baſilicã ſumptuoſiori opere inchoatam, ſed nondum completam a Dodone Epiſcopo, magno vicinorum Præſulum, ac populorum concurſu, Mathildaque comitiſſa cum exercitu præſente ſolemni ritu, & pompa tranſlatum fuit pridie Kalen. Maij, anno ſalutis milleſimo centeſimo ſexto. Eodem anno octauo idus octobris Paſcalis Secundus Pontifex Maximus aram, vbi repoſitum eſt dictum corpus, de more dedicauit, conceſſa omnibus qui tunc aderant, ampla peccatorum remiſſione, Mathilda vero magnis, ac variis collatis muneribus pietatem ſuam alijs etiam titulis illuſtrem declarauit. Expleta deinde Baſilica anno Domini milleſimo centeſimo octuageſimo quarto, Lucius III. Pont. Max. ab Arditione Epiſcopo, conſulibuſque, & Mutinẽſibus, & a Rectoribus ciuitatum pro tuenda cõmuni libertate fœderatarum ibi cõgregatis rogatus quarto idus iunij ſolemni cæremonia illam dedicauit, & oſtenſo Geminiani corpore populo, id in primis expetenti, debitam pro criminibus capitalibus quadraginta dierum, pro quarta vero parte venialium pœnam indulſit omnibus, qui die illius Natali ſacra confeſſione purgati ſingulis annis Baſilicam ipſam ſuppliciter viſitaſſent. Non ſolum autem his beneficijs Mutinenſis ciuitas Geminianum Patronum ſuum veneratur, verum etiam multis alijs, quæ & retroactis tẽporibus experta eſt, & in dies experitur, dum ad ſacrum eius ſepulchrum ſpiritus immundi ſacris exorciſtarum precibus adiurati a corporibus obſeſsis ab omnibus Chriſtiani orbis partibus ad ipſum confluentibus quotidie diſcedere coguntur; multum enim illius ſacræ Aræ præſentiam perhorreſcit dæmon, in quo inenarrabilis, Dei omnipotentis largitas, & miſericordia maxime dignoſcitur, qui ſamulos, & amicos ſuos ita honorare dignatur, vt eis etiam cacodæmones obedire compellat. Hæc omnia conſiderantes, fratres chariſſimi, cum veneratione, & admiratione cum Propheta clamemus: Nimis honorati ſunt amici tui Deus, nimis confortatus eſt principatus eorum. O' felix Mutina, quæ tali, ac tanto es decorata Patrono, ſub cuius protectione ita ſecura conſiſtis, vt nullas aduerſarij humani generis inſidias pertimeſcere debeas: huic Patrono te commenda, huius auxilium implorare ne deſinas, certo ſciens ipſum eſſe de tua ſalute admodum ſolicitum: huic ego illius indignus ſucceſſor me totum committo, ipſum humiliter deprecans, vt apud Diuinam Maieſtatem pro me intercedat, vt greſſus meos dirigat in viam ſalutis, atque oues curæ meæ concreditas cõmendatas habeat, meque cum illis ad æternam felicitatem perducere dignetur, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum Patre, & Spiritu Sancto viuit, & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

5 THEODORVS S. Ambroſij alumnus ſancto Geminiano ſucceſſit, qui ſuo anteceſſori, ob ingens miraculum, cathedralem Eccleſiam cenſuit conſecrandam. Siquidem cum vicinum

A flumen adeo Mutinam ciuitatem inundaſſet, vt ad feneſtras ipſas Baſilicæ pertineret effuſio; aquæ tamen diuinitus probibitæ portis, inque ſemet conuerſæ populo in templo pepercerunt oranti. Hęc Baſilica in aliam poſtea ſumptuoſiorem tranſmutata quantis donis, quibuſue immunitatibus, iuriſdictionibus, poſſeſsionibus, & gratijs a varijs Pontificibus, regibus, ac principibus decorata ac ditata fuerit, facile ex ijs quæ infra dicentur apparebit. Hanc eandem Baſilicam ciuibus ſu iſſe pro curia, in quã de republica acturi cõuenirent, antequam palatium, quo nunc vtuntur, conſtrueretur, ex huius vrbis annalibus conſtat. Multos annos Theodorus Mutinenſem adminiſtrauit Eccleſiam, requieuitque in Domino, ſepultus in Ec-

B cleſia quam ipſe conſtruxerat, eius memoria extat anno 397.

6 GREGORIVM deinde tametſi reluctantem Ioannes Archiepiſopus Rauennatium, Epiſcopum Mutinenſem ordinauit anno 477. ad quam violentam electionem Æmiliæ Epiſcoporum plerique nauſearunt, ita vt Pontifex ipſe Romanus Simplicius de huiuſmodi re certior factus ſcriptis grauiſsime litteris cum interminatione ſe ablaturum poteſtatem Ioanni in Æmilianos Antiſtites, ſi ſimile quidpiam iterata temeritate tentaret, redarguerit factum. Cæterum Gregorius cum moderatiſsimi animi eſſet, tametſi inultus præeſſet, profuit tamen gregi ſibi commiſſo, ita vt ſanctitas electi videretur quodam modo feciſſe

C tolerabilem violentiam electoris. Superſtes fuit vſque ad annum 500. exuitque mortalitatem.

7 BASSIANVS Gregorio ſubrógatus eſt, anno 501. Hic tertiæ, quartæ, & quintæ Romanæ Synodi ſub Symmacho Papa interfuit. Vir miræ eruditionis, & eximia pietate conſpicuus qui vna cum alijs Aemiliæ Epiſcopis intrepide reſtitit Theodorico Regi conciliũ Romæ indicenti aduerſum Symmachum Papam, de qua re videndus Baronius.

Poſt Baſsiani exceſſum Mutinenſium ſeries, nominaque per centum, ac octuaginta annos deſæuientibus in Italiam barbaris interciderunt.

8 PETRVS Mutinenſis Epiſcopus reperitur ſubſcriptus Romanæ Synodi ſub Agathone Papa anno 680. Hic ille fortaſsis Mutinenſis Epiſcopus eſt, quem Flauius Cunibertus Longobardorum

D Rex ampliſsimis priuilegijs exornauit anno 693. vt Sigonius narrat.

9 IOANNES Mutinenſis adlectus Antiſtes anno 743. Ab Ildebrando impetrauit Eccleſiam ſancti Petri ciuitatis, nouæ quarto ab vrbe Mutina milliario nobile quondam oppidum, quo poſt exciſam veterem Mutinam transfugerant ciues. Narrat Sigonius hunc Epiſcopum plura, gratioſaque priuilegia a Rachiſio Longobardorum Rege impetraſſe. Huius etiam temporibus Mutinenſis, Bononienſiſque Diœceſes cum diuturniori lite terminos acceperunt, vt ſupra narrauimus.

10 LOPICINVS Ioanni ſucceſsit an. 749. in cuius gratiam Aiſtulphus Rex Longobardorum omnia priuilegia, quæ antea ſui anteceſsores Mutinenſi Eccleſiæ induliſſent, rata eſſe decreuit.

uit. Dum Lopicinus in cathedra Mutinenſi ſederet, Anſelmus Foroiulienſis dux ſpreto mundo monachus effectus eſt, ædificauitque prope Fananum monaſterium, cuius poſtea Abbas eſt dictus, ac poſt duos annos qua opibus, qua iuriſdictionibus inſignem Abbatiam Nonantulanam à Mutina vrbe quinque tantum milliaribus diſtantem exorſus eſt, anno ſcilicet 752. de cuius ædificatione, incremento, ac pretioſis reliquijs ſancti Silueſtri Papæ ibidem delatis, vna cum Stephani III. Papæ, nec non Ayſtulphi Regis priuilegijs conceſsis, hæc habet M.S. codex pergamen. antiquiſs. chron. Nonantulanum, quæ cum propter antiquitatem, tum alias ſorte ob cauſas adſcribere hic operæ pretium duximus.

Quia benignum, & glorioſum videtur eſſe, vt bonorum hominum vita, atque benefacta Dei fidelibus in memoriam veniant, dignum duximus, vt eis innoteſcat, qualiter & in quibus temporibus, & a quibus religioſiſsimis viris monaſterium ſancti Sylueſtri in loco Nonantula vocato ſitum, & ſtructum, atque ædificatum fuit, etiam a quo ſanctiſsimo, & beatiſsimo viro religioſiſsime, & regulariter rectum primo in tempore ſit. Igitur anno Dominicæ Incarnationis ſeptingenteſimo quadrageſimo nono, centeſimo vero octogeſimo ingreſsionis Longobardorum in Italiam, vir glorioſiſsimus Ayſtulphus Racchis Germano ſuo deuicta Pentapolim Mari D. Zachariæ Papæ facto Romæ clerico ſceptrum Longobardorum ſtrenue regens, cui Giſeltruda excellentiſsima Regina Anſelmi præclari viri Abbatis, olim ducis ſoror digniſsima, in coniugio hærebat, cuius interuentu idem Ayſtulphus Rex in primo anno regni ſui per ſuum præceptum conceſsit venerabili viro Anſelmo locum, qui nuncupatur Faynananus in quo idem vir Dei Anſelmus monaſterium ad honorem Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti conſtruxit, & monachos ibidem regulares conſtituit, atque hoſpitium ad ſuſcipiendos hoſpites, & peregrinos magno cum ſtudio illic ædificauit, de quibus illi die, noctuque cura maxima, & ſolicitudo fuit, vt nullus inde ſine refectionis miſericordia abire poſsit. Tertio autem anno regni ſui prædictus Rex eidem Anſelmo eximio Abbati in finibus Aemiliæ locum Nonantulæ dono dedit, quem adiuuante ſuperna pietate idem venerabilis Anſelmus, ſuique monachi proprijs manibus laborantes de ſontibus, & de deſerto ad perfectionis culmen perduxerunt, in quo fundamentum templi, & monaſterij clauſtrum cum certis ædificijs fundare ſtuduit. In quarto autem anno regni eiuſdem huius templi conſecratio facta eſt per D. Geminianum ſanctæ Regienſis Eccleſiæ Epiſcopum ad honorem ſanctæ Dei Genitricis Mariæ, & B. Benedicti Abbatis per iuſsionem D. Stephani ſummi Pontificis Romanæ Eccleſiæ, & vniuerſalis Papæ. In ipſo autem anno per deprecationem prædicti Regis, & ipſius Anſelmi Abbatis, ac totius congregationis aduenit D. Sergius Archiepiſcopus Rauen. Eccleſiæ, & conſecrauit templum, & altare ad nomen, & honorem ſanctorum omnium Apoſtolorum per iuſsionem prædicti D. Stephani Papæ, & ibi cum fratribus in Dei laudibus, & in diuinis colloquijs gratulatus per triduum manſit, atque ijs completis pro quibus venerat gaudens ad propriam reuerſus eſt Sedem. Præfatus vero venerabilis pater Anſelmus Regali ortus proſapia, meritiſque clarus, eundem Ayſtulphum adijt Regem, per ſororem ſcilicet ſuam Giſeltrudam, quæ Regio hærebat thalamo, huius namque imperatu tria non modica intra collationem paulo ante idem vir conſtruxerat cœnobia fratrumque decorarat agminibus, in quorum maximo quod Nonantulæ vocitatur, monachorumque præpollet phalangijs, cum ſanctiſs. vellet artus acquirere Silueſtri in Dominica Incarnationis anno DCCLIII. ſupradictum petijt Regem ſuppliciter rogans, vt cauſa orationis, maximeque huius negotij vna ſecum Romam veniret, Rex annuit, & Abbas fratribus ſtipatus Romam aduenit ad virum per omnia Beatiſs. Stephanum, qui tunc Romanam, & Apoſtolicam gubernabat Eccleſiam, a quo benigne ſuſcepti ſunt, & eos theſauro quem petiere, in hunc tenorem, ſicuti hic legitur, ditauit.

Stephanus ſeruus ſeruorum Dei.

Omnibus venerabilibus fratribus, & Coepiſcopis, cunctiſque religioſis Chriſtianis Deo deſeruientibus Regno Italico, & Patriarchatu Romano. Reſidentibus nobiſcum plurimis Epiſcopis, ad Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum Principum limina ſynodale commonente concilio venit Flauius Ayſtulphus vir excellentiſsimus Rex Italici Regni ad prædictorum Apoſtolorum veſtigia inter cætera quæ contulit dona beati Petri Apoſtoli Eccleſiæ obtulit præceptum vnum, in quo continebatur, quod ob reuerentiam Domini Saluatoris, atque Beatæ ſemper Virginis Mariæ, omniumque ſanctorum Apoſtolorum conſtruxiſſet monaſterium in Territorio Mutinenſi loco nuncupato Nonantula, ipſumque præceptum conceſsiſſet viro venerabili nomine Anſelmo Abbati, & eundem virum Anſelmum cum ſecum haberet, obtulit illum pariter, & præceptum ſupra ſacratiſsimum corpus ſancti Petri Apoſtoli, ſicque dotauit prædict. monaſter. Sanctæ Sedis Romanæ, quam Deo auctore regere cernimur. Petijt præfatus Rex noſtram munificentiam, vt corpus ſanctiſsimi Papæ Silueſtri cum alijs ſanctorum pignoribus eidem Anſelmo Abbati ad prædictum venerabile monaſterium deferre concederemus, & per benedictionem protinus noſtris manibus conſecraremus ipſum Abbatem, & cuculla indueremus ſecundum regulam ſancti Benedicti, eius manibus traderemus ſimul & baculum Paſtoralem, & pedales ſecundum ordinem: cuius ſanctiſsimam petitionem hilari vultu quam petebat conceſsimus & quoniam nobiſcum aderat ſanctiſsimus confrater noſter Sergius ſanctæ Rauennatenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, commendauimus ipſum venerabilem Abbatem, & eius monaſterium ſub ſuo regimine noſtra, vice gubernandum omni tempore tantum ſi ab Abbate monaſterij fuerit inuitatus, & ſi ei, vel ſuis ſucceſſoribus aliqua aduerſa contigiſſent a quocumque Præſule maxime ab Epiſcopo Mutinenſis Eccleſiæ in cuius Parochia conſtat eſſe conſtructum, ſub ſancta Rauennatenſi Eccleſia haberet refugium propter terrarum longitudinem, quæ diſtat à noſtra ſede, præcepimus ei etiam, vt prædictum ſanctum corpus ſancti Silueſtri, & alias ſanctorum Reli-

quias,per ſeipſum ad iam dictum cœnobium de-
ferat, & recondat, altariaque ſimul & Eccleſiam
noſtra Apoſtolica auctoritate conſecraret, robur
etiam noſtræ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ eidem
ſancto loco per Apoſtolicum priuilegium contu-
limus, veluti ſanctiſsimus Papa Gregorius pluſimis
Eccleſijs protulit, & iuſsimus huic opuſculo ſub-
ter ſcribi.

Stephanus ſeruus ſeruorum Dei.

S. R. E. Apoſtolicus.

*Anſelmo religioſo Abbati Ven. monaſterij ſancti Sil-
ueſtri ſiti Nonantula territorio Mutinenſe & per te
in eodem venerab. monaſterio in perpetuum quæque
ad laudem Redemptoris Domini noſtri Dei, & ſalua-
toris pertinere noſcuntur, & ad ſtabilitatem venerab.
locorum reſpiciunt, cum magno ſolicitudinis ſtudio nos
conuenit Apoſtolica, & rationali cenſura procurare,
quatenus ex hoc iuges eidem propitiatori noſtro Domi-
no Deo efficacius perſolui poſſint cardinum laudes, &
nobis qui licet immeriti, diuina tamen gratia proue-
niente paſtoralis regiminis curam gerimus, opima in
ſiderijs arcibus remunerationis præmia aſcribantur.
Igitur quia conſtat religioſitatem tuam nobis detuliſse
præceptum D. pijſſimi Regis Aiſtulfi de præfato mona-
ſterio, & omnibus ei pertinentibus locis, ac poſſeſſioni-
bus, atque petijſtis vt per noſtri Apoſtolici priuilegij
paginam reconfirmaremus, vnde nos precibus veſtris
inclinati hac hora præſenti xiiij. indictione in per-
petuum ſupradictum monaſterium ſucceſſorum tuo-
rum Abbatum ditione, & poteſtate cum omnibus ſibi
pertinentibus confirmantes, & irrefragabili iure decer-
nimus permanenda, id eſt monaſterium ſancti Silueſtri,
quod & Nonantula, territorio Mutinenſe. Quapropter
auctoritate beati Petri Apoſtoli, cui a Domino Deo no-
ſtro cœlorum regni claues traditæ ſunt, & poteſtas li-
gandi, & ſoluendi cœlo, terraque conceſſa ſunt, pro-
mulgantes decernimus, & firma ſtabilitate, cenſura
ſtatuimus, vt ipſum Ven. monaſterium cum omnibus
locis, manſis, fundis, & caſalibus, domibus, atque fa-
milijs, ſeruis, originalibus, ſimulque rebus, & poſſeſ-
ſionibus, & frugibus, & decimationibus nec non aquis
molis, oliuetis, vel quicquid in quibuſcunque locis ha-
bere vel tenere videtur, vel ſi quid in poteſtate legali-
ter donatum, vel largitum fuerit, aut quolibet modo
iuſte euenerit tenere, & poſſidere ſine qualibet contro-
uerſia perpetuis temporibus valeat, & nulli vnquam
liceat regum, Epiſcoporum, ducum, vel actorum par-
uæ, vel magnæ perſonæ in prædicto venerab. monaſte-
rio, vel in eis quæ eidem pertinere noſcuntur quocum-
que modo incumbere, aut inuaſionem facere, nec quiſ-
piam ſacerdotum ibidem præſumat accedere, vel miſ-
ſarum ſolemnia celebrare, & neque Epiſcopus, neque
Abbas, vel comes, aut qualibet magna, paruaque per-
ſona in præfato monaſterio, vel in eius cellis, aut Eccle-
ſijs manſiones facere, aut expenſas expetere, aut ali-
quod per poteſtatem ſeruitium, præter peregrinos, &
hoſpites, & neque colloquium qualecumque, aut placi-
tum in ipſo monaſterio, aut in eius prænominatis cellis
tenere quis audeat, niſi ab Abbate fuerit inuitatus qua-
tenus hoc quod ad laudem Dei, & ſtabilitatem prædi-
cti monaſterij ſtatuimus firma ſtabilitate permaneat, in-
terdicentes omnino Epiſcopo, in cuius parochia eſſe vi-
detur ſupradictum monaſterium conſtitutum, vt nihil
contra tenorem præſentis decreti pia poſtulatione in-*

A *dulti quicquam attentet, neque vllo modo eius baptiſ-
males Eccleſias ſibi vendicet, neque ipſe, ſuique ſucceſ-
ſores præſumant prohibita contingere, ſed neque miſſa-
rum ſolemnia ibidem perſoluere præſumat, niſi ab Ab-
bate ſupraſcripti monaſterij fuerit inuitatus, neque or-
dinationem Sacerdotum quilibet Epiſcoporum in præ-
fato monaſterio, vel eius iure, aut ſuo clero agere au-
deat, niſi vt præfatum eſt, ab Abbate fuerit inuitatus
Chriſmaque, vel quicquid ad ſacra myſteria pertinet, ſi
a parte monaſterij fuerit poſtulatum a quibuſcunque
præuoluerit præſulibus concedimus tribuendum; ſed
neque decimas vnquam dare concedimus, niſi Eccleſijs
ſupradicti Ven. monaſterij ad noſtram diœceſim perti-
nentibus. Sed & hoc ſtatuimus, & inuiolabili ſanctione
Apoſtolica auctoritate firmamus, vt nullus aliquando
B in predicto monaſterio de alijs monaſterijs, ſeu quibuſ-
cunque Eccleſijs, atque locis Abbas eſſe præſumat, ne-
que a quacunq; poteſtatem eis introducta, ſed cum diui-
na vocatione Abbas præfati monaſterij pertinxerit, &
reſolutionis tempus aduenerit, de propria ſemper con-
gregatione eligatur Abbas, qui ab omnium monachorum
conſenſu in eis cōſtituatur ad augumētum, & ſolertiſſi-
mam gubernationem eorum pro Dei amore morantium
monaſtico ordine militantium, nihilominus omnibus
huius noſtri pontificij interdictione inhibemus aliquam
ſcripturam, vel confirmationem de prædicti monaſte-
rij rebus vel de prænominata Abbatia quoquo ingenio
contra hoc noſtrum præceptum petere, ſi qua vero ſcri-
pta, vel petito impetrata fuerit vel in reliquo apparu-
erit, has irritas eſſe vacuaſque omni robore iubemus
C ſi quis præterea quod non credimus præſumpſerit hoc
noſtrum Apoſtolicum priuilegij conſtitutum in aliquo
tranſgredi aut contemnere, ſciat ſe auctoritate beato-
rum Petri, & Pauli Apoſtolorum Principum, & CCC
XVIII. Patrum anathematis vinculis eſſe innodatum
& cum diabolo, & eius atrociſſimis pompis, atque
cum Iuda traditore Domini noſtri Ieſu Chriſti æterni
incendij ſupplicio concremandum deputatum, & e regno
Dei penitus ſegregatum. Porro qui obſeruator, & cuſtos
extiterit benedictionis gratiam a miſericordiſſimo
Domino Deo noſtro, & vitam perpetuam conſequa-
tur.*

*Scriptum per manum Sergij S. R. E. Scriniarij indi-
ctione 6. menſe ianuario. Data idibus ianuarij per ma-
num Anaſij primi Epiſcopi dioceſanorum ſanctæ Sedis
Apoſtolicæ anno Deo propitio Pontificatus D. Stephani
ſummi Pontificis, & vniuerſalis Papæ in ſacratiſſima
D ſede beati Petri Apoſtoli primo.*

Bene valete.

Ayſtulphi Regis priuilegium, quod Nonan-
tulano cœnobio conceſsit, eſt tale,

*Flauius Ayſtulphus vir excellentiſſimus Rex mona-
ſterio beatiſſimorum Principum Apoſtolorum Petri, &
Pauli ſuo territorio Mutinenſe loco, qui dicitur No-
nantula, & venerabili viro Anſelmo Abbati, ſeu cun-
ctis congregationis ibidem conſiſtentibus.*

☞ Cum . . . nos non ſolum coram
Deo, ſed coram hominibus prouidere
monuit bona. Quid aliud docuit quam nos
omnes diligere homines, maxime venerabilibus
locis, & ſapientibus de noſtris opibus ſubuenire?
Manifeſta cauſa eſt, quoniam ante hos dies con-
ceſsimus venerationi tuæ ſyluam ex curte noſtra
Gena cohærente per loca deſignata ex vna parte
fluuio

fluuio Panario, & ab alia parte vſque piſcationes, & ſupraſcripta ſylua vſque in riuo mortuo, a tertia parte ſtrata publica, a quarta vero, prædicta ſylua, & paludes vna cum baſilica beati Martini confeſſoris Chriſti, quatenus ibi iam fatum cœnobium, conſtruentis ſicut & factum eſt. Hunc autem poſtulauit veneratio tua noſtram præcelſam poteſtatem, & dilectam coniugem noſtram Giſaltrudam, quatenus iam dicto monaſterio, vel tuæ venerationi iam dictam ſyluam, ſicuti cohærentia dicta eſt cum omnibus, quæ ſuperius ſunt, per noſtrum præceptum confirmare deberemus. Aqua de fluuio Gena vt ad cuiuſpiam hominis poteſtatem ſubtractam non fiat, atque ſubtus ſtrata publica nullus molendinum ædificare præſumat vſque fines illorum fluminum, præter duos molendinos in curte Panciano ædificanda ſine ipſorum licentia monachorum: nos vero Dei omnipotentis confidentes miſericordiam, & veſtram congruam obaudientes petitionem confirmamus in ipſo ſancto monaſterio, vel venerationi veſtræ iam dictam ſyluam, iuxta vt cohærentia dicta eſt. Confirmamus etiam in eodem ſancto monaſterio veſtro inſulam vnam, quę eſſe videtur inter Panarium, & foſſam, quæ dicitur Munda per deſignata loca, ab oriente prædictus fluuius Panarius, a meridie villa Saliceto, ab occidente prædicta foſſa Munda, & Militantia, atque ſylua communis, & de ſubtus foſſa mortua exiſtente in Panario, vt nemo in prędictis foſſis, vel flumine audeat molendinum ædificare abſque conſenſu Abbatis, aut monachorum. Nec non confirmamus tibi omnes illas res, quas ante hos dies tuæ largiuimus venerationi. Curtem quoque Canetulo in territorio Mutinenſi cum omnibus pertinentijs ſuis, ſiue duas portiones de ſylua Lupuleto, ſeu ſyluam Mutinenſem, Madegsticum, Caprinam, Pontenariam, & Paludes Gromulenſes vſque in limitem decimanum, qui percurrit inter Gausnum, & villam Vlianam, & de ipſo limite in Panarium veniente, & de via decimanenſe habeatis communiter vſque in foſſatum finale cum Decimanenſe, & Vlianenſe ſecundum eorum cohærentias, atque ex ea parte fines Delamenſe in Caſale Modenulam, & ſecundum vadit argine Saliſe cum paludibus ſuis, ſeu vico Siculo cum omnibus pertinentijs ſuis in integrum, & porro cum Eccleſia beati Petri Apoſtol quæ ab ipſis ædificata eſt maſſarijs noſtris, vno capite tenente in vico Guarcinenſe, veniente in Panarium, ex alio vero latere in finem Lamenſe, & fluuium Seuliensm, qui & Panarij deducendi habent licentiam vbicumque alio viſum fuerit, & ne ullus inferioris magnæue poteſtatis homo molendina, vel portum cum Sandonibus, aut naues in ipſo fluuio, vel in Lauatrinam ædificare audeat aut piſcationem facere aut cum nauigio pergere ſine veſtra licentia. Igitur ſecundum hoc noſtrum præceptum ſyluas, & paludes, ſiue prædictam foſſam Lauatrinam, cum omnibus foſſis, & campis per legitimos fines percurrentibus, item ex alia parte fluuium Genam coniungentem ſe in Buſaleſe, & vtraſque vias fluuij Panarij vſque ad duodecim pedes in latitudi-

A ne, ſicut ad publicum pertinet. Stabilimus autem vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, qui in ſeculum ſeculi in iam dicto beati Sylueſtri Nonantulanenſi monaſterio pro more Chriſto ſeruierint, ſyluam vnam in Gaium Lamenſe, veluti ad curtem noſtram pertinuit per deſignata loca, ex vno latere fluuius Muchlena, tenente vno capite in limite poſito, & alio capite in loco Cornio, & Fraxeno vſque in caſale Modenule, ac Ludria intrante Mudena, & a ſtrata publica vſque in Padum, & vt infra ſcriptis fluuijs Mudena, Lama, ſeu Ludria, nullus audeat facere molendinum, nec portum ædificare, præter Abbates, & monachorum molendina quantum fines illorum continent & per Padum de ſubtus vſque in foſſam, quæ vo-

B catur Canina, atque ex alia parte per Modenam in Ioſum vſque in capite de prędicta foſſa, & medietatem ex Piſcarijs noſtris in territorio Mantuano in loco Sarmata, & Bondeno, atque alias Piſcarias in finibus noſtris Regiſsianis, & Fleſtiſianis, ſicuti vel quæ modo habemus, ad curtem Regis in integrum, ex vna parte currente fluuio Mudena, de alia parte fluuio Bondeno, vnum in foſſa caput tenente, quæ dicitur Fimana, ſeu villula, & laco per Floriana, ſiue foſſa Scauanorum, ſeu Albaretum vsque Vlpinum. Alio item capite in Pado tenente vna cum arboribus, & limitibus, qui infra præſcriptas cohærentias eſſe videntur, omnia vobis, & poſteris veſtris in perpetuum confirmamus, tam ſyluas, quam paſcua, ſeu

C limites, & paludes, omneſque alias foſſas, & campos, ſeu paludes, vnde qualeſcunque piſcationes fiunt exeuntes, vel intrantes a Trepuntio in Ioſum, quæ vſque in foſſam latam, & Cambarionem, cunctas foſſas, & paludes, quæ fiunt de fluuio Bondeno, ideſt Seclia, cum campis ſuis, & campum formigoſum inter Ponticulum, & lacum ſatuum cum ipſo Ponticulo, & omnes lacoras vſque ad Grumam, ſeu ſyuam, & Lacotianum, atque terram, & ipſas lacoras per Trepontium, quæ de Bondeno exeunt, & Spino, atque Trepuntium in Bondenum, & lacum de Vlpino, ſimulque Tubum, qui exit de Bondeno in Porcariam, & Ssyclam, atque ex alio latere Saycłæ exiente de Vlpino, intrante in lacum de Turatino, Bucineto, qui exit de Tubo mortuo, intrante in Cimareſe, te-

D nente vnum caput in Canaliclo, & aliud in Durazzino, ſimul etiam & campum de Durazzino, atque Bonoſula, quæ ponit caput in Arculas Arculus, ſimulque modo duas arculas contractionis lacos, & lacum de Fulgineo ponente caput in Bondeno, nec non & Virginiana cum omnibus lacis, ac foſsis quibuſcumque piſcarijs, ſicuti nos vſque nunc ad noſtras manus tenuimus, vt nullus magnus, aut paruus homo in omnibus ſupraſcriptis piſcarijs abſque veſtra licentia, ſucceſſorumque veſtrorum aliquo modo piſcare præſumat. Inſuper propter veſtram inſignitam prædictam petitionem iuſte concedimus vobis, & ſucceſſoribus veſtris confirmamus monaſterium ſancti Saluatoris ſitum in Fananum cum vniuerſis legalibus eius pertinentijs, & adiacentijs, terminis, & acceſſionibus, caſalibus, alpibus, ripis, rupinis, planitiebus, cultis, incultis, aquis, aquarumque

decurſi-

decurſibus, finibus monte, & flumine, ſeu ſylua-
de Scoplano cum caſtro Seſtula, monte Catino
Conianolo, & alpe currente, riuo Cercilienſe, &
Lardaniola fluuio percurrente. Nec non Maſali-
zano, & Gabba cum viculis ſuis, ideſt aquauiua
riuo frigido, Viliciatico Saxo Silicimo Epicla, va-
riana, & Porcile cum montibus, vallibus, alpibus
ſyluis, ſeruos pro ſeruis, liberos pro liberis, cul-
tum, & incultum cum caſis omnibus, quæ modo
inde ædificatæ ſunt, vel futuris temporibus ædifi-
cabuntur percurrentibus ipſius Maſſæ finibus.
Ab vno latere fine Capuanenſe, & fluuio Cecla,
ex alio latere Lardaniola Iugalo deſuper ponente
capite in monte Mulceto veniente vſque in Ga-
iumDeginæ deſubtus autem veniente vno capite
in fluuium Lio. Sancimus ergo, vt nullam poteſta-
tem habeant homines ibidem reſidentes de ipſa
Maſſa, vel eius finibus prænominatis vendere per
quemlibet titulum, neque extraneos homines,
illud vexare, aut introducere, nec placitum quis
tenere præſumat, niſi rectores, & præpoſiti mo-
naſterij, & ſi per licentiam rectorum ipſius mo-
naſterij inter ſe vendiderint cenſum ſolitum ad
partē monaſterij emptor perſoluat. quod ſi in
ipſis ſyluis aliquis roncare fecerit, aut ſi peculia
pabulauerit redditum eſcaticum, ſeu caſeum ad
fratres Nonantulanæ famulantes perueniant to-
tum. Similitee etiam Plebem S. Mammæ Viligi-
no constructam concedimus vobis, veſtriſque ſuc-
ceſſoribus eo ordine, vt nullus Epiſcopus Bon.
vel aliunde in ea aliquid agere, aut ordinare præ-
ſumat, niſi tantum conſecrationem, confirma-
tionemque faciat, & presbyterum, quem vos, vel
veſtri ſucceſſores idoneum ibidem conſtituentis
de poteſtate veſtra nullatenus ſubmouere præſu-
mat, neque aliquam dominationem in condicta
Plebe facere aut exinde quidquam tollere tentet.
Et vt in omnibus ſyluis iam ſacti cœnobij nullus
comes, ſiue Gaſtaldus, ſeu quilibet nobilis, vel
ignobilis cum canibus, aut quocumque ingenio
venationes exercere præſumat propter inquietu-
dinem animalium monaſterij. Nec non conce-
dimus, vt in quibuſcumque commitatis locis cel-
las acquiſiueritis, aut villas vbi ſyluæ communes
ſunt, veſtram ſemper portionem habere, præci-
pimus etiam vt nullus in regno noſtro Italico, vel
Romano cujuslibet ordinis præfati monaſterij ſer-
uos, aut ancillas, qui fuga lapſi fuerint contra
Abbatem, aut præpoſitum, vel aduocatum cum
inuenti fuerint quoquo modo audeat retinere. Si-
militer donamus etiam præceptales . . . . vide-
licet 48. qui nunc ſunt, vel futuris temporibus ex
alijs eſse volueriut, vt ad monachorum vtilitatem
peragendam habeant poteſtatem, remota veſtræ
poteſtatis inquietudine. Igitur prodonamus vo-
bis, & eidem S. Cœnobio veſtro, vt notarij in om-
ni dictione regni veſtri chartas iudicata emphy-
teutis, & libellos ſcribant abſque illius perſonæ
impedimento. Confirmamus etiam vobis, &
prædicto monaſterio veſtro vt . . . ciuita-
tem ſiue de Ferrariam, vel Comaclium, vequam-
libet vbilibet functionem . . . in quibuſ-
libet locis, & ciuitatibus, ſeu cluſis regni noſtri,
atque, negotijs, ſiue de inſtrumentis charta-

A rum difrumpendis ſeu de aduocatis quales, & vn-
decumque eligere voluerint liberam habeatis
poteſtatem. Nec non & de inquiſitionibus fa-
ciendis per idoneos homines de poſſeſſionibus,
& rebus monaſterij veſtri per viginti annos, ſeu
de placitis, & de pignorationibus veſtrorum ho-
minum, ſiue de immunitate, quæ eſt triginta li-
bras argenti, & de via per Vvialzachinum, ſeu de
aqua fluuij Genæ ad Molendina. Similiter &
confirmamus vobis, & in præfato cœnobio veſtro
chartulas veſtræ donationis, quas vobis Anſcauſus
Epiſcopus, & Guidualdus Medicus emiſerunt
cum omnibus rebus illis in his, quibus in eis libe-
ri homines per chartulas proſcriptas contulerunt
vt firmiter vos, & præfatum cœnobium poſſidea-
B tis. Mercata etiam in proprijs eiuſdē Eccleſiæ agris
& terris conſtruendi licentiam habeatis, & con-
ducendi ibidem diuerſa mercimonia, & negotia-
tores, cunctumque Tunoleum, & quicquid de ip-
ſis Mercatis exigi poteſt fratribus ibidem Deo fa-
mulantibus pertinere ſine vllius contradictione.
Iubemus itaque, vt quicumque ex liberis homi-
nibus voluerit aduocatus eorum hominum fieri,
qui cauſas ſuas peragere neſciunt abſque alicuius
poteſtatis iniuria libera poteſtate perſiſtere facia-
tis, guardias eorum recipere volueritis, & Abbas
vel Præpoſitus, ſeu aduocatus, aut miſſus eorum
reddere voluerit, nullus impedire præſumat. Ad-
dimus quippe vobis, veſtriſque poſteris, & in
præfato monaſterio veſtro, vt quæcumque per-
C ſona nobilis, vel ignobilis in omni regno de ſa-
cro, vel ſeculari ordine, ad prædictum ſanctum
cœnobium refugere voluerit, aut res ſuas ibidem
conferre quæſierit non comes, aut miniſter publi-
cus videlicet miſſus noſter, & contradicere au-
deatl, ſed liceat ei libera poteſtate de ſe, ſuisque
omnibus rebus quicquid voluerit iu eodem mo-
naſterio conſerre. Volumus quoque, & concedi-
mus, vt quandoquidem Diuina vocatione Abbas
ipſius monaſterij, eiuſque ſucceſſores , . .
de ipſa congregatione qualem inter ſe dignio-
remınuenerint, licentiam habeant eligendi Ab-
batem. Iterumque concedimus vobis veſtriſque
ſucceſſoribus, vt de ſingulis nauibus portaticum
libera veſtra exigatis poteſtate, ſtatuimus, & mo-
dis omnibus iubemus, prout ſupra dictum eſt,
quatenus in præfati monaſterij res nullas ſuperio-
D ris, vel inferioris ordinis, vel Epiſcopus aut co-
mes, aut Gaſtaldus, vel reipublicæ proximior in
qualibet prædicta inuaſionem facere audeat, vl-
lo in loco non ad cauſas iudiciario more audien-
das, vel fienda, exigenda, aut manſiones, vel pa-
ratas faciendas, vel perafredos, aut fideiuſſores tol-
lendos, aut homines tam ingenuos, libertos,
quamque ſeruos ſuper terram ipſius Eccleſiæ
manentes, ſiue Emphyteuticarios, & ſupraſcriptos
. . . . nullo modo diſtrugendos, nec vllas
publicas functiones, aut redbibitiones, vel illici-
tas occaſiones inquirendas conſurgere audeat, vel
exigere præſumat, ſed liceat vobis, & veſtris po-
ſteris cum omnibus rebus vobis ſubiectis, atque
hominibus ſub immunitatis veſtræ defenſionis
quieto ordine conſiſtere, ac pro nobis, noſtra-
que coniuge, totiuſque regni noſtri ſtabilitate

Dei

Dei miſericordiam delectabiliter exorare. Præcipimus inſuper, vt nec vos, nec futuri Abbates audeant aliquorum hominum poteſtatem conferre ſcriptiones ſine noſtra, vel filiorum noſtrorum iuſſione, aut conſilio, vel conſenſu omnium monachorum, aut iniuſte diſponendarum rerum munerationem delegare, nec vllus monachus aliqua præſumat confirmatæ ſcriptione, qui ſuæ probatur non eſſe poteſtatis; quod ſi fecerit, robur nullum obtineant. Conferimus etiam vobis, & in ipſum veſtrum ſacrum cœnobium Oliuetum vnum in Luminaribus Eccleſiæ poſitæ prope Caſtellum Aginulfi, quod pertinuit de curte noſtra Lucenſe, & duas caſas maſaritias ex ipſa curte, quæ regebantur per Manifrit, & Fulculonem germanos, & nepotes eorum Creſpulo, Lucciolo, & Bertulo, quin etiam prodonamus ſanctitati veſtræ, veſtriſque poſteris in perpetuum, vt ex ipſo ſancto Cœnobio, & rebus quas vobis, & ibi contulimus, vel futuris temporibus acquirere Deo propitio potueritis tam vos, quam poſteri veſtri nullum ſeruitium, vel donationes a nobis exinde exigantur pro benedictione in quadrageſima maiore 40. lucios, & in quadrageſima ſancti Martini ſimiliter permiſſum ipſius monaſterij conſignatos in Papiam, aut in Mantuam, ſiue ſi fuerimus Rauennam. Cedimus & veſtræ reuerentiæ ſucceſſorumq; veſtrorum in ſempiternum, vt habeatis licentiam retia trahenda per Padum ad piſces maiores, minoreſue capiendos, a laco qui dicitur ſoſſatum vſque in mare, & vbicumque in omni Regno noſtro habeatis nunc, vel habueritis in futuro, ſyluas communes habeatis, & piſcarias ſi ibi ſunt, ac cæteri homines vna cum medietate de porto in aqua longa, quæ eſt iuxta ſtrata publica, & pertinuit de curte noſtra ciuitati nouæ. Vnde reliqua medietate Eccleſiæ ſancti Geminiani habere probatur, atque granum illum quod annue colligitur de portatico in curte noſtra, quæ ſita eſt in ciuitate noua, de quantum pro ipſo colligitur portatico, quatenus ab hodierna die noſtrum habentes ſereniſsimum præceptũ ipſum ſanctum monaſteriũ veſtrum firmiter ſuperius comprehenſa valeatis poſsidere, vt nullus Epiſcopus, vel clericus, dux, comes, Gaſtaldus, vel Actionarius noſter, aut quiſpiam magnus, paruuſque Gaſindius contra hoc noſtrum firmitatis præceptum audeat ire quandocumque, ſed omni tempore, in iam ſancto monaſterio veſtro, vel vobis ſucceſſoribuſque veſtris ſtabilis permaneat in perpetuum. Si quis autem huius noſtræ Inſcriptionis temerario auſu violator extiterit, & hanc noſtram iuſſionem per omnia non obſeruauerit, ſciat ſe compoſiturum centum libras auri optimi, medietatem in Palatio noſtro, & medietatem ſupradicto monaſterio veſtro: concedimus inſuper omnia vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum, vt ſi, quod abſit, quicunque Rex, vel Imperator, ſeu quilibet ſacræ legis canonici, aut præceptorum prædeceſſorum noſtrorum regum, vel futurorum contra hoc noſtrum præceptum donationis intentauerit, aut cœnobium prædictum veſtrum, ſiue res eius in fratrum ſtipendijs collatas, & pauperum Chriſti

A deminorare præſumpſerit, aut in aliquo alicui per beneficium, vel pro quocumque ingenio dederit, liceat vobis, veſtriſque poſteris cum omnia quæ ſupraſcripta ſunt, cuilibet ſanctæ Sedis Apoſtolicæ PP. ſiue Imperatoribus, atque regibus, ſeu alijs quibuſcunque regibus catholicis ſubdere poteſtati, & veluti ſeculum hominum ſecundum ritum antiquæ legis per regum præcepta ſua firmata tenentium ſecuriter tenere, poſsidere, atque tradere, quę vobis placuerit. Et vt certius ab omnibus credatur inuiolabiliterque a cunctis fidelibus præſentibus, futuriſque obſeruetur, annuli noſtri impreſſio ſubtus iuſsimus ſigillari. Ex dicto domini Regis per Theut. per præceptum Ill. Regis ſcripſi ego Protonotarius.

B *Data in Palatio Otalij decima die menſis februarij anno feliciſſimi regni noſtri . . . per indictione ſeptima feliciter, anno Dominica incarnationis DCCLIII. Actum Papia in Chriſti nomine feliciter.*

His ita peractis idem ſanctiſsimus Pater ex altiſsima proſapia humilis, & vilis pro Deo factus virtutibus, & ſapientia præditus, omnibus largus, ſibi parcus, & modicus, quamquam cunctis præeſſet, omnibus tamen ſe abiectiorem oſtentabat, memorans illud Domini dictum: Filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare, & quanto maior es, humilia te in omnibus. Hic inter cætera plura bona, quæ agens, hoſpitalitatem diligens, omniumque pauperum curam ſolicite gerens C *hoſpitia, atque xenodochia perplura conſtituere curauit, atque ea in omnibus bonis ditare curauit, quorum vnum prope monaſterium fere quatuor milliaria ſtatuit, ſibi oraculum ſancti Ambroſij ad ſuſcipiendos debiles, & fœminas, qui ad monaſterium venire non poterant, conſtituit, cui in omnibus tanta conceſsit bona neceſsitatibus, vt nihil deeſſet ibi ſeruientibus, neque ſuperuenientibus hoſpitibus. Statuit etiam idem vir ſanctiſsimus xenodochium ex proprio ſuo in finibus Vincentiæ, in loco qui dicitur vicus Domnam, vbi conſtituit duo oratoria ſanctæ Mariæ, & ſancti Petri, & monachos ibi Deo ſeruientes, ac pauperes, & debiles per plures exinde quotidie viuentes, ex illius quoque beneficio pauperes ducentos per omnes Calen. paſcebantur. Item aliud ille Deo dignus pater conſtituit xenodochium ex ſuis proprijs rebus in loco, qui dicitur Suſonia, vbi fieri iuſſit oraculum ſanctæ Iuſtinæ martyris, in quo* D *etiam monachos ſemper adeſſe voluit Deo ſeruientes, & ſine ſolicitudine viuentes, ibi etiam pauperes quotidie alebantur, & omnes aduenientes hoſpitio, atque victu inde reficiebantur, ſed & per ſingulas Calen. pauperes ducenti inde ſatiebantur; miſſæ vero pro ſalute viuorum, & mortuorum per ſingulum annum trecentæ celebrabantur. Denique cum idem glorioſus Pater ad huc in militanti habitu monarchiam fori Iulij ſtrenue regiſſet, & S. Regis cognatus eius polleret agminibus, & comam cum huius ſeculi pompa pro Deo depoſuiſſet, nec minus tamen voluit ſpirituali ſeptus agmine, Deo deuote militare; habuit namque hic dei famulus ſub ſuo regimine monachos regulares 1144. exceptis paruulis & pulſantibus, qui non conſtringebantur ad regulam, quos ille paterno amore fouebat, & regebat, qui olim dux militum fuit, nunc dux monachorum extitit, illos docuit loricatos ferre micantia arma aduerſus inimicos, iſtos docuit nudatos huius ſeculi aſtibus ſumere arma aduer-*

aduerſus mundi rectores tenebrarum harum contra ſpirituales nequitias in cæleſtibus, illos inſtruxit ſumere arcum. ſcutum, & haſtam contra aduerſantes ſe, iſtos imbuit ſtare ſuccinctos lumbos in veritate, & indutos lorica iuſtitiæ, & calciatos pedibus in præparatione euangelij pacis, & ſumere ſcutum fidei, in quo poſſint omnia tela nequiſſimi ignea extinguere, & galeam ſalutis accipere, & gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei. Quid plura? huius etenim viri magnifici vita omnibus proficua, præcipue monachis cariſſima, in ſummi Dei ſeruitio ſemper erat paratiſsima. Quidquid etiam valuit, & ſapuit, in diuinis ſemper, & vbique operari ſtuduit; quidquid autem boni hoc in loco agitur ex quo ab illo fundatus eſt, ſuo ſtudio, ſuoque animo proficuo, vt omni exploſa dubietate credi valet, diuinitus imputatur, atque ſemper imputabitur. Fecit quidem mira dominus multa per eum eius in vita, ſed eo intermināte ſtyli officio commendata non ſunt, ſed qualis, quantusue, ille probatiſsimus vir fuerat, eius finis aperte declarat, dignante Domino, & Maximo Carolo Imperatore, hic in Italia anno 30. regni ſui, ipſiusque magnifici Anſelmi Abbatiæ 50. eius imminente die mortis, cum Diuina miſericordia eum ad ſideream vocare voluit manſionem, ipſe enim inſcius ſui obitus, diuina reuelante gratia, vt bonus, & pius Paſtor, oues, & quas Domino fœnerat, ad ſe vocari fecerat, eiſque ſui finis diem denuncians, diuiniſque allocutionibus præmia, & gaudia ſempiterna eis pro ſuorum bonis factis a domino retribuenda promittens, ſic eos diligenter confortans, ac Domino commendans, expanſis manibus, & cor, & oculos ad cælum leuanis dicens: Domine Ieſu Chriſte Paſtor bone, qui me indignum famulum tuum, pro tua miſericordia ad te vocare dignatus es, qui mihi immerito hunc tuum gregem commiſiſti, concede mihi ſeruo tuo, tecum, & cum electis tuis vna eſſe, & in regno tuo ſemper gaudere, & præſta, vt hi famuli tui, quos mihi munere verbi tui paſcere præcepiſti, te ſequendo, ad brauium æternæ remunerationis, tua gratia præueniente peruenire mereantur. qui viuis & regnas cum Deo Patre, ſanctoque Spiritu per infinita ſeculorum ſecula. cumque omnes lacrymis reſoluti circumſtantes reſpondiſſent Amen. Tunc ipſe venerab. Pater, blande eos conſolans, & prout poterat in ipſo articulo ſui exitus, cum eſſet hora diei tertia, ipſius horæ pſalmos per ſeipſum cæpit decatare, qua expleta, ſimili modo per ſeipſum ſexta horæ pſalmos decantans, quibus expletis in lecto ſtratus ſui reſidens, benedixit eos, & inter manus fratrum monachorum ex hoc ſeculo migrauit ad cælos 5. non. martij ſexta feria die in qua mundi Redemptor hominem fecerat, ipſumque redemerat: tunc flentes fratres, & pſallentes ſuper B. viri corpus totam illam diem, & ſequentem noctem, in eius exequijs perdurantes vſque ad horam alterius diei ſextam, & condiderunt illud in marmoreo lauello infra oratorium beatæ Dei Genitricis, & Virginis Mariæ, vbi per eum Dominus multis de diuerſis infirmitatibus tribuit ſoſpitatem, ita vt de diuerſis locis concurrerent homines, & de eius tumulo raderent, & biberent pro febribus, & dentium doloribus, atque alijs varijs infirmitatibus, adeo vt in aliquibus locis ipſum videbatur transfoſſum marmoreum tumulum. Hactenus codex.

10 GEMINIANVS hoc nomine II. Mutinenſis Epiſcopus aſſectus eſt anno 785. in cuius gratiam Deſiderius Rex Longobardorum omnia priuilegia præcedentium Regum erga Mutinenſem Eccleſiam rata habuit. Quem cum poſtea Carolus Magnus debellaſſet, victorque diuerſa priuilegia diuerſis indulſiſſet Eccleſijs, hoc ſequens etiam Geminiano conceſsit.

Carolus gratia Dei Rex Francorum, & Longobardorum, ac Patritius Romanus, omnibus Epiſcopis, Abbatibus, Ducibus, Comitibus, Gaſtaldis, atque omnibus monaſterijs Deum timentibus præſentibus, & futuris.

Maximum regni noſtri in hoc augeri credimus monimentum, ſi petitionibus ſacerdotum, ac ſeruorum Dei, in quo noſtris auribus fuerint productæ, libenti animo obtemperamus atque ad effectum perducimus. Quapropter nouerit ſolertia veſtra, qualiter nos ad petitionem venerabilis viri Geminiani ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ Epiſcopi, quæ eſt constructa in honorem precioſiſsimi confeſſoris Chriſti Geminiani Antiſtitis, ipſius Eccleſiæ, tale circa ipſum ſanctum locum conceſsiſſe beneficium, vt in monaſteria, & xenodochia, ſeu Eccleſias Baptiſmales, vel reliquas poſſeſsiones, quæ ad dictum Epiſcopatum pertinent, tam de donatione regis, quam reginarum, ſeu reliquorum Deum timentium hominum vnde moderno tempore ipſa caſa Dei iuſtè inueſtita eſt, aut quod diuina pietas ibi amplificare voluerit, nullus iudex publicus ad cauſas audiendum, vel fodra vndique exigendum ſeu manſiones, aut paratas faciendum, nec fideiuſsiones tollendum, neque hominibus ipſius Epiſcopatus diſtringendum, nec vllas redhibitiones publicas requirendum iudiciaria poteſtas ibidem quoquam tempore ingredi, vel exactare penitus non præſumet. Propterea hanc immunitatem conſcribere iuſsimus, per quam ſpecialiter decernimus ordinandum, vt nullus quilibet de vobis neque de iunioribus veſtris amodo, & deinceps vt diximus in monaſteria, vel xenodochia, ſeu Eccleſias Baptiſmales, vel reliquas poſſeſsiones, quæ ad ipſum Epiſcopatum, vt diximus, de datione regum, aut reginarum, ſeu reliquorum Deum timentium aſpiciunt, nullus iudex publicus ad cauſas audiendum, vel fodra vndique exigendum, ſeu manſiones aut paratas faciendum, nec fideiuſsiones tollendum nec vllas redhibitiones publicas requirendum, vel exactandum Iudiciaria poteſtas ibidem quoquam tempore ingredi vel exactare penitus non præſumat, ſed ſub immunitatis nomine cum omni fræda conceſſa valeant omni tempore rectores ipſius Epiſcopatus, homineſque eorum quiete viuere, & reſidere. Et vt hæc auctoritas firmior habeatur; vel diuturnis temporibus cognoſcatur, manus propriæ ſubſcriptione eam decernimus roborari.

Signum Caroli Glorioſiſsimi Regis.

V. Vighaldus ad vicem Radoni recognoui.

Dat. ſexto Kal. octobris anno decimo quarto, & nono Regni noſtri.

Eidem Carolus idem Plebaniam Gazaneit dono dedit, pluraque alia bona. Geminianus autem quartam partem bonorum ſui Epiſcopatus, ſuæ Eccleſiæ capitulo donauit, vt Mutinenſes

ſes canonici commodius, alacriuſque diuinum opus poſſent vigere. Quam deinde donationem ratam habuerunt Vgo, Lothariuſque Rex anno 934.

11 GISIO eiuſdem ciuitatis Epiſcopus viuebat anno 800. Quo Præſule prope Mutinam in oppido Spilimberti, Aleander in deſc. Italiæ alijque narrant Hadrianum primum Papam anno 795. vitam liquiſſe, eiuſque corpus in celebri Nonantulana Abbatia delatum, ibidem requieſcere, quod non ita eſſe in primo tomo huius noſtræ ſacræ hiſtoriæ docuimus, dum Romanorum Pontificum ſeriem recenſeremus, ducti potiſsimum ex epitaphio, ſepulchroue, quod eidem Carolus Magnus Imp. Romæ in Vaticana Baſilica excitauerat, quod adhuc extat; pauloque poſt in eadem ſerie dum Hadriani Tertij obitum attulimus, illum, non primum in oppido Spilimberti villa Vitrochara defunctum, & in Nonantulana Eccleſiæ humatum fuiſſe aſſeruimus, cum reuera Hadrianus Tertius eſſe non potuit, quem pia credulitas Nonantulæ veneratur vt ſanctum eiuſque feſtiuitatis diem celebrat 8. idus Iulij, cuius lipſana ſub ara maxima iacere affirmat; ex geſtis namque Hadriani in vetuſtiſsimo pergameno codice tum ſoluta oratione, tum verſibus leoninis ab Anonymo Hadriano ſynchrono conſcriptis, clare videtur, ſi quempiam ea Hadrianis apud Nonantulanos quieſcere, aſſerere velint, primum, non ſecundum, neue tertium eſſe exiſtimandum eſt, ea enim acta, primo, non alijs conuenire demonſtrant. Cæterum quæ de Hadriano primo tam ſabellam exiſtimamus illoſque poſtremum vaticinati, qui eundem ſcribunt Spilimberti è viuis exceſſiſſe, dum Galliam peteret, eiuſque corpus in Abbatia Nonantulana quieſcere, nunc ex geſtis eiuſdem, quæ modo excitato vetuſtiſsimo codice dabimus, ingenue fatemur, haud illos diuinaſſe. Quomodo vero Carolus eundem apud Vaticanam Baſilicam epitaphio a ſe compoſito exornauerit, cum ille Nonantulæ humatus eſſet an honoris, obſeruantiæ, dulciſque eius memoriæ cauſa, quem eximie ſuperſtitem coluerat, in celebri Chriſtiani orbis Vaticano Templo honorarium ſepulchrum elogiumque extare perpetuo voluerit, an vero Hadrianum apud Spilimbertum defunctum in Nonantulana Eccleſia delatum, ibidem ad tempus humatum, relatumque deinde Romam, & in Vaticano reconditum, Carolus ſepulchro, & elogio illuſtrauerit, prudens iudicabit lector: noſtri erit & errata noſtra libenter corrigere, & vetuſtiſsima monumenta, quæ pro ſanctis habentur, ad veritatem magis indagandã ſtudioſis in medium proferre. En Hadriani geſta, ſimplici quidem & impolito ſtylo, ſed vere conſcripta.

Hadriani primi Papæ ſanctiſsimi geſta.

Rex regum fortis, totius conditor orbis
Qui bona quæque facis largiris & omnia gratis.
A te donantur quæcunque valere probantur.
Ergo mihi dona quo poſsim voce ſonora
Ad placitam laudem tibi verum promere carmen.
Pontificis ſummi quo geſta ſonent Adriani.
Impetret hoc paſtor cuius ſum carminis auctor.
Auribus intentis expectet cuncta plebis.
Denique ſermo breuis percurret eritque fidelis.
Ciuis Romanus fidei virtute probatus
Extiterat certis vt claret res documentis.
Quem Romanorum clerus populuſque patronum
Elegere ſibi concordi pectore fidi.
Ipſe bonus paſtor gregis & diuinus amator.
Qualiter in Patrem, Natum, ſanctum quoq; Flamen.
Eſſet credendum clarum dederat documentum.
Nec non ſanctorum patrum ſex conciliorum
Cultorem verum fore ſe promiſit in æuum.
Sedis Apoſtolicæ, res omnis iuſque ſubinde.
Prædeceſſorum ſimiliter, & retinenda ſuorum,
Se ſeruaturum pariter firmauit ad vnum.
Quidquid & hæc contra ſcelerata nititur aura,
Se contempturum rabidi velut canis vſum.
Hæc veris votis, & ab omni fraude remotis
Præſul præfatus domini ſpondens Adrianus.
Petro rite ſuo commendat ſcripta magiſtro.
Sic tu Petre decet cauſas animaſque tuere.
Poſt celebrum feſtum. ſermonem fecit apertum.
In quo præſente firmauit dogmate plebem.
Alloquijs blandis nimis aſſidue memorandis.
Scilicet vt pacis teneat pia vincla rogauit.
Et pro ſe regem rogitaret omnipotentem,
Quatenus officio diuino munere ſumpto,
Se regat & firmet populum ſimul, ipſe gubernet.
Hinc formam trinam ſumma deitatis & vnam
Clara voce probat ſupplex veneratur adorat.
Demonſtrans cunctis præſentibus atque futuris.
Quod ſic credebat populum velut ante docebat.
Ante ſacrum corpus Petri venerabile prorſus.
Hæc depromebat, velut eius geſta reuelant.
Poſt hæc vt moles cui ſurgunt vndique lites,
Cœpit multa pati bellis. & ad arma vocari.
Qui ſcutum fidei ſumens galeamque ſalutis.
Fortiter inſtantem commotus perculit hoſtem.
Nam Deſiderio Roma regnante ſuperbo,
Et res Eccleſiæ morſu nimia lacerante.
Idem vir fortis quo peſtem vinceret hoſtis.
Tunc Regem Carolum vocitauit amicus amicum,
Ad proſternendum magna virtute proteruum.
At Rex Francorum turba comitante ſuorum.
Nolens & abſcedit miſerum poſt prælia cepit.
Exilio captum damnauit non reuocandum.
Filius inde pati cœpit pro crimine patris,
Donec proiectus regno fuit ipſe miſellus.
His ita tranſactis Carolus virtutibus auctis.
Obtinuit Regnum Papa tribuente receptum.
Eccleſiæ matri quæ perdiderat reparatis.
Hac in parte puum ſtatuit regnante Pipinum.
Natum maiorem merito qui ſumpſit honorem.
Hinc hereſim quandam Græcorum finibus ortam.
Deſtruxit rectis rationibus ac recolendis.
Namque duo reges Græcorum regna tenentes.
Scilicet indoctus Anaſtaſius ac Leo prauus,
Præcepere ſacras igni damnare figuras.
Præcepto lato, Chriſti damnatur imago.
Effigieſque ſacræ quocunque labore parata.
Patrum cunctorum ſtructa ſub honore piorum.
Vel comburuntur vel ſtricto fune trahuntur.
Tantum iam dictis Græcorum partibus ipſis.

Gregorius quidam Romanus Præſul agebat.
Huic ex parte moris ne ſit veſania talis.
Tandem defunctus cum Papa Regibus illis,
Eſt Conſtantinus Regali ſede potitus,
Filius edocta Reginæ matris Irenæ.
Qui cum matre ſua Papam rogitat prece pura.
Romam directo cum ſcriptis Præſule ſancto.
Quatenus infeſtas hæreſes pater ipſe repellat,
Vel per ſe pergens, vel tranſmittendo fideles.
Qui leges ſanctas teneant ſub corde ligatas,
Et lites tantas rationum dogmate frangat.
His pius acceptis Adrianus plura reſcripſit,
Ad veram lucem prauorum flexit acumen.
Miſit & ipſe viros diuina lege peritos,
Qui reſponderent quærentibus atque docerent.
Ipſi concilio Domini ſub nomine facto:
Artis diuinæ populis præcepta dedere.
Præcipue regi magis hæc audire volenti.
Tunc hæreſim damnant auctores eius & arctant.
Atque iubent ſacras templis renouare figuras.
Firmatur dictum tunc iuſſio regis ad ipſum.
Ad Carolum Regem poſthac cum pergere vellet.
Lamberti campo vitam finiuit in amplo,
Qui propter caſus Lamberti ſpina vocatur.
Ad ſacrum cuius concurrunt vndique funus.
Hinc reſonant cantus, hinc fert turbatio planctus.
Eccleſia ſancti Silueſtri iure colendi
Corpus ſacratum cum luctibus eſt tumulatum.
Fletibus expletis lætare Nonantula felix.
Cui dominus tantum conceſſit habere patronum.

In eodem codice eiuſdem Hadriani extant prolixa geſta, quorum initium eſt. *Incipit vita & textus epiſtolarum Hadriani. Hadrianus igitur natione Romanus, ex patre Theodoro de regione via lata. ſedit annos XXIII. menſes X. dies XVI.* Sequuntur deinde acta epiſtolæque eius, quæ hic ne Pontificum vitas exſcribere videamur, prætermiſimus, tantum quæ de obitu ſepulturaque eiuſdem in fine narrantur, placuit hic referre, cætera Deo bene iuuante cum aliorũ Põtificum geſtis a nobis congeſta hucuſque inedita lubenter aliquando dabimus. *Cum in regia urbe, inquit codex, concilium celebrari decreuiſſet, reſiſtentibus quibuſdam Dei inimicis impediti ſunt, Sed poſt annum hinc, & inde collectis quam plurimis Epiſcopi, eorumque legati, factum eſt ſeptimum concilium in Nicea Bithynia imperante vt diximus Conſtantino & Hyrenea matre eius, præſidente quoque domino Hadriano Primo Papa per ſuos legatos in eodem concilio. Hic etiam dum ad regem Carolum pergeret, vt veterum pandit memoria in locum qui Spinam Lamberti vocatur, vitam finiuit VIII. idus iulij. & ad Eccleſiam monaſteriumque beati Silueſtri quod Nonantula dicitur, perductus honorifice ſepultus eſt. Vbi etiam vſque hodie miraculis coruſcare dignoſcitur. Cuius morte Carolus Francorum Rex audita, nimium condoluit, diuque ſe in lamentis dedit. Nam ab ipſo Romanorum Patritius conſtitutus fuerat, regnumque Italiæ, ipſo fauente, ſuſceperat. Cantores etiam, doctoreſque Eccleſiæ ab eo ſuſceperat, & in Ametenſium vrbe conſtituerat, cuius Eccleſiæ cantores vſque hodie Romanæ Eccleſiæ plus cæteris Gallis in cantu concordant. Sepulto itaque ſummo Pontifice, & vniuerſali Papa Hadriano apoſtoli infulis inuoluto, vti mos eſt Romanum ſepelire Epiſcopum in præfato Nonantulano monaſterio, ſicut ſuperius prælibati ſumus. ſeptem iam dicto cœnobio diaconi & monachi ſtolidiſſimum conſilium repererunt, dicentes. Quid huic ſancto, & animæ defuncti prodeſt quod tantæ pulchræ veſtes marceſcant terreno humore? Melius certe eſſe, ſi hæc ſancta Eccleſia de illis honorem haberet, idcirco ad hoc venientes nocte omnes in ſimul ad ſepulchrum eius pergamus & lucidis, ac coruſcis veſtibus eum exuamus, & vilioribus veſtibus induamus. Luce igitur diſcedente, & tenebris terram obumbrantibus, omnes ad monumentum euntes, eum cum ſilentio diſſepelierunt, & veſtimenta ei arripuerunt. Et vt lucidius, & apertius hoc ab omnibus credatur, adhuc vnam pulchram planetam, quam craſſantes ei abſtulerunt in noſtro monaſterio habemus. Sed vt animi ſimilium de tali facinore contabeſcant, hoc in verum ſcimus, quia nullus euaſit impunitus. Omnis namque ille funeſtus tumultus, in eodem anno ſuæ vitæ finiuit curſus, niſi tantummodo vnus. Ipſe vero qui ſuperſtitit, in ecſtaſi ereptus, ſanctum Hadrianum vicinum ſancto Silueſtro ſedentem cernit. Qui etiam ſancto Silueſtro de tali iniuria conquerebatur dicens: Domine en monachus tuus audaciſſimus, qui me expoliauit cum ſuis conſortibus. De ſua itaque audacia te deprecor, vt mihi vindictam facias: beatiſſimus vero Silueſter humilibus verbis reſpondens, inquit: Noli mihi hoc frater dicere, ſed vt tuæ voluntati libet eum de ſua ſtultitia ſtude punire: tunc B Hadrianus eum arripiens, ter Paſtorali virga percuſſit, dicens, iſta in mundo oſtende ſigna, quatenus hic te fuiſſe, omnis populus credat. Ibique quendam eiuſdem monaſterij monachum, ad huc in ſchola paruulum manẽtem, in ordine Abbatum oſtendit ſedentem. Mox autem ipſe in ſe quærere quid ſibi eueniret recitabat. Quem vero Abbatiæ honorem habere debebat, ipſe prædicebat, factus autem pœnitens vſque ad vitæ ſuæ marginem omni die ad ſepulturam eius totum pſalterium canebat. Cumque ſancti Silueſtri Eccleſiam omnis populus renouare deſtinauerat, ſancti Hadriani corpus in alio ſepulchro recondere cœperant: vbi vero eius corpus ita cum magna laude mutaretur, quidam eiuſdem Eccleſiæ vicedominus, vnum ex oſſibus eius improuide tangere præſumpſit. Quod ita feruidum eſſe ſenſerat, vt ſe accenſum ignem in manu tenere crediderat. Mox illud deponens, quando manum ſuam exarſam conſpexerat, velociter ad manſionem ſuam perrexerat, & vnam candelam ad imaginem ſuam longam fecerat, & currens ad ſancti Hadriani ſepulturam leniter cum magna deuotione eam obtulerat. Mox autem ex manu ſanus effectus rediit lætus, Hoc quoque multi ſe vidiſſe narrant, qui adhuc mundo reſtant. Videns igitur omnis populus tanta miracula ſummi Dei potentia oſtendere ob illius merita, eum venerari decreuerunt, ac in quantum valebant, eum colebant. Sed cum diuina vltione Nonantulanum caſtrum concrematum fuiſſet, etiam arca in qua ſancti, ac beatiſſimi Hadriani Papæ oſſa iacebant, fuit exarſa; oſſa vero eius cum pannis eius inuolutis in medio ardentis ignis, ita illibata permanſerant vt nequa panniculi particulam ignis tangere præſumpſerat. Et vt hoc ſuggerat fidei augumentum, omnes ſcitote, quod in eiſdem pannis adhuc oſſa eius iacent, ferentia odorem immenſum. Quin etiam lampas, quæ ante eius arcam quotidie ardebat, eodem die ab igne fuit exarſa in terram ceciderat, & tamen Dei voluntas*

teillæſa

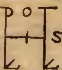
te illæſa permanſerat. Hactenus codex. In Miſſarum ſolemnijs die 8. iulij quo Hadriani feſtiuitas ſolemni ritu in Nonantulana Eccleſia celebratur, hæ Deo preces in collectis ſunduntur: *Omnipotens mitiſſime Deus, qui beatum Hadrianum confeſſorem tuum pontificali, & Apoſtolica dignitate ſublimaſti; quique illi cæleſtis regni ianuam miſericorditer aperuiſti, tribue quæſumus vt eius pijs interceſſionibus, & præſenti vita ſuffragia, & æterna præmia conſequi mereamur*. Sed ad Giſonem Epiſcopum Mutinenſem redeamus, vnde digreſſi ſuimus: hic poſt quam Eccleſiam ſibi creditam bene ſancteq; adminiſtraſſet, valedixit huic mortali ſæculo circa annum Domini 812.

12 ADEODATVS Mutinenſibus ius diuinum dicebat anno 814. in cuius gratiam Ludouicus Imperator omnia priuilegia Mutinenſi Eccleſiæ a ſuis prædeceſſoribus olim indulta rata habuit an. 823. Quod ſane diploma dignum nobis viſum quod hic eaſcriberetur.

In nomine Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. Ludouicus diuina ordināte prouidentia Imperator Auguſtus.

Si petitionibus ſacerdotum, ac ſeruorum Dei ad diuini cultus augmentum, opem accōmodamus, id nobis non ſolum ad ſtabilitatem regni noſtri, verum etiam ad æterna præmia facilius aſſequenda plurimum pertinere confidimus. Idcirco notum fieri volumus omnibus fidelibus ſanctæ Dei Eccleſiæ, ac noſtris præſentibus ſcilicet, & futuris qualiter vir venerabilis Eccleſiæ Mutinenſis Epiſcopus, quia pro ſenectute & infirmitate corporis ad nos peruenire non poterat, miſit quendam presbyterum ſuum nomine Iulianum, per quem nobis ſuggeſſit petendo de rebus ad Eccleſiam ſuam pertinentibus, quas reges Longobardorum propter timorem, & amorem Dei Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſancti Geminiani confeſſoris eius eidem Eccleſiæ vel donauerunt, vel ab alijs datas confirmauerunt vt inſpectis eorum regum præceptis, & confirmationibus eaſdem res, ſiue poſſeſſiones ad eandem Eccleſiam noſtræ auctoritatis præcepto confirmaremus: cuius petitioni quia iuſta, & ratione ſubnixa videbatur, opem libenter accommodare, & aſſenſum præbere nobis placuit. Inſpectis igitur, ac bene lectis prædictorum regum Longobardorum præceptis, vel confirmationibus complacuit nobis donationes, & conceſſiones ſiue confirmationes eorum hoc noſtræ auctoritatis præcepto iuxta petitionem memorati Epiſcopi ad eandem Eccleſiam confirmare, ideſt in primis confirmationem, quam Cunibertus Rex fecit ad Eccleſiam ſancti Geminiani de villa Purcili, ſiue tributum, vel ſubſidiales, atque angarias, quas ſerui eiuſdem ſancti Geminiani ad ipſum caſalem laborandum, & excolendum habuerunt; ſimiliter, & præcipue quod fecit Luitprandus Rex ad ſupraſcriptam Eccleſiam de ſeruis, & alijs rebus ad ius Eccleſiæ ſancti Geminiani pertinentibus, & in fine Saliſtina reſidentibus in villis, quarum vocabula ſunt Gandazetum, Gabellum caſtrum cum ſuis piſtarijs, quod fuit ab antiquo tempore Maſſa ſancti Geminiani, ſuper quibus eſt præceptum Rachiſij Regis nobis oſtenſum, eſt

A ſimiliter & Deſiderij, nec non & præceptum Hildeprandi regis quod fecit ad Eccleſiam ſancti Geminiani propter petitionem Ioannis Epiſcopi de Eccleſia ſancti Petri intra muros Ciuitatis Geminianæ, quæ nunc noua ciuitas vocatur, cum omnibus rebus, atque appenditijs, quæ ad ipſam Eccleſiam pertinent, vel quod ab Epiſcopis iuſte acquiſitum fuerit; ſimiliter & donationem, quam fecit piæ recordationis dominus, & genitor noſter Carolus Imperator petenti Geminiano Mutinæ Epiſcopo de molendino prope ſtratam cum acceſſione, ſiue aquario quod pertinebat ad curtem regis ciuitatis nouæ, nec non & res quas duo Romani homines, Gonderaldus videlicet, & Conſtantinus, & eorum vxores Maria, & Aguita ad
B Eccleſiam ſancti Geminiani donauerunt. Item Oratorium ſancti Apollinaris in Agnano ſitum intra iudiciarium montem Belienſem, ſiue Oratorium ſancti Donnini conſtructum prope Cluſiam ſuper flumen Nicvven, nec non & oliueta iuxta muros caſtri Mombelienſis poſita, & ad Eccleſiam eandem pertinentia. Has res iam enarratæ Mutinæ Eccleſię vel ſancti Geminiani iuxta petitionem prædicti viri venerabilis, & oratoris noſtri Deuſdedit Epiſcopi, quas reges vel donauerunt, vel confirmauerunt, ſiue alij deuoti, ac Deum timentes homines ad eandem Eccleſiam ſolemni donatione contulerunt, & modo in eiuſdem Eccleſiæ iure tenentur, vel
C inde iniuſte, ac violenter abſtracta erunt, hoc noſtræ auctoritatis præcepto ad eandem Eccleſiam confirmare placuit. Quapropter præcipimus atque iubemus, vt nullus iudex publicus vel comes, vel Gaſtaldus, ſiue qualibet poteſtate prædita perſona memoratum Epiſcopum, vel ſucceſſores eius, atque Eccleſiam ſancti Geminiani de ſupradictis rebus, & poſſeſſionibus, quas ſupranominati reges ad eandem Eccleſiam confirmauerunt, & nos hac noſtra auctoritate cōfirmamus inquietare aut iniuſte pulſare, aut aliquid ex ijs contra iuris ordinem abſtrahere, alienare, aut eis calumniam ingerere præſumat, ſed liceat eas memoratæ Eccleſiæ, & rectoribus eiuſdem ſub noſtra ſucceſſorumque noſtrorum defenſione quieto ordine tenere ac poſſidere abſque cuiuſlibet, ſicut iam diximus, iniuſta contrarietate.
D conceſſimus & hoc priuilegium memoratæ Eccleſiæ, vt ſi poſt deceſſionem Epiſcoporum ipſius ſedis talis in clero inuentus fuerit, qui ſecundum canones Epiſcopatus honorem & officium habere poſſit, licentiam habeant eligendi inter ſe. Et vt hæc auctoritas firmior habeatur, & noſtris ac futuris temporibus Domino protegente valeat incorrupta manere, manu propria ſuſcripſimus & eam de annulo noſtro ſigillari iuſſimus, violatorem duabus libris auri condemnantes.

Signum Ludouici S *Sereniſs. Imperat.*

Durandus diaconus ad vicem Fridegili recognoui.

Dat. ſexta idus februarij anno Chriſto propitio. nono Imperij domini Ludouici pijſſimi Auguſti, indictione prima. Actum Aquiſgrani Palatio regis in Dei nomine feliciter. Amen.

Hic Epiſcopus tempore Ludouici Pij, & Lotharij regum donauit plebem in Siculo, quæ dicitur ſancti Petri, Leoni Archipresbytero ſuo conſentiente clero vt ex publico conſtat documento in tabulario Eccleſiæ Mutinenſis, poſtremo vitam cum morte commutauit, & in ſua Eccleſia ſepultus fuit.

13 IONAS Mutinenſi Eccleſiæ præſidebat anno 850. quo ipſo anno Presbytero Arimberto conceſsit Eccleſiam ſancti Ioánis Baptiſtæ ac ſanctæ Sophiæ cum pertinentijs ſuis in villa Baioaria, ſcriptis quibuſdam conditionibus, ac obſequij legibus.

14 HERNIDVS eandem ſedem tenebat anno 861. Hic ad inſtar ſuorum prædeceſſorum a Ludouico II. Imperatore priuilegium quoddam, cæterorumque confirmationem impetrauit.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti Dei æterni. Ludouicus gratia Dei Imperator Auguſtus.

Omnibus Epiſcopis, Abbatibus, Ducibus, comitibus, gaſtaldis, & ſiue miſsis diſcurrentibus, & futuris. Maximum Regni in hoc augeſe credimus momentum, ſi petitionibus ſacerdotum, in quo noſtris auribus fuerunt prolatæ, libenti animo obtemperamus, atque ad effectum perducimus. Quapropter nouerit ſolertia veſtra qualiter nos ad petitionem venerabilis viri Hernidi ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ Epiſcopi, quæ eſt conſtructa in honorem pretioſiſsimi confeſſoris Chriſti Geminiani Antiſtitis ipſius Eccleſiæ, tale circa ipſum ſanctum locum conceſsiſſe beneficium, vt in monaſteria, & xenodochia, ſeu Eccleſias Baptiſmales, vel reliquas poſſeſſiones, quæ ad ipſum Epiſcopatum aſpiciunt, tam de datis Regum, quam Reginarum, ſeu reliquorum Deum timentium hominum, vnde moderno tempore ipſa Caſa Dei recte inueſtita eſt, aut quod Diuina pietas ibi multiplicare voluerit, nullus Iudex publicus ad cauſas audiendas vel freda vndique exigenda, ſeu manſiones, aut paratas faciendum, nec non fideiuſsiones tollendum, neque homines ipſius Epiſcopatus diſtringendum, nec vllas rehdibitiones publicas requirendum, iudiciaria poteſtas ibidem quoquam tempore ingredi nec exacta penitus præſumat Propterea hanc Immunitatem conſcribere iuſſimus, per quam ſpetialiter decernimus ordinandum, vt nullus quilibet de vobis, neque de iunioribus veſtris amodo, & deinceps, vt diximus, in monaſteria, vel xenodochia, ſeu Eccleſias Baptiſmales; vel reliquas poſſeſsiones, quæ ad ipſum Epiſcopatum, vt diximus, de datione Regum, aut Reginarum, ſeu reliquorum Deum timentium hominum aſpiciunt, nullus iudex publicus ad cauſas audiendum, vel freda vndique exigendum, ſeu manſiones, aut paratas faciendum, nec fideiuſsiones tollendum, nec vllas redhibitiones publicas requirendum, vel exactandum iudiciaria poteſtas ibidem quoquam tempore ingredi, nec exactare penitus præſumat; ſed ſub immunitatis nomine cum omni freda conceſſa valeat, omnique tempore Rectores ipſius Epiſcopatus hominesque eorum quiete viuere, & reſidere. Et vt hæc noſtra auctoritas firmior permaneat, vel diuturnis temporibus conſeruetur, manu propria ſubter firmauimus, & de annulo noſtro roborari iuſsimus; quod ſiquis violare præſumpſerit, ſciat ſe libras quadraginta auri optimi medietatem eidem Eccleſiæ, & medietatem Palatio noſtro compoſiturum.

Signum Domini Ludouici pijſſimi Auguſti.

Adelbertus cancellarius recognoui.

Datum decimo tertio Kal. octob. anno Chriſto propitio, Imperij domini Ludouici pijſsimi Auguſti vndecima.

Actum Parmæ ciuitate in Dei nomine feliciter. Amen.

15 LEODOINDVS eiuſdem ciuitatis Epiſcopus, Romanæ ſynodo interfuit anno 876. Qui & ipſe etiam confirmationem omnium priuilegiorum Mutinenſi Eccleſiæ antea indultorum à Vidone Imperatore obtinuit anno 892. vt ex ſequenti diplomate perſpici poteſt.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti Dei æterni.

Vido diuina ordinante prouidentia Imperator Auguſtus. Cum locis diuino cultui mancipatis ob diuinæ ſeruitutis amorem opem congruam ferimus, & Regum morem decenter implemus, & id nobis profuturum ad æternæ retributionis præmia capeſſenda veraciter credimus. Notum igitur eſſe volumus cunctis fidelibus ſanctæ Dei Eccleſiæ, noſtriſque præſentibus, & futuris, quia adiens per Manfredum comitem ſacri Palatij ſerenitatem Culminis noſtri vir venerabilis Leodoindus ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ Epiſcopus, quæ eſt conſtructa in honorem ſancti Geminiani confeſsoris Chriſti, & Epiſcopi, obtulit obtutibus noſtris prædeceſſorum noſtrorum Regum auctoritates, & confirmationes, in quibus continebatur, qualiter prædicti Reges anteceſſores noſtri per communes auctoritates, ſiue donationes ob remedium animarum ſuarum omnes res donarunt prædictæ ſedi tam monaſteria, quam xenodochia, ſeu Eccleſias Baptiſmales, vel reliquas poſſeſſiones, ex munificentia regum, vel ducum, quam ea, quæ per donationes comitum, ſeu quorumlibet Deum timētium hominum, vel ea quæ per emptionem, vel quemlibet contractum ad eamdem Eccleſiam peruenerunt, aut in antea Dominus ibidem augere voluiſſet firmum, & ſtabilem permanerent, & deprecatus eſt excellentiam culminis noſtri, vt non ſolum hoc noſtræ auctoritatis præcepto confirmaremus, verum etiam prædictam ſedem ſub noſtra conſtitueremus defenſione. Cuius petitionibus fauentes moremque prædeceſſorum Regum ſequentes, hos noſtræ auctoritatis apices fieri iuſsimus, per quos omnes res prædictæ Eccleſiæ in perpetuum confirmamus, pariterque etiam deprecatione ſua apud noſtram clementiam obtinuit, vt quicquid negligenter ſerui, aut chartularij, vel pertinentes ad eandem ſanctam ſedem commiſerunt temporibus an-

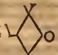
teceſſo-

teceſſorum ſuorum prædeceſſorum Epiſcoporum nullam omnino inquietudinem prædictus Epiſcopus ſuis temporibus, nec aduocatus Eccleſiæ patiatur. Similiter & petit, vt omnes res, quas anteceſſores ſui in eadem Eccleſia acquiſierunt, & iure ipſius tenuerunt, præſato Præſuli, vel ſucceſſoribus eius abſque cuiuslibet inquietudine, vel diminutione quieto ordine liceat poſsidere, inſuper etiam pro remedio animæ noſtræ eidem concedimus Eccleſiæ, vt ſicut res noſtræ proprietatis in quibuslibet locis per inquiſitionem maniſeſtautur, ita res prædictæ Eccleſiæ per idoneos & veraces homines inquirantur, & ad pleniſsimam vſque deducantur iuſtitiam tam noſtris, quam etiam ſucceſſorum noſtrorum temporibus. Nec non etiam concedimus eidem Eccleſiæ, vt deinceps ſerui, aut chartularij pertinentes ad eandem Eccleſiam nullum cenſum noſtræ parti, aut publico miniſteriali perſoluant, ſed liceat ei quieto ordine viuere, & ipſi ſuæ Eccleſiæ deſeruire, nullusque Iudex publicus, aut quilibet ſuperioris, aut inferioris ordinis Reipublicæ procurator ad cauſas iudiciario ordine audiendas, in monaſteria, xenodochia, aut Eccleſias Baptiſmales reſideat, & homines tam clericos, quam & laicos, villas, vel agros, ſeu reliquas poſſeſsiones, quas moderno tempore in diuerſis locis, aut territorijs noſtræ poteſtatis iuſte, & legaliter quieto ordine tenet ad freda, vel tributa exigenda aut manſiones, aut paratas faciendas, aut fideiuſſores tollendos, aut homines ipſius Eccleſiæ tam ingenuos, quam etiam ſeruos ſuper terram ipſius commorantes diſtringendos, pignorandos, nec in hoſtem ducendos nec ire cogendos, nec ad vllas redhibitiones, aut illicitas occaſiones requirendos, quibus in aliquo eadem Eccleſia, ſibique ſubiecti aliquod iniuſte patiantur incommodum, noſtris, futuriſque temporibus quiſquam tam temerarius exiſtat, quod id . . . . illicito ſibi poteſtatem attribuere audeat; concedimus etiam eidem ſanctæ Mutinenſi Eccleſiæ, ſicut ei ab antiquis anteceſſoribus noſtris Regibus, loca, in quibus ciuitas prædicta conſtructa fuerat, per firmitatis ſuæ auctoritatem conceſsa ſunt, ita vt auctoritatis noſtræ præcepto firma, & ſtabilia manean cum cancellarijs, quos perpetua, & iugi conſuetudine temporibus anteceſſorum Epiſcoporum prædicta Eccleſia de clericis ſui ordinis adſcribendos ſuæ poteſtati libellos, & prædecarios habuit, & concedimus ei vias, pontes portas, & quicquid antiquo iure incolumitati de his regiæ auctoritati per procuratores reipublicæ ſoluebatur: item vt vbicunque vias, pontes, portas in ſua terra habuerit, veſtro iure, liberam capiendi debitum ex eis cenſum habeat poteſtatem, & liceat ei foſſata cauare, molendina conſtruere, portas erigere, & ſuper vnum milliarium in circuitu Eccleſiæ ciuitatis circumquaque firmare ad ſaluandam, & muniendam ipſam ſanctam Eccleſiam, ſuamque conſtitutam canonicam, & aquam aperire, & claudere abſque vlla publica contradictione, liceatque memorato Præſuli ſuiſque ſucceſſoribus cum omnibus ſibi ſubiectis rebus, vel domibus ad ſe aſpicientibus,

A vel pertinentibus ſub tuitionis noſtræ defenſione quieto ordine degere, atque pro incolumitate noſtra, totiuſque Imperij ab eo nobis conceſsi, vna cum clero, & populo ſibi ſubiecto Dei immenſam clementiam iugiter exorare; contulit etiam prędictæ Eccleſiæ noſtra Imperialis exorata clementia, vt ſi conſpiratio populi maleuola ad tollendas res Eccleſiæ per vadia fuerit confirmata, vt teſtimonia, & aduocationem ad iuſtitiã capiendam Eccleſia inuenire non valeat, & ea hoc adminiſtratores ſancti loci ſe reclamauerint, quod propter eiuſmodi cauſam iuſtitiam Eccleſia habere non poſsit, ſi conſpiratorum adunata collectio commiſſum ſcelus negare atque per ſancta purgare, voluerit, liceat per ſuſpiciones falſi-

B tatis Eccleſiæ adminiſtratoribus, ſi ita voluerint, per pugnam Eccleſiæ alicuius hominis liberæ rem diuinis legibus, & mundanis prohibitam approbare ſicque in omnibus rerum Eccleſiarum cauſis quibuſcumque legali diſceptatione tantum exorata fuerit, vt pugna aut teſtibus dirimatur, & pars Eccleſiaſtica ſuſpecta teſtimonia aduerſæ partis pro prædicta conſpiratione, & periurio dubitando habuerit, ſi fidens de iuſtitia rectitudinis, pugnam elegerit, quod ſibi eliget, hoc ei per hoc noſtræ firmitatis præceptum ad opponendum ſuam iuſtitiam noſtra principali clementia conſentimus. Si quis vero contra hanc præceptionem auctoritatis noſtræ auſu temerario ire tentauerit, ſciat ſe compoſiturum auri libras triginta,

C medietatem Palatio noſtro, & medietatem eidem Eccleſiæ. Et vt hæc auctoritas, futuriſque temporibus Deo protegente valeat inconuulſa manere, manu propria ſubter firmauimus, & annuli noſtri impreſſione ſignari iuſsimus.

Signum D. Vidonis *Sereniſſ. Imperat.*

Gefredus notarius ad vicem Nalbonei Archicancellarij recognoui.

D *Datum decimo Kal. decembris indictione decima, anno incarnationis Dominicæ 892. regnante domino Vidone in Italia, anno Regni eius quarto, Imperij primo.*

Actum Lignaco villa in Dei nomine feliciter.

Amen.

Ipſe etiam quartam partem bonorum ſuæ Eccleſiæ clericali capitulo dono dedit, quam donationem ab Vgone, Lothairoque regibus curauit confirmandam.

In nomine ſanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis.

Vgo, & Lotharius gratia Dei Reges. Si pro mercede æternę retributionis ſacerdotum curam, & ſolicitudinem gerimus, non ſolum ad hanc vitam tráſitoriam ſed etiam ad æternam nobis profuturum eſſe liquido credimus. Idcirco notum eſſe volumus omnibus fidelibus ſanctæ Dei Eccleſiæ, noſtriſque ſcilicet præſentibus

tibus, & futuris; quoniam ſacræ Canonicæ congregatio Mutinenſis Eccleſiæ detulit nobis priuilegia quædam, in quibus exaratum, & ſcriptum fuit, quomodo quidam Geminianus, & Leodoindus Epiſcopi conceſſere ei quartam portionem de omnibus rebus ad ſupraſcriptam ſedem pertinentibus, ideſt tam domibus, quam de cæteris ædificijs, terris cultis, & incultis agris, vineis, paſcuis, ſyluis glandiferis, vel etiam cæteris ſyluis, aquis, aquarumque decurſibus, mobilibus, & immobilibus, & omnibus adiacentijs ſuis inſuper etiam adiunctum fuit, qualiter conceſſum fuit eis quicquid . . . diaconus per libellum, & emphyteuſim de iure præfatæ Eccleſiæ habuit, ſed ob firmitatis gratiam noſtram deprecati ſunt clementiam, vt præceptum manſuetudinis noſtræ vniuerſis rebus illorum, ſicut in illorum priuilegijs continetur, recipere mererentur. Nos autem ob amorem Domini noſtri Ieſu Chriſti petitionibus illorum, inquantum iuſte, & legaliter poſſumus, ſatisfacientes iuſsimus eis hos regales apices fieri, atque conſcribi, per quos decernimus, atque iubemus, vt nullus Iudex publicus, aut aliqua oppoſita perſona, aut etiam Epiſcopus, vel comes, liber, vel ſeruus in eorum rebus, vel locis aliquid inuadere, aut in aliquo calumniari iniuſte audeat, ſed liceat eis quiete, & cum ſumma ſaluatione omnia eorum poſſidere, ſicut in eorum priuilegijs continetur, ſimiliter autem ſancimus, & conſtituimus, vt quicquid modo habet proprietatis bonorum per hominum donationes, vel legales offerſiones, & quicquid ipſi canonici de iam dicta Eccleſia per paginam ſcripturæ habent ad cenſum reddendum, vel de monaſterijs, aut inantea legaliter habere potuerint, omnia ſub noſtræ tuitionis Mundualdo quieto, atque pacifico ordine habeant, atque poſſideant, nullo vnquam eis aliquam iniuriam, vel moleſtiam inferente, ſed liceat eos quiete viuere, vt libentius, & ſecurius Deo in diuinis laudibus vacent, & pro nobis, & omni ſtabilitate Regni noſtri aſsiduis precibus vberius exorare valeant. Si quis autem eis calumnioſus, vel inuaſor in illorum rebus, domibus, maſſariis, vel locis fuerit, vel aliquid eis intulerit, quod ſacris legibus obuiauerit, centum quinquaginta libras auri optimi reſtituat, medietatem Palatio noſtro, & medietatem prædictis canonicis qui ibi pro tempore Deo ſeruierint, & vt hæc noſtra auctoritas perpetuis temporibus inuiolata manere valeat, manibus proprijs ſubter firmauimus, & annulo noſtro ſigillari iuſsimus.

Signa Sereniſſimorum Vgonis, & Lotharij Regum.

Petrus Cancellarius, ad vicem Gerlarij Abbatis, & Archicancellarij recognoui.

Datum decimo Kalen. octobris, anno Dominicæ Incarnationis 934. *Regni autem domini Vgonis inuictiſſimi Regis octauo, & domini Lotharij item Regis tertio indictione ſeptima.*

Actum in Prato Paludis feliciter Amen.

16 GAMENVLPHVS Leodoindo ſucceſſit anno 898. Hic breuiſsimus Pontifex fuit, rametſi antequam decederet, a Lamberto Imperatore ac deinceps a Berengario Rege Mu-

A tinenſis Eccleſiæ priuilegia obtinuit confirmata.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Lambertus Diuina fauente clementia Imperator Auguſtus. Dum locis diuino cultui mancipatis ob intimæ ſeruitutis amorem opem congruam ferimus, & Regum morem decenter implemus, & apud Deum profuturum nobis non diffidimus. Igitur omnium fidelium ſanctæ Dei Eccleſiæ noſtrorumque præſentium ſcilicet, ac futurorum nouerit induſtria, qualiter interuentu Amolorij venerabilis Epiſcopi noſtri Archicancellarij ſuggeſsit noſtræ Celſitudini Gamenulphus ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ Epiſcopus, quatenus auctoritatis noſtræ præcepto confirmaremus cuncta munimina, atque poſſeſsiones

B iuſte, & legaliter ad eandem Eccleſiam pertinentes, cuius precibus aſſenſum præbentes addimus, & terram illam in loco Ganazeti quam prædeceſſores noſtri donauerint, omnia monaſteria, xenodochia, Eccleſias Baptiſmales cum omnibus ſuis pertinentijs ad ſupraſcriptam Eccleſiam ſtabilimus perpetuo roborare, eam recipientes ſub noſtræ tuitionis Mundualdo; concedimus etiam, vt iuxta morem aliarum Eccleſiarum res prædictæ Eccleſiæ per idoneos homines & veraces omni tempore inquirantur, & ad pleniſsimam vſque deducantur iuſtitiam, nec non etiam condonamus eidem Eccleſiæ, vt deinceps ſerui, & chartularij ad eandem Eccleſiam iuſte pertinentes nullum cenſum publicæ parti perſol-

C uant, ſed liceat eis quieto ordine viuere, & ipſi ſuæ Eccleſiæ deſeruire nulluſque comes, aut Iudex publicus, vel quislibet reipublicæ procurator ad cauſas Iudicario more audiendas in monaſterijs, xenodochijs aut Eccleſijs Baptiſmalibus reſideat, & homines tam clericos, quam etiam laicos, villas, & agros, ſeu reliquas poſſeſsiones, quas moderno tempore in diuerſis locis, aut territorijs noſtræ poteſtatis iuſte, & legaliter quieto ordine pars ipſius Eccleſiæ tenet, ad freda, vel tributa exigenda, aut manſiones, aut paratas faciendas, aut fideiuſſores tollendos, aut homines ipſius Eccleſiæ tam ingenuos, quam ſeruos ſuper terram ipſius commorantes, diſtringendos, pignorandos, nec in hoſtem ducendos, nec ire cogendos, nec vllas redhibitiones, aut illicitas oc-

D caſiones requirendos, quibus in aliquo eadem Eccleſia, ſibique ſubiecti alias iniuſtè patiantur incommodum, quiſquam temerarius exiſtat, ſancimus etiam prætaxatæ Eccleſiæ iuxta anteceſſorum noſtrorum decreta, loca, in quibus prædicta ciuitas constructa eſt, hoc noſtræ auctoritatis præcepto ſtabilia maneant cum cancellarijs, quas priſca conſuetudo præfatæ Eccleſiæ de clericis ſui ordinis adſcribendos ſuæ poteſtatis libellos, & pothecarios habeat, vias quoque pontes, & quicquid antiquo iure eidem ciuitati, ac curatoribus reipublicæ ſoluebatur, ideſt vbicunque vias, pontes in ea terra habuerit, verum iure liberum capiendi debitum ex eis cenſum habeat poteſtatem, & liceat ei foſſata cauare, molendina conſtruere, portas erigere, & ſuper duo milliaria in circuitu Eccleſiæ ciuitatis circumquaque firmare ad ſaluandam, & muniendam ipſam ſan-

ctam

ctam Eccleſiam ſuamque conſtitutam canonicam, & aquam aperire, & claudere abſque vlla publica contradictione, & ſub noſtrę tuitionis defenſione idem Præſul in ſuis omnibus permanens pro nobis omnipotentem Deum valeat exorare, ſi vero inter commorantes firmata fuerint teſtimonia ad res eiuſdem Eccleſiæ rapiendas, & pars præfatę Eccleſiæ reclamauerit, quod pro huiuſmodi cauſa iuſtitiam habere non poſſit, ſi negare hoc, aut ſacramento purgari noluerint, adminiſtratoribus Eccleſiæ liceat pugna, aut teſtibus, ſi tamen voluerint approbare, ne ſub hac occaſione damnum Eccleſia incurrat, ſi quis autem hanc præceptionis noſtræ auctoritatem temerarius infringere tentauerit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras triginta, medietatem Palatio noſtro, & medietatem ſupradictæ Eccleſię. Et vt quoque verius credatur, & diligentius ab omnibus obſeruetur, manu propria ſubſignauimus, noſtroque annulo iuſſimus inſigniri.

Signum Domini Lamberti Imperatoris pijſſimi Augusti.

Andreas notarius ad vicem Amolorij Archicancellarij recognoui.

Datum anno incarnationis Domini 898. Domini quoque Lamberti pijſſimi Imperatoris ſeptimo, pridie Kalen. octobris, indict. ſecunda.

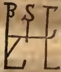
Actum Marinco in nemore in Dei nomine feliciter. Amen.

Berengarij priuilegium eiſdem omnino eſt verbis exſcriptum. Datum ſept. id. decemb. an. incarnationis dominicæ 898. anno regni domini Berengarij glorioſiſsimi regis vndecimo, indictione ſecunda. Actum Bononiæ ciuitate in Dei nomine feliciter Amen.

17 GOTHIFREDVS temporibus Berengarij, hoc eſt anno 902. Mutinenſis Antiſtes fuit, ab eodemque rege priuilegijs eſt exornatus.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti. Berengarius Diuina fauente clementia Rex.

Dum locis diuino cultui mancipatis ob diuinæ ſeruitutis amorem opem congruam ferimus, & regum morem decenter implemus, & apud Dominum profuturum nobis non diffidimus. Igitur omnium fidelium ſanctæ Dei Eccleſiæ, noſtrorumque, præſentium ſcilicet, & futurorum nouerit induſtria, qualiter interuentu Reginalphi Epiſcopi, nec non & ſacri palatij noſtri Archicapellani adijt Celſitudinem noſtram Gothifredus ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ Epiſcopus, quatenus ob mercedis noſtræ augumentum quandam terram iuris regni noſtri ſitam in loco qui dicitur Quarantula, hactenus pertinentem de comitatu Regienſi ſimul cum piſcaria, quæ ſimili modo dicitur Quarantula vna cum campo, qui vocatur Lunada ſimul cum Vara, & Banni, & alia camparia ad eandem piſcariam pertinentia cum omnibus earum adiacentijs, & pertinentijs, ripis, aquis, paludibus, cum pontibus, qui vocantur Gardinacula Montiana cum ripatico intrante flumen, quod dicitur Bondino, ex vtraque parte ad pedes duodecim cum omni diſtrictu ibidem legaliter pertinente, concederemus prænotatæ ſanctæ Mutinenſi Eccleſiæ, eiuſdemque rectoribus per hoc noſtræ Imperialis auctoritatis præceptum in proprietatem, quorum petitionibus libenter aſſenſum præbentes hoc ſerenitatis noſtræ præceptum fieri decernimus, per quod prænominatæ ſanctæ Mutinenſi Eccleſiæ in honorem ſancti Geminiani dicatæ eiuſdemque rectoribus eandem terram iuris regni noſtri ſitam in loco, qui dicitur Quarantula, hactenus pertinentem de comitatu Regienſi ſimul cum piſcaria, quæ ſimiliter Quarantula vocatur vna cum campo Lunada, Vara, & Banni, & Gardinacula, & alia camparia ad eandem piſcariam pertinentia cum omnibus eorum adiacentijs, & pertinentijs, ripis, aquis, paludibus cum pontibus, qui vocantur Gardinacula Montiana, cum ripatico intrante flumen, quod dicitur Bondino, ex vtraque parte ad pedes duodecim cum omni diſtrictu ibidem quocunque legaliter pertinente, videlicet terris, vineis, ſyluis, pratis, paſcuis campis, ripis, rupinis, piſcarijs, paludibus, molendinis, aquarumque decurſibus, vel quicquid in eis dici, vel nominari poteſt totum, & ad integrum præſcriptæ Eccleſiæ Mutinenſi in honorem beati Geminiani confeſſoris Chriſti dicatæ, eiuſdemque rectoribus concedimus per hoc noſtræ Imperialis auctoritatis præceptum perpetualiter poſſidendum abſque vllius contradictione, vt habeat, teneat, poſsideat, & faciat exinde quicquid iuſtum, & congruum ei videbitur. Si quis autem contrarius vel temerarius contra hoc noſtræ auctoritatis præceptũ in aliquo violare, ac rumpere tentauerit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras ſexaginta, medietatem cameræ Palatij noſtri, & medietatem rectoribus eiuſdem ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ in honorem ſancti Geminiani dicatæ. Et vt verius habeatur, & diligentius ab omnibus obſeruetur, manu propria roborantes, annuli noſtri impreſsione inſigniri iuſſimus.

Signum Domini *Berengarij Glorioſiſsimi Regis.*

Ambroſius ad vicem Ardingi Archicancellarij recognoui.

Datum ſeptimo idus auguſti, anno incarnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti 902. anno vero regni domini Berengarij Glorioſiſsimi Regis decimaquinto indictione quinta.

Actum in ciuitate Papiæ in Dei nomine feliciter. Amen.

Retulit documentum in ſuo catalogo Silingardus addiditq; de Gothifredo. *Hic Epiſcopus de anno 903. cum Vngari deuaſtata Italia, agrum Mutinenſem depopulati eſſent ingreſſi ciuitatem, quam inuenerunt immunitam, eo quod ciues vna cum Gothifredo eorum Epiſcopo barbariem Scytharum per horreſcẽtes eam reliquiſſent, dum deprædationi Eccleſiæ diuo*

Gemi-

Geminiano dicata ſe accingerent, repentina capitis, & oculorum vertigine correpti, quod ſcelus attentabant perficere non potuerunt, quod interpoſitioni & patrocinio diui Geminiani ciuitas ipſa retulit, vt etiam in vita dicti noſtri patroni ſupra diximus; de an. vero ſequenti 904. Berengarius Rex, vt aliqua ex parte reſarciret damnum per Vngaros eidem Eccleſiæ factum ad interceſsionem, & preces Petri Regienſis Epiſcopi eidem Gothifredo aliud priuilegium ſimile ſuperiori renouando conceſsit. In nomine Domini, &c. Berengarius &c. Datum eſt Kal. iulij anno Incarnationis Dominicæ 904. anno vero Berengarij ſereniſsimi Regis decimoſeptimo, indictione ſeptima. Actum in vrbe Ticini in Chriſti nomine Amen. *Eodem anno 904. idem Berengarius interceſsione Petri Epiſcopi Regienſis conceſſit eidem Gothifredo Epiſcopo, vt in quodam ſuo caſtro, quod de nouo ædificauerat iuxta ciuitatem Mutinæ, poſsit mercatum facere & publicum cenſum habere, nec aliquis iudex poſsit in eo iuriſdictionem exercere.* Tenor autem dicti priuilegij eſt huiuſmodi.

In nomine Domini Dei æterni.

Berengarius diuina fauente clementia Rex. Si ſacris, & venerabilibus locis Regalis pietas ea impertiri, & concedere ſtudet, quibus Eccleſiæ Dei augumentari, & a preſſuris mundari, alleuarique poſsint, credimus id ad noſtræ ſalutis augumentum proculdubio profuturum. Nouerit igitur omnium ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelium, noſtrorumque præſentium ſcilicet, & futurorum ſolertia, interuentu, & petitione Petri Reuerendi ſanctæ Regienſis Eccleſiæ Epiſcopi atque Gothifredi ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ Præſulis Caſtellum iuxta ciuitatem nouam in territorio Mutinenſi ab eodem Gothifredo venerando Epiſcopo a fundamentis erectum, quod ipſe proprijs ſuis rebus acquiſitum præfatæ ſanctæ Mutinenſi Eccleſiæ ſanctoque Geminiano contulit, & conceſsit habendum per hoc noſtræ conceſsionis præceptum prælibatæ ſanctæ Mutinenſi Eccleſiæ, ſanctoque Geminiano, cuius ſacri corporis gleba in eodem Mutinenſi Epiſcopio requieſcit, cum omni ædificio, atque ſtructura pura voluntate donaſſe, nos hunc confirmaſſe habendum, eo ſcilicet ordine, vt nullus dux, comes, vicecomes, ſcutarius, nulluſque reipublicæ miniſter, ſeu quælibet parua, magnaque perſona publico miniſterio fungens in iam dicta firmitate, atque caſtello poteſtatem vllam exercere, aut quicquam, quod dici, vel nominari per alium poteſt vllo in tempore vindicare præſumat, ſed remota omnium poteſtate temeraria publicæ partis pars iam dictæ Mutinenſis Eccleſiæ, & Epiſcopi, qui pro tempore inibi fuerit, præfatum caſtellum cum omni integritate ſua, totius poteſtatis inquietudine . . . . videlicet teneat, poſſideat, & libera poteſtate ea eo ita agat, tamquam de alijs Eccleſiaſticis rebus legitima, ac canonica cenſura dictat agendum abſque contradictione, vel moleſtatione cuiuſque, & ſi fortaſſe præfatus Gothifredus Reuerendus Epiſcopus, aut quilibet ſucceſſorum eiusaliquando inibi mercatum conſtituerit, atque collegerit, quicquid regiæ, aut publicæ parti de mercato pertinere videtur, per hoc noſtræ inſcriptionis ſtatutũ parti ipſius Eccleſiæ cõcedimus vindicandũ, omni publica contradictione remota, contra quod noſtræ inſtitutionis præceptum ſi quis inſurgere quandoque tentauerit, ſciat ſe compoſiturum libras auri optimi centum, medietatem cameræ Palatij noſtri, & medietatem præfato Gothifredo ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus. Quod vt verius credatur, diligentiuſque obſeruetur, hic ſubter corroborantes annuli noſtri impreſsione iuſsimus inſigniri.

Signum domini Berengarij ſereniſsimi Regis.

Ambroſius cancellarius ad vicem domini Ardinghi Archicancellarij recognoui.

Datum decimo octauo Kal. iulij anno incarnationis Dominicæ 904. Domini vero Berengarij Regis decimoſeptimo, indictione ſeptima.

Actum Villa.

18 VIDO Mutinenſis Epiſcopus. Hic ille eſt, qui anno 946. deſerto Vgone Rege defecit ad Berengarium, vt prædiuite Nonantulana Abbatia ea eius fauore potiretur, quam ab Othone deinde illam impetrauit Papię an. 963. ab Adeleida Auguſta ad id largiendum exoratus. Anno vero 947. a Lothario Vgonis Regis filio Salinas ea priuilegio obtinuit, quæ quondam ditionis fuerant Vitalianæ, ſub datum Papiæ 7. idus octobris.

In nomine Domini Dei æterni.

Lotharius diuina fauente clementia Rex. Si iuſtis noſtrorum fidelium petitionibus aſſenſum præbemus, promptiores eos in noſtri obſequio fore minime dubitamus. Quocirca omnium fidelium ſanctæ Dei Eccleſiæ, noſtrorumque præſentium ſcilicet, ac futurorum deuotio nouerit, qualiter interuentu, ac petitione Adalardi Epiſcopi, atque Vgonis cancellarij dilectorum noſtrorum fidelium, per hoc noſtrum præceptum, prout iuſte, & legaliter poſſumus concedimus, donamus, atque largimur Vidoni Mutinenſi Epiſcopo, dilectoque fideli noſtro res iuris noſtri poſitas in Comaclenſi comitatu, quæ fuerunt iuris quondam Vitalianæ relictæ quondam Ioannis Archidiaconi, ſcilicet manſionem, & curtem, & ſalinas, & quicquid illius iuris fuit, & proprietario ordine diebus vitæ ſuæ poſſedit. Prædictas res igitur iuris noſtri in Comaclenſibus finibus poſitas, ſicut fuerunt iuris quondam Vitalianæ a noſtro iure, & dominio in præfati Vidonis venerabilis Epiſcopi ius, & dominium omnino transfundimus, & delegamus, vt habeat teneat firmiterque poſsideat, ipſique ſui heredes habeantque poteſtatem tenendi, donandi, vendendi, commutandi per omnia iudicandi, & quicquid decreuerit eorum animus faciendi, omnium hominum contradictione remota. Si quis igitur huius noſtri præcepti violator extiterit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras centum medietatem cameræ noſtræ, & medietatem prælibato Vidoni Mutinenſi venerabili Epiſcopo, dilectoque fideli noſtro, ſuiſque hæredibus. Quod vt verius credatur, diligentiuſque ab omnibus obſeruetur, manu propria noſtra roborantes, annulo noſtro ſubter inſigniri iuſsimus.

Signum

Signum domini Lotharij pijſſimi Regis.

Adelricus Leuita, & cancellarius ad vicem domini Bruninchi Epiſcopi, & archicancellarij recognoui.

Datum ſeptimo idus octobris, anno Dominicæ Incarnationis 947. regni vero domini Lotharij sereniſſimi Regis decimoſeptimo indictione ſeptima.

Actum in ciuitate Papiæ feliciter. Amen.

Idem anno 950. Odelberto marchione, Manfredoque comite deprecantibus, Mutinenſi Eccleſiæ Berengarius totum territorium oppidi, quod Aueretum, ſiue Rouereturn, ſeu Ciuitatem nouam vocabant.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Berengarius, & Adelbertus, diuina fauente clementia Reges. Si ſanctis venerabilibus locis digna conferimus munera, animæ noſtræ proficuum eſſe minime ambigimus. Quocirca omnium fidelium ſanctæ Dei Eccleſiæ, noſtrorumque præſentium ſcilicet, & futurorum comperiat vniuerſitas, qualiter pro Dei amore, animæque noſtræ remedio, atque interuentu, ac petitione Odelberti Marchionis, atque Magniſredi comitis dilectorum noſtrorum fidelium hanc noſtri præcepti auctoritatem, prout iuſte, & legaliter poſſumus concedimus, donamus, atque largimur, & offerimus Eccleſiæ beati Geminiani Mutinenſis Epiſcopi, cui præeſt vir venerabilis Vido Epiſcopus, noſterque dilectus fidelis, omnem diſtrictum ab caſtris quod Aueretum nominatur, vel Rouereto, ſiue ciuitas noua, vel Iſabardum, Toleneum quoque, & curaturam, & redhibitionem ipſius Ripariæ, & ligaturam nauium, & quicquid pars publica inibi habere, & exigere poteſt vſq; in fluuio Padi, tam infra aquam quam extra prædicta caſtra ſuperius nominata, & præter de Bondino, vbi piſcaria dicitur, quod ius ſancti Syluestri eſſe videtur, quatenus prætaxatus Præſul Vido ipſius Eccleſiæ Vicarius, ſuique ſucceſſores ad poteſtatem eiuſdem Eccleſiæ habeant, in perpetuumque teneant, firmiterque poſſideant. Præcipientes itaque iubemus, vt nullus dux, marchio, comes, vicecomes, Sculdaxio, ſeu quælibet regni noſtri magna', paruaque perſona prælibatam Eccleſiam Mutinenſem, Epiſcopum, ſuumque Vicarium Vidonem Præſulem, eiuſque ſucceſſores de iam prænominatis rebus inquietare, moleſtare, aut diſueſtire præſumat, ſed in tranquilla quiete, ſicut à nobis largita ſunt, & confirmata, perpetuo inuiolata maneant, & conſiſtant, omnium hominum contradictione remota. Si quis igitur, quod fieri non credimus, diabolica accenſus proteruia contra hoc noſtrum præceptum ire tentauerit, aut infringere præſumpſerit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras centum, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem prætaxatæ Eccleſiæ, ſuiſque vicarijs, quod vt verius credatur diligentiuſque ab omnibus obſeruetur, manibus proprijs roborantes, annulo noſtro ſubter iuſſimus inſigniri.

Signa Dominorum Berengarij, & Adelberti pijſſimorum Regum.

Rubertus cancellarius ad vicem Burningi Epiſcopi, & Archicancellarij recognoui.

Datum decimo die Kal. februarij anno Dominicæ incarnationis 950. regni vero pijſſimi Berengarij, & Adelberti Regum primo, indictione nona.

Actum Papiæ feliciter. Amen.

Comitijs Auguſtalibus ſub Othone Imperatore interfuit 7. idus auguſti, anno 952. anno vero 962. conſtitutionibus eiuſdem Othonis ſe ſubſcripſit de regalibus ſancto Petro conceſſis. Cæterum hic Vido apud eundem Othonem præcipuæ authoritatis fuit, ac nobilium aſſeclarum factione ſuccinctus, quamobrem ex ampliſſimo Othoniano priuilegio, pluribus fortunis, boniſque donatus eſt, quæ quondam Vgo, Conraduſque filij Berengarij late poſſederant, in cuius donationis gratiam, ſequens diploma condidit, vbi Vidonem Epiſcopum Archicancellarium conſiliariumque ſuum Otho Imperator appellat.

In nomine ſanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis.

Otho diuina ordinante clementia Imperator Auguſtus. Si nobis deuote famulantibus beneficia noſtræ clementiæ largimur, fideliores eos nobis fore non dubitamus. Quocirca omnium fidelium ſanctæ Dei Eccleſiæ, noſtrorumque præſentium ſcilicet, & futurorum nouerit vniuerſitas qualiter nos conſulto, ac interuentu Adelediæ dilectæ coniugis noſtræ, Regnorumque noſtrorum conſortis, per huius noſtri præcepti paginam, proprietario iure concedimus, ſeu donamus Vidoni venerabili Epiſcopo dilectoque noſtro fideli, ſummoque Regnorum noſtrorum conſiliario, omnes proprietates, vel res, quæ per qualiacunq; inſtrumenta chartarum obuenerunt Vidoni quondam marchioni, ſeu Corrado, qui & & Cono dicitur, filijs Berengarij, ſeu Villæ ipſius Berengarij vxoris, eorumque matris, tam in comitatu Mutinenſi, ſeu Bononienſi, vna cum terris, agris, manſionibus, campis, pratis, ſyluis, vineis, ſalicetis, ſationibus, aquis aquarumque decurſibus, molendinis, piſcationibus, venationibus, montibus, alpibus, vallibus, planitiebus, ſeruis, & ancillis, mobilibus, & immobilibus rebus omnia, & ex omnibus in integrum prætaxato venerab. Epiſcopo Vidoni, dilectoque noſtro fideli, donamus, atque largimur, & ex noſtro iure, & dominio in eius ius, & dominium omnino transfundimus, ac delegamus, vt iure proprietario habeat, teneat, firmiterque poſſideat, habeatque poteſtatem tenendi, donandi, vendendi, commutandi, pro anima iudicandi, vel quicquid eius animus exinde decreuerit faciendi, omnium contradictione remota, & ſi de ipſis acquiſitionibus infra comitatum Regienſem inuenire poterit, in hac noſtra donatione permaneat. Concedimus etiam, vt in qualicumque perſona de ipſis inſtrumentis chartarum inuenire poterit, & reddere noluerit, aut ſacramento firmet, quod ipſas firmitates non habuiſſet, aut centum marcas auri componat. Præcipientes denique iubemus, vt ſi illi neceſſe fuerit, a comite, ſeu noſtro miſſo, vel a reliquis exactoribus reipublicæ inquiſitio ei concedatur ac ſi de rebus iuris Regni noſtri, per quam inquiſitionem ipſe prædictus Epiſcopus ipſas res acquirere poſſit. Si quis igitur huius noſtræ auctoritatis, ſeu donationis præceptum infringere, vel

violare tentauerit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras triginta, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem præfato Epiſcopo Vidoni, vel cui ipſe dederit, aut habere ſtatuerit. Quod vt verius credatur, & diligentius ab omnibus obſeruetur, iuſsimus inde hoc præſens præceptum conſcribi manuque propria roborantes annulo noſtro in calce ſigillari iuſsimus.

Signum D. Othonis magni, & inuictiſs. Imperatoris Auguſti.

Linegorius Cancellarius, ad vicem Vidonis Epiſcopi & Archicancellarij recognoui & ſubſcripſi.

Datum 2. idus ſeptembris anno Dominicæ Incarnationis 963. indictione ſeptima anno Imperij Magni Othonis Imperatoris Auguſti 2.

Actum in monte Feretri ad Petram S. Leonis.

19 HILDEBRANDVS Vidoni ſucceſſit anno 969. Quod plane colligitur ex quadam conceſsione Stephano presbytero indulta anno ſui Epiſcopatus 14. anno 983. in hæc verba.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Hildebrandus per Chriſti miſericordiam Eccleſiæ Mutinenſis Epiſcopus, omnibus fidelibus noſtræ Eccleſiæ notum vobis eſſe volumus, qualiter quidam venerabilis presbyter nomine Stephanus, noſtram deprecatus eſt clementiam, vt pro Dei amore ei concederemus illum locum, vbi iam Eccleſia beati Petri Apoſtoli fuit ædificata, qualiter inibi vnum oratorium valeret conſtruere, in quo Dominum omnipotentem iugiter exorare poſſet. Nos autem ob amorem, & timorem domini noſtri Ieſu Chriſti, noſtræque remedio animæ noſtrorumque ſucceſſorum audientes eius petitionem, libentiſsime conceſſimus, quapropter conſiderantes nos, quod illius orationibus, & aliorum ibidem ſeruentium tam nos, quam ſucceſſores noſtros indulgentiam de peccatis noſtris a domino accipere credimus, idcirco concedimus, & donamus eidem ipſum alinum locum, vt idem prænominatus Stephanus & presbyter, ſuique ſucceſſores habeant perpetuo, & teneant, & ſecundum eorum voluntatem ordinent, & faciāt exinde, qualiter illis placuerit hoc eſt illam terram, quæ eſt in fine deſuper ſtratam Salecianam, vſque in foſſam militariam, & vltra foſſam militariam, illam terram, quæ laborata eſt per Gaudemarium, ſeu cæteros homines ibidem laborantes, vſque in ſyluam, vna cum prato, quod dicitur de Ragimbaldo, & ſine foſſato nouo in foſſam militariam currente, & ſine foſſato, qui exijt de foſſato nouo in Mutina currente, & de ſubtus ſine noſtro Prato dominicano cum introitu, & exitu vndique, vt illis, qui ipſum ſanctum locum Deo ſeruierint, aliquam ſuſtentationem pro remedio animæ noſtræ noſtrorumque ſucceſſorum exinde habeant, & detineant iure perpetuo. Si quis, quod abſit, inſtigante diabolo, per cupiditatem, aut aliquam rationem hoc infringere tentauerit, a ſancta Trinitate, atque indiuidua Vnitate ſit condemnatus, niſi emendauerit, & inſuper iram Dei omnipotentis incurrat, & a conſortio omnium ſanctorum excommunicatus habeatur, & in die iudicij non cum illis inueniatur, qui ſua ad Chriſti Eccleſiam conceſſerunt, ſed cum illis potius, qui de Eccleſia illic conceſſa iniuſte tulerunt, & emendare noluerunt, & nulla illius auctoritas vnquam a ſuis ſucceſſoribus poſsit obſeruari, his autem prædicta obſeruantibus, pax & miſericordia, ſeu benedictio, atque hæreditas a Domino, & ſanctis eius tribuatur æterna: infringentibus quoque, & emendare nolentibus ira, & odium, atque rixæ perpetuaque maledictio a Domino, & ſanctis eius, hic & in æterna ſæcula concedatur.

Actum eſt autem hoc anno Incarnationis Dominicæ 983. anno vero domini Othonis ſereniſs. Imperatoris Auguſti decimo ſexto. Pontificatus autem eiuſdem Præſulis Hildeprandi decimo quarto, ſexto id. auguſt per indictionem vndecimam.

Actum Mutinæ.

Hildeprandus Epiſcopus in hoc Decretum a me factum ſubſcripſi.

Ego Radeldus archidiaconus in hoc decretum m. m. s. s.

Ego Oddo presb. in hoc decretum m. m. s. s.

Ego Liutus presbyter m. m. s. s.

Ego Andreas presb. in hoc decretum. m. m. s.

Ego Ioannes presbt in hoc decretum. m. m. s. s.

Ego Iſrael presb. in hoc decretum. m. m. s. s.

Ego Ioannes presb. in hoc decretum. m. m. s. s.

Ego Mutinenſis diaconus in hoc decretum. m. m. s. s.

Ego Doninus diaconus, & primicerius ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ in hoc decretum non coacte ſed ſponte m. m. s. s.

Ego Garoaldus presb. in hoc decretum. m. m. s. s.

Ego Mauritius presbyter. m. m. s. s.

Ego Sigifredus diaconus in hoc decretum manu mea ſubſcripſi.

Ego Andreas diaconus in hoc decretum manu mea ſubſcripſi.

Scripſi ego Florius archipresbyter hoc priuilegium conceſsionis ex iuſsione domini Hildeprandi Epiſcopi poſt roboratum compleui, & dedi.

Obtinuit autē Hildebrandus ab eodem Othone in fauorem ſuæ Eccleſię priuilegium quoddam Dat. Ferrariæ 14. Kalen. aprilis anno 970. Exceſsit è viuis anno 992.

20 IOANNES ex Archidiacono Parmenſi, ſanctique Ioannis Abbatis Parmenſis familiaris, ad hanc eandem ſedem aſſumptus eſt anno 993. Eximiæ ſane pietatis vir, inque promouendis religioſis ordinibus profuſæ largitatis. Fundauit enim Mutinæ nobile ſancti Petri cœnobium ex Benedictina temperatione, vt in ſequenti inſtrumento perſpicue legitur.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.

Poſt quam omnium cōditor me Ioannem omnium ſacerdotum humillimum, atque ad ſacerdotalis officij culmen indignum ad tantum hono-

honorem, ad cuius minimam partem pertingere dignus non fui in ſancta Mutinenſi Eccleſia, cui Deo auctore deſeruio, ſublimare dignatus eſt, ſæpe in animo cogitare cœpi, quid melius, quidue Deo dignius in eadem ſancta Eccleſia peragere valerem, quod diuturnis temporibus Chriſto Ieſu placere poſſet, meque vnius talenti defoſſi corpore damnandum exiſtimans, ſi ager Dei meo aliquo non exuberaret commodo, tunc demum euolutis omnibus nihil Deo carius facere poſſe deliberaui, quam ſi in Eccleſia iuxta ciuitatem Mutinam, ſita ad honorem beatiſsimi Petri Apoſtolorum principis dedicata, cœnobium monachorum conſtruerem, ideoque omnibus Orthodoxæ fidei cultoribus notum ſit, quia idem opus Deo auxilium præbente facere ſtatui, & tam Imperatores, quam Reges, ipſoſque Duces, marchiones, & comites, omniumque maiorum ſenatus præſentes ſcilicet, & futuros per trinum, & vnum Deum, ſanctoſque omnes adiuro, & obteſtor, vt ea quæ per præſentem paginam ſtatuo, & iudico inconuulſa, & intemerata in perpetuum manere poſſint, conſilium, & auxilium præbeant, & ſi quis temerarius in aliquo rumpere tentauerit, omnimodis renitantur, & id fieri non permittant. Itaque cum conſenſu, & notitia omnium eiuſdem Eccleſiæ canonicorum, eiuſdemque ciuitatis militum, & populorum in vſum, & ſumptum fratrum monachorum, qui in ſupradicto cœnobio beatiſsimi Apoſtolorum principis pro tempore famulati fuerint, habendum, atque fruendum conſtituo, & nominatim hoc eſt terram illam, cui eſt finis a ſeptentrione ſtrata Salecitana vſque in foſſa militaria, & vltra foſſam militariam illam terram, quæ eſt laborata per Gatemarium, ſeu cœteros homines ibidem laborantes vſque Cenoſam, ſiue etiam foſſatum nouum decurrens in ſupradictam militariam, ab occidente vero eſt riuus, qui iam prælibato nouo foſſato exiens, decurrit vſque ad foſſam, quæ dicitur Mutina vndique vſque ad pratum noſtrum Dominicatum cum introitu, & vndique cum eius legitimo exitu, ſeu cum decimis, atque offerſionibus, nec non & ſepulturis ibidem pertinentibus, inſuper etiam concedimus maſſaritiam vnam, quæ eſt ſita in loco, qui dicitur Alciano, & eſt laborata per Stephanum, atque Martinum maſſarios. Hæc omnia ſupradicta in vſum, & ſumptum ſupradictorum monachorum conſtituo, & ſancio, ſtatuo quoque, vt tot fratres in eadem congregatione maneant, quibus victus, & veſtitus ſufficere poſſit, Abbas quoque nullus per vim ingeratur; ſed ex eadem congregatione, qui melior ſecundum Deum viſus fuerit, præponatur, & ſi ibi talis inuentus non fuerit, ex alijs monaſterijs exquiratur; qui ſecundum Deum, & regulam ſancti Benedicti eos regere ſatagat, & nihil vnquam pretij pro ordinatione recipiatur, nemo vnquam fratrum aliquid proprij habere tentet, ſed omnibus omnia ſint communia; nullus quoque pro obedientia mittatur, niſi quem grauitas morum, & bonæ actionis conuerſatio probabilem reddit, ſed regulariter ſecundum inſtitutionem ſancti Benedicti viuant, & domum hoſpitalem habeant, vbi ſecundum morem hoſpites de decimis laborum ſuorum recipiant; concedimus etiam ſupradicto cœnobio vineam vnam iuxta caſtrum vetus, quam tenet Reſtanius Gaſtaldio per precariam cum decima ipſius vineæ. Si quis igitur Epiſcopus, aut qualibet magna, paruaque perſona ſancti Petri Apoſtolorum principis cœnobium, quod nos Deo fauente conſtruimus, aliquo in tempore infringere aut diminorationem terrarum illius, quas nunc habere videtur, vel in futuro idem cœnobium acquiſiturum eſt, facere tentauerit, cum Anania, & Saphira, qui pretium ſuarum rerum Apoſtolis fraudauerunt; nec non & Iuda Chriſti venditore partem habeat, & anathematis vltione percuſſus in hoc ſeculo, & in futuro maledictionem conſequatur æternam. Et vt hoc noſtrum teſtamentum omnibus clareat, & ſtabile, & inconuulſum permaneat, manu propria firmantes diuerſi ordinis clericis, nec non & laicis obtulimus roborandum. Anno Incarnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti 996. indictione nona.

Ego Ioannes ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ indignus Epiſcopus huic inſtituto a me facto ſubſcripſi.
Ego Oddo archipresbyter ſubſcripſi.
Ego Sigifredus archidiaconus ſubſcripſi.
Ego Liuzo presbyter. m. m. s. s.
Ego Dominicus presbyter. m. m. s. s.
Ego Andreas presbyter. m. m. s. s.
Ego Mutinenſis presbyter. m. m. s. s.
Ego Heribertus diaconus. m. m. s. s.
Ego Doneius presbyter. m. m. s. s.
Ego Andreas presbyter. m. m. s. s.
Ego Mutinenſis presbyter. m. m. s. s.
Ego Aribertus diaconus. m. m. s. s.
Ego Dominicus diaconus. m. m. s. s.
Ego Garoaldus presbyter. m. m. s. s.
Ego Geminianus diaconus. m. m. s. s.
Ego Dominicus diaconus. m. m. s. s.
Ego Orſouertus diaconus, m. m. s. s.
Ego Ioannes ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ diaconus hoc decretum ex iuſſione Domini Ioannis ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ Epiſcopi libenter ſcripſi, poſtque roboratum compleui, & dedi.

dem Ioannes non contentus inſigne illud exædificaſſe cœnobium, vt illud etiam ex ſui Epiſcopatus opibus, atque fortunis, mirum in modum locupletauit, Mutinenſi ad id conſentiente clero, conditoque eiuſmodi ſequenti inſtrumento.

In nomine Domini Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti.

Ioannes ſeruorum Dei ſeruus ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ diuini muneris iuuamine humilis Epiſcopus omnibus ſanctorum Dei Eccleſiæ fidelibus, præſentibus videlicet, & futuris perſpicuum, compertum, notumque eſſe volumus, qualiter interuentu venerab. noſtrorum fidelium ſacerdotum videlicet, ac leuitarum, nec non & laicorum, Ioannes ſancti Petri Apoſtolorum principis venerabilis Abbas eiuſdem Abbatiæ in ſuburbio ſitæ noſtram humiliter adierit clementiam iuſte obſecrans, & obnixe petēs vnanimis cum noſtris prædictis fidelibus, quatenus,

ipſi Abbatiæ Deo fauente a nobis initiatæ, terram, quæ huic inſtituto ſubter eſt annexa, concedere dignaremur. Nos autem pro Dei omnipotentis timore, Apoſtolorum principis Petri condigno honore, noſtræque remedio animæ, ac noſtrorũ ſucceſſorum, pijs petitionibus acquieſcere curauimus, non minima fidelitate debita prouiſa quam plurimum conſiderantes, & omni animi intentione ſcilicet perſcrutantes, & vigilii ſolertia penſantes, dignum duximus, vt ea, quæ ad ſanctorum petuntur vtilitatem, hilari corde, & celeri mente ſunt offerẽda. Itaque cum cõſenſu, & notitia omnium eiuſdem ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ canonicorum, eiuſdem ciuitatis militum, & populorum in vſum, & ſumptum fratrum monachorum qui in ſupradicto cœnobio beatiſsimi Petri Apoſtolorum Principis pro tempore famulari fuerint, habendum, atque fruendum conſtituo, & nominatim ſingula quæque obtuli, huic paginæ inſerere curaui, id eſt Domnicatum noſtrum de turri, vineas, & terram arabilem, quæ ad noſtram detineri videbatur manum, ſtatuimus etiam, vt ipſi noſtri homines de turri tam hi, qui nunc ſunt, quamque poſteri perpetim ibidem morantes ad opus, & iuſsionem prædictorum fratrum iam dictas vineas vindemiare; concedimus etiam maſſaritiam vnam in maſſa quæ recta, & laborata fuit per Dominicum Melapelli, damus etiam eodem modo prædicto cœnoblo molendinum vnum ſupra ciuitatem Mutinam in loco, qui dicitur Carolinus, cum decem iugeribus de terra inter paludes, & ſyluas quinque ſupra ipſum molendinum, & quinque ſubtus cum acceſsione, & aquario ſuo; adiuro namque, & obteſtor tam Imperatores, quam reges, quamque Epiſcopos, duces, marchiones, & comites, omneſque maiorum ſenatus præſentes ſcilicet, ac futuros per trinum, & vnum Deum ſanctoſque omnes, vt ea, quæ per præſentem paginam ſtatuo, & iudico, inconuulſa, & intemerata in perpetuum manere poſsint, conſilium, & auxilium præbeant, & ſi quis temerarius in aliquo rumpere tentauerit, omnimodis renitantur & id fieri non permittant, ideoque rata conſcriptione confirmantes quatenus noſtri ſucceſſores affectum noſtri pectoris, deuotionemque perpendentes, quæ ſemel ſancto deuouimus, & mancipauimus cœnobio, inuiolata, atque illæſa permanere concedant, vt nobis quaſi inchoantibus, & illis perficientibus vna ſit præmij merces, eademque regni cœleſtis retributio, illumque pariter beatiſsimum Apoſtolorum principem, cuius hæc ſunt digeſta amore, apud Deum obtinere mereamur interuentorem, & nos qui ſancimus & hi qui ſancita ſtabiliunt. Si quis igitur Epiſcopus, aut quælibet magna paruaque perſona ſancti Petri Apoſtolorum principis cœnobium, quod nos Deo fauente conſtruimus, aliquo in tempore infringere, aut diminorationem terrarum illus, quas nunc habere videtur, vel in futurum idem cœnobium adquiſiturum eſt, facere tentauerit, cum Anania, & Saphira, qui precium ſuarum rerum Apoſtolis fraudauere, nec non & cum Iuda Chriſti venditore partem habeat, & anathematis vltione percuſſus in hoc ſeculo, & in futuro maledictionem conſequatur æternam, vt autem hæc noſtra pagina certior cunctis pateat, & firmior in poſterum habeatur, manibus proprijs confirmauimus.

Actum eſt autem anno Incarnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti nongenteſimo nonageſimo octaue, domini vero Othonis Imperatoris Tertio, indictione vndecima, Præſulatus domini Ioannis Epiſcopi quinto.

Ego Ioannes ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ indignus Epiſcopus huic inſtituto a me facto ſubſcripſi.

Ego Sigifredus archidiaconus m. m. ſ. ſ.

Ego Oddo archipresbyter m. m. ſ. ſ.

Ego Andreas presbyter m. m. ſ. ſ.

Ego Mutinenſis presbyter m. m. ſ. ſ.

Ego Liuizo presbyter m. m. ſ. ſ.

Ego Dominicus presbyter & vicedominus m. m. ſ. ſ.

Ego Garoaldus presbyter m. m. ſ. ſ.

Ego Dominicus diaconus m. m. ſ. ſ.

Ego Ioannes presbyter m. m. ſ. ſ.

Ego Geminianus diaconus m. m. ſ. ſ.

Ego Ioannes ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ diaconus hoc inſtitutum ex iuſſione domini Ioannis ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ Præſulis ſcripſi, poſtque roboraui compleui, & dedi.

21 VARINVS ex primicerio cathedralis Mutinenſis Epiſcopus euaſit circa annum Domini 1003. Hic ſui prædeceſſoris in pietate colenda ſecutus, veſtigia monaſterio ſancti Petri & ipſe multas opes donauit anno 1005.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Poſt quam omnium conditor me Varinum omnium ſacerdotum humillimum, atq; ad ſacerdotalis officij culmen indignum ad tantum honorem, ad cuius minimam partem pertingere non fui dignus, in ſancta Mutinenſi Eccleſia, cui Deo auctore ſeruio, ſublimare dignatus eſt, ſæpe in animo cogitare cœpi, quid melius quidue Deo dignius in eadem ſancta Eccleſia peragere valerem, quod Ieſu Chriſto diuturnis temporibus placere poſſet, tunc demum euolutis omnibus, nihil Deo charius facere poſſe deliberaui, quam ſi monaſterium ſitum iuxta Mutinam in honorem ſancti Petri Apoſtolorum principis aliquo meo ſubleuarem commodo, ideoque omnibus orthodoxæ fidei cultoribus notum ſit, qualiter venerabilis Ioannes prædicti monaſterij Abbas noſtram humiliter adierit clementiam, quod omnia quæ ei, ac ſupradicto monaſterio a meis prædeceſſoribus collata, ſimiliter conſentire, ac concedere dignaremur, quatenus idem opus Deo auxilium præbente ſub noſtro regimine fructificaret: quapropter ea, quæ petijt libentiſsime conceſſimus; vnde tam imperatores, quam Reges, quamque Epiſcopos, duces marchiones, & comites per vnum Deum, ſanctoſque omnes adiuro, & obteſtor, vt ea, quę a meis anteceſſoribus prælibato cœnobio conceſſa ſunt, & ea, quæ ex mea parte ei adiungo, per præſentem paginam ſtatuo, & iudico, vt inconuulſa, & intemerata in perpetuum poſsint manere, conſilium, & auxilium præbeant, & ſi quis temerarius in aliquo rumpere tentauerit, omnimodis renitantur, & id fieri non permittant. Itaque cum conſenſu, & notitia om-

tia omnium eiuſdem S. Mutinenſis Eccleſiæ canonicorum, eiuſdemq; ciuitatis militum ac populorum in vſum, & ſumptum fratrum monachorum, qui in ſupradicto cœnobio pro tempore famulati fuerint, habendum, atq; fruendum conſtituo, ſeu cõfirmo, & nominatim hoc eſt terrã illam, cui eſt finis a ſeptentrione ſtrata Salecitana vſq; in foſſam militariam, & vltra foſſam militariam illam terram, quæ eſt laborata per Gademarinm, ſeu cæteros homines ibidem laborantes vſq; Cænoſam, ſiue etiam foſſatum nouum decurrens in ſupradictam militariam, ab occidente vero eſt riuus, qui de iam dicto foſſato exiens nouo decurrit vſque in foſſam, quę dicitur Mutina, vndeque vſque ad pratum noſtrum Dominicatum cum introitu & vndique ſectis legitimo exitu, cum decimis, atque offerſionibus, ſeu ſepulturis ibidem pertinentibus; donamus etiam dicto cœnobio campum vnum continentem iugera octo vltra foſſam militarism, a ſolis ortu, & de ſubtus ipſo monaſterio habente a meridie, & ſera ſancto Geminiano; concedimus namque maſſaritiam vnam quæ eſt ſita in loco, qui dicitur Aziano, & eſt laborata per Stephanum, atque Martinum Maſſarios; inſuper concedimus ſupraiato cœnobio curtem vnam, quæ dicitur Apiua, & caſtrum de Adiano cum omnibus ad ſupradictam curtem pertinentijs, ſcilicet Caſteluetrum cum vineis, pratis, ſyluis, terris, cultis, & incultis; concedimus etiam terram iuxta caſtrum vetus, quam tenet Reſtanius Gaſtaldio per precariam inter vineatam, & arabilem, & pratiuam iugera quatuor cum decimis ipſius terræ; conſetimus etiam prænominato cœnobio Dominicatum noſtrum de turri cum omni integritate, id eſt terra arabili vineata cum fraſcario ſuper ſe habente, ſtatuimus etiam vt ipſi noſtri homines de turri, tam hi qui nunc ſunt, quam poſteri perpetim ibidem morantes ad opus, & iuſsionem prædictorum fratrum monaſterij iam dictas vineas, & terram excolere, & laborare debeant, & pro tempore ipſas vineas vindemiare; damus etiam prædicto cœnobio molendinum vnum ſupra ipſam ciuitatem Mutinam in loco, qui dicitur Gaiolinus, cum decem iugeribus de terra quinque ſupra ipſum molendinum, & quinque inferius cum acceſſione, & aquario ſuo, in maſſa etiam donamus maſſaritias duas, vnam quæ recta, & laborata fuit per Dominicum Malapelle, alteram, quę laborata eſt per Ioannem Leongni; hæc omnia ſupradicta in vſum, & ſumptum ſupradicti monaſterij fratrum conſentio, & confirmo. Denique nos rata conſcriptione hoc inſtitutum confirmantes, quatenus noſtri ſucceſſores affectum noſtri pectoris, deuotionemque perpendentes, quæ ſemel ſancto deuouimus, & mancipauimus cœnobio, inuiolata atque illæſa permanere concedamus. Si quis igitur Epiſcopus, aut quęlibet magna, paruaque perſona ſancti Petri Apoſtolorum principis cœnobium, quod nos Deo fauente confirmamus, & dono noſtro ſublimamus aliquo in tempore infringere, aut diminutionem terrarum illius, quas nunc habere videtur, vel in futuro idem cœnobium Deo auxiliante acquiſiturum eſt, facere tentauerit, cum Anania, & Saphira qui pretium ſuarum rerum Apoſtolis fraudauerunt, nec non & cum Iuda Chriſti proditore partem habeat, & anathematis vltione percuſſus in hoc ſeculo, & in futuro maledictionem conſequatur æternam, & vt hoc noſtrum teſtamentum omnibus clareat, & ſtabile, & inconuulſum permaneat, manu propria firmantes diuerſi ordinis clericis, nec non & laicis obtulimus roborandum.

Actum eſt autem anno Dominicæ incarnationis milleſimo quinto, indictione tertia.

Varinus Chriſti miſericordia ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ Epiſcopus huic decreto a me facto ſubſcripſi.

Ego Sigifredus archidiaconus m. m. s. s.

Ego Oddo archipresbyter m. m. s. s.

Ego Viſenertus diaconus, & præpoſitus m. m. s. s.

Ego Doninus presb. & primicerius m. m. s. s.

Ego Madeneſus presbyter m. m. s. s.

Ego Cigardus presbyter m. m. s. s.

Ego Giſulphus iudex ſacri Palatij, & aduocatus ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ m. m. s. s.

Ioannes ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ leuita hoc decretum iuſſu domini Varini Epiſcopi ſcripſi.

Hanc ipſe donationem prædicto cœnobio confirmauit, additis alijs quampluribus bonis an. 1016. in quibus Sauignani curtes fuit, quam olim Pipinus Rex ſancto Geminiano donauerat. Cæterum cum huius Epiſcopi temporibus, in Mutinenſem diœceſim, atque Bononienſem exæſtuaſſet contagium ac territorium illud compleretur funeribus, vterque Epiſcopus, Bononienſis ſcilicet, ac Mutinenſis impetrarunt a Nonantalano Abbate, vt ſanctorum Syneſij, & Theopompi inde extracta corpora ad ſalutem pereuntium circumferrẽtur; quod vbi factum eſt, abſceſſit lues atque reſtincta quaſi potentioribus armis victa ceſſiſſet.

Horum ſanctorum martyrum res geſtas legimus in peruetuſto membranaceo codice Abbatiæ Nonantulanæ, longe diuerſas ab ijs, quas Petrus de Natalibus lib. 5. c. 35. recenſuit in catalogo: horum initium, poſt præfationem eorumdemque nominum interpretationem, eſt huiuſmodi: *Paſsio ſanctorum martyrum Theopompi Epiſcopi, & Theonæ, qui & Syneſij.* In fine vero: *Martyrizati ſunt autem beatiſsimi martyres Theopompus Epiſcopus, & Theonas, qui & Syneſius ſub Diocletiano impijſsimo Imperatore anno prima perſecutionis eius apud urbem Nicomediam pridie nonas Ianuarij. Regnante vero Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat per infinita ſecula ſeculorum Amen.* Cuius vero ciuitatis Theopompus fuerit Epiſcopus, in actis non exprimitur, ſed tantum Nicomediæ ſub Diocletiana perſecutione paſſus dicitur, vna cum Syneſio, quorum dies feſtus celebratur Nonantulæ 4. Ianuarij quo die paſsi ſunt, de quibus Martyr. Rom. 21. maij, & Baronius in notis, vbi perbelle demonſtrat haud potuiſſe Theopompum Nicomediæ Epiſcopum eſſe in Diocletiana perſecutione, cum temporum ratio parum conſentire videatur. Anthymus enim Nicomedienſis Epiſcopus, qui ſub Diocletiani perſecutione ob Chriſti confeſſionem

A nem martyrij gloriam capitis obtruncatione ſuſcepit, ſancto Cyrillo eiuſdem ciuitatis Epiſcopo ſucceſsit, vt teſtantur acta ſanctorum martyrum Indes, & Domnæ, quæ recitat Metaphraſt. ſept. Kal. iulij, ex quo Lipom 6. & Surius tom. 6. Porro in honorem ſanctorum Syneſij, & Theopompi quidam Coſmas Materienſis ante ſeptingentos annos hæc carmina cecinit, inſcripſitque ad Gregorium Nonantulanum monachum inepta quidem, & ſine ſale, ſed Chriſtiana antiquitate redolentia, quæ ex eodem vetuſtiſsimo codice Nonantulano excerpſimus, dum ibidem Abbatis munere fungeremur.

Coſmas Materienſis Gregorio Ligo.

B
Coſmas Gregorio Monacho dedit iſta benigne.
Carmina leuitico qui eluit officio.
Ob meritum magni Theopompi Præſulis almi.
Obque Syneſij, ſeu Theone tanet.
Sæpius is celſam rogitauit namque cateruam.
Scribendi cauſam nos clelebrare piam.
Mox operam dedimus. Græco de fonte Latinus,
Murmuret vt citius geſta ſacrata pius.
Annuat vt Dominus nobis ſua munera Chriſtus.
Addat opem precibus, cætus ouans Lygeus.
Saluet amor famulum, Chriſti fideique peramplum.
Sufficiat proprium, tempus in orbe probum.
Amen.

C
Coſmas Martyribus ſacris carmen dedit actus.
Gregorij precibus mente pia Iapygus.
feliciter.

Contulit agminibus fratrum pia munera Chriſtus.
Orgia ferre Deus contulit agminibis.
Sumere plena roſis, at lipſana ſacra violis
Martyricis ſertis, ſumere plena roſis.
Agmina ſunt Domini, nam rubra cruore ſuaui.
Sacra nidore poli, agmina ſunt Domini.
Martyriale decus. Theopompus ſplendet & artus.
Antula geſtat opus, martyriale decus.
Reddit opes magicis, liberato reſtibus atris.
Terſa Syneſi vis, reddit opes magicis.
Ymni dicos modulos, reboate lyges lapidoſos.
Reddite per campos, ymnidicos modulos.
Intulit en nitida vobis Nicomedia fulcra.
D
Bebrua dona ſua, intulit en nitida.
Veſtibus athleticis, redimitos pangite notis.
Sit ſalus vt tectis, veſtibus athleticis.
Semper agens Itala, ſtomachum pagatque caterua.
Annua det iubila, ſemper agens Itala.
Cantica iam ſocij, reboemus hinc Theopompi.
Rota ſonent graphij, cantica iam ſocij.
Ordo boet cumuli, & nunc prait magne Syneſi.
Inclyta ſancte tui, ordo boet cumuli.
Suſcitat impietas decimam peſtem per eoas.
Chriſticolis machinas, ſuſcitat impietas.
Angit opum cupidus, tinctum Dioclitianus.
Rex viclare genus, angit opum cupidus.
Multa ſibi ſtolidus, nam fecerat Idola prauus.
Ethnica dans latius, multa ſibi ſtolidus.
Nil valuit nocuo, cultu veneratus Apollo.
Dira Diana ſacro, nil valuit nocuo.
Eximius rutilans, adit at Teopompus & inſtans.
Deſtruit atra ſolans, eximius rutilans.
Ita miſer macida, ſtant idola vana nec alma.
Tota magis nocua, iſta miſer macida.
Auctor, & omnipotens Deus eſt. orbis ſola fingens.
Cuncta manu retinens, auctor & omnipotens.
Trinus honore iugi, ſobolis ſeu flaminis almi.
Viuit in arce poli, trinus honore iugi.
Spirat, & irradiat proprios, terris quoque mandat.
Germina cuncta nouat, ſpirat & irradiat.
Reijce vana minax, cole iam pia votus & audat.
Effectuſque ferax, reijce vana minax.
Gaudeat vt dominus, de te Deus inclyte Chriſtus.
O Diocliste meus, gaudeat vt Dominus.
Rex ferus obſtupuit, quisnam foret iſque requirit.
Iſta loquens timuit, Rex ferus obſtupuit.
Indit opem gregibus, Theopompus ſenex amandus.
Pontificem Bythinus, indit opem gregibus.
Rex furibunda vice, magicum boat hunc magis eſſe.
Et lacerat nocue, Rex furibunda vice.
Cuncta flagella pijs, ſpondit moribundaq; membris.
Indere dans ſcapulis, cuncta flagella pijs.
Bella magus agitat, dum venefica diraque monſtrat.
Victus ad aſtra volat, bella magus agitat.
Sumpſit enim Theonas, rudimenta perundas.
Martyrij metas, ſumpſit enim Theonas.
Ecce beate tibi, Præſul dedit alma Syneſi.
Nomine lege poli, Ecce beate tibi.
Trutinat excidua, ſphera tauri membra perempta.
Et tua prorſus aqua, trutinat excidua.
Pauit amara pium, dulcem dedit affola guſtum.
Impia plaſta virum, pauit amara pium.
Angit amens oculum, Cæſar ſacri reparatum.
Inſpiciens origum, angit amnes oculum:
Aſpera ſupplicia, ſtabilis Theopompus ad acta.
Pandit ouans tenua, aſpera ſupplicia.
Inde pius gladio, iugulatus in æthera tuto.
Geſtat amœna loco, inde pius gladio.
Viuit in arce nimis, Theonaſque Syneſius arvis.
Sat cataplaſtus equit, viuit in arce nimis.
Funera dum releuat, Nicomedia plebs & adornat.
Ecce nonanta micat, funera dum releuat.
Lygurici populi, vobis ſunt ecce patroni,
Iam venerate dati, Lygurici populi.
Cantica ſacra Deo, reſonet polus ordine trino.
Intonet omnis homo, cantica ſacra Deo.
Trina manens maculas, noſtras lauet alma poteſtas.
Expiet ipſa feras, trina manens maculas.
Regna tuis famulis, tribuens Deus annue votis.
Redde vicemque bonis, regna tuis famulis.
Amen.

Hymnum.

Celſum triumphum martyrum
Pangamus omnes annuum,
Deuota mente maximum
Chriſto ferentes canticum.
Pſallamus at Theopompi
Mox bella, ſeu Syneſij.
Virtutis acta lucidi,
Pro Regis alti munijs.
Hi namque vitæ gaudia,
Præſentis at ſuauia,

Secli

Secli linquentes ardua.
Geſtant parata brauia.
Nam Rex prophanus Idolis
Impellit hos vt ſpurcidis,
Litarent, nec flectit aris,
Tetris angit ſupplicijs.
Sed cuncta forti pectore,
Poſtquam flagella ſtrenue,
Chriſti vicerunt munere,
Tenent coronas fulgide.
Nos ergo fratres ſupplices
Poſcamus vt nos vtiles
Reddant ad hymnos cæliter.
Regnique dent participes.
Sit Trinitati gloria,
Sit laus, decus, victoria.
Patri, ſeu Nate maxima,
Cum Pneumate per ſecula.
Amen.

22 VARINVS Ingonem excepit an. 1023. vt ex quadam eiuſdem donatione, ac confirmatione erga monaſterium ſancti Petri eruitur facta anno 1025. præſulatus Iogonis ſecundo. Anno vero 1026. Giſla Regina vxore Corradi Imperatoris deprecante huiuſmodi ampliſsimum priuilegium in fauorem Mutinenſis Eccleſiæ obtinuit.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Conradus diuina fauente prouidentia Rex pacificus. Cum locis diuino cultui mancipatis omnes opem congruam ferimus, & Regum morem decenter implemus, & id profuturum nobis ad æternæ remunerationis præmia capeſcenda veraciter credimus. Notum igitur eſſe volumus cunctis ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelibus, noſtriſque præſentibus ſcilicet, ac futuris, quia adiens per glorioſiſsimam, atque præexcellentiſſimam Giſlam Reginam, & dilectiſsimam coniugem noſtram ſerenitatem culminis noſtri venerabilis Ingo ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ Præſul, quæ eſt conſtructa in honorem ſancti Geminiani confeſsoris, atque Pontificis Ieſu Chriſti, obtulit obtutibus noſtris prædeceſſorum Regum noſtrorum auctoritates, & confirmationes in quibus continebatur, qualiter prædicti anteceſſores noſtri per eorum auctoritates, ſiue donationes ob remedium animarum ſuarum, omnes res prædictas, ſed etiam tam monaſteria, quam xenodochia, ſeu Eccleſias Baptiſmales vel reliquas poſſeſsiones ex munificentia Regum vel ducum, quam ea, quæ per donationes comitum, ſeu quorumlibet Deum timentium hominum vel ea, quæ per emptiones, vel quemlibet contractum ad eandem Eccleſiam olim peruenerunt aut in antea ibidem augere voluiſſet firmum, & ſtabile permaneret deprecatus eſt excellentiam culminis noſtri, vt non ſolum hoc noſtro auctoritatis præcepto firmaremus, verum etiam ſe, & prædictam ſedem ſub noſtra conſtitueremus defenſione, cuius precibus fauentes, moremque prædeceſſorum Regum ſequentes, hos noſtræ auctoritatis apices fieri iuſſimus, per quos ciuitatem Mutinam a tribus milliarijs in circuitu omnem diſtrictum, & placitum, & quicquid ibi iure Epiſcopij pertinet, videlicet paludes, ſyluas, aquas, aquarumque ductus, quę ſunt poſita iuxta idem Epiſcopium, his deſignatis lateribus, a mane foſſa currente in Teuedo, a meridie via, quæ pergit per ſyluam . . . . . vſque in quarantinam, a ſero, & ſubtus ſtrata, & Plebe ſancti Nazarij in Albarero cum finibus eius Sicla, & Scultenna præcurrente, & capella ſancti Clementis in Seſſa cum curte, & finibus ipſius curtis, vnum caput in Panariam mittens, aliud in Siclam, & Plebem, ſancti Vincentij in ſaliceto cum omnibus eorum finibus vſque in Zenam pertinentibus, & Plebem de Sorbaria cum curte . . . . . & maiorem, & minorem, Plebem ſancti Petri in Siculo cum curte, & ſuis capellis fundatis in villa Riuariæ, & plebem ſanctæ Mariæ in ſolaria cum ſuis capellis, & villis vſque in Panariam, cum omni decima, & proprietatem mediæ villæ vſque ad Roborem ferratam, & omnia quæ pertinebant Lanfranco diacono Hinedulfi filio videlicet . . . . cum ſyluis, & paludibus cum trecentis ſexaginta, & ſeptem iugeribus, & curtem de maſſa vſque in Gambaram, & vſque in foſſam Muchena, & Videgoſo, vſque in campum ducis, & vſque in flumen . . . . a ſero vero vſque in foſſam Matcam, & cappellam ſanctæ Fuſcæ in Blancario, & curtem ſancti Seueri, a mane Flumiſcello . . . . a meridie limite de Muſone, & terra de Lande cum ſyluis, paludibus, terris, vineis, & paſcuis, & Plebem ſancti Felicis in Mutia cum curte, & decimas omnium illarum villarum inter ſtratam petroſam percurrentem iuxta Genam, & Blancariſe, & flumen Genæ, Mutiæ, & Panariæ, & decimam, quæ pertinet ad Plebem ſancti Felicis in Mutia cum curte, quæ his lateribus continetur a mane villa, quæ dicitur Riola, a meridie ſtrata, a ſero Geraida de ſubto limite, quæ dicitur la Ploppa, & curtem Genæ cum omni decima, & decimam integram de Plebe ſancti Cæſarij, & caſtellum de Bazano, & decimam de omnibus, ibi habitantibus, & Roccham Clagnani, caſtellum Liuizani cum curte, omnem decimam de Fanano, & Spilemberto, & Plebem ſancti Petri de Camillatio, & decimam de Campogaliano, & decimam de Lamiſe cum capella ſanctæ Mariæ, & ſancti Martini, domos Papiæ cum capella; inſuper etiam quas res tenent, aut iure tenere deberent Præſules prædictæ Eccleſiæ, omnes in perpetuum confirmamus, pariterque etiam deprecatione ſua apud noſtram clementiam obtinuit, vt quicquid negligenter ſerui, aut chartulati, vel pertinentes ad eamdem ſanctam ſedem commiſerunt temporibus anteceſſorum ſuorum Epiſcoporum, nullam omnino inquietudinem prædictus Epiſcopus ſuis temporibus, nec aduocatus Eccleſiæ patiatur, ſimiliter, & petijt, vt omnes res, quas anteceſſores ſui in eadem Eccleſia acquiſierunt, & iure ipſius tenuerunt, præfato Præſuli, & ſucceſſoribus eius abſque cuiuslibet inquietudine, vel diminutione quieto ordine liceat poſſidere; inſuper etiam pro remedio animæ noſtræ eidem cócedimus Eccleſiæ, vt ſicut res noſtræ proprietatis in qui-

in quibuslibet locis per inquiſitionem maniſe- A ſtantur, ita res prædictæ Eccleſiæ per idoneos, ac veraces homines inquirantur, & ad pleniſsimam vſque deducantur iuſtitiam, tam noſtris, quam etiam ſucceſſorum noſtrorum temporibus, nec non etiam concedimus eidem Eccleſiæ, vt deinceps ſerui, aut chartulati pertinentes ad eandem Eccleſiam nullum cenſum noſtræ parti ſub publico miniſteriali perſoluant, ſed liceat eis quieto ordine viuere, & ipſi ſuæ Eccleſiæ deſeruire, nullus iudex publicus, aut quilibet ſuperioris, aut inferioris ordinis Reipublicæ procurator ad cauſas iudiciario more audiendas in monaſteria, xenodochia, Eccleſiaſq; baptiſmales reſideat, & homines, tam clericos quam laicos, villas, vel agros, ſeu reliquas poſſeſſiones, quas aliquo in tempore B in diuerſis locis, aut territorijs noſtræ poteſtatis iuſte, & legaliter tenet ad ſeuda, vel tributa exigenda, aut manſiones, aut paratas faciendas, aut fideiuſſores tollendos, aut homines ipſius Eccleſiæ tam ingenuos quam etiam ſeruos ſuper terram cõmanentes deſtringendos, pignorando, nec in hoſtem ducendos, nec iure cogendos, nec vllas redhibitiones, aut illicitas occaſiones requirendos, in quo eadem Eccleſia, ſibique ſubiecti aliquod iniuſte patiantur incommodum, noſtriſque futuris temporibus quiſpiam tam temerarius exiſtat, qui id faciendi illicitam ſibi poteſtatem attribuere audeat, concedimus eidem ſanctæ Mutinenſi Eccleſiæ, ſicuti ab antiquis anteceſſoribus noſtris Regibus loca, in quibus prædicta ciuitas C conſtructa fuerat, per firmitatis ſuæ auctoritatem conceſſa, ita noſtræ auctoritatis præcepto firma, & ſtabilia permaneant cum cancellarijs, quos perpetua, & iugi conſuetudine temporibus anteceſſorum Epiſcoporum prædicta Eccleſia de clericis ſui ordinis adſcribendos ſuæ poteſtati libellos, & pothecarios habuit, & concedimus etiam ei vias, pontes, portas, & quicquid ex antiquo iure incolumi ciuitati de his regiæ auctoritati per procuratores Reipublicæ ſoluebatur. Idem vt vbicumque vias, pontes, portas in ſua terra habuerit, noſtra vice liberam capiendi debitum ex eis centum habeat poteſtatem, & liceat foſſata cauare, molendina conſtruere, portas erigere, ſuper tria milliaria in circuitu Eccleſiæ, & ciuitatem circumquaque firmare ad ſaluandam, mu- D niendam, & amplificandam ipſam ſanctam Eccleſiam, & aquam aperire abſque vlla publica contradictione, liceatque memorato Præſuli, ſuiſque ſucceſſoribus cum omnibus ſibi ſubiectis rebus, vel domibus ad ſe aſpicientibus, vel pertinentibus ſub tuitionis noſtræ defenſione quieto ordine degere, atque pro incolumitate noſtra totiuſque Imperij a Deo nobis conceſſi, vna cum clero, & populo ſibi ſubiecto Dei immenſam clementiam iugiter exorare. Contulit etiam prædictæ Eccleſiæ noſtra principalis exorata clementia, vt ſi populi maleuola conſpiratio ad tollendas res Eccleſiæ per vada fuerit confirmata, vt teſtimonia, & aduocationem ad iuſtitiam capiendam Eccleſia inuenire non valeat, & ex hoc adminiſtratores ſancti loci ſe reclamauerint, quod pro huiuſmodi cauſa iuſtitiam Eccleſia habere non poſſit, ſi conſpiratorum adunata collectio commiſſum ſcelus negare, atque per ſacramentum purgare noluerit liceat, pro ſuſpicione falſitatis Eccleſiæ adminiſtratoribus, ſi tamen voluerint per pugnam alicuius Eccleſiæ hominis liberi rem diuinis legibus prohibitam approbare, ſicque in omnibus Eccleſiaſticarum rerum cauſis de quibuſcumque legatis deſcriptioni tantum exorata fuerit lis vi pugna, aut teſtibus dirimentibus, & pars Eccleſiaſtica ſuſpecta teſtimonia aduerſæ partis pro prædicta conſpiratione, & pro . . . . . . dubitando habuerit, ſi fidens de iuſtitia rectitudinis pugnam elegerit, quod ſibi eligit, hoc ei per hoc noſter firmitatis præceptum ad probandam ſuam iuſtitiam, noſtra principali clementia conſentimus. Si quis vero contra hanc præceptionem auctoritatis noſtræ auſu temerario ire tentauerit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras centum, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem eidem Eccleſiæ, & vt hæc auctoritas noſtris, futuriſque temporibus, Deo protegente valeat inconuulſa manere, manu propria ſubter firmauimus, & annuli noſtri impreſsione inſigniri iuſsimus.

Signum D. Contra *di Sereniſſ. Regis.*

Vgo cancellarius vicedomini Aridonis Archiepiſcopi Meguntini, Archicancellarij recognoui.

Datum 13. *Kal. iulij anno Dominicæ Incarnationis* 10:6. *indictione* 9. *anno vero domini Conradi* 2. *regnantis primo.*

Actum Cremonæ feliciter. Amen.

Hic Ingo apud Conradum Imperatorem maximè gratia valuit, cui ad inſtantiam Vidonis Tarinenſis Epiſcopi, omnia priuilegia, a ſuis anteceſſoribus Mutinenſi Eccleſiæ dilargita prolixe confirmauit, ſub datum Coloniæ 7. Kal. aprilis anno 1039. Hic idem Epiſcopus Bonifatio marchioni, Hetruriæque duci, Ricciardæque eius vxori, iure precario, duas curtes conceſsit, alteram Clagnatum appellatam, quæ eſt Roccha cum clauſtris, & capella ſancti Michaelis, alteram ſanctæ Mariæ, a quo viciſsim duas alteras curtes dono acceperunt anno 1034. Protulit autem Ingo ætatem vſque ad annum 1037. Mutinenſiſque Eccleſiæ, quoad vixit, maximo vſui fuit.

23 VIBERTVS ad eandem ſedem ſubuectus eſt anno 1038. Hic multas fortunas contulit in monaſterium ſancti Petri, annoque 12. Conradi Imperatoris de ſuorum canonicorum conſenſu Bonifatio marchioni, ducique Hetruriæ conceſsit precario nomine, iureque emphiteotico, eiuſdemque virili ſtirpi, ſucceſsiueque nepotibus, vbi illi deficerent, tres curtes ſcilicet, Bazanum, Liuizanum, Rochamque ſanctæ Mariæ: viciſsim autem Bonifatius dicto Epiſcopo quinque loca attribuit, ſcilicet, Gauellum

Ganda.

Gandazetum, Plebaniam ad Pulinagum, itemque Peſani Plebaniam. Adfuit ſynodo Papienſi an. 1046. 8. Kal. nouemb. ad fauorem Epiſcopi Veronen. celebrato, vbi Vvibertus vocatur. Vibertus autem è viuis exemptus eſt an. 1054.

24 HEREBERTVS Mutinenſis adlectus Epiſcopus eſt anno 1054. Huic Mutinam propemodum exciſam ex ſubiecto Henrici Imperatoris priuilegio ſecundo anno, ex quo ad Epiſcopatum fuerat aſſumptus, poteſtas facta eſt reædificandi, augendi, & communiendi.

Henricus Romanorum Imperator Auguſtus. Cum Herebertus Epiſcopus ſanctæ Mutinenſis Eccleſiæ, & ciues eius noſtra adita præſentia expoſuerint ipſorum olim nobiliſſimam atque antiquiſſimam vrbem Mutinam prope deſertam eſſe, ex eaque re nobis, & noſtræ reipublicæ maximum detrimentum accedere, petierintque, vt eam nos ipſis reædificare, munire, atque augere concederemus, quo noſtris, & ſanctæ Eccleſiæ hoſtibus firmioribus viribus reſiſtere poſſent, ob eam rem nos iuſtis eorum precibus obſequentes, cum id eis permittimus tum vero etiam vſque vſum aquæ amnium Siclæ, & Scultemnæ Epiſcopo, & ciuitati concedimus, poteſtatemque aluei excauandi ad merces in Padum Venetias & Rauennam deferendas largimur, quin etiam Eccleſiæ, & ciuibus omnes rectas conſuetudines conſeruamus quas antiquitus habuerunt, modo ne Epiſcopi mutatio, aut alio modo, niſi per noſtram manum ſubrogatio fiat niſi a Romano Pontifice legitime abdicetur.

Cæterum Herebertus, Henrici Imperatoris partibus, contra Gregorium Septimum nefarie acceſſit: in cuius deinde gratiam an. 1083. cum Sigifredo Bononienſi, Ceruienſique, aut, vt ſcribit Blondus, cum Taruiſino Epiſcopis, in die Palmarum in Antipapam inaugurauit Gebertum Archiepiſcopum Rauennatem, cui Clementis III. fecere cognomen. Herebertus autem fato functus eſt anno 1094. Incertum an ſciſmaticus, an reconciliatus Eccleſiæ.

25 BENEDICTVS ad eandem ſedem aſcendit anno 1095. Plura hic etiam ſancti Petri monaſterio donauit; ac poſt duos annos ſuæ adminiſtrationis obijt diem poſtremam 1097.

26 ÆGIDIVS Benedicto ſubrogatus eſt anno 1097. qui vix duos annos in ea dignitate expleuit. Etenim Mutinenſis ſedes vacabat 1099. in quo ipſo tempore nouæ Cathedrali fundamenta iecere, vt inelegantia quædam carmina produnt in exteriore parte eiuſdem Eccleſię ſuffixa.

Dum Gemini cancer curſum conſcendit ouantis.
Idibus in quintis iunij ſub tempore menſis.
Mille Dei carnis monos centum minus annis.
Iſta domus clari fundatur Geminiani.

Extat alia inſcriptio rudis, & inculta in exteriori parte abſidis eiuſdem Baſilicæ ad Prætorium vergentis, quæ tempus idem fundationis, & archi tecti nomen fabricæ oſtendit, quæ eſt huiuſmodi.

Ingenio clarus Lanfrancus doctus, & aptus
Eſt operis princeps huius, rectorque magiſter.
Quo fieri cœpit, demonſtrat litera præſens.
Anni poſt mille Domini nonaginta, nouemque.

27 DODO Mutinenſis Epiſcopus 1106. Hic cum Paſchali II. Pontifice, comitiſſaque Mathilda præſens fuit, cum ſancti Geminiani corpus è veteri in nouam transferretur Baſilicam prid. Kal. maias. Idem Pontifex poſtea eadem Mathilda præſente ſancti Geminiani conſecrauit altare, pluribus indulgentijs a ſe exornatum. Mathilda vero eidem Dodoni, Mutinenſique Eccleſiæ oppidum Rocchæ ſanctæ Mariæ dono dedit, vt ex ſequenti diplomate perſpici poteſt.

Anno ab Incarnatione Domini 1108. de menſe aprilis, indictione prima. Cum adeſſet domina Mathilda Dei gratia ducatrix, & comitiſſa in loco Gubernulæ, ibique dominus Dodo Mutinenſis Epiſcopus comes Albertus, & Vbertus frater eius Araldus de Montelognano, Regemundus de Barle, Bernardus de Maginfredo, Roterchildus Auocatus, Azode Mutina, Vbertus Praardengi, Albertus Bonusfilius Boni iudicis de Nonantula, Maginfredus Gantellus, & alij plures, in eorum præſentia conceſſit, & dedit ſupradicta domina Mathilda Roccham, quæ nuncupatur ſancta Maria de Raſtello cum curte, & omnibus, quæ ad Roccham pertinere videntur, cum omni iure, quod ſibi pertinebat pro precaria ex parte Eccleſiæ ſancti Geminiani Dodoni Mutinenſi Epiſcopo prænarratæ Eccleſiæ ſancti Geminiani, vt habeat ipſe Dodo, & ſui ſucceſſores ab hac hora in antea, & faciant quicquid facere voluerint ſine omni contradictione ſuprascriptæ dominæ Mathildæ & eius hæredum, & hoc pro mercede, & remedio animæ ſuæ, quod ſi ipſa, vel ſui hæredes egerint, aut cauſauerint, & omni tempore exinde, tunc, & eo tempore quo non permanſerint, tunc promiſit componere nomine pœnæ libras centum argenti optimi, & poſt pœnam ſolutam hæc promiſſio in ſua firmitate permaneat.

Actum eſt in hoc loco Gubernulæ in præſentia ſupraſcriptorum bonorum hominum, & aliorum quam plurium feliciter. Amen.

Ego Dominicus ſacri Palatij notarius ſcripſi, & ſubſcribendo compleui.

Cęterum Dodo, nobilibus de auocatis emphyteotico iure conceſſit caſtellum Rocchæ ſanctæ Mariæ 1126.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Breuis recordatio ſecuritatis, atque firmitatis cauſa memoriæ pro futuris temporibus qualiter in præſentia, & teſtimonio bonorum hominum, quorum nomina hic ſubtus leguntur, dominus Dodo Dei gratia Mutinenſis Epiſcopus inueſtiuit Raynerium aduocatum, & Guizardum, & Vbertum fratres filios domini Roterchildi aduocati de Roccha S. Mariæ pro cuſtodia, eo videlicet modo vt prædicti fratres, & eorum hæredes maſculini medietatem proficui habeant, & prædictus dominus Dodo Epiſcopus, & eius ſucceſſores aliam habeant medietatem intus, & exterius, prædicti fratres nullam controuerſiam, aut offenſionem Epiſcopo de medietate ſtudioſe facient, & ſi fecerint, & infra quindecim dies, vt res voluerit, non emendauerint, ſciant ſe compoſituros pœnam centum ſolidorum Lucenſium denariorum, & ſimiliter Epiſcopus, vel eius ſucceſſores præfatam Roccham non debeant eis auferre ſine conuicta culpa, & ſi abſtulerint, obligauit pro ſe, & ſuis ſucceſſoribus componere eis libras denariorum Lucenſium quinquaginta, & poſt pœnam ſolutam pactio inter eos facta firma

K per-

permaneret, Raynerius quoque, & Guizardus, atque Vbertus fratres obligauerunt pro ſe, & ſuis hæredibus feudum, quod habent a caſtro Galiani in loſum vnuſquiſque pro ſe partem ſuam, ſi non obſeruauerint hoc quod eidem domino Dodoni Epiſcopo iureiurando promiſerunt, quod videlicet iusiurandum hoc modo factum eſt. Raynerius, & Guizardus, atque Vbertus vnuſquiſque pro ſe iurauit fidelitatem domino Dodoni Epiſcopo, eiuſque ſucceſſoribus catholics de Roccha ſanctæ Mariæ, non erunt in facto neque in conſilio, quod Epiſcopus Dodo, vel eius ſucceſſores prædictam Roccham perdant, aut eis vetita ſit, & ſi perdiderint, eis recuperare iuuabunt, & ipſi fratres, vel eorũ hæredes nullum hominem in ipſam Roccham retinebunt vltra octo dies, poſtquam eis interdixerit, & guerram cum prædicta Roccha facient, vbicumque Dominus Epiſcopus, vel eius ſucceſſores iuſſerint, & hoc ſimiliter iurauerunt, quod ipſi fratres, vel eorum hæredes præfatam Roccham in poteſtate domini Dodonis Epiſcopi, & eius ſucceſſorum infra octo dies poſtquam eos requiſierint reddẽt. Hanc autem obligationem fecerunt præfatus Dominus Epiſcopus, & Raynerius, & Guizardus, atq; Vbertus in præſentia, & teſtimonio Guizardi de Nordilgo, & Azonis de Rolando, & Ceruij, & Geminiani de Tardo.

Actum in vrbe Mutina feliciter. Amen.

prædictus dominus Dodo Epiſcopus hoc breue fieri, & ſcribi rogauit an. Domini 1106. 6. Kal. nouẽb. ind. 3.

Anno vero 11 6. 18. Kal, ſeptembris Bononiæ interfuit dedicationi Oratorij diuæ Mariæ in Cælum aſſumptæ in Monte, Anno autem 1122. a Vvaltero Archiepiſcopo Rauennate, ſanctæ Agnetis Rauennæ obtinuit Eccleſiam, ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus ſubſeruituram. Denique ad huius optimi Preſulis preces, Mutinenſis Eccleſiæ, hac ſequẽti bulla, præfiniuit confinia Calliſtus Secundus ſummus Pontifex.

CALLISTVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Venerabili fratri Dodoni Mutinenſi Epiſcopo, eiuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Sicut iniuſta poſcentibus nullus eſt tribuendus effectus, ſic legitime deſiderantium non eſt differenda petitio. Tuis ergo frater in Chriſto chariſsime Dodo Epiſcope precibus annuentes ad perpetuam ſanctæ, cui Deo auctore præſides, Mutinenſis Eccleſiæ pacem, ac ſtabilitatem præſentis decreti auctoritate ſancimus, vt vniuerſi Epiſcopatus fines quieti deinceps omnino, & integri tam tibi, quam tuis ſucceſſoribus conſeruentur, qui nimirum fines his diſtinctionibus diſtenduntur, videlicet a terminis illis qui Lucanum, & Piſtorienſem Epiſcopatus a Mutinẽſi diuidunt vſque ad flumen illud quod appellatur Burana, & vſque ad terminum illum, qui vocatur Mutia, atque inde vſque ad illum terminum, qui Bononienſem Epiſcopatum, Mutinenſem a Regino diſcernunt, Eccleſiarum vero quæ infra hos terminos continentur, conſecrationes, clericorum promotiones, decimas, & oblationes ſecundum ſanctarum canonum conſtitutiones tibi, tuiſque ſucceſſoribus concedimus, & confirmamus, præcipue in Plebe S. Mariæ de Bodriuntio, quæ eſt in curte Sici, & in capellis eius, in omnibus Eccleſijs, quæ ſunt in caſtro, & in curte Solariæ, & Plebe Roncaliæ, & in capellis eius, in omnibus Eccleſijs, de Ponteducis, in Eccleſia de Camurana, in Eccleſijs de curte Curtiolæ, in Eccleſia de Scoplano, in Eccleſia ſancti Petri in Siculo, & in Eccleſijs quæ ſunt in caſtro, & curte Paciani, Leonenſi Abbatia, & in omnibus Eccleſijs, quæ ſunt in Plebe Rubiani, quæcumque præterea bona, quæcunque poſſeſſiones, quas in præſenti legitime poſſidetis, vel in futurum largiente Deo, iuſte, & canonice poteritis adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſ-

B ſoribus, & illibata permaneant. Decernimus ergo, vt nulli omnino Epiſcoporum facultas ſit infra prædictos confines ſine tuo, vel ſucceſſorum tuorum conſenſu Eccleſiam conſecrare, Chriſma conficere, aut clericos ordinare præter Eccleſias, & clericos de caſtro, & Burgo Nonantulæ, nullã etiam hominum liceat prædictam Eccleſiam perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerarijs vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſeruentur tam tuis quam, clericorum, & pauperum vſibus profutura. Sane de presbyteris, qui per parochias ad monaſteria pertinentes in Eccleſijs conſtituuntur, prędeceſſoris noſtri ſanctæ memoriæ Vrbani Secundi Papæ ſententiam confirmamus, ſta-

C tuentes ne Abbates in Parochialibus Eccleſijs, quas tenent, abſque Epiſcoporum conſilio, presbyteros collocent, ſed Epiſcopi Parochiæ curam cum Abbatum conſenſu ſacerdoti committant, vt eiuſmodi ſacerdotes de Plebis quidem cura Epiſcopo rationem reddant, Abbati vero pro rebus temporalibus ad monaſterium pertinentibus debitam ſubiectionem exhibeant, & ſic ſua cuique iura ſeruentur. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſeculariſue perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam, ſciens contra eam temere venire tentauerit, ſecundo, tertioue commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendauerit, poteſtatis, honoriſue ſui dignitate careat, reamque ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſsimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri

D Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem veſtræ Eccleſiæ iuſta ſeruantibus, ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonę actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen.

Ego Calliſtus Eccleſiæ Catholicæ Epiſcopus.

Protulit ætatem Dodo vſque ad annum 1135. vitęque finem fecit.

29 RIBALDVS Mutinenſis Epiſcopus adlectus eſt anno 1136. Huius Epiſcopi temporibus Eugenius Tertius Pontifex anno 1146. Mutinenſem ciuitatem dignitate Epiſcopali priuauit quod eius ciues Nonantulanam Abbatiam contra Pontificis auctoritatem diuexaſſent; tametſi breui poſtea compoſitis rebus illam eidem, culpam fatenti, benigne reſtituiſſet an. 1145. Moy-

ſes

ſes Archlepiſcopus Rauennas ſanctæ Agnetis Ecclеſiam a ſuo prædeceſſoae Mutinenſi Eccleſiæ dilargitam illi confirmauit an. vero 1148. eiuſdem mentio reperitua in multis contractibus, vt narrat Selingardua. Quamobrem non ſatis video, vnde eruere potuerit Nicolaus Paſchalinus Alidoſius, Gerardum Mutinenſem Antiſtitem anno 1145. ad Bononienſem Epiſcopatum fuiſſe translatum.

29 ILDEBRANDVS Bononienſis, è nobili gente Graſſorum, diaconus Cardinalis Eugenij Tertij, Mutinenſis Epiſcopus adlectua fuit anno 1154. Hic Epiſcopus factus ſumma cum laude prudentiæ Mutinenſes, Bononienſeſque diſcordantes pacificauit, ita Mutinenſes tabulæ. Cęterum Ildebrandum aut breui diſceſſiſse oportuit, aut eo munere liberrem, volentemque abijſſe, cum eiu ſucceſſor reperiatur anno 1157. Sub Alexandro Tertio Pontifice munere legationis functus eſt, vt affirmat Sigonius, vt Inſubriæ populos contra Fridericum fœdere ſociaret, 1173. Itaque Apoſtolicua legatus deceſsit Vicentiæ 1178. Alidoſius in libro de Viris Illuſtribus Bononien. narrat hunc Ildebrandum è Guarrina gente fuiſſe; ac Ioannem quemdam Bononienſem regularem canonicum ex Mutinenſi Epiſcopo ad Bononienſem transijſſe Eacleſiam 1160. Hunc haud negauerim potuiſſe prgeſſe Bononiæ, ſed Mutinenſem fuiſſe Epiſcopum, nemo temporum peritus affirmauerit. In veraciſsimis etenim monumentis Mutinenſia Eccleſiæ reperitur Henricum Mutinenſibus ius Diuinum dixiſſe an. 1157. vixiſſeque vſque ad annum 1173.

30 HENRICVM proxime Ildebrandus excepit anno 1175. Qui ab Friderico Imperatore in fauorem ſuæ Eccleſiæ ampliſſimum obtinuit priuilegium 1160. ſub datum Papiæ, quod hic exſcribendum curauimua.

Fridericus Dei gratia Romanorum Imperator, & ſemper Auguſtus. Quoniam diuina fauente gratia ad culmen Imperij, & totius regni gubernacula promoti ſumus, eadem gratia inſpirante, dignum fore duximus Eccleſias diuino cultui mancipatas, & earum poſſeſſiones, & iura ſub noſtra protectione ſuſcipere, & iuſtis perſonarum petitionibus eiſdem Eccleſijs deſeruientium annuere, inde eſt, quod venientem ad noſtræ Imperialis curæ clementiam, & noſtræ maieſtatis præſentiam dilectum, & fidelem noſtrum Henricum Eccleſiæ Mutinenſis venerabilem Epiſcopum ſolita clementia, & honorificentia recepimus, atque vniuerſa regalia Mutinenſis Eccleſiæ noua, & vetera olim per reges, & Imperatores eidem Eccleſiæ rationabiliter conceſſa prædicto venerabili Epiſcopo, & eius ſucceſſoribus concedimus, & confirmamus, & ſpeciali priuilegio eidem Epiſcopo, & eius ſucceſſoribus concedimus, vt in vniuerſis rebus Eccleſiæ ſuæ vindicãdis nulla præſcriptio obijciatur, neque de præterito, id eſt ante tempus huius priuilegij, neque in futurum.

Datum apud Papiam in Palatio, idibus februarij anno 1160. ab Incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Conuentui celebrato Cremonæ ſub Adriano Quarto Pontifice interfuit anno 1158. Mutinenſique Eccleſiæ Alexander Tertius bona, decimaſque confirmauit, inque eius fauorem cauit, ne quis deinceps aut templa, aut oratoria in Mutinenſi diœceſi excitaret, inconſulto Henrico. Sacrarium nobili ſupellectili ditauit anno 1172. deceſsitque 1173.

31 VGO defuncto Henrico ſucceſsit 1174. Qui Gerardi Archiepiſcopi Rauennatis donationem cœnobio ſancti Laurentij dilargitam ſubſcripſit. Ex Rubeo in hiſtoria Rauennati è viuis exemptus eſt 1178.

32 HENRICVS ad eandem ſedem aſſumptus 117. obijt diem poſtremam 1179.

33 ARDITIVS eiuſdem ſedis Antiſtes 1179. eodem anno reperitua ſubſcriptus Lateranenſi concilio ſub Alexandro III. Cum autem Lucius Tertius Pontifex ad concilium, quod ipſe celebraturus erat, proficiſceretur Veronam, atque ex itinere Mutinam veniſſet exoratus a Gerardo Rauennati Archiepiſcopo, Arditioque Mutinenſi, atque eiuſdem ciuitatis conſulibus nouam ſancti Geminiani Cathedralem ſolemniter dedicauit, oſtenſo populo S. corpore, pluribuſque conceſsis indulgentijs, vt extra muros Eccleſiæ tabula marmorea prodit. Adhuc ſedebat Arditius, cum ampliatæ, auctæque Mutinę nouos circumdedere muros 1188. è viuis Arditius exemptus eſt 1195.

34 ÆGIDIVS ad eundem thronum ſubuectus eſt anno 1195. Quem Henricus VI. Imperator in quodam ſuo diplomate dat. anno regni ſui 26. Imperij 5. Siculi vero regni primo appellat Principem ſuum. Hic Epiſcopus inueſtiuit canonicos Mutinenſis Eccleſiæ de ſeptem conuiuijs in vnoquoque anno, quę prędictis canonicis Epiſcopus Mutinenſis conſueuit præſtare cum omnibus alijs iuribus conſuetis. Innocentiua autem Pontifex Ægidium, eidemque commiſſam Eccleſiã protegendam ſuſcepit, eiuſdem Epiſcopatus confinia ſtatuit anno 1202. idemque Pontifex eidem Epiſcopo literas dedit, vt omni prouocatione ſuppreſſa maniſeſta crimina caſtigaret clericorum, ſub lit. dat anno 2. ſui Pontificatus. Tranſtulere deinde Ægidium ad Archiepiſcopatum Rauennatem anno 1206. Aſſerit Paſchalinus hunc Ægidium è Garzonia gente fuiſſe Bononienſem.

35 MARTINVS Mutinenſis Eccleſiæ Præſul declaratus eſt anno 1207. Ad hunc ſcribit Innocentius Tertius cap. cum de diſtrib. de tempori-

poribus ord. &c. fin. de ſpons. duo, & cap. tuas de vſuris. Anno vero 1220. Fridericus Imperator, Martinum, Mutinenſem Eccleſiam, eiuſque clerum hoc ſubiecto condito Diplomate protegendos ſuſcepit.

Fridericus Dei gratia Romanorum Rex, imperator Auguſtus, & Rex Siciliæ, vniuerſis regno noſtro ſubiectis, tam præſentibus quam futuris, ad quos literæ iſtæ peruenient, gratiam ſuam, bonam voluntatem. Cum a noſtra ſerenitate petitur, quod iuſtum eſt, & honeſtum tam ordo rationis, quam vigor exigit æquitatis, vt illud debeamus effectui mancipare. Eapropter notum vobis facimus, quod nos attendentes merita, & grata obſequia, quæ nobis, & progenitoribus noſtris dilecti fideles noſtri Martinus Epiſcopus, & capitulum Mutinenſe exhibuerunt fideliter, & deuote, Eccleſiam, Epiſcopum, capitulum, & vniuerſum clerum Mutinenſem cum omnibus bonis ſuis tam Eccleſiaſticis, quam paternis ſub noſtra, & regni noſtri protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſtatuentes vt de cætero nulla ciuitas, nullum commune, nulla perſona magna vel parua dictam Eccleſiam, & Epiſcopos ipſos, capitulum, & clerum in rebus ſuis vel perſonis præſumat aliquatenus moleſtare. Quicumque autem huius noſtræ protectionis violator extiterit, indignationem regiæ maieſtatis, & pœnam quingentarum Marcarum argenti ſe nouerit penitus incurſurum, medietatem cuius cameræ noſtræ, & medietatem iniuriam patienti decernimus exhiberi.

Datum in caſtris apud Rhenum quinto nonas octobris indict. nona, milleſimo ducenteſimo vigeſimo.

De Martino ſic citatus catalogus. *Idem Epiſcopus conſtituit poteſtatem in Caſtro Vincolæ qui iuſtitiã faciat hominibus dicti caſtri. Idem etiam Epiſcopus fecit cõgregari homines de Sabiniano in Eccleſia ſanctæ Mariæ dicti caſtri, & dixit quod volebat ordinare, quod Poteſtas dicti loci eſſet de ciuitate Mutinæ, & de ſuis vaſſalis, & elexit dominum Guidonem de Gagio, qui fuit confirmatus ſine aliqua contradictione, Et cum Abbas ſancti Benedicti diœceſis Brixienſis oneratus eſſet debitis, obtinuit ipſe Abbas ab Epiſcopo Cremonenſi Apoſtolicæ ſedis legato facultatem alienãdi res immobiles dicti Monaſterij pro ipſis debitis exſoluendis, qui Abbas nomine Honeſtus vendidit Martino Epiſcopo Mutinenſi cum conſenſu Monachorum dicti monaſterij totam curtem ſancti Vincentij prope caſtrum de Badiano, qui Abbas, & conuentus poſtmodum conceſſerunt dicto Epiſcopo in perpetuum dictã Eccleſiã ſancti Vincentij, reſeruato ſibi cenſu duarum librarum ceræ annuatim. Hoc Epiſcopo ſedente deſtructum fuit caſtrum appellatum Pons ducis, quod erat Epiſcopi, per Mutinenſes, & Bononienſes, expellendo è Ferraria Salinguerram, qui contra fidem datam vexabat Aldobrandinum. Quo caſtro deleto, Mutinenſes ex eo campanam retulerunt. quæ in Turrim diui Geminiani ſublecta eius occentu nouam diei horam populo indixerunt. Poſt fabricatam Baſilicam, de qua ſupra, cum defeciſſet nobilium lapidum materia, exhauſtis iam ſoli Mutinenſis penitioribus fere viſceribus. ac propileum, ſeu porta Baſilicæ regia quæ ſpectat ad forum, penderet imperfecta, de anno 1209. hoc Epiſcopo regnante diuino quodam miraculo inuenta, atque effoſſa fuit in ſuburbano vico ſalcieto ea marmorum copia, quæ ad integram ſtructurã operis abunde ſuffecit. Per ea tempora ædificata fuit Eccleſia ſancti Pauli Mutinæ.*

Poſtremo Martinus Epiſcopus è viuis deceſsit anno 1221.

36 GVILLELMVS è Sabaudia Honorij Tertij Pontificis vicecancellarius, ab eodem Pontifice Mutinenſis Antiſtes adlectus eſt anno 1222. ab eodem Honorio cõſecratus. Cum enim poſt exceſſum Martini clericalis Senatus abijſſet in partes, quarum altera Orlandinum de Gumbula vocauit ad ſedem, altera Manfredum de Pijs Epiſcopum declarauit, Pontifex ſedaturus ambitioſum æſtum, vtriuſque electione reprobata, Guillelmum de Sabaudia virum vtique doctiſsimum, inconſulto Rauennate Archiepiſcopo, Epiſcopum ordinauit. De quo ſæpe citatus cathal.

Ipſe Guillelmus, dum eſſet Epiſcopus, impediebat canonicos, ne haberent equum, quem prima vice equitabat, cum reuertebatur a conſecratione; quæ controuerſia cum delata fuiſſet ad Archiepiſcopum Rauennatem, ipſam commiſit duobus commiſſarijs, qui laudauerunt, vt infra videlicet.

In Chriſti nomine Amen, a natiuitate eiuſdem 1223. indictione vndecima die martis octauo exeunte ianuario. Magiſter Iacobus de Bragantijs doctor Theologiæ, præſente Magiſtro Nicolao canonico Placentino doctore decretorum conſentiente, ita dixit: Cauſa, quæ vertebatur inter capitulum Mutinæ, & dominum Guilelmum Mutinenſem Epiſcopum ſuper equo, quem equitauit, cum primo intrauit ciuitatem, quando venit a conſecratione ſua, nobis commiſſa fuit de aſſenſu partium a domino Symeone Archiepiſcopo Rauennati, tenor cuius commiſſionis talis eſt.

Symeon non ſuis meritis ſanctæ Rauennatis Eccleſiæ Archiepiſcopus, dilectis in Chriſto filijs, Magiſtro Iacobo de Bragantia doctori Theologiæ, & Magiſtro Nicolao doctori decretorum ſalutem in Domino Ieſu Chriſto. Conqueſti ſunt nobis Præpoſitus, & capitulum Mutinæ, quod cum habere debeant ex antiqua conſuetudine equum ab Epiſcopo Mutinenſi, quando dictus Epiſcopus primo intrat ciuitatem Mutinæ poſt conſecrationem ſuam, & in iſtius iuris poſſeſſionem vel quaſi poſſeſſionem ſe eſſe firmiter aſſerant, Magiſter Guillelmus Vicecancellarius quondam domini Papæ, quem ipſi canonici dicunt eſſe Epiſcopum Mutinæ, ſicut ex eorum literis percepimus, dictum equum eis denegat exhibere, & licet nobis videatur inconſuetum, & extra rationem, & ſatis extraneum, quod aliquis ſit in Eccleſia Mutinenſi conſecratus Epiſcopus ſine conſcientia noſtra, de cuius electione, confirmatione, & conſecratione, & inthronizatione, nihil nos, vel Eccleſia Rauennatenſis præſenſit, volentes etiam dictis Præpoſito, & canonicis, quos ſincera diligimus, charitate in omnibus, quibus poſſumus deferre, cauſam ſuper prædicto equo, prudentiæ veſtræ committimus audiendam, mandantes vobis, vt vocatis ante præſentiam veſtram, quos videtis euocandos, audiatis eam, & eam fine debito decidatis; facientes, quod decreueritis per cenſuram Eccleſiaſticam firmiter obſeruari. Teſtes autem, qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, per cenſuram eandem compellatis veritati teſtimonium perhibere. Datum Argentæ tertio Kal. octobris, indictione decima.

Petebat enim Sigigus presbyter ſancti Marci, Syndicus capituli Mutinenſis pro ipſo capi hunc modum.

Vobis

Vobis iudicibus delegatis ab Archiepiſcopo Rauennæ ſcilicet dominis Iacobo de Bragantijs Magiſtro Teologiæ, & Nicolao Magiſtro decretorum. Conqueror ego Sigigus presbyter ſancti Marci ſyndicus capituli Mutinenſis pro ipſo Capitulo, & eius nomine de domino Gulielmo Epiſcopo Mutinenſi, contra quem ago, petens ab eo; ne debeat me pro capitulo, & ipſum capitulum inquietare in perceptione equi, quem equitauit, quo cum primo venit ad Palatium poſt conſecrationem, & ne debeat me, & Capitulum prohibere, quo minus apprehendam, vel apprehendere poſsim poſseſsionem prædicti equi, & vt debeat mihi pro capitulo, & ipſi capitulo facere copiam apprehendendi poſſeſsionem prædicti equi, & ne per poſſeſsionem prædicti equi apprehenſam, me, & capitulum in poſſeſsionem prædicti equi debeat inquietare, dicens me pro capitulo, & ipſum capitulum eſſe in poſſeſsione, vel quaſi iuris percipiendi, & habendi equum, quem ipſi Epiſcopi Mutinenſes qui pro tempore fuerunt, & erunt, equitant, & equitare conſueuerunt, & equitabunt, cum primo veniunt ad Palatium, vel venerunt poſt conſecrationem, & de his iuſtitiam peto, facta litis conteſtatione coram vobis ſuper iſta petitione per prædictum ſyndicum, & Gerardum actorem & procuratorem domini Gulielmi Mutinenſis Epiſcopi, factis poſitionibus ab vtraque parte, receptis teſtibus, & probationibus vtriuſque partis, auditis allegationibus eorum vtraque parte poſtulante, vt ad ſententiam procederent, habito prudentium, & ſapientium virorum conſilio dictum Gerardum actorem domini Epiſcopi, & per ipſum dominum Gulielmum Epiſcopum Mutinenſem condemnamus, ne debeat dictum ſyndicum, & capitulum prohibere, quo minus apprehendat poſſeſsionem prædicti equi, & vt debeat pro capitulo, & ipſi capitulo facere copiam apprehendendi poſſeſsionem prædicti equi, & ne poſt poſſeſsionem prædicti equi apprehenſam ipſum ſyndicum, & capitulum in poſſeſsionem prædicti equi debeat inquietare.

Actum in Eccleſia ſancti Geminiani Mutinæ præſentibus presbytero Ioanne capellano canonicorum, presbytero Martino de ſancto Marone, Alberto Mori de ſancto Victo, Rodulfino de Situla, Guizardo Munarolo, Sarazone ſeruiente domino Rolandino de Gomola Ianello qui moratur cum magiſtro Artiniſio, Guidoto de Adiano ſeruiente domino Iacobo canonico.

Ego Gerardinus Zucchelli notarius interfui, & rogatus ſcripſi.

Idem Epiſcopus recuſabat præſtare canonicis illa ſeptem conuiuia, quæ quotannis præſtari ſolebant ab Epiſcopo Mutinenſi, & de quibus inueſtiti fuerant ab Aegidio Epiſcopo, res delata fuit ad arbitros communiter electos, qui laudauerunt, vt infra videlicet.

In Chriſti nomine.

Anno 1231. Indictione 4. Nos dominus Albertus Papienſis, & dominus Vbertus de Bonacurſio legum doctores arbitri electi à domino Gulielmo Mutinenſi Epiſcopo pro ſe, & ſuo Epiſcopatu ex vna parte, & capitulo Mutinenſi ex alia, ſcilicet a Domino Archipresbytero Ioambono, & a domino Albertino magiſtro ſcholarum, & a Domino Petro de Fruida, & a domino Manfredino pro ſe, & alijs canonicis abſentibus ſuper quæſtione, quæ diutius inter prædictos fuerat agitata, ſuper eo, quod capitulum petebat a prædicto domino Epiſcopo, tam in eius abſentia, quam in præſentia ipſius Epiſcopi dicto capitulo ſeptem conuiuia in Palatio miniſtrari, cum prædictæ partes fuerint in concordia quod prædicti arbitri viderent inſtrumentum, quod eſt penes capitulum de dictis conuiuijs, & interpretarentur, ſi deberent habere dicta conuiuia, tam in præſentia, quam in abſentia dicti domini Epiſcopi, & continetur in inſtrumento facto per manum Bonifacij notarij filij quondam Aſpectari, habita diligenti deliberatione, viſo etiam inſtrumento, quod erat penes capitulum præſente domino Giberto Mutinenſis Epiſcopi Vicario, & præſentibus prædictis de capitulo, & pro capitulo dicti arbitri in concordia, & in ſcriptis dixerunt, & pronuntiauerunt & interpretati fuerunt, quod prædicta ſeptem conuiuia præſtare debeat prædictus dominus Epiſcopus Mutinenſis canonicis Mutinæ tam in abſentia quam in præſentia dicti domini Epiſcopi, prout Epiſcopi Mutinæ præſtare conſueuerunt prædictis canonicis, præſentibus teſtibus domino Zacharia de Balugola, Domino Lanfranchino eius fratre Domino Henrico de Balugola, Ioanne de Balugola, Bonifacio Aſpectati, die ſabbati decimo quinto intrante martio.

Huic Epiſcopo Honorius Tertius concedit facultatem abſoluendi ſcholares ſtudentes Mutinæ, qui ſe leuiter, & ſine liuore percuſſerint. Diploma datum eſt anno eius octauo, ex quo colligitur publicum ſtudium tunc temporis viguiſſe Mutinæ. Fridericus Imperator huic Epiſcopo ratificat priuilegium patris ſui Henrici conceſſum Epiſcopo Mutinenſi, vt non teneatur iurare de calumnia, & præſcriptio niſi centenaria non poſsit eius Eccleſiæ opponi. Idem Epiſcopus ab eodem Friderico petijt, vt liceret ſibi readificare caſtrum Pontis ducis in diœceſi ſua poſitum, & ad ius Epiſcopatus pertinens, a Mutinenſibus, Ferrarienſibus, alijſque dirutum, qui Fridericus mandauit Archiepiſcopo Magdeburgenſi, vt videlicet ei concederet prout in litteris deſuper confectis, quæ ſunt huiuſmodi tenoris.

Fridericus Dei fauente gratia Imperator, & Rex Siciliæ.

Dilecto Principi ſuo venerabili Magdeburgenſi Archiepiſcopo comiti, & totius Lombardiæ legato gratiam, & omne bonum. Venerabilis Mutinę Epiſcopus fidelis noſter Celſitudini noſtræ per nuncium ſuum, & literas attentius ſupplicauit, vt quia caſtrum Pontis ducis in diœceſi Mutinæ poſitum ſpectans ad ius, & proprietatem ipſius à Ferrarienſibus, Mutinenſibus, & alijs ciuibus funditus eſt deſtructum in grauem ipſius Eccleſiæ iniuriam, & lacturam, illud reædificandi, & cunctos homines reducendi in ipſum, præſtare licentiam dignaremur: quare deuotioni tuę duximus committendum, mandantes quatenus ſuper hoc iuramento, quod cum honore Imperij & indemnitate ipſius Eccleſiæ procedendum videris

deris, ſic procedas, & inde ſtatuas, quod iuſte noueris expedire faciens, quod ſtatueris per bannum Imperiale auctoritate noſtra firmiter obſeruari.

Datum Cataniæ die nono decimo martij, duodecimæ indictionis.

Idem Fridericus poſtmodum dedit liberam facultatem ipſi Epiſcopo reædificandi dictum caſtrum, vt apparet in literis deſuper confectis in ſubſcriptione notariorum. Innocentius Tertius miſit hunc Epiſcopum vna cum Petro Rothomagenſi Epiſcopo, & Gulielmo Abbate ſancti Facundi ad ipſum Fridericum, vt pacem cum eo componerent. Scribit Cromerus libro octauo hiſtoriarum ſuarum, quod cum Suentopoclus dux bello armiſque promptiſſimus plurima Theutonicis eripuiſſet, Gulielmus Epiſcopus Mutinæ Apoſtolicus legatus effecit, vt illa reſtitueret, pacemque cum Theutonicis firmaret; Cromerum refert Thomas Stapletonius Anglus in ſuo tractatu de magnitudine Romanæ Eccleſiæ libro ſecundo capite primo. Sub hoc Epiſcopo, & cum ipſo fuit concordata controuerſia, quæ pendebat coram Epiſcopo Bononienſi inter Epiſcopatum Mutinæ ex vna & commune eiuſdem ciuitatis ex altera ſuper iuriſdictione per tria milliaria in circuitu eiuſdem ciuitatis, tam in ciuilibus, quam in criminalibus, & ſuper aquæductibus Siclæ, & Scultennæ, & alijs vt inſtrumento deſuper celebrato de anno 1227. Idem Epiſcopus de anno 1223. inueſtiuit nobiles de Balugola de Roccha ſanctæ Mariæ, vt in documento deſuper confecto apparet huiuſmodi ſub tenore.

In Chriſti nomine 1223. indictione vndecima die 7. exeunte martio. Dominus Gulielmus nunc Epiſcopus inueſtiuit dominum Campiolum Ioannis de Balugola, dominum Guizardum Ziroldi, & dominum Fauiuanum Tauiuani de Balugola recipientibus pro ſe, & omnibus alijs de Balugola, qui dominantur pro domino Epiſcopo in Roccha ſanctæ Mariæ, & in eius Curia, & de ipſa curia, & de omnibus iuriſdictionibus, & vſantijs, quas dicti domini, & eorum maiores habuerunt, & tenuerunt a domino Epiſcopo Mutinenſi, & ſuis ſucceſſoribus vbicunque in Epiſcopatu Mutinæ, & ſecũdum quod eorum patres habuerunt, & tenuerunt, & pro hac inueſtitura dicti domini nobiles nomine ſuo, & nomine aliorum de domo ſua iurarunt fidelitatem ſupradicto domino Epiſcopo contra omnes perſonas dictum Dominum Epiſcopum in Roccha ſanctæ Mariæ moleſtantes, præſentibus teſtibus vocatis, & rogatis domino Boniſacio de Raicharia, & Rolando Callegario de Roccha, Guidone, Gulielmo de Zeado, & alijs.

Ego Bonacchus de Roccha notarius rogatus ſcribere ſcripſi.

Ad proferendam vero Chriſtianam fidem Guillelmus ſub eodem Pontifice Honorio legatione functus eſt in Pruſsiam, Liuoniamque, vbi mirificos de deuicta Idololatria triũphos retuliſſe narratur. Quamobrem Innocentio III. Honorio III. Gregorioque IX. charus in paucis euaſit. Porro ſub Nono Gregorio Mutinenſi munere volens abiuit anno 1233. Quem poſtea Innocentius Quartus Epiſcopum Cardinalem Sabinenſem adlegit. Lugduni fato functus eſt 1251. Ibique ſepultus eſt apud fratres Dominicanos. De quo vide ſupra in Sabinenſ. Epiſcopis.

37 ALBERTVS Boſchettus nobilis Mutinenſis, Prædicatorij Ordinis alumnus, filius Gerardi potentiſsimi ciuis, ea ſanctimoniæ laude florebat, vt exceſsione Guillelmi, populo cleroque Mutinenſi acclamante ad hanc ſedem ſubuectus ſit 1234. 3. non. aprilis, atque a Pontifice Romano confirmatus: inauguratus fuit 3. id. Iunij eiuſdem anni vniuerſa ciuitate lætante. Tametſi autem Albertus omni pietate, atque ſolicitudine Eccleſiam ſibi creditam tueri poſſet regendam, cum tamen in ea periculoſa tempora incidiſſet, in quibus noxioſiſsimæ illæ Gibellinorum, Guelforumque factiones regnabant, cum gente ſua a Gibellinis victoribus, Fridericique Imperatoris fautoribus e ſua ciuitate, ſedeque deturbatus eſt ſeſeque recepit Bononiam. Itaque Nonus Gregorius indi[illegible] Mutinæ ſacris interdixit, cu[illegible] cum Henrico Friderici ſpurio filio [illegible] Rege Bononienſes Cæſarianos fregiſſent, Mutinæ que interdicto innodatam emaſiſſent obſidione, obſeſsique aut pereundum foret, aut ab obſidentibus ſcriptis conditionibus parendum, Albertus tametſi exul, vt cum periculis æquioribus legibus ageretur, omni ſtudio, pietateque contendit; quod cum feliciter ſane cecidiſſet, ipſe cum gentilibus ſuis in patriam Eccleſiaſticis cenſuris exſolutam remigrauit, cum Innocentij IV. Pontificis Octauius Cardinalis Vbaldinus legatus eſſet anno 1251. Cæterum Albertus Innocentium Quartum Põtificem à Lugdunenſi concilio reuertentem magnifice excepit hoſpitio, ab eodemque iudiciariam delegatam poteſtatem accepit cognoſcendi, iudicandique iniurias, quas Archiepiſcopo Rauennati Ariminenſes ſolebant inferre. Plura templa reſtaurauit, ſuoſque [illegible] Dominicanos, tum & Franciſcanos, Eremitanoſque ſancti Auguſtini Mutinam introduxit, fouitque. Idem Albertus an. 1256. indict. 14. die Iouis ſecundo intrante martio ſuper oblationibus ſancti Geminiani decretum fecit tenoris huiuſmodi.

Nos Albertus miſeratione diuina Mutinenſis Epiſcopus pias prædeceſſorum noſtrorum conſuetudines cum Mutinenſi capitulo, & eius voluntate, & conſenſu expreſſo videlicet cum

Ioan-

Ioanne Archipresbytero, Vidino Præpoſito, domino Bartholomæo de Boſchettis, domino Godo, domino Franciſco de Foliano, domino Iacopino Tancolini Eccleſiæ Mutinenſis canonicis ad preces, & inſtantiam dilecti noſtri Vbaldini maſſarij domus, & operis ſancti Geminiani humiliter, & deuote ſupplicantis diligenter, & vnanimiter attendentes, præcipue in ijs, in quibus ſpeciali prærogatiua obſequij beati Geminiani patroni noſtri fabricæ virorum, ac mulierum longinquam perſpeximus deuotionem certis temporibus, ac diebus hactenus honoratam, nec non & in præſentiarum ſtudioſa deuotio eorundem decorant, & decorat, affectione multimoda prouocamur huiuſmodi conſuetudines approbare. Quapropter mandamus, & firmiter ſancimus, vt de cætero nuncij fabricæ memoratæ dumtaxat cuiuslibet anni ſeptimana, quæ dicitur ſancta, & illa ſeptimana, in qua euenire contigerit omnium ſanctorum feſtiuitas, eleemoſynas, & grata ſubſidia libere percipiant, excluſis tam de Eccleſijs, quam de alijs locis ciuitatis, & diœceſis Mutinæ Quæſtuarijs vniuerſis. Inſuper volumus, & mandamus, vt ſecunda feria cuiuslibet menſis, in qua maioris Eccleſiæ campana pulſare contigerit pro calendis, campana aliqua eadem die alibi in mane non pulſetur pro populo conuocando, & ſicut in prædictis duabus ſeptimanis, ita & in huiuſmodi ſecundis ferijs omnes Quæſtuarij, & quicumque alij, vel aliquibus eleemoſynas petere vellent cum tobalea, ſeu panno in diſco, aut ſine diſco, ſiue cum literis cuiuſcunque remiſsionis per Maſſarium fabricæ, vel per eius nuncios de Eccleſia penitus expellantur auctoritate noſtra, collecta, ſi quam tunc fecerint, nihilominus ſpolientur in vtilitate dictæ fabricæ conuertenda. Hæc autem omnia ſub pœna excommunicationis præcipimus obſeruari, & de omnipotentis Dei miſericordia, & meritis beatiſsimæ Virginis Mariæ, nec non & glorioſiſſimi Geminiani Patroni noſtri confiſi, omnibus qui prædictis diebus eleemoſynas prædictę fabricæ de bonis proprijs largientur, quadraginta dies de iniuncta ſibi pœnitentia in domino miſericorditer relaxamus. In huius autem rei euidentiam pleniorem iuſſimus huic paginæ noſtrum ſigillum appendi, & dictum Capitulum ſuum ſimiliter ſigillum iuſſit appendi, & præſens ſcriptum manu propria roborari iubemus.

Actum Mutinæ in Epiſcopali Palatio præſentibus, & rogatis dominis Magiſtro Gerardo Archipresbytero Bononienſi, doctore decretalium, Raynerio Archipresbytero de Albareto, Bonauentura clerico ſancti Thomæ de Lama, & Alberto Cruellario.

Ego Petrus notarius quondam Bonifacij Aſpectati filius interfui, & præcepto dicti domini Epiſcopi, & voluntate, & conſenſu dicti capituli Mutinæ rogatus ſcripſi.

Floruit Alberti temporibus B. Gerardus Rangonius ex ordine ſancti Franciſci. Deceſsit autem Albertus plenus meritis anno 1264. Cui omnium iuſtiſsimæ lacrymę parentarunt tamquam ſanctitatis laude præſtanti. Gentis Boſchettæ ſcutum fere bipartitum, ſex faſcijs miniatis in campo argenteo deorſum, ſurſum cæruleum. A

38 MATTHÆVS è nobiliſsima Piorum familia Cathedralis canonicus, Præpoſituſque ſancti Georgij de Sanazeto, decedenti Alberto ſubrogatus eſt anno 1264. Sanctimoniæ anteceſſoris propior æmulus. Senſit & Matthæus ex ruina partium plura incōmoda, ac præcipue in ſeditione illa inſigni, qua Mutinenſes Guelphi, adiuuantibus Florentinis, Gibellinos obſtinatiſsimis per multos annos animis exegerunt, anno 1264. die 14. menſis ſeptembris. Quem ciuilem æſtum vt aliquando tandem ſedaret, nihil omiſit Matthæus, quod ad probum, piumque Paſtorem poſſe facere videretur. Qui demum inueteratæ probitatis apud conciues ſuos tantæ fuit auctoritatis, vt Pijs, Gibellinarum partium anteſignanis, exactis magna ea parte viſus eſt reſtinxiſſe odia. B Vixit Matthæus vſque ad annum 1280. atque cum ſecunda optimi Paſtoris fama exceſsit è viuis. Fundauit, ædificauitque xenodochium Salſarum, vt vocant, in curte ſancti Petri in Inſula.

Matthæo defuncto, capitulum ad electionem proceſsit, quod cum in partes ſeſe diuiſiſſet, vna Hugolinum Boſchettum poſtulauit in Præſulem, altera Manfredum de Præſulibus Archipresbyterum de Baiona Mutinenſis diœceſis elegit. Hugolinus poſt paucos menſes viam vniuerſæ carnis ingreſſus, Manfredus electioni ceſſit. Nicolaus Tertius Papa Epiſcopum Firmanum adlegit, qui transferri ad hanc Eccleſiam renuit, C pauloque poſt Nicolao defuncto, Martinus Quartus de plenitudine poteſtatis ſequentem Arditium ſublimauit ad ſedem, vt habetur in Reg. Vatic.

39 ARDITIVS Mediolanenſis, e nobili Comitum familia, cum legum peritiſsimus eſſet Romanæque curiæ aduocatus, atque Mediolanenſis Eccleſiæ Primicerius, ad Mutinenſem ſedem aſcendit anno 1281. 10 Kal. ianuarij, ex Reg. Vaticano Epiſt. 118. fol. 36. anno 1. Eccleſiaſticam libertatem impenſe defendit. Quamobrem auctor fuit aliquot decreta Mutinenſis ſenatus contra Eccleſiaſticam libertatem abrogandi antiquandique, vnde a Latino Vrſino Cardinali inſubriæ Legato anathema ignominioſe retulerat, ſed agente Arditio, & ſuæ Eccleſiæ libertas D illibata permanſit, & violentis legibus abrogatis cenſuras Eccleſiaſticas ſenatus excuſsit. Mediolanum deinde Arditius profectus eſt, vbi deceſsit 1286. ſepultuſque apud Eccleſiam ſancti Laurentij Maioris. Mitram auro, gemmiſque diſtinctam, cum argenteo paſtorali baculo, Mutinenſi Eccleſiæ ex teſtamento legauit; Philippo eius ſucceſſore excipiente legatum.

40 BARTHOLOMÆVS Boſchettus nobilis Mutinenſis, filius Simonis, patriæ Epiſcopus adlectus eſt anno 1286. breuis Pontifex fuit, vt Sanſouinus atque Paninus, de quo nulla in Regeſtis Apoſtolicis habetur mentio, fides penes ipſos eſto.

41 Fr. PHILIPPVS ex Ordine Minorum in humanis, diuiniſque literis nobiliter eruditus ad Mutinenſem clauum admotus eſt anno 1287. atque 8. die decembris ſui Epiſcopatus inijt poſ-

ſeſſio-

ſeſsionem. Huius Epiſcopi temporibus, hoc eſt anno 1289. Mutinenſes Gibellinorum Guelforumque attriti bellis ſequeſtribus Philippo Lanfranco Rangonio, Vidoneque de Vidonis Opizzoni Ateſtino ſe dederunt, qui iuratus, ciuitatem ſuſcepit regendam, tuendamque: falluntur autem Pigna, ac Leander Albertus, cum narrant, per Vidonem Mutinenſem Epiſcopum Principem Ateſtinum Mutinam ſuæ ditionis feciſſe, cum per illud tempus Philippus viueret, vt recte Selingardus de Epiſcop. Mutinenſib. Deceſſit autem hic optimus Præſul. anno 1290.

42 IACOBVS in Mutinenſi ſede florebat 1290. fuitque ſuperſtes vſque ad annum 1311. Eiuſdem Iacobi tabulę extāt ad fauorem fratrum Eccleſiæ ſancti Donini Mutinæ in hæc verba.

Iacobus miſeratione diuina Mutinenſis Epiſcopus.

Dilectis ſibi, in Chriſto fratri Laurentio de Picicoctis Priori loci, & Eccleſiæ S. Donini ordinis S. Auguſtini ciuitatis Mutinæ, & fratribus dicti loci, & Eccleſiæ, eorumque ſucceſſoribus ſalutem, & in Domino pœnitentiam fructuoſam. Paſtoralis officij diligētia prophetico docetur oraculo errantem ad ſemitam reducere veritatis, ait enim ſuo vaticinio Hieremias, ſi ſeparamus precioſum a vili, quaſi os Domini erimus. Sane veſtra nobis exhibita petitio hanc ſeriem continebat. Frater Laurentius de Picicoctis Prior loci, & Eccleſię ſancti Donini ciuitatis Mutinæ ordinis ſancti Auguſtini, & ipſi fratres, & capitulum dicti loci ſignificant ſanctitati veſtræ propter longam abſentiam fratris Vetuli Prioris quondam dicti loci, & propter longam infirmitatem, & debilitatem eiuſdem, ipſe locus ad tantam deſolationem deuenit, & fratres ſæpe dicti loci ad tantam ſunt deſolationem prolapſi, quod niſi opportuno eis, & ſalubri remedio conſulatur eiſdem, vix tam ſpiritualiter, quam temporaliter adijcient, vt reſurgant, & idcirco dictus frater Laurentius Prior, & fratres dicti loci ſuper pluribus excogitantes remedijs, vt ipſorum prouideretur ſtatui, & ſaluti, & in eis, & in ipſo loco reformaretur honeſtas, & regularis obſeruantia impleretur, omniſque diſſolutionis, & vagationis tolleretur materia, deliberauerunt, habito conſilio ſapientium, ſeipſos, & locum prædictum cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis ordini fratrum Eremitarum ſancti Auguſtini tradere, & transferre, cum non videant nec cognoſcant, quod per aliquem alium modum ita bene eorum ſtatus valeat reformari. Quare ſupplicant idem Prior, & fratres, & petunt a benignitate veſtra, quatenus ſuper præmiſsis animarum eorum, & corporum deſolita veſtra pietate compatientes eiſdem ſeipſos, & dictum locum ſancti Donini cum omnibus iuribus ſuis mobilibus, & immobilibus, priuilegijs, Indulgentijs, & gratijs per quācumque perſonam ipſi loco, & fratribus eiuſdem loci conceſsis, prædicto ordini fratrum Eremitarum tradēdi, & transferendi licentiam dignemini concedere, & conſenſum, eximendo ipſum locum ſancti Donini, & omnia eius, ac etiam Priorem, & fratres eiuſdem loci ab omni lege iuriſdi-

A ctionis, & diœceſana, vt in omnibus eadem exemptione gaudeant, immunitate, priuilegijs, & gratijs & indulgentijs, ac cōſuetudinibus, quibus locus, & ordo ſupradictorum fratrum Eremitarū de Mutina noſcitur congaudere. Inſuper ex nunc benedicere primarium lapidem ac ipſum lapidē benedictum tradere Velitio Priori fratrū Eremitarum prædictorum, & eidem committere, vt ipſum lapidem ponere poſsit, & Eccleſiam cum cœmeterio conſtruere, vbicunque decreuerint ſupradictus Prior, & fratres Eremitæ ſancti Auguſtini de Mutina a dicto loco ſancti Donini infra vſque ad ſtratam publicam inter circam, & foueam ciuitatis, non obſtante alicuius perſonæ contradictione, quæ veſtræ iuriſdictionis exiſtat.
B Conceſsionem autem huiuſmodi, & licentiam taliter concedere, & roborare velitis, vt perpetuam habeat firmitatem. Quare nos conſiderantes, quod iuſtis petentium deſiderijs non eſt denegandus aſſenſus, & attendentes, quam precioſum eſt in obſeruantia regulari deſeruire omnium conditori, & quam vile eſt religioni obnoxios pati, & religionem ſubire deſolationem, ac diſſolutionibus laſciuis, & vagationibus inhærere, decreuimus veſtram huiuſmodi petitionem admittere, vt quod precioſum eſt, ſeparemus à vili, & errantem ad ſalutis ſemitam reducamus. Igitur præfatam petitionem veſtram ſuper ea deliberatione habita diligenti admittentes benigne tradendi, & transferendi vos, ipſumque locum
C ſancti Donini cum omnibus iuribus ſuis mobilibus, & immobilibus, priuilegijs, gratijs, & indulgentijs per quamcunque perſonam ipſi loco, & fratribus eiuſdem loci conceſsis ordini fratrum Eremitarum ſupradictorum vobis de conſilio fratrum noſtrorum, & conſenſu videlicet canonicorum & capituli Mutinenſis licentiā tenore pręſentium exhibemus, & ipſi traditioni, & translationi noſtrum infraſcriptum aſſenſum, eximentes vos, ipſum locum ſancti Donini, & omnia iura ipſius, ac etiam Priorem, & fratres eiuſdem loci ab omni lege iuriſdictionis, & diœceſana, decernentes, vt in omnibus, & per omnia idem locus ſancti Donini, idemque Prior, & fratres, & bona dictorum fratrum, & loci eadem exemptione, libertate, & immunitate gaudeant, nec non & priuilegijs, gratijs, & indulgentijs, & conſue-
D tudinibus, quibus locus, & ordo ſupradictorum fratrum Eremitarum de Mutina in omnibus noſcitur congaudere. Pro qua quidem licentia, & aſſenſu, ac etiam exemptione, traditione, & translatione decernimus in ſignum conſutatæ proprietatis, & ad indicium veſtræ perceptæ plenariæ libertatis per vos veſtroſque ſucceſſores præſtari annuatim debere nobis, noſtriſque ſucceſſoribus, & Epiſcopatui Mutinæ in feſto ſancti Geminiani, vel infra eius octauā duas libras ceræ nomine cenſus. Inſuper primarium lapidem per nos benedictum ex nunc pręſentialiter damus, & tradimus Priori conuentus pręditorum fratrum Eremitarum de Mutina plenam, & liberam poteſtatem, concedentes eiſdem, ac ſuper hoc vices noſtras ſibi totaliter committentes ipſum lapidem ponendi pro Eccleſia, & cœmeterio con-

ſtruen-

ſtruendis, vbicunque prædicti Prior, & fratres Eremitani Ordinis ſancti Auguſtini decreuerint a dicto loco ſancti Donini inſta vſque ad ſtratam publicam inter Circam, & ſoueam ciuitatis, non obſtante conditione alicuius perſonæ noſtræ iuriſdictionis, ſaluo, & reſeruato monaſterio S. Euphemiæ ciuitatis Mutinæ cenſu vnius libræ ceræ, & nouem denariorum Mutinæ paruorum, quem vos eidem monaſterio conſueuiſtis, & tenemini reddere annuatim. In cuius rei maius teſtimonium, & euidentiam pleniorem hoc præſens publicum inſtrumentum noſtri ſigilli, & ſigilli capituli Mutinenſis appenſione fecimus communiri, & ſubſcriptione noſtrorum canonicorum & Mutinæ Capituli roborari.

Actum in Epiſcopali Palatio Mutinæ anno Domini a natiuitate eiuſdem milleſimo ducenteſimo nonageſimo ſecundo, indictione quinta, die Sabbati duodecimo menſis iulij, præſentibus teſtibus dominis Ioanne Archipresbytero Plebis de Montibus, Bennate de Pulxina, Gulielmo Guidoto, Franciſco filio Domini Vguzoni de Boccalatis, Alberto filio domini Aegidij quondam domini Marci de Ferraria.

Ego Bartholomæus de Barillarijs Notarius, & ſcriba dicti venerabilis Patris prædictis omnibus interfui, & de mandato ſupraſcripti Reuerendi Patris ſcripſi, & publicaui.

Et ego Bonincontrus Archipresbyter Eccleſiæ Mutinenſis prædictis omnibus interfui, & conſenſi, & ad maius teſtimonium manu propria me ſubſcripſi.

Ego Paulus Guerra canonicus Mutinæ interfui, & cõſenſi, & manu propria me ſubſcripſi.

Ego Vbertus de Bobio canonicus Mutinæ interfui, & conſenſi, & manu propria me ſubſcripſi.

Ego Barnabæus de Boſchettis canonicus Mutinæ interfui, & conſenſi, & manu propria me ſubſcripſi.

Ego Iacobus de Canzolino canonicus Mutinæ interfui, & conſenſi, & præſenti manu mea ſubſcripſi.

Ego Cynthius canonicus Mutinæ interfui, & conſenſi, & manu propria me ſubſcripſi.

Ego Bonadamus de Boſchettis canonicus interfui, & conſenſi, & præſenti manu mea me ſubſcripſi.

Ab eodem Epiſcopo Iacobo fuit concordata queſtio, & controuerſia, quæ vertebatur inter illos de Balugola ſuper palafreno Epiſcopi, & ſuper equo, & armis facientis duellum; tabulæ huiuſmodi compoſitionis ſunt infraſcriptæ, videlicet.

In Dei nomine.

Anno eiuſdem natiuitatis 1291. Indictione 4. Mutinæ in camera domini Epiſcopi, die Iouis quarto menſis ianuarij præſente domino Conſorto de Barbarino iudice, domino Federico de ſancto Marco, domino Bernardo de Balugola, Anſelmino, & Franciſco Munegato familiaribus domini Epiſcopi, & domino Iacobino de Mombaranzono teſtibus rogatis, & vocatis. Cum hoc eſſet, quod venerabilis Pater dominus Iacobus Dei gratia Epiſcopus Mutinenſis inueſtiſſet de iure feudi dominos de Balugola de feudo antiquo, quod ipſi, & ſui prædeceſſores tenuerunt ab Epiſcopatu Mutinæ, & nunc tenent, videlicet de Palafreno, quem habere debent ab Epiſcopo, quando primo conſecratus intrat ciuitatem, & de feudo, & de cuſtodia camporum, &

A duellorum, de qua cuſtodia habere debent, ſeptem libras Imperiales, & vnum Imperiale, & equum, ſi equeſter fieret duellum, & arma ſuccumbentis ſeu deteriorem partem habentis, & de omnibus, & alijs feudis antiquis, quæ legitime oſtenderint habere debere, ita quod nõ ſit contra formam ſacramenti ipſius domini Epiſcopi, ſecundum partes contingentes vnumquemque ipſorum, prout de prædictis omnibus plenius continetur in quodam inſtrumento ſcripto ſub milleſimo ducenteſimo nonageſimo, indictione tertia die vigeſimo menſis nouemb. manu mea Beumati de Pulſina notarij, ipſius domini Epiſcopi & dominus Lanfranchinus filius quondam domini Pipioni de Balugola coram prædicto venerabili Patre domino Iacobo Dei gratia Epiſcopo

B Mutinenſi peteret ſententiari, & pronunciari quartam partem dictorum feudorum palafreni, duellorum, & armorum, denariorum, & equorum ſi equeſter fieret duellum, & aliorum feudorum antiquorum, quæ acquiſiuiſſet, ac etiam iure feudi inueſtitus fuit Zacharias filius quondam domini Franciſci de Balugola, ad ſe pertinere, ac etiam ab ipſo domino Epiſcopo inueſtiri, petitioni cuius contradicebat Franciſcus domini Zachariæ de Balugola, dicens patrem ſuum non potuiſſe alienare prædictam quartam partem, & petens etiam ſibi debere fieri inueſtituram de prædicta quarta parte prædictorum feudorum, & hoc dicebat cum auctoritate domini Iacobini de Mom

C baranzono dati ſibi . . . . vnde prædictus dominus Epiſcopus auctoritate, qua fungitur, viſis inſtrumentis, & rationibus vtriuſque partis, volens prædictam quæſtionem, & diſcordiam ſedare, ſententiauit, & pronunciauit, ac etiam iure feudi inueſtiuit cum annulo, quem ſuis tenebat in manibus, prædictum dominum Lanfranchinum recipientem pro ſe, & filijs ſuis maſculis, & legitimis tantum, & heredibus ab eo deſcendentibus de duabus partibus quartæ partis prædictorum feudorum, & ipſum Franciſchinum recipientem pro ſe, & ſuis filijs maſculis, & heredibus, & legitimis tantum ab eo deſcendentibus de tertia parte prædictæ quartæ partis prædictorum feudorum, ita quod per hanc ſententiam ſeu pronunciationem, & inueſtituram non intelligatur aliquod innouatum de feudo Rocchæ ſanctæ

D Mariæ . . . . . . & iuriſdictionis ipſius Rocchæ in præiudicium ipſius domini Lanfranchini, & præcepit vtrique parti, ſcilicet prædicto domino Lanfranchino, & prædicto Franciſchino, præſente domino Iacobino eius curatore, & ſuam auctoritatem præſtante, & conſentiente, quod prædictam ſententiam, & pronunciationem, & inueſtituram debeant ſibi ad inuicem ratam, & firmam habere, & tenere, & in vllo contrafacere, vel venire ſub amiſſione ſuæ partis feudi prędicti, & ſub obligatione omnium bonorum ſuorum præſentium, & futurorum, quod ad dictum Dominum Epiſcopum, & Epiſcopatum deueniat in præſenti & ego Beumatus de Pulſina notarius domini Epiſcopi ſupradicti ſcripſi, & præſens fui, & rogatus fui.

Idem Epiſcopus confirmauit inſtitutiones pheritani

hoſpitalium diœceſis Mutinenſis, videlicet de an. 1292. confirmauit inſtitutionem hoſpitalis Terræ Finalis, & de anno 1297. approbauit inſtitutionem hoſpitalis de Montexio. & de anno 1298. confirmauit inſtitutionem hoſpitalis caſtri ſancti Felicis, & de eodem anno approbauit inſtitutionem hoſpitalis in loco, vbi dicitur Via noua, qua itur Carpum, & tandem de anno 1302. approbauit inſtitutionem hoſpitalis de Aquareto. Hoc ſedente Epiſcopo floruit Nicolaus de Mattarellis Mutinenſis iuris conſultus celeberrimus, cuius ſcripta in iure ciuili magno non ſolum famæ ipſius, & noſtræ ciuitatis detrimento, ſed etiam graui omnium ſtudioſorum iactura deperdita ſunt; licet aliqui aſſerant, neſcio qua ratione ducti, ſcripta ipſa in ciuitate Lucæ aſſeruari. Hic egregius doctor hiſce temporibus, dum Patauij publice iura ciuilia interpretaretur, vocatus a ciuibus ſuis ad reformandum ciuitatis ſtatum, quæ ſe in libertatem vindicauerat, Mutinam venit, vbi ſtatum ipſius Reipublicæ vna cum alijs ad id deputatis optime reformauit.

43 BONADAMVS Boſchettus, ex canonico cathedralis Epiſcopus euaſit Mutinenſis anno 1311. Hic cum ob ſingularem morum probitatem omnibus charus eſſet, geſtiente præ lętitia populo, inaugurationem, obtentique Epiſcopatus poſſeſſionem accepit. Viennenſi concilio ſub Clemente V. interfuit, reuerſumque ad Eccleſiam ſuam, Gibellini victores cum eius gentilibus, Rangonijsque Mutina expulerunt circa finem eiuſdem anni 1311. Itaque ob nefarium factum idem Clemens horrendo anathemate notauit contumaces, honoreque ciuitatis Mutinam ſpoliauit. Poſtquam autem Bonadamus remigrauit in patriam, ibi deceſsit 1314. Fallitur autem Sanſouinus, cum affirmat hunc deceſsiſſe anno 1318. die 28. menſis ianuarij; etenim hoc ipſo anno 1314. Mutinenſis ſedes vacua erat, ſequenti vero anno Bonincontrus electus eſt ex deceſſu Bonadami, vt ex diuerſis Eccleſiæ Mutinenſis monumentis perſpicue eruitur.

44 BONINCONTRVS è Floriano in Mutinenſibus collibus amœno oppido, cum eſſet Archipresbyter cathedralis vicariuſque Raynaldi Archiepiſcopi Rauennatis, capitulique Mutinenſis ex deceſſu Bonadami procurator, in concilio ibi celebrato, clericali toto applaudente ſenatu, Mutinenſis Epiſcopus adlectus eſt anno 1315. vir ſuo ſeculo ſingulari doctrina inſignis: Mutinam fratres Carmelitas introduxit. Deceſsit autem anno 1318. 5. Kal. februarij, inque cathedrali ſepultus eſt. Poſt Bonincontri autem exceſſum, clericalis ſenatus, diſciſsis ſtudijs Matthæum de Gorſano Priorem ſancti Iacobi de Columbario, ac Vidonem de Guiſcis elegit, cuius poſtremi electionem Ioannes XXII. Pontifex ratam habuit, vt videre eſt in libro prouiſionum Prælatorum.

45 VIDO de Guiſcis Epiſcopus Mutinenſis, electus, & confirmatus eſt anno 1318. Celebris illorum temporum iuriſconſultus, vt prodit Ioannes Andreas, qui plures quæſtiones ab eo diſputatas protulit. Nepos fuit Vido doctiſsimi illius viri, quem per antonomaſiam, clariſsimamq; eruditionem, proprio nomine ſuppreſſo, Bononienſem Archidiaconum vulgo appellabant. Anno 1320. celebrata Synodo, plures ſalutiferas tulit leges, atque decreta. Ioannes XXII. exoratus a Vidone, menſam Epiſcopalem auxit, ditauitque parochiali Eccleſia ſancti Pancratij de Fredo, Quam deinde vnionem confirmauit Benedictus XII. Adhuc Vido ſedebat, cum pulcherrima ſacra cathedralis turris vltimam manum accepit, vt fidem facit inſcriptio, quæ inſculpta eſt ſuggeſto Baſilicæ.

Annis progreſſi de ſacra Virgine Chriſti
Vndenis geminis, & iunctis mille trecentis.
Hoc Thomaſinus de ferro plante Ioannis
Maſſarius ſancti venerandi Geminiani
Fingi fecit opus, Turri quoque fine nitere.
Atribus Henrici ſcriptoris Carionenſis.

Cæterum Vido Mutinenſem Eccleſiam adminiſtrauit vſque ad annum 1337. Translatuſque eſt ad Concordienſem Epiſcopatum.

45 BONIFATIVS Mutinenſis, canonicus Vicentinus I. V. D. in minoribus conſtitutus, ad eandem ſedem aſſumptus anno 1337. 6. idus maij, ex Reg. Vatic. Ep. 177. an. 2. Benedicti 12. P.P. via ſuper quatuor annos Mutinenſem adminiſtrauit Eccleſiam abſens, translatus ad Comenſem Eccleſiam 1340. a cuius diſceſſu ad duos annos tenuit interregnum.

46 Fr. ALEMANNVS ex nobili Donatorum familia Florentinus Ordin. Minorum inſignis Theologus, Suanenſis antea Epiſcopus in Hetruria ad hanc Eccleſiam aſſumptus eſt anno 1342. 15. Kal. auguſti, inſecutoque anno emphyteotico iure è Balugola gente nobilibus conceſsit Roccham S. Mariæ, equique iura, quo Mutinenſes Epiſcopi, vbi primum obtenti Epiſcopatus ſolemni ritu ineunt poſſeſsionem, deuehuntur ad ſedem, vt eius antea anteceſſores feciſſe narrantur. Deceſsit autem Alemannus anno 1352. Inſignia vetuſtæ gentis Donatæ ſcutum ſemipartitum, ſuperius miniatum, inferius argenteum, ex qua prodijt ille belli fulmen Curſus, de quo Varinus noſter lib. 3.

At Donata domus longe fortiſsima bello eſt.
Belliger hinc Curſus, Syllani gloria Martis.

ALDO-

47 ALDOBRANDINVS filius marchio- A
ni Renaldi III. Aeſtini Adrienſis Epiſcopus ad
hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1352. Hic
paruum ſacellum, vbi in cathedrali ſancti Tara-
ſij reliquiæ requieſcunt, conſtruendum curauit:
iuriumque ſibi cōcreditæ Eccleſię adeo retinens
fuit, à vt VI. Innocentio Pontifice impetrarit ſi-
bi liceret ablata repetere ab ijs, qui, quæ ſpecta-
rent ad Eccleſiam Mutinenſem, aliquando quo-
uis quæſito iure in ſe traxiſſent, intentato prius
contumacibus anathemate per delegatos Epiſ-
copos Bononienſem, Florentinum ac Regien-
ſem. Quo ſedente Amadeus olim comes Sabau-
diæ & dominus Glabariæ, & Auguſtæ Marchio
& Princeps in Italia obtulit lampadem argen- B
team Eccleſiæ cathedrali pro illuminatione ima-
ginis B. Mariæ de Columna, obtulitque petiam
terræ bubulcarum vndecim poſitam in Burgo Al-
berti in ſuburbijs Mutinæ. Tabulæ donationis
confectæ fuerunt die 3. ianuarij, indict. 12. anno
1364. Eodem tempore pio cuiuſdam Fileſij vo-
to, & ære ſupra fornicem portæ maioris forum
reſpicientis poſita fuit ænea diui Geminiani ſta-
tua, quæ adhuc ibi manet, & quarta campana
addita fuit Turri cathedralis. Cæterum Aldo-
brandinus cum plures annos Mutinenſem admi-
niſtraſſet Eccleſiam, ad Ferrarienſem denique
fuit translatus.

48 VIDO de Baiſio olim canonicus Muti-
nenſis, poſtea ſacri Palatij auditor ſanctæque Ro- C
manæ Eccleſiæ in Inſubria Legatus, ad Mutinen-
ſem euaſit Eccleſiam anno 1380. Huius Epiſco-
pi temporibus Mutinenſes canonici ſancti Salua-
toris Eccleſiam Seruitis fratribus annuo ſibi reſer-
uato cenſu conceſſerunt. Deceſſit Vido anno
1382. legum peritia longe clariſsimus, quique
Bononienſis illius Archidiaconi patrui videretur
propius virtutes referre.

49 Fr. DIONYSIVS de Reſtanis Mu-
tinenſis, ex ordine Eremitano ſancti Auguſtini
ob ſuam doctrinam, probitatemque mo-
rum Mutinenſem ſedem adeptus eſt
anno 1384. Quatuordecim an-
nos in ea dignitate tranſe-
git, deceſſitque ſin-
gulare Chriſtia-
narum vir- D
tutum
exemplar anno 1400. ſepultuſque eſt
apud ſuos Eremitanos, vbi ope-
re ſegmentato ſuper orga-
num eius perſpicitur
effigies, coliturq;
a ſuis tam-
quam
jam beatitate
donatus.

50 PETRVS Boiardus Ferrarienſis creatus
fuit Mutinenſis Antiſtes anno 1400. inſecuto-
que anno ad patriam Ferrarienſem ſedem fuit
translatus 9. Kalen. februarij 1401. Huius Epi-
ſcopi meminit Angelus in conſilio 274.

51 NICOLAVS Boiardus Ferrarienſis, Pe-
tro Boiardo ſuffectus eſt, cum eſſet Præpoſitus
cathedralis Ferrarienſis anno 1401. 9. Kalen. fe-
bruarij. Aliquot conſtitutiones, decretaque con-
didit, vt clerum, canonicoſque ad puriorem vi-
tam inſtitueret anno 1407. Vſus pro vicario eſt
quodam Dominico de ſancto Geminiano cele-
bri inſignique doctore. Vita functus eſt an. 1414.
ſepultuſque eſt in cathedrali.

52 CAROLVS item Boiardus Nicolao
ſubrogatus eſt anno 1414. 2. Kalen. maij. Huius
Epiſcopi temporibus Eugenius Quartus Ponti-
fex mandauit, vt capitulum, cleruſque Mutinen-
ſis ex ritu ſanctæ Romanæ Eccleſiæ diuinum ca-
nonicarum horarum penſum deinceps perſolue-
ret: idemque Carolus, mandante Martino V.
Pontifice, ſimul cum Imolenſi Epiſcopo iura-
mentum fidelitatis excepit Nicolai Albergati e-
lecti Bononienſis, ante inaugurationem præſta-
ri ſolitum. Gaſpare Rangonio pro Vicario vſus
eſt, ac poſtea Thoma de Thrighionis Epiſcopo
Brugnatenſi, Mutinenſem Eccleſiam 24. annos
Carolus adminiſtrauit, eoque munere ſe exoluit
anno 1436. protulitque deinde ætatem per ali-
quot annos. Concilio Florentino interfuit 1439.
atque in hæc verba eius concilij decreta ſubſcri-
pſit: Carolus Epiſcopus olim Mutinenſis. Hinc
autem, atque ex actibus conſiſtorialibus perſpi-
cuè eruitur error Silingardi, qui Carolum nar-
rat poſtremam diem obijſſe anno 1431.

53 SCIPIO de Mainentibus Ferrarienſis, ad
eandem ſedem promotus eſt anno 1436. die 30.

menſis octobris. Vir doctiſſimus, & maxima eruditione preditus, cuius alumnus fuit Bartholomæus Rouerella, poſtea Cardinalis Rauennæ Archiepiſcopus, de quo Veſpaſianus in eius elogio. Hic vna cum canonicorum cathedralis conſilio de nouo in eadem Eccleſia ſcholarium magiſtri dignitatem erexit, quæ antea in dicta Eccleſia fuerat. Hic etiam concilio Florentino interfuit 1439. Deceſſit autem Ferrariæ anno 1444. ſepultuſque eſt in templo D. Franciſci in marmoreo rubeo ſepulchro, vbi eius effigies cum gentilitijs ſtemmatibus ſpectantur: quæ anhelantem leonem cum aquila continent hac præloquente inſcriptione. A

Scipioni Mainenti
homini doctiſſimo, prudentiſſimo
optimo, & viro rariſſimo
qui fuit Epiſcopus Mutinenſis
plebi gratiſſimus ob eius merita,
& heu ſi diutius vixiſſet
noſtræ ciuitatis
ſingulare decus. fratres pientiſſimi
hoc Monumentum
poſuere.

54 IACOBVS Antonius a Turre, in iugis Mutinenſibus ignobili loco ex obſcuris parentibus natus, virtute autem longe clariſſimus, clare geſtis, plenoque decoris erga Pontifices obſequio ad honores ſibi viam aperuit. Primum enim ab Eugenio IV. cui fuerat in paucis charus, Regienſem in Inſubria Pontificatum obtinuit: inde ad Mutinenſem fuit tranſlatus anno 1444. 14. Kal. nouembris. Hic comitis, Principiſq; Mutinenſis titulo condecoratus eſt maximoque vitæ, virtutiſque ſplendore dignitatem illam ſuſtinuit. Ad eius arbitrium, Mantuanique Epiſcopi, lis de confinijs inter Regium Gonzagoique de Nuuolaria tandem dirempta eſt, anno 1449. Cum exiſtimatione claras opes congeſſit, quippe qui opulentam Abbatiam ſancti Bartholomæi extra muros Ferrariæ cum prioratu S. Romani eiuſdem ciuitatis habuit cõmendatam. Diuerſos habuit Suffraganeos, Iacobum ſcilicet de Cadignario Firmilianenſem Epiſcopum, ac Benedictum de Douedris Cremonenſem Epiſcopum Tripolienſem. Conuentui a Pio Secundo Mantuæ celebrato interfuit. Inde Epiſcopus Parmenſis fuit anno 1463. Narrat Silingardus Iacobum Antonium obijſſe anno 1462. ſepultumque fuiſſe in cathedrali; ſed ex reperto ſucceſſore anno 1463. cum quo Parmenſem Eccleſiam commutauerat, omnino videtur aberraſſe, cum Iacobus Antonius è vita ceſſiſſet anno 1475. vt poſtea dicemus.

55 DELPHINVS a Pergula, Vmber, oppido ditionis Vrbinatis, paulo ante Parmenſis Epiſcopus, ad Mutinenſem Eccleſiam tranſlatus eſt 1463. Pro vicario habuit Iacobum Balugulā cathedralis Præpoſitum, magnæq; exiſtimationis doctorem. Delphinus fato functus eſt an. 1465.

56 NICOLAVS Sandonninus Lucenſis,
B qui Paulo Secundo antea fuerat a ſecretis, ab eodem Pontifice Mutinenſem ſedem obtinuit. 1465. Quinque omnino annos obtenti Epiſcopatus prohibitus eſt poſſeſſione a Borſo duce Ferrarienſi, qui ægre ferebat Lucenſem in Mutinenſi throno ſedere, cuius publica res ſoleret de confinijs Mutinenſi ditione ſæpius faceſſere negotiũ. Nec vt reciperetur, valuit interdictum, aut ira Pontificis; vnus Papienſis Cardinalis repertus eſt, qui amiciſſimus Nicolao, litem omnem componeret, cenſuraſque in contumaces deſæuientes diſcuteret. Itaque aliquando tandem Nicolaus ad Eccleſiam ſuam profectus eſt, celebrataque Synodo, ſaluberrimas leges tulit, in quibus illæ
C enituerunt, de monialium clauſura, deque matrimonijs tribus feſtiuis diebus in Eccleſia publice nuntiandis. Magna ex parte Epiſcopale Palatium refecit, vt in marmorea quadam inſcriptione legitur eiuſdem gentilitijs ſtemmatibus ſubiecta.

NICOLAVS LVCEN.
ANTISTES MVTINÆ
HAS ÆDES A FVNDAMENTIS
CVRAVIT FIERI
AN. M.CCCC.LXVI.
HERCVLE DVCE ESTENSI
DOMINANTE.

Cæterum Nicolaus adeo valebat dexteritate agendi, vt dum obtenti Epiſcopatus aditu excluderetur, Montis Caſſini nobilis cœnobij ex præcepto Pontificis nòmine vicarij curam geſſerit
D anno 1475. ſub Sixto Quarto Pontifice munere Legationis in Gallijs egregie functus eſt, vt inter Ludouicum Gallorum Regem, Carolumque Burgundiæ ducem pax coiret. Quo munere functus ad ſuam redijt Eccleſiam, illamque adminiſtrauit vſque ad annum 1479. ac deinde commutata ſede Lucenſis Epiſcopus fuit.

IOAN-

57 IOANNES ANDREAS de Bociacijs Regienſis electus eſt Epiſcopus Mutinenſis anno 1479. vir optima virtutis fama, ſingularique doctrina, ac dexteritate agendi clariſsimus. Itaque ſub Sixto Quarto, ad Ferdinandum Siciliæ Regem Legstus profectus eſt, quæſitorque Sabaudiæ fuit. Ad Innocentium VIII. Sextumque Alexandrum ex miſſu Herculis Ateſtini cumulatiſsime oratoris partes geſſit. Monaſterium ſanctæ Mariæ de Miſericordia in Mutinenſibus ſuburbijs collocatum auxit nobili Prioratu ſancti Iacobi de Columbario. Quod deinde cœnobium temporibus Alexandri Sexti, cum inde moniales eceſsiſſent, monachis Ciſtercienſibus fuit attributum. Quibus iterum vel ad ampliandos ciuitatis muros, vel ad prædiuites cenſus illos in publicum vſum ciuitatis conuertendos, inde eiectis, fortunis exutis nudus titulus manſit, coram Romana Rota interim lite pendente. Hunc titulum, cum nos regiminis Thuſciæ prouinciæ eſſemus, ac Septimiani monaſterij Abbas, in Nicolaū Bacceti unū præceptorem noſtrū emeritæ ſenectutis Monachum, ac ſimilitudine ſtudiorum nobis coniunctiſsimum conferendum curauimus. Cæterum Iosnnes Andreas partem Epiſcopatus, quæ vergit ad Aquilonem, conſtruxit, vt breuis, quæ illic proſtat inſcriptio prodit. Igitur charus populo, cui cum laude prudentiæ, pietatiſque profuerat, moritur Romæ 1497. ſepultuſque eſt in Templo Pacis cum ſequenti epitaphio.

Ioanni Andreæ Bociacio
ex Regio Lepidi iuriſconſulto
Epiſcopo Mutinenſi
ad Ferdinandum Siciliæ Regem
Sixti Quarti Pont. Max.
Legato Patrimonij
Dioceti hæreticæ noxæ quæſitori
apud Sabaud.
ſub Innocentio VIII. & Alexandro VI.
Pontificibus Maximis,
negociorum Herculis Ferrariæ Ducis
oratori, executores ex teſtamento
benemeriti poſuerunt
anno ſalutis
M.CCCC.LXXXXVII.

58 IOANNES BAPTISTA Ferrarius mo-

A dicis, ſed honeſtis parentibus Mutinæ natus, variantis, fallaciſque fortunæ haud ignobile fuit exemplum. Is enim cum Romam profectus Aulam Roderici Borgiæ inauſpicato iuuenis adhuc intraſſet, eiuſdem fauore conſecutus eſt canonicatum patriæ cathedralis, ex cuius redditibus cum parcus, ac tenax, haud pœnitendam pecuniæ ſummam coaceruaſſet, aliquot cancellariæ officia coemit, correctoris ſcilicet, ſolicitatoris, ſcriptoriſque Apoſtolicarum literarum, ſub Innocentio Octauo deinde in duodecim Abbreuiatoribus connumeratus, ex cuius deceſſu, cum ad Petri ſedem Rodericus Borgia, cuius aulicus erat, obrepſiſſet, ſub eo primum Ferrarius Referendarius euaſit, mox & Datarius, tum & Apo-
B ſtolicæ Cancellariæ Regens. Cæterum magis valuit apud Ferrarium gratia Principis per fas, perque nefas augendi ærarij cura, quam iuſtum æquumque. Quamobrem cum ſiniſtra fama maxima apud omnes ordinis homines deflagrauit inuidia. Interim tamen adblandiente fortuna Mutinenſis Antiſtes declaratus eſt anno 1497. Quam ille Eccleſiam ſemper abſens adminiſtrauit. Denique anno 1500. illum Alexander vocauit ad purpuram ad Titulum ſancti Chryſogoni, eidemque Archiepiſcopatum Capuanum attribuit. Sed neque congeſti tituli, neque purpura vel auaritiæ labem, vel inuidiam potuerunt extinguere. Adhuc enim tamquam Valentinianæ crudelitatis, ac ſacrilegæ rapacitatis admini-
C ſter omnibus erat inuiſus. Quamobrem Sebaſtianus Pinzonus pretio coemptus occiſor, Ferrarium veneno ſuſtulit, qui deinde ſub decimo ! eone f.ſſus flagitium, debitas pœnas luit. Deceſſit autem in Vaticano Palatio anno 1502. 6. Kal. Auguſti, ſepultuſque eſt in Vaticana Baſilica, donec transferretur in patriam. Translatus deinceps cum oſsibus Franciſci fratris, ſuique ſucceſſoris ſupra portam cathedralis Eccleſiæ requieſcit. Defuncti congeſtas opes publicum ærarium exhauſit, tametſi reclamante Franciſco fratre, cui cum inhianti auaræ Pontifex Mutinenſem obieciſſet Epiſcopatum, quaſi obſtructo ore, relatas in Fiſcum diuitias ceſſauit repetere. Vixit Ferrarius annos quinquaginta, vir ſanè in Aulæ Romanæ peritis numerandus, vt nomine Alexandri VI. Pontificis ſcriptæ ab eo Epiſtolæ
D produnt. Eius ſepulchro hæc duodecim carmina inciſa leguntur.

Hic ſitus Antiſtes Capuæ venerabilis atque
Maxima Ferrariæ gloria, ſpeſque domus
Qui pariter Præſul Mutinæ rutilante Galero
Chryſogoni titulos ſacraque ſigna tulit.
Ioannes Baptiſta fuit, cui nomen, & idem
In quo priſca fides religionis erat,
Cuius Alexander Romanus Paſtor agebat
Sextus conſilio grandia quæque ſuo,
Hæc illi frater patria & ſucceſſor in iſto,
Franciſcus pario marmore clauſus adeſt.
Dominus Hercules de Ferrarijs fieri fecit MDX.

60 FRANCISCVM Ferrarium fratrem Ferrarius Cardinalis excepit anno 1502. Præfuit annos quinque tanta cum laude pietatis, vt cum per id tempus contagium cum fame ſæuiret, ter-

ræque

ſæque motus ædificiorum minitaretur ruinam, nil Franciſcus omiſerit, quod ad optimum, prouidentemque Paſtorem videretur ſpectare. Eius corpus in patrui ſepulchrum intulere ſupra portam Eccleſiæ cathedralis.

61 HIPPOLYTVS Cardinalis Ateſtinus Archiepiſcopus Mediolanenſis, Mutinenſem Eccleſiam habuit commendatam anno 1507. illamque adminiſtrauit vſque ad annum 1519. Quo ipſo anno deceſſit. Suffraganeo vſus eſt Thoma Furnio Mutinenſi, Epiſcopo titulari. De Hippolyto infra in Epiſcopis Ferrarienſibus.

62 HERCVLEM Rangonium Comitem Leo Decimus ad Mutinenſem ſedem promouit; deinde etiam ſub titulo ſanctæ Agathæ vocauit ad purpuram. Hic ille Rangonius eſt, cuius mater Lucretia Bentiuola, regiæ munificentiæ fœmina Ioannem Mediceum, poſtea Decimum Leonem in Rauennata clade Legatum, ac in ſeruitutem abductum, mox clanculum elapſum excepit hoſpitio, opibuſque fouit ad ſplendorem. Igitur Leo memori mente, grato que animo Herculem primum adlegit Cardinalem 1517. deinde Mutinenſem Epiſcopum 1519. cum prius fuiſſet Ceruienſis Epiſcopus. Cauenſem etiam habuit ſedem in Regno ac Nazareth in partibus infidelium, cum alijs opimioribus ſacerdotijs. Hercules autem facilitate morum nulli fuit ſecundus, liberalitate autem tanta vt regium animum gerere videretur. Illius igitur exaggeratas virtutes laudauit Garimbertus, cum illum, amorem, decus deliciaſque ſacri Senatus appellaret. Stephanus

A autem Ioanninenſis in ſua Medicea monarchia purpuræ ſplendorem illum appellat. In Mole Adriana è vita diſceſſit, dum ibi cum Septimo Clemente Mediceo a Caroli Quinti victore exercitu obſidione premeretur, ſepultuſque eſt apud ſanctam Agatham, cuius titulo fuerat inſignitus, cuiuſque templum ipſe inſtaurauerat cum diuæ effigie hoc carmine exornata.

Diua tibi Rango dedicat effigiem.

Huius meminit Victorellus in additionibus ad Ciacconem, noſterque eruditus Florauantes Martinellus in deſcriptione Eccleſiæ S. Agathæ. Lilius Gregorius Giraldus, qui Herculis præceptor fuerat, in eius obitum hæc duo carmina ſcripſit, quæ longioris elegiæ inſtar eſſe poſſunt.

B *Occidis in media Rango ſurrepte iuuenta*
Occidis ô Patrum magnum, Pater incrementum.

C

63 PYRRHVS Gonzaga filius Ludouici, ac Franciſcæ Fieſchæ creatus eſt Diaconus Cardinalis, ac Epiſcopus Mutinenſis anno 1527. Hic Templum ſui tituli inſtaurauit, in eoque gentilitia ſtemmata perſpiciuntur. Scripſi in meis Additionibus ad Ciacconem deceſſiſſe Pyrrhum anno quo fuerat titulo inſignitus 1529. non autem anno 1527. vt Martinellus noſter intellexerat in deſcriptione Eccleſiæ ſanctæ Agathæ, errore lapſus a creatione, quæ incidit in annum 1527. ad tituli receptionem, quæ fuit in exordio an. 1529.

D

63 IOANNES Moronus Mediolanenſis, filius comitis Hieronymi, & Amabiliæ Fiſiragæ natus anno 1509. 8. Kal. februarij, adhuc iuuenis à Clemente VII. adlectus eſt Epiſcopus Mutinenſis

nenſis anno 1529. die 7. menſis aprilis. Hic ſub A
Paulo Tertio ad Regem Pannoniæ, atque Bohe-
miæ nuntius profectus eſt, apud quem peroraui
cauſas ab anno 1536. vſque ad annum 1540.
tanta vel Regis, vel Pontificis collecta gratia, vt
purpuram ad titulum ſancti Vitalis meruerit an-
no 1542. Plures annos Mutinenſem adminiſtra-
uit Eccleſiam, ſingulari ſolicitudine, curaque
optimo Paſtore digna. Itaque a veterno vitio-
rum conuerſis mulierculis monaſterium con-
ſtruendum curauit. Societatis Ieſu Patres, Ca-
pucinoſque Mutinam introduxit, tribuſque ſy-
nodis celebratis optimis legibus inſtituit clerum
ad præſcriptum Tridentini concilij. Erexit ſe-
minarium, nihilque omiſiſſe videtur, quod curam
paſtoralem requireret. Bis Mutinenſem Eccle- B
ſiam renunciauit, ſed cum regreſſu, quippe qui
publicis Eccleſiæ negotijs diſtentus, propiorem
gregi curam non poſſet impendere. Bononien-
ſis Legatus fuit, collegij Germanici Romæ Pro-
tector, cuius etiam ſimul cum ſancto Ignatio ſi
quis dixerit fuiſſe auctorem, haud multum aber
rauerit. Auguſtam in Germaniam Legatus profe-
ctus eſt anno 1555. ac mox concilij Tridentini
Legatus, & Præſidens. Quartaque Legatione
ad Cæſarem in Germania perfunctus eſt anno
1564. ſub Pio autem IV. Gregorioque XIII
Ianuenſes ad ciuilia odia conſternatos legatus
fœdere iunxit Nouarienſi etiam Epiſcopatu con-
decoratus eſt. Ciſtercienſes, Benedictinos, Fra- C
treſque Prædicatores protexit, tantaque pruden-
tia fuit, ac ſingulari doctrina, vt Carolus Borro-
mæus poſt patrui exceſſum, illum conatus ſit eue-
here ad ſedem. Cæterum ſenſit & ipſe haud
vbique, & ſemper mortalibus fortunam ſimpli-
citer arridere. Quippe parum ſinceræ Chriſtia
næ fidei ſuſpectum in Adrianam Molem illum
Paulus Quartus concludi mandauit; poſt cuius
exceſſum inde a ſacro collegio Cardinalium eru-
tus, ſubque Pio Quarto de eo crimine ſubiectus
iudicio, cum conſtantiſſime diluiſſet obiecta
apud omnes ſecundiſsima fama innocens trium-
phauit. Igitur tot legationibus functus, totque
exornatus opimis ſacerdotijs, ætate grauis, cum-
que proſpera, aduerſaque fortuna conſtanter lu-
ctatus, plenus meritis Romæ deceſsit an. 1580.
cum eſſet Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis decuſ- D
que ſacri ſenatus, ſepultuſque eſt apud ſanctam
Mariam ſupra Mineruam. Eruditione
præcipuus habitus eſt, ſcripſitq; non-
nulla. Extat eiuſdem oratio ad
Patres Tridentini concilij,
aliæq; Epiſtolæ, quas
dedit ad Cardi-
nalem Po-
lum,
Corteſium, Paulum Ionium,
Federicum Nauſeam,
alioſque eius ſecu-
li eruditiſsi-
mos vi-
ros.

64 Fr. ÆGIDIVS Andreæ de Foſcherarijs
Bononienſis ex Ord. Prædicatorum, ſacri Palatij
B Magiſter, ex Cardinalis Moroni ceſsione, a Iulio
Tertio adlectus eſt Mutinenſis Epiſcopus anno
1550. die 15. menſis Martij. Hic Montem Pie-
tatis erigendum curauit, collegiumque Puella-
rum Epiſcopi, vt vocant, eamque partem Epiſco-
patus, quæ reſpicit hortos, pluraque alia geſsit,
quæ ingenuum, piumque Paſtorem decerent.
Cum Morono calumnijs circumuentus, Adrianam
Molem pro carcere habuit, mox ſub Pio Quarto
cum iudicibus ſuam innocentiam comprobaſſet,
crimen diſcuſsit, & vincula. Concilio Triden-
tino interfuit, vbi Arcæ ſcientiarum a doctis o-
mnibus tulit cognomen. Miſſale, Breuiarium-
que, vt vocant, Romanum corrigendum, caſti-
C gandumque ſuſcepit, componendoque Romano
Catechiſmo, cum Leonardo Marino Archiepi-
ſcopo Lancianenſi, Franciſcoque Foretio Luſi-
tano eiuſdem ordinis egregiam denique cum
nauaret operam, fato Romæ ſubreptus eſt anno
1564. ſepultuſque eſt apud ſanctam Mariam ſu-
pra Mineruam ante maius altare cum hoc epi-
taphio.

D. O. M.

Fratri Aegidio Foſcherario
Bononienſi Ordinis Prædicatorum,
Epiſcopo Mutinenſi
Religione, innocentia, liberalitate,
præſtantia, prudentia,
D *ac ſcientia diuinarum rerum tanta,*
vt in publico Tridentino concilio Patres in
eius iudicio conquieſcerent,
qui Catechiſmo, Miſſali, & Breuiario,
in quibus maxime omnium elaborauit,
compoſitis,
Romæ obdormiuit in Domino
An. Domini MDLXIV. die xxiij decemb.
vixit annos LII. M X. D. XXVI.
Fr. Ferdinandus de S. Ambroſio memoriæ
tanti viri obſeruantiſs. fecit
xv. Oct. MDLXVII.

Bononiæ in Eccleſia ſancti Petronij alia ho-
noraria inſcriptio viſitur.

Fr. Aegi-

D. O. M.

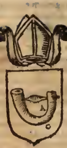
Fr. Aegidio Fuſcherario Magiſtro
Sacri Palatij,
Epiſcopo Mutinenſi,
viro eruditione, integritate, & moderatione animi,
quas non ſolum in Eccl. adminiſtranda,
ſed Tridentino etiam Concilio
Præſtitit,
Longe omnium ornatiſsimo.
Obijt Romæ anno M. D. LXIV.
Cum eſſet ad operam Catechiſmo conficiendo
nauandam vocatus, vixit annos
LII. M. X D. XXVI.
Camillus Fuſcherarius F. Fratri optimo
poſuit.

65 Fr. SIXTVS Nouocomenſis, ex nobili familia de Vicedominis, ex iterata ceſsione Moroni Cardinalis, ex ordine Prædicatorum ad Mutinenſem ſedem ſuit aſſumptus anno 1571. Prudenter ſibi concreditam adminiſtrauit Eccleſiam; tametſi vt plurimum aſper moribus, inde ſibi ærumnarum quandoque crearit periculum. Pro Alphonſo Ferrarienſium Duce in Hiſpaniam Legatus profectus eſt 1581. Illius temporibus Mutinam inierunt fratres S. Franciſci de Paula, qui in parochiali Eccleſia S. Barnabæ deinde extruxerunt cœnobium. E vita diſceſſit Sixtus 1590. ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Dominici cum hoc epitaphio.

Xyſto Vicedomino Nouocomenſi
è cœnobio Dominicano ad Epiſc. Mutinen.
delect. Io Moroni ſapientiſs.
Card: euecto
in quo per an. XIX. menſ. . . . dies . .
Adminiſtra: incredibilis doctrinæ,
atque integrit. ſpecimen
præbuit,
nec non Io. Baptiſtæ honeſtiſs.
Eq. SS. Laz. ac Maur.
Eorundem Equitum per totam Inſubriam
Præceptori, vt vocant,
Rodoricus Eques Fr. amantiſs.
Opt. Frat. P. C.
vix. Epiſcopus decem & nouem
Ann.

66 IVLIVS Cananus Ferrarienſis, filius Ludouici, ac Lucretiæ Brancaleonis natus anno 1524. nobilioribus artibus perpolitus Romam venit, ſubque auſpicijs Balduini de Monte fratris Ioannis Mariæ Cardinalis aulicam vitam ita inſtituit, vt breui Cardinalis euaſerit ſecretarius. Qui cum ad Petri ſedem ſub nomine Iulij Tertij aſcendiſſet, Cananum nihilominus habuit a ſecretis, eundemque ex fide agentem ad Adrienſem Epiſcopatum promouit, neque aberat longe a purpura, ſi importunum fatum non ſurripuiſſet Iulium Pontificem. Concilio Tridentino interfuit. Hippolyto, Aloyſioque Ateſtinis Cardinalibus magno viui fuit, ſecundoque Alphonſo Ferrarienſium duci, qui a Gregorio Decimotertio illum purpura cohoneſtandum curarunt anno 1583. ad titulum primum ſancti Euſebij, tum & S. Anaſtaſiæ. Sixtus, deinde V. Cananum iuſſit ſcribere legea Æmiliæ, in quo quidem munere adeo incorrupte ſe geſſit, vt ſe maiori fortuna dignum oſtenderit. Denique Gregorius Decimuſquartus illum Mutinenſem Epiſcopum declarauit anno 1591. Eccleſiam ſibi creditam bis inuiſit, ibi ſedem fixurus cathedralemque reſtauraturus, quippe eo conſilio cœperat demoliri chorum, quem vetuſtas deformauerat, ſed cum ex deceſſu Gregorij ad comitia nouo creando Pontifici Romam fuiſſet reuocatus, Clemente Octauo renunciato Pontifice, ad Eccleſiam ſuam redibat, cumque perueniſſet Ferrariam, ibi ab Alphonſo duce honorifice exceptus hoſpitio, graui morbo tentatus, e vita diſceſsit anno 1592. 4. Kal. decembris, ſepultuſque eſt in ſacrario Dominicani Templi cum ſequenti epitaphio.

Iulio Canano nobili Ferrarien.
Sanctæ Rom. Eccl. tit. ſanctæ Anaſtaſiæ
Presbytero Cardinali,
ex Cananorum Bizantij ſtirpe Palæologis
Imperatoribus vna propagato.
Qui Iulio III. Pont. Max. iuueni admodum
a ſecretis adeo acceptus inſeruiuit,
vt in eum Pontificiam authoritatem
ſupplicationes
quaſcumque ſcripturaſue ſignandi
fidenter effuderit.
Qui Adriæ, & Mutinæ Epiſcopatus
Veneficia cohibendo, hæreſes
extirpando,
ac Templa reſtituendo vigilanter rexit.
Qui ſacroſanctæ Tridentinæ
Sinodo interfuit.
Qui à Gregorio XIII. poſtrema illa
promotione inter Cardinales
cooptatus fuit,
Qui denique Sixti V. Legatus Aemiliam
tam que, iuſteque eſt moderatus,
vt nomen eius perpetuo glorioſum
ſit permanſurum,
Alexander ſancti Iacobi Eques,
& ſapientum iudex fratri optimo
gratæ teſtificationis
ergo. P. I. vixit annos LXVIII
obijt V. Kal. Decemb.
M. D. XCII.

B 67 GASPAR Silingardus Mutinenſis, pau-
lo ante Ripæ Tranſonenſis Epiſcopus, ad hanc
Eccleſiam fuit translatus 1593. die 19. menſis
februarij VIII. Clemente ita mandante, atque
ab eodem Pontifice in Galliam ad Henricum
Quartum Nuntius Legatus. Eruditione valuit,
explicuitque ſeriem Præſulum Mutinenſium, ne
viros egregios inuida obliuio deuoraret, quod
dum cumulate præſtitit, & patriæ, ſuæque gloriæ
viſus eſt conſuluiſſe. Eiuſmodi autem catalo-
gum in lucem emiſit ſimul cum Epiſcopalibus
functionibus, quibus vti ſolent, quibus cordi eſt
huiuſmodi munus cum dignitate exercere, ſyno-
doſque cathedrales ad puriores mores, vt ipſe mul-
toties fecit celebrare. Deceſsit autem Gaſpar an-
C no 1607. die 13 menſis Iulij, ſepultuſque eſt in
cathedrali cum hac breui, ſimplicique inſcri-
ptione.

HIC IACET
GASPAR SILINGARDVS EPISCOPVS
MVTINÆ
ORATE DEVM PRO EO
OBIIT ANNO
ÆTATIS LXX. DIE XIII. IVLII
M. D. C. VII.

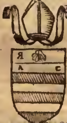
68 Fr. LAZARVS Pellizzarius è Iulia Fi-
dentia Ordinis ſancti Dominici, Mutinenſium
Ducum Theologus, antea Nuſchi Epiſcopus, a
Paulo Quinto ad Mutinenſem Eccleſiam tran-
ſlatus eſt anno 1607. die prima menſis octob.
D Tres annos Mutinenſem Eccleſiam ſumma cum
pietatis laude adminiſtrauit, mortuuſque eſt an-
no 1610. Tumulum accepit apud ſanctum Do-
minicum Mutinæ prope Sixtum Vicedominum
ſuum anteceſſorem cum hoc epitaphio.

HIC
REQVIESCVNT OSSA
F. LAZARI PELLIZZARII
DE FLORENTIOLA
ORD. PRÆD. EPISCOPI
MVTINÆ
QVI OBIIT ANNO
M. D. C. X.

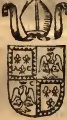
69 PELLEGRINVS Bertachius Mutinen-
ſis, Pellizzario ſuffectus eſt 1610. die 22. menſis
A martij; decem & ſeptem annos in ea dignitate
floruit. Fato ceſsit 1627. ſepultuſque eſt in ca-
thedrali in media Eccleſia cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Peregrino Bertachio Mutinæ
Epiſcopo
poſt annorum LX. peregrinationem
conſtanter pieque confectam
ad cæleſtem vt ſpes eſt
patriam vndecimo Kal. ſeptemb.
M. D. C. XXVII.
reuocato.
B *Iacobus, & Sigiſmundus fratres*
amantiſsimi poſuerunt.

C 70 ALEXANDER ex comitibus Rango-
nijs, ex Referendario vtriuſque ſignaturæ ſub Vr-
bano Octauo ad ſedem Mutinenſem euaſit anno
1628. die 28. menſis februarij, vir cum nobilita-
te generis, exaggeratis virtutibus memorabilis
obijt anno 1640. menſe aprilis.

D

71 OPIZO Eſtenſis Alphonſi Ducis Muti-
næ filius Franciſci Ducis, & Raynaldi Cardinalis
frater die 19. nouemb. 1640. Epiſcopus Muti-
nenſis electus, pauloque poſt Romæ conſecra-
tus. Princeps dignus fuit, vt ei vitam Deus ad
Neſtoreos extenderet annos. Sublatus eſt Mu-
tinæ anno 1645. & in cathedrali tumulatus.

72 ROBERTVS Fontana Mutinenſis ſuf-
fectus eſt ab Innocentio Decimo die 12. iunij
anno 1645.

PARMENSES EPISCOPI.

PARMAM Ciſpadanæ Inſubriæ nobiliſſimam ciuitatem in Æmiliana via ſitam a radicibus Appennini quinque milliaribus diſsitam 32. grad. longitudinis, 43. m. 47. latitudinis, in lata, lætaque planitie explicatam, flumen Parmam alluit, ſecatque mediam, Inde arbitrantur plerique traxiſſe nomen, vel a ſcuti figura, parma vocati, quo vtebantur Romani, qui illam condiderant. Fabulantur nonnulli, vt Sicardus Cremonenſis, Cryſim Troianum Pallantis comitem Parmæ fuiſſe auctorem, primumque de eius nomine Cryſpolim fuiſſe appellatam, tum & Iuliam: addiditque Hieronymus Albertuzzius de vrbibus Italiæ, hunc Cryſim Placentinum fuiſſe. Cæterum Annius, qui ex ſuo ingenio venerandam ſolet peruertere antiquitatem, Bianorum, ſicut & Mantuam, contendit Parmam ædificaſſe; illam de nomine matris Mantuam appellaſſe: hanc Hetruſco vocabulo, ex Annii ſano cerebro excuſſo Parmam dixiſſe quod Latine redditum, principem ſonat, quod per ea tempora Hetruſcarum coloniarum Princeps haberetur. Has omnes fabuloſas opiniones reiicit, ac refutat Bonauentura de Angelis in hiſtoria, quam de Parmenſi ciuitate perſcripſit, concluditque videri vero ſimilius, a Romanis ſuum habuiſſe principium. Sed vtcumque res ſit, conſtat antiquiſſimam ciuitatem eſſe, illucque Romanos, vt Liuius narrat lib. 39. deduxiſſe coloniam, vt eodem ipſo anno deduxerant Mutinam, per tres inſignes viros, Æmilium Lepidum, T. Ebutium Carum, Lucium Quintium Criſporium Conſ. Claudio Marcello Secundo, Quintoque Fabio Cabeoni, anno ſcilicet a condita Vrbe 571. Parmæ meminit Cicero in Epiſtola ad Caſſium, Plinius, Antoninus, Strabo, Martialis, Agatius, aliique antiqui ſcriptores: ex recentioribus autem, Platina, Merula, Sabellicus, Fatius Vbertus, Leander Albertus, & alij. Cum Imperij Romani florente fortuna floruit, quæ cum exoleuit, etiam ipſa cum alijs ciuitatibus Italiæ ſe in libertatem aſſeruit. Itaque vt tulerat ex bellis inconſtantia rerum, modo ad arbitrium ſuorum, modo Imperatorum, modo Pontificum adminiſtrationis expediebat conſilia: duos omnino annos a Friderico Secundo Imperatore obſidionis incommoda tolerauit, quod contra ipſum Pontificum partibus acceſsiſſet. Cæterum Parmenſibus cum ex deſperatione creuiſſent animi, irruptione facta, fuſo, fugatoque Cæſare, obſidio-

A

nem ſoluerunt, ingentique præda potitis, etiam pretioſum regni diadema ceſsit in prædam. Demum tot dominorum iugum accepit, quot olim Italicarum vrbium extitere Tyranni. Iis que bis illam ſubegerunt Corrigij domini; ſæpius Vicecomites Mediolanenſes, Canis, Martinuſque Scaligeri; Marchiones Eſtenſes, Otho Buontertius, qui Rubeos inde eiecerat, cumque Nicolaus Eſtenſis Luchino vicecomiti illam attribuiſſet, cum Mediolanenſi imperio tranſijt ad Sfortianos, inde ad Reges Gallorum, donec ex Italia Gallis exactis, Iulius Secundus illam Eccleſiaſtici iuris fecit anno 1512. Franciſco Primo Gallorum Regi illam deinde Leo Decimus reſtituit, idemque Leo poſtea cum Carolo Quinto

B

iunctis armis Parmam ademit Gallis, Eccleſiæque recuperauit. Quæ Eccleſiaſtici iuris fuit vſque ad annum 1545. Quo ipſo tempore Paulus Tertius Pontifex, Petrum Aloyſium Farneſium Parmæ Ducem conſtituit, inque Parmenſes adhuc sereniſsima illa gens ſumma cum laude prudentiæ dominatum exercet. Peperit in omni memoria viros memorabiles, vt Caſſium Poetam, vt Macrobium, vt plures alios, qui ante actis ſeculis floruerunt. Territorium illi feraciſſimum eſt abundatque populo ad omnem pietatem vnice facto. Barnabas, atque Apollinare ex miſſu Principis Apoſtolorum per Æmiliam prouinciam Euangelium promulgantibus, Chriſtianam Parmenſes habuere fidem, vt quidam

C

ſcriptum reliquere; alij vero a S. Luciano, diui Areopagitæ Dionyſij collega illac tranſeunte Parmenſes Chriſti fidem primo ſuſcepiſſe narrarunt, qui fuga elapſus, ope Domnini viri Dei e manibus infidelium euaſit. Fides autem ſiue a Barnaba, ſiue a Luciano proſemi nata, detæuientibus Tyrannis clanculum coaluit, donec per Conſtantinum Magnum reddita Eccleſiæ pace, cœpit quaſi in aprici ſsimo die frondeſcere, erigere templa, demoliri prophana proprium paſtorem agnoſcere venerarique. Creditur enim D. Syluester Pontifex illo exultanti ſeculo, vt cæteris Italiæ vrbibus, ſic Parmæ proprium attribuiſſe Epiſcopum. Siquidem conſtat Parmam Epiſcopali fulſiſſe dignitate vſque ad annum 320. ac Mediolanenſi Archipræſuli fuiſſe ſuffraganeam, tum & Rauennati ex Romanorum Pontificum de-

D

creto, donec noſtra memoria Gregorius XIII. Pont. Metropolitano Bononienſi nouiter a ſe erecto, illam ſuffragari mandauit anno 1583. Hic Epiſcopatus in Inſubria opulentiſsimus numeratur. Annuus prouentus ex feudis, decimis, bonis, cenſibuſq; ad ſummam ſcutorum decem millium pertingit, taxatur vero in lib. Cameræ ad florenos 2000. Adhuc enim fiduciaria aliquot oppida poſſidet, adeo libera iuriſdictione, vt nullius præterea faſces revereatur. Præteritis autem ſeculis ampliſſima iuriſdictione regnabat. Princeps vocatus Imperij, Imperatorum, atque Pontificum priuilegijs exornatus, nunc Epiſcopus ipſe comes eſt Monchi, Rignoni, & Mezani, dominus Brixilli inſignis caſtri ad Padum, cuius eſt Vaſallus dux Mutinæ, cum penſione centum aureorum ſingulis annis. Cæterum ex ſua felicitate laborauit aliquando

quando. Populis enim rebellantibus Eugenius Tertius Epiſcopalem dignitatem ademit 1146. quam, cum reſipuiſſent, eiſdem Adrianus Quartus reſtituit 1154. Sed priſcis etiam illis temporibus grauiora paſſa eſt. Etenim cum illam Attila Hunnorum Rex excidiſſet an. 454. Epiſcopus exutus fortunis ac ſede Brixillum profugit, exqua mora euenit, vt aliquando Epiſcopi Brixillenſis titulum tulerit, donec reſtaurata Parma rediret ad thronum. Epiſcopus Parmenſis hoc tempore ampliſsima diœceſi gaudet, frequenti que populo, ciuitas ipſa ædificijs eſt ſplendida, rebus ad vitam neceſſarijs affluens, incolarum nobilitate, ciuiumq; frequentia celebris. Nobilem habet academiam & frequentem, vnde Gaddus in elogiographo: *Palladijs ſtudijs, & claris ſtirpibus ardet*. Situ eſt admodum plano, cœlo ſummè ſalubri, vt Plinius tradit. Incolæ nobiles, venuſti, animoſi, genio, ingenioque præſtantes. Ager ſuburbanus amœnus eſt, & frugum vinorumque optimarum fertilis, aquis medicatis paſcuiſque lætiſſimus & felix; cuius caſeus & vellera ſũmam merentur commendationem. Laudat vellera Martialis: *Tondet & innumeras Gallica Parma greges*. Ipſa demum templis, cœnobijs opulentis, alijſque pijs locis abundat. Cathedralis ex nobilis architecturæ præceptis ad imitationem diui Petri Romani exurgit, quam Parmiſanini Antonijque Coregienſis ad viuum expreſſæ picturæ exornant. Templum olim D. Herculano dicatum Paſchalem Secundum in Deiparæ Aſſumptæ memoriam conſecraſſe, vetus marmorea inſcriptio refert. *Templum hoc olim D. Herculano dicatum Paſchalis II. P. M. ritu ſolemni in Parmenſium gratiam Aſſumptæ Virgini ille ipſe conſecrauit 6. Kal. Nob. MCVI.* In eo requieſcere pia Parmenſium deuotio, vetuſtaque memoria narrat corpora ſanctorum Herculani Patroni, qui in portu Romano die quinta ſeptembris martyrio coronatus eſt, Ioannis Calibitæ, Pudentianæ, Abdon, & Senem, Nicomedis, Quiriaci, Maximi, Archelai martyrum, Aureæ Virg. Agapiti, ille idem qui Præneſtæ puer martyrium ſubijt, cuius ſacræ exuuiæ in Aram principem reconditæ fuere, vt in primo tomo retulimus, dum de Epiſcopis Præneſtinis narrationem inſtitueremus: Bernardi Epiſcopi & Card. ac demum quatuor ſanctorum Innocentium corpuſcula. Clerus nobilis, ac numeroſus eſt, in quo Archidiaconatus, Archipresbyteratus, Præpoſitatus, ac Primiceratus dignitas præeminet. Canonici qui cappis more Cardinalium ex priuilegio Clementis Octaui vtuntur, decem & ſeptem ſunt, Manſionarij quatuor, alijque diuinis inſeruientes ad nonaginta. Collegiatæ Clericorum tres cum ſuis Præpoſitis, & canonicis. Eccleſiæ in totum numerantur 96. Parochiales 42. Monaſteria virorum 15. Monialium 17. Confraternitates 17. Hoſpitalia ſeptem, Abbatiæ ſex. Inter quas ad quintum lapidem ſpectatur nobilis opulentaque Abbatia ſancti Martini Vallis Serenæ Ordinis Ciſtercienſis, à Gerardo de Blanchis Cardinali Parmenſi ædificata, 1298. Porrò Abbatiã ſancti Ioannis Euangeliſtæ, quæ Parmæ ſpectatur, non tam opes no-

A bilitant quam S. Ioannes Abbas illius auctor. Hic enim ex ordine diui Benedicti, ſingulari ſanctimonia vitæ, non modo celebre cœnobium illud illuſtrauit, ſed Parmam etiam cum alijs ſanctis, qui vel inde prodierunt, vel ibidem honorifice iacent, nobilem reddiderunt, vt ſcribit Antonius Maria Goroſalus in ſuo ſanctuario Parmenſi. De viris illuſtribus huius ciuitatis edidit Raynucius Picus in Appendice, ille ipſe qui ſanctorum Principum vitas erudite, & perbelle ſcripſit. Series autem Parmenſium Præſulum ſequentem diſcripſimus, vberiorem etiam fortaſſe daturi, ſi nobis petentibus illius Epiſcopatus plura alia monumenta non defuiſſent.

1 PHILIPPVS natione Romanus Epiſco-

B pus Parmenſis anno 362. fuit, primuſque reperitur Epiſcopus, cuius nomen ad poſteros peruenit.

2 HENRICVS Epiſcopus Parmenſis anno 382.

3 CYPRIANVS Epiſcopus Parmenſis. Huic vſurpare oculis contigit excidium ab Attilã Parmæ miſerabiliter illatum. Quamobrem profugit Brecellum, ibique ſedem fixit, Brecellenſiſque Epiſcopus appellatus eſt, vt legitur in concilio Mediolani agitato ſub Euſebio Epiſcopo anno 454. Primuſque Epiſcopus Parmenſis eſt, cuius celebre nomen ad poſteritatem tranſierit, eius ſiquidem aliquorum anteceſſorum nomina interciderunt, ſicut & ſucceſſorum per annos omni-

C no ducentos.

4 ARTIVS Epiſcopus an. 476. memoratur in tabulis eiuſdem Eccleſiæ.

5 PETRVS an. 518.

6 CAIVS an. 562. poſt hunc per quadraginta fere annos ſucceſſorum nomina deſiderantur.

7 TOBIAS an. 601.

8 PIVS an. 635.

9 GRATIOSVS Epiſcopus Parmenſis ſub Agathone Papa concilio interfuit 680.

10 AYCARDVS an. 731.

11 ALBOINVS Gallus Parmæ Epiſcopus, Rachiſio Longobardorum Regi charus fuit, a quo in fauorem ſuæ Eccleſiæ ampliſsimum retulit priuilegium anno 744. vt Bonauentura lib. 1. Hiſtoriæ Parmenſis videtur innuere.

12 HIERONYMVS an. 775.

D 13 LANTPERTVS Parmæ Epiſcopus, Mantuano concilio interfuit contra Aquileienſes Grandenſeſque Patriarchas celebrato an. 824.

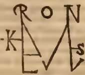
14 RODOALDVS in Romano concilio diuerſorum criminum factus reus, tulit damnationis ſententiam, vt refert Baronius ad annum 863.

15 VVIDIBOLDVS qui etiam Vvibodus & Vvigbodus dicitur, Caroli Manni Regis nepos Epiſcopus Parmenſis fuit anno 872. Quem idem Carolus Mannus amplis priuilegijs proſecutus eſt quorum primum ex perlectis in Archiuio Vaticano exemplaribus eſt huius tenoris.

In nomine ſanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis.

☞ Carolus Mannus diuina fauente clementia Rex. Cum nihil boni operis apud æternum

pereat remuneratorem, abſque tarditate oportet nos omni tempore agere, quæ digna ſunt tanto remuneratori. Quoniam ſi temporalia, & momentanea curſu tranſeuntia Eccleſijs omnipotentis Dei impēdimus, ſempiterna ad me ſiue mā. ſura præmia ab eo proculdubio ſuſcipere ſperamus. Igitur omnium ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelium noſtrorumque præſentium ſcilicet, & futurorum ſolertiæ notum fieri volumus, quatenus Vvibodus ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ venerabilis Epiſcopus dilectus fidelis noſter, noſtram per Emardum fidelem noſtrum deprecatus eſt clementiam, vt pauperculæ Parmenſi ſuę Eccleſiæ pro amore Dei, animæque noſtræ parentumque noſtrorum mercede ſubuenire dignaremus. Cuius petitionibus pietatis noſtræ aures miſericorditer accommodantes, & eius erga noſtrum obſequium curioſiſsimam fidelitatem attendentes concedimus, atque donamus ei, & Eccleſiæ ſuæ Abbatiam de Bercedo ſitam in monte Bardone cum omnibus adiacentijs, & pertinentijs eius in integrum tam in finibus Tuſciæ, quamque Longobardiæ cum omni integritate, & ſoliditate ſua iure perpetuo. Inſuper etiam confirmamus, & corroboramus, quod ei, & Eccleſiæ ſuæ per aliud noſtrum edictum nuper conceſſum eſt idest curtem regiam extructam infra ciuitatem Parmam cum omni officio ſuo, ſeruis, & ancillis maſculini ſexus, & fœmini, ſeu etiam largimur, & perdonamus, atque nuper conceſſum confirmamus prædicto Vvibodo, & prælibatæ Eccleſiæ ſuæ omne ius publicum, & teloneum, atque diſtrictum eiuſdem ciuitatis, & ambitum murorum in circuitu, nec non & pratum regis non longe ab ipſa eadem ciuitate in integrum ſicut noſtræ publicæ, ac regiæ pertinet poteſtati. Corroboramus, quin potius & confirmamus per huius noſtri edicti paginam omnes auctoritates quaſcunque prædicta Parmenſis Eccleſia in honorem ſanctæ Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ dicata dignoſcitur a tempore omnium Regum Longobardorum, & Francorum, Caroli videlicet Magni, Lotharij, & Ludouici piiſsimorum Regum, & Imperatorum noſtrorum ſcilicet prædeceſſorum, vſque in præſens tempus præcipientes, vt nullus ſæpe nominatam Parmenſem Eccleſiam de vniuerſis, quæ inibi ab anteceſſoribus noſtris pia deuotione collata ſunt, & de ijs quæ noſtra regalis munificentia illi confert, abſque legali iudicio exſpoliare audeat, & idcirco hoc noſtræ donationis, conceſsionis, ſeu confirmationis iuſsimus fieri præceptum, per quod prædicto Vvibodo venerabili Epiſcopo fideli noſtro, eiuſque ſucceſſoribus ad partem Eccleſiæ ſuæ prædictam Abbatiam de Bercedo, cum omni, vt iam diximus integritate ſua, tam quod modo habet, aut in antea Deo propitio per fideles animas adeptura eſt, & præfatam Curtem, quæ regia dicitur infra denominatam ciuitatem Parmam, & omne ius publicum, & teloneum, & diſtrictum ciuitatis, ſeu & ambitum murorum in circuitu, & pratum quod regium nominatur in integrum cōcedimus, perdonamus, atque largimur, & de noſtro iure in eius ius, & dominium transfundimus, vt habeat, teneat, poſsideat, atque fruatur perenniter tam ipſe Vvibodus Epiſcopus fidelis noſter, quamque & ſucceſſores eius ad partem Eccleſiæ iam dictæ iure proprietario in æternum omni noſtra, noſtrorumque hæredum ac prohæredum, & poſterorum repetitione ſopita, atque extincta. Si quis vero, quod minime credimus, noſtris, vel futuris temporibus contra hoc noſtræ donationis, conceſsionis, ſeu confirmationis præceptum contraire, tollare, aut caſſare tentauerit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras centum medietatem cameræ noſtræ, & medietatem ſupradicto Vvibodo, & ſucceſſoribus eius ad partem iam dictæ Eccleſiæ ſuæ, cui violentia illata fuerit, & vt hæc certius credatur, diligentiuſque ab omnibus obſeruetur, manu propria firmauimus, & annuli noſtri impreſsione iuſsimus inſigniri.

Signum D. Ca- *roli Sereniſsimi Regis.*

Data 5. idus maij anno Dominicæ incarnationis 872.

Domini vero Carlomani Regis in Baioraria 4. & in Italia 3. indictione 5. Dat. ad Huotingam curtem Regiam, in Dei nomine feliciter. Amen.

At Ioannes VIII. in Epiſtola ad Carolum Mannum Imperatorem, in qua Vvibodum Parmenſem Epiſcopum eidem commendat, nullam memorat inter eos ſanguinis coniunctionem.

Ioannes Epiſcopus Carolo Imperatori.

Quia deſiderandam nobis, & totis viſcerum brachijs amplectendam dilectionem veſtram nihil patimur ignorare eorum quam maxime, quæ ad cumulum gloriæ veſtri noſcuntur culminis pertinere; operæ pretium duximus innoteſcere, Vvigbodum venerabilem Eccleſiæ Parmēſis Antiſtitem Apoſtolorum adijſſe limen, & ſedem tam orationis voto, quam inueniendæ per nos veſtræ gloriæ deſiderio; cuius mentis arcana ſubtilius inueſtigantes, nos plane minime latuiſſe fatemur: quod & nunc ſinceræ fidei erga pium Imperium veſtrum habendæ teneatur affectu, & hoc iam olim proculdubio rerum effectibus demonſtraſſet, niſi ſibi eſſet a piæ memoriæ priori principe cauſa talis iniuncta, quam ſine ſui diſcrimine flocci pendere nequiuiſſet; vnde rogamus data venia ſuſcipite nunc illum vt mea viſcera: quia & ſi forte quondam vobis erat inutilis, nunc autem vobis, & nobis vtilis; quamuis forte non ſit dicendus inutilis, qui fidem ante promiſſam cuſtodiens, ſimile circa vos ſeruandæ fidei dedit indicium: præſertim cum ſperans in Domino non perdiderit, ſi mutauerit, fortitudinem, dum ſcilicet nobis hunc informantibus, ſi quopiam contra vos vſus eſt, pro vobis proponat iam totis viribus exercere. Vnde non dubitamus illum ſe fortiorem erga fidei veſtræ conſtantiam exhibendum, quam fuerit quando contra Im-

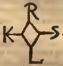
tra Imperium veſtrum perhibeatur ſentire. Ergo clementiſſime Imperator, quia ab infantia creuit vobiſcum miſeratio, recipite illum tamquam beati Petri Apoſtoli patroni veſtri confeſſione, & ſuper eo mercedem habere contendite, non imputante eī quod nouiſſimus venerit. Quia & bonus ille paterfamilias operarios vndecimæ horæ pares feciſſe deſcribitur his qui tertia hora venere, ſed et vos non minus diligitis militem, qui primo quidem in bello terga dedit, & poſtea totiens premit fortiter hoſtem, quam eum, qui nunquam terga dedit, & nunquam aliquid fortiter geſſit. Sed quid multa? cum ecce nos ei apud pium Imperiū veſtrum fili chariſsime fidem dicimus: Ecce nos pro illo vadem offerimus, tantum ſic agat erga eum clementiſſima, & sereniſsima pietas veſtra, vt alij ſub tegmen miſerationis veſtræ, hoc comperto alacrius confluant, & per interuentionem noſtram quaſi per immobilem pontem ad vos certatim tranſitum faciant. Si quidem hic in ſignum eſt ad Apoſtolica tecta quoddam poſitus, cunctos ad vos terrigenas, aut bene diſpoſitus inuitabit, aut a vobis male tractatus terrebit. Nam difficile eſſe credimus apud pietatem veſtram quemquam ſemper alios obtinere, quod per Petrum, & Paulum Apoſtolorum eximios non poterit impetrare.

Dat. 16. Kal. decemb. indict. 10.

Dederat olim Carolus Mannus Rex Vvibodo Epiſcopo curtem Zenæ, & capellam ſancti Cæſarei in Mutinenſi comitatu, quam deinde curtem capellāque Carolus Rex Caroli Manni frater ſuo diplomate anno 880. liberaliter confirmauit, quod in eodem Vaticani exemplari legimus hiſce verbis exſcriptum.

In nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis.

Carolus diuina fauente clementia Rex. Si fidelium noſtrorum petitionibus pro affectu conſulimus, morem prædeceſſorum noſtrorum ſequimur, & eos alacriores in noſtrum reddimus ſeruitium. Igitur omniū fidelium noſtrorum ſanctæ Dei Eccleſiæ tam præſentium ſcilicet, & futurorum comperiat ſolertia, quia Vvibodus vti venerabilis ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ Epiſcopus obtulit obtutibus noſtris duo præcepta, in vno quidem continebatur inter cætera, qualiter diuæ memoriæ Carlomannus Rex Germanus noſter conceſſerat, & donauerat eidem Vvibodo venerabili Epiſcopo curtem vnam ſitam in comitatu Mutinenſi loco, qui dicitur Zena, cum omnibus rebus, & familijs ad eam pertinentibus vel aſpicientibus. In illo quoque præcepto legebatur inter reliqua, quatenus idem frater noſter corroborauerat, & confirmauerat capellam in honorem ſancti Cæſarij dedicatam cum omnibus adiacentijs, & pertinentijs ſuis ſecundum firmitates, quas de Anteramo quondam comite in Teuderico Vaſſallo pro, & de eodem Teuderico, in ipſo Vvibodo Epiſcopo aduenerat, ſuper quibus rebus ſuperius ſcriptis petijt noſtram excellentiam idem Vvibodus, vt morem prædeceſſorum noſtrorum ſequentes ipſam curtem, & capellam noſtro denuo corroboraremus edicto, cuius petitionibus aures noſtræ clementiæ accōmodantes iuſſimus eidem venerabili Epiſcopo Vvibodo fideli noſtro hoc noſtrum conſcribi præceptum, per quod corroboramus, & in perpetuum concedimus præfato Vvibodo eiuſque nepoti Amelrico dictam curtem, quæ dicitur Zena cum omnibus adiacentijs, & pertinentijs, ſuis mobilibus, & immobilibus, ſeu etiam capellam ſuperius nominatam in honorem ſancti Cæſarij conſtructam cum omnibus pertinentijs, & adiacentijs ſuis, ſecundum quod ipſa præcepta continentur, & vna cū ipſis præceptis, vt habeat, teneat, poſſideat, & faciat quicquid decreuerit, tam ipſi, quam & quibus dederint, ex noſtra pleniſſima largitate. Præcipientes ergo præcipimus, & interdicentes interdicimus, vt nullus dux, comes, vel vlla omnino tam magna parua vel perſona contra hoc noſtræ confirmationis vel conceſsionis præceptum ire, minuere, vel quoquo modo violare præſumat, ſed liceat eidem Vvibodo, & Amelrico, vel cui ipſi dederint noſtris, & futuris temporibus ſupraſcriptas res iuſte ſemper habere & detinere, abſque vllius contradictione. Si quis vero quod minime credimus hanc noſtram confirmationem, vel conceſsionem irrumpere ex parte, vel in toto tentauerit, ſciat ſe compoſiturum triginta libras auri puriſsimi medietatem palatio noſtro, & medietatem ipſi Vvibodo, vel cui ipſi dederit, quibus violentia illata fuerit, & vt hæc noſtra confirmatio, vel conceſſio verius, certiuſque ab omnibus credatur, & diligentius obſeruetur, manu propria ſubter firmauimus & annulo noſtro ſigillari iuſſimus.

Signum D. Caroli *Sereniſsimi Regis.*

Inquirinus notarius ad vicem Liutuardi Archicancellarij recognouit.

Data 6. idus ianuarij anno incarnationis Domini DCCCLXXX. indictione 13. an. vero Regni ſereniſsimi Regis Caroli in Francia IV. in Italia I.

In Dei nomine feliciter. Amen.

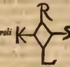
Alia eiuſdem Caroli Regis egregia donatio ſeu confirmatio Caroli Manni fratris, eidem Vvibodo Epiſcopo, Eccleſiæque Parmenſi eadem die & anno, quo ſuperior data eſt, hæc fuit qualis ſequitur ex eodem Vaticano exmplari a nobis excerpta.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Carolus Dei gratia Rex. Nouerit omnium ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelium noſtrorum, ſiue præſentium ſcilicet & futurorum induſtria. Quod Vvibodus venerabilis ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ ſuæ Epiſcopus noſtram adiens clementiam petijt inter cætera, vt qualiter diuæ memoriæ Carlus Mannus Rex Germanus noſter conceſſerat omnes res Epiſcopo Parmenſi attinentes, videlicet burgum ſancti Domnini, cum ſua pertinentia Abbatiam de Berceto cum ſua pertinentia, nec non diſtrictum Parmæ ciuitatis cum muro, & teloneo inſuper & tria milliaria in circuitu ipſius ciuitatis, ita & nos nomine confirmationis præcepto confirmaremus, ſibi & Eccleſiæ ſuæ atque corroboraremus, cuius precibus annuentes, ac libenter conſentientes, & mala omnia, quæ acciderant ſæpe inter comites ipſius comitatus, & Epiſcopos ipſius Eccleſiæ conſiderantes, vt penitus præterita lis, & ſchiſma euelleretur, & vt ipſe Pontifex

cum

cum clero ſibi commiſſo pacifice viueret res, & familias tam cuncti cleri eiuſdem Epiſcopi in quocunque comitatu inuentæ fuerint quocunque, & cunctorum hominum infra eandem ciuitatem habitantium de iure publico in eiuſdem Eccleſiæ ius, & dominium, & diſtrictum, & murum ipſius ciuitatis, & teloneum, & omnem publicam functionem, tam infra ciuitatem, quam ex omni parte ciuitatis infra tria milliaria deſtinata ſcilicet, atque determinata per fines, & terminos, ſicuti ſunt loca villarum, cum nominibus deſixa caſtrorum in oriente ſcilicet Berecetum caſallæ, Coloretum, & in meridie Purpurianum, Albari, Vichofuli; in occidente Vichoferduli, Fabrorium; in ſeptentrione Bagantiolla caſalle, Palantani, Terabiano cum omnibus pertinentijs præfatorum locorum integra remota occaſione vllius reprenſionis, vt habeat Pontifex eiuſdem Eccleſiæ, vel miſſus ipſius poteſtatem deliberandi, & adiudicandi, ſeu diſtringendi, veluti ſi præſens eſſet noſtri comes palatij, nec non & regias vias; & iari Parmæ, Bagantiæ Honicæ, Padi, & omnium fluminum infra ipſum comitatum. & Epiſcopium defluentium inſulas, & ripas ſupradictorum fluminum duodecim pedum iuxta aquæ aluenm, ſiue arenam, carnarium, azidium publica paſcua, vias ingreſſus publicos in circuitu ipſius ciuitatis, videlicet in locis Banziano, Moniſteriolo, Alberetto, fraſcarium, quod dicitur pecorile cum aliquantis terris apertis iacentibus inter fines deſignatos, a mane vallis, quæ dicitur Boſidana a meridie via, quæ pergit ad ipſa paſcua, & terram canonicorum ipſius Eccleſiæ, in ſero via publica, quæ dicitur Laualitulo a ſeptentrione pertinentia villa Marturiano aliquantulum terram gerbidam tunc fraſcaria in matricule Sĩmardito; Vicoferduli, Bocitulo, Collicculo iacentes in oriente iuxta aquæ ductum, qui pergit ad vicum ferduli terra de Garuci Mauticis, vel alicubi iacentes infra ipſum comitatum, & Epiſcopium, ſeu etiam inſulas, & ripas omnium fluminum cum ſupradicta menſura infra ipſum comitatum, & Epiſcopatum manentium Villa de Albazano cum famulis, terram Budonis, terram Andreæ Talamaſti iuxta ſuſpirium, paludem integram iuxta pratum regium, ſeu Burgum ſancti Domnini atque Abbatia de Berceto cum omnibus ſuis pertinentijs, & adiacentijs, & omne territorium cultum, & incultum ibidem adiacen. & hominium omne quicquid Reip. pertinet inſuper & homines infra eandem ciuitatem, vel prælibatos fines habitantes vbicunq; fuerit eorũ hæreditas, ſeu ad quæſtus, ſeu familia tam infra comitatũ ipſum, quamque in vicinis in comitatibus nullam exinde functionẽ alicui noſtri Regni perſonæ perſoluant, ſiue placitum, cuſtodiam, niſi primũ Eccleſiæ Epiſcopi qui pro tẽpore fuerint, ſed habeat ipſius Eccleſiæ Epiſcopus licentiam diſtringendi, definiendi, vel deliberandi tamquam noſtri comes Palatij omnes res, & familias tam omnium clericorum prædictorum eiuſdem Epiſcopij quamque & omnium habitantium infra prædictam ciuitatem, nec non & omnium hominum reſidentium ſuper præfata Eccleſiæ terras, ſiue libellariorum, ſiue precariorum, ſeu caſtellanorum omnia noſtræ confirmationis præcepto confirmamus, & corroboramus ſupradicto Vuibodo Parmenſi Epiſcopo, & ſuæ Eccleſiæ, eo videlicet ordine, vt nullus Marchio, comes, vicecomes, dux, aut aliqua noſtri Regni magna, remiſſaque perſona, exinde prædictis rebus, & familijs de omnibus, quæ ſuperius leguntur, ſe intromittat, aut aliquam ſuſtictionem inde recipere, aut diſueſtire nullo modo tentet, & vt liceat Epiſcopo quiete viuere, ſi acciderit de prædictis rebus, & familijs ſine pugna legaliter non poſſe definire, huius noſtræ confirmationis pagina concedimus eiuſdem Epiſcopi miſſo vel vicedomino, vt ſit noſter miſſus, & habeat poteſtatem deliberandi, & definiendi atque adiudicandi tamquam noſtri comes Palatij: inſuper etiam concedimus vt ſi aliqua nauis alicuius caſtelli Epiſcopij præſertim per Padum, aut aliquem aquæ ductum feraleam tranſierit, nullus exinde teloneus exigat aut requirere tentet. Si quis igitur, quod minime credimus, huius noſtræ confirmationis paginam rumpere, & infringere tentauerit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi labras centum medietatem Cameræ noſtræ, & medietatem ipſi Epiſcopo, qui pro tempore fuerit. Quod vt verius credatur, firmiuſque ab omnibus obſeruetur, manu propria roborantes noſtro iuſſimus inferius ſigilo muniri.

Signum D. Caroli *Sereniſſimi Regis.*

Inquirinus notarius ad vicem Luuardi Archicancellarij recognouit.

Data 6. idus ianuarij anno incarnationis Domini DCCCLXXX. indictione 13. an. vero Regni ſereniſſimi Regis Caroli in Francia IV. in Italia I.

In Dei nomine feliciter. Amen.

Item alia eiuſdem Regis Caroli confirmatio de Abbatia Bercetenſi, aliaque iura Eccleſiæ Parmenſia eidem Vvibodo conceſſa, ſic ſe habet an. 885. data ex eodem tabulario.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Carolus diuina fauente clementia Imperator Auguſtus. Quanto amplius imperialis mnnificentia erga ſuos fideles exuberat, tanto eos ad ſuum obſequium prõptiores, deuotioreſque efficiet, atq; pro hoc ſtatum regni anteceſſores noſtros, nosque Dei omnipotentis clementia adeptos non ambigimus, vt Eccleſiarum Dei vtilitatibus benigno affectu conſulamus, & ſtatum augendo ſtatũ, quæ a prædeceſſoribus noſtris illis pro æterna remuneratione collata ſunt, ſcriptis corroboremus pace regni, & futura manente mercede. Nouerit itaque omnium fidelium ſanctæ Dei Eccleſiæ, noſtrorumque tam præſentium, quam futurorum induſtria, quia Vvibodus ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ venerabilis Epiſcopus obtulit obtutibus noſtris præceptum Caroli Manni Regis fratris noſtri, in quo continebatur, quod idem Carolus Mannus Rex frater noſter conceſſerat, ac perdonauerat ei, atque Eccleſiæ ſuæ pro amore Dei, animæq; ſuæ mercede Abbatiam de Berceto ſitam in Monte Bardonis & curtem Regiam infra ciuitatem Parmenſem & omne ius publicum, teloneum, atque diſtrictum eiuſdem ciuitatis, ſeu & ambitum murorum in circuitu, & pratum regium in integrum ſubnixe no-

ac noſtram per Lutuardum venerab. Epiſcopum dilectũ fide lem,& conſiliariũ noſtrum expoſcens clementiam,vt noſtro edicto illud cõfirmaremus & roboreremus. Quam petitionem tam libenter ſuſcepimus, quanto rationabiliter, ac deuote petitam perſpeximus, maxime cum remedium animæ,pro qua piæ recordationis Carolus Mannus frater noſter, fecerat adipiſci cupimus. Quamobrem, inſigne edictum, & per huius noſtræ auctoritatis paginam conceſſa confirmamus, & & largita largimur, corroboramus, id eſt prædictam Abbatiam de Berceto cum omnibus adiacentijs,& pertinentijs ſuis in integrum etiam futura curtem regiam intra ciuitatem Parmam cum omni officio ſuo,& omne ius publicum, ac toloneum,& diſtrictum eiuſdem ciuitatis, & ambitum murorum in circuitu,& pratum regium, ſicut in præcepto fratris noſtri Caroli Manni continetur, in Integrum, vt habeat, teneat, poſſideat ſecundum tenuit ipſe Vvibodus Epiſcopus, & ſucceſſores eius ad partem ſæpedictæ Parmenſis Eccleſiæ,remota totius publicæ, ac iudiciariæ poteſtatis inquietudine. Si quis ergo quidquam, quod abſit, de ſupradictis quomodolibet violare, minuere, vel auferre præſumpſerit, & qui ſuper hoc ordinem noſtrum,vel fratris noſtri eleemoſynam eius corrumpere,vel inquietare auſus fuerit, mulctam, quæ in præcepto fratris noſtri eſt,perſoluere cogatur, & ex noſtra iuſsione triginta libras auri optimi cum immunitate perſoluat, medietatem Palatio noſtro, & medietatem prædicto Vvibodo, & ſucceſſoribus eius ad partem prædictæ Eccleſiæ ſuæ, cui violentia illata fuerit, & vt hæc noſtra imperialis auctoritas per futura tempora firmior habeatur,& ab omnibus verius credatur, ac diligentius obſeruetur,manu propria firmauimus, & bulla noſtra inſigniri iuſſimus.

Signum D. Caroli *Sereniſſimi Regis.*

Inquirinus notarius ad vicem Lutuardi Archicancellarij recognouit.

Data 16. Kal. maij anno incarnationis Domini DCCCLXXXV.

Anno domini Caroli VI. Imperij indictione 3.

Actum Ticinenſi Palatio in Dei nomine feliciter. Amen.

Hic etiam operæ pretium eſt aliud diploma inſerere in quo idem Carolus Rex Abbatiam Medianam in honorem S.Pauli Apoſtoli conſtructam Vvibodo,& Eccl. Parmenſi concedit,voluit enim pientiſsimus Rex intuitu venerabilis Epiſcopi ſanguine, moribuſque coniunctiſsimi innumeris alijs donis, ac priuilegijs ditare vt ſupra relata fidem faciunt monumenta. Porrò Medianæ donationis exemplar eſt huiuſmodi ex eodem codice.

A *In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.*

Carolus diuina fauente clementia imperator Auguſtus. Decet nos omni tempore fidelium ſanctæ Dei Eccleſiæ, noſtrorumque ſupplices poſtulationes pijs auribus clementer ſuſcipere,quatenus de fidelibus fideliores ſibi augeamus munificentia efficiat, inſuper & ab æterno remuneratore, qui omnibus abundat bonis ac retributionem æternæ remunerationis percipiat. Quapropter omnibus fidelibus ſanctæ Dei Eccleſiæ, noſtriſque præſentibus ſcilicet, & futuris notum fieri volumus, quia Vvibodus venerabilis ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ Epiſcopus fidelis noſter per Lutuardum ſummum Cancellarium noſtrum adijt clementiam noſtram, vt Abbatiam B monaſterij,quod dicitur Mediana ſitam in honorem beati Pauli Apoſtoli doctoris gentium ſibi ſuæque Eccleſiæ Parmenſi iure proprietario cum omnibus adiacentijs,& pertinentijs earum in integrum perpetuis tẽporibus concederemus; cuius præcibus benignitatis noſtræ autem accõmodantes eiuſque erga nos deuotiſsimam fidelitatem intendentes iuſsimus ſanctæque Parmenſis Eccleſiæ in honorem ſanctæ Dei genitricis,ſemperque Virginis Mariæ dedicatæ, hoc Imperialis noſtræ auctoritatis conſcribi præceptum, per quod concedimus, & donamus, atque largimur prælibatam Abbatiam Medianam in honorem beati Pauli dedicatam cum omnibus adiacentijs & pertinentijs ſuis,curtibus, capellis, & ædificijs C eorum,terris, campis, pratis, vineis, ſyluis, ſeruis, & ancillis vtriuſque ſexus,mobilibus, & immobilibus cum omni integritate eorum, cum vniuerſis, quæ dici, aut nominari poſſunt,ad prædictam Abbatiam pertinentibus noſtra Imperiali conceſſione, vt habeat, teneat, fruatur perenniter tam ille, quam & ſucceſſores eius ad partem ſæpe nominatæ ſuæ Eccleſiæ, faciantq; exinde quicquid ſecundum æternum arbitrium melius eis placuerit. Quicumque vero contra hanc noſtram donationem, conceſſionem, ſeu largitionem ire, agere, cauſari,vel de poteſtate prædictæ Parmenſis Eccleſiæ ſubtrahere quæſiuerit, centum libras auri optimi cogatur perſoluere, medietatem Palatio noſtro,& medietatem præfato Vvibodo Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus ad D partem prædictæ Parmenſis Eccleſiæ, quibus violentia illata fuerit, & vt hæc noſtræ donationis, conceſsionis, largitionis auctoritas pręſentibus, futuriſque temporibus pleniſsimum vigorem obtineat, & verius credatur, diligentiuſque obſeruetur ab omnibus,manu propria ſubter firmauimus,& bulla noſtra inſigniri iuſſimus.

Signum domini Caroli Imperatoris Auguſti.

Inquirinus Notarius ad vicem Lutuardi Archicancellarij recognoui.

Data 3. idus martij anno incarnationis Dominicæ

. . . . .

Actum Ticino Palatio.

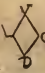
In Dei nomine feliciter. Amen.

Pro exitu noſtri Vvibodi adferamus inſigne donum Vvidonis Imperatoris intuitu eiuſdem Vvibodi, Algeltrudis Imperatricis coniugis ſuæ de monaſterio ſanctæ Agathæ Ticinenſi quod conceſſit

ceſsit anno. 891. primo ipſo die Imperijſui, in A quo Vribodus archicapellanus Imperatoris vocatur. Sic enim fatetur in typo.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Vvido diuina fauente elementia Imperator Auguſtus. Omnium fidelium noſtrorum præſentium ſcilicet, & futurorum comperiat ſolertis, quia Vvibodus ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ venerab. Epiſcopus, & archicapellanus noſter deprecatus eſt celſitudinem noſtram, vt dilectiſsimæ coniugi noſtræ Ageltrudi Imperatrici, & conſorti Imperij noſtri monaſterium in honorem ſanctæ Agathæ, quod dicitur nouum conſtructum ſitum Ticinenſi in ciuitate, quod per præceptum regale illi conceſſeramus . . . & auctoritate noſtra ei confirmaremus; nos B vero eius precibus obtemperantes decreuimus ita fieri. Concedimus igitur, & confirmamus dilectiſſimæ coniugi Ageltrudi, hæredibus ſuis, ac prohæredibus ſuis monaſterium ſuperius inſertum cum omnibus adiacentijs, & pertinentijs iuſte, & legaliter ei pertinentibus, ſeu aſpicientibus in ſingulis fundis, & locis, ſeruis, & ancillis vtriuſque ſexus, familijs, & ditionibus, terris, vineis, campis, pratis, ſyluis, aquis, aquarumque decurſibus, cultis, & incultis, mobilibus, & immobilibus, vel quod ad ipſum monaſterium pertinere iuſte, & legaliter dignoſcitur, omnia omnino in integrum, & iuſsimus ei hoc noſtræ auctoritatis præceptum inde conſcribi, per quod decernimus, atque iubemus, vt deinceps de ſupranominatis rebus, ipſa, ſuique hæredes, ac pro C hæredes habeant poteſtatem, iure iudiciario habendi, tenendi, fruendi, vendendi, commutandi, & noſtra imperiali largitate, & auctoritate pleniſsima, ſicut lex & iuſtitia eſt vnicuique homini de ſuis proprijs facere rebus. Quicumque autem huius noſtræ munificentiæ violator, vel inuaſor extiterit, aut aliquam violentiam inferre præſumpſerit centum librarum auri optimi culpabilis habeatur . . . medietatem palatio noſtro, & medietatem præfatæ Ageltrudi, ſuiſque hæredibus, vel cuicumque eaſdem res ei placuerit diſtribuere, & vt præſens hæc largitio in ſua permaneat firmitate, & vt verius credatur, & diligentius ab omnibus obſeruetur, manu propria ſubter D firmauimus, & bulla noſtra ſigillari iuſsimus,

Sign. D. Vvidonis *excellentiſſ. Imp.*

. . . . . *notarius ad vicem Helbunci Archicancellarij recognoui.*

Data 9. Kalen. martij indictione 9. anno incarnationis Domini 891. regnante domino Vvidone in Italia anno regni eius 3. Imperij illius die prima.

Actum Romæ in Dei nomine feliciter. Amen.

Vvibodi memoria extat in antiquis documentis huius Eccleſiæ ad annum vſque 895. quo ex hac mortali vita diſceſsit. Sepultus fuit in cathedrali, deque eodem ſequens memoria poſt aliqua ſecula in choro cathedralis appoſita habetur, quam beneficiorum memores canonici Parmenſes erexerunt, in qua oſcitanter pro Carolo Manno, Caroli Magni appoſuere, inſcriptio vero eſt huius tenoris.

VVIDIBOLDO
CAROLI * MAGNI *Manni
NEPOTI
ECCLESIÆ PARMEN. EPISCOPO
ET COMITI VIRO
RELIGIOSISSIMO
CANONICI PARMENS.
BENEFICII NON IMMEMORES
DIGNITATIS EORVM
AVCTORI
P. M. LXVII.

Eodem loco alia antiqua breuis inſcriptio legitur in hunc modum.

VVIDIBOLDI
EPISCOPI PARMEN.
OSSA AN.
DCCCLXXXXV.

16 ELBVRGVS, ſeu Helbringus ſanctimonia morum vir inſignis, Parmenſem ſedem obtinuit defuncto Vvibodo circa an. 895. memoratur in monumento Eccleſiæ Lucenſis anno 897. apud Franciſcum Mariam Florentinum in vita Mathildis Comitiſſæ.

17 HERCARDVM Elburgus excepit poſt annum 920. Hic cum Hugoni Italiæ regi fuiſſet a ſecretis, ab eodem in fauorem ſuæ Eccleſiæ retulit quod ſequitur priuilegium, omnia iura rata habuit, quæ alij Imperatores Parmenſi Eccleſiæ aliquando indulſiſſent: id accidit an. 924. ex eodem tabulario.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Hugo diuino munere largiēte ſereniſsimus Rex. Nihil aptius ad noſtræ ſublimitatis honorem noſtrique regiminis corroborationem facere poſſe credimus, quam ſi ſanctarum Dei Eccleſiarum habentes ſollicitudinem, earum dotes inconuulſas ſeruare curamus, & votis fidelium piis aures accommodamus: ac pro hoc omnium ſanctæ Dei Eccleſiæ noſtrorumque fidelium præſentium, & futurorum ſagacitas nouerit Hercardum venerabilem ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ Epiſcopum noſtræ ſerenitatis adiſſe clementiam, quatenus præcepta, & auctoritates piiſsimorum Auguſtorum, vel regum prædeceſſorum noſtrorum omnium quotquot a tempore diuæ memoriæ Rachis Regis, vſque ad præſens tempus noſtrum ſui prædeceſſores præfatæ ſanctæ Parmen. Eccleſiæ acquirere potuerint, Abbatiam ſcilicet ſancti Remigij ſitam in Bercedo ac eiuſdem Parmæ ciuitatis in diſtrictu, ac omne ius publicum, vel teloneum, veluti a noſtris prædeceſſoribus prælibatæ Parmen. Eccleſiæ acquirere potuerint, & dudum fuerunt collata vita demum

mum noſtri corroboratione præcepti eorundem auctoritatibus noſtram adderemus confirmationem. Cuius igitur deuotiſsimis precibus annuentes, & libentiſsime aſſenſum præbentes hos noſtrę auctoritatis apices inſcribi iuſsimus, quibus decernimus, vt ipſa præcepta de Abbatia Bercedo, districtu iuris publici præſertim ciuitatis ſiue telonico eiuſdem loci, nec non curte regia, ac prato regio, vel quidquid antiqui Reges, ſiue Imperatores, & reliqui Deum timentes memoratę ſanctæ Parmenſi Eccleſiæ iuis præceptis, vel teſtamentis contulerint, & poſtmodum præexcellentiſsimi Reges atque Augusti ſua auctoritate confirmarunt, ſtabilia, ac inconuulſa noſtris futuriſque temporibus in poteſtate, vel iure præſcripti Hercardi Epiſcopi ſanctæ Parmenſis Eccleſię ſuorumque ſucceſſorum perpetualiter maneant. Statuimus etiam, & omnino interdicimus, vt nullus comes, vel publicæ partis iudex aut guaſtaldio, vel alia quęlibet perſona magna, aut parua in prędicta Abbatia de Bercedo, ſeu in districtu Parmę ciuitatis, quod ius publicum ſiue teloneum pertinet, vel cūctis poſſeſſionibus, quas a tēpore, vt prędiximus, prędeceſſorum noſtrorum Regum ſcilicet, ſiue Imperatorum vſq; in pręſens vndecūque firmitatem, vel auctoritatē prælibata Parmenſis Eccleſia habere dignoſcitur vel quas deinceps inibi diuina pietas augumentare voluerit, nemo vt prędiximus, ſuperioris, aut inferioris ordinis Reipublicę procurator ad cauſas iudiciario more audiendas conuentum facere vel prædictam exigere aut manſionatum, vel paratas exquirere paraſredas, aut fideiuſſores violenter tollere homines, tam ingenuos liberos, quamque ſeruos in poſſeſſionibus, vel manſionibus ipſius Eccleſiæ permanentes poteſtatiue diſtringere, aut aliquas functiones publicas, aut redhibitiones, atque illicitas occaſiones ſiue angarias ſuperimponere pręſumat ſed contra in poteſtate eiuſdem loci Epiſcopi ſint, totius publicę partis inquietudine remota; nullus enim ſub regno noſtro conſtitutus de rebus ſupra taxatis Parmenſis Eccleſię in quibuſcunque comitatibus, vel locis aliquam diminorationem facere, aut alias quaslibet annuales dominationes exigere aut conſuetudinario more aliquid tollere, vel clericos eiuſdem Eccleſiæ in perſonis, vel domibus ſuis lædere audeat; ſed repulſa omni illicita conſuetudine liceat prætaxato venerabili Epiſcopo Hercardo, ſuiſque ſucceſſoribus res iam dictæ Eccleſiæ Parmenſis cum vniuerſis ſibi ſubiectis ſub immunitatis noſtræ defenſione quieto ordine tenere, atque pro noſtra incolumitate altiſsimum dominum exorare, & omnimodo præcipimus, vt vndecunque a tempore noſtrorum prædeceſſorum iam dicta Eccleſia legalem inueſtituram habere dignoſcatur. Si vllam diminutionem quilibet facere tentauerit, non ſit neceſſe iam dicto Epiſcopo, eiuſque ſucceſſoribus ſiue eiuſdem Eccleſiæ curam peragentibus vllam facere probationem, ſed diligenter per bonæ fidei homines ſi opus fuerit iureiurando fiat inquiſitio, vt rei veritas clareſcat. Quicumque ergo huius noſtri præcepti præuaricator extiterit, trecentas auri pu-

A riſſimi libras medietatem cameræ noſtræ, & medietatem præfatæ Parmenſi Eccleſiæ. Quod vt verius credatur, & diligentius ab omnibus obſeruetur, manu propria roborantes, annulo noſtro ſubter inſigniri decreuimus.

Signum domini ✝ Hugonis glorioſiſſimi Regis.

Sigifredus Cancellarius ad vicem Beati Epiſcopi, & Archicancellarij recognoui.

Anno 924. in Hercardi gratiam, & intuitu Hermengardis comitiſſæ, marchioniſque Bonifacij Rodulphus Borgundiæ, ac Italiæ Rex curtem Padi de Subloneta cum iuribus, & pertinentijs ſuis Parmenſi Eccleſiæ perpetuo donauit, ſub hoc documenti tenore, ex eodem tabulario.

B *In nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis.*

Rodulphus . . . .

fidelitatis augumentum reddere conſueuit. Quapropter nouerit fidelium omnium ſanctæ Dei Eccleſiæ noſtrorum ſcilicet præſentium, & futurorum deuota ſolertia, Hermengardam inclytam comitiſſam, nec non Bonifacium ſtrenuiſſimum marchionem noſtræ regiæ poteſtatis conſiliarios humili prece noſtram adiſſe clementiam quatenus quandam curtem iuris regni noſtri, quę dicitur Subloneta adiacentem iuxta regionem Heredani, qui alio nomine Padum vocatur ſub omni integritate ſua Hercardo reuerendiſsimo Præſuli ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ chariſsimo ſcilicet fideli noſtro iure proprietario concedere C noſtri præcepti auctoritate vſque in perpetuum dignaremur: quorum dignis petitionibus annuentes, & libentiſsime aſſenſum præbentes & . . . . titulari Pontificis noſtri chariſsimi condigna, & promptiſsimia ſerius conſiderantes prælibatam curtem de Subloneta quæ ſemper noſtræ regiæ, & publicæ parti pertinuit iam præfato Præſuli Hercardo concedimus, & iure largimur perenni, ac de noſtra poteſtate, & dominio in eius poteſtatem, & dominium omnino transfundimus, ac delegamus vna cum caſis, ſuaque domo, terris, vineis, campis, pratis, paſcuis, hortis ſyluis, ſalcetis, ſationibus, piſcationibus, aquis, aquarumque decurſibus, molendinis, ſeruis, & ancillis, aldionibus, vel aldiarijs, diſtrictionibus, penſionibus, ripaticis, & teloneis, cultis, & incultis, diuiſis, & D indiuiſis, montibus, vallibus, planitiebus omnibuſque ad ſe iuſte, & legaliter pertinentibus, ad habendum, tenendum vendendum, commutandum, alienandum, pro anima lucranaum vel quidquid ſuus decreuerit animus, faciendum remota, & ſopita totius publicæ partis inquietudine vel contradictione. Si quis igitur hoc noſtræ legalis inſtitutionis, conceſsionis præceptum aliquo modo infringere, vel violare tentauerit . . . . irritus fiat ſciatque ſe compoſiturum auri optimi libras CCC. medietatem cameræ Palatij noſtri, & medietatem præfatio Præſuli Hercardo noſtro ſcilicet fideli cariſsimo, vel cui ipſe inde aliquid habere, aut poſſidere conceſſerit, quod vt verius creadatur & diligentius ab omnibus obſeruetur manu propria roborantes, annuli noſtri impreſſione fideliter inſigniri decreuimus.

Signum domini † *Rodulfi sereniſsimi Regis.*

Monus Cancellarius ad vicem Beati Archicancellarij recognoui iuſſus.

Data 8. idus octobris anno Dominicæ incarnationis 924.

Domini vero Rodulfi piiſsimi Regis in Burgundia 14. hic in Italia 4.

Dat. Papiæ in Chriſti nomine feliciter. Amen.

Anno vero 927. Hercardo ſuperſtite ſequentem exorauit donationem quidam Adelbertus Epiſcopus pro Canonicis Berceranis ab Hugone Rege, quam ex eodem codice Vaticano recepimus exſcriptam in hunc qui ſequitur modum.

In nomine Domini Dei æterni.

Hugo gratia Dei Rex. Quia, &c. idcirco omnium fidelium ſanctæ Dei Eccleſiæ noſtriſque præſentibus ſcilicet, & futuris ſolertiæ notum fieri volumus, eo quod Adelbertus venerabilis Epiſcopus noſtri per omnia fideliſsimus cum de diuerſis iſtius regni incommodis loqueretur, retulit nobis inter cætera qualiter canonici de Bercedo monaſterio ſancti Remigij, quod Luitprandus Rex a fundamentis ædificauit, ſubiecitque eum, vt ſub ſacri Palatij tutela eſſet, murmurarent, atque non haberent ad ciborum ſeu veſtimentorum neceſſitate, qualiter in ipſo ſancto loco deſeruire poſſent, obſecrauitque præſentiam noſtram, vt propter omnem expenſam, quam prius conſuete de anno in annum accipiebant concederemus præfatis canonicis nominatam terram vnde abſque murmure poſsint viuere, Deoque ſeruire, ſcilicet in Pagazziano manſos duos, in Maralitulo ſimiliter duos, in Roationi vnum, in Inſula vnum videlicet in Caſata manſos duos cum ſylua, quæ dicitur Orbitula, molendinoſque ibi ſitos duos ſeu & Gaium vnum, nec non in Bergante manſos tres, in Buſitulo manſos duos, & in Vlmitulo vnum, & in Bante ſimiliter vnum, & petias duas de prato, quod iam ante ſoliti fuerunt habere, videlicet curticellam di Virialo cum manſis triginta tribus, & precarijs tribus cum ſeruis, & ancillis ibidem permanentibus, & alijs quos modo in illorum detinent manibus pro mercede, & remedio animæ noſtræ, & vt imperium noſtrum inuiolabile perſeueret, nec non auctoritatem Apoſtolicæ ſedis, quam venerabilis Papa Benedictus de eiſdem rebus illis fecit . , ... temerario auſu eos ad ſynodum, aut ad aliquod obſequium inuitare præſumat, quod ſimiliter roboraremus, nos vero tantis deprecationibus, atque iuſtis precibus aures clementiæ noſtræ alacriter inclinantes, iuſsimus prædictis canonicis hoc noſtro pragmatico ſcribi præcepto, per quod concedimus, & perdonamus ipſis canonicis, vt habeant tam ipſi, quam & ſucceſſores illorum, vel qui pro tempore ibi fuerint, prædictos manſos videlicet in Pagazziano manſos 2. in Maralitulo 2. in Roationi 1. in Inſula 1. in caſata 2, nec non & ſyluam, quæ dicitur Orbitula, & molendinos ibi ædificatos 2. ſeu in Gaium vnum, & in Bergante manſ. 3. & in Buſitulo 2. in Vlmitulo 1, in Bante ſimiliter 1. & petias duas de prato

A quod iam antea omnia præceptoria auctoritate habuerant. Curticellaque de Viriano cum manſ. 33. & precarijs 3. cum ſeruis, & ancillis ibidem iuſte, & legaliter pertinentibus, & alijs quos modo in illorum detinēt manibus, omni, & in omnibus prædictas res concedimus, & confirmamus prælibatis canonicis, vel qui pro tempore ibi fuerint, iure proprietario in integrum vna cum omnibus mobilibus atque immobilibus, ſeſeque mouentibus ſeruis, & ancillis vtriuſque ſexus ſcilicet cum terris, & clauſuris, cultis, & incultis, cum vineis, & campis, pratis, paſcuis, ſyluis, ſalcetis, ſationibus, atque aquarum decurſibus, molendinis, piſcationibus, montibus, vallibus, alpibus, planiciebus ſeu cum omnibus,

B quæ dici, aut nominari poſſunt ad eoſdem manſos, vel ad eandem curtem iuſte, & legaliter pertinentibus, vel reſpicientibus in integrum. Præcipientes igitur iubemus, vt auctoritatem Apoſtolicam nullus Epiſcopus violare aliquando præſumat, nullaque Regni noſtri perſona eiſdem canonicis de præfatis rebus aliquam audeat inferre moleſtiam, aut diminorationem, aut inuaſionem, ſed liceat eos quiete, quod a nobis conceſſum eſt omni timore poſtpoſito tenere, & poſſidere. Si quis autem quod nequaquam credimus huius noſtri præcepti paginæ in aliquo temerator, ſeu violator extiterit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras trecentas, medietatem Palatio noſtro

C & medietatem prælibatis canonicis, qui pro tempore ibi fuerint. Quod vt verius credatur, diligentiuſque ab omnibus obſeruetur, manu propria roborantes annulo noſtro ſubter inſigniri iuſsimus.

Signum domini † *Hugonis sereniſsimi Regis.*

Gerlanus Cancellarius ad vicem Beati Epiſcopi, & Archicancellarij recognoui.

Data anno dominicæ Incarnationis 927. 13. Kal. martij indictione 15. anno vero domini Hugonis glorioſiſsimi Regis primo.

Actum Papiæ in Chriſti nomine feliciter. Amen.

18 SIGEFREDVS huius nominis primus ad hanc ſedem promotus eſt circa an. 929. Is ab eodem Hugone Italiæ Rege, quæ a ſuperioribus fuerant Regibus, deceſſoribus ſuis probata, ſibi confirmari impetrauit. Tabulæ eius confirmatio-

D nis hæ ſunt ex eodem codice.

In nomine Dei æterni.

Hugo gratia Dei Rex. Si venerabilibus locis ea quæ a noſtris fidelibus digne Deo inſpirante ſuggerūtur libenter cōceſſerimus, id ad augmentum noſtri honoris multum proficere non dubitamus, animæque noſtræ ad magnum profectum eſſe nequaquam diffidimus. Quocirca nouerit omnium fidelium ſanctæ Dei Eccleſiæ noſtrorum præſentium ſcilicet, & futurorum induſtria, Sigiſredum venerabilem Epiſcopum, chariſsimumque fidelem noſtrum conſiliarium noſtram humiliter poſtulaſſe clementiam, quatenus ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ in honorem ſanctæ Mariæ ædificatæ, cui idem Sigiſredus in præſenti Præſul eſſe dignoſcitur, & Eccleſiæ ſancti Domnini . . . eiuſdem ſanctæ Mariæ . . . de omnibus rebus, de quibus prædictus Parmenſis Epi-

ſis Epiſcopus, ſuique ſucceſſores iuſte, & legaliter aliquam firmitatem acquirere Deo adiuuante potuerunt a liberis hominibus totam publicam functionem, quæ ab aliquo exactore publico per antiquam conſuetudinem exigi ſolet, videlicet a comite, vel vicecomite, Aſtaldaſio, vel decano, Aſaltario vel vicario prędictæ ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ, & Eccleſiæ ſancti Domnini, & venerabili Epiſcopo Sigiſredo, ſuiſque ſucceſſoribus ſub omni integritate concedere atque largiri noſtra præceptoria auctoritate dignaremur. Cuius petitionibus pro Dei omnipotentis amore, earundemque Eccleſiarum exaltatione, & pro remedio animæ noſtræ, atque iam dicti venerabilis Epiſcopi deuoto ſeruitio, vt ita fieret annuimus hoc noſtrum præceptum ſcribi iubentes, per quod Deo omnipotenti, & prædictis Eccleſijs in honorem prædictorum ſanctorum ædificatis, & dicto Sigiſredo illuſtriſsimo Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus totam illam publicam functionem, quæ ab aliquo exactore publico de omnibus rebus illis, de quibus iam nominatus Sigiſredus Epiſcopus, & ſui ſucceſſores, qui pro tempore fuerint iuſte, & legaliter Deo donante aliquam firmitatem a liberis hominibus acquirere potuerunt, & quæ . . . . comite, vel vicecomite, Aſtaldaſio, vel decano, Aſaltario vel vicario, vel ab alio aliquo prædictæ Eccleſiæ ſanctæ Mariæ, & Eccleſiæ ſancti Domnini ſub omni integritate concedimus, atque largimur, & de noſtro iure, & dominio in ius, & dominium prædictarum Eccleſiarum, & Sigiſredi, eiuſque ſucceſſorum funditus dimittimus, atque donamus, ad habendum, tenendum, atque poſsidendum omnium magnarum, paruarumque perſonarum cōtradictione remota. Si quis igitur huius noſtri præcepti violator, aut contradictor extiterit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras quinquaginta, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem prædictis Eccleſijs, & Epiſcopo Sigiſredo, ſuiſque ſucceſſoribus. Quod vt verius credatur, diligentiuſque ab omnibus obſeruetur, manu propria roborantes de annulo noſtro ſubter inſigniri iuſſimus.

Sign. D. Hugonis *pijſsimi Regis.*

Geslemus Cancellarius ad vicem Beati Epiſcopi Archicancellarij recognoui.

Data quarto idus maij anno vero Dominicæ incarnationis 929. Regni vero domini Hugonis pijſsimi Regis 4. indictione 2.

Actum Papiæ in Chriſti nomine feliciter. Amen.

Sequenti vero anno 930. Sigiſredus Epiſcopus ab eodem Hugone Rege bona Eccleſię Parmenſis, nouo diplomate confirmari ſtuduit, impetrauitque his verbis ex eodem tabulario.

A *In nomine ſanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis.*

Hugo diuino fretus auxilio Rex. Nihil acrius ad noſtræ ſublimitatis honorem, noſtrique regiminis corroborationem facere poſſe credimus, quam ſi ſanctarum Dei Eccleſiarum habentes ſolicitudinem earum dotes inconuulſas ſeruare curamus, & votis fidelium pias aures accommodamus. Ac pro hoc omnium ſanctæ Dei Eccleſiæ præſentium ſcilicet, & futurorum ſagacitas nouerit, Sigifredum venerabilem ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ Epiſcopum noſtræ ſerenitatis adijſſe clementiam, quatenus præcepta, atque auctoritates pijſsimorum Auguſtorum, vel Regum prædeceſſorum noſtrorum omnium, quotquot a tempore diuæ memoriæ Rachis Regis vſque ad præſens noſtrum tempus ſui prædeceſſores præfatæ Parmenſis Eccleſiæ acquirere potue- B *runt, Abbatiam ſcilicet de Berccdo in honorem ſancti Remigij extructam, & eiuſdem Parmenſis ciuitatis diſtrictum, & omne ius publicum, vel telonium, veluti a noſtris prædeceſsoribus prælibatæ Parmenſis Eccleſiæ dudum fuerat collata, ita demum noſtri corroboratione præcepti eorundem auctoritatibus noſtram ſuperadderemus confirmationem. Id ipſum autem per dilectiſſimam coniugem noſtram Aldam atque Sanſon illuſtriſsimum . . . . & dilectum fidelem, & conſiliarium noſtrum ſuppliciter ſibi ſuæque Eccleſiæ corroborari poſtulauit, nos ſimul condignis cunctis petitionibus . . . . fore pleniter exiſtimantes atque ad remedium animæ noſtræ proficere firmiter cognoſcentes, hos noſtræ auctoritatis apices ſuſcribi iuſſimus, quibus decernimus, vt Abbatia de Berccdo, ac* C *diſtrictum iuris publici Parmenſis . . . ſiue telonium eiuſdem loci, nec non cors regia, & pratum regium, vel quidquid antiqui reges, ſiue Imperatores, & reliqui homines Deum timentes memoratæ ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ ſuis præceptis, aut teſtamentis conceſſerunt, & poſt modum præexcellentiſsimi Reges, atque Auguſti ſua auctoritate confirmarunt, ſtabilia atque inconuulſa noſtris futuriſque temporibus in poteſtate, vel iure præſcripti Sigifredi, ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ Epiſcopi ſuorumque ſucceſſorum maneant perpetualiter, ſtatuimus etiam, & interdicimus, vt nullus ſub regno noſtro conſtitutus de rebus ſupra taxatis Parmenſis Eccleſiæ in quibuſcumque comitatibus, vel locis aliquam diminorationem facere aut alias quaſdam annuales dominationes exigere, aut conſuetudinario more aliquid tollere vel clericos eiuſdem Eccleſiæ in perſonis, vel domibus ſuis lædere au-* D *deat; ſed repulſa omni iniuſta conſuetudine liceat præfato venerabili Epiſcopo Sigifredo, ſuiſque ſucceſſoribus omnes res iam dictæ Parmenſis Eccleſiæ, de quibus legitimam veſtituram tenuerint, vel tenere dignoſcitur cum vniuerſis ſibi ſubiectis ſub immunitatis noſtræ defenſione quieto ordine tenere atque pro incolumitate noſtra altiſsimum Dominum exorare. Omnibus modis etiam præcipimus, vt ſi de rebus iam dictæ Eccleſiæ vllam diminorationem quilibet facere tentauerit, non ſit neceſſe iam dicto Epiſcopo, eiuſque ſucceſſoribus ſiue eiuſdem Eccleſiæ cauſam peragentibus vllam facere probationem, ſed diligenter per bonæ fidei homines iureiurando ſi opus fuerit, fiat inquiſitio, vt rei veritas clareſcat. Quicunque ergo huius noſtri præcepti præuaricator extiterit, trecentas auri optimi componet libras, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem præfatæ Parmenſis Eccleſiæ, & iam dicto ſigi-*

Sigifredo Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus, qui pro tempore fuerint. Quod vt verius credatur diligentiuſque ab omnibus obſeruetur, manu propria roborantes de annulo noſtro ſubter adnotari iuſſimus. A

Signum domini † Hugonis ſereniſſimi Regis.

Petrus notarius iuſſu Regis recognoui.

Data 16. Kal. octobris anno Dominicæ incarnationis 930. Regni vero domini Hugonis inuictiſſimi Regis 5. indictione 4.

Actum Parmæ in Dei nomine feliciter.

Anno 945. Sigifredus Bertam Hugonis Regis ex Bezola pellice filiam Romano Conſtantini Porphyrogeniti filio deſponſatam Conſtantinopolim deduxit, cui deinde Italico cum Græco vocabulo commutato, Eudoxiæ fecere nomen, vt Luitprandus Ticinenſis narrat libro 5. cap. 9. Paulo poſt potuit Sigifredus exceſſiſſe cum nulla alia de eo reperiatur mentio. B

19 ADEODATVS Parmenſis Antiſtes, Auguſtanis comitijs interfuit ſub Othone Primo Imp. anno 952. 7. id. aug. apud Caniſium tom. 5. antiq. lect. pag. 1053.

20 HVMBERTVS, ſeu Albertus, ſic in diplomate Othonis Imp. Eccleſiæ Aſtenſi conceſſo anno 968. vbi & cancellarius eiuſdem Imp. dicitur. Humberti extat mentio in conſtitutionibus Othonis de Regalibus beati Petri conceſſis anno 962 quo idem ipſe Imperator Eccleſiæ Parmenſi, Humberto eiuſque ſucceſſoribus bona iuraque confirmauit hoc diplomate, quod adhuc extat in eodem tabulario, multis licet locis ob vetuſtatem exeſum. C

Sublimatos eſſe credimus.

. . . . maximus Eccleſiarum Dei vtilitatibus proficere non ambigimus. Quapropter nouerit omnis ſancta Dei Eccleſiæ fidelium, noſtrorumque præſentium ſcilicet, & futurorum . . . Hubertus Parmenſis Eccleſiæ Epiſcopus noſtram adiens clementiam petijt, vt more prædeceſſorum noſtrorum Eccleſiam ſuam proficiendo augumentaremus, ex hiſque Regiæ . . . tam cuncti clerici eiuſdem Epiſcopij in quocunque loca . . . fuerint quoque, & cunctorum hominum infra eandem ciuitatem habeat . . . . publico in eiuſdem Eccleſiæ ius, & dominium, vt diſtrictum transfunderemus, vt deliberandi, & diuidendi, ſeu diſtinguendi poteſtatem haberet tam ſupradicti cleri res, & familias, quamque & hominis infra eandem ciuitatem habitantes, & res, & familias eorum, velut ſi præſens adeſſet noſtri comes Palatij, nos vero conſiderantes, & commodum ducentes per ſupradicti Imperij dignitatem, & per mala omnia, quæ acciderint ſæpe inter comites ipſius comitatus, & Epiſcopos eiuſdem Eccleſiæ, vt penitus præterita lis, & ſchiſma euelleretur, & vt ipſe Pontifex cum clero ſibi cõmiſſo pacifice viueret tam pro ſalute noſtra quam ſtabilitate Regni, & omnium in noſtro Regno degentium concedimus, & largimur, & de noſtro iure, & dominio in eius ius, & dominium omnino transfundimus, atque delegamus, murum ipſius ciuitatis, & diſtrictum, & teloneum, & omnem publicam functionem, tam intra ciuitatem, quam extra ex omni parte ciuitatis infra tria milliaria, deſtinata ſcilicet, atque determinata per fines, & terminos, ſicut ſunt loca villarum, & nominibus defixa caſtrorum. In Oriente D

ſcilicet Benecetæ, Caſellæ Caloritæ. In Meridie purpuriano Albari, Vicoconſule. In Occidente Vicoferduli, Fabrorio, Acli. In Septentrione Baganicola, Caſalle, Palantani, Terabiano cum omnibus adiacentijs, & pertinentijs præfatorum locorum integre, remota occaſione vllius reprehenſionis, nec non & regias vias, aquarumque decurſus, & omnia territorium cultum, & incultum ibidem adiacens, & omne quidquid Reipublicæ pertinet. Inſuper etiam concedimus, & omnes homines infra eandem ciuitatem . . . prælibatos fines habitantes, vbicunque eorum fuerit hæreditas, ſiue ad quæſtus, ſiue familia tam infra comitatum Parmenſem, quamque in vicinis comitatibus, nullam exinde functionem alicui noſtri Regni perſonæ perſoluant, ſiue alicuius placitum cuſtodiant niſi Parmenſis Eccleſiæ Epiſcopi, qui pro tempore fuerit, ſed habeat ipſius Eccleſiæ Epiſcopus licentiam tamquam noſtri comes Palatij diſtinguendi, & definiendi, vel deliberandi omnes res, & familias tam omnium clericorum eiuſdem Epiſcopij quam & omnium hominum habitantium infra prædictam ciuitatem, nec non & omnium reſidentium ſupra præfatæ Eccleſiæ terram, ſiue Libellariorum, ſiue præcariorum . . & ita de noſtro iure, & dominio in eius ius, & dominium transfundimus, vt nullus marchio, comes, vicecomes, aut aliqua regni noſtri magna, remiſſaque perſona exinde de prædictis rebus, & familijs, & omnibus quæ ſuperius leguntur ſe intromittat, aut aliquam functionem inde recipere tentet ad augumentum etiam . . . . . quatenus eadem Parmenſis Eccleſia nullius ſupplementi indigna videatur . . . permittendo concedimus ipſius loci Epiſcopo, vt habeat poteſtatem eligendi, ſiue ordinandi ſibi notarios qui cauſas ipſius Epiſcopatus diſcutientes vbicumque opportunum fuerit per prædictum Epiſcopum ſcribant cartas cuiuſcumque voluerit teſtamenta remota prohibitione, vel controuerſia comitatus, ſiue comitis, vt ſicut ex parte comitatus ſunt harum rerum exactores, ita ex parte Epiſcopij noſtra . . . . . . viuere, & ſi acciderit de prædictis rebus, & familijs . . . . poſſe diffiniri per hanc noſtri præcepti paginam concedimus eidem Epiſcopo vicedomino, vt ſit noſter miſſus, & habeat poteſtatem deliberandi, & definiendi, atque diiudicandi, tamquam noſtri comes Palatij. Si quis igitur huius noſtri præcepti violator . . . ſciat ſe compoſiturum mille libras auri, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem ipſius Eccleſiæ Epiſcopo. Quod vt verius credatur, diligentiuſque ab omnibus obſeruetur inuiolabiliterque cuſtodiatur manu propria roborantes annuli noſtri impreſſionem inferius affigi præcepimus.

Signum D. Otho- *nis ſereniſſ. Aug*

Vuilerius Cancellarius ad vicem Bruni Archiepiſcopi, & Archicancellarij recognouit.

Data

Data 3. id. martij anno Dominicæ Incarnationis 962. anno vero Imperij domini Othonis ſereniſſimi Auguſti primo indictione 5.

Actum Liuia in Dei nomine feliciter.

Amen.

Habemus in eodem tabulario aliud eiuſdem Othonis Imperatoris documentum, ad petitionem Humberti Epiſcopi noſtri Archicancellarij Ingonis ſuiſque filijs conceſſum, ſub ijs verbis anno 969.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Otho diuina ordinante prudentia Imperator Auguſtus. Si fidelium noſtrorum petitionibus maxime illorum, qui frequenti conamine in noſtræ fidelitatis obſequio deſudant, aures noſtræ ſerenitatis accõmodauerimus, promptiores, & deuotiores eos circa noſtrum famulatum effici non eſt ambiguum. Quocirca nouerit omnium ſanctæ Dei Eccleſiæ præſentium ſcilicet & futurorum induſtria, cum nos in Calabria reſidebamus in confine, atque planicie, quæ eſt inter Caſſarum, & petram Sanguinariam, ibique noſtro Imperiali iure noſtris fidelibus tam Calabris, quamque omnibus Italicis, Franciſque, atque Theutonicis leges præceptaque imponeremus ordinatim Hubertum venerabilem ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ Epiſcopum, & Archicancellarium noſtram adijſſe clementiam, quatenus Ingoni noſtro dilecto fideli, ſuiſque filijs Vberto ſcilicet, atque Ribaldo, ſeu Oberto, eorumque hæredibus res, & proprietates ſibi quouis titulo ſcriptionis, ſeu iudiciario nomine pertinentes infra Regnum Italicum coniacentes noſtra præceptali auctoritate confirmaremus, & corroboraremus, cuius precibus acclinantes, & eius fidelitatem non minimam conſiderantes, concedimus, donamus, atque largimur, confirmamuſque per huius noſtri præcepti paginam præfatis Ingoni, ſuiſque filijs, eorumque hæredibus omnem eorum hæreditatem a patre, vel a matre ſibi dimiſſam ſeu omnes res, & curtes, mercata, & publicas functiones iure ſibi tam hæreditario nomine quam etiam ſcriptis quibuscunque pertinere videntur coniacentes infra regnum Italicum in comitatibus videlicet Bulgarienſi, Laumellenſi, Plombienſi, Mediolanenſi, Euorienſi, Papienſi, Placentini, Parmenſi curtem ſcilicet de Berceto, curtem de Cerretano, curtẽ Villanouæ cum caſtro ſuper ſe habente, curtem de Graualina cum caſtro Caſiollo, & Trebaldo, curtem de Marinaſco, curtem de Beneuro cum caſtro Vicoboin, & villam Sazago, ſeu infra ciuitatem Nouareenſem curtem Deueratelim cum caſtro ſuper ſe habentem, & in Parmenſi curtem de Tortoliano ſimul cum caſtro, curtem de Staderiano cum caſtro, & Vicoſerdulfi cum caſtro, nec non terras, res, & prædia, quæ infra prætaxatos comitatus adiacent cum omnibus adiacentijs, & pertinentijs ſuis, vt habeant, teneant, firmiterque poſſideant, tam ipſi, quam ſui hæredes noſtra noſtrorumque ſucceſſorum contradictione remota, vel omnium hominum concedimus, & per hoc noſtrum præceptum confirmamus eidem Ingoni, & ſuis filijs, eorumque hæredibus, vt ex his prænominatis A curtibus, ſeu ex cunctis cæteris rebus, per chartulas venditionis, donationis, iudicati, ſeu noſtri noſtrorumque anteceſſorum præceptorum paginis ſibi ſuiſque datoribus acquiſitis cum omnibus adiacentijs, & pertinentijs ſuis nullus inuadere tentet, ſeu diueſtire præſumat; ſed noſtra præceptali auctoritate confirmati, & corroborati liceat eis prædictas res habere, tenere, & quiete poſſidere ſublata omni controuerſia: concedimus enim, & per hoc præceptum confirmamus, vt nullus dux, marchio, comes, vicecomes, ſchaldaſio, Gaſtaldio, ſeu aliqua magna, paruaque noſtri Regni perſona prænominatum Ingonem, ſuoſque filios, eorumque hæredes, ſeu homines in eorum prædijs reſidentes ex ijs prænominatis B curtibus, & rebus præfatis iuris pertinentibus aliquam publicam functionem, ſeu telonium tollere præſumat, aut ad placitum redigat vel legem eos facere inſtiget, niſi prænominatos viros, eorumque hæredes in noſtra noſtrorumque ſucceſſorum præſentia, & in eorum prædijs in ſua præſertim aduocatos habere etiam & per inquiſitionem res ſuas defendere, & ablatas ſibi acquirere, & ſi munimine chartarum quouis ingenio perdiderint hac noſtri præcepti pagina corroborati inueſtiti maneant, & confirmati noſtra largitione habita legaliter defendant, & ablata legali examinatione requirant omnium hominum eradicata controuerſia. Si quis autem aliquis præſumptor de ſupradictis rebus, vel curtiC bus eos diſueſtire, aut inquietare ſine legali iudicio tentauerit, ſeu aliquem cenſum, vel ſeruitium de omibus præfatis ſine illorum dono acceperit aut quoquo modo huius noſtri præcepti violator extiterit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras centum, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem prætaxatis iuris, eorumque hæredibus, & vt verius credatur diligentiuſque obſeruetur manu propria corroborantes annulum noſtrum inferius imprimi iuſsimus.

Signum domini ✝ Othonis ſereniſſimi Auguſti.

Ambroſius Cancellarius ad vicem Huberti Epiſcopi Archicancellarij recognouit.

Data 14. Kal. maij. anno incarnationis Dominicæ 969. anno vero domini Othonis ſereniſſimi auguſti 8. indictione 12.

Actum in Calabria in Suburbio Caſsiano in Dei no-
D *mine feliciter. Amen.*

Anno 973. conuentum Mazaliæ in territorio Mutinenſi, diœceſis Parmenſis celebratum ab Honeſto Archiepiſcopo Rauennate, vbi Albertus Bononiẽſis Epiſcopus, Humbertum Parmenſem ſuis iuris inuaſorem accuſauit. De hac controuerſia vide plura apud Rubeum in Hiſt. Rouen. lib. 5. & ſupra in Epiſcopis Mutinenſibus. Humbertum etiam Sichelmi Epiſcopi Florentini donationi in fauorem ſuorum canonicorum ſubſcripſiſſe reperitum anno 963. Exceſsit circa anno 978. ipſeque ſub diui Ioannis Euangeliſtæ tutela opulentum cœnobium ædificauit ex diui Benedicti regula, vbi poſtea S. Ioannes illius monaſterij Abbas Conſtitutus, miraculis claruit an. 965. obijt vero 972. Kalen. iunij ſub eiuſdem Humberti Præſulatu.

SIGI-

21 SIGIFREDVS huius nominis ſecundus apud Othonem, Henricumque Imperatores eximiæ auctoritatis Antiſtes, a quibus ampliſsimis priuilegijs fuit ornatus. Humberto ſublectus eſt anno 978. obtinuitque ab Henrico nobilem Abbatiam Nonantulanam. Porro Othonis priuilegium ſic legimus in eodem tabulario.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Otho diuina fauente gratia Rex. Nouerit omnium ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelium, noſtrorumq; præſentium ſcilicet, & futurorũ induſtria. Qualiter interuentu, ac petitione noſtrę genitricis Theophaniæ Imperatricis Auguſtæ Sigifredus ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ Epiſcopus noſtram adiens clementiam petijt, vt more prædeceſſorum noſtrorum omnes res Parmenſi Epiſcopio attinentes, videlicet Burgum ſancti Domnini cum ſua pertinentia, Abbatiam de Berceto cum ſua pertinentia, nec non diſtrictum Parmæ ciuitatis cum muro, & telonio, inſuper & tria milliaria in circuitu ipſius ciuitatis, quæ diuæ memoriæ auus noſter Otho Imperator Auguſtus prælibatæ Parmenſi Eccleſiæ per præceptum contulit, noſtræ confirmationis præcepto confirmaremus ſibi, atque Eccleſiæ ſuæ corroboraremus: cuius precibus annuentes, & mala omnia quæ acciderunt ſæpe inter comites ipſius comitatus, & Epiſcopos ipſius Eccleſiæ conſiderantes, vt penitus præterita lis, & ſchiſma euelleretur, & vt ipſe Pontifex cum clero ſibi commiſſo pacifice viueret, res & familias, tam cuncti cleri eiuſdem Epiſcopij in quocunque comitatu inuentæ fuerint, quamque & cunctorum hominum infra eandem ciuitatem habitantium de iure publico in eiuſdem Eccleſię ius, & dominium, & diſtrictum, & mutum ipſius ciuitatis, & telonium, & omnem publicam functionem, tam intra ciuitatem, quam extra ex omni parte ciuitatis infra tria milliaria deſtinata ſcilicet, atque determinata per fines, & terminos ſicuti ſunt loca villarum cum nominibus deſixa caſtrorum, in oriente ſcilicet Benecete, Caſellæ, Coloritæ, in meridie Purpuriano, Albari, Vicoeſuli, in occidente Vicoſerduli, Fabrono, Eli, in ſeptentrione Baganicola, Caſelle, Pallsnguntum, Terrabiano cum omnibus pertinentijs præfatorum locorum integre remota occaſione vllius reprehenſionis, vt habeat Pontifex eiuſdem Eccleſiæ, vel miſſus ipſius poteſtatem deliberandi, & diiudicandi, ſeu diſtinguendi, veluti ſi præſens eſſet noſtri comes Palatij, nec non regias vias, aquarumque decurſus, ſeu ripam Padi fluminis duodecim pedum iuxta aquæ alueum a capite Ciri, vſque ad Bouem curtium, ſiue arenam Carnarium, Azadium publica paſcua, vias, ingreſſus publicos in circuitu ipſius ciuitatis, videlicet in locis Henciano, Monaſteriolo, Albareto, Fraſcorium, quod dicitur pecorile, cum aliquantis terris apertis iacentibus inter fines deſignatos, a mane vallis quædam Boledina, a meridie via, que pergit ad ipſa paſcua, & terram canonicorum ipſius Eccleſiæ, in ſero via publica quæ dicitur Lauantulo, ſeptentrione pertinentia villæ Marturiano aliquantula terra gerbida cum Fraſcario in matricule, Somardico, Vicoſerdulſi, Bucitulo, Collido iacente in oriente iuxta aquæ ductum, qui pergit ad Vicoſerdulſi terram de Carrucis, in nauticis, vel alicubi iacentem infra dictam comitatum, ſeu etiam ripas omnium hominum infra ipſum comitatum manentium, villam de Albazzano cum ſamulis terram Dudonis, terram Andreæ Talamaſſi iuxta ſuſpirium Paludem integram, iuxta pratum regium, ſeu Burgum ſancti Domnini, atque Abbatiam de Berceto cum omnibus pertinentijs, & adiacentijs ſuis, & omne territorium cultum, & incultum ibidem adiacens, & omne quicquid reipublicæ pertinet, inſuper & omnes homines infra eandem ciuitatem, vel prælibatos fines habitantes, vbicumque fuerit eorum hæreditas, ſiue ad queſtus, ſeu familiariam infra ciuitatem Parmenſem, quamque in vicinis comitatibus nullam exinde functionem alicui noſtri Regni perſonæ perſoluat, ſiue alicuius placitum cuſtodiant, niſi Parmen. Eccleſiæ Epiſcopi, qui pro tempore fuerit, ſed habeat ipſius Eccleſiæ Epiſcopus licentiam diſtringendi, diſtribuendi, atque deliberandi tamquam noſter comes Palatij omnes res, & familias tam omnium clericorum eiuſdem Epiſcopij, quamque & omnium habitantium infra prædictam ciuitatem, nec non & omnium hominum reſidentium ſub præfatæ Eccleſię terra, ſiue libellariorum, ſiue precoriorum ſeu Caſtellanorum, omnia ſupradicta noſtræ confirmationis præcepto confirmamus, atque corroboramus ſæpedicto Sigiſredo Parmen. Epiſcopo, ſuæque Eccleſiæ, eo videlicet ordine, vt marchio, comes, vicecomes, dux, aut aliqua regni noſtri magna remiſſaque perſona exinde de prædictis rebus, & familijs, & omnibus, quæ ſuperius leguntur, ſe intromittant, aut aliquam functionem inde recipere, aut diſueſtire nullo modo tentet, & vt liceat Epiſcopo quiete viuere, ſi acciderit de prædictis rebus, & familijs ſine pugna legaliter non poſſe definiri huius noſtræ confirmationis pagina concedimus eiuſdem Epiſcopi miſſo, ſiue vicedomino, vt ſit noſter miſſus, & habeat poteſtatem deliberandi, & definiendi, & diiudicandi tamquam noſtri comes palatij. Inſuper etiam concedimus, vt ſi aliqua nauis alicuius caſtelli Epiſcopij Parmenſis per Padum, aut per aliquem aquæ ductum Ferrariam tranſierit nullum exinde tributum exigat aut requirere tentet. Si quis igitur, quod minime credimus huius noſtræ confirmationis præceptum infringere tentauerit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras centum, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem Parmen. Epiſcopo, qui pro tempore fuerit. Quod vt verius credatur, & ab omnibus obſeruetur, manu propria roborantes noſtro ſigillo iuſsimus inferius inſigniri.

Signum domini † Othonis ſereniſsimi Regis.

Vdelbertus Cancellarius ad vicem Petri Epiſcopi & Cancellarij recognoui, & ſubſcripſi.

Data non. aprilis anno Dominicæ incarnationis 979. indictione ſeptima anno tertij Othonis Regni regnante ſexto.

Actum Quitelenburgi feliciter.

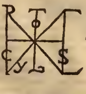
Amen.

Dona-

Donationis vero Nonantulanę Abbatiæ diploma A per Henricum Imper. Sigifredo Epiſcopo anno 1003. conceſſum, eſt huius tenoris in eodem tabulario.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Henricus diuina fauente clementia Rex. Omnibus fidelibus notum fieri volumus, quod Sigifredus venerabilis ſanctæ Parmenſis Ecclesiæ Epiſcopus fidelis noſter, & per interuentum noſtri fidelis Theobaldi marchionis adijt noſtram clementiam iam dictus Sigifredus Epiſcopus ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ, quatenus firmatus in fide acriter deſeruiret nobis, & ab æterno remuneratore, qui omnibus abundat bonis retributionem æternæ remunerationis . . . . . vt nos Abbatiam monaſterij quod dicitur B Nonantula in honorem ſancti Syluestri confeſſoris Dei atque Pontificis, ſibi ſuæque Eccleſiæ Parmenſi iure proprietario cum omnibus adiacentijs, & pertinentijs eius in integrum perpetuis temporibus concederemus præter illam terram, quam conceſſimus Huberto Epiſcopo noſtro fideli, & illa terra ſita eſt iuxta Ateſim flumen. Cuius precibus benignitatis noſtræ aures accommodantes, eiuſque erga nos deuotiſſimam fidelitatem intendentes iuſsimus ei, ſuæque Parmenſi Eccleſiæ in honorem ſanctæ Mariæ Dei genetricis dedicatæ, hoc imperialis noſtræ auctoritatis conſcribi præceptum, per quod concedimus ei, donamus atque largimur prælibatam Abbatiam, quæ dicitur Nonantula ſancti Sylueſtri C confeſſoris, atque Pontificis cum omnibus adiacentijs, & pertinentijs, curtibus, capellis, atque ædificijs earum, terris, campis, pratis, vineis, ſiluis, ſeruis, & ancillis vtriuſque ſexus, mobilibus, & immobilibus, cum integritate eorum, & vniuerſis, quæ dici, & nominari poſſunt ad prædictam Abbatiam pertinentibus noſtra Imperiali conceſſione, vt habeat, teneat, & fruatur perenniter tam ille quam & ſucceſſores eius ad partem ſæpe nominatæ ſuæ Eccleſiæ, faciantque exinde quicquid ſecundum æternum arbitrium melius eis præutſum fuerit. Quicumque vero contra hanc noſtram donationem, &c.

Sign. D. Henri *ci inuictiſsimi Regis.* D

Aubertus Cancellarius Videchi Archiepiſcopi recognoui.

Data 2. Kalendas martij anno incarnationis Dominica 1003. indictione prima anni vero domini Henrici Regis primo.

Actum Nouiomagi.

22 ELBVNVS, ſiue ELBVRGVS, vt illum vocat Sergius Pontifex in quodam priuilegio Abbatiæ Nonantulanæ indulto, in Parmenſi A ſede florebat anno 1010. ſucceſsiſſe videtur immediate Sigifredo, de quo nil aliud reperi.

23 HENRICVS Parmenſem ſedem regebat anno 1015. quo adfuit Synodo Romanæ ſub Benedicto Octauo, ſubſcripſitque decreto ad fauorem Vuillelmi Abbatis Fructuarieñſis cœnobij. Hoc eodem anno Henricus Imperator Bernardi Parmenſis comitis ſequenti diplomate ius explicuit, quod Otho Imperator eidem elargitus fuerat, inſuper curtem Neronianam cum omnibus adiacentijs ſuis, ſicut Hugo Tuſciæ comes tenuerat, perpetuo donauit. Id autem ad declarandum horum temporum hominumque huius ciuitatis morem haud importunum duximus hic adſcribere ex ſæpe citato tabulario.

B *In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.*

Henricus diuina fauente clementia Romanorum Imperator Auguſtus. Quia diuinæ, &c. Quocirca fidelium noſtrorum præſentium ſcilicet, & futurorum vniuerſitati pateat, quoniam ſenioris noſtri Othonis prædeceſſoris Imperatoris cognoſcentes huius remunerationis fautricem gratiam Bernardo Parmenſi comiti fideliſsimo noſtro curtem Neironem, cum capellis, caſtris domnicatis, maſſaricijs, villis, & terris, omnibusque ad eandem pertinentijs curtem Rocham etiam, & caſtrum de valle Viſenerina cum omnibus ibi pertinentijs, vel adiacentijs, & quod dici, vel nominari poſsit, & ſicut quondam Hugo Tuſciæ Marchio per omnia tenuit in inte-
C grum per interuentum, & petitionem Conigundæ Imperatricis Auguſtæ coniugis noſtræ donamus, concedimus, atque largimur. Quoniam ſenior noſter Otho Imperator eam, quam præfati ſumus, prædicto Bernardo comiti pro digno eius ſeruitio donauit, conceſsit, ſuoque Imperiali iure in proprietarium ius, & dominium tribuit, & largitus eſt, nosquoque pro futuris temporibus amodo, & deinceps donatione, & conceſſione tribuimus, & confirmamus, atque perpetua ſtabilitate corroboramus in integrum, ſicut ſuperius legitur, cum ſeruis, & ancillis, Aldionibus, Aldianis, montanis, planiciebus, montibus, & collibus, rupibus, paſcuis, ſyluis, aquis, piſcationibus, cum vſibus, aquarumque decurſibus, molendinis, omnibuſque eiuſdem curtis vtilitatibus ea videlicet ratione, vt ab hac hora in antea præ-
D dictus Bernardus comes omnia ſupradicta eiuſdem curtis habeat, teneat, firmiterque poſsideat ex noſtra donatione, conceſsione, atque corroboratione, habeatque liberam facultatem per huius noſtri præcepti paginam tam ipſe Bernardus comes omnia ſuperius deprehenſa eiuſdem curtis Neironis, quam ſui hæredes, & prohæredes, vel cui dederit, vel habenda ſtatuerit, tenendi, poſſidendi, donandi, aut commutandi, ſiue quod animus eius de ea decreuerit faciendum, omnium hominum Regni, Imperijque noſtri contradictione, vel moleſtatione remota. Præcipientes itaque iubemus, vt nullus Rex, marchio, Epiſcopus, comes, vicecomes, ſeu quælibet noſtri Imperij, & Regni magna, paruaque perſona, prædictum Bernardum comitem, eiuſque hæredes, ac prohæredes ſe ſupradictis rebus eiuſdem curtis mo-

tis moleſtare, Inquietare, vel diſueſtire præſumat. Si quis vero huius noſtræ donationis &c.

Sign. D. Henri *ci glorioſiſsimi atq; inuictiſſ. Imp. Auguſti.*

Henricus Epiſcopus, & Cancellarius vice Euerardi Epiſcopi, & Archicancellarij recognouit.

Anno Domini incarnationis 1015. *indictione* 14. *anno domini Henrici Imperatoris Auguſti Regni* 14. *Imperij vero eius* 2.

Actum Marebuch feliciter. Amen.

24 HVGO, extincto Henrico ſucceſsit an. 1027. reperiturque fuiſſe Cancellarius Conradi primi Imperatoris, a quo eodem ipſo anno plures immunitates obtinuit, atque priuilegia: inter cæteras ea numerantur in eodem tabulario, quibus more anteceſſorum quidquid Parmenſi Eccleſiæ, ſuiſque prædeceſſoribus conceſſa fuere, liberaliter confirmantur: tabulæ eius confirmationis hæ ſunt, vbi & Hugo idem Epiſcopus Imperatoris Cancellarius vice Aribonis Cancellarij ſe ſubſcripſit.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Conradus diuina fauente clementia Romanorum Imperator Auguſtus. Ad hoc nos, &c. Quapropter nouerit omnium ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelium noſtrorum præſentium, ac futurorum ſolertia. Hugo ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ venerabilis Epiſcopus noſterque Cancellarius obtulit præcepta Regum, & Imperatorum prædeceſſorum noſtrorum, quæ continere videbantur, qualiter ijdem Reges, & Imperatores noſtri prædeceſſores conceſſerant, ac perdonauerant Eccleſiæ ſuæ pro amore Dei, ſuarumque animarum mercede Abbatiam de Berceto ſitam in monte Bardonis, & curtem regiam infra ciuitatem Parmenſem, & omne ius publicum, & telonium atque diſtrictum eiuſdem ciuitatis, ſeu & omnem habitum murorum in circuitu, ac pratum regium in integrum, atque decurſus, & alueos omnium fluuiorum infra comitatum Parmenſem defluentium, & diſtrictum, ſeu omne ius publicum omnium caſtrorum eiuſdem Epiſcopij humiliter per Giſdam Imperatricem noſtram dilectiſsimam coniugem, & Albericum venerabilem Epiſcopum, & dilectum nobis fidelem expetens, vt noſtro edicto illa confirmaremus, & roboraremus, quam petitionem tam libenter ſuſcepimus, quanto rationabiliter, ac deuote petitum perſpeximus. Quamobrem per hoc noſtrum Imperiale edictum, & huius noſtræ auctoritatis paginam conceſſa largimur, & largita confirmamus, & corroboramus, id eſt præfatam Abbatiam de Berceto cum omnibus adiacentijs, & pertinentijs ſuis, in integrum, & prædictam curtem regiam infra ciuitatem Parmam cum omni officio ſuo, præterea hæc etiam, & omne ius publicum, & telonium, & omne diſtrictum eiuſdem ciuitatis ac omnem habitum murorũ in circuitu, & pratum regium in integrum, atque decurſus, & alueos omnium fluuiorum Parmenſis infra ciuitatem Parmenſem defluentium, & diſtrictum, & omne ius publicum omnium caſtrorum Parmenſis Epiſcopij, ſicut in præceptis prædeceſſorum noſtrorum regum, & Imperatorum & hæc, & quæ reliqua continentur, vt prædictus Epiſcopus, ſuique ſucceſſores habeant, teneant, poſſideant ad partem ſæpedictæ Parmenſis Eccleſiæ remota omnium, & noſtra ac totius publicæ, ac iudicariæ poteſtatis inquietudine, & moleſtia. Si qui ergo quicquid, &c.

Signum D. Conra *di glorioſiſſ. Imp.*

Vgo Parmenſis Epiſcopus, & cancellarius ad vicem Aribonis Archicancellarij recognouit.

Datum anno Domini Incarnationis 1027. *indictione* 10. *Regni domini Conradi Imperatoris* 3. *Imperij autem eius primo.*

Actum Veronæ feliciter. Amen.

Anno 1029. idem Conradus Imperator poſt mortem Bernardi comitis, ac filiorum Hugonem donabat toto Parmenſi comitatu, ac territorio, vnde poſtea Parmenſes Antiſtites ſunt comites appellati, de quibus adhuc tabulæ extant, earum hæc ſeries eſt in eodem tabulario.

In nomine æterni Dei.

Conradus eius ſuffragante clementia Romanorum Imperator Auguſtus. Quia omnipotentis Dei munificentia Auguſtalis maieſtatis ſolio præſidemus ex collato nobis cælitus beneficio Deum, eiuſque ſacraris honorare prompta voluntate debemus. Quapropter omnibus noſtris fidelibus præſentibus, & futuris notum fieri volumus, quod ad petitionem Archiepiſcopi Pellegrini, & Brunonis Cancellarij noſtri, immo ob ſalutem noſtram, coniugis, atque prolis, poſtremo pro ſtatu Imperij noſtri conferimus, & perpetua donatione largimur ſanctæ Parmenſi Eccleſiæ, cui Hugo præeſt Epiſcopus, totum comitatum Parmen. tam infra vrbem, quam extra per circuitum, ſecundum per priſcos fines illius, & deſcriptionis terminos prout hactenus moraliter habebatur, poſt deceſſum videlicet Bernardi comitis Vvidonis, niſi forte de coniuge ſua in nomine filium habuerit maſculinum, ſi autem filius eius ille legitimus caruerit maſculino, tunc comitatus dictus cum diſtrictu, cunctiſque publicis functionibus, & exactionibus ſicut noſtræ pertinuit, poteſtati ſanctæ dictæ Eccleſiæ hac noſtra ex integro auctoritate concedat omni noſtra & hæredum noſtrorum contradictione remota. Si quis igitur, quod abſit, Archiepiſcopus, Epiſcopus, dux, marchio, comes, vicecomes, vel cuiuslibet ordinis, aut officij quiſpiam præno-

prænominatam Eccleſiam de collato ſibi a nobis beneficio, videlicet prædictum comitatum, tam intra vrbem, quam extra, vt diximus, inquietare moleſtare, aut herbergarias aut aliquas inde præter Epiſcopum, qui pro tempore fuerit, ibi exigere præſumat, auri libras mille ſe compoſiturum nouerit, dimidium cameræ noſtræ, & dimidium ſæpedictæ Eccleſiæ Epiſcopis, qui tunc fuerint, vt autem huius collationis noſtræ, & donationis votiuæ præceptum omni tempore ratum inconuulſumque perſiſtat, manu nos propria roborantes ſigillo noſtro inferius adnotari præcepimus. A

Signum D. Conra *di glorioſiſſ. Imp.* B

Bruno Cancellarius vice domini Aribonis Archiepiſcopi, & Archicancellarij recognouit.

Data pridie Kal. ianuarij indictione 12. anno Domini incarnationis milleſimo vigeſimo nono, anno domini Conradi 2. Regni 6. Imperij vero 3. Regni quoque Henrici filij eius 2.

Actum Hodebini feliciter Amen.

Eo ipſo anno 1029. id. iunij Straborgæ tribuit quoque Conradus Imper. Hugoni Epiſcopo, quod extat diploma, in quo res ſuas, & prædia omniaque a Lothario Rege Eccleſiæ Parmenſi donata fuerant, hiſce verbis confirmauit ex eodem tabulario. C

In nomine Omnipotentis Dei.

Conradus imperante largitatis munere Romanorum Imperator Auguſtus. Quia Imperatoria maieſtatis iura, &c. Omnibus igitur tam futuris, quam præſentibus nobis fidelibus notum certius eſſe volumus quod dilecta coniugis noſtra Gelſa, & Brunonis Cancellarij interuentu per huius præceptalis paginæ auctoritatem ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ Epiſcopo omnes res ſuas, & prædia ſibi iuſta acquiſitione pertinentia confirmamus, & corroboramus, nominatim autem curtem Neironis cum Rochis, vna quarum vallis Vixinaria . . . altera vero inter flumina . . . D *cum vicis, & villis, atque ſediminibus, & familijs vtriuſque ſexus cum terris cultis, & incultis, molendinis, & piſcationibus, cunctiſque ad eam hactenus pertinentibus. Quam quia præfatæ Eccleſiæ Rex Lotharius in perpetua proprietate munere votiuo contulerat, & poſt eum Reges, & Imperatores eidem ad nos vſque per præcepta firmauerant. Nos quoque confirmamus & inperpetuum roboramus, ſibique vlterius poſſiden. in pace ſancimus, ſi quis itaque quod abſit, &c.*

Signum domini † Conradi Romanorum Imperatoris Auguſti.

Bruno Cancellarius vice Aribonis Archiepiſcopi, & Archicancellarij recognouit anno ab incarnatione Domini milleſimo vigeſimo nono indictione duodecima, anno vero D. Conradi Imperatoris inuictiſſ. 2. regnantis 6. Imperantis autem 3.

Actum 2. id. iunij Straborg feliciter Amen.

Cæterum cum Bambergæ Conradus agit anno 1035. Hugoni noſtro Epiſcopo regiæ maieſtatis, vt vbi dicitur, fideli Parmenſem comitatum confirmauit, cuius tabulas cum facere ad horum temporum, Epiſcopatuſque Parmenſis notitiam videantur, libet attexere ex eodem tabulario.

In nomine Omnipotentis Dei.

Conradus eius pietatis munere Romanorum Imperator Auguſtus. Quoniam ad Imperialem celſitudinem pietas nos diuina ſublimauit, & cæterorum nobis hominum habenas commiſit, & debitas ſemper Deo gratias agere, & ſanctas eius Eccleſias colere dignanter, honorare, & vt noſtræ competit deuotioni, debemus augere, quod ſi fideliter executi fuerimus, & noſtrum erga Deum ſtudium, & deuotionem oſtendemus, & deuotionis præmium, & retributionem capiemus. Omnibus igitur ſanctæ Dei Eccleſiæ noſtris præſentibus, & futuris fidelibus notum eſſe volumus Parmenſis Epiſcopi Hugonis fidelitatem erga nos, & fidelitatis ſtudium attendentes, totum prorſus, & integrum tam intra muros, quam extra comitatum per ſuos certos fines, & antiquæ deſcriptionis limites ſicut illum ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ iam dudum fideli deuotione contulimus. Videlicet quantum Epiſcopatus ipſius comitatus diſtēditur a Pado vſque ad alpes, & a termino illo, quo diuiſio eſt inter prædictum Epiſcopatum, & Epiſcopatum Placentinum vſque ad terminum illum, quo diuiſio præfati Parmenſis Epiſcopatus, & Rhegienſis eſt extra præſcriptum Parmenſem Epiſcopatum ſupraſcriptas curtes ad prædictum Epiſcopatum pertinentes caſtrum Arriani, Saxolum, caſtrum Picicoli, Palazanum, Longura cum omnibus pertinentijs earum per hanc remunerationis noſtræ paginam confirmamus, & perpetuo Deo propitio munimine roboramus, & ab omni noſtra, & futurorum Regum, & Imperatorũ repetitione prorſus excludimus. Si quis ergo quod abſit huius noſtræ conſtitutionis iuſſa contemnens præſcriptam ſacroſanctam Eccleſiam de præſcripto comitatu deſueſtire, vel apud futuros reges, & Imperatores qualibet præſumpſerit ſuggeſtione nocere, mille auri librarum obnexius ſua pro præſumptione ſubiacebit. Immo vero quod auferre contra noſtra ſtatuta voluerit, & ſi quodlibet inde munimen habuerit, nullas vires, nullumque vigorem habere conſtabit. Vt igitur præcepti huius edicto Imperialis ſuffraget auctoritas, & manu id noſtra firmauimus, & noſtro poſt hec ſigillo inferius adnotari præcepimus.

Signum † Conradi inuictiſſimi Romanorum Imperatoris Auguſti.

Hermannus ſacri Palatij Cancellarius vice Pellegrini Archiepiſcopi, & Archicancellarij recognouit.

Anno Domini incarnationis 1035. indictione 3. anno autem Conradi regnantis 11. Imper. 9.

Data Kalendis iunij.

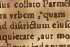
Actum apud Bambergam feliciter Amen.

Sequenti anno 1056. Conradus cum eſſet Auguſtæ, vetera priuilegia comitatumque Parmenſem Hugoni confirmauit, in hunc qui ſequitur modum.

In nomine æterni Dei.

Conradus eius ſuffragante clementia Romanorum Imperator Auguſtus. Quia omnipotentis Dei munificentia auguſtalis maieſtatis

ſolio præſidemus ex collato nobis cælitus bene-
ficio Deum, eiuſque ſacraria honorare prompta
voluntate debemus. Omnibus igitur tam noſtris,
quam ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelibus præſentibus
& futuris notum fieri volumus, quod ad petitio-
nem Archiepiſcopi Pellegrini, & Brunonis Epi-
ſcopi, nec nõ & Hermanni Cancellarij noſtri ob
ſalutem noſtram coniungiſque noſtræ atque e-
tiam noſtri filij Henrici Regis; immo pro ſta-
tu Imperij, & regni noſtri conſcrimus, & perpe-
tua donatione per hanc noſtri præcepti paginam
ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ, cui Hugo præeſt Epi-
ſcopus, totum Parmenſem comitatum tam intra
vrbem, quam extra per circuitum ſecundum pri-
ſcos fines ipſius, & deſcriptionis terminos ſecun-
dum quod hactenus conſuetudinaliter, & locali-
ter habebatur, integre largimur, atque noſtræ an-
terioris conceſſionis auctoritatem abſolute, &
firmiter corroboramus cum omni diſtrictu ad
eundem comitatum pertinente cunctiſque pu-
blicis functionibus, & exactionibus, ſicut noſtræ
pertinet, poteſtati omni noſtra, & noſtrorum ſu-
ceſſorum contradictione, ſeu moleſtatione remo-
ta. Si quis igitur, quod abſit, Archiepiſcopus,
Epiſcopus, dux, marchio, comes, vicecomes, vel
cuiuslibet ordinis, vel officij perſona prænomina-
tam Eccleſiam de prædicto beneficio a nobis ſibi
integre, & prorſus collato Parmẽſis videlicet co-
mitatus tam intra vrbem, quam extra vbicum-
que locorum ad diſtrictum eiuſdem comitatus
pertinentium inquietare, aut moleſtare, ſodrum
aut herbagarias aliquas inde præter Epiſcopum,
qui pro tempore ibi fuerit niſi ipſius permiſſu ex
igere præſumpſerit, auri optimi libras mille ſe
compoſiturum nouerit, dimidium cameræ no-
ſtræ dimidium iam dictæ Eccleſiæ. Vt autem
huius noſtræ donationis, & votiuæ collationis
præceptum omni tempore ratum, inconuulſum-
que perſiſtat, manu nos propria roborantes ſigil-
o noſtro inferius adnotari præcepimus.

Signum D. Conra *di glorioſiſſ. Imp.*

*Hermannus Cancellarius vice Pellegrini Archiepi-
ſcopi, & Archicancellarij recognouit.*

*Data 15. Kal. martij anno Dominicæ incarnationis
1036. indictione 4. an. autem Domini Conradi 2.
regnantis 12. Imperantis vero 9.*

Actum Auguſtæ feliciter Amen.

Hugo tandem ob rerum geſtarum celebris in
orbe Præſul, magno de ſe apud omnes deſiderio
relicto, obijt anno Chriſti 1046.

25 CADOLVS ſeu CADEOLVS, quem
etiam alij appellant CADOLAVM, qui idem
Arnulpho monacho in ſuo Chronico Kadelhoche
etiam eſt: ciuis Parmenſis è gente Zanacbia ſi-
moniace ſublectus fuit Parmenſis Epiſcopus de-
mortuo Hugone, anno 1046. quo interfuit ſyno-

A do Papienſi 8. Kalen. nouemb. & eo ipſo anno
Cadolus ab Henrico Imperatore, nono diploma-
te Parmẽſem comitatum bonaque ſuæ Eccleſiæ
confirmari ſtuduit, impetrauitque his verbis.

In nomine Dei æterni.

Henricus eius ſuffragante clementia Ro-
manorum Imperator Auguſtus. Quia om-
nipotentis Dei &c. Omnibus igitur tam noſtris
quam ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelibus præſentibus,
& futuris notum fieri volumus, quod interuentu,
& petitione Henrici noſtri Cancellarij concedi-
mus, & conferimus, & perpetua donatione firma-
mus, atque corroboramus hoc, quod patrem no-
ſtrum bonæ memoriæ Conradum feciſſe cogno-
uimus pia voluntate, Parmenſem ſcilicet comi-
B tatum tam intra vrbem, quam extra totum per
circuitum ſecundum priſcos fines ipſius, & de-
ſcriptionis terminos per hanc noſtri præcepti pa-
ginam ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ, cui Cadeolus
Epiſcopus præeſt, integre largimur cum omni di-
ſtrictu ad eundem comitatum pertinente, cun-
ctiſque publicis functionibus, & exactionibus,
ſicut noſtræ pertinet poteſtati, omni noſtra, & no-
ſtrorum ſucceſſorum contradictione, ſeu moleſtatione remota. Si quis igitur, quod abſit, &c.

Signum D. Hen *rici III. Roma-*
norum inuictiſſ. Imper. Auguſti

C

*Henricus Cancellarius vice Hermanni Archican-
cellarij recognoui.*

*Data Kal. maij anno Domini incarnationis 1047.
indictione 15. anno autem domini Henrici Tertij ordi-
nationis eius 18. regnantis 8. Imperantis primo.*

*Actum Mantuæ in Dei nomine feliciter.
Amen.*

Hic ille ambitioſus Cadolus eſt, quem poſtea
Henricus Imperator, cuius ipſe flagitioſus Præſul
fouerat partes, contra Alexandrum Secundum
verum Pontificem in Petri ſedem intruſit, eidem-
que Honorij II. nomen fecit an. 1061. die 28.
menſis octobris. Concilium anathematis ful-
D mine cum ſuis ſequacibus illum percuſſit, cum-
que Cincio Vrbis præfecto fauente in diui Angeli
Arcem profugiſſet, illucque incluſum Pontifi-
cij milites per duos annos obſidione vexaſſent,
tandem qui æque humana atque diuina emere
ſolitus erat, ab eodem Cincio trecentis libris ar-
genti coemit effugium. Inde egreſſus ſemotus a
communione fidelium, mortalibus, Deoq; inui-
ſus, ſuis ſceleribus dignum vitæ finem inuenit.
De quo legendi Baronius in Annal. Eccleſ. Pe-
trus Damianus alijque, qui de Romanis Pontifici-
bus ſcripſerunt.

26 HEBERARDVS ſeu Eurardus etiam
ipſe ſchiſmaticus fautorque Antipapæ Clementis
hanc eandem Parmenſem ſedem, poſt Cadolum,
inuaſit de quo narrat Bertoldus conſtantienſis
in Chronico, & Gregorius Septimus lib. 6.
Epi-

Epiſtola 18. audaciam eius redarguit, qui Abbatem quendam Romam ad concilium properantem anno 1079. in carcerem coniecerat. Cumque Henricus Imp. in Sorbarijs campis cum comitiſsa Mathilde improſpere pugnaſſet, Cæſare fracto, Heberardus, qui illum fuerat ſecutus armatus, victus fugatuſque eſt, cum Gandulpho Epiſcopo Rhegienſi. Qui cum per tres dies iram victoris exercitus declinantes in ſpeluncæ inuerecunda latebra latuiſſent, demum omnibus opibus, honoreq; ſpoliati miſerabiliter interierũt an. 1087. vt narrat Bertholdus ad hunc annũ poſt Synodum Maguntinam: *Ipſa etiam capita ſchiſmaticorum eo tempore eheu. miſere obiere in locum ſuum, videlicet Parmenſis, & Regienſis Epiſcopi. Thobaldus Mediolanenſis non Archiepiſcopus, ſed Antichriſtus, Adulbertus, & Reghinerus marchiones, & comes Boſo, & alij innumerabiles, quorum factione tota pene Italia contra dominum Papam, & ſanctum Petrum ſe erexit. Hi quoque Mathildam prudentiſsimam ducem, & fideliſsimam ſancti Petri militem multis iniurijs affecerunt in Italia. Illis autem diuina animaduerſione de medio ſublatis, ipſa ſuam poteſtatem recuperauit, & ſancta Dei Eccleſia in omnibus adminiculari non ceſſauit, ſicque eius prudentia Mutinenſi Eccleſiæ & Regienſi, atque Piſtorienſi Catholici Paſtores ordinati ſunt.* Porrò de victoria Mathildæ contra Henricum, in qua capti fuere Heberardus Parmenſis, & Gandulpus Rheginus Epiſcopi refert Domnizo in vita Mathild. lib. 2. cap. 3. ab illis exorſus carminibus.

Gaudet turba Petri &c.
Eberardus Præſul Parmenſis captus habetur
Pontifices ſentes Rheginum perque dies tres
Abſcondunt nudum Gandulphum paſtorem durum.

27 N. . . cuius nomen inuidioſa vetuſtas deleuit, Heberardo ſucceſsit poſt annum 1087. exceſſit vero anno 1106.

28 S. BERNARDVS Brunonis filius e vetuſta Vbertorum familia, nobilis Florentinus, monachus Vallumbroſanus Benedictini inſtituti, primus ſancti Saluij Abbas, mox & ſeptimus præfectus Valliſumbroſæ, ob ſingularem doctrinam, morumque ſanctimoniam ab Vrbano II. creatus eſt Cardinalis an. 1097. ad tit. S. Chryſogoni eodemque ſedente multis legationibus egregi perfunctus eſt, ita vt deinceps a Paſchali Secundo Pontifice legatus in Inſubriam, contra ſchiſmaticos, hæreſique infectos, cum deuiæ prouin-

A ciæ illi medicinam ſalutarem feciſſet, ac præcipue Parmam ad Romani Pontificis obedientiam adduxiſſet, illius ciuitatis vacante ſede, a Parmenſi populo ad Epiſcopalem ſedem tractus eſt, Paſchali communem populi approbante conſenſum 1106. Qui tunc Vaſtallæ concilio præſidebat Hoc autem impenſius Parmenſis populus de aſſumpto Bernardo videbatur lætari, quo ſanctior & hic erat, & ipſe deuius proprio, legitimoq; diutius caruiſſet Paſtore. Itaq; agente Bernardo, cum impij Henrici fœdere Parmenſis ciuitas ſchiſma diſcuſsit, lætaque ad ouile Petri cucurrit. Hanc dignitatem adeo pie, ſancteque geſsit Bernardus, vt vita functus, clarusque miraculis, in numerum Sanctorum ſit relatus, vt habet Martyr. B Roman. ſepultuſque in cathedrali, ſub conſeſsione. Nonaginta, & eo amplius anni decurrunt, ex quo S. Bernardi corpus in locum decentiorem translatum eſt, in quo tumulo laminam plumbeam ita inſcriptam reperere.

Venerabilis Pater
D. Lanfrancus Parmen. Epiſcopus
in Arca iſta plumbea
poſuit corpus
S. Bernardi Parmenſis Epiſcopi
Anno MCXXXIII. die 3.
Decemb.

C Inde mihi alijſque coniecturis facta ſuſpicio eſt, aut ſanctum Bernardum ante annum 1133. fuiſſe è viuis exemptum, ac forſitan ſub vitæ finem Paſchalis Secundi aut inſcriptionem illam haud apposite fuiſſe relatam. Siquidem manifeſtus error eſt, potuiſſe Lanfranchum corpus diui Bernardi, cui fuerat ſubrogatus, ſepelire die 3. menſis decemb. anno 1133. ſi ipſe deceſsit die 4. eiuſdem menſis, eiuſdemque anni, vt Atho Epiſcopus Piſtorienſis in eius vita, alijque affirmant, neque item veroſimile eſt Lanfranchum ſucceſsiſſe Bernardo eodem, aut ſequenti die obitus anteceſſoris. Appellaretur enim electus, non autem abſolute Epiſcopus Parmenſis. Præterquam quod cauerant canones, ne quis prius ſedem aſcenderet, quam is qui deceſſerat, exciperetur ſepulchro. Huic etiam opinioni meæ D videtur addere robur, quod reperio Paſchalem Secundum promouiſſe ad Cardinalatum Ioannem quemdam Cremenſem, illique ſancti Chryſogoni titulum attribuiſſe, vt legitur in perantiqua inſcriptione reſtaurationis illius tituli, quam idem Ioannes faciendam curauit anno 1129. & antea ſub eodem Paſchali, alijſque Pontificibus eum titulo ſancti Chryſogoni reperitur ſubſcriptus; quem titulum ipſe retinuit vſque in diem obitus ſui, qui incidit in annum 1138. ex cepitque ſub eodem titulo ſucceſſorem Vidonem Bellagium Cardinalem Florentinum. Nec ſatis commode reſponderi poteſt, Bernardum, eum altero ſancti Chryſogoni titulum commutaſſe. Vſus enim nondum admiſerat, vt tituli cum titulis prouectioris ætatis, vel dignitatis ergo cõmutarentur præterquam diaconales cum pre-

sbyteralibus, ijque rurſus cum aliquo ex ſeptem Epiſcopatibus, qui Pontifici ſacra operanti propiorem operam ſolebant impendere. Nec item illorum temporum praxis patiebatur, vt duo Cardinales eiuſdem Eccleſię vnum eundemque ſimul titulum vſurparent. Igitur cum vſque ad annum 1110. reperiatur Bernardus ſubſcriptus presbyter Cardinalis atque Epiſcopus Parmenſis ac deinceps nulla illius mentio extet, oportet illum nec decrepitæ ætatis, ante annum 1133. diem poſtremam obijſſe. Cuius obitus ſi in annum 1133. vt notat illa inſcriptio, incidiſſet, centenarius propemodum exceſsiſſet è vita contra id quod Atho Epiſcopus Piſtorienſis eius vitæ ſcriptor ex fide prodit. Hæc, inquam, mea coniectura eſt ſuſpicioque, haud ex vano deſumpta, quam nullis video præſtigijs poſſe conuelli. Cæterum tametſi Florentini huius ſancti viri ſemper fuiſſent venerati memoriam, ita vt eius nomini tanquam diuo tutelari ſacellum in Palatio conſulum voluerint conſecratum: vbi tamen Gibellinatum, Guelphatumque partium inualuit rabies, exactis aliquando Gibellinis, Guelphi victores tamquam illatum partium exegerunt & ſanctum, proque Bernardo Vbertio ſanctum Bernardum Claræuallenſem Abbatem ſibi duxerunt colendum. ſed quam rident ignobilia odia cælites, quæ quandoque mortales vltra mortem conantur extendere. Sancti Bernardi Vbertij meminit Martyrologium Romanum, Alnoldus Vvion, Ciaccon. Ferrarius de ſanctis Italiæ, eruditus Abbas Diegus de Franchis in vita ſancti Ioannis Gualberti, alijque quamplures. Temporibus autem Pauli Tertij in decentiorem locum eius corpus tranſtulerunt cum hac inſcriptione.

Diuus Bernardus Florentinus
ex nobili Vbertorum familia in collegio
Cardinalium
ab Vrbano Secundo cooptatus
a Paſchali Secundo
rata Parmenſium electione fauente
creatus Parmæ Epiſcopus
ex veteri ſepulchro
vbi per quadringentos, & amplius annos
iacuerat,
in proximam aram translatus eſt
anno ſalutis
MDXLVIII. die VIII.
Paulo Tertio Pontifice Maximo
Sedente.

Quoniam autem in quadam donatione comitiſſæ Mathildæ in fauorem Nonantulani cœnobij fit mentio ſancti Brnardi Vbertij 1102. Qui tunc ſub Paſchali ſecundo erat Cardinalis Legatus Inſubriæ, operæ pretium viſum eſt, ſi hic apponeremus diploma, in quo ipſe ſimpliciter presbyter Cardinalis ſine titulo reperitur ſubſcriptus, autographum extat apud me.

In nomine Domini Dei, & Saluatoris noſtri
Ieſu Chriſti.

Anno ab incarnatione eiuſdem milleſimo centeſimo ſecundo, quinto Kal. nouemb. indictione vndecima. In Dei nomine Mathildis comitiſſa ſi quid ſum, iuſſione, & data licentia domini Bernardi Dei nutu ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, atque in Longobardiæ partibus vicarij domini Paſchalis diuina fauete clementia eiuſdem ſummæ ſedis Antiſtitis, in meorum peccatorum remiſsionem, & theſauri ſanctæ Nonantulanæ Eccleſiæ reſtaurationem, in qua corpus beatiſsimi ſancti Syluestri Chriſti confeſſoris requieſcere noſcitur, quem præfatæ ſummæ ſedis iuſſione eiuſdemque tuitione quietem temporis ab aduerſarijs intolerabili infeſtatione vexabatur expendi. Tibi domino Ioanni præpoſito, & Adigerio eiuſdem præfati cænobij aduocato, a parte ſcilicet præfatæ Eccleſiæ in perpetuum ad habendum concedo. Id eſt nominatiue caſtrum, & curtem Cellulæ, cum ædificiis, & Eccleſijs, vna in honore B. Ioannis Baptiſtæ, alia vero ſancti Caſſiani, tertia Archangeli Michaelis ibidem conſecratis, & curtem Raſgoſolæ cum Eccleſia dedicata in honorem beatiſsimæ Virginis Mariæ, & omni iure ad prædictum caſtrum, & curtis pertinente, caſtrum etiam Thedaldi cum Eccleſia in honorem præfati S. Ioannis Baptiſtæ ædificata, & omnibus eius pertinentijs, omneſque res territorias, quas in toto comitatu Ferrariæ videor poſſidere, omnes ſcilicet res ſupradictas, quas prælibatæ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ iure proprietario tradidi, & nunc ab ea videor poſſidere, eo vero ordine pars prædictæ Eccleſiæ ſancti Syluestri omnes prædictas res, vt dixi, in perpetuum teneat, ac prout ei melius viſum fuerit vtiliter diſponat, ſine omni meo quæ Mathildis meorum hæredum, ac prohæredum contradictione, ita tamen vt pro omnibus ſupradictis rebus a parte iamfatæ Nonantulanæ Eccleſiæ vnus biſantius annualiter in Lateranenſi Palatio penſionis perſoluatur, illi videlicet primæ ſedis Pontifici, qui per catholicos Cardinales inibi pro tempore fuerit ordinatus. Quidem & ego quæ ſupra Mathildis vna cum meis hæredibus ac prohæredibus omnes prædictas res ab omni contradicente homine defenſare promitto quod ſi . . . eaſdē res non defenſauero, vel ſi hanc meæ promiſſionis paginā quolibet modo infringere tentauero, tunc pœnæ nomine me, meoſque hæredes, ac prohæredes per quinquaginta libras auri optimi prædictæ B. ſancti Syluestri Eccleſiæ emendatura ſpondeo. Et inſuper hæc mea promiſſio in ſua maneat firmitate, quod ſic inter nos conuenit.

Actum in caſtro Panciano feliciter.

MA TIL
DA DEI
GRĀ SI
QD EST

Ego Bernardus dictus Cardinalis presbyter ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & D. Papæ Paſchalis Secundi PP. in Longobardiæ partibus Legatus. atque vicarius dictante iuſtitia, ex vtraque parte, hoc ſcriptum fieri iuſſi, & iam manu mea ſubſcripſi.

Ego Fr.

Ego Fr. Ioannes peccator monachus dictus prior hanc chartulam accepi, & ideo ſubſcribo, vt ſi opportuerit, ſaltem mearum literarum valeat comparatio. A

Ego Arderienſ. iudex interfui, atque ſubſcr.

R. Bonus iudex interfui, & ſcripſi.

Ego Albertus m. m. s. s.

Hugo Armatus Alliecius de Nonantula de hac ſcripta pagina rogati fuerunt teſtes.

Ego Vvido notarius ſacri Palatij ſcripſi, poſt traditam compleui, & dedi.

In alio vero monumento eiuſdem Comitiſſę Mathildis dato apud montem Baruncionem an. 1114. quo homines de Monticulo Eccleſiæ Parmenſis in fidem clientelamque recepit, Bernardus tantum Epiſcopus Parmenſis vocatur, B nulla de Cardinalatu habita mentione; huius rei teſtis fuit inter cæteros Bonuſſenior Rheginus Epiſcopus, tenor vero eſt huiuſmodi.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Mathildis Dei gratia ſi quid eſt dum olim apud Montem Baruncionis eſſemus, & præſentibus Domino Bernardo Parmen. & Bonoſeniore Rhegienſi, atque Manfredo Mantuanorũ venerabilibus Epiſcopis quędam negotia tractaremus; venerunt homines de Monticulo conquerentes quoſdam malos, & iniuſtos vſus per noſtros miniſteriales ſibi fieri, qui numquam anteceſſoribus illorum fuerunt impoſiti; audita itaque illorum querimonia, ſicuti ſæpius illã ante audieramus, atque rei veritate relatu noſtrũ fideliũ inquiſita iuſtitiæ aſſenſum præbuimus, & omnes malos vſus C qui iniuſte eis impoſiti fuerant, maxime rogatu Domini Bernardi venerabilis Parmenſis Epiſcopi, illis remiſimus. Notum igitur eſſe volumus omnibus noſtris fidelibus tam præſentibus, quam futuris nos omnes malos, & iniuſtos vſus quos a tempore bonæ memoriæ Beatricis matris noſtræ habuerant, aut per nos, & noſtros miniſteriales eis iniuſte impoſiti fuerant, omnibus hominibus de Monticulo deinceps remiſiſſe, & remittentes in manibus domini tam dicti Parmenſis Epiſcopi, eiuſque ſucceſſoribus hoc idem perpetuo refutaſſe; videlicet quod vlterius nobis, vel noſtris hominibus, noſtriſque ſucceſſoribus nullam albergariam, colltam vel aliquos malos vſus ſeu iniuſtam petitionem vltra illorum proprium velle perſoluant, aut aliquando faciant: Domi- D nus autem Bernardus prænominatus Parmenſis Epiſcopus per ſe ſuoſque ſucceſſores nobis, noſtriſue ſucceſſoribus è conuerſo refutauit, quod noſtris arimannis de Monticulo nullos alios vſus vel factiones deinceps requiſierit. Niſi quos eius anteceſſores videlicet Cadalus, & Eberardus Parmenſes Epiſcopi ſolum modo in pace, & non in guerra ex illis habuerunt: quicunque autem aliter, quam ſupra legitur deinceps agere tentauerit, & infra triginta dies poſtquam ſibi requiſitum fuerit, non emendauerit, pœnam viginti librarum lucenſium alteri parti debeat perſoluere hoc noſtro ſcripto, quod exinde fieri iuſſimus firmiter in ſuo robore permanente, quod vt verius credatur, & firmius habeatur, noſtræ manus ſubſcriptione firmauimus.

Bonuſſenior Sanctæ Rhegien. Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Vbaldus iudex ſubſcripſi.

Teſtes fuerunt Arduinus de Palude, Maleadobadus, Guido de Berceto, Saſſo de Bibbiannelle, & Ragineriu de Saſſo, Vbaldus iudex de Carpineto, Tebert de Nonantula, Malabranca, Draco, comes Albertus, Tecozo de Parma, & alij plures.

Actum Eſt anno Dominicæ incarnationis 1114. ſeptimo decimo Kal. iulij indictione ſeptima apud montem Baruncionis per manum Vbaldi eiuſdem comitiſſæ Mathildis capellani feliciter.

Parma Vbertæ gentis taaellis aureis cæruleiſque exornata fuit de qua gente ita cecinit Varinus noſter lib. 3. de illuſtratione vrbis Florentiæ.

Vbertumque genus multis memorabile pugnis
Extitit, & quamuis Gueiphorum acerrimus hoſtis
Semper, & inuiſæ plebi contrarius eſſet,
Voce tamen gladioque ſuo Farinata ruentem
Seruauit patriam, primi coluere Mugellum;
Nimboſiſque altas poſuere in montibus arces;
Vbertumque genus genti præfecit Hetruſcæ
Primus Otho, huc partes ſeri tenuere nepotes
Cæſareas. Hinc Pontifices odere ſuperbi.
Nunc penè extincta eſt, ſic nulla ſuperbia durat.

De Vberto idem Varinus iam lib. 2. hæc ſcripta reliquerat.

At quis magnanimum Farinatam neſcit Vbertum,
Nulli conſilio, & belli virtute ſecundum.
Qui licet in patriam Manfredi verterit arma,
Theutonicaſque acies Vrbi direxerit exul,
Auſpicio cuius violentior Arbia fluxit
Sanguine Syllaneo, caſuram interritus Vrbem
Ille tamen ſolus crudeli extorſit ab hoſte.

De qua re videndi D. Antoninus in hiſtorijs Ammiratus, Iacobus Gaddus in elogijs, cæterique Florentini hiſtorici, Farinatæ Vberti pietatem in patriam iuremerito ad poſteritatis exemplum extollentes.

29 LANFRANCVS diuo Bernardo ſuffectus eſt, ſuique anteceſſoris arca plumbea ſacrum corpus excepit an. 1133. vt ſupra narrauimus. Diu in ea dignitate ſuperſtitem ærumnoſa tempora exercuerunt. Cum enim Eugenius Tertius Pontifex cauiſſet adeoque imperaſſet, ne contra Nonantulanos Parmenſes, Mutinenſes iuuarent, ad imperium contumaces Epiſcopali dignitate nudauit anno 1146. tenuitque mulcta vſque ad annum 1159. Quo ipſo anno Adrianus Quartus piaculum ſarentibus, eamdem dignitatem reſtituit, vt refert hiſtoria Parmenſis.

30 ARIALDVS Epiſcopus Parmenſis, Friderici Aenobarbi partes fouit impenſius. Cuius etiam nomine Parmæ Pretura functus eſt anno 1174. In ſæpe citato tabulario in fauorem Arialdi ſuæque Parmenſis Eccleſiæ hæ literæ eiuſdem Friderici reperiuntur hiſce verbis conceptæ.

Fridericus Dei gratia Romanorum Imperator Auguſtus. Diuina cura, & humana hoc exigunt, & ratio ipſa perſuadet in Eccleſijs Dei, quæ ſub noſtro Imperiali patrocinio conſiſtunt, bona ſua integra, & ſalua conſeruemus, & ſi per iniuſtitiam aut per violentiam

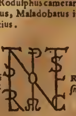
lentiam, ſiue aliquo iniuſto modo detenta ſunt, vel alienata zela pietatis, & iuſtitiæ, quod recuperentur clementer, & benigne adiuuemus. Eapropter cognoſcant noſtri fideles Imperij, quod nos cognita veritate ex relatione fidelis noſtri Bertholdi præpoſiti, & aliorum fidelium noſtrorum curiam de campo lōgo, & eius pertinentias, quam olim comes Lambertus ab Eccleſia Parmenſi in feudū tenebat, fideli noſtra A. Parmen. Epiſc. & eius Eccleſiæ Parmen. recognouimus, dimiſimus, & reſignamus, & noſtra Imperiali auctoritate confirmamus. huius rei teſtes ſunt Bertholdus præpoſitus, Conradus de Baleuſen. Maledabatus Gerardus de Enſiola Lombardus Parmenſis, & alij quam plures.

Dat. in Caſtro Montis Mali ſecundo nonas iunij.

31 BERNARDVS ad eandem ſedem promotus concilio Lateranenſi ſub Alexandro Tertio interfuit anno 1179. Is ille Epiſcopus eſt, in cuius gratiam Fridericus primus Imp. eiuſque filius Henricus Rex nouo priuilegio Parmenſis Eccleſiæ iura auxerunt, conceſſeruntque in perpetuum caſtrum Rignoni anno 1187. cuius diplomatis formula hæc eſt ex eodem tabulario.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Fridericus diuina fauente clementia Romanorum Imperator Auguſtus. Maieſtas noſtræ Imperialis clementiæ capitales Romani columnas Imperij videlicet illuſtres Principes noſtros non ſolum in ſui iuris dignitate cōſeruare verum etiam titulis honorū, & rerum opulentia liberaliter locupletatos dilatare conſueuit, vt fideles eorum, atque deuotio erga ſacrum Imperium augeatur, & cum neceſsitas coronæ requiſierit, ſtudeant magis ad merita reſpondere, quam manus ad munera tempore neceſsitatis aperire, dignum namque eſt, & Imperiali gloriæ decorum, vt noſtra liberalis munificentia, quoſque fideles noſtros præueniat eoſque vltra ſponta neos ad nutum ſuæ voluntatis efficiat. Quapropter cognoſcat tam præſens ætas Imperij fidelium, quam ſucceſſura poſteritas, quatenus nos, & dilectus filius noſter Henricus illuſtris Romanorum Rex Auguſtus diſcreta circumſpectione conſiderantes fidem, ac ſinceram deuotionem dilecti, ac fidelis præſentis noſtri Bernardi Parmenſis Epiſcopi propter clara ſeruitiorum ſuorum merita, quæ nobis, & Imperio intrepeda deuotione ſemper exhibuit, concedimus ei ſuiſque ſucceſſoribus nomine Parmenſis Eccleſiæ caſtrum Regnani cum curte omnibuſque pertinentijs ſuis, de quo ipſum nos, & chariſsimus filius noſter Henricus illuſtris Romanorum Rex Auguſtus in facie curiæ ſolemniter per feudum inueſtimus, & vt illud cum omnibus ſuis pertinentijs honorifice teneat, & habeat ſicut alia regalia, quæ a nobis habet, & tenet Imperiali auctoritate ſancimus, vt nullus Pontifex, nullus dux, nullus marchio, neque comes, nullus capitaneus, nulla ciuitas, nullum commune, nullaue poteſtas, nulla denique perſona parua, vel magna; ſecularis, vel Eccleſiaſtica hoc maieſtatis noſtræ priuilegium audeat violare, nec aliquibus calumnijs, iniurijs, ſeu damnis præſumat attentare, quod qui fecerit, in vltionem temeritatis ſuæ componat centum libras auri puri, medietatem cameræ Imperiali, & reliquum iniuriam paſſis. Huius rei teſtes ſunt Conradus Maguntinæ ſedis Archiepiſcopus, Hermannus Monaſterienſis Epiſcopus, Bonifacius Nouarienſis Epiſcopus, comes Symon de Spanhein, Rodulphus præpoſitus, & Imperialis aulæ protonotarius Vnghenus Bonlande Rodulphus camerarius Baldo Parmenſis canonicus, Maladobatus iudex Albertus Rubeus Vernatius.

Sign. D.Friderici *Romanorum Imperatoris inuictiſſimi.*

Ego Gotifredus Imperialis Aulæ Cancellarius vice Philippi Colonienſis Archiepiſcopi, & Italiæ Archicancellarij recognoui.

Acta ſunt hæc anno Dominicæ incarnationis 1187. indictione 6. regnante domino Friderico Romanorum Imperatore glorioſiſsimo, anno Regni eius 34. Imperij vero 34.

Dat. Papiæ apud ſanctum Saluatorem 3. idus februarij feliciter Amen.

Deceſſit vero Bernardus an. 1194. die 8. menſis nouemb. vt notat. in antiquo Calendario.

32 OPIZZO Sanuitalis Vgonis Equitis filius ex perilluſtri vetuſtoque procerum Parmenſium in Italia genere, confeſtim ad hanc ſedem Bernardum ſecutus eſt, anno ſcilicet 1195. quo adhuc electus ab Henrico Sexto Imp. nouo diplomate bona iuraque Parmenſis Eccleſiæ confirmari ſtuduit, in eoque ſigillatim omnia Epiſcopatus bona recenſet ijs verbis ab eodem tabulario deſcriptis.

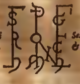
In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Henricus Sextus, diuina fauente clementia Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, & Rex Siciliæ. Dignum &c. Quod nos diſcreta circumſpectione conſiderantes fidem, ac ſinceram deuotionem dilecti, ac fidelis noſtri Opizonis Parmen. electi propter clara ſeruitia quæ nobis, & imperio intrepide exhibuit, & in poſterum creditur exhibiturus, Imperiali munificentia concedimus, & confirmamus electo, & Eccleſiæ Parmen. ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum

ruum bonos vſus, & conſuetudines, quas huc vſque Parmenſis Eccleſia habuit. Concedimus quoque, & confirmamus præfatæ Eccleſiæ iuriſdictionem Parmen. ciuitatis, & iuriſdictionem in placitis, & bandis, & cæteris, quæ pertinent ad iuriſdictionem omnium caſtrorum, & locorum præfati electi & Eccleſiæ Parmen. & nominatim Abbatiam de Berceto ſitam in Monte Bardonis cum pertinentijs ſuis, & cæters, quæ in monte Bardonis poſſidet caſtrum cum pertinentijs ſuis colicùlum cum curte ſua, Monticulum cum curte ſua, Pupilium cum curte ſua, caſtrũ Gualterij cum curte ſua, Columnium cum curte ſua, Cornilium cum curte ſua in ciuitate Parmen. curtem regiam paludem poſitam iuxta ciuitatem, Ripam Padi, riparicum, & inſulas in Pado, decurſus aquarum, & alueos fluminum, & vt liceat ei ſuiſque ſucceſſoribus cauſas Parmen. Eccleſię omnes per ſyndicum peragere, non præſtito ex parte ſua ſacramento calumniæ ſyndicus tamen iuret in anima ſua, & non Epiſcopi, itaque alius contra eos hoc iure vti non poſsit, nec aduerſarius nulla lege obſtante, nec præſcriptio minor ſexaginta annis electo Parmen. nec ſuis ſucceſſoribus poſſit opponi, eodem modo concedimus, & confirmamus canonicis Parmenſis Eccleſiæ plenam iuriſdictionem in curſibus, & in alijs terris ſuis, videlicet in ſancto Secundo, in Pizo Palaſone, in Sixa, in Cotare, in Eulalia, in Baione, & in alijs terris ſuis in placitis bannis, & alijs quæ ad iuriſdictionem pertinent: confirmamus quoque omnia priuilegia Epiſcopo & Eccleſiæ Parmen. ipſiuſque Eccleſiæ canonicis a prædeceſſoribus noſtris olim indulta, Inſuper præfatum electum cum omnibus ad Epiſcopatum pertinentibus, & Eccleſiam Parmen. cum omnibus Eccleſijs, ſuis rebus, & perſonis ſub noſtra Imperiali protectione ſuſcipimus. Statuimus igitur, & Imperiali auctoritate ſancimus, vt nulla omnino perſona, alta, vel humilis &c. Ad cuius rei certam in poſterum euidentiam preſentem exinde paginam conſcribi, & maieſtatis noſtræ ſigillo iuſsimus communiri.

Huius rei teſtes ſunt Guillelmus Rauenn. Eccleſiæ Archiepiſc. Ildibrandus Volaterran. Epiſcopus, Bernardus Fauent. Epiſcopus, Azo marchio Eſten. Vgo comes Lucaniæ, Robertus de Durna, Henricus Mariſcalcus de Calendino, & alij quamplures.

Sign. D. Henrici
perat. inuictiſs.

Sexti Rom. Im-
& Regis Siciliæ.

Ego Conradus Imperialis aulæ Cancellarius vice domini Adolfi Colonien. Archiepiſcopi totius Italiæ Archicancellarij recognoui.

Acta ſunt hæc anno Domini incarnationis 1195. indictione 13. regnante domino Henrico Sexto Romanorum Imperat. glorioſiſsimo anno Regni eius vigeſimo ſexto, Imperij vero quinto, & Regni Siciliæ primo.

Dat. Placentiæ *4. Kal. iunij.*

Vir fuit Opizzo eloquentiſsimus, in vtroque iure peritiſsimus, & in rebus pertractandis ſagax, & prudens, erga diuinum ſanctorumque cultum pius: corpus enim ſancti Domnini anno 1207. in oppidũ Buegi ſolemni pompa tranſtulit, quod inde oppidum ſancti Domnini nomen accepit. Singulari gratia apud Othonem IV. Imp. valuit, ab eoque ſuperiorum Regum Imperatorumque priuilegia Eccleſiæ Parmenſi conceſſa confirmationem recepit, extatque diploma in eodem tabulario hiſce verbis conceptum.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Otho Quartus diuina fauente clementia Romanorum Imperator, & ſemper Auguſtus. Dignum eſt &c. Quod nos diſcreta circumſpectione conſiderantes fidem, & ſinceram deuotionem dilecti, & fidelis noſtri Opizzonis Parmenſis Epiſcopi propter clara ſeruitia, quæ nobis, & Imperio interpide exhibuit, & in poſterum creditur exhibiturus, ad imitationem ſereniſsimi anteceſſoris noſtri Henrici Sexti Romanorum Imperatoris diui Auguſti, ſicut ſuo autentico priuilegio ipſum feciſſe cognouimus, Imperiali munificentia concedimus, & confirmamus dicto Epiſcopo Eccleſiæ Parmen. ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum &c. *vſque ſub noſtra poteſtate ſuſcipimus, ijſdem omnino verbis vt in ſuperiori diplomate Friderici. Deinde adiecit Otho.* De Imperiali quoque benignitate dicto Epiſcopo, & eius ſucceſſoribus concedimus ſtatuentes, vt terras, ſeu loca prænominata, & in quibus habet iuriſdictionem ſi bannierit ea vel aliquos in eis habitantes, pro bannitis habeantur, & ab omnibus Parmen. & eius diſtrictu. Item vt Parmen. Poteſtas ſeu cõſul, qui pro tempore fuerit de clericis compellendis ad iudicium ſe non intromittant, nec ponant in banno clericos quouſque ſuo Epiſcopo eſſe voluerint obedientes, nec negent facere iuſtitiam Epiſcopo, & clericis, & alijs Eccleſiaſticis perſonis conquerentibus de laicis, & quod nullus ſe intromittat de regimine ciuitatis Parmen. antequam confirmationem, & inueſtituram recipiat de manu Epiſcopi, qui eam vice noſtra dare debet, & Poteſtas ſeu conſul, vel alius officialis, qui contra fecerit, ſi admonitus ab Epiſcopo infra quindecim dies ſibi non ſuffecerit, pro conſule, Poteſtate, vel alio officiali non habeatur. Statuimus igitur, & Imperiali auctoritate ſancimus, vt nulla omnino perſona alta vel humilis, &c.

Huius rei teſtes ſunt Vuolpher Patriarcha Aquil. Henricus Mantuanus Epiſcopus, & Vicarius curiæ Meinnadin Imolen. Epiſcopus, Azo marchio Eſten. & Anconitan. Henricus de Rauenſtoc camerarius monachus Paſſauuera, Ruffinus curiæ iudex, & alij quamplures,

Signum domini † Othonis Quarti Romanorum Imperatoris inuictiſsimi.

Ego Conradus Spiren. Epiſcopus Imperialis aulæ Cancellarius vice domini Theodorici Colonien. Archiepiſcopi, & Italiæ Archicancellarij recognoui.

Acta

Acta ſunt hæc anno Dominicæ incarnationis 1210. *glorioſo domino Othone Romanorum Imperatore imperante anno Regni eius duodecimo, imperij vero primo.*

Dat. per manum Vulteri protonotarij apud Imolam menſe martij 3. *Kal. aprilis indictione* 13.

Item idem Otho Imp. in gratiam Parmen. Epiſcopatus has literas ſcripſit.

Otho Dei gratia Romanorum Imperator ſemper Auguſtus vniuerſis præſentem paginam inſpecturis gratiam ſuam, & bonam voluntatem per hoc præſens ſcriptum ſignificauimus omnibus fidelibus noſtris. Quod nos in priuilegio, quod indulſimus communi Parmenſi, nihil fecimus in damnum, & præiudicium Parmenſis Eccleſiæ, a nobis indulta, & conceſſa volumus ei ab omnibus inuiolabiliter obſeruari. Mandamus igitur, & firmiter præcipimus, vt priuilegium iam dictæ Parmenſis Eccleſiæ a nobis conceſſum ab vniuerſis inuiolabiliter obſeruetur, & nulla occaſione ab aliquo infringatur.

Dat. apud ſanctum Saluatorem 16. *Kal. ſeptemb. indictione* 13.

Anno 1218. Federicus Secundus Imp. ad fauorem eiuſdem Opizonis, & Parmenſis Eccleſiæ has literas promulgauit, cum paulo ante Parmenſi communi multa priuilegia donaſſet, quæ in detrimentum Opizonis poterant aliquando iudicari: ſic enim ſe habent.

Fridericus ſecundus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, & Rex Siciliæ.

Vniuerſis Imperij fidelibus ad quos præſens ſcriptum peruenerit, gratiam ſuam, & bonam voluntatem, Nobis expedire credimus ad ſalutem, ſi Eccleſiarum Dei curam gerimus ſolicitam, & eas debita reuerentia honoramus, cum per ipſum qui ſublimes deprimit, & humiles nouit gratioſus exaltare, atque per venerabilem matrem noſtram Romanam Eccleſiam victorioſa victoria in eius nomine gloriemur, ideoque vniuerſitati veſtræ volumus fieri manifeſtum, quod nec volumus, nec ſentimus, vt priuilegium a noſtra clementia fidelibus noſtris communi Parmen. indultum in detrimentum Opizonis venerabilis Epiſcopi, & Eccleſiæ Parmen. effectum aliquem vllo tempore contra noſtrum propoſitum ſortiatur, ſi quid enim in ipſo priuilegio continetur per quod ius Parmenſis Eccleſiæ minuatur, illud decernimus irritum, & inane.

Datum apud Agheno 1229. *quintodecimo Kalendas aprilis indictione* 7.

Opizonis vero noſtri viri, tum eruditi, tum egregie pij mentio frequens habetur in regeſto Honorij Tertij præcipue Epiſt. 760 & 188. exceſſit è vita anno 1224. 11. Kal. iunij ſepultuſque eſt in Cathedrali.

33 GRATIAS eandem dignitatem aſſecutus eſt 1224. Kal. decembris, eidemque electo ſcribit Honorius III. 10. Kal. nouemb. eiuſdem anni Ep. 79. F. 14. Reg. Vat. Obijt 1236. 6. Kal. octobris. Contra eundem Gratiam ſequentem offendi Epiſtolam in Reg. Greg. 9. fol. 68. nu. 240. cuius tenor talis eſt.

Gregorius Epiſcopus, &c.

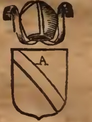
Epiſcopo Brixien. & Abb. de Cerreto Lauden. Diœceſ. Vt venerabilis frater noſter Parmenſis Epiſcopus illius superni Paſtoris geſtaret imaginem, qui animam ſuam pro ouibus ſuis dedit, in Epiſcopi munere, immo nominis interpretationem attendens prodeſſe ſtudet potius, quam præeſſe, vt ſibi ad ſalutem, & ſubditis proficeret exemplum, deberet eſſe vt oliua fructifera in domo Domini, & tamquam lignum ſecus fluentia plantatum fructum reddere opportuno tempore gratioſum, nam Paſtor qui paſcendas oues ſuſcipit, ſi Paſtoris opus non agit, ſi non colligit ſed diſpergit, ſi non paſcit, ſed depaſcit, ſi non lucris animarum inhiat ſed . . . . ſi non pro ſpirituali mercede ſed temporali, non vera ſed falſa, non æterna ſed tranſitoria paſcit oues, ſi non fructificat, ſed diſsipat, profecto Paſtoris nomem amittit, & mercenario cui non eſt cura de ouibus, & ficulneæ quæ inutiliter terram occupat, poteſt merito comparari. Heu quot hodie vidimus, & dolemus in Eccleſia mercenarios, qui cum nomen tantum Paſtoris habeant a ſe pietatem abdicantes inualeſcunt hæretici, tyranni inſæuiunt, & perfidi proſequuntur, ſane cũ dolore referimus, & ſcribimus cum pudore, quod ficut multorum nobis relatio patefecit idem Epiſcopus, qui opponere ſe deberet murum pro domo Domini, & ſtare in die belli a ſcendentibus ex aduerſo profligata Pontificalis officij grauitate aſcendentibus dat aſcenſum, imo cum aſcendentibus ipſe conſcendens, cum eis ſpolia diuidit, & rapinas, cum enim pro Eccleſiaſtica libertate tuenda, deberet, ſi opus eſſet, martyrium ſuſtinere, ipſe contra officij ſui debitum, non attendens quod lingua Prælato non debet eſſe alligata, ne ſit canis mutus latrare non valens, non ſolum ipſum conculcantibus non reſiſtit, verum etiam ipſis conculcandum exponit, inter alia ſiquidem ſiniſtra, quæ nobis de ſuis actibus ſunt relata, immemor, quod ſecundum ſtatuta canonica clerici paciſci non poſſunt, vt iudicium ſubeant ſeculare, cum non ſit perſonali habere beneficium cui pactis renunciari valeat priuatorum duos iudices laicos eligere dicetur annuatim ſub quorum examine compellantur. Omnes clerici ciuitatis, & ditionis ſuæ tam in criminali, quam in ciuili, nec non & ſuper decimis reſpondere, a quibus non modica quantitate pecuniæ nomine iudicaturæ per iudices eoſdem extorta ipſam diuidit cum eiſdem propter quod, ipſi clero in prędã patent, exponuntur infamiæ criminali, & carceribus deputantur; vnde contigit quod clericus contra clericum, vel laicum non audet noſtras literas reportare, nuper autem pro eo quod quidam clericus litteris impetratis a nobis, per quas mulierem quandam trahebat in cauſam ad mandatum iudicum non renuntiabat ipſorum, vt per cõſequens ageret coram eis, ipſum captum poteſtati Parmenſis iudicis tradiderint ex parte ipſius Epiſcopi carceri mancipandum, idem quoque iudices ſi clericus citatus ab eis protinus non comparerer, banno poteſtatis eum ſubijci per præconem, nec appellationis remedium condemnato

ab eis

ab eis clerico ſuffragatur, quin ea compeſcens in contumeliam creatoris, & Eccleſiæ Romanæ contemptum, ad quam per appellationem noluit habere recurſum, ipſum capiunt, & tandiu detinent compeditum, quouſque ſoluat quidquid fuerit in condemnatione deductum, vel ſi ipſum banno ciuitatis exponat, in hæc verba per ciuitatem præcone clamante, & talis clericus, quia condemnatus non ſoluit, tandiu ſit in banno communis, donec quidquid inuenit in cōdemnatione perſoluat, omneque malum illatum eidem clerico ſit impune, nec credunt ij qui clericos taliter capiunt, incarcerant, & affligunt, laqueum excommunicationis incurrere, cum ſit in iis omnibus manus eius, immo ipſius auctoritas interueniat, & mandatum: adhuc cum clerico Eccleſiæ ſancti Bartholomęi Parmenſis quaſdam a nobis contra quendam ciuem ſuper eo quod in cœmeterio ædificabat ipſorum ad Prępoſitum S. Proſperi Regien. litteras impetraſſet, iudices ipſos affectuoſe pro ciue rogans eodem, cauſam eius eſſe aſſerebat ſe propriam reputare, cum tamen, vt dicebat pro ſecuritate dicti clerici ab ipſo tanquam ordinario popoſcente iuſtitiam, nec potuerint ſuper hoc litteras aliquas reportaſſe, cauſas inſuper matrimoniales, quę ad examen referuntur ipſius, nec per ſeipſum cognouit, nec canonicis, ſeu perſonis diſcretis, ſed ſimplicibus & fere penitus idiotis committit eaſdem; quicunque præterea in ciuitate, vel diœceſi ſua ſuper beneficio a nobis litteras impetrat, non conſiderans, propriæ conditionis oblitus, quod in miſſo, perſonam mittentis damnabiliter in honorat, ipſum, cui deberet ſpecialiter pro reuerentia noſtra deferre, habet perpetuo inimicum, & ſic Romanam Eccleſiam vilipendit, & habet contemptui nomen noſtrum, & quaſi non acta ſufficerent, vt omnem prorſus in Epiſcopatu clericorum ſcintillam extinguat, eiſdē vniuerſis inhibere curauit, ne ad aliquam electionem Prælati procedant, vel clerici ſine ſua licentia ſpeciali in eos, ſi ſecus agerent, excommunicationis ſententiam promulgando, ſi ſicut eſſe, immò quia conſtat ita eſſe, nunquid non tamquam ficus fatua vmbram nociuam, & ramos protendit inutiles ſuper terram reddens eam pene penitus infœcundam; ò ſi diligenter attenderet quid de ipſo ab aliquibus ſentiatur, non minus erubeſceret de infamia, quam doloret ſi contingeret forſan de iactura, licet igitur plerumque diſſimulanda quædam, & ad tempus conniuentibus oculis tolleranda, quia tamen ex diſſimulatione huiuſmodi famæ ſuæ detraheretur non modicum, & perſonæ, & vbi periculum viſitur, eſt quantocyus occurrendum, mandamus quatenus ad locum perſonaliter aſcendentes, & habentes præ oculis ſolum Dominum, inquiratis ſuper præmiſsis, & alijs, quæ inquirenda ſunt diligentius veritatem, per canonicos Parmenſes, quam alios ſolicite, quæ inueneritis ſtudeatis vobis veſtris litteris fideliter intimare, vt procedamus exinde, pro vt ſecundum Dominum viderimus procedendum.

Dat. Anagniæ 2. id. ianuarij anno 6.

34 MARTINVS Parmenſium Epiſcopus fuit 1236. quem Innocentius Quartus an. 1243. ab adminiſtratione ſacrorum ſuſpendit, eo quod bona Eccleſiæ illius per ſummam prodigalitatem & luxum dilapidaret, ita in Epiſt. 4. an. Pontif. p. Anag. id. octob. in qua Innocen. Parmenſis Eccleſiæ ſe alumnum fatetur. Paulo poſt Martinus deceſsit anno 1243. Poſt cuius obitum Innocentius Quartus præpoſito et capitulo Parmenſi ſcribit, vt infra ſpatium quindecim dierum proprium ſibi Paſtorem nanciſcantur, vt in Ep. Reg. Vat. numero 252. f. 92. anno 1. Kal. decembris.

35 ALBERTVS Sanuitalius, filius Guarini, ac Margharitæ Fieſcæ Innocentij Quarti ſororis ab eodem Pontifice Parmenſis Epiſcopus adlectus eſt 1243. Lugdunenſi concilio interfuit deceſsitque anno 1257. 13. Kal. iunij, ſepultuſque eſt in cathedrali, ſecus canonicorum ſubſellia.

Apud Scraderum habetur de Alberto Parmenſi electo ſequens cenoraphium, in quo Innocentij Quarti nepos vocatur, de Anſelmorum genere procreatus, an ſit idem cum noſtro Alberto Sanuitalio, iudicet qui poteſt. Ego autem eundem eſſe non improbo.

Hic iacet Albertus poſt mortem viuere certus,
Qui fuit electus Parmen. vir bene factus,
Vir gremijs plenus, largus largitor egenis,
Dogmata maturuſque inter contagia purus,
Huic Anſelmorum Pater, & genus erat auorum,
Mater de Fliſco comitiſſa, & de ſanguine Piſbo,
Pontificiſque nepos ſummi fuit Innocenti,
Qui fuit ipſius clarus frater genitricis,
In quinquaginta ſeptem cum mille ducentis,
Et menſis maij octo geminis fugientis.

36 OPIZZO, eius nominis ſecundus Sanuitalius, frater germanus Alberti, ex canonico Parmenſi atque Epiſcopo Tripolitano, ab Alexandro Quarto ad Parmenſem Eccleſiam translatus eſt 1257. Baptiſterium totum ex lapidibus marmoreis expolitis rotundum olim 1196. ædificari cœptum ab Orlando Rubeo nobiliſsimo Parmenſi, anno 1282. abſolutum Opizzo Epiſcopus ſolemni ritu conſecrauit, quod paulo poſt Gerardus de Blanchis Cardinalis Parmenſis hoc eſt anno 1291. ampliſsimis facultatibus dotauit, Præpoſitum decemque canonicos perpetuo inſtituit. Mirabilis eſt Architecturæ, picturis non

ſpernendis exornatus, vbi ſancti Franciſci ge- A
nuina effigies viſitur. Opizzo hic inſignis erudi-
tione fuit, iuriſque Eccleſiaſtici defenſor acerri-
mus. Quamobrem Parmæ Prætorem ſacris in-
terdixit vt creditæ ſibi Eccleſiæ iura tueretur.
Virili animo tolerauit inſectationes, diſcuſsit-
que tanta cum probitatis laude obiectas ſibi ca-
lumnias, vt Bonifacius Octauus ad Rauennatem
thronum poſtea illum euexerit 1295. 10. Kalen.
auguſti, vbi fato functus eſt 1303. ſepultuſque
eſt apud diuum Franciſcum. Conſule de eo Ru-
beum in hiſt. Rauennat.

37 IOANNES de caſtro Arquato Placen-
tinus monachus de Columba Ord. Ciſtercienſis
ex capellano Cardinalis Gerardi Blanchi Par-
menſis, ad ſedem Parmenſem promotus fuit an- B
no 1295. 13. Kal. octobris in Reg. Vatic. Epiſt.
397. fol. 91. ſedit annos 5. Romæque mortuus
eſt anno 1299. ſepultuſque eſt in porticu ſancti
Ioannis in Laterano prope portam ad ſiniſtram
manum, vbi anno 1625. oculis vſurpaui in quo-
dam lapide hoc breue epitaphium, cuius ſu-
perne adhuc ſpectatur effigies in genua prouo-
luta.

HIC REQVIESCIT
CORPVS IOANNIS EPISCOPI
PARMENSIS
QVI DE PLACENTIA
FVIT NATVS

C

Huiuſmodi lapis inde fortaſſe a venerandæ
antiquitatis oſoribus erutus poſt annum Iubilei
1625. nuſquam deinceps repertus eſt. Huius
Epiſcopi temporibus Cardinalis Gerardus Blan-
chus nobilem ſpectabilemque Abbatiam ſancti
Martini vallis Serenæ ex Ordine Ciſtercienſi mu-
nificentiſsime fundauit, quinque tantum millia-
rijs à ciuitate Parmenſi diſſitam anno 1299.
eamque ex bonis ſibi a Deo collatis munifi-
centiſsime dotauit. Huius quoque cœnobij fun-
dationem meminit Bonifacius VIII. in literis
ad Abbatem de Columba ſcriptis, quibus illud
Columbani monaſterio obnoxium fecit, litera-
rum exemplar e tabulario eiuſdem deſumptum
tale eſt.

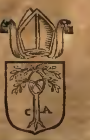
BONIFACIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei. D

Dilectis filijs Abbati, & conuentui mona-
ſterij de Columba Ordinis Ciſtercienſis Pla-
centinæ diœceſis ſalutem ac Apoſtolicam bene-
dictionem. Nuper bonæ memoriæ Gerardus
Sabinenſis Epiſcopus, cui teſtandi, & diſponen-
di de bonis ſuis erat a nobis conceſsa facultas in
ſua vltima voluntate aliqua dictorum bonorum
certis perſonis prohiberi, & alios de bonis ipſius
ſatisfieri omnibus in aliquo tenebatur, ſicut ſu-
per hoc remorſum conſcientiæ, vt aſſeruit, non ha-
beret mandauit, reliqua vero bona omnia ſupra-
dicta, nec non actiones, & iura reliquit mona-
ſterio de Valle Serena Parmenſis diœceſis, qui
ædificari facere cœperat, & affectabat in eo regu-
laris perſonis inſtitui ſub obſeruãtia Ciſter. Ord.
ibidem perpetuo Domino ſeruituris, quibuſdam

A poſseſsionibus, prouentibus, & iuribus per eun-
dem Epiſcopum ipſi monaſterio acquiſitis, volens
vt idem monaſterium alij monaſterio eſſet ſubie-
ctum, ſicut matri filia ſecundum eiuſdem ordi-
dinis inſtituta, certoſque executores prædictæ
ſuæ conſtituit vltimæ voluntatis. Nos igitur in-
tendentes ſuper ijs illius fauoris præſidium adhi-
bere, per quæ pia dicti teſtatoris intentio, iuxta
deſiderium quod habebat de ordinatione dicti
monaſterij faciendæ efficacius impleatur vo-
lumus, & præſentium tenore præcipimus, vt per
vos aut per te fili Abbas de conſenſu maioris, &
ſanioris partis tui conuentus dicto monaſterio de
valle Serena, qui conuentus monaſterij eiuſdem
exiſtant. Ponantur in eo taxa de concernent. di-
B ctorum monaſteriorũ ſiue membrorum eiuſdem
monaſterij veſtri prædicti ordinis Deo, & eidem
nouo monaſterio ſeruiatur. Apoſtolica inſuper
auctoritate ſtatuimus, quod idem monaſterium
de valle Serena prædicto veſtro monaſterio tam-
quam matri filia ſit ſubiectum quodque circa
viſitationem, & conuerſionem, nec non Abbatis
monachorum conuerſorum inſtitutiones, & de-
ſtitutiones quæ in idem monaſterium vallis Se-
renæ fuerunt ſecundum inſtituta regularia in
poſterum faciendæ, modus, & forma per omnia
obſeruentur, qui conſueuerunt in alijs monaſte-
rijs, & membris dicto monaſterio veſtro ſubditis
obſeruari decernentes irritum & inane &c. Nulli
ergo hominum, &c. ſi quis &c.
C *Dat. Laterani 16. Kal. maij Pontificatus noſtri
anno octauo.*

38 GOFFREDVS de Vezano canonicus
Cameracenſis, Ioannis ſucceſſor eligitur a Boni-
facio Octauo anno 1299. Kal. aprilis. ex Regeſt.
Vatic. Epiſt. 89. fol. 157. anno 5. obijt 1300.
Romę iacet in Eccleſia Aracęlana in Sacello ſan-
cti Bartholomęi cum hoc breui epitaphio.

HIC IACET
BONÆ MEMORIÆ
D. GOFREDVS DE VEZANO
PARMEN. EPISCOPVS
A. D. M.CCC.
MENSE MARTII

39 PAPINIANVS Taurinenſis, e gente
Roborea, canonicus Regularis Nouarienſis Epi-
ſcopus, ad Parmenſem Eccleſiam tráslatus eſt an-
no 1300. 3. non. iunij, ita in Reg. Vatic. Epiſt.
195.

195. ſol. 112. an. 6. Bonifacij VIII. a quo Vicecancellarius ſanctæ Romanæ Eccleſiæ renunciatus, id etiam muneris ſub Benedicto Vndecimo aliquandiu exercuit. Fato functus eſt anno 13 6.

Papiniano Præſule anno 1305. Parmæ obijt Robertus Gallus quondam Abbas Ciſtercij eiuſdem Ordinis Generalis ſanctæ Romanæ Eccleſię presbyter Cardinalis tituli ſanctæ Pudentianæ ibique ab eodem Papiniano extra muros vrbis in celebri ſancti Martini vallis Serenæ cœnobio Ord. Ciſtercienſis tumulatur, vnde poſtea translatus Ciſtercium in Gallia, ibidem tale habet epitaphium ad ſiniſtram altaris maioris.

Quam ſit homo fragilis, mortales diſcite cuncti,
Quamque breui curſu naturæ debita ſoluens
Occumbit, velut hic quondam præclarus in Orbe
Robertus, domui Paſtor qui præfuit iſti:
Cardinis officio pro munere poſtea fungens,
Italiæ Pago Parmæ cadit, hic tumulatur
Annis mille ſemel centum ter quinque lapſis
Quem tulit è medio Deus hunc iure cælo.

40 Fr. SIMON Salterellus nobilis Florentinus, ex Ordine Prædicatorum, Hetruriæque prouincialis, Epiſcopus Parmenſis adlectus eſt a Ioanne XXII. anno 1317. Quatuor fere annos hanc adminiſtrauit Eccleſiam: translatus eſt ad Archiepiſcopatum Piſanum anno 1323. De quo vide ſupra.

41 VGOLINVS de Rubeis ex comitibus ſancti Secundi nobilis Parmenſis filius Bernardi, ex canonico Parmenſi electus fuit Epiſcopus eiuſdem Eccleſiæ anno 1323. 8. idus maij

A ex Reg. Vatic. Ep. 1068. anno 7. primaque die ineuntis ſeptembris, ſolemni ritu populo acclamante inijt poſſeſſionem. Vir ob rerum longo tempore in hac dignitate geſtarum excelſi animi virtute, conſtantia, & prudentia non vulgari, admirabilis ædificiorum Epiſcopalium inſtaurator & amplificator fuit: Campanam ex nomine ſuo Vgolinam, que adhuc extat, ex ære confecit. Accurate per ſuam diœceſ. luſtrationē peregit: fidelitatis iuramētum, recognitiones hominum, aliaque Vaſſalorum iuę Eccleſię obſequia in manu potenti ſibi exhiberi ſumma ſedulitate curauit. A Carolo Quarto Imp. an. 1355. priuilegiorum ſequenti diplomate confirmationem ſuſcepit, In

B quo Epiſcopus, & Princeps Parmenſis enunciatur cuius exemplar ita in ſæpe citato tabulario notatur.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

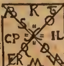
Carolus Quartus diuina fauente clementia Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, & Bohemiæ Rex ad perpetuam rei memoriam Imperatoriæ maieſtatis gloria, &c. Cum itaque maieſtati noſtræ pro parte venerabilis Epiſcopi Parmenſis Principis deuoti noſtri dilecti deuote ſupplicatum extiterit, quatenus ſibi, & Eccleſiæ ſuæ Parmenſi omnia priuilegia, litteras, gratias, libertates, iura, donationes, conceſſiones, & indulta quæ, & quas a diuis Romanis

C Imperatoribus, ſiue Regibus Prædeceſſoribus noſtris a nobis, & Imperio obtinuiſſe noſcuntur approbare, ratificare, innouare confirmare, ac de innata nobis benignitatis clementia, & Imperialis poteſtatis plenitudine, de nouo concedere dignaremur. Nos igitur dictorum Prędeceſſorum noſtrorum veſtigijs inhærere cupientes præfatis iuſtis, & rationabilibus ſupplicationibus benignius inclinati ad laudē, & gloriam Dei omnipotētis, & intemeratæ Virg. matris Marię, nec nō conſideratione multiplici virtutū, meritorum, & approbatę fidei, & deuotionis conſtantia, quibus idem Epiſcopus Parmenſis apud noſtram celſitudinem rerum experientia docente multipliciter commendatur, ſibi Epiſcopo, & Eccleſię ſuæ Parmenſi ſupradicta vniuerſa, & ſingula priuilegia, litteras, gratias, libertates, iura, donationes, con-

D ceſsiones, & indulta ipſis a diuis Romanis Imperatoribus, ſiue regibus prædeceſſoribus noſtris data facta, & conceſſa, ſeu datas, factas, & conceſſas quibuſcunque etiam ſpecialibus vocabulis deſignari valeant in omnibus ſuis modis, tenoribus, punctis, & clauſulis, vt de verbo ad verbum ſunt ſcripta, ſeu ſcriptæ, data ſeu datæ, facta ſeu factæ, conceſſa, ſeu conceſſæ, ac ſi tenores, ſeu omnia ſingulorum forent inſerta pręſentibus etiam ſi de ijs iure, vel conſuetudine deberet fieri mentio ſpecialis, auctoritate Imperiali approbamus, ratificamus, innouamus, & de nouo concedimus, & de ſingulari noſtræ benignitatis gratia, ac Imperialis poteſtatis plenitudine tenore præſentium confirmamus ſpecialiter etiam præfatis Epiſcopo, & Eccleſiæ, Parmenſi præfato auctoritate concedimus omnes alpes & ſummitates montium diœceſis, diſtrictus, & territorij Par-

menſis nominatim cum infra ſcriptis confinibus
ab vna parte Epiſcopatus. Lunenſis ab alia ter
ra, ſiue territorio de boſco ab alia via de Raigu-
zio, & de Lunario, & ab alia territorio curiarum
Cornelij, & Raiguzij cum omnibus pertindntijs
eorundem ſaluis noſtris, & ſacri Imperij iuri-
bus, ac quorumlibet aliorum. Nulli ergo &c.

Signum ſereniſſ. Caroli IV. Rom. & glorioſiſſimi

Principis, & D.D. Imper. inuictiſſ. Bohemiæ Regis.

*Teſtes huius ſunt Reuerendus in Chriſto pater do-
minus Petrus Oſtienſis, & Veletrenſis Epſcopus ſanctæ
Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & venerabilis Nicolaus
Aquilegenſis Patriarcha frater noſter. Ioannes Archie
piſcopus Piſanus Ioannes Olmucen. Gerardus Spiren.
Theodoric. Minden. & Ioannes Spoletanus Eccleſiarum
Epiſcopi, & illuſtris Ioannes marchio Mantiſferrati
Stephanus comes Palatinus Rheni, & dux Bauariæ Ni-
col. Opapicæ. & Otho Brunſuicen. duces nec nō ſpecta-
biles Ioanes Hurembergan. Turggrauius Lud. de Ottin-
gen. Henricus de Sinerezbeg. & Ioannes Lantgrauius
Luttembergenſis comites, nec non aliorum Principum
comitum, & nobilium multitudo præſentium ſub noſtræ
Imperialis maieſtatis ſigillo teſtimonio litterarum.*

*Dat. Romæ anno Domini milleſimo tercenteſimo
quinquageſima quinto Indictione octaua nonas aprilis
regnorum noſtrorum anno nono, Imperij vero primo.*

Interea cum Vgolinus bonus optimuſque Ec-
cleſiaſticæ immunitatis propugnator quoſdam
tyrannos Parmenſis Eccleſiæ ſubditos ad Eccle-
ſiaſticam iuriſdictionem ſeruandam impelleret,
eorundem perfidia ac potentia a ciuitate ſuaque
diœceſi nequiter fuiſſet expulſus, per decem, & eo
amplius annos exulauit: ſedata denique contro-
uerſia ad Eccleſiam ſuam reuerſus, oppida loca-
ue Epiſcopatus diruta, adeoque diſſipata inuenit
vt pro reſtauratione, proque eius vita ſuſten-
randa a Iacobo, & Beltrando ſuis ex fratre nepo-
tibus Domicellis de Rubeis, decem millium cen-
tum, & ſeptuaginta florenorum auctoritate Apo-
ſtolica, mutuo coactus fuerit ſuſcipere, pro qui-
bus, iiſdem Domicellis tradidit comitatum Co-
miolæ cum ſuis iuribus, ac pertinentijs, quem
poſtea Iacobus Epiſcopus, Ioannes, & Petrus
Bernardi filij, Vgolini pronepotes in feudum
perpetuum a Parmenſi Eccleſia Bonifacij Noni
Papæ auctoritate recepere, vt in literis eiuſdem
Pontificis clarius continetur. Hæ autem illæ ſunt
ex eodem tabulario,

*BONIFACIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.*

Venerabili fratri Iacobo de Rubeis Epi-
ſcopo Veronenſi, & dilectis filijs Ioanni, &
Petro fratribus Domicellis Parmen. ac & natis
quondam Beltrandi de Rubeis olim militis Par-
menſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.
Exigunt ſummæ veſtræ, ac progenitorum veſtro-
rum deuotionis, & ſinceritatis obſequia, quę Ec-
cleſiæ Romanæ, & nobis dudum impendiſtis, &
adhuc ſolicitis ſtudijs impendere non deſiſtitis vt

A commodis, & honoribus veſtris quantum poſſu-
mus fauorabiliter intendamus. Exhibita ſiqui-
dem nobis nuper pro parte veſtra petitio conti-
nebat, quod bonę memoriæ Vgolinus Epiſcopus
Parmenſis propter malitiam, & perfidiam tyran-
norum tunc ciuitatem Parmæ occupantium
fuiſset a ciuitate, & diœceſi prædictis nequiter
expulſus, & per decem annos, & amplius ſic ab-
ſens, & expulſus extitiſſet, & interim bona im-
mobilia, & caſtra dictæ Eccleſiæ deuaſtata fuerint
& pro maiori parte direpta. Nec non animalia
ad culturam agrorum, & poſſeſſionum dictæ Ec-
cleſiæ ordinata data fuerant penitus in prædam,
propter quæ præfatus Vgolinus dicto decennio
perdurante, nil de prouentibus dictæ Eccleſiæ
B percipere potuit. Quodque præfato Vgolino
olim Epiſcopo tandem ad dictam ciuitatem re-
uerſo, ac caſtris, & locis ipſis dirutis, poſſeſsioni-
buſque dictæ Eccleſiæ incultis repertis, oportuit
præfatum Vgolinum olim Epiſcopum tam pro
eius vita ſuſtentanda, quam etiam reparatio-
ne terrarum, caſtrorum prædictorum, ac pro ani-
mabus, & alijs ad culturam poſſeſſionum ne-
ceſſarijs, ac domibus reparandis Eccleſiæ an-
tedictæ, quæ tunc penitus inculta erant, &
dirutæ, expenſiſque alijs vtilibus, & nece-
ceſſarijs mutuum contrahere ad quantitatem de-
cem millium, centum, & ſeptuaginta vnius flore-
norum auri boni, & iuſti ponderis a quondam
Iacobo, & Beltrando eius nepotibus tunc Do-
C micellis de Rubeis, quod quidem mutuum ver-
ſum fuit in vtilitatem Eccleſiæ prædictæ cauſis,
& rationibus antedictis. Pro parte dictorum
quondam Iacobi, & Beltrandi olim Epiſcopus
memoratus fuiſſet cum inſtantia debita pluries
requiſitus, vt eis deducto mutuo ſatisfaceret cum
effectu. Et tandem ipſo olim Epiſcopo eis ſatis-
faceret indebite negligenter tandem ipſi quon-
dam Iacobus, & Beltrandus ad Sedem Apoſtoli-
cam habuerunt recurſum, a qua obtinuerunt
creditores ipſi cauſam huiuſmodi mutui contra
præfatum Vgolinum olim Epiſcopum Archipreſ-
bytero Plebis Carpenſis Mutinenſis diœceſis
eius proprio nomine alnet non expreſſo auctori-
tate Apoſtolica delegari. Qui delegaus cau-
ſam ipſam olim fratri Baccio tunc Abbati mo-
naſterij de Caſtiliano Parmenſis diœceſis ſub-
D delegauit, eique vices ſuas commiſit, donec
illas ad ſe diceret reuocandas. Coram quo
ſubdelegato per partes ipſas cauſa huiuſmodi
diutius ventilata fuit, & partibus hinc inde vocatis
ac ſeruatis ſeruandis tandem prædictus ſubdele-
gatus per eius ſententiam diffinitiuam, quam
tulit in ſcriptis pronunciauit, ac decreuit, ac con-
demnauit præfatum Vgolinum olim Epiſcopum,
eiuſque menſam Epiſcopalem, ac Eccleſiam Par-
menſem ad dandum, & ſoluendum dictis Iaco-
bo, & Beltrando creditoribus antedictis dictam
ſummam florenorum decem millium centum,
& ſeptuaginta vnius auri boni, & iuſti ponde-
ris. Quę ſententia nulla prouocatione ſuſpenſa
in rem tranſiuit iudicatam, quodque ſententia
ipſa poſtmodum præfato Vgolino olim Epiſco-
po de dicta ſumma infra tempus debitum ipſis
credi-

creditoribus ſatisfacere recuſante, fuit per delegatum antedictum executioni debitæ demandata, ea forma videlicet, quia ipſi Iacobus, & Beltrandus creditores vt ſupra inducti fuerunt in poſſeſsionem terrarum, & caſtrorum infraſcriptorum ad eandē Eccleſiam & menſam Epiſcopalem, ac Eccleſiam Parmenſem pertinentium tanquam de bonis minoris vtilitatis Eccleſiæ, & menſæ prædictarum vſque ad quantitatem concurrentem dicti crediti. Quarum quidem terrarum, & caſtrorum nomina, & cognomina, prout in dicta ſententia continetur, duximus præſentibus noſtris litteris inſerenda, videlicet caſtri Cornelij, item arcis, ſeu fortalitij Rocchæ Ferratię, item Arcis, ſeu fortilitij Rocchæ de Petra Bartijs cum eorum villis, curijs, iuribus, iuriſdictionibus, obuentinnibus, & commodis, pertinentijs, cohærentijs, hominibus, & incolis, ac omnibus alijs in ipſa ſententia nominatim, & particulariter deſcriptis, & declaratis ad prædictas Eccleſiam, & menſam Parmenſem ſpectantibus, & pertinentibus. Cum autem ficut eadem petitio ſubiungebat, prædicti Iacobus, & Beltrandus dum vixerunt, & vſque ad eorum obitum terras, & caſtra prædicta tenuerunt, & poſſiderunt, voſque ſimiliter poſt ipſorum obitum, quorum ſucceſſores, & hæredes extitiſtis, prout eſtis, dicta caſtra, & terras tenuiſtis, prout tenetis de præſenti. Quare pro parte veſtra nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt præmiſſis Apoſtolicæ ſedis firmitatis robur adijcere auctoritate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, præmiſſorum dictorum meritorum intuitu gratiam volentes facere ſpecialem ſententiam ſupradictam cum proceſſu prædicto, & omnia alia prædicta inde ſecuta tenore præſentium eadem auctoritate ex certa ſcientia confirmamus, ratificamus, & approbamus, ſupplentes omnes defectus ſi qui forſam circa iudiciorum ſolemnia interuenerint in præmiſsis, & quorū proceſſus, & ſententiæ tenores haberi volumus præſentibus pro expreſſis. Et nihilominus de vlterioris doni gratia motu proprio, ac ex mera noſtra libertate, etiam pro commodo, & indemnitate dictæ Eccleſiæ Parmenſis terras ipſas, & caſtra ipſa cum omnibus iuribus iuriſdictionibus, obuentionibus, commodis, & prouentibus ſupradictis ad ea ſpectantibus, & pertinentibus, ac villis, caſis & hominibus ſuperius enarratis, quorum omniū cohærentias, & confinia etiam haberi volumus præſentibus pro expreſsis in feudum nobile, & antiquum nomine Parmen. Eccleſiæ prælibatæ vobis, ac filijs veſtris legitimis, & naturalibus tantum legitimis non extantibus, ac eorum deſcendentibus, & poſteris, & hæredibus ac ſucceſſoribus veſtris per lineam maſculinam, ex dicta domo Rubeorum de Parma dumtaxat deſcendentibus tenore præſentium concedimus, & etiam inueſtimus cum honoribus, oneribus, ac ſeruitijs conſuetis in talibus obſeruari, recepto, & præſtito per te Iacobum Epiſcopum Veronenſem antedicto tuo, ac fratrum ſuorum prædictorum nominibus in noſtris manibus fidelitatis ſolitæ iuramento vice, & nomine Parmenſis Eccleſiæ ſupradictæ, quod quidem perinde valere decernimus, ac ſi perſonaliter per eoſdem Ioannem, & Petrum fratres tuos prædictos etiam in manibus Parmenſis Epiſcopi pro tempore exiſtentis præſtitum extitiſſet, vel ſi ad id tu Iacobus Epiſcopus Veronenſis ad hoc ab eiſdem fratribus tuis ſpeciale mandatum habuiſſes, conſtitutionibus Apoſtolicis ac legibus Imperialibus, nec non ſtatutis, & conſuetudinibus Eccleſiæ Parmenſis pręfatæ, & alijs contrarijs non obſtantibus quibuſcunque: nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, ratificationis, approbationis, ſupplementi, voluntatis, cōceſſionis, inueſtituræ, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſeptimo idus martij Pontificatus noſtri anno vndecimo.

Cæterum Vgolinus quatuor ſupra quinquaginta annos dignitatē illam honorifice geſſit, atque a Barnaba vicecomite veneno ſublatus, Mediolani deceſsit anno 1377. 4. Kal. maij. Siquidem cum Vgolinus præter Eccleſiaſticam dignitatem, ciuilem ſuæ patriæ Principatum ex voluntate verſaret, ob idque vicecomes timeret, ne aliquando ea gliſcens potentia, rationibus ſui Principatus officeret, rem neſariam per flagitioſos homines ſtatuit maturandam, exemplum vel aliud agens poſteritati daturus, quam periculoſe qui ſemel diuino cultui fuerint deſtinati, ciuilibus tumultuoſiſque curis ſe immiſceant. Reperio autem Parmenſem vacaſſe ſedem ex Vgolini obitum ad annū vſque 1379.

42 JOANNES Ruſca Nouocomenſis, eſt Vgolino ſuffectus, illiuſque extat memoria anno 1383. & in lib. Bonifacij IX. de diuerſis formis anno 1397. cuius laudes non tacuit Robertus Ruſca monachus Ciſtercienſis, diligens antiquitatis inſpectator, cum de Ruſcæ gentis viris illuſtribus inſtituit narrationem; e viuis exemptus eſt anno 1412. menſe ſeptembri, ſepultuſque eſt apud cathedralem in ſacello ſancti Martini a ſe conſtructo, vbi eius ſepulchro affixa hæc carmina ſpectantur.

Religionis honor, procerum decus, inclytus heros
Vrbis Cumanæ Ruſcorum quem tulit artu
Alma tribus Rutilo, columine læta Ioannes
Aria Parma Deum ſanctos, adoleuit honores
Hic viſus eſt aram hanc, aræ hos celibeſque Penates
Inſtituit ſua mens ſic gazophylata ſub annis
Mille quater centum bis ſex ſuper aſtra receſsit
Corpus in occaſu ſeptembris, & alma reliquit.

43 IACOBVS Epiſcopus Parmenſis, interfuit Conſtancienſi concilio anno 1416.

44 Fr. BERNARDVS de Carpo Ordin. Minorum anno 1412. ex prouinciali Lombardiæ, a Ioanne XXIII. electus Epiſcopus Parmēſis reperitur vixiſſe, Parmenſemque Eccleſiam adminiſtraſſe anno 1419. potuitque Martinus V. poſt exceſſum Iacobi, eius electionem ratam habuiſſe, qui hanc Eccleſiam regendam ſuſceperat a

rat a Gregoro XII. Hic Bernardus Monialibus ſancti Franciſci Eccleſiam ſancti Quirici attribuit anno 1423. vt refert Vvadinghus tom. 5. Annal. Minor. e viuis exemptus eſt anno 1425. ad eius tumulum pauca hæc legi poſſunt, cætera inuidioſa vetuſtas deleuit.

EST SEPVLCRVM
IN CHRISTO PATRIS
FR. BERNARDI DE CARPO
EXIMII THEOLOGIÆ
DOCTORIS
EPISCOPI PARMENSIS.

De Bernardo nonnulla habet Franciſcus Gonzaga lib. 6. Hiſt. Seraph.

45 DELPHINVS de Pergula Vrbinatis territorij, a Martino Quinto Parmenſis ſubleƈtus Epiſcopus 1425. 9. Kal. ſept. Baſilienſi concilio interfuit. Vir ob egregias animi dotes, ſummæ apud omnes exiſtimationis, Sigiſmundoque Imperatori vnice charus, in cuius gratiam, omnia priuilegia, quæ aliquando alij Cæſares Parmenſi Eccleſiæ liberaliter indulſerint, confirmauit. Harum tabularum hoc eſt initium.

In nomine ſancta, & indiuidua Trinitatis. feliciter Amen.

Sigiſmundus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, ac Vngaria, Bohemia, Dalmatia, Croatia Rex. Notum facimus tenore præſentium vniuerſis ad hoc ſummi diſpoſitione præſidij principalis monarchia obtinuimus Principatum ad hoc ſacri Imperij ſuſpeximus diadema, vt ſi ad alia extrinſeca nos ſolicitudo prouocet aſſidue, ad ea tamen, quæ ſtatum felicem, ac quietum, & incrementum Iurium, gratiarum, & libertatum noſtrorum, & Imperij ſacri venerabilium Principum ſpiritualium, ac Eccleſiarum eorundem reſpiciunt tanto intendamus vberius, quantum noſtrum præ cæteris mundi Principibus ſolium magnificentius erexit cæleſtis prouidentia Creatoris. Sane pro parte venerabilis Delphini Epiſcopi Parmenſis deuoti noſtri fidelis oblata celſitudini noſtræ ſupplex petitio continebat quatenus ſibi, & Eccleſia ſuæ vniuerſa, & ſingula priuilegia, gratias, exemptiones, immunitates, libertates, iura, dignitates, indulta, & litteras, caſtra, villas, loca, terras, montes, alpes, flumina, alueos fluminum, conduƈtus aquarum, iuriſdiƈtiones, & poteſtates ſibi, & prædeceſſoribus ſuis Epiſcopis, & Eccleſiæ Parmen. a diuis Romanorum Imperatoribus, & Regibus noſtris prædeceſſoribus datas, & conceſſas, data, & conceſſa de innata nobis benignitatis clementia ratificare, approbare, innouare, & confirmare gratioſius dignaremur. Nos itaque ſupplicationibus huiuſmodi tanquam rationabilibus fauorabiliter annuentes, penſantes, etiam deuotionem qua ipſe erga nos, & Imperium ſacrum afficitur ſibi præfato Delphino Epiſcopo Parmenſi, & Eccleſiæ ſuæ animo deliberato non per errorem, aut improuide, ſed ſano Principum, Baronum, nobilium, procerum, & fidelium noſtrorum accedente conſilio, & de certa noſtra ſcientia vniuerſa, & ſingula priuilegia, gratias immunitates, & exemptiones, libertatas, iura, dignitates, indulta, & litteras caſtra, villas, loca, terras, montes, alpes, flumina, alueos fluminũ conduƈtus aquarum, iuriſdiƈtiones, & poteſtates, quæ & quas ipſe, & ſui prædeceſſores Epiſcopi Parmen. a diuis Romanorũ Imperatoribus, & a Regibus noſtris prædeceſſoribus rite, & rationabiliter obtinuerunt in omnibus ſuis punƈtis, clauſulis, ſententijs, articulis, & expreſſionibus, prout ſcripta ſeu ſcriptæ ſunt, ac ſi tenores omnium, & ſingulorum de verbo ad verbum forent præſentibus noſtris litteris inſerti, ratificamus, approbamus, innouamus, & tenore præſentium gratioſius confirmamus: decernentes, & volentes expreſſe ea omnia, & ſingula perpetuis temporibus obtinere inuiolabiliter roboris firmitatem. Inſuper & præfatus Epiſcopus Parmenſis, & Eccleſia ſua ſentiat ſe noſtris beneficiorũ annodatis vberius conſolatos, volumus, & tenore præſentium ſancimus, quod ſi aliqua ex prædiƈtis priuilegijs, exemptionibus, donationibus conceſſionibus, & renouationibus ipſi Eccleſiæ vt permittitur a prædeceſſoribus noſtris conceſſis, vel in toto vel in parte quouis colore, vel ingenio, aut titulo indebite alienata, diſtraƈta, vſurpata, vel deperdita eſſent vt præfatus Epiſcopus, vel ſucceſſores ſui ipſam, vel ipſas ad diƈtam Eccleſiam, & Epiſcopatum Parmenſem reuocare, reſtituere, & reintegrare valeant, atque poſſint, quæ & nos ex certa noſtra ſcientia Epiſcopis, & Eccleſiæ præfatæ reſtituimus, reuocamus, & reintegramus per præſentes; ſaluis tamen iuribus quorumlibet aliorũ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtræ ratificationis, approbationis, innouationis, & confirmationis, reſtitutionis, reuocationis, reintegrationis paginam infringere, aut ei quouis auſu temerario contraire. Si quis autem homo hoc attentare præſumpſerit indignationem noſtram grauiſſimam, & pœnam centum marcharum auri puri nobis, & fiſco, ſeu ærario noſtro Imperiali toties quoties factum fuerit applicandarum ſe nouerit incurſurum præſentium ſub noſtræ maieſtatis ſigillo teſtimonio litterarum.

Dat. in Therentio anno domini milleſimo quadringenteſimo trigeſimo ſecundo die vigeſima ſexta menſis maij Regnorum noſtrorum anno Vngariæ quadrageſimo ſexto, Romanorum vigeſimo ſecundo, & Bohemiæ duodecimo.

Ad mandatum domini Regis Gaſpar Sligher Vicecancellarius.

Hanc Eccleſiam adminiſtrauit Delphinus vſque ad annum 1463. ac deinceps ad Mutinenſem Eccleſiam fuit translatus.

46 IOANNES ANTONIVS a Turre, primũ Epiſcopus Rhegienſis, tum & Marinæ Antiſtes ad hanc Parmenſem ſedem translatus eſt an. 1463.

1463. ex bac mortali vita diſceſsit anno 1475. A
de quo vide ſupra in Epiſcopis Mutinenſibus.

47 SACRAMORVS de Sacramoris Ariminenſis Antonij filius, Pandulphi Malateſtæ primum, mox Galeaij Mariæ Sfortiæ Mediolanenſium Ducis a ſecretis, electus Epiſcopus Placentinus, ad Parmenſem ſedem translatus eſt anno 1475. Hanc Eccleſiam plures annos abſens adminiſtrauit, cum apud Sixtum Quartum ſui Principis legati munere fungeretur. Deceſsit Ferrariæ anno 1482. die 24. menſis augusti, ibi pro ſuo Principe grauiſsima negotia explicaturus. Corpus Parmam relatum in cathedrali poſt aram maximam ſepultum fuit.

48 IOANNES IACOBVS Sclafinatus Mediolanenſis, Sixti IV. Cubicularius Parmenſem ſedem obtinuit 1482. ac paulo poſt inter purpuratos ſenatores adlectus eſt, ſub titulo ſancti Stephani in monte Cælio. Poſtremam diem obijt Romæ anno 1496. Tumulatuſque eſt apud ſanctum Auguſtinum in nobili marmoreo ſepulchro cum hoc epitaphio. B

Ioanni Iacobo Sclafinato
Mediolanen.
Diui Stephani in Cælio Monte
Presb. Card. Parm.
Ob ingenium, fidem, ſolertiam,
cæteraſque animi, & corporis dotes
a Sixto IV. Pont. Max.
inter Patres relato, fortunis vndecumq;
ornato,
eiuſque perpetua modeſtia,
incorruptibilique grauit. an. XIV.
functo, Philippus eques
Ordinis Hieroſolymitani
fratri concordiſsimo nato id. ſeptemb.
MCDL.
mortuuo VI. id. decemb. MCDXCVI.
mærens P. M. P.

C

49 STEPHANVS Taberna Mediolanẽſis creatus Epiſcopus anno 1497. die 26. menſis decemb. deceſsit 1499. ex cuius nobiliſsima gente, hoc noſtro ſeculo Ferdinandus Card. ac Ludouicus Epiſcopus Laudenſis, viri Eccleſiaſtico decore inſignes prodierunt. D

50 IOANNES ANTONIVS a ſancto Gregorio Placentinus, collegiatæ ſancti Ambroſij Mediolanẽſis Præpoſitus, ſui ſeculi iuriſconſultus clariſsimus, cui inhæſit cognomen Præpoſiti. Romæ ſacræ Romanæ Rotæ auditor fuit, Epiſcopus Alexandrinus in Inſubria, mox & Cardinalis ſub Alexandro VI. tum & Parmenſis Antiſtes; Patriarcha deinde Hieroſolymitanus, tituliſque ac ſapientia omnibus ſuſpiciendus; tria volumina ſuper decretalibus edidit, vt refert Corteſius tractatumque vnicum de appellationibus, alterumque de feudis, aliaque egregia opera ſuo auctore digna. Parmæ Epiſcopium fere a fundamentis reſtituit, nobili ac prætoria ſupellectili cathedralem exornauit. Romæ exceſsit e viuis an. 1509. ſepultuſque eſt in Eccleſia ſancti Celſi, cum ſequenti epitaphio, in quo haud miretur lector Mediolanenſem Ioannem Antonium fuiſſe appellatum, eum reuera fuerit Placentinus è vetuſta, nobilique gente Sangiorgiorum. Ibi enim qui epitaphium illud compoſuit, viſus eſt reſpexiſſe ad Mediolanenſem Præpoſituram, qua ante purpuram Ioannes Antonius fulgebat, cuiuſque denominatione etiam Cardinalis volitabat per ora mortalium.

D. O. M.

Hic ſepultus eſt
Corpus domini Ioannis Antonij
de S. Georgio
Mediolanenſis Epicopi Sabinenſis
S. R. E.
Cardinalis Alexandrini
nuncupati Societas Saluatoris ad
Sancta Sanctorum
Hæres ex teſtamento b. m. poſuit
MDXI. vij. Kalen.
decemb.

51 ALEXANDER Farneſius, is ille qui poſtea ſub nomine Pauli Tertij ad Pontificatum euaſit, hanc eandem ſedem a Iulio Secundo obtinuit, anno 1509. die 28. menſis martij, quam cum per aliquot annos adminiſtraſſet, illam deinde ſub X. Leone, reſeruato ſibi regreſſu in gratiam Valentini renunciauit. Qui cum deceſsiſſet, iterum Farneſius Parmenſem Eccleſiam ſuſcepit adminiſtrandam vſque ad annum 1534. ex eo Alexandro nepoti attribuendam curauit, paucis ante diebus, quam ſancti Petri throno nobilicaretur. In Eccleſia Parmenſi pro ſuffraganeo vſus eſt Pompeium Muſachum nobilem Parmenſem Epiſcopum titularem. Quibus vero laudibus Alexandrum laudauerit ante Pontificatum Hieronymus Borgius adiectum indicat carmen.

Romulidum Princeps, procerum, ſanctique Senatus
Gloria Farneſi Pieridumque parens,
Quo nomen laudeſque tuas, quo carmine.
Carmina ſunt meritis noſtra minora tuis.
Nam mea pars vitæ melior properante ſenecta.

Conti-

A *Continuit curſum munere fulta tuo.*
Imo in purpuream videor rediiſſe iuuentam,
Iſta mihi illuxit prima ſerena dies.
Per te longa mei eſt ſuperata iniuria fati.
Per te pauperies turpia terga dedit.
Corporis atque animæ mihi ſancta alimenta dediſti
Nunc mea vita tuo munere, morte caret.
Hunc iuuat, & Muſas, ipſumque Helicona canorum
Princeps in laudes magne mouere tuas.
Nunc Dijs æquari videor, nunc gaudia ſummis
Me comitem ſociant hac hodierna dies.
Nec tantum iudicio me præmia certa referre
Quantum iudicio me placuiſſe tuo.
Iudcio placuiſſe tuo doctiſsime Princeps
Qui meruit, gemino munere diues abit.

B In eumdem porro Farneſium ad apicem Pontificatus aſſumptũ hæc carmina idem Borgius poſteritati dedit.

Teſtantur veteres, & nos teſtamur ouantes
Optima principibus ſæcula nata bonis.
En tuus effulſit radijs felicibus annus
Quo tibi Paule Deus maxima ſceptra dedit.
Terra ferax paſſim, læti clementia cæli
Aurea pax orbi plurima dona ferunt.
In primis animos hilarat victoria noſtros
Punica, Cæſaream dorſa ſubire domum.
Sic Aſia Cæſar potietur victor opima
Cepit vt auſpicijs Punica regna tuis.
Tu potes ante alios dici felicior omnes
Pontifices, vere tu patriæque pater.
C *Auſpice quo amiſſum iam pridem Roma recepit*
Imperium Libyæ, Scipiadaſque perit.

52 VALENTINVS Parmenſis Epiſcopus a Leone Decimo adlectus fuit 1516. ex ceſsione Farneſij, Lateranenſi concilio interſuit, ac ſub eodem Leone vitam finiuit anno 1522. iterumque eius Eccleſiæ adminiſtratio ad eundem Cardinalem Farneſium redijt.

53 ALEXANDER Farneſius Petro Aloyſio Hieronymaq; Vrſina progenitus, Pauli III. Põtificis nepos, nobilis indolis adoleſcens, qui quatuordecim annorum vix explebat ætatem, a VII. Clemente, ex ceſsione patrui Parmenſem Eccleſiam ſuſcepit regendam 1534. neque multo poſt a patruo iam Pontifice facto, creatus eſt diaconus Cardinalis, die 21. menſis mai eiuſdẽ anni, tũ & Epiſcopus Giennenſis, ac ſanctæ Romanæ Ec-
D cleſiæ vicecancellarius. Fuit etiam Archiepiſcopus Beneuentanus, Auenionenſis, Patriarcha Hieroſolymitanus, Vicenſis, ac Maſſenſis, Maceratenſis ac Spoletinenſis Eccleſiarum adminiſtrator, Archipresbyter ſanctæ Mariæ Maioris, mox & ſancti Petri, inſuper Præpoſitus Eccleſiæ Herbipolenſis in Germania, denique Sabinenſis Epiſcopus, Tuſculanus, Portuenſis, ac Oſtienſis decanuſque ſacri collegij. His titulis acceſſere opes plurium nobilium Abbatiarum, ac prædiuitũ ſacerdotiorum, in quibus eminebant Crypta ferrata, ac ſancti Anaſtaſij ad tres fontes. Ex fama prudentię apud pleroſque inclaruit, cum plures nobileſque obijſſet legationes. Modo enim ad Carolum Quintum, modo ad Franciſcum primum Regem Gallorum profectus eſt, vt res Chriſtianas fluctuantes componeret. Auenionis perpetua fulſit Legatione ac patrimonij ſancti Petri; protector Imperij, Luſitaniæ, Poloniæ, Siciliæ, atque Aragoniæ. In monte Reali Societatis Ieſu Collegium excitauit, Romæ vero in eiuſdem Societatis gratiam ſuperbum illud ac nobile Templum Seruatori Ieſu dicatum: ad tres Fõtes ſiue ad aquas Saluias Scalæ Cœli ſumptuoſum, amplumque ſacellum, in monte Soracte templum diuo Syluestro ſacrum, pluraque alia ſumptuoſa ædificia Cælitibus conſecrata è Farneſiana pietate profecta cernuntur. In ſubleuandis autem egenis vnice enituit, quibus ſeptuagenarius decedens 1589. 6. non. martij inconſolabilem perpetuumque viſus eſt peperiſſe mœrorem. Tumulatus eſt in Templo Societatis Ieſu à ſe munificentiſsimè conſtructo. Romæ defunctum laudarunt Farneſium Franciſcus Bencius, ac Petrus Magnus, Parmæ verò Iulius Nigronius, ac Ioannes Baptiſta Leonius, ille Latinè, hic vero lingua Hetruſca. Alexandri porrò luculentum Elogium, vt plures alios prætercam, ſcripſere Ciabrera, ac Victorellus meus in ſuis Additionibus ad Ciacconem.

Ab Hieronymo Borgio Maſſæ Luben. Epiſcopo Epigrammate celebratur.

Nomen Alexander magnum Farneſius, altas
Qui cæli claudit nunc reſeratque fores,
Inclyte tum rutilo iuuenis ſibi iure galero
Ceſſit, vt ipſe fores æmulus acer aui.
Nomen aui referens virtutes principe dignas
Aſſequere, in terris ſic Deus alter eris.

Idem alio epigrammate eius laudes non ſiluit.

Flos procerum, magni digniſſime nomin a regit.
Dignior ac regnis; dulcis et Vrbis amor.
Quem lun purpureo fati præcelſa galero
Ornauit, ſummum laude ſequente decus.
Quem ſua mox virtus viridi ſublimis ab æuo
Finxit auo ſimilem, ſemideoque parem.
Quem magnis meritò rebus præfecit agendis.
Et comitem in tanto munere Paulus habet.
Quæ noſtris peperere malis ſolatia muſæ
Accipe, tu auſpicio fac meliora tuo.

54 VIDO Aſcanius Sfortia ex Comitibus S. Floræ, Diaconus Cardinalis, electus eſt Parmenſis Epiſcopus anno 1535. die 13. menſis auguſti, ex ceſſione Cardinalis Alexandri eiuſdem conſobrini. Habuit parentes Vido Aſcanius Boſium Sfortiam comitem S. Floræ, Cõſtantiamque Farneſiam filiam Pauli Tertij Pontificis. Itaque ab eodem Pontifice vix 16. natus annos creatur diaconus Cardinalis ſub initium à ſe obtenti Pontificatus ad titulum SS. Viti, & Modeſti. Præcurrerat enim Aſcanius ſapientia ætatem, à Cardinali ipſo Sadoleto ſapientiſſimo viro ſupra ætatem ſummæ expectationis iudicatus. Igitur cum ſapientum virorum haud ſpes ſe fefelliſſet, exaggeratis illis ſuis virtutibus maximo deinde Eccleſiæ vſui fuit. Primum enim Bononienſis Legatus fuit, tum & Æmiliæ, præterea S. R. E. Camerarius, deinde mittente Paulo in Hungariam contra Turcam Legatus profectus

eſt ac ſub Paulo deinde Quarto profectus eſt in Hiſpanias, eumdemque Pontificem cum Philippo ſecundo Rege reconciliauit. Sfortiæ gentis nobile ſacellum ad ſanctam Mariam Maiorem ſubſtruxit, cuius fuerat Archipresbyter, quod morte præreptus abſolutum videre non potuit. Deceſſit enim in villa Cumediana Mantuani territorij, cuius corpus Romam relatum, prope Alexandrum fratrem in marmoreo ſepulchro cũ ſequenti Epitaphio tumulatum eſt, Alexandro fratre funus curante.

D. O. M.

Guidoni Aſcanio Sfortiæ Cardinali
Pauli III. Pontificis Maximi Nepoti
Bononiæ, & Flaminiæ Legato
atque huiuſce Baſilicæ Archipresbytero.
Alexander Cardinalis Sfortia
Fratri deſideratiſſimo
Vixit annos XLV. menſ. X. dies. xij.
Obijt anno ſalutis M. D. LXIV.
nonis Octobris.

Extat quoque Pugnanini Licianenſis carmen conſolatorium de morte Guidi Aſcanij Sfortiæ Cardinalis, & maioris quæſtoris ad Marcum Antonium Columnam.

Has flauus Tiberis rupit de pectore voces,
ASCANIO iniecit cum mala Parca manus.
Occidit heu ſacri qui regni tempore; quique
Sacri interregni gloria magna fuit.
Hoc etenim: aut illo. hic dignatus nomine magni
Quæſtoris; fulgens purpureóque habitu;
Omnia curabat rectè, quæ bellicus vſus;
Quæ placidæ pacis tempora læta petunt.
Præſidij quantum: decoriſque Inſubria quantum
Perdidit infelix; vltimaque Heſperia,
Tu Parma es teſtis, tu teſtis Felſina, quantus
Iuſtitiæ fuit, & Relligionis honos.
Vos ſacri Vates, quam muſis deditus; illas
Nominis æterni captus amore colens.
Res hæc vna meum lenitque leuatque dolorem,
Quem capio tanti ex ſemidei interitu;
Is quod viuit adhuc, & viuet clarus in orbe
Nominibus dictis nominibuſque alijs.
Sæcula quæ norunt ſexcentum noſtra canuntque
Quæ noſcent, & quæ ſæcula ſera canent.
Qui Vaticani ſublimia tecta frequentant.
Auribus hauſerunt talia dicta Dei.
Quæ res penſabant colles, circumdedit vno
Quos ſeptem muro Maxima Roma ſibi.

Nec minus hodie virtutibus floret Guidi Aſcanij haud impar pronepos, Federicus Sfortia diaconus Cardinalis procamerarius, Franciſci Cardinalis Epiſcopi Tuſculani nepos, ab Innocentio Decimo purpura exornatus ann. 1645. At penè exciderat, quod in hac Parmenſi Eccleſia Guido Aſcanius ſuffraganeum habuit Lucam quendam Ceratum Parmenſem ciuem, & Epi-

A ſcopum Conſtantienſem titularem, magnæ virtutis & eruditionis virum, cuius ſepulchrum in cathedrali Eccleſia ſpectatur cum hoc Epitaphio.

Nil intereſt humi, an ſublimi putreſcat
ne autem Lucas Ceratus
Epiſcopus Conſtantienſis
in Eccleſia Parmenſi ſuffraganeus,
ſui oblitus immemor videretur
poſuit anno M. D. LVII.

Poſt Ceratum Nicolaus de Virgilijs Bononienſis Epiſcopus Marſorum Eccleſiæ Parmenſis ſuffraganeus fuit, qui Romæ defunctus eſt, & in
B Eccleſia S. Blaſij ſepultus iacet.

55 ALEXANDER Sfortia, frater Guidonis Aſcanij Sfortiæ, ex canonico s. Petri, & Cameræ Apoſtolicæ clerico, ea fratris ceſſione Parmẽſis Epiſcopus adlectus eſt an. 1560. die mẽſis 26. aprilis, Pio Quarto ſedente, miſſuſque ad Tridentinum concilium, cum idem Pontifex illum inter purpuratos patres adlegiſſet. Sub Pio Quinto Bononiæ, ac Flaminiæ Legationibus egregiè perfunctus eſt, ita vt cum in Flaminiæ partibus graſſatores oppreſſiſſet, à Fauentinis ciuibus marmoream promeruit ſtatuam Sfortianæ iuſtitiæ olim monumentum futurum. Protexit & ipſe Hiſpanias, ſignaturæ iuſtitiæ præfectus, ac Archipresbyter ſanctæ Mariæ Maioris. Quindecim
C omnino annos Parmenſem adminiſtrauit Eccleſiam, eoque munere ſe abdicauit anno 1575. cũ priua ſynodum celebraſſet anno 1564. die 21. ſeptembris. Exceſſit è vita an. 1581. 17. Kal. iunij Maceratæ, relatumque eius cadauer Romam, ad ſanctam Mariam Maiorem in ſacello à fratre incepto, à ſe vero abſoluto, cum hoc epitaphio, quod ſibi viuens, in ſepulchro fraterno è religione poſito, excidendum curauit, tumulatum eſt.

D. O. M.

Alexander Sfortia S. R. E. Cardinalis
Pauli III. Pontificis Maximi
Nepos
D *Bononiæ, & Flaminiæ ſub Pio V.*
et Gregorio XIII. Legatus,
Signaturæ Iuſtitiæ Præfectus,
Huiuſque Baſilicæ Archiprebyter
ſibi mortis memor,
poſuit annum agens XLVII.

Alexandrum denique laudat Camertina inſcriptio, quæ ibidem viſitur.

Inclyto Sfortiano Nomini
Alexander Sfortia, qui bellicis primum
laudibus in ſignis,
in Clericorum Cameræ Collegium
cooptatus.

Q *rebus*

Continuit curſum munere fulta tuo.
Imo in purpuream videor rediiſſe iuuentam,
Iſta mihi illuxit prima ſerena dies.
Per te longa mei eſt ſuperata iniuria fati.
Per te pauperies turpia terga dedit.
Corporis atque animæ mihi ſancta alimenta dediſti
Nunc mea vita tuo munere, morte caret.
Hunc iuuat, & Muſas, ipſumque Helicona canorum
Princeps in laudes magne mouere tuas.
Nunc Dijs æquari videor, nunc gaudia ſummis
Me comitem ſociant hæc hodierna dies.
Nec tantum indicio me præmia certa referre
Quantum indicio me placuiſſe tuo.
Iudcia placuiſſe tuo doctiſſime Princeps
Qui meruit, gemino munere diues abit.

In eumdem porro Farneſium ad apicem Pontificatus aſſumptū hæc carmina idem Borgius poſteritati dedit.

Teſtantur veteres, & nos teſtamur ouantes
Optima principibus ſecula nata bonis.
En tuus effulſit radijs felicibus annus
Quo tibi Paule Deus maxima ſceptra dedit.
Terra ferax paſſim, læti clementia cæli
Aurea pax orbi plurima dona ferunt.
In primis animos hilarat victoria noſtros
Punica, Cæſaream dorſa ſubire domum.
Sic Aſia Cæſar potietur victor opima
Cepit vt auſpicijs Punica regna tuis.
Tu potes ante alios dici felicior omnes
Pontifices, vere tù patriæque pater.
Auſpice quo amiſſum iam pridem Roma recepit
Imperium Libyæ, Scipiadaſque perit.

52 VALENTINVS Parmenſis Epiſcopus a Leone Decimo adlectus fuit 1516. ex ceſsione Farnesij, Lateranenſi concilio interfuit, ac ſub eodem Leone vitam finiuit anno 1522. iterumque eius Eccleſiæ adminiſtratio ad eundem Cardinalem Farneſium redijt.

53 ALEXANDER Farneſius Petro Aloyſio Hieronymaq; Vrſina progenitus, Pauli III. Pōtificis nepos, nobilis indolis adoleſcens, qui quatuordecim annorum vix explebat ætatem, a VII. Clemente, ex ceſsione patrui Parmenſem Eccleſiam ſuſcepit regendam 1534. neque multo poſt a patruo iam Pontifice facto, creatus eſt diaconus Cardinalis, die 21. menſis mai eiuſdē anni, tū & Epiſcopus Giennenſis, ac ſanctæ Romanæ Eccleſiæ vicecancellarius. Fuit etiam Archiepiſcopus Beneuentanus, Aueniouenſis, Patriarcha Hieroſolymitanus, Vicenſis, ac Maſſenſis, Maceratenſis ac Spoletinenſis Eccleſiarum adminiſtrator, Archipresbyter ſanctæ Mariæ Maioris, mox & ſancti Petri, inſuper Præpoſitus Eccleſiæ Herbipolenſis in Germania, denique Sabinenſis Epiſcopus, Tuſculanus, Portuenſis, ac Oſtienſis decanuſque ſacri collegij. His titulis acceſſere opes plurium nobilium Abbatiarum, ac prædiuitū ſacerdotiorum, in quibus eminebant Crypta ferrata, ac ſancti Anaſtaſij ad tres ſontes. Ex fama prudentię apud pleroſque inclaruit, cum plures nobileſque obijſſet legationes. Modo enim ad Carolum Quintum, modo ad Franciſcum primum Regem Gallorum profectus eſt, vt res Chriſtianas fluctuantes componeret. Auenionis perpetua fulſit Legatione ac patrimonij ſancti Petri; protector Imperij, Luſitaniæ, Poloniæ, Siciliæ, atque Aragoniæ. In monte Reali Societatis Ieſu Collegium excitauit, Romæ vero in eiuſdem Societatis gratiam ſuperbum illud ac nobile Templum Seruatori Ieſu dicatum: ad tres Fōtes ſiue ad aquas Saluias Scalæ Cœli ſumptuoſum, amplumque ſacellum, in monte Soracte templum diuo Syluestro ſacrum, pluraque alia ſumptuoſa ædificia Cælitibus conſecrata è Farneſiana pietate profecta cernuntur. In ſubleuandis autem egenis vnice enituit, quibus ſeptuagenarius decedens 1589. 6. non. martij inconſolabilem perpetuumque viſus eſt peperiſſe mœrorem. Tumulatus eſt in Templo Societatis Ieſu à ſe munificentiſsimè conſtructo. Romæ defunctum laudarunt Farneſium Franciſcus Bencius, ac Petrus Magnus, Parmæ verò Iulius Nigronius, ac Ioannes Baptiſta Leonius, ille Latinè, hic vero lingua Hetruſca. Alexandrū porrò luculentum Elogium, vt plures alios prætercam, ſcripſere Ciabrera, ac Victorellus meus in ſuis Additionibus ad Ciacconem.

Ab Hieronymo Borgio Maſſæ Lubenſi Epiſcopo Epigrammate celebratur.

Nomen Alexander magnum Farneſius, altas
Qui cæli claudit nunc reſeratque fores,
Inclyte tum rutila iuuenis ſibi iure galero
Ceſſit, vt ipſe ſores æmulus acer aui.
Nomen aui referens virtutes principe dignas
Aſſequere, in terris ſic Deus alter eris.

Idem alio epigrammate eius laudes non ſiluit.

Flos procerum, magni digniſſime nomin a regis.
Dignior ac regnis; dulcis et Vrbis amor.
Quem lux purpureo fati præcelſa galero
Ornauit, ſummum laude ſequente decus.
Quem ſua mox virtus viridi ſublimis ab auo
Finxit auo ſimilem, ſemideoque parem.
Quem magnis meritò rebus præfecit agendis,
Et comitem in tanto munere Paulus habet.
Quæ noſtris peperere malis ſolatia muſæ
Accipe, tu auſpicio fac meliora tuo.

54 VIDO Aſcanius Sfortia ex Comitibus S. Floræ, Diaconus Cardinalis, electus eſt Parmenſis Epiſcopus anno 1535. die 13. menſis auguſti, ex ceſſione Cardinalis Alexandri eiuſdem conſobrini. Habuit parentes Vido Aſcanius Boſium Sfortiam comitem S. Floræ, Cōſtantiamque Farneſiam filiam Pauli Tertij Pontificis. Itaque ab eodem Pontifice vix 16. natus annos creatur diaconus Cardinalis ſub initium à ſe obtenti Pontificatus ad titulum SS. Viti, & Modeſti. Præcurrerat enim Aſcanius ſapientia ætatem, à Cardinali ipſo Sadoleto ſapientiſſimo viro ſupra ætatem ſummæ expectationis iudicatus. Igitur cum ſapientum virorum haud ſpes ſe felliſſet, exaggeratis illis ſuis virtutibus maximo deinde Eccleſiæ vſui fuit. Primum enim Bononienſis Legatus fuit, tum & Æmiliæ, præterea S. R. E. Camerarius, deinde mittente Paulo in Hungariam contra Turcam Legatus profectus

eſt

eſt ac ſub Paulo deinde Quarto profectus eſt in Hiſpaniss, eumdemque Pontificem cum Philippo ſecundo Rege reconciliauit. Sfortiæ gentis nobile ſacellum ad ſanctam Mariam Maiorem ſubſtruxit, cuius fuerat Archipresbyter, quod morte præreptus abſolutum videre non potuit. Deceſſit enim in villa Cumediana Mantuani territorij, cuius corpus Romam relatum, prope Alexandrum fratrem in marmoreo ſepulchro cũ ſequenti Epitaphio tumulatum eſt, Alexandro fratre funus curante.

D. O: M.

Guidoni Aſcanio Sfortiæ Cardinali
Pauli III. Pontificis Maximi Nepoti
Bononiæ, & Flaminiæ Legato
atque huiuſce Baſilicæ Archipresbytero.
Alexander Cardinalis Sfortia
Fratri deſideratiſſimo
Vixit annos XLV. mens. X. dies. xij.
Obijt anno ſalutis M. D. LXIV.
nonis Octobris.

Extat quoque Pugnanini Licianenſis carmen conſolatorium de morte Guidi Aſcanij Sfortiæ Cardinalis, & maioris quæſtoris ad Marcum Antonium Columnam.

Has flauus Tiberis rupit de pectore voces,
ASCANIO iniecit cum mala Parca manus.
Occidit heu ſacri qui regni tempore; quique
Sacri interregni gloria magna fuit.
Hoc eternum: aut illo, hic dignatus nomine magni
Quæſtoris; fulgens purpureòque habitu;
Omnia curabat rectè, quæ bellicus vſus;
Quæ placidæ pacis tempora læta petunt.
Præſidij quantum: decoriſque Inſubria quantum
Perdidit infelix; vltimaque Heſperia,
Tu Parma es teſtis, tu teſtis Felſina, quantus
Iuſtitiæ fuit, & Religionis honor.
Vos ſacri Vates, quam muſis deditus; illas
Nominis æterni captus amore colens.
Res hæc vna meum lenitque leuatque dolorem,
Quem capio tanti ex ſemidei interitu;
Is quod viuit adhuc, & viuet clarus in orbe
Nominibus dictis nominibuſque alijs.
Secula quæ norint ſexcentum noſtra canuntque
Quæ noſcent, & quæ ſæcula ſera canent.
Qui Vaticani ſublimia tecta frequentant.
Auribus hauſerunt talia dicta Dei.
Quæ res penſabant colles, circumdedit vno
Quos ſeptem muro Maxima Roma ſibi.

Nec minus hodie virtutibus floret Guidi Aſcanij haud impar pronepos, Federicus Sfortia diaconus Cardinalis procamerarius, Franciſci Cardinalis Epiſcopi Tuſculani nepos, ab Innocentio Decimo purpura exornatus ann. 1645. At penè exciderat, quod in hac Parmenſi Eccleſia Guido Aſcanius ſuffraganeum habuit Lucam quendam Ceratum Parmenſem ciuem, & Epiſcopum Conſtantienſem titularem, magnæ virtutis & eruditionis virum, cuius ſepulchrum in cathedrali Eccleſia ſpectatur cum hoc Epitaphio.

Nil intereſt humi, an ſublimi putreſcat
ne autem Lucas Ceratus
Epiſcopus Conſtantienſis
in Eccleſia Parmenſi ſuffraganeus,
ſui oblitus immemor videretur
poſuit anno M. D. LVII.

Poſt Ceratum Nicolaus de Virgilijs Bononienſis Epiſcopus Marſorum Eccleſiæ Parmenſis ſuffraganeus fuit, qui Romæ defunctus eſt, & in Eccleſia S. Blaſij ſepultus iacet.

55 ALEXANDER Sfortia, frater Guidonis Aſcanij Sfortiæ, ex canonico s. Petri, & Cameræ Apoſtolicæ clerico, ex fratris ceſſione Parmẽſis Epiſcopus adlectus eſt an. 1560. die mẽſis 26. aprilis, Pio Quarto ſedente, miſſuſque ad Tridentinum concilium, cum idem Pontifex illum inter purpuratos patres adlegiſſet. Sub Pio Quinto Bononiæ, ac Flaminiæ Legationibus egregiè perfunctus eſt, ita vt cum in Flaminiæ partibus graſſatores oppreſſiſſet, à Fauentinis ciuibus marmoream promeruit ſtatuam Sfortianæ iuſtitiæ olim monumentum futurum. Protexit & ipſe Hiſpanias, ſignaturæ iuſtitiæ præfectus, ac Archipresbyter ſanctæ Mariæ Maioris. Quindecim omnino annos Parmenſem adminiſtrauit Eccleſiam, eoque munere ſe abdicauit anno 1575. cũ prius ſynodum celebraſſet anno 1564. die 21. ſeptembris. Exceſſit è vita an. 1581. 17. Kal. iunij Maceratæ, relatumque eius cadauer Romam, ad ſanctam Mariam Maiorem in ſacello à fratre incepto, à ſe vero abſoluto, cum hoc epitaphio, quod ſibi viuens, in ſepulchro fraterno è religione poſito, excidendum curauit, tumulatum eſt.

D. O. M.

Alexander Sfortia S. R. E. Cardinalis
Pauli III. Pontificis Maximi
Nepos
Bononiæ, & Flaminiæ ſub Pio V.
et Gregorio XIII. Legatus,
Signaturæ Iuſtitiæ Præfectus,
Huiuſque Baſilicæ Archiprebyter
ſibi mortis memor,
poſuit annum agens XLVII.

Alexandrum denique laudat Camertina inſcriptio, quæ ibidem viſitur.

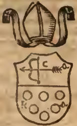
Inclyto Sfortiano Nomini
Alexander Sfortia, qui bellicis primum
laudibus inſignis,
in Clericorum Cameræ Collegium
cooptatus.

rebus in Vrbe præclariſsime geſtis,
a Pio IV.
magna totius Chriſtianæ Reip. expectatione
ad Cardinalatus faſtigium euectus
legatione Aemiliæ
atque Flaminiæ ſub Pio V. integerrime
functus: a Gregorio XIII.
ob eximiam iuris prudentiam,
Iuſtitiæ Signaturæ,
maxima prouinciarum & vrbis iucunditate
Præfectus,
ab Hiſpaniarum Rege apud Apoſtol. Sedem
ſuorum Regnorum omnium
præſidioque Præpoſitus
Italiæ rebus ingenti penuria plurimisque
aliis calamitatibus exagitatis
& tumultibus legatus ab eodem Pontifice
ac ampliſsima in Vaticano
totius ditionis Eccleſiaſticæ poteſtate
nullo antea exemplo cognita,
renuntiatus,
ex Vrbeque egreſſus diuinam Crucem
humanis comitantibus armis
Patrimonij,
Ducatuſque Spoleti contumacibus
profligatis ac pacatis ciuitatibus,
Perusijque ac totius Vmbriæ compoſitis rebus
Camerinum gratiſsimus acceſsit
Principi iuſto,
Clementi, liberali, & auitæ clariſsimorum
Inſubriæ Ducum,
Sfortiadumque omnium Heroum
virtutis gloriæque inclyto
hæredi atque amplificatori Valerius
Rungherius Camertium Gub. PP. an ſalutis
M.D.LXXX.

56 FERRANTES ſeu Ferdinandus Farneſius, filius Petri Bertoldi Lateræ ducis, Iuliæque Aquauiuæ, frater Marij, item Lateræ ducis, Montisflasconis antea Epiſcopus, ad hanc Parmenſem Eccleſiam translatus eſt anno 1575. die 30. menſis martij, ex Alexandri Sfortiæ Cardinalis ceſsione. Vnum ſupra triginta annos Par-

A menſem adminiſtrauit Eccleſiam, tametſi haud ſemper illi tranquilla res fuerit: cum enim libertatis Eccleſiaſticæ, iuriumque ſuæ Eccleſiæ acerrimum ſe defenſorem præberet, affinium ſuorum ducum Parmenſium odium incurrit, maluitque voluntario exilio ab Eccleſia ſua diuelli, quam in eiuſdem complexu libertatis, immunitatiſque violata iura ſpectare. In Latera igitur ſuæ gentis oppido è viuis eximitur 1606. tumulatuſque eſt in maiorum ſuorum ſepulchro. Synodos ad quartam vſque celebraſſe habetur, quarum poſtremam habuit an. 1602. Carmelitarum Eccleſiam conſecrauit Fratribuſque Tertij Ordinis ſancti Franciſci Parochialem Eccleſiam ſanctæ Mariæ Burghi Taſcherij perpetuo conceſsit.
B

57 PAPYRIVS Piscedus de Arcula, Ianuenſis ditionis ignobili oppido, Ranutij ducis Parmenſis conſiliarius, primum ad ſancti Domnini Epiſcopatum ex ſui Principis fauore ſubuectus eſt; mox ad Parmenſem translatus anno 1606. die 30. menſis Auguſti. Effœtæ ætatis deceſſit, hoc eſt octuagenarius anno. 1614. ſepultuſque in Cathedrali in ſanctæ Agathæ Sacello cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Papyrio Piſcedo de Arcula
Nob. Genuen.
D *ſumma prudentia parique ſapientia*
prædito
Primario ſeren. Raynucij Farnesij
Parmæ, & Placen. &c. Ducis
Quarti
Conſiliario I. V. conſultiſs.
Sæpius in magnis Principum negotijs
iure probato, Burgi primum,
deinde Parmæ Epiſcopo omnia tanti honoris
munia egregiè obeunti omni
meritorum ergo laude cumulatiſs:
hæredes affines tanto Antiſtiti optime
merito M. M. PP.
obijt IV. non. martij CIↃDCVI.
annos natus XXCVI.

ALE-

58 ALEXANDER Rubeus ex oppido Iſchiæ in Latio, vir literatura, agendique dexteritate clarus, Raynutij ducis conſiliarius, cum apud ſuum Principem haud ignobilem gratiam collegiſſet, Caſtri primum in Hetruria Epiſcopus dictus eſt ex eiuſdem fauore: inde ad Parmenſem Eccleſiam fuit trāſlatus Paulo Quinto ſedente anno 1614. die 9. menſis iulij: breuis tamen Pontifex fuit. Deceſſit enim anno 1615. die 24. menſis martij, ſepultuſque eſt in cathedrali prope ſuum anteceſſorem cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Alexandro Rubeo Caſtri primum
mox Parmæ Antiſtiti
aſſiduis laboribus, vigilantia, prudentia
prædito.
Secretario in Epiſtolis, & conſilijs
per Sereniſſimos Principes
Farneſios,
ad hunc honoris gradum prouecto. Vide
Quid valeat apud ingenuos Principes
diligentia, & fides.
hoc optatiſſimo Paſtore ſpes multa gregi
ſed mors propera fructus vberes
inuidit, & rapuit.
& cuius iam pridem aduentum
lubens exitum ſubinde lugens
Parma ſuſcepit felix qui lacrymas vbique
meruit. vixit cum laude ann.
LXVI. die X.
obijt ſanctiſſime XXIV. martij
peruigilio Deiparæ Virginis Tutricis
M. D. C. XV.
Alexander Brucciottus, & Auguſtinus
Mattuccius Nepp. mœſtiſſ.
Auunculo B. M. PP.

59 POMPEIVS Cornazzanus nobilis Papienſis Monachus Ciſtercienſis, e Claræuallis Mediolanenſis cœnobio, electus fuit Epiſcopus Parmenſis, cum Romæ apud ſanctam Crucem in Hieruſalem clauſtralem præfecturam ageret 1615. die 4. menſis decembris. Sibi creditæ Eccleſiæ inijt poſſeſsionem ſolemni ritu, anno 1616. die 27. menſis februarij. Adhuc viuit.

A

PLACENTINI EPISCOPI.

B PLACENTIA, inter nobiles, vetuſtaſque Inſubriæ olim Togatæ, modo Ciſpadanæ ciuitates, merito numeratur: ſita prope fluuium Trebiam in amœna planitie, non longe a Pado; ideo Placentia dicta, quod vbertas, & copia rerum, qua nobilitatur præ cæteris, quam maxime placeret mortalibus, vt fert communis opinio. Ob id enim videtur dixiſſe Ambroſius in Epiſt. veterem nobilitatem ipſo adhuc nomine illam ſeruare. De eius exordio, ac auctore, fabulantur plerique. Alij enim volunt Placentulum Troianum illam ædificaſſe: nonnulli Plaucentium Gallum: qui propius accedunt vero Romanos illa contra Galloa tamquam propugnando vſuros, eamque ob rem ſex millium mortalium
C colonia, ſimul cum Cremona ab ipſis fuiſſe nobilitatam, anno IↃXXXV. a condita vrbe, Conſulibus P. Corn. Scipione, ac T. Sempronio Lōgo, ante vero Chriſtianam inſtitutam ſalutem 218. vt autem Aſcanij Pediani in Piſonianam fert ſententia, primus annus fuit ſecundi Punici belli, Prid. Kal. ianuarij, a Roma fundata 536. hoc eſt, vt notat Velleius Paterculus, cum primum Hannibal armatus in Italiam deſcendiſſet. Placentiæ autem, tamquam Romanæ coloniæ pluribus in locis meminit Liuius, Tacitus, & alij. Cicero in Piſonem illam municipium appellat. Feſtus autem municipium ſui iuris. Hæc vt idem Liuius ſcribit, ſub Hannibalis victricibus armis laboranti Populo Romano ſuppetias tulit, incurritque iram victoris, cum diuturnam pertuliſſet obſidionē ac demum cum victa, captaq; fuiſſet,
D incendioque conflagraſſet ſub eodē Hannibale Inſubres Gallos, Cænomanos, Boioſq; ductante. Cæterum Romani deinde illā inſtaurarūt; ea cuius florenti fortuna floruit, donec ingruentibus tum externis, tum ciuilibus bellis, illorum exſolcuit maieſtas, adiuitque pene in ciuilibus bellis excidium, cum illam Cæcinna dux Imperatoris Othonis acriter oppugnaret, contraque Spurina Vitellianus ductator periculo propiorem defenderet, vt narrat Tacitus lib. 17. Quo ipſo tempore nobile amphitheatrum a Placentinis haud longe a ciuitate Placentia ædificatum miſerabiliter deflagrauit. Poſt ruinam vero Romani Imperij ac Rauennatium Exarchorum, Gothis, Longobardis, Carolo Magno, cæteriſque deinde Gallis, qui Italiæ Regnum deinceps arripuerunt, præda ceſsit. Horum cum deſijſſet Imperium, ciues

ſuos Tyrannos experta eſt; Pallauicinos deinceps, Landos, Schottos, Vicecomites, Sfortianos, Ludouicum XII. Regem Gallorum, tum & Romanos Pontifices, iterum Franciſcum Primum, Decimo Leone donante, eodemque auferente, iterum Eccleſiaſticæ iuriſdictionis fuit, donec Paulus Tertius Farneſius Petro Aloyſio Farneſio filio nomine fiduciarij Principatus illam attribuit, hactenuſque aucta, nobilitataque ſub eius sereniſsimæ gentis iuriſdictione perſeuerat. In primis ciuitatibus numeratur, quæ Barnaba Apoſtolo prædicante ſacra Chriſtiana ſuſceperunt, ac ſtrenue retinuerunt, etiam tyrannis deſæuientibus, renetque ſama S. Antoninum Thebanæ legionis fortiſsimum militem, ſancti Mauritij nobilem alumnum tyrannorum perſecutione eluſa, veniſſe Placentiam, ibiq; ſemel ſuſceptum Euangelij ſemen continentibus laboribus eacoluiſſe, atque a Diocletiano tyranno martyrij corona prope fluulum Trebiam fuiſſe coronatum, Feſto alumno ſuo teneræ adhuc Eccleſiæ relicto Paſtore. Arbitrantur plerique, ante S. Victorem Placentiæ creuiſſe Chriſtianitatem, illoſque qui ſe abdiderant cauernis, perſecutorum rabiem declinaturi, illum vtcumque fouiſſe, iugulataque gentilitate, ſe Chriſti nomen mirum in modum extuliſſe ſub Euſebij Papæ Pontificatu eundemque Pontificem aperte Placentinæ Eccleſiæ præfeciſſe Victorē circa an. Domini 310. vt refert Locatus. A Victore igitur Placentinorum Præſulum noſtrum exordiemur catalogum; quorum Eccleſia priſcis illis temporibus Mediolanenſis Archiepiſcopi ſuffraganea fuit, tum & Rauennatis, demum Gregorio XIII. iubente, Bononienſi Eccleſię ſuffraganea iuſſa eſt accedere. Cathedralis antiquæ, elegantiſque architecturæ eſt, Deiparæ Virgini in cælum aſſumptæ conſecrata: exornatur autem tribus dignitatibus, Archidiaconatu, Præpoſitura, ac Vicedominatu. Decem & nouem canonici ibi ſunt, numero autem viginti duo inter manſionarios, præbendatioſque cum alio promiſcuo clero, qui ibidem decore diuinum opus perurgent. Aliquot ſanctorum martyrum corpora ibidem honorifice requieſcunt. Poſt cathedralem inſigne Templum, ac peruetuſtum olim Epiſcopium, ſancto Antonino martyri, Placentinorum diuo Tutelari conſecratum, ſpectatur, cum Præpoſito, quatuordecim canonicis, ac decem, & ſeptem manſionarijs: vbi etiā ſepulchrum accepit S. Victor Placentinorum primus Antiſtes, Sanctique Opilius diaconus, Caſtus ac Deſiderius, cum alijs 8. Epiſcopis Aliprandoque Rege Longobardorum. Intra ciuitatis mœnia quatuor Abbatiæ ſunt, totidē extra, in quibus Ciſtercienſis Claræuallis de Columba opibus, ac vetuſtate nitet, quam ſanctus Bernardus fundauit. Sex monaſteria mendicantium ibidem numerantur, nouemque ſparſim per totam diœceſim; decem monialium cœnobia, duodecim Parochiales Eccleſiæ, intra ciuitatem 41. in cætera diœceſi 46. Plebaniæ. Præter Parochiales autē Eccleſias, intra mœnia tantū ciuitatis, triginta & octo Eccleſiæ, maximo cum decore adminiſtratę reperiuntur: inſuper plures

A ſunt confraternitates laicorum, cum xenodochijs, in quibus pauperes aluntur; quas Locatus 29. in ciuitate, extra vero numerat 23. Hæc ciuitas plures viros ſanctimonia illuſtres progenuit, in quibus Gregorius X. Vicecomes enituit, illius Iacobi Pecorariæ Card. nobilis alumnus, ac ſancta Francha Placentina Abbatiſsa Ordinis Ciſtercienſis, cuius vitam Petrus Maria Campius antiquitatis peritus ſcripſit, ille qui etiam vitam ſancti Antonini martyris cum plurimis alijs ſanctis Placentinis enarrauit. Nam qui literis, armiſque ex Placentinis olim floruerunt, illorum haud facile poterit inire numerum. Temporibus Leonis X. Seuerus Varinus monachus Placentinus, ex Ordine Ciſtercienſi, Septimiani cœ-
B nobij prope Florentiam nobilis alumnus inter purioris linguæ Latinæ aſſertores numeratus eſt; cuius cum laude meminit Paulus Corteſius Cardinalis in ſuis Latinis Epiſtolis, ac Nicolaus Baccetius Abbas in ſua Apologia contra Thomam Porchachium, vt iam plures alios breuitatis gratia prætereamus. Quamobrem cum in omni memoria Placentia ſuorum alumnorum virtutibus ſemper illuſtris fuerit, illius meminerunt præter ſupra memoratos ſcriptores, Polybius, Cæſar, Paterculus, Sylius Italicus, Plinius, Suetonius, Plutarchus, Appianus Alexandrinus, Ptolemæus, Stephanus Epitomator, Itineraria, ex recentioribus autem Merula, Blondus, Coirus, Sabellicus, Symonetta, Platina, Leander, Ioannes
C Petrus Creſcentius, ac doctiſsimus Cluerius. Cæterum de Placentinis Epiſcopis ſcripſit Vbertus Locatus, ſed mendoſe adeo, vt plane legentes videatur confundere. Idem conatus eſt ſupramemoratus Petrus Maria Campius; cuius labor nondum lucem aſpexit. Nos de ijſdem ſeriem inteximus, ſi minus completam, haud abhorrentem tamen a veritate hiſtoriæ. Vberiorem illam prolaturi eramus, ſi Petrus Maria Campius noſtram voluiſſet iuuare induſtriam. Ex actibus tamen conſiſtorialibus, ac diplomatibus Pontificijs alijſque monumentis noſtro huic labori certe robur, momentumque accedet.

1 S. VICTOR, primus Placentinæ Eccleſiæ, cuius quidem extet memoria, Epiſcopus, ab Euſebio Papa ordinatus circa annum Dominī 310. Hic diutinam tulit ætatem, pluraque tem-
D pla conſtruxit, in quibus Victoriana Eccleſia fuit quam cum ædificaret, conſecraretque, præſagiuit futurum, vt in ea ſanctus Antoninus martyr collocaretur a Sabino ſucceſſore ſuo, quam poſtea de nomine ſancti appellauere celebrem ſancti Antonini Eccleſiam. Cæterum Victor è viuis exemptus eſt 7. id. decemb. quo ipſo die eius dies feſtus concelebratur, ſepultuſque eſt apud victorianam, ad cuius ſepulchrum hanc inſcriptionem legunt prætereuntes.

S. VICTOR
I. EPISCOPVS PLAC.
HVIVS BASILICÆ
CONDITOR.

2 S. SABINVS Placentiæ Epiſcopus, pa-
tria

tria Romanus, doctrina, ac eruditione celebris, ſanctimonia vitæ inſignis, temporibus Gratiani, ac Theodoſij Imperatorum floruit, interfuitque cum ſancto Ambroſio Epiſcopo Mediolanenſi Aquileienſi concilio anno 381. vbi grauem in Arrianos Sabinus dixit ſententiam, quæ in eius adhuc actibus concilij legitur. Tanti autem apud Ambroſium Sabini eruditio erat, vt monumentorum ſuorum cenſorem aſciuerit, vt ex eiuſdem Ambroſij Epiſt. 63. lib. 8. ſatis conſtat, qui ad eumdem plures alias literas dedit. Cum Placentinæ Eccleſiæ diaconus eſſet, tantæ iam tum ſanctitatis habebatur, vt ſicut magnus Gregorius in ſuis dialogis narrat, magna aquarum mole quandoque tumidus Padus, deuiuſque per campos, in priſtinum ſuum alueolum ad illius imperium, populo mirante, redierit. Sancti Antonini martyris corpus in Templum a ſancto Victore ſuo anteceſſore conſtructum honorifice tranſtulit. Requieuit in Domino, cum diuturna ſolicitudine Placentinam Eccleſiam adminiſtraſſet vndecima die decembris: ad quam ipſam diem in martyrologio Romano eiuſdem memoria extat. Eius ſacrum corpus Maurus eius ſucceſſor in ſanctorum Apoſtolorum templo honorifice ſepeliuit, quam deinde Eccleſiam ſancti Sabini antiqui dixere. 16. Kal. februarij, quo ipſo die eius feſtum celebratur. Hæc autem carmina eius inſculpta ſepulchro leguntur.

Has ædes condens ſacra virtute Sabinus
Sanctorum pedibus cunctis requieſcit in auum
Dignus Apoſtolica ſociatus corpore ſede.

3 S. MAVRVS S. Sabino ſuffectus eſt an. 420. Hic ſanctorum Gelaſij, Victoris, Sabini aliorumque corpora in templũ ſanctorum Apoſtolorum tranſtulit, illudque ſolemni ritu conſecrauit, vt Ruffinus Monachus cœnobij ſancti Sabini anno 1253. ſcriptum reliquit in libello, qui nondum lucem vidit, de ædificatione, & reſtauratione Eccleſiæ, & monaſterij eiuſdem S. Sabini. ibi affert vetuſtum quod ſequitur monumentum *Iſtam vero* (inquit) *Eccleſiam Moxiarum ædificarunt Conſtantinus, & Opinianus, qui de Roma fuerunt ad honorem XII. Apoſtolorum, quam conſecrauit beatiſſimus Antiſtes Sabinus, cuius corpus hic requieſcit, cum quinque corporibus ſanctorum; ad ſuum latus dextrum requieſcit ſancta Victoria virgo ſoror ſua, quæ fuit Abbatiſſa de Monaſterio ſancti Michaelis Archangeli in ciuitate Placentia, quod fuit de omni geneologia ſua. Ad pedes beati Sabini eſt altare ſancti Martini confeſſoris, & ſancti Euſebij, monachi, cuius feſtiuitas eſt in conceptione ſancti Ioannis Baptiſtæ. In alia cuba iuxta orientem ſepulchrum ſanctorum Victoris, Domnini diaconi, ac Gelaſij infantis, qui fuit frater beati Opilij, cuius corpus requieſcit in Baſilica ſancti Antonini martyris. Ad latera eorum, aliud ſepulchrum Abbatis Victorini de iſta Eccleſia, & alij. Ego Maurus vltimus Epiſcopus de Lotherio Regno, & propter Angelicam viſionem, veni ad propriam ciuitatem & ſepeliui corpus ſancti Sabini Epiſcopi 16. Kal. Februarij. Iſtud altare ego conſecraui in ſuum honorem, & ſancti Antonini martyris pridie nonas februarij ſanctum Gelaſium ſepeliui, pridie nonas martij ſepeliui corpus ſancti Victoris diaconi idus madij recondidi corpus ſancti Domnini, 10. Kal. Ianuarij migrauit de hoc ſeculo beatiſſima Victoria. Poſt obitum eorum vixit Maurus Epiſcopus annos 6. id. ſeptembris migrauit. Ego Abbas Effrem ſepeliui corpus eius iuxta corpus ſancti Sabini in ſiniſtram partem & ſcripſi manu mea, & condiui hic. Non veni legem ſoluere, ſed adimplere. Nemo coronabitur, niſi qui legitime certauerit.*

Incidit huiuſmodi ſanctorum corporum translatio in annum 443. Maurus ergo ſanctiſſime vt vixerat, deceſſit id. ſeptembris 449. ſepultus in eodem templo; cuius ſacras reliquias cum Fabritius Epiſcopus reperijſſet anno 1498. honorificentiori eas loco ſolemni pompa excepit.

4 B. FLORIANVS Placentinus Antiſtes adlectus eſt anno 449. Mediolanenſi concilio interfuit ſub Euſebio Archiepiſcopo anno 451. vt ſcribit Ioſeph Ripamontius in Hiſt. Eccleſiaſtica Mediolanenſi tom. p. eodem anno Florianus Chriſtiano orbi ereptus eſt.

5 MAIORANVS ſucceſſit ann. 451.

6 ARICIVS, ſiue Auitus Romanus ad eandem ſedem aſcendit anno 456. ſedit anno 1. tumulatuſque eſt in Eccleſia ſancti Antonini. De quo Locatus: *Hic* (vt fertur) *ab exercitu Imperator electus cum fuiſſet a Leone Imp. Conſtantinop. deiectus Epiſcopus Placentinus ordinatus eſt.*

7 PLACIDVS ex eadem ſede ius dixit an. 457. ſedit an. 25. ſepultuſque eſt prope ſuum prædeceſſorem. Eo ſedente anno 461. ab Alarico Placentia direpta fuit.

8 SILVINVS, ſeu Siluanus eadem dignitate fulſit anno 483. ſedit an. 20. iacetque iuxta ſuum prædeceſſorem.

9 IOANNES eius nominis primus ad hanc ſedem aſſumptus eſt anno 503. ſedit an. 20. accepitque ſepulchrum prope ſuum prædeceſſorum.

10 SEVFRIDVS Germanus, eiuſdem ſedis Antiſtes anno 523. ſedit an. 16. ſepultuſque eſt in eodem loco.

11 SYRVS vixit anno 540. ſedit annos 20. ſepultuſque eſt apud alios ſuos prædeceſſores.

12 VINDEMIALIS natione Sabaudus, ad Placentinam ſedam ſubuectus eſt anno. 560. ſibique creditam Eccleſiam adminiſtrauit annos 30. ſepultuſque eſt apud ſuos anteceſſores.

13 BONIFACIVS vero in eadem ſede floruit an. 590.

14 IOANNES 2. Epiſcopus adlectus eſt anno. 595. præfuit an. 14. ſepultuſque eſt prope ſuos anteceſſores.

15 CATHARISINVS Gallus, profeſſione monachus, ad eandem dignitatem aſſumptus eſt anno 609. rexitque Placentinam Eccleſiam annos 26. ſepultus in cathedrali Eccleſia ſancti Antonini martyris prope ſuos anteceſſores.

16 DOMNINVS patria Placentinus floruit anno 634. ſedit an. 14. deincepſque prope ſuos anteceſſores tumulo exceptus eſt.

17 FLORIANVS 2. Epiſcopus fuit anno 648.

18 PLACENTINVS eidem Eccleſiæ præpoſitus eſt anno 677. interfuitque concilio ſub

Agatho-

Agathone Pontifice anno 679. fatoque cedens cum alijs ſuis anteceſſoribus ſepultus eſt.

19 IOANNES 3. Mediolanenſis, Placentinus Epiſcopus adlectus eſt anno 698. rexitque ſibi creditam Eccleſiam annos 17. morienſque prope ſuos anteceſſores ſepulchrum accepit.

20 HILDOARDVS ſiue Andoardus in eadem vixit dignitate anno 716. ſedit an. 21. iacet prope ſuos anteceſſores.

21 THOMAS Monachus ſancti Benedicti ad eandem dignitatem aſſumptus eſt anno 737. Hunc maximum tenuit ſtudium Epiſcopatus ſui cathedraliſque Eccleſiæ tunc diui Antonini martyris, ditionis repetendæ, quæ paulo ante ob Placentinæ ciuitatis incendium monumentorumque combuſtionem, fuerat occupata: quod cum declarant multa eius ſeculi monumenta, tum celebre illud Rachiſij Longobardorum Regis anno 746. Thomæ huic Epiſcopo conceſſum, in quo Rachiſius Placen. Eccleſiæ, quæcumque bona, iuraque a Luitprando, cæteriſque Regibus olim ſuſcepiſſet, confirmat, cuius vetuſtiſſimi monumenti exemplar ea Placentinæ Eccleſiæ tabulario ab amico noſtro, & numquam ſatis laudato viro Petro Maria Campio deſumptum, mihique vnà cum alijs monumentis tranſmiſſum, hic collocandum exiſtimaui, tenor eſt huiuſmodi.

Flauius Rathchis vir excellentiſſimus Rex feliciter.

Eccleſiæ beatiſſimi martyris, & confeſſoris Chriſti Antonini, & Victoris ſitę prope muros ciuitatis noſtræ Placentinæ, vbi ſancta eorum corpora quieſcūt humata, & viro beatiſſimo Patri noſtro Thomę Epiſcopo cuſtodi eius. Detulit ſanctitas tua præcelſæ poteſtati noſtræ præceptum ceſſionis, & firmitatis anteceſſoris Hilprandi Regis, in quo legebatur, eo quod dum ciuitas noſtra Placentina, quod omnibus notum eſt, ab incendio fuerat concremata, & omnia munimina prædictæ Eccleſiæ tuæ inibi combuſta ſunt, ſicut & alijs rebus, & ipſe Hilprant per ipſum præceptum ſuum firmauerat omnia quicquid ipſa ſanctorum loca, & vos poſſidebatis, vel quod veſtri poſſederant anteceſſores, ſiue de dono prædeceſſorum noſtrorum Regum, ſiue quod ab antiquis temporibus fuerat poſſeſſum in caſis, familijs, territorijs, familia, & peculia, vel quod a ſingulis hominibus inibi collatum fuerat, ſeu ea comparatione, aut commutatione, vel vndecunque habere, & poſſidere moderamine videbatis, ſimul & Eccleſias diœceſeas tuas vbi per ſingula loca ſtatuta a vobis ordinatas, vel a veſtris ſucceſſoribus fuerant, ſeu & monaſteria, ideſt beati Apoſtoli, & martyris Chriſti Thomæ atq; Syri confeſſoris prope iſtam ciuitatē noſtrā Placentinam; atque firmauerat in ipſa venerabilia loca monaſteria Florentiola, & Tolla, atque Grauaco: vnde & aſſeruiſtis quod ſub veſtra fuiſſent tuitione, & rectores ſupraſcriptorum a vobis præiudicio fuiſſent conuicti, & canonica obedientia vobis impendantur. Nec non etiam & confirmauit vobis omnes illas mulieres, quas ſerui Eccleſiæ veſtrę acceperant in coniugio cum filijs, filiabus, qui ex eis nati fuerant per aldiones habentes munduim per caput ſolidos ſenos, & conceſſerat inibi penſionem illam de ſapone libras 30. quæ Palatij noſtri ea placentina ciuitate inſerebatur, & firmauerat vobis portum qui dicitur Cotaleo, vbi naues militarē vſum habebant vulatione illa de ripatico, vel iuſtitia, quod & inde in Palatio noſtro veniebat, vos eam deberetis tollere: nec non & conceſſerat in ipſa ſancta loca vel vobis lectum Padi, vnde ante dies cucurrit prope ſupraſcripta ciuitate Placentina fine capite de riuo, qui dicitur frigido vſque in fine de Spaoraria, & vobis proprijs manibus ſuis tradiderat. De quibus omnibus ſperauit a nobis almitas veſtra, vt in ipſa venerabilia loca vel vobis noſtrum exinde renouationis, & firmitatis præceptum emittere deberemus. Nos vero attendentes Dei omnipotentis miſericordiam, & veſtram audientes congruam petitionem, hoc renouationis, & firmitatis noſtræ præceptum vobis fieri iuſſimus, firmantes in præſcripta ſancta loca, vel vobis omnia, ſicut textus anterioris pręcepti eiuſdem Hilprandi continere videtur, & vos nunc pręſenti tempore habere, & poſſidere rationabiliter videmini: quatenus ab hodierna die habentes hoc noſtrum renouationis, & firmitatis præceptum ſecuriter, ac firmiter ipſa ſupradicta loca, vel vos, & veſtri ſucceſſores poſſidere valeamini, & nullus dux, comes, Gaſtaldus, vel actionarius noſter contra præſentem noſtrum nouationis, & firmitatis præceptum audeat ire quandoque, ſed omni tempore vobis, veſtriſque ſucceſſoribus ſtabili ordine præſens noſtrum præceptum debeat permanere. Ex dicto domini Regis per Andreatem illi Referendarius ſcripſi ego Thomas Notarius.

Actum Ticinio in Palatio, quarto die menſis martij anno 746. anno feliciſſimi Regni noſtri ſecundo, inditione 14. feliciter.

Sedit Thomas annis 19. defunctuſque eſt anno 756. & cum ſuis anteceſſoribus ſepultus.

22 DESIDERIVS, vulgo Deiparæ Virginis Cancellarius nuncupatus, patria Placentinus, diuinitus ad patriæ ſubuectus eſt ſedem anno 756. Cum enim Thomas Epiſcopus deceſſiſſet, populuſque, & clerus precibus Deum fatigaret, vt vacuæ Eccleſiæ dignus præponeretur: Deipara Virgo ſe obtulit per viſum incluſo, illumque, legauit ad clerum, moniturum ſuo nomine ſenatores, vt cancellarium ſuum ſic enim honoris ergo Deſiderium vocabat, crearent Epiſcopum. Haud vana viſus eſt attuliſſe incluſus, itaque Deſiderium euexerunt ad ſedem, eiuſque electionem ad populi, clerique preces ratam Adrianus Pontifex dicitur habuiſſe. Populus vero cleruſque haud habuit quod a Deſiderio deſideraret, quod ad optimi Paſtoris munus ſpectare videretur, per viginti etenim annos, quibus illā adminiſtrauit Eccleſiam, ita piè ſancteque ſe geſſit, vt nec cæleſte decretum, nec populi vota, ne latum quidem vnguem ſefellerit. Fato deinde functus anno 775. apud ſanctum Ioannem Euangeliſtam tumulatus eſt, cuius ipſe non ita pridem templum conſecrauerat.

23 MAVRVS 2. an. 775. ſedit an. 5. ſepul-

pultuſque eſt in Eccleſia ſancti Ambroſij ex ordine ſancti Benedicti.

24 IVLIANVS eadem dignitate exornatus eſt an. 780. decedenſque ſepultus eſt apud S. Ioannem Euangeliſtam.

25 PODVS ciuis Placentinus, patriæ ſedem aſcendit anno 809. ſedit an. 30. ſepultuſque eſt apud Eccleſiam ſancti Petri.

26 SEVFRIDVS, ſeu GOFREDVS anno 840. Hunc cum Paulus diaconus factioſiſſimus homo expuliſſet e ſede, a Nicolao Primo Pontifice ea lege in priſtinam dignitatem reſtitutus eſt, vt ad eundem thronum aditu Paulus temerarius homo perpetuo excluderetur vt narrat Anaſtaſius Bibliothecarius in vita Nicolai Primi. Eo ipſo anno quo Gofredus ad Epiſcopatum aſſumptus eſt, a Lothario Imperatore pro ſtabilitate ſuæ Eccleſiæ iuraque eiuſdem defendenda, ſequens impetrauit diploma, quod extat in Placentino tabulario, ijs verbis exſcriptum.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti Dei æterni.

Alotharius diuina ordinante prouidentia Imperator Auguſtus. Omnibus fidelibus ſanctæ Dei Eccleſiæ & noſtris præſentibus ſcilicet, & futuris notum ſit, quia vir venerabilis Gofredus ſanctæ Placentinæ vrbis Eccleſiæ Epiſcopus noſtræ innotuit pietati, qualiter multæ contra eum, vel Eccleſiam ſuam callidorum hominum fuiſſent tergiuerſationes, ſeu inquiſitiones pro eiuſdem Eccleſiæ rebus atque familijs, vnde neceſſarium erat in aliquibus cauſis ſubtilem adhibere noſtræ auctoritatis inquiſitionem pro ſtabilimento, & vtilitate eiuſdem Eccleſiæ. Quapropter præcipimus, atque omnino iubemus, vt vbicunque neceſſe ſe dixerit habere pro rebus, atque familijs præfatæ Eccleſiæ ſubtilis valde prudentiſsimaque adhibeatur inquiſitio per idoneos homines, quos ipſe aut aduocatus eiuſdem Eccleſiæ nuntiauerit, ita vt iuſtiſsimo libramine eius iuſtitia inquiſita ſanctum Antoninum apud Dominum mereamur habere interceſsorem nobiſque ſempiternale compendium ſit in futuro. Vt quoque hæc noſtræ auctoritatis pagina pleniorem in Dei nomine habeat vigorem, & per futura tempora inconuulſam firmitatem, de annulo noſtro ſubter iuſsimus ſigillari.

Dra . . ius ſubcancellarius, atque Notarius ad vicem Egilmani recognoui, & ſubſcripſi.

Data 5. idus nouemb. anno Chriſto propitio, Imperij domini Alothary pijſſimi Imperatoris Auguſti 18. indictione 1.

Actum Papiæ ciuitate Palatio Regio in Dei nomine feliciter Amen.

Obijt Seufridus poſt quam egregie Placentinam Eccleſiam rexiſſet an. 30. ſepultuſque eſt apud ſuos anteceſſores an. 870.

27 PAVLVS Mediolanenſis, alter ab illo qui, vt diximus ex Anaſtaſio, Placentinam Eccleſiaſticam rem perturbabat, Seufrido ſuffectus eſt an. 870. Hic interfuit, cum Carolus Caluus Papiæ inſigne Regni accepit anno 875. deceſsit autem an. 889. ſepultuſque eſt apud S. Io. Euang.

A 28 BERNARDVS ex diacono, poſt exceſſum, adlectus eſt Placentinus Epiſcopus, confirmatuſque a Stephano VI. Pontifice an. 889. vt legitur in ſubiecta litera eiuſdem Pontificis ad Dominicum Archidiaconum Rauennatem.

STEPHANVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Sanctiſsimo confratri noſtro Dominico Archiepiſcopo ſanctæ Rauennatis Eccleſiæ. Diuina maieſtas Paſtorale miniſterium nobis . . . ſolicitudinem gerentes cura peruigili noſtrum Apoſtolicum impendere ſuffragium, idcirco omnium ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelium agnoſcat notitia, quia cum Rauennas Eccleſia per obitum Romani quondam Archiepiſcopi eiuſdem Eccleſiæ viduata, ſine paſtore conſiſteret, repente & ſancta Placentina Eccleſia illius ſuffraganea, a ſuo Paſtore quondam Paulo extitit denudata. Quapropter diuerſis Italici Regni fluctuantibus procellis, quia per eandem ſanctam Rauennatem Eccleſiam proprio deſtitutam Paſtore, ipſa ſancta Placentina Eccleſia de Paſtore proprio remedium recuperandi minime adipiſci valebat, ad Apoſtolicam ſedem, noſtrumque Apoſtolicum, vtpote ad omnium caput Eccleſiarum, & matrem refugium viſi ſunt . . . feciſſe, offerentes nobis proprium electum Bernardum nomine diaconatus officio vtente, & ſuggerentes ſua cum decreto ab eis in eum facto, hunc a nobis ſibi conſecrari antiſtitem, ne ipſa

C Eccleſia diu ſine Paſtore, annihilaretur, & eligentes, atque petentes acephali, & vagabundi incederent, nos autem, vt diximus, cum proprius Metropolitanus deeſſet, ſatis ab eis rogatis, prædictũ Bernardum in eadem Placentina Eccleſia prouidimus conſecrare Epiſcopum, dantes illi in mandatis atque iubentes expreſſe, vt omni ſubiectione, & fidelitate ſe ſubire ſanctæ Rauennatis Eccleſiæ obſeruaret.

Datum 8. Kal. aprilis per manus Zachariæ anno quinto.

29 EVERARDVS, ſeu HEVRARDVS, ſiue ENVARDVS an. 893. Bernardo ſucceſsit quem errore deuius Locatus Conradum appellat eundemque narrat vixiſſe anno 917. Huius mentio extat in quodam priuilegio Lotarij Imp.

D an. 894. Romæ interfuit concilio habito e Ioanne IX. Papa coram Ludouico IV. Imp. pro Eccleſia Lucenſi congregato anno. 901. vt vidimus ex monumento ſupra relato tom. pr. Idem anno 903. cum ſancti Sabini templum quod ex Pannonica rabie conflagrauerat, reparaſſet; in illud honorifice tranſtulit corpora ſanctorum Victoris, Domnini, & aliorum, ibidemque pro monachis S. Benedicti nobile cœnobium ædificauit dotauitque ad perennitatem, vt ſubiecta antiqua memoria prodit, quam Ruffinus Monachus ex antiquis monumentis eruit ſuoque libello ita inſcripſit. *Fuit enim primo conſtructa Eccleſia beati Sauini in campanea Placentina a prima fundatione ſui 323. a Chriſti natiuitate, ſecundum quod reperi in quodam priuilegio nimia vetuſtate conſumpto, & a tineis corroſo, ita quod vix in eo potui deprehendere quod quærebam. Sed & fundatores qui fuerunt, & vnde origi-*

originem traxerunt, reperi ſcilicet in quodam vetuſtiſſimo martyrologio, quod fuerunt duo viri ſapientia, & bonitate præclari, ſanctitate, & religione ornati de ciuitate Romana, vnus vocabatur Conſtantinus, & alter Opinianus, fundauerunt igitur primo, vt dictum eſt quondam Eccleſiam in Campanea Placentina ad honorem Dei, & duodecim Apoſtolorum, & fecerunt eam miræ magnitudinis ſecundum quod in quodam priuilegio domini Enuardi Epiſcopi Placentini continetur, quæ conſecrata fuit per beatiſſimum Sauinum Epiſcopum Placentinum. In qua Eccleſia beatiſſimus Maurus corpus ſancti Sauini poſt mortem eius cum canticis ſepeliuit. Inde factum eſt diuina ſuffragante clementia, quod eidem Eccleſiæ innumerabiles conceſſiones, & offerſiones, & multa priuilegia a ſummis Pontificibus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ & a fidelibus Imperatoribus ſunt collata, de quibus mentionem facere non potero, vt optabam. Tempore igitur quo currebant 402. irruerunt Pagani & inimici crucis Chriſti, & deſtruxerunt & combuſſerunt quidquid repererunt extra Placẽtina mœnia ciuitatis, tyrannica rabie hoſtili gladio humana corpora trucidantes. Et tunc cremauerunt, & deſtruxerunt penitus Eccleſiam beati Sauini, quæ in honorem XII. Apoſtolorum fuerat primitus conſecrata, & prædicta narrata inueniuntur per dominum Enuardum egregium Præſulem Placentinum, qui totis viribus ſtuduit iſtud monaſterium, in quo ſumus, de nouo videlicet fabricare. Dum igitur ſedula perſcrutatione quærerem priuilegia, quæ fundationẽ huius monaſterij cõtinerent, reperi quoddam priuilegium domini Enuardi Epiſcopi Placentini confectum tempore Beringarij Regis 903. quo priuilegio continebatur, quod prædictus dominus Enuardus congregato concilio clericorum diſpoſuit Eccleſiam B. Sauini denuo fabricare, ſicque prauidit locum extra mœnia ciuitatis Placentinæ in quodam ſuo prædio iuſte, & legaliter acquiſito, in quo monaſterium B. Sauini de nouo ædificauit cum officinis ad cultum monaſticum fabricatis. Et hac de cauſa prope ciuitatem Placentiæ prædictus Epiſcopus dictam Eccleſiam tranſmutauit, propter enormitatem Paganorum ne eam denuo concremarent, ſicque inſtituit in præfato monaſterio Grimalcum Abbatem religioſum virum, qui ordinet, & diſponat in ſuo monaſterio mores, & cultus ſecundum beati Benedicti regulam ſalutarem, atque ſtatuit prædictus Epiſcopus vt nulla . . . . nec vlla ſuperpoſita a ſuis ſucceſſoribus prædicto monaſterio imponatur, voluit tamen, vt in ſigno ſubiectionis, & reuerentiæ in feſtiuitate beati Sauini, cum ſacerdotibus, qui cum eo venerint ad diuina officia celebranda, vt per Abbatem, vel eius nuntium ad hoc deputatum, vt honorifice ſuſcipiantur, & offerantur duo . . . . eidem Epiſcopo ab eodem Abbate, vel eius miſſo, & in ijs Epiſcopus Placentinus ſolummodo ſit contentus. Paulo poſt ſequitur idem Ruffinus de Enuardo hiſce verbis: Enuardus Dei gratia Placentinus Epiſcopus obtulit, & dedit monaſterio ſancti Sauini, & confirmauit Eccleſiam ſancti Benedicti procul a ciuitate Placentiæ ſitam cum omnibus rebus, & pertinentijs ſuis ſiue maſſaritijs cultis, & incultis, ſeu familijs vtriuſque ſexus 2. molendinis.

Hactenus Ruffinus.

E viuis exemptus eſt Enuardus anno 904. inde facile refellitur Locatus, cuius hiſtoria adeo ſcatet erroribus, vt non niſi admonitu Petri Mariæ Campij illos potuerim euitare. Tranſlatio autem ſub Enuardo ſupradictorum ſanctorum incidit in annum 903. licet Locatus velit incidiſſe in annum 911. exemplumque inſcriptionis mihi tranſmiſſum in annum 933. tametſi mendoſe etiam proſtet inciſa, ſub anno 943. cum reuera ſcribendum ſit 903. vt vidimus ex Ruffino. Inſcriptio ita ſe habet in Eccleſia ſancti Sabini.

* CONRADVS EPISCOPVS IN HOC TVMVLO CORPORA SS. VICTORIS, DOMNINI GELASII ET PEREGRINI RECONDIDIT ANNO DOMINI DCCCC * XXXXIII.

* *aliàs Enuardus* * DCCCCIII

30. VVIDO primus Monachus ex Ordine ſancti Benedicti poſt Enuardum, Epiſcopus Placentinus ordinatus fuit anno 904. Huius Vvidonis meminit antiquiſſimum chronicon Nonantulanum, dum refert quoddam priuilegium Sergij Tertij Pontificis indultum Leopardo Nonantulano Abbati. Hic enim, cum nobile illud cœnobium a Pannonijs concrematum, atque excitum iterum excitaſſet, templumq; ei curaſſet cõſecrandum, Sergius Pontifex poteſtatem fecit ad eam conſecrationem vt eligeret vel Ioannem Ticinenſem, vel Placentinum Vvidonem, vel Elburgum Parmenſem Epiſcopos. Cæterum Placentino Vvidoni res demandata eſt an. 909. Quoniam vero iidem Pannonij Eccleſiam S. Sabini iniectis flammis exciderunt, quam deinde ſupra memoratus Enuardus refarcit, inde etiam manifeſtius refellitur error Locati, ex inundatione enim Pannoniorum in Italiam euincitur reparationem illam Eccleſiæ ſancti Sabini incidiſſe in annum 900. & deinde tres annos tenuiſſe: anno vero 909. Nonantulanam abſolutam fuiſſe Eccleſiam: porro chron. ita enarrat.

Leopardus electus Abbas, ſedit annos 13. menſes duos, dies 19. ordinatus anno domini 899. obijt 12. Kal. iulij. In ipſo anno venere Vngari in Italiam de menſe auguſto, indict. 3. 8. Kal. octobris. Iunxerunt ſe Chriſtiani cum eis in bello ad fluuium Brentam, vbi multa millia Chriſtianorum interfecta ſunt ab eis & alios focauere, & venerunt vſq; ad Nonantulam, & occidere monachos, & incenderunt monaſterium, & Codices multos concremauere, atque omnem depopulati ſunt locum prædictus autem venerab. Leopardus Abbas cum cunctis alijs monachis fugiere, & aliquandiu latuere. Poſtea vero recongregati ſunt, & recondidere monaſterium, & Eccleſiam, & miſit ad Sergium Papam, qui tunc Romanam, & Apoſtolicam gubernabat ſedem, conſulendo de conſecratione Eccleſiæ, ſeu monaſterij, & de diuerſis ærumnis, quas paſſus eſt a Barbaris atque ab alijs malis hominibus, cui prædictus Papa ſcripſit Epiſtolam continentem hunc modum.

SERGIVS EPISCOPVS

ſeruus ſeruorum Dei.

☞ Leopardo religioſo Nonantulani monaſterij Abbati. *Viſis humilitatis tuæ litteris* con-

condoluimus ſatis de cœnobio Nonantulanenſi tibi commiſſo, eoque ſub cura tui regiminis commiſſus tibi grex nonnullis afficitur indigentijs. Siquidem Barbarorum gladio vaſtari tuumque monaſterium ab eiſdem igne crematum, malorũ hominum infeſtatione te ipſum cum tuis turbatum audimus, ſed miſericordiæ omnipotentis Dei eſto fitus Beatorumque Apoſtolorum ſuffragijs adiutus, quod ad hæc præualuiſti, vt poſt tot flagella tui laboris certamine Eccleſiam ipſius tui monaſterij vſque ad culmen leuares, quam cum toto tuo monaſterio ſub Apoſtolica noſtra tuitione, quemadmodum ſub anteceſſorum noſtrorum tempore fuit, pro amore beati Silueſtri Pontificis Romanæ ſedis, cui Deo auctore deſeruimus, decernimus eſſe, & te vbicunque adiuuare, & protegere debemus, Pontificij noſtri dexteram libenter porrigemus, firmantes quæcunque ab æuo religioſo, & ſancta conceſſa priuilegia tuo fuere monaſterio Nonantulano. De cætero ſi ad conſecrandam tui monaſterij Eccleſiam Epiſcopum quæris, hoc tempore nolumus, vt aliquem ad conſecrandam ipſam Eccleſiem roges, niſi Ioannem venerab. Ticinenſem Epiſcopum, aut Vvidonem Placentinum, vel Elbungum Parmenſem reuerendiſsimos Epiſcopos, de his tribus qualem volueris induc ad conſecrandum tuam Eccleſiam.

Hunc Vvidonem factioſum hominem fuiſſe, ac valuiſſe armis oportet: ſcribit enim Sigonius lib. 6. de Regno Italiæ, illum Berengario Regi adhæſiſſe contra comitem Rodulphum collatiſque ſignis prope Fidentiolam, cum deuicto Berẽgario perfugiſſe Veronã: eius memoria extat in quodam priuilegio anno 922. a Rodulpho Rege Bergomati Eccleſiæ conceſſo, vt ſuo loco narrabimus.

31 BOSVS filius Hugonis Regis Italiæ ex Bezola concubina, fuit Epiſcopus Placentinus anno 940. Sibique creditam Eccleſiam vſque ad annum 951. adminiſtrauit. De eo Luitprandus Ticinenſis lib. 4. cap. 6.

32 SIGIVLPHVS Gallus ad eandem dignitatem aſſumptus eſt anno 951. Hic comitijs Auguſtanis interfuit ſub Othone primo Imperatore an. 952. idibus auguſti, ſynodoque Marſaliæ aſſedit anno 973. quam Honeſtus Archiepiſcopus Rauennas celebrauit. Teſtis diplomati Othonis Imp. Eccleſiæ Aſtenſis anno 962. reperitur.

33 IOANNES Calaber è Roſſano, vocatus Filagatus, ad Placentinam ſedem aſcendit anno 982. Hic tametſi literis exornatus, ac monachus Montis Caſsini, tantæ ſuperbiæ fuit, vt Archiepiſcopatus titulo voluerit inſigniri, vt prodit inſtrumentum quoddam Archiuij Nonantulani, quod inter ipſum, & Abbatiam Nonantulanam conditum eſt anno 989. 3. menſis ianuarij indictione 2. vbi audaciſsime Archiepiſcopum Placentinum ſe appellat. Inde ex gliſcente ſuperbia, potentiaque, prædictam Abbatiam Nonantulanam occupauit, mox & Romanam ſedem pulſo Gregorio Quinto vero Pontifice, Creſcentij tyranni armis adiutus: cæterum cum ad tumulum Otho Tertius Imperator Romam fuiſſet regreſſus, & Creſcentium maieſtatis damnauit, & Ioannem Pſeudopontificem auribus, manibuſque truncatum, orbatum oculis, auerſumque aſino ignominioſe tractauit, præcone per Vrbem clamante, tali ſupplicio dignum eſſe, qui fuiſſet conatus verum Pontificem de ſede propellere: meminit huius Petrus Damiani in Epiſtola ad Cadolaum, Glab. lib. 1. cap. 4. Rodulphus Cluniacenſis hiſt. Acta ſancti Nili Abbatis, Baronius, alijque.

34 SIGIFREDVS 2. Placentinis præfuit an. 997. Hic fuit Sabiniani monaſterij ſtudioſiſsimus multaq; ei de ſuo impartitus eſt, monachorũ numerũ eorumque fortunam mirũ in modum auxit; adeoq; ſibi ijs beneficijs illorũ animos deuinxit vt præcipuus pater, ac benefactor haberetur, vt Ruffinus ſæpe citatus in ſuo libello enarrat. *Dominus* (inquit) *Sigefredus Dei gratia Epiſcopus Placentinus anno a Chriſti natiuitate, milleſimo indict. 14. obtulit & donauit monaſterio ſancti Sauini cum capella ſancti Stephani in breuli 4. manſos. Vnum in ſancto Damiano, vnum in Mariano; vnum in Paldare duos in Aſiano, vnum in capite Caride, tres in Arizzola, in Boncalijs vnum. Curtem, quæ dicitur Turris cum omnibus ſibi in integrum pertinentibus, in Albino quatuor manſos, in Canali duos. vnum in Sarmado, vnũ in Pipiningo; vnum Campum in caſtello de Arda, Raydam inſuper S. Thomæ iuxta idem Molendinũ vnũ Mercata duo, vnum in Caſtello Arcuato quod habetur tribus vicibus in anno, alterum Placen. quod habetur in Kal. auguſt. montem Colari cum villa quæ dicitur Tumulum, in caſtello Arcuato duos manſos, in Plenole braidam vnam. Alueum Padi de portu, qui vocatur Portatorius, vſque ad riuum qui dicitur frigidus, viuarium vnum, quod vocatur Concha ſancti Antonini curtem ſancti Benedicti cum cuanricia, & tuguriola, atque gloriola. Quatuor manſos in Penticellis. curtem quæ vocatur Vilaſcus ſitam iuxta foſſatum altum, in Caſauecola quatuor manſos, in Salſo de ſale annuatim modios duodecim de muriamphoras per vnumquemque menſem ſex Brayda ſub turrem Placentini caſtelli, curtem quæ dicitur Palatium Apiniani cum plebe capellis, & decimis cunctiſque ſuis pertinentijs, curtem quæ vocatur Rezanum, cum omnibus ſibi pertinentibus, medietatem caſtelli, quod dicitur monte Bixago. Hæc omnia prædicta iſtius dominus Sigefredus tradidit, donauit, & conceſsit monaſterio ſancti Sauini. Dominus Sigefredus ad teſtimonium ſubſcripſit in chartula cum omnibus clericis maioris Eccleſiæ anno milleſimo. Poſt prædicta reperi aliud priuilegium cum bulla plumbea perbreuiſſima forma ſigillatum quod factum fuerat per dominum Othonem Imperatorem Romanorum, atque conceſſum ſereniſsimo comiti Sigefredo Epiſcopo Placentino anno dominicæ incarnationis milleſimo, indictione 14. in quo priuilegio continebatur quod dictus præſul adijt celſitudinem prædicti Imperatoris, & eum deprecatus fuit, vt Eccleſiam B. Sauini ſub Imperiali protectione, tutela atque defenſione roborare de ſpeciali gratia dignaretur. Cuius protectionibus clementiſſimus Imperator gratanter annuens illico dictus dominus Sigifredus dictam Eccleſiam dotauit poſſeſsionibus precioſis, & confirmationem obtinuit pro his quæ etiam largita erant priori Eccleſiæ duodecim Apoſtolorum, quæ poſtea in eodem B. Sauini*

Eccleſia ſunt conuerſa. Continet enim prædictum priuilegium donationes huiuſmodi quas declarat. Confirmauit igitur prædictus dominus Otho Romanorum Imper. monaſterio B. Sauini villam Fabiani cum cappella, & omnibus ſibi pertinentibus, manſos quatuor &c. ſicut ſupra in donatione dictum eſt &c. *Hæc omnia prædictus dominus Imperator conceſſit & firmauit prædicto monaſterio, & corroborauit: addidit hoc de ſua gratia ſpeciali, vt liceat Abbati eiuſdem monaſterij Imperiali conceſsione de flumio Nurie ducere riuũ vbicumque voluerit ad vtilitatem monaſterij, riuum videlicet, qui tranſijt per vicum Ozonis, & de ſuo curſu exire, & vbicunque voluerit deriuare, inſuper præcepit vt nullus dux, nullus marchio, nulluſque comes, vel vicecomes debeat prædictum monaſterium ſuper præmiſsis modo aliquo perturbare ſeu etiam moleſtare ſub pæna, & in pæna centum librarum auri medietatem cameræ ſuæ, & medietatem eidem monaſterio conferendum. In quo etiam priuilegio erat ſignum ſubſcriptum prædicti domini Othonis inferius annotatum.*

Aliud monimentum Benedicti Papæ Octaui Sigifredi precibus eidem monaſterio conceſſum, in quo omnia, quæ idem Epiſcopus contulerat confirmantur, quod ad cognoſcendam Sigifredi noſtri piam liberalitatem nonnihil iuuat, huiuſmodi exemplo in Ruffini chartulario deſcriptum eſt.

In nomine ſancta, & indiuiduæ Trinitatis.

Benedictus Præſul Apoſtolicæ ſedis omnibus vniuerſaliter Chriſti famulis præſentibus & futuris Apoſtolicæ ſedis munimen ſupplicantibus præſtare, nec nobis graue nec vlli omnino videri debet inutile, cum nec nobis quod Dei eſt donum, vendere nec vlli fas debet eſſe contemnere. Nouerit igitur omnis vna matris Eccleſiæ cœtus inſtans, vel futurus, quoniam ſecundum preces nobis oblatas a fratre, & coepiſcopo noſtro domino Sigefredo Præſule Placentinæ ſedis, & a venerabili Vvimperto Abbate monaſterij S. Sauini quod nam dicto Pontifice in ſui Epiſcopatus ſubiectione conſtructum videtur, damus, concedimus hocque mediante decreto ſancimus ſine vlla diminutione inuiolabiliter ſeruari præfato monaſterio quicquid Imperiali, vel Regali præcepto, necnon & Epiſcopali decreto fideliumque oblatione eidem cœnobio datum conceſſumque videtur ſeu quodcumque iuſte, & legaliter vſque in præſens ad partem ſepeſati monaſterij acquiſitum eſt vel in futuro dederit Dominus. Nulla ergo cuiuſcumque dominationis perſona timore Dei, & ſanctorum Apoſtolorum veneratione refrçnata videlicet Imperatoris, Regis, Epiſcopi, marchionis, comitis, vel cuiuslibet alterius licentia potiatur quidquid illud fuerit auferendi, minuendi ſeu in aliud ius refundendi. Simili pręterea modo & illud decernimus patrum ſtatuta, ſeruantes ne aliquid ſimoniacæ hęreſis ſibi vendicet commodum tempore quo vos ſtis diuina vices indixerit renouandorum in eadem Eccleſia paſtorum. Sed opportunitate ſeruata in eius qui dignus fuerit ordinatione ſanctæ inſtitutionis præceptum poſtpoſita omni cupiditate ſeruetur. Si quis autem quod abſit hoc noſtrum, quin magis beatorum Apoſtolorum infringere tentauerit decretum, in aduentu Dei noſtri ſit anathema maranatha, Iudę proditori, & Simoni Mago ſociatus in pœna ad damnationem proueniat illi ſanguis Redemptoris, qui effuſus eſt ad diluendam maculam primę pręuaricationis: ſortiatur maledictus ille quicumque fuerit ſtagnum ignis, & ſulfuris pro gaudio vitæ perennis in omnibus ſeculorum ſeculis. Vt vero nullu ambigat decretã huius paginam noſtra iuſſiones perfectam eam noſtri ſigilli impreſſionem videat ſignatam.

BENE
VALETE

Interfuit Sigifredus Rauennati concilio anno 1014. Idem memoratur in priuilegio Conradi Imperatoris Eccleſiæ Lucenſi conceſſo an. 1027 vbi Ripfredus vocatur. Obijt anno 1031. iacet in Eccleſia ſancti Antonini, quam eodem anno reſtaurauerat, & conſecrauerat.

35 PETRVS 1. Mediolanenſis, ad eandem ſedem promotus eſt anno 1031. ſedit an. 7. ſepultuſque eſt in templo ſancti Ioannis Euangeliſtæ.

36 RICHARDVS ſiue Aiſardus Campanus Placentinus Epiſcopus fuit anno 1038. Hunc Conradus Imperator Germanico mulctauit exilio, quod Heriperto Mediolanenſi Archiepiſcopo ſtuderet an. 1037. vt narrat Hermannus Contractus in chronic. de quo etiam Sigonius de Regno Italiæ.

37 IVO, qui etiam apud aliquot ſcriptores Ruccus, ſiue Rucu, ſeu Zuus eſt hanc Placẽtinam Eccleſiam occupauit an. 1040.

38 VVIDO 2. Agnetis Auguſtæ conſanguineus, feruente ſchiſmate hanç Eccleſiam adminiſtrauit annos quatuor, ab an. ſcilicet 1045. vſque ad 1049. Vter legitimus Paſtor fuerit, haud facile adinueneris. Præſens fuit ſynodo Papienſi ad fauorem Epiſcopi Veronenſis anno 1046. 8. Kal. nouemb.

39 DIONYSIVS filius comitis Rodulphi Longobardi nepos Riprandi Nouarienſis Epiſcopi, ad hanc eandem ſedem fuit aſſumptus anno 1049. Huius meminit Ruffinus tribus præcipue locis dum eiuſdem Præſulis donationes, ac priuilegia cœnobio ſancti Sabini conceſſa recenſet; primus locus ad annum 1049. qui primus fuit ſui Epiſcopatus, his verbis ab illo proponitur. *Præterea aliud reperi priuilegiũ quod Albericus Abbas adijt dominum Dionyſium Epiſcopum Placentinum 1049. deprecans prædictum Epiſcopum, vt ſibi concederet decimam quam habebat in ſylua de Ponticellis. Cuius petitionibus, quæ tanti animo præbens aſſenſum conceſsit, & tradidit decimam partem prædictæ ſyluæ terræ arborum, quæ & porcorũ, qui pro paſtu de eadem ſylua annuatim iuxta morem colliguntur. Cingitur autem eadem pars, quam ſancto Sauino tradidimus ex vna latere terra eiuſdem monaſterij ex duabus autem terra ſancti Antonini, a quarto vero ipſa ſylua eodem itaque modo donamus Eccleſiæ ſanctæ Victoriæ de Liblola, decimam de Taro quæ pergit ex vno capite per montem Grodum, & locum Sauanicu, ex alio per mon-*

montem Colari, & alpem Siqualdi quicquid: igitur huius teriminis cingitur quod ſancti Antonini eſſe videtur, eidem cella concedimus, & donamus. Si quis igitur hoc datum a dicta Eccleſia alienare præſumpſerit, cum diabolo perpetuis crementur incendijs, & cum Sathan, & Abiron, quos terra viuos abſorbuit, percipiat portionem. Eſt autem hoc priuilegium ſine bulla tamen cum ſubſcriptionibus annotatum.

2 Secundus locus ita Dionyſij donationes commemorat.

Similiter 1050. prædictus dominus Dionyſius Epiſcopus Placentinus conceſſit, & donauit tria molendina monaſterio ſancti Sauini extra mænia vrbis Placent. ſita. In quo riuo medio currens prope portam nouam. Quorum vnum dicitur molendinum bellocij, alterũ baronis piſcationis, tertiũ autem Petri egerentis denarios.

Poſterior Ruffini locus alterius priuilegij Dionyſij complectitur ſub anno 1072. Aliud etiam priuilegium prædictus dominus Dionyſius Epiſcopus Placentinus conceſſit, & dedit domino Bichizoni Abbati monaſterij ſancti Sauini 1072. in quo continent donationes factas a Chriſti fidelibus iam defunctis Villam de Moſis, caſella, & quatuor iuges in eodem loco, quæ eidem monaſterio conceſsimus. Albianum Muridelle. Curtis quæ dicitur paterna cum duabus cappellis dictis priuatis ſuis. In caſtro arcuaro, in vico Iuſtino, in Albono, in Turricum toto diſtrictu, Corneliano, Canali, Paldari, Turano, Ariano, Fuliguano, Roncouetri, Rioceſa, Colognola, in curte Cogni, quæcumque nunc habent, & in antea acquiſituri ſunt. Policlo, & Manſos, qui ſunt in Petra. In Regiano, vel Ariola, & Tranquiliano cum omnibus pertinentijs, & diſtrictis ſuis. Montebello, Planzano, Screuolano, Caſaligio, Campromaldo, Fontana petroſa, Fabiano, Sarmado. Et quæcunque tenet a noſtra parte Berta vxor Sigifridi. In Valetta, in Mucinaſci, in Vico Marino Eccleſiam ſanctæ Trinitatis, in Placent. Eccleſiam ſanctæ Mariæ, in Campanea, Eccleſiam ſancti Ambroſij, Eccleſiam ſancti Saluatoris in tuuio publico conſtitutam, cum omnibus eiſdem Eccleſijs pertinentibus. Hæc omnia prædictus dominus Dionyſius ſupradicto monaſterio perpetuo confirmauit, & ſubſcripſit manu propria in eodem.

Cæterum Dionyſius Cadolum inter cæteros electores, Apoſtolicam promouit ad ſedem, fouitque teterrimum illius temporis ſchiſma; quem demum ex merito Gregorius Septimus Pontifex compertum concubinatus, præcluſa omni reditus ſpe, deturbauit de ſede. Conſule Baronium. Dionyſius Placentiæ Monaſterium ſancti Sepulcri Ordinis ſancti Benedicti excitauit an. 1056. Qui fuit ſeptimus eiuſdem, Præſulatus, vt ſequenti monumento liquet.

Ego Dionyſius ſanctæ Placentinæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Cunctis fidelibus perpetuam ſalutem in Chriſto. Dum ſancta vniuerſalis mater Eccleſię vni viro coniuncta Chriſti noua ſemper fœcundatur ſobole, & panſo ſinu ſalutem non ceſſat filiorum quærere. Cunctis pater mortalibus, & maxime qui paſtores animarum curam ferre debent nihil pretioſius conquirere Sponſo, quam id quod complacet ſponſæ, proinde vniuerſus fidelium nouerit cœtus tam præſens quam futurus, quod non minima pars filiorum, vel filiarum no- A ſtræ ſanctæ Matris Eccleſiæ Placentinę, diuino timore tacta, memor diuini Flaminis dicentis, Quamdiu feciſtis vni ex minimis meis, mihi feciſtis, miſeria compatientes amore charitatis, ex proprijs xenodochium facultatibus conſtituens, Eccleſiamque in ſancti honorem Sepulchri iuxta ædificans, humiliter noſtram adijt humilitatem, depoſcens illam benedictione Pontificali conſecrari, cuius dignis annuentes precibus conſecrauimus, dedicauimus, hæredem Chriſto fecimus, ſubinde illius diuina in maius creſcens deuotio, præcogitans qualiter eam ſedulo Chriſti poſſet mancipari obſequio prouidit dignum ordini ipſum aptari monaſtico. Quamuis pene iam ſit lapſus, in Chriſto tamen deuo- B tior ſtat fundatus. Quod nos agnoſcentes, ſimulque illud congruum iudicantes, monaſterium vt efficeretur conſenſimus, & vt nobis, noſtriſque ſucceſſoribus, omnibuſque eiuſdem loci fautoribus perennis a Domino recompenſetur merces, conſtituimus, & vna cum noſtris corroboramus canonicis, nullo modo illud ſub iugo manere Epiſcopali, ſed potius eſſe ab omni ſeruitutis vinculo liberum, quatenus ipſius habitatores nulla preſſi violentia, gratanter Deo ſeruiant, obſequia pauperibus debita præbeant, eo quippe tenore, vt Abbas prædictæ Eccleſiæ eligatur de congregatione ſecundum Regulam ſancti Benedicti ac virga ſuper ſanctum Altare poſita, qui electus eſt, ipſam accipiat; cum qua ante nos noſtroſ- C que ſucceſſores veniens, conſecretur gratis; ſi autem nos, noſtrique ſucceſſores, iniqua percuſſi cupidine, gratis hoc facere noluerimus, tunc liceat præfato Abbati ire, & conſecrare ſe quocumque ſibi placuerit, ſimiliter faciat de Eccleſijs quæ Deo annuente ibidem conquæſitæ fuerint, ſeu presbyteris, diaconibus, omnibuſq; Eccleſię Chriſti gradibus, tamen ſi, vt ſupradiximus, nos, noſtriq; ſucceſſores gratis hoc facere noluerimus. Id etiam de ſancto chriſmate ſtatuimus, excepto generali Baptiſmate. Quod ſi inſtigante diabolo, ordinatus Abbas in aliquibus lapſus capitalibus criminibus fuerit, congregatio loci id non conſentiens, poſt ſecundam, & tertiam ad amorem Dei cuncta agentes, zizaniam ſeparare cœperent a tritico: ſin vero per ſe perpetratum facinus abſcidere, & corrigere non potuerint, ad- D hibeantur fideles etiam loci in teſtimonium. Quo ſi nec poſt horum admonitionem omnium ſe correxerit, ſed potius in ſua malitia perdurauerit, tunc cum ſupradictis fratribus, & Abbatibus ſeu ſecularibus loci ductus ante præſentiam tam noſtram quam noſtrorum ſucceſſorum non aliter quam in ſancta conſtituta ſynodo, id quod rectum fuerit iudicetur. Iſtum autem honorem noſtræ acquiſiuimus matri Eccleſiæ faciendum, cum ab eodem præfati loci Abbate, vt Pontifice a ſua conſecratione remeante ſumpto idem Abbas cereo trium librarum ceræ habens per vnamquamque libram vncias duodecim, & vnaquæque vncia pondus viginti duorum denariorum Papenſium deferens, ponat ante altare ſanctæ Dei Genetricis aut in manu Epiſcopi. Inſuper quando anniuerſarium dedicationis illius aduenerit Ec-

cleſiæ, canonicis noſtræ matris Eccleſiæ cum proceſſione ilłc aduentãtibus recipiantur. Septimanis vero ſcilicet presbytero, diacono, ſubdiacono, acolytho, oſtiario, decenter adminiſtretur cibus corporeus ſecundum conſuetudinẽ monachorum. Ad conſecrationem etiam altarium, ſeu Eccleſiarum dabuntur pro Epiſcopi iam dicti refectione, porci valentes quatuor ſolum, & modium vnum frumenti, pulli viginti, quatuor congia vini, atque vnam libram piperis. Si vero quod futurum eſſe non credimus, nos vel noſtri ſucceſſores, ſeu quęlibet magna, val parua perſona hanc noſtram decreti paginam pie a nobis actam perrumpere tentauerint, aut eam quouis ingenio frangere quæſierint, ſciant ſe incidere ſententiam Ananiæ, & Saph. eandemque mortem perferre in anima, quam pertulerunt in corpore. Sint inſuper colligati horrendi anathematis vinculo, veniatque ſuper illos illa maledictio, quã Pſalmiſta de Iuda traditore Domini noſtri, eiuſq; ſequacibus decãtat. Fiant dies eius pauci, & honorem illorum accipiat alter &c. quæ pertinent catholicæ Eccleſiæ inimicia. Componant etiam, quod multum eſt, pœnam centum librarum de cocto auro, medietatem cameræ domini Imperatoris, & medietatem ſupradictæ Eccleſiæ. De cætero a nobis ſancitur perenniter permanente, ne liceat mihi Dionyſio Placentinæ ſedis Epiſcopo nolle, quod volui, ſed quod a me ſemel decretum, & confirmatum eſt, inuiolabiliter permaneat ſiaum, in melius ſemper roborandum. vnde propterea illud confirmamus cæteris noſtrę canonicis Eccleſiæ corroborandum, & confirmandum tradimus.

Actum anno Dominicæ incarnationis 1056. Imperante domino, & glorioſiſſimo Imperatore Henrico filio Corradi Cæſaris Auguſti anno octauo, Pontificatus autem reuerendiſſ. Præſulis Dionyſij anno 7. & indict. 9. 3. non. decemb.

Ego Dionyſius Epiſcopus.
Ego Tuſſiſandus Archipresb.
Ego Conſtantinus Sacerdos &c.

Ad Dionyſium vero extat epiſtola Gregorij Septimi Papæ lib. 2. Ep. 26. & lib. 3. Ep. 54.

40 MAVRITIVS Placentinorum Antiſtes adlectus eſt an. 1077. ſedit an. 12.

41 S. BONITIVS, quem Berthol. in chron. Bonizzonem appellat. Hic cum libertatem Eccleſiaſticam contra Henricum, Cadolaumq; Pſeudo pontificem ſtrenue propugnaret, de Sutrina ſede, vnde primum ſus diuinum dicebat, impio Imperatore iubente, deturbatus eſt. Deinde cum plura, ærumnoſaque mutaſſet exilia, perueniſſet que Placentiam, ibi a catholicis eiuſdem ciuitatis eſt dictus Epiſcopus, dimicanſque cum impietate, ac factioſis ſchiſmaticis, primum eſt carcere maceratus, poſtea truncatus membris, atque exoculatus, prope ſanctum Domninum nobili eſt coronatus martyrio ſexto menſe quam Placentinam Eccleſiam cœperat adminiſtrare, an. 1089. die 14. menſis iulij: eius ſacrum corpus Cremonam delatum, ibidem exceptum tumulo eſt, apud S. Laurentium, vbi hæc ſubiecta carmina inciſa leguntur.

Nobile depoſitum tibi clara Placentia geſſit
Antiſtes bonizzo, Chriſti pro nomine martyr
Septima bis Iulij hunc lux collegit in vrna.

42 VINDICIVS Gallus ab Vrbano Secundo Placentinus Antiſtes creatus an. 1091.

43 VVTARIVS Gallus eandem obtinuit dignitatem an. 1092.

44 ADDO, ſiue Aldus eadem dignitate fulſit 1096. Hunc a conſilijs habuit Imperator Henricus. Cæterum dum Addo Placentinis præeſſet, Vrbanus Secundus Pontifex Claramontem in Gallijs profecturus, Placentiam venit, ibique vt Baronius narrat in Annalibus, concilium habuit. Cumque aliquando Pontifex apud ſanctam Mariam de Campania vetuſtiſsimæ pietatis templum ſacris operaretur, vt Deus incepta concilij bene verteret, iamque præfationem offerret, repente ex inſtinctu diuino in illa dulciſsima verba populo demirante prorupit: *Et te in veneratione beatæ Mariæ Virginis laudare, benedicere, & prædicare. Quæ & vnigenitũ tuum ſancti Spiritus obumbratione concepit, & virginitatis gloria permanente huic mundo lumen æternum effudit Ieſum Chriſtum dominum noſtrum.* Quam poſtea præfationem ſancti Spiritus conſolatione repletam vniuerſalis Eccleſia & ſancte retinuit, & decantat ſuauiter. Pontifex autem Eccleſiam illam pluribus, ac ampliſsimis indulgentijs exornauit. Præſens fuit Addo tractatus Henrici Quinti Imp. de reſtitutione iurium ſanctæ Romanæ Eccleſiæ anno 4. Paſchalis Secundi Papæ. Interfuitque conſecrationi Ianuenſis Eccleſiæ anno 1118. die 18. octob. Vitam liquit circa an. 1122.

45 ARDVINVS Placentinus monachus, & Abbas ſancti Sabini ad patriæ ſedem ſubuectus eſt an. 1122. Huius Epiſcopi temporibus eiuſdemque ope, & conſilio ſanctus Bernardus primus Claræuallis in Gallia Abbas inſigne cœnobium ſanctæ Mariæ de Columba, de primæ Claræuallis nomen ſecit in agro Placentino quinto decimo ab ea vrbe, tertio a Iulia Fidentia lapide ædificauit ſuiſque Ciſtercienſibus attribuit anno 1135. Locum fundumque ad cœnobium inchoandum clerus, populuſque Placentinus Arduini Epiſcopi precibus liberaliter, dono dedit eodem anno, vt inſcriptio ſupra fores Eccleſiæ in marmore exarata legentibus proſtat in hunc modum.

Arduinus Placentiæ Epiſcopus
Clerus ac multi nobiles obnixe ſanctum
deprecantur Bernardum
vt fundo
ac alijs bonis ab eis acceptis ad diuinas
laudes perſoluendas,
Ciſtercienſe hoc ædificet Cœnobium
anno
M. C. XXXV.

Donationis monumentum apud Columbanum Archiuium extat tenoris ſequentis.

Die Do-

Die Dominica id eſt quinto die menſis Aprilis inſpirante diuina clementia Placent. tam clero quam populo maioribus, & minoribus Placentinæ ciuitatis plena, & euidente concione decretum fuit dare monaſterio Claraeuallis, ſito in curia Baſilica ducis in loco, qui dicitur ſanctum Michaelem, vt quicunque habent terram ibi adiacentem, & maſſaritam laborata terra precio quinque librarum Melanenſium, inculta vero, ſiue ſit pratum, ſiue nemoriam precio quinquaginta ſolidorum Melanenſium, aut tantam terra, quæ poſſit haberi ſupraſcripto precio. Statutum quoq; eſt, vt a villa quæ dicitur Budiro, & a villa quæ dicitur Senus, nullus homo maſculus, ſeu fœmina habitaculũ habeat. Actum eſt hoc prædicta die in præſentia D. Arduini Epiſc. & maxima partis ſeu cleri, & conſulis, ſcilicet Vermachi, & Abriæ, qui vocatur Crorellus, & totius populi anno ab incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti 1136. indict. 14.

Ego Azo Notarius ſacri Palatij iuſſione ſupraſcripti domini Arduini Epiſcopi, & conſulum hoc breue ſcripſi & interfui.

Arduini vero Epiſcopi donatio, quæ monachis locum aliaque iura confirmat, extat ibidem in hunc modum in autographo.

Arduinus ſanctæ Placentinæ Eccleſiæ Epiſcopus licet indignus.

Omnibus eiuſdem Eccleſiæ in Chriſto filijs præſentibus, & futuris hunc noſtræ deuotionis ſtatutum notum fieri volumus, vt & ſucceſſores noſtri, quod iuſtum eſt facere ſtudeant, & quæ auctoritate ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & ſanctorum Pactum reperitur geſtum, inconcuſſum in æternum permaneat. Ad officium namque Pontificis pertinet ſanctorum atque religioſorum virorum ſocietatem deſiderare, & eorum deuotioni plenam reuerentiam afferre. Ea propter noſtrum chariſſimum in Chriſto fratrem Bernardum ſanctę Claræuallenſis congregationis religioſiſsimum Abbatem obnixis precibus deprecantes, vt religioſiſsimos fratres eiuſdem congregationis atque ordinis, qui in noſtro Epiſcopatu cœnobium fundarent, nobis concederet, & ipſe noſtro affectui poſtulationis, piæ voluntatis, vt pius pater adquieuit, & religioſiſsimos fratres nobis conceſsit. Quibus ſupra memoratis in Chriſto fratribus præſentibus atque canonice ſubſtituentibus in loco qui olim Caretum dicebatur, nunc Columba nominatur omnium terrarum decimas, quas proprijs manibus, vel ſumptibus excoluerint, pro ſalute animæ noſtræ, prædeceſſorumque noſtrorum offerimus, atque donamus. Præcipimus etiam, vt nullus ab eiſdem decimas exigat, nec ſuſcipere audeat. Decernimus quoque atque ſancimus, vt ſi quis iuris noſtri Epiſcopij terras fordi libellario, vel ad centum reddendum poſsidet, & exinde ſupra memoratæ ſanctæ congregationis pro ſalute animæ ſuæ, & noſtræ prædictorum noſtrorum aliquid offerre voluerit, vel venditionis nomine dare voluerit, ex Dei parte, & noſtra liberalitate offerendi, & vendendi habeant. Addimus etiam quædam quæ notari duximus eſſe digniſsima, videlicet, vt a loco qui dicitur Baroſtella vſq. Sculum, & a Sculo vſque Florentiolam, & a Florentiola vſque Bortium nulla Eccleſia conſtruatur, nulla ſecularis domus prorſus ædificetur. Si qua vero Eccleſiaſtica ſecularisue perſona contra huius noſtræ conſtitutionis chartam cognoſcens ire voluerit, niſi ſuam temeritatem congrua pœnitentia correxerit, a corpore, & ſanguine Domini noſtri Ieſu Chriſti remota permaneat, & vſque in extremo iudicio diſtrictæ ſubiaceat vltioni: conſeruantes hoc omnipotentis Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſanctæque Mariæ, atque Iuſtitiæ Virginis, & omnium ſanctorum gratiam conſequantur.

Ego Arduinus Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Ioannes Præpoſitus ſubſc.
Ego Ioannes presb. ſubſc.
Ego presb. Marcus ſubſcripſi.
Ego Maximus presb. ſubſcr.
Ego Otho diaconus ſubſcr.
Ego Albertus diaconus ſubſcr.
Ego Ioannes Magiſter ſcholarum ſubſc.
Ego Oddo presb. ſancti Antonini ſubſcr.
Ego Cataldus presb. ſancti Antonini ſubſcr.
Ego Vbertus ſancti Antonini diac. ſubſcr.
Ego Federicus ſubſcr.
Ego Ioannes ſubdiaconus ſubſc.
Ego Otho Acolythus ſubſc.
Ego Tedaldus Acolythus ſubſcr.
Ego Azzo Archipresb. Capellanorum ſubſcr.
Ego Germanus Præpoſitus Eccleſiæ ſanctæ Brigidæ ſubſcripſi.

Ego Gotardus peccator ſacerdos ſancti Ioannis Præpoſitus licet indignus iuſſu Domini mei Arduini Epiſcopi hanc inſtitutionis paginam dictaui Dominicæ incarnationis anno 1136. indict. 14. tertio idus aprilis & manu propria ſubſcripſi.

Sequenti anno, qui fuit 1137. Innocentius Papa Secundus cœnobium in ſuam recepit protectionem, & quidquid ad illud pertinebat, tali diplomate, quod adhuc extat in eodem tabulario.

INNOCENTIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Chariſsimo in Chriſto filio Bernardo Claræuallenſi Abbati, eiuſque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis in loco, qui Columba dicitur & Carettum antiquitus vocabatur, quique in Placentino Epiſcopatus ſitus eſt, in perpetuum. Piæ poſtulationis voluntatis affectu debet prosequente compleri: quatenus deuotionis ſingularitas laudabiliter eniteſcat, & vtilitas poſtulata vires indubitanter aſſumat. Quamobrem chariſsime in domino fili Bernarde Abbas tuis precibus annuentes monaſteriũ, quod in loco, qui Columba dicitur, ſitum eſt, Apoſtolicæ ſedis priuilegio communimus, ſtatuentes, vt quaſcunque poſſeſsiones, quæcumque bona idem totus in præſentiarum iuſte, & canonice poſsidet, aut in futurum conceſsione Pontificum, largitione Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis præſtante domino poterit adipiſci, fratribus qui ibidem pro tempore fuerint firmiter in perpetuum, & illibata permaneant. In quibus hæc ſpecialiter duximus adnotanda. Omnes videlicet terras illas, quas illuſtr. vir Palauicinus marchio, & nobilis ſignifer Placentiæ ciuitatis, ſiue alij boni viri, eidem loco deuotionis intuitu contulerunt

quas

quas nimirum eiuſdem loco fratribus quietas, & liberas iure perpetuo permanere, & ab omni ſeculari exactione remotas fore ſancimus. Et quoniam communem vitam degentes de aliorum eleemoſynis, & beneficentia debent viuere, conſtituimus vt de laboribus, quos fratres ipſius Monaſterij proprijs manibus, aut ſumptibus excolunt, nullus ab eis decimas exigere, nec ſuſcipere audeat. Decernimus etiam, vt a villa quæ Senna dicitur, vſque Bundium ſeu infra alios terminos à venerabili fratre noſtro Arduino Epiſcopo, nec non à clero, & populo Placentino ſpecialiter deſignatos nulla Eccleſia quolibet tempore conſtruatur, nullaque ſecularis habitatio prorſus fiat. Nulli ergo hominum fas ſit idem monaſterium temere perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet moleſtijs fatigare, ſed omnia integra conſeruentur vſibus fratrum ibidem Domino famulantium profutura. Si qua ſane Eccleſiaſtica, ſecularisue perſona hanc noſtræ conceſſionis paginam ſciens contra eam temere venire tentauerit, ſecundo tertioue commonita, niſi præſumptionē ſuā congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui periculum patiatur, & a ſanctiſſimo corpore & ſanguine Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti aliena ſit, atque in extremo examine, diſtrictę ſubiaceat vltioni. Conſeruantes autem hæc omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius gratiam conſequantur. Amen. Amen. Amen.

Ego Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſ.

Ego Albericus Oſtienſis Epiſcopus ſubſc.

Ego Gerardus presb. Card. tit. S. Crucis in Hieruſalem ſubſcr.

Ego Lucas presb. Card. tit. ſanctorum Ioannis, & Pauli ſubſcr.

Ego Bernardus presb. Card. tit. ſancti Chryſogoni ſubſcripſi.

Ego Iuo. diaconus Cardin. ſanctæ Mariæ in Aquiro ſubſcripſi.

Datum Piſis per manum Americi ſanctæ Romanæ Eccleſiæ diac. Card. & Cancellarij 7. id. feb. ind. 15. incarnationis Dominicæ anno 1137. Pontificatus vero domini Innocentij Papæ XI. anno ſeptimo.

Marchio Pallauicinus, de quo in diplomate Innocentij, tanquam Cœnobij ſingulari benefactore mētio habetur, Obertus fuit, vt in chartulario eiuſdem cœnobij. *Confinia quæ Obertus Pallauicinus marchio vna cum vxore, & filijs, & Conradus Caualcabouem marchio cum vxore ſua de terris ſui iuris pro remedio animarum ſuarum venerabili Monaſterio ſanctæ Mariæ de Columba conſilio ſuorum hominum, & aliorum bonorum virorum conceſſerunt & ſuis proprijs manibus poſuerunt, & ponere fecerunt atque in chartis quas præfato monaſtero fecerunt ſubſcripti ſui nominis, roborauerunt an. incarnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti* 1136. Hic ille Obertus eſt, cuius familia ab antiquo Longobardorum ſeculo, longa ſerie deducta, ad noſtram vſque ætatem peruenit. Exceſſit vero Obertus an. 1147. nobili marmoreo tumulo ſepelitur prope fores Columbani cœnobij abſque vlla prorſus inſcriptione.

A Cæterum Arduinum Epiſcopum nouæ cathedralis fundamenta ieciſſe hæc carmina produnt:

Centum viceni duo Chriſti mille fuere
Anni, cum cœptum fuit hoc laudabile templum.

Excepit autem hoſpitio Arduinus Placentiæ Calliſtum ſecundum Pontificem, qui nouam Cathedralem Eccleſiam eiuſdem ciuitatis conſecrauit 14. menſis octobris, ſancti Calliſti celebritate inſigni. Fato functus eſt Arduinus 1147. Sepultuſque eſt apud ſanctum Sabinum, cuius tempore natalitia ſancti Raymundi Placentini, cuius vitā Petrus Maria Campus enarrauit, inſigniter nobilitarunt.

46 IOANNES monachus, & Abbas ſanctæ Mariæ de Columba Ordinis Ciſtercienſis, quem
B nouiter extructo cœnobio ſanctus Bernardus præpoſuerat, ita fama virtutum populum Placentinum impleuerat, vt Arduino defuncto, ab eodem clero, & populo vocaretur ad ſedem an. 1147. eiuſdemque electionis confirmationem ab Eugenio Tertio per nuncios poſtularunt. Verum Eugenius, ante Rauēnatem Archiepiſcopum auditum, cum quo de eorum confirmando Epiſcopo controuerſia erat, confirmationem, niſi ſaluo iure Archiepiſc. non censuit concedendam, eamque rem ad ſe traxit Pontifex & Moyſi deinde ijs litteris ſignificauit, vt Rubeus refert libro 5. hiſt. Rauen.

EVGENIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

C Venerabili fratri Moyſi Rauennati Archiepiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Quia de fraternitatis tuæ deuotione confidimus, ſtatum noſtrum tibi duximus inſinuandum. Hoc ſiquidem & fratres noſtri miſeratione diuina incolumes ſumus, & poſtquam concilium de prouincijs Ciſalpinis, auctore Domino celebrauimus, per Apoſtolicam gratiam multorum correctis exceſſibus, & in eodem concilio quæ ad honorem domini ſtatuenda fuerant, conſtituimus, ad Italiam redire diſponimus. Cæterum dilectioni tuæ nec moleſtum, nec volumus eſſe incognitum, quod Placentinæ Eccleſiæ electionem, ſaluo iure tuo, auctoritate Apoſtolica, confirmauimus: vnde iampridem per noſtra ſcripta te duximus præmonendum, & id ipſum, & præſentibus mandatis Epiſtolis, quatenus in pro-
D xima beati Lucæ feſtiuitate, vt de illa controuerſia plenius cognoſcamus, cum ſuis monumentis & rationibus, noſtro te conſpectui repræſentes. Placentini ſiquidem, ſicut nobis promiſere, ad præfinitum terminum venient, noſtris mandatis obtemperare parati. Aſſerebant ſiquidem, quod quamdiu Placentina fuit deſtituta Paſtore, nullus eſſet, qui pro eadem Eccleſia ſtaret in cauſa. Præterea tam ipſa, quam tota ciuitas innumera incurrebant detrimenta.

Dat. Rhemis 4. Kal. aprilis.

Extat Epiſtola venerabilis Petri Cluniacenſis ad Eugenium ſcripta intercedentis pro Eccleſia Placentina, & electo Epiſcopo, vt non indigeret Rauennatis Archiepiſcopi confirmatione. *Placentinus* (inquit) *clerus, conſules, & populus, quia benigne paternitati veſtræ ad præſens diſplicet multum*

tum, & multum (placare ſuper omnia quæ in terris ſunt volens) elegit me velut aduocatum ſibi; ſperans quod mediante me preces ſuæ apud Patrem facilius admittantur, & fortaſſis etiam exaudiantur. Et paulo inferius, loquens de Placentinis, queis metropolitanus Rauennas, pro Epiſcopo confirmando obiectus foret: *Ad hæc ille* (inquit) *metropolitanus noſter, non Rauennas, non Aquileienſis, non quilibet alter ſed Romanus Pontifex eſt. Probamus hoc innumeris teſtibus: probamus, Placentinum electum, a multis retro ſeculis, a ſummo, & vniuerſali Præſule, non ab alio conſecratum, &c.* Hæc Petrus pro conſecratione Ioannis. In Italiam vero reuerſus Eugenius Placent. controuerſiæ, quæ illi cum Archiepiſcopo Rauennati erat, impoſuit finem & ne deinceps (ait Rubeus) dubitari poſſit, diplomate rem omnem reſtatus eſt, quod hic apponendum integrum duximus, ita vti adhuc in tabulario extat.

EVGENIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Venerabili fratri Moyſi Rauennati Archiepiſcopo, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Dilecti filij noſtri Placentini canonici obeunte venerabili fratre noſtro Arduino, bonæ memoriæ, Epiſcopo, dilectum filium noſtrum Ioannem Abbatem de Columba, in patrem ſibi & Epiſcopum elegerunt, & vt ipſa electio firmitatem, auctoritatis noſtræ munimine, ſortiretur cum eſſemus Altiſiodori, per nuncios ſuos humiliter poſtularunt. Nos vero Rauennati Eccleſiæ tamquam ſpeciali filiæ noſtræ ſuam iuſtitiam conſeruare volentes, eorum petitiones tunc non duximus admittendas. Poſtmodum vero ijdem filij noſtri apud Treuirim, noſtro ſe conſpectui præſentantes, id ipſum a nobis Inſtantius petierunt, aſſerentes, poſſeſſiones Epiſcopatus, & bona, niſi firmaretur electio, deuaſtari nimium & conſumi, & nullam eſſe perſonam, quæ ſibi ſuper hoc, & Rauennati Eccleſiæ reſponderet, cum multas rationes dicerent ſe habere, pro quibus Placentini electi a Rauennati Archiepiſcopo conſecrationem ſuſcipere non debebant. Nos itaque neceſsitatibus Placentinæ Eccleſiæ paternæ charitatis debito proſpicere cupientes, electionem ipſam in omnibus, ſaluo iura Rauennatis Eccleſiæ, confirmamus, & ipſi Eccleſiæ Placentinæ, per Apoſtolica ſcripta mandamus, vt proxime præterita S. Lucæ feſtiuitate, noſtro ſe conſpectui præſentaret, ſibi reſpondere, & quæ iuſtitia dictaret, exequi preparati. Cum autem apud Papiam peruenimus, præſentibus dilecto filio noſtro electo, & clericis Placentinis, tu frater Archiepiſcope humiliter poſtulaſti, vt inſtrumenta, & rationes Rauennatis Eccleſiæ attentius audiremus, vt ipſi canonicum finem imponeremus. Nos vero eas, vſque ad terminum vtrique parti præfixum, audire diſtulimus, & tam tibi, quam alteri parti dedimus in mandatis, vt memorato termino, omni ſepoſita occaſione, ad noſtram præſentiam veniretis. Cum igitur præfixo termino, idem electus per ſe aut per reſponſales, qui ſufficienter rationem oſtenderent, ad noſtram venire præſentiam contempſiſſent, priuilegijs prædeceſſorum noſtrorum, felicis memoriæ, Gelaſij Calliſti, Honorij, & Innocentij Romanorum Pontificum, & ſcriptis eorum, & noſtris diligenter inſpectis, in quibus continebantur præcepta, vt memoratus frater noſter, bonæ memoriæ, Ardui. Epiſcopus Rauennati Archiepiſcopo, tamquam metropolitano ſuo, humiliter obediret, communicato fratrum noſtrorum conſilio, iudicauimus vt Placentinus electus, & illi qui ſuccedent, a te frater Archiepiſcope, & a ſucceſſoribus tuis, tanquam a ſuis metropolitanis, conſecrationem ſine cõtradictione ſuſcipiant, & eis de cætero ſubiectionem, obedientiam, & reuerentiam, tamquam proprio metropolitano, abſque moleſtia difficultatis exhibeant, ſalua in omnibus Apoſtolicæ ſedis auctoritate. Si quis autem huius noſtræ definitionis paginam, ſciens contra eam temere venire tentauerit, ſecundo, tertioue commonitus, ſi non ſatisfactione condigna emendauerit, clericus Eccleſiaſtico beneficio, laicus vero Chriſtiana communione priuetur, &c.

Ego Eugenius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Conradus Sabinenſis Epiſcopus

Ego Hubaldus presb. card. tituli ſanctorum Ioannis & Pauli.

Ego Gilibertus indignus ſacerdos tit. ſancti Marci

Ego Guido presb. Card. tit. ſanctorum Laurentij, & Damaſi.

Ego Iulius presbyter Cardinalis tituli ſancti Marcelli.

Ego Guido presb. Card. tit. S. Paſtoris.

Ego Octauianus diac. Card. ſancti Nicolai in carcere Tullaino.

Ego Gregorius diac. Card. S. Angeli.

Ego Ioannes diaconus Card. ſanctæ Mariæ Nouæ.

Ego Hyacinthus diaconus Cardinalis ſanctæ Mariæ in Coſmedin.

Datum Piſis per manum Guidonis diac. Card. & Cancell. 4. id. nouemb. ind. 12. incarnationis Dominicæ anno 1149. Pontificatus vero D. Eugenij Papæ 3. anno quinto.

Biennio poſt qui fuit annus 1151. Placentinis in iudicio victis a Rauennatibus, ac pro his contra illos per Eugenium, vt vidimus, ſententia lata, Moyſes Archiepiſcopus Nonis Iulij Ioannem Epiſcopum deſignatum conſecrauit. Is autem Epiſcopum fidelem ſe fore, & obſequentem Eccleſiæ Rauennati eiuſque Archiepiſcopis, ſacris contactis Euangelijs, ad altare reliquiarum in Vrſiano templo iurauit. Adfuere Henricus Cymaclenſium, Petrus Ceruienſium, Gregorius Adrianorum, Vbertus Bononienſium, Drudus Foroliuienſium, Oddo Cæſenatium Epiſcopi. Paucis poſt diebus has a Pontifice Moyſes accepit litteras.

EVGENIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Venerabili fratri Moyſi Rauennati Archiepiſco ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Quod venerabilis frater noſter Io. Placentinus Epiſcopus pro ſedis Apoſtolicæ obedientia & reſtitutione Rauennat. Eccleſiæ immenſis periculis ſit expoſitus, fraternitas tua indubitanter agnoſcit. Dignum eſt igitur, vt in anguſtijs, & vexatio-

vexationibus ſuis, quas pro Eccleſia ſua ſuſtinere dignoſcitur, fraternum ei ſolatium debeas exhibere: ideoque per præſentium tibi ſcripta mandamus, monemus, & exhortamur in Domino, vt eidem fratri noſtro in ſuis neceſſitatibus debita benignitate prouideas, & charitatis viſcera ſibi fraterna aperias, ne tu de nimia duritia reprehendi rationabiliter debeas, & eum ad tuam obedientiam ſe humiliaſſe pœniteat.

Dat. Signiæ 5. Kal. auguſti.

Adminiſtrauit Ioannes hanc Eccleſiam vſque ad annum 1155. monaſticæ tranquillitatis cupidus, miſſione obtenta, intra Columbani clauſtri ſui ſepta religioſe & quiete in ſenectute bona vitam finiuit die 15. martij. Ibidemque ante fores Eccleſiæ in marmoreo tumulo ſepelitur, prope Obertum Marchionem Pallauicinum veterem amicum nulla inſcriptione ſuperaddita. De Ioanne nonnulla refert Petrus Maria Campus in vita S. Franchæ Abbatiſſæ, & Angelus Mariquez Epiſcopus Pacenſis tom. 2. Annal. Ord. Ciſtercienſis cap. 4. ad an. 1148. nu. 3. & cap. 7. nu. 10. ad an. 1151. de quo etiam frequens mentio in monumentis Columbani cœnobij, vbi vir ſcientia morumque probitate illuſtris declaratur; aſſeriturque e Galliæ monaſterio Claræuallis a beato Bernardo ad fundandum cœnobium vna cum alijs duodecim monachis vocatus, primus Abbas effectus poſt Bernardum, plura ſuę pietatis poſteris monumenta reliquiſſe.

47 HVGO Romanus Anacleti Secundi Antipapæ nepos, Hugutionis filij Petri Leonis, vir nobilitate, litteris, ac prudentię laude inſignis in locum Ioannis a Placentinæ Eccleſiæ Clericis, qui tunc Romæ verſabantur, auctoritate Adriani Quarti Pontificis Epiſcopus Placentinus electus eſt anno 1155. vt ex diplomate eiuſdem Adriani, e tabulario Placentino deſumpto lubet videre, quod eſt huiuſmodi.

ADRIANVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs vniuerſo clero, & populo Placentino ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum Eccleſia Placentina pro ſtatu ſuo releuando apud ſedem Apoſtolicam diutius laboraſſet, & aduerſus Epiſcopum ſuum ſuper quibuſdam depoſuiſſet in audientia noſtra querelam. Nos eum de communi fratrum conſilio diſtricte ad rationem ponere, & de obiectis diligenter ipſum, ac ſolicite ſtuduimus conuenire. Ille autem ſuo labori parcere, & quieti, atque tranquillitati volens intendere, in præſentia noſtra Placentinæ abrenunciauit Eccleſiæ. Nos vero participato fratrum conſilio dilectis filijs noſtris clericis, & laicis ciuitatis veſtræ, qui pro eodem negotio, à vobis fuerant deſtinati, aliquam perſonam honeſtam, idoneam, litteratam, & quæ in nullo eſſet a ſacris canonibus reſpuenda liberam conceſſimus facultatem in Epiſcopum eligendi. Qui iuxta quod de ſuperna prouidentia maieſtatis alto, & ſecreto conſilio eis fuit cælitus inſpiratum, chariſſimum filium noſtrum nobilem, diſcretum, idoneum, honeſtum, & litteratum clericum, Hugonem videlicet filium Hugutionis filij Petri Leonis vnanimiter conuenerunt, & eum in Placentinum Epiſcopum elegerunt. Quem licet inuiti, & multa precum inſtantia fatigati, quia eum neceſſarium, & vtiliſſimum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ volebamus circa nos retinere, vix eis tandem conceſſimus, & electionem ipſam aſſentientibus fratribus noſtris auctore Domino confirmauimus. Porro eiuſdem dilecti filij noſtri Hugonis electi veſtri, & nobilium parentum ſuorum, quorum conſilio, & auxilio Romana eccleſia potiſſimum ſuſtentatur, & ab hoſtium impugnatione defenditur; precibus, & poſtulationibus inclinati vobis quoque, & Eccleſiæ veſtræ deferre volentes; ipſam Eccleſiam in eundem ſtatum in quo tempore bonæ mem. Arduini Placentini Epiſcopi fuiſſe dignoſcitur, Apoſtolica auctoritate reduximus. Nihilominus etiam ad preces eorundem filiorum noſtrorum a memoratis ciuibus veſtris iureiurando recepta, quod rapinam, pro qua terra veſtra fuerat interdicto ſubiecta Placentini ciues nullatenus commiſerunt, & in raptores illos nullam vos iuriſdictionem ſpiritualem, vel temporalem conſtat habere, vos, & ciuitatem veſtram a debito interdicti abſoluimus, & omnia diuina officia vobis de cætera concedimus celebrare. Amodo igitur veſtra intererit prædictum filium noſtrum Hug. Electum veſtrum, cui veſtrarum cura cõmiſſa eſt animarum, ita benigne, & honeſte recipere, atque magnifice honorare, ita etiam debitam in omnibus ei reuerentiam & ſubiectionem impendere, quod & nos de tanta miſericordia ſola gratia vobis exhibita non debeat pænitere & ipſe deuotionem veſtram, & ſtudium in hac parte veraciter valeat commendare.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum quinta id. ianuarij.

Eodem anno 1155. Adrianus ipſe ſolemniter Hugonem conſecrauit Epiſcopum, eundemque Placentini Epiſcopatus Prælatis commẽdans cum Apoſtolica benedictione, ijs litteris ad illos tranſmiſit.

ADRIANVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs vniuerſis Præpoſitis, Abbatibus, Prioribus, Archipresbyteris, Plebanis, Capellanis, & alijs Eccleſiarum Prælatis Placentini Epiſcopatus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Tribulationes, & anguſtias Placentinæ Eccleſiæ miſericordiæ oculis intuentes, eius ſumus calamitatibus miſerti. Et ideo chariſſimum filium Hugonem virum vtique prudentem, nobilem atque induſtrium, quem dilecti filij noſtri nuncij veſtri in Placentinum Epiſcopum elegerunt, vobis conceſſimus, & ipſum noſtris tamquam beati Petri manibus in Epiſcopum Placentinæ Eccleſiæ ſtuduimus conſecrare. Ad vos itaque eundem fratrem noſtrum cum plena gratia ſedis Apoſtolicæ trãſmittentes vniuerſitati veſtrę duximus attentius commendare, per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus ad perſoluendum debita, quibus commiſſa ſibi Eccleſia nunc temporis dignoſcitur aggrauari, ita ei manu veſtri auxilij porrigatis, vt & ipſe deuotionem veſtram atque munificẽtiam ſentiens vos ſemper habere valeat chariores, & nos de veſtra deuotione, quam erga eum habere videtimus, poſſimus merito congaudere. Adhæc nihilominus vobis mandamus, quatenus iam dictum fratrem noſtrum propẽſius honorantes ſicut patri, & animarum veſtrarum Epiſcopo debitam ipſi ſtudeatis obedien-

obedientiam ac reuerentiam exhibere, vt & vos videamini quod veſtrum eſt in omni humilitate, atque patientia adimplere, & ipſe pro veſtra poſſit ſalute, ac debeat eſſe ſolicitus, & illam vobis prouiſionis curam impendere, quam ſpiritualis pater de bonis filijs habere ſemper in animo conſueuit.

Datum Romæ apud S. Petrum quarto nonas martij.

Hic ille Hugo eſt, Hugutionis Cardinalis ſancti Angeli, inde presbyter tituli ſancti Clementis, patruus, quem Alexander Tertius in Senonenſi concilio (amoto Ymaro) Epiſcopũ Card. Tuſculanum creauit anno 1164. ſimulque cum Placentina Tuſculanam rexit Eccleſiam ad mortem vſque, vt pluribus monumentis quæ extant in Archiuio ſancti Antonini videtur, quorum notas nobis tranſmiſit noſter Petrus Maria Campius. inter cæteraque eiuſdem Alexandri epiſtolas, duæ reperiuntur, quibus Hugonis dignitas recenſetur, ita ad conſules Placentinos: *Referente nobis dilecto filio Hugone ſubdiacono noſtro cognouimus, quod Fulco ciuis veſter vicedominatum ſuum contra conuentionem inter piæ memoriæ Hugonem quondam Placẽtinum, & Tuſculanum Epiſcopum, & fratres ipſius interpoſitam præſumpſerint inuadere, & homines ad ipſum pertinentes explorare &c.* In alia vero ad Theobaldum Epiſcopum, ita loquitur: *Tandem prædeceſſor tuus bonæ record. Hugo, qui fuit poſtmodum Tuſculanus Epiſcopus, eis præſcriptam decimam pro ſua voluntate ſubtraxit &c. Datum Anagniæ 6. id. aprilis.* Romæ deceſſit an. 1166. in veteri nota: *Iſte Hugo venit in Placentiam prima maij 1155. & die Iouis ſancta 11. Kal. maij 1166. abijt Romam.* De familia Perleonia legendum chronicon Morigniacenſis monaſterij lib. 2. ad annum 1129. quod extat in quarto tom. hiſtor. Francorum; vbi originem eiuſdem longe diuerſam inuenies ab ijs quæ circumferuntur a quibuſdam ex noſtris neotericis.

48 THEOBALDVM deinde Mediolanenſem Alexander Tertius delegit anno 1167. cuius temporibus ſancta Franca ex Ordine Ciſtercienſi Abbatiſſa Placentiæ nata eſt, è nobili Vitæ Altæ Comitum familia, cuius admirandas virtutes Rothlandus monachus Morimundi diœceſis Mediolanenſis eiuſdem ordinis, atque hac noſtra ætate Petrus Maria Campius enarrarunt. Deceſſit Thobaldus anno 1192. ſepultuſque eſt in cathedrali. Hic ſancti Sixti corpus tranſtulit in Eccleſiã eiuſdem nomini conſecratam an. 1185. vt hæc ſequens memoria prodit.

Hoc eſt ſancti Sixti
corpus quod An. Domini MCLXXXV.
indictione IV. die 6. menſis,
Octobris
in maiori Altari conditum eſt à Theobaldo
Placent. Epiſcopo
tempore Gandulphi Abbatis
reſidente Vrbano Papa III. Veronæ,
Imperante Federico.

Eodem anno 1185. die 5. nouemb. ſub protectione Epiſcopali ſuſcepit Guidonem vicecomitem Placentinum Abbatem ſanctæ Mariæ de Columba, & eius cœnobium, ijs verbis. *Quoties a nobis petitur quod religioni & honeſtati conuenire dignoſcitur, animo nos decet libenti concedere, & petentium deſiderijs congruũ impartiri ſuffragium. Expropter dilecti in Domino filij veſtris poſtulationibus clementer annuimus, & beatæ memoriæ Innocentij Secundi, Lucij Secundi, Eugenij Tertij, Anaſtaſij, & Adriani IV. & Alexandri Tertij Pontificum veſtigijs inhærentes, ad exemplar quoque felicis memoriæ prædeceſſorum noſtrorum domini Arduini, & domini Hugonis Epiſcopi præfatum monaſterium, in quo diuino mancipati eſtis obſequio, ſub noſtra protectione ſuſcipimus, & præſenti ſcripti priuilegio communimus &c.* Guido ſucceſſit in Abbatia Iſembardo Anguiſciolæ Placentino viro doctrina, pietate, ac prudentia non minus quam ſanguinis nobilitate illuſtri, qui cum monachum ageret in eodem cœnobio Columbæ defuncto Hugone Placentino Epiſcopo, a clero in Epiſcopum eniae poſtulatus, maluit intra clauſtri tranquillitatem manere, quam Epiſcopali inſula decorari; tandem obedientia cogente, Abbas electus, ibidem defunctus eſt an. 1180. monachis reliquit librum, quem ſpeculum Chriſtianorum inſcripſit ſ... pietatis, ac doctrinæ nobile monumentum: nec minus ſanctimonia, & doctrina fuit illuſtris Guido ſucceſſor Theobaldi noſtri Epiſcopi, ob morum ſimilitudinem in paucis charus, cuius intuitu Columbanum cœnobium iuribus ac diuitijs creuit.

Theobaldi tẽporibus eiuſdemque gratia Alexander id quod ſequitur priuilegium ſancti Sabini cœnobio indulſit.

ALEXANDER EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs Sauino Abbati monaſterij S. Sauini, quod ſecus Placentiam ſitum eſt eiuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris regulariter ſubſtituendis in perpetuum. Officij noſtri nos admonet, &c. Expropter &c. vſque permaneant. In quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. In ciuitate Placentina Eccleſiam ſanctæ Mariæ, Eccleſiam ſanctæ Victoriæ, & vnum hoſpitale cum omnibus pertinentijs ſuis. Eccleſiam ſancti Bartholomæi, Eccleſiam ſanctæ Trinitatis, Eccleſiam ſancti Ambroſij cum hoſpitali Eccleſiam ſancti Saluatoris cũ quodam hoſpitali, & ſuis omnibus pertinẽtijs Curiam Robiani cum duabus Eccleſijs, decimis, & omnibus ad ſe pertinentibus. Quicquid etiam infra caſtrum Arcuatum, & extra poſſidetis, vobis præſenti ſcripto firmamus. Caſtrum Beſentioni cum duabus Eccleſijs, & omnibus ad ſe pertinentibus. In curte Albiani duas Eccleſias cum omnibus pertinentijs. In Ponte puro Eccleſiam ſancti Martini cum ſuis pertinentijs, curiam Paterne cum duabus Eccleſijs. Curiam de Turre cum vna Eccleſia, & ſuis pertinentijs. Curiam Conij cum Eccleſia, & alijs, quæ ibi iuſte poſſidetis. In Marcia Ianuenſi in valle ſcilicet Segeſtina monaſterium ſanctæ Victoriæ cum tribus capellis. Quicquid inſuper in Eccleſijs, decimis rationabilibus diſcretione in monte Arpitio bonæ recordationis Sigifredus

Placentinus Epiſcopus veſtro monaſterio noſcitur contuliſſe. in Viſiano Eccleſiam ſancti Georgij, & quęcunque alia ibi habetis: curiam Regiani cum Eccleſia ſancti Sauini, & omnibus ad eam pertinentibus, curiam Fabiani, cum Eccleſia ſancti Stephani, curiam ſanctorum Naboris, & Felicis cum Eccleſia S. Sauini, in Tauernaco Eccleſiam ſanctæ Mariæ, in curia Fonianæ Petroſæ Eccleſiam ſancti Sauini, & Eccleſiam ſancti Gregorij cum alijs omnibus quæ iuſte ibi poſſidetis, in ſupra riuo Eccleſiam ſanctæ Marię cum decimis, hoſpitale de Tretia cum Eccleſia ſancti Nicolai, curiam Moxe cum Eccleſia ſancti Sauini, & omnibus ad ipſam pertinentibus. Decimas quoque vineæ, & Brolij Epiſcopi, & alterius vineę quę eſt extra portam ſancti Antonij, & piſcationes quas habetis in Pado a portu portario vſque ad ora riui frigidi, caſtrum Calenzani cum omnibus quę ibidem habetis, capellam S. Sauini de Lechi cum cęteris quæ ibidem habetis: Sane noualium veſtrorum quæ proprijs manibus, aut ſumptibus colitis ſiue de nutrimentis veſtrorum animalium nullus a vobis decimas præſumat exigere: obeunte vero te nunc eiuſdem loci Abbate vel tuorum quolibet ſucceſſorum nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars conſilij ſanioris ſecundum Dei timorem, & beati Benedicti regulam prouiderunt eligendum. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe ſancimus vt eorum deuotioni, & extremę voluntati qui ſe illic ſepeliri deliberauerint niſi forte excõmunicati, vel interdicti ſint nullus obſiſtat. Saluo nimirum iure illarum Eccleſiarum, a quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Ad hæc præſenti decreto ſancimus, vt in nocte Natalis Domini more ſolito, & in ſabbato ſancto in introitu miſſæ, & ad veſperas liceat vobis ſecundum antiquam conſuetudinem campanas pulſare. Pręſenti quoque decreto prohibemus, ne liceat Epiſcopo Placentino vobis, vel monaſterio, aut Eccleſijs veſtris nouas, & indebitas exactiones imponere, vel indebita grauamina irrogare. Prohibemus inſuper ne cui liceat intra fines parochiæ veſtræ ſine aſſenſu dicæceſani Epiſcopi, & veſtro Eccleſiam, vel oratorium de nouo conſtruere, ſaluis priuilegijs, & autenticis ſcriptis Romanæ Eccleſiæ. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat, &c. ſalua, &c. ſi qua igitur, &c. Amen.

✝ *Ego Alexander Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.*

✝ *Ego Hubaldus Oſtienſis Epiſcopus.*

✝ *Ego Gualterius Albanenſis Epiſcopus.*

✝ *Ego Ioannes Sanctæ Romanæ Eccleſiæ presbyter Card. tit. S. Anaſtaſij.*

✝ *Ego Guilelmus presb. Card. tit. ſancti Petri ad Vincula.*

✝ *Ego Boza presb. Card. ſanctæ Pudentianæ tit. Paſtoris.*

✝ *Ego Petrus presb. Card. tit. ſancti Laurentij in Damaſo.*

✝ *Ego Ioannes presb. Card. tit. S.* . . . .

✝ *Ego Oddo diac. Card. ſancti Nicolai in carcere Tulliano.*

✝ *Ego Cynthius diac. Card. ſancti Adriani.*

✝ *Ego Manfredus diac. Card. S. Georgij ad velum aureum.*

✝ *Ego Hugo diac. Card S. Euſtachij iuxta templum Agrippæ.*

✝ *Ego Vitellius diac. Card. ſanctorum Sergij, & Bacchi.*

✝ *Ego Petrus diaconus Card. ſanctæ Mariæ in Aquira.*

Datum Anagniæ per manum Gratiani S. R. E. ſubdiaconi, & Notarij quinto Kal. aprilis Indict. 6 Incarnationis Dominicæ anno 1172. Pontificatus vero domini Alexandri Papæ III. anno 14.

Obijſſe vero Theobaldum anno 1192. teſtatum lego his verbis in veteri nota Antoniniani Archiuij, poſtquam ſediſſet in Placentina Eccleſia an. 22. *Theobaldus* (inquit) *primo intrauit Placentiam 7. Kal. iulij 1167. & anno 1192. 8. Kal. iunij deceſſit.* Ijs adſtipulantur quæ refert Locatus ex regeſto Placentino: *Anno* (inquit) *1192. Vldrico de caſtro Arquato, Ruffino Sperone, Rangono de Carrio, Opizone de Porta, & Iacobo Malacorrigia conſulibus, Kal. iulij conſules Placentini inſtante Epiſcopi electione chorum maioris Eccleſiæ ingreſſi contra Archidiaconum, & Præpoſitum in hæc verba prorruperunt: Quoniam ad Epiſcopalem electionem intenditis quæ iure populi conſenſu fieri debet; nos vicem populi in hoc obtinentes, omnibus electionibus, & electioni Epiſcopi potiſſime intereſſe debemus, & volumus, & pronunciationem Epiſcopi nobis ſcientibus, & affirmantibus fieri volumus, quod ſi negaueritis Romanam curiam appellamus, & ex parte ſedis Apoſtolicæ, ne vltra procedatis contradicimus.* Nihilominus Archidiaconus, & Prępoſitus cæterique ſacrati viri ad electionem procedentes ſequentem Ardicium euexerunt ad ſedem.

49 ARDICIVS Placentinus canonicus regularis S. Auguſtini Præpoſituſque Eccleſiæ ſanctorum Apoſtolorum, Theobaldo ſucceſſit, cuius electionem ratam habuit Petrus Dianus Placentinus diac. Cardinalis ſancti Nicolai in carcere in Inſubria Apoſtolicus Legatus 1192. die 27. menſis iunij. Fato functus eſt anno 1199. de eo etiam in vita S. Franchæ mentio extat.

50 GRVMERIVS Porta de caſtro Arquato nobilis Placentinus monachus, & Abbas monaſterij Columbæ Ordinis Ciſtercienſis, Placentinus Epiſcopus adlectus eſt an. 1199. a capitulo, & ab Innocentio confirmatus 5. id. iulij eiuſdem anni, vt in lib. Epiſt. decret. pauloque poſt 8. id. nouemb. Placentinæ Eccleſiæ iurorũ, bonorumq; ab eodẽ Innocentio confirmationem, hoc diplomate recepit, quod extat in Placentino tabulario, cuius tenor talis eſt.

INNOCENTIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.
Venerabili fratri Grumerio Placentino Epiſcopo eiuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

In eminenti Apoſtolicæ ſedis ſpecula diuina diſponente clementia conſtituti fratres noſtros Epiſcopos, & illos præcipue, qui honeſtate, atque religione pollere noſcuntur, debemus ampliori charitatis affectu diligere, & commiſſas

miſſas ſibi Eccleſias attentius confouere, vt tanto diligentius iniunctum ſibi miniſterium pecagere ſtuoeant, quanto ſe cognouerint apud Romanam Eccleſiam maiorem gratiam inueniſſe. Ea propter, venerabilis in Chriſto frater Epiſcope, tuis iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatam Placentinam Eccleſiam, cui Deo auctore præeſſe dignoſceris, prædeceſſorum noſtrorum fel. rec. Paſchalis, Adciani, & Alexandri Romanorum Pontificum veſtigijs inhęrentes, ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus, ſtatuentes, vt quaſcunque poſſeſsiones, quęcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum iuſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſsione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis: monaſterium ſancti Sauini cum omnibus Eccleſijs, & pertinentijs ſuis, monaſterium ſancti Sepulchri cũ cellis, & pertinentijs ſuis, monaſterium ſancti Benedicti, quod olim vocatum eſt ſancti Marci cum omnibus Eccleſijs, & pertinentijs ſuis, monaſterium ſancti Alexandri cum omnibus pertinentijs ſuis, monaſterium ſancti Gregorij cum omnibus Eccleſijs, & pertinentijs ſuis, monaſterium ſancti Syri, quod eſt puellarum, monaſterium de Monte bello cum Eccleſijs & pertinentijs ſuis, monaſterium ſanctæ Mariæ de Columba, monaſterium ſancti Saluatoris de Pulſano cum Abbatum conſecrationibus, & clericorum ordinationibus intra ciuitatem Parmenſem Eccleſiam ſancti Vitalis cum omnibus pertinentijs ſuis. In Parmenſi Epiſcopatu, plebem quæ vocatur Baſilica Iulianæ cum omnibus capellis, & pertinentijs ſuis, Eccleſiam de Gutoma cum omnibus pertinentijs ſuis, & Eccleſiam de portu Albere, Plebem de Palatio Apiniani cum omnibus capellis, & pertinentijs ſuis, & capellam Ccemæ ad eandem Plebem pertinentem, Eccleſiam ſanctæ Mariæ de Columba; Eccleſiam ſancti Saluatoris de Ponzan. intra ciuitatem Placentinam] Eccleſiam S. Antonini cum omnibus Eccleſijs, & pertinentijs ſuis, Eccleſiam ſanctæ Euſemiæ cum capella, & pertinentijs ſuis, Eccleſiam ſanctæ Marię in Garicetti, Eccleſiam ſancti Olderici, Eccleſiam ſanctæ Brigidæ, Eccleſiam ſancti Geruaſij, Eccleſiam ſancti Protaſij, Eccleſiam ſanctorum Apoſtolorum Philippi, & Iacobi, quæ vocatur S. Saluat. Eccleſiam ſanctæ Agathæ, Eccleſiam ſancti Andreæ, Eccleſiam S. Andreæ de Euaniola, Eccleſiam ſancti Silueſtci, Eccleſiam ſancti Laurentij, Eccleſiam ſancti Ægidij cum hoſpitali de miſericordia, quod ſibi adiacet Eccleſiam de Monte ſanctæ Chriſtinæ in Parochia de Vetrone, Eccleſiam ſancti Cypriani in Plebatu de Bconna, Eccleſiam ſancti Germani cum hoſpitali ſibi adiacente in Plebatu de Caſtegio. Cæteræ quoque per Placentinam Parochiam conſtitutæ Eccleſiæ cum capellis, & decimis ſuis, quæ in præſenti ad ius eiuſdem Placentinæ Eccleſiæ pertinere noſcuntur, ſub tua ſemper, tuorumque ſucceſſorum Epiſcopali prouiſione permaneant. Præterea ad exemplar ſuper memorati Paſchalis & fel. mem. Innocentij, Adriani, & Alexandri Rom. Pont. ſtatuimus, & præſenti decreto ſancimus, vt clerici infra ciuitatem ſeu Parochiam Placentinã ad B. Sixti Eccleſiam pertinentes, tibi tuiſque ſucceſſoribus Epiſcopalis iuris obnoxij habeantur, videlicet, vt a vobis ordinationem ſuſcipiant, vocati ad concilium veniant, & de regimine populi diſpoſitiones veſtras cuſtodiant, chriſma, Oleum ſanctum, conſecrationes Altarium, ſiue Baſilicarum infra Parochiam Placentinam a te vel tuis catholicis ſucceſſoribus tempore opportuno recipiant, ſiquidem gratiam & communionem Apoſtolicæ ſedis habueritis, & ea gratis, ac ſine prauitate volueritis exhibere. Supradictorum quoque prædeceſſorum noſtrorum bonæ mem. Paſchalis, Adriani, & Alexandri Romanorum Pontificum veſtigia imitantes, monaſterium beati Pauli de Mezano cum cellis, vel Eccleſijs, quas in Parochia Placentina poſsidet tibi, tuiſque ſucceſſoribus Epiſcopali iure ſubditum perpetuo manere ſancimus, & eiuſdem monaſterij Abbas, quicumque ſucceſſerit, nec vos futuris temporibus benedictionem ordinationis accipiat, & tam ipſe, quam qui ſub eo ſunt clerici ad ſynodum veſtram venire non renuant, ſicut actenus eſt obtentum. Eiuſdem quoque loci quilibet clerici, vel monachi per veſtrum miniſterium ad ſacros ordines promoueantur, chriſma, Oleum ſanctum, conſecrationes altarium, ſeu Baſilicarum in ipſo monaſterio, ſiue in cellis eius, aut Eccleſijs in veſtra Parochia conſtitutis, a vobis ſuſcipiant, ſiquidem gratiam atque communionem Apoſtolicæ ſedis habueritis, & ea gratis, ac ſine prauitate volueritis exhibere. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum fas ſit præfatam Eccleſiam temere perturbare aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſeruentur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura, ſalua in omnibus ſedis Apoſtolice auctoritate. Si qua igitur in futurum &c. cunctis, &c. Amen.

Ego Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſc.

Ego Conradus Maguntinus Archiepiſcopus, & Sabinus Epiſcopus ſubſc.

Ego Octauianus Oſtienſis, & Veletrenſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Petrus Portuenſis, & ſanctæ Rufinæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Ioannes Albanenſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Pandulphus Baſilicæ 12. Apoſtolorum presbyter card. ſubſcripſi.

Ego Petrus tit. ſanctæ Cæciliæ presbyter cardinalis ſubſcripſi.

Ego Guido ſanctæ Mariæ Tranſtiberim tit. Calliſti presb. card. ſubſcripſi.

Ego Hug. presb. card. ſancti Martini tituli Equitij ſubſcripſi.

Ego Ioannes tit. ſancti Stephani in Celio Monte presbyter card. ſubſcripſi.

Ego Soffredus tit. ſanctæ Praxedis presb. card. ſubſ

Ego Bernardus ſancti Petri ad Vincula presb. card. tit. ſanctæ Eudoxiæ ſubſcr.

Ego Gratianus ſanctorum Coſmæ, & Damiani diac. card. ſubſc.

Ego Gherardus ſancti Adriani diaconus Card. ſubſcripſi.

Ego Gregorius ſanctæ Mariæ in Porticu diaconus cardin. ſubſcripſi.

Ego . . . ſanctæ Mariæ in Coſmedin diac. card. ſubſc.

Ego Gregorius ſancti Angeli diac. card. ſubſcr.

Ego Vgo ſancti Euſtachij diac. card. ſubſcr.

Datum Laterani per manum Rainaldi Archiepiſcopi Cancellarij vicem agentis 8. id. nouemb. indict. 2. incarnationis Dominicæ anno 1199. Pontificatus vero D. Innocentij Papæ Tertij anno 2.

Hic factioſos hæreticos Placentinos telo Religionis percuſsit, ſtrenueque decertans aduerſus impietatem, cum non potuiſſet deuijs facere medicinam, cum clero exceſsit Placentia, Cremonamque profectus eſt, cuius prudentiam, ac fortitudinem animi cum Innocentius III. collaudaſſet poſt admonitos Placentinos, illos iteratis cenſuris, dirisque inuoluit, atque Epiſcopali dignitate priuauit, circumuicinis Epiſcopis partita diœceſi 1206. die 9. menſis octobris. Cæterum eum deinde opera Grumerij hæretici exacti fuiſſent Placentis, cum dignitate ipſe recuperauit ſedem, multiſque exantlatis laboribus è vita diſceſſit anno 1210. ſepultuſque eſt in cathedrali.

51 S. FVLCO è nobili gente Scottorum Placentinus, Grumerio ſuffectus eſt anno 1210. cui Tertius Innocentius non prius aſſeruit dignitatem, quam res Placentinæ Eccleſiæ compoſuiſſet. Haud diuturniori mora Fulco hanc adminiſtrauit Eccleſiam, ſiquidem anno 1216. confirmatus fuit Epiſcopus, deinde 1217. ad Papienſem Epiſcopatum tranſlatus, vbi & deceſsit 1229. 7. Kal. nouemb. Quem in numerum ſanctorum relatum fidelium pietas veneratur, & colit. Huius meminit præter quamplures alios ſcriptores, Thomas Dheſpſterus in ſuo Scotichronicon.

52 VICEDOMINVS de Nobilibus de Caſſadochijs Placentinus, Præpoſitus cathedralis S. Fulconi immediate ſucceſsit 1217. confirmatus ab Honorio Tertio. Qui capitulo Placentino paulo ante litteras ſcripſit, vt viduatæ Eccleſiæ de idoneo Paſtore prouideret 15. Kalend. ianuarij an. 2. in alia eiuſdem Pontificis litera memoratur electio cuiuſdam Ioannis Apoſtolici ſubdiaconi, ac Guidonis diac. Cardinalis ſancti Nicolai in carcere nepotis, qui onus ſubire renuit, tunc capitulum hunc Vicedominum poſtulauit. Qui ſedit an. 19. deceſsit anno 1236. ſepultuſque eſt in cœnobio Claræuallis de Columba.

53 ÆGIDIVS Monachus cœnobij Claræuallis de Columba Ordinis Ciſtercienſis ad Placentinam ſedem euectus eſt anno 1236. Septem annos Eccleſiam illam adminiſtrauit. Ferunt Columbana monumenta, idemque narrat eiuſdem cœnobij breue chronicon, Ægidium proprijs oculis Epiſcopatus ſui deſolationem vſurpaſſe, quam Fridericus Secundus Imp. ſanctæ Romanæ Eccleſiæ perduellis a Gregorio Nono declaratus, in odium Eccleſiæ inique patrauit, nec pepercit oculus eius templis locisque Deo ſacratis, quin funditus ab ipſo per immaniſsimos Saracenos hæreticoſque milites ſuos deſtruerentur, vt malitiæ ſuæ faceret ſatis. Teſtis erit deuaſtati Columbani cœnobij triſtis memoria, vbi & monachi ibidem Deo famulantes varijs ſupplicijs affecti ad vnum necati ſunt. Patrati criminis aliquando pœnitens Federicus cœnobium reædificauit, ſed non abſoluit, quod idem habet chronicon, addiditque Ægidium Epiſcopum ſumma pietate Rayneriu Canoſſam Veroneſem Columbæ Abbatem virũ prænobilem, & ſanctimonia vitæ præclarum Dei miſericordia ſeruatum poſt monachorum occiſiones, Placentiæ in Epiſcopio benigne ſuſcepiſſe, & quem patrẽ olim in ſancta conuerſatione habuerat, veluti filium tunc veneraretur in propria, eundemque & cõſilio, & proprijs ſumptibus, ad nouam cœnobij reſtaurationem inflammaſſe, pepuliſſeque per ſummam humilitatem Federicum ad pœnitentiam. Porro Gregorius Decimus deinceps nobilis monaſterij miſeratus incommodis, ei contulit partem omnium redituum, qui in ciuitate ac diœceſi Ferrarienſi ad Apoſtolicam ſedem tunc pertinebant quam donationem ſequenti diplomate explicuit quod extat in eius Abbatiæ tabulario, vbi & Friderici in eundem indignum facinus memoratur.

GREGORIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

☞ Dilectis filijs Abbati, & conuentui monaſterij de Columba, Ordinis Ciſtercienſis Placentinæ diœceſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Quoniam monaſterium veſtrum in diebus quondam Federici olim Imperatoris Romanorum, & per eius ſæuam barbariem exterminatum exiſtit, & direptis propter malitiam temporis bonis eius, & alias tanto premitur onere debitorum, quod vix iudicare poterit vt reſurgat. Nos ex pietate ac debito paſtoralis officij ei ſuper tanta, & tali deſolatione non mediocriter cõdolemus, & ad releuationem eius opportunam adhibere operam affectamus. Hinc eſt quod deuotionis veſtræ precibus inclinati, pedagium ripaticum, armaniam, diſtrictum mercati, contum, & redditum, ac omnes prouentus quocunque nomine cenſeantur, quæ Eccleſiæ

Roma-

Romana in ciuitate, & diœceſi Ferrarienſi percipit, & debet percipere annuatim tam pro tempore præterito, quo ipſi Eccleſiæ cenſus, & alia huiuſmodi non fuerunt ſoluta, & deinceps, & vſque ad noſtrum beneplacitum vobis de gratia concedimus ſpeciali. Nulli ergo hominum &c.

Datum apud Vrbemueterem 3. id. martij Pontif. anno primo.

Fuit Ægidius Epiſcopus innocentiſſimæ, ac optimæ vitæ, fuitq; vir eximie doctus, qui è viuis exemptus eſt 1243. Sepultus in Eccleſia Abbatiæ de Quartaſiola ſui ordinis Ciſtercienſis ad Pontem Trebiæ prope maius altare. Huius meminit Petrus Maria Campius in vita S. Franchæ. Ægigio vero defuncto, Iacobus Prior Ordinis Prædicatorum ab aliquibus haud canonice in Epiſcopũ Placentinum electus eſt, ſeque in ea Eccleſia intruſit, ac pro Epiſcopo ſe geſsit, cumque ad aures Innocentij Quarti perueniſſet, Abbati ſancti Sepulchri, & Priori ſancti Sauini Placentin. dedit litteris in mandatis, vt per Eccleſiaſticas cenſuras intruſum remouerent, alterumque curarent a capitulo canonice eligendum Epiſcopum: capitulũ reiecto intruſo Nicolaum Epiſcopum Vigintimilien. ſibi elegit, ac poſtulauit in Paſtorem, quam electionem cum ille in manibus Papæ libere ceſſiſſet, Innocentius de plenitudine poteſtatis Albertum ſubdiaconum, & capellanum ſuum in Placentinum Epiſcopum conſecrauit. De intruſione Iacobi deque ijs, quæ Placentiæ acta ſunt extat inter alias eiuſdem Pontificis epiſtola Præpoſito, & capitulo Placentinæ Eccleſiæ 2. idus martij Pontific. 2. Reg. Vat. Epiſt. 544. fol. 90. & alia Abbati ſancti Sepulchri fol. 59. cuius tenor talis eſt.

INNOCENTIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei &c.

Abbati ſancti Sepulchri, & Priori ſancti Sauini Placentin. Si non exceſſum excedentibus pœna debita caſtigaret, & ex æquo pœna culpæ debita reſponderet, inſolentiores fierent inſolentes, & ſe ad alias exempli pernicies prorogarẽt, cum pœnæ formidine mali peccare timeant, & iuris vigor idcirco ſit in medio conſtitutus, ne quiſquam ſibi capiat vltionem. Cum enim nuper quibuſdam referentibus intellecto, quod frater Iacobus Prior fratrum ordinis Prædicatorum Placentiæ, qui pro electo Eccleſiæ Placentinæ ſe gerit; non intraſſe per oſtium diceretur, vobis, & dilecto filio Abbati de Segeto Ciſtercienſis ordinis noſtris dedimus literis in mandatis, vt inquiſita ſuper articulis quos vobis ſub bulla noſtra miſimus interculſos, diligentius veritate, quod inueniretis nobis fideliter reſcribentes, præfigeretis eidem Priori terminum peremptorium competentem, quo per ſe, vel procuratorem idoneum noſtro ſe conſpectui præſentaret, & vos ipſo Abbate excuſato legitime dicto Priori Placentin. lectis ſibi litteris noſtris ad deliberandum ſuper his competentem terminum dediſſetis. Conradus de concilio Placentino poteſtas fauorem quem ipſi Priori occulte præſtitiſſe dicitur, nequiens vlterius occultare nuntium, qui vobis prædictas literas præſentarat, fraudulenter ad ſe non ſine ipſius prioris, vt fertur, cõniuentia euocauit & iniectis in ipſum illico manibus temere violentis, cum proſtratum ſub pedibus, duris baculis, & crebris ictibus flagellauit, ac diris verberibus afflixit eundem, minisque ac terroribus, & iniurijs laceſſiuit, vt illum proderet qui contra prætactum priorem impetrauerat ipſas litteras, vel ad cuius inſtantiam fuerant impetratę. Cumque per hoc non poſſet aſſequi quod volebat, pedibus ac manibus eiuſdem nuntij poſt tergum ligatis ipſum velut latronem ad trabem traxit tribus vicibus, ac demiſit cum interpolatione ſemiuiuum graui pondere, quod imponi fecerat de humeris non amoto, ita quod nerui, & iuncturę oſſium diſſolui, & auelli a ſe inuicem videbãtur, vt ſic ſaltem afflictus ſupplicijs, & affectus iniurijs eum qui noſtras impetrauerat literas, publicaret, eoque acrius, & crudelius torquebatur, quo frequentius nomen ſedis Apoſtolicæ inuocabat, nec ſic afflictum eum dimittere voluit, niſi prius datis pignoribus, & fideiuſſoria cautione pro magna pecuniæ quantitate, cui ſub debito iuramenti quod extorſerat, ab eo præcepit, quod de cætero non veniret ad ſedem Apoſtolicam, & tempore ſui regiminis de domo propria non exiret, & vt iniquitatem quam conceperat ſub quadam æquitatis ſpecie palliaret, & negotio vobis commiſſo copiã probationis ſubtraheret, fecit publice proclamari quod in grauibus tormẽtis, & quæſtionibus poneretur ſi quis contra dictum priorem, qui pro electo Placentino ſe gerit, falſum teſtimonium perhiberet, interpretatione huius falſitatis ſuo iudicio reſeruata, propter quod vix inuenitur aliquis qui velit, vel audeat ſuper ijs iurati teſtimonium perhibere. Ne igitur tantę temeritatis audaciam diſſimulationi relinquere, ac noſtram, & Rom. Eccl. iniuriam tam atrocem dare negligẽtia videamur, non tamquam vltores iniuriarũ noſtrarum, ſed honoris ipſius Eccleſiæ zelatores, præſertim cum alias idem poteſtas alia quædam enormia cõmiſerit contra Deum, officiales ſuos cum tubis, & ſatellibus ad domum prępoſiti transmittendo, ipſaque, ac quorundam clericorum domibus fractis, & bonis eorum exinde nequiter aſportatis, conſtitutiones, & ſtatuta edendo contra Eccleſiaſticam libertatem diſcretioni veſtræ in virtute obedientiæ diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus inquiſita ſuper ijs diligentius veritate, ſi rem inueneritis ita eſſe, denuntiantes eundem nuntium ad obſeruationem huiuſmodi iuramenti præſtiti non teneri, eundem C. de concilio, & conſilium Placentinum niſi ad commonitionem veſtram præmiſſa ſtatuta penitus de capitularibus ſuis radant, & prædictis nuntio, præpoſito, & clero congrue fuerit ſatisfactum, excõmunicationis vinculo innodetis, ac faciatis excõmunicationis ſententiam vſque ad ſatisfactionem condignam inuiolabiliter obſeruari, & vt a regimine, in quo fuerat verſatus male repulſus, publicaque repulſa confuſus minus inueniat ſuæ malitiæ ſucceſſorem, volumus & mandamus, vt ipſum C. propter exceſſus huiuſmodi deteſtabiles, & enormes vbicumque fuerit, excõmunicari curetis, ac excõmunicatum, & ineli-

ineligibilem ad omne regiminen, & honorem publice nunctietis. Si qua vero ciuitas, ſiue locus præfatum C. de concilio in poteſtatem, vel quod libet aliud officium aſſumendum duxerit, vel aſſumptum etiam retinendum, ipſo facto Eccleſiaſtico ſubiaceat interdicto, & vt ignorantiam prætendere nullus poſsit, faciatis hoc per Lombardiam quamprimum poteritis publicari. Ne igitur inquiſitionis negotium impediri, vel retardari contingat in grauem ipſius Eccleſiæ læſionem, in eo qualibet difficultate ceſſante infra duorum menſium ſpatium poſt receptionem præſentium, iuxta formam vobis traditam procedentes inquiratis, maximè quod ſicut dicitur Eccleſia Placentina Dilec. fil. G. ſubdiac. noſtræ Apoſtolicæ ſedis legati ea occaſione dumtaxat, quod canonici ad electionem proceſſeant abſque ſua licentia ſpeciali, ad quam de iure poterant proceſſiſſe poſt appellationem ad ſedem Apoſtolicam interiectam in ipſos excõmunicationis ſententiam promulgauit, faciens eos per Eccleſias Placentinas excommunicatos publice nunciari, comminando eiſdem, quod aliquos perpetuo, aliquos ad tempus priuaret, qui timore præterui ſic ligati præſertim cum dictus C. paratus eſſet exequi quod legatus ipſe mandabat eidem contulerunt ſibi prouidendi eidem Eccleſiæ poteſtatem, ac ſuper omnibus alijs, quæ videritis inquirenda. Cæterum cum dictus Prior dicatur a clero magnam exegiſſe quantitatem pecuniæ dandam eidem C. vltra ſalarium ſibi debitũ, vt eum ſibi fauorabilem exhiberet, ac vſque ad quingentas libras Placentin. poſtquam vobis fuerint noſtræ litteræ præſentatæ, Placentinam Eccleſiã obligaſſe, & formidetur, quod in maiori debeat obligare nimiſque in facto prædicti nuntij fuerit negligens, vel remiſſus, vel potius malitiæ non immunis, cum exceſſus tam grauis non notorius neq uiuerit extitiſſe contra ipſum iuxta officij ſui debitum cenſuram Eccleſiaſticam exercendo adminiſtrationem ipſius Eccleſiæ duobus fide dignis de capitulo committatis, a quibus faciatis ſibi pro ſe, & & quatuor perſonis de bonis eiuſdem Eccleſiæ ſumptus neceſſarios vſque ad finem negotij miniſtrari contradictione &c. Teſtis autem ſuper illis articulis, quæ crimina non contingunt, ſi ſe gratia &c. Quod ſi non ambo &c. alter veſtrum &c.

Datum Laterani 11. Kal. ianuarij an. primo.

54 B. ALBERTVS de Pandanijs Brixienſis præfuit eidem Eccleſiæ anno 1243. 2. idus martij ab Innocentio IV. ad eam dignitatem vocatus: eodem quippe anno quo Placentinis poteſtatem fecit publicam Academiam inſtituendi, Epiſcopo vero conferendi doctoralem coronam. En diploma.

INNOCENTIVS EPISCOPVS *ſeruus ſeruorum Dei.*

Venerabili fratri Epiſcopo, & dilectis filijs clero, & populo Placentino ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Quia profectum terræ veſtræ in viſceribus amplectimur charitatis, vellemus libẽter, quod ibi ſcyphus reperiretur argenteus, ideſt ſtudium litterarum, in quo Ioſeph ſubtiliter nouit ingenua auguria explicare, qui- A *que ibi argentum eloquentiæ venarum ſuarum obtineat principia, & locus eſſet in quo aurum ſapientiæ conflaret. Credimus enim, & pro firmo tenemus, quod ex hoc ipſi ciuitati Placentiæ non modicum honoris accederet, & ſibi poſſent exinde ſpiritualiter, & temporaliter grata commoda prouenire. propter quod non tam conſideratione tui frater Alberte nobis ſuper hoc inſtanter ſupplicantis, quam etiam ob ipſius ciuitatis augmentum generale ibi fieri ſtudium cupientes, vt ipſam ciuitatem Placentiæ ad hauriendum aquas cum gaudio hominum copioſa confluat multitudo, & ibi turris Dauid cum ſuis propugnaculis conſtruatur, ex qua non ſolum dependeat mille clypei, ſed etiam omnium fortium armatura, omnibus doctoribus, & ſcholaribus in quacumque facultate in prædicta ciuitate ſtudentibus, quod* B *eiſdem priuilegijs, indulgentijs, libertatibus, & immunitatibus gaudeant, quibus Pariſijs, ſeu Bononiæ, vel alijs ſtudijs generalibus ſtudentes lætantur auctoritate præſentium indulgemus. Nulli ergo &c. Si quis autem &c.*

Datum Lugduni 8. id. feb. Pontificatus noſtri anno quinto.

Albertus vero hic ſapientia, doctrinaque valuit quamplurimum, ſcripſitque contra Fridericum Secundum Imperatorem, Eccleſiæ hoſtem: Eccleſiam ſibi creditam adminiſtrauit vſque ad annum 1261, deinde ad Ferrarienſem translatus eſt, de quo ibi.

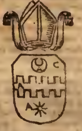
55 PHILIPPVS Fulgoſus Placentinus, in eadem ſede floruit anno 1261. Quam ille Eccle- C ſiam diuturniori mora adminiſtrauit, deceſsitque Mediolani circa annum 1294. ſepultuſque eſt in Eccleſia ſancti Euſtorgij. Poſt cuius exceſſum Placentini capituli ſacer ſenatus cum ad noui Præſulis electionẽ acceſsiſſet, abijt in partes, quarum vna ſaniorque ad tantum faſtigium ſublegit nobilem virum Rogerium Cozzam S. Antonini Præpoſitum, alia M. Gregorium Beſſam eiuſdem Eccleſiæ canonicum poſtulauit, Rogerius volens tanto oneri libere ſe abdicauit, laudatus a Pontifice Bonifacio, idemque ad ſchiſma eiurandũ volens, nolenſque Gregorius, ex Pontificis ſententia præſtitit, qui vt in Vatic. Regeſto habetur, Albericum vicecomitem, antiquæ probitatis virum Placentinum pronunciauit Epiſcopum, a Rogerio non ſemel commendatum: Rogerius vero cum eſſet è nobili vetuſtaque Cottia D gente prognatus, quæ ab Ezelini tyrannide è Vicentię patria pulſa Veronę alijſque finitimis Inſubriæ Venetiſque ciuitatibus pedem fixerat, auorum claritudine excitatus, Epiſcopale munus vltra ei oblatum lubens dimiſit, ne aliquando apud poſteros ambitioſi animi tuliſſet notam, memor ſibi, memor maiorum, Cottijq; fortiſsimi militis, qui ſub Gotifredo Hieroſolymitanorum Rege, maluit potius pro Chriſti nomine fortiter dimicando vitam traducere, quã vanis fugacibuſque honoribus ab eodem extolli. At de Cottia gente apud Veronenſes clariſsima legendus Franciſcus Pola inſcriptionum libro, quem nuper publici iuris fecit doctiſsimus Aloyſius Nouarinna, de qua etiam alij, noſque alibi ſermonem inſtituemus, dum Bartholomæi Cottij Veronenſis laudes concinnabimus, qui Rogerij æmulatus virtutem

tutem

tuſet, Mediolanenſem Archiepiſcopatum vltro ei à Nicolao Quarto oblatum viriliter reſpuit; vt inde diſcant mortales, quâ virtute, quâ ſanctimonia viri religioſi fallaces mundi honores tanquam fumum ad alios lubenter tranſmiſerint.

56 ALBERTVS, quem alij Albericum appellant, Vicecomes Placentinus Gregorij X. propior affinis, nobilis quidem genere, ſed nobilior virtute ſucceſſit Philippo: ad hanc ſedem euectus à Bonifacio Octauo anno 1295. 16. Kalen. maij. Præfuit laudabiliter annis fere ſex tranſlatuſque deinde eſt ad Eccleſiam Firmanam anno 1301. de cuius electione extat Epiſtola in Reg. Vatic. num. 402. fol. 93. an. 1. eiuſdem Bonifacij; de quo infra in Epiſcopis Firmanis.

57 RAYNERIVS, ſiue Raynerius Vrbeuetanus, auunculus Theodorici Epiſcopi Cardinalis Prænestini, monachus trium Fontium Romæ ex ordine Ciſtercienſi, vir doctrina clariſsimus; ſubque Bonifacio Octauo Pontifice in expediendis grauiſsimis negotijs dexteritate mirabili, ab eodem Pontifice adlectus fuit Placentinus Epiſcopus anno 1301. cumque bene inauguratus ad ſibi creditam Eccleſiam profectionem adornaret, lento, ſed pertinaci morbo tentatus, eodem anno è viuis exceſsit; ſepultuſque eſt in Eccleſia Trium Fontium. De morte Raynerij, ad Theodoricum Cardinalem Bonifacius ſequentem ſcripſit Epiſtolam, vt mœrori, & indemnitati conſuleret.

A *Bonifacius Epiſcopus &c. Theodorico Epiſcopo Ciuitatis Papalis &c.*

Expoſuiſti nobis, quod bo. mem. Raynerius Epiſcopus Placentinus auunculus tuus olim dum viueret, tam circa expedienda negotia promotionis ſuæ per nos facta de ipſo ad Eccleſiam Placentinam, quam alias pro ſuis, & familia ſua neceſſarijs, diuerſis, & magnis oneribus expenſarum ſe ſubiecit, & demum eodem Epiſcopo apud ſedem Apoſtolicam decedente, tu tam ratione funeris, & exequiarum ipſius, quam alijs diuerſis cauſis, & modis, ſubijſti diuerſa, & grauia onera expenſarum. Quare nobis humiliter ſupplicaſti, vt pro ſalute animæ defuncti, & conſeruatione indemnitatis tuæ prouidere tibi ſuper ijs de be: Ap. dignaremur. Nos itaque tum animæ præfati defuncti, quam tibi ſuper
B *ijs paterno compatientes affectu F. T. percipiendi libere per te vel alium, ſeu alios auctoritate noſtra de fructibus, redditibus, & prouentibus Epiſcopatus Placentini vſque ad valorem mille, & quingentorum florenorum auri, & in exoneratione expenſarum huius, prout tuæ diſcretioni videbitur conuertendi plenam, & liberam concedimus auctoritate prædicta facultatem &c.*

Datum Anagni 4. Kal. Iulij anno 7.

58 VBERTVS de Auocatis Placentinus ciuis, & canonicus, electus anno 1302. 5. Kal. iunij. Epiſcopatui ceſsit eodem anno.

59 VGO de Piloſis Placentinus, prior ſanctæ Victoriæ, Ord. ſancti Benedicti a Bonifacio Octauo ad eandem ſedem promotus eſt 1302.
C 3. non. maij ex Reg. Vatic. Epiſt. 205. fol. 195. ann. 8. Hic caſtrum Varisij cum caſtro S. Imenti commutauit cum Ioanne Scoto, moritur Auenioni ibique ſepelitur anno 1317.

60 FREDERICVS de Madijs Epiſcopus Brixienſis, huc tranſlatus an. 1317. 6. Kal. aug. ex Regeſto Vaticano, qui Auenioni deceſſit anno 1323.

61 BERNARDVS ex nobilibus de Carrio a Ioanne XXII. ad eandem dignitatem aſſumptus eſt anno 1323. id. aprilis ex Reg. Vat. & die 10. menſis iunij Cameræ Apoſtolicæ ſe ſolitum ſubſidium ſoluturum promittit. Deceſsit 1330. ſepultuſque eſt in Eccleſia maiori prope portam orientalem iuxta aram diuæ Annæ. Narrat Locatus Placentinam Eccleſiam ex in-
D gruentibus bellis vacuam fuiſſe per annos omnino octo.

62 ROGERIVS Caccia Placentinus, patriæ ſummum ſacerdotium aſſecutus eſt anno 1338. a capitulo electus, confirmatus a Benedicto XII. 7. idus decemb. vt prodit Reg. Vatic. Epiſt. 68. an. 4. p. 2. Deceſsit 1354. ſepultuſque eſt in cathedrali cum hoc epitaphio.

M.CCC.LIII. DIE VIII. FEB.
S. DOMINI ROGERII
EPISC. PLAC.
DE DOMO CACCIORVM.

63 NICOLAVS eandem dignitatem eſt aſſecutus anno 1355. Reperi eum in lib. Prouiſionum Præſulorum ſolitum ſubſidium ſacro collegio perſoluiſſe 1356. die 4. menſ. auguſti obijt anno 1364.

Fr.

A filius Maffci, natur anno 1350. celebris iuriſconſultus, Inque Papienſi Academia Profeſſor publicus, Bonifacio IX. Pontifici a Sacrificijs, ſacræ Romanæ Rotæ auditor, ab eodem Pontifice Placentiæ Epiſcopus adlectus eſt an. 1404. 3. non. auguſti. Nuntiuſque in Germaniam directus, vt Eccleſiaſtico fœderi ſtuderet, Innocentio Septimo, Gregorioque Duodecimo Pontificibus charus fuit. Sed cum Branda Gregorium Duodecimum animaduertiſſet non ſtare iuramento, quod in ſua electione ſanctè præſtiterat de procuranda publica concordia, abolendoque ſchiſmate, violatæ fidei cœpit reſtagari Pontifici. Quamobrem ab ipſo Placen. Epiſcopatus honore ſpoliatus eſt an. 1408. accepitque ſucceſſorem
B Bartholomæum Cacciam Mediolanenſem ex Prædicatorio ordine, inculpatæ alioquin vitæ hominem. Cæterum Branda ad Concilium Piſanum profectus eſt, cuius Patres, ob ſingularem illum doctrinam maximo habuerunt in honore; cumque eundem Gregorium cum Benedicto XII. Antipapa deturbaſſent de ſede, a Ioanne XXIII. qui Alexandro Quinto ſucceſſerat, creatus eſt presbyter Cardinalis ad titulum S. Clementis, tulitque cognomen Placentini Cardinalis, tametſi Epiſcopatum illum poſt purpuram reſignauerit. Concilio Conſtantienſi interfuit, vbi Martinus Quintus Columna ſupremam aſcendit ad ſedem an. 1426. ſub quo bis in Bohemia contra Huſsitas functus eſt legatione, adeo egregiè, vt
C a Sigiſmundo Imperat. magnam collegerit gratiam. Sub eodem autem Martino, Cardinalis Epiſcopus Portuenſis euaſit, eundemq; Eugenius Quartus ad Philippum Mariam Mediolani ducem legauit, vt inter vtrumque, ſicut feliciter euenit, fœdus pacis percutiendum curaret. Duo collegia munificenter conſtruxit, alterum Caſtilioni, Papiæ alterum. Nonaginta tribus pulſatus annis Caſtilioni deceſſit, an. 1445. die 5. m. februarij, ibidemque ſepultus fuit in Eccleſia à ſuis maioribus ædificata, in pulcherrimo marmoreo ſepulchro, vbi hæc quæ ſequuntur inciſa carmina leguntur.

Quiſquis ades, ſubſiſte gradum, paulumq; ſepulchro
Flecte aciem ex ſaxo ſcriptum, perlege carmen,
Optima pars quondam clero, qui ſanguine felix
Enitui, & mira vixit pietate verendus,
D *Marmoreo hoc condor tumulo, nec flebile lethum,*
Eſt mihi perpetuo manet inclyta forma decore.
Fataque præclaris nunquam monentia rebus,
Mille ego per caſus, per mille pericula victor,
Fortunam euici, quia me virtutis amore,
Flagrantem, & ſparſas ſperantem pectore leges
Euexi ſumma ad faſtigia floruit Hunnus.
Præſule me, me Pontifice Placentia vidit,
Donec Vveſprinis comes!, & maiora ſecutus
Tem pora purpureo cinxi redimita Galero,
Struxi acies, ditaui aras, delubra locaui
Immenſo redimita auro, maiora parabam
Ni me inter curſus, atque hæc molimina rerum,
Omnipotens genitor terreni è carcere ſacli
Tranſiſſet, celſoque poli regione locaſſet.

Sub ſepulchro.

Vtinam viueres, vtinam viueres.

A tergo ſepulchri.

Si de morte queri fas eſt, Cælique ſupremis
Viribus vmana voluunt quæ tempora vitæ,
Heu quantum mors auſa nefas, quæ te inuidia nobis
Abſtulit, & tanto priuauit lumine terras
Optatis inimica bonis, quid vita priorum,
Quid bona fata iuuant, mitiſque, affectus, & ingens
Religionis amor? mille diſcrimine ſoluit
Impia, & humanos abrumpit parca triumphos,
Tu requies, tu dulce decus, culmenque honorum,
Magne pater tu diuini lux vnica cultus
Nam quantum æternæ fidei, & cæleſtibus aris
Præfueris, teſtes conuerſi ad ſacra Sabæi
Amœnaſque vrbes, & latis Græcia campis
Flete patrem mæſti proceres, fleat Italia tellus
Communi priuata bono, tuque alma Quiritum
Roma dulce (quamquam ſummo pater optime cælo
Præfueris, mæſtumque polo nunc deſpicis orbem
Nobis ſolliciti gemitus, curaque relicta)
Quis te iam fortuna ferox crudelibus auſis
Abſtulit & Cæli radiantibus intulit Aſtris.

Memini me dixiſſe in meis ad Ciacconem Additionibus ea deuia narratione Locati, hunc Brandam Epiſcopum Placentinum fuiſſe declaratum a Gregorio Duodecimo nondum enim conſulueram librum Prouiſionum Prelatorum, qui manifeſte prodit Bonifacium Nonum illum creaſſe Epiſcopum, quin vt ſupra narrauimus exitioſam inſectationem a XII. Gregorio Branda indigne pertulit, quod Cardinalibus poſtulantibus concilium ſtrenuè adhæſiſſet. Cæterum aduerte lector, in collegio Caſtiloneo Papiæ ab eodem fundato, ſequentem Inſcriptionem legi, vbi perperam legitur Epiſcopus Cardinalis Sabinenſis, cum legendum ſit Portuenſis. Nunquam enim Portuenſem titulum a Martino V. obtentum 1426. cum Sabinenſi mutauit, vt diximus in primo tomo.

M. CCCC. XLIII. die iij. febr.
Reuerendiſsimus in Chriſto Pater
D. D.
Branda de Caſtiliono
Epiſcopus Sabinenſis Cardinalis
Placentinus
vulgariter nuncupatus
huius venerabilis Collegij fundator
diem ſuum clauſit extremum
cuius corpus in caſtro de Caſtiliono
requieſcit.

73 Fr. ALEXIVS de Siregnio Mediolanenſis ex Ord. Minorum paulo ante Epiſcopus Bobienſis, mox Vapincenſis in Gallia an. 1409. ad hanc Eccleſiam Placentinam tranſlatus eſt à Ioanne XXIII. anno 1411. die 6. menſis ſeptembris per reſignationem Brandæ Card. Cremonæ deceſſit 1448. prima die ineuntis ianuarij, relatuſque Placentiam, ſepultus eſt in cathedrali. Baſilienſi concilio interfuit cum exiſtimatione ſingularis doctrinæ, vt refert Paulus Morigia in lib. de Nobilitate Mediolanenſi. Vvadingus aliquot

erroresconfutat, quibus arreptus Locatus, parum ſinceram de hoc Epiſcopo narrationem inſtituit. A

74 NICOLAVS Amidanius Cremonenſis, Protonotarius Apoſtolicus, ac Nicolai Quinti vicecamerarius, ab eodem Pontifice ad Placentinam ſedem vocatus eſt anno 1448. 13. Kalen. aprilis, ac deinde ab eodem ad Mediolanenſem Archiepiſcopatum tranſlatus.

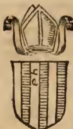
75 IOANNES de Camperijs, Papienſis Eccleſiæ cantor, ſublectus Placentinus Epiſcopus eſt 1453. 10. Kalen. aprilis. Papiæ deceſſit anno 1475. relatuſque Placentiam, ſepultus eſt in cathedrali.

76 MICHAEL Marlianus Mediolanenſis, ex Epiſcopo Tortonæ Placentinus Epiſcopus factus eſt 1475. B Eodem anno deceſsit, ſuæq; ſupellectilis nuper adeptam Eccleſiam inſtituit hæredem. Ob ſingularem doctrinam, morumque probitatem Nicolao Quinto Pontifici magno vſui fuit, cuius cubicularius erat, clericuſq; Cameræ Apoſtolicæ. Alphonſo Regi Neapolitano auream detulit Roſam, ducique Mediolani a conſilijs fuit. Gubernator quondam Romanæ Campaniæ, ac ducatus Spoletani nomine Romanæ Eccleſiæ, Præſulque plane dignus, cuius grata poſteritas non ſinat interire memoriam,

77 SACRAMORVS de Sacramoris Ariminenſis, conſiliarius ducis Mediolani, electus Epiſcopus Placentinus anno 1475. eodemque anno tranſlatus eſt ad Parmenſem, C

78 FABRITIVS Marlianus Mediolanenſis, Tortonæ antea Epiſcopus, ad Placent. Eccleſiam tranſlatus eſt 1476. Hic cum in ea dignitate vixiſſet annos triginta duos, viſus eſt reſarſiſſe iacturam, quam Placentina Eccleſia fecerat ex patrui celeri fato. Duci Mediolanenſi in paucis charus fuit, a quo ad Innocentium VIII. de grauiſsimis rebus legatus eſt, tum & ad Herculem ducem Ferrarienſem. Epiſcopale Palatium reædificauit a fundamentis, cenſuſque Epiſcopatus adauxit cum plures fortunas abalienatas recuperaſſet; decemque ſynodis ſalubriter celebratis Placentinum clerum ad puriores mores traduxit, omnemque egregiam operam cumulatiſsime præſtitit, quæ Paſtori optimo proſperam virtutum fama parere poſſe videretur. Mediolani deceſsit 1508. D atque ex teſtamento Placentiam cadauer relatum, in cathedrali tumulatum eſt.

Alterius Fabritij Marliani Tortonæ item Antiſtitis, iſte, quem modo narrauimus, Fabritius nepos fuit.

79 ANTONIVS Triuultius Mediolanēſis filius Io: Firmi ex Aſtenſi Epiſc. Plac. Antiſtes euaſit an. 1508. poſtrema die abeuntis iulij. Hanc Eccleſiam paucos menſes adminiſtrauit; ſiquidem an. 1509. die 19. menſis ianuarij eo munere libens, volenſque abiuit, redijtque ad Aſtenſem Epiſcopatum: qui iam vacuus erat ex tranſlatione Albertini Roborei, ad Piſaurenſem ſedem. Hic Antonius Scaramutiam Triuultium Cardinalem coadiuuit in adminiſtratione Comenſis Eccleſiæ, anno 1519. Quod ideo hic libenter retuli, vt Victorelli error prodereur, qui hunc Antonium cum altero Antonio Triuultio ſub Alexandro VI. Cardinali confundit. Hic etenim Comenſis Antiſtes, & Card. Romæ deceſsit an. 1508. ille vero Aſtenſis Epiſcopus 1519. Coadiutor effectus eſt, vt referunt acta conſiſtorialia.

80 VASINVS vetuſtiſsimæ familiæ comitum Malabailę apud Aſtenſes Inſubreſque nobiliſsimæ progenitus, vir doctus ac prudentiſsimus Iulij Secundi familiaris eligitur Epiſcopus Placentinus anno 1509. die 19. menſis Ianuarij. Sub Iulio Secundo Lateranenſi concilio interfuit, Placentinamque adminiſtrauit Eccleſiam vſque ad annum 1519. deinde tranſlatus eſt ad Aſtenſem patriam ſedem. Hic caſtellum ſancti Imentij, Placentinæ Eccleſiæ fiduciaria poſſeſsio quam Fabritius Marlianus recuperauerat, reſtaurauit, ſupra cuius portam a prætereuntibus hæc verba leguntur,

M. CCCCC. X. DIE II. OCTOB.
VASINVS EX ILLVSTRI PROSAPIA
MALABAILÆ.
ASTENSIS HOC OPVS
RESTAVRAVIT.

SCA-

80 SCARAMVTIA Triuultius Cardinalis frater Antonij ſuperioris Epiſcopi Comenſis, Placentinam Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit anno 1519. die 26. menſ. ſeptemb. eamque reſignauit anno 1529. de quo alibi. Sed eo Præſule anno 1522. noua diuæ Mariæ de Campania ſacra ædes fundata fuit. Cuius primarium lapidem Petrus Recorda Epiſcopus Sebaſtenſis & Suffraganeus Epiſcopi Placentini ſolemniter impoſuit.

82 CATALANVS Triuultius, Cardinalis Scaramutiæ nepos, ad eandem dignitatem promotus eſt 1525. die 3. m. maij deceſsit 1559. ſepultus Mediolani in patrum ſuorum ſepulchro. Quo Præſule anno 1545. decima nona augu- B ſti hora ſeata decima Petrus Aloyſius Farneſius Pauli eius nominis Tertij Pont. Max. filius Placentiæ & Parmæ Dux acclamatur, atque a Bernardino a Barba Caſalenſi Epiſcopo pro Pontifice ea in cauſa, Marino Grimano Cardinali Legato Apoſtolico, & Catalano Triuultio Epiſcopo Placentino coram clero, & populo Sfortia de Sfortijs ex ſorore nepos, ipſius ducis gerens vices ducalibus inſignijs decoratur. Anno 1547. die decima ſeptembris idem dux Placentiæ interficitur.

83 IOANNES Bernardinus Scotus Cardinalis Tranenſis, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1559. die 3. menſis auguſti. Hic in Sabinæ C Prouincia natus eſt, in oppido Magliano, atque ex ſingularis doctrinæ opinione Aduocatus conſiſtorialis euaſit, cumque in familiaritatem Ioannis Petri Caraffæ ſimilitudine virtutum ſe inſinuaſſet, (is ille eſt qui poſtea ad Pontificatum aſcendit ſub nomine Pauli Quarti, quique Theatinorum inſtitutum inter alios egregios viros inſtituit) ea eius exemplo idem inſtitutum incœpit profiteri. Profecit inde in ſacris quam qui maxime, linguaſque Hebraicam, Chaldæam, Græcamque perdidicit, quam ille eruditionem cum vitæ purioris inſtitutione ad miraculum exornaſſet, ſuis Regularibus Clericis ſemel, & ſæpius ac pluribus in locis eſt præpoſitus. Romæ eo munere cum laude prudentiæ fungebatur; cum Caraffa ſummus Pontifex renunciatus, retinentem illum apud ſe habuit, in eodemque conſiſtorio Tranenſem Archiepiſcopum, ac presbyterum D Cardinalem tit. ſancti Matthæi in Merulana, Bernardinum creauit 1555. 13. Kal. Ianuarij, Romanæque Eccleſiæ grauiſsimis expediendis negotijs illum præeſſe voluit, ac pene ſub vitæ finem Placentinum Epiſcopum declarauit. Sub Pio Quarto inter Cardinales ſupremæ inquiſitionis cenſores enituit. Placentinam Eccleſiam adminiſtrauit vſque ad annum 1568. Quam paucis ante menſibus, quam eximeretur e viuis, renunciauit, hoc eſt eodem anno 3. non. decembris ſepultuſq; eſt apud ſanctum Paulum extra Vrbis muros via Oſtienſi, in ſepulchro quod ſibi viuens parauerat cum hoc Epitaphio.

IOANNES BERNARDINVS
SANCTÆ ROMAMÆ ECCLESIÆ
CARDINALIS
A EPISCOPVS PLACENTINVS
VIVENS SIBI POSVIT
AN. DOM.
M. D. LXIII.
NON MORTVVS EST SED
DORMIT.

84 PAVLVS Areſius Iriënſis, diœceſis Caietanæ, Clericus Regularis, ex ordine Theatinorum, olim in politicis expediendis negotijs præcipue in Neapolitano Regno, apud prudentum pleroſque ſummæ exiſtimationis. Cæterum Religione, ac probitate vitæ longe clariſsimus, ex ceſſione Cardinalis Scotti, a Pio Quinto ſanctiſsimo Pontifice Placentinus Epiſcopus adlectus eſt, B anno 1570. ab eodemque Cardinalis creatus, a priſtino Religioſo ſuo inſtituto ne latum quidem vnguem deflexit, quin totus diuinis commentationibus deditus, populum ſibi concreditum, clerumque ad omnem pietatem ex præſcripto Tridentini concilij vbique, & ſemper conatus eſt informare. Hęc agentē Gregorius XIII. ad Archiepiſcopatum Neapolitanum vel reluctantem tranſtulit. Solebat enim dicere magnam eſſe vim virtutis obedientiæ, quæ ſe compuliſſet maiora accipere, qui renuiſſet minora. Igitur fato functus eſt Neapoli an. 1578. 17. menſis iunij, ſepultuſque eſt in Eccleſia ſancti Pauli, ſine epitaphio, vt mandauerat. Egregius Paſtor cum priſcis illis ſanctis Epiſcopis ob eius vitæ puritatem C merito comparandus, nec mirum, cum apud ſuos Theatinos clericos ageret, B. Andream de Auellino in ſtudijs pietatis condiſcipulum, ac æmulum habuiſſet, vnde & ipſe, vt ille, clariſsimum ſanctitatis lumen in toto Chriſtiano orbe refulſit. Huius meminit Ciac. Ciabrera, & ex ijs Victorellus. Conſule autem Franciſcum Mariam del Monaco, ac Tuſſum in hiſtor. Theatinorum.

85 THOMAS Lilius Bononienſis filius Herculis Cameræ Apoſtolicæ Theſaurarius, paulo ante Ripætranſonenſis Epiſcopus, ad hanc eandem Eccleſiam translatus eſt 1577. die 24 menſis martij vbi inſecuto anno deceſsit 1578. die 16. m. ſeptembris ſepultuſque eſt in cathedrali.

86 PHILIPPVS Sega Bononienſis Ripætranſonenſis Epiſcopus, in Hiſpania Nuntius ad D Eccleſiam Placentinam translatus eſt anno 1578. Hic natus Bononiæ eſt, ex parente Ioanne Andrea, qui ex Rauenna traxit originem. Nobilem indolem ſortitus eſt, ideoque ad res grauiſsimas gerendas aptiſsimam. Quamobrem iuuenis adhuc Ripętranſonenſis dictus eſt Epiſcopus, Picenum prouinciam rexit. In Belgio Legatione functus eſt, poſtea in Hiſpania, ſub Gregorio vero XIII. in Luſitania idem munus obiuit, iterum ad regem Hiſpaniæ profectus eſt. Sub Sixto vero Quinto apud Cæſarum nuntium egit, a quo tantam dicitur gratiam collegiſſe, vt Imperij inſignibus illum donauerit, Romam reuerſus generali cenſura fulſit in omnes Eccleſias, Vrbiſque monaſteria, cùm vero violento fato Henricus Tertius Rex Gallorum diſceſsiſſet è vita, reſque Gallica vſque ad naufragium iam videretur fluctuare, Sega in Galliam à Sixto Quinto miſſus eſt

vt Apoſtolici Legati nomine, catholico fœderi patrocinaretur. Eas partes eum decore, ſtrenueque impleuit ſub Gregorio Decimoquarto ac Innocentio Nono, a quo tandem creatus eſt Cardinalis ac Legatus Apoſtolicus in Gallijs, accepto que roſeo Pileo, ac Cruce ſub Octauo Clemente idem munus continuauit. Tametſi autem apud aliquot ſcriptores Philippus deflagrauerit inuidia, tanquam qui erga Hiſpanos, quam erga Gallos feruentiori laboraret affectu; apud æquos tamen rerum æſtimatores, ea ſuſpicione caruit, maximè autem apud Octauum Clementem ſapientiſsimum Pontificem, qui reuerſum è Gallijs Philippum, in purpuratorum conſeſſu dilaudatum excepit. Cæterum Segæ, dum iret, rediret legatus atq; ex interuallo inuiſeret, quam ſemel regendam ſuſceperat Placentinam Eccleſiam, ſynodo celebrata ſanctiſsimas leges dixit ad puriores mores. Haud diu aſſecuta purpura lætatus eſt, fractus enim laboribus Romæ deceſſit anno 1596. die 29. menſis maij, ſepultuſque eſt apud ſanctum Honuphrium, ſuæ dignitatis titulum, quem ei è Gallijs reuerſo Clemens Octauus contulerat anno 1594. cum ſequenti epitaphio, ac marmorea ſtatua, quam ei Hieronymus Aguccia ſub Octauo Clemente, & ipſe Cardinalis ac nepos Philippi ponendam curauit. In Placentina autem Eccleſia eiuſdem Cardinalis Aguccij cura hoc elogium poſt epitaphium collocatum ſpectatur.

Philippo Sega Bononienſi
Sanctæ Romanæ Eccleſiæ presbytero
Cardinali Placentino
Ampliſsimis ſedis Apoſtolicæ muneribus
triginta amplius annos omnibus
fere Chriſtiani Orbis Patribus
egregie functo
Ab Innocentio IX. in collegium Cardinalium
cooptato,
Gallica demum Legatione ſub
Clemente VIII.
turbulentiſs Regni temporibus peracta
illuſtrem diu ſpectatæ prudentiæ
& probitatis
laudem adepto in Catholica Religione
Pontificiaque dignitate propaganda
Acerrimo
Hieronymus Aguchius vtriuſque
Signaturæ Referendarius,
ex teſtamento hæres Auunculo optimo
P. C.
obijt die xxix. maij
M. D. X C VI.
vixit annos LVIII. menſes IX.
D. VIII.

Placentiæ in cathedrali alterum honorarium cenotaphium ſpectatur.

D. O. M.

Philippus Sega Bonon. S. R. E. presb.
Cardinalis Placent.
ab hac Eccleſia cui duo de viginti annos
vigilantiſsime præfuit poſt multa,
ampliſsimaque Sedis Apoſt.
munera,
& Gallicam demum Legationem
ſumma fide; atq; conſtantia obitam Romam
cum rediſſet,
omni virtutum laude cumulatus,
in Domino obdormiuit
xxix. maij. M. D. XCVI.
vixit annos LVIII. menſes IX.
D. VIII.
Eccleſia S. Onuphrij, quæ viuo titulum,
eadem & mortuo ſepulchrum dedit.
Quod ipſe ſi in hac ciuitate mori contigiſſet
hoc loco ſibi elegerat.
Huic chariſsimæ ſponſæ ſuæ,
quæ potuit Præſul etiam paupertatis
tolerantia clarus ornamenta
dedit,
legauit dote inſuper eiuſdem capitulo,
& canonicis conſtituta,
vt anniuerſarijs precibus eius,
atque Marſilij fratris ſui hic proxime
ſepulti ſalutem in omne tempus
Chriſto Saluatori cōmendent.
Hier. Agucchius vtriuſque Signaturæ
Referend.
ex teſtamento hæres,
ſuum erga Auunculum optime meritum,
Pietatis, & grati animi
M. N. D.

87 CLAVDIVS ex comitibus Rangonijs Mutinenſis, a Clemente Octauo adlectus eſt Placentinus Epiſcopus anno 1596. die 2. menſis Decembris: vir ſane non modo nobilitate generis, ac opulentia diuitiarum inſignis, ſed facilitate morum, ac ſapientia haud impar alteri

ceri Claudio Rangonio, qui Regienſis Epiſcopus A
per idem tempus floruit. Claudius deceſſit Placentiæ anno 1619 ſepultuſque eſt in cathedrali, in ſepulchro, quod ſibi viuens curauerat conſtruendum, cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Claudius Rangonus Epiſcopus
Placentinus
vt cleri, & populi precibus ad Deum
frequentioribus iuuetur defunctus
medium hunc locum inter
vtrumque ſibi
pro tumulo viuens B
elegit.
obijt die xiij. ſeptembris
M. DC. XIX.
annos natus LVII. menſes xi.
dies iij.
Præfuit huic Eccleſiæ annos xxij.
menſes nouem.

88 IOANNES Linatus Parmenſis, Burgi ſancti Domnini Epiſcopus, intimus conſiliarius ducis Raynutij Farneſij, a Paulo Quinto ad hanc Placentinam Eccleſiam translatus eſt an. 1620. die 13. menſis ianuarij. Hic pius bonuſque Paſtor pauperibus Chriſti pijſque locis miſericordiæ viſcera aperiens, eorum neceſſitatibus pecunia, C & alijs rebus hilari animo ſuccurrens, Eccleſias precioſis muneribus, & ornamentis ditans, quod potiſsimum teſtantur pulcherrimæ icones Deiparæ Virginis in ſummi templi excelſo hemiſphærico vertice (vulgo cupulam vocant) pictoris celeberrimi arte, ac pennicillo expreſſæ, quæ plaſtico etiam opere inaurato circũdatæ, & ad ſpirans vſque columellarum perductæ totam reſtitudinem illam octonis angulis diſſectam mirifice exornant, & vt perpetuo ſtent poſterorum oculis vſurpandæ Ioannis Præſulis pietas in Mariam ſanctiſsimam Virginem largiter effuſa fecit. Eodem priori anno idibus aprilis corpus ſancti Raymundi confeſſoris recondidit, 3. non. iulij brachium cum manu ſancti Conradi ab vrbe Netina in patriam illatum recognouit, pluraque SS. lipſana D comprobauit. In oppido Claſtidij Eremitanos fratres ſancti Auguſtini de obſeruantia recepit 1621. in caſtro ſancti Ioannis Idib. octob. primum lapidem iecit in nouo conſtruendo templo ſanctiſs. Triadis pro fratribus Cappucinis. In Oppido Vallis Tarri Eccleſiam ſancti Pauli 8. Kalen. iulij & ſancti Caroli Placentiæ Cappucinarum Monialium in feſto S. Lucæ 1625. ſolemniter dedicauit. Auguſtinianos obſeruantes in vrbe admiſit ad S. Margaritam. Acta vtriuſque proceſſus pro canonizatione beati Gregorij X. tam ordinaria quam Apoſtolica auctoritate confecit. Synodalia comitia habuit: diœceſanos luſtrauit, alijſque multis ad ſacri cultus incrementum & omnium ſuorum ſalutem præſtitis. Septem denique annos cum laude prudentiæ ſibi creditam Placentinam rexit Eccleſiam. Deceſſitque 1627. ſepultuſque eſt in cathedrali, in ſacello S. Mariæ de Populo cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Sub hoc ſaxo diem iudicij
expectant oſſa
Ioannis Linati nobilis Parmenſis
Placentiæ Epiſcopi
Qui ſicut viuens ſub vexillo Deiparæ
continuo militauit ita in eiuſdem
Sacello
ſuo cineri moriens pacem legauit
hoc vero Legatum dilectiſsimi,
& amantiſsimi fratres
Ioannes Baptiſta, ac Horatius Linati
non ſine pio lacrymarum officio
impleuerunt
obiit IIII. non. aprilis
M. DC. XXVII.

89 ALEXANDER Scappius Bononienſis, Marij Senatoris filius Epiſcopus Campanienſis ac Satrianenſis, pro ſancta Romana Eccleſia nuntius ad Heluetias, ab Vrbano Octauo ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1627. die 17. menſis maij. Fratres Carmelitanos excalciatorum, & Clericos Regulares ſancti Pauli in vrbe recepit: ſynodum non ſemel habuit, cultumque Eccleſiaſticum auxit mirifice. Ei inſcripſit opus exercitationis politicæ magnorum Euangeliſta Sanctonius Bononienſis. Eius laudes non reticet Ioannes Petrus Creſcentius p. p. Italicæ nobilitatis Corona. Viuit adhuc, bonis Paſtoribus rarum probitatis exemplum futurum.

RE-

REGII LEPIDI EPISCOPI.

OMnino refragor Blondo, Perotto, alijſque, cum Regium Lepidi, a Lepido Triumuiro volunt fuiſſe ædificatum. Siquidem cum Cicero cum Bononia, Parmaq; antiquiſsimis ciuitatibus Regium Lepidi cõmendet, & memoret, id ſane facere non potuiſſet, qui ſub Triumuiratus proſcriptionem vitam amiſit. Quid quod Strabo inter mediocres Galliæ Ciſalpinæ ciuitates illud reponit? Ptolemæus coloniam Romanorum illud appellat, vnde hauſere alij, hunc eundem Lepidum illo aliquando deduxiſſe coloniam, indeque illi factum cognomen Lepidi. Sanior, ſecuriorque illa videtur ſententia eſſe, quæ affirmat ab antiquis Hetruſcis fuiſſe ædificatum, quos deinde exegere Galli, Gallos autem victores Romani, qui poſtea duo millium mortalium coloniam Regium deduxere, Idque ex Liuio videntur haurire, cum narrat lib. 35. Parmam, Mutinamque Romanos nouis incolis frequentaſſe, Marcumque Æmilium Lepidum, T. Ebutium Carum, L. Quintium Criſpinum, in Boiorum territorium inter Mutinam, Parmamque, hoc eſt, Regij, vt ipſi interpretantur, duo millia incolarum collocaſſe, indeque a principe eius legationis, hoc eſt, a M. Æmilio Lepido, ciuitatem illam, fori Lepidi, vel Regij Lepidi traxiſſe cognomen. Hic ille M. Æmilius Lepidus eſt, qui cum a fundata Vrbe an. 573. Romanus Conſul eſſet, a Placentia ad Ariminum vſque Æmiliam viam muniuit, ac ſtrauit, potuitq; eadem munificentia nouis incolis, ædificijſque Regium auxiſſe, quod deinde de eiuſdem nomine Regium Lepidi vocauit grata poſteritas. Huius ciuitatis præter citatos auctores, meminerunt Plinius, Feſtus, Ammianus Marcellinus, Tacitus, Plutarchus, Polybius, Itineraria, & alij. Ex recentioribus vero Fatius Vbertus, Platina, Sabellicus, Merula, Coitus, Antoninus, Leander. Vnde autem ea ciuitas dicatur Regium, haud ſatis conſtat. Etenim qui ideo Regium appelatam volunt, quod ex fertilitate ſoli, cœli benignitate, ac pulchritudine ædificiorum Regium quiddam videatur mortalibus. Non ſatis animaduertunt eas vel naturæ, vel artis dotes commemorare, quas Regium Lepidi cum alijs pluribus Inſubriæ ciuitatibus poteſt habere communes. Illud conſtat Regium Lepidi dici, vt a Regio Galliæ ſecerneretur. Cæterum pulchra ciuitas eſt, tametſi haud latius fines extendat, in medio viæ Æmiliæ ſita

A fertiliſsimo ſolo, populo grauis, ac nobilitate inſignis, quæque ſemper protulit ciues omnibus ingenuis artibus pares, ac diſciplinis. Diu Romano populo paruit, paſſaque deinde excidium eſt a Longobardis, & Gothis, vt Epiſt. 8. ſcribit Ambroſius, depoſitamque Regienſes ciues, temporibus Caroli Magni reſtaurarunt. Eius adminiſtratio aliquamdiu Reipublicæ formam retinuit vſque ad annum 1286. Poſtea, vel inuita iugum accepit comitum Canaſinorum, tum dominos experta eſt Eſtenſes, Cæſares, Gallos, Romanos Pontifices, Scaligeros, Folianos, Gonzagas, Galeazios, Ottobonos, indeque rediit ad Eſtenſes; iterum ad Romanos Pontifices, donec Adriano VI. ſedente ea potiti ſunt Eſtenſes, vt hactenus

B ſub nomine ducatus illam optimis legibus conſtitutam adminiſtrent. Vt autem certiſsime conſtat, ſanctum Barnabam Apoſtolum, ac ſanctum Apollinarem in Inſubriam fuiſſe miſſos, alterum in Galliam Tranſpadanam, alterum in Ciſpadanam, vt illic Euangelium Chriſti promulgarent, ſic haud infulſa coniectura aſſerere poſſumus, Regium Lepidi, ab altero, vel ab illorum alumnis ſacta Chriſtiana ſuſcepiſſe, quando inde ab an. 60. noſtræ ſalutis traditur Prothaſius huius ciuitatis primus fuiſſe Epiſcopus. Poſt cuius exceſſum, eorum qui ſecundum Prothaſium Regio præfuerunt, iniquitas temporum memoriam deuorauit, vſque ad annum 400. Idololatria deinde deleta Regienſis Eccleſia fundata eſt, quæ pri-

C mum Mediolanenſi Archiepiſcopo ſubiecta fuit, poſtea Rauennati, vſque ad annum 1583. Deinde vero Gregorio Decimotertio mandante nuperę Metropolis Bononienſis Suffraganea effecta eſt. Ampliſſima diœceſi gaudet, eiuſque Antiſtes titulo comitis fulget, ab antiquis olim Cæſaribus obtento. Cathedralis Deiparæ Virgini conſecrata, diuoque Apollinari, nuperæ ſtructuræ eſt, atque elegantiſsimæ breuitatis, quam numerus, ac decens clerus exornat. Ibi nobiliſsima Abbatia ſancti Proſperi ciuitatis diui Tutelaris ſpectatur, quā Comitiſſa Mathilda ædific.ỉ, opibuſque mirum in modum auxit. Templum autem Regienſi Virgini miraculis clariſsimæ a populi pietate dicatum eſt. Supra cæteras Eccleſias nitet, cum pluribus alijs locis pijs, ac oratorijs abundat. Vnum illud Regio deſuiſſe videtur,

D hiſtoricus ſcilicet, qui vetuſtæ ciuitatis euentus, opeſque iaceret in commentarios, nos dum Præſulum Regienſium exordiremur, catalogum, inciſdimus in compendium hiſtoricum Fuluij Azzarij ſatis ieiunum, vnde vix aliquid eruere potuimus, quod noſtros promoueret conatus. Igitur præter citatum ſcriptorem, alios conſuluimus, è quorum monumentis hanc, quam vides, intexuimus ſeriem Regienſium Epiſcoporum. Taxatus vero Regienſis Eccleſia in lib. cameræ ad Florenos 316.

1 PROTHASIVS primus Regienſis Epiſcopus fuit, qui floruit circa annum 60. a Chriſtiana fundata ſalute.

2 CROMATIVS.

3 ANTONINVS.

4 ELIAS.

5 SANCTINVS.

6 CORASIVS.

7 FAVENTIVS Mediolanenſi concilio intereſuit, ſub Euſebio Archiepiſcopo anno 451. huius meminit Ioſephus Ripamontius, decad. 1. hiſt. Eccl. Mediolanen.

8 ELPIDIVS floruit 458.

9 S. PROSPER Aquitanicus, rara doctrina notiſsimus. Primi Leonis Papæ ſecretarius, vnde arbitrantur pleriqoe ab ipſo inſignem illam Epiſtolam S. Leonis de Incarnatione Verbi ad Flauianum fuiſſe compoſitam, vt teſtatur Gennadius, Honorius, Addo Vienēſis, Marcellinus in chronico, alijque ſcriptores. Ad hunc Proſperum, S. Auguſtinus, Epiſtolam illam de Prædeſtinatione direxit, ipſeque viciſsim ad diuum Auguſtinum de eadem materia ſcripſit. Eius doctrina neruoſa, atque ſcholaſtica eſt, cuius opera monumentaque Cæleſtinus primus cenſuit comprobanda, ad Epiſcopos Galliarum ſcribens. Gelaſiuſque Papa C. ſancta Romana diſtinct. Conſule autem Baronium, ſi Aquitanici contra Pelagianos, proque doctrina Auguſtini, cuius ſe profitebatur alumnum, exantlatos labores plenius cognoſcere cupis, ad ann. 466. in quo vult deceſſiſſe die 25. menſis iunij. Hic igitur ſanctus Proſper eſt, quem Regienſes Inſubres ſuum Epiſcopum faciunt, cōtenduntque ad hunc honoris gradum fuiſſe prouectum a Leone primo Pontifice, cui fuerat a ſecretis, vt habent; vetuſta eius cathedralis breuiaria; vitaque functum 466. fuiſſe tumulatum in Templo, quod ipſe ſancto Apollinari dicauerat, ibidemque manſiſſe vſque ad tempora Luitprandi Longobardorum Regis, indeque poſtea translatum in Eccleſiam eius nomini conſecratam, vbi hoc tempore requieſcit. Quam poſtea Eccleſiam a comitiſſa Mathilda auctam, munificeque dotatam, in nobilem ex ſancti Benedicti Ordine Abbatiam fuiſſe erectam. Cardinalis Bellarminius hunc Aquitanicum Proſperum negat Regij Lepidi fuiſſe Epiſcopum, ſed Regij, Prouinciæ Narbonenſis ditionis in Gallijs, quæ Eccleſia Suffraganea eſt Archiepiſcopi Aquenſis, cui argumento eſt, quod Proſper in prouinciali concilio ſubſcribitur Vaſenſi, & Carpentoraſienſi, Fauſtumque aduertit, Maximo ſucceſsiſſe, hunc vero Aquitanico Proſpero, qui certiſsime Regij in Gallijs fuerunt Epiſcopi, qui ex famoſo illo, ac inclyto monaſterio Lirinenſi literis, moribuſque cultiſsimi prodierunt. Idem affirmat Baronius in notis ad Martyrologium Romanum, die 25. menſis iunij, aſſeritque ſediſſe annos 24. in hoc vero Baronius abijt a Bellarminio, quod arbitratur Proſperum illum, qui Vaſenſi, & Carpentoraſienſi concilio reperitur ſubſcriptus, alterum fuiſſe ab eo, qui Regienſis in Gallijs Epiſcopus erat, illumque Aurelianenſem fuiſſe Epiſcopum, Aniani ſucceſſorem, cui Sidonius Apollinaris literas dedit, atque ita vult per idem tempus duos Proſperos fuiſſe æque famoſos in Gallijs Epiſcopos. Quibus diligenter perſpectis ducor & ipſe coniectura ex veteri Eccleſiæ Regij Lepidi deducta memoria, tertium Proſperum poſſe dari, qui per idem tempus Regio Lepidi

A cum laude ſanctitatis præeſſet, in quem virtutes Aquitanici, parum diligens ſcriptor, eodem tempore, nomineque deceptus, contulerit. Hęc inquam, ſuſpicio mea eſt, quam haud ita tueor, vt non mihi cenſeam ſtandum meliori iudicio. Sequor itaque tantorum virorum ſententiam, quibus addo doctiſsimum virum Henricum Spondanum, qui arbitratur Proſperum Aquitanum aut nunquam fuiſſe Epiſcopum, quod a Gennadio tantum vocetur homo Aquitaniæ Regionis, aut Regij in Gallijs fuiſſe Antiſtitem, cui conſtat ſucceſſiſſe Maximum, huic vero Fauſtum fuiſſe ſuffectum. Horum autem meminit chron. monaſterij Lyrinenſis, Syrmundus autem in notis ad C. Sollium Apollinarem, audacter affirmat Proſ-

B perum Aquitanum nunquam fuiſſe Epiſcopum. Cæterum ſimilitudo plerumque nominum ciuitatum, maximas quandoque tenebras offuderunt veritati hiſtorię. Auctor ipſe Martyrologij Romani eam ob cauſam lapſus eſt, vt bene notat Baronius in ſuis ad Martyrolog. Roman. notis. Cum enim ſanctum Maximum Epiſcopum commemoraret, eum illi offerendum foret, Regij in Gallia Narbonenſi, Regij Lepidi perperam dixit vnde credidere poſtea plures, hūc ſanctum Maximum Regij Lepidi fuiſſe Epiſcopum. Eſt ergo Regium Lepidi in Inſubria, Regium Iulij in Calabria, Regium Galliæ Narbonenſis, ſitum in Parlamento, & Archiepiſcopatu Aquenſi. Primo additur Lepidi, ſecundo cum aſpiratione ſcripto

C adijcitur Iulij. Tertium dicitur abſolute Regium vel Recium, & Relenſis ciuitas, & Albereium Neriorum Apollinarium Plin. lib. 3. c. 4. Paul. Diac. lib. 3. Euſtachius in Dionyſium, Gregor. Tur. lib. 4. & hæc hactenus habui, quæ de tribus Regijs, duobus, vel tribus Proſperis enarrarem.

10 STEPHANVS.

11 DEODATVS floruit anno 488.

12 THEODOSIVS vixit anno, 554.

13 DONODEVS.

14 ADRIANVS.

15 BENENATVS.

16 LVPINVS.

17 MAVRITIVS Rom. concilio intereſuit ſub Agathone Papa anno 680.

18 IOANNES Regienſibus præſuit 681. deceſsit autem anno 684.

D 19 THOMAS ſanctimonia vitæ clarus, viuebat anno 701. Hic ſancti Proſperi Templum exorſus eſt ædificare, vbi poſtea illius corpus tranſtuliſſe narratur. Fato functus eſt anno 714.

20 CONSTANTINVS Regienſibus diuinum iusdixit anno 715. e viuis exemptus eſt 726.

21 CALLISTVS.

22 GEMINIANVS anno 753. Templum Abbatiæ Nonantulanæ, a ſancto Anſelmo Abbate ædificatum conſecrauit in honorē beatiſsimæ Virginis Marię, & ſancti Benedicti Abbatis de qua chron. Nonantulanum.

23 APPOLINARIS floruit anno 774. obijt poſtremum diem 786

24 ADELMVS an. 814. deceſſit 822.

NO-

25 NODERBERTVS concilio Mantuano interfuit anno 824. conſule Hippolytum Doneſmundum in hiſt. Mantuana p. p.

26 VITALIS viuebat anno 828. Hic erga ſanctum Venerium ſingulari pietate flagrabat. Quamobrem cum proficiſceretur, vt eius ſacrum corpus exciperet honorificentiori loco recondendum (quieſcebat enim in parua Inſula prope Lunim antiquam Hetruriæ ciuitatem) ſanctus per viſum ſe obtulit id ſatagenti, edixitque, vt ſe inde Regium aſportaret, ne hoſtibus vèturis Saracenis præda foret. Præſtitit id cumulate Vitalis, ſacrumque corpus in templo ſancti Proſperi collocauit, vbi eius feſtum tertio non. nouemb. celebratur.

27 ROBERTVS eandem ſedem aſſecutus eſt anno 842.

28 SIGISFREDVS Regienſis Epiſcopus anno 844. Romæ interſuit coronationi Ludouici Regis, filij Lotharij Imperatoris in Inſubriæ Regem, apud ſanctum Petrum peractæ, vt narrat Bibliothecarius. Sanctorum Michaelis, & Vitalis Oratorium ædificauit, erexitque extra Regij muros ſancti Peregrini ſacellum.

29 PEREGRINVS.

30 AMON floruit an. 860.

31 ROTTEFRDVS autem an. 864.

32 PAVLVS floruit an. 879.

33 AARON 881.

34 AZZIVM Regienſem Epiſcopum anno 890. nonnulli ex Aceſtinorum gente contendunt. Hunc Barbari occiderunt an. 898.

35 FREDVLPHVS ſuffectus Azzio. Idem ſatum tulit cum ſuo anteceſſore eodem anno.

36 PETRVS. Eius mentio extat in quodam priuilegio Berengarij Regis Abbatiæ Nonantulanæ indulto, anno 904. Eódemque anno idem Berengarius ad huius Epiſcopi preces, Gotiſredo Mutinenſi Epiſcopo plura priuilegia dilargitus eſt 18. Kal. iulij indict. 7. quo etiam anno, eiuſdemque intuitu Berengarius confirmat donationes factas Aſtenſi Eccleſiæ die 15. iulij eius vero Regni anno 17. deceſsit autem Petrus anno 913.

37 GOTHARDVS Regienſis Epiſcopus anno 914. Roma Regium aſportauit corpora ſanctorum Chryſantis, & Dariæ, eaque ſub confeſsione cathedralis honorificétius collocauit, vbi hactenus ſumma veneratione fidelium recoluntur.

38 PETRONIVS floruit 915.

39 GIBERTVS 940.

40 ARIBALDVS 942.

41 ADELARDVS anno 945. patria Vicentinus, quem ex nobiliſsima gente Triſſina & Antonij clariſsimi viri filium fuiſſe narrat Benius in p. lib. Triſſinæ hiſtoriæ. Obijt Adelardus circa annum Domini 960.

42 HERMANDVS, quem Grimaldum vocat Baronius, anno 963. ſe ſubſcripſit bullæ Erectionis Archiepiſcopatus Magdeburgenſis anno 968.

43 TAVZVS Parmenſis, ad eandem ſedem ſubuectus eſt 993. Hic Eccleſiam ſancti Proſperi reædificauit, pluresque fortunas, priuilegiaque eidem Eccleſiæ eſt dilargitus; in qua conſtitutis prius vna cum Præpoſito octo canonicis, qui diuinum officium perſoluerent, corpus eiuſdem ſancti ſolemni ritu tranſtulit. Aedem conſecrauit Gregorius Quintus Pontifex anno 997. cuius munificentiæ monumento appoſiti ſunt parieti Eccleſiæ verſus aliquot, quos huic loco inſerendos ſelegimus.

Teuzo præſentem fundauit Epiſcopus ædem,
Ad decus, & ſancti inſtituit Proſperi
Cuius ad hanc ſemper veneranda tranſtulit oſſa,
Cum Papa Quinto nomine Gregorio,
Forte Ticinenſem qui tunc pergebat ad vrbem
Concilij ſacri cauſam habiturus ibi,
Pontificem, multaque turba ſecuta,
Suſcepit Teuzo, quos pater hoſpitio,
Venerat Antiſtes iunior, & ipſe Ioannes
Sede Rauennali dexter abiturus ibi,
Cum quibus a dicto primo Teuzone rogatus,
Hoc per ſe templum rediddit ipſe ſacrum,
Tot ſimul ac tantis domus ſacrata patronis
Corpus eſt poſitum hic Proſper alme tuum.
Cum quo Venerij ſimul oſſa leuata beati,
Huius in Eccleſia condita ſunt latere.
Sunt hæc dante Deo, dum tertius Imperator Otho,
Atque Kalendarum facta noua Februi.

Obijt Teuzo anno Domini 1030.

44 SIGEFREDVS item Parmenſis, floruit 1030. deceſsit 1041.

45 CONDELARDVS Sigefredo ſucceſsit anno 1041. deturbatus de ſede eſt 1043.

46 SIFREDVS reperitur in ea ſynodo Papienſi anno 1046. 8. Kal. nouemb. ad fauorem Epiſcopi Veronenſis celebrato.

47 ADALBERTVS ſedit anno 1049. deceſſit 1061.

48 VOLMARVS Regienſis Epiſcopus fuit. 1062.

49 EVBETRVS floruit apud Baronium 1079. Fato functus eſt 1081.

50 GANDVLPHVS Regienſibus præfuit anno 1082. Hic in ſeruitutem abductus eſt cum Parmenſi Epiſcopo, cum Henricus impius imperator cum Mathildæ Comitiſſæ exercitu improſpere conflixiſſet, honoreque Epiſcopatus ſpoliatus deceſsit poſt annum 1087. Conſule Domnizonem in vita Mathildæ Comitiſſæ lib. 2. c. 3. Baronium ad hunc annum, alijque cum Bonauentura de Angelis in hiſt. Parmenſi.

51 LVDOVICVS viuebat anno 1091.

52 BONVS Senior Regienſis Epiſcopus fuit 1101. Huius meminit Leo Oſtien. lib. 4. cap. 37. eiuſdemque habetur mentio in monumentis Nonantulanis anno 1104. Hic canonicis ſancti Michaelis, Eccleſiæ per illud tempus collegiatę Chriſma dedit: vnde poſtea inter monachos, clerumque lis non facili negotio dirimenda exarſit, querentibus clericis a monachis ſibi ſanctum oleum fuiſſe ademptum. Adeſt in conſilio Henrici Quarti Imperatoris de reſtituendis Romanæ Eccleſiæ iuribus an. 1111. apud Baron. ad hunc annum. Deceſſit Bonus anno 1129.

53 ADELMVS floruit anno 1130.

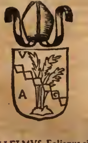
54 ALBERVS ex canonico Regulari, ac Priore ſanctæ Mariæ de Rheno Bononienſis iuriſcon-

riſdictionis, Regienſis Epiſcopus creatus eſt 1140. Huius defunctionis dies notatur in Kalendario dictæ Eccleſiæ non. aprilis 1164.

55 ALBERICVS ſucceſsit Albero 1164. interfuit Lateranenſi concilio ſub Alexandro III. 1179. Magni animi Præſul fuit, quippe qui Regij fungeretur Prætura, inque ciues regium propemodum Principatum exerceret. Fato functus eſt 1187.

56 PETRVS ad eandem ſedem promotus eſt 1187. poſtremam diem obijt 1212.

57 NICOLAVS Maltrauerſus eadem Regienſi dignitate fulſit 1213. Innocentius Tertius Pontifex ſcribit ad Epiſcopum Cremonenſem ſedis Apoſtolicæ Legatum, vt Regienſem adhortetur electum Pontificem ad reformationem Vicentinæ Eccleſiæ, Ep. 15. ann. 16. Pont. 6. idus aprilis. Mortuus eſt Nicolaus 1244.

58 GVILLELMVS Folianus ciuis Regienſis, ad patriæ ſedem ſubuectus eſt ab inocentio Quarto, vt legitur in Vaticano Regeſto, Epiſt. 451. Hic in inſubriæ potentibus Præſulibus numeratur, Princeps imperialis, atque Epiſcopus vnde poſtea eius ſucceſſores Regienſium Principum titulum deſumpſere. Satis imperioſe Regienſem Eccleſiam annos omnino triginta adminiſtrauit. Poſtremam diem obiuit 1283. ſepultuſque eſt in cathedrali, vbi grata, memorque poſteritas hoc illi ſequens erexit elogium.

Guillelmo Foliano
Patritio Regienſi huius Eccleſiæ
Epiſcopo
ac Principi ornatiſsimo viro,
Qui cum luſtris ſex peractis ſediſſet,
Vita functus eſt
anno M. CC. LXXXIII.
Veteri eius arca in Baſilica reparatione
demolita,
vt grati animi propenſiorem
in familiam,
& potiſsimum Annibalem, & Baldinum
Comites Querciolæ,
& huius Eccleſiæ Archidiaconus
teſtaretur

Hoc monumentum pie repondendum
curauit.
Raphael Folianus presbyter
Anno
M D.C.XII.

Porro comitatum Querciolæ, de quo fit mentio in Cenotaphio, Guidoni de Monte de Foliano in feudum idem Guilielmus Regienſis electus conceſsit, quod ratum firmumque habuiſſe Innocentium Quartum hæ docent literæ, quas legimus in Vaticano Regeſto Epiſt. 173. an. 9. eiuſdem Pontificius. Sic enim ſe habent.

Innocentius, &c. Guidoni de monte de Foliano Reginæ diœceſis. Petitionibus deuotorum nonnunquam ſedes Apoſtolica condeſcendit liberalis fauoris beneuolentiam impertitur. Cum igitur ſicut nobis exponere curaueriſti, dilecto filio electo Regino noſtris olim dediſſemus litteris in mandatis, vt ſibi ſuiſque fratribus, & hæredibus caſtrum de Querzola Reginæ diœceſis, quod per Reginen. fautores quondam F. olim Rom. Imperatoris dirutum fuerat. & vaſtatum, pro cuius reparatione ac defenſione damna grauia ſubieras, & expenſas in feudum concederet, ac vos illis faceret pacifica poſſeſſione gaudere, idem electus G. de Foliano ſuo fratri ſuo, & hæredum veſtrorum nomine in feudum caſtrum conceſſit prædictum, ac de ipſo illum inueſtiens recepit ab eo fidelitatis ſolitæ fundamentum, prout in inſtrumento publico ſuper hoc confecto plenius dicitur contineri. Quare nos humiliter ſupplicaſti, vt conceſsionem, & inueſtituram huiuſmodi confirmare de benignitate ſolita curaremus. Nos itaque tuiſque precibus inclinati quod ab eodem electo ſuper hoc factum eſt gratũ, & ratum habentes ac id auctoritate Apoſtolica confirmantes, ſupplemus defectum de noſtræ plenitudine poteſtatis, ſi quis in huiuſmodi conceſſione & inueſtitura quoad ſolemnitatem iuris fuit, aut etiam ex eo quod capituli Eccleſiæ Regien. non interuenerit, ad hoc nec fuit requiſitus aſſenſus. Nulli ergo &c. noſtræ ſuppletionis, & confirmationis &c.

Datum Peruſij 6. id. aprilis anno nono.

59 Fr. GVILLELMVS de Bobio ordinis Minorum, poſt octo annorum interregnum diſcordantibus electoribus, qui Franciſcum Folianum Regienſem, & Theodoſium de Fliſco Corducenſem Canonicos poſtulauerant, a Pontifice electus Epiſcopus eſt huius Eccleſiæ anno 1290. 10. Kal. iulij ex Reg. Vatic. Epiſt. 210. fol. 34. ann. 3. Nicolai Quarti. Deceſsit 1301. ſtatimque capitulum Fr. Ioannem de Moloſellis Ord. Minorum elegit; ſed hunc Boniſacius Octauus confirmare renuit, & Matthæum vicecomitem canonicum Mediolanenſem deſignauit Epiſcopum qui electioni noluit conſentire; ſequentem tandem elegit, vt in Regeſt. Vat. Ep. 1407. f. 188. anno 8.

60 HENRICVS Catalorcius canonicus Cremonenſis eidem Eccleſiæ præfuit 1301. 2. Kal. maij.

61 VIDO Abaiſius Regienſis eandem dignitatem eſt aſſecutus 1313. ex lib. oblig. Hunc nonnulli ſcriptores cum altero Abaiſio confundunt.

62 PETRVM electum fuiſſe reperio 1318. 12. die menſis aprilis in lib. Prouiſ. Prælatorum.

63 VIDO Abaiſius Regienſis Epiſcopus adlectus fuit, anno 1328. anno vero 1332. ad Eccleſiam Ariminenſem, mox ad Ferrarienſem. tranſlatus eſt.

64 ROTLANDVS de Scarampis canonicus Laudunenſis, I. V. Doctor ac Benedicti XII. Capellanus, in locum Vidonis Epiſcopus Regienſis ab eodem electus anno 1336. 6. id. maij, in Epiſt. 71. p. p. ann. 2. Reg. Vatic. in quo alia extat Epiſtola eiuſdem Pontificis, nobilibus viris Ludouico de Gonzaga, & Guidoni Philippino, Feltrinoq; eius capitaneis ciuitatis Mantuæ, quibus commendat Rotlandum a ſe electum Epiſcopum, hortaturque eos, vt ab aſsiſtentia, fauore, & auxilio Thomaſini de Foliano Præpoſiti Eccleſiæ S. Quirini de Corrigio in Eccleſia Regina intruſi deſiſtant. Is enim anno 1332. Guidone ad Rauennatem Eccleſiam tranſlato, a Bertrando Epiſcopo Card. Oſtienſi Legato, factus huius Eccleſiæ adminiſtrator, defacto in eandem ſe intruſit, vnde excommunicatus, & a ciuitate expulſus, miſere interijt. Porro Epiſtola Benedicti eſt in hunc, qui ſequitur, modum ex eodem Regeſto Vaticano deſumpta p. p. anno 3. Epiſt. 6.

Dilectis filijs de Thoano, & de Moncilena, ac de Prato Regien. diœceſ. Plebium Archipresbyteris ſalutem, &c.

Efficiens malorum cupiditas ſui prodiga, propriæque ſalutis oblita ſic relaxat ad illicita manus ſuas, vt oporteat per ſolicitudinem præſidentis ipſius nequitiam reprimi, & teneri vires eius, vt quos diuinus timor a malo non reuocat adhibita ſuperioris correctio, & cenſuræ debita diſciplina compeſcat. Sane dudum dilectum filium Rolandum electũ Regien. Regin. Eccleſiæ vacanti, in Epiſcopum præfecimus, & Paſtorem curam, & adminiſtrationem ipſius ſibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenarie committentes. Verum Thomaſinus de Foliano Præpoſitus Eccleſiæ ſancti Quirini de Corrigia Regien. diœc. eo prætextu quod venerabilis frater noſter Bertrandus Epiſcopus Oſtien. olim dum in partibus Lombardiæ legationis officio fungeretur, adminiſtrationem ſpiritualium, & temporalium eiuſdem Eccleſiæ ſimiliter tunc vacantis, & in dictis partibus exiſtentis, ſibi duxerat committendam, poſt promotionem, & præfectionem huiuſmodi per nos factas de perſona dicti Rolandi Eccleſiæ memoratæ non curans aduertere quantum famæ diſpendium animæque periculum importet, & ſecum ferat iuris detentio alieni, & maxime occupatio, & violenta detentio Eccleſiæ cathedralis, Epiſcopatum Regien. eiuſque poſſeſsionem, gubernationem, & adminiſtrationem iurium, & pertinentiarum eiuſdem, ac poſſeſsionem caſtrorum villarum, domorum terrarum, & poſſeſsionum & aliorum bonorum, & ſpecialiter caſtri, & Palatij de Aibineia, & caſtri de Nouis, & caſtri de Maſſanicis Regien. diœceſ. & omnium aliorum quæ tenebat, & adminiſtrabat tempore promotionis, & præfectionis prædictæ ſuper dimiſsio-
A ne ipſorum requiſitis legitime non dimiſit, ſed
incumbit eiſdem, & adminiſtrationem prædi-
ctam præſumpſit, & adhuc præſumit damnabi-
liter exercere eundem electum detinendo Epiſco-
patui, caſtris villis, domibus, terris, & poſſeſsio-
nibus ſupradictis nequiter ſpoliatum. Nos igi-
tur huiuſmodi præſumptionis exceſſum non ſo-
lum in diuinæ maieſtatis iniuriam, ſed in no-
ſtram, & ſedis eiuſdem contumeliam, & contem-
ptum proculdubio redundantem, noſcentes, &
ſalua conſcientia nequeuntes conniuẽtibus ocu-
lis pertranſire, ac propterea ex officio prout te-
nemur ea debito intendentes ſuper his opportunum remedium adhibere, diſcretioni veſtræ
in virtute ſanctæ obedientiȩ per Apoſtolica ſcri-
B pta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut vnus
veſtrum per vos, vel per alium, ſeu alios, eundem
Thomaſinum ſub excomunicationis, & priuatio-
nis omnium ſingulorum beneficiorum ſuorum
Eccleſiaſticorum, & inhabilitatis ad quælibet alia
beneficia Eccleſiaſtica obtinendi, pœnis quas
eum incurrere volumus ipſo facto, niſi infraſcri-
ptis noſtris monitionibus, & mandatis paruerit
cum effectu ex parte noſtra monere, ſibique in-
iungere, & præcipere ſtudeatis, vt infra quinde-
cim dies, quos ei pro peremptorio termino vo-
lumus aſsignari poſt monitiones, & præcepta
huiuſmodi, vel poſt eorum notitiam, ſi forte pro-
pter ſuam, vel ſuorum tyrannidem præſentiam
eius adhibere vel ſibi perſonaliter monitiones, &
C præcepta huiuſmodi facere nequeatis adminiſtrationẽ, & Epiſcopatum, caſtra, villas, domos,
terras, & poſſeſsiones prædicta omnino dimittat
dictoque electo, ſeu procuratori ſuo infra dictum
terminum prædicta omnia reſtituat, & in pace
dimittat, nullam ſuper eis deinceps per ſe vel per
alium, ſeu alios turbationem, vel moleſtiam illa-
turus, ac nihilominus poteſtatem, concilium, &
commune ciuitatis Regien. & Nicolaum de Fo-
liano patruum, Guidonem Recij, & Gilbertum
milites, Guillelmum, & Ioannem de Foliano do-
micellos fratres dicti Thomaſini, & quoslibet
alios fautores, auxiliatores ipſius, nec non vniuer
ſos, & ſingulos clericos, & laicos ciuitatis, & diœ-
ceſis Regien. ac feudatarios, vaſſallos, & emphy-
theotas, ac cenſuarios, & debitores Epiſcopatus
eiuſdem, ex parte noſtra ſimiliter moneatis, & ſub
D excommunicationis, & priuationis feudorum, &
aliorum bonorum, quæ a Roman. ſeu eadem Re-
gien. vel alijs quibuſcunque Eccleſijs obtinent,
ac interdicti, in ciuitatem prædictam pœnis quas
eos incurrere volumus ipſo facto, niſi mandatis
noſtris efficaciter paruerint in hac parte diſtrictiu a
iungatis eiſdem, quia poteſtas, concilium, com-
mune, milites, domicelli, fautores, auxiliatores, &
valitores prædicti, ab omni auxilio, & fauore, ipſi
Thomaſino in præmiſſa præſumptione perſiſten-
ti, impendendo publice, vel occulte, directe
vel indirecte omnino ſtudeant abſtinere, ipſi-
que clerici, laici, feudatarij, vaſſalli, Emphytheo-
tæ cenſuarij, & debitores de cętero eidem Tho-
maſino, vel alij, aut alijs quibuſcumque quouis
quæſito colore, vel cauſa propter quam dicto
electo, vel eius procuratori de fructibus, redditi-
bus

bus, prouentibus, & obuentionibus Epiſcopatus prædicti non debeant in aliquo reſpondere, ſed ipſi electo vel procuratori ipſius de prædicto plene reſpōdeant, vt tenentur. Ad publicationem pœnarum, & ſententiarum huiuſmodi contra inobedientes quoslibet ſi expedierit auctoritate noſtra in locis, in quibus expedire videritis, prout eorum contumacia, & iuſtitia exegerit proceſsuri, ac facientes de proceſsibus veſtris quos ſuper his per vos haberi contigerit fieri publica inſtrumenta illa nobis poſtmodum quamprimum commode poteritis, tranſmiſsuri.

Dat. Auinion. id. maij anno 3.

Cæterum Rotlandus cum annos tres hanc rexiſſet Eccleſiam, factus eſt Conſtantinopolitanus Patriarcha anno 1339.

65 BARTHOLOMÆVS Hipporegienſis, huius Eccleſiæ Archidiaconus, creatus Epiſcopus 1339. 2. non. octob. ex Reg. Vatic. Epiſt. 719. anno 5. vitam finiuit circa an. Domini 1362.

66 LAVRENTIVS Pinotus de ſancto Laurentio Regienſis, ad patriæ Epiſcopalem ſedem aſcendit anno 1363. 9. idus martij. Deceſsit poſt aliquot annos ſuæ adminiſtrationis, tumulatus in cathedrali anno 1379. vbi hæc breuis memoria legitur.

LAVRENTIO PINOTO
DE S. LAVRENTIO PATRITIO
EPISCOPO REGII
ET PRINCIPI
ANNO M. CCC. LXXIX.
MENSE IVNII
VITA FVNCTO
C. P. C.

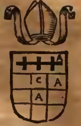
67 Fr. SERAPHINVS Tauaccius de Trio, electus Regienſis Epiſcopus 1379. Præfuit annos 8. translatuſque eſt ad Eccleſiam ſancti Iuſti in Sardinia anno 1287.

68 VGOLINVS Seſsius Regienſis, Hugo vocatur in lib. obl. Seraphino ſuffectus eſt 1387. Deceſsit 1395. ex lib. Prouiſ. Prælatorum.

69 THEOBALDVS Seſsius ſancti Benedicti monachus, patriæ adlectus Epiſc. eſt 1395. 3. die aprilis, ex lib. obl. vixit vſque ad an. 1439.

70 IACOBVS ANTONIVS a Turre, in Mutinenſibus Alpibus natus, ob egregias animi dotes Eugenio Quarto Pontifici in paucis charus, ab eodem Pontifice Regienſis adlectus Epiſcopus eſt 1439. anno vero 1444. ab eodem translatus eſt ad Mutinenſem Eccleſiam, indeque transijt ad Parmenſem anno 1463. vbi e vita diſceſsit 1475. Claudius Robertus in ſuæ Chriſtianæ Galliæ appendice, in catalogo Carmelitarum Generalium, narrat Ioannem Facium Auenionenſem illius ordinis Generalem 23. Regij Lepidi in Inſubria fuiſſe Epiſcopum anno 1443. retulitque acta conſiſtorialia Eugenij IV. Pōtificis, ſed alioquin vir doctus toto cœlo aberrat. Eadem enim die qua Iacobus Antonius ad Mutinenſem Eccleſiā translatus eſt, quod accidit vt ſupra diximus anno 1444. 14. Kal. nouemb. Baptiſta Pallauicinus eiuſdem Eccleſiæ eſt declaratus Epiſcopus. Oportebit igitur dicere, Ioannem hunc Carmelitarum Generalem, alterius Regij fuiſſe Epiſcopum, quando hæc Regienſis Inſubriæ ſedes ſimul, & ſemel non valebat capere duos; ſed ſoluunt hanc difficultatem eadem acta conſiſtorialia, quæ ad annum 1450. 17. Kal. aprilis referunt Ioannem Carmelitarum Generalem electum fuiſſe Epiſcopum Regienſem in Gallia ſub Aquenſi Archiepiſcopo, defuncto Roberto.

71 BAPTISTA Pallauicinus Parmenſis, ex Archidiac. Taurinenſi, Iacobo Antonio ſucceſsit anno 1444. 14. Kal. nouembris. Quam ille Eccleſiam tum genere, tum moribus nobilis, ſumma cum laude prudentiæ, pietatiſque adminiſtrauit. Mortuus eſt 1466. ſepultuſque in cathedrali cum hoc Epitaphio.

Hic Baptiſta iacet Regij digniſsime Præſul
Marchio quem genuit Pallauicina domus
Floruit quibus vis ingentibus illa triumphis,
Laude tamen prauos ſe ſuperaſſe ferunt
Rarus in Orbe fuit, qui te vel carmine poſſet
Vincere vel calamo ſe æquiparare tuo,
Sedis Apoſtolicæ meruiſti clarus honores
At tua nunc virtus, clarior aſtra colit.
Ann. M. CCC. LXVI. XII. maij.

72 ANTONIVS Trombetta Ferrarienſis, Regienſis adlectus Epiſcopus. 1466. Ferrariæ deceſſit 1476. ſepultuſque eſt in cathedrali ante principem aram, vbi adhuc eius effigies ſpectatur; epitaphium autem ita cum vetuſtate ingredientium greſſus exederunt, vt ne verbum quidem eruere potuerim ad poſteritatis memoriam.

Dum autem Trombettæ iuſta perſoluerentur, Ludouicus Corbinus ſuo æuo inſignis orator, atque Poeta defuncti meritas laudes luculenter retexit. Huius tempore, hoc eſt anno ſui præſulatus primo Monaſterium Canonicorum Regularium Lateranenſium, in hac ciuitate ſub inuocatione B. Mariæ gratiarum habuit exordium Philippo Zobolo Regienſi ſancti Proſperi Abbate commendatario, mox Epiſcopo Comaclenſi ædificatore, accedente aſſenſu Pauli Papæ Secundi cuius diploma retulit in ſua tripartita hiſt. Gabr. Pennotus lib. 3. cap. 30. A

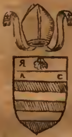

73 BONIFACIVS Arlottus nobilis Regienſis, tuo ſeculo ob ſingularem doctrinam longe claritſimus, Epiſcopalem patriæ honorem eſt C aſſecutus 1478. cumque illum annos triginta proſpera optimi Paſtoris fama adminiſtraſſet, liquit hanc vitam mortalem anno 1508. ſepultuſque eſt in cathedrali, in affabre facto ſepulchro cum eius ſtatua, ac gentilitijs ſtemmatibus, quæ Lunam continent, e qua tria Lilia efflorescunt, cum hoc epitaphio.

Bonifacio Arlotto Theologo,
& Philoſopho eminentiſſimo
Regienſique Patritio,
ac Epiſcopo, & Principi meritiſſimo,
Marcus frater,
& Ventura nepos pientiſſimi poſ.
Publico luctu deceſſit anno
M. D. VIII.
Aetat. ann. LXXXVI.
Epiſcopauit ann. XXX.
feliciter
Cui ſucceſſit Ioannes Lucas
Pontremulenſis

74 IOANNES Lucas a Puteo, Pontremolenſis natus in Aquano Caſtello, Liguſticæ ditionis iuriſconſultus celebris, cum Bonifacio acceſſiſſet B adiutor, cum futura ſpe ſucceſſionis 1503. 8. die m. martij defuncto Bonifacio demum ſucceſsit 1508. ſed breuis Pontifex fuit: deceſſit enim 1510. non ſine mœrore Iulij, qui eum ad dignitatem promouerat. Illius honorifice meminit Leander Albertus in ſua Italiæ deſcriptione, Actaque Conſiſtorialia.

75 VGONEM ex Comitibus Rangonijs Mutinenſem, Iulius Secundus deinde Regienſem creauit Epiſcopum, anno 1510. die 18. menſis octobris. Præſul fuit in publicis expediendis negotijs ſingulari fama prudentiæ, ac dexteritatis. Itaque Vrbem ipſam adminiſtrauit, Parmæ, Placentiæque Prolegati munere eſt egregie functus D tum ad Carolum Quintum in Hiſpania ex miſſu Pauli III. idem munus obiuit, ſub quo è viuis exemptus eſt anno 1540. ſepultuſque eſt in cathedrali in ſacello ab ipſo conſtructo, vbi in pulcherrimo marmoreo depoſito, hoc epitaphium legitur.

Vgoni Rangonio Mut.
Qui Regij Lepidi Pontiſ. Vrbis rector,
Parmæ ac Placentiæ Prolegatus,
& in Germaniam
ad eius prouinciæ Principem
in Hiſpaniam vero ad Carolum V. Imp.
Legatus
a Paulo III. Pontiſ. Max.
miſſus egregium doctrinæ
pietatis,

Iuſti-

Iuſtitiæ, atque prudentiæ ſpecimen
dedit
Hercul. Rang. fratri Benem.
fier. cur.

76 MARCELLVS Cardinalis Ceruinus Politianus, non Picenus, vt quidam recentiorum mendoſe ſcribit in Bullario nuper Romæ typis excuſo, cum eſſet Epiſcopus Neocaſtrenſis, ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt, anno 1540. die 23. menſis ſeptembris. Quam ille Eccleſiam adminiſtrauit vſque ad annum 1544. cum ex eo ad Eugubinum tranſiſſet Epiſcopatum, ac ſummus Pontifex fuiſſet renunciatus anno 1555. in qua dignitate ſuprema haud ſuſtinuit nouum nomen ſibi imponi: quippe qui ex cõſueto nomine intelligere vellet mortales, tam in Pontificatu ſe moderate acturum, quam in priuata fortuna ſe facilem, beneficumque omnibus præbuiſſet. Cæterum breuis, hoc eſt 26. dierum Pontifex fuit; ſic vt Virgilianum vaticinium in illum videatur poſſe quadrare:

Oſtendent terris hunc tantum fata, nec vltra eſſe ſinent

77 Georgius Andreatius Mantuanus, Mediolani ſenator, cum ducibus, tum Carolo Quinto vnice charus; cum primum Cæſaris legatus ad Septimum Clementem, ab eodem Pontifice Cluſino Epiſcopatu fuiſſet exornatus, a Paulo deinde III. ad Regienſem Eccleſiam fuit tranſlatus 1544. die 7. menſis aprilis. Mantuæ deceſſit plenus dierum, ac meritorum, 1549. ſepultuſque eſt apud Carmelitas in nobili ſepulchro marmoreo cum ſuis gentilitijs ſtemmatibus anſerem continentibus cum ſubiecto epitaphio.

D. O. M.

G. Andreatius ducalis, & Cæſ.
in Mediolanenſi ſtatu Secretario
apud ſummos Pontifices Cl. VII.
& Paulum III.
Orator demum Cluſinus Epiſcopus
& Comes
apud. Venetos legati munere functus,
poſtea dum Regienſis Epiſcopus
et Princeps
iam longis ſatigationibus ſeſſus eundem
clerum quiete regeret,
ab improuiſa morte octogeſimo ſecundo anno
quaſi completo magna
et Patriæ
et cleri ſui iactura, naturæ conceſsit
et ne tantorum laborum memoria
ab edaci tempore penitus aboleretur.
Marſilius
et Syluius Andreatij ex fratre nepotes,
et hæredes,
hoc ſub lapide cineres reponendos curarunt
an. ſal. MDLI.
natus eſt die vltima ian.
M.CCCC. LXVII.
obijt vero vigeſima ſecunda ianuarij.
M. D. XLIX.

78 IOANNES BAPTISTA Groſſus Mantuanus, cum Georgio auunculo iam octuagenario coadiutor datus fuiſſet, 4. die menſis decembris 1545. eidem defuncto ſucceſſit 1549. Tridentino concilio interfuit, deceſsitque 1569.

79 Fr. EVSTACHIVS Locatellus filius Fabritij, Bononienſis, Ordinis Prædicatorum Procurator, vicariuſque generalis ſui ordinis, cum demum Pio Quinto ſanctiſsimo Pontifici fuiſſet a confeſſionibus, ab eodem Regienſi Epiſcopatu exornatus eſt 1569. die 20. menſis aprilis. Pie prudenterque ſibi creditam rexit Eccleſiam. Scripſit de incarnatione Domini; de Deipara Virgine tractatum, in Trinitatem comment: & in Magiſtrum ſententiarum, aliaque ſui ingenij monumenta reliquit. De quo Hieronymus Ghilinus in ſuo Theatro virorum illuſtrium. Deceſſit 1575. ſepultuſque Regij eſt, in Eccleſia ſancti Dominici, ante principem aram in pauimento vbi in rubeo marmore eius gentilitia ſtemmata ſpectantur, continentia tres Montes cum totidem Stellis ſequentique epitaphio.

Fr.

Fr. Euſtachio Locatello ciui Bonon.
viro integerrimo,
atque omnium ſcientiarum cognitione
cumulatiſsimo,
Deinde Pio V. piæ memoriæ
Pont. Max.
a ſacris confeſsionibus, ac poſtremo Epiſcopo,
& Principi Regienſi
Vincentius Referend. Apoſt.
Io. Baptiſta, & Auguſt. eius fratres
mæſtiſs. poſ.
vixit ann. LVII. men. vij.
die iij.
Obijt an. M.D.LXXV. prid non.
octob.

80 FRANCISCVS Martellius Regienſis, a Gregorio XIII. Epiſcopus Regienſis dictus eſt 1575. die 18. menſis octobris. Desijt eſſe in viuis 1578. ſepultuſque eſt in cathedrali cum ſequenti epitaphio.

Franciſco Martello Patritio
Regienſi
I. V. Conſulto peritiſsimo
Romæ, Venetijs, Ferrariæque
honoribus
amplißimis perfuncto
ac demum a Gregorio XIII.
Pont. Max.
in Regienſi Epiſcopatu præſ.
Antonius Alex.
& Io. Baptiſta fratris filij
P P.
vixit ann. LXX.
Obijt anno
M. D. LXXVIII.

A

81 BENEDICTVS Manzolius Mutinenſis
B ad hanc eandem ſedem promotus eſt 1578. 9. aprilis. Sedit an. ſeptem, deinde anno 1585. morte occubuit Tiburi, vbi iacet in templo ſanctæ Mariæ Maioris Ordin. Minorum diſtrictoris obſeruantiæ, in cuius ſepulchro Epitaphium illud inſcriptum eſt.

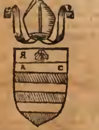
D. O. M.

Benedicto Manzolio nobili
Mutinen.
ſummo Philoſopho, ac Theologo
Politioribus literis maxime Græcis
ornatiſs. rerum agendarum
Conſiliorumque
C *capiendorum peritiſsimo qui cum*
a ſecretis ampliſsimi Card.
Aloyſ. Eſten.
per xx. ann. fuiſſet, grauiſsimaque
& in Italia, & in Gallia
prudentiſsime confeciſſet a Greg. XIII.
Pont Max.
Epiſcopus Regienſis creatus eſt
qui vero maiora inde ſperare poſſet
in medio bonorum curſu
magno bonorum omnium dolore
mortem
Obijt menſe auguſti
M.D.LXXXV. annum agens LV.
D *Vincentius hæres fratri germano*
benem. mæſtiſs.
P. C.
M. D. LXXXVII.

Prodijt ex hac eadem gente alter Epiſcopus Antonius Manzolius Grauinę qui defunctus iacet in ſancto Siluestro in Campo Martio Romæ. Cæterum cum hæc Manzolia Mutinenſis gens eadem gentilitia ſtēmata cum Florentina quondam illuſtri gente eiuſdem nominis, vſurpet, non inſulse coniectant prudentes vnam ex altera prodijſſe. Inſigne vtriuſque familiæ Taurus eſt erectus, hoc tamen diſcrimine vt Florentina olim aureum Taurum in rubea parma ferebat, Regienſis vero Taurum habet, cuius ſuperne medietas

dietas aurea eſt in campo rubeo, inferior vero A pars rubea in campo aureo. Et Florentiæ quidem Manzolij ſemper illuſtres fuere, itaut inter cæteros viros & doctos, & graues Lucam numerent Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem, & Epiſcopum Feſulanum. Hoc tempore Florentiæ hæc familia extincta eſt: faxit Deus, vt Mutinenſis perennet, vt eius gentis vno auulſo ramo, non deficiat alter.

82 IVLIVS Maſettus Mutinenſis, Benedicto ſucceſsit 1585. die 7. menſis octobris. Septem annos Mutinenſem Eccleſiam adminiſtrauit. Deceſsit 1592. ſepultuſque eſt in cathedrali.

83 CLAVDIVS ex comitibus Rangonijs C Mutinenſis, Regij creatus eſt Antiſtes anno 1595. die 26. menſis decembris: Præſul vtique ſuorum maiorum virtutibus par, ideoque apud omnes ſummæ exiſtimationis. Deceſsit Regij 1621. 4. non. ſeptembris. Sepultuſque eſt apud cathedralem in Sacello Epiſcopi Vgonis ſui propioris affinis, vbi legitur hæc ſequens inſcriptio pennicello exſcripta.

COMES

CLAVDIVS RANGONVS

MVTINEN.

EPISCOPVS REGII

ET PRINCEPS

CVIVS

OSSA IN PROXIMO SACELLO

REQVIESCVNT

OBIIT IV NON. SEPTEMB.

ANNO DOM.

M. DC. XXI.

84 ALEXANDER Cardinalis Eſtenſis, frater B Cæſaris Mutinæ, ac Regij ducis, magnique Alphonſi Ferrariæ poſtremi ducis nepos, nobiliſſima indole præditus, fauore patrui omnes nobiliores Italiæ academias, diſciplinarum auidus percurrit, tanta vero felicitate ac facilitate literas iuraque hauſit, vt omnium acclamatione, ab omni aſſentatione ſemota, lauream doctoralem Patauij retulerit. Ita autem leges callebat, vt tamen cum earum cognitione, exquiſitam, ſummamque eloquentiam vellet coniunctam. Quamobrem Clemens Octauus poſt exceſſum Alphonſi poſtremi Ferrariæ ducis, Alexandrum vocauit ad purpuram, Hippolytorum, atque Aloyſiorum renouaturus immortalem memoriam. Quatuor Comitijs interfuit, cum noui C creandi Pontifices eſſent tanta omnium exiſtimatione, vt vix maioribus illis Cardinalibus Ateſtinis cedere videretur. Cumque Gregorius Decimus quintus Bononienſis, cuius electioni Alexander fuerat ſuffragatus, aſcendiſſet ad ſedem, ab eo Regienſis Epiſcopus adlectus eſt anno 1621. die 18. menſis octobris. Aetas Alexandri iam tum cœperat in ſeniũ vergere, quamobrem, relicta Vrbe, ad Eccleſiam ſibi creditam iter inſtituit. Ibi ſanctiſſimas leges ſcripſit, clerum correxit, virginum Deo votarum pudori cuſtodiæq; proſpexit. Hæc illum agentem, mortuo Gregorio Decimoquinto comitia iterum Romam reuocarunt. Ibi cum difficillimo æſtiuo tempore Vrbanum Octauum Cardinales Pontificem renunciaſſent, ex illa conclauis mora plerique ſeniorum redditi publico inciderunt in D morbum. Romæ aliquandiu ſubſtitit Alexander mox Tiburem conceſsit, ſalubri illo aere reſarturus conclauis incommoda, ſed vt vere Martialis dixit lib. 6.

Cum mors venerit, in medio Tibure Sardinia eſt.

Ibi ergo cum cœpiſſet graui morbo tentari, Romam ſe deferri mandauit, vbi Sacramentis munitus, ſupremæ horæ non immemor, ſancte diſceſſit, cum eſſet diaconus Cardinalis tit. ſanctæ Mariæ in via lata, Tiburemque relatus, ſepultus eſt in Eccleſia ſancti Franciſci prope patruum Aloyſium Cardinalem. Horruere plerique bonorum ad fatum clariſsimi Principis, præcipue autem is mœror Ateſtinos ſereniſsimos Mutinæ

inuaſit,

inuaſit, qui inconſolsbilis poſſet videri. Ad quem leuandum, deſuncti laudes luculenta oratione complexus eſt bo. mem. Nicolsus Baccetius erudiciſsimus Abbas, cum Mutinæ eloquentiæ præceptis nobilem iuuentutem inſtitueʒet. Meminit etism Alexandri Andress Victo- A

rellus, qui in ſuis ad Ciacconem notis eiuſdem ſplendidum elogium poſteritati reliquit.

85 ANTONIVS Scappinellus ſuffectus eſt Alexandro 1625. die 17. menſis martij. Adhuc ſuperſtes.

ITALIA SACRA FERD. VGHELLI

Abbatis Ordinis Ciſtercienſis.

PROVINCIA QVARTA

Siue Flaminia, aut Romandiola, vbi de Metropoli Rauennati, Deque eiuſdem Suffraganeis abunde tractatur.

A ROMANDIOLA, ſiue Flaminia in ea Italiæ parte continetur, quam Galliam Ciſalpinam, ſiue Togatam antiqui dixerunt, eaque pars Flaminiæ, quæ longiſsimo terræ tractu cum Æmilia coniungitur. Sumit exordium a flumine Foglia, quod etiam vocatur Piſaurum vſque ad Panarum. Alij etiam eiuſdem confinia proferunt vſque ad Placentiam, cuius B definiunt latitudinem ab Apennino, vſque ad Adriaticum mare, ita vt Hetruriæ contermina, paludes concludat Veronenſes, & Patauinas vſque ad Padi fauces, quod Fornaces appellant, nos modo hanc Prouinciam coarctauimus in eam partem, quam priſci dixere Flaminiam, quam plures aſſerunt ad flumen Santernum ſpectare. Hæc cum Romanis vbique, & ſemper fideliſsima fuiſſet, Galliæ Ciſalpinæ, Flaminiæque nomen amiſit, Romandiolæ acquiſiuit, vt ea ratione indueretur, tamquam alteram Romam, Romanis olim certiſsimo præſidio fuiſſe: quamobrem cum Iuſtinianus Imperator in Italia Exarchatum inſtituiſſet, qui eo ſummo magiſtratu pro tempore nobilitabatur, Rauennæ iuſſit figere ſedem. Ea enim ciuitas cum impenſius Romano ſtuderet Imperio, cum alijs Flaminiæ ciuitatibus contra Barbaros, Romanoque nomini infeſtos ſtrenue ſtrinxit arma, donec Exarchorum exoleſcente potentia ideoque ab ipſis deſertæ, coactæ ſunt Barbarorum accipere iugum: quorum tamen excuſſere iugum, cum Pipinus Rex Gallorum validiſsimo in Italiam deportato exercitu, Regem Longobardorum Aſtulphum fregiſſet, coegiſſetque in Romanum Pon-

ſificem verum] dominum exarchatus præcipuas regere ciuitates deuictumque deinde Deſiderium Italiæ Regem, Magnus Carolus filius deportandum in Gallias curaſſet. Hic cum Romæ deinceps Rom. accepiſſet inſigne Imperij, meminiſſetque, quibus ſecum auxilijs contra Barbaros Flaminia depugnaſſet, pro Gallia Ciſalpina Flaminiaque honoris ergo ſtatuit Romandiolam appellandam. Eius caput Rauennas eſt vnde hodie pro Pontifice Romano Legatus ſubditis ſcribit leges. Miræ autem vbertatis ea Prouincia eſt, ſiue ad vſum, ſiue ad vitæ iucunditatem A fœtaque viris, cum pace, tum bello clariſsimis. Sic vt Tacitus eam appellet florentiſsimum Italiæ luſum. Cicero autem Italiæ florem, Romani Imperij præſidium, ſiue dignitatis ornamentum. Nullus antiquorum ſcriptorum eſt, qui illius non meminerit. Nos modo de huiuſmodi Prouincia prolixiorem non inſtituemus ſermonem. Sed tantum de Rauennate Metropoli, eiuſdemque Suffraganeis. Conſulant, qui de ea ampliora requirunt, Liuium, Plinium, Ptolemæum, Strabonem, Leandrum Albertum, Paulum Merulam, ac Cluuerium in Coſmographia.

RAVENNÆ METROPOLIS

Cuius Suffraganei ſunt.

Epiſcopatus
- Hadrienſis.
- Ariminenſis.
- Bertinorienſis.
- Ceruienſis, ſeu Ficodenſis.
- Cæſenatenſis.
- Comaclenſis.
- Fauentinenſis.
- Ferrarienſis.
- Imolenſis, ſeu Fori Cornelij.
- Foro Liuienſis.
- Foro Popilij.
- Sarſinatenſis.

INTER antiquiores Italiæ Ciuitates numeratur Rauenna, cum narrant ante Troianum excidium fuiſſe ædificatam, ad litus Adriatici maris in paluda humo. De eius exordio varianſcriptorum ſententiæ. Alij enim volunt poſt ducentos vigintiquinque annos à Noetico Diluuio fuiſſe conſtructam, a ſeptem ducibus, ſeptem aliarum ciuitatum auctoribus, cum illac prope Padum, ac mare tranſirent, atque ab eiſdem a nauibus Nauennam fuiſſe appellatam, quibus illo fuerant

A adducti, deinde prima littera mutata in R vulgo applaudente facile in Rauennam tranſiſſe: contendunt alij a pronepotibus Noe ſuam duxiſſe originem, duo millia, ac quatuor centum annos ante Chriſtianam conditam ſalutem: nec deſunt qui dicant a Nembrotti filio fuiſſe ædificatam, atque a nauibus Nauennam, Pentapolimque fuiſſe appellatam. Sunt etiam qui dicant a Pentapoli Troiano primum ſumpſiſſe

B exordium. Strabo autem, quem plures ſequuntur, relictis fabulis, incertiſque coniecturis, Teſſanos Rauennæ authores faciunt, qui poſtea Sabinorum iugum ſuſceperunt; qui cum deinde ſuperborum Hetruſcorum potentiam ſufferre

 non

non poſſent, vmbros auxilarios aduocarunt, eiuſdemque partem ciuitatis attribuerunt. Quamobrem olim inter Vmbriæ ciuitates numerabatur, deſcribiturque a Ptolemæo in Gallis Boijs; Plinius illam Sabinorum coloniam fecit in lacunoſis aquis olim conſtructam. Auguſtus eidem circumdedit muros, ſiue Tiberius, vt legitur in quadam inſcriptione ad Portam auream, protuliqque eiuſdem fines Valerianus Imperator: Alaricus Longobardorum Rex illam exornauit; Theodoricus reddidit magnificentiorem, cum ibidem per triginta, & octo regni ſui annos regiam fiaiſſet ſedem. Ingētia enim ibi ſubſtruxit Palatia, ſumptuoſaſque fundauit Eccleſias, vt Blondus eſt auctor, Municipium Romanorum fuit, eiſdem fideliſsime ſubiecta. Ex eo, ita fortuna belli ferente, Odarico Erulorum Regi ſe dedidit, quem cum Theodoricus Oſtrogothorum Princeps ſuperaſſet, Oſtrogothis, eorundemque Regibus ſeptuagita duorum annorum ſeruiuit ſeruitutem, quos cum iterum Narſetes Eunuchus Iuſtiniani ſacratiſsimi Imperat. ductator egregius, fudiſſet, capuliſſetque, Rauennæ ſupremum inſtituit magiſtratum, cuius munere fungebantur Exarchi, quos illuc Orientales Imperatores mittebant, quorum primus Longinus fuit. Quod quidem munus vſque ad tempora Leonis III. Imperatoris perdurauit; inuaſitque deinde Rauennam, eiuſdemque Exarchatum Aſtulphus Rex Longobardorum, qui illam, compellente Pipino Rege Gallorum, victore, Pontifici Romano reſtituit, cœpitque illa ciuitas ea cenſura Pontificia, a Rauennate Archiepiſcopo adminiſtrari. Cæterum cum iterum Aſtulphus, Deſideriuſque Rauennate arripuiſſent Imperium non prius ad Eccleſiaſticam rediit ditionem, quam Carolus magnus iterum Longobardos fregiſſet, adduxiſſetque in ſeruitutem. Exoleſcentibus autem, tum Pontificia, tum Imperatoria poteſtate, Rauenna ſicut & ceteræ Flaminiæ ciuitates ſe in libertatem aſſeruit: cui paulo poſt Petrus Trauerſaria ſignum iniecit, ſtuduitque nihilominus Pontifici Romano contra Fridericum Secundum Imperatorem; poſt hunc Bononienſes in ea regnarunt, atque ſecundum hos Polentani, Trauerſarijs acerrimi hoſtes. Cuius dominatum per centum quadraginta annos tenuerunt, cum tyranni primum Rauennatem rem in ſe traxiſſent, poſtea Romanæ Eccleſiæ fuiſſent declarati vicarij. Cum Octauio hæc nobiliſsima gens tumerata eſt 1441. Extinctiſque Veneti ſucceſſere, qui illam ciuilibus diſcordijs penè excisam, munificentiſsime reſtaurarunt. In ea dixere ius. vſque ad an, 1509, rediit ea eo ad Eccleſiam, vſque ad an, 1527, deinde etiam ad Venetos, qui demum illam Eccleſiæ reſtituerunt 1530. Cuius hodie iuriſdictionis eſt, vnde legatus, Præſidenſque Flaminiæ pro Pontifice Romano toti Prouinciæ iura, legeſque ſcribit, tamquam e Metropoli, capiteque totius Flaminiæ. Valuit non modo hæc ciuitas ſpirituali Principatu, ſed etiam temporaria, ciuilique iuriſdictione. Peranti qua enim illius Eccleſiæ Archiepiſcopalis dignitas eſt, eiuſdemq; Præſulum tan-

A ta olim potentia fuit, vt cum Pontificibus Romanis de dignitate, deque opibus decertare auderent. Fama tenet accepiſſe Chriſtiana ſacra a ſancto Apollinare, vno e ſeptuaginta duobus Chriſti diſcipulis, qui a ſancto Petro illuc miſſus, poſt Euangelij prædicationem in tota Flaminia Prouincia, Rauennatem Eccleſiam proprio ſanguine conſecrauit anno 74. noſtræ ſalutis, poſt cuius exceſſum diutino tempore columba è cœlo delapſa illius Eccleſiæ præſules diuinitus declarabat, donec Rauennatibus roboratis in fide, deſijt illa index electionis è cœlo venire, deuolutumque eſt ius eligendi ad Clerum populumque Rauennatem. Vix ſatis mirantur cordati, quod alteri Eccleſiæ via vnquam contigit, Rauennatem

B Eccleſiam a ſancto Apollinare Præſulum ſuorum interrupte continuaſſe ſeriem vſque in præſens. Teſtantur autem inſignem Rauennatium pietatem perpulchra, opulentaque Templa, quæ non modo Rauennæ ſpectantur, ſed in toto etiam ipſius territorio. Cuius Metropolis, ſancto Anaſtaſio conſecrata, admirandæ ſtructuræ eſt, cum illam perpulchræ columnæ fulcire videantur ad æternitatem. Rotundum Templum ſancti Vitalis omnino viſendum eſt, Eccleſiam, templumque ſanctorum Geruasij, & Protasij Galla Placida Regina fundauit, perduxitque ad faſtigium, vbi ſepulta cum filijs conquieſcit. Sanctorū Andreæ, & Ioannis Euangeliſtæ templa perpulchra ſunt, nec minoris elegantiæ eſt illud quod

C Theodoricus Oſtrogothorum Rex ſancto Apollinari munificentiſsime conſecrauit. Plura alia templa, tūm Rauennatis Eccleſiæ antiquitatem, tum maieſtatem prodere videntur. Ex ea plures prodierunt ſancti, virique docti, qui non modo patriam, ſed vniuerſam etiam Dei Eccleſiam illuminarunt: protulit enim, vt interim antiquiores taceam, ſanctum Romualdum, qui collapſam in Italia Eremiticam diſciplinam reſtituit, Petrumque Damiani ſanctimonia præcipuum ſinq; omni genere litterarum ornatiſsimum. Genuit etiam Ioannem XVII. ciuem, & ſenatorem Rauennatum, qui ad Apoſtolicam ſedem aſcendit, aliosque viros & doctos, & graues. Olim Archiepiſcopo Rauennati, præter ſupradictos ſuffraganeos, ſubiecti fuerunt, Bononienſis, Mutinenſis Regienſis, Parmenſis, ac Placentinus, qui dein-

D de ſub Gregorio XIII. Bononienſi in Metropolim nouiter erectæ iuſsi ſunt ſuffragaei. Narrat Azorius Archiepiſcopum Rauennatem eo potentiæ aliquando fuiſſe prouectum, vt Romani Pontificis imperio ſe ſubducere conatus ſit p. 2. Inſt. Moral. lib. 4. cap. 16, præter prædictos ſcriptores etiam meminerunt Rauennæ, Martial. Sidonius Apollinaris, Cicero, Cæſar, Mela, Tacitus. Suetonius, Appianus, Alexandrinus Dionyſius, Alicarnaſſæus, Vegetius, Silius, Zoſimus, Procopius, Stephanus Epitomator, Paulus diaconus, Agatia, Blondus, Leander, Sigonius, Claucrius, aliique quamplures:, hauriet autem Lector, de Rauenna pleniorem cognitionem, ſi conſulat diligentius Hieronymum Rubeum in ſua Rauennati Hiſtoria, vnde hanc ſeriem Archiepiſcoporum ex fide deprompſimus, addita tamen temporum

porum correctione aliaue, vbi a ſcriptoribus contigiſſet inuerti.

1 S. APOLLINARIS Antiochenus, vnus è ſeptuaginta duobus Chriſti Diſcipulis, a beato Petro Apoſtolo primus Rauennas Epiſcopus ordinatus eſt circa annum noſtræ ſalutis 44. ſecundum vero Baronium 46. atque in totam prouinciam Flaminiã ad prædicandum Euangelium directus, ſub Veſpaſiano Imperatore proprio ſanguine ſibi creditam decorauit Eccleſiam die 23. menſis iulij anno a condita Chriſtiana ſalute 74. non procul à Rauenna ad Claſsim, vbi ſepulcrum venerantur fideles. Huius ſancti vitam perſcripſit Monbritius tom. 1. erutam ex antiquo M. S. refulitque Surius Carthuſianus, Petrus in Catalogo lib. 6. c. 128. Petrus Chryſologus in ſermone quem da ipſo contexuit, Petrus Damiani, Venantiuſque Fortunatus.

Rurſus Apollinaris pretioſi limina lambe.

De ſepulchro vero eiuſdem, ac iuramento illic præſtari ſolito agit ſanctus Gregorius in Regeſt. lib. 5. c. 33. de quo etiam Beda, Vſuardus, Ado: Martyr. Romanum, & alij.

2 S. ADERITIVS natione Græcus, S. Apollinaris alumnus, diuinitus poſt exceſſum magiſtri adlectus eſt Epiſcopus Rauennas. Siquidem cum clericalis Senatus, ſuſa oratione, vellet expedire ſuffragia, illumque collocare in ſedem, quem eligendum Spiritus Sanctus oſtenderet, ſubito illapſa diuina columba Aderitij capiti inſedit, decretoque cæleſti ad ſuffragandum parati illico ſubſcripſere, Aderitiumque ad Archiepiſcopalem cathedram ſubuexere circa annum 75. Hic in enuntiando verbum Dei ingentibus exantlatis laboribus, Rauennæ gentilitatem propemodum iugulauit, cumque ad annum noſtræ ſalutis centeſimum perueniſſet, euolauit ad ſuperos, atque apud Claſſem ſepultus fuit, vbi haud multo poſt ſancto Probo Templum ædificarunt. Huius meminit Martyrol. Rom. Ferrariuſque in catalogo SS. Ital.

3 S. ELEOCADIVS natione Græcus, quem ex philoſopho. S. Apollinaris ad veram Chriſtianam philoſophiam conuertit, miraculo etiam ipſe columbæ ad Rauennatem ſedem aſcendit, anno noſtræ ſalutis centeſimo. Hic vt philoſophicis præceptionibus egregie imbutus erat, doctus me ſcripſit de Chriſti conceptione, eiuſque natiuitate, ac morte, vt narrat Petrus Damian. annis 12. Rauennatem rexit Eccleſiam, requieuitque in Domino anno 120. 16. Kalen. martij, ſepultuſque eſt extra Claſſem, vbi poſtea Templum erexerunt, eiuſdemque nomini conſecrarunt. Eius deinde ſacrum corpus Aſtulphus Rex Longobardorum tranſtulit Pauiam. De eo Marty. Rom.

4 S. MARTIANVS, ex indice columbę cælitus delapſę, Eleocadio ſucceſsit circa annum 112. Quam ille Eccleſiam rexit vſque ad annum 127. Plenus enim meritis iuit ad ſuperos 11. Kal. iunij, ſepultuſque eſt apud ſuum anteceſſorem, de quo Mart. Rom. hac die. Narrant nonnulli, hunc Martianum Terdonæ palmam Martyrij ſuſcepiſſe, quo vt fidei Chriſtianæ fines

A proferret, ſeſe contulerat, indeque eius ſacrum corpus eius diſcipulos tranſtuliſſe Rauennam, in quibus ſanctum Caloterum numerant ſuum ſucceſſorem.

5 S. Caloterus natione Græcus, S. Apollinaris alumnus ſingularis ſanctimoniæ vitæ eximięque virtutis, diuinitus accepta columba, Rauennæ Archiepiſcopus renunciatus eſt. Quam ille Eccleſiam adminiſtrauit vſque ad annum 132. cumque ſuæ ætatis centeſimum annum expleſſet, cumulatiſsimus meritis euolauit ad ſuperos 3. Kal. februarij, ſepultuſque eſt apud ſanctum Aderitium ſuum anteceſſorem. De eo Martyrologium Romanum.

6 S. PROCLVS genere Syrius, cæleſti in-
B dicante columba, ſecutus Archiepiſcopus Rauennæ adlectus eſt an. 132. anno 5. omnino 10. Rauennatem adminiſtrauit Eccleſiam, clauſitque diem poſtremam Kal. decemb. ſepultuſque eſt prope ſuum anteceſſorem. De eo Baron. in notis ad Mart. Rom. hac ipſa die.

7 S. PROBVS ad Cæleſtis columbæ indicium, Rauennatem euaſit ad ſedem anno 142. Coruſcans miraculis vita exceſſit, 4. id. nouembris anno 171. ſepultuſque eſt in templo, quod ipſe in Claſſe ædificauerat. Huius ſacrum deinde corpus tranſlatum eſt in Templum Vrſianum a Petro Archiep. Huius meminit Petrus in catalogo lib. 10. cap. 45. ac Mart. Rom. hac ipſa die.

8 S. DATVS, diuinitus applaudente co-
C lumba, Rauennæ Archiepiſcopus creatus eſt an. 175. nouemb. decem ann. hanc rexit Eccleſiam, clarusque miraculis requieuit in Domino anno 185. 5. non. iunij, ſepultuſque eſt in templo S. Probi, ad templum deinde Vrſianum tranſlatum a Petro Archiepiſcopo Rauennate. De eo Mart. Rom. hac ipſa die, Ferrar. & alij.

9 S. LIBERIVS, tum Græce, tum Latine cultiſsimus, inſigniſque philoſophus, prodente columba, Dato ſucceſsit anno 185. In qua dignitate ſuperſtes fuit ann. 21. Populumque Rauennatem perſecutionibus impiorum fractum mirifice ſuſtentauit, ſepultuſque eſt apud Eccleſiam ſancti Probi anno 206. Hic Liberius alter ab illo eſt, de quo Romanum Martyrologium loquitur. Baroniuſque in notis die 30. m. decemb.

10 S. AGAPITVS decimus Archiepiſco-
D pus eſt ad ſignum columbæ electus anno 206. Huius Epiſcopi temporibus, aliquot templa ex largitate piorum Rauennę ſuſtulere muros, vt ſancti Theodori, vt ſanctæ Mariæ in Coſmedin. E vita diſceſsit Agapitus anno 232. 18. Kal. aprilis, ſepultuſque eſt apud ſanctum Probum cum ſuis anteceſſoribus.

11 S. MARCELLINVS adlectus eſt, cælitus approbante columba 232. ſtudio religionis quoad vixit præcipuus fuit illuſtriſque miraculis, clauſitque diem poſtremam 233. 3. non. octobris, ſepultuſque eſt apud ſanctum Probum. Huius Epiſcopi temporibus, Fuſca nobiliſsima virgo eiuſdemq; Maura nutrix palmam ſumpſere martyrij, cuius hodie corpora in Torcellana cathedrali quieſcunt. Conſule Mart. Rom. quod illius cum laude meminit.

AGA-

12 AGAPITVS huius nominis ſecundus, ex ſolito miraculo columbæ Archiepiſcop. Rauennæ adlectus eſt. Romano Concilio interfuit ſub Iulio Papa anno 337. De quo vide Baron. in notis ad Mart. Rom.

13 S. SEVERVS decimus tertius Archiepiſcopus eſt, qui ea indicio cœleſtis columbæ ad eius ciuitatis ſedem peruenit. Hic cum Eccleſiam contra ſordidus opiſex perpurgaret lanam, accepiſſetque clericalem ſenatum in noui Antiſtitis electionem vrnam verſare, ſtatim illum inceſsit cupido videndi quis ille tam dignus ex miraculo haberetur columbæ, qui tanto oneri pares diligentiæ humeros admoueret. Iam ille reliquerat lanam, iam ſordido inuolutus palliolo verſus Eccleſiam greſſus expediebat, cum Vincentia vxor properantem admonuit ſatius illi eſſe, ſi ad lanificium ſedens in eam diem ſibi, ſuiſque victum pararet, quam ex curioſitate ceſſando maiorem, quam hactenus pateretur, tenuitati ſuæ egeſtatem inferret. Cum tamen ille pergeret ex diuino inſtinctu, vade, inquit illa, hodie te Archiepiſcopum Rauennatem fortaſſe renunciabunt. Igitur cum Seuerus paupere, ſordidoque cultu Eccleſiam introijſſet, in angulum ſe coniecit numen exoraturus, vt Rauennati populo optimum deſtinaret Paſtorem. Vix eam orationem tacita mente effuderat, cum ecce tibi columba feneſtræ ingreſſa paululumque morata, verſus Seuerum deliteſcentem in angulo volatum explicuit, illiuſque aures circumuolando vellicare velle videbatur, abigebat ille accedentem, redibat inſtabatq; illa, donec ea populi clericq; admonitu ſinit illam moliri, quod efficere velle videbatur. Igitur cum Seueri auri aliquandiu roſtrum intermiſſet, inde ſtatim euolauit in cœlum, enimuero tunc obſtupuit populus, intellexitque numini cordi eſſe, vt lanifex ille Rauennati collocaretur in ſede, ſtatimque ſordido cultu exutum, ſacroque Pallio indutum, ſubuexerunt vel reluctantem ad thronum. Ille in virum alterum ſtatim mutatus, ſpirituque ſancto edoctus, ſuggeſtum aſcendit tantaque facundia ad populum concionatus eſt, vt plane appareret de cœlo eſſe, quod tam ad amuſſim preceptorum Dei eloqueretur. Inter alia populo Rauennati prædixit, ne deinceps in creandis Præſulibus cæleſtis columbæ ſignum præſtolarentur. Cęterum dum Seuerus Rauennati ſederet in throno, gentilium rabies acerbiſsime deſęuit in populum. Quare Felicianus, ac Victor, pauloque poſt Valentinus, Noualis, Agricola, & alij Rauennæ coronam promeruerunt martyrij. Erat forma, & exemplar gregi Seuerus illumque omnes, vt plane erat, venerabantur vt ſanctum. Interfuit autem Sardicenſi concilio anno 347. vbi oſtendit ſibi a Domino infuſam fuiſſe doctrinam. Paulo poſt quam a concilio reuerſus fuerat, diem clauſit poſtremum Kal. februarij 348. ſepultuſque eſt in Claſſe prope Vincentiam vxorem ac filiam, vbi poſtea Petrus Archiepiſcopus Rauennæ Templum erexit Seueri nomini conſecratum, cum monaſterio, quod olim Monachi Ciſtercienſes incoluerunt, poſteaque coacti ſunt illud deſerere ob Cõmendatariorum ingluuiem. Quæ vis monachis relicta menſa, omnes illius monaſterij propemodum opes in ſe trahebat vſque ad templi, monaſterijque miſerandum excidium. De tranſlatione Reliquiarum ſancti Seueri, deque Vincentia vxore, filiaque ſcribit Sigebertus in Chronic. an. 824 de tempore vero electionis Seueri, deque ſucceſſione, ſcribit Baron. in not. ad martyr. Roman. vbi liquide oſtendit Rubeum in ſua Rauennati hiſtoria, errare, qui lib. 2. contendit Seuerum fuiſſe electum anno 283. Cum conſtet Sardicenſi concilio illum interfuiſſe anno 347. Reperiturque Agapitus anteceſſor eiuſdem, Romano concilio ſubſcripsiſſe, ſub Iulio Pontifice Maximo anno 337. Mendaciumque eſt aſſerere plures Seueros, Marcellinoſque Archiepiſcopos Rauennates fuiſſe. Si vero vnus Seuerus fuit in his temporibus, oportet illum non Marcellino, ſed Agapito ſecundo ſucceſsiſſe, non anno 283. vt Rubeus ſcribit, ſed circa annum 338. Eius vitam Mombritius ſcripſit tom. 2. S. Petr. Damiani in Sermone, Beda, alijque plures meminerunt Seueri.

14 AGAPITVS huius nominis tertius, Seuero ſucceſsit, deſijtque in hoc columbæ fieri miraculum, anno 348. In qua dignitate annum integrum ſuperſtes fuit.

15 TIBERIVS creatus eſt anno 349. ſedit annos tres, deceſsitque pridie id. Quintiles, ſepultuſque eſt apud Eccleſiam ſanctorum Petri, & Pauli.

16 PROBVS illi ſuffectus eſt, anno 351. Quam ille Eccleſiam pie ſanctéque rexit ad annos 10. Mortuus vero eſt pridie non. martij, ſepultuſque eſt prope Tiberium ſuum anteceſſorem.

17 FLORENTIVS admirabilis tum doctrinæ, tum eloquentiæ, ad Rauennatem ſedem ſubuectus eſt anno 361. Quam ille Eccleſiam adminiſtrauit vſque ad annum 374. Quo ipſo anno deceſsit 16. Kal. decemb. cui lacrymæ egenorum largius fuſæ, cum Pater præcipuus habebatur, ſepultuſque eſt apud Sanctos Petrum, & Paulum, cui tumulo hæc verba inciſa leguntur.

LIBERIVS
FLORENTIVS.

18 LIBERIVS, huius nominis 3. electus eſt anno 374. Quem alij Liuerium appellant, atque interdum Oliuerium. Quatuor omnino annos in ea dignitate expleuit, itaque functus eſt anno 378. Kal. ianuarij, ſepultuſque eſt in Eccleſia ſancti Apollinaris, quę eius temporibus fuerat ædificata.

19 S. VRSVS Liberio ſucceſsit anno 378. Hic natione Siculus erat, e nobiliſſima gente, cuius patrimonium diu Eccleſia Rauennas poſſedit ædificauitque famoſum viſendumque Rauennæ Templum, quod de nomine Epiſcopi, Vrſianum vocarunt, illudque conſecrauit id. aprilis, anno 384. Præcipuo religionis ſtudio Rauennatem rexit Eccleſiam per multos annos, deceſsitque anno 398. ipſo die Reſurrectionis Dominicæ, ſepultuſ-

pultuſque eſt in Eccleſia ab ipſo conſtructa. De A eo agit Ferrarius in catalog. ſanct. Ital.

20 EXVPERANTIVS ad hanc ſedem peruenit anno 398. E viuis exemptus eſt anno 418. 3. Kal. iunij, ſepultuſque eſt apud Eccleſiam S. Agnetis ante principem aram ſub porphyritica tabula.

21 S. IOANNES, huius nominis primus electus eſt vigeſimus primus Archiepiſcopus anno 418. Hic cum ſæpius Angelum ſibi apparentem vidiſſet, cognomine, qui vidit Angelum, vulgo appellabatur. Id enim illi ad Eccleſiam S. Agnetis ſacrificanti frequenter acciderat. Cæterum Ioannes Eccleſiaſticã libertatem acerrime deſendit, caruſque fuit Honorio, Theodoſio, ac Valentiniano Imperat. a quo Pallio donatus fuit, B id eſt cultu quodam Imperiali, quo Cæſares eum per ciuitatem ambularent, vti ad pompam ſolebant, voluitque hanc prærogatiuam ad ſucceſſores transferre, eidemque Archiepiſcopo duodecim ſubiecit Epiſcopos, vt refert Blondus, Sabellicus, ac Rubeus, qui de hac re gratioſum diploma (Baronio aliiſque cordatis viris valde ſuſpectum) ex Archiuio Vrſiano deprompſit in hunc modum.

In nomine Domini Dei Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti.

☞ Fl. Valentinianus fidelis Ieſu Chriſti maior Imperator Auguſtus, Ioanni viro ſanctiſſimo Archiepiſcopo Rauennatis ciuitatis. Si Re- C demptoris noſtri plena pietate clementia dignos ſuæ maieſtatis bonorificos ſacerdores, & chriſmatum dono clarificat, quanto magis nos, qui ab eius pietate regalia ſupra gubernands ſuſcepimus cultum religionis, & reuerentiæ bonorificentius debemus impendere, eiſque maxime, qui virtutum experimento, Deo cognoſcimus propinquantes, vt inde illis etiam præſter augumentum, vnde eos probabiliter Dei clementiam . . . ſalute impetrare confidimus, ac proinde Imperiali auctoritate ſancimus ſanctitatem tuam, & ſanctam tuam Rauennatem Eccleſiam, atque vniuerſas poſtea Deo . . . . . Præſules Archieratica dignitate erecta, Metropolitæ decore ſublimandam, ſeu Archiepiſcopali faſtigio . . . . . præponendum, conſtituimus ſub ſacroſanctæ eius Eccclesiæ ditione ordina- D tionem totius Æmiliæ noſtræ prouinciæ ciuitatum omnium Deo amabilium Epiſcoporum creationes, id eſt Sarſenæ, Cęſenæ, Forumpopuli, Forumliuij, Fauentiæ, Forum Cornelij, Bononię, Mutinæ, Parmæ, Placentiæ, Brixilli, Vicohabentiæ, Hadriæ, omniumque monaſterioum, ſub eius diſpoſitione reiacentium, & in eis ſeruientium monachoram. Conferentes ei ob decorem Apoſtolicæ dignitatis, honorem Pallij, & omnem Pontificalis decoris vſum, ſicut cæteri ſub noſtra Chriſtianiſſima poteſtate ſæpe degentes, fruuntur Metropolitæ, condecet enim nos ad honorem ſacerdotis efficaciter proper . . . . & maxime vbi ſerenitatis noſtræ præfulget præſentia quatenus ſecuritate ſuffulta ſanctitas tua, ſanctaque tua in perpetuum Eccleſia cum meritis virtutum honoris etiam noſtræ ſerenitatis dono, & in poſterum fulgeat.

Dat. 4. id. ian. Rau.

Arbitror autem ex huiuſmodi Imperiali gratioſo diplomate, Rauennates Præſules, vel Archiepiſcoporum acquiſiuiſſe cognomen, vel inde ſenſim auctos potentia, contra Romanos Pontifices extuliſſe contradictionis vexillum. Hic tamen admonitum lectorem volo, cum Pallium ab Imperatoribus profectum ſuperius nominaui, non me illud intellexiſſe, quo cęteri minorum gentium Epiſcopi a Romano Pontifice ſolent, inſigniri ſed indumentum illud Imperatorium paulo ſupra a nobis commemoratum. Cæterum Ioannes cum per 14. annos ſancte rexiſſet, fato functus eſt, non. iulij anno 432. ſepultuſque eſt apud S. Agnetem, vbi ſæpius eum Angelus cuſtos conſolabatur.

22 S. PETRVS CHRYSOLOGVS a Sixto Tertio electus eſt Archiepiſcopus anno 432. Etenim cum Rauennates alterum ſibi in Pontificem delegiſſent, direxiſſentque Romam cum oratoribus, vt Pontifex eius electionem ratam haberet, in quibus erat Cornelius Imolenſis Epiſcopus, qui Petrum Chryſologum diaconum ſuum ſecum adduxerat, antequam Põtificem coram alloqueretur, a ſanctis Petro, atque Apollinari Pontifex præmonitus eſt, cum ſe eidem ſpectandos præbuiſſent, vt Rauẽnatium electionem irritam haberet, eligeret vero adoleſcentem, quem oſtendebant per viſum. Poſtridie Pontifex cum reieciſſet electum coramque ſe Rauennates iuſſiſſet venire iuuenemque ſibi oſtenſum oculis circumlatis fruſtra requireret, Imolenſem Epiſcopum cum ſuo comitatu præuocauit ad Aulam, inque ſuos aſſeclas cum proſpexiſſet, Petrum Chryſologum agnouit ſibi per viſum oblatum, ſtatimque illum ex diuino admonitu Archiepiſcopum Rauennatem renunciauit, narrata prius diuina reuelatione, quæ ad eiuſmodi electionem ipſum impulerat. Erat Petrus ætate iuuenis, ſed conſilio canus, quem Imolenſis Cornelius nobilibus excoluerat diſciplinis, ordinaratque diaconum. Rauennates vt ſibi diuinitus datum lætanter excepere, Valentinianoque, & Gallæ Placidæ Imperatoribus vnice charus fuit. Decem & ſeptem anno Rauennatem adminiſtrauit Eccleſiam, cuius planè aurea, doctiſsimaque ſcripta cum pari ſanctimonia vitæ ſeculum illud illuſtrarunt. Erat enim Chryſologo ſuccincta vbique floribus nitens, grauiſque ſententijs eloquentia, ita vt cuique dictioni ſuum videretur ineſſe Imperium. Catholicam veritatem indefeſſo ſtudio propugnauit, vt docta illa, eleganſque Epiſtola ad Eutychetem Hæreticum ſcripiam plane demonſtrat. Euolauit ad ſuperos Petrus die 2. m. decemb. 449 in Foro Cornelij, vbi aliquibus expediendis negotijs operam dabat atque a ſuis ciuibus in cathedrali ſepultus eſt, ante altare ſancti Caſſiani, vt ipſe a ſe condito teſtamento mandauerat. Cæterum Petri Chryſologi temporibus, Rauennæ poſtremam diem clauſit ſanctus Germanus Epiſcopus Antiſiodorenſis, de quo Ercius in vita ſancti Germani ita cecinit lib. 6.

Priu-

Principis Eccleſiæ, meritoque ac nomine pollens
Petrus, Apoſtolica dicta ſeruabat in vrbe
Fortem gregem, vir præcelſo ſplendoris auiti
Stemmate conſpicuus multa, & probitate coruſcans.

De eo Bellarminua de Script. Eccleſiaſticis. Trith. Poſſeuinus, Sixt. Senenſis, Petrus Damiani in ſermone de S. Barbatiano, Baton. in Annal. & in notis ad Mart. Rom.

23 NEON Petro Chryſologo ſucceſsit an. 450. Ad hunc literas dedit Leo Tettius Pontifex Max. Ædificauit autem Neon Templum ſancti Petri Maioris, vt vocant, Neptuni falſo numine deturbato de Aris, item prope Vrſianam Eccleſiam paruum Templum D. Ioanni Baptiſtæ conſecratum ſubſtruxit, quod ad Fontem placuit appellare, quod in eo ſacro Baptiſmatis fonte tingerentur infantes. Quod ipſum cum impenſius exornaret, hæc ibidem carmina inſcribenda curauit.

Cede vetus nomen, nouitati cede vetuſtas,
Pulchrius ecce nitet renouati gloria fontis
Magnanimum hunc namque Neon, ſummuſque ſacerdos
Excoluit, pulchro componens omnia cultu.

Deceſsit autem Neon ſui Epiſcopatus anno 3. 4. id. februarij, ſepultuſque eſt apud diui Petri Templum, quod ipſe olim ædificauerat, in cuius olim principe, prælataque fornice cum Neonis effigie hæc inſcripta verba legebantur.

DOMINVS
NEON SENESCAT
NOBIS.

24 IOANNES huius nominis 2. adlectus eſt anno 453. Hunc Simplicius Pontifex ſcriptis litteris reprehendit vecordiæ, quod contra Pontificum placitum, Gregoriũ quemdã elegiſſet in Præſulem Mutinæ, minaturque ſe illi metropolitani poteſtatem adempturum. Is quippe Ioannes iam ante a Leone Tertio Pontifice Romano obtinuerat, vt Valentiniani Imperatoris priuilegio ſibi vti liceret. Quod Rauennati Archiepiſcopo faciebat poteſtatem, ſuos ſuffraganeos creandi, ac conſecrandi; quam ille poteſtatem cum per id tempus vſurparet, commouerat iram Simplicij: litterarum autem Simplicij huiuſmodi exordium erat: Si quis eſt intuitus, eruiturque obtenta confirmatio a Tertio Leone, ex Bulla quadam Magni Gregorij. Cæterum iſte Ioannes ſanctimonia vitæ fuit præclarus, Rauennatemque Eccleſiam ſupra vnum quadraginta ipſos annos adminiſtrauit, cum atrociſsima tempora Rauennatem rem miſerabiliter diuexarent. Fato functus eſt 494. eo ipſo tempore, quo Theodoricus Italiæ Rex Rauennæ arripuit principatum. Narrant hunc Ioannem Athilæ Regi, Italię deſolatori, intrepido animo fuiſſe obuiam, cum iam propius Romæ, Rauennæque, vt cæteris Italiæ ciuitatibus minitaretur excidium, itaque barbarum precibus deliniſſe, vt contentus Rauennates deieciſſe portas, illaſque præbuiſſe militibus conculcandas, ciuitatem ipſam deinde intactam reliquerit.

25 PETRVS Iunior Ioanni ſucceſsit anno 494. Hic interfuit concilijs ſub Symmacho Papa Romæ celebratis, cumque in Claſſe inſigne diuo Petro conſecrandum Templum cõmoliri cœpiſſet, e viuis exemptus eſt anno 503. pridie Kalen. ſext. ſepultuſque eſt apud ſupra commemoratum templum ab eo conſtructum, vel ſicut alijs placet apud ſanctum Iacobum ad fontes; vbi poſt aliquot annos eius corpus cæleſtibus fragrans odoribus, incorruptumque in teſtimonium ſuæ ſanctitatis repererunt.

26 AVRELIANVS effectus eſt anno 503. vnderim annos eam ſedem obtinuit, deceſsitque anno 514. 7. Kal. iunij ſepulturam accepit apud ſanctos Apoſtolos prope Neonem anteceſſorem.

27 ECCLESIVS è nobiliſsima Præfectorum familia Rauennatæ, Aureliane ſuffectus eſt anno 514. coniunxitque nobilitatem generis cum ſanctimonia vitæ, cuius prudentia conſilijſque in trepidis, magniſque negotijs Theodoricus Rex vti erat ſolitus. Illum quippe ad Iuſtinianum Imperatorem Conſtantinopolim legauit. Viginti & octo annos in ea dignitate ſuperſtes fuit, cunctis eius præſulis deprædicantibus ſapientiam, requieuitque 6. Kal. ſeptemb. ſepultuſque eſt in Eccleſia ſancti Vitalis ante principem Aram ſanctorum Nazarij, & Celſi. Eccleſiam ſanctę Mariæ Maioris in ædibus paternis conſtruxit, in cuius fornice eiuſdem ex moſaico opere olim viſebatur imago, ad cuius pedes hæc carmina legebantur.

Virginis Aula micat Chriſtum, quæ cepit ab Aris.
Nuntius è Cælis Angelus ante fuit.
Myſterium verbi genitrix, & virgo perennis,
Authoriſque ſui facta parens Domini.
Vera magi, claudi, cæci, mors, vita fatentur.
Culmina ſacra Deo dedicat Eccleſias

Hanc Eccleſiam quibuſdam ſacerdotibus cõmunitatẽ vitæ ſeruatibus attribuit, quibus vnus, idemq; conuictus erat, quos cum Eccleſia, ſacracioq; varijs, diuitibuſque donarijs auxit. Viſiano Tẽplo Patenam auream donodedit, pondere 5. librarum, inſuper aliquot vrnas aureas pretioſis ex Indico ſolo lapillis affabre conſperſas, eandē labraque argentea numero omnino duodecim. erexitque etiam argenteum altare ducentarum librarum, pluráque alia alijs Eccleſijs munificenter attribuit.

28 VRSICINVS patria Rauennas demortui locum accepit ann 542. Tres annos in ea ſede expleuit, ſepultuſque eſt apud Eccleſiam SS. Nazarij, & Celſi.

29 VICTOR adlectus eſt anno 545. Hic diuino cultui ſtuduit quam qui maxime, perque annum, quo Rauennatem Eccleſiam adminiſtrauit, diuerſas, pluresque Eccleſias exornauit, ac non temnendum auri, argentique pondus impendit, vt ſacræ vaſorum ſupellectili ſacerdotibus litantibus ſubſeruituræ ſufficerent. Obijt diem poſtremam 15. Kal. Martij anno 546. ſepultuſque eſt in Eccleſia ſanctorum Nazarij, & Celſi prope ſuum anteceſſorem.

30 S. MAXIMIANVS Polæ natus, clericalem vitam profeſſus, ordinatuſque dico-

nus

nuscum continentiſsimæ vitæ eſſet, terramque aratro proſcinderet, vt naſciturum ſemen reciperet, incidit in vas quoddam auro refertum, horruitque ad oblatas ſorte ibi diuitias. Cæterum diu multumque hærenti diuinus inſtinctus ſuggeſsit, quod in eo fortuiti caſu tandem agendum foret. Igitur Maximianus ſtaturoſum arreptum bouem, exenteratumque nuper inuento auro oppleuit, eaque caprinis pellibus prægrandibus confectis quaſi calceorum ſoleis, eiuſdem auri maximam copiam inſuit: quod vero reliquum erat, religione perfuſus, Iuſtiniano detulit Imperatori. Qui eum de Maximiano quæreret, quantamnam partem inuenti theſauri ſibi repoſuiſſet, retulit Maximianus: Teſtor Deum, o Cęſar, nullam aliam niſi quam venter hauſit, & ſoleę. Suſpicatus Cæſar, veteris hominem probitatis, aliquid in victum, calceoſque, vt vſus vitæ poſtulat, impendiſſe, admiratus eſt hominis probitatem, & fidem, quam qua tandem ratione compenſare poſſet, cœpit ſerio cogitare. Interea Rauenna Conſtantinopolim legati aduenerant, exceſſum Rauennatis Præſulis nunciaturi, ſimulque poſtulaturi Pallium, quo nouiter eligendus de more nobilitaretur. Cæſar præclaram occaſionem nactus Maximianum pro verbis exornandi, Vigilium Papam, qui tunc in Bithynia exul agebat exorat, vt Maximianum ad Rauennatē ſedem eueheret. Igitur Iuſtiniani fauore inauguratus eſt, oneratuſque ab eo muneribus, Rauennam proficiſcitur: ſed Rauennatibus hominis nouitatem delatique honoris cauſam aduerſantibus, nouiter electus ad D. Euſebij Templum extra muros exitum diuinæ voluntatis præſtolaturus diuertit. Ibi eum vitæ ſumma moderatione tolerantiaque latæ repulſæ, ciuium aliquando tandem miſericordiam excitauiſſet, ab eis pro Archiepiſcopo exceptus eſt. Huius Archiepiſcopi temporibus ſancti Vitalis permagnificum templum abſoluerunt, Maximianuſque ſolemni ritu pompæ conſecrauit. Prope Polam patriam ſuam Templum diuæ Mariæ ſacrum ædificauit, quam Formoſam voluit appellari. Plures ſanctorum reliquias a Iuſtiniano Imperatore dicitur impetraſſe, inque ijs S. Andreæ Apoſtoli Barbam, quam in Eccleſia eius nomini conſecrata collocandam curauit. Templum ſancti Apollinaris in Claſſe ſui anteceſſoris conſecrauit, honorificentiorique loco corpora S. Probi, aliorumque ſanctorum Epiſcoporum Rauennatium excepit. Fuit vir longe doctiſsimus, cuius præclara monumenta vel temporis vetuſtas exedit, vel plagiariorum violentæ manus rapuerunt, vt teſtatur Andreas Agnellus. Duodecim omnino annos Rauennatem gubernauit Eccleſiam, Dominoque vocante, iuit ad ſuperos anno 553. oct. Kal. maij, ſepultuſque eſt apud S. Andream, quem deinde pia credulitas fidelium retulit inter ſanctos. Hic idem inchoatum quondam a ſancto Petro Chryſologo nonicorum domicilium abſoluendum curauit, depictiſque aliquot ſuorum anteceſſorum imaginibus, hiſque carminibus ſubiectis, aliquot illorum continuatæ ſucceſſionis nobis eripuit errorem.

Hic Petrus iunior Chriſti præcepta ſecutus.
Vt decuit ſacris moribus exilijt.
Hic quoque fundauit miranais molibus arcem
Nominis ipſe ſui hæc monumenta dedit.
Huius poſt obitum Aurelianus geſſit honores,
Poſt hunc Antiſtes extitit Eccleſius.
Hinc fuit Vrſicinus, ſequitur poſt ordine Victor,
Temporibus iunior Maximianus adeſt.
Is Polenſis erat Chriſti leuita profundus
Lege Dei miſerans, & pietate bonus.
Quem Deus ipſe virum decorauit culmine ſacro,
Eccleſiæque Pontificem ſtatuit.
Ipſe autem factis proprijs ſe non meruiſſe
Culmen Apoſtolicum ſed pietate Dei.

Caue autem credas, lector, hunc illum eſſe Maximianum, qui hæreſi infectus Pontificis Pelagij cōtortum vibratumque ſtylum excepit. Ille enim de quo ſupra memorauimus, Archiepiſcopus Rauennas erat, hic vero Iſtriæ, qui Aquileiæ poſitus cum aliquot alijs Epiſcopis ſchiſmaticis conatus eſt Conſtantinopolitano concilio pondus abrogare, vt notat Rubeus Hiſtoria Rauennati, aſſeritque Baronius.

31 AGNELLVS poſt elatam vxorem, Eccleſiaſticam vitam excoluit, atque ab Eccleſio Archiepiſcopo diaconus eſt ordinatus, præfectuſq; Eccleſiæ ſanctæ Agathę, Maximianoque defuncto, ea communi conſenſu ſuffectus anno 558. Hunc Narſites maxime dilexit, omneſq; fortunas Gothorum, quæ intra ciuitatis muros erant, illi attribuit. Expurgauit omnia templa, in quibus vel litauerant, vel ſues cœtus agitauerant Arriani temporibus Theodorici Regis. Prægrandem Crucem argenteam obtulit Deo, quæ hactenus in Vrſiano templo aſſeruatur. Sancto Gregorio ædificauit, conſecrauitque Templum, in eademq; Vrſiana Eccleſia marmoreum ſuggeſtum ad conciones habendas ſuſpendit, cum demum nil omiſiſſet, quod ad pium, ſanctumq; Paſtorem videretur ſpectare euolauit ad cœlos anno 566. Kalen. auguſti, ſepultuſque eſt in Eccleſia ſanctæ Agathę, eiuſdemque ſepulchro hæc, quæ ſequuntur carmina affixa fuere, vt retulit Agnellus in eius vita quam diligenter perſcripſit.

Pontificis requiem cœleſti munere geſta
Agnellus virtute Dei non perdidit illam,
Qui optatam meruit lucis cognoſcere pacem
Corporis ipſe ſui Templum ſeruauit . . . .
Iuſtus cum ſanctis, Chriſto mediante reſurget,
Si quoque pro meritis gaudet, quia talia geſsit.

Hic requieſcit in pace Agnellus Epiſcopus,
qui ſedit
ann. XIII. menſ. 1. dies octob.
vixit ann. LXXXIV.
Depoſitus eſt ſub die Kalen. auguſti
indict. xiiij.

32 PETRVS ſenior Agnello ſucceſſit, Romæque inauguratus eſt a Pontifice an. 568. 13. Kalen. octobris indict. 2. vir rariſsimi probitatis exempli, tum ætate, tum ſapientia canus. Cæterum eius inauguratio memorabilis fuit, eodem

enim ipſo anno Longobardi Italiam occuparunt primuſque Longinus ex miſſu Iuſtiniani Imperatoris in Italia Exarchatum exercuit, Albonio Regi Longobardorum pares vires oppoſiturus. Cum autem ſedem fixiſſet Rauennæ, inde factum eſt, vt Rauennas Exarchatus appellaretur. In ea igitur vel conuerſione, vel perturbatione rerum Petrus ſeptem annos Rauennatem Eccleſiam adminiſtrauit, reparauitque, ac exornauit templum S. Seueri, deinde exceſsit è viuis ſepultuſque eſt in Eccleſia ſancti Probi.

33 IOANNES Romanus Petro ſucceſſit cum ad id faſtigij ſubuectus fuiſſet anno 575. in quo ipſo anno Eccleſiam ſancti Seueri inchoatam abſoluit, conſecrauitque, vt quædam olim carmina in fornice eiuſdem Eccleſiæ affixa liquido prodebant.

Multorum lucens diuino fabrica cultu,
Eſſe ſacerdotum ſe manifeſtat opus,
Cœperat egregius hoc Petrus condere paſtor,
In quo neſcit eum mors retinere virum,
Sed quæ tecta ſenex necdum perfecta reliquit
Romæ vir natus hocce peregit opus.
Succeſſor prudens Petri, paſtorque Ioannes
Qui quod ineſt tanto tulit honore decus.
Ipſe pater populi veniens Romanus ab vrbe
Digna ſuis meritis hæc monimenta dedit.
Hæc eſt priſca domus, ſancto renouata Seuero
Cuius honore Deo pſalluntur cantica vero.
Quingentis domini ſed denis ſepties annis,
Amplius bis quinque bone lector in ordine iunge.
Imperium retinente ſecundo Iuſtiniano
Annis vndenis regnando viuus in orbe,
Virginis a partu, quæ peperit abſque reatu.

Ioannes in illud Templum eiuſdem ſancti tranſtulit corpus, cum prius in Eccleſia ſancti Ruffilli requieſceret. Narrant nonnulli hunc Ioannem primum fuiſſe repertum, qui contra Romanam Eccleſiam ſuperbiæ extulerit ſignum, tametſi ex ſancti Gregorij Epiſtolis eruatur oppoſitum. Si quidem in illis laudat fidem, ſtudiumque pietatis Ioannis, Seuerumque Aquileienſem Patriarcham cōdemnat proteruiæ. Quid? quod ipſe Ioannes reſcribit Gregorio, multa ſe pertuliſſe, cum Eccleſiaſticam libertatem defenderet. Ex Gregorio Pontifice hic Ioannes aliquando quæſiuit, an qui ſemel ordinibus ſacris initiatus erat iterum poſſet initiari. Retulit in Pontifice negantiam ex exemplo illius, qui ſemel Baptiſmatis fonte luſtratus, haud iterum poſſet tamquam perpetuum effectum conſecutus, illius ſacramenti luſtralibus vndis tingi. Cæterum, cum hic idem Ioannes non modo cum litaret ſed etiam cum publice ſupplicaret, pallio adornatus procedere erat ſolitus, caſtigatus a Gregorio, admonituſq; ſemel, & iterum fruſtra, contumax eam denique tulit cenſuram, vt ni deſiſteret etiam Pallio in ſacrificijs interdiceretur. Quibus minis cum reſipuiſſet, vberiorem quam antea apud Gregorium non modo dicitur gratiam collegiſſe, ſed etiam obtinuiſſe corpora ſanctorum martyrum Northaſij, Chriſpini, Felicis, atque Hemilij, quæ aucta etiam Reliquijs ſanctorum Marci, Marcelli, & Feliculæ, Ioannes honorificentius collocanda curauit in Baſilica Claſſiana in pulcherrimo ſacello. Quod quidem plenum pietatis opus iuuit Smaragdus Exarchus Rauennę, vt ſupra ex moſaico Portam hæc carmina produnt.

Inclyta præfulgent ſanctorum lumine Templa,
Marci, Marcelli, Feliculæque ſimul.
Pontificis, hæc Roma cœpit, hæc martyr habetur
Horum Gregorius dat Papa Reliquias,
Quas petit antiſtes meritis, animoque Ioannes
Paruula pro ſummis reddere dona parat,
Oraculum ſtatuit tanta virtute repletus
Cuius ab auſpicijs gratia, & extat opus.
Qui bis ſepteno ſacris diadematis anno,
Tractu vigili quo regit Eccleſiam.
Hanc quoque regentem verendi culminis Arcem
Vixit, & euentum traxit ad arbitrium.
Miranda ſubito ſuſpendens arte cacumen
Inflexum reparat parte ab vtroque latus.
Additur his meritis felix Smaragdus in æuum,
Cuius in his Titulis participantur opes

Deceſsit autem Ioannes Archiepiſcopus 3. id. ianuarij anno 595. cum per aerem infauſtum crimen perdius, & pernox traxiſſet conieres, ſepultuſque eſt in ſancti Apollinaris Claſsiana Eccleſia, ante altare ſanctorum Marci, Marcelli, ac Feliculæ. Doluit obitum Ioannis Gregorius in ea Epiſtola, quam ad Caſtorium Notarium ſcripſit.

34 MARINIANVS nepos defuncti Ioannis Romanus, monachus ſancti Benedicti, vir exaggeratarum virtutum, vel inuitus ad Rauennatem ſedem a Gregorio Papa ſubuectus eſt anno 595. Donatus ſiquidem Archidiaconus, quem Exarchus Rauennæ cōmendauerat, Ioanneſque ſacerdos, ex inſcientia Pſalmorum, cum abijſſent repulſi, in Marinianum monachum populus vertit fauorem, cuius Pontifex electionem promouit, hominemque gratanter conſecrauit. Hic Synodo Romanæ primus ſubſcripſit, accepitque a Pontifice ea conditione Pallium, vt quater in anno foris Eccleſiam, in publicis ſupplicationibus illo vteretur, ſemper autem dum iret litatum, vt olim Ioanni anteceſſori præceperat. Rata etiam habuit ea omnia, quæ Cæſares Rauennati Eccleſiæ aliquando donaſſent, hoc ſequenti diplomate quod quia in ſua hiſtor. Rubeus adſert, dignumque eſt quod legatur, hic exſcribendum curauimus.

GREGORIVS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei.

Dilectiſsimo Mariniano Rauennati Archiepiſcopo confratri filioque cariſsimo, & per eum in ſanctam Rauennatem Eccleſiam, ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum. Cum omnis Eccleſia ſanctorum ab ipſo Domino, & beato Petro, & a ſancta Romana Eccleſia, quam Deo auctore regendam ſuſcepimus, duxerit principium dignum eſt, vt a ſucceſſoribus Petri, cui à Domino dictum eſt: Confirma fratres tuos, interius confirmationis, & exterius meliorationis, inde recipiat ſemper augmentum religionis, vnde ſumpſit exordium. Quapropter cognoſcat deuota fidelitas omnium populorum, tam præſentium, quam futurorum, quod dilectiſſimi filij noſtri ſancta Rauennatis Eccleſia, Mariniani venerabilis Archiepiſcopi petitionibus, nec non, pijſſimorum

rum dominorum noſtrorum Mauritij, & filiorum eius iuſſionibus annuentes confirmamus omnia præcepta, quæ a pijſſimis Imperatoribus Valentiniano, Theodoſio Arcadio, & Honorio, nec non Iuſtiniano, Tiberio, & domino noſtro Mauritio pijſſimo Cæſare ſemper Auguſto, eidem ſanctæ Rauennati Eccleſiæ ſunt facta, & omnia, quæ per eadem præcepta eidem Eccleſiæ ſunt attributa, & omnia priuilegia, quæ a ſanctis prædeceſſoribus noſtris Innocente, Innocentio, & ſanctiſſimo Leone, & glorioſiſſimo Gelaſio, Feliciſſimo, & Agapito, & Spiritus ſancti feruore repleto beatiſſimo Pelagio ob amorem ſummi omnipotentis Dei, ſanctique Apollinaris Pontificis, & martyris reuerentiam eidem Eccleſiæ, tibi tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum ſunt data, & honores, & poſſeſſiones omnes, quæ per eadem præcepta, & priuilegia vidimus collocata, & confirmata, idque maxime tuæ dilectionis cauſa confirmantes, & corroborantes quod in priuilegio ſanctiſſ. Leonis I. huius Apoſtolicæ ſedis Pontificis, te aperiente, monſtrante reperimus. Confirmationem conſtitutionum pijſſimorum Imper. ſub ſacroſanctæ Rauennatis Eccleſiæ ditione continentem, ita confirmamus Epiſcopatū totius Aemiliæ Prouinciæ ciuitatū omnium Deo amabilium Epiſcoporū ordinationes, & conſecrationes id eſt Saſſinatis, Cæſenatis, Foripopuli, Foriliuij, Fauentiæ, Fori Cornelij, Bononiæ, Mutinæ, Regij, Parmæ, Placentiæ, Brixillis, Vicohabentiæ, Hadrienſis, Comaclenſis, Ficodenſis, nec non & omnia monaſteria, tam monachorum, quamque monacharum ſub eius ditione degentium, atque ſub monaſtica Domini militantium norma. Conferentes tibi, tuiſque ſucceſſoribus honorem Pallij in perpetuum ſeu omnem Pontificalem decoris vſum, ſicut in Epiſtola tibi transmiſſa, concedendo confirmauimus, muniendo etiam ſanctam Rauennatem Eccleſiam, te tuoſque ſucceſſores in perpetuum roboramus permanſuras omnes collationes, atque conſcriptiones quorumlibet hominum in eadem Eccleſia factas, vel faciendas, ſiue donationes Chriſtianorum fidelium, vel quæ pij, ac religioſi homines hactenus per Eulogia ſuorum teſtamentorum vel per quemlibet modum, vel titulum in eadem ſancta Rauennate antiquitus dimiſerunt Eccleſiæ, vel in futurum ſunt pro redemptione animarum ſuarum, tempore collaturi, faciendo etiam confirmamus ſanctæ Rauennati Eccleſiæ, ſicut primæ inter cæteras ſanctæ huius Romanæ Eccleſiæ filiæ, ſecundum conſtitutiones Longobardorum Regum, & aliorum pijſſimorum Romanorum Imperatorum, vt ſi quiſquam Epiſcoporum, ex conſecratione Rauennatum Pontificū totius Aemiliæ deceſſerit, nullus Dux, Marchio, comes, aut aliquis miniſter publicus aliquam ibi prædationem, aut contrarietatem faciat, ſed liceat Archiepiſcopis ſanctæ Rauennatis Eccleſiæ, ad ipſum Epiſcopatum, & ad ipſam Eccleſiam ſecundum antiquam conſuetudinem pro deſcriptione facienda, atque electione miſſum transmittere, & ipſum electum ex more inueſtire, & libere, atque ſolemniter conſecrare, ſed & iſtud cenſendo tuæ dilectioni, chariſſime frater, & fili, ob peruerſitatem futuræ gentis, & Eccleſiarum Dei deſolationem, quam appropiare, & fere in liminibus eſſe videmus, confirmamus, & ſub diuini iudicij obteſtatione præcipimus, vt nulli vnquam ſucceſſorum meorum liceat ad ipſum Epiſcopatum pro deſcriptione facienda, ſiue electione, aut aliquid contra conſuetudinem exigendo ſuum legatum transmittere, aut per miniſtrum publicum, vel per quamlibet perſonam ipſam Eccleſiam occupare, aut ibi Epiſcopum indebite conſecrare, aut ibi aliquid abſque Rauennatis Eccleſiæ Pontificis conſenſu ordinare, Quod abominabile, & nefandiſſimum, & omni fraude digniſſimum, atque pleniſſimum ſemel conceſſum renouari demus. Confirmamus interea, & corroboramus omnes conſtitutiones in eadem Eccleſia a pijſſimis Imperatoribus factas, & ita decernimus ab omnibus obſeruandas, ſicut præcepta huius ſanctæ Romanæ Eccleſiæ tradita, ſcilicet de ciuitatibus, caſtellis, villis, vicis, oleetis, pratis, paſcuis, campis, ſiluis, ſalicetis, fundis, caſalibus, & de omnibus publicis, ac priuatis ſibi conceſſis. De colonis vero ſuper terram eiuſdem Eccleſiæ habitantibus, & de eorum angarijs, redditibus, placitis, ſiue diſtrictionibus, ſicut in præceptis, & priuilegijs vidimus, & legimus. De familiaribus vero, ac famulis & de centum annorum præſcriptionibus rerum habeat ipſa Eccleſia ſancta Rauennas, & omnia monaſteria ſua, ſicut habet antiqua Roma, & [illegible], & alia multa, quæ ſancta Rauennas Eccleſia continet, præcepta, & priuilegia confirmamus, & confirmata corroboramus. Si quis vero, quod non credimus, aliquid de Rauennatis Eccleſiæ ditione ex his ſupraſcriptis ſubtrahere tentauerit, vel in aliquo contra hoc noſtrum priuilegium moleſtare, diminuere temerario auſu præſumpſerit, ſciat ſe ex parte Dei omnipotentis, & ſanctorum trecentum decem, & octo Patrum, nec non & noſtræ mediocritatis auctoritate, & ſanctæ ſynodi Romanæ præſenti indictione congregatæ anathematis vinculis innodatum, & cum Iuda traditore domini noſtri Ieſu Chriſti æternis ſupplicijs deputatum. Qui vero obſeruator extiterit, benedictionem a Deo Patre, & Domino noſtro Ieſu Chriſto, & Spiritu ſancto Paraclito, in perpetuum conſequatur. Bene valete.

Dat. nona Kalen. aprilis, Romæ per manus Ioannis Leuitæ, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarij.

Quam autē Marinianus Pontifici charus fuerit, ex ipſius Epiſtolis erui poteſt, in quibus monitis, & precibus eiuſdem ſanitati, quam qui maxime videtur cauere. Mortuus eſt Marinianus 606. 10. Kal. nouemb. ſepultuſque eſt extra Claſſianos muros in Porticu ſancti Apollinaris, cum vndecim annis ſediſſet, ac menſem vnum, cuius ſepulchro hoc epitaphium affixere.

Sanctificis ſemper monitis memorande ſacerdos
Hoc poſitus tumulo Mariniane iaces.
Corpore defunctus, tamen eſt ſua fama ſuperſtes;
Artus orbis tenet, lux ſua facta tenet.
Mænibus his veniens Romana Antiſtes ab vrbe
Tutaſti precibus ſanctæ Rauennatium
Cuncta ſalutifera diſponens tempore ſæcla
Te pius in populo Chriſto rogante, dedit.
Quod tamen his templis meruiſſet ſumere buſta
Te placuiſſe Deo, tanta ſepulchra probant,
Vtque vices cuius geſſiſti rite ſacerdos.
Ipſius inque locus ſit tibi cauſa quies.

35 IOANNES eius nominis Quartus, Claſſianus, Mariniano ſucceſſit anno 606. Hic diuinum cultum promouit, omnibuſque charus fuit ob ſanctimoniam vitæ. Ter Claſſim reſtaurauit a Sarracenis dirutum, plenuſque meritis deceſſit e vita anno 630. ſepultuſque eſt ad Porticum S. Apollinaris. Nonnulli ſcripſere, duos hoc tempore extitiſſe Ioannes, alterumque alteri ſucceſſiſſe.

ſe. Sequor ego libenter opinionem Rubei, qui aſſerit vnum fuiſſe, qui Rauennatem Eccleſiam gubernauit ab anno 606. vſque ad annum 630.

36 BONVS Archiepiſcopus Rauennatium adlectus eſt anno 630. exceſſit autem 648. Kal. ſeptemb. ſepultuſque eſt apud Claſſem in Templo diui Apollinaris.

37 MAVRVS ex œconomo Rauennatis Eccleſiæ, Archiepiſcopus eiuſdem adlectus eſt anno 648. Hic ex ſuperbia, potentiaque contra Romanum Pontificem nefarie rebellauit, contumaxque fuiſſe dicitur quoad vixit. Etenim cum Vitellianus Pontifex, ad dicendã cauſam illum Romam vocaſſet, Pontificium contempſit Imperium vicisſimque per ſummam temeritatem, Romanum Pontificem ad ſuum citauit tribunal iudicandum. Quin moriens tantum abfuit, vt contumaciam eiuraret, vt etiam clero ſuo mandauerit ſeceſsionem a Papa. Quamobrem Adeodatus Pontifex omnem Mauri memoriam in Anniuerſarijs inſerijs cenſuit, mandauitque abolendam. Itaque Maurus contumax, & ſuperbus miſere vitam finiuit, nactuſque ſuæ contumaciæ par porphyriticum ſepulchrum eſt apud S. Apollinarem. Adeo diuitiæ inflant, adeo potentia mortales trãſuerſos agit, vt plerumque ſe perdere malint, quam aliorum iuſtæ potentiæ ſubiecti videri.

38 REPARATVS Archiepiſcopus Rauennas electus eſt anno 672. conſecratuſque apud Eccleſiam ſancti Petri, a tribus Rauennatis ſedis Suffraganeis. Hic vbi primum ad hanc dignitatem aſcendit, tametſi ſenex, ideoque imbecillæ valetudinis, ſtatim Conſtantinopolim conceſsit, impetrauitque a Conſtantio Imperatore Arriano, vt ſibi liceret Romanorum Pontificum iugum excutere, tametſi poſtea ea temeritate damnata, ad Romani Pontificis arbitrium redire conatus eſt. Exceſsit autem è viuis anno 677. 3. Kalen. Sextiles ſepultuſque eſt apud Eccleſiam S. Apollinaris, cum ſediſſet annos omnino 5. m. 8. die 26.

39 THEODOSIVS conſecratus eſt apud Templum ſanctorum Apoſtolorum a ſuis Suffraganeis anno 677. Hic ille Theodoſius eſt, qui Romæ ſub Agathone Papa, Romano Concilio interfuit, illudque ſubſcripſit, faſſuſque eſt Rauennatem Eccleſiam Romanæ eſſe, ac fore ſubiectam. Cæterum inde apud Rauennatem clerum tanta inuidia deflagrauit, vt poſtea in porticu ſancti Apollinaris non tam ſepelierint, quam per contemptum defoderint, illum in Annal. appellantes hominem nequiſsimum, plenumque fraudis, ac doli, deuoratorem cleri. Adeo malis placent vitia, odere virtutes, ac pietatem.

40 DAMIANVS Dalmata, a Sergio Pontifice adlectus eſt Rauennatium Archiepiſcopus anno 685. menſeque martio ab eodem Pontifice conſecratus. A puero ſui Rauennati Eccleſiæ illum obtulerant, qui è Dalmatia illuc conſeſſuri aduenerant: cuius Eccleſiæ Damianus, creſcente cum doctrina ætate, omnes honoris, dignitatiſque gradus obtinuit, factuſque Præſul, ſumma animi tranquillitate, prudentiaque geſſit honores, adeo vt ſuis ad Deum precibus creditus ſit mortuum reſuſcitaſſe ad vitam. Cõſtat illum ſolidas noctes in effundendis precibus exegiſſe, ad cuius exemplum obſtinatus Hebræus eiurauit duritiem, aperuitque pectus euangelij luci. Cumque ad multos annos Rauennatem Eccleſiam adminiſtraſſet, euolauit ad Dominum anno 707. 3. Id. martij, ſepultuſque eſt apud ſanctum Apollinarem Claſſenſem, cum ſediſſet annos ſexdecim, m. duos die 16.

41 FELIX Rauennatium Archiepiſcopus creatus eſt anno 707. Romæque conſecratus. Cæterum fidei parum memor, quam in conſecratione fuerat profeſſus, reuerſus Rauennam, ciues compulit, vt Cæſaris iugum excuterent, clerum vero, vt contra Romanum Pontificem rebellaret. Cumque Theodorus Exarchus potenti ſuccinctus exercitu fœlicem caput ſeditionũ oppreſſiſſetque Rauennam, authorem ſeditionibus cum alijs ad Iuſtinianum Cæſarem Conſtantinopolim amandauit, quem cum candenti ære excæcaſſet, relegauit, deinde in Pontum, vbi Felix infelix ſine oculis temeritatem ſuam poſſet lugere. Pertulit Felix exilium ad ſex annos, deinde miſeria magiſtra cum ſibi redditus eiuraſſet errorem, ad ſedem, de qua fuerat deuolutus, moderatiſsimus redijt anno 715. In eaque deinceps adeo ſancte pieque vixit, vt claruerit miraculis. Eccleſiam ſuam varijs donarijs auxit. Scripſit antequam ei oculorum lumen adimeretur, commentarium in Matthæum: verum quia cæcitate laborans, illud vel abſoluere, vel expolire non potuit, fato prior, comburendum mandauit. Aureos ſermones ſancti Petri Chryſologi in vnum volumen coegit. Eloquentiæ plauſibilis fuit, magnoque ſtudio pietatis concionabatur ad populum. Cumque ſanctimoniæ in vita clariſsima ſigna edidiſſet, obdormiuit in Domino 7. Kal. decemb. 717. ſepultuſque apud Eccleſiam ſancti Apollinaris, prope Altare S. Feliculæ, vbi hæc ipſa verba leguntur.

HIC TVMVLVS CLAVSVM
SERVAT CORPVS
DOMINI FÆLICIS SANCTISSIMI
AC TER BEATISSIMI
ARCHIEPISCOPI.

42 IOANNES, eius nominis quintus Felici ſucceſsit anno 718. Hic plura dono dedit monachis, ac monaſterio ſancti Apollinaris de Claſſe. E viuis exemptus eſt anno 748. ſepultuſque eſt apud S. Apollinarem de Claſſe.

43 SERGIVS e nobiliſsima gente, Ioanni ſuffectus eſt anno 748. qui non modo ſacris ordinibus non erat initiatus, ſed etiam Euphemiam nobiliſsimam fœminam habebat in matrimonio, quam deinde Sergius ad id faſtigij electus in clauſtro clauſam diaconiſſam ordinauit, tametſi autem Sergius ſanctiſsimis moribus erat, ab inuidis tamen diuturnam perſecutionem dicitur pertuliſſe. Siquidem accuſatus, quod vxoratus eſt, Romam conceſsit, ante pontificem cauſam dicturus, atque in Pontificatu Pauli Primi

mi litibus implicatus, miſerrimam vitam traduxit ſed cum deinde Pontifex exceſsiſſet e viuis, Rauennati Eccleſiæ reſtitutus protulit ſanctimoniæ ſingularis rariſsima exempla. Narrat Rubeus, Sergium poſt ſuum reditum, ad ſanctam Mariam in Coſmedim ea affluentia lacrymarum numini egiſſe gratias, vt illis indelebiliter propemodum maduerit pauimentum. Fato functus eſt an. 770. 8. Kal. ſeptemb. ſepultuſque eſt apud ſanctum Apollinarem in Claſſe. Templum ſancto Nicolao a ſe conſtructum conſecrauit ex voto; cum de ſuo reditu apud iudicem lis adhuc penderet Partem item adiecit Eccleſiæ ſancti Apollinaris.

44 LEO, a Stephano Pontifice Romano Rauennatium Archiepiſcopus adlectus eſt anno 770. cum Michaelem quendam, qui ſedem illam Simoniace occupauerat, prius deturbaſſet de throno, nec modo Leoni Rauennatis Præſulatus detulit honorem, ſed illum etiam pro ſancta Romana ſede Rauennæ iuſſit Exarchatum exercere. Cæterum Leo ſuperbia elatus contra Romanam ſedem Exarchatum ipſum ſuæ ſubijcere poteſtati conatus eſt. Quem Adrianus Primus Papa, hominem fraudulentæ fidei, Tyrannum, ſuperbum ac Romanæ Eccleſiæ, ſibi, & B. Petro rebellem vocat in epiſtolis ad Carolum Francorum Regem. Deceſsit autem Leo anno 777. 16. Kal. martij.

45 IOANNES Sextus, Iunior appellatus, ad Rauennatem ſedem peruenit anno 777. Templum Vrſianum exornauit, ac ſancti Apollinaris altare auro, argentoque ditauit, pluraque pretioſa Eccleſiæ ſibi creditæ dono dedit. Septimo ſui Pontificatus anno exceſsit e viuis, ſepultuſque eſt ad ſanctum Apollinarem in Claſſe.

46 GRATIOSVS ex archidiacono, Archiepiſcopus eiuſdem Eccleſiæ adlectus eſt, an. 784. vir innocentis, ac ſimpliciſsimi ingenij. Carolum Magnum Rauennæ excepit, a quo pluribus priuilegijs, & gratijs exornatus eſt. Claruit Gratioſus prophetiæ ſpiritu, cumque hanc Eccleſiam ad quatuor annos rexiſſet, fato functus eſt anno 788. 7. Kal. martij, ſepultuſque eſt apud Eccleſiam ſancti Apollinaris in Claſſe, vbi adhuc hæc verba leguntur.

HIC TVMVLVS CLAVSVM
SERVAT CORPVS
DOMINI GRATIOSI SANCTISSIMI
AC TER BEATISSIMI
ARCHIEPISCOPI.

47 IOANNES Septimus electus eſt anno 788. Deceſsit anno 809.

48 VALERIANVS huius nominis primus ſede Rauennati nobilitatus eſt. Templumque ſancti Georgij, & Euſebij quondam ab Arrianis cōſtructum demolitus eſt, ex eiuſdemque ruinis pulcherrimam ædificauit Eccleſiam, cui Valerianæ de ſuo nomine cognomen fecit. E viuis exemptus eſt id. martij, anno 812. ſepultuſque eſt apud Eccleſiam ſancti Apollinaris in Claſſe.

49 MARTINVS ei ſuffectus eſt anno 812. Hic ille Martinus eſt, qui archidiaconus adhuc, ex miſſu Gratioſi Archiepiſcopi, per inacceſsibiles Alpes Carolum Magnum in Italiam deduxit. Huic Ludouicus Pius Imperator, tabulam argenteam, in qua lineata Roma erat, tranſmiſit, quam Carolus Magnus pater Rauennati Eccleſiæ ex teſtamento legauerat, diem poſtremam Martinus obijt 4. id. ſeptemb. anno 817.

50 PERTINAX, ſiue Petronatius, eiuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopus creatus eſt anno 817. Hic a ſua electione inſecuto anno, a Paſchali Primo Pontifice, priuilegium obtinuit, quo omnia gratioſa diplomata confirmabantur quæcumque olim Rauennati Eccleſiæ fuerant indulta. Tabulæ confirmationis hæc ſunt.

PASCALIS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Reuerendiſsimo ſanctiſſimo fratri Petronacio Archiepiſcopo ſanctæ Rauennatenſis Eccleſiæ, & per te in eadem Eccleſia in perpetuum. Cum pia deſiderij voluntates, & laudandæ deuotionis intentio Apoſtolicis ſit ſemper ſtudijs adiuuanda, cura eſt ſolicitudinis adhibenda, vt ea quæ legaliter geruntur, & æquitanti perſona conueniunt, nulla valeat refragatione perturbari, ſed irrefragabile de ; eo . . . . . & permanere, & ob hoc Apoſtolicis promulgatis ſanctionibus propria quæ rationis . . . . ſuppetunt, fas exigit poſsidenda confirmari. Legitur quoniam quidem fraterna ſanctitas tua direxit nobis per Sergium religioſum diaconem ſanctæ tuæ Rauennatis Eccleſiæ . . . . . eundem Adriani, quod Papa prædeceſſoris noſtri, in quo confirmabit priuilegia Leonis, quod Imperatoris facta ab Epiphanio, quod religioſo notario, & ſcrinario, & Apocriſario Rauennatis Eccleſiæ qui diſertus ab bonæ memoriæ Damiano Archiepiſcopo . . . . . tus confirmata ſacra eſſens præcedentes formulas ab pio Leone Imper. tam diuæ memoriæ priſci iuſtiniani, quam quæ cæteris pijſsimis Imperatoribus priuilegia ſanctæ veſtræ Eccleſiæ prælargita, in quibus, & alijs pijs capitulis: & vt ſine ſacrilegio . . . . . vel feretis, rapinæ eius fines prælargita ſunt, & promulgationes poſtulabit quoque tua almitas ea demi, per noſtros Apoſtolicos apices firmitatem accipere, vnde annuentes præparatius, ſancimus, & confirmamus omnia quæcumque ſunt priuilegia edita in ſancta veſtra Rauennatis Eccleſia tam prædeceſſorum noſtrorum Pontificum, ſcilicet ſanctæ recordationis Hadriani, & Leonis ſui prædeceſſorum noſtrorum quamque Imper. vel dona regum aut a Chriſtianis hominibus perdonationibus, vel venditionibus, ſeu teſtamentis oblata iuxta ordinem generaliter, & ſpecialiter omnium ſanctæ tuæ Eccleſiæ largitatem corroborationis firmitatem in perpetuum habere præcepimus, & confirmamus vt nullum locum, aut ius ſubiacentem ſub ditione ſanctæ tuæ Eccleſiæ pro quolibet adinuentionis argumento potentia quoquo modo iudicari ſuffultum ciuili, aut ; militari præcinat vſurpari vel ſubtrahere aut violare v . . . innouatione ædificationis inducere. Sed ſi quis . . aut cadentem templum renouare, aut ædificare temptauerit non habere licentiam ante hoc egere, niſi prius per ſolitā benedictionem paterna ſanctitati veſtræ ſanctæ, & venerabilis coram ibi figatur neq . . ex alio Epiſcopatu ditione, aut ciuitatis ibidem venientes, & commo-

morantes Deo amabiles clericos præſumere in ſubiacentibus nobis Eccleſijs ſine perceptionem noſtram ſacerdotalem agere miniſterium, magis autem, & omnes aduenarum religioſiſſimos clericos mites venerationes veſtram ſanctitatem obaudire, ac definire, & nec ſecundum diuinarum legum, & ſacratiſſimarum regularum tenore effectum in eis inferre. Monaſterio vero ſancti primi martyris Stephani, qui ſic nominatis fundamenta, & ſe iacet iuxta palatium, & omnibus idem pertinentibus religioſis monachis omnia veneranda oracula, vel monaſteria, & cæteros venerandos locos ſub parochia exiſtentes ſanctitatis veſtræ ſub ditione, & poteſtate ſanctitati veſtræ ſubiaceant, & per te ſanctæ tuæ Eccleſiæ. Et quæcunque ſunt eis priuilegijs in integro obſeruandis ſuper his, nec nullum moleſtia aut angarias, aut grauamina, aut excubias quilibet inferre parti ſanctæ tuæ Eccleſiæ. nec non colonias, aut pa . . . res ſubiacentes parti ſanctæ veſtræ Eccleſiæ, a quolibet omniũ ad militandum ſubtrahere, ſed ſi militati fuerint eos diſiungi, & diſmilitari iubemus noſtræ venerandæ reddituros parti vt ſi quis talia temerantes præuertere, temptauerit, de his quæ a nobis pie ſancita ſunt, & iuſte a nobis petiſtis, vt per præſentem noſtram Apoſtolicam continetur formula, non ſolum nihil præualeat ſed etiam pro tale matricem audaciam, & omnia ſua, rum facultatum amiſſione puniantur, nec non & animarum aduerſiones periculo minime declinare poterint ſufficientibus omnibus in conceſſione ſola huius Apoſtolicæ noſtræ exarationis. Si quis vero contra hoc noſtrum Apoſtolicum præceptum . . . . . egerit componat auri boni libras quinque, inſuper, & anathematis vinculis ſit innodatus, & perpetuæ condemnationis ſummiſſus quod præceptum confirmationis a nobis factum reſcribendum præcepimus Timotheo notario, & ſcrinario ſedis noſtræ in menſe iulio indictione 12. Bene valete. Guidus Iulius per manum regi . . . . Biblio . . . S. Apoſtolicæ Imp. Auguſtinus Hiludouici . . . bondo.

Hæ litteræ extant in Rauennati Bibliotheca (teſte Rubeo) in arboris cortice: cui eſt longitudo duorum cubitorum, vnius latitudo; exaratæ charactere Longobardo, omnium quę ibidem ſunt tabularum, multæ autem ſunt, pulcherrimo lineis inter ſe duobus tranſuerſis digitis diſtantibus, pluribuſque exeſæ ſunt locis. Sunt hæ datæ litteræ anno octingenteſimo decimo nono.

Ad huc Pertinax Rauennate ſedebat in throno, cum Archiepiſcopus Maguntinus illuc adueniens, inde ſecum abſtulit corpus ſancti Seueri, Vincentiæ vxoris, ac Innocentiæ filiæ, eaque in Eccleſia Herſodienſi honorificentius collocanda curauit. Vitam liquit Pertinax anno 835. 6. id. martij. Dum viueret concilio Romano interfuit ſub Eugenio II. Pontif.

51 GREGORIVS Rauennatem ſedem aſſecutus eſt ſub Gregorio Quarto Pontifice, a quo poſtea ipſe defecit. Etenim cum ob diuiſionem Imperij filij Ludouici Pij Imperatoris inter ſe grauiſſime diſſiderent, armaque iam in perniciem Chriſtiani nominis exſonarent, Gregorius Pontifex, Gregorium Rauennatem legauit, vt vtrique parti pacificator interueniret. At ille immemor officij ſui, Eccleſiæ ſibi creditæ direpto theſauro, tercentiſque ſelectis mortalium deſcriptis, non pacem facturus, ſed publicam quietem interturbaturus, ad Lotharij partes contra Ludouicum, & Carolum fratres armatus acceſſit, cumque ventum eſſet ad arma, Lothariuſque fractus fugiſſet, Rauennas Archiepiſcopus, amiſſis ſuis, vix ſibi fuga conſuluit. Cęterum cautior inde factus, poſitis armis, togaque Epiſcopali indutus, componendæ concordiæ omnes neruos contendit, quam cum ſtabili fœdere coniunxiſſet Ludouico Lotharij filio adhæſit, cumque illo in Italiam redijt, eiuſdemque fauore Rauennatem ſedem iterum eſt aſſecutus, ciuibus indignantibus deſertorem, theſaurorum expilatorem, proditoremque eius Eccleſiæ priuilegiorum, iterum in ea ſede fuiſſe collocatum. Itaque cum odio pœne omnium exceſſit e vita, caruitque apud ſanctũ Apollinarem honore ſepulchri, cum eiuſdem etiam nomen per ſummam deſpicientiam publicis eraſiſſent è tabulis.

52 DEVSDEDIT, qui etiam eſt Deodaldus, Gregorio ſuffectus eſt, anno 846. vir probatiſſimis moribus decem annos Rauennatem rexit Eccleſiam. Deceſſitque anno 856.

53 IOANNES eius nominis octauus, ad eandem ſedem peruenit an. 856. Homo ſui ſæculi mortalium arrogantiſſimus, qui cum tyrannice adminiſtraret Rauennatem Eccleſiam, comprouincialibus cæteris epiſcopis factus intolerabilis, eiſdem deferentibus, Pontificium Tribunal ſub Nicolao Primo ſenſit infeſtum. Cuius iudicium cum ſemel, & iterum contempſiſſet ſubire, ex eiuſdem cenſura ſpoliatus eſt dignitate. Fugit ille Ticinum ad Ludouicum Imperatorem, ab ipſoque ad Pontificem obtinuit fauorabiles litteras, vt reo liceret coram concilio ſuam cauſam tueri. Itaque in Laterano anno 861. menſe nouembri datus reo Senatus eſt, factaque poteſtas omnibus accuſandi, accuſatoque ſe defendendi. Cæterum cum multitudine teſtium, ac flagitiorum perſpicuitate propemodum obrueretur, teloque Religionis ictum omnes aduerſarentur, antequam cauſa caderet, precibus, demiſſioneque impetrare conatus eſt, quod haudquaquam iuſtitia potuiſſet. Igitur cum Romani Pontificis iudicium fuiſſet veneratus, eiuraſſetque proteruiam, veniam, ſedemque a Pontifice impetrauit ijs tamen adiectis conditionibus, quę elato animo rebellandi occaſionem viderentur detrahere. Has recitat Brocchardus, & Anaſtaſius Bibliothecarius. Fato functus eſt Ioannes anno 879. Ad hunc conſtat ſcripſiſſe Ioannem Papam Octauum Epiſt. 48. & 57.

54 ROMANVS Hetruſcus è Calcinaria ſupra Heræ flumine ignobili pago, Rauennas Archiepiſcopus creatus eſt anno 879. Deceſſit anno 889.

55 DOMINICVS Vblatella Romano inceſſit anno 889. Huic ſcripſit Stephanus Pontifex. Pluraque refecit, exornauitque in Vrſiano Templo: diem vero poſtremum obijt 898.

56 IOANNES IX. e nobiliſſima Trauerſariorum gente, ad patriam Archiepiſcopalem ſedem ſubuectus eſt anno 898. concilium celebrauit Rauennæ, fatoque functus eſt 904.

PE-

57 PETRVS, electus eſt, anno 904. annum fere integrum ſedit.

58 IOANNES X. Epiſcopus antea Bononienſis, Archiepiſcopus Rauennas electus eſt anno 904. Hic Maraziæ filius fuit, ac Sergij Pontificis, ex adulterio natus. Scribit autem Luitprandus Ticinenſis, qua ratione ad hanc dignitatem peruenerit, ad Pontificium autem culmen aſcendiſse auxilio fauoreque Theodoræ nobilis ſcorti per id tempus Romæ Principis, qui illum deperierat, ſub nomine Ioannis X. narrat Baronius ad hunc annum.

59 CONSTANTINVS Archiepiſcopus eiuſdem ciuitatis renunciatus eſt anno 913.

60 PETRVS Bononienſis, Conſtantino ſucceſſit anno 923. Hic nobilem ſynodum Rauennæ celebrauit an. 954. cui omnes diœceſani interſuerunt, nobileſque quamplurimi Epiſc. S. Probi Eccleſia prope mare. In Vrſianum Templum tranſtulit corpora ſanctorum Aderiti, Caloceri, Probi, Proculi, Dati, Liberij, Agapiti, ac Marcellini, maiuſque altare conſecrauit in honorem horum ſuorum anteceſsorum 3. non. martij anno 970. Alteram ſynodum celebrauit Ferrariæ ac poſt conſultiſsimam Rauennatis Eccleſiæ adminiſtrationem, Archiepiſcopali munere libens volenſque abiuit, vt vitæ priuatæ tranquilliori vſu perfrueretur. Narrat hoc Petrus Damiani Cardinalis in Epiſtola ad Nicolaum Secundum de dimittendo Epiſcopatu.

61 HONESTVS Monachus, & Abbas Claſſenſis ex Ordine ſancti Benedicti Archiepiſcopus Rauennatium creatus eſt anno 971. Duo concilia celebrauit, alterum prope Marzaliam Mutinenſis territorij, Rauennæ alterum, Dum ea dignitate Honeſtus fulgeret, glorioſus Patriarcha Romualdus, qui poſtea Camaldulenſem Ordinem fundauit, collapſamque in Italia Eremiticam diſciplinam reſtituit, apud Claſſem monachum induit. Deceſsit autem Honeſtus, cum ad duodecim annos Rauennatem Eccleſiam ſumma cum prudentiæ laude adminiſtraſſet 983.

62 IOANNES huius nominis XI. Papienſis, renunciatus eſt Archiepiſcopus Rauennæ anno 983. ſtatimque a Pontifice in Germaniam miſſus, vt Othonem Tertium Imperatorem adhuc puerum Imperiali tiara inſigniret. Omnium priuilegiorum Rauennati Eccleſiæ a Romanis Pontificibus olim conceſſorum, a Gregorio V. Pont. ratificationem obtinuit an. 996. Eodem anno Gregorius idem Pontifex Ferretranum Epiſcopatum Rauennati Eccleſiæ ſubiecit, quod de Placentino antea fecerat, extant de hac re Pontificiæ literæ ad Ioannem Archiepiſcopum in M. S. libro Vaticani Archiuij cum alijs vetuſtiſsimis documentis a Dominico Raynaldo Bibliothecæ cuſtode ex antiquiſsimis exemplaribus Rauennatenſis Eccleſiæ tranſumptis; tenor vero literarum Gregorij eſt huiuſmodi.

GREGORIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilecto filio Ioanni ſanctæ Rauennatis Eccleſiæ Archiepiſcopo venerando, tuiſque ſucceſſoribus Archiepiſcopis in perpetuum. Diui-
A næ remunerationis præmia, & bonæ actionis, noſtræ labores ab æterna manu optatæ fructificari
ſperantes, dignum duximus omni diuinæ ſerui-
tutis obſequio hilari mente impendere famula-
tum maxime in reſtaurandis Eccleſijs, quas ab
anteceſsoribus noſtris ad diuini vſum ſeruitij di-
catas conſpeximus. Quapropter conſiderantes
etiam vniuerſas hæreſes in ſancta Catholica Ec-
cleſia miſerabiliter ortas, dignaſſe ſecari ſanctæ
Rauennat. Eccleſiæ tibi Ioanni eiuſdem Eccle-
ſiæ venerando Archipręſuli tuiſque ſucceſſoribus
in perpetuum paterno amore ſubuenimus, Pla-
centinam Eccleſiam iniuſtè tibi a meo anteceſ-
ſore ablatam, ac contra canones, ſub nomine
Archiepiſcopatus locatam, tibi tuiſque ſucceſſo-
B ribus refutantes in perpetuum, inſuper etiam
quia noſtro Apoſtolatui poſtulaſtis, quatenus pro
omnipotentis Dei amore mercedeque animæ
noſtræ nec non & pro ſtatu Regni domini in-
uictiſsimi Tertij Othonis Imperatoris Auguſti
Epiſcopatum Monteſeretranum cum omni inte-
gritate ſua ex noſtro dono ſub iure ſanctæ Ra-
uennatis Eccleſiæ donandi, & Epiſcopum con-
ſecrandi amodo in antea cui volueritis tibi tuiſ-
que ſucceſſoribus noſtræ Apoſtolicę auctoritatis
priuilegio muniremus in perpetuum. Propte-
rea tuis flexi precibus ad honorem ſanctæ Ra-
uennatis Eccleſiæ, & ſtabilitatem eiuſdem vene-
randi loci, ipſum iam ſaium venerabilem Epiſco-
patum Monteſeretranum cum omni integritate
C ſua, ſcilicet Eccleſijs, capellis, caſis, caſalibus, cur-
tibus, manſis colonis, abbatijs, cellis, fundis, ſeu
terris, vineis, pratis, paſcuis, etiam familijs vtriuſ-
que ſexus, & cum omnibus ad ius notati Epiſco-
pij legaliter pertinentibus ſaluum, & in cunctis
quietum conſiſtere ſub iure ſanctæ Rauennat. ſe-
dis tuitione ſine cuiuslibet quacunque contradi-
ctione, ita ſcilicet confirmantes decernimus, vt
Epiſcopus, qui in eodem Epiſcopio pro tempore
fuerit a te vel a tuis ſucceſſoribus ordinatus ſine
omni contradictione ſubiectionem impendat,
& vt alij ſuffraganei in omnibus ſecundum Eccle-
ſiæ tuæ profectum obediant, inſuper namque ſub
diuini judicij obteſtatione interminantes iube-
mus, atque præcipimus, vt nullus Imperator, vel
Rex, dux aut marchio de præfata conſecratione,
in aliquo tibi tuiſque ſucceſſoribus, lædere præ-
D ſumat, ſed a præſenti decima indictione in antea
vſque in perpetuum, quemcumque eligere vo-
lueritis per noſtram conceſsionem Eccleſiaſtico
more in præfato Epiſcopatu Epiſcopum conſe-
crare debeatis remota omnium hominum con-
tradictione, ſtatuentes Apoſtolica cenſura ſub
diuini judicij obteſtatione, & anathematis inter-
dictu, vt ſi quicunque homo cuiuslibet poteſta-
tis exiſtens, præſumpſerit auſu temerario contra
hoc Apoſtolicæ confirmationis priuilegium age-
re, aut a iure ſanctæ Rauennat. Eccleſiæ præfa-
tum Epiſcopatum, donum, & conſecrationem
ſubripere tentauerit, niſi reſipuerit, & his moni-
tis noſtris adquieuerit, auctoritate Dei, & no-
ſtra, non ſolum anathematis vinculis innodetur,
ſed a Regno Dei alienus exiſtat qui autem verus
cuſtos, & obſeruator extiterit, benedictionis gra-
tiam

tiam a Domino conſequi mereatur. Scriptum per manus Petri Regionarij notarij, & ſcrinarij S. R. E. in menſe iulio indictione ſupradicta decima.

BENE
VALETE

Datum non. iul. per manus Ioannis Epiſcopi ſanctæ Albanenſis Eccleſiæ, & Bibliothecarij ſanctæ Apoſtolicæ ſedis.

Ioannes vero Archiepiſcopus cum hoc eodem anno ad 14. Kalen. maij multa conceſsiſſet Petro Dei nutu ex genere conſulis, idque coram Faroaldo iudice, & Petro filio Petri Iudicis, ipſique Heimenſtedus Abbas Galleratenſis deſignatus obſequium Rauennæ, fidemque ſacramento ſolemni iuraſſet, breui deceſsit, ſeu vt nonnullis placet, ad alium Epiſcopatum aſſumptus eſt. Sunt qui ſcribunt in Taurinos, ad Montem Capraſium ſe abdidiſſe, ibidemque D. Michaelis ædem ab Hugone Marino Aluerno, Montis Bucerij Regulo, ſub Silueſtri Secundi Pontificatu excitatam ædificijs ornaſſe. Ita Rubeus lib. 5.

63 GERBERTVS Gallus monachus Ploriacenſis, ex ordine D. Benedicti, Archiepiſcopus antea Remenſis, ad Rauennatem Eccleſiam tranſlatus eſt anno 997. a Gregorio Quinto Pontifice Maximo donatur Pallio alijſque priuilegijs inſignitur hiſce literis, quę extant in M.S. I. Vaticani Archiuij, e vetuſtiſsimis exemplaribus tranſumptę tenor eſt talis.

GREGORIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Gerbertus ſanctæ Rauennat. Eccleſiæ Archiepiſcopo, ac noſtro ſpirituali filio, & eadem Eccleſia cunctiſque ſucceſſoribus tuis Archiepiſcopis in perpetuum. Quoniam Apoſtolicę ſedis beneuolentiæ, & antiquę ſedis conſuetudini zelo prouocata fraternitatem tuam Eccleſiæ Rauennat. præfecimus inſignia præſulum eiuſdem Eccleſiæ dignum duximus tibi conferenda cum vſu Pallij, quo vti debes certis temporibus, certiſque modis ſicut anteceſſores tuos vſos fuiſſe cognoſcis, hoc te nihilominus admonentes, vt ſicut a nobis huius decoris vſum ac ſacerdotalis officij honorem accepiſſe te gaudes, ita etiam morum, atque actuum probitate ſuſceptum in Chriſto ſacerdotium adornare contendas, ſic enim alterno eris decore conſpicuus, ſi cum habitu corporis, mentis quoque bona concordant, vt foris compoſitus, intus autem directus, Deo cum Propheta vere dicere poſſis: Prouideo Deo in conſpectu meo ſemper vt ſit a dexteris mihi, ne vnquam commouear. Vt autem charitatem in nobis fundatæ dulcedinis recognoſcas, ex gratuita largitate noſtra poſt mortē prædilectę Imperatricis Auguſtæ donamus tibi tuęque Eccleſiæ diſtictum Rauenn. vrbis, Ripam integram Monetam, toloneum, mercatum, muros, & omnes portas ciuitatis. Si vero alia priuilegia aliquibus facta apparuerint ſanctæ Eccleſiæ obnoxia, & huic noſtro priuilegio contraria, auctoritate Dei, & ſancti Petri ad nihilum reddenda illa diiudicamus, & hoc quod facimus, ſtabilimus, & intactum permanendum iubemus. Donamus tibi tuæque Eccleſiæ ſanctæ Comaclenſem comitatum poſt mortem Adeledæ Imperatricis Auguſtæ, vt tu tuaque ſancta Eccleſia tuique ſucceſſores illum cum omnibus, & inibi pertinentibus libere teneant, & ordinent in perpetuum, & quod benefactum eſt, vt bene reſeruemus, & in melius corroboremus. Priuilegium quod tuo prædeceſſori Ioanni cum Monteferetrano, & Ceruien. Eccleſijs, & cum omnibus quæ ſibi largiti ſumus ex noſtra beniuolentia, tibi tuęque ſanctæ Rauenn. Eccleſiæ, tuiſque ſucceſsoribus confirmamus, & incorrupta ſemper eſſe decernimus idest monaſterium ſancti Thomæ Apoſtoli, & ſancti Euphemiæ martyris cum omni integritate eorum, & cum omnibus poſſeſſionibus, & rebus eorum cultis, & incultis, tam in ciuitate Arimini poſitis, quam extra, ſcilicet in comitatibus Peſaurien. Arimin. & Monte Feretrano collatis. Quæ omnia per centum iam curricula annorum veſtra Eccleſia, & veſtri anteceſſores tenuerunt, & vos Dei gratia tenetis quiete, idest caſtellum quod vocatur Ligabizzi cum omni pertinentia ſua, & curte de ſancto Hermete cum prædicta Eccleſia, & cum caſalibus, & appendicijs ſuis, ſcilicet & caſtellum quod vocatur Galiola, cum omni pertinentia ſua, nec non & caſtrum quod vocatur Grandariolo cum omnibus rebus, & poſſeſſionibus ſuis, & caſtellum quod vocatur Montecorlino cum omni integritate ſua, nec non & integrum caſtellum quod vocatur Ciucis cum omnibus rebus, & poſſeſsionibus ſuis, & vt paternitas bonitatis noſtræ filiationem tuæ deuotionis ſummo affectu, & affluenter in Chriſto enutriat, auctoritate Dei omnipotentis, & ſancti Petri Principis Apoſtolorum, hoc noſtro priuilegio præceptum de Regienſe Epiſcopatu cum omnibus ſibi adiacentijs a venerabili Othone Auguſto tibi tuæque Eccleſiæ tuiſque ſucceſſoribus attributum confirmamus, ſtabilimus, & inconuulſum permanendum præcipimus, vt teneas, detendas, regas, & ad Dei honorem tam tui ſucceſſores libere ordinetis, confirmamus etiam tibi, tuæque Eccleſiæ in perpetuum donamus Cęſenam cum omnibus ſibi pertinentibus, & per poteſtatē Apoſtolicam iubemus, vt de ſubtus ſtrata vſque ad mare nullus audeat diſtrictum, aut venationem vllam exercere, niſi cui tu aut tui ſucceſſores iuſſerint, ſed abſque omnium hominum inquietudine ad honorem, & vtilitatem tuam poteſtatiue omnia ibi facias atque præcipias, omnia etiam priuilegia iam pridem a prędeceſsoribus noſtris tuæ Eccleſiæ collata omniaque præcepta aut a Regibus, aut Imperatoribus pro Dei reſpectu attributa hoc noſtro priuilegio in voluntate Dei, & auctoritate ſancti Petri confirmamus, corroboramus, & in æternum valere volumus, & præcipimus. Si quis igitur contra hæc, quæ per hoc noſtrum priuilegium pie, & firmiter diſpoſita ſunt temerario auſu ire temptauerit, ſciat ſe auctoritate Petri Principis Apoſtolorum, cuius immerito vicem agimus, anathematis iaculo innodatum, & cum diabolo, & Iuda traditore æterni ſup-

ni ſupplicij incendio concremandum, ſicque irremediabiliter inuoluendum, ne vnquam a nexibus anathematis ſit abſolutus. At vero qui obſeruator in omnibus caiteris cuſtodiendi huius noſtri Apoſtolici conſtituti auctoritatem ad cultum Dei noſtri reſpicientis benedictionis gratiam a miſericordiſsimo Deo noſtro multipliciter conſequatur.

Scriptum per manum Petri Notarij, & ſcriniarij S. Romanæ Eccleſiæ in menſe aprilis, & indictione vndecima.

BENE
VALETE

Datum 4. Kal. maij per manum Epiſcopi S. Albanenſis Eccleſiæ, & Bibliothecarij ſanctæ Apoſtolicæ ſedis anno Pontificatus domini Gregorij ſummi Pontificis, & vniuerſalis Papæ in ſacratiſsima ſede beati Petri Apoſtoli anno ſecundo, Imperante domino Othone Tertio a Deo coronato magno, & pacifico Imperatore anno ſecunda in menſe & indictione vndecima.

Ego Raimbertus Chriſti miſericordia Rauennatis Tabellio atque Notarius S. Rauennatis Eccleſiæ ſcripſi hoc exemplum.

Anno vero 999. ſummus Pontiſex eſt renunciatus ſub nomine Syluestri ſecundi, vnde de eo verſus.

TRANSIS AB R.
GERBERTVS AD R.
FIT PAPA
REGENS R.

De quo Baronius, Bzouiuſque, qui nuper eius vitam edidit, cæterique eius æui ſcriptores. Primo Archiepiſcopatus anno ſynodum celebrauit Gerbertus in Eccleſia S. Anaſtaſij, cuius acta ex M. S. codice Vatic. Bibliothecæ hæc ſunt.

Perpetuo regnante Domino noſtro Ieſu Chriſto.

Tempore pij Cæſaris Othonis Tertij in anno 2. Imperij eius, vndecima indictione, ſub imagine Saluatoris infra valuas maioris Eccleſiæ Rauennatenſis, Gerbertus eiuſdem Eccleſiæ Præſul reſidens cum pluribus Epiſcopis, & Presbyteris Eccleſiæ memoratæ, aſtantibus diaconibus, & cuncto clero dixit. In ſancta ac Rauennate Eccleſia, cui diuina diſpenſatio præeſſe me voluit, dudum conſuetudo eſt valde reprehenſibilis orta, vt ſubdiaconus Corpus Domini, quod formatum appellant tempore conſecrationis Epiſcoporum, ipſis vendant Epiſcopis, & chriſma vendant Archipresbyteris annualiter Parrochiæ veſtræ. In quibus apparet venditio Filij Dei, & venditio Spiritus ſancti. Qua de re præſenti decreto conſtituo, vt in hac ſede, & in his omnibus, quæ ad nos pertineant vlterius minus fiat. Quod omnes ſtatuentes laudarunt, & dixit. Si quis autem contra hoc decretum auſus fuerit attentare, anathema ſit, & reſponderunt omnes, Amen. Statuimus etiam, vt annualiter in feſto ſancti Vitalis omnes Archipresbyteri ad nos pertinentes pro reſpectu ſedis ſubdiaconis noſtris annualem cenſum perſoluant ſolidos duos, & quicunque conceſſerit cenſualiter ſentiat vltionem, arbitrio primorum huius Eccleſiæ, & ab omnibus eſt laudatum. Et quamuis etiam antiquitus ſit ſtatutum, vt Epiſcoporum alterius clericum, ſiue eo mandante litteris recipiat, aut Eccleſiam in alterius diœceſis, vel per acceptam, ſiue promiſſam pecuniam. Sed neque illum, quem probabilẽ ad officium nõ inueniat, aut immatura ætas vel crimen excludit. Nec ille quem inſcitia coerceat, vel leges informia damnat, aut debilitas, vel immunitio membrorum cohibeat, ſeu quem abiecta officia vel miniſteria deformia notant, vel quem turpis lucri cupiditas abijcit, vel contra leges prohibitio, neque vllum eorum, quos neophytas dicunt Bigamas, curiales, vel laicos vel eorum, qui in canonibus, & legibus cohibentur, vnde competere non ambiguimus, vt præſenti concilio priſcorum patrum ſanctiones firmantes teneamus, vt nemo noſtram Eccleſiam vel aliquando oratorium in alterius diœceſi dedicare attenter ſine permiſſu, & conſenſu Epiſcopi, ad quem pertinet ipſa diœceſis, neque alterius diœceſenes, vel parochianos recipere, aut promouere ſeu retinere præſumat ſine canonicis Epiſtolis, quos Nicena ſynodus apud Bithyniam congregata ſanciuit, Latino more vocitari formatas, & vt nullus ſacris permittat ordinibus, niſi quem ætas, vita, doctrina mores, auctoritas canonica cõmendat atque legalis. Vt autem hæc ſanctio per omnia firmior teneat, & vt hoc indignis non concedatur, ſub anathematis obligatione nosmetipſos conſtringimus, & ſucceſſores noſtros Epiſcopos, qui contra hæc decreta præſumpſerint, & ſi quis ſacri ordinis de ſepultura mortuorum aliquid acceperit, niſi forte in quæ ſponte ab amicis, vel propinquis mortuorum Eccleſiæ fuerint collata, hac maledictione teneantur obnoxij. Et laudauerunt omnes pariter acclamantes placere ſibi, ac dicentes clamauerunt fiat fiat. Promulgata ſunt hæc anno 997. Incarnationis Dominicæ die Kalendar. maiarum indict. 11. ſub clementiſsimo Imperio memorati Principis Othonis ſiquidem Tertij, & ſubſcribentes confirmauerunt Epiſcopi qui intererant, & presbyteri Cardinales. Eccleſiæ Rauenn. G. A. R.

Vbertus Liuienſis.

Albardus Sarſinas.

Ioannes Bononienſis.

Raimbaldus Cornelienſis.

Hildeprandus Fauentinus.

Georgius Comaclenſis.

Georgius Caſenas.

Leo Ficoclenſis.

Teupertus Pupilienſis.

Chriſtophorus, & Guinizo nuncij ſanctæ Parmenſis Eccleſiæ.

Ioannes, & Ioannes, & Vannius presbyteri.

Anaſtaſius, & Deuſdedit, Paulus, & Leo.

64 HERMVTVS, ſiue Neomutus, ſiue Neo, qui etiam Leo eſt, Gerberto ſuffectus eſt anno 999. Quam ille Eccleſiam rexit vſque ad 1001. in quo ipſo anno, cum ſuam imbecillitatem introſpexiſſet, quamque parum proficeret,

Archiepiſcopali munere ſe exoluit, vt refert Petr. Damiani ad Nicolaum Secundum, cum ipſe etiam Epiſcopatui ſe ſubducere conatus fuiſſet. Ac poſt quatuor annos vita functus eſt 12. Kal. decemb. vt narrat Chronicon Nonantulanum per id tempus in membranis ſcriptum. In alio antiquo codice membraneo M. S. eiuſdem Cœnobij Leonis huius Archiepiſcopi Rauennatis item extat Epiſtola ad Eremitas. Quæ quia huius Præſulis ſingulare pietatis ſtudium prodit, hic exſcribendam curauimus.

Incipit admonitia Leonis Rauennatis Archiepiſcopi ad Duranſem monachum, vel ad cæteros, qui cum eo ſunt, Eremitas.

Cum heſterno die mihi conſilium peteres, ego in itinere poſitus, vt noſti, tibi reſpondere non valui. B *Nunc autem pauca de plurimis tuæ charitati mandari curabi, obſecro te tamen perpende diligenter quod dico. Cur ſæculum dimiſiſti? & iſtam arctam, & anguſtam vitam arripuiſti, & Abbatem ſuper te eligiſti, vt non tuo, ſed alieno arbitrio viuendo imitareis Dominum tuum dicendo, non veni voluntatem meam facere, ſed eius qui miſit me, niſi vt eum imitando partem cum eo & cum ſanctis eius habere in æternis gaudijs merearis. Cur modo illa oblitus es, & in eis, quæ ei promiſiſti vſque in finem perdurare non procuras. Cur non audis Apoſtolum Ioannem clamantem, tene quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam, conſidera quod primus homo non ſeruando obedientiam perdidit nos, ſecundus Deus, & homo per obedientiam redemit nos. Quare* C *vis eam dimittere, cum nullum bonum extra eam nec fuit, nec erit, nec eſſe poterit in æternum? longum eſt ſi omnes ſanctos noui, & veteris teſtamenti replicare voluero, quomodo per obedientiam ſaluati ſunt. Sufficiat tibi vt ſcias, & certus ſcis, quod nullus ſine ipſa ſaluetur, nec poteris aliquando, maxime cum hæc coram Deo, & ſanctis eius se eſſe ſeruaturum ſponderas itam vt noſtis in Baptiſmo tria promittimus, abrenunciare diabolo, & pompis eius, & operibus illius, in monachatu promittimus ſtabilitatem, & conuerſionem morum, & obedientiam primo non per nos, ſed per interpoſitam perſonam facimus, & in quantum ætas promittit, reluctamus, contemnimus ne ad id perueniamus poſtea tamen diligimus, & in ea vſque ad mortem perſeueramus. In iſta ſecunda promiſſione, non vi ſed integro ſenſu, & meditando, amando, & legenda coram Deo, & omnibus ſanctis promittimus, ſcribimus, & Deo ſponte offerimus.* D *Perpende obſecro quid dicere Domino poſſimus, ſi quid per alios in pueritia non ſponte promittimus ſponte corrumpimus, præſertim cum beatus Benedictus terribiliter arguat, quod ſi quis aliter feceris, a Deo ſe damnandum ſciat quem irridet, non dicit iudicandum, ſed damnandum, quia facilius poterat de prima promiſſione, quam per alios facit, ſe excuſare, quam de ſecunda, & quoniam plurimi non intelligentes ſano ſenſu Regulam ſancti Benedicti, nec cognoſcentes virtutem verborum, quę in ea ſcripta ſunt, putant melius facere, ſi eam dimittant, & poſtea nec illam, nec aliam tenent, & vacua remanent, & ſine fructu apud Dominum inueniuntur. Aduerte tamen quis aliquando potuit facere, quoniam ibi dicit, vt vbicunque ambulat, aut ſtat, aut ſedet monachus in terram deflexis aſpectibus reum ſe omni hora de peccatis ſuis exiſtimet, iam tremendo iudicio præſentari ſciat,*

A *& omnes cogitationes ſuperuenientes Abbati ſuo non celet, & vſque ad interrogationem non loquatur. Taceam de alijs ſententijs, quæ omnes plenæ ſunt myſterijs ſed iſtas tres conſidera, quis aliquando facere, & adimplere potuit. Confundantur ſtulti, ſileant, reprehendant ſe, qui putant maiora facere, cum iſta, vt credo, nullus adimplebit, niſi ipſe beatus, aut quis ſimilis Benedicto fuit. Vnde Beatus Gregorius poſtquam de eius virtutibus locutus eſt, admirans de eius regula, ait inter reliquas virtutes, quibus beatus Benedictus claruit in mundo, ſcripſit monachorum Regulam diſcretione præcipua ſermoneque luculentam, vt ſi eius vitam, vel mores imitari aliquis voluerit in eius conſtitutionis regula inuenire poterit, quia ita docuit qualiter vixit. Certe quamuis parua tibi videatur Benedicti Regula,* B *non parua beato Gregorio apparebit, quia tantis præconijs laudauit, & ſcimus, quia poſt cum omnibus ſignis, virtutibuſque vniuerſis ſpiritu prophetiæ cum ſe illuſtratum agnoſceret ab eodem Spiritu ſancto edoctus cum ſe de hac luce reuelante Deo ſciebat eſſe tranſiturum ad petitionem diſcipuli ſui Mauri hanc Regulam ſuis beatis manibus deſcribens, eique tradidit, vt perfecte ſciret qualiter ſe, ſuoſque diſcipulos imbueris: admonitionem in Prologo ipſius Regulæ ita incipit ſingulariter quaſi ad illum. Auſculta ò fili præcepta magiſtri, & inclina aurem tuam, & admonitionem pij Patris libenter excipe, & efficaciter comple. Poſt hæc ſpecialiter ad omnes conuerſus adiecit, & quæ ſequuntur. Nam tanta diſcretionis eſt, vt nullus ita infirmus eſt, qui ex ea non poſſit habere quod ſibi ſufficiat,* C *nullus ſanus, nec fortis, qui non ſibi habeat quod laboret diebus vitæ ſuæ. Et hoc eſt ſummum bonum, quod in arbitrio Abbatis poſuit. Vnde monachus ſecurus poſſit eſſe ſi ſe ſub imperio Abbatis ponat, & adiecit facientibus hæc vitam æternam. Et iterum illa merces & a Domino compenſabitur, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit. Audiſti laborem, conſidera repromiſſionem, ſufficiat tibi cariſſime, ſi vltra vadis, errabis, audi ſcripturam, hac via ambulate, neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram conuertas, viriliter inhærendo, comple iſta in monaſterio: purificate prius ibi ab omnibus vitijs, conculca ſuperbiam, interfice vanamgloriam, abſcinde iram, proijce triſtitiam, eradica auaritiam, occide luxuriam, conculca ventris ingluuiem, firmiter humilitas, charitas, patientia, longanimitas, manſuetudo, obedientia, caſtitas, continentia, tolerantia, cum ſpe certa, & firma* D *ſed fortaſſe menſura, tentabat quod nunc carnales vos Dominus ſaluare non poſſet, & valde contrarium, & aliquem de prædicta cogitare, vel dicere, ſi Abel cum odio Caim ſanctus effectus eſt, & Noe inter tot millia malos audiuit a Domino, te ſolum inueni iuſtum coram me, & Abraham de Hur. Chaldæorum electus apparuit, & Loth de Sodomis abſtrahetur, iuſtus inuentus eſt, teſtante Apoſtolo, iuſtum Loth oppreſſum a nefandorum iniurijs, conuerſatione, & aſpectu, iuſtus erat apud eos habitans, qui ſe die in diem animam iuſtam iniquis operibus cruciabant: perpende Loth, inter malos laudatur, in monte reprobatur, qualis fuit in Sodoma Apoſtolus laudat, qualis in monte omnes vituperant. Continentiam quam habuit inter Sodomitas Angelica viſio, & loquutio demonſtrat, Inceſtum quod fecit in monte, propheta non tacuit, cum eius filijs vſque ad ſeptimam generationem, ne intrarent in Eccleſia Dei*

pro-

A prohibuit. *Nam ſi facta Patrum veteris teſtamenti non tibi placuerint, placeant ſaltem Patres noui teſtamenti. Certe Nero Imperator ſceleratiſſimus omnium Imperatorum fuit, tamen Petrus vſque ad vltimum vitæ ſuæ in ea ciuitate qua manebat, perdurauit, & nihil ei impietas nocuit, immo profuit. Sic crudelitas Decij diuo Laurentio. Pertinacia Diocletiani Sebaſtiano, & aliorum ſanctorum multorum malitia inimicorum non obfuit, ſed profuit. Sed ne mihi obijcias, quia illi Pagani martyres eos fecerunt, iſti Chriſtiani nos non ita perſequuntur. Vnde quæſo verte oculos tuos ad Libertinum, quanta poſt mortem Honorati magiſtri ſui a ſuo peſſimo Abbate oppreſſus eſt, attamen non fugit, neque deceſſit, ſed eum portando in patientia ſua in monaſterio perdurauit. Quid de Nonnoſo Præpoſito, cuius* B *laudes beatus Gregorius in Dialogorum libro manifeſtat. Quis trium patrum virtutes eſſet imitatus, tamen ſub aſperrimo patres degebant. & vt ſcias quid boni inter malos creſcunt, roſas inter ſpinas creſcere ſcimus, triticum inter ariſtas, oleum inter murtas, & Dominus zizaniam ſeparare a tritico prohibet, ſed ait, ſinite vtramque creſcere vſque ad meſſem, & in tempore meſſis dicam meſſoribus, colligite primum zizaniam, & alligate faſciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum. Hæc eſt ſpes electorum, qui malos non fugiendo, ſed patiendo tolerant, vis quærere iuſtos, vade in Cælum, ibi ſolum inuenies iuſtos, in hoc ſæculo peccatores cum impijs ſemper inuenti fuerunt, & ſunt, & maxima pars eſt iniquorum, quam electorum, quoniam ſemper plus paleæ* C *quam frumenta fuerunt, tamen frumenta inter ea remanſerunt, paleæ foras proiectæ ſunt, tu ſi frumentum te eſſe cognoſcis, ita cum palea vſque quo venia . .*

. . . . . .

. . . . . .

& iterum beati eritis cum maledixerint vobis homines & perſecuti vos fuerint, noli diſcedere neque aufugere de carcere Domini, & quid aliud eſt monaſterium, niſi carcer? vnde non licet monacho nec paſſu pedum ſine licentia exire, quantum alius ei dat, manducat, quantum alius dat, vertitur, quantum alius permittit dormit, etiam nec loqui valet, niſi quantum ei permittitur, nec ſua voluntatē in aliquo propriā audet facere. Noli cariſſime negligere de iſto carcere, immo camino, in quo ſicut tres pueri Dominum videre poteris. Nam ſi iſta, vt diximus iam, cum perfecte compleſti, & ad maiora te vis extendere, vt Apoſtolus dicit, quæ retro D *ſunt obliuiſcens, ad ea quæ priora ſunt extendens mentem. Adhibere conſilium Abbatis, & fratrum, & cum eorum conſilio, & licentia, immo obedientia; & eorum orationibus incipe, & cum charitate, & pace perfice, vt ſi corpus ſeparaueris ab eis, mente tamen, & amore cum eis perſeueres, quatenus, & iuxta promiſſionem tuam ſtabilitatem teneas, & vagando diſcurrere videaris ſic, & in conuerſione morum tuorum, vt diximus extirpata ſuperbia, humilitatem in te fundatam, & omnibus vitijs in te mortificatis, & virtutibus adornatus, moribus tuis prauis abiectis, & bonis moribus inſtructus, non tuo arbitrio, ſed alieno conſilio, & licentia illam viam aggrediaris, vt tuæ profeſſionis executor effectus ad æternam patriam pertingere merearis. Quoniam valde cauendum eſt qui promittit beati Benedicti Regulam, & poſtea ſuperbiendo contemnit, ne iram eius incurrat, & vnde gratiam Dei habere poterat per-*

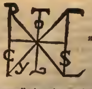
A *eam in illius iram deueniat. Certè ſi puer qui ſine eius licentia de monaſterio ad Patris domum eſt reuerſus poſt mortem illius nec corpus eius terra recipiebat, ſed abominando eum de ſepulchro foris proiciebat, quouſque Benedicti gratiam non habuit, quod valde cauendum eſſe ſcitote, & ſanctimoniales quibus non iubendo ſed quaſi initiando mandauit dicens: Si non corrigitis linguam veſtram, excommunico vos, & mortuæ, & ſepultæ, nec ſalutaris Hoſtia quæ pro eis offerebatur, eis proderat, ſed oberat, quoniam quando ſua puellæ pro eis oblationem presbytero offerebant, & a diacono clamatum erat, vt qui non communicaret locum, daret, viſum erat quod de ſepulchris exiſſent, & inter excommunicatos partem habebant, niſi poſtquam ille beatus manu ſua oblationem dans, quam pro eis Domino offerre* B *deberent, & ſic a Deo receptæ amplius de ſepulchris non ſunt viſæ foras exire. Paue, & caue cariſſime, & diligenter obſerua, ne ſine Benedicti licentia vadas, & eius iram incurras, quia ſi adhuc poſitus in terra, in Cælo ligabat, & ſoluebat, multo magis cum Domino in Cælo poſitus, maiora & fortiora facere poterit. Quapropter ab eius præceptis noli diſcedere, non te ſeducat diabolus, vt maiora facias, quia dico tibi, & veraciter dico, ſi nudus pedibus incedas, & parua tunica veſtiaris, æquariſque pauperibus etiam in ſylua ieiunando, per nares te in ligno ſuſpendas, ſimilis Benedicto non eris. Nec illa tria capitula, quæ ediximus, implebis quoniam ipſe beatus in Regula ita ſcripſit. Officina, vbi hæc operantur clauſtra eſt monaſterij, & ſtabilitas in congregatione. Tene iſtum, ſi vis participa-* C *re cum Benedicto. Dimitto Apocryphorum dicta, quæ ab Eccleſiaſticis viris non ſolum imitando, verum etiam legendo prohibita ſunt, ſi ſic diuus Auguſtinus præcipuus doctor, & Caleſtinus Pontifex eam vituperauerant, vt canonibus inter Apocrypha ea deputarent, nunc nullus ſano ſenſu, nec legere, nec ſequi abſque ſuæ animæ periculo poterit, tu vero chariſſime noli ſequi reprobatum, ſed imitare regulam electam ab electo diuo Benedicto editam a ſancto, pioque ſpiritu ſancto dictatam, & a præclaro doctore, & Pontifice ſummo amatam, laudatam, & a perfectis viris imitatam, quæ ſectatores ſuos ad Cælorum Regnum perducit. Interea de vobis audiui, quod ſilere non debeo, quoniam nuper conuerſum vt a monaſterio recedat, & vobiſcum veniat ſeducitis, imo recipitis, cuius figura in veteri teſtamento demonſtratur, cum præceptum ſit, vt qui formidoloſus eſſet, & timidus, & non eſſet fortis, non* D *exiret cum fratribus ad pugnandum. & hoc exemplum beatiſſimus Euthymius in ſancto Saba tenuit, quia quamuis iam a Deo eum electum agnoſceret, vt etiam inter ignem de Clibano illæſus exiret, & nec in veſtimentis, vel in capillis aliquam vſtionem haberet, poſt iſta, & alia perfectionis opera, quæ in prædicto S. Saba cognouerat, multis precibus ab eo conſtrictus, vt eum ad Eremum ſecum adduceret. Reſpondit magnus Dei Euthymius, ait illi: Oportet te fili inter fratres adhuc laborando mores tuos componere, non ad pugnandum in deſerto recedere, & ſub duobus Abbatibus eum in monaſterio probandum reliquit, & poſt diuturnam probationem eum ſecum tulit, & poſtea iterum ad fratres confortando, & regendo eum mandauit, quod Domino adiuuante compleuit. Hæc pauca cariſſime veſtræ charitati mandare curaui, vt hæc meditantes, ſicut miles Chriſti contra tentamenta dæmonum viriliter ac-*

tingaris, quatenus tuam profeſſionem adimplens, & illos ea imbuentes, ad æternam patriam peruenire mercaris, vt viuas, & regnes in ſecula.

65 FRIDERICVS, ex ceſſione Hermuti in Epiſcopatum ſucceſſit 1001. Is primo ſui Pontificatus anno cum Othone Tertio Cæſare, qui tunc Rauennæ erat, Cœnobium diuæ Mariæ in Pompoſa, quod ad eam diem Rauennatis Eccleſiæ Archiepiſcopi poſſederant, permutauit, ab eo contra accipiens quicquid ad iuriſdictionem ſpectaret omnis terræ ſancti Apollinaris, omniumque Epiſcopatuum; ac comitatuum, de quibus in Rauennati Eccleſia tabulas, ac monumenta extare affirmat. Pompoſianum autem cœnobium Otho omni Archiepiſcoporum Rauennatum ditione, ac poteſtate exemit, voluitque Regio tantum Imperio ſubiectum. In ijs litteris Otho ſeruum ſe Apoſtolorum appellat; tenor vero earum ita in præcitato M. S. libro habetur.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Otho Tertius ſeruus Apoſtolorum. Omnium fidelium Chriſtianorum, tam præſentium, quam futurorum nouerit vniuerſitas, quod nos à D. Federico, ſanctæ Rauennatis Eccleſiæ Archiepiſcopo, Monaſterio ſanctæ Mariæ de Pompoſa per concambium accipientes, e contra donauimus ſanctæ Rauennati Eccleſiæ omnia placita, & diſtrictus & bannum de omni terra ſancti Apollinaris, & de omnibus Epiſcopatibus, ſiue comitatibus, de quibus præcepta habentur in ſancta Rauennate Eccleſia, vnde Abbatia ſanctæ Mariæ de Pompoſa ab omni ſubiectione Archiepiſcoporum, ſiue aliorum excutimus, vt Regalis ſit nulli dominantium perſonarum ſubiecta, ſintque monachi eius ab omni ſeculari ſeruitij infeſtatione ſecuri, qui de ſuis qualem voluerint Abbatem eligant ab Epiſcopo Comaclenſi conſecrando, qui ſi ſibi pro pecunia, vel pro aliqua humana poteſtate moleſtus extiterit, veniat ad Archiepiſcopum ſuum Rauennatem ab eo benedicendus, & ſi hoc in iſto quod in priore inuenerit ad qualemcumque Epiſcopum deſideret, cauſa conſecrationis properet. Si quis hoc præceptum fregerit, componat centum libras auri cocti, medietatem cameræ noſtræ, medietatem prælibato monaſterio, ſed vt verius credatur, hanc paginam manu propria roboratam ſigillari iuſſimus.

Sign. D. Otho *nis Cæſaris inuictiſſimi.*

Hippolytus Cancellarius vice Petri Epiſcopi recognouit.

Data 10. Kal. decembris anno Dominicæ incarnationis 1001. ind. 15. anno tertio Othonis regnan. 16. Imperij 6.

Actum Rauennæ feliciter Amen.

Fridericus vero in Rauennatenſi Eccleſia ſedit ann. duos, exceſſitque è viuis. Poſt cuius exceſſum Rauennæ Eccleſia vndecim annorum interregnum paſſa eſt. Tametſi autem per id tempus Aldebertus quidam malis artibus inuolaſſet in ſedem. Qui a tamen violenter intruſus iudicatus eſt, ille, qui proxime ſequitur, Rauennatem ſedem obtinuit.

66 ARNOLDVS vbi ex placito Pontificio anno 1024. Rauennatem ſedem aſcendit, coacta ſynodo, quæcumque Aldebertus intruſus ſanxiſſet, irrita debere cenſeri declarauit. Huius ſynodi acta recenſet ex antiquo codice Ioann. Petrus Ferrettus Epiſcopus Leuallinus in ſuo variarum collectionum libro, qui in Bibliotheca Vaticana aſſeruatur.

B *Perpetualiter Domino noſtro Ieſu Chriſto regnante.*

Quarto decimo anno poſt milleſimum diuinitus mortalitatis aſſumptæ, ſub Imperio clementiſſimi Auguſti domini Henrici in tertio anno pridie Kalend. maiarum. Congregata eſt venerabilis ſynodus in Eccleſia Rauennatis, cui vocabulum eſt S. Reſurrectionis infra portas Maiores ſub imagine Saluatoris, præſidente inea ſanctiſs. ac venerabili Arnoldo Archiepiſcopo ſedis eiuſdem, ſimulque cum eo celeberrimo atque in Chriſto fideliſſimo Segefredo Placentino Epiſcopo, alijſque patribus pluribus Æmiliæ, Flaminiæ, atque Pétrapolis Prouinciarum, cum multis alijs diuerſarum Eccleſ. Dei. Relatum eſt in ſynodo, quod in viduitate Eccleſiæ Rauennatis,
C quæ pro peccatis noſtris vndecim annis vidua manſit, hoc eſt a morte Præſulis Friderici vſque ac ordinationem S. Patris Arnoldi; vnde multa mala, crimina, vitia, atque peccata hac in prouincia ſunt exercita. Qua de re contra canonum conſtitutiones, ſanctorum decreta Pontificum, contra etiam ſtatuta noſtrorum Præſulum Gerberti, & Frederici, multæ malæ illicitæ ordinationes, atque promotiones ſacrorum ordinum, & dedicationes Eccleſiarum, monaſteriorum, Plebium, & capellarum atque inuaſiones ordinum per alteros, quibus minime competebat, inuentæ ſunt extitiſſe; vnde ſtatutum eſt, vt omnes tales ordinationes ſuſpenderentur a myſterijs vſque ad diſcuſſionem certiſſimam. Altera autem die ſynodi ſtatuere placuit, vt omnes Eccleſias, vel caſas, quas inuaſor Adelbertus conſecrare præſum-
D pſit, ab omni diuino officio immunes eſſe conſtarent, & ipſa benedictio omnino haberetur perpetuo irrita in omni parochia Rauennatis Exarchatus. Placuit etiam tertia die ſynodi, vt ſicut in decretis ſanctorum Patrum cautum eſt, & Romanæ legis conſtitutionibus ſtatutum, vt omnes res Petri clerici interfecti, quæ per bona Eccleſiarum, quas ſancta Rauennati Eccleſia obtinuit, ſibique nullo modo conquiſiuit, Eccleſiæ poteſtati ſubiaceant. Statutum eſt etiam, & ſub anathematis vinculo noſmet ipſos conſtringimus ſi vllus noſtrorum Epiſcoporum ad Rauennatem diœceſim pertinentium, deinceps chriſma vendiderit aut commendationes animarum, aut ſepulturas mortuorum, aut horum omnium quæ interdicta ſunt a ſanctis Patribus, & nouiter a nobis,

bis, nec ipſis damnata temporibus religioſorum Præſulum Gerberti, atque Frederici, & tam per ſuos quam per vos ſubiectos. Item ſtatnimus, vt nullus Archipresbyter benedictionem ſuper populum det, non confirmationem chriſmatis faciat neque illud conficiat,& ſi alter ſecarit, communione priuetur.

Vitam finiuit Arnaldus anno 1019. 15. Kal. decembris.

67 HERIBERTVS ſuffectus eſt 1019. deceſsit vero 1027.

68 GEBEARDVM Heribertua excepit anno 1027. Qui vbi primum Rauennatem dignitatem aſſecutus eſt: Eccleſiæ ſibi creditæ cœpit iura diligentius perſcrutari, pluresque iuriſdictiones, quæ ea incuria ſuorum anteceſſorum interciderant, recuperauit. Priuilegijs a Contado Cæſare ornatus eſt, ab eoq; obtinuit Fauentinum territorium. Ad ipſum Petrus Damiani ſcribit Ep. 2. lib. 3. vita functua eſt anno 1044. 14. Kalen. martij, ſepultuſque eſt in monaſterio Pompoſæ, quod pluribua bonis, fortuniſque viuens auaerat, ditaueratque priuilegijs. Eius ſepulchro quæ ſequuntur carmina affixere.

Pontificis magni corpus iacet hic Gebeardi.
Per quem ſancta domus creuit, & iſte locus.
Plurima donauit, quæ tali lege legauit,
Quæ patitur Iudas, raptor & ipſe luat.
Chriſto funde preces, ſibi lector, dic miſerere.

69 HVNPHRIDVS, vel Arnulphus, Henrici Imperatoris frater, natione Germanus, Abbas III. S. Ioannis Euangel. ex ordine diui Benedicti. Cum Henricus Cæſar Vvidigerum Rauennatis ſedis inuaſorem eiecisſet, ab eodem Imperatore Eccleſiam illam obtinuit an. 1046. riteque conſecratus, non modo Præſul diuino cultui præfuit, ſed in tota Italia etiam vicariam operam præſtitit Imperatori. Eo ipſo anno quo Hunphridus Rauennas Archiepiſcopus renunciatus eſt, Clemens Secundus Pontif. Romæ concilium habuit, in quo pro Archiepiſcopo Rauennati legem tulit, vt ei locus in concilijs iuxta Pontificem dexter, Cæſare abſente, tribueretur, præſente, ſiniſter. Nam cum de loco ſæpius inter Patriarcham Aquileienſem, & Rauennatem Archiepiſcopum, interque Mediolanenſem Archipræſulem, & eoſdem, qui eorum eſſent, atque vbi eſſet in concilio, & iuxta Pontificem Maximum conſtituendus, diſſenſio non parua interceſsiſſet, omnibus dexterum ſibi locum vindicantibus, Clemens de concilij ſententia rem compoſuit ad fauorem Rauennatis Archiepiſcopi. Ne vero deinde hæc res apud poſteros controuerſiam faceret, Pontificijs omnia literis conſignarunt, manu Ioannis ſcriniarij, & notarij ſacri Pontificij Palatij, quæ litteræ adhuc in D. Vitalis Bibliotheca aſſeruari refert Rubeus lib. 6. Nos vero earundem fidele trāſumptum ex quodam exemplo vetuſtioris characteris a Dominico Raynaldo Vaticanæ Bibliothecæ cuſtode ſumptum perlegimus in lib. Vaticani Archiuij ſequentis tenoris.

CLEMENS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Omnibus ſanctæ Eccleſiæ filijs perpetuam in Chriſto ſalutem. Quod propulſis ab Apoſtolica ſede bis qui in ouile ſacratiſsimū Apoſtolorum Principi Petro a Chriſto Domino commendatum non ingreſsi fuere per oſtium, ſed aliunde ſurrepſere vtpote fures, & latrones proſpicientes ſuis commodis potius quam gregis humilitati, non eſt noſtris meritis adſcribendum, ſed diuinę benignitati, qui elegit ea quæ non ſunt tamquā ſint, vt ea quæ ſunt, euacuentur. De multis autē quæ in ipſo noſtri Pontificatus primordio acta ſunt in ſynodo, quam & pro communi vtilitate maturauimus, & circa nonas ianuarias celebrantes vnum propitiante domino nobis conceſſum eſt illic determinare, quod multoties ventilatum a retro Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, aut vix aut nullo fine ſopitum eſt, illud videlicet in ſynodo ſedendi iurgium quod emerſerat inter Rauennatem, & Mediolanenſem Archiepiſcopos, vnde & in ipſa noſtra ſynodo Aquileienſis Patriarcha muſſitabat. Quiſquis enim ſibi iuxta nos dextri lateris locum vendicabat, & cui iure deberetur, nobis incertum erat: contigit autem prima die ſynodi non intereſſe Mediolanenſem Archiepiſcopum a primordio, ſed iam die inclinato cum Patriarcha à dexteris noſtris ſederet, interpoſita tamen ſella cariſsimi filij noſtri Imp. Henrici, qui iam iam aduenire putabatur, quia eo loci erat electus quoque Rauen. Eccleſiæ a ſiniſtris vt ſederet, quo Mediolanenſe Archiepiſcopo in medium veniente, dexterum quia locum petierat, hinc acclamatum eſt ab electo Rauen. ſibi deberi illum, ſimili modo a Patriarcha Aquileienſi, & ita vnius rei altercatio inter ſeſe orta eſt. Placuit autem vniuerſæ ſynodo trium partium diſſensionem coram differri. Statimque prolatus quidam catalogus nominum eorum Archiepiſcoporum, qui interfuerant ſynodo Symmachi Papæ, vbi præſcriptus erat Mediolanenſis Archiepiſcopus, quo contra oſtenſum eſt priuilegium Rauennatis Eccleſiæ continens qualiter illa inſcriptio nominum non aliquo iure, non aliqua plenitudine, ſed potius gratia humilitatis euenerit, quod ſcilicet Archiepiſcopus Rauenn. permiſerit præſcribi ſibi illo tantummodo caſu Archiepiſcopum Mediolanenſem, & ne propterea quiuis error impoſterum gigneretur, placuiſſe Papæ Ioanni ſucceſſori illius Symmachi ipſum priuilegium fieri, hoc autem propterea vt quis videretur eſſe maior, quamuis non dextra Papæ Romani ſemper iure deberetur Archiepiſcopo Rauennati, addendum tamen ei eſſe ſoli Imperatori, ſi præſens adeſſet, & ſic ad ſiniſtram eum traſmigrare debere. Quibus duorum altercatorum oſtenſis, cæteri quoque altercatoris id eſt Patriarchæ oſtenſum eſt priuilegium a Ioanne Nonodecimo Papa actum ſimiliter de ſeſſione ad dexteram partem. His auditis vniuerſa ſynodus interrogata eſt. Primo autem omnium Romani Epiſcopi cleruſque Romanus, quibus auctoritas eſt maior, & ipſa res nota erat deinde retribuimus. Cumque ex ordine Ioannes Epiſco-

pus

nuaPortuenſis & Petrus diaconus noſtræ Apoſto-
licæ ſedis Cancellarius priuilegium Rauennatis
Eccleſiæ vice ſua vniuerſæ partes laudarent, Pop-
po quoque Briaienſis Epiſcopus hoc idem fecit,
eiuſque vocem tota ſynodus eſt conſecuta, quo
igitur in vnum placitum vox omnium conue-
niens, noſter quoque aſſensus pari ratione accō-
modatus eſt. Vt vero quod actum eſt omnibus in-
noteſcat, placuit noſtris Apoſtolicis litteris anno-
tari, & tam præſentibus, quam futuris intimari, vt
tanto firmius valeat, quanto conſtat de noſtro ore
audiri. Verum ne poſt hac iterum vel Archiepi
ſcopo Mediolanenſi, vel Patriarchæ Aquileienſi
de ſeſsione dextri lateris noſtri liceat excitare
quamlibet controuerſiam, interdicimus noſtra
Apoſtolica auctoritate hoc eis de cætero licere,
quod ſi forte fuerit præſumptum, pro temeratio-
ne interdicti noſtri, non modo Bannum ſancti
Petri noſtræ ſedi perſoluat, verum noſtræ quo-
que excommunicationis, & anathematis laqueos
incurrat, ſedem etiam Rauenn. Archiepiſcopi iu-
bemus ſemper eſſe a dextris noſtris noſtrorumq;
ſucceſſorum ſecundum antiquæ conſtitutionis
auctoritatem, niſi forte Imperator affuerit, &
tunc etiam ipſum ſiniſtrum locum tenere per
hanc noſtræ auctoritatis firmamentis firmitate
huic noſtræ narrationi ſubiectā. Scripta per ma-
nū Ioannis ſcriniarij, & notarij ſacri noſtri Palatij.

BENE
VALETE

Hunphridus vero in exordio Leonis IX. Pon-
tificatus cum Romana Eccleſia lites exercuit,
Quamobrem in Vercellenſi concilio iuſſus eſt
Pontificali munere abſtinere, tametſi paulo poſt
Cęſaris fauore ſuæ dignitati ſit reſtitutus. Nec
diu ea reſtituti honoris felicitate lætatus eſt, de-
ceſsit enim non ſine veneni ſuſpicione an. 1051.
9. Kal. ſeptembris. De eo Ditmarus lib. 6.

Henricus, ex Cancellario Henrici Cæſaris, fa-
ctus eſt Archiepiſcopus Rauennatium an. 1051.
inauguratuſque fuit a Leone Nono anno 1063.
Henricus Cæſar Rauennati Eccleſiæ, quæ vt ipſe
in ſuis litteris inquit, vocatur Agia Anaſtaſis, &
Henrico eiuſdem Archiepiſcopo, ſuiſque ſucceſ-
ſoribus, bona, & iura quotquot erant, confirma-
mauit ſequenti diplomate ex eodem ſupra rela-
to M. S. libro Vaticani Archiuij deſumpto.

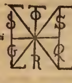
In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Henricus diuina fauente clementia Rex.
Si locis diuino cultui mancipatis regali iuua-
mine proficimus, diuina remuneratione id nobis
recompenſandum vere ſcimus. Cunctis ergo Deo
nobiſque nunc, & imposterum militantibus pa-
teat nos pro noſtræ animæ futura recompenſatio-
ne, & interuenin fidelium noſtrorum Annonis
Colonienſis Archiepiſcopi exterorumque Epiſco
porum, ducum, marchionum atque comitum
confirmaſſe, & penitus iure perpetuo corrobor-
raſſe ſanctæ Rauennati Eccleſiæ, cui vocabulum
eſt Agia Anaſtaſis, & domino Henrico eiuſdem
Eccleſię venerabili Archiepiſcopo ſuiſque ſucce-
ſoribus omnes res mobiles, & immobiles, ſeu &

A quęcunque ab anteceſſoribus noſtris Regibus, &
Imperatoribus, nec non Romanæ ſedis Apoſto-
licis prædictæ Rauennati Eccleſiæ ſuiſque Præſu-
libus præceptali inſtitutione, ſeu confirmatione
ſunt corroborata. Siquidem Epiſcopatus, mo-
naſteria, Eccleſias, ciuitates, caſtella, ſamulos, &
familias, comitatum etiam Ferrerranum cum
Epiſcopatu ſuo, & monaſt. ſancti Saluatoris in
in ipſo comitatu poſito, comitatum Cæſenatem:
cum Caſtro vetere, & nouo, & tribus, ac omnibus
ſibi pertinentibus, comitatum Ficoclenſem cum
Epiſcopatu ſuo, & ripa, Epiſcopatum Regienſe
cum dono, & conſecratione, ſicut Otho noſter
anteceſſor Imp. ſtabili manu conſtituit, ſimulque
comitatum decimanum, comitatum Trauerſianæ,
B comitatum Imolenſe, comitatum Comaclenſem
cum ripa, & piſcarijs ſuis, comitatum Ferrariæ
cum ripa, & piſcarijs ſuis, nec non diſtrictum Ra-
uennatenſem cum portis, & ripa, & portubus pu-
blicalijs, & omnibus teloneis, & moneta publica
quam hinc in antea fieri præcepimus ſub poteſta-
te prædictæ Eccleſiæ, eiuſque Præſulum concedi-
mus etiam omnem poteſtatem in omnibus intra
& extra ciuitatem Rauennatem, ſicut noſtri an-
teceſſores Reges & Imperatores antea conſti-
tuerunt; Maſſam quoque quæ vocatur Fiſcalia
cum Cornu Ceruino, Monaſterium ſanctæ Ma-
riæ in Pomposa cum omnibus rebus, & pertinen-
tijs ſuis, Portum Volanę integriter cum piſcarijs
ſuis, & omni litore maris, & portubus, vſque ad
C portum Ceruiæ, & vſque ad fluuium . . entarij
ſimulque donamus iuxta . . . noſtrorum
anteceſſorum Imperatorum Abbatiam ſanctæ
Mariæ portam . . . cum domer & . . .
Abbatum; & cum omnibus pertinentijs ſuis inter
Padū, & Adicem fluuios ſitis in territorio Adrienſi,
& Ferrarienſi, & vbicunq; ſint, vel inuentę fuerint
eiuſdem Abbatiæ proprietates; præterea confir-
mamus monaſterium S. Nicolai in Caligara cum
omni diſtrictu, & placito ſuo, caſtellis, & curtibus
& pertinentijs ſuis, monaſterium S. Thomæ Apo-
ſtoli, & ſanctæ Euphemiæ infra . . . Ari-
mini cum omnibus pertinentijs ſuis, ſeu omnes
res quas diaconus Petrus filius Martini ducis Ra-
uennaten. Eccleſiæ contulit, & omnia quæ Eigel-
rada tenuit comitiſſa a mari Adriatico vſq; Alpes
a fluuio Rheni vſque Potentiam, ſicut maximus
D Otho Imp. in placito per legem inueſtiuit Petrum
Rauennatem Archiepiſcopum ſuamque Eccle-
ſiam, itemque omnia quæ Lambertus comes cum
vxore vel filijs haberet a maris vſque ad Alpes, &
a Rheno vſque Foliam ſicut præceſſor noſter ter-
tius Otho Cæſar ſæpe dictæ pro eorum culpis do-
nauit Eccleſiæ, nominatim vero comitatus Bobij,
Forliuij, & Foripopulij cum ciuitatibus, & diſtri-
ctibus, & omnibus eiuſdem pertinentibus. Hæc
omnia confirmamus ſtabilique gradu comproba-
mus, & ipſi Eccleſiæ omnia quæ antiquitus, vel
nouiter tenuit, vel tenet, ſiue & pertinent in to-
ta Marchia Camerini, per diuerſos comitatus, &
terras, videlicet Auximanum, Anconitanum, Se-
nogallienſem, & Fani alioſque comitatus, & no-
minatim ea omnia quæ prædictus dominus Hen-
ricus Archiepiſcopus, ad iura ipſius Eccleſiæ reuo-
cauit

eauit, Maſſam ſcilicet Alframaram, quæ Auximaria, in qua eſt caſtrum Buboidi, quod vocatur Gebreardi, caſtellum Offaniç, & Maſſam Ruſham. Maſſam Merulanam, quæ de Senogallia, curtem Mentonis, Maſſam Victoriadam, & Maſſam Falana, terram Fani, caſtrum Tuderiani, terram Popul. Hæc omnia cum omnibus rebus poſſeſſionibus, & pertinentijs ſuis emiſſa noſtra præceptione Eccleſiam libère firmiterque tenere, atque regali edicto prænominatam Eccleſiam libere firmiterque tenere præcepimus. Siquis huius noſtræ præceptionis violator extiterit, ſciat ſe compoſiturum mille libras auri puriſsimi, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem prædictæ Eccleſiæ. Quod vt verius credatur, & ab omnibus diligentius obſeruetur, hanc chartam inde cõſcribi, manuque propria corroborantes, ſigilli noſtri impreſſione iuſſimus inſigniri.

Sign. D. Henrici

quarti Regis

Vvichertus Cancellarius vice Annonis Archicancellarij recognoui.

Datum 8. Kal. iulij anno Dominicæ incarnationis 1063. *indict. prima anno coronationis D. Henrici quarti* 8. *Regni* 6.

Actum Aliſcet in Dei nomine feliciter.

Henricus vero Archiepiſcopus ſedit ſexdecim annos, & aliquot menſes. Deceſſitque 1070. Kal. ianuarij. Hic etiam aliquamdiu in Romanam Eccleſiam contumax fuit, idcoque excõmunicatus, vt ex epiſtola Alexandri Secundi ad Valerianum Epiſcopum perſpicue colligitur, apud Gratianum. Ad illum enim ſcripſit Pontifex, haud illi eſſe timendam cenſuram, quam in eum Henricus Archiepiſcopus iaculat, eum excommunicatus non poſſet alterum anathemate percutere.

70 GIBERTVS, ſeu Vvibertus adlectus eſt anno 1070. vir ſeditioſus, inſigniq; ſuperbia inſamis. Fouit enim impij Henrici Imperatoris partes contra Gregorium Septimum. Quamobrem a Gregorio in Lateranenſi concilio honore Archiepiſcopatus expoliatus eſt, cenſuraque in eum lata a cõmunione fidelium amouit, cum alterum in eius locum ſubſtituendum cenſuiſſet. Haud ideo tamen Gibertus ceſſauit, quin inſolentior factus, excommunicati Henrici fauore, in Apoſtolicam ſedem inuaſit ſub nomine Clementis Tertij, cum interim etiam in Rauennatem Eccleſiam ad arbitrium tyrannidem exercerer. Quitam diu contumax fuit, donec fugiens iram Paſchalis veri Pontificis, in irati numinis incidit vindictam. Siquidem in territorio Forchariæ repetino fato oppreſſus interijt, tot ſeditionum flagitiorumque apud inferos pœnas daturus. Vir alioquin nobilis, doctus, ſuauique eloquentia

A ſpectabilis, niſi hęc tanta bona in Romanæ Eccleſiæ perniciem admodum ſuperbe vertiſſet.

71 RICCHARDVS electus fuit an. 1080. a Gregorio Septimo. Cuius præter electionem, nulla alia memoria habetur: quem magnæ æſtimationis virum vocat Baronius ad hunc annum.

72 OTHO Boccatorta, poſt exceſſum Giberti Antipapæ, in hanc ſedem ab Henrico Imperatore intruſus fuit.

73 HIEREMIAS Imperatoris ope ſubnixus, ad hanc ſedem electus eſt circa ann. 1112. Qui cum in omnibus monumẽtis Rauennatis Eccleſiæ vbique, & ſemper vocetur electus, multorum coniectura eſt nunquam fuiſſe cõ ecratum. Tempore huius electi, monaſterio ſancti Seueri

B prope Rauennam monachi Ciſtercienſes noviter accepti ſunt. Deceſsit autem Hieremias circa annum 1117.

74 PHILIPPVM Eccleſiæ Rauennatis electum reperio in quadam ſententia nominatum, lata ante quandam Mathildem comitiſſam, quam etiam Reginam appellant, in fauorem Abbatis ſanctæ Mariæ de Fauentia, in cauſa Eccleſiæ S. Reparatæ anno 1118. die 4. men. nouembris. Eius ſententiæ originarium exemplar extat adhuc in Archiuio monaſterij ſanctæ Mariæ de Fauentia, vbi hoc tempore monachi Ciſtercienſes promouent diuinum cultum, inde hoc quod ſequitur ex fide tranſumptum hic apponendum curauimus.

C *In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis. Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.*

Anno ab Incarnatione Filij Dei 1118. tempore Henrici ſereniſsimi Imperatoris quarta menſis nouembris indictione duodecima apud Plebem S. Reparatæ de Caſtrocoro. Ea quæ iuſte rationabiliterque geſta eſſe videntur, maxime quidem de rebus Eccleſiaſticis, ne forte obliuioni tradantur, memoriç cõmendare duximus. Quapropter nos quidem Burebundus clericus, & capellanus clariſsimæ dominæ Reginę Mathildis in præſentia electi Archiepiſcopi Rauenn. Eccleſiæ Philippi, & Cancellarij Imperatoris, & Erbordi Siniſcalchi, & comitis Caualcacomitis, & Tationis, & Martilingi, & Petri ducis, & Alberici, & aliorum illuſtrium virorum, adiuuante Domino, iuſſu, & conſenſu dominę noſtræ Reginæ Mathil-

D dis ſcripſimus, vt hoc equidem quod in præſentia noſtra, & prædictorum actum eſt, nullatenus in poſterum obliuioni tradatur. Itaque dominus Vvitto monachus, & diaconus vna per conſenſum, & iuſſionem domini Ioannis Abbatis ſanctæ Mariæ de foris portam cæterorum confratrum acceſsit coram domina noſtra Mathilde Regina, & proclamauit ea eo quod Petrus ille Liuienſis electus poſt biennium tranſactum partem quartam præmiſſæ Eccleſiæ ſanctæ Reparatæ, quam ex conceſsione, & chartularia inſtitutione, ſeu corroboratione priorum Liuienſium Epiſcoporum diu Eccleſia ſanctæ Mariæ de foris portam poſſederat, & obtinuerat, inuaſit, & fraudulenter ſubripuit. Tunc domina Mathildis Regina in conſpectu omnium prædictorum, & aliorum virorum ſurrexit, & impoſuit bannum ſuper capita omnium

mniũ vt ſi quid deinceps ſiue vir, ſiue mulier prę-nominato monaſterio ſanctæ Mariæ partem illam Eccleſiæ ſanctæ Reparatæ vſurpare voluerit, & aliquo in tempore moleſtari, indignationem per controuerſiam prædicto Abbati vel ſucceſſoribus ſuis generauerit, ſub pœna regalium decretorum conſtituatur, ſimiliter autem, & ſub eadem pœnę impoſitione præcepit, vt comes Bonifatius cum cæteris de caſtro Caro procurationem & concordiam huiuſmodi de prædicta cauſa ſanctæ Mariæ haberent nequaquam vlterius præfato monaſterio inde pateretur. Ad hæc præcepit Ioanni, vt dominum Vvittonem de prælibata parte Eccleſiæ inueſtiret, & omni modo in ſua vice præmiſſum monaſterium ſanctæ Marię ex ea re corroboraret, quod factum eſt, & vt iuſſum eſt Ioanni Canis ſine mora perfecit.

Poſt Hieremiam, Rubeus Gualterium immediate numerat, tamquam quem ſupramemoratus Philippus latuerat. Neque facilis coniectura fuerit, quoad is vixerit Philippus, & an potentia Cæſaris intruſus fuerit, an vero extiterit legitimus Paſtor. Aſſediſſe vero Amathildæ Reginæ in eo iudicio ferendo, haud leue arbitror argumentum, canonice illum fuiſſe electum, quando credibile non eſt, Catholicæ ſedis fœminam ſtudioſiſsimam in ſui conſortium, vitio electum, ſchiſmaticumque admittere voluiſſe. Haud tamen mea ſententia multum aberrauerint, qui dicerent parum Philippum vixiſſe, cuius nullius præterea extet memoria facti.

75 GVALTERIVM Canonicum Regularem ſenatus Clericalis in Præſulem Rauennatem legitime adlegit, eiuſdemque electionem Pontifex Romanus Gelaſius Secundus ratam habuit anno 1119. Sed Romanæ ſtucuit quam qui maxime, Gelaſioque per id tempus Pontifici, a quo ampliſsimum obtinuit priuilegium, cum in ſui fauorem, tum etiam ſucceſſorum, quo Rauennati Præſuli iterum ſubijciebantur Epiſcopatus Placentinus videlicet, Parmenſis, Regienſis, ac Bononienſis, quos iam antea anteceſſores ſuperbæ tyrannidi Pręſulum Rauennatium opportune ſubtraxerant. Anno 1125. ab Honorio Secundo Exarchatus Rauennæ Gualterio eiuſque ſucceſſoribus in perpetuum ijs literis confirmatur, quæ extant in ſæpe citato lib. Vatic. Arch.

HONORIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Venerabili fratri Gualterio Rauennati Archiepiſcopo eiuſque ſucceſſoribus canonice promouendis ſacroſancta Romana Apoſtolica Eccleſia ab ipſo Saluatore noſtro Domino Ieſu Chriſto caput, & cardo eſt omnium inſtituta. Nõ decet igitur a capite membra diſcedere, ſed eminenti rationi, & ſuperni prouiſioni capitis obedire: moderatrix autem diſcretio capitis ſingulorum membrorum officioſas actiones conſiderans vniuſcuiuſque ius, & ordinem, & natura conſtitutum diſtincte reſeruat, & quibuſcunque nobilibus vetuſtatis ſuæ dignitatem, ſine inuidia ſociali charitate cuſtodit. Hac igitur inducti ratione honorem famoſæ Rauennatis Eccleſiæ Apoſtolicæ ſedis propriæ, ſpecialis filiæ ſine diminutione aliqua volumus conſeruare, ideoque venerabilis frater Gualteri, quem pro Eccleſiæ ſtrenuitate doctrinæ, religionis, & morũ honeſtate plena in Chriſto charitate diligimus, tuis rationabilibus poſtulationibus paternæ pietatis affectu annuimus. Per præſentis itaq; priuilegij paginam confirmamus Epiſcopatus videlicet Æmiliæ Prouinciæ, id eſt Parmę, Placentiæ Regij, Mutinæ, Bononiæ, Ferrariæ, Adriæ, Comachi, Imolæ, Fauentiæ, Foroliuij, Foripompilij, Bobij, Cęſenæ, Ficoclæ: præterea confirmamus vobis Exarchatum Rauennæ, qui Romanæ Eccleſiæ iuris eſt, & monaſteria ſancti Alberti, ſancti Hilarij, ſeu cætera monaſteria, & poſſeſsiones ad veſtram Eccleſiam pertinentes per autentica priuilegia ab anteceſſoribus noſtris, & Catholicis regibus traditas, Pomposiani quoque monaſterij curam perſonæ religionis tuæ ſaluo Eccleſiæ noſtræ iure committimus, vt regulari diſciplina per tuam induſtriam reformetur. Nulli ergo omnino hominum facultas ſit noſtram Rauennatem Eccleſiam temere perturbare, aut poſſeſsiones eius auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerarijs vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſeruentur tam tuis quam clericorum, & pauperum vſibus profutura. Si qua igitur Eccleſiaſtica in futurum ſæculariſue perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſcienter contra eam temere venire tentauerit ſecundo tertioue commonita ſi non ſatisfactione congrua emendauerit; poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſsimo corpore, ac ſanguine Dei, & domini noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtricte vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem Eccleſiæ iuſta ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternę pacis inueniant. Amen. Amen Amen.

Ego Honorius catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Bonifacius cardinalis ſancti Marci ſubſc.

Ego Gregorius cardinalis ſanctorum Apoſtolorum ſubſcr.

Ego Benedictus cardinalis tit. Eudoxiæ ſubſc.

Ego Anaſtaſius presbyter cardinalis tt. ſancti Clementis ſubſcripſi.

Ego Conradus presbyter cardinalis tt. Paſtoris ſubſcripſi.

Ego Deſiderius preſbyter cardinalis tt. ſanctæ Praxedis ſubſcripſi.

Ego Deuſdedit cardinalis presb. tt. ſancti Laurentij in Damaſo ſubſc.

Ego Petrus Piſanus presbyter cardinalis S. martyris Suſannæ ſubſcripſi.

Ego Petrus cardinalis tituli ſancti Calliſti ſubſc.

Ego Petrus presb. cardinalis ſancti Marcelli ſubſcripſi.

Ego Vitalis Albanenſis Epiſcopus ſubſcr.

Ego Petrus Portuenſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Guilidinus Praneſtinus Epiſcopus ſubſcr.

Ego Aegidius Tuſculanus Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Comes ſanctæ Mariæ in agro diac. ſubſc.

Ego GG. diac. card. S. Mariæ in Porticu ſubſcr.

Ego

Ego Romanus diaconus cardinalis S. Angeli ſubſcr.

Ego GG. diaconus cardinalis ſanctorum Sergij, & Bacchi, ſubſcripſi, & alij quamplures.

Dat. Laterani per manum Aimerici an. 1125. Dominicæ incarnationis.

Deceſsit autem Gualterius 1144. id. februarij, cum Eccleſiam Rauennatem ſumma prudentiæ laude diu adminiſtraſſet.

76 MOYSEM Vercellenſem clerus item adlegit, ratamque habuit Lucius Secundus Pontiſex eius electionem 1144. Erat Moyſes vir longe doctiſsimus, nullusque fuit, qui poſt Petrum Chryſologum, ac Leocadium, præ eo ſecundiorem famam tulerit probitatis. Siquidem ſtudio pietatis incenſus Eccleſiam Rauennatem, quam pene labefactatam a ſuis anteceſſoribus acceperat, in priſtinum dignitatis gradum reſtituit, centum enim auri libras expendit, vt oppignorata bona Eccleſiaſtica recuperaret. Mœrentibus cunctis Moyſes deceſsit 1154. 7. Kal. nouemb. ſepultuſque eſt in Vrſiano Templo in ſepulchro marmoreo, optimi Paſtoris ad poſteritatis exemplum non interitura ſama relicta.

77 ANSELMVS antea Epiſcopus Hamelburgenſis, non ita pridem pro Friderico Imperatore ad Emanuelem Orientis Principem functus legatione, tum conciliandis nuptijs, tum contra Guillelmum Siciliæ Regem mouendis armis, populo, cleroque Rauennate vocãte, in eius Eccleſiæ thronum ſubuectus eſt, an. 1154. Eodem que die, quo Fridericus ab Adriano Quarto Pontifice Imperij inſignia accepit, & ipſe Archiepiſcopus inauguratus eſt, ac Pallio inſignitus. Interfuit Cremonæ conuentui habito a Raynaldo Cancellario, & Othone Palatino Friderici Cæſaris legatis, ad ciuitatum ſacramenta de more exigenda anno 1158. quo anno Boniſacius Lamberti comitis filius, ſuo & Corboli fratris nomine Anſelmo Archiepiſcopo dono dedit caſtri Muſtioli dimidiam partem, aliaq; bona, vt habetur in documento, quod extat in citat. lib. Vatic. Archiuij, huius tenoris.

In nomine Domini.

Anno ab Incarnatione Domini milleſimo centeſimo quinquageſimo octauo domino Adriano Papa Eccleſiæ Dei præſidente, & Frederico Romanorum Imperatore regnante die vltimo menſis iunij indict. ſexta Rauenn. in Palatio ſanctæ Rauen. Eccleſiæ. Quod venerabilibus locis tribuitur cauſa propriæ ſalutis, ad cœleſtem maieſtatem donari videtur, & ideo ego quidem in Dei nomine Boniſacius filius Lamberti comitis pro me, & pro Corbolo fratre meo, & pro noſtris liberis, & hęredibus do, & dono, concedo, atque confirmo tibi præſenti in Chriſti nomine domino Anſelmo Dei gratia ſanctę Rauenn. Eccleſiæ Archiepiſcopo, tuiſque ſucceſsoribus Archiepiſcopis, & in ipſam S. Rau. Eccleſiam venerabilem in perpetuum. Ad medietatem caſtri Muſtioli integrã quã pater meus acquiſiuit, aliam vero medietatem ſupradicti caſtri auus meus Albertus comes in præſatam veſtram Rauenn. Eccleſiam donauit, & medietatem integram caſtri Montis alti, aliam autem medietatem auus meus

A ſimiliter in ſupradictam Eccleſiam donauit, & caſtrum integrum montis . . . & caſtrum Catinæ integrum cum plebe ſua, cuĩ vocabulum eſt ſanctus Apollinaris. Inſuper quoque confirmo, & confirmare faciam nominato fratri meo donationem, quam ſupradictus auus meus comes Albertus pro ſe, & pro Mathilda comitiſſa vxore ſua auia mea in prædictam ſanctam veſtram Rauennatenſem Eccleſiam facit, & per hanc donationem, quam modo ad præſens vobis facio, videlicet de medietate caſtri Maſſæ, & de medietate Montis ſancti Stephani, & de caſtro Rangle cum curte ſua integra, & monte Scurtili . . . riuus lacus, & de medietate ſupradicti caſtri Montis alti, & medietate caſtri Muſtioli, nec non de

B caſtro Glaſolo integro, & de toto caſtro nouo integro cum plebe, & capellis ſuis, & curte ſua in integro, & toto zirone ſupradicti caſtri, & cum omnibus ſibi pertinentibus. Itemque dono in præſatã ſanctã veſtram Rau. Eccleſiam pro me, & fratre meo Corbulo totum hoc quod mihi, & ipſi fratri meo pertinet ex parte Mathildæ comitiſſæ auiæ noſtræ: quod autem nominatus Albertus comes auus noſter iuſſione ipſius Mathildæ in veſtram ſanctam Rauenn. Eccleſiam donauit, ſcilicet de caſtro duo vadra, & Montis acuti, & caſale Agnelo atque montis Pauli, & de caſtro Vall. de archa, & de caſtro Raualdini cum tota curte ſua integra, & totum quod mihi pertinet, & fratri meo, & patri noſtro Lamberto, & auo noſtro

C Alberto comiti pertinuit in ciuitate Liuienſium, & in ſuburbijs eiuſdem ciuitatis, terris, caſtris, & vacuamentis, verum etiam do, & dono in præſatam ſanctam Rauennatem Eccleſiam totum caſtrum Meldulæ cũ curte ſua in integro hæc omnia cum omnibus vſibus, & ſeruitutibus eorum, & omnibus eorum actionibus cum omnibus ad prædicta caſtra, & eorum curtes in integrum pertinentibus, vel aliquo modo ſubiacentibus, tam infra quam extra, vt a præſenti die aut quandocumq; volueritis liceat vobis ſupradicto domino meo Anſelmo Archiepiſcopo veſtriſque ſucceſſoribus in prædictis omnibus rebus introire, & prę. occupare tam per legitimam, & meam corporalẽ traditionem, quam etiam, & per iſtum præſentem fidelem noſtrum Soldaterium nomine, vt de

D omnibus ſupradictis rebus mea vice vos, vel veſtrum miſſum in poſſeſſione mittat conſtituta hęc omnia territorio Liuienſis, Populienſis, Saxenatis, Cæſenatis, Rauennatis, & Fauentin. Inſuper quoque do, & dono, atque confirmo vobis ſupradicto Anſelmo Archiepiſcopo, & veſtris ſucceſſoribus, & in Sanctam veſtram Rauennaten. Eccleſiam in perpetuum omnes actiones, & rationes ſeu defenſiones, quas ego & frater meus habemus nomine iam dictæ rei, vt eas habeatis, in omnibus, & per omnia in perpetuum, & habeatis teneatis, poſſideatis etiam ordinandi, & diſponendi more ſalario in ſupradictam Rauenn. Eccleſia in perpetuum, permanendam De eis vero rebus, quæ ſunt iuris ſupradictę Rauenn. Eccleſiæ ſicuti boni paſtores, retineatis atque defendatis, de conducticijs autem plenam licentiam habeatis innouandi iure vnde exiſtunt. Veruntamen caſtrum

Meldulæ medietatem omni tempore retineat Rauenn. Archiepiſcopus ad ſuas manus, quod alicui non concedat per emphyteuſim, per pactum, neque per aliquem contractum, & ſi facere voluerit mihi meiſque liberis faciat, de altera namque medietate ſupradicti caſtri Meldulæ, & curiæ eius & de omnibus his rebus, quæ ſpecialiter mihi emphyteuſim facere debeatis, excepto de quarta parte ſupradicti caſtri noui, & de Zirone, & plebe pſius, quæ omnia ad veſtras manus cum terræ ipſius reſeruatis, & de medietate alterius quartę partis, quam medietatem mihi per feudum concedis pro fidelitate quam vobis, & Eccleſiæ facio, ideoque ab emphyteuſim debitis de omnibus ſupradictis rebus, vt dictum eſt mihi facere, & pro redemptione animæ noſtræ, & parentum noſtrorum & ab hodie non liceat mihi ſupradicto Boniſacio comiti, neque fratri meo Corbulo, nec noſtris liberis, & hęredibus de omnibus ſuperius nominatis rebus, vllo vnquam in tempore mouere quæſtionem, repetitionem, nec aliquam moleſtiam generare contra vos ſupradictum Anſelmum Archiepiſcopum neque contra veſtros ſucceſſores, & veſtram Reuerendam Eccleſiam non per nos, neque per noſtros liberos, & hæredes, nec a nobis ſummiſſam, vel ſummittendam perſonam in placitum nec extra placitum, ſed omni tempore ſecurus, & quietus exinde maneas cum tuis ſucceſſoribus in perpetuum, & ſi neceſſe fuerit, nos cum noſtris liberis ſupradictas res ab omni perſona hominum defenſare, & auctorare vobis promitto. Quod ſi omnia ſupradicta non obſeruauero ego, & frater meus vel noſtri liberi, & hæredes vel contra hæc omnia ſupradicta ire, vel agere præſumpſerimus, tunc daturum, & compoſiturum, me meoſque liberos, & hæredes, & fratrem meum ſuoſque hæredes eſſe promitto vobis veſtriſque ſucceſſoribus nomine pœnæ auri libras decem, & pœna ſoluta, hęc donatio firma permaneat. Poſtea vero ſupradictus Boniſacius comes acceſſit ad librum Euangeliorum Dei, & dixit, manum ſuam ſuper ipſum librum habentem. Ego iuro quod ab hac hora in antea fidelis ero ſanctæ Rauenn. Eccleſiæ, & Anſelmo Archiepiſcopo eius, & catholicis ſucceſſoribus contra omnes homines per bonam fidem ſine fraude & ſicut in hac charta donationis, & confirmationis ſcriptum eſt, vel ad eius firmamentum ſcriptum fuerit, firmum tenebo excepta pœna, & ita firmare faciam fratri meo, & iurare faciam omnibus militibus ſupradictorum caſtrorum meorum fidelitatem vobis, & Eccleſiæ, & ſupradicta caſtra conſeruare ad ſaluam fidelitatem Rauenn. Eccleſiæ, ſic Deus me adiuuet, & hæc ſancta Euangelia. Quam vero Paginam donationis, & conceſſionis ego Ioannes Dei gratia Rauenn. tabellio, & notarius ſanctæ Rauen. Eccleſiæ ſcripſi poſt traditam compleui, & abſolui.

Signum + manus ſupradicti Boniſacij comitis donatoris firmantis omnia ſupradicta.

Signum manus Alberti Archidiaconi, & Petri presbyteri Cardinalis, Petri Comitis, Petri Trauerſaria

A *Guidonis Vbertini, Petri Ducis, & Conradi Alamanni, & Bello . . . Sinibaldi, & Ioannis Pauli eius filij, & Girardi de Tibertis Guidonis Rambaldi, Rodulfi, Ioannis prete, Petri de Baldolo de Giruiſa, Rodulfi Girardini, Calicorij . . . Lazarus Petri de Fantulo, Ieruaſi de Lazaris, Poncij Petri de ſancto Ioanne, Guiſcardi, Guidonis, Rignoſi timentis Dei, Soldadini Baldinetti de Glazolo . . . gezolo Rizardi de Rambaldo teſtium ad omnia ſupradicta.*

Quatuor annos conſultiſsime Rauennatem adminiſtrauit Eccleſiam: deceſsitque an. 1158. prid. id. Sextilis. Dum Federicus Mediolanum obſidione cinxiſſet, nunquam fidem feſellit, obſecutuſque eſt Imperatori, vir vtique magno, in que conſilijs expedito ingenio.

B 78 Poſt exceſſum Anſelmi, Fridericus VIDONEM Mediolanenſem, olim Romanæ Eccleſiæ ſubiaconum, in Rauennatem ſedem intruſit. Hic filius erat Vidonis Blandratæ comitis. Qui tamquam electus Rauennatem Eccleſiam ſemper adminiſtrauit, cum eiuſmodi aſſumptionem ab Imperatore profectam nũquam Adrianus Pontifex approbare voluiſſet. Inde odium Friderici in Romanam Eccleſiam, tot ſchiſmata, totque violentæ electiones, ac Eccleſiaſticorum ęrumnæ, quæ plos vſque ad Alexandri Tertij tempora grauiſsime exercuerunt, cum quo demum Fridericus redijt in gratiam. Vidoni vero confirmauit Fridericus ann. 1160. omnium Archiepiſcoporum Rauennatum, quæ ad eam diem habuerant, priuilegia, ſequenti diplomate in eodem
C Vaticano libro deſcripto, in hunc modum.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Fridericus diuina fauente clementia Romanorum Imperator, & ſemper Auguſtus. Ratio exigit, & imperiali congruere videtur honori, vt affectuoſa, & præclara obſequia fidelium noſtrorum benemerentium de nobis præ oculis & manibus memoriter habeamus, & iuxta imperialem magnificentiam dignum fauorem, dignam gratiam, dignamque retributionem eis ita rependamus, vt aliorum ſtudia, & voluntates ad ſeruiendum deuotius Imperio alacrius excitemus. Eapropter vniuerſorum Imperij noſtri fidelium tam futura quam præſens ætas cognoſcat, qualiter dilectus Princeps noſter Guido Ven. ſanctæ
D Rauenn. Eccleſiæ Archiepiſcopus adhuc ſub primordio nouæ electionis ſuæ noſtræ maieſtatis præſentiam humiliter adierit. Et tam pro inueſtitura Rauenn. Archiepiſcopatus, quam pro confirmatione priuilegiorum ſuorum pia deuotione & fideli ſtudio nobis preces porrexerit. Cuius ſedulæ petitioni nos ex conſueta Imperiali clementia benigne annuentes, auctoritate noſtra, ei & Eccleſiæ ſuæ confirmamus, & firmiſsime roboramus omnes illic pertinentes, Epiſcopatus, monaſteria, Eccleſias, ciuitates, & caſtella, ac omnes res quæ vnquam per chartas antiquas priuilegia, atque præcepta, ad eandem ſacroſanctam Rauenn. Eccleſiam iuſte, & rationabiliter pertinuerunt. Videlicet comitatum Cæſenatum cum caſtro vetere, & nouo, & iuribus ac omnibus ſibi iuſte pertinentibus, cum diſtrictu, & honore. Caſtrum Riuerſiani cum omnibus pertinentijs ſuis

ſuis, comitatum Ficoclenſem cum Epiſcopatu ſuo A
& . . . comitatum Bobij, comitatum Fo-
ropopilij cum diſtrictu ſuo, & caſtrum nouum
cum curte, & pertinentijs ſuis, & comitatum Fo-
roliuij cum diſtrictu ſuo, & ciuitatibus eorum, &
cum omnibus ad eoſdem pertinentibus. Mona-
ſterium ſancti Hilarij in Galliata cum diſtrictu, &
placito ſuo, monaſterium ſancti Thomæ Apoſto-
li, & ſanctæ Euphemiæ infra ciuitatem Arimin.
cum omnibus pertinentijs eorum. Et omnes res
quas diaconus Petrus filius Martini ducis per
chartulam donationis in ſanctam Rauenn. Ec-
cleſiam tradidit, & quaſcunque Englizata comi-
tiſſa detinuit, ſicut Imperator Otho Petro Rauen.
Archiepiſcopo confirmauit. Item res, & poſſeſ-
ſiones, quas Lambertus cum vxore, & filijs ſuis B
habuit a Mari vſque ad Alpes, a fluuio Rheno vſ-
que ad Foliam. Confirmamus etiam prædicto
Archiepiſcopo Guidoni, & eius Eccleſiæ, diſtri-
ctum Rauenn. cum portis, ripis, & portubus, mu-
ris publicarijs omnibus teloneis, moneta, & om-
nem poteſtatem in omnibus intra, & extra ciui-
tatem Rauennat. exceptis illis noſtris regalibus
cum diſtrictu, quorum cuſtodiam homo, & miſ-
ſus noſter, qui in eadem ciuitate manere conſue-
uit, in feudo a nobis habere dignoſcitur, exceptis
etiam illis feudis, quibus homines noſtri ab Impe-
rio inueſtiti ſunt ex antiquo, & nouo. Confir-
mamus quoque prædictæ Rauenn. Eccleſiæ co-
mitatum Comaclenſem cum ripa, & piſcarijs
ſuis Portum Volanæ cum piſcarijs ſuis vſque C
ad portum Ceruiæ, comitatum Traueriariæ co-
ſmitatum Decimanum, monaſterium ſanctæ
Mariæ in Pompoſa, comitatum Argentæ cum
Pado, & Ripis, & paludibus, a principio comita-
tus Argentæ vſque Rauennam. Statuimus etiam
vt omnium naues tranſeuntium per Argentam
tantum ſoluant, quantũ & Cremonenſium exce-
ptis illis, quorum naues nihil debent ſoluere. Cõ-
firmamus etiam Maſſam, quę vocatur Fiſcalis cum
Corna Ceruina, & quæcumque iuſte poſsidet
infra comitatum Ferrar. Adijcientes etiam con
cedimus ſanctæ Rauenn. Eccleſiæ, vt nulla præ-
teriti temporis præſcriptio ab hac noſtræ conceſ-
ſionis die retro, eidem Eccleſiæ, vel monaſterio-
rum ſuorum ad Eccleſiam Rauennat. pertinen-
tium non niſi ſpatio centum annorum conſcri-
batur. Cæterum prædicto Archiepiſcopo con- D
cedimus facultatem reſcindendi contractus in-
iuſtos, & Eccleſiæ ſuæ damnaſos, ipſique Ar-
chiepiſcopo, ne iuramentum calumniæ præſtet,
vel aliquis pro perſona Archiepiſcopi quamdiu
vixerit remittimus. Quicumque autem huius
noſtri præcepti violator, ſeu tranſgreſſor eſſe prę-
ſumpſerit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi li-
bras centum, dimidium cameræ noſtræ, & dimi-
dium prædicto Archiepiſcopo ſuæque Eccleſiæ.
Hęc igitur omnia ſupradicta Rauennat. Eccleſiæ
auctoritate noſtra confirmamus, ſalua per omnia
imperiali iuſtitia t huius confirmationis teſtes
ſunt Rambertus Fauentinus Epiſcopus, Alberus
Reginus Epiſcopus, Albericus Lauden. Epiſco-
pus, Berardus Cardinalis Rauenn. Eccleſiæ, præ-
sbyter Rolandus, & Ruffus cantores Rauennat.

Eccleſiæ, Albericus Abbas ſancti Vitalis, Frideri-
cus puer dux Sueuorum filius bonæ memoriæ
Regis Conradi, Hermannus Marchio Veronenſis
dux de Catentana, Otho comes Palatinus cum
fratribus ſuis, comes Marchio, comes Albertus,
Gotefredus Burgrauius de Nurenberghe, comes
Conradus filius comitis Rabadonis, comes Lan-
ſelmus de Enema, Marchoaldus de Gombia,
Petrus dux, Petrus Trauerſarius, & Conradus Ra-
uennates Capitanei, Vgo de Pepucio Capitaneus
de Galeſe, Raynucius de Scorzo Realis, Petrus
Saluaticus, Amatiſius de Rauenna, Aiſelanus, Fa-
rulphus Fauentinus, Salianus, & Ciſtarella, & alij
plures.

*Signum ✝ domini Frederici Romanorum Im-
peratoris inuictiſsimi.*

*Ego Vlricus ſacri Palatij Imperialis Cancellarius
recognoui.*

*Acta ſunt hæc anno Dominicæ Incarnationis 1160.
indictione 8.*

*Regnante Domino Frederico Romanorum Impera-
tore victorioſiſsimo anno regni eius octauo Imperij vero
5. feliciter, Amen.*

Datum Laudæ 16. Kal. maij.

Vixit Vido vſque ad annum 1169. Deceſsit-
que 7. id. iulij, vir alioquin ſingularis ingenij, ac
doctrinæ, niſi has præclaras animi dotes ab am-
bitione ſiuiſſet corrumpi.

79 GERARDVS, Alexandri Tertij Ponti-
ficis Maximi familiariſsimus, cuius conſtantiſsi-
me partes difficillimis Chriſtianæ Reipublicæ tem-
poribus ſecutus eſt, Rauennatem ſedem obti-
nuit 1172. Interfuit Lateranenſi concilio 1179.
vita functus eſt 1182.

80 VVIDO, qui etiam apud quoſdam Ge-
raldus eſt, poſt exceſſum Gerardi, adlectus eſt
Rauennatium Archiepiſcopus, cum prius mona-
chus eſſet Ciſtercienſis 1182. Hic ſub Clemen-
te Tertio Pontifice magno fidei ardore contra
Saracenos Cruciatam, hoc eſt, ſacrum bellum
enunciauit, Florentiæ autem, vt narrat ſanctus
Antoninus, tum nobiles, tum ignobiles quam-
plurimos cruce ſignauit 1188. cumque trans ma-
re armatus ire cogitaſſet, Rauennæ vicarium Ale-
xandrum Epiſcopum Foroiulienſem inſtituit.
Solutis itaque Venetijs Pontificis Legatus, ingen-
tique claſſe ſuccinctus, ſimul cum Ioanne Epi-
ſcopo Fauentino, ſociatiſque viribus cum Piſa-
nis, quorum ductator erat Piſanus Archiepiſco-
pus, in Orientem peruenit, ſuoque aduentu Sa-
ladini obſidione Tyrum exoluit. Cæterum cum
Ptolemaidã oppugnatum profectus fuiſſet, illuc-
que Saladinus ingentem, victoremque depor-
taſſet exercitum, cum concurriſſent acies, impleſ-
ſetque Vvido tum ducis, tum Legati Pontificis
cumulatiſsime partes, armatus, viriliterque depu-
gnans cum Epiſcopo Fauentino, tandem interijt
anno 1190. Vir plane dignus æterna memoria,
quippe cui adeo publica ſalus cordi eſſet, vt veri-
tus non ſit pro illa ſanguinem profundere. Hu-
jus præter ſanctum Antoninum meminit Beluа-
cenſis in Spec. hiſtor. Qui illum Vidonem appel-

 lat.

lat, Rubeuſque qui illam Gerardum fuiſſe arbitratur, qui publicæ ſalutis cauſa in Soriam tranſmiſit.

81 GVILLELMVS, ſiue Guillelmottus Curianus, quem etiam multi Othonem appellant poſt exceſſum Gerardi Archiepiſcopus adlectus eſt anno 1190. Deceſſit 1201. Ad quem ſequentem ſcripſit Epiſtolam Henricus VI. Imp. anno 1192. cuius tenor in ſæpe citato lib. Vatic. Arch. eſt huiuſmodi.

Henricus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus.

Dilecto Principi ſuo G . . Venerab. Patri Archiepiſcopo Rauennaten. gratiam ſuam, & omne bonum. Cum inter cæteros mundi Prælatos ſis membrum ſacri Imperij ſpeciale, honeſtatem tuam decet merito eſſe ſolicitam, & intentam ad ea, quæ noſcuntur ad promotionem negociorum Eccleſiæ, & Imperij pertinere. Specialem itaque ſuper eo de te fiduciam obtinentes ex probitate perſonæ tuæ maxime noſtris auribus inſtillata deuotionẽ tuam requirimus attentius, & monemus, quatenus viros nobiles qui de Arimino, Rauenna, & Fauentia, ac alijs ciuitatibus, & caſtris Romandiolæ per Fridericum quondam Imperatorem, tunc ſuper eos regnantem, de domibus proprijs ſunt eiecti, ac bonis omnibus ſpoliati, quantum ſcis, & potes, debeas conſilio, & auxilio confouere, ac eos efficaciter inducere nõ deſiſtas, vt ipſi vnanimiter ad confuſionem ſuorum inimicorum, & recuperationem rerum ſuarum quantum poſſunt operam exhibeant efficacem. Quia tamen ſicut accepimus dilectorum fidelium noſtrorum bonum auxilium eſſet eis circa hoc præ cæteris opportunũ, ſcias nos eis ſuper hoc noſtras dirigere litteras ſpeciales, quas eiſdem per te, & ex parte noſtra petimus, & volumus præſentari, nec non volumus, & mandamus, vt ad ea fideliter exequenda ipſos nomine noſtro ſecundum collatam tibi a Deo prudentiam moneas efficaciter, & inducas, noſtrorum quoque actuum ſtatum, & qualiter Sueuiam hoſtiliter inuadamus, iam fere omnibus illius terræ nobilibus ad pedes noſtræ celſitudinis inclinatis, & quod de tuo, & aliorum Lombardorum negocio in breui agere diſponamus, tibi quam cito per ſolemnes noſtros nuncios curabimus deſtinare.

Datum Voartle pridie Kalen. decembris indictione decima.

82 Defuncto Guillelmo Innocentius Tertius ad eandem ſedem ſubuexit ALBERTVM, Rauennate nimirum clero diſcordante, cuius pars Cardinalem ſanctæ Praxedis elegerat, altera Epiſcopum Fori Cornelij enunciauerat. Cæterum qui ea æſtu illo comitiali euaſit ad ſedem Gerardi defuncti virtutibus propius acceſſerat. Etenim ipſe etiam Veneta Claſſe vſus contra Saracenos conſilia, armaque promptus expediit; vixit autem Albertus vſque ad annum 1207. in quo famam optimi Paſtoris, promptique ducis feliciter aſſecutus, mortalem hanc vitam liquit.

83 ÆGIDIVS ad eandem ſedem promotus eſt anno 1207. Cui Innocentius Tertius honoris ergo tranſmiſit Pallium, ea tamen lege, vt intra vnius anni ſpatium, obſecuturus Pontifici Romam proficiſceretur. Quod cum morte præuentus abſoluere non potuiſſet, Pontificio Imperio exemptus euolauit ad ſuperos.

84 HVBALDVM Fauentinum antea Epiſcopum, Suffraganei, clerusque Rauennatem ſubuexerunt ad ſedem, cuius electionem Innocentius Tertius ratam habuit anno 1208. Kalen. iunij, ad quem idem Innocentius Pontifex paſtorales litteras direxit. C. poſt tranſlat. de renunciatione. Ab Othone etiam Cæſare ſequenti anno, tabulas impetrauit Auguſtales, quibus prærogatiuæ omnes ac priuilegia, ad iuriſdictionem Eccleſiæ Rauenn. ſpectantia, ſingulis numeratis locis confirmabantur, & augebantur. Ampliſſimum extat diploma in præcitato lib. Vatic. Arch. cuius hic eſt tenor.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Otho IIII. diuina fauente clementia Romanorum Imperator, & ſemper Auguſtus. Ratio exigit, & Imperiali congruere videtur honori, vt affectuoſa, & præclara obſequia fidelium noſtrorum benemerentium de nobis præ oculis, & manibus memoria habeamus, & iuxta imperialem magnificentiam dignum fauorem, dignam gratiam, dignamque retributionem eis ita rependamus, vt aliorum voluntatis ad ſeruiendum deuotius Imperio alacrius excitemus. Eapropter vniuerſorum Imperij noſtri fidelium, tam futura quam præſens ætas cognoſcat, qualiter dilectus princeps noſter Hubaldus venerab. ſanctæ Rauenn. Eccleſiæ Archiepiſcopus noſtræ maieſtatis præſentiam humiliter adierit & per confirmationem priuilegiorum ſuorum pro deuotionis fidelis ſtudio nobis preces porrexerit, cuius ſedulæ petitioni nos ex conſueta Imperiali clementia benigne annuentes auctoritate noſtra, ei & Eccleſiæ ſuæ confirmamus, & firmiſſime roboramus omnes illic pertinentes Epiſcopatus, monaſteria, Eccleſias, ciuitates, caſtella ac omnes res, quæ per chartas antiquas, priuilegia, atque præcepta ad eandem ſacroſanctam Rauenn. Eccleſiam iuſte, & rationabiliter pertinuerunt, videlicet comitatum Cæſenat. cum caſtro vetere, & nouo, & curtibus, ac omnibus ſibi iuſte pertinentibus cum diſtrictu, & honore caſtrum Reuerſani cum omnibus pertinentijs ſuis, comitatum Ficoclen. cum Epiſcopatu ſuo, & ripa, Epiſcopatum Reginen. cum dono, & conſecratione, comitatum Bobij, comitatum Forumpopilij cum diſtrictu ſuo. & caſtrum nouum cum curte, & pertinentijs ſuis, & comitatum Foro liuij cum diſtrictu ſuo, & ciuitatibus eorum, & cum omnibus ad eoſdem pertinentibus, comitatum Ferrentini cum Epiſcopatu ſuo, & cum monaſterio ſancti Saluatoris in ipſo comitatu poſito, comitatum Decimanum, comitatum Trauerſariæ, comitatum Imolen. comitatum Comaclen. cum ripa, & piſcarijs ſuis, monaſterium S. Hilarij de Galiata cum omnibus diſtrictu, & placito ſuo caſtellis, & curtibus, & pertinentijs ſuis, monaſterium ſancti Thomæ Apoſtoli & ſanctæ Euphemiæ infra ciuitatem Ariminen. cum omnibus pertinentijs ſuis, & omnes res, quas diaconus Petrus filius Martini ducis, per chartulam donationis in ſanctam Rauenn. Eccleſiam tradidit, & quæcumque Ingelicada comitiſſa tenuit a Mari Adriano vſque ad Alpes, & a fluuio Rheni vſque potentiam, ſicut Imperator Otho Petro Rauenn. Archiepiſcopo confirmauit. Item res, & poſſeſſiones quas Lambertus cum vxore ſua, & filijs ſuis habuit vſque ad Alpem a fluuio Rheno vſque ad Foliam. Confirmamus etiam prædicto Archiepiſcopo G . . & eius Eccleſiæ diſtrictum Rauenn. cum portis, ripis, & portubus a mare publicarijs

carijs omnibus teloneis, moneta publica, quæ hinc in antea ibi fieri præcipimus ſub poteſtate ſanctæ dictæ Eccleſiæ ſuperius eiuſque præſulum, concedimus etiam omnem in omnibus intra, & extra ciuitatem Rauenn. exceptis illis noſtris regalibus cum diſtrictu quorum cuſtodia homo, & miſſus noſter, qui in eadem ciuitate manere conſueuit in feudo a nobis habere dignoſcatur, exceptis etiam illis feudis, quibus homines noſtri ab Imperio inueſtiti ſunt ex antiquo, & nouo: concedimus etiam, confirmamus maſſam quæ vocatur Piſcalia cum Corno Geruino, monaſterium ſanctæ Mariæ in Pompoſa cum omnibus rebus, & pertinentijs ſuis, portum Volanæ integriter cum piſcarijs ſuis, & omni littore maris, & portibus vſque ad portum Ceruiæ, & vſque ad fluuium Punctarij ſimiliter donamus iuxta auctoritatem noſtrorũ anteceſſorum Imperatorum Abbatiam ſanctæ Mariæ in loco Vangaricia cum dono, & conſecratione Abbatum, & cum omnibus pertinentijs ſuis inter Padum, & Atiſſam fluuios ſitis, inter Adrian. & Ferrar. & vbicunque ſunt lat. inuenta fuerint eiuſdem Abbatiæ proprietates, confirmamus etiam comitatum Argentæ vſq; Rauennam, ſtatuimus etiam vt omnium naues tranſeũtium per Argentam tantum ſoluant quantum Cremonen. exceptis illis, quorum naues nihil debent ſoluere, confirmamus etiam quæcunque iuſte poſſidet infra comitatum Ferrar. Item confirmamus ſtabilique gradu corroboramus ipſi Eccleſiæ omnia quæ antiquitus tenuit vel tenet, ſiue ei pertinet in tota Marchia Camerini, per diuerſos comitatus, & territoria videlicet Auximan. Anchonit. Senogall. & Fani, aliosque comitatus, & nominatim Maſſam Aſlamaran. quæ vocatur Auximana, in qua eſt caſtrũ Vbaldi, caſtrũ Ophaniæ, & Maſſam Ruſsiani & Maſſam Meralanã, quæ de Senogal. curtem Montonis, Maſſam Victoriadã, & Maſſam Sala terræ Fani, caſtrũ Tuderani territorio Populien. hæc omnia cũ rebus, & poſſeſſionibus, & pertinentijs ſuis, præmiſſa noſtra præceptum. atque imperiali edicto ſæpefatam Eccleſiam habere firmiterque tenere præcipimus, adijcientes etiam cõcedimus ſanctæ Rauen. Eccleſiæ, vt nulla præteriti temporis præſcriptio ab hac noſtræ conceſſionis die retro eidem Eccleſiæ, vel Monaſteriorum ſuorum ad Eccleſiam Rauenn. pertinentium non niſi ſpatio centum annorum conſcribat. Cæterum prædicto Archiepiſcopo concedimus facultatem reſcindendi contractus iniuſtos, & Eccleſiæ ſuæ damnoſos, ipſi Archiepiſcopo Rauenn. & ſuæ Eccleſiæ totum, & integrum comitatum Argentæ, videlicet ipſa Argenta. portum, & totam plebem de portu ſcilicet caput Sandali, Graſalum, ripa Perticium, Vergunditium, portum Veteraria, & Sandalum, Materium quoque, Canallum, & curtem de podio, plebem ſancti Viti cum hominibus ſuis & quicquid Eccleſia Rauenn. habet in ipſa plebe, & in Luibola, & alias capellas ipſius comitatus, & homines cum omnibus pertinentijs ſupradictorum locorum, placito videlicet, & diſtrictu, & cum omni iuriſdictione, cum Pado, ripis, piſcarijs, paludibus, ſtratis, vijs, paſcuis, ſiluis, & publicarijs vniuerſis a principio comitatus Argentæ vſque Rauenn. ſicut ipſe Hubaldus Archiepiſcopus vel eius anteceſſores iuſte hactenus habuerunt, & poſſederunt, non obſtante priuilegio F. vel ſcripto Ferrari n. contra ius Rauenn. ab Imperiali maieſtate impetrato. Hæc itaque omnia ſupradicta in ſpecialem noſtræ protectionis recipimus, & imperiali auctoritate diſtricte præcipientes ſancimus, vt nullus Epiſcopus, marchio, dux, comes, vicecomes, nulla ciuitas, poteſtas nulla denique humilis vel alta, ſæcularis, vel Eccleſiaſtica perſona contra hanc confirmationem noſtram. & protectionem ſupradictum fidelem Principem noſtrum vel Eccleſiam. Rauenn. in aliquo ſupradictorum aliquatenus grauare audeat, vel moleſtare. Hæc autem ad exemplum Henrici Imperatoris Rauenn. Eccleſiæ concedimus interea, quæ Rauenn. Eccleſiæ confirmamus, iſta proprijs nominibus exprimenda.

In Epiſcopatu Piſaurien. Caſtrum Ligabici Granarolæ, caſtrum Gazole, caſtrum Fanane, & Mons Catiguanus.

In Epiſcopatu Ariminen. Caſtrum Montis Gemani, caſtrum Marazani, caſtrum Montis Columbi, caſtrum Montis de Cruce, Villa Corliani, caſtrum Saniguani, caſtrum Montihani, & caſtrum Montis Noui.

In Epiſcopatu Caſenæ, Caſtrum Subuccola, caſtrum Montis Rubiæ, caſtrum Sabani, caſtrum Montis Gerardi, caſtrum Sergiani, & Fanani, caſtrum Deolaguarde, caſtrum Caſalicli, & Rudilianum, caſtrum Stagnani, Villam Rocchæ, & caſtrum Roncij.

In Epiſcopatu Foropopilien. Caſtrum Bagnoli, caſtrum Molini veteris, caſtrum Quiliani, caſtrum Montis Venarij.

In Epiſcopatu Fauen. Caſtrum Aurioli, caſtrum Tarbani, & Villa ſancti Potiti.

In Epiſcopatu Imolen. Villa Lucij in territorio Rauenn., Noccedola, Villa ſancti Pancratij, & ſancti Archangeli, villa Ruſſi, & Canbei & caſtrum Caſamurato. Ad hæc Imperiali clementia amore Dei, & ſalute imperij pro remedio etiam animæ noſtræ indulgemus iam dicto Rauenn. Archiepiſcopo Principi noſtro & omnibus Rauen Eccleſiæ Suffraganeis atque omnibus Abbatibus, prælatis, & omnibus clericis atque pijs locis, & vniuerſis Eccleſiaſticis perſonis, tam in Rauenn. quam in Archiepiſcopatu, & Romana atque Marchia ad cuſtodem pertinentibus conſtitutis, id quod conceſſum eſt a ſacris canonibus, & venerandis Principum Romanorum legibus, videlicet niſi ipſa Eccleſia, & eorũ immunitates per circuitum gaudeant priuilegijs per ſacros canones, & venerandas Romanorum principum legib. ſibi indultis, & qui in eas commiſſerint, pœnas ſubeat a canonibus, & legibus præfixas, perſonæ quoque Eccleſiaſticæ plena gaudeant, atque fruantur libertate. & pace, videlicet, vt nec ad angarias, vel perangarias, vel alias operas per aliquem etiam noſtrum miſſum aliamue maiorem, ſeu minorem perſonam, præterea quoadpiam operam per canones, & leges ſunt deputatæ, nullo modo cogantur, de ſuis quoque domi cultilibus, id eſt quoque ſuis proprijs laboribus, & per ſuas familias excolunt, nihil omnino præſtare compellantur, non per aliquam a nobis miſſam, vel mittendam alicui iuriſdictioni perſonam præpoſitam, vel præponendam maiorem minoremue, non per marchionem vel ducem, non per comitem, capitaneum, vel valuaſſorem, non per ciuitates, aut conſules ciuitatum, non per ruſticos, vel aliquem comitatum, vel ſingularitatem, ſed nec aliquam collectam, vel exactionem quocumque nomine cenſeatur, vel hoſpitationes per aliquem vel prædictorum inuiti præſtare cogantur aut homines tam in Romana quam in Marchia ſiue in caſtris, ſiue in villis habitent iuriſdictioni ſuorum dominorum ſiue ad vrbem agant ſiue conueniantur ab alijs, omnino ſubijciantur, ſi ipſi alios cõueniant ſub eorum dominis agat, ita vt actor forum

A *forum rei ſemper ſequatur. Fodrum quoque alterius anni, qui vnum iugum habuerit bon. xij. Lucen. tantum, qui duo iuga xviij. qui vero tria cum quibus arauerit ij ſoldi, & ſic deinceps pro ſe, & familijs ſuis ſoluat, qui vero vnum ſolum bouem, cum quo aret habuerit, ſex den. pro ſe, & familia ſua tribuat, qui manibus tantum operatur, vel alia opera exercet iiij. den. pro ſe, & familia ſua perſoluat omni alia exactione quocumque nomine cenſetur, penitus ceſſante, hæc autem omnia conceſſimus ſanctæ Rauennati Eccleſiæ, ſaluo iure Imperij, in omnibus his, quæ nunc poſſidet, & de iure debet habere, ſi quis vero hæc tam pia noſtra ſtatuta violare tentauerit, ſi marchio eſt, vel ciuitas, vel magnum caſtrum in x. lib. auri feriatur, medietate Cameræ noſtræ, & medietate prædicto Archiepiſcopo, & alijs prænominatis inferenda. Si vero comes fuerit, in*
B *tribus libris auri feriatur, Capitaneus autem, & Minimum caſtrum, vel cõmunitas in duabus, Varuaſſores vero in vna puniantur. Ciuis autem, caſtellanus, vel ruſticus quarta parte ſuorum bonorum ſimiliter feriatur, adijcimus etiam, vt ſi quando prænominatus Archiepiſcopus, vel alij prædicti, ſeu eorum homines coram noſtris iudicibus, vel eis, quos alicui iuriſdictioni agant, vel conueniant, ſiue cauſam amittant, ſiue in ea obtineant, pro libris noſtris iudicibus, & poteſtatibus non niſi 12. den. perſoluant, & infra 40. dies eorum cauſa decidantur, niſi maiores inducias propter abſentiam teſtium, vel inſtrumentorum cauſa poſtulauerit, & ſtatim executioni mandetur, & quod iudicatum fuerit niſi appellation. ſuſpendatur firmiſsime te-*
C *neat. Hæc autem ad exemplum Federici Imperatoris prædeceſſoris noſtri ſanctæ Rauenn. Eccleſiæ, & ſuffraganeis concedimus, ſtatuentes, & Imperiali edicto firmiter præcipientes, vt nulla vnquam perſona alta, vel humilis, Eccleſiaſtica, vel ſecularis, ſeu etiam vlla ciuitas, vel communitas, vel caſtrum, hanc noſtræ confirmationis ducalem paginam præſumat infringere, ſeu aliquo temeritatis auſu obuiare, quicquid facere præſumpſerit, in ſuæ præſumptionis pœnam centum librarum auri puriſsimi componant, medietatem fiſco noſtro, reliquam vero medietatem iniuriam paſsis perſoluendam; teſtes autem huius rei ſunt.*

Vvolfigerus Patriarcha Aquileien. Grigellen. Nurembergen. Epiſcopus Vvalter. tt. Lucen. Epiſcopus, Aleprandus Epiſcopus Verceladus, Aleprandus Epiſco-
D *pus Vulterranus, Epiſcopus Maldinus Imolen. Epiſcopus Zilinus de Triuiſio, Acho marchio Eſten. Salinguerra Ferrarien. Henricus Calendrini Mareſcalcus Imperij Gonzolinus Dapifer Imperij, Paſſagmiera monachus Stenicus Imperialis aulæ iudices, & alij quamplures.*

Signum domini Othonis quarti Romanorum Imperatoris inuictiſsimi.

Ego Corradus Spirenſis Epiſcopus, Imperialis aulæ cancellarius vice domini Theodorici Colonien. Archiepiſcopi, & totius Italiæ Archicancellarij recognoui. Acta ſunt autem hæc anno Dominicæ incarn. 1209. regnante domino Othone quarto Romanorum Imperatore glorioſo anno regni eius 12. imperij vero eius primo.

Datum apud caſtrum S. Miniatis per manus Gualterij imperialis protonotarij tertio Kal. nouemb. indictione 13.

Subijt & Vbaldum cupido Saracenos impugnandi, niſi domeſticæ curæ, ciuiliaque arma, egregiam illam cupidinem obruiſſent. Siquidem Petrus Trauerſaria, Vbertinuſque immortalibus odijs inuicem de Imperio decertabant, quos cum Vbaldus poſt adhibitam omnem operam componere non potuiſſet, rerum mortalium pertæſus, Archiepiſcopali munere ſe abdicauit, inque Portu monaſterio Lateranenſem canonicum profiteri incœpit. Ibi eiuſdem inſtituti ſodales habuit Thomam Epiſcopum Bizantinum, Petrumque Zanem clariſsimum Venetum, qui relicto ſeculo in illud idem monaſterium conceſſerunt.

85 PICININVS Vbaldo ſuffectus eſt 1215. deceſsit 1217.

.86 . Poſt hunc Rauennas clerus poſtulauit SIMONEM olim Cervienſem Epiſcopum, nec abnuit Honorius Tertius Pontifex, tametſi inuitus ad hanc ſedem acceſſerit. Ornatus & ipſe pallio fuit 1217. menſe martio. Cæterum obtinuit Simon a Frederico ſecundo Imperatore Bononiæ ampliſsimum priuilegium, quo rata habebantur omnia illa, quæ olim Valentinianus Imperator Ioanni anteceſſori ſuo indulſerat, alijque Imperatores, atque Pontifices. In quo priuilegio vocat Cæſar Rauennatem Archiepiſcopum dilectum principem; ab Honorio item Tertio ampliſsimam confirmationem obtinuit 1224. deceſsit anno 1228.

87 THEODORICVS ex canonico, atque præpoſito Rauennatis Eccleſiæ, a clero Archiepiſcopus dictus eſt, cuius electionem Gregorius IX. ratam habuit anno 1228. ab eoque Pontifice Gregorio eodem anno eorum omnium confirmationem impetrauit, quæ Romani Pontifices tum Cæſares Eccleſiæ Rauennatenſi dono dederant, quibus ſigillatim numeratis, alia addidit iura. Diplomatis exemplar ex eodem libro Vaticano hic apponendum curauimus.

GREGORIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Venerabili fratri Theodorico Rauennati Archiepiſcopo, eiuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Et ſi vniuerſis ſanctæ Eccleſiæ filijs debitores ex collato nobis a Deo Apoſtolatus officio exiſtamus. Illis tamen perſonis, & locis prouidere nos conuenit diligenti ſolicitudine, ac propenſiori ſtudio charitatis, quæ ad ſedem Apoſtolicam noſcuntur ſpecialius pertinere. Quocirca venerabilis in Chriſto frater Archiepiſcope tuis iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & nobilem, ac famoſam Rauennatem Eccleſiam, cui authore Deo, præeſſe dignoſceris ad exemplar felicis recordationis Calliſti, Gregorij, Honorij, Gelaſij, & Honorij Tertij Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus, ſtatuentes, vt quaſcumque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum iuſte, ac canonice poſsidet, aut

in

in futurum conceſsione Pontificum, largitione, Imperatorum, Regum, aut principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis, locum ipſum, in quo præfata Eccleſia ſita eſt cum omnibus pertinentijs ſuis, Parmenſem, Regienſem, Bononienſem, Imolenſem, Foroliuienſem, Foropopulienſem, Cæſenatem, Bobienſem, Ceruienſem, Comaclenſem, & Adrienſem Epiſcopatus, monaſterium Galliatenſe, monaſterium ſancti Alberti ſuper Padum, monaſterium ſancti Appollinaris in Claſſe, monaſterium ſancti Seueri, monaſteriũ ſancti Laurentij foris murum monaſterium ſanctæ Mariæ Rotundæ, monaſterium ſancti Mammæ, monaſterium ſancti Appollinaris noui, monaſterium ſancti Ioannis Euangeliſtæ, monaſterium ſanctæ Mariæ in Coſmedin, monaſterium ſancti Mercurialis, monaſterium ſancti Vitalis, monaſterium ſancti Andreæ, & canonicam ſanctæ Mariæ in portu ſalua compoſitione, quæ in præſentia prædicti Honorij Papæ Tertij prædeceſſoris noſtri, inter bonæ memoriæ S. prædeceſſorem ſuum, ac ipſam canonicam interceſsit. Et ius, quod habes in monaſterio ſanctæ Mariæ de Vrano, & in canonica ſancti Clementis, canonicam ſancti Gregorij in tabula non longe a muris vrbis Rauennæ ſitam, Eccleſiam ſancti Bartholomæi de Mauriano, plebem ſanctæ Mariæ, quæ vocatur in portu, plebem Materij, plebem ſancti Viti, plebem ſancti Venantij de Capite canneti, plebem ſancti Appollinaris de comitatu Rodigij, cum cappellis ſuis, monaſterium ſancti Petri in Maone in ciuitate Ariminenſi, monaſterium ſancti Thomæ Apoſtoli, & ſanctæ Euphemiæ virginis. In comitatu Auximanenſi, montem caſtri Vbaldi, montem Serri, & caſtrum Offaniæ in comitatum Senegallienſi, caſtrum montis Bogdæ, & alias poſſeſsiones, quas Eccleſia ſua habet in Marchia per diuerſos comitatus. In comitatu Piſaurenſi, caſtrum Gazolæ, caſtrum Lagabitti, & caſtrum Granarolæ, cum curtibus, iuriſdictione, & pertinentijs ſuis, in comitatu Ariminenſi Caſtrum montis Columbi, caſtrum montis Crucis, montem Germanum, Marazanum, villam Corliani, caſtrum Saucnianum, caſtrum Montilianum, & caſtrum Montis noui, cum curtibus, & iuriſdictione temporali, & alijs pertinentijs ſuis in Epiſcopatu Cæſenaten. caſtrum Surigolæ, caſtrum montis Cuchi, caſtrum Saliani, caſtrum montis Gerardi, caſtrum Serranenſe, & Flaibani, caſtrum Dio lo guardi, caſtrum Caſalechi, & Rodiliani, & caſtrum Staniani, villam Rotte, & caſtrum Riuerſani, caſtrum de Monte, & caſtrum Ronchi, cum curtibus, iuriſdictione, & pertinentijs ſuis. In Epiſcopatu Populonienſi caſtrum nouum, caſtrum Sederanum, caſtrum Fiaæ, caſtrum Balneoli, caſtrum Guliani, caſtrum Molini veteris, & caſtrum montis Bouarii, cum curtibus, & iuriſdictione, & pertinentijs ſuis. In Epiſcopatu Fauentino caſtrum Aurioli, caſtrum Taibani, & villam ſancti Potenti. In comitatu Imolenſi, villam Lucci, cum curtibus, & iuriſdictione, & pertinentijs ſuis,

A In territorio Rauennatenſi Rouendulam, villam ſancti Pancratij, villam ſancti Archangeli, villam Rurſi, & Caboi, caſtrum Caſæ muratæ, cum curtibus, iuriſdictione, & pertinentijs ſuis, diſtrictum Rauennæ, vrbis Ripam integram monetam Teloneum muros, & omnes portas ciuitatis, & quicquid habes in Exarchatu Rauennæ, comitatum Comaclenſem cum honoribus, & pertinentijs ſuis. Comitatum Argentæ ideſt ipſam Argentam cum pado, ripis, paludibus, & piſcarija ſuis, ſtratis, vijs, paſcuis, ſyluis, & publicarijs vniuerſis, & cum integro comitatu Argentæ, videlicet, villam portus, & totum eius plebatum, ſcilicet caput Sandalum, Graſallum, Ripam Perſici, Virgundinum, portum Veraticæ Sandalum Maierium, Canallum, & curtem de Podio cum placito, diſtrictu, & omni B iuriſdictione a principio comitatus Argentę vſque Rauennam: vſus quoque pallij plenitudinem pontificalis videlicet officij tuæ fraternitati Apoſtolicæ ſedis liberalitate largimur, quo intra Eccleſiam tuam vtaris diebus inferius annotatis, videlicet in natiuitate Domini, feſtiuitate protomartyris Stephani, Circumciſione Domini, Ipopanti Dominica in ramis, Cœna Domini, Sabato ſancto Paſcha, feria ſecunda poſt Paſcha, Aſcenſione, Pentecoſte, tribus feſtiuitatibus beatæ Mariæ, natali beati Ioannis Baptiſtæ ſolemnitatibus omnium Apoſtolorum, Commemoratione omnium Sanctorum, dedicationibus Eccleſiarum, Anniuerſarij ſuę conſecrationis dictæ Eccleſiæ ſuæ principalibus feſtiuitatibus, conſecrationibus Epiſcoporum, & ordinationibus Clericorum. Ad hæc adijcientes arctius nihilominus, cœmeteria Eccleſiarum, & C Eccleſiaſtica beneficia hæreditario iure poſſideat, quod ſi quis cõtra facere forte præſũpſerit, cenſura canonica compeſcatur. Præterea quod communi aſſenſu capituli tui, vel partis conſilio ſanioris in tua diœceſi pro te, vel per ſucceſſores tuos fuerit canonice inſtitutum, ratum, & firmum volumus permanere. Prohibemus inſuper, ne excommunicatos, vel interdictos tuos ad officium, vel communionem Eccleſiaſticam ſine conſcientia, aut conſenſu tuo quiſquam admittat, aut contra ſententiam tuam canonice promulgatam aliquis venire præſumat, niſi forte periculum mortis imminuerit, aut dum præſentiam tuam habere nequierint per alium ſecundum formam Eccleſiæ ſatisfactione præmiſſa oporteat ligatum abſolui ſacrorum quoque canonum auctoritatem ſequentes, D ſtatuimus, vt nullus Archiepiſcopus, vel Epiſcopus abſque tuo, vel tuorum ſucceſſorum aſſenſu conuentus celebrare, cauſas etiam, vel Eccleſiaſtica negocia in Rauennati diœceſi, niſi per Romanum Pontificẽ, vel eius legatum fuerit eiſdem iniunctum, tractare præſumant, illam quoque abuſiuam conſuetudinem, vel potius abominabilem corruptelam, qua ciues Rauennates Archiepiſcopo decedente bona mobilia, Archiepiſcopatus tamquam ad eos, iure ſucceſsionis pertineant, rapiunt, & aſportant, inhibentes electo, ne ingrediatur Archiepiſcopale palatium, niſi prius vocat ſe illorum conſuetudines obſeruaturum, penitus abolemus ſub interminatione anathematis prohibentes, ne talia de cætero attententur.

Porro

Porro conſuetudinem quam in portanda Cruce, & tintinnabulo, cum prædeceſſoribus tuis vſque ad hæc tempora ſeruaſti, videlicet, vt quocumque iueritis excepta vrbe, & tribus milliarijs a loco vbi fuerit Romanorum Pontifex, crucem, & tintinnabulum, ſine contradictione qualibet de ſedis Apoſtolicæ literis deferatis, & ſignare, ac ſignaculo benedicere vbicumque cum prædictis inſignibus fueritis ſine præſumptionis nota poſſitis, auctoritate Apoſtolica confirmamus, ſalua tamen moderatione concilij generalis, libertates quoque, & rationabiles approbatas conſuetudines Eccleſiæ tuæ in ciuitate, vel metropoli eius tam certa ſpiritualia, quam temporalia, ſicut eas iuſte, & pacifice obtinet, confirmamus, ad hæc diſtrictius inhibemus, ne quis terras, aut homines ipſius Eccleſiæ vbicunque conſiſtant indebitis, & inſolitis ſeruitijs, vel exactionibus aggrauare præſumant. Præterea, quia Eccleſia tua grauia frequenter dicitur incurriſſe diſpendia, ex eo, quod prædeceſſores tui non adhibitis teſtibus conſueuerunt ſuos celebrare contractus. Volentes indemnitati eius in poſterum præcauere, diſtrictius inhibemus, ne contractus ipſos Eccleſiæ ſine adhibitione teſtium de cætero relebrentur, & ſi qui a modo aliter facti fuerint, iuribus careant tamquam contra inhibitionem Apoſtolicam attentati, decernimus ergo, vt nulli omnino hominum, &c. ſalua, &c. cunctis autem, &c. Amen.

Ego Gregorius Catholicæ Eccleſiæ Epiſc.

Ego Thomas tituli ſanctæ Sabinæ presb. Cardinalis ſcripſi.

Ego Singebaldus tit. S. Laurentij in Lucina presbyter Card. ſcripſi.

Ego Pelagius Albanus Epiſc. ſubſcripſi.

Ego Raynerius S. Mariæ in Coſmedin diaconus Card. ſubſcripſi.

Ego Aegidius ſanctorum Coſmæ, & Damiani diac. Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Petrus ſancti Georgij ad velum aureum diacon. Card. ſubſcripſi.

Ego Raynaldus ſancti Euſtachij diaconus Card. ſubſcripſi.

Ego Otho S. Nicolai in carcere Tulliano diac. Card. ſubſcripſi.

Datum Perusij per manum Martini ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarij . . . idus decembris, indictione prima, anno incarnationis Dominicæ 1228. *Pontificatus vero domini Gregorij Papæ Noni, anno ſecundo.*

Theodoricus tranſlationi corporis S. Dominici interfuit 1243. inſecutoque anno declaratus legatus ab eodem Greg. qui ſacrum bellum conſultius adminiſtraret. Cæterum Theodoricus a Friderico Imperatore excommunicato, Eccleſiæque aduerſario aliquandiu carcerem eſt perpeſſus, ſed inde exolutus, atque ad ſuam reuerſus Eccleſiam Innocentium Quartum Pontificem certiorem fecit, intentuſque recuperandis Eccleſiaſticis bonis, infeſtandiſque Friderici fautoribus, fato functus eſt 1249. non. decembris. Cum Foroiulij moraretur, cuius corpus deinde Rauennam delatum, in Vrſiano templo tumulatum eſt, eodem ſepulchro, quo ſuus anteceſſor Moyſes claudebatur. Vir ſane ingentium ſpirituum, ac pietate pleniſſimus. Hic ſancti Franciſci alumnos in Eccleſiam ſancti Mercurialis introduxit ad maiorem diuini Numinis obſequium.

88 PHILIPPVS Fontana ciuis, atque Epiſcopus Ferrarienſis, electus Epiſcopus Florentinus, ad Archiepiſcopatum Rauennatem translatus eſt 1251. Vir ſuauis æque, ac grauis eloquentiæ fuit, prudentiæ autem tantæ, vt ſuo ſeculo conſultiſſimus haberetur. Itaque contra Ezelinum Eccleſiæ hoſtem, legatus renunciatus eſt, a quo aliquando captus, & in carcerem coniectus cum Brixiano Epiſcopo, tandem grandi pecunia ſe redemit. Concilium prouinciale celebrauit, tanto Romanæ Eccleſiæ commodo, atque vtilitate, vt adminiſter illo melior haud videretur poſſe deſiderari.

Præfuit Rauennati Eccleſiæ annos omnino decem & nouem. Deceſſitque omnium luctus, ac mœror futurus 1274. Sepultuſque eſt in Eccleſia Abbatiæ ſancti Bartholomæi prope Ferrariam in maiori ſacello, marmoreo tumulo, vbi hoc legentibus proſtat epitaphium.

✠

PHI-

PHILIPPVS FONTANA.

Heu Ferrar. Ciuitas.

HIC
CORPVS TERRÆ CÆLO ANIMAM DEDIT
ANNO DOMINI M. CC. LXXIV.

89 Fr. BONIFACIVS è Lauagnæ Comitibus, ordinis ſancti Dominici, Gregorij Decimi Apoſtolicus Nuncius ad Philippum Regem Francorum, ab ipſo Rauennas Archiepiſcopus dictus eſt 1274. In concilio Lugdunenſi munere legati Apoſtolici in Æmilia functus eſt, ac ſub Honorio Tertio ſimul cum Archiepiſcopo Montis Realis

A apud Regem Gallorum eodem munere claruit, vbi cum diu moratus fuiſſet, apud Burdigalem ſuum condidit teſtamentum 1288. id. martij. Deceſſit 1294. nono Kalendas ianuarii, ſepultuſque eſt in templo Vrſiano in ſepulchro marmoreo. Poſt exceſſum Bonifacij cum Rauennas clerus aduocaſſet Senatum, elegiſſetque in Archiepiſcopum Robertum Malateſtam, abnuiſſetque Bonifacius Octauus, qui Guillelmum Durandum Epiſcopum Mimatenſem in ſcholaſticis diſciplinis virum clariſſimum ad Rauennatem ſedem promouere conabatur, opimumque

B ſacerdotium renuiſſet Guillelmus, poſt aliquot menſes in eum, qui proxime ſequitur, ſors cecidit electionis.

†

B 90 OPIZZO è nobili Parmenſi S. Vitalis familia, filius Guarini, ac Margaritæ Fliſchæ Ianuenſis, Innocentij Quarti ſororis, ſpectatæ doctrinæ, ac ſingularis prudentiæ vir, cum a patruo Parmenſis Epiſcopus renunciatus fuiſſet, a Bonifacio deinde Octauo, quadraginta natus annos, ad Archiepiſcopatum Rauennatem translatus eſt anno 1295. decimo Kalendas auguſti. Hanc Eccleſiam adminiſtrauit annos omnino octo, fatoque functus eſt 1303. pridie idus ſeptembris, atque apud Franciſcanos ſepulchrum accepit.

91 RAYNALDVS Concoregius Mediolanenſis, Vicentinus antea Epiſcopus, Rectorque Æmiliæ prouinciæ, a Rauennate capitulo, cleroque diuiſis ſtudijs, ſimul cum Leonardo Flisco ad eandem ſedem ſubuectus eſt, atque a Benedicto C Secundo (æmulo excluſo) in eadem dignitate cõfirmatus, ac conſecratus ann. 1303. Singulari amore, pietateque hanc ille Eccleſiam gubernauit, frequentibuſque celebratis concilijs, ita iugulauit abuſus, lapſoſque eccleſiaſticos mores, vt omnem diœceſim ſuam, clerumque ad normam veterum canonum caſtigaſſe videretur. Deceſſit non ſine ſanctimoniæ fama 1321. decimo quinto Kalendas ſeptembris, ſepultuſque eſt in ſepulchro marmoreo in templo Vrſiano, vnde poſtea clariſſimis coruſcauit miraculis. Conſtat non ita pridem eius ſacrum cadauer incorruptum fuiſſe inuentum. Raynaldi meminit Ferrerius in catalogo Ital. ſanctorum, Bzouius in annal. eccleſiaſticis, & alij. Eius vitam ſcripſit, edidique nuper eruditus Frãciſcus Maria Turrigius. Poſt huius beati viri exceſſum, Rauennatis ſedis fere duorum annorum D interregnum fuit. Etenim cum clerus Paſtorem ſibi delegiſſet Raynaldum Polentanum Rauennatem, eiuſdem ſedis Archidiaconum, illiuſque electionem Ioannes Vigeſimus ſecundus Pontifex non probaſſet, eius Eccleſiæ adminiſtratio redijt ad capitulum, donec idem Pontifex eundem viduatæ Eccleſiæ paſtorem attribuit.

92 AYMERICVS de caſtro Lucij Gallus, Archidiaconus Turonenſis, prouinciæque Æmiliæ Rector, a Ioanne Vigeſimo ſecundo renunciatus eſt anno 1322. cui Eccleſiæ præfuit annos decem, translatuſque deinde eſt ad Epiſcopatum Carnotenſem in Gallijs anno 1332. ac paulo poſt Cardinalitia purpura ſub titulo S. Martini in Montibus nobilitatus.

93 VIDO Albaiſius Regienſis ciuis, & Epi-

A ſcopus, antea Tripolitanus, Archiepiſcopus effectus eſt 1332. vir plane nobilis, probatiſque moribus ſpectabilis, ſed cum iam grauiori ſenio premeretur, Bononiæ defunctus eſt inſecuto anno, menſe ſeptembri, tumulatuſque eſt apud ſanctum Franciſcum.

94 FRANCISCVS Michaelius nobilis Venetus ad eandem ſedem peruenit ex electione cleri, atq; a Benedicto Duodecimo ſummo Pontifice confirmatus 1334. Cuius Archiepiſcopatus præſens inijt poſſeſſionem 1335. decimo octauo Kalendas ſeptembris. Hic quamplura loca ſuæ Eccleſiæ ab alijs iniquo iure vſurpata recuperauit, anno deinde 1342. translatus eſt ad Archiepiſcopatum Cretenſem, deinde etiam Patraſſenſi nobilitatus eſt.

95 NICOLAVS Canalius Venetus Bergomas Epiſcopus deſignatus, a Clemente Sexto Archiepiſcopus pronunciatus eſt 1342. cui cum Nicolai præclaræ admodum probarentur virtutes, eundem etiam cum Petro Epiſcopo Aſturicenſi ad Britanniæ Regem legauit, vt inter ipſum, Regemque Gallorum poſt diutinum bellum pax demum coiret, eumque munere legationis functus rediret, Auenionique demoraretur, ad Archiepiſcopatum Patraſſenſem translatus eſt anno 1347

96 Fr. FORTVNERIVS Vaſellius Gallus, ordinis Minorum Generalis Magiſter, Archiepiſcopus Rauennatium adlectus eſt 1347. nono Kalendas nouembris, vir longe doctiſſimus, eiuſque

iuſque doctrinæ fama totum propemodum peruaſerat orbem. Inde etiam factus eſt Patriarcha Grandenſis, Rauennatiſque Eccleſiæ perpetuus adminiſtrator anno 1355. Ianuenſes cum Venetis fœdere iunxit. Deinde etiam purpura Senatoria ab Innocentio Sexto decoratus eſt anno 1361. cumque properanter Auenionem proficiſci voluiſſet, grauiſſimo morbo repente tentatus ſubſtitit Patauij, vbi menſe ſeptembri eiuſdem anni importuno fato oppreſſus deceſsit, ſepultuſque eſt apud ſanctum Antonium, non ſine mœrore Pontificia, totiuſque aulæ Romanæ. Facunde enim, docteque multa perſcripſerat. Conſule familiarem nieum Vvadinghum in tom.3. annal. ord. Minor. vbi de eo multa narrauit. A

97 PETRACHINVS Caſaleſcus Ferrarienſis monachus ſancti Bartholomæi extra muros ex ordine ſancti Benedicti, ſancti Cypriani Murani Abbas effectus eſt, vbi ſumma cum laude prudentiæ onus illud ſuſtinuit. Inde Epiſcopus Torcellenſis renunciatus eſt a Clemente Sexto, cum per id tempus Æmiliam frænaret, mox etiam Rauennati throno nobilitatus ann. 1362. ſub Innocentio Sexto, a quo etiam ornatus pallio eſt, cui etiam Purpuram deſtinauerat ob egregias animi dotes, niſi importuna morte fuiſſet præreptus 1369. dum Rauennæ iam factus ſenex Eccleſiam ſuam adminiſtraret. B

98 PILEVS de Prata Foroiulienſis, ex Concordia ciuitate, ex Comitibus Pratæ, Pataiunus antea Epiſcopus, ad Archiepiſcopatum Rauennatem translatus eſt 1370. anno vero 1378. ab Vrbano Sexto ad Purpuram vocatus eſt, ſub titulo ſanctæ Praxedis, declaratuſque legatus ad Vvinceslaum Bohemiæ Regem deſignatum Imperatorem, vt omnem illam prouinciam veri Pontificis contra Antipapam Clementem ſubiugaret imperio. Conatus etiam eſt Carolum Neapolitanum Regem cum eodem Vrbano iungere fœdere, tametſi in caſſum ceciderit conatus: quin cum Vrbano veniſſet in ſuſpicionem parum ſinceri conſilij, ab eodem tentus, Ianuamque perductus, Pontificiam Pileus feſellit cuſtodiam, elapſuſque cum Galeotto Petramala Cardinali, Auenionem ad Antipapam Clementem profectus eſt, ab eoque perhumaniter acceptus, ampliſsimis Eccleſiaſticis reddiubus ditatus eſt, inſignituſque titulo ſanctæ Priſcæ contra eundem Vrbanum, qui illum Senatoria purpura priuauerat, Rauennæque Archiepiſcopatu, legationis munere in Italia fungebatur. Militarium ſpirituum Pileus erat, eumque bellicoſum ingenium acueret indignatio, Vrbano vero Pontifici plures Italiæ ciuitates ademit, quo demum mortuo, cum nouo Pontifice Boniſacio Nono rediit in gratiam, interuentu quorumdam Cardinalium, cui cum reſtituiſſet Viterbium, montem Flaſconem, Narnienſemque, ac Spoletinam arcem, ipſe etiam iterum aſſecutus eſt Cardinalitiam purpuram, ac Epiſcopus Tuſculanus declaratus 1391. cum legatione Piceni, Vmbriæ, atque Æmiliæ. Vixit vſque ad ann. 1401. Pataiiq; deceſsit, vbi collegium fundauerat, cui Pratenſis fecere cognomen, ſepultuſque eſt in cathedrali in pulcherrimo ſepulchro marmoreo, cum hoc epit. C D

Stirpe comes Pratæ præclarus origine multis
Dotibus inſignis ſæclo celeberrimus vrbe
Defunctus ſtatuit ſua ſic ſuprema voluntas
Hac Cardinalis Pileus tumulatur in vrna.

99 COSMATVS Melioratus a Sulmona, diaconus, ac præpoſitus Valuæ, Rauennatium Præſul adlectus eſt 1387. non. decembris, cum Pileus ab Vrbano Sexto fuiſſet deturbatus è ſede atque a Bonifacio Nono dictus presbyter Cardinalis ſanctæ Crucis in Hieruſalem, perpetuuſque Rauennæ adminiſtrator: eo autem munere functus eſt vſque ad annum 1400. cum annuente Bonifacio libens, volenſque eo abijſſet, Bonifacio Nono defuncto ſuffectus eſt ſummus Pontifex ſub nomine Innocentij Septimi, cui vicariam operam præſtitit Theobaldus Epiſcopus Bertinorij.

100 IOANNES Melioratus, Coſmati nepos, filiuſque Nicolai, patruo ſucceſſit ann. 1400. decimo ſeptimo Kalendas octobris, anno vero 1405. a patruo iam Pontifice purpuram Senatoriam accepit, ad titulum ſanctæ Crucis in Hieruſalem, cum perpetua adminiſtratione Rauennatis Archiepiſcopatus. Comitijs Greg. Duodecimi, Alexandri Quinti, Ioanniſque Vigeſimi tertij interfuit, ſub cuius Pontificatu Bononiæ deceſſit 1410. ſepultuſque apud ſanctum Petrum cum huiuſmodi epitaphio.

IOANNI MELIORATO
SVLMONENSI
INNOCENTII VII. PAPÆ
NEPOTI
S. R. E. CARD.
TIT. S. CRVCIS IN HIERVSALEM
ARCHIEPISCOPO RAVENNATI
XVII. KAL. NOVEMBRIS
M. CCCC. X.
E VIVORVM NVMERO
SVBLATO.

101 THOMAS Perendulus Ferrariæ natus, è Florentina vrbe oriundus, celebris Iuris Conſultus, Ferrarienſis canonicus, Archiepiſcopus adlectus eſt 1411. quarto non. ianuarij a Ioanne Vigeſimo tertio ſummo Pontifice. Laudatiſſimus in ea dignitate vixit annos triginta ſupra quatuor. Deceſſitque Ferrariæ 1445. ſepultuſque eſt apud ſanctum Dominicum ſupra portam ſacrarij in marmoreo ſepulchro cum epitaphio ſequenti.

Antiſtes celebris, grauis, ac fons iuris obiuit
Egregia de ſtirpe ſatus Perendolus Thomas,
Quem domus alta tulit, qui Florentina propago
Extitit, & Præſul Rauennæ præſtitit almæ.
Italiæ ſplendor, decus, & memorabile ſedis
Deſuit, & celſi non infima gloria Cleri.

102 BARTHOLOMÆVS Rouerella Ferrarienſis, filius Ioannis Rhodigini, Hadriæ antea Epiſcopus ad Eccleſiam Rauennatem translatus eſt 1445. variæ, graueſque legationes, quas obiuit feliciter, in cauſa fuerunt, cur vix præſens ſibi creditam adminiſtrarit Eccleſiam. Etenim legatione functus eſt in Sicilia, Britannia, atque Neapoli, vbi ſemper ſummæ prudentiæ expediuit conſilia. Beneuentanis ius dixit tempore Pij Secundi, a quo presbyter Cardinalis declaratus eſt ad titulum ſancti Clementis 1461. præfectuſque Eccleſiaſticis rebus, quas ſumma felicitate, facilitateq; tractabat. Tres habuit fratres ſummæ exiſtimationis viros, Laurentium ſcilicet Epiſcopum Ferrarienſem, literis, legationibuſque longe clariſſimum, Nicolaum Generalem monachorum montis Oliueti, Florianique equitem Hieroſolymitanum. Ferdinando Regi Neapolitano inſigne regni ſolemni ritu impoſuit. Romæ deceſſit 1476. ſepultuſque eſt in templo ſancti Clementis, cuius titulo fuerat inſignitus, in pulcherrimo marmoreo ſepulchro cum eiuſmodi epitaphio,

Hoc monumento clauditur,
Vrbi, doctis, & bonis omnibus deſideratiſſimus
Bartholomæus Rouerella
ob ſuas animi dotes,
ſingularemque fidem, & ſcientiam
Eugenij IV. Pont. Max.
Secretarius,
& ab eodem Archiepiſcopus Rauennas,
inde a Pio II. Pont. Max.
tit. S. Clementis
presb. Card. creatus,
qui legationibus multis
pace, & bello peractis,
dum Sixti IV. Pont. Max.
& Collegarum beneuolentia,
Principumque,
ac Nationum plurimarum clientelis
inſignis tranquillam,
& conſilijs vtilem ſexagenarius
ætatem ageret, omni ſupellectile
in familiæ remunerationem
diſtribui iuſſa.
Romæ obijt
Anno ſalutis M.CCCC.LXXVI.
VI. non. martij.
Teſtam. execut.
Collegæ.

103 FILIASIVS Rouerella, Bartholomæi nepos, Archiepiſcopus deſignatus, poſt mortem patrui in eam dignitatem ſucceſſit, vir notiſſimæ prudentiæ, ac nobiliorum diſciplinarum ſcientia clarus. Peruſinis, alijſque Eccleſiaſticæ ditionis, ciuitatibus incorrupte ius dixit; Rauennatem autem dignitatem tanta apud omnes collecta gratia ſuſtinuit, vt Cardinalem patruum videretur æquaſſe. Hanc ille Eccleſiam adminiſtrauit vſque ad annum 1516. deinde tranquillioris vitæ percupidus, libens, volenſque eo munere ſe abdicauit Decimo annuente Leone. Cumque in colliuum Forolivianorum receſſibus ſe abdidiſſet, veræ philoſophiæ alumnus, & candidatus euolauit ad ſuperos 1526. cuius corpus deinde Rauennam delatum in medio Vrſiano templo ſepulchrum accepit 9. Kal. februarij, cum ſuperſtes fuiſſet ſupra vnum octuaginta annos.

104 NICOLAVS Fieſcus a Lauagnæ Comitibus, Ianuæ Cardinalis, hanc Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit 1516. vita functus eſt Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis 1523. decimo ſeptimo Kalendas ianuarij, de quo alibi plura narrauimus.

PETRVS

105 PETRVS Accoltus Cardinalis S. Euſebij electus eſt Archiepiſcopus 1524. die decima quinta menſis iunij, quam ille dignitatem per duos menſes obtinuit, illamque cum Epiſcopatu Cremonenſi commutauit, quem per id tempus Benedictus nepos poſſederat. De Petro vide ſupra, quæ ſcripſimus in catalogo Epiſcoporum Anconæ in primo libro.

106 BENEDICTVS Accoltus Florentinus, origine autem Aretinus, ſuperioris Petri Cardinalis nepos, filius Michaelis, atque Lucretiæ, è nobiliſſima gente Alemannorum, Florentiæ natus eſt anno 1492. die vigeſima nona octobris. Optimiſque diſciplinis excultus, Romanam aulam Cardinali patruo promouente, ſecutus eſt, atque ex protonotario Apoſtolico ſub Leone B
Decimo Epiſcopus Gaditanus renunciatus eſt, deinde etiam a Septimo Clemente ad Cremonenſem Præſulatum promotus, indeque Rauennatium Archiepiſcopus adlectus 1524. die vigeſima octaua menſis auguſti, atque ab eodem Pontifice adhuc viuente patruo, presbyter Cardinalis creatus cum perpetua adminiſtratione Cremonæ, alijſq; redditibus eccleſiaſticis. Senſit autem mortuo Clemente & ipſe aduerſam fortunam, ſiquidem Paulus Tertius, qui ſucceſſerat Pontifex in Adrianam molem illum cuſtodiendum coniecit, haud ſine priſcæ illius Benedicti exiſtimationis aliqua corruptela: inde cum euaſiſſet, Rauennam conceſſit, vbi inter literatos homines ad priſtina ſtudia redijt, quæ ægris plerumque animis præſentiſsimam medicinam facere ſolent, vt Sadoleti, C
Accoltiq; Benedicti hinc inde eruditiſsimę tranſmiſſæ epiſtolæ abunde reſtantur. Deceſsit Benedictus Florentiæ 1549. ſepultuſque eſt apud ſanctum Laurentium. Vir tum probitate morum, tum magnitudine animi, atque doctrina per omnia tempora clarus, ſed clarior etiam futurus, ni eas vel naturæ, vel artis dotes, vna inuerecundius ſe prodens incontinentia corrupiſſet. Suſtulit enim ex adulterio aliquot liberos, è quibus vnus cum in caput Pij Quarti Pontificis neſarie conſpiraſſet, ex cenſura iudicum in furca propudioſe pependit.

D

107 RAYNVTIVS Cardinalis Farneſius, nepos Pauli Tertij Pontificis, filius Petri Aloyſij Ducis Parmæ, frater autem Alexandri Farneſij

A Cardinalis Archiepiſcopatum Rauennatem obtinuit 1549. qui etiam fuit Archiepiſcopus Neapolitanus, Epiſcopus Bononienſis, Rauennatem autem adminiſtrauit vſque ad annum 1563. de quo alibi vide plura.

108 IVLIVS Roboreus Cardinalis Vrbinas Vmbriæ legatus, Epiſcopuſque Vicentiæ, ſedem Rauennatem obtinuit 1566. Hic prouinciale concilium erexit, latiſque ſaluberrimis legibus, ad præſcriptum conciliorum Cleri mores compoſuit. Archiepiſcopale palatium magna ex parte inſtaurauit, ac Theologicæ diſciplinæ promouendæ cenſum exhibuit. Fratres Capuccinos, Franciſcanum non ignobile germen Rauennam introduxit. Ma-
C gnitudinem animi, ac vere Principe dignam oſtentauit quam maximam, cum nobiliſsimæ quondam Rauennatis Eccleſiæ priſtinum illum ſplendorem reeucere conaretur. Forosempronij deceſsit anno 1578. tertio non. nouembris, eius cadauer deinde Vrbinum delatum, in ſanctæ Claræ templum tumulatum eſt. Vir ſane, quem nulla vnquam ingrata mortalium funeret obliuio.

109 CHRISTOPHORVS Boncompagnus, Boncompagni filius, nepotis Gregorij Decimi tertij ſummi Pontif. fraterque Philippi Boncompagni, legum celebris doctor, quas diuturna mora Bononiæ, hoc eſt in patria ſua magno tum commodo, tum mortalium concurſu fuerat interpre-

terpretatus, a patruo Archiepiſcopo adlectus eſt 1578. die decima ſexta menſis octobris. Cum laude hanc ille Eccleſiam rexit annos omnino viginti tres, conatuſque eſt quam qui maxime Rauennatis Eccleſiæ priſtinum ſplendorem reuocare cum patruus Pontifex quatuor ab ea digniſsimos Epiſcopatus diſiunxiſſet, quos nouæ Metropolitanæ Bononienſi ſuffragari iuſsit. Mortuus Rauennæ eſt anno 1603. die tertia menſis octobris, ſepultuſq; eſt in Metropolitana cum hoc epitaph.

D. O. M.

Chriſtophoro Boncompagno Bononien.
Iuris Vtr. Conſult.
Archiepiſcopo Rauennæ,
qui cum ius ciuile
in patriæ Gymnaſio docuiſſet,
Anconæ moderator præfuit
Archiepiſcopatum
quem a Greg XIII. Pont. Max. patruo
acceperat
annos XXII. M. XI. D. VIII.
praclare geſsit.
Illius ædes numero auxit,
& longe commodiores reddidit,
templum pictura ornauit,
ſacrarium inſigni ſacra veſte donauit,
concilium prouinciale habuit,
multa religioſe inſtituit
prouinciam Flaminiam annum
atque amplius Præſes
cum laude rexit.
In egentes
pia loca perpetuo munificus.
Vixit ann. LXV. M. X. D. XI.
Obijt
non abſq. ingenti ciuitatis luctu
Anno ſalutis
M. DC. VII.
V. non. octob.

106 PETRVS Aldobrandinus Florentinus, filius Petri, nepos Clementis Octaui, Rauennatium Præſul a patruo adlectus eſt anno 1603. Hic antequam ſub patrui Pontificatu ad Purpuram perueniret, Aduocatus conſiſtorialis fuit, protonotarius Apoſtolicus, Molis Adrianæ præfectus, ſanctorum Vincentij, & Anaſtaſij Abbas ad tres Fontes, deinde roſeum Pileum aſſecutus, præfectus ſignaturæ Iuſtitiæ renunciatus eſt, S. Eccleſiæ Camerarius, primus Ferrariæ legatus poſt exceſſum Ducis Alphonſi. Quem ille ducatum ne euaginato quidem gladio, nedum effuſo ſanguine, eccleſiaſticæ ditioni adiunxit. Nuptias Henrici IV. Magni Gallorum Regis, ac Mariæ Medicæ Hetruriæ magnæ Principis tũ Florentiæ, tũ Lugduni benedixit anno 1600. eundemq. Henricum cum Sabaudiæ Duce reconciliauit, nec multo antea inter eũ-

A dem Henricum, ac Hiſpaniarum Regem ratiſſimo nexu fœdus coniunxerat. Hic igitur reuocatus Rauennæ Archiepiſcopus, Eccleſiam ſibi creditam præſens adminiſtraturus, illo perrexit. Vnde paulo poſt Comitia Leonis Vndecimi, ac Pauli V. Pontificum illum reuocarunt. Cæterum cum deinde Paulum Quintum alioquin patrui alumnum experiretur aduerſum, iterum Rauennam profectus eſt, cuius Eccleſiæ ingenti pietatis ſtudio adauxit cenſus, ſumptuoſo ſacello, pulcherrimoque exornauit, Rauennamque introduxit Clericos regulares. Itaque vbique & ſemper optimi, pijque Paſtoris partes impleuit, vt eius laudes haud potuerit ſilentio inuoluere Baronius ipſe in ſuis annalibus. Romæ autem trium Fontium ſacellum
B ad aquas Saluias a fundamentis erexit. In Carpineto vero Eccleſiam, monaſteriumque fratrum Franciſcanorum de obſeruantia conſtruxit, inque monte Soracte monachis Ciſtercienſibus, ex congregatione Fulienſium antiquum quondam domicilium, elegantius reparatum præſtitit incolendum, commodiori adhibito cenſu, qui numini die, noctuque inſeruitutis ſufficeret. S. Mariæ templum Transtyberim munificentiſſime refecit, nobili ſuperne inducto laqueario tanto principe digno, exornauitque diaconiam ſancti Nicolai in carcere. Erat illi propemodum animus Regius, cui mira rurſus affabilitas colludebat, in difficillimis negocijs infractus, ac promptus, quæ fere in Pontificatu patrui frequens viſa ſunt accidiſſe.
C Fato functus eſt Epiſcopus Cardinalis Sabinenſis inſecuta nocte a Gregorij Decimi quinti creatione die decima menſis februarij anno 1621. Siquidẽ æſtmate iam inde peſſime laborabat, contractaque ex itinere febricula, eo morbo tentatus cõſeſſorium ingreſſus eſt, egreſſuſque, vt ſupra diximus, ſtatim, & quaſi repente diſperijt. Apud ſanctam Mariam ſupra Mineruam eius cadauer condidere prope Ioannem patruum Cardinalem in perelegantí ſacello a Clemente conſtructo, vbi etiam Silueſter nepos Cardinalis Aldobrandinus conquieſcit, laudatuſque eſt è ſuperiori loco ab Tarquinio Angelo Gallutio Sabinenſi Ieſuita, cum eiuſdem ſolemnes inferiæ celebrarentur, vbi hoc epitaphium legebatur.

D *Petro Sabinenſi Epiſcopo*
Cardinali Aldobrandino
S. R. E. Camerario,
Archiepiſcopo Rauennati,
magna apud Principes gratia,
& auctoritate,
perpetua animi æquitate,
& conſtantia,
domi, foriſque clariſsimo,
Quartum legato,
ſemper pio, liberali, magnifico
Principi optimo
Aldobrandina familia ſolemne funus,
publicum amoris, doloriſque
argumentum ſoluit
iv. Kal. iunij M. DC. XXI.

Poſt

Poſt obitum Petri Gregorius XV. Hippolytum Aldobrandinum eiuſdem nepotem diaconum Cardinalem creauit,& S. R. E. Camerarium, qui & ipſe die 19. menſ. iulij 1638. è viuis exemptus eſt, eumque eo Aldobrandina Clementina domus ſupremum funus accepit. Adeo rerum mortalium incertæ felicitates ſunt adeo fluxæ. A

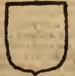
109 ALOYSIVS Csponius Florentinus, Rauennas Archiepiſcopus renunciatus eſt a Gregorio XV. anno 1621. die 3. menſis martij. Parentes eximiæ nobilitatis habuit Franciſcum Caponium, & Ludouicam Machiauellam. Cum eſſet Abbas ſecularis ac nobiliſsimæ indolis iuuenis, omnibuſque virtutibus exornatus a Leone XI. Pont. Max. Apoſtolicæ Cameræ Theſsurarius adlectus eſt, ac mox a Paulo V. Diac. Card. 1608. die 24. nouembris ad Eccleſiam ſanctæ Agathæ, poſtea ſancti Angeli, Bononienſique legatione egregie functus eſt ſumma omnium beneuolentia. Rauennatem Eccleſiam præſens hactenus adminiſtrauit ad annum vſque 1645. quo libens volens remiſit nuntium ad fauorem pronepotis,& ad sulam ſe recepit, iam prior Cardinalium presbyterorum tituli ſancti Laurentij in Lucina. Princeps ſane generis claritudine, tum probitate morum, tum conſultiſsimæ prudentiæ ingenijque inſignis, plane dignus, qui quaſi extrema probitatis linea, hanc, quam hactenus cõmemorauimus, Rauennatium Archipræſulum ſeriem clauderet. Cuius egregias dotes, *fulgor auitus, & ingenium,* more ſuo eruditiſsime Iacobus Gaddus ſic complexus eſt in ſua poetica. C D

Diuitiæ, ingenium, prudentia, fulgor auitus
Aſtra ſuper tollunt nomen Aloyſij.

110 LVCAS Torrigianus Florentinus, Raphaelis, & Camillæ Guidaccei filius, Cardinalis Caponij anteceſſoris ex ſorore pronepos, Cameræ Apoſtolicæ Clericus ex auunculi ceſsione Rauennas Archiepiſcopus ab Innocentio Decimo Pontifice Maximo deligitur anno 1645. munus conſecrationis Romæ in Liberiana Baſilica ſuſcepit die 15. octobris eiuſdem anni. Quem claritudine generis, virtutum probitate ad hunc nobiliſsimæ Eccleſiæ faſtigium euectum, non minorem tot anteceſsoribus egregijs,& purpurato auunculo futurum præſagiunt homines: hinc noſter Iacobus Gaddus ex tẽpore in eum luſit.

Purpurei calcat veſtigia clara Caponis
Quem vigili prudens exprimit arte nepos.

ADRIAE
SIVE
ADRIENSES
EPISCOPI.

B

INtra fauces Padi fluminis in Transpadana Æmilia, ſiue in Venetis, vt Ptolemæus ſcribit, antiqua, ac nobilis Adria ciuitas ad mare, quo alluebatur, quodque ab eius nomine Adriaticum dictum eſt, quondam extulit muros, ita enim Polybius: Adriaticum mare ab Adria Hetruſcorum colonis, quæ inter oſtia Padi condita fuit, nominatum eſt. Narrat Trogus a Græcis olim Adriam fuiſſe ædificatam, atque a Diomede illorum duce, quem ad litus illud ſæua maris tempeſtas naufragum eiecerat, poſt excidium Troiæ. Varro, Liuius, Plinius, Strabo, alijque volunt, Hetruſcorum antiquiſſimæ gentis fuiſſe coloniam C ſexcentis annis ante Chriſtianam conditam ſalutem, portuque nobilem, cuius non modo meminerunt citati autores, ſed etiam Tacitus cum pleriſque ſcriptoribus. Huius nobiliſsimæ vrbis fortuna haud diuturnam ætatem tulit, cum temporibus ipſis Strabonis, atque Catonis propemodum exciſa iaceret, ſiue externa vis bellorum adhuc illam florentem oppreſſit, ſiue inſalubris aer deterruit incolas, quorum hodie etiam vix ducenta domicilia, verius caſæ numerentur. Tametſi autem Epiſcopali dignitate ſtatim ornata eſt ac fidem Chriſti complexa fuit, tamen deſide aere arcente, ex auctoritate Apoſtolica Ioannis X. Pontificis ſummi eius Præſules Rodigij ſedem fixerunt, vnde ius dicerent. Ibique nobile exur- D git Palatium cum ſeminario puerorum, qui diuino cultui promouendo ibidem aluntur. Illud enim oppidum iam olim ædificarat Paulus Epiſcopus Adrienſis, vt inſalubrem aerem fugientibus perfugium foret, vt Nicolaus Andreas in Rodigina Hiſtoria narrat. Cæterum Adriæ, antiquiſsimæ architecturæ cathedralis eſt, ſub inuocatione ſancti Petri Apoſtoli, in qua vna tantum Archipresbyteratus dignitas fulget, cum ſeptem canonicis, ac duodecim presbyteris, qui ibidem diuinum penſum perſoluunt. Ibi etiam cura animarum exercetur, reliquijs ſanctorum deſtituitur, tametſi propiori in Eccleſia corpus B. Bellini conquieſcat: altera Eccleſia Parochialis ibi eſt, cum duobus monaſterijs, alterum Religioſorum, monialium alterum, hoſpitali, Monte Pietatis, præbendiſque caret; incolæ autem hoc tempore piſcatoriam fere exercent. Epiſcopus a ſua propemodum origine, Suffraganeus fuit

atque

atque ſubiectus Archiepiſcopo Rauennati: ampliſsima diœceſi gaudet, cenſuſque quatuor millium ſcutatorum, tametſi in cameræ libris taxetur flor. 200. Temporarios dominos Venetos agnoſcit, & veneratur. Præſules huius Eccleſiæ, quos expiſcari potui, ſequentes ſunt.

1 GALLIONISTVS Adrienſis Epiſcopus fuit anno 649. cuius meminit Hieronymus Rubeus in Hiſtoria Rauennati lib. 4.

2 LEO eandem ſedem aſſecutus eſt, 860. ex priuilegio Nicolai Primi Papæ.

3 PAVLVS anno 920. Hic ille eſt, qui oppidum Rodigium ædificauit, ibique domicilium fixit, cum iam Adria ex inſalubri aere, cœloque incolas expuliſſet: eam demigrationem ratam facit Ioannes Decimus ſequenti priuilegio.

IOANNES EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Reuerendiſs. Paulo ſanctæ Adrien. Eccleſiæ Epiſcopo. Quia petiſti a nobis, quatenus concederemus tibi, & per te iam ſactæ tuæ Eccleſiæ curtem Bone vno, quæ vocatur Rodige, & ſyluam quæ dicitur Grumpi, ſeu Piſcarium, quæ vocatur Longole, verum etiam curtem, quæ vocatur Romiliacus, quæ eſt poſita in Caneglada atque fundum Criſpo cum omnibus eorum pertinentijs, & adiacentijs, vt liceat tibi in dicto logo Rodige caſtrum conſtruere ad ſeruandum populum ſanctæ tuæ Eccleſiæ, &c. Et inſuper concedimus ſuffragium populi permanentis a termino Rodige vſque ad Adrienſem ciuitatem in reſtaurationem tuæ diruptæ Eccleſiæ, & funditus deſtructæ, ſtatuentes, vt nulli liceat a territorio Rodige vſque &c.

4 GEMERIVS Rauennas, eadem ſede potitus eſt anno 953.

5 ASTVLPHVS Romanus ſucceſsit anno 972. Hic omnes decimas illius territorij ſanctæ Mariæ de Gouello conceſsit, pro oblatione, & illuminatione animæ ſuæ, & ſuorum prædeceſſorum anno 992. 18. Kalen. ſeptembris. Conſule in Rauennate hiſtoria lib. 5.

6 BENEDICTVS Bononienſis, eundem Epiſcopalem geſſit honorem 1050. Hic Rodigij Eccleſiæ cathedralis poſuit fundamentum: optimis moribus fuit vir, ideoque adeo ab Henrico ſecundo dilectus, vt plura ab eo ampliſsima retulerit priuilegia. Deceſsit 1063. De quo Cœlius Rodiginus, Rub. Rauenn. hiſt. lib 5.

7 ATHO, ſiue Panzo Mediolanenſis, Adrienſi in ſede fulſit 1067. Hic cathedrale templum ab anteceſſore ſuo inchoatum, tandem abſoluit. E viuis exemptus eſt 1078.

8 PETRVS Fulginas Athoni ſucceſſit anno 1078. Hic in Eccleſia Rodigina canonicos inſtituit, illam collegialem declarauit, eius territorij decimis canonicis attributis, quo alerentur commodius. poſtremam diem obijt 1091.

9 IACOBVS natione Florentinus, Epiſcopus Adrienſis creatus eſt 1091. ſedit annos 13. Deceſsitque 1104. de quo Nicolaus Andreas in hiſtor. Rodigij.

10 ISAAC ad eandem dignitatem promotus eſt 1104. Deceſsit 1125.

11 GREGORIVS 1125. Fractæ Caſtellum ædificauit, deceſsitque 1134. ſepultuſque eſt in Eccleſia ſancti Martini, quam poſtea ſancti Bellini vocarunt, quod eius ibi beati corpus conditum requieſceret.

12 FLORIVS Veronenſis, ad eandem dignitatem adlectus eſt 1134.

13 GREGORIVS 1140. interfuit conſecrationi Veronenſis Eccleſiæ, quam Peregrinus Aquileienſis Patriarcha perfecit die 10. menſis decembris.

14 VITALIS Mediolanenſis 1143. Hic Eccleſiam ſancti Petri cum monaſterio, vbi poſtea fratres Humiliati ſedem fixerunt, ædificauit. Narrat Pigna in Eſtenſi hiſtoria, hunc Epiſcopum honore Epiſcopatus ſpoliatum fuiſſe, quod Victori Tertio Antipapæ adhæſiſſet, qui tamen inuertit tempora. Siquidem anno 1151. in quo nondum inter Alexandrum Tertium, & Victorem ebullierat ſchiſma, non Vitalis, ſed Gregorius Adrienſi ſedabat in throno: conſtat igitur Pignam commutaſſe nomina, ideoque tempora inuertiſſe.

15 GREGORIVS 1140. non abſuit a conſecratione Eccleſiæ ſanctæ Crucis Veronæ, a Peregrino Patriarcha Aquileienſi facta prima die ſeptembris cum alijs Epiſcopis, vt ex inſcriptione ibidem appoſita liquet. Item cum alijs Epiſcopis interfuit conſecrationi Ioannis monachi, & Abbatis Placentinæ Columbæ in Epiſcopum Placentinum, cum a Moyſe Rauennati Archiepiſcopo inauguraretur in Rauennati Metropoli 5. non. iulij. Rubeus lib. 5.

16 GABRIEL eiuſdem ſedis Antiſtes, Lateranenſi concilio interfuit ſub Alexandro Tertio anno 1179.

17 PETRVS ad eandem ſedem peruenit anno 1213. Hunc apud Vbaldum Archiepiſcopum Rauennatem canonici tum ſimoniæ, tum irregularitatis accuſarunt, quod ſcilicet quadam pecuniæ ſumma ab eius affinibus repræſentanda ſedem arripuiſſet & quod deinde iam factus Epiſcopus Thomam ſubdiaconũ vulneraſset, nec dubitaſſet adhuc innodatus cenſura incruentam hoſtiam ad Altare litare. Cuius cauſæ iudicijque exitum apud Rubeum reperire non potui.

18 IACOBVS deceſsit 1275.

19 PEREGRINVM Canonicum Plebaniæ Archaadis, ſenatus clericalis in Epiſcopum adlegit 1275. eiuſdemque electionem Pontifex ratam habuit. Aliquot annos Adrienſibus ius diuinum dixit, deceſsitque 1280.

20 Fr. OTHOLINVS Prior ſancti Georgij in Braida Veronenſis diœceſis Epiſcopus dictus eſt 1280. a capitulo Adrienſi, eamque electionem Bonifacius Rauenn. Archiepiſcopus approbauit, cum ex deceſſu Nicolai III. Pontificia per id tempus Romana ſedes vacaret.

25 BONIFACIVS concilio Prouinciali interfuit celebrato a Bonifacio Rauennate Archiepiſcopo in Eccleſia ſancti Mercurialis Foroiulienſis ditionis anno 1286. apud Rubeum. Eo Præſule ciuitas Adriæ ab Saracenis deſtructa eſt ita chron. Firmanum M. S. apud clariſsimum virum

rum Carolum Strozzum Patritium Florentinum. *Anno 1291 tempore domini Nicolai Papæ IV. die 14. menſis maij ciuitas Adriæ fuit inuaſa, occupata, & capta per Saracenos, & eam totaliter deſtruxerunt & ad nihilum reduxerunt ciuitatem ipſam.*

22 IOANNES floruit an. 1309.

23 SOLON Brazarhaſius, Patauinus, electus eſt anno 1323. cuius Epiſcopatus, Azzone tametſi prohibente Eſtenſe, poſſeſſionem iniji, vt refert Angelus Portinarius in Patauina hiſtoria obijt an. 1327.

24 SVPERANTIVS Epiſcopus Comaclenſis huc translatus anno 1327. 10. Kal. decemb. deinde anno 1329. ab Adrienſi Eccleſia, ad Cernienſem Epiſcopatum translatus eſt, de quo liber Prouiſ. Prælat. & Regeſt. Vatic.

25 Fr. BENVENVTVS, ſiue Bartholomæus Borghiſinus, ex Ordine Prædicatorum eiuſdem Eccleſiæ præpoſitus eſt 1329. 13. Kalen. nouemb. Bononiæ deceſsit 1348. ſepultus eſt apud ſanctum Dominicum, vbi etiam nunc eius effigies leui ſcalpello inſculpta ſpectatur, quam ſemiexeſum circundat epitaphium, in quo Bartholomæus, non vero Benuenutus, appellatur.

S . . . Bartholomæ . . . . .
Ord. Fratrum Prædicatorum
Epiſcopus Adrienſis
Qui obijt anno Domini
MCCCXLVIII.

26 ALDOBRANDINVS Eſtenſis filius Renaldi III. Epiſcopus Adrienſis creatus eſt 1348. 14. Kalen. aprilis. Annos omnino quatuor hanc adminiſtrauit Eccleſiam, atque ad Mutinenſem translatus eſt, inde Ferrarienſis Epiſcopatus onus ſubiuit. De quo alibi plura.

27 Fr. IOANNES Ord. Minorum Aldobrandino ſucceſſit 1352. 15. Kal. feb. ab Innocentio VI. creatus.

28 ANTONIVS Ioanni ſucceſsit, ex libr. Prouiſ. Prælat. obijt 1387.

29 VGO Robertius Regienſis, Epiſcopus Adriæ electus 1387. translatus ad Eccleſiam Paratinam anno 1392. 13. Kalen. aprilis. Ex eodem libro.

30 IOANNES Anſelminus ciuis, atque Epiſcopus Patauinus, a Bonifacio Octauo translatus eſt ad Adrienſem Eccleſiam 1392. 13. Kalend. aprilis. Siquidem cum Ioannes cum Galeazzio Vicecomite, contra Franciſcum Carraram dominum Patauij conſpiraſſet, illumque de Principatu deieciſſent, ac non multo poſt, variante fortuna partium, Patauium recuperaſſet Carrara, coactus Ioannes eſt cum ſuis aſſeclis Patauio excedere, ac proinde nobilem Patauinam Eccleſiam cum Adrienſi mutare. Bonifacio Nono Pontifici charus fuit, ſub cuius Pōtificatu tum Interamnenſi Prætura, tum alijs muneribus dicitur functus fuiſſe egregie. Sub eodem Pontifice vita exceſsit 1404. Illius meminit Scardeonius, ac Portinarius in Patauina hiſtoria.

31 IACOBVS Benuecij de Obizzijs Patauinus, Comaclenſis antea Epiſcopus, ad hanc ſedem translatus fuit 1404. 5. Kal. auguſti. Hunc Alexander V. quidquid demum in cauſa fuerit, Epiſcopatus honore ſpoliauit. Fortaſſe id potuit accidiſſe, quod Gregorij XII. in concilio Piſano exauctorati partes fouerit. Concilio Conſtantienſi interfuit: Italicæ nationis procurator, cumque aliquandiu a ſua abfuiſſet Eccleſia, poſt mortem tandem Maynardini illam adminiſtrandam ſuſcepit. Deceſsitque anno 1444. vt habent acta conciſtorialia. Hic ille ipſe Iacobus eſt, quem Beccuſius nullo fundamento innixus, inter Archiepiſcopos Piſanos præponit, contenditque obijſſe anno 1418. ſed in vtroque fallitur, vt ſupra diximus in Archiepiſcopis Piſanis.

32 MAYNARDINVM ad eundem Epiſcopatum Alexander V. euexit 1409. ex libro Prouiſ. Prælatorum. Breuiori mora hanc Eccleſiam adminiſtrauit. Oportet enim vel obijſſe illum, vel ad alterum Epiſcopatum fuiſſe translatum: Iacobus enim de Obizzijs eius anteceſſor reperitur Conſtantienſi concilio aſſediſſe anno 1415.

33 BARTHOLOMÆVS Rouerella Ferrarienſis, origine autem Rodiginus, declaratus eſt Epiſcopus 1444. idib. iulij, cum Iacobus Obizzius exceſsiſſet e vita. Annum ſedit, deinde ad Rauennatem Archiepiſcopatum translatus eſt 1445.

34 IACOBVS de Oratoribus, iuris vtriuſque doctor, eandem obtinuit dignitatem 6. Kal. ſeptembris 1445. exceſsit autem 1446. Reperitur inter Patres concilij Baſilienſis 1433.

35 BLASIVS Nouellus Ferrarienſis, ex canonico Regulari, Priorique ſancti Iacobi de Cel-

lanolana, Lateranenſiſque Baſilicæ Pœnitentiario electus eſt 1446. 10. Kal. februarij. Poſtremam obijt diem in monaſterio ſancti Lazari prope Ferrariam, ſepultuſque in templo ſancti Ioannis Baptiſtæ in eadem ciuitate cum hoc epitaphio,

MCCCCLVII. die VIII.
Auguſti
ſepulchrum Reuerendi Patris
Blaſij de Nouello
Epiſcopi Adrianenſis
pro ſe,
ac Patribus Monaſterij.

36 TITVS Nouellus Ferrarienſis, canonicus Regularis, a Paulo Secundo creatus eſt 1468. Deceſsit Ferrariæ in monaſterio ſanctorum Iacobi, & Lazari 1471, ubi in marmoreo ſepulchro cum hac inſcriptione tumulatus eſt.

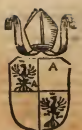
TITVS NOVELLVS
SENATOR . . . CONSVL
CENSOR.
DICTATOR ILLVSTRIS REGVLAR
CANONICVS
ADRIÆ EPISCOPVS
REVERENDVS.

37 MARTINVS ad eandem ſedem promotus eſt 1472. menſ. octob. Deceſsit 1484.

38 Fr. IVLIVS Venetus, ex Ordine Seruorum ab Innocentio Octauo dictus eſt Adrienſis Epiſcopus circa ann. 1484. De quo Arcbangelus Gianius Annal. Seruor. Actaq. Conſiſt.

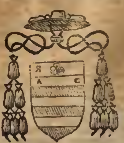

39 NICOLAVS MARIA Eſtenſis Ferrarienſis, eandem ſedem obtinuit 1487. 11. Kalen. Ianij. Ferrariæ deceſsit 1507. ſepultuſque in ſacra ſumma Æde. Hic nomine ducis Ferrariæ Alexandro VI. Legatus ſummum Pontificatum publico Patrum conſeſſu gratulatus eſt, ſpopondit obſequium 1492. die 26. nouemb.

40 BELTRANDVM Conſtabilem Ferrarienſem, Ferrarienſis Principis Legatum, Iulius Secundus, apud quem munere legationis fungebatur, primum canonicum Vaticanæ Baſilicæ adlegit ex deceſſu Bernardini Matthæi 1507. die prima ineuntis aprilis, 27. vero die menſis augusti eiuſdem anni Præſulem Adrienſem declarauit cumque in explicandis negotijs ſecundiorem famam tuliſſet, Eſtenſium Principum ſere ſemper cauſas perorauit Romæ, vbi & deceſsit 1519. ſepultuſque apud ſanctam Mariam de Populo cum hoc epitaphio,

Beltrando Conſtabili Rainaldi filio
Epiſcopo Adrienſi,
viro ſummæ grauitatis,
litteraturæ,
exiſtimationis, cui propter morum
ſanctitatem,
Eſtenſes Principes arcana Regni
conſilia credidere,
quique multos annos legatione induſtriè
functus
ſub Leon. X. Pont. Max.
annos natus propè tres,
& ſexaginta Orator in vrbe obijt
Antonius frater cum & ipſe
Orator
ad Clementem VIII. veniſſet
imcomparabili pietate tumulum,
ex humili loco in hanc ſpeciem
reſtaurauit.

41 HERCVLES Cardinalis Rangonius Mutinenſis, hanc eandem Eccleſiam adminiſtrandam

dam ſuſcepit anno 1524. Deinde ad Mutinenſem Epiſcopatum tranſlatus eſt. A

42 IOANNES BAPTISTA Bragadinus Venetus, in eadem ſede Epiſcopus floruit 1524. die 23. m. maij. Fato functus eſt 1528.

43 IO. DOMINICVS Cardinalis de Cupis, huic Eccleſiæ Adminiſtrator adbibitus eſt 1528. poſtrema die conuoluti m. auguſti eius adminiſtratio tenuit vſque ad annum 1553. clauſitque poſtremam diem eodem anno. Conſule quæ de eo alibi plura narrauimus.

44 SEBASTIANVS Pighinus, e Regio in Inſubria, Epiſcopus antea Ferentinus, Archiepiſcopus Sypontinus, a Iulio Tertio Cardinalis creatus, ad Eccleſiam demum Adrienſem tranſlatus eſt anno 1553. die 11. menſis decemb. eodem anno vita functus eſt, ſepultuſque Romæ apud ſanctam Mariam de Populo ante maximam Aram, vbi in marmoreo lapide hoc ſequens legitur epitaphium. B

D. O. M.

Sebaſtiano Pighino de Regio Lepidi
Iuris conſulto xii.
viro litibus adiudicandis
Epiſcopo Adrienſi,
Romanæ ſedis bis ad Carolum V.
Auguſt. Internuntio,
ſynodi Tridentinæ Præſidi S.R.E.
Presb. Card.
ſupplicum libellorum,
Qui ad gratiam ſpectant cognitori
ſuper omnia Vrbana Tribunalia
Vic. Iul. III. diſceptatori
Stephanus Pighinus fratri
P. M.
vixit ann. LIII. menſ. II.
dies V.
Obiit anno MDLIII. Kal.
Decembris.

C

45 IVLIVS Cananus Ferrarienſis, Iulij Tertij familiaris, ab ipſo electus eſt Epiſcopus 1554. die 29. m. nouemb. interfuit Tridentino concilio, atque a Gregorio XIII. creatus eſt Cardinalis, translatuſque deinde ad Mutinenſem Eccleſiam a Gregorio XIV. 1591. In quo munere vita functus eſt. Conſule Catalog. Mutinenſ. Epiſcop. vbi plura de eo narrauimus. D

46 Fr. LAVRENTIVS Laurettus Venetus, ex Ordine Carmelitarum, inſignis Theologus in Tridentino concilio ob inſignem, ſpectatamque doctrinam inclaruit, quamobrem a Gregorio XIV. eſt creatus Epiſcopus anno 1591. die 13. m. februarij. Septem omnino annos Adrienſem adminiſtrauit Eccleſiam, deceſsitque Venetijs 1598. ſepulturam habuit apud ſuos Carmelitas, vbi hoc epitaphium legitur.

Laurentius Laurettus Venetus
Carmelita,
Epiſcopus Adriæ,
ſanctimonia, ſapientia, omni laudis
excellentia præclarus,
Orator, Philoſophus, ſummus in
Concilio Tridentino admirabilis
apud
Greg. XIV. Pont. Max.
Qui eum Epiſcopum fecit,
& apud omnes ſummis honoribus
dignus exiſtimatus,
multis bonis hoc templo, &
monaſterio aucto
poſt annum ætatis LXII.
Epiſcopatus VII.
ſua hic oſſa ſepeliri mandauit.
Obijt Kal. feb.
M.D.LXXXXVIII.

47 HIERONYMVS è Comitibus della Portia à Clemente Octauo eandem ſedem obtinuit 1598. die 7. menſis auguſti, diemque poſtremum obijt 1610.

48 LVDOVICVS Sarego Veronenſis natus eſt Veronæ comite Ludouico, & Violante ex comitibus Canoſſæ matre, eximia eruditione, & doctoratus titulo, & ſumma prudentia ac ſapientia prædictus fuit ſemper. Sub Sixto V. Romanam adijt aulam, vtriuſq; Signaturæ Referendarius delectus a Gregorio XIV. eius affini, Fori Cornelij Gubernator, ſub Clemente Octauo Spoleti, inde Camerini, & Vmbriæ Prolegatus factus, admirabili ingenij benignitate ita præfuit ac profuit omnibus, vt Pauli Quinti gratiam promeruerit, & ab ipſo, ex Baſilicæ Liberianæ Vicario, ad hanc ſedem ſubuectus fit 1610. die 10. menſis maij. Saregi fauſtam Epiſcopalem inſulam albo lapillo, honoris cauſa ſequenti inſcriptione notauit vir eruditiſsimus Franciſcus Pola Veronenſis in ſuo ſingulari inſcriptionum libro, quem doctiſsimus, omniumque ſcientiarum, rerumque peritia inſignis vir Aloyſius Nouarinus Clericus Regularis, nuper publici iuris fecit, pro coronide opuſculorum ſuorum lib.

Ludouice. Saregi.
Natalibus. doctrina. diuitijs.
virtutibuſque. omni. clariore.
inluſtris. inluſtris.
tibi. euax. tibi.
et. propter. te.
genti. tuæ. patriæ. tuæ.
Vrbique. et. Orbi.
Veneranti. voce. et. gratanti,
gratulor. ſero. ſerio. gratulor.
quod. aliquando. tandem.
Pontifex. Adrianus. declaratus. es.
meritiſſimo.
maior. iam. huic. proximat. aliquado.
ſperant. augurantur. præſagiunt.
mortales. omnes. boni.
Franc. Pola.
Domino. et. Patrono.
Qui. mihi. ſuat. maximus.
Prid. Kal. nouemb. MDC. XII.

Ludouicus vero duodecim annos hanc adminiſtrauit Eccleſiam, tametſi vt plurimum abſens, quippe legationibus in Rethia atque grauiſsimis explicanois negotijs impeditus, Romæ, vel vbi opus foret commorabatur. Itaque eo munere ſe exoluit 1622. deceſsitque 1265. ſepultuſque eſt apud S. Mariam Maiorem; vbi vita functo cum hac inſcriptione nobile monumentum erexere.

C

Ludouico Sarego Veronenſi
Adriæ Epiſcopo,
non genere magis, quam vitutum
& doctrinæ luce claro
Qui Romanæ in Aula primum
vtriuſque ſignaturæ
Referendarius,
& huiuſce Baſilicæ Vicarius
mox Epiſcopatum adeptus, diu apud
Heluetios
Nuncius Pontificius,
in Aulam demum reuerſus, ſignaturæ iuſtitiæ
Præfectus fuit.
D
Quibus muneribus egregie functus
omnibus etiam ordinibus ob ſuaues mores
peræquè charus
obijt non. auguſti M. D. C. XXV.
annum agens LXVII.
Oct. Bandinus, Ioan. Baptiſta Millinius
Laurentius Magalottus S. R. E.
Cardinales
Vulpius Vulpianus Archiep.
Theatinus
Teſtamenti executores
P P.

49 VBERTVS Pappafaua Paduanus Sarego

A ſucceſsit 1622. die 10. menſis maij. Hic Roberti equitis filius ex Carrara familia, quæ olim Patauij imperitabat prognatus, lucem aſpexit anno 1577. Legum ſcientia floruit ac doctoratus laurea ornatus eſt Abbas ſancti Nicolai de Sabinilco, canonicus Patauinus, Theologali præbenda donatus, demum Adriæ Epiſcopus electus, cum ipſius auunculus Saregus illi dignitati renunciaſſet. Regio ille animo ac eximia in rebus gerendis induſtria præditus atque adeo Germanorum Principum maximeque ducis Bauariæ gratiam collegit: effuſæ in omnes, ſed præcipue in viros induſtrios liberalitatis. Rouigij anno 1631. ſummo ſui deſiderio relicto è vita diſceſsit. Eius corpus in Agniæ antiquæ Carrariæ gentis oppido Patauium transferendum in maiorum ſepulchro in cathedrali iacet.

B 50 GERMANICVS Mantica Vticenſis, Famaguſtæ olim Epiſcopus, Campaniæque Gubernator, ab Vrbano Octauo Pontifice Maximo creatus eſt Epiſcopus 1632. menſ. auguſt. Viuit adhuc.

ARIMINENSES EPISCOPI.

ARiminum antiquiſsima ciuitas, caput olim Senonicæ Galliæ, in litore Adriatici Maris, vbi famoſæ ſemitæ Æmiliæ cum Flaminia iniungunt confinia, non procul a Rubicone amne, qui olim Italiam a Gallia diſcernebat, ſituata eſt, a flumine eiuſdem nominis Ariminum appellata, quod hodie incolæ Marecchiam appellant, vt fert ſententia Pompeij Seſti, Plinij, Stephanique Epithomatoris. Alij volunt Ariminum fuiſſe appellatum, quod inſigne olim armamentum Romanorum eſſet, vbi è bello reuerſi duces, Romamque petitur, arma recondere erant ſoliti. Alij ab eadem Galliæ Senonicæ Prouincia, olim Ariminum dicta teſte, Liuio lib. 8. decad. 3. ſic denominatum, quæ deinde Arimini Prouincia tractu temporis in Pentapolim conuerſa eſt. Alij demum Catonis opinionem ſecuti, Annijq; Fabulatoris, ab Hercule Aegyptio narrant fuiſſe ædificatam, atque ab eiuſdem etymologia nominis Ariminum fuiſſe apellatā. Strabo coloniam illam fecit Vmbrorum: quæ poſtea ſub coloniæ nomine in ditionem Romanorum conceſsit, vt refert Liuius, atque Patereculus anno a Roma con-

condita 485. ante exortum Chriſtum 282. conſulibus Sempronio Sapbo, Appioque Claudio filio Cęci, qui eidem ciuitats circumdedere muros, Annibaliſque bello occupatis opportunas ſuppetias tulit. Dicta etiam eſt Auguſta colonia, quod ab Octauiano Auguſto nobilitata ponte fit, quo fluminis Moreebiæ ripam cum ciuitate coniunxit, pulcberrimoq; arcu triumpali, Antoninus deinde Pius, illum irriguo fonte voluit madere, alijſque nobiliſsimis ædificijs exornauit, vnde liquido conſtat maxima fuiſſe illam in exiſtimatione apud antiquos Romanos. Plutarebus in Cæſare illam vocat Magnam Galliæ vrbem: Zoſimus vrbem Flaminiæ magnam. Procopius de bello Italico contra Gotbos vrbem Ariminum maxima exiſtimatione dignã propalauit. Et ciuium ſplendidiſsimus Ordo Ariminẽſium legitur in antiquo lapide. Hanc vrbem in ampliorem ſitum, longeque maiorem, quam his temporibus extitiſse probat vetuſtas lapidum, demonſtrantque quanta fuerit dignitas, & amplitudo vrbis, quæ modo reſpicitur non ſine mœrore in ſuimet quaſi compendium redactam: diſtributa enim fuit vrbs in VII. præcipuos Vicos, vt ex eiſdem inſcriptionibus pręclare patet, quarum complures memorantur Vicani Vicorum VII. ex quibus III. etiam in diuerſis inſulpta nomina viſuntur, vnum integrum monumentum pono, quod referr in ſuo Rubicone deſenſo eruditus Iacobus Villanus.

C. MEMMIO
C. F. AN
MARIANO
FLAM. DIVI CLAVD.
II VIR III VIR
CVRATORI ÆDIVM
Q. ALIM ADARICAM
VICAN. VIC. VELAB.
PATRON OB MERIT EIVS
CVIVS DEDICAT. SINGVL
NVIII. DED.
L. D. D.D.

Hæc in lapidibus inuentis prope portam S. Andreæ. Germalus vero Auentinus, & Velabrum partes erant vrbis Romæ. Ad huius igitur (vt innuit Cluerius) exemplum Atiminenſes ſuam qnoque vrbem in VII. partes diuiſiſſe videntur. Floruit, donec maieſtas Romani Imperij, ab eius ruina, cum alijs Italiæ ciuitatibus, eandem fortunam tulit, varioſque dominos experta eſt, modo enim Exarchis, modo Longobardis, modo Romanis Imperatoribus paruit, cui Malateſtã Theutonem præſecerant anno 1002. vnde Malsteſtam nobiliſsimam gentem prodijſſe credidere plerique, in cuius deinde ditionem ceſſere nobiliores Flsminiæ ciuitates, vsque ad Iulij Secundi Pont. Msx. Ex eo, Eccleſiaſticum frænum ſubijt, quo vſa moderamine, ad præſtinam, florentemque fortunam viſa eſt redijſſe. In omni fere memoria viros præclaros eduxit. Cæterum, nulla alia fere re magis ſpectabilis eſſe videtur, quam quod in primis ciuitatibus numeratur, quæ Chri-

A ſtiana ſacra auidiſsime ſuſceperunt, diuinum verbum Apollinare ſanctiſsimo, & Apoſtolico viro diuulganre. Ad quod ſane decus acceſſit a ciuibus Ariminenſibus largiſsime ſanguis effuſus, vt eadem ſemel ſuſcepta ſacra ſanctiſsime tuerentur quod ipſum cum Diocletiani remporibus inſigniter eueniſſet, Damaſus Papa Ariminum ciuitatem inter ſepreni martyrij Palmas merito numerauit. Hic Pontifex ei ciuitati ſanctum Gaudentium Paſtorem attribuit, qui hoc tempore ab Ariminenſibus inter Tutelares diuos numeratur, tametſi iam inde a temporibus Dionyſij Primi Pontificis Præſule non caruerit, quin potuit ea dignitate etiam enituiſſe, ſimul ac Chriſtum ſecuta eſt. Conſtat in ea Ariminenſe fuiſſe celebra-
B rum concilium, quod deinde ex Eccleſiaſtica cenſura conciliabuli nomen inuenit. Epiſcopus Ariminenſis iam inde a ſuo exordio, vnam immediate Apoſtolicam ſedem agnouit: vt perſpicue videre eſt in concilijs, pręcipue autem in Lateranenſi ſub Alexandro Tertio, vbi inter Epiſcopos Romanæ Prouinciæ Iocellinus Ariminenſis Antiſtes ſe ſubſcribit, non autem inter Rauennates Suffraganeos, quod futurum erat, ſi illius Eccleſiæ tamquam ſubditus ſpectaſſet arbitrium. Vſa hoc priuilegio eſt, mordicuſque retinuit, donec Clemens Octauus Rauennati Archiepiſcopo tanquam Suffrsganeam illam ſubiecit; nequicquam populo, cleroque reclamantibus. Cathedralis Eccleſia antiquiſsima eſt ſub inuoca-
C tione ſanctæ Columbæ: cum duodecim canonicis, duabus dignitatibus ornatur, Præpoſitura ſcilicet atque Archidiaconatu: quibus rurius accedunt octo manſionarij, atque capellani quinq. capitulum duo ſimplicia beneficia obtinet, menſæque capitulari quinque curati iunguntur, deque duabus præbendis deſtituitur, Pœnitentiali ſcilicet, ac Theologali. Ariminenſis Diœceſis quinque Abbatias, vigintirres Plebanias, centum ſexsginta ſupra vnam Parochiales Eccleſias, quarum viginti quatuor intra ciuitatem ſunt, cætera ſimplicia beneficia habentur, cum 18. Xenodochijs complectitur, ſub eiuſdem Diœceſis ditionem ſexaginta oppida cadunt, quorum ſexaginta millia mortalium cenſentur. Sexdecim Religioſorum monaſteria, ſex monialium, ſexdecim laicorum confraternitates, tria Xenodochia,
D mons Pietatis, ſeminariumque ad alendos iuuenes, cum alijs Eccleſijs, atque oratorijs Arimini ſpectantur, Ariminenſis populi pietatis clariſsima argumenta. Eius diui Tutelares ſunt Deipara Virgo, ſanctus Gaudentius Epiſcopus, & martyr, ſancta Columba, Innocentiaque virgines, & martyres, cum ſancto Iuliano, ac Patauino Antonio tam cathedralis, quam cæteræ aliæ Eccleſiæ ſanctorum reliquijs nobilitatæ ſunt. Taxatur hæc Eccleſia in lib. Cameræ Apoſtolicæ ad florenos 400. Huius nobiliſsimæ ciuitatis originem, ſitum hiſtoriãque deſcribunt Raphael Adimarius, Cæſarque Clementinus ſancti Stephani Eques, ac ciues Ariminenſes. Matthęus vero Brunus ſuo tempore non tenuis famæ iuriſconſultus ita olim in eundem Arimini ſitum perbelle cecinit.

Vrbis

Vrbis Ariminea ſi quaeris noſcere fines.
Hos lector verſus perlege docte meos.
Huius prima ſuos greſſus pars ſolis ad ortum
Tendit vbi ſedes amnis Iſaurus habet.
Solis ad occaſum Zephyro iam flante pererrat
Altera vbi Rubicon proijcit amnis aquas.
Tertia & ad nigrum, pluuialemq; aduenit Auſtrum
Apenninus vbi cornua longa trahit.
Vltima ad horriferum Boream, ſeptemque triones
Pergit, vbi Adriaci fluctuat vnda ſinus.
Frugibus hos inter fœcundum circuit Aequor,
Fertilis & colles vndique Bacchus amat.
Muſcoſi fontes oleaque in collibus altis,
Plenaque maturis fructibus arua patent.
Flauus in Adriacas percurrit Ariminus vndas,
Pinguia vi ſecum ſemina ſæpe trahens.
Cernitur hac diui Pons Cæſaris vrbe vetuſtus,
Arcus quinque manu regia, & arte gerens.
Iam fuit, & gemina hic ſtatio tutiſſima nautis.
Vnica nunc feſſos ſemiperempta capit.
Alter & Apruſa hanc qui nomine diuidit amnis,
Litus & ad curuum pergit ab vrbe maris.
Naſcitur ex paruo prope mœnia monte frequenti
Fons gelidus curſu, clarus, & vrbe iacet.
Alta hic cernuntur populi, ſanctique ſenatus
Fundamenta arcus marmore ſtructa diu.
Hac via quadrato pertranſit lata lapillo
Flaminia, & ſecum iungitur Aemilia.
Hic quoque collapſi veſtigia ſumma theatri,
Nauita arenoſo littore ſpectat ouans.
Sacra quaterq; decem diuorum hæc templa ſuperſunt
Viginti ac oras poſſidet iſta duas.
Hanc circum, & duo bina decem nunc curuus arator
Rura colit, vites pampineaſque putat.
Collibus, & plano totidem nunc oppida ſulcat,
Iam ſexaginta heu fertiliora nimis.

Series Preſulum, qui in Ariminenſi ſede olim floruerunt, ſequens eſt, quam ex varijs monumentis non paruo noſtro labore in hunc modum digeſsimus.

1 N. cuius nomen ignoratur, Ariminenſis Epiſcopus conſecratus a Dionyſio Pontifice, cuius meminit Clementinus lib. 2.

2 STEMNIO Ariminenſis Epiſcopus inauguratus eſt circa annum 307. a Marcello Primo Pontifice, qui concilio Romano interfuit anno 313. vt narrat Baronius. Erexit autem Stemnio templum, quod poſtea ſancti Gregorij placuit appellare, adauxitque ſubconfeſſionem, vt vocant, quæ paulo ante Sacellum erat anguſtiſsimi ambitus. Herculis templum a Conſtantino magno impetratum, ſub inuocatione ſanctæ Columbæ virginis, & martyris dedicauit in cathedralem, ordinatis ſacerdotibus, qui ibi diuinum opus vrgerent. Cæterum ſanctæ Columbæ reliquiæ Ariminum in hunc fere modum aduectæ ſunt. Senonenſes quidam mercatores, cum e Gallijs ad Adriaticum Mare ſecum ſanctæ Columbæ vel pietatis, vel tutelæ gratia aduectis reliquijs curſum inſtituiſſent, inque conſpectu Arimini adeo tenaciter nauis hæſiſſet, vt nulla deinde vi, non ventis, non impellentibus vndis potuerit dimoueri, religione perfuſi Epi-

A ſcopum loci ſupplices, pronique conſuluerunt quid facto opus eſſet. Intellexit Antiſtes præſentiſsimum numen adeſſe, ac veluti indigitare, vbi reponendas reliquias illas mandaret: quamobrem paucorum ſacerdotum inſtituta ſupplicatione, è mari, in templum a ſe repurgatum ſanctæ Columbæ reliquias deportauit, fecitque templo de nomine ſanctæ cognomen, inque tutelares Ariminenſis populi diuos annumerauit. Eius virginis, & martyris feſtum poſtrema die menſis decembris celebratur, quę ſub Aurelio Imperatore ex Romano Martyrologio nobilem ſumpſit palmam martyrij.

3 S. GAVDENTIVS Epiſcopus, ac diuus Tutelaris Arimini, catholicæ religionis defenſor,
B tum Arimini, tum foris quam plura templa conſtruxit. Vixit temporibus Conſtantij Imperatoris Arriani, ſub cuius Imperio Ariminenſe concilium celebratum eſt anno 359. quod a Romana Eccleſia poſtea reprobatum, conciliabuli nomine pondus amiſit. Cæterum Gaudentius cum conciliabuli acta ſoluta iam ſynodo reſcidiſſet, Arrianamque impietatem conſtantiſsime inſectaretur, ab eius impietatis alumnis, pulſatus, lapidatuſque extra ciuitatem palmam accepit martyrij die 4. menſis octobris, vt habet Baronius in notis ad Martyrologium Romanum Annalibuſque Eccleſiaſticis. Huius ſanctiſsimi martyris, corpus in templo eius nomini conſecrato quieſcebat, vbi poſtea nobilis, opulentaque Abbatia
C ex Ordine D. Benedicti erecta fuit. Eo in templo plura ſanctorum lipſana honorifice aſſeruari, in eoque fidelium plures ſtationes indulgentias ex theſauris Eccleſiæ effudiſſe ſummos Pontifices teſtatur documentum ante annum ducenteſimum iuſſu Ioachimi Abbatis ſcriptum, quod cum in eo nonnulli ritus Ariminenſis Eccleſiæ recenſeantur, hic exhibebo.

In nomine Domini Ieſu Chriſti. Amen. Exemplar ſiue copia libelli ſtationum ſancti Gaudentij Eccleſiæ Arimini. Iſtæ ſunt ſtationes, & loca deuotiſsima Eccleſiæ, ſeu monaſterij ſancti Gaudentij glorioſi martyris, & Epiſcopi atque ſingularis patroni ciuitatis Arimini, vbi ſunt multa ſancta corpora, & reliquiæ ſanctorum, quæ qui
D dem Eccleſia, & loca ſacratiſsima, etſi a cunctis fidelibus ſunt merito veneranda, & ſigulari deuotione habenda præcipue a venerabili, & deuoto populo eiuſdem nobilis Ariminenſis ciuitatis. Sunt igitur cum pura deuotione magnaque veneratione viſitanda, veneranda, protegenda, atque magnificanda, attento pręſertim, quomodo idem venerabilis populus eoſdem glorioſos ſanctos, quorum ſacratiſsima corpora, atque Reliquiæ in prædicta Eccleſia requieſcunt, habeat indubitanter in cœlo, coram Deo ſpeciales Oratores, patronos, & defenſores: ideoque eſt valde dignum, & iuſtum, vt qui tantos tamque magnificos meruerunt habere patronos, a quibus ſingularis patrocinij recipiunt beneficia, eis vtique vice verſa maioris deuotionis, ac venerationis continua impendant obſequia. Quomodo ſacratiſsima corpora, atque reliquias, ſic iugiter viſitando eoſque deuoto affectu venerando non

ſolum

ſolum eoruodem ſanctorum gratiam, & patrocinium, ſed & multa, & magnas indulgentias a ſummis Pontificibus, ibidem copioſe conceſſas, merebuntur iudubitaoree obunere ad laudem, & honorem domini noſtri Ieſu Chriſti, eorundemque ſanctorum, & ad ſaluationem animarum fidelium eandem Eccleſiam, atque reliquias, & loca, vbi ſuot, ſeu ſtationes deuore, vt præſertur viſitantium, quæ quidem loca, ſeu ſtationes ſunt nouem, & ſunt quæ ſequuatur.

Prima igitur ſtatio, ſeu locus indulgentiarum eſt ad portam burgi ſancti Geneſij ante exitum porta, quæ ducit ad ſanctum Gaudentium, vbi eſt quædam crux marmorea antiqua, in quo loco, ſeu ſtatione propter quoddam magnum miraculum ibidem factum, Epiſcopus ciuitatis Arimineoſis, qui tunc temporis erat ob ſanctæ Crucis reuerentiam, & tanti miraculi condignam perpetuam memoriam copioſas indulgentias, quas proculdubio obtinent omnes dictum locum viſitantes, & crucem ipſam ob reuerentiam paſsionis domini noſtri ieſu Chriſti deuote adorantes, & iſta eſt prima ſtatio, ſeu locus indulgentiarum ſanctus, & deuotus in eundo ad ſanctum Gaudentium.

Secuada ſtatio, ſeu locus iodulgentiarum eſt in medio Campi, ſeu eOmeterij magni, quod eſt ante Eccleſiam ſancti Laurentij, vbi eſt quædam crux magna lapidea, & lapis magnus iunctus cum ea ad modum altaris, vbi Epiſcopus Ariminenſis nouiter factus, quando primo venit accipere tenutam, & regimen eiuſdem Epiſcopatus depoſuit veſtimenta ſua pariter, & calceamenta, & ſic humiliter, & deuote intrat Eccleſiam ſancti Gaudentij ſingularis patroni dictæ ciuitatis Arimini, ad adorandum, ſeu veuerandum ipſius corpus ſanctiſsimum extera corpora, & reliquias aliorum ſanctorum, quæ ſunt in eadem Eccleſia, quibus deuote adoratis, dignoque honore veneratis redit ad prædictum locum, vbi ante ingreſſum Eccleſiæ depoſuerat veſtimentum, & calceamenta ſua, & ibi induitur, & calceatur alijs pannis, & calceamentis nouis ſtatui ſuo condecentibus tradens eidem Eccleſiæ ſancti Gaudentij patroni ſui indumenta illa, & calceamenta, quæ vt dictum eſt, depoſuerat, & æquum ſimiliter, in quo per viam equitauerat, deinde aſſociatus a maioribus, & nobilioribus ciuitatis intrat ciuitatem, & vadit ad Epiſcopatum, ſeu Eccleſiam Cathedralem ſuam, in qua proceſſionaliter recipitur, & honorifice intromittitur, atque in ſede ſua Epiſcopali, cum Te Deum laudamus, &c. Pulſu omnium campanarum ſolemniter intonizatur, & iſta eſt ſecunda ſtatio, ſeu locus indulgentiarum ſancti Gaudentij, vbi conceduntur indulgentiæ.

Tertia ſtatio, ſeu locus indulgeotiarum ſancti Gaudentij, eſt in medio ipſius Eccleſiæ gradus, per quos aſcenditur in chorum, vbi eſt quædam crux aurea, poſita in pauimento plana. Qui quidem locus eſt circundatus virgis ferreis groſsis eleuatis a terra, & dicitur Palma martyrij, quoniam in ipſomet loco martyrizabantur, & decollabantur ſancti martyres pro fide, & nomine domini noſtri ieſu Chriſti, tempore perſecutiouis Chriſtianorum, & efficiebantur ibidem ſui ſacri certaminis, velut ſtreoui, atque fideles milites Chriſti victores glorioſi, quæ quidem glorioſa victoria ſignificatur per palmam, & ideo non immerito, ſed digne, & congrue locus ipſe dicitur Septem palmæ martyrij, vnde eſt ſciendum, quod ſeptem ſunt loca in vrbe vniuerſa, quæ vocantur Palma martyrij, vbi principaliter primi ſancti martyres martyrizabantur tempore perſecutionis Chriſtiano,um, & pro fide Chriſti, vt dictum eſt, decollabantur. Quorum

Primus locus, ſeu prima palma martyrij eſt Romæ.

Secunda io Hieruſalem.

Tertia in Rauenna.

Quarta in dicta Eccleſia ſancti Gaudentij de Arimino.

Quinta in Alexandria, vbi fuit martyrizata beata Catherina, & magna multitudo martyrum.

Sexta eſt in Francia, vbi fuit martyrizata ſanctiſſima legio ſanctorum Thebeorum martyrum, prout in ipſorum legenda habetur.

Septima eſt in Alemagna in ciuitate Coloniæ, vbi fuit martyrizata beata Vrſula, cum tota ſua glorioſa commitiua, quæ fuerunt vndecim millia virgines, quæ omnes ibidem pro fide Chriſti martyrizatæ fueruot, quæ quidem loca ſeptem, ſeu palma martyrij prædictæ ſunt loca ſacratiſſima irrigata, & conſacrata innumerabilium martyrum ſanguine precioſiſſimo, quæ cum maxima deuotione, & reuerentia debent viſitari, & reuereri, & honorari a Chriſti fidelibus, ex quibus ſeptem martyrij palmis ſanctiſſimis, vt dictum eſt ſupra, vna eſt in dicta Eccleſia ſancti Gaudentij, & ipſa eſt quarta ſtatio, ſeu locus indulgentiarum eiuſdem Eccleſiæ S. Gaudentij.

Quarta ſtatio, ſeu locus indulgentiarum ſancti Gaudentij eſt, ſicut quis intrat Eccleſiam ipſam ad manum ſiniſtram, in quadam capella parua, quæ eſt ex oppoſito nobilis turris campanorũ apud vnam aliam capellam magnam, in qua quidem capella parua, quæ eſt in illo angulo eſt vnum monumentum lapideum depictum retro altaris ipſius capellæ, in quo monumento eſt corpus cuiuſdam ſanctæ fœminæ, ſeu matronæ venerabilis ſororis ſancti Chriſtophori, & inter murum iſtius capellæ, & murum chori, vbi dicitur diuinum officium eſt quædam ſcala lapidea, & ibi eſt vnum aliud monumeotum lapideum, cuius pars ſubtus dictam ſcalam lapideam, & aliam pars eſt de foris diſcooperta, quæ videtur tangere parietem dicti chori, in quo monumento eſt corpus beati Lanfranchi, vbi virtute domini noſtri Ieſu Chriſti, & meritis eiuſdem beati Lanfranchi fiunt quotidie miracula, nam rupti, ſeu crepati, aut hermoſi, ſe eidem beato Lanfranco, deuote raccommeodaotes ipſiuſque ſepulchrum, cum fide, & deuotione viſitaotes prædictis infirmitatibus, ſeu paſsionibus ſuis certiſsime liberaotur, & ipſa eſt quarta ſtatio, ſiue locus indulgeotiarum ipſius Eccleſiæ ſancti Gaudentij.

Quinta ſtatio, ſeu locus indulgentiarum ſancti Gaudentij eſt in capella ſanctæ Coronæ, quæ eſt ſuperius aſcendendo per ſupradictam ſcalam lapideam, vbi eſt monumentum beati Lanfraochi, in

fine

fine Eccleſiæ ad manum ſiniſtram altaris maioris ſancti Gaudentij, in qua capella eſt altare lapideũ, & retro cunctum, cum eo eſt, quoddam magnum ſepulchrum lapideum, in quo eſt corpus Coronæ virginis, & corpus ſancti Arduini confeſſoris, qui in eodem monaſterio ſancti Gaudentij vixit, & ibidem ſanctificatus fuit, & in eodem ſepulchro eſt brachium ſancti Stephani protomartyris, de quo ſepulchro, cum maxima deuotione multi tradunt, & dant cum aqua febricitantibus, & liberantur, & ibi ſunt conceſſæ ampliſsimæ indulgentiæ, ſicut apparet per ſeptem priuilegia antiqua, quæ adhuc ſunt in eodem monaſterio, & iſta eſt quinta ſtatio, ſiue locus indulgentiarum prædictæ Eccleſiæ ſancti Gaudentii.

Sexta ſtatio, ſeu locus indulgentiarum S. Gaudentij eſt ad altare maius, quod eſt ſuperius in medio Eccleſiæ, in capite ipſius ante chorum, ſuper quo altari eſt quædam Ancona, ſiue tabula erecta plena multis reliquijs ſanctorum, quorum nomina leguntur pro vera a parte exteriori, & retro eiuſdem altaris maioris eſt quædam ſepultura ſolemniſsima marmorea fabricata, more Romano antiquo ex perplotetuis, & ſerpentis, alijſque lapidibus pulcherrimis diuerſorum colorum, in qua eſt precioſiſsimum corpus ſancti Gaudentij glorioſi martyris, & Epiſcopi Ariminenſis, atque patroni ſingularis eiuſdem ciuitatis, & in parte ſuperiori ipſius ſepulchri, vbi eſt hoſtiolum ferreum ſunt multæ precioſæ reliquiæ ſanctorum, quaſi innumerabiles, & ibi ſunt conceſſæ multæ indulgentiæ, & iſta eſt ſexta ſtatio, ſiue locus indulgentiarum eiuſdem Eccleſiæ S. Gaudentij.

Septima ſtatio, ſeu locus indulgentiarum ſancti Gaudentij eſt in capella quatuor Coronatorum, quæ eſt ſuperius in fine Eccleſiæ ad manum ſiniſtram ſupradicti altaris maioris ſancti Gaudentij, in qua capella eſt altare lapideum, & retro eſt quædam arca, ſeu capſa eleuata, quaſi ſuper altare, & iuncta cum muro ex lapide marmoreo finiſsimo, ſeu alabaſtrino ſculpta a foris certis imaginibus, & certa ſcriptura ſculpta in medio eius, in qua ſunt duo ſacratiſsima corpora, ex quatuor coronatis Martyribus, & tria corpora ſanctorum Innocentium, & in hac capella ſimiliter ſunt multæ indulgentiæ, & illa eſt ſeptima ſtatio, ſiue locus indulgentiarum præfatæ Eccleſiæ S. Gaudentij.

Octaua ſtatio, ſeu locus indulgentiarum ſancti Gaudentii eſt in eadem Eccleſia ſubtus in alio corpore inferiori eiuſdem Eccleſiæ, quod dicitur confeſsio in capella ſanctorum martyrum Valentini, & Victoris, quæ eſt intrando confeſsionem iam dictam ad manum dexteram, vbi eſt altare lapideum, & iuxta ipſum retro eſt ſepulcrum lapideũ, in quo ſunt corpora prædictorum martyrum Valentini, & Victoris, quæ fuerunt ibidem mirabiliter reperta, cum corpore ſancti Gaudentij, vt recitatur in hiſtoria paſsionis ſuæ, in quodam puteo, qui eſt a manu ſiniſtra prædicti altaris, vbi eſt lapis in terra marmoreus, per reuelationem factam cuidam honeſtæ, & religioſæ fœminæ, nomine Abortinæ, quę erat cæca a natiuitate, & morabatur Rauennæ, hoc modo fertur. Quod cum iam dicta fœmina cæca eſſet Rauennæ, & quotidie cum magna deuotione, & fide pro viſu, ſeu oculorum lumine habendo Deum exoraret, & cum in hac prece per multum tempus inſtitiſſet, & perſeueraſſet, fuit tandem ſibi dictum per Angelum, quomodo Deus exaudierat preces eius, & ad hoc, vt viſum recipere mereretur, quod deberet venire in ciuitatem Arimini, & ire ad Eccleſiam ſancti Gaudentij, & dicere R. Abbati ipſius monaſterij, quomodo in prędicto loco confeſsionis in capella iam dicta erat quidam puteus coopertus lapide marmoreo, in quo iacebant corpora ſanctorum martyrũ Gaudentij, Valentini, & Victoris, & quod voluntas Dei erat, quod inde extraherentur, & bonore condigno venerarentur, addens, quod cum eadem ſanctiſsima corpora reperirentur, & a dicto puteo extraherentur, & ab ipſa deuotione adorarentur, & deoſcularentur, quod incontinenti viſum recipere mereretur, his præmiſsis prædictæ ſanctæ fœminæ Angelum, vt præfertur, dictis, ſubiunxit fœmina eidem Angelo, dicens: Tu ſcis Domine, quia non video, neque per me ipſam ad aliquem locum, niſi deducar, pergere valeo. Tunc Angelus accepit eam, & ſubito, quaſi in ictu oculi poſuit ipſam in Arimino, intra dictam Eccleſiam ſancti Gaudentij, in illo loco, vbi prædicta ſanctorum corpora erant, & dixit ei Angelus: Ecce filia dilecta, qui tu es nunc in Eccleſia ſancti Gaudentij de Arimino, & in capella, & loco, vbi precioſa corpora ſanctorum martyrum Gaudentij, & Valentini, & Victoris ſunt, & vbi tibi dixeram, cum eſſes Rauennæ, quod deberes venire: Nunc autem perge ab R. Abbatem huius monaſterij, & enarra ſibi per ordinem omnia, quæ tibi euenerunt, prout facta ſunt vſque nunc, tunc illa ſancta fœmina procidens in terram tota perfuſa lachrymis præ nimio cordis gaudio, & agens gratias Deo, & illi ſanctiſsimo Angelo, atque ſe ſibi humillime recommendans. Angelus ille ſanctiſsimus nuncius, qui diuinus volauit in cælum, illa vero ſurgens ab oratione perrexit ad R. Abbatem, & narratis ſibi omnibus, quæ ei acciderant, prout Angelus eidem præceperat, & oſtenſo ſibi puteo, vbi illa ſanctiſsima corpora iacebant. Tunc ijſdem R. Abbas adhibens plenam fidem verbis illius ſanctæ fœminæ appoſuit totam diligentiam ſuam ſuper hac re a Deo ſibi commiſſa, & ſpecialiter iniuncta, & conuocatis multis ſeruis Dei, tam religioſis, quã clericis, atque ſecularibus honeſtis, & congregatis omnibus in dicta Eccleſia ſancti Gaudentij, cum R. Abbate, & monachis ſuis ijſdem R. Abbas, intimauit omnibus omnia, quæ illa ſancta fœmina ſibi dixerat, & quomodo ex parte Dei ſpecialiter iniunxerat, quod deberet extrahere illa ſanctiſsima corpora ſanctorum martyrum Gaudentij, Valentini, & Victoris, quæ erant ibi in quodam puteo indecenter ſepulta, vt inde extracta, & in loco condecenti repoſita condigno venerarentur honore, & quod iſta erat cauſa, quare eos ibidem conuocauerat, atque congregauerat, ideo, quod omnes ibi aſtantes vellent cum eo pariter ad locum, vbi illa ſanctiſsima corpora iacebant, accedere, & ipſa inquirere, indeque extrahere: tunc R. Abbas, indutus Pontificalibus, cum ſuis conſocijs, & miniſtris, & omnes alij ordinati proceſsionali-

ter

te cruce præuia, vt eſt moris, perrexerant valde ſolemniter, & deuote ad locum, vbi erant illa ſanctiſsima corpora exiſtente ibidem præſente illa ſancta fæmina cæca, quæ venerat reuelata ipſa oſtendente locum S. putei, & præcipiente, vt ipſa fiducialiter aperirent, quem cum aperuiſſent, & illa ſanctiſsima corpora reperiſſent, eaque mirabiliter, & vltra humanum modum fragrantia extraxiſſent, & illa ſancta fæmina a natiuitate cæca, cum magna deuotione, & fide, cum facie ſua ea humillime tetigiſſet, & incontinenti ſubito oculos, & viſum, quē nunquam habuerat, perfecte, & mirabiliter recepiſſet, omnes, qui aderant præ nimio ſtupore, & admiratione ex tanto, tamque magnifico miraculo, coram ipſis facto, quaſi extra ſe facti, & ſuper facies ſuas in terra.

Proſtrati adorauerunt Deum ipſum laudantes, & glorificantes in ſanctis martyribus ſuis Gaudentio, Valentino, & Victore, quorum ſacratiſsima corpora reperire, & habere meruerunt in ipſorum, & totius ciuitatis præſidium.

Tunc prędictus venerabilis pater Abbas primo, & poſtea ſucceſsiue omnes alij, qui aderant præſentes cum magna reuerentia, & deuotione perfuſi, qui lacrymis ex immenſo cordis gaudio acceſſerunt ad venerandum, & deoſculandum illa ſanctiſsima corpora, & mirum in modum factum eſt, vt omnes illi, qui ea tetigerunt, fuerint perfecte curati, & liberati ab omnibus infirmitatibus, doloribus, & languoribus ſuis, deinde deduxerunt ipſa in ſacriſtiam eiuſdem Eccleſiæ, cum ingenti gaudio, magnoque honore, cantantes: Te Deum laudamus; & ibi fuerunt in quadam capſa honorifice recondita, & a cuncto populo digno honore venerata, vbi ſimiliter fuerunt multa miracula facta, & ibi ſteterunt illa ſacratiſsima corpora, per aliquod breue tempus, donec fuit factum ſepulcrum lapideum, in quo ponerentur.

Quo facto prædicta ſacratiſsima corpora Valentini, & Victoris fuerunt cum maximo honore, & hymnis, & canticis ſpiritualibus ad capellam, vbi prius fuerunt reportata, & ibi apud puteū, vbi ante iacuerant, in quodam notabili ſepulcro lapideo, videlicet, marmoreo mirabiliter recondita, vbi requieſcunt vſq; in diem generalis iudicij D. N. Ieſu Chriſti, quando veniet reddere vnicuique ſecundum opera ſua, pro cuius ſacroſancto nomine confitendo præfati beatiſsimi martyres Valentinus, & Victor ſe martyrizari, & occidi permiſerunt, expectantes ab eo condignam mercedem recipere, cui eſt honor, & gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

Sanctus Gaudentius repoſitus fuit retro altaris maioris in pulcherrimo ſepulchro ſolemni, & mirifice honore: illa autem ſancta fæmina, de qua ſuperius eſt facta mentio, quandiu vixit in ea Eccleſia in ſeruitio Dei, & prædictorum ſanctorum martyrum permanſit, & in ea capella, vbi illuminari promeruit, ibidem poſt mortem ſe ſepelire iuſſit, vbi multis plena, & adornata virtutibus requieſcit in Deo. Et iſta eſt octaua ſtatio, ſiue locus indulgentiarum Eccleſiæ ſancti Gaudentij, vbi etiam plurimæ indulgentiæ ſunt.

Nona ſtatio, ſeu locus indulgentiarum S. Gaudentij eſt in prædicto loco confeſſionis, ſeu corpore Eccleſiæ inferiori introitu ad manum ſiniſtram, in quodam loco ſtricto, & anguſto, vbi eſt quædam capella paruula, & deuotiſſima, vbi, vt fertur ſanctus Gaudentius cum alijs Chriſtianis fidelibus occulte orare conſueuerat, & maxime tempore perſecutionis Chriſtianorum, quem locum multę deuotæ perſonæ conſueuerunt per annum integrū quolibet die viſitare, ibique ſpecialem, & deuotam orationem pro aliquo defuncto facere, & aliqui ex ipſis aſſerunt ſe vidiſſe illas perſonas defunctas in eodem loco, quem pro illis viſitarunt, & vbi pro ipſis ſpeciales, & deuotas orationes Deo obtulerunt, & ſtatum ſuum eis manifeſtauerunt, & ſi poſſent liberari a pœnis, vel, aut quomodo dare ſibi dixerunt: Tum aliqui ex illis, qui dictum locum viſitarunt, vt dictum eſt, dicunt hoc ſe vidiſſe in fine anni, alij infra tres menſes, alij vero infra ſex, quod credendum eſt fieri ſecundum ipſorum orationum fidem, & deuotionem, vel ſecundum aliorum defunctorum, pro quibus orat, ſtatum, & neceſſitatem, alij etiam frequentantes, & continuantes dicti loci viſitationem, & deuotam orationem dicunt ſe ibidem ſentire, & videre miracula, & iſta eſt nona, & vltima ſtatio, ſiue locus indulgentiarum ſupradictæ Eccleſiæ ſancti Gaudentij.

Sunt etiam in dicta Eccleſia ſancti Gaudentij præter prædicta loca, & ſtationes nonnulla etiam deuotiſſima loca, & capellæ, in quibus locis omnibus ſunt multæ indulgentiæ, eo quod ſunt intra corpus eiuſdem Eccleſiæ, cui ab antiquo fuerunt a ſummis Pontificibus amplιſſimæ, & quaſi innumerabiles indulgentiæ conceſſæ, & inter cætera loca eſt in dicta Eccleſia inferiori, quæ dicitur confeſſio, in fine ipſius apud murum, vbi eſt quædam feneſtra vitrea magna, magnum ſepulchrum lapideum, ſeu arca, in qua, vt fertur, fuit poſitus quidam ſanctus martyr, nomine Venerei, qui tempore perſecutionis Chriſtianorum pro fide domini noſtri Ieſu Chriſti fuit martyrizatus, & per medium ſquinæ ſecatus, quam arcam, ſeu ſepulchrum, qui habent dolorem ſquinæ, lumborum, aut renum, deuote oſculantes, & ipſam ſquinam, lumbis, ſeu renibus, ita vt ſunt veſtiti fideliter, & deuote oſculantes, vel tangentes, liberantur ab eiſdem paſsionibus, ſeu infirmitatibus ad honorem domini noſtri Ieſu Chriſti, & ipſius ſanctiſsimi martyris Venerei.

Item in eadem Eccleſia ſunt etiam aliæ quatuor capellæ deuotæ, cum ſuis altaribus, in quibus etiam ſunt multæ indulgentiæ; quarum prima eſt beatiſsimæ Virginis Mariæ, & eſt ad manum ſiniſtram, cum quis intrat Eccleſiam: aliæ autem duæ ſunt ex vtroque latere ſcalæ lapideæ magnæ, per quam aſcenditur ad chorum, quarum vna eſt ſancti Ioannis Euangeliſtæ, alia vero eſt ſancti Venerij, quarta autem eſt, quando quis intrat Eccleſiam ad manum dexteram, & iſta capella eſt beatæ Annæ matris beatiſsimæ Virginis Mariæ, & in altari iſtius capellæ in lapide magno, qui eſt deſuper ſunt in locis ibi ſculptis poſitæ multæ venerandæ reliquiæ eiuſdem beatæ Annæ, & in ipſamet capella ſunt duæ magnæ, & pulcherrimæ columnæ mar-

moreæ, quibus ex parte anteriori ſuſtentatur, & in iſtis duabus columnis ſunt ſculpturæ factæ, in quibus mirabili, & occulto modo eſt poſitum de ligno ſanctæ crucis, in qua dominus noſter Ieſus Chriſtus pro ſalute mundi crucifixus fuit, cum alijs etiam reliquijs precioſis, quæ quidem capella eſt digna magna veneratione, & honore, non ſolum ratione vocabuli, ſed præſertim ratione ipſorum pretioſiſsimarum reliquiarum, quæ in ea ſunt. Præterea etiam eſt vnus locus magnæ deuotionis, & ſingularis in ingreſſu portæ eiuſdem Eccleſiæ ſancti Gaudentij in pauimento plano, vbi eſt circulus magnus ſphæricus, ſiue rotundus ex lapillis minutis diuerſorum colorum, in quo loco, vt fertur, eſt puteus magnus, in quo eſt multitudo magna corporum ſanctorum martyrum, qui ibidem tempore perſecutionis Chriſtianorum fuerunt martyrizati, & occiſi pro fide, & nomine domini noſtri Ieſu Chriſti, qui quidem locus vſque ad palmam martyrij, quæ eſt ibi apud ipſum, vbi decollabantur, ſeu decapitabantur ſancti martyres, & per totum circuitum eſt totus perfuſus, & irrigatus roſeo, atque purpureo ipſorum ſacratiſsimorum martyrum ſanguine, & ideo dignus veneratione, & honore.

Item in prædicta Eccleſia apud ſupradictum altare ſanctæ Annæ eſt quoddam notabile monumentum ex pulcherrimis lapidibus marmoreis diuerſorum colorum politum inſertum in pariete, cum oſtio ferreo, magno affortis, & crate ferrea ab intra, in quo eſt corpus beati Gregorij Vngari Epiſcopi, quaſi totum integrum, qui quidem beatus Gregorius fuit occiſus, vt inferius dicetur non longe a ciuitate Arimini, a comitibus conſociis ſuis peregrinis, pergentibus Romam, pro quo Deus oſtendit quoddam magnum, & ſtupendum miraculum.

Explicit libellus iſte, in quo continentur ſtationes, & loca deuotiſsima Eccleſiæ ſancti Gaudentij de Arimino, glorioſi martyris, & Epiſcopi, atque patroni principalis eiuſdem ciuitatis Arimini, vbi ſunt multa ſancta corpora, & reliquiæ ſanctorum, prout in hoc præſenti libello latius continetur: quæ quidem Eccleſia, & loca ſanctiſsima prædicta, vt in principio huius libelli dictum eſt, & ſi a cunctis fidelibus ſunt merito veneranda, & in ſingulari deuotione habenda, præcipue tamen a venerabili, & deuoto populo eiuſdem nobilis ciuitatis Arimin. Sunt igitur, cum magna reuerentia, & ſingulari deuotione viſitanda, veneranda, protegenda, atque magnificanda, attento præſertim, quod idem venerabilis populus eoſdem glorioſos ſanctos, quorum ſacratiſsima corpora, atque reliquiæ in prædicta Eccleſia requieſcunt habeat in cælo ſemper coram Deo principales orantes, patronos, ac defenſores: & ideo eſt valde condignum, & iuſtum, vt qui ſanctos, tamque magnificos patronos habere meruerunt, a quibus continue ſingularis patrocinij maiora recipiant beneficia, eis vtique vice verſa maioris deuotionis, & honoris aſsidua impendant obſequia; quorum ſacratiſsima corpora, atque reliquias ſic iugiter viſitando, ac venerando non ſolum eorundem ſanctorum gratiam, & patrocinium, ſed etiam multas, & magnas indulgentias a ſummis Pontificibus, ibidem conceſſas merebantur obtinere; qui quidem libellus fuit compilatus principaliter ad Dei, ac prædictorum ſanctorum honorem, & præfati venerabilis populi Ariminen. conſolationem, vt idem venerabilis, & deuotus populus, per hunc libellum poſſet habere plenariam notitiam omnium, & contentorum, ac tanti, tamque magnifici, & precioſi theſauri ſpiritualis, atque cæleſtis, qui eſt in prædicta ſancta, ac venerabili Eccleſia monaſterij ſancti Gaudentij, & in alijs ſanctis locis ibi contentis; quem libellum venerabilis in Chriſto pater dominus Ioachimus de poſſentibus de Papia Abbas prædicti monaſterij, fecit compilari, vt dictum eſt, & ſcribi per me dominum Cæleſtinum monachum profeſſum eiuſdem monaſterij, fecit compilari vt dictum eſt, & ſcribi per me donnum Cæleſtinum monachum profeſſum eiuſdem monaſterij, anno Domini 1448. ad laudem ſummæ, & indiuiduæ Trinitatis, cui eſt honor, & gloria, virtus, & imperium, per cuncta ſeculorum ſecula. Amen.

Cæterum in honorem ſancti Gaudentii Ariminenſes priſcis temporibus nummos percuſſerunt, in quibus eiuſdem diui Tutelaris effigiem, nomenque apponi curarunt; vnum ex iis habeo apud me argenteum, quem hic incidi feci in hunc quem vides modum.

4 IOANNES ſancti Gaudentij alumnus magiſtro ſucceſsit, præceptoriſq; corpus in templum eius nomini conſecratum honorifice tranſtulit. Hic Ioannes ſancto Sebaſtiano familiaris fuit, Gallæque Placidiæ Auguſtæ, quæ templo Gaudentiano exædificando ſubſidia tanta Principe digna munificentiſsime contulit.

5 IOANNES Ioanni ſucceſsit, illiuſq; mentio extat circa annum 438.

6 IOANNES a Gelaſio Papa in Ariminenſem Præſulem inauguratus anno 498. concilio Romano interfuit ſub Symmacho Papa ann. 500. & 501. cuius alicubi meminit Baronius.

7 IOANNES, huius nominis quartus, cum deceſsiſſet 590. Gregorius Magnus anno 591. ad Eccleſiam Ariminenſem Seuerum quendam Epiſcopum viſitatorem legauit, qui intereſſet electioni, ne illam ſtudia partium fortaſſe corrumperent, cumque plerique de clero in nobilem quendam Odeatiuum fauorabilia contuliſſent ſuffragia, nec placuiſſet Pontifici, reſcripſit Pontifex alterum promouerent ad ſedem, ni vellent ex Pontificia cenſura parem onera alterum experiri.

8 CASTORIVS electus eſt, & conſecratus a Gregorio Magno Pontifice 592. eodemque anno ſub eiuſdem Pōtificis fauore ſanctiſsimæ Cruci oratorium dedicatum erexerunt. Cæterum Caſtorius

ſtorius cum multa ab Ariminenſibus pertuliſſet, incidit in ægritudinem capitis ſane grauem, ita vt ex vocatu Pontificis Ariminenſe cum Romano cælo cogeretur mutare, ſed cum nihilominus haud deterſiſſet languorem, a Pontifice poſtulabat, vt creditæ ſibi Eccleſiæ deſtinaretur paſtor, qui præſens diuinum promoueret obſequium, ſed cum Pontificis ſpes tamen ſediſſet fore, vt ex Romano cælo conualeſceret, per Leontium Epiſcopum Vrbinatem, quem illuc pro paſtore legauerat, Ariminenſi conſuluit Eccleſiæ. Interim adhuc æger Caſtorius Pontificem poſtulatis vrgebat, vt ſibi ſucceſſorem deligeret, qui tandem obtinuit, vt Pontifex populo, cleroque Ariminenſi per Leonem Corſicæ Epiſcopum faceret poteſtatem deligendi ſibi Pontificem, quod ipſum euenit 595. vt ex Magni Gregorii epiſtolis facile perſpici poteſt.

9 AGNELLVM populus, clerusque Ariminenſis adlegit Epiſcopum, Magnus autem Gregorius conſecrauit circa annum Domini 596. cui etiam idem Pontifex literas dedit 597. Conſtat autem ex literis eiuſdem ſancti Pontificis parum vixiſſe Agnellum, quando anno 599. Ariminenſis ſedes reperitur vacaſſe.

10 AGNELLVS, huius nominis ſecundus, cuius Baron. meminit ann. 743.

11 STEPHANVS floruit anno 826. interfuitque Romano concilio ſub Eugenio Secundo, ex Baronio.

12 NICOLAVS, eiuſdem ciuitatis Epiſcopus reperitur ſubſcriptus donationis Theodoſij Firmani Epiſcopi in fauorem monaſterij S. Crucis anno 884.

13 VVALTONVS Epiſcopus Ariminenſis, ille idem qui anno 879. a Ioanne Octauo, vna cum Ioanne Ticinenſi Epiſc. legatus Mediolani miſſus eſt, vt vna cum clero, ac prouincialibus Epiſcopis, noui Archiepiſcopi electioni interſint, & in locum Aſperti Archiepiſcopi in Romana ſynodo priuati, alium ad ſe conſecrandum ſufficiant. Extat de hac re eiuſdem Ioannis Octaui epiſt. n. 221. tom. 3. concilior.

14 IOANNES, ex eadem ſede ius dixit Ariminenſibus 961. in quo ipſo anno marmoreum ſepulchrum, quo corpus ſancti Iuliani martyris claudebatur, ad Ariminenſe litus Angeli deuexerunt per vndas, temploque ſancti Petri, quod poſtea ſancti Iuliani priſci dixere, honorifice intulere. Hunc ſanctum martyrem Ariminenſes pro diuo Tutelari habent, ac venerantur, cuius feſtum celebratur die 22. menſis iunij, tametſi apud Baron. die 13. menſis martij in not. ad martyrolog. Romanum.

15 VBERTVS vixit anno 1005. cuius temporibus beatus Arduinus Ariminenſis iuit ad ſuperos anno 1009. quem idem Epiſcopus in templum D. Gaudentij inferendum curauit.

16 MONALDVS eodem Epiſcopali munere fulſit anno 1041. Hic teſtis reperitur ſubſcriptus cuidam inueſtituræ Abbatis, & monachorum S. Ioannis Euangeliſtæ in fauorem Comitis Rodulphi Ariminenſis.

17 HVMBERTVS eandem ſedem obtinui 1052. Quem honeſtiſſimum Præſulem appella ſanctus Petrus Damiani in lib. qui Gratiſſimus dicitur cap. 29. meminit etiam eiuidem Baron. tomo vndecimo, & Iacobus Villanus amicus noſter in lib. de Epiſcopis, & monumentis ſanctæ Ariminenſis Eccleſiæ hactenus inedito, ita de Vberto (quem de Belmontia familia prænobili fuiſſe aſſerit) ſcribit: *Sed de Vberto propria laus illuſtris, & celebrata bonitas: Vir iſte litterarum ſcientia præditus, & religionis zelo conſpicuus, atque nullo prorſus obſcœnæ cupiditatis inquinamento pollutus, a S. Petro Damiani ijs proprijs verbis commendatus. Reuerendiſſimus, & honeſtiſsimus Præſul, quem in libello, cui titulum Gratiſsimus contra ſimoniacos in teſtem interpellat, ex quo licet cognoſcere quantæ auctoritatis, & obſeruantiæ in illis diebus eundem extitiſſe. Anno 1059 ab Euerardo comite, & Marotia Comitiſſa eius vxore obſecratus multa, & ampla iura de proprietate Eccleſiæ Cathedralis Arimini ſub certo auri pondere firmauit diplomate, quod aſſeruatur in archiuio Canonicorum cum ſubſcriptione manus propria Epiſcopi Vberti. Nonnulli vero arbitrati ſunt, Vbertum hunc Alexandri ſecundi Cardinalem Præneſtinum dictum eſſe, de quo multa in regeſtis Gregorij Septimi, ac inſuper Apoſtolicæ ſedis legatum ſub anno 1074. miſſum in Germaniã ad Imperatorem Henricum cũ Gerardo Oſtienſi Epiſcopo, & Roberto Nouocomenſi Epiſcopo, quæ omnia ad Vbertum alterum de Caminatis, nempe Ricciardelli filium, ac ipſius Vberti Epiſcopi ex Belmonte nati conſobrinum pertinent. Verum quoniam hunc nominis Vberti æquiuocum ignorantia conflauerat, veritas deinde cognita diſsipabit. a ſtemma, quod præmiſimus, ac in ſerie annorum errorem deprehendas, iam obierat Vbertus Arimini Epiſcopus, & pro ſucceſſore in Epiſcopatu aduenerat Opizo, quem Antiſtitem Arimini comperimus anno 1071. idcirco ad Henricum anno 1074. miſſus eſt Vbertus Cardinalis, non Vbertus Epiſcopus.* Hactenus Villanus de duobus Vbertis de Caminatis, apud quem fides eſto.

18 OBIZZVS electus eſt 1071. cui nomen Eleemoſynarij adhæſit, vir literis cultus, ſingularique eruditione clarus, quamobrem ſancti Ioannis Euangeliſtæ laudes perſcripſit. Huius Bertholdus Conſtantienſis meminit ad annum 1083. narratque vnum ex Epiſcopis illis fuiſſe, qui Guibertum Archiepiſcopum Rauennatem in pſeudo-Pōtificem initiarunt, eumque olim in concilio fuiſſe excommunicatum, tametſi cauſas non prodat. Fortaſſe Henrico Imperatori, Gregorij Septimi Romanęque Eccleſiæ aduerſario, Cadolaique Antipapæ fautori nefarie adhæſerat.

Eo quoque Pręſule in Ariminenſi agro celebris Abbatia S. Gregorij ordinis ſancti Benedicti excitata eſt a S. Petro Damiani Epiſcopo Cardinali Oſtienſi anno 1069. cum Petrus Bennonis filius, vir nobilis, opibuſque præpollens prope Morcianum ad Conchæ profluentem ei obtulit prædium, in quo extruendum curauit cœnobium, & copioſiſsimo dotauit patrimonio, cuius donationis tabulas, quo melius appareat, tranſcribere placitum eſt.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti.
Ab incarnatione eius milleſimo ſexageſimo nono, & ſedis domini Alexandri Papæ anno octauo, die ſeptimo decimo menſis iunij, indict. . . .

Quoniam diuinà inſpirante miſericordia, placuit iamdudum mihi Petro bonæ memoriæ Bennnnis filio, omnia quæ mihi Dominus largiri dignatus eſt ſibi ſoli reddere, & ad vtilitatem ſeruorum ſibi fideliter ſeruientium, & ſeruiturorum in perpetuum concedere elegi vnum, quē inter mortales magis idoneum, & commendatione ad hoc opus exiſtimare valui, cui omnia committerem, videlicet domino Petro Dsmiani ſanctiſsimo Anachoretę patri noſtro. Idcirco profiteris profiteor ego præfatus Petrus conſentiente libentiſsime vxore mea Alganga, deſiderio, & mente ſinceri ſeruire ſemper deuoui. Tibi prænominato eremitæ inſtaſcriptorum locorum diſpoſitori, & per te in monaſterio ſancti Gregorij, quod tu ipſe in noſtro prædio ad honorem Dei iuxta fluuium Cōcha in loco, qui dicitur Fontana Necla voluiſti ædificare, & Abbatibus, ac monachis illi venerabili loco ſeruientibus, ac in perpetuum ſeruituris. Per hanc paginam donationis dono tibi partem meam de Eccleſia cui vocatum eſt ſancti Ioannis Euangeliſtæ, & palatium meum donicatum, & caſas, & curtes, atque hortos quantacunque mihi proprio iure pertinent infra totam ciuitatem Arimini, & in ſuburbio ipſius, ſimulque curtem meam integram ipſius ciuitatis poſitā tam in plebe ſancti Laurentij, qui vocatus in monte Apodiano, quam in plebe ſancti Ioannis in Bulgaria, & in plebe ſancti Ioannis in cella Iouis cum mea quarta parte de caſtro, & curte, qui vocatur Facrani cum ſuis appendicijs, & pertinentijs, ſeu in plebe ſancti Viti, & ſancti Martini, qui vocatur Viburduclo, ſiue in plebe ſancti Paterniani. Item concedimus caſtrum Monzanum cum curte ſua integra, & cum omnibus, quæ mihi in territorio caſtri Conchæ in plebe ſancti Gregorij pertinent. Necnon & curtem meam de Fagniano poſita in plebe ſancti Eraſmi, cum omnibus alijs, quas proprio iure infra ipſam plebem habeo, aut in plebibus ſancti Sauini, & ſancti Laurentij in ſtrata. Rurſum concedo caſtrum meum, quod vocatur mons Dainus, & aliud caſtrum, quod vocatur Lappole, cum monte, qui vocatur Nurs cum curtibus ſuis. Item infra plebem ſancti Lauditij, & in plebe ſancti Laurentij . . . . ſi quę etiam largior omnia, quæ mihi pertinent infra ciuitatem Piſaurienſem, & in toto comitatu ipſius, curtem ſcilicet de Fagero, & Montecl o quod olim fuit inceptum ad faciendum caſtrum a Carbone filio Moranti. Quin & iam dono meam proprietatē in præfato monaſterio de territorio Ferretrenſi, videlicet caſtrum meum de monte Mogantum, qui vocatur Pinna ruſſa, & monte Segizo, qui vocatur Fiorentino, & monte Deodato, qui vocatur Caſule, & tertiam partem de monte Cucco, & omnes pertinentias meas de montibus, qui vocantur Gemini cum curtibus, & appendicibus ſuis, & quartam partem de monte, qui vocatur Bonio, &c.

Poſt duos annos currente ſcilicet 1071. Opizoni Epiſcopo Arimini Petrus Damiani concedit, ac ſubmittit monaſterium. *Quia*, inquit, Petrus Epiſcopum alloquens, *in veſtra diœceſi poſitum eſt; & quia vtile, & congruum vtriſque ſanctis locis futurum eſſe putauimus, & commodius, ac modeſtius veſtro patrocinio gubernari, & ſubſidio, ac defenſione credimus ſubueniri, & munificentia quaſi bonæ matris veſtræ Eccleſiæ miſericordia exaltari, qua de re hæc omnia Deo auctore incœpimus, & ſub hac ſpe perfecimus.* Hac ſubſcriptione conceſsionem Petrus approbauit. *Ego Petrus Peccator monachus conſenſi, & ſubſcripſi.* inde ſequitur. *Ego Vngarus presbyter, monachus, atque Abbas ſancti Gregorij conſenſi, & ſubſcripſi*, addito duorum monachorum, & ſcribæ teſtimonio. His vero monaſterium Epiſcopus in fidem recepit. *Ego Opizo Ariminenſis Epiſcopus, &c. ſpondeo, & obligo in perpetuum de monaſterio prædicto fundato iuxta Concham in prædio bon. mem. Petri Bennonis, per dominum Petri Damiani religioſum Anachoretam, & Præſulem, &c.* Cæterū hæc D. Gregorij Abbatis propemodum commendatariorum incuria diuiſa, obſoletaque religioſorum obſeruantia Caroli Malateſtæ precibus, perpetuo vnita fuit cœnobio ſancti Laurentij in Monte, ordinis montis Oliueti a Martino Quinto Pontifice Maximo, de qua re videndus Secundus Lancellottus lib. 7. Oliuetanæ hiſtoriæ.

19 OPIZVS, huius nominis ſecundus, ex mœrore deceſsit anno 1143. vt Clementinus narrat, videturque velle aſſerere hunc eundem cum ſuperiori eſſe. Quod ſi quis affirmaret, illum etiam oporteret fateri, hunc Opizum in ea dignitate ſeptuaginta duos ſnnns vixiſſe.

20 RAYNERIVS Vbertinus Opizo ſucceſſit 1143. Hic Eccleſiam Cathedralem conſecrauit 1154. die decima tertia menſis maij. Aſsiſtentibus D. Arnoldo Epiſcopo Ferretrano, Vberto Sarſinatenſi, Ioanneque Præſule Placentino. Ætatem produxit vſque ad annum 1160. Vir magno animo fuit, indefeſſæque ſolicitudinis In defenſanda iuriſdictione eccleſiaſtica, quamobrem a Lucio Secundo Pontifice poſtulauit, vt quæ cæteri Romani Pontifices aliquando Ariminenſi Eccleſiæ dilargiti fuiſſent, hæc eadem ampliſsimo quodam priuilegio vellet ipſe rata habere, vt hac ſequenti bulla a Clementino ex originario exemplari eruta munificenter effecit.

LVCIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Venerabili fratri Raynerio Ariminenſi Epiſcopo, eiuſq; ſucceſſoribus canonice promouendis in perpetuum.

In eminenti Apoſtolicæ ſedis ſpecula diſponente Domino conſtituti ex iniuncto nobis officio fratres noſtros Epiſcopos debemus diligere, & Eccleſijs ſibi a Deo commiſsis, ſuam iuſtitiam conſeruare, prædeceſſorum ergo noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigijs inhærentes, tuis in Chriſto frater chariſsime Rayneri Epiſcopi poſtulationibus impartimur aſſenſum, & ſanctam Arimi-

Ariminenſem Eccleſiam, cui, Deo auctore, præſides, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ priuilegijs munientes, ad ipſius loci ſtabilitatem, & pacem, monaſteria, plebes, Eccleſias, curtes- maſſas, ſalas, caſtella, caſalia, vineas, terras, ſyluas, paludes, prædia culta, & inculta, cum decimis, & colonis ſuis, ſeruis, & ancillis, Aldronibus, & cæteris omnibus, quæ aliquorum fidelium conceſsione, ſiue acquiſitione qualiber ei iuſte, & legaliter pertinent, vel etiam, quæ de noſtræ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ tenet, tibi, tuiſque legitimis ſucceſſoribus confirmamus, in quibus hæc proprijs nominibus duximus apponenda, ſcilicet infra ciuitatem Ariminēſem, Eccleſias ſancti Michaelis Archangeli, ſanctæ Innocentiæ, ſanctæ Mariæ in Tribio, & ſanctorum martyrum Coſmę, & Damiani, quæ vocatur ſanctæ Crucis, ſanctæ Agnetis, ſancti Geneſij, ſanctæ Euphemiæ, Eccleſiam ſancti Ioannis Euangeliſtæ, ſancti Martini, ſancti Syluestri, ſancti Vitalis, ſancti Laurentij ſitam ſupra portam Gallicam, cum omnibus pertinentijs earum, extra ciuitatem vero monaſterium ſancti Petri, cum oratorio ſancti Mauri, Eccleſiam ſanctorum Andreæ, & Donati, Eccleſiam ſancti Ioannis Baptiſtæ, quæ vocatur foris portā, cum deſtructa Eccleſia S. Stephani, quæ inuicem ſibi cohæret, Eccleſiam ſancti Apollinaris, & monaſterium ſancti Gaudentij, cum oratorio ſancti Victoris cum omnibus earum pertinentijs, Eccleſiam ſancti Ioannis, & Pauli, Eccleſiam ſancti Gregorij infra eandem ciuitatem in ſuburbio, Eccleſiam ſanctæ Mariæ Maioris, plebem ſancti Angeli in ſalute, plebem ſanctorum Ioannis, & Petri, quæ vocatur in Corpedo, Eccleſias ſancti Mauri, ſancti Martini, ſancti Chriſtophori, ſanctæ Mariæ, & quicquid iuris habetis in monaſterium ſancti Theoniſti infra ipſam plebem, plebem ſancti Pauli, & Stephani, Eccleſiam ſancti Proſperi, eccleſiam ſancti Petri, eccleſiam ſanctæ Mariæ in Cento, eccleſiam ſanctæ Mariæ in Vernano, & ſancti Ioannis in Frelioli infra ipſam plebem ſitas, plebem ſancti Ioannis in Galiça, eccleſias ſancti Chriſtophori in Flanignano, eccleſiam ſancti Laurentij in caſtro Sulani, eccleſiam ſancti Pauli in Curte eiuſdem caſtri, eccleſiam ſanctæ Margharitæ in caſtro cum curſero, & eccleſiam ſancti Andreæ, eccleſiam ſancti Chriſtophori in caſtro Scortigato, & ſancti Vicini, plebem ſancti Archangeli, quæ vocatur in Acerbolo, eccleſiam ſanctæ Mariæ in Camerano, & ſancti Ioānis in Cento, ſancti Andreæ in Gallia, ſanctæ Mariæ nouæ, ſanctæ Mariæ in Ceola, ſancti Bartholomæi in Tribio infra ipſam plebem ſitas, plebem ſanctorum Viti, & Modeſti, eccleſiam ſanctæ Iuſtinæ, ſancti Iuuenalis infra ipſam plebem, plebem ſancti Martini, quæ vocatur in Burdundo, ſeu Burdunchiò, plebem ſancti Laurentij, quæ vocatur in monte Appadiano. Eccleſias ſanctæ Chriſtinæ, ſancti Martini, quæ vocatur in Viginti, ſanctæ Mariæ in Virgilanò, ſanctæ Mariæ in Paterno, & quicquid iuris habet in eccleſia ſancti Hermetis infra ipſam plebem ſitas, plebem ſancti Ioannis in Bulgaria noua, eccleſiam ſancti Apollinaris, quæ in deſerto reiacet, eccleſiam ſancti Martini, quæ vocatur in Cerreto, eccleſiam ſancti Petri in caſtro Veraculi, & quicquid iuris habet in eccleſijs ſancti Andreæ, ſancti Blaſij, & ſancti Viti in Gualdo infra ipſam plebem ſitas, plebem ſancti Ioannis in Cella Inuia, & plebem ſanctæ Innocentiæ, plebem ſancti Laurentij in ſtrata, plebem ſancti Gregorij in caſtro Conce, cum oratorio ſancti Stephani ſitu iuxta ipſam plebem, ſancti Eraſmi, eccleſiam ſancti Andreæ, plebem ſancti Sabini, Eccleſiam ſancti Ioānis in Paſetano, plebem Inferni, quæ vocatur ſanctæ Columbæ, eccleſiam ſancti Donati, & ſancti Martini, ſanctæ Mariæ in Vria, ſancti Petri, quæ vocatur Accorti, ſancti Petri in Laureto infra ipſam plebem, plebem ſancti Laurentij in Barcola, & prædicta monaſteria, & Eccleſias omnes, quæ in Ariminenſi Comitatu ſitæ ſunt, cum pertinentijs earum, tibi, tuiſque ſucceſſoribus confirmamus: eidem etiam Ariminenſi Eccleſiæ roboramus portam ſancti Donati, quæ vocatur ſancti Andreæ totam in integrum medietatem de porta Gallica, quæ vocatur ſancti Petri porticum totum in integrum, per quod pergitur ad mare, & porticum, vnde ingreſſus eſt ad Epiſcopium, medietatem totam ex integro ripæ littoris maris, cum medietate de diſtrictu ſuo, quæ ad ripas littoris pertinet, ſiue de Iudæis, ſiue de Chriſtianis, verumetiam & litus maris decurrēs a flumicello vſque ad flumen, qui vocatur Maricula. Ad hæc prædeceſſorum noſtrorum veſtigijs inſiſtentes ſicut ab eis ſancitū eſt, ita & nos manſuri in perpetuum decreto ſancimus, vt Ariminenſis Eccleſia nulli alteri alij Metropoli, niſi tantum ſanctæ, & Apoſtolicæ Romanæ ſubiecta ſit Eccleſiæ, ipſiuſque Antiſtes tantum a Romano Pontifice omni tempore conſecretur. De ſupradictis autem rebus iuris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, quas præfata Ariminenſis Eccleſia poſſidet, tu, & tui ſucceſſores pro penſione triginta denariorum ſolidos annis ſingulis Lateranenſi Palatio perſoluatis. Plebem vero ſancti Paterniani cum decimis, & cæteris ſuis pertinentijs, necnon cum ijs, quæ beati Petri iuris ſunt in fundo Arginariæ ſub annuo cenſu viginti quatuor denariorum Lucenſium nobis, noſtriſque ſucceſſoribus annualiter perſoluendo, tibi, tuiſque ſucceſſoribus committimus, & præſentis ſcripti pagina confirmamus. Decernimus ergo, &c. ſi qua igitur, &c. cunctis autem.

Ego Lucius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Corradus Sabinen. Epiſc.

Ego Imarus Tuſculan. Epiſc.

Ego Petrus Albanen. Epiſc.

Ego Raynerius presb. Card. tit. S. Priſcæ.

Ego Thomas presb. Card. tit. Veſtinæ.

Ego Gilbertus presb. Card. tit. S. Marci.

Ego Nicolaus presb. Card. tit. S. Ciriaci.

Ego Manfredus presb. Card. tit. S. Sabinæ.

Ego Albertus presb. Card. tit. S. Anaſtaſiæ.

Ego Octauianus diac. Card. tit. S. Nicolai in carcere Tulliano.

Ego Rodulphus diaconus Card. ſanctæ Luciæ in Septa Solis.

Ego Ioannes diac. Card. S. Mariæ nouæ.

Ego Gregorius diac. Card. S. Angeli.

Ego Aſtaldus diac. Card. S. Euſtachij.

Datum

Datum Laterani per manum Baronis ſanctæ Romanæ Eccl. ſubdiac. 12. Kal. iun. indict. 7. incarnationis Dominicæ 1144. Pontificatus vero D. Lucij Papæ II. anno primo .

21 ALBERGVS electus eſt Ariminenſis Epiſcopus 1160. Hic Eccleſiam ſancti Andreæ extra muros permutauit cum Abbate ſancti Gregorij, ea tamen conditione, ac lege, vt ibi monaſterium exædificaretur monachis ad habitandum .

22 OBIZZVS Tertius, ſiue ſecundus floruit anno 1177.

23 IOCELLINVS Lateranenſi concilio interfuit ſub Alexādro Tertio anno 1179. interque Prouinciæ Romanæ Epiſcopos eius concilij decretis ſe ſubſcripſit .

24 RVFFINVS olim Nolanus , ac poſtea Ariminenſis Epiſcopus , vocatus ad purpuram a Clemente Tertio anno 1190. ad tit. ſanctæ Praxedis . Hic ſubſcriptus inuenitur in bulla Clementis Tertij anno 1190. monaſterij ſanctorum omnium diœc. Baren. Ego Ruffinus tit. ſanctæ Praxedis Card. Epiſcopus Ariminenſis.

25 BONAVENTVRA, ſiue Ventura e peruetuſta apud Vicentinos Triſſina gente fuit eiuſdem Eccleſiæ Antiſtes an. 1194. electus vocatur in Bulla canonizationis S. Ioannis Gualberti, confirmationem omnium priuilegiorum Eccleſiæ olim indultorum ab Innocentio Tertio Pontifice obtinuit anno 1204. 6. id. aprilis. Hic Xenodochium ſancti Spiritus olim fundauit, fœduſque pacis cum Bononienſibus iunxit anno 1216. D
Ariminenſem Eccleſiam adminiſtrauit vſque ad annum 1230, Quippe grandæuus factus , eo munere ſe exoluit , viduatæque Eccleſiæ optimum attribuendum Paſtorem curauit.

26 BENNO Bonauenturæ ex ſenectute cedenti ſucceſſit 1230. de quo Rubeus in Rauennate hiſtoria lib 6. Hunc nonus Gregorius, exequendæ ſententiæ ab Innocentio Tertio latę in fauorem Rauennatis Archiepiſcopi , contra Fauentinos, commiſſarium, vt vocant deſtinauit .

27 Fr. VGOLINVS Ariminenſis, Ordinis Prædicatorum, ſuæ Patriæ Epiſcopus adlectus eſt circa annum 1232. Conſule de eo Seraphinum Razzium de viris illuſtr. Ord. Præd.

28 ALOYSIVS. ſeu Algiſius de Roſate eiuſdem Ord. Præd. Bergomi honeſta familia natus,

A ſic notatum inueni in Epiſt. 370. fol. 50. Reg. Vatic. Innoc. IV. an. 8. 3. id. febr. Ariminenſis Epiſcopus dictus eſt an. 1250. poſt annum autem, ex quo illam Eccleſiam adminiſtrauerat , ad Bergomenſem Epiſcopatum translatus eſt , de quo in 4. Tom. plura fortaſſe narrabimus.

29 IACOBVS poſt Aloyſium ius diuinum dixit Ariminenſibus anno 1256. de eo nil aliud in monumentis habetur, creditur vixiſſe vſque ad annum 1265.

30 Fr. AMBROSIVS Florentinus Ordin. Prædicatorum, vir inſignis litteraturæ, ac verbi Dei declamator eximius , ex Priore conuentus Vrbeuetani ad hanc ſedem peruenit 1265. non. octob. iuſſu Clementis Quarti, vt ex Reg. Vatic.
B Epiſt. 149. fol. 36. an. pr. habetur. Longo tempore hanc rexit Eccleſiam , ſummoque labore ſtuduit, vt cleri mores ad pietatem, ac Eccleſiaſticam diſciplinam plane redigerentur . Exceſſit Ambroſius anno 1277. ſepultus apud ſuos Dominicanos in Eccleſia S. Cathaldi .

C

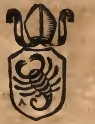
31 GVIDO e peruetuſta nobilique familia de Caminate Ariminenſis, in patria ſede Ambroſio ſuffectus eſt anno 1277. vir doctrinæ, ac famę ſingularis ad multos annos hanc rexit Eccleſiam , omniumque mœrore migrauit e ſeculo menſe martio .

32 Fr. LAVRENTIVS de Ballachis Ariminenſis Ord. Præd. ſucceſsit Guidoni , bonaque fama boni Præſulis ex hac mortali vita diſceſsit anno 1302. ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Cathaldi, vbi B. Simeon Ballachus eius nepos eiuſdem ordinis conuerſus deinceps ſepulturam accepit . Extat hactenus ad tumulum Laurentij ſequens ſemi exeſa, inſcriptio, in ampla marmorea tabula exarata, vbi ſtēmata Ballachæ gentis , & effigies eiuſdem Epiſcopi viſuntur.

Hic iacet venerabilis Pater
dominus
Frater Laurentius de Ballachis
Ord. Prædicatorum
Dei gratia Epiſcopus Ariminenſis
qui obijt anno Domini
MCCC . . .
menſe . . . . die . . .

FE-

33 FEDERICVS de Ballachis, ſuperioris Laurentij frater germanus ex Archipresbytero S. Michaelis Archangeli Ariminenſis, anno 1302. 3. Kal. ſeptemb. patruo ſucceſſit ex ſententia Boniſacij VIII. vt in Regeſt. eiuſdem Pontificis Epiſt. 187. fol. 351. an. 9. notatur. Huius Epiſcopi temporibus fratres Seruitæ Ariminum conceſſerunt domicilio aucti, & templo diuæ Mariæ dicato ab eodem Federico anno 1315. die 9. nouemb. vitam traduxit Federicus ad annum 1321. fatoque occubuit non ſine ſuorum lacrymis, cum bene demandatum ſibi munus exercuiſset, cuius non ſemel meminit Cæſar Clementinus in hiſt. Arimin.

34 FRANCISCVS de Siluestris nobilis Cingulanus Epiſcopus Senogallienſis huc translatus anno 1321. 8. Kal. iunij a Ioanne XXII. deinde ab eodem an. 1323. id. martij ad Florentinam Eccleſiam in Hetruriam iterum translatus, de quo vide ſupra in Epiſcopis Florentinis, vbi de eo plura.

35 Fr. HIERONYMVS de Fiſicis Ariminenſis Iacobi filius ex Ord. ſancti Dominici, & Papæ Pœnitentiarius ad hanc dignitatem peruenit 1323. id. martij, a Ioanne XXII. cenſente, ex Reg. Vatic. Sedit annos omnino 6. & vt vixerat optimus paſtor, pie ex hac mortali vita diſceſsit anno 1329. ſepultus apud ſuos Dominicanos in Eccleſia ſancti Cathaldi, quatuor Ariminenſium Epiſcoporum Prædicatorij Ord. nobile ſepulchrum.

36 FRIDERICVS olim Epiſcopus Recanatenſis, mox Senogallienſis huc translatus anno 1329. 12. Kal. feb. ſequenti anno obijt. iacet in cathedrali, ex Reg. Vatic.

37 VVIDO Abatiſius nobilis ciuis & Epiſcopus Regenſis, ad hanc Ariminenſem cathedram translatus eſt a Ioan. XXII. anno 1329. 5. idus octobris, ad duos annos hanc rexit Eccleſiam, ac deinceps, hoc eſt an. 1332. ad Ferrarienſem aſcendit Epiſcopatum, ex Reg. Vatic. de quo vide infra in Epiſcopis Ferrarienſibus.

38 ALIDOSIVS, de Alidoſijs Imolenſis Archipresb. Eccleſiæ de Mazzancollo eiuſdem diœceſis, creatur Ariminenſis Epiſcopus 2. Kal. martij anno 1332. a Ioan. XXII. ex Reg. Vatic. Gotij de Battalijs Ariminenſis Presb. Card. tit. ſanctæ Priſcæ teſtamento teſtis interſuit anno 1345. cum antea anno 1340. conſenſum præbuerat, vt idem Cardinalis in cathedrali ſacellum ſanctæ Priſcæ exædificaret, vbi olim ſacro fonte lauatus fuerat; fundationem eiuſdemque dotem ſpeciali gratia confirmauit Clemens V. his verbis.

CLEMENS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilecto filio Gotio tit. ſanctæ Priſcæ, presbytero Cardinali, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Quæ diuini cultus augumentum, & ſalutem animarũ reſpiciunt, opportunis nos conuenit proſequi fauoribus, eiſque vt perpetua ſtabilitate ſubſiſtant, apoſtolicæ confirmationis adijcimus firmitatem, ſane tua petitio nobis exhibita continebat, quod tu dudum ad laudem, & honorem omnipotentis Dei Saluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti, & Glorioſæ Virginis Matris eius, ſub vocabulo B. Priſcæ virginis, & martyris in Ariminen. Eccl. in qua fuiſti ſacri Baptiſmatis Fonte renatus, de licentia, & auctoritate venerabilis fratris noſtri Alidoſij Epiſcopi Arimin. quamdam ſumptibus proprijs, in qua duo Capellani teneantur perpetuo deſeruire, fundaſti capellam, ædificaſti pariter, & dotaſti, ac inter alia voluiſti, & etiam ordinaſti, quod ipſi duo perpetui capellani, qui ad tuam, vel hæredum, & ſucceſſorum tuorum præſentationem in dicta capella pro tempore fuerint inſtituti, teneantur, & debeant duas Miſſas quotidie celebrare pro defunctis, dicendo tres orationes, cum ſecretis, & poſt communionibus ſuis pro animabus eorundem defunctorũ, certa diſtinctione, & moderatione circa cellebrationem huiuſmodi ordinata, quodque ipſi capellani, vnacum canonicis, & alijs eiuſdem Eccleſiæ Clericis, tam diurna, quam nocturna officia, horis debitis in ipſa Eccleſia, iuxta eiuſdem Eccleſiæ conſuetudinẽ, cantare debeant, & etiã recitare, ac inſuper voluiſti, & etiam ordinaſti, quod hæredes, & ſucceſſores tui prædicti capellanos eoſdem ad dictam capellam præſentandos in ſacerdotio, vel ſaltem in ſacris ordinibus, duntaxat conſtitutos, & non alios dummo-

dummodo alia beneficia Eccleſiæ nō obtineant debeant præſentare, & quod ſi dicti capellani alia beneficia Eccleſiæ aſſequantur, eo ipſo vacet, ſeu vacent huiuſmodi capellania, ſeu capellaniæ præfatæ, & ipſi capellani illam, ſeu illas ſtatim dimittere teneantur, &c. omiſſa alia, &c. Quare nobis humiliter ſupplicaſti, &c.

In Dei nomine Amen.

Sciant cuncti voluntatis, & ordinationum infraſcriptarum ſeriem inſpecturi, quod nos Gotius miſeratione diuina tit. ſanctæ Priſcæ, presbyter Cardinalis, tamquam fundator, ac patronus capellæ noſtræ, quam de licentia, & auctoritate Reu. in Chriſto patris domini Alidoſij, Dei gratia Epiſcopi Arimin. in Eccleſia Arimin. in qua fuimus baptizati, fundauimus, & ædificauimus expenſis proprijs, & pro duobus perpetuis capellanis debentibus celebrare in ipſa capella, vt infra ſequitur, dotauimus de nonnullis poſſeſsionibus, libris, calicibus, paramentis ſacerdotalibus & alijs Eccleſiaſticis ornamentis ad laudem, & honorem omnipotentis Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, beatęque Mariæ Virginis Matris eius ſub vocabulo beatæ Priſcæ virginis, & martyris cuius titulis ſanctæ recordationis dominus Benedictus Papa XII. tempore Cardinalatus ſui obtinuit, & nos etiam obtinemus, & pro animabus dicti domini Benedicti, & aliorum dominorum & propinquorum, ac benefactorum noſtrorum, & iuxta voluntatem, & ordinationes noſtras in dicta capella, quas per hęredes, & ſucceſſores noſtros, ac capellanos præfatos, qui ad noſtram vel hæredum, ſucceſſorum pręſentationem in eadem capella fuerint pro tempore inſtituti, obſeruari volumus in futurum ordinamus, & facimus infraſcripta. In primis volumus, & ordinamus, quod in dicta capella ſint ſemper duo perpetui capellani idonei, qui per nos, vel hæredes, & ſucceſſores noſtros domino Epiſcopo, qui eſt pro tempore, & capitulo Arimin. præſentari, & per ipſum Epiſcopum, & capitulum inſtitui debeant &c. omiſſa alia, &c. In cuiusrei teſtimonium hoc inſtrumentum publicum noſtras ordinationes, & voluntatem continens antedictas manu magiſtri Angeli Notarij publici infraſcripti, confectum de mandato noſtro, ſigilli noſtri, quo vtimur fecimus appenſione muniri, dictæ, factæ, & ordinatę fuerunt voluntas, & ordinationes huiuſmodi per dictum reuerendum Patrem dominum Gotium Cardinalem Ariminenſem in capella priuata dicti domini Cardinalis, quæ eſt in hoſpitio habitationis ſuę, mandantem mihi Angelo notario publico infraſcripto, vt de prædictis omnibus, & ſingulis voluntate, & ordinationibus, & alijs ſupradictis conficere vnum, & plura prout expediens ſibi fuerint publica inſtrumenta. Præſentibus diſcretis viris, &c. Sub anno domini milleſimo treceteſimo quadrageſimo ſecundo indict. decima, die quartadecima menſis auguſti, Pontificatus ſanctiſsimi patris domini Clementis Papæ ſexti, anno primo.

Ad parietes eiuſdem ſacelli viſuntur arma noſtri Gotij de Battalijs Cardin. Ariminenſis & hæc inſcriptio in marmore exarata.

ANNO DOMINI
MCCC. XL.
GOTIVS DE BATTAGLIS
VIRTVTVM
VTRARVMQVE PROFESSOR
S. R. E.
CARDINALIS
FECIT FIERI HANC
CAPELLAM
ET
DE SVO PROPRIO
DOTAVIT.

Auenione deceſsit Gotius anno 1345. in patriam relatus, vt ipſe teſtamento mandauerat in Eccleſia fratrū Minorū, in capella, quam conſtruxerat: in fratrū ſuorum ſepulchro humatus iacet, cuius teſtamentum plane dignum refert Raphael Adimarius, & Cæſar Clementinus in lib. 3. Ariminenſis hiſt. Cæterum Alidoſium Epiſcopum obijſſe oportuit anno 1348. ſiquidem inſecuro anno reperio in Reg. Vatic. hanc Ariminenſem Eccleſiam regendam fuiſſe commiſſam Vgoni canonico Ebreducenſi.

39 ANDREAS ex priore ſancti Pauli ad Orſum, & ſancti Auguſtini de Boſſano Ord. ſancti Auguſtini Piſanæ diœceſis poſt quinque annorum interregnum Alidoſio ſucceſsit 1353. 3. Kalen. nouemb. ex Reg. Vatic. Epiſt. 117. fol. 47. an. 1. Innocentij VI. Hic in Hetruria ſpoliorum collector fuit anno 1354. eoque munere functus eſt vſque ad annum 1361. vt ex eiuſdem quibuſdam literis perſpici poteſt ad publicam rem Senenſem datis, quæ adhuc in Archiuio Bichernæ eiuſdem ciuitatis diligenter aſſeruantur. obiit Andreas 1363.

40 ANGELVS cuius patria, & familiā ignoratur, eadem ſede potitus eſt 1363. mortem oppetijt 1366. ex Reg. Vatic.

41 GERARDVS de Portali Prior Parochialis Eccleſiæ de Miramonte Toloſanæ diœc. Angelo immediate ſucceſsit anno 1366. 8. id. aprilis ab Vrbano Quinto promotus. Ita habet Reg. Vat. eiuſdem Pontificis an. 4. obijt 1367. nondum ſuæ præfecturæ completo anno. Cæterum Cęſar Clement. lib. 7. tom. 2. hiſt. Arimin. alijque ſcriptores Epiſcopali dignitate circa hæc tempora Arimini fulſiſſe narrant Gualdum ex nobili Gualda Ariminenſi gente prognatum, tum ſanctimonia vitæ, tum doctrina virum apud pleroſque ſummæ exiſtimationis, præcipue apud Malateſtas Arimini dominos Romanumq; Pontificem, quibus in paucis erat eximie charus: qui (vt ijdem narrant) vbi obtenti Epiſcopatus inijt poſſeſsionem, ſaluberrimis inſtitutis clerum

cœpit

cœpit ad meliorem frugem traducere, in ipſo conatu vitam amiſsit, optimi poſteritati relicta fama paſtoris. Fides tamen ſit penes Clementinũ, alioſque. Hæc autem Gualdia nobiliſsima, & peruetuſta gens apud Ariminenſes, Vicentinoſque clariſsima fere ſemper omni virtute excultos alumnos produxit, & aluit, vt Clement. & Adimarius in Ariminenſibus; Paliarinus, Marziariuſque in Vicentinis teſtantur hiſtorijs. In ijs inter cæteros egreglos viros recenſentur Arimini præcipui Galeottus ſtrenui Galeotti Malateſtæ ex filia nepos, eques, & comes, I. V. D. clariſsimus, Conſiliorum ſcriptor Almæque Vrbis Senator, & in pernicioſa Guelſos inter & Gibellinos factione Pontificiarum partium dux: Franciſcus eius filius bis eodem munere Senatorio Romæ functus, quorum egregias virtutes admirati ſunt eius ſeculi principes. Et Victorellus ad Ciacconem ex monumentis antiquis eiuſdem familiæ tres Quæſitores a Bonifacio VIII. in hæreticam prauitatem conſtitutos fuiſſe narrat. Magnum ſane argumentum, ex quo rectæ illibatæque fidei exiſtimatione iam inde ab aliquot ſeculis hanc familiam floruiſſe videre licet. His accedit, quod cum anno 1535 Io. Maria de Monte Cardinalis, qui poſtea ſub nomine Iulij Tertij vniuerſalis Eccleſiæ clauum tenuit, Aemiliam legatus adminiſtraret, & publica res Arimini ciuibus, præcipue nobilibus Gualdis, & Tingulis inter ſe diſcordãtibus, grauiter perturbata eſſet Cardinalis eo profectus, & iiſdem familiis ob pietatem, atque Apoſtolicæ ſedis reuerentiam vltro voluntati Cardinalis acquieſcentibus, turbarũ fluctus ſedauit, vnde facili poſtea negotio ciuitas Ariminẽſis in poteſtatem Eccleſiæ ab eodem Cardinale redacta fuit. Id cum ex alijs, tum ex Epiſtola quadam manu memorati Cardinalis exarata, quæ in Archiuio Capitolino Romę aſſeruatur, excerpere licuit. Porro hæc eadem Gualdorũ gens pati in Cælites pietate præter alia aliquot bina Arimini ſacella a fundamentis erexit, quorum alterum ſanctorum martyrum Theodori, & Marinæ, alterum beati Ioannis Guerruli ſacris, venerandiſque pignoribus ditatum eſt. At omnium virtutes ſuperauit doctrina, pietate, animique magnitudine Andreas Gualdus Vicentinus Archiepiſcopus Spalatrenſis, qui eo ſeculo vixit, quo Gualdum illum Gualdium electum Ariminenſem fuiſſe Epiſcopum volunt citati auctores. Ille enim cum ad Archiepiſcopalem ſedem aſcendiſſet, nil ſanctius habuit, quam quod iura, immunitateſque ſuæ Eccleſiæ per ſummam anteceſſorum ignauiam deperdita ad priſtinum ſplendorem reducerentur, obtinuitque pro hac re a Stephano Ruſsiæ, Boſsinæ, Maritimæque Rege ampliſsimum diploma anno 1390. die 13. augusti; cuius exemplar extat apud me, in quo Andreas Archipræſul egregius conſiliarius, capellanus, regiuſque familiaris appellatur. Cæterum Gualdæ familiæ Stemmata Leo eſt vermiculatus in aurea parma nobili militari Cingulo exornata, vt Romæ proſtant in Capitolina Curia, illuc ad memoriam Galeotti, & Franciſci Gualdi Vrbis Senatorum in marmore, vt vides, exarata pietate Franciſci Gualdi ſancti Stephani Equitis ab intimo olim Cubiculo Leonis XI. Pont. Max.

42 BERNARDVS de Bonaualle canonicus Bononienſis, Aegidij Albernotij Card. auditor, poſt Gerardi de Portali obitum immediate huic Eccleſiæ præpoſitus eſt 1367. id. nouemb. vt habet liber Prouiſionm Prælatorum. Deceſſit, poſt quam ſediſſet an. 4. hoc eſt anno 1371.

43 Fr. VGOLINVS Malabranca Vrbeuetanus Prior generalis Ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini, vir ſui ſeculi lõge doctiſsimus, cum Patriarcha Hieroſolymitanus eſſet, Ariminenſis Antiſtes declaratus eſt anno 1371. rexitque illam Eccleſiam annos tres, tametſi abſens multoties, quippe qui a Pontificibus grauibus explicandis negotijs ſæpiſsime adhiberetur. Dum digreſſus Pariſijs Romam reuerteretur, in oppido Aquæpendentis exceſsit e viuis an. 1374, cuius deinde cadauer Vrbem veterem delatum in D. Auguſtini templo tranſlatum eſt. Huius meminit Philippus Bergomas in Chronic. Thrithemius, Ioſeph Pamphilius, Thomas Gratianus in Anaſtaſij Auſtiniana, Herrera in Alphabeto Auguſt. Bzouius ad annum 1291. ſed male, hoc anno obiiſſe refert, adhuc forte non natus. Scripſit Trithemio teſte, *ſuper quatuor lib. ſententiarum commentaria*. Exemplo veri ſummique magni. *Quæſtiones ſuper lib. Phyſicorum lib. 8. Quæſtiones ſuper Prædicamenta, & Perihermenias lib. 2. Quodlibeta multa lib. 2. de Idiomatum differentia lib. 1. de Deo Trino, & vno. Sermones de tempore lib. 1. Sermones de ſanctis lib. 1. Comment.* in *Boethium de Philoſopicha conſolatione*. Erat enim eodem Thrithemio teſte, diſputator acerrimus, ac in diuinis ſcripturis longo ſtudio exercitatus, & ſatis eruditus, ingenio ſubtilis, moribus & vita ſpectabilis. Neq; apud quemcunque diffidebat vtramque contradictionis partem defendere. Subtiliſsimus in ſententijs, breuiloquus, diſtinctus & formalis in dicendo, communia relinquens, ad ſingularia quædam, & propria ſe extulit. De quo Melchior Daelhemius.

Quod vetus eſt vinum præſtantius eſſe ſuevit,
Item meri flores muſtea vina procul.
Carior eſt veterum virtus, doctrinaque, mores:
(Heu vbi priſca fides! ingemere illa ſolet.)
Virtuti recta veteri Vrbeuetanus adhæſit.
Vrbeuetus, ſtudijs, indole, more vetus.

44 LEALIS Malateſta, Malateſtæ filius antea Epiſcopus Piſaurenſis ad hanc Ariminenſem ſedem tranſlatus eſt anno 1374. Hic Leale oppidum ædificauit, ſibique creditam Eccleſiam multis adauxit acceſſionibus & fortunis. Iam pene capularis ſenex deceſſit anno 1400. de cuius promotione in Reg. Vaticano, & eius mortem recenſet lib. promotionum Prælatorum.

45 BARTHOLOMÆVM Archidiaconum Beneuentanum Bonifacius Papa Nonus ad hanc ſedem euexit anno 1400. 10. Kalen. octob. ſequenti vero anno a Bonifacio Nono pro ſua Ariminenſi Eccleſia priuilegium obtinuit in hunc modum.

BONIFACIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Circa quarumlibet Eccleſiarum, præſertim cathedralium & Prælatorũ illis præſidentium ſtatũ ſalubriter dirigẽdum, prout ex debito nobis miniſterij Paſtoralis incumbit, paterna ſolicitudine vigilantes, eorum profectibus libenter intendimus, & ijs, per quæ ipſorum iura, libertates & priuilegia valeant conſeruare fauorem Apoſtolicum impertimur. Sane dudum fel. recordationis Lucius Papa Secundus, prædeceſſor noſter volens Eccleſiam Ariminenſem ſpecialibus ſedis Apoſtolicæ priuilegijs honorare, eidem Eccleſiæ quaſdam litteras, quas diligenter inſpeximus quarum tenorem incipiunt vetuſtate con ſumi præſentibus inſeri fecimus, characteribus, ſubſcriptionibus, & ſignis omiſſis, gratioſe duxit concedendas. Qui quidem tenor ſequitur, & eſt talis, *Lucius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Venerabili fratri Raynerio Ariminenſi Epiſcopo, eiuſq; ſucceſſoribus canonice promouendis in perpetuum.* In eminenti Apoſtolicæ ſedis ſpecula &c. vt ſupra relatum eſt. Nos itaque eiuſdem Lucij Prædeceſſoris noſtri veſtigijs inhærentes, volentes perſonam venerabilis fratris noſtris Bartholomęi Epiſcopi

A Ariminenſ. nobis, & ſedi Apoſtolicæ deuotum ob ſuorum magnitudinem meritorum fauoribus proſequi gratioſis, præfatamque Ariminenſem Eccleſiam, quam paternę dilectionis brachijs inſtringimus, in ſuis iuribus feliciter conſeruari cupientes, motu proprio, non ad tuam, vel alterius pro te alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate litteras præfatas eiuſdem Lucij prædeceſſoris auctoritate Apoſtolica tenore præſentium innouamus, & in quantum expedit, de nouo concedimus, illaſque nec non omnia, & ſingula alia, litteras, priuilegia, libertates, exemptiones, & prærogatiuas, & indulta, tam eidem Eccleſiæ Arimin. quam eiuſdem Bartholomæi Epiſcopi prædeceſſoribus Epiſcopis Ariminenſ. qui fuerunt pro tempore hactenus a ſede Apoſtolica, vel alia quo modocumque, ſeu qualitercumque conceſſa,
B nec non iura, iuriſdictiones, Eccleſias, capellas, cum cura, & ſine cura, hoſpitalia, caſtra, villas, caſalia, domos, grangias, paſcua, prata, nemora, molendina, terras, vineas, poſſeſſiones, affictus, decimas, cenſus, & redditus, ac alia bona mobilia, & immobilia, vaſſalos, & ſubditos, qui alias per eorum loca, vocabula, nomina, & cognomina, qualitates quantitates, confines, circunſtantias, & valores haberi volumus ex certa ſcientia præſentibus pro expreſſis, & ſufficienter ſpecificatis ad d. Ariminenſ. Eccleſiam liberalitate Romanorum Pontificum, largitione Regum, vel Principum, aut pia aliorum fidelium deuotione, ſeu alias quoquo modo ſpectantia. quæ dicta Eccleſia Ariminenſ. & eiuſdem Bartholomæi Epiſcopi prædeceſſor immediatus Epiſco-
C pus Ariminenſis qualitercunque acquiſita canonice poſſederunt, & quæ idem Bartholomæus Epiſcopus, dictaque Eccleſia Ariminenſ. poſſederunt, hactenus, & poſſident de præſenti, eidem Bartholomæo Epiſcopo, ac ſucceſſoribus ſuis Epiſcopis Ariminenſibus, qui erunt pro tempore, & præfatæ Ariminenſi Eccleſiæ auctoritate prædicta motu ſimili ex certa ſcientia tenore præſentium confirmamus in perpetuum, & pręſentis ſcripti patrocinio communimus, diſtrictius inhibentes quibuſcunque Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, prioribus, cæteriſque Eccleſiarum, monaſteriorum, & conuentuum Pręlatis, clericis, & Eccleſiaſticis perſonis, tam ſecularibus quam religioſis, nec non ducibus, baronibus, comitibus, nobilibus, militibus, & laicis
D communitatibus ciuitatum, vniuerſitatibus oppidorum, caſtrorum, villarum, & aliorum locorum & alijs ſingularibus perſonis cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant huiuſmodi litteras, privilegia, libertates, exemptiones, prærogatiuas, indulta, iura, iuriſdictiones, Eccleſias, cappellas, & hoſpitalia, caſtra, villas, caſalia, domos, grangias, prata, nemora, molendina, paſcua, vineas, poſſeſſiones, affictus, decimas, cenſus, redditus bona, vaſſaloa, & ſubditos, prædicta, vel aliquod eorum quomodolibet occupatoribus ſeu detinentibus coniunctim, vel diuiſim, ipſum Bartholomæum, & ſucceſſores prædictos, ſuper illis, vel eorum aliquo quomodolibet

dolibet moleſtantibus, vel impedientibus, quo minus illa pacifice, & quiete poſſidere, & illis potiri, & gaudere cum omni integritate valeant, nec ipſos Bartholomæum Epiſcopum, aut Eccleſiam, vel ſucceſſores, ſuper præmiſsis, vel aliquo præmiſſorum quomodolibet moleſtare, vel impedire præſumant, ac monentes eoſdem tenore præſentium ſub excommunicationis pœna, quam, ſi contrafecerint, ſingulariter incurrere volumus ipſo facto, quatenus ab occupatione, detentione, moleſtatione, & impedimentis huiuſmodi penitus, & omnino non deſiſtant, ac decernentes ex nunc irritum, & inane, quicquid contrarium per quoſcunque quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter, contigerit attentari, non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs, indulgentijs, & literis Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus, quorumcunque tenorum exiſtant illis, ſeu eorum alicui qualitercunque conceſsis, quarum vigore quamquam forſitan ſuper præmiſsis, vel eorum aliquo iuriſdictionem habere prætendunt, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, effectus præſentium valeat impediri quomodolibet, vel differri. Quas quidem literas, priuilegia, & indulgentias generalia, vel ſpecialia, & quæcunque inde ſecuta, ex nunc auctoritate, motu, & ſcientia prædictis caſſamus, & irritamus, & nullius eſſe roboris, vel momenti, illiſque ſuper præmiſsis, & quolibet præmiſſorum, perpetuum ſilentium imponimus per præſentes. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ innouationis, conceſſionis, confirmationis, inhibitionis, commonitionis, voluntatis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem attentare præſumpſerit, in indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Kal. martij, Pontificatus noſtri anno 13.

Sedit annos ſeptem, ſatoque functus eſt 1407. ex lib. prouiſ. Prælat.

46 BANDELLVS Bandellius Lucenſis, antea Tiphernas Epiſcopus, a Gregorio Duodecimo, a quo etiam poſtea Senatoriam purpuram accepit ſub titulo ſanctæ Sabinæ, ad Ariminenſem Eccleſiam translatus eſt anno 1407. die decima quarta menſis maij, ex eodem prouiſionum lib.

A Eundem Gregorium promotorem ſuum ſolemni pompa in Cathedrali excepit anno 1413. die Epiphaniæ Domini, dum ille veluti profugus apud Malateſtam amicum in tutiori loco ſe recepiſſet. Cathedralem ipſam D. Columbæ dicatam priuilegijs, ſummiſque indulgentijs ditauit ſequenti diplomate, cuius exemplar placuit hic referre, cum non parum ad Eccleſiaſticam rem facere videatur, in eo enim Gregorij zelus erga vniuerſalem Eccleſiam, labores, periculaque multa exhibentur, quæ pro ſchiſmate tollendo paſſus eſt; tenor vero diplomatis è tabulario Ariminenſi deſumpti, eſt huiuſmodi.

B GREGORIVS EPISCOPVS *ſeruus ſeruorum Dei.*

Ad perpetuam rei memoriam.

Etſi quælibet loca pia prompta veniunt deuotione fidelium veneranda, quanto magis illa, quæ fluctuanti Petri nauiculæ ſincera pietate, & feruenti charitate ſubuenire probauimus, debet veneratione digna coli, & perpetuo decorari. Sane cum eſſemus in ciuitate Caietæ, ad quam de ciuitate Auſtriæ Aquileien. diœceſis ſchiſmaticorum perfidia nos impulerat, inuadendo hoſtiliter, & inhumaniter perſequendo, ne ordinatum per nos canonice, et in Spiritu ſancto ibi, legitime inchoatum ſanctum generale concilium pro amore, & pace vniuerſalis Eccleſiæ ſponſæ noſtræ, C ad quam puro, & ſincero corde, prout ſemper fecimus, intendebamus compleri poſſe, prout non potuit eorum nequitia aduerſante, & oporteret prout oportuit propter huiuſmodi perſecutiones, & quandam peſtiferam pactionem cum tunc Rege Ladiſlao per iniquitatis filium Balthaſſarem Coſſam a ſuis ſacrilego auſu vocatum Ioannem Vigeſimum tertium, ſortiri adeoque eſſent nobis itinera clauſa, & ipſorum perfidorum laqueis tam per terram, quam per mare inſidiæ poſitæ, & paratæ, & omnia circumuenta, quod nec modus diſcedendi tutus, nec locus aderat, ad quem declinare poſſemus, propter quod ciuitas noſtra fidelis, & filialis Ariminen. ex prompta, & inextinguibili deuotione dilecti filij nobilis viri Caroli de D Malateſtis, Domicelli Ariminen. pro nobis, & eadem Eccleſia in ipſa, & nonnullis alijs ciuitatibus, & locis noſtri vicarij, & prouinciæ noſtræ Romandiolæ Rectoris, & vnionis huiuſmodi feruidi zelatoris, qui Deo datus, & de noſtra iuſtitia informatus, non pepercit periculis, laboribus, & expenſis, ſpretis oblationibus quibuſcumque, & comminationibus imperio, & ſicut altiſsimo placuit, qui noluit fidem Petri deficere, pro qua etiam exorauit, ſuperuenerunt ex inſperato, & contra ſolitum morem illis diebus, videlicet circa finem menſis octobris, duæ naues mercatorum Venetorum, vna ab Oriente altera ab Occidente ibidem mirabiliter concurrentes, ſuper quibus cũ timore tamquam hoſtibus circumdatis, exceptis dilectis filijs Caietanis, qui erga nos tunc, & ſemper ſe fideliſſimi habuerunt die vltimo dicti menſis nobis ſuper inde receſſu pro peremptorio ter-

A mino, aſſignato a dicto Rege, aſcendimus, & ſicut ille voluit, qui nos creauit, inter piratas, & perfidos quærentes animam noſtram, maria ambo incolumes tranſiuimus, & ad partes deuenimus Sclauoniæ, mutatis tamen ſuſtis, cum altera nauium prædictarum illuc nos conducere non valebat, & tandem in quinque barcunculis nos, & venerabiles fratres noſtri ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, qui tunc tres numero nobiſcum erant, mare ipſum tranſiuimus per diem naturalem, mitifice ipſo Duce, qui aquis imperat, atque ventis, in omnium ſtuporem, ad portum Cæſenaticum applicantes, de quo ſequenti die diſceſſimus ſociati a præfato filio noſtro Carolo, & facta pernoctatione in Bellacre, altera die occurrentibus nobis dilectis filiis clero, & populo Ariminenſi proceſſionaliter, & deuote ciuitatem ipſam noſtram Ariminenſem intrauimus in vigilia ſiquidem natiuitatis Dominicæ, vt ſicut eo tempore lux ſuæ claritatis infulſit, ita ſponſæ ſuę ne maleuolorum faucibus abſorberetur, indulſit. Vt igitur iſta iam ſtupenda, & cunctorum miranda oculis in timorem Dei cunctis temporibus memorentur ipſaque noſtra ciuitas Arimini in ſua Cathedrali Eccleſia ipſi Romanæ Eccleſiæ immediate ſubiecta, & ſub vocabulo ſanctæ Columbæ conſtructa ſingulis annis commemoratione huiuſmodi gratuletur, & congruis honoribus frequentetur, eoque libentius Chriſti fideles confluant ad eandem, quo ſe ſenſerint dono cæleſtis gratiæ eſſe refectos de omnipotentis Dei miſericordia, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, auctoritate confiſi, omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, de ciuitate, comitatu, & territorio Ariminen. oriundis, vel alias incolis, qui a primis veſperis vigiliæ, vſque ad ſecundas veſperas feſti dicti Epiphaniæ domini noſtri Ieſu Chriſti, qua quidem die poſt dictum noſtrum aduentum, ibi miſſam primam celebrauimus Eccleſiam ipſam deuote viſitauerint, annuatim plenam remiſſionem omnium peccatorum ſuorum concedimus per præſentes. Nec per hoc intendimus aliis quibuſcumque indulgentiis, & gratiis, quas hic haberi volumus pro ſufficienter expreſſis quouis modo, & quacumque auctoritate indultis eidem Eccleſiæ aliqualiter derogare. Nulli ergo, &c. ſiquis autem, &c.

Datum Arimini 8. Kal. *april. Pontific. noſtri anno primo.*

Bandellus vero defunctus eſt anno 1417. poſtquam Martinus Quintus Columna Apoſtolicum conſecutus eſt thronum in Conſtantienſi concilio, de quo vide ſupra in primo Tomo in Epiſcopis Typhernatibus.

47 Fr. HIERONYMVS, Leonardi filius Ariminenſis, vel ex Regio Lepidi, vt narrat Clementinus, ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini, vir doctiſſimus, ad Ariminenſem hanc ſedem ſubuectus eſt, Martino Quinto iubente an. 1418. 4. id. ianuarij: quo Præſule monachi Oliuetani in vrbem fuerunt introducti anno. 1420. & Canonici Regulares: ipſe vero Eccleſiam ſanctæ Mariæ Gratiarum anno 1433. conſecrauit, quam Nicolaus nobilis vir de Caminate exædificauerat. Viuere deſijt anno 1435. die vigeſima ſeptima ſeptembris, ſepultus in Eccleſia ſancti Ioannis Euangeliſtæ, quam ſancti Auguſtini vocant, vbi in marmorea tabula iacentis Epiſcopi ſpectatur imago Epiſcopalibus indumentis exornati, cum paſtorali, manibuſque iunctis in modū crucis, ad caput vero hinc inde eius cernuntur gentilitia ſtemmata, tria ſcilicet aſtra in ſuperiori parte leniter diſpoſita, in inferiori vero parma arboris truncus cum nonnullis ramunculis, folijſque diſpoſitus, vt vides, ſupra vero caput iacentis hęc pauca leguntur verba.

Obijt M.CCCC.XXX. die xxvij. menſis ſeptembris.

ad pedes vero fere exeſum attritumq; prætereuntium pedibus ſpectatur epitaphium, quod ſequitur.

. . micans rutilante . . . .
Humanum viuens, gratus maioris in omnes
Gratior in populo . . hic . . Ariminenſium
Prudentia retinens . . . . .
Euolat ad ſuperos . . . . . .

D 48 ANTONIVS Corarius Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis Ariminenſem Eccleſiam ſibi commendatam accepit 1435. die decima quarta menſis octobris, ac poſt paucos dies illam cum Ceruienſi mutauit.

49 CHRISTOPHORVS a ſancto Marcello Vicentinus, paulo ante Ceruienſis Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1435. prima die ineuntis menſis decembris, præfuitque Ariminenſibus annos nouem ſumma cum prudentiæ laude, Concilio Florentino interfuit, deinde ad Senenſem Eccleſiam eſt translatus 1444.

BARTO.

50 BARTHOLOMÆVS Malateſta ad eandem ſedem ſubrectus eſt 1445. prid. non. iunij, eiuſque Epiſcopatus inijt poſſeſſionem die decima octaua menſis auguſti, eiuſdem anni effundente ſe populo ad ſpectaculum præ lætitia. Primum lapidem exordientis fundamenti Eccleſiæ ſancti Franciſci ſolemni ritu iactauit poſtrema die abeũtis octobris 1446. Abſolutum eſt templum magnificentiſſimo cultu a Sigiſmundo Malateſta Bartholomæi gentilis, architectonica arte, & induſtria a Leone Alberto elaboratum, vt principis templi loco eſſet, cum vetus Cathedrale Fanum euertere in animum induxiſſet, quod excitandæ arci, quam meditabatur condere, immineret, cum tamen poſtea perpendiſſet attentius, quantum piaculum, diſpendiumque foret, Eccleſiam priſcę vetuſtatis nobilem exſcindere, ſuſceptum conſilium proſcripſit, ſparſitque in vulgus, ad pietatis laudem captandam, ſe motum religione, votoque nuncupato diuo Franciſco templum condidiſ-

A ſe, cuius opera plura à Deo beneficia elicuiſſet, quamuis effuſus in vitia, libidinibuſque contaminatiſſimus eſſet. In templi fronte ſub periſtylio hæc verba exarari iuſſit.

SIGISMVNDVS PANDVLPHVS MALATESTA PAN. F. V FECIT ANNO GRATIÆ M. CCCC. L.

Voto feciſſe indicauit littera V. in ea appoſita inſcriptione, & in nũmis, quos ea occaſione conflari ex auro, argento, æreq; iuſſit, ipſius effigies in parte altera inſculpta cernitur adiectis in orbem literis

SIGISMVNDVS PANDVLPHVS MALATESTA.

Pan. filius, ex aduerſa vero, templi Imago expreſſa litteris circumpoſitis.

B PRÆCLARVM ARIMINI TEMPLVM ANNO GRATIÆ V.F. M. CCCC. L.

quæ nuncupatum votum legentium oculis proponunt clariſsime, cum perſpicuum exploratumque ſit, apud antiquioris monumenti peritos literam V. non aliud hoc in loco, quam *Votum* ſonare. Nummum huiuſmodi ex ære Corinthiaco in Franciſci Gualdi Equitis Ariminenſis Muſæolo inſpexi, cui ſimillimum inſculpi fecimus, ad principis huius conſecrandam memoriam, qui regio cultu hoc nobiliſsimum templum Cathedralis loco, ni ſententiam reuocaſſet, futurum condiderat, nec ille ſolum pietatis inſtinctu tantum opus ſuſceperat; quamuis editi voti ſpecie, ac fuco conſilium ſubornarit, promulgaritque.

C

Exceſsit Sigiſmundus ex hac mortali vita die nona octobris anno 1468. conditumque eſt eius corpus in hac Eccleſia, non in ſuperbo illo, atque magnifico tumulo ab ipſo excitato, ſed in altero non tanto artis lenocinio è ſaxo elaborato ad dexteram templum ingredientium partem, incluſum eſt, atque epitaphij loco hoc diſtichon inciſum.

Sum Sigiſmundus Malateſtę e ſanguine gentis
Pandulphus genitor, patria Flaminia eſt,
Vitam obijt vij. idus octobris ætatis ſuæ
LI. men. iij. D. xx. M. CCCC. LXVIII.

Sigiſmundus Pandulphus Malateſta
Pandulphi filius
ingentibus meritis probitatis,
fortitudiniſque
illuſtri generi ſuo maioribus,
poſteriſque.

D Sigiſmundi vitam, reſque geſtas ſcripſit Cæſar Clementinus in hiſt. Ariminen. At Bartholomæus Epiſcopus Sigiſmundo in paucis charus, nomine eiuſdem Nicolao Quinto nouiter electo ſummum Pontificatum gratulaturus profectus eſt Romam. Arimini exceſsit iam ſenior 1448. die quinta menſis iunij, ſepultuſque eſt apud montis Oliuetanos.

†

IACOBVS

51 IACOBVS Vannuccius Cortonenſis, Apoſtolicæ Cameræ Clericus Malateſtæ ſucceſsit 1448. 18. Kal. iulij, annoque inſecuto ad Peruſinam Eccleſiam translatus eſt.

52 LVDOVICVS de Graſsis nobilis Bononienſis, è canonico fuit electus Epiſcopus 1449. die 5. menſ. nouemb. per paucos menſes ſuperſtes fuit, tumulumq; in Cathedrali accepit, vbi hęc habetur memoria.

LVDOVICVS DE GRASSIS
CANONICVS BONONIENSIS,
ET EPISCOPVS ARIMINENSIS
M. CCCC. L.

53 ÆGIDIVS Carpenſis, Archipresbyter Bononienſis, eandem ſedem obtinuit ex deceſſu Ludouici de Graſsis 1450. Kalendis Iunij. Hic a Nicolao Quinto promotore ſuo, ſuæ Eccleſiæ iurium ſpeciali priuilegio confirmationem ſuſcepit anno 1452. ijs conceptis verbis.

NICOLAVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Ad futuram rei memoriam.

Ex Sedis Apoſtolicæ gratioſa benignitas pijs quorumlibet præſertim Cathedralibus Eccleſijs præſidentium perſonarum votis libenter annuit, & illis, quæ ab ea pro Eccleſiarum huiuſmodi iurium, libertatum, ac priuilegiorum conſeruatione proceſsiſſe comperit, vberioris interdū Apoſtolici muniminis adminiculum adijcit, vt ea firmius illibata perſiſtant, quo frequentiori ſuo fuerint pro tempore ſtabilita. Dudum ſiquidem Bonifacius Nonus in ſua obedientia nuncupatus, Bartholomæo tunc Epiſcopo Ariminenſi literas conceſsit tenoris ſequentis.

Bonifacius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Cum autem ſicut exhibita nobis nuper pro parte venerabilis fratris noſtri Ægidij Epiſcopi Ariminen. petitio continebat, ipſe Epiſcopus prædictas Bonifacij, & in illis inſertas Lucij Secundi prædeceſſoris noſtri literas, ac omnia, & ſingula conceſſiones, inhibitiones, indulta, exemptiones, libertates, & cætera in ſingulis literis prædictis contenta, ipſiusque Eccleſiæ conſtitutiones pro eorum ſubſiſtentia firmari noſtro munimine roborari, & alias ſuper ijs ſtatui, & indemnitati præfatæ Eccleſię opportune proui-

A deri ſummopere deſideret. Nos d. Ægidij Epiſcopi in hac parte ſupplicationibus inclinati, tam Bonifacij, quam in illis Lucij prædeceſſoris inſertas literas prædictas, necnon conceſsiones, inhibitiones, indulta, exemptiones, libertates, ac omnia alia, & ſingula in ſingulis literis pręfatis contenta, ipſiusque Eccleſiæ conſtitutiones auctoritate Apoſtolica, & ex certa ſcientia tenore præſentium approbamus, & confirmamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, necnon illa etiam, ſi ipſis, vel alicui ipſorum per non vſum, vel alias ex quauis cauſa derogatum, ſeu contra ipſa, vel aliquod ipſorum præſcriptum, quomodolibet eſſet in ſuos priſtinos vim, & vigorem reſtituentes pariter, & reponentes, ac de nouo harum ſerie

B concedentes Bonifacij, & in eis Lucij inſertas literas prædictas, cum inhibitionis, monitionis, voluntatis, & alijs in eis contentis clauſulis pleno firmitatis robore in perpetuum ſubſiſtere debere decernimus, non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Cupientes autem, vt præſentes noſtræ literæ votiuum ſortiantur effectum venerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopo Florentino, ac Piſaurien. & Spoletanen. Epiſcopis, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios præmiſſa, vbi, quando & quoties expedire viderint, auctoritate noſtra ſolemniter publicātes, præfatiſque Ægidio Epiſcopo, & Eccleſiæ, ac

C ſucceſſoribus in conſeruandis, & manutenendis priuilegijs, libertatibus, exemptionibus, prærogatiuis, indultis, literis, iuribus, iuriſdictionibus, monaſterijs, eccleſijs, capellis, hoſpitalibus, caſtris, villis, caſalibus, domibus, grangijs, pratis, nemoribus, molendinis, paſcuis, terris, vineis, poſſeſſionibus, affictibus, decimis, cenſibus, redditibus, bonis, vaſallis, laboratoribus, & ſubditis ipſius Eccleſiæ Ariminen. opportuni fauoris præſidio aſſiſtentes, non permittant, dd. Ægidio Epiſcopo, aut Eccleſiæ, vel ſucceſſoribus ſuper præmiſſis in aliquo per ſuperius expreſſos, aut quoſcūque alios iniuriam, moleſtiam, vel offenſam irrogari, aut ipſos impediri, ſeu alias quomodolibet moleſtari. Et nihilominus illos ex prædictis, quos excommunicationis ſententiam incurriſſe eis conſtiterit, tandiu dominicis, alijſque feſtiuis diebus in Eccleſijs,

D tam conuentualibus, quam parochialibus, dum inibi maior populi multitudo conuenerit ad diuina, excommunicatos publice nuncient, & ab alijs nunciari faciant. Necnon ab omnibus arctius euitari, donec ſic excommunicati, ſpiritum aſſumentes conſilij ſanioris a nobis, vel ſede prædicta ſententia excommunicationis huiuſmodi abſolutionis beneficium, & reconciliationis gratiam meruerint obtinere. Præterea per ipſos, vel aliquem ſeu aliquos eorum ſuper ijs habendis ſeruatis proceſſibus eos quoties expedierit aggrauare procurent. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, inuocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis, non obſtantibus piæ memoriæ Bonifacij Papæ Octaui prædeceſſoris noſtri, quibus cauetur, ne quis extra ſuam ciuitatem, & diœceſim, niſi in

certis

A

certis exceptis caſibus, & in illis vltra vnam dietã s fine ſuæ diœceſis ad iudicium euocetur, ſeu ne iudices a ſede prædicta deputati extra ciuitatem, & diœceſim, in quibus deputati fuerint, contra quoſcunque procedere, ſeu alij, vel alijs vices ſuas committere præſumant, & de duabus dietis in conſilio generali, ac alijs conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque, aut ſi aliquibus communiter, vel diuiſim a ſede Apoſtolica indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari, ſeu ad iudicium euocari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis, confirmationis, communitionis, & reſtitutionis, repoſitionis, conceſſionis, conſtitutionis, & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

B

Datum Romæ apud S. Petrum anno incarn. Dominicæ milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo ſecundo, decimo ſeptimo Kal. ianuarij, Pontificatus noſtri anno ſexto.

Superſtes fuit vſque ad annum 1472, deceſſitq; cum ſumma prudentiæ laude adminiſtraſſet Eccleſiam. Conſule de eo acta conſiſtorialia.

C

54 BARTHOLOMÆVS de Coccapanis, Carpenſis a Sixto IV. ad hanc ſedem promotus eſt 1472. 4. non. maij. Sub eodem Pontifice vicelegatus rexit patrimonium ſancti Petri, vt ex eiuſdem literis ad publicam rem Senenſem perſpici poteſt. Dat. ſub die 20. menſis maij 1481. protulit ætatem vſque ad annum 1485.

55 IOANNES de Roſano, ſiue Roſa, paulo ante Epiſcopus Helenopolitanus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1485. die decima ſexta menſis ſeptembris. Vixit vſque ad annum 1488. de quo acta conſiſtorialia. Hic vndecim hoſpitalia ſimul iunxit, illudque quod Miſericordiæ appellant, nouiter erexit. Obijt ann. 1488. die 25. menſis auguſti.

56 IACOBVS Paſſarellus Ariminenſis, prius Imolenſis Epiſcopus, ad ſuæ patriæ ſedem tranſlatus eſt ad Innocentio Octauo 1488. 17. ſeptembris. Sixto Quarto Pontifici familiaris fuit, dum purpuram geſtaret, a quo Imolenſem ſedem impetrauit, multaque eodem Pontifice iubente Eccleſiaſtica negocia conſulte promouit. Innocentio deinde Octauo cum Iacobi virtutes innotuiſſent, ad Ariminenſem illum Epiſcopatum promouit, atque ad Britanniæ Regem de rebus grauiſſimis legauit, vbi cum apud illum Regem plurimam gratiam collegiſſet, ab eodem promeruit Britannicis regijs ſtemmatibus inſigniri, in cuius rei memoriam hoc diſtichon voluit ſupra ſepulchrum exarare.

D

Eſt Roſa, ſunt Pardi, ſunt lilia munera Regis
Britanni, meruit hac mea magna fides.

Cæterum eodem tempore, quò Iacobus ad Ariminenſem Epiſcopatum translatus eſt, Cæſenæ ciuitatis etiam eſt declaratus adminiſtrator, quo munere ita incorrupte perfunctus eſt, vt eius ciuitatis meruerit ciuilitatem. Indeſeſſus, acerrimuſque iurium ſuæ Eccleſiæ fuiſſe dicitur defenſor, de qua re Raynaldus Vrſinus Archiepiſcopus Florentinus, Sexto Alexandro mandante, prolixum compilauit proceſſum. Deceſsit hic Præſul in optimis numerandus 1496. menſ. auguſto. Ad hunc literas dedit Platonicus Ficinus, illumque Iacobum Rondanum appellat lib. 12. epiſt. eruditiſsimum virum, de quo etiam acta conſiſtorialia, & Clement. in hiſtor. Ariminenſi par. 2. lib. 10.

56 OLIVERIVS Caraffa Cardinalis Neapolitanus, hanc Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit 1496. die quarta menſis ſeptembris, eidemque deinde Eccleſiæ remiſit nuncium 1497. in fauorem Vincentij nepotis, quo deinde ad Archiepiſcopatum Neapolitanum translato, ad Cardinalem Ariminenſis rediit adminiſtratio vſque ad annum 1511. quo ipſo anno è vita diſceſſit.

57 VINCENTIVS Caraffa Neapolitanus, die decimatertia menſis ſeptembris anno 1497. hunc obtinuit Epiſcopatum, eidemque ſeptem omnino annos præfuit, donec ad Neapolitanum Archiepiſcopatum transferretur anno 1504. poſtrema die ſe conuoluentis martij.

58 SIMON Bonadies Romanus, è regione Pontis, canonicus ſancti Petri in Vaticano, quem ad id muneris Sixtus Quartus vocauerat 1479. ex decef-

deceſſu Ioannis Cæſarini, cum antea eſſet Imolen- A
ſis Epiſcopus, ac Bononienſis vicelegatus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1511. die decima menſis februarij. Lateranenſi concilio interfuit ſub Leone Decimo. Deceſsitque 1518. 4. idus ianuarij. Eius anniuerſarium habetur hac die in Eccleſia SS. Celſi, & Iuliani de Vrbe, in qua olim canonicus fuerat, cui reliquit pro reparatione fabricæ ſcuta ducenta.

59 FABRITIVS Vrſinus, ex Anguillariæ Comitibus, frater germanus Rentij Ceritis, famoſi ductoris, Ariminenſis Epiſcopus electus eſt 1518. die vigeſima nona menſis ianuarij; è vita diſceſſit 1529.

C
60 FRANCIOTTVS Cardinalis Vrſinus, hanc Eccleſiam ſuſcepit adminiſtrandam die 30. menſis februarij 1526. eoque munere ſe exſoluit 7. die aprilis eiuſdem anni.

61 ANTONIVS MARIA Cardinalis de Monte, eiuſdem Eccleſiæ adminiſtrator effectus eſt 7. die aprilis 1529. illamque deinde commutauit cum Eccleſia Caiacenſi die 25. menſis martij eiuſdem anni.

62 ASCANIVS Pariſanius Tolentinus Epiſcopus Caiacenſis, ad hanc Eccleſiam translatus eſt die vigeſima quinta menſis martij 1529. A Paulo vero Tertio creatus eſt Cardinalis ad titulum ſanctæ Pudentianæ 1549. Huic apud omnes cognomen Cardinalis Ariminenſis inhæſit, legationem Vmbriæ, Peruſiæque obtinuit cum Epiſcopatu Morano, Iulio nepote coadiutore aſcito, qui Ariminenſem Eccleſiam patrui nomine adminiſtraret. Secundo legatus fuit ad Cæſarem ſimul cum ſanctæ Crucis Cardinali, inde reuerſus, Campanienſi legatione ab eodem Pontifice tertio nobilitatus eſt, quippe qui conſultiſſima procuratione eccleſiaſtica negocia expediret. Romæ deceſſit 1549. prid. non. aprilis, ſepultuſque eſt apud ſanctum Marcellum, vbi ſuppreſſa omni inſcriptione conquieſcit.

63 IVLIVS Pariſanius, ſuperioris Cardinalis Aſcanij nepos, ætate minor, apud omnes exiſtimatione maior, quam credi poteſt, electus fuit Epiſcopus coadiutor, cum futura, poſt patrui exceſſum, ſucceſſionis ſpe, ſicut euenit. Cum optimi paſtoris laude multos annos Ariminenſem Eccleſiam adminiſtrauit, deceſſitque 1574. menſe martio, ſepultuſque eſt in Cathedrali.

64 IOANNES BAPTISTA Caſtellius Bononienſis, a Gregorio Decimo tertio ad eandem
B ſedem aſſumptus eſt die vigeſima quarta menſis martij 1534. qui menſe maio obtenti Epiſcopatus ſolemni ritu inijt poſſeſſionem. Sancti Iuliani templum conſecrauit 1578. inſecutoque anno Parmenſis diœceſis Viſitator Apoſtolicus fuit aſcitus, Nunciuſque apud Regem Gallorum eſt deſtinatus anno 1580. vbi turbulentiſſimis Gallicæ reipublicę temporibus, tanta cum dignitate eam ſuſtinuit legationem, vt omni laude maior per ea tempora videri potuerit. Pariſijs deceſsit die vigeſima ſeptima menſis auguſti 1183. De ipſo in Ariminenſi Cathedrali ſequens memoria extat.

D. O. M.
C *R. in Chriſto Patr.*
D, Io. Baptiſta Caſtellius
Epiſcopus Ariminenſis
Doctrinæ Chriſtianæ Reſtaurator,
& Conſeruator acerrimus,
congregationem in hoc templo
generalem ſingulis diebus Dominicis
fieri ordinauit
anno Domini M.D.LXXIX.
migrauit optimus Paſtor ad Deum
die xxij. auguſt,
dum ſedis Apoſtolicæ Nuncius
apud Chriſtianiſſ. Gallorum' Regem degebat
M. D LXXXIII.
Societas Doctrinæ.

D Ibidem.
Ioannes Baptiſta Caſtellius
Bononien,
Epiſcopus Ariminenſis, Ecc.
huius ſacris, & precioſis rebus
a ſe aucta,
& in formam hanc reſtituta
elegantiorem.
Aureos etiam C. T. L. G.
vt VI. Kal. ſept.
perpetuo ſuo funere Anniuerſaria
iuſta ſoluantur.
Obijt Pariſijs
S. ſedis Apoſtolicæ Nuncius
M. D. LXXXIII.

VINCEN-

65 VINCENTIVS Tophaninus, filius Ioannis, ex Metropolitanæ canonico, Ariminenſis Epiſcopus effectus eſt anno 1583. die vigeſima octaua menſis nouembris. Solemni ritu eius Epiſcopatus inijt poſſeſsionem die vigeſima quarta menſis aprilis inſecuti anni, cum Bononiæ primum fuiſſet inauguratus ab eius vrbis adminiſtratore. Deceſsit 1591. die 13. menſis februarij, ſepultuſque eſt in Cathedrali.

66 IVLIVS CÆSAR Salicinius Bononienſis, per ea tempora iuriſprudentia clarus, eiuſdemque facultatis Bononiæ publicus profeſſor, ad hāc dignitatem peruenit 1591. die quinta menſis aprilis, ſolemnique pompa die vigeſima ſecunda menſis iunij Ariminum ingreſſus eſt. Ariminenſibus præfuit religionis, pietatiſque ſtudio ſingulari, defunctuſque eſt anno 1606. ſepultuſque eſt in Cathedrali cum infra ſubiecto epitaphio.

D. O. M:

Iulio Cæſ. Salicinio Bonon.
qui in patriæ almo Gymn. Interp.
LL. ſcientia mire claruit in vrbe
orb. arbitr. Capitol. collat,
ſanctæq. inquiſit. Conſultor,
ac Iudex,
iuſtitia, & integritate emicuit
In Arimin. Eccl. Epiſcopus
vbi Cler. reg. induxit,
pietate, & religione floruit,
in Aemilia Proleg. prud. ſplenduit.
in Hiſpania nunc deſſ.
opt. de ſe ſpem dedit,
vbique omnia titulit æque,
ac cælo digna edidit.
Obijt anno ſal. M. DC. VI.
ætatis LXV. v. id. octob.

67 BERLINGERIVS Gypſius Bononienſis nobilibus parentibus natus eſt, Iulio ſcilicet, & Valeria Segnia anno 1564. Berlingerium patruum habuit Decimi tertij Gregorij Pontificis conſobrinum Florenti adhuc ætate. Ciuile ius Bononiæ profeſſus eſt plaudentibus ſcholis, deinde cum eccleſiaſticam vitam profiteri inſtituiſſet omnes eius vitæ digniores gradus eſt aſſecutus. Primum enim Reatino Epiſcopo vicariam operam præſtitit, tum & Archiepiſcopo Beneuentano. Retulit deinde illum Clemens Octauus inter vtriuſque ſignaturæ Referendarios 1594. anno vero 1599. apud Romæ Vicarium locumtenentis ciuilis munere functus eſt. Eodem anno Vicesgerentis partes cumulatiſsime geſsit, adnumeratus inter Præſules Apoſtolicæ viſitationis, ac reformationis, Epiſcoporum inde examinator euaſit, ac ſecretarius ſacræ congregationis Epiſcoporum, ac regularium, annoque 1606. Epiſcopus Ariminenſis. Cuius Præſulatum ſolemni pompa accepit die decima ſexta inſecuti anni, in quo ipſo anno apud Venetos Nuncij Apoſtolici partes expleuit vndecim annorum mora, Paulo Quinto Pontifice mittente, ſub quo Pontifice Romam reuocatus, Romæ Gubernator declaratus eſt anno 1618. idemque munus conſulte exercuit ſub Gregorio Decimo quinto, cuius aulæ Magiſter erat, cumque Gregorio Vrbanus Octauus ſuiſſet ſuffectus, ſignaturæq; Iuſtitiæ fuiſſet declaratus Præfectus, Ducatum Vrbini in ea conuerſione rerum, etiam ſapientiſsime frenauit. Inde de Eccleſia Romana optime meritus in publico, plenoque Conciſtorio roſeum Pileum ab Vrbano Octauo accepit 1627. die decima nona menſis ianuarij, receptuſque in omnium congregationum ſenſibus, ita publicis grauibuſq; deſtinabatur negocijs, vt coactus ſit Ariminenſi Eccleſiæ remittere nuncium, ne ea ſua diuturna abſentia acciperet detrimentum. Fato functus eſt Romæ 1629. ſepultus in Eccleſia de Victoria ad Thermas Diocletiani, vbi hoc legitur cenotaphium.

Beringario Gypſio Bononienſi
S. R. E.
tit. S. Auguſtini Presb. Card.
qui ſub Clemente Octauo Pont. Max.
Vrbis Vicarij Viceſgerens,
Congregationi ſuper Epiſcopis,
& Regularibus a ſecretis,
ac Reformator Apoſtolicus,
ſub Paulo V.
Ariminenſium Epiſcopus,
apud Rempublicam Venetam
Nuncius,
itemque Vrbis Gubernator,
& mox ſub Gregorio XV.
eiuſdemque poſtea
domui Pontificiæ Præpoſitus,
tum & Vrbani Octaui,
ſub quo adminiſtrata ſubinde
Vrbini ditione ab eo
in Cardinalium Senatu
adſcriptus,
inter maiores quæſtiones
contra hæreſes cooptatus,
ac ſignaturæ Iuſtitiæ,
& Congregationi
pro Eccleſiaſtica immunitate
Præfectus probata,
vt muneribus diu,
ac nouiter ſedi Apoſtolicæ opera,
gratot pro ea,
vel in ſumma ſenectute labores
matura morte concluſit
VIII. id. aprilis
anno Domini
M. DC. XXXIX.
ætatis LXXV. menſ. v. dies XIII.
Carolus,
& Beringarius Gypſij hæredes

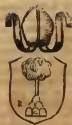
A

patruo opt.max.mer.
verbis teſtamento propoſitis
monum. poſuere.

68 D. CYPRIANVS Pauonus Ariminenſis monachus, & Abbas montis Oliueti, ad hunc ipſum Epiſcopatum aſſumptus eſt 1619. die 29. menſis nouembris, è viuis exemptus 1627. ſepultuſque eſt in Cathedrali cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Aſpice hoſpes, ac ſuſpice
ſex viros
non tam ſanguine quam probit. germ.
Cypriano Arim. Epiſc.
Petro Pauli V. & Greg. XV. Præfec. cubic.
Io. Ant. Can. S. Petri in Vrbe,
Iulio Equiti S. Iacobi Pauli V. vigil. Rect.
ac demum
Card. Burgheſij Præfect. a ſecretis,
Hieronymo primo nato pauperum patri
Franc. Lud. Card. Ludouiſij a ſecret. præfec.
ingentis animi, virt. ac morum ſuauitate
ſpectabili.
Anna Maria, & Alexander de Pauonis
patribus, & patruis PP.
Hos lapides perpetui amoris teſtes
anno Domini MDCXXXV.

69 ANGELVS Cæſius Romanus vtriuſque ſignaturæ Referendarius ad Ariminenſem ſedem promotus eſt 1627. die decima octaua menſis iulij, ſub Vrbano Octauo varijs præfecturis in Ecclesiaſtica ditione exornatus, ab Innocentio Deci-
B mo ad Venetam rempub. Nuncius miſſus; adhuc ſuperſtes eſt, virtutum exemplar, ac dignus plane qui promoueatur ad maiora. At pene mente exciderat, quod eo ſedente Præſule ad Catholicæ huius diœceſis percelebrem Vicum, vbi olim ſanctus Gaudentius Ariminenſis Epiſcopus, cum alijs paucis orthodoxis Præſulibus, ſeorſim ab Arrianis ad ſynodum Ariminen. conuocatis, conuenit, deditq; occaſionem cũ illis, vt Vicus deinceps Catholica appellaretur. Bernardinus Card. Spada, præclarum Eccleſiæ, litterarumque Sidus, ad tantæ rei ſeruandam memoriam, ſumma pietate titulũ marmoreum erexit cum hac inſcriptione, quam me legiſſe memini, dum illac peregrinationis gratia
C diuerterem, in hunc, qui ſequitur, modum.

Anno reparatæ Salutis CCC. LIX.
Liberio Pont. Max. Conſtantio Imp.
cum Hæreticorum fraudibus ingemiſcens orbis terrarum
ſe Arrianum eſſe miratus eſt,
ex quadringentis Epiſcopis ad Synodum Ariminenſem conuocatis
perpauci Orthodoxi in hunc locum ventitantes,
Vt ſeorſim ab Arrianis ſacra facerent,
& Catholica communione Catholicos impertirent,
Occaſionem præbuerunt, vt Vicus ipſe Catholica nuncuparetur,
cuius nominis rationem, ac totius rei geſtæ memoriam
Cæſar Cardinalis Baronius Annalibus Eccleſiaſticis inſeruit.
Bernardinus Cardinalis Spada
Ad peregrinantium pietatem erudiendam
amoremque ſuum erga patriam prouinciam teſtandum
hoc poſito marmore indicauit
Anno Domini M. DC. XXXVII.

CÆSENA-

CAESENATENSES EPISCOPI.

MEdia omnino Aemiliæ via ad collis radices prope fluuium Sepin Cæſena ciuitas ſita eſt, inter Fauentiam,& Ariminum collocata, quam in Galliam Togatam reijcit Ptolemæus, Plinius vero inter octauæ regionis numerat ciuitates: recentiorum vero plerique Romandiolæ Prouinciæ attribuunt. Dicta Cæſena exiſtimant aliqui, vel quod exiguo amne cæſa, ideſt diuiſa fit, vt Darius Tibertus ciuis, & Poeta Cæſenas.

Vrbs Caſena mihi patria eſt, quam diuidit vnda
Caſis, & a patrio flumine nomen habet.

Vel quod eiuſdem ager duobus fluminibus diuidatur. Strabo inter illius prouinciæ nobiles ciuitates enumerat, ſuiique tamen appellata, tametſi cauſa lateat, Flauia Curua Papia, vt in vita ſancti Mauri ipſius Epiſcopi enarratur. Latet etiam ſcriptores Cæſenæ auctor, tempuſque, quo muros extendit, & fines, tametſi Scipio Claramontius nobilis patriæ ſcriptor, a Senonibus Gallis ſub Rege Brenno ædificatam, Senamque dictam referat ſuis in cõmentarijs, inde poſt ciuile bellum inter Marium Syllamque a victoribus dirutam, Cæſam Senenſem deinceps nuncupatam, mox reſtitutam ſub conſulatu Lepidi,& Munatij Planci. Tantum conſtat, ſi vlla Procopio fides, antiquiſsimam illam fuiſſe, ac celebrem. Eandem fortunam tulit cum alijs Flaminiæ ciuitatibus, ſtuduitque Populo Romano, citra corruptæ fidei labem. In maxima autem perturbatione rerum modo externos, ac barbaros, modo proprios ciues in ſæuos, truceſque verſos tyrannos experta eſt. In quibus, ſed mitiores, Ordelafi, ac Malateſtæ fuerunt, quorum poſtremus Nouellus Malateſta, literarum, & eruditionis appetentiſsimus mirabiliter Cæſenam exornauit, apud ſanctum Franciſcum celebri illa, ac plane viſenda manuſcriptorum Bibliotheca fundata. Sæuior videbatur futurus, ſi fatum celerius abfuiſſet, Cæſar Borgia, cuius Alexander VI. Cæſenam iuſſit ſubire iugum, quo ad libertatem Italiæ opportune extincto, redijt illa ad Eccleſiaſticas faces, ſub quibus modo optimis conſtituta legibus tranquille quieſcit. Ciuitas pulchra eſt, fœtoque populo ac ciuibus exornata illuſtribus. Intra murorum circuitũ ad mortalium multa milia alit, abundatque fertile ſolum ad vſum, iucunditatemque incredibili copia rerum, vino autem Cæſenatico præcipue a Plinio tantopere laudato. Haud minus

A elegans quam firma Arx adhuc in ea ſpectatur, quam Federicus Secundus Imp. conſtruxiſſe narratur. Vel ſancto Timotheo Pauli Apoſtoli diſcipulo, aut ſancto Apollinare, vel eius diſcipulis prædicantibus, Chriſtiana ſacra ſuſcepit, ſtatimque ab eius fidei profeſsione dignitate Epiſcopali Philemone primo Præſule nobilitata eſt. Rauennati poſtea Eccleſiæ ſubiecta, & Suffraganea declarata. Eius vetuſtiſsimam primam cathedralem in Garampeo colle, ſiue in Murata D. Ioanni dicatam, ſanctus Eleutherius Papa conſecrauit an. 192. teſte Manzonio. Nouam cathedralem Vrbani VI. tẽporibus excitatam S. Ioan. Baptiſtæ ſacram, ornatiſsimã habet, quam dignitates duæ, Præpoſitura ſcilicet atq; Archidiaconatus

B cum quindecim canonicis, præbendęq; Theologalis, & Pœnitentialis cum quindecim beneficiatis, quatuorque manſionarijs, ſpectabilem reddunt. In ea honorifice requieſcit corpus S. Mauri eius ciuitatis Epiſcopi,& protectoris, pes alter ſancti Alexij, manuſque altera ſancti Gregorij magni, aliæque inſignes reliquiæ. Ad præſcriptum Tridentini concilij ſeminarium alit, intraque Cæſenates muros quatuordecim religioſorum viſuntur monaſteria, ſeptem ſanctimonialium, aliquot laicorum confraternitates, quinque Xenodochia, aliaque pia loca, & oratoria. Anguſtiorem diœceſim cenſus amplior ſuperat, duo namq. millia, & trecenta ſcutata annuus cenſus exæquat, taxatur vero in libris Apoſtolicæ

C Cameræ 230. Floren. Cæſenatem Hiſtoriam erudite nuper ſcripſit Scipio Claramontius; luculentam vero Chronologiam non minori eruditione in lucem emiſit amicus noſter Bernardinus Manzonius nobilis Cæſenas Ord. Minorum Cõuentualium Piſarum olim, mox Senarum ſanctæ Inquiſitionis contra hæreticam prauitatem Generalis Quæſitor. Eiuſdem ciuitatis Præſulum ſeries ſequens eſt, quam tum ex citatis auctoribus tum ex diuerſis monumentis ſcripturiſque excerpſimus.

1 S. PHILEMON Aſiaticus Pauli Apoſtoli diſcipulus, ad quem idem Romæ ſcribit Epiſtolam, ordinatus primus Cæſenæ Epiſcopus anno ſalutis 92. poſt ſancti Timothei diſceſſum, vt antiqua huius Eccleſiæ monumenta tradunt. Philemonis nobile pro fide Chriſti certamen vna cum

D Apperia Coloſſis in Phrygia ſub Nerone meminit martyrologium Romanum 22. decemb.

2 ISIDORVS Græcus natione anno 109. quem martyrio coronatum aſſerit auctor Chronologię in appendice an. 150.

3 IGNATIVS Salaminus, anno 232. Clauum Cæſenatenſis Eccleſiæ tenuit. Hic Oraculum Iouis Horcij deſtruxit, cuius Fanum erat in monte ſacro, nunc ſanctæ Mariæ Benedectinorum monachorum cœnobium, & aliud Mineruæ, quod in Grampeo colle eminebat.

4 P. forte Petrus Epiſcopus Cæſenæ notatur in tabulis eiuſdem Eccleſiæ anno 326.

5 NATALIS Romanus anno 334. apud auctorẽ Cæſenatenſis Chronologiæ, quem aſſerit Marci Papæ Legatum fuiſſe, ad quem, qua de occaſione, ipſe reticet.

6. CONCORDIVS Taruiſinus 350. ex tabul.

7 GREGORIVS Ticinenſis ſedit anno 361.

8 IGNATIVS ciuis, & Epiſcopus Cæſenas ſufficitur an. 403.

9 VERANVS ſub Hilario Papa floruit.

10 FLAVIANVS patria Cluſinus eligitur anno 465. deceſsitque 499. Manzonus noſter in ſua Chronologia eruditi Abbatis Roſini teſtimonio poſt Flauianum inter Cæſenatenſes Epiſcopos Concordium recenſet, qui an. 502. ſub Symmacho Papa Romanæ ſynodo interfuit, ſed Concordius qui ex ſynodo ſubſcripſit Miſenatis in Campania Epiſcopus fuit, non Cæſenę, vt in vetuſtiſsimis M.S. codicibus habetur, pręcipue in celebri codice ædino Nonantulani Cœnobij ante octingentos annos conſcripto, vbi Concordius Miſenatis Epiſcopus legitur.

11 IGNATIVS huius nominis tertius vixit temporibus Vigilij Papæ anno 539.

12 S. SEVERVS Alemannus natione, electus diuinitus eſt Cæſenatium Præſul anno 565. Cum enim deceſsiſſet Epiſcopus loci, haberetur que ſcrutinium in Eccleſia S. Ioannis Euangeliſtæ, quæ tunc temporis cathedralis exiſtebat, quis ſcilicet viduatæ Eccleſiæ Cæſenati præficeretur, repente cælitus delapſa columba, capiti Seueri Rauennatis diaconi, quaſi index inhæſit, illum ſcilicet dignum eſſe, qui Cæſenatis daretur Epiſcopus. Acclamante igitur populo ad diuinum indicium, Seuerus ſubuectus eſt ad ſedem, illamque prudentiſſime atque ſanctiſsime adminiſtrauit. Obdormiuit in Domino anno 571. die 6. Iulij, habeturque inter diuos eius vrbis tutelares, cui olim Cæſenatenſis Eccleſia huiuſmodi perantiquam ad matutinas laudes canebat Antiphonam. *O proles Alemanniæ ſanctitatis ſpeculum Vrbis Cæſenaticæ nobile depoſitum, intercede pro nobis qui te elegit.* Eius reliquiæ translatæ ad Eccleſiam ſuo nomini dedicatam an. 1602. Seueri autem meminit Rubeus in hiſt. Rauenn. lib. 3. diſcrepat tamen de loco electionis, deque patria Seueri, Rauennæ in Eccleſia ſancti Ioannis Euangeliſtæ habitam refert, ipſumque Seuerum Rauennatem facit. Eccleſia ſancti Ioannis Euangeliſtæ, vbi electio Seueri ſecuta eſt, tunc Cæſenæ cathedralis erat, quæ nunc quoque ſupereſt in Murata, ſic eam ciuitatis partem a primis temporibus vocant, reſte Claramontio. Sunt etiam qui ſcribunt Seuerum Cæſenatem fuiſſe, ſed reuera tum allata vetuſta Antiphona, tum ipſius Seueri geſta repugnãt, quæ hic ad maiorem fidem inſerenda iudicauimus, vt extant apud cathedralem M.S.

Sanctorum geſta Præſulum, quæ diuina gratia partim cõmuni omnium locutione ad memoriam laudabiliter reducuntur, partim diuinæ ſcripturę libellis ſcripta eſſe videntur, non immerito matris Eccleſiæ patres annua reducta ſolemnitate ad communem totius populi auditum ſacræ ſcripturæ eloquijs recitare decreuerunt: ſunt enim, ſicut teſtatur diuina ſcriptura, lucerna ſuper candelabrum poſita, quę ſua lucis fulgore cunctis domum Dei ingredientibus, ne offendant, lumen præbet, vnde eorum vita, & cuncta miracula in ſacris eorundem ſolemnitatibus non ſine cauſa continue recitantur, vt videlicet eorum ſanctæ vitę teſtimonio informati, & melliflux prędicationis paterno verbere caſtigati de virtute in virtutem ambulando, Deum eorum in Syon (ſicut ipſi) videamus. Ex his vero extitit vnus beatæ memorię ſanctus Seuerus Epiſcopus, qui Dei cooperante miſericordia Cæſenati Eccleſiæ præſidens, populum ſibi commiſſum diu noctuque ſanctis orationibus Deo commendans adhuc in carne degens ſaluberrimis monitis quotidie excolens eum a vitijs purgans, virtutibus, quibus Chriſto placeret, præſtanter replere ſtudebat, poſt ſanctam etiam mortem ſuam eundem Cæſenatem populum ſaluberrima miraculorum multorum prædicatione informans, & docens Deo (vt iuſtum eſt) inceſſanter reddidit amabilem. Nunc ergo ad ea, quæ de ſancto Seuero Epiſcopo, val vetuſtate narrante audiuimus vel quorundam apicibus ſcripta eſſe cognouimus Deo donante prouectum tranſitum faciamus. Tempore itaque quo Pelagius Papa Rom. Eccleſ. cathedrã digne teneret, & regeret apud nos Rauenn. Eccl. dignitate Agnellus Archiep. gubernabat, Romani vero Imperij ſceptrum Iuſtinus minor, qui Iuſtiniano ſucceſsit, in Græcia vniuerſaliter retinebat, ſub quo etiam Marcus Patritius Romæ exiſtens curam Italiæ religioſe habebat. Sub horum ergo iuſti regiminis moderatione contigit quendam miræ ſanctitatis puerum nomine Seuerũ ad ſanctæ Cęſenatenſis Eccleſiæ gremium Dei gratia deſtinatum veniſſe, quę alio tunc vocabatur nomine Flauia curua Papia, qui prout erat puerilis ingenij, & columbinæ ſimplicitatis in eadem Eccleſia diu noctuque exiſtens Domino ſe continuis ieiunijs, & orationibus prout poterat cõmendabat. Cum iam tantæ eſſet ætatis, qui literas diſcere poſſet, ſicut Dei diu diſpoſuerat gratia, eiuſdem Eccleſiæ inhæſit patrono, a quo literarum diuinarum ſcientia perfecte imbutus, ſicut etiam iuſtum erat, ſortitur in clerum, & de gradu in gradũ, ſicut matris Eccleſiæ mos ad diaconatus officium ordinatur. Poſt vero non longo tranſacto temporis ſpatio prædictus Antiſtes, qui eum ſanctitatis amore, quaſi proprium filium gubernabat, ſicut Domino placitum fuit, naturæ concedens ſanctam animam Deo reddens vita priuatur. Exequijs ergo more Pontificum digne compoſitis, quia indignum eſt, & ratione carens Eccleſiam ſuo diu priuari Paſtore, cõuenit vniuerſus clerus, & populus communi deſiderio, & voto eligendi ſibi Paſtorem ad Eccleſiam B. Euangeliſtæ Ioannis, quæ tunc caput Epiſcopij erat, inter quos aderat B. Leuita Seuerus vna cum clero, & populo obnoxijs precibus exorans, & poſtulans, vt ſibi dignum Deus prouideat Antiſtitem. Orantibus autem vniuerſis, & ſupplici voce ac mente Deum communiter poſcentibus, mira res, ſtupore digna, miraculis plena cernentibus qui aderant cunctis. Ecce per feneſtram Eccleſiæ aduenit Columba niue candidior cælitus miſſa per Eccleſiam volitans,

diuque

diuque circumiens tandem ſuper caput B. requieuit Seueri. Quo tanto viſo miraculo Populus ſtupens, & gaudens altiſonis vocibus vna clamare cœpit, Benedictus Dominus Deus Iſrael, quia viſitauit & fecit redemptionem plebis ſuæ per, columbam enim deſignauit nobis dignum Antiſtitem, qui nos verbo prædicationis ſuæ vere redimet de manibus inimici. Canonizatus ergo ex more Pontificũ D. Seuerus populo vnanimiter gaudente, & tandem diuina donante gratia & Populi voto catholice conſecratus, non vt piger Paſtor, ſed vt ſeruus vere fidelis commiſsi gregis cauſam fideliter cœpit habere: ſiamans etenim ſibi commiſſas oues ſanctæ prędicationis verbo inceſſanter exhortans Deo cuius erant vt aſsiduus Paſtor innocuas conſeruare ſtudebat, ne lupus inſidians de Chriſti ouili ſaltem detraheret vnam, vigilijs etiam & orationibus pernoctando ſe ipſum Deo commendans, pauperum habens vt pater curam, humilitatis, & charitatis exemplum cunctis proponebat, ſed quia veritate teſtante vrbs ſupra montem poſita non poteſt abſcondi, nec lucerna accenditur, vt ſub modio concludatur. Iam qualiter Deus B. Seuerum Epiſcopum poſt ſuſceptę conſecrationis gratiam primo hominibus manifeſtare voluit vertendo dicamus. Quodam igitur tempore cum peccatis populi exigentibus tanta eſſet aeris ſiccitas, vt nec ros ad terram areſcentibus herbis cadere cognoſceretur, per quos terra multa puluere ſpem ſegetum, & noualium omnium negare videbatur. Cucurit vniuerſus populus virorum atque mulierum, cum paruulis atque puellis ad præfatam Eccleſiam Diui Seueri clamans atque dicens Deus propitius eſto miſeris nobis peccatoribus, & terræ aridæ imbrem tuæ miſericordiæ nobis miſeris infunde: & hoc dicentes clamabant Sancte Seuere ſerue Dei adiuua nos. Tunc beatus Seuerus Epiſcopus his commotus precibus miſeriæ eorum compatiens lacrymas fundit, & ſanctas in Cœlum eleuans manus hanc ad Dominum orationem edidit dicens: Omnipotens Deus rerum omnium creator, qui ſolus omnia noſcis, & omnia contines, qui in prima Eccleſia ſua Hieruſalem Salomoni dilecto tuo dixiſti, hæc eſt domus quam elegi mihi in ſempiternum. Hæc eſt domus, cum clauſero Cœlum propter peccata hominum, vt non pluat, ad quam confugient homines, & rogabunt me, ego miſertus aperiam Cœlum, vt pluat, & ſubueniam eis. Tu ergo Pater ſancte, qui idem es ſemper, & immutabilis ne deſpicias peccata, & ſcelera noſtra, quæ multa ſunt, ſed reſpice ad ſolam miſericordiã tuam, qua ſuſtines nos, & terra nimium ſitienti aquæ fluenta cælitus funde, vt populus, qui in nimia ſiccitate, & aeris calore laborat, ſciat te Patrem miſericordiæ, & pietatis eſſe, & glorificet nomen tuum & glorioſum in ſecula ſeculorum. Cumque omnes qui aderant, vna voce dixiſſent Amen. Res valde ſtupenda, cum eſſet nimia Cœli ſerenitas ſubito nubes vndique venientes ventorumque inglomeratæ ad vnum tantam aquarum denſitatem dederunt, vt terra irrigata riuulis ſatiata fuiſſet, & herbę quæ prius quaſi emortuæ videbantur pęnitus reuiuiſcerent. Quo tanto viſo miraculo populi, qui aderant, cuncti laudantes, & benedicentes Deum, & B. Seuerum ſeruum eius læte ſlartes remearunt. Angelus autem Domini beato Seuero oranti apparuit dicens famule Dei Seuere vigilanter ora, quoniam venies ad eum quem mente, & puro corde dilexiſti. Angelicæ viſionis monitus oraculo ad Eccleſiam vniuerſos conuocauit, ac verbum ſalutis initians, ſuaque quod dies inſtabat extrema, cunctis reſerauit. Multitudo populorum, qui conuenerant, hæc audiẽtes lamentabantur cum indicibili cum vlulatu deſcẽdentes afflicti ſeque amplius conſolari diffidebant, cum autem appropinquaret hora, vt de corpore migraret ſpiritus eius B. Seuerus deuoti Cleri in medio iugiter Deum obnixius orabat, tanto odore circa eum quæ aderant populorum turbæ ſacrique cleri in templo ſancto Dei repleti ſunt, vt omnium aromatum vinceret ſuauitatem. Quis poterit tot ſigna, quæ aperte Dominus fecit beate Pontifex digne laudare? Tu languidum a medicis recuſatum de cicatricibus liberaſti. Mulierem Dęmoniaco plenam ſpiritu liberam ad propria reſtituiſti.

Ex hymno ad Veſperas
Adhuc Spoleto vehitur
ſalutis deſiderio
Languens qui ſanus repetit
ad propria cum gaudio,
De partibus Apuliæ profectus eſt
Hydropicus
& liberatus rediјt ab omni morbo
protinus.

13 FLORVS ſucceſſit Seuero 571.

14 NATALIS 2. poſt Florum ſedit in Cæſenati cathedra 590. Hic Fortunatum præfecit in Abbatem monaſterij ſanctorum Laurentij, & Zenonis, quod in Cæſenati caſtro conditum erat vt S. Greg. ſcribit Epiſt. 9. lib. 12. Regeſt. ad Marianum Rauennatem Archiepiſcopum.

15 CONCORDIVS 2. Natali ſucceſſor exceſſit circa ann. 614. de quo S. Greg. ad eundem Marianum ſcribit.

16 MAVRVS primus huius nominis, poſt Concordium Cæſenati Eccleſię præficitur ex Abbate ſanctorum Ioannis, & Stephani Claſſenſis, Romanæ ſynodo ſub Martino Papa interfuit pro Mauro Archiepiſcopo Rauennati anno 649. cuius meminit Baronius tom. 8. Annal. tamen cum alio Mauro ciuitatis protectore confundit, qui vixit an. 934. vt dicemus infra. Memoratur in Reg. Greg. in Epiſt. ad Ioan. Rauennæ ſubdiaconum, cui commiſerat, vt diligenter cognoſceret an Maurus tunc Monachus, aptus videretur ad Abbatiale munus exercendum, quem ſi talem reperiret, a Mariano Archiepiſcopo curaret, vt Claſſenſi Cœnobio, Claudio Abbati præmortuo, ſufficeretur. Ex Abbate deinceps Maurus Cæſenatis Eccleſiæ Epiſcopus euaſit longo poſt tempore, quam ſanctiſsime adminiſtrauit, defunctuſque eſt in ſenectute bona.

FLO-

17 FLORVS Secundus Cæſenatium Præſul ſub Agathone Papa Romano concilio non abfuit anno 679.

18 CONSTANTINVS ſedit anno 690.

19 CANDIDVS ann. 702. de quo in monumentis ſanctæ Mariæ de Monte extat memoria.

20 MARCELLVS 709. apud Chronologiæ Auctorem.

21 CLAVDIVS 742. apud eundem ex Antonio Caſaro in fragmentis Cæſenatia hiſtor.

22 MANCIVS quem vixiſſe ann. 780. refert chronologia, cuius omnino, vt idem habet, cum nomine ipſo intercidiſſet memoria, niſi in ſacro Minorum Cæſenæ archiuio adhuc extaret antiquiſsimi ſigilli impreſsio B. Seuerum ciuitatis protectorem repræſentans cum his verbis circumcirca expreſsia.

Sigillum Mancij Epiſcopi Caſenæ.

23 IOANNES primus Lucenſis patria anno 804.

24 ROMANVS floruit 826. ſeditque inter patres Romani concilij ſub Eugenio Secundo.

25 FLORVS, hoc nomine tertius, vixit anno 898. narrat Colennuccius in Neapolitana hiſtoria hunc Florum Neapolitanum fuiſſe è nobili gente Capicia, quod mirum videtur. Rubeus item lib. 5. hunc Epiſcopum non inuoluit ſilentio.

26 S. MAVRVS Romanus, ordinis ſancti Benedicti monachus, nepoſque Ioannis Noni Papæ, Epiſcopus adiectus eſt anno 934. claruitque miraculis, & Chriſtianis virtutibus fuit illuſtris. Requieuit in Domino ann. 946. die vigeſima prima nouembris, conditur in Eccleſia ſanctæ Mariæ de Monte prope Cæſenam, vbi hæc legitur inſcriptio.

Hic manet Antiſtes tumulatus marmore ſanctus
Fulgidus inſignis mirandus nomine Maurus.

Anno 1340. Cæſenam ſolemniter tranſlatum in Eccleſia ſancti Ioannis Euangeliſtæ ſacrum eius corpus, Franciſco Ordelaſo curante: inde anno 1411. ſecundo ad Eccleſiam Cathedralem relatum eſt, tanquam diui Tutelaris pignus. Eius vitam ſcripſit S. Petrus Damianus, cuius meminit martyrologium Romanum die vigeſima ianuarij ſecundæ tranſlationis. Rub. Ferrarius, Claramontius, & alij.

27 CONSTANTIVS Mauri nepos, & ſucceſſor, ann. 946. eius meminit ſanctus Petrus Damianus in vita ſancti Mauri ijs verbis, *Quidam autem antiquus admodum ſenex, & corpore marceſcente, iam tremulus, noſtris nuper temporibus extitit, qui ſe huius B. Mauri nepotem, Conſtantium videlicet nomine, Epiſcopum Caſenatis Eccleſia teſtabatur*. De quo etiam in tabulis eiuſdem Eccleſiæ.

28 GONFREDVS Conuentui aſſedit celebrato Rauennæ anno 954. de quo Rub. lib. 5.

29 DODO, Cæſenas Epiſcopus præſens fuit Marzaliano conuentui ab Honeſto Rauennati Archiepiſcopo celebrato anno 973. ad litea dirimendas inter Bononienſem, & Parmenſem Epiſcopos.

A 30 SERGIVS Monachus eiuſdem Eccleſiæ Epiſcopus Concilio Rauennatenſi interfuit anno 997. Kal. Maii indict. 15. imperante Othone, ex codice Vatic. m. ſ. num. 5834.

31 IOANNES II. Cæſenas Monachus ſancti Benedicti, patriæ Epiſcopus fuit ann. 1042. Huic S. Petrus Damianus inſcripſit opuſculum de parentelæ gradibus. Hic Cæſenatem Clerum ad regulariter, & communem vitam degendam, conſilio Gebeardi Archiepiſcopi Rauennatis coegit. Extat in Archiuio Canonicorum vetuſtum diploma, quod mihi ex originali deprōptum tranſmiſit, vna cum alijs ſequentibus monumentis noſter Bernardinus Manzonius, tenoris ſequentis.

B *In nomine Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti.*

Anno Deo propitio Pontificatus D. N. Benedicti ſumm. Pontif. & vniuerſalis Papæ in Apoſtolica ſanctiſsima B. Petri Apoſtoli Domini ſede anno decimo, die ſecunda menſis Iunij, indict. decima, & anno ab incarn. Domini milleſimo quadrageſimo ſecūdo, poſt obitum Conradi Imperatoris, Cæſenæ. Diuerſa licet in ſe membra retineat Eccleſia mater vniuerſalis, vnita tamen eſt, & ratione fidei, & operatione virtutis, nam ſecundum Apoſtoli ſententiam in vno corpore diuerſa ſunt membra, omnia autem non eundem actum haben. & in Eccleſia diuerſi ſunt ordines, &c. ſed ad vnum caput, quod Chriſtus eſt generaliter referuntur. Conſtat Eccleſiam, &c. Aliter tamen in Eccleſia monachi, aliter clerici conuerſantur, &c. Et ideo ego Ioannes diuini reſpectus
C operatione Epiſcopus Cæſenas, Clericorum noſtri Epiſcopatus vitam in melius reformare, Domino inſpirante volentes, &c. cum conſilio Gebeardi ſenioris, & magiſtri noſtri Rauennatis ſedis Archiepiſcopi, aliorumque confratrum noſtrorum tam Epiſcoporum, quam etiam religioſorum Abbatum, aliquantos ſacerdotes, necnon & diacones, cæteroſque Eccleſiaſtici ſtatus in vnum collegimus, qui ad honorem Domini, & ſancti Io. Baptiſtæ communiter in vno loco conueniant, vbi communiter veſcantur, & dormiant, & ad ſeruiendum Domino ſine intermiſsione conſiſtāt; & vt ſolummodo diuino cultui mancipentur a populari conuerſatione remoueantur, nam ſicut ait
D Apoſtolus, qui militat Domino non implicet ſe negocijs ſecularibus, &c. ideo cum conſilio noſtrorum tam maiorum, quam minorum, totiuſque populi noſtri, &c. Ego prædictus Ioannes Epiſcopus Cæſenas trado, & ordino, & in perpetuum diſpono vobis Ioannes Archipresbyter, Petre presbyter, Ioannes presbyter, & per vos, veſtris fratribus, & ſucceſſoribus in perpetuum, qui canonico more ad ſeruiendum noſtræ Eccleſiæ ſunt permanſuri, ideſt plebem vnam integram cum omnibus ſibi pertinentibus, cui vocabulum eſt ſancti Victoris in Valle, &c. monaſterium vnum integrum, cui vocabulum eſt SS. Laurentij, & Zenonis, &c. & vt ext. Debeatis etiam orare aſsidue pro mea, & meorum anteceſſorum, & ſucceſſorum anima, & non licebit nobis, & noſtris ſucceſſoribus hæc omnia quæ largiti ſumus per vllum

ſum modum abſtrahere, vel minuere, &c. quod ſi quis ſuprad. ordinationis, & diſpenſationis ſtatutum temerarie, &c.

Ego Gebeardus, Dei gratia, Archiepiſcopus.

Ego Ioannes, gratia Dei Epiſcopus Cæſenatenſis Eccleſiæ ſic diſpoſui, ſic decreui, & in perpetuum valere præcepi.

Ego Bernardus quondam Ottardi iudicis not. in hac decreti pagina teſtis rogatus.

Ego Griſo in hac decreti pag. teſtis rog.

Ego domnus Gebizo huic decreto interfui.

Ioannes ſcriptor.

12 DESIDERIVS Cæſenas Benedictini ordinis monachus, Ioanni ſucceſſor 1057. Hic eſt ille Cæſenas Epiſcopus, cui Gerardus comes Bertinorij ex teſtamento ſuaui mulam legauit anno 1062. apud Rubeum.

33 IL. forſitan Ildeprandus Cæſenæ Epiſcopus, cuius meminit Leo Oſtienſis in chronic. ad annum 1065.

34 GEBIZO monachus, & Abbas ſanctorum Alexij, & Bonifacij in monte Auentino ord. ſancti Benedicti, cum eccleſiarum omnium ſimul cum Marco S. Sabæ Abbate Viſitator fuiſſet aſcitus anno 1075. inſequenti anno miſſus eſt legatus a Gregorio Septimo cum Fulcoino Foroſempronieno Epiſcopo in Dalmatiam, in Baſilica Salonica diuo Apoſtolo Petro conſecrata, populo aſtante, atque ſpectante ex auctoritate Apoſtolica inueſtiuit, coronauitque in regem Illyricorum, & Dalmaticorum illorum Ducem Demetrium, ipſeque Gebizonis medio ſanctæ Apoſtolicæ ſedi præſtitit obſequium, vt narrat Baronius tom. 11. Gebizo deinde ab eodem Gregorio Epiſc. Cæſenas adlectus eſt anno 1083. pauloque poſt presb. Card. creatur.

35 VGO Gebizoni ſucceſsit. Is anno 1106. canonicorum capitulo Cathedralis Eccleſiæ aliquas capellas, Eccleſiaſque conceſſit, vt in documento originali in archiuio canonicorum legitur diploma dirigitur Laurētio Archipresbytero, Leoni presbytero, Cecconuello diacono, Rayuerio ſubdiacono, cæteriſque eccleſiaſtici ſtatus congregatis ad ſeruiendum Deo, & diuo Io. Baptiſtæ in Eccleſia Cæſenatenſi.

36 BENNO reperitur ſubſcriptus cuidam bullæ Eccleſiæ Piſanæ indultæ ab Honorio Secundo Papa anno 1126. vt ſupra retulimus.

37 ODDO huius nominis primus, Bennoni ſucceſſit in eadem ſede, cuius adhuc extat in canonicorum tabulario conceſſionis documentum datum Sergio presbytero, & priori Eccleſiæ Cæſenatenſis, Andreæ, & Vguno presbyteris, Ioanni, Almerico, & Ioanni de Galeata diaconibus, Henrico, & Martino ſubdiaconibus anno 1155. die decima nona maij in clauſtro canonicæ Cæſenæ, de quo etiam Rub. ad ann. 1151.

38 LEONARDVS, quem monachum ordinis Ciſtercienſis fuiſſe refert auctor ſæpe citatæ chronologiæ, Odoni ſufficitur. Hic anno 1175. in eccleſia ſancti Ioannis Baptiſtæ, Latoni eiuſdem Eccleſiæ Præpoſito, eiuſque fratribus, nonnullas conceſſit Eccleſias, & communitates, vt latius patebit ex ſequentibus, cuius originale extat in eodem canonicorum archiuio, ijs verbis conceptum.

In nomine Domini,

Anno eiuſdem incarnationis 1175. temporibus Frederici glorioſiſſimi Imperatoris, & ſanctiſſimi Alexandri ſummi Pontificis, & vniuerſalis Papæ, die ſeptimo menſis nouembris ind. 8. in eccleſia ſancti Ioannis Baptiſtæ. Diuerſa licet in ſe membra retineat Eccleſia mater vniuerſalis, vnica tamen eſt, & ratione fidei, & operatione virtutis. Nam ſecundum Apoſtoli ſententiam in vno corpore diuerſa ſunt membra, omnia autem in eundem actum habentia, & in Eccleſia diuerſi ſunt ordines, ita quoque motuum diuerſæ ſunt cogitationes. Sed quod ad vnum caput, quod Chriſtus eſt generaliter contrahuntur, & referuntur. Conſtat Eccleſiam vnum corpus eſſe, & in omnibus indiuiduam propoſito credulitatis, & diuiduā officio conuerſationis, & ideo ego D. Leonardus ſanctæ Cæſenatis Eccleſiæ Epiſcopus tibi domino Latoni eiuſdem eccleſiæ venerabili Præpoſito, tuiſque fratribus, videlicet presbytero Dominico, presbytero Bonfilio, presbytero Gerardo, & magiſtro Viuiano diacono, & per vos, veſtriſque fratribus, ſeu ſucceſſoribus, qui canonico more ad ſeruiendum noſtræ Eccleſiæ congregati ſunt permanſuri in perpetuum. Trado, & confirmo vobis per huius noſtri priuilegij paginam, quicquid ad præſens videmini habere, & retinere, vel in futuro acquirere teſtatione, ſeu donatione, id eſt plebem integram ſancti Victoris, qui vocatur in Valle cum titulis, & capellis, necnon oblationibus, & decimationibus, & aqua ſancta, & viſitationibus viuorum, & mortuorum, cum terris, vineis, arbuſtis, arboribus, & cum omnibus ſuis pertinentijs. Inſuper largimur vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum, alias decimationes, & primitias, & teſtationes, & aquam ſanctam totius vicariatus, qui incipitur a capite pontis Sapis, & quantum vndique extenditur, in quibus teſtationibus mihi, meiſque ſucceſſoribus pręſidentes boni eſſe, & beatis vos, veſtrique ſucceſſores. Concedimus quoque vobis fundum vnum integrum cum quadraginta, quem vos domnicatum habeatis, & ex parte colonicatum. Concedimus vobis alium fundum integrum, qui dicitur Caſa ruina, cum omnibus ſibi partibus, ab vno latere fundus, qui dicitur Sanduanus, ab alio latere fundus, qui dicitur Caſa Firmani, & zutina, a tertio latere fundus, qui dicitur Donicilus, a quarto latere fundus, qui dicitur Ranzanus, & quidquid habetis, & detinetis in Caſale, & in aquarola, & in compada, & in carſiſia, & in ſoriua, & in campo longo, & in caſa mazo, & in cluſa. Item concedo vobis, veſtriſque ſucceſſoribus campum vnum domnicatum, & molendinum vnum in riuo ceſculæ, cum ponzata, quam Ioannes Falcon vobis dedit, & cum omnibus ſibi pertinentibus, & cum duobus hortis, vnum ab vna parte, & alium ab alia parte ceſculæ. Item largior vobis, veſtriſque fratribus, & ſucceſſoribus eccleſiam ſancti Martini prope pontem fluminis, & eccleſiam ſanctæ Luciæ, & eccleſiam ſancti Ioannis Euangeliſtæ, cum

omnibus

ōmnibus ſibi pertinentibus, & eccleſiam ſancti Seucri, ſancti Geminiani cum omnibus ſibi pertinentibus, vtræque ſunt poſitæ in ſundo Noceto. Item conredo vobis eccleſiam ſancti Laurentij, & Zenonis in ſundo Calanco cum omnibus ſuis pertinentijs, & cum omnibus rebus, quæ prædictæ eccleſiæ in eodem ſundo pertinent, videlicet, in campum domnicatum, qua & colonicsta, & ſundum vnum integrum, qui dicitur monte, & alium fundum integrum, qui dicitur Affiſsno poſitum in plebe ſancti Victoris in Valle, & medietatem de fundo integro, qui dicitur Cſaſummola in plebe ſancti Petri in Ciſſino, & tres canterios terræ in fundo Fontanellæ. Largior quoque vobis eccleſiſm ſancti Stephani in fundo Pozolo cum omnibus ſibi pertinentibus, & eccleſiam ſancti Petri in Strata, in ſundo, qui dicitur Turrida, cum vinea,

B

domnicata, & cum omnibus ſuis poſſeſſionibus poſitis in prædicto fundo, & vnam clauſuram in campo Batantorio, & campum vnum domnicatum in campo Caubi, & cum alijs omnibus poſſeſſionibus vobis pertinentibus, & quæ babetis, & detinetis in campilano, & in Solbetsria, & in ſczano, necnon eccleſiam ſancti Vitalis, cum omnibus ſibi pertinentibus in fundo Socantula, cum campo domnicato, quem Gadda in eodem fundo reliquit vobis, & quicquid babetis, & detinetis in petola, & in pinpiolo, & in suriolo, & quod Popi quondam detinuerunt in polberaria. Inſuper quoque largimur vobis eccleſiam ſancti Ægidij in ſundo Caſtagerola, cum omnibus ſibi pertinentibus, & campum vnum domnicatum, quem vobis dedit Ildeprandus Deinaſcaro in eodem fundo, & quod detinetis in Radiclada, & vnā

C

vineam domnicatam quam haberis in . . . & eccleſiſm ſancti Bsrtholomæi, cum omnibus ſibi pertinentibus in ſundo . . . & quod detinebat Ioannes Bonus in ſundo in ducentula, vel alibi, & quod detinuit Vgo de Pipucia, cum fratribus ſuis in Bazano, vel ſi in aliis cunſiſtit, & quod detinuit Martinus de Nicols in eodem fundo Bsnzano, & quod detinetis in Serlumbatola, & vineam domnicatam, quam vobis reliquit Bruſabarra in eodem ſundo, & quod detinet veſtro nomine Rambambelli in eodem ſundo, & quicquid habetis in Lugagano, & in Sarturano, & in Villa ruſtica, & in Curſuliano, & in Vlmita. Item largior vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, eccleſiam ſancti Benedicti in ſundo Viſano cum om-

D

nibus ſibi pertinentibus, & quod detineris, vel a lij per vos detinent in Caſaroſaria, & in ponte, & quod detinetis in monte Albano, & in Molazaula in curte ſsncti Zachariæ, & quod detinetis in fratta, quod vobis obuenit Amsrio Ioannis Deuneſto, & quod detinet Petrus Maſcinus cum ſuis conſortibus, & quod detinet etiam noſtro nomine Frillus in progeta, vel alibi. Et quod Marotta vxor quondam Rodulphi Ingonis. Vobis pro anima ſua dedit in loco, qui dicitur Vigo, & Lea clericus cum ſuis conſortibus, & filijs Ingoli, & Atardus de Zemma cum ſuis conſortibus habet, & tenet in loco, qui dicitur Ruffus, & quod in eodem loco Piron deachetta cum ſuis conſortibus habet, & detinet, & quinquagenta tornaturas terræ in Androna, quas veſtro nomine detinet Iacobus Fantole, & Carboncellus, & Rodelindi cum eorum conſortibus, concedo vobis pratum veſtrū domnicatum in regione ſancti Peregrini, & quod detinet veſtro nomine, Ioannes de Piciuaga in curte ſancti Theodori, & duodecim tornaturas terræ in Gabanella, quſs in prædicta canonica pro anima ſua Ildeprandus Proregaldus dedit, & quod idem Ildeprandus ſimiliter vobis dedit in Gateſino maiore, & in monte, & viginti tornaturas in maritima, quas vobis dedit Mazoius, & vnum canterium terræ, quod vobis Marota Petri de Bulgaro dedit in collore, & quod detinuit Andreas Tebaldus nomine quondam Gerardi Falconarij in fundo Tuliani, vel alibi, & duas petias terræ, quas veſtro nomine detinet Thebaldus, & quod ipſemet per vos laborauit in ſundo . . . Er quod Minardus, & nepos eius veſtro nomine detinet in campo Artizzo, & quod in eodem loco retinuit Marſuccius cum parentibus ſuis, & ſex tornaturas terræ, quas dedit vobis Petrus Rigonis in callore, & ſunt domnicate, & Gratianus Celends veſtro iure detinuit cum ſuis conſortibus in fundis diuerſis, implebat. Ponte, & quod habuit, & detinuit Garganellus iure Petri de Richiza, & ipſe, & vxor eius dedit in prædicta canonica in fundo . . . & vnam vineam domnicatam, quam Gerardus Mazulini vobis dedit in Vontola. Er quod Mirolus Pirondi, & corcolli veſtro iure detinuerunt in eodem fundo, vel loco, & quod veſtro iure detinuit Dominicus Segalare, & filij Rodulphi Ingonis in Sandalo, & Martinus Caputcottus habuit, & detinuit veſtro iure in ſundo berboie, & quod Clarei detinuerunt iure, quadam Bruſabarre in ſundo quarantule, vel alibi, vel quod Guinacus Maynardus babuit, & detinuit veſtro iure in cagniano. & vnam petiam vineæ, quam Alegrettus presbyteri Andreæ hsbuit veſtro iure in vinea ſus de Cagniano, & quod filij Gerardi Steuoli, & ſuſculus piſeiuindulus habet veſtro nomine in ſundo, & quod Petrus Adrianus habuit nomine veſtro in canonice in ſundo flumine mortuo, vel alibi, quod Ioannes de Blinro detinuit veſtro nomine in Barbalbio, & qood ſronzo, & ſalicus detinerit, & veſtro nomine in virtrebno. Item concedo vobis, veſtriſque ſucceſſoribus medietatem de ſundo vno integro, quod dicitur Vigo malo, & Vgolinus Almerici pro anima ſua dedit in prædicta canonica in Roſolito, ſcilicet vineam domnicatam, & campum, & quod hæredes Dominici de Gerardo veſtro nomine in eodem ſundo retinet, & quod Petrus de Boniſella veſtro nomine detinet in Canucio, & omne hoc, quod Matora Petri de Bulgaro vobis dedit in eodem loco, & Emelda Berards veſtro iure detinuit in flumine mortuo, & in fliclina. Item confirmo vobis, veſtriſque ſucceſſoribus ſex vncias terræ in ſundo Barciliano in territorio Saxenati in plebe ſanctæ Mariæ Maioris, & medietatem, qui vocatur Morſiano cum capella ſuper ſe poſita, & medietatem de ſundo vno integro, qui vocatur Marignani in plebe ſancti Ioannis in Compoda. Et concedo vobis vnam manſionem, quam veſtro iure retinent hæredes quondam Petri Buccamucij

in

in burgo Cæſenæ, & quod veſtro iure detinuit A
Rolerus Jorolini in ſundo Tros, & mãſionem ca-
ligariorum cum curte eorum, & quod eorum iu-
re retinuit Tedelgardus, & quod filij Ardoli de
Burgolo, & filij Alberti Bulli, & Petrus Guitto-
ni, & filij Petri Bellucij, & Billuncij eum eorum
conſortibus habuerunt, & tenuerunt in burgo Cæ-
ſenæ, & quod Pelochinus habet, & tenet in bur-
go Cæſenæ a ſemita vſque ad Cęſeulam, & man-
ſionem in vineæ taliata, quam iure filiorum Ber-
toldi detinuit peccatore, a duobus lateribus viæ
percurrentes, a tertio latere fili Boſtuldi, a quarto
latere Petrus Biſage, & quod Petrus de Lavalle
in prædicta canonica dedit in quibuſcunque locis,
vel fundis, & quod Vgo Faber donauit, & dedit
in prædicta canonica, in plebe ſancti Petri in Ci- B
ſtino, & quod veſtro iure detinet Rodulphus Bi-
nelli in ſundo, qui vocatur Montsla, vel alibi.
Largior inſuper vobis, veſtriſque ſucceſſoribus per
me, & per noſtros ſucceſſores in perpetuum pote-
ſtatem, ſi vllo in tempore, in veſtro vicariatu, in
ciuitate. vel extra Eccleſiam facere volueritis, vt
omni occaſione remota illam ædificeris, & pro-
mitto vobis, veſtriſque ſucceſſoribus per me, &
per meos ſucceſſores auxilium, & adiutorium im-
pendere. Et ſi mihi, vel meis ſucceſſoribus extra
veſtrum vicariatum in meo Epiſcopatu Eccleſiam
ædificare placuerit, vos & veſtri ſucceſſores auxi-
lium, & adiutorium nobis impendatis. Et iterum
confirmo vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpe-
tuum quicquid in veſtris cartulis, vel inſtrumen- C
tis legitur, vel in futuro donatione, vel teſtatione
acquiſieritis, vt ſine omni datione poſſideatis.
Et hæc omnia habeatis, teneatis, poſſideatis cum
veſtris fratribus, & ſucceſſoribus in perpetuum
ordinandi, & diſponẽdi, quæ omnia poſita ſunt in
territorio Cæſenæ, & territorio Rauennæ, & ter-
ritorio Arimin. in plebe ſancti Petri in Compoda,
& ſancti Angeli in Salute, & ſancti Ioannis in
Ruffio, & ſanctæ Mariæ in Bulgare, & S. Martini
in Robicone, & ſancti Thomæ Apoſtoli, & ſan-
ctæ Mariæ montis Leucadis, & ſancti Victoris, &
ſancti Mauri, & ſancti Petri in Ciſtino, & ſanctæ
Mariæ in Ronta, & ſancti Petri in Cereto, & ſan-
ctæ Agathæ. Sed quia in Eccleſia noſtri Epiſco-
patus diuina celebrare officia. ſine intermiſſione
debeatis, id eſt Matutina, & Veſpertina, & Miſ-
ſarum officia, & cætera, quæ in Eccleſia pro viuis, D
& defunctis ſunt agenda. Debeatis & orare aſsi-
due pro mea, meorumque ſucceſſorum anima,
canentes iſtos tres pſalmos: Miſerere mei Deus,
Deus miſereatur noſtri, & Deus in adiutorium
meum intende. Pro defunctis vero iſtos: Miſe-
rere mei Deus, Vocem meam, Laudate Domi-
num in ſanctis eius, & iam dictos pſalmos cum
oratione Deo ſoluatis. Et inde anniuerſarij no-
ſtri, anteceſſorum, ſucceſſorumque noſtrorum in-
tegrum officium Mortuorum, cum Miſſa celebra-
re debeatis. Et non liceat nobis, noſtriſque ſuc-
ceſſoribus hæc omnia, quæ largiti ſumus, per vllum
modum abſtrahere, vel minuere, donec vos, ſicut
ſuperius diximus, veſtrique ſucceſſores in hac no-
ſtra Eccleſia Deo fueritis ſeruituri. Quod ſi quis
huius noſtræ ordinationis, & diſpoſitionis ſtatu- A
tum temere præſumpſerit, ſiue nos, ſiue noſtri
ſucceſſores trecentorũ decem & octo patrum ana-
themate percuſsi, trium librarum auri vobis, ve-
ſtriſque ſucceſſoribus donetur. Solutaque pœna
hoc noſtræ diſpoſitionis decretum maneat irrefra-
gabiliter in perpetuum. Quod vero inſtrumentum
priuilegij.

*Ego Petrus Turrienſis Cæſenas Tabellio mandato ſu-
pradicti Epiſcopi manu mea ſcripſi, & abſolui.*
*Ego Leonardus Epiſcopus in hoc priuilegio a me facto
ſubſcripſi.*
Ego Vgo bonus teſtis rogatus ſubſcripſi.
Ego presb. Andreas teſtis rogatus ſubſcripſi.
*Ego Gacizolus iudex his omnibus interfui, & teſtis
rogatus ſubſcripſi.*

B Interfuit Leonardus Lateranenſi concilio ſub
Alexandro Tertio anno 1179. de eo Rubeus ad
ann. 1182. pauloque poſt è viuis exceſsit. Porro
eo ſedente Alexander Tertius canonicis Cæſena-
tenſibus conceſsit ſequens diploma, quad extat
in eorum archiuio.

*ALEXANDER EPISCOPVS,
ſeruus ſeruorum Dei.*

*Dilectis filijs Canonicis Cæſenatis Eccleſiæ ſalutem,
& Apoſtolicam benedictionem.*

*Iuſtis petentium deſiderijs dignum eſt nos facilem
præbere aſſenſum, & vota, quæ a rationis tramite
C non diſcordant, effectum proſequi, & complere. Ea-
propter dilecti in domino filij, veſtris iuſtis poſtulationi-
bus grato concurrentes aſſenſu priuilegia, quæ vobis
Cæſenatenſes Epiſcopi rationabiliter indulſiſſe noſcun-
tur, & rata manere ſancimus, ſtatuentes, vt nulli ho-
minum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis in-
fringere, &c. ſiquis, &c.*
Dat. Laterani 3. Kal. iunij.

39 LETO ex Præpoſito Cæſenatenſi Eccle-
ſiæ in demortui Leonardi loco præficitur citra
ann. 1186. eo enim ipſo anno Vgoni Præpoſito
Cathedralis, cæteriſque clericis liberaliter confir-
mauit omnia ea, quæ a Leonardo anteceſſore in
ſupra relato documento deſcripta ſunt, donatio-
nis diploma datum in dormitorio canonicorum
Cæſenatis Eccleſiæ die 13. martij indictione quar-
ta aſſeruatur in archiuio eorundem canonicorum
D cui ſubſcriptus videtur idem Epiſc. hiſce verbis.
*Ego Leto Epiſcopus ſupraſcriptæ conceſsioni, & con-
firmationi a me latæ ſubſcripſi.*
Teſtes interfuere, presbyter Paganus Vgolinus,
Villicus Epiſcopi, Capitellus, Brunettus ſacriſta
nus, Andreas nepos Epiſcopi. Conuetlus Cæſe-
næ Tabellio ſcripſit, compleuit, & abſoluit. Obijt
Leto circa annum 1207.

40 ODDO ſecundus Letoni immediate
ſucceſsit 1207. Hic Letonis priuilegium canoni-
cis confirmauit, amplauitque ann. 1208. de eo
Rub. lib. 6. Vixit vſque ad annum 1223. & eo
amplius. Pontifex Honorius Tertius illum iu-
dicem delegauit vertentis per id tempus cauſæ
inter Abbatem ſanctæ Mariæ Fauentiæ, Epiſco-
pumque Forolivienſem, vt vidimus in antiquis
monumentis eiuſdem Abbatiæ.

41 MANZINVS cuius meminit Rubeus anno 1234. Hic an. 1258. conceſsit fratri Alberto de Fauentia poteſtatem ædificandi monaſterium fratribus Minoribus in ciuitate Cæſenæ in Cõtrata Traue in poſſeſſione dicti Epiſcopatus cenſuali, quam confirmauit Alexander IV. Dat. Later. 3. id. feb. Pontif. pr. Manzinus vero anteceſſorum ſuorum donationes canonicis ſuæ Eccleſiæ dilargitas & ipſe firmauit an. 1233. die 16. maij . Deceſsit anno 1258.

42 MICHAEL electus eodem anno 1258. quo Manzinus deceſſerat . Hic ſtatim ſequenti anno in canonicos ſuos liberalis, & munificus fuit: quippe qui eorum capitulo in perpetuum confirmauit omnia bona , & iura, quæ Leonardus alijque Epiſcopi ſui anteceſſores eidem conceſſerãt, documentum originale vidimus, quod eiſdem omnino verbis conſtat cum illo, quod ſupra retulimus a Leonardo conceſſum , tantum ad calcem conceſsionis addidit, quæ ſequuntur verba : *Item largior, & concedo, & confirmo vobis veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum tres charitatiuas comeſtiones, quas habere conſueuiſtis in anno , ſcilicet in natiuitate Domini, in paſchate Reſurrectionis, & in feſto beati Ioannis Baptiſtæ .* ſtatimque ſequitur ſubſcriptio notarij in hunc modum. *Ego Leonardus Timidei Zichę notarius prædictis omnibus præſens fui, & mandato domini Epiſcopi ſupradicti, quæ ſupraſcripſi, & publicaui*, nulla alia inſcriptio, neque Epiſcopi, nec aliorum ibidem proſtat legentibus . Donationis vero initium ſic ſe habet : *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti Amen . Anno Domini 1259. indict. 2. die 14. intrante madio Cæſenæ in domo Epiſcopatus præſentibus presbytero Petro de Loneleto Bononienſis diœceſis fratre Bartholomæo Capellano domini Epiſcopi, fratre Bene, Leoncello, & Ferrarino ſeruientibus domini Epiſcopi ad hæc teſtibus vocatis . Ego Michael Epiſcopus ſanctæ Eccleſiæ Cæſenatis vobis dominis Vgolino, Bartholino, Michelino presbytero Iacobo, Erro, & Vgolinuccio canonicis eiuſdem Eccleſiæ recipientibus vobis veſtriſque confratribus atque, ſucceſſoribus ad ſeruiendum veſtræ Eccleſiæ canonicæ congregatis, & congregandis in perpetuum concedo, & trado, & confirmo per huius priuilegij paginam, quicquid &c.*

43 Fr. FRANCISCVS Ordin. Prædic. ad hanc Eccleſiam aſſumptus legitur apud Io. Michaelem Pium de viris illuſt. Ord. Præd. & apud Auctorem ſæpe citata chronologiæ anno 1263. ſed cum nulla in Regeſt Vaticanis, alijſq; monumentis mentio habeatur, fides apud ipſos eſto .

44 HONERARDVS de Saxonia Cæſenæ Epiſcopus anno 1270. Hic ab aduerſarijs pertuliſſe indigna, aſperaque narratur, animo tamen magno, infractoque, vt ſacri belli claſſicum inſonuiſſet, ſuccinctus armis , cum inſigni cruceſignatorum ala in Orientem pugnaturus ſit generoſe profectus anno 1272. Nulla vnquam illum externa vis, nullum diſcrimen a iuſto decoroque diuellere potuit . Eccleſiam ſibi creditam vbique, & ſemper ſtrenue defenſauit . Obijt an. 1274. De quo etiam Rub. lib. 6. noſtraque monumenta .

45 AYMERICVS electus reperitur, anno 1274. in diplomate conceſsionis, quod canonicis cathedralis ſtatim poſt ſuam aſſumptionem ad ſedem liberaliter conceſsit, quod eſt huiuſmodi tenoris ab originali eorundem canonicorum Archiuio .

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti Amen .

Ego Aymericus electus Cæſenas licet immeritus vobis dominis Vgolino nunc Camerario, Michelino, Erro, Alberico, presb. Iacobo Guidoni, & Leonardo canonicis Eccleſiæ Cęſenatenſis recipientibus pro vobis veſtriſque ſucceſſoribus, nomine canonicæ Cæſenaten. in perpetuum me meoſque ſucceſſores nomine Epiſcopatus largior, do, & trado atque concedo, & perpetualiter tranſacto plebem ſancti Mauri diœceſ. Cæſenat cum titulis, & capellis ſuis, & decimationibus omnibus, & cum recepto frumenti, annonæ, carnium, & pullorum, & quocumque alio cenſu ſeu redditu conſuetis etiam debitis dicto Epiſcopatui a Plebe prædicta . Et inſuper omne dominium, omnemque iuriſdictionem, vſum, ſeu conſuetudinem, quæ dicto Epiſcopatui competunt, ſeu pertinent ſeu pertinere, vel competere videntur vel poſſunt in plebe eadem, & capellis ipſius, & in rectoribus, & clericis earumdem vt libere, ac pleno iure poſsitis vos, & veſtri ſucceſſores nomine canonicę Cæſenat. dictam Plebem eiuſque capellas eorumque rectores, & clericos inſtituere, & deſtituere , viſitare, corrigere , ſuſpendere, interdicere, excõmunicare, deponere, priuare, & abſoluere ac in eis plenam iuriſdictionem in omnibus exercere tam in cauſis ciuilibus, quam etiam in criminalibus, ſicut ego cum meis ſucceſſoribus nomine Epiſcopatus facere poſſem tam de conſuetudine , quam de iure , & cætera generaliter, & ſpecialiter exercere, quæ ad ius, & iuriſdictionem Epiſcopalem in dicta Plebe ac eius capellis, & rectoribus , & clericis earum pertinere noſcuntur, ſalua, & reſeruata mihi meiſque ſucceſſoribus nomine Epiſcopatus quarta vaccæ, quam dicta plebs annuatim ſoluit, & ſoluere tenetur Epiſcopatui prædicto , ſaluo etiam quod rectores ac clerici dictarum Plebis, & capellarum poſſint ad me, & meos ſucceſſores appellare, quando ipſos indebite grauaretis, in cauſis prędictis . Inſuper largior, do, trado, atque concedo, & perpetualiter tranſacto per me meoſque ſucceſſores nomine Epiſcopatus vobis recipientibus pro vobis veſtriſque ſucceſſoribus nomine canonicæ prædictę in perpetuum canonicam portionem teſtamentorum , & aliarum vltimarum voluntatum de iure ſpectantium mihi meiſque ſucceſſoribus ab hac hora in antea in perpetuum per totum plebatū dictæ plebis S. Mauri, & etiam per totum plebatum ſancti Victoris in valle, vt libere quicquid ad me meoſque ſucceſſores ratione canonicæ portionis, ideſt quartæ teſtamentorũ, & aliarum vltimarum voluntatum pertenebit amodo , vel pertinere videbitur in perpetuum, per totum plebatum vtrumque percipere ac exigere, & habere pacifice valeatis cum ve-

ſtris

ſtris ſucceſſoribus nomine canonicę Cæſenat. & tam hæredes quam commiſſarios, & alias quaſcunque perſonas, a quibus dicta canonica portio ſolui debebit, cēſura Eccleſiaſtica ad ſolutionem præſtandam compeſcere, mouendo, excōmunicando, interdicēdo, præcipiendo, & abſoluendo, ſicut ego cum meis ſucceſſoribus facere poſſem, tam de conſuetudine quam de Iure. Prætereà per me, meoſque ſucceſſores vobis recipientibus pro vobis veſtriſque ſucceſſoribus nomine dictæ canonicæ Cęſenat. in perpetuum largior, do, & concedo, atque trado, & perpetualiter tranſacto totum cathedraticum, ſeu omne id quod ratione cathedratici mihi meiſque ſucceſſoribus de iure pertinet, vel pertinere poteſt amodo in dictis plebibus ſancti Mauri, & S. Victoris, & capellis plebatuum ipſarum, & in omnibus, & ſingulis capellis ciuitatis, & totius Vicariatus Cæſenæ, atque rectoribus earundem, vt libere, ipſum cathedraticum, videlicet duos ſolidos Rauen. pro vnaquaque ipſarum plebium, & capellarum annuatim exigere, & recipere, & habere cum veſtris ſucceſſoribus in perpetuum nomine dictæ canonicę valeatis. Remitto quoque ac largior, do, trado, & concedo, & perpetualiter refuto, & tranſacto vobis recipientibus pro vobis veſtriſque ſucceſſoribus nomine canonicę prędictæ per me meoſque ſucceſſores in perpetuum canonicam portionem, quę mihi meiſque ſucceſſoribs competit, & in poſterum competere videbitur in omnibus, & ſingulis legatis, quę per teſtamentū, vel quamlibet aliam vltimam voluntatem relicta ſunt, ſeu etiam relinquentur deinceps in perpetuū canonicæ ſeu Eccleſiæ Cęſenaten. prędictæ per totam ciuitatem, ac diœceſ. Cæſenat. vt abſque moleſtia, & contradictione mei, & meorum ſucceſſorum licite, & libere exigere, recipere & habere nomine veſtræ canonicæ ſeu Eccleſiæ prędictæ valeatis integraliter quicquid in pecunia vel alijs rebus mobilibus, aut immobilibus relictum eſt, aut relinquetur amodo ab aliquo, vel aliquibus per dictam ciuitatem, & diœceſim totam vobis, vel veſtris ſucceſſoribus, ſeu canonicę prælibatæ. Hæc quidem vobis facio amore Dei, & pro remedio, & ſalute animæ meæ, & animarum prædeceſſorum meorum, & cum eiſdem ſim particeps miſſarum & orationum, & aliorum diuinorum, quæ in veſtra Eccleſia celebrantur, & celebrabuntur in poſterū tam pro viuis quam pro defunctis, & vos cū veſtris ſucceſſoribus, mihi meiſque ſucceſſoribus ſitis in noſtris honoribus, & iuriſdictionibus racionabiliter defenſores, fauorabiles, & etiam gratioſi, & teneamini cum veſtris ſucceſſoribus deuote facere anniuerſariū meum ſuis temporibus in Eccleſia Cæſenatenſi. Quæ omnia, & ſingula per me, meoſque ſucceſſores vobis recipientibus pro vobis veſtriſque ſucceſſoribus nomine canonicę ſeu Eccleſiæ veſtræ promitto per ſtipulationem rata, & firma perpetuo habere, atq; tenere & in nullo eo ntrauenire aut contrafacere aliqua occaſione, ſub pœna viginti, & quinque vnciarum auri optimi, & pœna ſoluta vel non, nihilominus hæc omnia, & ſingula firma permaneant, & ſeruentur.

Acta ſunt hæc anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo quarto indictione ſecunda die tertio exeunte ſeptembr. Cæſenæ in domo Epiſcopali, præſentibus presbytero Riccobene capellano domini electi, presbytero Benuenuto rectore Eccleſiæ S. Anaſtaſij & Bene canonico Plebis Bulgariæ, ad hæc teſtibus conuocatus.

Ego Leonardus Timidei Zucha Notarius prædictis interfui, & mandata dictorum domini electi, & canonicorum vt ſupra ſcripſi. &c.

Anno 1290. die Dominicæ Paſsionis interfuit Aymericus conſecrationi Eccleſiæ S. Franciſci de Cæſena, quam Boniſacius Archiepiſcopus Rauennas habuit, nec abfuit ſynodo celebratæ Foriliuij in Eccleſia ſancti Mercurialis ab eodem Archiepiſcopo anno 1286. vt notat Cherubinus Ghirarduccius lib. 8. Hiſt. Bononienſis. Valedixit huic mortali ſeculo Aymericus anno 1291.

46 LEONARDVS de Cæſena ex canonico Cathedralis Eccleſiæ, defuncto Aymerico, a capitulo poſtulatur in Epiſcopum; qui ob eius ſingulares dotes, quibus prædiius erat, a Nicolao Quarto Pont. Max. confirmationem accepit eodem anno 1291. 15. Kal. iunij Pontif. 4. ita in Regeſt. Vaticano Epiſt. 303. fol. 60. Hunc Leonidam vocat Rubeus lib. 6. ſuæ Rauenn. hiſt. anſamque errandi dedit nonnullis, vt ab hoc Leonardo, ali us diuerſus eiuſdem nominis Cæſenas Epiſcopus aſſeratur, qui Leonidæ ſucceſſerit, iterumque cum idem alterius Leonardi meminerit anno 1309. tertium Leonardum inter Cæſenatium Antiſtites addiderunt, cum reuera tantum vnus fuerit Leonardus, qui ab anno 1291. vſque ad 1312. Cæſenatem Eccleſiam adminiſtrauerit excęſſeritque eodem anno 17. Kal. iunij, vt clare legentibus patet in Vaticano Regeſto. Ioannes Nouellerius ſcriptum reliquit ſuis in cōmentarijs Oddonem quendam Burgundum Benedicti Papæ XI. a ſecretis ab eodem Epiſcopum Cæſenatem adlectum fuiſſe an. 1303. quo fundamento, quaue auctoritate id aſſerat, ipſe dicat. Cæterum vt diximus ex Vatic. Regeſto nullus alius in Cæſenati Eccleſia ſedit ab anno 1291. ad 1312. niſi ſolus vnus idemque Leonardus, qui diœceſanam ſynodum 6. idus octob. anno 1309. in Epiſcopium ciuitatis conuocauit, vt Claramontius narrat lib. 11.

47 IOANNES Ariminenſis, Amboni filius, ex peruetuſta, & nobili gente de Caoinate, quæ hodie, vt Clementinus in Ariminen. hiſt. ſcriptum reliquit, vna & eadem eſt cum Riceardella, & Belmontia familijs apud Ariminen. quippe quæ ab ipſo Caminatenſiū ſanguine proſeminatæ ſetātur, ex Præpoſito Ariminenſi. Cæſenas Epiſcopus adlectus eſt anno 1313. decima tertia Kalendas aprilis a Vuillelmo Bulgaro, atque Chriſtophoro Abbate ſancti Laurentij, quibus Clericalis ſenatus ius eligendi detulerat, gratanterque a populo exceptus eodem die ſibi delati Epiſcopatus inijt poſſeſſionem. Inter alia monumenta, quæ in archiuio canonicorum aſſeruatur, illud celebre habetur, quod Ioannes confecit anno 1315. ad fauorem canonicorum, quo omnium prædeceſſorum ſuorum conceſsiones iiſdem confirmauit; in eo plures etiam Epiſcopi Cæſenates recenſentur, quorum memoria inuidioſa vetuſtas deleuerat. Exemplar ab originali deſumptum eſt huiuſmodi.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.

☞ Nos Ioannes, Dei gratia, Epiſcopus Cæſenatenſis, prædeceſſorum noſtrorum veſtigijs inhærentes, & confidentes, quod ijdem prædeceſſores pro animabus ſuis, ſuorumque prædeceſſorum, & ſucceſſorum multas fauorabiles largitiones, donationes, exemptiones, indulgentias, conceſsiones, & priuilegia dominis præpoſitis, canonicis, & capitulo noſtræ maioris Cæſenatenſis Eccleſiæ contulerunt, prout in inſtrumentis ſeu literis proprijs inde confectis vidimus contineri, & ſpecialiter inſtrumento ſcripto manu Leonardi Timidei notarij ſub anno Domini milleſimo ducenteſimo quinquageſimo nono, indictione 2. die decimo quarto intrante maio, in quo continentur conceſsio, traditio, & confirmatio prædictis præpoſito, & capitulo factæ per bonæ memoriæ venerabilem patrem dominum Michaelem quondam Epiſcopum Cæſenatenſem, de quibusdam Eccleſijs, terris, & rebus aliis, quas tunc habebant, & tenebant, & quas in futurum acquirerent, & nominatim de plebe integra ſancti Victoris, qui vocatur in Valle, cum titulis, & capellis, obligationibus, decimationibus, aquam ſanctam, & vnctionibus viuorum, & mortuorum, cum terris, vineis, arbuſtis, arboribus, & cum omnibus ſibi pertinentibus; item de eccleſia ſancti Martini prope pontem fluminis, & de alijs quibuſdam Eccleſijs, locis, & rebus, iuriſdictionibus, & iuribus in prædicto teſtamento, ſeu priuilegio plenius comprehenſis. Et in inſtrumento ſcripto manu dicti Leonardi ſub anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo quarto, indictione ſecunda, die tertio exeunte ſeptembri, in quo continentur largitiones, donationes, traditiones, atque conceſsiones perpetualiter factæ eiſdem præpoſito, & capitulo per bonæ memoriæ venerabili patrem dominum Aymericum tunc Cæſenæ electum de plebe ſancti Mauri Cæſenatenſis diœceſis, cum titulis, & capellis ſuis, decimationibus omnibus, & cum recepto frumenti, annonæ, carnium, & pullorum, & quocumque alio redditu, conſuetis etiam debitis dicto Epiſcopatui a plebe prædicta, & inſuper de omni dominio, omnique iuriſdictione, vſu, ſeu conſuetudine, qui dicto Epiſcopatui competebat, ſeu pertinebat, vel competere, aut pertinere viderentur, vel poterant in plebe eadem, & capellis ipſius, & in rectoribus, & clericis earumdem, & de pleno iure inſtituendi, deſtituendi, viſitandi, corrigendi, ſuſpendendi, interdicendi, excommunicandi, deponendi, priuandi, & abſoluendi, & in eis plenam iuriſdictionem in omnibus exercendi tam in ciuilibus, quam etiam in criminalibus, & cætera generaliter, & ſpecialiter exercendi, quod ad ius, & iuriſdictionem Epiſcopalem in dicta plebe, & capellis, rectoribus, & clericis earum pertinebat, & de canonica portione teſtamentorum, & aliarum vltimarum voluntatum, quæ ad ipſos Epiſcopum, & Epiſcopatum de iure ſpectabant, per totum plebatum dictæ plebis ſancti Victoris in Valle, & etiam per totum plebatum ſancti Mauri, & de quibuſdam alijs iuriſdictionibus, iuribus, & rebus in eodem inſtrumento plenius comprehenſis, & generaliter in multis alijs priuilegijs, & inſtrumentis ſuper præmiſsis, & alijs inde confectis, etiam ab antiquo, quibus continentur multæ largitiones, donationes, conceſsiones, exemptiones, & indulgentiæ dudum factæ per multos prædeceſſores noſtros, de quibus appareat, & nobis fuerunt exhibita, & oſtenſa publica, & autentica inſtrumenta non vitiata, non cancellata, neque abolita in aliquam partem ſui. Et maxime inſtrumentum conceſsionis factæ dictis dominis præpoſito, & capitulo per venerabilem patrem bonæ memoriæ dominum Ioannem, diuini reſpectus operatione Epiſcopum Cæſenatem ſub anno Domini milleſimo quadrageſimo ſecundo, indictione decima, die ſecundo iunij ſcriptum manu Ioannis notarij. Et inſtrumentū conceſsionis factæ eiſdem dominis præpoſito, & capitulo per bonæ memoriæ venerabilem patrem dominum Vguin, diuini reſpectus operatione Epiſcopum Cæſenatenſem ſub anno Domini milleſimo centeſimo ſexto per Bonfilium notarium. Item inſtrumentum conceſsionis factæ prædictis dominis præpoſito, & capitulo per bonæ memoriæ dominum Oddonem ſanctæ Cæſenatenſis Eccleſiæ Epiſcopū ſub anno Domini milleſimo centeſimo quinquageſimo quinto, die decimonono menſis madij, indictione tertia, ſcriptum manu Ioannis Tabellionis. Item inſtrumentum conceſsionis factæ

eiſdem

eiſdem dominis præpoſito, et capitulo per bonæ memoriæ dominum Leonardum ſanctæ Cæſenatenſis Eccleſię Epiſcopum ſub anno Domini milleſimo centeſimo ſeptuageſimo quinto, die ſeptimo menſis nouembris, indictione octaua ſcriptum manu Petri Turrienſis Cæſen. Tabellionis. Item aliud inſtrumentum traditionis, confirmationis, conceſsionis factæ præfatis dominis præpoſito, et capitulo per bonæ memoriæ dominum Leonem ſanctæ Cæſenatis Eccleſiæ Epiſcopum, ſub anno Domini milleſimo centeſimo octuageſimo ſexto, die decima tertia menſis martij, indictione quarta ſcriptũ manu Conuerſi Tabellionis. Item aliud inſtrumentum confirmationis, renouationis, translationis, et perpetualis tranſactionis factæ præmiſſo capitulo per bonæ memoriæ dominum Oddonẽ ſanctæ Cæſenatenſis Eccleſiæ Epiſcopum, ſub anno Domini milleſimo ducenteſimo octauo, die vltimo menſis iulij, indictione vndecima per manum Vgoloni Cæſenæ tabellionis ſcriptum. Item inſtrumentum traditionis, et confirmationis, atque conceſsionis factæ prædictis præpoſito, et capitulo per bonæ memoriæ dominum Manzinum ſanctæ Cæſenaten. Eccleſiæ Epiſcopũ ſub annos Domini milleſimo ducenteſimo trigeſimo tertio, die decimo ſexto intrante maio, indictione ſexta ſcriptum manu Albijci Trenarolli notarij. Quæ omnia, et ſingula, et in eis contenta, ex certa ſcientia approbamus, ratificamus, confirmamus, et etiam innouamus. Et inſuper per nos, noſtroſque ſucceſſores in perpetuum vobis dominis Bulgaro præpoſito, Riali Raynaldo, Albertino Michaeli, et Henrico canonicis Eccleſiæ Cæſen. pro vobis, et capitulo dictæ Eccleſiæ pro veſtris ſucceſſoribus in perpetuum recipientibus, volentes diſcedere a litibus, et controuerſijs, quas vobis cum infraſcriptis occaſionibus, vel alijs huiuſmodi tranſactionis nomine, ſiue cauſa pro bono pacis, et quietis vobiſcum habendo de nouo damus, tradimus, et concedimus prædictas plebes, Eccleſias, capellas, oratoria, hoſpitalia infraſcripta, videlicet, hoſpitale S. Mariæ de Charitate, quod dicitur magiſtri Vgolini, hoſpitale S. Mariæ de Valuitidi, quod dicitur iuxta mont. hoſpitale S. Bartoli, et Antonij de campo Boum: et hoſpitale ſororis S. Margaritæ, et hoſpitale ſancti Ioannis Euangeliſtæ de plebatu ſancti Victoris, alia loca pia in prædictis plebatibus, ciuitate, et burgis, et in toto vicariatu ciuitatis Cæſenæ conſtituta, etiam in poſterum, conſtruenda. Confirmamuſque, concedimus, et plenam, et integram iuriſdictionem Epiſcopalem, quę noſtris prædeceſſoribus, et Epiſcopatu præfato, ſeu nobis in prædictis locis eorum quolibet competit, ſeu hactenus competebat, omnemque legem diœceſan. & iuriſdictionis cum poteſtate, et auctoritate, rectores, et clericos in eiſdem plebibus, et Eccleſijs, et capellis, atque locis inſtituendi, deſtituendi, viſitandi, corrigendi, ſuſpendendi, interdicendi, excommunicandi, deponendi, priuandi, et abſoluendi, ac in eis plenam iuriſdictionem in omnibus exercendi tam in cauſis ciuilibus, quam etiam in criminalibus, ſicuti noſtri prædeceſſores nomine Epiſcopatus facere potuerunt tam de conſuetudine, quam de iure. Et cætera generaliter, et ſpecialiter exercendi, quæ ad ius, et iuriſdictionem Epiſcopalem in dictis plebibus, eccleſijs, capellis, et locis, et rectoribus, et clericis eorum, ſeu earum quomodolibet pertinebat. Salua, et reſeruata nobis, noſtriſque ſucceſſoribus nomine Epiſcopatus vna quarta Vaccæ, quam dicta pleb. ſancti Mauri annuatim ſoluit, et ſoluere tenetur prædictis, ſaluo etiam, quod rectores, et clerici dictarum plebium, eccleſiarum, capellarum, atque locorum poſsint ad nos, noſtroſque ſucceſſores appellare, quandocunque in cauſis prædictis, per vos indebite grauarentur; inſuper donamus, tradimus, atque concedimus, et perpetualiter tranſ-
B actamus per nos, noſtroſque ſucceſſores nomine Epiſcopatus vobis recipientibus pro vobis, veſtriſque ſucceſſoribus nomine canonicę prædictæ in perpetuum canonicam portionem teſtamentorum, et aliarum vltimarum voluntatum de iure ſpectantem nobis, et noſtris ſucceſſoribus ab hac hora in antea in perpetuum per totum plebatum ſancti Victoris in Valle, atque totum plebatum ſancti Mauri vltra fluuium Sapis, vt libera ipſam quartam portionem canonicam deinceps in perpetuum per prædictos plebatus, vt dictum eſt, percipere, et exigere, et habere pacifice valeatis vos, et veſtri ſucceſſores nomine Canonicæ Cæſenæ. Et tam . . . quam commiſs. et alias quaſcumque prædictas, de quibus dicta canonica por-
C tio ſolui debebit cenſura eccleſiaſtica ad ſolutionem procurandam compeſcere monendo, excõmunicando, interdicendo, præcipiendo, et abſoluendo, ſicut nos cum noſtris ſucceſſoribus facere poſſemus tam de conſuetudine, quam de iure. Prætereа vobis, vt dictum eſt, remittimus, damus, tradimus, et perpetualiter tranſactamus, atque reſignamus recipientibus pro vobis, veſtriſque ſucceſſoribus nomine Canonicę prędictę per nos, noſtroſque ſucceſſores in perpetuum canonicam portionem, quæ nobis, noſtriſque ſucceſſoribus competit, & in poſterum competere videbitur in omnibus, & ſingulis legatis, quæ per teſtamentum, vel quamlibet aliam vltimam voluntatem relicta ſunt, ſeu etiam relinquentur deinceps vobis præpoſito, vel canonicis, a. nominatim ipſis, veſtriſque ſucceſſoribus, aut per aliquem veſtrum,
D veſtrorumque ſucceſſorum eidem canonicæ, vel Eccleſiæ Cæſenaten. vt præmiſsis autem omnibus hæc tantummodo excepramus, & reſeruamus veſtro conſenſu pro nobis, & Epiſcopatu noſtro, noſtriſque ſucceſſoribus ab honore Pontificalis officij videlicet, Cathedraticum debitum, & conſuetum annuum, a. duos ſoldos viualis monetæ pro vnaquaque plebe, & eccleſia prædictorum locorum, & etiam canonicam portionem, id eſt quartam omnium teſtamentorum, aliarumque vltimarum voluntatum, quæ fient in poſterum per ciues, & incolas, ſeu habitatores ciuitatis, burgorumque Cæſenæ citra prędictum fluuium Sapis, & per omnes ſingulas prędictas habitare hactenus conſuetas in caſtro Reuerſini, vel eius curia, & etiam per aliquem parochianum alicuius eccleſiæ, ſeu monaſterij conſtitutorum citra fluuium Sapis

in

in ciuitate, burgis, ſeu ſuburgis, cap. ita quod Cathedraticum, & prædictá canonicam portionem nos, noſtrique ſucceſſores abſque contradictione veſtra, ſeu moleſtia veſtrorumque ſucceſſorum libere percipere valeamus. Nihil aliud omnino nob s, & Epiſcopatui, noſtriſque ſucceſſoribus in præmiſſis per nos, noſtroſque ſucceſſores datis, traditis, & conceſſis vobis, veſtroque capitulo quomodolibet reſeruantes. Teneamur quoque nos, noſtrique in perpetuum ſucceſſores prædictarum eccleſiarum, oratoriorum, & piorum locorum ad veſtram, veſtrorumque ſucceſſorum petitionem, & voluntatem ſine difficultate, clericos ordinare, eiſque ordines conferre, & cætera; quæ ſunt ordinis Epiſcopalis libere vobis, veſtriſque clericis, & eccleſijs, ac rectoribus hoſpitalium exhibere, & concedere, atque fauorabiliter impertiri, ſecundum conſuetudinem hactenus obſeruatam iuxta canonica inſtituta. Hæc quidem vobis facimus tam ex cauſa tranſactionis pro bono pacis, & quietis vobiſcum habendo ſuper litibus, & diſcordijs, quas nos vobiſcum dictis de cauſis habebamus, & in futurum veriſimiliter habere poſſemus, quam etiam amore Dei pro remedio, & ſalute animæ noſtræ, animarum prædeceſſorum, & ſucceſſorum noſtrorum, & vt cum eiſdem ſimus participes miſſarum, orationum, & aliorum diuinorum, quæ in noſtra Eccleſia celebrantur, & celebrabuntur in poſterum, tam pro viuis, quam pro defunctis. Et vos cum veſtris ſucceſſoribus nobis, noſtriſque ſucceſſoribus ſitis in noſtris honoribus, & iuriſdictionibus rationabiliter defenſores fauorabiles, & gratioſi, & teneamini cum veſtris ſucceſſoribus deuote facere anniuerſarium noſtrum in Eccleſia Cæſenaten. Quæ omnia, & ſingula per nos, noſtroſque ſucceſſores vobis recipientibus pro vobis, veſtriſque ſucceſſoribus nomine canonicæ, ſeu Eccleſiæ veſtræ promittimus per ſtipulationem rata, firma, perpetua habere, atque tenere, & in nullo contrauenire, aut contra facere aliqua occaſione ſub pœna centum vnciarum auri optimi, qua etiam pœna ſoluta, vel non, hæc omnia, & ſingula firma permaneant, & ſeruantur.

Ad cuius rei perpetuum robur, & teſtimonium de his mandamus per manum Petri de Aquarola, & Guccij notarij, noſtrorum, & Guidonis de Moleone notario fieri publicum inſtrumentum.

Acta ſunt hæc Caſenę in palatio Epiſcopali præſentib.

Domino Iacobo prępoſito Foropon.

D. Donato priore oratnis Vincareti.

Fr. Andrea de dicto ordine.

D. Bartolino Carneuale iudice.

Magiſtro Ioanne de Forolinio notario.

Ser Petro Saba de Ferraria.

Presbytero Auanzato capellano D. Epiſcopi.

Ioanne de Pane notario. &

Clemute Michaelis notario, alijſque pluribus conuocatis ad hęc teſtibus, & rogatis ſub anno Domini milleſimo treceuteſimo decimo quinto, die 5. menſ. martij.

Defunctus eſt Ioannes anno 1321. die vigeſima prima auguſti, & ſepultus eſt in Cathedrali, de quo Rub. lib. 6. eiuſdemque meminit Cæſar Clementinus in ſua Ariminenſi hiſtoria.

A 47 GERARDVS ex canonico Vrgellenſi electus eſt Epiſcopus an. 1323. idib. Martij. Vrbem ſolemni ritu ingreſſus eſt die 16. auguſti eiuſdem anni. Sequenti vero ad Eccleſiam Ceruienſem tranſlatus eſt. Ex Reg. Vatic. ann. 8. Ioan. Papæ XXII.

48 THOMAS de Murro, Ioannis Cardinalis de Murro nepos ex priori ſæcularis Eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Solis Bituricenſis diœceſis, Apoſtolicuſque capellanus, eligitur Cæſenæ Epiſcopus 17. Kal. auguſti 1324. Præfuit annos 2. & ad Eccleſiam Anconitanam tranſtulit illum Pontifex idem Ioannes XXII. an. 1326. 16. Kal. iulij ex eodem Vatic. Regeſt.

49 Fr. AMBROSIVS Ord. Erem. S. Auguſtini inſignis Theol. eadem ſede inſignitur 7. Kal.

B iulij 1326. obijt vero an. 1333. vt habetur in eodem Regeſt. Vatic. Memini me legiſſe apud Auguſtinum Crudelem in libro, quem edidit de viris illuſt. Venetis Franciſcum quendam Breuium Venetum Iuris conſultum celebrem, Romanæ Rotæ auditorem, qui Patauij, alibique Iuris prudentiam publice profeſſus fuerat, Epiſcopum Cæſenatem adlectum fuiſſe an. 1330. Verum eum in Regeſtis Vaticanis in demortui Ambroſij locum ad Cæſenatem Eccleſiam promotum legerim, Ioannem Baptiſtam Acciaiolum an. 1333. illum ex albo Cæſenatium Preſulum diſpunximus.

C

50 IOANNES BAPTISTA Acciaiolus, Laurentij, & Marthiæ Caſtaldæ filius nobilis Florentinus, germanus frater Angeli Epiſcopi Florentini, decretorum doctor Cæſenæ adlectus eſt

D Epiſcopus defuncto Ambroſio anno 1333. 3. Kal. nouemb. ex Reg. Vatic. Vicariam operam præſtitit, tam in temporalibus, quam in ſpiritualibus Bertrando Bononienſi Epiſcopo an. 1335. etiam produxit vſque ad ann. 1342. De quo etiam loquitur Matthæus Palmerius.

Fr.

51 Fr. BERNARDVS de Msrtellinis nobilis Florentinua Lippi filius ordinia Eremitarum ſancti Auguſtini, Theologię, ac Philoſophiæ ſcientia clarait, ſacriſque litetis egregie inſtructus huius Eccleſiæ Epiſcopus factus anno 2342. 15. Kal. auguſti. Ea Reg. Vatic. Epiſt. 39. Clementis 6. obijt 1348. ſepultus in Eccleſia ſancti Auguſtini Cæſenæ, vbi olim hæc inſcripio exiſtebar.

M.CCC.XXXXVIII. DIE XXVIII.
IVLII.
OBIIT VENERABILIS IN CHRISTO P.
DOMINVS
FR. BERNARDVS DE MARTELLINIS
DE FLORENTIA
ORD. FRAT. EREMITARVM
D. AVGVSTINI
HIC EST INTRO TVMVLATVS
. . . . .
SPIRITVS AVTEM
. . . .

52 Fr. GVILLELMVS Mirollus Bononienſis Ord. Minorum, Piceni Inquiſitor ad hanc Eccleſiam euocatur a Clemente VI. anno 1348. 5. non. octob. per obitum Bernardi notatur in Reg. Vatic. Obijt vero 1358. Quo Præſule Innocentius VI. iura & Immunitates Cæſenatis capituli in hunc modum confirmauit.

Innocentius Papa Sextus. &c.

Dilectis filijs capitulo Eccleſiæ Cæſen. ſalut. & Apoſtolicam Benedictionem. Cum a nobilis petitur quod iuſtum eſt &c. Eapropter dilecti in domino filij veſtris Iuſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu omnes libertates, & immunitates a prædeceſſoribus noſtris Roman. Pontificibus ſiue per priuilegia, ſiue alias indulgentias, vobis, & Eccleſiæ veſtræ conceſſas, nec non libertates, & exemptiones ſecularium exactionum a regibus, & principibus ac alijs Chriſti fidelibus rationabiliter vobis, & eidem Eccleſiæ indultas, ſicut eas iuſte, & pacifice obtinetis, vobis, & per vos, eidem Eccleſiæ auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo &c.

Dat. Auenion. 2. id. aprilis Pontificatus noſtri anno primo.

53 Fr. VITALIS de Cæſena eiuſdem Ord. Minorum ſucceſsit Guillelmo anno 1358. idib. aprilis ex Reg. Apoſtol. Vitam liquit anno 1363. In ædibus ſancti officij Piſarum hæc de eo legitur inſcripio nuper a Manzonio poſita.

Fr. Vitali de Ceſena
Epiſcopo Ceſenat. ex Ord. Min.
Conuent. S. Franc.
aſſumpto Inquiſitori prius in Tuſcia
deinde in Flaminia contra hereticam prauit.
acerrimo.
hoc mnemoſynon in Patriam
Ord. & Conuent.
deuotione poſuit menſe iulij anno
M.D.C. XXXVI.
Fr. Bernardinus Manzonius Ceſenas
Generalis Prouinciæ huius Piſanæ
Apoſtolicus Inquiſitor
a ſancta ſede Apoſtolica
delegatus.

54 BENCIVENNVS Bononienſis, Cæſenas Epiſcopus fuit, vicariuſque Americi Cati Epiſcopi Bononienſis eodem anno 1363. quo ad hanc ſedem aſcendit. Obijt 1368. de quo Nicolaus Paſqualinus Alidoſius in lib. de Viris illuſt. Bonon.

55 LVCIVS de Callio canonicus Paduanus electus 1363. id. decemb. ſucceſsit Benciuenno ex Reg. Vat. collector ſpoliorum fuit in Hetruria degenſque Florentiæ anno 1370. Ceruienſem Epiſcopum conſecrauit Bernardum Guaſconum nobilem Florentinum, iuſſu Vrbani Quinti. Anno vero 1373. die 2. menſis nouembris ſimul cum Septimiano Abbate Ord. Ciſtercienſis Gregorij XI. Pontificis ſententia, Monachis Montis Oliueti poſſeſſionem nobilis Abbatiæ ſancti Miniatis extra, & prope muros Florentinos tradidit. Eccleſiæ Piſanæ Viſitator deputatur ab eodem Gregorio anno 1372. ad quam inuiſendā die 10. martij eiuſdem anni acceſſit. Mox anno 1374. ad Eccleſiam Volaterranam in Hetruria trāſlatus eſt. Tradunt aliqui Lucio Callienſi tranſlato in Cæſenatenſi ſede ſucceſsiſſe quemdam Lucium alium Romanum e gente Sabella, ſed nulla de Sabello, alioue Lucio neque in Vatic. Regeſto neque in libris obligat. & Promiſ. Prælat. alijſue Romanis monumentis mentionem reperi, ideoque iure merito haud inter Ceſenates Epiſcopos Sabellum numeramus.

56 IACOBVS Epiſcopus Cæſenas, primus qui occurrat poſt Lucij Callienſis tranſlationem, de quo mentio anno 1379. die 8. octob. in autentico exemplari Apoſtolicarum litterarum Vrbani VI. quod extat in Archiuio fratrum Minorum Cæſenæ, vt narrat Chronologiæ Cæſenatenſis auctor in notula ab ipſo nobis tranſmiſſa ſequentis tenoris. *In nomine Domini Amen. Anno a Natiuitate eiuſdem 1379. indictione 2. die 8. octob. hoc exemplum coram venerabili viro D. Laurentio maioris Eccleſiæ Ceſenæ præpoſito. Reuerendiſſimi Patris domini Iacobi Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopi Ceſenati in ſpiritualibus, & temporalibus Vicario Generali*

nerali, a me not. infraſcripto, &c. Hæc notula vitiatiata videtur in Chronologia gratiſque additum nomen illud *Fratris Ordiniſque Seruorum*, neque Aloyſium reperimus anteceſsiſſe Iacobo in Romanis monumentis. Cæterum Vrbanus VI. an. 1378. nouam cathedralem Cæſenatenſem ædificandi facultatem conceſsit ſequenti diplomate, quod extat in canonicorum Archiuio in hunc qui ſequitur, modum.

VRBANVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Venerabili fratri Epiſcopo Bertinotien. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Iuſtis petentium &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Præpoſiti, & capituli, ac ciuium, & communis ciuitatis noſtræ Cæſenaten. petitio continebat, quod cum Eccleſia cathedralis ipſius ciuitatis, eo quod poſita ſit & incluſa in Cittadella, ſeu Fortalitio, alias vulgariter Mutata nuncupato in parte ciuitatis eiuſdem per tuitionem, & ſaluationem ſtatus Eccleſię Romanæ conſtitutæ, difficulter adiri queant, & in loco alio neceſſario ſit reponenda, ſitque in ciuitate ipſa quædam Eccleſia Parochialis crucis marmoris appellata ad collationem ſeu pręſentationem dilectorum filiorum capituli ſupradicti pertinens, vbi Eccleſia ipſa cathedralis decenter conſtitui, & erigi [illegible] erit cōmode. Pro parte eorundem Prępoſiti, & capituli, ac ciuium, & communis fuit nobis humiliter ſupplicatum, vt ædificandi, & erigendi in loco eiuſdem Eccleſiæ Parochialis nouam Eccleſiam cathedralem in honorem, & ſub vocabulo ſancti Ioannis Baptiſtæ ſicut antiqua Eccleſia erat, licentia de benignitate Apoſtolica concedere dignaremur. Nos igitur cum de præmiſsis non habeamus notitiam, fraternitati tuæ præſentium tenore mandamus, quatenus ad noſtram ciuitatem Cæſenaten. perſonaliter te conferas, & de præmiſsis inquiras, & ſi inueneris ita eſſe, dictis Præpoſito, & capitulo, ciuibus, ac communi, vt cedente, vel decedente dilecto filio noſtro, ſupradictæ parochialis Eccleſiæ qui nunc eſt coſtruendi, & erigendi in eodem loco Eccleſiam Cathedralem huiuſmodi in honorem, & ſub vocabulo ſancti Ioannis Baptiſtæ, prouides quod ipſa Eccleſia antiqua, quæ in fortalitio prædictæ ciuitatis adverſus profanos non redigatur ſed, præficiatur aliquis presbyter, qui eam regat, & officia, & diuina celebret in eadem auctoritate Apoſtolica licentiam poſtulatam: Quodque Eccleſia noua ædificata, & conſtructa fuerit, ac perſonæ degentes in ea omnibus immunitatibus, libertatibus, Indulgentijs, & donationibus, ac priuilegijs, quibus antiqua Eccleſia gaudere ſolebat, gauderēt eadem auctoritate concedas, conſtitutionibus Apoſtolicis non obſtantibus quibuſcunque.

Dat. Tibure 4. non. aug. Pontificatus noſtri anno primo.

57 Fr. AVERARDVS Brixienſis Ordin. Præd. inter Epiſcopos Cæſenates reponitur anno 1383. ab auctore Chronol. ea Seraphino Razio lib. de Viris illuſt. Ord. Præd. de quo acta Romana altum tenuere ſilentium.

58 IACOBVS Epiſcopus Cæſenas, de quo mentio habetur in quodam documento apud Patres Eremitanos ſancti Auguſtini Cæſenæ, vt refert notula auctoris Chronologiæ, quam nobis in autentica forma, e patria, Romam tranſmiſsit his verbis conſcriptam ab originali: *In nomine Domini Amen. Anno a natiuitate eiuſdem* 1391. *indict.* 13. *tempore ſanctiſsimi in Chriſto Patris D.D. Bonifacij Papæ IX. die* 13. *aprilis Venerab. vir Dom. Sanctes Archipresbyter plebis ſancti Mauri Reuerendique in Chriſto Patris D.D. Iacobi Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopi Cæſenatenſis vicarius Generalis &c.* Eodem vitio laborat hæc eadem notula in Chronologia relata, dum gratis addita videntur illa verba Fr. Iacobi Carmelitæ, quo alia, de qua in primo Iacobo diximus. Cæterum ſatis dubito Iacobum hunc eundem eſſe cum alio ſuperiori, cum de Auerardo nulla certa memoria exiſtat apud cordatos ſcriptores, quod Cæſenatenſem ſedem tenuerit hoc præciſo anno 1383. inter Iacobum primum, & hunc, quem ſecundum vocant. Potuit certe Auerardus, hanc obtinuiſſe Eccleſiam, ſed alio quidem tempore; niſi forte a PſeudoPontifice Clemente Septimo, vel eius ſucceſſore Benedicto XIII. contra Iacobum in eandem Cæſenat. cathedram intruſus fuerit, quod etiam repugnat, cum in Actis illorum Pſeudo Pontificum, & in libris prouiſionum, & obligationum eorundem nulla de Auerardo extet memoria. Iacobus vero, de quo modo agitur, an ille ſit, qui de familia Bocchetta a nonnullis aſſeritur, prorſus ignoro.

59 IOANNES eiuſdem ſedis Antiſtes floruit 1394. cuius extat certa memoria in pt. lib. de diuerſis formis Bonifacij IX. fol. 109.

60 IACOBVS de Saladinis nobilis ciuis, & canonicus Aſculanus, cum ad eandem dignitatē perueniſſet, videturque ſibi Antipapæ Benedicto hæſiſſe, ita reſipuit, vt petierit ea, quam ſuſpicabatur cōtraxiſſe, cenſura ritu Eccleſiaſtico enodari, quod Bonifacio IX. mandante cumulate obtinuit an. 1398. vt habetur in lib. 4. de diuerſis formis eiuſdem Pontificis fol. 20. ſuum vltimum condidit teſtamentum in patria an. 1401. in quo pariter multa pia legata tum Eccleſiæ ſuæ Cæſenatenſi, tum Aſculanæ, vniuerſales inſtituit hæredes genitricem ſuam, nepoteſque ſuos, præcepitque, vt Aſculi in Eccleſia ſancti Franciſci in ſepulchro Nicolutij patris ſui, eius corpus conderetur, dum ex hac vita migrare contingeret. Deceſsit tandem an. 1405. ibidem tumulatur, vbi genitoris breuis hæc inſcriptio legitur.

SEPVLCHRVM
NICOLVCII IACOBVCII
SALADINI.

61 Fr. GREGORIVS Maleſardus Cæſenas Ord. Præd. ab Innocentio VII. patriæ ſedi admotus eſt anno 1405. 4. nonas decembris ex pr. lib. Prouiſ. Prælat. Nouam cathedralem ſubſtruxit, gentemque Feltreſcam cum Malateſta

iuni-

inuicem aduerſantes, raro fœdere iunxit, vitam finiuit anno 1419. A

62 Fr. VICTOR Ariminenſis ex Ordin. Eremitarum ſancti Auguſtini Gregorio ſuffectus eſt a Martino Quinto anno 1419. 4. Kalen. iulij Obijt diem poſtremum 1425. de quo in prædictis libris.

63 SEBASTIANVS cathedralis Præpoſitus ad Cæſenatem dignitatem aſſumptus eſt anno 1425. id. decemb. Paucos menſes ſedit, deceſſitque ex eod. lib.

64 PAVLVS Ferrantes e Meldula Martini Quinti Datarius ab eodem Põtifice Cæſenas Epiſcopus adlectus eſt 1426. die 27. febr. Deceſsit 1431. ex eodem lib. Poſt cuius obitum Fr. Auguſtinus de Fauatonibus Romanus ex Ordine S. Auguſtini Eremitarum, olim ſui Ordin. Generalis inſigniſque Theologus Archiepiſcopus Nazarenus, factus eſt ab Eugenio Quarto huius Eccleſiæ perpetuus adminiſtrator anno 1431. idib. iunij. En diploma, B

EVGENIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs Capit. Eccleſiæ Cæſenat. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum Eccleſiarum omnium ſolicitudo &c. Dudum ſiquidem in noſtris Apoſtolatus primordijs intelleximus, quod Eccleſia veſtra, cui quondam Paulus Epiſcopus Cæſenaten. dum viueret, præſidebat, per obitum ipſius Pauli, qui extra Romanam curiam diem clauſit extremum, vacauerat & vacat tunc Nos cupientes eidem Eccleſiæ veſtræ vtilem, & idoneam perſonam. &c. prouiſionem ipſius Eccleſiæ, ordinationi, & diſpenſationi noſtræ duximus ea vice ſpecialiter reſeruandam, &c. ac ad dictam Eccleſiam veſtram ne longæ vacationis detrimenta ſubiret, paternis, & ſolicitis ſtudijs noſtræ conſiderationis intuitum dirigentes attendentes quod dilectus filius Auguſtinus de Roma electus Nazaren. adminiſtrator in ſpiritualibus, & temporalibus Eccleſiæ prædictę per ſedem Apoſtolicam deputamus, &c. de fratrum noſtrorũ conſilio eiuſdem adminiſtrationem per eum quoad vixerit gubernandam auctoritate Apoſt. &c. prout veri Epiſcopi Cæſenaten. qui fuerunt pro tempore, &c. Quocirca, &c. C D

Datum Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominicæ 1431. idibus iunij. Pontificatus noſtri anno primo.

Hanc Eccleſiam adminiſtrauit Auguſtinus ad annum vſque 1435. ceſsitque cõmendæ eodem anno, vt Acta indicant conſiſtorialia. Deceſsitque Romæ ea hac vita multis illuſtribus, & glorioſis ſuæ ſanctitatis indicijs anno 1443. vt refert Ioſeph Pamphilus Chronic. eremit. S. Auguſtin. ſcripſit edideitque opera multa, quæ ab eodem recenſentur, cuius corpus in quadam capſa reconditum in templo S. Auguſtini venerabiliter cuſtoditur. Auctor vero alphabeti Auguſtiniani hunc Prati in Tuſcia obijſſe narrat, ibidem apud ſuos ſepultum. Quis vero ex ipſis diuinauerit, iudicent alij.

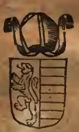

65 ANTONIVS Malateſta, filius comitis Philippi de Ghiaggiolo Foroſemproniensis Præpoſitus, cum extuliſſet vxorem vitamque clericalem profiteretur, ab Eugenio Quarto Cæſenas Epiſcopus declaratus eſt 1435. non. decemb. Hanc Eccleſiã ſumma cum laude prudentiæ multos annos adminiſtrauit, interfuitque Florentino concilio 1439. requieuit in domino 1463. ſepultus in cathedrali ſupra principem portam cum hoc epitaphio.

Non procul hinc celſas conſtruxit Antonius ædes
Et templi Antiſtes plurima dona dedit.
Hic iacet æthereas conſcendit ſpiritus arces
Semproniĵque forum. patria terra fecit.

66 DOMINICVS Camiſſ... Reatinus, patriæque antea Præſul, Sixtique IV. Referend. Cæſenatem etiam ſedem obtinuit, deceſsitque anno 1475.

67 IOANNES Ventorellus Amerinus Cæſenas Epiſcopus, eiuſdemque ciuitatis gubernator nomine ſanctæ Sedis Apoſtol. anno 1475. Romæ deceſsit 1486. ibidemque ſepulchrum accepit. ex Act. Conſi.

68 PETRVS Mentius Vicentinus Cameræ Apoſtolicæ Generalis Auditor huius Eccleſiæ declaratus Epiſcopus eſt 1486. 5. Idus maij. Quem ſecundo deinde anno Innocentius Octauus Pontifex ad Ferdinandum Neapolitanum Regem legauit nuntium, plurimiſque alijs grauiſsimis Eccleſiæ negotijs explicandis eſt feliciter vſus. Romæ mortalitatem exuit 1504. ſepultuſque eſt in Ara Cœli, cui coniunctiſsima ſoror marmoreum ſepulchrum erexit addita eiuſdem ſtatua, ac gentilitijs ſtemmatibus, quæ ex vna

parte continent Leonem rectum, alterâ ſcuti partem quatuor albæ regulæ, & quatuor nigræ deſecant, cum ſequenti epitaphio.

D. O. M.

Petro de Vicentia Pontif. Cæſenat.
Cameræ Apoſtolicæ Auditori,
iudicum doctiſſ. & integerr.
cuius cum diuina, atque eximia virtus,
quæ nullas ſibi inimicitias
pro publica ſalute vitauit
diu oppreſſa emicuiſſet,
bonis omnibus, atque vniuerſæ ciuitati
indigenis eripitur.
Vixit ann L. m vij. d. xi.
Margarita ſoror infeliciſſ. poſ.
M. D. IV.

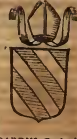
69 FATIVS Sanctorius Viterbienſis, nouus homo, ac per obſcuri generis, literis, eruditioneque ſplendidiorem ſibi parauit fortunam, cum Iulio Cardinali Roboreo, qui poſtea Apoſtolicam euectus ad ſedem Secundus Iulius fuit, Pędagogi operam præſtitiſſet. Is enim Pontifex factus, Fatij magiſterium munificentiſſime remunerauit. Primum enim illum Cæſenatem Epiſcopum dixit 1504. die vigeſimus ſecunda menſis iulij, mox Apoſtolicæ Cameræ Clericum, ampliſſimiſque redditibus auctum, tum & Romana purpura ad titulum ſanctæ Sabinæ cohoneſtauit. Deceſſit Romæ ex animi mœrore, cum ſuſpicaretur (vt degeneres animi ſemper timere coguntur ijs, quæ haud ſe metuiſſe intelligunt) ampliorem illam apud Iulium gratiam amiſiſſe, 1510. die vigeſimo ſecundo menſis martij, ſepultuſque eſt apud ſanctum Petrum cum hac breui, nudaque inſcriptione.

DEPOSITVM FATII SANCTORII CARDINALIS S. SABINÆ.

70 CHRISTOPHORVS de Spiritibus Viterbienſis, huius Eccleſiæ electus Epiſcopus eſt 1510. die decimaquinta menſis februarij. Multos annos Cæſenatem adminiſtrauit Eccleſiam, ſectuſque ſenior, Ioannem Baptiſtam nepotem, cum futura ſpe ſucceſſionis excepit.

71 IOANNES BAPTISTA de Spiritibus Viterbienſis, patrui coadiutor aſcitus anno 1545. die vigeſima menſis nouembris defuncto Patruo ſuffectus eſt, qui poſt decem annos eo munere ſe exoluit.

†

72 ODOARDVS Gualandus nobilis Piſanus, Pauli Quarti familiaris, Cæſenatem ſedem obtinuit 1557. eam Eccleſiam conſultiſsime adminiſtrauit ſupra vnum annum triginta, illamque demum reſignauit. Romæ inde defunctus eſt anno 1597. 17. martij. Scripſit de ciuili facultate lib. 16.

73 CAMILLVS Gualandus Piſanus, Odoardi nepos, ad eandem dignitatem aſſumptus eſt 1588. die 30. menſis martij. Deceſsit 1609. In patris iacet in Eccleſia ſancti Sepulchri.

74 MICHAEL ANGELVS Tontus, in Epiſcopatum illum ſucceſſit 1609. die vigeſima tertia menſis februarij. Tontus Arimini natus eſt honeſtis parentibus, tametſi origine Piſtorienſis eſſet. Vrgente, adhortanteque parente, ad ſummam propemodum legis peritiam peruenit. Interea cum iuriſprudentiæ attentius operam daret Bononiæ, inde importunum fatum parentis Michaelé Angelum demum reuocauit, vbi domeſticis rebus compoſitis, Romam clientium cauſas peroraturus ſe contulit. Ergo poſt acceptam lauream ſingularis exiſtimationis doctor euaſit. Cumque Horatio Burgheſio, Cameræ Apoſtolicæ Auditori, Camilloque item Burgheſio, qui fratri in idem munus ſucceſſerat, vnice charus euaſiſſet, totius Burgheſiæ domus curatoris munere perfungebatur. Interea Camillus Senatoria purpura ab Octauo Clemente nobilitatus eſt, indeque non multo poſt ad Pontificatum aſcendit, cœpitque fortuna Tonti proferre fines, auſpice, ducequе fortuna Burgheſiani imperij. Primum enim Cardinalis nepotis auditor generalis effectus eſt, cum prius canonicatu ſancti Ioannis in Laterano illum ornaſſet Pontifex, mox etiam cum publicis explicandis negocijs fidem, diligentiamque præſtitiſſet ſingularem, Nazaret Archiepiſcopus declaratus eſt 1608. die quinta menſis decembris, dieque vigeſima quarta eiuſdem anni Datarius, Cardinaliſq; ſancti Bartholomæi in Inſula. Eidem deinde Cæſenatem attribuit Eccleſiam anno 1609. vigeſima ſecunda februarij Paulus Quintus. Quam ille donarijs varijs, reliquiiſque ſanctorum locupletauit. Inde reuerſus ad Aulam, nullus ſenatus, nulla congregatio Romæ erat, quam ſuo conſilio, prudentiaque non compleret. Eccleſiam, templumq; ſui tituli exornauit ex parte. Cæterum quodammodo fatigata fortuna viſa eſt deſeruiſſe Tontum, gratia enim erga illum Pontificis ſenſim refrixerat, ſua, an aliena culpa incertum. Conſtat illum, aula deſerta, ad ſibi creditam Eccleſiam rediſſe,

ibi-

ibiq; tanquam voluntarium exegiſſe exilium. Comitijs vbi Gregorius Decimus quintus aſcendit ad ſedem, interfuit, a nouoque Pontifice inter Cardinales Conſultæ adnumeratus eſt, eum ad titulum ſancti Petri ad Vincula perueniſſet. Romæ deceſſit 1622. menſe aprili, conditoque teſtamento, collegium in proprio palatio erectum, hæredem inſtituit, tutoribus Auditoribus Romanæ Rotæ, curatoribus Scholæ Piæ alumnis. In patria templum ſanctæ Euphemiæ incendio deformatũ, reparauit. Cathedralem pretioſa ſupellectili, varijſque donatiis munificenter adauxit. Cenſum inſtituit alendis tribus iuuenibus, a capitulo clericali nominandis, vt legum peritiæ poſſent ſtudere. Memor autem, gratoque animo adeo fuit in Paulum Quintum ſuum benefactorem, vt ad expiationem illius animæ in ſacra Lauretana æde quotidianum ſacrum inſtituerit peragendum. Eius cadauer in templo Ieſu Seruatori dicato tumulatum fuit ante D. Ignatij altare, vbi hoc ſequens epitaphium legitur.

D. O. M:

Michaeli Angelo Tonto Ariminenſi
a Paulo V. Pont. Max.
prudentiam, fidemque viri ſæpius
experto,
primum Datariæ Præfecto,
poſtea
Archiepiſcopo Nazareno.
poſtremo
S. R. E. Cardinali creato
atque ad intima quæque adhibito,
quo tempore poſt conſtantiam
cum florentis Principis gratiam
ſingularem modeſtiam
habuit,
vnde in aduerſa quoque fortuna conſtantiam
exerceret dignus,
qui non niſi reflorescente gratia
diem obiret
Anno Domini M. DC. XXII.
ætatis ſuæ LVI.
Antonius Tontus Auunculo,
& Collegium Nazarenum
ab illo inſtitutum,
& ſacra Romana Rota Auditorum
patrocinio commendatum,
Patrumque pauperum matris
Dei diſciplina traditum
parenti optimo poſuere
Anno Domini
M. DC. XXXVII.

75 FRANCISCVS Cardinalis Sacratus Ferrarienſis, Archiepiſcopus Damaſcenus, ad Cæſenatenſem Eccleſiam translatus eſt 1622. die decima quinta menſis iunij. Hic paulo ante creatus fuerat Cardinalis, cum Datarius eſſet, Auditor ſacræ Rotæ, ac vtriuſque Signaturæ Referendarius. Poſt comitia, in quibus Vrbanus Octauus ſummus Pont. fuerat renunciatus, exceſsit è viuis an. 1623. 6. die menſis ſeptembris, ſepultuſque eſt in templo S. Mariæ de Anima.

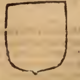

76 LAVRENTIVS Campegius Bononienſis, ſacræ Congregationis Epiſcoporum, ac regularium ſecretarius, huius Cæſenatis Eccleſiæ Epiſcopus adlectus eſt 1623. die 18. menſis decemb. anno vero 1629. ad Eccleſiam Senogallienſem translatus eſt.

77 PETRVS Bonauentura, nobilibus ortus parentibus, in Gattaiæ caſtello Vrbinatis iuriſdictionis, ex Archidiacono Vrbinate, Cæſenæ Epiſcopus adlectus eſt 1629. viuit adhuc, optimique paſtoris famam implet, & partes.

†

CERVIENSES, SIVE FICODENSES EPISCOPI,

MEMORIAM antiquiorem, quæ apud ſcriptores extat, Ceruiæ ciuitatis, Rubeus in hiſtoria Rauennati nobis exhibuit, erutam è Rauennatis Eccleſiæ monumentis, cuius aliquando vt ſuffraganes arbitrium venerata eſt. Eam priſci Phycodem dixerunt, quod demum nomen tranſiuit in Ceruiam, ex quodam miraculo, quod ſancto Baſsiano, qui poſtea Laudenſis Epiſcopus fuit, ibi eueniſſe narratur. Tametſi contendat Pyrrhus Ligorius in epiſtola ad Carrarium ante Baſſiani aduentum Ceruiam fuiſſe appellatam, prolata quadam inſcriptione, in qua eius nominis mentio extat, quam Romæ inter Fori Traiani ruinas repertam teſtatur, ſic autem habet.

IMP. CÆS. NERVÆ
TRAIANO. DACICO GER-
MANICO. PARTHICO
PONT. MAX. TRIB. POT. XVIII.
IMP. VII. COS. VI P. P. OPTIMO
PRINCIPI.
RAVENNATI . CÆRE-
VIANI. CÆSENNATI .
CVR. VIAR. TRA . . .
FLAM. . . . .
D. D.

Quæ tamen apud quoſdam cordatos haud firmiorem fidem inuenit. Conſtat ergo nullos antiquiores ſcriptores huius meminiſſe ciuitatis. In Flaminia ſita eſt, ſpectatque ad Gallos Boios, vt vult Leander Albertus. Inſalubri vtitur aere ob circumſtagnantes paludes prope mare. Itaque mortales, qui ibi degunt, paulo plus quam duo millia.cenſentur, ac mercatores plerumque ſalis, vnde Romanis Pontificibus magni, vberioreſque prouentus exiſtunt. Etenim Romanæ ſedi ſubiecta eſt, Rauennatiſque ſedis ſuffraganea. Cathedralem habet Deiparæ Virgini conſecratam, mediocris magnitudinis, ac pulchritudinis. Eius princeps dignitas præpoſitura eſt, vnicum religioſorum monaſterium ibi ſpectatur, tres laicorum confraternitates, xenodochium, ac mons Pietatis. Seminarium extat in caſtello Maſſæ Fiſcaliæ. De- A ſidem, inſalubremque aerem amplior cenſus Epiſcopatus, qui tria millia ſcutatorum excedit, compenſare cenſetur. Eius redditus taxa in libris Cameræ centum florenorum aureorum habetur. Diuum Tutelarem veneratur S. Geruntiũ eius ciuit. q. Epiſcopum, vnde coniectura eſſe poteſt iam olim ornatam fuiſſe Epiſcopali dignitate, fidemque Chriſtianam fuiſſe amplexam, dum alijs circumadiectis ciuitatibus Euangelij lumen illuxit. Ceruienſium Præſulum hanc ſeriem damus, quam ex diuerſis monumentis ex fide eruimus.

1 S. GERVNTIVS Epiſcopus Ficodenſis, Romanæ ſynodo interfuit ſub Symmacho Pontifice anno 501. inque Calliensi territorio palmam accepit martyrij 504. Eius feſtum celebratur die nona menſis maij. De eo martyrolog. Roman. B Rub. lib. tertio, Ferrariuſque in catalog. ſanctorum Italiæ.

2 BONVS, floruit anno 650. ex Rubeo.

3 ADRIANVS anno 853. apud Baronium.

4 IOANNES Ficodenſis Epiſcopus, a Nicolao Primo Pontifice cum Rodoaldo Portuenſi Epiſcopo in Galliam legatus eſt, ad cognoſcendam Lotharij cauſam, qui cum Bellice nefarium contraxerat matrimonium. videndus Anaſtaſius Bibliothecarius, atque Baronius.

5 LEO eiuſdem Eccleſiæ Præſul, floruit anno 997. interfuitque Rauennati concilio, Gerberto Archiepiſcopo ſedente, itaque eius concilij decretis ſe ſubſcripſit ſic:

C *Leo Epiſcopus Ficodenſis, quæ nunc Ceruia vocatur.*

Eiuſdem etiam mentio extat apud Rub. lib. 5. ad annum 1017.

6 LVCIDVS Epiſcopus Ficodenſis. Huius meminit Petrus Damiani in epiſt. ad Nicolaum Secundum. Quippe qui nobiens, præclarum ſane exemplum ediderit, quam moderate ſe geſſiſſet in vita. Supremo enim fato propior, ad portam cuiuſdam monaſterij Benedictinæ temperationis ſe deportari iuſſit, vbi Epiſcopali dignitate commutata cum monachali ſanctiſſime vitam finiuit.

7 Eandem ſedem obtinuit BONVS, hoc nomine ſecundus anno 1069. apud Rubeum lib. 5. forte ille Ceruienſis Epiſcopus, qui anno 1083. D vna cum Bononienſi, & Vicentino Epiſcopis Guibertum in Pſeudopontificem Clementem initiauit apud Baronium ex Bibliothecario.

8 PETRVS eiuſdem Eccleſiæ Pontifex anno 1151. interfuit conſecrationi Ioannis Abbatis monaſterij S. Columbæ in Epiſcopum Placentinum, quam Rauennæ perfecit Archiepiſcopus Moyſes. Rubeus lib. 5.

9 THEOBALDVS eiuſdem ſedis Antiſtes 1187. ab Vrbano Tertio ampliſſimam confirmationem retulit omnium gratiarum, quæ iam olim Ficodenſi Eccleſiæ indulte fuerant, vt refert Rub. lib. 5.

10 ALBERTVS, floruit anno 1200. apud Rub. lib. 6.

11 SIMON Ficodenſem adminiſtrabat Eccleſiam

cleſiam anno 1209. anno vero 1217. translatus eſt ab Honorio Tertio ad Archiepiſcopatum Rauennatensem, de quo ibi.

13 RVSTICVS, in hac ſede florebat 1223. de quo idem Rub. lib.6.

14 IOANNES Vrſarola, ciuis, & Epiſcopus Ceruienſis, eam ſedem obtinuit 1232. Hic conatus eſt Rauennatium tyrannidem, Rauennatiſque Archiepiſcopi iugum excutere. Cæterum cum Rauennates Ceruiẽſem ciuitatem cepiſſent, id incommodi intulere deuictæ, vt ſecum ea omnia monimenta auferrent, quibus Vrſarola ſemel arreptæ libertatis poterat iura defendere. De illa iniuria ad Romanum Pontificem prouocauit Ioãnes, a quo Prœneſtinum Epiſcopum, Othonemque diaconum Cardinalem Auditores obtinuit, qui cum diligenter cauſam excuſſiſſent, pro Epiſcopo, eiuſque ſucceſſoribus fauorabilem tulere ſententiam, quam Gregorius Nonus ſequenti diplomate confirmauit. Extat monumentum in regeſt. eiuſdem fol.28. epiſt. 115.

GREGORIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Ioanni Epiſcopo Ceruienſi, &c. ea quæ iudicio, &c. vſque communiri, &c.

Sane cum inter te ex parte vna, & poteſtatem, & commune Rauennatem ex altera, ſuper Eccleſiæ tuæ priuilegijs, & inſtrumentis, quę per violentiam ab eis illatam amiſſa dicebas, Sale ipſius Eccleſiæ deferendo per diſtrictum eorum relaxandis bannis, & ſtatutis in tuum, & Eccleſiæ tuæ præiudicium, & grauamen editis ab eiſdem, & quibuſdam alijs articulis coram dilectis filijs noſtris Prœneſtinæ Eccleſiæ, & O. ſancti Nicolai in carcere Tulliano diac. Card. tunc in partibus illis Apoſtolicæ ſedis legatis quæſtio verteretur, demum cum lite ſuper ijs conteſtata dictus electus a nobis legationis officium in Vngariam ſuſcepiſſet, & idem Card. ad noſtram præſentiam remeaſſet, nos tamen ſibi, & M. prædictorum ſyndico in noſtra præſentia conſtitutis, eundem Cardinalem ſuper ijs deputauimus auditorem, qui viſis, & auditis vtriuſque rationibus, habitoque conſilio ſapientum, de mandato noſtro, pro te, & Eccleſia Ceruienſi, ſicut in publico inſtrumento inde confecto plenius continetur, diffinitiuam ſententiam promulgauit, quam nos ratam habentes, tuis ſupplicationibus inclinati, auctoritate Apoſtolica confirmamus, &c. vſque communimus. Tenorem autem ipſius inſtrumenti præſentibus duximus inſerendum, qui talis eſt. In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, amen. Anno incarnationis eiuſdem 1233. indictione ſexta, die martis, decima die intrante maio, in præſentia infraſcriptorum teſtium venerab. pater dominus Otho ſancti Nicolai in carcere Tulliano diaconus Cardinalis a ſummo Papa datus auditor ven. patri Epiſcopo Ceruienſi, & Marcoaldo ſyndico, & procuratori communis Rauennatenſis in negocio, quod vertebatur inter ipſos, tulit ſententiam in hunc modum. Cum olim in partibus Lombardiæ vna cum domino Prœneſtin. legationis officio fungeremur, Rauennam pro quibuſdam arduis negocijs accedentes ciuitatem ipſam inuenimus poſitam auctoritate Apoſtolica eccleſiaſtico interdicto, & tam poteſtatem, quam conſilium excommunicationum ſententijs innodatos pro venerabili patre Ceruienſi, quibus ciues Rauennates dicebantur graues, & multiplices iniurias irrogaſſe, pluribuſque modis damna intuliſſe plurima, & inferre. Nos autem tam indemnitati Epiſcopi, & Eccleſiæ ſupradictæ, quam ſaluti præfatorum ciuium proſpicere cupientes, prout noſtrum officium expoſcebat, vtramque partem ad concordiam monuimus diligenter. Qui tandem de omnibus controuerſijs, & cauſis, pro quibus dicti poteſtas, & conſilium erant excommunicationum vinculis innodati, & ciuitas ſuppoſita interdicto noſtro ſe arbitrio dicto, & ordinationi totaliter, & plenarie commiſerunt, dictus videlicet Epiſcopus nomine ſuo, & Eccleſiæ Ceruienſis, & ipſi Rauennat. per ſyndicum ad hoc ſpecialiter deputatum. Demum præfatus Epiſcopus propoſuit coram nobis, quod ciues Rauennatenſes diuino timore poſtpoſito, & amore Ceruiam accedentes, in Eccleſiam ſuam hoſtiliter irruerunt, priuilegia, inſtrumenta, & alia bona ſua ibidem inuenta inde nequiter aſportantes. Item, quod impediebant eum ſalem ſuum, in quo redditus Eccleſiæ ſuæ pro magna parte conſiſtit, per diſtrictum ſuum portare quo vellet, fecerunt præterea ſtatuta, & banna, quod nullus Salem portaret extra ciuitatem Ceruię, abſque illorum licentia, & conſenſu in ſuum, & Eccleſiæ ſuæ graue præiudicium, & grauamen, alias ſibi, & Eccleſiæ ſuæ iniurioſi non modicum exiſtentes, licet autem ſyndicus præfati Communis negaret dictam violentiam de mandato communis fuiſſe commiſſam, factam tamen a Rauennatibus recognouit, & ad ſatisfactionem faciendam pro ipſa ſe noſtræ ſuppoſuit voluntati, aſſerens dictum commune ſatisfeciſſe, nihilominus iam in parte. De alijs vero quæſtionibus iure ordinario reſpondere voluit coram nobis. Nos ergo acceptis pignoribus, & in parte fideiuſſoria cautione pro ſatisfactione damnorum Epiſcopo facienda, de conſenſu eiuſdem, excommunicationis, & interdicti ſententias a iudicibus, qui eas tulerant, procurauimus relaxari, ab omnibus excommunicatis receptis de parendo mandatis Eccleſię iuramentis. Demum pro reſtauratione damnorum, quæ prædictus Epiſcopus ſe paſſum fuiſſe in prædicta violentia fidem fecit, exceptis priuilegijs, & inſtrumentis, quorum omiſſionis damnum trium millium librarum idem Epiſcopus faciebat quingentas libras reſtitui fecimus Epiſcopo ſæpedicto. De priuilegijs, & inſtrumentis propter eorum magnam exiſtimationem ſperantes ea poſſe inueniri, & reſtitui, in exiſtimationis ſatisfactionem iniungere differemus, ſicque ventum eſt ad negocium principale, in quo libellus ab Epiſcopo Rauennatibus eſt oblatus, & ab eorum ſyndicis litem conteſtando reſponſum, factæque ſunt poſitiones, & teſtes hinc inde producti. Libelli autem tenorem, & litis conteſtationis inſerendum duximus, qui eſt talis. Ioannes de Roſa, & Henglebaldus

ſyndici

ſyndici communis Rauennatis litem conteſtando reſponderunt libello ſibi porrecto a venerab. patte Epiſcopo Ceruienſi, dictum commune non teneri in aliquo articulorum. qui exprimuntur in dicto libello, cuius tenor talis eſt: A vobis dominis Iacnbo Præneſtino electo, & Othoni ſancti Nicolai in carcere Tulliano diaconis Cardinalibus, Apoſtolicæ ſedis legatis, petit Ioannes Ceruienſis canonicus procurator, ſiue actor domini Ioannis Epiſcopi Ceruienſis, nomine ipſius Epiſcopi, & Epiſcopatus, vt compellatis poteſtatem, & commune Rauennat. quod prædictum Epiſcopum ſalem ſuum, quem de iuribus, & redditibus ſui Epiſcopatus percipit, vnicuique per diſtrictum eorum libere deferre permittant, & quod non per ſe nec per alios impediant, quominus libere, B & abſque vlla difficultate ſalem prædictum per ſuum diſtrictum portare poſſit. Item petit, quod bannum, ſiue ſtatuta, quod, vel quæ fecerunt in præiudicium, & grauamen Epiſcopi, & Epiſcopatus Ceruienſis, debeant relaxare, ſcilicet quibus ſtatuerunt, quod nec aliquis Ceruienſis, nec etiam aliquis alius extrahat ſalem de Ceruia per terram, vel per aquam ſiue ipſorum licentia ſpeciali, debeant relaxare, nec de cætero faciant; & vt compellatis commune, & homines de Rauenna deſiſtere de cætero ab omni iniuria, & moleſtatione Epiſcopi, & Eccleſiæ Ceruienſis. Item petit commune, & homines de Rauenna compelli ſecuritatem præſtare, ne Epiſcopum, clericos, ſiue laicos Ceruienſis Eccleſiæ in perſonis, vel rebus offendant, ſed ipſos ſecuros reddant, & faciant pro C poſſe ſuo in perſonis, & rebus vbique, tam in diſtrictu ſuo, quam alibi, ſaluo iure, &c. Dumque præfatus dominus Præneſtinus, & nos intenderemus finem imponere negocio memorato, accidit eum a ſede Apoſtolica legatum in Vngariam deſtinati, ſicque fuimus a noſtro propoſito impediti. Verum ne obrentu noſtri Ceruienſis Eccleſia enormem incurreret læſionem, ſi cauſa remaneret taliter indeciſa, cum dicti Rauennates eſſent ea facto noſtro a ſententiarum excommunicationis, & interdicti laqueis expeditis partibus iniunximus, vt in termino, qui in noſtris literis ſuper hoc editis eſt expreſſus ſe per ſufficientes reſponſales Apoſtolico conſpectui præſentarent, quod iuſtum foret in toto negocio recepturi. Nobis quando ad curiam redeuntibus, & præfato Epiſcopo, & D Mautaldo ſyndico, & procuratore communis Rauennatis conſtitutis ibidem dominus Papa nos eis auditorem conceſſit ad totum negocium terminãdum. Coram nobis denique negocio inſtaurato, ſyndicus Rauennatæ teſtes Epiſcopi voluit reprobare, ſed eo deficiente ad rubricas faciendas de vtriuſque partis atteſtationibus eſt proceſſum. Tandem ſuper toto negocio eſt multipliciter allegatum. Dicebat namque ſyndicus Rauennatæ nos de priuilegijs, & inſtrumentis non poſſe rationem arbitrij, nec legationis, neque delegationis, aliquid diffinire, cum ſuper eis in partibus Lombardiæ, neque hic fuiſſet, more iudiciorum per libellum videlicet, & litis conteſtationem proceſſum, dicebat præterea, quod in primo libelli articulo, erat commune Rauennate penitus abſoluendum,

A cum de iure communi nemini liceat per terram alterius, in qua ſibi ſeruitus non debetur, inuito Domino pertranſire, quod per iura oſtendere nitebatur. Idem in ſecundo debere fieri aſſerebat, cum Rauennates in ciuitate Ceruiæ iuriſdictionẽ habeant manifeſte. Quare in ea poſſunt banna, & ſtatuta ponere, prout volunt, ad quod probandum priuilegia Principum, & ſummorum Pontificum, nec non inſtrumenta etiam compoſitionum inter ipſos, & Archiepiſcopum Rauennatem, item inter ipſos, & commune Ceruiæ initarum plurima oſtendebat. Quare tam in ijs, quam in alijs articulis in libello ſubiectis, petebat inſtanter abſolui ſyndicus memoratus, è contra vero ipſum debere in omnibus condemnari aſſerebat Epiſcopus ſæpefatus, & in primis in exiſtimatione priui- B legiorum, & inſtrumentorum cum vis coram nobis ibi fuerit patefacta, & notorium fuerit violentiam ſibi factam, idque ſyndicus communis recognouerit, & ſatisfacere inceperit coram nobis, vnde ibi non fuit alia cognitio, vel ordo iudiciarius requirendus. Ad primum libelli articulum pro ſe multa iura inducere conabatur, quibus aſtruitur manifeſte nemini debere ire per vias publicas interdici, cum a iure ne prohibeatur, ſit potius interdictum. Ad ſecundum dicebat, quod etiam ſi iuriſdictionem haberent in Ceruia commune prædictum, quod minime fatebatur, non tamen licebat eis ſtatuere, vel bannum ibi ponere in eius præiudicium, & grauamen, ad quem proprietas Ceruiæ pertinebat, & qui de quolibet onere ſalis, quod tamen ferebatur, percipere quiddam cer- C tum de iure poterat, & debebat, quod ex rubricis ſuis dicebat liquido apparere. Vnde tam in ijs, quam in alijs petitis petebat dictum ſyndicum, & commune ſibi cum expẽſis propter hoc factis ſententialiter condemnari. Nos autem viſis, & intellectis actis totius negocij, diligenter, habito multorum conſilio ſapientum, & nihilominus ſuper dubijs domini Papæ, ac fratrum certificati reſponſo de mandato eiuſdem domini condemnamus præfatum Mautaldum ſyndicum communis Rauennatis nomine ipſius communis, ipſumque commune, vt ſoluat dicto Epiſcopo, & Eccleſiæ Ceruienſi pro priuilegijs, & inſtrumentis perditis per violentiam ſupradictam, mille libras Rauennat. cum tantæ damnum amiſſionis æſtimauerit idem Epiſcopus, & firmauerit proprio iuramento. D Item condemnamus prædictum ſyndicum, & dictum commune per ipſum, & prædictum Epiſcopum ſalem ſuum, quem de iuribus, & redditibus ſui Epiſcopatus percipit, vndecumque per diſtrictum eorum libere deferre permittant, & quod non per ſe, nec per alios impediant, quo minus libere, & abſque vlla difficultate ſalem prædictum per ſuum diſtrictum poſſit portare quo velit: per diſtrictum autem intelligimus citra modo, ſcilicet per vias publicas, & meatus, per terram videlicet, & per aquam. Item condemnamus eoſdem, vt bannum, ſiue ſtatuta, quod vel quæ fecerant in præiudicium, & grauamen Epiſcopi, & Epiſcopatus Ceruienſis intolerabilem læſionem, ſcilicet, quibus ſtatuerint, quod nec aliquis Ceruienſis, nec etiam aliquis alius extrahat ſalem de Ceruia

per

per terram, vel per aquam ſine ipſorum licentia ſpeciali, debeant relaxare, & attentare ſimilia de cætero non præſumant, cum ſit aperte probatum dicta ſtatuta vel banna vergere in Epiſcopi, & Eccleſiæ Cerniensis non modicum detrimentum. Super alijs vero petitis, quæ ad officium pertinent prouidebitur Domino concedente.

Actum Romæ apud ſanct. m Mariam Maiorem, in camera dicti domini Othonis Cardinalis. teſtes

Dominus Epiſcopus Peruſinus.

D. Epiſcopus Auximanus.

D Gregorius de Alaſio, &

Magiſter Petrus de Supino. Clerici ipſius, D Card. &

D. Ildinus de Aroſia, &

D. Scillerius de Auximano iudices, & multi alij.

Ego Vuillelmus de Mercorengo ſacri Palatij notarius præſens fui, & de mandato ſæpedicti domini Cardinalis hanc ſententiam ſcripſi, & in publicam formam redegi. Nullus ergo noſtræ confirmationis, &c. ſiquis autem, &c.

Datum Laterani 14. Kal. iunij anno 7.

Excepit Ioannes ſub Innocentio Quarto, a quo pro ſe, ſuiſque ſucceſſoribus ampliſſimum priuilegium recepit, quod ſpectatur in eiuſdem Pontificis regeſto fol. 145. epiſtola 224. anno ſecundo, tenor eſt talis.

INNOCENTIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Venerabili fratri Ioanni Cerúienſi Epiſcopo, eiuſque ſucceſſoribus canonice inſtituendis in perpetuum.

In Apoſtolicæ ſedis ſpecula, licet immeriti diſponente Domino conſtituti, fratres noſtros Epiſcopos tam propinquos, quam longe poſitos fraterna tenemur charitate diligere, & Eccleſiarum eorum regimini commiſſarum procurare ſpiritualiter, & temporaliter incrementum, ac ipſas contra malignorum incurſus, Apoſtolicæ protectionis præſidio communire. Eapropter venerabilis in Chriſto pater Epiſcope, tuis iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Ceruienſem Eccleſiam, cui, auctore Deo, præeſſe dignoſceris, ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus, ſtatuentes, vt quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum iuſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, concedendo ſpecialiter Eccleſiæ prædictæ ea, quæ inferius proprijs duximus vocabulis exprimenda. Locum videlicet, qui vulgo vocatur Padule cum ſalinis, terris, vineis, pratis, paſcuis, venationibus, & piſcationibus ſuis, qui protenditur a riuo, qui vocatur Piſatellus, vſque ad miliarium album, & a decimano vſque in mari. Tenimentum, quod fuit plebis ſancti Thomæ cum portu, & alijs ſuis pertinentijs, tenimentum, quod fuit plebis ſancti Peregrini cum decimis, & alijs pertinentijs ſuis, ecA cleſiam ſancti Geruaſij cum pertinentijs ſuis, ripã de Terra firma cum teloneo ſuo, & omnibus alijs pertinentijs ſuis, ripam de mari cum ipſo litore, & teloneo ſuo, & omnibus alijs pertinentijs ſuis, portum cum teloneo ſuo, & alijs ſuis pertinentijs, plebem ſancti Vitalis, quæ vocatur Fiſcalia cum capellis, decimis, teſtamentis, & alijs pertinentijs ſuis, quæ protenditur ab aggere de Corlungo, & foſſa piſcaria, & riuo de Rodaldo percurrente ad medium donnrum, ab alio latere medium Virgena, a tertio latere Elia percurrente ad medium lacum Sem. & a quarto latere Padus, decem manſos terræ, quas Eccleſia tua poſſidet in Maſſa Fiſcaliæ poſitos in riuo maiori, in loco, qui dicitur Canalis mortuus, & in alijs congruis locis, in prædicto riuo, eccleſiam ſanctæ Mariæ in Pado

B veteri cum pertinentijs ſuis. In territorio Ariminenſi caſtrum Caſtellionis cum tota curte ſua, & pertinentijs ſuis, & fundum Vaſignani, in territorio Cæſen. quicquid hæredes Candeli de Runco habent in fundo Fabricæ, & in Medade, & in Arbuciano, & in Mantale, qui dicitur de Laurentio, & duos integros fundos, Cecilam, & Aſignanam, quos detinet ab Eccleſia tua, monaſterium ſanctæ Mariæ montis Mauri, in territorio Cornelienſi, & comitatu Imolenſi, caſtrum vnum integrum, quod vocatur Plantalduli, & aliud caſtrum, quod vocatur Beluedere, & aliud, quod vocatur ſaxum Gattarium cum omnibus pertinentijs ſuis, in territorio Fanenſi, & Piſaurienſi, caſtrum, quod

C vocatur Montelanus cum diſtrictu, & curte ſua, & omnibus ſuis pertinentijs, & duos manſos terræ inter Martaianum, & ripam altam, quod detinent hæredes Vgolini Guidotti, & vnum manſum in Lupara, quem detinent hæredes Petri Sophiæ, & filij Petri. Et vnum manſum in catula, quem detinent hæredes Guiduccij, & Rogerij, & vnum manſum in Baltano, quem detinent hæredes Brancaleonis, eccleſiam ſancti Andreæ in Foſſa putrida in ciuitate Rauennati cum omni iure, & pertinentijs ſuis, eccleſiam ſancti Nicolai cum omni iure ſuo, & hoſpitale cum omnibus ſuis pertinentijs, & monaſterium ſancti Martini cum omni iure ſuo. Ripis autem de terra, de mari, & Portubalcum, vel aliquam collectam contra conſuetu-

D dinem antiquam imponi auctoritate Apoſtolica prohibemus. Statuimus quoque vt infra tuã diœceſim abſque aſſenſu tuo, vel ſucceſſorum tuorum nullus eccleſiam, vel oratorium de nouo conſtruere aliqua occaſione præſumat, ſaluis tamen priuilegijs Romanorum Pontificum. Obeunte vero te nunc eiuſdem Eccleſiæ Epiſcopo, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem canonici eiuſdem eccleſiæ communi conſenſu, vel canonicorum pars conſilij ſanioris, ſecundum Dei timorem prouiderint eligendum. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum fas ſit præfatam Eccleſiam temere perturbare, & cætera, vſque profutura, ſalua ſedis Apoſtolicæ auctoritate, & Rauennatis Archiepiſcopi debita reuerentia. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica, &c. ſubiaceat vltioni, &c. cunctis autem, &c.

Ego Innocentius Catholicæ Eccleſ. Epiſc. ſubſcripſi.

Ego

Ego Otho Portuenſis, & ſanctæ Rufinæ Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Petrus Albanenſis Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Vvillelmus Sabinenſis Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego P. tit. ſancti Marcelli presb. cardinalis ſubſcripſi.
Ego Vvillelmus Baſilicæ Apoſtolorum duodecim presb. card. ſubſcripſi.
Ego Fr. Ioannes tit. S. Laurentij in Lucina presb. card. ſubſcripſi.
Ego Fr. Vgo tit. ſanctæ Sabinæ presb. cardinalis ſubſcripſi.
Ego Aegidius SS. Coſmæ, & Damiani diac. cardinalis ſubſcripſi.
Ego Goffridus tituli ſancti Adriani diac. cardinalis ſubſcripſi.
Ego Octauianus tit. ſanctæ Mariæ in Via Lata diac. card. ſubſcripſi.
Ego Petrus tit. ſancti Georgij ad velum Aureum diac. cardinalis ſubſcripſi.
Ego Ioannes tit. ſancti Nicolai in carcere Tulliano diaconus cardinalis ſubſcripſi.
Ego Vvillelmus tit. ſancti Euſtachij diac. cardinalis ſubſcripſi.

Datum Lugduni per manum magiſtri Marini ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarij, Kalend. februarij, indictione ſecunda, incarnationis Dominicæ anno 1244. Pontificatus vero D. Innocentij Papæ Quarti anno ſecundo.

14 IACOBVS Alexandri Quarti Sacellanus, a capitulo electus anno 1254. electioni libere ceſsit in manibus eiuſdem Pontificis.

15 VBALDVS eiuſdem Pontificis a ſacrificijs, ab ipſo Epiſcopus creatus anno 1256. extat in regeſto Vaticano epiſt. 384. fol. 50. Pontif. ij. Data Viterbij, quinto Kalendas Iulij capitulo Ceruienſi, in qua Vbaldum a ſe electum eidem commendat.

16 THOMAS Epiſcopus Biſuntinus, huc translatus anno 1266. quinto idus iunij, a Clemente Quarto, poſt duorum annorum ſpatium, quo paſtore caruerat, regeſt. Vatican. epiſt. 69. fol. 76.

17 Fr. THEODORICVS Burgundionus Lucenſis, ex ordine Prædicatorum, vir longe doctiſſimus, ad Ceruienſem ſedem peruenit 1270. quam ille Eccleſiam pie, ſancteque rexit plures annos. Bononiæ deceſſit 1298. ſepultuſque eſt apud ſanctum Dominicum prope maius altare cum hoc epitaphio.

Sepulchrum venerabilis patris
fratris Theodorici de Luca
Epiſcopi Ceruienſis,
ord. Fratr. Prædicat.

Et paulo infra.

Hanc Capellam fecit fieri
frater Theodoricus de Borgognonibus de Luca
ord. Prædic.
Epiſcopus Ceruienſis,
qui habens in ætate ſua LXXXXIII. annos,
in Epiſcopatu vero . . . .
Obijt anno Domini
M. CC. LXXXXVIII.
in vigilia Natiuitatis Domini
orate pro eo.

18 MATTHÆVS Ceruienſibus ius diuinum dixit 1307. apud Rubeum.

19 VVIDO Gennarius eluis, canonicuſque Rauennas, electus fuit Epiſcopus Ceruienſis anno 1317. decimo ſeptimo Kalendas auguſti, qui incredibili ciuium ſuorum lætitia in Eccleſia Vrſiana inauguratus fuit a Petro Epiſcopo Comaclenſi. De quo idem Rubeus.

B

20 FRANCISCVS obijt anno 1324.

21 GERARDVS, eadem ſede nobilitatus eſt anno 1324. decimo ſeptimo Kalendas auguſti, translatus ab Eccleſia Cæſenatenſi a Ioanne Vigeſimo ſecundo, vt in regeſt. Vatic. ann. 8. Defunctus eſt anno 1329.

22 SVPERANTIVS Lambertucius de Cingulo, cum Adriæ Epiſcopus eſſet, ad hanc Ceruienſem Eccleſiam translatus eſt 1329. quinto idus octobris ex eodem regeſto. Deceſſit 1342. Hic in Cingulana patria eccleſiam S. . . . . fundauit, & dotauit, vt inſcriptio, quæ ibidem proſtat legentibus habet, quæ eſt huiuſmodi.

C

Anno Domini M. CCC. XXXVI.
de menſe ſeptembris
in feſto ſancti Hieronymi,
quod fuit vltima die eiuſdem menſis,
Reuerendiſſimus Pater Dominus
Superantius
quondam Iacobi Lambertucij
de Cingulo
decretorum doctor, Epiſcopus Ceruienſis
proprijs manibus fundauit,
& de proprijs bonis dotauit hanc Eccleſiam,
& Matthiolus eius hæres
eam fecit compleri poſt mortem
dicti domini Epiſcopi.
Fideles ergo cuncti rogantur,
vt Deum pro ipſis rogare
dignentur.

D

23 Fr. GVADAGNIVS de Maiolis, ex ord. Minor. electus Epiſcopus Ceruienſis 1342. 6. Kal. iunij ex regeſt. Vatic.

24 IOANNES de Placentinis de Parma in Ceruienſi throno ſedebat 1364. die vigeſima ſeptima menſis aprilis, ex lib. prouiſionum Prælatorum. Translatus ad Eccleſiam Patauinam anno 1370. decimo Kalend. februarij.

Fr.

25 Fr. BERNARDVS de Guaſconis Florentinus, ordinis Minorum, & Epiſcopus Concordienſis, electus Epiſcopus Ceruienſis 1370. tertio Kalendas aprilis. Hic a ſancto Andrea Corſinio in Florentina Cathedrali inauguratus fuit die vigeſimo ſeptimo menſis maij eiuſdẽ anni, aſſiſtentibus iuſſu Pontificis, Lucio Epiſcopo Cæſenate, ac Præſule Chalcedonenſi. Huius conſecrationis publicum adhuc extat inſtrumentum Florentiæ in reformationum archiuio. Obijt poſt ann. 1377.

26 IOANNES Viuentius Florentinus Epiſcopus Piſtorienſis, ad hanc ſedem tranſlatus defuncto Bernardo, Bononiæ exceſſit ann. 1382. die 29. auguſti.

27 VVILLELMVS Alidoſius Imolenſis, Archipresbyter ſanctæ Mariæ de Saluſtia, eiuſdem ciuitatis diœceſis, Vrbano Sexto ita conſentiente, Ceruienſem euaſit ad ſedem 1383. ac paulo poſt ad Eccleſiam ſuæ patriæ tranſlatus.

28 IOANNES, Vvillelmo ſucceſsit: deceſſitque 1390.

29 PINVS Epiſcopus Paphenſis, poſt Ioannem, huius Eccleſiæ commendatarius fuit 1394. 5. idus martij ad eandem Eccleſiam tranſlatus eſt. Deceſſit 1402.

30 PAVLVM Præpoſitum Ariminenſem, Bonifacius Nonus Ceruienſem euexit ad ſedem 1402. octaue idus martij, adhuc ſchiſmate durante, turbulentiſsimis temporibus Paulus hanc rexit Eccleſiam, ſiquidem Gregorio Duodecimo cum faueret impenſius, a Ioanne Vigeſimo tertio honore Epiſcopatus ſpoliatus eſt anno 1413. eidem Mainardinus Guellerminus Ferrarienſis ſuffectus. Durauit hæc Eccleſia in partes diuiſa vſque ad Conſtantienſe concilium thronumque Martini Quinti. Quo tempore, Mainardinus ſemel adeptam Eccleſiam in Pontificis manibus reſignauit, redditusque Paulo priſtinus honor eſt, qui vſque ad annum 1431. pacifice admodum illam rexit Eccleſiam, ipſoque eodem anno è vita diſceſsit.

30 CHRISTOPHORVS de ſancto Marcello Vicentinus, Eugenij Quarti Referendarius, intimuſque familiaris, Ceruienſi ſede potitus eſt 1431. ſexto nonas maij, ſedit annos quatuor, tránſlatuſque eſt ad Eccleſiam Ariminenſem, ac deinceps ad Senenſem. Hic cum Bartholomæo Archiepiſcopo Spalatrenſi Eugenij Quarti Pontificis legatus fuit ad Baſileenſe concilium 1433.

32 ANTONIVS Cardinalis Corarius, Epiſcopus Oſtienſis, hanc Eccleſiam commendatariua ſuſcepit regendam 1435. cui paulo poſt nuncium remiſit.

33 PETRVS Barbus Venetus, Eugenij Quarti Pontificis nepos, ad Ceruienſem ſedem promotus eſt, declaratuſque Cardinalis, eo munere ſe abdicauit circa annum 1448. Hic ille Petrus eſt, quem Apoſtolicam euectum ad ſedem, Paulum Secundum dixere.

34 ISIDORVS Græcus, Cardinalis Rutenus Ceruienſem Eccleſiam commendatarius ſuſcepit regendam, eoque munere ſe abdicauit anno 1456.

35 Fr. FRANCISCVS Portius Ariminenſis, ex ordine Prædicatorum, a Calliſto Tertio ad Ceruienſem ſedem prómôtus eſt 1456. die decima quinta menſis martij.

†

36 ACHILLES Mareſcottus, filius Galeatij nobilis Bononienſis, Patriç Archidiaconus, hanc [B] ſedem obtinuit 1474. id. iunij, haud mediocri laude prudentiæ vndecim annos hanc rexit Eccleſiam. Bononiæ deceſsit anno 1485. die 21. menſis nouembris. Sepultuſque eſt apud ſanctum Dominicum prope maiorem portam, in marmoreo nobiliſsimo ſepulchro, vbi ſequens legitur epitaphium.

Felſina patritium Mariſcottæ prolis Achillem
Ceruia Pontificem flet mortis Roma triumphum
Clarus Eques, Patriaque decus, ſplendorque ſenatus
Galeas excelſo pater abdidit oſſa ſepulchro.
Vix. An. XL.

[C] 37 Fr. THOMAS Cataneus Bergomas, ex Ordine Prædicatorum, cum Patentinus electus Epiſcopus eſſet, nondum inauguratus, ad Ceruienſem Eccleſiam translatus eſt 1486. die 12. menſis decembris, ſub Iulio Secundo Lateran. concilio interfuit, deceſſit autem anno 1515. vir ſummæ ex·ſtimationis, ac doctrina celebris exemploque ac pietate in Deum incōparabili. Quamobrem de eo ſcite Achilles Mucius in ſuo Bergomenſi theatro part. 6.

Ceruia Cathaneo clara eſt Antiſtite Thoma.
N-ſtoreum cuius fluxit ab ore melos.

38 PETRVS de Fliſco Genuenſis, Romæ Gubernator, ad hanc ſedem aſſumptus eſt 1515. Lateranenſi concilio interfuit ſub X. Leone, decima dum ſeſſio agitaretur.

[D]

39 PAVLVS Cardinalis Cæſius cum Eccleſiam hanc ſuſcepiſſet adminiſtrandam, eandem poſtea cum regreſſu renunciauit 1528.

[A] 40 OCTAVIVS Cæſius Romanus, Ceruienſis Epiſcopus adlectus eſt 1528. die 23. menſis martij. Deceſſit circa ann. in 1534. illiuſque Eccleſiæ adminiſtratio ad Paulum rediit, qui ſibi regreſsum reſeruauerat, ac poſt paucos dies eadem conditione.

41 IOANNES ANDREAS Cæſius eandem ſedem obtinuit 1534. die 23. m. nouemb. intraque paucos dies è vita diſceſsit.

42 SCIPIO deinde Sanctacrucius nobilis Romanus, Pauli ex ſorore nepos, ac Friderici Cardinalis Cæsij, ad Ceruienſem ſedem fuit aſſumptus 1545. vir probitate vitæ, atque doctrina ſpectatiſsimus, ſupra vnum triginta omnino [B] annos illam adminiſtrauit Eccleſiam, factusque ſenior renunciauit 1576. ac poſt ſex annos, quibus tranquilliſsime vixit ac ſuperſtes fuit, e viuis exemptus eſt 1582.

43 OCTAVIVS Sanctacrucius Romanus eadem ſede nobilitatus eſt 1576. die 18. menſis iulij, ſedit annos 6.

44 LAVRENTIVS Campegius, Sanctacrucio ſufficitur 1582. fato functus eſt 1585. die 6. menſis nouemb.

45 DECIVS Azzolinus Firmanus, Sixti V. dum adhuc Cardinalis erat, ſecretarius ab eodem Pontifice ſancti Petri Canonicus renunciatus eſt die vero 12 menſis nouembris 1585. Ceruienſis Epiſcopus, ac paulo poſt Cardinalis, ac demum Archipresbyter ſanctæ Mariæ maioris. Sed dum [D] Azzolino indulgentius aſpiraſſet fortuna, importuno ſublatus fato deceſsit 1587. non. octobris ſepultoque apud ſanctam Mariam Maiorem, nobilem tumulum erexerunt, cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Decio Azzolino Firmano,
S. R. E. Cardinali
& huiuſce Baſilicæ Archipresb.
Sixto V. Pont. Max.
cui a ſecretis erat, ob perſpectam
fidem,
& in rebus agendis prudentiam
ad Cardinalatum aſſumpto
& poſt xxi. menſes extincto,
ætatis ſuæ

anno

anno xxxviij. MDLXXXVII.
P. D. M. Pij.
gratique animi ſui monumentum
benemeriti poſuere.

Ibidem aliud legitur honorarium cenotaphium
ſub eius marmorea imagine.

D. O. M.

Decio Azzolino Firmano S. R. E.
Cardinali
Qui fidem, & integritatem ſuam
Sixto V. Pont. Max.
in Cardinalatu primum, deinde
in Pontificatu
Ita præbuit, vt anni ſpatio ad ſummas
dignitates
merito eius ſit euectus maius in diem
probitatis ſuæ daturus ſpecimen,
niſi immatura morte præreptus
in medio vitæ curſu
defeciſſet.
vixit ann. xxxij. M. III. die viiij.
Obijt anno
M. D. LXXXVII.
Ioann. Baptiſta Cardinalis Caſtruccius
memor amico optimo
poſuit.

46 HANNIBAL de Paulis Sixti Quinti ma-
giſter Aulæ, Azzollino ſucceſſit 1587. die 12.
menſ. octobris, cum ſancti Petri canonicus eſſet
1571.

47 ALPHONSVS Viecomes Mediola-
nenſis, a Gregorio XIV. ſuo affine Ceruienſis
Epiſcopus renunciatus eſt 1591. die 8. m. feb. fa-
ctuſque a Clemente Octauo purpuratus ſenator,
ad Spoletanam Eccleſiam ab eodem translatus
eſt 1601. De quo ibi.

48 BONIFACIVS Beullaqua Ferrarienſis,
Clementis Octaui Cardinalis, a quo etiam Cer-
uienſem obtinuit Eccleſiam anno 1601. die 10.
menſis ſeptembris. Parentes habuit Antonium
comitem Macartrauæ, Iſabellamque Turcam,
filiam marchionis Ariarij, cuius ortus incidit in
1571. iuriſprudentiæ operam dedit, retulitque
lauream Patauij. Archidiaconatus munere fun-
ctus Ferrariæ eſt. Deinde cubicularius fuit Gre-
gorij XIII. ac vtriuſque ſignaturæ Referendarius
ſub Clemente Octauo, pluriumque ciuitatum
adminiſtrator Eccleſiaſticæ ditionis, qui dum
egregia cum laude prudentiæ Camerini ius dice-
ret, Patriarcha Conſtantinopolitanus renunciatus
eſt, anno vero 1599. die 17. m. martij. ſenato-
riam purpuram ab eodem Clemente accepit ad
titulum ſanctæ Anaſtaſiæ. In Vmbria legatione
functus eſt, atque Peruſiæ, Præfecturaque ſacræ
conſultæ. In omnibus congregationibus quas
Romæ ſummi Pontifices promouendis, expe-

A diendiſque negotijs aliquando erexerunt, grauiſ-
ſime ſententiam dixit. Gregorio deinde deci-
moquinto fuit vnice charus, ab eoque Tornani
ducis titulo ornatus eſt. Supremam diem obijt
Romæ Epiſcopus Cardinalis Tuſculanus 1627.
die 6. m. aprilis, anno 57. ætatis ſuæ: ſepultuſq;
eſt apud S. Andream de Valle.

B

49 IOANNES FRANCISCVS e Comi-
tibus Guidis a Balneo, vtriuſque ſignaturæ Refe-
rendarius Patraſsi Archiepiſcopus, olim etiam
Vicelegatus Auenionenſis, ab Vrbano Octauo
nuncius in Flandriam miſſus eſt, inde in Galliam
ad Ludouicum XIII. mox etiam Ceruienſis Epi-
ſcopus declaratus 1627. die 17. menſis maij, po-
ſtremo ab eodem Pontifice Senatoria purpura
cohoneſtatur 1629. translatuſque exinde eſt ad
C Eccleſiam Reatinam 1635. Porro in Eccleſia S.
Alexij, vbi cum obijſſet anno 1641. humatus fue-
ratq; ad tanti viri decus memoriamque ſeruan-
dam nobilē marmorum tumulum extruxit Mar-
chio Nicolaus eius germanus frater olim armo-
rum ducatus Ferrariæ Præfectus, nunc apud Chri-
ſtianiſsimum Regem Apoſtolicus Nuncius, vbi
hæc inſcriptio.

IO. FRANC. EX COMITIBVS
GVIDIS A BALNEO
S. R. E. PRESB. CARD.
TIT. S. ALEXII
QVI OBIIT ANNO M. DC. XXXXI.
DIE XXV. IVLII.
ÆTATIS SVÆ ANNO
D L X I I I.

Optimi Principis iacturam Ioannes Baptiſta
Cuccinus Epiſcopus Anglorenſis, nunc Imolanſis
prolixe proſecutus: eſt elogium præter multos
alios eleganti ſtylo more ſuo perſtrinxit Iacobus
Philippus Tomaſinus Epiſcopus Aemoniæ in elo-
giorum literis, & ſapientia illuſtrium virorum lib.
Sed viri optimi manes ſua muſa honeſtauit ami-
cus noſter Gabriel Naudeus.

Flebilibus mea Muſa modis laxare querelas
Nunc decet, & triſtes pergere ad exequias;
Aulica nam pulſat noſtros pia turba Penates,
Et ſatagit Domino ſoluere Iuſta ſuo:
Tota domus pullo veſtitur mæſta colore,
Nec viget in nobis, qui fuit ante nitor.

Vda, ſed inuiſa figentes lumina terra, A
Pulſanteſque nouo ſidera cum gemitu.
Luce quæ ordena poſtquam ſolatia vitæ,
Quæ fuerant noſtræ maxima, Parca tulit.
Priſca ſimul petimus Romæ tutoris Alexi,
Molliter accliuo templa locata iugo.
Frigida nam pario ſub marmore condita ſeruant,
Aeternum flendi membra beata viri.
Scilicet exigua, Franciſce, recumbis in vrna,
Europa in tota, qui tumulandus eras.
Quippe tibi fragilem licuit dum carpere vitam,
Et facili neuit ſtamina Parca manu.
Auſonios proceres, & magnæ mentis Iberos,
Flectere quo velles, non labor vllus erat.
Iudicioque tuo ſtatuebant ſidere gentes,
Quæ rapidi cingunt cornua Danubij. B
Quin Dominis rerum Gallis, tua maxima virtus
Tam placuit, charus quam fuit oris honos.
Denique quem Tyrius tecum veſtiret amictus,
Martigenæ nullum ſic coluere viri.
Et nunc quod patriæ meliori redditus, inter
Degis odoratum fronde virente nemus,
Teſtantur lacrymæ paſſim, gemituſque bonorum,
Atque in Romulea publicus Vrbe dolor,
Quod forma, & niueo morum, vitaque tenore,
Par Superis, ſi fas dicere, ſolus eras.
Sed meritis laus parua tuis nec reddita vitæ
Omnibus impenſæ, præmia iuſta forent,
Sola tuo cineri ſi vino, & thure litaret,
Nomine facta tuo clarior Heſperia.
Publica nam ſolitus tractare negotia Princeps, C
Qui fueras diuum deliciæ, atque hominum.
Te miram ob probitatem, efferri totius orbis
Singultu, & lacrymis ad Tumulum decuit.
Sic caput obſcura cum ſol caligine texit,
Aurea nec ſolita Cynthia luce micat,
Attoniti mœrent populi, quod ſplendida Cœli
Subducta è noſtris ſidera ſint oculis.
Sic vbi demeſſi violenta falce Hyacinthi,
Cernunturque Roſæ pulcher Adoni, tuæ.
Diſplicet auricomæ per ruſtica tecta Iuuentæ,
Sit peregrina licet, ſeu magis indigena.
Hinc quoque te mœſto cum dat Libitina ſepulchro,
Gentibus innumeris cauſa doloris adeſt.
Diſcolor exuſti nam qua iacet accola Cœli,
Quaque iacet nimio terra peruſta gelu.
Tu populis ſolamen eras, queis multa dediſti. D
Principibuſque viris prouida conſilia.
Ac velut in dubijs quæſitum mittere Phœbi
Limina mos fuerat, fatidicaſque coles,
Abdita ſic proceres ſacrato è pectore fata,
Dum ſibi proſpiciunt elicuere tuo.
Denique tot regum ſemper verſatus in aula
Et comes arcanis additus eximijs.
Regnorum hinc poteras moderari fræna, viroſque
Conſpicuos blandis pellicere illecebris.
At tibi diuino tepefactum pectus amore,
Cum foret hoc ipſe, tu quoque magnus eras.
Tradita nam fuerant tibi, quæ nutantia longo,
Templa ſitu, fœdis aut male tuta locis.
Nunc ſpecioſa nouo ſub fornice culta reſurgunt,
Exemplo, & gaudent Præſulis ore, tuo.
Vnde ſuis merito ſcribunt tua nomina Faſtis,
Certatimque ferunt munera ad inferias.
Nos vero adſtricti longo tibi tempore Serui,
Qui tulimus vitæ gaudia blanda tuæ.
Nunc lacrymas oculis, nunc triſtes pectore queſtus,
Oſculaque, & tumulo nunc bona verba damus.
Atque vtinam comites tibi nos Fortuna dediſſet,
Nam ſine te luctu perpetuo fruimur.
Nulla mali requies ſine te, ſolatia nulla,
Nullaque te extincto ſurgit amica dies.
Sed modo quæ templi eſt facies, quæ pulla columna,
Vela ferunt, medio quæ pyra iuncta choro eſt.
Oſſaque cum tedis, depictaque mortis imago,
Mœſtaque ferali carmina dicta ſono.
Illa tui cum ſe referet præſentia, noſtris
Se quoque tunc referent obuia luminibus.
At tu quando aliud supereſt nihil, accipe vota,
Quæ tibi ſincero fundimus obſequio.
Accipe funeream quam ſoluimus ordine Pompam,
Et cineri triſtes quas damus inferias.
Tu decus omne tuis fueras, tua gloria nobis,
Seruit, & a magno nomine nomen erit.
Tu faciles Tyrio nutus coniungere ſucco,
Et lepidos poteras cum grauitate ſales.
Denique quam viuus vitam, Franciſce, dediſti,
Hanc quoque vis nobis, poſt tua fata dari.
Scilicet his meritis mecum, vir magne, legaris
Conuenit, & titulis creſcat vt iſte tuis.
Quod licet ignifero iam nunc potiaris Olympo,
Sunt tamen ad reditum cuncta parata tibi.
Pulchra domus, Famuli fidi, precioſa ſupellex.
Stemmatis atque tui gloria certa Nepos.

50 FRANCISCVS MARIA Merlinus Forolíuienſis, Cardinali de Balneo ſucceſſit anno 1635. die 2. menſis ſeptembris. Obijt an. 1644. menſe nouemb.

COMACLENSES
EPISCOPI.

LAcunoſis in locis ad Adriaticum Mare inter duos Padi Fluminis ramos, Comaclium, ſiue Cimaculum a marinis vndis ex Græca deriuatione appellatum olim, ſatis humiliter exurgit. De eius origine nil ſatis certi videtur poſſe adferri, tametſi velit Rubeus in primo lib. Rauennatis hiſtoriæ ab antiquis Pelaſgis fuiſſe conſtructam. Qui tamen de ſuo cerebro potuit protuliſſe quod dicit, cum apud nullos antiquiorum ſcriptorum eius ciuitatis mentio reperiatur. Cæterum antiqua traditio eſt, iiſdem temporibus fuiſſe ſubmer-

merſam, qui bus baud abſimilis caſus Adriam aſflixiſſe narratur, amplamque, ac ſatis opibus florentem Venetos poſtea excidiſſe anno 932. quod contra ipſos Alberto filio Berengarij Regis Italiæ ſuppetias tuliſſet; vt ſuis in hiſt. Blondus enarrat In Ciſpadanæ Galliæ ciuitatibus numeratur, ac ducibus Ateſtinis diutiſsime paruit, qui in eam iam olim deformatam plurima contulere ornamenta: hoc tempore Eccleſiaſticos faſces veneratur. Infrequens fere ciuibus eſt, incolæque magna ex parte piſcatu vitam tolerant, vnde ex ſalito piſce, recentique magnos prouentus capiunt reſunduntque in Eccleſiaſticum fiſcum. Non ſatis ampla eſt, inque marina aqua in longum magis procurrit. Dignitate fulget Epiſcopali, ſuffragaturque Archiepiſcopo Rauennati. Cathedralis mediocris magnitudinis eſt, ſanctumque Caſsianum diuum inuocat Tutelarem ornataque decenter, vna Archipresbyteratus dignitate gaudet, qui animarum curam exercet, ibique canonici quatuor, cum octo minorum gentium ſacerdotibus diuinum penſum perſoluunt. Haud ſatis commodo domicilio vtitur Epiſcopus. Duo in extremitatibus ipſius ciuitatis monaſteria viſuntur, alterum Cappucinorum alterum Diſcalceatorum Carmelitanę temperationis, quatuor laicorum confraternitates, ac mons Pietatis: per centum millia paſſuum excurrit diœceſis, parum tamen frequens, cum haud pluſquam nouem contineat oppida. Epiſcopatus cęſus mille ſupra centũ ſcutata exæquat, taxaturque in lib. cameræ centum florenis aureis. Præſules qui in ea ſede floruerunt, ſequentes ſunt, quos vix reliqua eius Epiſcopatus monumenta nobis ſubminiſtrarunt.

1 PACATIVS, anno 500. ſub Symmacho Papa.

2 VINCENTIVS viuebat anno 702. ſub Felice Epiſcopo Rauennate cathedralem ſancto Caſsiano martyri conſecratam ædificauit, primuſque Epiſcopus fuit huius nouiter conſtructæ Eccleſiæ, tametſi non primus Comaclij, ſiquidem ante Pacatium, de Epiſcopo Comaclenſi habetur mentio in Epiſtola magni Gregorij, quam ad Marinum Archiepiſcopum Rauennatem ſcripſit in antiquo huius Eccleſiæ lapide ſacrę Turri affixa inſcriptio legitur, quam nos dum anno 1632. Comaclij eſſemus, ex fide deſcripſimus, & hic apponendam curauimus.

TEMP. DOM. FEL.
TRE ARCH. SAC. ECC. RN.
EADEM VIXENSIVS
PRIMV. EPC. ECC. SCI. CASSIANI
CI CVM PRIM. ÆDIFIC. P.
IND. VI. FELICITI.

3 VITALIS floruit an. 827. interfuitq; Mãtuano concilio in cauſa Pauli Patriarchæ Aquileienſis, contra Gradenſem, ex Hipp. Doneſmondo p. p. hiſt. Mant.

4 CYPRIANVS Comaclenſibus ius diuinum dicebat anno 898. apud Rubeum.

5 GEORGIVS eiuſdem ſedis Antiſtes Rauennati concilio interfuit an. 997. ſub Gerberto Archiepiſcopo.

6 IOANNES Epiſcopus Comaclenſis. De hoc Petrus Damianus narrat Epiſt. 16. lib. quinto ſurtim pauperi cuidam viduæ abſtuliſſe ſuem vt immodicæ gulæ ſuæ pareret, comedit igitur, hilariterque epulatus eſt; ſed ſtatim diuinum numen injuriam vlturum apparuit. Etenim in gutture peſsimo vlcere percuſſus, numquam deinceps, niſi difficulter, ſæuoque mordente dolore in ſtomachum cibos tranſmiſit, cumque nulla medica ope, peius in dies vlceri ſæuiente poſſet fieri medicina, Epiſcopali onere depoſito, confugit ad clauſtrum, ibi monachus factus diuinam iram quoad vixit, patienter, cumque gratiarum actione ſuſtinuit, rariſsimum poſteritati relicturus exemplum, vbique, & ſemper immodicam gulam numini diſplicere, tum vero maxime cum ligurit cibos cum tenuiorum iniuria. Non longius abfuit hic Epiſcopus a Petri Damiani temporibus, hoc eſt 1050.

7 ADELBERTVS, anno 1086. ex Rubeo.

8 HENRICVS vixit 1151. Hic interfuit conſecrationi Ioannis Epiſcopi Placentini, ex Ordine Ciſtercienſi ad id dignitatis aſſumpti ſub Moyſe Archiepiſcopo Rauennati ex eod. Rub.

9 IOANNES deceſsit anno 1205. ſepultuſque eſt in templo D. Iacobi Cellæ Volanæ in nemoribus. Hanc Eccleſiam hodie vetuſtas deleuit.

10 DONATVS Ioanni ſucceſsit an. 1206. Diutiſsime vixit, anno 1226. cum Accurſio priore ſancti Iacobi de Cella Volana acceptilationem tranſegit, pro anima Ioannis eiuſdemque aliorum anteceſſorum, ibi ſepultorum. Templum illud olim Canonicorum Regularium fuit, vbi nobiliſsimum ſpectabatur cœnobium, cuius his noſtris temporibus ne leue quidem veſtigium reliquum eſt, ex mon. illius Eccleſiæ.

11 N. . . . Epiſcopus Comaclenſis. Hic Eccleſiam ſanctæ Mariæ ad Pulidam Bononienſis ditionis conſecrauit 1243. vt Sigonius de Epiſcopis Bononienſibus narrat.

12 BOTIVS in eadem ſede vixit an. 1253. ex Rub. lib. 6.

13 MICHAEL autem 1270. apud eundem Rubeum.

14 Fr. PETRVS Monicellus Ferrarienſis, ex Ordine Prædicatorum, Epiſcopus Comaclenſis adlectus eſt 1304. Vidonem in Epiſcopum Ceruienſem conſecrauit anno 1317. deceſsit autem 1327.

15 SVPERANTIVS Præpoſitus Eccleſiæ Ferrarienſis ſucceſsit Petro electus a Ioan. XXII. anno 1328. 13. Kal. martij ſequenti vero anno 1329. tranſlatus eſt ad Eccleſiam Adrienſem. ita habet Reg. Vatic.

16 Fr. FRANCISCVS de Boatherijs Bononienſis, Laurentij filius, ex Ordine Prædicatorum ad eandem ſedem promotus eſt an. 1329. 7. Kal. aprilis ex Regeſto. Deceſsit Bononiæ 1333. ſepultuſque eſt apud ſanctum Dominicum, vbi adhuc eius ſpectatur effigies leuiter inſculpta cum gentilitijs ſtemmatibus, & ſequenti inſcriptione.

Sepul.

Sepul. R. P. F. Franciſci
Dei gratia Epiſcopi Comaclenſis
in domo illorum
de Boatherijs qui obijt an.
M.CCC.XXXIII.
Ind. prima die xxij. martij
cuius anima requieſcat in pace
Amen.

17 Fr. BARTHOLOMÆVS Bononienſis ex Ordin. Prædicatorum, Signinus antea Epiſcop. ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt 1333. 3. Kal. aug. Deceſsit autem 1348. ex Reg. Vatic. apud Vvadingum. De eo conſule Rubeum libro 6. Nicolaumque Paſchalinum, Alidoſium de Vir. Illuſtr. Bononien.

18 Fr. PACIVS ex Ordine Minorum eiuſdem Eccleſiæ Antiſtes adlectus eſt anno 1348. 6. id. Decembris, paucos poſt menſes, dum ad ſibi creditam proficiſceretur Eccleſiam, deceſsit. Ex lib. Prouiſionum Prælatorum, & ex Reg. Vat. Ep. 247. fol. 119. ann. 7. Clementis VI.

19 Fr. REMIGIVS Ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini electus, Pacio ſucceſsit 1349. die autem 10. Kal. iulij ex Reg. Vatic. Ep. 10. fol. 16. ann. 8. Clemen. VI.

20 Fr. GVILLELMVS Gallus è Vaſconia, ex Ordine Minorum eadem ſede nobilitatus eſt 1358. duodecim annos ſedit 1370. ad Senenſem deinceps Eccleſiam tranſlatus eſt. ex eod. lib.

21 THEOBALDVS eundem thronum aſſecutus eſt 1370.

22 BLASIVM Clemens VII. Antipapa euexit ad thronum Comaclenſem 1382.

23 Fr. SIMON Salterellus Florentinus, ex Ordine Prædicatorum, olim ſacri Palatij magiſter, ad Comaclenſem Eccleſiam promotus eſt circa ann. 1385. in quo memoratur in lib. obl. 9. martij, atque inde ad Tergeſtinam Eccleſiam tranſlatus 1396. 2. id. aprilis. Hic pronepos fuit Simonis Archiepiſcopi Piſani.

24 PETRVS Bonus Abbas monaſterij ſancti Bartholomæi extra muros Ferrariæ ex Ordine ſancti Benedicti electus eſt Epiſcopus Comaclenſis 1396. 2. id. aprilis. Fato functus eſt 1402. ex lib. Prouiſ. Prælat.

25 IACOBVS Bertucij de Obizijs Patauinus Eccleſiæ Senenſis Præpoſitus, Petro Bono ſucceſſit 1402. 2. non. ianuarij, ac poſt duos annos ad Adrienſem Eccleſiam tranſlatus eſt.

26 IOANNES de Strata Imolenſis, ad eandem dignitatem aſſumptus eſt anno 1404. 3. id. nouembris. Fuitque deinde Epiſcopus Foroliuienſis.

27 Fr. ALBERTVS Benedicti de Bonchriſtianis Florentinus, ex Ordine Seruorum paulo ante Foroliulenſis Epiſcopus electus eſt a Ioanne XXIII. anno 1413 per aliquot annos cum Ioanne Strata, ad eandem dignitatem a Gregorio XII. aſſumpto grauem litem de obtenta dignitate exercuit, agitauitque, ſed ſublato denique ſchiſmate inque Conſtantienſi concilio Martino Quinto electo ab eodem Albertus ad Comaclenſem Eccleſiam tranſlatus eſt, an. 1418. 5. Kal. maij Strata vero Foroliuienſis Epiſcopus eſt declaratus. Superſtes fuit Albertus vſque ad ann. 1432. poſtremamque diem obiuit apud Comaclum. Fuit vir doctiſsimus, in primiſque ſui ſeculi oratoribus connumeratus.

28 MAYNARDINVS de Contrarijs Ferrarienſis, eiuſdem Eccleſiæ aſcitus adminiſtrator, in eandem ſedem ſucceſsit 1432 11. Kalen. decemb. Templum ſanctæ Mariæ de Aula Regia reſtaurauit 1449.

29 FRANCISCVS de Folianis Regienſis canonicus, Præpoſituſque Mutinenſis, atque commendatarius ſancti Petri de Sale, Maynardino ſucceſsit 1460. die 28. menſis iulij. De quo acta conſiſtorialia.

30 PHILIPPVS Zobolus Regienſis ſancti Proſperi Abbas commendatarius, ad eandem dignitatem peruenit 1471. e viuis exemptus eſt 1467.

MA-

31 MALADVSIVS Eſtenſis Comaclenſi ſedi præpoſitua eſt anno 1497. die 23. menſia iunij, ac poſt nouem annos ſuæ adminiſtrationis ad Iulij II. nutum munus illud renunciauit.

32 THOMAS Turchius Ferrarienſis, eandem ſedem aſſecutus eſt, anno 1506. die 14. menſis octobris, ex ceſsione Eſtenſis. Fato functus eſt 1514.

33 GHILINVS de Ghilinis nobilis Alexandrinus, Io. Iacobi gentilis, qui apud Ioannem Galeatium, & Ludouicum Vicecomites Inſubrum duces, magna valuit auctoritate, eorumque a ſecretis, & conſilijs fuit. Is ab adoleſcentia Camilli Ghilini Io. Iacobi filij, eruditiſsimi viri virtutes æmulatus in omni ſcientiarum genere humanarumque rerum experientia excultus, vir magnus euaſit. In Aula primum Hippolyti primi Cardinalis Eſtenſis, mox apud Ateſtinos Principes diu moratus, eorum gratia ad Comaclenſem thronum promotus eſt anno 1514. prima die ineuntis ſeptembris, eodemque anno Lateranenſi concilio interfuit. Mediolanenſis, poſt Ferrarienſis Eccl. Hippolyto Card. Præſule Suffraganeus, eodemque munere ſub Ioanne Cardinali Saluiato functus eſt. Alphonſi primi ducis a ſecretis eiuſdemque ad Chriſtianos Principes de grauiſsimis rebus legatus, omnium propemodum gratiam promeruit. Ferrariæ tandem octuagenario maior defunctus anno 1549. in Eccleſia ſancti Franciſci tumulatus eſt, hoc addito epitaphio.

D. O. M.

Gillino Epiſcopo Comaclenſi
vtriuſque iuris doctori
Palla. & Equeſtri ordine inſigni,
ampliſsimis Germaniæ
Galliæ, & Romanæ curiæ legationibus
honorifice,
& ad vota functo, & illuſtriſs.
Ateſtinæ fam.
Ducibus præcipue cariſſi qui tanta liberalitate
in pauperes ſuas opes effudit,
vt in acquirendis moderatiorne fuerit,
an in elargiendis
intemperatior difficile ſit cogitatu,
& quem ann. nat. LXXXII.
vitam ſane ſi ad labores, nimis diuturnam
ſi vero ad eius virtutem,
& patriæ deſiderium ſpectes perbreuem
mors improba nobis erip. ſuperſt.
pietatis,
& poſ. obijt autem xij. Kal. ianuarij
M. D. LIX.

Prope ipſum iacet Margarita eius nepos ſpectatæ virtutis, & nobilitatis fęmina, cuius laudes non tacuit M. Antonius Guirinus in ſuo compendio hiſtorico. Ex nobili hac vetuſtaque familia, tum Mediolani, tum Alexandriæ viri, & bello & toga præſtantes floruere, noſtroque æuo de gloria inter ſe certant, certaruntque Æmilius Mediolanenſis ducatus Generalis commiſſarius in obſidione Taurinenſi tribunus militum defunctus, Benedictus Catholici exercitus Locumtenens atque Ghilini fratres, Ludouicus magni animi vir qui diu pro Catholico Rege meruit, tribunuſque militum Nizę, Langarumq; Prouinciæ præfectus inter fortiſsimos duces adnumeratur, Hieronymus Abbas, atque D. Ambroſij Mediolani canonicus, qui virorum illuſtrium elogia ſcripſit ediditque in theatrum, ita erudite, vt in eo genere nil videatur poſſe deſiderari; Thomas vero in C. Tacitum nobile molitur commentarium, ipſumque Tacitum ex ipſius propemodum diuinis ſententijs tanta eruditione, tantaque facilitate explicat, vt eiuſdem a ſecretis aliquando intima cordis ab ipſo accepiſſe videatur

34 ALPHONSVS Roſſettus Ferrarienſis, Ghillini Coadiutor aſcitus eſt, cum futura ſpe ſucceſsionis anno 1548. die 22. menſis octobris, inſecutoque anno eidem ſuffectus eſt, interfuitque Tridentino concilio, anno vero 1563. ad Ferrarienſem Eccleſiam tranſlatus eſt.

HER-

35 HERCVLES Sacratus Ferrarienſis, Julij, & Lauræ Turchæ filius, cum Patriæ canonicus eſſet, ad Alphonſum coadiuuandum aſcitus eſt, eidemque deinde ſucceſſit 1563. vitam finiuit Ferrariæ anno 1591. Sepultus in Eccleſia Xenodochij S. Mariæ in capite Pontis, eius familiæ iuris patronatus. Quo anno viuebat Iacobus Sacratus filius Io: Baptiſtæ, & Margaritæ Sadoletæ Iacobi Sadoleti Cardin. Sororis, Epiſcopus Carpĕtoratenſis comitatus Venaſini rector frater Pauli canonici Ferrarienſis in Pſalmos, & Epiſtolas D. Pauli edidit commentaria.

36 HORATIVS Giraldus Ferrarienſis electus Epiſcopus Comaclenſis anno 1592. Parentem habuit Hieronymum, fuitque Ferrarienſis canonicus, ac Archipresbyter Carpenſis, Anconitanis, Camerinenſibus, Fanenſibuſque incorrupte ius dixit, apud Clementem Octauum, Paulumque Quintum Pont. Maximos gratia præcipuus. Deceſsit Ferrariæ 4. Kal. februarij 1617. ſepultuſque in Templo ſancto Nicolao ſacro cum hoc epitaphio. C

CLAVDITVR HOC TVMVLO
HORATIVS GIRALDVS EPISCOPVS
COMACLENSIS
QVI VIXIT ANN. LVII.
OBIIT ANN. MDCXVII.
IV. KAL. FEB.

37 ALPHONSVS Sacratus Ferrarienſis, Franciſci Sacrati Cardinalis frater, electus fuit Comaclenſis Epiſcopus anno 1617. die 12. m. iunij, quam deinde ille Eccleſiam reſignauit 1625. Patrem habuit Thomam Marchionem, qui centenarius obijt Arimini an. 1635. ſex tantum ſuperſtitibus filijs ex viginti duobus, quos ex Camilla Sacrata Iulij filia ſuſtulerat. Ipſe vero Alphonſus, Herculis anteceſſoris nepos, Foriliuij Aeſij, Arimini, Perusiæ, Anconę Præfectus in iuuentute iura frenauit, Campaniæ, & Maritimę Vicelegatus, Vmbriæ Peruſiæq; aduocatus, inter ſacræ conſultæ Patres vnus fuit, congregationum Epiſcoporum, & Regularium, Vrbiſque viſitationis a ſecretis, mox Romæ Vicesgerens Vrbano Octauo Innocentioque Decimo Pontif. Max. ſedentibus, & huc vſque extitit teſtaturus etiam deinceps quam in tot obeundis muneribus, ordine toto conueniat cum probitate morum coniuncta maiorum nobilitas. Porro Sacrata familia è Burgundia Italiam petijt, Parmæ primum, mox Ferrariæ ſedem fixit poſt ſancti Maioli Clunia-

A cenſis Abbatis exceſſum, quem ex eius nobili ſanguine proſeminatum narrant, in cuius memoriam Maiolæ cognomen tulit, quod deincepseum prope ſanctæ Mariæ Nouæ Eccleſiæ locum, quem Sacratum vocant, Petrus Maiolus eiuſque fratres Marcatelli filij Vberti abnepotes, qui ſub Federico Secundo Imp. nobilis miles, Ferrariam ſe receperat, proprias ædes incolerent, vulgus in Sacratum commutaſſe ferunt; vnde quidam cecinit Poeta.

Hæc Maiola fuit prius appellata propago
Cum coleret terras, Parma beata, tuas.

38 CAMILLVS Morus Ferrarienſis, Epiſcopus antea Termulanus, ad Comaclenſem Eccleſiam translatus eſt anno 1625. die 19. menſis fe-
B bruarij ſacellum ſacratiſsimi Roſarij in cathedrali decentiſsime exornauit, vbi è viuis excedens ſepultus eſt 1630. 10. menſis maij.

39 ALPHONSVS Pandulphus Canonicus, atque Theologus cathedralis Ferrarienſis, vir literatura ac diſciplinarum ſcientia clarus, ab Vrbano Octauo ad Comaclenſem ſedem promotus eſt 1630. Quam ille deinde Eccleſiam omni ſolicitudine, ſtudioque pietatis hactenus adminiſtrauit.

FAVENTINI EPISCOPI.

ANtiquior Fauentinæ ciuitatis, quæ legĕtibus occurrit memoria, apud Liuium eſt, cum Syllam narrat, Carbonis fractoque, fugatoque ad
D Cluſium, Fauentiam, Ficodentiamque exercitu illum excedere Italia tandem coegit, anno ab vrbe condita 671. ante vero Chriſti Seruatoris aduentum 82. Plinius in octaua regione illam collocat, Ptolemæus in Togatæ Galliæ ciuitatibus numerat. Illius meminit Appianus Alexandrinus lib. pr. de bello ciuili, Capitolinus in vita Ælij Imperatoris, qui Fauentina matre, patre vero Hetruſco natus Romanum adminiſtrauit Imperium, Spartianus, Agatia lib. pr. de Bello Gothorum, Stephanus Epitomator, Caſsiodorus, ex recentioribus vero Biondus, Leander Ciuuerius, alijque non pauci, quos omnes, eius ciuitatis exordium, res aliquando præclare geſtæ viſæ ſunt latuiſſe, quando præter illius nudum nomen, nihil præterea de Fauentia retulerunt in cômentarios. In Æmilia ſitam flumen Hamnon diuidit, alluitque, diuidit, inquam, a frequentiſsimo

vico

vico, cum quo per Pontem iterum nobiliter hinc inde turrium coniungitur. Explicatior planities ciuitatis ædificijs præbet ſedem, abundatque populo nobili, promiſcuoque tum armis tractandis, tum nobilioribus diſciplinis perdiſcendis idoneo. Gothi propemodum totam ex pertinacia belli exciderunt, quam deinde Fridericus Imperat. Secundus, firmiſsima in ea fundata Arce, refecit. A florenti Romano Populo nunquam perfidioſe defecit, ſed cum deſijſſent tyranni, nomenque Longobardorum fuiſſet extinctum, cum alijs Æmiliæ ciuitatibus, ſe in libertatem aſſeruit, ad eam tutandam Prætore tantum inducto. Pertulit deinde dominos Bononienſes iiſque exactis, Manfredos, cuius nobiliſsimæ gentis Aſtor 15. annorum puer poſtremus tyrannus Fauentinorum fuit. Siquidem Alexandri VI. filio Cæſare Borgia in Fauentinos ſæuiente, cum Ioanne Euangeliſta ſpurio fratre cum ciuitate ipſa captus eſt, adductuſque Romam in Adrianam Molem incluſus, ac paulo poſt cum eodem fratre crudeliſsime iugulatus, inque Tyberim proiectus vitam cum Principatu miſerabiliter amiſit. Cæterum haud diu Cæſar Borgia lætatus victoria, a patre etenim Pontifice ex miſerabili fortunæ ludo ſublatus veneno, Franciſco Manfredo Aſtoris item ſpurio fratri Fauentini detulere imperium. Qui tum viribus, tum opibus plane defectus, ideoque oneri impar, ſibi deditis Venetos præpotentes impoſuit dominos, vſque ad annum 1509. Ex eo, ijs ex rerum conuerſione Romani ſucceſſere Pontifices, ſub quorum iugo, hoc tempore, tranquilliſsime conquieſcit. Vt autem Fauentiæ ciuitatis origo ex ingrata ſcriptorum iniuria habetur perplexa, ſi ſane ex ſapientiorum coniectura videtur conſtare, vel ſancto Apollinare, vel eiuſdem diſcipulorum aliquo prędicante didiciſſe illam tanquam Rauennæ propiorem Chriſtiana ſacra, donatamque fuiſſe Epiſcopali dignitate, tametſi vſque ad annum 313. nulla illorum, qui in ea ſede floruerunt, memoria occurrat. Tyrannorum ſiquidem rabie contra nouos Chriſtianos æſtuante, potuerunt illius primitiuæ Eccleſiæ monumenta diſperijſſe, cui rei argumento ſit, quod pleręque Italiæ ciuitates poſt Conſtantini Magni Baptiſmum ac Chriſti fidem altius radicatam, proprium produnt, oſtentantque Paſtorem, vt in Fauentina Eccleſia accidiſſe videmus. Cuius Præſul ampliſsima diœceſi gaudens, Rauennati Archiepiſcopo ſuffraganeus eſt. Cathedralis elegantiſsimę Architecturę eſt Bramantis ſub inuocatione Deiparę Virginis, ab Ægidio Cardinali Carillo fundata anno 1359. inde munificentia Manfredæ gentis ædificata: numeroſo, amploque Clero ad diuinum cultum inſtructa. Præpoſituræ, atque Archidiaconatus dignitatibus nobilitatur, cum gemina præbenda Theologali, atque Pœnitentiali, Archidiaconatus nobilis Seuerolæ gentis patronatus eſt, cuius prouentus ad 650. ſcuta aſcendit. Canonici 12. manſionarij. 8. pluresque clerici diuinis inſeruiunt. Seminarium alit alumnos, proſtatque mons Pietatis ad tenuiorum pauperiem ſubleuandam, ibi perplura pia, ſacraque loca viſuntur, vt monaſteria virorum, ac monialium, vt omnis ordinis mendicantium lectiſsimi cœtus, vt Xenodochia, vt Abbatiæ numero quatuor, vt aliæ quamplures Eccleſiæ atque laicorum confraternitates, quę Fauentinam pietatem abunde teſtantur. Parochiæ intra ciuitatem 28. in tota diœceſi 122. numerantur: incolæ in vrbe 15000. in diœceſi 60000. Annui prouentus ſunt ſcuta 2500. Illuſtrium ſanctorum reliquijs exornatur, S. Sauini Epiſcopi Spoletini, ac B. Nouolani in cathedrali venerantur, ſed ſancti Petri Damiani integro corpore, quod apud ſanctam Mariam ab Angelo, Ciſtercienſis Ordinis cœnobium, in Ara marmorea conquieſcit, D. Tutelati ſuo ſplendidius condecoratur. Cenſua ditionis Eccleſia eſt, cuius Præſulum ſeriem modo explicabimus, quam ex Archiuio eiuſdem Eccleſiæ, alijſque monumentis deprompſimus.

1 CONSTANTIVS Fauentinus Epiſcopus, Romano concilio interfuit anno 313. cuius meminit Baron. tom. 3.

2 ÆGIDIVS, floruit anno 454.

3 IVSTVS autem, 466.

4 LEONTIVS vero 649. vſque ad annum 660.

5 VITALIS ſub Agathone Papa ſextam ſynodum ſubſcripſit anno 680.

6 LEO interfuit Mantuano concilio an. 824. hiſt. eccl. Mant.

7 CONSTANTINVS a Romano Rauennati Archiepiſcopo, Fauentinæ Eccleſiæ Epiſcopus ordinatus circa annum 880. Quem Ioannes Octauus Papa excommunicauit, quod abſque ſua licentia ab Archiepiſcopo ad Fauentinæ Eccleſiæ Epiſcopatum promotus fuerit, prohibuitque eum illius Eccleſiæ adminiſtrationem attingere, donec ad ſynodum Romam veniret, vt habetur in epiſtola eiuſdem Ioannis ad eundem Conſtantinum, apud Binium tomo tertio conciliorum parte ſecunda.

8 ROMANVS, præfuit Fauentinis anno 898.

9 PAVLVS vero anno 920. Hic Canonicam inſtituit, qui in communi conuictu triginta aleret Canonicos.

10 GERARDVS Fauentinis diuinum ius dixit anno 954.

11 ILDEPRANDVS, Rauennati concilio interfuit temporibus Geberti Archiepiſcopi anno 907. viuebat anno 1000. Obruit Ildeprandi Epiſcopi geſta vetuſtas temporum, nec poſteritati alia ipſius memoria propagata eſt, quã quod eius opera Henricus Imperator, quem illuſtrata miraculis ſanctitas cæleſtium catalogo aſcripſit, D. Romualdo Eremitarum Camaldulenſium conditori, Abbatiam ſancti Benedicti in Alpibus ad Biſulcum ſitam, cuius eccleſia eidem ſancto ſacra erat, confirmauit. Illud vero cœnobium, a Romualdo, vt eius ferebat inſtitutum, in Eremitarum ſedẽ cõmutatũ eſt: at vero pius Imperator vitam eremiticam ipſum inducere permiſit, vt tamen religioſi viri, qui ea diſciplina excolebantur, cum illo eremitico receſſu ab humano conſortio ſegregati, D. Benedicti inſtituta ſectarentur, ac coniungerent: cum vero eo in cœnobio primæuæ illius pie-

dilectiſsimi in Chriſto filij Eccleſię Fauentinę Canonici, petitionibus annuentes, tam vos ipſos, quam & omnia veſtra bona in beati Petri, & noſtram tutelam ſuſcipimus, atque præſentis priuilegij pagina communimus. Statuimus enim, vt bona omnia, quæ in præſentiarum cuiuſpiam largitione perſonæ habetis, vel in futurum quocumque modo diuinis, & humanis legibus cognito poteritis adipiſci, firma vobis, & illibata permaneant. Decernimus ergo, vt nullus vnquam Archiepiſcopus, Epiſcopus, dux, marchio, comes, vicecomes, caſtaldio, aut alia quælibet magna, vel parua, cuiuſcumque ordinis, aut dignitatis perſona, vos, ſeu omnia quæ habetis audeat perturbare, aut auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſeruentur eorum, pro quorum ſuſtentatione, ac gubernatione conceſſa ſunt vſibus profutura. Si quando autem ab aliqua prædictarum perſonarum vos ſenſeritis occaſione qualibet prægrauari, tunc vobis liceat ſedem Apoſtolicam libere appellare. Si qua igitur eccleſiaſtica, ſæcularisue perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentauerit, ſecundo, tertioue commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendauerit, officij, atque ordinis ſui dignitate careat, reamque ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat. Qui vero cuſtos, & obſeruator extiterit, Apoſtolicæ benedictionis gratia repleatur, & æternæ felicitatis præmio glorietur. Amen. Amen. Amen.

Ego Honorius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Datum Laterani per manum Almerici ſanctæ Romanæ ſedis, & vniuerſalis curiæ cancellarij pridie non. aprilis, indictione ſexta, incarnationis Dominicæ anno 1128. Pontificatus domini Honorij Papæ Secundi.

20 RAMBERTVS floruit anno 1141. Hic Camaldulenſes monachos in Fauentinam ciuitatem introduxit, eiſdem SS. Hippolyti, ac Laurentij attributo templo, ea tamen conditione, ac lege, vt Abbas pro tempore Epiſcopo Rauennam profecturo, ac ſancti Vitalis, Apollinariſque diem feſtum veneraturo, equum candidum cõmodaret, vt refert Rub. lib. 5. an. 1146. eam donationem, & inſtitutionem Eugenius III. Papa prid. id. febr. Apoſtolico robore firmauit. Rambertus vero ad annum 1160. peruenit. Ramberti tertio Præſulatus anno Farulphus Archidiaconus, & Petrus Archipresbyter Fauentinæ Eccleſiæ, cæterique canonici a Lucio Secundo Papa anno 1144. hoc nobili priuilegio ſunt decorati, ea eodem archiuio ab originali excepto, cuius tenor talis eſt.

LVCIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.
Dilectis filijs Farolfo Fauentinæ Eccleſiæ Archidiacono Petro Archipresbytero, eorumque fratribus, tam præſentibus, quam futuris, in eadem Eccleſia loco eorum ſubſtituendis in perpetuum.

Ad hoc in Apoſtolicæ dignitatis ſpecula, Domino largiente, promoti ſumus, vt Eccleſiarum vtilitati, & quieti paterna ſollicitudine prouideamus, & ſuam cuique iuſtitiam, ratam, illibatamque ſeruemus. Eapropter dilecti in Domino filij, veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuentes, & beati Petri Eccleſiam, in qua diuino mancipati eſtis obſequio, ſub eiuſdem Apoſtolorum Principis, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Statuentes, vt quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona in præſentiarum, quomodolibet iure præfata Eccleſia poſſidet, aut in futurum, conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſiue alijs rationabilibus modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis, plebem ſancti Petri in Lacuna, cum omnibus ad ipſum pertinentibus, medietatem plebis ſancti Andreæ in Panigale cum omnibus pertinentijs ſuis, eccleſiam ſancti Chriſtophori martyris, dicta caſtrum Quarıulli, eccleſiam ſancti Andreæ in Calanaula, eccleſiam ſanctæ Mariæ in Morlaſcho. Præterea Arcuatum maiorem, & minorem, Fermilinum maiorem, & minorem cum appendicijs ſuis, videlicet Fabriati, Morena cum campo maiore cohærente ſibi, & Faulis de Villanoua, duos manſos in Licutino, quatuor in Pegulino, duos in Amerino, locum qui dicitur Gargugnanus, locum qui dicitur Curiglianus, locum qui dicitur mons, locum qui dicitur Tillitus, duos manſos in Vaiano. Quidquid habetis in Fuſtarioi, in Pigna, in Pitriolo, & in quibuſcumque locis, villis, vel fundis, terris, vel aquis, aquarumue decurſibus. Sancimus etiam vobis, veſtriſque in perpetuum ſucceſſoribus antiquas Eccleſiæ veſtræ conſuetudines, honores, dignitates in decimis, primitijs, teſtamentis, oblationibus tam viuorum quam mortuorum, antiquitus conductis, plebium Epiſcopatus veſtri, proceſſionibus, & penſionibus, omnibuſque perſolutionibus, prandijs, ſiue redditibus, quemadmodum vos, aut prædeceſſores veſtri, ex antiquo veſtræ Eccleſiæ vſu habuiſtis, tenuiſtis, & poſſediſtis, a die obitus beatæ memoriæ Pauli eiuſdem Eccleſiæ venerabilis Epiſcopi vſque ad tempus Iacobi ſucceſſoris eius, Oleum autem infirmorum, & eorundem vnctiones, de tota plebe veſtra, ſoli Eccleſiæ veſtræ, eiuſque ſacerdotibus in perpetuum, Apoſtolicæ ſedis auctoritate firmamus. Et vt nullus capellanorum apud ſe retineat, vel in eo ſine matricis Eccleſiæ licentia operetur ſub eorum officij interdictione, ac excommunicatione præcipimus. Archidiaconum quoque, & Archipresbyterum ſemper in Eccleſia veſtra per canonicam conſtitutionem habendos præcipimus. Quibus nimirum quicquid eis ſacrorum canonum auctoritate conceditur, præſentis priuilegij auctoritate firmamus. Sane charitatiue illa ciborum beneficia, quæ a monaſterijs ſanctæ Mariæ foris portam, & ſancti Hippolyti, ſiue quæ in Natiuitate, & Reſurrectione Domini, annis ſingulis ab Epiſcopo veſtro recipere conſueuiſtis, ſiue in dictis monaſterijs conſuetas proceſſiones feceritis, ſiue ipſas caſu excuſabili prohibente ſubtraxeritis, vobis, veſtriſque po-

ſteris, rata ſancimus, & illibata ſeruari, hoc etiam Eccleſiæ veſtræ perpetuis temporibus ratum, & inconuulſum manere decernimus, vt de vniuerſis eccleſiaſticis negocijs, ſiue contractibus, quæ ad diœceſim Fauentini Epiſcopatus pertinere noſcũtur, formandi, aut reformandi, iudicandi, ſeu diſponendi, ſine conſilio, & aſſenſu veſtro, veſtrorumque ſucceſſorum, nullus omnino habeat facultatem. Sepulturam quoque eidem Eccleſiæ omnino liberam eſſe concedimus, & eorum corpora, qui ſe in illis ſepeliri deliberauerint, vel eorum, qui per conſuetam parentelæ, aut cognationis ſepulturam ad cœmeterium veſtrum pertinere noſcuntur, ſine licentia veſtra, nullus recipere præſumat, niſi forte adhuc viuentes, quodlibet propoſitum religionis aſſumpſerint. Quæ ſi quis auſu temerario recipere, vel ſepulturæ tradere præſumpſerit, ſiue clericus ſit, ſiue laicus, vſque ad condignam ſatisfactionem eccleſiaſticæ vindictæ ſubiaceat. Ad hæc adijcientes ſtatuimus, vt ſine veſtro, aut ſucceſſorum veſtrorum aſſenſu, nulla noua Eccleſia, vel oratorium infra Fauentini Epiſcopatus terminos conſtruatur, vel conſecretur. Quæ ſi ſecus conſtructa, vel conſecrata fuerint, in ipſis auctoritate Apoſtolica diuina prohibeatis officia celebrari, Apoſtolica nihilominus auctoritate interdicimus, vt nullus de Epiſcopatu veſtro, quem canonice interdixeritis, aut excommunicaueritis, occaſione alicuius priuilegij, ſiue auctoritatis vobis reſiſtere, aut contradicere præſumat, ſed mandato veſtro ſine contradictione obediat. In communi etiam veſtræ ciuitatis interdicto, nulli Eccleſiæ, quæ interdicta fuerit, officium manifeſte liceat celebrare. Nulli quoque Archiepiſcopo, vel Epiſc. liceat aliquem matricis Eccleſiæ clericum officio, ſeu beneficio ſine canonico iudicio ſpoliare. Illud quoque præſenti decreto duximus adnectendum, vt tam eccleſiaſticis, quam ſecularibus, tam in communibus, quam in priuatis, vos, veſtrique ſucceſſores ab omni tributaria exactione immunitatem omnimodam habeatis. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum, &c. Si qua igitur &c. Vniuerſi autem, &c. Amen.

Datum Lateran. Kal. Iunij anno primo.

Anno vero 1158. Rambertus Friderici I. Imp. partibus adhærens, ab eo in Ronchaliæ conciliabulo ſequens pro capitulo ſuæ Eccleſiæ obtinuit priuilegium, cuius autographum in archiuio eiuſdem Eccleſiæ aſſeruatur.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Fredericus, diuina fauente clementia, Romanorum Imperator Auguſtus.

Diuinum miniſterium iuxta Apoſtolum gerimus. Vindices malorum ſumus, qui imperij moderamine fungimur, dignumque eſt, vt in eo functio noſtra diuino cultui militet, inuigilet, & laboret, quo & Chriſtiana religio tutiſſima maneat, & pro ſtatu imperij noſtri ſupplicare non deſinat. Quamobrem licet omnibus Eccleſijs prouidere, & ad exhibendum diuinum cultum pacatiſſimas reddere velimus, ſpecialiter tamen Fauentinam iuuare decreuimus, quam interuentu

A fidelium noſtrorum R. Cancellarij, & Guid. Blandratenſis comitis, ſed & domini Ramberti eiuſdẽ ſedis Antiſtitis in noſtram tuitionem ſuſcipimus, nobiſque commiſſam tutiſſimam fieri volumus: huius præcepti noſtri decreto, ſaluo per omnia imperiali iure, eidem Eccleſiæ confirmantes quæcumque ſub præfato Ramberto Epiſcopo iuſte adquiſiuit, vel in futurum legitime adquiſita eſt, vel quæ vetuſtis, moderniſque temporibus iuſte, ac legaliter habuit, vel nunc habet, vel in poſterum habebit, ideſt omnes canonicas congregationes, monaſteria, xenodochia, plebes, ſeu quaſcumque Eccleſias, cum terris, decimis, primitijs, oblationibus, & omnibus pertinentijs ſuis, curtes etiam villas, caſtella, terras cultas, vel incultas, ſyluas, paludes, aquas, aquarumque decurſus, & omnia, quæ intra ciuitatem ipſam Fauentiam, vel extra

B iuſte detinet, cum portis q. . & publicarijs mercatis, ſtationibus, redditibuſque villarum, & ripaticis, & ſi quæ ſunt alia, quæ eidem Eccleſiæ iure pertinent, ſeu pertinere debent abſque teloneis, & diſtrictis noſtris. Si vero aliquo malo euẽtu, vt ſæpe contingit, eidem Fauentinæ Eccleſiæ inſtrumenta deperierint, quibus ipſa Eccleſia bona ſua retinere, ac tueri debuerat. Statuimus, & pro animæ noſtræ remedio præceptali pagina cõfirmamus, vt ſi quæ vel in ſcriptis, vel probabili teſtimonio antiquorum, & veridicorum virorum reperiri potuerint, noſtra Imperiali auctoritate ſuffulta, eidem Eccleſiæ inconuulſa, atque inuiolata, omnium hominum contradictione remota,

C & ſaluo iure noſtro, permaneant, irrita fieri iubentes, quæcunque infideles noſtri Imperij nociua eidem Eccleſiæ Fauentinæ, beneficijs, feudis, ſeu alio quolibet mandato deſtruxerunt, imperiali quoque edicto noſtro præcipimus, vt nullus dux, marchio, comes, vicecomes, caſtaldio, ſculdascius, capitularius, nulla perſona magna, vel parua audeat diſtringere homines prædictæ Eccleſiæ, vel ſupra terram eiuſdem Eccleſiæ, vel monaſteriorum, ſeu cæterarum Eccleſiarum ad Epiſcopatum Fauentinum pertinentium habitantes, nec de terris eiuſdem Eccleſiæ placitum, vel diſtrictum facere, aut fodrum, vel angariam, ſeu commendationem, vel aliquam publicam, vel priuatam exactionem requirere præſumat, excepto ſolo Im-

D peratore, vel eius certo legato, clericos etiam eiuſdem Eccleſiæ ab omnium laicorum diſtricto, a fodro, & publica exactione liberos eſſe præcipimus, vt a ſolo Epiſcopo, qui Eccleſiæ præfuerit diſtinguantur, quo cunctis huiuſcemodi occupationibus abſoluti, miniſterijs ſuis expeditius vacẽt, & pro ſtatu Imperij noſtri liberius ſupplicent. Quicunque autem huius noſtri præcepti violator extiterit, ſciat ſe compoſiturum auri libras centum, medietatem Cameræ noſtræ, medietatem prædictæ Fauentinæ Eccleſiæ. Quod vt certius credatur, & firmius obſeruetur, præſentem paginam noſtri ſigilli impreſſione munitam confirmauimus.

Signum

Signum D. Friderici Romanorum Imperatoris inuictiſſimi.

Ego Romualdus cancellarius vice Friderici, &c. recognoui, anno Dominicæ incarnationis 1158. indict. 7. regnante Friderico Romanorum Imperatore glorioſiſſimo.

Data in Runchalia 7. Kalend. decemb. anno regni eius ſeptimo, Imperij vero quarto.

21 IOANNES Ramberto ſucceſſit circa annum 1160. variaque fortuna vſus, Fauentinam Eccleſiam adminiſtrauit. Cum enim Ænobarbi partes ſeditioſe fouiſſet, ab Alexandro Tertio Pontifice omni honore ſpoliatus eſt, iterumque cum Ænobarbus eiurato errore, ac pertinacia ſchiſmatis cum Pontifice in gratiam rediſſet, Ioanni etiam exſoluto cenſuris honor Fauentini Epiſcopatus eſt reſtitutus, cumque alijs Præſulibus Rauennati Archiepiſcopo ſubiectis Lateranenſi concilio aſſedit anno 1179. domumque reuerſus poſt aliquot annos, ſtudio fidei, pietatiſq. ſucceſus cum Vidone Archiepiſcopo Rauennati, validioribus armis ſuccinctus tranſmiſit in Syriam, ſubque Ptolemaide cum Saladino procurrens ſtrenue, glorioſeque occubuit cum Rauennati Vidone anno 1590. Rub. lib. 6. & Anonymus vitæ Alexan. III. bibliothec. Vatic. Habeo apud me Friderici Imp. diplomatis exemplar, quo ann. 1160. Ioanne Epiſcopo Fauentino viuente, monaſterium ſanctæ Mariæ de Criſpino in alpibus ſitum, huius diœceſis, ſub imperiali protectione ſuſcipitur, eximiturque ab omni tam Florentinorum, quam Fauentinorum iuriſdictione, quod documentum cum ſuis egregium ad eius tempora, locaue illuſtranda videatur, non pigebit hic ad literam tranſcribere.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.
Fridericus, diuina fauente clementia, Romanorum Imperator ſemper Auguſtus.

Quoniam tenemur ante tribunal Chriſti, Deo, ſuæque ſanctæ Maieſtati in die iudicij reddere rationem, ſi per improuidentiam Imperij noſtri, homines in camino perirent. & nulla maior eſt in mundo hoc merces, quam in locis egentibus conſtruere pontes, & hoſpitales, & maxime in alpibus, vnde domeſtici Dei debent tranſire. Quapropter cognoſcant vniuerſi Chriſti Imperij noſtri fideles per Italiam conſtituti præſentes, & futuri, quod nos pro amore Dei Ieſu Chriſti, & pro noſtra, omniumque perpetua ſalute monaſterium glorioſæ Mariæ de Criſpino ordinis ſancti Benedicti Abbates, monachos, & omnes in eo Deo famulantes, & omnia bona eiuſdem monaſterij mobilia, & immobilia, ſub noſtræ Maieſtatis protectionem, atque tutelam benigneque ſuſcipimus, & omnes alios homines infra veſtrum territorium habitantes, & habitaturos, ſeu, vt extenditur a ponte Viliani vſque ad pontem Petræ ſanctæ. Statuentes, & facientes vos exemptos a conſortio, & dominio Florentinorum, & Fauentinorum, a Comitibus Guidis, & ab illis de Piſce, a Paganis, & a Gattorigijs, a Guelfis, & ab Vbaldinis, & ab omnibus alijs nobilibus viris. Immediate ſub Imperiali Maieſtate recipimus vos dantes, & concedentes vobis, domine Abbas, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum licentiam colligere, vel colligi facere nomine veſtri Monaſterij in loco, vbi dicitur Parscapello veſtro terreno, Pedagium omnibus per eundem locum tranſeuntibus, pro quolibet capite vnum, dicitur, Lucen. qualiber vice, & pro qualiber beſtia ſarcinata, vel onuſta quatuor denarios; Iudæis quoque, & barbaris, ac in hæretica prauitate collapſis, valeatis eorum ſpolia accipere, & ea conuertere in cibum pauperum. Sic fuit vobis indultum ab Apoſtolica ſede, ſic habeatis in hac parte, promittentes vobis in verbo veritatis, conſtrui facere pontem, & hoſpitale in ſupradicto loco Paracapelli, & manutenere in perpetuum. Statuentes in eodem vnum, vel duos de veſtris fratribus, vt pauperes Chriſti conſolentur, & recipiantur. Inſuper concedimus vobis domine Abbas, de plenitudine poteſtatis, & obtentu Ducis Bauariæ dilecti noſtri, cui in eũdo Florentiam multa ſeruitia in veſtro cœnobio exhibuiſtis, in iuriſdictione Grandorum, Tabellionum, & eiuſdem iuriſdictionis gratiam Imperij refundentes in ſubiectos ferre arma, cum tota veſtra familia poſſitis, tam in Tuſcia, quam in Romandiola. Omnia vero iam vobis conceſſa imperiali auctoritate noſtra confirmamus. Statuentes, & ſub obtentu gratiæ noſtræ firmiter præcipientes, quatenus de cætero, nullus Archiepiſcopus, non Epiſcopus, non dux, non comes, nec vicecomes, nulla ciuitas, vel poteſtas, non capitaneus, nullaque perſona ſecularis, vel eccleſiaſtica, magna, ſiue parua præfatum Abbatem, & monaſterium in præmiſſis, vel in poſſeſſionibus ſuis moleſtare, vel inquietare præſumat. Siquis vero huius noſtræ auctoritatis mandatum violare præſumpſerit, centum libras auri puriſſimi ſe, &c. Vt autem verius, &c. vſque præſentem paginam ſcribi, & ſigilli, &c.

Signum † domini Friderici Romanorum Imperatoris inuictiſſimi.

Ego Raynaldus Colonienſis Archiepiſcopus, & in Italia Cancellarius recognoui.

Actum quoque eſt anno Dominicæ incarn. 1160. indict. octaua, in præſentia ducum Bauariæ, & Saxoniæ, & Daneſij eius camerarij, regnante D. Friderico Romanorum Imperatore glorioſiſſimo, anno regni eius ſeptimo, imperij vero quarto.

Datum Caſtrocarij 4. id. octobris.

Eodem Ioanne Præſule anno 1168. Cœnobium ſanctæ Reparatæ de Marradio Ordinis Vallis Vmbroſæ, quod comites Guidij in faucibus Romandiolæ olim fundarant, pluribuſque bonis ditauerant, Fauentini vero Epiſcopi decimationes aliaque iura conceſſerunt. Alexander III. Pontifex ſub Apoſtolicæ ſedis tutela ſuſcepit ſequenti

quod

quod exſcribo, diplomate, ab exemplari codice priuilegiorum Vallis Vmbroſæ deſumptum.

ALEXANDER EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs Homodeo Abbati monaſterij ſanctæ Reparatæ de Marrata, eiuſque fratribus, tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Quoties illud a vobis petitur, quod religioni, &c. vſque impertiri. Eapropter, dilecti in Domino filij, veſtris iuſtis, &c. vſque annuimus, & præfatum monaſterium ſanctæ Reparatæ, in quo diuino eſtis obſequio mancipati, ad exemplar prædeceſſoris noſtri ſanctæ recordationis Honorij Papæ Secundi ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus; ſtatuentes vt quaſcumque poſſeſſiones, quæcunque bona idem monaſterium in præſentiarum iuſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſsione Pontificum, liberalitate Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis: eccleſiam ſanctæ Mariæ in Criſpino, eccleſiam ſancti Laurentij, eccleſiam ſancti Caſſiani in Petroſolo, eccleſiam ſanctæ Euphemiæ, eccleſiam ſancti Martini, eccleſiam ſancti Petri in Vizzano, & eccleſiam ſancti Andreæ eiuſdem loci, & Camortunicellam, decimationes ab Epiſcopis Fauentinis, monaſterio veſtro rationabiliter conceſſas vobis, & per vos eidem monaſterio, auctoritate Apoſtolica nihilominus confirmamus. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe concedimus, vt eorum deuotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberauerint, niſi excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat, ſalua iuſtitia matricis Eccleſiæ. Decernimus ergo, &c. ſalua ſedis Apoſtolicæ auctoritate, & diœceſani Epiſcopi canonica iuſtitia Siquis ergo, &c. Amen.

Ego Alexander Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Vbaldus presbyter cardinalis, tit. ſanctæ Crucis in Hieruſalem.

Ego Ioannes presbyter cardinalis titul. ſanctæ Anaſtaſiæ.

Ego Boſo presbyter cardinalis S. Pudentianæ tit. Paſtoris.

Ego Petrus presb. card. tit. ſancti Laurentij in Damaſo.

Ego Theodinus presbyter card. ſancti Vitalis tit. Vaſtinæ.

Ego Arditio diac. card. S. Theodori.

Ego Manfredus diac. card. ſancti Georgij ad velum aureum.

Ego Vgo diac. card. ſancti Euſtachij iuxta templum Agrippæ.

Datum Beneuenti per manum Gratiani S.R.E. ſubdiaconi, & notarij 5. id. nouemb. ind. 1. incarn. Domin. anno 1168. Pontificatus vero D. Alexand. Papæ Tertij anno decimo.

22 BERNARDVS Balbus Papienſis, ſuæ patriæ Cathedralis Præpoſitus, Fauentinus Epiſcopus adlectus eſt 1192. Hic baſilicam ſanctorum Hippolyti, & Laurentij reparatam ſolemni ritu ſacrauit die prima aprilis anno 1196. indulgentiarumque conſuetarum munus illam in celebritate annua dedicationis adeuntibus conceſſit egregio diplomate, de quo Auguſt. in hiſtor. Camaldulen. lib. 2. cap. 12. annoque 1200. ad Papienſem Eccleſiam translatus eſt Bernardus, vbi pie, ſancteque vixit, atque eſt è viuis exemptus, de quo ibi.

23 THEODORICVS vixit anno 1203.

24 HVBALDVS Epiſcopus Fauentinus, annum vix integrum Fauentinam adminiſtrauit Eccleſiam, cum ad Archiepiſcopatum Rauennatem promotus eſt, poſt cuius translationem, cum Ioannes Cathedralis canonicus ex compromiſſo capituli Ioachimum, ex Epiſcopo Lunenſi canonicum regularem ſancti Fridiani Lucenſis iam factum in Fauentinum Præſulem elegiſſet, Pontifex etiam enixius poſtulatus, eiuſmodi electioni eſt refragatus, negans, ex Conſtantinopolitano concilio, illum, qui Epiſcopalem dignitatem cum monachali, id eſt, pœnitentiæ ſtatu commutaſſet, poſſe iterum reaſſumi ad eandem dignitatem. Quamobrem Vbaldo ſcripſit, videret iterum, atque iterum, vt tanto oneri dignus præficeretur.

25 ROTLANDVS igitur, translato nuper Vbaldo, tanquam dignus ſuffectus eſt, cum eſſet Cathedralis Præpoſitus anno 1210. Deceſſit 1219.

26 ALBERTVS ex præpoſito, ad hanc ſedem promotus eſt anno 1220. fratres Prædicatores in ciuitatem recepit, eiſdemque loco attributo, vbi hoc tempore ampla ſimul Eccleſia cum nobili monaſterio ſpectatur, vnde homines docti, & graues in omni deinceps memoria extiterunt.

27 Fr. GVALTERIVS ex ordine Eremitano ſancti Auguſtini, ad Fauentinam dignitatem aſſumptus eſt anno 1251. fato functus eſt 1255. De eo Vvadingus tom. 2. Extat confirmatio Innocentij Quarti donationis Gualterij Epiſcopi factæ eccleſiæ ſanctæ Mariæ ordinis ſancti Damiani anno 1254. in regeſto Vaticano epiſtola 77. fol. 10. anno 12.

28 ARDVINVS floruit annò 1255. ex regeſt. Vatic. apud Vvadinghum tom. 2. annal. Minorum.

29 IACOBVM ab anno 1259. reperio vixiſſe vſque ad 1270. in quo ipſo anno aliquot latifundia monaſterio ſanctæ Mariæ ab Angelo conceſſit Fauentinæ diœceſis, ex monumentis dictæ Eccleſiæ.

30 Fr. THEODORICVS vixit anno 1279.

31 VIVIANVS Archidiaconus Aretinus, eligitur in demortui Theodorici locum a Martino Quarto anno 1281. octauo Kalendas februarij, ex regeſto Vaticano, epiſt. 97. fol. 25. ann. 3. fato functus eſt 1285.

32 VGOLINVS 1286.

33 IACOBVS 1288.

LO-

34 LOTHARIVS de la Toſa nobilis Florentinus, filius Odoaldi, ex Archidiacono Florentino ad Epiſcopatum Fauentinum aſſumptus eſt anno 1287. Inauguratus fuit Rauennæ die vigeſima menſis decembris, anno vero 1301. deinde ad Florentinam Eccleſiam tranſlatus eſt. Vidi prouiſionem quandam, vt ijs verbis vtar, Guizinigo filio nobilis militis Philippi de Barberino diœceſ. Florentinæ factam ab Abbatibus Breſſeta, ac S. Proſperi nepoti ſupramemorati Lotharij Epiſcopi Fauentini, qua in re crediderim hunc Guizinigum ex ſorore eius Lotharij fuiſſe nepotem, illamque de Vbaldinorum potentiſsima gente fuiſſe alumnam, quæ late per Mugellanum agrum dominabatur, ſic vt de Barberino etiam, cuius potiebatur, potuerit appellari.

35 Fr. MATTHÆVS ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini electus anno 1301. 13. Kal. febr. a Bonifacio Octauo, vt habetur in regeſt. Vatic. ep.iſt.364. fol.201. an.7.

36 Fr. VGOLINVS ex ordine Minorum 1311. diſceſsit autem è vita 1336.

37 Fr. IOANNES Bruſatus Fauentinus monachus prioratus ſanctæ Perpetuæ ordinis ſancti Marci Fauentiæ a capitulo in demortui Vgolini locum creatus a Rauennate Archiepiſcopo approbatus, munus conſecrationis a Rambaldo Epiſcopo Imolenſi accepit, ſed cum is reſeruationem eiuſdem Eccleſiæ a Benedicto Duodecimo Papa ante Vgolini exceſſum ignoraret, Ioannes coactus eſt libere hanc ſedem dimittere, tandem viſa, perſpectaque a ſapientiſsimo Pontifice eius humilitate, iterum ab ipſo patriæ Epiſcopus declaratus eſt anno 1337. 2. non. maij, vt patet in regeſto Vaticano epiſt. 16. ann.3. par. 1. Poſtremum diem obijt 1343. Sanſouinus numerat inter Fauentinos Præſules 1339. Richardum quemdam filium Albergorti de Manfredis, electum a Benedicto Duodecimo, ſed fallitur, cum nullus vnquam Richardus fuerit Fauentinus Epiſcopus, Ioannique Bruſato Stephanus fuerit ſuffectus, vt videre eſt in regeſtis, in archiuio Vaticano diligenter a me reuolutis. Id autem Sanſouino fere moris eſt, vt parum ponderet ad libellam veritatis ſcripturas, an ſcilicet veræ ſint, an alicuius dolo malo infectæ mendacio, vtpote qui & ipſe comminiſci ſoleret, quæ nunquam vel vidiſſet, vel audiſſet.

38 STEPHANVS Beronus, ſeu Benerij, rector de Gaulegaro, & de Varmiliaro Eccleſ. vnitarum Sarlatenſis diœceſis, defuncto Ioanne a Clemente VI. Fauentinus Pontifex creatus 1343. 8. Kal. februarij, ex regeſt. Vatic. epiſt. 97. fol. 175. lib. 6. commun. anno primo, eodemque anno eſt rector Flaminiæ pronunciatus, Pro Eccleſia Romana vicarios declarauit, Manfredium Fauentinum. Syppumque Alidoſium Imolenſem, ea conditione, ac lege, vt annuum cenſum S. R. E. penderent. Cæterum Stephanus Archiepiſc. Rauenn. vicarius fuit, Fauentinamque Eccleſiam diutiſsime adminiſtrauit.

39 FRANCISCVS de Aguzzonis (non autem, vt male Ciaccon. de Vguccionis) Vrbinas, in ciuili, canonicoque iure doctiſsimus, ab Vrbano Sexto Fauentinam ſedem obtinuit circa annum 1380. quam ille Eccleſiam grauioribus eccleſiaſticis diſtentus negocijs nunquam præſens adminiſtrauit, quamobrem anno 1383. ad Archiepiſcopatum Beneuentanum translatus eſt, anno vero 1390. ad Burdegalenſem in Galliis, Bonifacio IX. ſedente, qui eo libentius ad hanc illum transtulit Eccleſiam, vt regnorum Hiſpaniæ, atque Vaſconię Apoſtolicus nuncius declaratus, inquietas illas gētes, quę ad Septimum Clementem Antipapam defecerant, ad veri Pontificis compelleret obediētiam. Dum id opera intentiori cura vrgeret, ab Innocentio VII. ſenatoriam vocatur ad purpuram ſub titulo SS. Quatuor Coronatorum. Senior iam factus, hoc eſt temporibus Gregorii XII. ſchiſmatici Pontificis proceſsit ad curiam, cui auctor erat, vt ſublato ſchiſmate, ſe abdicaret Pontificatu, vt multoties pollicitus fuerat, ſed ad Piſanum concilium properauit, vbi Gregorio, Benedictoq. ſchiſmaticis deturbatis de ſede, Alex. V. Pont. eſt renunciatus, quo defuncto Ioannes XXIII. ſancto throno nobilitatur Bononiæ. Cæterum cum Franciſcus verum Pontificem obſequioſe comitaretur, Florentiæ exceſsit è viuis anno 1412. 19. Kalend. ſeptemb. Cuius poſtea corpus Romam delatum apud S. Mariam Nouam in ſepulchro Gregorij Vndecimi, tumulatum eſt ſub marmorea tabula cum hoc epitaphio.

Cardinei, qui ſummus honor, qui gloria cœtus
Alta fuit, paruo ſub marmore clauditur iſto.
Hicq; coronatus vir ſanctus quatuor annos,
Hinc titulum tenuit nulli virtute ſecundus
Spiritus egregijs meritis præclarus in aſtris
Franciſci reſidet, cælique locatur in aula.

Obijt anno Domini

M. CCCC. XII.

menſe Auguſto.

M.AN-

A

40 M. ANGELVS de Fiebindaeijs Ricaſollus, Epiſcopus Florentinus, ad Fauentinam Eecleſiam translatus eſt anno 1383. quam rexit vſque ad annum 1391. iterum enim ad Aretinam in Hetruria translatus eſt, de quo ibi plura. B

41 VRSVS Abbas ſanctæ Crucis fontis Auellanæ, ex ordine ſancti Benedicti, Eugubinæ diœceſis, Fauentinorum Epiſcopus fuit 1391. 4. Id. iulij. Duodecim omnino annos illam rexit Eecleſiam, ac deinceps ad Boſanenſem translatus eſt 1402. ex lib. prouiſionum Prælatorum.

C

42 NICOLAVS D. Blaſij de Vbertinis è Meldola, originarius ex Vbertina gente Florentina, quæ illuc a publica re Florentina multata exilio manſuras ſedes fixiſſe narratur, ex Fauentino Canonico, eiuſdem ciuitatis adlectus Epiſcopus eſt anno 1402. 6. Kal. iulij. Exceſſit autem è viuis 1406.

D

43 PETRVS de Pago, ad eandem ſedem promotus eſt 1406. decimo Kalendas iulij. Hic poſtea fuit Archiepiſcopus Spalatrenſis, 1412.
†

44 SILVESTER Caſa Florentinus, ſancti Stephani in Pane Plebanus prope Florentiam, Fauentinus Pontifex creatus eſt anno 1412. ſecundo nonas iunij. Reconditæ doctrinæ vir fuit, ſuauiſſimiſque moribus; quamobrem incredibili eum laude prudentiæ per ſexdecim annos Fauentinam adminiſtrauit Eccleſiam, deceſſitque 1428. Ex hac gente Ioannes fuit Archiepiſcopus Beneuentanus ſub Paulo Quarto, doctrina, & eruditione nemini ſecundus. De quo in quarto tomo.

45 Fr. IOANNES Fauentinus, ex ordine Minorum, Siluestro ſuffectus eſt anno 1428. nonis nouembris. Decem omnino annos in ea dignitate ſuperſtes fuit, decedenſque in clauſtro ſancti Franciſci ſepultus fuit.

46 Fr. FRANCISCVS Zanouius Fauentinus, ex ordine Seruorum, Theologica facultate illuſtris, ab Eugenio Quarto Fauentinus Epiſcopus adlectus eſt anno 1438. die 19. menſis decembris. Decem & ſeptem annos huic præfuit Eccleſiæ, è vita diſceſſit 1454. ſepultuſque eſt apud ſuos Seruitas in pulcherrimo tumulo marmoreo, vbi ſpectantur adhuc, quæ geſtabat gentilitia ſtemmata, quæ montem cum cruce, ſpineaque corona, quam duæ literæ F. F. mediam habent, continent, cum hoc epitaphio.

Ordine Seruorum Franciſcus Virginis almæ
Doctor, & in ſacro dogmate præcipuus
Aſſumptus patriæ Præſul digniſſimus iſtud
Oraculum mortem condidit ante ſuam.
Qui faſtum fugiens terræ ſua membra dicarat.
Sed Zenouus eum condidit hoc tumulo.
M. CCCC. LIV. ob. in Domino.

Fr. IO-

47 Fr. IOANNES del Terma Senenſis, ex ordine Seruorum, Hetruriæ prouincialis, generaliſque Magiſtri ſocius, Theologica ſcientia clarus Calliſto Tertio Pontifici ſummè charus, ab ipſo electus eſt Fauentinus Epiſcopus 1455. die decima octaua menſis auguſti. Tres tantum annos in ea dignitate exegit, exuitque mortalitatem, lacrymantibus cunctis, qui virtutem colebant; illius meminit Granius in Seruorum annalibus, tametſi, vt ſere ſolet, inuertat tempora. Memini me vidiſſe Senis epitaphium, de hoc Ioanne pennicillo delineatum in pariete, in quo narratur a Bonifacio Nono ad Fauentinum Pontificatum Ioannes fuiſſe aſſumptus, cuius auctor maiori non potuit laborare inicitia temporum, quando Ioannes ad eam dignitatem non peruenit, niſi poſt quadraginta annos a Bonifacij exceſſu, vt liquido perſpici poteſt in conciſtorialibus actis Calliſti Tertij.

48 ALEXANDER de Siampis à Sarnano Picenus, è Fauentino canonico illius Eccleſiæ Epiſcopus euaſit anno 1458. die vigeſimo tertio menſis februarij, in gratiam Aſtorgij Manfredi, Fauentinorum per id tempus domini. Deceſſit 1463.

49 BARTHOLOMÆVS Candulfus ciuis, & canonicus Fauentinus, Alexandro ſucceſsit 1463. in quo ipſo anno conſecrauit Forolíuienſem Epiſcopum Iacobum Palatium die 27. menſ nouemb. Fato functus eſt 1472.

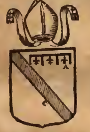

50 FEDERICVS Manfredus, Aſtorgi filius, ex Fauentino canonico, eius ciuitatis adlectus Epiſcopus eſt 1472. Duodecim annos ſibi creditam adminiſtrauit Eccleſiam, deinde libens, volenſque eo munere ſe abdicauit, paulo antequam clariſsima Manfredorum gens extingueretur, è vita diſceſsit, vt ſcribit Leander Albertus, in eo fortaſſe felix, quod ſuæ gentis excidium oculis propemodum vſurpare non ei contigiſſet.

51 BAPTISTA de canonicis Bononienſis, filius Franciſci, Abbas ſanctorum Naboris, & Felicis ad eandem ſedem aſcendit 1484. vita functus eſt 1510. menſe aprili. Cuius temporibus montem pietatis erexerunt, vt ex ſequenti deſcriptione perſpicitur.

Innocentio Octauo Pontifice
Aſtorgio Manfredo pupillo in prima ætate
vltimo Fauentiæ Principe
S. P. Q. F.
ad Aſpidis Iudaicæ morſum in vſura
latentis euitandum.
Hortatu pio B. Bernardini Tomitani
ord. Min. obſeru. de Feltro
in Monte Pietatis montem erexit,
& Præſulum iuriſdictioni commiſit
reſidente in Epiſcopatu Baptiſta
de Canonicis Bononienſe
anno ſalutis M.CCCC.XCI.

Manfredæ gentis inſignia quadripartitum ſcutum, cæruleum, & aureum.

52 IACOBVS Paſius, nobilis Fauentinus, Baptiſtæ ſucceſsit anno 1510. die octaua menſis aprilis, cum prius eſſet Referendarius vtriuſque Signaturæ. Laterano concilio interfuit, pluribuſque eccleſiaſticæ ditionis ciuitatibus conſulto ius dixit. Vitam finiuit Fauentiæ, ſepultuſque eſt apud Seruitas pulcherrimo in tumulo cum hoc epitaphio.

Non ex dignitate gloriam,
ſed ex moribus, ac ſcientia
dignitatem adeptus eſt
Iacobus Paſius,
quem apud eum oratorem agentem
Iulius II.
Fauentinum Præſulem delegit,
Leoque X.
dum vtriuſque Signaturæ Referendarium
ſe gereret,
Piceno internis ſeditionibus fluctuanti
præfecit, qui dum rebus
ex ſententia confectis ad ſuos remeaſſet,
moritur, cuius hic oſſa
Ioannes Baptiſta frater,
nepoteſque Iuſtinianus, & Iulius
Ap. Abbreuiator mæſtiſſimi condidere.
Vixit ann. LIX. M. ix. D. xix.
Obijt in Domino M.D.XXVIII.
xiv. Kalend. auguſti.

53 PETRVS ANDREAS Gambarius Bononienſis, eruditione, doctrinaque longe clariſſimus, ideoque a Septimo Clemente Pontifice Maximo præcipuo habitus in honore, ab eodem Fauentinum obtinuit Epiſcopatum anno 1528, die ſeptima menſis auguſti. Deceſsit Viterbij menſe nouembr. eiuſdem anni, dum ad Eccleſiam ſibi creditam proficiſceretur. Scripſit de poteſtate legati, Ariſtotelicamque Topicam commentarijs illuſtrauit. Viterbij ſepultus fuit, vbi vitam finierat.

54 RODVLPHVS Pius Carpenſis, Petro Andreæ ſucceſsit 1528. die decimatertia menſis nouembris. Hic ille Rodulphus Pius Carpenſis eſt, qui non ſolum ob generis nobilitatem eximiã, ſed etiam magnitudinem animi a Paulo Tertio presbyter Cardinalis creatus apud Chriſtianos Principes, Regeſque maximos lumen ſenatus, & togæ ſemper habitus eſt. Parentem habuit Leonellum Carpenſium dominum natuſque eſt 1500, ſexto nonas maij. Cumque in florentiſsimis Italiæ academijs animum excoluiſſet literis, ac diſciplinis, Romam ſuæ virtuti ſatis amplum theatrum delegit, ſedente Septimo Clemente literatorum patrono, a quo renunciatus fuit Epiſcopus Fauentinus, mox & ad Franciſcum primum Gallorum Regem legatione ornatus, tum & ad Carolum Quintum, vt cum ijs Regibus de celebrando concilio ſerio conſilia explicaret. Inde reuerſus Romam, iterum in Galliam proficiſcitur apud Regem ad placitum Pontificis eccleſiaſticas cauſas oraturus, nec prius inde deceſsit, quam a Paulo Tertio Farneſio, qui Clementi ſucceſſerat, ſanctæ Pudentiæ declaratur Cardinalis, ex eo ſanctæ Priſcæ titulum adeptus, ſemel ad eundem Regem Gallorum legatus fuit, bis ad Carolum Quintum, vt pax communis coiret. Bis Romanos tranſuit, dum Paulus Tertius Roma abeſſet, Picenatibus item bis Apoſtolicus legatus iura præſcripſit, in quibus obeundis muneribus adeo incorrupte ſe geſsit, vt non modo magni Cardinalis, ſed etiam æterna memoria digni nomen inuenerit. Anconitano Portui ingenioſe noua munimenta quæſiuit. Sub Iulio Tertio Pontifice Maximo ad Carolum Quintum declaratus legatus ob Parmenſe bellum, fluctuantibus Inſubriæ rebus viſus eſt ſalubrem medicinam feciſſe. Naſcenti Ieſu Societati opportunum præſtitit fauorem, eiuſdemque alumnos apud ſanctam Lauretanam domum, cuius erat protector, publicæ Chriſtianæ rei commodo in collegium iuſsit coire, Sacellumque Chriſto crucifixo ſacrum, ſumma pietatis laude exornauit. Carolo Quinto ita cenſente, Germaniæ nationis eſt aſcitus protector, vniuerſumque ordinem Franciſcanum in tutela habuit, ſic vt ex eius inde fauore Felix Perettus, qui poſtea Sixtus V. fuit, ad ſummos honores peruenerit. Curiæ Romanæ cenſorem Iulius Tertius Pontifex Cardinalem Carpenſem conſtituit, ſubque Paulo Quarto, Pij Quarti, & Quinti Pontificibus ingentia, implicitaque promouit negotia, quamobrem tanquam oraculum illum concelebrat Sadoletus, Bembus, Sepuluedaque in epiſtolis, nec Pij exaggeratas virtutes tacuit Iouius, Fauſtus Sabæus, Orlandinus, Gabutius in vita Pij Quinti, Panuinus, Ianus Vitalis, Ciambrera, alijque non pauci. Non modo in artibus excellentes viros amauit, ſed ideo videtur amaſſe, quod eaſdem artes apprime calleret. Studuit autem quam maxime venerandæ antiquitati, quamobrem ſuos hortos Carpenſes in Quirinali perantiquis ſignis, ſtatuis, tabulis ſepulchralibus inſcriptionibus, quas in gratiam ſtudioſorum pulcherrimo ordine diſtribuit, oppleuit. Quam autem paſtorem ſuum veneraretur, haberetque in pretio, in publico communitatis palatio ab eodem illi erecta inſcriptio abunde teſtatur. Pius itaque poſtquam ſexdecim ipſos annos abſens per Theodoricum fratrem, perque Segicellum Fauentinam adminiſtraſſet Eccleſiam gubernaſſet Nolanam, Agrigentinam, atque Salernitanam, Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, decanuſque ſacri Collegij, plenus meritis, Romæ deceſsit 1564. 6. nonas maij, ſepultuſque apud ſanctiſsimam Trinitatem in monte Pincio, vbi Pius Quintus, cum hac plena decoris inſcriptione pulcherrimum defuncto ſepulchrum erexit.

Qui dormiunt in terræ puluere
euigilabunt.
Rodulpho Pio Cardinali Carpenſi,
Principi Senatus,
ampliſsimis Ecc. Dei muneribus
ſingulari prudentia perfuncto,
iuris Eccleſ. defenſori
a gratia, terrore,
voluptatum illecebris,
& aduerſis ſenſibus æque inuicto
ad beneficentiam nato,
in ſumma grauitate iucundiſsimo,
Pius V. Pont. Max.
ſalutaris officij in cuſtodia Catholicæ veritatis
conſorti
perpetuis de Chriſt. reip. ſenſibus,
ſtudijſque coniunctiſsimo,
hoc amoris, & iudicij ſui
monumentum poſuit.
Anno ſalutis M. D. LXVIII.
Pont. III.
Vixit annos LXIV. m. ij. dies viij.
Obijt anno ſal. M. D. LXIV.
VI. nonas Maias.

Nonnulla Rodulphi decora Hieronymus Borgius culto carmine, ſed breui commemorauit.

Arte ferunt mira finxiſſe Promethea formam
Mox anima viuos implicuiſſe ſinus,
Hinc eſt artificem laus hinc æterna ſecuta
Gloria cæleſtes æquiparaſſe Deos.
Tu quoque progenies procerum diuina Piorum
Gloria ſplendidior cœpit in aſtra ſequi.
Ille ſemel fecit, viuum caput edidit vnum,
At tu mille viros viuere ſæpe iubes.
Dum ſumma probitate meum, & virtute verendum
Exornans Maurum, numinis inſtar habes.

THEO-

55 THEODORICVS Pius Carpenſis Cardinalis Rodulphi frater ex damnato concubitu, ex ipſius ceſsione electus eſt Epiſcopus Fauentinus die decima menſis octobris 1544. è viuis exemptus eſt 1562.

56 IOANNES BAPTISTA Seghicellus Bononienſis Iuris Conſultus, ſummæque exiſtimationis philoſophus, Carpenſi Cardinali vnice charus, ex ipſius conſenſu, qui ad eam Eccleſiam ſibi regreſſum reſeruauerat, Fauentinorum Antiſtes euaſit 1562. die decima octaua menſis martii, eaque dignitate initiatus, ad Tridentinum concilium profectus eſt, eidemque aſſedit vſque ad poſtremas ſeſsiones; reuerſuſque Fauentiam, ſingulari illam Eccleſiam prudentiæ laude adminiſtrauit. Bononiæ deceſsit, ſepultuſque eſt apud S. Franciſcum, vbi pulcherrimo ſepulchro affixum hoc ſequens legitur epitaphium.

D. O. M.

Ioanni Baptiſtæ Seghicello
Epiſcopo Fauentino,
qui cum integritate vitæ, pietate,
ac religione eximiam philoſophiæ,
iuriſprudentiæ,
atque omnis politioris
doctrinæ cognitionem
ita coniunxit,
vt in ſingulis præſtantiſſimi
cuiuſque laudes æquarit
nepotes patruo opt. merito
P. P.
Vixit annos LXVIII. M. ix. D. x.
Obijt anno Iubilæi M.D.LXXV.
iiij. id Quinct.

57 ANNIBAL de Graſsis Bononienſis, filius Ioannis Antonij, Archipresbyter, ac præpoſitus Metropolitanæ, Cardinalis Sfortiæ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Camerarii commiſſarius, Romanæ Sapientię rector, vtriuſque Signaturæ Referendarius, Iuris autem prudentia longe clariſsimus, a Gregorio Decimo tertio Pont. max. electus eſt Fauentinorum Epiſcopus 1575. die nona menſis decembris, quem idem poſtea Pontifex, eius integritate perſpecta, omnium Italiæ Eccleſiarum declarauit cenſorem, Campaniæ, atque Flaminiæ vicelegatum. Vndecim annos præfuit Fauentinis, ſeque eo munere deinceps abdicauit anno 1585. in quo ipſo anno ſancti Officij Conſultor eſt declaratus, Cameræque Apoſtolicæ Clericatu nobilitatus. Deinceps cum Sixto Quinto iubente, nuncius ad Regem Hiſpaniarum profectus fuiſſet, Madriti exuit mortalitatem anno 1590. die vigeſima quarta menſis iunij, tumulatuſque eſt in templo Ieſu Seruatori dicato. Scripſit de Iuriſdictione eccleſiaſtica, aliaque monumenta edidit Annibal digna.

58 IOANNES ANTONIVS de Graſsis Bononienſis, filius Gaſparis Senatoris, ac ſuperioris Annibalis nepos, ex canonico ſancti Petri Bononienſis in Epiſcopatum Fauentinum patruo ſucceſsit anno 1585. die decima octaua menſis martij. Quo Præſule anno 1586. Romæ obijt Iulius Caſtellanus nobilis Fauentinus, olim canonicus Cathedralis Eccleſiæ, & Romanæ academiæ ordinarius profeſſor, tunc a Sixto Quinto Pontif. Max. Cariatenſis Epiſcopus deſignatus. Vir doctrina, & librorum inſcriptione clarus, quippe qui quæſtiones academicas in Ciceronē eruditiſſimas, & de humano intellectu ad Platonis mentē euulgauit opus ſuo ingenio digniſsimum, quod Coſmo Medicco primo Hetruſcorum magno Duci, inſcripſit, cuius Principes filios erudierat. Alia reliquit ſui ingenij monumenta, quæ extant apud Petrum Damianum Caſtellanum eius conſanguineum, Abbatem S. Mariæ ab Angelo olim Italicarum congregationum ord. Ciſtercien. Præſidē, & de re literaria benemeritum. Ioannes vero Antonius Epiſcopus cum ad decem & ſeptem omninò annos optime Eccleſiam ſibi creditam inſtituiſſet & non ſemel ſynodos celebraſſet, Fauentiæ vitam finiuit anno 1602. die 30. menſis iulij, ibique humatus iacet in Cathedrali.

59 FRANCISCVS Cardinalis Blandrata, cui Cardinalis ſancti Clementis nomen inhæſit ab Aquenſi ad hanc Eccleſiam fuit translatus anno 1603. die decima ſexta menſis aprilis, Octauo Clemente ita mandante. Hic cum pene omnes eccleſiaſticos gradus fuiſſet aſſecutus, ab eodem demum Clemente roſeo Pileo nobilitatus eſt anno 1596. cuius prudentiæ, conſilioque Pontifex ita innitebatur, vt difficilia quæque Pontificatus negotia explicaret, promoueretque, vt nos in noſtris ad Ciacconem notis narrauimus. Cuius item laudes poterit lector colligere ex eius epitaphio, quod eius tumulo in Fauentina Cathedrali funeris curatores affixere. Ad Lucenſia Balnea poſt Pauli Quinti creationem è vita diſceſſit 1605. decima quarta Kalendas auguſti. Eius corpus Fauentiam relatum, ante altare maius Cathedralis in ſepulchro ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus erecto tumulatum eſt, cum hac inſcriptione,

Sepulchrum Epiſcoporum Fauentinorum,
ſibi, & ſucceſſoribus ſuis
erectum
de mandato Ioannis Franciſci ex Comitibus
Blandratæ,
& S. Georgij S.R.E. Cardinalis S. Clementis,
cuius corpus hic iacet.
Obijt XIV. Kal. Auguſti M. DC. V.
Vixit annos LX. menſes iij.
dies XIV.

In eodem maiori ſacello ſpectatur nobilis tumulus, cum memorati Cardinalis marmorea effigie, nigrumque marmor hoc ſequens elogium inciſum habet, in quo eiuſdem illuſtriora geſta narrantur.

D. O. M.

Io. Franciſco ex Comitibus Blandratæ,
& S. Georgij
poſt peragratas cum Cardinali Alexandrino
legato inſigniores
Chriſtiani nominis regiones,
quamplurimis Eccleſiaſticæ ditionis vrbibus
Nurſia, Camerino, Bononia,
prouincijſque ſemel Vmbria,
bis Flaminia, bis Piceno, ipſa denique
Roma egregie adminiſtratis
Aſculanis, & Spoletinis ſeditionibus
ſapienter compoſitis,
exulibus exterminatis,
in Pontificum arduarum rerum conſilium
ter adſcito, Aquenſi primo,
mox Fauentino Epiſcopo renunciato
a Clemente denique VIII.
in delectu grauiſſimorum virorum
ad Cardinalatus apicem
tit. S. Clementis euecto Piceni,
& Flaminiæ legationibus
ſumma cum laude functo, collegatoque
Ferrariæ conſtituto,
ibiq; ſui nominis æternam gloriam conſecuto.
viro in rebus omnibus,
vel acriter conſulen. vel mature deliberan.
fortiter per agen. ingenio, prouiden.
firmitudine animi incomparabili,
cuique quod reliquum erat virtus adfuit
vita defuit
Guido ex fratre nepos
puſillum mortalitatis illud veſtigium
tanto patruo ex eius inſtituto
alias conditum,
vt cuius modeſtiæ ſatisfecit,
merito quoque ſatisfaceret.
Ampliſſimum hoc immortalitatis
illius gloria,
pietatiſque propriæ monum. P. C.
Anno ſal. M. DC. V.
Obijt anno ſalutis M. DC. V.
XIII. Kal. Auguſti.
Vixit annos LX. menſes iij.
dies XIII.

60 ERMINIVS Cardinalis Valente Blandratæ ſucceſſit anno 1605. die tertia menſis auguſti. Natus Erminius eſt Treui Vmbriæ nobili oppido, ex Attilio Valente, Lauiniaque Geggia à Nurſia

Nurſiæ 1564. die vigeſima quarta menſis decembris hora 8. cum nobilitate ſanguinis adeo viuidam indolem, aptamque ad omnia ſortitus eſt, vt cum propemodum puer legibus ſtuduiſſet, inde lauream tulit, non ſine doctorum virorum acclamatione. Itaque Romæ per multos annos patronum egit cauſarum præcipua cum laude prudentiæ, meruitq; te inter ſelectiſſimos Aulicos Hippolyti Aldobrandini, qui poſtea euectus ad thronum, Clemens Octauus fuit, cooptari. Erminium deinde Petrus Aldobrandinus Clementis ex fratre nepos, habuit a ſecretis. Credidere plerique ex Erminij momentis prudentiæ concordiam illam pependiſſe, quæ inter domum Eſtenſem, Eccleſiamque interceſſit, dum illa ſereniſsima gens, Ferrarienſis Ducatus feudo decidiſſet; Petruſque Aldobrandinus Cardinalis eccleſiaſtici exercitus legatus Erminij interuentu Fauentiæ fœderis leges ſcriberet; etenim cum coijſſet fœdus, Erminiuſque mutatis ad celeritatem equis ſcriptum, ſormatumque detuliſſet Pontifici, tanta lætitia feliciter tranſactę rei Clementem impleuit, vt in auſpicium ſplendidioris fortunæ baſilicæ Vaticanæ inde retulerit canonicatum. Conſtat vero inter Henricum Quartum Galliarum Regem, cognomento Magnum, Carolumque Sabaudium Erminij prudentia pacem felicem exitum habuiſſe. Etenim dum hinc inde ineundi fœderis agitarentur conditiones apud legatum Petrum Aldobrandinum, ſæpeque ſubortæ difficultates, quod iam videbatur tranſactum, abrumperent, Erminius legati iuſſu eundo, redeundoque ad principes, quos diuerſa, aduerſaque ratio conſiliorum vexabat, omnes viſus eſt ſubmouiſſe difficultates, vnde diutiſsime excogitata conſilia momento cenſebantur poſſe euerti. Earum rerum feliciter exitus non modo Erminio gloriam ſed ſenatoriam etiam peperit purpuram ad titulum ſanctæ Mariæ in Tranſpontina, applaudentibus Principibus, inter quos coniunxerat fœdus anno 1604. Mortuo deinde Clemente, ac paulo poſt Leone Vndecimo, Paulus Quintus, qui eiſdem fuerat ſuffectus, Erminium declarauit Abbatem ſanctæ Perpetuæ, Epiſcopumque Fauentiæ. A Cardinali Aldobrandino in Vallicella conſecratus fuit die decima octaua menſis ſeptembris anno 1605. inde eccleſiam ſibi creditam præſens adminiſtraturus profectus Fauentiam eſt, vbi per tredecim annos optimi paſtoris exempla deprōpſit. S. Pauli Eccleſiam ædificauit, conuerſarum Monialium monaſterium, ſancto Carolo Borromęo inſigne ſacellum in Cathedrali conſtruxit, ad cuius exemplar populus Fauentinus alterum non minoris elegantiæ ė regione Deiparæ Virgini conſecrauit, vbi Cardinalis corpus B. Nouolonis Fauentini ante ducentos annos defuncti, clarique miraculis honorifice condidit. Pœnitentiariam Cathedralis Ieſuitis attribuit, inque eccleſiā ſancti Thomæ Carmelitas diſcalceatos induxit, academiam Philoponum ſub eius auſpicijs recens anno 1612. inceptam auxit, ſuoque deinceps fauore promouit, cuius primus princeps fuit M. Antonius Seuerolus nobilis, doctuſque Fauentinæ Eccleſiæ Archidiaconus. Iuriſdictionem Fauentinæ Eccleſiæ, nullis parcens impenſis egregie tutatus eſt, ſæpque diœceſis pauperiem largitate principe digna leuauit. Itaque cum nihil omitteret, quæ pium, verumque paſtorem non decerent, merito in academico elogio, quod in eius laudem Ioannes Zaratinus Caſtellinus compoſuit, Conſeruatoris Fauentinæ Eccleſiæ tulit cognomen. Deceſsit Erminius in ſua patria, quo recuperandæ ſanitatis gratia ſe contulerat, quinquageſimo quarto ſuæ ætatis anno 1618. die vigeſima ſecunda menſis auguſti die Iouis, ſabbato vero die vigeſima quinta eiuſdem menſis tumulatus eſt apud ſanctam Mariam Gratiarum, cum hac inſcriptione marmorea ad pauimentum.

OSSA ERMINII S. R. E.
PRESB. CARD.
EPISCOPI FAVENTINI.
ORATE PRO ANIMA EIVS.

Eodem vero loco in pulcherrimo ſepulchro affixum ſequens elogium legitur.

D. O. M.

Bene valeas qui religioſe legis.
Memoriæ Erminij de Valentibus
S. R. E. Card.
qui legationibus ad Carolum Emanuelem
Allobrogum Regulum,
& Henricum IV. Francorum Regem
feliciter obitis,
& negocijs Principum,
quo in munere fuit a ſecretis forti,
fidelique opera adminiſtratis, nobilitatus
A Clemente VIII. Card.
a Paulo V.
Epiſcopus Fauentinus renunciatus,
amborum Pontificum
ſapientiæ ſupremus iudicium fecit dies.
Mors illi vitam abſtulit,
ornatum auferre non potuit,
Pompeius, & Franciſcus Benenati Piccolomini
hæredes
ex teſtamento Auunculo dulciſſimo,
& viro eximio PP,
Vix. ann. LIII. M. vi. D. xxviii.
obijt Trebiæ die xxv. Aug.
A. D. M. DC. XVIII.

Aduerte lector in ſupra memorato elogio, Elogiaſtem fuiſſe deceptum, pro die etenim tranſitus, diem ſepulturæ oſcitanter repoſuit, ſiquidem die vigeſima ſecunda auguſti deceſsit ė vita, vigeſimo quinto eiuſdem menſis ſepulturam accepit. Cæterum Erminius Crucem ex tranſuerſis regulis, quam pro gentilitijs ſtemmatibus nigram cum ſtellis geſtabat, hoc ſymbolo animare ſolitus erat, Per crucem ad ſidera. Alludebat enim ſiue mortales expeditum ſibi iter per labores in cælum parare, ſiue ad Clementis Octaui Pontificis, qui circa raſtrum extenderat ſidera, per honeſtiſsimos labores

A bores præcipuum gratię ſibi patuiſſe gradum. Adhuc in Fauentina Cathedrali fauorab le Pauli Quinti ſpectatur diploma. Datum 8. die menſis februarij 1611. Pont. ſui anno ſexto, quo eidem Eccleſiæ ſeptem indulget altaria, pari cum ſeptem Romanis Eccleſijs indulgentia, gratiiſque certantia ad preces Cardinalis Valentis. Quod ipſum diploma excudendum curarunt Fauentini canonici, cum hac inſcriptione.

Canonici magnitudinem muneris
ponderantes ad prouidam Antiſtitis ſui
amantiſsimi vigilantiam indicandam;
Pontificium diploma,
ſolertia illius
pro ſalute commiſsi gregis indagatum
incidendum curarunt.

91 IVLIVS Monterentius Bononienſis, Romæ Gubernator, electus eſt Epiſcopus Fauentinus 1618. Tres annos ſibi creditam adminiſtrauit Eccleſiam, ibidemque mortuus eſt anno 1623. palatij Epiſcopalis Porticum extruxit, ad commodiorem Epiſcoporum vſum, vbi ſequens legitur inſcriptio.

Commoditati publicæ
Iulius Monterentius Bononien.
Fauentiæ Præſul
olim Vrbis Gubernator, more
patrio perpetuas porticus iactis a domo,
ad domum
Diui Petri fundamentis extruendas
mandauit
M. DC. XIX.

In porticu vero ſuperiori.

Iulius Monterentius Bononienſis
Epiſcopus Fauentinus
non tam ſuæ, quam poſterorum Antiſtitum
ſaluti proſpiciens
contra teporem Auſtri.
Algorem Boreæ,
ambulacrum vndique clauſum excitauit
M. DC. XXII.

Bononiæ in Franciſcano templo pulcherrimum Iulius fundauit ſacellum; vbi in medio hæc marmoreis legitur inſcriptio.

Iulius Monterentius
Vrbis Romæ Gubernator, & Vice Camerarius
ſedente Paulo V. Pont. Max.
eius benefactori ſacellum hoc
a fundamentis extruxit anno Domini
M. DC. XVI.
ætatis ſuæ LVI.

92 MARCVS ANTONIVS Cardinalis Gozadinus Bononienſis, Monterentio ſucceſſit 1623. die ſeptima menſis iunij Gregorio Decimo quinto ſedente, qui poſt paucos dies poſt exceſ-
B ſum eiuſdem Pontificis interfuit ijs Comitijs, vbi Vrbanus Octauus euaſit ad ſedem, vbi ob calidioris aeris intemperiem lento contracto morbo, è vita diſceſſit menſe ſeptembri, ſepultuſque eſt in templo S. Andreæ ad Vallem ſub maiori teſtudine cum ſequenti epitaphio.

D. O. M.

M. Antonio Gozadino S. R. E. Cardinali,
qui gentilium excitatus exemplis
adoleſcens
iuriſprudentiæ in patria Gymnaſio
conſecutus eſt lauream,
C *tum in foro diu verſatus*
iuris mox dicundo in Capitolio præfectus,
cum integritatis fama
Vrbem impleſſet,
& a Gregorio Pontifice XV. conſanguineo
inſignitus eſt purpura.
haud longe poſt ſumme comploratus exceſſit,
Aetatis ſuæ xlix.
ſalutis M. DC. XXIII.
Bonifacius Gozadinus ex teſtam. hæres
grati animi monumentum
poſuit
Octauo Kalendas Martij
M. DC. XXVIII.

D

93 FRANCISCVS Cardinalis Cenninus de Salamandris, ex oppido Sarteano Senenſis ditionis, paulo ante Epiſcopus Amerinus, ab Vrbano Octauo ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1623. die vigeſima ſeptima menſis ſeptembris. Quam per viginti annos aſsidua cura, multaque pietate rexit, at ſenio confectus, cum tanto oneri ſufficere non poſſet, ceſsit Epiſcopatum anno 1643. Romæ deceſsit ann. 1645. die ſecunda octobris hora quarta noctis ſequentis, ætatis anno 80. ſepultus in Liberiana baſilica, vt ipſe teſtamento mandauerat, vbi propinqui tumulum cum elogio tanto viro condignum aliquando excitabunt. Præludet interim ſcripturis inſcriptio, quæ extat in

in hortis Epiſcopalibus, quos diu cupita lympha ea liberalitate Cennini Cardinalis illuc deducta irrigat.

MVNIFICENTIA AVGVSTA
FRANCISCI CARD. CENNINI
FERRARIÆ LEG.
EPISCOPI FAVEN. LYMPHA
SALAMANDRA DISTINCTA RIVVLIS
CVPITA DIV EPISCOPATVS
POTIVNTVR.
ATRIA POTIVNTVR HORTVLI
CVRANTE
ROBERTO CENNINO FRATRE
FAVENTIÆ
GVB. PATRITIO SENENSI
M. DC. XXV.

94 CAROLVS Roſſetus nobilis Ferrarienſis Archiepiſcopus Tarſenſis, Coloniæ Apoſtolicæ ſedis Nuncius, ad Fauentinam Eccleſiam translatus die 4. martij 1643. ab Vrbano Octauo eodemque anno S. R. E. Presbyter Cardinalis creatur. Comitijs quibus Innocentius Decimus Pontifex Maximus renunciatus eſt, interfuit, a quo Cardinalatus inſignia ſuſcepit, mox Fauentiam profectus, quam hic amanter ſibi creditam Eccleſiam proſequatur, aſſidua ſua præſentia abunde teſtatur. Prohibet pudor, viuentis adhuc illius exaggeratam virtutem retexere. Doctiores olim calami citra adulationis ſuſpicionem enarrabunt.

A

FERRARIENSES EPISCOPI.

B RElictis eorum fabulis, qui vel a nepotibus Noe, vel a Troianis exulibus Ferrariam volunt traxiſſe originem, cordatiores inter ſe conſonant, ſcriptores a Ferrariola, citra Padum olim vico, vbi olim forum Alienum erat a Tacito memoratum, quod Maſſam Babylunicam vocarunt, ſeu Vicum magnum, ſuum ſumpſiſſe exordium, & nomen. In primis hoc tempore Italiæ ciuitatibus poteſt numerari, ſupra Padum ſita, in Gallia Ciſpadana. Cæterum vbi olim Ferrariola erat, ibi hodie ſancti Georgij magnificum ſpectatur Cœnobium. Hæc vero Ferraria, quæ a Vicohabentia ſumpſit originem, vltra Padum eſt. Si quidem Ferrarienſis populus cum externatum, ac barbararum gentium iniuriæ prædæque videretur opportunior, ex decreto Theodoſij Secundi Imperatoris, vltra Padum domicilium tranſtulerunt, quod deinde ampliſsimis pluribusque ædi-

C ficijs auctum, mœnibuſque munitum in ciuitatem ſane viſendam, a Ferrariola Ferrariam dictam coaluit anno 433. cui Smaragdus Exarchus ſub Mauritio Imperatore viſus eſt vltimam manum impoſuiſſe, cum plures pagos, vicoſque ad ampliandam Ferrariam iam ſua ſponte gliſcentem, ſub ijsdem muris, ac nomine conſpirare iuſsiſſet anno 595. Ita Blondus, Sabellicus, Volaterranus, Pigna, & alij. Vitellianus deinde Pontifex a Vicohabentia in nouam vrbem Ferrariam Epiſcopalem tranſtulit dignitatem anno 657. Ita Ferrarienſis ciuitas Vicohabentiana infula meruit inſigniri, vbi olim Ferrarienſis populus ſui primum exordium ſumpſerat. Vnde verſus in Vicohabentiæ templo S. Lei, de vici dignitate.

D

Si villam, populum, vel ſi mirabere templum,
Iſta videbuntur omnia parua tibi.
Sed magna illa ego ſum Viguentia cuius in aluo
Ferraria eſt orta, & cui pater hic populus.

Faſces olim Imperatoris Coſtantinopolitani, Longobardorum, Caroli magni, Othonis, Henricive Impp. vt conuerſiones rerum tulere, venerata eſt. Cuius auctoritate, in Theobaldi Eſtenſis comitis Canoſenſis deinde ditionem conceſſit, tum in Boniſacij eiuſdem filij, parentis comitiſſæ Mathildis, quæ Paſchalis Secundi temporibus illam Romanæ Eccleſiæ dono dedit. Quandoque imagine quadam Reipublicæ ciuile ſibi ius dixit, nonnunquam Venetis tanquam potentioribus paruit, ciuileſque diſcordias experta eſt non ſemel

ſemel omni Tyrannorum dominatu acerbiores, vſque ad annum 1240. Ea eo Actius 8. Marchio Eſtenſis Ferrarienſe trænum arripuit, longaque eiuſdem nepotum ſeries eius ciuitatis obtinuit Principatum, modo ſub titulo Eccleſiæ Romanę vicarij, modo nomine marchionis, modo denique ducis, qui ſucceſſu temporis adeo effuſis opibus illam ampliarunt, vt iam nobilitate ciuium, opibus, armis, ſuorumque Principum regia maieſtate, ac pietate nobiliores totius Italiæ ciuitates videatur poſſe æquare. Redijt deinde ad Eccleſiaſticam ditionem Alphonſo Secūdo ſine virili ſtirpe extincto, cum Clemens Octauus Eccleſiaſticum ſederet ad clauum anno 1596. Qui eius ducatus præſens auguſtali pompa inijt poſſeſſionē, Petrumque Aldobrandinum nepotem primum legatum declarauit. Securitati deinde noui ducatus Arce muniti ſsima incepta noua munimenta quæſiuit, quam Paulus Quintus, qui Clementi, poſt Leonem XI. ſuffectus fuerat, perfecit. Rem ipſam ob oculos ponit elegantiſsimum marmor in facie maximi templi erectum, vbi hæc inſcriptio.

Clementi Octauo
Pontifici Maximo, Principi optimo,
patri patriæ,
domino noſtro beneficentiſs.
Qui Ferrariam, Petri Card. Aldobrandini
fratris F. Pontificij exercitus moderatoris
virtute receptam,
ſui & ſacri ſenatus aduentu decorauit.
Centumuirale conſilium, ac decemviralem
magiſtratum annuo cenſu
ad tuendam dignitatem
& publicos ſumptus faciendos attributo
inſtituit.
Quinqueuirorum tribunal ad lites iuſte
ac celeriter dirimendas
ſtipendijs præſcriptis erexit.
nouam arcem præſidio ciuitatis ex ædificauit.
Margaritam Auſtriacam magnificentiſs.
exceptam,
Philippo III. Catholico Regi coniugio iunxit
duobus maximis conciliatis regibus
optatam Chriſtianæ reip. pacem peperit.
Poſtremo Vrbem repetens, apud Ferrarienſes
ciues,
de quibus optime priuatim ac publice
meruerat, ingens ſui deſiderium reliquit.
Ne tot tantorumque beneficiorum
erga hanc ciuitatem
memoria obliuione intercedat
Franciſcus ex comitibus Blandrata
& S. Georgij Cardinalis S. Clementis
Flaminiæ Legatus, eiuſdemque Cardinalis
Aldobrandini Ferrariæ collegatus
poni mandauit M. DC. II.

A Cæterum poſt extinctos Eſtenſes, Ferraria infrequens eſt, populoque, ac nobilitate præcipue, videtur non parum deſtituta. In ea pluſquam centum numerantur Eccleſiæ, pluraque omnis generis Religioſorum monaſteria, tam virorum quam fœminarum, quas ditior cenſus precioſaque ſupellex exornat. Super omnes eminet Cathedralis, ſub inuocatione ſanctorum Georgij, & Maurelij, quam eiuſdem opulentus ciuis Macharellus Adallardius in publica totius vrbis platea verſus occidentem ædificandam curauit 1135. Quam Actius eodem anno die 8. menſis maij ſedis Apoſtolicæ legatus conſecrauit. De cuius ædificatione ſupra principem portam hæc carmina inciſa leguntur.

B *Anno milleno, centeno, terque deno*
Quinque ſuperlatis ſtruitur domus hæc pietatis
Artificem quarum, qui ſculpſit hæc Nicolaum
Huc concurrentes laudant per ſecula gentes.

Igitur cum a veteri S. Georgij cathedrali in nouam, clerum, ſedemque Epiſcopalem tranſtuliſſent, adeo creuit, vt hoc tempore numeroſior, illuſtriorque quamplurimis habeatur. Septem dignitatibus illuſtratur, Archipresbyteratu, præpoſitura, archidiaconatu, primicerij munere, cuſtode, theſaurario, decano, inſuper quatuordecim canonici ibi ſunt, octo manſionarij, ac quinquaginta capellani, qui omne alterum, diuerſumque
C a canonicis corpus conſtituunt, quod cathedrale collegium placuit appellare: præbendis, Theologali, Pœnitentialique eſt aucta, nihilque ei demum deeſſe videtur, quod ad nobiliſsimam conſtituendam cathedralem deſideretur. Amplectitur hæc Eccleſia non modo reddiius Epiſcopatus ſed etiam Beneficiorum in ipſa erectorum, quæ ſummam efficit quadraginta millia ſcutatorum, pro annuo cenſu, itaque in libris cameræ eiuſtaxa millium trecentorum florenorum eſt. Ferrariæ Eugenius Quartus incœpit concilium, aſſiſtente præſenteque Conſtantinopolitano Imperatore, ibique quindecim vicibus aſſedere Patres, tametſi poſtea teterrima lue graſſante, Florentiam ſit translatum, ibique abſolutum, nomen
D Florentini concilij inuenerit. Nobili ſplendidaque veſtium ſacerdotalium ſupellectili inſtructa eſt, quam diuerſi principes ad promerendam diuini numinis gratiam Ferrarienſi Eccleſiæ dono dedere. Fulget autem in ea quam maxime ſacerdotale indumentum, quod ibi Margarita Auſtriaca Philippo Hiſpaniarum nouiter nupta reliquit. Inſignium ſanctorum reliquijs nobilitatur, præſertim ſancti Georgij ſui protectoris integro corpore. Eccleſiæ adhæret Epiſcopale Palatium, amplum, commodumque, ſiue ingreſſuris, ſiue egreſſuris Epiſcopis. Cum ipſius Ferrariæ, exordio Epiſcopalis dignitas in ea viguit. Etenim Vicohabentiæ primum Epiſcopum S. Silueſter Papa attribuit, quam cum Rotharis Longobardorum Rex, qui Rauennatibus victricia ſigna intulerat, excidiſſet, ad Ferraruolam ſupra Padi ripam cum clero, populoque demigrauit Epiſcopus, qui ſancti Georgij inſigne templum pro cathe-

thedrali habuit. Inde, vrgentibus incurſionibus vltra Padum conſtituere Ferrariam, vt paulo ſupra commemorauimus, Canonicis Reguralibus Georgiano attributo Templo quod poſtea Montis oliuetanæ iuriſdictionis euaſit. A Vicohabentiæ primo Epiſcopo Præſulum Ferrarienſium catalogum exordiemur, perque Farrarolam Tranſpadanam eandem ſeriem vſque ad Epiſcopos S. Gerogij dictos deducemus, perducemuſque vſque ad adultam Ferrariam Ciſpadanam. Ferrarienſis Eccleſia tamquam ſuffraganea Archiepiſcopo Rauennati ſubiecta eſt, tametſi Marcus Antonius Guarinus in ſuo Compendio hiſtor. Ferrarien. Vitelliani diplomatis parte prolata, hanc ſubiectionem iugulare conetur, ac ius Epiſcopatus Ferrarienſis in libertatem aſſerere. Ampla pulchraque diœceſi Ferrarienſis Eccleſia gaudet, populo lœta, grauique. Porrò Ferrariæ adhuc literarum ſtudium floret, a Friderico Secundo Imperatore in contumeliam Bononienſium illic inuectum, vnde poſtea viri docti, & graues in omni memoria quamplures extitere. Hinc meritò in eam Cæſar Scaliger.

Inclyta quæ patulo fruitur Ferraria cœlo.
Reginas rerum lumine ditat aquas.
Aurea nobilitas: ſtudiorum nobilis oti
Ingenia: audaci pectore prompta manus.
Magnanimique duces, genus alto a ſanguine diuum
Perfugium profugis mœnia ſancta viris.
Vos me lætifica redeuntem è ſtragis aceruis,
Quas vetus ex ima ſede Rauenna gemit.
Germano in pugna amiſſo fortique parente
Quo matri victæ viſa dolore fugis.
Ornatum elogijs, decoratum nomine regum;
Auctum Felſinea reſtituiſtis opes.
Saluete Heroes, & quæ ſanctiſſima tellus,
Fratriſque ac matris, & patris oſſa tegis.

Sed eius nomine Cornelius Amaltheus egregio luſit carmine.

Iure tibi a ferro tribuit Ferraria nomen,
Hanc Bellona ferox, hanc fera bella iuuant,
Ne mirere tamen, ſi poſt tot parta trophæa,
Poſt celebres palmas ipſa quieſcat ouans.
Alphonſus claro Aſtræam deduxit olympo,
Et peperit terris ocia grata ſuis.

Nobilitarũt Ferrariæ nomen viri maximi, Antonius Beccarius, Scodeus Epiſcopus, Ord. Præd. Felinus Sandeus Epiſcopus I. C. Hieronymus Sauonarola, Franciſcus Silueſter, ſummus Prædicatorij Ordinis Antiſtes, Io. Maria Riminaldus I. C. Peregrinus Priſcianus patriæ illuſtrator, Ludouicus Arioſtus poeta, auctor Orlandi Furioſi, Cælius Calcagninus orator & poeta, Lilius Gregorius Giraldus, Latine Græceque doctiſsimus, & memoriæ tenaciſsimæ, Ludouicus Bigus poeta, Titus Strozza, & Strozza pater, Alexander Guarinus, Gaſpar Sardus hiſtoricus, Io. Baptiſta Guarinus, alijque. Adſidet Ferraria ripæ Padi amnis, quo qua Ortum Auſtrumque reſpicit, alluitur. Cælum ipſi craſſum, ob ſitum paluſtrem. Plateas habet rectas, longas amplas, quarum pleraſque Leonellus marchio primum coctis ſtrauit lateribus ædificijs cum publicis, licet non magnis, tum priuatis ſupra modum eſt ornata. Maximum eſt vrbis Fanum. Caput olim ſedeſque ducatus Ateſtinæ gentis, nobilitatis, & antiquitatis ſtupendæ. Familias habet celebres, & opulentas, & rebus ad vitam neceſſarijs abundat.

Qui vberiorem de ciuitate Ferrariæ deſiderat cognitionem, conſulat Ioannem Baptiſtam Pignam de Principibus Ateſtinis, Leandrum Albertum, Sabellicum, Volaterranum, Blondum, Platinam, Petrarcham, Peregrinum, Preſcianum, Hieronymum Rubeum, Sardium, Gerardum, ac Marcum Antonium Guarinum in ſuo illo diligentiſsimo cõmentario de Eccleſijs Ferrarienſibus, vbi nil videtur poſſe deſiderari, ad vberiorem eius ciuitatis cognitionem eliciendam. Præſulum vero Ferrarienſium catalogus ſequens eſt.

1 OLDRANDVS, Vicohabentię primus Epiſcopus ordinatus a ſancto Sylueſtro Papa anno 330.

2 S. LEO, quem alij volunt illum eundem eſſe, quem venerantur fideles in Eccleſia Parochiali ſancti Stephani, illic è templo S. Lei Vicohabentię aſportatum an. 1081. a Gratiano Epiſcopo Ferrarienſi vt hoc ſaxum demonſtrat.

D. O. M.

A partu Virg. anno M. D.IX.
iij. Kalen. iulij
Pont. Max. Iulio II. Alphonſo Eſtenſi
Ferrariæ duce III.
Hippolytoque eius fratre S.R.E. Card.
Ferrariæ Epiſcopo
Hoc in ſepulchro vbi Fauſtinæ
olim cinis reconditus, venerabilis Iacobus
Benciuenis
Eccleſiæ Prothomartyris Antiſtes
Arcam plumbeam oſsibus inſtratam
deprehendit
in qua hæc inciſa legebantur
Hic requieſcit corpus ſancti Leonis
Pontificis, & ſacerdotis Chriſti
tranſlatum huc a Vicouentia ſub Gratiano
Ferrarienſi Epiſcopo
Anno M.LXXXI. xvi. Kal. martij
indict. iv.
cuius rei cauſa indicta ſupplicatione
per venerabilium ſacerdotum collegium
Religio.
Eodem loco, eadem oſſa repoſita ſunt
eodem anno idib. iulij.

Narrat Guarinus in compendio Leonem hunc a pleriſque exiſtimari, vnum ex illis quatuor ſanctis Leonibus Pontif. Maxx. quorum ce-

lebris memoria extat in Eccleſia a Stephano III. Papa vna cum corpore S. Siluestri Papæ Anſelmo Nonantulano Abbati Aſtulphi Longobardorum Regis fratri dono datum, cuius ſacræ reliquiæ ſalutis noſtræ anno 1006. caſu è Nonantulano cœnobio, Vicohabentiæ depoſitæ a Gratiano Epiſcopo poſt annum quartum ſupra ſeptuageſimum Ferrariam translatæ fuerunt in Eccleſia Protomartyris Stephani, vbi hactenus ſteterunt. Cum enim, per totam fere Aemiliam exæſtuaſſet contagium, Ferrarienſis Antiſtes, Mutinenſis, ac Bononienſis Epiſcoporum excitatus exemplo, qui a Nonantulano Abbate impetrarunt, vt ſanctorum Syneſij, & Theopompi martyrum ſacra lipſana è Nonantulana extraherentur, & per diœceſes ad pereuntium ſalutem circumferrentur, ab eodem Abbate ſancti Leonis corpus, de quo loquitur, obtinuit, quo cum Epiſcopatus ſui territorium illuſtraſſet, Vicohabentiæ decimo ab vrbe lapide ſtetit, ibique ex contagio defunctis ijs qui ſacrum vectitabant pignus, in Eccleſia ſancti Lei depoſuit, vt deinde abſciſſa lue, ad propria reduceretur, ſed per Nonantulanorum ignauiam oblitum, per tot annos in ea Eccleſia manſit, quouſque, vt diximus, Gratianus in nobili marmoreo tumulo, Anniæ Fauſtinæ cineribus olim dicato, in Protomartyris æde illud tranſtulit, in quo adhuc ſumma veneratione aſſeruatur. Cæterum cum quatuor tantum ſummos Pōtifices Leones ſanctos adoret Romana Eccleſia, quorum corpora in Vaticana Baſilica ſub altari Leonis magni a Paulo V. repoſita recenſeantur, oportet aſſerere Leonem hunc diuerſum eſſe ab ijs, & Ferrarienſis Eccleſiæ Epiſcopum fuiſſe, cum etiam in Nonantulanis monumentis de Leone illo Pontifice nulla repetiatur mentio; de qua re iudicent alij, fideſque apud illos ſit, qui hæc ſcriptis mandarunt.

3 MARCELLINVS Epiſcopus Vicohabentiæ a D. Petro Chryſologo Archiepiſcopo Rauennæ ipſis Domini Natalitijs conſecratus an. 451. tanta omnium lætitia, vt vnus Marcellinus, eo die vt ipſe inquit Chryſologus, vernaculi partus totum rapuerit, & conquiſiuerit affectum. De quo videndus Rubeus lib. 2.

4 MAVRELIVS Vicohabentiæ Epiſcopus, & martyr Ferrariæque protector, floruit circa annum Domini 634. cuius corpus requieſcit in Eccleſia ſancti Georgij ad dexteram maioris Altaris, in argentea capſula, quam æneum ſepulchrum iterum includit, vbi nunc conditæ fuerunt per quam honorifice, cum e cauerna lacunoſa extraherentur, in qua propemodum neglectæ iacebant anno 1419. cuius translationis pompam adauxit Nicolai Marchionis Ateſtini, Patriarchæ de Robertis, Petrique Baiardi Epiſcopi Ferrarienſis præſentia. In anteriori autem parte ſepulchri, hæc ſequens inſcriptio legitur.

DIVI MAVRELII MARTYRIS
ET EPISCOPI
VENERANDA OSSA CVIVS
DIVINITATEM
FREQVENS VOTORVM
REVS TESTATVR IN DIES
PATRES OLIVETANI
ÆRE PROPRIO
ET PIORVM DIVO MAVRELIO
POSVERE.

Huius ſancti feſtum Ferrarienſibus decurrit ſolemne die 7. menſis maij. Poſt huius ſancti martyris exceſſum, Rotharis Rex Longobardorum Vicohabentiam excidit, translataque eſt dignitas Epiſcopalis ad Ferrarolam, cuius Præſules in ſequentem ſeriem digeſſimus.

5 IOANNES Vicohabentiæ Epiſcopus interfuit concilio Romæ celebrato an. 649. apud Rub. lib. 4. Rauenn. hiſt.

6 MARINVS Romanus e nobili gente Sabella, e Vitelliano Papa Ferrarolæ Epiſcopus creatus eſt anno 657. vt idem Pontifex in ſua Ferrarienſis Epiſcopatus inſtitutione ſcriptum reliquit, cuius documenti exemplar in vetuſto pergameno exſcriptum extat in Archiuio Ferrarienſis Eccleſiæ, tenoris ſequentis. Suſpicantur nonnulli documentum illud ſuppoſititium eſſe, neque enim per ea tempora talis ſcribendi modus vſui erat neque vllum fere vnquam Pontificum diploma hactenus apparuit, præter hoc Vitellianum, vbi locus, annus, dies, indictioque reticeantur, in eoque plura gratis videntur annexa, vtcumque ſit, illud tamen hic exſcribendum curauimus, vt cuique liberum ſit, quod placuerit arbitrari.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti: Amen.

Iubente Vitelliano ſeruo ſeruorum Dei, atque Conſtantino Romanorum Imperatore Auguſto. Exijt edictum Romanum, vt deſcriberetur, qualit. poſt deſtructionem noſtræ Vicumveriæ Eccleſiæ, quæ de iure beati Petri Apoſtoli fuit, petitionibus, precibuſque Clericorum, & Laicorum omniumque populorum habitantium infra Ducatum noſtrum Ferrariæ in ipſa videlicet Maſſa Babylonia, quæ vocatur Ferraria, quæ de patrimonio ſanctæ noſtræ Eccleſiæ Romanæ eſt beati Petri, in ipſa eadem Maſſa alteram fundauimus, & eam auximus, & ædificauimus Eccleſiam ad honorem Dei omnipotentis, & Martyris ſancti Georgij, atque in Epiſcopatum con-

conſecrauimus, ad ius, & dominium S. R. E. beati Petri, & in dominio, & poteſtate, ſeu cura, & gubernatione ſua conſtituimus, atque ſubiugamus, & in ea quendã Epiſ. ca Romanis, Marinum ſcilicet virum religioſum iuſtum, & honeſtum, ac venerabilem & ex nobili genere ortum, ex auctorit. beati Petri, & noſtra cum Cardinalibus ſcilicet & Epiſcopis noſtræ Romanæ Ciuitatis in ipſa ſancta Eccleſia Ferrarienſi ad Epiſcopalem effectum eligimus, inueſtiuimus, & conſecrauimus in iure, & dominio S. R. E. quæ mater eſt omnium Eccleſiarum, & de illius bonis in ipſa ſancta Ferrarienſi Eccleſia beati Georgij, tanquam ſpirituali filiæ ſuæ, atque hæredi per hoc nouum inſtrumentum, & priuilegium, nomine ſcilicet dotis in conſeruatione eiuſdem Eccleſiæ filiæ beati Petri, ſicut ſupradictum eſt, de patrimonio ſuo, de ſuo iure, atque dominio, in iure, & proprietate eiuſdem Eccleſiæ S. Ferrariæ, damus, donamus, & mancipamus, atque in perpetuum in iure, & dominio ſuæ proprietatis transferimus duodecim Maſſas poſitas intra noſtrum comitatũ per ſingula loca ſicut hic ſubter deſignãtur. In primis damus Vicũ Aduentinũ, & Maſſam, quæ vocatur Sollariolus, cum omnibus fundis, & pertinentijs ſuis, & tributa fluminis, & ripę ſibi pertinentibus. Et ſimiliter damus integram medietatem de toto, & integro fundo de Contrapodo, & de campo Bedæ, cum omnibus iuribus ſuis, ambobus fundis, pertinentibus, & totam ſimiliter medietatem de tota, & integra Maſſa Quartiſanæ, cum omnibus ſibi pertinentibus. Et Maſſam ſimiliter Donoro, cum fundo Albareta, & fundo Viconouo, & cum omnibus alijs fundis conſtitutis in ipſa eadem Maſſa, & ſimiliter damus, & tradimus totam, & integram Maſſam Firminianam, cum omnibus fundis & iuribus ſibi pertinentibus. Et ſimiliter damus, & tradimus totum, & integrum fundum, ſeu Corrigium Portunatiæ, cum toto campo ſancti Martini, et cum toto ſundo de Duce, iuxta ipſum campum ſancti Martini. Et totam medietatem de campo, qui dicitur de Capraria, iuxta ipſum fundum de Duce, et totum fundum Ogianellam, & totum ſundum Ogiariam, & totam Vallem, & Piſcariam, quæ dicitur Trenta. Et ſimiliter damus totum, & integrum campum Mixtariatum, poſitum iuxta ipſam Piſcariam, & vallem de Trenta. Et ſimiliter damus totum & integrum fundum, & Corrigium de fronte buto, & totum Canale, qui dicitur Leuiarius. Et ſimiliter totum fundum, & Piſcariam, quæ dicitur Morticius, & item tradimus, & damus ſibi Vicum Batianum, cum tota Curte ſua, & cum omnibus ſundis pertinentijs ſuis infra totam prædictam Curtem conſiſtentis. Et ſimiliter damus totum, & integrum fundum Gallicum, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis. De his omnibus tradimus ſibi proprietates, & poſſeſſiones. Et iterum damus ſibi totam, & integram Maſſam Cutoli, cum omnibus ſuis ſundis, & ſimiliter Saleram Datianam, & alteram Saleram, quæ dicitur Caſtellana, cum omnibus ſuis ſundis. Maſſam ſimiliter & Occupatij, & Maſſam Zopiolam, cum omnibus ſundis, & pertinentijs ſuis, Et Maſſam ſimiliter Peducti, & Maſſam ſimiliter Seremariam, & Trentam, & Maſſam Seneticam, atque Caſtellionis, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis. Has omnes Maſſas, & prædictos ſundos damus, & ſubiugamus prædictæ noſtræ maiori Maſſæ, quæ dicitur Ferraria, cum omni obedientia, & ſeruitute, mercati quidem, & Ripę teloneij; vnam medietatem damus, & tradimus ſibi in proprietate, & alteram medietatem ſimiliter damus pro benedictione ad noſtram Ciuitatem Ferrariæ. Hæc quidem omnia prædicta ſunt de patrimonio, & iure, atque dominio ſanctæ noſtræ R. E. beati Petri, ſicut ſupra legitur, in iure, dominio, ſeu proprietate ipſius ſanctę Ferrarienſis Eccleſiæ B. Georgij pro benedictione transferimus, & mancipamus, & tradimus in perpetuum pro timore omnipotentis Dei, & dulcedine, & amore prælati Marini Epiſcopi Ferrarienſis. Quem, ſicut ſupradictum eſt, ibi in Epiſcopum conſecrauimus, ob hoc cognouimus eum virum ſapiẽtem, & ab omnibus vitijs alienum, & bonis omnibus plenum, & in lege Dei ambulantem, immaculatum cognouimus, humilem exiſtentem, & reſiſtentem ſuperbis, latrones non diligentem, & obedientem, raptores, & homicidas, & adulteros, ſacrilegos, atque periuros ad pœnitentiam vocantem, in Dei, & dilectione proximi manentem, & mortuum ſepelientem, aliena minime concupiſcentem, ſed de ſuo proprio largientem, & quatenus vixit, & in charitate perfectus eſt, tribuens omnibus pauperibus de ſuo, nudis, eſurientibus, & ſitientibus veſtitum cibumque tribuit, & potum, carceratos liberat, infirmos viſitat, & peregrinis hoſpitium tribuit, & peccatores à peccatis eorum libenter abſoluit. Qui conſeruat omnia Dei mandata, damus licentiam ſibi ordinandi, atque conſecrandi Eccleſias, monaſteria, capellas, clericos, monachos, abbates in ſingulis maſſis per totũ noſtrum comitatum Ferrariæ. Qui penitus non vocentur ad nullius publicæ poteſtatis placitum, neque diſtrictum, ſed ſemper maneant in dominio, & poteſtate, ſeu diſtrictu, atque electione, atque iudicio ſupradicti Marini Epiſcopi, Coepiſcopique noſtri, ſuorumque omnium ſucceſſorum Epiſcoporum ipſius Epiſcopi Ferrarienſis, ipſum autem Epiſcopum, ſuoſque ſucceſſores in dominio, & poteſtate, ſeu diſtrictu, atque ordinatione, inueſtitione, & conieceſſione ſunt noſtræ Romanæ Eccleſiæ beati Petri Apoſtoli, de eius patrimonio, & in ipſam eccleſiam tenemus, & affirmamus in Vicarium habendo, vt quomodocunque noſtra vniuerſalis perſona in Epiſcopum creauerit, ordinauerit, inueſtiuerit, et cõſecrauerit, ille in honore habeat Epiſcopum ſedens et in ipſo ſimiliter Epiſcopo tales canonicos ordinauimus, qui iuſti, & timorati, & firmati in lege Dei à ſæculo taliter ſunt alienati, qui nullam proprietatem apud ſe tenuerunt, ſed qui Dei amore, atque timore omnia fecerunt communia in charitate, et canonicè, ac regulariter viuere promiſerunt. Votum, et profeſſionem Deo fecerunt, et in ſcriptis firmauerunt ipſam profeſſionem, ponentes etiã ſuper altare, vnam tantummodo clauem habent, atque marſupiũ, eleemoſynas quotidie dant pauperibus, nemi-

ne illorum cógitante de craſtino, præter victum, atque veſtitum nihil retinent, et omnia pauperibus ſuperfiua tribuunt. In dormitorio quidem lucernam ardentem in medio habentes, communiter iacent, & dormiunt, & in refectorio ſimiliter edunt communiter. Quibus pro timore, & amore omnipotentis Dei, vt in ipſa ſancta Eccleſia nocte, dieque deſeruiant Deo, à parte ſanctæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ hoc beneficium per hoc noſtrum priuilegium illis, ſuiſque ſucceſſoribus futuris canonice tribuimus totâ, & integram quartam partem totius decimæ, quæ debitur ad ipſam eccleſiam, & ſimiliter totam, & integram decimam de omni ſua ſuorumque famulorum laboratione habeant.

Imperator, & noſtra Imperatoria potentia laudamus, & confirmamus omnia, quæ à ſancta R. E. in prædicta eccleſia Ferrarienſi beati Georgij ſunt tradita, & donata per hoc idem ipſum priuilegium, ipſum iam dictum Marinum, venerabilem præſulem, ſuoſque canonicos pro illorum regione, cum omnibus ſuis poſſeſſionibus in noſtra recipere protectione, vt omnia, quæ poſſident, vel in futurum acquiſierint, & poſſidebunt, ſecuri, & quieti perpetuo detineant. Terras ſcilicet, & vineas, paludes, & ſiluas, atque piſcarias, colonos, villas, ſeruos ſimiliter & ancillas vtriuſque ſexus; hæc omnia pro ſuo victu, & veſtimento, cum toto diſtrictu teneant quiete, & nemo ſit auſus diſtringere illos, ſuoſque colonos, atque familios, neque de ſuis bonis minuere. Quia pro timore Dei abſoluimus illos ab omni publica datione, & functione, atque diſtrictu, per præcepta quidem, & priuilegia S. R. E. beati Petri, hæc omnia data & tradita ſunt in Epiſcoparum Ferrarienſem per Papam Vitellianum, & per Conſtantinum ſimiliter Romanum Imperatorem. Ferraria conſtat Ducatrix, & diſtinguat omnes alias Ciuitates. Quia ab Apoſtolica ſede tenet principatum datum ſibi à principali, quem chronica vocat Ducatum. Infra quem Comit. Ferrarienſis deſignatur hoc modo. Ab oriente ab vna parte fluminis eſt altera noſtra Maſſa Fiſcaliæ, & foſſa Boſonis. Inde tranſiens flumen Sandali per paludes, & piſcarias capiens lacum Vitreum, deſcendit ad occidente vſque ad locum Formoſum. Quod certus finis inter Romaniam, & Longobardiam, & ab altera fluminis parte ſimiter ab oriente eſt Canalis, qui dicitur de Fine. Quæ certa finis eſt comitatus Ferrarienſis, & alterum noſtrum comitatum Comaclenſem, capiens alteram noſtram Maſſam Furminianam, quæ de prædicto comitatu Ferrarienſe eſt. Et per ſua iura circumdat fundum Renæ, & Cornaceruinæ deſcendẽs per paludes, & piſcarias contra orientem vſque ad canalem, & Corrigium Fichini. Et per ipſum Corrigium, atque canalem conuertitur ad flumen Erydanum. Inde ad oriẽtem deſcendit poſſidens omnia vſq. ad Gaurum, & per ipſum flumen Gaurum Apoſtolica, & Imperatoria auctoritate Comit. Ferrarienſis deſcendis vſque in mare. Ab occidente ſimiliter ingreditur per flumen Lartarum tendens per paludes, & piſcarias in parte ſeptentrionali iuxta comitatum Gauelli circumdan Maſſam Comiti, & fun-

A dum Lognari, & foſſatum de Silinile. Inde per paludes, & piſcarias in parte ſeptentrionali capit fundum Corueti, & fundum Occuparij, & fundum ſimiliter Ambuſij, cum omnibus illius Comit. Ferrarienſis deſcendit in Gaurum, per quod flumen Gaurum Ducat. & Comit. Ferrarien. incidens comitatum Adrienſe, & tangens Ducatum Venetiæ. Auctoritate Apoſtolica, & Imperatoria ducat. & comit. Ferrarien. deſcendit in mare nulla ſibi prohibente perſona, Apoſtolici, & Imperatoris contradicente ſententia, & omni remota controuerſia ſententia Apoſtolici, & Imperatoris teneatur. Vndecunque ſint euntes, & redeuntes ad noſtram ciuit. Ferrariæ, ſecuri pergant, & reuertantur ad mare, vſque ad præfatam Ciuitatem Ferrariæ, cui ſubiugamus
B omnes regiones, quæ ſunt à mari, vſque ad Ferrariam, & vltra Ferrariam maiores, ſiue minores ad finem infra omnia iſtera ſupradicta. Infra quem comitatum nemo præſumat ædificare ſua auctoritate turrim, vel caſtrum, niſi data licentia, & conſilio ipſius Ciuitatis Ferrariæ, non Dux, non Marchio, nullus Comes, neque Epiſcopus, non Archiepiſcopus, nec Vicecomes, et ſi ipſius Ciuit. cõmuni licentia contempta, atque conſilio ędificauerit aliquis intra turres ipſius caſtri, vel turris, ſemper ſubiaceant, atque omni tempore obediant ipſi noſtræ Ciuitati Ferrarienſi. Nunquã ſint rebelles, ſed obedientes ſemper permaneant, & ſi in aliquo tempore contra ſupradictam Ciuitatem inſurgere temtabunt, noſtra ſancta Apoſtolica, & Imperatoris auctoritate liceat ipſi noſtræ
C Ciuitati Ferrarienſi ipſum caſtrum, vel turrim deſtruere. Cui noſtra vniuerſalis perſona a parte S. R. E. beati Petri, & Apoſtol. & Imperator. noſtra Imperatoria maieſtas per hoc priuilegium habere honorem, & virtutem, atque poteſtatem damus, largimur, & in perpetuo habendam hanc dignitatem confirmamus, Regni ſcilicet, Ciuitatem quando cunque per eam tranſierint, & redierint, claues, cum poteſtate, & virtute tradimus ſibi, vt nõn poſſint per eam tranſire niſi ibi applicuerint, & cenſum Ripæ fluminis Apoſtolico Nuntio perſoluerint.

Imperat. & iterum noſtra Imperatoria maieſtas per hoc priuilegium concedimus ad præfatam ciuitatẽ Ferrarienſem hunc honorem, & hanc dignitatem, vt in aliena patria ſui ciues non con-
D ſtringantur, ſed alios omnes in ſeipſa diſtringat, ita ſcilicet, vt Apoſtolicus Nuncius ante ſe omnibus quærentibus faciat legem vndecunque ſint alieni, ſi vnus de altero queritur ibi faciat iuſtitiam, & ſi tertiam eaegerint, tribuant de ſe autem ciues Ferrariæ noſtri, & ſuburbani in ſua tantummodo ciuitate Ferrariæ, ante Apoſtolicum Nuncium faciant legem querentibus de ſe, ille tamen qui ſub eodem Iudice ſibi verſa vice iuſtitiam fecerint ante Apoſtolicum Nuntium quando generale placitum cuſtodierint. Et vt non alibi ſint diſtricti, neque iudicati Imperatoris edicto illos abſoluimus, & liberamus, & noſtra imperatoria auctoritate ad noſtri Regni Ciuitates Italiæ per terram, ſiue per aquam, cum libertate magna pergant ſecuri, et quieti, nemine ſibi

prohiben-

prohibẽre Imperatario edicto contradicimus, et nullam aliam iniuriam, & contumeliam ſuſcipiãt, ſed ſolutum ceoſum Ciuitatis ſoluant, quod eb omni alia iniuria, & cootumelia, & detrimento, ſeu mala ſuper impoſita protegantur per hoc oo ſtrum præceptum, quibus nullam publicam functionem, ſeu ceutionem, vel tributum, aut ſeudum, neque hoſpitationem ciuitatis, vel burgi nullo modo exigimus. Sed quando in Italiam noſtra Imperatoria maieſtas aduenerit, ciues Ferrariæ, ſi opportuerit, & a noſtra parte quæſitum fuerit, dabant nobis cootra ooſtros rebelles in hoſtem mille viros ferentes arma cum ſuis nauibus per aquam, vel per terram xxx. dies manentes nobiſcum. Ab omni alia publica functione, & datione, ſicut diximus, abſoluimus illos pro timore, & amore Dei omnipotentis, & beati Petri Apoſtoli, ſuoſque filios, & hæredes in cuius proproprietate ſuam ciuitatem Ferrariæ ipſi poſſideot, in qua iuſſimus per tempora ordioaria mercatum. In quo omnes Ciuitatis negotiandi cauſa cooueneriot, ſoluendo ibi tamen tributum Ripæ, & fluminis. In mercato quidem ſiſtunt ſecuri, & etiam Apoſtolicus Nuotius, ſi appatuerint omnes vndecunque ſint, faciant, & obediant placita. Quicunque capiunt terram per pedem ab vno tantum modum illis denarium ſingulum tribuent. Venetorum quidem, & Rauennatum pecuniam, & naues negotiandi cauſa nequaquam per ſuum comitatum vltra Ferrariam tranſeant tali liceotia, & auctoritate Ferrarienſi permittere voluerint, & ſi permiſerint tranſire, reddant tributa fluminis, & ripæ Bononienſes quidem ciues per Ferrarienſem quidem comitatum nullo modo ad Venetiam, oeque ad vllum mercatum pergant ſine conſenſu, & data ſibi licentia populi Ferrarienſis, & ſi cooſenſum habuerint ſolitum reddant tributum, ſcilicet ad noſtram Ciuitatem cum magna ſecuritate veniant, & in ſuis nauibus permanendo vendant omnia quæcunque duxerint Ferrariã tamen ſi conuenire poterint cum alienis daodo ſcilicet tributum ripæ, & fluminis. Et ſi io nauibus vendere non poterunt, liceat eis in terram deponere, non vt faciant tabernam, ſed ſummarim vendant cuicunque voluerint. Similiter Ferrarienſes Epiſcopatum Ferrarieo. ſiue Ferrarienſium auctoritate per foſſas negotiandi cauſa ad nullum portum declineot.

Apoſtolicus Ferrarienſibus autem ciuibus talem exigimus tributum, atque obedientiam, vt vnaquęque libera perſona capitis Maſſarij ipſius ciuitatis annuali reddat ſuffragias ad noſtram ſanctam Romanam Eccleſiam beati Petri Apoſtoli denarium ſingulum Venetiæ. Et alteram ſimiliter faciant obedientiam, quod ſemel per annum ſi a nobis fuerit requæſitum cum noſtrum Apoſtolicum Nuntium. Si pręco impoſuerit bandum per tres dies cuſtodient generale iudicium, & vſque tertiam horam ſcribantur clamores, & querimonia, poſtea per menſis curriculum clamati iuſtitiam faciendo ſi vocati fuerint, cuſtodiant iudicium, mulieres non babentes viros, & filij patris, ſerui quoque & mercenarij oon vocentur ad iudicium, ſed ad ſuos Dominos pergaot, in quorum poteſtate conſiſtunt. Qui ſi non fecerint iuſtitiam, ad noſtrum iudicium reuertantur. Qui veritatem confeſſus fuerit, nullo modo teneatur de tertijs, ſed qui veritatem negauerit, & fuerit conuinctus, in integrum tertias dabit. Iudices autem, aduocati, capitanei, & omnes vaccaſſores, tabelliones, & conſules a tertijs ſint liberati, ſed de illis dicimus vaccaſſoribus, qui tenent ſeudum, & equos. Viduæ quidem, & orfani nequaquam tertias dabunt. De generali vero iudicio in illo ſcilicet arbitrio ponimus, ſi placitum voluerint cuſtodire, maneant ad noſtrum conuiuium. Capitanei omnes prædicti, & vaccaſſores, iudices, aduocati, & tabelliones, atque maiores de ſingulis regionibus in omnes ad noſtrum ſimiliter inuitamus conuiuium, & ſi generale placitum voluerint cuſtodire, & obedire tribuant nobis libras decem denariorum Venetorum. Raptores autem, latrones, ſalſatores, atque ſacrilegi, homicidæ, periurij, ſeu adulteri per totum annum conſtringantur ad noſtrum iudicium. Bannum autem noſtrum qui fregerint, pœnam centum, & octo denariorum Venetorum ſuſtineant.

Armanni autem extra ciuitatem Ferrarienſem habitantes propria, atque precaria tenentes in ſuis regionibus annuatim Apoſtolicum generalem cuſtodiant, & obediant placitum, & hoſpitia tribuant ſibi, & quæ ſunt neceſſariæ collectam, vel fodrum, nec hoſpitationem, vel vllam aliam dationem.

In illo tẽpore illis exigimus ſcilicet omnia pro Dei timore dimittimus illis, atq. pepercimus. Et inſuper ooſtris nuntijs firmiter præcipimus, atque non contradicimus, quod nunquam ab eis aliter ſint grauati, nullaque alia ſuper impoſita ab illis facta, vel acquiſita ſunt in dominio ciuitatis ſemper conſiſtant, quia noſtras regiones alias noſtræ prædictæ ciuitatis Ferrariæ ſubiugauimus, ſicut ſupradictum eſt, forte autem, & ſi in aliquo tempore ad prædictam noſtram ciuitatem Ferrarienſem veniremus cum patientia, & humilitate, atque reuerentia fodrum, tributa atque hoſpitia tribuatis.

Ciuibus autem noſtris Ferrariæ talem ponimus, atque ſtatuimus vſum, atque conſuetudinem de terris, & domibus ſuis, vt noo conſtringantur, ſed perpetuum, firmum, detineant. Si quis terram ſuam vacuam dabit ad leuandum, & qui ſuſcipit inde ſeruierit, nunquam ſibi poſſeſſio auferatur. Et qui ſuam dabit pecuniam, nullam iniuriam patiatur, ſed ipſi, & ſui hæredes omni occaſione, & neceſſitate remota ſecuri, & quieti ſemper poſſideant, & ſtatutam poſſeſſionem Domino ſoluant. Noo tamen liceat ædificatori ædificium deſtruere, & ſuper alterius terram ædificare, quia conſuetudine iudicatum eſt ſolo cedere, quod ædificatur, ædificator autem ædificium ſi voluerit emere, omnibus quibuſcunque ſit præpoſitus, non temen dolo, vel fraude in emptione, ſed iuſto arbitrio trium ciuium virorum, ſecundum videlicet ædificij quantitatem, & qualitatem ædificator ſuum ædificium vendat, ſi emere quidem voluerit dominus, tunc vendet ædificator ſuum ædificium cuicunque voluerit, dominus ipſo

jure,

iure, & vſu conſeruato emptori quem prius habuit ædificator. Et ſuſcipiat dominus ab ipſo emptore penſionem illam ſolitam, quam a ſua ædificatione ſuſcipiebat. Et obſeruata ſimiliter ſibi inueſtitione illa, quam prius fecit ſuo ædificatori, forte autem, & ſi per ignem ædificium deſtruatur non ſibi ideo auferatur poſſeſſio, ſi terram voluerit tenere, & ſolitam præbere domino poſſeſſionem. Et ſi ędificator duxerit vxorem, liceat ei ſibi per dotam dare, & ſiue filius moriens reliquerit poſſaſsionem, poſsideat ipſa per inueſtitionem ſui viri, filium autem ſi habuerit, & ante mortem ſuam mortuus fuerit, ad eam ſimiliter perueniat donec vixerit, mortua autem matre, ad proprietatem reuertatur, & vxor ſui viri, & ſibi conſentiens fuerit, obtineat inueſtitionem, quam ipſe fecerit de rebus ſibi pertinentibus, & ſtatutam penſionem ſuſcipiat.

Similiter & filius conſeruans inueſtitionem patris ſui, quam ipſe ſuus pater fecit de rebus matris ſuæ, ſibi peruenientibus quia legitimus, & idoneus eſt vir procurator, & adminiſtrator de bonis vxoris ſuæ, & filiorum ſuorum. Nec minor nullo modo, vel occaſione, ſuam inueſtitionem frangant, nec vt ſuſcipiat vllam fraudem, vel deceptionem in ſua inueſtitione. Et ſi ædificator voluerit dimittere ædificium ad vendendum, quod omnia ſua, prius inquirat dominum ſuum, & antequam moriatur iuſto arbitrio trium bonorum virorum pretium ęſtimetur, & poſt mortem illius ita ſoluatur. Si vero euaſerit, & viuat, in ſeculo non de ipſa æſtimatione, & conuictione a ſuo domino teneatur, ſed quietus poſſideat per ſuam inueſtitionem, quam ſua pecunia acquiſiuit. Et ſi dominus ipſam terram voluerit vendere, prius inquirat ſuum penſionariū ſi voluerit emere, & vendat ſibi arbitrio ſimiliter trium bonorum virorum, cauendo tamen meliorationem ab ipſa ædificatione facta ſuper terram, & pro ipſa melioratione maius ſuſcipiat pretium. Ædificator autem ſi voluerit, vel non potuerit emere, vendat dominus cuicunque voluerit, conſeruata tamen ab ipſo emptore illa inueſtitione, quam ædificator ſuſcepit a domino ſuo, & ille emptor ſtatutam, & ſolitam ſuſcipiat penſionem. Dominus autem ſi voluerit donare, vel permutare ſuam proprietatem, non prohibemus, ſi donationem, vel permutationem ſuæ proprietatis, & qui ſuſcepit donationem, proprietatem, vel permutationem conſeruet poſſidenti inueſtitionem, quam ſibi fecit donator, vel permutator. Et ſi inter poſſidentem, & dominum ſurrexerit contentio, & de poſſeſſione, vel inueſtitione diſcordia aliqua apparuerit, nec ad ſententias pergant legis, ſed ad vſum ſententiarum tendant. Et ſapientes iſtius ciuitatis pro vſu videlicet dominum, & poſſidentem, non tamen, vt domino probatio detur, ſed poſſidenti tribuat defenſionem. Et ſi ædificator, & ſui hæredes inteſtati, vel ſine liberis deceſſerint, perueniat in illis, qui legitime ſucceſſerint, ſibi etiam conſeruata illis inueſtitione, quam ędificator ſuſcepit in vita ſua. Si autem terram vacuam ſine ſeruitio aliquis dabit ad eleuandum ædificium, taliter in

A vſum confirmamus, vt dominus terræ bonę prouideat, ne in futuro ſe pœnitere voluerit. Quia non laudamus, vt ædificator dolo, vel fraude deceptus deſtruat, quæ bona fide ædificauit, ſed bonæ fidei ædificator quietus poſſideat, & ſtatutam domino tribuat poſſeſſionem, tamen non liceat ei, qui ædificauit, deſtruere, & ſuper alteram terram conſtruere, & non liceat ſibi vendere ædificium niſi domino, ſi voluerit emere iuſto ſcilicet arbitrio trium bonorum virorum, ſed ſecundū tempus qualitatem ædificium arbitrio ſuo. Et ſi dominus noluerit emere, vendat ædificator cuicunque voluerit. Vnde conſtringimus dominum, vt conſeruet vſum ad ipſum emptorem, quia quod emere noluerit alter potuit vendere, B ſed qualiter inter ſe concordati fuerint, ita maneant obligati. Dominus autem, qui dederit terram, nullo modo ſibi auferat, omni ſcilicet occaſione remota, niſi propria, & clara ratione ſua, ſicut eſt pro ſuo filio, & ſeruo, vel ſua propria neceſſitate, & probata neceſsitate. Si ad ſuum dominum voluerit tenere, ſine pœna ædificator collat ſuum ædificium, & ſi dominus ædificium noluerit emere, & ipſam inueſtitionem emptori conſeruare noluerit, ædeficator quodcunque voluerit ſuum collat ędificium. Eodem volente iure in domino, quod in ædificatore laudamus, & non repellat dominus de poſſeſſione eum ædificatore bonæ fidei, niſi data prædicta cauſa, & neceſsitate, & ædificator, vel emptor ſuum ædificium collat, & ſi dominus terram noluerit ven- C dere, ędificationem prius inquirat, & vendat, ſi emere voluerit, iuſto ſimiliter ęſtimato pretio arbitrio trium bonorum virorum, cauendo tamen meliorationem, quæ facta eſt ab ædificatore ſuper terram. Et pro ipſa melioratione minus pretium ſuſcipiat, quod non acceperit ab alio emptore. Liceat tamen ædificatoribus ædificia, & vſum ſuis hæredibus relinquere, & donare, vel per teſtamentum relinquere ſuis vxoribus, quæ ſecutæ, & quietę poſsideant ſemper, & ſtatutam penſionem domino tribuant. Ædificator ſi neglexerit annualiter domino tradere penſionem, in duplum illam iudicamus. Qui autem terram, domum cum ſeruitio ad penſionem dederit, ambo ſuam conuentionem detineant, & D ſtatutam penſionem domino ſoluant. Si vero penſionem annualiter dare non ſtudebit, in duplum emendabit. Et non liceat domino poſsidentem de poſſeſsione repellere, niſi propria, & clara neceſsitate. Quod ſi contigerit prius, reddatur ſibi a domino ſuum, quod fecit, inde ſeruitium, quam ſuam poſſeſsionem dimittat, & per ignem deſtruitur, non ideo ſibi poſſeſsio auferatur, niſi prius reddat medietatem ſeruitij. Et ſi terra cum domo ad penſionem dabunt ſine ſeruitio, nulla pœna inter ſe obligabunt, quia poteſt dominus de poſſeſsione repellere poſsidentem, & cuicunque voluerit tribuere. Et ipſe penſionarius quando vult poteſt dimittere, eo ſcilicet modo, quod ſi dominus ante finem anni repellit eum de poſſeſsione, perdit penſionem domus anni totius. Et ſi poſſeſſor ante finem anni de ipſa domo exire noluerit, de toto anno ipſam

ſolue-

ſoluerit penſionem. Inter penſionarium quidem, & dominum : Ita firmiter præcipimus, & laudamus, vt ſemper in domino habeant obedientiam cum reuerentia, & humilitate, non verbo, non facto domino faciant iniuriam. Sed in eum pacificum, & humilem ſemper ſe habeant. Cuilibet autem in vſum firmum tenere ita laudamus. Qui ante horam tertiæ nauem tulerit ad naulum tribuet ſibi, quod de die dare conuenerit, & ſi poſt tertiæ horam nauem tulerit de ipſo die nihil tribuat. Et ſi ante tertiæ horam reddiderit nauem de ipſo die nihil tribuat. Et ſi poſt tertiæ horā nauē reddiderit tribuat, ſibi quicquid cōuenerit, & ſi eundo, vel redeundo ſine culpa aliquid acciderit impedimentum, vnde longiorem faciat moram, donec impedimentum manebit, nullum patiatur detrimentum. Sed ſi ſcienter ad ſuſpectum ierit locum, mora ſola ſuſtineat detrimentum, nauem ſcilicet domino reddat, & ſtatutum illi tribuat naulum, cum nauis quidem dominus tribuat, quod in vſum habere ſimiliter volumus bonum ſcilicet gubernatorem, & vas vnum euacuatorium, & cū naui ſua ſimiliter finem tribuat, quod in conſuetudine ſimiliter ponimus, & qui nauigando, vel gubernando fregerit remum, nullum inde ſuſtinea damnum. Et ſi culpa, aut iniuria remum fregerit, alterum ſimilem illi dabit, & ſi nauem trahendo fregerit funem, nihil ſibi inde emendabit, & ſi culpa fuerit fracta quantū deterior fecerit, iuſto arbitrio ſit emenda.

In diebus Dominicis ab omni opere mandare ceſſuum debemus, quia veſpere ſabbati, vſq. ad lunę diē, dominicus dies cauendus erit. In quo de nauibus nemo tollat naulum, neque molendinum in aquam ſe voluat, & qui operatur nauem in dominico die, de toto ipſo die tribuat naulum. Mercenarius autē, qui habebit per pactum a nemine alicto ſeducatur, vel recipiatur, niſi priori domino compleat pactum, & ſuum ſuſcipiat beneficium, dominus autem annualiter ſi beneficium ſibi dare noluerit in duplum ſibi reddat noſtro iudicio. Mercenarius autem donec in ſeruitio manet, ſi lucrum aliquod fecerit, totum domino acquiratur. Et ſi damnum aliquod ſine domini iuſsione, fecerit mercenarius, totū ſibi imputabitur, mercenarius autē ſi noluerit complere pactū ſolidorum vigintiquinq. denariorū Ferrariēſiū; ſuſtineat pœnam, fugitiuus namq. extraneus ſi in noſtra ciuit Ferrariæ inuentus fuerit, quem dominus petit per ſeruū, nequaquam ſibi reddatur, niſi prius iuſtificetur, & ſi poteſt defendere in veſtra ciuitate ſuam libertatem, liber, & quietus permaneat in ciuitate Ferrariæ. Si autem ſeruus eſt iudicatus, atq. conuinctus, non aliter ſuo domino reddatur, niſi dominus pro ſeruo prius ſolidum aureum tribuat, & poſtea ſeruum ſuum ſuſcipiat.

De ciuibus autem noſtris Ferrarienſibus nobilibus, & ſapientibus duodecim eligimus nobiles, & ſapientes viros conſules, qui magna libertate ciuitatem regant, & populum, & ſua iura cum proprietate detineant, & Romano more ſuum ius, & honorem detineant, & magna fortitudine ſuam conſuetudinem teneant. Petrum ſcilicet Romanum germanum ſupradicti Epiſcopi, comitem Rubertum, & Lebertum fratrem illius, Berengarium, & Albericum capitaneos, et Saracinum de Vauaſoribus, et Bugianarellum, qui legitimi ſunt Valuaſores, Lodricum, et Bennonem Iudicem et legis peritum, Leonem negotiatorem, atq. tabellionem cōpertum, qui neminem iniuſtè lędant, ſed omnia iuſte diſcutiant. Vidua, vel orphani iniuriam nullam ſuſtineant, ſed ſemper iuſtitiam ſuſcipiant. Non teneant latrones, ſacrilegos, atque raptores, homicidas, et adulteros repellant, atque periurios, in lege Dei firmati, atque iuſtificati ſemper permaneant, et Apoſtolico ſermone muniti in Dei ſemper viuant timore, quę pręſtare dignetur Dominus noſter IeſusChriſtus, qui in cælis regnat cum Deo Patre, et Spiritu ſancto, et tertia die pro nobis ſurrexit à mortuis. A ſancta Apoſtolica ſede hæc omnia ſunt largita, atque ſtatuta.

Imperator, et noſtra Imperatoria maieſtas per hoc priuilegium omnia ſupradicta ſibi confirmat, et omnia Apoſtolica, et Imperatoria auctoritate in perpetuum arma teneri iubemus. Nemo igitur de his ſupradictis omnibus nullo modo frangere, vel diminuere ſtudeat, ſed in perpetuum ab omnibus firma teneantur. Si quis autem hoc noſtrum priuilegium vllo modo tentabit violare, vel ſi non obedierit, quocunque honore ſit decoratus, Imperatorio edicto eum priuamus, et de ſuis bonis pœnam centum librarum imperatoria ſententia eum condemnamus, quarum medietate in noſtra camera tenemus, alteram medietatem prædictæ ſanctæ Ferrarienſi Eccleſiæ beati Georgij, et prędictæ ciuitati Ferrariæ dari præcipimus. Amplius etiam Apoſtolica ſede Romana ſit excommunicatus, & anathematis vinculo ſit alligatus perpetuo. Et ad extremum Iudicium non reſurgat, a liminibus ſanctæ Eccleſiæ ſit ſeparatus, & a Paradiſo alienatus, & ad dexteram Dei non ſit vocatus cum Iuſtis, ſed a ſiniſtra cum impijs ſit iudicatus: & cum Iuda traditore ſuam portionem poſſideat in inferno inferiori. Qui autem cuſtos, & obſeruator extiterit, Sanctorum omnium benedictionibus repleatur, benedictionem Domini noſtri Ieſu Chriſti accipiat, & Apoſtolorum Petri, & Pauli omniumque aliorum Sanctorum Martyrum, Confeſſorum, & in cæleſti Regno perpetuam poſſideat portionem.

Ad auſcultationem huius Inſtrumenti interfuerunt Teſtes infraſcripti, videlicet Genuanus, Bonauentus, Ambroſius, Bertramus, Nigubonus, Milus, Guido Guarnerij, Guido Gambolarga, Martinus Beleerite, Arinatus Notarius, & alij ad hoc vocati fuerunt.

Et ego Seuerus Dei gratia ſacri Palatij Notarius, ſicut in priuilegio Henrici Bonuicini ſcriptum inueni, ita ſcripſi, nec plus, nec minus, me ſciente, niſi forte punctum, vel ſyllabam, vel litteram, quod non pertineat ad ſenſum, vel materiam, ſub milleſimo ducenteſimo ſexto Indictione nona Ferrariæ.

Et ego Aldigerius, qui fui de Soletinio, ſacri Palatij Notarius hoc ſupradictum inſtrumentum, ſeu priuilegium exemplum ab exemplari autentico, quod inueni ſcriptum, & roboratum, ſeu excm-

exemplatum nomine Seueri notarij ab ipſo Seuero vt inuenit in priuilegio Henrici Bonuicini exemplato, vt in ipſo inueni ita in hoc loco, & quaterno ſcripſi,& exemplaui bona fide, ſine fraude, nihil me ſciente addens, vel minuens, niſi forte in compoſitione literarum, vel ſyllabar um ſcilicet non contentum, ſeu ſententiam mutet, & cum autentico auſcultaui currente anno Domini milleſimo ducenteſimo quinquageſimo quinto indictione tertiadecima, tempore Alexandri Papæ, in menſe martij.

7 ANDREAS an. 678.

8 IVSTINVS an. 680.

9 JOANNES anno 772. Quem arbitrantur plerique fuiſſe Cardinalem, an ſatis firmo fundamento, nullus iudico. Hunc priuilegijs gratijsque proſecuti ſunt Adrianus Primus, Leoque Tertius Pont. Maxx. 798.

16 ARDREAS eiuſdem ſedis Antiſtes erat 824. qui Mantuano concilio aſsedit,

11 VIATOR in eadem ſede floruit anno 856, cuius meminit Sigonius, narratque a Ioanne, Octauo Pontifice fuiſſe miſſum ad cognoſcendas cauſas, quę per id tempus vertebãtur inter Veronenſem, ac Tridentinum Epiſcopos, eius legationis collegis Ioanne Gilulpho Mantuano Epiſcopo, & Eicardo Præſule Vicentino. Hoc porro ſedente Præſule fundatur primo ab Vrbe lapide nobile cœnobium S. Bartholomæi Ordinis ſancti Benedicti nunc Ciſterciensis, anno 856, Fundationem ampliorem, pluraque ad hoc cœnobium ſpectantia ex ſequentibus monumentis videbit lector, quæ beneuole ac perhumaniter, inter alia mecum communicauit amicus noſter Antonius Libanorus Ferrarienſis moderatus loci Abbas, ex commentarijs M. Antonij Guarini, aliorumque patriæ ſcriptoribus. Ludouicus igitur Secundus Imp. cum Othoni Primo Eſtenſi Comaclenſem vrbem in Adriatici maris paludibus ſitam eiuſque comitatum anno 854. tradidiſſet, Marinus ex Lada vxore eius filius, poſſeſſionem illius inijt, comeſque vna cum matre acclamatus eſt. Parta ea ciuitas, quæ facile muniri propugnaculis; ac portu commodiſsimo inſtrui decorarique poterat, adeo vt Padi alueo omnia mercium genera inuehi ex tota Inſubria, diſtrahique facillime poſſent, tantam ſui æmulationem vicinis Venetis iniecit, vt ij non leui timore adducti, ne Adriatici maris imperium ſibi vendicaret, ſub Ioanne Patriciaco duce, felicibus Eſtenſium progreſſibus obſiſtendum, & Comaclum inuadendum duxerint. Mittebat tunc Venetus dux Romam eo conſilio Badoarium nepotem ſuum, vt comitatum Comaclenſem a Benedicto Tertio Papa poſtularet. Quare percepta Marinus cum armato militum globo egreſſus Baduarium in itinere adortus commiſſa pugna vulneratum comprehendit, & ſacramento obſtrictum, ſe illam iniuriam neque armis neque iure proſecuturum, dimiſit. Baduarius Venetias reuerſus haud ita multo poſt ex vulnere eſt mortuus, ob cuius mortem Veneti cum grauiorem animo dolorem hauſiſſent, Reipublicæ grauiſsimam iniuriam arbitrati, florentiſsimis copijs in Comaclum immiſſis, illud ferro, flammaque ſolo æquarunt. Marinus vero poſtquam bellica inclyta facinora explicuiſſet, ſuſtinendæ hoſtium glomeratæ multitudini impar, ſeſe in aquas coniecit, ac natatu in quaſdam piſcatorias cymbas applicuit. A ſuis agnitus, amantiſſime exceptus Ferrariam productus eſt, vbi iam illum Lada comitiſſa mater veluti extinctum lugebat. Cumque ad ciuitatem accederet die ſancto Bartholomæo ſacro eodem anno 854. in ſuauiſsimos obuiæ matris amplexus eodem in loco ſe effudit, vbi nunc Eccleſia Cœnobij ſancti Bartholomęi ſpectatur, milliari vno a Ferraria diſsita: ſtabat ibi tunc temporis humilis, & anguſta Eccleſiola, quam Sabinus nobilis Ferrarienſis è Giualorum ſtirpe, ſanctitate conſpicuus incolebat, eoque ſe ex hominum commercio ſubduxerat, vt liberius cœlo animum transfunderet, rebuſque diuinis operam daret. Lada ergo poſt exceptos amantiſsimi filij amplexus numiniq; ac D. Bartholomæo gratias actas, Monaſterium templumque ibi erigere, Viatoris Epiſcopi auctoritate decreuit, conſiliumque citiſsime in opus perducere cœpit, cum die octaua ſeptembris, magna populi frequentia circumfuſa, vbi ad Sabinum acceſsiſſet, proxime alueo, cuius hactenus veſtigia extitere, primum lapidem iecit. Marinus poſtea in Gallias, vt auxilia aduerſus Venetos eliceret, profectus, e vita diſceſsit, nec diu mater ſuperſtes filio vixit, interrupitq; cœptũ cœnobij opus Ladæ comitiſſæ mors, vel potius obruit, cum vix illa ad ſacti memoriam in ſecuturas etates propagandam, poſteroſque ſuos ad opus perficiendum excitandos eodem in loco prope Eccleſiæ fores in magna marmoreæ columnę baſi ſubiectum monumentum incidi iuſsiſſet.

Eripiens Veneto Periturum Marte Marinum
Neptunus matri reddidit incolumem.
Hic vbi Verbigenæ magno aſſertoris Alumno
Stat templum, abiecta qui tenet aſtra cute.
Latta parens profugam ſobolem complexa recepit,
Quam venit iactis fida carina vndis.
Ipſi ſacra dies Heroi illuxerat, ergo,
Et templum hic, ſacra, & ſurgere iuſſa domus.
Virgineo a partu ſecla octo euoluit Olympus
Quarta decem luſtris addita meſſis iji.
Principe digna viro coniux, aſt dignior aſtris,
Interque Eſtenſis gloria rara Nurus.
Piſcoſi Imperium dederat fortuna Comacli
Latta tibi, virtus clarior aſtra dedit.

Ibidem aliud ſpectabatur marmoreum monumentum, in filij ſuique memoriam, quod ſequitur.

D. O. M.

Latta Comacli comitiſſa,
Othoni primi Eſtenſis vxor ob Marini
filij cariſſimi ſoſpitatem,
quem eodem ab exercitu Veneto
prope obſeſſo,

anixe

enixe a Deo flagitauerat, immpetratam,
cum ipſo die, qui ſacer eſt
S. Apoſtolo Bartholomæo, filio per foſſam,
Canale, ſcaphaclam euecto,
in ripam hoc eodem in loco vbi
templum hoc eſt,
occurriſſet, ſeu grati animi cauſa
ſeu etiam voti rea,
Templum in hoc loco, ac monaſterium
in honorem S. Bartholomæi Apoſtoli deſcribi,
atque excitari iuſsit anno ſalutis humanæ
D. CCC. LIIII.

Vt Sabinus poſtea cum quatuor ſacerdotibus Vrſone, Petro, Deſiderio, alioq; Vrſone adoleſcente Vitalis Leuti filio, nobilibus Ferrarienſibus, coactis in vnum omnibus fortunis ſuis an. 856. Viatoris Epiſcopi Ferrarolæ auctoritate fretus Abbatiam fundauerit cœptumque templum a Latta opus perduaerit, noſter Libanorus ex Guarini Annalibus alijſque vetuſtis monumentis in hiſtoria eiuſdē cœnobij, quam molitur, tradit. Cæterum Ludouicus Secundus Imp. anno 869. ad petitionem Sabini aliorumque fundatorum cœnobium, bona, iuraque in illud collata ſub imperiali protectione ſuſcepit, vt ex ſequenti diplomate, quod hic ſubiungo ab originali.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Ludouicus diuina fauente clementia Rex, omnibus noſtris fidelibus, tam præſentibus quam futuris, notum fieri volumus, Sabinum, & Vrſonem, & Petrum, atque Deſiderium Presbyteros, & Vrſonem filium quondam Vitalis, noſtram ſupplicaſſe clementiam, quatenus illos, & monaſterium, quod ad honorem Dei omnipotentis, & in nomine ſancti Bartholomæi Apoſtoli ſupra ſuam terram, ſuo proprio ſtipendio in territorio Ferrarienſi, vltra ripam Padi, vbi quondam antiqua eius ſtructura fuit, iuxta locum qui dicitur Canale cum conſenſu, & auctoritate Reuerendi Viatoris Epiſcopi ſanctę Ferrariēſis Eccleſię ædificarunt, & in eodem loco, & monaſterio omnia bona ſua tradiderunt cum omnibus poſſeſsionibus ſuis, tam mobilibus quam immobilibus ſub noſtri Mundiburdij defenſione reciperemus. Eorum denique precibus flexi pro animæ noſtræ ſalute præcipimus, firmiterq; ſtatuentes iubemus ſupradictum monaſterium ſancti Bartholomęi, & prædictos monachos ipſius monaſterij, Sabinum ſcilicet, & Vrſonem, & Petrum atque Deſiderium & Vrſonem filium quōdam Vitalis cum omnibus rebus & poſſeſſionibus, ſeu omnia quæ in futurū ad huius monaſterij ſupradicti vtilitatē debēt acquiri, ſub noſtræ protectionis mundiburdio, tuēda hæc omnia conſtituimus. Inſuper & iubemus vt nullus habitator terræ pertinentis ad monaſterium ſupradictum, ex illis qui ſoliti fuerunt monaſterio reddere terraticum, ſeu aliquis famulus iam dicti monaſterij alicui præbeat aliquam functionem niſi prædicto monaſterio debitam largitionem, ſed ſecure, & quiete abſque quorumlibet cōtrouerſia iuuant nec alicuius reſtringātur iudicio, niſi ante Abbatis ipſius monaſterij vel ſubmiſſi præſentiam. Super hoc quidem omnia iubemus firmiterque præcipimus, vt deinceps nullus dux, marchio, Epiſcopus, comes, vicecomes, caſtaldio, Sculdalius, vel aliqua magna vel parua perſona, iam dictum ſanctum, venerabilemque locum, & monaſterium ſancti Bartholomæi, de his omnibus quę ad ſe pertinere, vel pertinuiſſe probatur, diſueſtire, & moleſtare, vel inquietare præſumat. Qui autem proterua temeritate hoc facere tentauerit, ſciat ſe compoſiturum auri puriſsimi libras centum, medietatem Cameræ noſtræ, & alteram medietatem Abbati, & fratribus eiuſdem ſanctiſsimi cœnobij, per tempora ſuccedentibus, quibus vt certius credatur diligētiuſque ab omnibus conſeruetur; ſigilli noſtri impreſsione iuſsimus inſigniri.

Dat. anno Dominicæ incarnationis octingenteſimo ſexageſimo nono indictione ſecunda.

Anno domini Ludouici Regis regnantis vigeſimo tertio. Actum Rauennæ feliciter.

Eccleſiam quam modo diximus a Sabino extructam, & a Ludouico Imp. tot priuilegijs exornatam, antea Viator Epiſcopus an. 864. ſolemni ritu conſecrauerat, viſitur adhuc in maiori eiuſdem Eccleſiæ ſacello vetus inſcriptio in lapide ijs conceptis verbis exarata.

Hæc Eccleſia in Dei honorem, &
Apoſtoli ſui Bartholomæi
fuit conſecrata per me Epiſcopum
Viatorem præſente domino Hugone, &
Adelberto Plebano,
Anno Domini D. CCC. LXIIII.
idibus aprilis.

Interea Sabinus alijque in ſancta conuerſatione ſocij huius inſignis cœnobij fundatores, poſtquam vitæ curſum perbelle conſūmaſſent, in pace quieuerunt, vnoue ſepulchro marmoreo prope Eccleſiam ſimul humati, hoc habuerunt commune cenotaphium.

Sabinus, Vrſonus, Petrus, Deſiderius, qui
primum Ferrarienſes presbyteri
deinde S. Benedicti Regulam profeſſi, hanc
Eccleſiam, atque hoc monaſterium
antea a comitiſſa Latta Ferrariæ Domina
inchoatam, communibus
impenſis extruxerunt, hoc commmuni
tumulo clauduntur.
Quibus additus eſt Vrſonus Vitalis Leuti
filius, vt qui in profeſsione regulæ
& conſtructione monaſterij ſocietatem
cum ijs inierat,
ſepulchri quoque fieret conſors, anno ſalutis
DCCCCX.

In eodem ſepulchro.

Oſſa virum hoc vno clauduntur quinque ſepulchro,
Hoc templum, hancq; piam qui poſuere domum.

Sepulchrum hoc aliaque plurima clarorum virorum vetuſta monumenta in reædificatione eiuſdem Cœnobij, quod ſub Alphonſo ſecundo Duce Ferrariæ frequentioribus terræmotibus concuſſum pene conciderat, cumque a fundamentis reſtitueretur, non leue damnum venerandæ antiquitatis inuſtum eſt, verſa enim ſunt ſepulchra vetuſtiſsima, deletæ inſcriptiones pulcherrimæ, vt ijs marmorum cruſtis, cum poſcebat occaſio, vterentur. Is tamen qui hæc preciosa monumenta corrupit, Antonius Rubeus Mediolanenſis ſui monaſterij tunc temporis Abbas, vir aliàs morũ ſuauitate, & religione laudabilis, in eoque tantum præclare ſe geſsit, vt illa exſcribi iuſſerit, eoque facto illarum pulcherrimis, ac vetuſtiſsimis monumentis damnum ſarcire putaret, e quibus vltimæ omnium dirutæ fuere, columna marmorea in qua, vt diximus, Marini Eſtenſis, Lattæque Comitiſſæ eius matris Cœnobij fundatorum res geſtæ inciſæ fuerant, & ſepulchrum Eurillæ puellæ, Mathildis Comitiſſæ a poculis, in quo hæc proſtabant legentibus carmina.

Hic iacet Eurilla, qua pocula prabuit alma
Mathildi Domina Ferrea terra, tua.

Haud ab re fuerit, eiuſdem Comitiſſæ Mathildis Eurillæ quondam Dominæ erga Eccleſiaſticum cultum pium facinus modo commemorare. Hæc cum moraretur Ferrariæ, temporis fallendi gratia, per nemora finitima Cœnobio, equo vecta, perſequebatur feras, vel configendo iaculis, vel impellendo in plagas. Cumque quãdo minus putaret, peruenit hora meridiana, quæ defatigatos, ieiunoſque ſolet ad prandium vocare mortales. Accurrere Monachi, omnique ſignificatione amoris inuitarunt ad epulas, nec illa abnuit. Dumque fictiles lances eſurienti præberent ob ſonium, contigit raucum æs è ſacra Turri excludere ſignum. Quæſiuit illa, vndenam id vitij irrepſiſſet Campanæ, & cur poſt fracturam non iterum refunderetur ad clariorem ſonum. Cauſantibus Monachis loci pauperiem: aurea, gemmataque ſibi illico detrahi imperauit calcaria, per Abbatem, & Monachos in nouum æs primo quoque tempore expendenda. Id cum factum fuiſſet ex fide, in alacris, promptæque liberalitatis memoriã, Campanæ a ſparonis Italicè dictis, Speronæ indidere cognomen, quod vt perpetuum foret, calcar aureum inſculptumque deuexo æris cum ijs verſiculis addidere.

Nola hac Mathildis are, quam fudit faber
Calcari aureo muneri dato, vocat
Fratres, vt orbis concinant laudes Patri,
Tergo ſonanti calcar impreſſum gerit,
Denique munerisque par veſtigium.

Illuſtre fuit hoc peruetuſtum monaſterium non modo ob maximas opes ditionemq. ampliſſimã, verum etiam ob inſignes viros, qui ex ipſo emerſerunt, inter quos Gothifredus Eſtenſis effloruit, qui cum huius Cœnobij Abbas eſſet, Brixienſem Epiſcopatum adeptus eſt, vt in quarto noſtro Tomo diximus, cuius mater Hildegardis Azonis Eſtenſis vxor, iam in eadem Eccleſia, marmoreo tumulo, adiecta funebri pompæ tali epigraphe condita erat.

Hildegardis vxor Azzi Eſtenſis
ob amorem filij, quem huic Monaſterio
dedicauit, hic locum ſepultura
elegit.
DCCCC. LXX.

Prodijt etiam ex hoc eodem Cœnobio Patrochinus Caſaleſcus Ferrarienſis, ſui temporis Iuris lucerna, doctorque illuſtris, vt erat apud omnes inſignis ad Torcellanum Epiſcopatum primum conſcendit, mox ad Rauennatem ſedem tranſuolauit, & Matthæus Ferrarienſis, e nobili Montecatinorũ familia huius monaſterij abbas, Italicarumque Congregationum in Italia Ordinis Ciſtercienſis Abbas, vir ſcientia morumque probitate celebris, de quibus ſuis in locis. Peperit & alios inſignes viros ea religioſa domus quãdiu Nigrorũ Monachorũ ſocietati coniuncta hæſit, at poſtea monaſtica diſciplina ſenſim obſoleſcente, ac lapſa, in commendatariorũ manus influxit, quæ res ad Sixti Quarti tempora tenuit; is enim poſt Angeli Card. Capranicenſis voluntariam ceſsionem, illam in Bernardum della Volta nobilem Florentinum S. Saluatoris de Septimo Ordinis Ciſtercienſis Florẽtini agri Cœnobij Monachum, vitæ ſanctimonia, doctrinæ, ac prudentiæ laude celeberrimum contuliſſet, ſingulari pietate idem ipſe Bernardus, abdicato Abbatis Commendatarij titulo, operam dedit, vt Ordini Ciſtercienſi in Septimiano monaſterio in omnes ætates annecteretur, ex qua coniunctione cum monachorum Septimianorum ſanctitatis fama ſuauiſsimo ſui odore vbique perfunderet, Italicę Congregationis ſancti Bernardi Ordinis Ciſtercienſis initia ſumpſere, ad eãdemque augendam cucurrit plurimum commendatariorum facer zelus, qui ſuam dignitatem ſummorum Pontificum arbitrio permiſere, vt illam in dictam Congregationem transfunderent. Bernardi vero noſtri mox Archixenodochij ſanctæ Mariæ Nouæ Florentiæ Præfecti pia in Ordinẽ liberalitas in marmorea tabula ad parietes eiuſdem Eccleſiæ adhuc proſtat mortalibus hiſce literis exarata.

Angelus Cardinalis tituli ſancta Crucis
in Hieruſalem, Abbatiam hanc
Diui Bartholomai deſtitutam,
ac pene collapſam Bernardo Diui
Saluatoris alma vrbis Florentia
Monacho reſignauit.
Qui ſub Innocentio Octauo Pontifice max.
decreto Patrum Congregationi
Diui Bernardi in Tuſcia
eiuſdem Ordinis in poſterum ſine
Commenda auctam reſeruatam,
liberamque fecit.
Anno gratia
M. CCCC. LXXXIIII.
XII Kal. decembris.
Regnante Hercule Duce
Secundo.

VI-

Viguit in eo monaſterio religioſa diſciplina, numeruſque ingens monachorum ſub regulari Abbate, donec Iulius Secundus contra Ferrariæ Ducem bellum mouit. Imbutus enim ea openione Pontifex, Abbatem, & monachos magna annonæ vi Ducem iuuiſſe, qui ipſum monaſterium in ſuam redegerat poteſtatem, Abbatis titulo monachos orbauit, eumque commendatitium iterum Petro Cardinali Accolto, dum viueret, attribuit, quo extincto, quamuis Abbas, monachique ſancti Saluatoris Septimiani cœnobij iuſtiſſimam litem contra Benedictum Cardinalem Accoltum Petri nepotem, Clementis Septimi auctoritate mouiſſent, qui per fraudem in Abbatiam ſe intruſerat, nunquam tamen commendæ dominium recuperare potuerunt. Defatigati igitur Septimiani monachi litis diuturnitate, ſuiſque opibus in ea proſequenda fruſtra, nimiſque conſumptis, tum magno Ferrarienſium monachorum a commendatario pulſorum numero, quos paterna charitate exceperant, onuſti, ex ſummi Pontificis auctoritate, monachali menſa, ab altera commendatarij diuuliſa eſt, quæ hactenus perſeuerat; Abbatialis tamen titulus nuper per Vrbanum Octauum iterum monachis conceſſus eſt. Hactenus de huius cœnobij fundatione dictum ſit, cum Nicolaus Baccetius in ſua hiſtoria Septimiana, more ſuo erudite plura de eo ſcripſerit, nuperque Antonius Libanorus hiſtoriam aggreſſus, alia reconditaque monumenta poſteris mandabit.

12 CONSTANTINVS, Vitenris loco ſubrogatur, vir magnæ pietatis, cuius ſtudio, & ſedula munificentia regularis diſciplina in monaſterio ſancti Bartholomæi creuit, vt ex ſequenti priuilegio anno 892. conceſſo patebit.

Venerabili Vrſono Abbati, eiuſque fratribus omnipotenti Deo in monaſterio nouo S. Bartholomæi vltra Padum ſeruientibus Conſtantinus ſanctæ Ferrarienſis Eccleſiæ Epiſcopus.

Nullum gaudium, nullamque maiorem conſolationem habere poſſum, quam in agro Domini cultores, & prouidos laboratores videre, qui vinea Domini ſibi locata reddant ei fructum ſuum. Quapropter lætati ſumus magnopere temporibus noſtris perſpicientes monaſterium nouum ſancti Bartholomæi vltra Padum diœceſis noſtræ in monaſtica diſciplina virtutibus, & meritis ita breuiter excreuiſſe, vt merito a nobis ſpecialibus priuilegijs mereatur decorari. Sciant igitur omnes qualiter ego Conſtantinus Epiſcopus, præfatum monaſterium, Abbatem Vrſonem, monachos, & omnes religioſos regularem vitam illic profitentes, in filios meos adoptaſſe, ſubque mea protectione in nomine Domini accepiſſe. Liceat ergo vobis, & ſucceſſoribus veſtris in præfato monaſterio regularem vitam, iuxta regulam B. Benedicti Abbatis, obſeruare in choro, & Eccleſia veſtra horas canonicas, & diuina celebrare officia, habereque cœmeterium, in quo non ſolum Abbates, & fratres veſtri, ſed & familiares veſtri, & quicumque ſepeliri mandauerint, ſaluo tamen iure Eccleſiæ meæ, ſepeliantur. Item Abbati, monachis, & fratribus præſentibus, & futuris, vt liberius, & quietius Deo famulari poſſint, in perpetuum indulgemus omnem ſolutio-

A *nem decimarum, & remittimus datios, & collectas, quas poſſeſſiones, & terræ laboratiuæ ipſorum ſoluere tenebantur. Item pro Dei amore, & pro remedio animæ meæ, & anteceſſorum meorum libere, & ſine vlla reſeruatione dono vobis Eccleſiam, & hoſpitale Miſericordiæ, quod eſt in fundo burgi noſtri, iuxta vineas veſtras, cum omnibus terris, & pertinentijs ſuis. Poſtremo confirmo vobis monaſterium veſtrum, quod eſt ſuper canale, & cunctas veſtras poſſeſſiones, villas, domos, bona mobilia, & immobilia omnia hæc libere, & ſecure remaneant vobis, & ſucceſſoribus veſtris, nullique liceat inquietare vos; Operamini, quod iuſtum eſt, & orate pro me. Datum in domo mea Epiſcopali anno octingenteſimo nonageſimo ſecundo, tertio Kalendas aprilis.*

B *Ego Conſtantinus Epiſcopus ſubſcripſi, &c.*

Memoratur idem Conſtantinus in monumentis einſdem Eccleſiæ anno 898.

13 MARTINVS gratioſa diplomata obtinuit a Ioanne Duodecimo Pontifice anno 962.

14 SABATINVS floruit ann. 964. apud Baronium.

15 LEO obtinuit a Benedicto Septimo confirmationem omnium priuilegiorum quæcũq; ſuæ Eccleſiæ aliquando alij Pontifices induliſſent anno 973.

16 AMBROSIVS einſdem Eccleſiæ Antiſtes, poſt hunc aliquot Ferrarolæ Epiſcopi titulum ſancti Georgij veteris Cathedralis aſſumpſerunt.

C 17 INGONVS Epiſcopus ſancti Georgij Tranſpadanus floruit anno 1014. quo anno Henricus Imperator Ferrarienſis Eccleſiæ canonicos ſub protectione ſua ſuſcepit, vt ex ſequenti diplomate licet perſpicere, è canonicorum archiuio deſcripto.

In nomine ſanctiſsimæ, & indiuiduæ Trinitatis. Henricus, diuina fauente gratia, Rex.

S. Sacroſancti Imperij Romani terras dilatare nedum ſtudemus, verum Eccleſias, eccleſiaſticaſque perſonas noſtra induſtria, noſtraque auctoritate, Deo auxiliante, tueri minime diffidimus. Quocirca ſciant omnes, qualiter canonici ſanctæ Ferrarienſis Eccleſiæ, in honorem S. Georgij conſtructæ, noſtram adierunt celſitudinem, D nominatiue Gregorius Archipresbyter, Petrus Archidiaconus, Aaoni presbyter, Rieulfus presbyter, Vitalis presbyter, cunctique ipſius Eccleſiæ canonici ordine conſtituti, humiliter deprecantes, quatenus nos pro Dei timore, noſtræque animæ remedio omnes res, & proprietates, quæ eidem Eccleſiæ pertinere videntur in villa, quæ dicitur Quartiſana, & fundo contra Padũ, & loco Cneuli, & caput Reda, & Baniolo, & Vvarcinca, quæ iam dictæ Eccleſiæ ad partem canonicorum pertinent, villas, terras, vineas, prata, agros cultos, & incultos, aquas, aquarumque decurſiones, piſcationes, venationes, molendina, ſeruos, & ancillas, aldiones, & aldianas, planities, ſiluas, ſeu cunctas res mobiles, & immobiles, quæ dici, vel nominari poſsint, & omnem ſupellectilem, ſeu quicquid tenent, poſſident, habent, tam de parte Ec-

cleſiæ, quam de ſui, ſuorumque parentum, hereditate, vel conquiſitum, vel donatum, ex etiam videlicet ratione, vt nullus iniuriam reſidentibus ſuper terras ipſorum canonicorum, colonis, colonabus facere audeat, nec ipſos iam dictos clericos deſtringere, moleſtare de cunctis facultatibus ſine eorum voluntate, & conſenſu ipſius Eccleſię Præſulis, præſumat præcepto confirmationis, & roborationis, corroborare, & confirmare dignaremur, & ſub noſtra defenſione duodecim homines ipſius ciuitatis reciperemus. qui eos nauigio ducerent, quocumque vſus eorum canonicorum fuerit ſine omni pretio. Quorum dignis poſtulationibus conſentientes, prout iuſte, & legaliter poſſumus, confirmamus, & corroboramus; omnes eorum res mobiles, & immobiles, tam de parte Eccleſiæ, quam de ſuis proprietatibus, ipſoſque prælibatos canonicos, & ſucceſſores ſub noſtra imperiali protectione recipientes. Quatenus liceat eis hæc omnia, quæ ſuper leguntur quiete, pacifice tenere, & poſſidere, omnium hominum contradictione remota. Præcipientes denique, iubemus, ne vllus dux, marchio, Archiepiſcopus, Epiſcopus, comes, vicecomes, nullaque noſtri regni magna, vel parua perſona de cunctis prænominatis rebus, tam de Eccleſijs, quam de ſuis, eos moleſtare, ſiue eos in palatio moleſte, colonos, & colonas diſtringere, ſeu aliquam publicam functionem ſoluere cogat, niſi ipſi canonici, & nullus eos de rebus acquiſitis, vel acquirendis diſueſtire ſine legali iudicio præſumat. Siquis autem noſtræ auctoritatis paginam violare tentauerit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras centum, medietatem Cameræ noſtræ, & medietatem iam dictis canonicis, eorumque ſucceſſoribus. Quod vt verius credatur, diligentiuſque ab omnibus obſeruetur, manu propria roborantes, ſigillo noſtro inſigniri iuſſimus.

Datum anno Dominicæ incarnationis 1014. *indictione duodecima, anno vero domini Henrici Secundi regnantis* 12. *Actum Rauennæ feliciter, amen.*

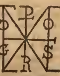
18 GREGORIVS in hanc eandem ſedem intruſus 1058. Huius Eccleſiæ bona, fortunaſque dilapidaſſe narratur.

19 ROTLANDVS anno 1047. ſub protectione Imperiali recipitur, ab Henrico Imperatore tali diplomate ex archiuio canonicorum ab originali deſumpto,

In nomine ſanctiſſimæ, & indiuiduæ Trinitatis. Henricus, diuina fauente gratia, Romanorum Imperator Auguſtus.

Omnium Chriſti noſtri, & fidelium tam futurorum, quam præſentium nouerit induſtria, qualiter nos pro Dei timore, ob interuentum, ac petitionem dilectæ coniectalis noſtræ Agnetis Imperatricis, reuerendo Ferrarienſis Eccleſiæ Epiſcopo Rolando, ſuiſque ſucceſſoribus, omnes eiuſdem Eccleſiæ res mobiles, & immobiles, ſecundum præceptum diuæ memoriæ Conradi patris, & prædeceſſoris noſtri, ſub noſtræ defenſionis manus recipientes, confirmamus, & vt bona eiuſdem Eccleſiæ Rectorum deſidia, & malefactorum violentia longo tempore amiſſa, noſtro poſſint recuperari auxilio, ex liberalitate noſtræ imperialis munificentiæ, prædictæ Eccleſiæ concedimus, & hoc beneficium indulgemus, vt nulla ei præſcriptio opponatur, niſi centum annorum in præteritis, & futuris negocijs. Inſuper etiam præfatæ Eccleſiæ ex noſtra magnificentia concedimus omnem diſtrictum omnium ſuorum caſtellanorum, ſeruorum, atque omnium rerum. Inſuper terram, in qua reſident, vel laborant in ſuis territorijs, vel aquis, vel ſiluis, tam clericorum, quam laicorum. Si quis ergo dux, marchio, Archiepiſcopus, Epiſcopus, comes, vicecomes, vel aliqua regni noſtri magna, paruaque perſona contra hoc noſtrum præceptum facere præſumpſerit, vel id infringere tentauerit, auri optimi libras centum ſciat ſe compoſiturum, medietatem Cameræ noſtræ, & medietatem prædictæ Eccleſiæ, ſuiſque paſtoribus, quos læſerit. Quod vt verius credatur, diligentiuſque ab omnibus obſeruetur, hanc chartam inde conſcriptam manu propria roborantes, ſigilli noſtri impreſſione iuſſimus inſigniri.

Signum D. Henrici III. Romanor. inuictiſſ. Imper. Auguſti.

Henricus Cancellarius vice Hermanni Archicancellarij recognoui.

Data 5. Kal. maij, anno Dominicæ incarnationis 1047. *indict.* 15. *anno autem domini Henrici Tertij ordinis eius* 18. *regnantis* 8. *ſecundi imperantis primo. Actum Mantuæ feliciter. Amen.*

Rolando ſuper ampliſſimum priuilegium Victor II. Pontifex poteſtatem fecit recuperandi fortunas, bonaque, quæ Gregorius intruſus deſtruxerat 1055. Eodem anno idem Pontif. Gerardo Archipresbytero, & Leoni Archidiacono, reliquiſque canonicis Ferrarienſis Eccleſiæ, ſequentem ſcripſit epiſtolam, eoſque ſuſcipiens ſub Apoſtolica protectione.

VICTOR EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Gerardo Archipresbytero, & Leoni Archidiacono, reliquiſque canonicis ſanctæ Ferrarienſis Eccleſiæ, ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum.

Si iuſtis ſeruorum Dei petitionibus ſatisfecerimus, proculdubio Apoſtolica præcepta ſeruamus. Quapropter inclinati precibus veſtris, filij chariſſimi, confirmamus, atque corroboramus vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus canonicis quicquid per paginam conceſſionis, & confirmationis iuſte acquiſiſtis, vel acquiſituri eſtis, vt quieti, & ſecuri ab omni læſione permanere valeatis. Deſiderio itaque, ac petitioni veſtræ, vt diximus inclinati, vos, veſtroſque ſucceſſores ſub noſtræ Apoſtolicæ defenſionis munimine ſuſcipimus, & bona

bona omnia, quæ iuſte habet, vel habitura eſt ipſa canonica, videlicet villam, quæ dicitur Quartiſans, & fundum contra Padum, & locum Cuculi, & caput Redæ, & Baniolo, & Vvartiaticum, & fundum Pecorile, & cætera, quæ iam dictæ Eccleſiæ ad partem canonicorum pertinent, villas, terras, vineas, prata, agros cultos, & incultos, aquas, aquarumque decurſus, piſcationes, venationes, ſeu molendina, ſeruos, & ancillas, aldiones, & aldianas, ſeu cunctas res mobiles, & immobiles, quæ dici, & nominari poſſunt, ſeu quicquid tenent, poſſident, habent tam de parte Eccleſiæ, quam de ſuis, ſuorumque parentum hæreditate, vel alias acquiſitum per aliqua chartarum munimina, iuxta eã etiam videlicet rationẽ vt nullus iniuriam reſidentibus ſuper terras ipſorum canonicorum, colonis, colonabus facere præſumat, nec ipſos iam dictos diſtringere, aut moleſtare audeat de cunctis facultatibus eorum ſine voluntate, & conſenſu ipſius Eccleſiæ Præſulis præcepto confirmationis corroborare dignaremur, & ſub noſtra defenſione duodecim homines ipſius ciuitatis reciperemus, qui eos nauigio ducerent, quocunque vſus eorum canonicorum fuerit ſine omni pretio, quorum dignis poſtulationibus conſentientes, prout iuſte, & legaliter poſſumus, confirmamus, & corroboramus hæc omnia, quæ ſupra leguntur, vt quiete, & pacifice tenere, ac poſſidere valeant, quæ ſupra leguntur omnium hominum contradictione remota. Præcipientes igitur iubemus, vt nullus dux, marchio, Archiepiſcopus, Epiſcopus, comes, & vicecomes, nullaque magna, vel parua perſona de cunctis prænominatis rebus, tam de eccleſiaſticis, quam de ſuis eos moleſtet, ſiue in placito eos conturbet, vel colonos, vel colonas diſtringere, ſeu aliquam publicam functionem ſoluere cogat, quod qui temerario auſu fecerit, niſi infra quadraginta dierum ſpatium emendauerit, anathematis vinculo obligetur, & a liminibus ſanctæ Eccleſiæ alienetur vſque ad dignam ſatisfactionem. Qui vero cuſtos huius noſtræ ſanctionis extiterit, benedictionem, & gratiam omnipotentis Dei, & beati Petri Apoſtolorum Principis, & noſtram habeat, & in futuro æternam retributionem percipiat. Amen, amen.

Locus † Sigilli

BENE
VALETE.

Dat. 6. Kal. iulij anno 1055. per manum Ildeprandi S.R.E. Card. ſubdiaconi, Victoris Papæ II. anno primo indict. 8.

Eidem Euerardo Archipresbytero, Romano Archidiacono, & canonicis Alexander Secundus, anno 1068. aliud dedit priuilegium ſub tali forma.

ALEXANDER EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Euerardo Archipresbytero, & Romano Archidiacono & reliquis canonicis ſanctæ Ferrarienſis Eccleſiæ, ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum.

Si iuſtis ſeruorum Dei petitionibus ſatisfecerimus, proculdubio Apoſtolica præcepta ſeruamus. Quapropter inclinati precibus veſtris, filij chariſſimi, vos, veſtraque bona in munimine Apoſtolicæ defenſionis ſuſcipimus, atque confirmamus, & corroboramus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus canonicis, quicquid iuſte habetis, id eſt, villam, quæ dicitur Quartiſans, & fundum contra Padum, & locum Cuculi, & caput Redæ, & Baniolum, & Vvartiaticum, & fundum Pecorile, villam, quæ dicitur Foſſa noua, cum capella ſancti Marci, ibidem ſitam, Eccleſiam quoque ſancti Stephani in burgo Ferrariæ, cum omnibus, quæ ei attinent. Inſuper etiam medietatem decimationis plebis ſancti Georgij in epiſcopio, medietatemque omnium rerum, quæ pro animabus fidelium defunctorum eidem Eccleſiæ relinquuntur, tam mobilium, quam immobilium, totam etiam decimam totius villæ, quæ dicitur Cocomaria, & cætera, quæ eidem canonicæ pertinent, ſcilicet terras, vineas, prata, agros cultos, & incultos, aquas, aquarumq; decurſus, piſcationes, venationes, ſeu molendina, ſeruos, & ancillas, aldiones, & aldianas, quicquid habetis, tam de parte Eccleſiæ, quam de veſtrorum parentum hæreditate, necnon duodecim homines illius loci, qui nauigent quocumque vſus veſter fuerit ſine omni pretio, ſeu cunctas res mobiles, & immobiles, vel quicquid deinceps iuſte acquiſituri eſtis, ea videlicet ratione, vt nullus in vos iam dictos canonicos, ſiue veſtros ſucceſſores diſtringere, vel moleſtare audeat, neque veſtros colonos, vel colonas, veſtraſque facultates, ſine voluntate, & conſenſu ipſius Eccleſiæ Præſulis. Statuentes igitur iubemus, vt quiete, & pacifice omnia, quæ ſuper leguntur, teneatis, & poſſideatis, omnium hominum cõtradictione remota, ita vt nullus dux, marchio, Archiepiſcopus, Epiſcopus, comes, vicecomes, nullaque magna, vel parua perſona de cunctis prænominatis rebus, tam de eccleſiaſticis, quam de proprijs vos, veſtroſque ſucceſſores moleſtet, ſiue in placito conturbet, vel colonos veſtros, aut colonas diſtringere, ſeu publicam functionem ſoluere cogat. Quod qui temerario auſu fecerit, niſi infra quadraginta dierum ſpatia emendauerit anathematis vinculo obligetur, & a liminibus ſanctæ Eccleſiæ alienetur, vſque ad dignam ſatisfactionem. Qui vero cuſtos huius noſtræ ſanctionis extiterit, benedictionem, & gratiam omnipotentis Dei, & beati Petri Apoſtolorum Principis, & noſtram habeat, & in futurum æternam retributionem percipiat. Amen.

Datum 12. Kal. iulij per manus Petri fungentis vice ſacroſancti Rom. Eccl. ſubdiac. bibliothecarij anno ab incarn. Domini 1068. ſeptimo vero Pontificatus D. Alexandri Papæ Secundi indict. 6.

20 GRATIANVS de Gabriellis Eugubinus eandem tenuit ſedem 1070. Quem ad annum 1082. ætatem produxiſſe narratur in veteri monumento ædis ſancti Stephani, vbi S. Leonis Epiſcopi ſacrum corpus in nobili Anniæ Fauſtinæ ſepulchro recondidit, Vicohabentia eo in templo relatum anno 1081. vt ſupra retulimus, cuius etiam tempore ædificata eſt Eccleſia ſancti Andreæ, vbi poſtea Eremitani fratres ſancti Auguſtini an. 1257 fuerunt introducti.

21 SAMVEL eadem fulgens dignitate me- A dietatem Eccleſiæ ſancti Stephani capitulo dono dedit anno 1083.

22 VVIDO ex Hetruria Aretinus, vixit anno 1090.

23 LANDVLPHVS, ſiue Leodolphus floruit 1099. diuque eccleſiam ſancti Georgii adminiſtrauit, primuſque fuit, qui ſedem Cathedralem in ſacram, ſummamq; Ferrarienſem ædem tranſtulit die octaua menſis maij 1135. Quam Actiua Cardinalis, vt refert Sigonius, conſecrauit, ea eo ſancti Georgij Epiſcopi Ferrarienſes ſunt appellati. Landulphus nonnulla ſtatuta edidit ad fauorem canonicorum ſuæ Eccleſiæ, quæ ab Innocentio Secundo anno 1139. ſequenti diplomate confirmata fuere.

INNOCENTIVS EPISCOPVS B
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilecto filio Gualfredo Archipresbytero Ferrarien. conuentus, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Sacroſancta Romana Eccleſia, quæ a Domino claues regni cæleſtis, & iura percepit, ſuorum dilectorum precibus aures ſemper adhibuit, & fidelibus ſuis dilectionis beneuolentiam ſemper oſtendit. Proinde fili Gualtrede Archipresbyter dilecte fidelitatem tuam nobis, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ vtilem fore ſcientes, atque omnium Cardinalium, totiuſque Romanæ curiæ preces pro te exhibitas attentius attendentes, aures tuis precibus adhibemus, & ſcripta tua libenter, C & diligenter inſpicimus, quibus bene perſpectis, atque perlectis, quicquid per Epiſcopum Landulphum de eccleſiaſticis obligationibus, de decimis, de primitijs, a laicis exactum eſt, laudamus, vt nullus deinceps de Ferrariæ clericorum conuentu de patrimonijs ſuis, vel eccleſiaſticis poſſeſſionibus, decimas, aut vllos redditus vlli cogatur reddere laicorum, quicquid de Miſſis maioribus, & de exequijs mortuorum in ciuitate Ferrariæ per Epiſcopum Landulphum ſtatutum eſt, tibi, tuiſque ſucceſſoribus confirmamus. Quicquid etiam in mundiburdio Imperatoris Othonis tibi placere perſpeximus, ſtatuimus, & ſancimus, videlicet omnes clericos de conuentu ciuitatis Ferrariæ, immunes eſſe ab omni datione, & ab omni ſeculari, D & laicali penitus functione. Præterea perſonam tuam, & bona tua, quæ iuſte habes, & detines, vel quæ Deo propitio, iuſte acquiſieris, ſub noſtra volumus eſſe tutela, atque a ſancta Romana Eccleſia cuſtodita, munita, & eſſe defenſa. Etſi in aliquo eccleſiaſtico, ſeculariue negotio te forte cenſeris pergrauari, liceat tibi ſanctam ſedem Apoſtolicam libere appellare. Si quis autem auſu temerario hanc noſtram præceptionem temerarie præſumpſerit infringere, maledictionem Dei, & ſanctorum Petri, & Pauli Apoſtolorum indignationem incurrat, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, noſtræque auctoritatis gladio feriatur. Amen. Amen.

Ego Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Corradus Sabinenſis Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Theoderinus ſanctæ Rufinæ Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Albericus Oſtienſis Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Gerardus presb. card. tit. S. Crucis in Hieruſalem ſubſcripſi.
Ego Anſelmus presb. card. tit. S. Laurentij in Lucina ſubſcripſi.
Ego Lampradus presbyter cardin. tit. Veſtinæ ſubſcripſi.
Ego Iuo presb. card: ſancti Laurentij tit. Damaſci ſubſcripſi.
Ego Lucas presb. card. tit. SS. Ioannis, & Pauli ſubſcripſi.
Ego Martinus presb. card. tit. S. Stephani in Cælio B *monte ſubſcripſi.*
Ego . . . . presb. card. tit. S. Anaſtaſiæ ſubſcripſi.
Ego Boethius presbyter cardinalis tit. ſancti Clementis ſuſcripſi.
Ego Sanctius cardinalis tituli ſanctæ Sabinæ ſubſcripſi.
Ego Gregorius diac. cardinalis SS. Sergij, & Bacchi ſubſcripſi.
Ego Otho diac. card. tit. S. Georgij ad velum Aureum ſubſcripſi.
Ego Vaſſallo diac. card. S. Euſtachij iuxta templum Agrippæ ſubſcripſi.
Ego Vbaldus diac. Cardinalis ſanctæ Mariæ in Via lata ſubſcripſi.

Data Lateran. per manum Almerici diac. Card. & C *cancellarij 10. Kalend. iunij, indict. 20. incarnationis Dominicæ 1139 Pontificatus vero D. Innocentij Papæ Secundi anno decimo.*

24 GRIPHVM presbyterum Cardinalem tit. S. Pudentianæ, Innocentius Secundus in Epiſcopum Ferrarienſem conſecrauit 1141. Cui cum idem Pontifex ſancti Romani corpus dono dediſſet, illud Ferrariam detulit, condiditque ſub marmoreo ſepulchro, in templo eidem ſancto conſecrato anno 1143. Suſpicor de hoc Gripho, non quidem illum fictitium fuiſſe Ferrarienſem Epiſcopum, ſed illius Epiſcopatus tempora incertiſſe auctores. Ciaccon. narrat hunc Griphum fuiſſe Cardinalem ſanctæ Pudentianæ anno 1138.

eiuſ-

eiuſdemque tit. Cardinalem Petrum quemdam faciunt 1142. diplomata diuerſa, quæ cohærere non poſſunt, ſi verum ſcribit Guarinus, Griphum Cardinalem ſupramemoratum Epiſcopum titulum illum obtinuiſſe anno 1133. & anno 1143. atque a Lucio Secundo Pontifice fuiſſe priuilegijs ornatum, niſi forte dicamus eundem titulum eodem tempore, duos, quod aliquando euenit, obtinuiſſe. Ineluctabilis tamen error in Guarino eſt, cum Griphum narrat Epiſcopum Ferrarienſem fuiſſe adlectum anno 1133. parum memor dixiſſe Landulphum S. Georgij veterem Cathedralem, in nouam Ferrarienſem ciuitatem tranſtuliſſe 1135. ex Innocentij Secundi iuſſu. Porro Landulphus in humanis agebat anno 1139. vt vidimus.

28 DEODATVS viuebat anno 1154. quo ſedente Adrianus Quartus anno 1157. canonici Ferrarienſis Eccleſiæ, ſuperiorum Pontificum priuilegia, ſequenti diplomate confirmauit.

ADRIANVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.
Dilectis filijs Canonicis Ferrarienſis Eccleſiæ, tam præſentibus, quam futuris canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Officij noſtri nos admonet, & inuitat auctoritas, pro Eccleſiarum ſtatu ſatagere, & earum quieti, & tranquillitati ſalubriter auxiliante Domino prouidere. Dignum namque, & honeſtati conueniens eſſe digno.citur, vt qui ad Eccleſiarum regimen aſſumpti ſumus, eas a prauorum hominum nequitia tueamur, & beati Petri, atque ſedis Apoſtolicæ patrocinio muniamus. Quocirca dilecti in Domino filij veſtris iuſtis petitionibus clementer annuimus, & præfatam Ferrarienſem Eccleſiam, in qua diuino mancipati eſtis obſequio, ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. Statuentes, vt quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum iuſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, Deo propitio poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. Villam videlicet, quæ dicitur Quartiſana, fundum contra Padum, locum Cucula, caput Redę, villam, quæ dicitur Baniolum, fundum Dundorgum, villam quæ dicitur Quartiatica, fundum Pecorile, villam, quæ dicitur Foſſanoua, capellam ſancti Marci ibidem ſitam, aquam piſcaritiam, quæ dicitur Motticiacum, eccleſiam ſancti Michaelis cum ſuis pertinẽtijs, capellam ſancti Stephani cum ſuis pertinentijs, in burgo Ferrariæ, capellas ſancti Petri, & Saluatoris ſitas in caſtro eiuſdem Ferrariæ, cum omnibus ſuis pertinentijs, capellam ſanctæ Mariæ Magdalenæ, & ſancti Viti, quæ eſt in mercato Ferrariæ, capellas ſancti Leonardi, Cotrigium ſtadij totum, medietatem Lendenariæ maioris, & minoris, Cocolariam lami piſcatoriam Zamedellæ, manſum in capite lamas communis, medietatem fundi Gallinarij, medietatem fundi Purpuranæ, portum capitis Redæ, terram quoque, quæ fuit de Aiacha poſitam in valle, quæ dicitur Zucula, manſum vnum in fundo, qui dicitur Duce; inſuper medietatem omnium rerum, quæ pro animabus fidelium defunctorum, eccleſiæ ſancti Georgij in epiſcopio Ferrariæ relinquuntur, tam mobilium, quam immobilium, medietatem decimationis eiuſdem eccleſiæ ſancti Georgij, totam decimam totius villæ, quæ dicitur Cocomarium, & cætera, quæ eidem eccleſiæ iuſte pertinent in terris, vineis, pratis, agris cultis, & incultis, aquis, piſcationibus, venationes etiam, & molendina, ſeruos, & ancillas, duodecim homines illius loci, qui vos nauigio ferant, quocunque vſus veſter fuerit, abſque omni pretio. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſeruentur veſtris, & aliorum, pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura, ſalua ſedis Apoſtolicæ auctoritate, & Ferrarienſis Epiſcopi canonica reuerentia. Si qua igitur, &c cunctis autem, &c.

Ego Adrianus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Gregorius Sabinenſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Vbaldus presbyter cardinalis ſanctæ Praxedis ſubſcripſi.

Ego Iulianus presbyter Cardinalis tit. S. Marcelli ſubſcripſi.

Ego Vbaldus presbyter card. tit. ſanctæ Crucis in Hieruſalem ſubſcripſi.

Ego Bernardus presb. card. tit. ſancti Clementis ſubſcripſi.

Ego Octauianus presb. cardinalis tit. ſanctæ Cæciliæ ſubſcripſi.

Ego Gerardus presb. card. tit. ſancti Stephani in monte Cælio ſubſcripſi.

Ego Ioannes presbyter cardinalis ſanctorum Ioannis, & Pauli ſubſcripſi.

Ego Ioannes presb. card. tit. SS. Silueſtri, & Martini ſubſcripſi.

Ego Ildeprandus presb. card. baſilicæ duodecim Apoſtolorum ſubſcripſi.

Ego Odo diac. card. ſancti Georgij ad velum aureum ſubſcripſi.

Ego Guido diac. card. ſanctæ Mariæ in Porticu ſubſcripſi.

Ego Hyacinthus diac. card. ſanctæ Mariæ in Coſmedin ſubſcripſi.

Ego Ioannes Card. ſanctorum Sergij, & Bacchi ſubſcripſi.

Ego Bonadies diaconus cardinalis ſancti Angeli ſubſcripſi.

Ego Arditio diaconus cardinalis ſancti Theodori ſubſcripſi.

Ego Boſo diaconus cardinalis ſanctorum Coſmæ, & Damiani ſubſcripſi.

Ego Albertus diaconus cardinalis ſancti Adriani ſubſcripſi.

Dat. Romæ apud ſanctum Petrum per manum Rolandi ſanctæ Romanæ Eccleſiæ presb. card. & cancellarij 4. id. ianuarij, indict. 6. incarnationis Dominicæ

anno

anno 1157. *Pontificatus Vero D. Adriani Quarti anno quarto.*

27 AMATVS, vel Amandus floruit 1169. quem Alexander Tertius priuilegijs, gratijſque proſecutus eſt, cuiuſque temporibus ſtupendum illud ſcaturientis ſanguinis Chriſti Ferrariæ miraculum accidit, apud ſanctam Mariam de Vado. Dum enim Petrus prior illius Eccleſiæ incruentam diuideret Hoſtiam, ex fractione illa elicitus cruor fornicem ipſum, in quo celebrabat, infecit, vbi hodie ſumma deuotione, voluptateque credentium antiquiſsima Deiparæ Virginis imago, quam tradunt diuum Lucam pinxiſſe, ſpectatur, procinctuſque ille ſanguis adeo madet, ac rubet, ac ſi recentiſsime miraculum illud accidiſſet. Amati mentio habetur in diplomate Alexandri Tertij Vvidoni Archipresbytero, & canonicis Ferrarienſis Eccleſiæ conceſſo, ab archiuio eorundem canonicorum cum alijs ſupra relatis extracto, cuius tenor talis eſt.

ALEXANDER EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs Vvidoni Archipresbytero, Præpoſito, & vniuerſis Canonicis Ferrarienſis Eccleſiæ, tam præſentibus, quam futuris canonice inſtituendis in perpetuum.

Piæ poſtulatio voluntatis effectu debet proſequente compleri, vt & deuotionis ſinceritas laudabiliter eniteſcat, & vtilitas poſtulata vires indubitanter aſſumat. Eapropter, dilecti in Domino filij, veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, et præfatam Ferrarienſem Eccleſiam, in qua diuino mancipati eſtis obſequio, ſub beati Petri, et noſtra protectione ſuſcipimus, et præſentis ſcripti priuilegio communimus. Statuimus, vt quaſcumque poſſeſsiones, et quæcumque bona vos, et eadem Eccleſia in præſentiarum iuſte, et canonice poſsidetis, aut in futurum conceſsione Pontificum, largitione Regum, vel principum, oblatione fidelium; ſeu alijs iuſtis modis, præſtante Domino poteritis adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, et illibata permaneant. In quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. Villam videlicet, quæ dicitur Quartiana, fundum contra Padum, locum Cucula, caput Redæ, villam, quæ dicitur Baiiolum, fundum Burduragum, villam, quæ dicitur Quartiſuca, fundum Pecorila, & villam, quæ dicitur Foſſa noua, capellam ſancti Marci ibidem ſitam, Pilearicia, quæ dicitur Muritium, eccleſiam ſancti Michaelis cum ſuis pertinentijs, capellam ſancti Stephani cum pertinentijs ſuis, in burgo Ferrariæ, capellam ſancti Iacobi in ciuitate Ferrariæ, capellam ſancti Petri, & ſancti Saluatoris ſitas in caſtro eiuſdem Ferrariæ cum omnibus pertinentijs ſuis, capellam ſanctæ Mariæ Magdalenæ, & ſancti Viti, quæ eſt in mercato Ferrariæ, capellam ſancti Leonardi, corrigium Stadij totum, medietatem Lendenariæ maioris, & minoris, Cocolariam lami piſcariuam, Zemedellæ, manſum, in capite Sandali poſitum, manſum de portu Vetrariæ, manſum Gamolagæ, medietatem fundi Bucentulæ, fundum Bagnoli, Lamas communis, medietatem fundi Gallinarij, medietatem fundi Purpurariæ, portum capitis Redæ, terra quoque, quæ fuit de Aiacha poſitam in villa, quæ dicitur Zuccula, manſum vnum in fundo, qui dicitur Duce. Inſuper etiam medietatem totius deciſionis plebis ſancti Georgij in epiſcopio Ferrariæ, medietatem omnium rerum, quæ pro animabus fidelium defunctorum eidem Eccleſiæ relinquuntur, tam mobilium, quam immobilium, totam decimam villæ, quæ dicitur Cocomarium, & cætera, quæ eidem Canonicæ iuſte pertinent in terris, vineis, pratis, agris cultis, & incultis, aquis in piſcationibus, venationes etiam, & molendina, ſeruos, & ancillas, & duodecim homines illius loci, qui vos nauigio ferant, quocumque vſus veſter fuerit abſque omni pretio. Ad hæc adijcientes ſtatuimus, & auctoritate Apoſtolica prohibemus, ne cui liceat clericos capellarum, quæ ad iuriſdictionem veſtram tantummodo pertinent, vobis inuitis interdicto, vel excommunicationi ſubijcere, aut alias indebita moleſtatione grauare, ſed vos liberam diſpoſitionem, ordinationem, & correptionem capellarum, & clericorum ipſorũ ſine contradictione qualibet habeatis, ſicut vſque ad tẽpora præſentis Epiſc. veſtr habuiſtis. Præterea præſenti pagina duximus ſtatuendum, vt nullus extra voluntatem veſtram infra ciuitatem, vel ſuburbia veſtræ ciuitatis baptizare, vngere ſecundum inſtitutionem ab Azone olim Romanæ Eccleſiæ Cardinali, & tunc Apoſtolicæ ſedis legato cum conſilio, & aſſenſu Land. quondam Epiſcopi factam, & hactenus obſeruatam, vel publicas pœnitentias dare præſumat. Quartam vero partem decimarum, quæ in parochia veſtra vobis noſcitur de iure competere, nullus vobis ſubtrahere, vel violenter detinere præſumat. Nihilominus etiam auctoritate Apoſtolica prohibemus, ne aliquis parochianos veſtros quoſcunque auctoritate Epiſcopi veſtri excommunicare, vel interdicto canonice ſubiecerítis, ad diuina officia, vel ſepulturam ante abſolutionem recipere audeat. Ad hæc vobis duximus indulgendum, vt ſi Epiſcopus veſter humiliter requiſitus, inuaſores, perturbatores, aut detentores poſſeſsionum veſtrarum, infra triginta dies noluerit Eccleſiaſtica ſententia coercere, niſi manifeſta, & rationabilis cauſa præpediat, liceat vobis in eoſdem auctoritate noſtra, ſecundum qualitatem, & quantitatem exceſſus, excommunicationis, vel interdicti ſententiam promulgare. Conſtitutionem autem, quam prædictus Cardinalis, cum conſilio, & aſſenſu prædicti Epiſcopi ſuper teſtamentis defunctorum, rationabiliter feciſſe dignoſcitur, & venerabilis frater noſter Am. veſter Epiſcopus approbaſſe, ratam, & firmam habemus, & eam perpetuis temporibus inconcuſſam manere ſancimus. Decernimus quoque, vt nulli omnino hominum liceat præfatam Canonicam temere perturbare, aut eius poſſeſsiones auferre, aut ablatas retinere, aut aliquibus vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſeruentur, veſtris, & aliorum, pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutu-

ra,

ra, ſalua ſedis Apoſtòlicæ auctoritate, & Ferrarienſis Epiſcopi canonica iuſtitia. Si qua igitur, &c. cunctis autem eidem loco, &c. præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen.

Alexander Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Vbaldus Oſtienſis Epiſcopus.

Ego Gualterius Sabinenſis Epiſcopus.

Datum Venetijs 3. Kal. . . . anno Dominicæ incarnationis 1179. . . . manum . . gerentis . . . Domini Alexandri Papæ Tertij anno . . . ind. . . .

28 PRESBYTER, Amato ſucceſſit, eiuſdemque memoria extat 1181.

29 THEOBALDVS floruit 1183.

30 CRASSENDERIVS memoratur in bulla Lucij Tertij anno 1184.

31 STEPHANVS Ferrarienſibus ius diuinum dixit 1187. cui Gregorius Octauus omnia priuilegia a ſuis anteceſſoribus Ferrarienſi Eccleſiæ indulta, tanquam rata, iuſtaque confirmauit. Sedente autem Stephano, Vrbanus Tertius Papa deceſſit Ferrariæ, inque maiori ſacello in Cathedrali ſub marmoreo ſepulchro, cum hac inſcriptione ſepultus fuit.

Hic iacet ſacra memoria
Vrbanus Papa Tertius
natione Mediolanenſis
ex gente Cribellorum, ſepultus
M.C.LXXXVI.
& reuelatus M.CCC.V:
menſis Auguſti, indict. III.
temporibus fratris Guidonis
Ferrarienſis Epiſcopi,
Ioannis Archipresbyteri,
& Bonagratia Præpoſiti.

Eiuſdem Vrbani extat confirmatio omnium priuilegiorum ſuorum anteceſſorum canonicis Eccleſiæ Ferrarienſis, ſub iiſdem fere verbis in alijs relatis. Datum Veronæ per manum Alberti ſanctæ Romanæ Eccleſiæ presbyteri Cardinalis, & cancellarij 10. Kal. maij, indict. 4. incarn. Dominicæ anno 1186. Pontificatus vero D. Vrbani Tertij anno primo.

Ego Vrbanus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Henricus Albanenſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Paulus Præneſtinus Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Theobaldus Oſtienſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Ioannes presbyter card. tit. ſancti Marci ſubſcripſi.

Ego Laborans presb. card. S. Mariæ Tranſtiberim tit. ſancti Calliſti ſubſcripſi.

Ego Pandulphus presb. card. tit. xij. Apoſtolorum ſubſcripſi.

Ego Albin. presb. card. tit. ſanctæ Crucis in Hieruſ. ſubſcripſi.

Ego Melior presb. card. SS. Ioannis, & Pauli titul. Pamachij ſubſcripſi.

Ego Adelardus tit. ſancti Marcelli presb. card. ſubſcripſi.

Ego Gratianus ſanctorum Coſmæ, & Damiani diaconus card. ſubſcripſi.

Ego Probus ſancti Angeli diaconus cardinalis ſubſcripſi.

Ego Octauianus ſanctorum Sergij, & Bacchi diaconus card. ſubſcripſi.

Ego Vffedus ſanctæ Mariæ in Via lata diac. card. ſubſcripſi.

Ego Rodulphus ſancti Georgij ad velum Aureum diac. card. ſubſcripſi.

32 VGVCCIO floruit anno 1192. ex priuilegio Cælestini Tertij.

33 THEOBALDVS ſecundus Vguccioni ſucceſſit anno 1192.

34 VGO, ſiue Vguccio floruit anno 1196. in monumentis autē Abbatiæ Nonantulanæ Vgo appellatur, anno 1197. anno vero 1199. die octaua menſis ſeptembris, in fauorem Nonantulani Abbatis, contra Mutinenſem Epiſcopum tulit ſententiam. Fato conceſsit circa annum 1202. poſt cuius exceſſum, cum clericalis Senatus in diuerſa ſtudia ſcinderetur, futuri Præſulis electionis Innocentius Tertius arbitros honorarios conſtituit, Cremonenſem Epiſcopum, atque Albanenſem electum, cum Abbate Columbæ Placentinæ ditionis ex ordine Ciſtercienſi, quorum ſuffragia cum in fratrem Iordanem Patauinum, virum in opere, & ſermone potentem concorditer coiuiſſent, illeque detrectaſſet onus ſubire, iterum ex eiuſdem Pontificis iuſſu, alterum coacti ſunt promouere ad ſedem.

35 ROTLANDVS electus fuit anno 1212. cuius electionem Innocentius Tertius ratam habuit. Hic eccleſiam ſancti Blaſij conſecrauit anno 1218. inque Ferrarienſi ſede diutiſsime vixit.

36 GRAVENDINVS electus anno 1236. Hic anno ſequenti vna cum aſſenſu canonicorum ſuorum pro ſalute animæ ſuæ, ſucceſſorumque ſuorum dono dedit, & conceſſit in perpetuum priori, & conuentui ſancti Georgij de Ferratola, omnem decimationem, quæ ad ſacrarium Cathedralis ſpectabat, vt in inſtrumento ſuper ijs confecto continetur, quod confirmatum deinde fuit ab Innocentio Quarto, et legitur in regeſto Vaticano folio 47. anno decimo, cuius tenor talis eſt.

INNOCENTIVS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei.

Priori, & Conuentui ſancti Georgij de Ferrarola ordinis ſancti Auguſtini Ferrarienſis, &c.
ſolet annuere, &c. vſque impertiri.

Cum igitur ſicut coram nobis lecta veſtra petitio continebat bonæ memoriæ Grauendinus electus, & Capitulum Ferrarienſe vobis, & per vos Eccl. veſtræ ſpectabat pro ſuarum, & prædeceſſorum, & ſucceſſorum ſuorum animarum remedio pia, & prouida liberalitate donarint, prout in inſtrumento exinde confecto plenius continetur. Nos veſtris deuotis ſupplicationibus inclinati, donationem huius ratam, & gratam habentes, illam auctoritate Apoſtolica confirmamus, &c.

vſque communimus. Tenorem huius inſtrumenti de verbo ad verbum præſentibus inſeri facientes, qui talis eſt. In Chriſti nomine. Amen. Anno a natiuitate eiuſdem milleſimo ducenteſimo trigeſimo ſeptimo, die tertia exeuntis menſis maij, tempore Gregorij Papæ, & Fr. Imperatoris, indictione decima. Actum Ferrariæ, in palatio domini Epiſcopi. Nos Grauendinus Electus, Vgucio Præpoſitus, presbyter Gerardus, presbyter Rolandus, Bonaccurſius, & Iacobinus canonici Ferrarienſes, amore Dei, & intuitu pietatis, & pro remedio animarum noſtrarum, & prædeceſſorum, ac ſucceſſorum noſtrorum nomine Epiſcopatus, & canonicæ Ferrarienſis, pura, & ſpontanea voluntate damus, concedimus, libere donamus, & irreuocabiliter tradimus vobis domino Bruno canonico ſancti Georgij de Ferrarola præſenti, ac nomine Eccleſiæ, & Canonicæ præfati S. Georgij de Ferrarola recipienti totam, & integram decimationem, quæ ad ſacriſtiam noſtram pertinet, vel pertinuit, vel dari debuit de poſſeſſionibus poſitis in plebatu prædictæ eccleſiæ ſancti de vltra Pado, videlicet in Poleſino Gaibane tam cultis, quam incultis, vallibus, & paludibus, vt amodo licentiam habeatis dictam decimam, & fructus, & obuentiones, & redditus ipſius vel ipſarum decimarum, tam in frumento, hordeo, faba, melica, & alia blaua, & leguminibus, quam in vino, agnis, capretis, porcellis, & alijs omnibus, de quibus ſacri canones decimas dari iubent, exigendi, petendi, atque colligendi a quacunque perſona nomine præmemoratæ Eccleſiæ veſtræ ſancti Georgij, & ad prędicta omnia conſtituimus vos nomine dictæ Eccleſiæ, & facimus procuratorem, vt in rem ipſius Eccleſiæ, & damus vobis licentiam nomine præfatæ Eccleſiæ intrandi tenutam, & poſſeſſionem, vel q. . . . . dictæ decimationis, & fructuum, & obuentionum, ac redditutum ipſius decimationis . . . dationem, donationem, conceſſionem, & traditionem per nos, noſtroſque ſucceſſores nomine Epiſcopatus, & Canonicæ permittimus vobis nomine antedictæ Eccleſiæ ſancti Georgij firmam tenere, & obſeruare, & non contrauenire vlla occaſione, vel ingenio exquiſito, vel excogitando ſub pœna mediæ libræ auri, quam ſoluere promittimus, ſi contrauentum fuerit, & ea ſoluta, prædicta omnia ſint rata. Præterea ſi aliquis, vel aliquo nomine ſacriſtiæ contra prædictam venirent, vel mouerent dictæ Eccleſiæ aliquam litem, promittimus vobis nomine dictæ Eccleſiæ ſtipulanti, quod ipſam Eccleſiam indemnem conſeruabimus ſine aliqua refectione expenſarum factarum in litem, vel circa litem. Inſuper nos Capitulum nomine Canonicæ noſtræ promittimus vobis nomine iam dictæ Eccleſiæ ſtipulanti, quod faciemus canonicos noſtros, cum fuerint præſentes, prædictis omnibus conſentire, & contractum iſtum, & omnia, quæ continentur in eo firmare, & ratificare. Interfuerunt ad hoc præſentes teſtes vocati, & rogati.

Presbyter Benatus Maſſarius operis epiſcopatus.
Presbyter Paganus de ſancto Romano.
Dominus Aſdratus.
Dominus Iordanus canonici ſancti Georgij.
Presbyter Silueſter canonicus Gaibanus.
Dominus Oudeus Archipresb. Vigenzia.
D. Erro canonicus Coren.
Presbyter Accharisius de ſancto Paulo.
D. Villanus de Aldigero.
Mercatellus notarius.
Ledoinus eius frater.
Bertraminus . . & alij plures.
Ego Grauendinus electus Ferrarienſis, manu mea ſcripſi.
Ego Vgucio præpoſitus Ferrarienſis, manu mea ſcripſi.
Ego presb. Gerardus Ferrarien. canonicus, & D. Ruſticij Ferrarien. Archipresbyteri vicarius, mea manu ſcripſi.
Ego presbyter Rolandus canonicus Ferrarien. propria manu ſcripſi.
Ego Bonaccurſius diac. Ferrarien. Eccl. canonicus manu propria ſcripſi.
Ego Iacobinus canonicus Ferrarienſis, mea manu ſcripſi.
Ego Bonaccurſius Ferrarien. canonicus d. donationi conſenſi, & mea manu ſcripſi.

Ego Iacobinus imperiali auctoritate notarius præſens, vt ſupra legitur, rogatus a prædictis ſcripſi. Supplentes defectum, ſi quis in prędictis eſſe dignoſcitur de plenitudine poteſtatis. Nulli ergo noſtræ confirmationis, &c. ſi quis autem, &c.

Datum Peruſ. non. iulij anno 10.

37 PHILIPPVS Fontana Ferrarienſis, ſucceſſit anno 1243. Hic ſtatim Electus Vgoni Abbati ſancti Bartholomæi prope Ferrariam, eiuſque fratribus hæc elargitus eſt dona, quæ recenſet ipſe in ſuis ea de re tabulis, quæ extant ibidem ſequentia tenoris.

Philippus, Dei, & Apoſtolica gratia, Ferrarien. Eccleſiæ Electus. Venerabili fratri Vgoni ſancti Bartholomæi Abbati, eiuſque fratribus, regularem vitam profitentibus.

Cum petuntur a nobis, quæ a rationis tramite non diſcedunt, libenter concedimus, & curamus ea iuxta bene merentium vota effectum proſequentem complere. Eapropter, dilecte in Chriſto frater, attendentes deuotionem tuam, quam erga nos, & Ferrarienſem Eccleſiam geris, promptam, & laudabilem ſolicitudinem tuam,

quam

quam in tui monaſterij negotijs peragendis habere dignoſceris, pro remedio animæ noſtræ, & anteceſſorum noſtrorum de manu propria inueſtimus te Vgonem Abbatem ſancti Bartholomæi præſentem recipientem, pro te, & monaſterio tuo, & eius vice, & nomine ſucceſſorum tuorum canonice electorum in ipſo loco de hoſpitali noſtro S. Iuliani de Rupcalo Villæ Madrariæ, & illud tibi recipienti in vice, & nomine monaſterij tui, & pro te, & tuis ſucceſſoribus ibidem canonice inſtitutis pro remedio animæ noſtræ, & ſucceſſorum noſtrorum concedimus, & impertimur. Ad hoc, vt pro nobis, & noſtris ſucceſſoribus, & anteceſſoribus, tu, & tui fratres, confratres mei, ad Dominum orare teneamini. Hanc autem conceſsionem tibi conſcrimus pro te, & monaſterio tuo, & tuis fratribus, & ſucceſſoribus, cum terris, aquis, ſiluis, padulibus, piſcationibus, aucupationibus, & omnibus iuribus ad dictum hoſpitale pertinentibus. Ita, quod tu, & tui ſucceſſores auctoritate noſtra ea omnia accipere, & recuperare poſſis ab omni perſona, & perſonis, quæ de ipſis iniuſte retinere, & irrationabiliter occupaſſent. Reddendo tu, & tui ſucceſſores nobis, noſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum ſingulis annis ſupe altare capellę noſtræ pro cenſu, libras duas ceræ. Pręcipimus quoque Petro de Parma familiari noſtro, vt te vice noſtra, & auctoritate nomine tuo, & ſucceſſorum tuorum, & fratrum de prædictis omnibus in corporalem poſſeſsionem mittat. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtr conceſsionis gratiam, paginamque infringere, aut ei auſu temerario contraire. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica, ſecularisue perſona contra eam venire tentauerit, ſecundo, tertioque commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione retraxerit, reum ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & fiat Redemptoris noſtri ſanguine aliena, atque in extremo examine diuinæ ſubſiſtat vltioni. Cunctis autem eidem monaſterio iura ſua ſeruantibus ſit pax, & gratia apud dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, quatenus nunc, & in futurum præmia, & fructum bonæ actionis percipiant. Amen. In die ſolemnitatis beati Georgij.

S. Georg.	*S. Maurelius.*
Philippus Dei gratia	*Ferr. electus.*

✠ *Gratia S. Spiritus adſit nobis.*

Datum in eccl. S. Bartholomai Ferrarien. diæceſ. per manum mei Theoderini pronomine Figæii, nomine autem pręnominati D. Philippi Fontana Electi Ferrarien. ſub milleſimo ducenteſimo quadrageſimo tertio, die 17. Kal. ſeptemb. indict. 1. pręſentibus rogatis teſtibus Ill. Dominis Michaele canonico Comaclen. Iacobo nepote Epiſcopi Comaclen. & Ioanne eius ſeruitore.

Porro donationem hanc idem Philippus, cum apud Fridericum ſecundum Imperator pro Romana Eccleſiæ legationis munere fungeretur, ab eodem confirmandam obtinuit, in hunc, qui ſequitur, modum, diploma extat in eodem archiuio

A *In nomine ſanctiſsimæ Trinitatis.*

Federicus ſecundus, diuina fauente clementia, Romanorum Imp. & Rex Siciliæ ſemper Auguſtus.

Omnibus Chriſti fidelibus tam præſentibus, quam futuris notum eſſe volumus, quatenus pro Dei amore animæq; noſtræ remedio ad inſtantiam venerabilis, nobiliſque viri Philippi Fontanę, Ferrarienſis Epiſcopi, & apud Maieſtatem noſtrā pro ſancta Romana ſede fideliſsimi legati, Vgonem ſancti Bartholomæi extra muros Ferrariæ religioſiſsimum Abbatem, ſuoſque monachos, & regulares perſonas, necnon eorundem bona omnia, tam præſentia, quam futura ſub noſtra imperiali protectione, & mundiburdio noſtra recipere decreuimus.
B Sciant igitur vniuerſi fideles noſtri, qualiter monaſterium ſupradictum, Abbas, monachi, & religioſi omnes, inibi Deo ſeruientes cunctæ eorum poſſeſsiones, terræ, nemora, valles, piſcationes, molendina, & cætera omnia ſub noſtra in perpetuum manent defenſione. Addentes inſuper, eodemmet Philippo humiliter ſublimitatem noſtram ſupplicante, quód priuilegium quoddam a diuo Ludouico ſecundo prædeceſſore noſtro, quondam Auguſtiſſimo Imperatore, eidem monaſterio elargitum, nunc duximus ſpecialiter confirmandum, prout de facto confirmamus, noſtraque imperiali auctoritate corroboramus. Nullus igitur dux, marchio, comes, vicecomes, ſculdatius, caſtaldio, magna, ſiue parua perſona iam dictum monaſterium, religioſos, & ſuos ſucceſ-
C ſores, eorumque bona moleſtare audeat, aut ſi detinet, impoſterum libere, & ſine vlla contradictione reddat, alioquin noſtram indignationem incurſurum ſciat. Nullus præſentes monachos, & futuros, ſuorumque vaſſallos, commendatos, ſeruos, ancillas, Aldiones, & cætera omnia diſturbare, & inquietare præſumat, neque eos diſtringere, grauare, aut angariare audeat, ſed quiete, & ſecure viuant. Qui autem proterua temeritate hoc facere tentauerit, ſciat ſe compoſiturum, prout in ſupradicto priuilegio dicitur, auri puriſsimi libras centum, medietatem Cameræ noſtræ, & alteram medietatem Abbati, & fratribus eiuſdem ſanctiſsimi monaſterii per tempora ſucceſſuris. Huius rei ſunt teſtes.

Henricus Rex Romanorum electus.
D *A. Colonienſis Epiſcopus.*
N. Dux Lunenburgen.
Comes Gofredus, & alij.

Quod vt perpetuam firmitatem habeat, præſens priuilegium fieri, & ſigillo Maieſtatis noſtræ iuſſimus communiri.

Actum Herbipoli feliciter anno ſalutis noſtræ 1246 de menſe octobris.

Signum D. Frederici II. Romanor. Imp. Auguſti, & Regis Siciliæ.

Cæterum eidem Electo Philippo ſcribit Innocentius Quartus 2. non. ſeptemb. ep. 128. fol. 231, anno 3. in regeſt. Vatic. fratres Franciſcanos in hac Vrbe a Philippo primo Prælulatus anno ſtabiliuntur. Anno vero 1246. in Germania ſedis Apoſtolicæ legatus erat, dum Langrauius Turingiæ

giæ dux Conraduſque filius Friderici Imperatoris de Imperio conflixiſſent, cum autem ad Cæſarianos inclinaſſet victoria, Philippus in ſeruitutem abductus, expertus eſt duriorem carcerem, poſtque multas ærumnas, liber euaſit, vnice charus Innocentio Quarto, qui in Germaniam illum legauerat, vt excõmunicato Friderico optimum, Catholicumq; Imperatorem ſufficiendum curaret. Huius meminit chron. monachi Patauini cum laude optimi Paſtoris, lib. 1. Ad duos fere annos Ferrarienſem adminiſtrauit Eccleſiam annoque 1250. ad Florentinum Epiſcopatum translatus eſt, anno vero 1251. Archiep. Rauennas renunciatus eſt, cuius ſupra meminimus planius, & plenius.

38 IOANNES Quirinus nobilis Venetus, olim Archiepiſcopus Cretenſis, Philippo Fontanæ ſucceſsit anno 1252. extat in Regeſto Vat. Innocentij Quarti Epiſtola 59. fol. 202. ann. 10. capitulo Ferrarienſi, in quã Ioannem a ſe Ferrarienſi Eccleſiæ delectum, olim Cretenſem Archiepiſcopum, commendat 16. Kal. auguſti. In huius manibus religionis vota nuncupauit B. Beatrix Eſtenſis, fundatrix monaſterij ſancti Antonij Ordinis ſancti Benedicti.

39 Fr. ANGELVS Maltrauerſius Venetus ex Ordine Prædicatorum ad Ferrarienſem ſedem peruenit anno 1255. ex appendice chron. Andreæ Dandeli.

40 VGVCCIO hoc nomine tertius, ad Ferrarienſem ſedem promotus eſt 1255.

41 IOANNES eandem dignitatem obtinuit anno 1256.

42 B. ALBERTVS de Pandanis Brixienſis Epiſcopus antea Placentinus, ad Ferrarienſem ſedem translatus eſt anno 1261. ab Vrbano Quarto, vt habetur in Formulario Marini de Ebulo eiuſdem Pontificis vicecancellarij. Quam ille Eccleſiam pie ſancteque adminiſtrauit, claruitque tum in vita, tum in morte miraculis, exuta mortalitate euolauit ad Dominum anno 1274. ſepultuſque eſt in ſancti Georgij Templo contra ſancti Maurelij martyris ſepulcrum.

43 GVILLELMVS eadem enituit dignitate anno 1274. cuius electionem ratam habuit Gregorius X. ex Regeſto Vaticano, atque ab eodem Pontifice Inſubriæ legatus eſt declaratus, vt prodit eiuſdem Pontificis diploma, id. ſeptemb. ann. 4. Dat. Placentiæ, quod adhuc aſſeruatur in Nonantulano Archiuio.

44 FEDERICVS de Comitibus ſancti Martini Epiſcopus antea Iporegienſis, ad Ferarienſem Eccleſiam translatus eſt 1290. 2. id. februarij, ex Regeſt. Vat. Ep. 339. Fratres Carmelitas introduxit in Eccleſiam ſancti Pauli an. 1295. Deceſſit anno 1303. die 16. menſ. maij, tumulatuſque eſt in cathedrali cum hoc Epitaphio.

FEDERICVS DE COMITIBVS
SANCTI MARTINI
OLIM EPISCOPVS
FERRARIENSIS
OBIIT ANNO DOMINI
M. CCC. III.
DIE XVI. MENSIS
MAII.

45 OTHOBONVS de Carrero ex marchionibus Finarij Archidiaconus Tongrenſis in Eccleſia Leodienſi, a Bonifacio Octauo defuncto Friderico eligitur in Epiſcopum Ferrarienſem, confirmatur deinde a Benedicto XI. Bonifacij ſucceſſore 5. id. ianuarij anno 1304. ex Regeſt. Vatic. Ep. 146. an. 1. Epiſcopatu ſe abdicauit, antequam ſacris initiaretur. Ex hac illuſtri gente Carreta fuerunt quinque alij Epiſcopi Carolus, Ludouicus, Aloyſius, & Paulus Carducenſes in Gallia, Matthęus Albingaunenſis in concilio Baſilienſi clarus, Carolus Cardinalis ſub Iulio Secundo, Fabritius eius frater Hieroſolymitanæ militiæ Generalis magiſter, alij illuſtres viri ex ea recenſentur, de quibus alibi.

46 Fr. VIDO de Pileo comitibus montis Belli Vicentinus, ex Ordine Prædicatorum inſignis Theologus, clarusque, ac eloquens concionator, Ferrariæ primus Inquiſitor, ſui Ordinis in Inſubria Prouincialis, ac Benedicti XI. Pontif. commiſſarius, Othobono ab eodem Pontifice, ſuffectus eſt anno 1304. non. aprilis, ita in Reg. Vatic. Epiſt. 540. anno 2. Hic ille Vido eſt, qui impij Ermanni, quem plures venerabantur, vt ſanctum, oſſa comburi mandauit, eiuſdemque perfida ſecta ciuitatem exoluit. Poema de veteri, nouoque teſtamento ſcholaſtice panxit, quod Bibliorum Perla voluit appellari, plenuſque meritis cum Eccleſiam Ferrarienſem ſingularis pietatis exemplo adminiſtraſſet per 27. annos Bononiæ e vita diſceſsit anno 1349. apud ſuos Dominicanos, ſepultuſque eſt prope ſacrarium, vbi adhuc eius leuiter inſculptum ſepulcrum ſpectatur cum eiuſdem gentilitijs ſtemmatibus, atque effigie: gerebat autem pro ſuæ gentis inſigni, diuiſum ſcutum, cuius inferiorem partem albo, nigroque colore nobilitas aulea diſtinxerat, vix hæc ſemiexeſa verba ex ingredientium attritu hic exſcribere potui.

De monte bello . . . .
fuit nomine Guido
Ordinis . . . erepto poſtquam
gradum tribuit Ferraria
Pontificatum . . . . .
doctrina ſcripſit tenore . . . . .
tumulatus mille trecentis annis
. . . . .

47 VIDO Abaiſius, ciuis, & Epiſcopus Regienſis mox Ariminenſis Vidoni de Monte Bello ſucceſsit, huc translatus 2. Kalend. martij anno 1332. Huius Epiſcopi temporibus atque fauore, Seruitæ fratres Ferrariam demigrarunt. E vita diſceſsit anno 1349. Eodem tempore alter Vido Abaiſius floruiſſe narratur, qui ex Epiſcopo Tripolitano, atque Regino, Archiepiſcopus Rauennas effectus eſt, an. 1332. quem nonnulli contenount hunc eundem Epiſcopum Ferrarienſem eſſe.

A

48 PHILIPPVS de Antella nobilis Florentinus, prior ſancti Petri, Scharagij Papæ capellanus, & Eccleſiæ Florentinæ præpoſitus, a Clemente VI. adlectus fuit Ferrarienſis Epiſcopus anno 1349. 12. Kal. decembris, ex Regeſt. Vat. Epiſt. 165. fol. 48. ann. 8. p. p. lib. p. cuius electione Eſtenſis marchio quam qui maxime dicitur fuiſſe lætatus. Cæterum Florentinus ſenatus de dignitate Philippi certior factus, tam marchioni, quam ipſi electo has ſequentes literas ſcripſit, quas ex originario exemplari exſcribēdas curauimus, quod adhuc in Archiuio reformationum Florentiæ aſſeruatur in litterarum lib. cum ſigno. C. III. Nicolai Seruentiuræ monachi cancellarii Reipub. Florentinæ.

B

D. Philippo electo Ferrariæ.

Dilectiſsime conciuis, & Pater. Promotionem diu meritam, etſi vellemus eam eſſe magis magnificam factam de liberali fomite Apoſtolicæ ſanctitatis de vobis ad cathedralem Ferrariæ Eccleſiam nobis acceptiſsimam reputantes conſolationis fuimus non expertes, vti Patres, qui de filiorum promotionibus contentantur. De cuius ſignificatione Paternitati veſtræ referentes offerimus poſſe noſtrum ad ſingula nunc, & in poſterum veſtræ Reuerentiæ caritatis affectibus placitura.

Dat. Florentiæ 9. nouemb. 3. indictionis.

C

Marchioni Ferrariæ.

Amice cariſsime. Nouiter nobis innotuit fide ex digno qualiter venerabilis conciuis noſter D. Philippus de Antella ſcientia, & virtuoſis moribus inſignitus motu proprio Apoſtolicæ ſanctitatis ipſo dignitatem Epiſcopalem nullatenus procurante promotus fuit per ſanctitatem Apoſtolicam in Epiſcopum Ferrarienſis Eccleſiæ, de quo reſperſi ſumus lætitia, quia Epiſcopatus ipſe ſuis laudabilibus operibus in ſpiritualibus, & temporalibus ad exaltationem, & contentationem veſtram ſuſcepit incrementa, qui etſi ſperemus ad magnificentiæ veſtræ notitiam deueniſſe, nihilominus ad gaudium ipſa referimus confidenter, rogantes magnificentiam eandem, quatenus eum vti conciuem noſtrum cariſsimum veſtrum hactenus ſeruitorem contemplatione communis noſtri ſuaque ſtirpis, qui erga vos, & anteceſſores veſtros ſemper habuerunt deuotam beneuolentiam, & amorem, velitis, & Epiſcopatum, & eius iura ſuſcipere commendatum. Speramus enim promotionem ſuam euiſdem habita notitia, veſtra fraternitas gratiſsimam reputabit.

D

Datum Florentiæ die 9. nouembris indictione 3.

Ferrarienſem Eccleſiam magna tum pietatis, tum

tum prudentiæ laudē adminiſtrauit Philippus per A
ſeptem annos, translatuſque deinde eſt ad Eccleſiam Florentinam 1356. Ex Antellenſi. autem familia, plures nobiles viri, publicoque perutiles ac ſalutares extitere, in quibus olim nituit Nicolaus Antellēſis, magni ducis Hetruriæ primus conſiliarus, pater Equitis Donati de Antella, ſummæ expectationis vir.

49 BERNARDVS Gallus, Claramontenſis monachus Ciſtercienſis, Epiſcopus Comenſis, huc translatus ab Innocentio Sexto anno 1356. 3. Kal. martij, ex Reg. Vatic. Epiſt. 13. fol. 34. ann. 5. lib. 1. poſt Philippum ad Ferrarienſis Eccleſiæ clauum ſedit, annoque 1358. Auenionem ad eundem Innocentium ſummum Pontificem orator profectus eſt, ab eo impetraturus, B
vt ſtatum Reipublicæ vellet reordinare; vnde ciuibus diuturnior tranquillitas proueniret, vixit vſque ad annum 1373.

50 PETRVS de Stagno monachus ſancti Benedicti Archiepiſcopus Bituricenſis, ab Vrbano Quinto Cardinalis, & camerarius ſanctę Romanę Eccleſiæ creatus. Sub Gregorio vero Vndecimo Epiſcopus Oſtienſis, Legatuſque Italiæ, poſt Bernardi exceſſum, Epſcopus Ferrarienſis ordinatus eſt anno 1373. Hic a Pontifice impetrauit, vt ſub nomine vicariatus Alberto, Nicolaoque Principibus Eſtenſibus ciuitas attribueretur, cum decem millium ſcutatorum annuo cenſu. Romæ deceſsit anno 1377. 7. Kal. decembris ſepultuſque eſt apud ſanctam Mariam Tran- C
ſtyberim.

D

51 ALDOBRANDINVS Eſtenſis, Mutinenſis Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1377. e viuis exceſsit 1381. die 30. m. octobris, ſepultuſque in cathedrali cum hoc epitaphio.

HIC IACET
REVERENDVS IN CHRISTO PATER
ET DOMINVS DOMINVS
ALDOBRANDINVS DE DOMO
ESTENSI,
EPISCOPVS FERRARIENSIS
QVI OBIIT ANNO DOMINI
M. CCC. LXXXI.

52 VIDO Biaſius Regienſis, Ferrariæ canonicus, eiuſdem ciuitatis adlectus Epiſcopus eſt anno 1381. deceſsit anno 1386. ex lib. Prouiſ. Prælat.

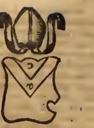

53 THOMAS de Marzapiſcibus de Bononia, iuris vtriuſque doctor, monachus Benedictinus, Mantuani cœnobij, Ferrariæ ſanctæ Agathæ Prior, Epiſcopi Vicarius electus Abbas Nonantulanus 1366. Bullas recepit confirmationis per manus Rotlandi Abbatis ſancti Benedicti Mantuani. Anno vero 1386. ſedem Ferrarienſem adeptus eſt. Fato functus eſt 1392. ſepultuſque in cathedrali cum hoc epitaphio.

HIC IACET
R. IN CHRISTO PATER
ET DOMINVS D.
THOMAS DE MARZAPISCIBVS
DE BONONIA
IVRIS VTRIVSQVE DOCTOR
EPISCOPVS FERRARIÆ
AN. D.
M. CCC. XCII.

54 NICOLAVS Robertus nobilis Ferrarienſis, ad eundem Epiſcopatum promotus eſt anno 1392. die 4. menſis februarij. Primum ſacrum in cathedrali peregit die 25. menſis maij 1393. adſtantibus Alberto ſecundo Ferrariæ Marchione, & Vgone Robertio Epiſcopo Patauino. E qua gente, & toga, & ſago viri inſignes prodiere, quorum meminit Guarinus in compendio. Hunc Bonifacius IX. deinde tranſtulit ad Eccleſiam Bohamienſem 1401. ex lib. Prouiſ. Prælat.

PE-

55 PETRVS Boiardus Epiſcopus Mutinenſis a Bonifacio Nono tranſlatus eſt ad Eccleſiam Ferrarienſem 1401. 9. Kal. februarij, cuius nomine eius Epiſcopatus Inijt poſſeſſionem Gerardus Petri germanus frater nobilis Ferrarienſis. Petri Vicarius aliquando fuit Thomas Perondulus Cathedralis Eccleſiæ canonicus, qui poſtea Rauennatium Archiepiſcopus renunciatus, Ferrariæ conſecratus, primum ſacrum fecit in eadem cathedrali aſſidente Nicolao tertio Marchione anno 1407. primarium lapidẽ impoſuit Eccleſiæ ſancti Iuliani a Galeotto de Auogarijs cõſtructę, idemque Eccleſiæ ſancti Spiritus, quam pro Minoritis diſtrictioris obſeruantiæ magnifice exædificauit Bartholomęus Mella Nicolai Eſtenſis a conſilijs. Quo etiam tempore turris campanaria maioris Eccleſiæ conſtrui cœpta eſt, opus ſane nobile & excelſum: cuius etiam auctoritate Oliuetanæ Congregationis Monachi recens inſtituti in Cœnobium ſancti Georgij anno 1414. 7. Kal. iunij Thoma Archiepiſcopo Rauennate, & Nicolao Marchione aſtantibus fuerunt introducti. Vrbis ſumma ædes fuerat ſancti Georgij, vt ſupra retulimus, ibi primus Epiſcopatum geſſit Marinus Sabellus. Septimo deinde a natiuitatis anno vrbs in alteram fluminis ripam tranſlata, ſedem etiam Epiſcopalem vltra Padum tranſtuliſſe dicitur Griphon, relictis Canonicis Regularibus, qui ibidem diuinum penſum ſolverent, quibus Alexander Tertius anno 1177. Ferrarienſium ordinationes, donationes, aliorũq. fidelium oblationes, iuraque eiuſdem Eccleſiæ perpetuo conceſſit: exacti denique per Cõmendatariorũ ingluuiem Regulares Canonici, Nicolaus Marchio, ſumma religione impulſus egit cum Ioanne Vigeſimotertio, vt Oliuetanis nobile Cœnobium traderetur in poſterum excolendum, ex quo deinceps viri in omni pietate, ac doctrina illuſtres prodiere: de quo celebri monaſterio legendus ſecundus Lancellottus lib. 2. Oliuetanæ Hiſtoriæ, & Guerinus in Compendio. Idem vero Petrus Epiſcopus fratribus Ieſuatis, qui ſub Petro Card. de Stagno Epiſcopo Ferrarienſi in vrbem fuerunt recepti, Oratorium condendi facultatem elargitus eſt vltimo ſui Pontificatus anno, quod deinceps S. Hieronymo dicauit. Facultatis documentum, quod Petrus beato Ioanni de Toſſignano, eiuſdemq. in Epiſcopatu immediate ſucceſſori perample conceſſerat, hic exhibebo, quod extat apud eoſdem fratres, hiſce conceptis verbis.

A *Petrus de Boiardis Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopus Ferrarienſis.*

Dilecto nobis in Chriſto Fratri Ioanni Antonio de Tauſignano Imolenſis Diœceſis Pauperi Ieſuato, Gubernatori Domorum eiuſdem Ordinis poſitarum in Ciuitate Ferrariæ in Contrata ſanctæ Mariæ de Vado ſalutem in eo, qui eſt omnium vera ſalus. Benedictus Deus in donis ſuis, & Sanctus in omnibus operibus ſuis. Qui quoſcunque fideles ſibi a malo declinare facit, & agere bonum ſicque ambulare per vias rectas, & ad meliora per ſancta deſideria proficiſci. Sperantes Iuſtorum propinquarumque æternæ vitæ retributionum, timenteſque inferni malorum perpetuas calamitates. Sane pro parte tua nobis
B fuit humiliter ſupplicatum, vt tibi fundandi, & erigendi in dicto loco Oratorium vnum, cum altari, & cœmeterio, vbi poſſis pro te, & tuis in dicto ordine Miſſam, & alia diuina officia celebrare, & celebrari facere, confeſſiones vobis inuicem, & viciſſim facere, & Euchariſtiam adminiſtrare, & adminiſtrari facere pro te, & tuis in dicto loco ibidem commorantibus, & in futurum commoraturis dumtaxat, excepto quod ſi ibidem a caſu aliqui adeſſent, eadem officia poſſint licitè audire, & ſi in ordine fuerint, poſſint etiam ex ſua deuotione ea licite celebrare, & corpora defunctorum eorundem ſepelire, licentiam concedere dignaremur. Eapropter tuis iuſtis huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, attendentes, quod iuſta petentibus non eſt denegandus aſſenſus, &
C vt feruentius Deo in orationibus, & vigilijs commode tu, & tui eiuſdem Ordinis ſeruire poſſitis Quod poſſis in dicto loco Oratorium vnum cum altari, & cœmeterio, ſine aliquibus cãpanulis, erectionem facere, fondare, erigere, & ædificare, ibidem Miſſas, & diuina officia celebrare, & celebrari facere, confiteri, Euchariſtiam adminiſtrare, & adminiſtrari facere vobis inuicem, & viciſſim, & recipere pro te, & tuis in dicto Ordine præſentibus, & futuris ſucceſſiuè dumtaxat. Et corpora eorundẽ defunctorum in cœmeterio ſepelire poſſitis per quemlibet idoneum, & Catholicum Sacerdotem, non excommunicatum, non ſuſpenſum, & non interdictum, nec aliquod habentẽ canonicũ, quod obſiſtat, impedimentũ, tam terrentibus, quam forentibus, nobis, & ſuc-
D ceſſoribus noſtris canonicè intrantibus nihilominus præſentandum tibi de eo poſſit veriſimiliter dubitari, verum fuerit ſacerdos, nec ae. Cum hoc quod ad oblationẽ recipiendam, cum ad altare extiterit celebrando, ſe voluere minime poſſit, nec debeat quocunque modo. Saluo ſemper, & firmo manente iure Eccleſiæ Parochialis, cui dictus locus ſupponitur, cui iuri in aliquo nullatenus intendimus derogare. Tibi, & ſucceſſoribus tuis in dicto Ordine canonica iuſtitia contra vos, & veſtros quoſcunque ſucceſſores ibidem nobis, & ſucceſſoribus noſtris canonicè intrantibus penitus reſeruata. Tenore præſentium licentiam concedimus, & elargimur. In quorũ fidem & teſtimonium præſentes has noſtras hac noſtra Pontificali ſigilli appenſione munitas per Petrum de

Lardis

Lardis noſtrum Notarium fieri iuſſimus, & regiſtrari.

Datum Ferrariæ in noſtro Epiſcopali Palatio die vigeſimoſexto mẽſis aprilis milleſimo quadringenteſimo vigeſimo nono. Indictione ſeptima.

Ego Petrus de Lardis Notarius Cameræ Epiſcopalis fieri iuſſi, & manu propria ſubſcripſi.

Ego Sanctus Libanorius Illuſtriſſimi Domini Nicolai Marchionis Ferrariæ Domini mei, Cancellarius, mandato eiuſdem vidi ſupraſcriptam conceſſionem, & quoad demolitionem prædictarum Domorum in contrata ſanctæ Mariæ a Vado, nouamque Oratorij erectionem laudo, approbo, & pro parte Domini mei confirmo. Dat. in Cancellaria Domini mei die trigeſima menſis aprilis anno 1429.

B Sanctus vero Libanorus, quem vides pro Marchione Ferrariæ Petri Epiſcopi diplomati ſubſcripſiſſe, ratumque habuiſſe, quod in Ieſuatos contulerat Præſul, vir fuit Ateſtinis Principibus in paucis charus, Chriſtique pauperum Ferrariæ ſecundus ſyndicus, eique ſucceſſit Franciſcus filius a Leonello Eſtenſi inter nobiles accitus, huic Libanorus eius natu maior, qui poſt ſe in eodem Cancellariatus munere reliquit Andream filium eius virum doctum Herculi, Alphonſoque primis Ferrariæ Ducibus conſiliarium. Cæterum Petrus noſter Boiardus auitæ nobilitatis Præſul, in omni ſcientiarũ genere eruditus. Hanc rexit Eccleſiam vſque ad annum 1431. deinde eo munere ſe abdicauit. De quo acta Conciſtorialia, Arnold. Vvion. lib. 2. ligni vitæ narrat Antonium quendã Parmenſem Monachũ, & Abbatẽ Vangaditiæ ex Ordine Camaldulenſium, eiuſdemque Ordinis Generalem, a Martino Quinto fuiſſe adlectum Epiſcopum Ferrarienſem, ibidemque fato fuiſſe functum, eius rei nullo prolato auctore. Ego autẽ ſuſpicor fabellam eſſe, quæ Vvioni ex aliorum fide ſcribenti impoſuerit, ſiquidem nullus per id tempus reperitur Antonius, qui Ferrarienſem ſedem ſit conſecutus, Petrumque Boiardum conſtat eo munere ſe abdicaſſe anno 1431. eidemque fuiſſe ſuffectum Ioannem de Toſsiniano, qui proxime ſequitur, vt ex diplomate Eugenij Quarti ad Ferrarienſia Eccleſiæ capitulum, quod exhiben ex originali, licet proſpicere.

EVGENIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs Capituli Eccleſiæ Ferrarienſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

EX Apoſtolatus officium quamquã inſufficientibus meritis nobis ex alto conceſſum, quo Eccleſiarum omnium regimini præſidemus, vtiliter exequi coadiuuante Domino cupientes, ſolliciti corde reddimur, & ſolertes, vt cum de ipſarum præſertim Romanæ Eccleſiæ immediate ſubiectarum regiminibus agitur cõmittendis tales eis in Paſtores præficere ſtudeamus, qui commiſſum ſibi gregem dominicum ſciant non ſolum doctrina verbi, ſed etiam exemplo boni operis informare, commiſſaſque ſibi Eccleſias in ſtatu pacifico, & tranquillo velint, & valeant duce

A Domino ſalubriter regere, & feliciter gubernare. Dudum ſiquidem felicis recordationis Martinus Papa Quintus prædeceſſor noſter prouiſiones omnium Eccleſiarum Cathedralium tunc ad ſedem Apoſtolicam vacantium, & in antea vacaturarum ordinationi, & diſpoſitioni ſuæ reſeruari decreuit ex tunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper ijs per quoſcunque quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contingeret attentari. Poſtmodum vero Eccleſia veſtra dictæ Romanæ Eccleſiæ immediate ſubiecta, eo quod venerabilis frater Petrus noſter in vniuerſali Eccleſia tunc Ferrarien. Epiſcopus regimini dictæ Eccleſiæ, cui tunc præerat, dilectum filium nobilem virum Giliolium de Piliziarijs, Militem Ferrarienſem, Procuratorem B ſuum ad hoc ab eo ſpeciale mandatum habentem in manibus eiuſdem prædeceſſoris ſponte, & libere ceſſit, dictuſque prædeceſſor ceſſionem huiuſmodi admiſit, Paſtoris ſolatio deſtituta, dictoque Prædeceſſore per eum de prouiſione præfatæ veſtræ Eccleſiæ aliter non diſpoſito, ſicuti Domino placuit, vita functo. Nos diuina fauente clementia ad apicem ſummi Apoſtolatus aſſumpti, cum a nonnullis reuocaretur in dubium, an aliquis poſt obitum prædeceſſoris huiuſmodi præter Romanum Pontificem de ipſarum Eccleſiarum Cathedralium tempore obitus eiuſdem vacantium prouiſionibus per dictum prædeceſſorem diſpoſitioni ſuæ reſeruatis ſe intromittere potuiſſet, ſiue poſſe, ad huiuſmodi ambiguitatis C tollendum dubium declaramus ipſas prouiſiones earundem Eccleſiarum dicto tempore vacantium, remanſiſſe, & remanere per huiuſmodi reſeruationem, & decretum affectas, nullique de illis ea vice præter Romanum Pontificem ſe intromittere potuiſſe, ſiue poſſe quoquo modo, ac decernimus irritum, & inane, quicquid in contrarium per quoſcunque, quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter attentatum forſan erat tunc, vel impoſterum contigerit attentari. Cum autem ſecundum præmiſſa dicta veſtra Eccleſia adhuc, vt præfertur, vacare noſceretur, nulluſque de illius prouiſione huiuſmodi præter nos ea vice ſe intromittere potuiſſet, ſiue poteſt, reſeruatione, declaratione, & decretis obſiſtentibus ſupradictis. Nos ad prouiſionem huiuſmodi Eccleſiæ celeD rem, & felicem, ne longinquis vacationis exponeretur incommodis, paternis, & ſolicitis ſtudijs intendentes, poſt deliberationem, quam de præficiendo illi perſonam vtilem, & etiam fructuoſam cum fratribus noſtris habuimus diligentem, demum ad dilectum filium Ioannem de Tauſignano, electum Ferrarien. tunc clericum Bononien. in minoribus duntaxat ordinibus conſtitutum, cui de litterarum ſcientia, vitæ munditia, honeſtate morum, ſpiritualium prouidentia, & temporalium circumſpectione, alijſque multiplicium virtutum donis apud nos fide digna teſtimonia perhibentur direximus oculos noſtræ mentis, quibus omnibus debita meditatione penſatis de perſona ipſius Ioannis electi nobis, & eiſdem fratribus ob ſuorum exigentiam meritorum accepta præfatæ veſtræ Eccleſiæ de dictorum fratrum conſilio, auctoritate Apoſtolica prouidimus, ipſumque illi præficimus

cimus in Epiſcopum, & Paſtorem, curam & adminiſtrationem ipſius Eccleſiæ veſtræ in ſpiritualibus, & temporalibus plenariè committendo, in illo qui dat gratias, & largitur præmia, confidentes, quod dirigente Domino actus ſuos ipſa veſtra Eccleſia per ipſius electi circumſpectionis, & induſtriæ ſtudium fructuoſum regetur vtiliter, & proſpere dirigetur, ac grata in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus ſuſcipiet incrementa. Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus eundem electum, tanquam Patrem, & Paſtorem animarum veſtrarum grato admittentes honore, ac exhibeatis eidem obedientiam, & reuerentiam debitas, & deuotas, eius ſalubria monita, & mandata ſuſcipiatis humiliter, & adimplere curetis. Alioquin ſententiam quam idem electus ritè tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus auctore Domino vſq. ad ſatiſfactionem condignam inuiolabiter obſeruari.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quadringenteſimo triceſimo primo ſexto Kal. nouembris. Pontificatus noſtri anno primo.

56 B. IOANNES de Toſſiniano, ditionis Imolenſis caſtello, natus eſt anno 1386. parentes habuit Antonium Tauellium, Ioanninamque ex honeſtiſſima gente, qui illum ad omnem pietatem excoluerunt, literiſque initiatum tranſmiſerunt Bononiam, vt ibi epotis legum, canonumque fontibus, decurſu ſtudiorum orbitæ lauream reportaret. Sed ille mundi ſapientiam abominatus, quę plerumque pluſquam par eſt videre volentibus eripit oculos, transfugit ad clauſtrum atque apud ſanctum Euſtachium Ieſuatorum Monachum induit, anno xv. ſuæ ætatis anno 1408. die 28. menſis iulij. Tulit id ægre pater, qui filio litteris exculto temporarios honores deſtinauerat. Cæterum Ioannes in perfectioris vitæ ſtudio adeo profecit, vt monaſterij Ferrarienſis ſui ordinis Rector ſit declaratus; cuius rectam adminiſtrationem cum vrgeret attentius, Eugenius IV. Pontifex ex diuino inſtinctu, illum Ferrarienſem Epiſcopum renunciauit anno 1431. 29. octobris, Nicolao Ateſtino Marchione, qui probe Ioannem nouerat, ad eiuſmodi electionem propemodum exultante. Ioannes autem, qui in moderationis ſchola nobiliter fuerat educatus, detrectauit onus, honoriſque gradum negauit ſibi indigno, immerentique deberi; nec prius acquieuit, quam Pontifex illum virtute ſalutaris obedientiæ compuliſſet ad onus. Igitur Mantuam profectus, a Mattheo illius ciuitatis Epiſcopo inauguratus fuit, reuerſuſque Ferrariam, adeo ſanctitate refulſit, vt tam viuens, quam mortuus ingentibus clauerit miraculis. Pauperes alebat, mirabilique alacritate tolerabat iniurias. Xenodochium magnum ſanctę Annæ, Nicolai Marchionis Ferrariæ munificentia adiutus a fundamentis erexit, auxitque bonis Peregrini de Arquado ad Chriſti pauperum ſubleuandam inopiam, anno 1444. vt inciſa carmina ſub marmorea eiuſdem Epiſcopi ſtatua proloquuntur.

Gratus in hac cunctis excellens phyſicus vrbe.
Iam fuit a cæca Peregrinus nomine doctor,
Vaſis quippe ſuis bona tot quærerentur egenis
Hæc loca diua quibus præſens mortalibus ægris
Inchoat Antiſtes Chriſti labentibus annis
Mille quadringentis bis ſeptem ter quoque denis.

Ferrarienſem ad xv. annos adminiſtrauit Eccleſiam, exceſſitque e viuis anno 1446. die 24. menſis iulij, ſepultuſque eſt in templo ſancti Hieronymi cum hoc epitaphio.

Hic iacet Reuerendiſſ. in Chriſto
Pater D. Ioannes de Toſſignano.
Epiſcopus Ferrarienſis digniſſimus,
Qui olim fuerat de
Congregatione Pauperum Ieſuatorum,
et obdormiuit in Domino
die XXIV. Iulij
M. CCCC XLVI.

Ioannis vitam reſque eius præclaré geſtas habet Chronicum Fratrum Ieſuatorum, ex quo Vi[...]glegas in Flore ſanctorum.

57 FRANCISCVS de lignamine Patauinus, Eugenij Quarti Theſaurarius, eodem mandāte Pontifice, beato Ioanni ſucceſſit 1446. 6. id. auguſti. Hic Veſpaſiano Florentino teſte, Romæ aliquando omni vitiorum genere coinquinatus vixit, donec repente Spiritus ſancti gratia, cunctis admirantibus, in virum optimum mutatus, inæſtimabilis bonitatis, magnæque exiſtimationis Præſul euaſit. Eugenio Quarto Nicolaoque Quinto Pontificibus eximie charus, quam ipſam eandem gratiam apud Calliſtum Tertium, Piumque Secundum collegit, a quo tranſlatus eſt ad Eccleſiam Feltrenſem, habuitque ſuffraganeum Baptiſtam Epiſcopum Concordienſem, qui in Ferrarienſi Cathedrali tumulatus eſt: ipſe vero Romæ deceſſit, ſepultuſque eſt apud ſanctam Mariam Nouam, cum hoc epitaphio.

Franciſco extincto Patauino Antiſtite Feltrenſi quondam
Mæſta Præſule Ferraria extinctum humano eſt quantum
Virtutis in vno corpore non totus orbis habere queat,
Depoſitus anno Domini M. CCCC. LXII.
3. id. ianuarij.

A

58 LAVRENTIVS Rouerella Ferrarienſis, famoſus Philoſophus, inſignis Theologus, artes publice profeſſus eſt non modo Ferrariæ, Patauijque, ſed Pariſijs etiam cum acclamatione doctorum. Hunc Nicolaus Quintus Pontifex, doctorum virorũ Mecœnas Romam vocauit, legauitque in Vngariam Apoſtolicum Nuncium; Pius vero Secundus Epiſcopum Ferrarienſem adlegit 1460. die 9. menſis aprilis, quo anno Carthuſiani Monachi in hac vrbe fuerunt introducti in nobili Cœnobio ſancti Chriſtophori a Duce Borſio Eſtenſi ædificato, vbi iacet in Clauſtro, cum ijs carminibus a Tito Strozza concinnatis.

B

Aurea fulſerunt te Principe ſecula Borſi
Teſtantur patriæ te pia facta patrem
Virtuti imperium ſi par tibi fata dediſſent,
Tot meritis vnus vix ſatis orbis erat.

Interea idem Pius Laurẽtium tranſmiſit in Galliam Oratorem. Paulus vero II. Datarium fecit, legauitque in Germaniam, Bohemiam, Pannoniamque de rebus grauiſsimis, vbi inter acies Matthiæ Regis, inter Germanos, Pannonioſque fœdua percutiendum curauit, reuerſuſq. ad ſuam Eccleſiam, cum Sixtus Pontifex ſenatorios honores deſtinaret, paratos virtuti honores importunum fatum abrupit anno 1476. ſepultuſque eſt in templo. ſancti Georgij in Sacello maiori ſub nobili tumulo, a Tito Strozza nobili Poeta hoc exornato epitaphio,

C

Tu decus orbis eras magna ſolertia mentis
Laurenti, ad magnas res tibi fecit iter.
Nec contenta fuit Laijs tua gloria Terris
Sed toto nomen claruit orbe tuum.
Romanus quaſcumque plagas te Paſtor adire
Iuſsit, vbique tibi dextera fama fuit.
Gallia te ſtudijs florentem vidit, & omne
Officium grato præſtitit obſequio.
Te nouerat ferox Germania, norat Iberus
Quid tibi conſilij, iuſtitiæque foret.
Te Duce Pannonij ſæuos fregere Bohemos,
Belláque pro ſancta ſunt tibi geſta fide.
Amiſſo teſtis Ferraria Præſule luget.
Mœſta ſuum deflet ſtirps Rouerella patrem
Hanc fratrum in patriam cura tranſlata tuorum
Hoc tua ſub Tumulo clauſimus oſſa; Vale.

D

59 BARTHOLOMÆVS Raboreus Sauonenſis, filius Raphaelis Sixti IV. germani fratris, Ferrarienſibus Præſul præpoſitus eſt 1475. Pauloque poſt Patriarcha Hieroſolymitanus effectus eſt ſub Alexandro VI. deceſsit anno 1495.

60 IOANNES Borgia Hiſpanus, Alexandri Sexti nepos, Presbyter Cardinalis, Montiſque Regalis Archiepiſcopus, Patriarcha Conſtantinopolitanus, Epiſcopus Cauriensis, Ferrarienſem etiam Eccleſiam ſuſcepit regendam. Mortuus eſt Romæ anno 1503. ſepultuſque eſt apud ſanctum Petrum.

61 HIPPOLYTVS Eſtenſis, poſt Borgiam, Ferrarienſem Eccleſiam ſuſcepit adminiſtrandam, eidemque præfuit vſque ad annum 1520. quo ipſo anno deceſsit. Herculis primi Ducis Ferrarienſis filius fuit, atque Eleonoræ filiæ Ferdinandi Regis Siciliæ. Vix ſeptennis Strigoniæ Archiepiſcopus electus fuit, quem illuc cum apparatu regio a patre miſſum Matthias Rex Pannoniorum munificentiſsimè aluit, eundemque Alexander VI. renunciauit Cardinalem, atque Archiepiſcopum Mediolanenſem; Eccleſiam Capuanam obtinuit, Narbonenſem in Gallia, ac demum Archipresbyteratum ſancti Petri. Munificentia plane regia fuit; qua vna mortalium, qui illam nouerant, ſibi deuinxerat animos. Nec minus quam Alphonſus frater Ferrariæ Dux in armis valuit, qui illi cum Venetis in Pado flumine belligeranti magno vſui fuit, fregit enim illorum claſſem: cuius partem demerſit, partem in ſeruitutem abduxit. Eccleſiam Strigonienſem cum Agrienſi commutauit, Mediolanenſem vero Hippolyto nepoti reſignauit. Eccleſiam Ferrarienſem qua ædificijs, qua ſupellectili locupletauit; Omnibus pene Europæis Principibus charus fuit; Nobiles diſciplinas comprehenſas habebat, literatorum hominum munificentiſsimus ipſe Mecœnas. Deceſsit Ferrariæ 1520. menſe ſeptembri ſepultuſque eſt in Cathedrali. illius meminit Iouius, Garimbertus, Claudius, Robertus de Epiſcopis Galliæ, Ciac. Victorell. in additionibus ad eundem illiuſque vitam perſcripſit Sardus.

IOAN-

62 IOANNES Saluiatus Florentinus Cardinalis, Ferrarienſem Eccleſiam obtinuit a Leone Decimo anno 1520. Hic parentes habuit Iacobum Saluiatum, ac Lucretiam Mediceam Decimi Leonis ſororem, natus anno 1490. die 24. menſis martij. Nobiliſsimæ indolis fuit, ac magnitudine animi anteceſſori ſuo plane æquiparandus. Propior affinis erat Henrico Secundo Gallorum Regi, patruuſque Coſmi Primi magni Hetruriæ Ducis. Clemente Septimo mittente ad Franciſcum Regem Gallorum, Cæſaremque legatus profectus eſt. Parmam, Placentiamque Apoſtolicus Legatus frænauit. Firmanam rexit Eccleſiam, Volaterranam, Tranenſem, Biterẽſem. A Franciſco Rege Gallorum, cui vnice charus erat obtinuit Epiſcopatum Olerenſem, ſancti Pauli, ac Vaſconienſem, cum aliquot diuitibus Abbatijs. Adeo Saluiatus opimis Sacerdotijs abundabat, vt cum alijs illius temporibus fortunatiſsimis Principibus videretur poſſe conferri. Sub Paulo Tertio, ex diacono Cardinali, Epiſcopus Albanenſis, Sabinenſis, ac Portuenſis euaſit. In interregno Pauli Tertij pene ſummus Pontifex acclamatus fuit, niſi tamquam Regis Gallorum propiorem affinem Carolus Quintus ab ea dignitate curaſſet arcendum. In monaſterio de Portu Saluiato exceſsit è viuis eiuſque corpus Ferrariam relatum, tumulatum eſt in cathedrali. Quod ipſum noſtram narrationem in Additionibus ad Cicaconem coarguit, in qua errore abducti retulimus illud relatum fuiſſe Romam, inque Sacello Saluiatorum reconditum, cum reuera Ferrariæ ſepulchrum acceperit in cathedrali. Anno vero 1607. die 8. menſis iunij Ioannes Fontana Ferrarienſis Epiſcopus Saluiatum cum Hippolyto Cardinali Eſtenſi, a Sacrario, ſub ſepulchrum Vrbani Tertij Pontificis tranſtulit in Tribunam. Tametſi autem ego, quod vero conſonum erat, in meis ad Ciaconem additionibus candide retuliſſem, tamen cum Nicolaus Rodulphus, tum Magiſter ſacri Palatij, mox vero ſui Ordinis Generalis Magiſter, doctrina alias, probitateque morum vir inſignis, ſecus arbitraretur, decreuiſſetq; typis mandandum, quod iam olim verum crediderat, Saluiatum ſcilicet Romæ fuiſſe ſepultum, cenſui ego, tametſi aliquanto timidius, tanti viri tunc authoritati cedendum, ſed cum iterum, iterumque de facti veritate certior fuiſſem factus, non iam cunctanter, & timide, ſed quod verum eſt, hic reponendum curaui. Cæterum laudes Saluiati non

A tacuit Sadoletus, vir doctus, & eloquens, qui illum clariſsimum virum appellat; omnique virtutum genere ornatiſsimum, Ioannes Vitalis ejuſdem etiam cum laude meminit Stephanus Ioanninenſis. Homines doctos peramanter amplexatus eſt, atque coluit, vt Lilium Giraldum, Baptiſtam Pignam, Gagiumque doctiſsimi illius ſeculi magna nomina. Superbum, viſendumque Palatium viæ Lungaris appellatæ fundauit, tanta munificentia, vt Regi ipſi Gallorum, ſi Romam iturum illac tranſire contigiſſet, ſatis amplum poſſet præbere domicilium. Fuere Ioanni plures cõiunctiſsimi fratres Bernardus, ſcilicet, qui poſtea Cardinalis fuit ſub Pio Quarto, cuius nepos erat magnus ille Cardinalis Antonius Maria Saluiatus,

B huiuſque pronepos Iacobus Saluiatus Iuliani dux huius clariſsimæ gentis opibus, virtuteque ſplendorem extendit.

C

63 HIPPOLYTVS 2. Cardinalis Aceſtinus, filius Alphonſi primi, ducis Ferrariæ, Lucretiæque Borgiæ natus eſt anno 1509. non. Kal. ſeptembris. Franciſcum Primum Regem Gallorum propiori affinitate tangebat. Mediolanenſium Archiepiſcopus fuit. Nouariæ ſedem tenuit, Senatoria Romana purpura condecoratus eſt anno 1538. atque ex ceſsione Cardinalis Saluiati Ferrarienſem Eccleſiam ſuſcepit adminiſtrandam anno 1550. Functus eſt Legatione Patrimonij,

D Galliarumque eſt declaratus protector. Nomine Henrici Regis Senenſem rem adminiſtrauit, defenditque egregie: ex Pii Quarti miſsione ad Cæſarem in Germaniam profectus eſt, vt inter Chriſtianos pacem ſtabiliret Romamque reuerſum iterum miſit in Galliam, vt tumultuantes hæreticos opprimeret. In quibus ſane muneribus obeundis, primi Hippolyti Aceſtini Cardinalis ſe præbuit æmulum. Coluit, & ipſe literatos ſui ſeculi homines, Paulum Manutium, M. Antonium Muretum, Cæliumque Calcagninum. Ferrarienſem ſedem tenuit annos tres, ac deinceps Aloyſio Aceſtino nepoti eam reſignauit. Quo ſedente Ieſuitæ in Vrbem inducti anno 1551. vbi Collegium inchoarunt ſub inuocatione nominis Ieſu, & Lilius Giraldus patriæ decus, & ornamentum annum agens 72. desijt eſſe, iacet in cathedrali. Romæ deceſsit Hippolytus presbyter Cardinalis S. Mariæ Nouæ 1572. 4. non. de-

cembris, ætatis vero ſuæ 63. Tyburimque delatum, apud ſanctum Franciſcum ſepultus eſt, in quem poſtea tumulum intulere Aloyſium Cardinalem nepotem, cuius vtriuſque poſtea memoriam Cæſar Eſtenſis Marchio, qui Mutinenſium deinde dux fuit, hoc epitaphio condecorauit.

D. O. M.

HIPPOLYTO ET ALOYSIO PRINCIPIBVS
ATESTINIS
S. R. E. CARDINALIBVS
CÆSAR ATESTINVS MARCHIO
PATRVO
ET PATRVELI BENE DE SE MERITIS
P. C.
M. DC. XVIII.

64 ALOYSIVS Ateſtinus filius Herculis 2. ducis Ferrariæ, ac Renatæ filiæ Ludouici II. Regis Gallorum, natus eſt 1538. Adhuc puero, ex ceſsione patrui, Epiſcopatus Ferrarienſis obuenit anno 1553. in Gallia vero Archiepiſcopatus Auxitanus. Quæ duo ſplendida Sacerdotia ſub Pio Quarto Pontifice, Romana purpura collata in Aloyſium cumularunt ſplendorem. Itaque anno 1561. Diaconus Cardinalis fuit ad titulum ſancti Nerei, & Achillei, Galliarum protector, ac Ciſterecienſis Ordin. Bis in Galliam ſub Gregorio XIII. Legatus profectus eſt. Princeps ſane nobiliſsimæ indolis ac animi magnitudine nulli ſecundus, lumen Senatus, ac togæ. Vſus ſuffraganeo eſt in Ferrarienſis Eccleſiæ adminiſtratione, Alphonſo Roſſetto Epiſcopo Comaclenſi, in quem poſt duodecim annos Sacerdotium illud conferendum curauit. Romæ mortuus eſt diaconus Cardinalis tituli ſanctæ Mariæ in Via lata
1586. 3. Kalend. ianuarij, die
martis hora 16. ætatis 48.
Cuius corpus Tyburim delatum,
prope
patruum, vt ſupra memorauimus, tumulatum
eſt.

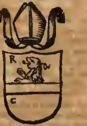
65 ALPHONSVS Roſſettus Ferrariensis paulo ante Comaclenſis Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt anno 1563. Vir nobilis, prudentia inſignis, & magno animo præditus. Herculis, & Alphonſi 2. Ferrariæ ducum a conſilijs, pro quibus non ſemel apud Pontifices Maxx. Clementem VII. Paulum III. Pioſque IV. & Quintum, ad Carolum Quintum, Ferdinandum Primum, Maximilianum Secundum Impp. & Henricum Secundum Galliæ Regem Orator, magno apud omnes Chriſtianos Principes in pretio eſt habitus, cuius aliquando virtutes, & in rebus agendis dexteritatem admiratus Gregorius XIII. dum ille ad votum de confinijs Bononienſes inter, & Ferrarienſes orta diſſenſio abunde omnibus fecerit ſatis. Eum inſtantibus etiam Maximiliano Imp. duceque Alphonſo ad purpuram deſtinauerat, quam nuper in Roſſettam gentem intulit Vrbanus Octauus Pontif. Max. cum Carolum Roſſettum Epiſcopum Fauentinum in Germania Apoſtolicum Nuncium ex exornauerit. At eoſedente Præſule anno 1570. die 17. nouembris tertia noctis hora, maximus terræ motus vrbem hanc ita conquaſſaſſe legimus in marmore, vt eius fortiſsima mœnia, munitiſsimas arces, alta palatia, religioſa templa, ſacratas turres, omneſque fere ædes euerterit, proſtraueritq; vna cum maximo ciuium damno, atque acerba clade, adeo vt omnes maximo metu perterriti, relictis caſis, domibus, cæteriſque ſuis bonis, in lugubria cœmeteria, in luctuoſos, hortos atq; demũ relicta ipſa vrbe in ſilueſtres agros, in pauperibus tugurijs atque in humilibus tentorijs tota hieme prægelida, & aſpera degentes, paſſim diffugerent. De quo terræmotu Aloyſius Luſinus ita luſit.

Diluuium, terræmotus, contagia, paſſim,
Bella, fames: mundi quid reliquum exitio eſt;
Ignis & ipſe prope eſt, vnde hæc? ex arce tonantis,
Tot mala quid mundo congeris? impietas.
Anne ſalutis adhuc ſpes vlla eſt? vnica quis nam
Porriget hanc? Pietas, hæc vbi? nulla habet.
Quid ſtas munde; rue, vt pietas eſt nulla, ruentem
Iam video: auxilium numina læſa negant.

Illuxit Alphonſi pietas in tam luctuoſo tempore, nec defuit ſolicitudo in ſubleuandis ſacris virginibus, ſacriſue locis collapſis reſtaurãdis, quę paſſim vel ſemiditruta, vel in totum collapſa cernebantur. Præfuit Epiſcopus iſte Ferrarienſi Eccleſiæ annis quindecim, bonis operibus ſemper

per intentus. Senex euocatur ex hoc mortali ſeculo anno 1579. funebri oratione laudatus a Claudio Bertuzzolo I. C. clariſsimo, ſepultuſque eſt in cathedrali, in ſepulchro, quod ſibi viuens, ſuiſque ſucceſſoribus ponendum curauerat.

ALPHONSVS ROSETTVS
EPISCOPVS FERRARIENSIS
PRO SE
ET SVCCESSORIBVS
M. D. LXXV.

66 PAVLVS Leonius Patauinus, ad hanc eandem ſedem promotus eſt an. 1579. die 16. menſis decembris, vndecim ipſos annos Ferrarienſem laudabiliter adminiſtrauit Eccleſiam eumque ſibi adiunxiſſet coadiutorem cum futuræ ſucceſsionis ſpe Ioannem Fontanam. E vita deceſsit 1590. ſepultuſque eſt prope anteceſſorem ſuum in cathedrali.

67 IOANNES Fontana, e Villa Fontana Mutinenſis, Archipresbyter Mediolanenſis, ſanctique Caroli Borromæi Vicarius, a Sixto Quinto Ferrarienſis Epiſcopi coadiutor adſcitus eſt 1589. die 21. menſis ſeptembris, titulumque Tripolitani Epiſcopatus obtinuit, Leonioque ſucceſsit anno 1590. Hic Alphonſo Secundo duce Ferrariæ vita functo, in Ferrariæ ducem Cæſarem Eſtenſem coronauit, ac paulo poſt excommunicauit. Clementem VIII. ducatus Ferrarienſis poſſeſsionem ineuntem hoſpitio excepit. Eccleſiaſticæ diſciplinæ retinentiſsimus fuit, vt

A pote in ſchola ſancti Caroli Borromæi educatus. Pluribuſque ſalutaribus latis legibus, Ferrarienſem clerum optime inſtituit, cum plures ſynodos celebraſſet. Adeo optimæ famæ Paſtoris fuit, vt tametſi eius æmuli actis inſidiarum cuniculis illũ impetiuiſſent, haud tamen vel leuiter potuerit obſcurari. E viuis exemptus eſt anno 1611. ſepultuſque eſt in cathedrali in Sacello a ſe conſtructo in honorem ſanctorum Ambroſij, atque Geminiani diuorum ſuorum tutelarium cum hoc epitaphio.

Ioannes Ferrariæ Epiſcopus
diem mortis,
& reſurrectionis præ oculis habens,
B *& cleri,*
Populique cupiens precibus adiuuari
monumentum iſtud ſtatuit
Anno M. DC. VIII. ætatis ſuæ
LXXI.
Pontificatus vero
XIX.

68 IOANNES BAPTISTA Cardinalis Lenius Romanus, antea Militenſis Epiſcopus, a Paulo Quinto affini ſuo Cardinalis creatus ad titulum ſancti Sixti anno 1608. atque ab eodem 1611. die 3. menſis auguſti ad Ferrarienſem Eccleſiam translatus; ſancti Ioannis in Laterano
C Archipresbyter fuit, annique Iubilæi 1625. ſanctam Portam aperuit, clauſitque: canonicos ſancti Saluatoris protexit, templumque ſancti Caroli de Catinarijs, vt vocant, ædificauit, vbi Romæ decedens, ſepultus fuit anno 1627 die 15. menſis nouembris. Suffraganeum habuit Ludouicum Epiſcopum Signinum.

D

69 LAVRENTIVS Magalottus, Vincentio Magalotto ac Clara e Capponum familia Florentiæ natus liberaliterque ab ijs educatus Romæ apud Patres Societatis Ieſu humanioribus literis, Philoſophiæq; operam nauauit. Peruſiæque legum ſcientia excultus, Piſis inſigne Doctoratus retulit, poſt parentis obitum anno 1608. reuerſus Romam, Prælatorumque numero adſcriptus, Maffei Cardinalis Barberini, cuius fratri Carolo eius ſoror Conſtantia nupſerat, Vicelegatus Bononiæ extitit, Romam regreſſus a Paulo Quinto

non-

nonnullis ditionis Eccleſiaſticæ præfecturis ornatus eſt : ſub Gregorio vero Decimo quinto, toto Principatui eccleſiaſtico cum auctoritate ampliſſima commiſſarius generalis creatus, dein ſacræ Cõſultæ Prælatus renunciatus, pauloque poſt eidem a ſecretis præfectus, tum ipſe Pontifex, eiuſque nepos Cardinalis Ludouiſius in grauiſſimi momẽti rebus eius operam, induſtriamque adhibuerunt. Cum demum Cardinali Barberino ſub nomine Vrbani VIII. Pontificia dignitas collata eſſet, Principum ſecretarius conſtitutus eſt, ac grauiorum conſiliorum particeps aſcitus, ac paulo poſt anno 1624. Cardinalatu decoratus Eccleſiam Ferrarienſem anno 1628. quinta martij obtinuit, in qua cum eius paſtores longo tempore non reſediſſent, multi in ea abuſus inoleuerant, quos ille extinxit, & cum peſtis, fameſque populos ſibi creditos opprimerent, in ijs leuandis pietatem ſuam, ac charitatem explicuit. Eccleſiam Cathedralem, palatium Epiſcopale, multaque alia ædificia a prædeceſſoribus ad delitias extructa, iniuriſque temporum, vel collapſa, aut ſatiſcentia refecit. Clerum ad vitam eximij exempli traduxit, diſciplinæque ſeueriori coercuit: cumque omnes curas, ac zelum ad ſalutem, regimenque animarum conuertiſſet omnium ſibi venerationem conciliauit. Synodum celebrauit, pluraque decreta vtiliſſima promulgauit, cumq; in dies pluribus virtutibus aureos mores exornaret, acutiſſima febri implicitus Ferrariæ moriens ad laborum decerpenda iuſtiſſima præmia in cælum euolauit anno 1637. die 18. ſeptemb. & in Cathedrali ingenti luctu, ac põpa ſepulchro traditus eſt. Vir ſane præter generis claritatem, nepotũm ex ſorore virtutibus felix, cum ille Conſtantiæ ſummæ pietatis, & prudentiæ fœminæ filios ad Cardinalatum ab Vrbano Octauo ipſorum patruo euectos eius auſpicijs, eadem etiam dignitate inſignitum Franciſcum Macchiauellum ex altera ſorore Maria ſuſceptum, qui in Epiſcopatum, dignitatemque Cardinalitiam illi ſucceſſit, populique Ferrarienſis luctum permulſit, qui poſt tantum Antiſtitem amiſſum maiori ſolatio, ac voluptate perfundi non poterat, quam vt nepotem ipſum omnibus ornamentis cumulatiſſimum, nec illi nobilitate, virtuteque inferiorem exciperet.

70 FRANCISCVS MARIA Macchiauellus Florentinus, Philippi, ac Mariæ Magalottæ filius, nobilis indolis adoleſcens ab Vrbano VIII. baſilicæ Vaticanæ canonicus, Romanæ Rotæ Auditor electus in Germaniam cum Card. Ginetto legato miſſus, Epiſcopatu Ferrarienſi, in demortui Cardinalis auunculi locum, donatus an. 1638. 21. octobris Conſtantinopolitano patriarchatu exornatus, omnium inde maxima illum gratulatione ab eodem Pontifice mox S.R.E. presb. Card. creatus eſt an. 1641. die 14. decemb. Virtutibus iſte, quam naturalibus vel tantis nobilior Ferrarienſem populum Magalotti auunculi deceſſu mœrentẽ, conſolatur, & totum, cuius laudes poſteri non tacebunt. Sat nobis erit Eminentiſſimi viri Vrbi, & orbi notiſſimi haud onerare modeſtiam.

FOROLIVIENSES EPISCOPI.

AD dexteram Montoni fluminis in via Æmilia Forumliuium ſituatum eſt, cuius initiũ proponendum liquido conſtat a Lucio Herminio veterano milite deriuaſſe, quæ in honorem, ſempiternamque ſui Ducis Liuij Salinatoris memoriam Forũ Liuij voluit appellari poſt debellatum Annibalẽ. Sub ſtatua in foro ciuitatis collocata ſuæ originis conſeruat memoriam nonnullis comprehenſam carminibus. Donec Romani Imperij magnitudo, armaque externis gentibus fuere terrori, Romanam & ipſa fortunam ſecuta eſt, deinceps Rauennatibus Exarchis paruit, mox ex ciuium fortium cœpit multitudine frequentari, vt circumuicinis populis victricia intulerit arma, ædificatiſque Saduirno, Melldonio, & Caminatæ caſtellis, Ceruiæ, Bertinorio, Foropompilioque victrix præſcripſerit leges. A Bononienſibus non ſemel ab illa victis, demum ipſa iugum accepit 1248. annoque 1246. Ordelapham potentem gentem Dominam experta eſt, quæ primum Vicarij titulo, mox & Principis ex arbitratu populi Forolivienſi ciuitati iura perſcripſit. Hi cum legatis Pontificijs varia fortuna pugnarunt, ſæpius victores, ſæpius victi, demum Foroliuio exceſſere. Ab ijs Mediolanenſes Vicecomites, Riarijque ſub titulo Comitis, Foroliuio potiti ſunt, cumque Octauianum Riarium, Catharinæ Sfortiæ maritum, ac Sixti Quarti nepotem æmuli obtruncaſſent, illa cædem vltura conſortis, nobiliſſimum prætorium ab Ægidio Cardinali Carillio ædificatum euertit. Rediit deinde illa ciuitas in tranquillitatis eccleſiaſticæ tutiſſimum portum, floretque ſi vnquam alias nobilitate populi opibus, armis, ad cæterarum Romandiolæ ciuitatum inuidiam. Priſcis ſæpe temporibus propemodum excidium adijt. Cum Calbulenſes, & Argulioſi factioſiſſimæ gentes de obtinendo Imperio animoſiſſime, teſte Hieronymo Rubeo hiſtor. Rauenn. inuicem depugnarent. Conſtat ſuſcepiſſe illam Chriſtiana ſacra, dum ſanctus Apollinaris a Principe Apoſtolorum in Flaminiam miſſus Chriſti euangelium diſſeminaſſet, potuitque per eadem tempora habuiſſe paſtorem. Quamquam nullius Forolivienſis Præſulis vſque ad annum 359. occurrat memoria, primuſque, qui reperiatur S. Mercurialis ſit, eiuſdem ciuitatis tutelaris, ac paſtor. Epiſcopus a ſua prima inſtitutione Archiepiſcopi Rauennatis ſuffraganeus fuit. Plura ibi Sanctorum corpora præter S. Mercurialis hono-

honorifice aſſeruantur, ſancti Sigiſmundi ſcilicet A
Regis cum vxore, ac duobus filijs, ſancti Ruffilli Foropompilienſis Epiſcopi, ſanctorum Grati, atque Marcelli diaconorum, atque B. Iacobi Veneti ex ordine Prædicatorum. Cathedralis S. Cruci, ac ſancto Valeriano martyri dedicata, antiqua eſt, ac non temnendæ pulchritudinis, ac magnitudinis. Quatuor dignitatibus inſignitur, Præpoſitura, Archipresbyteratu, Archidiaconatu, & Primicerij munere. Quindecim canonici ibi ſunt, cum prębendis Theologali, atque Pœnitentiali, ac totidem alij beneficiati, & manſionarij. Animas curat capellanus ad tempus. Præter hos octo item parochiani eccleſiaſticum cultum adimplent, proſtatque fons baptiſmalis in Cathedrali. Duodecim ibi religioſorum viſuntur monaſteria, in quibus nobilis ſancti Mercurialis Abbatia ordinis B
Vallisvmbroſanorum, quæ ſancto Dominico, & ſancto Franciſco dedicata ſunt, cum Carmelitanorum templo ſplendidiora habentur. Inſuper quinque ibi monialium monaſteria numerantur, ac tredecim laicorum confraternitates cum xenodochio, ac Monte pietatis. Diœceſis ampla eſt, continetque qua oppida, qua pagos, ad quadraginta. Cenſus Epiſcopalis ad duo fere millia ſcutatorum aſcendit, inque libris Cameræ eiuſdem taxa centum quinque florenorum eſt. Plures viros hæc ciuitas protulit, quos arma, & ciuica moderatio ſempiternam prouexerunt ad gloriam. Quorum memoriam poſteris mandauit ſuis in Plinianis commentarijs Alexander Paduanus, vbi de origine, ſitu, magnitudine, deque rebus illuſtribus Fori Liuij luculenter enarratur, C
quæ antequam eiuſdem ciuitatis Præſulum ſeriem demus, ad maiorem cognitionem eiuſdem vrbis hic ad verbum adnectendum curauimus.

☞ Ptolemæus, ſi fidem Codicis Pariſienſis Græci ſequimur, eius memoriam omiſit, in Latinis tamen omnibus exẽplaribus ponitur long. 40. lat. 43. 40. pariter eius memoria nulla extat apud Strabonem, Pomponium, Solinum, aut alium quempiam veterum, ſi vnum excipias Antoninum, qui etſi bis iter per Flaminiam deſcribat, ſemel tantum Foroliuij meminit, nec mirum, cum vſque ad Auguſti tempora, quibus vixit Strabo, & Pomponius, ibi fuerint humiles caſæ, & attegiæ in vſum tantum eorum, qui in ius vocabantur, aut ad conciliabula, & nundinas conuenie- D
bant, conſtructæ. Referunt annales qui per Vrbem circumferuntur, prima Vrbis fundamenta iecisse M. Liuium Salinatorem biennio poſt partam de Aſdrubale victoriam. Narrat enim Liuius, Marcum Liuium tunc in Hetruriam ſub nomine Proconſulis cum exercitu miſſum, & dum ibi moraretur, nunciatum Magonem Annibalis fratrem claſſe in Liguriam traiecisse, perque Galliam ad Annibalem in vltimis Italiæ finibus commorantem properaturum, quocirca ab Senatu iuſſus eſt ex Hetruria exercitum Volonum admouere Ariminum, ibique Sp. Lucretio Prætore Arimini commorante iunctus, Magoni obuiam ire. Si vero Mago quietus permaneret, ſub angulo Alpium ipſe in eadem ſtatione circa Ariminum moraretur,

quapropter ei imperium prorogatum. Cum itaque M. Liuius per hæc loca ſederet, ſubeunte hyeme forum indixit, mos quippe fuit Romanis per æſtatem bella gerere, per hyemem ius reddere, non ſolum pro iuri dicundo, verum etiã pro mercibus, & negociis, vtpote in centro, & loco Regionis ſalubertimo, quod de nomine ipſius, Forum Liuij dictum eſt. Huius itaque fori iuris, & mercium occaſione tuguria, & tabernæ excitatæ fuerunt, quæ in dies ob commoditatem, & cæli ſalubritatem auctæ ſunt. Dum hæc geruntur, Lucius Hermius M. Liuij Centurio ſenio iam emeritus cognita loci præſtantia, vna cum quibuſdam alijs militibus veteranis, Liuio annuente, & eodem iuuante, vt ſibi ab Senatu, populoque Romano is locus ad incolendum concederetur, impetrauit, quo obtento, Liuiam vrbem mille, & quingentos paſſus a via Flaminia, & foro verſus montes diſtantem ædificauit, ſtatua ibidem in Liuij memoriam poſita cum his verſiculis, qui ad hanc vſque diem in vrbis annalibus leguntur.

Liuius ecce fui Romanæ conditor vrbis,
Huius, & hanc volui terram coluiſſe Quirites
Magnanimos, populiſque dedi cognomen, & arma.

Cum autem forum iuris, ac mercium in locum primo a Liuio poſitum permaneret, ſecutis temporibus non longe ab hoc fori loco quamplures habitationes factæ fuerunt, quæ caſtri formam præſeferentes, Caſtri etiam nomen ſibi compararunt, pariter ab altera fori parte habitationes ſunt excitatæ, ac parua tuguria poſita ad Vici ſimilitudinem, eapropter, & Vici nomen ſunt adeptæ, & vſque in hodiernam diem locus in vrbe, vbi caſtrum prædictum fuit, caſtrum ſancti Martini, de nomine Eccleſiæ parochialis ſub titulo ſancti Martini nuncupatur. Vicus vero Merlonum Vicus appellabatur, hodie burgus Raualdini.

Ab horum locorum origine vſque ad Auguſti tempora nihil in hiſce annalibus memoria dignum legitur; Auguſto autem vnà cum Liuia vxore Italiam peragrante, prædicti annales referunt, ad Forum Liuij peruenisse, cumque ibi moraretur, loci amœnitate allecta, & adhuc magis cum forum hoc a M. Liuio Salinatore poſitum, a quo ipſa ſuam originem repetebat, cognoſceret, priuilegia, & indulta maxima Auguſtũ incolis largiri voluit. Interea Liuiæ habitatores maximam ſibi vtilitatem, & commoditatem fore rati, ſi vrbem ſuam iuxta forum, & viam publicam deferrent, tum quia ibi in ius vocabantur, tum quia merces ibi venales omnes erant, & magiſteria plurima exercebantur, ideo ſupplicationes ſuper his Imperatori, ac Liuiæ eius vxori porrexerunt, eumque ſtudio Cn. Cornelij Galli ciuis Liuienſis poetæ egregij Auguſti familiaris, quod exoptabant, benigne, ac clementer impetraſſent, operi, eadem Liuia annuente, atque coadiuuante, ſeſe addixerunt. Aſſignato igitur Liuienſibus iuxta flumen ab occaſu in ipſa via campo Clodium prouinciæ Prętorem operi præfecerunt, qui quatuor populos, Fori, Caſtri, Vici Merlonum, & Liuiæ vno vallo circumdedit, & vrbem amplam reddidit,

diuque

diuque ibi commoratus, forum ibidem induxit, deque ſuo nomine appellauit, licet poſtea ſecretis temporibus, priori reaſſumpto ſit deletum. Hanc opinionem Cicchus Rubeus poeta inſignis in quadam epiſtola ad Franciſcum Petrarcham comprobauit, dum ab ipſo hexametro interrogatus:

Reſpondere decet, quæ ſit modo Liuia vates.

Pentametro reſpondit:

Liuia Forliuij pars fuit illa mei.

Ex his ſummi faciendus eſt Plinij codex a Barbaro relatus, qui habet: Forum Clodij quatuor populi. Nam Plinius, qui paulo poſt vixit, nomen vrbis a Clodio indictum, quod forte tunc temporis adhuc perdurabat, adnotauit. Et hoc fuit primum Vrbis patriæ noſtræ incrementum; nam poſtea, cum Gothi Italiæ dominium ſibi adſciſſiſsent, iuxta forum extra vallum a Clodio ductum, Vicum excitarunt, quem etiam incoluerunt, qui Vicus Gothorum dictus eſt, & vſque in hanc diem paulum voce deflexa Burgo de Cotogni, alias de Gottoni dicitur. Berengarius autem regnans, cum patriæ mœnia, vt concinibus ſuis gratias redderet, excitaret, non ſolum vrbem vallo a Clodio præcinctam, verum etiam Vicum Gothorum mœnia ſtatuens eſt amplexus, formamque vrbi, atque amplitudinem, quam nunc habet, præbuit. Cum igitur primam vrbis originem, eiuſque incrementum ex annalibus habeamus, adſintque auctorum loca, ex quibus hæc fuiſſe vrbis exordia coniectari poſſumus, ex omnibus, quæ circumferuntur opinionibus relatam, tanquam magis veritati conſonam recipiendam exiſtimamus. Vrbs durante in Italia Imperij Maieſtate ſemper Imperatoribus paruit. Gothis vero Italiam occupantibus, vna cum cæteris huius regionis vrbibus Gothorum iugum ſubijt, quibus pulsis, ad Imperium iterum redijt, & ad eius in Italia Exarchum. At Exarchatus dominio ad nihilum redacto, quando Aſtulphus Longobardorum Rex Rauennam Exarchi ſedem occupauit, Aſtulpho, & Longobardis paruit, idque donec idem Aſtulphus a Pipino Gallorum Rege, deinde a Carolo Magno cum fidem minime ſeruaſſet, Exarchatum ſummo Pontifici Stephano huius nominis ſecundo reddere cogitur, tuncque Exarchatus, qui per annos CLXX. perdurauerat, ceſſauit. Vna igitur cum reliqua regione vrbs noſtra a ſummo Pontifice recepta, eidam ſummam fidem, vna cum tota regione præſtitit; quapropter ſunt qui ob ſingularem erga ſummum Pontificem, & vrbem Romam fidem, & obſequium traduxit, Carolum Magnum nomen prouinciæ permutaſſe, eamque Romandiolam, quaſi paruam Romam appellaſſe, quod vellet perpetuis futuris temporibus ſummo Pontifici Romanorum parere, eiuſque ditionis eſſe. Sunt tamen alij, qui nomen Regioni non a Carolo Magno, ſed ab Exarchis inditum contendunt, & hi non Romandiolam, vt vox Latina ſonat, ſed Romam magnam, ſecundum vulgi nomen appellatam volunt, quod ſeptem ciuitatibus, quaſi ſeptem

A Romanæ Vrbis collibus imperitarent, Rauennæ, Foro Cornelij, Imola hodie, Fauentiæ, Foroliuij, Foropompilij, Cæſenæ, & Arimini, nam Phicocle hodie Ceruia, nondum illis temporibus teſtituta erat, vt ob Romani nominis præſtantiam, Exarchatus nomen ampliorem, & magis ſpectabilem redderent. Deficiente porro Eccleſiæ dominio temporali, Foroliuium, vt cæteræ huius regionis vrbes, ſibi libertatem vindicauit, ſub regimineque democratico viuens, tamdiu propriam tutauit libertatem, quamdiu in ciuium potentiorum ſumma rerum poſita, ipſi patriæ tyrannidem occuparunt. Dum in libertate viueret, bella non ſolum cum finitimis frequenter, verum etiam aliquando cum Venetis, & Florentinis geſſit,
B finesque longe, lateque prolatauit, vtpote, quæ ab Apennini ſummitatibus vſque ad mare cuncta poſſideret: cum Bononienſibus quoque non ſemel conflixit, vt aliquandò victa iugum eorum ſubierit, aliquando etiam victrix Carrotium Bononienſe in triumphum duxerit, potiſſimum anno 1276. quapropter dolore cordis intrinſecus tacti Bononienſes, Vvidone, & Fratribus Calbulenſibus, primarijs ciuibus extorribus fomitem præbentibus, aſſiduis legationibus Martinum IV. Pontificem ſanctiſſimum contra Foroliuienſes, tanquam Eccleſiæ rebelles ſolicitarunt, qui tandem eorum precibus victus, Vvidonem Apium Gallorum Ducem ad debellandum Foroliuium miſit, dum ad vrbem peruentus, aſſiduis, & cre-
C bris prælijs ciues vexat, ad nihilumque ſenſim redigere conatur, a Vvidone Feltrio Foroliuienſium Duce ſtratagemate militari eluſus, vna cum ſuis ad internecionem ductus eſt. Feltrius enim portam caſtris hoſtium obuertiam reſerare, & ſine cuſtode eſſe iubet, ſi Gallorum exploratores ſilentium, & cuſtodes conſuetos haud cernentes, fuga prolapſum Ducem vna cum milite crederent, ducique partam ſine ſanguine victoriam renunciarent, quod cum ex voto eueniſſet, Gallorum non pauci vrbem ingrediuntur, & vt vacuam milite cernunt, per vrbem domos ſibi quærentes diſſeminantur; ſenes, & mulieres ſuperſtites perbenigne eos excipiunt, arma deponere hortantur, cibo, potuque reficiunt; hi autem vini ſuauitate deguſtata, alacriter ingurgitant, breuique ebrij
D facti, palantes vino, ſomnoque conſopiti iacent. Interim Feltrius diuiſis copijs partem tanquam in inſidijs extra vrbem haud procul a porta, ex qua exierat collocat, edocetque, vt quamprimum ſonum campanæ populi audiunt (hoc quippe ſigno a Vvidone Bonato aſtrologo eximio, qui turrim conſcenderat, vt felicem horoſcopum pro victoria adipiſcenda expectaret) monitus fuerat, per eandem portam regrediantur, hoſtem vrbem ingreſſum aggrediantur, cædant, occidant, ipſe vero cum reliqua exercitus parte ad Caſiranum, Montone Amne tranſmiſſo, Gallos reliquos adortus, diſsipat, peſſundat, paucis via elapſis, delet, agrumque cadaueribus replet. Hac victoria parta, quamprimum a cædibus vacatum, ne aer fœtore cadauerum coinquinaretur, cadauera ſepulturæ dari iuſsit, ex quibus duo millia ſelecta, vna cum eorum duce foueæ in platea excauata compoſita fuerunt,

fuerunt, ſacellumque in medio plateæ beato Iacobo Salamonio nobili Veneto ordinis Prædicatorum ſuadente erectum, & ex horum ſpolijs agro empto, Abbati S. Mercurialis datus, vt qualibet hebdomada ibidem pro defunctis Gallis Miſſam celebraret. Clade autem Apij ducis, & Gallorum ad Martinum delata, maiorem adhuc exercitum ad Foroliuium expugnandum inſequenti anno eiſdem ſolicitantibus ordinauit, qui cum Fauentiam veniſſet, agrum Foroliuienſem aſsiduis incurſionibus eſt populatus, Meldolamque agri Foroliuienſis oppidum dura obſidione per trimeſtre ſolicitauit, ſed cum fruſtra laborare cognoſceret, ſoluta obſidione, iterum Fauentiam eſt reuerſus, interim de pace cum Foroliuienſibus agi cœptum, factiſque inducijs ad ſummum Pontificem oratores mittuntur, qui vrbem dedentes eius iuſſa facere polliciti ſunt. Martinus autem recepta vrbe, inter cætera in pœnam Gallorum, qui a Foroliuienſibus occiſi fuerant, voluit vt vrbis mœnia deijcerentur, foſſaque ſolo æqualis complanaretur, quod anno ſequenti abſolutum eſt.

Sequentibus autem temporibus ſui ciues in duas factiones, Calbulis alteram, quos hodie Paulurios dicunt, alteram fouentibus Arguliofis, modo hi, modo illi expellebantur, vis in armis erat. Dum hæc lugubri, ac triſti vice agitatur, neſcio qua arte dominium ad Ordelaſos deuenit, qui & ipſi varia ſorte iactati, modo expelluntur, modo recipiuntur, vſquequo tandem hæc nobilis familia morte Pini, & Sinibaldi eius filij naturalis anno 1480. dominium amiſit. Cum enim is filios legitimos non haberet, vrbe pulſis duobus ex fratre nepotibus, Sixtus Quartus Pontifex vicarium Foroliuij perpetuum Hieronymum Riarium Sauonenſem ordinauit, quo a ciuibus coniuratis interfecto, eius vxor Catharina Sfortia poſt breuem contentionem ciuibus eluſis dominium obtinuit, tenuitque vſquequo a Cæſare Borgia Alexandri Sexti Pontificis filio, vna cum vrbe capta eſt.

Mortuo autem Alexandro, ac eius ſucceſſore Pio Tertio, & Iulio Secundo ſuffecto, ciues iterum dominium Antonio Mariæ Ordelaſo Cichi filio tradiderunt, quo intra paucos menſes defuncto licet ipſe fratrem ex pellice hæredem inſtituiſſet, tamen non eſt dominium conſecutus, ſed ciues ſuis rebus conſulentes, ſeſe vna cum vrbe ſummo Pontifici, & Eccleſiæ mancipar unt, & vſque in hodiernum diem ſub eorum poteſtate quieſcunt.

Situs vrbis cœlo gaudet ſaluberrimo, ſoloque peramœno, ac fertiliſsimo, tum quia in campo iacet aperto, ac ventis omnibus perſpirato, tum quia a duobus amnibus Montono, & Viti irrigatur, Bedeſo, & Vitente antiquis, vnde ſalubris aura exhalat, & propterea, ad omnia aptiſsima ſemper protulit ingenia, non minus ad literas, quam ad arma. Ad literas quidem quis ignorat vrbem hanc per omnia ſæcula homines primæ claſsis genuiſſe, inter vetuſtiores Cn. Cornelium Gallum poetam celeberrimum, Auguſti familiarem, Virgilij amiciſsimum habitũ, qui Ægypto recepta, præfectus primus pro Auguſto ius dixit; item Paulum Vatnfridium diaconum Papienſem, qui libros quatuordecim hiſtoriæ Eutropij

A addidit. Vvidonem Bonatum Aſtrologorum Principem, Raynerium Arſcendum iuriſconſultorum celeberrimum publicum in Patauina academia profeſſorem, & Bartoli Saxoferratenſis præceptorem, & eiſdem ferme temporibus Cecchum Rubeum, & Nereum Morandum Caroli Quarti Imperatoris a ſecretis, vt Blondus lib. 20. hiſtor. teſtatur, doctiſsimos viros, & Franciſci Petrarchę amicitia coniunctiſsimos. Genuit etiam hæc patria Iacobum a Turre philoſophum, ac medicum præſtantiſsimum in Patauino Gymnaſio publicũ doctorem. Inter poetas, Iacobum Alegrettum, cuius bucolicũ carmen cæteris poſt Virgilianum præponendum peritiores in eo genere iudicant; & Fauſtum Anderlinum, ob cuius doctrinam, &
B in poeſi felicitatem, ac facundiam Ludouicus Duodecimus Galliarum Rex laurea coronauit: in muſica Vgolinum cognomine Vrbeuetanum, qui omnes ſuæ ætatis muſicos ſuperauit, fuitque primus, qui notas muſicales ſuper articulis manus edoceret. Ex hac vrbe etiam prodijt Blondus Flauius hiſtoricorum, ſi vnum excipias Liuium, primus. Genuit etiam quamplures alios per omnem ætatem literis conſpicuos, quos nimis operoſum eſſet recenſere. Non præterierim tamen, quod noſtra ætas ex hac patria viros inſignes extolli vidit, quorum ſpectatiſsimus fuit Hieronymus Mercurialis phyſicus, ac medicus, quippe qui publice in eminentiori loco docuit Romæ, Patauij, Bononiæ, & Piſis, quique de omnibus fere artis me-
C dicinæ argumentis doctiſsimas lucubrationes edidit. Item Andreas Fachineius, qui & ipſe Ingolſtadij, & Piſis ius ciuile eſt interpretatus, atque pulcherrimum controuerſiarum iuris volumen edidit, &c. In rebus bellicis quoque vrbs noſtra ciues præſtantiſsimos per omnem ætatem habuit. Nam tempore Sergij Tertij Pontificis floruit Berengarius de Berengarijs,. Is ex ciue adeo clarus bello euaſit, quod ob merita in ſummum Pontificem collata, ab ipſo imperiali diademate redimiri promeruit, ad tantum quippe faſtigium tum propria, tum Foroliuienſium militum virtute euectus eſt, cum enim Bononienſes Foroliuienſium dominium ad nihilum fere redactum cognouiſſent, atque quondam, temporibus ſcilicet Grimo-
D aldi Longobardorum Regis vrbis huius dominium tenuiſſent; ſuorum autem incuria, & torpore dimiſſum recordarentur, tempus tunc opportunum pro Foroliuio adipiſcendo rati, oratores Foroliuienſibus deſtinarunt, qui perſuaderent, vt iugum Bononienſium amice ſubirent. Cæterum re infecta redire iuſsi; bellum Foroliuienſibus indixerunt, quod fuit anno ſalutis 900. quo anno agrũ Foroliuienſem populatum miſerunt. At cum Foroliuienſes, vt melius potuere, bellum defenſiuum per biennium pertuliſſent, Bononienſes iterum per oratores pacem obtulerunt, quam cum Foroliuienſes renuiſſent, vltimum vrbis excidium minati ſunt. Verum cum minus Foroliuienſes minime terreri reſponſum eſſet, alacriter vt Bononienſes venirent hortati ſunt, periculum facturos, an vincere, aut vinci noſcent. His dimiſsis Bononienſium oratoribus die ſequenti Foroliuij conuocato Senatu de bello cum Bononienſibus fien-

do agitur, duxque belli ſupremus declaratur Berengarius de Berengarijs belli tunc temporis ſcientiſsimus, qui de ſalute patriæ ſibi concredita ciuibus gratias immortales agens, quid ſibi agendum eſſet mature diſponit. Igitur die ſequenti iterum Senatu conuocato, cum ærarium publicum exhauſtum comperiſſet, de modo adinueniendæ pecuniæ pro bello agi iubet, cumque multi multa dixiſſent, maturitateque opus eſſet, tandem in hanc ſententiam ventum eſt pro patria, & ſemetipſis tuendis, vt vnuſquiſque quod habet auri, & argenti ſignati, & non ſignati proferat, ab ærario publico, bello expleto, oblatam pecuniam, & pretium conſecuturus. Hac ſanctione firmata, tantum auri, & argenti ſpacio trium dierum congeſtum eſt, quod (inquit Chroniſta, vnde hæc accepimus) exercitum centum millium armatorum facile per integrum annum ali potuiſſet. Tantam itaque Berengarius ciuium promptitudinem cognoſcens, certam ſibi promittens victoriam, Foroliuij, & per vniuerſam regionem edictum promulgauit, vt qui vellent ſuo ſtipendio militare, Forumliuium veniant, multo maius ſtipendium ab ipſo exacturi, quam a quouis alio duce; his pollicitationibus allecti milites, vndique confluunt, qui benigne accepti, ac largiore ſtipendio donati fuerunt. Liberalitate igitur, ac munificentia Berengarij cognita, ac per ora militum diſſeminata, tantum creuit exercitus, vt hebdomadæ vnius ſpacio decem millium armatorum numeraretur. Cũ autem Bononienſes tam grandem apparatum cognouiſſent, potiore vti conſilio decrato, inter proprios lares ſeſe continuerunt, Berengarius autem ne fruſtra, exercitus adeo copioſus delectus eſſet, loca omnia, omnemque iuriſdictionem, quam reſpublica Foroliuienſis in ocio torpens amiſerat, recuperauit, qua breui recepta, ſe Magiſtratu abdicauit, hoc vno a ſuis conciuibus impetrato, vt ſibi alio exercitum, quem paratum habebat, ducere liceret. Is igitur cum ſuis militibus Pado tranſmiſſo in Carnos ſe contulit, vt Vngaris tunc in Italiam deſcendentibus ſeſe opponeret; dum igitur ibi moraretur, totam regionem ſui iuris fecit, duxque Foroiulienſis eſt acclamatus; re autem minus feliciter cum Vngaris geſta, Mediolanum ſe contulit, victoris exercitus progreſſus obſeruans, vt ſi aliquando ſegniter rem gerere cognouiſſet, ipſe arrepta occaſione, ex victo victor euaderet. Dum hæc geruntur, Sergius III. Pontifex ſibi timens Berengarium Romam accerſiuit, rogauitque vt omni arte, ni poſſet vi, iterum venientes Vngaros Italia pelleret. Berengarius itaque Pontifici aſſentiens (vt annales quidã teſtantur) cum Vngarorum Ducibus ita negotiatus eſt vt abſque cæde pecunia accepta, ad proprios lares redirent. Alij vero prope Veronam ipſos viciſſe, & Italia excedere coegiſſe. Italia igitur ope Berengarij liberata, & ſummo Pontifice metu ſoluto, tanti beneficij memor Sergius, Imperiali ſerto ipſum redimiuit anno ſui Pontificatus quarto. Quod cum cognouiſſet Ludouicus Ariſtolfi filius, qui Imperator electus fuerat, in Italiam deſcendens, prope Mediolanum prælio commiſſo, a Berengario & victus, & captus eſt. Idem poſt

A hanc victoriam cum Saracenis, qui denuo Italiam inuaſerant, feliciter pugnauit, ipſoſque excedere coegit; tandem poſtquam annos quatuor regnaſſet, febre correptus, prope Veronam moritur. Hæc ex annalibus vetuſtiſſimis characteribus ſcriptis ſparſim, interrupteque leguntur. In iiſdem etiam habetur Vvidonem Ducem Spoletanum Foroliuij fuiſſe oriundum, qui feliciter in Italia 14. annis, temporibus Formoſi Papæ Secundi, & Arnulfi Francorum Regis imperauit, ac Saracenos, qui innumerabiles mare traiecerant, iuxta Siciliam inſulam deiicit, ac demum cum Lamberto filio Vercellis in auxiliando oppido occubuit. Ex hac patria prodiere etiam quamplures ex Ordelaforum ſtirpe ſtrenuos Duces, qui ob bellicæ rei peritiam, patriæ tyrannidem ſibi compararunt, per multoſque annos

B conſeruarunt. Foroliuienſis etiam fuit Moſtarda armorum Dux pro Eccleſia, qui primus milites ferro armatos oſtendit, cum antea ex corio, & ære arma pro corporis cuſtodia pararẽtur. In an. 1397. Aſculum Piceni vrbem, quibuſdam interemptis ciuibus obtinuit. Inter præclaros huius patriæ duces memoratur Fulcherius Calbulenſis, Florentiæ olim præfectus Auximi Marchiæ tyranni domitor, Raynutius, item Raynerius, Paulutiuſque, & alij, quos armis inſignes priſca Calbulenſium (Paulutios nunc vocant) familia progenuit, Franciſcus Ordelaſus, qui mœnia vrbis a Martino Quarto deiecta reſtituit, foſſamque complanatam iterum excauari curauit, Pinus Ordelaſus, & tot eius nobiliſsimæ ſtirpis inſignes viri, Andreas Borſius,

C Franciſcus Pretus, Tiberius, & Hector de Brandolinis, Gerardus Mirabellus, & quamplures alij, quos nimis longum eſſet recenſere, non tacebo tamen vrbem hanc emiſiſſe Sebaſtianum Romanellũ, qui pro Italiæ honore in bello Neapolitano inter 13. Heroas Italos locum promeruit, ac contra 13. Gallos ſtrenuos milites dimicauit. Foroliuienſe ſolum tanta cæli temperie præditũ eſt, vt non ſolum quæ ad vſum neceſſaria ſunt, affluenter proferat, verum etiam quæ ad delitias; ibi enim præter frumenti, vini, olei, cerealium omnium, fructuumque omnis generis optimorum copiam, quamplurima aromata proueniunt, qualia ſunt aniſum, ciminum, cardamomum, fœnum Græcum, ſynapi, & alia huiuſmodi. Præter hæc profert ager Foroliuienſis carta-

D mum, glaſtum, rubiam, & quamplures alias plantas, quæ inficiendis lanis optime deſeruiunt. Præterea in agro noſtro ſeritur, coliturque Dipſacus pro merce Venetias, & alio aſportatur, capitulum eius echinatum, quo Mangones rudes adhuc pannum pectunt, expoliunt, detractiſque floccis, apprime cõcinnant; ſunt præterea in montanis noſtris plures nobiliſsimæ plantæ, quæ in vſum medicum veniunt, quocirca non eſt neceſſe noſtris Seplaſiarijs externas deferre, cum apud nos pullulent permultæ, quæ alibi deſiderantur, paucis ab hinc annis morus arbor huic noſtro ſolo familiaris eſt factus, ita vt inde non exiguum ex ſerico emolumentum habeamus. Verum enim vero, quod cuncta excedit, eſt cadauerum Sanctorum copia, quibus patria noſtra condecoratur. Nam

in

in Eccleſia Cathedrali, Inuentioni ſanctiſſimæ Crucis dicata, iacet S. Valerianus martyr, vrbis protector, vna cum octuaginta ſocijs, qui a quodam Maiorano Saraceno acerrimo Chriſtianorum hoſte in inſidijs, dum oraret, captus, inque poteſtatem Leonis Bacchini Proconſulis, viri immaniſsimi, & nefandiſsimi Chriſtianorum perſecutoris ductus cæſa ceruice vna cum ſocijs martyrij coronam promeruit. In Eccleſia ſancti Mercurialis iacet Sanctus Mercurialis vrbis patronus, natione Albanenſis, huius vrbis Epiſcopus, itemque ſanctus Gratus eius diaconus, & ſanctus Marcellus ſubdiaconus, & inſuper multæ aliæ Sanctorum reliquiæ, quas prædictus ſanctus Mercurialis ex Hieroſolymis rediens ſecum detulit. In Eccleſia ſancti Iacobi in Strata quieſcit corpus ſancti Rufilli Epiſcopi Foropompilienſis, ibidem tranſlati poſt exciduum Foropompilij, quem Ægidius ſanctæ Sabinæ Cardinalis, atque ſummi Pontificis tunc Auenioni commorantis de latere in Italia legatus, ob mortem, quam ciues Vgolino eius vrbis Epiſcopo intulerant, euertit, & ſale cõſeruit. In eccleſia ſancti Iacobi Apoſtoli, vbi fratres Prædicatores habitant, iacent cadauera beati Iacobi Salamonij, de quo ſupra mentionem fecimus, beati Marcolini de Amannis Foroliuienſis, & beati Carini, qui ſanctum Petrum martyrem ordinis Prædicatorum occiderat, omnes quidem familiæ Prædicatorum. Et poſtremo qui noſtris temporibus vixit, & quem nos ægrotantem aliquando viſitauimus, quique non ſine ſanctitatis fama obijt, venerabilis pater magiſter Franciſcus Vrſellius ordinis Prædicatorum. Is cum iam per annos duodecim in fratrum vrna tumulatus iacuiſſet, cum ad eius tumulum vota fidelium perſoluerentur, de reuerendiſs. Cæſaris Bartolelli Epiſcopi Foroliuienſis licentia extractus ſupra terram in ſacello beati Iacobi prædicti compoſitus eſt. In eccleſia ſancti Auguſtini, vbi eiuſdem ordinis fratres obſeruantes incolunt, iacent cadauera ſanctorum martyrum Sigiſmundi Regis Burgũdiæ, eius vxoris, & filiorum. In eccleſia ſanctæ Mariæ Seruorum iacet beatus Peregrinus de Latioſia nobilis Foroliuienſis eiuſdem ordinis, cuius cadauer adhuc integrum quotannis in eiuſdem feſto Kalend. maij omnibus ad videndum exponitur. In eccleſia ſancti Hieronymi, vbi fratres Minores obſeruantiæ incolunt, iacet corpus beati Iacobi Vngarelli Patauini Prædicatoris eximij. In eccleſia ſanctæ Mariæ Vallis viridis nuncupatæ, quam incolũt fratres Minores Tertij ordinis, quieſcit corpus adhuc integrum, & intactum beati Hieremiæ Nouocomenſis, licet per annos ſexaginta, & amplius iuxta canale, qui muros eccleſiæ prædictæ præterfluendo lambit, tumulatus fuiſſet. Sunt præterea in Eccleſia Cathedrali duæ beatæ Mariæ ſemper Virginis imagines miraculis illuſtres, quarum vna, licet in tenui papyro depicta, tamen non potuit ab domus incendio abſumi, ſed hoc, illucue in flammas volitare viſa, tandem abſque vlla ignis macula reperta, & ad Eccleſiam Cathedralem delata ab vniuerſo populo tunc venerari cœpta eſt, & vſque in hodiernam diem eundem populum ad ſe clamantem, beata Virgo ſub hoc ſa-

A cræ ſuæ imaginis ſimulacro ſemper exaudit. Altera in pariete depicta primum miraculum edidit, dum homo nequam diro mucrone in faciem vulnus intulit, tunc enim, mirum, calx, lateresque ſanguinem ſuderunt, qui percolatus vſque hodie ipſo in vulnere cernitur. Sunt & aliæ quamplures Sanctorum reliquiæ, quæ tum in hac Cathedrali, tum in alijs Eccleſijs debita cum reuerentia cuſtodiuntur, quæ omnia nimis longum eſſet enumerare. Regimen porro huius vrbis quoniam fortaſſe (ni me patriæ amor decipit) prærogatiuam habet, non eſt, vt de eo aliqua non dicamus. Omnibus notum eſt, qui omnino hiſtoriam ab inclinato Imperio non ignorant, Italiam continuato bellorum curriculo plus mille annis agitatam fuiſſe, & ideo B eius vrbes ſecundum varias ſtatus mutationes, varios etiam regiminis modos, & ritus habuiſſe, ab hac labe cum Flaminia immunis minime fuiſſet, Foroliuium quoque, quam ſæpiſſime ſtatum mutans, modo vnam, modo aliam regiminis formam habuit, donec tandem in poteſtatem Eccleſiæ, regnante Iulio Secundo anno 1504. deuenit, & tunc quam nunc habet, formam eſt conſecutus, tunc quippe ſummo Pontifice annuente, ex omnibus vrbis ciuibus centum, & octo Senatores fuerunt delecti, qui omnem in republica poteſtatem haberent, adſtante tamen pro Apoſtolica ſede Vrbis Gubernatore, ne quid impoſterum contra prædictam ſanctam ſedem decerneretur, qui Gubernator a ſummo Pontifice delegatus cauſas omnes ci- C uiles in prima inſtantia, & ſimiliter appellationum, quæ a iudicibus inferioribus ad ipſum deuoluuntur cognoſcit. In criminalibus merum habet Imperium, ac ſi ſupremi totius prouinciæ rectores, ſiue legati, ſiue præſides fuerint, iam introduxerint, vt in grauioribus delictis ſine eorum participatione minime procedatur, ex his centum & octo Senatoribus ſingulis duobus menſibus ſorte extrahuntur, quatuor, quorum primus, qui priuilegio aut doctoratus, aut militiæ gaudet, caput, ſiue ciuitatis vexillifer appellatur, reliqui tres, ſecundum eorum antianitatem præcedunt, vna cum eis duo alij populares extrahuntur, quorum primus eſt ex numero nobilium extra numerum Senatorum, qui tamen poſt mortem, vel patris Senatoris, vel conſanguinei ſimiliter Senatoris in numerum Se- D natorum eſt cooptandus, filius enim Senatoris maior natu, defuncto patre, in eius locum ſufficitur, ſi vero Senator abſque filijs decedat, eidem ex conſanguineis ſubrogatur, qui aptior ab Senatu fuerit iudicatus, poſtremus de populo omni vnus eſt, qui prius ab conſilio ſecreto ad hanc dignitatem aptus iudicatus fuerat. Hi ſex magiſtratum conſtituunt, conſeruatoreſque libertatis Eccleſiaſticæ nuncupantur, facultateſque quamplurimas habent, vt in legibus municipalibus manifeſtum eſt. Ex prædictis centum & octo Senatoribus, quatuor ſchedulæ fiant, quarum quælibet quartam partem Senatorum continet, ex his ſchedulis vna, vnoquoque anno ſorte extrahitur, qui in hac deſcripti ſunt, vna cum conſeruatoribus, antianis, aduocato, ſyndico, & regulatore, ſiue theſaurario conſilium ſecretum conſtituunt, in quo omnia reipub. negotia agitantur, & q[illegible]

perfici minimè poſſunt, ad conſilium omnium Senatorum demandantur, nullum enim in conſilio generali proponitur negocium, quod prius ab conſilio ſecreto non fuerit examinatum, vbi quid agendum decernitur, & hoc ordine omnia reipublicæ noſtræ negotia abſoluuntur. Eſt in hac noſtra vrbe aliud collegium nonaginta virorum, quod anno Domini 1540. diuino potius, quam humano conſilio, ad compeſcendum facinoroſorum virorum petulantiam inſtitutum fuit. Erat in hac vrbe peſtis illa execcranda factionum Guelfæ, & Gibellinæ, quæ fere omnes ciues in duas diuiſerat partes, quare in dies homicidia, incendia, populationes agrorum, & omne genus mali modo ab vna, modo ab altera factionum perpetrabatur, nam potentior alteram adeo ſupplantabat, vt vnuſquiſque miſerrimam vitam, & ſi nullius factionis eſſet, duceret, cum ſemper ſibi, aut in vita, aut in ſubſtantia timendum eſſet, ſiue propter affinitates, ſiue propter domus propinquitatem cum domo factioſi propter incendia crebra, ſiue propter aliquam aliam cauſam, itaut quamuis neutralis eſſet, tamen timendum ſibi ſemper eſſet. Dum in hoc peſsimo ſtatu vrbs conſtituta miſerrime viuit, omnipotens Deus miſerias noſtras miſericorditer miſeratus, Prouinciæ præſidem Ioannem Guidiccionum Epiſcopum Foroſempronien. diuino afflauit ſpiritu, modumque quo vrbs a tanto malo poſſet liberari indicauit, nempe vt nouum hoc collegium ex ciuibus neutralibus inſtitueret, cuius officium eſſet pro pace, & vrbis quiete, contra factioſos arma capere, ipſis ſe opponere, ac totis viribus niti, ne pax, aut quies vrbis perturbaretur, quod vt facilius prædicti ciues officium hoc præſtare poſſent, modumque, ac ordinem haberent, & quando in vnum cogi neceſſe eſſet condunaretur, ex his nouum Magiſtratum inſtituit, Defenſoreſque pacis appellauit, cuius officium eſt, Pacificos (ita enim appellati ſunt) conuocare, & vrgentes neceſſitates ipſis proponere, vt ab omnibus quid agendum decernatur. Conſtat porro Magiſtratus ex priore, qui priuilegio doctoratus, vel militiæ gaudet ex duobus ciuibus ordinis Senatorij, qui in numerum nonaginta virorum ſint electi, & ex tribus alijs ciuibus popularibus ad hoc officium electis, & hic Magiſtratus cunctis, demptis DD. conſeruatoribus, & prætore ciuitatis præcedit. Pacifici militiam habent, quæ cum neceſſitas vrget, armata aſtat, & vna cum ipſis, ne mala ſequantur prohibet, amplius, vt Pacifici tuto ſuas functiones exequi poſſint, factioſorumque inſidias deuitare, præſidium habent ſtipendiariorum, quod prætorium aſſidue cuſtodit, & Magiſtratum, quoties collegialiter exit, haſtatum præcedit. Hoc remedium diuinitus a D. O. M. inſpirato, vrbs noſtra bello ciuili ad nihilum pene redacta, ſanata eſt, & vſque in præſentem diem pace tranquilla fruitur; & hoc eſt regimen vrbis noſtræ breuiſſimis comprehenſum per centum & octo Senatores, qui rempub. adminiſtrant, & per nonaginta Pacificos, qui ciuiles diſcordias & ſedant, & componunt. Comitatus etiam huius vrbis, vtpote qui a ciuibus eſt ſeiunctus, ſuum & ipſe habet regimen, quod ex 24. hominibus ex ditioribus, & aptioribus ad negotia conſtat, ex his quatuor eliguntur, qui plenam ad omnia, quæ ad ipſorum vniuerſitatem pertinent, poteſtatem habent, appellanturque procuratores comitatus, horum officium eſt prouidere, ne vniuerſitas, vltra quod debitum eſt, grauetur non ſolum in bonis, verum etiam in perſonis. Iua inſuper ad Senatum præturæ pertinet trium inſignium oppidorum vrbis regimini, & omnimodæ iuriſdictioni ſubiectorum, Petræ Appij, Rochelmicis, ac Flumanæ, veteris quondam comitum Calbuli, ciuiũ noſtrorum ditionis, reliquæ, quibus ſingulo quoque tempore ciues aliqua fulgentes prærogatiua præficiuntur, & hic eſt noſtræ ciuitatis præſens ſtatus breuibus indicatus. *Haſtenus ille*.

B Cęterum Forliuij ampliorem continebit cognitionem eques Bernardinus Paulutius ex comitibus de Calbulo in Annal. patriæ, quæ m. ſ. extant apud Carolum Paulutium ex comitibus de Calbulo eruditũ virũ vtriuſque Signaturæ Referendarium, & canonicum ſanctæ Lateranenſis Eccleſiæ, Corius, Leander Albertus, Platina, Flauiuſque Blondus ciuis Foroliuienſis, ante quos illius meminit Plinius lib. 5. illamque reponit in octaua regione Togatæ Galliæ, Antoninuſque in tabulis itinerarijs. Diſtatque a ſua Rauennate metropolis 20. milliarijs inter Fauentiam, Cęſenamque illorum Præſulum ſeries ſequens eſt ex varijs monumentis a nobis collecta.

C 1 S. MERCVRIALIS Armenius, ſeu Albanenſis Hieroſolymis longiſsima peregrinatione Romam progreſſus, fulgenſque ſanctimonia vitę Foroliuienſis Epiſcopus electus eſt paulo ante annum 350. eodem ſcilicet tempore quo ſanctus Ruphillus Foropopilienſis Epiſcopus florebat, cum quo, vna cum ſancto Gaudentio Ariminenſi, Leone Feltrano, alijſque Catholicis ad celebrandum concilium Ariminum conuocatis, ſeorſim ab Arrianis in loco, qui nunc Catholica nuncupatur, interfuit. Is cum Arrianorum dogma ſubſcribere recuſaſſet, ſimul cum ſupradictis in exilium eſt pulſus. Idem poſtea cum a Tauro præfecto Ariminenſi ſacrum Chriſti corpus conficere eſſet coactus, Tauruſque ipſum in conſpectu auidiſsimè deuoraſſet, aſſerens quod in os intrabat, per ſeceſſum emitti, dum ventris onus exoneraret, natura ſtimulante nititur, viſcera omnia abrupto ventre effudit. In agro Foroliuienſi draconem non ſolum greges, & armenta, verũm homines venenoſo halitu perſuodentem, cum cognouiſſet, antrumque beluæ inter Forum Liuium, & Forum Popilium eſſet, cum ſancto Ruphillo pactus eſt certa die, & hora ad pugnam vna cum eo acceſſurus, quocirca triduano ieiunio indicto die, & hora ſtatuta, ſacris indutus cum clero, & populo loco dicto adfuit, cumque ibidem ſancti Ruphilli diu aduentum fruſtra expectaſſet, viſo dracone ad eum ſe contulit, ſtolaque eius collo circum ligata, tanquam manſuetiſsimum agnum ad os vſque cuiuſdam putei in medio viæ exiſtentis deduxit, eoque ibidem deturbato, os putei clauſit, memorialeque ſuper impoſuit. Hunc etiam eundem S. Mercurialem eſſe exiſtimo, quem eques Bernardinus Paulutius de Calbulenſibus in Annalibus

nalibus

malibus patriæ refert an. 422. in Hiſpaniam ad ciues ſuos olim ab Alarico Rege, dum Italiam, & potiſsimum Flaminiam deuaſtaret, in captiuitatem ductos liberandos acceſsiſset, ibique, inquit, *perueniens ſe medicum prædicans, eo quod Regem morbo incurabili laborantem audierat, opem ſuam Regi obtulit, ad eius itaque conſpectum cruce morbo obſignato, Rex ſtatim eſt ſanatus, quod videns ſummis honoribus Mercurialem excepit, atque eſt veneratus, deinde pro reddita ſibi ſanitate, vt quicquid vellet ab ipſo peteret exorauit, ſtatimque etiam ſi dimidium Regni potiſſet accepturus. Sanctus Mercurialis Regi gratias agens nihil ſe præter ſuos ciues in captiuitate detentos velle dixit, hac de cauſa iter ad eum accepiſſe, nihil magis ſibi cordi eſſe, quam vt gregem a Domino ſibi creditum ad propria reduceret. Petioni annuens Rex Foroliuienſes omnes liberos dixit, & vna cum ſancto Mercuriale, patriæ vt reſtituerentur curauit, erant enim quaſi duo millia promiſcui ſexus, & ætatis. Hi in patriam reuerſi vrbis partem incoluerunt Sclauoniam a captiuis ſclauis dictã appellauerunt, quod nomen vſque in hunc diem perdurat, iuxta vbi eius Cathedralis fuit. Idem cum ſummo Dominicum ſepulchrum adire flagraret deſiderio, locaque illa ſancta, in quibus Dominus in carne vixit, perluſtraret, ſpretis viarum periculis, & incommodis illuc acceſsit, remeandoque propriam Eccleſiam permultis ſacris Reliquijs ditauit.* Hactenus ille. Alaricus Rex primo in Italiam deſcendit anno 403. In Siciliam vero traijciens apoplexiæ morbo correptus exceſſit anno 411. Quomodo ergo Mercurialis an. 422. Alaricum in Hiſpania ægrotantem ſanare potuerit? iudicent periti. Ego vero non dubito quin Mercurialis ipſe idem, qui in Conciliabulo Ariminenſi fuit, non potuerit Alaricum ſigno Crucis a morbo curare, ſed poſt annum 403. quo a Stilicone ſuperatus Alaricus, vt prodit Baronius, ad propria feſtinus, & fugiens remeauit. Quo vero anno in pace requieuit Mercurialis, haud inuenire potui apud quẽpiam. Paulutius habet 449. illum obijſſe, quem diuerſum a primo Mercuriali ex monumentis patriæ fuiſſe credit, adeo quod gratis duos SS. Mercuriales Foroliuienſes Epiſcopos aſſumere, nec deſunt qui tertium addunt, cum reuera vnus Mercurialis fuit, qui Foroliuienſem Eccleſiam pie ſancteque longo tempore adminiſtrauit, eſſetq. ætatis curſum vitæ cõſummauit, euolauitque ad ſuperos pridie Kal. maij poſt annum 404. Huius meminit Baronius die 23. maij in notis, Petrus in catalogo lib. 10. cap. 107. Ferrariuſque. Repererunt illius ſanctum Cadauer tempore Antonij Iannotti Epiſcopi an. 1576. in ſepulchro marmoreo, vbi in interiori capſula, vt aiunt hæc verba legebantur.

HIC REQVIESCIT CORPVS
BEATI MERCVRIALIS
EPISCOPI LIVIENSIS.
OBIIT C. LVI. PRIDIE
KAL. MAII.

Quo ipſo die Eccleſia Foroliuienſis eiuſdem feſtum celebrat. Cæterum hæc inſcriptio mihi videtur vel parum ſincere relata, vel prima tria trecenta inuidioſa deleuit vetuſtas: ſiquidem ſancti Gaudentij Epiſcopi Ariminenſis vita prodit, qui ſub Conſtantio illuſtrem tulit palmam Martyrij, ſanctum Mercurialem, ſanctumque Ruphillum, iiſdem vixiſſe temporibus, ad quos ſanctus Gaudentius conciliabulum Ariminenſe declinans, tranſiſſe narratur. Niſi forte typis error irrepſit, quibus impreſſus liber Iannotti de modo celebrandi concilium exit in lucem, vbi ſupramemorata inſcriptio habetur.

2 CRESCENTIVS Epiſcopus Liuienſis anno 649. apud Rubeum.

3 VINCENTIVS Lateranenſi concilio interfuit anno 680.

4 ROGERIVS donationem Theodoſij Epiſcopi Firmani, in fauorem Eccleſiæ, monaſterij ſanctæ Crucis, ſua ſubſcriptione firmauit anno 887.

5 S. APOLLONIVS, vel Apollinaris floruit anno 899. apud Rubeum.

6 VBERTVS interfuit Concilio a Petro Archiepiſcopo Rauennate Ferrariæ celebrato anno 972. alterique quod Gibertus item Archiepiſcopus Rauennatium agitauit an. 997. Kal. maij.

7 IOANNES dono dedit Eccleſiam ſanctæ Reparatæ Abbati, ac Monachis ſanctæ Mariæ de Fauentia anno 1084. vt ex ſequenti inſtrumento perſpicitur, quod ex archiuio illius monaſterij a nobis erutum, hic exſcribendum curauimus.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Anno ab Incarnatione eius milleſimo octuageſimoquarto tempore Gregorij Papæ, Apoſtolicæ ſedis anno vndecimo, regnante vero Henrico quondam Henrici ſecundi Imperatoris filio die 26. menſis ianuarij Indictione 7. Rauen. Diuina Religio Deo maxime ſublimatur, ſi honor, & reuerentia detur. Priuilegium ſanctarum Eccleſiarum ſemper, & vbique a Rectoribus earum digne, & laudabiliter tractantur, qua de re ego quidem in Dei nomine Ioannes Epiſcopus ſanctæ Liuienſis Eccleſiæ . . . per conſenſum, & auctoritatem canonicorum eiuſdem Eccleſiæ, per præſentem huiuſmodi decreti paginam præſenti die concedo, & largior, ſeu confirmo tibi præſenti in Chriſti nomine Ioanni abbati monaſterij ſanctæ Mariæ, quod vocatur foris Portã, tibi, tuiſque ſucceſſoribus, qui in antedicto monaſterio tibi ſucceſſerint, id eſt quodcunque presbyter Albertus habuit, & tenuit de plebe ſanctæ Reparatæ per ſcripturam de oblationibus viuorum, & mortuorum, & inſuper quartam partem de decimis, & primitijs, vel de alijs beneficijs, quæ per ipſum decretum habuit, habendam, tenendam, reſeruandam, & in omnibus meliorandam . . . quadraginta ad renouandum in perpetuum. Ita vt in matutinas, & veſpertinas horas, & Miſſarum ſolemnia, cæteraque Dei myſteria in prædicta plebe facere debeat per ſe, vel per ſuos Sacerdotes mea voluntate ibi ordinandos, & redditum, & obedientiam, & viginti ſolidos monetæ Veneticæ penſionem per ſingulos annos mihi, meiſque ſucceſſoribus, tuique ſucceſſores perſoluere debeatis,

ſecun-

ſecundum quod presbyter Albertus mihi facere conſueuit, pro eo orare debeatis pro anima mea, meorumque ſucceſſorum, & præceſſorum, in omnique anno in die depoſitionis meæ, mihi Miſſa canere debeatis pro anima mea, & ego præfatus ordinatus vna cum meis ſucceſſoribus, vbique prænominato Ioanni abbati, tuiſque ſucceſſoribus authorare, & defenſare promitto, & hoc decretum obſeruare, & modis omnibus inuiolabiliter conſeruare, & cuſtodire promitto, & ſi contra hoc egero, & omnia quę ſuperius leguntur non obſeruauero, vel adimpleuero, daturum, & compoſiturum me eſſe promitto, & ego prædictus Ioannes Epiſcopus vna cum meis ſucceſſoribus ante omne . . . , aut interpellere pœnæ nomine auri optimi libra vna, & ſoluta pœna hoc decretum maneat firmum.

Quod vero decretum ſcriptum per manus Petri Fauentini tabellionis ſcribendum rogaui ſub die, & menſe, & indictione ſupraſcripta.

Ego Ioannes nutu diuino Epiſcop. in hoc decreto, prout ſupra ſaluo inter nos conſtituto a me facto.

Ego Ioannes Archipresbyter ſanctæ Liuienſis Eccleſiæ in hoc decreto, vt ſupra conſenſi, &c.

Ego Andreas Archidiaconus ſanctæ Liuienſis Eccleſiæ, quod ſupra eſt vice Domini in hoc decreto, vt ſupra conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Leo Subdiaconus ſanctæ Liuienſis Eccleſiæ conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Ioannes filius Ioannis de Vtro in hoc decreto rogatus ſubſcripſi.

Ego Albertus de . . . interfui, & ſubſcripſi

Ego Bonus homo filius quondam Balduini rogatus ſubſcripſi, &c.

Ego Vgo Archipresbyter rogatus, &c.

Signum manus Teuſi, & Berardus Germa . . . teſtibus.

Ego Fauentinus Tabellio ſcriptor ſuprafactum decretum, vt ſupra legitur poſt roborationem teſtium compleui & abſolui.

8 PETRVS Liuienſis electus Epiſcopus a comitiſſa Mathilda tulit in ſe contortam ſententiam in fauorem Abbatis, & Monachorum ſanctæ Marię de Fauentia coram Philippo Archiepiſcopo Rauennate electo anno 1118. quem ſupra retulimus in Rauennatibus Archiepiſcopis.

9 DRVDVS anno 1151. die 3. menſis Iulij conſecrationi interfuit Ioannis Columbæ abbatis ex Ordine Ciſterſienſi in Epiſcopum Placentinum, quam Moyſes Rauennatium Archipræſul in Vrſiano templo peregit. Conſule Rubeum in hiſtor. Rauen.

10 ALEXANDER Liuienſis Epiſcopus ſub Alexandro III. Pontifice Lateranẽſi concilio interfuit anno 1179. vicariam operam præſtitit Vidoni Archiepiſcopo Rauennati, cum in Syriam Terræ ſanctæ opitulaturus deportaſſet exercitum anno 1188. de quo vide Rubeum. Is antea hoc eſt an. 1170. Cœnobio ſancti Mercurialis nonnullas Eccleſias bonaque dono dederat, vt in tabulario eiuſdem monaſterij ſcripta videntur.

11 IOANNES, qui & ipſe eidem Mercuriali Cœnobio multa dono dedit an. 1198. coque Præſule Cœleſtinus III. an. 1192. monaſterium ſanctę Marię de Flumine Ord. Vallis vmbroſæ, Liuienſis diœceſis ſub Apoſtolica ſuſcepit protectione, in quo duo Liuienſes Epiſcopi Cœnobij benefactores recenſentur, primæ tantum literæ eorum nominum indicantes expreſſæ cernuntur T. & O. quorum explicationem, veramque interpretationem alijs relinquimus, ne diuinare videamur, diplomatis vero Cœleſtini exemplar eſt tenoris ſequentis e tabulario S. Praxedis de Vrbe deſumpto.

COELESTINVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs . . . Abbati ſanctæ Mariæ in Flumine eiuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum. Piæ poſtulatio voluntatis effectu, &c. ad exemplar felicis recordationis Lucij Papæ prædeceſſoris noſtri ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, vt Ordo Monaſticus, qui ſecundum Deum, & beati Benedicti Regulam atque inſtitutionem Vallisvmbroſanorum fratrum in eodem monaſterio noſcitur inſtitutus, perpetuis, &c. vſque permaneant. In quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum in quo præfatum monaſterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentijs ſuis. Plebem ſancti Laurentij in Nocero cum decimis, & oblationibus, teſtamentis, & cappellis ſuis, videlicet cappellam de caſa Figaria, cappellam ſancti Donati. cum omnibus poſſeſſionibus, & pertinentijs ſuis. Cappellam de Paulo cum pertinentijs ſuis, cappellam de Petroniano ac cappellam de Monſignano, cum decimis, & teſtamentis earum, medietatem plebis ſancti Petri in Ceneto, cum medietate decimarum eiuſdem plebis, cappella ſancti Petri Marſii, cum pertinentijs ſuis, cappellam de Bais cum poſſeſſionibus ad veſtrum monaſterium pertinentibus, cappellam ſanctæ Mariæ de Trexano, cappellam de Gaguano, cappellam de Pablexio, cum poſſeſſionibus & pertinentijs ſuis, cappellam ſancti Quirici, cum poſſeſſionibus ſuis. Cappellam de Vergniano, cum ſuis pertinentijs, cappellam de Biuano. & cappellam de Alphiano, & cappellam de Rayaldino cum poſſeſſionibus earum, caſtrum de monte Vecchio, cum curte, & omnibus appenditijs ſuis, curtem de Nucero, poſſeſſiones Ranaldini cum omnibus pertinentijs earum, poſſeſſiones ſancti Laurentij in Nucero, poſſeſſiones de Collina de Icoleis vſque ad param, libertates quoque & immunitates a recolendæ memoriæ Friderico quondam Romanorum Imperatore ſemper Auguſto monaſterio veſtro collatas, & a comitibus caſtri Cari, & caſtri Noui ſcriptis publicis, & iuramentis interpoſitis confirmatas, auctoritate Apoſtolica confirmantes perpetuis decernimus temporibus inuiolabiliter obſeruandas: conceſſionem præterea vobis a bonæ memoriæ T. & O. Liuienſibus Epiſcopis iuſte factam, ſicut in eorum ſcriptis autentice continentur auctoritate Apoſtolica confirmamus. Sane noualium veſtrorum, quos proprijs manibus, vel ſumptibus colitis ſiue de nutrimentis animalium veſtrorum, nullus a vobis decimas extorquere præſumat. Liceat quoq. vobis clericos, vel laicos liberos & abſolutos ex ſeculo fugientes ad conuerſionem recipere,

re, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper vt nulli fratrum veſtrorum poſt factam in dicto monaſterio profeſſionem fas ſit de eo, niſi arctioris religionis obtetu diſcedere, diſcedentē vero abſq. communium litterarum cautione, nullus audeat retinere. In parochialibus autem Eccleſijs quas habetis, liceat vobis ſacerdotes eligere, & diœceſano Epiſcopo præſentare, quibus ſi idonei fuerint, Epiſcopus curam animarum committat, vt ei de ſpiritualibus debeat reſpondere. Statuimus inſuper vt nullus infra fines Parochiarum veſtrarum ſine diœceſani Epiſcopi, & veſtro aſſenſu Eccleſiam, vel Oratorium conſtituere de nouo præſumat, ſaluis priuilegijs Apoſtolicæ ſedis. Sepulturam præterea ipſius loci liberam, &c. Decernimus ergo &c. Salua, &c. Si quis, &c. Cunctis autem, &c. Amen. Amen. Amen.

Ego Cæleſtinus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Ioannes Præneſtinus Epiſcopus.

Ego Pandulphus Baſilicæ duodecim Apoſtolorum presbyter Card.

Ego Melior SS. Ioannis, & Pauli tit. Pamachij preſbyter Card.

Ego Romanus tit. S. Anaſtaſiæ preſbyter Card.

Ego Ioannes tit. ſancti Stephani in Cælio monte presbyter Card.

Ego Gratianus SS. Coſmæ, & Damiani diac. Card.

Ego Gerardus ſancti Adriani diac. Card.

Ego Goffredus S. Mariæ in Via lata diac. Card.

Ego Bernardus ſanctæ Mariæ Nouæ diac. Card.

Ego Gregorius ſancti Georgij ad Velum Aureum diac. Card.

Ego Lotharius SS. Sergij, & Bacchi diac. Card.

Ego Nicolaus S. Mariæ in Coſmedin diac. Card.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum per manum Aegidij ſancti Nicolai in Carcere Tulliano diac. Card. 6. Kal. Iunij indictione 10. Incarnationis Dominicæ 1192. Pontificatus vero D. Cæleſtini Papæ Tertij anno ſecundo.

12 ALBERTVS electus, & conſecratus ab Honorio Tertio anno 1221. ex reg. Vatic. de eo mentionem facit Rub. an. 1223.

13 RICCIARDELLVS de Caminate Ariminenſis Liuienſis fuit Epiſcopus Honorij Tertij temporibus teſte Clementino in Ariminenſi hiſtor. parte prima.

14 HENRICVS anno 1237. Eccleſiam ſancti Petri de Arcu, cum omnibus ſuis pertinentijs iuribusq. conceſſit Benedicto Abbati ſanctæ Ma-

A riæ de Flumine, a quo & ipſe viciſſim plures alias Eccleſias recepit, vt in monumento tranſumptionis Rambertini Notarij Rauennatenſis ſpectatur, quod in tabulario eiuſdem monaſterij aſſeruatur.

15 GVILLELMVS eiuſdem ſedis fuit Antiſtes an. 1253. apud Rub.

16 HIERONYMVS anno 1253.

17 RICHELINVS Epiſcopus Liuienſis anno 1255. ſub Alexandro Quarto memoratur in regeſt. Vatic. It. anno 1267. vna cum Rauennate Archiepiſcopo, alijſque Epiſcopis altare ſancti Valeriani in Cathedrali conſecrauit.

18 RODVLPHVS ad eandem ſedem promotus, Prouinciali Concilio Rauennati interfuit anno 1270. die 28. aprilis anno vero 1277.

B pactionem fecit inter Foroliuienſe publicum ac fratres Prædicatores.

19 HENRICVS interfuit iuramento Bertoldi a Pace iudici Fabriani partiſque Lambertucciorum præſtito anno 1280. vt refert Cherubinus in hiſt. Bonon.

20 RAYNALDVS Prouinciali concilio interfuit celebrato in Eccleſia ſancti Mercurialis a Bonifacio Archiepiſcopo Rauennate an. 1286.

21 THADÆVS Epiſcopus Foroliuienſis obijt anno 1302. poſt cuius funus capitulum ciuaſ ſucceſſorem delegit Peponem de Ordelafia Archipresbyterum ſancti Martini, quem Bonifacius reprobauit. Idem Pepo paulo poſt a Foro-

C popiliani capitulo iterum in Epiſcopum poſtulatus, a Benedicto Vndecimo iterum reprobatur, id habet Reg. Vatic. irrefragabile veritatis teſtimonium.

22 RODVLPHVS electus an. 1303. Qui poſt obitum Opizonis Archiep. Rauenn. in Vrſiana Eccleſia tamquam ſuffraganeus, inter alios expediuit conſilia, vt noui Archipræſulis electio proſpere caderet. Appellationem Nonantulani Abbatis perlegi ab hoc Epiſcopo Rodulpho expediendam, tamquam ſanctæ ſedis iudice deputato an. 1313.

D

23 THOMAS Bettinus de Piateſijs Bononienſis Liuienſis Epiſcopus adlectus eſt an. 1318. anno vero 1335. Abbatiam ſancti Hilarij de Galeata perpetuo adminiſtrandam ſuſcepit, defunctus eſt anno 1342. ex Reg. Vatic.

24 IOANNES Archidiaconus de Porta in Eccleſia Tullenſi ſucceſſit Thomæ ſub Clemente Sexto anno 1342. 15. Kal. aug. translatus deinde

inde eſt Viterbienſem Eccleſiam anno 1349. ex Reg. Vatic. A

25 AYMERICVS Rector Eccleſiæ ſancti Ioannis de Porta Eduenſis diœceſis ab eodem Clemente Sexto eligitur 6. non. martij an. 1349. quem idem Clemens tranſtulit ad Eccleſiam Boſſancenſem anno 1351. ex Reg. Vatic.

26 Fr. BARTHOLOMÆVS de Sancto Ord. Minorum ſucceſſit Aymerico die 13. Kalen. iunij 1352. in eodem Reg. Vat. Ep. 56. fol. 36. anno 10. Huius etiam memoria extat an. 1365. in monumentis eiuſdem Eccl.

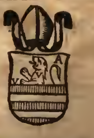
27 PAVLVS de S. Ruffello ea eadem ſede fulſit anno 1381. obijt 1384.

28 ORTANDVS anno 1390. forte intruſus e Benedicto XIII. Antipapa. B

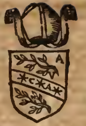

29 SIMON de Paganis Regienſis in Vmbria, paulo ante Epiſcopus Volaterranus ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt 1384. 28. martij ex Reg. Vatic. cuius ſigillum extat apud nos vt vides. Deceſſit vero anno 1391. die 23. ianuarij, inſequtoque die ſepulturam accepit in cathedrali, quem virum ætate longæuum rectum prudentemque vocant tabulæ eiuſdem Eccleſiæ.

D

30 SCARPETTA de Ordelafis filius ſpurius Franciſci Foroliuij tyranni, viginti trium annorum adoleſcens, cum iuri ſtuderet canonico, Bononienſiſque Academiæ Rector eſſet, Foroliuienſis Epiſcopus declaratus eſt a Bonifacio Nono anno 1391. Kal. martij, annis tredecim in ea dignitate ſuperſtes fuit deceſsitque an. 1402. ex lib. Promot. Prælat. ſub eodem Pontif.

31 IOANNES de Numeijs, filius Maioli nobilis Foroliuienſis, Abbas commendatarius ſancti Mercurialis, Scarpettæ ſucceſsit an. 1402. 12. Kal. decemb. vrbem ſolemni ritu ingreſſus eſt 21. decemb. eiuſdem anni. Hic quoad vixit S. Mercurialis Abbatiam Epiſcopali menſæ coniunxit. Romæ deceſsit anno 1411. ſepultuſque eſt apud ſanctam Mariam Maiorem, vbi prope ſacellum Pauli Quinti Pontificis adhuc cum gentilicijs ſtemmatibus eius effigies leuiter inſculpta ſpectatur, ſequenſque inſcriptio, quam ingredientium, & egredientium greſsibus ſemicaciam hic exſcribendam curauimus.

Qui mert . i ſa . . ſublimis . . . cum virtute Ioannes
Qui ſpeculum vitæ claro nubilis artu
Qui pius Antiſtes, & Præſul Foroliuienſis
C *Qui . . . .*
Oſſa tegit ſancto Spiritus inſidet aſtris.
Obijt anno Domini M CCCC.XI. die X. m. octobris.

32 MATTHÆVS Eccleſiæ Vrbinatis intruſus a Ioan. XXIII. Pontifice Foroliuienſis Epiſcopus declaratus eſt anno 1412. die 13. m. auguſti.

33 Fr. ALBERTVS Benedicti de Bonchriſtianis Florentinus, Seruita, Sacræ Theologiæ Bachelaureus, a Ioanne XXIII. Pontifice Foroliuienſis Epiſcopus dictus eſt anno 1413. non. aprilis. Qui tamen obtenti Epiſcopatus nunquam poſſeſsionem inire potuit. Greg. enim XII. Ioannem quendam Imolenſem, virum opibus clientelisque potentem intruſerat, ſedemque arripuerat. Cæterum Quintus Martinus cum euaſiſſet ad ſedem, diſcuperetque præteriti ſchiſmatis diluere labes, Albertum tranſtulit ad Comaclenſem

ſe n Epiſcopatum, Ioannem vero in Foroliuienſi ſede confirmauit anno 1418. vt eruitur ex lib. de diuerſis formis ſub Martino Quinto fol. 158.

34 IOANNES Strata Imolenſis, filius Marchæi ad hanc ſedem a XII. Gregorio promotus eſt 1413. ex Epiſcopo Comaclenſi. Ipſe per ſe arripuit ſedem anno 1414. die 3. m. iunij, primumque Pontificale ſacrum fecit 1415. die 14. menſis aprilis in cathedrali cum diuturniori mora cum Alberto legitimo Præſule lites exercuiſſet, ex arbitratu deinde Martini Quinti illius Epiſcopatus legitimus poſſeſſor eſt declaratus, Foroliuienſemque Eccleſiam adminiſtrauit vſque ad annum 1427. Interfuitque conſecrationi Altaris ſanctæ Mariæ Gratiarum Fauentiæ Fratrum Prædicatorum, cum alijs Epiſcopis 1420.

35 IOANNES Caffarellus Romanus, ſanctæ Mariæ Maioris Romæ Canonicus, ad Liuienſem hanc ſedem ſubuectus eſt 1427. 4. Kalend. martij. Hunc tanquam Theologum eximium ac varia literatura clarum, & nobiliſsima gente natum Martinus Quintus Columna habuit in honore, Eugenius Quartus vero adeo magnifecit, vt exordiendo Ferrarienſi concilio, quod abſolutum Florentiæ poſtea Florentini nomen inuenit, legauerit illum Ferrariam. Anno vero 1437. 12. Kal. martij ad Anconitanum Epiſcopatum tranſlatus eſt. Vgolino Archidiacono Vrbeuetano Foroliuij pro Vicario vſus eſt, cum ipſe olim antea Vrbeuetanus extitiſſet Vicarius atque commendatarius ſancti Bernardi item Vrbeuetani cœnobij.

36 LVDOVICVS ſeu Aloyſius de Pirranno Ordinis Minorum Epiſcopus antea Signenſis ſub Archiepiſcopo Iadrenſi, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1437. die 12. Kalen. martij. Hic doctiſsimus vir vnus fuit, inquit Vvadingus inter ſex diſputatores, quos Latini in concilio Florentino, aduerſus Græcos deputarunt, & quidem Aloyſius magnę in opinionis in concilio grauiora munia ſubijt. Sedit vſque ad ann. 1446. deinde eo munere ſe abdicauit.

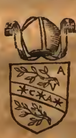
37 MARIANVS Farinata canonicus Senenſis, ad hanc eandem ſedem aſcendit anno 1446. die 2. menſis nouembris, anno vero 1449. ad Eccleſiam Sarſinenſem tranſlatus eſt.

38 DANIEL de Alnmno, e Laude Pompeia canonicus Regularis Sarſinæ Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam fuit translatus anno 1449. 6. Kalend. nouemb.. Borſus Ferrariæ dux illum dilexit in paucis, ſæpiuſque de rebus grauiſsimis legauit ad Prinsipes. Ferrariæ deceſsit 1463. ſepultuſque in Eccleſia ſancti Ioannis Euangeliſtæ ſui ordinis cum hoc epitaphio.

Forlinas Daniel iacet hoc in marmore Præſul
Quem dira innaſit febris dum rura colebat
Effugiens peſtem, ſed vita prorſus ademta
Quæ Patri Alumnum fuerat, triſtatur Alumni.
M. CCCC. LXIII.

39 IACOBVS Palatinus ciuis atque Archidiaconus Foroliuienſis ſeptuaginta annorum, ac venerandæ canitiei ſenex, poſt Danielis ex canonicorum electione patriæ aſcendit ad ſedem an. 1463. die 18. menſis ſeptembris, cuius electionem Pius II. ratam habuit. Inauguratus fuit in Eccleſia ſancti Franciſci, ab Epiſcopis Ventura Bertinorij, Antonio, Cęſenate Fauentinoque Bartholomęo, eodemque die eum acclamatione omnium cathedralem ſedem adiuit, atque ab ipſo, alijſque Epiſcopis, qui illum conſecrauerant indulgentia perpetua peccatorum altare ſancti Valeriani nobilitatum eſt, in eorum fauorem qui illud poſtrema die ſeptembris expiaturi peccata adijſſent. E viuis exemptus eſt anno 1470.

40 ALEXANDER filius Nanni de Malaterijs, Eccleſiæque de Valle, ad hanc ſedem euectus eſt an. 1470. Hunc aliquando vulgus crediderat filium fuiſſe Guillelmi Numai. Quem deinde errorem mater Eliſa diluit in articulo mortis; cum ſancte iuraſſet, de ſe, atque Nanne fuiſſe legitime procreatum. Magno ingenio, doctrinaque fuit Alexander, Vmbriæque Vicelegatus,

ac Gubernator anno 1474. ſubque Pio Quarto A
Nuncius Apoſtolicus in Germania. Cæterum Romam reuerſus, ibi vitam finiuit 1485. De eo Leander Albertus, actaque conſiſtorialia.

41 THOMAS ab Aſte Foroliuienſis, ſuæ Patriæ adlectus. Epiſcopus eſt anno 1485. 3. non. ſeptembris. Hic fuit olim in Neapolitano regno Spoliorum collector, ac ſub Pontificibus Innocentio Octauo, Alexandro Sexto, Iulioque Secundo pluribus Eccleſiaſticæ ditionis ciuitatibus iuſ dixit. ...orem obijt 1512. ſepultuſque eſt in Eccleſia ſancti Thomæ Romæ in Parione, vt vocant, vbi in marmore ſculptum illius legitur epitaphium, cui eiuſdem Gentilitia ſtemmata acceſſere, in quorum ſuperiori parte Leo ex obliquo currens ſpectatur; campum vero inferiorem obliqua item ſchachia complent. C

D. O. M.

Thomæ de Aſtis Foroliuienſi ciui.
& Pontif. I.V. Doctori
ob ſummam prudentiam multiplicemq;
doctrinam
a Xiſto IIII. Pontif. Max in Regno
Neapolitano decimis exigendis
poſtea ab Inno. VIII. Beneuento,
& ab Alexandro VI.
toti Latio ſubinde Viterbio, atq; Peruſia
a Iulio vero II.
Piceno Præfecto ſumma integritatis
atque conſtantia viro
vixit an. LXIIII. M. . . D. . .

42 PETRVS Gryphius nobilis Piſanus, celebris Iuriſconſultus, cum apud regem Britanniæ Nuntij munere fungeretur, Epiſcopus renunciatus eſt anno 1512. die 12. menſis nouembris. B
Plurea pro Eccleſia exantlauit labores, difficillimis perfunctus legationibus, quod ipſum ſequens epitaphium egregie prodit, cum exceſſiſſet e vita anno 1516. Romæ, vbi iacet in Eccleſia ſancti Honuphrij in nobili marmoreo tumulo.

Petro Grypho Piſano
Foroliuienſi Præſuli, claris natalibus orto
bonarum artium, & iuriſprudentia
inſigni,
cui nihil ad ſummam vel ingenij, vel fortunæ
defuit præter ætatem
ad Cæſarem, Gallorumque, & Britanniæ Reges
Venetorum, Medıolani, & cæteros Italiæ
Principes, & Patriæ, & Pontificum
iuſſu Legationibus functus numquam
niſi poſtulatorum compos reuertitur
a Gallorum Rege Equeſtri dignitate
ornatus,
A Mediolanenſium duce in conſilium aſcitus,
a Pontifice Alexandro VI.
Sabinæ Præfectus,
neque adeo longe poſt ad ſecreta deſumptus,
a Iulio Collector, & Nuncius in
Angliam miſſus,
Pontificalibus inſularum inſignibus
honeſtatus,
D *ad extremum Referēdarius a Leone inſtitutus*
cum illius iuſſu aliquandiu præfuiſſet
Vmbris, & Peruſij legati
vicem ſumma laude impleuit magiſtram
liber Eccleſiam ſuam inuiſit ibidem
gregem legibus,
& exemplis munit dum reparandis templis
operam nauat fati vi repentina
ex oculis raptus luctum,
mæroremque perpetuum non ſuis magis,
quam bonis vniuerſis reliquit. vixit an. XLIV.
M. X. D. XXI.
Pantaſilea, & Leonora Leolæ hac
Auunculo fratre
illæ veluti Patre orbatæ doloris, deſiderijque
æterni ergo P.

In lau-

In laudem Petri dum Peruſiæ Præſidis mune- A
re fungeretur eclogam ſcripſit Ioannes Franci ſcus Camœnus Peruſinus.

43 BERNARDVS Medices, filius Antonij Florentinus, a Leone X. Epiſcopus adlectus eſt anno 1516. die 10. menſis nouembris: Ipſe per ſe obtenti Epiſcopatus inijt poſſeſsionem 2. die menſis octobris, deceſsitque, dum annus 1519. exordiretur.

44 LEONARDVS Medices Florentinus, filius Bernardi, anteceſſoriſque Bernardi propior affinis, a Leone Decimo ad eandem ſedem promotus eſt, cum prius Metropolitanæ Florentinæ canonicus eſſet anno 1519. die 14. menſis martij. Quam ille rexit Eccleſiam vſque ad annum 1526. deinde ad arbitrium Clementis VII. eo munere ſe exoluit.

45 NICOLAVS Cardinalis Rodulphus Florentinus, ita cenſente VII. Clemente, Liuienſem Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit anno 1526. die 16. menſis Aprilis, eamque Eccleſiam reſignauit in fauorem ſequentis.

46 BERNARDVS Medices, hoc nomine ſecundus, filius Antonij, Bernardique nepos anteceſſoris, a Clemente VII. eandem ſedem accepit anno 1528. die 7 menſis augusti, huic Eccleſiæ ad multos præfuit annos. Epiſcopatu ſe abdicauit an. 1551.

47 PETRVS Ioannes Aleotus Foroliuienſis poſt reſignationem Bernardi, ad hanc ſedem
B peruenit anno 1551. habuitque coadiutorem cum futuræ ſpe ſucceſsionis Simonem Aleotum nepotem anno 1555. 11. decembris, anno vero 1562. eius Eccleſiæ adminiſtrationi remiſit nuntium, vt habetur in Act. Conſiſtorialibus. Sed cum deinde ſupra nepotis annos proprios extendiſſet, eandem adminiſtrationem repetijt, donec in Antonium Iannottum refunderet.

48 SIMON Aleotus ex coadiutore, & Epiſcopo Lindinenſi, patruo in Epiſcopatum ſucceſſit. Dum concilio Tridentino intereſſet, cauit mortalitatem 1562. die 20. menſis auguſti, ibique ſepultus.

49 ANTONIVS Iannottus de Montagnana, Mantuanus, Cubicularius Apoſtolicus, ad hanc ſedem prouectus eſt anno 1563. die 30. m.
C ianuarij. Hanc Eccleſiam ille rexit vſque ad annum 1578. ac deinde ad Archiepiſcopatum Vrbinatem translatus eſt. Hic anno 1576. reperit corpus ſancti Mercurialis, vt notat Baron. in ſuis adnotationibus ad Mart. Rom.

50 MARCVS ANTONIVS del Giglio nobilis Bononienſis, Herculis filius, vtriuſque Signaturæ Referendarius a Gregorio XIII. adlectus eſt Epiſcopus 1578. prima die exorientis auguſti, quo anno ex hac mortali vita deceſsit eiuſdem gentis Thomas del Giglio Placentinus Epiſcopus: ipſe vero Marcus Antonius duobus annis præfuit laudabiliter, Bononiæ repentina morte oppreſſus interijt anno 1580. die 21. ſe ſe conuoluentis auguſti, ſepultus eſt in Eccleſia S. Ioan-
D nis in Monte.

51 IOANNES FRANCISCVS Mazza de Canobio Bononienſis, filius Ambroſij ex ſpoliorum collectore in Luſitania Epiſcopus declaratus eſt die 5. menſis ſeptembris anno 1580. a Gregorio XIII. Ad ſex annos hanc adminiſtrauit Eccleſiam, eoque munere ſe abdicauit an. 1586. elapſoque anno ſub Sixto Quinto nuncius Apoſtolicus apud Franciſcum magnum Hetruriæ ducem Florentiam profectus eſt, vbi decedens anno 1589. ibidem ſepulturam accepit, vir quippe genere, & moribus ſpectabilis, cuius adhuc viget ſuauiſsima memoria.

52 FVLVIVS Theophilus nobilis Romanus iuris vtriuſque Doctor, ad hanc dignitatem aſſumptus eſt a Sixto Quinto die 7. ianuarij 1587. B
præfuit annos 7. exceſsitque e viuis anno 1594. Theophilæ gentis gentilitia ſtemmata ſimillima eſſe videntur cum ijs, quæ Petrus Vicentinus Cæſenas Epiſcopus detulit in parma, vt ſupra retulimus, dum de ipſo contigit enarrare, vnde ſuſpicantur nonnulli ex ea gente, Theophilam familiam prognatam fuiſſe, dictis accedat marmorea tabula Aracælanæ, vbi iacet idem Petrus Epiſcopus cum fratre Dionyſio, ibi hæc me legiſſe memini. *Hic Petri de Vicentia Auditoris Cameræ, ac Cæſenæ Epiſcopi, & Dionyſij eius germani præmortui oſſa ſepulta iacent. Hic lapis, & oſſa necubi transferantur iniuſſu Theophilorum ex S. C. Vic. Pr. ſtatut. eſt an. D. 1583. M. N. D. 27.*

53 Fr. ALEXANDER de Franciſchis Romanus, genere Hebræus, cognomento Hebręinus ex ordine Prædicatorum celebris concionator, C
ſcholaſticiſque diſciplinis lōge cultiſsimus, a Clemente Octauo emunctæ naris Pontifice Foroliuienſis Epiſcopus dictus eſt anno 1594. die 4. menſis maij, tres annos ſedit, libenſque quieti intentus eo munere ſe abdicauit ad arbitrium eiuſdem Clementis, a quo ea dignitate fuerat inſignitus.

54 CONRADVS Tartarinus Tiphernas, eadem ſede nobilitatus eſt an. 1599. die 18. menſis ſeptembris, ſolemni ritu, pompaque obtenti Epiſcopatus inijt poſſeſſionem 10. octob. eiuſdem anni, deinde ad ducem Sabaudiæ nuncius Apoſtolicus a Clemente Pontifice legatus ibi deceſsit anno 1602. ibique humatus iacet.

55 CÆSAREM Bartollelum a Fratta Peruſiæ diœceſis, Conradus Tartarinus excepit anno 1602. die 21. menſis decembris. Eius Epiſcopatus adiuit poſſeſſionem 21. decembris, quam per triginta annos conſultiſsime adminiſtrauit. Mortem obijt anno 1634.

56 IACOBVM Theodulum Foroliuienſem, Archiepiſcopum antea Amalphitanum Vrbanus Octauus Pontifex tranſtulit ad hanc ſedem anno 1638. Viuit nunc.

FOROPOPILIEN. ET BERTINORII EPISCOPI.

FOrum Popilij, ſiue Pompilij è quatuor illis famoſis emporiis vnum Viæ Flaminiæ, quorum meminit Plinius, ſituatum eſt inter Forum Liuij, atque Cæſenæ a quodam Pompilio Conſule, qui illic Romanorum nomine ius dicebat, D
conſtructum, quod adhuc & nomen, & dignitatis ſplendorem retinet, licet vltimas illi clades Longobardi ſub Grimoaldo Rege, & Arduinus Borgundus Cardinalis Legatus ſub Innocentio Sexto Pontifice immane excidium attulerint, hactenus tamen ſtetit, & Epiſcopali ſede eminet, quamuis poſt vltimam acceptam ruinam Epiſcopus in proxima nobili ciuitate morari conſueuerit, vnde vulgus ea imbuit opinio, vt Popilianum Forū Epiſcopali dignitate putet exutum, & nonnulli commenti ſunt, qui in eam ſententiam deflectere, Fori ſedem Bertinorium tranſlatam ab Arduino Cardinale, ob immane facinus, quo ciues, trucidato Epiſcopo, ſe ſe inquinauerant, quamquam luce clarius pateat hoc gratis auribuſq. fabellis aſſertum, Forum vnquam priſco Epiſcopatus honore exutum reperiatur. Sed ante quam huius veritatis lucem lectori meo aperiam pauca de

A de Fori origine delibabimus. M. Pompilium Lenatem Romanorum conſulem primum Fori conditorem fuiſſe pene apud omnes opinio eſt, illum inquam, qui cum Ligures bello perdomuiſſet, aſperiori iugo eorum colla attriuit, victoriſque eius crudelius quam ſenatus cenſeret, diuendita ſub haſta maxima illorum parte exequuit, cum in Togatam Galliam quinto Conſul exercitum produxiſſet, vt Liuius refert. Eum enim locum vbi ille caſtra fixerat, ob venditos Ligures, ob merces, quæ in eo diſtrahebantur, Fori Popilij nomen accepiſſe narratur, nec deſunt qui prima illius ædificia prius excitata fuiſſe ſcribant a Cn. Popilio Sabello conſule, M. Popilij fratre, conditiſque poſtea a clientibus domibus in vrbis ſpeciem B creuiſſe, & Fori Popiliani nomen ad cõmendandam rei geſtæ M. Lenatis fratris memoriam impoſitum. Dicta non parum illuſtrare videtur marmorea tabula a Cn. Pompilio, Lenatis pronepote, Antonini Pij Imp. Æmiliæ viæ præfecto poſteritati mandata, cuius ſemiexeſum fragmentum adhuc in arcis Fori mœnibus affixum hæc verba oſtentat.

POPILLEO . . . S. L. H. F. C.
POP. G. ANNS. . . . COS. III.
VET. AVGVST. . . . .
SODALIS PROVINC.
AFRICÆ AVG. PRO. . . . .
SENAT. . . . PROVINC. C
DALMATIÆ.
PROVINCIÆ PANNONIÆ, DATIAE.
ITERVM PRAETOR. . . .
LEX. X. FR. CVRATOR.
VIAE AEMILIAE. . . . II.
PRAETOR. AQVARVM II.
GAM. . . . NOVAT. . . . II.
VICT. III. V. . . . .

Tabulæ illa prima verba hanc ferunt interpretationem: *Popilio Sabello Lenati huius Fori conditori*. Cn. vero Popilij iunioris, qui monumentum maiorum memoriæ conſecrauit, meminit Tiburtina inſcriptio apud Gruterum. Cæterum Forum Populi illud vocat Frontinus de Colonijs, vel corrupto vocabulo, vel ob ciuium multitudinem. D *Forum Popilij oppidum muro ductum iter populo non debetur per 15. limitibus Auguſti eius.* Viros iuſit primo illo ſeculo omnibus virtutum ornamentis, ac maxime bellica laude conſpicuos, & inſignes, inter quos excelluit Ordeoneus ſub Galba, & Vitellio Imp. veteranorum militum præfectus, qui ipſorũ fidẽ in Veſpaſiani abſentis verba adegit, ac donatiuum in milites effudit, cuius cauſa ij nimio hauſto mero, ac furore perciti, eadem nocte, vt Tacitus habet, protractum e cubili interfecerunt, in cuius memoriã Veſpaſianus Fori circum adiacentes agros vectigalibus ſoluendis exemit teſte Frontino. Ordeonei cineres in patriam delati ſuere, Epita, hium adhuc in latere liminis Eccleſiæ Principis Apoſtolorum ſpectatur. Fanum Iſidis ſacrum in hoc Foro fuiſſe notat antiquus nuper inuentus lapis in pauimento Eccleſiæ ſancti Ruphilli.

A FVLLONIA L. F.
TERTVLLA SACRO.
ISIDIS.
LOCVM. DEDIT
C. TELEGENNIO SPERATO
SACERDOTI VI.
VIR. AVO.
TELESTINIS EIVS POSTERISQVE
EORVM.

Autumant periti antiquitatum vetus illud templum eſſe, quod nunc conſpicitur D. Ruphilli ſacrum, ab eodem olim expurgatum, & Deiparæ Virgini Annũciatę conſecratum, vt pro Cathedra- B li ſtaret, vbi deinceps ſepultus, ſancti Ruphilli Eccleſiam dixerunt antiqui. Aliæ multæ antiquæ inſcriptiones paſſim in Foro eiuſque agro repertæ ſunt, quæ ab alijs publicatæ, Fori antiquitatem, dignitatemque oſtendunt. Patuit Popilianum Forum Romano Imperio, eoque euerſo, exciſoque iiſdem calamitatibus, quibus ceteræ Italiæ ciuitates inuolutum eſt, modo enim Exarchis Rauennæ, tum vero Longobardis, tum Romanis Pontificibus, aliquando vero a vicinis dynaſtis iugum ſuſcepit, quouſque ſub Ordelaforum ſeruitute cecidit, qui tanquam Romanæ Eccleſiæ rebelles vltimum illi infelici vrbi excidium pepe-rere. Etenim cum Franciſcus Ordelaſus Ceſenam, Forum Liuij, Bertinorium, Forum hoc C Popilianum, aliaq. vicina oppida ſuæ ſubiecisſet poteſtati, Innocentioq. Sexto Pontifici Max. eiuſq. Legato Aegidio Carillo Cardinali parere renuiſſet, cæteris amiſſis in Forum retruſus & compulſus eſt a Legato, qui tunc, dum proſequendæ victoriæ immineret Auenione reuocatus a Pontifice in ſucceſſorem Arduinum Cardinalem Burgundũ, ſuſcepti operis perficiendi gloriam, cum dignitate transfudit. Ordelaſus namque imminentis periculi terrore perfuſus vrbis deditionem fecit, promeruitque a legato, vt eam vicarij vice Eccleſiæ nomen obtineret anno 1357. die decimaſexta nouembris, ſed cum inde in ſuſpicionem coniuncti fœderis cum Bernabone Vicecomite Mediolani domino veniſſet, a vicariatu depulſus Forum Clodium in exilium ammandatus eſt, ſed ille a Vice- D comite iterum excitatus, ingentes eccleſiaſtico imperio clades intulit, iterumque Popilij Forum oppreſſit, pauloque poſt ab Arduino, auxilijs Gratiæ Corilli Ægidij nepotis, pulſus, fugatuſque eſt amiſſo Foro, quod in odium Ordelafi electis ciuibus Arduinus faces ſubijci, ſoloq. adæquari iuſſit menſe octobri recurrente anno 1360. Præſul Robertus nomine, qui tunc forte Popilienſem regebat Eccleſiam, Bertinorium ſuæ diœceſis nobile oppidum, olim Forum Truentinorum nuncupatum, in ſumma egeſtate ſe recepit. Exciſæ vrbis hiſtoria, qua ratione Epiſcopalis ſedes Bertinorium ſit traducta, in eaque Epiſcopus ſteterit, illudue ciuitatis, ac dignitatis nomine decorauerit, ſimplici, ſed inerudito ſtylo recenſetur in manuſcript. Vaticani archiuij libro, cuius titulus eſt: *Relatio, atque informatio in conſiſtorio anno primo Gregorij Vndecimi ab Arduino Card. de legatione Bononiæ, ac Romandiolæ facta ſuo ſucceſſori, vt*

popu-

populorum perſpectis moribus vrbium ſitum, ac viribus ſingulorum melius ſuo munere fungeretur. In eo quippe de Popiliani Fori euerſione, quod Saluaterram appellat, ſic habet: *Sequitur de Saluaterra, fuit ciuitas Forlimpopulo, ſed propter eius rebellionem, & obſtinationem ad mandatum domini mei Sabinenſis fuit destructa, ac penitus conſumpta, & priuata ſede Epiſcopali. Habet villas, in quibus aliqui de prædictis rebellibus commorantur cum ſuis familijs, alij vero receſſerunt, ſe in Forliuio reducentes, & alij alibi, prout cuilibet vtilius videbatur conuenire, remanſit ibi vnũ fortalitium ſatis magnum, & fuit de Eccleſia Cathedrali, vbi moratur Caſtellanus cum bona familia, eſt ibi foſſus magnus, & indiget vt bene cuſtodiatur.* Item paulo infra in alio capite eiuſdem libelli: *Destructa,* inquit, *& depopulata illa ciuitate, fuit translata ciuitas in caſtris tunc Bertinorij, nunc vero ciuitas, & ibidem Epiſcopus reſidentiam facit, & iuriſdictionem exercet ſpiritualem in diæceſi quidem Foro populi, ſicut antea exercebat, & vocatur nunc Epiſcopus Bertinorienſis. Ipſa ciuitas Bertinorij eſt notabilis locus in fortitudine, & pro cuſtodia totius prouinciæ in alto poſita, & quoniam ciuitas eſt male clauſa & eſt in ſtatu magnæ pericula inducendi in dicta prouincia ſuper ſui ſitum niſi remediatum fuiſſet, dedi ordinem, quod ſine magnis expenſis, cautius eſt clauſa eſt a duobus annis, etiam habet pulchrum Caſſarum, quod fieri bon. mem. quondam Carnotenſis Cardinalis, cum alijs multis notabilibus, quæ fecit tempore ſui regiminis. Ponatur Caſtellanus fidelis quantum poterit, quia locus requirit ſicut alter totius prouinciæ. Ponatur ibi poteſtas ad reddendum ius.* Hactenus ille de Foropopulienſi euerſione, ſediſque Epiſcopalis Bertinorium translatione. Cæterum cum in regeſtis Apoſtolicis, neque in monumentis huius Eccleſiæ, neque aliunde vllum Pontificium diploma reperire potuerit nemo, quo ex Pontificia auctoritate Popilienſis ſedes ſuppreſſa, & Bertinorium translata aſſeratur, ſed quadam potius neceſſitate Epiſcopum ob dirutum Forum, & Cathedralem in fortalitiũ conuerſam Bertinorium ſe contuliſſe, opus eſt aſſerere, reſtaurato inde Foro D. Petri reſtituta eccleſia, vt loco vetuſtæ Cathedralis eſſet, has duas Eccleſias Romanus Pontifex ſimul perpetuoque vniuiſſe, vt vnus vtrique præeſſet Eccleſiæ. Quis vero ille fuerit Pontifex, qui Bertinorienſem Eccleſiam erexerit in Cathedralem, vniueritque eum Popilienſi, quoue anno id factum ſit, adhuc me latet, ſolum Pontificium teſtimonium habeo Iulij Secundi, & Clementis Septimi, in confirmationis diplomate regulæ monialium, quarum cœnobium extat in Foro hoc Popilienſi, in eo namque claris verbis harum Eccleſiarum aſſeritur vnio: *Et nihilominus,* inquit, *diſcreti viri venerab. in Chriſto fratris, Dei gratia, Epiſcopi Bertinorien. & Foropopilien. Eccleſiarum inuicem canonice vnitarum in ſpiritualibus vicaria, & antiquiori canonico, &c.* Neceſſitatis etiam cauſa, quæ Foropopilien. Epiſcopum Bertinorium compulit transmigrare, muniaque ibidem exercere, præter ſupra relata, vetera etiam nos eiuſdem Eccleſiæ edocuerunt monumenta, quæ adhuc in tabulario extant, quorum vnum refert Robertum Epiſcopum, ſacros ordines Bertinorij habuiſſe die decima octaua decembris anno 1367. in eccleſia ſanctæ Catharinæ, cum propria careret Cathedrali. *Cum,* inquit, *in egeſtate poſiti non valeamus exercere, nec pro nobis, nec pro canonicis noſtris habeamus propriam manſionem in Bertinorio, nec aliquam Eccleſiam ereximus in Cathedralem, &c.* Alterum etiam eodem anno datum ad fauorem Meldulę Archipresbyteri hiſce verbis dicta confirmat. *Nos fr. Robertus, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia, Epiſcopus olim Foripopilij, ſed propter ſedis Epiſcopalis translationem perſonaliter Epiſcopus Bertinorij, &c.* Ad quod reſpiciens Volaterranus ita ſcriptum reliquit in comment. Vrbanis lib. 4. cap. 39. geograph. *Forum Triuentinorum a Plinio appellatur, nunc Bertinorium, interq; Pontificis ciuitates, quas Fridericus Aenobarbus accepit in pacis fœdere Alexandro III. redditum fuit.*

B *Huc Præſul Foripopilienſis poſt ruinam eius loci ſe recepit, vnuſque nunc vtrique Eccleſiæ præeſt.* Præſul qui Bertinorii poſt Fori ruinam ſe recepit Robertus fuit, ille idem, qui ad eam dignitatem aſcendit an. 1350. & Fori excidium proprijs vſurpauit oculis 1360. tædioque inde ſummaque egeſtate oppreſſus Eccleſiæ ſuæ nuncium remiſit 1364. cui immediate datus eſt ſucceſſor eodẽ anno nonis nouembris ab Vrbano Quinto Robertus alter Rutinella ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini, vt in regeſtis Vaticanis habetur, quibus Foripopilienſis Præſul appellatur, & non ſemel deinceps Roberti ſucceſſores in iiſdem nuncupatos legimus, frequentius tamen Bertinorij, ſic in concilijs vſurpatum obſeruo, vt in Lateranenſi Angelus Popi-

C lienſis, in Tridentino Ægidius Bertinorij Epiſcopi ſe ſubſcribunt. Hinc lector colligere facile poterit, qua leuitate aliqui ſe opinionibus futilibus de hac re imbui ſinant, & de translata Bertinorium ſede Epiſcopali ob trucidatum a ciuibus Epiſcopum, quas ex ineptis vulgi ſermonibus hauſere, quibus longe a veritate abhorrẽtia ſcriptis mandare non verentur. Porro huius Eccleſiæ primæuæ originis, eiuſdemque Præſulum ſeriem aggreſſuri illius diſcutiendæ veritatis, rerumque quas modo indicauimus, amico noſtro Matthæo Vecchiazzono viro eruditiſſimo libenter relinquimus, cui ampliſſima ſe explicabit occaſio in patriæ, quam modo molitur, hiſtoria. Fugit hominum memoriam, quis primus euangelij facem Foripopilij in-

D tulerit, quiue primus Epiſcopus extiterit, in dubium tamen reuocari non poteſt tranſmiſſum in Togatam Galliam ab Apoſtolorum Principe diuũ Apollinarem, Rauennæ defixa Metropolitana ſede, in finitimas ciuitates, populoſue ad iacenda diuini verbi myſteria excurriſſe, pluresque ab idolorum ſeruitute ad Chriſtum traduxiſſe, iiſque regendis aliquem è ſuis diſcipulis adminiſtris, vt primitiuæ Eccleſiæ ferebant mores, præfeciſſe. Inter eas ciuitates lumine euangelico colluſtratas Forum hoc Popilianum celebratur a patrum traditione, iis temporibus ob ciuium frequentiam inter quatuor Italiæ Fora primarium eſt, vbi gentilium Flamen verſabatur, ibi ab Apollinari Epiſcopum ordinatum eſſe, qui propagandæ religionis Chriſtique fidelibus ſacris inſtituendis operam nauaret, quamquam eius poſtea ſucceſſorumque nomen ad ſancti Silueſtri vſque tempora ſilentio

obru-

obrutum fuerit. Ille enim noſtræ ſalutis an. 330. Ruphillum virum ſanctitate conſpicuum, huius Fori conſtituit Epiſcopum, cum pace a Conſtantino Imperatore Eccleſiæ reſtituta, plures Epiſcopos nobilioribus ciuitatibus impoſuit, vel reſtituit, quorum tamen aliquorum memoriam ſequentium temporum deleuit obliuio. Nobilis olim huius Eccleſiæ diœceſis fuit, loca, & oppida continens vniuerſa, quæ a Foro iura, imperiaque accipiebant. Mos enim priſcis illis Chriſtianæ ſalutis primordiis inoluit, vt nouo Epiſcopo is omnis terrarum tractus pro diœceſi attribueretur, in quem ciuitas Romani Imperij auctoritate, ciuile ius exerceret, hæc quippe probabilis omnino coniectura eſt ad priſcos Epiſcopatuum limites circumſcribendos, diœceſis fines delineandos, ſacramue cuiuſque Eccleſiæ in circumfuſos populos eccleſiaſtici iuris dicundi auctoritatem ſpectare, nec vnquam laudabilem conſuetudinem paſſi ſunt violari Romani Pontifices, niſi ad nouos alios Epiſcopatus excitandos, vel ad nobiliora cœnobia, locaue ab ordinarij imperio eximenda, vt in hac diœceſi eueniſſe narratur, cum D. Ruphilli, diuique Hilarij Galeratenſis nobiles Abbatiæ cum oppidis, iuribuſque ſuis ab ea diſiunctę fuere, nec tamen exiguum locorum, oppidorumque numerum hucuſque continet, quorum præcipua in eccleſiaſtica ditione recenſentur, Clodouanum, Polenta, gentis Polentanæ Rauennæ quoodam principum origine clarum, Collinella, Laccolta, Valdinacium, Aquilanum, Bagnolum, Squanzatolum, Caſtrum nouum, Mons Epiſcopi, & Caſeculum; in Magni Ducis vero Hetruriæ dominio, Rocca ſancti Caſsiani, Ponticum, Præmilcorium, caſtrum de Alpe, Mons vetulus, Rouadola, & Mons altus. Epiſcopus Cathedralem Eccleſiam habet in Bertinorio diuæ Catharinæ tutelæ commendatam, quæ vetuſtæ iam olim exciſæ Foropopilienſis Cathedralis nomen retinet, & dignitatem recentiore, & eleganti ſtructura condita eſt, pia Epiſcoporum, & Bertinorien. ciuiũ munificẽtia. Tribus dignitatibus, Præpoſitura, Archidiaconatu, & Archipresbyteratu inſignita: duodecim enumerat canonicos, manſionarios quatuor, alioſque minoris ordinis clericos, qui diuina officia pro dignitate perſoluũt. Magnifico cultu adornata ſplendet, & diuæ Columbæ capitis lipſana pretioſiſsimi theſauri loco aſſeruat. Continentur in ea ciuitate parochiales eccleſiæ tres, religioſorum cœnobia quatuor, vnum ſacrarum Deo Virginum, ſodalitates ſex, xenodochium, & mons pietatis. Eminet Bertinorum in colle excelſo ad viæ Aemiliæ ſiniſtram, a Foropopilij milliario, & dimidio diſtans, ſaluberrimi aeris, ſi arcem, ſeu Epiſcopi palatium demas, ſolique vberrimi, atque feraciſsimi. Hoc tempore eccleſiaſticæ ditionis ingenti ciuium expolitiſsimorum vrbanitate, numero refertum eſt, vnde plures laudibus omnibus viri cumulatiſsimi prodierunt. Vrbem hanc poſt pacem cum Pontifice factam, Frideric. Aenobarbus, rogatu Alexand. Tertij Eccleſiæ reſtituit. Inde in Foroliuienſium venit ditionem, poſt Malateſtarum, cuius gentis vltimus Nouellus Eccleſiæ Romanæ reddidit. Donauit tandem Cæſari Borgiæ cum multis alijs Alexander Sextus Pontifex Maximus. Poſt eius exceſſum factionibus Sauorum, & Zauulorum pene diſcerptum, tandem in poteſtatem Raogoonum, Zampeſchorum, Cominumque Carpenſium eſſe cœpit, deinde ad Romanæ Eccleſiæ imperium rediit. Bertinorij meminit Plinius, Procopius, Blondus, Alcandes, Leonardus Aretinus, Dandinus commentar. ad Dan. in purgator. can. 14. Solent ibi Epiſcopi reſidere, vbi & ædes magnificas in editiſsimo loco habent, iniurijs tamen ventorum expoſitas.

Habet etiam Epiſcopus in Popilienſi Foro domum non procul a maiori Eccleſia, quæ a foraneo Epiſcopi Vicario incolitur; Eccleſia vero hęc diui Apoſtolorum Principi Petro ſacra pro maiori Foropopiliani templo, proque vetuſtæ exciſæ Cathedralis veneratur a Fori ciuibus. Recuperat ſenſim, poſt tot calamitates, Popilianum Forum antiquum decus, & ſplendorem, cui nec parum ornamenti eleganti cultu eiuſdem templi opus productum affert, pluresque Eccleſias, piaque loca a Popilianis ciuibus magnificentius ædificata. Conſpicias ibi academiam Inflammatorum a Ioanne Rubia Epiſcopo excitatam, montem pietatis, ſecularium ſocietates, virorum cœnobia aliqua, monialium nobile monaſterium, quo nobiliſsimus huius prouinciæ virgineus flos alitur, vt ſub diui Auguſtini diſciplina pietate excolatur, ſuſpexeris celeberrimam diui Ruphilli nomini ſacram Abbatiam, quæ hodie ab Epiſcopi auctoritate ſubducta, Vrbis Vaticanæ baſilicæ canonicis attributa eſt. Duæ in ea Vrbe numerantur parochiæ, ſancti Ruphilli vna, quæ ad noningentos fideles ſacra alit communione, altera ſancti Petri ſeptingentorum numero oppleta fidelium. Pollent induſtria, & ingenio Popiliani ciues variis artibus cultiſsimi, nec a maiorum gloria deceſſerunt vnquam, Romanæque Eccleſiæ ita ſtudioſi, vt inde facile colligas, a Romanis eorum primos progenitores propagatos fuiſſe. Genuit Forum hoc Antonellum Armutium, qui per gradus munerum militarium ad præfecturam peruenit equitatus Pontificij, acceptis præmiorum loco D. Mauri, & Talanellorum oppidis, & Bruonem Zampeſcum huius Fori, & ſancti Mauri dominum pro Republica Veneta in Albania præfectum, & alios, quos commemorare longum eſſet. Cæterum Popilienſis, Bertinoriique Epiſcopus a primæua ſua inſtitutione Rauennatis Archiepiſcopi ſuffraganeus eſt, mille & ducentorum nummorum redditu annuo potitur, & Apoſtolicæ Cameræ florenos quinquaginta pendere iubetur. Harum Eccleſiarum Præſulum modo ſeriem dabimus, quam nobis antiquæ Popilienſis Eccleſiæ, diuerſaque aliunde conquiſita monumenta ſubminiſtrarunt.

11 S. RVPHILLVS genere Græcus, vt produnt monumenta vetuſta, Athenis vrbe ſapientię, ac doctrinę alumna oriundus, litteris expolitus, anno circiter 330. a ſancto Sylueſtro Papa Fori Popilij Epiſcopus ordinatus, fanum Iſidis demolitum nobiliſsimum in templum beatę Virginis Annunciatæ nomini ſacrum, commiſſumque B. Petri Apoſtolorum Principis patrocinio, expurgatis ve-

tetis

A veteris idololatriæ ſordibus commutauit. Interfuit Ariminenſi conciliabulo, ac Nicœnum Concilium cum Gaudentio Arimini Epiſcopo, alijſque clariſsimæ ſanctitatis Præſulibus propugnauit, & poſt innumeros pro ſua eccleſia labores ann. 383. die quinta iulij cælo animam felicem meritis, atque in defendenda religione partis trophæis onuſtam transfudit. Sacræ corporis exuuiæ in Eccleſia, quę ipſius nomine ſuperbit, reconditæ deinde Forum Liuium translatæ, ibidem in ſancti Iacobi templo requieſcunt. Templum, Abbatiaque eius nomini conſecrata celebris ſatis olim habita eſt in loco, vbi peruetuſtum Fanum Herculis nomini dicatum fuerat, quod poſtea ad cultum diuinum traductum eſt, ac D. Ruphilli nomen tulit, quod vna cum ciuitate exciſa, vt diximus, obrutum eſt, B vt nulla eius veſtigia, quam certa rudera ſuperfuerint, quæ hactenus in publica foſſa, qua parte meridiem ſpectat, viſuntur, diſtinctum enim varijs coloribus pauimentum opere vermiculato laboratum cernitur, atq; ibi marmor hiſce literis inciſum repertum eſt.

HAEC EST ECCLESIA S. RVPHILLI CONFESSORIS, ET EPISCOPI.

De Ruphillo Petrus in catal. lib. 6, cap. 114. & in vita S. Mercurialis Epiſc. Liuien. cuius ſynchronus fuit. Illius laudes multis poſt ſeculis a D. Petro Damiano ſubiecto ſermone, eidem ſancto adſcripto, ad populum recurrente anno illius feſto die habito, celebratæ, quæ cum inter eius opera ab Abbate D. Conſtantino Caietano de Eccleſiaſtica hiſt. C benemerito, viro eruditiſsimo in lucem edita non reperiatur, ad non obtruncada Ruphilli pulcherrima encomia, populique illius ſtudioſi ſatiandam pietatem, hic ſubijciendam exiſtimauimus, ex pia liberalitate Andreæ Vecchiazzani.

B. Ruphilli Popilienſis Epiſcopi geſta a B. Petro Damiano conſcripta.

Sanctorum celebritas maxime prouincialium valde ſumma cum deuotione eſt recolenda, circiter ab omnibus, non enim illis noſtra præconia æternæ gloriæ decorem condonat, ſed nobis emolumentum cæleſtis patriæ accumulat. Quiſquis autem propenſius accuratiuſque eiſdem intereſſe feſtinat, huius beneficia pro exhibitis, vt D poſtulat obſequijs conſequitur, veluti ea, quæ in ſe geſtant applauſus, aut oſtentationes humani fauoris ortus non reſpicit, ſed ad puri intentionem cordis tacita conſcientia pietatis aures inflectit. Omnium vero conditor de ſuprema proſpicit ineffabiliter arce, vniuſcuiuſque ad quid prolata ſit actio, & vniuſcuiuſque metitur ad mentis oculos præmia mira diſpenſare.

Nonnulla ad hanc beati Ruphilli conueniunt feſtiuitatem, varia ſtudij affectione humana obtutus, qua interſint, latet intentione, ſed prouida liquet conditoris oſtenſione. Eorum præcipue Deus actus attendit, qui miti, contritoque corde hoſtias offerunt, atque eos deſpicit, qui quaſi ex alto ſuperboque ſupercilio fauore laudis protenta dextera munera porrigunt, de quibus Dauid ait: Quoniam excelſus Dominus, & humilia reſpicit, & alta a longe cognoſcit. Curramus ergo, vt alta gratuita pietate, Deus a nobis repellat, & humilia ſibi, non munda placentia ſui ſancti confeſſoris Ruphilli interceſſione, cuius hodie feſta celebramus, tribuat. Quatenus de præſentis vitæ malis careamus, & æternæ beatitudinis conſequi æterna præmia in æternum valeamus.

Celebremus itaque præclarum beati Ruphilli nomen, quod Græca eſt illi lingua impoſitum, & ad noſtri ſermonis Latini transferamus vſum, nam Rho in Gręco alphabeto decimum nonum locum obtinet, & in eiuſdem Græca ſupputatione centeſimum continet numerum. Ruphillus itaque eodem, quo prædiximus, ordine e Græca etymologia in noſtro deriuatur ſermone, quia Philis, amor dicitur Latine, vnde nobis videtur, quod Ruphillus reſoluatur centeſimus amator. Iure enim centeſimi amoris fructus habuit, ſicut Veritas dicit in euangelio: Semen cecidit in terram bonam, & ortum fecit fructum, aliud centeſimum, aliud ſexageſimum. Centeſimum amauit ſacratiſſimus Ruphillus Chriſti confeſſor fructum, quia prædicatione aſſidua centeſimā ouem perditam Chriſti humeris reportatam, ſtuduit per amœna virentia, ad æternitatis reuocare patriam. Tunc enim humeris Chriſtus ouem geſtauit, quādo per eius delictum incarnatus tandem in cruce mortificans totius delictum populi patibulo ſuſpenſus damnauit. Centiſſima quippe ouis propago eſt humani generis, quam conditor ad alendam ſacris doctoribus Apoſtolis tradidit, vt Angelicus imminutus numerus eiuſdem centeſimæ ouis propagine reformaretur. Per Apoſtolicam igitur traditionem inſtituitur, & per Præſulum dogmata Eccleſiæ doctrina ouis centeſima amore ſupernæ patriæ terrena deſpiceret, cæleſtia caperet, de quorum namque ſacratiſſimus Chriſti confeſſor Ruphillus collegio Popilienſi populi inſtitutor eiuſdem Eccleſiam gubernauit Spiritus S. dono . . . . Denique diuino nutu B. Confeſſor ad ſacerdotii faſtigium ordinatus non ceſſauit, quod verbis docebat, piis implere operibus, recolens Apoſt. Pauli ſuauiſſimum eloquium: Ne forte cum aliis prædicauerim, ipſe reprobus efficiar. Ideo B. Ruphillus ne ab auditoribus videretur reprobus, cœpit verbis, quod docebat, explere ad populi eruditionem operibus, cuius charitatis ardor quantus ſit poteſt agnoſci, dum ſe iugiter affligeret, non ſuā, ſed ſubiectæ plebi iugiter imploret veniam, carnem ſuam ſedulo affligebat, vt diuinis præceptis ſubiectorum ſignaret animas, illud Apoſtoli conſcrens cum dicebat: Caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo. Re vera Chriſti confeſſor Ruphillus corpus caſtigauit, dum carnis illecebras diuturna inedia domuit, quia bene nouerat, niſi in ſe euulſi peccatorum eſſent tribuli per longam abſtinentiam, inſeri, plantarique nequaquam valerent ſacra ſpiritualium donorum germina. Vnde Dominus ad Hieremiam, dum ad Iſraeliticam eum conterendam verſutiam mitteret: Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes, & regna, vt euellas, & deſtruas, & diſperdas, & ædifices, & plantes, prius dixit euellere, & diſperdere, & poſtmodum

dum ædificare, & plantare. Sic ſic namque Chriſti confeſſor peccatorum tribulos euulſit, & ſacra ſpiritualium germina ædificauit, prauas a fidelium cordibus cogitationes diſperſit, benignas, Deoq; placidas conſciencias plantauit. Hoc enim etiam ſtuduit S. confeſſor, vt cum vitia euulſit, mortis ſentes deſtruxit, cordibus nebulas diſperſit, virtutes, euulſis vitijs, ædificauit digna omnium conditori opera plantauit, & quatenus ne clandeſtinus inſidiator zizania inſereret, clypeo ſpirituali Eccleſiam diuina muniuit protectione.

Agebat itaque Ruphillus veridicus Chriſti confeſſor, ita in ſubiectos, vt magis longe, lateque cernerent, quam inuentum prolata ſine fructu verba tunbus perciperent. Igitur dum ſacras Chriſti hoſtias offerebat, hoc populis prædicabat: Diligite inimicos veſtros, ſi vos hæc feceritis, vere filij Dei eritis, ſi vero, quod abſit, aliter feceritis, cuius filij niſi diaboli eritis? quia ſcriptum eſt, cuius opere agit homo, eius filius appellatur, qui autem inimicum propter Deum non diligit, in regno Dei a gaudio paradiſi alienus eſſet, quia Chriſtus pendens in cruce, in tantum inimicos dilexit, vt etiam ijs, quia prauitate noluerint conuerti, beneficia pro exhibitis tribueret gratanter contumelijs, ſicut beato Paulo, alijſque ex Iſraelitico, poſt conuerſionem populo æternitatem lætitiæ largitus eſt, in æterno Regno.

Benefacite his, qui oderunt vos, orate pro perſequentibus, & calumniantibus, hoc namque Chriſtus patibulo crucis infixus, dum dixit: Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt. Si Chriſtus chariſſimi fratres pro ſe interficientibus hoc fecit, quid nos agere debemus cum proximis, qui nos aut verbis laceſſunt, aut damna ferunt, aut ſi non præualent, facere conantur? vtique cordi, puraq; conſcientia illis debemus ignoſcere, vt ſecum poſſimus dicere: Dimitte nobis debita noſtra, &c. Audite quid Veritas iterum dicit: Si non dimiſeritis hominibus peccata eorum, nec Pater veſter dimittet vobis peccata veſtra. & alibi: Dimittite, & dimittetur vobis. Itaque dilectiſſimi, & in Chriſto chariſſimi, intimo amore cordis dimittite peccantibus in vobis, vt ad tribunal æterni Iudicis, alijs operibus adhibitis, ſecuri peruenire poſsitis.

Præterea dum legeretur propheta Iſaias noſter euangeliſta, vbi continebatur lectio; Lauamini, & mundi eſtote, auferte malum &c. continuo beatus Pontifex Ruphillus extenſa manu indicens ſilentium, huiuſmodi ſermonem fecit ad populum.

Aduertite, dilectiſſimi fratres, quod propheta imperat facere. Lauamini, mundi eſtote, nihil lauare alicui prodeſt: ſi mundus non eſt. Multi denique ſe lauant, ſed mundities in eis non eſt vlla, non eſt vtique, non eſt pura aqua, ad perfectam munditiem lauandam, quia aqua exteriores abluit ſordes, dum vitia in cordis occulto nutriuntur interioris: corpus enim aqua abluitur, cor vitijs in mentibus inquinatur, idcirco ad veram munditiam ſolummodo non ſufficit aqua. quod bene propheta innuens, dicebat lauamini, deinde adijcit, mundi eſtote, vere namque ſe lauat, qui tacita, vel operta conſcientia præterita peccata

A deplorat, cor ad mundi gaudia non eleuat, atque ad lamenta pro commiſſis facinoribus ſe inclinat, ac pœnitentiæ fructum nunquam in poſterum in præteritis peccatis commaculat. Hic veraciter ſe lauat, & mundat, qui talibus ſe ſe cuſtodibus iugiter vigilantibus circundat.

Audite fratres, & reliqua prophetę verba: Auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis, ſi malas, dixit cogitationes auferre, ergo malum facere non oportet, igitur ſi pro cogitationibus pœna datur, pro malo perpetrato quid tribuetur? certe fratres in extremo examine, omnia pendent in ſtatera iuſtitiæ, actus, & cogitationes boni, malique ſermonis. Quapropter chariſsimi induite armaturam fidei, ait Paulus, ſcitis ignitas a vobis repellere cogitationes, ſuggeſtiones

B hoſtis verſuti, quatenus ſceleribus, & ſordibus abluti mundi ante oculos diuini arbitrij inueniamini, vt etiam nobis pro noſtra exhortatione ſalutia mandet præmium, & vobis perfectum gaudium.

Venerabilis Chriſti confeſſor Ruphillus, & Pontifex egregius non ceſſabat diuinis ſatiare populum dapibus, illud ſemper reuoluens, quod B. præceperat Paulus, prædica verbum opportune, importune, nō ſolum autē in eo doctrina verbi inerat, ſed & mira ſermonis pollebat facundia, caſtitas quoque titillationibus carnis expulſis diuinitus adiutus rutilabat, in illo admirabilis benignitas, ita ſedule in eo charitas radicabat, vt om-

C nes fideles ad eum confluere gauderent, & qui exteri erant. Humilitas vero pro clypeo ſuis obſiſtentibus, ita in eo florebat, vt ad ipſius beatitudinem occurrere, cuncti non deſiſterent per longa terrarum ſpatia. Quid plura? ſic omnes virtutes dono Spiritus ſancti in ſe cumulauerat, vt nihil aduerſum obſiſteret contra præcepta diuina, ita ſe cunctis exhibuit miſericordem, vt omnes eum chariſsimum excolerent patrem. Talis erat beatus Ruphillus Pontifex, ſenibus benignus, infantibus omnibus patientiſsimus, infirmis ſolatium, pauperibus gazophylacium, viduis ſubſidiū, orphanis præſidium, captiuis remedium, naufragis erat ſuffragium, peccantes ita leniter, ac ſi ſimiles ſibi viderentur, arguebat, vt nihil oneris ſuſtinerent ab eo impoſitæ pœnitentiæ, atque talem ſe cum peccatoribus exhibebat, ac ſi ipſe perpetrata faci-

D nora defleret, illud ſemper retinens, quod Paulus Corinthijs dixerat: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non vror?

Talibus, vt diximus, gemmis decoratus veridicum euangelij expectabat promiſſum: Venite benedicti, humanum non valet ſenſus ad memoriam reducere, quæ beatus Domini confeſſor Ruphillus mirabiliter peregit temporibus ſuæ ſacratiſsimæ vitæ. Dum enim antiqui ſerpentis, ac verſuti, & callidi diaboli inſidias amouere curabat, corporaliter offendit ipſum peſtiferum ſerpentem populis, quibus præerat, & alijs plurimis.

In ſpatio, quod peruium eſt euntibus a Popilienſi ad Liuienſe oppidum draco inſederat magnus, qui ſolo flatu fœtidi . . morbidabat

cunctos, quod facere a conſtitutione protoplaſti animabus non ceſſauit, ſic corporibus iuges inferre languores, & neces non ſe ſubtraxit: contigit autem Dei miſericordia, vt quod ex inuiſibili dracone Chriſti confeſſor Ruphillus prædixit, hoc cunctis cernentibus manifeſte exhibuit: dũ eundẽ draconem corporaliter oſtendit. Iam quanta in eo virtus contra ſpirituales nequitias, euidentiſsimis claruit indicijs, dum immanis draconis morbo vexatum, vir ſanctus talibus alloquitur populum.

Animaduertite in Domino, chariſsimi fratres, quia, ſecundum Apoſtolum, non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem, & ſanguinem, igitur contra ſpirituales & aereas pugnas, oportet, dilectiſſimi fratres inuiſibilia, cæleſtiaque capeſſere arma, quatenus contra inuiſibilem pugnetur inuiſibiliter, hinc nos cum Iona cæleſte petamus auxilium, & eius iuuamine viſibilis, inuiſibiliſque euadamus draconis necem, confido in Domino, quia his adminiculis corporibus, animabuſque erimus ſaluati ad hoc perſgenda noſtro confratri Mercuriali mittamus monita, vt committitur Domini poſtulata venia de hoſte ſumamus victoriam, quatenus fidelis ſentiat populus, quantum apud Deum valeat communis oratio.

In terra, ſicut S. Chriſti confeſſor prædixerat venerabili Mercuriali ſuo Liuienſi direxit mandata talia. Quamquam exiguo ſequeſtremur terrarum ſpatio, fraternitatis vno inexplicabili connectamur vinculo, ita tamen, vt quam alter patitur, vterque fiat vnita compaſsio, ex inſtanti prætertim omnique ſerio negotio ad Deum propenſius, ab vtriſq; ſubiecto cum populo dirigatur oratio, quatenus clades exitialiſque morbus communi petitione pellatur longius, triduano pariter peracto ieiunio, protecti ſalutis ſpiritualis clypeo ſerpentis draconiſque magni properemus auxilium. His egregius antiſtes Mercurialis præcognitis preces, lamentaque mente ſupplici longius ad Dominum miſit cum lacrymis, & vt erat ex belli præcinctu ſolicitus, ante confert Ruphilli aduentum conſtanter profecto cum populo antetulit greſſum, iam iamque certaminis aderat tempus, draconiſque aperuerat locum, cum Ruphillus aduenerat ſanctus, licet quis peruenerat S. D. confeſſor Mercurialis, hac re modicum Ruphillum contriſtaret. Beati inuicem multo mutuo cum honore ſeſe oſculati ad draconis ſcrobem, vtriſque diu flentibus, & neceſſarijs populis poſtulantibus acceſſerunt. Tunc beatiſsimi viri ſtolis ſuis gutture eius aere draconis, cunctis, qui aderant mirantibus de latibulo amouerunt, cum pariter extrahentes quodam reperto puteo includentes ſuper ipſum memoriale impoſuerunt gaudentes, conceſſoque ex hoſte triumpho tripudiantes ad propria cum ſalute plebis remeantis in Chriſto gratulati ſunt omnes, quia & hoſtis, ingenteſque draconis extinxere nequitias, & populum eruerunt a plaga.

Ex eo itaque tempore beatus Ruphillus Pater, & Antiſtes imminere prædicabat diem egreſsionis ſuæ, quis poſt patefacta (o chariſsimi filij dicebat) antiqui ſerpentis machinamenta oportet me ingredi vniuerſæ terræ anguſtiſsimam viam, memoriale meæ paruitatis exigo, tale. ſ. colloquiũ.

A Mutuus vos conſtringat charitatis amor, nec veſtrum aliquem hoſtis ſubrepat clandeſtinus dicente Domino: Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, mox adijcit, & proximum ſicut te ipſum, Qui ſicut ſe ipſum, fratres, proximum diligit, nulla eius mandati opportuna curatio erit, quia quod quiſque proximum diligens impendit, ſibi impendit, cauete contentiones, cauete lites, diligite pacem, ſectamini charitatem, vt his decoratis ornamentis ſecuri veniatis ante ſummi præſentiam Iudicis.

His, & alijs inſtructi colloquijs ſpiritualibus refecti cibis, qui aderant de tam præſtantis Patris exitu flentibus cunctis omnes circumſignans ſignaculo crucis cunctos ad oſculum inuitauit. Poſtmodum vitalem cælo lætus, & ouans ſpiritum reddidit Creatori, B cuius corpus pij populi aromatibus condentes linteaminibus ſacerdotalibus induentes digne tradidere hymnodalia melodia ſepulturæ, vbi ad laudem Dei multa exuberant beneficia iugiter apud fideles. Tuum igitur depoſcimus Chriſti beate confeſſor, & Pontifex Ruphille ſuffragium, vt noſtræ conditionis, & ſalutis memor emolumentum apud tremendum Iudicem omnium, quatenus obtentu tuæ protectionis eſſe compotes valeamus æterni gaudij, & in vltimo tremendo examine vna tecum præſentemur æterno coram arbitro fruituri.

Obijt hic B. Chriſti confeſſor 12. Kalendas auguſti anno ſalutis 38?, cum quo præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto æternum capiamus regnum per infinita ſecula ſeculorum. Amen.

C 2 GRATVS Ruphillo in gerenda dignitate ſucceſsit, cuius nulla ad nos, quam ex ms. tabulario, in quo ex hac vita exemptum traditur anno 434. memoria defluxit.

3 SABINVS ann. 494. huius Eccleſiæ gubernacula ſuſcepit. Hic ille Epiſcopus eſt, qui cum morbo regio laboraret de hac re Gelaſium primum Pontificem certiorem fecit, vt ſibi liceret infirmitatis gratia Epiſcopatum dimittere, eumque a Pontificijs delegatis, erant illi Fortunatus, & Ruſticus Epiſcopi, qui ea de re inquirebant, in eis anguſtijs ſe videret, vt ad vitam priuatam iam ſe redacturus eſſet, ab illis prouocauit, ſed ij demandata ſibi prouincia implenda non deſtitere, atque diebus triginta Sabinum vario ciborum genere, vt pari modo phyſico reſponderent D vicem, & cauſæ dignitati reſponderunt, aluerunt. Interea ſubducto ex humanis Gelaſio ininncti ipſis muneris tempus effluxit, de quo decretales quæſt. 2. agunt.

4 AZELLVS ſub Symmacho Papa interfuit Romano concilio anno 500.

5 FORTVNATVS exceſsit anno 600,

6 MAILOCVS anno 622. ita in tabulis huius Eccleſiæ, quem referunt defunctum an. 648.

7 STEPHANVS eiuſdem Eccleſiæ Epiſcopus fuit anno 649. intereſſuitque prouinciali concilio Rauennati, vt infra Rub. lib. 4. Raueno. hiſt. Eo viuente Præſule Forum anno 679. ſabbatho ſancto die, omni populo prope deleto, qui ibi diuinis intererat, Grimoaldus Rex Longobardorũ cepit exciditq; vt Paulus Diac. narrat lib. 5. c. 10.

MA-

8 MAGNVS eadem inſignitus dignitate, ſub Agatone Papa Romano Concilio ſubſcripſit anno 679. numeratus inter Rauennates ſuffraganeos. Fallitur autem Antonius Maria Spelta, in Papienſi hiſtoria, cum hunc Magnum Papienſem Epiſcopum facit, nomine Popilionenſis deceptus, quod illi facile fuit in Papienſem conuertere, huncque Magnum cum illo altero confundere, qui Papienſis Præſul deceſſit anno 668. cui Anaſtaſius ſucceſſit, qui & ipſe huic generali concilio interfuit.

9 ANSAVCVS eiuſdem Eccleſiæ Epiſcopus, atque Abbas ſancti Hilarij Galeatæ ex Ordine ſancti Benedicti floruit. Hic Stephanum Secundum Papam in eadem Abbatia excepit hoſpitio anno 753. a quo priuilegium recepit. Rubeus in hiſt. priuilegium affert, vbi hic Epiſcopus reperitur nominatus.

10 ANFRISVS temporibus Caroli Magni vixit ann. 774. de eo Siginius de Regno Italiæ.

11 AGILVLFVS Anfriſi ſucceſſor habetur in tabulis eiuſdem Eccleſiæ.

12 IOANNES huius nominis primus eadem fulſit dignitate, interfuit concilio Rauennæ celebrato anno 898. ſubſcripſit donationi factæ ab Archiepiſcopo Rauennæ Canonicis Regularibus ſanctæ Mariæ in Palatiolo apud eundem Rubeum lib. 5.

13 ARNALDVS concilio Rauennati reperitur aſſediſſe Othone Imperatore præſente an. 954. In donatione eiuſdem Imperatoris anno 962. & Ferrariæ an. 972. nec abſuit Conuentui Marzaliæ an. 980. vt refert Hieronymus Brianus hiſtor. Val. lib. 7. cap. 1. & Rubeus lib. 5.

14 GVIMIGISVS, ſeu Guinigiſius an. 980. hanc regebat Eccleſiam, quo anno Benedictus Papa Septimus, quod ſequatur diploma ad ſuorum Abbatiæ ſancti Ruphilli liberaliter conceſſit, originale extat in Archiuio eiuſdem Cœnobij.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.

Anno, Deo propitio, Pontificatus D. Benedicti ſummi Pontificis, & vniuerſalis PP. in Apoſtolica beati Petri Apoſtoli Domini ſede, anno quinto. Regnante ſicque imperante D. Othone a Deo coronato pacifico magno Imperatore, in Italia vero anno tertiodecimo, die 22. auguſti indictione octaua; ciuitate Rauennæ. Caſum generis humani conſiderantes æternarum ſupplicia flammarum metuentes, decreuimus æternas Domino deferre oblationes, & perpetualiter metuimus multati ſupplicijs. Ideo ego Benedictus Catholicus Eccleſiæ Epiſcopus, imo cum conſenſu, & actoritate Cardinalium S. R. E. concedo, ſuppliciter offero ſanctæ, & intemeratæ Eccleſiæ beati Ruphilli Pontificis, & Confeſſoris Chriſti ſita extra murum Popilien. do, & concedo, & transfero, & perpetualiter tranſacti perſonaliter alienationis iura, & dominium D. Leoni humili Abbati, & per eum monaſterio ſancti Ruphilli in perpetuum, & quod habetur, & poſſidetur, & a meis maioribus detineri videtur . . . Capellam ſancti Athanaſij ſex integros fundos, fundum Moncndomum, fundum ſancti Athanaſij, Lamam, Monſignanum, Lamagnam, Braiulam, & fundum circumdatum a quatuor vijs, id eſt Spinariæ, & Pizacite, & Calalbronotum Caſaniſtæ, & petræ Fictæ Gibanelli, cum campis, vineis, & terris, arbuſtis, arboribus, & conſtituo, &c. . . . . repono in territorio Corniolen. & plebem ſancti Apollinaris, & ſancti Proſperi, ita vt in prædictis monaſterio, & omnibus rebus a me traditis ſub defenſione, & regimine ſanctæ Romanæ Eccleſiæ conſtituo. Deprecor, & hunc pſalmum, Deus in adiutorium meum intende, & Kyrie eleiſon ter repetis pro me de cætero canatis. Pontifices autem ipſi aliud ſuper ſe, ſuoſque ſucceſſores, donationis, ſiue tributi aliquo modo indicere debeant, niſi hoc quod a nobis in iſta chartula fuerunt deſignata, ſi quis autem contra, &c. Quam vero chartulam iuuante Dei nutu ex genere Conſulis Taber. huius ciuitatis Rauennæ ſubſcribendam rogauimus, ſubſcriptam manibus meis proprijs . . . Vt qui a nobis obtulit roborandam noſtrorumque præſentia, etiam tibi quoque ſupra contradidi ſub die, menſe, & indictione 8. ciuitatis Rauennæ.

Ego Benedictus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Marcus presbyter, & Cardinalis ſancti Stephani ſubſcripſi.

Ego Ioannes presbyter, & Cardinalis ſanctæ Crucis in Hieruſalem ſubſcripſi.

Ego Leo presbyter, & Cardinalis ſancti Ioannis, & Pauli ſubſcripſi.

Ego Iulianus Subdiac. & Cancell. paginam donationis, & tranſactionis ſubſcripſi.

Otho Tertius Imperator Guimigio Præſule an. 995. eandem Abbatiam ſequenti priuilegio exornauit.

In nomine Sanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis.

OTHO SERVVS POPVLORVM, IMPERATOR ROMAN. Nouerit omnium ſanctæ Dei Eccleſiæ noſtrorum fidelium vniuerſitas, qualiter nos ad ciuitatem Fori Popilien. deuenientes in monaſt. S. Cõfeſſoris Chriſti Ruphilli pernoctauimus, ibique audita monachorum multiformi oppreſſione, & miſeria, quam a maioribus illarum partium paſſi ſunt, illocumque velle pro Dei amore noſtræque animæ ſalute condeſcentes, quia ita rogabant Monachi cum Abbate Leone, ſuiſque ſucceſſoribus, & monaſterium ipſum, cum omnibus, & cunctis, quæ ſibi reſpiciunt, pertinentijs, ſiue oblatis, & nominatiue fundum integrum, & omnibus tam quæſitis, quam inquirendis, cum plebibus, & fundis, inter comitatum Popilienſem, Liuienſem, & Vicodenſem ſitis in noſtrum mundiburdium, & tutelam recipimus, præcipientes igitur iubentes ab hac hora antea, vt nullus dux, marchio, comes, vicecomes, caſtaldio, ſcaldarius, Epiſcopus, vicedominus, præpoſitus, archipresbyter, ſiue archidiaconus, atque nullus iudex, vel publicus executor Imperij nõ magna paruaq. perſona præfatos fratres in aliquo ſine legali iudicio accedere moleſtare,

ſtare, & inquiètare, vel ab eis feudum exigere, , A
& eaque ibi altaria pro votis, & exequijs mortuo-
rum, ſiue aliquo alio modo offeruntur, nullo mo-
do prǽſumant ſub aliqua occaſione vtib. Mona-
ſterij, vel fratribus alienare, vel ſibi vſurpare.
Quod ſi quis violauerit ſciant ſe in banno noſtro
compoſiturum centum lib. auri medietatem ca-
meræ noſtræ, & dimidiam prædicto monaſterio,
& Monachis, & vt hoc verius credatur, & dili-
gẽtius obſeruetur, huius mūdiburdij paginā con-
ſcriptam ſigilli noſtri impreſſione iuſſimus inſi-
gniri. Dat. Fori Popilij anno Imperij noſtri xi.
die . . . Heribertus Cancell. ad vicem Petri Cu-
mani Epiſcopi recognouit.

15 TEVPERTVS concilio Rauennati an-
no 997. Kal. maij reperitur ſubſcriptus in Codice B
Vaticano, quem alij Gramigium vocant, illum
cum Guinigio confundentes.

16 HONESTVS, cui Gebeardus Rauennas
Archiepiſcopus templum Cœnobiumque D. Cy-
priani, quod in vrbe Rauennæ erat in Regione
palatij, quod Theodorici Regis vocatur, quæq.
ad illud ſpectarent, omnia conceſſit anno 1037.
certa adiecta penſione conditioneque, vt illud in-
ſtauraret, nec quicquam inde alienaret, vt refert
Rub. 5. Interfuit concilio Romano ſub Nicolao
ſecundo an. 1059. celebrato quod extat in Co-
dice m. ſ. Vaticanę Bibliothecæ, Gerardus Ber-
tinorij comes anno 1062. Honeſto Epiſcopo re-
liquit equum album.

17 PETRVS primus huius Eccleſiæ Præſul C
vixit an. 1079. reperitur ſubſcriptus in quadam
conceſſione, quam Haufridus Abbas ſancti Hilarij
in Galeata Vberto Rauennæ Archiepiſcopo fece-
rat. Subſcripſit concilio Vaſtallenſi anno 1106.
pauloque poſt deſijt eſſe.

18 SERGIVS Popilienſis Epiſcopus, Auſa-
rici anteceſſor Abbatiæ ſancti Ruphilli præcipuus
benefactor memoratur in priuilegio Alexandri
Tertij, de quo infra.

19 AVSARICVS Salonicēſis viuit an. 1152.
quo obtulit ſacræ Camaldulenſi Eremo tem-
plum, ac hoſpitale SS. Iacobi, & Sigiſmundi, de
Collis apud Auguſt. in hiſt. Camald. lib. 2. c. 13.
Quo Præſule Alexander Tertius an. 1162. omnia
iura priuilegia ſancti Ruphilli confirmat cum D
omnibus beneficijs viuorum, & mortuorum, quę
& quas bonæ memoriæ Gnimigiſius, Honeſtus,
Sergiuſque Popilienſis Eccleſiæ Epiſcopi ſibi, &
monaſterio antedicto, pia, & prouida liberali-
tate conceſſerunt. Tenor diplomatis eſt huiuſ-
modi.

ALEXANDER EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilecto filio abbati monaſterij S. Rufilli de Foro Pompilij
ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

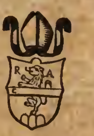
Cum a nobis petitur quod iuſtum eſt, &
honeſtum, tam vigore æquitatis, quam ordo
exigit rationis, vt id per ſolicitudinem officij no-
ſtri ad debitum perducatur effectum. Quapropter,
dilecte in Domino fili, tuis iuſtis petitionibus
annuentes, perſonas veſtras, & locum, in quo præ-
ſcriptum monaſterium conſtructum eſt, cum om-
nibus pertinentijs ſuis ſub beati Petri, qus ſpecia-
liter iuris extitit nullo alio mediante, ſed ipſius,
& noſtra poteſtate ſuſcipimus, & maxime S. Petri
in Cerero de Meldola, & ſancti Apollinaris in
collina, plebes cum omnibus capellis, & Eccle-
ſijs illarum, tam ædificatis, quam ædificandis, ter-
ris, vineis, ſeu ædificijs, & cum omnibus eorum
bonis tam præſentibus, quam futuris, & in ſpiri-
tualibus, quam etiam in temporalibus, cum fide-
litatibus, inſtitutionibus, correctionibus, viſita-
tionibus, decimis, primitijs, teſtamentis, ſepultu-
ris, vnctionibus infirmorum, commendationibus
animarum, atque oblationibus viuorum, ac mor-
B tuorum, decimas de Maliano, & de Salſa, & de
Carpena, & de ſancto Martino in ſtrata, ſine di-
minutione aliqua, & ſine aliqua participatione
per præfati monaſterij nuncium colligendas in
perpetuum parochiam, & parochianos, ac etiam
ſepulturas in ciuitate, & burgis Popilien. & eius
pertinentijs commorantes, ac antea commoratu-
ros, cum primitijs, teſtamentis, ſepulturis, offer-
ſionibus, & cum omnibus alijs beneficijs viuo-
rum, & mortuorum quæ, & quas bonæ m. . . .
Giunigitius, Honeſtus, & Sergius, quod Popu-
lien. Eccleſiæ Epiſcopi tibi, & monaſterio ante-
dicto pia, & prouida liberalitate conceſſerunt, ſi-
cuti in ſupraſcriptis inſtrumentis publicis exinde
confectis continebatur, quæ quidem inſtrumen-
C ta ſupraſcripta vidimus, auſcultauimus, & appro-
bauimus, de iure plenius continetur, & nulli pri-
uatæ perſonę Eccleſiaſt. vel ſeculari liceat ædificare
oratorium, Eccleſiam, vel hoſpitale in parochijs
ſupraſcriptis, præter licentiam, & voluntatem
Abbatis, & fratrum monaſterij memorati, ſe-
pulturam quoque eidem monaſterio omnino li-
beram eſſe concedimus, & eorum corpora, quæ
illic ſepeliri deliberauerunt, vel eorum, quæ per
conſuetam parentelę, aut cognationis ſepulturam
ad cœmeterium præfati monaſterij pertinere no-
ſcuntur, ſine licentia ipſorum Abbatis, & fratrum
prælibati monaſterij nullus recipere præſumat, niſi
forte adhuc viuens quilibet propoſitum religionis
aſſumpſerit, quod ſi quis auſu temerario recipere,
D vel ſepulturam tradere præſumpſerit, ſiue clericus,
ſiue laicus vſque ad condignam ſatisfactionem
Eccleſiaſticæ vindictæ ſubiaceat.
Inſuper res præfatas, & omnes alias Eccleſias, poſ-
ſeſſiones, & decimas dicto monaſterio conceſſas
antiquas, & de nouo conſuetas, & quas prædeceſ-
ſores tui a quadraginta annis citra hucuſque poſ-
ſederunt, & nunc in præſenti poſſides, aut in
futurum poſſidebis, tibi, & monaſterio tuo ante-
dicto auctoritate Apoſtolica confirmamus, & prę-
ſentis ſcripti patrocinio communimus, decerni-
mus autem, vt nulli omnino hominum liceat hanc
paginam noſtræ protectionis, & confirmationis
infringere, vel ei auſu temerario contrauenire, ſi
quis vero hoc attentare præſumpſerit, indignatio-
nem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, &
Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Dat. Lateran. 3. Kal. martij Pontificatus noſtr ianno
quinto.

GER-

20 GREGORIVS Auſarico ſucceſsit, qui
acræ Camaldulenſi Eremo anno dedit monaſte-
rium S. M. de Vſano, ſacellum ſancti Benedi-
cti, ſanctique Petri in campo Gallena, ac ſanctę
Mariæ de lacu anno 1177. conſule Camaldulen-
ſem hiſt. lib. 2.

21 LANTFRANDVS, concilio Lateranenſi
interfuit an. 1179

22 GVELPHVS Belmontius de Belmon-
tijs Draconis filius Ariminenſis, teſte Vecchiaz-
zano, ob patris virtutem, ac claritudinem gene-
ris a clero poſt Lantfrandi mortem Epiſcopus Po-
pilienſis electus anno 1203. in Cathedrali Arimi-
nenſi præſens affuit, quandò Henricus de Seno-
gallia, ab Innocentio Tertio iudex delegatus Vgo-
linum priorē ob bona Archiepiſcopatus Rauennæ
occupata anathemate percuſsit, idemque anno
1207. Gaudentium Caſtelli noui Prætorem ob
Bagninlum inuaſum, multaſque cædes, ac rapi-
nas perpetratas e fidelium conſortio depulit. Ex-
ceſsit ex humanis Guelphus anno circiter 1213.
Praetulit hic Epiſcopus in gentilitio ſcuto Leo-
nem micantem aureo ſtantē in trium montium fa-
ſtigio, per cuius medium corpus tenia cærulea
ducta viſebatur. Huius meminit Rubeus libro
ſexto.

23 VBERTELLVS eiuſdem ciuitatis Epi-
ſcopus 1214. mire addictus fuit Abbatiæ ſancti
Ruffilli, in cuius fauorem olim ab alijs indultas
fortunas, ac latifundia ampliſsimo priuilegio con-
firmauit, cuius originarium exemplar apud ſan-
ctum Petrum in Vaticano adhuc aſſeruatur, vn-
de hoc ſequens exemplar extraximus.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Anno ab Incarnatione eius 1214. tempore
Innocentij Papæ, & Othonis Imp. die 7. exe-
unte menſe octob. ind. 2. in ciuitate noua Popu-
lieſi in domo Populien. Epiſcopi diuinis pręceptis
& Apoſtolicis monitis incitamur, vt quę ad per-
petuam generaliter ſunt ordinata ſalutem, nulla
commutatione, ſeu vexatione varientur, nec ad
priuatum trahantur commodum, quæ ad bonum
ſunt commune præfixa, ſed manentibus terminis
quos ſancti Patres ſtatuerunt iniuſte non vſurpet
alienum, ſed inter fines proprios, atque legiti-
mos, prout quiſque voluerit in latitudine ſe exer-
A ceat caritatis, & quantum creatori noſtro ſub re-
ligionis habitu aſtricti ſumus deuotius famulari
tanto ſolicitius nos conuenit prouidere, ne per
immoderati hominis grauitatem aliquatenus poſ-
ſit in nobis cōmiſſus religionis profectus, ſeu or-
dinis impediri. Ea igitur contemplatione, & di-
uini amoris intuitu ob reuerentiam B. Ruffilli
confeſſoris inſpecta religione, quæ tempore in-
ſtanti in eius monaſterio reuixit. Ego Vbertel-
lus ſanctæ Populien. Eccleſiæ Epiſcopus, cum
conſenſu meorum canonicorum, tibi domino
Brettamino venerabili Abbati, & ſucceſſoribus
tuis, & fratribus, qui nunc ſunt, vel in futurum
ibi dante domino miniſtrabunt, concedo, do, lar-
gior, atque confirmo in perpetuum, ideſt Plebem
B vnam, cui vocabulum eſt ſancti Petri in Cerreto
quæ vocatur Medula, cum capella ſancti Nicolai
de ſuburbio Medulæ, capellam ſancti Bartholo-
mæi de Caſtro Meldulæ, & capellam ſancti An-
dreæ de Burgo Meldulæ, & capellam ſanctorum
Coſmæ, & Damianiį, & capellam ſancti Michae-
lis cum Hoſpitali, & capella ſanctæ Mariæ de Mu-
ci, & capellam ſancti Laurentij de Venatris, &
capellam ſancti Ruffilli de Furignano, capellam
ſancti Andreæ de Salſa, capellam ſancti Pancra-
tij, & Capellam ſancti Michaelis de Mezana, &
capellam ſancti Marci, & capellam ſancti Pater-
niani de Farazano, cum terris, vineis, poſſeſsio-
nibus illarum, quas nunc habent, vel in futurum
acquiſierint, decimis, & primitijs, teſtamentis,
atque oblationibus viuorum, & mortuorum, &
C eum omnibus alijs capellis, & titulis, tam ædifica-
tis, quam ædificandis ad ipſam Plebem ſubiacen-
tibus, cum terris, vineis, ſeu ædificijs, vna cum
omni decimatione, & offerendis, & ſepulturis
mortuorum, & vnctiones infirmorum, & com-
mendationes animarum, & oblationes quantaſ-
cumque per præteritum tempus, in eadem Plebe
largita fuerunt, in perpetuum concedimus nos
vna cum noſtris ſucceſſoribus debeamus ibi præ-
dicto Abbati, tuiſque ſucceſſoribus fratribus da-
re chriſma pro prædictis ſacerdotibus, quos ibi-
dem miſeritis omni anno in cœna domini in Ple-
be prædicta, & ſacerdotes, qui ibidem habitant,
per vos conſiſtant, & fontes benedicant, & ſe-
cundum Eccleſiaſticam normam ſua peragant
D officia, & omni anno vnam caritatiuam rece-
ptionem nobis dabitis in ſupradicta Plebe tan-
tum, inſuper do, & concedo, & confirmo tibi
prædicto Abbati, tuiſue fratribus, & ſucceſſoribus
in perpetuum Plebem ſancti Apollinaris in colli-
na cum capella ſanctæ Mariæ de Raualdino; &
capella ſancti Stephani de Callaco; & capella
ſanctæ Mariæ de Carpena, capella ſancti Petri de
Grauignano, capella ſanctæ Mariæ de Alfiano, ca-
pella ſancti Iacobi de Munda cum omnibus alijs
capellis tam ædificatis, quam ædificādis, vel titulis
cum terris, vineis, ac ſyluis, poſſeſſionibus illarum,
quas nunc habent, vel in futurum acquiſierint,
decimis, primitijs, & teſtamentis, atque oblatio-
nibus illarum viuorum, & mortuorum, ſeu ædifi-
cijs, cum omnibus, & pertinentibus, omneſque
decimationes, offertiones, & animarum com-
mendationes, & infirmorum vnctiones, & ſe-

pul-

pulturas mortuorum,quæ per præteritum tempus
in eadem plebe largita fuerunt, largior tibi iam-
dicto Abbati pro te, tuiſque ſucceſſoribus,in eo-
dem venerabili monaſterio in perpetuum perma-
nentibus. Et volumus,& concedimus,vt intra
iura prædictarum plebium nulla Eccleſia,vel ho-
ſpitale fiat ſine voluntate, & nutu Abbatis, ſed
ſi facta fuerint cum voluntate,vel ſine voluntate
Abbatis, ad Abbatem, & monaſterium perti-
neant, & eandem poteſtatem, & dominum ha-
beat in eis, quam ſibi conceſsimua in alijs. Inſu-
per concedimus, & confirmamus tibi prædicto
Abbati, tuiſue ſucceſſoribus, & fratribus capel-
lam ſancti Paterniani de Domicallia, & capellam
ſancti Ioannis de Rotico, & capellam ſancti
Siati de Mazatutio cum omnibus iuribus, & re-
bus, & poſſeſſionibus ad ipſas pertinentibus,
ſiue fuerint reædificatę, ſiue non, terris, vineis,
oblationibus illarum,viuorum, & mortuorum, &
habeatis poteſtatem, & licentiam, de iam dictis
Plebibus, & capellis ordinandi, & diſponendi in
perſonis Eccleſiaſticis,& ſæcularibus recipiendis,
interdicendi, & excōmunicandi, & abſoluendi
inſtituendi, & deſtituendi interius, & exterius
omni anno vnam caritatiuam receptionem nobis
dare debeatis in ſupradicta Plebe ſancti Apolli-
naris tantum,& pro ſupradicta plebe ſancti Apol-
linaris dare debeatis nobis, noſtriſue ſucceſſori-
bus omni anno in Cœna Domini duas libras ce-
ræ, & quatuor oblatas, & quatuor candelas,& pro
hoſpitali ſancti Michaelis de Meldula vnam li-
bram ceræ, & ego ſupradictus Epiſcopus vna
cum meis ſucceſſoribus tibi prædicto Abbati,
tuiſue fratribus, & ſucceſſoribus in perpetuum
ab omni perſona hominum in omnibus ſupra-
dictis nobiſcum ſtare, & auctorizare, ſeu defen-
zare ſpondeo, & promitto. Et non liceat mihi
prædicto Epiſcopo, meiſque ſucceſſoribus in per-
petuum vos, & veſtros ſucceſſores, & fratres de
iam dictis Plebibus, capellis, & hoſpitalibus, vel
titulis tam ædificatis, quam ædificandis expel-
lere, aut in alijs hominibus ordinare per nullum
ingenium, vel aliquod argumentum, quatenus
nec canonicorum incurſione, & ſacrum mona-
ſterium iuxta beati Benedicti ſtatutum turbare
quia ſæpe monachorum ordo a canonicis impe-
ditur, & perturbatur. Ideoque tantis precibus
rogatus a te, & confratribus tuis, & etiam a fide-
libus illius Eccleſiæ do, & concedo, atque con-
firmo, & largior omnia, quæ ſuperius leguntur,
vel leguntur inferius. Inſuper confirmo tibi præ-
dicto Abbati, tuiſue ſucceſſoribus, & fratribus in
perpetuum illud, quod habere, aut poſſidere, aut
alij pro vobis, & a veſtris manibus retinere vide-
mini, ideſt omnes res, & pertinentias veſtras inte-
gras, cum terris, vineis, ſyluis. Inſuper confir-
mo vobis, quod habetis, & tenetis, vel alij pro
vobis habent, & detinent in fundo Orceani, qui
vocatur Paſtero, & in Indiano, & in Cirigliano,
& in Acquaducto, & in Pondo, & Vmacardia, &
in Sabtone, & in Centeranola, & in Acagle, & in
terra minore, & terra maiore, & in Vilola, & in
Caſtagnolo, & in Sabbincello, & in Prata, & Fi-
glino, & in prædicto Paſtero, & in Baſiano, & in

A Portu, & in Flumatoli, & Caſabrano, & in fun-
do de Aritnis, & in fundo de Brittis, & in fun-
do qui vocatur Ronco de Traſedo, & in Ron-
co maiore, & in Ronco de Mauiſis, & in
Ronco de Cauallis, & in Ardaroli, & in Fabri-
gola, & in Campo de . . . & in Palia-
ta, & in Malbano, & in Polnaro, & in Caſacauci
& in Fontatella, & in Camazago. Inſuper largi-
mur, & confirmamus vobis, veſtriſue ſucceſſori-
bus in perpetuum fundos ſuperius nominatos, &
omnes res quantaſcumque hucuſque habuiſtis, &
detinuiſtis, vel alij pro vobis, & quantaſcunque
habetis, & tenetis, & quæ vobis obuenerint per
anteceſſorem meum, quaſque per viros, & mu-
lieres Deum timentes, ſiue in ciuitate noua, quaſ-
B que in ciuitate rupta, vel in ſupradictis fundis
per quemcunque modum, vel titulum. Inſuper
concedimus, & confirmamus tibi prædicto Ab-
bati, tuiſue fratribus, & ſucceſſoribus in perpe-
tuum, mercatum, quod eſt in feſtiuitate S. Ru-
filli, cum omni reddi tu ſuo, & parochijs a Turre
Rambaldi in antea verſus monaſterium veſtrum,
ſcilicet Burgum Salegaudorum, Burgum Arcaldi,
quod a vobis tenet, & horam Sanſauini, & ho-
ram Caſalini, & horam Baſani, vſque ad Molen-
dinum de Paganellis, & homines morantes in
terra veſtra, vſque ad molendinum communis
quod a vobis tenet commune, & in ciuitate noua
vt trahit Platea a domo Guidonis Lazarij vſque
C ad domum Ioannis Bugadæ recte vſque ad flu-
men, cum oblationibus viuorum, & mortuorum
& ſepulturis, & teſtamentis, & liceat vobis Paro-
chianos per ſupradictas Parochias conſtitutos vi-
ſitare, pœnitentiare, miſſas celebrare, & prædica-
re per veſtrum capellanum, vel quando capella-
num non habueritis, liceat vobis per Abbatem, &
monachos ſacerdotes omnia prædicta facere, vt
nulli priuatæ perſonæ vel Eccleſiaſticæ liceat ædi-
ficare Eccleſiam, vel hoſpitale in Paroch. ſupra-
dict. quas vobis concedimus, præter licentiam, &
volūtatem Abbatis, vel fratrum prædicti monaſt.
ſed ſi facta fuerit cum voluntate vel ſine voluntate
Abbatis vel fratrum, ad Abbatem, & monaſteriū
pertineat, & eandem poteſtatem, & dominium
habeant in eis, quam ſibi conceſsimus in alijs,
& concedimus vobis, vt liceat cuique virorum, &
mulierum teſtari de corpore, & rebus ſuis pro ſua
D voluntate apud monaſterium Ruffilli, proceſſio-
nes etiam quas canonici Populien. cum populo
in die dominicæ Palmarum, & in vigilia Aſcen-
ſionis, ad monaſterium annualiter facere conſue-
uerunt, & in Priuilegio bo. me. Cæleſtini Papæ
continetur, concedimus, & confirmamus. Et ſi
canonici aliqua indignitate, vel diabolica turba-
tione non venerint, licitum ſit Abbati, & mona-
chos Oliuas, Palmas, & flores benedicere, & Po-
pulo diſtribuere, diuina celebrare, prædicare, pro-
ceſſionem cum populo, & clero, qui ibi adunatus
fuerit, facere, & litanias, in vigilia Aſcenſionis ſi-
militer cum populo, & clero, qui ibi adunatus
fuerit facere, & cum oblationibus recipere. Obla-
tiones quæ obueniunt, & offeruntur nobis in
miſſa beati Stephani, & in ſecunda feria Paſ-
chæ vobis concedimus, & confirmamus, de-
cimas

timas de Magliano, & de Salſa, & de Sancto Martino in ſtrata, & de Carpena integre ſine diminutione aliqua, & ſine partitione per nuncium veſtrum colligendas in perpetuum concedimus, & confirmamus. Item concedimus, vt Archipresbyteri, qui fuerint inſtituti in ſupradictis Plebibus, & capellis, & hoſpitalibus Abbati iurent fidelitatem. Hæc omnia cum plebibus, & capellis, titulis, terris vero, vineis poſſeſsionibus ſyluis, ſeu ædificijs cum omnibus ſibi pertinentibus habeatis, teneatis, poſſideatis cum veſtris fratribus, & ſucceſſoribus in perpetuum pro redemptione animæ meæ, & etiam ſucceſſorum meorũ, vt pro talibus collatis obſequijs æternã indulgentiam conſequi mereamur. Si quis autem contra hæc præceptionis noſtræ auctoritatem in perpetuum ire, aut agere, vel ventilare præſumpſerit, quam a nobis ordinatum eſt amodo, futuris temporibus, vt ſuperius, teſtes ſeu fines deſignatos trecentorum, & decem, & octo Patrum anathematis vinculo vulneretur, & Regno Dei, & a ſanctorum conſortio alienetur. Obſeruator qui extiterit, & deuote impleuerit, Dei omnipotentis benedictionem redundetur, & pro temeritate, ſint perſonæ illæ, quæ contra hæc agere voluerint compoſituræ tibi Abbati, tuiſue fratribus, & ſucceſſoribus auri libras quatuor, & poſt pœnam ſolutam ea quæ ſuperius exarata ſunt, firma, & ſtabilia permaneant in æuum his omnibus prædictis teſtes rogati, ſimiliterque vocati interfuerunt.

Presbyter Euizus Capellanus prædicti Epiſcopi.

Odonus Matthæus presb. & Monachus dicti monaſterij.

Dominus Gregorius Leuita, & monachus Guido Lazarij tunc poteſtas Populien.

Ioannes Bruttonus.

Dominus Saragonus de Forolinio.

Raſellus Rudolus Ruzirolus, Ioannes Iulianus Rubinus.

Ego Petrus Populienſis Dei gratia Imperiali auctoritate, & tunc communis Populien. notarius præcepto præfati D. Epiſcopi omnia ſupradicta ſcripſi, & in publicam formam redegi.

Ego Vbertellus Populienſis Epiſcopus hoc priuilegium a me factum confirmaui, & ideo &c.

Vixit Vbertellus vſque ad annum 1224. quo in fauorem ſupramemoratæ Abbatiæ ſancti Ruffilli, Abbas ab Honorio Tertio Pontifice huiuſmodi fauorabile Priuilegium impetrauit.

HONORIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs Abbati, & conuentui ſancti Ruffilli Populien. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Iuſtis petentium deſiderijs dignum eſt nos facile præbere conſenſum, & vota, quæ a rationis tramite non diſcordant effectu proſequente complere. Ea propter dilecti in domino filij, veſtris iuſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu perſonas veſtras, & locum in quo diuino eſtis obſequio mancipati cum omnibus bonis, quæ prædeceſſores veſtri a quadraginta annis retro hucuſque poſſederunt, & vos in præſenti poſſidetis, aut in futurum

A *iuſtis modis præſtante domino poteritis adipiſci, ſub B. Petri, quod ſpecialiter iuris exiſtit, ſub ipſius, & noſtra protectione ſuſcipimus. Specialiter autem omnes Eccleſias, poſſeſsiones, decimas, & de nouo & conſuetas, conceſſas, antiquas dicti monaſterij, & maxime ſancti Petri in Cerreto de Meldula, & ſancti Apollinaris in Cullina plebes cum omnibus titulis, Eccleſijs, & capellis illarum tam ædificatis, quam ædificandis, terris, vineis, ſeu ædificijs, & cum omnibus earum bonis, tam præſentibus quam futuris, tam in temporalibus, quam etiam ſpiritualibus, cum fidelitatibus, inſtitutionibus, & deſtitutionibus, correctionibus, viſitationibus, decimis, primitijs, teſtamentis, ſepulturis, functionibus infirmorum, commendationibus animarum, atque oblationibus viuorum, & mortuorum, parochiam, & parochianos*
B *ibidem commorantes, & in antea moraturos, atque etiam ſepulturas in ciuitate Burgi . . . ac eius pertinentijs, a turri Rambaldi verſus monaſterium, ſcilicet Burgum Anſaxini, & Burgum Arsaldi Michaelis, quod a dicto monaſterio poſſidet, & horam Anſaxini, Caſalini, Baſſani, Partis vſque ad Molendinum de Paganellis, & per ciuitatem nouam a domo Guidonis Lazarij vſque ad domum Ioannis Bougatæ recte vſque ad flumen verſus monaſterium, cum primitijs, teſtamentis ſepulturis, oblationibus, & cum omnibus alijs beneficijs viuorum, atque mortuorum, quos bo. mem. Vbertus Populienſis Epiſcopus de capituli ſui aſſenſu, monaſterio veſtro pia, & prouida liberalitate conceſsit, prout in inſtrumento publico exinde confecto continebatur, quod quidem inſtrumentum vidimus, auſcultauimus, & approbauimus iure plenius contineri, ſicut eas*
C *iuſte, canonice, & pacifice poſſidetis, vobis, vt per vos eidem monaſterio auctoritate Apoſtolica confirmamus, præſentis ſcripti patrocinio cõmunimus. Et nulli priuatæ perſonæ Eccleſiaſticæ, vel ſeculari liceat ædificare Oratorium, Eccleſiam vel hoſpitale in parochijs ſupraſcriptis præter licentiam, & voluntatem Abbatis, & fratrum prælibati monaſterij. Sepulturam quoque eidem monaſterio omnino liberam eſſe decernimus, & eorum corpora, qui ſe illic ſepeliri deliberauerint, vel eorum qui per conſuetam parentelæ aut cognationis ſepulturam ad cœmeterium veſtrum pertinere noſcuntur ſine licentia veſtra nullus recipere præſumat, niſi forte adhuc viuentes propoſitum religionis aſſumpſerint. Quem ſi quis auſu temerario recipere, vel ſepulturæ tradere præſumpſerit, ſiue clericus ſit, ſiue laicus, vſ-*
D *que ad condignam ſatisfactionem Eccleſiaſticæ vindictæ ſubiaceat. Decimas de Moliano, & de Salſa, & de Carpena, & de S. Martino in ſtrata integre ſine diminutione aliqua, & ſine aliqua partitione per veſtrum nuntium colligendas in perpetuum. Inſuper decimas fructuum veſtrorum, quos vbilibet proprijs ſumptibus, laboribuſque colligitis, ſiue de nutrimentis animalium veſtrorum nullus a vobis exigere, vel extorquere præſumat. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis ianuis, excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce diuina officia celebrare, nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis, & confirmationis infringere &c. ſi quis autem &c.*

Datum Laterani 3. id. aprilis Pontif. noſtri anno ſeptimo,

24 ÆGIDIVS immediate ex Præpoſito cathedralis Eccleſiæ ſucceſsit Vbertello ann. 1224.

Hic

A Hic arbiter honorarius fuit inter Archiepiſcopum Rauennenſem, & communitatem Cæſenæ 1228. de qua Rubeus lib. 6. de quo etiam mentio anno 1257.

25 DESIGNATVS Popilienſi Eccleſiæ ſufficitur demortuo Aegidio, de quo mentio anno 1249. Innocentium Quartum è Galliæ redeuntem in Epiſcopio hoſpitauit in peruigilio ſanctorum Simonis, & Iudæ anno 1251. Obijt anno ſequenti.

26 IOANNES electus reperitur ſubſcriptus in Prouinciali concilio Rauennæ celebrato anno 1253. 2. aprilis, de eo etiam mentio extat anno 1260. apud Rubeum.

B 27 AYMERICVS monachus, & Abbas Claſſis Ordinis Camaldulenſis adlectus eſt Foropopilienſis Epiſcopus 1262. Cuius electionem Philippus Archiepiſcopus Rauennatium ratam habuit, conſecrauitque ſemel electum. Hic omnia quæcumque ſui anteceſſores ſacræ Comaldulenſi Eremo indulſiſſent, cõfirmauit, donationemque Vbertelli ſui anteceſſoris in fauorem Abbatiæ ſancti Ruffilli, quę ſequens eſt.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Amen.

Anno Domini 1265. indict. 8. Tempore ſanctiſſimi patris Clementis Papæ Quarti die martis ſeptimo intrante iulio Foropopilij in choro Eccleſiæ beatæ Mariæ Foropopilienſis pia poſtulatio voluntatis effectu debet proſequente compleri, vt ſinceritatis deuotio laudabiliter enitescat, & vtilitas poſtulata vires indubitanter aſſumat. Ea propter dilecti in Chriſto fratres Abbas, & capitulum monaſterij ſancti Ruffilli Foropopilien. veſtris iuſtis deſiderijs, & petitionibus nos frater Aymericus miſeratione diuina Eccleſiæ S. Foropolien. Epiſcopus noſtrum conſenſum, & aſſenſum probare volentes conceſſionem ſeu largitionem factam a bo. me. quondam D. Vbertello Foropopilienſi Epiſcopo prædeceſſore noſtro vobis, & monaſterio veſtro præſentibus, & expreſſim conſentientibus, & vna nobiſcum facientibus fratribus noſtris, ſcilicet D. Flora præpoſita DD. presbyteris Ioanne, & Sebalgnono; & Enarnerio, Anſelmo diacono, Raualdino ſubdiacono, canonico Eccleſiæ noſtræ ſolemniter confirmamus, & eam præſentis ſcripti patrocinio communimus, cuius tenorem dignum duximus fore præſenti pagina inſerendum. In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti &c. Quam quidem conceſſionem a prædeceſſore noſtro factam, & confirmationem noſtram ſolemniter editam, & publicatam promittimus per nos noſtroſque fratres, & ſucceſſores legitime defendere, auctorizare, & non corrumpere nec contrauenire, ſed firma illibataque perpetuum conſeruare ſub pœna cocti auri librarum quatuor, & pœna ſoluta ea quæ ſuperius dicta ſunt firma, & illibata permaneant in æuum. His omnibus teſtes interfuerunt D. Aldebrandinus Archipresbyter Medula, & Cardinalis Rauen. D. Henricus Archipresbyter Caſtri noui, Bartholomæus Arigonis, Manfredus Battonis, Otonellus notarius, Baldinus, D. Prudentij Beneuenutus Faraceſi, Petrus Brattonus, Rigolus Valentio, &c.

Ego Aymericus ſanctæ Populienſis Eccleſiæ Epiſcopus.

Deceſsit autem Aymericus 1270. non. martij vt reperitur notatum in menologio M. S. Zenonis Piſani, de quo hiſtor. Camal. lib. 2. cap. 10.

28 RIVALDINVS eiuſdem Eccleſiæ electus Epiſcopus anno 1270. præſens fuit concilio Prouinciali Imolæ celebrato anno 1280. apud Rubeum: exceſſit 1285.

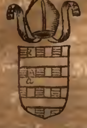
29 THADÆVS in eadem vixit dignitate 1286. exceſsit anno 1303. Poſt cuius obitum Bonifacius Octauus Opizoni Archiepiſcopo Rauennati mandauit, ne Foropopiliano vacante Epiſcopatu Peppum Ordelaſum Foroliuiorum Archipresbyterum ſancti Martini, eius ciuitatis a pleriſque Epiſcopum deſignatum conſecraret nec electionem probaret, cum accepiſſet Peppum infidelem Romanæ Eccleſiæ eſſe eiuſque inſectari adminiſtros, vt ex literis datis apud D. Petrum 9. Kalen. martij anno Pont. 9. refert Rub. lib. 6. Paulo poſt Bonifacio defuncto Benedictus XI. eius ſucceſſor, Pepponis annulata electione, Petrum quemdam ſuffecit Epiſcopum, vt modo dicemus ex Vaticano Reg.

30 Fr. PETRVS Ordinis Minorum a Benedicto XI. in locum defuncti Thadæi electus eſt Epiſcopus Foropopilienſis an. 1304. 2. Kalen. iunij ex Reg. Vatic. Epiſt. 779. & ab eodem Pontifice conſecratur. Petri huius mentio extat apud Rubeum lib. 6.

C 31 PETRVS Abbas ſancti Ruffilli Ordinis ſancti Benedicti, forte idem cum ſuperiori, hanc ſedem poſt Petrum adeptus eſt, quam cum ad annum vſque 1321. rexiſſet, Bononiæ diem clauſit extremum 15. menſis februarij, ſepultuſque eſt apud ſanctum Proculum in pauimento, vbi adhuc leuiter inſculpta marmore eius effigies ſpectatur cum hoc epitaphio.

Hic tibi Petre Præſul Populienſis
Sunt in morte thori palmis ad ſidera tenſis.
Annis mille Dei ter ſeptem ter quoque centum.
Sol quindenus ei febrium girat ademptum.

D

32 VBALDVS Gabriellus nobilis Eugubinus Prior ſancti Andreæ de Inſula Ordinis ſancti Benedicti Eugubinæ diœceſis Foropopilienſis Antiſtes electus die 11. Kal. maij 1321. 8. idus iunij vt habetur in Reg. Vatic. Epiſt. 1009. p. 2. lit. commun. an. 7.

33 Fr. VGOLINVS Ordin. Prædicatorum Epi-

Epiſcopus Senogallien. ad hanc ſedem peruenit 1323. 8. idus iunij, vt in Reg. Vatic. reperitur adnotatum Ep. 1068. anno 7. defunctus eſt anno 1350.

34 ROBERTVS poſt Vgolinum clauum huius Eccleſiæ anno 1350. ſuſcepit tenuitque multis annis, hauſitque oculis ſuis non modo Cathedralis templi euerſionem, verum etiam ciuitatis excidium, quæ in Ordelaſorum odium ab Arduino Innocentij Sexti Legato anno 1360. vt ſupra rem libauimus, penitus ſolo adæquata eſt. Confodit dolore triſtis euerſæ ciuitatis ac populi errantis, & palabundi aſpectus amantiſſimi Paſtoris animum, ſeque in proximum diœceſeos ſuæ oppidum Bertinorium recepit, ſed cõtinuo dolore, ex funeſto Eccleſiæ ſuæ ſpectaculo confixus Epiſcopatui inter Pontificis manus ceſſit anno 1364. vt habetur in Regeſt. Vatic. atque in longinquiora loca, vt luctum permulceret ſeſe ſubduxit, nec vlla illius deinceps ad nos peruenit memoria.

35 Fr. ROBERTVS de Reſinelli Ordinis Eremit. ſancti Auguſtini anno 1364. nonis ſeptemb. poſt Robertum huius Eccleſiæ gubernaculis admotus eſt, vt in Regeſt. Vatic. perſpeximus, cumque nec ſedes proprias, nec cathedrale templum, ob Fori excidium haberet, ad proximũ oppidũ Bertinoriũ totius diœceſis ſpectatiſſimũ ſe contulit, vbi anno 1366. 10. decemb. in Eccleſia D. Catharinæ ſacra, vt Foripopilij Epiſcopus ſacros Ordines habuit, ac publico documento quod adhuc extat in peruetuſto codice Epiſcopali relato promulgauit, ſe in ea Eccleſia, locoue ordinibus ſacris initiaſſet quod templo cathedrali, proprijſque ſedibus careret, atque Epiſcopalem ſedem, Foropopilio euerſo adductum eo tranſtuliſſe. Labente deinde tempore ea diutina Epiſcoporum in eo oppido mora ſuſcepit vſus vt Bertinorij, & Foripopilij Epiſcopi dicerentur publicisque in tabulis pluries ſe Bertinorij inſcriberent, quamquam alij Foripopilij Epiſcopi, non Bertinorij ſe appellarint, vt in concilio Lateranenſi ſub Iulio Secundo, in quo Angelus ita nomen adiecit: *Ego Angelus Epiſcopus Foropopilij ſubſcripſi*, nec ego quanta vſus fuerim diligentia, ac ſtudio aliud de hac tranſlatione ſedis e Foropopilio Bertinorium facta reperire potui, quam inueteratam opinionem, nullo alio, quam quod attulimus fundamento ſuffultam, euerſo nimirũ Foropopilio vna cum cathedrali templo, Bertinorium vt proximum, & accõmodatum locum conceſſiſſe, fieri quidem potuit de ea re ab Ægidio Cardinale cum ſummo Pontifice tractatum fuiſſe, Auenione, vt æquata ſolo ciuitate ab Arduino ſuo in Italia legatione ſucceſſore, nullo commodiore loco ſedem Epiſcopalem Bertinorij collocatum iri demonſtraret, eamque tranſlationem conſectaretur, ſed re ipſa nec diploma Põtificum, nec ſententia in Conſiſtorio data extat, quæ id confirmet, vnde hæret animo ſuſpecta opinio, quam ſuperius de ea re protuli. Cæterum Robertus hic optimus Paſtor diu ſuperſtes fuit, pauloq. poſt ſuſceptam iſtius Eccleſiæ adminiſtrationem die 27. octob. conceſſit, vt ſancti Ruffilli diuæ

A ciuitatis Tutelaris diui corpus ex templi ruderibus Forumliuium transferretur, vbi hactenus in ſanctæ Luciæ olim ſancti Iacobi ſacris ædibus ſumma veneratione aſſeruatur. Cohoneſtauere illius tranſlationis pompam idem Robertus Foropopilienſis, Bartholomæus Foriliuij, & Ioannes Sarſinæ Epiſcopi. Comparauit Eccleſiæ ſuæ nonnulla bona Robertus anno 1370. ac deinceps 1373. a Franciſco Ordelaſo Foripopilij Pontificis Vicario, magna eiuſdem Roberti Epiſcopi animi voluptate Forum inſtaurari cœpit, cum plures eo concurrere, veteresque colonos confluere cerneret, nec multo poſt intra nouorum murorum feliciter ſurgẽtium ambitu S. Ruffilli Abbatia ac diui Petri Eccleſia concluſæ fuere.
B E viuis ſublatus eſt Robertus anno 1377. cum ciuitatis ſuæ exciſæ luctum, inſtauratæque, & ad priſtinam dignitatem refloreſcentis lætiſſima primordia eſſet contemplatus.

36 THEOBALDVS Roberto ſuffectus eſt anno 1377. Hic in emphyteuſim oppidum ſancti Caſsiani tradidiſſe memoratur Franciſco de Calbulo Paulutij filio anno 1379. Arſerant quippe diuturno tempore grauiſsima diſſidia inter Theobaldum, & Calbulam familiam, atque ſibi inuicem non leuia damna incuſſerant, ſed tandem diuulſi animi felici fœdere coaluerunt. Auctor illius ac princeps fuit Frãciſcus Paulutij filius cuiuſpoſteri abiecto peruetuſto Calbulorum cognomine olim a Calbulo oppido, Calbulani cognominatus primario ſuſcepto, Paulutij cognomen hactenus tenuere.
C Ex fœderis conditionis initæ, vt inflictas acceptaſq. iniurias mutuo ſibi remitterẽt, cumque conuentum eſt Roccam Caſsianam obtineret, cuius rei fidem tranſmiſit ad hæc tempora monumentum ſubiectum, in quo Theobaldus Bertinorij Epiſcopus inſcriptus eſt.

In nomine Domini.

Anno a Natiuitate eiuſdem 1379. indict. prima, die 29. menſis martij, Pontificatus ſanctiſsimi in Chriſto Patris, & Domini D. Vrbani diuina prouidentia Papæ Sexti. Reuerendiſs. in Chriſto Pater, & dominus Theobaldus Dei & Apoſtolicæ ſedis gratia Bertinorienſis Epiſco-
D pus, ſponte, & animo deliberato, ſuo nomine, & vice, & nomine ram ſui Epiſcopatus, & pro Epiſcopatu, & ad ipſius Epiſcopatus vtilitatem, & iurium ſuorum conſeruationem, per ſe, & ſuos ſucceſſores conceſsit Roccam ſancti Caſsiani in Caſaticlo ad fictum hinc ad nouem annos proxime venturos, magnifico, & potenti viro Franciſco, olim bo: me: egregij viri Paulutij de Calbulo ibidem præſenti, & pro ſe, & ſucceſſoribus recipienti cum omni iuriſdictione, & balia, & vt latius apparet in alio inſtrumento manu mei notarij . . . vna cum ſer Bartholomæo dicti Franciſci de proxima notar. rogat. & requiſitæ his pactis. Primo quod omnia delicta perpetrata, renouationes de tempore præterito, vſque ad diem iſtius cõtractus dicto Reuerendiſsimo Patri & domino, Epiſcopo reſeruabat, & ſuper remanebat ad libitum voluptatis. Item omnes expen-

ſas factas tam in cuſtodia Rocchæ, quam ædificio A
quocumque modo, ſeu quauis de cauſa domino D. Epiſcopo dictus Franciſcus ſponte, & libere remittebat, & è converſo dictus dominus Epiſcopus de omni re habita per Franciſcum prædictum de bonis Epiſcopatus tempore prædeceſſorum ſuorum quoquo modo, ſeu quauis de cauſa in quacumque ſpecie dicto Franciſco remittebat, & fecerunt viciſsim alteri, & alter alteri finem, quietationem, & pactum de ulterius non petendo aliquid vnus alterum, nec alter alterum prædictis occaſionibus, ſeu cauſis. Item dictus Franciſcus finito tempore prædicto promiſit, & convenit D. Epiſcopo, ſeu ſucceſſoribus ſuis libere, pure, & ſponte, abſque aliqua contradictione dictam
Roccam carceres, turrim cum omni iuriſdictione B
reſtituere, & reſignare. Item ſi dicto tempore minime compleret cauſa infraſcripta cauta intervenerit ſine aliqua receptione promiſit dictus Franciſcus dictam Roccam ipſi D. Epiſcopo reſtituere, & reſtitui facere ſub hypotheca, & obligatione omnium ſuorum bonorum. Actum in Rocca montis Terti in Caminata ſuperiori prædicti Franciſci, præſentibus teſtibus D. Iacobo Archipresbytero S. Ioannis in Squanzarolo, Colitietro, Ioannis Buato, Martino Griſi de Calbulo, Paulo Paladini de monte Terro, Vulgano Viſij de Tredotto, & Ser Bartholomæn de proxima, & alijs de præmiſſa vocatis, & rogatis.

Franciſcus, cuius in hoc documento edita
mentio eſt, qui in gratiam cum Theobaldo Epiſcopo redijt, Florentinam Rempublicam anno C
1382. nonnullorum oppidorum hæredem inſtituit, inter quæ Calbulum, comitatus Calbulani caput fuit, quod anno 1639. Ferdinandi Magni Hetruriæ Ducis Secundi, liberalitate Paulutiæ familiæ retento fiduciario iure, veteriſque ditionis, & comitatus, tot ſeculis in ea Calbulana, nunc Paulutia gente ſeruati, clientelari officio, ac titulo eſt reſtitutum, eoque Franciſcus, & Carolus Paulutij, eiuſque fratres germani, ac poſteri inducti, vt conſtat ex ducali diplomate die 59. ſeptembris eius anni, quod refert in Calbulanæ gentis annalibus idem Carolus.

Cæterum Theobaldus pertulit mul-
tas D
ærumnas, vincula, & carceres ab Antonio Vbaldino, a cuius deinde ſe redemit iniuria grandi auri ſumma, quam a Rodulpho de Varano mutuo acceperat. Vixit vſque ad annum 1395.

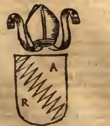
†

37 VRSVS, ſeu Vrſillus de Afflitto Neapolitanus è ciuitate Scala patre Antonio, matre vero Catharina Frizia de Rauello paris nobilitatis fœmina natus, quorum olim progenitores Neapolim inter nobiles ſeſsionis nidi fuerunt recepti, ex Abbate vtriuſque iuris conſultiſsimo, & Apoſtolicæ ſedis protonotario Præſul Popilienſis, ac Bertinorij a Bonifacio Nono deſignatus eſt anno 1395. in defuncti Theobaldi locum. Præfuit ſumma cum pietate, ſummaque item prudentia annis decem, Popilienſis deuaſtatæ vrbis, parumper aſſurgentis quantum potuit conſilio, propriaq; pecunia iuuit, vt ad priſtinum reduceretur ſplendorē, clerum diſperſum ibidem reuocare ſtuduit, priſca eorundem viuendi forma non ſemel in ſynodis ab eo celebratis commendata. Diuæ Catharinæ tutelaris ſuæ Eccleſiā apud Bertinorianos maximam, quam pro Cathedrali coluit, reſtauraſſe legitur, tranſlatus deinde ad Monopolitanam ſedem in patrio ſolo ab eodem Bonifacio an. 1405. Neapoli obijt eodem anno, ſepultus in Eccleſia ſancti Laurentij maioris ſecus altare maximum in nobili marmoreo tumulo cum epitaphio, quod in noſtro primo Tomo in Epiſcopis Monopolitanis retulimus, ſed & ibidem iacet in Eccleſia ſancti Martini Leonardus de Afflitto Vrſilli patruus regius conſiliarius, regiſque Ladislai regni generalis Vicarius, & Michael de Afflitto primus Triuenti comes, & Quæſtorum Præfectus ſub Ferdinando primo cubat in Eccleſia S. Mariæ de Noua cum magnificentiſsimo epitaphio. Eiuſdem etiam generis, præter Teulum Camponellum Templariorum generalē Magiſtrum, aliosq; priſcos proceres, fuerunt ſacrati viri Matthæus ſub Federico ſecundo: Natalis ſub Ferdinando primo, & Franciſcus ſub Philippo ſecundo Scalenſes Epiſcopi, Franciſcus Antonius Epiſcopus ſancti Marci in noſtra ſerie primi Tomi ex properantia ſcribendi prætermiſſus, de quo in appendice Annibal Panormitanus ex Principibus Bellimontis Rhegienſis Archipræſul, Fabritius e Baronibus Cancellariæ, Boianus, & Silueſter olim Treuicanus, nunc Luceriæ Præſules, de quibus ſuis in locis: ijs cæteriſque eiuſdem gentis, & nominis, hoc eſt familiæ viris non inferior virtute, & eruditione recenſeri poteſt Matthæus iuris conſultus celeberrimus, regiuſque conſiliarius, qui de vſu feudorum, deciſiones præſtantiſsimas, & in Federici ſecundi conſtitutiones luculenta ſcripſit commentaria, cuius meminit Marinus Frizia de ſubfeudis Baronum fol. 262. num. 2. vbi de eo, deque fami-

familia Aſflitta hæc ſcitu digna poſteris mandauit. *Fuit dominus Matthæus de Aſflitto vir religioſus, veritatis amator, pro ingenij natura ſtudioſiſſimus ſæpe conſiliarius, pater venerandus, & affinis, progenitus ex ſtirpe illuſt. Ferdinadi de Aſflictis Triuenti Comitis, cuius origo; ex veteribus Romanis colonis ad Scalarum ciuitatem, quæ prius Comenſis dicta eſt, Picentini agri deducta eſt ex Euſtachio martyre Flicti nomen tuliſſe fertur. Legimus in vetuſtis monumentis in æde prædicti martyris a nobiliſſima hac familia condita in eadem ciuitate, cuius ex vera linea orti patronatus honorem habent Flicti nomen inſcriptum. Proceres ex ea progeniti ſunt Neapoli inter patritios ſub Henrico, & Federico Imperatoribus Siciliæ regibus recepti ſunt. Magnum habuit regni cancellariũ Dominum Leonardum & alios, rerum euentu mutato aliquando in paupertate delapſa eſt, gens Patritia mihi ſæpe affinitate coniuncta eſt, & primo quando nobilem Dominam Clementiã Precciam vxorem duxit D. Albertus de Flicto anno Domini 1189. teſtes inſpiciuntur documenta marmorea. Ea nobilitatis denominatio tunc omnibus non dabatur: ſed ijs qui ex claro ſanguine nati eſſent, quod & antiquioribus a Carolo primo, & ſecundo, ac Roberto Regibus recte obſeruatum fuit, at hodie verum omnium colluuies prolapſa eſt, &c.* De Vrſillo præter monumenta Popilienſis Eccleſię, prouiſionum prælatorum lib. Vaticani archiuij, tum & lib. de diuerſis formis ſub Bonifacio Nono mentionem faciunt.

38 MARCVS de Teramo Aprutinus, Epiſcopus Monopolitanus, huc tranſlatus decimo octauo Kalendas ianuarij 1405. Hunc Marcum reperio tam in ſpiritualibus, quam temporalibus vicarium fuiſſe Iacobi de Teramo Epiſcopi Florentini anno 1417. ac deinceps fuiſſe tranſlatum ad Eccleſiam Sarnenſem 1418. ex eodem lib. prouiſ.

39 Fr. MARCVS Veronenſis ex ordine Seruorum inſignis Theologus Foripopilij Epiſcopus creatus eſt anno 1418. vndecimo Kalend. ianuarij a Martino Quinto, Conſtantienſi concilio interfuit. Exuit mortalitatem anno 1428. ex eodem lib. Cuius etiam meminit Archangelus Gianius annal. Seruorum. Ad meas manus Marci ſigillum peruenit, in quo ſanctus Ruphillus, atque ad eius genua prouolutus, Marcus ipſe Epiſcopus adiecta gentilicia parma ſuis faſcijs dentatis per medium, & oblique diſtincta viſuntur, in illius vero orbe ſubiecta verba, quibus ſe Bertinorienſem Epiſcopum inſigniuit, exarata ſunt:

S.D. Marci fratrum Seruorum, Dei gratia, Epiſcopus Bertinorienſis.

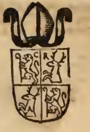

40 VENTVRA de Abbatibus Florentia oriundus ab illo Nerio, qui vt crudelem animi libidinem expleret, maximæ ſuæ patriæ parti faces iniecit, auctorque extitit, vt innumeri ciuium agri ferro, flammaque vrerentur, ac mille domus ſupra ſeptingentas incendio conflagrarent, quam cladem Varinus noſter ita luxit lib. 3. de illuſt. vrbis Florentiæ.

Deleuit multas ſoboles Abbatius ignis,
Imo euertit opes, Claramonteſque vetuſtos
Malpilique domos Brancinaque tecta cremauit.
Toſcus, & abſumptus, perijt Galigeria pubes
Vrbis, & incendium tritum Villiania totum
Deſeuit peſtis, flammaſque Aquilone mouente,
Saxa velut tædas rapuit Phlegetontia lampas,
Milleque tunc procerum ceciderunt funditus ædes.

Eiecti fuère in exilium vna cum Nerio publico Reipublicæ Florentiæ plebiſcito, ij omnes, qui ex eadem Abbatum familia proſeminati erant, quorum pars Cæſenam ſe recepit, ibique genus ſuum propagauit, ex ijs prognatus eſt Ventura, qui ob morum commendationem, virtutumque aliarum dignitatem, quibus, dum Cathedralis Eccleſiæ canonicus eſſet, a Martino Quinto ad Epiſcopatum Foropopilienſem anno 1428. die decima tertia aprilis euectus eſt. Hic Iacobum Palatium in Epiſcopum Forolinienſem anno 1463. die vigeſima ſeptima nouembris conſecrauit, cõmiſſariuſque Apoſtolicus fuit in cauſa vnionis Abbatiæ ſancti Laurentij menſæ Epiſcopali Cæſenæ. Decrepitæ ætatis exceſſit e viuis anno 1477. tulitque deinceps famam ſapientis, bonique paſtoris, quod applaudentibus cunctis Foròpopilij, Bertinorijque Eccleſias adminiſtraſſet. De Ventura loquitur Bernardinus Marzonius in ſua Cæſenæ chronologia.

A

41 Fr. IVLIANVS Volaterranus ex ordine Minorum, Theologica, atque Philoſophica facultate clariſſimus, Beſſarionis Cardinalis ſtudiorum ſocietate, ac ſimilitudine arctiſſime vinctus Pontificique Sixto Quarto familiaris, eodem Pontifice mandante Epiſcopus Foripopilij, & Bertinorij adlectus eſt anno 1477. & Pœnitentiariæ Apoſtolicæ regens præfectus a Iulio Secundo anno 1505. atque Raguſinus Archiepiſcopus declaratus. Romæ vitam finiuit, ſepultuſque eſt apud ſanctum Petrum in Monte Aureo, cui Marcus Cardinalis Vigerius tumulū cum ſequenti honorifica inſcriptione erexit, vbi tabula marmorea Iuliani gentilitis ſtemmata præfert, ſcutum ſcilicet deductum in partes, quorum altera Leo vngula roſam tenens exornat, ex altera dimidiatus ceruus ſe præbet ſpectandum, inſcriptio vero eſt talis. B

C

D. O. M.

Iuliano municipi Volaterrano
Archiepiſcopo Raguſino
ex ordine Minorum aſſumpto,
Philoſopho, Theologoque clariſſimo
Berſarini Card. Niceno
ſtudiorum adiutori,
a Sixto Quarto, & Paulo Secundo
Pontiff. Maxx.
quibuscum coniunctiſſimus vixit
dignitatibus honeſtato
Pœnitentiaria Apoſtolica
annos 25. regent.
Vixit annos ſeptuaginta quinque
manuſcript.
Marcus Vigerius Sauonen.
Card. Senogallien
amico fratri, & contuberniali
iucundiſſimo
ſacello communicato
P. 1510.

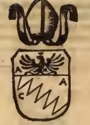
42 ALEXANDER Cardinalis Farneſius, Is ille, qui poſtea ſub Pauli Tertij nomine Apoſtolicam ſedem adeptus eſt, hanc Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit anno 1505. ac poſt paucos menſes eo munere ſe abdicauit.

43 IOANNES Ruphus de Theodolis, è primaria nobilitate Foroiulienſis a Iulio Secundo dictus eſt Foropopilienſis, & Bertinorij Epiſcopus 1505. die decima octaua aprilis, a quo item 1511. ad Archiepiſcopatum Coſentinum tranſlatus eſt, ſub Leone vero Decimo in Hiſpaniam nuncius profectus, ſuiſque rariſſimis animi dotibus Carolo Quinto Imperatori euaſit vnice charus, Adriano vero Sexto, dum Cardinalis eſſet, ita familiariter vtebatur, vt poſtea Pontifici facto in grauioribus expediendis cōſilijs egregiam operam præſtiterit. Demum ſanctæ Eccleſiæ Romanæ Theſaurarius generalis exceſſit è viuis an. 1527. D de quo ſexto tomo huius hiſtor. plura. Eo Præſule Foropopilij territorij fratres ſancti Franciſci in Eccleſia ſanctæ Mariæ de Populo fuerunt introducti a publica re Popilaria dono data.

44 BARTHOLOMÆVS de Moratinis Foroliuienſis ſuorum nobilitate illuſtris, ex patriæ canonico, Theodulo ſucceſſit anno 1511. die vigeſima nona menſis octobris. Cæterum paucos menſes hanc adminiſtrauit Eccleſiam, quam adminiſtrandam Alphonſus Petrutius Cardinalis ſuſcepit, qui & ipſe poſt paucos dies eo munere ſe abſoluit in fauorem ſequentis.
Obijt die 19. nouembris
1512.

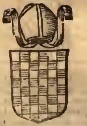
ANGE-

45 ANGELVS Petrutius Senenſis, filius Achillis equitis ſummæ exiſtimationis electus Antiſtes anno 1512. die 28. menſis ianuarij ſub
B Leone Decimo Lateranenſi concilio interfuit. In hac adminiſtranda Eccleſia coadiutore vſus eſt Bernardo Federigo nobili Florentino cum ſpe futuræ ſucceſsionis, ſed eum ante Angelum diſceſſiſſet e vita, ea ſede non eſt potitus. Angelus vero fato functus eſt anno 1514. Conſule acta conſiſtorialia.

46 RAPHAEL Cardinalis Petrutius, hanc Eccleſiam ſuſcepit adminiſtrandam poſt obitum Angeli, ac poſt paucos menſes in fauorem nepotis eo munere ſe abdicauit 1519. ex act. conſiſtorial. de quo in Archiepiſcopis Senenſibus, Groſſetaniſue Præſulibus.

47 PETRVS Petrutius ſuperioris Cardinalis nepos ad eãdem ſedem promotus eſt 1520. die
C 14. menſis martij. Deceſsit ſub Paulo Tertio Farneſio 1537. conſule acta conſiſt.

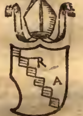
D

48 BENEDICTVS Conuerſinus Piſtorienſis, ſui ſeculi eruditione clarus eadem ſede nobilitatus eſt 1537. die decima quarta menſ. Octobris. Æmiliam præſidis nomine frenauit, cumque ipſius Vrbis Romæ deinde Gubernator fuiſſet aſcitus ad Æſij Eccleſiam translatus eſt, de quo vide plura in primo Tomo ſacræ noſtræ hiſt. Parma Conuerſinæ familiæ tota eſt teſſellis aureis, & cæruleis exornata.

49 HIERONYMVS Verallus Romanus, filius Ioannis Baptiſtæ, ac Iuliæ Iacobatiæ ſororis Dominici Cardinalis, ex vtriuſque ſignaturæ Referendario, huius Eccleſiæ Epiſcopus electus eſt anno 1540. die vigeſima menſis auguſti, elapſoque anno ad Caſertanam Eccleſiam translatus eſt, ſacræque Rotæ factus Auditor, atque Roſanus Archiepiſcopus ſub Paulo Tertio nuncius Apoſtoli-
A cus ad Cæſarem in Germaniã profectus eſt, mox ab eodem Senatoriam purpuram meruit ad titulum ſancti Martini in Montibus 1549. ſub Iulio vero Tertio ad Henricum ſecundum Regem Gallorum legatione grauiſsime perfungitur, Inde reuerſus, Romæ deceſsit 1555. quinto id. octob. ſepultuſque eſt apud ſanctum Auguſtinum, vbi a grata Verallorum poſteritate Hieronymo, nepotique Fabritio Cardinalibus duo nobiles tumuli excitati ſunt, quorum alterum, quo tegitur Hieronymus hæc exornat inſcriptio,

D. O. M.

Hieronymo Verallo Romano
a Paulo Tertio Romano
purpura decorato,
quem locum & meruit
ad Carolum Quintum Imperatorem
in Germaniam nuncius
decreto in Turcas bello, ac religione
ſtrenue procurata
& ſuſtinuit ad Henricum II.
Gall. Regem legatus,
Parmenſi bello feliciter compoſito,
& amplificauit Vrbano VII. ſobrino,
alumnoque ſuo.
ad Chriſtianæ Reipublicæ regimen
domeſtica inſtitutione præfecto.
Obijt anno D. M. D. LV.
ætatis ſuæ . . . .

50 Fr. CORNELIVS Muſſus Placentinus, ordinis Minorum Conuentualium, ad hanc ſedem promotus eſt 1541. qui poſtquam tres omnino annos illam rexiſſet Eccleſiam ad Bituntinum Epiſcopatum translatus eſt, vnde iam olim celebris, eloquens concionator traxit cognomen, plura ſcripſit, typiſque excuſa vſque adhuc cum iucunditate, & fructu teruntur a doctis, quorum meminit Abbas Hieronymus Ghiſlerius in ſuorum illuſtrium virorum theatro tom. primo in eius elogio. Interfuit Tridentino concilio, Romeque deceſſit 1574. id. ian. ætatis vero ſuæ 64. anno, ſepultuſq; eſt apud ſanctos Apoſtolos, vbi ſequens epitaphium legitur.

Corne-

Cornelio Muſſo Placentino Minoritæ
Bytorinenſi Epiſcopo .
vitæ innocentia morum integritate ,
ac ſanctitate ,
inſigni doctrina , omniumque ſcientiarum
præclaro ,
concionatori facundo ,
atque incomparabili Catholicæ fidei
propugnatori acerrimo
de Rep. Chriſti optime merito ,
cuius ingenij ,
& eloquentiæ præſtantiam
nunquam interitura monumenta
teſtantur .
Vixit ann, LXIIII.
Obijt 5. idus Ianuarij
M. D. LXXIV.
Ioſephus Muſſus faciendum
curauit .

51 Fr. THOMAS Caſellius Calaber , nobilis Roſſanenſis , Theologus inſignis , ordinis Prędicatorum , ex Epiſcopo ſancti Leonis , Cornelio Muſſo ſucceſſit ann. 1544. die 27. menſis octob: anno vero 1548. ad Oppidenſem, mox ad Cauenſem Eccleſiam translatus eſt in Neapolitano regno ; de quo in primo noſtro Tomo.

C

52 LVDOVICVS Vanninus de Theodolis Foroiulienſis , è congregatione Renaria S. Saluatoris regularis canonicus, antea Epiſcopus Schalenſis , ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1548. die ſeptima menſis martij , magnæ exiſtimationis vir fuit , inque Tridentino concilio famam tulit , quæ Antiſtitem ſummum decerer , vbi eum refellendis falſis hæreticorum dogmatibus enixius laboraret, lento morbo tentatus breui exceſſit è viuis 1563. die 11. menſis februarij, tumulumque in Cathedrali accepit.

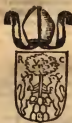
53 ÆGIDIVS Falzetta è Ciogolo Picenas Caprulanus antea Epiſcopus ad hanc ſedem tranſlatus eſt 1563. die 30. menſis ianuarij ; hic in legibus , tum ciuilibus , tum canonicis ſuæ ætatis propemodum primas tulit, magnoque vſui fuit ſui ſeculi Principibus , ac rebuſpublicis. Elata deinde vxore, a qua aliquos ſuſtulerat liberos, clericalem vitam profeſſus eſt, Placentiæ Gubernator,

A mox Genuæ vicarius fuit, factuſque Epiſcopus has quas modo dixi Eccleſias ſapientiſſime gubernauit poſt ſuum regreſſum a concilio Tridentino, plenuſque meritis exceſſit è viuis die prima iulij anno 1565.

B

54 AVGVSTINVS Molignattus Vercelen. antea Epiſcopus Triuicanus, in concil. Tridentino iuris ſcientia clarus, a Pio Quarto anno 1565. ad hanc Eccleſiam promotus eſt, deceſſit 1579. in patria menſe octobris, ibidem tumulatus, ſcripſit legale opus, quod Quiſquiliæ dixit, de quo Auguſtinus Eccleſia in catalogo ſcriptorum Pedemontanę prouincię.

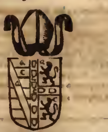

55 IOANNES ANDREAS Caligarius Braſighellenſis, vtriuſque ſignaturæ Referendarius , cum nuncius Apoſtolicus eſſet in Polonia ad Regem Stephanum Battorium, huius Eccleſiæ dictus Epiſcopus eſt a Gregorio Decimo tertio
D anno 1579. die 14. menſis octobris ab Stanislao Vvladislauiæ Epiſcopo, Rege , ac Regina celebritatem ſuę præſentia cohoneſtantibus die decima ianuarij anno 1580. in D. Ioannis collegiali Eccleſia in Varouiana diœceſi Pontificalibus initiatus eſt, ad Eccleſiam ſuam ſe ſubduxit, ac D. Catharinæ templum , quod Cathedralis loco diu fuerat, eleganti cultu perfecit, varijſque ornamentis decorauit, nonnullis canonicis , ac manſionarijs auxit , ex quo maiori pompa diuinus in eo cultus celebraretur, proprijs reddıtibus amplificauit. Roccam obtinuit pro Epiſcopalibus ſedibus excitandis, quas magnifico opere perduxit , Epiſcopatum denique qui ad ea tempora ſplendore caruerat, compoſuit, atq; adornauit : a ſummis Pontificibus Romanis pluribus legationibus ornatus eſt , ſenexque iam octuagința ſex annorum deceſſit

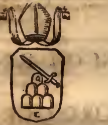
anno

anno 1613. die decimanona menſis ianuarij, cuius corpus apud Eccleſiam Cathedralem Bertinorij ſepelitur. Honorarium vero tumulum Braſighellæ in templo ſancti Michaelis adhuc erigendum cum ſequenti futura inſcriptione, vt eruditus vir, atque antiquitatis ſatis gnarus Ioannes Zaratinus Caſtellinus noſter, nobis retulit.

Ioann. Andreæ Caligario Vtr. Signaturæ
Referendario.
Bertinorij Epiſcopo,
Apoſtolico Nuncio a Gregorio XIII.
Pont. Max.
ad Sebaſtianum Luſitaniæ,
ad Stephanum Bathorium Poloniæ Reges,
& ad Carolum
Archiducem Auſtriæ miſſo.
Quinque Summorum Pontificum
Sixti V. Vrbani VII. Greg. XIV.
& Clementis Octaui
a ſecretis,
Senio confectus depoſita negociorum mole
ad ſuam ſe conuertit Eccleſiam,
quam in ampliorem formam adaucto cenſu
redegit,
& ſacrarium argenteis vaſis,
pretioſiſq; ſtragulis ornauit.
Eccleſiam inſuper noſtram,
adeo ſacris indumentis,
ſanctorum reliquijs,
& ſanctiſſimo Crucis ligno inſignitam,
a fundamentis denuo erigendam,
& perpetuo reficiendam,
miniſtrorum numerum augendum
ſacram ſupellectilem ſplendidiorem
comparandam,
Annuos redditus vberiores cumulandos,
egeſtate oppreſſos ſubleuandos,
Clericos in maioribus Italiæ gymnaſijs
erudiendos
ex ampliſſimo cenſu
relicto teſtamento mandauit,
Præpoſitus, Archipresbyter,
& canonici Braſighellenſes
tantorum beneficiorum memores
ciui optimo,
Patri Patriæ
grati animi monumentum dedicarunt.
Anno ſalutis
M. DC. XIII.
Vixit ann. LXXXVI.
Obijt in ſua reſidentia anno
M. DC. XIII.
xix. Ianuarij.

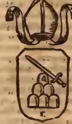
56 INNOCENTIVS de Maximis Romanus, clarus parentibus, clarus virtutibus, a Paulo Quinto huius Eccleſiæ creatus Epiſcopus eſt anno 1613. die vigeſima menſis martij, ac die decima quarta aprilis Bertinorium, conſueta pompa ingreſſus, arcem inſtaurauit, cumque locum ad delitias adornauit. Is parum felici fortuna vſus, cum res Eccleſiæ ſuæ augere putaret, eas conſumpſit, effuditque, vt deinceps litibus fatigata Eccleſia in maximas inciderit difficultates, ac contrarium omnino quam quod animo ſibi fixerat, acciderit. Non enim ſemper conſilijs exitus conſentiunt. Ceterum diu vicelegatus Ferrariæ fuit, nunciuſque Gregorij Decimi quinti ad Ferdinandum ſecundum Hetruriæ magnum Ducem, mox & ad Philippum Regem Hiſpaniarum, inde ab Vrbano Octauo reuocatus, ad Eccleſiam Catanienſem in Sicilia translatus eſt, vtique nominatus a Rege, cui ob exaggeratas animi dotes erat vnice charus, ibique diem poſtremum obijt, ac 21. auguſti 1633. in canonicorum ſepulchrum illatus eſt.

57 Fr. Ioannes della Robbia nobilis Florentinus ex ord. Prędicatorum Vrbano VIII. affinis, ab eodem Pontif. ad hanc ſedem prouectus eſt 1624. die 29. menſis iulij, qui etiam Laurentium, huius fratrem ad Cortonenſem primum, mox & ad Feſulanam Eccleſiam promouit. Ioannes ſumma vigilantia ſexdecim omnino annos Bertinorienſem adminiſtrauit Eccleſiam, bonique paſtoris laudem tulit, cum populum ſibi commiſſum ſæpe, & ſæpius ex ſuggeſtu in Cathedrali ad diuinum excitauerit cultum, tandem cum ob ædium Bertinorij incommoda aeris ſalubrioris tenuitate valetudinem tentatam debilitatamq; ſentiret, Foropopilium conceſſit, vbi in exitu ſeptembris Dominica prima 1640. a Foropopilienſium nobili Inflammatorum academiæ data ſunt initia, cuius ipſe clientelam arripuit: Paulo poſt dum Bertinorij Eccle-

ſiam

ſiam luſtraret ex hac vita diſceſsit anno 1641. die 25. octobris, ſuaſque exuuias in beatæ Virginis ſacello principis templi D. Petri Foropopilienſis ſepeliendas reliquit, cum antea capellaniam vnam inſtituiſſet. Primus Epiſcopus extitit, qui poſt dirutum Forum ibidem ſibi ſepulchrum delegerit, vbi iacet, nulla adhuc proloquente inſcriptione, quam aliquando eius ſucceſſor, ſuæ fraternæ memoriæ impulſu, generoſe excitabit ad tumulum.

58 D. ISIDORVS della Robbia monachus, & Abbas Florentinæ Abbatiæ ordinis ſancti Benedicti, Ioannis antecessoris germanus frater, vir ſuauiſsimis moribus fratri demortuo ſucceſſit anno 1642. die decima martij. Nouam academiam Benignorum fouit, Roccam Bertinorij, quæ ruinã minabatur reparauit, ibi, vt in proprio ſuo Epiſcopio, anteceſſorum ſuorum exemplo morari conſueuit, cultum diuinum ſumma pietatis laude, & commendatione amplificat, ex quo maximam ſibi apud omnes gratiam conciliat, cui omnes longiores deſtinant annos.

IMOLENSES
SEV
FORO CORNELII
EPISCOPI.

FOrum Cornelij, quod hoc tempore vulgo Imolam vocamus, ab arce ibi ab Antiocho Narſetis Duce poſt ipſius excidium ædificata, in Æmilia ſita eſt in planitie prope fluuium Vatrenum, quem vulgus corrupto vocabulo, hodie

A Santernum appellat, inter Bononiam, Fauentiamque, diſtatque a Rauenna ſua Metropoli viginti rautum milliarijs. Illius meminit Plinius liber 3. cap. 15. Strabo lib. 5. illamque appellat Forum Cornelij, quod etiam aliquando fuit Forum Syllæ a Dictatore Sylla, Corneliæ gentis alumno, eamdemque memorat Ptolemæus, Procopius, Cicero, Antoninuſque in itinerariis, & lapis, qui Romæ apud Alterios.

D. M.
C. PAPIRIVS C.
LIB. FELIX FORO
CORNELII MILIT.
COH. VI. VIG. AN.
B VI. VIX. ANN. XXIII.
M. VIII. D. XI.
HÆRES EIVS B. M. F.

Fabulantur nonnulli poſt excidium Troiæ a Troianis fuiſſe ædificatum, cum tamen conſtet a quodam Romanorum Prætore gentis Corneliæ exordium fuiſſe ſortitam, & nomen. Ab Antiocho aliquando exciſam, Clephis Longobardorum Rex iterum illam iuſſit in eodem loco attollere muros, vt refert Blondus, Pomponius Lætus, atque Leander Albertus, a de huius vrbis origine, deque eius nominis etymologia ſic lego apud Anonymum Imolenſis chronicæ auctorem. qui manuſcript. extat in Vaticano archiuio,

C Vrbem, *inquit*, noſtram initio, qui condiderit incertum eſt admodum, Græcos volunt nonnulli, qui Oenotrium Lycaonis filium ſecuti Ioniam, Ropigiamque ſuperatis eã demum Italiæ partem tenuere, quæ Antonia prius dicta ea ducis nomine Oenotria appellata eſt. Hic cum regionem illam pulſis accolis ſibi ſatis eſſe cernerent in proxima delatis, mox ad nos aduenientes vrbi noſtræ prope Vatrenum initium dediſſe affirmant, nec deſunt, qui hanc palmam Gallis deferendam putent, nam cum reliquæ fere Italiæ loca aut occupaſſent, aut in nomen ſuum breui traxiſſent, Senones recentiſſimum aduenarum quicquid ab Vſenſe fluimine vſque ad Aeſim continetur, habuere. Plurimas vrbes præterea condidere, illud etenim apud multos conſtat oppida omnia, D quæ a Foro Gallorum ad Senogalliam in planitia viſuntur, a Senonibus condita, quod cum pro comperto non habuerim, affirmare nõ audeo. Alij Romanos poſt L. Syllæ victoriam aſſeuerant, cum etenim militibus ſuis plurima Italiæ loca habitanda conceſſiſſet, loci amœnitate captus in finibus noſtris oppidula primo condidiſſe, mox vicinis in vrbis participatum vocans pomarium ampliaſſe, & Forum Cornelii a L. Cornelio Sylla vocitaſſe: multi Siculos contendunt, qui finibus acti, cum Latium omne ab aduenis occupatum videretur, in hæc potiſsimum loca conceſſere, verum vt ego aſsiduus huius rei lectione apud plurimos antiquitatis conditores reperi Troiani Duce Antenore patriis pulſi ſedibus in Italiam Illyrico., Liburniſque relictis aduentantes condito ad Timaceum Patauio, vrbem illam primi aratra defi-

deſignauere, ab vrbiſque exordio, Ilion appellauere, quibus facile adſtipulari poſſum, nam pleraque ſcriptorum pars, qui in hanc collimant ſententiam, id memoria prodiere: vrbis præterea portam, ad huc Ilionis dicimus, quam vulgo Alonis dicunt, idque vrbis nomen diu ſeruatum eſt, ab omnibus eternim Ilion dicebatur. Cumque primo anguſtum eſſet oppidum admodum, multi ex finitimis, opibus illuſtres, huc confluxere, breuique effectum eſt, vt habitandi gratia aliquantum ampliorem vrbis ſpeciem redderent. Romani poſt deuictos Gallos Sennnes, aliosque qui cum Belloueto Italiam expopulandam aduenerunt, omni Italia potiti, hanc etiam vrbem dominati fuere, poſt Syllanos in vrbe introductos deuicto Mario facta eſt Romanorum colonia, atque fidiſsima dicta, & oppidi, quod nimis anguſtum tot hominum incapax eſſet, pomeria ampliauere, mox lateritiam magnifico ædificiorum apparatu illuſtrauere, eoque non multò poſt exculta in tantam nominis amplitudinem euecta eſt, vt conterminas ciuitates ad ſui pulchritudinem alliceret, plurimi etiam ad Romanum nomen in dies conuenerant, flumen in vrbem introductum eſt, pars in proximis collibus habitauere, reliqui in planitie, ſuperior pars militibus Romanis conceſſa, vtraque pars ponte ſupra Vatranum facto iuncta, & rempub. pari auſpicio regebant, collis hodie caſtellum Imolæ appellatur Forumboarium iuxta Vatrani vndam cis collem erectum eſt, iuſſique omnes ruſtici, vt ſingulis annis ſtato certoque die in forum conuenirent, nec multo poſt vrbs iterum aucta eſt. Vrbs per ea tempora longitudo paulo minus duorum millium ambitus, vſque ad tria millia auctus, ſuburbiaque & vrbi vicina loca adeo exculta, ædificijs adeo expleta, vt non multum ab vrbe diſtare videtur, domibus vtrinque extructis, Marti, & Veneri Romanorum progenitoribus templa erexere, Marti in colle, Veneri in lacuna, vbi nunc D. Petri ædes viſuntur. Herculis ludi inſtructi in loco, quod nunc conellam ſancti Caſſiani dicimus. Appius præfectus portam addidit, e qua egredientibus iter eſt ad Vadum, de quo ſuo nomine vocauit, Appijque porta dicta eſt, quam hodie mutato nomine Appiolam dicimus. Vrbem totam lapidibus iuſſit, vrbem muro lapideo aggreſſus eſt, imperfectum opus, vitæ breuitate reliquit. Cato Vticenſis hac vrbe plurimum delectatus proximum collem inhabitauit, vbi infinito ſumptu villam ædificauit, qui ad hæc vſque tempora mõs Catonis dicitur. Appius igitur cum in dies vrbem repleri videret, multoſque intra mœnia concedere, prouincialium lites huc deferri omnes iubet, & conuentum fieri, in quem cum finitimæ vrbes frequentius accederent, Romano more duo creati ſunt Prætores, quorum vnus ius conciuibus diceret, inde Vrbanus dictus, alter peregrinis forum aperiret, inde Peregrinus. nec multo poſt Cornelij Forum dici cœpta eſt a gente Cornelia apud Romanos Principe, e qua Sylla originem ducebat antiqui nominis mutatio.

Donec floruit hæc ciuitas, Romani populi fortunam ſecuta eſt, deinde volens, nolens, Longobardorum iugum accepit, quibus exactis, Bononienſibus paruit, Alidoſijs, Mãfredis, ac Galeatijs, quorũ cum exoleuiſſet tyrannis, in ſanctæ Apoſtolicæ ſedis ditionem deuenit, quæ illi perpetuam pacem viſa eſt attuliſſe. Protulit ea ciuitas, tum in litteris, tum in armis viros & fortes, & graues in quibus enituere Ioannes Imola appellatus, atque Zartagnus ſummi Iuriſconſulti, Hieronymus Clarutius Poeta, Ioannes Grammaticus, Ioannes Antonius Flaminius Orator, & Poeta, eiuſdem filius Marcus Antonius ſummus Philoſophus, tam Latinarum, quam Græcarum litterarum eruditione clariſsimus. In armis vero fuere celebres Beltramus, & Lyppus Alidoſij, Franciſcus, atque Ioannes Saſſatelli, Vido Vaina, Dominicus eiuſdem filius. Fœta, plenaque nobilitate eſt, promiſcuoque populo ad omnem induſtriam vnice facto. Apud cordatos ea non inſulſa coniectura valuit, Imolam Chriſtiana ſacra, eo potiſsimum tempore ſuſcepiſſe, quo ex miſſu Principis Apoſtolorum S. Apollinare prædicante Rauenna Euangelij lucem aſpexit. Ibi cum diuinum Verbum euulgaret ſanctus Caſsianus Epiſcopus Brixinenſis Imolæ Diuus tutelaris martyrij palmam accepit. Totius martyrij huius ſeriem ſupracitata Chronica luculenter in hæc verba deſcribit, quorum prolixitatem vberi voluptate compenſabit lector, cum in ea plurima ſcitu digna repetiet, quę apud alios auctores haud inuenire potuerit. *Valens*, inquit, *Imp.* Brixiam, quæ olim Sales dicta eſt vrbem in Germania muniti ſsimam armatis militibus aggreditur, ac ferro flammaque coacti ſunt oppidani ſeſe dedere, & crudele ſeruitutis iugum ſubire. Erat in vrbe illa Caſsianus vir integro, cæteraque probitate Chriſtiana eruditus, qui Chriſti legibus ſeruiebat, & ad Regis quæſtorem perductus, interrogatus cuias eſſet, Chriſtianus, inquit, cuius conſtantia admiratus, compedes iuſſit detineri, ſed ſequenti nocte diuinitus ereptus, in Italiam contendit, & in vrbem noſtram cum aduentaſſet, incredibili omnium admiratione ſuſcipitur, nec cunctandum ratus Romam pergere conſtituerat, ſed ciuium noſtrorum opera, qui paulo ante Gothorum rapinas, & vrbis incendia ſenſerant incertu tardatus eſt, eorumque ſtudio effectum, vt ad Pontificiam huius vrbis inſulam exemplari bonitate perduceretur, noſtri Epiſcopatum dicunt, & Chriſti leges, quæ antea Barbarorum immanitate, ac Religionis noſtræ hoſtium crudelitate in ſolitudines abierant, in vrbem introductæ ſunt, & vrbs noſtra longe ante alias Principes Deo eiuſque Filio ſacra rite peragit, Caſsiani rudem adhuc populum Chriſtianæ fidei rudimenta edocet, finitimæ vrbes adoleſcentes ad vnum mittere, vt inuo, ac Religionis cultu imbuerentur, ad hæc magnus adoleſcentium numerus diſciplinæ cauſa in vrbem noſtram concurrit, cœperat etenim per totam Italiam exactis Barbaris, Chriſti nomen, ſed non audebat tormentorum, quibus Chriſtiani cruciabantur, metu ſacris initiari, ac veram Religionis fidem amplecti, noſtri tamen ciues, vt erant impigro ingenio, & ad rectum ceremoniarum ritum propenſi, Caſsianum continue audiebant loquentem, & in publicis conci-

cionibus vacantem vt ſegnes animaret, volentes retineret. Et cum reliqui omnes ignauo quodam animi torpore languerent, ſola hæc ciuitas inuenta eſt, quæ ingenti animo falſæ religionis cultum non modo ſuppreſſerit, ſed longe a mœnibus eliminarit. Ille vt erat ingenio rerum ſacrarum ſtudioſo, maiores noſtros ita edocuit, vt Chriſtianas leges facile ſuſciperent, non ſine maxima reliquarũ ciuitatum lætitia, quæ ad Chriſti nomen audiendum intra huius vrbis mœnia concurrebant, tantoque in dies fiebat hominum acceſsio, vt breui nomen, & fortunam immutauerit, nam omnino ineptæ religionis cultu Imola dicta eſt, quod Chriſto, eiuſque Marti rite immolaretur, & Chriſtianam Religionem Prouincia prima reportauit, anno a Roma condita 1134. poſt natum vero Chriſtum 370. vt apud doctiſsimos hom ines paſſim diſsipata tempora ſupputatione facta collegimus. Aſtulphus Gothorum Rex in Italiam, cum Inſubres omnes immani barbarorum crudelitate afflictaſſet, in nos conuerſus eſt, Bononienſium agris vaſtatis, & abacta præda, Imolam agri obſidione cingit, & admotis tormentis flammam minitabatur, ni deditionem facerent oppidani, cum nulla eſſet auxilij, nec copiarum ſpes vrbis necaſum pertimeſcebãt matres ad Chriſti preces confugere, Caſsianus nulla oppidanorũ pernicie, nec vaſtis agris Gothorum rabiem, ac feram dominandi barbariem adeo perterruit, vt Aſtulpus ſine vllo maleficio ab obſidione diſcederet, & caſtra longe apponeret, in cuius exercitu tanta laborata eſt peſtilentia, vt 25. hominum millia breui interierint, reliqui oppidulum ad Salutis torrentis ripam condunt, quo ſe reciperent, idque de fluminis nomine Saluſtam appellant, tanta vſi feſtinatione, vt omnium opinione abſolutum ſit, quam inchoatum putaſſent, milites ex agris in nouum oppidum diſcedunt, vnde breui abeunt, nam peſtilentia maiori virium robore eos adeo deleuit, vt pauci admodum ſupereſſent, oppidum ſine habitatione multos annos manſit. Aſtulphus igitur ſuis omiſsis plerosque alios in caſtra conuocarat, quibus iuuantibus vrbem iſtam occupare ſtatuerat, verum Caſsiani verbis toto agro fugatur, & in ſolitudinem ſe recepit, Caſsiano deferebatur honor, ſibique congratulabantur tanti viri aduentum, probitate agrorum, ac vrbis perniciem, & incendium euaſerunt. Ille non ſibi, ſed Deo, eiuſque Filio deferendos honores prædicabat, ſed non multo poſt, cum Aſtulphus vita exceſsiſſet, Gothi ſibi fuga conſuluere, nouaſque terras citra Iſtrum a Valente proposuerunt auxilia pro tempore promittentes, facileque impetrarunt a ſtulto Imperatore, & in Thraciam traducti ſunt, ſed tanta fuit Lupicini, & Maximini inſidiatrix auiditas, vt omnium rerum penuria laborantes Gothi coacti ſunt arma ſumere Fritigernus Gothorum Dux ad Martianopolim copias omnes extulit, incertoque marte pugnatum eſt, Gothi viribus ſuis non ſatis fidentes Alonos in prædæ participatum vocant, Theophili Gothorum ſigna ſecuti vincuntur, & in Italiam circa Parmam Forumque Lepidi relegantur. Valens iræ impatiens Gothis copias admouerat, ſed de pace actum eſt, interprete Chriſtiano Sacerdote, vt Thracia Gothis daretur habitanda, verba tamen Valens dabat, quouſque Gothi omnes conuenirent, & comparato exercitu in aciem deuentum eſt, & acriter vtrinque pugnatum, vix tertia pars exercitus tantæ cædi ſuperfuit. Valens lethali ictus vulnere in caſam proximam delatus immiſſo igne ab impudenti hoſte combuſtus eſt. Victores Gothi Conſtantinopolim petiere. Dominica Valentis vxor, quam ille ad Vrbem Romam duxerat, vrbem auro tutata eſt. Redeuntes Gothi, Thraciam, Daciamq. nullo obice populantur. Athonoricus Gothis Rex præficitur, cuius ferocitas a Gratiano compreſſa in Chriſtianos graſſata eſt, Italiam omnem fatali quodam incendio peruagatus, Imolam ferro, flamma, fame ita contriuit, vt effuſa rabies mœnia diruere, fere omnibus vicis ignem immiſit, moxque per vniuerſa vrbis loca incendium factum eſt, vrbs diruta, ac combuſta, Caſſianum ad cuius exitium, veluti ad commune incendium extinguendum concurrerant, ad ſe perductum primo a Chriſti legibus atrocitate ſupplicij dehortatur, ſed barbaræ regis minæ cum Caſsianum perterrere facere nequirent, carcere, ac compede vinctus eſt, præfectuſque militum coram ſuſcepit, ne quis potum aut cibum ad eum deferret. Virum Deus ipſe cibo cælitus demiſſo victum ſubminiſtrabat, nihil Caſsiano deerat, in tormentis ridere, omnia aduerſa pati, Imolenſes hortari, ne à Chriſti legibus deficerent, tyranni minas contemnerent. Athonoricus putans fame confectum, nam xv. dies carceribus incluſus fuerat, iuſſit adduci, & mirans adhuc ſupereſſe, ira in rabiem conuerſa, puerorum licentiæ, qui ab eo ſacrum ritum hauſerant, exponi iuſſit, qui nullo non vellere Doctorem ſuum vinctum ad marmoream columnam colligant, & vſque adeo tabellis, & ferreis mucronibus cæditur, donec corpus vulneribus plenum hinc, & hinc ſanguinem effundens paulatim langueret, & in ipſo tormentorum cruciatu animam Deo reddidit anno ſexto poſtquam ad nos diuerterat, Gratiano Imp. anno Imperij quarto, ita potior ſcriptorum pars, quos adhuc legerim, collegerunt. Ciuitas eoque loci monumentum tumulum erexit, Prudentius inter Poetas haud poſtremus ex Hiſpania Romam proficiſcens, ad nos cum deueniret Caſsiani ſanctitate arã accedit, & eliganti carmine tanti viri interitum conſcripſit anno ſalutis 390. *Hactenus Chronica.*

Cæterum Eccleſia Cathedralis ſancto Caſſiano conſecrata eſt, cuius corpus ſub eius altari ex antiquiſsima traditione ibidem venerabiliter requieſcit: Brachium vero in argentea theca incluſum in altari Beatæ Virginis de laudibus, cum alijs ſanctorum reliquijs aſſeruatur, eius feſtus dies celebratur iuxta morem ciuitatis 13. auguſti. In via Flaminia Bononiam verſus per quartam partem vnius milliarij viſitur columna, in qua alligatus prædictus inuictus Epiſcopus martyrij palmam promeruit. In eadem Cathedrali Eccleſia inter cætera aſſeruatur corpus ſancti Petri Chryſologi Forocornelienſis ciuis, & Archiepiſcopi Rauennatis doctrina, & miraculorum gloria illuſtris, corpora SS. Maurelij, Proiecti, & Donati, & caput

ſancti

ſancti Coſmæ, aliaque ſanctorum lipſana. Nobile habet canonicorum Capitulum, ſeptem dignitatibus conſtans, Præpoſitatus nempe, Archidiaconatus, Archipresbyteratus, Decanatus, Primiceratus, Theſauratiatus, & Cuſtos, quæ omnes de iure ſunt patronatus diuerſorum, nec de Choralibus diſtributionibus participant, ſolusque Cuſtos ea inſtitutione ſuæ dignitatis ad chorum tenetur, & vndecim canonici, qui habent diſtinctas præbendas, vna cum pœnitentiali, & Theologali. Octo ſunt beneficiati, qui manſionarij nuncupantur, alijque Capellani, & Clerici Eccleſiæ inſeruientes. Duodecim intra vrbem, tres in ſuburbijs numerantur Eccleſiæ Parochiales, ſocietates quatuordecim, Seminarium in quo ſedicim pauperes Clerici aluntur ad normam cõcilij Tridentini, ſex Monialium Cœnobia, virorum ſeptem, & Domum Societatis Ieſu, in ſuburbijs virorum monaſteris quatuor, & alia Oratoria, Hoſpitale, domum Mendicantium, Orphanorum Puellarumq. virginum, & mons Pietatis. Tota diœceſis, quæ ſatis ampla eſt, in nouem foraneos Vicariatus diuiſa exiſtit, ſcilicet Zughi, maſſæ Lombardorum, Mordani, Duzziæ, Bagnatæ, caſulæ Caninæ, caſtri Bononienſis patria Dominici Card. Gymnaſij, Manzoncolli, Toſsiniani, Fontanæ, caſtri Riui, Saſsiglorij, Geſsi, Rioli, Muzzolatij, montis Maioria, Baffordij, caſulæ Valſenij, & Barbiani. In quibus centum, & octo Parochiales Eccleſiæ, Xenodochia triginta ſex, ſimplicesque Eccleſiæ nonaginta, quinque oratoria, & pia loca recenſentur. At non item præfigi, affirmarique tempus poteſt, quo Epiſcopali dignitate fuerit nobilitata. Suſpicantur nonnulli ante Ariminenſe concilium, cui interfuere Epiſcopi, Bononienſis, Foroliuienſis, ac Foroſempronij, potuit enim tunc Imolam ſuo non caruiſſe Paſtore, conſtat tamen ante ſanctum Ambroſium Epiſcopali iure fuiſſe adminiſtratam, ſicut idem ipſe epiſtola ad Conſtantinum Imperatorem lib. 3. teſtatur. In priuilegio Valentiniani Imperatoris in ijs ciuitatibus annumeratur, quas ſub Paſtore degentes Archiepiſcopo Rauẽnati fecit ſubiectas anno 429. Vt Rubeus refert: tametſi ei rei tanquam fictitiæ in Eccleſ. annalibus refragetur Baronius. Primus ciuitatis Imolæ Epiſcopus, cuius legentibus obuia memoria eſt, ſanctus Cornelius habetur, vnde eorum Præſulũ catalogum exordiemur, eruturn ex monumentis illius Eccleſiæ, alijſque fida dignis Scriptoribus. Taxatur Imolenſis Eccleſia in libris cameræ ad florenos 350. eius valor aſcendit ad tria millia ſcutata.

1 S. CORNELIVS, a Cœleſtino Papa, Imolenſis Epiſcopus adlectus eſt circa annum 400. Cuius meminit Petrus Chryſologus, ijs vere aureis verbis in ſermone 165. Cornelius namque beatiſſimæ memoriæ, vita clarus, cunctis virtutum titulis vbique fulgens, operum magnitudine notus vniuerſis, pater mihi fuit, ipſe me Euangelio genuit, ipſe pius piiſſime nutriuit, ipſe Sanctus Sancta inſtituit ſeruitute, ipſe Pontifex, ſacris obtulit, & conſecrauit altaribus, & idem mihi clarum, colendum, & mirabile Cornelij nomen. De eodem Baron. tom. 5. ad annum 433.

2 S. PROIECTVS ciuis, & Epiſcopus Imolenſis, de quo idem Chryſologus. Proiectus ex vtero humanæ matris, in vtero diuinæ Matris iugiter permanſit, ab incunabilis ipſis gradus Eccleſiaſticæ militiæ conſcendit. Eius mater, cum Proiectum paritura adhuc geſtaret vterum, puerperium ſuum lilium manu tenentem per ſomnium ſibi viſa eſt videre prodire. Quem deinde natum, eductum, Cornelio Epiſcopo diſciplinis Eccleſiaſticis tradidit inſtituendum. In cuius magiſterio inclaruit ad miraculum. Crumenam, quæ egenorum ſubleuandæ paupertati ſubſeruiebat, diuinitus reperit aliquando fuiſſe oppletam. Mortuo Cornelio clerus, populuſque Imolenſis Proiectum vel inuitum traxit ad ſedem, electumque Petrus Chryſologus cõſecrauit, vt in quodam ſermone hoc ipſum idẽ Chryſologus retulit eleganter. Iuſſus a Simplicio Pontifice Ioannem Archiepiſcopum Rauennatem ſeueriori cenſura correxit. Romam profectus, Marino Abbati viro ſanctiſſimo effuſus in preces attulit ſanitatem. Iuit ad ſuperos 9. Kal. octobris prope Imolam, vbi ſepultus fuit. Cuius deinde corpus repertum Mainardus tranſtulit honorifice in Cathedralem, vbi hoc tempore magna fidelium veneratione aſſeruatur. Eius feſtum celebratur 9. kal. octobris. de eo Ferrarius, & alij.

3 S. MAVRELIVS vixit anno 532. coronatuſque nobili martyrio eſt, ignoraturque tyrannus: eius corpus aſſeruatur in Cathedrali, cum reliquijs ſancti Proiecti, celebraturque eius feſtum 9. maij. de quo Ferrarius.

4 N. . . . . Epiſcopum Imolenſem temporibus ſancti Gregorij, Imolenſis populus exegit, deturbauitque de ſede, vt ſcribit idem S. in epiſtola menſe iulio anno 598.

5 BOTHVS, ſiue Boethius concilio Romano interfuit ſub Martino Primo Pontifice an. 609. huius meminit Rubeus.

6 BARBATVS floruit anno 680. interfuitque Romano concilio ſub Agathone Papa, contra Monothelitas.

7 EVGENIVS Foroaldus ciuis, & Epiſcopus Imolenſis, vir magno ingenio fuit, de quo Saxo Grammaticus.

8 PETRVS Imolenſis Epiſcopus fuit anno 898. apud Rubeum.

9 IOANNES vixit an. 954. an. verò 968. Rauennati ſynodo interfuit ſub Ioanne Pontifice. Anno 7. Imperij Othonis Imperatoris, vbi erectioni Archiepiſcopatus Magdeburgenſis ſe ſubſcripſit.

10 PAVLVS eandem ſedem obtinuit anno 1027. vſque ad an. 1030. apud Rubeum.

11 HENRICVS Imolenſium Præſul fuit anno 1056.

12 VIDO Imolenſis Epiſcopus, ad quem extant epiſtolæ Gregorij Septimi lib. 1. epiſtola 10.

13 MORANDVS ea eadem ſede ius dixit anno 1089. Hic Imolenſi populo vſum portus de capite Seleis conceſſit.

14 OLDO eiuſdem ſedis Antiſtes an. 1095. Nouocomi Eccleſiam de Voſtemati conſecrauit,

A ex auctoritate Vrbani Secuodi, vt refert Franciſcus Balletinus in hiſt. Nouocami lib. 2.

15 BENNVS, ſiue Benus patria Florentinus vir humanioribus literis nobiliter eruditus floruit an. 1118. ex Sigonio de Regno Italię. Hic Honorij Secundi auctoritate ſuffultus in fauorem ſibi creditæ Eccleſiæ 20. oppida obtinuit, aliquot Abbatias, ac Plebanias anno 1126. Hæc ſummatim perſtringit auctor Chronici Vaticani de hoc ipſo Benno Epiſcopo loquens, pauloque altius rem commemorans, ſic habet.

Quoniam in Othonis tempora delapſi ſumus, operæ pretium eſſe duximus, & altius repetere, quæ ſcriptorum annalibus, aut hiſtorijs indicta, & diſperſa apud varia illius temporis monumenta in breue volumen redegi, opus labori B noſtro non admodum, ac pleriſque fortaſſe gratũ. Et quoniam non ſolum Romandiola, ſed omnis Italia a Barbaris obruta eſt, Latina quoque lingua vires ſuas amiſit, & pleraque nimis barbara in germanum Latini ſermonis cãdorem inuecta ſunt, nam Carolo Magno, Berengarijs, & Othonibus Romanum Imperium tenentibus multa in linguã Romanam irrepſere, quæ priſcis incognita extitere, hiſque regnantibus ad ſingulas ciuitates regendas comes aliquis ex Imperatoria aula mittebatur, & territorium comitatus dicebatur, quoniam illi comes præerat. Ideo mihi liceat interdum verba temporibus accõmodare. Multos annos ante inter vrbis noſtræ Epiſcopos, & Sena- C tores ſane conueniebat, nam nulla maior Epiſcopis antea cura extitit, quam crediti gregis ſalus, & vigilando, docendo, bene agendo, quoſque ad bene, beateque viuendum inuitare, ſed poſtquam cœpere pro pietate, pro religione, pro Chriſtiano cultu, crudelitas, auaritia, libido ſacerdotum pectora occupare, & in volentem vrbem ingredi res noſtra peſſum ire cœpit, illi namque ad quos animarum cura diuino iure pertinebat ad habendi cupiditatem conuerſi, pleraque bona inuaſere, & maior fere pars noſtris Epiſcopis ſupponeretur, vt neglecto rei Chriſtianæ cultu ad humana in dies prolaberentur. Honorius Pontifex huius nominis ſecundus, de quo a nobis ſatis dictum D eſt, omnium primus Epiſcopis noſtris oculus tantam ad auaritiæ ſordes feneſtram patefecit, Bennoni Epiſcopo noſtro, vt erat Imperij auidus, vbicunque locorum bona ad Principem Eccleſiam pertinentia per litteras donauit, voluitque vt priuata, quæ ad rem cuiuſque pertinerent, publicaque iudicia apud Epiſcopum ſine prætore agitarentur, cum antiquitus non iudicia exercerent Epiſcopi, ſed ſacra tantum adminiſtrarent, curarentque ne verbum Dei apud populos oleſceret (id ea tempeſtate dictum puto, quæ nos vectigalia) ad hæc caſtellum Imolæ, Bagariæ, Seculariq. Pacoli Publici Maſeratæ, Runci, Roccha Gazi Fõtanæ ad vicem Tuſſignani caſalis Pehellæ Cornariæ, Toranelli, Galliſternæ, Flagnani, Nuntulicæ lauatoriæ aquarum, Portum capitis ſilicis, cum paludibus; piſcinis, ripis, venationibus, aucupio, paſtionibus, Paluulum, Becchaniam, Bunchum Libbamfenariam, agrum vallis Saluiæ in montibus. Maſſam præterea campi Barbaram, quod

A Blanianum hodie dicimus, Adhelli, Sagazini, Medeſani, Ancetæ, Placiniani, Valerani, Cornazanoi, ſancti Ambroſij. Lillaoi, Aſciuij, Galliſani, ſacella ad hæc plurima beatæ Mariæ Virginis, Tiberiacæ, Tuſignani in gypſo ad Seluſtrum in cenſum Licini, diuorum Andreæ Sabini, Geminiani, Martini, Angeli, Apollinaris, Proſperi, Stephani ad Carbianum, Agathæ, Patricis, maiora deinde templa addidit, quas Abbatias dicimus Ioannis in montis noſtris ad Senoum Petri in Sala Mariæ Chriſtiparæ in regula Donati Matthæi xenodochium celebre diui Vitalis ſodalitis, quæ noſtri monaſteria dicunt ſanctorum Marię Zacconię, Georgij, Stephani, Ioannis in Lanaſia, Pauli, Vincentij, Petri in penſulco, in viario, in riue publi- B co Pancratij, Pophilli, Martini in Saxo, in Arcennæ, Ioannis ſodalium, diuæ Mariæ Formoſæ, quę poſtquam Benoo Pontificis beneficio adeptus eſt, ſumma vrius probitate reipublicæ gratus admodum extitit.)

Benno vero creditur deceſſiſſe ante ann. 1140. quo canonici primum lapidem impoſuit Eccleſię ſancti Georgij, facta quidem mentione Epiſcopi, ſed eius nomen reticet membrana, ac ſi vacante ſede in futuri Epiſcopi honorem poneretur lapis. Poſt annum quoque 1132. in cuius exitu terras Carpinetæ in emphyteuſim tradidit, obijſſe dicendum eſt.

16 RODVLPHVS Rauennas Benno ſucceſ- C ſit. Huius Imolenſis Eccleſiæ adauxit cenſus, canonicorumque ampliauit fortunas, ex dono Patrimonij Iordanis de caſtro Ducæ 1148. quam donationem, vna cum alijs eiuſdem Eccleſiæ Eugenius Tertius Pontifex cõfirmauit, in gratiam Rodulphi, quem vnice dicitur dilexiſſe anno 1151. Eo diploma ab originali deſumpto, quod adhuc extat.

EVGENIVS &c.

Venerabili fratri Rodulpho Epiſcopo Imolen. eiuſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum. In eminenti ſedis Apoſtolicæ ſpecula diſponente Domino conſtituti ex D iniuncto nobis a Deo Apoſtolatus officio fratres noſtros Epiſcopos debemus diligere, & loca eorum gubernationi commiſſa pia protectione munire. Ea propter venerabilis in Chriſto frater Rodulphe tuis iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Imolenſem Eccleſiam, cui Deo auctore præeſſe dignoſceris, ſub beati Petri, & noſtra tutela ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. Statuentes, vt quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum iuſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis Deo propitio poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hęc proprijs duximus exprimenda vocabulis, Abbatias ſanctæ Marię in Regula, ſancti Donati, ſanctæ Mariæ in Diacoma, ſancti Apoſtoli in caſtro Imolæ, ſancti Petri in Sala, & ſancti Ioannis in Senno, Xenodochium ſancti Vitalis

in

A In ipſa ciuitate, plebem ſanctî Laurentij, & in caſtibi, & canonicis tuis medietatem omnium beneficiorum de tota Parochia ipſius prouenientium in decimis, primitijs, oblationibus, & teſtamentis in caſtro Imolæ, plebem ſanctæ Mariæ, cum capella ſancti Theodori, & cæteris capellis ad eandem plebem pertinentibus, plebem ſancti Geminiani, cum capellis ſuis, plebem ſancti Sabini, cum capellis ſuis, plebem ſancti Andreæ, & capellam ſancti Pauli in caſtro Albori, Hoſpitale ſancti Iacobi in Silero, plebem ſanctæ Mariæ in Gypſo, cum ſuis capellis, capellam Saxilionis, decimationem nouaľium in Silua de pacto infra fines tui Epiſcopatus, plebes ſanctæ Mariæ in Tauſſiniano, B ſanctę Mariæ in Tyberiaco, ſancti Martini in colina, ſancti Angeli in campiano, cum capellis ad eaſdem plebes pertinentibus, plebem ſancti Stephani in Barbiano, cum capella de caſtro Cunij, & cæteris capellis ſuis, plebes ſanctæ Mariæ in certum Licinia, ſancti Patritij, & ſancti Apollinaris, cum capellis ad eas pertinentibus, Eccleſiam ſancti Anaſtaſij in Norcdano, plebes ſancti Proſperi, & ſanctę Mariæ in Saluſtra, cum capellis earum. Totum territorium, & curtem ſancti Caſſiani caſtrum, & curtem Taulatiæ, caſtrum, & curtem Aquæuiuæ, caſtrum, & maſſam Boloniani, Maſſam prata, Maſſam campum, caſtrum, & curtem caput Silicum, & Portum, cum padulibus, aquarum decurſibus, & Piſcarijs ſuis, portum Petredulo, bacharetam Runci, libbam ſenariam, villam C Zacharam, caſtrum nouum Fabriaci, cum ſedecim manſis, caſtrum Bagnaria, cum tota curte, & omnibus appenditijs ſuis, maſſam Adeſſo, maſſam Sugaranā, maſſam Medecanam, maſſam Auretam, fundum Peculini, caſtrum Imolæ, maſſam Plaſignani, maſſam Valeriani, maſſam Comarani, caſtrum Galiſtęnæ, caſtrum Toranelli, curtem ſancti Martini in Saſſo, fundum Sasbiliani, fundum Nunculiam, quæ dicitur Caſula, curtem vallis Saluæ, caſtrum, & curtem Montis Alti, maſſam ſancti Ambroaij, caſtrum Ronchum, cum tota curte, curtem Maceratam, & caſtrum Rochæ, villam Sorbedulum, caſtrum, & curtem Corbariam, caſtrum, & curtem Fontis Vlicia, caſtrum, D & curtem Tauſinianum, caſtrum Caſale, curtem Publicum, caſtrum, & curtem Linarij, caſtrum, & curtem Podioli, montem ſancti Andreæ cum appendicijs ſuis, caſtrum Duciæ cum appenditijs, caſtrum, & curtem, Lauatoriam maſſam Libanij, maſſam Arſizi, maſſam Galizani in curte vitriani, fundum qui dicitur capraria, & quatuor alios fundos, & in ipſa ciuitate Teloneum, & publicas functiones, decernimus ergo vt nulli omninò hominum liceat præfatam Eccleſiam, &c. vſque ſalua nimirum ſedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum &c. vſque aliena fiat. Cunctis autem &c. vſque præmia æterna pacis inueniant. Amen.

† *Ego Eugenius catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus*.
† *Ego Imarus Tuſculanenſis Epiſcopus &c.*
† *Ego Nicolaus Albanenſis Epiſcopus &c.*
† *Ego Hubaldus presb. cardinalis tituli ſanctæ Praxedis &c.*
† *Ego Manfredus presb. card. tit. S.Sauinæ &c.*
† *Ego Aribertus presb. cardinalis tituli ſanctæ Anaſtaſiæ &c.*
† *Ego Hubaldus presb. cardinalis tituli ſanctæ Crucis in Hieruſalem &c.*
† *Ego Guido presbyter cardinalis tituli Paſtoris &c.*
† *Ego Rollandus presb. cardinalis tituli ſancti Marci &c.*
† *Ego Gerardus presb. cardinalis tituli S. Stephani in Cælio monte &c.*
† *Ego Otho diaconus cardinalis S. Georgij ad Velum Aureum &c.*
† *Ego Georgius diaconus cardinalis ſancti Angeli &c.*
† *Ego Ioannes diaconus cardinalis ſanctæ Mariæ Nouæ &c.*
† *Ego Hyacinthus diac. cardinalis ſanctæ Mariæ in Coſmedim &c.*
† *Ego Ioannes diaconus cardinalis SS. Sergij, & Bachi &c.*
† *Ego Gentius diaconus cardinalis ſanctæ Mariæ in Aquiro &c.*

Datum Ferentini per manum Boſonis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſcriptoris decimo quinto kalen. iunij indictione decima quarta Incarnationis Dominicæ anno milleſimo centeſimo quinquageſimo primo Pontificatus vero domini Eugenij Papæ Tertij anno ſeptimo.

Porro de Rodulpho hæc recitat auctor ſupra citati chronici Biblioṫ. Vatic. *Verum*, inquit, *eo* C *fatis functo* (ſcilicet Bennone) *& ad eam dignitatem multis ambitu ac largitione aſpirantibus, Epiſcopus neglectui haberi cœpit, quod vita probitate non dolo ad Dei Religionem accedere oportet in ſenatuque actum, vt caſtella, ſacella, templa, ſodalitia, xenodochium Reipublicæ ſicut antea obedirent, verum hæc omnia inania fuere, nam Rodulphus poſtquam Pontificiam vrbs dignitatem adeptus eſt, ab Eugenio illius nominis Pont. Tertio, omnia, & his maiora conſecutus eſt, qui cum apud Ferentinum ociaretur, audita Rodulphi legatione, quod ab Honorio pie donatum eſt, Pontificio diplomate confirmauit, addiditque D. Iacobi xenodochium ad Sileris fluenta, & Saxilionis ſacellum, ac diui Martini in Colina, & ad Cunium Anaſtaſij apud morretanum ſentibus, ac vepribus tunc incultum. Ad* D *hæc donauit caſtella capitis Silicis, Fabriani, Petrellæ Corbariæ, Fontis Ilicis linaricæ agrumque omnem, vbi Laureta oppidum olim fuerat, caſtrum nouum, caſtrum Ronchum, Fundum præterea, Sorbedulum, & Caprariam ac Zaccaram, & ſicuti apud antiquos moris fuiſſe, vt multi facultatum ſuarum decimam partem Herculi vouerent, hocque apud Romanos Syllam, & Craſſum feciſſe comperio. Ita iuſſit Eugenius Aratores omnes ad ſiluam quæ de pacta dicitur, frumenti decimam Epiſcopo noſtro dare quo decumanos ſingulis annis mittere ac quicquid agri ad ſiluam adiaceret ottonarijs & vigeſimarijs ab Epiſcopo miſſis certum vectigal penderet, cuius rei cupiditate breui effectum eſt, vt pecuniæ ac lucri contagio proxima etiam loca inficeret, ſolent interdum Principes eos, quos pauperes eſſe conuenit diuites facere, & honeſtis hominibus nihil dare.* An. 1159. Rodulphus Canonicorum S. Laurentij priuilegia rata habuit, quo anno Fridericus Cæſar Imolenſem ciuitatem, populumque ſub Imperiali protectione ſuſcepit, inſtante Peregrino de Bul-

Bulgaris ciuitatis rectore, diplomatis tenor eſt A
huiuſmodi.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.
Fredericus, diuina fauente clementia, Romanorum Imperator Auguſtus.

Vniuerſis Imperij noſtri fidelibus tam præſentibus, quam futuris notum eſſe volumus, quod Peregrinus de Bulgaris Imolenſium Rector pro vniuerſæ ciuitatis Imolæ populo ad noſtræ Maieſtatis præſentiam venerit interuenientibus honorabilibus Principibus noſtris Nermando venerabili Verdenſium Epiſcopo, necnon dilecto noſtro Raynaldo cancellario, vt ciuitatem Imolæ, B
& omnes homines nunc, & in futuro in ea habitantes in noſtra tuitione, atque munimine conſeruanda reciperemus, & ſtatum ipſius ciuitatis in integrum confirmaremus, & a iugo omnium ciuitatum, & perſonarum liberaremus benigne rogauerit, & obtinere meruerit. Nos itaque ſola pietate miſerti, & præclara, & honeſta ſeruitia Imolenſis ciuitatis intuentes, & conſiderantes, quæ ad gloriam, & exaltationem Imperialis Coronæ ſemper exhibuit, meritis eius ex æquo reſpondere cupientes, imperiali auctoritate concedimus, & ſtatuimus, & præſenti ſanctione plene confirmamus iam dictam ciuitatem, & omnes homines in ea nunc, & in futuro habitantes in noſtra tuitione, & cura perpetuo permanere, & ſtatum eiuſdem ciuitatis ad modum aliarum ciuitatum, cum toto C
ſuo comitatu in integrum reſtituimus, & ab omni iugo aliarum ciuitatum, & perſonarum eam abſoluimus, nunc etiam præſenti ſanctione adiungimus, vt quicumque ad hanc ciuitatem habitandum venerit, vel venire voluerit, liberam, & abſolutam facultatem abſque omni obſtaculo in ea habitandi, & commorandi perpetuo habeant. Statuentes igitur præcipimus, vt nullus Archiepiſcopus, Epiſcopus, nullus dux, vel marchio, nullus comes, vel vicecomes, nulla ciuitas, nullum caſtrum, nulla poteſtas, nullaue perſona magna, vel parua præſignatam ciuitatem cum prædictis hominibus nunc, & in antea habitantibus in ea audeat inquietare, vel moleſtiam aliquam inferre. Qui- D
cumque autem huius noſtri præcepti violator eſſe præſumpſerit, reus criminis Maieſtatis centum libras auri optimi, & puriſſimi pro pœna componat, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem prædictæ ciuitati, quod vt verius credatur propria manu confirmantes præſentem paginam ſigilli noſtri impreſſione inferius iuſſimus inſigniri.

Signum D. Frede- *rici Romanorum*
Imperatoris inuicti- *ſſimi.*

Ego Bernardus S. Palatij Imperialis Cancellarius recognoui.

Acta ſunt hæc anno Dominicæ incarnationis 1159. indict. 7. regnante Friderico Romanorum Imp. ſereniſſ. regni eius vij. Imperij vero 12.

Datum Imolæ in clauſtro S. Mariæ in Regula 7. Kalendas iulij.

Fuit ſuperſtes Rodulphus Epiſcopus, vſque ad annum 1166. de quo etiam loquitur Rubeus in Rauen. hiſt.

17 ARANDVS eãdem ſedem obtinuit anno 1167. neque de eo alia extat memoria in tabulis eiuſdem Eccleſiæ.

18 HENRICVM in Imolenſi ſede Alexander Tertius Pontifex Max. confirmauit, cuius ſinceriores partes contra Fridericum Imp. fuerat cõſtantiſsime ſecutus anno 1170. ob id non ſemel vagari coactus eſt. Iuriũ & priuilegiorũ ſuæ Eccleſię ab eodem Pontifice confirmationem ſuſcepit, quę & mordicus defendit contra Bertoldum Friderici in Italia Legatũ, de hac ipſa re ſæpe citatus auctor Vatic. Biblioth. ita loquitur in fauorem Bertoldi non abſque rancoris ſcintilla in Henricum.

Multis inde annis (ait) interlabentibus Henricus Epiſcopus ab Alexandro Pontifice Tertio eadem impetrauit, erat iiſdem temporibus ſilua ingens in agri noſtri planitie, quam ſiluam de Lucæ Imolæ appellant tunc primum coli cœpta, cum antea inculta, ac ſenticetis plena eſſet hanc ſi quis ad agricolationem redegiſſet, vt agro non ſemel arato, ſed nouato, & iterato meliores fœtus poſſit ac grandiores reddere, & quicquid ex nouali, aut præciſſo, aut venacto, aut reſtibili agro poſt collegiſſet, decimam fructuum partem huius vrbis ſummo ſacerdoti penderet, vt poſt vitæ alimenta egenis reliquum miniſtraret; ſic exculta, atque ſenticetis expurgata eſt ſilua, vt non triticarius ager, a meſſe frumentaria altero anno ſemeſtre aliquod genus frugis, ſed ſingulis annis triticum caperet. quo factũ eſt, vt Epiſcopi diuitiæ adauctæ ſint. Henricus non multo poſt, ad id potentiæ euectus eſt, vt totum agrum (quem Cõmitatum dicimus) ſibi parere, omneſque ad Epiſcopi Tribunal accedere, ſeque Imolæ comitem (rudi vtar verbo) dici poſtularet, verum Bertoldus Goniberg, ab Imperatore Friderico, cum copijs, ac validis in Italiam miſſus, quaſcunq. nactus erat gentes aduerſus Imperatorem percupide dimicantes graui bello vexabat, perque horum illæ regiones ſtelas ac lapideos cippos ſtatuebat incisa Imperatoris nomen, quibuſue modis eos ſubegiſſet ſignificantibus, quorum vero vrbes ſine vllo negotio aut incremento certamine cepiſſet, cippos quoque in foro, & agris ſtatuebat, atque eo amplius illos libertate frui volebat, exiſtimans Regnum magis diuturnum fore, quod beneuolentia, non crudelitate ſtabiliret. Et quoniam temporis, ac belli licentia quamplures ad ſcelera deferat Bertholdus legem ex antiquiſsima vetuſtate multos annos iam deſitam longo interuallo reuocauit, nam Amaſis Aegyptiorum Regis ſanctio erat, vt ſinguli quotannis apud Nomarchenſis (is erat cuiuſque præfecturæ præſes) profiterentur vnde viuerent, quod qui non feciſſet, aut vitæ genus præſidi approbare non potuiſſet, huic pœnæ extremum ſupplicium erat, quam deinde Solo Aegypto Athenienſibus promulgauit eiuſque iudicium

apud

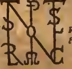
apud Athobagum ſanctiſsimum gratiæ concilium agitabatur, Bertholdus rerum ac patrimonij profligatores, quiue nullis facultatibus victitarent, non morte multandos, ſed ſcalmo, aut adigendos cenſuit, quæ hodie ſi Principum benignitate in vrbe noſtra ſeruaretur, nobiſcum meliuſcule ageretur. Cum in vrbem noſtram veniſſet, ciuitatis luxum imminuit, & in oppidum mittebat prætorios, & quoſcunque honore dignos iudicabat, & vt boni partem reipublicæ adminiſtrandæ caperent, noua officia, nouos magiſtratus excogitauit, curā operum publicorum, viarum, & aquarum aluei Vatreni, frumentique populo diuidendi, negotium legendi, ſenatus pro cuiuſq. virtute ac induſtria aſsignauit, audita ſenatus poſtulatione, Henricum obſecrare non deſtitit, vt ſua tantum præeſſet, aliena non curaret, ſed ille poſtquam Bertholdum ſenatui fauere intellexit, pretio ac ſpe pellicere legatum adortus, ad litem animum conuertit, Legatos ipſe ad Imperatorem clericatum mittit, Bertholdus interim omnia per litteras eum docuit, dumque ſumma omnium expectatione abſunt legati, lis vindiciarum ab ipſo aduerſus Bertholdum exorta, vt qui Imolæ agrum tenere vellet pro præde litis vindiciarum aduerſario ſuo ſatis daret ſe nihil deterius in ſe facturum de qua controuerſia eſſet. Ille ſenatum monet ne crederet vindicias poſtulanti iniquum eſſe, eum de agro dimicare, poſtularetque vt rem integram in Imperatoris voluntatem deferat, poteratque res non iure, aut lege, ſed gladio, & ſanguine dirimi, ni legati ab Imperatore præſto effeciſſent, qui tantæ litis altercationem Gerardo Rauennæ Archiepiſcopo ex legem dirimendam Imperatoris diplomate recepit, cumque rei ſequeſtrem eſſe mandat, poſtquam longam diſſenſionem Henricus dum Bertholdo dedit, in iudicium ventum eſt, reſque ſummo iure acta Bertholdum fauor illum nominis auctoritas tutatur, Gerardus homo malarum rerum inſolens Imolam propere venit, Forum in ſacris Imperatoris ædibus ad diuæ Mariæ in Regula aperit, rem ſumma probitate cognoſcit. Henrico curtos agros, quique ad culturā redigerentur, Bagnariam, caput ſilicis, Faulariam, Pugiolum Tauranum Runchum Roccam, Maceratam, montem in quo diui Andreæ, ibique Mariæ Virgini in Gypſo ſacroſancta templa erecta fuerunt, Codugnanum vallem ſaluam obedire protulit, locorum incolas ab Imperatoris quæſtoribus, exemit, iſque feudum, vectigal tributum, Colonatium, hoſtiarium, a Cornelienſi Epiſcopo imponi, ipſique vitæ, ac necis in ſubditos imperium tribuit, ſententiæ intereſſe voluit, viros grauitate inſignes Albericum Sarſinaten. Eccleſiæ Epiſcopum, Rodulphum diui Caſsiani ſacris præpoſitum, Maluianum comitem, Ioannem Vngarellum, Latium Vgonem, Angelum Theobaldum, Bulgarum, & Boethium Sauareſios, Albertum Frenzinum Sancterniolum Arraldum Dit. Albergatum Vgutionem Beatricia, Rodulphinum Corteſium, Guidonem Orlandum, Zanzolinum Sparſonatum Paripuerum Orimaldum, Iacobum Balditionem, Ioannem Fuſculum, Signorellum, alioſque, quorum nomina pro comperto nondum habemus. His ſic compoſitis plerique in agro noſtro fundos ab Henrico ære ſatis honeſto conducunt, plerique maxima inter Bagnacaualli comites ad oppidum antea Tiberianum appellatum mus a ſenatu noſtro Vngarellis conſenſum inueni, & comitem Cunij, nobilemque Silgicardum ad caput ſilicis familiam, & huius vrbis Epiſcopus diſſenſio exorta poterat motus excitare, niſi ea Ioannes Vitales ab Imperatore ad nos miſſus auctoritate ſua diremiſſet. Hactenus ille.

Cæterum Fridericus in gratiam Imolenſium Conſulum ſuperiorem donationem, quam modo retulimus, hiſce verbis comprobat anno 1177. quo Henricus bonus Epiſcopus ab Vrbe ſexulabat.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Fridericus diuina fauente clementia Romanorum Imperator Auguſtus. Nouerint vniuerſi fideles Imperij noſtri tam præſentes, quam futuri quod Palmerius Peregrini, & Boncius de Martignania, nec non Vgolinus Vbertini Imolenſium Conſules pro vniuerſo ciuitatis Imolæ Populo ad noſtræ maieſtatis præſentiam venerunt, interuenientibus dilectis fidelibus noſtris, videlicet Conrado de Bellaluce, nec non Gotifredo Cancellario, vt ea quæ in priuilegio a nobis Peregrino Imolenſium Rectori continentur, confirmaremus, & vtilius ciuitati Imolæ prouideremus, quæ omnia pro illorum ſeruitija, & meritis eis digne concedere credimus, & ſtatum iam dictæ ciuitatis in integrum confirmare cupimus. nos itaque conſueta pietate miſerti, & Imolenſes in ſeruitio, & in fidelitate Imperialis Coronæ firmos eſſe conſiderantes merito eis correſpondere cupientes, Imperiali auctoritate quæcumque in eo priuilegio ſcripta ſunt, firma, & illibata in perpetuum eſſe ſtatuimus, hac etiam præſenti ſanctione priuilegium a dilecto Principe noſtro Chriſtiano Maguntino Archiepiſcopo de loco, & hominibus ſancti Caſsiani Imolenſibus datum irreuocabiliter confirmamus. Statuentes inſuper præcipimus, vt nullus Archiepiſcopus vel Epiſcopus, nullus dux, vel marchio, nullus comes, vel vicecomes, nulla ciuitas, vel caſtrum, nulla Poteſtas, nullaue perſona magna vel parua ciuitatem Imolam cum omnibus nunc, & in antea in ea habitantibus inquietare præſumat, vel iniuriam aliquam in ipſos inferre audeat, quicumque autem contra iam dictas ſanctiones facere tentauerit, ducentas libras auri puriſsimi pro pœna componat, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem iam dictæ ciuitati. Quæ vt verius credantur, impreſsione ſigilli noſtri confirmari iuſsimus.

Sign. D. Friderici Romanorum Imperatoris inuictiſsimi.

Ego Gotifredus ſacri Palatij Cancellarius recogn. Quæ omnia facta fuerunt anno Dominicæ Incarnatio-

nationis 1177. indictione 10. regnante Friderico Imperatore ſereniſſimo Regni eius 25. Imperij vero 22.

Datum Moredano 11. Kal. februarij in Clauſtro S. Anaſtaſij.

Henricus verò Epiſcopus plures Eccleſias conſtruxit per totam diœceſim, primuſque Epiſcopus fuit, qui ex oppido ſancti Caſsiani Cathedralem tranſtulit in nouam ciuitatem, illamque in honorem eiuſdem ſancti conſecrauit anno 1177. Laterano concilio interfuit, & ſubſcripſit anno 1179. Eodemque anno priuilegiorum omnium Eccleſiæ ſuæ a Romanorum Pontificum conceſſorum confirmationem obtinuit ab Aleaandro Tertio, cuius diplomatis tenor cum ſit omnino idem cum ſuperiori Eugenij Tertij, initium tantum, ſubſcriptioneſque Cardd. referemus.

Alexander Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Venerabili fratri Henrico Imolenſi Epiſcopo ſuiſque ſucceſſoribus canonice inſtituendis in perpetuum. In eminenti ſedis Apoſtolicæ ſpecula, &c. vſque ad finem bullæ, vt in Eugenij diplomate. Amen.

Ego Alexander Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Hubaldus Oſtienſis Epiſcopus.
Ego Ioannes presb. card. tit. S. Anaſtaſiæ.
Ego Ioannes presb. card. tit. ſancti Marci.
Ego Theodinus presb. card. S. Vitalis tit. Veſtinæ.
Ego Petrus presb. card. tit. S. Suſannæ.
Ego Petrus presb. card. tit. ſancti Chryſogoni
Ego Cintius presb. card. tit. S. Ciciliæ.
Ego Hugo presb. card. tit. S. Clementis.
Ego Arduinus presb. card. tit. S. Crucis in Hieruſalem.
Ego Iacobus diac. card. S. Mariæ in Coſmedim.
Ego Ar aicto diac. card. S. Theodori.
Ego Laborans diac. cad. S. Mariæ in Porticu.
Ego Raynerius diac. card. S. Georgij ad velum aureum.
Ego Gratianus diac. card. Sanctorum Coſmæ & Damiani.
Ego Ioannes diac. card. ſancti Angeli.
Ego Matthæus diac. card. S. Mariæ Nouæ.
Ego Bernardus diac. card. ſancti Nicolai in Carcere Tulliano.

Datum Laterani per manum Alberti S.R.E. presb. card. Cancellarij 3. Kal. aprilis ind. 11. Incarnationis Dominicæ anno 1179. Pontificatus vero D. Alexandri Papæ Tertij anno 20.

Extat hæc bulla in lib. magnoiurium Epiſcopatus Imolenſis in membranis ſcripto, eiuſdemque Henrici extat mentio vſque ad ann. 1194. quo e viuis exceſsit.

19 THEODINVS ſucceſſit Henrico anno 1195. quo anno reuelatione diuina corpus S. Donati ciuis Forocornelienſis non procul ab oppido ſancti Caſſiani inuentum eſt, vt auctor chronic. ad hunc ipſum annum ſcriptum reliquit. *Per ea tempora cum D. Donati corpus, de quo ſupra, multos annos latuiſſet, Ruſticus quidam agellum ſæpius arans, eo in loco, qui caſtellum ſancti Caſsiani adiacet ſumma cum admiratione exarauit, nam cum cultum impreſſiſſet, ac ſulcum defodiſſet, vt ſentes excideret, gramineſque euelleret, vt agrum purgaret, boues vbi ad ſepulturæ locum venere, proſtratis cruribus procumbunt, nec inde dimoueri poterant. Ruſticus*

A *tantæ rei ignarus, boum ignauiam accuſans, magnis viribus impellit ſed hos cum nullo verborum, aut verborum terrore arceret, relicto aratro in vrbem clamans accurrit, rem Theodino Epiſcopo, ſumma, cum trepidatione narrat, qui reliquis a ſe accitis in agrum accedit, vnde boues ad viri aduentū horribili mugitu deſcendunt, ibique terram effodit, lapideam arcam inuenit, ad quam reuerenter profectus, litteras vetuſtate, & ſitu corroſas vix legere potuit,* Donatus Cornelienſis ciuis ſanctitate conſpicuus, aduentum Redemptoris hic intrepide expectat. *Quare in Vrbe nunciata, vniuerſus ſenatus primo, mox populus nullo diſcrimine ad eum locum confluit, & corpus iſtud in Vrbem referunt. & ad ædem D. Caſsiani collocant, ſed labente tempore in ſacellum diui Pauli relatum eſt,*
B *rei nouitate, omnes eo conuenere, & magna comparata pecunia templum breui erectum, diuinus ſiquidem Chriſtianæ religionis cultus apud ciues in dies augebatur, & Vrbis tribus ex Donati nomine nomen mutuata ad has vſque tempora retinet.* Huc vſq. de Donati inuētione Chronica. S. Donati dies feſtus celebratur 7. auguſti, de quo fit mentio in lectionibus S. Proiecti, cuius Diaconus fuit. Acta deſiderantur.

20 ALBERTVS eadem dignitate nobilitatus eſt anno 1198.

21 ALBERTVS Auxolettus ſiue Oſſoletta ex canonico, præpoſitoque cathedrali Alberto ſucceſsit, qui anno 1201. ſuis canonicis pro remedio animæ ſuæ, Albertique ſui anteceſſoris
C plurima bona, fortunaſque dilargitus eſt. Huic cum adhuc canonicus eſſet 1194. Cæleſtinus Tertius Pontifex poteſtatem fecit certum definiendi numerum canonicorum cathedralis, ex eiuſdem conſenſu monachi ſancti Matthæi cum canonicis ſanctę Mariæ in Regula coierunt, cum ſimul in nouam Imolæ ciuitatem demigrarent. Idem Albertus ad Archiepiſcopatum Rauennatem aſſumptus eſt anno 1202.

22 HIERONYMVS eandem Imolenſem edem aſcendit 1202. Innocentio Tertio Pontifice Eccleſiaſticum clauum tenente.

23 MAINARDINVS, quem Rubeus Maldinum appellat, fuit homo ſagax, ac in rebus humanis tractandis dexteritate mirabili. Friderico Secundo Imperatori addictus, cuius res geſtas ſcriptione comprehendit, cuiuſque auctoritate
D Imolæ tyrannus effectus eſt. Hic itaque cum Imolenſi ſede potitus eſſet, corpora ſanctorum Maurelij, & Proiecti ſuorum anteceſſorum tranſtulit in cathedralem: 11. canonicorum numerum ſtatuit præfiniuitque an. 1230. inter Imolam Fauentiamque fœdus percutiendum olim curauit anno 1218. prima die ineuntis ſeptembris, in Eccleſia Plebaniæ Nonantulanæ conſecrauit Altaria beatæ Mariæ Virginis, ſancti Euſtachij, ac ſancti Ioannis, caſtrum vallis ſyluæ ædificauit, aliudque inſtaurauit, quod Roncum vocant, de qua re auctor citati chronici hæc ipſa interſerit: *Mainardinus Vrbis noſtræ ſacerdotium adeptus, ad vallis ſyluæ montes oppidulum condidit, cui ex valle nomen inditum, & caput Runcum inſtaurauit, quod antea a ruſticis euerſum fuerat Pugiolum, & Caſrezanum oppida admodum exigua, quibus Bonifaciorum*

familia

familia loco ſatis honeſto imperabat, donationem laudat vrbis indicia Epiſcopo tradidit, multos deinde annos caput ſilicis, cum aſperam Litho Epiſcopi dominationem ferre non poſſet, magiſtratus eiecit, tabulas vbi municipales leges ſeruabantur fregit, ſeque in libertatem vendicans ſenatum noſtrum per literas petijt, vt oppidum in ſe reciperent, quod impetrare non valuit. Petrocinus Rauennæ Archiepiſcopus, & in prouincia noſtra pro Pōt. copijs cōparatis, obſidet, capit, Litho reſtituit. Mortalitatem exuit Mainardus, cum ad multos annos Imolen. adminiſtraſſet Eccl. an. 1249.

24 THOMAS Bononienſis canonicus, Prior, ac Præpoſitus Rauennæ canonicæ ad Imolenſem ſedem prouectus eſt anno 1249. annuos cenſus ſtatuit cathedrali ædificandæ, cœnobium monialium ſanctæ Mariæ de miſericordia conſtruxit, ſuę Eccleſiæ iura acerrime defendit, ſic enim a noſtro chronicæ auctore tradita vidimus. *Vrbano huius nominis Quarto ſub hæc tempora magna inter Thomaſium Epiſcopum, & ſenatum orta eſt altercatio, propeque fuit vt ad arma iretur. Thomaſius humana potius quam diuina curans, aquam ad caput ſilicis è vicinaria fluere ſtudebat, ſenatus vt acceptam iniuriam reponeret, in clericos edicta proponit in Epiſcopum impetum facit prohibetq. ne iudicium in ſacerdotes, homineſque, quos Pontificia ac Imperatoria poteſtas Epiſcopali auctoritati antea ſubeſſe voluerat, exerceret. Thomaſius vrbem ſacris interdicit, res poſtremo inter Patres compoſita disiunctos animos beneuolentia coniunxit. Et quoniam Epiſcopum docet non lite aut iurgio, ſed probitate ac exemplo cæteris anteſtare, gregem autem paſtori obſequi omnia ſedata, Malgarita iudice Rempublicam noſtram curante hæc in acta publica retulere, Rambottinus, Daniel, & Ioannes Petilianus, quos Barolfinus Imperialis Aulæ ſcribentis excipere voluit, præterea eo anno gerebat Marcus Contarenus vir in Thomaſium acerrimus, quem cum apparitoribus, & cohorte prætoria in iudicio abſoluit. S. Donati Eccleſiam cum ſuis iuribus canonicis dono dedit, Cruciferis fratribus Xenodochium S. Spiritu attribuit, æmulorum calumnias adeo ſincera, veraque defenſione diſcuſſit, ac diluit, coram Clemente Quarto Pontifice, vt apud eundem magnam collegerit gratiam.* E viuis exemptus eſt 1259. 3. Kal. nouembris, vt in antiquo Rauennæ Eccleſiæ Kalendario notatur.

25 THOMAS Vbaldinus Florentinus Octauiani Card. conſanguineus, Thomæ ſucceſſit anno 1259. eiuſdemque extat memoria 1267. quo anno interfuit tranſlationi corporis ſancti Dominici habita Bononiæ vna cum Philippo Fontana Archiepiſcopo Rauennatenſi, Octauiano Vbaldino Bononienſi, & Bartholomæo Vicentino Epiſcopis de qua legendus Cherubinus Ghirardaccius p. p. Hiſt. Bononienſis.

26 SINIBALDVS, quem Sigifredum Rubeus appellat, Imolæ Antiſtes anno 1271. cathedralem conſecrauit eiuſdemque plura implicita nomina diſſoluit, S. Donati Eccleſiam dedicauit, duabus ſynodis Prouincialibus interfuit, Imolæ ſcilicet, Forique Liuij celebratis 1284. annoq; 1286. Huius extat memoria in Archiuio Nonantulano 1279.

27 BENEDICTVS obijt an. 1299.

28 IOANNES Mutus de Papazuris Romanus Epiſcopus Olenenſis a Boniſacio Octauo huc transfertur anno 1299. 8. id. februarij, poſtulatione capituli poſthabita de perſona Bonditij Præpoſiti Eccleſię de Populeto Fauentinæ diœceſis, vt habetur in Reg. Vatic. Epiſt. 33. fol. 278. anno 5. Idem Ioannes ab eodem Boniſacio anno 1302. tranſlatus eſt ad Reatinam Eccleſiam, de quo ibi. Cuius etiam claræ vetuſtæque gentis alumnus fuit Bartholomęus Ord. Prædicatorum alumnus inſignis doctrinæ vir, Epiſcopus Theanenſis, mox Theatinus, tandem Archiepiſcopus Patracenſis ſub Vrbano Quinto, de quo in quinto tomo.

29 Fr. MATTHÆVS Vrſinus Romanus ex Ordine Minorum Imolenſis Epiſcopus adlectus eſt anno 1302. nonis auguſti, Boniſacio Octauo ſedente ex Reg. Vatic. Ep. 216. fol. 208. Ipſe etiam omnem conatum adhibuit, vt deperdita iura, bonaq. ad Imolenſem iuriſdictionē red-

direns. Concilio prouinciali Argentenſi interfuit anno 1314. Huius meminit Rubeus anno 1316. inſecuto vero an. 1317. 2. id. ianuarij a Ioanne Vigeſimoſecundo tranſlatus eſt ad Eccleſiam Cluſinam in Hetruria. Credidere nonnulli hunc illum eundem Matthæum Vrſinum eſſe, quem poſtea Pontifex Ioannes XXII. Cardinalem creauit an. 1327. diſceſsitque 1341. Qui manifeſtiſsime falluntur, ſiquidem frater Matthæus qui ſenatoria purpura donatus eſt, Ordinis fuit Prædicatorum in capitulo Generali in Vrbeueteri celebrato anno 1322. Romanæ Prouinciæ Prouincialis erat, ac paulo poſt Agrigentinus delectus Epiſcopus in Sicilia, poſtea Archiepiſcopus Sypontinus, ac demum Cardinalis pronunciatus. Hic vero fuit Ordinis Minorum, obijtque anno 1322. vt ſupra ex eius epitaphio in Cluſinis Epiſcopis narrauimus.

30 RAIMBALDVS, quem Rubeus Renaldum vocat, Rector, & Comes Romandiolæ, ad Imolenſem ſedem euaſit 1317. menſe aprili. Quam ille Eccleſiam rexit vſque ad annum 1341. ex lib. Prouiſ. Prælatorum. Huic Rectori Romandiolæ ſcribit Benedictus XII. an. 1340. 17. Kal. iulij Epiſt. 45. ann. 6. in Regeſto Vat. obijt vero 1342.

31 CAROLVS ex Archipresb. Plebis ſanctæ Mariæ de Saluſtra Imolenſis diœceſis, eligitur a Clemente Sexto anno 1342. 15. Kalen. auguſti, ex Regeſto Vatic. Ep. 9. fol. 122. anno pr. lib. 6. commun. obijt an. 1353.

32 LITHVS Alidoſius Canonicus, atque Præpoſitus Cathedralis Imolenſis, fuit adlectus Epiſcopus 1354. 4. Kal. februarij ann. 2. Innoc. VI. Ep. 9. fol. 27. lib. 1. Reg. Vatic. Plura iura feudalia, quæ Eccleſiæ Imolenſi deperierant, recuperauit. Eo ſedente Præſule an. 1375. Vbertus Abbas ſanctæ Mariæ in Regula Ord. Benedictini ſepulchrum reparauit, vbi Sigiſmundi Burgundionum Regis lipſana ſacra quieſcunt. Celebris eſt in ſacræ ædis ſacello arca ex lapide non ignobili. Armatus Rex inſculptus aſtat. Dextrum habet monachum genua flectentem cum Paſtorali, & codicem apertum manibus præferentem: ſiniſtra vero ſunt hæc verba.

Sigiſmundus vocor, Rex Burgundionum,
Chriſti martyr noſcor ictibus eorum,
Deuotis meis patientibus aufero febres,
A *De Auſonia Imolam me tranſtulit Abbas,*
Sepultus in terra in hac me poſuit arca.

Eugenius doctor Vbertus Nouarienſis cœnobij huius Abbas fundator reparatorque ſecundus MCCCLXXV. Arca in capite, & pedibus ſigna oſtentat triplicem leonem, alterum alteri impoſitum, & diadema regium in theca, qua brachium conſeruatur S. Sigiſmundi, & ſolus digitus a brachio diuulſus, ſcriptum legitur: *Hic eſt brachium S. Sigiſmundi* 1382. ſigna ſunt permulta, ex his quæ ſupra diximus, in arca, Leo triplex in area purpurea. Martyris diem celebrari ibidem 6. nonas maij affirmat Secundus Lancelloſius lib. 2. Hiſt. Oliuetanæ. De quo Martyrol. Rom. die pr. eiuſdem. B Baron. in notis ex Sigerb. refert eius necem anno Chriſti 515. de eo etiam Beda, Vſuardus Ado & alij. Quo vero anno Imolam tranſlatum fuerit corpus eiuſdem ſancti, non inueni. Diuturno tempore vixit Lithus, fuitque Vrbani Sexti Theſaurarius. Deceſsit vero anno 1389. ſepultuſque eſt in cathedrali cum hoc epitaphio, multo poſt ad eius memoriam decorandam exarato.

D. O. M.

LITHO IMOLÆ EPISCOPO
M. CCC. LXXXIX.
FRANC. CARD. PAPIEN.
C BONONIÆ FLAMINIÆ
LEGATO
MOX PROVINCIIS FVNCTO
M. D. XI.
OPIZO RAVENNÆ CERVIÆ
CÆSENÆ BERTINORII GVBER.
M. D. XI.
FRANC. ALIDOSII
CÆSAR PATRVO AC PATRI
P. P.
M. D. LVI.

33 GVILLELMVS Alidoſius Archipresbyter ſanctæ Mariæ de Silueſtro, paulo ante Epiſcopus Ceruienſis, ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt 1383. ex ceſsione Lithi vix integrum in ea digni- D tate annum tranſegit, in ea ſiquidem ciuitate contagioſo morbo graſſante interijt.

34 IACOBVS Caraffa eandem dignitatem adeptus eſt 1384.

35 EMANVEL Fieſcus Ianuenſis, anno 1385. memoratur in Bulla Vrbani Sexti anno 9. id. decembris Bettinorij Præfectus fuit. Deceſsit 1390.

36 ANTONIVS de Caluis Romanus, canonicus ſancti Petri Romæ, ad eandem ſedem promotus eſt 1390. Id. octob. Deinde tranſlatus eſt ad Eccleſiam Tudertinam 1397. poſtea etiam creatus Cardinalis ab Innocentio VII. Pontifice anno 1405. de quo alibi.

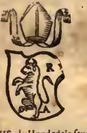
37 IACOBVS Guidottus nobilis Bononienſis, filius Philippi Referendarius Apoſtolicus Papæ Bonifacij IX. Nuntius, ſpoliorumque collector, ab eodem Pontifice adlectus eſt Imolenſis Epi-

Epiſcopus 1396. 11. Kalen. ianuarij, Deceſſit 1399.

38 NICOLAVS de Aſſiſio electus Epiſcopus Vrbeuetanus, cum eſſet Epiſcopus Agregentinus in Sicilia, ad Imolenſem Eccleſiam tranſlatus eſt 1399. non. ſeptemb. Deceſsit 1402. ex libris Conſiſtor.

39 HERMANVS è Caſtello Durante de Brancaleonis, quem liber Prouiſ. Prælar. ſub Boniſacio Nono Vrbeuetanum Clericum appellat, ex Præpoſito huius ciuitatis, adlectus fuit Epiſcopus anno 1402. die 23. menſ. auguſti. Deceſsit 1412. Teſſera Brancaleonæ familiæ Leo cæruleus in aurea parma.

40 PETRVS de Hondedeis, ſeu Landedeis Piſaurenſis Zongbi nobilis ciuis filius Hondedei gentilis, ad quem Ioann. XXIII. in hunc modum ſcribit. *Ioannes Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio nobili viro Hondedeo Domicello Piſaurenſi ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Apoſtolicæ ſedis copioſa benignitas &c. Datum apud S. Antonium extra muros Florentiæ 3. non. nouemb. Pont. an. 4.* originalem vidimus apud Zongam Hondedeum Capitolinæ curiæ primum Collateralem, in bulla ipſa multæ immunitates, & priuilegia a Ioanne Pontiſ. Hondedeo conceduntur, ob egregia Eccleſiæ Romanæ ab ipſo, ciuſque familia nauata opera, quibus Petrus ex canonico Piſaurienſi ab eodem Ioanne XXIII. creatus eſt Epiſcopus Imolenſis ex deceſſu Hermani, anno 1411. 10. Kalen. Iunij. Conſecrauit Eccleſiam Cruciſerorum, vixitque vſque ad annum 1450. Parmam tulit Petrus cæruleam, Boue aureo rampante expunctam.

41 Fr. GASPAR de Caſtello ſancti Ioannis in Perſicheto diœc. Bononienſis, ex Ordine Prædicatorum, ob vitę ſanctimoniam, claritudi-

A nemque doctrinæ, Nicolao Quinto Pontifici vnice charus, ad hanc eandem ſedem euaſit 1450. die 20. menſis maij. Tanta vero ſolicitudine probitatiſque exemplo per ſeptem annos Imolenſem adminiſtrauit Eccleſiam, vt plures ex pia quadam credulitate, illum in album beatorum retulerint. Ferrariæ deceſſit, ſepultuſque eſt in Eccleſia ſanctæ Mariæ Angelorum, vt refert Leander Albertus. Hic Epiſcopale Palatium reſtaurauit. Eius vitam breui elogio conſcripſit Veſpaſianus Florentinus in virorum illuſt. lib.

B

42 ANTONIVS Caſtellanus a Volta, filius Zeni Bononienſis, canonicus patriæ ſuæ, vniuerſitatis eximius doctor, Protonotariuſque Apoſtolicus, Imolenſis Epiſcopus adlectus eſt 1457. die
C 7. menſis octobris, Calliſto Tertio Pontifice ſedente. E viuis exemptus eſt anno 1471. menſe decemb. Aliqui poſt Antonium, in Imolenſium Epiſcoporum ſerie, quemdam Ioannem Darum Auguſtinianum, virum doctiſsimum repoſuerunt, quos conſtat maniſeſtiſsime falli: reperio enim, Gregorium ſtatim Antonio ſucceſsiſſe. Tametſi haud negauerim potuiſſe Ioannem alterius Eccleſiæ dignitate fulgere, hincque præbuiſſe occaſionem narrandi ijs, qui oſcitanter ſolent Præſulum Eccleſiarum inteaere ſeries.

43 GREGORIVS de Buebis Carpenſis, Referendarius Apoſtolicus, Epiſcopuſque Sebaſtæ ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt anno 1471. Hic duas in cathedrali inſtituit dignitates, Archidiaconatum ſcilicet, & Archipresbyteratum, prima iuſpatronatus eſt Brocardiæ gentis, ſecun-
D da vero nobilium della Bordella. Ex auctoritate Pontificia, Plebaniam ſancti Michaelis canonicis perpetuo iunxit, iuraque omnia quæ ad ipſam videntur ſpectare. Imaginem ſanctæ Mariæ de Subſidio benedixit conſecrauitque, inque Eccleſiam ſancti Nicolai Fratres Prædicatores introduxit. Deceſsit anno 1479.

44 IACOBVS Paſſarellus Ariminenſis ciuis, celebris iuriſconſultus, Imolenſis adlectus Epiſcopus eſt 1479. Hic canonicam ædificauit, ſacrariumque, curauitque ſacram turrim, vnde perſtrepunt æra, abſoluendam. Inſtituit canonicos fore doctores, vel ſaltem licentiatos, idque ex Apoſtolica auctoritate. Fuiſſe Iacobum Henrici, huius nominis ſeptimi Angliæ Regis Conſiliarium legimus, in literis eiuſdem Regis, quibus Vincentius Paleottus ciuis Bononienſis in lami-

liarem, & conſiliarium Regium recipitur anno 1487. diploma vero Regis ex originali deſumptum quod extat apud Paleottos, eſt huiuſmodi.

Henricus Dei gratia Rex Angliæ, & Franciæ, & dominus Hiberniæ. Præſtanti viro I. V. D. domino Vincentio de Paleottis ciui Bonon. ſalut. Excellentiæ ſcientiæ tuæ, generis nobilitatis tuæque anteactæ vitæ integritatis multiplex fama, quæ ad nos peruenit a veridicis dignisq. teſtibus, & præſertim a Reu. Patre D. Iacobo Epiſcopo Imolen. noſtro conſiliario, qui te primarium in ampliſsimo Bonon. ſtudio iura legentem jam pluribus annis audiuerunt tecumque verſati ſunt. Noſque ſuper omnibus quæ in noſtris noſtrique Regni rebus agendis, & præcipue in Italiæ partibus euenire contingunt ſæpe numero cogitamus, inducit vt iſtic commiſſarios, procuratores ac etiam conſiliarios qui in rebus ipſis noſtris noſtrique Regni conſulere valeant eligamus. Quamobrem tua prudentia doctrina, alijſque tuis virtutibus illecti, nec non de diligẽti tua induſtria confiſi, te præfatum D. Vincentium in Cõmenſalem, familiarem, & conſiliarium noſtrum aſſumimus, conſtituimus, atque creamus, tibi dantes, & concedentes plenam, & liberam facultatem in Italia, & vbicumque fueris, rebus noſtris Regnique noſtri prouidendi, & in eis conſulendi, prout tibi melius, & opportunius videbitur, & vt omni quæ ad noſtrum noſtrique Regni honorem vtilitatemque pertinent libentius proſequi valeas C te præfatum D. Vincentium ex nunc harum ſerie militem auratæ militiæ creamus, & facimus. Tibi noſtra noſtriq. Regni inſignia quę vulgo arma dicuntur, quibus publice, & in poſterum vti poſſis elargimur, donamus, & mittimus. Volẽtes vt tu ſi quando ad hoc noſtrum Regnum veneris, eiſdem emolumentis, honoribus præeminentijſq. gaudeas, quibus cæteri noſtri huiuſque Regni conſiliarij, familiares, commenſaleſque gaudere, atque vti conſueuerunt. In quorum fidem, & teſtimonium preſentes noſtras literas fieri noſtroque maiori ſigillo, quo in ſimilibus vtimur, iuſſimus communiri.

Datum in Caſtro noſtro de Rendicore die 18. *menſ. iulij anno Domini* 1487. *Regni noſtri anno* 2.

Henricus.

D Cęterum Iacobus ad Epiſcopatum Ariminenſem translatus eſt 1488. de quo ibi.

43 SIMON Bonadies Romanus, Imolenſis Epiſcopus declaratus eſt ab Innocentio Octa-

A uo 1488. die 17. menſis ſeptembris. Huius Epiſcopi temporibus decanatus dignitatem erexerunt in cathedrali, de iurepatronatus Sigiſmundi de Sellis, anno vero 1503. Prępoſituram, quæ Vulpiæ gentis iuriſdictionem attingeret, ſub Iulio Tertio Pontifice maximo locumtenens Bononienſis pronunciatus eſt. Cumque multis præſtitis beneficijs fouiſſet Eccleſiam ſibi creditam, an. 1510. ad Ariminenſem Eccleſiam translatus eſt.

46 DOMINICVS Scribonius de Cardonibus ſiue de Cerdonis, Tiphernas, Poeta illuſtris, atq. in humanioribus literis longe clariſsimus, inque curiæ expediendis negotijs nulli ſecundus B Imolenſis Epiſcopus dictus eſt, anno 1510. die 10. menſis februarij. Hic conſtantia, & labore omnia ſuæ Eccleſiæ iura in vnum volumen congeſsit ſucceſſoribus olim profuturum ad rectam adminiſtrationem. Hic itaque cum 23. annos maxima cum pietatis, prudentiæque laude Imolenſem Eccleſiam adminiſtraſſet, decrepita poſtmodum ſenectute pulſatus, Epiſcopatus munere ſe abdicauit 1533.

49 NICOLAVS Cardinalis Rodulphus Florentinus, hanc Eccleſiam ſuſcepit adminiſtrandam anno 1533. die 4. menſ. auguſti, in eoque munere 13. annos tranſegit, ac deinceps in fauorem Dandini eo munere ſe exoluit 1546. Epiſcopus Vicentinus fuit, Viterbienſis, ac Salernitanus Archiepiſcopus. Demum e Florentia D patria ſede ius dixit. De quo ibi plura.

48 HIERONYMVS Dandinus Cæſenas filius Anſelmi, Ioannæque Mauritinæ natus eſt

anno

anno 1509. vir in omni genere ſcientiarum verſa-
tiſſimus, cumque perſpicaciſsimi ingenij eſſet, Pau-
lo Tertio Farneſio fuit vnice charus, eoque mit-
tente, bis in Galliam ad Franciſcum primum le-
gatus profectus eſt, vt cum Carolo Quinto fœdus
pacis percutiendum curaret. Ergo ex ſecretario,
ac Protonotario Apoſtolico, Epiſcopus Caſſanen-
ſis in Neapolitano regno renunciatus eſt, anno
vero 1546. die decima quinta menſis maij, ad hãc
Imolenſem Eccleſiam translatus. Cathedralem
exornauit, atque Epiſcopale palatium. Iulio Ter-
tio Pontifici a ſecretis fuit, a quo Senatoriam pur-
puram obtinuit ſub titulo ſancti Matthæi in Me-
rulana 1552. vulgoque illi Cardinalis Imolæ co-
gnomentum adhæſit. Ad Carolum item Quin-
tum, vt cum Franciſco primo diu cupitæ pacis fœ-
dera iungeret, orator profectus eſt, viſuſque eſt in
ea legatione oleum, & operam perdidiſſe. Imo-
lenſem Eccleſiam nepoti reſignauit, reſeruato ſi-
bi regreſſu: quo ante patruum defuncto, iterum
illud ſubijt onus, diuitem S. Barthol. Abbatiam
extra muros Ferrariæ habuit commendatam,
quam in alterum ex fratre nepotem Anſelmum ſi-
bi valde diſsimilem deinde tranſtulit. Fratres Ser-
uitas ſua protectione promouit. Ei dicat acade-
micas quæſtiones in Ciceronem Iulius Caſtella-
nus Fauentinus publicus Romanæ Sapientiæ elo-
quentiæ profeſſor anno 1568. Deceſſitque cum
titulum ſancti Marcelli ſuiſſet adeptus ann. 1559.
pridie non. decembris, ſepultuſque Romæ apud
ſanctum Marcellum, cum ſequenti epitaphio,
quod ſupramemoratus Anſelmus nepos ibi po-
nendum curauit.

D. O. M.

Hieronymo Dandino Caſenati,
S. R. E. Cardinali,
huiuſce Eccleſiæ Titulari, & Ordinis
Protectori.
Anſelmus Protonotarius Apoſtolicus,
& vtriuſque Signaturæ Referendarius.
patruo optime merito
annuo reddita fratribus aſſignato,
vt pro eius anima
pridie nonas decembris,
quo die obijt,
Anniuerſarium celebrent.
Obijt M. D. LVIIII.
Aetat. s L.

49 ANASTASIVS Vbertus Dandini ex ſo-
rore nepos, Cæſenas, monachus ordinis S. Be-
nedicti, ac per id tempus Cellerarius ſanctæ Mariæ
de Monte prope Cæſenam a Iulio Tertio electus
eſt Imolenſis Epiſcopus anno 1552. die vndeci-
ma menſ. maij. Literatura valebat, vt refert Vuion.
lib. 2. ligni vitæ, reliquitque aliquot ingenij mo-
numenta. Mortuus eſt anno 1558. non autem,
vt Arnoldus affirmat 1500. Forſitan enim per il-
lud tempus Anaſtaſius nondum lucem aſpexerat.

50 VITELLOTIVS Vitellius Tiphernas,
Pauli Quarti diaconus Cardinalis ſanctorum Ser-
gij, & Bacchi, ac ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Ca-
merarius, ab eodem Pontifice iuſſus eſt Præſul
Imolenſibus imperare anno 1560. die ſeptima
menſis februarij, quam ille Eccleſiam cum ad duos
annos adminiſtraſſet, eo deinde munere ſe volens
abdicauit. Hic filius fuit Alexandri, atque Ange-
læ Rubeæ è nobiliſsima gente. Perſpicaciſsimæ
indolis fuit, adeoq; in expediendis negotijs promp-
tus, & alacer, vt Pontificatum Pauli Quarti ad li-
bitum videretur adminiſtrare. Galliarum fuit pro-
tector, Campaniæ legatus, Signaturæque gratiæ
præfectus. Romæ deceſsit anno 1568. 13. Kal.
decembris, ſepultuſque eſt apud ſanctam Mariam
in Via lata ante altare ſanctorum Cyriaci, & Ca-
tharinæ, ſine epitaphio. Cæterum haud in poſtre-
mis Vitellotij virtutibus numerandum eſt, quod
diligens indagator, quæcumque tum Lugduni,
tum Auenioni aliquando geſſere Pontifices ex
obliuionis faucibus eruerit, inque plura digeſſerit
volumina, lucem vtique publicam aſpectura, ſi
illum diutius viuere contigiſſet. Intulit & plura
pretioſiſsima manuſcripta in ſuam illam celebrem
bibliothecam. Eius elogium enarrauit Maſſarel-
lus doctus Epiſcopus Vicentinus Tiphernas, Vi-
ctorelluſque familiaris meus in additionibus ad
Ciacconem, qui meritis Vitellotium laudibus at-
tollit in cælum.

52 FRANCISCVS Guarinus è monte Fel-
C tro, Vitellotij Cardinalis familiaris, eandem ſe-
dem aſſecutus eſt anno 1561. die 22. menſis octo-
bris. Hic concilio Tridentino interfuit, indeque
ad Eccleſiam ſuam reuerſus, ad illius ſanctionum
præſcriptum illam totam compoſuit. Seminarium
duodecim puerorum inſtituit, qui Cathedrali ſub-
ſeruirent, pauperes dilexit, illorumque effuſis opi-
bus ſubleuauit inopiam, ac vbique, & ſemper Ec-
cleſiæ ſibi creditæ magno vſui fuit. Romandiolæ
præſidens a Pio Quarto declaratus eſt. Apud ſuam
Eccleſiam è vita diſceſſit 1569. communique ſe-
pulchro ſuorum anteceſſorum tumulatus fuit in
Cathedrali.

52 IOANNES Aldobrandinus Florentinus
filius Silueſtri inſignis iuriſconſulti, fraterque
Papæ Clementis Octaui, non minus iuriſpruden-
tia clarus, quam pater; apud Chriſtianos Princi-
D pes ſingularem collegit gratiam, præcipue autem
apud Pium Quartum, qui ob præclara illius me-
rita ſacræ Romanæ Rotæ Auditorem declarauit,
ac Pius deinde Quintus Imolenſem Epiſcopum
anno 1569. die vigeſima ſexta menſis auguſti, an-
no vero 1570. ſacra purpura cohoneſtauit, eique
tranſigendum negotium attribuit ſacro fœdere
Venetos cum Hiſpaniarum Rege iungendi, con-
tra inſoleſcentem Turcam, qui populabundus
Chriſtianis littoribus propius, inteſtiuiſque immi-
nebat. Quod cum Ioanni cecidiſſet ex voto, ma-
gnam inde retulit prudentiæ laudem. Summus
Pœnitentiarius fuit, interque fortunæ arridentis
obſequia ex humanis rebus exemptus eſt anno
1573. 7. non. ſeptembris, non ſine mœrore Pij
Pontificis, ſepultuſque eſt apud ſanctam Mariam
ſuper Mineruam, cuius deinde oſſa cum Petrus
Aldo-

Aldobrandinus Cardinalis nepos, in nouum Al- A
dobrandinæ gentis ſacellum tranſtuliſſet, ſub eius marmorea ſtatua hoc ſequens epitaphium inſculpendum curauit.

IOANNES ALDOBRANDINVS
S. R. E. CARDINALIS
TIT. S. SIMEONIS
MAIOR POENITENTIARIVS.

53 Fr. VINCENTIVS Herculanus Peruſinus, ex ordine Prædicatorum, Sarnij antea Epiſcopus ad Imolenſem Eccleſiam translatus eſt 1573. vir ſanctimonia vitæ præcipuus, qui poſtea ad patriam Peruſinam ſedem translatus eſt 1579. B
de quo ibi.

54 ALEXANDER Muſottus Bononienſis, filius Ludouici, Romæ Conſeruator, ac ſub Pio Quarto vtriuſque Signaturæ Referendarius, iudexque appellationum a Gregorio Decimo tertio factus canonicus eſt baſilicæ Vaticanæ, cubiculariuſque ex numero participantium, atque deinceps Imolenſis Epiſcopus 1579. 9. menſis decembris. Ad eam dignitatem inauguratus eſt die trigeſima prima menſis iunij inſecuti anni, atque apud Venetos Nuncius renunciatus. Inde ad Eccleſiam ſuam reuerſus, illam ſacerdotalibus veſtibus, pretioſaque ſupellectili locupletauit adhuc viuens, moriensque in eiuſdem magna ex parte fauorem condidit teſtamentum. Seminarii protulit fines, C
illudque tranſtulit in commodiorem locum. Patres ex Societate Ieſu Imolam introduxit, primoque lapidi in fundamentis templi iactando eſt benc precatus. Curauit Patres Capuccinos propius ciuitatem transferendos, illorumque, quos vnice dicitur dilexiſſe, extruendum cœnobium pecunia iuuit. Ibique nobilem bibliothecam conſtituit, quam ſelectiſſimis voluminibus impleuit, cum ad quatuor millia ſcutatorum expendiſſet, de ſuo. Moniales Capuccinos clauſura concluſit, Conuertitaſque, vt vocant, decentiori loco collocauit. Mendicantium xenodochium erexit, eidemque ampliorem cenſum legauit: nobilem Eccleſiam ad Pontem ſanctum ſubſtruxit, curauitque in ea conſtruendum ſacellum, eidem annuo cenſu attributo, annoque 1602. plures ibidem ſanctorum D
reliquias honorifice collocauit. Crucifixi ſacellum exordientem mors oppreſſit. Duas ſynodos celebrauit, pluresque ſaluberrimas leges tulit. Populum Imolenſem re frumentaria iuuit, pauperum egeſtatem ſubleuauit. Senex deceſſit, plenuſque meritis Imolenſi populo perpetuus mœror futurus die 23. menſis ianuarij anno 1607. ſepultuſque eſt in Cathedrali cum hoc epitaphio.

Ad laudem D. O. M.

Alexander Muſottus Bononien.
Epiſcopus Imolæ,
& Comes cupiens certam reſurrectionis ſpem
precibus Deiparæ Virginis,
ſancti Caſſiani,
& aliorum Sanctorum,
piiſque viuentium adiuuari ſuffragiis,
hoc ſibi ſepulchrum elegit.
Dum vero illud parandum curaret,
diem clauſit extremum
x. Kal. februarij M. DC. VII.
annum agens LXXII.
dieſque xxiij.
Hæredes mœſtiſſimi
eodem anno exequendum
curarunt.

55 IOANNES Garſia Millinus Romanus, Muſotto ſucceſſit die nona menſis decembris anno 1607. Parentes habuit Millinum Marium, Tarquiniamque Iacobatiam Florentiæ 1562. natus ex ſua nobilitate ſub diſciplina Io. Baptiſtæ Caſtaneæ Cardinalis educatus eſt, quem poſtea Pontificatum adeptum, Vrbanum Septimum appellarunt. Sub Sixto Quinto Aduocatus fuit conſiſtorialis, atque a Gregorio Decimo quarto ſacræ Romanæ Rotæ Auditor eſt declaratus. In aſſumptione Cardinalis Caſtaneæ ad purpuram, viſa eſt arriſiſſe Garſiæ fortuna, tametſi eiuſdem poſtea morte, illius omnes præciderit ſpes, Clemẽs Octauus Millini cognita ſagacitate ingenij, Henrici Cardinalis Caietani in Poloniam legati collegam illum eſſe voluit, vt inter Regem illum, gentemque Auſtriacam pacem firmaret. Clementem Octauum Ferrariam proficiſcentem ſecutus eſt, itemq; Petrum Aldobrandinum eius nepotem, dum Florentiam ob nuptias Henrici Quarti Gallorum Regis & Mariæ Principis Mediceæ benedicturus legatus adiret. Paulus Quintus, vbi primum Apoſtolicam ſedem aſcendit, Archiepiſcopum Rodienſem Millinum creauit, atque ad Hiſpaniarum Regem Oratorem, in quo munere vix integrum annum impleuerat, cum ab eodem Pontifice purpura nobilitatus eſt anno 1606. die vndecima menſis ſeptembris. Romam reuerſus eſt poſt duos annos, inque conſiſtorio honorifice exceptus, titulo ſanctorum Quatuor Coronatorum fuit inſignitus. Die vero quinta maij eiuſdem anni, legatum illum a latere dixit, direxitque in Germaniam, vt inter Rodulphum Imperatorem, fratreſque Auſtriacos componeret pacem. Rem omnem feliciter perfecit, plurimaque collecta gratia apud Imperatorem, ac Paulum Quintum Romam reuerſus eſt, exceptuſque publico in Cõſiſtorio, atque a Pontifice ipſo prudentiæ, diligentiæque

A tiæque publice laudatus, deinceps a Pontifice iuſſus, in omni congregationum ſenatu grauiſſime ſententiam dixit, Pontificis Vicarius fuit, atque Archipresbyter ſanctæ Mariæ Maioris, neque tantis muneribus, iiſque grauiſſimis præpeditus, ſibi creditæ Imolenſis Eccleſiæ potuit obliuiſci, ſiquidem illam mirifice ornauit ſtatuis ſanctorum Caſſiani, ac Petri Chryſologi, pluraque ſacerdotalia inſtrumenta illi dono dedit. Eccleſiam mulierum Conuertitarum prope labantem a fundamentis inſtaurauit, cumque præſens Eccleſiam illam adminiſtrare non poſſet, eam reſignauit anno 1611. Templum ſanctorum Quatuor Coronatorum ſui tituli inſtaurare aggreſſus eſt, cui vetuſtas attulerat vitium, cumque illud picturis, domibuſque pergis, quæ ad illius decorem viderentur ſpectare, mirifice exornaſſet, inque illud repertas ſub con- B feſſione ſanctorum reliquias, a Leone Quarto Pontifice ibi reconditas intuliſſet anno 1624. die 17. menſis iulij, adeo popularem curam contempſit, vt nulla expenſarum habita ratione, nullum ſuorum gentilium ſtemmatum vel leue voluerit extare veſtigium. De huiuſmodi translatione ſcripſit Decius Mammolus, vbi inſcriptiones marmoreas, ad poſteritatis memoriam poteris intueri. Eo titulo per annos viginti inſignitus eſt, atque ad octo illud ſancti Laurentij in Lucina obtinuit. Comitijs interfuit, in quibus Gregorius Decimus quintus Pontifex creatus eſt, atque deinceps Vrbanus Octauus, in quibus ad Pontificatum, ſi non plena, tulit tamen propiora ſuffragia. Sagacis in- C dolis fuit, ingenijque magni, ac pernobilis, pleno grauitatis, ac dignitatis aſpectu, inque explicandis negocijs dexteritate mirabili. Romæ deceſſit Epiſcopus Cardinalis Tuſculanus anno 1629. prima die ineuntis octobris, ſecunda noctis hora, ſepultuſque eſt apud ſanctam Mariam in ſuæ gentis ſacello ſub ſepulchro Ioannis Baptiſtæ Millini Cardinalis Sixti Quarti. In publica vero cap ſa, vbi illius cadauer reconditum eſt, hanc ſequentem inſcriptionem perlegi.

Ioannes Garſias Millinus Romanus
S. R. E.
Epiſcopus Cardinalis Tuſculanus
Papæ Vicarius.
Baſilicæ S. Mariæ Maioris
Archipresbyter,
ac ſupremus Inquiſitor.
Obijt Kalend. Octobris anno Domini
M. DC. XXIX,

In eodem ſacello ſub nobili marmoreo tumulo hoc legitur cenotaphium.

Ioanni Garſiæ Millini
S. R. E. Cardinali
natura, virtutiſque bonis eminentiſſimo.
Quem adoleſcentem ingenij,
cognitioniſque prærogatiua clariſſimum,
nondum Romæ Vrbanus VII.
præceptor inſtituit.
Sixtus V. ſacri Conſiſtorij Aduocatum,
Gregorius XIV.
Romanæ Rotæ Iudicem legit,
Clemens VIII. auctum cenſu,
dignumque purpura proclamatum,
Ferrariam proficiſcens.
Comitem & Cardinali Caietano
aduerſus Turcas ad Poloniæ Regem legato
adiutorem adiunxit,
Paulus V.
ad Philippum III. Regem Hiſpaniarum
miſit nuncium,
& re bene geſta
primum purpuratorum Patrum in Senatum
adſciuit.
Idem Paulus eiuſdem opera ad Matthiam
Pannoniæ Regem,
& ad Rodulphum Cæſarem legati
magno cum Reip. Chriſtianæ
bono bellum inter duos fratres
pluſquam ciuile compoſuit,
redeuntem è Germania,
ſecum in Vrbe duxit,
eundemque vere Principem
ſacri Principatus adminiſtrum
ad maiora quoque ſemper adhibuit
in lectionis Pontificiæ.
Conclaui non minima pars ſacri Senatus
oneri ſummo parem exiſtimauit.
Reliqui ſummi Pontifices
pluribus vnum præfecere Congregationibus,
magniſque de rebus etiam
ægrotantem in lecto cenſuere conſulendum.
Denique Vicarium in Vrbe cuſtodem
pro omnium ſalute vigilantem
quadriennium ante prouiſa prudenter,
& deſcripto etiam ſapienter
diſpoſita mors hilarem,
atque tranquillum,
D *æternitatis candidatum mortalitate*
donauit.
Vixit annos LXVI.
menſes vij.
Vrbanus, & Marius Millini
hæredes patruo,
imo parenti amantiſſimo PP.
Vale lector,
& gratulare alterum ex Millina familia
eum ſimilem humano generi
datum.
Obijt Kalend. octobris
M. DC. XXIX.

RODVL-

56 RODVLPHVS Paleottus Bonōnienſis, Æneę filius Cardinalis Paleotti conſanguineus, Alphonſi Archiepiſcopi nepos, Archidiaconus Bononienſis, Clementiſque Octaui cubicularius, electus Epiſcopus a Paulo Quinto anno 1611. die 27. menſis iunij, a Cardinali Millino ad eam dignitatem inauguratus fuit in Eccleſia Noua, vt vocant, ſolemnique pompa Imolam ingreſſus eſt die decima quinta menſis octobris eiuſdem anni. Sanctæ Marię de Turiano curauit Eccleſiam ædificandam, primumque iecit lapidem in rudimentum fundamentorum. Eccleſiam ſanctæ Crucis exornauit, eidem attributo parochiano. Templo ſanctæ Mariæ de Conſolatione conſtruendo primum lapidem iecit. In defunctorum ſuffragium centum hominum confraternitatem inſtituit. Sanctę Vrſulæ moniales ad priſtinam diſciplinam reuocauit. Ad lucrandos mortales in Cathedrali ſermonibus habẽdis ſalubrem indixit legem, iiſdemque ipſe vtebatur frequentius ad repentia fidelium corda inflammanda. Tranſtulit S. Proiecti corpus in altari ad ſancti Caſsiani ſiniſtram, eccleſiam, & confraternitatem ſancti Caroli erexit. Mortuus eſt gratiſsimus; deploratuſque a populo an. 1619. ſepultuſque eſt in Cathedrali. Memini me legiſſe ſequentem inſcriptionem Rodulpho erectam in eccleſia ſancti Iuliani Bononiæ.

D. O. M.

Rodulphus Paleottus Prot. Apoſt.
Bonon. Archid.
& S.D.N. Clementis fel. rec. PP. VIII.
Cubicularius,
honoris Ecc. huius, & iurium,
ac annexorum Prior, & Abbas
iniurijs temporis
in Dei, & S. Iuliani honorem
mederi cupiens
ædem ſimul, & canonicam ære proprio
curauit inſtaurandam
fornice inſuper antemurale
in Eccleſ. porticum contingentem,
& reædificato,
& munificentius exornato,
indeque
a Paulo PP. V. ad Eccleſ. Imolen.
Epiſcopatum aſſumptus
iam ſeptimo eius adminiſtrationis anno,
R. D. Ioannes Iacobus Beroaldus
eius familiaris,
& reſignatione ſucceſſor
erecto reliquiario,
ſtrataque lateribus ære proprio
adhuc rudi porticu.
Hoc perpetuum grata ſua
in bonum Dominum voluntatis
poſuit argumentum,
anno a redemptione mundi
M. DC. XX.
de menſe Aprilis.

57 FERDINANDVS Millinus Romanus, Pauli ea Portia Mantacorum ſtirpe nobiliſsima filius, nepos Cardinalis Garſiæ, Vaticanæ baſilicæ canonicus electus eſt Epiſcopus Imolen. 1619. die 17. menſis maij. Extat oratio panegyrica Ludouici Stagnij Imolenſis in laudem Millinæ familiæ, & in eundem Ferdinandum Epiſcopum, poſt primum ſuum in ea vrbe ſolemnẽ ingreſſum habita, & eiuſdem Stagnij ad eundem Ferdinandum Epiſcopum vaticinium ex Millinorum ſtemmate ſumptum legimus in hunc, qui ſequitur modum.

An meliora ſibi tandem ventura ſtudebat
Imola preſſa malis, noſcere fata Deum,
Anxia tum properans, conſultum oracula Phœbi,
Eſt ſupplex tali voce precata Deum
Phœbe graues noſtros ſemper miſerate labores
Aurea pollicitus ſecla futura mihi,
Et tamen aſſiduis vexamur caſibus ægri
Ergo tua haud nobis numina certa manent?
Da pater augurium, & mæſtis ediſſere læta;
Imola pro votis immolat ecce tibi
Vix hæc ediderat tremere omnia viſa repente,
Talia cum proprio reddidit ore Deus:
Syllani fortes, quæ vos a ſtirpe parentum
Prima tulit, veniet gens celebrata cito,
Moxque diu rebus dabitur gaudere ſecundis,
Cum dulci tellus vndique melle fluet.
Stemmate ter geminis ſplendente coloribus Irim
Geſtabit, cælum percipit vnde decus.
Aurea quam grandis ſuperextat littera triplex,
Hæc tria nam ſophiæ munera certa notat.

Illinc

Illinc regna iugi aduenerint vberrima pace,
Hinc aderit vobis, quidquid in orbe boni.
Hac Phœbus, tum mixto ingens exorta tumultu
Lætitia, & , quæ ſit gens ea, quiſque rogat,
Eſt ignota diu cunctis oracula Phœbi,
Principe te nobis nunc veniente, patent.

Rexit hanc ſedem Ferdinandus, iuxta Stagni vaticinium annos viginti ſex, vltimumque ſpiritum Creatori reddidit menſe auguſti 1644. ſede Romana paſtore vacante, ſepultus in Cathedrali.

58 MARIVS Theodolus Romanus, ex Apoſtolicæ Cameræ generali Auditore, ab Vrbano Octauo S.R.E. presbyter Card. creatus 1643. Interfuit Comitijs, quibus Innocentius Decimus euectus eſt ad Petri ſedem, a quo Imolenſis Epiſcopus delectus eſt die 17. octobris 1645. poſt annum deinceps eidem Eccleſiæ remiſit nuncium die 23. octobris.

59 MARCVS ANTONIVS Romanus ex vetuſtâ, & nobili Cuccinorum gente ortus, maiorum ſuorum Epiſcopali inſula auxit ornamenta. Romanam Eccleſiam ab ipſis fere incunabulis non minori pietate coluit, quam priſcis illis temporibus egerit Marianellus Cuccinus ſtrenuus Baro, qui primus è Germania in Vrbem, ante annum ſexageſimum ſupra milleſimũ ſalutis noſtrę Cuccineæ familiæ fundamenta ieciſſe narratur. Ille enim Eccleſiaſticarum copiarum dux à Leone IX. aduerſum Giſulphum Normandum inſtitutus, Põtificem ipſum in Beneuentana pugna captum, ex inimicorum manibus propria virtute vindicauit. Hic vero cum ſumma fide, longęua rerum experientia in omnibus fere vrbanis negotijs expertus, tum vero in regendis eccleſiaſtici Imperij vrbibus eidem ſanctæ ſedi operam ſuam ſtrenue nauauit. Hic poſt quam Fanum Fortunæ, Anconam, Beneuentum, Auguſtamque Peruſiam perbelle adminiſtraſſet, ex decano vtriuſque Signaturę ab Vrbano Octauo Anglonenſi Epiſcopatu donatus eſt die 15. ianuarij 1638. quam Eccleſiam ad Dei honorem, proximique ſalutem cum annos octo bene rexiſſet, ab Innocentio X. Pontiſ. Max. ad hanc Imolenſem Eccleſiam translatus eſt ann. 1646. vir vtique in omni eruditionis genere nobilis, dignus ſane, vt in multos annos hac vita fruatur mortali, diuque Eccleſiæ ſibi commiſſæ præeſſe, ac prodeſſe poſsit.

A

SASSENATENSES EPISCOPI.

SAſſinam, quam hodie Sarſinam vulgus appellat, collocat Strabo in Togatæ Galliæ ad
B dexteram fluminis Sapis ad extremum Vmbriæ. Plinius autem in 6. Italiæ regione. Flaminiæ antiquiſſima ciuitas eſt Plauti patria, comici theatri Principis : eius meminit Silius lib. 8. *His Sarſina diues lactis*. Sed ita hoc tempore magna ex parte exciſa, vt vix 400. mortales alere dicatur. Primam illius memoriam nobis Polybius profert, ante Christum natum anno 266. Erat autem illis temporibus potens, opibuſque florans, cuius populi Saſſinati vocitabantur, quos narrat idem Polybius cum Vmbris conſociaſſe arma, coij ſſeque ad illorum imperium centum millia bellatorum, vt contra ingruentes Gallos Romanis ferrent ſuppetias. Cæterum cum deinde haud ſatis quietem
C colerent, ſuſpectaque Romanæ gliſcenti rei arma circumferrent, haud id tulere impune: etenim Romani duobus conſularibus exercitibus armatis, Saſſinates Romanum compulerunt ad iugum, deque ipſis ſtrenue debellatis in Capitolio egere triumphum Cn. Cornelius Scipio an. 483. Coſ. Et deinde Decimus Iunius Pera, Numeriuſq. Fabius Pictor conſules Romani ab Vrbe condita anno 487. Hinc vetus inſcriptio ibidem.

D. IVNIVS D. F. D. N. PERA COS.
AN. CDLXXXVII. DE SASSINATIBVS.
V. K. OCTOBR.

Et alia.

D N. FABIVS C.F. M.N. PICTOR
COS. AN. CD. XXCVII.
DE SASSINATIBVS III.
NONAS OCT.

Eorundam victorum deinde municipium fuit, vt antiquiſsimæ inſcriptiones prodere videntur, quarum vnam hic apponam, quæ extat in Cathedrali pro baſe altaris ſanctæ Mariæ Magdalenæ.

D. . M.

Cetrania P.F.
Seuerina ſacerdoti
Diuæ Marcian
T. Bæbius Gemellinus Auguſt
coniugi ſanctiſſ

Capui. ex teſtamento
Cetraniæ Seuerinæ Colleg. Dendrophororum
Fabrum centonariorum munic.
Saſſi H.S. Sena
millia N. dari volo. Fideiq.
veſtræ Collegiali committo
vti ex reditu H.S.
Quatern. M.
N. omnibus. annis Bid. Idus Iun.
die natalis mei.
oleum ſingulis vobis diuidaturi & ex
reditu. H.S.
manes meos colatis.
Hoc vt. ita.
faciatis. Fidei veſtræ
committo.

Romano Imperio paruit, donec eiuſdem exoleuerunt opes, ac magnitudo. Rauennates deinde Exarchi Italicarum rerum potiti, Saſsinatium inuaſerunt Imperium. Tum & aliquando Præſules loci illius potiti ſunt, Ordelaphi deinde, Malateſtæ, ac Veneti ad ſuam Saſsinam iuriſdictionē traxere, ab Eccleſia tandem recuperatam anno 1509. Leo Decimus, Alberto Pio Carpenſi illam dono dedit anno 1519. Inde in Aldobrandinos clariſsimam gentem Clementis Octaui proſapiam, per emptionem tranſlata. Latet eius exordium, nec magis liquet, a Gothiſue, an ab hoſtibus Rauennatibus aliquando fuerit exciſa. In antiquis marmoribus, memorijſque Saſsina appellatur; interdum autem Saxina, recentioribus vero temporibus etiam Bobium, forte a Boijs, qui illuc antiquitus habitaſſe feruntur. Quicquid autem Præſulum iuriſdictionem attingit, ita Bobium appellatur: vt Epiſcopus ipſe, Bobij aliquando ſit dictus, tametſi hodie Saſsinæ, comes autem Bobij, ad quorumdam oppidorum retinendam iuriſdictionem denominetur. Non defuere, qui ſuſpicati ſint, Bobium haud procul a Saſsina, alteram ciuitatem extitiſſe, vbi modo Galeata, Abbatiæ ſancti Hilarij iuriſdictio ſpectatur, qua euerſa, cum Saſsina, exciſæ ciuitatis eoiuiſſe Epiſcopatum, ſed profecto falluntur, vt modo diximus. Siquidem Saſsina ipſa eiuſdemque territorium Bobij nomine cenſentur, vt prolixe admodum refert Philippus Antoninus in libro de Antiquitate Saſsinæ. Conſtat hunc Epiſcopatum antiquiſsimum eſſe, ſuffraganeumque Archiepiſcopi Rauennatis, quam dignitatem potuit obtinuiſſe eo tempore, quo Chriſtianam fidem amplexata eſt, tametſi nulla vllius Epiſcopi, vſque ad an. 426. præter ſancti Vicinij Liguris occurrat memoria. Cæterum haud in ſulſa coniectura ducuntur, qui arbitrantur a Diſcipulis ſancti Apollinaris illius Prouinciæ Apoſtoli ex miſſu Principis Apoſtolorum, ibi fuiſſe diſſeminatum Euangelium Chriſti. Infrequens incolis hoc tempore Saſsina eſt, vt ſupra docuimus, quamuis Cathedralis mediocris ſtructuræ ſit, conſecrataque ſancto Vicinio ſuo Protectori, cuius oſſa ibi honorifice requieſcunt. Archidiaconus ſolus in ea eſt, qui curam exercet animarum, ſex vero canonici, quorum tres reſidentiam habent, duo minores beneficiati, ac duodecim clerici. Seminarium alit alumnos, propeque Eccleſiam palatium Epiſcopale ſpectatur. Nullum ibi, ſiue religioſorum, ſiue monialium monaſterium diuinum penſum exſoluit, deſtituiturque monte Pietatis, vnaque tantum laicorum confraternitas diuinas ad laudes coit in cœtum. Ampla diœceſis per quinquaginta milliaris extenditur, eiuſdem numeri pagos, oppidaque complectitur, quorum quatuor Saſsinatis Præſulis iuriſdictionis ſunt, quæ Bobianum comitatum efficiunt. Cenſus Epiſcopalis octingentorum, ſcutatorum cenſetur, taxaturque in lib. Cameræ 60. Floren. Huius ſedis Præſulum ſeriem digeſſit Philippus Antoninus ex monumentis illius Eccleſiæ, illoſq. Angelus Perutius Epiſcopus in aula Cœulæ arcis pingendos curauit, aliquot ſubiectis carminibus, quibus eorum pia, claraque geſta comprehenderentur. Nos igitur partim ab ijs, partim ab alijs monumentis mutuati ſumus, quæ ſtatim de Saſſenatenſibus Præſulibus proferemus.

1 S. VICINIVS Ligur Epiſcopus Saſsinæ, atque protector, cuius corpus requieſcit in Cathedrali. In energumenis curandis maxime enituit: vixit in Epiſcopatu annis 27. mens. 7. Cuius feſtum Saſsinatenſibus ſolemne decurrit die 24. menſis auguſti. Eius geſta ex antiquo membranaceo codice exſcripſit Io. Petrus Ferrettus Rauennas Epiſcopus Milenſis, quæ extant inter eiuſdem eruditiſsimi Præſulis monumēts in Vaticana Bibliotheca volu. 5834. in hunc, qui ſequitur, modum. *Beatus vero Vicinius, vt fertur ex Liguriæ partibus imminenti perſecutionis tempore, veniens ad vrbem Saſſinatem vulgo Bobium vocatum, quæ in Appenninis montibus ſita eſt; atque ibi verbum fidei prædicans per bonorum opera ſtudiorum, quibus omnipotenti Deo inhærebat, omnique populo complacebat, diuina prouidentia fuit Epiſcopus ordinatus, in quo tandem ſpiritualis montis vertice conſtitutus in explicabilis cœpit ad cæleſtis faſtigij culmina deſiderijs anhelare. Agebat enim ipſe in monte vrbi ſubleuatus, quæcumque in valle lachrymabilis corruptionis poſitos ſibi ſubditos edocebat omni clero magiſter amabilis, populo venerabilis, pauperibus mitis, vt pater viduis compatiens ſibi pauper, orphanis tutor, patientibus compatiens exiſtebat, vigilijs pernoctans, orationibus inſiſtens ieiunijs voluptates domans, abſtinentijs ſe cælibes exhibebat, charitatis vero cæterarumque virtutum accenſus, quid in eo opus fauorum gradibus cumulamur? cum cōſtet eum nullis ſanctis actibus caruiſſe? nullis huius mundi vanis ſtudijs deditum tabuiſſe? ſed omnibus quibus omnipotens Deus delectatur virtutum odoribus efflagraſſe? Ipſe nimirum ſe non ſolum ſacrificium Domino, verum holocauſtum interius, & exterius incedebat. Præcipuus vero doctor Vicinius ſubditis ſuis diuerſas admonitionis ſpecies prout expediebat ſingulis exhibebat, eos quidem quos arrogantia timidos ſentiebat ad humiliter feruentis rigoris diſciplina reuocare ſtudebat. Quos vero callidi ſerpentis aſtutia huius mundi varijs illecebris deditos prouidebat, omnipotētis Dei iuſsionibus parere opportuna admonendo, & inſiſtendo cogebat. Talibus igitur exterius indeſinenter inſiſtens admirabili operum efficacia*

beatus

beatus Vicinius meruit peruenire ad Dominum, vt illius præſentia cuius voluntas ſemper in Domino inhærebat, omnes languores receſſus precibus effugaret, dæmoniacis ſpiritibus comminando, ſolueret occupatos, & quisquis ſalubritatis expetebat, euidens obtinens a Domino precibus impetrabat, præcipua tamen inter cætera ſicut hactenus in expellendis dæmoniis ab infeſtis humanis corporibus præualebat. Hic vero dum in Epiſcopatu per 27. annos, & 7. menſes corporalibus pro Deo laboribus inſudaret, & nunquam ab ea quæ vouerat Deo amabilia vacaret a Domino, quem dilexerat vocatus, ſummam quam Deus omnipotens dilectis ſuis, introitus vero hæreditatis tribuit, recepit, in qua nimirum non vlterius tam excolendo laborauit, ſed peracti laboris præmia perenniter manendo, exultandoque ſuſcepit in qua vſque dum multiplices manipulos, quos in Chriſto ſeminans meſſuit inſuetus de acceptis lucris multipliciter in Domino gloriatur. O quam beata hæreditas, quam nullus filius poteſt ſuccedendo, niſi patre viuenti ſortire, quam nulla proles niſi prius a genitore mereatur poſſidere. Mirabilis eſt illa æterni patris hæreditas, quam ibi pro eis natus mori accepit. Sed quia vir Deo amabilis Vicinius poſt corporeæ vitæ animam in cæleſtibus exultantem terrenæque vitæ laudis munere carere non debuit, vbi videlicet laborum carnalium contra inuiſibilem hoſtem ſpiritualiter inſudauit, & poſt illius triumphales exequias, quibus fuit ab Eccleſiaſticis viris honorificis excubiis protractus, & fragrantium thymiamatum odoribus, celeberrimoque vigiliarum ſtatione fuere decoratus, & ſepultus in marmoreo ſarcophago requieuit, non modo ſolita cum miraculorum potentia reliquit, verum etiã potiora, & formoſiora in Chriſto mortuus exercuit, quam ab eo ſuperſtite facta claruiſſent, & iuxta quidem creator omnium rerum illum non mortuum, ſed migratum maiori in populo prærogatiua, quam viuente corpore ſublimauit, quia ſua carne ſolutus, non mortem paſſus eſt, ſed euaſit, non viuere deſiſtit, ſed incœpit vitam, quam moriturus poſcebat, inuenit mortuus victurus. Viaſſe creditur poſt diram Diocletiani, & Maximiliani Imperatorum perſecutionem, Siluestri Põtificis tẽporibus, poſt cuius exceſſum eius ſucceſſores plurimi deſiderantur, quorum nomina vetuſtas deleuit. Parmæ colitur die 26. auguſti, vt refert Ferrarius in catalogo Sanctorum Italiæ, in que arce ſub eius effigie hæc de eodem carmina extant.

Dum ſacros artus ieiunia, templa, catenæ,
Dum ſylua macerant, hunc regis, atque gregem
Dum cælum ſcandis, quatuor æſtas ſeptima vertit
Nos Veti damnas, numina tetra fugas.

2 S. RVPHINVM Saſſinæ Epiſcopum circa an. 426. nullus fere reperitur, qui neget; tametſi latent eiuſdem res præclare geſtæ. In eadem tamen arce eius effigiem hæc carmina condecorant.

Tu quoque nos paſcis, Præſul Ruphine, Deoque
Iungeris, vt vitæ præmia digna feras
Reliquiæ ſuperant, digitis decorata duobus
Dactylotheca ſacris, protege Diue tuos.

3 LAVRENTIVS eiuſdem ſedis Antiſtes anno 495. & 500. concilio Romano interfuit ſub Symmacho Papa, vbi illius huiuſmodi ſubſcriptio legitur: Laurentius Epiſcopus Bobienſis; vbi non eſt credendum Inſubriæ Bobium ibi voluiſſe commemorare, quando per illud tempus ciuitas illa nondum condita erat. Lapius & Sigonius eſt, cum in ſcripturam illam vitio ſcriptoris irrepſiſſe mendum putauit, proque Bobienſis, Bononienſis repoſuit, cum ibi per Bobium, Saſſina ſignificetur, cuius Epiſcopum aliquando Laurentium fuiſſe conſtat. In Arce Cæulana ad eius effigiem hæc leguntur carmina.

Symmachus eijcitur concordia pectora patrum
Reſtituunt quamuis Rege negante Gotho,
Romanum Præſul Babi Laurentius intrat
Concilium, inuadi ſacra, ſacroſque vetant.

4 DONATVS eandem ſedem aſſecutus Romano concilio interfuit, contra Monothelitas congregato anno 649. de quo Cæulani verſus.

Ad Monothelitæ tollendum dogmata Romam,
Pontificis ſummi iuſſibus iſte petit,
Cum patribus damnat ſceleratos hæreſis auſus
Spernit & Auguſti munera, verba, neces.

5 STEHAPNVS vero floruit anno 680. interfuitq. concilio ſexto Conſtantinopolitano, ad cuius effigiem in Cæulana arce ij verſus habentur.

Sub Petri gremium redeunt Theodorus, & omnes
Aemiliæ patres, Stephanus hic & adeſt,
Bina quod in Chriſto natura eſt bina voluntas
Non renuit propria ſcribere quiſque manu.

6 BENO ad eandem ſedem ſubuectus eſt, tametſi quo floruerit, tempus ignoretur, poſt Stephanum tamen reperitur, cum ſubſequenti elogio.

Credulus inſontem torquet, vincitque catena
Presbyterum Diui iuſſibus illa cadit
Solemni feſto Vicini oblata miniſtris
Munera tollit equi, crimina pœne luunt.

7 LVPO Epiſcopus huius Eccleſiæ, tempore Ioannis Octaui ann. 875. extat epiſtola ad Romanum Rauennatem Archiepiſcopum, vt hunc Luponem ordinet Epiſcopum num. 154. apud Binium.

8 S. APOLLINARIS ex eadem ſede ius dixit anno 898. de quo in Cæulana arce.

Alta Palatiola Monachis dat templa Rauenna
Præſul diuinis laudibus, vt reſonent.
Aſſenſit Bobij, ſimul aſſenſere propinqui
Paſtores, large dotet vt ille locum.

9 FLORENTIVM poſt Apollinarem, hæc carmina exornant.

Floruit Antiſtes noſter Florentius iſte
Prudenter Babi florida prata regens

Procedente tamen flos hic deſloruit æuo.
Et montis Sorbi pulnis in æde iacet.

10 ALEXANDER Epiſcopus Saſsinæ anno 997. Rauennati concilio interfuit, celebrato ſub Gerberto Archiepiſcopo; ex codice Vaticano.

11 VBERTVS, quem Conradus Secundus Imperator gratijs priuilegijſque proſecutus eſt anno 1026. vt habetur ex ſequenti diplomate ex tabulario eiuſdem Eccleſiæ deſumpto.

In nomine ſanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis.

Conradus Dei gratia Romanorum Imperator Auguſtus. Quotieſcumque aures noſtras ſanctarum Dei Eccleſiarum, necnon & reipublicæ preſſura propulſat, totiens Regni noſtri fideles conſulentes pio de more præfatis Dei Eccleſijs noſtræ conſolationis tutamentum attribuimus, & reipublicæ, quæ ſunt congrua procuramus. Quapropter omnium fidelium ſanctæ Dei Eccleſiæ noſtrorumque præſentium ſcilicet, & futurorum ſolertia nouerit, quod noſter fidelis Vbertus Epiſcopus ſanctæ Saſſenatis Eccleſiæ humiliter poſtulando, noſtram adijt maieſtatem. Quatenus prædictæ Eccleſiæ omnes res immobiles, & mobiles, ſeſeque mouentes, ſeu etiam caſtella, ſicut a noſtris prædeceſſoribus recepta ſunt, ne a prauis hominibus vaſtarentur, ſub noſtri iuris tuitione reciperemus. Nos vero Imperialis noſtri gubernaculo prouidentes pro noſtræ animæ remedio, remunerationeque petitioni illius fauere ſtatuimus, præcipientes, vt nullus dux, marchio, comes, vicecomes, gaſtaldus, ſeu quilibet exactor publicus, nulluſque priuatus in prædictum ipſum, ſuamque Eccleſiam, & ſibi ſubditos clericos, vel vires eorum, necnon in prædictæ Eccleſiæ monaſteria, abbatiaſque atque allodia, ſeu & præceptatiæ, qualicumque modo acquiſita, vel eorum colonos, vel omnino in poſſeſſores eorum præfato Epiſcopo, vel Eccleſiæ ipſius ſubditos, ſeu ſi contigerit ex legia auctoritate ſibi ſubdendos in iuſte moleſtiam aliquam minorationemue agere audeat, & nullus dux, marchio, comes, vicecomes, vel loco poſitus de rebus ipſius Eccleſiæ, clericorumque eius pertinentibus ſine licentia patris ipſius Epiſcopi placitum tenere audeat, & de monaſterijs, ſiue curtibus, ſalarijs; ſiue in donicatis, vel colonecatis, & plebibus, ſeu curtibus, quæ vſque modo plures homines patri ipſius Eccleſiæ ſubtraxere vel auferre conati ſunt, nominatim in territorio Saſſenatenſi, curtem ſancti Romani, cum pertinentia ſua, & curtem ſanctæ Mariæ, quæ vocatur in alta, vbi caſtrum ædificatum eſt, quod vocatus Petrella, cum pertinentia ſua, & curtem, quæ vocatur Fontana frigida, cum pertinentia ſua, necnon omnis terra quam detinet Berrardus Feuderici quondam filius, item etiam & maſſa Balneoli, cum pertinentia ſua, & maſſa Clena, cum caſalibus, & appendicibus ſuis, necnon quicquid ad ipſam præfatam Eccleſiam pertinet infra comitatum Bobienſe.

Inſuper inueſtimus in perpetuum de ipſis rebus, quæ ſunt poſitæ in territorio Feretrano, de quibus ad noſtros miſſos proclamatus fuit, & legalem inueſtituram acquiſiuit, hoc eſt terra Inſteliano, quam detinet Atto, & quam detinet in locis vbi dicitur Sapinia, cum fratre ſuo, & maſſa Leciniana, cum pertinentia ſua, ... maiore, & minore, & de maſſa Facti, cum caſalibus, & appendicibus ſuis; necnon de vno caſtro, quod dicitur Autiolus, & de maſſa, quæ nuncupatur Cerbiana, & de Gapta, cum ſeptem caſalibus, & de Oruereto, cum Eccleſia, quæ ibi eſt ædificata, & de Naſito, & de Perero, & de Viectia maiore, & minore, & de Quaſtorale, & de Metato iuſti, & de plano Columbi, & de monte Caſſiano, & de Valle, quæ dicitur Boonſi, & de Terra, quæ dicitur Marſiconij, & de Blanzano, & Sicutano, & Bulſiniano, & de Terra, quæ eſt Cappanoia, & de ipſa terra quam detinent filij Sigizonis, & filij Verardi, & filius Ieudebaldi in plebe ſancti Caſſiani, vnde proclamatus fui, ſimiliter inueſtimus etiam de ipſis rebus, quæ ſunt poſitæ in Cæſenati comitatu, vnde multas proclamationes feciſti, hoc eſt de fundo Caſacarelli in integrum, & de Terra, quæ dicitur Rouerata . . . . & de fundo Cerritula, & de fundo Tunione in integrum in omnibus prænominatis rebus, & quicquid ad præfatum Epiſcopatū pertinent, Dominus Imperator inueſtiuit ſæpe nominatum Epiſcopum. Inſuper banniuit, vt nullus ſit auſus, eum diſueſtire, neque ſuos ſucceſſores, ſed quiete, ac ſecure prædicta Eccleſia in perpetuum habeat, & poſſideat. Inſuper Pergislec noſtræ coniugis interuentu animæque noſtræ remedio monaſterio ſancti Ambroſij, ſanctique Saluatoris, necnon de famulis, vel famolabus, & præſedijs earum Eccleſiarum huius noſtri Mundeburgi præcipimus, vt nulli vnquam liceat ad alias Eccleſias, vel ſacra loca, aut quamlibet extraneam perſonam tranſcribere, vel alienare, aut aliquo ingenio, vel argumento abducere, ſed Dominum, poteſtaſque ſit ſemper patri ſupradictæ Eccleſiæ canonice ordinare, & diſponere, atque dirigere, videlicet ſi ſeruus eiuſdem Epiſcopi liberam, vel ſerua liberum ſibi coniugio iunxerit, illorum filij, iuxta meam Imperialem iuſſionem in ſeruitium redigantur, ſi quis longa temporis poſſeſſione prædictæ Eccleſiæ prædia in ius proprietatis ſibi vindicare voluerit, liceat patri ipſius Eccleſiæ inquirere, & huius noſtri præceptali largitione poſſidere, vnuſquiſque per meam iuſſionem ſibi auxilium præbeat. Super hæc vero omnia, volumus, atque præcipimus, vt chartulę, quæ de rebus ipſius Eccleſiæ, vel pertinentijs, curtibus ſcilicet, & ſalarijs, necnon monaſterijs, vel abbatijs iniuſte, & in legaliter poſt quadraginta annos . . . . ab hoc contractæ ſunt, ſi vllus homo in placito eas oſtenderit, & per eas ſæpe nominatæ Eccleſiæ aliquid ſubtrahere voluerint, quantæcumque inuentæ fuerint, vacuæ, & inanes ſint, & liceat prænominato Vberto Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus, & clericis eius, ſuiſque ſequacibus ſecure, ac quiete viuere, & manere ſi quis vero contra hanc noſtri Mundiburgi auctoritatem egerit, & eaque ſuperius leguntur non obſer-

A obſeruauerit, ſciat ſe complicitum ducentas libras auri, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem ſæpe prænominato Epiſcopo. Porrò autem, vt firmius credatur ab omnibus diligentiuſque obſeruetur, ſigilli noſtri poſitione ſubter juſſimus roborari.

Conradus Imperator.

Gisla Auguſta.

Vgo Secretarius.

Data tertio decimo Kalen. iunij. Vberto Epiſcopo per manus D. Vgonis Cancellarij, per præſentialem iuſſionem, & Gisla eius coniugis anno ab Incarnatione Domini 1028.

B Vbertus vero totius ſuæ diœceſis tenuit Principatum, corpuſque ſancti Vicinij tranſtulit, vnde verſus.

Donat habere viro Chonradus, & illius.
Oppida multa dedit, munera multa ſimul.
Vidit mira Patris Vicini dum tulit oſſa
Rus magnum donat Balnea conſequitur.

12 MARTINVS Saſſinæ Epiſcopus erat anno 1052. de quo in Arce Cæulana ſic cecinit Perutius.

Dum moderatori merito Sapinia gaudet
Martino concors tota ſubeſſe tribus
C *Schiſmata Romanam vexarunt plurima ſedem*
In precio precium, gratia, viſque fuit.

12 V. Epiſcopus Saſsinæ, ad quem Petrus Damiani literas dedit lib. 4. Epiſt. 13.

13 HENRICVS vixit anno 1056. De eo verſus.

Henricus varia hac progreſſus protulit ætas
Antiſtes noſtras. hic bene paſcit oues,
Alter, & Auguſtus tote bacchatur in orbe
Iuncta Rauennatis palma pudenda patris.

14 ALBARDVS poſt Henricum ſic adnotatum reperio inter Epiſcopos Saſsinæ in Arce Cæulona.

D *Dicitur Ambroſij cœnobia ſub dita quondam*
Emiſiſſe manu libera facta pater
Annua dum Babi templo ſtipendia ſoluant
Triſtibus inde grauis litibus orta leges.

15 HIEREMIÆ mentio extat ab anno 1085. vſque ad annum 1102. ſequentique elogio reperitur exornatus.

Hic Rancla Plebes Abbati Collis Ementi
Et circum circa cuncta ſacella dedit
Inde columnata caſtrum conceſsit Vgoni
Clementem Vrbano mox latitante colit.

16 DOMNINVS vixit anno 1130. de quo verſus.

A *Innocuus capitur Romanæ Regulus vrbis*
Ex imitur ſubito ſchiſmate cuncta ruunt
A clero violenta manus prohibetur, vbique
Saſsina dominus credita læta ſubeſt.

17 DIVIZZO, Vberto Præpoſito, eiuſdemque canonicis aliquot bona dilargitus eſt, ad expiationem animæ ſuæ, ſuorumque ſucceſſorum. En verſus.

Fratribus arca dedit, dedit & Diuizus Vberto
Præpoſito qui poſt Babia templa reget.
Accipit in precium nummos ſimul addit vt ipſis
Pro patre ſit ſemper vera rogare Deum.

B 18 VBERTVS interfuit conſecrationi Ioannis Abbatis Columbæ in Epiſcopum Placentinum anno 1154. De quo Rubeus in hiſtoria Rauennati. Deque eodem verſus.

Ecce Placentinis Moyſes, & Vbertus inungunt
Paſtorem: Moyſi dant ſacra tecta fidem;
Res & templa patri firmans Hadriane recens!
Tuque fidem Petri ſuſcipis, atque ſuam.

19 ANOZIVS floruit anno 1163. Ecce, verſus de eo.

Orba parente ſuo deflet dum Saſſina, dumque
Cum clero populus iam noua ſceptra petit
C *Perſpicuum ingenio callentem hunc ſacra virumq.*
Iura leguntq. ſibi conſtituuntque Ducem.

20 ALBERICVS ſeu Alericus Saſſinæ Epiſcopus factus anno 1176. interfuit concilio Laterano anno 1179. vbi Bobienſem Epiſcopum ſe ſubſcripſit, vixit vſque ad annum 1225. Hic Eccleſiam ſibi creditam, iuribus fortuniſque recuperatis maxime auxit. Hæc carmina de ipſo leguntur in Arce Cæulana, quam ipſe coemit.

Terdecies centum libris emit, aſpice Ceulam
Bagnolum euicit Rancla datur Monachis
Eligit archipatrem, donat diplomata Cæſar
Hinc Tetij caſtrum, mons emiturque Petra.

D In Alerici ac Saſsinæ Eccleſiæ gratiam hoc dedit diploma Federicus 2. Imperator anno. 1220. vbi Saſsinæ Epiſcopatus iura confirmat, exemplar ab originali deſumpſit, mihique vna cum alijs huius Eccleſiæ monumentis Romam tranſmiſit Cæſar Boſsius, emeritus hujus vrbis Antiſtes.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Federicus Secundus diuina fauente clementia Romanorum Rex ſemper Auguſtus & Rex Siciliæ. Inter cætera charitatis opera illa potiſsima reputamus, quæ Eccleſijs, & locis Deo dicatis domino inſpirante largimur. Eapropter notum eſſe volumus vniuerſis tam præſentibus, quam futuris, quod nos attendentes deuotionem, quam tu Alberice Saxenaten. Epiſcope fidelis noſter ad excellentiam noſtram

ſtram geris intuitu Dei pro remedio animæ noſtrę ac diuorum Auguſtorum parentum noſtrorum fe. me. te & Eccleſiam tuã, poſſeſsiones eiuſdem cũ hominibus, & ominbus rebus ſuis ſpecialiter vero curtem S. Romani cum pertinẽtijs ſuis, caſtræ Petrellæ, Fontanæ frigidæ ſuperioris, & inferioris Riſeodiæ, montis Latronum, Glagioli, montis Veteris, montis Mereurij, Cignæ, Sigunij. Ranclæ, Petrellæ Abbatis, montis Caſtagneti, Linasij, Caſalboni, Caſalburgulæ, Turricellæ, ſiluæ Prauolæ, Pælcini, montis Guidonis, Maſſæ, Monuiſti, Bacciolini, Ceulæ, Bontagnani, Montiſplani, Collonatæ, Paterni, Plagiæ, Montiſpetræ, Portuli, Sapegni ſuperioris, & inferioris, Fœbi, Maſtri, montis Saxi, montis caſtelli, Summauellæ, Atteggij, Sorbani, Calbani, montis Sorbi, Muſellæ, montis Aberis, Fenocchi, montis Rodulphis, Ceuſolij, Rulati, Prugnani, Turritæ., Lizulæ, Valliani, Foſſedecannæ, Plandogni, Facciani, Saglitacci, Valdagneti, Bucchij, Carecti, Ciuotij, montis Atticcij, Acti, Appoggij, Caſalechij, montis Aurioli ſuperioris, & interioris, montis Corbi, montis Aiuſti, Riuolpariæ, Rochettæ Catonis, Caſtreprioris, Catoli, Culorei, Naſeti, Cornecti, & Maſſæ, cum omnibus Villis, curtibus, & pertinentijs ſuis ſub ſpeciali protectione, & defenſione noſtræ recepimus maieſtatis, volentes, & firmiter committentes, quatenus nullus dux, marchio, comes, vicecomes, poteſtas, commune, caſtaldus, ſeu quilibet exactor publicus, vel priuatus, nuncius quoque noſter, vel quilibet alius te præſentem Epiſcopum vel Eccleſiam tuam de poſseſsionibus eiuſdem hominibus, & omnibus alijs rebus ad Eccleſiam ipſam de iure ſpectantibus, ſpecialiter vero de prædictis caſtris, & omnibus alijs quæ nunc iuſte habet Eccleſia tua, vel in antea iuſto acquiſitionis titulo poterit adipiſci denunuere, impedire, collectam ſeu fodrum exigere, vel quomodolibet moleſtare præſumant, nec de ipſis caſtris, poſſeſsionibus, hominibus, & alijs rebus eiuſdem Eccleſiæ abſque licentia tua vel ſucceſſorum tuorum placitum teneat, vel ſe aliquatenus intromittat, ſed tibi tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum libere & ad plenum liceat ius dicere de omnibus antedictis, volumus etiam, & præcipimus, vt ſcriptum de prædictis contra Eccleſiam tuam factum iniuſte, & irrationabiliter a quadraginta annis infra robur non habeat firmitatis, præcipimus inſuper vt ſi ſeruus eiuſdem Eccleſię liberam ſibi in coniugio copulauerit, eorum filij ſecundum loci conſuetudinem in Eccleſiæ ſeruitium redigantur, ſi quis autem contra hoc noſtrum priuilegium venire præſumpſerit, de ſuæ temeritatis auſu pro pœna componat centum libras auri, medietatem cameræ noſtrę, reliquam vero partem paſsis iniuriam ſoluat &c. Ad horum quidem memoriam, & perpetuam firmitatem, præſens inde priuilegium fieri, & noſtræ maieſtatis ſigillo iuſsimus communiri, cuius rei teſtes ſunt Bertoldus Aquileien. Patriarcha, Goffredus Auguſtanus Epiſcopus Patauien. Epiſcopus, Ludouicus, dux Bauariæ, comes Palatinus Reni Guidus marchio Montisferetri, Azo marchio Eſtenſis, Anſelmus de Guiſtiger Mareſcalchus, Venerius de Peſer de Rolandia, & alij quam plures.

Datum in caſtris prope Fauentiam anno Dominicæ Incarnationis milleſimo ducenteſimo vigeſimo menſe octobris indictione octaua, Regnante domino noſtro Federico Secundo Dei gratia illuſtriſſimo Romanorum Rege ſemper Auguſto, & Rege Siciliæ anno Romani Regni, & in Germania octauo, & in Sicilia 23. feliciter Amen.

Anno deinde 1223. idem Federicus Imperator, eidem Alberico Epiſcopo ſuiſque ſucceſſoribus hoc quod ſequitur indulſit priuilegium, cuius exordium iiſdem omnino verbis conceptum eſt, quibus ſuperius diploma Friderici vidimus datum anno 1220.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Federicus diuina fauente clementia Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, & Rex Siciliæ. Inter cætera charitatis opera illa potiſſima reputamus, quæ Eccleſijs Dei, & locis ipſi dicatis domino inſpirante largimur. Ea propter notum eſſe volumus vniuerſis tam præſentibus quam futuris quod nos attendentes deuotionem quam tu Alberice venerabilis Saſſenaten. Epiſcope fidelis noſter ad excellentiam noſtram geris, intuitu Dei, & pro remedio animæ noſtræ ac diuorum Auguſtorum parentum noſtrorum fel. mem. te, & Eccleſiam tuam cum hominibus, caſtris tam de donicatis, quam locatis, poſſeſsionibus, villis, foris, curtibus, & pertinentijs ſuis, & omnibus alijs rebus ſuis, & omnibus alijs rebus ſuis, quæ nunc iuſte habet Eccleſia tua, vel in antea iuſto acquiſitionis titulo poterit adipiſci ſub ſpeciali protectione, ac defenſione noſtra recipimus maieſtatis, & recepto a te fidelitatis iuramento de prædictis omnibus te in noſtra pręſentia conſtitutum corporaliter inueſtimus ex certa ſcientia da ſpeciali gratia noſtra prædicta omnia ſicut in Eccleſiæ tuæ priuilegijs continetur. tibi, tuiſque ſucceſſoribus concedimus, & perpetuo confirmamus, volumus etiam, & præcipimus, vt omnia ſcripta de prædictis facta a quadraginta annis infra quæ in damnum Eccleſiæ tuæ venire videntur, robur non habeant firmitatis mandantes, & firmiter præcipientes, vt nullus ſit qui contra huius noſtræ protectionis, cõmiſſionis, & confirmationis priuilegium aliquatenus venire præſumat, quod qui pręſumpſerit, de ſuæ temeritatis auſu centum libras auri puri componat, medietatem cameræ noſtræ, reliquam vero partem paſſis iniuriam pro pœna ſoluat &c. ad quorum memoriam, & perpetuam firmitatem præſens priuilegium inde fieri, & bulla aurea Imperio maieſtatis noſtræ impreſsione iuſsimus communiri &c. Huius rei teſtes ſunt, Vlricus Patauien. Epiſcopus, Albertus Tridentinus electus, Bertoldus Brixien. Epiſcopus, Valter. de Palerma. Catinenſis Epiſcopus, & Regni Siciliæ Cancellarius, Stephanus Abbas montis Caſsinen. Guidus marchio Montisferetri, Azo marchio Eſtenſis, Anſelmus de Guiſtiſer Mareſcalcus, Venerius de Piſer de Rolandia, & alij quam plures.

Ego

Ego Conradus, Dei gratia, Meten. & Spiran. Epiſcopus imperialis aulæ cancellarius vice D. Engelberti Dei gratia Colonien. Archiepiſcopi, & totius Italiæ Archicancellarij recognoui.

Acta ſunt hæc, anno Dominicæ incarnationis 1220. menſe decembris, indictione nona, regnante Federico ſecundo, Dei gratia, inuictiſſimo Romanorum Imperatore ſemper Auguſto, & Rege Siciliæ. anno regni eius in Germania octauo, imperij vero primo, regni autem Siciliæ 23. feliciter amen.

Datum in caſtris prope Narnien. menſe, die, indict. prædictis.

21 RVFINVS Saſsinatenſibus præfuit ab an. 1231. vſque ad an. 1257. eiuſq; præclara memoria extat in monumentis huius Eccleſiæ, cuius temporalia iura ab Imperatoribus, ac Pontificibus conceſſa mordicus, viriliterque ſuſtinuit, pro qua re in gratiam eiuſdem Rufini Gregorius Nonus ad Federicum Imperatorem has literas dedit.

GREGORIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Cariſſimo in Chriſto filio Federico illuſtri Romanorum Imperatori ſemper Auguſto, Hieruſalem, & Siciliæ Regi, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Gratum Deo exhibes famulatum, cum perſonas, & loca eccleſiaſtica, non ſolum pro ipſius diligis reuerentia, ſed etiam eadem a malignorum oppreſſionibus protegis, & defendis. Cum igitur ſicut venerabili fratre noſtro Epiſcopo Saxenaten. accepimus referente, temporalis iuriſdictio ſui Epiſcopatus ad eum ſpectare noſcatur, Imperialem Excellentiam rogandam duximus attentius, & monendam, quatenus ipſum, & commiſſam ſibi Eccleſiam habeas pro diuina, & Apoſtolicæ ſedis, atque noſtra reuerentia propenſius commendatos vti iuriſdictione ſua libere permittas Eccleſię, ac ſuper ijs, vel alijs non ſinas ab aliquibus moleſtari, moleſtatores etiam poteſtate tibi a Domino tradita compeſcendo, ita quod per hoc factum Domino placeas, & nos deuotionem tuam poſſimus merito commendare.

Datum Reat. 5. id. ian. Pontificatus anno 5.

Aliam eiuſdem Gregorij Papæ epiſtolam ad Saſsenatenſem populum, pro tuenda temporali iuriſdictione Eccleſiæ Saſſenatenſis a Rufino exoratam, in tabulario repertam, libenter hic damus, cuius tenor eſt huiuſmodi.

GREGORIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs vniuerſis nobilibus militibus, & populo ciuitatis, & diœceſis Saxen. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Cum Matri veſtræ Saxenaten. Eccleſiæ ſeruare per vos ipſos teneamini iura ſua, quæ non poſſitis ſine animarum veſtrarum ſubtrahere detrimento, & honorem illius non alienum debeatis, ſed proprium reputare, vniuerſitatem veſtram monendam attente per Apoſtolica vobis ſcripta mandam. quatenus venerabili fratri noſtro Saxenaten. Epiſcopo de temporali iuriſdictione ab Imperatoribus Eccleſiæ prædictæ conceſſa plene reſpondere curetis, ita quod eadem Mater veſtra benedictionis vos eſſe filios ſentiat per officiū, & vos commendare nos exinde merito debeamus, alioquin ſententiam quam idem Epiſcopus rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus, auctore Deo, vſque ad ſatisfactionem condignam inuiolabiliter obſeruari.

Datum Perusij Kalend. decembris, Pontificatus noſtri anno octauo.

Extat concordia inter Rufinum, & Abbatem ſancti Ambroſij in regeſto Vaticano epiſtola 352. fol. 48. anno nono eiuſdem Gregorij Noni, qui fuit ſalutis 1235. 14. Kalendas ianuarij. Is cum Pontificijs partib. contra Federicum Imp. impenſe ſtuderet, iuſſu eiuſdem Imp. a Tegrino, eiuſque filio Vuidone Mutiliani Comitibus captus, & in poteſtatem traditus, diuque detentus, tandem priſtinæ libertati reſtitutus fuit. Paulo autem poſt ita Comites excommunicationis nexibus innodatos ſupplici libello Innocentium exoraſſe lego, vt eos a vinculo, quo erant obnoxij, expiari iuſſerit, quod ex ijs Pontificijs literis ex Vaticano regeſto deſumptis illuſtrius patebit.

INNOCENTIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Priori Fontis boni, & fratri Iacobo monacho Eremi de Camalduli ordinis Camaldulenſis Aretinæ diœceſis.

Significarunt nobis nobiles viri Tegrinus, & Vuido de Mutiliano filius eius Comites Palatini in Tuſcia, quod ipſi olim de mandato quondam Federici Romanorū Imperatoris, cuius tunc temporis ditioni ſuberant licet inuiti venerabilem fratrem noſtrum Saxenatenſem Epiſcopum capi, & in poteſtatem ipſius Federici tradi fecerunt. Quare humiliter petebat a nobis, vt cum ipſi prętextu dicti Epiſcopi, quamuis reſtitutus ſit priſtinæ libertati se timeant excommunicationis vinculum incurriſſe, nec propter viarum pericula ſedem Apoſtolicam commode adire poſſint, abſolutionis beneficium obtenturi prouidere ſuper hoc eis miſericorditer curaremus. Nos itaque de circumſpectione veſtra plenam in Domino fiduciam obtinentes præſentium vobis auctoritate committimus, quatenus nobiſcū propter hoc ab eis fueritis humiliter requiſitis, de aſſenſu tamen, & voluntate prædicti Epiſcopi iuxta formam Eccleſiæ vice noſtra abſolutionis beneficium impendatis, & iniungatis nihilominus pœnitentiam ſalutarem. Quod ſi non ambo, &c.

Datum Perusij 3. id. iulij anno decimo.

Hæc epiſtola eſt 27. in ordine anno decimo, fol. 197. De eo ſic legi in Cæulano caſtro.

Rufinum Auguſto Babij commendat, & Vrbi Gregorius, ſeruens illius imperium

Abbā

Abbatem, & clerum Randæ ſententia frenat,
Emit Fazanum, nulla tributa ferunt.

22 IOANNES floruit anno 1258. vſque ad annum 1264. de eo hæc carmina habentur in Cæulana arce.

Ius in caſtra Comes Folianus multa Ioanni,
Alpis, & in vices imperiale dedit.
Pinarij Caulæ, & Pitrellæ iura redempta
Felices, ſed ſors cuncta ſecunda quatit.

Anno 1259. qui ſecundus fuit Ioannis Præſulatus, Thomas Folianus Comes Romandiolæ, pro remedio animæ ſuæ imperialem iuriſdictionem in aliquot villis, & caſtris, Ioanni Epiſcopo, ſuæque Eccleſiæ dedit, perpetuoque in feudum conceſſit, ſequentique documento omnia rata, atque firma eſſe iuſſit, quod eſt huiuſmodi.

Thomaſius de Foliano Dei, Apoſtolica, & Imperialis gratia, Comes Romandiolæ.

Vniuerſis Prælatis, & Rectoribus Eccleſiarum, & cunctis nobilibus, & popularibus omnibus in caſtro Rocchæ de Veſſa, & in Veſſa, ac eorum curtibus, & in caſtro, & curte Clanatri, & in caſtro, & curte de Sylua plana, & de villa ſancti Saluatoris, & de caſtris, & villis ſancti Stephani, Domeelli, & Alphani, & eorum curtibus, & de villis de . . . ac Mazzi, & ſancti Angeli, & de Papatriee, & de caſtro Vergaretæ, & eius curte, & in curte montis Cornari, & eius curte, & in caſtro, ſeu monte Cellæ, & eius curte, & in villa de Triuio tota per plebatum Balneenſem, & Triuienſem conſtitutis ſalutem, & amorem ſincerum. Inter cætera charitatis opera, illa potiſſima reputamus, quæ eccleſijs Deo dicatis, domino inſpirante, largimur. Quapropter notum volumus eſſe vobis ſingulis, & vniuerſis tam præſentibus, quam futuris, quod nos attendentes deuotionem, quam venerabilis pater Ioannes, Dei gratia, Eccleſiæ Saxenatis Epiſcopus ad excellentiam Imperialem, & ad nos gerit; intuitu Dei, & pro remedio animæ noſtræ dicta caſtra cum eorum curtibus prænominatis, & villas, & omnes, & ſingulos in prædictis locis habitantes, ſeu conſiſtentes, quoad omnia, & ſingula iura Imperialia ipſi D. Epiſcopo in integrum conceſſimus, & concedimus in feudum in perpetuum. Ideoque vobis omnibus, & ſingulis firmiter præcipiendo mandamus, quatenus ipſi D. Epiſcopo, quæ ad iuriſdictionem ſpectant imperialem reſpondeatis, & perſoluatis eidem; Nec alicui alij de prædictis aliquatenus de cætero reſpondeatis, nec aliquis alius ſe intromittat in prædictis locis, & terris de iuriſdictione Imperiali, ſed liceat eidem Epiſcopo libere in omnibus, & ſingulis prædictis ad plenum dicere ius, exigere ſodrum, banna, & foſſas, ac cætera iura Imperialia tamquam nobis. Mandantes inſuper vobis omnibus, & ſingulis, quod nullus ſit auſus, qui contra hanc conceſſionem venire præſumat, ſaluis rationibus omnibus vicariatorum dictorum locorum, quod qui præ-

A ſumpſerit, ſe nouerit indignationem noſtram incurſurum, & cadat ad pœnam centum marcarum argenti, medietas Cameræ noſtræ, alia medietas Epiſcopo ſupradicto. Ad cuius memoriam rei, & euidentiam futuram preſens ſcriptum iuſsimus fieri, noſtroque ſigillo feliciter communiri.

Dat. Rauennæ 18. die menſis auguſti, ind. 2. anni Domini 1259.

23 VVIDO nobili genere ortus, monachus Ciſtercienſis Saſsinę Electus Epiſcopus fuit 1265. Hic cum adepti Epiſcopatus adiiſſet poſſeſsionem, fortiterque vellet ſibi creditæ Eccleſiæ iura defendere, antequam inaugureretur, ab Alexandro Aldobrando, ac Raynerio bonorum eccleſiaſtico-
B rum rapaciſsimis plagiarijs crudeliſsime trucidatus eodem anno. Exarſit ſcilicet ad facinus Clemens Quartus Pontifex, ſcriptiſque literis Rauennaten. Archiepiſcopum, legatumque vrſit præcepto, vt Cruciferorum iuſto comparato exercitu, huiuſmodi ſolemnem vlciſcerentur iniuriam. Extant literæ, quas aliquando me legiſſe memini in Formulario Marini Fylamarini Neapolitani dicti de Ebulo viri clariſsimi, Clementis Pon. Vicecancellarij, inde Archiepiſcopi Capuani, quod adhuc manuſcript. in biblioth. Vatic. aſſeruatur n. 3979. eiuſdemque in regeſt. Vatican. anno I. Clementis epiſt. 85. fol. 76.

C *CLEMENS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.*

Dilecto fratri Archiepiſcopo Rauennati, &c.

Exitiale facinus piaculare flagitium, & ſcelus horrendum perpetratum in bon. mem. G. Saxenaten. electum Ciſtercienſis ordinis profeſſorem audientibus horrorem ingerit iuſdicentis pulſat officium, & ſeueritatem vltionis expoſcit. Nam ſicut ad noſtrum peruenit auditum, & F. de . . . natus ipſius S. R. de . . Iudæ proditionis peſsimi delectabiles ſectatores in Chriſtum Domini, videlicet electum eundem intra ipſius domum, in qua eodem die quidam
D comederunt, proditorie conſurgentes caput illius primo in diuerſa fruſta concidere, ac etiam vſque ad cor eius immittere gladium præſumpſerunt, poſtmodum vero ad membra ipſius manus ſacrilegas extendentes eius brachijs, pedibuſque præcisis, naſo turpiter amputato, illum miſerabiliter iugulatum ferino more inhumaniter laniarunt, nec tamen adhuc rabies ſanguinaria deſtitit, ſed aſcendit ad turpiora furor dum exurgens in extinctum p-leam igne ſuccenſam faciei corporis taliter lacerati, quod iacebat collectum in feretro infra Eccleſia Saſſenaten. ad comburendos cruentatos pilos barbæ illius propter naſum amiſſum enormiter deformatæ manifeſte apponere non expauit, vt grauia delicta illorum diu non remanerent incognita, quæ proculdubio merebantur non relinqui diutius impunita. Verum adhuc ſatellites Antichriſti adijcientes peccata peccatis, & contra ſe audaciter Dominum irritantes ad inſtructā Epiſcopalem ſupellectilem, & alia deſiderabilia ipſius Eccleſiæ manus miſerunt auidas, eamque cum plu-

pluribus armis, equis, & bonis ibidem inuentis, quæ dictus electus a dilecto filio olim V. P. de . . . . conſanguineo ſuo pro vtilitate ipſius Eccleſiæ dicitur accepiſſe, nequiter aſportarunt? O quam deteſtanda præſumptio, quanta Eccleſiç contumeliæ, quantuſque contemptus, o quanta cunctis Chriſticolis illarum partium in ijs cauſa doloris, & horroris poteſt ingeri, ſi attente conſiderent magnitudinem infamiæ, quæ propter hoc imminet circumpoſitæ regioni! O quanta turbatio Prælatis Eccleſiarum, & profeſſoribus totius clericalis ordinis ineſſe deberet, ſi recte intelligerent, quod tanta, & tam enormis iniuria toti illorum collegio eſt illata, quæ timoris ſuſpicione non caret omnino! Si enim in virum vt audiuimus nobilitate conſpicuum, tanta præditum dignitate, ac honeſtate præclarum huiuſmodi miniſtri Sathanæ crimen tam nefarium commiſerunt, qualia creduntur de cætero ipſi, vel eorum ſimiles in minores clericos, ſeu Prælatos non ſuos tot meritis commiſſuri? certe grauia imo prorſus grauiſsima, niſi eſſet, qui murum defenſionis poneret, & de feſtina exhibitione iuſtitiæ ſubuenirent. Clamauit igitur ad Christi Vicarium prædicta Saxenata Eccleſia, clamat etiam ad ſuum Monopolitanum in illis potentem partibus prouidentia. Clamat propter hoc de terra vox ſanguinis, & conqueſtio monachorum monaſterij prædicti ordinis, de quo ille aſſumptus fuit ad regimen ipſius Eccleſiæ Saxenaten. Irrogata quoque iniuria Sponſæ Chriſti, pro quibus tuendis iuribus huius ſanguis innoxius, vt dicitur, eſt effuſus, ſeueram exigit vltionem. Quia vero nos voce tantæ lamentationis audita tacti dolore cordis intrinſecus tam immane flagitium volumus, nec debemus dimittere impunitũ, fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta in virtute ſanctæ obedientiæ diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus zelo iuſtitiæ feruenter in hac parte ſuccenſus ad vendicandam necem tui ſpiritualis filij, prout Eccleſiæ conuenit honeſtati, & iniuriam illatam ſubiectæ tibi Saxenaten. Eccleſiæ vlciſcendum, & viriliter, & potenter accingas. Ad hoc tui conuertens ingenium animi, ad id ſtudeas tuam, & tuorum potentiam experiri. quod tam de prædictis ſacrilegis, quos ſingulis diebus Dominicis, & feſtiuis pulſatis campanis, & candelis accenſis . . . . . per omnia loca, in quibus expedire videris, tamdiu excommunicatos publice nunties, & nunciari facias, ac ab omnibus arctius euitari, locis ad quæ deuenerint, quamdiu in eis permanſerint, eccleſiaſtico ſuppoſitis interdicto, donec venerint cum tuarum teſtimonio literarum ad ſedem Apoſtolicam abſoluendi, quam etiam de receptoribus, & fautoribus, & defenſoribus eorum ſecundum honeſtatem eorundem talis vindictæ ſanguinis pœna prorſus excepta ſumatur, quod eidem Eccleſiæ de iniuria huiuſmodi, & prætermiſsis bonis ſibi ſubtractis plenaris ſatisfactione impenſa, illos iram Dei contra ſe prouocaſſe pœniteat, & alijs audacia præſumendi ſimilia ſubtrahatur. Eoſdem autem ſacrilegos omnibus caſtris, poſſeſsionibus, & quibuſcumque bonis, quæ ab Eccleſia ipſa tenent auctoritate noſtra priuare ſtudeas, eaque adiudicare ipſi Eccleſiæ, ac ad ius, & proprietatem eiuſdem legitime reuocare procures. Cæterum ſi ſiue per potentiam laicalem, ſiue per fauorem ſacrilegorum ipſorum iam aliquis in dicta Eccleſia taliter paſtoris regimine deſtituta intruſus, aut electus eſſe dignoſcitur, tu ad mandatum dilecti filij noſtri S. tituli S. Martini presbyteri Cardinalis Apoſtolicæ ſedis legati, cui ſuper hoc inquiſitionem faciendam commiſimus intruſum, vel electum eundem ab Eccleſia ipſa protinus amouens, ſæpe dictam Eccleſiam ſic afflictam in ſuis bonis tuendis, & iuribus recuperandis ſubtractis, & conſeruandis habitis, tui fauoris præſidio proſequeris, prout eius neceſſitas exigit, & ſacerdotalis ſtatus
B omni compaſsione requiritur. Verum ne dictus nobilis inde damnum ſubſtineat, vnde debet commodum obtinere, volumus, quod ei de ſuis armis, equis, & bonis prædictis facias ab eadem Eccleſia ſatisfactionem debitam exhiberi, contradictores, &c. inuocata contra dictos ſacrilegos, fautores, receptores, & defenſores eorum ad præmiſſa ſi neceſſe fuerit, auxilio non ſolum brachij ſecularis, ſed omnium regionis eiuſdem. Nos enim vt contra illos tanto efficacius procedere valeas quanto fueris adiutorio potentiori munitus, ac ijdẽ fideles eo libentius tibi ſuum impendant auxilium, quos tibi prouidere poteris de dono gratiæ ſalutaris, præſentium tibi auctoritate concedimus, vt omnibus de dictis fidelibus, qui tibi iuxta ſuum arbitrium in ijs duxerit aſsiſtendum, indulgentiam
C ſuorum peccaminum, de quibus vere confeſsi, & contriti fuerint, prout ſecundum Deum expedit valeas elargiri.

Datum Perusij 3. Kal. Ianuar. anno 1.

De vindicanda nece eiuſdem Electi, hæc alia eſt epiſtola Simeoni tituli S. Martini presb. Card. Apoſtolicæ ſedis legato.

CLEMENS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Legato, &c.

E Vox horroris, & mœroris, vox gemitus, & lamenti ſenſibus noſtris intonuit, dum nuper audiuimus, quod bonæ memoriæ G. Saxineten. Electus a quibuſdam miniſtris Sathanæ de
D illis partibus fuit more ſerino iugulatus immaniter, eiuſque corpus crudeliter in fruſta diuiſum. Verum licet voce tantæ horribilitatis audita necem ipſius Electi . . . Archiepiſcopo per noſtras literas commiſerimus, prout Eccleſiaſticæ honeſtati conuenit, vindicandam. Quia tamen tacti dolore cordis intrinſecus ſcelus tam execrabile, quod noſtrum grauiter amaricauit animum, relinqui nullatenus volumus impunitum, nec ſuper hoc parcere tibi decreuimus, quin & ad vindictam ſimilem prouocemus, maxime cum huiuſmodi horrendum flagitium infra tuæ legationis perpetratum terminos, ad te pertinet puniendum. Quocirca mandamus quatenus aduerſus dictos ſacrilegos pro tanto in eis puniendo facinore potenter inſurgens ad ſumendum ſecundum honeſtum huiuſmodi vindictam de ipſis debitam (pœna ſan-

guinis profſus excepta) deuotos Eccleſiæ, ſi ne-
ceſſe fuerit in exercitum congreges, & ad profli-
gationem illorum, ac fautorum, defenſorum, re-
ceptatorum audaciam reprimendam deſtinare
procures. Contradictores ſpirituali, & tempora-
li pœna appellatione poſtpoſita compeſcendo.
Cæterum, &c.
Datum vt ſupra.

Cęterum in arce Cæula hęc carmina de Vvido-
ne ſub eiuſdem effigie exarata leguntur.

Vvidonem Electum, renuentem perdere iura
Eccleſiæ obtruncant, vltio grandis adeſt.
Dant legem feudis, hoſtes denonet Erint,
B *Iam Taibi, & Vena Gratia factus herus.*

24 GRATIA Vvidoni ſucceſsit anno 1266.
ex Archidiacono Rauennatenſi ab Archiepiſcopo
Rauennate tamquam capituli compromiſſario,
electus confirmatur a Clemente Quarto, decimo
Kalendas martij eodem anno, Pontificatus vero
ſecundo, vt habetur in epiſtola prima fol. 67. re-
geſt. Vatic. Hic etiam pro libertate eccleſiaſtica
ſtrenue decertauit, poteſtatem, conſiliarios, ho-
minesque ciuitatis Ceſenæ excommunicauit, pro
eo quod ipſi Gratiæ Epiſcopo, & Eccleſiæ Saſſe-
natenſi damna grauia irrogauerunt; ac ciuitatem
ipſam Saſsinæ, in qua idem Epiſcopus, & Eccl.
temporalem iuriſdictionem obtinebat, occupaue-
C runt. Extat in regeſt. Vatic. ad Ferrarienſem Epi-
ſcopum epiſtola Clementis Quarti num. 152. an-
no tertio, vt quã Gratias in Cæſenatenſes ſenten-
tiam protulerat, vſque ad ſatisfactionem condignã
inuiolabiliter obſeruari faciat. Sedit vero Gratias
annos quinque; mortem obijt anno 1271. boni
paſtoris fama relicta, de quo in Cæulana arce.

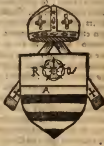
Dant emphyteuſim leges vix orbe quieto
Mox Clantri, & Vena Gratia factus herus
Deuouit diris vexantes templa viroſque
Et res templorum ſic ſtatuere patres.

23 HENRICVS ex Archidiacono, Saſsinæ
Epiſcopus creatus eſt 1271. hic multis exantlatis
laboribus Saſsinatis Eccleſiæ iura, bonaque rede-
D mit, auxitque, ſicut cum diutinam, grauemque
litem contra Apoſtolicam Cameram exercuiſſet,
inde reportauit victoriam anno 1295. vt ſupra
memoratus Philippus Antonius narrat. Fato fun-
ctus eſt anno 1302. ſub cuius effigie hæc carmi-
na de eo leguntur.

Templa regit, prudens hic Archidiaconus olim,
Exque pari fratres conſtituere patrem
Caſtra ſui tempõ cum principe litigat vrbis;
Tum primum Hippolyti conditur hoſpitium.

25 Fr. VGVCCIONEM de monte Azuſtio
Henricus defunctus excepit, ad id muneris ſuble-
ctum a V. Clemente anno 1305. Dum enim cleri-
calis Senatus partibus æſtuans in duos diuiſiſſet
ſuffragia, Henricum ſcilicet quendam, ac Theo-
doricum, cum vterque a Pontifice tuliſſet repul-
ſam, Vguccio emerſit ad ſedem, iſtamque admi-
A niſtrauit Eccleſiam vſque ad annum 1326. quo
ipſe anno e viuis exceſsit. In arce Cæulana hæc
carmina videntur.

Henrico hic pariter, Theodorico reiectis,
Eligitur, comitis tam male certus erat,
Nunc deſunt lites pro caſtris, inter et arma,
Quid proſunt? aberat primus ab Vrbe pater.

26 FRANCISCVS ex Comitibus de Cal-
bulo Foroliuienſis (quæ hodie gens Paulutiorum
cognomen aſſumpſit) filius Comitis Ioannis, ac
Catharinæ Ordelaphiæ filiæ Sinibaldi Foroliuien-
ſis Tyranni, a Capitulo electus Epiſcopus fuit, at-
C que a Pontifice Ioanne Vigeſimo ſecundo con-
firmatus anno 1327. Per annos triginta tres ſibi
creditam Eccleſiam turbulentiſsimis temporibus
ſtrenue adminiſtrauit. Vſus ſiquidem eſt gladio
bis acuto incurrentibus hoſtibus propellendis, in
quibus Franciſcus Ordelaphius, Franciſci Epiſco-
pi maternus patruus fuit, qui concitato Franciſco
Saſsinate Archidiacono de monte Abbatis, alijſq;
Dynaſtis in nepotem propemodum iuſtum com-
mouit exercitum. Sed nil territus Calbulus arma-
tus prodijt, inſtruxit aciem, contulit ſigna, ferro,
flammaque armatos vicit eſt inimicos, bonisque
eccleſiaſticis per ſumma pericula recuperatis non
modo egregiam, inſignemque reportauit victo-
riam, ſed cum patriæ, tum Epiſcopatus Conſer-
uatoris ad memoriam ſempiternam illuſtre tulit
D cognomen. Itaque cum ſummorum Romano-
rum Pontificum eo nomine quam maximam
gratiam collegiſſet, ab ipſis mora Gallica abſen-
tibus Flaminiam prouinciam ſuſcepit regendam,
quæ ea fide, iureque obita a Franciſco admini-
ſtratio ipſi, claræque genti Calbulæ æternum de-
cus vila eſt peperiſſe. Floruit hæc clariſsima gens
vbique, & ſemper, protulitque viros tum literis,
tum armis verendos: huiuſque certiſsimum Pau-
lutia gens germen habetur, quæ in illius prouin-
ciæ ſplendidioribus familijs optimo iure nume-
ratur. Ex hac prodijt Fabritius Paulutius pri-
mus Epiſcopus ciuitatis Plebanienſis. Meminit
huius gentis Cæſar Ripa in ſua Icon. nouiſsima
ad caput de Flaminia, itaque Franciſcus Calbu-
lus glorioſe vita functus eſt anno 1360. ſepul-
tuſque eſt in Cathedrali cum hoc epitaphio.

Veneran-

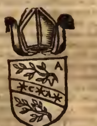
Veneranda memoria
Reuerendiſſimi in Chriſto Patris
Domini Franciſci ex Comitibus
de Calbulo Foroliuienſis,
S. Saxenatis Eccleſia Epiſcopi,
Comitiſque Bobienſis, qui fuit electus
anno M. CCC. XXVII.
præfuit glorioſe huic Cathedræ
annos xxxiij.
demum obdormiuit in Domino
ann. redemption. human.
M. CCC. LX.
in pace quieſcat.

Pontificum ſplendor Calbulæ gloria gentis
Formidanda armis, ſacra venerande thiara,
Nobilis Eccleſiæ trepidantia iura tueris
Atque vſurpantes compeſcis marte tyrannos,
Fraterna metuendus ope, non vlla vereris
Bobbia reſtituit, gladium tibi cedit vtrumque.
Hinc tibi perpetuos ſoluit gens Calbula honores
Saxina & ad veſtrum plorat viduata ſepulchrum.

Ad eius effigiem arce Cæulæ recentioribus ſeculis pictum hoc ſpectatur elogium.

Oppugnant Franciſcum Franciſcus inuictus at ille
Amiſſa nullis, vndique cadit ope
Inſequitur Nerius Caſaliola Potere Cereſtrum
Actum concedit Bobia iura cadunt.

Franciſci etiam meminit pluribus in locis Rubeus in hiſtor. Rauenn. ac Philippus Antoninus de Saſſinæ antiquitate, alijque.

26 IOANNES Numaius Foroliuienſis, Franciſco decedenti ſufficitur anno 1360. vir iure genere, prudentia, acriſque iudicij laude præclarus, & eccleſiaſticæ iuriſdictionis acerrimus propugnator, quippe qui ſtatim ac ad clauum ſedere occœpit, contra nonnullos vicinos Dynaſtas, alioſque Eccleſiæ ſuæ iura occupantes, deinde in Cameræ Apoſtolicæ procuratores indefeſſe, diuque certauit, viriliter vicit, temporale dominium Saſſinæ, iuraque Imperialis in alijs ſui Epiſcopatus oppidis, iuxta Conradi Imperatoris, ſummorūque Pontificum priuilegia, ſumma cum laude recuperauit. Eius rei quæſtio Ioanni de Placentinis Ceruienſi Epiſcopo, & vicario Anglici Epiſcopi Cardinalis Albanenſis Romandiolæ legati primum demandata eſt; deinde iuſſu Petri Cardinalis tituli S. Mariæ Transtiberim, eiuſdemque Romandiolæ legati, Petro Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori, qui cum legitime proceſſiſſet, iuris ordine ſeruato pro Ioanne Epiſcopo, eiuſdemque Eccleſia anno 1372. ſententiam tulit, cuius tenor ita in tabulario Saſſenatenſi autographo ita proſtat.

In Chriſti nomine, Amen.

Nos D. Petrus Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia, Abbas ſanctæ Sophiæ de Beneuento or-
B dinis ſancti Benedicti; Reuerendiſſimi in Chriſto
Patris, & DD. Petri, miſeratione diuina, tituli
ſanctæ Mariæ in Transtiberim presbyteri Cardina-
lis in nonnullis prouincijs, & terris ſanctæ Roma-
næ Eccleſiæ immediate ſubiectis pro domino no-
ſtro Papa, & eadem Eccleſia Vicarij generalis,
eiuſque Cameræ cauſarum generalis Auditor, ac
ad infraſcripta Commiſſarius per dictum dominū
Cardinalem ſpecialiter deputatus cum poteſtate
noſtram ſententiam exequendi, cognitor cauſæ
dudum ventilatæ, & vertentis inter reuerendum
patrem dominum Ioannem de Nomaijs de Foro
Liuio, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia, Epiſco-
pum Saxenaten. ſeu D. Ioannem de Glandelino
de Imola eius, & Eccleſiæ Saxenaten. procurato-
C rem ex vna parte agentem, & Cameram ſedis Apo-
ſtolicæ, ſeu per Iacobum de Papia procuratorem
Cameræ olim prædictæ, & de præſenti ſer Paulum
Mantoli de Ancona in prædicto procuratoris offi-
cio Cameræ ſucceſſorem ſe defendentem coram
R. patre, & DD. Ioanne de Placentinis tunc
Epiſcopo Ceruien. & demum Epiſcopo Paduan.
& de præſenti Archiepiſcopo Petracen. commiſſa-
rio per Reuerendiſſimum in Chriſto patrem, &
DD. Anglicum, miſeratione diuina Epiſcopum
Alban. olim ſedis Apoſtolicæ Bononiæ, & in
prouincia Romandiolæ, & alijs prouincijs præ-
fatæ Eccleſiæ ſubiectis generalem vicarium, & D.
Card. Prælibati prædeceſſoris ſpecialiter conſti-
tutum, viſis namque commiſſion. fact. dicto D.
Ioanni de Placentinis, & petitione coram ipſo per
dictum D. Ioannem de Glandolino de Imola
D product. dd. NN. tenoris, & continentiæ ſubſe-
quentis, videlicet coram vobis reuerendiſſ. In
Chriſto patre, & DD. Ioanne, Dei gratia Epiſco-
po Paduan. ad infraſcripta commiſſario per D. N.
Alban. ſpecialiter conſtituto, Ioannes de Imola
procurator, & ſyndicus, ac ſyndicatorio, & pro-
curatorio nomine reuerendi patris, & domini
Ioannis, Dei gratia, Epiſcopi Saxenaten. eius
Eccleſiæ, & Epiſcopatus, dicit, narrat, &
proponit, & agens exponit, coutra, & aduerſus
Iacobum de Papia Cameræ Eccleſiæ Romanæ
procuratorem, & ipſam Cameram, eiuſque offi-
ciales, & quamlibet perſonam pro ea coram vobis
in iudicio legitime comparentem, quod reuerend.
pater, & DD. Franciſcus de Calbulo olim Epiſco-
pus Saxenaten. immediate prædeceſſor pro dicta
Eccleſia Saxenaten. & ipſius Eccleſiæ nomine

& poſſedit pacifice, & quiete iam ſunt anni vigin-
ti quatuor, & vltra iuriſdictionem in ciuilibus, &
criminalibus in ciuitate Saxenaten. prouinciæ Ro-
mandiolæ, & eius territorio diſtrictu, comitatu,
& diœceſi, & in poſſeſſione, vel quaſi exercendi
iuriſdictionem prædictam fuit in dictis locis ſpa-
tio quinque decem, quindecim viginti, & vigin-
tiquinque annorum, & vltra continuato tempore
ſuorum prædeceſſorum, & iuriſdictionem prædi-
ctam ſpectan. & pertinen. ad dictam Eccleſiam
Saxenaten. quod ipſe D. Franciſcus olim Epiſcopus
Saxenaten. antedictus in ipſa Saxenaten. Eccleſia
a poſſeſſione prædicta iuriſdictionis temporalis,
& ipſius exercitio ceciderunt, abſque ipſius D.
Franciſci olim Epiſcopi antedicti facto, vel culpa.
Dicit etiam, & proponit, quod officiales Came-
ræ antedictæ, & maxime de præſenti ſer Zacchâ-
rias Miglarij de Bertinorio vicarius Bobij pro ſan-
cta Romana Eccleſia occupauerunt dictam iuriſ-
dictionem, & ipſius iuriſdictionis exercitium in
graue damnum dictæ Eccleſiæ Saxenaten. & ip-
ſam iuriſdictionem, & ipſius iuriſdictionis exer-
citium hodie detinent occupat. & quod prædicti
officiales, & maxime dictus ſer Zaccharias licet
pluries fuerint interpellati pro parte dicti domini
Epiſcopi Saxenaten. vt ipſam iuriſdictionem, &
exercitium relaxare deberent eidem Epiſcopo, &
ſuæ Eccleſiæ, illa relaxare denegarunt, & dene-
gant de præſenti, quare petijt idem ſyndicus, &
procurator prædicto nomine per vos, veſtroque
officio, & ſententiis declarari, & pronunciari di-
ctum Epiſcopum Saxenaten. & eius Eccleſiam,
ac dictum dominum Ioannem de Imola eorum
nominibus reſtituendos, & reintegrandos eſſe ad
poſſeſſionem pacificam, vel quaſi dictæ iuriſdi-
ctionis, & ipſius exercitij, & ipſum dominum
Epiſcopum, & eius Eccleſiam, & ſic D. Ioannem
de Imola, eorum nomine reintegrari, & reſtitui
ad prædicta, amoto inde quolibet alio officiali, &
commiſſario memorat., qui reperiuntur poſſide-
re, vel quaſi dictam iuriſdictionem, & ipſius exer-
citium, & ipſum procuratorem Cameræ, & quem-
libet alium ipſius Cameræ reſponſalem, & D. ſer
Zachariam, & quemcumque alium officialem
Eccleſiæ, & Cameræ antedictæ, qui reperiuntur
dictam iuriſdictionem poſſidere, vel quaſi, & ip-
ſius iuriſdictionis exercitium, & quemlibet ipſo-
rũ contradictorẽ, & condemnatos compelli, & cogi
ad libere relaxan. dictam iuriſdictionem, & ipſius
exercitium eidem Epiſcopo, & ſuæ Eccleſiæ, &
dicto eorum ſyndico, & procuratori pro ipſis, &
prædicta petit per vos fieri de iure omni modo,
via, & forma, quibus melius poteſtis. & debetis.
Non aſtringens ſe ad non ſibi neceſſaria, & petit
expenſas, & de fiendis proteſtatur vſque ad finem
litis ſaluo iure addendi, &c. ac viſis exceptis, &
replicatis hinc inde, & litis conteſtatione, iuramen-
to calumniæ, & probationibus hinc inde factis
priuilegijs Apoſtolicis, & Imperialibus, & teſtium
atteſtationibus, & dictis, ac viſo conſilio cuiuſ
legum doctoris D. Franciſci de Aruponibus de
Bononia ad conſulen. in huiuſmodi cauſa de par-
tium voluntate aſſumpti, etiamque viſa relatione
facta per dictum dominum Epiſcopum tunc Pa-

A duan. & nunc Archiepiſcopum Patracen. præfato
D. Alban. tunc vicario in partibus Italiæ pro ſede
Apoſtolica generali, cuius quidem relationis te-
nor ſequitur in hæc verba. Reuerendiſſime Pa-
ter, & domine mi, cum cauſa, quæ vertebatur in-
ter Epiſcopum Sarſenaten. ex vna parte, agentem
nomine Eccleſiæ ſuę ſuper reſtitutione poſſeſſio-
nis iuriſdictionis temporalis in ciuitate Sarſenaten.
& eius diſtrictu, quæ iuriſdictio per officiales Ro-
manæ Eccleſiæ exercetur, & procurator Cameræ
ex altera defenden. mihi per veſtram paternitatem
commiſſa fuerit, & demum poſt concluſionem re-
ferre debeam, vt ſupplicationibus, & reſcriptis
huius cauſæ apparet; Ego Ioannes Epiſcopus Pa-
duan. humilis creatura veſtra, viſis actitatis in cau-
B ſa prædicta probatis, & allegatis hinc inde, credo
ſaluo ſemper iudicio meliori dictum dominum
Epiſcopum reſtituendum fore ad dictam iuriſdi-
ctionem temporalem. Veſtra creatura Ioannes
Epiſcopus Pad. ac etiam viſis cõmiſſionibus præ-
fato domino Epiſcopo ſuper inde factis per præfa-
tum dominum Alban. vicarium iam dictum, vi-
ſaque commiſſione nobis facta, cuius tenor ta-
lis eſt.

Petrus, miſeratione diuina, tituli ſanctæ Mariæ
in Tranſtiberim presbyter Cardinalis in nonnullis
prouincijs, & terris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ in
Italia conſiſtentibus pro D. N. P. & eadem Eccle-
ſia Vicarius generalis. Dilecto nobis venerabili
patri Abbati monaſterij ſanctæ Sophię de Beneuẽ-
C to Auditori noſtro ſalutem in Domino. Exhibita
nobis pro parte reuerendiſſ. in Chriſto patris Epi-
ſcopi Saxenaten. petitio continebat, quod dudum
tractata. & ventilata fuit per longum ſpatium tem-
poris, & ventilatur adhuc inter ipſum nomine
ſuo ex vna parte, ac ſuæ Eccleſiæ, & cameram
R. E. ex altera parte, ſiue procuratorem ipſius, ſu-
per eo, quod idem Epiſcopus prætendebat, & prę-
tendit ſe debere reſtitui, & reintegrari in poſſeſ-
ſione, vel quaſi iuriſdictionis temporalis ciuitatis
Saxenaten. eiuſque comitatus, territorij, & diſtri-
ctus, ac diœceſis prouinciæ Romandiolæ in ciuili-
bus, & criminalibus ex commiſſione Reuerendiſ-
ſimi patris DD. Alban. noſtri in dicto Vicariatus
officio prædeceſſoris reu. patri D. Ioanni tunc Epi-
ſcopo Paduan. & nunc Archiepiſcopo Patracen.
verbo facta, qui quidem commiſſarius cauſam ip-
D ſam cognouit vſque ad concluſionem, & relatio-
nem factam [illegible] eidem D. Alban. &
vſque ad publicationem relationis eiuſdem, adeo
quod nihil reſtat facien. niſi dumtaxat ferre ſen-
tentiam, quæ ferri nequiuit tam propter occupa-
tiones varias aliorum maiorum negotiorum, quã
propter abſentiam dicti domini Alban. & com-
miſſar. ſupradict. ſic, vel aliter, plus, & minus,
prout, & ſicut in proceſſu, & actis inde factis, &
ſecutis coram ipſo commiſſario plenius contine-
tur, quare nobis humiliter pro parte dicti domini
Epiſcopi fuit ſupplicatum, quatenus non obſtan.
quod cauſa, ſeculis vt præfertur pendeat, ipſam
alteri probo viro, qui ſuper ea reaſſumptis proceſ-
ſibus, actis, & actitatis ſententiam diffinitiuam
ferat, & iudicet, prout ſibi videbitur de iure,
committere de ſpeciali gratia dignaremur; Nos
enim

animi de prædictis non habentes notitiam, volenteſque finem litibus quantum in nobis eſt imponere, tibi de cuius nota, & diutius experta, circumſpectum, & multimodæ virtutis induſtria plenam in Domino fiduciam gerimus, non obſtante dictæ litis pendentia committimus per præſentes, quatenus vocatis procuratore cameræ, & alijs qui fuerint auocandi, & auditis hinc inde propoſitis, cauſam prædictam cum annexis, connexis, & dependentiis ab eiſdem audias, cognoſcas, decidas, & deffinias, & facias iuſtitiæ complementũ; teſtes autem qui fuerunt nominati, ſi ſe odio, vel amore, timore, prece, vel precibus ſubtraxerunt, cogas ipſos opportunis remedijs veritati teſtimonium perhibere; proceſſus quoque pœnas, & ſententias, quos, & quas rite feceris, ſeu ſtatueris in rebelles, ratos, & gratos habebimus, & faciemus auctore Domino, vſque ad ſatisfactionem condignam inuiolabiliter obſeruari. Datum Bononiæ die 7. februarij indictione decima Pontificatus D. N. D. Gregorij diuina prouidentia Papæ Vndecimi anno ſecundo.

Nec non viſis citationibus factis de vicetheſaurario Prouinciæ Romandiolæ, ac aduocato, & procuratore cameræ in dicta Prouincia tam per nos, quam per noſtros in officio collegas tempore noſtræ abſentiæ citatiſque partibus antedictis ſcilicet ſer Iacobo de Papia, & ſer Paulo Mãtoli de Ancona procuratorib. antedictis ad inſtantiam, & requiſitionem D. Ioannis de Glandolino nominibus antedictis, prout conſtat de commiſſione, & citatione, ac relatione factis, & exactis ſcriptis manu mei Glini Notarij infraſcripti. Audit iſque & intellectis omnibus, & ſingulis, quæ partes prædictæ dicere, proponere, & allegare voluerunt, & omnibus actis, & actitatis in cauſa prædicta ſæpe ſæpius inter noſmetipſos examinatis particulariter & diſtincte, ſolemni, ac matura deliberatione, & etiam habito ſingulorum colloquio, & conſilio, cum eximię auctoritatis viro Domino Martino de Amelia legum doctore, auditore dicti Domini Bitur. & collega noſtro ad prædicta de partiũ voluntate aſſumpto, cuius quidem conſilij tenor talis eſt, videl. In Dei nomine Amen. Reuerendiſſime Pater, & D. mi. Cum in cauſa, quæ vertitur inter Dominum Epiſcopum Sarſen. & eius partem ex parte vna agentem nomine Eccleſiæ ſuæ ſuper reſtitutione poſſeſſionis, & quaſi iuriſdictionis ſuæ temporalis in ciuitate Sarſen. & eius diſtrictus, quæ iuriſd. per officiales Romanæ Eccleſiæ exercebatur & procuratorem cameræ pro alia ex altera defendentem mihi Martino de Amelia legum doctori conferen. & examinan. commiſſa per R. virum Dominum Petrum Abbatem ſanctæ Sophiæ decretorum doctorem Reuerendiſſimi in Chriſto Patris, DD. Petri tituli ſanctæ Mariæ in Tranſtiberim Presbyteri Cardinalis, & Vicarij in nonnullis Prouincijs, & terris R. E. generalis, ac Legati Auditorem, & Iudicem Commiſſarium legitime deputatum, viſis pluribus commiſſionibus factis dudum per Reuerendiſſimum D. D. Anglicum Epiſcopum Alban. Apoſtolicæ ſedis Legatum, ac etiam in nonnullis Prouincijs, & terris Romanæ Eccleſiæ Vicarium generalem venerabili viro D.

A Ioanni tunc Epiſcopo Paduan. nunc Archiepiſcopo Patracen. petitione exhibita pro parte dicti D. Epiſcopi Sarſen. contra cameram Romanæ Eccleſiæ actitatis inter partes præſcriptas coram eo, & per eum, & etiam actitatis coram vobis Domino Petro Commiſſario præſcripto, & Iudice, &c. Chriſti nomine inuocato videtur de iure per D. D. Petrum Commiſſarium pronunciandum D. D. I. Epiſcopum, & D. D. Ioannem eius procuratorem nomine prædicto reſtituendum ſecundum formam ſuæ petitionis in locis, tenutis, & perſonis locorum, & tenutarum, & iuribus, & iuriſdictionibus temporalibus infraſcriptis videl. Sarſena, Atteggio, Apputio, Sorbano, Çeula,
B Cerſoglio, Mulella, Finocchio, Careſto, Caſtronouo, Montepreta, ab alijs autem abſoluendum eſſe dictam cameram, & ſer Iacobum, & ſer Paulum, & quemlibet eorum procuratorem procuratorio nomine pro ea, & in expen. hinc inde compenſatione facta, & etiam ratione reficien. non habita propter iuſtam cauſam litigandi, & ſic in effectu per D. D. Petrum auditorem in Chriſti nomine pronunciandum eſſe; & ſic ego Martinus præſcriptus in Chriſti nomine dico de iure eſſe prædicta propria manu ſcripſi, an. Domini 1372. indictione decima tempore Domini Gregorij Papæ Vndecimi Bononiæ datum, & ſcriptum in domo mei Martini præſcripti. Necnon viſis, & diſcuſſis ſolemniter omnibus, quæ circa præmiſſa fuerint viden. & diſcutien. inter noſmetipſos, ſo-
C lum Deum pręoculis habentes, & ad illum noſtræ mentis oculos dirigentes, Chriſti, & eius Matris Mariæ nominibus inuocatis, & ſequentes formam dictæ relationis factæ per D. D. Epiſcopum Paduanum tunc, & nunc Archiepiſcopum Patracen. ac etiam conſilij præfati Domini Martini legum doctoris, & auditoris ſupradicti, talem in his ſcriptis pro tribunali ſedentes ſententiam damus, proferimus, & promulgamus, videl. quia dicimus, ſententiamus, diffinimus, & declaramus D. D. Epiſcopum Sarſen. & D. D. Ioannem de Glandolino de Imola procuratorem eius, & dictæ Eccleſiæ Sarſen. nomine reſtituendos, & reintegrandos eſſe, & reſtitui, & reintegrari de-
D bere ad poſſeſſionem, & quaſi dictæ iuriſdictionis temporalis in ciuilibus, & criminalibus, & exercitio poſſeſſionis prædictæ rerum, & in bonis, terris, locis, & hominibus eorum infraſcriptis, & eos quantum in nobis eſt, reſtituimus, & reintegramus, ad eandem poſſeſſionem, & quaſi dictæ iuriſdictionis, & exercitij præſcripti, & ſer Iacobum de Papia, & ſer Paulum Mantoli de Ancona procuratores prædictos nominibus antedictis, & quamlibet officialem in exercitio, & officio exercitij iuriſdictionis præſcriptæ noſtræ cameræ ſedis Apoſtolicæ poſſidentem, & quaſi de præſenti, & ipſam cameram condemnandos eſſe, & emendari debere ipſoſque nominibus prædictis, hac noſtra diffinitiua ſententia condemnamus ad reſtituendum, & libere relaxan. dictam iuriſdictionem poſſeſſionem, & quaſi, imperium & ipſius iuriſ. exercitium, & quaſi dicto Domino Sarſen. & dicto Domini Ioanni de Imola eius, & Eccleſiæ Sarſenſis procuratori ipſorum nomine recipien

ambo

emoto eainde d. ſer Zaccharia, & alio eius loco, ſeu ſubrogato. Terræ autem & loca de quibus ſuper fit inétio, ſunt infraſcripta, videl. Sarſena, Atteggio, Appuſio, Sorbano, Cæula, Cerſoglio, Maſella, Finocchio, Careſto, Caſtronouo. Montepreta. Et quia dicta camera & eius proc. habuerunt iuſtam cauſam litigandi, ipſos ab expenſis in hac cauſa factis abſoluimus, & penitus reddimus abſolutos, & ſic dicimus, ſententiamus, pronunciamus, declaramus, & hac noſtra ſententia diffinimus, & fieri mandamus in omnibus etiam per omnia, vt ſuper ſcriptum eſt. Lecta, data, lata, &c.

Eregn Glinus ſer Nicolæ ſer Matthi de Ciuitate Eugubij.

Anno 1374. Ioannes Epiſcopus ſupplex Gregorium Vndecimum exorauit, vt ſententiam a Petro Abbate cameræ Apoſtolicæ generali Auditore ad fauorem Saſſenatenſis Eccleſiæ legitime latam peculiari diplomate ratam haberet, quod cum libenter Gregorius annuiſſet, ad Guillelmum Diac. Cardinalem Apoſtolicæ ſedis in Italia Legatum has tranſmiſit epiſtolas, quæ in Saſſenatenſi tabulario aſſeruantur.

GREGORIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Dilecto filio Gulielmo ſancti Angeli Diacono Cardinali in nonnullis Italiæ Terris Romanæ Eccleſiæ immediate ſubiectis pro nobis, & eadem Eccleſia in temporalibus Vicario generali ſalutem, & Apoſtolicam benedictioné. Exhibita nobis pro parte venerabilis fratris noſtri Ioãnis Epiſcopi Saſſenatis petitio continebat, quod licet merum, & mixtum imperium, & omnimoda iuriſdictio etiam in temporalibus ciuitatis, & diœceſis Saſſenaten. ad Epiſcopum Saſſenaten. pro tempore exiſtentem de antiqua, & approbata, & hactenus pacifice obſeruata conſuetudine pertinere, prout pertinent, & tam bo. me. Frãciſcus Epiſcopus Saſſenas immediatus prædeceſſor dicti Ioannis Epiſcopi, quam alij prædeceſſores eiuſdem Epiſcopi Saſſenatenſis, qui fuerunt pro tempore, fuiſſent in pacifica poſſeſſione, vel quaſi imperii, ac omnimodæ iuriſdictionis huiuſmodi, a tempore cuius contrarij memoria non exiſtit, tamen olim quondam Franciſcus Ordelaffis miles Forliuienſis, & quondam Nerius de Faggiola Domicellus Feretranæ diœceſis, qui tunc in partibus illis nonnullas ciuitates, & terras Romanæ Eccleſiæ immediate ſubiectas detinebat tyrannice, & indebite occupatas, prælatum Epiſcopum huiuſmodi imperii iuriſdictionis poſſeſſione, vel quaſi, violenter, & contra iuſtitiam ſpoliarunt, quodque poſtmodum cum ciuitatem, & terræ prædictæ de manibus dictorum militis, & Domicelli per eandem Eccleſiam recuperatæ fuiſſent. Nonnulli eiuſdem Eccleſiæ officiales noſtræ cameræ Apoſtolicæ, ſeu Romanæ Eccleſiæ imperium, iuriſdictionem huiuſmodi, ac eius exercitium in debite occuparunt, & quod olim ipſe Ioannes Epiſcopus cum conſilio, & conſenſu dilectorum filiorum Capituli eccleſiæ Saſſenaten. dilectum filium, procuratorem, fiſcalem in partibus illis pro camera ſupradicta petendo ſe, & dictam Eccleſiam Saſſenaten. ad poſſeſſionem, vel quaſi imperij, ac iuriſdictionis huiuſmodi reſtitui, & reintegrari coram venerabili fratre noſtro Anglico Epiſcopo ad Romanam Curiam reuerſo, & per nos dilecto filio noſtro Petro tituli ſanctæ Mariæ in Tranſtiberim Presbytero Cardinali in locum dicti Anglici Epiſcopi in partibus illis ad huiuſmodi Vicariatus officium deputato coram eodem Petro Cardinali, fecit ad iudicium euocari, & tandem dilectus filius Petrus Abbas monaſterij ſanctæ Sophiæ Beneuentanus Auditor generalis cauſarum Curiæ eiuſdem Petri Cardinalis, cui idem Cardinalis cauſam huiuſmodi ſpecialiter commiſerat audiendam, & fine debito terminandam, in cauſa ipſa legitime procedés, & iuris ordine obſeruato, diffinitiuam pro præfato Ioanne Epiſcopo ſententiam promulgauit. Quare pro parte ipſius Ioannis Epiſcopi nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt eandem ſententiam firmitatis robur faceremus debitum obtinere. Nos itaque huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, circumſpectioni tuæ Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſententiam ipſam, ſicut eſt iuſta, facias auctoritate noſtra firmiter obſeruari. Contradictores per cẽſuram eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo, non obſtantibus tam fel. rec. Bonifatij Papæ Octaui prædeceſſoris noſtri, in quibus cauetur ne aliquis extra ſuam ciuitatem, & diœceſim, niſi in certis exceptis caſibus, & in illis vltra vnam dietam a fine ſuæ diœceſis ad iudicium euocetur, ſeu ne iudices a ſede Apoſtolica deputati aliquos vltra vnam dietam a fine diœceſis eorundem trahere præſumant, & de duabus dietis in concilio generali, quam alijs conſtitutionibus Apoſtolicis contrarijs quibuſcunque, ſeu ſi aliquibus communiter, vel diuiſim a dicta ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari, aut ad iudicium euocari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Datum Sallon. Arelaten. diœceſis ſecundo nonas Iunij, Pontificatus noſtri anno Quarto.

Deceſſit noſter Ioannes anno 1385. de eo ſic habet Cæulanæ arcis Diſtichon.

Cum Para Numaio Saſſina cadit
Cum Guidone ſimul caſtra Sibertus habet
Abbati patuit, denuncitur, atque Liſardus
Dicatur Medicus caule plenus ager.

28 MARCVM Clemens Septimus Antipapa ad hanc eandem ſedem promouit anno 1385. quem paulo poſt tamen ſic conſecratum ea dignitate ſpoliauit Bonifacius Nonus, cumque iterum in Salernitana Prouincia Marſicanum Epiſcopatum obtinuiſſet, iterum etiam idem Pontifex illum tanquam ſchiſmaticum deturbauit de ſede, vt habetur in lib. Obligationum.

29 Fr. BENEDICTVS Matthęucci Accorſellis de Tuderto Ord. Prædicatorum, cum fuiſſet renunciatus Epiſcopus ab Vrbano Sexto an. 1385.

Orde-

Ordelapho, pleraque Epiſcopatus bona vſurpante in ęrumnis, ęgeſtateque vitam miſere tolerauit. deceſsit anno 1396. de ipſo huide cecinit noſter verſificator in Cæulana arce ad eius effigiem.

Non bene conueniunt regalia ſceptra cucullo
Committas tuto religionis opus.
Ordelaphorum late dominata poteſtas
Nunc ſpoliat. Pauper fame furente perit.

30 IACOBVS a S. Seuerino Picenus Ord. Cruciferorum generalis Magiſter, Benedicto defuncto ſuffectus eſt anno 1397. Iſte in emphyteuſim dedit oppidum de monte a Bonifacio Nono poteſtate ad id ſibi facta, Conſtantino quondam Agapiti eiuſdemque filijs, ac nepotibus, vt legitur in lib. de diuerſis formis ſub eodem Pontifice, pag. 14. vix annum integrum in ea dignitate exegit, eoque munere lubens volensque ſe abdicauit. Verſus vero Cæulanæ arcis ita de eo loquuntur.

Pontificatus habet pauciſſima geſta Iacobi
Tempore quod potuit vix breuiore geri.
Succeſſor vixit, quod vita deficit illi
Et bene geſturum legerat ille vices.

31 IOANNES Philippus Neguſantius Fanēſis Ludouici filius, ex eodem Ordine Cruciferorū, hanc ſedē obtinuit an. 1398. a Bonifacio IX. Sic Guido Nuccinus Epiſc. & Vincentius ex eodem nobili gente Epiſc. Athenſis in Dalmatia a Leone Decimo creatus, deinde iuſſu Clementis Octaui, Hippolyti Card. Medicei in Pannonica Legatione conſiliarius, inter concilij Tridentini patres clarus. Ille idem qui Venetijs ſanctum Ignatium Loiolam Societatis Ieſu fundatorem ſacris initiauit, cuius pronepos fuit Hadrianus Neguſantius Iuriſconſultus celeberrimus, auctor reſponſionum, & practicarum diſputationum Siluæ, quam Petrus eius filius vir multę eruditionis, & Poeta inſignis in lucem emiſit, qui & ipſe Faneidem, ſeu de bello Fanenſi Poema, & Fanenſis ciuitatis Hiſtoricum compendium ſcripſit, de qua etiam gente Antonius Iuriſconſultus illuſtris, è cuius litteraria ſupellectili prodijt de pignoribus vtiliſſimum commentarium. Ioannes vero noſter Saſſinæ Epiſcopus, cum difficillimis temporibus Eccleſiā ſibi creditā frenaſſet, diuque ſuperſtes fuiſſet, deceſſit an. 1445. vt in actis Conſiſtorialibus habetur, de quo noſter verſificator.

Inſurgit Malateſta, capit Florentia Guidi
Oppida, Manfredis empta Petrella datur.
Linquitur Carolus medijs in litibus ambit
Flaminiam Venetus, ſeque Rauenna capit.

32 DANIEL de Alumno Laudenſis, canonicus Regularis ſancti Auguſtini ex eodem ſede, datinum lua dmta anno 1443. 5. Kal. februarij an. vero 1449. ad Eccleſiam Foroliuienſem tranſlatus eſt. De quo acta Conſiſtorialia, & verſus:

Laudenſem nobis Danielem Patria miſit
Alumnum qui, qua ſederat aede iacet
Sanguinis hic mira ſuſorem hac arce reſciuit
Cui quam poſcebat, reddidit ille necem.

33 MARCIANVS Farinata Senenſis, Foroliuienſis Epiſcopus ad hanc eccleſiam translatus eſt anno 1449. 6. Kal. Nouembris. Fato functus eſt an. 1451. vt habens acta Conſiſtorialia, de eo verſus Cæulani.

Huius non aliquod monumentum illuſtre videbis
Nam cita depoſuit Pontificale decus.
Non niſi de gemma toto ex cognomine noris
Nec natale ſolum, vix bene nomen habes.

34 FORTVNATVS de Pellicanis nobilis Maceratenſes, iuris vtriuſque doctor, Mariano ſucceſsit 1451. 4. non. iulij. Hic anno 1452. fiduciario iure conceſsit Farneſio, Hectori & Aurelio fratribus, de Neguſantijs Fanēſibus Ioānis Philippi anteceſſoris nepotibus oppidum de la Prinola perpetuo poſsidendum, eodemque modo tradidit anno 1471. caſtra Giaggioli, Rinochij, & Petrella Ioann. Franciſco Guidio Bagni comiti, eiuſdemque vxori Armelinæ Malateſtæ, ſic & nobilibus de Tibertis Cęſenatenſibus codē fiduciario iure dedit oppida montis Ghitonis, Razolini, & Fontis Frigidi. Quo Præſule Plauti comœdias in Cæulana Arce repertas fuiſſe, inueterata traditio eſt apud Saſſenatenſes. Vixit vſque ad annum 1474. omniaque iura ſuæ Eccleſiæ in vnum volumen congeſsit. Quamobrem hæc carmina ſub ſua effigie exarata promeruit.

Fanenſem inueſtit, confirmat caſtra Tibertis
Transfert in Muſilos, quæ Malateſta tenet.
Carpit Epiſcopij diſperſa volumen in vnum
Cogere iura ſui Tartara Plauti fugit.

ANTO.

25 ANTONIVS Monaldus Ariminenſis, Saſſinę Antiſtesadlectus eſt 1474. ætatem protulit vſque ad annum 1503. Quamobrem arbitror manifeſtiſsime falli Sigonium, de Epiſcopis Bononienſibus, cum narrat Andream Epiſcopum Saſsinæ anno 1481. Franciſci Cardinalis Gonzagæ Bononienſis Epiſcopi fuiſſe Suffraganeum eodemque anno Eccleſiam conſecraſſe ſanctæ Mariæ de monte Guardiæ, conſtat enim ſupramemoratum Antonium vixiſſe vſque ad annum 1503. vt habent acta conſiſtorialia. Videtur itaque Sigonius pro Antonio ex properantia ſcribendi repoſuiſſe Andream, illorum temporum ſcriptorum fortaſſe conſuetudine deceptus, qui pro integro nomine, primam tantum literam, vt diuinandi poſteritati præberent materiem, ſolerent adferre. De eo hæc carmina habemus.

Firmat Linarij feudum locat omnia ſcutis
Quinquaginta ſuis fratribus, arua dedit
Borgia dux legitur, Vignola iura recepit
Reſtaurat tumulum, Patribus oſſa negat.

26 GALEAZZIVS Caruara, ad eandem ſedem peruenit anno 1503. interfuitque concilio Lateranenſi, de quo verſus Arcis Carolanæ.

Concilium ingreditur, Veneti ſuperantur, ad vnda
It cruor, Vrbinas pellitur, ecco Pios
Montuſtus rediijt Manfredos innouat, aram
Cum tumulo poſuit, diſplicuiſſe ſui.

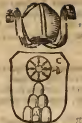
37 ANTONIVS Galeazzij nepos, filius Æneæ Ronchij, ſancti Georgij Archipresbyter, canonicuſque Ferrariæ, Galeazzio patruo ſuffectus eſt. Concilio Lateranenſi ſub Decimo Leone interfuit anno 1515. anno vero 1523. Ioannem Antonium nepotem, cum futurę ſpe ſucceſſionis ſibi coadiutorem adiunxit, deceſsitque anno 1524. ſupra vnum ſexagenarius, ſepultuſque eſt in cathedrali. Conſule Acta conſiſtorialia. Ad eius effigiem leguntur hi verſus.

Arripis ipſe nepos poſitam nondum improbe mitram
Antonij comitis Ciciorcenſis ope
Oeconomus tua ſceptra Thomas infecta veneno
Proſternit, frater pellitur, atque parens.

38 IOANNEM ANTONIVM Patruus defunctus excepit, an. 1523. die 11. m. iunij, eodem ipſo anno, quo & ipſe deceſsit, Acta conſiſtorialia hæc referunt.

39 Fr. RAPHAEL de Alexijs, ſiue Alexandrinus Carpenſis, ex Ordine Minorum de Obſeruantia, ad eandem ſedem euectus eſt anno 1524. die 9. menſis decembris. Hic mores cleri correxit, ſingularique pietatis exemplo vitam in ea dignitate tranſegit: mortuus eſt 1530. Acta conſiſtor. de quo Carolani verſus.

Franciſcanus erat Carpenſis religioſus
Legata exequitur, templa reformat, abit
Vrbs capitur, Malateſta Pios expellit, at illo
Vix demum pulſo, reddita caſtra Pijs.

40 LÆLIVS Pius Rorellus nobilis Maceratenſis Salsinæ Epiſcopus creatus eſt anno 1530. die 18. menſis decembris. Hanc ille Eccleſiam conſultiſsime adminiſtrauit vſque ad ann. 1580. cum prius ſibi aſciuiſſet coadiutorem Leandrum fratrem an. 1556. Hic anno 1560. Pio Quarto Pōtifice Eccleſiæ ſuæ iura immunitateſque intrepide tutatus eſt, tulitque in perturbatores ſequentem ſibi ſucceſſoribuſque ſuis fructuoſam ſententiam.

In Dei nomine Amen.

Nos Paulus Ramutius I. V. D. in prouincia Romandiolæ, & exarchatus Rauennæ pijſsimo in Chriſto Patre & D. N. D. Pio diuina prouidentia Papa Quarto, nec non pro Illuſtriſsimo, & Reuerendiſsimo D. Card. Borromeo eiuſdem Prouinciæ legato digniſsimo, Vicelegatus, & in præſenti cauſa commiſſarius ſpecialiter deputatus a prædicto Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. Legato, prout conſtat ex literis ſibi emanatis tenoris infraſcripti vid. a tergo. Al Molto Mag Sig. Il Signor Paulo Ramutio noſtro Vicelegato &c. In Romagna. Intus vero. Molto Mag. Sig. Il Veſcouo di Sarſina ſi lamenta, che li agenti della Reu. Cam. faccino moleſtia, & agrauino li huomini d'alcuni caſtelli del Veſcouato per conto del ſuſſidio Triennale, & della Gabella del quattrino; delle quali grauezze, come da tutte l'altre impoſte dalla Reu. Camera Apoſtolica pretende eſſer eſſento per eſſer come dice feudo Imperiale, & che per queſta cauſa ſin hora detti luoghi non ſono mai ſtati moleſtati per li ſopradetti pagamenti, & perche e coſa giuſta, che le ragioni di ciaſcuno ſiano viſte, e ben conſiderato, V. S. farà vedere le pretenſioni, e ragioni di detti luoghi del Veſcouato, & quando coſi voglia la ragione, & antichi priuilegi di detti luoghi, & che per li tempi paſſati ſiano ſtati oſſeruati, non permetterà che ſiano grauati ingiuſtamente, ma piu toſto liberati quelli, che per tal cauſa foſſero detenuti. Di Roma li 9. Nouembre 1560. Tutto ſuo il Card. Borromeo.

Sedentes in quadam ſedia lignea exiſtente in ciuitate Rauennæ in Palatio noſtræ ſolitæ reſidentiæ, & camera noſtra cubiculari, iuxta ſua lat. Viſorq. cognitor deciſor, & terminator litis, quæſtionis, & differentiæ vertentis, & quæ verſa eſt inter agentes Reu. Cameræ Apoſtolicæ ex vna, & Reu. D. Lælium Pium Epiſcopum Sarſinaten. & comitem Bobij, & eius ſubditos caſtrorum, & locorum Cedæ, Muſellæ, Cerfolij, Penocoli, Putei, Foſſa Cannæ, montis Guidonis, & ſiluæ Piaccolæ comitatus Boby Sarſinen. diœceſ. ſuper ſolutionibus tam ſubſidij Triennalis, quam aliorum ſubſidiorum. & impoſitionum a quouis Pontifice impoſitarū ſe defendentes ex

tes ex altera mediante perſona D. Benedicti Capelli de Sarſinas, vnde viſis, & diligentiſsime perlectis, & conſideratis dictis literis prædicti illuſtriſsimi, & Reuer. D. Legati. Viſo priuilegio ſeu inueſtitura facta per Conradum Imperatorem D. Vberto tunc temporis Epiſcopo Sarſinen. & ſucceſſoribus ſuis de anno 1020. caſtrorum, & locorum prædictorum viſo altero Priuilegio poſt prædictum facto in confirmatione eiuſdem a Federico Imperatore Secundo D. Alberica tunc temporis Epiſcopo Sarſinen. de anno 1220. Viſo indulto Papæ Gregorij Vndecimi in fauorem prædicti D. Epiſcopi Alberici, in quo ſua ſanctitas affirmat quod loca dominij temporalis dicti Epiſcopi ſunt feuda Imperialia rogatque prædictum Imperatorem vt commendatum habeat dictum Epiſcopum ipſumque defendat, & protegat in iuriſdictione dictorum caſtrorum ſuorum datum Reate; quinta idus ianuarij. Pontificatus ſui anno quinta Viſa quadam ſententia lata alias contro Reu. Cameram Apoſtolicam, & eius agentes, per quemdam D. Petrum Abbatem ſanctæ Soffiæ de Beneuento Vicarium generalem in quibuſdam terris, & Prouincijs S. R. E. immediate ſubiectis pro Reu. tunc temporis Cardinali tituli ſanctæ Mariæ in Transtiberim, vt ex rogatu D. Ghini ſer Nicolæ ſer Marci de ciuitate Eugubij Notarij tunc temporis dicti D. Vicarij. Viſis literis Reuerendiſsimi D. Card. Arimini tunc temporis Theſaurarij generalis, vna cum literis Illuſtriſs. & Reu. D. Card. Farneſij. Viſis literis Illuſt. & Reu. D. Cardinalis de ſancta Flora Camerarij dictæ Cameræ Apoſtolicæ, viſis litteris Reuer. D. Card. Mignanelli, viſis litteris D. Octauij Ferri, & D. Saluatoris Pacini Vicelegatorum reſpectiue Prouinciæ prædictæ, viſo inſtrumento fidei factæ per Agentem cameræ Apoſtolicæ, viſa comparitione D. Benedicti capelli procuratoris dicti domini Epiſcopi & hominum dictorum locorum, vt conſtat, ex mandatis, & rogatibus manu ſer Petri Ioannis Ruſticelli notarij Bertinorien. & eius inſtantia, cum reproductione dictorum priuilegiorum, & litterarum, & omnibus alijs viſis, & conſideratis, quæ in præmiſsis videnda & conſideranda fuerunt, & ſunt, & maxime nonnullis allegationibus.

Quoniam Chriſti Redemptoris eiuſque glorioſiſsimæ ſemper Virginis Matris Mariæ nominibus repetitis, nobis ex lectura dictorum priuilegiorum inueſtitura, indultus, ſententia, inſtrumenti, & litterarum productarum conſtat, quod loca dominij temporalis dicti Reuerendiſsimi P. Lælij Epiſcopi Sarſinen. & dicti eius Epiſcopatus, ſunt feuda imperialia, propterea dicimus, ſententiamus, & declaramus dicta loca & eorum homines non teneri ad aliquã ſolutionem ſubſidiorum, ſeu aliarum impoſitionum Reuerendæ cameræ Apoſtolicæ, quinimo ipſa loca, & homines ipſorum vt ſupra in dictis priuilegis contenta, & comprehenſa fore, & eſſe ab omni onere ſolutionum prædictarum exempta, & libera, & occaſione dictarum impoſitionum quouis modo non poſſe realiter, vel perſonaliter. Mandantes omnibus, & ſingulis, agentibus eiuſdem Reu. cameræ, vt dominum Epiſcopum prædictum, & homines dictorum locorum non moleſtent, ſeu moleſtari faciant in perſonis, & eorum bonis ſub pœna noſtri arbitrij videlicet præ dicta ſubſidio, & aliarum impoſitionum impoſitarum, & pro tempore imponendarum, omni modo meliori. Ita pronunciaui, & declaraui. Ego Paulus Vicelegatus, & in cauſa commiſſarius &c.

Lata, data, & in his ſcriptis ſententialiter pronunciata, & promulgata fuit ſupradicta ſententia per prædictum Illuſtriſs. & Excell. D. Vicelegatum ſedentem vt ſupra, &c. ſcripta, lecta, vulgarizata, & publicata per me notarium infraſcriptum ſub anno Domini 1561. indictione quarta tempore Pontificatus ſummi in Chriſto Patris, & D. N. D. Pij diuina prouidentia Papæ Quarti anno eius ſecundo. die vero 14. menſis ianuarij dicti anni. Præſentibus domino Octauio Clodio de Tarrano, & D. Ioannes Baptiſta Sabutio de ſancto Polo diœc. Sabinen. teſtibus.

Et ego Pompeius Perlichius de terra Barbaræ publicus & Apoſtolica auctoritate notarius & ad præſens notarius & cancellarius ad criminalia curiæ generalis eiuſdem prouinciæ prædictis omnibus, & ſingulis dum ſic agerentur, & ſcriberent interfuit, & præſens fui, eaque rogatus ſcribere, ſcripſi, & publicaui, & ſignum nomenque meum appoſui in fidem, & robur promiſſarum omni modo meliori.

Loco ✝ *ſignum.*

Anno vero 1572. 15. menſis decembris eandem omnino ſententiam idem Lælius Epiſcopus habuit a Fabio Menichino Romandiolæ Prouinciæ, & exarchatus Rauennæ Vicelegato, Gregorio XIII. Pontifice, & Alexandro Sfortiæ Legato, quæ cum ſit omnino eiuſdem verbis concepta, tantum meminiſſe ſufficiat. Cæterum Lælius e viuis exemptus eſt 1580. ſub cuius tamquam bene emeriti effigie hæc carmina leguntur.

Quinquaginta locis annos dum præfuit, auxit
Mirifice cenſus, Balnea victa regit
Delitiæ Pauli Papæ ſummum in templa
Addidit & Sulphur, viſa Marin fuit.

41 LEANDER Pius de Rotellis Maceratenſis a Paulo Quarto datus coadiutor cum futura ſucceſsione Lælij germani fratris ſui, cum diſpenſatione, quia non eſſet doctor, ſed tantum idoneus inde a Pio Quinto electus eſt Argolicenſis Epiſcopus in patribus infidelium ad effectum exercendi Pontificalia in Eccleſia Saſſenatenſi pro fratre iam ad ſepulchrum vergente anno 1574. die 15. ianuarij, cui demortuo ſucceſſit anno 1580. deceſsitque poſt paucos menſes, præpropero eius fato hiſce ſacris manibus alludentibus.

Traderis adiutor fratri, ſuccedis, & inde
Præſulis, ac titulos Argolicenſis habes
Quot frater luſtris, tot te vix calculus ægrum
Menſibus eſſe ſinit, mors, & acerba rapit.

42 ANGELVS Perutius Mondulfenſis, Saſſinæ Epiſcopus eſt declaratus anno 1581. die 3. menſis aprilis. Hic inter cætera pietatis opera ad memoriam ſempiternam ſuos anteceſſores in Arce Cæſulana pingendos curauit. Quamobrem & ipſe decedens anno 1600. viſus eſt ſequens promeruiſſe elogium.

B *Viſitat Heſperiam, viridaria condit, & auget*
Arcem, Templa, domos, oppida cuncta locat.
Aldobrandinus Clemens dum caſtra, Piuſque
Tradunt, pingendos hic locat ille Patres.

43 NICOLAVS Brautius Rapuſaus, literatura clatus, Clementique Octauo charus in paucis, ab eodem Pontifice Saſſinæ obtinuit Pontificatum, anno 1602. die 15. menſis iulij. Hic mortuo Clemente, ac rebus grauiſsimis apud Paulum Quintum accuſatus, donec obiecta dilueret crimina, mole Adriana concluſus, in ſumma rerum omnium egeſtate ærumniſque vſque ad Pauli exceſſum vitam tranſegit. Nec tamen in ea malignitate fortunæ aut deſpondit animum, aut muliebriter fractuaſe dedit angoribus, quin C conſcientia fretus, arrepto calamo, ſanctorum vitas comprehendit carminibus, atque ita per eruditio otio & tempus deſelliit, & minitantis fortunæ deſiſit aſſultus. Opus illud, quod carcere A concluſus elaborauit, atque abſoluit, iuſſit deinde lucem aſpicere, cum ſub Gregorio XV. vincula diſcuſsiſſet, atque ad ſuam rediſſet Eccleſiam, qua aliquandiu prudenter adminiſtrata, cum poteſtate ad id ſibi facta a Pontifice patriam repetiſſet, ibi deceſsit anno 1632.

44 AMICVS Panichius nobilis Maceratenſis, ab Vrbano Octauo ad eandem dignitatem aſſumptus eſt anno 1632. atque a Cardinali fratre Antonio Barberino in Sixti Sacello die ſancti Andreæ ſacro eiuſdem anni inauguratus. Deinde ad Recanatenſem, & Lauretanam Eccleſias fuit tranſlatus anno 1634.

45 CAROLVS Bonius nobilis Bononienſis, paulo ante Balneoregienſis Epiſcopus ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt anno 1635. die 29. menſ. ianuarij. Præfuls annis vndecim pie, & laudabiliter. Deceſſit Bononiæ die 24. maij 1646.

ITALIA SACRA
FERD. VGHELLI
Abbatis Ordinis Ciſtercienſis.

PROVINCIA QVINTA
SIVE PICENVM.
Vbi de Metropolitana Eccleſia Firmana, quæ in ipſo continetur accurate narratur, deque eius Suffraganeis.

PICENVM, quintam Regionem Italiæ in longum magis, quam in latitudinem protenſam inter fluuium Æternum, Anconamque Plinius coarctauit, Ptolemæus vero inter Matrinum, atque Anconam, Strabo eandem inter Æſim, Leuſtrumque fluuios compuliſſe videtur, cui de huiuſmodi re noſtri moderni ſacramentum dixerunt. Nonnulli denique inter Iſaurum, Truentumque reijciunt. Nos ſolum de illis ciuitatibus modo loquemur, quæ in illo ſituatæ ſunt, illique ſubiectę Metropoli, quæ in ipſo continetur. De alijs autem huius regionis ciuitatibus in Latio narrauimus, non tanquam quæ in Latio ſituatæ eſſent, ſed tanquam de ijs, quæ ad vnam Romanam prouinciam viderentur ſpectari, vniuſque Romani Pontificis immediate præſtolarentur arbitrium. Verum antequam de prima Metropoli, hoc eſt de Firmana ciuitate loqui inſtituamus Picenatium principe, breui narratione totius prouinciæ

A reuoluemus exordia. Hanc igitur primi Pelaſgi, mox & antiqui Sabini incoluerunt, quos fuiſſe dictos Picentes Strabo ſcribit ab omine Martij Pici, qui in vexillis eorum è Sabinis (a quibus originem traxerant) Auſculum commigrantium dicitur inſediſſe. Alij eiuſmodi nomen Picentes ſortitos fuiſſe affirmant a ciuitate Piceno, quæ olim ad fauces Aſcontis fluminis extulerat muros. Credidere nonnulli a Pico Saturni filio ita fuiſſe dictam, cum illac gentes nouas ſedes quæritantes ductaret. Alij eius nominis auctorem faciunt Picum Latinorum Regem. Sed cordatorum plerique, atque a fabulis abhorrentes ſe adiunxerunt Straboni, vt primæ opinioni aſtruerent fidem. Sed cum deinde Picenum a Longobar-

B dis victoribus leges accepiſſet, cum nouis Principibus, nouum Marchiæ Anconitanæ, atque Firmanæ induit nomen, quod ipſum nomen ei prouinciæ modo Firmi, modo Anconę commorarentur. Quod ipſum nomen ei prouinciæ vſque hodie conſtanter adhæſit, vt cecinit Franciſcus Panfilus in lib. primo de laudibus Piceni.

Hinc ſibi Picentes habuere exordia primum
Montibus Adriacas incola verrit aquas.
Martia Picus auis populos comitata Sabinos
Oraine Piceno nomina fecit Agro.
Sed poſtquam Italiæ cepit Rodoaldus habenas,
Et Longobardos terra, fretumque tremit.
Marchio Picentum turres, populoſque regebat
Marchia de cuius nomine, nomen habet.
Innumeræ gentis tellus vberrima quondam,
Inque ſolum cunctis fructibus aptus Ager.

Hæc ſupra quam credi poteſt fertiliſſima prouincia, ita redundat populo, fœtaque mortalibus eſt, vt trecenta ſexaginta millia hominum in Ro- A manorum fidem, ſi Plinio ſcribenti credimus, olim inde conceſſerint. Haud autem a priſcorum Picentum virtute Picenates moderni degenerare videntur, Siquidem pugnaciſſimi ſunt, nec rerum vbertas, & copia vnquam viſa eſt robur incolarum fregiſſe. Hoc tempore Romanorum Pontificum ſequuntur arbitrium, Præſidente ſiue legato eiuſdem Pontificis toti prouinciæ Maceratæ iura, legeſque ſcribente. Protulit vbiq; & ſemper hæc prouincia viros in omni virtutum genere cumulatiſſimos, ſingularique in Pontificium nomen fidelitate. Reperi in ſexta ſynodo Conſtantinopolitana honoris ergo Pentapolim fuiſſe appellatam.

METROPOLIS

METROPOLIS FIRMANA

Cuius Suffraganei ſunt.

Epiſcopatus
- Maceratenſis.
- Montis Alti.
- Ripæ Tranſonis.
- S. Seuerini, ſiue Septempedani
- Tolentini.

OPINIO eſt Firmanam ciuitatem, vel illam eandem eſſe, quæ ad fauces Aſcontiæ fluminis iam olim ſita erat, vel certe ex eiuſdem creuiſſe ruinis, inditumque illi fuiſſe nomen Firmum Picenum. Alij arbitrantur a Romania ita fuiſſe vocatam, quod illuc ab iiſdem deducta colonia egregiam ſiue pace, ſiue bello auctoribus præſtitit fidelitatem, vnde Franciſcus Panfilus.

Stat vetus excelſo munitum vertice Firmum
Vrbem Romani iam coluere patres.
Dicta quod hæc fuerit Romanorum Colonia firma,
Et tenuit ſtabilem ſemper amica fidem.

Hæc eadem dicta aliquando fuit colonia Auguſta Firma, cum illam Imperatores auxiſſent. Inter decem & octo colonias, quæ in ſecundo bello Punico auxilio fuerunt Romanis, Firmanam coloniam Liuius numerat lib. 27. eandemque Plinius ſecundus collaudat lib. 6. in epiſtola ad Sabinum, qui illum rogauerat, vt Firmanorum ageret publicam cauſam, cum inquit: *Cupio enim & ornatiſſimam coloniam aduocationis officio, & te gratiſſimo tibi munere obſtringere.* Adiecitque ad

A calcem; *Proinde Firmanis tuis, ac iam potius noſtris obliga fidem meam, quos labore, & ſtudio meo dignos, cum ſplendor ipſorum, tum hoc maxime pollicetur, quod credibile eſt optimos eſſe, inter quos tu talis extiteris.* Iterum eius tanquam fortiſſimi ſoli meminit Liuius 22. Strabo in 5. Cicero, Velleius Paterculus, Pomponius Mela, Procopius, alijque quamplures. Ad tria millia paſſuum Adriatico diſtat a mari, totiuſque Piceni media, princeps, ac caput totius prouinciæ iure habetur, appellaturq; Marcha Firmana. Eo ſuperioribus ſeculis potentiæ deuenerat, vt prouerbium illud vulgo iactaretur: *Come Fermo vuol fermare,*
Tutta la Marca fa tremare.

Cæſari paruit vſque ad aduentum Gothorum, ac
B Longobardorum, ſedemq; Principatus victoribus præbuit. Deſiderij deinde Lõgobardorũ Regis per ſummos conatus excuſſere iugum Firmani, inq; poteſtatem, ac fidem Adriani Primi Pont. vltro conceſſerunt, vt narrat Carolus Sigonius de regno Italiæ; ſanctęq; ſedis deinceps incorrupta fide coluerũt arbitrium non minus quam antea fasces Romanos venerati fuiſſent. Senſit tamen aliquando ciuium ſuorum ſane fœdam tyrannidem, præcipue autem Liuerottæ familiæ, ac demum Franciſci Sfortiæ, qui ibidem arcem Gironem omni aſſaltui parem regio ſumptu conſtruxit. Ad Pontificiam deinde poteſtatem reuerſa miſerabile ſane excidium paſſa eſt,

ſa eſt, quippe cum Alexandri Tertij Pontificis rebus Firmum pertinaciſſime ſtuderet, ex miſſu Friderici Ænobarbi, Chriſtianus Maguntinus Archiepiſcopus Pontificij nominis acerrimus hoſtis, ferro, flammaque vſque ad deſolationem ciuitatem illam excidit, ita vt flebilis iſta clades non modo florentiſſimas opes, ſed quod intolerabilius videri potuit, omnia pene monumenta ſcripturarum deleuerit. Conſtat Firmum inter primas Picentinas ciuitates fuiſſe, quæ lucem hauſerunt euangelij. Certe ſub Decio Imperatore ſeptuaginta glorioſi milites Chriſti anno 252. ibidem nobilem ſuſcepere palmam martyrij, deinde ea prædicatione ſancti Egidij mirum in modum Chriſtiana res aucta eſt, ſub Marcello, eius nominis primo Pont. anno 300. quibus temporibus florebat Cælius Lactantius Firmanus ea diuinis inſtitutionibus celeberrimus doctor. Eandem ciuitatem proprio ſanguine illuſtrauit Viſſia ſanctiſſima virgo, cuius corpus in Cathedrali quieſcit, celebraturque eius feſtum die duodecima menſis aprilis, itemque ſanctæ Sophiæ etiam virginis, ac martyris, quæ primis illis temporibus egregie tyrannorum pertulere tyrannidem, ſuperaueruntq; tormenta. Vt autem in primis Picentinis ciuitatibus fuit, quæ Chriſtiana ſacra amplexatæ ſunt, ſic credibile eſt a primis illis temporibus Firmi Epiſcopalem dignitatem inſtitutam fuiſſe, tametſi vel vorante antiquitate, vel percuntibus, & incendijs, armorumque vi monumentis Firmanorum Præſulum nulla extet propemodum memoria, niſi fortaſſe illorum temporum, quæ, ſopita, vel in totum extincta tyrannorum perſecutione ſubiecta ſunt. Quantæ autem dignitatis Firmanus Præſul olim extiterit, vel ex eo colligi poteſt, quod ex conceſſione Romanorum Pontificum, more Archiepiſcoporum olim prætulerit crucem, quam quidem prærogatiuam Firmanæ Eccleſiæ Septimus Gregorius indulſit, eidemque Honorius Tertius Principis titulum, politicamque iuriſdictionem attribuit, vtiturque vtraque pluribus in locis Principis titulo, etiam ad hanc noſtram ætatem nobiliter inſignitus, in pluribus cauſis. Supra legatos, ac gubernatores Eccleſiaſticos, Sixto Quarto indulgente, gaudet præuentione, inque homines ſibi ſubiectos omnem iuriſdictionem exercet, ſicut & in caſtellum Montis viridis. Diœceſis perampla, ac opulenta eſt, cũ ſeptuaginta caſtella contineat, quorum haud procul a mari ſpectatur nobiliſſimũ oppidum frequens in monte Ciuitas noua, quæ Nouana a Plinio appellatur, Cætarinæ Romanæ genus nobiliſſimæ ducatus, vbi D. Pauli inſignis collegiata exiſtit a Clemente Octauo ex ſententia S.Rituum Congregationis erecta: inſignes, & pro dignitate conſpicuæ viſuntur aliæ triginta quatuor Eccleſiæ, Regularium quatuor, vnumque Sanctimonialium, cœnobia: ſarea 820. ciues 4000. recenſentur. Patria fuit Annibalis Cari Hieroſolymitani equitis primi nominis poetæ, & B. Iacobi ordinis Minorum inſignis ſanctimoniæ viri, aliorumque tum ſanctimonia, tum literis illuſtrium virorum, hodieque eius auget dignitatem Abbas Ludouicus Centofiorenus in Alma Vrbe Aduocatus Lucij equitis ſancti Stephani filius, germanuſque frater Conſtantij archiu. Vaticani præfecti & cubicularij ſecreti ex numero participantium Innocentij Decimi Pontificis Maximi: auctor Lauretani, concilijque Tridentini Clypeorum aduerſus hæreticorum ſagittas, vir nobilis, & omnigenæ eruditionis excellens. Verum Firmi ciuitas omnis locis pijs, templiſque redundat, ibidemque generale ſtudium, Octauus Bonifacius inſtituit reſtituitque Pontifex Sixtus Quintus. Cathedralis pulcherrima Deiparæ Virgini dicata, quadratoque marmore ſubſtructa totius ciuitatis media eſt, alitque cum tribus dignitatibus duodecim canonicos, octo manſionarios, aliorumque clericorum, ac ſacerdotum promiſcuam turbam. Ibi ſeminarium eſt, vbi aluntur, ac inſtituuntur clerici præter alia monaſteria, et cenobia. Ciuitas ipſa duobus millibus quingentis familijs coaleſcit, Epiſcopatus cenſus, quatuor millia quingenta ſcutata excedit, taxatur vero in lib. Cameræ Apoſtolicæ ad florenos 600. Igitur ad antiquam Firmanæ Eccleſiæ dignitatem, ſpectatamque opulentiam cenſus Sixtus Quintus Pontifex Maximus in Metropolim illam erexit anno 1589. die decimaſeptima menſis maij, eidem, quos paulo ſupra memorauimus, ſuffraganeis attributis, vt infra ex eiuſdem bulla videre eſt. Porro Epiſcoporum Firmanorum ſeries hæc eſt, quam præcipue confecimus ex monumentis, quæ ex tabulario eiuſdem Eccl. beneuole mihi miſerunt viri docti, & antiquitatis amantiſsimi Sebaſtianus Ceccolinus nobilis canonicus Firmanus, & Talentus de Talentis Florentinus auunculi mei affinis, tunc Firmani Archiepiſcopi generalis Vicarius, nunc emeritus Epiſcopus Montis Politiani in Hetruria.

1 S. ADRIANVS Epiſcopus Firmanus, nobiliſque martyrio, cuius meminit Othonellus in elogio Firmanæ Eccleſiæ, dum apud Sixtum V. Pontificem eiuſdem prærogatiuas enarraret, quo plane dignior oſtenderetur, quæ in Picentinam Metropolim erigeretur.

2 S. ALEXANDER Martyr, atque Epiſcopus Firmanus, cuius meminit martyrologium Romanum ad diem 11. menſis ianuarij. Hic in diuis Tutelaribus Firmanis numeratur. Haud autem ſatis conſtat quo tempore palmam martyrij ſit aſſecutus, cum omnem eius rei memoriam inuidioſa vetuſtas deleuerit. Apud Cathedralem tamen in arca marmorea, vbi eius corpus quieſcit, hæc inſculpta verba leguntur.

HIC IACET RECONDITVM
CORPVS BEATISSIMVM
GLORIOSI MARTYRIS,
ET EPISCOPI ALEXANDRI.

3 S. PHILIPPVS Martyr, atque Epiſcopus Firmanus. Huius mentio extat apud martyrologium Romanum ad diem 22. menſis octobris, eiuſdemque meminit Ferrarius in Catalogo ſanctorum Italiæ. Eius corpus aſſeruatur in arca marmorea in Cathedrali. Huius item ignoratur tempus, quo floruit, tametſi non inuliſa coniectura ſit, primordia Firmanæ Eccleſiæ attigiſſe.

S. CY-

4 S. CYRIACVS Epiſcopus, atque confeſſor Firmanus, huius feſtum in antiquis tabulis Firmanis reiectum erat ad diem decimam quintam menſis maij, de quo Ferrarius in catalogo ſanctorum Italiæ.

5 VICTORINVS, huius memoria extat in columna marmorea in Cathedrali, vbi ſculpta eius effigies perſpicitur, cum paſtorali pedo, cuius ſummitatem Agnus Paſchalis exornat. Adhuc in ſacrario eius ciuitatis inter antiquas res ex ebeno factum diligentiſsime aſſeruatur.

6 TEVDICIVS reperitur in antiquo membraneo Miſſali complicatis genibus depictus, cui ſubſunt hęc verba.

TEVDICIVS EPISCOPVS FIRMANVS.

7 IVSTVS eiuſdem ciuitatis Epiſcopus, ſub Symmacho Papa concilio Romano interfuit anno 500. idemque ſubſcripſit.

8 N. . . . Epiſcopus Firmanus, vna cum Syluerio Papa in Palmariam Inſulam relegatus eſt, interfuitque paruo conuentui, vbi ſubſcripſit decretum contra Vigilium ſanctæ Romanæ ſedis inuaſorem, vna cum Epiſcopis Terracinenſi, Fundano, ac Minturnenſi anno 539. apud Baronium.

9 FABIVS, qui etiam Fatius eſt, floruit circa annum Domini 572. vt ex quadam epiſtola Gregorij Papæ colligitur, ſcripta ad Valentinum, Demetriumque clericos Firmanos lib. 7. epiſt. 14. Hic duodecim libras argenti prodegit, atque diſtraxit Firmanę Eccleſiæ, vt Valentinum, Demetriumqua cum Paſsino a barbaris in ſeruitutem abductos redimeret, vt retulit Gratianus C. ſacrorum 12. 9. 11.

10 PASSINVS, is ille, quem Fatius in libertatem aſſeruit, aſſertori ſuo in Firmanum Epiſcopatum ſucceſsit circa annum 600. Huic Gregorius Papa quatuor direxit epiſtolas, Aprutinam illi Eccleſiam commendans, viduatam paſtore lib. 10 epiſt. 13. eidemque in alijs præcipit, vt aliquot ſuę diœceſis, ornaret Eccleſias.

11 LOBIANVS, ſiue Iouianus Lateranenſi concilio interfuit ſub Martino Primo Pontifice anno 650. tom. 3. concil.

12 VALPERIVS hactenus inuiſus Firmanis ius diuinum dixit Adriano Primo Papa circa ann. Chriſti 780. interfuit etiam iudicio Hildeperti Ducis Spoletani cum alijs aliquot Epiſcopis, vt in magno Farfenſis cœnobij regeſto ſic adnotatur. *In nomine Domini Dei Seruatoris noſtri Ieſu Chriſti. Dum nos Hildepertus glorioſus dux ducatus Spoletini reſediſſemus Spoleti in Palatio, & adeſſent nobiſcum Adeodatus Epiſcopus, Gualterus Epiſcopus de Firmo, Valpertus Epiſcopus Balbenſis, Auderis Epiſcopus Eſculanus, Rimo Caſtaldus Reatinus, Maioranus Caſtaldus de Furcona, Anſcauſus Caſtaldus de Balba, &c.*

13 LVPVS reperitur Romano concilio interfuiſſe anno 826. apud Baronium.

14 GISVS, ſiue Giros, interfuit conſecrationi Ludouici filij Imperatoris Lotharij, quam apud Eccleſiam S. Petri Sergius Secundus Pontifex perfecit anno 844. vt ſcribit Bibliothecarius.

15 THEODOSIVS, ſiue Hedoſius, ad quem literas dedit Papa Ioannes Octauus, floruit circa annum 880. Hic anno 887. die decima quarta menſis ſeptembris conſecrauit Eccleſiam monaſterij ſanctę Crucis in territorio ſancti Elpidij coram Carolo Imperatore, multiſque Principibus, vbi conſtat interfuiſſe aliquot Picentinos Epiſcopos, Spoletanique Ducatus, vt regia plane donatio prodit Caroli Imperatoris in fauorem eiuſdem Eccleſiæ. Cuius originarium diploma aſſeruatur in Archiepiſcopali Archiuio, vnde hoc exemplar extractum, ab eoque cum alijs pluribus Firmanæ Eccleſiæ monumentis acceptum hic exſcribendum curauimus.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.

Dominis venerabilibus, ſanctiſsimiſque ſucceſſoribus noſtris Epiſcopis, ſeu Chriſticolis omnibus, & qui Deum metuere, ac venerari, penitus noſcuntur. Notum facimus, quoniam conſenſu, conſilioque omnium vener. Epiſcoporum in ducatu Spoletano degentium. Ego Theodoſius diuina gratia ſanctæ Firmanæ Eccleſiæ Epiſcopus in rebus ſancti Maronis Martyris Chriſti, in quadã inſula, a Domino meo Carolo inuictiſsimo Imperat. Auguſto, & a me ipſo olim inuenta fluminibus circumdata, Etha videlicet, & Clento, plena cupribus, atq. fruticis ſolita ante domini gratia, ob amorem D. N. Ieſu Chriſti, & eius viuificæ crucis, Baſilicam ibidem a fundamentis conſtrui præcepi, & ædificari, & per me primum, ac per alios Epiſcopos conſecrari volui, & monaſterium in ea fieri decreui. Accerſitis itaque conſacerdotibus meis communi conſilio ſancto ſpiritu inſpirante, eam in honorem diui Saluatoris, ſanctæq. eius viuificæ crucis conſecrare curaui, & quoniam olim tenebatur habitatio, cauernaque vulpium, nunc autem videtur domini adminiculante gratia domus Dei, & habitatio ſanctorum, feruore zeli Dei ſuccenſus, monaſterium ibidem ordinaui. Ego vero hoc peracto, cœpi contriſtari, & mœſtus eſſe, & quanto lętior de conſtructione, & conſecratione huius monaſterij, tanto quia illic ſolitarij congregati, vnde viuere non habebant, effectus mœſtior fueram. Quia licet D. Carolus Imperator inuictiſsimus, ob animæ ſuæ ſalutem, quaſdem res publicalis ſuæ proprietatis, ac parentum ſuorum patrimonij ſupradicto almo loco conceſsiſſet, ac Imperiali dono locum ipſum augumentaſſet, vt in decreto ipſi loco per eundem facto continetur non tamen res ipſæ prænominato loco, & famulis ibidem ſeruientibus ſufficere videntur. Ideoque idem ipſe Imperator noſter eſt largitus, vt quantas cum conſenſu meorum ſcilicet ſacerdotum ſanctæ Firmanæ Eccleſiæ res iam dicto loco donare voluiſſem, nec ad præſens nec in futuro vlla contradicente perſona ſecundum quod dominus inſpiraret, præſentialiter facerem. his itaque peractis conſilio eiuſdem Imperato-

ris

ris, & conſenſu omnium Sacerdotum, & diaconorum totiuſque meæ Eccleſiæ familiæ conceſsi perenniter ad monachorum ſumptus aliquantas ea rebus Eccleſiæ mihi commiſſæ eidem monaſterio, vt copulate vterque inſimul illis qui Domino ibi famulantur, in victu, & veſtitu abundãter ſufficiatur. Porrò quod reticere non conuenit de rebus Firmanę Eccleſiæ mihi commiſſæ videlicet quas eidem monaſterio Firmana plebe aſſentiente contuli, nequaquam de nomine per ſingula quæque notabo. Detuli iam dicto venerabili monaſterio omnes poſſeſsiones, res atque ſubſtantias, cum terris, vineis, atque arboribus fructiferis, & infructiferis, cum caſis domibus, & plateis omnibus atque colonitijs, culta bona, & inculta, mobilia, & ſtabilia, quæ fuere olim de Plebe ſancti Maſonis, ex iſta parte fluminis Cienti, & quæ pene ipſi monaſterio adiacere cernuntur, & quæ circundantur montibus, & caſtris dicti monaſterij ea vno latere, & aa alijs adiacet flumen Clenti a capite, vſque ad litus maris, Etha iam dicta mediante, & per ipſum litus vſque ad curtes ſancti Martij ad mare, a latere autem ſuperiori poſſeſsiones dicti monaſterij, quæ ipſo loco conceſſę fuerunt per diuum Carolum, villas autem, ſeu Caſalia, & cum Eccleſia noſtra ſancti Bartholomæi curtes caſtelli Roccij, curtes terræ Tallitæ, curtes ſancti Martij ad mare cum ipſa Eccleſia, infra ſcriptas antedictas adiacentes, cum hominibus, ſeruis, & ancillis, & cum omnibus pertinentijs ſuis, in integrum, vſque ad Riuum Putri, dum ipſi monaſterio, nihilominus detuli & conceſsi, inſuper contuli eidem gruptas Eremitarum, a quibus Baſilicam ad honorem Dei altiſsimi, & ſancti Ægidij conſecrare curaui, & cum omnibus ad dictas grupias pertinentibus, adiacentijs, excepto tantũmodo, & pro Firmana Eccleſia conſeruanda Teloneum de ipſo Portu Clenti, vt ſolitum eſt partes noſtræ deferre Epiſcopi. Conceſsi præterea ipſi iam dicto monaſterio, & Dei famulis ibidem congregatis, & congregandis Eccleſiam ſancti Laurentij, ſitam, ſiue poſitam in caſtello ciuitatis Firmanæ, iuxta Epiſcopatum cum caſis, terris, vineis, arboribus, libris, campania, & paramentis, & cum omnibus rebus dictæ Eccleſię prædictæ pertinentibus, & cum oblationibus viuorum, & mortuorum, vt cum Abbas monachi, & familiares dicti monaſterij ad nos, ſiue ad ciuitatem Firmanam pro aliqua vtilitate dicti monaſterij accedere voluerint ad dictam Eccleſiam, tamquam ad monaſterium habeant regreſſum, & de bonis dictæ Eccleſiæ percipiatur, ſic vt neceſſe fuerit ad eorum voluntatem, & curtem ſanctæ Reſurrectionis in hominibus, & eorum libertatibus, & ſeruitijs, camberijs, vineis, arboribus, mobilibus, ſtabilibus, cultis, & incultis in integrum, cum Eccleſia ſanctæ Mariæ de Salliano, cum oblationibus viuorum, & mortuorum, & cum omnibus vtenſilibus ſuis, curtem ſanctæ Agathę de Mucciilis, cum pertinentijs & adiacentijs ſuis, & cum oblationibus viuorum & mortuorum. Eodem modo curtem ſancti Patritij cum pertinentijs ſuis, ſeruos quoque, & ancillas, qui nunc in præfatis locis, vel in villa

A ſancti Marii, & cum ipſa Eccleſia ſancti Marii, & cum omnibus pertinentiis, & adiacentiis ſuis, & cum oblationibus viuorum, & mortuorum ipſi monaſterio dedi, & conceſsi, vt amodo, & deinceps perpetualiter, & perenniter hæreditario more habeat, & teneat, & poſsideat ad vſum, & commodum dicti monaſterii. Item Abbas, qui pro tempore fuerit illic ordinatus, poteſtatem habeat de rebus a nobis, & regio munere ipſi loco conceſsis, ſeu ab aliis hominibus collatis, & concedendis, dare, concedere, contrſcambiare, & commutare de conſenſu ſuorum monachorum, cui vult ſine contradictione, & cui ſibi placuerit. Concedimus etiam eiſdem poteſtatem locandi, & diſponendi, & ordinandi ſuas Eccleſias

B parochiales, quas ipſi loco conceſſimus, vel quas in futurum habebit, capellanos, ſiue clericos mittendi, & extrahendi ad eorum voluntatem, & non alicui ex ſucceſſoribus meis (quod fieri non credo) auaritiæ ſpiritu inſtigato, quod abſit, durum eſſe videatur, quod diuina fauente gratia in Chriſto famulis ad neceſſarium vſum ex noſtra Eccleſia concedimus, comperiat quia plurima (Domino annuente meo) certamine, in ſancta Firmana Eccleſia vel acquiſiui, quamquam eo pro Chriſti & eius viuificæ crucis amore in præfata Eccleſia ad vſum ſeruorum Dei conceſsiſſe curtes de ſancta Petronella, campum Sanignanum, curtem de Columnella, & de terris quandam partem cuiuſdam manſus, ſodalia, cæ-

C teraſque quamplurimas in montibus res quæ idcirco commemorare decreui, ne aliquis detrahendo auxilium, & Epiſcopatus mei in aliquorum facere diminutionem, quæ pro animarum ſtudio agere conatus ſim. Quod vero Abbas vel monachi in prædicto cœnobio, ſancto mandante ſpiritu deinceps cuſtodiatur: immo & nos, & poſteri ſucceſſoreſque noſtri debeant adimplere, huic paginæ credimus inſerendum. Hoc eſt vt de ipſa congregatione, quæ in præfato monaſterio ſancta debeant celebrare officia, & quæ Abbas popoſcerit a nobis vel ſucceſſoribus noſtris, ſacros percipiantur gradus, nullum per ipſorum honorem præmium percepturi, Altare in ipſo monaſterio, vel vbicumque in rebus ipſius monaſterij Eccleſiarum facere voluerit, vocati ab Abbate conſecremus, & ſanctum chriſma annis ſingulis

D voluerit poſtulare pro reuerentia loci ſine præmio concedimus, & iuxta diſpenſationem diuinam. Cum Abbas de ipſo almo loco ad dominum migrauerit, quem monachorum congregatio vnanimiter eligere, a ſemetipſis, vel aliunde regulæ compertum, & vitæ meritis congruentem ſine quolibet præmio nos, & ſucceſſores noſtri promoueamus Abbatem, & Abbas vel monachi qui eo quod ipſum monaſterium a Firmana Eccleſia ſubtrahere non valeant, dummodo Epiſcopi, vel clerici Firmanæ Eccleſiæ, contra prædicta aut hoc decreto inſerta non venerint, annis ſingulis, menſe auguſto denariorum ſolidos decem nobis, & ſucceſſoribus noſtris reddere debeat, aut eos ponere ſuper altare ſanctæ Marię ſitę in ciuitate Firmana poteſtatem habeant, ita dumtaxat, vt nullam penitus aliorum poteſtatem in præno-

mi-

minato monaſterio, neque in rebus ſibi conceſsis vel concedendis, neque in ordinandis perſonis, vel remouendis, neque in villis, ſeu poſſeſsionibus, & rebus alijs a Regio munere, vel a nobis collatis, vel deinceps ab alijs conferendis, iam in morte, vel in fine alicuius, quam etiam in vita, nos, ſucceſſoreſque noſtri Epiſcopi, Archidiaconi, ſeu cæteri ordinatores, aut quælibet perſona in nullis rebus mobilibus, & immobilibus, & ſtabilibus dicti monaſterij habere præſumat, ne de hoc, quod a Deo timentibus tranſmiſſum fuerit, ſeu relictum, datum, aut in altare oblatum, aut ſacris voluminibus, vel quibuſcumque ſpeciebus adornatum diuini cultus pertineat, ad præſens collata, vel deinceps conferenda fuerint aliquo modo, vel ingenio extorquere audeat, vel auferre, & niſi rogatus ab Abbate ipſius monaſterij pro lucranda occaſione nulli liceat adire ſecreta, aut finium ingredi ſepta pro aliqua inuaſione, vel immutatione ipſius loci, vel rerum ſuarum faciendas, vt ſi ad eos vllus Pontifex pro tempore fuerit pro lucranda occaſione, vel monaſterij vtilitate ab Abbate vocatus acceſſerit, celebrato, ac peracto myſterio ſimplici, ab ſobria benedictione percepta abſque vllo requiſito dono ſtudeat habere ingreſſum, vt quatenus monachi, qui ſolitarij nuncupantur, de perfecta quiete, duce Deo per tempora exaltare, ac ſub ſancta regula . . . . & beatorum Patrum vitam ſectari pro ſtatu Eccleſiæ, ex ſalute Regionis, vel patriæ, ſeu, & pro noſtra, ac prædeceſſorum, & ſucceſſorum noſtrorum animabus valeant, & poſsint dominum plenius exorare. Et ſi aliqui ex dictis monachis de eorum religione, tepidi, & otioſi erunt ſecundum eorum regulam ab Abbate, ſi præualet corrigantur, ſin autem temere egerint, & Abbati noluerint obedire regulariter. Nos, & ſucceſſores noſtri ab Abbate vocati ſecundum qualitatem delicti corrigere debeamus. Si quis autem Epiſcoporum, vel alia quælibet perſona (quod Deus auertat) calliditate, aut commoditate commotus, vel præuentus, ea quæ ſunt ſupracomprehenſa temerario ſpiritu violare præſumpſerit, a diuina vltione proſtratus, iram ſummi Dei incurrat, & niſi reſipuerit, & emendauerit, anathematis vinculo perpetim feriatur, & inſuper componat, & det ipſi monaſterio Ambroci libras centum, & hoc noſtrum conſtitutum, ſeu decretum perpetuam teneat firmitatem, & monaſterium antedictum ſicut ex regalibus rebus initium ſumpſit, & augumentum, ita deinceps cum rebus ſuis omnibus habitis, & habendis ſub regia maneat poteſtate, & ab Epiſcopo vltra iura remotum, nihilominus hoc priuilegium perpetim maneat incorruptum. Quam inſtitutionem noſtram, vt firmius ſubſiſtat vigoribus, & nos, & fratres noſtri domini Epiſcopi, cæterique meæ Eccleſiæ ſacerdotes, clerici, & religioſi, laici, noſtriſque nominibus ſubſcriptis, decreuimus corroborari, & D. Inquirinum, D. Caroli publicum notarium publicari iuſsimus, & complere. Prætera nos Epiſcopi inferius ſubſcripti, de Dei miſericordia, & benignitate omnibus, qui dictum monaſterium de ſuis bonis dotabunt, & in monaſterio

A præfati cœnobij ſui corporis ſepulturam elegerint, tertiam partem ſuorum peccatorum, de quibus veram ſumpſerint pœnitentiam, miſericorditer in domino relaxamus, offendentes autem, & res, & perſonas ipſius loci, & non emendantes, maledictionem habeant ſempiternam.

Actum eſt hoc apud dictum monaſterium in conſecratione eiuſdem Domino Carolo Sereniſsimo Imperatore præſente cum multis Principibus, Clericis, & laicis menſe ſeptemb. die 14. intrante anno Dominicæ Incarnationis 887. Indictione 5. anno Imperij Domini Caroli in Italia 6.

D. Theodoſius ſanctæ Firmanæ Eccleſiæ Epiſcopus conſultu venerab. Epiſcoporum in hoc decreto a ſe diuinitus, facto vt perpetualiter validum fore noſceretur
B *ſuum nomen fecit ſubſcripſi, & apponi.*

D. Ioannes Eſculanus Epiſcopus decreta conſenſit, & ſuum nomen fecit ſubſcribi, ex ſuggeſtione D. Theodoſij venerab. ſanctæ Firmanæ Eccleſiæ Epiſcopi.

Enolerigus Anconitanus Epiſcopus nomen fecit ſubſcribi, & in præfato decreto conſenſit.

Celus Camerinenſis Epiſcopus in hoc decreto conſenſit, & ſuum nomen fecit ſubſcribi

Bennentus Senogallienſis Epiſcopus in hoc decreto conſenſit, & ſuum nomen fecit ſubſcribi.

Americus Spoletanus Epiſcopus conſenſit, & ſuum nomen ſubſcribi fecit.

Romanus Banenſis Epiſcopus in hoc decreto conſenſit & ſuum nomen ſubſcribi fecit.

Laurentius Piſaurienſis Epiſcopus in hoc decreto con
C *ſenſit, & ſuum nomen fecit ſubſc.*

Robertus Humanenſis Epiſcopus in hoc decreto conſenſit, & ſuum nomen fecit ſubſc.

Debaldus Peruſinus Epiſcopus in hoc decreto conſenſit, & ſuum nomen ſubſcribi iuſsit.

Petrus Auximanus Epiſcopus in hoc decreta conſenſit, & nomen ſuum ſubſc. iuſsit.

Ricardus Reatinus Epiſcopus in hoc decreto conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi iuſsit.

Adolardus Callienſis Epiſcopus, in hoc decreto conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Albertus Lodonenſis Epiſcopus, in hoc decreto conſenſit & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Albertus Vrbinenſis Epiſcopus in hoc decreto conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

D *Seuerinus Nucerienſis Epiſcopus in hoc decreto conſenſit, & ſuum nomen ſubſcribi fecit.*

Bartholomæus Forolinienſis Epiſcopus in hoc decreto conſenſit, & ſuum nomen ſubſcribi fecit.

Ruggerius Teramnenſis Epiſcopus in hoc decreto cõſenſit & ſuum nomen fecit.

Valerianus presb. & canonicus conſenſit, & nomen ſuum fecit ſubſcribi.

Rodegarius presb. canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Theobaldus presb. & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Rodericus presb. & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Ioannes presb. & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Ionatan presb. & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Pertodias presb. & canonicus conſenſit, & nomen

ſuum ſubſcribi fecit.

Idprardus presbyter, & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Rolandus diaconus, & Firmanæ Eccleſiæ canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Lupus diaconus, & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Adoricus diaconus, & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Tranſerus diaconus, & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Rodilandus diaconus, & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Aleuinus ſubdiac. & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Theodoradus ſubdiac. & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Valprandus ſubdiac. & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Albertus ſubdiac. & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Domitius ſubdiac. & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Firmius ſubdiac. & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcripbi fecit.

Traſmundus acolythus, & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Treauinus acolythus, & canonicus, conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi iuſſit.

Toſſa acolythus, & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Tota acolythus, & canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſubſcribi fecit.

Hi omnes, iam Epiſcopi, & Sacerdotes, Diaconi, & Subdiaconi, quam etiam Acolythi, & Religioſi Laici, voluntate Domini Theodoſii venerab. eiuſdem Eccleſiæ Epiſcopi, in hoc decreta conſenſerunt, ſua nomine apponi voluerunt, &c.

Albertus Comes.

Manſeus Comes.

Herſebertus Guaſtaldus Trapaldoni in hoc decreto conſenſerunt, & ſua nomina ſubſcribi iuſſerunt, &c.

Ego Inquilinus Domini Caroli inuictiſſimi Imperatoris Notarius, eiusque Cameræ Cuſtos, mandato Domini Theodoſii venerab. Epiſcopi, atque omnium venerabilium Epiſcoporum, & Canonicorum ſupraſcriptorum rogatus, publicaui, & ſignaui feliciter, &c.

15 VBERTVS Epiſcopus Firmanus anno 1010. obtulit beato Benedicto de cauſa iuris ſui in fundo Oppiano terras, & vineas, ſiluas, prata, & oliueta, poſſeſſionem non paucam, & in fundo paterno ſimiliter, vt e Chronic. Caſinen. lib. 2. cap. 26. anno vero 1016. Eccleſiam ſancti Michaelis Archangeli prope mare Firmo ſancti Sabini Abbati liberaliter conceſſit. In cuius donationis gratiam, hoc ſequens diploma a ſuis canonicis confirmatum procudendum curauit:

In nomine ſancta, & indiuiduæ Trinitatis, & vnica maieſtatis.

Anno Incarnationis Chriſti milleſimo ſextodecimo, prid. kal. februarij indictione 14. Ego ſiquidem Vbertus diuina fauente clementia, A Firmanæ ſedis Epiſcopus ab hac præſenti die profiteor me accerſiſſe ſacerdotes, & leuitas ſanctæ noſtræ Firmanæ Eccleſiæ, quorum communi conſilio, atque conſenſu, tuæ petitioni venerabilis Abbas Firmo rati ſumus promptius annuẽdum quatenus Eccleſiam beati Michaelis Archangeli, quæ iuxta mare in fundo Reiano ſita eſſe videtur, monaſterio beati Martyris Sauini, quod Domino iuuante, regis decretali deberemus ratione conferre, cum quinquaginta modijs terræ iuxta geometriæ rationem in circuitu eiuſdem Eccleſiæ menſuratis, & cum omnibus vtenſilibus ad eandem Eccleſiam competentibus in libris, & ornamentis, atque campanis, & cum omnibus oblationibus, & eleemoſynis pro defunctis ibidem conlatis, vel conferendis, cum Decimis, & primitijs, B & denarios, quos per ſingulos annos Presbyteri ſolent dare ad ſynodum nulla reſeruatione ad opus noſtrum facienius, ſed damus, donamus, & concedimus abſque contradictione. Item concedimus quicquid in terra, ſeu in arboribus, vel ibi pro animalibus lucrandis hinc, & in antea conſeritur. Notum ſit igitur omnibus Eccleſiæ Catholicæ fidelibus per hanc decreti paginam præfatam eccleſiam nos ſupralibato monaſterio condonaſſe, cum conſenſu præordinatorum noſtræ Eccleſiæ Sacerdotum, ea videlicet ratione, vt nec ego, nec vllus de noſtris ſucceſſoribus prędictam Eccleſiam, cum prætaxatis ſuperius rebus, a præfati monaſterij iure auferre, vel ſubtrahere C poſſimus in nullo futuro tempore. Si autem diabolico inſtinctu, aut ego, aut aliquis ſucceſſorum noſtrorum ſupranominatam eccleſiam de poteſtate, iure ſancti monaſterij tollere, aut ſubtrahere præſumpſerimus, compopamus 10. libras auri ad opus, & vtilitatem eiuſdem ſancti Monaſterij, & hæc decretalis pagina in ſua ſemper firmitate conſiſtat. Precamur autem vos illius monaſterij, qui eum ſitis Rectores, vt poſt exceſſum huius corruptibilitatis, ſi, cum non dominatur iniquitas, intraturi ſumus in requiem ab initio ſeculi nobis paratam. In memoria Anniuerſarij noſtri de eiuſdem monaſterij rebus 12. pauperes in Cœna Domini, æternaliter reficiantur, & hoc modo animę noſtræ agentis iniqua recordantes, quod ei D Dominus propitietur, quando venerit iudicare ſeculum per ignem, pro meritis vnicuique redditurus ſecundum quod geſſit, ſiue bonum, ſiue malum velut tributum perſoluant. Quapropter vos, quibus poſt me Firmanus Epiſcopatus committendus eſt, in fide, & charitate, quam proximis veſtris debetis, ſupplicamus, & lacrymabiliter adiuramus, vt nunquam, vel iracundiæ furorem, vel alicuius rei neceſſitudinem manus veſtras extendatis ad hanc noſtram donationem contringendam, ſcientes me ſolummodo hoc egiſſe, & conceſſiſſe pro culparum mearum, & facinorum relaxanda contaminatione, ſicut beatus Gregorius dicit, Nam iuſtitiæ ordo ſuadet, vt qui ſua a ſucceſſoribus deſiderat mandata ſeruari, deceſſoris ſui procul dubio voluntatem ſtatuta cuſtodiat, & iterum abſit a me, vt ſtatuta maiorum conſacerdoribus meis in qualibet Eccleſia infringantur, quia mihi iniuriam facio ſi fratrum meorum iura perturbo.

Si

Si autem quod Dominus noluerit, eſt inſanæ mētis aliquis animæ meæ obliuioſus factus, nec Dominum veritus, cum peſsima atrocitate hoc decretum noſtrum deſtruere, adnihilare, peiorare, diſcindere, & annullare non deſtulerit, hanc crudeliſsimam, quæ in æternum duret, ſentiat excōmunicationem, ſicut cera a facie ignis liqueſit, deficiat, ad videndum bona in terra viuentium non inueniatur, deleatur de libro viuentium, & cum impijs, & peccatoribus ſors illius reputetur, ſalus ipſius in tempore tribulationis, & anguſtiæ ad nihilum redigatur, & cum de quacumque neceſsitate Dominum inuocauerit, non exaudiatur, & cum exultant iuſti in conſpectu Domini, & Redemptoris ſui, & delectantur in lętitia, triſtificetur, ſicut Datan a terra deglutiatur, & ſicut congregatio Abiron abſorbeatur, fiat via illius tenebræ, & ludibrium, & Angelus percutiens perſequatur eum; vt autem inſtitutio noſtra firmiſsimis ſubſiſtat vigoribus, noſtra, noſtrorumque manibus ſacerdotum decreuimus roborandam.

Ego Vbertus Epiſcopus in hoc decreto manu mea ſubſcripſi.

Ego Franciſcus Archidiaconus in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Rodoaldus Archipresbyter in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Ioannes presbyter, & Sacriſta, & Manſionarius in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Ioannes Diaconus, & Primicerius in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Franco presbyter, & Cardinalis in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Ioannes presbyter, & Cantor in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Adelbertus presbyter, & Cantor in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Giſo presbyter, & Defenſor in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Amicus presbyter in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Adelbertus Diaconus, & Cancellarius in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Petrus presbyter, & Defenſor in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Rolandus Diaconus in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Firmo Diaconus in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Martinus Diaconus in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Petrus Iudex, & Notarius a prædicto Epiſcopo, & primatibus ſanctæ Firmanæ Eccleſiæ rogatus ſcripſi, & compleui.

Cæterum Abbas Firmus, cui Vbertus Epiſcopus Eccleſiam ſancti Michaelis indulſit, eſt ille S. Firmus, ſiue Firmanus, quem aliqui ſcriptores in catalogum Præſulum Firmanorum imperite reijciunt. Hic enim monachus tantum, Abbaſque ſancti Sabini fuit, at non item Epiſcopus. Huius meminit Petrus Damiani in epiſtola ad Henricum Rauenn. Archiepiſcopum, quam in ſuis Annalibus retulit Baronius, deceſsitque ante Leonem Nonum. Olim in Cathedrali huic Sancto dedicatum viſebatur altare, inque Eccleſia ſancti Iacobi ad radices montis Gerronis magno populorum concurſu eius feſtum celebrabatur, cui item vilendum ſane altare conſecrauerant.

17 ACTIVS, aliquot bona Epiſcopatus in territorio ſancti Elpidij permutauit cum Adelberto Arduino anno 1049.

18 ERIMANNVS, ſiue Ermandus, de quo Baronius ad annum 1049. aliquot priuilegia indulſit monachis, atque Abbati S. Sabini. Reperitur etiam aliquot Epiſcopatus Firmani bona in emphyteuſim dediſſe anno 1055.

19 GOLFANIVS, hanc adminiſtrauit Eccleſiam circa hęc ipſa tempora, vt ex ipſius monumentis perſpicitur.

20 VLDARICVS, ſiue Edericus, vt illum Petrus Damianus appellat lib. 4. epiſt. 9. in Vaticano habito concilio interfuit ſub Nicolao Secūdo Pontifice anno 1059. illudque ſubſcripſit, vt videre eſt ex ſæpe citato codice Vaticanę Bibliothecę. Huic eidem Epiſcopo dono data fuerunt aliquot caſtella, vt memorat Franciſcus Adamius in Fragm. Firm. lib. 1. cap. 19.

21 PHILIPPVS monachus de Auellana Epiſcopus Firmanus, cuius Arnol. Vvion. meminit in lib. 2. ligni vitę, tametſi tempus, quo floruit, ſilentio inuoluat.

22 GRISFORANVS eidem præfuit ciuitati, eius meminit Adamius in frag. Firm. lib. 1. c. 23. Hunc Septimus Greg. in Romana ſynodo cenſuris a ſe illigatum eiecit de gradu. Conſule Baron. ad ann. 1079.

23 VGO Candidus Firmania ius diuinum dixit anno 1080. in quo ipſo annò Goſius filius Giberti oppidum Trocchiarum illi dono dedit. Huic Septimus Gregorius poteſtatem fecit pręferendi crucem more Archiepiſcoporum, vt manifeſte eruitur ex Sixti V. bulla, cum Firmanam Eccleſiam erigeret in Metropolitanam.

24 OLDERICVS viuebat anno 1688. quo ipſo anno in oppido Laci, Ciriolij, ac Laureti multa bona, ieraque acquiſiuit, vt perantiqua eius Eccleſiæ monumenta produnt.

25 ACTIVS eius nominis ſecundus, Epiſcopus Firmanus fuit ab anno 1094. vſque ad ann. 1115. donationi comitis Renaldi 1102. interfuit. Multa priuilegia indulſit hominibus caſtelli ſancti Iuliani, quod hodie Macerata ciuitas eſt, cum Epiſcopo perpetuam fidelitatem ſe pręſtituros prius fuiſſent polliciti, ex Fragm. Firm. Adamij lib. 1. c. 25.

26 GRIMOALDVS Actio ſucceſſit, multaque priuilegia indulſit Abbati, ac monaſterio ſancti Sabini in monte Viſiano extra muros Firmanos, quem hodie item ſancti Sabini montem appellant. Ibi primum Capuccini fratres conſederunt, quibus intra ciuitatem translatis, locum Ieſuitæ coemerunt a capitulo Firmano.

27 GVALDENGVM Epiſcopum Firmanum circa hæc tempora vixiſſe oportet.

28 LIBERTVS eiuſdem ciuitatis Antiſtes anno 1523. omnes largitiones ſuorum prædeceſſorum hoc amplo diplomate ratas habuit.

Bbb 2 in

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Ego Libertus, diuina fauente clementia, ſanctæ Firmanæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Notum vobis facio fratres mei chariſſimi in Christo credentes, quod ego delictorum meorum vinculis oppreſſus, & ſedula antecedentium patrum exhortatione perdoctus, doctriniſq; ſanctorum canonum iugiter imbutus, pro ſalute animæ meæ, cunctorumque Epiſcoporum poſt me venientium beatæ memoriæ congregationem monaſterij ſancti Sauini Epiſcopi, & martyris quod ſitum eſt in cacumine montis de Viſiano a nobis, noſtriſque deceſſoribus hucuſque multis B miſeriis grauatam, multiſque oppreſſionibus oppreſſam deliberare cupiens, quam & copioſiorem, valentiorem, & ditiorem facere deuotiſſime cogitans, extenſa paritate inopiam monachorum abſque ceſſatione diuinis laudibus ibidem conſudantium adaugere, admodum facti feliciſſimum duxi, non immemor, quod dicitur: Quæ enim ſeminat homo, hæc & metet. Et alibi: Theſaurizate vobis theſauros in cælo, vbi neque erugo, nec tinea demolitur, & vbi fures non effodiunt, nec furantur. Et illud euangelicum: Quid prodeſt homini ſi vniuerſum mundum lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur. Idcirco rogatu C atque ſuaſu, & communi conſilio noſtrorum fidelium clericorum, & laicorum, necnon cunctorum conciuium maiorum, & minorum remittimus, & renunciamus, & modis omnibus in perpetuum refutamus prædicto monaſterio, & cunctis fratribus in eodem modo, & in futuro Deo ſeruientibus per manus D. Raynerij eiuſdem monaſterij venerabilis Abbatis, & D. Formonis ſacerdotis monachi, & ſacriſtæ, & domni Biſonis monachi presbyteri, & decani, & Roderocci præpoſiti, & Gentilis diaconi, & aliorum monachorum, & per manus Firmanæ vrbis conſulum, Raynerij videlicet Cauſidici, & Helepertij Ioannis Ritonis, & Gentilis Stiambi, & Vgonis Gentilis, & Firmonis Alnerti, Petri Girardi, & Girardi Reconitani, D Gualderij Roteunis, & . . . omnia obſequia, & omne, &c. omneſque exactiones, & quidquid iure, vel aliquo vſu iuſte, vel iniuſte, prædeceſſores mei, & ego præfato monaſterio vſq; modo impoſuimus, vel in futuro ego, meique ſucceſſores imponere poſſemus, totum remittimus, & renunciamus prædicto monaſterio, atque Abbati, eiuſque ſucceſſoribus, & fratribus in eodem commorantibus, exceptis ſolidis viginti per vnumquemque annum, decem in natiuitate Domini, & decem in feſto Dominicæ Reſurrectionis, quas nobis, noſtriſque ſucceſſoribus pro cenſu reſeruamus, excepta etiam inueſtitura, & conſecratione, obedientia ſynodali, atque reuerentia, & commendatione, ac fidelitate, & correptione canonica, horum criminum ſcilicet periurij, adulterij, homicidij tantum in perſona Abbatis, Eccleſię ſubſtantia ſemper manente ſalua, atque illæſa. Si autem, quod abſit, ego iam dictus Epiſcopus, vel mei ſucceſſores perſonam canonice electam in Abbatem a prædicta congregatione ſuſcipere, vel

A inueſtire, atque conſecrare noluerimus, electus tamen Abbatiam cum omnibus bonis præfati monaſterij detineat nihilominus. Concedimus etiam perpetualiter, confirmamus præfato monaſterio, & Abbati, & cunctę congregationi, eorumque ſucceſſoribus omnia, quæ nunc tenent, & habent, vel habere debent, & quæ dehinc Domino annuente, acquiſierint, exceptis quæ ab Abbatibus data ſunt, Item Firmanæ vrbis conſulibus, cunctiſque alijs ciuibus communiter maioribus, ac minoribus pro ſuarum, ſuorumque parentum animarum ſalute concedimus, præcipimus, atque rogamus; quatenus prædictum monaſterium, & omnia eius bona fideliter tueantur, defendant, & manuteneant ab omnibus, qui eum infeſtauerint, ſaluo honore, & reuerentia, atque tota ſubſtantia prædicti monaſterij, eiuſque Abbatis, & omnium fratrum in eodem viuentium. Hæc omnia, quæ ſuperius ſcripta ſunt, promitto me, meoſque ſucceſſores, &c. in perpetuum obſeruaturos. Si quis vero, quod abſit, ſacrilega mente, proteruo ſpiritu, diabolo inſtigante hoc noſtræ refutationis, & remiſſionis, atque conceſſionis decretum aliquo modo infringere, violare, caſſare, atque annullare, vel minuere tentauerit, Dei ſummi in Trinitate regnantis iram, & maledictionem incurrat, omnes chori cæleſtium virtutum, omnes chori ſanctorum eum maledicant, nulla ſanctorum merita, nulla pietatis opera ei ſubueniant, ſed cum Herode, & Nerone, & Iuda traditore conſortium habeat, ſicut deficit fumus, deficiat, ſicut fluit cera a facie ignis, ſic pereat, de libro viuentium deleatur, & cum iuſtis non ſcribatur, ſicut Dathan a terra deglutiatur, & ſicut congregatio Abiron abſorbeatur, fiat via illius tenebræ, & ludibrium, & Angelus percutiens proſequatur eum. Pecuniariam etiam pœnam non euadat ad quingentos bizantios optimi auri cunctis Firmanæ vrbis conciuibus communiter perſoluere cogatur. Et hoc noſtræ remiſſionis, & conceſſionis decretum ſemper firmum, & illibatum permaneat, quod vt conſtantius; & ſtabilius permaneat, & inuiolabilius, ſigilli noſtri impreſſione confirmamus, & corde deuotiſſimo corroboramus. Quod decretum denique ego Firmo Cauſidicus a prædicto Liberto Epiſcopo, & primatibus Eccleſiæ rogatus compleui, & abſolui.

Actum eſt hoc anno Dominicæ incarnationis milleſimo centeſimo vigeſimo tertio, idus decembris, indictione ſecunda Firmi. Item concedimus eidem præfatæ Eccleſiæ beati S. Sauini decimationem . . . quam beat. mem. prædeceſſor noſter B. Grimaldus Epiſcopus dedit, intra hos fines, a capite, via, quæ vadit per pedem de monte ſancti Sauini, & ad riuum de Parapini, & currit in Sennam ab vno latere flumen Sennæ, ab alio vallis Mannarina, & vadit per viam rectam ad pontem Moriſchi, a pede riuus Moriſchi, & pergit in Sennam, & in alijs locis, & vocabulis intra hos fines. Concedimus, & donamus dictæ Eccleſiæ decimationes, de Boiano ſcilicet, atq; Caſtelliano, & montem ſancti Martini; quæ hos habet fines, a primo latere viam, quæ venit a Fraxineto, & vadit ad D. Bartholomæum, & pergit in Sen-

Sennam, a ſecundo latere riuum de Fraxenetto, & intrat in riuo Decelli, & currit in Sennam, a tertio latere Sennæ; quam donationem, & conceſsionem me meoſque ſucceſsores firmam tenere promitto. Si quis contra hæc diabolo ſuadente ire tentauerit, omnes ſupraſcriptas maledictiones incurrat, & cunctæ conceſsiones, quæ ſuperius leguntur in ſoliditate ſua permaneant.

Ego Gentilis, & Suppo filij Adæ Firmanæ Eccleſiæ aduocati in hoc decreto conſenſimus, & confirmamus.

Ego Berardus comes filius Giberti comitis, & Albertus de Cypriano.

Ego Gibertus Ingezonius, & Rogerius Paſanelli, & Baroncellus Vberti, & Sulcerus Rodaldi.

Nos Seguinus, & Rodaldus Petri, & . . . . Rodaldi Nicolaus Giſonis, & Tholomeus Bonfilius Petri, Ioannes Alberti, & Albertus Magnus, Albertus Rex, Iuſtus Adæ, Ruſticus Bonihominis, Firmo Sauini, Buccaplana, Albertus Duni cum fratribus, & Maurus cuius Dominici. Gerardus Burcoini, Gerardus comes, & Bonusfilius Scrofa, Ioannes Lencij, Petrus Vniuerſalis, & Tractatus, Rodaldus Medius, Rodaldus Ioannis, Firmo Azoni, Ioannes Brictoni. Huius decreti rogati a prædicto Epiſcopo teſtes ſumus, &c.

Ego Offo Archipresbyter Firmanæ Eccleſiæ in hoc decreto conſenſi, ac ſubſcripſi.

Ego Firmo præpoſitus in h. D. ſubſcripſi.

Ego Libertus, Dei gratia, Firmanus Epiſcopus, hoc noſtræ conceſſionis decretum propria manu ſubſcripſi, & ſigillo noſtro corroboraui.

Ego Maſſo decanus in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Petrus presbyter manſionarius in h.D. conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Ioannes presbyter, & plebanus in h. D. ſubſcripſi.

Ego Manſionarius minor in h.D. ſubſcripſi.

Ego Biccianus presbyter, & cardinalis in h.D. ſubſcripſi.

Hic idem Libertus, fundum liberaliter donauit, vt ibidem Montisſancti caſtellum a Laureto quinque tantum milliarijs diſtans ædificaretur, Firmanæ diœceſis futurum, cum ſibi prius reſeruaſſet ius procedendi in homicidas, fures, atque adulteros, incoliſque poteſtatem fecit hoſpitio excipiendi Pontifices, Imperatores, cum illuc contigiſſet tranſire.

29 BVLIGANVS 1148. in ſuæ Eccleſiæ fauorem, Villæ franchæ caſtellum, cum ſuis pertinentijs, boniſque a comitibus Bernardo, Rogerioque ſibi dilargitis acquiſiuit. Idem omnes largitiones, indultaque ſuorum prædeceſſorum erga Abbatem, monachoſque ſancti Sabini, in hanc formam ratas habuit.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Ego Buligarius, Dei gratia, Firmanus Epiſcopus.

Dilecto fratri Rameriō venerabili Abbati monaſterij ſancti Sauini, quod iuxta ciuitatem Firmanam ſitum eſt in monte Viſiano, ſuiſque ſucceſſoribus in prædicti monaſterij regimen rationabiliter ſubſtituendis, &c. . . . . .

dare conſultum, & præſentis habetur vitæ ſubſidium, & æternæ remunerationis ſpectare cernitur præmium. Propterea quæ a prædeceſſoribus noſtris bon. mem. Firmanis Epiſcopis, Vberto ſcilicet, & Herimundo, & Oiderico, & Guldegando, & Liberto, ſiue ab alijs religioſis viris prædicto monaſterio quacumque ratione data, ſiue conceſſa iura, vel in poſterum rationabili prouidentia a quacunque perſona tributa fuerint in ſua volumus ſtabilitate perſiſtere, & vt futuris firmiter obſeruentur temporibus, ſpecialis confirmationis munimine roboramus. Cuncta itaque dilecte in Domino fili Rameri, quæ antedictum monaſterium rationabiliter poſſidere dignoſcitur, vel in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus illibata permaneant, in quibus hæc proprijs vocabulis duximus exprimenda, videlicet plebem ſancti Archangeli in fundo Regiano, & Puellare, monaſterium ſancti Petri ſitum in fundo Monteriano, & Eccleſiam ſancti Laurentij ſitam in fundo Fructetiano, & medietatem ſancti Angeli in fundo Monteriano, & medietatem ſancti Mindij in plano Rotæ bellæ, & monaſterium ſancti Saluatoris in plano Sennæ ſub Montone, & portionem ſancti Angeli in fundo Fallenario, & Eccleſiam ſancti Blaſij ſitam in fundo Louiano, & Eccleſiam ſancti Petri in fundo caſtri, & portionem ſanctæ Mariæ, & ſancti Donati, & ſancti Angeli, & medietatem S. Vincentij in fundo paterno, & ipſam cellam ſancti Michaelis, & ſancti Simeonis iuxta Etam, & eccleſiam ſancti Elpidij in colle Gorgiano, & ſancti Petri de caſtello, & medietatem ſancti Petri de Caſtello, & medietatem ſancti Petri de Collina, & Eccleſiam ſancti Ioannis in Lollenriano, & Eccleſiam ſanctæ Crucis de monte Morino, & ſanctum Paulum iuxta turrem Palmæ, & ſanctum Marinum ſupra Pennam, & ſanctum Ioannem de Cratelliano, & partem ſancti Ioannis Borlalio, & partem ſancti Andreæ ſub Monte ſicco, & S. Bartholomæum de Boiano, & ſanctum Michaelem de Viſiano, & ſanctum Germanum iuxta præfatum monaſterium ſancti Sauini, & ſanctam Mariam de Materno in vico Morreiano, & Eccleſiam ſancti Nicolai in Podio eiuſdem ſancti, & medietatem ſanctæ Barbaræ ſub monte Tranario, & in ciuitate Firmana Eccleſiam ſancti Martini, & ſancti Leonis. Has omnes ſupradictas Eccleſias, & ſi quæ ſunt aliæ in huius decreti pagina non comprehenſæ, quæ ad ius prædicti monaſterij pertineant, cum omnibus rebus tam mobilibus, quam immobilibus iure, vel vſu pertinentibus, ſicut a prædeceſſoribus noſtris ſupradicto monaſterio datæ, ſiue conceſſæ ſunt, ita nos eidem monaſterio concedimus, & cum omni iure huius decreti auctoritate confirmamus. Concedimus tibi, tuiſque ſucceſſoribus in prænominatis eccleſijs ſacerdotes canonice collocare, ipſoſque rationabiliter remouere, ac legitime officij interdictione cohibere. Excipimus Epiſcopalem portionem decimationum, & oblationum, & mortuarij in his Eccleſijs de ſupradictis, de quibus nos, & prædeceſſores noſtri

ſtri ſoliti ſumus talia recipere. Confirmamus, & prænominato monaſterio caſtelli Ripæ ſub Monteſicco medietatem cum littore maris, & piſcatione, & omnibus quæ ad totum prædicti caſtelli curtem pertinent; & totum ius, quod habetur in caſtello Londiano, tam in ipſo caſtello, quam in curte eius extra caſtellum in podijs, ſiluis, aquis, & aquarum curſibus, & caſtrum, quod vocatur Collicellum cum omnibus ſuis pertinentijs. Poſtremo, quod in vrbe Firmana, vel in caſtris, podijs, ſeu villis prope, vel longe poſitis, aut vbicumque habere cognoſcitur, quod vel decreti auctoritate defenditur, vel inſtrumentorum probatione munitur, totum iam dicto monaſterio confirmamus, & conſolidamus. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, minuere, vel ablatas retinere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſeruentur vniuerſalibus monachorum, aliorumq; ibidem ſeruientium, pro quorum gubernatione conceſſa ſunt; modis omnibus profutura. Si qua igitur in poſterum eccleſiaſtica, ſecularisue perſona hanc noſtræ confirmationis, & conceſſionis paginam ſciens temere violare tentauerit, ſecundo, tertioue commonita, ſi non ſatisfactione emendauerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe diuino iudicio exiſtere de iniquitate perpetrata cognoſcat, & a ſacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini, & Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictę vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem venerabili loco ſua iura ſeruantibus, ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ operationis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen, amen, amen.

Actum eſt hoc anno Dominicæ incarnationis 1154. menſe iunij indict. 2.

Ego Buliganus, Dei gratia, Firmanus Epiſcopus in hoc decreto ſubſcripſi.

Ego Gerardus decanus in hoc decreto ſubſcripſi.

Ego Ioannes presbyter manſionarius in hoc decreto ſubſcripſi.

Ego Iacon ſanct. Elpidij præpoſitus in hoc decreto ſubſcripſi.

Ego domnus Petrus in hoc decreto ſubſcripſi.

Ego Firmo ſubſcripſi.

Ego Manſionarius diaconus in hoc decreto ſubſcripſi.

Ego Albertus presb. & Card. in hoc decreto ſubſcripſi.

Ego Mauritius presb. in hoc decreto ſubſcripſi.

Ego Offo Archipresb. Firmanæ Eccl. in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi

Ego Hippolytus canonicus, & plebanus de ciuitate in hoc decreto conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Albertus presbyter, & Cardinalis plebanus ſanctæ Mariæ matris Domini in hoc decreto conſenſi & ſubſcripſi.

Cæterum inter hunc Epiſcopum, Vamenumque Muti Vallium Marchionem eiuſdem caſtelli occaſione implicita ſane lis oborta eſt anno 1160. quam cum coram Friderico Imperatore aliquandiu agitaſſent, demum per Rufum, Albertumque iudices Cameræ Imperialis pro tribunali ſedente, Alberto Tridentino Epiſcopo, Imperatoris vicario, in eccleſia ſancti Paterniani Fanenſis, in fauorem Epiſcopi dirempta eſt; ſcripſit ſententiam Morandus publicus notarius ſacri palatij coram Friderico Imperatore, teſtibus Ioanne Vgolini de Vgone de Fano, Ptolemæo de caſtro, Hermanno de Monte ſancti Ioannis, Alberto Guidonis Morelli de Fano, Ofreducio de bono Comite, Vguecione Guidonis, Andrea de Pezzio, Bacchoque de ciuitate noua. Hic Epiſcopus vnus ex illis Præſulibus fuit, qui in fauorem Friderici Imperatoris contra Alexandrum Tertium verum Pontificem ſententiæ ſubſcripſerunt. Quamobrem honore Epiſcopatus ſpoliatus eſt; atque Eccleſiaſticis cenſuris innodatus. Dum hic idem Epiſcopus ad Firmanum clauum ſederet, præpoſitus, canonicique Firmani ampliſſimum a Friderico retulerunt diploma in fauorem clericalis capituli anno 1164.

In nomine ſanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis.

Fridericus diuina fauente clementia Romanorum Imperarot, & ſemper Auguſtus. Ad hæc ſumma Dei pietas ſuper thronum Imperij ſua nos prouidentia ſublimauit, vt vniuerſis Eccleſijs Dei ſub noſtra dominatione conſtitutis, tam vicinis, quam longe poſitis, gratiæ noſtræ patrocinium clementer impendamus, & eos, qui pro itineris difficultate ante noſtram maieſtatem frequenter venire non poſſunt, benignitatis noſtræ munimine roboremus. Ea propter cognoſcant vniuerſi fideles Imperij per Italiam conſtituti præſentes, & futuri, quod nos primitus æternæ retributionis intuitu ſecundario pro honeſta, & pia petitione decani Gerardi, & præpoſitorum Firmanæ Eccleſiæ, videlicet presbyteri Michaelis, & Firmonis, prędictam Firmanam Eccleſiam, & eius canonicos bona quæque, & poſſeſſiones, quas nunc iuſte habent, vel in poſterum Deo iuuante rationabiliter acquirere poterunt, ſub noſtram Imperialem protectionem, ac tutelam benigne ſuſcipimus, & ex conſueta Imperialis clementiæ benignitate eius concedimus, & confirmamus noſtra Imperiali auctoritate, vt de prædijs ad canonicam ſanctæ Firmanæ Eccleſiæ iuſte pertinentibus cum præpoſito, quem ipſi eligunt liberam habeant poteſtatem ad commodum, & vtilitatem Eccleſię Firmanæ ſine omnium contradictione inde faciendi, quod illis placuerit tam in caſtellis, quam in villis, vineis, oliuetis, terris, cultis, & incultis, pratis, paſcuis, & molendinis, aquis, aquarumque decurſibus, in decimis, & oblationibus, & cæteris omnibus ad eandem canonicam iuſto modo pertinentibus. Adijcientes quoque firmiter iubemus, vt nullus Epiſcopus, nullus marchio, nullus comes, nulla perſona magna, vel parua in caſtellis . . . & villis, & poſſeſſionibus, portu quoque ipſorum, videlicet ſancti Georgij, & hictoribus, & generaliter in omnibus eiuſdem canonicæ pertinentijs, quas modo canonica Firmana iuſte habet, vel in futuro legitime poterit adipiſci placitum tenere, vel cauſas tractare, vel exactiones

nes facere præſumat, præter ſolum Legatum noſtrum, cum a nobis pro feudo colligendo ſpecialiter deſtinatus fuerit, ſed bona canonicorum tutus, & extra ſalua, & quieta permaneant, ſalua per omnia Imperiali iuſtitia, ipſi etiam canonici, vel eorum præpoſitus, vbicumque homines, vel caſtella, vel aliquam poſſeſſionem, & in quibus caſtellis poteſtatem habent, vel adhuc iuſte habituri ſunt placitum ſuum teneant, & debitas inde functiones requirant abſque omni contradictione eis perſoluantur, ſalua ſicut diximus curæ noſtræ. Concedimus etiam, vt ſicut in priuilegio eorum continetur dato ab Henrico V. Rege Romanorum non plures, quam triginta ex ijs, etiam, quos ipſi eligant in ipſa canonica admnaerint. Si quis vero hanc noſtrã authenticatem violare præſumpſerit, centum libras auri pro pœna ſe compoſiturum cognouerit, dimidium fiſco noſtro, dimidium Firmanæ Eccleſię, & eius canonicis.

Signum D. Friderici † Romani Imperatoris inuictiſsimi.

Ego Chriſtianus vicem Domini Rainaldi Colonia Archiepiſcopi, & Italia Archicancellarij recognoui. Actum ergo eſt anno Dominica Incarnationis 1164. indictione 12. Datum apud ſanctum Saluatorem iuxta Papiam ſexto nono maij, regnante Domino Friderico Romanorum Imperatore Sereniſsimo, anno regni eius 12. Imperij vero 8.

30 PETRVS, ſub Alexandro Tertio concilio Laterano interfuit anno 1179. Deceſſit cum es Germania rediret, vbi apud Fridericum Imperatorem grauiſſima explicuerat negotia.

31 PRESBYTER Archidiaconus Eccleſiæ Firmanæ Petro ſucceſſit anno 1184. Quem Lucius Papa Tertius in Epiſcopum inaugurauit die Dominicæ Reſurrectionis, vt idem ipſe affirmat in quodam priuilegio a ſe indulto Eccleſiæ ſanctę Mariæ Magdalenæ, ac S. Thomæ Cantuarienſis ab ipſo fundatæ, dum Firmanus Archidiaconus eſſet.

In nomine ſancta, & Indiuidua Trinitatis, & S. Maria Magdalena.

Dei eſt hoc procul dubio donum, & rarum hominis meritum, quis cum voragine huius mundi poſitus, & præſentis ſeculi vanitatibus applicatus illius temporis recordetur, de quo dicit Scriptura: Si annis multis vixerit homo, & his omnibus lætus factus meminiſſe deberet tenebroſi, & dierum malorum, qui cum venerint, vanitatis redarguentur omnia præterita. Et alibi: Quicquid poteſt manus tua inſtanter operare, quia nec opes, nec ratio, nec ſciẽtia, nec ſapiẽtia proderunt tibi apud inferos, quo tu properas. Et iterum Salomon: Fili memorare nouiſsima tua, & non peccabis in æternum, & alibi legitur de eodem tempore, quod dicent miſeri peccatores montibus, cadite ſuper nos, & collibus, cooperite nos, tunc enim omnes creaturæ armabuntur in vltionem inimicorum Dei. Dono igitur omnipotentis Dei, & gratia inſpirante diuina, Ego Preſ-

A byter Firmanæ Eccleſiæ Epiſcopus peccator, & indignus conſiderans fragilitatem meam, & pœnam æternæ damnationis euitare deſiderans, cum eſſem in Archidiaconatu meo Eccleſiam ad honorem Dei, & ſanctæ Mariæ Magdalenæ, & beati Thomæ Martyris Cantuarienſis Archiepiſcopi, & omnium Sanctorum pro emundatione peccatorum meorum fundare diſpoſui. Quam ſanctam diſpoſitionem die noctuque in mente reuoluens, beatæ memoriæ prædeceſſorem meum Petrum Epiſcopum adij, & obtenta ab ipſo licentia, etiam lapide benedicto, in ſummitate arcis Firmanæ in loco mei allodij eum . . . ſua deſignato, qui locus ab habitatoribus terræ Frullũ nomina-

B tur, ædificare aggreſſus ſum, quod ædificium, cum domibus ad vtilitatem eius pertinentibus ita ſubito de meo habere per Dei gratiam conſũmatum, & perfectum eſt, ſicut manus voluit operari diuina. Ad hanc domum prætaxatus bon. mem. Epiſcopus deuota, qua mente ſolebat veniens, potius diuino, quam noſtro ductus amore primo ibi diuina celebrauit officia, & Eccleſiam Firmanam et parochiam, ſine contradictione conceſſit, videlicet, a domo Gentilis montis Nardini ſicut intratur per portam, & itur per pedem Saai vſque ad Maſſatium Raioarei Deuennis, & inde verſus ſolem, cum omnibus, qui ibi habitant, ſicut in ſuo continetur priuilegio. Volens etiam, ſicut dicebat ſæpe, partem diuinæ retributionis habere pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis, perpetuo partem

C ſuam mortuarij de omnibus immobilibus rebus in domibus, vineis, caſis, quam aliquis, ſiue in vita, ſiue in morte præfatæ Eccleſiæ pro anima ſua obtulerit, præfato Oratorio, ſicut in ſuo ſimiliter continetur priuilegio pro anima ſua, ſuorumque prædeceſſorum perpetualiter donauit. Qui paulo poſt cum in Alemaniam ad imperatorem pro negotio Eccleſiæ ſuæ perrexiſſet, in reditu animam Cælo reddens, migrauit ad Dominum. At ego prænominatus Epiſcopus presbyter, & per Dei gratiam ſuccedens, & in die Reſurrectionis Domini a beato Papa Lucio feliciter conſecratus ſum anno Dominicæ Incarnationis 1184. & domum rediens, primum illam Eccleſiam, cuius fun-

D dator extiteram, magno deſiderio conſecraui, & priuilegium prædeceſſoris mei de parte mea mortuarij, &c. De immobilibus, quam etiam de parochia, cum additione, quam ego feci vſque ad domum Adæ palatij infra arenam, & inde vſque ad prædictum Maſſatium confirmans, &c. Cathedraticum cenſum ibi conſtitui, videlicet quatuor candelas annualiter in quatuor feſtiuitatibus ſanctę Mariæ Virginis ad altare ſuum pro luminaribus deportandis, vnam in Natiuitate, aliam in Annunciatione, tertiã in Purificatione, quartã in Aſſumptione, quarum magnitudo ſit ad modum magnitudinis capellani, qui pro tempore in Eccleſia fuerit, a ſummitate manuum, vſque ad extremitatem pedum. Prohibens, & ſub pœna excommunicationis iniungens, vt nullus vnquam noſter ſucceſſor, vel canonicus, vel alius in præfata Eccleſia præter hæc debitum requirant, ſed libera, & ab omni exactione ſecura maneat in æternum, excepta etiam vna turtella cum focaccia,

quam

quam canonici pro capellula ſancti Petri habere
debent, ſicut eorum taxa a nobis confirmata con-
tinetur. Huic inſuper tam glorioſæ Sponſæ Chri-
ſti, tanquam fundator, dotem de meo proprio aſ-
ſigno, videlicet campum de valle ſanctæ Mariæ in
Montone, campum cum vinea de Sancti, hortum
in monte ſanctæ Palatiates, & omnia alia, quæ
pro Dei gratia a prædeceſſore meo habet, vel a
me, & ſucceſſoribus meis, vel ab alio iuſte, & ca-
nonice poterit in poſterum adipiſci. Concedimus
etiam, & ſub eadem pœna inhibemus, vt nullus
ſucceſſor noſter altari beatæ Mariæ Magdalenæ, &
beati Thomæ, quod primum conſecraui, per ſe,
vel per nuncium ſuum, officium tollat, excluſis
tamen ſi quando appartuerint, ab Epiſcopo inter-
dictis, & excommunicatis. Sancimus inſuper, vt
nullus ibi ponatur Capellanus, niſi quem clerici,
cum diſcretioribus Parochianis, ſibi elegerint
proponendum, qui electus, ſtatim in præſentia
clericorum Eccleſię, & parochianorum ſtabilita-
tem loci, ſicut mos eſt, & poſſeſſiones Eccleſiæ
non alienare, & hanc noſtram conſtitutionem
firmam, & illibatam tenere, iure iurando promit-
tat. Volumus inſuper, vt non plures, quam Ca-
pellanus, cum duobus præbendatis in eadem Ec-
cleſia ordinentur ſcholares, & ſeruientes præha-
bito Capellano habeantur. Ad hæc beatorum
Petri, & Pauli Apoſtolorum, & diuina fiſus au-
ctoritate omnibus, qui in feſtiuitate beatæ Marię
Magdalenæ, & beati Thomę Martyris ad præfatam
Eccleſiam venerint, & de bonis a Deo ſibi collatis
ſuo altari obtulerint, de pœnitentia ſibi iniuncta
quadraginta dies de criminalibus, & vnum annum
de venialibus condonamus, indicimus, & ſub
pœna anathematis maranatæ præcipimus, vt nul-
lus vnquam ſucceſſor noſter, nullaue alia perſona
Eccleſiaſtica, vel ſecularis, hanc noſtram conſti-
tutionem infringere, vel diminuere, diabolico
vexatus ſpiritu, præſumat, quod qui fecerit, &
Epiſcopus, cum canonicis, & capellano prædictæ
Eccleſiæ tribus vicibus per menſem requiſiti de-
fendere, & in ſua iuſtitia manu tenere noluerint
in . . . . & proprietatem ſummi Ponti-
ficis deueniat. Ita tamen, vt pro mei memoria
nihilominus luminaria altari beatæ Mariæ Virgi-
nis tribuantur: & vt quæ ſuperius ſcripta ſunt, fir-
mius teneantur, ſigilli noſtri impreſſione iuſſimus
roborari.

Actum eſt hoc anno Dominicæ Incarnationis 1188. menſe Iulij indictione ſexta, Domino Clemente ſummo Pontifice in ſede beati Petri feliciter præſidente, regnante Imperatore Friderico, & filio eius Rege Henrico. Scripſi ego Acto Ledicus Notarius, a præfato Epiſcopo rogatus.

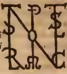
Ego Gentilis Archidiaconus confirmo.
Ego Simon Archipresbyter confirmo.
Ego Matthias Cuſtos confirmo.
Ego Tolomaus Decanus confirmo.
Ego Hippolytus Præpoſitus confirmo.
Ego Chriſtianus confirmo.
Ego Suppo Præpoſitus confirmo.
Ego Ruggerius confirmo.
Ego Martianus confirmo.
Ego Ioannes Magiſtri Iacobi Notarius dictum pri-
A *uilegium fideliter exemplaui, legi, & aſcultaui coram R. viro Domino Gerardo Plebano plebis ſancti Ioannis, venerab. Patris Domini Philippi miſeratione diuina Firmani Epiſcopi Vicario generali de verbo ad verbum nihil addens, nihil minuens, nec mutans, vel forte punctum, lineam, vel ſyllabam, quæ ſenſum, ſiue intellectum mutet, & de mandato dicti Domini Gerardi Vicarij prædictum exemplum in publicam formam redegi ſub anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo ſexto indictione nona die 15. menſ. nouemb. Actũ in clauſtro canonicorum maioris eccleſiæ Firmanæ in camera, vbi habitat D. Gerardus, præſentibus D. Fermo capellano eccleſiæ ſancti Germani, & Stephano Bartholomæi Præbendato eccleſiæ ſancti Martini teſtibus, &c.*

Epiſcopus autem Presbyter, apud Fridericum
B Imperatorem admodum gratioſus fuit, a quo in fauo-
rem ſuæ Eccleſiæ, huiuſmodi retulit priuile-
gium 1185.

In nomine ſanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis:

F. Fridericus diuina fauente clementia Roma-
norum Imperator Auguſtus. Ratio ſuadet,
& iuſtitia exigit, vt iuſtis precibus fidelium no-
ſtrorum aures noſtræ benignitatis accommode-
mus, & ad ſubueniendum eorum neceſsitatibus,
atque pro remouendis ipſorum oppreſsionibus,
eis auxilium gratiæ noſtræ impendamus: eapro-
pter cognoſcant vniuerſi Imperij noſtri fideles per
Italiam conſtituti, qualiter fidelis noſter presbyter
C Epiſcopus Firmanus ad noſtræ maieſtatis præſen-
tiam veniens, graues querelas coram nobis depo-
ſuit, quod grauiſsimas iniurias, & vexationes in-
ſolitas a malefactoribus ideo acrius per Epiſcopa-
tum ſuum ſuſtineret, quod Epiſcopatus ſuus alijs
remotior, ab alijs noſtræ protectionis pro diffi-
cultate aſperi itineris, ad aures noſtras iugiter pro-
clamare nequiret. Nos itaque eius precibus, &
grauaminibus condolentes, quia noſtri iuris eſt
omnes eccleſias Imperij noſtri in pace, & iuſtitia
tueri, & manutenere fideli noſtro prædicto Epiſco-
po benigne concedimus, & annuimus, & qua de-
bemus Imperiali auctoritate præcipimus, vt nul-
lus marchio, nullus comes, nulla perſona magna,
vel parua in noſtra ciuitate, vel in caſtellis, quæ
D noſtra Eccleſia Firmana iuſte habet, vel in futu-
rum legitime poterit adipiſci, nec in cæteris bonis
ſiue ad Epiſcopatum de iure pertinentibus, pla-
citum tenere, vel cauſas tractare, vel aliquas exa-
ctiones, facere præſumat, præter ſolum Legatum
noſtrum, cum a nobis pro fodro colligendo ſpe-
cialiter deſtinatus fuerit, ſed bona ſua ſalua, &
quieta permaneant, ſalua in omnibus Imperiali
iuſtitia, adijcientes quoque iubemus, vt tales iu-
ſtitiæ, quæ vel de placito, vel de bando, vel de
mercato, ſiue de platea, vel pontibus extra ciui-
tatem per Epiſcopatum, vel de cæteris regalibus,
ſiue in ciuitate, ſiue extra Epiſcopatum proueniũt,
prædicto Fideli noſtro Epiſcopo, ſuiſque ſucceſ-
ſoribus cum omni integritate, & abſque contra-
dictione perſoluantur, & eas in pace habeant, ſal-
uo ſemper dominio iure noſtro. Inſuper iubemus, vt
nullus deinceps Epiſcopatum Firmanum inquie-
tare

tare, vel bona eius capere, vel inuadere aut om-
nea eius &e moleſtare, vel per aliquam violen-
tiam, vel iniuriam grauare audeat. Si quis autem
hoc contra noſtrum præceptum facere, vel infrin
gere attentauerit, centum libras auri puri pro pœ-
na componat, dimidium cameræ noſtræ, & di-
midium Epiſcopo, & ſuæ Eccleſiæ iniuriam pa-
tienti, vt autem hoc verius credatur, ab omnibuſ-
que inuiolabiliter obſeruetur, præſentem inde
paginam conſcribi iuſsimus, & maieſtatis noſtræ
bulla aurea communiri. Huius rei teſtes ſunt Ge-
rardus Rauennas Archiepiſcopus Albergun. Re-
ginus Epiſcopus, Rodulphus Imperialis Aulæ
Protonotarius', Simon cantor, & canonicus, co-
mes Bernardus . . . comes . . . .
marchio Obrodeſte comes Hildebrandus de Sul-
lia, magiſter Metellus, Oddo Nouellus Mediola-
nenſis . . . Papienſis Imperialis curię iu-
dices, Rogerius, & Alcanius Conſules Firmani,
Iuſtinianus aduocatus Firmanus, Senebaldus de
Giberto . . . Albertus de Rolando, Bar-
nardus de monte Lupono, Brudus de Podio.

Sign. D.Friderici ratoris inui *Romanorum Im- ctiſſimi.*

Ego Gottifredus Imperialis Aulæ Cancellarius vice Colonienſis Archiepiſcopi, & Italiæ Archicancellarij recognoui.

Acta ſunt hæc anno Dominicæ incarnationis milleſimo centeſimo octuageſimo quinto indictione tertia, regnante domino Friderico Romanorum Imperatore glorioſiſsimo, anno regni eius trigeſimo tertio, Imperij vero eius trigeſimo primo.

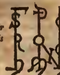
Datum apud Caſtellaranum decima ſeptima Kalen. martij. Feliciter &c.

Eaſdem autem immunitates, quas Fridericus
pater Presbytero Epiſcopo indulſerat, Henricus
Sextus filius hoc ſequenti priuilegio confirmauit,
ratáſque habuit anno 1192.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Henricus VI. Dei gratia Romanorum Im-
perator Auguſtus. Ratio ſuadet, & iuſtitia
exigit, vt iuſtis precibus fidelium noſtrorum aures
noſtræ benignitatis accõmodemus, & ad ſubue-
niendum eorum neceſſitatibus, atque pro remo-
uendis ipſorum oppreſsionibus, eis auxilium gra-
tiæ noſtræ impendamus. Eapropter cogno-
ſcant vniuerſi Imperij noſtri fideles per Ita-
liam conſtituti qualiter fidelis noſter Presbyter
Epiſcopus Firmanus ad præſentiam ſereniſsimi
patris noſtri Friderici quondam Romanorum
Imperatoris Auguſti veniens, graues querelas
coram ipſo depoſuit, quod grauiſsimas iniurias
& inſolitas vexationes a malefactoribus ideo
acrius per Epiſcopatum ſuum ſuſtinet, quod Epi-

A ſcopatus ſuus alijs remotior ab alis Imperialis
protectionis pro difficultate aſperi itineris ad
aures ſuas iugiter proclamare nequiret, nos itaque
eius preſſuris, & grauaminibus condolentes, quia
noſtri iuris eſt omnes Eccleſias Imperij noſtri
in pace, & iuſtitia tueri, & manutenere ad imita-
tionem ſereniſsimi patris noſtri, fideli noſtro prę-
dicto Epiſcopo benigne conceſsimus, & annui-
mus, & qua debemus Imperiali auctoritate præ-
cipimus vt nullus marchio, nullus comes, nulla
perſona magna, vel parua in ipſa ciuitate, vel in
caſtellis, quæ modo Eccleſia Firmana iuſte habet
vel in futurum poterit adipiſci, nec in cæteris bo-
nis ſuis ad Epiſcopatum de iure pertinentibus
placitum tenere, vel cauſas tractare, vel aliquas
B exactiones facere præſumat, præter ſolum delega-
tum noſtrum, cum a nobis pro fodro colligendo
ſpecialiter deſtinatus fuerit, ſed bona ſua ſalua, &
quieta permaneant, ſalua in omnibus Imperiali
iuſtitia, adijcientes quoque iubemus, vt tales iu-
ſtitiæ, quæ vel de placito, vel de bando, vel de
mercato, ſiue de platea, vel de Portubus extra ci-
uitatem, ſiue extra per Epiſcopatum proueniunt,
prædicto fideli noſtro Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſo-
ribus cum omni integritate, & abſque contradi-
ctione perſoluantur, & eas in pace habeant, ſaluo
vt diximus iure noſtro. Inſuper iubemus, vt nul-
lus deinceps Epiſcopatum ſuum inquietare, vel
bona eius rapere, vel inuadere, aut omnes mole-
ſtare, vel per aliquam violentiam grauare audeat.
C Si quis autem hoc contra noſtrum mandatum in-
fringere attentauerit, centum libras auri pro pœ-
na componat, dimidium cameræ noſtræ, & dimi-
dium Epiſcopo, & ſuæ Eccleſiæ iniuriam patien-
ti: vt autem hoc verius credatur, & ad omni-
bus inuiolabiliter obſeruetur, præſentem inde
paginam conſcribi iuſſimus, & maieſtatis noſtræ
ſigillo communiri. Huius rei teſtes ſunt Henri-
cus Vvormatienſis Epiſcopus, Henricus Pragen-
ſis Epiſcopus, Bertoldus Cicenſis Epiſcopus, Cor-
radus Præpoſitus Vollaciæ, Corradus dux Sueuo-
rum, Bernardus dux Saxoniæ, Fredericuſque co-
mes Palatinus de Vvidignesbach, Albertus co-
mes de Vverningerode, Sabboro comes de Scar-
ſelt, Ludouicus comes de Lanc, Rubertus de
Durne, Burctacius Gebehardus de Magdeburg,
Luno de Oſmzerte, Gentilis Archidiaconus Fir-
D manus, Iuſtinianus Aduocatus, & alij quamplures.

Signum D. Henrici Imperatoris *Romanorum inuictiſsimi.*

Ego Conradus Maguntinæ Sedis Archiepiſcopus, & totius Germaniæ Archicancellarius recognoui.

Acta ſunt hæc anno Domini 1192. indictione decima, regnante domino Henrico Sexto Romanorum Imperatore glorioſiſſimo anno Regni eius 24. Imperij 2.

Datum apud caſtrum Hircetberg per manum Sigelci Protonotarij 6. Kal. nouemb.

32 ADONVLPHVS, ampliſsimum obtinuit Priuilegium ab Innocentio Tertio Pontifice 1205. vt narrat Adamtus in ſuis Fragm. Firm. lib. 1. c. 32. Reperitur conceſsiſſe in feudum comitibus ſanctæ Floræ medietatem oppidorum . . . . . omnia priuilegia, indultaque a ſuis prædeceſſoribus monaſterio ſancti Sabini aliquando conceſſa, deprecante Adamo eius monaſterij Abbate ſingularis ſanctimoniæ viro, rata habuit, confirmauitque anno 1209. vt ſequens perantiquum habet monumentum.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis.

Nosquidem Adonulphus Firmanus Epiſcopus Dilectis filijs ſuis venerabili Patri Adæ Abbati ſancti Sauini, Monachis, Fratribus & conuentui eiuſdem Eccleſiæ, nec non venerabilibus Clericis ipſius Eccleſiæ ſuppoſitis, eorumque ſucceſſoribus in perpetuum. Quamquam ex officio nobis iniuncto teneamur omnibus iuſta petentibus conſenſum congruum impertiri vota illorum tum venerabilium fratrum dicti monaſterij ſancti Sauini, & eorum Clericis, & Eccleſijs, quos mores, & vita repræſentat laudabiles, quæ a rationis tramite nõ diſcordat, effectus, ſunt auctore domino proſecutione complenda. In primis ſiquidem vt ordo monachalium in eodem monaſterio conſtitutus eſſe dignoſcatur, qui ſecundum Deum, & D. Benedicti Regulam perpetuis ibidem temporibus obſeruetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcumque bona idem monaſterium præſenti tempore iuſte, & canonice poſſidet aut in futurum conceſsione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, & eis qui vobis ſucceſſerint, & illibata permaneant, licet vobis nihilominus clericos, & laicos e ſæculo fugiẽtes libere, & abſolute in monaſterio veſtro, & ad monachatum recipere, & eos ſine aliqua cõtradictione retinere. Inſuper autẽ inhibemus ex officio Epiſcopali ne nos, vel noſtri ſucceſſores, vel alia quælibet perſona ad ſynodos, vel cõuctus vos ire præcipiant, vel in iudicio ſæculari, vel pro veſtra ſubſtantia, vel poſſeſsionibus veſtris ſubiacere compellat, nec ad domus veſtras tam ordinis celebrandi . . . ſeu venire præſumat. Item ſi nos iam dictus Epiſcopus, vel noſtri ſucceſſores eum humilitate qua conuenit requiſiti confirmare electum in Abbatem benedicere, & alia ad officium Epiſcopale pertinentia vobis conferre infra annum renuerimus, vel diſtulerimus, præter vitium ſimoniæ, homicidij, & hæreſis licitũ ſit vobis omnia a ſede Apoſtolica . . . . vel eius legatis, aut vicarijs, qui pro tempore fuerint in Marchia quæ a nobis, vel noſtris ſucceſſoribus fuerit denegata . . . . cauſa retardata, vel impedita quoquo modo, ſeu cauſa. Item concedimus, & firmiter ſtatuentes, vt non liceat nobis, aut noſtris ſucceſſoribus vobis, & dictæ Eccleſiæ ſancti Sauini, & eius Eccleſijs occaſione legis Diœceſanæ, vel iuriſdictionis, vel viſitationis, vel correptionis vel alia qualibet de cauſa procuratorium, tertiam

A partem mortuariorum vel legatorum pro alicuius anima relictorum detrahere, vel aliud petere, vel exigere, vel iuriſdictionẽ aliquã in vobis, & veſtris Eccleſijs temporalibus, vel ſpiritualibus exercere, in quibus Eccleſijs duximus exprimenda vocabula, videlicet Eccleſiam ſancti Archangeli ſitam in fundo Regiano, & puellara montem ſancti Petri ſitum in fundo Monterano, & Eccleſiam ſancti Laurentij ſitam in fundo fructoriano, medietatem ſancti Angeli in fundo Monterano, & Eccleſiam ſancti Michaelis ſitam in eodem fundo, eadem & monaſterium ſancti Saluatoris in Plano Sennæ ſub montone, & portionem ſancti Angeli in fundo veteri, & medietatem ſancti Petri B in Monterano, Eccleſiam ſancti Ambroſij in fundo . . . & medietatem S. . . . & Eccleſiam ſancti Gregorij ſuper ſtratam, & ſanctum Siluestrum ſub Akera, & ſanctum Zenonem ſub Akera, & caſtrum quod vocatur collicellum cum omnibus pertinentijs ſuis, & Eccleſiam ſancti Martini eiuſdem caſtri, & decimationes ipſius caſtri cum tertia parte oblationum, quę pro mortuis offeruntur, & caſtellum, quod dicitur Lonianum cum pertinentijs ſuis, & cum Eccleſijs videlicet ſancti Blaſij, ſancti Petri, ſanctæ Mariæ ſancti Donati, & ſancti Angeli, & in fundo Paſſano Eccleſiam ſancti Bartholomæi, & ſancti C Apollinaris, & decimationes ipſius Loniani, & Paſſani, & cum 3. parte mortuariorum, & oblationum, quæ offeruntur pro mortuis, & in fundo Paterno medietam ſancti Vincentij, & in monte Riano Eccleſiam ſancti Petri de collina, & Eccleſiam ſancti Michaelis iuxta Etam cum ſuis pertinentijs, & cum alijs omnibus, quæ fuerunt ſanctæ Luciæ, & ſancti Elpidij, & Eccleſiam ſancti Simonis iuxta Etam, & Eccleſiam ſancti Martini in Plumbarano, & Eccleſiam ſanctæ crucis de Monte Marino, & Eccleſiam ſancti Elpidij in Gorgiano colle, & Eccleſiam ſancti Petri de caſtello, & ſanctum *Paulum* iuxta currem Palmarum, & ſanctum Ioannem in . . . ſanctum Martinum ſuper Sennam, S. Ioannem de Catelgiano, D partem ſancti Andreæ ſul monte Sicco, & Eccleſiam ſancti Ioannis in Suburgio, & Eccleſiam ſancti Saluatoris in Mauiano, & Eccleſiam ſancti Benedicti in Gualdo, ſanctum Bartholomæum in monte Falconis cum ſancto Michaele, & Eccleſiam ſancti Germani iuxta præfatum montem, Eccleſiam ſanctæ Mariæ de . . . & Eccleſiam ſancti Nicolai in podio eodem, & medietatem ſanctæ Barbaræ ſul monte Granario, medietatem ſancti *Bartholomæi* da Patriniano, & 3. partem ſancti Donati in Puliano, & in ciuitate Firmana Eccleſiam ſancti Martini do Platea, & ſancti Leonis, & decimationes de . . . . Viſiani, Viterani, Vngiani, Caſtelliani, & montis ſancti Marini vſque ad Riuum. Has omnes donationes, & ſupradictas Eccleſias, & omnia ſupradicta prædicto monaſterio damus, concedimus, & confirmamus, concedimus etiam tibi tuiſque ſucceſſoribus in prænominatis Eccleſijs clericos, Sacerdotes, præbendatos eligere, & canonice collocare, ipſoſque rationabiliter remouere, excommunicatione, ac legis offi . . interdi . .

etiam

etiam cobibere, nec liceat nobis, noſtriſque ſucceſſoribu, vobis veſtriſque ſucceſſoribus pœnam excommunicationis, interdicti, vel ſuſpenſionis imponere aliquo modo, ſeu conſtitutione, vel præmiſſorum in futurum nos, aut ſucceſſores noſtros facienda, niſi pro contumacia ſecundum ius procedendi cauſa in iudicio dictus Abbas, & conuentus non conuenirent: vos tamen, & monachi qui pro tempore fuerint in dicto monaſterio nobis, noſtriſque ſucceſſoribus teneamini ſoluere tres libras . . . in quolibet anno pro cenſu, quæ omnia ſuperius, & inferius leguntur, promittimus pro Firmana Eccleſia, & ijs qui pro ea ſunt, & erunt, & pro nobis, noſtriſque ſucceſſoribus vobis nomine veſtri monaſterij, & Eccleſiæ recipientibus, & veſtris ſucceſſoribus prædicta firma tenere, & obſeruare; nec vnquam contrauenire, & ſi nos, vel noſtri ſucceſſores contra hoc venire tentauerint in totum, vel in aliquo ſaltem articulo, & non emendauerint, dictum monaſterium ſancti Sauini in ius, & proprietatem Romanæ Eccleſiæ deueniat pleno iure. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſue perſona hanc noſtræ conceſsionis, donationis, & confirmationis paginam ſciens, contra eam venire tentauerit temere niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, ream ſe a diuino iudicio exiſtere pro perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſanctiſsimo corpore, & ſanguine D. N. Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in arctiſsimo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem venerabili loco iura ſua ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ operationis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen.

Acta ſunt hæc in præſentia horum Firmanæ Eccleſiæ canonicorum, videlicet Aegidij Archidiaconi, Bartholomæi Archipresbyteri, Bonifacij decani, Matthiæ manſionarij, Griſonis canonici presbyteri, Gualderij Iacobi, Ruſtici, Berardi Bernardi montis Luponis, Adenulphi Albutini . . . Ad hæc omnia aſſenſum omni voluntate præbentium, huius rei teſtes ſunt Rainaldus montis viridis, Manſilinus, Regierius Rogerij, presbyter Baldus S. Gregorij, presbyter Ioannis ſanctæ Mariæ Magdalenæ, presbyter Albertus Capellanus Epiſcopi, & alij plures in Palatio Epiſcopali Firmanæ ciuitatis aſtantes, & nos iam dictus Epiſcopus ad perpetuam firmitatem, & memoriam præſens priuilegium ſigillo noſtro fecimus ſigillare, vt fidem in omnibus, quæ in dicto priuilegio continentur plenam faciat, & vt obtineat robur perpetuæ firmitatis fecit præſens ſcriptum, & priuilegium ſupradictum anno Dominicæ incarnationis milleſimo ducenteſimo nono indictione duodecima die . . intrante februario, tempore domini Innocentij Papæ Tertij, & ego Alebrandus Sadhei notarius rogatu & mandato Epiſcopi memorati, & conſenſu canonicorum ſupradictorum ſcripſi, & publicaui inuiolabiliter, &c. a tergo vero dicti priuilegij de alterius litera, & manu, ſicut reperiebatur videlicet priuilegium ſancti Sauini monaſterij de Firmo.

33 VGO Adenulfo ſucceſsit. Hic Epiſcopus compulit Ioannem Albertonem, a legatione contra Albigenſes reuerſum, quo illum Innocentius Tertius direxerat, vt Eccleſiam ſancti Thomæ Firmanæ ciuitatis eiuſdem domui propemodum iunctam, prope Palatium Pompeij magni, cum ſuis pertinentijs ſancto Dominico Ord. Prædicatorum Patriarchæ, cum quo in Gallijs magnam neceſsitudinem contraxerat, ad ædificandum cœnobium perpetuo attribueret. Quod quidem opus anno 1214. Vgo Epiſcopus non modo precibus, ſuaque auctoritate, ſed etiam grandi pecuniæ ſumma promouit. Sic enim in antiqua chronica eiuſdem cœnobij legitur.

Anno Domini 1214. circa finem dicti anni Innocentio III. ſummo Pōtifice, Vgone Firmanam Eccleſiam gubernante, Ioannes Albertonus Rector Eccleſiæ ſancti Thomæ ſitæ in ciuitate Firmana redijt a legatione qua ex commiſſione dicti Papæ Innocentij functus fuerat contra hæreticos Albigenſes, in qua legatione charitatiuam familiaritatem cum ſancto Dominico contraxit. Anno 1216. in feſtiuitatibus Natiuitatis, D. Ioannes Albertonus conſentiente ſummo Pōtifice prædicto Vgone Epiſcopo Firmano renunciauit ſancto Dominico ſuam Eccleſiam prædictam ſancti Thomæ ſitam in ciuitate Firmana ſub caſtello Firmano prope domos fratris dicti Ioannis Albertoni, qui eius frater dicebatur Paccaronus & prope Palatium dirutum Pompeij magni vna cum ſuo horto qui eſt contiguus cum horto Sanctæ Agathæ.

Hic Ioānes Albertonus fratrem habuit cui Paccaroni nomen celebre fuit, vnde poſteri illud traxere, relictoque priſco Albertonum cognomine ad hæc tempora continua ſerie transfudere. Celebrat communis fama, pluraque monumenta teſtātur Albertonum familiam oriundam è Normania, Tancrediq. ducis temporibus ſub illius ſignis, Antonium, Ioannem, Stephanum ac Thomam fratres meruiſſe, quorum poſteri ſub Roberto Calabriæ duce, qui Firmum Eccleſiæ eripuit, in ea vrbe ſedem fixerint, ibi genus ſuum propagarint, abiectoque antiquo Albertonum nomine, Paccaronis Ioannis fratris viri fortiſsimi belloque exercitatiſsimi, nomen ſibi conciliarint. Inter primores vrbis familias illa generis claritate effulſit, viros litterarū armorumque gloria florentiſſimos tulit, nec leuem inter eos ſuæ patriæ ſplendorem Thomas Paccaronus qui ſacræ D. Dominici familiæ præfuit, ac Bonauentura Ordinis Minorum vir ſanctitate vitæ, edițiſque poſt mortem miraculis clariſsimus affudere. Nec mihi a re alienum viſum eſt, antiquum huius familiæ monumentum adducere, vetuſti videlicet ſigilli ærei formam qua Stephanus Paccaronus ſub Innocentio Quarto Baſilicę Vaticanæ canonicorum Prior vtebatur, in cuius ſuperiore parte D. Petrus remigantis ſpecie conſpicitur, antēniſque ac malo claues Apoſtolicæ affixæ viſuntur, pulcherrimo ſanc atq. erudito argumento ad huius baſilicæ omnium principis atque auguſtiſsimæ dignitatem illuſtrandam, cuius caput diuus Petrus Apoſtolorum Princeps ipſiuſque ſucceſſores ſacris Eccleſiæ gubernaculis admoti fideles toto orbe ſparſos moderantur, ac pro vexillo claues auctoritatis ſummæ inſignia præferunt, vt populi ad ipſam in petendis legibus æternaque ſalute ineunda confugiant. In ſubiecto nauiculæ mari gentilitia Stephani, ac familiæ illius

antiquiſſimæ arma expreſſa videntur, in quibus ſuperiore corporis parte ſectus Leo emicat, ac tres faſciæ inferius appictæ, in extremo vero illius orbe ſubiecta verba aſcripta ſunt.

S. DOMINI STEPHANI DE PACCARONIBVS PRIORIS S. PETRI.

Sigillum ea, quam vides, forma eſt, atque amplitudine, quod hodie in eius baſilicæ ærario aſſeruatur, dono Franciſci Gualdi Ariminenſis, Equitis ſancti Stephani. In huius nobiliſſimæ familiæ optime de hac Eccleſia meritæ laudem hæc ſilentio obruere noluimus, cum maxime proximis noſtris temporibus Paccaronus canonicus ad Sixtum Quintum orator miſſus fuerit, vt hanc vrbem Archiepiſcopatus dignitate inſigniret, atque adeo ſtrenuam nauarit operam, vt ad optatum exitum opus perduxiſſet, ni mors intempeſtiua ipſius conſilia euertiſſet. Sepulchro conditus eſt in templo D. Marcello ſacro, vbi ad commendandam eius memoriam illuſtre epitaphium marmore inſculptum legitur.

D. O. M.

Paccarono Paccarono I. V. P.
patritio, & Canonico Firmano,
prudentia integritate Doctrina
Viro
gubernis cum laude perfuncto
ad Sixtum Quintum, cui fuit
vt Epiſcopalem ſedem
Metropolitanam efficeret
Patriæ Oratori.
Ad maiores dignitates properanti
erepto
Anno ætatis xxxxiiij. ſalutis
M. D. LXXXVII.
Cæſar Ottinellus
Art. Phi. & I. V. D.
Firmanæ ciuitatis procurator
M. P.

Cæterum Vgo erat pijs operibus apprime addictus, ac religioſorum ordinum fautor præcipuus, ita vt anno 1216. multa bona, immunitateſque monaſterio ſanctæ Catharinæ ex ordine ſancti Benedicti indulſerit, vt illic ſacræ virgines tranquillius diuinum opus vrgerent. Eius liberalitatis eiuſmodi eſt monumentum.

Vgo, Dei gratia, Firmanus Epiſcopus.

Dilectæ in Chriſto filiæ Conſtantinæ Deo dicatæ virgini ſanctæ Catharinæ virginis, & martyris de nouo fundatæ iuxta ciuitatem Firmanam auctrici eiuſdem loci, tuiſque ſucceſſoribus religioſam ibidem vitam profeſſis in P.P.M. Pru-
B dentibus virginibus, quæ ſub habitu religionis accenſis lampadibus per operam ſanctitatis iugiter ſe præparant obuiam ſponſo ire, Epiſcopalis auctoritas debitum patrocinium impertiri, ne forte cuiuslibet temeritatis incurſus, aut eas propoſito reuocet, aut robur, quod abſit, ſacræ religionis eneruet, eapropter dilectæ in Chriſto filiæ, veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & monaſterium ſanctæ Catharinæ, in quo diuino eſtis obſequio mancipatæ, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, vt ordo monachalis, qui ſecundum Deum, & beati Benedicti regulam in eodem monaſterio inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus
C inuiolabiliter obſeruetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem monaſterium in præſentiarum iuſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, & eis, quæ vobis ſucceſſerint, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum, in quo præfatum monaſterium ſitum eſt cum omnibus pertinentijs ſuis, hortum, & vineam, & alias poſſeſſiones omnes poſſideat, fines, & limites tales eſſe cenſentur, videlicet a pede via, venit ſurſum a Maſſaria de Petra longa, & reſpicit ad filum cum gaba, ſeu via, quæ vadit per caput terræ filiorum
D Berardi Credonis, & pergit poſtea per curſum Grauariæ, ſicut Grauaria deſcendens de ciuitate, vel fontanellis antiquitus, & naturaliter currere conſueuit ad ima vſque ad Defiſſorium, quod eſt in pede terræ dictorum filiorum Berardi, & exit in viam iuxta currentem ibidem, & tendit ſurſum per viam eandem vſque ad aliam viam venientem a ſancto Michaele de Soruano, & extra ſupra dictam viam terra filiorum Leonardi Gualtij, in eo, quod attinet Eccleſiæ ſancti Liberatoris vſque ad limites Eccleſiæ ſancti Michaelis, & pergit poſtea per eandem viam verſus ciuitatem, vſque ad dictũ riuum, ſeu pedem viæ venientis a Maſſaria dictæ Petralonga, infra quos fines, & limites nulli liceat Eccleſiam, oratorium, hoſpitale, vel aliud quemuis locum religioni annexum aliquatenus ſine veſtra licentia ædificare. Liceat vobis nihilominus clericos, laicos, & mulieres ex ſeculo fugientes libere, & abſolute in monaſterio veſtro ad conuerſionem, & monachatum recipere, & eos, eaſ-

que

que ſine contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, vt nulli ſororum veſtrarum poſt factam in monaſterio veſtro profeſſionem, fas ſit ſine Abbatiſſæ ſuæ licentia de eodem loco diſcedere, diſcedentem vero abſque communium veſtrarum literarum cautione, nullus audeat retinere. Inſuper auctoritate inhibemus Epiſcopali, ne nos, vel noſter ſucceſſor, vel alia qualibet perſona ad ſynodos, vel conuentus forenſes vos ire, vel iudicio ſeculari de prædicta ſubſtantia, vel poſſeſſionibus veſtris ſubiacere compellat, nec ad domus veſtras cauſa ordines celebrandi, cauſas tractandi, conuentus publicos conuocandi, venire præſumat, nec regularem electionem Abbatiſſæ veſtræ impediat, aut reſtituenda ea, vel remouenda, quæ pro tempore fuerit, ſe aliquatenus intromittat. Item ſi nos iam dictus Epiſcopus, vel noſtri ſucceſſores cum humilitate, ac deuotione qua conuenit requiſiti ſubſtituendam Abbatiſſam benedicere, & alia quæ ad officium Epiſcopale pertinent, vobis conferre renuerimus, licitum ſit vobis omnia ab alio Epiſcopo percipere, quæ a nobis, vel noſtris ſucceſſoribus fuerint indebite denegata. De noſtra inſuper auctoritate liceat veſtræ Eccleſiæ, & Abbatiſſæ, quæ in dicta Eccleſia in poſterum eligetur pro tempore interim donec confirmetur nihilominus Abbatiam cum omnibus bonis monaſterij tenere, & adminiſtrare plene, libere, & abſolute, nullo obſtante. Propterea cum commune interdictum terræ fuerit, liceat vobis nihilominus in veſtro monaſterio excluſis excommunicatis, & interdictis, diuina officia celebrare, ſepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe cenſemus, vt eorum quoque deuotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberauerint, niſi forte excommunicati ſint, vel interdicti, nullus obſiſtat, ſalua tamen illarum iuſtitia Eccleſiarum, a quibus viuorum, & mortuorum corpora aſſumuntur. Item liceat vobis inſtituere ſacerdotem vnum, vel plures ſine repræſentatione, ac deſtituere pro veſtro velle. Ad hæc concedimus firmiter ſtatuentes, vt non liceat nobis, aut noſtris ſucceſſoribus, vobis, vel dictæ Eccl. ſanctæ Catharinæ occaſione legis diœceſanæ, vel iuriſdictionis, vel viſitationis, vel correptionis, vel alia qualibet de cauſa procurationem, mortuaria, vel aliud quicquam petere, vel exigere, vel iuriſdictionem aliquam in vobis, & dicta Eccleſia temporaliter, vel ſpiritualiter exercere, ſed vos, & præfata Eccleſia cum omnibus, quæ in præſentiarum habetis, vel poſtea iuſte poteritis adipiſci, ſitis ſemper abſolutę, & liberę, & immunes, Vos tamen, & mulieres, quæ pro tempore fuerint in dicto loco annuatim in aſſumptione beatæ Mariæ dabitis altari Firmanæ Eccleſiæ duodecim libras ceræ, aut monetam per terram currẽtem in æquiualentem, cuius præſentationis ius non liceat nobis, noſtriſque ſucceſſoribus, aut aliquibus, vel aliquo modo in alium transferre, & ſi factum fuerit, non valeat, & Eccleſia Firmana tali iure priuetur eodẽ iure in Rom. Eccl. deuoluente. Si quãdo, aut nos, vel aliquem ſucceſſorum noſtrorũ ad locum veſtrum exhortationis, vel alia quacumque de cauſa venire contigerit, per hoc vobis, &

A libertati prædictæ, ac immunitati nullum præiudicium generetur, & omnia prædicta firma, & illibata perſiſtant. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſeruentur eorum, pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt vſibus omnimodis profutura, ſi qua igitur in futurum eccleſiaſtica, ſecularisue perſona hanc noſtram conſtitutionis paginam, ſciens contra eam temere venire tentauerit, ſecundo, tertioue commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, ream ſe diuino iudi-
B cio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſanctiſſimo Corpore, & Sanguine domini noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat, & ſi Epiſcopus, vel canonici contra hæc venire tentauerint, in totum, vel in aliquo ſaltem articulo, & requiſiti, vt dictum eſt, non emendauerint, dicta Eccleſia ſanctæ Catharinæ in ius, & proprietatem Romanæ Eccleſiæ deueniat pleno iure. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Ad robur autem perpetuæ firmitatis conſeruandæ præſentes literas per manus magiſtri Valentini notarij publici ſcribi nos dictus Epiſcopus iuſſimus, & noſtro ſigillo roborari.

Acta ſunt hæc, anno Dominicæ incarnationis 1216.
C *indictione quarta, menſe aprilis, tempore domini Innocentij Papæ Tertij in palatio epiſcopali ciuitatis Firmi, præſentibus, & conſentientibus*

Acidio Archidiacono, Bartholomæo Archipresb. Bonofante decano, presb. Gualderio, presb. Philippo, presb. Bernardo, Berardo M. Luponis, Gerardo Maſſonis Paupis, Iacobo Ruſtici, Luppone Iuxtamare, Vguccione Montis Robiani, Theobaldo Ioannis Giberti, Firmanis canonicis. Huius rei teſtes Bonus Iacobus capellanus S. Apoſtoli, Berardus prior hoſpitalis ſanctæ Mariæ, Maſenianus Theobaldus, Raynaldus Credonis, Rogerius, & Vvillelmus Gualderij,
D *Bonifacij Aſtoceranus Salinguerra, Philippus iudex montis Vlmi, Matthæus Rambonis iudex, Gualderius Alberti Guarnerij Monſaltonis Cambonis, & alij quamplures eodem in palatio adſtantes.*

Ego Valentinus notarius rogatus ſcripſi, & publicaui feliciter.

34 Vgo vita functus Petrum Romanum excepit anno 1216. ab Honorio Tertio electus, qui & ipſe idem monaſterium ſanctæ Catharinæ huiuſmodi priuilegio exornauit, auxitque.

Petrus Dei gratia Firmanus Epiſcopus natione Romanus.

Dilectæ in Chriſto filiæ Abbatiſſæ S. Catharinæ, & conuentus eius, necnon & ſucceſſoribus eiuſdem ſalutem, & perpetuo gaudere in Domino Ieſu Chriſto. Amen.

Quoties a nobis petitur, quod religioni, & honeſtati conuenire dignoſcitur, animo nos decet

A deeet libenti concedère, & petentium deſiderijs congruum ſuffragium imperitri. Quia teneo . . . , . noſtri Epiſcopatus officium diuino auxilio exercemus, & exinde beatitudinis prĕmiū ſecurius expectamus, ſi perſonis religioſis, & præſertim in ſexu fragili conſtitutis diligenti, & honeſto curauerimus ſtudio, atque ſolertia prouidere. Eapropter quæ a prædeceſſore noſtro bonæ memoriæ Firmano Epiſcopo, Vgone ſcilicet prædicto monaſterio D. Catharinæ quacumque ratione data, ſiue conceſſa ſunt, vel impoſterum rationabili prouidentia tributa fuerint a quacumque perſona, in ſua volumus ſtabilitate perſiſtere, & in futuris firmiter obſeruentur temporibus, ſpecialis confirmationis munimine roboramus. B Cuncta itaque dilecta in Domino ſoror, & filia . . . quæ anteſatum monaſterium canonabiliter poſſidere dignoſcitur, vel in futurum conceſſione Pontificum, Regum, vel Principum largitione, fidelium oblatione, ſeu alijs iuſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, & vt generalius loquamur, & ſub breuitate omnia, quæ in priuilegio per memoratum prædeceſſorem noſtrū Vgonem Epiſcopum bonæ memoriæ veſtro monaſterio indulto ſcripta per ſeriem continentur, illa modis omnibus approbamus pariter & confirmamus ſtatuentes, vt nulli omnino hominum liceat C prælatum monaſterium temere perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, minuere, vel ablatas retinere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integre conſeruentur vſibus monialium, aliarumque perſonarum ibidem Deo famulātium pro quarum gubernatione conceſſa ſunt, modis omnibus profutura. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica, ſecularisue perſona noſtræ conceſſionis, & confirmationis hanc paginam ſciens temere violare tentauerit, ſecundo, tertioue commonita, ſi non ſatisfactione digna correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe diuino iudicio exiſtere de iniquitate perpetrata cognoſcat, & a ſacratiſsimo Corpore, & ſanguine domini noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. D Cunctis autem eidem venerab. loco ſua iura ſeruantibus, ſit pax domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ operationis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Ad robur autem perpetuæ firmitatis conſeruandum, nos dictus Epiſcopus noſtro iuſsimus ſigillo muniri, atque roborari. Acta ſunt hæc in præſentia horum Firmanæ Eccleſię canonicorum, videlicet Ægidij Archidiaconi, Bartholomæi Archipresbyteri, Bonifantis decani, Bartholomæi Manſionarij, presbyteri Philippi, presbyteri Bernardi, Bernardi Berardi, peremptreque Theobaldi, Ioannis Giberti, Vguccionis Muntis Robiani, Theobaldi Viuiani, Iacobi Ruſtici, laudantium hæc omnia, & communi voluntate conſentientium. Huius rei teſtes ſunt Donnus Dionyſius ſanctæ Crucis, & donnus Petrus eius capellanus, Raynaldus Doniſdei, donnus Cambius Sacriſta Epiſcopatus, magiſter Raynaldus Phyſicus, Suppo Iacobi, Io. Raynaldi Seguini, Philippus A Mori, Albertus Clericus Turris palmarum quondam, & alij plures in palatio Epiſcopali Sanctæ Mariæ ciuitatis adſtantes anno Dominicæ incarnationis 1218. indict. ſexta die menſis aprilis ſecunda, tempore D. Honorij Papæ Tertij.

Ego Valentinus notarius rogatus, & mandato Epiſcopi memorati, & conſenſu canonicorum ſupradictorum ſcripſi, & publicaui feliciter . . :

Honorius deinde Tertius in fauorem Epiſcopi Petri confirmauit priuilegium, quod Firmanæ Eccleſiæ indulſerat Innocentius Tertius, ſequentiq; fauorabiliter auctum eſt.

HONORIVS PISCOPVS
B *ſeruus ſeruorum Dei.*

Venerabili fratri Petro Firmano Epiſcopo, eiuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Et ſi vniuerſis Eccleſijs, ex iniuncto nobis adminiſtrationis officio fauoris noſtri gratiam exhibere illis tanquam ad nos vtroque iure pertinere noſcuntur, & potius prouidere volumus, & debemus, quo Apoſtolicæ ſedi amplius ſunt ſubiectæ. Licet igitur Firmana Eccleſia in ſpiritualibus Apoſtolicæ ſedis priuilegijs ſit munita, volentes tamen eidem ſuper temporalibus etiam C Eccleſiæ Romanæ præſidium impertiri ad exemplar felicis recordationis Innocentij Papæ prædeceſſoris noſtri, auctoritate Apoſtolica diſtricte prohibemus, ne quis præter Eccleſiæ Romanæ legatum in ciuitate Firmana, vel caſtellis, videlicet ſancto Elpidio caſtro ciuitatis nouæ, Monte ſancto, Montecauſarum Murro Vallenti, podio ſancti Iuliani nunc Maceratæ, Caſali ſancti Claudij, monte Vlmi, ſancto Iuſto, Cerquero, Qualdrani, Montegranario, Monte Aſtone, Marano, & Fureella, & alijs, quæ Firmana Eccleſia tuſtè nunc poſsidet, aut legitime adipiſci poterit in futurum, aut alijs modis ſpectantibus ad eādem de exactionibus facere, tenere placitum, vel cauſas tractare, abſque ſpeciali Apoſtolicæ ſedis mandato præſumat, ſed omnia bona eius integra maneant, & D quieta conſiſtant, ſaluo in omnibus iure noſtro, adijcimus etiam, vt omnis, quæ de placito, bando, mercato, platea, vel portubus extra ciuitatem per Epiſcopatum, vel cæteris Regalibus in ciuitate Firmana, vel extra proueniunt tibi, tuiſque ſucceſſoribus, ſine diminutione, vel contradictione qualibet perſoluantur, ſalua Apoſtolicæ ſedis auctoritate. Nulli ergo omnino hominum Epiſcopatum Firmanum inquietare liceat, aut rapere, vel inuadere bona eius, aut ipſos omnes moleſtare aliquatenus, vel grauare. Si quis autem contra hoc venire præſumpſerit, aut prædictum priuilegium in aliquo muleſtare, centum libras auri puri pro pœna componat, dimidium ſacro Lateranenſi palatio, reliquum vero ſibi, vel ſuis ſucceſſoribus, qui pro tempore fuerint ſoluturus.

Ego Honorius Catholicæ Eccl. Epiſc.
Ego Vuido Prœneſtinus Epiſc.
Ego Corradus Portuen. & S.Rufinæ Epiſc.
Ego Fr. Nicolaus Tuſculanus Epiſc.

Ego

Ego Leo tit. ſanctæ Crucis in Hieruſalem presbyter Cardinalis.

Ego Stephanus baſilicæ duodecim Apoſtolorum presb. Cardinalis.

Ego Gregorius tit. ſanctæ Anaſtaſiæ presbyter Cardinalis.

Ego Thomas tituli ſanctæ Sabinæ presbyter Cardinalis.

Ego Vvidus S. Nicolai in carcere Tulliano diaconus Cardinalis.

Ego Octauianus SS. Sergij, & Bacchi diaconus Cardinalis.

Ego Gregorius S. Theodori diac. Card.

Ego Raynerius ſanctæ Mariæ in Coſmedin diacon. Cardinalis.

Ego Romanus S. Angeli diac. Card.

Ego Stephanus ſancti Adriani diac. Card.

Ego Aldobrandinus S. Euſtachij diac. Card.

Ego Aegidius SS. Coſmæ, & Damiani diacon. cardinalis.

Datum Laterani per manum Raynerij S.R.E. Vicecancellarij . . . idus martij indict. 7. incarn. Dominicæ 1219. Pontificatus vero D. Honorij Papæ Tertij anno 5.

Cæterum Petrus ſancti Michaelis templum vltra flumen Letum ſolemni ritu conſecrauit, vt tabula marmorea eidem ſuffixa Eccleſiæ in hæc verba prodit.

Anno Chriſti M.CC.XXII.
ind. 10. die 3. menſis Maij
conſecrata eſt hæc Eccleſia a Petro
Præſule Firmano
in honorem S. Michaelis, & ſanctorum
Fabiani, & Sebaſtiani,
Vincentij, & Anaſtaſij,
Elpidij, Baſilidis, Naboris, & Cyriaci,
& S. Luciæ virginis.
Hic delictorum releuatur mole . . .
Quiſquis ad dies annum
ſibi quiſque meretur,
Hic Domine cæli ſacris his ſi veneretur.
Quis fieri fecit ſi quaris?
Cambicis presbyter ornatus monachus
Chriſto bene gratus.

35 RAYNALDVS Monaldi nobilis vir, ſic lego in regeſt. Vaticano, ſubdiaconus, & Apoſtolicus Capellanus, in demortui Petri locum electus Epiſcopus anno 1223. 10. Kalendas iulij ab Honorio Tertio, vt habetur eodem in regeſt. Vatic. epiſt. 193. fol. 60. clero, & populo Firmano. Hic ille eſt, qui ab eodem Pontifice territorio Firmano inueſtitus fuit, vt ex ſequenti bulla videre eſt.

HONORIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Venerabili fratri Raynaldo Firmano Epiſcopo, eiuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Et ſi vniuerſis Eccleſijs ex iniuncto nobis adminiſtrationis officio teneamur fauoris noſtri gratiam exhibere illis tanquam vtroque iure pertinere, & prouidere volumus, & debemus, quo Apoſtolicæ ſedi amplius ſunt ſubiectæ. Licet igitur Firmana Eccleſia in ſpiritualibus Apoſtolicę ſedis priuilegijs, ſit munita, volentes tamen eidem ſuper temporalibus etiam Eccleſiæ Romanę præſidium impertiri ad exemplar felic. recordat. Innocentij Papę prædeceſſoris noſtri, auctoritate Apoſtolica diſtrictius prohibemus, ne quis præter Eccleſiæ Romanæ legatum in ciuitate Firmana, vel caſtellis, videlicet S. Elpidio, caſtro ciuitate noua, Monte ſancto, Monte cauſario, Monte vallenti, podio ſancti Iuliani nunc Macerata, caſali ſancti Claudij, Monte vimi, ſancto Iuſto, Cerqueto, Qualdrani, Monte granario, Monte aſtono, Ripatranſono cum Agello, Capite montis, Monte antiqui, & Muſſiani, Marani, & Furcilla, & alijs, quæ Firmanæ Eccleſiæ iuſte nunc poſſidet, aut legitime adipiſci poterit in futurum, aut alijs bonis ſpectantibus ad eamdem exactionem facere, tenere placitum, vel cauſas tractare, abſque ſpeciali Apoſtolicæ ſedis mandato præſumat, ſed omnia bona eius integra maneant, & quieta conſiſtant, ſaluo in omnibus iure noſtro. Adijcimus etiam, vt omnia, quæ de placito, Bando, mercato, platea, vel portubus extra ciuitatem, & per Epiſcopatum, vel cæteris legalibus in ciuitate Firmana, vel extra proueniunt, tibi, tuiſque ſucceſſoribus ſine diminutione, vel contradictione qualibet perſoluantur, ſalua Apoſtolicæ ſedis auctoritate. Nulli ergo omnino hominum Epiſcopatum Firmanum inquietare liceat, aut rapere, vel inuadere bona eius, aut ipſius homines moleſtare aliquatenus, vel grauare. Si quis autem contra hæc venire præſumpſerit, aut præſens priuilegium in aliquo moleſtare, centum libras auri puri pro pœna componat, dimidium ſacro Lateranenſi palatio, reliquum vero tibi, vel tuis ſucceſſoribus, qui pro tempore fuerint ſoluturus.

Ego Honorius cathol. Eccl. Epiſ.

Ego Pelagius Albanen. Epiſ.

Ego Corradus Portuenſis, & ſanctæ Rufinæ epiſcopus.

Ego Nicolaus Tuſculanus epiſ.

Ego Stephanus baſilicæ duodecim Apoſtolorum presb. cardinalis.

Ego Gregorius tit. ſanctę Anaſtaſiæ presbyter cardinalis.

Ego Ioannes tit. ſanctæ Praxedis presbyter cardinalis.

Ego Octauianus card. ſanctorum Sergij, & Bacchi diac. card.

Ego Greg. ſancti Theodori diac. card.

Ego Stephanus ſancti Adriani diac. card.

Ego Petrus ſancti Georg. ad velum aureum diacon. cardinalis.

Datum Laterani per manum magiſtri Vvidonis D. Papæ capellani . . id. Februar. ind. 12. incarn. Domin. anno 1224. Pontif. vero D. Honorij Papę Tertij anno 8.

36 PHILIPPVS Raynaldo defuncto ſuffectus eſt. Hic Firmanam ſacram rem vix cœperat adminiſtrare, cum priori ſancti Saluatoris de Firmo,

mo, qui a Friderico Secundo Eccleſiæ hoſte multa perpeſſus fuerat, cœpit conſulere velle. Quamobrem eidem poteſtatem fecit ad ſe trahendi eam eleemoſynarum partem, quæ ea largitate piorum pauperibus obuenire ſolebat. ſub dat. Anconæ anno 1227. vt hic manifeſte peripici poteſt.

Philippus Dei gratia Firmanus Epiſcopus.

Dilecto in Chriſto filio Priori ſancti Saluatoris Firmani ſalutem in D.I.C. quoniam dignum eſt, & conſentaneum rationis, vt qui pro Eccleſijs, fide, ac iuſtitia tribulationes, & anguſtias plurimas patiuntur, per Eccleſiam conſolentur, vtque quod iniuriarum eſt occaſio, illis ſit cauſa conſolationis, atque ſalutis. Eapropter, dilecte in Chriſto fili, recolentes multa grauamina, anguſtias, & preſſuras, quæ in perſona, & rebus ab iniquis miniſtris perfidi quondam principis Friderici ſuſtinuiſti pro Eccleſiæ libertate, diſcretioni tuæ recompenſationem tuis meritis exigentibus, & ſi non condignam, tamen quam poſſumus, duximus faciendam, ſi ſanctiſsimi Patris noſtri D. Papæ placuerit pietati, tibi tenore præſentium indulgentes, vt partem, quæ pauperibus debetur de his, quæ a Firmanis ciuibus pro anima relinquuntur, tibi liceat percipere, ac habere, vſque ad ſanctiſſimi Patris ſummi Pontificis placitum, & mandatum, cum dicta portio nulli certo loco, vel perſonis ſit hactenus aſſignata, vlterius, & pauperibus aliquibus erogata, ad cuius rei fidem omnibus faciendam, fecimus tam manu publica preſentes ſcribi, quam noſtri ſigilli munimine roborari ſub anno Domini 1247. indictione quinta, die vndecima februarij intrante. Quam concesſionem noſtram Eccleſiæ tuæ, & tibi tantum duximus faciendam.

Actum Anconæ in domo D. Vvidonis Nauchi, vbi ſupradictus D. Epiſcopus hoſpitatur, præſente D. Laurentio Abbate S. Crucis de Clenſo, D. Archidiacono Raynaldo Ariminenſi, D. Matthæo . . . D Epiſcopi, D. Matthæo Barthelomæi Florentini Talemeri, & Rotundo camerario dicti D. Epiſcopi teſtibus rogatis.

Ego Acto Imperialis aulæ auctoritate notarius, ea, quæ ſuperius leguntur, mandato ſupradicti D. Epiſc. & rogatus ſcripſi, & publicaui.

Eodem anno, ab omni lege diœceſana xenodochium appellatum Riuicellum olim ſuæ iuriſdictionis Philippus exemit, eidemque multa priuilegia, indultaque conceſsit.

In nomine ſanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis.

Vniuerſis Chriſti fidelibus per Firmanam diœceſim conſtitutis, futuris, & præſentibus, Philippus, miſeratione diuina, Firmanus Epiſcopus, ſalutem, & ſinceram in Domino charitatem.

Cum inter cæteras dignitates ſit dignorum libertas, & vtilior habeatur, decens eſt, atque conueniens vt pauperibus Chriſti, miſerabilibuſque perſonis, & infirmis, leproſis tribuatur eadem retributorum exactio, ne Chriſti paupe- A res aliquod ſentiant incommodum, & grauamen, imo de ſuaui, & perfecta quiete poſsint, & valeant in Domino congaudere, & quia gratum Deo munus creditur offerre pariter, & acceptum, qui miſerabilium perſonarum releuandis incommodis debitę pietatis obſequio ſatagit prouidere, & quæ maxima corruptione perpetua laborantes ob ægritudinis grauioris horrorem a communis vitæ hominum priuatæ in locis mœſtæ ſolitudinis exulare coguntur. Nos igitur, vt piæ poſtulationi infirmorum, atque leproſorum ad Riuumcelli commorantium gratum præbeamus aſſenſum, qua per eos a nobis humiliter poſtularunt, necnon & per dilectum filium noſtrum Ramaldum Moricocti, eorum B autem procuratorem, ſyndicum locum hoſpitalis eorum, ipſum hoſpitale poſitum in loco, qui dicitur Riuuſcelli Firmanæ diœceſis, in quo manent cum oratorio, & cum omnibus, quæ tunc habent, & in futuro Domino volente, poterunt adipiſci, ac etiam perſonas, & quæ poſt eas illuc venturæ ſunt, necnon & omnes alias ad hoc ſeruitium, eorumque ſubſidium in ipſo loco permanentes poſsimus pure per Deum omnipotentem, & reuerentiam D. N. I. C. necnon & beatiſsimi Marci, in cuius honorē iam dictum hoſpitale factum eſt, & ædificatum pro noſtra, noſtrorumque ſucceſſorum ſalute, ipſum hoſpitale, & locum cum oratorio, clauſuris, hortis, vineis, agris, & cum poſſeſsionibus omnibus cultis, & in- C cultis, & cum omnibus alijs bonis, quæ nunc habent, & tenent, ac in futurū permittente Domino largitione alicuius poterunt habere. Perſonas quoque eorum, & quæ poſt eas illuc venturæ ſunt, & omnes alias ibidem manētes ad ſeruitium Dei, & eorum iuuamen per nos, noſtroſque ſucceſſores communicato capituli noſtræ Eccleſiæ conſenſu tam in temporalibus, quam ſpiritualibus eximimus pleno iure ab omni iure Epiſcopali lege diœceſana, & cuiuſcumque alterius conditionis obligatione nihil nobis, noſtriſque ſucceſſoribus in prędictis omnibus reſeruantes, niſi pro temporalibus vnam libram ceræ tantum nobis, noſtriſque ſucceſſoribus annuatim cenſus nomine perſoluend. & pro ſpiritualibus conſecrationem Eccleſiæ, & altaria, necnon & alia Eccleſiaſtica ſacramenta, cum ab eis fuerimus requiſiti ſit a no- D bis gratis, & abſque vlla prauitate voluerimus eis exhibere, alioquin liceat eis illa recipere a quocunque Catholico Epiſcopo communionem, & gratiam Apoſtolicæ ſedis habente, remittimus etiam eis partem mortuariorum, ſiue in teſtamentis, vel alio modo eis relictorum iure aliquo nobis competente, perſonas vero ad eundem locum, vel eccleſiam e ſeculo fugientes liberas eſſe volumus, & ab omni exactione cum omnibus rebus ſuis immunes, ſepulturam quoque in eodem loco liberam eſſe decernimus. Præterea quod non ſit licitum fratribus, vel infirmis antedicti loci aliquem excommunicatum, vel intus dictum nominatum recipere, nec tenere. Præterea volumus, quod ſi infirmi, aut leproſi ex toto inde recederent, & locum prædictum dimitterent penitus prohibitus locus remaneat ſolutus Romanæ Eccleſiæ. De

ſepul-

ſepulturis autem dicimus, & exceptamus iure illarũ eccleſiarum, a quibus mortuorum corpora ſumũtur. De excommunicatis vero ſic eſt intelligendum, & de interdictis nominatim, quod eos non recipiant, niſi primo fuerint abſoluti. Sane ne alicui liceat noſtra, vel alicuius auctoritate ad eũdem locum, vel ad perſonas ibidem exiſtentes manus extendere rapacitatis præſenti ſcripto præcipimus pariter, & inhibemus, ne aliquis Plebanus, vel aliqua perſona ab ipſo loco, vel a perſonis . . . manentibus recipere, petere audeant, vel extorquere. Si quis vero Epiſcoporum, vel quilibet alius, quod Deus auertat, calliditate, aut cupiditate commotus ſuperius comprehenſa temerario auſu violare, ſeu diminuere præſumpſerit, diuina vltione proſtratus, iram ſummi Dei incurrat, & anathematis vinculo, niſi reſipuerit, perpetuo illigatus ſubiaceat, pecunialem quoque pœnam centum librarum . . . . loco nihilominus perſoluere teneatur, præſente ſcripto rato manente, ad cautelam namque, & certum argumentum huius exceptionis, & remiſſionis a nobis perceptæ volumus, & mandamus præſens ſcriptum per Paulum Notarium propriæ ſubſcriptionis publicari, & noſtri ſigilli munimine roborari. Inſuper nos de Dei benignitate, ac miſericordia confiſi, omnibus, & ſingulis perſonis bene facientibus loco antedicto, & infirmis manentibus in eo, annum vnum de venialibus, & quadraginta dies de criminalibus ſuorum peccatorum, de quibus veram ſupraſcriptam pœnitentiam miſericorditer in Domino relaxamus, offendentes autem res, & perſonas antedicti loci, & non . . . dantes, maledictionem habeant ſempiternam, & cum iniquis ſempiternam damnationem.

† *Ego Philippus Epiſcopus ſanctæ Firmanæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.*

† *Dominus Ioannes Archidiaconus, & canonicus Firmanæ eccleſiæ hoc decreto perfecto conſenſit & nomen ſuum fecit ſubſcribi.*

† *Dominus Rainaldus Archipreſbyter, & canonicus Firmanæ eccleſiæ in prædicto conſenſit, & ſuum nomen ſcribi voluit.*

† *Dominus Gerardus decanus, & canonicus Firmanæ eccleſiæ conſenſit, & ſuum nomen iuſſit apponi.*

† *Dominus Salimbene Manſionarius, & canonicus Firm. eccleſiæ conſenſit, & ſuum nomen fecit ſubſcribi.*

† *Dominus Thebaldus Io. Giberti Firm. eccleſiæ conſenſit, & ſuum nomen fecit conſcribi.*

† *Dominus Thebaldus Vitianus Firmanæ eccleſiæ canonicus conſenſit, & nomen ſuum ſcribi fecit.*

† *Dominus Albertus Ruſtigi canonicus eccl. Firm. conſenſit, & fecit ſuum nomen apponi.*

† *Dominus Gibertus D. Io. canonicus Firm. eccl. conſenſit, & nomen ſuum fecit apponi.*

† *Dominus Maſſus Gentilis canonicus Firmanæ eccleſiæ conſenſit, & nomen ſuum fecit apponi.*

† *Dominus Arnoldus doctor canonicus Firmanæ eccleſiæ conſenſit, nomen ſuum fecit apponi.*

† *Dominus Nicola . . . canonicus Firmanæ eccleſiæ conſenſit, & nomen ſuum ſcribi voluit.*

† *Dominus Gentilis Simonis canonicus Firmanæ eccleſiæ conſenſit, & nomen ſuum fecit apponi.*

† *Dominus Alexij canonicus Firmanæ eccleſiæ conſenſit, & nomen ſuum fecit apponi.*

Hæc peracta ſunt in ciuitate Firmana in domo D. Nicolai Domini Suppi, & . . . , ſiue in Eccleſia maiori, præſentibus D. Ioanne Domini Epiſcopi Camerario, Domino Manente Capellano ipſius D. Epiſcopi, Domino Palmerio Plebano eiuſdem Domino Priore hoſpitalis, fratre Iacobo de Oſſida, fratre Antonio de Ordine fratrum Minorum, fratre Iacobo de Ciuitate Noua eiuſdem Ordinis, Magiſtro Iacobo de monte Vlmo, magiſtro Adeacto de S. Seuerino, magiſtro Petrucciolo Parmiſiano, magiſtro Damiano Notario D. Iacobo Alberti Alexandri, Conrado Viuiani Io. Antij, Io. Deuteſalui, D. Iacobo Iuxtamare, & pluribus alijs teſtibus vocatis, & rogatis.

Facta ſunt hæc omnia ſub anno Domini noſtri Ieſu Chriſti 1227. indictione prima menſe aprili, die martis, temporibus Domini Gregorii Papæ Noni, & D. Friderici Romani Imperatoris.

Hic idem Philippus aliquot loca conceſſit Ioãni Columnæ Cardinali ſanctæ Praxedis, Picenique Legato anno 1233. eodemque anno Berengaria Hiſpaniæ Regis ſoror, vxorque Ioannis Brennæ Regis Hieruſalem coram Ioanne Columna Legato Eccleſiam ſancti Dominici Firmi fundauit, in cuius fundatione legatus primum lapidem iecit in angulum verſus plateã ſancti Martini, cum hac inſcriptione. *Quam dilecta Tabernacula tua Deus*. Secundum lapidem iecit Philippus Epiſcopus in angulum, vbi Eccleſia erat, ortuſque ſancti Thomæ, his præludentibus verbis: *Fundamenta eius in montibus Sanctis*. Prope vero lapidem quem primum iecerat Cardinalis Columna, Reges Ioannes, ac Berengaria adiecere tertium cum hac precatione: *Protector noſter aſpice Deus*. Prope lapidem ab Epiſcopo Philippo iactum, quartum collocauit Guillelmus Alemannus, pro Imperatore, Senatuque Firmano dictę ciuitatis adminiſtrator. Complebant vero tunc Firmanum ſenatum, Mannus Mannius, Petrus Buſſorius, Iacobus Autus, Franciſcus Albertonus filius Paccaroni: Guiſcardus Siriti Guiſcardi, Greſſetusque Griſſetus.

Hic idem Epiſcopus Eccleſiam ſancti Martini, ſancti Franciſci alumnis conceſſit, quæ tunc ditionis Firmanæ erat, vocabaturq. de Offeda. Hodie vero ad Aſculani Epiſcopi ſpectat arbitrium, Conſule Vvadingum in Ann. Minorum tom. 2. Philippi obitus memoratur in veteri Fontis Auellanæ calendario die 24. maij.

37 GERARDVS Epiſcopus Firmanus electus anno 1250. Clericali capitulo conceſſit ius conferendi Eccleſias, ac ſacerdotia ſancti Zenonis, ſancti Spiritus, ſanctæ Luciæ, ſanctique Germani, eodemque anno Eccleſiam ſanctæ Mariæ de Monte Sancto donat Priori, & fratribus Ordinis ſancti Auguſtini de Bretin. donationem confirmat Innocentius Quartus an. octauo 12. Kal. octob.

in quo Gerardus vocatus electus. Huius Epiſcopi temporibus inter moniales ſanctæ Catharinæ, ſanctæque Mariæ de ædificatione cuiuſdam Oratorij grauis, diuturnaque exarſit lis anno 1254. Quam Epiſcopus Gerardus anno 1257. tandem compoſuit. Extat in Regeſt. Vatic. Vrbani Quarti epiſtola contra Gerardum hunc Firmanum Epiſcopum, præcipuum fautorem Monfredi Tarentini, data anno 1263. 11. Kal. ianuarij, Pontificatus tertij epiſt. 29. fol. 87. Eodemque ann. exceſſit Gerardus. Meminit huius Epiſcopi Toſſignanus lib. 2. hiſt. Seraph.

38 PETRVS Epiſcopus Firmanus, ex Epiſcopo Camertino ad hanc ſedem translatus ab Vrbano Quarto circa annum 1264. deceſsit anno 1273.

39 PHILIPPVS Præpoſitus Cathedralis X. Gregorio iubente ad hãc ſedem aſcẽdit an. 1273. die 25. menſis maij, ex Regeſt. Vatic. epiſt. 140. fol. 42. In ea dignitate vixit vſq. ad annum 1300. obque ſingulares animi dotes, ſpectatamque prudentiam, ſub Romanis Pontificibus, trepidis, grauiſſimiſque muneribus eſt perfunctus. Siquidem ſub Nicolao Tertio Romæ ius dixit idemq. Pontifex illum legauit in Pannoniam ad Regem Ladislaum, compulitque illum redire, vnde diſceſſerat, hoc eſt, Pontificis Romani parere imperio, quod antiquis admiſsis, eluctari fuerat conatus. Huius Legationis meminit Antonius Bonfinius lib. 8. Rerum Hung. Dec. 2. Thomaſque Boſius de Sign. Eccleſ. lib. 5. Sig. 17. Qui hunc Philippum ciuem, & Cardinalem appellant. Falluntur autem, dum arbitrantur ad huiuſmodi Legationes tunc temporis non fuiſſe in moribus niſi purpuratos admittere. Mittebantur enim tunc & ſimplices Presbyteri, Monachi, ac Præſules Eccleſiarum, quorum in tranſigendis negotijs eſſet perſpecta dexteritas. Cæterum Philippum non fuiſſe Cardinalem, non ſolum ex epiſtola Bonifacij Octaui ad ſucceſſorem Albericum, verum etiam ex hac ſubiecta Scriptura facile liquebit, quæ continet Gentilem, ſyndicum, ac procuratorem Religioſorum hoſpitalis S. Marci de Firmo coram Epiſcopo comparuiſſe, nec tamen ibi vlla de Cardinalatu eiuſdem mentio extat.

In nomine Domini Amen.

Anno eiuſdem 1296. indictione nona die 6. menſis ſeptemb. tempore D. Bonifacij Papæ Octaui. Appareat omnibus euidenter, quod frater Gentilis de hoſpitali S. Marci de Rinicellorum de Firmo ſyndicus, Prioris, & Conuentus ipſius hoſpitalis conſtitutus coram venerab. Domino Philippo Dei gratia Firmano Epiſcopo ſyndicario nomine dicti Prioris, & Conuentus, ſiue capituli quandam proteſtationem in ſcriptis interpoſuit in hunc modum. Coram vobis venerab. Patre D. Philippo Dei gratia Firmano Epiſcopo frater Gentilis de hoſpitali S. Marci de Rinicellorum conſtitutus ſyndicus, nomine dicti hoſpitalis, tanquam frater dicti loci proteſtatus proteſtatur . . . inſtantia, quod nullam procurationem, nullum decretum occaſione alicuius Legati, vel dominij ſpiritualis, & temporalis tenentur perſoluere, & non poſſunt compelli ad dicta ſoluenda tam ex priuilegijs dicti hoſpitalis eidem indultis a SS. Pontificibus, & Epiſcopis Firmanis Catholicis contra eos non faciatis aliquas exactiones, & tam ex antiqua conſuetudine obſerua tanto tempore, cuius non extat memoria, & ſi quam facitis, quod non credit, vel facere intenditis, quod non præiudicet eis, cum ſit violenta, & illicita proteſtando prædicto omni modo, & iure quo poteſt . . . facta fuit dicta proteſtatio Macerata in domibus plebis ſancti Iuliani, præſentibus D. Silueſtro Plebano plebis de monte Aſtone, D. Iacobo Maſcaris de Firmo, & Paulo . . . plebis montis Vlmi.

Et ego Bonauentura, olim Raner . . . Imperiali auctoritate Notarius publicus, prædicta, &c. rogatus ſcripſi, & publicaui.

40 RICHARDVS Firmanis ius diuinum dicebat, vt nonnullis placet, verum neque in Regeſtis Apoſtolicis, neque in lib. Prouiſionum nulla de eo mentio ſpectatur, immo in bulla Bonifacij Octaui, in qua Albericus a Placentina ſede ad hanc Firmanam transfertur per obitum Philippi notatur, vnde Richardus, de quo habetur mẽtio in ſequenti inſcriptione, alius, quam Firmanis præfuiſſe potuit: tamen poſt mortem Philippi hanc Eccleſiam ante Alberici translationem commendatã habuiſſe an. 1300. an. ſcilicet ſeculari, quem Bonifacius VIII. inſtituerat, vt legitur in marmorea tabula in Eccleſia S. Saluatoris affixa.

Ianua ſalutis cunctis fuit gratia tutis
Munere benigno, Richardo Præſule digno
Gratia tanta Dei Prioris nomine veri
Tempore fecundo Saluator vndique mundo
Salutem dedit, qui Romam pergere quærit
Limina Sanctorum viſitet pietate decorum
Anno milleno currentibus ordine pleno
Et tercenteno vigebat in orbe ſereno.

41 ALBERICVS Vicecomes, ciuis antea ac Placentinus Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1300. 2. Kal. martij, ex Reg. Vatic. epiſt. 38. fol. 11. Vbi habetur, quod Philippo demortuo ſucceſſerit. Hic executor fuit cuiuſdam bullę Benedicti Vndecimi quã alterius bullæ Bonifacij Octaui contra Dominicanos, Frãciſcanoſque pondus abrogabatur, cuius rei meminit Michael Pius in Chronic. Ord. Præd. Hac ſequenti monumento Maceratenſis publica res, ſuorum ciuium quoſdam apud Albericum Epiſcopum excuſat, quod cum Firmum profecti eſſent, vt ibidem Aſcenſionis diem venerarentur, haud

haud debitum parenti filij, oueſque paſtori detulerint obſequium. Monumentum dignum viſum eſt, quod hic aſcriberetur, vt inde perſpiceret ſecutura poſteritas, quam veteres religioni ducerent ſuos non excoluiſſe Paſtores.

In Dei nomine Amen.

Anno Domini milleſimo trecenteſimo decimo quarto indictione duodecima Eccleſia Romana Paſtore vacante die 17. menſis iunij. Id quod hoſtis inſtigatione . . . . qui nocere humano generi . . . quotidie inuenitur, & qui a principio eius ruinæ conatus eſt aſtutia ſua vnitatem fidelium reſcindere, ac bonorum operum dulcedinem inuidiæ felle inficere, & omnibus modis humanum genus euertere, & perturbare, nam doler ſatis, & erubeſcit charitatem, quam ipſe nequit habere, homines conſtantes ex lutea materia in terra tenere, quod proxime accidiſſe, ſcilicet inter Capitaneum, & cuſtodes a venerab. in Chriſto Patre, & D. D. Albcrico Firmano Epiſcopo deputatos, & prænominatos pro feſto Aſcenſionis Domini noſtri proxime præcedentis ad Eccleſiam Domini Claudij ex parte vna, & quoſdam incolas, ſeu habitatores terræ Maceratæ ex altera ſeditionem exortam, in qua aliqui ex ipſis habitatoribus terræ Maceratæ malignis . . . non vti eos decebat ad venerandum feſtum, & Sanctum prædictos, non ad venerandum Patrem eorum, & D. Domioum Epiſcopum prælibatum, non ad honorandum matrem eorum, & Dominam ciuitatem Firmanam, cuius etiam Epiſcopus prænominatus, de qua erant ſupradictus Capitaneus, & nonnulli ex dictis Cuſtodibus attendentes peccaue . . . in eas volentes commune, & vniuerſalitas omnes terræ Maceratæ, quibus omnibus ea per dictos malignos commiſſa præcordialiter diſplicuerunt quantum poſſunt eorum humilitate emendare conuocatis maiori concilio, ſcilicet ſpeciale, & generale, videlicet vniuerſis hominibus de qualiber . . . & omnibus alijs hominibus terræ Maceratæ ad dictum concilium venire volentibus, & congregato in eorum Palatio more ſolito ad ſonum campanæ, & vocem præconum de mandato, & auctoritate venerab. viri Domini Ioannis, Domini Nicolai de Aſcolo dictæ terræ Maceratæ poteſtatis vnanimiter, & concorditer nemine diſcrepante fecerunt, conſtituerunt, creauerunt, & ordinauerunt magiſtrum Lambertutium, magiſtri Petri de dicta terra Maceratæ eorum, & ipſius communis Syndicum ad eundum ſimiliter ad ciuitatem prædictam Firmanam, & ad exponendum reuerenter coram venerabili Patre, & D. D. Epiſcopo ſupradicto, & coram magnificis, & egregijs viris Dominis Poteſtate, Capitaneo, Prioribus, & Concilio ipſius ciuitatis, quomodo ea mala commiſſa eis præcordialiter diſplicebant, quod quantum eorum poſſibilitati conceditur, ea, quæ per dictos malignos impudenter facta fuiſſent, ipſi tanquam filij humiles de benignitate ipſius Domini Epiſcopi, & Patris eorum, & de pietate ipſius ciuitatis matris eorum, & Domine . . . emendare effectualiter intendunt, & ad ponendum ſe dicti communis, & hominum terræ Maceratæ nomine cum omni reuerentia ſupradicta emendare in manibus eorum, vt poſſint ſupra ipſam mandare, & præcipere quicquid eis placet alto, & baſſe, & ad obediendum eiſdem mandatis, & præceptis, & quidquid per ipſum Syndicum factum, ſeu actum fuerit, & quidquid per prælibatos Dominos Epiſcopum, Poteſtatem, Capitaneum, Priores, Concilium, & Commune ciuitatis prædictæ fuerit decretatum, mandatũ, ſeu præceptum ſuper hæc promiſerunt nobis infraſcriptis Notarijs nomine terræ prædictæ . . . firmum, gratum, & ratum habere, nec moleſtiam aliquam occaſione, ſeu cauſa ſub obligatione bonorum ipſius communis.

Actum Macerata in Palatio dicti Communis, præſentibus Domino Bernabeo de monte Lupone, & Domino Franciſco de Fabriano, Domino Benuenuto Matthæi, Domino Conrado, Domini Pauli, Domino Camillo Berando, Domino Boethio, Domini Pauli, & Beninfante Bentiuolij, & Peterio Federici teſtibus, & alijs pluribus, & Bertino Iacobutij Notarij una mecum de prædictis rogatis . . . .

Et ego Ioannes Antonij magiſtri Actonis de eadem Notarius, omnibus, vt ſupra legitur prædictis interfui rogatus prædicta publicaui.

Ego Bertinus Iacobutij Taliaferi de Macerata Notarius, his omnibus interfui rogatus una cum dicto magiſtro Ioanne Notaria me ſcribere, vel ſubſcribere, ideo me ſubſcripſi, & publicaui, meumque ſignum appoſui conſuetum.

42 FRANCISCVS Gentilis militis de Mogliano filius, a Ioanne XXII. ſublectus eſt anno 1318. 7. Kal. octobris, irritata electione Rainaldi Iacobi, & Iacobi Rogerij canonicorum a minori parte capituli facta. Ex Reg. Vatic. Huius Epiſcopi temporibus ſancti Iuliani caſtellum, quod hoc tempore Maceratam vocamus, idem Pontifex a Firmana iuriſdictione ſeiunxit, iuſſitq; in ciuium vnitatem coire, eiſdem attributo Paſtore, quo Recanatenſes paulo ante priuauerat. Rem accurate perſequitur Hieronymus Rubeus in Rauennati Hiſtoria lib. 6. euenitque eiuſmodi rerum conuerſio 1322. Obijt Franciſcus ann. 1328. cõmendaturque Eccleſia Firmana ad beneplacitum Apoſtolicum Franciſco de Silueſtris de Cingulo Epiſcopo Florentino die 12. kal. aug. an. 12. Ioannis 22. Quo anno ab Antipapa Nicolao V. Corbolio fuit electus Vitalis quidam, qui conſecratus fuit in curia eiuſdem Pſeudo Papæ, & Laurentium Epiſcopum Arianum ſchiſmaticum 9. kal iulij anno 1. Antipontificatus, ex Regeſto eiuſdem.

43 Fr. IACOBVS de Cingulo per reuocationem commendæ ſupradictæ, electus eſt anno 1334 5. idus martij, vt habetur in lib. Prouiſ. Prælatorum: deceſſit autem 1349. Hic Syndico S. Mariæ Nouellæ charitatis Firmanæ poteſtatem fecit Xenodochium fundandi, pluraque illi priuilegia impendit.

44 BONIOANNES Placentinus in Pannonia antea Boſnenſis Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1349. quinto Kalendas februarij.

rij. Hic cum maiori altari Cathedralem Eccleſiam conſecrauit anno 1351. cum incolis caſtelli Othoni multas, vt vocant, conuentiones tranſegit 1355. hunc reperi vixiſſe anno 1359. declaraſſeque quoddam teſtamentum in fauorem monialium ſanctæ Catharinæ, eidemque declarationi ita ſe ſubſcripſiſſe.

Bonioannes, Dei & Apoſtolicæ ſedis gratia, Epiſcopus, ac Princeps Firmanus.

Nullum antiquiorem repereris, qui ſibi principis Firmani titulum vſurpauerit. Tranſlatus eſt Bonioannes ad Archiepiſcopatum Patracenſe anno 1363.

45 Fr. ALPHONSVS de Tauro ordinis Minorum, electus Epiſcopus Firmanus 3. non. maij 1363. ſucceſſit Bonioanni, qui cum annos ſeptem hanc rexiſſet Eccleſiam, ad Aſtoricenſem ſedem in Hiſpania tranſlatus eſt anno 1370. Reperi in tabulis Eccleſiæ Firmanæ Antonium quēdam Epiſcopum vixiſſe anno 1363. ſuſpicor autem ea incogitantia ſcribentium, Alphonſum in Antonium tranſiſſe, nam vt vidimus ex regeſto Vaticano, Alphonſus Bonioanni ſucceſſit. Huic vero Nicolaus anno 1370. eodemque abductum errore fuiſſe crediderim, qui Ægidij Albernotij Cardinalis vitam perſcripſit, dum condito teſtamento quendam Rodulphum Epiſcopum Firmanum teſtem ſubiecit anno 1364. vigeſima nona ſeptembris, ſiquidem Alphonſus tunc hanc regebat Eccleſiam. Hic multa cum laude pietatis aliquot ſanctorum reliquias in eccleſiam ſanctæ Luciæ tranſtulit. Anno vero 1370. aliquot condidit decreta in fauorem caſtelli Montis Othonis Firmanæ iuriſdictionis.

46 NICOLAVS Peruſinus Epiſcopus Piſaurienſis, ad hanc ſedem tranſlatus anno 1370. Kalendis iulij, ea regeſt. Vatican. de diœceſis limitibus grauem litem exercuit cum Maceratenſi, ac Recanatenſi Epiſcopo, atque ob eam rem repetitur condita procuratio in perſona Matthæi Philippi 1372.

47 ANTONIVS de Vetulis Viterbienſis, ad hanc dignitatem promotus eſt circa annum 1375. de eo chronic. manuſcript. Firmana, quæ extat apud clariſſimum virum Carolum Strozzā patritium Florentinum, ſic habet. *Anno 1380. die vigeſima martij frater Antonius Epiſcopus, & princeps Firmanus abſoluit omnes tam mares, quam fœminas, mandato D. Papæ Vrbani de rebellione facta contra Eccleſiam. In eodem chronic. paulo poſt anno 1384. die 20. martij venerunt bullæ, ſeu literæ Papales qualiter D. Antonius Epiſcopus Firmanus aufugerat, & ideo ſi poterant caperent.* Hunc poſtea reperio ab Vrbano Sexto honore Epiſcopatus fuiſſe ſpoliatum 1385. tametſi me cauſa lateat, potuit autem adhæſiſſe Antipapæ Clementi, cum per ea tempora Eccleſiaſticos viros teterrimum ſchiſma iactaret. Etenim mortuo Angelo Firmano Epiſcopo, qui illi erat degradato ſuffectus, Bonifacius Nonus Pontifex ad eandem Firmanam ciuitatem iterum illum aſſumpſit, eundemque appellat Antonium, Epiſcopum olim Firmanum nuperque ad eandem dignitatem aſſumptus. Eundem Bonifacius Ianuam legauit, gubernatoremque genera

A ralem Campaniæ, ac Maritimæ effecit, compulit ad fœdus Peruſinos ea fœda diſcordia diſſipatos 1393. vt refert D. Antoninus 1397. palatium exædificandum curauit, vbi hæc inſcriptio legitur.

Reuerendiſſimus Antonius de Vetulis
de Viterbio, Legum Doctor,
Dei gratia Epiſcopus, & Princeps
Firmanus
conſtrui fecit has Epiſcopales domos
in honorem Virginis glorioſæ
anno M CCC.LXXXXI.

B Certam pecuniæ ſummam imperauit Antonius ab incolis Montis Othonis exigendam, vt inde Grottarum oppidum redimeretur. Romæ condidit ſuum teſtamentum anno 1405. domoſque paternas ſitas in regione Pinnana Eccleſiæ ſancti Petri legauit. Quamobrem clericale capitulum quotannis in die defunctionis eius inferias celebrat gratitudinis ergo. E viuis autem exemptus tumulatus eſt in Vaticano.

C

48 ANGELVS de Petleonibus de Vrbe ſucceſſit Antonio Vetulo depoſito anno 1385. electus memoratur in bulla Vrbani Sexti, decimoquarto Kalendas nouembris anno octauo, defunctus eſt ſub Bonifacio Nono, eidemque ſuffectus eſt idem Antonius Vetulus, reſtitutuſque eſt ad ſuam olim Eccleſiam.

D

49 M. LEONARDVS de Phyſicis de Sulmona, Epiſcopus antea Aſculanus, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ Camerarius, ab Innocentio Septimo ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt anno 1406. vſque ad annum 1412. deinde prouectæ ætatis è vita diſceſſit, dignus profecto, qui ob ſingularem doctrinam, vitæque probitatem maioribus dignitatibus inſigniretur.

50 IOANNES Firmanus è Firmô, quem Clementinus in hiſtoria Ariminenſi Hieronymum de Seraualle appellat, Sauonenſis primum Epiſcopus, mox & Aſculanus, ad Eccleſiam demum Firmanam tranſlatus eſt 1412. 13. Kal. auguſti. Conſtantienſi concilio interfuit, atque a Martino Quinto Columna viſitator, & correctior monialium ſanctæ Catharinæ Firmanæ adhibitus eſt quæ ſub ſancti Benedicti regula vitam degebant. Firmanam Eccleſiam per quinque omnino annos adminiſtrauit, illumque deinde idem Martinus

tranſlu-

tranſtulit ad Fanenſem Epiſcopatum 1417. Kal. decemb. ex lib. prouiſ. Prælar.

51 PETRVS de Melioratis, filius Ludouici principis Firmani, nepoſque Innocentij Septimi Ioanni ſuffectus eſt 1418. Illius meminit Michael Pius in chron. S. Dominici anno 1422. cum Epiſcopo Corinthi poteſtatem fecit conſecrandi maius altare Eccleſiæ ſancti Dominici de Firmo, cuius erat alumnus.

52 IACOBVS de Melioratis, huius Eccleſiæ adminiſtrator aſcitus eſt 1425. vſque ad annum 1426. vt extat in monumentis archiuij dictæ Eccleſiæ.

53 DOMINICVS Capranica, filius Nicolai, Romæ natus eſt 1398. pridie Kalendas iunij, Nobiliſſimæ indolis fuit, ingenioque flexibili ad omnia, Patauij, Bononiæque ſuorum ſtudiorum tyrocinium fecit, cumque bonarum artium lauream ibidem conſecutus fuiſſet, illamque ſingulari vitæ probitate cumulaſſet, a Martino Quinto Apoſtolicæ Cameræ Clericus, ſecretarius, ac protonotarius declaratus eſt, Æmiliæque prouinciæ gubernator aſcitus. Quam prouinciam cum incorrupte adminiſtraſſet, Firmanæ Eccleſiæ Epiſcopatu ab eadem Pontifice ornatus eſt, atque legatione Peruſiæ, Spoletanique Ducatus 1426. eundemque ſub vitæ finem Cardinalem creauit, rameſi Pontifex hoc ſuum poſtremum placitum nondum finiſſet dimanare in vulgus. Cæterum ſecuta morte Martini, haud pro Cardinali Dominicus habitus eſt, dum purpurati Patres ad nouum creandum Pontificem ingrederentur Comitium. Ibi euaſit ad ſedem Eugenius Quartus, qui inter cæteros patrum æquos Cardinales, tacite obtentam Cardinalitiam dignitatem inuidioſe viſus eſt præſcindiſſe Capranicæ, ſic vt nec poſtea nouo tiaræ lætus honore adduci potuerit, vt deprecanti Dominico Cardinalitia inſignia conferrentur. Quamobrem ius ſuum tuiturus, ſtatuit ſibi in Germaniam ad Cæſarem, atq; ad Baſilienſis concilij Patres, adiuncto ſibi Ænea Siluio, qui poſtea Pius Secundus fuit, ſecretario, proficiſcendum. Qui iuribus mature penſatis, ſecundum Capranicam iudicarunt, cenſueruntque Cardinalitia inſignia illi reſtituenda. Nimium excanduit ad decretum Eugenius, aduocatoque publico Patrum purpuratorum conſeſſu non modo non rata habuit, quæ ſtatuiſſet concilium, verum etiam Dominicum omni honore priuauit, Firmanumque Epiſcopatum Bartholomæo Valuenſi Epiſcopo

A adminiſtrandum attribuit. Itaque duriorem fortunam Capranica expertus eſt, donec quod iure nō potuit, animi denique dimiſſione eſt aſſecutus. Florentiæ ſiquidem, vbi tunc Pontifex morabatur, ad oſcula pedum beatorum accedens veniam impetraturus, & a leniori iam Pontifice promeruit veniam, & cum opimis ſacerdotijs purpura ſub titulo ſanctæ Crucis in Hieruſalem eſt inſignitus. Igitur ex eo quaſi porrecta fronte Capranicæ fortuna arriſit, vacauitque illi, eiuſdem fauorem exaggeratis fauore virtutibus. Pontifex namque non modo deinceps amauit Capranicam, ſed eidem etiam tanquam confidentiſſimo trepidiora demandauit expedienda conſilia. Illum ſiquidem difficillimo tempore in Picenum legauit, hoc eſt B tunc cum Franciſcus Sfortia victricibus illatis armis prouinciam illam infeſtam haberet, cumque illo pro Eccleſiaſtica libertate collatis ſignis, plane oſtendit, viriles animos haud degenerare ſub purpura. Itaque ciuitatem Firmanam recuperauit, ſolemni ritu eam ingreſſus eſt 5. ianuarij 1446. Atcemque Giroſalei excidit, Peruſinaque legatione egregie perfunctus eſt. Nicolaus Quintus ad Alphonſum Neapolitanum Regem illum legauit, qui Tyburinam ciuitatem Eccleſiaſticæ ditioni ademerat, itaque Capranica compulit Regem, vt quæ abſtuliſſet, Pontifici reſtitueret. Ea legatione feliciter perfuncto ſumma Pœnitentiaria demandata eſt. Per ea tempora Bizantium inuaſerant Turcæ, quamobrem idem Nicolaus, vt obſiſteret progredientibus per Capranicam inſtituit exorare C principes Chriſtianos, vt in tantam rem vellent expedire arma, factoque initio a Neapolitano Rege, cæteros principes ita diuiſos expertus eſt, vt nulla medicina ad communem ſalutem exulceratis ambitione animis poſſe fieri videretur, Ianuenſes tamen fœda diſcordia diſſipatos ad pacem adegit. Duodecim omnino legationibus feliciter obitis inclaruit, ſed nulla maior vnquam in eo virtus enituit, quam moderatio animi, diuitiarumque deſpicientia. Cuius virtutis fructus ſingulariter aliquando percepere Ciſtercienſes. Etenim cum Eugenij Quarti temporibus ex vecordia cuiuſdam Iuliani Lapini Abbatis Septimi nobiliſſimi cœnobij ex ordine Ciſtercienſi fortunas contigiſſet labare, funditusque euerti, Pontifex coactus Ab- D batem deturbauit de ſede, Septimianumque cœnobium, ac monaſterium Boniſolatij eius ditionis Capranicæ commendauit. Quid ibi Dominicus? anxiam ſane curam ſuſcepit, opes refecit. Quin effuſis propemodum theſauris, cum pleraque recuperaſſet, quæ luxus perdiderat, florens iterum cœnobium Septimianis monachis de ſanioru eligendo Paſtore deliberaturis, raro exemplo ad poſteritatem attribuit. Inde puriores mores, monaſtica inde diſciplina reſtrictior, progreſſus vberiores ad perfectionem extitere. Ita vt inde deinceps emiſſis monachorum colonijs, Ciſtercienſis Italica congregatio dimanauerit; monachi proinde, haud beneficiorum immemores, præ foribus veteris Caſtelli, quod Septimianæ ditionis erat, in marmorea tabula egregij facti voluerunt extare memoriam. Quin annuas, perpetuaſque inferias pro eodem in Septimo, exterisque Hetru-

ſcis

ſcia monaſterijs celebrandas cenſerunt, vt vel obſluioſis nullo vnquam tempore, tantus pater, ac patronus munificus poſſet excidere. Cæterum Dominico in ferendis ſententijs, proferendaque veritate erat libertas tanta, vt cum aliquando Pontifex ipſe narraret, ſe de conſilio fratrum ſuorum Cardinalium aliquid facere, retulerit Capranicas, ſe vnum quicquid illud erat latere. Principibus Chriſtianis maximo in pretio fuit, nec minus omnis ordinis homines illum amabant, quod in eo illæ elucerent virtutes, quæ vere principem, optimumque Prælatum decerent. Amicos præcipue coluit, maxime autem eos, quos aliqua ſingularis virtus commendauerat. Itaque amicos, alumnoſque habuit Pium Secundum Piccolomineum, Amicum Aquilanum, Iacobumque Ammannatum, cui Ticinenſis Cardinalis adhæſit cognomen, alioſque quamplures, qui ſeculum illud immortalitatis fama compleuerant. Bibliothecam nobilem imprimis inſtruxit, quam duobus millibus pretioſis codicibus ditaſſe narratur. In domibus paternis nobile ſtudentium coadunauit collegium, quod ex auctore Capranicæ tulit cognomen. Nominationem vnius ſcholaris Firmanis Epiſcopis ſuis ſucceſſoribus honoris ergo attribuit, idemque ius decreuit eſſe Septimiano Abbati, in quod monaſterium præcipua olim contulerat fortunarum ornamenta. Plura ſub vitæ finem p è dum conderet teſtamentum, legauit, quæ omnia felici executioni mandauit Angelus Capranica frater Cardinalis. Iam quinquaginta & octo natus annos Romæ deceſſit, dum ſacra ſedes vacua foret, eidemque defuncto ob ſingularem vitæ probitatem omnium omnino lacrymæ parentarunt, anno 1456. 19. Kalendas ſeptembris, ſepultuſque eſt apud ſanctam Mariam ſupra Mineruam, in cuius marmoreo ſepulchro ab Angelo, defuncto fratri erecto, hanc inſcriptionem legunt prætereuntes.

Sedente Paulo II.
Dominico Capranicenſi
tit. S. Crucis in Hieruſalem
presb. Cardinali,
Antiſtiti Firmano,
Maiori Pœnitentiario,
xij. Apoſtolicis legationibus claro,
Pacis Italicæ in annos xxv.
conſtitutori,
doctrina, religione, & ſanctis ſemper
operibus admirabili.
Angelus eiuſdem tit. Cardinalis,
Vnanimi fratri,
ac ſibi commune monumentum hoc fecit
Vixit idem Dominic.
ann, LVIII.

Dominici vitam enarrauit Ioannes Baptiſta Podius, Iacobus Cardinalis Papienſis, Veſpaſianus Florentinus vulgari ſermone, nondum euſam, eiuſdemque memorit Garimbertus, Ciaccon. noſter Andreas Victorellus in ſuis additionibus ad Ciacconem, Baccetius Abbas Ciſtercienſis in ſua manuſcripi. Septimiana, noſque demum, qui Septimiano cœnobio præfuimus, non potuimus erga illud monaſterium non recordari plane regiam munificentiam. Narrat S. Antoninus Florentinorum Antiſtes 3. par. hiſtor. Capranicam poſt mortem lumbos cilicio præcinctum fuiſſe repertum.

Scripſit hic optimus Cardinalium paruum tractatum quemdam de contemptu mundi, quem manuſcript. monachi Ciſtercienſes Florentiæ in ſua Bibliotheca diligentiſſime aſſeruant, tanquam irrefragabilem teſtem moderationis eiuſdem. Litteratorum hominum munificentiſſimus ipſe Mecœnas fuit Dominicus, iuſtitiæ, & pacis amator, de quo Antonij Gerardini muſa non ſiluit in Pubellca quinta, quæ inſcribitur illuſtris ad Angelum Suſſenum Epiſcopum, extatque manuſcript. apud Honuphrium Gerardinum.

Poſt illam roſeo ſinuoſa in veſte galero
Effigies titulo eſt quinta notata breui,
Delectus Firmi Martino præſide rerum
Præſul Cardineo preſſit honore caput,
Et neſcia bonus ſacro cenſente ſenatu
Pontificum famam de probitate tulit,
Vtque Cato ſapiens ab eodem eſt ordine cenſus
Cenſor, & alterius more ſeuerus erat,
Conſueuit cuſtos rigidi ſanctiſſimus æqui
Iuridica populis ponere fronte modum.
Conſueuit populis vltricia bella mouere
Dux pro iuſtitia ſæpius arma gerens.
Idem Italiæ iecit legatus fœdere pacis,
Idem diſcordes vinxit amore duces.

55 ÆNEAS Syluius Piccolomineus Cardinalis, Epiſcopuſque Senenſis, poſt Capranicæ mortem Firmanam Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit vſque ad annum 1458. Hic ille eſt, qui ſub Pij Secundi nomine Apoſtolicam euaſit ad ſedem, denique dedit pretioſam Tiaram Cathedrali.

55 NICOLAVS Capranica, filius Antonij, Dominici autem ac Angeli Cardinalium nepos, a Pio Secundo Epiſcopus adlectus eſt 1458. die vigeſima tertia menſis auguſti in peruigilio Natalis Domini eiuſdem anni vrbem ſolemni pompa ingreſſus, illam Eccleſiam adminiſtrauit ad quatuordecim annos, Romæque fato conceſſit, ſepultuſque eſt apud ſanctum Marcum in marmoreo

reo ſepulchro, vbi oſſa Pauli Archiepiſcopi Beneuentani requieſcunt, cum hac inſcriptione ambobus communi.

Deo omnipotenti ſacrum,
Paulo Archiepiſcopo Beneuentano
è Capranica oriundo,
qui ob morum clementiam,
& præclaras animi dotes
Martino V. Pont. Max. charus, dignuſque,
cuius fidei ſecreta ſua, & Cardinalis,
& Pontificis crederet,
ac ad ſummos honores eueheret
maioribus
ſuis eximia virtute præluxit.
& ſacellum moriens è ſuo dotatum
familiæ ſuæ Gapranicen.
reliquit.
Et Nicolao Epiſcopo Firmano
Antonij fratris filio,
inſignibus virtutibus conſpicuo,
honoribus ampliſſ. a ſummis Pontiff.
ornato,
Angelus Epiſcopus Præneſtinus,
S. Crucis in Hieruſalem
fratri, & nepoti B. mer.
ob pietatem poſuit anno Chriſti
M. CCCC. LXXVI.
Sixto IV. Pont. Max.

56 ANGELVS Cardinalis Capranica poſt nepotis exceſſum, hanc Eccleſiam regendam ſuſcepit, ibique ſatis ſalubrem ſynodum celebrauit 1473. quæ diligentiſſime in archiuio eiuſdem Eccleſiæ aſſeruatur. Eccleſiam fratrum Minorum de obſeruantia conſecrauit, illiuſque temporibus Sixtus Quartus Firmanam Eccleſiam exemit a iuriſdictione legatorum Apoſtolicorum. Denique cum Firmanam Eccleſiam adminiſtraſſet vſque ad annum 1475. illam reſignauit, Aretino Epiſcopatu contentus. E cuius Eccleſiæ denominatione ſemper deinceps Aretinus Cardinalis appellatus eſt. Conſule ſupra, quæ de eodem ſcripſimus, cum de Reatina Eccleſia eſſet nobis inſtituta narratio.

57 HIERONYMVS Capranica ex ceſsione Angeli Capranicæ Cardinalis, Epiſcopus adlectus eſt anno 1475. 15. Kal. iulij Sixto Quarto ſedente. Romæ deceſſit 1479. ſepultuſque eſt apud S. Marcum prope Nicolaum ſuum conſanguineum, ac prædeceſſorem.

58 IOANNES BAPTISTA Capranica, Romanus, ad hanc ſedem aſcendit 1479. 6. Kal. auguſti. Hic Præſul (vt aliqui ſcribunt) haud ſecutus eſt ſuorum veſtigia gentilium. Populo enim ad parum eius religioſum exemplum tumultuante, coactus eſt Sixtus Quartus Eccleſiam illam Franciſco Piccolomineo Cardinali tradere adminiſtrandam, tametſi autem conatus ſit diluere, quæ a populo ſibi obijciebantur, nihilominus tamen euentus docuit haud ex corde reſipuiſſe. Etenim cum eximiæ nobilitatis, ac pulchritudinis fœminã miſerrime deperiret, veſanoque amore deuius, eius ſe intuliſſet in domum, a conſanguineis repertus, cæſus eſt, ſuoque cruore madens de feneſtra præcipitatus in viam. Huius teterrimæ cædis meminere Volaterranus in ſuis Vrbanis comment. Leanderque Albertus qui addidere a Firmano populo cædem illam fuiſſe patratam; falluntur tamen, ſi vlla Ioanni Bertachio fides, in tract. de Gabellis p. 9. num. 4. qui narrat fuiſſe deuolutũ de feneſtra palatij die quo ſacro cinere expiantur admoneturq; fideles. Tametſi autem ſuſpicionis compertus, ſepulchrũ tamen in cathedrali ob cæteras eius eximias animi dotes accepit, quod huiuſmodi inſcriptione Franciſcus Piccolomineus exornauit.

IOANNI BAPTISTÆ
DE CAPRANICA PRINCIPI
AC PRÆSVLI FIRMANO
DIGNISSIMO
FRANCISCVS PICCOLOMINEVS
S. EVSTACHII DIAC. CARD.
SENENSIS
ADMINISTRATOR FIRMANVS
PRÆDECESSORI SVO.

RAN-

59 FRANCISCVS Cardinalis Piccolomineus, qui poſtea Pontifex, Pius Tertius appellatus eſt, diuturniori mora Firmanæ Eccleſiæ adminiſtrator fuit, antequam Capranica diſceſsiſſet e vita
B Cui adminiſtrationi cum Auguſtinum nepotem ſuum cum ſpe futuræ ſucceſſionis aſciuiſſet Coadiutorem, conceptam ſpem importunum fatum abrupit. Deceſsit enim Romæ 1496. die 3. m. iulij, Poſt cuius exceſſum eandem Eccleſiam cuidam Ludouico, ſeruato ſibi regreſſu reſignauit quo etiam defuncto, eius Eccleſiæ adminiſtratio rediijt ad Franciſcum, 1503. autem ſublimatus eſt ſancto Eccleſiæ Throno, Pijque Tertij fecere illi cognomen.

60 LVDOVICVS Firmanus Epiſcopus, in monumentis Archiuij reperitur vixiſſe 1500.

61 FRANCISCVS Cardinalis Romolinus Hiſpanus, Archiepiſcopus Surrentinus Firmanæ
C Eccleſiæ perpetuus adminiſtrator declaratus eſt a Pio Tertio Pontifice anno 1503. die 4. m. decembris. Quam ille Eccleſiam fere ſemper abſens adminiſtrauit annum vſque 1516. Quo ipſo anno deceſsit. De quo infra in Archiepiſcopis Surrentinis.

62 IOANNES Saluiatus Cardinalis Florentinus, poſt Romolinum, Firmanam Eccleſiam ſuſcepit perpetuo adminiſtrandam anno 1516. die 8. Februarij; quam demum in fauorem Nicolai Gadij reſignauit 1521. Cui Tuccia Folcarattaticat diui Franciſci Vmbrigenæ geſta verſu heroico conſcripta quæ M. S. extant apud me, eumque ſic alloquitur in præfatione.

Auguſtæ Antiſtes, quo ſoſpite Romula ſedes
Inclyta, honoratum tollit in aſtra caput.

A *Ne vana interdum pertentent otia mentem*
Ingeniumque graui torpeat inde ſitu,
Accipe quæ facili iam luſimus alta camœna
Carmina non animo diſplicitura tuo:
Hic vitam hic mores, & grandia facta videbis,
Vmbrigenæ cecinit quæ mea muſa tibi.
At ſi quid, doctas erratum offenderit aures
Corrige, nam vt placeam diſplicuiſſe dolet.

De ſalutari vero lege ſupra in Epiſcopis Ferrarienſibus, vbi pro Vaſconienſem, lege Vaſionenſem.

63 NICOLAVS Gaddius Florentinus, Apoſtolicæ Cameræ Clericus electus eſt Epiſcopus Firmanus Decimo Leone ſedente 1521. die 16. menſis octobris, nondum auguratus aliquot an-
C noa transegit, donec Adrianus Sextus Pontifex Firmanam Eccleſiam ab omni iuriſdictione legatorum Picentinæ Prouinciæ fecit immunem, in quo gratioſo diplomate Gaddium declarat electum Firmanum.

Dilecto filio Nicolao de Gaddis electo Firmano.
Adrianus, Papa Sextus.

Dilecte fili ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Dudum fel. record. Sixtus Quartus ad tunc Nicolai Epiſcopi Firmani, & Angeli Epiſcopi Præneſtini, & deinde piæ mem. Innocentius VIII. ad Franciſcum ſancti Euſtachii diac. card. poſtremoque Leo Decimus Romani Ponti-
D fices Prædeceſſores noſtri ad Franciſcum Epiſcopum Albanenſem, & vltimo ad Ioann. ſanctorum Coſmæ, & Damiani diac. card. qui ſucceſſiue Eccleſiam Firmanam in tit. adminiſtrationis ſeu alias obtinuerunt vitam, ſeu quamdiu eidem præeſſent, Eccleſiam prædictam ſub eorum ac ſanctæ Apoſtolicæ ſedis immediate protectionem receperunt, atque ab omni ſuperioritate, & iuriſdictione legati, ſeu gubernatoris iudicis ſpiritualium, & aliorum quorumcumque officialium prouinciæ Marchiæ penitus exemptam eſſe voluerunt, prout in Sixti, Innocentij, & Leonis prædeceſſorum prædictorum literis, quarum tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis haberi volumus, plenius continetur. Cum autem certis rationabilibus cauſis animum noſtrum mouentibus, te vtpote nobis gratum, & acceptum pati prærogatiua gaudere cupiamus, motu proprior

prio, & ex certa noſtra ſcientia Eccleſiam prædictam, quam diuiſſi præiueris, noſtræ, & Apoſtolicæ ſedi immediate ſubiectam; & ab omni Prouinciæ noſtræ Marchiæ Legatorum, gubernatorum, iudicum, & officialium iuriſdictione, & ſuperioritate, prout tempore Epiſcoporum ſuperius nominatorum fuit, exemptam eſſe volumus, & decernimus per præſentes mandantes propterea legato, vicelegato, gubernatori, iudice dictæ Prouinciæ, Theſaurario, cæteriſque noſtris, & S. R. E. officialibus, commiſſarijs, & omnibus ad quorum officium ſpectat, ne Eccleſiam prædictam, illiuſque perſonas, ac ſubditos moleſtent, aut in illas aliqua iuriſdictione, vel ſuperioritate, vltra quam præfatorum Epiſcoporum tempore factum fuerit, vtantur, vel exerceant, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ſtatutis quoque, & conſuetudinibus, etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, ſeu quauis firmitate alia roboratis, cæteriſque contrarijs quibuſcumque.

Dat. Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 22. maij 1523. Pontificatus noſtri anno primo

Tametſi autem Gaddius Firmanam abſens adminiſtrauit Eccleſiam, in eam tamen omnia quæ potuit, contulit ornamenta, ſiue ſupellectilem ſpectes ſiue Palatij Epiſcopalis reſtaurationem. Magno excellentique ingenio fuit, in tranſigendis autem negotijs dexteritate tanta, vt Clementi Septimo carus purpuram ſit aſſecutus, in ea, apud eundem Pontificem, laudem tulit prudentiæ, quæ ſummos deceret. Poſt Romanam cladem, ac populationem, dimiſſumque Pontificem, inter obſides ſuis datus Cæſarianis vt pactis inducijs conſtantior extaret fides, Romam reuerſus, vbique, & ſemper Pontificis Clementis fortunam indiuiſibiles ſecutus eſt. A Franciſco primo Gallorum Rege Sarlatenſem Epiſcopatum obtinuit, a Cæſare autem Abbatiam ſancti Leonardi in Apulia, Coſentinumque Archiepiſcopatum. Dominus Colliſcipuli, & aliorum oppidorum fuit. Poſt Alexandri Medicei Florentinorum Ducis indignam cædem, Gaddius in ijs Cardinalibus fuit, qui contra Coſmum Mediceum ad recuperandam iam expiraturam Florentinam libertatem ſeditioſis conſilijs aſpirarunt, ſed cum in irritum cecidiſſent conatus, coactus eſt cum collegis Romam redire, ibique vitam traducens tranquillius, tametſi abſens Eccleſiam Firmanam multa cum laude pietatis adminiſtrauit, quam denique curis feſſus Laurentio Lentio nobili Florentino, cum regreſſu reſignauit 1544. Deceſſit deinde Florentiæ 1552. optimi paſtoris relicta fama, ſepultuſque eſt apud ſanctam Mariam nouellam, in ſuæ gentis elegantiſſimo Sacello. Huius optimi Cardinalis honorifice meminere quamplures; nuper autem Franciſcus Pona, & Iacobus Gaddius vir nobilis, ac eruditione præclarus, in ſuis elogijs, demortui nomen Elegia ac Epigrammate honorifico decorauit Pauonius: nobis autem ſat erit hæc pauca de Gaddio tetigiſſe, quorum ſatis ampla coronis erit Epitaphium eius affixum ſepulchro.

D. O. M.

NICOLAO GADDIO THADÆI FILIO
S. R. E. CARDINALI
DE REPVB. CHRISTIANA OPTIME
MERITO.
SEPVLCHRVM HOC TANTO
PATRVO DEBERI
NICOLAVS GADDIVS CENSVIT
ANN. SAL.
M. D. LXXVII.
VIX. ANN. LXI. M. VII. DIE XX.
OBIIT ANNO M. D. LII. XVII.
KAL. FEBRVAR.

64 LAVRENTIVS Lentius nobilis Florentinus, Card. Gaddij ex ſorore nepos, ex ceſſione patrui hunc obtinuit Epiſcopatum 1544. die 5. menſis decembris. Militaris ingenij fuit, itaque ſub Paulo Quarto Caraſa Eccleſiaſticum exercitum adminiſtrauit, armiſque Gallicis iunctis ad confinia Neapolitani Regni excubias egit. Vicelegatione Auenionenſi perfunctus eſt, vbi pompa auguſtiori Carolum Nonum Reginamque Catharinam Regnum inuiſentes, excepit. Sub duobus ſummis Pōtificibus, Paulo Quarto, Pioque Quarto, legatione functus eſt, nuntij nomine ad Carolum nonum Regem Gallorum, vbi ad multos annos Pontificia negotia tranſegit, ea dexteritate, curaque, vt Aulicorum plerique eidem emeritam purpuram deſtinarent. Cæterum deceſſit in Gallia 1571. ibidemque ſepulchrum accepit. Ab eo condita aliquot decreta reperiuntur, dum Picenatibus ius diceret, velletque clerum ad meliorem frugem traducere. Fuit Laurentius vicarius Archiepiſcopi Vrbinatis temporibus Ranutij Farneſij, vt refert Rubeus in Hiſt. Rauennati. Qui cum duobus in locis illum cōmemoraſſet, in que altero Alexandrum vocaſſet, aliquibus ſcriptoribus fallendi materiem præbuit.

65 Fr. FELIX Peretus de Monte Alto, is ille, qui ex infima ſorte, ad ſupremam Apoſtolicam ſedem aſcendit ſub nomine Sixti Quinti. Hic cum eſſet S. Agathæ Epiſcopus, atque a Pio Quinto vocatus ad purpuram ab eodem etiam ad Firmanam Eccleſiam translatus eſt 1571. die 17. menſis decembris. Firmanam Eccleſiam adminiſtrauit ad ſex annos, tanto amore charitateque in ciues, ac ſi Firmi natus ſuiſſet, atque ibidem educatus, edoctus. Reuera enim Felix è Monte Alto oriundus erat, tametſi natus in Caſtello Grottarum Firmanæ iuriſdictionis ad mare. Quamobrem nil mirum ſi præcipuo amore tamquam bonus ciuis Firmanam ciuitatem proſecutus eſt. Illam enim, vt ſupra docuimus, erexit in metropolim inque ea iam olim a Bonifacio VIII. vniuerſale diſciplinarum domicilium inſtitutum, inſtaurauit: quamobrem Firmani ciues gratitudinis ergo, hæc ad perennitatem Pontifici Sixto inſcripſerunt in marmore.

SIXTO V. PONTIFICI MAXIMO
PATRIA FIRMANO OB EPISCOPALEM
IN METROPOLITANAM
ERECTVM, ET GYMNASIVM
GENERALE RESTITVTVM
S. P. Q. F. POS.

66 DOMINICVS Pinellus Ianuenſis, ſublectus eſt Epiſcopus Firmanus 1577. die 14. menſis auguſti ex ceſsione Cardinalis Montalti. Natus Dominicus eſt 1541. 10. Kal. nouembris nobilibus parentibus, ac opulentis ciuibus. Prima diſciplinarum rudimenta Ianuæ, Patauijque poſuit, cumque legibus ſtuduiſſet, lauream tulit numeratuſque eſt inter iuriſperitos Ianuenſes deinde cum maxime valeret ingenio, Ianuenſes terminos ſuæ virtuti arbitratus anguſtos fortunam experturus Romam conceſsit. Ibi Pius Quartus perſpecta Pinelli virtute morumque elegantia illum Referendarium Apoſtolicæ vtriuſque ſignaturæ effecit, literarum Apoſtolicarum correctorem, fabricæ ſancti Petri ex conſiliarijs vnum ordinariumque iudicem eiuſdem Romanorum tribunalium reformatorem, locumque tenentem Generalis Auditoris Cameræ Apoſtolicæ, ſub Gregorio vero XIII. inter Interamnates ac Narnienſes confiniorum litem Apoſtolicus commiſſarius diremit, viceſque gerens fuit S. R. E. camerarij, denique his perfunctus muneribus, ad ſibi concreditam Firmanam Eccleſiam ſe contulit, illamque exornauit, atque ad maiorem Dei

A cultum, fructumque animarum in ciuitatem Firmanam è Societate Ieſu Patres introduxit, illoſque qui Oratorij vocantur: cleri mores correxit, atque in ſeptem annorum mora, quibus illam Eccleſiam adminiſtrauit, nihil ſane omiſsit, quod curam boni ſane Paſtoris requirere videretur: quin ipſe in cauſa fuit, cur Sixtus Quintus erexerit illam in Metropolim, a quo Nuncius in Hiſpaniam deſtinatus, ornatus denique purpura eſt ſub titulo ſancti Laurentij in Paniſperna 1586. die 12. menſis ianuarij: contraque prædones, ac graſſatores illum legauit, deleuitque per duorum menſium ſpatium, quibus illos inſectatus eſt teterrimum illud hominum genus. Fuit Propœnitentiarius, atque Archipresbyter ſanctæ Mariæ Maioris, Præfectus Signaturæ Gratiæ, Pontificiæ B claſsis præfectus, in ijſque Cardinalibus numeratus, qui ſeptimum decretalium compilarunt. Sub Gregorio XIV. Vmbrica Legatione perfunctus eſt, ac Peruſina. Heluetiorum, atque Carmelitarum fuit protector. In pretio ſemper habitus eſt ob rariſsimas animi dotes. Romæ deceſsit Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis 1611. die 9. menſis Auguſti, ſepultuſque apud ſanctam Mariam Maiorem, cuius Eccleſiam ſæculari anno exornauerat, vbi Portam ſanctam aperuerat, cum hac inſcriptione.

DOMINICVS CARDINALIS
PINELLVS
C ARCHIPRESB. VIVENS NOVISSIMA
COGITANS SIBI FIERI
MANDAVIT
ANNO IVBILÆI M. DC.
ÆTAT. LX.

ARCHIEPISCOPI

FIRMANI.

D

1 SIGISMVNDVS Zannetinus Bononienſis, filius Franciſci celebris iuris conſulti, cum viginti, & ſeptem annos celebriores Italiæ Academias publice leges interpretando nobilitaſſet, ac ſub Gregorio XIII. pauperum cauſas defendendas accepiſſet, exigentibus meritis, ad Firmanam

nam ſedem ſubuectus eſt 1584. die 12. menſis decembris. In ſibi creditam Eccleſiam multa cõtulit ornamenta, ſacrariumque ædificauit, ac exornauit vt breuis marmorea memoria habet. Primus Archiepiſcopus fuit, ex quo Sixtus Quintus in Metropolim Firmanam erexit Eccleſiam. Sixti vero diploma eſt huiuſmodi.

SIXTVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

VNiuerſi Orbis Eccleſijs eo diſponente, qui cunctis imperat, & cui omnia obediunt meritis licet imparibus præſidentes in omnes agri Dominici partes oculos noſtræ mentis vigilis more paſtoris, intendimus inſpicientes quid Eccleſiarũ ipſarum præſertim cathedralium inſigniũ ſtatui, & decori maxime conueniat, atque hoc quidem pro zelo charitatis noſtræ, tanto liberalius, promptiuſque curandum cenſemus, quanto magis, non ſolum petentium ſubditorum preces, & merita id depoſcunt, ſed nos etiam ad omnipotentis Dei, & beatæ Mariæ Virginis glorioſam animarumque ſalutem, & fidelium diſciplinam confirmandam, nec non Eccleſiarum quibus paterna dilectione, Apoſtolicaque auctoritate conſulimus vtilitates, ornatumque pertinere, & recte cognoſcimus in Domino expedire. Cum itaque nos compertum haberemus Eccleſiam Firmanam ſedi Apoſtolicæ immediate ſubiectam, ac pridem ante annum a partu Virgineo quingenteſimum in cathedralem erectam, cui alias nos, dum in minoribus conſtituti eſſemus, & Cardinalatus fungeremur honore, laudabiliter præfuimus, cuique etiam hodie venerabilis frater noſter Sigiſmundus Epiſcopus Firmanus præeſſe dignoſcitur lapidibus marmoreis quadratis conſtructam ad collem in media ciuitatis Firmanæ parte collocatam ſingularem, atque pulcherrimam ſpectantium oculis multis partibus a dicta ciuitate Firmana ſeſe offerentem in prouinciæ fere medio, in qua nulla eſt metropolis Eccleſia, in tranquilla aeris temperie, in loco diſtãtu ab vrbe ſupra centum, & triginta milliaria ſitam, B. Mariæ Virg. dicatam, tribus dignitatibus, videlicet Archidiaconatu pro vno Archidiacono, & Archipresbyt. pro vno Archipresbytero, & decanatu pro vno Decano, necnon 12. canonicatibus, & totidẽ præbendis pro duodecim canonicis, & octo præterea manſionarijs pro octo manſionarijs, duobuſque ſacriſtijs pro duobus ſacriſtis ipſi Eccleſiæ inſeruientibus præſtare, quamplures Epiſcopos, præterea Orthodoxæ fidei defenſores, quorum nomina, tum ſanctitatis opinione, tum præſtantis ſingulari Prę fulſerunt, aliosque Cardinalatus honore decoratos alios etiam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ moderaminis admotos habuiſſe, & pro tempore exiſtentem Epiſcopum Firmanum Principatus inſignia, & ornamenta præueniationemque in multis cauſis, quoad legatos, gubernatores retinere, & omnimodam iuriſdictionem ex priuilegijs Apoſtolicis iam pridem emanatis, a fel. record. Sixto Papa Quarto prædeceſſore noſtro vſque in hæc tempora confirmatis, in ſuos commenſales, familiares, co-

A lonos, & officiales etiam priuatiue quoad legatos & gubernatores quoſcunque, ac montem videm caſtellum in omnem iuriſdictionem retinere, nec non Firmum, Piceni vrbem Romanorum coloniam extitiſſe, ac ex qua vbi Chriſtiana Religione imbuta fuit, ſub Decio Imperatore, ſeptuaginta Firmani martyres prodiſſe recenſentur, in qua multa corpora ſanctorum, ac innumerabiles aliæ reliquiæ magna cũ veneratione aſſeruantur, multis priuilegijs, & indultis, tam a piæ memoriæ Gregorio VII. a quo tunc temporis exiſtens Epiſcopus Firmanus, Crucis deferendæ facultatis confirmationem obtinuit a Gregorio Octauo, Nono, Decimo, Honorioque Tertio, qui eidem Epiſcopo vt principis nomen, iuriſdictionemque ſpiritua-

B lem, & temporalem retinere conceſſit, Innocentio Tertio, & Septimo, Eugenio Quarto, et Calliſto Tertio, ac quam plurimis alijs Romanis Pontificibus etiam prædeceſſoribus noſtris tum claræ memoriæ Friderico Secundo, & Henrico Tertio, multiſque alijs Romanis Imperatoribus illuſtratam ampliſſimam, in qua nihil fere perſpicitur quod eius longe, alteque repetitam antiquitatem nõ præ ſe ferat, in colle aeris ſaluberrimi, amœnitatis non exiguæ, in media Piceni parte ad ſinum Adriaticum, non longe ab Apenninis montibus ſitam, & quemadmodum Firmum, Picenum olim nominabatur, ita alijs temporibus Marchia Firmana vocabatur, quod Firmum primaria ciuitas

C in dicta Prouincia exiſteret. Princeps quoque in ſuam iuriſdictionem Marchiam vel receperit, vel redegerit in dicta ciuitate ſedem domiciliumque collocaſſe, ac ſemper detinuiſſe eodemque exemplo ſub Romanis Pontificibus, multis annis curiam generalem Legationis Marchiæ, tamquam in loco honorabiliori inibi reſediſſe nec non generale ſtudium, ad inſtar ſtudij Bononien. a recol. mem. Bonifacio Papa Octauo, ſimiliter prædeceſſore noſtro, & poſtea ab Eugenio Quarto & Calliſto Tertio prædeceſſoribus prædictis, ac multis alijs Pontificibus confirmatum, & a nobis denuo erectum, & reſtitutum floruiſſe, & florere, in eaq; extare collegium iuriſconſultorum iam inde ab immemorabili tempore ornatiſsimum, ac in numero, & doctorum præſtantia inſigne, hoc quidem tempore vltra ſeptuaginta doctores conſcriptos reperiri, eiſdemque modo, & ratione

D quamplurimos procuratores, & notarios eſſe, in ea quoque ſeminarium ex concilij Tridentini decreto inſtitutum, aliorumque illuſtrium virorum fide ſtudioſiſſimorum, pietate, & Religione ſummopere deditorum, nec non Epiſcopi, & Paſtores ſui, ita officioſiſſimorum, vt nihil vnquam prætermiſerint, quod ad ipſius Epiſcopi commoditatem, & dignitatem augendam facerent, ac multæ per Firmanos donationes, etiam caſtellorum priſcis illis temporibus Epiſcopo factæ reperiantur copia refectum, quibus plurimum ſemper delatum fuerit, tum quod ipſa ciuitas ſita loco arte munito, ac hominum robore, & fortitudine, ac ingenij acumine, & præſtantia adeo ornata fuit, vt cæteris Marchiæ ciuitatibus huiuſmodi timorem maximum inijcere, ſoleat multaque obſequia erga ſedem Apoſtolicam prę-

A dictam perpetuo præſtiterit, atque proprijs actibus ab imperio Deſiderij Longobardorum Regis ſe vindicarint, ſeque, ac ſua omnia ſimilis memoriæ Adriano Papæ Primo pariter prædeceſſori noſtro, ſedique Apoſtolicæ prædictæ ſponte dederint, ipſaque ciuitas fidei cauſa, & ſinceræ deuotionis gratia quam gerere ſolita eſt erga ſedē eandem, cum Fridericum Ptimum agnoſcere noluiſſent, igne fere aſſumpta fuerit eademque de cauſa, & alias ſæpe multa damna, & detrimenta ſubierit, & in ſummas difficultates, & calamitates ſæpius inciderit, vt ſe ab eorum dominatu qui Marchiam in ſuam ditionem, contra ſedem Apoſtolicam redegerint, vindicaret, & ad ipſam ſedem, eiuſque Imperium redire poſſet, veluti ſub Eugenio B eodem, ac alijs Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, & nouiſſime in bello Ferrarienſi, ſimilis mem. Iulio Secundo, & poſtea Clementi Septimo Pontificibus Maximis pariter prædeceſſoribus noſtris, præſto fuerint, monaſteriorum inſuper tam virorum, quam mulierum opulentiſſimorum æque, atque in quauis alia ciuitate, parochialium præterea Eccleſiarum, ac Confraternitatum, & Hoſpitalium quamplurimorum frequentia commendabilem, diœceſim denique Firmanam prædictam ita opulentam, & amplam eatate, vt maior in dicta Prouincia non reperiatur, agri vbertate fertiliſſimam, frumento, vino, oleo, & frugibus cum ſuis generis, vel etiam ſale, & rebus omnibus ad victum neceſſarijs adeo abundantem eſſe, vt non ſolum cæteris Prouinciæ ciuitatibus C ſuppeditare, ſed ad Dalmatas, Illyricos, Venetos, ac alios tranſportare ſoleat, itaut plane huic diœceſi deferēda ſit fertilitatis laus quę in agro Piceno paſſim tribuitur. Nec non eius comitatum, terras, caſtra ſexaginta fere habere, quo quidem comitatu Firmum finitimum, ac confine exiſtit cæteris fere omnibus ciuitatibus dictæ Prouinciæ, cuius maiorem partem occupare conſtat. Nos aliorum Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum, qui eodem honore decorarunt Eccleſias, quibus olim in minoribus dum conſtituti eſſent, & Cardinalatus fungerentur honore præfuerunt, veſtigia ſecuti, ad illam meritis honoribus augendam, & promouendam adducti, pijs quoque ſupplicationibus dilectorum filiorum D communitatis, & hominum eiuſdem ciuitatis nobis per dilectum filium Cæſarem Ottinellum ciuem Firmanum V. I. D. eorum procuratorem ad hoc ab eis ſpecialiter conſtitutum deſuper porrectis excitati, poſt habitam cum venerabilibus fratribus noſtris prædictæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus maturam deliberationem, de eorum conſilio, atque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, Maceraten. Tolentin. Ripan. Montis Alti, & ſancti Seuerini in dicta Prouincia conſiſtentes, necnon dictæ ſedi etiam immediate ſubiectas Eccleſias, earumque ciuitates, & diœceſes cum omnibus, & quibuſcumque earum territorijs, & terminis, ac dilectos filios earum ſingularum, Clerum, & populum vniuerſum, cum ſuis collegiatis, parochialibus, & alijs Eccleſijs, necnon monaſterijs vtriuſque ſexus, cæteriſque beneficijs eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura, ſecularibus, & quorumuis ordinum, & militiarum regularibus, necnon hoſpitalibus, domibus, collegijs, & & locis religioſis quibuſcumque ab eiuſdem ſedis immediata ſubiectione, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium perpetuo diuidimus, & ſeparamus, necnon a dictæ ſedis immediata ſubiectione, viſitatione, correctione, & omni, & quacumq. alia iuriſdictione etiā perpetuo eximimus, & liberamus, ipſamque Eccleſiam Firmanam ad laudem, & honorem omnipotentis Dei, ac B. V. Mariæ, necnon fidei Catholicę exaltationem, & totius militantis Eccleſiæ gloriam, in Metropolitanam Eccleſiā, & ſedem Epiſcopalē Firmanam, in Archiepiſcopalem, Archiepiſcopaliſq. & Metropolitani Præſidis ſedē, & Prouinciæ caput pro vno deinceps Archiepiſc. qui pallij, & Crucis vſum aliorum Archiepiſcoporum more habeat, omnibuſq. alijs inſignibus Archiepiſcopalibus, necnon priuilegijs, honoribus, & prærogatiuis, Archiepiſcopis debitis, & conceſſis gaudeat, ſimiliter perpetuo erigimus, & inſtituimus, ac nomine, titulo, ac honore Archiepiſcopali, & Metropolitan. decoramus. Præterea Eccleſiæ prædictæ Maceraten. Tolen. Ripanen. Montis Alti, & ſancti Seuerini Eccleſias prædictas, moderno ſque, & pro tempore exiſtentes illarum Præſules, ſeu adminiſtratores pro ſuis, & pro tempore exiſtentis Archiepiſcopi Firmanis ſuffraganeis, quæ tanquam membra capiti, eidem Archiepiſcopo Firmano iure Metropolitan. ſubſint, ita quod Archiepiſcopi Firmani in eiſdem Maceraten. Tolentin. Ripan. Montis Alti, & ſancti Seuerini ciuitatibus, & diœceſibus ius Metropoliticum ſibi vindicent necnon Maceraten. Tolent. Ripan. Montis Alti, & ſancti Seuerini prædictæ eidem Archiepiſcopo, & Metropolitano ad omnia, & ſingula habeantur, & ſint adſtricti, ad quæ ſuffraganei ſuis Metropoliticis Eccleſijs, & Metropolitanis tenentur, & obligati ſunt, vt indicentur ſecundum canonicas ſanctiones, ac eidem Archiepiſcopo Firmano prędictos ſuos ſuffraganeos conſecrandi, ad Prouinciales ſynodos euocandi, ac cum eis etiam Eccleſiaſtica negotia terminandi, de eorum Eccleſiis diſponēdi iuxta ſtatuta ſacrorum Canonum, omniaque alia, & ſingula quæcumque, quæ de iure, vel conſuetudine, aut alias quoquo modo ad Archiepiſcopos, & Archiepiſcopale munus ſpectare, & pertinere ſolent, & debent, gerendi, faciendi, exercendi; plenam, & omnimodam auctoritatem tenore præſentis concedimus facultatem. Prouinciæ quoque Firmanę clerum, & populum vniuerſum pro eorundem Eccleſiæ, & Archiepiſcopi Firmani Prouincialibus pariter etiam perpetuo concedimus, & aſſignamus, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Maceraten. Tolentin. Ripan. Montis Alti, & ſancti Seuerini Eccleſiarum prædictarum, etiam iuramento cōfirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, eiſdem Eccleſijs, illarumque Præſulibus, Adminiſtratoribus, & capitulis, ac quibuſcumque alijs perſonis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis,

etiam

etiam irritantibus in generē, vel in ſpecie, etiam A motu proprio, atque ex certa noſtra ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam conſiſtorialiter, & ſub quibuſuis verborum formis, ac alias in contrarium quomodolibet conceſsis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſsio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, eorum omnium etiam tenorea, ac ſi de verbo ad verbum exprimerentur, & infererentur, præſentibus pro ſufficienter expreſsis, & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat, harum ſerie B ſpecialiter, & expreſſe, motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus, derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1589. nonis Kal. iunij Pontificatus noſtri anno quinto.

Deceſſit autem Sigiſmundus 1595. 1. die octobris, ſepultusque eſt in ſua Metropolitana.

2 OCTAVIVS Bandinus Florentinus, filius Petri Antonij, atque Caſſandræ Caualcantis, cum D eſſet Vicelegatus Bononiæ, a Clemente Octauo ſecundus Archiepiſcopus Firmanus adlectus eſt die 29 menſis iulij 1595. incredibili congratulatione, plauſuque Firmanorum ciuium, quibus ſub Sixto Quinto Pontifice incorrupte ius diserat, quam paulo poſt lætitiam idem Clemēs Octauus, cum Bandinum vocaſſet ad purpuram, mirifice cumulauit. Fuit etiam Legatus Flaminiæ, inos & Piceni. Octauum Clementem Ferrariam proficiſcentem, quam paulo ante receperat, ſecutus eſt, cumque Cardinal. Brandata Margaritam Auſtriacam nouam nuptam Tertij Philippi Hiſpaniarum Regis Legatus excepit. Bandinum Clemens VIII. vnice dilexit, penlatiſque eiuſdem animi dotibus, ad ardua quæque negotia ſemper illum admouit; nec minus in pretio fuit Pontificibus Paulo Qninto, Gregorio Decimo quinto, atque Vrbano Octauo, qui ob ſingularem viri prudentiam Bandinum ſuſpiciebant, appellabantque venerandum ſenem, ſacrique Senatus delitias, ac ſuæ patriæ decus, nec ſane immeritò; ſiquidem a puero continenti tenore virtutum, ſecundaque probitatis fama, ad ſenilem peruenerat ætatem. Ergo factus ſenior, Firmanam Eccleſiam rei gnauit nepoti, alijſque duobus ſucceſſiue 1606. quos paterno affectu dilexerat. Deceſſit Romæ Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, ſacrique Collegij Decanus 1629. kal. auguſti, ſepultuſque eſt apud S. Silueſtrum in monte Quirinali in ſuorum maiorum Sacello, vbi ea inſcriptio legitur, quam in Epiſcopis Oſtienſibus attulimus.

C 3 ALEXANDER Strozza Cardinalis Bandini ea ſorore nepos, ex ceſſione patrui, cum vtriuſque Signaturæ Referendarius eſſet, tertius Archiepiſcopus ſublectus eſt Paulo Quinto ſedente 1606. die 10. menſis aprilis. Henricus IV. Rex Gallorum hunc Præſulem vnice amauit, quē cum de ſua promotione Strozza feciſſet certiorem, hanc ſequentem a tanto Rege retulit congratulationem.

A Monsù l' Arciueſcouo di Fermo.

Monsù l' Arciueſcouo di Fermo.

Ho hauuto à piacere l'auiſo, che me hauete dato con le voſtre delli 13. del paſſato di voſtra promotione al gouerno, & amminiſtratione d'vna Chieſa coſi celebre, e nominata, come è quella di Fermo, e me ne ſono rallegrato con voi, come io fo con queſta, ſicuro che quanto piu ſorete eſaltato in dignità, tanto maggior modo haurete di metter in prattica, & effettuare la buona volontà, la quale hauete ſpeſſo moſtrato verſo il mio ſeruitio, & vtile, e grandezza di queſto ſtato. Continuatela io ve ne prego, e ſtate ſicuro, che nell'occaſioni, che l'appreſentaranno io la riconoſcerò. Secondo che io hò comandate al Signore Alincourt mio Ambaſciatore di farnelo piu a pieno intendere, al quale rimettendomi, prego Dio Monsù l' Arciueſcouo di Fermo, che vi conſerui nella ſua ſanta, & degna cuſtodia. Scritto à Parigi li 11. Luglio 1606.

Henrico

Ad eundem Villaroy proliziores litteras dedit, oſtendebatq. Strozza ea ambitioſe expetita Gallorum amicitia ſe veteri, Strozzeanæ gentis inſtituto vnam Gallorum potentiam impenſius adorare. Iuuenis adhuc deceſſit, dum ſuam Eccleſiam præſens adminiſtraret 1621. die 11. menſis februarij, hora 18. eius diei, ſepultuſque eſt in Metropolitana, non ſine mœrore populi Firmani.

PE-

4 PETRVS Dinus Florẽtinus ſtemmate nobilis item ipſe Cardinalis Bandini ex ſorore nepos, a Gregorio Decimo quinto quartus Archiepiſcopus electus eſt anno 1621. die 9. menſis aprilis. Præſul quidem, vt mihi ſe Romæ prodidit, candore morum, affabilitateque nulli ſecundus, ea vero eruditione, vt non minus Græce, quam Latine peritiſſimus ſit, videaturque patrui exaggeratas virtutes proxime imitari, exprimereque feliciter. Cęterum eo dignitatis gradu, pręclaraque eruditione, cum ætate florentem importuna mors rapuit 1625. die 14. menſis auguſti, ſepultusque eſt in Metropolitana prope affinem Strozzam, cum prius ſancti Philippi Sacellum exornaſſet, elegantemque poſt ſe Bibliothecam reliquiſſet. At de Dina familia omnes fere Florentini Hiſtorici loquũtur, cuius vetuſtiſsima origo ijs duobus carminibus explicuit noſter Varinus lib. 2. de Illuſtr. vrbis Florent.

Syllana Dinus ducit de ſtirpe penates,
Hinc ſacra Pontificis ſoli cenſura recepit.

5 IOANNES BAPTISTA Rinuccinius Florentinus auorum ſanguine clarus tertius ex ſorore nepos Cardinalis Bandini, duobus ſuis conſobrinis in Archiepiſcopatum Firmanum proxime ſuffectus eſt, Vrbano Octauo ſedente 1625. menſ. ſeptemb. Cum antea Cameræ Auditor eſſet in ciuilibus cauſis, Secretariusque Rituum Congregationis. In Hiberniam hoc ipſo anno 1645. Apoſtolicus Legatus miſſus eſt ab Innocentio Decimo Pontif. Max. Huius adhuc viuentis Præſulis ſuperſedeo commemorare virtutes, ne illius modeſtiam videar onerare, quæ maxime in ipſo elucet, ſat erit dixiſſe, adeo pie, ſancteque ſe gerere in adminiſtratione Firmanæ Eccleſiæ, vt non modo de-

A functum Patruum, ſed priſcos etiam illos Eccleſię patres æmulari videatur.

MACERATENES EPISCOPI.

B

MAcerata ciuitas nobilis Epiſcopalis Piceni, Academia ſedesque Legatorum, ac Præfectorum illius Prouinciæ, haud admodum antiqua eſt. Siquidem, vt refert Blondus, alijque quamplures, poſt irruptionem Gothorum, ac Barbarorum in Italia ex ruinis, macerijsque Heluiæ Recinæ ædificata fuit anno ſalutis 410. Macerata appellata eſt. Poſt ædificationem in tantam amplitudinem excreuit, vt Piceni dignisſima habeatur. Ibi Prouinciæ Præſes reſidet, ibi populorium grauisſimis de rebus iudicia celebrantur, ibi Picena iuuentus congregata litterarum ſtudijs operam nauat. In altisſimi montis faſtigio perbelle extenſa inſertaq. fructiferis collibus circumcirca leuiter aſſurgentibus, inde iucundi campi viridantibus hinc, atque inde tumulis, tecti ad fauces Cimaræ vallis porriguntur. Hinc vrbis huius amœnitatem, conſpectusque varietatem prædicant omnes, ædificijs publicis, & priuatis ſplendida, nobilis, & magnifica. Turrim in platea magna mirabilis altitudinis, & egregiæ ſtructuræ, & in tota Italia celebrem inter alias habet. Quatuordecim millibus exornatur ciuibus, qui vere ciuiles, & humani ſunt. Rerum affluentia in toto Piceno celebris eſt. Duo flumina radices montis lambunt, vbi nobiliter ædificata aſſurgit, Cluentum, & Potentia. De ea ita Baptiſta Mantuanus in Domini Nicolai Tolentinatis ſuo Poemate cecinit.

In Picente ſolo Collem inſurgit in altum
Terra duos Amnes inter, qua reſpicit Vmbros,
Et Boream, ſummis dimiſſa Potentia ſaxi
Labitur; Auſtrino qua ſydera reſpicit ore,
Defluit ex alto dimiſſus Seraualle Cluentus
In dorſo Macerata ſedet, poſt bella Gothorum
Edita, & ex priſcis Ricinæ generoſa ruinis.

In Maceratę nomen pereleganter ludit Franciſcus Pamphilius in lib. ſecundo de Laudibus Piceni.

Filia Ricinei cineris reparata, remoto
Ponitur, at contra nunc Macerata iugo:
Iſta ſuum nomen gladio ſibi ſumpſit ab ipſo
Quodnimis hoc vigeat iuſta Machera ſola.

Omni-

Omnibus acceſſu multorum nota virorum
Cum ſit Pontificis Præſidis iſta locus.
Seu quod macerie petri reparanda ſit apta,
Helia de caſu pulverulenta fui.
Siue quod equuleo cincto, varijſque flagellis
Præſidis imperio maceret iſta reos.

Philippus vero Belluccius in ſuo itinerario de hac ipſa vrbe ſic loquitur, eamque Regiam appellat.

Macerata tuas vrbs Regia portas
Ingredimur, quæ ſola tuo moderaris habenas
Imperio, & campis Picenus iura miniſtras.

Eam inter alias Piceni vrbem nobilem, & ſitus magnitudine, & ædificiorum pulchritudine præclaram prædicat Andreas Scottus, caput, & Metropolis Piceni prouinciæ non ſemel enunciatur in Pontificijs diplomatibus. Vniuerſitatem, celebremque academiam ibidem inſtituit Nicolaus Quartus Pontif. Max. anno 1290. eamque iterum reſtituit Paulus Tertius die prima iulij 1540. omnibus priuilegijs, quibus Bononienſis, Patauina, cæteræque Italiæ pollent vniuerſitates, ab eo tempore, & ſemper floruit frequentiſſimo iuuenum concurſu, doctaque interpretum fama. Gymnaſium Maceratenſe nobile, almum, ſolemne, & celeberrimum vocat Borell. de Regis Catholici præſtantia, & celebrem paſſim celebrant ſummi Pontifices, ex eo enim tamquam ex equo Troiano innumeri prodierunt, qui literarum ſplendore orbem illuſtrarunt, vt Sixtus Quintus Pontifex Maximus, & purpurati multi. Duplici decoratur collegio, quod tamquam ſingulare inter alias vniuerſitates a pleriſque commendatur, vnum eſt ex nobilibus ciuibus tantum, alterum prouinciæ, & curialium. Medici vero, Theologi, ac Philoſophi propria etiam habent collegia, quæ Maceratenſibus ciuibus exornantur. Duas habet academias, quarum vna eſt Caſenatorum celebris, & antiqua, altera Auinctorum, quæ nobilis eſt frequenti concurſu virorum. Viget in ea vrbe ſacræ Rotæ Auditorium, in quo totius Piceni cauſæ tam ſeculares, quam Eccleſiaſticæ per quinque celebres iuriſcõſultos terminantur, ad quos omnium cauſarum appellatio deuoluitur, quæ ad Romanum Pontificem, alioſue interponuntur, cudendi monetas facultatem habet argenteas, aureaſque, quarum multiplex circumfertur cumulus, inter quas nonnullæ antiquæ reperiuntur, quibus ex vna parte inſculptus videtur diuus Iulianus tutelaris equo inſidens, & vexillum geſtans, quod intus molam Maceratæ inſigne includitur his literis S. *Iulianus*, ab altera vero parte Crux exprimitur, *De Macerata.* Geſtat pro inſigni argenteã molãin parma rubea, regia corona inſignita, ex vetuſta patrum inſtitutione, quam Vrbanus Octauus præcipuo diplomate confirmauit 15. ianuarij 1638. curante Pompeio Compagnono nobili Maceratæ patritio, olim in patrio gymnaſio interprete. In Cathedrali D. Iuliano patrono ſacra, tredecim numerantur Canonici cum Archidiacono, quorum vnus præbendam Theologalem, alter pœnitentialem

A obtinet, alijque clerici ad diuinum cultum præordinati, cum quinque manſionarius, Archidiaconus, & Canonici in eccleſiaſticis functionibus, cappas violaceas cum pellibus Armellinorum, & rocchetto ad inſtar canonicorum Vaticanæ baſilicæ ex priuilegio eiuſdem Vrbani Octaui deferunt. Diues eſt Eccleſia nobili ſupellectili ſacrorum indumentorum, & vaſorum cælati argenti cuiuſque generis ad eccleſiaſticum miniſterium accommodati. In ea inſignes ſpectantur reliquiæ, inter quas haud reticendum, ſeruari ibidem ſacrum linteum corporale ſanguine Chriſti madidum, qui anno 1325. cecidit ex corpore ſanctiſſimi domini noſtri Ieſu Chriſti in Eccleſia

B ſanctæ Catharinæ Maceratæ, dum ibi ſacerdos celebrans, ſacram hoſtiam frangens hæſitabat in fide. Quod ad tanti miraculi fidem ad hæc vſque tempora integrum non maculatum, ſed ſanguinis ſanctiſſimi purpura, quaſi de recenti aſperſum inſpicitur, & quolibet anno Dominica die prima poſt Pentecoſten ſolemni pompa ſacrorum per ciuitatem cryſtallino, argenteoque incluſum vaſculo toto ſpectante Piceno circumfertur. In ſacello Roſinæ familiæ aſſeruatur inſignis reliquia Andreæ Apoſtoli, quam ex Amalphitana Eccleſia huc transferendam curauit Iulius Roſinus nobilis Maceratenſis eius vrbis Archiepiſcopus. In alio ſacello iuriſpatronatus antiquæ, & nobilis familiæ Carbonæ ſeruatur in argentea theca vna ex ſpinis

C quibus Chriſtus Ieſus Saluator noſter coronatus extitit ad opprobrium, ibidem oſſa plurimorum ſanctorum Innocentium, qui proprio ſanguine martyrij primitias Chriſto naſcenti conſecrarunt. Viſitur etiam in hac Cathedrali brachium ſancti Iuliani inuentum anno 1442. vt dicemus. Campanaria Turris nobilis ſpectatur a Maceratenſi populo erecta, vt ibidem marmorea inſcriptio indicat huius tenoris.

Diuo Iuliano patrono populus
Maceratenſis
ære publico nouam a fundamentis
extruxit,
conſtruxitque anno ſalutis
D *M. CCCC. LXXVIII.*
ſedente Sixto IIII. Pontifice
Maximo.

Duodecim in hac ciuitate religioſorum cœnobia recenſentur, quinque monialium, duo hoſpitalia vnum pauperibus ægrotis, alterum pro peregrinis, & alia duo orphanorum, puellarumque cura Epiſcopi ex teſtamento Vincentij Berardi nobilis Maceratenſis fundatoris. Quinque parochiales Eccleſias habet, præter aliam collegiatam canonicorum ſancti Saluatoris ſub præpoſito, quarum curati, archipresbyteri dignitate decorantur; ſeptem ſecularium hominum ſodalitates, inter has prælucet ſocietas ſancti Hieronymi, quæ nobilibus alijſque pauperibus, quibus mendicare non licet, liberaliter omni tempore ſubuenit, vt vitæ, & familiæ decorem ſeruent, præſtito iuramento reticendi ſecreto, nomina pauperum, qui petunt,

elee-

eleemoſynamque recipiunt. Extat clericorum ſeminarium a Cardinale Centino Epiſcopo erectum, ſpectatur collegium Caſſinum a Ludouico Caſſino nobili Maceratenſi exędificatum, vt iuuentus ibi liberalibus poſsit artibus initiari ad gymnaſij gloriam ſub Patrum Societatis Ieſu diſciplina: duo oratoria viſuntur ſecularia, vnum ſub inuocatione ſancti Philippi Nerij, alterum ſub tutela ſancti Antonij de Padua, cuius inſignem reliquiam obtinuit Maceratēſis populus ab Epiſcopo Patauino Cornaro, quæ ibidem honorifice cuſtoditur; montes duo diuites ad pauperum neceſſitates ſubleuandas habet. Populoſa ciuitas eſt, fœtaque populo ad omnem artem, & ſcientiam aptiſsimo, ea eoque viri in omni facultate excellentes, & dignitate illuſtres prodierunt.

Cæterum Ioannes XXIJ. hanc ciuitatem ſuppreſſa Recanatenſi Epiſcopali dignitate ornauit anno 1322. tranſtulitque illam in plebaniam ſancti Iuliani in Cathedralem erectam, & præfatam Recanatenſem, eiuſque diœceſim cum omnibus iuribus, & pertinentijs Maceratenſi Eccleſiæ ſubeſſe voluit, vt clare habetur in ſequenti diplomate, cuius exemplar ab originali deſumptum, quod extat in archiuio Maceratenſi, eſt huiuſmodi.

IOANNES EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Sicut ex debito rationis in deuotis filijs etiā ingratis pro culpis pœna merito noſcitur infligenda, ſic æquitas ſuadet, vt fidelibus, & deuotis condigna rependatur pro meritis retributio præmiorum. Ab. ſancta ſiquidem Romana Mater Eccleſia, quæ de continuo filiorum redditur proſperitate ſolicita, maternæ recenſionis attentione conſiderat. Quod Terra, & Populus Recanatenſis infra Marchiæ Anconitanæ prouinciam ad nos & prælatam pertinentem Eccleſiam conſtituti tūc ſequendo rectis greſsibus vias eius ſuis deuotis beneplacitis adhærebant, & eam cum reuerentia filiali colebant, vt matrem, & propterea matris ipſius larga benignitas illos prærogatiua ſpecialis dilectionis gratioſe præueniens terram præfatam ciuitatis vocabulo, & Epiſcopalis dignitatis honore liberaliter inſignitus, eis Epiſcopali ſede conceſſa, ſed demum tempore præcedente ijdem terra, & populus per infidelitatis deuia, & abrupta culparum, tanquam perceptorum beneficiorum ingrati de ipſius matris gremio lapſu præcipiti corruentes ſuamque ponentes cum ipſius perſecutoribus Eccleſiæ portionem, in eadem etiam fideles eius per dictæ perſecutionis ſęuitiam adeo detrimenta grauia congeſſerunt, quod tanto honore merito ſe reddentes indignos illos eadem Eccleſia memoratæ dignitatis honore priuauit. Cumque poſt longi temporis ſpatium terra, & populus antedictus ad gremium eiuſdem Eccleſiæ pœnitudinis prætendentes ſpiritum rediſſe ipſos Eccleſia prælata, quæ repetentibus ſręnum eius non conſueuit miſerationis vbera denegare benigne recepit ad gratiā, & deinde ad honorem reſtituit priſtinæ dignitati.

A Verum terra, & populus memorati tantorum beneficiorum, & miſerationis obliti proximis temporibus retroactis, vt canes ad prioris fœditatis vomitum redeuntes. Dum dilectus filius Amelius præpoſitus Bellimontis capellanus noſter eiuſdem rector prouinciæ circa ipſius perſecutionem regiminis ſtudioſe vacaret quond. Pontium Arnaldi de Caſtro Verdunen. conſobrinum, & Mareſciallum ſuum ad dictam Recanatenſem terram, tam pro exequutione quarundam ſententiarum contra Poteſtatem, capitaneum, conſilium, & commune, ac vniuerſitatem terræ ipſius, & populum ſupradictum, & quaſdam ſingulares perſonas ex eis iuſtitia exigente latarum, quam pro terræ ipſius ſtatu, quam ſibi quidam ſubiugauerant, B ſicut adhuc ſubiugare tyrannica ſeruitute conantur, prout ad ſuum ſpectabat officium reformando in melius deſtinaſſet. Idem Mareſciallus publice per terram præconizari fecit eandem, quod ipſe pro perſona, vel rebus offendere neminem intendebat, ſed ciuitatem ipſam reducere ad ſtatum pacificum, & tranquillum, & ad noſtram, & eorundem Eccleſiæ, ac rectoris obedientiam reuocare, quodque omnes Recanatenſes ciues de prouincia ipſa banniti, non obſtantibus quibuſcunq; proceſſibus ſententijs, & condemnationibus habitis, & factis præteritis temporibus contra eos infra certum terminum ad hoc præfixum eiſdem ſe præſentarent perſonaliter coram eo, idem vero Poteſtas, capitaneus, conſilium, & commune, C ac vniuerſitas, & populus ſupradictus, velut perpetuæ maledictionis alumni contra nos, & prælatam Eccleſiam Dominam eorundem per motus deteſtabiles, & effręnos ceruicem rebellionis præſumentes erigere. Dictæque priuationis ignominiam, quam expreſſam deferunt frontibus non verentes, vna cum populo, & vniuerſitate Auximana, quos eis colligatio nefanda coniunxerat ad hoc ſpecialiter aduocatis, & latenter in ciuitatem introductis eamdem, & quibuſdam alijs complicibus eorundem in Mareſciallum, & eos quos habebat in ſua tunc temporis comitiua adhuc termino ipſo pendente, armis muniti bellicis, ſicut publicæ famæ indicabat aſſertio, & manifeſtæ veritatis notorium diuulgabat, hoſtiliter irruerunt eodē Mareſciallo, & nonnullis de comitiua ipſa, & conciuibus eorundem vſque ad trecentorum nu- D merum in ore gladij trucidatis. Et demū tam quibuſdam de conciuibus ipſius, qui caro de carne, & os de oſſibus eorundem, extiterunt, quique Mareſciallo præfato fideliter pro huiuſmodi reformatione ſtatus adhæſerant, quam alijs, qui tunc euaſerant manus cedentium captiuatis. Et deinde per ciuitatem tractis eamdem aliquos ex eis iuſſerunt in plateis publicis, vbi domus eorum fuerant, quas fecerant ſæua tyrannide dirui funditus fecerant ſepeliri, aliquos ſuſpendi patibulis, & quibuſdam de prædictis conciuibus, quos detinuerant antea carceratos per menſes aliquos reſeruatis, Demum eos fecerunt truncari capitibus, ab eis prius extortis bonorum ſuorum venditionibus, & donationibus violenter. Et quod omnem exceſſum impietatis excedit in pueros infantes, & impuberes truculenta rabie ſæuientes, nec attenden-

tes

tes, quod reus legis ſubditus, & capitalis ſententiæ ſubiacet vltioni, qui necat infantem, quodq; ſeruari ex ſtatuto frequenter in bellorum congreſſibus conſueuit, vt facies, quam pubertas non nouetat, gladium bellatorum euaderet, & vitæ incolumis ſeruaretur plurium, puerorum infantiū, & impuberum, quorum parentes veſana rabies Recanatenſium eorundem crudeliter vita priuarat innoxium, qui ad nos clamat de terra, ne poſt ipſos temere remanere contingeret, ſanguinem effuderunt, Mareſcialli, & aliorum de comitiua prædicta. Equis armis pecunia . . . & concivium prædictorum, qui dicto Mareſciallo, vt præfertur adhæſerant, quos de manibus eorum per fugæ ſubſidium miſeratio diuina protexerat, & multorum aliorum tam clericorum, quam laicorum, quos de terra prædicta rabies perſecutionis ipſorum in eos crudeliter armata fugauerat, bonis mobilibus omnibus hoſtili prædatione direptis, & Epiſcopalibus domibus Recanatenſis Eccleſiæ deditis in ruinam. Et inſuper ipſorum mentibus in omnem viam malitiæ turpiter inquinatis, & ſceleſtis actibus data licentia, in raptum virginum deteſtabiliter proruperunt, dehoneſtarunt caſta coniugia, ſanctimonialium pudicitia violata, monaſteriorum Abbatiſſas, de ipſis eiecerunt monaſterijs violenter de facto intruſis alijs in eiſdem, & alios exceſſus nefarios, & atroces, qui ſeriem longæ narrationis exigerent, in ſummi Regis offenſam, noſtram, & Apoſtolicæ ſedis contumeliam, & contemptum enormiter perpetrarunt, exinde in oppreſſionem Eccleſiarum, & clericorum depreſſiones, Eccleſiaſticæ libertatis deſtructionem pauperum, & fidelium aliorum, & vniuerſale prouinciæ memoratæ diſſidium, grauibus ſcandalis ſuſcitatis. Ideoque, nos quantumque præmiſſa ſcelera innoteſcerent euidenter, & publice vulgarentur de ſedis prædictæ manſuetudine copioſa, quæ libentius emendat in ſubditos peccata, quam puniat, nec ferrum exhibet præciſionis in morbos, qui poſſunt ex leui fomento recipere ſanitatem, præfata Poteſtatem, capitaneum, conſilium, & commune, vniuerſitatem, & populum Recanatenſem, & alios culpabiles in præmiſſis per litteras noſtras proceſſibus per dictum rectorem diuerſas pœnas, & ſententias continentibus habitis contra ipſos in ſuo robore duraturis requirendo duximus attentius, & monendos, diſtricte præcipientes eiſdem, vt eorum culpas modeſta correctione ſanante non traheret eos ad deſperationis laqueum magnitudo peccati, ſed pie porrecta manus Apoſtolicæ diſciplinæ reduceret ad ſalutem, infra vnius menſis ſpatium, poſtquam monitio, & mandatum noſtrum huiuſmodi ad ipſorum notitiam perueniret, vel per eos ſtaret, quominus peruenire poſſet præciſe ad noſtra, & eorundem Eccleſiæ, & rectoris mandata, & veram, ac plenam obedientiam redire curarent. Nobis, & eidem Eccleſiæ, & rectori ſuper dictis rebellione, iniurijs, exceſſibus, damnis, ſpoliationibus, ſceleribus, & offenſis infra dictum terminum ſatisfactionem debitam impenſuri, ipſique Poteſtas, capitaneus, & ſinguli de prædicto conſilio Recanatenſi, & alij in præmiſſis culpabiles, vt præfertur perſonaliter,

dd. vero commune, & populus, ſiue vniuerſitas per ſufficientem ſyndicum, & procuratorem idoneum peremptorie Apoſtolico ſe conſpectui præſentarent, mandatis noſtris ſuper præmiſſis plenarie parituri, ac facturi, & recepturi, quod iuſtitia ſuaderet, eoſdem Recanatenſes inter alias pœnas, & ſententias, quas illis in huiuſmodi noſtris monitis, & mandatis parere contemnerent, per diuerſos eis terminos ſucceſſiue præfixos intulimus ab Epiſcopalis dignitatis honore Apoſtolicæ duximus auctoritate priuandos, dantes præfato rectori per noſtras ſub certa formæ literas in mandatis, vt proceſſus noſtros dd. pœnas, & ſententias continentes per ſe, vel per alium, ſeu alios prædictis Recanaten. præſentaret, aut illos, necnon & eaſdem pœnas, & ſententias in locis, de quibus ei videretur eidem quod ad ipſorum poſſent notitiam peruenire ſi adire non poſſet tute præſentiam eorundem ſolemniter publicaret. Et licet poſtmodum rector ipſe per ſe, & alios eum ad dictam terram Recanatenſem tutus non pateret acceſſus, in diuerſis eiuſdem prouinciæ locis, de quibus illos nequaquam ambigitur ad eorum notitiam perueniſſe duxerit publicandum, ipſis tamen monitis, & mandatis, & vocationi noſtris huiuſmodi contumaciter obturantes auditum, & inobedientiæ terga nobis contemptu ſuperbo vertentes, nec eiſdem noſtris monitis, & mandatis, & vocationi parere, aut venire, vel procuratorem, vel ſyndicum deſtinare infra dd. terminos, nec etiam poſtquam ipſos expectari diutius curauerunt, propter quod eos dictæ priuationis, & alias pœnas, & ſententias in dd. contentas proceſſibus non eſt dubium incurriſſe. Quia igitur non decet, nec expedit dictum Epiſcopatum diu carere nomine, atque ſede, ac diligentius attendentes, quod caſtrum Maceratæ infra dictam prouinciam conſtitutum dictæ terræ Recanati vicinum, inter alia de partibus illis inſignis, populoſus, & aptus locus exiſtit, ad ipſorum Epiſcopatus, & Cathedræ obtinen. honorem, ac benigne conſiderationis examine recenſentes, quod vniuerſitas, & populus prædicti caſtri Maceratæ tanquam eiuſdem Eccleſiæ deuoti filij, & fideles poſt ipſius Eccleſiæ ſacra veſtigia rectis greſſibus incedentes, & eidem Eccleſiæ perſonarum exadijs, & facultatum diſpendijs non viratis, multiſque ſpretis laboribus, & oneribus expenſarum adhærentes ſtabiliter in proſperis, & aduerſis præfato rectori, & alijs, qui eum in prouinciæ memoratæ præceſſerunt regimine ſic aſtitiſſe dicuntur fideliter, & conſtanter, quod eos, vt fertur nulla prouinciæ ſupradictæ commotio a propoſito fidelitatis aſſumptę turbarit, & nulla periculi temporis peruerterunt. Ipſi quidem dicta fluctuante prouincia, ingruentibus commotionum fluctibus non ceſſerunt, nec quouis hoſtilitatis turbine imminente, in ſiniſtri partem lateris claudicarūt. Digne igitur populus, & vniuerſitas ſupradicti ſibi noſtram, & eidem Eccleſiæ beneuolentiam vendicarunt, & digne virtus ipſorum perſeuerantiæ promeretur, vt eorum, & eiuſdem terræ Maceratæ ſtatus, & nomen ex noſtra promotione concreſcat, Apoſtolicis benedictionibus amplietur, & honoris, ac laudis ſuſcipiat in-

cre-

crementum; præmiſſis igitur paterna benignitate diſcuſſis, prædictum caſtrum Maceratæ, quod partim Firmana, & partim Camerinen. diœceſis exiſtebat ad laudem, & gloriam ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, reuerentiam, & honorem præcelſæ, ac beatiſſimæ, & Chriſtiferæ Virginis Mariæ dominæ noſtræ, ac totius curiæ cæleſtis, dictique Maceraten. populi ad laudem eiuſdem Eccleſiæ Romanæ conſolationem, & gaudium, & eorum Recanatenſium perfidorum confuſionem perpetuam de fratrum noſtrorum conſilio, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis a venerabilium fratrum noſtrorum Firmani, ac Camerinenſis Epiſcoporum, ac Firmanæ, & Camerinenſis Eccleſiarum, Capitulorum, & quorumlibet aliorum ſpirituali iuriſdictione eximentes totaliter, hac fidelium aſtante multitudine copioſa in ciuitatem erigimus, & honore, ac titulo, & vocabulo ciuitatis de ſpecialis dono gratiæ inſigniti, Eccleſiam, ſeu plebem ſancti Iuliani Macerat. in Cathedralem Eccleſiam erigentes, & ad illam Epiſcopalem ſedem, quam olim Eccleſia, & terra Recanatenſis obtinuit cum Epiſcopalis dignitatis honore, & ipſius Capitulo, & canonicis eiſdem numero, gradibus, ordine, ac dignitatibus, in quibus in eadem Eccleſia Recanatenſi hactenus exiſtebant, niſi per proceſſus noſtros, vel alias ſint forte priuati, nec non & bonis omnibus dudum ad menſam Epiſcopalem ipſius Eccleſiæ Recanatenſis, dictumque Recanatenſe Capitulum communiter, & diuiſim ſpectantibus transferentes, ita videlicet, quod bona, quæ ad præfatam menſam Epiſcopalem eidem Eccleſiæ Recanatenſi ſpectabant, vt prætenditur, ad menſam Epiſcopalem eidem Eccleſiæ Maceratenſi pertineant, & bona, quæ ad præfatum Recanatenſe Capitulum pertinebant communiter, vel diuiſim ad Capitulum Maceraten. pertineant coniunctim, vel etiam ſeparatim, ſicut ad prædictum Recanatenſe Capitulum pertinebant. Decernimus inſuper venerabilem fratrem noſtrum Epiſcopum Maceratenſem vocari perpetuo Maceratenſem Epiſcopum, & prædictam Recanatenſem Eccleſiam, Capitulum, & canonicos de cætero Maceratenſem Eccleſiam, Capitulum, & canonicos nominari. Prohibitioni ſubijciendo perpetuæ nominationem Epiſcopi, & Eccleſiæ Cathedralis, Capituli, & canonicorum Recanatenſium eorundem, præfatam vero terram, & totam diœceſim olim Recanaten. cum omnibus iuribus, & pertinentijs eorundem Eccleſiæ, & Epiſcopo Maceratenſi prædictis, & ſucceſſoribus eius Epiſcopis Maceraten. qui pro tempore fuerint pro parte diœceſis eorum habendum, & perpetuis per eos tenendum, & poſſidendum temporibus aſſignamus, ac nobis limitationem reliquæ partis diœceſis eiſdem Epiſcopo, & Eccleſiæ Maceratenſi aſſignan. cum de limitibus eius plenam ad præſens nequeamus habere notitiam, reſeruamus prædictis Firman. & Camerinen. Epiſcopis redditibus, ſi quos in dicta ciuitate Maceraten. ad Epiſcopales Eccleſiarum ſuarum menſas ſpectantibus obtinent reſeruatis. Volumus autem, quod illi de præfato Capitulo, qui ſunt forte priuandi, illud ius in canonicatibus, & præbendis, ac dignitatibus Maceraten. habeant, & non amplius, quod eis in Recanaten. canonicatibus, præbendis, & dignitatibus competebat. Hanc autem exemptionem, erectionem, translationem, & aſſignationem, ac prohibitionem noſtras ſic factas ſalubriter, & vtiliter ordinatas perpetuis valituras temporibus robur incommutabilis firmitatis obtinere volentes, auctoritate prædicta diſtrictius inhibemus, ne aliquis cuiuſcumque præeminentiæ, ordinis, conditionis, vel ſtatus exiſtat, & quacumque præmineat dignitate huiuſmodi exemptionem, erectionem, translationem, & aſſignationem, & prohibitionem noſtras, ſeu aliquod, vel aliqua de contentis in eis quouis quæſito colore, vel modo, cauſa, vel occaſione quomodolibet adinuentis ſcienter turbare, vel impedire præſumat. Nos enim ex nunc decernimus irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, & nihilominus in eos, qui ex certa ſcientia contrarium præſumpſerint, niſi infra quindecim dierum ſpatium, poſtquam huiuſmodi prohibitio noſtra peruenerit ad notitiam eorundem, vel per eos ſteterit quominus potuerit peruenire a turbatione, vel impedimento huiuſmodi reſipuerint cũ effectu, excommunicationis. In conuentus vero, capitula, ſeu collegia ſuſpenſionis, & vniuerſitates delinquentes quomodolibet in hac parte interdicti ſententias, de prædictorum fratrum cõſilio promulgamus, a quibus nullus ab alio, quam a Romano Pontifice, niſi ab eodem excommunicationis ſententia, in mortis dumtaxat articulo valeat abſolutionis beneficium obtinere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarum exemptionis, erectionis, translationis, conſtitutionis, & aſſignationis, reſeruationis, inhibitionis, & promulgationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Auenion. 14. Kal. decemb. Pontif. noſtri anno quinto.

Hactenus Ioannis diploma pro erectione nouæ Cathedralis Maceratenſis Eccleſiæ, & ſuppreſſione Recanatenſis Epiſcopatus. Verum non perpetuo huiuſmodi fœdus permanſit, iterum enim a Recanatenſi ſeorſim rem ſuam geſſit, donec Sixtus Quintus, ſuppreſſa iterum Recanatenſi Eccleſia, ab illius vinculo exſoluto Galeatio ambarum tunc Eccleſiarum Epiſcopo, cum Tolentinate, quam nouiter erexerat in Cathedralem, iuſſit inire fœdus, ea tamen lege, vt Maceratenſis Epiſcopus denominaretur, tametſi in expeditionibus ad ciuitatem, & diœceſim Tolentinam ſpectantibus, ſe ſubſcriberet Epiſcopus Maceratenſis, & Tolentinas. Bullam erectionis Tolentini Epiſcopatus eiuſdemque vnionis cum Maceratenſi, infra reperiet lector, cum ſeorſim de Tolentinate Eccleſia ſermonem inſtituerimus.

Epiſcopus tandem Maceratenſis a primæua ſua inſtitutione ſolum Romani Pontificis reuerebatur arbitrium ab omni Metropolitano iure exemptus, donec idem Sixtus Quintus, poſt Tolentinæ Eccleſiæ

cleſiæ erectionem, conſtituta in Metropolitanam Firmana Eccleſia, eius Archiepiſcopo ſuffraganeum eſſe iuſſit Maceratenſem, & Tolentinatem Antiſtitem, quod cum id ægre tuliſſent Maceratenſes, Archiepiſcopum Firmanum Rotæ Maceratenſi Status ſubiecit, quoad cauſarum reuiſionem quæ Archiepiſcopo in eccleſiaſticis cauſis inhibendo, præcipiendoque procedit, ſicque vtriuſque ciuitatis librata poteſtate, Epiſcopum Maceratenſem Firmano Archiepiſcopo, & Maceratenſi Rotæ Archiepiſcopum Firmanum ſubiecit. Maceratenſis Eccleſiæ prouentus ſunt ſcutatorũ 1600. quibus ſi ſummam ſcutatorum 400. Tolentinatis Eccleſiæ cum ea vnitæ addas, pro Epiſcopo ſummam conſtituunt ſcutatorum bis mille, taxantur vero hæ Eccleſiæ in lib. Cameræ ad floren. 106. ⅓. Porro Præſules, qui in eis floruerunt, ſequentes ſunt, quorum ſeriem ex actibus Romanis alijſque monumentis ex fide depromſimus.

1 FEDERICVS Recanatenſis Epiſcopus, ſuppreſſa Recanatenſi Eccleſia, ad Maceratenſem de nouo erectum Epiſcopatum a Ioanne XXII. translatus eſt anno 1322. 12. Kalen. decembris Pontif. 5. vt habetur Epiſt. 291. p. p. lit. commun. in Regeſt. Vatic. fuitque primus Maceratenſis Epiſcopus, pauloque poſt translatus ad Senogalienſem Eccleſiam. Eo Præſule Andreutius Carbonus, & Gentilutius Bartholomæi Compagnioni nobiles Maceratenſes Eccleſiam ſanctæ Mariæ de Pace extra Vrbem in via, quæ Lauretum ducit, ædificarunt, parua quidem eſt Eccleſia ſed pulchra, picturis opereque fornicato nunc bene ornata, in ea hæc ſubiecta legitur inſcriptio,

In Dei nomine Amen.
Anno Domini mill. trecenteſimo vigeſimo
tertio indict. 6.
tempore D. Ioannis Papæ XXII.
die 23, martij.
Aedificata fuit Eccleſia ſancta Mariæ Pacis
per Andreutium Carbonum,
Gentilutium Bartholomæi, & Iulianum
Pauli de Macerata
primo anno quo facta fuit ciuitas auctoritate
D. Federici Epiſcopi Maceratenſis
tempore D. Melis Rectoris Generalis
Marchiæ.

2 Fr. PETRVS ex Ordine Minorum Maceratenſis Epiſcopus creatus eſt anno 1323. 8. id. iunij per translationem Federici ad Senogalienſem Eccleſiam, cuius præter illius promotionem in Regeſtis Vaticanis nihil reperi memoria dignum, tametſi conſuluerim eius temporis monumenta. Obijt anno 1347. eoque Præſule Eccleſia ſancti Franciſci Ordinis apud Maceratenſes ædificari cœpta eſt, de qua Vvadingus noſter.

3 VIDO Archipresbyter Vercellenſis Eccleſiæ, Maceratæ Epiſcopus delectus eſt a Clemente Sexto anno 1347. non. nouembris, ex Regeſt. Vatic. Epiſt. 55. fol. 50. Parum hanc rexit Eccleſiam, cum anno 1348. 2. Kal. nouemb. ad Maſſanenſem in Hetruria Eccleſiam fuiſſet translatus. Eius meminit Turſellinus in Lauretana hiſtoria.

4 Fr. NICOLAVS de ſancto Martino Piſanus natus ibidem in via ſancti Martini, Ordinis Prædicatorum inſignis Theologus, verbi Dei facundus concionator, vitæ ſanctimonia ſpectabilis, poſt multas ſui Ordinis præfecturas obitas, Vicarius Generalis Ordinis extitit, a Piſanis Archipiſcopus, mox a Lucenſibus Epiſcopus poſtulatus, tandem Maceratenſis Epiſcopus a Clemente Sexto electus eſt anno 1349. 12. Kalen. nouembris vt habetur in Regeſto Vatic. Epiſt. 169. fol. 50. Hic primum ab eodem Pontifice Maceratenſis Epiſcopus tantum electus eſt, mox etiam & Recanatenſis, cum Innocentius Sextus ſummus Pontifex ciuitatem illam in gratiam recepiſſet an. 1357. Deceſſit autem an. 1367.

5 OLIVERIVS ex decano Nigripontis, & Papæ Capellano electus eſt Epiſcopus Maceratenſis, ac Recanatenſis 3. Kalen. martij 1367. ex Regeſt. Vatic. De eo mentio habetur in monumentis Recanat. anno 1372.

6 BARTHOLOMÆVS de Bononia vtrique Eccleſiæ præfuit; deceſſitque anno 1383. quo anno, ſede vacante, eoque defuncto diruta fuit Eccleſia ſancti Antonij Ord. Cruciferorum ampliationis magnæ plateæ ciuitatis gratia, nouaque a populo Maceratenſi conſtructa eſt eo in loco vbi hactenus Cruciferi degunt.

7 PAVLVS earumdem Eccleſiarum Antiſtes adlectus eſt a Clemente Septimo Antipapa anno 1383. vt in lib: ſolutionum eiuſdem Antipapę habetur ſub die 27. ianuarij, quo Paulus ſolitum ſubſidium exoluit, habeturque a multis pro Pſeudo Epiſcopo.

8 NICOLAVS patria Florentinus Epiſcopus Feſulanus, ad has Eccleſias legitime translatus eſt ab Vrbano an. 1383. eiuſque Epiſcopatus inijt poſſeſſionem, tametſi Bartholomæus & Paulus vnus poſt alium ſe intruſiſſent.

9 ANGELVS Cinus Epiſcopus Maceratenſis, & Recanatenſis, ſuum condidit teſtamentum anno 1392. Hic eſt ille Angelus, quem Gregorius XII. an. 1408. ad purpuram extulit ſub titulo ſancti Stephani in Cælio monte, habuitque has duas Eccleſias commendatas, deceſſitque 1412. vt diximus tom. p. in catalogo Recanatentium Præſulum, de quo ibi. Angeli temporibus Ma-

ceratæ defunctus eſt anno 1390. Andreas Bontempus S. R. E. Card. Epiſcopus Peruſinus, & in cathedrali Maceratenſi tumulatus, cui diuerſa ſacra indumēta, vaſaq. argentea ex teſtamento reliquerat. Hunc Recanati obijſſe, ibidemque tumulatum in cathedrali fuiſſe retulimus in noſtro pr. to. dum de Epiſcopis Peruſinis ageremus decepti ſiquidem a Ciacconio, vt patet ea publico documento die 19. maij 1391. quando de mandato Andreæ Tomacelli Bonifacij Noni fratris & Piceni marchionis, indumenta ſacra eiuſdem Cardinalis Angelo Baleoneo Epiſcopo tradita fuere, idem expreſſe habetur in Martini V. diplomate ad fauorem Maceratenſis Eccleſiæ, e qua ſacra illa indumenta ablata, ad Recanatenſem Eccleſiam translata fuerant. Extat diploma in Archiuio Maceratenſi tenoris ſequentis.

A B

M A R T I N V S Q V I N T V S

Dilecto fratri Aſtorgia Epiſcopo Auconitano, & Prouinciæ Marchiæ locumtenenti ſalutem, &c.

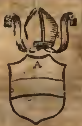
Nuper dilecti in Chriſto filij aratores ciuitatis noſtræ Maceraten. nobis expoſuerunt quod alim bo. me. Andreas Cardinalis Peruſinus reliquit Eccleſiæ Maceraten. in qua ſuum carpus eſt ſitum, omnia paramenta ſua, & ornamenta ſacerdotalia, & Pontificalia, & Mitram, & crucem argenteam, & crocciam argenteam & cum poſtmodum præfata paramenta, & ornamenta deuenerint ad manus quondam Andreæ Tomacelli tunc Marchionis Prouinciæ, qui certificatus per fide dignos de legata huiuſmodi, & ipſius cardinalis voluntate donauerit, & conſignauerit eidem Eccleſiæ Maceraten. omnia huiuſmodi paramenta, quæ cum poſtea ad Eccleſiam Recanat. tranſportata eſſe dicantur præter intentianem ipſius, & ipſius Eccleſiæ Maceraten. iniuriam, & dedecus. Nos volentes, vt prædicta donatio ſuum ſortiatur effectum non ad alterius &c. Sed motu proprio, & ex certa ſcientia dictam donationem tenore præſentium confirmamus & approbamus, mandantes tibi vt præfata donatione comprehenſa reſtitui facias omnino Eccleſiæ Maceraten & ad illam deperi & in ea conſeruari ad vſum ipſius Eccleſiæ. Quia æquum eſt & debitum vt ad cultum ſuum, & arnamentum ipſius Eccleſiæ Macerat. deputentur, & in qua carpus dicti Cardinalis ſepultum eſt, & cui fuerunt conceſſa non obſtantibus &c.

C

Dat. Romæ apud S. Petrum Pontif. noſtri anno 12.

10 IAQVELLVS prædictarum Eccleſiarum Præſul deceſsit anno 1409. ex lib. obligat.

D

11 ANGELVS Baleoneus Peruſinus Cameræ Apoſtolicæ Auditor Epiſcopus creatus eſt 1409. die 9. ſeptemb. fato functus eſt 1412. ex eodem lib.

12 Fr. NICOLAVS de Caſcia prior Generalis Ordin. Eremitarum ſancti Auguſtini dictarum Eccleſiarum Præſul effectus eſt 1412. 13. Kalen. auguſti ita in lib. cit. conſule ea quæ ſcripſimus in Epiſcopis Recanatenſibus in pr. tom. Obijt 1418.

13 MARINVS, ſiue Martinus de Toſco Venetus, Aprutinus antea Epiſcopus, a Gregorio XII. ad has Eccleſias translatus eodem anno, quo Nicolaus a Ioann. XXIII. ad eas ipſas promotus fuerat, quarum poſſeſſionem haud adipiſci potuit Nicolao ſuperſtite; quo defuncto, iuſſu Martini Quinti anno 1408. eas adminiſtrandas ſuſcepit, fuitque ſub eodem Pontifice Marchiæ Prolegatus anno vero 1429. tranſijt ad Eccleſiam Thearinam.

14 BENDICTVS Guidalottus Peruſinus, Aprutinus antea Epiſcopus ad prædictas Eccleſias translatus eſt 1429. 7. id. ianuarij, e viuis exemptus eſt eodem anno, vt ſupra retulimus p. tom. in Epiſcopis Recanat. Eo defuncto Martinus Quintus harum Eccleſiarum adminiſtratorem conſtituit Ioannem de Tricarico Abbatem ſecularem ex bulla eiuſdem dat. Ferrentini 15. Kal. ſeptemb. an. 12.

15 IOANNES Vitelleſcus harum Eccleſiarum Præſul adlectus eſt 11. Kal. maij anno 1431. euaſitque poſtea Cardinalis ad Florentinam ſedem, atque Patriarchatum Aquileienſem, de quo ſupra in Florentinis Archiepiſcopis.

16 Fr. THOMAS Tomaſinus Venetus ex Ordine Prædicatorum Epiſcopus antea Polenſis, Æmonienſis mox Vrbinas, inde Traguirienſis ad has, Eccleſias translatus eſt 1435. quam annos quinque rexit, anno vero 1440. iterum ad Feltrenſem, & Bellunenſem Eccleſias translatus ibidem obijt 1445. de quo infra in Vrbinatis Eccleſiæ Epiſcopis plura.

NICO-

17 NICOLAVS de Aſtis Foroliuienſis harum Eccleſiarum electus Antiſtes anno 1440. 6. id. octob. ab Eugenio Quarto ex Reg. Vatic. obijt anno 1454. ſepultus in cathedrali Recanatenſi, cui ſocietas ſanctæ Luciæ anno 1470. ſepulchrum erexit addiditque ſimplex quod legitur Epitaphium a nobis in pr. rom. relatum, dum de ipſo ageremus in Epiſcopis Recanatenſibus, vbi corrige annum obitus, & pro 1470. quo erectum fuit Epitaphium, lege, è viuis exemptus eſt anno 1454. Huius Epiſcopi temporibus Maceratæ inuentum fuit brachium S. Iuliani ciuitatis tutelaris, cuius inuentio hiſce verbis habetur in monumento tabularij eiuſdem Eccleſiæ, quod hic exſcribere libet.

Quod die ſancta Epiphaniæ exiſtente eodem Epiſcopo Macerat. & Recanaten. in Pontificalibus cum capitulo, & clero Maceraten. in Eccleſia ſancti Iuliani Maceraten. adſtantibus D.D. Prioribus, & vicario domini Epiſcopi D. Poteſt. dictæ ciuitatis Archidiac. & canonicis, & magna populorum multitudine prodijt in medium quidam ſpect. vir Philippus Nicolai grandæuæ ætatis, & optimæ famæ dicens iam per multa tempora ante a quodam nobili ciue præmortuo intellexiſſe reliquiam ſancti Iuliani fuiſſe inter duas columnas, quæ ſunt ante altare maius dictæ Eccleſiæ. Quo intellecto dictus Epiſcopus cum vniuerſo clero cantante Hymnum Veni creator Spiritus, & litanias peruenit ad locum prædictum, vbi dictus Epiſcopus incepit, & cepit fodere, & tandem repertus eſt vnus paruus cophinus, quem cum magna reuerentia dictus Epiſcopus poſuit ad altare maius, & illo coram omnibus aperto inuenit vnam pixidem in qua deſuper erat vna ſcriptura in carta edina vetuſtiſſima, quæ dicebat, hoc eſt reſiduum brachij ſancti Iuliani & ſub ipſa ſcriptura erant aliquæ petiæ carnis ſatis magnæ, & aliqua oſſa, demum dictus Epiſcopus extraxit Brachium ſimul cum manu eiuſdem ſancti inuoluta cum ſerico antiquiſſimo cui erat alligata vna ſcripta de carta edina antiquiſſima, in qua legebatur, hoc eſt brachium ſancti Iuliani qui interfecit patrem, & matrem. Hactenus membrana ab omni clero ſubſcripta. Huius Brachij inuentio ſolemniter nunc celebratur die vltima auguſti. Nec reticendum hoc brachium cum manu ita hodie ſeruari mirabiliter ad Dei gloriam, vt viuentis hominis manus, & brachium eſſe videatur: ſeruatur in theca argentea ad ſimilitudinem brachij, & manus, quæ affabre facta, gemmiſque decorata pietatem Nicolai Epiſcopi teſtatur, qui proprijs expenſis eam fieri fecit, vt eius inſignia teſtantur ibidem captęſſa. De ſancto Iuliano, qui celebris venator parentes occidit, lachrymarumque imbre peccati maculam deleuit, loquitur S. Anton. in Hiſt. Guil. Durand. Ration. Diuin. lib. 7. cap. 5. Panciroi. & alij plures Maceratæ etiam Nicolao Epiſcopo Ciſtercienſes monachi è Clareuallenſi cœnobio Flaſtræ euocati in Vrbe Eccleſiam ſanctæ Trinitatis, nunc S. Marci, vna cum iuribus, & pertinentijs ſuis regendam ſuſceperunt, quæ hodie vna cum nobili Abbatia patribus ſocietatis Ieſu auctoritate Gregorij XIII. commendata exiſtit.

18 PETRVS Georgius Terami Præpoſitus Maceratenſis, & Recanatenſis Epiſcopus fuit, ac gubernator Vmbriæ 1454. ſanctam etiam domum adminiſtrauit anno 1460. eiuſdemque hiſtoriam ſcripſit. Poſt Petri obitum Franciſcus Maurocenus Epiſcopus Parentinus has Eccleſias adminiſtrauit ad annum vſque 1471. quo ex hac mortali vita exceſſit, & in cathedrali Recanatenſi tumulatus fuit.

19 ANDREAS Pellius Fanenſis dictarum Eccleſiarum Præſul ſublectus eſt 1471 non. ſeptembris. Quo Præſule fratres Eremitarum ſancti Auguſtini congregationis Lombardiæ fuerunt introducti in Eccleſiam ſanctæ Mariæ de fonte. Deceſſit vero Andreas 1477. de eo Acta Conſiſt.

20 HIERONYMVS Baſſus Roboreus Sauonenſis, Sixti Quarti ex ſorore nepos, Epiſcopus antea Albinganenſis, ad has Eccleſias translatus eſt 1477. pauloque poſt Cardinalis creatus, Recanatenſis Cardinalis eſt appellatus. Salubres conſtitutiones pro cleri Maceratenſis norma edidit, quæ adhuc obſeruantur ab eodem. Obijt anno 1507.

21 THESEVS de Cupis Romanus oriundus è Monte Falco, Maceratenſis, & Recanatenſis Epiſcopus electus 1507. die 20. menſis octob. Huius Epiſcopi temporibus Leo Decimus has Eccleſias diſſociauit die 7. ianuarij 1516. Theſeoque Maceratenſe tantum ſacerdotium obuenit, Recanatenſis autem Eccleſia Aloyſio Taſſo collata eſt, ea conditionis lege, vt vter prior extremum diem obijſſet, duarum Eccleſiarum Epiſcopus cenſeretur. Latronum manibus poſtea deceſſit Aloyſius, geminataque dignitas ad Theſeum rediijt die 13. maij 1519. vt Acta indicant Conſiſtorialia. Exceſſit Theſeus Clemente VII. Pontif. Max.

ALOY-

22 ALOYSIVS Taſſus Bergnmas parruus Bernardi, Tnrquati Taſſi patris, nnn maternus auus, vt diximus in pr. rnm. noſtro, dum de Recanaten. Epiſcopis loqueremur. Epiſc. Parentinus ad Recanaten. Ecclef. cum regreſſu ad Maceratenſem, ſi Theſeo ſuperſtes fuiſſet, tráſlatus an. 1516. Prnpe patriam a latrnnibus bonis, & vita ſpoliatus, eius cadauer Bergnmũ relatum in Eccleſia ſanctis Spiritus apud canonicns Regulares ſepultum, hoc ad eius marmoreum tumulum ſpectatur epitaphium,

Aloyſio Taſſo Parentij primum
deinde Racanati,
Macerat æque Pontifici quem poſt quam
Bergomum vrbem reuiſiſſet
a latronibus vita, & fortunis priuatum
tam vniuerſa defleuit patrem ciuitas,
quam Dei maniſeſta
vlta fuit cito ira Dominicus Eques
ſplendidus,
& Petrus Andreas fratres pientiſsimi
& ſacer Canonicorum Regularium
Ordo Benemerentiſſimo:
Poſſ.
anno a partu Virg. M. D. XXIIII.
vixit ann. LI. menſes XI.
dies XIX.

23 DOMINICVS de Cupis Cardinalis Tranenſis, Theſeo gentili ſuo ſuffectus, dictaſque Eccleſ. perpetuo adminiſtrádas ſuſcepit, ſub quo iterum Pnntiica Paulus Tertius Eccleſias illas diſiunxit annn 1535. iterum etiam 1546. vt habetur in Actis Conſiſt.

24 IOANNES Clerien Gallus Rnm. Rotę Auditor, die 25. ianuarij 1535. Maceratenſis Epiſcnpus renunciatus eſt, cum regreſſu ad Recanatenſem, de cnnſenſu Cardinalis Tranenſis, ea lege, vt qui fuiſſet ſuperſtes, eas diuulſas Eccleſias ſua ſub pnteſtate haberet nnuo fœdere iunctas. E viuis Ioannes Rnmæ diſceſsit circa annum 1546. cum ſolam Maceratenſem Eccleſiam adminiſtraſſet, poſt eiuſdem obitum ad eundem Cardinalem Tranenſem Maceratenſis deuoluta eſt. Memini me dixiſſe in 1. tomo, in Catalogo Recanatenſium Pręſulum, Ioannem hunc Recanatenſem tantum adlectum Epiſcopum an. 1535. cum reuera tunc Maceratenſium adlectus ſolum fuerit Præſul, cum regreſſu ad Recanatenſem, ſi ille Cardinali Tranenſi ſuperſtes fuiſſet, vt referunt Acta Cnnſiſt. Vnde Ioannes ex albo Recanatenſium Præſulum expungendus, niſi ratione regreſſus, quem ille ad eam Eccleſiam habuit, inter eos numerari cenleatur.

25 PHILIPPVS de Roccabella Recanatenſis, Maceratenſis tantum Epiſcopus adlectus eſt an. 1546. die 27. ianuarij. Cumque Paulus de Cupis Recanatenſis Epiſcopus deceſsiſſet, vacuam illam Eccleſiam ſuſcepit adminiſtrandam, Maceratenſi Cardinali de Cupis relicta. Qui deinde diſceſſit an. 1571.

26 HIERONYMVS Melchiorius Recanatenſis, Maceratenſis tantum Epiſcopus renunciatus eſt an. 1553. Iulio Tertio Pontifice ſedente, poſtq; obitum Roccabellæ Recanatenſem etiam obtinuit, quam Maceratenſi iterum adiunxerunt. Concilio Tridentino interfuit, atque vtriuſque Eccleſiæ munere ſe exoluit 1579. Romamque reuerſus Apoſtolicæ Cameræ Clericus fuit atque Decanus; Bononienſibus ius dixit, æquitati viri applaudentibus cunctis. Romæ deceſsit cum eſſet Signaturæ Iuſtitiæ Præfectus 1583. ſepultus eſt apud S. Mariam ſuper Mineruam, vbi ſupra primam columnam pulcherrima in tumulo hæc inſcriptio legitur.

D. O. M.

Hieronymo Melchiorio,
Epiſcopo Maceratenſi Cler.
Cameræ Apoſtolicæ Decano. Concilij
Tridentini vni ex Patribus:
Signaturæ Iuſtitiæ
Præfecto,
Bononiæ Gubernatori,
ſumma apud omnes ordines gratia, genere,
doctrina pietate illuſtri.
Vix an. LXIV.
Obijt V. Kal. Iunij
MDLXXX.III.
Bernardino Hieronymi fratri germano
I. V. C.

forma

forma, doctrina, virtute pari
Obijt XIX. Kal. Septemb.
Anno Iubilei MDLXXV. ætatis ſuæ LIII.
Marcus Benedictus
filius Patruo & Patri P.

26 GALEATIVS Antonij Moroni, Franciſcæque Bertiæ, filius Mediolanenſis, Abbas Commendatarius ſancti Martini Terdonenſis vtriuſque Signat. Referendarius, a Gregorio XIII. electus eſt Epiſcopus Maceratenſis, atque Recanatenſis die 19. iunij 1573. ſed cum deinde Sixtus Quintus Pontifex Recanatenſem Cathedralem ſuppreſſiſſet, Lauretanæque iunxiſſet, etiam Tolentinatem imperauit Galeatij expectare arbitrium anno 1586. quamobrem Galeatius primus Tolentinas fuit Epiſcopus, atque ita factum eſt, vt Galeatius has Eccleſias, vſque ad annum 1613. adminiſtraret. Cathedralem Maceraten. & palatium Epiſcopale reſtaurauit, eandemque Eccleſiam nobili, & diuiti ſupellectili ſacrorum exornauit, baculum Paſtorale argenteum donauit, Synodum celebrauit, moreſque Clericorum correxit, tandem ſupra ſeptem ſeptuagenarius è viuis eximitur, Italicorum propemodum Epiſcoporum Decanus die 7. menſis ſeptembris. Iacet in Cathedrali cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Galeatio Morono Mediolanenſi
Maceraten. & Tolent.
Epiſcopo
ſumma prudentia, ac pietate XXXX.
annis Eccleſ. rexit. Templum hoc
extructione & ornamentis
quibus omnino
carebat inſigniri curauit.
Aedium
maximam partem a fundamentis
erexit & quos inuenit penè
collabantes reſtaurauit. Decanus
Epiſcoporum
obijt ætatis ſuæ LXXVIII.
Kal. ſeptemb. MDC. XIII.
Iacobus Antonius fratri & Marius
Compagnionus
nepos PP.

27 Fr. FELIX Centinus Aſculanus Ord. Minorum Conuentualium ſui Ordinis Procurator generalis, ſanctique Officij ſub Paulo Quinto Conſultor, ab eodem Pontifice creatus eſt presb. Card. ſancti Hieronymi Illyricorum anno 1611. die 17. augusti, ac paulo poſt Militenſis Epiſcopus declaratus, inde ad Eccleſias Maceratenſem, & Tolentinam translatus an. 1613. die 23. menſis ſeptembris, vulgo appellatus Card. Aſculanus. Qui indefeſſa quadam diligentia Eccleſiam ſibi creditam adminiſtrauit, diuinum cultum auxit, cathedralem Eccleſiam in parte ſuperiori picturis, ac opere fornicato, & aurato ornauit, Crucem argenteam ad vſum cleri in proceſſionibus, thuribulum argenteum, vaſemque cum aſperſorio, & duo candelabra pariter argentea eidem donauit. Seminarium clericorum ad normam Concilij Tridentini inſtituit, eique domum emit, vſum Capparum cum pellibus Armellinorum canonicis ſuis iuxta modum quo canonici Vaticanæ Baſilicæ incedunt, ab Vrbano Octauo ſequenti diplomate obtinuit.

VRBANVS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Miniſterio ſacri Apoſtolatus licet immerito præſidentes, ſicut neceſſaria temporum rerum, & perſonarum diſpoſitione monemur, ſic Eccleſiarum quarumlibet præſertim Cathedralium inſignium decori, & venuſtati conſulere, atque gratiarum munera, erga perſonas in eis degentes Canonicatus, & præbendas obtinentes liberaliter diſponere, itaut perſonæ ipſę ſpectabiles ſedis Apoſtolicæ priuilegijs decoratæ fiant in deuotione erga ſedem ipſam per impenſionem donorum in dies proprijs ſtudijs ardentiores. Sane pro parte dilecti filij noſtri Felicis tit. ſanctæ Anaſtaſiæ Presb. Card. Aſculani nuncupati Eccleſ. Maceraten. ex conceſsione, & diſpenſatione Apoſtolica Præſulis, nobis nuper exhibita petitio continebat. Quod cum ciuit. Macerat. exiſtat, & in ea ſedis Apoſtolicæ Legati, & eiuſdem Prouinciæ Gubernatores reſidere ſoleant, & in ea celebris ſcientiarum vniuerſitas vigebat, dicta vero Eccleſ. quæ antiqua & inſignis exiſtit, ac Archidiaconum, & Canonicos, cum numeroſo Clero Presbyterorum, & Clericorum habeat; etiam pro eiuſdem Felicis Cardinalis parte fuit humiliter ſupplicatum, quatenus infraſcripta annuere de benignitate Apoſt. dignaremur. Nos igitur qui honeſtis petentium votis, præſertim ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus ad Eccleſ. & perſonarum in eis diuinis laudibus inſiſtentium, honoris, decoris incrementum libenter annuimus huiuſmodi ſupplicationibus inclinati. Vt ex nunc de cætero perpetuis futuris temporibus dignitates, & Canonicatus, & præbendas in dicta Ec-

Eccleſ. Maceratæ, chóro capitulo, & inter Miſſarum, & horarum Canonicarum diur. & noctur. necnon Veſperarum, & aliorum diuinorum officiorum celebrationem etiam extra Eccleſ. huiuſmodi celebrandarum, necnon in proceſsionibus, alijſque actibus publicis, & ſecretis quibuſcumque anni temporibus, & diebus, ac alias quandocumque vbicumque, & quotieſcumque opus fuerit Cappas violaceas, cum pellibus Armellinorum, ac Rocchetto ad inſtar canonicorum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de vrbe palam, & publice, & libere, & licite deferre, geſtare poſsint, & valeant Apoſtolica auctoritate tenore pręſentium perpetuo concedimus, & indulgemus. Decernentes, &c.

Nullũ ergo omnino hominum liceat, &c. Siquis, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominicæ 1624. *6. Kalend. aprilis, Pontif. noſtri anno primo.*

Diem obijt Felix 25. ianuarij 1641. Epiſcopus Cardinalis Sabinenſis, ſepultus in Eccleſia ſancti Franciſci ſui ordinis Conuentualium, vt ipſe ex teſtamento præſcripſerat.

28 PAPYRVS Sylueſter nobilis Cingulanus, Franciſci Syluestri Epiſcopi Florentini, ante trecentos annos defuncti, gentilis, Romanæ Inquiſitionis Conſultor, pietate, morum integritate, ac doctrina ſpectabilis, ab Vrbano Octauo Epiſcopus adlectus eſt hoc ipſo anno 1642. menſe iulij die decimaquarta omnium bonorum ſumma cum gratulatione, conſecratus eſt.

A

MONTIS ALTI EPISCOPI.

B MONS ALTVS, Picenatium noua ciuitas, Sixti Quinti Pont. Max. patria duodecim a Firmana Metropoli, decem ab Aſculo paſſuum millibus diſſitus inter Aſonem, & Ticinum flumen ſitus in vertice altiſſimi montis reſidet. Eum condidere Patritij, quos non niſi de Aſculana colonia fuiſſe conſtans eſt maiorum memoria. Quemadmodum vero Mons ipſe leuiter acclinis geminum caput attollit, vt vel vnum in duplicem, vel duplicem in vnum collem agnoſcas, ita geminam diuidentes in regionem montem Patritium, alteram a ſe ipſis, alteram autem Montem ſimpliciter, quem deinde accolæ a loci paruitate ſubtracto cognomine Montaltellum nuncupauere. Quando autem, quomodoue fuerit illa condita, non ſatis certum, tamen ante Longobardo-
C rum Regis Luitprandi tempora, in vnum ita coiuiſſe Montem, ac montem Patritium, vt hoſtium incurſionibus virtus eorum vnita fortior eſſet, pro certo habetur. Qui montem igitur, ſiue Montaltellum numero forte, & viribus pollentiores deſerentes, in montem aduenere Patritium cum ciuibus tum fortunis recentioribus auctum oppidum nouo Montalti voluerunt illuſtrare cognomine. Sic vno Montalti nomine appellata lego hæc duo oppida in Henrici Quarti Imperatoris ampliſſimo confirmationis documento, Farſenſi cœnobio conceſſo anno 1074. Kalendis iunij, Imperij viij. *Confirmamus*, inquit, *iam dicto monaſterio, quicquid in ſuperioribus continetur præceptis, videlicet quicquid habere videtur in territorio Salinenſi. Item Patrinionem, Montem Altum, Apponianum, Montem*
D *ſancta Maria in Georgio, &c.* Geminata vero hæc nomina Montis, & Montis Patritij facile inuenerit is, qui Vrbani Quarti diploma legerit, quo eidem Farſenſi monaſterio 1261. ſeniorum Pontificum conceſſæ immunitates confirmantur: *Item*, ait *caſtrum, quod dicitur Caſiniani, item caſtrum Porchiæ caſtrum Ripæ Tranſonis cum eccleſijs, & omnibus pertinentijs ſuis, caſtrum Montis, caſtrum Montis Patritij, caſtrum Montis Douenen. &c.* Hoc factum affirmat Cæſar Octauius in patriæ hiſtoria, vt omnino idem ſummus Eccleſiæ Pontifex ibi nomina caſtrorum Montis, & Montis Patritij retinere voluerit, non quod ea tempeſtate talibus deſignarentur nominibus, verum quia ſic in aliorum Pontificum diplomatibus ea reperit nomina. Ciuitas non adeo ampla eſt, ſed fœta populo, & non iniucunda, ciuilibuſque moribus ornata, atque

ad

ad quinque millia hominum alit. Collis verticem capanſum ſoli, facilem aſcenſu, ſtotius Piceni, Marſorumque tractibus obiectum, & quoquoverſum pene ſpatiando per commodum ciuitas occupat. Cœlo fruitur vtili, Zephyro ſemper ſpirans, nullique contagio obnoxio, vnde non vnum extitiſſe, quem centum & decem, imo & viginti annorum curſum vitæ ſuæ ſupergreſſum fuiſſe narretur. Aquarum ſaluberrima copia abundat. Territorium Bacchi pretioſi liquoris, cæterarumque rerum ad humanum vſum ſpectantium feraciſſimum habet, cuius palumbas laudat Franciſcus Pamphilus hiſce carminibus in Piceni deſcriptione.

Rupibus aereis Mons poſtmodum tollitur Altus,
Si lapis inde prius ſeptimus actus erit.
Hinc tua torquata complebant lina Palumbes,
Ne credas, Venere debilitare tuam.

A ſui exordio Mons Altus Epiſcopali caruit dignitate, donec Sixtus Quintus Pontifex Maximus bono Chriſtiani orbis omine in eo natus, ad gratæ poſteritatis exemplar, illum in ciuitatem, & Eccleſiam collegiatam ſanctæ Mariæ, quam noua, nobilique ſtructura exædificandam occœperat, in Cathedralem erexit ann. 1586. die 14. nouembris, Pontificatus ſui anno ſecundo, propriam & peculiarem ex alijs diœceſim attribuit, vt Firmanæ dignitati ſuffragaretur, hoc cuſo diplomate.

SIXTVS PAPA QVINTVS.
Ad perpetuam rei memoriam.

Super vniuerſas orbis Eccleſias eo diſponente, qui cuncta imperat, & cui omnia obediunt, meritis licet inſufficientibus conſtituti leuamus in circuitu agri Dominici oculos noſtræ mentis more peruigilis Paſtoris inſpecturi, quid Eccleſiarum ipſarum, præſertim Cathedralium ſtatui, & decori congruat, & quid operis circa illas, earumque ſtatum proſperum, & felicem impendi debeat, & diuino fulti præſidio, qui cunctas, & æqua benignitate pro populorum ſuorum fidelium ſalute diſponantur ad ea, quæ ſtatui Eccleſiarum huiuſmodi congruunt, noſtri officij partes ſalubriter, & vtiliter intendere curamus, prout in Domino conſpicimus expedire. Sane cupientes terram Montis Alti, Ripanæ Diœceſis, quæ felicem noſtris dedit ortum natalibus, vt in celeberrimo, & eminenti loco ſita, & muris, vndique cincta eſt, & in qua ſecularis, & collegiata Eccleſia ſanctæ Mariæ ad Collem eleganter conſtructa, & duas dignitates, & decem canonicatus, & totidem præbendas, ac ſacriſtiam, aliaque ad cultum diuinum neceſſaria habens, & duæ aliæ Eccleſiæ, vna ſcilicet ſancti Georgij, & ſancti Petri, & alia oratorium nuncupata ſancti Nicolai, in qua confraternitas ſub inuocatione ſanctiſſimi Sacramenti canonice inſtituta reperitur, necnon domus circiter trecentę nobiliter ædificatæ, ac plateæ lateribus ſtratæ exiſtunt, ac ſingula quaque feria cuiuſlibet hebdomadæ emporium, ad quod ex omnibus locis circumuicinis fit magnus concurſus, ce-

A lebratur, & ex qua denique viri, & in Theologia, ac iure, & medicina, alijſque ſcientijs excellentes prodierunt, ac ſecularem, ac collegiatam Eccleſiam huiuſmodi dignioribus titulis, & nominibus decorare, habita ſuper his cum fratribus noſtris matura deliberatione, ac de illorum conſilio ad omnipotentis Dei laudem, & gloriam, ac eiuſdem beatæ Mariæ honorem, ac Chriſti fidelium deuotionis augumentum, prædictum Montis Alti, & Portulæ, ac Patrignonis, necnon Montis de Nouen. & Rotellæ, ac Furciæ a dicta Ripan. necnon montis Elpari, Communanuæ, ac montis Monachi a Firmana, & denique Caſtagnoni terras, ſeu loca, ſiue caſtra, eorumque omnium territoria ab Aſculana diœceſibus, quibus in ſpiritualibus ſubiectæ ſunt Apoſtolica auctoritate, tenore
B præſentium perpetuo ſeparamus, & diſmembramus, illaque, & eorum incolas, & habitatores, Eccleſiarum rectores, beneficiatos, priores, & alia inibi beneficia eccleſiaſtica obtinentes, ac monaſteria, & domos fratrum, aliaque pia loca ab omni iuriſdictione, poteſtate, & ſubiectione venerabilium fratrum noſtrorum Ripan. Firman. & Aſculan. Epiſcoporum, nunc, & pro tempore exiſtentium, necnon ſolutione decimarum eiſdem Epiſcopis per eos debitarum, ac de cætero facien. perpetuo eximimus, & liberamus. Necnon terram Montis Alti in ciuitatem, & ſecularem collegiatam Eccleſiam huiuſmodi in Cathedralem ſub inuocatione eadem eiuſdem beatæ Marię Virginis pro vno Epiſcopo Montis Alti nuncupando, qui iuriſdictionem Epiſcopalem habeat, & exer-
C ceat in ſpiritualibus cum menſa Epiſcopali, arca, ſigillo, alijſque inſignibus, honoribus, & priuilegijs quibus alij Epiſcopi de iure, vel conſuetudine, aut alias quomodolibet in eiſdem ſpiritualibus vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere quomodolibet poterunt in futurum de ſimili conſilio, auctoritate, & tenore præmiſſis erigimus, & inſtituimus, ac ciuitatem, & Cathedralem Eccleſiam ſic erectas, & inſtitutas, necnon Epiſcopum Montis Alti ſedi Apoſtolicæ, ac ipſius Eccleſiæ Montis Alti Capitulum immediate ſubijcimus ſub protectione beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum, eidemque Eccleſiæ ſic in Cathedralem inſtitutæ pro ſua, ſeu menſæ ſuæ Epiſcopalis dote, monaſterium beatæ Mariæ de Monte ſancto, ordinis ſancti Benedicti dictæ Aſcula-
D næ diœceſis, certo quem haberi volumus pro expreſſo modo vacante, ſimiliter perpetuo vnimus, annectimus, & incorporamus, ac ſyluam, ſeu tenutam Bonettini concedimus, necnon terras, & territoria pro diœceſi Montis Alti, illorum vero, necnon dictæ ciuitatis Montis Alti Eccleſias, perſonas pro clero, & habitatores pro populo, etiam perpetuo aſſignamus, vt eos, quoad ſuperioritatem, & iura Epiſcopalia Montis Alti ſubeſſe, & tanquam membra capiti obſequentes de iuribus Epiſcopalibus reſpondere volumus. Decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus noſtris de vnione committendis ad partes vocatis, quorum intereſt, ac exprimendo vero valore, & de

non tollendo iure quæſito, ac Lateranenſis concilii nouiſsimi celebrati vniones perpetuas, niſi in caſibus a iure præmiſsis fieri prohibitis, ac alijs conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon Ripan. Firman. & Aſculan. Eccleſiarum iuramento, & confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, illarumque Præſulibus, capitulis, & perſonis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam motu proprio, & conſiſtorialiter, ac alias quomodolibet in contrarium conceſsis, approbatis, & innouatis, quibus omnibus etiam ſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſsio habenda foret, illarum tenores præſentibus pro expreſsis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Nulli ergo, &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarn. Dominicæ milleſimo quingenteſimo octuageſimo ſexto, octauo Kalendas decembris, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Patriam paulo ante quam illam ciuitate, Epiſcopalique dignitate decoraſſet, cohoneſtauerat Sixtus ſanctorum reliquijs multis, pretioſa ex puriſsimo auro, & argento, pretioſiſque lapillis exornata theca incluſis, vt in ea æternum paterni ſui animi, filialemque ſui amoris extaret monumentum. Theſaurum inæſtimabile, & dignum viſu, per Lælium Morellum conciuem ſuum Epiſcopum Caputaquenſem in patriam delatum, publicæ communitatis curæ perpetuo conſeruandum traditur, ſic ſuis in literis iubente Pontifice.

SIXTVS PAPA QVINTVS

Dilectis filijs Prioribus, ac Vniuerſitati, & Prioribus Terræ Montis Alti patriæ noſtræ chariſſimæ, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Quanta dilectione, & charitate chariſsimum patrium ſolum noſtra incunabula ipſam terram Montem Altum proſequamur, tum ex multis a nobis vſque in hanc diem collatis in eam gratijs, & beneficijs, tum ex hoc potiſsimum munere, quod nuper venerab. fratre Epiſcopo Caputaquen. conciui veſtro ad nos perferendum dedimus, facile intelligere poteritis. Siquidem ſi res ipſa etiam primo tantum a vobis perpendatur, profecto eam eſſe non parui pretij, ac non mediocris artificij agnoſcetis, ea auro enim, argento opus ipſum fabrefactum lapidibus, & gemmis arte mira diſiunctis contextum reperitur. Sin autem verius, & efficacia illorum, quæ inibi includuntur reliquiarum interiori oculo inſpiciatis, proculdubio inæſtimabile, atque adeo pretioſiſsimorum munerum locupletiſsimum donum eſſe apparebit. Quæ quidem reliquiæ, & ſi modica, & perexigua martyrum fragmenta videntur, eandem eaodem illis ineſſe virtutem, quæ in eorum corporibus, ac in ipſis animabus, quæ in cœlo exiſtunt, vtique probat auctoritas magni illius Theologi Gregorij Nazianzeni dicentis, quod ſanctorum, vel ſola corpora idem poſſunt, quod animæ ſanctæ, ſiue manibus contrectentur, ſiue honorentur, quorum vel ſola ſanguinis gutta, atque exigua paſsionis ſigna idem poſſunt, quod corpora. Suſcipite igitur vos benedictionis filij hoc ſacra pignora, quæ non ſolum erunt pietatis noſtræ in ipſam patriam, noſtrique in vos paterni animi monumentum, ſed etiam ad veſtri omnium cuſtodiam, munimen, ad pulſandos hoſtes arma fidelia, ad conciliandam, conſeruandamque inter ciues pacem ſacra vincula, ad luem, omnemque morbum pellendum cæleſte remedium, ad omnia denique bona tam cæleſtia, quam terrena comparanda certiſſima fiducia, ſicque exiſtimare vos complurium prædeceſſorum noſtrorum huius ſanctiſſimæ ſedis Antiſtitum, qui ob vniuerſalis Eccleſiæ Apoſtolorum aſſumpti domum paternam in Eccleſiam commutatam ſacris ſanctorum martyrum reliquijs ex diuerſis locis ſumma induſtria conquiſitis ornarunt, exempla, atque veſtigia ſectantes paternam domum, quam non breuis metimur anguſtijs, ſed patria delectatione eam eſſe cenſemus, quæ in vnum omnes vos conciues amplectitur. Terram ſcilicet ipſum Montaltum hiſce ſanctorum martyrum pignoribus decorare voluiſſe. Quo circa vos, quantum cum Deo poſsumus, hortamur, & monemus, vt hanc inſignium reliquiarum thecam in palatio eiuſdem terræ Montis Alti in loco congruo, & decenter ornato perpetuis patris temporibus aſſeruandam collocetis. Mandantes deinper, vt ibi ſub quatuor clauibus, quarum vna penes collegiatæ Eccleſiæ decanum, alterum penes primum priorum, tertia penes primum ex notarijs, quarto vero penes ſyndicū manere debeat concluſa, atque conſignata habeatur, ac vt res ſacra perpetuo inalienabilis ſit. Indeque nec extrahi, nec aſportari queat, niſi conuocato prius conſilio eiuſdem patriæ, quod paruum appellatur, eiuſque voto ſolemniter perquiſito, & obtento, quodquidem votum demum perquirendum, & poſtulandum erat, vbicumque in ipſa terra proceſſiones per vos certis omnis temporibus indicendæ celebrandæ erant. Cuius ſane celebrationis diebus, vt vberiorem in vos, populumque veſtrum gratiam noſtram agnoſcatis, omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus vere pœnitentibus, & confeſſis, ac ſanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramento refectis, qui huiuſmodi proceſſionibus, vel prædictæ reliquiæ ea quæ decet reuerentia per ipſam terram circumferentur, deuote interfuerint, & pro Chriſtianorum Principū concordia, & ſanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione, hæreſumque extirpatione pias ad Deum preces effuderunt, plenariam omnium, & ſingulorum peccatorum ſuorum indulgentiam, & remiſſionem, illis autem, qui ſtatutis a iure temporibus firmum confitendi, & ſacroſanctam Euchariſtiam pariter ſuſcipiendi propoſitum habent, ducentos annos, & totidem quadragenas, de iniunctis eis, vel alias quomodolibet debitis pœnitentijs in forma Eccleſiæ conſueta, de omnipotentis Dei miſericordia,

&

& beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi miſericorditer in Domino concedimus, & relaxamus. Plura autem noſtro nomine idem Epiſcopus coram vobis exponet, cuius orationi fidem habebitis.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 28. iulij 1586. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Ijs alijs donis, ac priuilegijs Sixtus patriam exornauit, hinc iure merito Pater Patriæ meruit appellari. Patriæ denique Epiſcopum, & patrem dedit, quæ patrem ibi, & cunabula dederat, vnde quidam perbelle cecinit in eundem Epiſcopali dignitate patriam decorantem.

Montaltum Sixto patriam donauit habere
Montalto Sixtus donat habere patrem. B

Cæterum hæc Eccleſia taxatur in lib. Cameræ florenis 200. verus valor ad mille, & quingenta ſcuta Romanæ monetæ aſcendit. Epiſcopi vero, qui hactenus in ea fuere ſequentes ſunt.

1 PAVLVS ÆMILIVS Ioanninus è Porchia Marchiæ villa Lucæ, & Pomponiæ Gettiæ filius, I. V. D. Medicinæ, & Philoſophiæ in academia Maceratenſi publicus olim profeſſor, vir doctiſſimus, parique bonitate celebris, in Gallia cum Sebaſtiano Gualterio Viterbienſi Epiſcopo Apoſtolico nuncio, mox in Hiſpania cum eodem, in Polonia cum Cardinali Commendone legato profectus ſumma augenuitate ſecretarij munere functus, ex canonico Rauennatenſi, & Eccleſiæ Cæſenatis Vicario generali a Sixto Quinto inter cæteros, vetereſque amicos delectus, dilectæ nouæ ſuæ Cathedralis Eccleſiæ Montis Alti Epiſcopus declaratus eſt 26. nouemb. 1586. Qui ſibi creditam Eccleſiam viginti ipſos annos tanta pietate adminiſtrauit, vt merito dignus plane videretur, qui primus nouiter erectæ Eccleſiæ Præſul adhiberetur, meruitque videre ſuam iterum Cathedralem pretioſis ornamentis a Sixto Pontifice exornari, candelabris ſcilicet ſex cum cruce ex ſolido argento, ponderis tertiæ ſupra centeſimam libram, ac Faldiſtorio ex orichalco, ad vſum Epiſcopi fabrefacto, quibus vna cum Pontificijs literis ipſe, populuſque totus ſumma exultatione recepit in Cathedrali, repoſuitque faldiſtorium in ſacrario. Porro literę Sixti erant huius tenoris. D

SIXTVS PAPA QVINTVS
Dilectis filijs ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Magno nos æſtuantes deſiderio Eccleſiam ciuitatis Montis Alti patriæ noſtræ chariſſimæ ſuperioribus menſibus a nobis in Cathedralem de venerabilium fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſenſu, vt noſtis erectam, non ſolum ſpiritualibus gratijs, ac donis decorandi, ſed etiam pretioſis, & eximijs ornamentis, & muneribus, quibus potiſsimum omnipotentis Dei cultus, & vniuerſi illius populi deuotio in dies magis augeri valeat, ditandi prętermittere hoc tempore noluimus, quia dilecto filio magiſtro Mercolino vtriuſque noſtræ Signaturæ Referendario iſtuc ad regimen Præſidatus eiuſdem ciuitatis Montis Alti a nobis nuper ei demandatum properanti ſex candelabra argentea, ac crucem pariter argenteam, cui Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti ex ſolido etiam argento imago affixa pendet, ponderis in totum plus minus tertiæ ſupra centeſimam libram, ac ſaldiſtorium, quæ eſt Epiſcopi rem ſacram celebrantis ſedes ſuperiori ex parte ex orichalco fabrefactum ad vos noſtro nomine perferenda daremus. Quæ quidē munera, ſi ex noſtra erga vos paternæ charitatis, & beneuolentiæ, quibus illa ad vos miſimus affluentia, & magnitudine, vti decet metimini, procuídubio non modicum, aut vulgare amoris, & gratiæ noſtræ ſignum, ac monumentum eſſe agnoſcetis, & iudicabitis. Illud autem vos hortamur, & admonemus, vt huiuſmodi ſacra ornamenta in loco a vobis in iſta ciuitate eligendo, congrue tamen, & decenter ornato perpetuis futuris temporibus aſſeruanda, & cuſtodienda, excepto ſaldiſtorio, quod præfatæ Eccleſiæ Epiſcopo per præſentes donamus, collocetis, &c. C

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub anulo Piſc. 2. maij 1587. Pontif. noſtri anno 3.

Deceſsit tandem Paulus Æmilius 6. die auguſt. anno 1606. ſepultuſq; eſt in Cathedr. cum hoc epit.

PAVLI ÆMILII IOANNINI
PRIMI EPISCOPI MONTIS ALTI
MONVMENTVM M.DC.VI.

2 TIBERIVS Mandoſius nobilis Amerinus Iuſtini I. C. filius Romæ natus, ex canonico Va-

ticanæ baſilicæ inſtante Alexandro Cardinali Peretto, huius Eccleſiæ Epiſcopus conſtitutus eſt a Paulo Quinto die vndecima menſis decembris 1606. Fuerat is in vtroque iure ſatis verſatus, & ſuperioris Cardinalis familiaris, vna cũ fratre Mandoſio equite Hieroſolymitano commendatore a Sixto Quinto aulæ nepotis negocijs præpoſitus, & canonicatu exornatus, ex qua gente Mandoſia apud Amerinos vetuſta nati ſunt viri clariſsimi Rogerius patriæ Epiſcopus Angeli frater, Iacobus Vrbis Proſenator, Innocentio Octauo Pontifice, Nicolaus vtriuſque Signaturæ Referendarius, ſub Paulo Tertio poeta venuſtus, qui libros Imperialium inſtitutionum legalium carminibus vertit, ac Lyricum volumen ſacrorum reliquit. Antonius Leoni Decimo charus, ille, qui præpoſituræ Amerinæ Eccleſiæ dignitatis ſuæ familiæ obnoxiæ fundator extitit, Quintilianus I. C. clariſsimus, Pauli Quarti Auditor, qui tot volumina inſignia in canonico, legalique iure publici iuris fecit. Horatius eius filius magni nominis Aduocatus, Fabritius Vrbis pro Cardinali Vicario Viceſgerens, qui tractatum de iuſtitia diſtributiua optime ſcripſit, quibus addam Marcum Antonium Ioan. Baptiſtæ Aduocati in Vrbe primatij filium, Epiſcopum Neocaſtrenſem, ſub Vrbano Octauo immaturo fato ereptum, de quo in ſexto noſtro tomo, deq; ijs omnibus ſuſius noſter Honuphrius Geraldinus de Catenaccis nobilis Amerinus Iuris Conſultus in ſua Vmbria illuſtri, quam præ manibus habet. Sed noſter tandem Tiberius tot auorum, propriaque virtute ſpectabilis breuis huius Eccleſiæ Pontifex fuit, quippe qui nonum vix mẽſem in ea dignitate vixit, mortuuſque eſt menſe nouembri anno 1607. & in Cathedrali humatus inglorius iacet, nulla proloquente inſcriptione ad tumulum, Romæ tamen Archangelus germanus frater in Eccleſia ſanctæ Mariæ ad Montes, vt vocant, memoriæ titulum ex marmore erexit hoc cenotaphio exornatum.

D. O. M.

Tiberio Mandoſio
Patritio Romano
Baſilicæ Vaticanæ Canonico,
Montis Alti Epiſcopo
vbique gloriæ immortalitate
viuenti,
Archangelus Mandoſius
fratri
Mœrens, & memor
monumentum poſuit.
Obijt anno M. DC. VII.
iij. non. Nouembris,
ætatis ſuæ LIII.
Aſtra petens viuus fruitur
nunc mortuus aſtris
clarus vbique hominis
clarus vbique Deo.

Aquilam quam in rubra parma pro inſigni geſtant Mandoſii, a Lothario Tertio Imp. habuiſſe gloriantur, dum ille ad tollendum teterrimum ſchiſma a Petro Leone contra Innocentium Secundum Pontificem excitatum, in Italiam exercitum traieciſſet.

3 Fr. PAVLVS genere v[illegible], [illegible] Hieronymi ex dominis Galeſij & Lauræ Carduciæ frater Octauij Epiſcopi Venafrini, poſtea Signini, ordinis Prædicatorum in conuentu ſanctæ Mariæ ſuper Mineruam puer profeſſus, ſatiſque iuuenis, nobilitate generis, rerum diuinarum ſcientia, & ingenio præſtans a Paulo Quinto in Epiſcopali ſede collocatur die 14. iulij 1608. ſedit annos triginta duos, obijt anno 1640. ſepultus in Cathedrali, quam paucis ante diebus nobili ſacra ſupellectili ditauerat.

4 HORATIVS Iuſtinianus Pauli ſedem conſecutus eſt die decima ſeptembris 1640. Is ex vetuſtiſsima æque, ac nobiliſsima Iuſtinianorum Ianuenſium ſtirpe Chij aliarumque Ægei maris Inſularum domina, patre Ioſepho naſcitur. Adoleſcens io literas propenſus Romam acceſsit, ingenuis diſciplinis primum non leuiter delibatis, in ſacra Theologia doctus, patrum, & conciliorum lectione eruditus euaſit. Vix annum quintum ſupra vigeſimum attingens ad ſaniorem diuini ſeruitij ſcientiam anhelans ſancti Philippi Neri in Vallicellana Eccleſia inſtitutis ſe addixit, qui non modo in ea viuendi normam animi, morumque candore præditus prudentia viris magnis, & præſertim Vrbano Octauo Pontifici Maximo mitiſſime acceptus fuit, a quo Vaticanæ bibliothecæ primarius

marius cuſtos inſtitutus , vniuerſalis Inquiſi- tionis , & propagandæ fidei conſultor , alijſ- que congregationibus adhibitus eſt . Acta ſa- croſancti concilij Florentini hactenus ignora- ta collegit, eiuſdemque hiſtoriam ſcripſit , & eru- ditis notis illuſtrauit. Anconam pro ſancta Apo- ſtolica ſede de rebus maximis cum Patelaro Græ- co Conſtantinopolitano Patriarcha agendis adijt , quod onus tam ſingulari dexteritate ſuſtinuit, vt Græcum Antiſtitem in ſui obſequium , & Vrba- num Pontificem in admirationem traxerit, nec multo poſt idem ſummus Pontifex, huius Eccleſiæ quartum Epiſcopum præfecerit , conſecratum in Eccleſia monialium ſanctæ Catharinæ Senenſis, die 16. ſeptembris 1640. a Cardinali Pamphilio, qui nunc ſub nomine Innocentij Decimi ſedem Petri ſeliciter regit , Montem Altum aſcendit zelo eccleſiaſticæ diſciplinæ nobiliter imbutus , ſolem- ni ritu exceptus eſt, Clerum populumque ſibi cre- ditum verbo, & exemplo cœpit inſtituere ad nor- mam priſcorum Epiſcoporum ipſe vitam tradu- cens , vt in eo nil appareret , quod poſſet offen- dere intuentes . Rebus Eccleſiæ ſuæ ad tranquil- liorem ſtatum redactis, controuerſiam inter an- teceſſores ſuos , ciueſque longo tempore excita- tam ea dexteritate compoſuit , vt ciues Eccleſiæ, & Eccleſia ciuibus contulerit commodum . De- functo Vrbano, Innocentius Decimus Pontife- Maximus ſucceſſor iamdiu virtutū Iuſtiniani ſpe- ctator , cum ad Eccleſiam Nucerinam tranſtulit die decima ſexta Ianuarij 1645. mox ſanctæ Ro- manæ Eccleſiæ presbyterum Cardinalem tit. ſan- cti Onuphrij creauit 6. martij , eundemque ad vniuerſalis Eccleſiæ vtilitatem , libere Epiſcopatu Nucerino dimiſſo , detentum in curia vniuerſalis S. Inquiſitionis, concilij Tridentini, Epiſcoporum, & regularium, propagandæ fidei, indicis librorum examini Epiſcoporum , ac alijs congregationibus adſcripſit , & in S.R.E. bibliothecarium delegit. Viuit quem ſeruet Deus Optimus Max. Epiſco- porum decus, ſacrique Senatus ornamentum, to- ti Eccleſiæ Catholicæ diu incolumem, ac felicem .

4 HIERONYMVS Codibò Mutinæ ex ge- neroſo ſiémate natus patre Andrea Mutinæ Du- cum a conſilijs viro clariſſimo, iuris vtriuſque Do- ctor Carpenſis inſignis Eccleſiæ collegiatæ in iu- uentute præpoſitus fuit, & Alexand. Aeſtini Card. Auditor, quod munus etiam Raynaldo eiuſdem ſereniſſ. gentis Card. præſtitit . Per decem & octo omnino annos vtriuſque Signaturæ Referendarius, ſanctæ ſedi operam ſuam nauauit , eidemque in regendis Tibure, Interamna , Reate, Beneuento , Spoleto, Cametinoque eccleſiaſtici imperij ciui- tatibus ſumma fide inſeruiuit. Ab Vrbano VIII. Grauinenſis Epiſcopus deſignatus , Innocentij X. Pontiſ. Max. munere, ad hanc Montis Alti ſedem, translato Iuſtiniano , euehitur die 6. febr. 1645. eamque ſingulari animi ſui pietate hactenus ad- miniſtrat.

RIPAE TRANSONIS

EPISCOPI.

Ripa Tranſonis , antiquiór locus, a Ttaſone ſuo Conſtructore ſic appellatus eſt, vt Fran- ciscus Panfilus cecinit lib. tertio de Laudibus Pi- ceni .

Interim Traſo poſuit munimine Ripam
Nulli Picentum vicinior ipſa loco .
Hæc fuerat quondam Montana cacumina Cupra
Nomine ſic dictus monſtrat in vrbe locus .

Fœta populo eſt , itaut ſex millia mortalium alere dicatur , ijsque commoditatibus abundat , quæ optime conſtitutæ ciuium vnitati videantur poſſe ſufficere . Apoſtolicæ ſedi ſubiecta eſt , il- lamque Pius Quintus dignitate loci perſpecta , in ciuitatem erexit, ſanctique Iuliani principem loci Eccleſiam in Cathedralem dedicatam Pontifici Romano immediate ſubiecit. Sixtus autem V. cum Firmanam Eccleſiam Metropolitanam effe- ciſſet, ei Ripanos Præſules ſuffragari mandauit. Cathedralis elegantis architecturæ eſt , gaudetque duabus dignitatibus, Archipresbyteratu ſcilicet, atque Archidiaconatu . Duodecim ibi Canonici, cum pluribus alijs minoribus Sacerdotibus diui- num cultum diligentiſſime promouent . Præben- dis tam theologali, pœnitentialique deſtituitur. Palatium Epiſcopale , maioris vtilitatis gratia Ec- cleſiæ proxime adiecerunt . Quatuor Eccleſiæ parochiales in ciuitate viſuntur , quarum ſingulæ adminiſtrant Baptiſma . Quinque Regularium monaſteria ibidem ſunt , monialium duo , octoq. virorum ſecularium Confraternitates , ac cum duobus Pietatis Montibus , Xenodochium vnum Seminarinm item ibi inſtitutnm eſt , vbi ad diui- num obſequium promouendum decem , & octo

pueri

pueri educantur. Diœceſis tota coaleſcit terris, caſtelliſque omnino octo. Redditus Epiſcopatus octingenta explet ſcutata, tametſi in Cameræ libris taxetur florenis 172. Diploma erectionis huius Cathedralis ſequens eſt.

PIVS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Illius fulciti præſidio, cuius ſunt terræ Cardines, & cui cogitationes hominum præparantur, ac cuius prouidentia ordinationem ſuſcipiunt vniuerſa, vt Chriſti fideles nobis, & ſedi Apoſtolicæ, etiam temporali dominio ſubditi, ob eorum erga nos, & eandem ſedem fidem, & deuotionem ſpecialem, conſolationem cum diuini cultus augumento ſuſcipiant, & in oppidis inſignibus, & populoſis nouę ſedes Epiſcopales plantentur, libenter cum a nobis petitur opem, & operas noſtras impendimus efficaces.

Sane cum oppidum Ripæ Tranſonis Firmanæ diœceſis ſitum in agro Piceno, inter Aſculum, & Firmum, in conſpectu Adriatici ſinus, muro, & foſſa vallatum, mille & vltra familijs conſtans, & a quatuor viris Antianis nuncupatis in Palatio communis cum honeſta familia reſidentibus gubernatur, ac multis, & varijs mercium apothecis, & officinis refertum, & diuerſorum ordinum virorum, & mulierum monaſterijs, conuentibus, ſeu domibus, & in quibus multa pia, & charitatis opera exercentur, quatuor confraternitatibus, & vno hoſpitali, necnon quatuordecim parochialibus Eccleſijs, & honorificis incolis decoratum, habens amplum territorium, vbi familiæ tercentum, vel circa inhabitant, et decem, et octo ſine cura Eccleſiæ, quarum quęlibet ſuum habet Rectorem, adſint, inter cætera Prouinciæ noſtræ Marchiæ Anconitanæ oppida admodum inſignia exiſtat, nouerimuſque Incolas eidem ſedi ſemper fideliſſimos, ac deuotiſſimos extitiſſe, dignum quin potius debitum reputamus, vt in ea ſedes Epiſcopalis collocetur.

Cumque præſertim ipſius oppidi vniuerſitas, quæ pluries nobis deſuper ſupplicauit proprijs impenſis Eccleſiam ſancti Benigni ipſius oppidi, quæ parochialis exiſtit, ſi in Cathedralem erigatur, vna cum eius domo pro Epiſcopi habitatione ampliare, et ornare pollicita eſt, et validis obligationibus ſpopondit, necnon ipſam Cathedralem erigendam, in ſcutis annuis ſexcentum, et fructibus, et redditibus, ſeu terrarum, tenimentorum ipſi Eccleſiæ erigendorum ſolemniter conſignatorum vnius videlicet ſeptuaginta ſita in contrada dicta di Coco, et alterius capacitaté centum, et triginta Salmarũ, menſuræ illarũ partium, in contrada Guardiæ, et territorio dicti oppidi, ad ipſam vniuerſitatem ſpectantium, et pertinentium, dotauit, & vna cum conſiliarijs dicti oppidi, qui vt ſinguli ad id ſe obligauerunt menſæ Epiſcopali erigendæ eccleſię huiuſmodi in proprietatem, et in perpetuum aſsignauit.

Nos qui dudum inter alia voluimus, quod pe-

A tentes beneficia Eccleſiaſtica alijs vniri, tenerentur exprimere annuum valorem etiam beneficij, cui aliud vniri peteretur, et ſemper in vnionibus commiſsio fieret ad partes, vocatis quorum intereſſet, habita ſuper his cum venerabilibus fratribus noſtris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus matura deliberatione, de illorum conſilio, et aſſenſu, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, oppidum præfatum cum toto illius territorio, Eccleſiis, et perſonis tam ſecularibus, quam Eccleſiaſticis, a diœceſi Firmana, necnon a iuriſdictione, et ſuperioritate Firmani, Aprutini, et Aſculani Epiſcoporum, necnon Abbatis, vel commendatarij, monaſterii Campifellonis Ordinis ſancti Benedicti nullius diœceſis pro tempore

B exiſtentium, vel alterius Epiſcopi, Capituli, Abbatis, et Monaſterij, quibus in totum, vel in parte ſuiſſe dignoſcitur, perpetuo ſegregamus, diſmembramus, ſeparamus, et eximimus, ipſumque oppidum in ciuitatem Ripæ Tranſonis nuncupandam, cum iuribus, honoribus, et præeminentijs, quibus aliæ ciuitates, et earum ciues vtuntur, potiuntur, et gaudent, ac vti, potiri, et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, et Eccleſiam ſancti Benigni huiuſmodi in cathedralem ſedi præfatæ immediate ſubiectam ſub eadem inuocatione ſancti Benigni, et in ea ſedem Epiſcopalem pro vno Epiſcopo Ripano nuncupando, qui eidem Eccleſiæ, illiuſque ciuitati, et diœceſi præſit, illamque in perfectam cathedralis Eccleſię

C formam erdiuet, et redigat, Abbates, Prælatos, et alios ad Synodum conuocet, euellat, deſtruat, ædificet, plantet, ac omnia, et ſingula officia, et iura Epiſcopalia habeat, et exerceat, cum ſuis capitulo Epiſcopali, et capitulari menſis, cæteriſque omnibus cathedralibus, et Põtificalibus inſignijs, necnon iuribus, iuriſdictionibus, facultatibus, prærogatiuis, priuilegij, honoribus, gratijs, fauoribus, et indultis, realibus, perſonalibus, et mixtis, quibus aliæ cathedrales Eccleſiæ, earumque Præſules, capitula, & perſonæ quomodolibet vtuntur, potiuntur, et gaudent, ac vti, potiri, et gaudere poterunt in futurum, necnon vt ipſa cathedralis Eccleſia Ripana ex omni parte reddatur perfecta, in illa duas dignitates, videlicet vnum

D Archipresbyteratum, dignitatem inibi poſt Pontificalem maiorem, pro vno Archipresbytero, qui curam animarum parochianorum Eccleſiæ ſancti Benigni in cathedralem erectæ huiuſmodi exerceat, et vnum Archidiaconatum pro vno Archidiacono, necnon duodecim canonicatus, cum totidem præbendis pro duodecim canonicis, qui eidem Eccleſiæ in diuinis deſeruiant, et inſimul vnum capitulum conſtituant, moderni quoad eccleſiam ſancti Benigni prædictam illius Rectoris ad hoc accedente conſenſu, ad omnipotentis Dei laudem, et gloriam, ac eius glorioſiſsimæ Genitricis Virginis Mariæ, totiuſque curiæ cæleſtis honorem, et fidei Catholicæ exaltationem perpetuo erigimus, et inſtituimus. Oppidumque prædictum ciuitatis, ipſius Incolas ciuium, necnon Eccleſiam Sancti Benigni prædictam cathedralis Eccleſiæ honore, nomine, titulo, et inſignijs decoramus, ac dictæ Eccleſiæ Ripanæ, et illius

illius menſæ Epiſcopali pro dote dicta, duo petia terrarum, vt præfertur conſignatarum, necnon Archipresbyteratui Eccleſiæ Ripanæ huiuſmodi res, bona, fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, et emolumenta quæcumque Eccleſiæ S. Benigni præfatæ perpetuo applicamus, et appropriamus. Archidiaconatui vero ſanctæ Mariæ Annunciationis de Agello, cum ſuis iuralibus, et voi, et vnæ SS. Nicolai, Ruſtici, et Eleutherij Plebaniæ, ac alio, et aliæ ſancti Angeli de Colle, et alio, et aliæ S. Mariæ de Valle, et alio, et aliæ SS. Saluatoris, et Antonini, et alio, et aliæ S. Thomæ in Cleris, et alio, et aliæ S. Blaſij de Platea, et alio, et aliæ SS. Hippolyti, et Caſsiani, et alio, et aliæ SS. Gregorij, et Margaritæ Prioratus, et alio, et aliæ S. Angeli de Roſſlano, et alio, et aliæ S. Rocchi, et Paſtoris, et alio, et aliæ S. Eumetij præpoſituræ nuncupatæ, necnon reliquo, et reliquæ canonicatibus, et præbendis prædictis, reliquam ſancti Saluatoris de Agello parochiales Eccleſias in dicta ciuitate Ripæ Tranſonis ſitas, et fundatas, vacantes ex nunc, reliquas vero ea nunc, prout ea tunc cum primum illas, ſeu ipſarum, aliquas, per ceſſum, vel deceſſum, aut priuationem illas nunc obtinentium, aut alias quouis modo vacare contigerit, etiamſi nunc vacantes per liberas reſignationes quorumuis de illis in Romana curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & teſtibus ſponte factas, aut conſtitutionibus fel. record. Ioannis Papæ XXII. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit; Execrabilis, vel aſſecutionem alterius beneficij Eccleſiaſtici quauis auctoritate collati vacent, etiamſi tanto tempore vacauerint, quod earum collatio iuxta Lateranenſis ſtatuta concilij, ad ſedem eandem legitime deuoluta, ipſæque Eccleſiæ diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel generaliter collatæ exiſtant, & ſuper eis inter aliquos lites quarum ſtatus præſentibus haberi volumus pro expreſſis, pendeant indeciſæ, dummodo earum diſpoſitio ad nos hac vice pertineat, cum omnibus, & ſingulis illarum, & earum cuiuslibet annexis, ita quod liceat eiſdem Archipresbytero, Archidiacono, & canonicis pro tempore exiſtentibus, illarum corporalem poſſeſſionē propria auctoritate libere apprehēdere, & perpetuo retinere, illarumque fructus, redditus, & prouentus, propria auctoritate percipere, exigere, & leuare, & in ſuos, & cuiuslibet ipſorum vſus, & vtilitatem conuertere, perpetuo vnimus, annectimus, & incorporamus. Ac Epiſcopo, & canonicis prædictis, vt pro ſalubri directione, & proſpero ſtatu, feliciique ſucceſſu cathedralis Eccleſiæ erectæ huiuſmodi, & illius perſonarum prædictarum, diuinorumque officiorum in ea celebratione, fructuumque redditūum, prouentuum, iurium, obuentionum, & emolumentorum, ac diſtributionū quotidianarum perceptione, & inter eos diuiſione, & reparatione, ac quibuſuis rebus, & occurentijs ſuis quæcumque ſtatuta, ordinationes, & capitula (rationabilia tamen, & honeſta, ac ſacris Canonibus non contraria) condere, & condita quoties opportunum fuerit immutare, limitare, corrigere, & interpretari ſecundum rerum, & temporum qualitates, & loco illorum alias ordinationes, capitula, & ſtatuta, quoties eis

A expedire viſum fuerit, de nouo edere, & facere; quæ omnia poſtquam edita, & facta fuerint, ex nunc, prout ex tunc, & è contra (ſi licita, & honeſta, ac ſacris Canonibus non contraria fuerint) eadem auctoritate etiam cum defectuum ſuppletione confirmata ſint, & eſſe cenſeantur, eo ipſo concedimus, & indulgemus. Cumque ciuitas Ripæ Tranſonis præfata in quatuor regiones diuiſa exiſtat, itaut in qualibet regione vna tantum parochialis Eccleſia pro vno parocho, qui curam parochianorum inibi habitantium exercere poſsit, videlicet in Agelli, ſancti Benigni in cathedralem erectæ, in ſancti Dominici ſancti Angeli de Roſſlano; in montis Antiqui SS. Nicolai, Ruſtici, & Eleutherij, et in capitis montis nuncupatis regio-

B nibus, SS. Gregorij, & Margaritæ Eccleſiæ ſufficere videantur, parochianos, & vicinos omnes, & ſingulos vtriuſque ſexus ab alijs parochialibus eccleſiis ciuitatis Ripæ Tranſonis, & iura parochialium Eccleſiarum huiuſmodi ſeparamus, et diſmēbramus, et curam animarum in illis perpetuo ſupprimimus, illoſque, et illam, ac iura præfata quoad Agelli ad ſancti Benigni in cathedralem erectam; quo ad ſancti Dominici, ad ſancti Angeli de Roſſlano; quoad montis Antiqui, ad SS. Nicolai, Ruſtici et Eleutherij; quo vero ad parochianos, et vicinos capitis montis regionem huiuſmodi, ad SS. Gregorij, et Margaritæ parochiales Eccleſias præfatas, itaut qualibet Regio proprium habeat ſacerdotem, et Paſtorem, per-

C petuo transferimus. Necnon eorundem ſancti Angeli, et ſancti Nicolai, Ruſtici, et Eleutherij, ac SS. Gregorij, & Margaritæ parochialiū Eccleſiarum rectoribus, dictæ cathedralis Eccleſiæ canonicis, vt illis per Vicarios perpetuos ab ordinario loci approbandos, in diuinis deſeruire facere, illorumque parochianorum animarum curam gerere poſsint indulgemus. Necnon Archipresbyteratus, Archidiaconatus, ac duodecim canonicatus, cum præbendis a primæua erectione huiuſmodi vacantes, Eccleſiæ videlicet ſancti Benigni in cathedralem erectæ, qui ſit archipresbyter dictæ Eccleſiæ Ripanæ, et in ea poſt Pontificalem dignitatem maiorem obtineat; et Eccleſia ſanctæ Mariæ Annunciationis de Agello, qui ſit archidiaconus eiuſdem Eccleſiæ Ripanæ, & dignitatem, non tamen poſt Pontificalem maiorem, obtineat,

D alias vero parochiales Eccleſias, vt promittitur vnitas, quarum cuiuslibet fructus, redditus, et prouentus viginti quatuor ducatorum auri de Camera ſecundum communem æſtimationem, valorem annuum non excedunt, eorundem Rectoribus, qui canonici eiuſdem Eccleſiæ Ripanæ exiſtant conferimus, et de illis etiam cum plenitudine iuris canonici prouidemus. Volumuſque, quod deinceps perpetuis futuris temporibus, in choro, capitulo, proceſsionibus, & alijs actibus publicis, ſeu priuatis archipresbyter primum, archidiaconus ſecundum locum, canonici vero nuper creati poſt archipresbyterum, & archidiaconum prædictos, iuxta illorum receptionem, et admiſsionem, ſi ad id conſenſerint, vnuſquiſque illorum loca habeant. Cumque fructus, redditus, et prouentus, canonicatuum, & præbendarum dictæ eccleſiæ

ſiæ

ſiæ Ripanæ ſatis tenues videantur, perpetuum ſimplex beneficium Eccleſiaſticum ſub inuocatione ſancti Angeli Villæ magnæ intus dictam ciuitatem Ripæ Tranſonis, de conſenſu illius rectoris perpetuo ſupprimimus, & extinguimus, illiusque, & illi annexorum fructus, iura, et obuentiones quæcunque, necnon decimas fructuum, reddituum, & prouentuum quorumcunque ex noualibus dictæ vniuerſitatis de Fulgaia nuncupatis, de eiuſdem vniuerſitatis conſenſu, ſingulis annis eidem capitulo, & illius menſæ capitulari in diſtributionibus quotidianis, iuxta prouidam Epiſcopi Ripæ Tranſonis ordinationem, inter dignitates obtinentes, & canonicos præfatos diſtribuendas, perpetuo applicamus, & appropriamus. Necnon pro maiori Chriſti fidelium illarum partium commoditate, & ſpirituali conſolatione, Colmnellæ, Aquæuiuæ, ſancti Benedicti, Marani, ſancti Andreæ, Grottarum ad mare, Gilſi, Quinzani, montis Prandoni, Fureanum, Montis Alti, montis de Nouem, Roſellæ, Portulæ, Coſsignani, & Paſsignani loca, caſtra, et oppida Aſculanæ, Firmanæ, et nullius reſpectiue diœceſis in prouincia Marchiæ prædictæ, et vbiuis conſiſtentia, et quæ nunc, et pro tempore exiſtentibus, monaſterij Farfenſis abbatibus, ſeu commendatarijs, et Firmanis, et Aſculanis Epiſcopis, ratione monaſt. & Firmanæ, et Aſculanæ Eccleſiarũ huiuſmodi, mediate, & immediate reſpectiue ſubiectæ reperiũtur, necnõ in eis conſiſtentia, collegiatas, parochiales, & alias eccleſias, monaſteria, præpoſituras, præpoſitatus, prioratus, et alia quæcunque, cum cura, et ſine cura, ſecularia, et quorumuis ordinum regularia beneficia Eccleſiaſtica, etiamſi ſecularia canonicatus, et præbendæ perſonatus, adminiſtrationes, officia etiam curata, et electiua etiam in collegiatis Eccleſijs, regularia vero beneficia huiuſmodi, præpoſitatus, præpoſituræ dignitates etiam conuentuales, perſonatus, adminiſtrationes, et officia etiam clauſtralia, capellaniæ, capellę, hoſpitalia, et alia pia loca fuerint, et ad dignitates prioratus, præpoſituras, et præpoſitatus huiuſmodi conſueuerit, qui per electionẽ aſſumi, ac eorundem locorum, caſtrorum, et oppidorum vtriuſque ſexus perſonas, habitatores, et Incolas, tam laicos, quam clericos, presbyteros, beneficiatos, et religioſos quoſcunque, cuiuſcunque ſtatus, ordinis, et conſtitutionis exiſtant, a iuriſdictione, poteſtate, dominio, et quauis alia ſuperioritate Firmanæ, et Aſculanæ Eccleſiarum, ac Farfenſis monaſterij, et illorum nunc, et pro tempore exiſtentium Epiſcoporum, abbatum, ſeu commendatariorum, quibus nunc loca, caſtra, et oppida huiuſmodi, earumque Eccleſię, et perſonæ præfatæ ſubiectæ dignoſcuntur, etiam perpetuo diſmembramus, ſeparamus, et eximimus; locaque caſtra, et oppida huiuſmodi, illorumque perſonas tam ſeculares, quam Eccleſiaſticas, et quorũuis ordinum regulares Eccleſias, monaſteria, prioratus, præpoſituras, præpoſitatus, et alia beneficia eccleſiaſtica, hoſpitalia, et loca pia huiuſmodi, cum ipſorum iuribus, et pertinentijs vniuerſis, eccleſiæ Ripanæ prædictæ pro diœceſi, clero, et populo, ita quod liceat Epiſcopo eidem

A eccleſiæ Ripanæ, tam hac prima vice, quam in poſterum præficiendo, per ſe, vel alium, ſeu alios eius nomine, corporalem poſſeſsionem, ſeu quaſi adminiſtrationis ſpiritualitatis, et omnimodi iuris diœceſani, propria auctoritate Firmani, et Aſculani Epiſcoporum, ac eiuſdem monaſterij Farfenſis abbatis, ſeu commendatarij nunc, et pro tempore exiſtentium licentia deſuper minime requiſita apprehendere, et apprehenſam perpetuo retinere, de eiuſdem poteſtatis plenitudine ſimiliter perpetuo concedimus, et aſsignamus, ac eiuſdem eccleſiæ Ripanæ, illiusque Pręſuli pro tempore exiſtentis, iuriſdictioni, dominio, poteſtati, et ſuperioritati, eiſdem modo, et forma quibus
B Firmanis, Aſculanis eccleſiis, ac monaſterio Farfenſi, illorumque Epiſcopis, abbati, vel commendatario huiuſmodi reſpectiue ſuberant, ſubijcimus, et ſupponimus. Non obſtantibus priori voluntate noſtra ac de non tollendo iure quæſito concilij Lateranenſis nouiſsime celebrati, vniones perpetuas niſi in caſibus a iure permiſsis fieri prohibentis, necnon piæ memor. Bonifacij Papæ Octaui etiam prædeceſſoris noſtri, aliiſque Apoſtolicis, ac in prouincialibus, et Synodalibus concilijs editis, ſpecialibus, vel generalibus conſtitutionibus, et ordinationibus, ac Firmanæ, et Aſculanæ Eccleſiarum, et Farfenſis monaſterij, et Ordinis huiuſmodi iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis,
C et conſuetudinibus, priuilegijs quoq. indultis, et litteris Apoſtolicis, Firmanis, et Aſculanis, eccleſ. et Farfen. monaſt. illorumq. capitulis, conuẽtibus, ſuperioribus, & perſonis ſub quibuſuis tenoribus, ac quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & alijs decretis etiam conſiſtorialiter in genere, vel in ſpecie conceſsis. Quibus omnibus, & ſingulis, illorum cauſas, & effectus præſentibus pro expreſsis habentes illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Volumus autem, quod Firmanæ, Aprutin. & Aſculan. Eccleſijs, & Farfenſi, & Cãpi Fellonis monaſterijs, illorumque Præſulibus, Abbatibus, ſeu commendatarijs, nunc, & pro tempore exiſtentibus prædictis, per ſeparationem,
D diſmembrationem, & exemptionum huiuſmodi, quoad bona temporalia, ſi quæ in dictis locis ab eis ſeparatis, diſmembratis, & exemptis huiuſmodi habeant, & quoad ſuperioritatem, quam Farfenſe, & Campi Fellonis monaſteria, & illorum Abbates, ſeu commiſſarij huiuſmodi, in monaſterijs, ſeu prioratibus regularibus dicti ordinis, in locis ſeparatis prædictis exiſtentibus habent, nullum præiudicium inferatur, ſed Epiſcopus Ripæ Tranſonis, in monaſterijs prædictis eam tãtum habeat, & exerceat iuriſdictionem, quam cæteri Epiſcopi in ſimilibus habere, & exercere ſolent. Nulli ergo, &c. ſi quis autem, &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ 1571. tertio Kalendas auguſti, Pontificatus noſtri anno ſexto.

Epiſcopi, qui in Ripana Eccleſia floruerunt, ſunt ſequentes ex monumentis Romanis.

LVCIVS

1 LVCIVS Saxus Neapolitanus, filius Marii nobilis Nolani, ſublectaa eſt primus Epiſcopus B
Ripanus, vir ſingularis experientiæ, quam ſub Cardinale Verallo didicerat. Sub Iulio Tertio clericalem vitam profiteri inſtituit, breuique euaſit vtriuſque Signaturæ Referendarius. Sub Pio IV. Peruſinis ius dixit. Piua vero Quintus illum primum Ripanum ereauit Epiſcopum 1571.3.menſ. octobris quam Eeeleſiam eum ad quatuor annoa rexiſſet, a Gregorio Deeimo tertio, qui illum Romam aſciuerat, eo munere exſolutus. Vicarius ſancti Ioannis in Laterano, ac Pœnitentiariæ Regens effectus eſt 1575. Vrbanus Septimua tametſi breuiſsimus Pontifex, ſanctæ ſedia Datarium eſſe voluit, a quo munere nec Greg. XIV. nec Clem. Octauus ſubſecuti Pontifices Lucium dimouerunt. C
Quin Clemena ob ſingularem viri probitatem, illum vocauit ad purpuram ſub titulo ſanctorum Quirici, & Iulitæ, ſed eum iam 71. agerecannum, inter Cardinales ſancti Officij numeratus. Romæ deceſsit anno 1604. prid. Kal. martij, ſepultuſque eſt apud S. Ioannem in Laterano cum hoc epitaphio.

D. O. M.

LVCIVS SAXVS EPISCOPVS,
SACRÆ POENITENTIARIÆ
REGENS,
A CLEMENTE OCTAVO
IN ORDINEM CARDINALIVM
COOPTATVS D
H. S. E.

Ibidemque in pulchro marmoreo ſepulchro hoc ſequens elogium ſpectatur.

D. O. M.

Lucio Saxo Neapolitano.
tit. SS. Quirici, & Iulitæ,
S. R. E. presb. Card.
qui viri clariſſimi Marij Saxi patris ſui
quondam Caroli V. Imp. Aug.
in Regno Neapolitano conſiliarij,
ab eodemque
ad varias prouincias regendas adhibiti,
laudem æmulatus,
A *cum ſe Romam contuliſſet,*
ob doctrinam, atque prudentiam
inter Iuſtitiæ Referendarios,
a Iulio III. Pont. Max.
Gratiæ a Pio IIII. adſcriptus,
primuſque ad Epiſcopatum Ripæ Tranſonis
a Pio V. prouectus,
ſacræ inde Pœnitentiariæ a Greg. XIII.
præpoſitus,
per annos fere xx. Vicarius,
ab Vrbano VII. Datarius creatus,
in eodemque munere,
a duobus ſequentibus Pontificibus
Greg. XIV. Innoc. IX. confirmatus
tandem a Clemente VIII.
ſola aſſiduorum pro Apoſtolica ſede
laborum inſpectione
prima electione,
vna cum illuſtriſſimis nepotibus
nominationis prærogatiua
in ampliſſimum ordinem adſcitus,
non minus ex eo accepit,
quam eidem contulit ornamenti.
Marius Saxus Fabij filius
hæres patruo optime merito, atque honore
digniſſimo poſuit.
Vixit ann. LXXXII. menſes IV.
dies VIII.
Obijt pridie Kalend. Martij
anno Chriſtianæ ſalutis
M. DC. IV.

2 PHILIPPVS Segha Bononienſis, ex Gubernatore Piceni, ſecundus Ripanus Epiſcopus adlectus eſt, Gregorio Decimo tertio ſedente 1575. die 20. menſis maij, Auximi ab Æſino Epiſcopo inauguratus eſt. Cæterum breuiſsima mora Eccleſiæ ſibi creditę opem attulit. Pontifex enim primum illum legauit in Flandriam, deinde in Hiſpaniam, mox & eundem tranſtulit ad Eccleſiam Placentinam 1578. die tertia menſ. octobris, inq; in Luſitaniam illum direxit. Grauiſsima ſemper negotia expleuit, pręcipuo autem in Gallieano fœdere, vbi eum res feliciter tranſigeret, ab Innocentio Nono inter purpuratos adlectus eſt, Galliarumque legatus 1591. communique

A omnium voce appellatus eſt Placentinus Cardinalis. Deceſsit Romę 1596. die 29. menſis maij, ſepultuſque eſt apud ſanctum Honuphrium. De quo poſtea plura commemorabimus in Placentina Eccleſia.

3 NICOLAVS Aragonia, vulgo Iunior appellatus, tertius Ripanus Epiſcopus adlectus eſt 1578. die tertia menſis octobris, cum eſſet canonicus baſilicę Vaticanę. Breuiori mora Ripanam adminiſtrauit Eccleſiam, tranſlatuſque fuit ad Aſculanum in Piceno.

4 TROILVS Boncompagnus Fulginas, eiuſdem Eccleſiæ dictus Epiſcopus eſt 1579. die tertia menſis augusti. Anno vero 1582. die 30. menſis iunij ad Eccleſiam Fulginatem tranſlatus
C eſt. Vide ſupra, quæ de ipſo plura narrauimus.

5 GASPAR Sellingardus Mutinenſis, vtriuſ-
D que legis Doctor eximius, adlectus eſt die decima octaua menſis iunij 1582. ac poſt nouem annos, ex quo Eccleſiam illam gubernauit, ad Mutinenſem Epiſcopatum tranſlatus eſt. De quo alibi plura.

6 POMPONIVS de Nobilibus Lucenſis, declaratus eſt Epiſcopus a Gregorio Decimo quarto 1591. die vigeſima nona menſis maij, dictamque Eccleſiam annos ſexdecim adminiſtrauit.

7 SEBASTIANVS Podius Lucenſis, Pom-
B ponio immediate ſucceſsit 1607. die ſeptima menſis maii, Paulo Quinto ita cenſente. Tredecim annos Ripanam adminiſtrauit Eccleſiam, vitęque purioris, ac ſecurioris ſtudio eo munere ſe exſoluere conatus, vt in Societatem Ieſuitarum poſſet cooptari, ſed reluctante Pontifice, non potuit obtinere, quod tantopere concupiuerat. Itaque Romę deceſsit 1628. ſepultuſque eſt in templo Ieſu dicato cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Sebaſtiano Poggio
patritio Lucenſi, & Epiſcopo Ripano,
ob egregias virtutes
vita digniſſimo quam amiſit,
niſi meliorem meruiſſet.
Obijt anno ſalut. MDCXXVIII.
ætat. LXVIII.
condi voluit in ſepulchro
Patrum Societatis Ieſu
quorum ordinem recipere voluerat viuens
ablegato iam Epiſcopatu,
ac diu orata, ſed nequaquam exorata
a ſummis Pontificibus facultate
Patres eiuſdem Societatis teſtamento
hæredes
monumentum grati animi
P. P.

8 LAVRENTIVS Azzolinus Firmanus, nepos illius quondam Azzolini Cardinalis, Ripanus Epiſcopus declaratus eſt 1630. die decima ſeptima menſis februarii, Vrbano Octauo ſedente. Qui etiam S. Conſultę ſecretarium eũ eſſe decreuit; fuitque deinde tranſlatus ad Eccleſiam Narnienſem 1632. die ſecunda menſis auguſti, pauloque poſt, cum illi videretur arridere fortuna, morte Romę ſublatus eſt. Cuius vitam breui, ſed erudito elogio ſcripſit Ianus Nicius Erythręus in ſua illuſtrium virorum Pinacotheca.

9 Fr. ANTONIVS Arigonius a Galbiato, diœceſis Mediolanenſis, ex ordine ſancti Franciſci de obſeruantia, Doctor Theologus, ac ſui ordinis commiſſarius generalis, ab Vrbano Octauo Epiſcopus adlectus eſt die 3. menſis aprilis 1634. Cęterum triennalis tantum Pontifex fuit; deceſ-

ſitque

fitque mœrentibus cunctis, qui eiuſdem éxaggeratas virtutes propius fuerant venerati.

10 NICOLAVS Vrſinus de Liparo Camertinus, electus anno 1636. decima nona ſeptembris. Viuit, &c.

S SEVERINI EPISCOPI.

EX antiquæ Septempedanæ ciuitatis ruinis, quam a fundamentis Gothi, vel vt tradunt æui medij ſcriptores, Longobardi exciderunt, S. Seuerini nobile oppidum extulit muros, creuitque priſcique a nomine illius glorioſi ſancti Seuerini Septempedanorum Præſulis poſtremi, qui cum ſacrato eius cadauere mirabili portento tranato flumine primum templum eius nomini fundare cœperunt, adiectiſque humilibus caſis materiem præbuit nouiter exſurrecturæ ciuitati creſcendi ſancti Seuerini denominarunt. In Piceno ſita eſt inter colles Apennino finitimos videturq. hactenus retinere priſcam nobilitatem, cum municipium olim Romanorum ſpectabile videretur, teſte adhuc pulcherrima inſcriptione, quæ legitur in vetuſto lapide in foro ipſius ciuitatis.

MAGNO PRINCIPI
FLAVIO VALERIO CONSTANTINO
NOBILISSIMO
CÆS.
ORDO SEPTEMPEDANORVM
D. N. M. F.
PVB.

Eius meminit Strabo, Plinius, alijque quamplures, populoſque Septempedanos vocarunt. Sancti Seuerini vitam (qui in domino requieuit anno 543.) reſque præclare geſtas nuper & erudite ſcripſit Ioannes Baptiſta Cancellottus Societatis Ieſu, vbi Septempedanę ciuitatis ruinam, nouæque ſancti Seuerini ædificationem, eorumque ſanctorum, illuſtriumque virorum memoriam antiquitatem, originem, & incrementa ex patriæ Hiſtoria Valerij Cancellotti equitis ſancti Stephani parentis ſui, nondum publici iuris facta, ſumma fide ac diligentia recenſuit. De eius vero magnitudine, atque nobilitate Franciſcus Panphilus patriæ ſuauitate illectus, hæc carmina panxit lib. 2. de laudibus Piceni.

A *Millibus hinc placidis fluit ipſe Potentia terris,*
Ter ſinus hinc Venetus quinque remotus abeſt.
Ad decimum lapidem procul hinc mea patria diſtat,
Condita iam dextris, ſed modo læua manet.
Inclyta Piceni fuerat Septempeda quondam
Nomine de ſeptem ſic vocitata ſatum.
Aut quod in his ſeptem florebant mœnibus artes,
Vt pædia poteſt voce mouere ſua.
Hæc pedes ſeptem fuit hac amplexa vigorum,
Collibus effoſſis, rudera multa iacent.
Vel ſibi menſuræ ſumpſit de nomine vocem,
Incola conceſſum dum boue ſignat agrum,
Imperio totas Piceni ſubdidit Vrbes
Omnibus vna dabat publica iura viris.
Vndique magnus erat populi concurſus ad vrbem
Et dabat in gentem curia lata ſonum.
B *Flauius hic faſces tenuit Conſtantinus oris,*
Flauius inuicti Cæſaris ille ſatus.
Lucius hanc etiam rexit celeberrimus vrbem
Hic Iuuenum princeps Aurelianus erat.
Hic quoque Valterius, poſt Bondinarius acer,
Agmina Gothorum maxima ſtrauit humi.
Expulit egregie crudelem a mœnibus hoſtem.
Intulit & patriæ digna trophæa ſua.
Omnia ſed pereunt cum venerit vltimus ille
Terminus immites, quæ poſuere Deæ.
Nil valet Imperium, vel robur, forma, iuuentus,
Vilius id caſſa mors facit ipſa nuce.
Vt leue grande facit, breuiter concordia regnum
Omnia ſic ſubito ſeditione ruunt.
Funditus imperium diſcors delabitur omne,
C *Et ſuper vna domus decidit atra domum.*
Quam non tanta manus Gothorum vicerat arcem,
Vicit non aries, non catapulta fames.
Vnius arte mala falleris concidit albi,
Hoſtibus a victis nocte cremata fuit.
Sed poſtquam in cineres verſa eſt Septempeda nigros
Et modo quæ inſignis regia campus erat.
Ille Seuerinus, redimitus tempora mitra,
Præſul erat tanti religione loci.
Siue huic Vnnorum fuerat de gente profectus,
Siue hunc Veſtinis gens Amiterna dedit,
Seu fuit indigena genitus de ſanguine patris,
Accola vicini vel fuit iſte loci.
Res fugit humanas, & vita fungitur ipſa,
Nec patitur cippo mortua membra tegi.
D *Mira facit varijs ſanat languoribus ægros.*
Lumina dat cæcis, loripedique gradus.
Poſt aliquot luces rheda componitur vna
Iuſſerat in ſomnis ſic agitare viro.
Ducitur indomitis dum per loca frigida tauris,
Bruma fuit, flores qualibet herba dabat.
Flumine tranſito, veterem quam cernimus Aedem
Fecerunt minimam gramine plauſtra moram.
Vt ſummum tetigere iugum, procumbit vterque
Pronus humi ſedes hic poſuere ſacras.
Illic reliquias miſit Septempeda cunctas,
Iuſſit, & illius nomen ineſſe loco.

Vbi primum Epiſcopali dignitate inſignita eſt, cathedralemque ſancto Seuerino ſacratam accepit, Sixto Quinto ita iubente, vnius Apoſtolicæ ſedis arbitrium immediate venerari occœpit, ſed cum deinde Firmanam Eccleſiam idem Pon-

A tiſex in metropolim erexiſſet, ſancti Seuerini Præſulem dictæ metropolis ſuffraganeum effecit. Cæterum antequam paucos, qui in ea ſede floruerunt, Epiſcopos extendam in ſeriem, operæ pretium mihi viſum eſt, erectionis Epiſcopatus hic totam bullam exſcribere.

SIXTVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Superna diſpoſitione, cuius inſcrutabili prouidentia incrementum ſuſcipiunt vniuerſa pro B ſedis Apoſtolicæ excellenti præeminentia, dignum arbitramur in irriguo militantis Eccleſiæ agro nouas Epiſcopales ſedes, & Eccleſias plantare, vt per huiuſmodi nouam plantationem, ſingulorum Chriſti fidelium augeatur deuotio, diuinus cultus efflorea, & animarum ſalus ſubſequatur, humiliaque loca dignioribus, & eminentioribus titulis, ac condignis fauoribus illuſtrentur, vt propagatione nouę ſedis, honoratique Præſulis aſſiſtentia, & regimine cum Apoſtolicę poteſtatis amplitudine, ac orthodoxæ fidei profectu, & exaltatione, ipſi Chriſti fideles æternæ felicitatis præmium noſtri Redemptoris inæſtimabili charitate media valeant adipiſci. Sane cum oppidum ſancti Seuerini in agro Piceno C Camerinenſis diœceſis, inter cætera partium illarum oppida ſatis inſigne, ac percelebre, nec non benedicente domino habitatorum, ac incolarum multitudine refectum exiſtat, ac dilecti filij illius vniuerſitas, & homines pro eorum, ac oppidi huiuſmodi, nec non eius cleri, ſingulorumque habitatorum, & incolarum prædictorum decore, & amplitudine, ac diuini cultus incremento, & animarum ſalute, oppidum ipſum ciuitatis nomine, & cathedralis Eccleſiæ honore decorari ſummopere deſiderent, ijdemque vniuerſitas, & homines pro ſecularis, & collegiatæ Eccleſiæ dicti oppidi, in qua vna dignitas, quæ inibi principalis dignitas exiſtit, Prioratus nuncupata, ac ſex canonicatus, & totidem præbendæ fore noſcuntur, ſi in cathedralem Eccleſiam erigerentur, menſæ D Epiſcopalis dote, redditum annuum, ſeu cenſum mille ſcutorum monetæ illarum partium, decem iulijs pro quolibet ſcuto huiuſmodi computatis ſuper molendinis eiuſdem oppidi, ad ipſos vniuerſitatem, & homines legitime ſpectantibus aſſignare parati ſint: nos pium, & ſalutare vniuerſitatis, & hominum propoſitum, & deſiderium huiuſmodi volentes amplecti, illique fauere, ac cultum diuinum augere, & ſpirituali animarum profectui huiuſmodi, quem exinde ſperamus prouenire, ſalubriter promouere intendentes, ipſoſque vniuerſitatē, & homines ac eorum ſingulos a quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententijs cenſuris & pœnis, a iure vel ab homine quauis occaſione vel cauſa latis, ſi quis quomodolibet innodati exiſtunt ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes, matura ſuper his cum fratribus

noſtris deliberatione præhabita, nec non vniuerſitate, & hominibus præfatis, nobis ſuper hoc humiliter ſupplicantibus de eorundem fratrum conſilio, & Apoſtolicę poteſtatis plenitudine ad omnipotentis Dei laudem, & gloriam, ac glorioſiſſimæ eius genitricis Mariæ, totiuſque curiæ cæleſtis honorem, ac fidei catholicæ exaltationem, & habitatorum, ac incolarum prædictorum animarum ſalutem, oppidum præfatum cum illius comitatu, & territorio, nec non omnibus, & ſingulis caſtris, villis, locis, terminis, diſtrictibus, ac clero, perſonis, Eccleſijs, monaſterijs, prioratibus, & alijs pijs locis ac beneficijs Eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura ſecularibus, & ordinum quorumcumque regularibus a diœceſi Camerinenſi prædicta Apoſtolica auctoritate perpetuo ſeparamus, & diſmembramus, ac ab omni iuriſdictione ſuperioritate correctione, viſitatione, dominio, & poteſtate venerabilis fratris noſtri moderni, & pro tempore exiſtentis Camerinenſis, eorumque vicariorum, & officialium, ac quorumcumque aliorum, nec non a ſolutione quorumuis iurium Epiſcopo, capitulo huiuſmodi per oppidi, ac ſingulorum caſtrorum, villarum, locorum huiuſmodi habitatores, & incolas, ac clerum, perſonas, Eccleſias monaſteria, & alia beneficia huiuſmodi ratione iuriſdictionis, & ſuperioritatis prædictarum, reſpectiue debitarū, dicta auctoritate, & de ſimili conſilio, etiam perpetuo penitus eximimus & totaliter liberamus, nec non oppidum S. Seuerini præfatum, in ciuitatem S. Seuerini nuncupandam ac in ea cathedralē Eccleſiam pro vno Epiſcopo ſancti Seuerini etiam nuncupando, qui ipſi Eccleſiæ ſancti Seuerini præſideat, ac in illa, & ciuitate prædicta, ipſique Eccleſiæ ſancti Seuerini aſſignandæ diœceſi omnia, & ſingula, quæ ordinis, & iuriſdictionis, ac cuiuſcunque alterius muneris Epiſcopalis ſunt exerceat cum ſede, & menſa, alijſque inſignijs, ac iuriſdictionibus Epiſcopalibus, nec non priuilegijs, immunitatibus, & gratijs, quibus aliæ cathedrales Eccleſiæ, & earum Præſules de iure, vel conſuetudine, aut alias quomodolibet vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, de pari conſilio, eadem auctoritate ſimiliter perpetuo erigimus, & inſtituimus, ac oppidum ciuitatis, & Eccleſiam cathedralis, nec non comitatum ſancti Seuerini huiuſmodi ac illius territorium, vniuerſam diœceſim, incolas vero & habitatores præfatos ciuium nomine, & honore decoramus, eidemque ſic erectæ Eccleſiæ S. Seuerini oppidum præfatum, vt præfertur, in ciuitatem erectum, pro ciuitate, & vniuerſum comitatum ac illius territorium huiuſmodi cum omnibus illius caſtris, villis, locis, & diſtrictibus per eoſdem vniuerſitatem, & homines ſpecificandis, & ſtatuendis pro diœceſi ipſarum ciuitatis, & diœceſis ſancti Seuerini Eccleſias, & habitatores pro clero, & populo concedimus, & aſſignamus. Nec non Eccleſiæ ſancti Seuerini, menſæ Epiſcopali, pro illius dote redditum annuum, ſeu cenſum mille ſcutorum huiuſmodi per ipſos vniuerſitatem, & homines, vt præfertur aſſignandum, ex nunc prout ex tunc, & e contra, poſtquam aſſi-

gnatus fuerit, pariter perpetuo applicamus, & appropriamus, ac ſancti Seuerini, aliaque eiuſdem comitatus oppida, & comitatum ipſum ſingulaque illius caſtra, villas, loca, territorium, clerum & populum huiuſmodi eidem Epiſcopo ſancti Seuerini qui pro tempore fuerit, quoad omnem ordinariam iuriſdictionem, & ſuperioritatem perpetuo ſubijcimus. Et inſuper capitulo, clero ciuitati, & diœceſi ſancti Seuerini huiuſmodi ipſarumque ciuitatis, diœceſ. incolis, & habitatoribus, ac eorum ſingulis et omnibus, & etiam ſingulis priuilegijs, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, gratijs, fauoribus, & indultis, quibus aliarum Eccleſiarum cathedralium capitula aliæque ciuitates, & diœc. ac earum clerus, incolæ, & habitatores vtuntur, & potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere quomodolibet poterunt in futurum, vti, potiri, & gaudere libere, & licite, valeant, auctoritate prædicta indulgemus. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo octuageſimo ſexto 6 Kal. decemb. Pontiſ. noſtri anno 2.

1 HORATIVS Marzarius Vicentinus, protonotarius Apoſtolicus, primuſque Collateralis Capitolinæ curiæ, a Sixto Quinto primus ſancti Seuerini Epiſcopus adlectus eſt anno 1586. die 10. menſis decembris. Vrbem ſolemniter ingreſſus die 19. ianuarij 1587. Qui Eccleſiam ſibi creditam tanquam bonus Paſtor, & qui Pontificis de ſe opinionem ne latum quidem vnguem fefellit, egregie adminiſtrauit: etenim illum prius expertus fuerat Sixtus, cum Aſculum, Spoletum, Burgumque Romanum eidem traderet adminiſtrandum. Apud ſanctum Seuerinum deceſſit 3. iunij 1607. ſepultuſque eſt in ea cathedrali poſt aram principem in communi Epiſcoporum oſſuario vbi in marmore hęc pauca verba leguntur.

MONVMENTVM EPISCOPORVM.

Huius meminit Marzarius in ſua hiſtoria Vicentina.

2 ASCANIVS Sperellus de Aſiſio a Paulo Quinto datus eſt coadiutor cum futura ſucceſſio-

A ne Horatio die 5. maij 1607. Epiſcopus Claudinopolitanus conſecratus, eoque defuncto ſucceſſit eodem anno 1607. Vrbem ingreditur ſolemni ritu exceptus die 5. iulij eiuſdem anni, octodecim fere annos ſumma cum ſui nominis laude hanc rexit Eccleſiam, iamque valetudinarius, & ſenex effectus, a Gregorio XV. impetrauit, vt ſibi coadiutorem cum futura ſpe ſucceſsionis nepotem aſciſceret anno 1621. die 24. decembris. Deceſſit vero die 22. iulij 1631. ſepultus in cathedrali.

3 FRANCISCVS Sperellus Aſcanij nepos, patrui coadiutor, & Epiſcopus Conſtantinæ cum futura ſucceſſione effectus eſt anno 1621. die 13. menſis ſeptembris ſucceſſit vero 1631. Exceſſit

B vero anno 1646. m. februarij, iacet in cathedrali prope patruum.

4 Fr. ANGELVS Maldachinus Viterbienſis Ord. Prædicatorum ex Epiſcopo Aquinati, fit Præſul quartus huius Eccleſiæ munere Innocentij Decimi Pontificis Maximi anno 1646. menſe octob. Sedit feliciter.

C

TOLENTINI EPISCOPI.

TOLENTINVM Piceni peruetuſta ciuitas in eminenti amœnoque colle ſita eſt, inter Camerinum, & Maceratam ab Ancona, & Fulgineo diei itinere diſtans, cuius radices Cluentus alluit fluuius. Eius meminit Ptolemęus lib. 3. cap.

D pr. Incolæ Plinio *Tolentinates* lib. 3. cap. 13. Lates eius origo, tametſi vetuſtam eſſe oportet, cum de conditore multa fabuloſa circumferantur a pleriſque. Arbitrantur quidam, Taucrum Græcum ducem eam exædificaſſe, & ab ipſo Taueram primo dictam, vel a portentoſa voce, in ea condenda vrbe de cælo dilapſa, & non ſemel audita, *tolle tene locum* Tolentinum fuiſſe appellatam, vt ex vetuſta patrum memoria Hippolytus Euriſpa non ignobilis poeta in patriæ elegia fuſius commemorat.

Dicitur, & forſitan, quia tanta conditor Vrbis
Vt multi, nomen tradidit ille ſuum.
Iliades Romam, ſic dixit Romulus olim,
Sic etiam a Tauero Tauera dicta fuit.
Vel quia dum dubitans nunc hic, nunc conderet illic
Mœnia, nec firmus conditor ipſe foret.
E cælo vt referunt, vox eſt audita ſereno
Talia, quæ dixit tolle teneque locum.

Cen-

Cenſentur alij a Toleno eius conditore, Toleni nomen a forma rotunda qua condita fuit, teſte Philelpho apud Pamphilum de laudibus Piceni, nomen accepiſſe, quam poſtea recentiores veruſti Tolentinum appellauiſſe.

Si qua fides patrio nunc eſt tribuenda Philelpho
Eſſe quod hac penitus dicta rotunda fuit.

Nec deſunt qui affirment a Cluento flumine, Tolentinates aliquando Cluentini denominatos fuiſſe, vnde Pamphilus.

Et multi ad ripas quod ſit ſituata Cluenti
Iure Cluentini nomen habere putant.

Hanc olim Romanorum coloniam, & municipium fuiſſe aliqui recẽtiorum ſcriptum reliquere, quod neque apud Frontinum, neque apud veterum ſcriptorum quempiam legiſſe oporteat, cum illi ſuis in cõmentarijs de hac re altum tenuiſſent ſilentium, fuiſſe tamen vetuſtam vrbem, vt antea monui, documento eſt, quod paſſim multæ in eius agro fertiliſsimo antiquorum ingentes ruinæ, vetuſti Romanorum nummi, antiquę reperiantur inſcriptiones, inter quas ſpectatur illa ad parietes Prætorij, quæ olim non longe ab ea vrbe refecta hiſce verbis proſtat legentibus.

Ex. S. C.
Schola. Aug. Colleg. Fabror
Tignuar. impendis. ipſorum. ab. in
choato. extructa. ſolo. dato. ab. T. Fu
rio. primigenio. qui. et. dedic. eius. HS.
X. Ñ. ded
Ex. cuius. ſumm. redit. omnibus. annis
XII. K. Auguſt
die. natalis. ſui. epulentur

In Romanorum poteſtate fuit, quandiu illi maieſtatem retinuerunt Imperij, deinde Gothorum & Longobardorum, vt cæteræ Piceni ciuitates iugum ſuſtinuit, iiſdemque profligatis in Cæſarum, Romanorumque deinde Pontificum venit arbitrium. Hinc fiduciario iure Alexandri Quarti beneficientia a Varranis Camertinis Dynaſtis aliquandiu poſſeſſa eſt, donec Bernardo eius generis tyranno a Tolentinis occiſo in deditionem Pontificum redijt, ſub quibus hoc tempore feliciſsime conquieſcit. Populo frequens eſt omniumq. rerum affluit copia. Cathedralẽ habet Deiparæ Virgini beatiſsimę dicatam, vbi clerus numeroſus diuinum perſoluit penſum. Eius prima dignitas poſt Pontificalem Archidiaconatus eſt. Aliæ inſignes in ea recenſentur Eccleſiæ, virorum, monialiumque cœnobia aliquot piaque loca Tolentinatium pietatem teſtantia: in quorum ditione, agroque fertiliſsimo ferunt eſſe ad Flaſtram, qui in Clentum ſe exonerat nobiliſsimam quondam Ord. Ciſtercienſis Abbatiam Claraualliſs ditiſsimi cenſus, olim ſuperſtite D. Bernardo fundatam vbi per plura ſæcula inſignes ſanctimonia, aliarumque virtutum illuſtres prodiere viri, floruitque donec commendatariorum ignauia, & auaritia

A perpulit monachos ad alia trãſmigrare cœnobia in eamque pene deſolatam dirutamque Gregorij XIII. beneficio illati ſunt Patres Societatis Ieſu Romani Collegij, qui hactenus literariæ reipublicæ bono tenuerunt. Incolæ ſummis prædíti ſunt ingenijs ad litteras, ad arma prompti. Tolẽtini nomen illuſtrarunt Nicolaus Auguſtini Ordinis Eremita dignus, vt diuorum catalogo adſcriberetur, cuius oſſa ſumma veneratione in Eccleſia eius nominis dicata aſſeruantur, & B. Thomas Ordin. Minorum, qui pro Chriſti nomine in Perſide vitam amiſit, cuius caput in patria relatum in argentea theca recluſum apud fratres ſuos venerantur fideles. Ortu etiam ſuo hanc vrbem nobilitarũt B Franciſcus Philelphus vir litteratiſsimus, Marius eius filius, Franciſcus Ozzarius I. C. clariſsimus, Aſcanius Pariſanus Cardinalis, Iulius eius nepos Epiſcopus Ariminenſis, eiuſdemque familiæ, Hieronymus Epiſcopus Polignanenſis. Nicolaus item Maurucius cognomine Tolentinas militiæ gloria rebuſque geſtis magni Reipublicæ Florentinæ Generalis dictator Chriſtophorus, Ioannes Franciſcus Regalis, armorum ductor, & Ioannes alijque ex eadem gente Mauruccia inclyti viri, quorum egregia facta nõn tacuit Pamphilus. Cumulat tandem Tolentini gloriam Chriſtiana pietas priſcis temporibus in eo proſeminata, cum in primis Piceni ciuitatibus cenſeatur, quæ ab Apoſtolorum Petri, & Pauli principum diſcipulis illuminatæ fidem Chriſti amplexatæ ſunt, Cateruio inter Romanos nobiliſsimo C verbum diuinum prædicante qui ibidem glorioſo certamine pro Chriſto vna cum Baſſo eius alumno palmam ſumpſit martyrij: cuius rei vetus meminit epigrãma in marmore ad parietes templis Cateruij exarato.

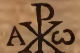
Sacra Tolentinum docuit te lingua Cateruí
Et verum oſtendit, quem ſequerere Deum.
Hoc tibi præ cunctis decus eſt & gloria terris
Dicaris Chriſti prima ſubiſſe iugum.
Sed caue degeneres iterumque ad falſa traharis
Numina, Tartareis aut capiare dolis.

Excitarunt priſco illo æuo Tolentinates diuo ſuo tutelari Cateruio nobile hoc templum cum cœnobio, pro Benedictinis Monachis, inuidioſiſ- D que opibus nobilitarunt, quibus poſt multa ſæcula obſoleſcente in diuum Benedictum pietate, & ipſi coacti ſunt exulare, templum cum cœnobio in canonicorum Lateranenſium vſum tranſijt ſub Iulio Secundo Pontifice. In eo conſeruantur eodemque clauduntur tumulo ſacra Cateruij lipſana vna cum corporibus Septimiæ Seuerinæ eius vxoris ſanctiſsimæ, quæ virgo cum ipſo vixit, & ſancti Baſſi eius diſcipuli, & in paſsione ſocij. Vetuſtum in eo ſepulchro ſpectatur Epitaphium, ab eadem ſancta Seuerina dulciſsimo viro, & martyri ſuo ad æternitatem poſitum, & inſignijs martyrum characteribus exornatũ, quibus poſteros admonuit fideles, Cateruium ſuum pro Chriſto ſanguinem fudiſſe, ac deinceps quieuiſſe in pace, vt Protomartyri Stephano in Actis Apoſtolorum accidiſſe narratur, qui poſtquam a Iu-

dæ s

dæis lapidatus eſt obdormiuit in domino. Inſcriptio vero Cateruiani ſepulchri eſt huiuſmodi.

FLI . VL . Cateruius . V.C.
ex . Præſ . Prætorio
Qui . vixit . cum . Septimia .
Seuerina . C. F .
dulciſsima . coniuge . annis . XVI . minus
D. XIII .
Quieuit . in . pace . annorum . LVI .
dierum . XVIII . XVI . Kal. Nob.
depoſitus . eſt . IIII . K. Dcb.
Septimia . Seuerina . C. F.
marito . dulciſsimo . ac . ſibi . ſarcofagum
et . Panteum . cum . tricoro . diſpoſuit
et . perfecit .

Hanc inſcriptionem a Ferrario in catalogo ſanctorum Italiæ ſatis corrupte relatam, vindicauit ab originali, eamque nobis Romam tranſmiſit patriæ antiquitatis ſcientiſsimus Ioannes Matthæus Sauius I. C. clariſsimus, in qua pro *Fl. VI. vrbis Conſul.* vt corrupte refert Ferrarius, legitur *Fli. Vl. Caterunus V. C.* hoc eſt *Fliſius Vlpius Cateruius vir clariſſimus vel vir conſularis*. Cætera de quibus in Actis eiuſdem Cateruij dubitat Ferrarius, alij iudicent periti. Horum ſanctorum martyrum feſtum celebratur die 11. decembris, quæ dies tranſlationis eſt. Cæterum incredibile eſt vt Tolentinum, quod in primis Piceni ciuitatibus Chriſtum agnouiſse ſupra retulimus, primis illis temporibus Epiſcopali caruerit dignitate, dum in Romana Synodo ſub Cælio Symmacho Papa anno ſalutis 500. Baſilius Tolentinus Epiſcopus ſe ſubſcripſit, tamerſi ante illum ac deinceps vſque ad noſtra tempora, vorante antiquitate, nulla Tolentinatium Epiſcoporum propemodum extet memoria, quam tandem tot ſeculis obſoleſcentem Sixtus Quintus Pontifex Max. anno 1586. vel reſtituit vel de nouo in ea erexit vrbe, dum nobile oppidum ciuitatis iure donauit, & collegialem Eccleſiam S. Mariæ Epiſcopali exornauit dignitate, eamque ſanctæ Sedi immediate ſubiecit, quam poſtea nouæ Firmanæ Metropoli ſuffraganeam fecit ſtatuitque, vt vnus idemque Epiſcopus Maceratenſi, & Tolentinati præeſſet Eccleſijs, quarum diœceſes diſtinxit perbelle voluitque vt Epiſcopus dum in Tolentinati ditione eſſet in publicis documentis Maceratenſis, & Tolentinus Epiſcopus enunciaretur, propriumque Generalem vicarium apud Tolétinum perpetuo aſseſſurum deſignaret. Sixti diploma tale eſt in quo diœceſis fines explicantur aliaque de hac ciuitate ſcitu digna referuntur,

A *SIXTVS EPISCOPVS*
ſeruus ſeruorum Dei . Ad perpetuam
rei memoriam .

Super vniuerſas Orbis Eccleſias, eo diſponente qui cunctis imperat, & cui omnia obediunt, quamquam ſine noſtris meritis conſtituti, leuamus in circuitu agri Dominici oculos noſtræ mentis, more peruigilis paſtoris inſpecturi, quid prouinciarum, & locorum quorumlibet ſtatui congruit, ac deſuper diſponi debeat: vnde diuino fulti præſidio, dignum quin potius debitum arbitramur in irriguo militantis Eccleſiæ plantare, vt per huiuſmodi nouas plantationes popularis augeatur deuotio, diuinus cultus floreat, & animarum ſalus ſubſequatur, loca inſignia præſertim quorum incolæ benedi-
B *cente Domino multiplicari noſcuntur, ipſique incolæ honoratorum Præſulum adſiſtentia, regimine, & doctrina ſuffulti, in via Domini magis magiſque in dies proficiant. Sane attendentes oppidum Tolentini, Camerinæ diœceſis in agro Piceno, & territorio fructifero, ac loco ſatis amœno, & peruio ſitum, admodum celebre, ac muris firmiter cinctum plurium, ædificiorum ornatu decorum, copioſo incolarum numero habitatum, ac mille ad minus vltra caſtra Colmurani ſibi ſuppoſiti focularia ſiue domus continere, ac in eo vna ſanctæ Mariæ cum campanili, campanis, organo, choro, ſacriſtia, Plebano, ac canonicis, & alijs ad cathedralem Eccleſiam requiſitis, ac alteram Eccleſiam collegiatam ſancti Iacobi, cum priore, & canonicis, præterea ſancti Cateruij, ſancti Auguſtini Canonicorum regularium, in qua*
C *eiuſdem ſancti Cateruij, & ſanctæ Septimiæ, ac ſancti Baſii corpora reperiuntur, nec non ſancti Nicolai de Tolentino nuncupati fratrum Eremitarum eiuſdem S. Auguſtini, in qua extitit vnum brachium Innocentium & corpus eiuſdem ſancti Nicolai, qui ob vitæ ſanctimoniam, in vita & poſt eius obitum miraculis coruſcans numero ſanctorum meruit adſcribi, cuius etiam feſtum nuperrime in toto ſtatu Eccleſiaſtico celebrari, & cuſtodiri mandauimus. Ad hæc ſancti Franciſci Conuentualium Minorum, & ſanctæ Mariæ Ciſoloni Fratrum Minorum de Obſeruantia, ac ſancti Petri Fratrum Minorum Cappuccinorum nuncupatorum, nec non ſancti Hieronymi, ac ſanctæ Agnetis monialium ſanctæ Claræ Ordinum monaſteria, & regulares domos, ac quamplures alias Eccleſias, ac duo hoſpitalia pro pauperibus, & infirmis recipiendis ſatis commode extructa adeſſe, & ex eo Cardinales, Epiſcopos referendarios*
D *& ſtrennuos milites, capitaneos, & duces generales ſtatus Eccleſiaſtici alioſque illuſtres & egregios, ac religione, & doctrina præclaros viros prodijſſe. Nos cupientes oppidum Tolentini præfatum cuiuſdam Cardinalatus honore fungeremur Protectores, & fautores fuimus cuiuſque dilectos filios communitatem, & homines ſingulari dilectione proſequimur, nec non collegiatam Eccleſiam ſanctæ Mariæ huiuſmodi dignioribus titulis ac nominibus decorari habita ſuper his cum fratribus noſtris deliberatione matura de illorum conſilio, & aſſenſu, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ad omnipotentis Dei laudem, & gloriam, ac eiuſdem beatæ Mariæ Virginis honorem, & Chriſti fidelium deuotionis augumentum, oppidum, & caſtrum huiuſmodi, ac villas comitatus Tolentini eorumque territoria a dicta diœceſi, cui in ſpiritualibus ſubiecta ſunt Apoſtolica, auctoritate tenore præſentium perpetuo ſepara-*

poramus, & diſmembramus, illaque ſeparata & diſmembrata, ac illarum incolas, habitatores Eccleſiarum Rectores, beneficiatos, Priores & alios inibi beneficia Eccleſiaſtica obtinentes Monaſteria, domos regulares, aliaque pia loca omnia ab omni iuriſdictione Epiſcopi Camerinen. nec non ſolutione decimarum eidem Epiſcopo per eos debitarum de cætero facienda auctoritate, & tenore prædictis etiam perpetuo eximimus & liberamus. Inſuper oppidum Tolentini in ciuitatem Tolentini, & collegiatam Eccleſiam ſanctæ Mariæ huiuſmodi in cathedralem ſub inuocatione eiuſdem ſanctæ Mariæ ac in ea dignitatem, ſedem, & menſam Epiſcopalem pro vno Epiſcopo Tolentino nuncupando qui eidem Eccleſiæ Tolentinæ præſit ac iuriſdictionem Epiſcopalem habeat, & exerceat, cum omnibus priuilegijs honoribus, iuribus, & inſignibus debitis, & conſuetis, ac quibus alij Epiſcopi de iure, vel conſuetudine, aut alias quomodolibet in ſpiritualibus vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere quomodolibet poterunt in futurum, nec non Flebaniam ipſius in Archidiaconatum qui inibi dignitas maior poſt Pontificalem exiſtat, eiuſdem auctoritate, & tenore ſimiliter perpetuo erigimus, & inſtituimus, ipſamque Eccleſiam ſic in cathedralem erectam ſedi Apoſtolicæ immediate ſubijcimus, ac ſub protectione beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ſuſcipimus. Præterea canonici eiuſdem Eccleſiæ ſic in cathedralem erectæ vt almutias per canonicos aliarum cathedralium Eccleſiarum deferri ſolitas, deferre libere, & licite valeant, auctoritate, & tenore præſentis, pariter perpetuo indulgemus. Ipſamque Eccleſiam ſic in cathedralem erectam, cum Eccleſia Maceratenſi vnimus, ita vt pro tempore exiſtens Epiſcopus Maceratenſis ſit ambarum Eccleſiarum vnitarum huiuſmodi Epiſcopus, & licet vocetur Epiſcopus Maceratenſis, tamen in litteris & expeditionibus pertinentibus ad ciuitatem, & diœceſim Tolentini, ordinarie ſe ſcribere debeat Epiſcopus Maceratenſis, & Tolentini. Teneatur retinere vnum Vicarium in dicta ciuitate Tolentina, qui non recognoſcat ſuperiorem, nec ab eo habeatur recurſus ad vicarium dictæ ciuitatis Maceratenſis, ſed tantum ad dictum Epiſcopum. Eidemque Eccleſiæ Tolentinæ ſic in cathedralem erectæ pro illius menſa Epiſcopalis dote, redditum annuum quadringentorum ſcutorum monetæ Marchiæ per Epiſcopum Tolentinum propria auctoritate percipiendum de ſemeſtri in ſemeſtre, & in fine cuiuslibet ſemeſtris vel in fine cuiuslibet menſis pro rata, arbitrio ipſius Epiſcopi, quem præfata communitas Tolentini eidem Eccleſiæ ſic in cathedralem erectæ ſuper redditibus molendini ipſius communitatis, quo vſque tot prædia ipſa communitas emat, & eidem Eccleſiæ ſic in cathedralem erectæ conſignet quorum fructus ad dictam ſummam quadringentorum ſcutorum aſcendat, conſtituerunt, & aſſignarunt, ac domum contiguam dictæ Eccleſiæ Tolentinæ, pro vſu, & habitatione ipſius Epiſcopi Tolentini applicamus. Ac ipſi Eccleſiæ ſic in cathedralem erectæ ciuitatem Tolentini, eiuſque incolas, & habitatores pro ciuitate, & ciuibus, nec non terras, villas, & caſtrum Colmurani præfata eorumque territoria pro eius diœceſi, ac etiam clerum, & populorum ciuitatis, & diœceſis Tolentin. pro clero, & populo auctoritate prædictis etiam perpetuo aſſignamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Lateranenſis concilij nouiſsime celebrati, vniones perpetuas niſi in caſibus a iure permiſsis fieri prohibentis, alijſque conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non dictæ ſanctæ Mariæ, & Camerinen. Eccleſiarum prædictarum iuramento confirmatione Apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus priuilegijs quoque indultis, ac literis Apoſtolicis illis earumque Præſulibus, capitulis, perſonis, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis etiam motu proprio ac conſiſtorialiter, & alias in contrarium quomodolibet conceſsis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus eorum tenores præſentibus pro expreſsis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo octuageſimo ſexto, quarto idus decemb. Pontif. noſtri anno 2.

Taxatur vero Tolentina Eccleſia in libris Cameræ Apoſtolicæ ad florenos . . verus valor cenſuſque Epiſcopi aſcendit ad ſcutata 400. monetæ Romanæ. Epiſcopi vero tres tantum a Sixti inſtitutione in ea floruerunt, de quibus pauca enarrabimus, cum de illis fuſius ſupra tum in p. tom. dum de Recanatenſibus, tum in hoc ſecundo tomo de Maceratenſibus Epiſcopis locuti ſumus.

1 GALEAZIVS Moronus Mediolanenſis Epiſcopus Maceratenſis, factus eſt primus Epiſcopus Tolentinus anno 1586. eo ipſo die quo Sixtus Quintus Tolentinatem Eccleſiam erexit in cathedralem. Sedit Maceratenſis, & Tolentinas Præſul an. 27. mortuus eſt Maceratæ an. 1613. die 7. ſeptemb. iacet in cathedrali cum epitaphio vt ſupra retulimus.

3 Fr. FELIX Centinus Aſculanus Ordinis Minorum S. R. E. Cardinalis a Paulo Quinto creatus, ex Epiſcopo Militenſi ad Maceratenſem & Tolentinatem Eccleſiam translatus eſt anno 1613. die 23. ſeptemb. obijt Maceratæ 25. ianuarij 1641. Epiſcopus Cardinalis Sabinenſis, & in Eccleſia S. Franciſci humatus fuit.

3 PAPYRVS Silueſter nobilis Cingulanus ex canonico ſanctæ Mariæ in Via lata de Vrbe factus eſt huius Eccleſiæ tertius Epiſcopus inſimulque & Maceratenſis ab Vrbano VIII. die 18. iulij anno 1641. Viuit diuque viuat &c.

ITA-

ITALIA SACRA FERD. VGHELLI

Abbatis Ordinis Ciſtercienſis.

PROVINCIA SEXTA

SIVE VMBRIA SENONVM.

In qua Vrbinatenſis vnica Metropolis cum ſuis Suffraganeis Eccleſijs recenſentur.

IN hac ſexta Prouincia, A haud mihi animi eſt, de illa commemorare, quæ vere antiquis Vmbria eſt, tituloque Spoletani Ducatus cenſetur. Quoniam ipſius Ciuitates, quæ Epiſcopatus munere nobilitantur, magna ex parte cum vnius Romani Pontificis arbitrium intueantur, in Latium, Romanamque prouinciam reiecimus, tanquam Romani Pontificis ſuffraganeas. Sic Burgum ſancti Sepulchri, ſuo Florentino Metropolitano attribuimus.

De Vmbria igitur Senonenſi, quam etiam Galliam Togatam appellant, nobis erit inſtituta narratio, qui & Ducatus Vrbinas etiam eſt, cuius ab oriente Sole flumen Aeſium definit confinia, ab occidente Iſaurus, Appennini montes a meridie, a ſeptentrione autem Adriaticum mare. Hæc Senonenſis Vmbria, quam etiam, vt non ſemel dico, Vrbinatem Ducatum appellant, vnam Metròpolim continet eiuſdem prouinciæ caput, quod Vrbinum eſt, cum ſeptem alijs ciuitatibus, quas habet ſubiectas. Vmbriæ Senonicæ meminerunt omnes fere ſcriptores.

VRBINI METROPOLIS

Cuius Suffraganei ſunt.

Epiſcopatus
- Callienſis.
- Fori Semproníenſis.
- Leopolis, alias Montisferetrani.
- Piſaurenſis.
- Senogallienſis,
- Vadenſes, ſeu S. Angeli in Vado.
- Vrbanienſis, ſeu Caſtelli Durantis

VRBINVM Ciuitas inter Sepim, & Foliam amnes, in eminentiori monte ſuſtulit muros, haud ſatis latis terminis definitur, ſedeſq; ſemper fuit Ducum, virorum fortium, qui in Vrbinates populos exercuerunt imperium. Antiquiſſimæ fundationis eſt, cuius meminit Tacitus, Procopius, Paulus Diaconus, Pliniuſque commemorat Vrbinates, Orrenſes, & Metaurenſes. Situm, locumque Vrbini deſcribit Procopius lib. 2. rerum Gothicarum ſequentibus verbis: *Sita eſt Vrbinum in colle rotundo, & admodum ſublimi, & collis ipſe neque præruptus, neque acceſſu inciſus, ſed difficilis tantum prorſus eſt, quia admodum acclinis ſub ipſa vrbe, vnum vero ſolum aditum in plano habet ſeptentrionem verſus*. Ac poſt pauca: *Fons erat Vrbini vnus, ex quo omnes Incolæ aquabantur*. Hactenus Procopius. Municipium Romanorum fuit, quorum fortunam ſemper ſecuta eſt vſque ad declinationem Romani Imperij. Capta fuit a Beliſario, ac pene exciſa. Reſtaurata deinceps, Monteſeltrorum ſenſit

A tyrannidem, cuius gentis Princeps fuit Vuido Comes temporibus Bonifacii Octaui. Cuius poſtea ſucceſſores a Sixto Quarto Pontifice Ducis titulum obtinuerunt. Extincta vero tam Monteſeltrorum, quam Vbaldinorum proſapia, Vrbinatium Ducatum Roborea familia arripuit, quæ elapſis annis, cum Franciſco Maria poſtremo Duce funerata eſt; poſt cuius exceſſum rediit Vrbini Ducatus ad ſanctum Eccleſiæ Thronum Vrbano Octauo ſedente. Roboreæ autem gentis ſolum Victoria ſuperſtes eſt, ex Federico Franciſci Mariæ filio, atque Claudia Principe Medicea, genita, hoc tempore Magna Hetruriæ Duciſſa. *Dux* etiam Vrbini Laurentius Medices fuit, quem eidem ciuitati patruus Leo Decimus Ducem impo-
B ſuerat, cum prius Roboreos intentatis armis, eo imperio euertiſſet. Cæterum hæc nobilis ciuitas eſt lautiſſima, ſplendideque ſatis ædificata, bono, & fœcundo agro. Arcem habuerunt extra eam Vrbinates fortiſſimam, quam Guidobaldus Dux, ne noxia eſſet, deiecit. Nouam vetere diruta intra muros ab fundamentis extruxit (teſte Merula) Fridericus Dux, ædibus Epiſcopi, & templo D. Dominici contiguam, ita ędificatam, vt poſ-

poſſit equo in turres, & ad tectum ipſum iri, quemadmodum Venetijs turris D. Marci, & Romæ Pōtificis palatium. Præter quos ſupra memorauimus veteres, via vlli noſtræ memoriæ graui ſcriptores reperti videntur, qui illius ea inſtituto meminerit, ſi Balthaſarem Caſtilioneum, Sabellicum Flauium Blondum, Leandrum, Ioan. Villanum, Volaterranum, Merulam, & Vincentium Mariam, Cimatellum excipias, qui tamen ſatis ieiuna de ea ſermonem inſtituerunt. Quando vero Chriſtiana ſuſcepit ſacra, aut a quibus, non plane conſtat, licet illud vnum ſateamus omnes, iam inde a Conſtantini Magni temporibus Epiſcopali dignitate ſu iſſe nobilitatam, ac proinde multo ante Pręſulem habuiſſe, qui ob gentilium perſecutionem vſque ad ea tempora latuerit, poſtea, reddita Eccleſiæ pace, apertiſsime cœperit ſua munera exercere. Quamobrem haud inſulſa cordatorum coniectura eſt, ab illis ipſis Euangelii lucem hauſiſſe, a quibus tota Vmbria fuerat edocta. Antiqua traditio tenet, Vrbinates ex diuino inſtinctu Typhernatibus denſiſſima oppreſſis caligine ſanctū Creſcentinū martyrē abſtuliſſe, deuexiſſeque Vrbinum, vbi pro tutelari diuo illum venerantur, & colunt. Vrbinas Epiſcopus elapſis temporibus Romano Pōtifici immediate deferebat obſequiū, donec a Pio Quarto Metropolitanus declaratus eſt, cum ſupra nobis commemoratis ſuffraganeis, anno 1563. die nona menſis iunii. Nuper autem Vrbanus Octauus cum oppidum Durantem, & ſancti Angeli in Vado erexerit in Cathedrales, deque ſuo nomine primum Vrbaniam Ciuitatem appellari voluerit, illam Vrbinatis Archipræſulis ſuffraganeam fore decreuit. Cathedralis eximiæ architecturæ eſt, Deiparæ Virgini Aſſumptæ conſecrata, atque ſancto Creſcentino Martyri vrbis patrono, cuius corpus ſub maiori altare aſſeruatū venerantur fideles. Numeroſior ibi clerus viget, peragitque diuinum obſequium. Quinque ſunt in hac Cathedrali dignitates, prima Præpoſitura, quæ iam in choro, capitulo, cæteriſque publicis locis primum obtinet locum, ſecunda Archidiaconatus, tertia Archipresbyteratus, quarta, Decanatus. Canonici olim quindecim erant. Archiepiſcopus Sanctorius ad augendum diuinum cultū ſextumdecimum addidit, ij omnes Byrrum violaceum ferunt, opera eiuſdem Sanctorii, id eis ab Vrbano Octauo Pont. Max. indultum eſt, quorum olim habitus almutium atri coloris fuerat; ibi etiam quindecim alii capellani, ſeu manſionarii, cum aliis minoris ordinis clericis recenſentur, qui diuinum quotidianum penſum cum canonicis perſoluunt. Animarum cura, quæ in hac vrbe ad 7000. cenſentur in totum, ſex Eccleſiarum Rectoribus demandata eſt. Seminario quoque quindecim clericorum exornatur. Monaſteria virorum duobus in ſuburbiis computatis, decem ſunt in totum, monialium vero ſex, inter quæ celebre eſt illud ſanctæ Claræ ſummæ exiſtimationis, & nuperus locus miſerabilium puellarum, quæ Orphanæ appellantur, extat, cum nobili, & diuite xenodochio ſanctæ Mariæ de Miſericordia. Diœceſis in longitudinem milliaria decem & octo, in latitudinem vero ſexdecim continet. Ab oriente

A habet diœceſes conterminas Piſaurenſem, & Forō Sempronienſem, a meridie Callienſem, ab occidente Feretranam, a ſeptentrione Ariminenſem. Plura oppida, pagoſque complectitur ad numerum triginta nobiliora. Parochiales Eccleſiæ ſunt ſeptuaginta quinque, harum aliquæ ſunt Archipresbyteratus titulo inſignitæ, numerus vero animarum in ea ditione aſcendit ad viginti millia. Cætera pia loca, ac religioſorum domus, laicorumque ſodalitates paſſim enumerantur, in quibus non parum incolarum pietas exornatur. Ceterum Vrbini inſignis extat bibliotheca illa, quam Duces Roborei immenſis opibus congregarunt. Nec minus ſpectabile palatium eſt ab eorundem Ducum plane regia liberalitate profectū. B Vnde Pontificius legatus eius prouinciæ incolis reſponſa, conditque decreta. Taxatur in lib. Cameræ florenis 300. Vrbinatis Eccleſia, quorum Epiſcoporum ſeries, qui illic aliquando dignitate fulſerunt, ſequens eſt, quam nos ex illius Eccleſiæ ſcripturis, aliiſque monumentis ex fide deprompſimus.

1 EVANDER Epiſcopus Vrbinas, Romano concilio interfuit anno 313.

2 LEONTIVS, temporibus Magni Gregorij vixit circa annos Domini 592. cuius idem Gregorius meminit lib. 2. epiſt. 24. ac Io: Diac. in vita eiuſdem Pontificis.

3 EXHILARATVS eiuſdem ciuitatis Epiſcopus, Romano concilio interfuit ſub Agathone C Papa anno 680. cui concilio ita ſubſcripſit:

Exhilaratus Epiſcopus Metaurenſis.

4 MARIANVS interfuit concilio Romano ſub Eugenio Secundo anno 826.

5 CONSTANTINVS eiuſdem ciuitatis Epiſcopus anno 853. concilio Romano interfuit ſub Leone Quarto Pontifice, in quo concilio, omni honore ſpoliatus eſt, ac religionis telo fœdiſſime ictus Anaſtaſius presb. Cardinalis quod ſibi credita relicta parochia, vagabundus in partibus Aquileiæ demoraretur, adeo intereſſe credebant antiqui Paſtores ſuarum Eccleſiarum præſentes agere curam. Quod ipſum adeo hoc tempore Vrbano Octauo cordi fuit, vt abrogato decreto Præſulibus abſentiam indulgente, ſeueriſsimo diplo-D mate cauerit ne quis in poſterum ſibi creditum gregem relinqueret, abſenſque dirigeret. Quæ ſanctius certe lex lata debet videri, quod nemo iam fere doctorum reperiatur, qui ambigat, ad proprium gregem paſtores diuino iure vrgeri.

6 ALBERTVS, donationi in fauorem monaſterij S. Crucis, ſe ſubſcripſit, eidem monaſterio ab Theodoſio quondam Epiſcopo Firmano dilargitæ anno 887.

7 THEODORICVS, is ille, qui veterem Eccleſiam Cathedralem conſecrauit 1021.

8 THEVZO ann. 1050. de quo Petrus Damianus epiſt. 17.

9 B. MAYNARDVS, Romano concilio interfuit ſub Nicolao Secundo 1059. Ad hunc literas dedit Petrus Damiani Cardinalis in obitu Nicolai Secundi epiſtola 50. eiuſdemque meminit in vita S. Creſcentini. Memoratur etiam in bulla Alexandri Secundi anno 1062. conceſſa Ecle-

cleſiæ Forò Semproñienſi. Eius opera è Typherno Vrbinum translatum eſt corpus ſancti Creſcétini martyris anno 1068. quod deinde an. 1499. poſt multa ſecula, decentiori loco collocatum fuit, vt ex marmorea inſcriptione ibidem legitur in Cathedrali. A

Guidubaldo Vrbini Duce,
ac Ioann. Petro Ariuabeno
Præſule
11. Kalend. Iunij
M. CCCC. LXXXXVIIII.
Corpus beati Maynardi
Vrbinatum Epiſcopi translatum,
& ſub hoc altari
collocatum fuit. B

10 PETRVS in eadem ſede floruit 1088.

11 GISO concilio Laterano interfuit ſub Alexandro Tertio 1179. extatque eiuſdem memoria anno 1162.

12 VGO Vrbinatibus floruit 1192. præſens fuit conſecrationi Eccleſiæ ſanctæ Crucis de Auellana an. 1197. de quo fit mentio in can. cum veniſſent, de eo, qui mitt. in poſſ. ca. rei ſeruan. & in can. cum cauſis de empt. & vend.

13 RAYNERIVS vero anno 1214. forte ille, quem ex canonico Ariminenſi, ad hanc Cathedralem euectum narrat ann. 1200. Cæſar Clementinus lib. 3. par. 1. hiſt. Arimin.

14 ODDO, ſiue Otho, cum ſubdiaconus eſſet Honorij Tertij Pontificis, ab eodem Pontifice Vrbinas Epiſcopus creatus eſt, Pont. ſui anno quinto, qui fuit a partu Virginis 1220. ex eius regeſto Vaticano epiſt. 66. cuius tenor talis eſt. C

HONORIVS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei.

Decano, & Capitulo Iuſtinopolitano, &c.

Dilecto filio magiſtro Othone ad regimen Eccleſiæ Vrbinatis electo, nos onus debitorum eiuſdem Eccleſiæ attendentes inhiberi mandauimus Eccleſiarum Prælatis, in quibus idem Electus beneficia obtinebat, ne aliquid de beneficijs ipſis diſponerent abſque mandato ſedis Apoſtolicæ ſpeciali, ſed eidem electo interim de ipſis beneficijs reſponderent. Nuper autem in noſtra propoſuiſti præſentia conſtitutus, quod venerabilis frater noſter Andegauenſis Epiſcopus tibi liberaliter contulit præbendam, quam idem electus in Andegauenſi Eccleſia obtinebat, quare nobis humiliter ſupplicaſti, vt ſuper hoc tibi gratiæ noſtræ fauorem impendere dignaremur. Nos igitur meritis tuæ probitatis inducti, prædictam collationem gratam habentes, & ratam, præbendam ipſam auctoritate tibi Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Ipſi tamen electo, donec fuerit conſecratus, de fructibus dictæ præbendæ volumus more ſolito reſponderi, niſi forſan tantum differret munus conſecrationis ſuſcipere, quod dignum eſſet nos aliter prouidere. Nulli ergo omnino, &c. noſtræ confirmationis infringere. Si quis autem, &c. D

Datum Laterani 15. Kal. aprilis anno 5.

15 PETRVS eidem præfuit Eccleſiæ 1250.

16 VVIDO electus anno 1259. decimo tertio Kalendas ſeptembris, ex regeſto Vaticano, epiſtola 162. fol. 215. fuitque generalis rector Marchiæ Anconitanæ ſub Gregorio Decimo Pontifice. Obijt 1285. die octaua octobris.

17 ÆGIDIVS item anno 1285. 5. nonas octobris, ex Archidiacono Spoletano eligitur ab Honorio Quarto anno primo Pontif. ex regeſto Vaticano epiſt. 135. fol. 49.

18 Fr. CONRADVS ex ordine Eremitano ſancti Auguſtini. Vir longe doctiſſimus, a capitulo electus confirmatur a Clemente Quinto anno 1309. 8. id. aprilis, ex regeſt. Vatic. ep. 260. fol. 51.

19 ALEXANDER de comitibus Guidijs, filius Aghinolfi Comitis de Romena electus 1329. obijt 1342.

20 Fr. MARCVS Roncionius Piſanus de Nobilibus de Ripafracta ordinis Prædicatorum, cum pietate, & religione, Theologica facultate eximie cultus, Piſanæque reipublicæ apprime carus, cum poſt exceſſum Simonis Salterellij, ad Piſanam ſedem a clero fuiſſet ſubuectus, eamque electionem Clemens Sextus Pontifex irritam declaraſſet, Archiepiſcopatus Piſanus Dino ex Comitibus Radicoſani demandatus eſt, Marcus vero Vrbinatium Præſul dictus, anno 1342. duodecimo Kalendas decembris, ex regeſto Vaticano, epiſtola 86. fol. 169. anno primo. Qui cum ex Auenione eius Epiſcopatus pergit adire reſidentiam, fluminis cuiuſdam abſorptus vorticibus miſere interijt, vt Michael Pius narrat in libro de Viris illuſtribus ſancti Dominici. Hic librum cenſuum ad Eccleſiam ſuam ſpectantium confecit, quem deinde Bonifacius Nonus Pontifex confirmauit. Obijt anno 1347. Nec ſilendum, quod peruetuſta hæc Roncionia familia, è qua proſeminatus eſt noſter Epiſcopus Marcus, vnam ex illis ſeptem familijs eſſe,

eſſe, quas Otho Imperator (teſte Volaterrano) cum primum Piſas appuliſſet in ea vrbe reliquit ibi habitare volentes, eaſque facultatibus, & honoribus ornauit. Hanc deinceps cum eius alumni oppidum Ripæ fractæ ædificaſſent, eo in loco, quem Manfredus primus in ea vrbe Roncioniæ familiæ auctor ab Othone Imperatore dono acceperat, de nobilibus Ripæ fractæ, ſeu de Roncionibus ex Ripæ fractæ nobilibus hactenus appellarunt. Donationis documentum Othonianæ munificentiæ in Manfredum, poſteroſque ſuos authenticum exemplar extat apud me. *Datum Papiæ 3. non. augusti anno incarnationis Dominicæ 996. indict. 9. anno regni 13. Imperij primo, Heribertus cancellarius vice Petri Epiſcopi archicancellarij recognouit.* Protulit item gens iſta & in bello fortes, & in literis clari nominis viros, non ſemel recenſitos in patriæ hiſtorijs a Raphaele Roncionio Eccleſiæ Piſanæ canonico, & I. C. interprete clariſsimo, floruitque de ea, eo ipſo ſeculo, quo vixit noſter Marcus Epiſcopus Vrbinas, Gothofredus, alijs Gothocredus Roncionius Mazarienſis Eccleſiæ in Sicilia Præſul eximius, defunctus anno 1316. de quo alibi. Cuius etiam familiæ ſurculum Romæ proſeminauit Alexander Piſanus Patritius anno 1507. qui extat vetuſtæ maiorum nobilitatis retinens dignitatem.

21 Fr. BARTHOLOMÆVS Simeonis de Carufis, Vrbinas, ex ordine Eremitano ſancti Auguſtini, inſignis Theologus, ac illuſtris Concionator Auguſtini Anconitani alumnus, doctorque Pariſienſis, auctor fuit milleloquiorum, quibus, vt narrat Pamphilus, tam D. Auguſtini mare, quam Ambroſii ſupernatauit flumen. Opus Petrarchæ iudicio, maioris laboris, quam ingenij. Patriæ ſuæ adlectus Epiſcopus eſt anno 1347. ſecundo idus decembris, vt in epiſt. 38. fol. 44. lib. 3. par. primus regeſti Vaticani Clement. VI. anno ſexto, maiora, vt ait Petrarcha, ſperare iuſſus. Hanc Eccleſiam adminiſtrauit vſque ad annum 1350. quo ipſo anno deceſſit. Huius etiam meminit Philippus Bergomas in ſupplemento chronicarum, ipſumque narrat aliquot Theologica opuſcula perſcripſiſſe.

22 FRANCISCVS Branchaleó Tranſmundi filius, Abbas ſancti Chriſtophori Caſtri Durantis, ex Epiſcopo Æſino Bartholomæo ſucceſsit anno 1350. quinto nonas maij, ex regeſto Vatican. epiſtola 107. fol. 65. lib. 3. par. 1. Illius memoria extat anno 1360.

23 Fr. GVILLELMVS ex ordine Minorum, Vrbinas Epiſcopus. Hic cum Antipapæ Clementis partes impenſius conſectaretur, anno primo Antipapatus eiuſdem Pontificis, ad Conſtantinopolitanum Patriarchatum tranſlatus eſt, Hydruntinamque Eccleſiam ſibi commendatam, accepit Fundis duodecimo Kalendas februarij. Quamobrem Vrbanus Sextus Guillelmum telo religionis ictum omni honore ſpoliauit cum alijs pluribus Epiſcopis, & Cardinalibus. Quam ille cenſuram ad multos Principes direxit, alteramq; ad Raymundum Capuanum 1375. ex ord. Prædicat. quæ in archiu. S. Dominici Senenſis adhuc diligentiſſime aſſeruatur.

In libris etiam prouiſionum eiuſdem Antipapæ extat memoria cuiuſdam Franciſci Vrbinatis Epiſcopi, eiuſdem Pſeudopontificis fautoris, qui ſolitum tributum ſacro collegio diſſoluiſſe narratur. Hunc etiam crediderim dolo malo Vrbinatem obrepſiſſe ad ſedem.

24 ODDO Columna Romanus, Vrbinatium Præſul erat anno 1380. Hunc Oddonem arbitror fuiſſe Cardinalem, ac deinde ſub nomine Martini Quinti Apoſtolicam euaſiſſe ad ſedem; tametſi de huiuſmodi re coniectura vacillet. In lib. autem Bonifacij Noni huius Oddonis mentio extat cognomine gentis, patriæque ſuppreſſo. In Vrbinatibus tamen tabulis notatur, hunc illum Oddonem fuiſſe Columnam, qui poſtea dictus Martinus Quintus vniuerſam Eccleſiam adminiſtrauit. Sub Oddone hoc Præſule Bonifacius Nonus ſingulari diplomate ab hac diœceſi diſiunxit, ſuique iuris fecit celebre cœnobium ſancti Chriſtophori Caſtri Durantis, quod nunc Epiſcopali dignitate inſignitum, ſub nomine Vrbaniæ Eccleſiæ templum eſt Cathedrale; diplomatis vero tenor ex originali ſic ſe habet.

BONIFACIVS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Et ſi cunctis ſibi ſubditos, & deuotos Apoſtolicæ ſedis copioſa benignitate circa gregis Dominici ſuæ curæ commiſſi profectum, & tranquillitatem prouidet eidẽ eo debito incumbit officij Paſtoralis diligenter proſpiciens, & intendens benignis fauoribus proſequatur, illis tamen propenſioris liberalitat. ſuæ munera impartitur, a quibus grata deuotionis obſequia iuxta ingruentium negociorum, & temporum qualitate ſe nouerit recipiſſe. Sane ſicut accepimus fide dignorum teſtimonijs monaſterium ſancti Chriſtophori de caſtro Durantis Ordinis ſancti Benedicti Vrbinatenſis diœceſis adeo eſt honorabile, & famoſum, ac laudabiliter hactenus in ſpiritualibus, & temporalibus rectum extitit, & honeſtiſſime gubernatum, atque dilecti filii vniuerſitatis, homines incolæ, & habitatores Durantis prædicti. Nec non Saxocorbari, ac montis Loui, ac ſancti Angeli in Vado, montis Mai, ac Sorbetuli dictæ diœceſis

ceſis caſtrorum inconcuſſæ fidelitatis, conſtantiæ ad nos, & Roman. geſſerunt prout gerunt etiam inceſſanter, quod per fidem prædictam condignis honoribus attolli mereantur, & fauoribus Apoſtolicis augumentum. Hinc eſt quod nos præmiſſis, & alijs rationalibus ſuadentibus cauſis tam monaſterium, quam caſtra prædicta ipſorumque, ac cuiuslibet eorum diſtrictus, & territoria, quæ dilectus filius, & nobilis vir Petrus Franciſcus de Branchaleonibus domicellus dictæ diœceſis, & ad præſens almæ Vrbis Senator ex conceſſione Apoſtolica, cum aliis de domo ſua in Vicariatum obtinet ſpecialibus prærogatiuis proſequi volentes, & exemptionis titulo decorato, Motu proprio non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate monaſterium, necnon caſtra, diſtrictus, & territoria prædicta, ac monaſteria, Eccleſias, capellas, beneficia Eccleſiaſtica, hoſpitalia, & alia omnia, & ſingula pia loca in eiſdem conſiſtentia cum clero, & populo omnibusque perſonis, tam eccleſiaſticis, quam ſecularibus vtriuſque ſexus in eiſdem degentibus præſentibus, & futuris ab omni dominio, iure, actione, & omnimoda iuriſdictione, & poteſtate, ac etiam lege diœceſana Epiſcopi Vrbinat. pro tempore exiſten. & dilectorum filiorum capituli Vrbinat. ac quorumcumque iudicum ordinariorum auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ex certa ſcientia abſoluimus, eximimus, & perpetuo liberamus ipſumque monaſterium ſancti Chriſtophori, cum perſonis, membris, ac poſſeſſionibus, bonis, iuribus ſuis, quæ in præſenti legitime poſſidet, & in poſterum dante Domino iuſtis titulis poterit adipiſci, ſub beati Petri, & ſedis prædictæ, ac Eccleſiæ Romanæ protectione ſuſcipimus atque noſtram nobis, & ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus canonice intrantibus, ac dictę ſedi immediate volumus ſubiacere. Itaque Epiſcopus, capitulum, et iudices præfati in monaſterium ſancti Chriſtophori caſtra diſtrictus territoria, membra, perſonas, poſſeſſiones, bona huiuſmodi, vtpote prorſus exempta non poſſint Excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, ſententias promulgari, aut alias etiam ratione delicti, ſeu contractus, aut rei de qua agetur in iudicio, vel vbicunque committatur delictum, vel initur contractus aut reſcripta conſiſtat poteſtatem, ſeu iuriſdictionem aliquam exercere felicis recordationis Innocentij III. prædeceſſoris noſtri circa exemptos edita, quæ incipit. Volentes, & aliis conſtitutionibus Apoſtolicis in contrarium editis non obſtantibus quibuſcunque proceſſus quomodocunq. & qualvis pœnas, & ſententias continent, quas, & quos contra Abbatem, & conuentum eiuſdem monaſterij ſancti Chriſtophori, & alios præſcriptos contra tenorem, & formam exemptionis huiuſmodi quomodolibet promul. & haberi contigerit, irritum decernimus, & inane. Cæterum volumus, & dicta auctoritate ſtatuimus, & etiam ordinamus, quod clerus, populi, & perſonæ huiuſmodi in eiſdem caſtris, diſtrictibus, & territoriis degentes præſentes, & poſteri quemadmodum Epiſcopo, & capitulo, ſeu iudicibus præfatis in ſpiritualibus, vel in temporalibus communiter, vel diuiſim parere tenebantur hactenus, & erant ſubiecti de cætero abbati, rectori monaſterij ſancti Chriſtophori prædicti, qui nunc eſt, & erit pro tempore in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus communiter, & diuiſim teneantur obedire, & ſint ordinario iure ſubiecti, & quod collatio, prouiſio, & præſentatio, electio, ac quæuis alia diſpoſitio monaſteriorum, eccleſiarum capellarum, beneficiorum, hoſpitalium, & piorum locorum. Necnon inſtitutio, & diſtitutio ipſorum rectorum, ac omnimoda iuriſdictio, quemadmodũ ad Epiſcopum, & capitulũ prædictos, ſeu quoſuis alios communiter, vel diuiſim per antea pertinebat ad abbatem, ſeu rectorem, & conuentum prædictos pertineant, & pertinebunt. Et ne propter hoc menſa Epiſcopalis Vrbinas in ſuis iuribus minime lędatur, volumus, & dicta auctoritate ſtatuimus, & ordinamus, quod in recompẽſam præmiſſorum homines dictorum caſtrorum teneant, & debeant emere dictę menſę Epiſcopali infra vnum annum a data computan. tot poſſeſſiones, & bona mobilia prodicta menſa, quod eorum verus valor, & pretium emptionis aſcendat ad ſummam, & quantitatem mille ducatorum auri, quæ ex nunc ipſi menſæ in recompenſam cõgruam aſſignamus. Itaque exinde Epiſcopus Vrbinat. qui nunc eſt, & erit pro tempore poſſit, & poterit percipere annuatim diligentia adhibita tantum fructuum, & redituum, quantum ex ipſa iuriſdictione, & aliis prædictis ant huiuſmodi liberationem, & exemptionem, ſicut fide dignorũ relatum habemus comperimus, percipiebat, & ipſa non ſecuta potuiſſet percipere in futurum. Nulli hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, exemptionis, liberationis, protectionis, conſtitutionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contrauenire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli, nouerit ſe incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum 8. idib. martij. Pontificatus noſtri anno xiij.

24 MATTHÆVM ex Palatio Plani, & Priore ſancti Pauli in Vrbinatem ſedem duodecimus Gregorius intruſit, quem deinde publice quieris gratia Ioannes XXII. die 13. menſis auguſti 1412. ad Eccleſiam Forouilienſem tranſtulit, ſed irrito effectu. Reperi enim illum anno ſecundo Pontificatus Martini V. 1418. ſupplicaſſe Pontificem, vt ſua auctoritate monaſterium ſancti Chriſtophori Caſtelli Durantis, atque aliqunt alia caſtella ad Vrbinatem iuriſdictionem ſpectantia, & quę inde iniuſte diſceſſerant, redire iuberet. Cognoſcendæ eius cauſæ de iure Abbas ſancti Angeli de Gaiſa Vrbinatis diœceſis delegatus eſt, ex lib. de diuerſis formis Martini V. Pontificis.

25 GEORGIVS Abbas ſancti Petri de Eugubio, a Ioanne XXII. adlectus eſt anno 1413. Quo ipſo tempore, memoratum Matthæum in Vrbinatem ſedem intruſum fuiſſe conſtat, neque vero ſatis diſcerni poteſt, quis Eccleſiarum verus extiterit Paſtor, quando per ea tempora tres de Papatu vehementiſſime contendebant, dicendum itaque eſt Italicarum per illud tempus illum prin-

principatum tuliſſe, atque adminiſtraſſe, qui maioribus opibus, ſuffragijs, potentiaque quamuis iniuſte vſurpata, cæteris præualeret.

26 Fr. THOMAS Tomaſinus Venetus origine Turcus ex ea gente Tomaſa nuncupata, quæ cum alijs nobilibus familijs anno 1309. Florentia pulſa, Venetias alibique ſe recepiſſe noſtra referunt monumenta. Ea ea gente natus Thomas, litteris operam dedit, factuſque Dominicani Ordinis alumnus, Theologus inſignis euaſit, eamque facultatem diu docuit vtiliſsime, ſui Ordinis munera non ſemel cum prudentia geſſit, adeoque eius fama virtutis diuagata eſt, vt Martino Quinto Pontifici Max. innotuerit in Concilio Conſtanſienſi, a quo Polenſis primum, tum & Aemonienſis, mox ad hanc Vrbinatē Eccleſiam translatus eſt die 18. menſis octobris 1423. quam cum tantum per annum adminiſtraſſet, ad Tragurienſem tranſiuit, deinde ad Recanatenſem, & Maceratenſem, demum Feltrenſi, & Bellunenſi, duobus ſimul vnitis prædiuitibus ſacerdotijs ditatus exceſsit è viuis an. 1445. De Sanctiſsimę Euchariſtiæ veneratione heroici carminis opus reliquiſſe, ſuiſque impenſis Eccleſiam Corporis Chriſti Venetijs a fundamentis inſtauraſſe, eius etiam diuerſorum ſermonum eſſe volumen, tradit ea Pilone, Iacobus Philippus Tomaſinus eius gentilis Aemoniæ Epiſcopus more ſuo eruditiſsime in elogiorum illuſtr. virorum libro.

27 Fr. IACOBVS de Balardis, ſiue Arigonij Laudenſis, ea Ordine Prædicatorum eximiæ famæ Theologus, ſacrique Palatij Magiſter. Laudenſis Epiſcopus adlectus eſt 1407. Piſano, Conſtanſienſique concilijs interfuit, vbi non ſemel de rebus per ea tempora controuerſis ſumma cum eloquentiæ laude perorauit, ea en relicta Laudenſi Eccleſia, ad Tergeſtinenſem Epiſcopatum translatus eſt, Martino Quinto Pontifice ita cenſente. Cæterum Leander, Albertus, Razzius, Michae Pius, & alij, catalogique Epiſcoporum Laudenſium, quos omnes ea tranſlatio latuit, toto cælo aberrant, dum Iacobum narrant Laudæ, eius ciuitatis Præſulem deceſsiſſe 1418. Etenim per plures deinde annos ſuperſtes fuit, annoq. 1424. 3. id. decembris, ab Eccleſia Tergeſtina tranſijt ad Vrbinatem, vt habent acta Conſiſtorialia. Vrbini deceſsit 1435. die 12. menſ. ſeptembris, ſepultuſque eſt apud ſanctum Dominicum. Poſt cuius exceſſum cleri ſenatus, contra Pontificium placi-

A tum, qui eam electionem grauiſsimis de cauſis in ſe traxerat, effuſis ſuffragijs, Ioannem quendam de Præfectis ad Vrbinatem ſedem euexit, ſacrorum Canonum alioquin doctorem eximium, cathedraliſque Præpoſitum. Qui cum annuiſſet electoribus, profectuſque ad Pontificem Eugenium Florentiam eſſet, vbi tum commorabatur, vt ſuam Pontifici electionem probaret, indeque robur ad ſedem pacifice obtinendam conſequeretur, ab Eugenio repulſus abijt, tanquam vitio electus, eique ſuffectus eſt quidam Antonius de ſancto Vito, vt dicemus. Originaria autem monumenta electionis Ioannis, hæc quæ ſequuntur ſunt, quæ cum Dominico Capranica Cardinali, tanquam eius cauſę iudici delegato delata fuiſſent, adhuc in archiuio celebris monaſterij Septimi aſ-

B ſeruata viſuntur, vnde hæc exemplaria ea fide deprompſimus, atque hic exſcribenda curauimus.

In nomine Domini.

Anno eiuſdem natiuitatis Domini 1435. indictione 13. tempore ſanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini, D. Eugenij diuina prouidentia Papæ Quarti, & die 14. menſis nouembris, in ciuitate Vrbini in camera infraſcripti Reuerendi Patris Domini Ioannis de Præfectis, ſita, infra domos canonicæ, cui a primo latere clauſtrum decanorum domus, & a ſecundo Studium, a tertio hortum, a quarto camera antiquioris ca-

C nonici. Vniuerſis, & ſingulis præſens publicum inſtrumentum inſpecturis, vel audituris notum ſit, et pateat euidenter, qualiter vacante Eccleſia Cathedrali, ſeu ſede Epiſcopali Vrbinenſi per mortem Reuerendi in Chriſto Patris, & Domini D. Iacobi de Laude ſacræ Paginæ Profeſſoris vltimi, & Paſtoris, & Antiſtitis dictæ Eccleſiæ, eiuſque corpore tumulato, Venerab. & honeſti viri D. D. Felix Prior Eccleſiæ ſancti Sergij ſuo nomine, & nomine, & vice Domini Petri Matthæi Guidonis de Mutiglana, cuius vocem habet, & patet per manus Domini Franciſci de Arſouichis Notarij publici, Dominus Antonius ſer Nicolæ, Dominus Leonardus Sabatini, Dominus Iacobus Thomaſſi, & Dominus Andreæ, omnes canonici dictæ cathedralis Eccleſiæ pariter con-

D gregati in hoc conſueto iuxta iuris formam ad tractandum de electione futuri Antiſtitis dictæ Eccleſiæ. Conſiderantes pro diutina vacatione conuenit Eccleſijs eſſe damnoſa, tandem vocatis vocandis deliberauerunt ad huiuſmodi electionem procedere per viam diuini inſpiraminis, & Spiritus ſancti gratia inuocata repente vna voce, nulloque tractatu præcedente, venerab. & egregium virum decretorum doctorem Dominum Ioannem de Præfectis præpoſitum dictæ Eccleſię, virum prudentem, docibilem, moribus temperatum, vita caſtum, ſobrium, ſuis negotijs ſemper cautum, humilem, affabilem, miſericordem, litterarum, & in lege Domini inſtructum, doctum, pauidum, & irreprehenſibilem, in eorum & dictæ Eccleſiæ elegerunt Epiſcopum, Antiſtitem, & Paſtorem, prout clarius, plenius, & ſeriosius, continetur in publicis inſtrum. manus ſer Ioannis Domini Matthæi de Vrbino Notar. pub.

Ac-

Attendentesquē quod de iure competit, proprio Pootifice Eccleſia vacante, oon debet ne defectu Paſtoris Dominicum gregem lupus diſperdat, & Eccleſia viduata in ſuis facultatibus graue diſpendiū patiatur, prædicti Domini Canonici legitime, vt præmittitur congregati, ipſam electionem ſic concorditer, & canonice factam manu Dei . . . . prædicto Domino Ioanni, & coram eo exhibuerunt, & præſentauerunt, petentes prædicti Domini Canonici, ac pariter ſupplicantes eum, & qua decuit reuerentia, quatenus dignaretur idem Dominus Ioannes dictam electionem, & onus prędictum acceptare, & ſuſcipere, & prædicta dixerunt, & fecerunt omni modo quo melius potuerunt, rogantes me Notarium, vt de prædictis publicum conficerem inſtrumentum, Qui quidem Dominus Ioannes electus prædictus electionem huiuſmodi ſibi præſentatam, licet ex humilitate ſe inſufficientem, & indignum aſſereret, & multipliciter ſe excuſaret, tum dictis canonicis vehementer inſtantibus, timens ne diuinis diſpoſitionibus contradicendo contraheret iugo diuino vocatus ceruicem cordis humilians, inuocato diuinæ pietatis auxilio humiliter votis fratrum aſſentiendum duxit, non tam timide, quam deuote, electionem ipſum acceptando, & officij onus, quod impoſitum, vt prodeſſe valeat, ſuſcepit, & acceptauit omni modo quo melius potuit. Acta fuerunt hæc tēporibus, & loco quibus ſupra, præſentibus nobili viro Georgio de Batonis Gubernator dictę ciuitatis, & Domino Valentino Thomaſi Rectore Eccleſiæ S. Bartoli de dicta ciuitate, & Bapuſta Bartorelli omnibus ciuibus dictæ ciuitatis omnibus teſtibus ad hæc dictis, vocatis, & rogatis. Et ego ſer Aotonius D. Andreæ de Palmonibus de Vrbino publicus Imperiali auctoritate, Notarius prædictis omnibus, & ſingulis interſui, & præſens fui, et ea rogatus ſcribere ſcripſi, & publicaui, ſignumq. meum appoſui conſuetum.

27 ANTONIVS de ſancto Vito Archidiaconus Aquileienſis, ab Eugenio Quarto electus 6. id. menſis februarij 1436. Ab eodem Pontifice, in Germaniam Legatus eſt, vt noui Cæſaris intereſſet electioni, vt Bzouius narrat in Aunal. Ecc. Deceſſit autem hic Præſul 1450.

28 LATINVS Cardinalis Vrſinus, Vrbinatem Eccleſiam ſibi commendatam accepit 1450. 10. Kal. ianuarij, quam ad duos fere annos adminiſtrauit, deinde eam curam vltro, libenſque, depoſuit. Fuit hic Latinus Archiepiſcopus Barij, atque Tranenſis, de quo ibi plura.

29 ANDREAS Epiſcopus Connerſanus, tum & Boianus in Neapolitano Regno, ex ceſſione Latini Cardinalis Vrſini, ad hanc Eccleſiam, translatus eſt anno 1452. 3. id. ſeptemb.

30 HIERONYMVS Staccolur ciuis Vrbinas, ſuæ patriæ Præſul fuit 1463. Eius gentis hoc tempore apud Ferdinādum II. Magnum Herruriæ Ducem Andreas Staccolus vir conſultiſſimus, primarius conſiliarius, cauſas grauiſſimas ſtatus cognoſcit, atque expedit tanta incorrupti animi fama, vt omnes ordinis homines eum venerentur, & colant.

31 IOANNES BAPTISTA Mellinus Romanus, Suauij, ac Pemæ Poncianæ filius, natus Romæ eſt, anno 1405. 5. id. iulij. Septennarius adhuc a Ioāne XXIII. canonicus Lateranēſis Baſilicæ adlectus eſt, ſtuduit deinde legibus, inque iure, doctor euaſit eximius. Sub Eugenio IV. extitit Abbreuiator de Parco maiori. Sub Nicolao V. ſancti Petri in Vaticano Vicarius electus eſt, Legatuſque in Galliam, vt ibi cum Cardinali Alano tumultibus, publicam corrumpentibus pacem, mederetur. Ergo cum Legationem illam tranegiſſet feliciter, tantam inde a Carolo Septimo gratiam dicitur collegiſſe, vt Romæ illum Gallicarum rerum procuratorem renuntiauerit. Sub Pio vero Secundo tanto Pontifice, Apoſtolicarum litterarum Correctoris officio perfunctus eſt, eundemque

demque Paulua Secundus vtriuſque Signaturæ Re- A
ſereodarium declarauit, ac S. Sedis Datarium, paulogue poſt Vrbinatem Epiſcopum, hoc eſt, 1468. Romam Fridericum proficiſceotem hic idem Mellinus obſequio coluit, Pontificisque nomine excepit hoſpitio. Demum Sixtus Quartus magni iudicij Pontifex, penſatis Mellini exactæ virtutis momentis, inter Purpuratos illum Patres adlegit 1476. Inſubribusque montibus ſedaodis eundem legauit. Qua legatione perfunctus feliciter, Romam rediit, vbi ſenio confectua, feſſusque negotijs, e vita diceſſit 1478. Cunctiſque mœrentibus ad ſanctam Mariam de Populo, vt vocant, ſepulchrum accepit, de quo in marmoreo ſepulchro inſculptum hoc epitaphium legitur. B

Ioanni Baptiſtæ Mellino
vtriuſque iuris Conſulto, quem ob eius
religionem, prudentiam, iuſtitiam,
meritaque erga ſedem
Apoſtolicam
Xyſtus IV. Pont. Max.
congratulantibus omnibus in numerum
Cardinalium retulit.
Petrus Mellinus fratri B. M.
poſuit.
Is vbi Legatus poſt mortem
Galeatij Ducis Inſubrum, Ligurumq.
res turbatas compoſuiſſet LXXIII.
Aetatis anno moritur
incredibili de ſe apud omnes
deſiderio relicto.
Vale.
Qui legis, & opta, vt multi
huic viro perſimiles humano dentur
generi. Obijt anno Domini
M CD. LXXVIII. non. Kal.
Auguſti.

Huius Cardinalis vitam Platioa diligéter enarrat, quam Victorellus ooſter nouo Caccooiano operi oouiter excuſam ioſerendam curauit. Habuit Mellinua aliquot fratres, quorum Franciſcua, Cooſiſtorij multitudine premente, miſere vitam finiuit, cum eſſet Seoogallienſis Epiſcopus; ooſtraq. ætate ex eadem gente Ioannem Gratiam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem ſuſpeximos hodieque floret virtutibus Ferdinandus Mellinus Imolenſium Præſul. D

32 Fr. LAZARVS de Racaoellis Eugubious, Ordinis ſancti Dominici adlectus anno 1478. id. ſeptemb. Sixto Quarto ſedente: è viuis eximitur 1486.

33 PHILIPPVS de Contronis Luceuſis, vtriuſque legis doctor, primiceriusque Luceoſis, ad hanc ſedem ſubuectus eſt 1484. 12. Kaleo. octobria ſub Ionoceoiio Octauo Pont. Max. Romæ deceſſit, ſepultuſque eſt apud ſanctam Mariam ſuper Mineruam ante ſacellum ſaocti Thomæ Aquinatia, cum ſubiecto epitaphio, quod adhuc in marmorea tabula legitur.

Philippus de Contronibus
Lucæ ortus, Romanæ Curiæ alumnus,
& præ meritis Præſulem
Vrbinatenſem C
ab Innocentio VIII. promotus,
poſtquam maxima integritate
Magiſtratibus Eccleſiaſticis functus
eſſet, peroptime obijt,
die XVI. Aprilis
M. CCCC. LXXXXI.
Aetatis ſuæ
LIII.

34 IOANNES PETRVS Artiuabenus Mantuaous, vir nobili eruditione per ea tempora clarua, vt ex Politiani litteria ad eum ſcriptis conſtat. Huius etiam meminit Æoeas Syluius, Mantuanusque Baptiſta Poeta inſignia. Hic cum nomine Guidi Baldi Vrbioatium Ducis apud Innoceotium Octauum fuogeretur legatiooe, Vrbinas Epiſcopus adlectus eſt an. 1491 die 15. meoſ. aprilis; Secretarius Apoſtolicus fuit, ſanctæque Sedia apud Ferdinandum Neapolitanum Regem Legatua. In cathedrali nobile ſacellum erexit, in quod ſolemoi pompa ſancti Maynardi reliquias intulit. Palatium Epiſcopale reſtaurauit, moreſque cleri ad puriores pietatis eorem exacuit. Iam

ſenex, apud ſibi creditam Eccleſiam deceſſit anno 1504. Sepultuſque eſt in cathedrali, vbi in nobili depoſito hoc de ipſo legitur epitaphium.

IO. PETR.
ARIVABENVS MANT.
TRIVM RO. PONT. DOMESTICVS,
ET VNIVS EX IPSIS
APVD REGEM FERDINANDVM
ORATOR,
AC VRBINAS EPISC. HOC SEPVL.
SIBI FACIENDVM CVRAVIT
OBIIT A. D. MDIIII.
VIX. ANN. LXIIII.
ET MENSES XI.
SEDIT ANN. XII. ET
M. VII.

Ibidem in columna, hæc alia ex marmore de ipſo legitur inſcriptio.

IO. PETRI ARIVABENI
MANT. VIRI
NOBILIT. MORIB. DOCTRINA ÆQVE
CLARI DIVINI CVLTVS
PROPAGATORIS
ECCLESIÆ HVIVS VIGILANTISS.
PRÆSVLIS
PROXIMIQVE SACELLI
DD. MART. TVRO.
ET THO. CANT. EPISCOPIS DICATI
FVNDATORIS.
PIAE MEMORIÆ
POSITVM

35 GABRIEL de Gabrielis nobilis Fanenſis, filius Andreæ. Hic cum in Romana Curia, Alexandro Sexto ſedente, Protonotarius Apoſtolicus eſſet, Iulianique Roborei Cardinalis fortunam Alexandro Pontifici inuiſi conſequeretur, abſentisque, ac voluntario exilio iactati, Romæ res candide aliquandiu adminiſtraſſet, Ita ſibi deuinxit Iulianum, vt cum ſub nomine Iulij Secundi euaſiſſet ad ſedem, ab eo præcipuis aulæ honoribus, atque oneribus nobilitatus eſt. Primum enim Vrbinas Epiſcopus adlectus eſt, mox & Cardinalis tit. S. Praxedis, tum & Legatus Vmbriæ. Qua deinde legatione ex grauitate cæli, ſibique inſalubris, libens, volensque abiuit, Sypontinoque Cardinali curauit attribuendam. Cæterum Gabriel Romam reuerſus, rariſſimo ad poſteritatem exemplo, omnem cenſum, pecuniamque, quæ ex latis ſententijs iuſte ſibi obuenerat, ad pedes Papæ lætanter effudit in ſanctæ ſedis commodum exponendam. Adeo ab auaritiæ ſordibus ſemper abhorruit, coluitque parabilem vitæ cultum. Omnibus in pretio fuit ob candidiſſimos mores. Valuit adeo auctoritate conſilij, vt nullum alium Secundus Iulius congreſſui illi ad Sauonam Ludouici XII. Regis Gallorum, ac Aragonij Ferdinandi, quam Gabrielem adhibendum cenſuerit, vbi cum legati perſonam, Pontificiſque auctoritatem egregie ſuſtinuiſſet, Romã reuerſus exceſsit è viuis anno 1511. 6. die menſis nouembris, defunctumque cõiunctiſsimi tres nepotes, Ludouicus, Galeazzius, ac Petrus apud ſanctam Praxedem, cum hoc epitaphio honorifice ſepilierunt.

Gabriel ex Fano Fortunæ,
ex gente ſui nominis
cooptatus in ſacrum Collegium
Cardinalium
a Iulio II. Pont. Max. pro clementia
ſua ſanctitatis,
rediens ex Legatione Peruſina
Hic
diem functus eſt
vixit ann. LXVI. iacetque
ſub hoc paruo
lapide.

Hinc ne Vrbinatium eximium ornamentum prætermittam, quod Gabriele Præſule, eiuſdemque ac Guidi Baldi Ducis intuitu Iulius Secundus Pontifex anno 1509. contulit eis, afferam Vrbinatis Collegij (quod Rotam appellãt) fundationis diploma, quod ab originali excripſit, mihique tradidit Regius eques S. Michaelis Io. Franciſcus Roſa I. V. Conſultus Vrbinas, huius tenoris.

IVLIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ad ſanctam Petri ſedem diuina diſpoſitione ſublimatus ſingulis, quæ pro perſonarum nobis, & Apoſtolicæ ſedis deuotarum pace, commodo, & tranquillitate profutura fore conſpicimus, Apoſtolicæ prouidentię ſolicitudinis libenter intendimus, & ad felicem eorum proſecutionem, & confirmationem, cum a nobis petitur, opem, & operam impendimus efficaces. Sane exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum nobilis viri Guidi Baldi Ducis Vrbinatis, & vniuerſorum ſubditorum, cuius petitio continebat quod licet olim felicis recordationis Alexander Papa Sextus prædeceſſor noſter cupiens indemnitati vniuerſorum ſubditorum Ducatus Vrbinatis conſulere, ipſum Ducatum, & ciuitatem Senogallien. illiuſque diſtrictum ab omni iuriſdictione Rectoris prouincię Marchiæ Anconitanæ ſegregauerit, & ſeparauerit, ad certum Collegium doctorum Rotam nuncupatam in Romandiola inſtituerit. Ad quos omnes cauſæ appellationum in quibuſcunq. cauſis eccleſiaſticis, & prophanis deuoluerentur, ordinauerit, & quod propter temporum conditiones huiuſmodi inſtitutio effectum ſortita non fuerit. Nihilominus idem Dux etiam cupiens indemnitatibus, & commoditatibus dictorum ſubditorum ſuorum prouidere in ciuitate Vrbini vnum Collegium tredecim doctorum inſtituit, & quod coram eis omnes, & ſingulæ cauſæ eccleſiaſticæ, & prophanæ tractarentur, & diffinirentur etiam ordinauit, &c. Quanto pro

parte

parte Ducis, & ſubditorum huiuſmodi necnon
etiam dilecti filij nobilis viri Franciſci Mariæ Vr-
bis Præfecti nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt
inſtitutioni, & ordinationi Collegij tredecim do-
ctorum in legibus, & decretis huiuſmodi Apoſto-
licæ cõfirmationis robur adijcere, aliaſque in præ-
miſſis opportune prouidere de benignitate Apo-
ſtolica dignaremur. Nos qui noſtrorum, ſanctæ
Romanæ Eccleſiæ ſubditorum commoditatibus
intendimus, & quantum cum Deo poſſumus, ip-
ſos ab expenſis, & oneribus releuamus. Nec-
non præfati Ducis propoſitum plurimum in
Domino commendamus, inſtitutionem, & ordi-
nationem prædictas auctoritate Apoſtolica teno-
re præſentium confirmamus, & approbamus, ac
quod in ſecunda, & tertia inſtantijs omnes cauſę
tam eccleſiaſticæ, quam prophanæ, & mixtę be-
neficialibus meris Eccleſiaſticis, dumtaxat exce-
ptis Ducatus, & dominij tẽporalis nunc & pro tẽ-
pore exiſtentis Ducis, & ſubditorum ſuorum
huiuſmodi nunc, & pro tempore exiſtentium tam
ratione Ducatus prędicti, quam aliorum eius do-
miniorum quorumcunque coram dicto Collegio
tredecim doctorum eiſdem modo & forma
quibus coram rectore ſeu ſpirituali prouinciæ
Marchiæ huiuſmodi tractantur, tractentur, & fi-
niantur. Ita tamen quod cauſæ prædictæ non
poſſint expediri nec terminari niſi de voto, & cõ-
ſenſu maioris partis doctorum dicti collegij, &
alias ſententiæ latæ non teneantur, quæ nota
ſecretè, & ſigillatim præſtari debeant, quandoque
etiam ſi contingeret aliquem ſeu aliquos ex do-
ctoribus dicti collegij exinde ſe abſentare quod
per tunc præſentes factum, & determinatum fue-
rit, perinde valeat ac ſi omnes interfuiſſent, dum-
modo abſentes vltra dimidiam partem non exi-
ſtant ac etiam quo cauſę appellationum quarum-
cumque per ſubditos prædicti ducis a quibuſ-
cumque ſententijs pro tempore interpoſita-
rum ad ipſum collegium interpoſitæ ſint, & eſſe
cenſeantur, niſi forſan a ſententijs ipſius collegij
appellatum fuerit, quo caſu tunc ad ſedem Apo-
ſtolicam appellari valeat, eadem auctoritate ſta-
tuimus, & ordinamus, ipſoſque ſubditos, nec non
ducatum, & ſtatum Vrbinatem ac etiam ſtatum,
& ciuitatem Senogalien. ab omni iuriſdictione,
& ſuperioritate rectoris dictæ Prouinciæ Marchię
nec non Bononienſi, & Peruſina legationibus
prorſus eximimus, & ſegregamus ac liberamus.
Et inſuper eidem collegio, vt in cauſis eiuſmodi
decidendis, & finiendis eiſdem prærogatiuis in-
dultis, & ordinationibus vtatur, potiatur, & gau-
deat, quibus dictus Rector prædictæ prouinciæ
vtitur, & vti conſueuit, præfata auctoritate con-
cedimus. Statuta quoque, & ordinationes per
dictum collegium in cauſis decidendis, & termi-
nandis edita, dummodo ſint licita, & honeſta, &
ſacris canonibus non obuiantia, dicta auctoritate
confirmamus, & approbamus, ipſique collegio
noua ſtatuta quatenus ſint licita, & honeſta con-
dendi eidem auctoritate licentiã elargimur, & fa-
cultatem. Non obſtant. Apoſtolicis nec non di-
ctæ prouinciæ ſpecialibus, & generalibus conſti-
tutionibus, & ordinationibus etiam ſi de illis quo-

A que eorum tenoribus pro illorum ſufficienti deroga-
tione ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, & indiuidua
non autẽ per clauſulas generales idem importãtes
ſed de verbo ad verbum mentio ſeu quæuis alia
expreſſio habenda foret, illorum tenores præſen-
tibus pro expreſsis habentes illis alias in ſuo ro-
bore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter
& expreſſe derogamus, quodque collegium hu-
iuſmodi nondum ad numerum tredecim docto-
rum deuentum eſt cæteriſque contrarijs quibuſ-
cumque. Nulli ergo omnino hominum liceat
hanc paginam noſtræ cõfirmationis, approbatio-
nis, ſtatuti, ordinationis, exẽptionis, ſegregationis,
liberationis, conceſsionis, elargitionis, & deroga-
tionis infringere vel ei auſu temerario contraire.
B Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indi-
gnationem omnipotentis Dei ac beatorum Pe-
tri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incur-
ſurum.

*Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarna-
tionis Dominicæ* 1507. 12. *Kal. martij Pontif. noſtri
anno* 5.

36 Fr. ANTONIVS Trombetta Patauinus
ſplendidi nominis Theologus, ex Ordine Mino-
rum a Iulio Secundo, Gabrieli defuncto ſuffectus
eſt 1511. die 7. menſis nouembris. Lateranenſi
concilio interfuit, rexitque ad tres annos Vrbina-
tem Eccleſiam, eoque deinde munere volens
abiuit 1514. mortalitatem expleuit Patauij Ar-
chiepiſcopus Athenarum, ibidem iacet in Eccleſia
C ſancti Antonij cum hoc epitaphio.

ANTONIO TVBETÆ PATAVINO
ATHEN. ANTIST.
QVI PVB. METAPHY AN. II.
SVP. XL.
PROFESSVS EST DIVI ANTONII
PROVINCIÆ AN. II. PRÆFVIT XX.
PLVRA MO. EDIDIT
AN. ÆTATIS ALTERO ET LXXX.
NATVRÆ CESSIT
HOSPITIVM HOC AD DIEM NVMQVAM
REVERSVRVM.

37 DOMINICVS Cardinalis Grimanus,
Aquileiæ Patriarcha Vrbinatem Eccleſiam per-
tuo adminiſtrandam ſuſcepit anno 1514. die 2.
D menſis maij, ac poſt ano. 8. ea cura ſe exoluit, de
quo alibi plura.

38 IACOBVS Nasduccius Foroiulienſis,
Cardinali Grimano coadiutor attributus eſt cum
ſpe futuræ ſucceſſionis 1523. die 17. menſis iulij
eidemque poſt mortem ſucceſſit. Hic nouam
cathedralem conſecrauit 1534. die 19. menſis
octobris. Deceſsit autem anno 1540.

39 DIONYSIVS Laurerius Beneuentanus
ex Ordine Seruorum, presbyter Card. tituli S.
Marcelli, Vrbinas Epiſcopus adlectus eſt 1540.
die 12. m. februarij. Hic Beneuenti ex modicis
parentibus natus eſt, interque Seruitas cooptatus
adeo profecit in literis, vt omnem fere liberalem
artem ſit aſſecutus, profitereturque publice per
nobiliora Italiæ ſtudia quas hauserat diſciplinas.
In concionibus autem ſacris habendis, tanta ta-

erarum literarum peritia, tantaque eloquentia, fuit, vt plerumque mortales admiratione defixe- A rit. Procuratorem generalem ſui ordinis iam factum Clemens VII. in trepida illa Religionis cauſa ad Henricum Octauum Angliæ Regem illum legauit, Romamque reuerſum, per gratioſum diploma generalem ſui ordinis declarauit. Qui tanta moderatione animi fuit, vt ad pedes fratrum ſuorum in capitulo congregatorum abiecto diplomate, ſaſſus ſit, ſe priua priuati fraterculi vitam velle peragere, quam ad huiuſmodi honorem per ambages, perque fauorem aſcendere. In adeo de ſe demiſſe ſentientem aperta, plenioraque coiere ſuffragia, ſic vt ſemel oblatum honorem haudquaquam potuerit eluctari. Paulus de- B inde Tertius cum ob ingruentes Eccleſiæ neceſſitates, atque ab hæreticis dogmata ſacra proſciſſa generale cenſuiſſet conuocandum concilium, ad omnes propemodum Europæ principes, qui Chriſtiano nomine cenſerentur, Laurerium deſtinauit legatum, tametſi deinde illum ad Iacobum Scotiæ Regem de grauiſsimis rebus legauerit. Eo legationis munere perfunctum ſcliciter idem Pontifex extulit ad purpuram, tum & Vrbinatem adlegit Antiſtitem, Campaniæ legatum, qui haud ita pridem eidem Paulo, vt erat in mathematicis probe excultus, Pontificatum fuerat auguratus. Cæterum Dionyſius cum ad ſupremos honores, & fortunã videretur aſpirare, importuno fato ſublatus eſt, rariſsimi vir ſane exempli, atque exaggeratarum virtutum, ſi illum quandoque tranſuer- C ſum non rapuiſſet affectus, ac tum maxime quidem, cum in publico totius orbis Chriſtiani congreſſu contra Franciſcum Primum Galliæ Regem vehementiſsime, vt narrat in Hiſtor. Iouius, perorasset. Itaque a cordatis, qui tunc ita fabulabantur, Seruita creditus eſt pluſquam ſeruili adulatione erga Carolum Quintum laboraſſe. Poſtremam diem defunctum, apud ſanctum Marcellum ui tituli templum in pauimento cum hoc epitaphio ſepeliere.

Dionyſio Laurerio Beneuentano
Tit. S. Marcelli S. R. E. Presb. Card.
Vrbinatenſi Epiſcopo
Religionis Seruorum Generali D
grauiſsimo
ac Legato Campaniæ, a Paulo III.
Pont. Max. ordinato
viro fere omni ſcientiarum genere ornato
R. M. P.
Auguſtinus Aretinus eius alumnus
Generalis poſuit.
vix. ann. XLV. Obijt die XVII. ſept.
M. D. XLII.

40 GREGORIVS Corteſius Mutinenſis, monachus ſancti Benedicti, presb. Card. tit. S. Cyriaci in Thermis, Laurerio in Epiſcopatum ſucceſsit anno 1542. 6. die menſ. nouembris. Hic antequam monachum indueret, ſub Seuero monacho Septimiano Ciſter. Ordinis, e Varina gente nobili Placentino, ad ſummam in vtraque lingua eloquentiam peruenit, indeque hauſtis nobilioribus diſciplinis, inter doctos eruditiſsimi illius ſeculi memoratus eſt. Itaque cum in legibus etiam haud ignobilem lauream tuliſſet, Ioannes Mediceus, qui euectus ad ſedem Leo X. dictus eſt, in vertentibus cauſis illum habuit auditorem. Cæterum Corteſius cum Romanæ Aulæ pertæſus ad ſua priſtina ſtudia rediſſet, ex diuino etiam inſtinctu Caſsinenſibus monachis nomen dedit. Inde cum & fama probitatis, & doctrinæ apud Paulum Tertium inclaruiſſet, eum id minus cogitaret, ab eo ſacri Senatus purpuram tulit cumulatiſſimam, ac Vrbinatenſium Præſul eſt dictus, cum eſſet tum ſancti Benedicti Mantuani opulentiſsimi Cœnobij Abbas. Romam eum veniſſet, doctis omnibus propemodum miraculo fuit. Quibus mœrentibus diem clauſit poſtremam 1548. 11. Kal. octob. ſepultuſque eſt apud S. Apoſtolum ante altare S. Eugeniæ. Meminere Corteſij Sadoletus, & Bembus, quorum alter doctiſsimum, alter excellentis doctrinæ virum appellat, ingenijque prope diuini. Scripſit de peccato originali, de laudibus monaſterij Lyrinenſis. De Theologica inſtitutione lib. 4. ſanctum Petrum Romæ fuiſſe ad Adrianum VI. de poteſtate Eccleſiaſtica. De deſcriptione vrbis Ianuenſis, Epiſtolas ad diuerſos lib. Hymnos varij argumenti, librum diuerſorum Poematum. De eo etiam meminit Paulus Corteſius de ſacro Senatu, Ciaccon. Victorellus, noſterque Nicolaus Baccetius quondam Abbas in ſua illa inſigni Apologia, cui titulus eſt, Monachus Seuerus defenſus.

41 IVLIVS Cardinalis Roboreus Archiepiſcopus Rauennas, Vrbinatem Eccleſiam regendam ſuſcepit 1548. Quo munere ſe exoluit 1551. Deceſſit Vrbini anno 1578. iacet in Eccleſia ſanctæ Claræ cum hoc epitaphio.

IVLIO MONFILTRIO E RVVERE
S. R. E. CARDINALI
VMBRIÆ BIS LEGATIONE
MAGNA CVM LAVDE FVNCTO
VRBINI RAVENNÆ
ALIARVMQVE ECCLESIARVM
ANTISTITI
LAVRETANÆ DOMVS
AC SANCTI FRANCISCI ORDINVM
PA-

PATRONO
IVSTITIA PIETATE BENEVOLENTIA
PRINCIPI CELEBERRIMO
MORTALITATEM EXPLEVIT
NON. SEP.
ANNO D. M. D. LXXVIII.
ÆTATIS VERO
XLIIII.

VRBINI ARCHIEPISCOPI.

1 FELIX Tyrannus e Caſsio, Vrbinatibus Ducibus, ob egregiam in agendo dexteritatem vnice charus, eorundemque nomine multis legationibus ſunctus, cum extuliſſet vxorem, e qua aliquot ſuſtulerat liberos, clericalem vitam inſtituit profiteri, atque a Iulio Tertio Vrbinas Epiſcopus eſt declaratus 1551. die 17. menſis octob. Cumque Pius Quartus Vrbinum erexiſſet in metropolim, Felix primus eius ciuitatis Archiepiſcopus adlectus eſt anno 1563. non. iulij, vt in ſequenti bulla erectionis Archiepiſcopatus ſpectatur.

PIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Super vniuerſas orbis Eccleſias, eo diſponente qui cunctis imperat, & cui omnia obediunt, meritis licet inſufficientibus, a domino conſtituti, leuamus in circuitu agri Dominici oculos noſtræ mentis, more peruigilis Paſtoris inſpecturi, quid Eccleſiarum ipſarum præſertim cathedralium inſignium ſtatui, & decori congruat. Quid vero operis circa illas, earumque ſtatum proſperum, & felicem impendi debeat, & diuino fulti præſidio, quo cuncta ex benignitate pro populorum ſuorum fidelium ſalute dignoſcuntur, ad ea quæ ſtatui Eccleſiarum huiuſmodi congruunt, noſtri officij partes ſalubriter, & vtiliter impendere curamus, prout etiam fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium expoſcit deuotio. Noſque in Domino conſpicimus expedire. Sane conſiderantes Eccleſiam Vrbinatenſem ſedi Apoſtolicæ immediate ſubiectam, cui venerabilis frater Felix Epiſcopus Vrbinatenſis præeſſe dignoſcitur, & ad quam

A alias regreſſus, ſeu acceſſus, & ingreſſus per ceſſum, vel deceſſum dicti Felicis Epiſcopi ac forſan in certos alios tunc expreſſos euentus dilecto filio noſtro Iulij ſancti Petri ad Vincula diacono Cardinali de Vrbino nuncupato Apoſtolica auctoritate conceſſum exiſtit inter alias illarum partium cathedrales Eccleſias inſignem, ac nobilem, nec non ciuitatem ducatus titulo, egregiarumque perſonarũ multitudine celebri, ac cleri, ac populi numeroſitate decoratam, ac metropolitica prælatione merito dignam exiſtere. Quodque ſi Eccleſia ipſa Vrbinatenſis in metropolitanam, & in ea vna Archipresbyteratus, ac alia decanatus nuncupandę dignitatea eligerentur, nec non Callien. Senogalien. Piſauren. Foroſempronien. Fe-
B retranen. & Eugubinen. etiam ſedi præfatæ immediate ſubiectæ, & in ducatu Vrbinatenſi conſiſtentes Eccleſię illi metropolitico iure ſubijcerentur, non ſolum Eccleſiæ, & ciuitates, & ducatus Vrbinatenſis decori, & venuſtati, ſed etiam Callien. Senogalien. Piſauren. Foroſempronien. Feretranen. & Eugubinen. Eccleſiarum præfatarum ac illi pro tempore præſidentium Prælatorum, nec non dilectorum filiorum cleri, & populi ciuitatum, & diœceſum earundem cõmoditatibus, & vtilitatibus plurimum conſuleretur, ex his, & nonnullis alijs rationabilibus cauſis, præfato Iulio Cardinali, qui menſę Epiſcopali dictæ Eccleſiæ Vrbinatenſis, vltra illius fructus annuos quinquaginta, & Archipresbyteratui centum, &
C decanatui præfatis alia centum ſcuta, ex bonis ſuis patrimonialibus, pro illarum dote annuatim donauit, & aſſignauit, hoc ſummopere deſiderante, ac nobis deſuper ſupplicante. Habita ſuper his cum venerabilibus fratri noſtribus deliberatione matura. Ad omnipotentis Dei laudem, & honorem, nec non totius militantis Eccleſiæ gloriam, pręfatam Eccleſiam Vrbinatenſem in metropolitanam cum Archiepiſcopali dignitate, ac omnimoda iuriſdictione, & ſuperioritate, nec non pallij, & crucis delatione, ac alijs metropoliticis inſignijs nec non in ea vnum Archipresbyteratum pro vno Archipresbytero, ac vnum decanatum, quæ inferiores inibi dignitates exiſtant, pro vno decano, qui poſt Præpoſitum, & ſubdiaconum, ac ante omnes canonicos eiuſdem Eccle-
D ſiæ Vrbinatenſis ſtallum in choro, locumque ac vocem in capitulo ipſius Eccleſiæ habeant, de ipſorum fratrum conſilio, & auctoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuo erigimus, & inſtituimus, ac eidem Eccleſiæ Vrbinatenſi, Callien. Senogalien. Piſauren. Foroſempronien. Feretranen. Eugubinen. ciuitates, & diœceſes cum illarum diſtrictu & territorio pro eius prouincia ac Præſules pro tempore exiſtentes pro ſuis ſuffraganeis Epiſcopis, nec non dilectos filios capitula ipſarum Callien. Senogalien. Piſauren. Foroſempronien. Feretran. Eugubinen. Eccleſiarum, ac clerum, & Populum Callien. Senogalien. Piſauren. Foroſempron. Eugub. Feret. ciuitatum & diœceſum, pro ſuis prouincialibus, Callien. videlicet, & Senogalien. Piſauren. Foroſempronien. & Feretranen. ex nunc venerabilium fratrum

trum noſtrorum Callien. Senogalien. Piſauren. Foroſempronien. & Feretranen. Epiſcoporum ad hoc expreſſo accedente conſenſu Eugubinen. vero Eccleſias præfatas, ex nunc, prout ex tunc, & e contra cum venerab. fratris noſtri Mariani Epiſcopi Eugubini, & cui alias regreſſus, ſeu acceſſus & ingreſſus ad ipſam Eccleſiam Eugubin. in certos tunc expreſſos euentus dicta auctoritate conceſſus fuit dilecti filij noſtri Iacobi ſanctæ Mariæ in Coſmedin Presbyteri Cardinalis de Sabellis nuncupati ſucceſſerit aſſenſus alias ipſius Eccleſię Eugubinen. vacatione pro tempore occurrente perpetuo concedimus, & aſſignamus. Nec non menſæ Epiſcopali Eccleſiæ Vrbinaten. huiuſmodi quingenta, & Archipresbyteratui centum, ac decanatui præfatis alia centum ſcuta per dictum Iulium Cardinalem vt præfertur donata, & aſſignata etiam perpetuo applicamus, & appropriamus, nec non eoſdem Præſules, clerum, & populum quoad omnia metropolitan. Archiepiſcopalem ſuperioritatem, iuriſdictionem ac iura pro tempore exiſtentia Archiepiſcopo Vrbinatenſe ſubiectos eſſe, & tamquam membra capiti obſequentes, ac de Archiepiſcupalibus iuribus reſpondere debere volumus. Decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quocumque quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarum erectionis, inſtitutionis, conceſsionis, aſsignationis, applicationis, appropriationis, voluntatis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſexageſimo tertio pridie non. iunij Pontif. noſtri anno 4.

Conſenſere Apoſtolicæ deliberationi ſuffraganei omnes in diplomate deſignati Epiſcopi, præterquam Eugubinę Eccleſiæ Epiſcopus, qui priſcam Eccleſiæ ſuæ libertatem, ſalua ſedis Apoſtolicæ reuerentia, ſtuduit mordicus ſuſtinere, hactenusque conſeruat ſub immediata Apoſtolicæ ſedis ſubiectione, & tamquam eligens Epiſcopus
D iuxta ſacri concilij diſpoſitionem ad Prouinciale concilium ab Archiepiſcopo Vrbinatenſi celebratum habita ſolemni proteſtatione, per procuratorem acceſsit. Cæterum Epiſcopi qui conſenſerunt, ſequenti notula recenſentur a tergo originalis bullæ erectionis, hiſce verbis exſcripta.

Anno a natiuitate Domini 1563. diebus vero 4. & 12 iulij Reuerendi Patres domini Vrbanus Vigerius de Ruere Senogalien. Iulius Simonetta Piſauren. Nec non Illuſt. & Reuerendiſs. dominus Ludouicus Card. Simonetta nuncupatus, vnus ex ſacri concilij Tridentini Apoſtolici de latere legatus, cui medietas fructuum ac collectio, & prouiſio omnium beneficiorum Eccleſiaſticorum, & regreſſum ad Epiſcopatum Piſauren. Apoſtolica auctoritate reſeruati exiſtunt pro omni ſuo iure & intereſſe. Ac Ennius Maſſarius Feretranen. & Aloy-

A *ſius Ardinghellus Foroſempronien. Eccleſiarum reſpectiue Epiſcopi, per dominum Lucam Antonium Fabrium clericum Vrbinaten. & Reuerendiſsimus Pater D. Chriſtophorus de Monte Presb. Card. perpetuus adminiſtrator Eccleſia, & Epiſcopatus Callien. per dominum Nicolaum de comitibus Gengham eorum reſpectiue procuratores, retroſcriptis erectioni, & inſtitutioni, ac litterarum expeditioni reſpectiue conſenſerunt, &c. iurarunt, &c.*

Felix ſuam exornauit Eccleſiam, organaque ad ſuauiorē Dei laudem eidem imponenda curauit, cumque Vrbinatem Eccleſiam triginta omnino, & ſeptem annos adminiſtraſſet, e viuis decedens, optimi Paſtoris laudem promeruit, ſepultuſque eſt in metropolitana cum hoc epitaphio,
B quo filius defunctum parentem exornandum curauit.

Ieſu Chriſto Redemptori.
Felici Tyranno Callien. Vrbini Archiep.
Primo poſt operas Excellentiſs.
de Runere Principibus
fideliſsime datas Pauli Quarti, & Pij Quarti
ſumm. Pontificum
gratia florentiſsimo. Quorum alteri
in vrbis Arce diligentiſsime
cuſtodienda.
Alteri in vniuerſa domo, ac familia
prudentiſs. Gubernanda ſumma cum laude
inſeruiuit.
C *vixit ann. LXIX. men. II. dies XX.*
Obijt Vrbini Kal. feb.
An. D. LXXVIII.
Petrus Tyrannus filius Patri optimo.
& amantiſs. Perpetuæ memoriæ
monumentum
P.

2 ANTONIVS Giannottus Patauinus Foroliuienſis antea Epiſcopus, ſecundus Vrbinatium Archiepiſcopus creatus eſt 1578. die 11. menſis auguſti, cum Octauus Clemens clauum teneret. Aueníoni Vicelegatione functus eſt. In quo munere omnis vitus eſt contendiſſe, vt Henricus Quartus Romanæ Eccleſiæ rediret in gratiam. Inde ad Bononienſem Vicelegationem tranſiuit, vbi ſumma cum laude cum inſudaret Eccleſiæ, poſtremam diem obiuit 1597. ſepultuſque eſt apud ſanctum Petronium.

4 IOSEPHVS Ferrerius Saunnenſis anno 1593. die 16. menſis maij Archiepiſcopus Coloſſenſis dictus eſt, ac Giannotto coadiutor aſcitus cum ſpe futuræ ſucceſsionis, cui etiam defuncto in Vrbinaten. ſedem reuera ſucceſsit 1597. exceſsitque e vita cum Auenioni Vicelegationis munere fungeretur anno 1610. die 16. menſis martij, vbi, & ſepulchrum accepit.

5 BENEDICTVS Ala Cremonenſis, Romæ cum Gubernator eſſet, a Paulo Quinto Archiepiſcopus Vrbinas adlectus eſt 1610. die quinta menſis maii. Vrbini deceſsit, ibidemque iacet ſe-

C pultus 1621.

6 OCTAVIVS Accorambonius Eugubinus, Ciuis Romanus, paulo ante Foro Sempronienſis Epiſcopus, a Gregorio Decimo quinto ad Archiepiſcopalem Vrbini ſedem translatus eſt 1621. die decima ſeptima menſis maij. Hanc ſedem ille ad duos annos adminiſtrauit, eoque munere volens abiuit. Deceſsitque Romæ, cum iam effœtæ ætatis virum 95. annus pulſaret, Epiſcoporum decanus, ac inſigne decore ſenectæ venerabilis, ſepultuſque eſt apud ſanctum Gregorium in ſepulchro, quod memor mortis ſibi iampridem, cum ſcilicet eſſet Foro Sempronienſis Epiſcopus impenſius præparauerat, exornaueratque huiuſmodi epitaphio.

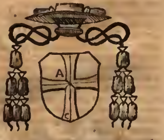
D *D. O. M.*

Octauius Accorambonius
Epiſcopus Foro Sempronienſis,
ſibi, gentilibuſque ſuis viuens
poſuit
Anno Iubilei M. DC.
ætatis LXI.

7 PAVLVS ÆMILIVS Sanctorius Caſertenſis, nepos Iulij Sanctorij Cardinalis S. Seuerinæ vulgo appellati, paulo ante Archiepiſcopus Coſentinus, ad Eccleſiam Vrbinatem translatus eſt Vrbano Octauo ſedente anno 1623. die decima menſis nouembris. Vir ſane non modo ſpectata eruditione, ſed etiam ob egregiam Romanæ Eccleſiæ nauatam operam. Hic cum fratre Iulio Antonio Archiepiſcopo Coſentino haud deſituræ patrui memoriæ pulcherrimum cum eiuſdem ſtatua ſepulchrum erexit, appoſuitque honorificum epi-

A taphium apud ſanctum Ioannem in Laterano in ſacello ab ipſo constructo. Cæterum Paulus Æmilius Vrbini deceſsit anno 1635. die quarta menſis augusti, ſepultuſque eſt in Metropolitana cum hoc epitaphio.

Paulo Aemilio Sanctorio Caſertano
Vtr. Sign. Reſer.
Pœnit. Datario, S. Offic. Conſultori
Coſentin.
deinde Vrbini Archiepiſc.
integerrimo,
Summis Pontificibus charo,
Hiſtoriarum ſcriptori præclariſſimo
cuius ope Eccleſia iſta multis
reparata
Canonici nouo ornatu decorati,
Ciuitas puellarum Orphanarum
hoſpitio,
& proſtibularum pœnitentium aucta
Refugio,
Hebræi plures conuerſi, Virgines
Deo dicatæ
tam ingenuo, vt eius linguam cordis
echo dixiſſes,
tam pio, vt Pellicani pietatem
in pullos ſuos,
eius nobilis familiæ ſtemmata.
Ipſe in pauperes,
ac diuinum cultum expreſſerit.
Obijt anno Domini
M. DC. XXXV.
ætatis ſuæ LXXV.

7 ANTONIVS Cardinalis de Sancta Cruce Romanus, Archiepiſcopus Theatinus, ab Vrbano VIII. translatus eſt ad Eccleſiam Vrbinatem 1636. 22. maij, quo cum ſe contuliſſet, ſumma cum incorrupti animi laude Eccleſiam illam adminiſtrauit, princeps purpuratus tum ſua pietate, tum ante purpuram pluribus prudentiſsime obitis legationibus longe clariſsimus. Nouit Bononia quam ille incorrupte rem illam rexerit, quæ abeuntem, Romamque reuertentem publicis pro-

pemo

pemodum lacrymis proſecuta eſt, fatebaturque moerore, a ſui legati complexu vix ſe poſſe diuelli. Romæ omnium bonorum moerore deceſsit anno 1642. die 25. nouembris hora decima tertia, ſepultus iacet in eccleſia ſanctæ Mariæ de Publicolis iuriſpatronatus ſuæ familiæ, quam a fundamentis venuſtiſsime reſtituit Marcellus eius nepos Vaticanæ baſilicæ canonicus, ac vtriuſque Signaturæ Referendarius. Sepulchrum pro ſe, ſuiſque erexit, vbi inter cæteros clariſsimæ ſuæ familiæ heroes quieſcit Honuphrius Epiſcopus Tricoricenſis defunctus anno 1471. de quo in quinto noſtro Tomo. A

8 FRANCISCVS Vitellius, nobilis heros Typhernas, nobilior tamen virtute, & prudentia clarus, pluribus pro ſancta ſede functus muneribus, Vrbinenſi Archiepiſcopatu donatus eſt ab Vrbano Octauo per reſignationem Card. Sanctæ Crucis anno 1639. dum ad rempublicam Venetam Apoſtolicus nuncius eſſet. Vrbis deinde Gubernator fuit, paucisque menſibus exactis Vrbinum receſsit, vbi eum laudatiſsime eam annis aliquot rexiſſet, extrema clauſit anno 1646. menſe februario, ſepultus in Cathedrali. Præſul æterna memoria dignus. B

9 ASCANIVS Maphæus Romanus, nobili genere natus, patre Auguſtino, matre Eleonora Caualcante Florentina; vir prudentiſsimus, & rerum vſu clariſsimus, eligitur in Archiepiſcopum Vrbinatem ab Innocentio Decimo Pontifice Maximo anno 1646. videturque hactenus meruiſſe, vt Magnus Deus in ſuæ Eccleſiæ commodum in plurea, felicesque annos illi vitam extendat. C D

†

CALLIENSES EPISCOPI.

B CALLIVM ciuitas in planitie inter Cantianum, & Boatium fluuios ad radices montis Petroni in Senonica Vmbria ſita eſt. Calle vicus ab Antonino, Callis autem a Procopio Græco ſcriptore vocata, legiturque in itinerariis ad Callem, nec de aliquo alio, quam de Callienſi oppido inſtitutus ibi ſermo videtur. Eius meminerunt etiam Suetonius, Seruius, Tacitus, & antiquæ inſcriptiones, inter quas nobilis illa, quæ Romæ in horto Veliorum in Baſi.

B. Scabio Callienſi
Auento Druſi Cæſar. &
alumno Leg. VII. decus
German. atque Aſiat. bello
C *Moral. Cor. Din. viro fortiß.*
C. Iulius. Felix
T. Vibius Oſcus
M. Pomponius Vmber
D. D. D. B. M. P.

Aliæ frequentes in eius agro reperiuntur inſcriptiones antiquitatem teſtantes. Qui Callii originem fictitii Conradi Æliani, Anniique fabulatoris teſtimonio, in Phoebeium Sabinorum Ducem poſt conditam vrbem ann. 19. reiiciunt, vel in priſcos Aborigines, Romanoſque reſtauratores conantur aſtruere, eum ipſis plane vaticinantur. Haud tamen mihi dubium eſt perantiquam, imo vetuſtiſſimam illam fuiſſe, tametſi nulla alia de ipſa extet memoria, quam communi Italiæ fato a barbaris fuiſſe exciſam, deinde ex ſuis ipſius ruinis nouam, D ſed aliquantum minorem ſteuiſſe Vrbem, quam deinceps poſt multa ſecula inſaniorum ciuium factionum ſemidirutam in campo ſancti Angeli non longe ab antiquo ſolo anno 1289. die prima ineuntis februarii tranſlatam, vocatamque fuiſſe ciuitatem ſancti Angeli Papalem ſub Nicolao Quarto Pontifice, ac ſub Ioanne Columna Marchiæ rectore, referunt Blondus, Leander, cæterique recentiores ſcriptores, ſed plenius, & planius idem Pontifex maximus in ſuis diplomatibus, quæ hic ex Vaticano regeſto ad maiorem, verioremque cognitionem tranſlatæ ciuitatis libet apponere.

NICO-

NICOLAVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Dilecto, nobilique viro Ioanni Columnæ Marchiæ Anconitanæ Rectori, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Intellectus diligenter indagine facta nuper in ciuitate Callienſi ſuper mutatione, & tranſlatione ipſius per venerabilem fratrem noſtrum Epiſcopum Groſſetanum, pependimus euidenter quod de communi Callienſium ciuium voluntate procedit, vt in planum ſancti Angeli, ſeu Mercatulis prædicta ciuitas transferatur, & cum Eccleſiis, ac perſonis poſſeſſiones, terras, vel vineas in loco prædicto habentes, plena de ipſis ſatisfactio impendatur. Nos igitur ad ſtatum bonum, proſperum, & tranquillum ciuitatis eiuſdem paternis ſtudijs intendentes, & ſperantes, quod ad id etiã ſua vota concurrant, volumus, & per Apoſtolica tibi ſcripta mandamus quatenus ſublatæ moræ diſpendio, te ad ciuitatem prædictam perſonaliter conferas, ad mutationem, ſeu tranſlationem ipſius laudabiliter, & propere auctore Domino faciendam ſtudeas diligenter, & proinde, vna cum ciuibus intendere memoratis circa illud potiſſimũ ſtudium efficax, operamque ſolicitam impenſurus, & ſuper caſalenorum partitione, ſeu diuiſione, ac aſſignatione ipſorum nulla prauitas intercedat, ſed in ea, ſecundum Deum, & iuſtitiam procedatur; ita, quod exinde nulli detur iuſta materia conquerendi. Muri autem, ſeu mœnia, & domus ciuitatis eiuſdem funditus diruantur. Eccleſijs, monaſterijs, & alijs pijs locis inibi conſtitutis in ſuo ſtatu reſeruatis ad præſens. Fortalicia vero, & loca omnia ciuitatis prædictæ, de quibus poſſet haberi ſuſpicio, ne per ea, vel occaſione ipſorum aliqua in ciuitate prædicta valeret ſuboriri turbatio, facias cum omni diligentia, & ſolicitudine cuſtodiri, recepturus noſtro, & Eccleſiæ Romanæ nomine idoneam cautionem, vt Eccleſijs, & eccleſiaſticis, ſecularibuſque perſonis, quę poſſeſsiones, terras, & vineas in loco noſcuntur obtinere prædicto, de ipſis plenarie ſatisfiat: ita quod in hac parte ſeruentur indemnes. Si vero ciuitatis eiuſdem in aliquem, vel aliquos prudentes viros concordare volueris, per quem, vel quos huiuſmodi poſſeſsiones, terræ, ac vineæ perſonarum videlicet tantummodo ſecularium æſtimentur, & iuxta æſtimationem eorum perſonis ipſis ſatisfactio impendatur, permittas id eis cum ſimus inde contenti, ſuper ſatisfactione vero impendenda in hac parte Eccleſiis, & perſonis eccleſiaſticis memoratis, intendimus aliquam fidelem, & prouidam deputaſſe, vt eis ſecundum prouiſionem, & ordinationem ipſius plenarie ſatisfiat. Sic te itaque habens in præmiſsis, ſic circa executionem eorum iuxta datam tibi a Domino gratiam prudẽter, & ſolerter intendas, vt exinde tuæ diſcretionis magnitudo refulgeat, præmium conſequaris a Domino, & præter laudis humanæ præconium, ſedis Apoſtolicę gratiam vberius merearis, Nobis quod ſuper his fieri conuenerit plenius reſcripturus.

A *Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem, Kal. decemb. Pont. noſtri anno 1.*

Ciuibus autem tranſlatæ ciuitatis idem Pontifex has literas dedit, in quibus antiqua eorum vetuſtæ patriæ priuilegia, & iura confirmauit, ſtatuitque vt deinceps futuris temporibus nouæ ciuitati nouum nomen imponeretur ſancti Angeli Papalis, cum in campo prope Eccleſiam S. Angeli eam contigerit ædificari.

NICOLAVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei,

Dilectis filijs Communitati ciuitatis S. Angeli Papalis dudum ciuitatis Callienſis, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

B Reducentes ad ſedulæ recordationis examen, quod propter loci diſpoſitionem difficilis, natiuo vallati munimine, in quo Callienſis ciuitas hactenus conſiſtebat, diſcrimina, turbationes, & ſcandala grauia pertuliſtis, & cupientes, vt vos per noſtræ prouiſionis remedium opportunum, noſtræque ſolicitudinis ſtudium ab huiuſmodi periculis liberati, ſtatu ſuente Domino lætamini proſpero, & tranquillo, paterna ducti pietate volumus, vt prædicta ciuitas de loco præfato in planum ſancti Angeli transferatur. Dignum igitur, & congruum arbitrantes, vt ciuitas eadem a tanti, & tam glorioſi vocabulo Principis, in cuius loco iam fundata dignoſcitur, nominetur. C Volumus, decernimus, ſtatuimus, & ordinamus, vt dicta ciuitas ſic tranſlata, ex nunc ſanctus Angelus Papalis vulgariter nũcupetur. Quodque ipſa omnibus priuilegijs, honoribus, iuriſdictionibus, libertatibus, conſuetudinibus, quæ ante huiuſmodi tranſlationem habebat, plane, & libere gaudeat, eaque habeat ſicut prius. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis, ſtatuti, & ordinationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ 6. idus martij, Pontif. noſtri anno ſecundo.

D Hoc ipſum nouum inditum nomen deinde conſenuit, atque a priſca illa ſemper Callium vocata eſt, etiam ante quam Epiſcopali dignitate nobilitaretur, hinc Bartolus lege eius, qui ff. celſus num. 4. ff. ad municipales, & de incolis, de eius deſtructione, ruinaq; ędificatione loquens, Callium vocat, ſancti Angeli ſtatum obſoleſcente nomine. *Ciuitas*, inquit, *Callij eſt in Marchia, quæ fuit deſtructa in vno loco, & reædificata in alio eiuſdem territorij, & propterea dicitur eadem ciuitas cum ea quæ fuit deſtructa. Secus fuiſſet de ciuilitate, & ciuitate, ſi fuiſſet repoſita in alio territorio.* Huius ciuitatis tranſlationis meminerunt fere omnes recentiores ſcriptores Sigonius, Leander, Albertus, Hieronymus, Ruſſellus, Dominicus Marius, Blondus, qui nouam putant eſſe ciuitatem, ſed vetuſtum nomen haud retinuiſſe fatetur Philippus Ferrarius, Vincentius Maria Comarellus, cuius qui maiorem deſiderat

A cognitionem, legat Franciſcum Bricchiũ eruditum canonicum, ac Theologũ Cathedralis Eccleſiæ in annalibus Callianis nuper ad patriæ ſuæ decus in lucem emiſsis. Illuſtrarunt plurimum nomen huius vrbis in primis Marcus Vinicius vir conſularis, vt Tacitus narrat, Scabius Druſi Cæſaris alumnus, cuius ſupra meminimus, Berardus de Berardis Epiſcopus Card. Præneſtinus, Bartholomæus Pelignotus I. C. clariſsimus, Sanſon Martinus, & noſtro ſeculo Felix Tyrannus primus Vrbinas Archiepiſcopus. Hodie hæc ciuitas admodum anguſta eſt, cum ad quatuor tantum millia mortalium alere dicatur, nobilis tamen, & priſcam retinens dignitatem. Poſt Vrbinatem Principatum ad Eccleſiam deuolutum Romano Pontifici paret, cuius Epiſcopus per plura ſecula Romanum Pontif. B immediate agnouit, donec Vrbinatenſi in Metropolitanam erectæ, tanquam ſuffraganea ſubſeruire, pareteque iuſſa eſt 1563. Ex antiquitate Callienſis Eccleſiæ haud inſulſa mihi coniectura eſt, ab exordijs vagientis Chriſtianæ fidei ſpectatę nobilitatis, atque frequentiæ ciuitatem fuiſſe, alioquin haud digna fuiſſet habita, ex Pontificum decretis, conciliorumque ſanctionibus, quæ Epiſcopali dignitate inſigniretur, indeque haud cunctanter deduco, ſub Feliciano Senonicæ Vmbriæ ſanctiſsimo Apoſtolo Chriſtiana ſacra ſuſcipere potuiſſe, atque vſque ad Conſtantini Magni felicia tempora, ob tyrannorum ſæuitiam, ex Chriſtianorum more, rebuſque clanculum operaſſe diuinis, poſtea ad Eccleſiæ redditam pacem cum C cæteris Vmbrię ciuitatibus vexillum fidei in lucem mortalium erexiſſe. Siquidem non multis poſt annis reperitur Gratianus Callienſibus iura diuinũ dixiſſe, nec tamen conſtat, eius ciuitatis primum Præſulem fuiſſe. Arbitrantur enim cordati plures anteceſſores extitiſſe, quorum memoria ex iniurioſa vetuſtatę perierit. Callienſis Cathedralis ſatis ampla, pulchraque diuæ Mariæ Virgini in cælum Aſſumptæ dedicata eſt. Gemina dignitatę refulget, Præpoſitura ſcilicet, atque Archidiaconatu. Vndecim ibi verſantur Canonici, quorum vni Theologalis probenda attributa eſt, quibus duodecim capellani, ditati non temnendis beneficijs, adiunguntur. Plurium Sanctorum reliquiæ illuſtrant, quarum ſancti Blaſij habentur inſigniores. D Cæterum Callij nulla alia parochialis Eccleſia, aut collegiata habetur, curamque animarum, ac fontem baptiſmalem ad ipſam Cathedralem pertinere voluerunt. Sex ibi religioſorum monaſteria ſunt, ac tria monialium, vigintiduo laicorum confraternitates, quorum pleræque vagos peregrinoſque hoſpitio excipiunt, denique ad ſubleuandam pauperum inopiam, mons ibidem pietatis proſtat erectus. Satis ampla diœceſi gaudet, vtpote quæ viginti haud temnendis locis continetur, & Eccleſiæ rurales ſex & nonaginta recenſentur. Eius Eccleſiæ cenſus in Cameræ libris taxatur 204. florenorum, tametſi reuera mille tantum ſcutatorum Romanæ monetæ cenſeatur. Catalogus Callienſium Præſulum ſequens eſt, quorum nomina inuidente antiquitate, non ſine labore expiſcati ſumus.

1 GRATIANVS primus, cuius memoria extat, Callienſis Epiſcopus floruit anno Domini 359. Ariminenſi concilio interfuit, aſsiſtentibuſque quatuor centum patribus, contra Arrianorum peſtilentiſsimam luem vehementiſsime perorauit, vt memorat Hilarius, habeturque in actibus Ariminenſis ac Sardicenſis concilij.

2 VITICANVS ſub Symmacho Papa concilio Romano quarto interfuit, ab eodem Pontifice celebrato anno 500. cuius decreta ſubſcripſit. Tametſi autem in quibuſdam exemplaribus reperiatur ſubſcriptus: *Viticanus Epiſcopus Celmenſis*, ac in alijs, *Celmenſis*. Caue lector: nondum enim eſt ex ſcriptorum incuria, caſtigatiores enim habent Callienſis, inque antiquiſsimo, atque emendatiſsimo membraneo exemplari Nonantulano legitur Callienſis, itaut de ea re nullum dubium videatur relinqui. Eidem concilio Gir. untius Ficodenſis Epiſcopus, hodie Ceruienſis, Viticani amicus interfuit, quem non multo poſt tyrannorum reliquiæ perſequentes in Callienſi territorio miſere interemerunt, palmamque martyrij aſſecutus, a Callienſibus pro tutelari diuo habitus eſt. Huius martyrologium Romanum meminit ad diem 9. menſis maij, Rauennas hiſtoria, Callianique annales, cuius vitam vulgari ſermone ſcripſit edidit que amicus noſter Franciſcus Bricchius de antiquitate, deque Callienſi Eccleſia benemeritus.

3 DONATVS eiuſdem Eccleſiæ Præſul floruit temporibus Gregorij Secundi Pontificis, interfuitque Romano concilio anno 721. vbi Leo Tertius Imperator, Anaſtaſiuſque Patriarcha exauthorati ſunt. Quoniam vero eidem ſubſcriptus concilio reperitur quidam Podius Callienſis Epiſcopus, aſſerere oportebit, antequam Romanum abſolueretur concilium, deceſsiſſe Donatum, eidemque Podium ſucceſsiſſe.

4 PODIVS, ſiue Paſsinus eidem concilio interfuit anno 721.

5 ANASTASIVS Romano concilio interfuit ſub Gregorio Tertio anno 730.

6 RODVLPHVS Romano concilio ſub Paulo primo Pontifice 761. apud Baronium.

7 ALDEFREDVS floruit anno 776. fuitque ille, qui Carolum Magnum reuertentem a cæde Longobardorum, Romamque proficiſcentem comitatus eſt. Narrat Rubeus in Rauennate hiſtoria, huius Epiſcopi temporibus Callienſem Eccleſiam a Carolo Magno, tanquam ſuffraganeam fuiſſe ſubiectam, eiuſdemque Imperatoris adire gratioſum diploma, quod bene penſatis omnibus, arbitror impoſturam, remque fictitiam. Etenim quis vnquam ſomniauit, Imperatorum aliquando munus fuiſſe, diuidere, partirique diœceſes Eccleſiaſticas, eiſdemque ſuffraganeos aſsignare, cum id tantum ex munere ſibi debito ad vnos Romanos Pontifices videatur ſpectare? Cui noſtræ ratiocinationi etiam robur accedit, ex ſuperbia Rauennatum Archiepiſcoporum, qui per id tempus de potentia, dignitateque cum Romano Pontifice ambitioſiſsime decertabant, nec credibile ſane eſt Carolum Magnum contra Romanum Pontificem, quem præcipue venerabatur, in meſſem alienam falcem miſiſſe. Huc accedit in vllo conciliorum hactenus reperiri Callienſem Epiſcopum

pum, Rauennatis ſuffraganeum fuiſſe, bene tamen inter Romanæ prouinciæ Præſules numeratum, qui immediate ſuberant Romano Pontifici. Itaque huius ſuſpecti priuilegij apud eundem Rubeum fides eſto, certe apud cordatos, peritoſque antiquitatis, nunquam vim ſuam poterit retinere. E viuis exceſsit Aldefridus poſt annum 814.

8 PASSINVS, huius nominis ſecundus, cuius memoria extat ann. 815. Hic in Romano concilio ſub Eugenio Secundo grauiſsime ſententiam dixit anno 826.

9 ANDREAS Paſtino ſucceſsit anno 848. Romano concilio interfuit, quod Leo IV. Romæ coegit 853. ſedit vſque ad ann. 870.

10 IOANNES, floruit anno 870. Hic nomine Ioannis VIII. Pontificis ſcriptis literis ad cõcilium prouocauit Archiepiſcopum Rauennatem, vt videre eſt in epiſtola decretal. tom. 3.

11 ADOLARDVS Theodoſij Epiſcopi Firmani donationem in fauorem monaſterij S. Crucis ſua ſubſcriptione firmauit anno 887. vt ſupra retulimus.

12 MARTINVS Rauennati concilio interfuit ſub Ioanne Papa Nono coacto anno 898.

13 IOANNES, concilio interfuit, a Ioanne Vndecimo congregato, erectionemque Metropolis Magdemburgenſis ſubſcripſit anno 968. indictione duodecima, imperante Othone ſeptimo, eiuſdemque regni 34. ex chronic. Magdemb. Quo Præſule ſanctus Romualdus Camaldulenſium pater ad montem Callienſem, & Petranum in vtroque cellas extruxit, quarum pene diruta veſtigia adhuc videntur.

14 LIVTVLPHVS, cum aliquandiu ſibi creditam rexiſſet Eccleſiam, ſolitariæ, ac purioris vitæ tactus amore, eo munere volens, libenſque abiuit anno 1045. ſtuduitque deinde impenſius pœnitentiæ operibus, vt refert Petrus Damianus Cardinal. in epiſtola nona ad Nicolaum Secundum. Liutulphi enim Callienſis exemplo, apud eundem Pontificem factum ſuum excuſat, quod Epiſcopale culmen cum monaſtica moderatione, demiſsioneque commutaſſet.

Noſtra, inquit, *ætate Liutulphus Callienſis Epiſcopus Epiſcopali ſe dignitate deiecit, ſucceſſori qui nunc ſupereſt Eccleſiam tradidit, ſicque ſibi (ſi tamen non defuit animus) liberam facultatem ad agendam pænitentiam prouocauit. Felix ſcilicet ille, qui ſic conditionem vitæ ſuæ in hac mortalitate diſpoſuit, vt ei liceat pænitendo plaudere, quod deliquit. Felix inquam qui procul à ſe prouidus abijcit, quidquid illud eſt quod in via ſibi veritatis obſiſtit. Quidquid enim in hac vita commiſimus, aut hic iuxta peccati menſuram per flagella corrigitur aut futuris procul dubio ſupplicijs reſeruatur.*

15 MARCVS, quem alij Actium vocant, Liutulpho ſucceſſit, cum monachus eſſet, & Abbas ſancti Petri de Eugubio Benedictinæ temperationis circa ann. 1050 ſibique creditam Eccleſiam prudentiſſime gubernauit an. decem. Interfuit conſecrationi Eccleſiæ ſancti Petri olim ſibi creditæ Abbatiæ cum aliquot Epiſcopis an. 1058. pauloque poſt aiunt è viuis exceſſiſſe.

16 HVGO comes Fulconis Comitis filius

A nobili gente Sicarda, cum eſſet Monachus, & Abbas ſancti Geruntij Ord. ſancti Benedicti, ſublectus fuit Callienſis Epiſcopus circa ann. 1060. pauloque poſt, hoc eſt an. 1062. memoratur in bulla Alexandri Secundi Eccleſiæ Foroſempronienſi conceſſa. Huius etiam donationis extat memoria erga Eremum ſancti Nicolai ann. 1093. quem ad annum vſque 1128. ætatem extendiſſe refert m.ſ. catalogus Callienſium Præſulum, idque etiam narrat Bricchius in annalibus Callienſibus, oportet igitur aſſerere Hugonem ſexaginta annos hanc tenuiſſe Eccleſiam, niſi duos fuiſſe Hugones huius Eccleſiæ Epiſcopos hoc annorum ſpatio aſſerere velimus.

17 QVIRICVS ciuis, & Canonicus Callienſis, ſuæ patriæ adlectus eſt Epiſcopus an. 1128.
B de quo nil aliud inuenitur, haberurq. illum obijſſe 1154.

18 RAYNERIVS Callienſibus diuinum ius dixit ann. 1154. iunctuſque amicitia fuit ſancto Vbaldo Epiſcopo Eugubino, cui poſt mortem apparuit, illumque rogauit, vt ſupremo funeri ſuo haud dedignaretur adeſſe. Potuit obijſſe Raynerius ante annum 1178. cum ſequenti anno 1179. Allodericus eius ſucceſſor concilio Laterano ſub Alexandro Tertio interfuerit, vt dicemus. Eius obitus dies memoratur in vetuſto Kalendario fontis Auellanæ die 25. aprilis, de quo nil aliud dignum reperitur, niſi quod eo ſedente nobile cœnobium ſancti Geruntij in mœnibus Callienſibus
C ante annum 700. noſtræ ſalutis a Callienſium pietate diuo tutelari ſuo exædificatum, opibuſque auctum pro Benedictinis monachis, Alexãder III. anno 1170. ſuorum anteceſſorum exemplo ſub Apoſtolica protectione immediate ſuſcepit, cuius rei cauſa ſequens diploma ſcripſit, quod extat in archiuio cathedralis Eccleſiæ. Cum vero deinceps nobile cœnobium a Duce Fridrico Feltreſchio in totum dirutum in munitiſſimam arcem ſit conuerſum, eiuſque bona iubente Nicolao Quinto Pontifice Epiſcopali canonicorũq. menſæ perpetuo fuerunt vnita, de qua re hæc monumentis Epiſcopalibus ſcriptis leguntur: *Eſt etiam vnitum menſæ Epiſcopali Callienſi monaſterium ſancti Geruntij diœceſis Callienſis per dominum Nicolaum Papam*
D *Quintum eiuſque bona communi ſorte applicata ſunt ipſi Epiſcopatui, & canonicæ Callienſi: & poſt modum per præfatum D. PP. inter Epiſcopatum, & canonicam ſingulariter diſtributa, vt patet per litteras, & bullas plumbatas eiuſdem D. PP. ſuper his omnibus confectas. Erat autem præfatũ monaſterium, vbi poſt, ſatis malo, conſilio Dux olim Federicus arcem ciuitati Callis imminentem ædificari iuſſit, monaſterium prius deſtruens.* Sic patrum noſtrorum temporibus arce a fundamentis deſtructa eodem in loco cœnobium excitatum eſt, in quo hodie fratres Cappuccini diuinum cultum peragunt, quod olim ab ordinarij iuriſdictione ſegregatum Alexander Tertius Apoſtolicæ ſedi immediate ſubmiſerat. En diploma.

ALEXANDER EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei,

Dilectis filijs Allouerio Abbati monaſterij ſancti Geruntij in comitatu Callij inter duo

flumins Bòatium, & Baranum eiuſque fratribus, tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum. Iuſtis Religioſorum deſiderijs dignum eſt nos facile præbere conſenſum, vt fidelis deuotio celebrem ſortiatur effectum. Ea propter dilecti in Domino filij veſtris iuſtis poſtulationibus elementer annuimus; & præfatum monaſterium, quod ſpecialiter ad ius, & proprietatem beati Petri ſpectare dignoſcitur, ad exemplar prædeceſſorum noſtrorum felicis memoriæ Nicolai, & Alexandri Romanorum Pontificum ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. ſtatuentes, vt quaſcumque poſſeſſiones quæcumque bona idem monaſterium in præſentiarum iuſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus illibata permaneant: adhæc adijciẽtes ſtatuimus, & auctoritate Apoſtolica prohibemus, vt non liceat Callienſi Epiſcopo monaſterium veſtrum grauaminibus, vel aliquibus moleſtijs fatigare. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, &c. ſalua ſedis Apoſtolicę auctoritate. Si quis igitur, &c. Cunctis autem, &c. Amen. Amen.

Ego Alexander catholicæ eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Bernardus Portuen. & ſanctæ Rufinæ Epiſcopus.

Ego Tubaldus presbyter Cardinalis tit. ſanctæ Crucis in Hieruſalem.

Ego Albertus presbyter cardinalis tit. ſancti Laurentu in Lucine.

Ego Robertus presbyter cardinalis tit. ſanctæ Pudentianæ tit. Paſtoris.

Ego Petrus presbyter cardinalis tit. ſancti Laurentij in Damaſo.

Ego Ioannes presbyter cardinalis tituli ſancti Marci.

Ego Theodinus presbyter cardinalis tit. ſancti Vitalis tit. Veſtinæ.

Ego Hyacinthus diac. cardinalis ſanctæ Mariæ in Coſmedin.

Ego Manfredus diac. card. S. Euſtachij iux. Templum Agrippæ.

Ego Vitellius diac. cardinalis SS. Sergij, & Bacchi.

Datum Veruli per manum Grati mi ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſubdiacom, & Notarij 4. nonas aprilis indictione 3. Incarnationis Dominicæ anno 1170. Pontificatus vero Alexandri Papæ Tertij anno vndecimo.

19 ALLODERICVS, quem Allodericum vocat Aleaander Tertius in allato diplomate, ciuis Callienſis, monachus, & abbas ſancti Geruntij Raynerio defuncto ſubrogatur circa an. 1178. ſequenti vero reperitur ſubſcriptus in acta concilij Lateranenſis ſub Alexandro Tertio celebrati. Anno 1211. conſecrationem ſanctæ Crucis fontis Auellanæ ſua præſentia condecorauit, quo ipſo anno Corcelarem, montemq. Epiſcopi ſuæ ditionis oppida publicæ Callienſi rei in feudum attribuit, nec multo poſt ſuperſtes fuit, cum nulla

A alia de eo mentio reperiatur: quo etiam ſedente Clemens III. anno 1188. monaſterium ſancti Petri de Maſſa montis Neronis Ord. ſancti Benedicti huius diœceſis ante annum 830. fundatum, ſub ſua ſanctæque ſedis tuitione recepit, quemadmodum olim Ioannes Papa huius nominis vigeſimus anno 965. Benedictus Nonus, & Decimus libenter fecerant. Clementis vero diploma eſt huius tenoris ab originali, quod in archiuio cathedralis aſſeruatur.

CLEMENS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei.

B Dilectis filijs Miloni Abbati S. Petri Maſſæ montis Neronis, eiuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum. Religioſis deſiderijs, &c. Præfatum monaſterium in veſtro territorio cõſtitutum & in Allodio beati Petri conſtructum, in quo diuino mancipati eſtis obſequio, ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuimus, vt ordo Monaſticus, qui ibi ſecundum Deum, & beati Benedicti Regulam inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, &c. vſq. *exprimenda vocabulis*. In comitatu Corcellano, Eccleſiam ſanctæ Mariæ in Sortipule. Eccleſiam ſancti Andreæ in Petroniano. Eccleſiam ſancti Chriſtophori in Barbiano. In comitatu Senogallienſi Eccleſiam ſancti Bar- C tholomæi, cum pertinentijs ſuis. In comitatu Eugubino Eccleſiam ſanctæ Agathæ in Capite. Eccleſiam ſanctæ Mariæ in Villano. Eccleſiam ſanctę Mariæ in Belforte. Eccleſiam ſancti Silueſtri in Teſto, cum pertinentijs earum ad inſtar etiam prædeceſſorum noſtrorum felicis memoriæ Benedicti, & Benedicti, atque Ioannis Romanorum Pontificum. Confirmamus vobis quicquid infra præſcriptos fines in præſenti indictione ſeptima poſsidere videmini, & intra hos fines. A primo latere terrę Callienſis, a ſecundo aqua Glaciata, a tertio vallis Maior; a quarto Aqua, quæ vocatur Partita. A quinto terra Maior. A ſexto terra Lucclana: necnon concedimus vobis, & confirmamus terram, quæ veſtro monaſterio in Maſſa montis Neronis pertinere videtur, ſal- D uo nimirum iure, atque dominio ſanctæ Romanę Eccleſiæ, cui Deo auctore deſeruimus, cuius iuris ſuprad. omnia exiſtunt, conſecrationes altarium, ſeu baſilicarum, ordinationes clericorum, qui ad ſacros Ordines fuerint promouendi, a quocumque malueritis Epiſcopo recipietis (ſiquidem catholicus fuerit, & gratiam atque communionem Apoſtolicæ ſedis habuerit, & id vobis abſque prauitate impendere voluerit) alioquin quemcumque malueritis Antiſtitem, qui noſtra functus auctoritate, quod poſtulatur impendat. Sepulturam quoque loci ipſius liberam eſſe ſancimus, vt eorum donationi, & extremæ voluntati, qui illic ſepeliri deliberauerint (ſalua tamen iuſtitia illarum Eccleſiarum, a quibus mortuorum corpora efferuntur) decernimus ergo, vt nul-

li

Homnino, &c. Si qua igitur, &c. Cunctis autem, &c. Amen. Amen.

Ego Clemens catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Ioannes tituli ſancti Bacchi presbyter cardinalis.

Ego Laborans tit. ſanctæ Mariæ Tranſtiberim.

Ego Pandulphus presbyter cardinalis Baſilicæ duodecim Apoſtolorum.

Ego Albinus tit. ſanctæ Crucis in Hieruſalem presbyter cardinalis.

Ego Bobo tituli ſanctæ Anaſtaſiæ presbyter cardinalis.

Ego Alexander tituli ſancti Siluestri presbyter cardinalis.

Ego Iacobus diac. cardinalis ſanctæ Mariæ in Coſmedin.

Ego Gratianus SS. Coſmæ, & Damiani diac. cardinalis.

Ego Gregorius ſanctæ Mariæ in Porticu diac. cardinalis.

Ego Bernardus ſanctæ Mariæ Nouæ diac. cardinalis.

Datum Laterani per manum Moyſi ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſubdiaconi Vicem gerentis Cancellarii 18. Kal Ianuarij ind. 7. anno Incarnationis Dominicæ 1188. Pontificatus vero Domini Clementis Papæ Tertii anno primo.

20 ANSELMVS electus, & conſecratus eſt Epiſcopus Callienſis ab Honorio Tertio an. 1217. vt habetur in Regeſt Vatic. ad calcem anni ſecundi, ipſo anno ab eodem Honorio Pontifice decimam oblationum ſui Epiſcopatus obtinuit, vt ſuppetias ferret ijs, qui ad ſacrum bellum proficiſci volebant, idque ijs litteris certior factus eſt.

HONORIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Venerabili fratri Anſelmo Epiſcopo Callieñ ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Per tuas litteras ſignificaſti, vt cum inter Cruceſignatos, tam ciuitatis, quam diœceſis tuæ Callienſis, nonnulli ſint milites bellicoſi, & in armis ſtrenui, quibus ad exequendum votum ſuum propriæ non ſuppetunt facultates, eis in vigeſima oblationibus, & collectis ciuitatis, & diœceſis prædictæ, pro ſubſidio Terræ prouidere dignaremur. Nos igitur tuis precibus inclinati, fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus prædicta duobus, vel tribus nobilibus Cruceſignatis, Deum timentibus de dicta ciuitate, & diœceſi, quos prudentia tua adhoc duxerit eligendos, facias aſſignare, qui ea in vltramarinas partes adeferant, in prædictorum, & aliorum pauperum Cruceſignatorum ciuitatis, & diœceſis præmiſſorum ſubſidium fideliter conuertantur.

Datum Romæ apud Lateranum. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Sedit Anſelmus an. ſedecim ſatis feliciter defunctuſque eſt anno 1233.

21 ÆGIDIVS Monachus Ord. ſancti Benedicti in locum Anſelmi defuncti ſubrogatur anno 1223. Vir religioſus, prudentia, auctoritate apud nos clariſſimus. Hic inſecuto anno a ſua electione ſancti Franciſci alumnos excepit, eiſdemque hortum, vineam, locumque attribuit, vt ibi monaſterium poſſent conſtruere. Implicitas, pluresque lites compoſuit, præcipue autem inter homines caſtri montis Epiſcopalis, atque Eugubinos, qui eiuſdem Corelli oppidanos conabatur transferre ad oppidum Collis della Pergola vt vocant; in cuius fauorem has dedit litteras Gregorius Nonus Conſiliarijs, & Poteſtati Eugubinæ ciuitatis, quas legimus in Vaticano Regeſto huius tenoris.

GREGORIVS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs Poteſtati, Conſiliarijs, Communi Eugubincnſi ſalutem, & Apoſtolicã benedictionem. Grauem venerabilis fratris noſtri Callienſis Epiſcopi recepimus queſtionem, quod vos homines caſtri montis Epiſcopalis ſibi & eccleſiæ ſuæ ſpirituali, & temporali iuriſdictioni ſubiectos ad quoddam caſtrum veſtrum, videlicet Collem de Pergula, quod nouiter extra ſuam diœceſim conſtruere incœpiſtis, conamini propria temeritate transferre in enormem ipſius Eccleſiæ læſionem, alias graues exiſtentes, & plurimum, & moleſti. Quocirca vniuerſitatem veſtram monemus, & hortamur attente per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus ab huiuſmodi penitus abſtineatis: alioquin dilecto filio, & ſubdiacono, & capellano noſtro Ducatus Spoletani Rectori, per litteras noſtras iniungimus, vt ceſſare vos ab his ſpirituali, & temporali diſtrictione, appellatione remota compellat.

Dat. Interamne Kal. nouemb. Pontificatus noſtri anno nono.

Poſt paucos dies inſtante Aegidio idem Gregorius Spoletani Ducatus Rectori ita ſcripſit in fauorem eiuſdem.

GREGORIVS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei.

Grauem venerabilis Aegidij fratris noſtri Callienſis Epiſcopi recepimus queſtionem, quod poteſtas, conſiliarij, & commune Eugubij, homines caſtri montis Epiſcopalis ſibi, & eccleſiæ ſuæ ſpirituali, & temporali iuriſdictioni ſubiecti ad quoddam eorum caſtrum, videlicet Collem de Pergula, quod nouiter extra ſuam diœceſim conſtruere incœperunt, conantur propria temeritate transferre, & in enormem ipſius Eccleſiæ læſionem, et alias graues exiſtentes et plurimum, & moleſti. Ideoque diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus prædictos poteſtatem, conſiliarios, et commune, ac homines Collis de Pergula, ne homines dicti caſtri montis Epiſcopalis recipiant, eoſque ne ad alium locum ſe transferre præſumant, moneas efficaciter, et inducas, et ſi neceſſe fuerit, ſpirituali, et temporali diſtrictione, appellatione remota, compellas prouiſionem in vniuerſitatem Eugubinam excommunicationis, et interdicti ſententiam pro-

ſeras

ſeras, niſi ſuper hoc a nobis mandatum reciperes ſpeciale.

Dat. Interamne 11. Kalen. nouemb. Pontif. noſtri anno nono.

Exceſſit Ægidius bonus Epiſcopus an. 1259. cum laudabiliter annos 26. hanc rexiſſet Eccleſiam, laudatus in veterum monumentis, & pietate, & prudentia cõmendatus, cuius meritis Callium non mediocria expertum eſt beneficia, & cineres ſeruat in cathedrali.

22 Fr. MORANDVS Florentinus ex Ord. Prædicatorum eruditione, doctrinaque præclarus, celebriſque concionator ſanctæ Mariæ Nouellæ ſui ordinis Florentiæ monaſterij inter primos alumnos, Ildebrandini Caualcantis Vrbeuetani Epiſcopi in conuerſione ſocius, Aegidio monacho religioſus ſancti Dominici non minori bonitate ſucceſſit anno 1259. Vix Morandus ſuam Eccleſiam adminiſtrandam acceperat, cum maxima orta diſſenſio, Ghibellina ſactio mirum inmodum Callienſem ciuitatem diuexauit, parteſque Manfredi Tarentini Romanæ Eccleſię perduellis amplexata, Guelphos exegit, & Vrbanum Quartum Pontificem Max. ad iuſtam prouocauit iram, qui ita incenſus, factioſos ciues ſibi rebelles telo religionis deuouit, ciuitatem ac diœceſim Eccleſiaſtico ſuppoſuit interdicto, eamque Epiſcopali dignitate priuauit, iuſsit Epiſcopum apud Eugubinos exulare, quos per Apoſtolica ſcripta tamquam perpetuæ dignitatis æmulos in eam prouocauerat. Vnus omnino annus lapſus antequam Callienſes ad cor redirent, tandem Monaldi Epiſcopi monitis flexi, Manfredum abiurarunt, Romanæ Eccleſiæ imperium, & Vrbanum Pontificem adorarunt, a quo intercedentibus amicis Peruſinis, benigne ſunt recepti, priſtinæ dignitati, ac communioni fidelium miſericorditer reſtituti, ita vt etiam impetrare potuerint, vt ciuitati Epiſcopalis dignitas, & ſedi Epiſcopali proprius reſtitueretur Præſul. Vrbanus animi ſui affectum planius, & plenius ijs gratioſis ſignificauit litteris ad Petrum de Ferentino Ducatus Spoletini rectorem ſcribens, pontif. ſui anno 2. qui fuit Chriſti 1263. tenor illarum eſt huiuſmodi ex Annalibus Bricchij.

VRBANVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilecto filio magiſtro Petro de Ferentino dilecto Romano capellano noſtro ducatus Spoletini rectori ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Illum circa filios ſancta Mater Eccleſia ſeruat pietatis affectum, vt ij qui ſub continua filiali reuerentia, vt condecet obſequatur beneficia grandia largiatur, ac illos qui poſt inobedientiam, & indeuotionem eius deuote mandatis, & beneplacitis ſe committunt a ſua gratia nõ repellens propitiationis ſinum, ac miſericordiæ ianuam benignius illi pandat. Sane nobilis vir poteſtas, commune, & conſilium ciuitatis Callienſis, ad gremium ipſius Eccleſiæ a quo diabolica fraude ſeducti damnabiliter receſſerunt, ſano ducti conſilio reuertentes, a nobis deuotione humili poſtulauerunt, vt ipſos ab excõmunicationis ſententia, quam propter hoc incurrerant, abſolui, ac interdictũ, cui prædicta ciuitas, nec non, & Callienſis diœceſis ſunt hoc prætextu ſuppoſitæ, relaxari de benignitate ſolita faceremus, dilectis filijs Peruſinis nobis, & Eccleſiæ prædictæ fidelibus ſuarum precum inſtantia ſuper hoc apud nos efficaciter inſiſtentibus pro eiſdem. Nos igitur qui ad exemplar illius, qui cum iratus fuerit, miſereri non abliuiſcatur, faciles ad veniam (ſaluo tamen iuſtitiæ moderamine) cupimus inueniri, quique conuertentibus ſe ad ſalutis ſemitas, libenter manum adiutricem porrigimus, ipſos ad reconciliationis gratiam clementer admiſimus & huiuſmodi eorum petitionibus fauorabiliter duximus annuendum. Diſcretioni tuæ de qua per familiarem experientiam approbatam plane confidimus præſentium auctoritate præcipiendo mandamus, quatenus ad ciuitatem prædictam ad quam propter hoc deſtinandum prouidimus, accedas perſonaliter, prædictas poteſtatem, conſilium, & commune, ac vniuerſos & ſingulos, de ipſo communi, nec non iudicem & tabellionem ipſius poteſtatis, & omnes officiales poteſtatis euſdem, & clericos, auctoritate noſtra ab huiuſmodi ſententia excommunicationis abſoluas, interdictum relaxes, ac inſuper venerabilem fratrem noſtrum Callienſem Epiſcopum, ad Epiſcopalem ſedem Callienſem reducas memoratam ciuitatem Pontificali gaudere facias dignitate, volumus tamen vt circa prædictam abſolutionem infraſcriptam formam abſoluas, videlicet quod nominati poteſtas, conſilium, & cõmune, ac eorum quilibet, nec non iudex, Tabellio, officiales, & clerici prædicti ante omnia iurent, quod Eccleſiæ mandatis parebunt, eiſque mandes ſub debito præſtiti iuramenti, quod de cætero præfato Manfredo nullum omnino fauorem, conſilium vel auxilium exhibebunt publice vel occulte quodque ab ipſo, nec litteras nec nuncios nec munera quæcunque recipient, neque ſibi mittere attentabunt, quamdiu ipſe Manfredus in excommunicatione lata contra ipſum duxerit perſiſtendum, & nihilominus a prædictis omnibus, & eorum ſingulis, noſtro, & Eccleſiæ prædictæ nomine fidelitatis debitæ recipias iuramentum, ſaluis alijs mandatis noſtris, quæ ſuper præmiſsis eis decreuimus facienda. Tu autem illã in hac parte ſolicitudinem & diligentiam ſtudeas adhibere, quod te poſſimus proinde merito commendare.

Dat. apud vrbem veterem 6. Kal. iulij Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Reſtituiſſe vero idem Vrbanus Pontifex Callienſibus ciuibus omnem iuriſdictionem, vna cum Epiſcopali dignitate, quibus & ab Alexandro Quarto & ab ipſo dudum fuerant priuati, docent eiuſdem Vrbani litteræ ad illos datæ anno 1264. quas legimus tum in Reg. Vatic. tum vero apud Bricchium in Annalibus ijs conceptis verbis.

VRBANVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs poteſtati, conſilio, & communi Callienſi ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Sedes Apoſtolica interdum verbera potius habens, maternam non deſerit pietatem & delinquentes filios ad ſuam deuotionem accipit cum pœnituerint de commiſsis. Sane petitio veſtra nobis exhibita continebat, quod nos vobis tunc adhærentibus nuncijs Manfredi quondam

dam principis Tarentini, certum terminum peremptorium aſſignauimus, infra quem curaretis ad ipſius ſedis mandata redire, alioquin vos, & ciuitatem Callienſem ex tunc Epiſcopali priuaſſe dicimur dignitate, litteris noſtris ſuper huiuſmodi priuatione conſectis. Porro licet poſtmodum redieritis, quia tamen in termino ipſo non rediſtis ad mandata ſedis eiuſdem, dubitatis ne per litteras prædictas poſſit vobis in poſterum præiudicium generari. Quare nobis humiliter ſupplicatis, vt prouidere vobis ſuper hoc paterna ſolicitudine curaremus. Cum autem noſtræ intentionis non extiterit priuare vos vel ciuitatem ipſam huiuſmodi dignitate, ſed tantum cõminari vobis, vt per hoc redieritis ad deuotionem Eccleſiæ matris veſtræ, nolumus per priuationem vel litteras prædictas aliquod vobis præiudicium generari, quamdiu duxeritis in deuotione noſtra, & Romanæ Eccleſiæ perſiſtendum.

Dat. apud vrbem Veterem 4. Kal. maij Pontif. noſtri anno 3.

Morandus vero cum in tantis perturbationibus Callienſem adminiſtraſſet Eccleſiam, poſt annum ſextum ad Fanenſem Epiſcopatum translatus eſt a Clemente Quarto an. 1265. 4. non. octobris Pontif. 2. vt habetur in Epiſt. 51. f. 56. Regeſti Vaticani.

23 HVGOLINVS de nobili gente Aquauiua, Callienſis ſuæ patriæ Epiſcopus adlectus eſt 1266. atque a Clemente Quarto in eo munere confirmatus an. 2. ſui Pontificatus Kal. octob. ex Vat. Reg. Hic publicæ Callienſi rei, Aquauiuæ caſtellum, quod iure paterno poſſederat, liberaliſsime dono dedit, vitamque Clericalem inſtituit profiteri, breuique cathedralis canonicus euaſit, deinque exigentibus meritis Epiſcopus. Singulari probitatis exemplo ad decem annos Callienſem rexit Eccleſiam, e viuiſque excedens, apud ſuam Eccleſiam ſepulturam accepit 1276. Poſt cuius exceſſum, in eligendo nouo Epiſcopo canonicorum ſtudia ſœde abierunt in partes. Pars enim Berardum Berardium nobilem Callienſem Gibellinæ factionis in Epiſcopum adlegit, pars Raynaldum Sicardium Abbatem ſancti Petri de Maya alias de Maſſa montis Neronis Guelphum euexit ad ſedem. Cæterum litigantibus interuenit Honorius Quartus cauſamque diligentius cognoſcendam Geruaſio Giancoletto Cardinali ſancti Martini in Montibus demandauit. Sed cum lis per iurium ambages longius protraheretur, Berardus, adhuc pendente lite, Auximanus Epiſcopus creatus eſt, Raynaldus vero in ipſo limine aſſequendæ dignitatis vita exceſſit, detonuitque illa ambitionis procella, quæ ab Vgolini exceſſu per decem ipſos annos, tribunalia diuexauerat.

24 GVILLELMVS Saſsonis, e Maſtinorum gente de Callio, poſt diuturnum illud interregnum, ſuæ patriæ a clero electus Epiſcopus, confirmatur ab Honorio 1285. 12. Kal. auguſti Reg. Vatic. Epiſt. 84. fol. 23. ann. 1. tenor vero litterarum Honorij eſt huiuſmodi.

HONORIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs, Populo ciuitatis, & diœceſis Callienſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Ex ſuſceptæ ſeruitutis officio, &c. Dudum ſiquidem Callienſis Eccleſia per obitum bo. memoriæ Vgolini Callienſis Epiſcopi Paſtoris ſolatio deſtituta, capitulum ipſius Eccleſię in diuerſa diuidentes vota ſua, duas electiones in eadem Eccleſia, vna videlicet de venerabili fratre noſtro Berardo Epiſcopo Auximano, tunc eiuſdem Eccleſiæ Canonico, aliam vero de Raynaldo Abbate monaſterij ſancti Petri de Maſſa montis Neronis Callienſis diœceſis in diſcordia celebrauit. Sed demum dicto Berardo ad Epiſcopatum Auximanum aſſumpto, & eodem Raynaldo ante huiuſmodi ſuæ electionis confirmationem naturæ debitum perſoluente, præfatum capitulum, pro futuri ſubſtitutione Paſtoris vocatis omnibus, qui voluerunt, debuerunt, & potuerunt commode intereſſe die ad eligendum præfixa conuenientes in vnum, & per viam ſcrutinij ad electionem huiuſmodi procedentes, dilectos filios Brancam Priorem, Baldum, & Vgutium canonicos dictę Eccleſię ſuorum & aliorum canonicorum votorũ ſcrutatores concorditer elegerunt, qui ſuis & ſingulorum canonicorum votis ſecreto ſingillatim diligentius perſcrutatis, illa publicarunt illico in communi, & comperto demum, quod tam ipſi ſcrutatores, quam ſinguli ex dicto capitulo in dilectum filium, Gulielmum electum Callienſem, tunc eiuſdem Eccleſiæ Canonicum, vnanimiter cõſenſerunt, dictus Branca vnus ex ſcrutatoribus memoratis de conſenſu, & mandato ipſius capituli, ſuo & conſcrutatorum ſuorum nomine dictum Guillelmum in ipſius Eccleſiæ elegit Epiſcopum, & Paſtorem. Præſentato itaque nobis huiuſmodi electionis decreto ac Guillelmo, & capitulo prædictis, a nobis præſentibus confirmari. Nos electionis huiuſmodi per venerabilem fratrem Tuſculanum Epiſcopum, & dilectos filios noſtros Guffredum tituli ſanctæ Suſannę Presbyterum, ac Benedictum ſancti Nicolai in Carcere Tulliani Diaconum Cardinales, examinari fecimus diligenter, & tandem quia electionem ipſam inuenimus de dicto Gulielmo perſona idonea canonice celebratam, ipſam de fratrum noſtrorum conſilio duximus confirmandam, præficientes eundem Guillelmum ipſi Eccleſiæ in Epiſcopum, & Paſtorem, curam, & adminiſtrationem ipſius ſibi in ſpiritualibus, & temporalibus committendo, firma concepta fiducia quod actus ſuos altiſsimo dirigente prædicta Eccleſia per ſuæ circumſpectionis induſtriam, ſpiritualibus, & temporalibus proficiet incrementis. Rogamus itaque &c.

Dat. Tibure 12. Kalen. auguſti Pontificatus noſtri anno primo.

Hoc eodem anno cum Gibellinorum, atque Guelphorum mirum in modum rabies æſtuaſſet, eo vtraque pars dementiæ venit, vt iniectis in mutuam perniciem facibus, miſeram patriam inextinguibili incendio concremarint. Qui ex incendio euaſerant ciues, perierunt

tunt a Nicolao Quarto Pontifice, vt in planitiem ad radices montis Petroſi nouum ex ędificandum Callium ſibi liceret transferre. Guillelmus interea inter exciſæ vrbis ruinas cum clero vitam propemodum ſolitariam exigebat, donec nouæ ciuitatis muri exurgerent. A Bonifacio deinde Octauo ad Aquinatem Eccleſiam translatus eſt 1295. 5. Kal. aprilis Pontif. ſui anno 1. ex Vatic. Reg. epiſt. 9. fol. 21.

25 Fr. OCTAVIANVS, ex ordine Eremitano ſancti Auguſtini electus eſt 1295. non. ianuar. ex eodem reg. epiſt. 599. fol. 133. atque a Cardinali Sabinenſi conſecratus. Hic antea Abbas erat ſancti Petri ad Aram Neapolitanæ diœceſis, quem cum Eugubinus clericalis Senatus in eius ciuitatis Epiſcopum delegiſſet, eamque electionem Bonifacius Octauus non probaſſet, altero Eugubinis attributo paſtore, Octauianum Callienſibus præeſſe decreuit. Cæterum vix integrum annum in ea ciuitate expleuit, deceſſitque anno 1295. inque Cathedrali ſepulturam accepit ex reg. Vatic.

26 Fr. ANGELVS, ex ordine Eremitano ſancti Auguſtini, ad hanc ſedem euaſit 1295. confirmatuſque a Bonifacio Octauo, ab eodem inauguratus eſt 16. Kalendas ianuarii. Duos omnino annos Callianam rexit Eccleſiam, ac deinde ad Feſulanam translatus eſt in Hetruria 1297. ex reg. Vatic.

27 LITVARDVS ex Ceruſta familia Cornetanus Vmber, vir doctrina inſignis, primum Bonifacij Octaui Pontificis capellanus fuit, Romanæ Rotæ Auditor, Epiſcopuſque Nepenſis, deinde ab eodem Pontifice ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1297. decimo Kalendas maii, ita in regeſto Vaticano epiſt. 154. fol. 32. anno 4. Huius Epiſcopi temporibus, in noua Callienſi ciuitate, noua Cathedralis extulit muros. Vixit autem Lituardus 1309. proque Romana Eccleſia fertur vbique & ſemper inſudaſſe.

28 Fr. ROGERIVS de Todinis è Callio, Lituardo ſucceſſit 1309. decemq; annos ſibi creditam Eccleſiam adminiſtrauit.

29 PETRVM Canonicum Vrbinatem in hunc Epiſcopatum elegerunt, Berardus Archipresbyter Plebaniæ Biſoncigni Vrbinatis diœceſis, Accurſuſque Florentinus, item Vrbinas canonicus, quos Callienſis clericalis Senatus, eius electionis elegerat compromiſſarios anno 1319. cuius electionem Ioannes Vigeſimus ſecundus ratam habuit eodem anno 5. Kal. martij ex regeſt. Vatic. Hunc poſtea idem Pontifex, vna cum Iacobo Monteferetrano Epiſcopo exauctorauit, quod Federico Monteferetrenſi Dynaſtę, per id tempus Eccleſiæ hoſti tuliſſent ſuppetias, ex bulla eiuſdem Pontif. Dat. Auen. 8. Kal. febr. Pontificatus ſui anno decimo.

30 Fr. ALBERTVS, ſiue Robertus de Sicardis, ex ordine Minorum, depoſito Petro, ab eodem Pontifice ſubſtitutus fuit 1328. Hic cum alijs Epiſcopis conſecrationi interfuit Eccleſiæ ſancti Franciſci Caſtelli Durantis. Obiit anno 1342.

31 GVIDO ciuis, & canonicus, electus eſt 1342. non. martii, ex regeſto Vaticano epiſt. 49. anno octauo Benedicti Duodecimi. Huius nulla alia memoria extat, niſi quod ante adeptum Epiſcopatum plures è Romano ſolo erutas Sanctorum reliquias, in Cathedralem intulit, atque Eccleſiam ſancti Franciſci. Die decimatertia ſeptembris hunc obijſſe notat vetus Fontis Auellanæ Calendarium.

32 Fr. PETRVS Callienſibus præfuit 1348. poſtremaque die aprilis eiuſdem anni reperitur ſoluiſſe ſolitum ſubſidium ſacro collegio, ex lib. ſolut.

33 Fr. THOMAS Sferratus ex ordine Minorum, adlectus eſt 1353. cum Ciuitatenſis antea fuiſſet Epiſcopus. Hic nouã Cathedralem abſoluendam curauit, ciueſque impulit Callienſes, vt eidem operi, effuſis opibus, impenſius inſudarent. Deceſſit 1379. Dum autem viueret, euolauit ad ſuperos B. Ioannes de Satiatis Callienſis, ex ordine ſancti Franciſci, miraculorum gloria illuſtris.

34 Fr. AVGVSTINVS ex ordine Eremitarum ſancti Auguſtini adlectus eſt 1379. quem deinde, hoc eſt, anno 1396. ad Caietanam Eccleſiam tranſtulerunt, eidemque Callianam Eccleſiam attribuerunt adminiſtrandam, quo munere functus eſt vſque ad annum 1398. quo ipſo anno è viuis exceſsit.

35 NICOLAVS de Marciarijs Peruſinus, paulo ante Typhernas Epiſcopus, tum & Vrbeuetanus, a Bonifacio Nono ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1398. 3. nonas iulij. Hic Cathedralem abſoluit, ſubſtruxitque Epiſcopale palatium, cum domo, in qua demorarentur canonici, Callienſem rexit Eccleſiam vſque ad annum 1414. in quo anno ad Dionyſienſem Eccleſiam in partibus infidelium translatus eſt, ex libro prouiſionum Prælatorum.

36 IOANNES Bonus de Lutijs, Callienſis ciuis, & canonicus, ad patriæ ſedem euaſit 1414. 3. non. nouembris. Hic erga Callienſem gregem optimum ſe paſtorem exhibuit, enituitque cum maxime, cum ſancti Franciſci templum, monaſteriumque fortuito igne conflagraſſet. Haud enim prius quieuit, quam ex integro, partim ex largitate ipſorum, partim ex ea, quam ipſe profudiſſet, pecunia reficeretur. F to functus eſt 1430.

37 GENESIVS, ſiue Seneſius Parmenſis, Epiſcopus Callienſis creatus eſt 1430. die vigeſima menſis februar. Martino Quinto ſedente, apud quem maxime gratioſus fuit ob ſingulares animi dotes, Peruſinis, & Aſſiſinatibus ſumma cum probitatis laude ius dixit. Monaſterium ſancti Petri ex ordine ſancti Benedicti, cum altero eiuſdem ordinis monialium, quas vocant ſanctæ Cæciliæ, cœnobio, ad ampliorem Dei cultum coniunxit. Apud Cathedralem ſacram turrim erexit, vnde ad diuinum cultum excluderetur ſignum. Diem poſtremum obijt 1440. ſepultuſque eſt in Cathedrali.

38 ANTONIVS Seuerinus Vrbinas, ciuis, & canonicus, eamdem ſedem obtinuit 1440. die decima octaua menſis ianuarij, cum prius eſſet Abbas commendatarius noui montis ex ordine S. Benedicti. Per quatuor annos Callianam rexit

Ec-

Eccleſiam, anno verò 1444. ad Bugubinam tranſlatus eſt, ex lib. prouiſ. Prælat.

39 SIMON Paulus de Criſpignis Peruſinus, Abbas commendatarius ſancti Baſſiani extra muros Laudis Pompeiæ Epiſcopus dictus eſt 1444. 4. Kal. octobris. Nicolao Quinto Pontifici charus fuit, a quo in Germaniam ad Fredericum Tertium Imperatorem, deinde ad Alphonſum Neapolitanum Regem legatus eſt. Itaque pro Eccleſia multis perfunctus laboribus, e vita diſceſſit 1460.

40 CONSALVTIVS è nobili Maſtinorum familia, Vvidoni Antonio, poſteaque Federico Vrbinatibus Marchionibus apprime charus, cum prius eſſet Archipresbyter Mercatalis, Epiſcopus dictus eſt 1460. die decima octaua menſis octobris. Hic ſummam pietatis laudem apud Callienſem tuliſſe viſus eſt, cum ad eius preces, auxilioque Baptiſtæ Sforziæ ſingularis pietatis fœminæ, Vrbinique dominæ, Montem Pietatis erexerunt. Cæterum Conſalutius vſque ad nonageſimum annum vitam extendit, nepotique Epiſcopatum conceſſit, deinde fato functus eſt, ac ſepultus in Cathedrali 1474.

41 PETRVS ANTONIVS Conſalutius antecesſoris nepos, ex ceſſione patrui a Sixto Quarto Callienſem obtinuit Epiſcopatum 1474. quinto idus martij, ex fauore præcipue Federici Ducis Vrbinatis, cuius negotia diuturniori mora tracta uerat, expedieratque tum Romæ, tum Mantuæ. Graſſans contagium Conſalutium abſtulit, annò tertio, menſeque octauo ſui Præſulatus, ſepultuſque eſt in Cathedrali.

42 VVIDO Boncherius ciuis, canonicuſq; Callienſis, Ducique Federici conſiliarius, Petro Antonio in Epiſcopatum ſucceſſit 1478. Hic ingentem illam, vtpote quatuor millium librarum, pulchramque campanam fundendam, efficiendamque curauit, conſecratamque intulit in ſacram turrim, parietemque labentis Epiſcopalis palatij munificenter refecit. E viuis exemptus eſt 1484. atque apud Eccleſiam ſanctæ Mariæ ſepulturam accepit.

43 BAROZIVS Peruſinus, ex protonotario Apoſtolico adlectus eſt a Sixto Quarto Pontifice Maximo, cuius nomine legationis munere deinde functus eſt apud Britanniæ Regem, tum & in Gallia, proque Romana ſede in ijſdem regnis ſpolia collegit, tantumque gratiæ apud Carolum Septimum Regem Gallorum, Renatumque Andegauenſem Neapolitanum Regem dicitur collegiſſe, vt vtrique Principi fuerit a ſecretis. Poſt multos pro Eccleſia exantlatos labores rediit ad Eccleſiam ſibi creditam, palatiumque Epiſcopale abſoluit, deceſſitque die decimaquinta menſis maij anno 1494. lachrymantibus cunctis, qui extinctū deſiderium ferre non poſſe videbantur.

44 BARTHOLOMÆVS Torellus Hetruſcus e caſtello ſancti Geminiani, magni nominis Theologus fuit, Alexandroque Sexto a Confeſſionibus, a quo Callienſis Epiſcopus adlectus eſt die vigeſima tertia menſis iulij 1494. Probatiſſimis moribus fuit, ijſque pietatis operibus, quę viris ea laude præclaris æternam memoriam parere ſolent. Haud diu in ea dignitate vixit, deceſſitque 1498.

45 Fr. GASPAR de Gulfis è caſtello della Pergola, vt vocatur, Eugubinæ diœceſis, ordinis Minorum, ob vitæ probitatem, ſpectatamque doctrinam ad hanc ſedem euexit die 5. menſis maij 1498. Hic cum Vidobaldum Vrbinatum Ducem contra tyrannidem Valentini conatus fuiſſet tueri, ac proinde ab Italia tota fœdiſſimam ſeruitutem auertere, ab Hiſpanis in teterrimum carcerem abductum Vgo Cardonius ſanguinarius miniſter tyranni, paulo poſt capitali ſententia puniuit anno 1503. Alexandri Sexti Pontificatus anno poſtremo.

46 LVDOVICVS de Logoris Hiſpanus, Alexandro VI. Pontifici a confeſſionibus, ab eodem Epiſcopus ſublectus eſt 1503. die octaua menſis februarij. Hic ſuis conſilijs, ac quaſi locata opera in omne ſcelus proruentem Valentinum Ducem promouit, cuius fauore ad Callienſem ſedem obrepſit, ſannio cucullatus, & quem tota Romana aula ex indignatione facti, porcorum antiſtitem appellabat. Ergo cum poſt exceſſum Alexandri, exactumque Valentinum, obtentam ſedem adire voluiſſet, ex nupera, indignaque Gaſparis cæde Callienſis populus indignabundus, parum abfuit, quin Manibus iniuſte cæſi, noui Pontificis ſanguine parentaret. Auerterunt a ſanguine aliqui de clero furentem populū, ille vero clanculum, tranſuerſiſque itineribus Romam profugit, vbi a Iulio Secundo pro Callienſi, Lauellinam in regno Eccleſiam regendam accepit, vt ille violentæ mortis horrore liberatur; populi vero Callienſis odioſa Valentini memoria haud obuerſaretur ob oculos.

47 BERNARDINVS de Leis Romanus, ex canonico baſilicæ Lateranenſis primum aſſumptus eſt ad Ichienſem Epiſcopatum, mox & Caſtri Præſul eſt dictus, inde ad Lauellinam Eccleſiam translatus eſt, quam demum cum Callienſi commutauit anno 1504. die 13. menſis febr. Romæ deceſſit die 6. menſis ianuarij 1506. ſepultuſque eſt apud ſanctum Ioannem in Laterano, cum hoc epitaphio.

Hic requieſcit Bernardinus de Leis
Epiſcopus Callienſis,
olim Canonicus huius ſacroſanctæ
Lateranenſis Eccleſiæ,
qui vix. LIII.
Obijt vero M. D.VI. die 6.
Ianuarij.

48 Fr. ANTONIVS de Caſtrianis a Saxo Ferrato inſignis Philoſophus, atque Theologus, Card. Alidoſij aulæ Magiſter, Franciſcique Roborei paulo ante præceptor, Præfectus Senogalliæ, a Iulio Secundo Callienſis Epiſcopus adlectus eſt 1506. die 30. menſis ianuarij. Inde illum ad Epiſcopatum Montefeltrenſem tranſtulerunt.

49 Fr. GREGORIVS Benignius Siculus è Syracuſa ordinis ſancti Franciſci in primis ſui

M in m tem-

těmporis Theologis numerandus, hunc Epiſcoparum a Iulio Secundo obtinuit 1507. die 25. menſis maij. De natura Angelica doctiſſime ſcripſit, vt refert Gonzaga in Seraphicis hiſtor. Franciſcum Mariam Roboreum Cardinalis Alidoſij interfectorem defendit; adeo etiam religioſa, doctaque pectora cupido gratiæ apud Principes plerumque ſede inuadit. Interfuit etiam Gregorius Lateranenſi ſub Iulio Secundo. Quo defuncto Callienſem Eccleſiam cum Nazareth Epiſcopatu commutauit 1513.

50 Fr. THOMAS de Albizijs nobilis Florentinus Cæſenæ natus, è Nicolao, Caſtoraque Blonda, filia Blondi hiſtorici, nepos Raynaldi Albizij illius, qui temporibus magnifici Coſmi Medicei, in libera patria cum primoribus de principatu certauit, alternanteque fortuna, Mediceiſque vincentibus, cum ſuis aſſeclis apud Cæſenæ exilio mulctatus eſt, ibique Albizia gente plantata. Ex eo germine Thomas, quem ſupra memorauimus, prodijt, nobiliſſimæ indolis adoleſcens, qui cum pietati colendæ, quam ſecularibus negotijs expediendis promtior eſſet, apud Dominicanos vota religionis nuncupauit, coluitque, ac feliciter aſſecutus eſt nobiliores diſciplinas, quarum commendatione Decimi Leonis gratiam promeruit, eiuſdemque fauore ad Callienſem ſedem euaſit 1513. ſub eodemque Pontifice interfuit Lateranenſi concilio. Libertatem eccleſiaſticam acerrime defendit, Callienſique populo charus fuit, donec apud eundem populum collectam gratiam viſus eſt amiſiſſe, ex impenſiori ſtudio erga Laurentium Medicem contra Franciſcum Mariam Vrbinatium Ducem, qui cum priſtinam, auitamque ſedem recuperaſſet, veritus Thomas, ne quaſi ex ſopito cinere reuiuiſcerent ſimultates, Callienſem Epiſcopatum cum Bethleemitico commutauit, inani potius titulo contentus, quam rem ipſam poſſidere cum iurgio. Meminit Thomæ Albizij Amiratus, cũ eius nobiliſſimæ gentis alumnos prolixius commemoraret. Thomas exceſsit in patria, ibique apud ſuos Prædicatores tumulatus. Ex Albizia gente nunc Romæ floret Franciſcus ſancti Officij Aſſeſſor, vtriuſque ſignaturæ Referendarius, olim Neapol. regni Apoſtolicus nuncius.

51 CHRISTOPHORVS de Monte Aretinus, Papæ Iulij Tertij conſobrinus, Bethleem autem Epiſcopus, die decima menſis februarij 1525. ad Eccleſiam hanc translatus eſt, quam ille Eccleſiam ad triginta & ſeptem annos per interualla, perque plures vices adminiſtrauit, miro amore in pauperes, implacabili odio in vitia. Cum Maſſilienſi Callienſem commutauit Eccleſiam 1550. declaratuſque Patriarcha Alexandrinus: ab eodem Iulio Pontifice affini ſuo inter purpuratos adlectus eſt, vulgo nuncupatus Maſsiliæ Cardinalis. Non multo poſt cum Ioannes a Monte deceſsiſſet, cui Callienſem Eccleſiam cum regreſſu renunciauerat, eandem Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit 1554. poſtq; decem ipſos annos, prope oppidum ſancti Angeli ad Metauri ripas obijt diẽ poſtremam 1564. octauo Kal. octob. Eius corpus apud Eccleſiam ſancti Angeli, cuius Archipresbyter fuerat, in ſacello a ſe conſtructo honorifice ſepelierunt, vbi marmori inſcripta hæc verba leguntur.

HÆC REQVIES NOSTRA IN SECVLORVM SECVLA
ET ERIT IN PACE MEMORIA
EORVM.

52 IOANNES de Monte Baſtiani filius Aretinus Iulij Tertij affinis adlectus eſt 1550. die vigeſima prima menſis iunij. Deceſſit vero 1554. id. auguſti, quem pia liberalitate inſignem egeni inconſolabiliter luxerunt.

53 IOANNES BAPTISTA Torus Leonius Anconitanus, vtriuſque legis nominatiſsimus doctor, ad hanc ſedem euaſit 1554. die ſeptima menſis februarij. Statim in initio ſui Præſulatus præclarum edidit ſpecimen pietatis, ſynodum quippe coegit, compuliique clerum, vniuerſamque Callienſem diœceſim ad præſcriptum Tridentini concilij vitam inſtituere. Epiſcopale palatium inſtaurauit, cumque conceſsiſſet Anconam, vt ex Callienſi cælo contractum morbum eluctaret, ſub patrio cælo nihilominus extinctus eſt 1567. 13. Kal. auguſti.

54 PAVLVS MARIVS de Ruuere Piſaurenſis, eiuſdem Eccleſiæ creatus Epiſcopus eſt 1567. die tertia menſis ſeptembris, Pio Quinto Pontifice Maximo ſedente, qui cum Pauli præclariſsimas animi dotes ſuſpiceret, Apoſtolici Viſitatoris munere illum inſigniuit, vt prouinciam Vmbriam iſtis legibus repurgaret. Apud Philippum ſecundum in Hiſpania oratorem Apoſtolicũ geſſit. Deinde cum in Italiam reuertiſſet, Cathedralem pluribus ornamentis nobilitauit, prænobili ſcilicet organo, vt vocant, ad ſuauiorem Dei laudem, paruoque ſacello, incruentæ Hoſtiæ pro templo ſubſeruituro. Supra priuati fortunam munificentiſſimus fuit, tantamque apud Franciſcum Mariam Vrbinatium Ducem ijs regijs dotibus collegit gratiam, vt ab eodem & Roboreo cognomine, & gentilitijs ſtemmatibus conſtat donatum fuiſſe. Deceſſit 1591. inque Cathedrali ſepultus.

55 ASCANIVS Libertanus è Caſtello Barchio Fanenſis diœceſis cum Melitæ inſulæ Inquiſitor

tor eſſet, ab Innocentioque Epiſcopus declaratus eſt anno 1591. die 19. menſis iulij. Nomine Franciſci Mariæ Vrbini Ducis Clementi Octauo nouã Pontificatus dignitatam gratulatus eſt. Deceſſit anno 1607. 6. id. martij, reliquitque famam optimi, prudentiſque paſtoris. Hunc celebrauit elegiaco carmine Antonius Gigana Foroſempronienſis.

55 TIMOCRATES Aloyſius de Caſtro Apiculi Callienſis diœceſis, humilibus ortus parentibus, poſt quadraginta annorum ſpatium, quo Romæ Vrbinatium Ducis res diligentiſſime curauit, ſub Paulo Quinto Callienſis Epiſcopus adlectus eſt anno 1607. die decima ſeptima menſis maij. Fato functus eſt anno 1610. die decima ſeptima menſis februarij.

56 PHILIPPVS Bilius Eugubinus claro genere natus Clericus regularis Theatinus, Theologus, & concionator inſignis, Timocrati ſucceſſit 1610. die decima ſeptima menſis maii. Ædes Epiſcopales pene collabentes a fundamentis reſtituit, clerum ſanctioribus diſciplinis inſtituit, ſynodum celebrauit, bonique paſtoris functus officio mortuus eſt an. 1629. die vigeſima quarta augusti, ſepultus in Cathedrali ad dexteram aræ maximę.

57 IOANNES Paſsioneus, ex nobili gente Vrbinatis ditionis, hodie Foroſempronienſis. Romæ primum Referendarius vtriuſque Signaturæ renunciatus eſt ab Vrbano Octauo Pontifice Maximo, ac Fori Liuij Gubernator aſcitus. In quibus prouincijs obeundis adeo prudenter ſe geſsit, vt idem Pontifex Vrbanus Epiſcopum Callienſem adlegerit anno 1629. illumque apud Ferdinandum ſecundum Magnum Hetruriæ Ducem Nuncij munere fungi voluerit anno 1635. translatus deinde eſt ad Piſaurenſem Eccleſiam anno 1641. quam hactenus adminiſtrat,

58 Fr. PACIFICVS Traſiua Romæ natus ordinis ſancti Franciſci Aracœlani cœnobij alumnus, eiuſdem ordinis Romanæ prouinciæ miniſter Franciſci Card. Barberini Theologus, electus Epiſcopus Callienſis ann. 1642. die 24. martij, nunc ſupereſt.

FOROSEMPRONIEN EPISCOPI.

AD ſiniſtram Metauri via Flaminia in Vmbria ad meridiem Forum Sempronij ciuitas ſita eſt, quam Plinius in Vmbriam mediterraneam reijcit: Strabo. Ptolemęuſque collocant in Vilvmbria, recentiores autem inter Picenates vrbes cenſuerunt dinumerandam. Municipium Romanorum fuit, præteritiſque ſeculis ſummæ exiſtimationis ciuitas, haud longe ab hac moderna antiquitus ſita. Siquidem & ipſa ea inundatione Barbarorum in Italiam miſerabile excidium paſſa fuit, ex illiuſque ruinis, quam modo ſpectamus, extulit muros. Romanis fideliſsime paruit, donec illorum vel Imperium conſenuit, vel barbara arma eiuſdem potentiam euerterunt. Poſt multos belli exantlatos labores, Ducibus Feltrenſibus præda ceſsit, inde eccleſiaſticam iuriſdictionem ſubiuit. Cæterum vt ignoratur, quo potiſsimum tempore Chriſtiana ſacra amplexata ſit. Sic nec facile potuit indagari quis prior illius fuerit Pręſul. Conſtat tamen circa annum quingenteſimum noſtræ ſalutis proprium habuiſſe paſtorem. Ego in ea ſententia ſum, SS. Britio, atque Feliciano Vmbriæ Apoſtolis prędicantibus cum cæteris eius prouinciæ ciuitatibus Chriſtiana ſuſcepiſſe ſacra, tametſi hoc ipſum haud palam auſa ſit profiteri, niſi poſt Magnum Conſtantinum ſacro Baptiſmatis fonte luſtratum. Illuſtrarunt etiam ſuo ſanguine priſcis illis Chriſtianis temporibus Aquilinus Geminus, Gelaſius, Magnus, & Donatus, quorum meminit martyrologium Romanum 4. tom. Maurentii vero, & ſociorum martyrum 31. auguſti meminit Ferrarius in catalog. Iam inde a priſcis temporibus Foroſempronienſis Epiſcopus vnum Romanum Pontificem immediate agnoſcit, donec Vrbinati Metropolitano attributus eſt ſuffraganeus 1563. Cathedralis ſub inuocatione ſanctorum Maurentii martyris, ac Aldobrandi Epiſcopi conſtructa eſt, quorum ibidem corpora requieſcunt. Præpoſitura gaudet, cum præbendis Theologali, atque Pœnitentiali. In ea animarum cura exercetur, cum nulla alia ibi habeatur vel collegiata, vel Eccleſia, cui animarum cura incumbat. Vndecim ibi canonici diuinum opus peruigent. Quatuor religioſorum monaſtęria, duo vero monialium, xenodochium vnicum ęgrotis patet, diuiniſque laudibus perſoluendis, quinque laicorum confraternitates. Antiquam Cathedralem temporibus Bonifacii Noni, dum nouæ ciuitati, noua pararentur præſidia, demoliti ſunt, Eccleſiamque ſancti Maurentii, quæ in vicis erat, erexerunt in Cathedralem, eidemque ſancti Benedicti monaſterium cum cenſu, qui Epiſcopali menſæ ſufficeret, adiunxerunt anno 1392. idib. ianuarii. Satis ampla diœceſis eſt, cum tredecim omnino loca, quibus Ius dicit, conſtet numerare. Eius Epiſcopatus taxa in Cameræ libris eſt 250. florenorum, tametſi certior cenſus mille aurea ſcutata exęquet. Catalogum Epiſcoporum huius Eccleſiæ Ioannes Baptiſta Landus Epiſcopus, vir ſummæ humanitatis hic apponendum nobis exhibuit, quem ex aliis ſcripturis, monumentiſque adauctum hic ex fide deprompſimus.

1 FELICISSIMVS, Foroſempronienſis Epiſcopus Romano concilio interfuit ſub Symmacho Papa 500.

2 INNOCENTIVS, ſub eodem Pontifice anno 504. interfuit 3. & 4. ſynodis.

3 IOANNES in eadem ſede vixit anno 853.

4 PETRVS, anno 876. ſub Ioanne Octauo Pontifice Maximo, ab eodemque Pontifice legatus fuit ad ſynodum Pontigonenſem. Cuius meminit Aymon. lib. 5. de geſtis Francorum c. 33. & 35. Ab hoc Petro Imperatrix Richildea ſtemmate Imperatorio inſignita eſt. Huius etiam meminit Sigonius de Regno Italiæ lib. tertio, & Baronius.

5 N. . . . ex Archipresbytero huius Eccleſiæ, cum Epiſcopus vita functus eſſet, populo, cleroque ita cenſente Foroſempronienſem euaſit ad ſedem 1044. Hunc Petrus Diaconus Gregorio Nono commendat, vt eius electionem vellet habere ratam, tanquam qui a populo, cleroque cæteris melior, magiſque idoneus fuiſſet electus.

6 BENEDICTVS, in eadem ſede floruit temporibus Leonis Noni, & Alexandri Secundi, eiuſdemque memoria extat in quadam bulla Honorii Tertii anno 1224. directa ad Monaldum Epiſcopum, qua ſententia Alexandri Secundi Pontificis contra Guillelmum Senogallienſem Epiſcopum in fauorem Benedicti prolata, legitimeque lata habetur. Hic idem Benedictus concilio Romano interfuit ſub Nicolao II. 1059.

8 ADAMVS, hic ille eſt, qui cum eunctaretur ingredi religionem, vt pollicitus fuerat, repentina morte oppreſſus eſt, vt Petrus Damiani ad Landulphum clericum Mediolanenſem ſcribit epiſt. 16. lib. 5. acciditque 1069.

8 FVLCOINVS, hic eſt, quem ann. 1076. ſimul cum Gebizone Epiſcopo Cæſenate legarunt in Dalmatiam ad ſynodum Salonienſem, vbi Fulcoinus Dalmatiæ, Croatiæque Regem declarauit, poteſtate ad id ſibi facta a Pontifice, Demetrium Ducem, vt refert Baron. tom. 11. Leoq. Oſtien. in chron.

9 GVALFRIDVS anno 1140. huic Guarnerius Dux, atque Marchio Eccleſiæ ſanctæ Mariæ quatuor caſtella dono dedit, Vallem ſanctam Potaiaccum, montem Blondum, ac montem Celium.

10 Nicolaus anno 1192. interfuit conſecrationi Eccleſiæ ſanctæ Crucis Fontis Auellanæ anno 1197. & Eccleſiis ſancti Euſtachii, & Laurentii in Lucina Romæ per Cœleſtinum Tertium dedicatis, vna cum Octauiano Oſtienſi, Petro Galloeia Portuenſi, Ioann. Albanenſi, Petro Archiepiſcopo Aggeren. Anaſtaſio Caputaquen. Sabatiſio Bathonienſi Epiſcopis anno 1196. in Dominica, qua cantatur Modicum. Eccleſia vero ſancti Laurentii in Lucina dedicata eſt eodem anno die vigeſima ſexta martii eodem Nicolao aliis Epiſcopis præſentibus, vt in tabulis proſtant, quæ ad parietes earundem Eccleſiarum fuerunt appoſitæ.

11 MONALDVS, cui ſcribit Honorius Tertius anno 1217. 3. id. auguſti, vt ſe præſentet ad munus conſecrationis ab ipſo recipiendum, ex regeſt. Vatic. epiſt. 145. anno ſecundo. Illumque idem ſummus Pontifex ſub protectione Romanæ ſedis excepit 1224. die 24. Kal. iunii, hoc diplomate, cuius autographum aſſeruatur in archiuio eiuſdem Eccleſiæ.

HONORIVS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei.

Venerabili fratri Monaldo Foroſemp. Epiſcopo, eiuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum. In eminentis Apoſtolicæ ſedis ſpecula diſponente Domino conſtituti fratres noſtros Epiſcopos, tam propinquos, quam lõge poſitos fraterna debemus charitate diligere, & commiſſas eorum gubernationi Eccleſias patrocinio ſedis Apoſtolicæ communire, quo ex B ſuſcepti executione officij, tanto vigilantiores poſſint ſemper exiſtere, quanto a prauorum incurſibus ſecuriores ſe viderint permanere. Eapropter venerabilis in Chriſto frater Epiſcope tuis iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Foroſempronienſem Eccleſiam, cui auctore Deo præeſſe dignoſceris, ad exemplar prædeceſſorum noſtrorum felicis memoriæ Victoris, Alexandri Secundi, Gregorij Septimi, Paſchalis, Innocentij, Eugenij, Anaſtaſij, Adriani, Alexandri III. Lucij, & Innocentij Romanorum Pontificum ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus, ſtatuentes, vt quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum iuſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione C Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. Ciuitatem ipſam Foroſempronienſem, cum alijs, & omnibus ſuis pertinentijs, plebem ſancti Martini, cum capellis, & alijs pertinentijs ſuis, plebem S. Hippolyti, cum ipſo caſtro, quod dicitur caſtrum ſancti Hippolyti, cum capellis, & alijs pertinentijs ſuis, plebem ſancti Venantij, cum capellis, & alijs pertinentijs ſuis, plebem ſancti Floriani, cum caſtro ipſius, plebis, & capellis, & alijs pertinentijs ſuis, plebem ſancti Petri in Caruco, cum capellis, & alijs pertinentijs ſuis, caſtrum quod dicitur Sancti Andreæ, cum omnibus pertinentijs D ſuis, caſtrum montis Blondi, cum pertinentijs ſuis, caſtrum montis Ceraioli, cum pertinentijs ſuis, caſtrum Paraſacchi, cum pertinentijs ſuis, caſtrum Scaileni, cũ curte, & alijs pertinentijs ſuis, montem Felcinum cum pertinentijs ſuis, montẽ Orali, cũ caſtro montis Cõuerſorum, & omnibus alijs ſuis pertinentijs, montem, qui olim dicebatur caſtrum Saluatoris, cum pertinentijs ſuis, caſtrum Vallis, cum omnibus ſuis pertinẽtijs, caſtrum Carpineti, cũ pertinẽtijs ſuis, caſtrum Leuitis Torquatæ, cum curte & omnibus ſuis pertinentijs, caſtrum Sorbilungi, cum omnibus ſuis pertinentijs, caſtrũ Carpillæ, cum curte, & alijs ſuis pertinentijs, caſtellarium quod dicitur Rotũdum, cum omnibus ſuis pertinentijs, manſum vnum, quem tenet hæreſ Raynerij de Giraldo in curte de Nubilaria, cum omnibus ſuis pertinentijs, monaſterium Sancti Chriſtophori de Caſtellaro, cum caſtro, & om-

omnibus ſuis pertinentijs, monaſterium Sanctæ Fauſtinæ, cum omnibus ſuis pertinentijs, monaſterium Sancti Maurentij, monaſterium de Aſtreto, monaſterium Sancti Terentij, cum omnibus ſuis pertinentijs. Inſuper in comitatu Fani, montem, qui dicitur mons Caluus, cum ſuis pertinentijs, & montem, qui dicitur mons Fani, cum pertinentijs ſuis, capellam Sancti Petri, cum toto ipſo caſtro de Plano, cum tota ipſa maſſa de Plano, cum viuorum, ac defunctorum redditibus vniuerſis, et alijs pertinentijs ſuis. In comitatu Foroſemproniēſi terram in integrum, quanta iuris noſtri palatij fuit, necnon & totum publicum, quæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ pertinuit. In comitatu Callienſi caſtrum quod dicitur mons Catulus, cum aquis, molendinis, ſuiſque alijs pertinentijs plebem Sancti Ioannis in Sorbitulo, cum capellis, & caſtellis omnibus, quæ ſunt in tota maſſa de Sorbitulo, cum decimis, & oblationibus viuorum, & defunctorum redditibus, & conſecrationibus vniuerſis, cum ſiluis, aquis, molendinis, pratis, vineis, terris cultis, et incultis, & alijs omnibus eorum pertinentijs, capellam S. Andreæ de Loreto, cum caſtro, & alijs ſuis pertinentijs, monaſterium Sanctæ Mariæ in Portuno, cum omnibus ſuis pertinentijs, caſtrum montis Aldani, cum omnibus ad ſe pertinentibus, de quibus ſupradictis annis ſingulis Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ biſantium vnum cenſus nomine Foroſempronienſis Eccleſia teneatur exſoluere. Vt autem maiori parte gaudere poſsis in poſterum, fines Epiſcopatus Foroſempronienſis, tibi, tuiſque ſucceſſoribus confirmamus, ſicut finibus ipſis idem Epiſcopatus diſtinguitur, & prædeceſſores tui eos vſque ad hæc tempora rationabiliter poſſediſſe noſcuntur. Qui vtique fines tales ſunt, incipiunt ex parte Fani a Riuo maiori, vbi intrat in Metaurum ſub ponte S. Cypriani, & aſcendit per ipſum riuum vſque ad Triuium Suſſanariæ, & deſcendit in Riuum putridum, aſcenditque per eundem Riuũ vſque ad alium Riuum, qui vocatur Dulce, & per ipſum Riuum vſque ad montem Aldi, et ſic aſcēdit per Tneianum, vſque ad terram Vrbinatam deſcendentes per pontem Maurum veterem, aſcenduntque iterum vſque ad Riuum Candiliani, et ſic intrat per ipſum Riuum vſque in ſocem Petræ pertuſæ, & tranſilientes per montem Ferri tranſeunt vſque ad Spongiam, & vadunt vſque Riuum montis Catuli, & tranſeunt per caſtrum Noriccle ad Sanctum Blaſium, et hinc aſcendunt ad S. Petrum, et Campum, et deſcendunt ad apicem Albelli, aſcenditque per foſſam Sancti Marci, vſque ad Crucem Sancti Martini, inde deſcēdunt per foſſam Dulionis, et Farſili aſcendunt ad foſſam Varangulæ, et ſic durant aſcenden. vſque ad terram Salſam emergunt ad Senum Cenſue, et aſcendunt in ſeulam Brungslenſem, et hinc vſque ad Suſaunum riuum tranſeuntes per Camaiorem aſcendunt in terram Boccabelli, et ſic durant vſque in montem Bilij, et tranſeunt per Rouetum deſcendunt in Foratum longi vſque ad triuium Cenſi, et aſcendunt ad Crucem Sancti Bartoli, et ſic per terram Morellam deſcendunt in riuum Callij, ſic vſque in Metaurum, qui primus finis eſt. Ius autem Epiſcopale in eccleſijs, et capellis, ſiue in monaſterijs, caſtris, et villis, quæ infra hos fines continentur, tibi, et ſucceſſoribus tuis duximus confirmãdum, ſicut ius ipſum anteceſſores tui iuſte percipere conſueuerunt. Prę-terea ſententiam, quam piæ recordationis prædeceſſor noſter Alexander Secundus de plebe ſancti Ioannis, quæ dicitur de Sorbitulo, cum cæteris Eccleſijs de maſſa Sorbituli, inter bonę memorię Benedictum prædeceſſorem tuum Foroſempronienſem, & Guillelmum Senogallienſem Epiſcopos protulit, & eam priuilegij munimine roborauit, ratam habentes, eandem plebem cum præfatis Eccleſijs, decimis, oblationibus viuorum, ac defunctorum, et conſecrationibus vniuerſis, tibi, et Eccleſię tuæ Apoſtolica auctoritate confirmamus, et præſentis ſcripti priuilegio communimus. Ad maiorem autem Eccleſiæ tuæ cautelam, ipſius ſententiæ formam, ſicut in eius autentico continetur, inferius duximus adnotandam, cuius tenor talis eſt. Cum in Dei omnipotentis nomine, et reuerentia in ſacroſancto Lateranenſi palatio D. Papa Alexander, cum quampluribus reſideret Epiſcopis, quorum hic ſunt nomina, quæ ſequuntur. In primis Dominus Ildebrandus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus, necnon et Dominus Petrus Damianus Oſtienſis Eccleſiæ Epiſcopus, et Dominus Bonifacius Albanenſis Epiſcopus, et Dominus Mainardus Sutrienſis Epiſcopus, et D. Hugo Eugubinenſis Eccleſiæ Epiſcopus, et Dominus Mainardus Vrbinaten. Epiſcopus, et Dominus Arduinus Fanenſis Epiſcopus, et Dominus Guillelmus Humanenſis Epiſcopus, et Dominus Hugo Callienſis Epiſcopus, et Dominus Dominicus Piſaurenſis Epiſcopus, et Dominus Lotharius Auximan. Eccleſiæ Epiſcopus, et alij quamplures, in quorum omnium præſentia ſurgens Guillelmus Senogallienſis Epiſcopus, inquit, Domine Pater Reuerendæ veſtræ ſanctiſsimę conqueror pietati ſuper fratre noſtro Benedicto Foroſempronienſi Epiſcopo, qui quandam eccleſiam noſtræ diœceſis, cuius vocabulum eſt ſancti Ioannis, quæ dicitur in Sorbitulo, cum ſuis eccleſijs eidem maſſæ, quam nobis, noſtræque eccleſiæ lacera contendit, et ſibi temere vſurpare præſumpſit, vnde veſtram deprecor pietatem, vt noſtræ eccleſiæ iuſtitiam facere dignemini. Tunc Dominus Petrus Damianus cœpit exponere, quatenus Dominus Victor ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Antiſtes, Foroſempronien. eccleſiæ motus pietate paupertatis eiuſdem cum decimis, et oblationibus viuorum, et defunctorum cum oblationibus vniuerſis miſerando conceſſerit, ſuoque dominio mancipauerit eiuſdem maſſæ eccleſias vniuerſas ijſdem redditibus prælibatis, quo referente idem cęteri proteſtati ſunt, hæc vera eſſe aſſertio, quod audiens Dominus Papa Alexander, cunctis audientibus, placido ore inquit, quod a prædeceſſore noſtro bonæ memoriæ D. Victore vobis referentibus ſtatutum agnouimus, firmum, et ratum eſſe cenſemus, et præcipimus, vt deinceps D. Guillelmus Senogallien. Epiſcopus, nec illius ſucceſſores inquietare audeant Benedictum Foroſempronien. Epiſcopum, vel eiuſdem ſucceſſores

in

in perpetuum. Quod ſi amplius inquietare tentauerit, ſit in pœna ducentorum ſolidorum aureorum, medietatem Eccleſiæ ſupradictæ. Actum eſt hoc menſe maij, die vero 10. indictione 13. Ego Sergius ſanctę Romanę Eccleſiæ Scriniarius hæc acta ſcripſi. Decernimus ergo &c. Si qua igitur &c. cunctis autem &c. Amen.

Ego Honorius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Hugus Hoſtien. & Veliternen. Epiſcopus.
Ego Pelagius Albanenſis Epiſcopus.
Ego Nicolaus Tuſculanen. Epiſcopus.
Ego Leo tit. ſanctæ Crucis in Hieruſalem presbyter cardinalis.
Ego Guala ſancti Martini presb. card.
Ego Stephanus Baſilicæ duodecim Apoſtolorum presb. cardinalis.
Ego Gregorius tit. ſanctæ Anaſtaſiæ presb. card.
Ego Thomas ſanctæ Sabinæ presb. card.
Ego Ioannes tit. S. Praxedis presb. card.
Ego Dec. SS. Sergij, & Bacchi diac. card.
Ego Gregorius S. Theodori diac. card.
Ego Romanus ſancti Angeli diac. card.
Ego Stephanus S. Adriani diac. card.
Ego Petrus ſancti Georgij ad velum aureum presb card.

Datum Laterani per manum magiſtri Guidonis D. PP. notarij 14. Kal. iunij indictione 12. Incarnationis Domini anno 1224. Pontif. vero D. Honorij Papæ Tertij anno octauo.

12 S. ALDEBRANDVS de Sorbetulo, Cæſenatis diœceſis, cum eſſet canonicus Regularis, Ariminenſiſque Præpoſitus, Foroſempronienſis Epiſcopus adlectus eſt, cuius ſacrum corpus adhuc in cathedrali aſſeruatur, coliturque pro protectore, tutelarique huius ciuitatis, cuius feſtum celebratur die prima menſis maij. Huius meminit Ferrarius in catalogo, Rubeuſque in Rauennati Hiſt. lib. 5. Res eius geſtæ ita recenſentur in tabulis eiuſdem Eccleſię.

Sanctus Aldebrandus, natus in quodam caſtro quod vocatur Sorbetulo de Boybo ſeu de Galiata de Romandiola prope Cæſenam, & inſtructus in gramaticalibus perrexit ad ſtudium in canonicam ſanctæ Mariæ de Porta de Rauenna de prouincia Romandiolæ, ubi tunc ſeptem liberales artes docebantur. Et tunc canonici Ariminenſes carentes Præpoſito ipſorum fecerunt ſicut alij capituli de dicta prouincia Romandiola cum carebant Prælatis, & ſic iuerunt ad canonicam prædictam de Rauenna, & petierunt a domino doctore illius loci, vnum hominem habilem, & ſufficientem pro eorum Præpoſito. Habito conſilio, & deliberatione tribuerunt eis ſanctum Aldebrandum, ſcientes ipſum eſſe ſanctum, & pium, & in ſacra Theologia, ac in decretalibus peritum, ſufficientem repertum, & cum deuotione, & reuerentia ſuſceperunt ipſum in eorum Præpoſitum. Et cum hoc eſſet, quod tunc non erant ordines mendicantium, ideo ipſe prædicabat populo ſuo Ariminenſi, & ſemel prædicando in platea ante Eccleſiam ipſius canonicæ Ariminenſis (quæ hodie Alogia vocatur) & præcipue de vitio Patarania, & quod iniuſte, & indebite detinebant Portum Ariminenſem, & partem de dicta platea, quæ bona erant dicti Ariminenſis capituli, inſurrexerunt cum furore vnanimiter, & voluerunt ipſum capere, ipſe vero fugiens de pergulo, recuperauit ſe in campanile dicti capituli, in quo ſtetit per mediam diem, & videns ipſum populum perſeuerantem volentem ipſum interficere, timendo mortem, petijt receſſum a ciuitate Ariminenſi, & exiens de ciuitate inuenit in ſtrata (ante monaſterium ſancti Gaudentij) Nuncios deſtinatos ex parte capituli Foroſempronien. & populi, & genuflexerunt, & præſentauerunt ſibi electionem Epiſcopatus Foroſempron. Ipſe vero (gratias primitus detulit Deo) recepit, & acceptauit dictam poſtulationem cum intentu curare animas huius populi, vt ait qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat. Et confirmatus per Papam diſpoſuit ſe bonum operari, & tunc incepit Eccleſiam magnam quia antea parua erat, prope puteum ipſius Eccleſiæ quã Eccleſiam magnam conſummauit cum muris dominus Thomas Accarigij Archipresbyter Foroſempronien. capituli, & propter ſuam ſanctitatem, propterea conceſſit Epiſcopatui Foroſempronien Maſſam Sorbetuli cum parte tecti, reſiduum vero conſummauit.

Inter alia ſic agebat cubiculum in camera pulchrum habebat, & de nocte inter lecticam, & parietem ſuper ſcamno, & palmitibus veſtitus iacebat, carnes non comedebat, vinum parum non guſtabat, Cilicium ferabat, vt plurimum ieiunabat, & ianua aperta pro pauperibus ſtabat, ad domos pauperum cibos mittebat, diebus feſtiuis Foroſempronienſi populo prædicabat, & ſemel prædicando erant multæ hirundines in Eccleſia cantantes, prædicantẽ populus non audiebat, ipſe præcepit vt tacerent, & tacuerunt, ſemel in die audientiam dabat, ita quod quilibet ſua neceſſaria facta narrare poterat, manſuetus homo fuit, & gratioſus. Poſtea veniendo ad penuriam mortis quia vixerat per ſpatium circa centum annorum, & quia nihil guſtabat, Perdix quadã decocta in duobus paropſidibus fuit præſentata adhoc, vt de ipſa guſtaret, ipſe vero reſpexit eam, & memorando quod carnes comedere non conſueuerat, ſuper eam manu ſua fecit ſignum crucis. & præcepit vt ad foreſtam rediret, & ſtatim reuixit, & receſſit viua volando coram præſentibus, & aſtantibus, & ſtatim petijt de ceraſijs, & erat de menſe ianuarij, Domicelli cogitantes quod tempus non erat tacebant compaſſionabiliter, & aſtantibus ſanctus Aldebrandus ait, Ite ad altare ſuper quo conſueueram celebrare, euntes inuenerunt de Ceraſijs recentibus, & ſibi eas præſentauerunt. In infirmitate ſua mortis, & antea viuendo in ſanctitate ibant ad eum Dæmoniaci, & vexati a ſpiritibus immundis, & ipſe eos reſpiciebat, & cum riſu ſigno crucis ſignabat propter quod Deus illæſos dimittebat. Multi de Ancona, & ab alijs locis diuerſis infirmitatibus grauati ad ipſum perrexerunt, & liberati receſſerunt. Demum reddendo animam creatori de nocte præcedente ante Kalendas maij in hora matutinali tres campanæ quæ erant in campanili Eccleſiæ Foroſempronien. Epiſcopatus miraculoſe nemine ipſas tangente a ſe ipſis pulſabant in cantu ſecundum conſuetudinem pro mortuis, & de mane ipſum corpus fuit in Eccleſia poſitum, & pluendo non pluebat ſuper medietatem Eccleſiæ quæ medietas erat tunc diſcooperta, & non conſummata, & ſic in Kalen. maij fuit ſepultus, ideo in tali die celebratur ipſius feſtum.

Et ſepulto corpore canonici ordinauerunt quod potus daretur multis qui venerant de ciuitate Vrbini, Callij,

& ipſo.

& ipſorum comitatu, & de vno vaſe vini capacitate quatuor quartarum biberunt bene duo millia perſonæ, & non deficiente vino dicti vaſculi quidam ex inuidia o diabole quod eſt hoc quod vinum iſtud nõ diminuitur, & tunc vinum in dicto Vaſe incepit deficere. Tranſactis duobus annis, ſacriſta veniens ad pulſandum matutinum audiuit in dicta Eccleſia Angelicum cantum propter quid timuit ſed pergens ad cameram domini Archipresbyteri ipſum vocauit, & ducens ſecum canonicum, & ſtantes ante oſtium Eccleſiæ audiuerunt diuinum cantum, & magna lum.n.riam viderunt in dicta Eccleſia ſuper ſepulchrum in pede Eccleſiæ dicti ſancti Aldebrandi, ſuper quo ſepulchro tectum Eccl.ſiæ non erat conſummatum, & intrantes in Eccleſiam neminem viderunt, & vlterius audierunt, ſed lumen magnum ſtabat ſuper dictum ſepulchrum, & cogitabant diem eſſe, & hora erat matutinalis, & nemo ipſorum loquebatur, ita ſtabant ſtupefacti, & ſteterunt vſque ad diem poſtea cogitando ſuper negotia miraculi tranſtulerunt ipſum corpus ſancti Aldebrandi in altare capellæ quæ erat prope capellam magnam, & tunc Paganuccius Maſculi recepit vnum reliquium digiti ſui, & morando in ſua domo ſtatim præſentit infirmitatem in corpore magnam cogitando de facta reportauit digitum & aſtando ante altare ipſius genuflexo viſibiliter receſſit de ſua manu dictum reliquium ad ſuum corporis locum. Et quidam de Eugubio de nocte iuit ad lampadem dicti altaris, & accepit oleum de ipſa & amittens lumen, & ſenſum nec poterat de dicta Eccleſia exire. De mane canonici poſuerunt ipſum ante altare, & ſtatim lumen oculorum recepit. Populus Fanenſis vicit ciuitatem Foroſempronienſem, & pro deſpectu aſportauerunt duas campanas de Eccleſia ſancti Aldebrandi, & poſitæ in campanili Fanenſi non pulſabant, videntes miraculum reportauerunt dictas campanas ad priſtinum locum, & cum fuerunt in m.dio Pontis ſancti Cypriani, ipſæ campanæ, quæ erant ſuper currum, pulſare cœperunt.

13 B. RICHARDVS Foroſempronienſis, Epiſcopus, baud ſatis conſtat, quo tempore vixerit, fatentur plerique ex Ordine ſancti Franciſci vitam inſtituiſſe. Huius meminit Buſtus in Raſ: p. 2. ſerm. 27.

14 GENTILIS anno 1255. ad quem ſcribit Alexander Quartus, vt quiete Eccleſiam ſancti Ioannis de Sorbetulo Senogalliæ diœceſis, & medietatem bonorum monaſterij ſanctæ Mariæ de Portino eiuſdem diœceſis menſæ Epiſcopali vnitorum retineat. Datum Neap. 2. id. martij Epiſt. 225. fol. 30. an. 1. Reg. Vatic. obijt temporibus Martini Quarti.

15 IACOBVS de Cluſa ſubdiaconus Apoſtolicus a capitulo electus confirmatur ab Honorio Quarto an. 1285. 5. Kal. martij ex Reg. Vatic. Epiſt. 322. fol. 68. deceſſit anno 1295.

16 MONALDVS Canonicus Salerburienſis a Bonifacio Octauo in demortui Iacobi locum ſubſtituitur anno 1295. 4. Id. Octob. ex Regeſt. Vatic. Ep. 563. f. 58. ann. 2. obijt ann. 1304.

17 IOANNES ſucceſsit Monaldo ex Abbate ſancti Angeli de Gaifa Ordinis ſancti Benedicti Vrbinatenſis diœceſis, a capitulo poſtulatus confirmatur a Benedicto XI. an. 1304. 13. Kal. martij ex Reg. Vatic. Ep. 444. ann. 1. conſecratur eodem anno per Epiſcopum Card. Tuſculanum.

18 N. Ordinis Minorum, defuncto Ioanne eligitur ab eodem Benedicto XI. an. 1305. Kal. iunij, ita habetur in Reg. Vatic. Ep. 789.

19 PETRVS autem ex canonico Eugubinæ Eccleſiæ a capitulo electus cõfirmatur a Ioanne XXII. anno 1317. 8. Kal. maij, & per Nicolaum Epiſcopum Card. Oſtienſem Auenione conſecratus: tranſlatus inde fuit ad Eccleſiam Eugubinam an. 1327. vt legitur in Reg. Vatic.

20 PHILIPPVS Archipresbyter Plebis de de Monatello diœceſi ciuitatis Caſtelli creatus Epiſcopus Foroſempronienſis anno 1327. 7. Kal. octob. ex Reg. Vatic.

21 ARNALDVS vero 1334. tranſlatus inde ad Eccleſiam Aptenſem in Gallia 1342.

22 VGOLINVS Prępoſitus Eccleſiæ Vrbinatenſis, eligitur Epiſcopus a Clemente VI. anno 1342. 12. Kal. decemb. ex Reg. Vatic. Ep. 84. fol. 168. ann. 1. lib. 6. Huius meminit Alexander Carthagena lib. 5. conſ. 119. obijt anno 1363.

23 Fr. GALVANVS Patauinus, ex Ord. Eremitano ſancti Auguſtini effectus eſt 1362. 4. id. decemb.

24 ODDO Piſaurienſis, eadem Foroſemproniana dignitate fulſit 1379. Fuit Poeta inſignis, ac varia literatura clarus. Deceſsit anno 1408. ſepultuſque eſt in cathedrali cum hac inſcriptione,

Hic iacet extinctum corpus venerabile noſtri
Oddonis, Dominus Præſul, Paſtorq. benignus
Ipſe fuit virtute micans, doctorq. Camœnæ
Piſauro genitus, Raneri ſanguine clarus.
Oſſa dedit terris, cælumq. animamq. reduxit.
Milleſ & . . bis quater exegit annis.

25 ROELLVS de Roellis Ariminenſis, factus Epiſcopus 1408. deceſsit 1420.

26 IOANNES de Verruculo Abbas Caſtelli Durantis adlectus eſt 1420. Id. auguſti, è viuis exemptus eſt 1432. huius meminit Alex. lib. 5. conſ. 119.

27 DELPHINVS Gozadinus Bononienſis Carthuſianus, Epiſcopus Pennenſis, ad hanc Eccle-

cleſiam translatus fuit 1432. 10. Kalen. aprilis, de quo ſuperius lib. 1. obiit 1434.

27 ANDREAS de Monticulo Epiſcopus Carpulienſis, huc translatus 8. id. ſeptemb. 1434. eodemque ann. 4. Kalend. nouembris ad Auximanam Eccleſiam translatus fuit, ex lib. prouiſionum prælatorum.

De translatione Andreę ab Eccleſia Foroſempronienſi ad Auximanam, mentionem facit concilium Baſilienſe, vbi forte tunc Andreas præſens erat, in literis ad Auximanum populum datis, eo ipſo anno, quo Eugenius illum transtulerat: tenor literarum eſt huiuſmodi ab originali deſumpto, quod extat in archiu. Auximanæ Eccl.

Sacroſancta generalis ſynodus Baſilien. in Spiritu ſancto legitime congregata vniuerſalem Eccleſiam repræſentans. Dilectis Eccleſię filiis prioribus, populo, & communitati ciuitatis Auximanę ſalutem, & omnipotentis Dei benedictionem. Nouiſsime ex ſchi vti percepimus S. D. Eugenius cupiens Eccleſiæ Auximanæ de optimo paſtore vtiliter prouidere ad Eccleſiam ipſā tranſtulit venerabilem Andream de Monticulo decretorum doctorem olim Epiſcopum Carpulien. & nunc Foroſempronien. magnis eius virtutibus, ſic exigentibus, qui cum in hoc ſacro concilio longo tempore fuerit, & tamquam notabile, & vtile membrum ipſius, circa negotia vniuerſalis Eccleſiæ, quæ hic ardua tractantur, prudenter cum magna diligentia ſemper ſe habuerit, adeo quod a nobis commendatione, honore, & dignitate, quamuis magna dignitas iudicetur, ſperamuſque quod huiuſmodi de eo translatio facta vobis erit grata. Eccleſiæ autem nondum grata, ſed futura eſt vtiliſsima. Vos exortamur in Domino, & attente rogamus, vt eum fauorabiliter, & cum debita reuerentia recommiſſum ſuſcipiendi velitis omnem diligentiam adhibere ad Dei, & Eccleſiæ ſacroſanctæ reuerentiam, ac eius ornamenta virtutum, quod dictæ Eccleſiæ poſſeſsionem facilius conſequatur. Ipſe enim Epiſcopus cum nequeat perſonaliter, hic in negotiis, & Eccleſiæ vniuerſalis implicitus ad dictam poſſeſsionem cōſequendam accedere, procuratores ſuos legitimos mittit, & quoniam, vt diximus, pro fide hic diligenter laborat, rogamus vos, vt velitis dictis procuratoribus ſuis conſiliis, & fauoribus aſsiſtere opportunis, adeo quod fauore veſtro, ac etiam intuitu noſtro totius Epiſcopatus poſſeſsionem ſine aliquo impedimento poſſit obtinere, quod nobis certe gratiſsimum erit, & ex hoc ſacrum concilium vobis multum obligabitis, Eccleſiæ, & populo veſtro, vt diximus, de eius perſona ſalubriter prouiſum erit, & vos omnes poſtea nobis contentare poteritis.

Datum Baſileæ 10. *Kalend. decembris anno Domini* 1434.

Loco plumbi † *ſacroſancta ſynodus Baſilien.*

28 GABRIEL de Beneduto Eugubinus, Epiſcopus adlectus eſt 1434. die 19. menſis nouembris; fato functus eſt 1449. huius item meminit Alea. in ſuis cont. lib. 5.

29 AVGVSTINVS Lanfranchus nobilis Piſanus, præpoſitus eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Ponte nouo Piſarum, hanc ſedem obtinuit 1449. 4. Kalend. iulii, è viuis exemptus eſt 1469. ſepultuſque eſt in Cathedrali in ara marmorea cum hoc epitaphio.

Auguſtinus Lanfranchus nobilis Piſanus
ex nobili Lanfranchorum familia
per annos xx.
huic Eccleſiæ præſidens
Epiſcopatum prædiis reddidit ampliorem,
primum
quotidianas diſtributiones
Eccleſiæ ſeruientibus dari inſtituit.
Anno ætatis ſuæ LXXV.
corpus hic, animam vero
ſuperis reddens.
anno Domini M. CD. LXIX.
ſeptimo Kalendas
octobris.

30 HIERONYMVS Sanctuccius Vrbinas, adlectus eſt anno 1470. hic ampliorem, commodioremque ſedem ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus parauit, vt ex hac marmorea ſubiecta conſtat inſcriptione.

Beatis Aldebrando Pontifici,
& Maurentio martyri,
ſanctiſſimis, optimiſque Foroſempronienſium
patronis,
Epiſcopus eorundem Hieronymus Sanctutius
Vrbinas,

ex

ex Eccleſiæ redditibus in ſuam, A
ſuorumque
modeſtam habitationem,
procurante Franciſco de Actis
diligentiſsimo negotiorum geſtore,
nouas domus has erexit,
ac diſpoſuit melius.

Cæterum Hieronymus Vrbini deceſsit, ſepultuſque eſt in Cathedrali prope ſactarium, cum hoc epitaphio.

Hieronymo Sanctutio Vrbinati,
Epiſcopo Foroſempronienſium,
ſanctimonia, prudentiaque inſigni, B
nec minus de ſancta Romana Eccleſia,
quam de ſua benemeriti fratres
pientiſſimi poſuere.
Vixit annos VI. & LX.
menſes x. dies v.
Obijt Vrbini
die v. & xx. Iulij,
Anno ſalutis MCDXCIV.

C

31 PAVLVS a Middelburgo è Zelandia, ſui ſeculi Mathematicorũ facile princeps, cuius egregias laudes, atque encomia Iulius Cæſar Scaliger commemorat, contra Cardanum exercit. 266. Foroſempronienſis adlectus Epiſcopus eſt, in fauorem Maximiliani Imperatoris 1494. die 30. menſis iulii. Scripſit de recta Paſchæ celebratione, de dia paſsionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, De numero armorum contra vſurarios, pluraque alia ingenii monumenta reliquit. Romæ exceſsit è viuis 1534. ſepultuſque eſt in eccleſia S. Mariæ de Anima prope ſepulchrum Adriani Sexti, cum hac inſcriptione.

Paulo Antiſtiti Foroſempronienſi
Middelburgo
inſigni inferioris Germaniæ oppido,
viro
liberalium artium diſciplinis, pietate,
animique moderatione
longe omnibus anteponendo.

A Iulio Secundo, & Leone Decimo
Pontificibus
ad præſidendum Lateranenſi concilio
electo, & euocato,
vitæ ſuæ curriculo annorum LXXXVIII.
in gloria exacto,
reſtitutaque Deo Romæ inter Germanicas
Eccleſiaſticas diuina ſui parte,
Petrus Vortius Epiſcopus Aquenſis
Referend.
& ſacræ Rotæ Locumtenens,
& Federicus Clauarius
vtriuſque Cenſuræ Doc. & eques.
executores poſ.
Obijt xix. Kalend. Ianuarij
Anno a partu Virginis
M.D.XXXIV.

32 IOANNES Guidiccionius Lucenſis, ad hanc ſedem aſcendit anno 1524. die 18. menſis decembris. Hic in poetica laude lauream tulit inſignem, in vtraque lingua apprime excultus. Hetruſce autem eius ſuauitatis erat, vt omnibus ſui ſeculi videretur anteferendus. Quamobrem plures edidit orationes, atque epiſtolas, in quibus ſolidioris doctrinæ non deſunt nerui, cum mirifico lepore dictionis. Romanis Gubernator aſcitus, ius dixit, atque apud Regem Gallorum, Cæſaremq; legatione functus eſt, cumque Æmiliam adminiſtraſſet, ac mox Picenum frænaret, vitam finiuit in patria doctis omnibus luctus, ac mœror futurus anno 1541. ac in primaria æde ſepultus, D cuius epitaphium hic aſcribendum putaui.

Ioanni Guidiccionio
Præſuli Foroſempronienſi
ſapientiſſimo viro,
literatura, iudicij dexteritate ornati,
legatione apud Cæſarem,
Vrbis, Flaminiæ, Piceniqueg ubernatione
cum laude functo,
Pauli III. obſequijs domi, militiæque
præclare exercito.
Vixit ann LXI.
Bartholomæus Cardinalis patruus,
& Ant. frat. poſ.

Ad Ioannem elegiacum carmen ſcripſit de laudibus villæ Bartholomæus Guidiccionius, qui ſub Paulo Tertio Cardinalis, & Epiſcopus Lucenſis obiit, dum Lucano ruri, aulæ Romanæ vitandæ gratia ſeceſſerat, vitamque priuatem hiſce carminibus delineauit.

Ad Ioannem Guidiccionum.

Quis locus in terris vmbroſo gratior antro
Et quæ congeſto ceſpite tecta caſa eſt.
Seu tenduntur aperta patentis vbi æquora cãpi
Sufficiuntq. auido gramina læta gregi.
Siue vbi mõs ſubiecta virẽs proſpectat in arua
Cui ſylua intonſum veſtit opaca caput
Hic mihi ſecuram contingat ducere vitam
Inter paſtores, inter & agricolas,
Non ſomnos adimunt curæ, nec auara cupido
Gloria nec falſis ludit imaginibus,
Pan pater, & ſpreto facilis Syluanus olympo
Optarunt ruris dicier eſſe Dei.
Pieridas olim paſtor conſpexit in altis
Vallibus Aſcræas dum ſequeretur oues,
Te dignum eſt qua mõſtrat iter tibi viuida vir
Qua tua mens cœpta tendere ſane via. (tus
Paruus vt ingenti creſcat tumefactus alumno,
Et læto certet Serchius Erhydano.
Vrbs tibi ſeptenũ, quæ tollit ad æthera culmẽ,
Conuenit hæc curſu eſt area digna tuo.
Rura mihi, & ſolæ frondoſa palatia ſyluæ,
Regiaque anguſto non operoſa lare.
Hic pecore exiguo diues, & pauper agello
Inſcribam teneris carmina corticibus (bra,
Ceſpiteq in viridi, & molli meditabor in vm-
Quæ dulci excipiat fiſtula blanda ſono.
At mõs, cõualleſq. cauæ, & ſpecus omne ſonabit
Diſcet & acceptos reddere ſylua modos.
Spreta nec ignauo ſqualebunt arua colono
Raptori, nec erit de grege præda lupo.
Nigreſcent culto proſciſſa noualia campo,
Ter latam inuertet vomer aduncus humũ.
Et iuga conuertens captis aget ordine ſulcis
Vrgens incœptum curuus arator opus.
Ipſi laboranti dum terræ condit aratrum,
Spumantem infundam pocula grata mero.
Iamq; ſeges culmũ, & teneras formabit ariſtas,
Quæ ſtatuit iactis condita ſeminibus.
Aſt vbi iam matura manus armatus acuta
Falce feret dextrum meſſor in arua pedem.
Per ſulcos denſis ſternetur terra maniplis,
Quos palea obtorta vinciet agricola.
Huic meſſem plenis pubes bona ſuggeret vlnis,
Aſpiciam tacita gaudia mente mea,
At vitulus Cereri fumantes imbuet aras
Diffuſus ſalſa cornua prima mola.
Nec ſentire ſinet, quos ſydere Phœbe calores,
Quoſq ſimul facies Bacche liquore tuo

A *Conuiuat ſuper intendens vmbracula quercus*
Et buxus raucis curua foraminibus.
Virginibus mixti pueri cum plena tumeſcet
Vua imbuta pater nectare Bacche tuo,
Incedent tibi nec ferentes ſanctæ quotannis
Vimineis grati primitias calathis.
Ipſe leui argutos percurram pectine neruos
In medio, & tenui carmina culta ſono.
Ipſa ſimul feriet pede terram, & ſydera voce
Læta pio vatem turba ſecuta choro.
Fundentur ſtabulis mugitu in paſcuo vaccæ
Præcedet tardo, virque, paterque pede.
B *Paſtor aget, iuxtaque canum cuſtodia ſolers,*
Qua vigil intentas arceat inſidias.
Gramen oues tenerũ carpent dumeta capellæ,
Et ſaturæ referent vbera plena domum.
Caſeus, & nitidæ non deerunt vellera lanæ
Candida, ſed varijs inficienda modis.
Sæpe truces agitabit apros animoſa iuuentus
Fortis in aduerſos tela cruenta feret.
Aſt ego ſecura ſpeculabor ab arbore pugnam
Hortatus celeres voce ſonante canes,
Quo minus inceſſent latratibus, vndiq. denſi
Vibrantem rabido fulmina dente ferum,
Necnon & choreas iuuenes, teneræq. puellæ
Ducent, quos iunctis nectet amor manibus.
C *In numerum læti ſaltabunt, & pede docto*
Conuerſas repetent, ancipiteſq. vias.
Vt figulus facili componens pocula dextra
Currentem celeri verſat in orbe rotam.
Atque agiles aliquis qui ducat in aere gyros
Alterna inuertens concita membra vice;
In caput, inque pedes circumuoluetur vt in ſe
Procurrunt tereti mala voluta fuga. (do
Turba chorũ premet arcta acuet, iacietq. Cupi
Improbus, è pharetra ſpicula lecta ſua
Hæc mihi Dij firment qui ſi dignabere ſyluas,
Et non ſpreta ſuis tu quoque rura Deis.
Horrentes vmbrat inter ſaltuſque profundos
Lympha vbi muſcoſo garrula fonte cadant.
D *Surgentis cliui in dorſo delubra tenebis,*
Et cadet ante tuos hoſtia multa focos.
Et tibi Alexander, qua Phœbo, ipſiq. Lyæo
Paſtores voti ſacra rei facient.
Occurrent ſatyriq. bicornes, & pater ipſe,
Cuius in vmbroſo vertice ſylua viret.
Sylua Deo nomen, capitiq. imponit honorem,
Et cultu dignum cana ſenecta facit.
Teque omnes mirati oſtro fulgente decorum.
E ſupero credent numen adeſſe choro.
Ipſe ſenex agreſte decus tibi grandiaq. vltro
Aptabit capiti lilia dempta ſuo.
Quin etiam (neq; .n. vox eſt obſcura Deorũ)
Auditus ſacra Faunus in Albutia.
Farneſi manibus ſceptrũ cape quod tibi ſeruo,
Et quæ te fatis debita regna manent,

Te

Te Latij mea regna manent,& quæ tibi ſeptem A
Roma ſacrum oſtentat collibus alta caput.
Hæc ille excerpere ſuis de collibus ambo
Vocem, & de tumulo plauſit vterque ſuo.
Aureus ipſe pater quo rege incognita bella
Gentibus, & fruges terra in arata dabat.
Quique ſimul ſurgentem Eoo proſpicit ortu
Quaque cadet gemino reſpicit ore diem
Tarpeia quatiens iubem de rupe coruſcam
Annuit, & læuum Iuppiter intonuit,
Cumque ſupercilio terræ ſola cærula ponti
Mouit, & æthereas ſydera celſa domos
Iuſſerat immitis Rex vetuere Quirini
Roma tuum in Thuſcis fata perire vadis, B
Atneque Alexander dextro ſine numine diuũ
Seruatus Thuſcis eſt tibi nuper aquis.
Nimirum, tua qui fatis ad ſceptra vocantur,
Læua queunt nullis perdere fata modis.

33 NICOLAVS Ardinghellus Florentinus, Petri filius, ex canonico Florentino, & ſecretario Pauli Tertij, atque apud Franciſcum primum legato, eadem dignitate nobilitatus eſt 1541. die 29. menſis iulii, atque ab eodem Pontifice Senatoria purpura ſub titulo S. Apollinaris eſt inſignitus 1545. Romæ iam ſenex communi fato conceſſit, Præſul doctiſsimus, ac ſuauiſsimis moribus, vt Petrus Victorius in quadam pereleganti præfatione in Ciceronem ad eundem inſcripta, abunde reſtatur. De eo nos plura in noſtris additionibus ad Ciacconem. Apud ſanctam Mariam ſupra Mineruam tumulum accepit, cum ſequenti elogio.

D. O. M.

Nicolao Ardinghello Florentino
primariæ nobilitatis viro,
quem iuris vtriuſque Conſultiſſimum,
omniſque virtutis,
ac ſapientiæ laude præſtantem,
ad Epiſcopatum Foroſempronienſem
prouectum
cum Paulus Tertius Pont. Max.
Piceno primum cum honore
Vicariæ legationis imponeret,
deinde
ſupplicium libellis præficeret:
Demum
in ſacrum Cardinalium Collegium adoptaret,
tituloque ſancti Apollinaris
inſigniret,
non tam hominem, quam honorem
cohoneſtare viſus eſt.
Annos natus quatuor, & quadraginta
in medio virtutum, & honorum
ereptus,
acerbum ſui deſiderium reliquit
omnibus
10. Kalendas Septembris
M. D. XLVII.
Alexander Ruſpulus,
Bartholomæi, & Mariæ Ardinghellæ filius,
ob memoriam erga conſanguineam
optimam voluntatem poſ.
Anno poſt conditam ſalutem
M. DC. I.

34 ALOYSIUS Ardioghellus Florentinus, frater ſupradicti Cardinalis eiuſdem Eccleſiæ Epiſcopus declaratus eſt ex ceſſione fratris 1547. die 16. menſis martii, Peruſiæ, atque Viterbii vice-
C legatus fuit, cumque ſanguinis nobilitate ſummæ prudentiæ laudem coniunxit, obiit poſtremum diem 1569. die 9. menſis feb. ſepultuſque eſt in Cathedrali.

35 ALEXANDER Mazza ex oppido Bibiena Florentinæ diœceſis, a Pio Quinto Pontifice alias ſanctiſsimo, ad hanc ſedem euectus eſt 1569. prima die ineuntis aprilis. Cuius cum hic deinde dignitatis fulgor impares perſtrinxiſſet oculos, plane oſtendit, haud æque tutum eſſe in humili obſequio, ac in luce hominum, cum dignitate verſari. Principeſque alioquin prudentia claros haud ſemper collimare ad ſcopum, cum ea affectu, ex domeſticis curis, ad publicas ſuſtulete indignos. Siquidem Alexander adeo in Foro-
D Sempronianæ Eccleſiæ adminiſtratione obtorpuit vt modico cenſu inſperſum, Gregorius deinde Decimus tertius Pontifica epiſcopali munere abire compulerit. Itaque Patauium profectus eſt, ibidemque vitam finiuit.

36 HORATIVS Montegranellus Eugubinus, ciuiſque Romanus, eiuſdem Eccleſiæ Epiſcopus adlectus eſt 1575. die 29. menſ. april. Deceſsit 1579. aprili menſe, ſepultuſque eſt in Cathedrali.

37 OCTAVIVS Accorambonus Eugubinus, ac ciuis Romanus, Foroſempronianus declaratus eſt 1579. die 15. menſ. martii, quam ille Eccleſiam ad 32. annos adminiſtrauit, palatium epiſcopale ampliauit, ſacram turrim erexit, publicas ſupplicationes, preceſque inſtituit, appellatus Pater Pauperum, ac ſingularis caſtimoniæ titulo inſignis. Cum eo munere volens abiiſſet, ſpoliorum collector in Luſitaniam miſſus eſt, re-

uerſumq; in Italiam Archiepiſcopum Vrbinatem Pontifex declarauit. Romæ è vita diſceſsit 1675. die 23. menſis maii, ſepultuſque eſt apud S.Gregorium in ſepulchro, quod ſibi viuens parauerat cum hac inſcriptione.

D. O. M.

Octauius Accorambonus
Epiſcopus Foroſempronienſis,
ſibi gentilibuſque ſuis
viuens poſuit Anno Iubilei M.DC.
ætatis LXI.

38 IOANNES Canalius Typhernas ſucceſſit Octauio 1609. die 2. menſis auguſti, Romę poſtremum diem obiit 1612.

39 LAVRENTIVS Landus Veliternus, eiuſdem Eccleſiæ Præſul adlectus eſt anno 1612. die quarta menſis iulii. Hic Cathedralem exornauit, decentiori loco ſanctorum reliquias excepit Epiſcopales cenſus auxit. Deceſsitque 1627. ſepultuſque eſt in Cathedrali cum hoc epitaphio.

Laurentio Lando Veliterno,
huius Foroſempronienſis Eccleſiæ

A

Epiſcopo integerrimo,
quem hic quieſcere ne putes,
nam gregi, quem paſtor ſedulo pauit,
nunc inuigilat cuſtos.
Deiÿt eſſe mortalis
Anno Domini M. DC. XXVII.
ætatis ſuæ anno LXIII.
Benedictus Landus in Epiſcopatu
ſucceſſor,
& Clemens fratres patri amantiſſimo
P. C.

40 BENEDICTVS Landus Laurentii frater, ad eandem ſedem euectus eſt 1627. cum
B
Antonii Barberini Cardinalis ſancti Honuphrii Auditor eſſet. Hic Cathedralem reſtaurauit elegantioris formæ ſchemmate, diœceſimque ampliauit ex noua quinque oppidorum iuriſdictione. Plures lites, ſimultateſque inter ciues mucrone ſuæ prudentiæ iugulauit, aliaſque præclaras operas perfecit, quæ verum, piumque addecerent paſtorem. Vitæ autem tranquillioris deſiderio ſemel obtentæ Eccleſiæ nuncium remiſit anno 1632. in patria deinde extremos clauſit dies: iacet in eccleſia ſancti Laurentii prope parentem, & fratres vbi hæc leguntur cenotaphia.
C

Aſcanio Lando Clementis, & Alexandræ Biſciæ filio,
patris virtutum æmulatori ſtudioſiſſimo, gentilitiæ nobilitatis
omnigena ſcientiarum cognitione cumulatori eximio,
ſex e Claudia Cælia coniuge lectiſſima filiorum,
quos a nobis ſama nihil abeſſe præſentes etiam lapides conteſtantur
educatori piiſſimo octogenario è viuis ſublato
Anno M. DC. VII.

Clementi doctrina, pietate,
ac prudentia non vulgari ornato,
fratrum ætate maximo,
ab iiſdem patris inſtar habito,
tanti amoris repenſori gratiſſimo
poſt multos liberos
ex Ormiſia Toruſia vxore
geniÿ probitate æque, ac generis
ſplendore conſpicua genitos
laudabili vita Romæ perfuncto
Anno M. DC. XXXVII.

D

Hortenſio I.C.
Eccleſiaſticæ dignitatis poſt Landum
gentilem ſuum
Vaticanæ Baſilicæ Canonicum
trecentorum annorum ſpatio
in familia interpolatæ
inſtauratori
Veliternen. Cathedralis Eccleſiæ
Canonico,
dehinc Archipresbytero immatura morte
oppreſſo Anno M. DC. X.

Laurentio I.V. & politiorum literarum
peritiſsimo
animi celſitudine admirando
Pauli Quinti ſummi Pontificis ſapientia
Foroſempronienſium Epiſcopo creato,
tribus luſtris in exactiſsima paſtorali cura
exactis inter oues commiſsas
non ſine ingenti illarum mœſtitia ſepulturæ
commiſſo Anno M.DC.XXVII.

Benedicto iuriſprudentia celeberrimo,
ex primariÿs Vrbis Aduocatis
ab Vrbano VIII. Pontifice ter maximo
Card.S.Honuphriÿ fratris Auditori ſelecto,
Laurentio in Epiſcopatu ſucceſsori
meritiſsimo inter ſacræ Viſitationis Apoſtolicæ
Antiſtites aſcito.
Ad meliorem vitam tranſlato
Anno M. DC. XXXVIII.

Baſilio

Baſilio inculpabili vita ſolerti
œconomia
varia literatura inſignito,
in referta laudum copia tumulato
Anno M.DC.XXVI.

A

Hieronymo I. V. D. multis præturis,
ac muneribus decorato
vndecima poſt Baſilium die
honeſtiſsima fama mortalitatem
exuto.

Ioannes Baptiſta Epiſcopus Foroſempronien. & Franciſcus
Clementis filij parentibus, patruiſque grati animi monumentum
indiſſolubilis concordiæ
exemplum poſteritati imitandum P. P.
Anno M.DC.XL.

41 IOANNES BAPTISTA Landus, Benedicti, ac Laurentij nepos, in hunc Epiſcopatum ſucceſsit, auitæ virtutis æmulus, ac propè par, Vrbano Octauo Pontifice Maximo ſedente, anno 1633: die vigeſima quarta menſis ianuarij, quo ipſo die inauguratus fuit. Die vero ſeptimo menſis maij, eiuſdem Epiſcopatus inijt poſſeſsionem. Ouium ſibi commiſſarum vtilitati ſtuduit quammaxime, nullumque non mouit lapidem, [illegible] cum populo clerum ad puriores mores traduceret. Taurini vltimum vitæ ſpiritum pie Creatori reddidit anno 1646. menſe maii, eum pro Innocentio Decimo Pontifice Maximo Apoſtolicæ ſedis nuncij munere fungeretur.

LEOPOLITANI
SIVE
FERETRANI
EPISCOPI.

SAncti Leonis ciuitas, quæ etiam Leopolis appellatur, in ſupino, arduoque colle conſtructa Vrbinatis ditionis in Flaminiam prouinciam ſpectans, tametſi perantiqua ſit, ex ingrato tamen ſcriptorum ſilentio, vix vnquam apud antiquos ſcriptores eius memoria occurrit. Vnus Luitprandus narrat illic Beringarium clariſsimum Ducem confugiſſe, cum Imperatoris Othonis iracundiam declinaret. Ex recentioribus meminerunt multi, ſed parce, nimiſque ieiune, cuius perdifficilem acceſſum, ſitumq; tutiſsimum ita deſcripſit Pamphilus in lib. 2. de laudibus Piceni.

B

Arduus aſper adit mons celſo culmine cælos
Vndique permagnis SanLeo cinctus agris.
Hunc homini fas eſt nunquam conſcendere montem
Aeriæ rupes, ſummaque ſaxa negant.
Frugifer haud tenuis ſedet alto vertice campus,
Sufficit, & multis frugibus ille viris.
Lympidus vndiſonis veliſans è cautibus antri.
Fons rigat herbiferos curſibus vber agros.
Difficiliſque aditus, vix tandem prauius vni
Ictibus vlla nequit vertere bomba locum.
Theſauros Ducibus ſeruat diſcrimina totos,
Si procul inſidiæ, ſi dolus omnis abeſt.
Sed tamen (vt vere iam dixerat ille Philippus)
Nil tutum, ſi auri pondere aſellus adit.
Omnis enim Ducibus victoria digna modernis,
Vel datur argento, vel datur ipſa dolis.

C

Lancea ſigniferis noſtris argentea bellum
Efficit, aut vulpes digna trophæa parant.
Natus Alexandri cupit iam Borgia Sexti,
(Sit licet aerius) proditione locum
Hunc quoque militibus Medices Leo Maximus vrget
Et capit ex hominum ſeditione breui.

In maximę tamen felicitatis partem huius ciuitatis poterit computari, Feretraneoſem clariſsimam protuliſſe gentem, tot Ducum, & Principum, tot bellatorum feraciſsimum ſeminarium, quæ demum in Vrbinatium dominatu, Roboreā gentem excepit, qua extincta antiquum Romanorum Pontificum iugum, Vrbano VIII. Pontif. Max. ſedente, grataoter accepit. Iam inde a priſcis temporibus Epiſcopali dignitate inſignita eſt, cuius Præſul ab eius monte, vbi conſtructa eſt ciuitas, quem totum Feretranum montem dixere vetuſti, Feretranus Epiſcopus frequentius denominatur, ſubiectuſque primum fuit Rauennati Archiepiſcopo ex dono, & conceſsione Gregorij Quinti Papæ, quod fecit anno 996. Ioanni Archiepiſcopo, quem Reuerendiſsimum, & ſanctiſsimum confratrem appellat, quemadmodum cognoſci luculentius poteſt ex Pontificijs ipſius Gregorij litteris, quarum partem ex Vrſiano tabulario ſic recitat Hieronymus Rubeus in ſua Rauennateoli hiſtoria lib. 5.

D

Quapropter, inquit Gregorius, *conſiderantes etiam vniuerſas hæreſes in ſancta Catholica Eccleſia miſerabiliter ortas, dignas reſecari ſancta Rauennat. Eccleſia, tibi Ioanni eiuſdem Eccleſiæ venerando Archipræſuli, tuiſque ſucceſſoribus,*

in

in perpetuum, paterno amore ſubuenimus. Placentinam etiam iniuſte ſibi a meo anteceſſore ablatam, & contra canones ſub nomine Archiepiſcopatus locatam, ſibi, eiuſque ſucceſſoribus refutantes in perpetuum. Inſuper etiam a noſtro Apoſtolatu petiſtis, quatenus pro omnipotentis Dei amore, mercedeque animæ noſtræ & pro ſtatu regni domini inuictiſsimi tertij Othonis Imperatoris Auguſti Epiſcopatum Monteferetranum, cum omni integritate ſua, ex noſtro dono, ſub iure ſanctæ Rauennatis Eccleſiæ donando, & Epiſcopum conſecrandi a modo in antea cum volueritis, tibi tuiſque ſucceſſoribus, noſtræ Apoſtolicæ auctoritatis priuilegio muniremus, in perpetuum. Propterea tuis flexus precibus ad honorem ſanctæ Rauennatis Eccleſiæ, & ſtabilem eiuſdem venerandi loci, ipſum iam factum venerabilem Epiſcopatum Monteferetranum, cum omni integri- B *tate ſua, ſcilicet Eccleſijs, capellis, caſis, caſalibus, curtibus, manſis colonijs, abbatijs, cellis, fundis, ſeu terris, vineis, pratis, paternis etiam familijs vtriuſque ſexus, & cum omnibus ad ius notati Epiſcopij legaliter pertinentibus ſaluum, & in cunctis quietum conſiſtere ſub iure ſanctæ Rauennatis ſedis, tuitione, ſine cuiuslibet quacumque contradictione. Ita ſcilicet confirmantes, decernimus, vt Epiſcopus, qui in eodem Epiſcopio pro tempore fuerit, a te vel a tuis ſucceſſoribus ordinatus ſine omni contradictione, ſubiectionem impendant, & vt alij ſuffraganei, in omnibus ſecundum Eccleſiæ tuæ præfatum obediant. Inſuper namque ſub diuini iudicij obteſtatione, interminantes præcipimus, atque iubemus, vt nullus Imperator, vel Rex, vel Dux, aut marchio, de præfata conſecratione in aliquo te, tuoſque* C *ſucceſſores lædere præſumat, ſed a præſenti decima indictione in antea vſque in perpetuum, quæcumque eligere volueritis per noſtram conceſsionem, Eccleſiaſtico more, in præfato Epiſcopatu, Epiſcopum conſecrare debeatis remota omnium hominum contradictione.* Hæc atque alia in ſuis litteris Gregorius ſcriptis *manu Petri ſcriniarij notarij, & Regionarij S. R. E. in menſe iulio, indict. ſupraſcripta decima, datum non. iulij per manus Ioannis Epiſcopi ſanctæ Albanenſis Eccleſiæ, & Bibliothecarij ſanctæ Apoſtolicæ ſedis.* Diu Rauennatenſi Eccleſiæ Suffraganeus fuit, deinde immediate Romano Pontifici, donec nouiter Vrbinatis erectæ metropolis ſuffraganeus declaratus eſt. Antiqua Cathedralis ſancto Leoni dicata eſt fuitque conſtructa anno 1173. vt ad marmoream columnam hæc teſtantur incila verba. D

ANNO DOMINI M.C.LXXIIII.
COSTRVCTA
ET ERECTA FVIT MIRABILIS
ET ARTIFICIOSA MOLES
EPISCOPATVS FORTISSIMÆ CIVITATIS
DIVI LEONIS MONTIS
FERETRI.

Cæterum cum ob multa incommoda cuſtodientium militum exactiſsime inſignem illam, & munitiſsimam arcem ſancti Leonis, vbi cathedralis exædificata exiſtit, nunquam, aut exiguo temporis ſpatio Epiſcopi in ea reſederint, pro Epiſcopio, & cathedrali ante trecenteſimum poſt mille noſtræ ſalutis annum inſignem Abbatiam ſancti Anaſtaſij de Valle in medio Feretranæ diœceſis ſitam, adhæc vſque tempora delegerunt, tametſi. Pius Quintus vltimo ſui Pontificatus anno, ac deinceps Gregorius XIII. peculiari diplomate ſanctiuerint, vt Epiſcopus in nobili oppido Pinnæ Billorum, vbi ſancti Leonis antiquam catheralem tranſtulerunt, erexerunt eiuſdem oppidi Eccleſiam collegiatam ſancti Bartholomæi in cathedralem Feretrani Epiſcopatus, vt æque principaliter in poſterum remanerent vnitæ, & eadem inuocatione, & nomine exornarentur. Priſcæ ſancti Leonis cathedralis capitulum quinque habuit canonicos, vnamque dignitatem Præpoſituræ, qui ad vnam cathedralem tranſlati diuinum penſum perſoluere tenentur, quibus Clemens Octauus duas addidit dignitates, Archidiaconatus pri- B mam, Archipresbyteratus alteram, ea conditione vt pro dote ſimplicium beneficiorum centum quinquaginta ſcutatorum redditus ſingulis earum conſtituerentur. diœceſis Feretrana inter Maſſam Trebaniam, Picenum, Æmiliam, Sarſinates, & Tuſciæ fines, hinc ab Apennino ſeptimo circiter lapide accedens Ariminum, illinc ab Iſauro extendit ſe ad Sopim vſque, quibus terminis continentur oppida fere centum, parochiæ vero aliquanto plures numero, inter quas cõnumerantur ſexdecim rurales Archipresbyteratus, quibus præfatæ Parochiæ ſubijciuntur, quatuor inſigniora oppida inter ea recenſentur, nempe ſanctæ Agatæ, Maceratæ, Feltrinæ, ſancti Martini, & Pinnæ Billorum, cæteris conſpicuum ob tranſlatum in C illo Epiſcopium, & cathedralem. Numerantur in tota hac diœceſi ſex monialium cœnobia, viginti ſex Regularium virorum non ſpernenda monaſteria, ſimplicia beneficia fere triginta, confraternitates laicorum paſsim, & vbique conſpiciuntur, cenſentur in hac diœceſi quadraginta circiter millia animarum, & ex eius locis quędam ſed pauca imperio Sereniſs. magni Ducis Hetrurię, cæteræ ſanctæ ſedi Apoſtolicæ immediate ſubduntur, quæ montis Feretri Epiſcopatus nomine cõprehenduntur. Cuius Epiſcopus comitis titulo Inſignitus reperitur in veteris eiuſdem Eccleſiæ monumẽtis, taxaturq. in lib. cameræ flo. 250. Eius Præſulum continuatam ſeriem haud potuimus expiſcari, quam modo interrupte dabimus ex aliquibus monumentis, non ſine labore deprom- D pſimus, inde qui leget fortaſſe omnes neruos contendet, vt vberiorem, ampliorem que conficiat.

1 AGATHO an. 826. in concilio ſub Eugenio Secundo.

2 STEPHANVS Feretranus Epiſcopus floruit anno 853. eiuſdemque memoria extat apud Baronium.

3 IOANNES memoratur in Epiſtola Ioannis VIII. ad Rauennatenſem Archiepiſcopum Romanum, vixit circa annum 880.

4 ARDVINVS interfuit ſynodo Lateranẽſi ſub Benedicto Papa VIII. anno 1015. ſubſcripſitque decreto ad fauorem Vvilhelmi Abbatis S. Benigni Fructuarienſis.

5 ADVLPHVS eiuſdem ciuitatis Epiſcopus, concilio Romano interfuit ſub Nicolao Secundo anno 1059. defunctus eſt Gregorij Septimi tẽporibus, ſcribit enim idem Pontifex clero, & popu-

populo Feretrano, cleroque, & populo Eugubino quibus ſignificat ſe legatos his in Vrbibus eadem cauſa miſiſſe, vt operam dent, vt idoneos Paſtores in eorum Eccleſijs eligant, cum retroactis temporibus non ſat vigilantes Epiſcopos habuerint, monetque, vi eis obedientiam exhibeant Sub datum Romæ 4. non. februarij indict. 13. anno 1074. Epiſt. decret. tom. 3. Ep. 45.

6 PETRVS anno 1125. ab Honorio ſecundo nobile priuilegium pro ſua Eccleſia accepit cuius tenor ex originali talis eſt.

HONORIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Venerabili fratri Petro Feretrano Epiſcopo eiuſque ſucceſſoribus canonice promouendis in perpetuum. Officij noſtri nos hortatur auctoritas pro Eccleſiarum ſtatu ſatagere, & earum quieti, & vtilitati ſalubriter auxiliante Deo prouidere. Proinde cariſsime in Domino frater Petre ſanctam Feretranam Eccleſiam, cui Deo auctore præſides in Beati Petri tutelam, noſtramque protectionem ſuſcipimus. Statuentes præſentis priuilegij auctoritate, vt Eccleſiæ poſſeſſiones, & bona quæcumque, quæ veſtra Feretrana Eccleſia in præſentiarum iuſte, & legitime poſſidet, ſiue in futurum largiente Domino iuſte, atque canonice poterit adipiſci, firma ei, & illibata permaneant. In quibus hæc proprijs duximus nominibus exprimenda, videlicet ſancti Pancratij capellam, ſancti Martini in monte, capellam ſanctæ Sophiæ, capellam ſanctæ Mariæ in Plebe cum curte ſua, Plebem ſancti Laurentij in Folia cum pertinentijs ſuis, capellam ſancti Michaelis cum curte ſua, monaſterium ſanctæ Mariæ in Scriptino cum omnibus ſuis pertinentijs, Plebem ſancti Ioannis in Carpineo cum ſuis pertinentijs, capellam ſancti Marini, & poſſeſſionem quæ eſt in Carpineo, Plebem ſancti Caſſiani in Piſino cum omnibus ſuis pertinentijs, & fundum ſuum integrum, capellam ſancti Theodori cum ſuis pertinentijs, & terram in valle Caua, & Molledano, Plebem ſancti Theonilis in loco, qui dicitur Corma cum omnibus pertinentijs ſuis, Plebem ſancti Marini cum caſtello, & pertinentijs ſuis omnibus, Plebem ſanctæ Agathæ cum omnibus pertinentijs ſuis, & curte quæ vocatur Farnito in loco, qui dicitur Ouilione, Plebem ſancti Martini in Murſiano cum pertinentijs ſuis, Plebem ſancti Hilarij cum pertinentijs ſuis, Plebes ſanctæ Mariæ in Vico cum pertinentijs ſuis, Plebes ſancti Stephani in Murlo cum pertinentijs ſuis, monaſterium S. Martini in ſaltu cum pertinentijs ſuis, Plebes ſancti Petri in cultu cum pertinentijs ſuis, Plebem ſancti Petri ad Miſſam cum pertinentijs ſuis, fundum Hermannum in integrum, fundum Adimum in integrum, Monaſterium ſancti Saluatoris in fundo Cella Fauſti in integrum, cum ſuis pertinentijs, Plebem ſancti Martini in Vinedo cum omnibus ſuis pertinẽtijs cum caſtello, quod vocatur Caſale d'Iſice, Plebẽ ſancti Caſſiani in campo Iuueniei cum pertinentijs ſuis, in integrum, Plebem ſanctæ Marię in Romania cum omnibus ſuis pertinentijs, Plebem ſanctæ

A Muſtiolæ cum pertinentijs ſuis, monaſterium S. Seuerini cum pertinentijs ſuis, capellam ſancti Proculi cum pertinentijs ſuis, & tertiam partem de fundo Auliano, tertiam partem de fundo Bucuniano, tertiam partem de fundo ſtabulo, tertiam partem de fundo iuſtorum, cum campo, qui vocatur Martij in integrum, tres petiolas de terra, fundi Attiliani, qui vocatur Plegæ, fundum Plegni in integrum, fundum Alfidiarum, qui vocatur campus Planus, fundum frigi in integrum fundum Antimaria in integrum, fundũ Columnella in integrum, fundum poſt Collina, capellam ſancti Archangeli in integrum, fundum vallis Do- B natuli, maſſam Licinianam in integrum, fundum Auſi in integrum, Cella Fauſti, Scannulss maiores & minores in integrum, capellam ſanctæ Agathæ cum caſtro, quæ vocatur Petra Anellaria, capellam ſancti Georgij in integrum fundum Ceruianum in integrum, fundum Capicianum, curtem quæ vocatur Grilena cum omnibus pertinentijs ſuis in caſtello ſelicitatis, capellam ſancti Martini in Caſtagnolo, capellam S. Sophiæ in Aquatorio, capellam ſanctæ Mariæ in Methauiſtis in integrum Eccleſiam, Floræ in Scapinio, fundum Siritianum, fundum campo planum cum omnibus ſuis pertinentijs, caſtellum nouum, quod vocatur Petrella, ſalua in omnibus Romanæ Eccleſiæ C iuſtitia, & reuerentia. Decernimus ergo vt nulli omnino hominum liceat &c. Si qua &c. cunctis autem, &c. Amen.

Ego Honorius catholicæ Eccleſiæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Datum Laterani per manum Americi S. R. E. diaconi Cardinalis, & Cancellarij 11. Kal. maij indict. 3. anno Dominicæ Incarnationis 1125. Pontificatus autem D. Honorij II. Papæ anno primo.

7 ARNOLDVS anno 1154. interfuit conſecrationi cathedralis Ariminenſis Clement. lib. 2. hiſtor. Arim.

8 A. anno 1206. De quo Rub. in hiſtor. Rauen. lib. 6.

9 IOANNES anno 1218. Ille eſt, qui ab Imperatore Federico Secundo titulo comitis inſignitus alijſque priuilegijs exornatus fuit, diplo- D ma in Archiuio eiuſdem Eccleſiæ penè corrosum aſſeruatur.

10 ROLANDVS anno 1222. de eo Rub. in hiſt. Rauen. lib. 6.

zu HVGO, ſeu Vgolinus, ex progenie comitum Montisferetri, frater Monſeltrani, & Caualcacontis, Epiſcopus huius Eccleſiæ fuit anno 1252. Qui eo anno relicto Friderico Imperatore, cuius partes ſecutus fuerat, ad obedientiam ſedis Apoſtolicæ redijt, de quo Rub. lib. 6.

12 ROBERTVS anno 1282. cui Martinus Quartus impoſuit, vt Vgolinum filium Guidonis de Monteferetro cuſtodiret, ex Reg. Vatic. f. 35.

13 CLARVS eandem ſedem obtinuit anno 1291. apud Luc. Vvading. tom. 4. Annal. Minorum.

v4 ROLANDVS anno 1293. Guelphæ factionis princeps, & acerrimus propugnator.

15 VBERTVS anno 1295. adminiſtrator monaſterij S. Hilarij de Calcrata, ad quem ſcri- b pſit Bonifacius Octauus 2. non. martij anno 1. Ep. 36.

36. fo. 8. Reg. Vatic. interfuit ſynodo Rauen. habita a Rainaldo Archiep. anno 1311. obijt anno 1318.

16 BENVENVTVS ex Præpoſito cathedrali Epiſcopus electus anno 1319. 6. id. ianuarij conſecratus Auenione per Berengarium Epiſcopum Portuenſem ex Reg. Vatic.; Ariminenſi publicæ rei oppidum Pennæ vendidit an. 1321. auctoritate Ioannis XXII. vt ex ſequenti bulla liquet.

IOANNES EPISCOPVS &c.

Magiſtro Aymerico de caſtro Lucij prouincia Romandiolæ Rectori, &c. Accepimus nuper, quod Federicus olim comes de Monteferetro caſtrum, & Arcem Pennarum ſancti Martini Feretranæ diœceſis, ad Eccleſiam Feretranenſem ſpectantia, de quibus idem Federicus offitialibus, & fidelibus noſtræ prouinciæ Romandiolæ guerram frequenter mouere præſumpſit, dudum violenter inuaſit, & adhuc detinet occupata. Cum igitur eadem Eccleſia Feretrana impotens ad Arcem, & caſtrum prædicta recuperanda exiſtat, nec etiam illa poſſet, ſi recuperare contingeret, defenſare, diſcretioni tuæ per Apoſt. ſcripta com. & man. quatenus diligentius inquiſito, quanto eadem Eccleſia Feretranen. ex permutatione caſtri, & Arcis, quod meliorem poſſit ſuam conditionem efficere de aliqua bona cum communi Ariminenſi, per quæ huiuſmodi poſſit eiuſdem Eccleſiæ Feretranen. meliorari conditio, & Romana Eccleſia in aliquo non lædatur, & conſenſu venerabilis fratris noſtri Epiſcopi Feretr. auctoritate noſtra ipſius Eccleſiæ Feretranen nomine ſtudeas permutare, contradictores per cenſuras Eccleſ. compeſcendo, attentius prouiſurus, ne de ijs in præmiſsis agere te contingat, vt poſſit in poſterum contrarium reperiri, quodque ſtatim per inſtrumentum publicum nos reddere ſtudeas certiores de omnibus, quæ in prædictis duxeris faciendum.

Datum Auenione 10. Kal. decemb. Pontif. noſtri anno ſexto.

17 CLARVS filius Simonis de Peruzzijs nobilis Florentinus, & Canonicus, electus Epiſcopus Feretranus 1350. 12. Kal. Februarij, ex Regeſt. Vatic. Epiſt. 216. f. 75. ann. 8. Clem. VI. Vir magnæ exiſtimationis fuit, non ſolum propter generis claritatem, ſed ob ſingulares animi dotes, eius Florentinæ legationis ad Neapolitanum Regem princeps fuit; quam clariſsiſsimi

A ciues explebãt, Paulus ſcilicet Victorius, Iacobus Albertius, Petrus Philippi de Albizijs, Burna de Rubeis, Ioannes Medices, ac Franciſcus Buondelmontes. Cumque deinde anno 1364. commoraretur Florentiæ, ſimul cum Georgio Scali, Caroloque Oricellario. ad Anichinum Cæſariorum ductorem, qui per id tempus hoſtiliter in Hetruriam incurrerat, legatus eſt, vt furentis vel precibus frangeret iram. Extat huius legationis memoria in magno literarum libro apud Florentinum Archiuium Reformationum. Clarus diu ſuperſtes fuit clariorque in dies virtutibus tranſiuit ad ſuperos. De Peruzia gente noſter Verinus ita cecinit lib. 3.

B *Romuleus ſanguis primi notus incola muri*
Perutius fertur primaque in limine portæ.
Sunt monumenta domus.

18 LVCAS Clementis VII. Antipapæ ſectator, anno 1388. die 1. ineuntis ſeptembris ſacro Collegio, quod tunc Auenioni commorabatur, ſe ſolitum ſeruitium perſoluturum promittit, ex lib oblig. eodemque anno Pinus quidam Epiſcopus, huius Eccleſiæ commendatarius conſtituitur ab Vrbano VI. vt notatur in eod. oblig. lib.

19 BENEDICTVM Feretranum Epiſcopum, Bonifacius IX. conſtituit Vicarium Patrimonij S. Petri 1390. ex bulla eiuſdem.

C 20 Fr. IOANNES Sechanius Ariminenſis, Ord. Minorum Ferretran. Epiſcopus ſancti Petri Patrimonij ſub Martino Quinto Columna Rector fuit anno 1422. Arimini deceſſit 1444. die 28. menſ. ſeptemb. ſepultuſque eſt apud ſanctum Auguſtinum. Huius meminit Cæſar Clemen. in Arimin. in hiſt. In Eccleſia ſancti Franciſci Arimini in argenteo Calice a Ioanne dono dato, hæc inſculpta verba leguntur

Ad honorem Dei, & B. Mariæ Virginis
hunc Calicem fieri fecit
Reu. in Chriſto Pater D. Ioannes de Arimino
Ordinis Fratrum Minorum
Dei gratia Epiſcopus Feretranus
D *pro ſalute ſua*
ac anima ſororis ſuæ Agneziæ
ſub anno Domini M. CCCC. XXIIII.
de menſe Iulio.

21 FRANCISCVS Angelus de Clareuallenſibus nobilis Tudertinus maiorum claritudine & propria virtute illuſtris præficitur huic Eccleſiæ ab Eugenio Quarto anno 1444. ad ſex annos hanc rexit Eccleſiam, fato functus eſt 1450. de quo mentio in Actis Conſiſt.

IACO-

22 IACOBVS Theobaldus Romanus, ex oppido Collis Scipionis oriundus, I. V. D. præcipuus, Epiſcopus adlectus eſt 1450. non. iunij, ſub Calliſto Tertio Spoletani Ducatus, mox Peruſiæ Præſes, ab eodem anno 1456. presb. Card. tit. ſanctæ Anaſtaſiæ creatus, vulgo Card. Feretranus nuncupatus. Romæ deceſsit anno 1466. ſepultus iacet in Eccleſia ſanctæ Mariæ ſupra Mineruam, ſub marmoreo ſarcophago, ijs verſibus exornato.

Qui fuit vrbis honos generoſa prole Thebaldus,
Frigida marmoreo Iacobus tenet oſſa ſepulchro
Cæſareas norat leges, montiſque Feretri,
Præſul erat, nullique fide, & pietate ſecundus,
Pauperiem tollebat humo clariſque fauebat,
Ingenij, iuſtique Pater, moderator & æqui,
Cuius virtutem admirans, animumque pudicum,
Cardineo diuus decorauit honore Calixtus.

QVI OBIIT ANNO CHRISTI
M. CD. LXVI.
DIE QVARTA MENS.
SEPTEMBRIS
HORA DECIMA SEXTA.

23 ANDREAS Iacobo ſucceſsit an. 1454. 5. non. nouemb. Inter mortales eſſe deſijt 1458.

24 CONRADVS Marcellinus Romanus, canonicus, & Prior ſanctæ Mariæ in Via lata de Vrbe, Epiſcopus Feretranus ad Terracinam Eccleſiam translatus eſt 1458. die 12. auguſti.

25 IACOBVS Epiſcopus Foliarum anno 1458. Conrado ſucceſsit 27. m. octob. defunctus eſt poſt paucos menſes.

26 ROBERTVS Adimarius nobilis Florentinus, olim Volaterranus Epiſcopus, huc translatus anno 1459. 26 Aprilis. Vigintiquinque

A omnino annos illam rexit Eccleſiam, effœtæque iam factus ætatis eo munere ſe exoluit an. 1484. eodemque anno, & menſe ex hac mortali vita diſceſsit, ſepultus iacet in Eccleſia Abbatiæ ſancti Anaſtaſij ſuæ diœceſis, in qua nobile palatium conſtrui fecit. Ad eius ſepulchrum in marmorea tabula ſub gentilitijs inſignijs hæc breuis ſubſcriptio legitur.

SEPVLCHRVM
ROBERTI DE ADIMARIIS
DE FLORENTIA
EPISCOPI FERETRANI
QVI OBIIT DIE XI. OCTOB
M. CCCC. LXXXIIII.

B In tiara ſupra parmam ad ſepulchrum eiuſdem Epiſcopi, comitum corona nobile ſignum ſpectatur, quod Feretrani Epiſcopi Friderici II. Imp. priuilegio, eorum gentilitia inſignia exornarunt. Eiuſdem Roberti offendimus monumentum, in quo ſe Epiſcopum, & comitem ſancti Leonis denominat, cum ea Imperiali priuilegio quemdam Petrum Franciſcum, tabellionem creat, quod in gratiam ſtudioſorum antiquitatum hic inſeri curauimus.

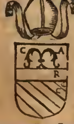
Robertus de Adimarijs de Florentia Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopus ſancti Leonis alias Feretri, & Comes.

C *Vniuerſis, & ſingulis præſentes noſtras literas inſpecturis, ſalutem, & omne bonum. Nouerit vniuerſitas veſtra, quod cum de imperialis plenitudine poteſtatis in Reuerendiſsimum in Chriſto Patrem, & dominum Ioannem Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopum Feretranum, ac ſucceſſores eius per recolendæ, & diuæ memoriæ D. Federicum Romanorum Imperatorem ſemper Auguſtum creandorum tabellionum, & ad officium tabellionatus, & ordinariorum iudicum contribuen. & conferen. facultas auctoritas, & poteſtas emanarunt, & huiuſmodi, auctoritas, & poteſtas Imperij gratia refunderetur in ſubiectos, ac quoſcunque alios benemeritos, prædictumque officium tabellionatus & iudicis ordinarij auctoritas, facultas, atque poteſtas vt ſupra eidem Epiſcopo, & ſucceſſoribus ſuis attributa, & conceſſa per præfatum dominum Federicum Im-*
D *peratorem prænominatum ipſe Reuerendus Pater dominus Ioannes Epiſcopus prædictus, & ſucceſſores eius in eadem Eccleſia ſancti Leonis canonice intrantibus in perpetuum libere dare, & conferre poſſent, vt antiquo priuilegio præfati Imperatoris euidenter apparet. Nos Robertus Epiſcopus ſuprafatus dilectum noſtrum Petrum Franciſcum D. Matthæi de monte Grimano Feretran. diœceſis præſens, & flexis genibus coram nobis exiſtens, ac deuote, & humiliter officium, & auctoritatem tabellionatus, ac iudicis ordinarij petens publicum, & autenticum tabellionem, nec non iudicem ordinarium tamquam benemeritum præuia examinatione inſtituimus, fecimus ordinauimus, atque creauimus ipſumque de arte officio, ac notariatus tabellionatus atque iudicis ordinarij, tam in inſtrumentis, vltimis voluntatibus, & quibuſcunque iudiciorum actibus autentice conſcribendis, quam omnibus, & ſingulis facien-*

Ooo di,

di, exercendi, & operandi, quæ ad officium prædictum A *ſpectant per omnes, & ſingulas mundi terras, & loca quæ Romanum profitentur Imperium per Penniferi traditionem legitime inſtit uimus, ipſumque admittendum, computandum, ac numerandum fore, inter alios autenticos, & fide dignos tabelliones, & iudices ordinarios decernentes, dantes, & concedentes eidem Perfrancisco deinceps liberam auctoritatem, poteſtatem & facultatem omnia, & ſingula inſtrumenta, vltimas voluntates, & quæcumque alia iudiciorum acta publicare, & autenticare, & ipſam publicam, & autenticam formam redigendi, & quicquid in poſterum per prædictum Perfranciſcum publice, & autentica fuerit publicatum, & autenticatum, plenariam obtineat roboris firmitatem recepto a ſe primitus, vt moris eſt per nos in manibus noſtris, vica, & nomine Imperij corporaliter præſtita ſoli o iuramento fidelitatis, vid.* B *vt ab hac hora in antea ſemper eris fidelis Imperatori, & eius ſucceſſoribus. nec ee reperies in conſilio, dicto, vel facto, vt ipſe vel aliquis de ſuis ſucceſſoribus vitam. aut membrum perdant, vel capiantur mala captione, vel damnum aliquod patiantur in eorum perſonis, vel bonis ſuis, & quæcumque ſcies ad eorum incommodum euenire, ſibi, vel ſucceſſoribus quatenus poteris pandere procurabis, quodque inſtrumenta tam publica quam priuata, & vltimas voluntates, & quæcumque iudiciorum acta, aliaque omnia, & ſingula quæ tibi ex debita ipſius offi ij facienda occurrerint, ſcripturas illas, quas facere in publicam formam debueris rediges in membranis, & non in cartis abraſis legaliter, & fideliter conſcribendis, nec non ſententias, poſſeſſiones, dicta teſtium, & quæ de iure non erunt manifeſtanda partibus, donec fuerint publicata, & aperta ſub ſecreto fideliter, & legaliter retinebis, & omnia alia, & ſingula vniuerſa bene, rite, & recte, & legali-* C *ter facies quæ ad dictum tuum officiũ de iure, & antiqua conſuetudine pertinere, & ſpectare conſueuerunt, & ſolita ſunt &c. In quorum fidem, & teſtimonium præſentes noſtras patentes has fieri facimus per nos noſtrumq. infraſcriptum, &c. Noſtrique Pontificales ſigilli iuſſimus appenſione communiri. Datum in monte Taxorum in domibus ad præſens reſidentiæ D. Epiſcopi, cui a tribus ſunt via. a quarto iura dicti communis anno Domini 1477. indictione 10. tempore ſanctiſsimi D.N. D. Sixti diuina prouidentia Papæ Quarti, die vero ſeptima iunij, præſentibus nobili viro Mainardo de Adimarijs de Florentia habitatoris dicti caſtri montis Taxorum Feretranæ diœceſis, & venerabili viro D. Honorio rectori Eccleſiæ ſancti Silueſtri de monte Grimano teſtibus ad præmiſſa vocatis, habitis* D *& rogatis.*

Et ego Ioannes de Aretio de Edua Præpoſitus Feretranus publicus Imperiali auctoritate notarius, & iudex ordinarius &c. prædictis omnibus, & ſingulis, dum ſic agebantur interfui, & fieri vidi, ea que rogatus ſcribere, ſcripſi, & publicaui, ſignumque meum, & nomen appoſui conſuet. vna cum ſigillo præfati Reuerendiſſ. in Chriſto Patris, & domini mei, & D. Epiſcopi Feretrani ad fidem, & teſtimonium omnium prædictorum.

27 CELSVS Mellinus Romanus, Vaticanæ Baſilicæ canonicus, ab Innocentio Octauo adlectus eſt 1484. die prima ineuntis octobris. Romæ poſtremam obijt diem 1598. ſepultuſque B eſt apud ſanctam Mariam de Populo prope Ioannem Baptiſtam Cardinalem Mellinum ac Franciſcum Epiſcopum Senogallienſem fratres.

28 LVCAS Mellinus Romanus, canonicus ſanctæ Mariæ in Via lata de vrbe, Celſi conſobrinus in eadem dignitate Celſo affini ſuo ſucceſſit 1498. die 21. menſis nouembris. Obijt & ipſe Romæ anno 1507. ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Populo prope ſuos affines.

29 ANTONIVS de Caſtriano Saxoferratenſis, Callij antea Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1507. die 21. menſis maij. Exceſſit autem e vita anno 1510. die 11. auguſti Arimini Gubernator.

30 PAVLVS de Alexandris Vrbinas, ad hanc dignitatem aſſumptus eſt anno 1510. die 9. menſis octobris, Feretranenſemque Eccleſiam viginti octo omnino annos plurima cum C laude prudentiæ adminiſtrauit Ariminenſibus, Piſauriſque ius dixit. E viuis ſublatus eſt 1535.

31 ENNIVS Cardinalis Philonardus paulo ante Verulanus Epiſcopus, hanc Eccleſiã adminiſtrandam ſuſcepit 1538. die 12. menſis auguſti Quam cum ad decem annos adminiſtraſſet, eam dignitatem, annuente Pontifice, in nepotem transfudit. De quo alibi.

32 ENNIVS Philonardus de Maſſarijs ſupramemorati Cardinalis nepos, ad Feretranenſem ſedem ſubuectus eſt, ex ceſsione patrui 1549. die 25. menſis aprilis. Tridentino Concilio interſuit, indaque ad Eccleſiam ſuam reuerſus, dum ad cotem Tridentinæ cenſuræ expolit cleri mores, mortalem hanc cum immortali vita commu- D tauit 1565.

33 CAROLVS Cardinalis Vicecomes Mediolanenſis Vigintimilienſis Epiſcopus, hanc Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit 1565. die 6. mẽſis iulij. deceſſit vero 1567. de quo conſule noſtrum catalogum Præſulum dictæ Eccleſiæ.

34 IOANNES FRANCISCVS Lormanus Mediolanenſis Canonicus, Vicariuſque Mediolanenſis, Viſitator Apoſtolicus, qui ſub Pij Quarti Pontificatu claruit, ab eodem Pontifice Feretranſisen Eccleſiæ dictus Epiſcopus eſt 1565. die 6. menſis martij, floruit in ea ſede, proſpera fama virtutum, ad triginta quatuor annos. Cathedralem Eccleſiam in inſigni nobilique oppido Pennæ Billorum ornauit, auxitque, quam pridem ex ciui-

ciuitate S. Leonis tranſtulerat Pius V. mox Gregorius XIII. ex ſequenti diplomate.

GREGORIVS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Aequum reputamus, & rationi congruum, vt ea quę ab Rom. Pōtificis gratia proceſſerūt licet eius ſuperueniente obitu litteræ Apoſtolicæ deſuper confectę non fuerint ſuum ſortiæ effectum. Dudum ſiquidem per fel. recordationis Pium Papā Quintum prædeceſſorem noſtrum accepto quod Eccleſia Feretrana Sancti Leonis nuncupat. in oppido ciuitatem nuncupato eiuſdem
B Sancti Leonis Feretranenſis diœceſis dilecti filij nobilis viri Guidi Vbaldi Ducis Vrbini temporali dominio ſubiecta erat, & in illa dūtaxat vnus Prępoſitus, qui præpoſituram dictæ Eccleſiæ dignitatem inibi poſt Pontificalem maiorem obtinebat, & ſex canonici exiſtebant; & quæ adeo turbinib. bellorum imminentibus ſuſpecta habebatur, qui dictus Guidus Vbaldus Dux pro ſui ſtatus tuitione, & conſeruatione in dicto oppido, cum vnus ex principalibus oppidis ſuę ditionis ſubiectis reputaretur continuum militare præſidium, ac diu, noctuque cuſtodiam aſſidue habere cogebatur. Quiq. ob militum in eodem oppido continuo
C arctam cuſtodiam, ſiue excubias facientium moroſitate, illorumque diuerſum a ſtatu Eccleſiaſtico viuendi modum, & habitationum neceſſariarū defectum: ac iam venerab. fratri noſtro Franciſco, & tunc Epiſcopo Feretrano, quam dilectis filijs præpoſito, & canonicis ipſius eccl. ad illam quoties opportunū, vel alias eis bene viſum exiſtebat libere non pateret acceſſus, quo fiebat, vt iam Franciſcus Epiſcopus, quam præpoſitus, & canonici, prædicti in dicta eccleſia debitam reſidentiam nō faciebant; minusque in ea diuina officia præterquam in feſtiuitate eiuſdem ſancti Leonis celebrātur in diuini cultus diminutionem. Cumque in dicta diœceſi oppidum Pennæ Billorum nuncupatum ſituatione, et loci commoditate pulcherrimum, ac populi multitudine refertum, &
D minus, quod oppidum Sancti Leonis huiuſmodi ſuſpectum exiſteret, in illorum, ac prædicta diœceſi, vna dumtaxat Collegiata Eccleſia, ſub inuocatione ſancti Bartholomæi exiſteret, in qua diuinus cultus per dilectos fil. ipſius eccleſiæ ſancti Bartholomæi præpoſitum, et canonicos, qui inſimul ſex numero exiſtebant, exercebatur. Qui tam Franciſcus Epiſcopus, quam dictæ eccleſiæ Feretranæ canonici prædicti in eadem eccleſia ſancti Bartholomæi ſituatione, & loci commoditate prædictis attentis facile reſidere, ac cum canonicis eccleſiæ ſancti Bartholomæi huiuſmodi diuina officia decantare poterant. Prælatus prædeceſſor, qui diuino cultui libenter intendebat: & vt cathedralis eccleſiæ ſituationem commodam haberent ſinceris exhortabatur affectibus, quiq. eundum inter alia voluerat, quod ſuper vnionibus commiſſio fieret ad partes: vocatis quorum intereſſet circa præmiſſa, Necnon de domicilio tam

A Franciſco et pro tempore exiſtenti Epiſcopo Feretrano, quā nō ipſius eccleſię Feretranæ canonicis prædictis, vt facilius diuina officia celebrare poſſent, & eis via excuſationis ac reſidētiæ, ac diuinorum non celebrationis præcluderetur, vtque in dicta eccleſia ſancti Bartholomæi peramplius miniſtrorum numerus augeretur, opportune prouidere volens, ipſumque Franciſcum Epiſcopum, ac ſancti Leonis, & ſancti Bartholomæi eccleſiarum huiuſmodi præpoſitos, et canonicos, eorumque ſingulos a quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, et interdicti alijſque eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis, a iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis ſi quibus quomodolibet innodati exiſtebant ad effectum infraſcriptorum dumtaxat conſequend. abſoluimus, et ab-
B ſolutos fore cenſemus. Motu proprio non ad Franciſci Epiſcopi, et præpoſitorum, ac canonicorum prædictorum, vel alterius pro eis ſuper eo eidem prædeceſſori oblatam petitionem, & inſtantiam, ſed de ſua mera deliberatione, et ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſub datum 6. idus iulij Pontificatus ſui anno 5. eccleſiam Feretranam prædictam hactenus non frequentatam, & in qua Franciſcus, & qui pro tempore fuerint Epiſcopi Feretrani, ac canonici dictæ eccleſiæ Feretranæ reſideat. Ad dictam Collegiatam eccleſiam vna cum eiuſdem eccleſiæ cathedralis inſignijs auctoritate Apoſtolica tran-
C ſtulit, & translata eſſe voluit; Itaut deinceps liceret Franciſco, pro tempore exiſtenti Epiſcopo Feretrano, ac ipſius eccleſiæ ſancti Leonis præpoſito, & canonicis prædictis in dicta eccleſia ſancti Bartholomæi reſidere, & diuina officia inibi vna cum illius canonicis prædictis decantare quodq. d. ſancti Leonis, & ſancti Bartholomæi eccleſiæ non amplius duæ cathedralis ſcilicet, et collegiata eccleſ. nuncupantur, ſed vna tantum eccleſia cathedralis exiſteret, nuncuparetur, & reputaretur. Et eccleſiarum earum canon. vnum corpus efficerēt, ac canonici ſancti Bartholomæi prædicti huiuſmodi fructus ſuos percipientes canonici cathedralis eccleſiæ nuncuparentur, & nuncupari, priuilegijſque honoribus, exēptionibus, libertatibus, necnon fauoribus, gratijs, & indultis quibus canoni-
D ci aliarum cathedralium eatenus vti, gaudere, & frui potuerāt, & debuerant, & poſſint, & debeant vti, frui, potiri, & gaudere libere, & licite, ſeu ſormiter, & abſque vlla penitus differentia. Voluitque quod tam ſancti Leonis, quam ſancti Bartholomæi eccleſiarum canonici prælati vnum dumtaxat capitulum inſimul facerent, præcedentibus tamen ipſius eccleſię ſancti Leonis ſic tranſlat. canonicis, præpoſito, & canonicis dictæ eccleſię ſancti Bartholomæi in choro, proceſſionibus, & alijs actibus capitularibus, & quod de cætero ipſa eccleſia ſancti Bartholomæi non amplius collegiata vocaretur, ſed cathedralis eccleſia ſancti Leonis exiſteret, remanerent tamen eadem eccleſia Feretrana in dicto oppido S. Leonis ſub eiuſdem S. Leonis inuocatione cum inſignijs cathedralis eccleſiæ, cuius feſtiuitas coli dīe eiuſdem ſancti Leonis non deſineret dicta auctoritate perpetuo ſtatuit, & ordinauit. Et vt eadem eccleſia Feretra-

na in eandem eccleſia ſancti Bartholomæi ſic translata peramplius miniſtris honoraretur, ac dignitatibus accreſceretur more aliarum eccleſ. cathedralium inſignium, in illa vnum archidiaconatum, qui prima poſt Pontificalem pro vno archidiacono, qui oculus Epiſcopi nuncuparetur, & vnum archipresbyteratum, quæ ſecunda inibi dignitates exiſterent pro vno archipresbytero, qui in abſentiam dicti archidiaconi caput capituli, & canonicorum exiſteret, etiam perpetuo erexit, & inſtituit, ac pro archidiaconatus, & archipresbyteratus prædictorum ſic tranſactorum, inſtitutorum dote, fructus, redditus, et prouentus, quorumcumque ſimplicium beneficiorum Eccleſiaſticorum per Franciſcum ſeu pro tempore exiſtentem Epiſcopum Feretranum menſę capitulari vniens ſummam centum, et quinquaginta ducatorum auri redditus non excedens eidem archidiaconatui, & archipresbyteratui, ita quod cum primum dos, vt præfertur eis aſſignata, foret facta per ipſum prædeceſſorem de illis a primæua earum erectione vacantibus collectione, prouiſione eidem eccleſiæ cathedrali profertur translatæ deſeruire inciperet, & continuo deinceps inſeruiet, eadem auctoritate ſimiliter perpetuo applicauit et appropriauit. Necnon præpoſituram ſancti Leonis tertiam, ac etiam præpoſituram ſancti Bartholomæi eccleſiarum huiuſmodi, quæ principalis dignitas in ea exiſtebat quartam; quamdiu tamen tunc d. eccleſiæ S. Bartholomæi præpoſitus duceret in humanis, dumtaxat dignitates conſtituit. Et præpoſituræ ſancti Bartholomæi cernente vacatione per obitum tunc illius præpoſiti huiuſmodi, ad id vt tres dignitates dumtaxat in ipſa eccleſia Feretrana in eandem eccleſiam ſancti Bartholomæi translata, remanerent, illam eandem perpetuo ſupponit, necnon quia tam ſancti Leonis, quam ſancti Bartholomæi eccleſiarum huiuſmodi ac illarum menſarum capitularium fructus, redditus, et prouentus adeo tenues exiſtebant, quod pro manutentione canonicorum prædictorum non ſufficiebant, cum ſancti Leonis quatuordecim, ſancti Bartholomæi vero eccleſiarum canonicatuum, et præbendarum decem ducatorum auri de camera fructus, redditus, et prouentus huiuſmodi ſecundum communem ęſtimationem valorem annuum non excederent. Parochialem eccleſiam ſancti Nicolai de Billis nuncupat. dicti oppidi Pennæ Billorum cuius fructus, redditus, & prouentus quadragintaquatuor ducatorum auri ſimilium ſecundum æſtimationem prædictam valorem annuum excedebant; ex tunc prout ex ea die et ea contra cum primum per ceſſuram etiam, &c. permutationem, vel deceſſum, ſeu quamuis aliam dimiſſionem, vel amiſſionem illam tunc obtinentis etiam in aliquo ex mentibus ſedi Apoſtolicæ per conſtitutiones Apoſtol. ſeu Cancellariæ Apoſtolicæ clauſulas reſeruatis, ſeu ordinatijs etiam per conſtitutiones Apoſtolicas, ſeu literæ alternatiuarum, vel alias conceſſis aut alias quouis modo vacare contingeret, etiamſi actu tunc vacarent necnon etiam fructus, redditus, prouentus eiuſdē præpoſitorum ſuperiorū capitulari menſæ S. Leonis ſic translatæ, et S. Bartholomæi eccleſiarum

A huiuſmodi pro diſtributionibus quotidianis inter canonicos pro tempore reſidentes, et in diuinis inſeruientes, ac in choro interuenientes diuidens præfata auctoritate ſimiliter perpetuo vniuit, annexit, ac incorporauit, ac pro diſtributionibus huiuſmodi appropriauit, ita quod liceret præfato capitulo corporalem, realem & actualem poſſeſſionem ipſius eccleſiæ parochialis ſic vnitæ per ſe vel alium, ſeu alias propria auctoritate libere apprehendere, & perpetuo retinere, illiuſque necnon et d. ſic ſuppreſſę præpoſituræ fructus, redditus, et prouentus, in vſus, & vtilitatem menſæ capitularis, ac diſtributionum huiuſmodi pro tempore exiſten. ſingulis canonicis prædictis dans et applicans conuertere cuiusvis licentia abſque

B munimine reſeruata. Necnon eidem parochiali eccleſiæ per vnum ex ipſis canonicis ſufficient. idoneum, per ordinarium approbat. iuxta prouidam eiuſdem capituli ordinationem ſatis ſciens in diuinis deſeruire, et curam animarum illius parochianorum laudabiliter exercere, ac ſacramenta eccleſiaſtica illis miniſtrare. Decernens præpoſituram eccleſiæ ſancti Bartholomæi huiuſmodi cum vt præfert. vacare contingeret perpetuo ſuppreſſam exiſtere, & eſſe ac literas tunc deſuper conficien. nullo vſque tempore deſumptionis, vel abſumptionis vitio, ſeu intentionis ipſius prædeceſſoris, aut quouis alio defectu notari, ſeu impugnari, vel ad terminos iuris reduci, ac in ius, & controuerſiam poni, vel vocari nullatenus

C poſſe; neque ſub quibuſuis ſimilium, vel diſſimilium gratiarum, vel vacationibus, ſuſpenſionibus, derogationibus, & limitationibus tam per ipſum prædeceſſorem, quam ſucceſſores ſuos Romanos Pōtifices etiam in craſtinum eorum aſſumptionibus faciendis comprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas, quoties illæ emanebunt tales in priſtinum, & validiſſimum ſtatum reſtitutum, & denuo conceſſum eſſe, et concedi debere. Sicque per quoſcumque iudices, & commiſſarios quauis auctoritate fulgentes etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, et ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales in quauis cauſa, et inſtantia ſublata eis, et eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi, ac diffiniendi facultatem, et aucto-

D ritatē iudicari, diffiniri, & interpretari debere non obſtantibus priori voluntate ſua prædicta, ac Lateranen. concilij nouiſsime celebrati, vniones perpetuas, niſi in caſibus a iure permiſsis fieri prohibentis; necnon pię memoriæ Bonifacij Papæ Octaui etiam prædeceſſoris noſtri, et alijs Apoſtolicis conſtitutionibus, ac ſancti Leonis, & ſancti Bartholomæi eccleſiarum prædictarum iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis alia firmitate roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus contrarijs quibuſcumque aut ſi aliquis ſuper prouiſionibus ſibi facien. vel de dignitatibus ipſius eccleſiæ ſancti Bartholomęi, ac huiuſmodi ſpeciales, vel alijs beneficijs Eccleſiaſticis in illis partibus generales dictæ ſedis, vel Legatorum eius literas impetraſſent etiamſi per eas ad exhibitionem, reſeruationem, & decretum, vel alias quomodolibet extat proceſſum, quas quidem litteras, et proceſſus habit. per eaſdem ac inde ſecut. quæ-

cumque

cumq. Idem Pius prædeceſſor, ad præpoſituram ſancti Bartholomæi, & parochialem eccleſiam, ad beneficia vnienda huiuſmodi voluit non extendi; ſed nullum per hoc eis quoad executionem beneficiorum aliorum beneficium generari. Et quibuſuis alijs priuilegijs, indulgentijs, & litteris Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus quorumcumque tenor. exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, velut alias non inſerta effectus earum impediri valeret quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumcumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda eſſet in eiſdē lit. mentio ſpecialis. Præuiſo quod propter vnionem, annexionem, & incorporationem prædictam præpoſitura, & parochialis eccleſia, & beneficia vnienda debitis non procederentur obſequijs, & animarum cura in parochiali eccleſia, & ſi qua illi immineret præpoſitura prædictis nullatenus negligeretur, ſed earum, ac beneficiorum vniendorum prædictorum congrue ſupportarent mera conſueta. Idem enim Pius prædeceſſor ex tunc irritum decreuit, & inane, ſi ſecus ſuper his a quocumque quauis auct. ſcienter, vel ignoranter contingerit attentari. Ne autem de abſolutione, translatione, voluntate, ſtatuto, ordinatione, erectione, inſtitutione, applicatione, appropriatione, conſtitutione, ſuſpenſione, vnione, annexione, incorporatione, & decreto prædictis pro eo quod ſuper illis dictis Pij prędeceſſoris eius ſuperueniente obitu, litteræ confectæ non fuerunt valeat quomodolibet excitari, ipſeque Franciſcus, ac pro tempore exiſtens Epiſcopus, necnon ſancti Leonis, & ſancti Bartholomęi eccleſiarum huiuſmodi præpoſiti, & canonici illorum fruſtrarentur effectu. Volumus. & ſimiliter Apoſtolica auctoritate decernimus, quod abſolutio, translatio, voluntas, ſtatutum, ordinatio, erectio, inſtitutio, applicatio, appropriatio, conſtitutio, ſuppreſſio, vnio, annexio, incorporatio, & decretum Pij prædeceſſoris huiuſmodi perinde a dicta die 6. idus iulij ſuum ſortiantur effectum, ac ſi ſuper illis ipſius prędeceſſoris litteræ ſub eiuſdem diei dat. confectæ fuiſſent, prout ſuperius enarratur. Quodq. præſentes litteræ approbant plenę abſolutionem, voluntatem, ſtatutum, ordinationem, translationem, erectionem, inſtitutionem, applicationem, appropriationem, conſtitutionem, ſuppreſſionem, vnionem, annexionem, incorporationem, & decretum Pij prędeceſſoris huiuſmodi vbique ſufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno Incarnationis Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo 8. Kal. iunij Pontificatus noſtri ann. primo.

Ioannes vero Franciſcus deceſſit 1601. ſepultus in eccleſia ſancti Franciſci montis Madij ſuæ diœceſis.

35 PETRVS Cartularius Vrbinas Ioanni Franciſco ſuffectus eſt 1605. die 29. menſ. nouemb. Hic Præſul vere Apoſtolicus cathedralem eccleſiam ampliauit, ſacrarium, & ſacellum ſacratiſſimi Corporis Chriſti a fundamentis erexit, organum confecit, ceremoniarum magiſtrum inſtituit, ſynodum non ſemel coegit, clerum ad puriores mores reduxit, canonicos ad diuina peragenda officia in cathedrali, & chori munia, vt par erat obeunda reuocauit, & eccleſiaſticam diſciplinam pene collabentem ad perſcriptos ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ritus, & ſacri concilij inſtitutionē ibidem reſtituit, diœceſim ſemel in anno luſtrauit, ac tandem omnibus charus maxima de ſe expectatione relicta deſijt mortalis eſſe 1607. Cuius laudes non tacuit Oliuerius de Oliuerijs Vrbinas in oratione, quam in funere ipſius Vrbini habuit, vbi iacet in eccleſia ſancti Franciſci, cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Petro Cartholario
Vrbini Ep. Feretrano. I. V. C.
qui poſt plurimos Primarios tam ſeculares,
quam regulares Eccl. Magiſtratus
ſumma cum virtute, integritate, ac
laude geſtos egregiam in conſult.
totius dominij
Eccl. negotijs trib. Pont.
Clem. VIII. Leon. XI. &
S. D. N.
Paulo V. nauatam operam
inſigni pietate erga pauperes præſertim
exteros ad veram fidei lucem
conuerſos.
omni virtute, ac laude cumulatus
Obijt anno ætatis ſuæ LXVI.
ſalutis omnium
MDC.VII.
Franciſcus Cartholarius
nepos P. C.

36 GONSALVVS Durandus è ſancto Angelo in Vado, ad hanc eandem ſedem a Paulo Quinto ſubuectus eſt 1607. die 19. menſis februarij, vir litteris excultus, optimiſque moribus de ſua eccleſia optime meritus, ac ea vigilantia in ſuos, quam nullæ vnquam præſtigiæ viſæ ſunt potuiſſe labefactare, Obijt anno 1643.

37 BERNARDINVS Scala Callienſis Epiſcopus Vigilienſis huc translatus die decima octaua maij 1643. nunc ſupereſt.

PI-

PISAVRENSES EPISCOPI.

PISAVRVM antiqua ciuitas ſupra ripam Iſauri fluminis, qua mare Adriaticum ſubit, ſituata eſt. Eam Plinius in ſexta regione Vmbrorum collocauit. Alij contendunt ad Picenates pertinere. Piſaurum vero dicta eſt ab Iſauro flumine, ſiue quod in ea, vt Seruio placet, Romani, Gallis victoribus, vt libertatem redimerent, aurum pependerunt, itaut ab auri illa penſione Piſaurum deinceps diceretur. Prior tamen opinio digniores auctores habet, vt ab Iſauro, ſiue Pinſauro Pinſauri ferret cognomen. Hinc Pamphilus de laudibus Piceni lib. 1.

Flumen Iſaurus, aquas voluens a montibus ortas
Follia Piceni terminus vnus agri
Vnde ſuum nomen ſumpſerunt tecta Piſauri
Siue quod a Gallis penſa moneta fuit.

Antiquiſſimam ciuitatem fuiſſe inde colligere, quod adhuc eius vera origo ignoratur. Conſtat tamen Coſſ. C. Pulchro, ac Lucio, Portio Licinio, hoc eſt anno ab vrbe condita 568. coloniam Romanorum factam fuiſſe. In cuius colonis L. Actius Poeta fuit, vt ſert ſententia Euſebij de temporibus. Cæterum cum ex terræmotu, ſolo hiſcente, propemodum abſorpta fuiſſet, in iterum inſtauratam M. Antonius Triumuir colonos deduxit, vt ſcribit Plutarchus, in Anton. Fideliſsima Populo Romano fuit, ex cuius Imperij declinatione eas ærumnas, quas aliæ Vmbriæ ciuitates paſſa eſt. Conſtat a Totila miſerabile excidium paſſam fuiſſe, reſectamque a Beliſario, vt narrant Procopius, atque Blondus. A diuerſis tulit ſeruitutis iugum, præcipue autem a Malateſtis, ac Sfortianis, in quibus Ioannes Sfortia enituit, qui illam mirifice exornauit, arceque ad mare fundata, inexpugnabilem reddidit, in ciuitate vero ipſa amplum ædificauit palatium, vnde Princeps honorificentius ius diceret, vitæque ſplendidiorem cultum tueretur. Secundum hos Ducibus Vrbinatibus præceſsit, quorum ſtirpe extincta ad iuriſdictionẽ eccleſiaſticam rediit. Vberrimum ſolum habet, tametſi æſtiuis diebus aer inſalubris deſæuiat. Quamobrem de ea merito Catullus ſcriptum reliquit.

Moribunda ſedes Piſauri.

Tametſi haud latius fines extendat, pulchra tamen eſt, atque elegantibus ædificiis exornata. Eius meminerunt, præter citatos auctores, Cæſar, Cicero,
A Mela, Ptolemæus, Ant. Velleius Paterculus, Agaſius Vitius, aliique non pauci. Ex modernis autem Leonardus, ac Guicciardinus, qui in 12. lib. ſuarum hiſtoriarum illam deſcribit, & Saluator de Saluatoris l. C.elar. in hiſt. aliique. Inter præclaros, quos tulit viros, celebratur Pandulphus Collenutius, qui inter alia ſcripſit hiſtoriam Regni Neapolitani, & de machinæ tormentariæ inuentione. Fama tenet, ac veriſimile eſt, Apoſtolicis temporibus ſacra Chriſtiana ſuſcepiſſe, traduntque Euariſtum Pontificem primum illi attribuiſſe paſtorem, hoc eſt anno ſalutis 120. cuius nomen geſtaq; ac deinceps plurium, qui in ea ſede floruerunt, nomina interciderunt. Baptizato vero Conſtantino, illorum aliquot nomina emerſerunt ad
B lucem, donec ex continuata ſerie illuceſcerent poſteritati. Piſaurenſis Præſul vnam olim Apoſtolicam ſedem immediate ſuperiorem agnouit; tametſi hodie nouiter erectæ Vrbinatis Metropolis, inter ſuffraganeas numeretur 1563. Sanctum Terentium martyrem Tutelarem diuum adorat, Deiparæque Virgini Aſſumptæ Cathedralis Eccleſia dedicata, Architecturæ ſane pulcherrimæ, in qua vndecim canonici ſunt, cum duabus dignitatibus nempe Præpoſitura, & Archidiaconatus, pluteſque clerici, & manſionarii, ſeptem extant Eccleſiæ parochiales, virorum monaſteria octo, quatuor monialium. Diœceſis ſatis arcta eſt, vbi recenſentur decem & nouem oppida, plebaniæ vero viginti ſeptem, pluraque oratoria, & xenodochia, ſicut etiam in ea ciuitate perplura templa viſuntur, quæ populi pietatem in Deum
C haud ſinunt latere. Eius taxa in lib. Cameræ aſcendit ad florenos 300. Hanc ſeriem Epiſcoporum Piſaurenſium, quam damus ex monumentis illius Eccleſiæ erutam, & ex actibus Romanis auctam, atque in gratiam ſtudioſorum ex fide digeſſimus.

1 FLORENTIVS primus Piſaurenſis Epiſcopus occurrit, cuius mentio certior habetur in actibus ſancti Terentii martyris, vixitque anno 247. Hic Cathedralem erexit, vbi corpua ſancti Terentii martyris ciuitatis patroni recondidit.

2 S. DECENTIVS natione Britannus, Epiſcopus, ac martyr Piſaurenſis anno 302. ex tabulis eiuſdem Eccleſiæ.

3 S. HERACLIANVS Epiſc. ac Tutelaris Piſaurenſis, floruit ſanctitate circa an. Domini 347,
D ſancti Seueri Archiepiſcopi Rauennatis alumnus fuit, qui illum Piſaurenſem Epiſcopum inaugurauit. Requieuit in Domino 4. id. decembris, ſepultuſque in Cathedrali, vbi quieuit, donec populus in templum eius nomini conſecratum illum tranſtulit. Eius feſtum celebratur prædicto die, quo iuit ad ſuperos. Eius meminit Ferratius in catalogo. Hieronymuſque Rubeus in hiſtor. Rauennat. in vita S. Seueri.

4 GERMANVS vixit anno 499.

5 FELIX floruit anno 500. ad quem ſcribit Gregorius Papa de decimis monaſt. epiſtola 46.

6 FELIX, eius nominis ſecundus anno 589.

7 MAXIMVS 649.

BEATVS

8 BEATVS, interſuit concilio Romano ſub Agathone Pont. 680. A

9 ANDREAS, eandem ſedem obtinuit 743. apud Baronium.

10 DOMINICVS 820.

11 RAGVEL, quem Inghubel Baronius vocat, floruit anno 853. hic in cathedrali cum hoc epitaphio iacet ſepultus.

IN HOC TVMVLO
REQVIESCIT D. N. RAGVEL
EPISCOPVS.

12 IOSEPHVS viuebat anno 869. concilio Romano interfuit 871.

13 LAVRENTIVS, donationem Theodoſij Epiſcopi Firmani in fauorem monaſterij S. Crucis firmauit anno 887. B

14 RAYNERIVS Epiſcopus Piſaurenſis, Laurentio ſucceſſit.

15 N. . . . eiuſdem ciuitatis Epiſcopus, de quo ſcribit Petrus Damianus ad Gregorium Sextum Pontif. circa annum 1044. illumque appellat adulterum, atque periurum, exhortaturque Pontificem, vt omni viciorum labe pollutum deturbet de ſede. Idem ſcribit ad Gebrardum Archiepiſcopum Rauennatem, appellatque Piſaurenſem hunc Epiſcopum, atque Fanenſem, diaboli adminiſtros infames, nomineque paſtoris indignos lib. 3. epiſt. 3. C

16 PETRVS, Romano concilio interſuit ſub Nicolao Secundo anno 1059.

17 DOMINICVS, de quo mentio eſt in bulla Alexandri Secundi Eccleſiæ Foroſempronienſi conceſſa anno 1062.

18 MICHAEL, floruit 1074. ad quem extant Gregorij Septimi epiſt. 46. lib. 2.

19 BAMBO 1123.

20 STEPHANVS electus interſuit Venerijs anno 1177. reconciliationi Alex. III. cum Frederico primo Imperatore.

21 PETRVS eandem ſedem obtinuit, fauitque Ænobarbo Imperatori, ob quam rem Alexand. III. Pontifex, illum prius fulmine eccleſiaſtico ictum exuit dignitate. Qui tandem poſt Frederici reconciliationem, in eandem reſtitutus dignitatem, Lateranenſi concilio interſuit ſub eodem Pontifice anno 1179. D

22 VVIDO 1188.

23 HENRICVS 1190.

24 N. . . . electus, & conſecratus Epiſcopus ab Honorio Tertio anno 1217. ex reg. Vatic. ad calcem anni 2.

25 PEREGRINVS 1225.

26 BARTHOLOMEVS floruit 1228. & forte hic ille eſt Bartholomæus de Zambatſis Bononienſis doctor, ac eiuſdem ciuitatis canonicus, vicarius Piſaurenſis Epiſcopatus, qui ſuo defuncto Epiſcopo ſuffectus eſt. Cuius meminit Nicolaus Paſqualinus, Aldoſius de viris illuſtr. Bononien.

27 HVGO Epiſcopus Piſaurenſis an. 1268. tranſlatus eſt ad Æſinam Eccleſiam, vt habetur in regeſt. Clementis Papæ Quarti anno tertio epiſtola 116.

28 NICOLAVS electus 1269. 14. Kalend. martij, ex reg. Vatic. ep. 4. fol. 215. anno 4. Clem. Quarti.

29 THOMAS ex Præpoſito Cathedralis electus fuit Epiſcopus a Gregorio Decimo an. 1272. 5. id. octobris ex regeſt. Vatic. epiſt. 68. fol. 22. anno primo.

30 Fr. FRANCISCVS anno 1282. obijt ſequenti 1283.

31 ACCVRSIVS Plebanus ſancti Adriani de caſtro Matelicæ Camerinæ diœceſis, a capitulo poſtulatus, confirmatur a Martino Quarto anno 1283. id. decembris, Pontificatus tertio in regeſto Vaticano epiſtola 85. fol. 141. exceſſit anno 1292.

32 Fr. SALVVS ord. Prædicatorum, a capitulo electus, confirmatur a Nicolao IV. anno 1292. 6. Kal. febr. ex eodem reg. ep. 697. fol. 140. anno 4.

33 IVLIVS è viuis exemptus eſt 1296.

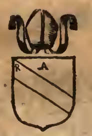
34 Fr. PETRVS ex ordine Minorum, creatus Epiſcopus a Bonifacio Octauo anno 1296. totius Franciſcani ordinis conſeruator fuit, Clemente Quinto ita cenſente. Obijt diem poſtremam circa annum 1315.

35 IVNTA ciuis, & canonicus Piſaurenſis, poſt exceſſum Petri ſuffectus eſt a capitulo anno 1316. qui antequam inaugurateur, deceſſit.

36 Fr. PETRVS huius nominis tertius, ordinis Minorum, eligente capitulo Iuntæ ſuffectus eſt anno 1316. cuius electionem Ioannes Vigeſimus ſecundus ratam habuit 1317. deceſſit autem 1343. conſule Lucam Vvadinghum annal. Minorum tom. 3. Cæſaremque Clement. in hiſt. Ariminenſi.

37 Fr. FRANCISCVS Vinoli a Franco, ex ordine Minorum, dictus eſt Epiſcopus, poſtquam Petrus ſuffet fato functus 1343. 8. Kal. decemb. ex regeſto Vatic. 190. anno ſecundo Clementis Sexti.

38 HOMODEVS 1346. die 18. menſ. iulij, ex lib. obligat.

39 BLASIVS Geminelli electus anno 1354. 4. Kal. februarij, ex canonico Vrbeuetano ſucceſſit Homodeo, ita in regeſto Vaticano ep. 34. fol. 41. anno 2. Innoc. VI. tranſlatus inde ad Eccleſiam Cluſinam anno 1357.

40 HENRICVS Archipresbyter Mediolanenſis

neſis Eccleſiæ, electus Epiſcopus anno 1357. 12. Kalend. ſeptemb. ab Innocentio VI. ex reg. Vaticano epiſt.41.fol.52.anno 5.lib.1.fuit inde, hoc eſt ſequenti anno 1358. translatus ad Aſculanam Eccleſiam in Piceno.

41 NICOLAVS eodem ſedem obtinuit ex priore ſancti Auguſtini de Roſano Piſanæ diœceſis anno 1358.4. idus iulij,ex regeſto Vaticano epiſtola 31. fol.36.anno ſeptimo Innoc.VI.tranſlatus deinde ad Firmanam Eccleſiam anno 1370. Kal. iulij.

42 LEALIS filius Malateſtæ de Malateſtis, Piſauri Domini, patriam Tiaram aſſecutus eſt 1370.Kalendis iulij, ex eodem lib. Reperitur autem hanc Eccleſiam rexiſſe vſque ad annum 1373. deinde ad Ariminenſem translatus eſt.

43 Fr. ANGELVS Feduccius è Bibiena, oppido territorij Caſentinatis in Hetruria, ex ord. C Minorum adlectus eſt 1373. Hic altare ſacrorum Stigmatum de Vernia conſecrauit, facta ad id ſibi poteſtate ab Epiſcopo Aretino. De eo Marcus Vlyſponenſis par.2.lib.9.c.33. hiſtor. fratrum Minorum, & Cæſar Clementinus hiſtor. Ariminen. Hic tanquam Clem.VII.fautor Epiſcopatu priuatus eſt ab Vrbano VI.anno 1381.

44 FRANCISCVS, huius memoria extat ab anno 1386.vſque ad ann.1398. in quo ipſo anno vita functus eſt.

45 ANGELVS Roccius Beneuentanus, alijs vero eſt Neapolitanus, adlectus fuit Epiſcopus Piſaurenſis a Bonifacio Nono 1398.die 23.menſis decemb. quam ille Eccleſiam rexit vſq;ad ann. 1407. ex eoque translatus eſt ad Crotonienſem Epiſcopatum in Calabria. D

46 ANTONIVS Caſinius ciuis Senenſis, A patria Florētinus, ex canonico Florentino, Signique Plebano, ad hunc Epiſcopatum euaſit 1407. poſt duos autem annos ad Senenſem Eccleſiam translatus eſt, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ declaratus Theſaurarius, a Martino vero Quinto presbyter Cardinalis ad titulum S. Marcelli. Conſule vero ea quæ de ipſo narrauimus in Epiſcopis Senenſibus.

47 BARTHOLOMÆVS Caſiolus Florentinus monachus, & Abbas ſanctæ Muſtiolæ Cluſinæ diœceſis, ex ordine Vallymbroſano, frater germanus memorati Cardinalis, ad hanc ſedem aſcendit 1409. 13.Kal. auguſti. Hic ſynodum celebrauit, in qua ſalutiferas admodum tulit leges, B quæ adhuc hodie venerationi ſunt, & commodo clero Piſaurenſi. Rexit autem illam Eccleſiam vſque ad annum 1419. in quo ipſo anno deceſsit. Cæterum Cardinalis Caſinius præcipua charitate in fratrem cum eo. 1429. conderet teſtamentum, certam pecuniæ ſummam Eccleſiæ Senenſi legauit, vt defuncto annuæ, ſolemneſque celebrarentur Inferiæ.

48 IOANNES de Benedictis ciuis Piſaurenſis Caſinio ſucceſsit 1419. hic diutiſsime vixit. Nicolao V.mittente 1446. apud Senenſes oratoris munere functus eſt.

49 BARNABAS Merlonius Fanenſis, a Paulo Secundo creatus eſt 1471. 5. Kal. april. Romæ deceſsit 1475. ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Populo.

50 THOMAS de Vincentijs, ſiue de Giagotellis, eiuſdem Eccleſiæ electus Præſul eſt 1473. vita functus eſt 1478.

51 LAVRENTIVS Capoferrum Romanus, filius nobilis viri Euangeliſtæ Magdaleni de Capiteferro de regione Pineæ, ad eundem Epiſcopatum aſſumptus eſt 1578. 4.id.decemb. è viuis autem exemptus 1487.

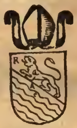
52 NESTOR Maluaſia Bononienſis, ex equite Hieroſolymitano, Bononiæ commendatore adlectus eſt 1487.die octaua menſis nouembris. Antequam inauguraretur,deceſsit,atque apud ſanctam Mariam de Populo ſepultus; vbi quædam legitur inſcriptio,quam quia in ea memoria dignitatis Epiſcopalis dimittitur, etiam hic dimittendam curauimus.

53 ASCANIVS MARIA Sfortia Mediolanenſis Cardinalis, hanc Eccleſiam perpetuo adminiſtran-

niſtrandam ſuſcepit 1488. donec illam in fauorem Aloyſij renunciauit.

54 ALOYSIVS Capra Mediolanenſis, Cardinalis Sforiæ familiaris, ex eiuſdem Cardinalis ceſsione, atque fauore, obtinuit Epiſcopatum 1491. 3. id. iunij. Romæ poſtremam diem obijt 1498. ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Populo prope principem aram, vbi in marmorea tabula hoc epitaphium legitur.

Aloyſio Capræ, patria Mediolanenſi,
decretorum Doct.
Epiſcopo Piſaurenſi,
S.D.N. Referendario,
ac Cancellariæ Apoſtolicæ Regenti
iuriſperitia, integritate, nobilitate,
& magnis meritis
Pet. Ant. hæredes poſuerunt.
Vixit ann. LX. menſ. vij. dies xx.
Obijt xiij. Aug.
M. CCCC. LXXXXVIII.

55 FRANCISCVS Oricellarius, Philippi filius, nobilis Florentinus, Alexandro VI. in paucis charus, ob præclariſsimas animi dotes Piſaurenſis Epiſcopus eſt declaratus 1499. die decima ſexta menſis aprilis, ad eodemque Pontifice Vice legatus Bononiam miſſus eſt 1502. dum ſibi creditæ Eccleſiæ inſudaret, fato functus eſt 1504. Ex eadem clariſsima gente ſedente Clemente Octauo Hannibal Oricellarius Carcaſſonenſium Epiſcopus erat in Gallijs, Romæque Gubernator, qui Romæ è viuis excedens, ſepultus eſt apud ſanctum Andream de Valle, in ſacello ab Horatio Oricellario munificentiſsime extructo, cum hoc epitaphio.

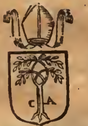
D. O. M.

Annibali Oricellario
Epiſcopo Carcaſſonenſi,
humanitate magnificentia,
integritate ſingulari,
cuius opera ſummi Pontifices
Paulus IIII. & Pius V.
in maximis, arduiſque
Chriſtianæ reipub. negocijs
apud Henricum II. &
Carolum IX. Galliæ Reges,
Clemens vero VIII.
in regendis vrbibus,
Ancona, Roma, Bononia,
ac demum Pontificiæ domus
Præfectura maxima cum laude
vſi ſunt.
Horatius Oricellarius
iucundiſsimo fratri poſuit.

Ex familia floruit olim Bernardus inſignis hiſtoricus, de quo Varinus lib. 3.

Ex Oricella domus potens opibuſque viriſque
Hiſtoricum cuius clarum de ſanguine cerno
Non ſolum ſcripto, ſed lingua apprime diſertum
traxit ab æquoreo ſua prima exordia campo.

56 FRANCISCVS de Richardis de Anſa, ſiue Oſſunenſis, Oricellario ſucceſsit 1504. die 27. menſis maij. Piſauri deceſsit 1508. die 24. menſis ſeptembris, cum dies in 12. horas eſſet proliuior.

57 ALBERTINVS Roboreus S. Spiritus præceptor in Saxia, Aſtenſis olim Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1508. die decima ſexta menſis ſeptembris, qui ſedit vſque ad annum 1516.

58 PARIS de Graſsis Bononienſis, apud Pontificem ceremoniarum Magiſter declaratus eſt 1513. die quarta menſis aprilis. Inauguratus eſt in

eccleſia ſancti Laurentij in Lucina ab Achille fratre, Cardinali de Graſsis, aſsiſtentibus Epiſcopis Treuiſino Romæ Gubernatore, Dyrrachienſique Sacriſta Pontificis, ſexta die maij, altero die poſt Pentecoſten. Solemni ritu, pompaque poſſeſsionem Epiſcopatus inijt die decimo octauo ianuarij 1515. Ephemeridas Romanas, ſumma libertate, vt tunc in moribus erat, dicitur perſcripſiſſe. Romæ tandem deceſsit 1728. die decima iunij, atque apud ſanctum Petrum ſepultus eſt, vbi prætereuntes hanc legunt breuem inſcriptionem. A

Paris de Graſsis Epiſcopus Piſaur.
Apoſtolicæ Sedis
Ceremoniarum Magiſter
Colleg. huius capellæ
A, B. M.

Refert Alidoſius de vir. illuſt. Bononien. Paridem in adminiſtrando Epiſcopatu habuiſſe coadiutorem cum futura ſpe ſucceſsionis Balthaſſarem Cataneum Bononienſem, Antonij filium ann. 1522. die 28. menſ. aug. tametſi id non reperetim in actibus conſiſtorialib.

59 IACOBVS Simonetta Mediolanenſis, ſacræ Romanæ Rotæ Auditor, Epiſcopus dictus eſt 1528. die decima menſis iulij, an. vero 1535. a Paulo Tertio Senatoria purpura eſt nobilitatus, translatuſque ad Eccleſiam Peruſinam, obtinuitq; etiam deinceps Laudenſem Epiſcopatum, vt alibi docebimus.

60 LVDOVICVS Simonetta Mediolanenſis, ex ceſsione patrui Cardinalis, eundem Epiſcopatum obtinuit 1536. quem vſque ad ann. 1560. adminiſtrauit, deinde ſub Pio Quarto eum euaſiſſet, ad purpuram, Piſaurenſem cum Laudenſi commutauit. Vita functus eſt 1576. de quo alibi plura dicemus.

61 IVLIVS Simonetta Ludouici nepos, Piſaurenſi ſede nobilitatus eſt 1560. die 9. menſis iulij. Tridentino concilio interfuit, deceſsitque 1576.

62 ROBERTVS Saxatellus Imolenſis demortuo ſuffectus eſt 1576. die 4. menſ. iunij. vita functus eſt 1586.

63 CÆSAR Benedictus Piſaurenſis ciuis, patriæ Epiſcopus declaratus eſt, Sixto Quinto ſedente anno 1588. die 28. menſ. maij. Deceſsit autem 1609.

64 Fr. BARTHOLOMÆVS Georgius, ex ordine Minorum de obſeruantia, vir probatiſsimis moribus electus eſt 1609. die decima quinta menſ. iunij, è viuis exemptus eſt 1612. atque apud ſuam eccleſiam ſepultus.

65 MALATESTA Baleonus Peruſinus, dictus Epiſcopus eſt Piſaurensis 1612. die 16. menſ. iulij. Hanc ille Eccleſiam ſumma cum laude prudentiæ adminiſtrauit, vir clarus nobilitate, & B moribus, olim vicelegationis munere functus eſt, mox pro Vrbano Octauo apud Cæſarem functus eſt item legatione, translatus inde eſt ad Aſsiſinatem Eccleſiam anno 1641.

66 IOANNES FRANCISCVS Paſsioneus Foroſemproniensis, ab Eccleſia Calliensi ad hanc translatus eſt anno 1641. 27. nouembris. Viuit adhuc, ſecundaque fama prudentiæ eccleſiaſtica negocia pergit vrgere, dignus ſane, cui Deus magnus in plures, felicesque annos vitam extendat, toti olim Eccleſiæ maximo decori futurus.

C

SENOGALLIENSES EPISCOPI.

CONSTAT Senogalliam a Gallis Senonibus poſt captam Vrbem fuiſſe ædificatam, dictamque fuiſſe Senam Galliam, vt diſcrimen intereſſet inter Senogalliam, & Hetruſcam Senam: ſiquidem illa ſpectat ad Vmbros: eodem tempore colonia fuit Caſtri, & Hadriæ, illamque appellauerunt Senenſem coloniam ad ſuperum mare, vt ex Liuio ſcribit Florus. Eius meminit Polybius lib. 4. Idemque Liuius pluribus in locis, Strabo, Lucanus, Plinius, Mela, Tacitus, Paulus Diaconus, Silius, alijque quamplures. Prope Adriaticum litus ſituata eſt, ideo aeris non valde ſalubris. In Vmbriæ antiquiſsimis ciuitatibus numeratur, quæ poſtquam Gothorum excidium, ruinaſque eluctata eſt, ad ſinum ſanctæ Apoſtolicæ ſedis confugit. Traditio tenet S. Sabinianum, qui fuit vnus de ſeptuaginta duobus Chriſti diſcipulis, ibi euangelium diſſeminaſſe, atque Epiſcopali ibidem munere functum fuiſſe, ac deinceps D

ciuidem

eiuſdem alumnos, aliosque quamplures Chriſtiana ſacra fouiſſe. Cæterum tyrannorum rabies in cauſa fuit, cur haud facile inire numerum poſſit eorum qui in ea ſede floruerunt. Hanc illa ſemper egregiam laudem tulit, a diſcipulis Chriſti accepiſſe ſacra, vnamque immediate Apoſtolicam ſedem agnouiſſe. Hodie eum aliis Vmbriæ Epiſcopatibus Cathedrali Vrbinati ſuffragatur. Cathedralis ſub diui Petri inuocatione iam olim conſtructa eſt, eiuſdem antiquitatis clariſsimum argumentum: Tribus dignitatibus gaudet, ac duodecim ibi canonici, quatuorque, vt vocant, capellani cum præbendis, Theologali, atque pœnitentiali diuinum opus perurgent. Montem pietatis habet, ac vnicum xenodochium, cum ſeminario. Principi templo Epiſcopale palatium ſatis opportunũ eſt. Diœceſis ampla eſt, fœtaque populo, cum tribus eccleſijs collegiatis, quatuor prioratibus, ac quinque vicariis, quadraginta que curatis eccleſijs, totidemq; ſimplicibus beneficijs, tribus commendis, viginti duobus religioſorum monaſterijs, ac ſeptem monialium. Taxa huius eccleſiæ eſt in lib. Cameræ florenorum 442. certior cenſus eſt ſeptem millium ſcutatorum. Eius Eccleſiæ Præſulum ſeries ſequens eſt.

1 B. SABINIANVS vnus è ſeptuaginta duobus Chriſti diſcipulis; primuſque fuit Senogallienſis Epiſcopus, ſuaque prædicatione eam ciuitatem ad fidem Chriſti conuertit.

2 B. IVSTVS Sabiniano ſucceſſit, plantatamque fidem a magiſtro mirifice propagauit.

3 VENANTIVS ſub Symmacho Papa, Romanæ ſynodo interfuit ann. 499.

4 B. BONIFACIVS, poſt excidium Senogallienſibus a Gothis illatum, cum Ioannis Tertij Papæ cubicularius eſſet, ab eodem eius ciuitatis Epiſcopus declaratus eſt anno 562. poſtulantibus Senogallienſibus, a Pontifice optimum ſibi dari paſtorem. Nec feſellit Pontificem opinio, quam de Bonifacio conceperat. Siquidem cum Senogallienſem Eccleſiam ſuſcepiſſet regendam, tum verbo, tum exemplo populum Senogallienſem ad puriores mores inſtituit. Luitprando Arriano diutius reſtitit, qui gregi ſibi concredito imminebat armatus, cuius denique potentia victus, ab hæreticis cæſus egregie teſtatus eſt, gratanter pro eis profudiſſe vitam, quos ſemel regendos ſuſceperat, die 13. menſ. octobris.

5 SIGISMVNDVS vixit anno 590. hic ſancti Gaudentij Epiſcopi ſacrum corpus Senogalliã diuinitus delatum decentiori loco ſepeliuit prope ciuitatem in templo, quod eius nomini conſecratum Theodolinda Longobardorum Regina munificentiſsime erexerat, beatique Bonifacij ſui antecesſoris reliquias honorificentiori loco excepit, beatoque Benedicto eundem honorem habuit. Singulari ſanctimonia clarus fuit, itaut ſuis precibus Senogallienſem ciuitatem a contagio liberauerit. Floruit ſub Mauritio Imperatore, Riccaredoque Viſigothorum Rege, quem Sigiſmundus, cum alijs Epiſcopis Arrianam ſectam compulit eiurare, ideoque ab eius ſectæ hæreticis multa dicitur pertuliſſe. His fere temporibus floruit ſanctitate Leander Epiſcopus Hiſpalenſis in Hiſpania,

A cuius nomine Gregorius Magnus Papa ſuorum commentariorum moralium volumen inſcripſit. Cuius ideo modo meminimus, vt errorem Sanſouini in chronicis conſutaremus, qui illum ex ſuo cerebro Senogallienſem facit Epiſcopum.

6 MAXIMVS, vixit anno 623. Hunc Honorius Pontifex Maximus Conſtantinopolim legauit, vt Pyrrhi Patriarchæ reprimeret audaciam, ſed cum peruicaci nullam potuiſſet facere medicinam, in Italiam reuertens, Cataniæ in Sicilia facto functus eſt, vbi adhuc ſepultus quieſcit.

7 MAVRVS anno 649. Lateranenſi concilio interfuit ſub Martino Primo Pontifice, cuius patres contra Monothelitas pugnabant, qui vnam tantum in Chriſto, cum vnica natura voluntatem impie deprædicabant.

B

8 ANASTASIVS 761. apud Baron.

9 SAMVEL apud eundem 855.

10 PETRVS anno 871. huius etiam meminit Baronius. Hunc Ioannes Pontifex cum Petro Epiſcopo Foroſempronienſi legauit in Galliam ad Carolum Caluum Regem Francorum, vt narrat Sigonius lib. 5. de Regno Italiæ.

11 SEVERVS anno 882. hic graui cenſura innodatam ciuitatem, a Pontifice obtinuit vt eabſolueretur, ſuiſque precibus, animique demiſſione diu exoptatam pacem obtinuit,

12 ORORIVS 885. apud Baron.

C

13 BENEVENTVS, ſiue Benuenutus, Theodoſij Epiſcopi Firmani donationem in fauorem monaſterij S. Crucis ſubſcribit 887.

14 IACOBVS in eadem ſede floruit an. 897. Hunc fama eſt officium ſcripſiſſe exaltationis ſanctæ Crucis.

15 THEODOSIVS, concilio Romano interfuit ſub Nicolao Secundo Pontifice ann. 1059. Ad hunc ſcripſit epiſtolam 11. Petrus Damiani, illumque cum Rodulpho Epiſcopo Eugubino, ſuorum operum cenſorem inſtituit.

16 GVILLELMVS Epiſcopus Senogallienſis tempore Alexandri Secundi Eccleſiæ Foroſempronienſi quædam iura ſibi vſurpauit; Pontifex vero Petro Damiano Cardinali Oſtienſi ſuadente, eidem mandauit, vt omnia libere reſtitueret, vt ex bulla eiuſdem Pontificis liquet, data ann. 1062.

D

17 TRANSMVNDVS Monachus Fontis Auellanæ, ſucceſſit Guillelmo, ſynodo interfuit Fulginij celebratæ ſub Iulio Cardinali legato 1146.

18 IACOBVS eadem dignitate fulgens, concilio Lateranenſi interfuit ſub Alexandro III. 1179. Eius obitus dies memoratur in veteri calendario eiuſdem ſui monaſterij vigeſima tertia ſeptembris.

19 HENRICVS interfuit conſecrationi eccleſiæ ſanctæ Crucis de Auellana cum 12. alijs Epiſcopis 1193. Hunc Innocentius Tertius legauit, arbitrumque honorarium fecit, vt inter Rauennatem Archiepiſcopum, & Auximates lites componeret anno 1203. vt refert Rubeus in Rauennati hiſt.

20 TRANSMVNDVS monachus ſanctæ Crucis de Auellana Senogallienſis Epiſcopus, de quo hiſtoria Camaldulen. parte ſecunda lib. 5.

 epiſt.

epiſt. 16. & Arnoldus Vvion. lib. 2. lign. vitæ.

21 BENNO ſubIectus eſt ob Honorio Tertio Epiſcopus Senogallienſis anno 1223. a quo obtinuit alteram partem ciuitatis de Porto, caſtellumque Verſatile cum temporaria iuriſdictione, quod ipſum etiam ſuo ſucceſſori a Gregorio Nono indultum, confirmatumque eſt anno 1232. Priuilegium Honorij Tertii Bennoni, ſucceſſoribuſque eius canonice ſubſtituendis Eccleſiæ Senogallienſi ſequens eſt, ex reg. Vatic. deſumptum fol. 49. epiſt. 170. anno 7.

HONORIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Bennoni Epiſcopo Senogallienſi, eiuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

In eminenti Apoſtolicæ ſedis ſpecula licet immeriti diſponente Domino conſtituti, fratres noſtros Epiſcopos, tam propinquos, quam longe poſitos, fraterna debemus caritate diligere, & eccleſijs ſibi a Deo commiſsis, paſtorali ſolicitudine prouidere. Quocirca venerab. in Chriſto frater Epiſcope tuis iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Eccleſiam Senogallienſem, cui auctore Deo, præeſſe dignoſceris, ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus, ſtatuentes, vt quaſcunque poſſeſsiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum iuſte, ac canonice poſſidet, &c. vſque illibata permaneant. In quibus hęc proprijs duximus vocabulis, exprimenda. In ciuitate Senogallienſi ſancti Ioannis Baptiſtæ, ſancti Petri, ſancti Martini, ſancti Georgij, ſanctæ Mariæ de Scottis, ſancti Laurentij, ſancti Saluatoris, ſanctæ Crucis, ſancti Bartholomæi, ſancti Paterniani, ſanctæ Brigidæ, & ſancti Seueri eccleſias cum omnibus pertinentijs earumdem, & tertiam partem de omnibus redditu, ac datione diſtricti quoque, & placito, & de mercato, nec non de ripa, & portu, ſeu & de alijs ſupradictæ ciuitatis vectigalibus, ſeliquatico, pedagio,; menſuratico, & de alijs poſtis, & poſterulis ciuitatis ipſius, excepta poſta ſancti Angeli, cuius veſtri in integrum ſunt prouentus. In diœceſi Senogallien. monaſterium ſancti Gaudentij cum omnibus eius bonis, & pertinentijs, & curtem quæ vocatur Turturaria cum molendinis, & ſuis pertinentijs, eccleſiam ſancti Viti cum hoſpitali ſancti Spiritus, eccleſiam ſancti Stephani cum curte, pratis, paludibus quoque, ac ſalinis omnibus a mari vſque ad muros dictæ ciuitatis, & cum omnibus poſſeſſionibus poſitis in monte ſancti Stephani planitijs, & curtem Senogalliæ, de iure epiſcopatus Senogallien. & curtem, quæ vocatur Tres baſilicæ, cum caſtello, quod vocatur Pigiolo cum omnibus hominibus, & eorum bonis, & ſuis pertinentijs, & caſtrum Vauarij, caſtrum Ramuſceti & Caſtellare filiorum Leonis, & Caſtellare Scorzaleporis, & caſtrum Montas, & caſtellare Caſtellionis, & caſtrum Farneti, caſtrum Peticli, & caſtellare Foſſoecllæ, & caſtellare Montiſfortini, & quidquid epiſcopatus habet in caſtro inſulæ Camarcelli, & eius A curte, in curte inſulæ Huguſſionis, in caſtellare Campi longi, & eius curte, in curte ſanonis, in caſtellare Qunzan, & eius curte, in caſtro Montis Norij, & eius curte, in caſtro Pendingarda, & eius curte, in caſtellare inſulæ Caſeluacis, & eius curte, in caſtellare Montis ſancti Viti, & eius curte, in caſtro Muruci, & eius curte, in caſtellare ſancti Martini filij Aldonis, & eius curte, in caſtro Cerreti, & eius curte, in Folliano, & eius curte, in Iaſſellare, & eius curte, in curte Arcæ Contratæ, Turris rupræ, & in caſtellare Albiani, & eius curte, cum hominibus, curtibus, & pertinentijs eorundem, monaſterium ſancti Geneſij, plebem maſſæ, plebem ſancti Michaelis de colle Vrbano, plebem ſancti Apoſtoli, plebem ſcorzalepori, plebem B ſancti Geruaſij de bulgaria, plebem de paone, plebem de cauis, plebem ſancti Hippolyti, plebem de murro, plebem ſancti Petri de colonia, plebem plani, plebem de colle, plebem montis porci, plebem orgeoli, plebem ſancti Gregorij, eccleſiam ſanctæ Mariæ de bodio, eccleſiam ſancti Iacobi cum hoſpitali, eccleſiam ſanctę Mariæ de ſilecto cum hoſpitali de maſſa, eccleſiam ſancti Ioannis de montenouo, eccleſiam ſancti Ioannis de ſcapzano, plebem de allano, plebem ſancti Martini filiorum Aldonis, plebem ſancti Archangeli, plebem ſancti Paterniani de fractula, plebem de caſertino; & plebem ſancti Clementis cum capellis in eatum plebatibus poſitis, bonis, poſſeſſionibus, ac hominibus earundem cum plena iuriſdictione, quam Senogallienſis Eccleſia noſcitur in ijs hactenus habuiſſe. Præ- C terea quod communi aſſenſu tui capituli, vel maioris partis ipſius conſilij ſanioris in tua diœceſi per te canonice fuerit inſtitutum, ratum, & firmum volumus permanere. Prohibemus inſuper ne excommunicatos tuos, vel interdictos ad officium, vel communionem eccleſiaſticam ſine conſcientia, & conſenſu tuo quiſquam admittat, aut contra ſententiam tuam canonice promulgatam aliquis venire præſumat, niſi forte periculum mortis immineat, aut dum præſentiam tuam habere nequiuerint, per alium ſecundum formam Eccleſiæ ſatisfactione promiſſa oporteat ligatum abſolui. Sanctorum quoque canonum auctoritatem ſequentes ſtatuimus, quod nullus Archiepiſcopus, vel Epiſcopus abſque aſſenſu Senogallienſis Epiſcopi in diœceſi Senogallienſi conuentus celebra- D re, cauſas etiam, & eccleſiaſtica negotia eiuſdem diœceſis, niſi per Romanum Pontificem, vel eius legatum fuerit eidem iniunctum tractare præſumat. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, &c. vſque profutura. Saluo mandato ſedis Apoſtolicæ ſpeciali. Si qua igitur, &c. cunctis autem, &c.

Datum Laterani, per manum magiſtri Vvidonis D. Papæ capellani 4. Kal. iunij, indict. 12. incarn. Domin. anno 1223. Pontificatus vero D. Honorij Papæ Tertij anno 7.

22 IACOBVS Bennoni ſucceſsit an. 1232. vir longe doctiſſimus, ac Gregorio Nono in paucis charus, qui illum Romam miſit ad reprimendum Hannibalem Hannibaldeſium, qui contra

fidem

fidem Chriſtianam plures ibidem ſparſerint errores. Qui ita detio medicinam adhibuit, vt ſanus factus eiuraret errores, compreſſoque tumultu, ad Romani Pontificia obedientiam decepti redirent. A Pontifice inde Iacobus plurimam collegit gratiam, multiſque priuilegiis ornatus eſt, & in Liuoniã Apoſtolicus legatus ab eodem Gregorio miſſus, vt ex epiſtola 162. ſol. 150. anno quinto in regeſto Vaticano legitur. Huius Epiſcopi temporibus, ciuium exacerbatæ ſimultates Senogalliam pene totam euerterunt, templis, ariſque profanatis, itaut deinde ad priſtinam illam amplitudinem, dignitatemque redeundi omnis ſpes depoſitæ ciuitati videretur ablata.

23 Fr. PHILIPPVS ex ordine Eremitano ſancti Auguſtini, primus Epiſcopus fuit, qui Senogalliẽſi exciſo populo incœperit imperare. Itaque reſtituit clerum, ſibique deinde, & clero ſedem conſtruendam curauit, expurgatoque nobili templo, illud Deiparæ Virgini, ac ſancto Paulino Nolæ Epiſcopo conſecrauit anno 1271. die quarta menſis maij, hortatuſque ciues eſt, vt eundem diuum Paulinum tutelarem venerarentur, cumque reformando clero ſaluberrimas leges tuliſſet, præfuiſſetque magna cum prudentiæ laude, plenus meritis fato conceſſit.

24 I. . . . Epiſcopus Senogallienſis extremis Gregorij Decimi temporibus defunctus eſt, poſt cuius receſſum capituli pars, Albertinum quemdam Abbatem ſancti Gaudentij Senogallienſis diœceſis elegit, alia vero pars, & ſanior Federicum præpoſitum poſtulauit, qui à Martino Quarto confirmatus fuit, vt legitur in reg. Vatic. epiſt. 34. ſol. 205. anno 4.

25 FEDERICVS Epiſcopus, & comes Senogallienſis electus ann. 1284. tertio idus nouembris ea præpoſito, vt diximus. Fato functus eſt anno 1288.

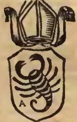
26 SIGISMVNDVS Abbas monaſterij Sicinenſis Nucerinæ diœceſis, a capitulo poſtulatus, confirmatur a Nicolao Quarto anno 1288. vndecimo Kalendas maii, ex regeſto Vaticano epiſtola 45. ſol. 12. anno primo. Obijt anno 1291. communitati Senogallienſi diuendidit Rochenſium communitati Montalis caſtellum, atq; Ponticuli anno 1293.

27 THEODINVS, nobili genere procreatus, tunc clericus ſancti Ioannis de monte Lupone Firmanæ diœceſis, defuncto Sigiſmundo a capitulo creatus in locum Lamberti plebani S. Paulinæ Ariminenſis ditionis, qui electioni de ſe factæ conſentire noluit, reiectaque alia poſtulatione quorumdam canonicorum, Alberici de Medicina canonici Rauennatenſis, a Nicolao Quarto confirmatur anno 1291. 3. Kal. octob. ex regeſto Vaticano epiſt. 572. ſol. 113. anno 4. obijt Theodinus 1294.

38 FRANCISCVS Epiſcopus Fanenſis, ad hanc ſedem tranſlatus a Bonifacio Octauo anno 1295. 2. idus decembris ex eodem reg. epiſt. 586. ſol. 132. anno primo.

29 IOANNES obijt anno 1308.

20 GRATIAS Abbas ſancti Victoris de Cluſis, ordinis ſancti Benedicti Camerinen. diœceſis defuncto Ioanne, a ſaniori parte capituli eligitur, contra fratrem Vgolinum ordinis Minorum, ab alia parte poſtulatum, a Clemente Quinto confirmatus eſt anno 1309. ſecundo Kalendas iulij, ex regeſto eiuſdem. epiſtola 492. ſol. 95. anno tertio. mortalitatem expleuit Gratias anno 1318.

31 FRANCISCVS de Sylueſtris, nobilis Cingulanus eligitur a Ioanne XXII. anno 1318. eidemque ſequentem ſcripſit epiſtolam, quæ extat in regeſto Vaticano.

IOANNES EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei,

Ven. fratri Franciſco Epiſcopo Senogallien. &c.

In ſuperna dignitatis ſpecula, &c. Sane Eccleſia Senogallien. per obitum bonæ memoriæ Gratiæ Epiſcopi Senogallien. ſolatio deſtituta paſtoris, dilecti filij capitulum ipſius Eccleſiæ vocatis omnibus, qui debuerunt, voluerunt, & potuerunt commode intereſſe pro electione futuri Epiſcopi celebranda, die ad hoc apud caſtrum de Serra comitum Senogallienſis diœceſis, cum ciuitas Senogallien. foret ſuppoſita interdicto, præfixa, conuenientes in vnum, te tunc eorum concanonicum in ſubdiaconatus ordine, & ætate legitima conſtitutum per formam compromiſſi, in Epiſcopum Senogallienſem concorditer elegerunt, tuque poſtmodum præſentato tibi huius electionis decreto, eidem electioni de te factæ ad inſtantiam capituli prædictorum conſentiens, ad ſedem Apoſtolicam perſonaliter acceſſiſti, & deinde tam per te ipſum, quam dictũ capitulum per eorum certos procuratores, ac nuncios ab ipſis ad dictam ſedem propter hoc perſonaliter deſtinatos, eamdem electionem, illius nobis præſentato decreto, a nobis confirmari ſuppliciter poſtulaſti, in ijs omnibus ſtatutis a iure temporibus obſeruatis. Nos igitur tam ipſius electionis proceſſum, quam perſonam tuam per ven. fratrem noſtrum Nicolaum Epiſcopum Oſtienſem, & dilectos filios noſtros Nicolaum tit. ſancti Euſebij presbyterum, ac Neapolionem ſancti Adriani diaconum Cardinales examinari fecimus diligenter, & demum facta nobis ab eiſdem Epiſcopo, & Cardinalibus ſuper ijs relatione fideli, tu ex conſiderationibus certis inductus omne ius, quod tibi ex electione huiuſmodi competebat, in manibus di-

lecti

ecti filij noſtri Ioannis ſancti Theodori diaconi Cardinalis renunciationem huiuſmodi de mandato noſtro facto ſibi viuæ vocis oraculo admiſit, noſque ſubſequenter de prouiſione dictæ Eccleſiæ, &c. attendentes, &c. & ſeparantes, &c. Quibus omnibus debita meditatione penſatis, de perſona tua præfatæ Eccleſiæ, de prædictorum fratrum conſilio, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis prouidimus, teque illi in Epiſcopum præfecimus, & Paſtorem, curam, & adminiſtrationem ipſius tibi in ſpiritualibus, ac temporalibus committendo, ac tibi in partibus illis poſt præſtitum per te electioni prædictæ conſenſum in diaconum, & poſtmodum apud ſedem prædictam in Presbyterum promouere per eumdem Epiſcopum Oſtienſem faciendo, munus conſecrationis impendi, firmam ſpem, fiduciamque tenentes, quod eadem Senogallienſis Eccleſia, Deo auctore per tuæ induſtriæ, & circumſpectionis fructuoſum ſtudium præſeruabitur a noxijs, & aduerſis, ac ſpiritualibus, & temporalibus proficiet incrementis. Iugum itaque domini tuis impoſitum humeris debita deuotione ſupportans prædictæ Eccleſiæ tuæ regimen ſic &c. conſequaris.

Datum Auenione 11. Kal. maij. anno 2.

Contra occupatores, ac detentores bonorum Eccleſiæ Senogallienſis Franciſcus ſequens diploma ab eodem Pontifice obtinuit, quod legitur in eodem Regeſto.

IOANNES EPISCOPVS &c.

Ven. Fratribus . . , Fanen. & . . . Piſauren. ac . . . Anconitan. Epiſcopis &c. Ad hoc Deus nos prætulit in Familiam Domus ſuæ, vt opportuna ſingulis prouiſionis auxilio fidelis ſeruitutis iniunctę prudentia pro tempore diſpēſantes, eorum preſertim neceſſitatibus intendamus, occurramus diſpendijs, ipſoſque ab oppreſſoribus releuemus, qui aſſumpti in partem ſolicitudinis Pontificalis ſunt dignitatis titulo inſigniti. Sane Ven. fratris noſtri Franciſci. Senogallien. Epiſcopi conqueſtione percepimus, quod nonnulli Clerici, & Eccleſiaſticæ perſonę tam religioſæ quam ſeculares, nec non comites, barones, milites, vniuerſitates, & alij laici ciuitatis, & diœceſis Senogallien. & partium vicinarum nuper occuparunt, & occupari fecerunt Eccleſias, dominia, caſtra, terras, poſſeſſiones, redditus, & prouentus, iura iuriſdictiones, & nonnulla alia bona immobilia, mobilia, & ſe mouentia ad menſam ſuam Epiſcopalem Senogallienſem ſpectantia, & ea detinent occupata, ſeu huiuſmodi detinentibus præſtant auxilium, conſilium, & fauorem, nonnullæ quoque aliæ perſonæ Eccleſiaſticæ, regulares, & ſeculares barones, & nobiles, ac vniuerſitates, & ſingulares perſonæ ciuitatis, & diœceſis, ac partium prædictarum de redditibus, prouentibus, cenſibus iuribus, & rebus alijs ad dictam Epiſcopalem menſam ſpectantibus eidem Epiſcopo, vel eius vicarijs, ſeu procuratoribus nolunt aliquatenus reſpondere, nonnulli etiam ciuitatis, & diœceſis, & partium prædictarum, qui nomen Domini in va-

A cuum recipere non formidant, eidem Epiſcopo in caſtris, dominijs, terris, poſſeſſionibus, redditibus, iuriſdictionibus, & rebus alijs ad menſam prædictam ſpectantibus multiplices moleſtias, ac iniurias inferunt, & iacturas. Quare dictus Epiſcopus nobis humiliter ſupplicauit, vt cum, valde difficile reddatur eidem pro ſingulis querelis ad Apoſtolicam ſedem habere recurſum, prouidere ſibi ſuper hoc paterna diligentia curaremus. Nos igitur aduerſus occupatores, præſumptores, moleſtatores, & iniuriatores huiuſmodi illo volētes eidem Epiſcopo remedio ſubuenire, per quod ipſorum compeſcatur temeritas, & alijs aditus committendi ſimilia præcludatur, fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus,
B quatenus vos, vel duo, aut vnus veſtrum per vos vel per alium, ſeu alios, etiamſi ſint extra loca, in quibus deputati eſtis conſeruatores, & iudices præfato Epiſcopo quoad vixerit, & efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, non permittatis eum ſuper præmiſſis omnibus, & eorum ſingulis ab eiſdem, vel quibuſcunque alijs occupatoribus, detentoribus, moleſtatoribus, præſumptoribus, & iniuriatoribus indebite moleſtari, vel ſibi grauamina, ſeu damna, vel iniurias irrogari facturi etiam Epiſcopo, cum ab eo, vel vicarijs, aut Procuratoribus ſuis, vel eorum aliquo fueritis requiſiti de prædictis, & alijs perſonis quibuslibet ſuper reſtitutionę Eccleſiarum, dominiorum, caſtrorum poſſeſſionum, terrarum, iuriſdictionum, iurium, & aliorum bonorum immobilium, ac
C mobilium, & ſe mouētium reddituum, & prouentuum, cenſuum, & aliorum quorūcunq. bonorum prędictorum, nec non de quibuslibet moleſtijs, iniurijs, atque damnis, præteritis, præſentibus, & futuris, in illis videlicet, quæ iudicialem requirunt indaginem, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, in alijs vero, prout qualitas ipſorum exegerit iuſtitiæ complementum, occupatores, ſeu detentores, moleſtatores, ſeu præſumptores & iniuriatores huiuſmodi, nec non contradictores quoslibet, & rebelles cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, ordinis, vel conditionis extiterint, quandocumque, & quotieſcumque expedierit per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis, non obſtantibus fel. re-
D cord. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, qua cauetur ne iudices, & conſeruatores, a ſede deputati prædicta extra ciuitatem, & diœceſim in quibus deputati fuerint contra quoſcunq. procedere, ſiue alij, vel alijs vices ſuas cōmittere, aut aliquos vltra vnam dietam a fine diœceſis, eorundem trahere præſumant, ſeu quod de alijs, quā de manifeſtis iniurijs, & moleſtijs, & alijs, quæ iudicialem indaginem exigunt, pœnis in eos, ſi ſecus egerint, & in id procurantes, adiectis conſeruatores ſe nullatenus intromittant, & tam de duabus dietis in concilio generali, dummodo vltra tertiam, vel quartam dietam aliquis extra ſuam ciuitatem, & diœceſim auctoritate præſentium non trahantur, quam alijs quibuſcunque conſtitutionibu a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, tam de iudicibus delegatis, quam con-

conſeruatoribus, aut alijs editis, quę veſtræ poſſint A
iuriſdictione in hac parte, aut poteſtati, eiuſque libero exercitio quomodolibet obuiare, ſiue ſi aliquibus communiter, vel diuiſim a dicta ſit ſede indultum, quod excommunicari, ſuſpendi, vel interdici, vel vltra certa loca ad iudicium euocari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi, & earum perſonis, & locis ordinibus, & nominibus proprijs mentionem, & qualibet alia dictæ ſedis indulgentia generali, vel ſpeciali cuiuſcunque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam veſtræ iuriſdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, & de qua cuiuſque toto tenore de de verbo ad verbum in no B
ſtris litteris habenda ſit mentio ſpecialis. Cæterum volumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, quod quilibet veſtrum proſequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamuis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico impeditus, quodque a data præſentium ſit vobis, & vnicuique veſtrum in primis omnibus, & eorum ſingulis cœptis, & non cœptis præſentibus, & futuris perpetuata poteſtas, & iuriſdictio attributa, vt in eo vigore eaq; firmitate poſſitis in præmiſſis omnibus cœptis, & non cœptis præſentibus, & futuris, & pro prædictis procedere ac ſi prædicta omnia, & ſingula coram nobis cœpta fuiſſent, & iuriſdictio veſtra, & cuiuslibet veſtrum in prædictis omnibus, & ſingulis per citationem, C
vel modum alium perpetuata legitimum extitiſſet, conſtitutione prædicta ſuper conſeruatoribus & alia qualibet in contrarium non obſtante.

Datum Auenioni 2. Kal. Aug. anno 2.

Anno vero 1321. Franciſcus tranſlatus eſt ad Eccleſiam Ariminenſem, mox ad Florentinam, vt vidimus,

32 Fr. VGOLINVS Ord. Præd. ad eandemſedem peruenit 1321. die 8. m. ſept. promiſitque ſolitum ſubſidium ſacro collegio, ex lib. Prouiſ. Prælacorum, translatus ad Eccleſiam Foropopilienſem an. 1323.

33 FEDERICVS ex Epiſcopo Recanatenſi, Senogallienſis Epiſcopus factus eſt, anno 1323. Qui & ſacro collegio pollicetur, quod ex more, ſui anteceſſores ſoluiſſent. Hunc plures arbitrati ſunt eundem eſſe cum ſuperiore, vi- D
xiſſeque 1285. varijſque caſibus compellentibus, hanc Eccleſiam modo deſeruiſſe, modo reſumpſiſſe regendam, hoc eſt anno 1285. Quod cum æqua iudicij lance perpenderem, reperi tandem merum commentum eſſe, nulla certa coniectura ſubnixum. Illuſt conſtat, hunc anno 1323. Federicum Senogallienſium fuiſſe Epiſcopum, deceſſiſſeque anno 1328. primum vero ſato functum fuiſſe 1288. vt vidimus ex Reg. Vatic.

34 Fr. IOANNES Anconitanus ex Ordine Minorum, declaratus eſt Epiſcopus Senogallienſis 1328. Fundationi ſancti Auguſtini Anconitani interfuit 1337. annoque 1341. Reipublicæ Senogallienſi tertiam partem reddituum eiuſdem ciuitatis reſignauit. Deceſſit vero 1349. De quo Vradinghus tom. 3. Annal. Minor.

35 VGOLINVS ex canonico cathedralis defuncto Ioanni ſuffectus eſt anno 1350. 16. Kal. ianuarij, ex Reg. Vatic. Ep. 220. ſol. 78. p. p. lib. p. anno 8. Clemen. VI. Hunc Dominicani Hiſtorici aſſerunt Religioſum fuiſſe Ordinis Prædicatorum, at vt vidimus, ex canonico ad hanc ſedem vocatus fuit: certe religionis, pietatiſque in Deum præcipuo ſtudio fuit, pluraque monumenta reliquit contra Hæreticos, vixitque vſque ad annum 1357. Kal. decemb.

36 Fr. IOANNES de Pananeis Ordin. Minorum electus Epiſcopus Senogallienſis 1357. Kal. decemb. ex Reg. Vatic. Ep. 60. ſol. 62. Hic poteſtatem fecit populo venandi in territorio Senogallienſi, ea tamen lege, vt occiſarum ferarum capita ad Epiſcopatum Senogallien deferrentur cui etiam ſoluebantur portoria, vnde colligi poteſt, Senogallienſem Epiſcopum tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus principatum geſſiſſe Senogalliæ. Hic etiam Ioannes Giatus appellatur; ſed ex errore ſcriptoris: in Apoſtolico enim Regeſto inſcribitur Ioannes. obijt 1368. de quo Ioſeph Pamphilus in chronicon Eremitarum.

37 Fr. PETRVM Amelium de Bronacco Gallum Toloſanum ex eodem ordine Eremitano Vrbani V. ſacriſtam, atque Gregorij XI. olim etiam Pœnitentiarium, ac Bibliothecarium Apoſtolicum, ſedem Senogallienſem adeptum fuiſſe an. 1365. quem tametſi poſtea renunciatum fuiſſe Archiepiſcopum Tarentinum, Patriarcham Grandenſem, & Alexandinum, Aquenſiſque adminiſtratorem Eccleſiæ in Gallia 1366. Senogallienſem tamen Eccleſiam retinuiſſe ad annum vſque 1667. & Romæ fato functum anno 1368. narrant. Ex Reg. vero Vatic. Ioanni ſucceſſit Chriſtophorus an. 1368. Chriſtophoro Rodulphus, huic vero Ioannes, vt dicemus.

38 Fr. CHRISTOPHORVS Ordin. Eremitarum ſancti Auguſtini ad hanc ſedem promotus 1368. 2. Kalen. ſeptemb. obijt 1369. ex Reg. Vatic.

39 Fr. RODVLPHVS de Caſtello, Ordinis & ipſe Eremitarum ſancti Auguſtini Epiſcopatu nobilitatus eſt, defuncto Chriſtophoro 1369. 14. Kal. ſeptemb. obijt 1378. ex eod. Regeſt. Hic Eccleſiam ſancti Franciſci Arcis Contradæ ſub inuocatione Deiparæ Virginis conſecrauit.

40 IOANNES Vgucciolus, gentis Faetinæ Ariminenſis electus anno 1378. 15. Kal. februarij. Hic inijt poſſeſsionem ſancti Marcelli Aeſinæ diœceſis, olim Senogallienſis. Principibus Malateſtis carus fuit, ſingularisque apud omnes exiſtimationis, ob ſuam integritatem, clariſsimaſque animi dotes. Compulit clerum ad ſolutionem annui cenſus, quam per multos annos omiſerat, anno vero 1394. 2. id. octob. ab Sauonenſem Epiſcopatum in Liguria tranſlatus eſt.

41 VICTOR forſan intruſus poſt Ioannem.

LAV-

42 LAVRENTIVS Riccius nobilis Florentinus ſub Ioanne Papa XXIII. ex Anconitano Epiſcopo, ad hanc ſedem tranſlatus eſt 1413. 8. Kalen. ianuarij. Tametſi ex depoſitione eiuſdem Ioannis in Conſtantienſi concilio, eiuſmodi tranſlatio in irritum ceciderit, eidem tamen Martinus Quintus eundem aſſeruit Epiſcopatum anno 1417. 11. Kal. decemb. Quam ille Eccleſiam rexit vſque ad annum 1419. & ad Iſclanam 4. id. iunij ab eodem Martino tranſlatus, & abſolutus a iure ſi quid haberet in Eccleſia Senogallienſi, inde anno 1435. ab Eugenio Quarto ad Rauellenſem iterum tranſlatus, quam ad annum vſque 1455. rexit eamque cum dimiſiſſet, fato functus eſt. Conſule quæ de ipſo ſcripſimus in Epiſcopis Anconitanis. Reperi in tabulis tamen huius Eccleſiæ, Victorem quemdam titulo Senogallienſis Epiſcopatus inſignitum anno 1417. quod ſane haud potuit euenire, niſi forte aliquis Pſeudo pontifex huiuſmodi titulum in illum contulerit.

43 Fr. SIMEON de Vigilantibus, Anconitanus, Prior Generalis Ordinis ſancti Auguſtini Anconitanus antea Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt 1419. 2. non. martij. Vir in litteratis ſui temporis præcipuus, Pontificique carus in paucis. Anconę deceſſit anno 1428. cum ſupra quatuor ſexageſimum ageret annum ſepultuſque eſt in Eccleſia ſancti Franciſci de Scala, vt vocant.

44 Fr. FRANCISCVS Mellinus Romanus Ord. Eremitarum ſancti Auguſtini, Abbas Monaſterij Cryptæ Ferratæ, electus eſt Epiſcopus a Martino Quinto anno 1428. 7. Kal. Iunij, iſte filius fuit Suaccij Mellini, Pernæ, fraterque Ioannis Baptiſtę, qui poſtea fuit Cardinalis. Hic prius fuerat ab Vrbano Sexto Baſilicæ Lateranen. ca-

A nonicus aſcitus, deinde ea dignitate relicta, cum fugiſſet ad clauſtrum, vitam purius inſtituturus, eo virtutum progreſſus eſt, vt certatim, omnes illum in concionibus vitia conſectantem indefeſſa auiditate audirent, inde ille tantam a Martino Quinto gratiam collegiſſe narratur, vt Cryptæ Ferratæ Abbatem renunciauerit, ac poſtea etiam Senogallicæſem Epiſcopum, in eiuſdemque fauorem Ladislaus Rex Neapolitanus celebre Monaſteriũ S. Ioannis Baptiſtæ in vico Carbonario Neapoli conſtruxerit. Cæterum apparebat Franciſcum ea cætera eius prudentia, probitateque recuperaturum fuiſſe priſtinam Senogallienſem dignitatem, niſi indigno tantis virtutibus fato fuiſſet ſubreptus. Siquidem cum Martino Quinto Eugenius

B Quartus ſucceſſiſſet, acceptoque, inſigne Regni conſiſtorium indiaiſſet, eo populi concurſu ſubſellia oppleta ſunt, vt ſub multitudinis pondere cedentibus trabibus, locus minitaretur ruinam, cum vero populus ſe conglobauit, implicuitque ad fugam, acceptumque medium miſerum Epiſcopum fortuita inundatione, oppreiſioneque per ſummum ludibrium imbecillis mortalitatis oppreſsit. Detulere cadauer ad templum ſanctæ Mariæ de Populo, illudque in ſacello ſuorum gentilium ſepelierunt, vbi adhuc eius effigies leniter inſculpta ſpectatur in marmore cum ijs carminibus.

C
Sacra Senogalliæ Franciſci Antiſtitis oſſa
Hoc ſita ſunt tumulo Mellina è gente creati
Hic ſapiens fortiſque pater, cultorque decoris,
Pacis amator erat, & ſeruantiſsimus æqui,
Occidit Eugenij tranquillo in tempore quarti,
In conſiſtorio, dictu mirabile, primo.

45 BARTHOLOMÆVS a monticulo Picenatis caſtello ex ſcriptore Apoſtolico, & Eugenij Quarti Datario, Franciſco ſucceſſit 1432. fato functus eſt 1438.

46 Fr. ANTONIVS Columbella Recanatenſis, ex Ordine Eremitano ſancti Auguſtini Epiſcopus euaſit 1438. Hic in periculoſa ſane tempora incidit. Cum enim Sigiſmundus Malateſta, filius Pandulphi Senogallienſe arripuiſſet

D imperium, vtque noua vrbi munimenta pararet, Epiſcopale palatium cum Diui Pauli Templo vellet demoliri, Antonius egregie Tyranno reſtitit, ſed ille cum rebus ſecundis, potentiaque elatus vtrumque demolitus fuiſſet, perfeciſſetque ex ruinis illis Franciſcanam Eccleſiam iam pridem a Carolo Malateſta Arimini inchoatam, Antonius ex dolore, cum ſuo clero Epiſcopatum reliquit, execratuſque Malateſtæ tyrannidem, conceſsit Anconam, vbi poſtea in monaſterio Auguſtiniano ſui inſtituti itam finiuit 1466. ibidemque ſepulchrum accepit.

Fr.

47 Fr. CHRISTOPHORVS è Brandata
Vercellenſis diœceſis, ex Ordine Seruorum, Pau
lo Secundo Pontifici apprime charus, ab eodem
Pontifice electus eſt Epiſcopus anno 1467. Hic
in Senogallienſem ciuitatem ſuos Seruitas intro-
duxit, cumque illam Eccleſiam ad annos omnino
ſeptem adminiſtraſſet, fato functus eſt 1474.
Huius meminit Archangelus Gianius lib. 2. capitu-
lo 15. cent. 3. annalium Seruorum.

48 Fr. PETRVS Riarius Sauonenſis, ex
Ordine Minorum Cardinalis, Archiepiſcopus
Florentinus, Sixti Quarti Pontificis nepos, hanc
Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit 1474. Fato
functus eſt 1477. Conſule quæ de eo ſupra nar-
rauimus in Eccleſia Florentina.

49 Fr. MARCVS Vigerius Sauonenſis, ex
Ordine Minorum, Vrbani, & Niccolettæ Groſ-
ſæ Sixti Quarti proneptis filius, nepos vero Mar-
ci Epiſcopi Naulenſis, Sixti eiuſdem præceptoris,
qui in fauorem magiſtri Regentem illum Patauini
ſtudij creauit, tum & Romanæ Sapientiæ Magiſtrũ
Theologum, ac non multo poſt Senogallienſem
Antiſtitem declarauit 1477. non. octob. factus
vero Epiſcopus, cenſus Epiſcopales adauxit, in
Arce Cõtiada palatium Epiſcopale ſubſtruxit, tem
plum Diuæ Mariæ Magdalenæ in ſuorum fratrum
vſum attribuit, pluraque geſſiſſet, niſi ad ſplendi-
diorem curam vocatus fuiſſet. Iulius enim II. ſuf-
fraganeum illum effecit Bononienſem, Moliſque
Adrianæ Præfectum, anno vero 1505. inter Pa-
tres purpuratos adlegit ad titulum ſanctæ Mariæ
in Tranſtiberim, legatumque contra Alphonſum
Ducem Ferrariæ, Romamque aſcitum Latera-
nenſi concilio præfecit, vt difficiliores cauſas circa
fidem expediret. Contra conciliabulum Piſanum
doctam Apologiam compoſuit. Scripſit etiam

A alium libellum, cui Decacordi titulum fecit, al-
terumque de Lancea, & Veſte Chriſti. Romæ
deceſſit 1516. Die 18. menſis iulij, cum ſeptua-
geſimum ageret annum, ſepultuſque apud ſan-
ctam Mariam Tranſtiberim, cum per id tempus
Epiſcopatum Prænestinum aſſecutus fuiſſet. Eius
laudes Camillus Portarius in oratione contexuit.
Eiuſdem etiam meminit Folietta in elogijs, Ga-
rimbertus, Toſſignanusque in Seraphica hiſt.

50 MARCVS Vigerius ſuperioris Cardina-
lis fratris filius, ex ceſsione patrui adlectus Seno-
gallienſis Epiſcopus, anno 1513. Decimo Leo-
ne ſedente, ſub quo Lateranenſi concilio inter-
fuit. Vir conſultiſsimi iudicij, vſuque rerum inſi-
gnis. Picenum, Bononiam, Anconam, Par-
B mam, Placentiamque frænauit, ſubque Paulo
Tertio apud Luſitaniæ Regem Eccleſiaſticas cau-
ſas peroraut. Primis concilij Tridentini ſeſsio-
nibus interfuit, vbi cum quæſtio illa agitari cœ-
piſſet, an Tridentinum concilium generale di-
cendum eſſet, ex cognitione ad generalem, vni-
uerſamque Eccleſiam pertinente, an quia vniuerſi
orbis Chriſtiani videretur patere proceribus, inque
hanc poſtremam ſententiam quamplures inclina-
re perſpiceret, cum Marcus, vir infracti ani-
mi, ſe erexiſſet in pedes, Mihi inquit, Patres,
non diuerſarum gentium cœtum, ſed vnam Ro-
mani Pontificis auctoritatem generale concilium
conſtituere, quę vbi vel per ſe, vel per legatos a
latere, vt huic noſtro Tridentino indicto alicui
concilio acceſſit, haud dubitandum eſt, illud ipsũ
C cum priſcis illis, idem robur, eandemque omni-
no auctoritatem retinere, ſed ſit, vt volunt, voce-
turque generale concilium, quod ex vniuerſis
Chriſtiani orbis Præſulibus coaleſcat, cur ergo ci-
tati ex peruicacia non accedunt, coactum ſena-
tum propemodum ludibrio habent? cur etiam
ſplendidiores, pinguioresque omnes non vocan-
tur? vno igitur illi ſplendore vitæ contenti, ceſ-
ſabunt, nos tenuiores in explicandis grauiſſimis
cauſis, portabimus pondus diei, & ęſtus? quod
ipſum dixerim, non vt illos traducam, ſed vt con-
ſcientiæ propriæ ſatisfaciam. Enim vero non
tulit de illis Marcum inſerentem ſermonem Car-
dinalis de Monte legatus, ſed indignabundus ad
cœtum; Num, inquit, Senogallienſi Epiſcopo
etiam tacenda narrare licebit? ad quæ verba
tantum abfuit, vt expalleret Vigerius, vt ſtatim
D retulerit: Si me Conſulatem non duces, nec ego
te Conſulem arbitrabor, innuens illius iracundiam
parui faciendam, quę contra vera narrantem affe-
ctibus tumultuãtibus ebulliretur. Occupauit autẽ
proceſſuros in iurgio Cardinalis de ſancta Cruce,
omnemque litem compoſuit. Suſpexere plerique
Marci conſtantiam, ac libertatem, contumaceſ-
que condemnarunt vecordiæ, ac cunctatores,
vnis Germanis exceptis, quos Regni Dietam
retinere conſtabat. Cæterum Marcus cum ad
ſuam rediſſet eccleſiam, eaciam in totum a fun-
damentis reparauit, nobilique in territorio mon-
tis Rhodij excitato palatio, auctisq. eccleſiæ cen-
ſibus, mortalem vitam cum immortali commu-
tauit Romæ ſepultuſque eſt in paruo quodam ad
montem Iordanum ſacello.

Sabbatis Miſſa vna in
honorem
Conceptionis B. Virginis ad animæ
ſuæ ſalutem celebretur.
Ferdinandus F.
horum memoriam retinens Iuſpatronatus
inſtituit 1. Iulij
M.DC.II.

55 ANSALDVS de Anſaldis nobilis Vrbinas, ad hanc eandem ſedem ſubuectus eſt 1601. Die 29. menſis nouembris. Hic ad viginti tres annos Eccleſiam ſibi creditam prudentiſsime rexit cathedraliſque vtramque præbendam fundauit, quarum ius apud gentem ſuam voluit perpetuo (B) eſſe. Argentea ſupellectili, veſteque ſerica cathedralem adauxit. Fato conceſsit, cum præclaris operibus ſibi prius ſecundiorem famam probitatis conciliauit 1624. Cunctiſque mœrentibus in cathedrali ſepultus eſt.

56 Fr. ANTONIVS Barberinus Florentinus, Presbyter Cardinalis tituli ſancti Honuphrij, frater germanus Vrbani Octaui Pontificis, cum per multos annos in inſtituto Capuccinorum incomparabili exemplo vitam traduxiſſet, iuſſu fratris Pontificis ſubire purpuram coactus eſt, clauſtrique tranquillitatem relinquere, curamque Paſtoralem Senogallienſis Eccleſiæ ſuſcipere anno 1625. die 27. menſis ianuarij, cuius Epiſcopatus poſſeſſionem cum inijſſet, optimi Paſtoris edidit exempla. (D) Siquidem frumenti vberem copiam ſparſit in pauperes, Seminarium ditiori cenſu adauxit, vt ibidem clerici ad diuinum obſequium alerentur commodius, ſynodoque celebrata. Cum optimis conſtitutionibus Eccleſiam ſuam inſtituiſſet, eiuſdemque diœceſim totam luſtraſſet, ea vocatu deinde Pontificis Romam conceſſit, grauioribus Eccleſiæ negotijs manum admoturus. Itaque volens, libenſque Epiſcopali munere abiuit ann. 1628. Romanæque aulæ incomparabile exemplum fuit probitatis, & vt vixerat vltimum ſpiritum pie creatori ſuo reddidit annos natus 77. ſalutis vero 1646. hora nona aduenientis diei 18. ſeptemb. meritiſſima pompa elatus apud fratres ſuos Capuccinos in noua a ſe cum

A Cœnobio conſtructa Eccleſia, vt ipſe mandauerat, terræ traditus eſt.

58 LAVRENTIVS Campegius, filius comitis Annibalis, Bononienſis ſenatoris, iuuenis adhuc Bononiæ Primicerius fuit, atque vtriuſque Signaturæ Referendarius. Sanctum Seuerinum, Æſium, Fanum, Spoletum, Anconam, Romanamque Campaniam ſumma cum prudentiæ laude rexit. Deinde Romam vocatum, ſacræ Epiſcoporum Congregationi Secretarium Paulus Quintus Pontifex illum declarauit, eundemque Vrbanus VIII. ad Ceſenatem Epiſcopatum promouit, ſibique adſiſtere voluit, ac demum in Sabaudiam illum legauit. (C) Cumque Berenghariu Giſſium idem Pontifex ad Cardinalatum vocaſſet, qui Vrbinates nouiter receptos frænauerat, eſſetque neceſſe eodem legare virum, qui pari momento prudentiæ rem Vrbinatem adminiſtraret, Laurentius ad eam grauiſſimam curam promotus eſt 1629. inſecutoque anno ad Senogallienſem translatus Eccleſiam. Ceterum dum Campegius præeſſet Vrbinatibus rebus, rationibus Pontificijs ita ſtudebat, vt ſimul ſeneſcenti Duci magno vſui eſſet, ac commodo. Siquidem per patentes litteras poteſtate ſibi facta a Duce, & premebat magiſtratus, & vbi res poſtulaſſet, nouiter creabat, leges dicebat armatis, paciſque promouebat momenta. Itaque mortuo Duce ab Vrbinatibus nomine Pontificis accepto iuramento fidelitatis, ita leniter in Eccleſiaſticam ditionem (D) rem Vrbinatem viſus eſt tranſtuliſſe, vt Princeps idem viuus adhuc ſuis imperare videretur. Tulit igitur Campegius in eo adminiſtrationis quinquennio ſummam prudentiæ laudem, quod & rebus politicis conuerſione trepidis par occurriſſet, & nihilominus Senogallienſem curam non contempſiſſet, ex eo extra ordinem de rebus grauiſſimis in Hiſpaniam Nuncius, ibidem confirmatus eſt, vt apud eundem Regem Eccleſiaſticas cauſas perorarct. Inde reuerſo, boni omnes deſtinarant purpuram, niſi fortuna, quæ noſtræ mortalitati ſolet illudere, conceptas illas ſpes inique præcidiſſet. Matriti mortalitatem expleuit an. 1639.

58 CAESAR Facchinettus Bononienſis Ludouici marchionis, & Violantes ex Coregij Dominis filius, nepos Antonij Cardinalis ſub Clemēte Octauo defuncti, Innocentij Noni Pontif. Max abnepos. Vir eximie doctus ex Secretario ſacræ Epiſcoporum, & Regularium Congregationis ad Philippum Quartum Hiſpaniarum Regem ab Vrbano Octauo ſanctæ ſedis Nuncius eligitur, poſt aliquot annos reuocatus ad curiam, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis creatur anno 1643. in Senogallienſi Eccleſia Laurentio ſucceſsit an. 1645. die 18. maij, cui iure, & merito neſtoreos annos peroptant, ac precantur mortales, vt inde quandoque non modo Senogallienſis, ſed etiam publica ſalus perennet.

VRBANIENSES, ET S. ANGELI IN VADO EPISCOPI.

IN Prouincia Maſſa Traboria appellata Vrbinatis Ducatus in explicata, amœnaque planitie ad Metaurum, oppidum Caſtri Durantia ſitum eſt, a Guillelmo Durante Speculatore Epiſcopo Mimatenſi Nuncio, atque Gubernatore pro ſancta Sede Apoſtolica in Vmbria Senona Martini IV. temporibus an. 1286. ædificatū, quod de nomine auctoris Caſtrum Durantis placuit appellare, pluribuſque ſeculis illud nomen retinuit, donec ab Vrbano Octauo Pontifice Max. an. 1635. Epiſcopalis ſedis dignitate, incredibili totius populi gaudio ornatum, abiecto priori nomine, ad accepti beneficij commendandam memoriam, Vrbaniæ nomine eſt inſignitum. Vbi ciuitas hactenus ſtetit, vt ex probatiſsimis auctoribus, & monumentis exploratum habemus, denſiſsima ſilua Cappetto, ſeu Cerreto dicta, antiquitus horrebat, in cuius medio nobiliſsima Abbatia Branchaleonum opious, ſub D. Chriſtophori Martyris patrocinio condita ſurgebat. In extremo nemoris confinio, non ingnobilis extabat pagus, tunc mœnibus incluſus, non longe vero a nemore, antiquum oppidum, cui Riparum nomen colliculo imminebat, quod nonnulli credidere Vrbinum Metaurenſe fuiſſe, de quo loquitur Plinius lib. 3. Natural. hiſt. cap. 14. & Cluuerius idem affirmat lib. 2. cap 6. antiquæ Italiæ: *Ab Occidentali via Flaminiæ*, inquit, *latere medio ſitum inter Metaurum Piſaurumque flumina eſt Vrbinum oppidum, &c. Metaurenſes haud dubie in ipſa Metauri amnis ripa fuerunt. Vnde nomen ſine controuerſia illud, quod etiam nunc prædicto ſitu antiquo nomine extat, cognominatum fuit Vrbinum Hortenſe. Et municipium Romanorum fuiſſe ſplendidum, ac magnificum innumera fere inſcriptiones antiquæ teſtantur. At Vrbinum Metaurenſe, quod ab ipſo Amne Metauro, cui impoſitum habuiſſe nomen dixi, id interpreter oppidum, quod nunc octo millia paſſuum ab Hortenſi Vrbino in dextera Amnis ripa vulgo dicitur, Caſtel Durante, eſtque ſedes hodie Ducum Vrbinatium, & aliquando fuiſſe municipium teſtatur inſcriptio antiqua, quæ Romæ extat, in hæc verba.*

REIPVB. MEDIOLANENSIVM.
REIPVB. NOLANORVM.
REIPVB. VRBINATIVM
METAVRENSIVM.

Exciſum eſt Riparum prædictum oppidum ab Vrbinatis Gibellinis anno 1277. Cum illius incolæ Guelphę factionis ſedis Apoſtolicæ partibus ſtuderent. Vrbinates enim cum exploratum haberent Ripenſes, fortes viros in Nundinis apud Forum ſancti Angeli occupatos, improuiſo impetu oppidum ceperunt, euerteruntque ad ſolum, ſed audaciæ pœnas breui luere, dum onuſti præda Vrbinum ſe recipere feſtinarent, Ripenſes enim qui remanſerant, ſeſe collegerunt, & comparatis inſidijs ipſos fortiter adorti, acceptam iniuriam, deiecto hoſte, perbelle vindicarunt, vt in m. ſ. perantiquo monumentorum libro, quod in ſanctiore tabulario huius Eccleſiæ aſſeruatur, hiſce verbis proditum eſt: *Situs vbi nunc eſt Caſtrum Durantis erat olim noſtra Abbatia, quem Monachi dederunt Domino Guillelmo, & ſciat quod caſtrum antiquum dirutum fuit anno Domini 1277. quod euenit incuria hominum, qui populatim iuerant ad ſanctum Angelum, iam putantes poſſe frui pace, ſed adeo egregie ſe ſubito in armis poſuerunt, & vias diligenter occupauerunt, vt dicta victoria inimicis magno ſteterit, & fuerit valde cara.* Diruto Riparum oppido, ciues tribus annis vagi, ac palabundi per finitima loca ſe diffudere, donec Martinus IV. Papa eorum calamitatum miſeratus, eorumq. in Apoſtolicam ſedē fide, permotus, Guillelmi Durandi tunc in illis partibus Pontificij Nuncij, copiarumque Eccleſiaſticarum Præfecti opera, Riparum ruinas, non in aſpero illo loco, in quo antea ad ſiniſtram flu-

nis

nis ripam ſtabat, ſed in aperta planitie ex aduerſa parte inſtaurari iuſsit, vt doctus Simon Maiolus Epiſcopus Vulturonenſis in vita eiuſdem Durantis commemorat: *Qua tempeſtate, ait, cum Vrbinates caſtrum Riparum Maſſæ Trabariæ funditus euertiſſent, hic idem Guillelmus Papæ Nuncius, & Romandiolæ Theſaurarius, Romani nominis tuendi cauſa, illud ipſum, quod antea in monte ſitum erat, in ipſa planitie confici, & refici iuſſit, primumque fundamentis lapidem iecit loco amœniſsimo, ac ampliſsimæ planitiei, qua Metaurus in peninſulæ forma caſtrum circum ducit, ſuoque de nomine, Caſtrum Durantis, appellauit.* Hinc Pamphilus in Piceno.

Planitie in lata Durantis mœnia caſtri
Tradidit huic nomen conditor ipſe ſuum.

B

Confluxere mox veteres coloni ad nouiter excitatum oppidum, Pontifex vero oppido Branchaleonem Armanni filium, ex illuſtri Branchaleonum ſtirpe prognatum præfecit, eumque Eccleſiæ perpetui Vicarij titulo inſigniuit. Branchaleonem excepit Branca bellica gloria inſignis, qui dignitatem in Gentilem, & Petrum Franciſcum filios transfudit, ſi vero tranſmiſere acceptum honorem in Almericum, Monaldumque, quos Guido de Monteſeltro Vrbini comes anno 1422. ea Præfectura cauit, quam ipſe a Martino Quinto pro ſe, ſuiſque deſcendentibus eſt adeptus ſub nomine Vicarij perpetui anno 1426. vt ex bulla eiuſdem Pontificis habetur eodem ann. 2. Ianuarij ann. 12. Pontificatus data, quæ extat in archiuio. De Guidone deque eius ſucceſsione in comitatu Maſſæ Trabariæ, ſic loquitur lapis ad parietes communis ædis Vrbaniæ appoſitus.

C

Terra Durantis ego ſummo ſplendore coruſcans
Nobilitate nitens diris iam preſſa Tyrannis
Libera nu nc merui ſceptro ſubeſſe Guidonis
Qui Montisferetri generoſo fonte creatus
Extitit ingenti quondam luſtratus honore
Innocens manibus Petri vexilla gerendi
Nunc comeſtabulum tellus Trinacria magnum
Plauſit, & Vrbinum ciuitas Calienſis vbique
Inclytum Engubij Populum, qui protegis Vrbis
Trabariamque ſimul iuſto regimine maſſam
Me fecit exemptam Martini gratia ſummi
Præfatumque mei comitem regnare Guidonem
Iuſsit & excelſa tota cum prole ſuorum.

D

Ad Roboreos inde Duces extinctis Feltrenſibus, ea ditio deuenit, quorum poſtremus Franciſcus Maria venerabili ſenectute decorus, populis ingens ſui deſiderium reliquit, grauiſsimoque omnium luctu, in hac Vrbana ciuitate, vbi ſpiritum exhalarat, corpus conditum eſt die 28. aprilis hora vigeſima ann. 1631. Conſecrata eſt ibidem æternitati eius memoriæ, nobiliſsima illa, atque adeo decantata Bibliotheca a Friderico comite antea inſtituta, ab ipſo ampliſsime locupletata. Sublato è viuis Roboreo Duce, nullisque maſculina prole relicta, Vrbini Ducatus, vna cum Durantino comitatu ad Romanam Eccleſiam eſt deuolutus. Cæterum Durantini ciues ad Vr-

A

banum Octauum Pontificem Max. Iulium Cæſarem Scottum, & Franciſcum Mariam Mutium Oratores miſere, vt Pontificis pedes, ciuium omnium nomine religioſe deoſcularentur, eundemque deprecarentur, vt oppidum ciuitatis titulo nobilitaret, & Abbatiale templum in cathedralem conuerteret. Illa porro Abbatia eſt, quam a Branchaleonum familia diximus excitatam, quæ cum redditibus aucta ampliſsimaque ditione nobilitata, late dicundi iuris dignitatem circumferret, Petri Franciſci Branchaleoneæ familiæ poſtremi, ac Bonifacij Noni familiaris opera Vrbinatis Epiſcopi auctoritati ſubducta eſt anno 1403. multiſque certæ diœceſis terminis incluſa, quin etiam agri ab ipſa iura petituri limites circumſcripti, refuſi vero Vrbinati Epiſcopo mille nummi aurei ad illatum ex eo ipſi damnum reſarciendum, vt ea diplomate Bonifacij perſpici poteſt. Abbatiæ adminiſtratio eo tempore, Armanni Petri Franciſci filio Epiſcopo Imolenſi demandata eſt, poſt hunc Beſſarionem Cardinalem, eoque defuncto, alios purpuratos ſenatores Commendatarios habuit, ac tandem in Franciſci Barberini Cardinalis Vrbani Octaui nepotis poteſtatem incidit, qui in gratiam huiuſce populi, Abbatiam libere in ſummi patrui Pontificis manibus reſignauit anno 1635. Eamque in cathedralem excitandam curauit, quod tandem pro ciuibus nitente Pompeio Lazaro prænobili ciui, & in aula Romana Aduocato ad finem perductum eſt, ciuitatis nomine oppido, & Eccleſia Abbatialis cathedralis dignitate ornata, placuit ſummo Pontifici, ſublato priore Durantis nomine, Vrbaniam indito ſuo nuncupare, ac in maioris beneuolentiæ argumentum, gentilitijs ſuis ſtemmatibus, vt pro inſignibus vterentur, conceſsit. Vrgebant quoque precibus eo tempore Pontificem antiqui, ac nobilis oppidi ſancti Angeli in Vado (quod ex ruinis veteris Tiferni Metaurenſis exædificatum aſſerit inter multos alios Leander) quinque tantum ab Vrbania dimiſſi ciues, vt illud ciuitatis priuilegijs condecoraret, Epiſcopalique dignitate in Eccleſiam ſanctæ Mariæ, ac D. Michaelis Archangeli ſacram exornaret, cum omnia ad id neceſſaria, quæ a ciuitatis haudquaquam nomine viderentur abhorrere ornamenta, ſcilicet amplitudo oppidi, ciuium frequentia, emporij celebritas, opum magnificentia, ædium elegantia concurrere viderentur, de cuius frequentia ita cecinit Pamphilus.

Angelus hinc quintum lapidem circumſpicit altus.
Limina mercator plurimus iſta petit.

Viſum eſt optimo Principi illud etiam ciuitatis nomine illuſtrare, ipſius agrum ab Vrbinienſi ditione diuellere, propriæ diœceſis limites circumſcribere, & ob locorum proximitatem, vnum Epiſcopum ambabus Eccleſijs præficere, qui Vrbaniæ, & ſancti Angeli Præſul diceretur. Horum Epiſcopatuum erectionem ſubiecto diplomate firmauit Vrbanus, cuius tenor eſt talis.

VR-

VRBANVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Pro excellenti præeminentia ſedis Apoſtolicæ, in qua poſt beatum Petrum Apoſtolorum Principem, quamquam imparibus meritis, pari tamen auctoritate conſtituti ſumus in irriguo militantis Eccleſiæ agro Romanum Pontificem nouas Epiſcopales ſedes, Eccleſiaſque plantare dignum arbitramur, vt per huiuſmodi nouam plantationem populorum augeatur deuotio, diuinus cultus efflorear, & animarum ſalua ſubſequatur. Oppidaque, & loca inſignia noſtræ præſertim, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ditioni ſubdita dignioribus titulis attollantur; & maioribus honoribus decorentur, vt propagatione nouæ ſedis, honoratique Præſulis aſſiſtentia, & regimine, cum decenti miniſtrorum numero fideliter ipſi in deuotione perſiſtentes, ac etiam deuotionis huiuſmodi augumentum ſuſcipientes æternæ felicitatis præmium facilius valeant adipiſci, dignaque eorum veteribus alijs cadere poſſit in exemplum. Sane cum nobis alias pro parte vniuerſitatum, & hominum terrarum, ſeu oppidorum C. Durantis, & ſancti Angeli in Vado. Nullatenus diœc. prouincia Vrbinaten. iuriſdictionis pro tempore exiſtentis Abbatis monaſterij ſancti Chriſtophori terræ, ſeu oppidi C. Durantis huiuſmodi ſancti Benedicti, ſeu alterius ordinis humiliter ſupplicatum fuiſſet, vt vtramque terram, ſeu alterutrum oppidum huiuſmodi in ciuitatem, ac monaſterij prædicti, & matricem, ſeu maiorem Archipresbyteratum nuncupatum ſancti Michaelis Archangeli terræ, ſeu oppidi ſancti Angeli in Vado huiuſmodi Eccleſias alioquin ad id capaces, & idoneas, earumque alterutram in Cathedrales Eccleſias erigere, aliaque in prædicta facere, & exequi de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos vero negocium huiuſmodi congregationi ven. fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſultationibus, & rebus conſiſtorialibus propoſitorum examinandum demandauiſſemus, & ipſi capta deſuper diligenti, ac ſufficienti informatione vtramque Eccleſiam talem eſſe, vt earum quamlibet in eccleſiam Cathedralem erigi mereretur, retuliſſent. Nos in quorum manibus dilectus filius noſter Franciſcus ſancti Laurentij in Damaſo diaconus Cardinalis Barberinus nuncupatus, eiuſdem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarius, noſter ſecundum carnem, ex fratre germano nepos, qui monaſterium prædictum, cuius fructus ad centum florenos auri in libris Cameræ Apoſtolicæ taxati reperiuntur, in commendã ad ſui vitam, ex conceſſione, & diſpoſitione Apoſtolica, obtinebat commendæ huiuſmodi, ac omni cuicunque iuri ſibi in dicto monaſterio, illiuſque regimine, & adminiſtratione, vel ad illa quomodolibet competenti ſponte, & libere ceſſit, & Andreas Lazarus Præpoſitus nuncupatus ſancti Alexandri, ac Fabius Picolpaſſus ſanctæ Mariæ de Burgo etiam nuncupatus parochialium eccleſiarum ipſius oppidi C. Durantis rectores, dilecti etiã filij parochiales eccleſias prædictas, quas etiam

A ſuper obtinebant ad effectum prædictum ſponte, & libere reſignarunt quique ceſſionem, & reſignationem huiuſmodi duximus admittendas audita Cardinalium huiuſmodi relatione exhibita ſuper his cunctis, & alijs ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus matura deliberatione, ac de illorum conſilio, & aſſenſu, ac de Apoſtolicę poteſtatis plenitudine ad Dei omnipotentis laudem, ac glorioſiſſimæ Virginis Mariæ, & ſancti Chriſtophori, ac totius curiæ cæleſtis honorem, fideique Catholicæ exaltationem, & incolarum oppidi C. Durantis prædicti ſpiritualem conſolationem, animarumque ſalutem, ac dicti oppidi C. Durantis decus, oppidi Caſtri Durantis huiuſmodi, quod ſicut accepimus, tam ob numerum nobilium vi-
B rorum habitatorum, doctorum, militum, & aliorum in dignitate conſtitutorum, quam ædificiorum inſigne exiſtit, ac in quo vti inter cætera Ducatus olim Vrbini primario, & capite prouinciæ Maſſæ Trabariæ reſideat commiſſarius, fiſcalis, & officiales dictæ prouinciæ, quodque alias ad inſtar aliarum ciuitatum Ducatus huiuſmodi pro cõciſtorio ducali octo virorum pro tota dicta prouincia vnum ex ſuis incolis pluries obtinuit, & deputauit, illudque Duces olim Vrbini pro eorum reſidentia elegerunt, & præſertim claræ memorię Franciſcus Maria VI. & vltimus Dux, qui idem oppidum ſua inſigni bibliotheca, & ſepultura corporis ſui tandem decorauit prauia perpetua Abbatia, regularis tituli, & denominationis in ipſo monaſterio, ac tam in illo, quam illius membris, & dependentijs, & eius Eccleſia huiuſmodi ipſius
C ordinis, ac omnis ſtatus eſſentiæ, & dependentię vniuerſalium, ſingulorumque illius officiorum, quæ pridem fel. record. Paulus Papa Quintus in literis mandati erectionis ipſius eccl. ſancti Chriſtophori in collegiatam, ac vnius dignitatis primordialis, ac certi canonicatuum, & præbendarum, & aliorum forſan beneficiorum numeri perpetuo ſub certis modo, & forma tunc expreſſis ſupprimi, & extingui mandauerat; & in ſancti Alexandri, ac ſanctæ Mariæ de Burgo parochialibus eccleſijs prædictis, ac earum ſingulis rectorum tituli, & denominationis perpetua ſuppreſſione, & extinctione in ciuitatem Vrbaniam nuncupandam, ac eccleſiam ſancti Chriſtophori huiuſmodi antea inſignia Abbatiæ particulare, ac ſeparatum territorium habentis, ac iura Pontificalia, &
D iuriſdictionem quaſi epiſcopalem in terra, ſeu oppido C. Durantis huiuſmodi exercentis dignitate perfulgentem, multiſque alijs nominibus inſignitum in Cathedralem Eccleſiam Archiepiſcopo Vrbinaten. nunc, & pro tempore exiſtenti iure Metropolitico ſubiectam, atque ſuppoſitam pro vno Epiſcopo Vrbanien. & ſancti Angeli in Vado nuncupando eiuſdem Archiepiſcopo perpetuo ſuffraganeo, qui prædictis Vrbanien. & ſancti Angeli in Vado etiam per nos hodie in Cathedralem erigi conceſsis Eccleſijs ex nunc inuicem perpetuo vnitis, & vtrique illarum æquo iure, & pari dignitate præſit, ac in illis, & vtraque earumdem omnia, & ſingula, quæ ordinationis, iuriſdictionis, ac dignitatis epiſcopalis, & Pontificalis exercitij ſunt, & ad illa, atque ad vtriuſque Eccleſiæ ſynodi diœc.

A diœceſanæ connocationem, & celebrationem ſpectant exerceat cum omnibus, & ſingulis priuilegijs, honoribus, iuribus, inſignibus, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, fauoribus, & gratijs, ac indultis, quibus alij Epiſcopi de iure, & conſuetudine, aut alias quomodolibet vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere poſſunt, & præterea in eadem Eccleſia Vrbanien. vnam dignitatem præpoſituram nuncupandam, primam poſt Pontificalem pro vno clerico, ſeu presbytero ſeculari Magiſtro in Theologia, ſeu iuris vtriuſque, vel ſaltem in decretis, vel altero iurium doctore, aut licentiato futuro ipſius Eccleſię Vrbanien. præpoſito, qui tam in choro, quam in capitulo proceſsionibus, & alijs actibus per obtinentes ſimilium Cathedralium Eccleſiarum dignitates, canonicos, & alios beneficiatos habitus
B geſtari ſolitos, ac quibus alias quomodolibet vtuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, frui, potiri, ac gaudere poſſunt, geſtare libere, & licite valeant, necnon etiam in ipſa Eccleſia Vrbanien. octo canonicatus, ac totidem præbendas pro octo canonicis, & præbendatis, ac quinque perpetuos manſionarios perſonalem reſidentiam requirentes pro totidem alijs actu presbyteris ſecularibus, aut in ea ſaltem ætate conſtitutis, qui infra annũ proximum ad ſacrum presbyteratus ordinem promoueri poſſint, & quibus cura animarum a dictis parochialibus eccleſiis abdicanda, & ab illis ad dictam eccleſiam Vrbanien. transferenda alternis hebdomadis incumbat, & qui præuio examine
C per examinatores in ſynodo diœceſana iuxta formam Concilij Tridentini pro tempore deputatos examinari, & approbari debeant, & omnes apud dictam Eccleſiam Vrbanien. reſidere, ac vna cum dignitate obtinente, & canonicis capitulum dictæ Eccleſiæ Vrbanien. conſtituere, ac in ea ſingulis diebus horas canonicas, tam diurnas, quam nocturnas, necnon conuentualem, aliaſque miſſas ſeruata eccleſiaſtica diſciplina celebrare, & decantare, ſeu recitare, alijſque intereſſe, ac alias prædictæ Eccleſiæ Vrbanien. laudabiliter in diuinis deſeruire, cæteraque onera, & officia eis pro tempore præſcribenda, ac ſingulis confraternitatum capellaniis, & parochialibus, ac ſine cura ſanctæ Barbaræ eccleſijs menſæ capitulari Vrbanien. vnitis incumbentia ſubire, curamque animarum,
D tam ipſius Cathedralis Eccleſ. Vrbanien. quam ab alijs parochialibus eccleſijs vnitis prædictis abdicatam, & ad dictam Eccleſiam Vrbanien. translatam per ſe, vel manſionarios prædictos, aliaque parochialia onera, & officia per turnum alternis hebdomadis, vel prout melius videbitur debite ſupportare, ac parochianis ipſis ſacra eccleſiaſt. miniſtrare teneantur motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine perpetuo erigimus, & inſtituimus, ipſamque Vrbanien. ſic erectam, & inſtitutam, ac ſancti Angeli in Vado Eccleſias huiuſmodi inſimul æque principaliter vnimus, necnon prædicto Epiſcopo pro illius reſidentia ædes ſuppreſſi monaſterij, dũ in ipſa Vrbanien. & cum prædicta ſancti Angeli in Vado ciuitatibus reſederit ædes Rectorales eccleſiæ ſancti Michaelis Archangeli in Cathedralem,

A vt præmittitur erigi conceſſæ pro perpetuia illius vſu, & habitatione, ac vlterius ipſi Epiſcopo, ipſamet Vrbanien. & ſancti Angeli in Vado ciuitates pro eius ciuitatibus, & pro Vrbanien. diœceſi terras antea iuriſdictioni Abbatis ſuppreſſi monaſterij ſubiectas, non tamen prædictam ſancti Angeli in Vado, quæ vna cum ſuo territorio, & diſtrictu eo ipſo ab omni, & quacunque alia iuriſdictione, præterquam ipſius Epiſcopi ſancti Angeli in Vado libera, immunis, & exempta ſit, & eſſe cenſeatur, & per ſancti Angeli in Vado diœceſis remaneat earumdemque ciuitatum communitates, & homines, & terrarum prædictarum vniuerſitates, & homines habitatores, & incolas pro ſuis populis, & diœceſanis, earundemque cleros pro ſuis cleris, ac Eccleſiarum prædictarum ſic in Ca-
B thedrales erectarum vaſſallos per vaſſallis dicta auctoritate concedimus, & aſſignamus, & inſuper eidem menſæ epiſcopali Vrbanien. omnia, & ſingula ſuppreſſi monaſterij bona, motu, ſcientia, & auctoritate ſimilibus perpetuo vnimus, annectimus, & incorporamus, & præterea eidem menſæ capitulari Vrbanien. omnia, & ſingula in inſtrumentis fundationum præbendarum, & canonicatuum huiuſmodi reſpectiue contenta pro illius, ac præpoſituræ, canonicatuumque, & præbendarum huiuſmodi dote, & tam a nonnullis confraternitatibus laicalibus dictarum ciuitatum, ſeu ex priorum diſpoſitionibus, aut alias quomodolibet reſpectiue, tam aſsignata, quam aſsignanda, & pro
C collegij quinque manſionariorum in eadem Vrbanien. Eccleſia erectorum huiuſmodi dote, onerumque illis incumbentium ſupportatione decimas, & quarteria antea capellanis ſolui ſolita, ac trecenta ſcuta annua monetæ illarum partium ſoluenda per communitatem Vrbaniæ pro anno 20. dumtaxat, & non vltra, & poſtea per Epiſcopum Vrbanien. pro tempore exiſtentem in perpetuum aſsignanda, & ſoluenda perpetuo applicamus, & appropriamus, ita quod liceat Epiſcopo, tam ſuppreſsi monaſterij, & ſancti Angeli in Vado huiuſmodi, quam aliorum, & præpoſito dictæ præpoſituræ, & ſingulis canonicis Vrbaniæ, ac ſingulis eorum canonicatibus, & præbendis particulariter eis, & eorum cuilibet in ſpecie, & tam illis,
D quam capitulo Vrbanien. reſpectiue vnitorum applicatorum, & aſsignatorum, prout ad eos, & eorum quemlibet reſpectiue ſpectat, & pertinet, ac pro tempore ſpectabit, & pertinebit illorum omnium, & ſingulorum veram, realem, actualem, & corporalem poſſeſsionem per ſe, vel alium, ſeu alios propria auctoritate, & abſque iudicis, vel curiæ decreto, aut miniſterio apprehendere, & apprehenſam perpetuo retinere inſuper Epiſcopo, vna cum capitulo huiuſmodi quæcumque ſtatuta, ordinationes capitula, licita tamen, & honeſta, ſacriſque canonibus, & concilij Tridentini decretis, conſtitutionibuſque Apoſtolicis non contraria ſuper celebratione diuinorum officiorum, adminiſtratione ſacramentorum, ac perſonali reſidentia, diuiſione, ac participatione, & reparatione diſtributionum quotidianarum edendi, & condendi, ac edita, & condita pro temporum, & rerum varietate, & qualitate quoties opportunum, & ex-

pediens

pediens videbitur limitandi, corrigendi, declarandi, & interpretandi, atque in meliorem formam redigendi plenam, & omnimodam, liberamque facultatē motu, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſimilibus concedimus, & impartimur. Denique Epiſcopo, præpoſito, capitulo, & canonicis Eccleſiæ Vrbanien. huiuſmodi, aliiſque eiuſdem capituli, & eccleſiæ Vrbanien. perſonis, atq; miniſtris pro tempore exiſtentibus, vt omnibus, & ſingulis priuilegijs, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, præeminentijs, prærogatiuis, conceſsionibus, facultatibus, indultis, fauoribus, & gratijs, quibus alij Epiſcopi, & aliarum Eccleſiarum Cathedralium capitula, aliæque ciuitates, & diœceſes, ac earum clerus, Incolæ, & habitatores, B ac eorum res, & bona de iure, vſu, & conſuetudine, aut priuilegio, vel alias quomodolibet vtuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, frui, potiri, & gaudere poſſunt, & poterunt quomodolibet in futurum, & quoad habitus delationem vti, frui, potiri, & gaudere libere, & licite poſsint, & valeant motu, auctoritate, deque poteſtatis plenitudine ſimilibus concedimus, & indulgemus. Poſtremo communitati, & hominibus oppidi Caſtri Durantis ſic in ciuitatem Vrbanien. erecti, ac cōfraternitatibus Motiis in ipſa, ſeu alia Vrbanien. Eccleſ. canonice inſtitutæ, alijſque iuxta formam fundationum factarum, earumque inſtrumentorum inſp. & præſentan. perſonas idoneas Romano Pontifici, ſeu loci Ordinario pro tempore exiſtentibus ad præſentationem huiuſmodi inſtituendas quoties, & quacumque ex cauſa illos, & illas C vacare contigerit ipſo Pontifici, ſeu Ordinario loci reſpectiue præſentandas ac per ipſum Pontificem, ſeu Epiſcopum reſpectiue inſtituendas cum oneribus in inſtrumentis fundationum, & erectionum contentis motu ſimili reſeruamus, concedimus, & aſſignamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoque quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, non obſtantibus præmiſſis, ac noſtra de vnionibus committendis ad partes vocatis, quorum interest, exprimendoque vero valore, & Lateranen. concilij nouiſſime celebrati vniones perpetuas niſi ex cauſionis, vel alia probabili cauſa fieri prohibentis, ac quatenus opus ſit fel. record. Pauli D Papæ Secundi, aliorumque Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum de rebus Eccleſiæ non alienandis, & ſingularum capellaniarum, aliorumque beneficiorum prædictorum fundationibus, ſi in aliquo obſtent, vt in ſpecie beneficiorum, capellaniarum, & Eccleſiarum in executione ſupradictorum omnium, & ſingulorum deſtinatorum, applicatorum, vnitorum, & aſſignatorū, quorum omnium, ac fundationum, ac fundatorum, teſtamentorum, & diſpoſitionum tenores, necnon ſingularum Eccleſiarum capellaniarum, & aliorum beneficiorum, aliarumque, & prædiorum apothecæ cenſuum, & aliorum bonorum prædictorum ſituationes, confines, vocabula, denominationes, qualitates, & quantitates, veroſque & annuos valores præſentibus pro ſufficienter expreſſis haberi volumus, ac fundatorum voluntates ſi in aliquo obſtent in & quo ad ſupradicta omnia,

A & ſingula ſufficienter, ſpecialiter, & expreſſe motu, auctoritate, & poteſtate ſupradictis commutamus, alijſque quibuſuis Apoſtolicis, ac in ſynodalibus prouincialibus concilijs editis ſpecialibus, vel generalibus conſtitutionibus, & ordinationibus, ac monaſterij, & ordinis prædictorum, & ſingularum confraternitatum prædictarum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apoſtolicis, illis, illorumque omnium ſuperioribus, & perſonis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis ac cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & efficaciſſimis clauſulis, & etiam irritantibus decretis in genere, vel in ſpecie, aut alias quomodolibet conceſſis, approbatis, & innouatis, quibus omnibus etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, nō autem per clauſulas generales idem importan. mentio, aut quæuis alia expreſſio habenda, ſeu quomodolibet alia exquiſita forma ad hoc ſeruāda foret illis alias in ſuo robore permanſuris hac vice dumtaxat harum ſerie ſpecialiter, & expreſſe motu, auctoritate, & poteſtatis plenitudine ſimilibus derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque volumus auctoritatem, & eadem Apoſtolica auctoritate decernimus, quod ſi prædiorum cenſuum apothecæ, & aliorum bonorum menſę capitulari prædictę pro dote, ſeu in partem dotis aſsignatorum, valores, & redditus aſsignati non ſint, iuxta eorum aſsignationes bonorum correſpondentes, aſsignationes ad ſupplementum ratæ deficientis de ſuo proprio omnibus iuris, & facti remedijs neceſſarijs, ac opportunis ab ordinario loci pro tempore exiſtente, ſiue ab Auditore Cameræ Apoſtolicæ manu regia cogi, & compelli poſsint, ac debeant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ erectionis, inſtitutionis, vnionis, conceſsionum, aſsignationum, incorporationum, applicationum, reſeruationis, indulti, impartitionis, derogationis, commutationis, voluntatis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno incarn. Dominicæ 1635 xij. Kal. martij, Pontificatus noſtri anno xij.

Porro antequam relatum Diploma palam exiſſet, Vrbanus cum volueret animo, ea deuulſione, labefactatam admodum Vrbanię dignitatem ſuæque diœceſeos finibus ſancto Angelo attributis, anguſto limite circumſcribi damnum illatum ſarcire ſtatuit, atque adeo Mercatellum, & Lamolam nullius diœceſis oppida, omniaque ab eis iura pendentia cum Vrbanienſi Epiſcopatu ſubiecto diplomate coaleſcere iuſſit.

VRBANVS PP. VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Cum nuper nos ad omnipotentis Dei laudem, & cultus diuini augumentum Eccleſiam cathedralem Vrbaniam nuncupatam ex Eccleſia ſancti Chriſtophori Abbatia nuncupatæ Caſtri Durantis, Eccleſiam cathedralem ſancti Angeli nuncupatam ex Eccleſia Archipresbyteratus nuncupatur oppidi ſancti Angeli in Vado in Prouincia Maſſæ Trabariæ prouinciæ Vrbinatenſis erexerimus, & pro diœceſi Epiſcopatus Vrbaniæ diſtrictum Eccleſiaſticum dictæ Abbatiæ nunc ſuppreſſæ ſancti Chriſtophori aſſignauerimus excepto territorio, ſeu diſtrictu ſancti Angeli, quod pro diœceſi eiuſdem Epiſcopatus ſancti Angeli aſſignauimus, eaſdemque Eccleſias cathedrales Vrbaniæ, & ſancti Angeli ad inuicem æque principaliter erectas vniuerimus pro vno Epiſcopo; qui verbo, & exemplo diſciplinaque Eccleſiaſtica, populos prædictarum ciuitatum inuicem vnitarum paſceret, & inſtrueret, prout in litteris Apoſtolicis deſuper expediendis latius continebitur. Verum quia vt accepimus, prædictæ diœceſes non multum amplæ ſint, & prope illas extant terræ, ſeu oppida Mercatelli, & Lamolæ, quæ cum ſint, vt prætenditur, nullius diœceſis, melius in ſpiritualibus ab Epiſcopo, quam ab alio inferiori poterunt gubernari. Ideo nos volentes diœceſes prædictas ampliare, & ſubditis præfatarum terrarum, ſeu oppidorum Mercatelli, & Lamolæ, eorumque gubernio, & regimini quoad ſpiritualia conſulere tenoreſque, & compendia indultorum, & priuilegiorum etiam Apoſtolorum eiſdem terris, ſeu oppidis tam per Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, quam per quoſcunque alios cuiuſcumque dignitatis, etiam Eccleſiaſticæ, ſtatus, gradus, conditionis, & qualitatis etiam ſpeciali nota dignos quomodolibet, & quandocumque, cauſa quantumlibet rationabili, fauorabili, publica, & pia, etiam in corpore Iuris clauſa, etiam hic ſpecialiter exprimenda, & inſerenda conceſſorum, & emanatorum, ac etiam pluries approbatorum, & confirmatorum, ac vſu etiam antiquiſſimo receptorum, pro plene expreſſis, & inſertis habentes motu proprio, certaque ſcientia, ac matura deliberatione noſtris deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, eandem terram, ſeu oppidum Mercatelli eiuſdem diſtrictu quoad iuriſdictionem Eccleſiaſticam per Archipresbyterum Eccleſiæ collegiatæ dictæ terræ hactenus exerceri ſolitam eidem diœceſi Eccleſiæ Vrbaniæ perpetuo ſine alicuius præiudicio annectimus, & incorporamus, eandemque iuriſdictionem Eccleſiaſticam ſuper Eccleſijs, & perſonis quibuſcunque eiuſdem terræ ſeu oppidi Mercatelli, eiuſque diſtrictus exerceri ſolitam, & alias quomodolibet prædicto Archipresbytero competentem, eidem Epiſcopatui Eccleſiæ Vrbaniæ, & Epiſcopo præfatæ Eccleſiæ nunc, & pro tempore exiſtenti, etiam perpetuo damus, & concedimus ſtatumque, & eſſentiam nullius diœceſis etiam perpetuo tollimus, extinguimus, & abrogamus, eandemque terram, ſeu oppidum Mercatelli quoad ſpiritualia, & alia ad forum Eccleſiaſticum ſpectantia, eidem Epiſcopatus Vrbaniæ pro ſuæ diœceſis ampliatione ſubijcimus exceptis tamen illis ſex Eccleſijs parochialibus, quæ ſitæ ſunt in temporali territorio olim terræ ſeu oppidi, nunc autem præfatæ ciuitatis S. Angeli, quas Eccleſias earumq. Parochias, & Parochianos nec non prædictam terram ſeu oppidum Lamolæ, eiuſque diſtrictum Eccleſiaſticum, ac iuriſdictionem Eccleſiaſticam, in illius, & illarum Eccle-

A *ſias, & perſonas per Abbatem, ſeu commendatarium exerceri ſolitam eidem diœceſi Eccleſiæ cathedralis S. Angeli quoad ſpiritualia pro ipſius diœceſis ampliatione etiam perpetuo, ſine alicuius præiudicio annectimus, & incorporamus, ſtatumque, & eſſentiam nullius diœceſis etiam perpetuo tollimus, extinguimus, & abrogamus, eamque terram, ſeu oppidum Lamolæ quoad ſpiritualia, & alia ad forum Eccleſiaſticum ſpectantia, eidem Epiſcopatui ſancti Angeli ſubijcimus, & ſuppponimus. Decernentes præſentes litteras omniaque, & ſingula in eis contenta etiam ex eo quod quicunque in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes ad ea minime vocati, & auditi, minuſque cauſæ, propter quas eædem præſentes emanauerint, adductæ, verificatæ, ſeu iuſtificatæ fuerint, nullo vnquam tempore de ſubreptionis, obreptionis, & nullius vitio, ſeu* B *intentionis noſtræ, aut alio quouis defectu notari, impugnari, inualidari, retractari, in ius vel controuerſiam reuocari, aut ad terminos iuris reduci, vel aduerſus illas reſtitutionis in integrum, aperitionis oris reductionis ad viam, & terminos iuris, aut aliud quodcumque iuris, facti, gratiæ, vel iuſtitiæ remedium impetrari, ſeu quomodolibet concedi, aut impetrato, vel conceſſo quempiam vti, ſeu ſe iuuare in iudicio, vel extra, ſed illas ſemper validas, firmas, & efficaces extare, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ſicque per quoſcunque iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores ac ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales etiam de latere legatos, & alios quauis auctoritate fungentes ſublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi,* C *& interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus &c. vſque attentari. Non obſtantibus præmiſſis, ac noſtra de non tollendo iure quæſito, & quibuſuis alijs cõſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, priuilegijs quoque, &c. vſq. & alijs decretis in genere, vel in ſpecie, ac alias in contrarium quomodolibet conceſſis non firmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficiente derogatione, de illis eorumque &c. vſque habentes, illis alias in ſuo &c. derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque.*

Dat. in Arce Gandulfi Albanenſis diœceſis ſub annulo Piſcatoris die 20. octobris M. DC. XXXVI. Pontificatus noſtri anno decimo quarto.

Tot beneficijs ab optimo Pontifice aucti, ornatique Vrbanienſes, publico decreto ſtatuerunt D accepti beneficij monumentum inciſum marmore in publico communitatis Palatio, ad conſecrandam poſteritati ſecundi ſui conditoris memoriam expoſuere in hunc modum.

Vrbano VIII. Pont. Max.
Quod poſt auctam ad Metaurum Eccleſiæ
ditionem Metaurenſe Durantis
Caſtrum
ciuitatis iure donauerit, locumque ob
Cæli ſalubritatem Vrbinatium ducum ſedem
addito Epiſcopo ſalubriorem animis
procurauerit
ac diœceſis fines extenderit.
Vrbanienſes

Gentilitijs Apibus inſigniti aſſumpto Vrbaniæ nomine, vt quoties nominentur toties accepti beneficij admoneantur conditori ſuo poſuerunt.

Nec minus ſancti Angeli Vadenſes ciues ad agendas eidem Pontifici grates defixumque altiſſimo pectori beneficij ſenſum illuſtrandum incubuere, ſequentem enim Epigraphem ſupra ciuitatis fores ſculpſere in lapide, ne vlla vnquam ætas illud obſcuraret.

Hanc vrbem quondam veteres dixere Tiphernum
Nunc eſt aligerum nomine clara ducis.
Extinxere Gothi, Vrbanus pietate decorus
Reſtituit Scythicæ quod rapuere manus.

Prodiere ex ijs duabus nouis vrbibus pacis, bellique ornatiſsimi viri. Peperit Vrbania, vt B. Philippum Ordinis Geſuatorum ſileamus, de quo Paulus Morigia lib. 2. ſui Geſuati Paradiſi loquitur, Franciſcum Brancaleonem nobilem Camertinum Epiſcopum ſub Ioanne XXII. Ioannem Antonium Lazarum Epiſcopum Amelienſem, virum ſanctimonia celebrem, de quo ſupra in Amelienſibus Præſulibus parte nonnulla retulimus, Sebaſtianum Delium Epiſcopum Betontinum, & Horatium Baſiliſcum Epiſcopum Minorenſem protulit, Clementis Octaui temporibus. Nec leuis Vrbaniæ eſſet gloria, ſi celebratiſsimum illum Bramantem Lazarum, Ioannis Antonij Epiſcopi gentilem in lucem eduxiſſet, qui Architectonices elegantiam pene extinctam reuocauit ad vitam, ac Vaticanæ Baſilicæ Templum, teſte Georgio Vaſario, architectatus magnificentiſsimo cultu extulit ad æternitatem, hoc enim ſolum illi comparando nomini, eiuſque cum cæteris vrbibus conferendæ gloriæ ſuffecerat. Non mediocrem etiam ſplendorem attullere Conſtantinus Felix ſub Leone Decimo ſummæ exiſtimationis vir, & Sebaſtianus Maccius, quorum egregia opera in lucem emanarunt. Emerſere quoq. ſancti Angeli Vadenſis ciuitatis viri omnium laudum genere cumulatiſsimi, inter quos Conſaluus Durantes, qui ijs temporibus defunctus eſt Epiſcopus Feretranus, homo doctus, cuius monumenta in manibus eruditorum feruntur: Matthæus Griffonus, bello clarus, Federicus & Thadeus Zucchari ætatis eorum, Pictorum gloria coryphæi eminerunt dignitate.

Cæteri mille paſſus, & dimidium Vrbaniæ ciuitas explet, aliтque ad quatuor millia mortalium. Aere ſalubri gaudet, diſtatque octo milliaribus tantum ab Vrbino; ſancti Angeli vero ciuitas ad tria millia hominum producit. Princeps Eccleſiæ Vrbaniæ ſancti Chriſtophori eſt nobilis olim vt diximus diui Benedicti quondam Abbatia, in qua dignitates quatuor, quarum prima eſt Præpoſitura, & duodecim inſtituti canonici, itaue manſionarij, qui clericalem ſenatum conſtituunt. Quinque ibi ſpectantur Religioſorum monaſteria, duoque monialium, quorum duo intra ciuitatis muros includuntur, cætera in ſuburbijs ſita ſunt; ſex laicorum confraternitates, Xenodochia quatuor, atque egenorum ſubleuandæ miſeriæ, Mons Pietatis, clericorum Seminarium, Epiſcopale Palatium prope templum eſt. Pro diœceſi, Abbatiæ territorium eſt attributum, quod per quinquaginta milliaria extenditur, pluraque oppida villaſque complectitur. At cathedrale templum ſancti Angeli Vadenſis ciuitatis, ſub ſancti Michaelis Archangeli inuocatione, eleganti architectura molitum decenter exurgit. Ibi Archipresbyter eſt, cui animarum cura incumbit, duodecim canonici, quinque manſionarij, alij ſacerdotes, qui horarum canonicarum penſum perſoluunt. Ibi etiam viſuntur quatuor religioſorum monaſteria, totidemque monialium, clericorum ſeminarium, duodecim laicorum confraternitates, duoque Xenodochia, egeniſque ſubleuandis mons Pietatis, Epiſcopalis cenſus ex duabus hiſce Eccleſijs, extinctis penſionibus, quas Archipresbytero ſancti Angeli ſummus Pontifex aſſignauit, quod eam dignitatem renunciaſſet, vt Eccleſia ſancti Angeli cathedralis erigeretur, aſcendit ad ſcutata 2150. illius Prouinciæ. Interea Vrbanienſes, ac Vadenſes lætati ſunt quam qui maxime ad Pontificium munus, quorum Præſul Metropolitanæ Vrbinati iuſſus eſt ſuffragari, & cæterarum Vrbini Ducatus Epiſcopi, paulo poſt Vrbanus Pontifex, primum nouiter inſtitutis ciuitatibus attribuit Præſulem, quem modo enarrabimus. Sed antequam eiuſdem inſtitutionem delibamus, non mihi abs re viſum eſt, Guillelmi Durandi Mimatenſis Epiſcopi Vrbaniæ conditoris Epitaphium adducere, quod Romæ in S. Mariæ ſuper Mineruam templo, marmorea tabula excuſum, ſub nobili tumulo, in quo arte muſiua ipſius iacentis imago, gentilitiaque ſtemmata eiuſdem expreſſa viſuntur.

HOC EST SEPVLCHRVM
DOMINI GVILLELMI DVRANTI
EPISCOPI MIMATENSIS
IOANNES FILIVS MAGISTRI COSMATI
FECIT HOC OPVS.

In Tabula marmorea infra ſepulchrum hæc leguntur carmina.

Hic iacet egregius doctor Præſul Mimatenſis:
Nomine Duranti Guilelmus regula morum:
Splendor honeſtatis, & caſti candor amoris:
Altum conſilijs ſpatioſum mente ſerenum:
Hunc inſignibat immotum turbine mentis:
Mente pius, ſermone grauis, greſſuque modeſtus:
Extitit infeſſus ſuper hoſtes more Leonis:
Indomitos domuit populos, ferroque rebelles:
Impulit Eccleſiæ victor ſeruire coegit:
Comprobat officijs paruit Romania ſceptro:
Belligeri comitis Martini tempore quarti:
Edidit in iure librum quo ius reperitur:
Et ſpeculum iuris, & Patrum Pontificale:
Et rationale diuinorum patefecit
Inſtruxit clerum ſcriptis, monuitque ſtatutis.

Gre-

Gregorij Deni Nicolai ſcita peromni:
Gloſſa diffudit populis, ſenſuſque profundos:
Iure dedit mentes corpus luce ſtudentum:
Quem memori laude genuit prouincia dignum:
Et dedit a Pedia Miſſone diœceſis illum:
Inde Biterenſis præſignis carica Papæ:
Dum foret Eccleſiæ Mimatenſis ſede quietus:
Hunc vocat Octauus Bonifacius altius illum
Promouet, hic renuit Rauennæ Præſul haberi:
Fit comes inuictus ſimul tunc, & marchio tandem:
Et Romam Rediÿt domini ſub mille trecentis:
Quatuor amotis anni tumulante Minerua:
Sumptis hunc feſtiua dies, & prima nouembris:
Gaudia cum ſanctis tenet omnibus inde ſacerdos:
Pro quo perpetuo datur hac celebrare capella.

Ex hoc epitaphio, eorum lapſus conuellitur, qui Guillelmum vita functum tradidere poſt annum 1328. quemadmodum aberrarunt etiam alij, dum ſcriptum reliquerunt, Guillelmum hunc Speculatorem in Mimatenſi ſede ſucceſſiſſe alij eiuſdem nominis, ſucceſſit enim Stephano, per viam cōpromiſſi, a capitulo electus ex decano Carnotenſi, cum Guillelmus quidam Redonenſis Eccleſiæ Archidiaconus, ab eodem clericorum ſenatu poſtulatus, onus renuiſſet ſubire. Durandi electionem probat Honorius Quartus anno primo ſui Pontificatus 2. non. febr. ſalutis anno 1286. in Epiſtola ad eundem Mimatenſem electum, quæ habetur in Regeſt. Vatic. pag. 96. Ep. 281. & Ep. 177. fo. 49. non. nouemb. eiuſdem anni. Exceſsit vero Speculator hic, noſtræ C Vrbaniæ conditor anno 1296. vt dilucide in epitaphio notatur, ſed clarius Bonifacius Octauus in Epiſtola ad Guillelmum eiuſdem Speculatoris nepotem Mimatenſem electum eorundem lapſum ſigillauit. Epiſtola quæ eſt in ordine 501. fol. 140. tom. 2. ann. 2. Pontif. Regeſt. Vatic. ſic enim ſe habet.

BONIFACIVS &c.

Dilecto filio Guillelmo electo Mimatenſi.

In deſiderijs noſtris auide gerimus vniuerſas Eccleſias, quibus auctore domino præeſſe dignoſcuntur, in ſtatum dirigere proſperum, & in eo continue conſeruare. Et licet circa ſingularum commoda ſolicite vigilemus, de illarum tamen ſtatu fortius, & ſolicitius cogitare nos conuenit, quæ ſolatio destitutæ Paſtoris, incommoda viduitatis deplorant, vt tales illis præficiamus Rectores per quos ſpiritualiter, & temporaliter optata conſolationis remedia, fauente domino conſequantur. Nuper ſiquidem Eccleſia Mimatenſis per obitum bonæ memoriæ G. Epiſcopi Mimatenſis, qui apud ſedem Apoſtolicam diem clauſit extremum, Paſtoris ſolatio deſtituta. Nos de ipſius prouiſione ſolicite cogitantes, ac intendentes ei de tali prouidere Paſtore, per quem ſalubriter regi poſſit, & vtiliter gubernari ad te ipſius Eccleſiæ Archidiaconum, quem eiuſdem Epiſcopi prædeceſſoris tui, cuius nepos fuiſti conſiderationis beneuolentia gratioſa proſequimur, conuertimus noſtræ conſiderationis intuitum, ad quod tam grata, & accepta obſequia per eundem Epiſcopum Eccleſiæ Ro-

A *mano impenſa, & gratioſi fructus, qui eidem Eccleſiæ Mimaten. ex ipſius prouenerint opibus quā laudabilia tuæ probitatis merita, quibus te fide dignorum teſtimonijs pollere didicimus; nos ſpecialiter induxerunt; Hoc igitur prouida deliberatione penſantes, conſiderantes, quod tamquam vir prouidus, litterarum ſcientia præditus, morum honeſtate decorus; & alijs circumamictus donis virtutum: præfati Guillelmi Epiſcopi inhærens veſtigijs Eccleſiam ipſam feliciter gubernabis te ipſi Eccleſiæ de fratrū noſtrorū conſilio, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis in Epiſcopū præficimus, & Paſtorem, curam, & adminiſtrationem ipſius tibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenarie committendo ſupplentes de eadem plenitudine defectum, quem in ordinibus p(ræ)tereris, & etiam, vt aſſeritur, in ætate: Iugum*
B *itaque Domini &c.*

Datum Romæ apud ſanctum Petrum 16. Kalendas ianuarij anno 2.

De Guillelmo videndus Trithemius, Bellarminus de ſcriptorib. Eccleſ. Fichudus de Vir. Iuriſconſult. Poſſouinus, Claudius, Robertus, & alij. At qui huius clariſsimi viri facinora in illuſtriori luce collocata intueri cupiat, ad ipſius vitæ geſta a Maiolo conſcripta ſe conferat. Sed ad primum harum Eccleſiarum nouiter electum Epiſcopum redeamus, qui ſequens eſt.

1 HONORATVS de Honoratis Æſinus Picenas, primus adlectus Vrbanienſis, & ſanct Angeli in Vado Epiſcopus eſt an. 1636. die 19. ſeptemb. conſecratus Romæ 28. eiuſdem menſ. Vrbem ſolemni ritu, a populo honorifice ſuſce-
D ptus, ingreſſus eſt die 24. octob. Hic vero cum in vtroque Iure conſultiſsimus eſſet, inque diuerſis, pluribuſque ciuitatibus multas grauiſsimaſque cauſas explicaſſet, integerrimi viri, veteriſque Romanæ curiæ optimi curialis laudem tulit. In cuius laudē ſat fuerit ſemel dixiſſe tanto Pontifici dignum fuiſſe viſum, qui primus nouiter ereactis ciuitatibus Preſul cōſtitueretur cui Vrbanus ſequentem ſcripſit Epiſt. quam ab erudito viro, nobis amiciſsimo Franciſco Felicio Vrbanienſi I.V.D. cathedralitque Eccleſiæ Archipresbytero, Honorati Epiſcopi honoratus Vicarius, vt alia pluraque accepimus.

VRBANVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilecto filio Honorato de Honoratis electo Vrbanæ, & ſancti Angeli in Vado, ſa-

lutem,

lutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Apoſtolatus officium, meritis licet imparibus, nobis ex alto commiſſum, quo Eccleſiarum omnium Regimini, diuina diſpoſitione præſidemus, vtiliter exequi, & adiuuante domino, cupientes, ſoliciti corde reddimur, & ſolertes, vt cum de Eccleſiarum ipſarum regiminibus agitur cōmittendis, tales eis in Paſtores præficere ſtudeamus, qui populum ſuæ curæ creditum, ſciant non ſolum doctrina verbi, ſed etiam exemplo boni operis informare, commiſſaſque ſibi Eccleſias, præſertim nouas bene plantare, ac in ſtatu pacifico, & tranquillo velint, & valeant (auctore Domino) poſt ſalubriter inſtitutas, & regere, & feliciter gubernare.: Dudum ſiquidem Eccleſiarum omnium apud ſedem Apoſtolicam tunc vacantium, & in poſterum vacaturarum, ordinationi, & diſpoſitioni noſtræ reſeruauimus, decernentes ex tunc irritum, & inane, ſi ſecus ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Poſtmodum vero Vrbanienſis, & ſancti Angeli in Vado Eccleſijs inſimul æqualiter, & æque principaliter, Apoſtolica auctoritate perpetuo vnitis a prima erectione, & inſtitutione per nos nuper factis, apud ſedem prædictam vacantibus, nos ad prouiſionem earum Eccleſiarum celeriter, & feliciter, de quibus nullus præter nos hac vice ſe intromittere potuit ſiue poteſt, reſeruatione, ac decreto obſiſtentibus ſupradictis, ne Eccleſiæ ipſæ longæ vacationis exponantur incommodis, paternis, ac ſolicitis ſtudijs intendētes, poſt deliberationem, quam de præficiendo eiſdem Eccleſijs perſonam conſpicuam, vtilem, ac fructuoſam cum fratribus noſtris habuimus diligentē, demum ad te I. V. D. ex legitimo matrimonio, & pijs, honeſtis, ac catholicis parentibus procreatum, in ætate legitima, a pluribus annis in ſac. presbyteratus ordine conſtitutum, in Romana curia diu verſatum, vitæ munditia, ac morum honeſtate decorum, in ſpiritualibus his nouis Eccleſijs ex feruenti tuo zelo

A domus Dei, & publici boni prouidendi, ac in temporalibus circumſpectum, ex magno rerum vſu, alijſque multiplicium virtutum donis, prout fide dignorum teſtimonijs accepimus, inſignitum, direximus oculos noſtræ mentis, hiſque omnibus debita meditatione penſatis, de perſona tua, nobis, & fratribus ipſis, ob tuorum exigentiā meritorum accepta prædictis Eccleſijs de eorundem fratrū conſilio Apoſtolica auctoritate prouidimus teque illis in Epiſcopum præficimus, & paſtorem,
B curam, & adminiſtrationem ipſarum Eccleſiarum tibi in ſpiritualibus, & tēporalibus plenarie concedendo, firma ſpe, fiduciaque conceptis, quod dirigente domino actus tuos, ſicuti Romæ bene vixiſti, & alijs valuiſti, ſic prædictæ Eccleſię te inſtitutore feliciter irrigabuntur, dirigentur, & propagabuntur, & in ſpiritualibus, & temporalibus maxima recipient incrementa. Tu igitur noſtra ſponte, in vinea magni Patrisfamilias nouiſſime vocatus, iugum Domini tuis impoſitum
C humeris, prompta deuotione ſuſcipiens, curam & adminiſtrationem prædictas, ſic æqualiter ſtudeas ſolicite, fideliter, & prudenter, quod Eccleſiæ ipſę Gubernatori prouido, & fructuoſo adminiſtratori gaudeant ſe commiſſas. Tuque per æternæ retributionis præmium noſtræ, & dictæ ſedis benedictionem, & gratiam exinde vberius conſequi merearis.

Datum Romæ apud ſanctam Mariam Maiorem anno incarnationis Dominicæ M.DC. XXXVI. 10. Kal.
D *octob. Pontif. noſtri anno, 14.*

Interea Honoratus Epiſcopus in inſtituendis ijs cathedralibus Eccleſijs infinitos pene ſubiuit labores, clericorum ſeminaria Vrbaniæ, Vadenſis, oppidique Mercatelli erexit, clerum Eccleſiaſtico ritu docuit, diœceſes perluſtrauit, cathedrale templum Vrbaniæ dicauit, in cuius facti memoriam ibidem inſcriptionem in marmore exaratam appoſuit in hunc, quem vides, modum.

D. O. M.

ET D. CHRISTOPHORO MARTYRI PATRONO VETVSTAM
HANC OLIM ABBATIALEM ECCLESIAM
PIA MVNIFICENTIA ET AVCTORITATE FRANCISCI CARD. BARBERINI
PERPETVI COMMENDATARII
AB VRBANO VIII. PONT. OPT. MAX. IN CATHEDRALEM ERECTAM
HONORATVS DE HONORATIS ÆSINVS PRIMVS EPISCOPVS
SOLEMNI RITV DICAVIT DIE XXII. NOVENB. AN. SAL. M.DC.XXXVII.
PONTIFICATVS SVI ANNO XI.

FINIS.

AP-

APPENDIX

Ad Primum Tomum Italiæ Sacræ eodem Ferdinando Vghello Auctore.

Candide Lector.

QVONIAM plura, quæ ad primum Tomum ſpectabant, ſerius quam oportuerat, nobis tranſmiſſa ſunt, ne earum rerum varia, iucundaque cognitione, Lector, fraudareris, illa ad calcem huius ſecundi Voluminis reijcimus: ſicut etiam eiuſdem primi Tomi erratorum, ſiue cenſuram, ſiue caſtigationes ibidem excubare voluimus, ne Lectori imponerent, pollicentes deinceps acrius nos inuigilaturos, ne ex lubrica, ac facile labi nata Typographica Arte portentoſa illa menda, quæ Primum infecere Volumen, Secundi huius, aliorumque corrumpant ſenſus ad nauſeam.

PAg. 9. lineа 6. *lege* 167. *pro* 166. & l. 16. *lege* 167. *pro* 166. A

pag. 10. linea 16. *lege* 4. nonas *pro* 6. nonas.

pag. 12. l. 11. *pro* menſes tres, dies viginti quinquè *lege* menſes quatuor dies quinque.

pag. 13. l. 6. *pro* viginti & duos annos, *lege* viginti & vnum annum. l. 13. *lege* octo *pro* ſex. lin. 37. *lege* menſes quatuor, dies 1. *pro* mentes 5. dies 3. & l. 38 *pro* 23. aprilis, *lege* 9. ſeptemb.

pag. 14. l. 16. *lege* menſes 4. *pro* menſis.

pag. 19. l. 32. *lege* 21. *pro* 10. l. 33. *pro* 25. *lege* 27. l. 59. *lege* 13. *pro* 15. & 6. *pro* 7.

pag. 20. l. 9. *lege* nono *pro* ſecundo, l. 16. *lege* octo *pro* triuım, l. 41. *pro* quindecim, *lege* quinque, & l. 43. *pro* ſexdecim *lege* ſex.

pag. 24. l. 41. *lege* Iulij *pro* Iunij, & l. 59. poſt illa verba imperauit, adde. menſ. 5.

pag. 25. l. 29. *lege* ſeptem *pro* ſex. B

pag. 33. l. 59. *lege* Iulio *pro* Iunio.

pag. 34. l. 64. *lege* 3. *pro* 30.

pag. 35. l. 20. *lege* dies *pro* menſes.

pag. 37. lin. 10. *lege* 28. *pro* 14. & lin. 45. *lege* 28. *pro* 18.

pag. 14. l. 35. *lege* ſex *pro* tres.

pag. 41. l. 25. *lege* dies 10. nouembris *pro* nonis iunij, & l. 26. *lege* 1305. *pro* 1300. & l. 28. *lege* 14 *pro* 12.

VELLITERNENSES.

pag. 60. l. 22. poſt illa verba Cardinalis, adde ∽, inteſ ıuı ymodo Lateranæ ſub Benedicto Octauo Papa anno 1015. in quo ſubſcripſit decreto ad fauorem Villelmi Abbatis ſancti Benigni Fructuarienſis Yporienſis diœceſis, emanato.

OSTIENSES.

pag. 102. l. 28. poſt illa verba poſuerunt, adde, a capite lineæ, ad eius vero nobilem è nigro lapide tumulum in Eccleſia eiuſdem cœnobij ſanctæ Luciæ excitatum extat hoc epitaphium ∽.

COGITAVI DIES ANTIQVOS,
ET ANNOS ÆTERNOS;
IN MENTE HABVI.

D. O. M.

Dominico Gymnaſio de Caſtro Bononienſi
S. R. E. Cardinali Decano
pietate, iuſtitia, prudentia, liberalitate
ſpectabili,
qui cum Sixti V. Pont. Max.
auſpicijs,
Campaniam, & Picenum à latrocinijs
purgaſſet Archiepiſcopus Sypontinus
electus eſt
Deinde Clemente VIII. oblato Theſaurarij
Pontificij munere recuſato
Florentiam primo, tum in Hiſpaniam
extra ordinem mox
ordinarius nuncius ablegatus,
tandemque Cardinalis creatus,
ſolis virtutibus purpuram
tribuit,

quam

quam vt pretioſiorem cælo redderet
omne pauperum genus
ſubleuauit in terris
diuinum cultum ædificatis Oſtiæ
Vellitris in Galgano monte
in caſtro Bononienſi in hac vrbe
ſacellis,
templiſque amplificauit
publicam vtilitatem fouit
cœnobia, xenodochia, collegia
iuuentutis fundando
Dauidicos pſalmos lucubrationibus
illuſtrauit.
Ad vltimum plenus dierum,
& meritorum
poſt domum in cœnobium
Deo dicatum
ad cæleſtem domum demigrauit.
Catharina Gymnaſia patruo
benemerentiſſimo mœrens
poſuit,
Senis quotidianis pro eius anima
ſacrificijs
in hoc templo inſtitutis
Vixit annos LXXXIX.
Obijt IV. idus Martij
M. DC. XXXIX.

SILVÆ CANDIDÆ.

Pag. 126. lin. 21. *adde* poſt illa verba *Nouembris*, Hic Petrus natione fuit Romanus, de quo in regeſto Farſenſi, *Denique per longum temporis noſtris ſcilicet diebus ita vidimus, & audiuimus referentem, & certiſſime teſtantem quemdam Romanum Epiſcopum nomine Petrum iam nimis vetulum, qui Romæ morabatur apud ſanctum Vincentium Siluæ Candidæ fulgens epiſcopatu, & habitans iuxta ſanctam eccleſiam beati Petri Apoſtoli omnia vt ſupra diximus coram ſe examinata, & definita fuiſſent, ac priuilegium a D. Papa Leone, &c.* Leo, de quo hic eſt mentio, Nonus fuit, qui Farſenſe cœnobium immunitatibus, & priuilegijs exornauit, quæ habentur in eodem regeſto.

PORTVENSES.

pag. 130. lin. 47. *adde* a capite lineæ, in quarto loco.

4 GVLCERIVS Cæſar Imperio expulſus in portu Vrbe, ex Cæſare Epiſcopus ordinatus eſt anno Chriſti 474. vbi & obijt teſte Marcellino in chronic.

pag. 147. lin. 37. poſt illa verba *Ianuarij adde*, apud Auerſam dum Alexandrum Tertium comitaretur, ex Romualdi Salernitani Archiepiſcopi chronica.

pag. 178. lin. 43. *adde*, Romæ obijt Card. Creſcentius die 16. februar. 1645. iacet in Eccleſia Vallicellana S. Philippi Nerij, deinde a capite lin. adde.

104 FRANCISCVS Cardinalis Ceoninus, ea Sabinenſi Epiſcopo Portuenſem optauit Eccleſiam die 6. martij 1645. eodemque anno die ſecunda octobris hora quarta noctis Romæ defunctus eſt, & in eccleſia ſanctæ Mariæ Maioris ſepulchrum accepit non longe a Pauli V. tumulo, vt ipſe teſtamento mandauerat, de quo vide quæ diximus in Epiſcopis Fauentinis.

105 IVLIVS Card. Roma, Epiſcopus Tuſculanus, factus eſt Portuenſis 23. octob. 1645. vide quæ de eo parce, ſed vere retulimus in Epiſcopis Tiburtinis.

SABINENSES.

pag. 181. lin. 63. *adde* a capite lineæ.

3 BORSVS Epiſcopus Sabinenſis, vixit circa annum Chriſti 580. ad quem Pelagii Papæ reſcriptum extat in decret. Gratiani cap. 16. quæſt. 1. cap. 3. in parochia.

pag. 182. l. 10. poſt illa verba *ſecundum*, adde a capite lineæ.

10 IOANNES Epiſcopus Sabinenſis hactenus ſcriptoribus ignotus reperitur ſubſcriptus in ſynodo Romæ celebrata a Benedicto Octauo anno 1015. in decreto emanato ad fauorem Vvilelmi Abbatis ſancti Benigni Fructuarienſis, de quo cum ſæpius in hac noſtra Appendice habenda ſit mentio, vt Epiſcopi, qui in ea recenſentur, ſuis in locis adoptentur, placuit hoc in loco nobile monumentum exſcribere, quod mihi Romæ tranſmiſit Auguſtinus ab Eccleſia Salutienſis dignus Epiſcopus, antiquarum rerum, cæterarumque eruditionum eruditus indagator. Decretum eſt huiuſmodi.

In nomine ſanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis.

Anno, qui computatur Incarnatione Domini 1015. indictione 13. reſidente in ſynodo Domino, & glorioſo Papa Benedicto intra Baſilicā Lateranen. adfuit quidam Abbas Vvillelmi nomine quiddam præſtandum, valdeque vtile a materno vniuerſalis Eccleſiæ ſinu, ſuppliciter expoſcens, videlicet, vt monaſterio Fructuarienſi, quod in honorem Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti, eiuſque intemeratæ Genitricis in paterno ſolo conſtruxerat, Apoſtolica dignitas libertatis ſuffragium exhiberet, cuius petitioni Romanę ſedis non contemnenda ſublimitas aſſenſum idcirco tam facillime præbuit, quia prætatum monaſterium in deſerto loco, vnde nullus vnquam Epiſcopus alicuius, vel decimæ redditum noſcitur habuiſſe, fundauit, & Apoſtolica, regalia, necnon & Imperialia teſtamenta adquiſiuit iuſtum votum, iuſtumque laborem pie cunctis nuātibus, præterea idem ipſe Vvarmundus Epiſcopus Hipponenſis, in cuius Epiſcopij limite idem locus ſitus eſſe videtur, manu propria firmauit, pluresque firmare rogauit Epiſcopos teſtamentum, vbi ſub excommunicationis noſtræ mina prohibetur temeraria cunctorum hominum audacia, videlicet ne quis Regia, Epiſcopalis, vel cuiuspiam mundani, vel Eccleſiaſtici Ordinis di-

dignitas valeat ſub qualicumque occaſione ſecularis ambitus, vel Eccleſiaſticæ religionis obtentu habitatores illius loci vllo modo inquietare. Vnde Dominus Benedictus vniuerſalis Pontifex ad confirmationem teſtamentorum omnium, vnde corroboratus eſt locus ipſe Fructuarienſis ſacro ſuo cum dotauit priuilegio inſuper hoc cui omnis hæc ſancta ſynodus fauens ſubſcriberet, exarare præcepit decretum. Vnanimiter ergo tanti patris ſummique Pontificis libentiſſime parentes imperio ſaluberrimoque eius ſubiacentes deſiderio, corrumpere nitentur tantæ auctoritatis priuilegia, atque violare illa quæcumque, vel a Guntardo, Leuita, vel ab Epiſcopis, aut a Regibus ipſi ſancto Fructuarienſi cœnobio collatas, vel fuerint teſtamenta; ipſos confidenter hæc S. Synodus Eccleſia percutit in gladio, reputat contradicentes iuxta maiorum patrumque inſtituta contemnentes Sanctorum, qui ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ab ipſo Apoſtolorum tempore omnem obedientiam a eunctis ordinibus exhibendã fore decreuerunt. Huiuſmodi armis inſtructi excommunicationis iacula in eos retorqueotes neminem peruerſorum permittimus imminuere, vel infringere, quicquid ad quietem, libertatem, ſecuritatem, honoriſque honeſtatem ipſi Fructuarienſi monaſterio ſuiſq. Rectoribus per tanta ſe talia conceſſa ſunt teſtamenta, quæ quicunque ſeruauerint, dilexerint, & magnificatores auxerint, gaudeant cum eis, quorum nomina ſcripta ſunt in Cælo, qui autem contempſerint, corruperint, & pro poſſe deleuerint, caueant, ne & ipſi deleantur de libro viuentium, & cum iuſtis non ſcribantur, quoniam niſi reſipuerint ab hac nequitia, a eunctis etiam ſe nouerint excommunicatos, quorum hic ſubter ſcripta ſunt nomina.

Ego Benedictus ſancta Romana eccleſia Præſul.
Ego Eribertus S. Medialanenſis Archiepiſcopus.
Ega Michael Archiepiſcopus.
Ego Teobaldus ſancta Belternenſis eccl. epiſcopus.
Ego Petrus S. Præneſt. eccleſ. epiſcopus.
Ego Cono Peruſina epiſcopus.
Ega Arduinus Monteferetranus epiſcopus.
Ega Petrus Caſtellanus epiſc.
Ego Emino epiſcopus Aſculanenſis.
Ego Aldebertus epiſc. Spoletanus.
Ego Lambertus epiſc. Polimartienſis.
Ego Ioannes epiſc. Balneregenſis.
Ego Deuſdedit ſancta eccleſia Amerina epiſc.
Ego Benedictus epiſc.
Ego Ioannes Quaeſthomo epiſc.
Ego Stephanus Narnienſis eccl. epiſc.
Ego Gregorius epiſc. N.
Ego Ioannes ſancta Alinxa epiſc.
Ego Iaannes ſancta Tudertina eccleſia epiſc.
Ega Creſcentius S. Phalaritana eccl. epiſ.
Ego Dominus ſancta Sutrinenſis eccl. epiſc.
Ego Petrus Centumcellenſis eccl. epiſc.
Ega Ioannes ſancta Suanenſis eccl. epiſc.
Ego Heldericus Vrbertanus epiſc.
Ego Boto epiſcopus.
Ego Henricus Populonienſis epiſc.
Ego Georgius Aſsiſinatenſis epiſc.
Ego Teobaldus S. Albanenſis eccl. epiſc.
Ego Raynerius Roſelenſis epiſc.
Ego Lambertus Lingonenſis eccl. epiſc.
Ego Benedictus S. Caſtrienſis eccl. epiſc.
Ego Petrus ſancta Pipernenſis eccl. epiſc.
Ego Lintulphus S. Triuenſis eccl. epiſc.
Ego Benedictus Cerenſis eccl. epiſc.
Ego Creſcentius Nepeſina eccl. epiſc.
Ego Ioannes Sauinenſis eccl. epiſc.
Ego Deodatus Terracinenſis eccl. epiſc.
Ego Ioannes Fundana eccl. epiſ.
Ego Robertus Signenſis eccl. epiſ.
Ego Benedictus Ferentina eccl. epiſ.
Ego Sigifredus Placentina eccl. epiſc.
Ego Raynaldus Ticinenſis eccl. epiſc.
Ego Landulphus Taurinenſis eccl. epiſc.
Ego Henricus Parminienſium epiſcopus.
Ego Tertonenſis eccleſia epiſc.
Ego Ioannes presbyter, & card. tit. ſancta Suſanna.
Ego Landulphus Genuenſis eccl. epiſ.
Ego Stephanus presb. card. tit. ſancta Cæciliæ.
Ego Presbyter Petrus, & card. tit. ſancti Sixti.
Ego Ioannes presb. & card. tit. ſancti Marcelli.
Ego Petrus presbyter, & card. tit. ſancti Marci.
Ego Petrus presb. & card. tituli ſancti Damaſi.
Ego Creſcentius presbyter, & card. tituli ſancti Stephani in Celerina.
Ego Sebaſtianus presbyter, & cardinalis tituli ſancti Clementis.
Ego Benedictus diaconus.
Ego Creſcentius diaconus.
Ego Iaonnes diaconus.
Ego Creſcentius diaconus.
Ego Petrus diaconus, ſancta Romana eccl. & Cancellarius ſacri Palatij.
Ego Franco diaconus
Ego Landulphus Cremonenſis cuſtos.
Ego Guido Abbas.
Ega Dominicus Abbas Capitolij.
Ego Ioannes Abbas ſancti Silueſtri,
Ego Ioannes Abbas ſancti Matthæi.
Ego Petrus Abbas ſancta Maria ad Vincula.

Cuius teſtamenti notitiam præcepit ſcribere mihi Benedicto ſacri Palatij ſcriniario Dominus Papa Benedictus tertio die menſis ianuarij.

Pag. 199. l. 40. lege 1278. pro 1275.

pag. 218. l. 62. poſt illa verba *Epiſcoporum*, adde, Portuenſem deinde optauit Eccleſiam die 5. martij 1645. deinde adde a capite lineæ.

112 CAROLVS Cardinalis Medices Ferdinandi Primi Magni, qui Magnum Hetruriæ Du-

Ducatum magna Chriſtiani orbis Principum exi- A
ſtimatione longo tempore poſſedit, & Chriſtinæ Caroli Tertij Lotharingiæ Ducis ex Claudia Valeſia Henrici Secundi Gallorum Regis filia, quarto genitus, filius Coſmi Secundi Hetruſcorum piiſſimi Principis frater Ferdinandi Secundi, & Ioannis Caroli Cardinalis patruus, natus Florentię 14. Kal. aprilis 1596. Regijs animi dotibus a natura donatus, & eximijs excultus diſciplinis, regius adoleſcens a Paulo Quinto purpura induitur anno 1615. die 21. decemb. titulus ei datus Diaconi ſanctæ Mariæ in Dominica, quem Leo Decimus ante Pontificatum, Ioannes eius patruus, & Ferdinandus frater in purpura obtinuerant, & magnificentiſsimo cultu exornarant. Romæ aliquando verſatus a Pontificibus Gregorio XV. Vrbano Octauo, & Innocentio Decimo, quorum comitijs interfuit ad grauiſsimas de concilio, de librorum delectu, de Epiſcoporum, ac Regularium, deq. aliarum rerum negotijs conſultationes, honorifico iudicio cooptatus, prudentiæ, religionis, ac pietatis non pauca ſigna dedit. Multorum cœnobiorum Commendatarius, ſancti Galgani Senenſis, Acſinæ, Claræuallis, & Inſulanæ Abbatiæ, quorum diuina virgula ei demandata ſplendidiora, aucto diuino cultu reddidit. Pratenſis inſignis Eccleſiæ Præpoſitus adlectus, iura ſuſtinuit & libertatem. Florentiæ templum D. Michaelis miro artificio, & eleganti ſtructura pro Regularibus Clericis, quos Theatinos vocant, a fundamentis extruxit. Protectoris Hiſpaniæ munus exercuit. Ordinis Vallis Vmbroſæ datur defenſor. Prior Diaconorum Cardinalium Innocentium Decimū Pontif. Max. ſacra Tiara inſigniuit, quem pro viribus ad Petri ſedem ſuſtulerat, a quo ex Preſbytero Card. ad tit. S. Sixti Sabinēſis Epiſcopus, declaratus eſt die 5. martij anno 1645. mox Florentiæ inauguratur in Eccleſia ſancti Michaelis ab Annibale Bentiuolo Archiepiſcopo Thebano, apud Ferdinandum Hetruriæ Magnum Ducem, Apoſtolico Nuncio Alexandro Stupha olim Montis Politiani, & Roberto Strozzio Feſulani Epiſcopis aſsiſtentibus die 20. auguſti, præſentibus Ioanne Carolo Cardinali, & Sereniſsima Victoria Magna Duciſſa nepotibus. Eodem anno 23. octob. dimiſſo Sabinenſi, Tuſculanum optauit, quem hactenus adminiſtrat. Princeps ſane conſilio, prudentia, morum grauitate, & in omnibus regia, & pene effuſa liberalitate clariſsimus, cum priſcis illis Sereniſsimæ Mediceæ familiæ Heroibus merito comparandus, quos doctis præſidium, ſubſidiumque bonis apud cordatos ſcriptores fuiſſe narratur, de quo vt de Carthagine fertur, tacere multo præſtat, quam pauca recenſere.

113 FRANCISCVS Card. Barberinus Florentinus Vrbani Octaui Pontificis Max. nepos S. R. E. Vicecancellarius ex Preſbytero Cardinali S. Laurentij in Damaſo factus eſt Epiſcopus Sabinenſis die 23 octob. 1645. Quem toti orbi inſignem reddidere diuturna patrui Pontificatus in ipſum congeſta molea, vitæ integritas, eruditio ſingularis, multiplex ad Chriſtianos Reges legatio cuius hortatu hanc qualēcumq. ſacræ noſtræ Hiſtoriæ narrationem ſuſcepimus, auximuſque ex illa ſua ad decus Vrbis excitata Bibliotheca, in qua tanquā in vberrima penu precioſa melleaque venerandæ antiquitatis reconduntur monumenta, ac litterarum pene omnium labores, & ingenia ad æternitatem conſecrantur.

PRÆNESTINI.

C Pag. 223. l. 21. dele illa verba, ſub Nicolao Secundo deceſsit, *adde*, ſub Benedicto Nono. Eadem pagina l. 27. dele totum id quod de Ioanne 16. Epiſcopo Præneſtino dicitur, eiuſque loco redde a capite lineæ.

16 IOANNES de Papa nobili gente apud Romanos genitus, qui poſt quam ſemeſtris Diac. Card. S. Agathę in Suburra fuiſſet, a Benedicto Nono factus eſt Epiſcopus Præneſtinus. Hic ille eſt Ioannes, qui altare in eadem Eccleſia in honorem Domini noſtri Ieſu Chriſti dedicauit, vt vetuſta membrana inſcriptio a noſtro erudito Floravente Martinello in deſcriptione eiuſdem Eccleſiæ commemorat. Ioannes vero præmaturo fato terris fuit ereptus anno 1040. ætatis ſuæ 38. conditus in eadem S. Agathæ Diaconia apud ſuos germanos fratres Petrum, & Andream Diaconos
D Cardinales; vbi olim vetus ſepulchrum, cum inſcriptione proſtabat legentibus, quam ē manibus venerandæ antiquitatis olorum, olim vindicauit Antonius Puccius, qui ſub Clemente Septimo purpura fuit exornatus, dum eiuſdem templi nouam ſubſtructionem molitetur Hercules Card. Rangonus, cuius exemplar inter ſchedas eiuſdem Puccij repertum, conſuluit nobis bonæ memoriæ Martius Mileſius, tenoris ſequentis.

Arcta licet ſpatijs, heu nec compluribus apta
Sed ſatis iſta domus fratribus vna ſibi
Congelatus læto pater complectere fratres.
Nec ſibi tu caris hoſpita tecta nega.
Vt caro vulnā ſator ſic vobis ſpiritus idem
Quo tu diſtabas vita pudoris erat.

Te idus medium duxit naſcendi flore ordo
Sed prius adduxit mors aquilone fero.
Quæ plus te iuuit, quod ſpiritus aſtra ſubiuit.
Quod roſeis campis carcere liber ouat.
Mira dies fructum res monſtrat viuere ſurſum,
Nam moriens iſti raptus, ad vſque Deum.
Vnde redux multis myſteria multa retexens
Ardebas huius ponere carnis onus.
Anxius & vitæ, ſitiebas præmia vitæ
Ceruus vt ad fontis viua fluenta ſitit.
Hoc erat ephebus, quod inde ſorte carebas,
Qui ſacra diuino lumine corda replet.
Hoc erat intacta quod virginitate viſebas,
Quod fragili mundo tam grauis hoſtis eras.
Hoc erat hoc alma, quod in aula Virginis alma
Sparſiſti in omne ſemina caſta noua.
O dolor inuidit rebus fortuna ſecundis
Hic niſi ſex menſes non tibi vita fuit.
Et mox Antiſtes Præneſtis factus obiſti
Anno ſex ortus circiter octo quater.
Sic ætate ſua te Chriſto in alta leuatum
Hinc iterum viuas ſurgere carne dabit.
O ſi te . . diuinum tunc vigas care Ioannes
Petrus, Andreas, frater vterque tuus.
Petrus, & Andreas Leuites atque ſecundi,
Clarius ad fratres ſuauiter oſſa iacent.
Conſtat aui erecto Siconis ſanguine Papa
Clara nihil, ſed nihil altius honor.
Stemmata hos tuos virgo tutos Agatha ſan. ſalua
Semper & a cunctis cauſa tuere malis.
Fac tecum viuant Chriſtoque perenniter aſtent,
Et valeant Domino tres ſine fine Deo.

Deceſſit xviii. Kal. Ianuarij
anno Domini M.XL. ind. octaua.
Vale in Chriſto bone Præſul Ioannes.

pag. 227. l. 47. poſt illa verba reijcior, *adde* apud Anagniam.

pag. 258. l. 21. *adde*. Obijt Card. Bentiuolus die 7. ſeptembris 1644. in Vaticano, dum comitia pro nouo creando Pontifice haberentur: ſepultus in æde ſancti Silueſtri in Monte Quirinali, vbi adhuc iacet ſine monumenti honore, & inſcriptione, qui decus, & honor Romanæ purpuræ fuarat.

107 AL HONSVS de la Queua Hiſpanus, Badimaris Marchio, Arburquerque Ducum claro, vetuſtoque ſanguine natus, Catholicæ Maieſtatis ſupremi ſtatus Conſiliarius ex presb. Cardin. Epiſcopus Præneſtinus conſtituitur ab Innocentio Decimo Pontifice Maximo die . . . 1644. quem non minus auorum ſplendor, & Bartholomæi Queuæ Cardinalis propatrui ſui, olim Neapolitani Regni Protegis, magni Ducis Aluæ nepotis clara memoria, quam ſumma omnium ſcientiarum cognitio, peragrati Orbis peritia, eximia prudentia, morumq; probitas, & ad rempublicam Venetam, ac in Belgio ad sereniſſ. Archiduciſſam Iſabellam pro Hiſpaniarũ Rege obitæ legationes, apud ſummos, imoſque homines conſpicuum reddidere, illuxitque deinceps in aula Romana, dum a Gregorio Decimo quinto anno 1622. purpura donatur, ſub Vrbano Octauo e Belgio illò ſe contuliſſet, vbi hactenus omni-

A bus fere eccleſiaſticæ molis negocijs adhibitus purpuram exornat, literas fouet, morum probitate, animique erga bonos lenitate nemini ſecundus, cuius laudes non tacuit Dominicus Gilbertus Cæſenas panegyrico ſacro nuper edito.

TVSCVLANI.

pag. 284. l. 55. *adde* fato functus eſt Card. Sabellus die nona iulij 1644, ſepultus in Aracælano templo in maiorum ſepulchro.

81 IVLIVS Cardinalis Roma, die decima tertia iulij 1644. in vltimo Vrbani Octaui conſiſtorio ex presb. Card. factus eſt Epiſcopus Tuſcu-
B lanus, deinde 23. octob. 1645. Portuenſem optauit Eccleſiam.

82 CAROLVS Cardinalis Medices Epiſcopus Sabinenſis eadem die 23. octob. abſens Florentiæ per procuratorem relicto Sabinenſi Epiſcopatu, hunc Tuſculanum ſuſcepit regendum.

ALBANENSES.

pag. 289. l. 32. poſt verba Theobaldus, *adde* prima eius mentio occurrit anno 1015. in decreto ſupra relato pro monaſterio Fructuarienſi, in quo ſe ſubſcripſit.

pag. 293. l. 18. *lege* ind. 11. *pro* 3. & Pont. 3. *pro* 2.

pag. 308. l. 39. poſt illa verba communimus, *adde* ex eodem regeſto Vaticano eiuſdem cœnobij
C fundationem, quam noſter Amanuenſis prætermiſit, huius tenoris in eadem Nicolai IV. bulla concinnatam. Tenorem vero prædicti inſtrumenti de verbo ad verbum præſentibus fecimus annotari, qui talis eſt.

In nomine Domini. Amen.

Quia humanæ peregrinationis nauicula in huius pelagi medio conſtituta procelloſis iugiter iactatur impulſibus, & vndis turbinuto circũfertur, ne quaſi naufraga diſſoluatur naufragijs cõſeruationis ſalutaris remedia ſolicitius ſunt quærenda, quæ quidem dudum nos Iacobus, miſeratione diuina, ſanctæ Mariæ in Coſmedin diaconus Cardinalis, dum intra noſtræ conſiderationis
D ſecreta accuratiori ſtudio quæreremus fidelis nobis conſcientiæ perſuaſit conſilium, quod inter cætera eleemoſynæ remus nauiculam ipſam de manibus fluctuum celeriter eripit, & feliciter ad portum quietudinis optatæ perducit. Expropter pro noſtrorum, ac parentum, fratris, & conſanguineorum noſtrorum remedio peccatorum, necnon pro animabus illorum, de quorum bonis aliquid per nos in infraſcriptis, vel aliquo infraſcriptorum quomodolibet eſt conuerſum huiuſmodi proponentes ſequi conſilium, & ad eius executionem noſtrum propoſitum conuertens in veteri ciuitate Albani in noſtro, ac nobilium virorũ Pandulphi fratris, & Lucæ de Sabello nepotis noſtrorum fundo de venerab. in Chriſto patris domini B. Epiſcopi Albanenſis interueniente conſenſu in honorem glorioſæ Virginis Mariæ, & B. Pauli Apoſtoli Eccleſiam, ſeu monaſterium, necnon

dormirorium, refectorium, clauſtra, & alias offi-
cinas religioſis congruas de prædictorum fratris,
& nepotis noſtrorum conſenſu duximus conſtruē-
da, & ordinem ſancti Vvillelmi in eis plantare,
volentes ipſum fundum cum omnibus prædictis
ædificijs factis ibidem, necnon cum hortis adia-
centibus vobis fratri Marco Generali priori dicti
ordinis, & fratri Mauro priori iam conſtituto in
ipſa Eccleſia, vel monaſterio, & procuratori ip-
ſius ordinis pro ipſo ordine præſenti tenore dona-
mus, & vos de ijs pro eodem ordine, & eius no-
mine præſentialiter inueſtimus; in huiuſmodi do-
natione hoc onus adijcientes, quod in eadem Ec-
cleſia, vel monaſterio ſemper ſit conuentus veſtri
ordinis, videlicet octo presbyterorum, & qua-
tuor clericorum fratrum prҿter priorem, & con-
uerſos, & alios domeſticos familiares inibi oppor-
tunos. Donamus præterea modo ſimili ipſi Eccle-
ſiæ, ſeu monaſterio, & vobis nomine eiuſdem re-
cipientibus omnia, & ſingula ornamenta, tam au-
rea, quam argentea, necnon libros, & quælibet
alia paramenta eccleſiaſtica, quæ iam dictæ Ec-
cleſiæ, vel monaſterio pro diuino ibi cultu cele-
brando fecimus aſsignari. Et vt prior, & fratres
prædicti, & alij cum eis, qui erunt ibi pro tem-
pore Domino ſeruientes habeant, vnde poſsint
congrue ſucceſsiuis temporibus ſuſtentari, pro eo-
rundem fratrum alimonijs donamus in dotem,
ſeu pro dote ipſi Eccleſiæ, & monaſterio, & vobis
recipientibus pro eodem ſub infraſcriptis condi-
tionibus, & modis infraſcriptas noſtras poſſeſsio-
nes in dominio, & ad opus, & vtilitatem memo-
ratæ Eccleſiæ, ſeu monaſterij, ac fratrum ibidem
Deo ſeruientium perpetuo permanſuras, videlicet,
caſale vnum, ſeu tenimentum terrarum, quod di-
citur Mandra de Candulfis cum ſylua contigua
ipſi tenimento caſtri noſtri, quod dicitur Turris
de Candulfis, & poſita ſunt in maritima in diœ-
ceſi Albanen. ſicut ſuis finibus terminatur. Item
ſimili modo donamus, & concedimus ipſi Eccle-
ſiæ vnum molendinum, quod eſt ſitum in dicto
caſtro noſtro, & ſub arce ipſius immediate poſi-
tum, quod dicitur de Arnatio. Item eodem mo-
do donamus, & concedimus ipſi Eccleſiæ ſubſcri-
ptas vineas poſitas in tenimento Albani ſub his fi-
nibus, videlicet, vineam de Chochorutiæ, cui ab
vno latere curia Sabellorum, & Tincoſi, & ab alio
latere Gentilis Buſſæ tenent, & ab alio latere eſt
via publica. Item, vineam, quæ dicitur de Ho-
ſpitali, cui ab vno latere curia Sabellorum, & di-
ctus Gentilis Buſſæ tenent, & ab alijs duobus la-
teribus eſt via publica. Item ſimiliter donamus,
& concedimus ipſi Eccleſiæ ſyluam, quam emi-
mus, ſeu emi fecimus ab hæredibus Gregorij de
Aricia. Item modo ſimili concedimus, & dona-
mus memoratæ Eccleſiæ caſale noſtrum, quod di-
citur Iuuaci cum toto ſuo tenimento, quod poſi-
tum eſt prope Vrbem ad quinque, vel quatuor
milliaria extra portam Appiam, ſeu Lateranenſem
tamen in territorio Albanenſi, ſub his finibus, ad
totum territorium eius, ab vno latere eſt tenimen-
tum caſalis, quod dicitur monimentum Peclurum,
quod eſt monaſterij Saluatoris ſanctæ Balbinę, ab
alio latere eſt tenimentum caſalis, quod dicitur

A Statuarium, quod eſt Eccleſiæ ſanctæ Mariæ no-
uæ, ab alio latere eſt tenimentum caſalis iudicis
Angeli Petri Matthæi, de quibus omnibus vos ſi-
militer per noſtrum annulum inueſtimus nomine
dictæ Eccleſiæ, & monaſterij, ac pro eo, & eo-
rum poſſeſsione, quam ex nunc habetis vobis cō-
firmamus, hoc tamen ſemper prouiſo, quod poſ-
ſeſsiones, & ornamenta prædicta, vel aliqua ex
eis, aut pars, ſeu partes eorum nullo modo, vel
titulo poſsint in aliquam perſonam eccleſiaſticam,
vel ſecularem, Eccleſiam, pium locum, ſeu quod-
cumque collegium, vel conuentum veſtri, vel al-
terius ordinis per te priorem Generalem, vel ali-
quem tuum ſucceſſorem, vel per te priorem, aut
conuentum ipſius Eccleſiæ, vel monaſterij, ſeu
B per aliquos veſtros ſucceſſores diminui, alienari, &
transferri, ſed ſemper & perpetuo ad vſum dictæ
Eccleſiæ, & monaſterij, ac fratrum ibidem Deo
ſeruientium inuiolabiliter conſeruentur, quod ſi
contra fieret, vel aliquæ de prædictis poſſeſsioni-
bus per vos priorem, & conuentum prædictos,
vel veſtros, & veſtrorum ſucceſſores quoquomo-
do alienare inuenirentur vſque ad valorem centū
librarum prouiſinorum tunc volumus, quod no-
ſtri hҿredes interpellent ipſos priorem, & conuen-
tum, qui alienauerint, ſeu ſucceſſores eorum,
quod ipſas poſſeſsiones alienatas reponant, & re-
digi faciant in dominium Eccleſiæ memoratæ,
qua interpellatione præhabita ſi dicti prior, &
conuentus non fecerint, & curauerint, quod ipſæ
C poſſeſsiones alienatæ ad proprietatem, & domi-
nium ipſius Eccleſiæ infra annum reuertantur, tūc
volumus, quod ipſi noſtri hæredes auctoritate
propria poſsint ipſas poſſeſsiones vindicare cape-
re, & intrare, ac eas ad dominium prædictum
Eccleſiæ reducere ſemper hoc intellecto, quod
propterea nullum ius quoad proprietatem, & poſ-
ſeſsionem in ipſis poſſeſsionibus dictis noſtris hҿ-
redibus acquiratur, ſed ſemper ipſorum dominiū
ipſi Eccleſiæ, & monaſterio conſeruetur illæſum.
Verum nos frater Marcus generalis prior dicti
ordinis, & frater Maurus prior iam inſtitutus in
dicta Eccleſia, ſeu monaſterio procurator gene-
ralis totius eiuſdem ordinis nomine noſtro, & to-
tius noſtri ordinis, ac conuentus, & fratrum, qui
D nunc in ipſa Eccleſia, & monaſterio ſunt, & in
poſterum erunt confitentes, & in veritate reco-
gnoſcentes fundum dictæ Eccleſiæ, ſeu monaſte-
rij, & omnium officinarum, & hortorum eiuſdem
ad veſtrum, & fratris, ac nepotis veſtrorum per-
tinuiſſe dominium, & ædificia ſcilicet in dormito-
rio, refectorio, coquina, clauſtris, & quibuſcum-
que alijs locis ibidem facta, & ædificata fore ve-
ſtris impendijs, & de pecunia, & bonis veſtris, ac
omnia libros, & paramenta alia quæcumque in
ipſa Eccleſia nunc ſunt, eidem, ac vobis, & pro
ea de veſtra liberalitate per vos collata, necnon
prædictas omnes poſſeſsiones ſcilicet Caſalia, mo-
lendinum, vineas, & ſyluas in bonis, & de bonis
veſtris fuiſſe, & eas in dotem, & pro dote ipſius
Eccleſiæ de veſtra liberalitate donaſſe, vt veſtra
pia intentio, & ſalutare propoſitum non fraudetur,
promittimus vobis bona fide pro bonis, & ſucceſ-
ſoribus noſtris, ac toto ordine noſtro, ac pro con-

uentu

uentu ipſius Eccleſiæ tam poſſeſſiones prædictas, quam libros, paramenta, & ornamenta, quæ nunc ſunt in ipſa Eccleſia, & in poſterum veſtra liberalitas largietur eidem Eccleſiæ ad opus, & vtilitatem ipſius Eccleſiæ, & fratrum ibidem Deo ſeruientium perpetuo conſeruare, nulloque alienationis titulo aliquid de eis diminuere, & locare, quomodolibet, ſeu alienare, aut in aliquam perſonam eccleſiaſticam, vel ſecularem, ſeu Eccleſiam, vel pium locum, collegium, ſeu conuentum noſtri, vel alterius ordinis quocumque modo trāſferre; promittimus quoque modo ſimili, quod in ipſa Eccleſia in poſterum, continue, ac perpetuo manebit, & erit conuentus octo presbyterorum, & quatuor clericorum fratrum noſtri ordinis priore, & conuerſis, ac alijs familiaribus, & domeſticis minime computatis. Promittimus etiam eodem modo ordinare, & facere generalem conſtitutionem tam in proximo futuro capitulo prouinciali, & poſtmodum in proximo capitulo generali in ipſo ordine perpetuo duraturum, quod prædicta omnia, & ſingula tam de poſſeſſionibus, & ornamentis prædictis nullatenus locandis, & alienandis, vel diminuendis, quam de conuentu prædicto modo ibi habendo inuiolabiliter obſeruetur. Quod ſi forte, quod Deus auertat, nos prior Generalis, vel aliquis ſucceſſor, aut ſucceſſores noſtri contra prædicta, vel aliquod prædictorum aliquid faceremus, vel eadem prout ſuperius ſunt expreſſa nō obſeruaremus, vel in ijs negligentes eſſemus, tam nos, quam ipſe ſucceſſor, & ſucceſſores noſtri grauiſſime a diffinitoribus noſtri ordinis puniantur, & ſi prior, & fratres prædictæ Eccleſiæ ſancti Pauli aliquid de libris, ſeu paramentis, vel ornamentis per vos datis, vel dandis ipſi Eccleſiç, necnon de poſſeſſionibus, & alijs bonis immobilibus eidem Eccleſiæ conceſſis, vel concedendis, diminuere, locare, ſeu quoquomodo alienare præſumpſerint ipſo facto prior ab officio ſit abſolutus, & omnes fratres in huiuſmodi alienationem concurrentes per hebdomadam vnam grauioris culpæ pœnam ſuſtineant, ac nihilominus venditio, ſeu alienatio facta nullius penitus ſit momenti. Promittimus etiam modo ſimili ordinare, & facere generalem conſtitutionem, quod prædicta Eccleſia, & monaſterium ſancti Pauli honorifice habeatur in ordine, & quod in omni priuilegio, honore, & dignitate, quam hactenus eccleſia ſancti Angeli in eodem ordine habuit, & habuerunt, & habere conſueuerunt prior, ſeu priores Eccleſiæ ſancti Pauli, & prior, ſeu priores ipſius conſiſtant, & eidem perpetuo ſint vnita, eo quod ipſa Eccleſia ſancti Angeli, quæ videbatur multorum oculis iam periſſe, per Eccleſiam ſancti Pauli reſurrexiſſe dignoſcitur ſuis iuribus reſtituta. Acta ſunt hæc apud Montem Flaſconem in camera Hoſpitij, in qua idem Cardinalis morabatur præſentibus his venerabilibus patribus domino Ioanne Archiepiſcopo Montis Regalis, domino Paparono Epiſcopo Fulginaten. fratre Mauro Abbate monaſterij ſanctæ Praxedis de Vrbe, domino Ramboto Archidiacono, & Electo Camerinen. fratre Contilio de Viterbio ordinis fratrum Prædicatorum, Magiſtro Petro Romanutij canonico Eccleſ. ſanctæ Mariæ in Vallibus Cathalaunen. domino Ioanne Petri Henrici de Vrbe milite, iudice Angelo Petri Matthæi de Vrbe, & Magiſtro Matthæo de Domno Muſco Salernitano teſtibus ad hoc vocatis ſpecialiter, & rogatis anno Domini 1282. indictione decima, menſ. octobris die vigeſima prima intrante, Pontificatus domini Martini Papæ Quarti anno ſecundo. Et ego Bernardus dictus Bardonier de Caraſſona publicus auctoritate ſedis Apoſtolicæ notarius ſupraſcriptis omnibus præſens vocatus interfui, & ea omnia propria manu ſcripſi, & in publicam formam redegi, meoque ſigno ſignaui rogatus. Nulli ergo, &c. Noſtræ confirmationis, &c.

Datum vt ſupra, ſcilicet Datum Romæ apud ſanctam Sabinam duodecimo Kalendas maij anno 1.

Pag. 320. l. 58. *adde*, Obijt Card. Borgia in Hiſpania anno 1645. in vigilia Natalis Domini, Archiepiſcopus Toletanus. Deinde *adde* a capite lineæ.

120 BERNARDINVS Cardinalis Spada, in Braſichellenſi Flaminiæ nobili oppido natus, omnium virtutum, & diſciplinarum genere cura Pauli patris viri clariſſimi nobiliter excultus, tum corporis ſpecie, & graui, & ſerena vultus maieſtate, ac proprio merito per varios gradus ad Albanéſem purpuratum peruenit ſacerdotium, Gaſparo Cardin. Borgia in Hiſpania defuncto 1645. Fit enim ex Greg. Decimiquinti delectu vtriuſque Signaturç Referendarius, ex Vrbani vero VIII. iudicio Cameræ Apoſtolicæ Clericus, Archiepiſcopus Damiatenſis, & Apoſtolicus Nuncius in Gallia ad Ludouicum XIII. Regem Chriſtianiſſimum, Cardinalatus dignitate inſignitur 19. ianuarij 1626. eodem donante Vrbano, mox ei perhonorifica Bononienſis legatio delata eſt, quam ſumma omnium, & Pontificis gratia adminiſtrauit. Romæ reuertitur Inquiſitionis, quod ſanctum vocant Officium, tribunali præpoſitus, Epiſcoporum cœtui, propagandæ fidei, Eccleſiaſtici ſtatus negocijs, cæteriſque fere vrbanis omnibus conſultationibus adhibuitur. In ijs muneribus obeundis Bernardini innotuit prudentia, ſed vel ex eo magis inclaruit, dum ille, in maxima rerum ipſius Vrbis trepidatione, Vrbani iuſſu, inter armatos milites, cum Italiæ Principum ſelectioribus miniſtris egerit, vt procul ab armis, pacis fœdera ſancirentur. Interfuit deinde Conclaui, & creationi Innocentij Decimi ſummi Pontificis, collegis in feligendis conſilijs ſanioribus maximo vſui fuit. Eius opem implorarunt, & experti ſunt religioſi viri Ciſtercienſes, Præmonſtratenſes, Minimi fratres, ac Capuccini, quorum omnium protector, & Pater eſt, cuius erga eruditos, doctoſque homines ſingularis beneuolētia iam omnibus profuit, princeps ſane eruditionis, & omnium ſcientiarum peritia eximius, iuſtitiæ, & integritatis cultu egregius, ſacrique ſenatus decus, & ornamentum.

AMERINI.

Pag. 338. lin. 30. adde a capite lineæ.

16 DEVSDEDIT Epiſcopus Amerinus ſubſcripſit decreto Benedicti Papæ Octaui anno 1015.

1015. ad fauorem Vvillelmi Abbatis Fructuarienſis.

Eadem pagina 141. poſt illa verba *concilij*, adde, Vel ipſo Præſule, vel deceſſoris, tempore Bonifacio de Rabarto caſtrum Lucbianum Canonicis Cathedralis ſanctę Firminę perpetuo reddidit anno 1160. de qua re ſequens repertum eſt in eo archiuio originale documentum.

In nomine Domini, ab eius incarnatione anno Domini 1160., indictione nona, die ſabati, ſecunda menſis iunij, regnante Frederico Imperatore.

Conſtat me quidem Lotharium filium quondam Bonifacij de Rabarto in præſentia Conſulum ciuitatis Amerinæ, ſcilicet Berardi iudicis, & Guttonis de Nordo, & Manfredi de Tebaldo, & quorumdam de caſtro Luniani, & de caſtro Porclani hoc venditionis inſtrumento in præſentiatum perfecti dominij, & proprietatis, ac poſſeſsionis iure vendidiſſe, & huius rei tradidiſſe tibi Abbati Nicolao de ſancto Secundo, atque omnibus monachis eidem eccleſiæ ſeruientibus, ſcilicet presbytero Peregrino, & presbytero Amatucio, & presbytero Manfredo, & presbytero Guitto, & Guaido de Rapica, & cunctis alijs in perpetuum. Necnon vobis Canonicis de ſancta Firmina, ad vtilitatem Eccleſiarum prædictarum, ſcilicet presbytero Gualfredo, & presbytero Petro, & presbytero Viano, & presbytero Ioanni pictori, & presbytero Pagarco, & presbytero Veraldo, & presbytero Tebaldo, & Rayno, & Thebaldo de Ofreducio, & omnibus alijs in eadem Eccleſia ſeruientibus, medietatem cuiuſdam caſtri, ſcilicet Luchiani, quod eſt poſitum in territorio Amerino, & omne ius, & actionem, & vſũ, quem habui in dicto caſtro, & omne ius actioné, atq; vſũ quem habui in hominibus ipſius caſtri, necnon & omne ius, & actionem, atque vſum quem habui in Eccleſia ſanctæ Firminæ, quæ eſt poſita in territorio ipſius caſtri; quoquomodo peruenit ad me iam ex ſucceſſione patris mei, quam alio modo, & ſi quid ſuper acquiſiui, nihil dempto, vel diminuto, omnia vt prædixi in integrum pro pretio decem, & ſeptem librarum denariorum Papię, in præſenti vendo, & trado vobis prænominatis emptoribus, veſtriſque ſucceſſoribus ad vtilitatem prædictarum Eccleſiarum in perpetuum ad habendum, tenendum, ac poſſidendum, & quidquid vobis placuerit deinceps nomine eccleſiarum faciendi, vt nullam litem, nullamque controuerſiam prædictæ rei venditæ nomine a me, vel a meis hæredibus quolibet modo aliquo in tempore vos præmemorati emptores, vel veſtri hæredes ſubſtineant, & ab omni quoque homine præſcriptam venditionem ſcilicet medietatem de caſtro Luchiano, & præſcriptum, & actionem, & vſum, & ius, quod habeo in hominibus ipſius caſtri, & prædictum ius, & actionem, & vſum, quem habeo in Eccleſia ſanctæ Firminæ, quæ eſt poſita in territorio eiuſdem caſtri legitime defendere, & auctorizare ſemper vobis, veſtriſque ſucceſſoribus ad vtilitatem prædictarum Eccleſiarum promitto. Et ſi ego vel hæredes mei de hac venditione aliquo modo litigare, vel agere præſumpſerimus, aut ſi contra quemlibet agentem legitimam defenſionem ſemper non exhibuero viginti librarum denariorum Papiæ nomine pœnę dare omneq; damnum vobis, veſtriſque ſucceſſoribus reſarcire ad vtilitatem prædictarum eccleſiarum promitto, & inſuper hoc venditionis inſtrumentum vt ſupra legitur incorruptum ſemper tenere ſpondeo. Præmemoratus venditor hoc venditionis inſtrumentum ſcribere rogauit.

Actum in caſtro Luchiano ante domum de Tuſculo de iſta præſentibus omnibus caſtellanis.

Donadeus de Nordo de Querra.
Thebalducius nepos eius.
Abbaſſacomes de Benencaſa de Manfreducio.
Benencaſa de Turco.
Manfredus de Guido.
Donadeus de Oliuerio.
Bonaccurſius de Sinibaldo de Rapica.
Tedeſco de Laniamrolandus.
Guido de Toſelando rogati ſunt teſtes.
Et ego Berardus Apoſtolicæ ſedis iudex ordinarius compleui, & abſolui.

Pag. 340. l. 29. poſt illa verba, Mandoſij, adde Mandoſij filius.

ANCONITANI.

Pag. 381. lin. 49. poſt Thomas, adde, de Mutto Ioannis Card. huius cognominis nepos.

AQVINATES.

Pag. 444. l. 31. poſt illa verba, Romanos, adde, filius Cecchi quondam Fulei de regione Montium, iterum in Aquinatenſi Eccleſia.

Pag. 447. l. 64. dele illa verba, viuit adhuc; & adde. Obijt anno 1645. die 21. ianuarij apud Pontem Coruum ibidem in maiori Eccleſia humatus.

46 Fr. ANGELVS Maldachinus Viterbienſis, ord. Prædicatorum, ſucceſſit Alexandro die 15. maij 1645. ac deinceps ad eccleſiam S. Seuerini tranſlatus eſt.

ARETINI.

Pag. 476. l. 57. dele illa verba, Petri de Ragazzijs, adde Iacobi Bellarmini filius nobilis.

Pag. 477. l. 9. *lege* Bellarminus *pro* Ragazzius.

pag. 479. l. 3. poſt illa verba, quatro, adde, a capite lineæ.

Eodem Franciſco viuente in Romana curia floruerunt Franciſcus alter Bellarminus eiuſdemque nepotes, Angelus, & Conradus viri doctiſſimi, Franciſcus Martini Quinti a ſecretis, vtriuſque Signaturæ Referendarius, Leodienſis canonicus, ac magnæ apud omnes exiſtimationis fuit. Conradus vero patriæ Archipresbyter, ſub Nicolao V. Vaticanæ baſilicæ canonicus, intimuſque eiuſdem Pontificis cubicularius, & in Germania Apoſtolicus Nuncius, non minorem in gentem ſuam, & in patriam retulit ſplendorem, ſed illos omnes ſuperauit Robertus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Card

Capuanus Archiepiſcopus vir ſanctiſſimus, Eccleſiæ lumen, hæreticorum malleus, Hetruriæ decus, patriæ ornamentum, qui noſtro ſeculo Chriſtianorum orbem ſanctimonia vitæ, & doctrina, nobilitauit, cuius memoria apud poſteros in benedictione erit, de quo ſuſius in noſtro 5. tomo in Archiepiſcopis Capuanis.

Pag. 489. l. 58. adde a capite lineæ.

7 AVDORIS Eſculanus Epiſcopus temporibus Adriani Primi Papæ circa an. Chriſti 780. interſuit iudicio Hildeperti Ducis Spoletani, cum alijs Epiſcopis, vt in magno Farſenſis Cœnobii regeſto habetur numero 110.

ASSISIENSES.

Pag. 542. l. 2. adde a capite lineæ.

9 GREGORIVS Aſſiſienſis Epiſcopus annumeratur inter patres, qui in Romana ſynodo aſſederunt ſub Benedicto Octauo anno 1015. ſubſcripſitque decreto pro Eccleſia Fructuarienſi.

AVXIMATES.

Pag. 559. l. 52. adde a capite lineæ.

9 GISLERIVS Epiſcopus Auximanus, floruit anno 1037. vt refert Rubeus in hiſt. Rauenn. lib. 5. de quo nil aliud reperitur.

Pag. 560. l. 17. dele illa verba, quo anno Gentilis extrema clauſit, & loco eorum adde, Gentilis vero intuitu comes Albertus Caruoncellus Athonis filius, Eccleſiæ Cathedralis S. Leopardi oppidum Inſulæ in perpetuum poſsidendum tradidit, eius donationis documentum in archiuio eiuſdem eccleſiæ aſſeruatur tenoris ſequentis.

In Dei nomine Amen.

Ab Incarnatione Domini IeſuChriſti 1199. tempore Innocentij ſummi Pont. vniuerſalis Papæ Imp. non exiſtente, & de februarij indictione 2. Auxini ciuit. ego Albertus filiuſque comitis Attoni Caruoncelli renunciamus in hoc facto omni exceptioni, & omni legum auxilio, & omni priuilegio incompetenti, & competituro ratione rei, vel perſonæ pro mera, & ſpontanea bona voluntate do, trado, & concedo vobis Domino Gentili Auxinæ Eccleſiæ Epiſcopo, & veſtris ſucceſſoribus dictæ Eccleſiæ, & vobis Domino Attoni Poteſtati Auxim. & veſtris ſucceſſoribus pro comite Auxim. idem caſtrum Inſulæ, delere a noſtro comitatu ſua iura cum omnibus ſuis pertinentijs, & cum omnibus caſtellanis, & habitatoribus prædicti caſtri, tam præſentibus, quam futuris impoſterum: & iuriſdictionem, et dominium prædicti caſtri, & omne ius, quod habeo in prædicto caſtro, & in omnibus ſupradictis, et promitto, & confiteor tenere, & cuſtodire prædictum caſtrum bona fide, ſine fraude pro vobis & facere ex prædicto caſtro cum habitatoribus eius, et pertinentijs ſuis, pacem, & guerram, cuicumque, & quandocumque volueritis, & ſimiliter promitto facere vobis exercitum parlamentum ad mandatum, & præceptum veſtrum, veſtrorum-

A que ſucceſſorum, & promitto pro me, & meos hæredes atque ſucceſſores vobis Domino Gentili Epiſcopo prædicto, veſtriſque ſucceſſoribus nomine dictæ Eccleſiæ ſancti Leopardi vnum pallium de ſeta valens quadraginta ſolidos Luc. bonę antatæ monetæ. Et ſi ego prædictus Albertus, aut mei hæredes, vel ſucceſſores, hæc omnia quæ ſuperius habentur in aliquorum obſeruauerimus, aut adimplere noluerimus, promitto per me meoſque ſucceſſores vobis Domino Gentili Epiſcopo prædicto, & Domino Attoni ſoluere vobis, aut veſtris ſucceſſoribus pro prædicta Eccleſia, & communi prædicto centum marcas auri puri argenti, et poſt pœnam datam, & ſolutam promitto per me meoſque ſucceſſores, vel hæredes om-

B nia, quæ ſuper habentur firma, & rata in perpetuũ obſeruare, et adimplere. Inſtrumentum hoc Epiſcopo Albertus affirmaui per ſacrum Euangelium corporaliter præſtitum omnia, quæ ſuperius habentur, & obſeruare in perpetuum. Hęc acta ſunt in præſentia Simonis Petri, Ioãnis Bonioannis, et Attonis Giſmundi Bernardi Andreæ Iuncti, Alberti Bonfilij, Guillelmi Ioannis ſenioris, & aliorum multorum, &c. Thomas Auxinę ciuit. Not. interſui ſcripſi, et compleui, &c.

Loco ✝ Signi.

Quo etiam Præſule Cingulani ciues caſtrum S. Vitalis aliaue loca Eccleſiæ ſancti Leopardi reddiderunt anno 1204. id conſtat ex ſequenti monumento ab eodem archiuio deſumpto.

C *In Dei nomine Amen.*

Ab Incarnatione Domini Ieſu Chriſti 1204. nono exeuntis 13. menſ. februarij indict. 7. Aux. ciuit. tempore Domini Innocentij ſummi Pontificis, & vniuerſalis Papæ nullo Imp. Rom. exiſtente Imperio. Nos Iacobellus de Lornano Poteſtas Cinguli vna cum conſiliarijs, et hominibus C. Cinguli promittimus, et deſuper nos præd. huius præfati C. Cinguli iuramus ſacrorum Euãgeliorum corporaliter præſtito reſtituere, et reddere atque dare omnes poſſeſsiones, omniaque iura, conſuetudines, pertinentes ad Eccleſiam ſancti Leopardi. Vobis Domino Gentili præfatæ Eccleſiæ Epiſcopo, et veſtris ſucceſſoribus futuris, in omnibus ſuprad. iuramus, et promittimus obedi-

D re, & ſtare ad veſtrum mandatum obſeruandum, et omnia ſupradicta iuramus, quietamus caſtrum ſancti Vitalis, Eccleſiæ ſancti Leopardi, et comiti Aux. cum omnibus hominibus de Tronezzano, quibus habitare, et cum cęteris caſtellanis ibidem habitantibus, et cum omnibus poſſeſsiones, et bonis eorum ſaluo iure, et conſuetudine homines ipſi nobis facere debent, et prædictis hominibus præſtare, iuramus firmam pacem tenere, et perpetuo obſeruare, et omni modo iuramus, et quietamus Eccleſiæ ſupradicti ſancti Leopardi, et Aux. ciuit. caſtrum Cerloraghi, cum omnibus hominibus ibidem habitantibus, cum omnibus poſſeſſionibus, et bonis eorum, et ſimiliter iuramus, et damus caſtrum Arcioni prædictæ Eccleſiæ ſancti Leopardi, et pręfatæ com. Aux. cum omnibus homi-

hominibus ibidem habitantibus, cum omoibus poſſeſsionibur, et bonis eorum, et reddere omnes caſtellanos, et homines caſtri Arcioni ſeruato prę-cepio Gottiboldi Poteſtati Aua. de eo quod oos Cingulani coocedimus quibuſdam caſtellaois de Arciooo. Inſtrumentum iuramus, et promittimus quod promittemus, et concedemus com. Aua. & Alberto comiti reficere, & reædificare pacifice caſtrum Inſulæ, et promittimus, et iuramus, reddere, et dare com. prædictę, et vniuerſos homines caſtri prædicti eum omnibus poſſeſsiooibus, et boois eorum ad bsbitan. io præſato caſtro. Inſtrumen. iuramus, et promittimua reddere vniuerſas poſſeſsionea, iura, et conſuetudioes Alberto comiti, et alijs hominibus prædicti csſtri, quas vel quę habnerunt vno menſe ante guerram inceptam, quam nobiſeum ſecerunt, et deſuper quietamus, coocedimus, et damus Eeeleſię ſancti Leopardi, et com. Auaini prædictum caſtrum Inſulæ cum omnibus hominibus, et futuris caſtellaois, et cum omnibus poſſeſsionibus, et bonis eorum inſuper promittimus, et iuramus facere derioere firmam pacem com. Aua. et omnibus quibuſcunque præſatæ ciuit. et omnibus hominibus de com. oictæ ciuit. et filijs deſenſoris, et Raynaldo Octauisoi, et filijs ſuis, iuramus, quod omoia caſtra comitatus Aux. et promittemus eſſe in ſuo ſtatu, et quietamus promiſsione, et ſactamento omoia maleficia, omnes offenſas Auaimanis ciuibus omnibus, qui auxilium præſtitere Auaimanis in guerra, quam ipſi Aux. nobiſcum habuerunt ſcilicet eas offenſas, et maleficia quietamus, quæ io tempore guerræ prędictæ inceptæ vſque nuoc commiſſa, vel facta fuerunt e et promittimus, et iuramus com. Aua. facere exercitum, et parlamentum, pacem, et gteriam, quibus Aua. ciues facere voluerint ad mandatum, et voluntstem comit. Auximani.

Ioſtrumentum hoc nos Cingulani iuramus obedire mandatum Gotuboldi Poteſtati Aua. de pretio poſſeſsionum, quas nos Cingulaui communiter, vel ſigillatim emimus ab hominibus caſtri Inſulę, quos habuimua ante captiooē prædicti caſtri. Inſtrumentum hoc modo iuramus reddere, et dare Eccleſiæ ſancti Leopardi, quæ duobus annis aotea, quā Dominus Gentilis Aux. Epiſcopus timore Imperatoris ductus, miſſus Romam præoominatæ Eccleſiæ ablatę, vel ablata fueruor, et deſuper promittimus, et iuramus vobis Domino Gottiboldo poteſtati Auaiman. et communitati prædictæ ciuitatis, & veſtris futuris ſucceſſoribus in prædicta communitate per nos, & noſtros hæredes, & ſucceſſores omnia, quæ ſuperius ſcripta ſunt, & contineotur firma, illibataque, perpetua, ac ſemper obſeruare, & ſi omnis, quæ ſupra ſcripta ſuni, non obſeruauerimus, aut in aliquo corrumpere teotauerimus, promittimus per noa, & oostros hæredea, & ſucceſſores, atque iuramus vobis D. Gentili Epiſcopo Auaimano, veſtriſque futuris ſucceſſoribus, & vobis D. Gottiboldo poteſtati Auxim. prædictæ ciuitatis, communitati ſoluere, ac dare duceoras marchas puras boni argeoti oomine pœnæ, & poſt pœnam prædictam datam, atque ſolutam inſtrumentum hoc ſemper incorruptum, atque immutabile exiſtat, & in his omnibua ſupradictis renunciamus omni exceptioni ad præſens competenti, & deinceps competituro. Hæc omnia acta ſuot io præſentia iſtorum teſtium S. Gualterij Grimaldi de Ciuitella, Petri ſancti Pauli, Vgolini iudicis, Boniſcanni Ioannis Rogerij, Ioanois Petri Arcolini, Guillerij Ioan. ſenioris, Guezzi Auximani muratoris, & aliorum plurimorum.

Thomas Auximanæ ciuitatis notarius compleui, & abſolui

Poſt annum 1204. de Gentili nulla alia reperitur mentio io eiuſdem Eecleſiæ monumentis.

Eadem pag. 560. l. 44. poſt illa verba reſtituiſſet, adde En epiſtola.

VRBANVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs Clero ciuitatis, & diœceſis Auximanæ, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Recta ſtatera iudicis æquo tunc examine temperatur cum digna virtutibus præmia, & congrua vitijs, ſtipendia recompenſantur; ſic enim quibuſcumque quod ſuum eſt ea ordioe redeunte iuſtitijs, obſequijs videlicet gratiam, & iniurijs talionem ad bene merendum lentos promouentur exemplo mercedum, & in delicta pronos interdum ab incentiuo prauę ſimilitudinis metus prohibet vltionis. Olim ſiquidem erga ciues Auaimsnos, & incolas caſtri Racaneti Humanatæ diœceſ. Apoſtolica ſedes eorum mater, & domioa ſpiritualis huiuſmodi vtens iudicij ęquitate, quia idem ciues iodeuotioois, & rebellionis aſſumpſeraot ſpiritum contra illam, ciuitatem eorum Epiſcopali digoitate priuauit, ac cum tota diœceſi ſua ad caſtrum prædictum, cuius tunc iocolę dictæ ſedis eraot deuoti, tranſtulit ciuitatem ipſam, & Eccleſiam Auximso. venerabili fratri noſtro Epiſcopo, & Eccleſiæ Humanateo. in recompenſatione dicti csſtri, quod Humanatæ diœc. tunc erat in ſpiritualibus ſubmittendo. Potro prædicti ciuea indeuotionis, & rebellionis notam per humilē propoſitam, & deuotam obadieotiam, & multa, grataq; obſequia modernis temporibus expiarūt; nam pro tueodis eiuſdem ſedis iuribus, & honore, ac patriæ libertate pugnantes grauis rerum damna, & perſonarum ſuſtinere pericula, quaſi quotidie ſuſtioent illata eis ab ipſius ſedis perſecutoribus, & filijs indeuotis. Dicti vero incolæ io ſenſum dati reprobum Dei, & eiuſdem ſedis reuerentia, & timore poſtpoſitus, & ad rebellioois ſuperbiam ſpiritu obfirmsto perſecutori ſedis eiuſdem contra eam, ipſiuſque fideles damnabiliter adhærere præſumunt. Propter quod tanquam accepti a præſata ſede beneficij immemores, & ingrati reddiderunt, facta ſibi huiuſmodi gratia ſe iodignos meritoque priuandos. Idque itaque oos, & fratres noſtri prouide attendeotes, & conſiderantes prudenter, quod fauorem negotio promeretur quodque vrgendi ſunt impugnatores Eccleſiæ coodignæ punctionis aculeis, vt ſi exiſtat poſſibile s ſua reſileant prauitate, atque ad ſtudium

deuo-

deuotionis debitæ, viteque laudabilis ſe conuertant. Prædictum caſtrum, & ipſius homines propter indeuotionem, & ingratitudinem eorumdem perpetuo de ipſorum fratrum conſilio, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis ſupradicta epiſcopali dignitate priuauimus, eamque dignitatem, non obſtantibus priuatione, ac ſubmiſſione præmiſſis ciuitati eidem plenarie, dictæque Auximanæ Eccleſiæ ſuam diœceſim integre prædictorum ciuiũ exigentibus meritis reſtituimus, prout eas habuerunt ab antiquo ciuit. ipſam. & habitatores eius, & prædictam Auximanam Eccleſiam ab omni iuriſdictione prędictorum Epiſcopi, & Eccleſiæ Humanaten. penitus eximen. Cæterum volentes regimen ipſius Eccleſiæ Auximanæ, tali per Apoſtolicam prouidentiam committi perſonæ, quæ tanto congrueret oneri, & honori, dilectum filium Benuenutum Auximanum Electum, tunc capellanum noſtrum, Archidiaconum Anconitanum moribus, & vita conſpicuum, literali ſcientia præditum in ſpiritualibus prouidum, & in temporalibus circumſpectum; virum vtique ſecundum cor noſtrum, ipſi Eccleſiæ Auximanæ de prædictorum fratrum conſilio in Epiſcopum præfecimus, & paſtorem firmam ſpem, fiduciamque tenentes, quod per ſuã induſtriam, diuina præcedente gratia, & fauore Apoſtolico ſubſequente, commiſſa ſibi ſæpedicta Auximana Eccleſia ſpiritualibus, & temporalibus proficere incrementis, & memorata ciuitas in ſtatu conformari proſpero, & in deuotione, ac fidelitate dictæ ſedis valeat roborari. Quocirca vniuerſitatem veſtram monemus, & hortamur attente per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus eundem Electum, tanquam patrem, & paſtorem animarum veſtrarum deuote ſuſcipientes obedientiam ſibi, & reuerentiam debitam impendatis, ipſius ſalutaribus monitis, & mandatis humiliter intendendo. Alioquin ſententiam, quam idem rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus, auctore Domino, vſque ad ſatisfactionem condignam inuiolabiliter obſeruari.

Datum apud Vrbem veterem 3. Kal. martij, Pontif. noſtri anno 3.

Ibidem l. 45. dele, datum Vrbeueteri 2. Kalend. omnis anno 3. *adde*, huiuſmodi epiſtola eſt 183. in ordine fol. 55. regeſt. Vatic. cuius etiam originale exſtat in archiuio Auxim.

Pag. 563. l. 46. poſt 1317. adde, & tanquam beatus in Eccl. Auxim. veneratus.

Eadem pagina l. 49. poſt illa verba, exceſſit autem 1326. adde miſere incluſus in carcere ab Andrea, & Capatio Gozzelinis Auximanæ ciuitatis tyrannis, ob id aliaſue immanitates, & exceſſus Ioannes XXII. Auximanam ciuitatem Epiſcopali dignitate priuauit, voluitque, vt Epiſcopus diœceſis Auximanæ vocaretur, res tota narratur in epiſtola Vrbani Quinti, dum eidem ciuitati proprium paſtorem reſtitueret vt infra dicemus.

Pag. 562. l. 8. poſt illa verba tranſlatus eſt, adde, anno 1357. ex regeſto Vaticano. Ibidem l. 16. dele totum quod de fr. Conrado narratur, qui vel non fuit in rerum natura, vel alteri præfuit Eccleſiæ.

Eadem pagina l. 21. dele, 1272. adde 1357. vt ex ſequenti Innocentij Sexti bulla perſpicitur, dum

A fratrem Simeonem ordinis Prædicatorum Auximanæ diœceſis Epiſcopum in locum fratris Lucæ Mannelli eiuſdem ordinis ad Fanenſem Eccleſiam tranſlati, conſtituiſſet,

INNOCENTIVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs populis diœceſis Eccleſiæ Auximanæ, olim Cathedralis Romanæ Eccleſiæ immediate ſubiectæ ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Inter cætera, quæ ſuperna diſpoſitione nobis imminent peragenda ad id nimirum ſolliciti reddimur, vt viduatis Eccleſijs præſertim eidẽ Eccleſiæ immediate ſubiect. tales præficiamus in

B paſtores, per quorum induſtriam, & ſolicitudinem circumſpectam indemnitati earum prouideatur ſalubriter, & Eccleſiæ ipſæ in ſpiritualibus, & temporalibus proficere valeant incrementis. Sane diœceſis Eccleſiæ Auximanæ olim Cathedralis prædictæ Romanæ Eccleſiæ immediate ſubiectæ ex eo paſtoris ſolatio deſtituta, quod nos hodie venerabilem F. Magiſtrum Lucam Fanenſem, tunc dictæ diœceſis Epiſcopum apud ſedem Apoſtolicam conſtitutum, a vinculo, quod dictæ diœceſ. ipſius Eccleſiæ Auximanæ cui tunc pręerat, tenebatur, de fratrum noſtrorum conſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine abſoluentes, ipſum ad Eccleſiam Fanenſem, tunc vacantem auctoritate Apoſtolica duximus transferendum præficiendo eum

C dictæ Eccleſiæ in Epiſcopum, & paſtorem; Nos ad prouiſionem ipſius diœceſis dictæ Eccleſiæ Auximanæ celerem, & felicem ne ipſa diœceſ. diu in Paſtore careret, paternis, & ſolicitis ſtudijs intendentes poſt deliberationem, quam ſuper hoc habuimus cum dictis noſtris fratribus diligentem, demum ad dilectum filium Petrum Simonem de Æſculo electum dictæ diœceſis ipſius Eccleſ. Auximanæ, ordinis fratrum Prædicatorum profeſſorem in ſacerdotio conſtitutum, religionis zelo cõſpicuum, literarum ſcientia præditum, vitæ, ac morum honeſtate decoratum, in ſpiritualibus prouidũ, & in temporalibus circumſpectum, alijſque multiplicum virtutum meritis, prout fide dignorum percepimus teſtimonio laudabiliter inſignitum di-

D reximus oculos noſtræ mentis, quibus omnibus attenta meditatione penſatis de perſona ipſius Petri Simonis Electi dictæ diœceſis ipſius Eccleſiæ Auximanæ, de prædictorum fratrum noſtrorum conſilio auctoritate prædicta prouidimus, ipſumq; illi præfecimus in Epiſcopum, & paſtorem, curam & adminiſtrationem ipſius diœceſis ſibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenarie committendo. In illo, qui dat gratias, & largitur præmia, confidentes, quod præfata Eccleſia, & diœceſis, ſub ipſius Electi felice regimine gratia ſibi aſſiſtente diuina grata ſuſciperet incrementa. Quocirca vniuerſitatem veſtram rogamus, & hortamur attente per Apoſtolica vobis ſcripta mãdantes, quatenus eumdem Electum tanquam patrem, & paſtorem animarum veſtrarum deuote ſuſcipientes, & debita honorificentia proſequentes ipſius ſalubribus monitis, & mandatis humiliter intendatis,

tis,ita,quod ipſe in vobis deuotionis filios, & vos
ſubſequenter in eo patrem inueniſſe beneuolum
gaudeatis.

Datum Aueniou, 9: Kal. ſebruarij, Pontific. noſtri anno ſexto.

Annus vero 1366. qui nonus fuit Petri Præſulatus, Vrbanus V. in gratiam eiuſdem Petri, & Nicolai de Romanis ciuis Auximani eiuſdem Pontificis a ſecretis, dignitatem Epiſcopalem. & ciuitatis honorem Auximo reſtituiſſe narratur in bulla, quam modo dabimus ab eodem poſt quadrageſimum annum priuationis, ſic ad Clerum Auximanum ſcribitur.

VRBANVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs Clero, & diœceſi Auximanæ, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Sane nobis pro parte venerabilis, patris noſtri Petri Epiſcopali diœc. Eccleſię Auximanæ olim Cathedralis, ac dilectorum filiorum Nicolai de Romanis de Auximo notarij, & ſecretarii noſtri, ac cleri, & populi terrę, olim ciuitatis Auximi petitio continebat, quod q. Lipatius, & Andreas fratres nati Guzzolini milites Auximani, qui terrã ipſam tunc ciuitatem tyrannice detinebant b. m. Berardum Epiſcopum Auximanum E. R. deuotũ capitali odio proſequentes ipſum auſo ſacrilego ceperunt, & carceribus mancipauerunt, tantoque tempore tenuerunt captiuum, idem Epiſcopus in ijſdem carceribus diem clauſit extremum, propter quod, & nonnullos alios enormes exceſſus, ac contumacias, & inobedientias eorumdem Lipatij, & Andreæ, necnon poteſtatis, conſilij communis. & populi, ac vniuerſitatis eiuſdem. tunc dd. tyrannis fauentium contra R.E. eorum matrem, & dominam, eiuſque officiales, & alios fideles, ac deuotos temere commiſſuros ſcke. recordat. Ioannes Vigeſimus tertius prædeceſſor noſter nonnullos proceſſus fecit excommunicationis in inſignes perſonas, ac interdicti in eamdem ciuitatem, & in eius terras, caſtra, villas, & loca ſua, & quoquomodo ſubiecta, necnon priuationis omnium priuilegiorum, indulgentiarum, gratiarum, libertatum, & immunitatum realium, & perſonalium eius communiter, vel diuiſim, ſub quacumque forma a ſede Apoſtolica conceſſorũ, necnon priuationis, & confiſcationis feudorum, iurium, bonorum, officiorum, & aliorum bonorum mobilium, & immobilium quorumcumque quæ ipſi delinquentes vbicunque x dicta Eccleſia tenerent, aliaſque pœnas, & ſententias continentes, tandemque ipſam terram, tunc vt præfertur ciuitatis dignitate, & honore Epiſcopali auctoritate priuauit de plenitudine poteſtatis: & quia terræ, & caſtra, & loca dictæ diœceſis Auximanæ, fere omnia erant in deuotione, & obedientia R. E. memoratæ, & ad eam conſugerunt nonnulli ciues dictæ ciuitatis, quæ erant deuoti, & fideles R. E. ſupradictæ, ea illis impugnabant tyrannos, & ciuitatem præfatos; voluit, & ordinauit præde-

A ceſſor iam dictus, quod eadem diœceſis haberet Epiſcopum, & vocaretur Epiſcopus diœceſis Auximanæ, & terræ Auximi prælibatæ, iuri ordinario ipſi Epiſcopo, qui eſſet pro tempore, ſicut prius in ſpiritualibus ſubiaceret, prout in diuerſis literis præfati prædeceſſoris inde confectis dicitur plenius contineri. Quare præfati Epiſcopus, notarius, clerus, & populus nobis humiliter ſupplicarunt, quatenus pie attendentes, quod huiuſmodi exceſſus, & culpa a dd. tyrannis principaliter prodierunt, & ipſorum filij longo tempore exulauerunt, & exulant a terra præſata, & quod in ea ijdem ciues deuoti, & fideles, & eorum poſteri pro tempore rebellionis inobedientia, & exceſſuum prædictorum de dicta terra præfatos tyrannos expulſi fuere, vt præfertur ad honorem, & ſtatum prælibatæ
B R.E. commorati, de copioſa benignitate dictæ ſedis huiuſmodi dignitatem, & honorem epiſcopalem præfatæ terræ Auximi reſtituere, & terram ipſam denuo inſignire ciuitatis titulo, ac nomine dignaremur. Nos igitur, vt dictus communis populus in obedientia, & deuotione præfatæ R.E. tanto ſedulius, & conſtantius perpetuo maneant, quanto ex potioribus gratijs ipſius ſedis ſe ad hoc conſpexerint obligatos: huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Eccleſiæ Auximanæ, ac terræ Auximi prædictis, dignitatem, & honorem Cathedralem, & Epiſcopalem, auctoritate Apoſtolica, de fratrum noſtrorum conſilio, & de gratia reſtituimus ſpeciali, & ciuitatem ipſam ciuitatis titulo, & nomine denuo inſignimus, ſtatuen-
C tes, & decernentes, quod idem Epiſcopus, qui præeſt, & qui pro tempore præfuerit eidem Eccleſiæ Auximanæ, appellaretur Epiſcopus Auximani, & omnibus ſuis officio, iuriſdictione, honoribus, & inſignijs vtatur plenarie in dictis Eccleſia, & ciuitate Auximana, ſicut prædeceſſores Epiſcopi Auximani ante priuationem huiuſmodi vtebantur.

Datum apud M.Fliſcum 4. idus iulij, Pontific. noſtri anno 4.

Pag. 563. l. 7. poſt illa verba, è Caſtello, dele quæ ſequuntur, Franciſcanæ temperationis, & loco eorum adde, ord. S. Benedicti ex Abbatie ſancti Nicolai, de cuius electione Martinus Quintus ita ad Auximanum Capitulum ſcripſit.

Martinus V. ſeruus ſeruorum Dei. Dilectis filijs Ca-
D *pitulo Eccleſiæ Auximanæ S.R.E. immediate ſubiectæ ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Apoſtolatus officium, &c.*

Dudum ſiquidem bon. mem. Petro Epiſcopo Auximano regimini Eccleſiæ veſtræ Auximanæ præſidente, nos cupientes eidem Eccleſiæ, cum eam vacare contingeret, per operationis noſtrę miniſterium vtilem, & idoneum præſidere per bonam prouiſionem ipſius Eccleſiæ ordinationis, & diſpoſitionis noſtræ ea vice duximus ſpecialiter reſeruandum decernentes ex tunc irritum, & inane ſi ſecus ſuper ijs per quoſcunque quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contingeret attentari. Poſtmodum vero præfata Eccleſia veſtra per obitum dicti Petri Epiſcopi, qui extra Romanam curiam diem clauſit extremum paſtoris ſolatio deſtituta, vos reſeruationis, & decreti prædicto-

ctorum forſan ignari dilectum filium Nicolaum Electum Auximan tunc Abbatem monaſterij ſancti Nicolai Auximan. ordinis ſancti Benedicti in veſtrum, & Auximan. Epiſcopum concorditer elegiſtis, licet de facto, ipſeque electus, reſeruationis, & decreti huiuſmodi ſimiliter inſcius electioni huiuſmodi illius ſibi præſentato decreto cōſenſit ſimiliter de facto, & demum reſeruatione, & decreto prædictis ad ipſius electi deductis notitiam huiuſmodi electionis negotium proponi fecit in Conciſtorio coram nobis. Nos igitur electionem ipſam, & quæcumque idem ſecuta, vtpote poſt, & contra reſeruationem, & decretum prædicta de facto, vt præmittitur attentata irrita, prout erant, & inania reputantes, & ad prouiſionem ipſius Eccleſiæ veſtræ celebrem, & felicem, de qua nullus præter nos ea vice ſe intromittere potuerat, ſiue poterat, reſeruatione decreto obſiſtentibus ſupradictis, ne Eccleſia ipſa longæ vacationis exponeretur incommodis, paternis, & ſolitis ſtudijs intendentes, poſt deliberationem, quam de præficiendo eidem Eccleſiæ perſonam vtilem, & etiam fructuoſam cum fratribus noſtris habuimus diligentem, demum ad eundem Nicolaum Electum, cui de religionis zelo, literarum ſcientia, vitæ munditia, honeſtate morum, ſpirituali prouidentia, & temporalium circumſpectione, & alijs multiplicium meritum apud nos fidedigna teſtimonia perhibentur, direximus oculos noſtræ mentis, quibus noſtris, necnon veſtrum Electum eligentium concordi voluntate attenta meditatione penſatis de perſona ipſius Electi, nobis, & dictis fratribus ob ſuorum exigentia meritorum accepta eidem Eccleſiæ veſtræ de dictorum fratrum conſilio auctoritate Apoſtolica prouidimus, ipſumque illi præfecimus in Epiſcopum, & paſtorem, curam, & adminiſtrationem ipſius Eccleſiæ ſibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenarie committendo, in illo qui dat gratias, & largitur præmia, confidentes quod dextera Domini ſibi aſſiſtente, propterea præfata Eccleſia ſub ſuo felici regimine proſpere, & ſalubriter dirigetur, ac grata in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus ſuſcipiet incrementa. Quocirca diſcretioni veſtræ, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus eundem Electum tanquam patrem, & paſtorem animarum veſtrarum grato admittentes honore, & exhibentes ſibi obedientiam, & reuerentiam debitam, & deuotam eius ſalubria monita, & mandata ſuſcipiatis humiliter, & efficaciter adimplere curetis. Alioquin ſententiam, quam idem Electus rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus, auctore Deo, vſque ad ſatisfactionem condignam inuiolabiliter obſeruari.

Datum Tyburi 9. Kal. auguſti anno noſtri Pontificatus 5.

Pag. 563. l. 12. pro, Capuano, lege, Crapulaon, & l. 14. poſt illa verba, menſis ianuarij, adde, aderat tunc, quando ad Eccleſiam hanc translatus fuit, concilio Baſilienſi, quem vti virum clariſsimum, doctrina, & prudentia præditum ſingulari, vniuerſalique Eccleſiæ neceſſarium patres apud ſe retinebant, eumdemque prioribus, populo, & communitati Auximanæ ciuitatis hiſce lite-

A ris commendarunt, quæ hactenus in tabulario eiuſ Eccleſiæ aſſeruantur.

Sacroſancta generalis ſynodus Baſilien. in Spiritu ſancto legitime congregata vniuerſalem Eccleſiam repræſentans. Dilectis Eccleſiæ filijs, prioribus, populo, & communitati ciuitatis Auximanæ ſalutem, & omnipotentis Dei benedictionem. Nouiſſimis diebus, vti percepimus D. Eugenius cupiens Eccleſiæ Auximanæ de optimo paſtore vtiliter prouidere, ad Eccleſiam ipſam tranſtulit venerabilem Andream de Monticulo decretorum doctorem, olim Epiſcopum Capurhen. & nuper Foroſempronien. magnis eius virtutibus ſic exigentibus, qui cum in hoc ſacro concilio longo tempore fuerit, & tanquam notabile, & vti- B le membrum ipſius circa negocia vniuerſalia Eccleſiæ, quæ hic ardua tractantur, prudenter cum magna diligentia ſemper ſe habuerit, adeo quod a nobis commendatione, honore, & dignitate, quamuis magna dignus iudicetur, ſperemuſque, quod huiuſmodi de eo translatio facta vobis erit grata, Eccleſiæ autem nondum grata, ſed futura eſt vtiliſsima. Vos exhortamur in Domino, & attēte rogamus, vt eum fauorabiliter, & cum debita reuerentia recommiſſum ſuſcipiendi velitis omnē diligentiam adhibere ob Dei, & Eccleſiæ ſacroſanctæ reuerentiam, ac eius ornamenta virtutum, quod dictæ Eccleſiæ poſſeſſionem faciliter conſequatur. Ipſe enim Epiſcopus eū nequeat perſona- C liter, hic in negocijs, & Eccleſiæ vniuerſalis implicitus, ad dictam poſſeſſionem conſequendam accedere, procuratores ſuos legitimos mittit, & quod vt diximus pro fide hic diligenter laborat, rogamus vos, vt velitis dictis procuratoribus ſuis conſilijs, fauoribus, & auxilijs aſſiſtere opportunis, adeo, quod fauore veſtro, ac etiam intuitu noſtro, totius Epiſcopatus poſſeſſionem ſine aliquo impedimento poſſit obtinere, quod nobis certe gratum erit, & ex hoc ſacrum concilium vobis multum obligabitis, Eccleſiæ, & populo veſtro, vt diximus, de eius perſona ſalubriter prouiſum erit, et vos omnes poſtea vobis contentare poteritis.

Datum Baſileæ 10. Kalend. Decembris anno Domini D 1434.

D. de Battiferris.

Loco plumbi † *ſacroſancta ſynodus Baſilien.*

Pag. 564. l. 10. poſt illa verba id. nouembris, adde de qua ſic in monumentis eiuſdem Eccleſiæ ſcriptum legimus.

Sub annis itaque Chriſtianæ ſalutis 1479. indictione 12. tempore ſanctiſsimi in Chriſto Patris, & D. noſtri D. Sixti diuina prouidentia Papæ IV. Præſidente vero in Eccleſia Aux. Reuerendiſsimo in Chriſto Patre, & D. D. Luca Carducius de Florētia. Audiens itaque de ſancto Leopardo, prout ſupra narrata ſunt, maximam erga S. habuit deuotionem, & perquirens cum ſuis canonicis ſi poſsibile eſſet d. Corpus videre; reſponſum fuit a canonicis antiquioribus, quod multi alij Epiſc. videre cupierunt, & tamen hucvſq; nullus auſus fuit intromittere ad perquirendū, dicenteſ; forſan aduenerat hora clarificationis huius glorio-

ſiſsimi ſancti, quia legitur, quod ſolium nõ cadit de arbore, abſque licentia Patris, quæ in cælis eſt.

Poſtea die 30. menſis octobris ſuprad. anni infraſcriptos Dominos Canonicos conuocauit poſt horam veſpertinam, R. D. Marium canonicum, & Vicarium, Dominum Antonium de Leopardis Archidiaconum Aux. D. Dominicum Bartoli, D. Clementem, Dominum Iulianum, D. Carolum, D. Iacobum, & D. Stephanum Francigen. omnes canonicos dictæ cathedralis Eccleſiæ, & congregati omnes inſimul prope altare maius ſancti Leopardi, Reuerendiſs. D. Epiſcopus ſuprad. ſermonem fecit exhortando omnes ad bene viuendum, & deuotionem habere erga Patrem noſtrum ſanctiſsimum Chriſti Confeſſorem Leopardum, & qualiter ipſe cupiebat videre Corpus eius, quando eſſet datum deſuper; & ideo congregauerat eos inſimul ad hoc, vt vnuſquiſque diceret votum ſuũ, quia dicitur, quod vox populi vox Dei, quid dicam? Omnes vnanimiter vno ore cum gemitib. & lacrymis hoc expoſtulabant, hęc audiens ſuprad. D. Lucas Epiſcopus licentiam dedit, & benedictionem, vt cum omni deuotione, & diligentia ſanctiſsimum Corpus perquireretur, hoc facto fores Eccleſiæ clauſæ fuerunt, & incontinenti inceperunt ſupraſcripti D. D. Canonici fodere retro altare maius dictæ eccleſiæ, prout legenda teſtatur, fodiendo deuenerunt ad quoddam murum ex lapide cocto arena, & calcina factum ita durum, quod cum ſcalpellis frangere oportebat, & videntes altare maius ex marmore facto fundatum eſſe ſuper hoc muro, deliberatum fuit ad modum vnius feneſtræ illum ſolummodo aperire, hoc facto inuenium fuit culmen ſiue ſummitas vnius arcę ſaxeę, & incontinenti exiſtimatum fuit illam eſſe arcam, vbi iacebat ſanctiſsimum Corpus. Poſtea concauatum fuit magis ſubtus, & inuenta fuit arca ſaxea grandis, qua viſa omnes gauiſi fuerunt, deinde deliberatum fuit, quod fieret vna feneſtrerula in lapide, qui ſuper hanc arcam iacebat ad hoc vt ſanctiſsimum Corpus videretur, factaque feneſtrerula, inuenta fuerunt crypta, & omnia ſigna, Corpus magnum, et integrum, prout, et nunc ſtat, & videri poteſt, &c. Suprad. D. Epiſcopus per certos ſuos canonicos hæc Dominis Prioribus mandauit intimari: qui D. Priores hæc intelligentes, nunciauerunt ſuis ciuibus, & aſſociati cum maxima comitiua ciuium, venerunt vſque ad locum videntesque tam miraculum, quod & patres eorum videre non potuerunt, cum lachrymis ex ſumma ſpirituali alacritate laudes Deo dederunt. & quia in ante vigilia huius glorioſiſsimi ſancti hæc fuerunt, creuit et deuotio, et alacritas publicatum fuit omnibus per ciuit. degentibus, campanę eccleſiarum ſonabant, populus iubilabat, infirmi congratulabantur, et multi ſurgebant, Sacerdotes ſacrificia Deo offerebant pro delictis, et peccatis populi, quid plura? in die feſtiuitatis, quę eſt 7. nouembris fuit tam maxima multitudo populi vtriuſque ſexus, tot vota, & miracula, quod vſque in hodiernum diem ſuper eius ſepulchrum ſigna apparent, accidit etiam quod infra octauam huius glorioſiſsimi ſancti, Reuerendiſs. D.

A Nicolaus Epiſcopus Madrucen. miſſus in Hungaria legatus rediens Romam habuit pernoctare in ciuit. Auxim. vnde audicas inuentionem S. Corporis diſcedere noluit niſi prius viſitaret eum, quo viſitato, iudicauit eſſe tam clero, quam populo theſaurum precioſum, &c.

Actum &c. Et ego D. Stephanus Ioannis de partibus Franciæ Rector parochialis Eccleſiæ S. Petri foris portam de Aux. pub. Imp. auctoritate Not. et Iudex ordinarius præſens interfui, et ea rogatus ſcribere ſcripſi, et publicaui, ſignumque meum appoſui conſuetum, &c.

Loco ✝ Signi.

Ibidem l. 25. poſt Kal. octobris, adde, Eo Præſule anno 1488. Innocentius Octauus inſignem peccatorum remiſſionem indulſit viſitantibus Eccle-
B ſiam ſanctiſsimæ Annunciatæ ordinis Minorum extra Auxim. poſitam, cuius gratiæ documentum ijs concepit verbis. in eaque inſignes Eccleſias, ſanctorumque corpora, quæ in ea requieſcunt ciuitate, recenſet.

INNOCENTIVS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei,

Glorioſus in ſanctis ſuis Deus, qui ineffabilem ſuæ pietatis clementiam ſupernæ patriæ ciues, qui ex huius procelloſi ſeculi fluctibus per conſtantiam fidei, fideliter emergentes ad æternam beatitudinem peruenerunt, inęſtimabili decorat gloria claritatis, ſic nos illius vices licet im-
C meriti gerentes in terris eius imitationem ſanctorum quomodolibet Eccleſias ad honorem Altiſsimi, & ſub illorum nominibus pie dedicatas deuota Chriſti fidelium veneratione celebrare lętamur, & vt hoc feruentius valeat adimpleri, viſitantibus illis ſpiritualis theſauri munera libenter elargimur, vt quorum animæ lætantur in cælis, eorum nomina celebrantur in terris, et per hoc ipſis demum pro nobis intercedentibus ad cæleſtis aulæ pręmia valeamus feliciter peruenire. Sane ſicut fide digno relatu accepimus, ſunt in noſtra ciuitate Auximana inter alias quinque Eccleſias præ cæteris inſignes, in quibus diuerſa corpora ſanctorum, et beatorum variis miraculis quotidie coruſcantur, requieſcunt, et aliæ reliquię plurimorum ſanctorum, et ſanctarum honeſtiſsimo cultu, et veneratione
D digniſsima coruſcantur, quæ quidem Eccl. propter longi temporis vetuſtatem, et alijs de cauſis, ſicut relatione prædicta percepimus, magna reparatione indigere noſcuntur, ad quam faciendum piæ Chriſti fidelium ſuffragia videntur plurimum eſſe opportuna. Nos cupientes, quod quinque Eccleſiæ prædictæ videlicet Eccleſia Cathedralis, in qua corpora ſanctorum Leopardi, Vitaliani, Benuenuti Pontificum, et confeſſorum, Florentij, Diocletiani, Victoris, Philippi, Maximi, et Coronæ virginis, martyrum, Siſinij martyris, et B. Ioannis Epiſcopi, et aliorum plurium SS. reliquiæ requieſcunt. Et Eccleſia monaſterij S. Nicolai, Eccl. S. Franciſci, eccl. S. Marci, et eccl. Annunciatæ Minorum obſeruantiæ S. Franciſci extra muros dictę ciuitatis congruis honoribus frequententur, et in-

luis

ſuis ſtructuris, et ædificijs valeant reparari, ac corpora ſanctorum, ac beatorum prædictorum pia ac digna fidelium memoria celebrari, ac eo libentius deuotionis gratia ad illa confluant, quo ex hoc ibidem dono cæleſtis gratiæ vberius conſpexerint ſe refectos de omnipotentis Dei miſericordia, ac beatorum Petri, et Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi omnibus, et ſingulis fidelibus vtriuſque ſexus, qui eccleſiam prædictam Annunciatæ extra muros in diebus indulgentiæ huiuſmodi incipientibus a die ſextæ feriæ hebdomadæ ſanctæ, et duraturis per totam diem martis Paſchatis reſurrectionis Dominicæ in aliquo ipſorum dierũ viſitauerint annuatim, et ad reparationem ſtructarum Eccleſiarum prædictarum manus porrexerint adiutrices plenariam remiſsionem omnium peccatorum ſuorum auctoritate Apoſtolica tenore præſentium elargimur. Et vt fideles ipſi ad dictas Eccleſias pro indulgentijs huiuſmodi conſequendis pro tempore confluentes, illas pura mente, et ſincero corde conſequi valeant, volumus, et eadem auctoritate cõcedimus, quod Vicarius generalis in ſpiritualibus venerab. fratris noſtri Epiſcopi Auximani cum conſenſu Gubernatoris Prouinciæ Marchiæ Anconitanæ pro tempore exiſtentis tot probos, idoneos ſeculares, vel ordinum quorumcumque regulares, quot eis neceſſarium videbuntur deputare poſsint, ipſique probi ſic deputandi eorundem viſitantium, & confiteri volentium confeſſores audire, & eos ab omnibus, & ſingulis peccatis, criminibus, exceſsibus, & delictis in omnibus caſibus præterquam ſedi Apoſtolicæ reſeruatis abſoluere, ac pœnitentiam ſalutarem iniungere, necnon vota quæcumque per eos emiſſa, quæ commode ſeruari non poſſent vltramarino, ac beatorum Petri, & Pauli, atque Iacobi Apoſtolorum, & religionis, ac continentiæ votis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare, & ipſos ab eorum obſeruantijs ſimiliter abſoluere poſsint, & valeant. Volumus inſuper, quod dilectus filius dominus Stephanus canonicus dictæ Cathedralis Eccleſiæ, & Rector parochialis Eccleſiæ S. Petri foris portæ quoſcumque homicidas etiam voluntarios a reatu homicidij huiuſmodi in foro conſcientiæ dumtaxat ſolus, & non alij deputandi ſupradicti abſoluere, eiſque pœnitentiam ſalutarem iniungere poſsit, et valeat alias, prout ſuperius continetur. Non obſtantibus, etc. præſentibus per tres annos tantummodo duraturis. Nulli ergo, etc. Si quis autem, etc.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno incarn. Domin. 1480. viij. Kal. martij, Pontificatus noſtri anno 5.

Loco † plumbi.

Hieron. Balbanus.

Eadem pag. 564. l. 38. poſt illa verba eximitur, adde, cuius corpus Auximum relatum in Cathedrali ſepulchrum accepit. Ibidem l. 43. poſt illa verba 1547. adde, de quo, deque Antonio patruo in Cathedrali hoc ſpectatur cenotaphium.

Antonij Sinibaldi,
& Ioannis Baptiſtæ eius ex fratre
nepotis,
Epiſcoporum Auxim. memoriæ conſulere
volentes
Camillus, Neapolio, & Alexander,
viri ex familia pientiſsimi,
illorum oſſa ex tumulis ſublata
Pij IV. Pont. Max. edicto hic humari
curarunt
anno Domini M. D. LXII.
Quorum primus creditum ſibi gregem
per annos XVII. feliciter
cuſtodiuit,
temploque hoc teſtudinibus
ornato,
Obdormiuit in Domino anno ſal.
M. D. XVIII.
Aetatis ſuæ LII.
Alter vero per XXII. ann. ſanctiſſimè
functus.
Epiſcopio a fundamentis exædificato
annum vitæ geſſit LIIII.
Obijt anno Domini
M. D. XLVII.

Eadem pag. 564. l. 49. poſt deceſsitque 1551. adde iacet in ſua Cathedrali cum hoc epitaphio.

Cyprianus Senilis Ancon. cum Latinis
tum Græcis literis præſtantiſſ.
ac Pauli III. Pont. Max.
ob ſeruitutum merita dignitate
inſignito
Hieron. mæſt. F. P.
Obijt anno Domini M. D. LIX.
tertio Kalend. Auguſti, ætatis vero
LXVIII.

Pag. 565. lin. 6. poſt iulij, adde, ſacras Benuenuti Epiſcopi exuuias è ſuperiori parte Cathedralis, ſub confeſsione ſolemni ritu tranſtulit, vbi alia ſanctorum corpora venerabiliter requieſcunt, id docet in marmore hæc exarata inſcriptio.

Sancti Benuenuti corpus ex ſuperiori
templo
ad venerabiliorem cultum
Theodorus Florentius Epiſcopus
Auxim.
huc transferendum
curauit
Anno Domini M. D. XC.
die XI. menſ. Iul.
Pont. Sixto V.

Idem Florentius B. Virginis Mariæ ſacellum in Cathedrali ornauit, & dotauit, ſic ibidem proloquente inſcriptione.

Ex Teſtamento
Theodoſij Florentij Auximani
ſacellum hoc Deiparæ Virginis
dicatum,
ornatum, & dotatum
anno Domini
M. D. LXXXXI.

Eadem pag. 565. lin. 39. adde a capite lineæ. In Eccleſia vero Auximana hoc ei cenotaphium erexerunt Canonici.

Antonio Maria Cardinali Gallo
patritio,
& Epiſcopo Auximanæ,
Almæ Lauretanæ domus
Protectori,
ac ſacri Collegij Decano
Legatione Flaminiæ,
alijſque præcipuis muneribus, & honoribus
perſuncto,
ac præclaris meritis onuſto
Capitulum, & Canonici
ob ſingularia in ſe beneficia,
virtutumque præſtantia
mærentes, ſed merito
poſt eius obitum
Paſtori, Parenti, Patrono PP.
anno Domini M. DC. XX.

In eadem Eccleſia alia eiuſdem legitur memoria ex marmore.

Antonius Maria tit. Sanctæ Praxedis
S. R. E. Card. Gallus
Epiſcopus Auxim.
Ieſu Chriſti coronæ cruentam
adhuc ſpinam pio labore quæſitam
patriæ chariſſimæ exhibuit.

Pag. 566. lin. 12. pro iulio, lege, ſeptembris die ſexta.

BALNEOREGIENSES.

Pag. 567. l. 52. adde, a capite lineæ.

7 IOANNES Epiſcopus Balneoregienſis, adfuit ſynodo Romæ celebratæ ſub Benedicto Papa Octauo anno 1015. vbi ſe ſubſcripſit decreto ad fauorem Eccleſiæ Fructuarienſis.

Pag. 570. l. 10. dele illa verba, Romæ deceſſit, ſepultuſque eſt apud ſanctam Sabinam, loco eorum redde, Placentiæ obijt anno 1587. die decima ſeptima octobris, ſepultuſque eſt in Eccleſia ſancti Ioannis Baptiſtæ in Canali ſui Ordinis poſt maius altare, vt nos monuit venerandæ canitiei, & exquiſitæ eruditionis Petrus Maria Campus Canonicus Placentinus amicus noſter, vbi hoc legitur epitaphium.

A.A.A. TV. CVR. SVPERATIS
SCOP. FRATER VBERTVS
LOCATVS
EPISCOPVS HIC LOCARI
VOLVIT.

Romæ vero apud ſanctam Sabinam aliud videtur ſepulchrum quod excitandum curauit. Eadem pag. l. 40. pro Iacobus, lege, Carolus.

BISINIANENSES.

Pag. 575. lin. 50. poſt illa verba, Antonius, adde de Caroleis nobilis Cuſentinus, l. 52. poſt anno 1448. adde, Biſiniani iacet in Eccleſia ſancti Franciſci de obſeruantia, vbi & epitaphium proſtat legentibus, de quo loquitur Hieronymus Sanbiaſius in libro de nobilibus familijs Cuſentinis.

Pag. 577. lin. 36. poſt illa verba Acta conſiſtorial. adde, de quo, deque eius fratribus huiuſmodi extat memoria Romæ in Eccleſia ſanctæ Mariæ ſuper Mineruam in marmore.

D. O. M.

Petro Bello Romano
Conſultori, ac Procuratori
inquiſitionis.
Laurentio Bello Epiſcopo
Caputaquenſi.
Pompeio Bello Epiſcopo
Biſinianenſi.
Cæſari Bello Protonot.
Apoſtolico
Octauius Bellus I. C.
Patri dulciſs. ac
tribus ſuauiſsimis fratribus
mæſtiſs. poſuit
anno Domini M. DC.

CAIETANI.

Pagina 583. lin. 29. dele, corpus, adde, caput, deinde lin. 33. poſt illa verba, Cathedralem, adde, de cuius translatione hæc refert ex manuſcripto codice Caietanæ Eccleſiæ.

Sanctorum reliquias apud omnipotentem Deum meritorium eſſe credimus, & eorum patrocinium pro nobis interponi ſperamus in cælis, quorum memoriam deuote celebramus in terris; proſunt enim nobis ſanctorum merita, & paſſiones pariter ad exemplum, quia dum recolimus eorum constantiam quam habuerunt in fide Chriſti tolerantiam paſſionum ipſorum, qui pro lege Dei ſui cer-

certauerunt vſque ad mortem, quaſi per claritatem eorum ambulamus greſſibus motum, atque meritorum ipſorum participes efficimur, dum fidei feruorẽ laudamus, conſtantiam in paſſionibus commendamus, et de eorum ad Deum tranſitu glorioſo in Domino congaudemus. Sicut enim ſtellæ in cælo, ita Sancti lucent in Eccleſia Dei, ad quorum claritatem, quam a vera luce, ideſt a Chriſto, qui eſt lux mundi, & ſplendor lucis æternæ per gratiam acceperunt ambulantes ſpiritualiter in hoc mundo ſedentes ad patriam claritatis æternæ. Quia igitur Dei prouiſione factum eſſe credimus, vt patrocinio fortiſſimi Martyris Thaodori hęc Caietana ciuitas muniretur, qualiter glorioſum Caput ipſius de Conſtantinopolitana vrbe Caietam tranſlatum ſit, ſicut in veritate ſcimus prout melius poſſumus explicamus. Per totum namque orbem ſanos volauit, qualiter poſt mortem magni Imperatoris Conſtantinopolitani Manuelis, Andronicus Patruelis eius fraudulenter Imperium ipſum inuaſit, qui tanquam hypocrita inuens ſe velle paterna ſolicitudine procurare Alexium Imperatorem eiuſdem Manuelis filium, qui adhuc erat in ætate tenera conſtitutus, hoc egit, quod opportunitate accepta eum interfecit, quod facinus omnes fere mundi Principes abhorrentes maxime illi qui erant Græcorũ regionibus vicinitate propinqui, contra eum pugnare cœperunt, nam illuſtris Rex Siciliæ Guillelmus magnũ exercitum militum, ac peditum in nauibus, & galeis multis in Græciam direxit, & magnam ciuitatem Duratium primo totam terram vſque Theſſalonam, atque ipſorum magnam, & opulentiſſimam ciuitatem Theſſalonam in virtute cepit armorum. Illuſtris quoque Rex Hungariæ nomine Bela, cum magno exercitu terram Græcorum inuaſit, & tantum de Imperio ſuo cepit, vt Gręci prædictorum Regum potentia, atque formidine moti exſtimantes tribulationes has Andronici ſibi ſuperueniſſe peccato, eundem Andronicum interfecerunt, vt quaſi a Deo propter populum, qui oppreſſus erat nimis culpa illius hæc vindicta facta exſtimaretur, ſubito autem Iſachius, quem idem Andronicus interficere volebat ſicut exteros proceres, & magnates iam interfecerat, nutu Dei Imperator conſtitutus eſt, qui ita geſſit ſolicitus, vt iam Andronici quaſi peccato purgato, prædictorum Regum exercitus de Græcia effugaret. Hic autem Imp. Iſachius fratrem ſuum Alexium, qui apud barbaras nationes tenebatur captiuus, redimere procurauit, & eum quaſi dominum Imperij poſt ſe primum conſtituit. Videns itaque hic Alexius ſe tanta potentia ſublimatum, quia liuorem gerebat dignitas collata in ſuum fratrem, militibus, & proceribus per curioſa verba, & promiſſiones ſibi occulta amicitia copulatis, dum Imperator Iſachius iret venatum, coronam iniuſte arripuit, quod audiens Iſachius non eſt ſtatim reuerſus Conſtantinopolim, ſed verſus terram Regis Hungariæ ſoceris ſui fugam parauit, ſed ante quam exiret de Græcia, cogitauit quomodo ipſe beneſecerat fratri ſuo, & dicebat tenuerat ad eum, ſpero enim quod recordabitur beneficiorum meorum, & me ſicut ego habeam

A ipſum. Hac autem cogitatione deceptus, & non cauens quod in eo confidere non deberet, qui ei reddidit malum pro bono, reuerſus eſt, & ab eodem fratre ſuo Alexio captus, & oculis mutilatus, poſt aliquantos vero annos idem Alexius cogitauit interficere Alexium eiuſdem Iſachij filium, ſed quia verbum notum factum eſt Iſachio per vxorem ipſius Alexij Imp. quæ erga eum pietate mouebatur, idem Iſachius eundemque filium ſuum Alexium in quadam naui Piſanorum ad Philippum Sueuiæ Ducem fratrem olim Henrici Illuſtris Romanorum Imp. qui filiam ipſius Iſachij, quam in Sicilia duxerat, vxorem habebat, cum feſtinatione direxit. Eo tempore nuncius venit ad ſummum Pontificem Innocentium, qui tunc apud B Reatinam ciuitatem manebat, qui diceret quod Terra Hieroſolymitana occupabatur a Saracenis, niſi ei Chriſtianorum auxilio ſubueniretur, quod audiens ſummus Pontifex duobus ex Cardinalibus, videlicet magiſtro Goffrido tituli ſanctæ Praxedis, & magiſtro Petro tituli ſancti Marcelli venerabilibus presbyteris Cardinalibus Crucem imponens, alterum eorum in Angliam, alterum in Franciam deſtinauit, vt mouerent populum, quod Terræ ſanctæ ſuccurrerent, vnde factum eſt ſtolum maximum apud Venetias, in quo idem Alexius perrexit eiuſde Ducis Philippi auxilio, & cum veniret Conſtantinopolim fugiente Alexio Imp. patruo ſuo Theſſalonam, Græci Marculſum, quem idem Alexius vinculis mancipaerat imperatorem conſtituerunt, qui receptum a Gręcis C Alexium, qui cum ſtolio venerat, poſt quam ſtolium motum fuit a Conſtantinopolitana Vrbe, illico interfecit, timens ne ipſe ſibi auxilium auferret, quod facinus audientes Francigenæ, qui erant in ſtolio, reuerſi ſunt in furore ſpiritus, & irruentes in ciuitatem Conſtantinopolitanam ceperunt eam, & nobilem virum comitem Flandrenſem Imperatorem conſtituerunt. Marculphus vero fugit incolumis, et ſe inde præcipitauit: poſtmodum vero marchio Montis Ferrati, qui erat in eodem ſtolio ciui, cum exercitu Theſſalonam, & cœpit, eam atque eundem Alexium, cum vxore cepit & filio, & in terram ſuam in vna galea captiuum deduxit, quos in hac ciuitate Caieta aſportari vidimus, & poſtmodum a Genuenſibus redemptos vidimus reuertentes. Per idem tempus prælatus magiſter Petrus tit. ſancti Marcelli venerabilis presb. Card. in partibus Hieroſolymitanis D erat, qui vocatus ab Imperatore, qui Conſtantinopoli conſtitutus erat, iuit illuc, & ab eo, ſicut decebat eſt reuerenter ſuſceptus, & quomodo ciuitas Conſtantinopolitana ſpoliata erat, & Eccleſiæ violatæ idem Imperator, ſicut congruebat de reliquijs, & rebus Sanctis eundem Cardinalem honorauit, quas idem Cardinalis ſuſceptas ſecum detulit in quadam naui, & Domino volente a quo greſſus hominũ diriguntur, Caietam peruenit, qui ſiquidem, vtpote cautus, & circumſpectus reliquias occultauit, & occulte illas ad ciuitatem natiuitatis ſuæ, Amalphiam videlicet deſtinauit, & Romam ad ſummum Pontificem, ſicut mos eſt Cardinalium properauit. Aliquanto vero tranſacto tempore Amalphiam venit, & qui erat

tam

tam genere, quam & morum nobilitate præclarus, ſtatuit Amalphiam nobilitare, & ciuitatem Sanctorum reliquias decorare. Nam Surrentum de reliquijs beati Iacobi Apoſtoli, Neapolim vero de aliorum Sanctorum reliquijs, ad monaſterium Caſinenſe Brachium ſancti Athanaſij, & Caietam Caput beati Theodori Martyris Chriſti in pixide argentea, ſicut hodie apparet, per magiſtrum Clementem familiarem ſuum tranſmiſit ab Incarnatione Domini milleſimo ducenteſimo decimo, pridie Kal. decembris in feſto ſancti Andreæ Apoſtoli. Cum autem eſſet apud hoſpitale Caietæ contiguum venerabilis eiuſdem ciuitatis Epiſcopus Egidius, & clerici, ſequente populo vniuerſo, cum hymnis, & laudibus prædictum Caput ſanctiſſimi Martyris Theodori in ciuitatem introducentes in Epiſcopali Eccleſia beatæ Mariæ ſemper Virginis repoſuerunt. Itaque fratres ipſius ſanctiſſimi Martyris, cuius patrocinio Dei prouiſione ciuitas Caietana munitur, auxilium imploremus, vt apud Dominum omnipotentem ſuis meritis impetret, quatenus ſicut ipſe inter flãmas de inimicis largiente Domino triumphauit, ita nos vitiorum flammas miſerante Domino extinguentes ipſius gloriæ triumphi participes eſſe poſsimus præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, quem idem Martyr glorioſus glorioſe per paſsionem ſecutus eſt, in cuius regno perenniter gaudet, cum facie ad faciem contemplatur in decore ſuo, viuentem, atque regnantem, cum Deo Patre in vnitate Spiritus ſancti per infinita ſecula ſeculorum Amen.

Pag. 618. l. 15. poſt Camerinenſes Epiſcopos, ante Caſtrenſes adde Caſinenſes Epiſcopos ſanctæ Romanæ ſedi immediate ſubiectos, prætermiſſos in hunc modum.

CASINENSES EPISCOPI.

MONS CASINVS, nomen eſt hodie Chriſtiani orbis Archicœnobij celeberrimi, in finibus Felicis Campaniæ contentus, tribus circiter paſſuum millibus in altum aſſurgens. Ibi Diuus in Occidente Patriarcha Benedictus Cœnobium condidit, vbi olim Apollinis Aedes fuiſſe narratur. Vetus Caſinum oppidum percelebre fuit, quod ad ima montis ædificatum primum tenuiſſe Samnites tradit Varro; *Forumque Vetus* appellat. Strabo præclaram Latinorum vrbem vocat, & 19. ſtadijs a Capua diſtare ſcribit. Plinius in prima numerat Regione, & prodigium, quod ibi accidit, idem commemorat lib. 6. cap. 4. nat. Hiſt. Romanorum coloniam teſtatur Liuius lib. 9. & vetus inſcriptio apud Merulam. Cicero pro Planco Municipium appellat. Caſini meminit cum alijs Silius Italicus lib. 12. de bello Punico. Floruit donec Romana res pub. ſtetit, armis deinde, & odio Gothorum deuaſtatum concidit, vt nihil hodie tantæ vrbis appareat niſi ſemidirutum M. Varronis amphitheatrum, marmores, inſcriptiones, & columnę nonnullę proſtratę eius excidium teſtantes. Bertarius 19. Abbas, & Martyr anno 866. veterum Caſinenſium reliquijs ad montis pedem deductis oppidum ędificauit, quod ſanctum Germanum placuit appellare. Veteres Caſinates Chriſtiana ſacra primum ab Apoſtolorum Principe Petro diſſeminata amplexatos fuiſſe, conſtans eſt maiorum traditio, nec inani coniectura ducuntur aſſerẽtes, ab eodem Caſinam Eccleſiam in cathedralẽ exaltatam, eidem proprium reliquiſſe Paſtorem, cuius nomen, cæterorumque poſt illum vſq. ad Seuerum inuidioſã deleuiſſe vetuſtatẽ. Conſtat enim Seuerum Caſinenſem Epiſcopum virum ſanctiſſimum ſub Felice Tertio Papa anno 483. cum finitimis Aquinate, Fundano, Capuano, alijſque Campaniæ Præſulibus Lateranenſi concilio ſubſcripſiſſe, aliœque ſub eodem Felice concilio conuocato adfuiſſe tradit Petrus Diaconus, qui eius præclaras virtutes peculiari volumine complexus eſt, cuius etiam meminit Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 40. Hiſt. Caſin. retulitq. eius nomini in Caſinenſi monte Eccleſiam conſecratam eſſe. Poſt hunc Seuerum, neque ante ipſum ſiue ex longiori temporum ſerie, ſiue ex Gothorum incurſionibus antiquorum Caſinenſium Præſulum memoria intercidit. Theodoricum namque Gothorum Regem, paucis a Seueri morte annis, cum Campaniam totam deuaſtaſſet, Caſinumque ſolo ęquaſſet, Epiſcopum, populumque deleuiſſe pro comperto habetur. Cæterum calamitoſo hoc Caſinenſis Eccleſiæ ſtatu S. Benedictus miſeratus, e Sublacenſi ſolitudine eo diuertit, Cœnobium in cacumine montis conſtruxit, veterum Caſinenſium diœceſim excolendam ſuſcepit, fugataq. Gothorum Idololatria, oppidanos ad veram patrum Chriſtianam lucem traduxit, Antiſtiti loco diuino inſtituto ſucceſſit. Cuius ſucceſſores Abbates canonicę præſcriptionis, ac Romanorum Pontificum indulgentia ordinariam Epiſcopalem iuriſdictionem in ea diœceſi per octingentos fere annos impigre exercuerunt; donec Ioannes XXII. an. ſalutis noſtræ 1322. Monaſterium in cathedralem creauit, eique Epiſcopali dignitate exornauit, propriumque Epiſcopum Romanæ Eccleſiæ immediate ſubiectum attribuit anno 1322. ſexto nonas maij, Pontificatus ſui anno nono, vt ſequens teſtatur nouæ erectionis diploma ab originali deſumptum in Vaticano Regeſto an. 10. Ep. 1636.

IOANNES EPISCOPVS

ſeruus ſeruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Supernus Opifex, ſator cælorum, & vniuerſę conditor creaturæ, cæleſtia, & terreſtria ineffabili

A ſabilis prouidentiæ ordinatione diſponens ad inſtar ſupernorum ordinum triumphantis Eccleſiæ inferiorem militantis diſpoſuit hierarchiam, diſtinguens varietate mirabili dignitates, ſecundum ſubliniiores, & inferiores gradus, & ordinis in eadem cuius diſpoſitione mirifica ab exordio ſurgentis Eccleſię Epiſcopalia gubernacula, vtpote in eadem Eccleſia obtinentia ſublimitatem gradus ordinis, ſunt in locis dignioribus, & frequentioribus populis collocata, vt multæ meſſi fidelium ſuperintendẽs, diligens cura Pontificis ipſam verbo dirigat, et exemplo, ac dignitate loci, & populi dignitas reſpondeat Præſidentis. Sane conſiderantes attentius, & intra pectoris clauſtra meditatione ſolicita reuoluentes, quod tam dominicus populus, quem fœcũdauit Altiſſimus in terra monaſterij Caſinenſis, quam fideles alij, in certis locis alijs, dictæ terræ contiguis, & vicinis eidem monaſterio, ſpirituali iuriſdictione ſubiectis, qui
B alterius diœceſis non exiſtunt, nec retroactis temporibus extiterunt, Epiſcopalis ſolicitudinis curam, & diligentiam exigebant, cum periculum eſſet tanto gregi fidelium in ſingulis caſibus, qui ſunt Pontificalis ordinis, & officij, ad alienos Epiſcopos, & interdum remotos, non abſque multarum animarum periculo habere recurſum ad ipſum quoque monaſterium, quod confeſſor almus gratia Benedictus, & nomine multipliciter illuſtrauit quod etiam confeſſoris eiuſdem venerando voca-
C bulo inſignior, cuiuſque ſanctiſſimi Corporis ſacræ Reliquiæ inibi venerabiliter requieſcunt, ſpecialiter gerentes deuotionis affectum, decens, quin imo neceſſarium fore cenſemus, vt dictum monaſterium, vbi confeſſor præclarus claruit virtutibus, & miraculis coruſcauit, ac normam ſanctæ Monaſticæ Religionis inſtituit, quæ propagata per orbem innumeris quaſi a mari vſque ad mare iam protenſos produxit Palmites, & per incrementa temporum dilatauit, prærogatiua ſublimetur honoris, & potioris dignitatis eminentia, ſub Epiſcopalis appellatione nominis decoretur. Ex præmiſſis igitur, & alijs ſuadentibus cauſis, quæ ad id noſtrum animum induxerunt ex certa ſcientia, ac de fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu,
D & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis ad diuini nominis laudem, gloriam, & honorem, ad exaltationem Eccleſiæ militantis, dictum monaſterium in Eccleſiam cathedralem erigimus, & Epiſcopalis dignitatis titulo inſignimus, decernentes, vt Eccleſia ipſius monaſterij, ſit perpetuis futuris temporibus cathedralis, & Epiſcopus canonice aſſumendus pro tempore præſit illi, qui quoties in poſterum dictam Eccleſiam in cathedralem erectam vacare contigerit per electionem, vel poſtulationem canonicam celebrandam per quondam conuentum dictorum monaſterij, & Ordinis, quẽ ex nunc Capitulum eiuſdem Eccleſiæ perpetuis futuris temporibus fore decernimus, aſſumatur, eadem quoque auctoritate ſtatuimus, vt cum id quondam monaſterium tam in capite, membris, per ſpecialia ſedis Apoſtolicæ priuilegia ſit exemptum, & Eccleſiæ Romanæ immediate ſubiectũ, diuerſiſque alijs priuilegijs, indulgentijs, Apoſtolicis exemptionibus, libertatibus, & immunitati-

A bus ſimiliter ſicut prius, decernimus inſuper, vt in locis ſingulis inſignibus, et non inſignibus tam ſitis in terra, quæ Abbatia Caſſinenſis hactenus vulgariter nominabatur, quæ in ſpiritualibus, & temporalibus, quam etiam in locis vicinis terræ prædictæ, quæ in ſpiritualibus tantum monaſterio ſuberant memorato, quæque alterius diœceſis hactenus non fuerant, & perſonis eorum præfatus Epiſcopus tanquam quiuis alius Præſol in propria diœceſim, & in quibuſcunque locis, & perſonis vbicunque conſiſtentibus, ſiue ſpiritualiter, & temporaliter, ſiue ſpirituali dumtaxat iuriſdictione Abbati, qui pro tempore præfuit regimini, ſiue conuentui, vel officialibus quondam monaſterij
B memorati, vel adminiſtrationem habentibus in eodem ſubiectis, idem Epiſcopus ſicut quondam Abbas, & capitulum, & officiales prædicti, ſicut prædeceſſores eorum ſimilem omnino iuriſdictionem habeant, & exercere valeant, in eiſdem, & eo plus præfato Epiſcopo in eiſdem locis ſpiritualiter, & temporaliter, vel ſpiritualiter dumtaxat, vt præmittitur, ei ſubiectis vicinis monaſterio memorato, quæ hactenus alicui alteri Epiſcopo ſpiritualiter minime ſubiacebant, competere debeat, quoniam his, quæ ſunt ordinis Pontificalis, & miniſterium conſecrationis deſiderant largiorem Pontificibus, quam inferioris gradus Prælatis poteſtatem fieri Canones conceſſerunt. Cęterum au-
C ctoritate prædicta decernimus, quod inſtitutio, & deſtitutio, viſitatio, reformatio, & correctio tam Eccleſia cathedrali, quam in membris eiuſdẽ, vbicunque conſiſtentibus, ac bona ipſius quondam monaſterij, quæ ad Abbatem, conuentum, & officiales ſpectabant eoſdem communiter, vel diuiſim ſimili modo ſpectent ad Epiſcopum, capitulum, & officiales prædictos, ac de illis Epiſcopus, capitulum, & officiales libere diſponere valeant ſimul, vel ſeparatim, prout eorum diſpoſitio ad eoſdem Abbatem, conuentum, & officiales communiter, vel diuiſim antea pertinebat iuribus, & conſuetudinibus, ſi qua hactenus præfati, vel officialibus, ſeu adminiſtrationem habentibus in inſtallationibus, præſentationibus,
D vel inueſtituris Archipresbyterorum, vel Rectorum, aut aliarum perſonarum Eccleſiaſticarum in Eccleſijs caſtrorum, villarum, ſeu locorum etiam aliarum diœceſum competebant, necnon honoribus, qui eidem Abbati hactenus, cum ad eadem caſtra, villas, ſeu loca nouiter accedebant, per clerum, & populum proceſſionaliter eidem obuiam occurrentes in huiuſmodi proceſſionibus, & quibuſcunque alijs conſueuerant exhiberi Epiſcopo Caſinen. qui erit pro tempore, ſicut Abbati, & officialibus, ſeu adminiſtrationẽ habentibus memoratis, ſicut prædeceſſoribus eorum perpetuis, futuris temporibus reſeruatis, & integraliter exhibendis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ erectionis, conſtitutionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Dat. Auenioni 6. nonas maij, Pont. noſtri an. 6. &c.

Quia-

Quadraginta & quatuor omnino annis deinceps Epiſcopalis dignitas Caſinenſis ſtetit, nec proſpero, nec felici euentu, vt Ioannes Pontifex ſibi perſuaſerat, hinc perbelle accidit, vt Vrbanus Quintus ex monacho Cluniacenſi ad Petri ſedem moderandam aſſumptus, Eccleſiæ Caſinenſis ſtatus miſeratus, defunctoque Angelo Vrſino Caſinenſis Eccleſiæ Epiſcoporum poſtremo, Pontificalem dignitatem Caſinenſibus ademit quinto ſui Pontificatus anno, ſalutis vero 1367. iterumque in Epiſcopi locum Abbatem conſtituit, præfatam Eccleſiam, plenariam vetuſtamque iuriſdictionem ipſius Abbatis ſucceſſorumque eius curæ, & adminiſtrationi mandauit, hoc condito diplomate, quod extat in eodem regeſto. A

VRBANVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei. B

Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex beati Petri cæleſtis clauigeri ſucceſſor, & Vicarius Ieſu Chriſti, ea ſuperna prouidentia maieſtatis, in ſupremæ ſpecula dignitatis conſtitutus, circa Eccleſiarum, ac locorum Eccleſiaſticorum commodum, prout ex debito eidem incumbit Paſtoralis officij diligenter proſpicit, et intendit, ac eccleſiarum, & locorum eccleſiaſticorum huiuſmodi ſtatum mutat, prout ipſis Eccleſijs, atque locis conſpicit expedire. Sane conſiderantes, & intra noſtri pectoris clauſtra meditatione ſolicita reuoluentes, quod C Caſinenſis Eccleſia Ordinis ſancti Benedicti, quam idem confeſſor almus, gratia Benedictus, & nomine, præ fulgore dignitatis immenſæ multipliciter illuſtrauit monaſterium ante quam in cathedralem erigeretur Eccleſiam, exiſtebat, & per Abbatem dicti Ordinis regi conſueuerat, & quod, ſi ad monaſterium reduceretur, & per Abbatem regeretur, ipſi Eccleſiæ, eiuſque iuribus magna proueniret vtilitas, ſuper ijs attenta meditatione intra nos ipſos præhabita, & matura deliberatione ſubſecuta, de fratrum noſtrorum conſilio, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis præfatam Eccleſiam ad monaſterium, & Abbatialem dignitatem, ad illum ſtatum in quo erat, tempore, quo D in cathedralem erecta fuit, vt præfertur, auctoritate Apoſtolica reducimus per præſentes. Nulli ergo omnino, &c. Si quis autem, &c.

Datum apud Montem Peſſulanum Magalonen. diœceſis 2. Kal. aprilis Pontificatus noſtri an. 5.

Porro de præſtantia, & dignitate Abbatum Caſinenſis eccleſiæ abunde ſummorũ Pontificum, & Imperatorum diplomata paſſim loquuntur, de huius vero templi varia fortuna Paulus diac. lib. 6. hiſt. D. Gregorius, Petrus diac. de Viris Illuſt. Leo Oſtien. in chronic. Caſin. alijque tum vetuſti, tum recentiores ſcriptores non ieiune ſcripſerunt ſed qui maiorem cognitionem deſiderant, M. Antonium Scipionem pium monachum Caſinenſem legant, qui nuper opus inſcripſit, edidítque erudite Abbatum Caſinenſium elogia, vbi eiuſdem eccleſiæ prærogatiuas, dignitates, variaſque fortunas a primo fundationis tempore, ad noſtram vſque ætatem recenſet, commemoratque Epiſcopos, qui in ea præfuerunt, quorum ſeriem cum ex ipſo, tum ex Regeſto Vaticano, alijſque ſcriptoribus nos ſequentem concinnauimus, quam præter voluntatem in primo noſtro tomo huius noſtræ ſacræ narrationis prætermiſimus.

1 ODDO de Sala è primaria Piſanorum nobilitate Ord. Prædicatorum vir memorabilis Archiepiſcopus Piſanus, electus Patriarcha Alexandrinus, Ludouico Bauaro Imp. infeſtus, Ioannis Vigeſimi ſecundi præcipuus fautor, a quo anno 1322. 6. non. maij conſtitutus eſt Eccleſiæ Caſinenſis commendator, ex Regeſto Vaticano quam cum ille egregie pene ad annum adminiſtraſſet, in ipſo ſacro Monte diem vltimum obijt 1323. ſepultuſque eſt in ipſa nouiter electa cathedrali eccleſia, de quo plura in Archiepiſcopis Piſanis in 3. tomo.

2 RAYMVNDVS ex Priore de Poredo Cluniacenſis Ordinis Eduenſis diœceſis, ſecundus Caſinẽſis Epiſcopus eligitur ab eodem Ioanne XXII. 5. id. aprilis anno 1324. anno Pontificatus 10. vt in Regeſto Vaticano legitur, ab eodem Pontifice Auenione conſecraretur, a quo Campaniæ, et maritimę rector, & comes renunciatus eſt. Hic, teſte Scipione, in Vico ſancti Petri excitato prænobili palatio ſuam ibi ſedem, ac domicilium fixit. Aliud item non minoris ſumptus, & amplitudinis Neapoli erexit, quo poſtea Oliuetani monachi ab Henrico Caſinate Abbate impetrato, celebre monaſterium eodem in loco ſubſtruxerunt. Germanenſes decimas perſoluere detrectantes, diris deuouit Romani Pontificis diplomate, lata in eos excommunicatione roborato. Morum & diſciplinæ regularis culturã in ſacro ſodalitio promouit. diem obijt Kalendis auguſti anno 1340.

3 GVIDO natione Gallus ex Præpoſito eccleſiæ Anicienſis, & Benedicti Papæ XII. notario in locum demortui Raymundi creatur Epiſcopus Caſinenſis ab eodem anno 6. Pontificatus 8. id nouembris, ſalutis vero 1340. vt tradit Regeſtum Vaticanũ epiſt. 387. Is, vt inquit Scipio, neque diu, neque tranquillo animo duplicem Epiſcopi, & Abbatis dignitatem retinuit. Difficilis, breuiſque magiſtratus cauſam attulere Antonius Gallutius, & Iacobus Pignatiarius miles, & Eccleſiæ Caſinenſis vaſallus, qui theſauro Caſinenſis Eccleſiæ aſportato minime contenti, caſtella inſuper mo-

monaſterij per vim, & nefas tyrannicò more occupata, plures deinde annos habuerunt in poteſtate. At Pagus ſancti Petri in Curulis, quem per eos dies Matthæus Bratachatius ijſdem artibus ſibi vindicauerat, nunquam poſtea eſt Monachis reſtitutus. Guido igitur tum his, tum alijs aduerſæ fortunæ procellis iactatus, robore atque animo impar exceſſit e viuis 4. nonas aug. anno 1341. Obijſſe vero apud Auenionem teſtatur Regeſtum Vaticanum Benedicti XII. in bulla electionis Racherij.

4 RACHERIVS, ſiue Ratherius, vel Richerius natione Gallus Epiſcopus Vaſionenſis, ad hanc Caſinenſem Eccleſiam translatus eſt a Benedicto XII. ſexto id. octob. anno 1341. ex Vaticano Regeſto tom. 7. epiſt. 353. præfuit ad an. 1343. quo e viuis exceſſit 3. Kal martij apud Tarentum.

5 STEPHANVS de Cambarutis, alias Albranti Gallus Abbas monaſterij Cellenſis Triecaſinæ diœceſis Ord. ſancti Benedicti, & Clementis VI. Theſaurarius Epiſcopatu Caſinenſi ab eodem donatur an. 1343. id martij, ex Regeſto Vaticano epiſt. 92. an. primo. Sedit an. duobus, translatuſque eſt ad Eccleſiam ſancti Pontij Tomeriarum in Gallia anno 1345. id. februarij per obitum Raymundi, demum factus eſt Archiepiſcopus Toloſanus 1350. quo tempore iuſſu Vrbani Quinti Corpus ſancti Thomę Aquinatis de monaſterio Foſſæ nouæ Toloſam allatum fuit 1368. Laudatur Stephanus a Scipione, quod iura omnia, & quoſcunque redditus Caſinatis Eccleſiæ ſumma diligentia perueſtigauerit, quod poſteris inſigni adiumento fuit, ad prædia complura, cenſus annuos, ac penſiones recuperandas. Eius meminit præter Vaticanum Regeſtum Claudius Robertus & Ioan. Chem.

6 GVILLELMVS Brundiſinus Archiepiſcopus transfertur ad Caſinenſem Epiſcopatum a Clemente Sexto anno 1345. 7. id. aprilis. Præfuit triſtibus magis, quam lætis temporibus, horribili enim terræmotu Caſinenſem Baſilicam, quã olim Deſiderius Abbas ædificauerat, totumque cœnobium ſolo æquatum proprijs vſurpauit oculis, peſtis ſubinde, et fames ſubſecutæ, ſibi ſubiectos populos iniquo fato ſublatos conſpexit. Apoſtolici nuncij, ac Collectoris munere functus eſt in Regno Siciliæ citra Pharum Rectorque fuit Beneuentanæ ciuitatis eodem anno 1353. quo ad Epiſcopatum Tarbienſem ſub Auſinorum metropoli translatus eſt ab Innocentio Sexto 15. kal. iunij Pontificatus primo in locum defuncti Petri, vt narrat epiſt. 35. fol. 68. Regeſti Vaticani. Porro Guillelmus ante Caſinenſem præfecturam Traueuſis, Brundiſinus, & Oritanus fuerat Archipræſul, tandem mortuus eſt Tranenſis Epiſcopus in Gallia.

7 FRANCISCVS olim Corphienſis, tunc Cluſinus in Hetruria Epiſcopus, poſt Guillelmum ad Tarbienſem eccleſiam translatum, Caſinenſi Eccleſiæ præficitur ab Innocentio Sexto die 15. iunij 1353. extatque translationis diploma in Regeſto Vaticano epiſt. 38. fol. 70. anno primo Pontificatus. Præfuit annis duobus, viribusq. ſolutus ſpiritum creatori reddidit an. 1355.

8 Fr. ANGELVS huius nominis primus, ex Acciaiola gente apud Florentinos clariſſima, Ordinis Prædicatorum inſignis olim Aquilanus Præſul, mox Florentiæ Epiſcopus, ad hanc ſedẽ Caſinenſem promotus eſt ab Innocentio Sexto anno 1355. Præfuitque annis duobus, menſibus tribus, diebus ſeptem. Neapoli viuere deſijt an. 1357. ibique ſepultus; cuius vitam conſcripſit Ioannes Carolus, de quo vide, quæ diximus in 3. tom. in Epiſcopis Florentinis.

9 ANGELVM Angelo ſucceſſiſſe quemdam Soranum Caſinen. monachum tradit Scipio in catalogo, quem ſecundum nominat, addiditque poſt hunc alterum eiuſdem nominis tertium: nos vero neque in regeſto Vaticano, neque in libris promotionum, & obligationum Prælatorum præter duos Angelos Acciaiolum ſcilicet, & Vrſinum, neminem alium inuenire potuimus. De hoc igitur Sorano Angelo fides apud Scipionem eſt, qui etiam tradit hunc baſilicam, & monaſterium magna ex parte nobilibus ædificijs reſtituiſſe, ſanctiſſimi Bertharij martyris exuuias ab Exedra in templum translatas ſub ara maxima honorifice collocaſſe, lucis huius vſuram terminaſſe tradit anno 1361.

10 ANGELVS Vrſinus Romanus, & natalium claritudine, & virtutum prerogatiua illuſtris eligitur ab Innocentio Sexto in defuncti Angeli Acciaioli locum anno 1357. de quo ſæpe mentio in lib. obligationum, cum ſolitum ſubſidium pro ſe, ſuiſque prædeceſſore Franciſco, deceſſoreque Angelo Apoſtolicæ Cameræ ſolueret, qui præfuit eximie annos omnino ſex; oppidum Citarij quorumdam tyrannide ſe adecim annis oppreſſum, in libertatem, ditionemq; monachorum aſſeruit. Eſt autem Citarij locus, teſte Scipione, caſtrum

Vvv in

in Calabria nobile, quod Sigelgaita Roberti Calabriæ Ducis vxor ſingulari in D. Benedict. ſtudio, ac religione intenta, Caſinenſi monaſterio, præter alia plurima, ac pretioſiſſima munera, Deſiderio Abbati deuouerat. Fato occubuit apud Caſinum anno 1363. ſepultuſque eſt in maximo templo. Eo defuncto Vrbanus Quintus decreuit Caſinenſem Eccleſiam, extincta Epiſcopali, ad priſtinam Abbatial. dignitatem reuocare, id antequam præſtare aggrederetur; has literas ſuæ teſtes voluntatis euulgauit. A

VRBANVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Ad futuram rei memoriam. B

Cogit neceſſitas faciendæ reparationis venerabilis Eccleſiæ Caſinenſis, & inducit veneranda deuotio B. Benedicti Abbatis, in cuius regula fuerimus ab annis teneris enutriti, vt ad reparationem eamdem faciendam celerius fauores Apoſtolicos impendamus. Dudum ſiquidem ad reparationem, & alias ad vtilitatem dictę Eccleſiæ Caſinenſis proprio paſtore carentis multipliciter in ſuis ædificijs, & officinis collapſæ, præcipuis affectibus intendentes, ipſam Eccleſiam ad manus noſtras, & ſedis Apoſtolicæ poſuimus, & proponimus aliquanto tempore retinere. Vt igitur ipſa Eccleſia eo citius reparetur, quo a pluribus oneribus fuerit releuata, eam ab omnibus impoſitionibus decimarum, & ſubſidiorum per dictam ſedem factis, & in poſterum faciendis, ac procurationibus legatorum, & nunciorum ipſius ſedis toto tempore quo Eccleſia ipſa in manibus noſtris, & dictæ ſedis exiſtet, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium eximimus, abſoluimus, ac etiam liberamus, volentes, ac concedentes, quod omnia, quæ a tempore obitus bonæ memoriæ Angeli Epiſcopi Caſinenſis ex ipſius Eccleſiæ redditibus, & prouentibus prouenerunt, & deinceps quamdiu Eccleſia erit in dictis manibus, vt præfertur prouenient, ſupportatis neceſſarijs oneribus ipſius Eccleſiæ, fabricæ memoratæ Eccleſiæ applicentur, &c. C

Datum, &c. D

Tres omnino annos per Apoſtolicos miniſtros Vrbanus Caſinenſem Eccleſiam adminiſtrauit, rebuſq; bene compoſitis in Epiſcopi locum Abbatem, eandemque Eccleſiam ipſius Abbatis curæ, & adminiſtrationi ex antiquiſſima in D. Benedicti regula, tum loci ipſius conſuetudine moderandam, regendamque commiſit anno 1367. vt ſupra ex diplomate eiuſdem Pontificis docuimus. Cæterum primus Abbas, poſt extinctã Epiſcopalẽ dignitatẽ, qui Caſinenſibus præfuit, Bartholomæus Senenſis patria fuit, vir tanto munere dignus, qui cum biennium in adminiſtratione expleſſet, repentina morte oppreſſus locum reliquit Andreæ Fauentino Oliuetani ordinis celebri monacho. poſt hunc Petrus de Tartaris Romanus eiuſdem ordinis alumnus, Caſinenſem præfecturam ſuſcepit, cuius acta ſupra meminimus in noſtro primo Tomo.

CASTRENSES.

Pag. 618. l. 5. dele, Aquæpendentis, adde, Latere, & l. 24. adde, a capite lineæ.

2 BENEDICTVS Caſtri Epiſcopus intereſt ſynodo a Benedicto Nono Papa Romæ celebratæ anno 1015. vt ſupra retulimus.

Pag. 619. l 8. poſt illa verba Rufinus, adde, patria Placentinus ord. Prædicatorum, vir inſignis literaturæ.

CASTRI PLEBIS.

Pag. 633. l. 51. adde a capite lineæ. In Cathedrali vero Plebis publico ſumptu ciues, populuſque, tanto viro, ſuoque primo optimo Præſuli nobilẽ erexit ex marmore tumulum, quandoque ſequenti elogio exornandum a Lęlio Guidiccione Lucenſi Liberianæ baſilicę canonico, viro eruditiſſimo, ab eodem nobis communicato.

Fabritium Paulutium Foroliuienſem
vides cui abunde impertiuit
natura
gentis Calbulæ nobilitatem labor
ſacrarum literarum cultura,
probitas,
mores antiquis patribus comparandos.
Idem primus Plebanæ Ciuitatis
Epiſcopus
nemini fuit Epiſcoporum ſui temporis
ſecundus,
nouitate meriti dignus Præſul,
cui Præſulatus erigeretur nouus.
Terno hic volumine luculento.
Bibliorum ſeriem digeſſit
vniuerſam
tam noua, quam vetere
ſacra pagina
optimis commentarijs dilucidata
medietatem ſententiæ ipſam
ſtylo inſectatus ſimplici, & expedito
aſſecutus omnino eſt
facilitatem,
quæ vim ingenij efficaciam,
quæ acrimonia iudicij candore,
quæ mentis innocentiam
exprimeret.
Obijt ætate ſeptuagenarius,
memoria inclytus
merito ſempiternus.

Pag. 634. lin. 12. pro Sebaſtiano, lege, Ioannes Baptiſta.

CIVITATIS DVCALIS.

Pag. 645. l. 12. lege Benignus, pro Benignimus.

CA-

CAVENSES.

Pag. 655. l. 18. pro Salcmitanus, lege Barenſis.

CORTONENSES.

Pag. 668. l. 42. poſt illa verba, ad annum 1364.
adde, eoque defuncto electus, & poſtulatus eſt à
capitulo, clero, & populo Cortonenſi in Epiſco-
pum quidam frater Iulianus, ordinis Prædicato-
rum, quem per Franciſcum Brunum Florentinum
Vrbani Quinti a ſecretis, communiſque Cortonæ
apud eumdem procuratorem, eidem Pontifici
commendarunt, vt viri religioſi poſtulationem
confirmare dignaretur, placuit Vrbano Iuliani
electionem reijcere, ſtatimque ſequentem Bene-
dictum eiuſdem ordinis alumnum Cortonæ de-
clarare Antiſtitem. Extat apud me populi Cor-
tonenſis mandatum in Franciſcum Brunum ad
Iuliani confirmationem impetrandam, quod
cum multum faciat ad Cortonen. Eccleſ. cogni-
tionem, hic libuit exſcribere.

In nomine Domini. Amen.

*Anno eiuſdem a natiuitate milleſimo trecenteſimo ſexa-
geſimo quarto, ind. 2. domino Vrbano Papa Quin-
to reſidente die 9. menſis februarij.*

*Actum Cortonæ, in palatio Communitatis, præſentibus
honorabilibus viris Donato, D. Orlandi Philippo Mal-
dachini, Franciſco Nerij Nuccij, Ioanne Serangeli
Valli, Laurentio Michaelis, & pluribus alijs in
dicto conſilio exiſtentibus teſtibus adhibitis, habitis,
vocatis, atque rogatis.*

☞ Conuocato, & coaduoato generali Conſi-
lio Communis, & populi ciuitatis Corto-
nen. in palatio dicti communis in balchione infe-
riore dicti palatij, ad ſonum campanæ, vocem-
que præconis, vt moris eſt, de mandato, & aucto-
ritate nobilis, & ſapientis viri domini Tomaſi de
Viſcontis de Fuſcechio, honorandi Vicarij, Ma-
gnifici, & excelſi militis, domini Franciſci de
Caſalibus domini Generalis ciuitatis Cortonæ,
eiuſque comitatus, & diſtrictus. In quo quidem
conſilio interfuerunt duæ partes, & vltra conſilia-
riorum dicti conſilij ad hæc ſpecialiter coadu-
nat. Qui dominus Vicarius ſedens de voluntate,
licentia, & expreſſo conſenſu, & mandato dicto-
rum conſiliariorum, & dicti conſiliarii, de man-
dato, & conſenſu dicti domini Vicarij omnibus
in plena concordia exiſtentibus, ſicut de iure, &
de facto melius, & efficacius potuerunt, fecerunt,
conſtituerunt, ordinauerunt, & creauerunt eo-
rum, & dicti communis Cortonæ eximium, ſa-
pientem, ac ſcientem Vicarium, D. Franciſcum
Bruni de Florentia ſecretarium ſummi Pontificis
digniſſimum licet abſentem, tanquam præſentem
ſpecialiter nominatum Ambaſciatorem, ſyndi-
cum, protectorem, & procuratorem, & defenſo-
rem communis, & populi ciuitatis Cortonenſis
ad comparendum in conſiſtorio coram ſummo
Pontifice, & eius Cardinalibus, & coram quo-

A cumque alio in quocumq; loco ad defendendum
commune Cortonæ, & dominum Generalem
ipſius ciuitatis Cortonæ, & homines ipſius ciuita-
tis ab omnibus propoſitionibus, accuſationibus,
ſiue querelis iniuſte, & indebite factis, ſiue quæ
fierent per quemcumque contra dictum commu-
ne, & dictum dominum Generalem ciuitatis
Cortonæ, vel homines, & perſonas dictæ ciuita-
tis. Et maxime ad defendendum, & tuendum,
quod dictũ commune Cortonæ non tenetur, nec
eſt obligatum ad dandum ſingulis annis Epiſcopo
Cortonenſi octingentos florenos auri, vel aliquã
aliam quantitatem pecuniæ, & quod non eſt obli-
gatum d. commune Cortonæ, vel homines dictæ
ciuitatis domino Epiſcopo in aliquo. Et etiam,
quod dictũ commune Cortonæ, nec dominus di-
B ctæ ciuitatis, vel homines ipſius ciuitatis nũquam
occupauerunt, nec etiam occupare intendunt bo-
na Epiſcopalia dictæ ciuitatis Cortonæ. Et etiam
ad proponendum, & dicendum, quod dicta bo-
na Epiſcopi, qui pro tempore fuerunt, tenuerunt,
& poſſederunt ipſa bona pacifice, & quiete, &
quod ſimiliter intendunt, & volunt, quod faciant
ſucceſſores ipſorum Epiſcoporum defunctorum.
Et ad defendendum ipſum dominum Generalem
Cortonæ, & dictum commune Cortonæ ab om-
nibus alijs appoſitionibus, appoſitis, vel in antea
apponendis contra dictũ commune Cortonæ, vel
dictum dominum Generalem. Et etiam ad oſten-
dendum, & declarandum, & producendum bona
Epiſcopalia dictæ ciuitatis Cortonæ. Item ad ſup-
plicandum dictum dominum ſummum Pontificẽ,
& ſuos Cardinales pro parte dicti communis, &
C dicti domini Generalis, quatenus dignetur con-
firmare honeſtum, & religioſum virum fratrem
Iulianum ordinis ſancti Dominici poſtulatum à
capitulo, & clero, & domino Cortonæ, & popu-
lo, & communi ipſius ciuitatis Cortonæ tanquam
religioſum, bonæ famæ, conditionis, & honeſtæ vi-
tæ amore, & gratia ſpeciali dictorum capituli, do-
mini Generalis, & communis, & populi Corto-
næ. Et generaliter ad omnia, & ſingula facienda,
gerenda, procuranda, & exercenda, quæ in præ-
dictis defenſionibus, vel aliquo prædictorum fue-
rint opportuna. Dantes, & concedentes eidem
ſyndico, & procuratori, Ambaſciatori in prædictis
& circa prædicta, & quolibet prædictorum ſpe-
ciale, & generale mandatum cum plena, libera, &
generali adminiſtratione promittentes præfati cõ-
D ſtituti modo, & ciuibus, quibus ſupra mihi nota-
rio infraſcripto tamquam præſenti, atque ſtipu-
lanti, & recipienti vice, & nomine omnium quo-
rum intereſt, vel intereſſe poſſet, ſe firmum, ratum,
& gratum, propterea habituros omne id, & to-
tum, & quicquid per dictum ſyndicum, procura-
torem, & ambaſciatorem, protectorem, & de-
fenſorem in prædictis, & quolibet prædictorum
factum fuerit, & per eum geſtum ſub hypotheca,
& obligatione bonorum dicti communis Corto-
næ. Et volentes inſuper præfati conſtituti eorum
ſyndicum, & procuratorem, defenſorem, & pro-
tectorem ab omni onere ſatiſdationis plenarie
relevare, fideiuſſerunt pro eo, & promiſerunt mihi
notario infraſcripto tanquam publicæ perſonæ ſti-

palanti, & recipienti, vt ſuprà de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo omnibus, & ſingulis ſupradictis, & cuilibet prædictorum.

Et ego Ranaldus q. filius Toti olim ſer Ranaldi de ciuitate Cortonæ Imperiali auctoritate Iudex ordinarius, & notarius conſtitutus prædictis omnibus interfui, & ſubſcripſi rogatus, & fideliter publicaui manu propria mea.

Pag. 672. l. 38. ad illa verba, illum mouerunt, adde, ſepultus iacet Florentiæ in templo D. Annunciatæ in ſepulchro, quod Bartholomæus frater ſib. parauerat, cum hoc epitaphio.

Quod Bartholomæus Concinius,
ex Comitibus Pennæ
Matthæo fratri
Epiſcopo Cortonenſi,
viro integerrimo viuens deſtinauerat,
Ioann. Bapt. F. & patruo, & parenti opt.
qui XXXVII.
annos ſumma fide, ſingularique
prudentia
Magnis Ducibus Hetruriæ a ſecretis,
primo loco inſeruierat
monumentum hoc ex teſtamento
anno M. DC. XXVIII,

Pag. 674 l. 2. dele illa verba, Oeniponti, lege eorum loco, Briſſinæ, deinde l. 6. dele illa verba in patria relatum eſt anno 1628. & loco eorum adde, ibidem translatus eſt in Cathedrali eiuſdem Brixinenſis Epiſcopatus; in nobili marmoreo tumulo iuſſu Ferdinandi Secundi Magni Ducis cohoneſtatus, cui eiuſdem sereniſſimi principis Phyſicus Ioannes Nardus Florentinus vir doctus, & eruditus hoc addidit epitaphium.

D. M.

Siſte Viator
excubant hic lugentes Muſæ
Graiæ Latonæ Hetruſcæ
breui hoc ſarcophago conduntur
eloquentia, probitas, fides
Coſmus Minerbettus patritius
Florentinus
Epiſcopus Cortonenſis,
inuida morte interceptus,
Germanis monumentum, Italis ſui
deſiderium reliquit
A. S. M. DC. XXVIII,
Sereniſſimus Ferdinandus Secundus
Magnus Dux Hetruriæ
comiti cariſſimo gratus
P.

CIVITATIS CASTELLANÆ.

Pag. 636. l. 28. poſt illa verba, ad poſteros, adde a capite lineæ.

2 PETRVS Caſtellanus Epiſcopus ſubſcripſit decreto Benedicti Papæ Noni ad fauorem Vvillelmi Abbatis Fructuarienſis anno 1015.

EVGVBINI.

Pag. 697. l. 14. pro 1477. lege 1475. ibidem l. 16. pro 1478. lege 1475. 4. non. nouemb. ex Sixti Quarti ſecretario.

FANENSES.

Pag. 715. l. 46. pro 1360. lege 1357.

FERRENTINI.

Pag. 722. l. 15. adde a capite lineæ.

12 BENEDICTVS Epiſcopus Ferrentinus adeſt ſæpe nominatæ ſynodo Romanæ ſub Benedicto Nono anno 1015.

FVLGINATENSES.

Pag. 737. l. 32. lege 498. pro 408.

Pag. 770. lin. 3. poſt illa verba, è Poliſena, adde, de Domis, l. 10. pro Blaſio, lege Bloſio, ibidem dele, de Domis.

Pag. 774. l. 25. lege M.D.LXXVI. pro M.LXXVI. l. 33. pro 1536. lege 1576. & linea 42. poſt illa verba, menſis ianuarij, adde, ſepultus in Eccleſia ſancti Ioann. Baptiſtæ nationis Florentinæ, cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Hippolyto Boſco Sauonenſi,
Laurentij F.
S. Marci in Calabria,
primum, deinde Fulginatum
Epiſcopo,
qui ob egregios mores,
exquiſitamque doctrinam,
Pio V. & Gregor. XIII.
Pontt. Maxx.
cariſſimus fuit
Mœſtiſſimi fratres B. M.
P. P.
Vixit ann. XLIII.
Obijt Romæ v. Kalendas Februar.
M. D. LXXXII.

Eadem pag. l. 44. ad illa verba, Boncompagno, adde, & Nicolæ Baſaliſcæ, & l. 50. poſt, exortus eſt, adde, anno 1516. 17. martij.

FVNDANI.

Pag.780.l.32. adde a capite lineæ.

9 IOANNES Fundanus Epiſcopus reperitur ſubſcriptus in Benedicti Noni Papæ decreto anno 1015.

HORTANI.

Pag.779.l.59. lege 1196. pro 1199.

INTERAMNENSES.

Pag.810.l.5. poſt illa verba, S.Valentinus Romanus, adde, ſiue Interamnas. Ibidem l. 40. lege 270. pro 260., & l. 54. poſt illa verba, requieſcunt, adde, S. Valentini corpus ſolemni pompa è veteri baſilica translatum in nouam die 20. Iulij 1630. in nouo marmoreo tumulo a Coſmo Mannuccio Epiſcopo, in maiori ſacello recluſum a Leopoldo Archiduce Auſtriæ pie excitatum legentibus proſtat inſcriptio.

D. O. M.

Sacellum hoc D. Valentino
Tutelari ſuo
Sereniſsimus Leopoldus Archidux
Auſtriæ,
ob ſingulare beneficium eius opitulatione
diuinitus acceptum,
grati animi, & ſtudij ergo impenſe
venerabundus excitauit.
A. D. M. DC. XXXII.

In nouo tumulo hæc pauca ſunt inciſa verba.

HIC REQVIESCIT CORPVS
BEATI VALENTINI MARTYRIS
EPISCOPI,
ET CIVIS INTERAMNENSIS.

Ibidem ſub maiori altari alia viſitur inſcriptio, hiſce verbis concepta.

Sacrum hac ædicula
Corpus Diui Valentini Epiſcopi,
& ciuis Interamnenſis,
Romæ ſub Placido Præfecto
anno 270.
Martyrio coronati,
pia fidelium venerationi ſeruatur,
olim hoc loco,
quem beatis exuuijs, ac ſibi morituro,
in terris viuens elegerat.
Interamnam ad Cathedralem Eccleſiam
delatum,
hac demum ſolemni pompa cœlo ipſo miraculis
annuente, reductum.

Eiuſdem ſancti geſta, & translationis pompam deſcripſit, & nuper edidit Franciſcus Angelonus Interamnas in hiſt. Interamnenſi, ipſe idem, qui Auguſtam hiſtoriam eruditiſſime ſcripſit, inſcripſitq; Ludouico XIII. Gallorum Chriſtianiſs. Regi.

A Pag.811.l.48. dele, hoc loco totum id, quod de S.Iuuenale ſecundo diximus, eaque omnia repone pag.813. ante lineam 28. poſt Valentinum ante Proiectitium, in hunc, qui ſequitur, modum.

17 S. IVVENALIS, eius nominis ſecundus Epiſcopus Narnienſis, poſt Valentinum circa annum 558. Eccleſiam Interamnenſem pie, ſancteque rexit ad multos annos, tandem anno 565. obdormiuit in Domino die tertia maij. Interamnenſibus quidem venerationi eſt, quod per ea tempora cum Interamna deſolata iaceret, qui Narnienſis Epiſcopus erat, etiam Interamnenſibus ius

B diuinum dicebat. Huius ſancti Epiſcopi, quem nonnulli martyrem vocant, ſacrum corpus in ciuitate Foſſana Pedemontis regionis honorifice requieſcit, de quo vide infra in Epiſcopis Narnienſibus.

Pag.813.l.3. poſt illa verba, ſententia, adde, Bononiæ, & l.6. leg.542. pro 536.

Pag. 830.l.16. lege, Mutius Caluus, pro Aloyſius Caluus.

Pag. 831.l.19. dele illa verba, viuit adhuc, eorum loco adde, Obiit anno 1646. menſe octobris; deinde adde a capite lineæ.

64 FRANCISCVS Rapacciolus Romanus S.R.E. Cardinalis, ex Generali Theſaurario ab Vrbano Octauo creatus, Interamnenſem Eccleſiam ſuſcepit regendam ab Innocentio Decimo

C Pontif. Max. hoc ipſo anno 1646. menſe octob. Romæ conſecratur a Cardinali Franciotto, in Eccleſia ſanctæ Luciæ in Silice aſsiſtentibus Alphonſo Gonzaga Rhodienſi, & Hieronymo Farneſio Patracenſi Archiepiſc. die 28. eiuſdem menſis. Præſul ſane in omnibus liberalibus diſciplinis eruditus, probitate morum, eximiaque prudentia præditus, ac ſummæ exiſtimationis.

Pag. 838. l. 38. poſt illa verba cum laude, adde, in medio.

LIPARENSES

D ## EPISCOPI.

Nunc Romanæ Sedi immediate ſubiecti.

LIPARA ex omnibus Aeolis, Vulcaniſque Siciliæ coadiacentibus Inſulis celebrior, quæ an-

aurea Melingonis, ſeu Longonis vocabatur Plinio, Strabone, Stephano, Callimacho, & Euſtachio teſtibus, quam Libam vocat Serapio de Sulphure, item Birchen cap. de pumice. Inter omnes Aeolias inſulas hæc ſola hodie habitatur, ſoli natura ferax, magno aluminis prouentu, fructuumque domeſticorum copia clara. Balneæ ſunt in ea tum humidæ, tum ſudatoriæ ad valetudinem ſimul, & voluptatem accommodatiſsimę. Ignem olim ea pluribus crateribus enomuiſſe ſcribunt Diod. & Strabo, cuius ora, & veſtigia adhuc viſuntur. Nomen ſumpſit a Liparo Auſonii Italiæ Regis filio, qui magna militum copia ſecum aduecta ibi oppidum ſuo nomine Liparum vocatum, in rupe vndique prærupta, quam mare alluit condidit, poſt vicinarum inſularum Heracleæ, Delimæ, Phinicuſſæ, Ericuſſæ, Hieræ, & Onoſtrongoli agros excoluit. Decedente Liparo Aeolus Hippotæ Herechidarū generis filius, Iliacis temporibus, claſſe in hanc appulſus inſulam, Teleporam Regis filiam vxorem duxit, atque Liparam vrbem cum vicinis inſulis dotis nomine a patre accepit, quas mutato nomine Aeolias a ſe nuncupauit. Subinde a Romanis imperantibus in ſocietatem aſcitur, quorum nomina præ foribus templi Cathedralis adhuc teſte Gualtero in antiq. Siciliæ tabulis ita proſtant.

CORNELIO MATVRIO PROCVRAT.
TI. CÆSAR AVGVST.
ET IVLIÆ AVGVST.
EX D. D. P. P.

Poſt Romanos, Saracenis primum, ijs exturbatis, Siculis Principibus, Regibuſque paruit; hodieq; Regis Catholic. faſces adorat. Ad Euangelij lumen Paulo Apoſtolo prædicante Liparenſes aperuiſſe oculos, cum illuc e Syracuſis ſoluens appulíſſet, ab eoque Chriſtianæ religionis proſeminatore Antiſtitem accepiſſe patrum inueterata traditio eſt; quorum nomina inuidioſa obſoleuit vetuſtas, donec Agatho Liparenſium ſanctus Epiſcopus ſub Decio, ac Valeriano Impp. floruit. Poſt hunc ad annum vſque 700. Liparenſium Præſulum ad nos peruenit memoria, nec longe poſt ann. Chriſti 864, a Saracenis Lipara, cum Sicilia, alijſque adiacentibus inſulis depopulata, Chriſti fideles cum Epiſcopo vel occiſi, vel in exilium acti, per ducentos circiter, & octuaginta annos Epiſcopali caruerunt dignitate, donec Eugenius Tertius Liparenſe cœnobium, quod olim Rogerius Northmannus Siciliæ comes, expulſis ab ea inſula Saracenis, magnificentius excitauerat, anno 1088. vnaque cum Pactenſi alio nobili Benedictini ordinis cœnobio in Sicilia ab eodem Rogerio ædificato, ac dotato anno 1094. earum Eccleſias D. Bartholomæo Apoſtolo ſacras canonice in Cathedrales erexit, propriumque paſtorem reſtituit Gilibertum anno 1151. Ioanne horum cœnobiorum Abbate defuncto, ille, qui ab Hugone Meſſanen. Epiſcopo fautore Anacleti Secundi Antipapæ in Archiepiſcopali dignitate intruſo, nomen, & dignitatem Epiſcopalem vitio ſuſceperat, quem cum Innocentius Secundus ex

A Lateranenſis concilij ſententia, vna cum Hugone promotore deturbaſſet de ſede, pro Epiſcopali infula baculum Abbatialis dignitatis inſigne iterum reaſſumpſit, in eoq; munere deceſsit eodem Eugen. III. ſedente. Giliberto Stephanus ſucceſſit, quo Præſule Lucius Tertius Liparenſem, ac Pactenſem vnitas Eccleſias, earumq; Epiſcopum, Meſſanenſi ſubiecit Archiepiſcopo anno 1185. ita tamen, vt qui Liparenſis Epiſcopus diceretur, idem Pactenſis cenſeretur Antiſtes. Harum Eccleſiarum vnionem diſſoluit Bonifacius Nonus ann. 1399. vnicuique proprio attributo paſtore. Vrbanus tandem Octauus ſuo diplomate Liparēſem Eccleſiam a Metropolitico Meſſanenſis Archiepiſcopi iure immunem fecit, perpetuoque Romanæ ſedi immediate ſubiecit anno 1627. Cœ-
B terum Liparitanus Epiſcopus ſolum Liparam, & eius inſulas habet diœceſ. vbi incolæ ad quatuor millia cenſentur. S. Bartholomæus Apoſtolus vt diuus Tutelaris Liparenſes tuetur, cuius corpus e Bora Perſarum ciuitate translatum, olim eorum veterem Cathedralem illuſtrauit, quod deinceps, vt auctor eſt Sigebertus in chronic. anno 832. vel anno 842. ex Leone Oſtienſi lib. 1. cap. 26. ex hac Liparitana inſula, forte Saracenorum timore, Beneuentum detulere. De prima translatione agit Gregor. Turonen, cap. 34. de gloria Martyrum. In ea Cathedrali dignitates quatuor, quarum prima Archidiaconatus Pontificiæ collationis, ſecunda Decanatus, tertia Cantoratus, quarta Theſaurarius, quatuordecim Canonici, violacea ſtola inſigniti, & alij promiſcui Clerici numerantur.
C Vnica parochialis Eccleſia, vnum virorum cœnobium, vnumque xenodochium, & tres laicorum ſodalitates in ea ciuitate ſunt Epiſcopi annui prouentus ſunt hodie ſcuta 4500. ex decimis cuiuſcumque rei maxime ex vuis paſsis, & ficis, quæ ab inſula extrahuntur, taxatur vero in libris Cameræ ad florenos 50. Nec omittendum, quod ex antiquo iure ad Epiſcopalem curiam deuoluuntur, cauſæ appellationis curiæ ciuilis, & Baliuij. Præſulum Liparenſium hiſtoriam ſcripſit Abbas Rocchus Pyrrhus Siculus, vir doctiſsimus, & eruditiſsimus, in octaua notitia Sicilienſium Eccleſiarum, Panormi edita anno 1638. a qua hæc noſtra ſeries, tum ex alijs monumentis deſumpta eſt quam modo damus.

D 1 S. AGATHO primus Liparenſis Eccleſiæ Epiſcopus inuenitur, ſub Decio, & Valeriano Imperatt. circiter ann. 254. Liparitanam adminiſtrabat Eccleſiam ex peruetuſtis tabulis Leontinis. Is de ſui cleri conſilio perſecutionē Diomedis Puteolorum Prǽfecti ſub Imp. Decio commotam fugiens, nauim aſcendit cum tribus ſuis clericis, ea Lipara inſula, quę a Diomede vexabatur, in Siciliam ad Leontinum fluuium (is hodie S. Leonardi nuncupatur) appulſus, liberali animo a Demetrio viro Leontino ex torre ſuſcipitur, atque de Tertylli Siciliæ præſidis crudelitate, & ſanctorum Alphij, Philadelphij, & Cyrini illuſtri martyrio inſtituitur, ijs rebus auditis multo magis Tertylli, quam Diomedis tyrannidem deteſtatur, ſequenti nocte prædicti tres martyres Agathoni apparuere, & magnum Leontinæ Eccleſiæ bo-

num,

num, Deo volente, illum attuliſſe atteſtati ſunt, poſt quadraginta dies diuinis monitis Selinadium rediit, vbi inuenit Alexandrum Tertylli conſiliarium, eumque biennio ſacram ſcripturam docuit, noſtræq; fidei myſterijs imbuit, inde cum eodem Alexandro in alium Leontini agri locum Ceeco nuncupatum migrauit, & a Publio Leontino Chriſtiano locuplete benigno hoſpitio recipitur vbi in monte Publius templum conſtruxerat, in cuius tribus columnis Agatho imagines triuio fractum martyrum ad viuum depinxit, templum ipſum conſecrauit, atq; fontem ſacrum baptiſmatis conſtruxit, in eo Alexandrum baptizauit, Neophytumque appellauit, clericum inſtituit, ſacerdotio eandem initiauit, illic alios annos duos ſanctam duxit vitam. Obeunte interim tyranno Tertyllo, Agatho, & Neophytus ad cæterorum Leontinorum ſalutem vrbem ingreſſi, populum Chriſtianis monitis inſtruxere Leontinum, aliquibus clericis ad ſuum Antiſtitem Agathonem tranſmeantibus, ipſe, & Neophytus (qui paulo ante a D. Andrea Apoſtolo Epiſcopus fuerat conſecratus) Romam proficiſcuntur, ibi Neophytum Romano Pōtifici obtulit confirmandum, & tribus annis fuit dum Neophytus e Vaſconia rediret, poſt annum ſui receſſus tertium ad Eccleſiam ſuam Liparenſem reuertitur adminiſtrandam. Tunc accidit ſancti Bartholomæi Apoſtoli ſacri corporis tranſlatio, quo fuerat in primis illuſtrata Baras ciuitas in finibus Perſidis, vt ſcribit Theod. lib. 2. collectan. & Nicephorus hiſtor. lib. 16. cap. 37. De ampliſſimo templo illic erecto a Iuſtiniano Imperatore meminit Procopius lib. 2. ædif. Iuſtiniano. Imp. De tranſlatione in Liparum facta agit Greg. Turon. de gloria martyrum cap. 34. ſcripſit etiam rei geſtæ hiſtoriam Theodorus Studita, quam latinitati tradidit Anaſtaſius. Conſentit ijs Molanus in notis ad Vſuardum, quam legiſſe teſtatus Baronius in Bibliothec. Vatic. plut. 4. num. 234. pag. 24. incipit *Maximum quidem certamen*. Paucis eandem refert hiſtoriam Metaphraſtes ex Ioſepho apud Surium tom. 4. & alij. Cæterum in peruetuſto manuſcripto apud Liparenſem Eccleſiam legitur, quod ciues, ac incolæ Albanopolis tot, tantiſque beneficijs a S. Bartholomæo quotidie acceptis ingrati, cuius corpus in arca lapidea incluſum eiecerunt in profundum maris, mox in eos diuina vltio ſæuit, & ab hoſtibus ciuitas vaſtatur: accolæ vero ſeruituti ſubijciuntur, pietas tamen diuina eaſdem S. Bartholom. exuuias in Liparim inſulam vexit, ad eum ſane locum haud longe ab ea vrbe, vbi adhuc ſub aquis lapidea arca viſitur, vt narrant Liparēſes ex traditione manu ducta ad noſtra hæc tempora accepiſſe. De corporis ſacri appulſu ab Angelo monitus noſter Agatho ad locum adijt, & cæleſtem theſaurum inuenit, procumbit in genua, veneratur ſacras exuuias, atque quo potuit honore tractauit: intellexit ſcilicet diuinitus id ſuæ inſulæ munimentum dari, e mari in Cathedrale templum presbyterorū humeris inuehi iuſſit. Poſt hæc Agatho quamdiu vixerit, nobis non conſtat, requieuit tamen in Domino die vigeſima ſeptima iunij, & apud Leontinum eo die feſtum celebratur, cum ſub anno ſal. 313. ſtatuit Maurolycus in hiſtor. Sic. fol. 30. memoratur in geſtis SS. Virginum Teclæ, & Iuſtinæ, cuius etiam meminit Ferrarius in catalogo.

2 AVGVSTINVS Liparenſis Epiſcopus, ſub Symmacho Papa in actis 3. & 6. Romanæ ſynodi ſubſcribitur. Circa ea tempora Maurolycus in ſua Sicula hiſtoria, ſcilicet anno 530. exiſtimat in eadem inſula Liparitana degiſſe S. Calogerum Conſtantinopolitanum monachum, cuius domus, & templi adhuc viſuntur veſtigia iuxta balneas, vt vocant, ſiccas. Calogerus, teſte D. Gregorio Papa lib. 4. dialog. cap. 30. ann. 530. obitum Theodorici Regis prædixit. An iſte Calogerus fuerit is, qui Saccæ in Sicilia incoluit, cuius feſtum die 18. iunij celebratur, incertum eſt, licet tamen in eius die feſto legantur lectiones eiuſdem D. Gregorij in moralibus. Octauius Caietanus in ſua idea SS. Siciliæ alium eſſe Calogerum ab illo Saccę exiſtimat. Eremitæ illi antiqui fere omnes Græco nomine Calogeri dicebantur.

3 AGATHO Secundus Liparitanæ præerat Eccleſiæ ante Præſulatū Gregorij Magni circa anno 585. qui de priuatione Epiſcopatus Agathonis ita ſcripſit epiſtola 53: lib. 2. *Maximiano Epiſcopo Syracuſano, poſtquam in Agathonem quemdam Epiſcopum Liparitanum iuxta qualitatem exceſſuum diſtrictione canonica eſt vindicatum, neceſſe eſt humanitatis intuitu quemadmodum ſubſtentari poſſit, diſponere. Propterea fraternitas tua ad Liparitanam Eccleſiam, in qua ſupradictus Agatho ſacerdotis geſſit officium, feſtinet dirigere, eique ad præſens exinde quinquaginta ſolidos, qui in vſus poſſint proficere victum, tranſmittat, &c.* ſufficitur hac de cauſa Paulinus.

4 PAVLINVS Taurianenſis Eccleſiæ in Calabria inferiori Epiſcopus, Eccleſiæ Liparitanæ gubernandæ etiam præficitur a D. Gregorio circa ann. 592. vt ijs ſcripſit epiſtola 26. lib. 2. indict. 10. *Maximiano Epiſcopo Syracuſano, locis inimicis Eccleſia conſtituta, paſtoris vacare non debet officia. Quia igitur Eccleſia Liparitana ſacerdote priuata dignoſcitur, ideo Paulinum Taurianenſis Eccleſiæ Epiſcopum in prædicta Eccl. Liparitana fraternitas tua ſine mora præeſſe conſtituat, vt officij ſui adminiſtrationem in eadē Eccl. vigilanter exhibeat, & quæque eius vtilitatibus conuenire didicerit, ordinare non deſinat cunctumq; clerum, vt in omnibus canonice ei obedire debeat, admoneas, quatenus præfata Eccleſia in cunctis vtilitas, prædicto fratre, & coepiſcopo noſtro diſponente, Chriſto adiuuante, procurari valeat.* Eidem Paulino literas tranſmiſit num. 13. ind. x. *Ita ergo fraternitas tua Pauline, hæc omnia implere feſtinet, vt & tui præſentia Liparitanam ſalubriter diſponat Eccleſiam, vt viſitationis ſtudia Taurianenſem Eccleſiam congregare, & fauere deſinat.* Anno 594. obijſſe conſtat Paulinum ex epiſt. 38. D. Gregorij ad Ioannem Epiſcopum Scyllacenſem. Hic Epiſcopatus eſt in magna Græcia ſub Archiepiſcopo Rhegienſi Metrop. patria Caſſiodori. Et Taurianenſis ciuitas, hodie Seminara dicitur teſte Myreo lib. 5. Eccleſiaſt. coſmog.

5 N. . . noui Antiſtitis Liparenſis meminit idem Greg. epiſt. 19. lib. 6. indict. 5. an. 595. ſcribens *Cypriano Diacono Siciliæ. Liparitanum vero, ait, & Regitorinum Epiſcopos, vt huc veniant, pariter commonebis, &c.*

PERE-

6 PEREGRINVS Liparitanus Antiſtes anno circiter 660. ſub Martino Primo Lateranenſi interfuit concilio, cum cæteris Siculis Præſulibus.

7 N . . . . cuius nomen ignoratur, Liparitanus Epiſcopus, ciuis Leontinus anno ſal. circiter 700. die 3. poſt natalem Domini, Templum conſecrauit beatæ Virginis, nunc vulgo nũcupatæ de Terpito in Inſula Didymarum, ſeu Salinarum a Lipara 18. m. diſtante, illa Matris Icon tunc temporis diuino afflante numine inuenta eſt, vt conſtat ex peruetuſtis monumentis apud Liparenſes. Diuturnum interregnum poſt hunc tenuit Liparitana Eccleſia, occupata namque a Saracenis inſula ab anno circiter 864. ad annum vſque 1150. Epiſcoporum ſeries intermitti cœpit. Quam quam autem ab anno 1080. Saracenis ſuperatis Robertus, & Rogerius Northmanni eam Inſulam Chriſtianis reſtituiſſent, vbi ſtatim a Rogerio templum D. Bartholomæi erectum eſt, teſte Fazello dec. p. & ab aliquibus monaſticam profitentibus cœnobium eſt ædificatum, cui Ambroſius præfectus eſt. Eo tempore comes ex diplomate, quod confirmatum fuit a Rogerio ſecundo eius filio anno 1134. conceſſit Liparam, Vulcanum, Salinam, Panariam, Strangolon, Arcuri, & Filiculi Inſulas. Deinde ab eodem comite Rogerio multa fuerunt data prædia in Calabria eidem Abbati Ambroſio, & monaſterio Liparenſi ex diplomate hoc anno 1088.

Rogerius Comes Calabriæ, & Siciliæ adiutorium Chriſtianorum 26. menſis iulij 11. indictione, anno ab initio mundi 6596. Poſtquam cum filijs meis ex Francia veni in Militum, dedi Abbati Ambroſio pro monaſterio ſancti Bartholomæi Liparenſis terragia infraſcripta pro ſalute animæ meæ, & remiſſione omnium peccatorum meorum, quæ terragia ſunt prope faciem Caſtri Militi limitata cum finibus infraſcriptis, quæ terragia do tibi Domino Ambroſio Abbati, vt habeas, & in tua dominatione poſſideas, & quod nullus contradicere poſſit vllo modo. Si quis vero vellet contradicere prædicto priuilegio noſtro, & dictæ beneuolæ donationi noſtræ aliquo modo, maledictionem trecentorum, & decem octo Sanctorum Patrum anathema . . . . ab eis, & maledictionem Iudæ Iſchariotis habeat in æternum, & in ſeculum ſeculi.

Eaſdẽ largitiones, & Inſulã ipsã Liparen. monaſt. Lip. omniaq. bona ei data ſuo priuileg. cõfirmauit Vrbanus Papa II. quod extat apud eũdem Pyrrhõ ex tabulis Pact. eccl. huiuſce conceptis verbis.

VRBANVS EPISCOPVS ſeruus ſeruorum Dei.

Dilecto fratri Ambroſio Abbati Liparitano, eiuſque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis in perpetuum. Cum vniuerſæ Inſulæ ſecundum inſtituta Regulæ iuris ſint, conſtat profecto quia religioſi Imperatoris Conſtantini priuilegio in ius proprium B. Petro, eiuſque ſucceſſoribus Occidentales omnes Inſulæ condonatæ ſunt, maxime quæ circa Italię oram habentur, quarum multæ peccatis exigentibus accolarum a Saracenis captæ Chriſtiani nominis gloriã amiſerunt. Inter quas Liparis B. Bartholomæi Apoſtoli corpore quondam inſignita, Eremi inſtar redacta cognoſcitur, quam multis annorum curriculis euolutis,

A cũ Saracenorũ vires diuinę miſericordię potentia repreſſiſſet, religioſi fratres diuinæ ſeruitutis ſtudio eamdem ingreſſi Inſulam monaſteria illi, domicilia conſtruere curauerunt, & plurimos in eandem Inſulam colonos ſua induſtria conſtituerunt. Nos itaque quibus ex diuinæ arbitrio voluntatis per Apoſtolicæ ſedis culmen cunctarum ſollicitudo imminet Eccleſiarum, licet in eadem Inſula Epiſcopatum quondam fuiſſe in ſanctæ Gregorianæ paginæ regiſtris agnoſcamus, quia tamen Epiſcopi dignitatem nunc ipſius loci exiguitas, & accolarum raritas non meretur. Monaſterium tamen illi haberi, & totius Inſulę ambitum poſſidere præſentis paginæ auctoritate ſancimus. Ipſum etiam monaſterium, cui fraternitas B tua auctore Domino præſidet, in beati Bartholomæi honore, & nomine conſecratum, in ſanctæ Romanæ, & Apoſtolicę ſedis fouendum ſpeciali protectione ſuſcipimus. Per præſentem igitur noſtri priuilegij paginam Apoſtolica auctoritate ſtatuimus, vt quęcunque hodie idem cœnobium iuſte poſſidet, ſiue in poſterum cõceſſione Pontificum, liberalitate Principum, vel oblatione fidelium iuſte, atque canonice poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominũ liceat idem cœnobium temere perturbare, aut ei ſubditas poſſeſſiones auferre, vel oblatas retinere, vel minuere, vel temeratijs vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſeruentur eorum, pro quorum ſuſtentatione, & gubernatione conceſſa ſunt, vſibus C profutura. Obeunte te nunc eiuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, vel violentia præponatur, niſi quem fratres communi fauore, vel fratrum pars conſilij ſanioris elegerit, electus autem ad Rom. Pont. conſecrandus accedat. Vos itaque filij in Chriſto dilecti oportet regularis diſciplinæ inſtitutioni feruenter inſiſtere, & diuinæ legis præcepta ſtudioſius obſeruare; vt quanto a ſecularibus tumultibus liberiores eſtis, tanto ſolertius placere Deo totis mentis, & animæ viribus anheletis. Ad indicium autem perceptæ a Romana Eccleſia libertatis, vnam auri vnciam per annos ſingulos Lateranenſi palatio perſoluatis. Sane ſi quis in craſtinum Archiepiſcopus, Epiſco- D pus, Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, aut vicecomes, aut iudex, aut perſona qualibet magna, vel parua, potens, vel impotens huius noſtri priuilegij paginam ſciens contra eam temere venire tentauerit, ſecundo tertioue commonitus, ſi non ſatiſfactione congrua emendauerit, cum honoris ſui, & officij periculo ſubiacere decernimus, & a Chriſti atque Eccleſiæ corpore, auctoritate Apoſtolica ſegregamus. Conſeruantibus autẽ pax a Deo, & miſericordia præſentibus, & futuris ſeculis cõſeruetur. Amẽ. Amen. Amen.

Datum Militi per manus Ioannis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Diac. Card. 3. nonas iunij indictionis 18. Incarnatione Domini 1091. Pont. vero Domini Vrbani Secundi ann. 4.

Anno 1094. aliud exædificauit Rogerius Comes in Sicilia apud Pactas cœnobium, vniuitque cum hoc Liparitano, eundemque Abbatem Ambro-

broſium præfecit. Eodemque anno idem Comes conceſsit Abbati Ambroſio Caſale nuncupatum Fatalia, aliaque iura ijs verbis: *Dono monaſterio ſancti Bartholomæi Apoſtoli, quod in Inſula Liparis per nos noſtris temporibus per Dei gratiam conſtructum eſt &c.* Eiſdem monaſterijs Robertus primus Epiſcopus Meſſanenſis, quædam iura in ſua diœceſi, datis litteris an. 1104. 12. indictione conceſsit. Eidemque Abbati Ambroſio eiuſque ſucceſſoribus Raynaldus Auenelius obtulit quędam iura in ſuo Caſali Pertenici anno 1111. poſt hæc nulla alia de Ambroſio Abbate extat memoria. Ioannes monachus Benedictinus ſecundus Abbas fuit monaſteriorum Liparen. & Pactenſis, qui & Epiſcopi dignitate exornatus ab Hugone Meſſanenſi Præſule, Anacleti Secundi Antipapæ fautore, mox ab Innocentio Secundo ex concilij Lateranenſis ſententia ab ea dignitate exturbatus, Abbas defunctus eſt circa ann. 1149. de quo hæc habet idem Pyrrhus. Is anno 1130. 8. ind. cum Petro Archiepiſcopo Panormitano conuenit de decimis conceſsis a Rogerio monaſterio Liparenſi in ciuitate Thermis, ad annum 1131. indictione decima menſe ſeptemb. adhuc nomen Abbatis retinebat, ita enim ſubſcribitur in priuilegio conceſſionis iurium cœnobij Saluatoris Meſſanæ: *Ego Ioannes Liparenſis Abbas*. Cæterum Hugo Meſſanenſis Epiſcopus per ſummam Romanæ ſedis iniuriam Meſſanenſis Archiepiſcopus declaratus ab Anacleto Antipapa an. 1131. Ioannem hunc Liparenſem, & Pactenſem Abbatem Epiſcopum conſtituit menſe octobris, ac ſibi cum Cephaludenſi nouiter electo Antiſtite, ſuffraganeos ſubiecit. Hugonis tabulæ hæ ſunt ab eodem Pyrrho in ſecunda notitia Meſſanenſi allatæ ex autogr.

In nomine Dei æterni, & Saluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti, anno ab Incarnatione eius 1131. indictione decima menſe octobri.

Ego Hugo Dei gratia Meſſanenſis humilis Archiepiſcopus. Cum vnuiquiſque fidelium Eccleſiæ ſuæ prouectui debeat prouidere, Epiſcopus maxime ad Archiepiſcopatum nouiter promotus pro dignitate Eccleſiæ ſuæ adipiſcenda plurimum debet elaborare. Idcirco Eccleſiæ Meſſanenſis dignitati augumentandæ prouidentes, quia ſine aliquantis ſuffraganeis honorifice conſiſtere non poſſet, Liparitanam Eccleſiam conſilio Meſſanenſium, & Trainenſium canonicorum, vtriuſque denique conuentum Epiſcopatum perpetuo conſtituimus. Igitur frater in Chriſto chariſsime Ioannes nunc eiuſdem eccleſiæ Abbas te Liparitanum Epiſcopum eligi concedimus, ita ſane, vt tam tu quam & tui ſucceſſores in noſtra obedientia in poſterum permanentes, a noſtris manibus, noſtrorumque ſucceſſorum tanquam noſtræ eccleſię ſuffraganei debeatis conſecrari. Statuimus quoque & præſentis priuilegij auctoritate tibi tuiſque ſucceſſoribus in parochiam totam Inſulam Liparitanam perpetuo iure habendam, & poſsidendam, & Pactas cum omnibus ſuis pertinentijs, cæteriſque locis ius vniuerſum Epiſcopale, abſque omni noſtra, noſtrorumque ſucceſſorum

A calumnia, ſeu contrarietate. Si qua autem in poſterum magna humiliſque perſona hanc noſtrā conſtitutionem ſcienter violare præſumpſerit, a gremio ſanctæ Matris Eccleſiæ aliena fiat, donec cōgrua ſatisfactione de perpetrata iniquitate pœniteat. Ad huius noſtræ conceſsionis indicium ſubſcriptis teſtibus præſentem cartam inſcribi, noſtroque ſigillo plumbeo inſigniri præcepimus.

Ego Hugo Meſſan. Archiepiſcopus.
Ego VV. Rhegienſis Archiepiſc.
Ego M. Catanen. Epiſc.
Ego G. Paliuaria Prior.
Ego L. Prior Catania.
Ego T. Meſſanenſis Cantor.
Ego P. Trainenſis Archidiac.
Ego N. Rhegienſis Cantor.
B *Ego G. Meſſanenſis Canon.*
Ego Meſſ. Canon.
Ego Creſp. Meſſ. Canon.
Ego VV. Deotet teſtis fui.
Ego R. Monachus Capellanus Domini Regis.

Porro Anacleti Secundi Antipapæ diploma quo fultus Hugo Liparenſem Ioannem Abbatem Epiſcopū conſtituit, eſt huiuſmodi quod Pyrrhus refert ex autographo in tabulario Pactenſis Eccleſiæ ſeruato.

ANACLETVS EPISCOPVS *ſeruus ſeruorum Dei.*

Dilectis in Domino filijs in Liparitano cœnobio regulariter Domino ſeruientibus, &
C ſeruituris in perpetuum. Sedis Apoſtolicæ moderatio, quam licet indigni Deo diſponente ſuſcipimus, nos inuitat, quatenus pro varietate temporum diuerſas res metiri debeamus. Liparitanum ſiquidem monaſterium vnum fuiſſe hactenus ex maioribus Siciliæ monaſterijs, & ad Romanæ Eccleſiæ ius pertinere dignoſcitur: creſcente igitur glorioſi filij noſtri Regis Rogerij gloria, quam ſibi ſuiſque filijs ſedis Apoſtolicæ liberalitas tradidit; dignum ſatis, ac iuſtum eſt, vt eiuſdem regimen eccleſiæ noſtris quoque temporibus augumentetur. Decernimus igitur de fratrum noſtrorum Epiſcoporum, & Cardinalium conſilio, & hoc præſenti decreto ſtatuimus, vt iam dictum Liparitanum cœnobium Epiſcopalem deinceps obtineat dignitatem, & proprium veneretur Anti
D ſtitem, qui per manus venerabilis fratris noſtri Meſſanenſis Archiepiſcopi munera conſecrationis accipiat, & Meſſanenſis Eccleſiæ tam ipſe, quam ſucceſſores illius, tanquam ſua Metropoli debeat perpetuo ſubiacere, ſolius tamen in minoribus conceſsionibus, & priuilegijs glorioſo filio noſtro Rogerio, ſuiſque hæredibus a Romana Eccleſia traditis. Si qua igitur eccleſiaſtica, &c. Cunctis autem hæc ſeruantibus, &c. Amen.

Anacletus catholicæ eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Creſcentius presbyter Cardinalis tituli SS. Petri & Marcellini ſubſcripſi.
Ego Ioannes presbyter Cardinalis tituli Paſtoris ſubſcripſi.
Ego Amatus presbyter Cardinalis tituli ſancti Euſebij ſubſcripſi.

Ego Gregorius Cardinalis diac. ſancti Euſtachij ſubſcripſi.

Ego Siluius Cardinalis diac. ſanctæ Luciæ ſubſcripſi.

Ego Raynaldus diac. Cardinalis ſancti Laurentij ſubſcripſi.

Datum Priuerni per manus Saxonis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ presbyteri Card. & Cancell. 18. kal. octob. ind. 9. Incarnationis Domini 1131. Pontificatus autem Domini Anacleti Secundi Papæ anno 2.

An. 1139. ſicut Hugo Meſſanen. deiectus eſt ab illo faſtigio Archiepiſcopalis honoris ab Anacleto Pſeudo Pontifice collati, ita & noſter Ioannes ab Epiſcopali dignitate, quam illi Hugo contulerat, Innocentij Secundi ſiquidem & Lateranenſis concilij ſanctionibus. Hac itaque ratione Ioannes amiſso Epiſcopi nomine, Abbas iterum nuncupatur, vt legitur in quodam diplomate ſcripto anno 1143. In alio quoque tranſactionis actu anno 1148. cum Arnoldo Antiſtite Meſſanenſi, in quo Liparenſis, & Pactenſis monaſterij Abbas recenſetur. Sequenti vero ſenectute confectus moritur, ſucceſsitque ei in Abbatiali munere Gilibertus, deinceps Eugenij Tertij auctoritate Epiſcopali Infula exornatus circa annum 1151. Ita poſt tot ſecula Liparitana eccleſia priſtinum Epiſcopalem ſplendorem accepit.

8 GILIBERTVS Monachus ſancti Benedicti, octauus Liparitanus Epiſcopus ex ijs, qui ad poſterorum peruenerunt notitiã, creditur hunc ab Eugenio tertio Liparitanum, & Pactenſem fuiſſe conſtitutum Epiſcopum poſt exceſſum Ioannis, licet diploma ea de re deſideretur. In tabulis eccleſiæ Panormitanæ ſubſcriptus inuenitur ante Robertum Epiſcopum Meſſanenſem in diplomate conceſſionis Bruccati Eccleſiæ Panormitanæ anno 1157. menſe decemb. 6. indictione in hunc modum. *Ego Gilibertus Pactenſis electus teſtis ſum.*

9 STEPHANI Epiſcopi Liparenſis, & Pactenſis meminere quidem tabulæ Meſſanenſes 1180. Is in conſecratione templi ſancti Petri de Bagnaria Panormi ab Innocentio Papa Tertio poſt Traienſem, & ante Cephaledenſem Epiſcopos ſe ſubſcripſit: *Ego Liparenſis Epiſcopus Dei gratia*. Ac primum a Lucio Tertio Pontifice ſubijcitur iuri Metropolitico Eccleſiæ Meſſanenſis an. 1185.

10 ANSELMVS anno circiter 1208. præficitur Liparenſi, & Pactenſi Eccleſiæ, quem ad annum 1227. perueniſſe refert Pyrrhus, nos tamen in Reg. Vatic. Honorij Tertij epiſt. 552. f. 222. an. Pontif. 4. legimus P, forte Petrum, Pactenſem monachum in demortui Pactenſis Epiſcopi locum a capitulo electum, ab Honorio ex ſententia Meſſanenſis Epiſcopi reprobatum, oportuit ergo Anſelmum ante annum 1220. obijſſe.

11 IACOBVS poſt Anſelmum harũ Eccleſiarum Epiſcopus adlegitur circiter ann. 1220. electionem tamen eius nõ vidi in cit. Reg. quemadmodum eius ad Capuanum Archiepiſcopatum tranſlationem anno decimo Honorij Tertij, 7. Kal. octob. factam notaui in epiſt. 55. fol. 87. ad Fridericum illuſt. Romanorum Imp. quam ſupra retulimus in 1. tom. fol. 551 in Epiſcopis Auerſanis. Incidit vero eius tranſlatio in an. Chriſti 1225. qui fuit decimus Honorij Pont.

12 PAGANI electi Liparenſis, & Pacten. fit mentio, teſte Pyrrho, an. 1229. menſ. octob. in tabul. Eccleſ. Pacten. ex diplomate confirmationis priuilegiorum a Federico Imp. obiit Paganus anno 1246. 22. martij 4. ind.

13 RAYNALDVS, ſeu Ranutius Aheretinus die 15. feb. 1248. permiſſu Berardi Archiepiſcopi Panormitani, in ea vrbe conſecratur Epiſcopus Liparitanus, & Pactenſis ab Raynaldo Aquauiua Epiſcopo Agrigentino.

14 PHILIPPVS anno 1250. Caſale ſanctæ Luciæ de Milaſio ſui iuris a Gregorio Muſtacio reuocandum curauit. Is Antiſtes (verba ſunt Pyrrhi) vtriuſque Eccleſiæ bona diſſipauit: obijt eodem teſte anno 1254. ſed reuera ante annum 1253. ex hac mortali vita diſceſsiſſe videtur ex Reg. Apoſtolico.

15 Fr. BARTHOLOMÆVS, Varellis Siculus Leontinus Ordinis Prædicatorum Epiſcopus Liparenſis, & Pactenſis electus 1252. Capitulo Pactenſi commendatur ab Innocentio IV. an. 11. ſui Pontif. nonis ianuarij, ita in Reg. Vatic. epiſtola 359. fol. 43. ſubſcribit ſe erectioni cœnobij ſui Ordinis Meſſanæ. Ab Alexandro Quarto litteras exorauit an. 1254. ſcriptas Anagniæ 8. Kal. ſeptemb. Pontif. 1. quod Margaritus Archidiaconus Panormitanus bona, quæ Philippus prædeceſſor Epiſcopus male alienarat, reſtituenda curaret. A Carolo Primo Siciliæ Rege an. 1265. ſuæ eccleſiæ iuriũ confirmationem obtinuit, & aduerſum eundem Regem, cum fratre Bonioanne Marino an. 1281. Romam adiit ad Martinum Papam IV. Obiit anno 1282. eodem Pyrrho teſte, cum è Siculo Regno eijciuntur Galli, qui tamen Neapolitani Regni, atque Liparenſis Inſulæ potiti ſunt. Poſt Bartholomæum Pyrrhus in ſuo catalogo quendam Matthæum ad Liparenſem, & Pactenſem Epiſcopatum aſcendiſſe ſcribit an. 1282. ex ſchedis Ludouici Torres Montis Regalenſis Archiepiſcopi. In Reg. vero Vatic. ſequentem Pandulphum reperimus immediate ſucceſsiſſe Bartholomæo vita functo, ideoque Matthæum è Liparenſium Epiſcoporum ſerie expunximus.

16 PANDVLPHVS ex Apoſtolico Capellano his Eccleſijs præficitur per obitum Bartholomæi ab Honorio Quarto an. ſal. 1286. Nonis martij Pontif. 1. ita habetur in Reg. Vatic. anno 1. Honorij ep. 318. fol. 87. Is Pyrrho teſte ſuarum Eccleſiarum priuilegia ex Græco in Latinum idioma transferenda curauit, & a Nicolao Quarto Papa ex diplom. Reatæ 26. iunij 1289. ſcripto, publicis tabulis eſcribenda voluit. Cęterum cum in magnam animi perturbationem incidiſſet, variaſque difficultates exortas coactus eſt è proprijs eccleſijs apud Pontificem Nicolaum Quartum exulare, qui miſericordia motus Turritani in Sardinia Archipræſulatus, vt loco Dorgotonij Archiepiſcopi defuncti eſſet, adminiſtratorem conſtituit nonis iulij anno Pontif. 3. ex Reg. Vatic. ep. 259. fol. 46. quem deinde Bonifacius Octauus, Ioanne Nicoſienſi Archiepiſcopo

ad

ad Turritanam eccleſiã tranſlato, an. ſui Pontif. 1. Anconitanæ eccleſiæ ad beneplacitum Apoſtolicæ ſedis præfecit. Ad tres omnino annos demandatum munus ſuſtinuit, deinde ad curiam reuerſus, ibi deſunctus anno 1304. in diaconia ſanctæ Agathæ in Suburra, cuius hiſtoriam ſcripſit eruditus noſter Florauantes Martinellus, tumulatus addito hoc marmore.

HIC IACET
D. PANDVLPHVS EPISCOPVS
PACTENSIS CVIVS ANIMA
REQVIESCAT IN
PACE.

17 IOANNES Liberianæ Baſilicæ in Vrbe canonicus aſſumitur ad Epiſcoparum Liparenſem, & Pactenſem per Benedictum Papam Vndecimum anno 1304. Kal ſebruarij litteræ fuerunt expeditæ, quas legimus in Reg. Vatic. ep. 393. an. 1. Pontif. præfuit an. fere 38. obiitque ſub Clemente VI. an. 1343. Pyrrhus in catalogo ſcribit Petrum quendam Ord. Præd. fuiſſe Epiſcopum Liparenſem, & Pactenſem anno 1325. qui ſub Regibus Friderico Secundo, & Petro eius filio, antiquam ſuę eccleſiæ iuriſdictionem in cognoſcendis Iudęorum ſuæ diœceſis cauſis temporis lapſu deperditam, reuocandam curaſſe. Poſt Petrum Dominicanum refert Franciſcum quendam de Petro Ludouici Regis ſacellanum ijs adiunctis Eccleſijs præfuiſſe anno 1342. huic ſucceſſiſſe Vincentium. Verum in Regſtis Vaticanis, neque Petrum Dominicanum, neque Franciſcum hoc tempore reperimus Liparenſes, ac Pactenſes Epiſcopos, ſed Vincentium Ioanne deſuncto, has ſuſcepiſſe regendas eccleſias a Romano Pontifice.

18 Fr. VINCENTIVS Ord. Minorum Epiſcopus Marianenſis in Corſica ad has eccleſias tranſlatus eſt a Clemente Sexto per obitum Ioannis 5. kal. decemb. 1342. Pontif. 1. ex Reg. Vaticano epiſtola 91. ſol. 171. Vixit in ea dignitate annos 4.

19 Fr. PETRVS de Pernis Theutonicus nuncupatus eiuſdem Ordinis Minorum ab eodẽ Clemente Sexto harum eccleſiarum fit Epiſcopus 15. kal. martij an. Pontif. 4. qui fuit Chriſti 1346. ex reg. Vatic. ep. 63. an. 4. de quo etiam Vvadingus noſter ad eum annum. Vir fuit Petrus litterarum peritia, & virtutum exemplis præclarus, Regis Ludouici capellanus maior. Obijt 21. ianuarij 7. id. 1354.

20 B. PETRVS Thomaſius Ordinis Carmelitarum conſtituitur harum eccleſiarum Antiſtes ab Innocentio Sexto anno 1354. 16. kal. decemb. ſucceſſit Petro eodem anno teſte Vvadingo, ab Innocentio Nuncius miſſus ad Stephanum Roſsiæ Regem ſimul cum Bartholomæo Minorita Epiſcopo Tragurienſi, & cum fr. Stephano electo Zagabrienſi. Anno eodem deſtinatur Petrus ad Imperatorem Græcorũ Ioannem Palæologum, alijſque & quidem perfunctus legationibus, anno 1359. ab Epiſcopatu Liparenſi, & Pactenſi ad Coronenſem ſub Patracenſi Archiepiſc. tranſfertur. Deinde plenam ei commiſit Papa legati Apoſt. ſedis auctoritatẽ in ampliſsimo Patriarchatu ſupradicto, in Regnis Cyprio, Cretenſi, atq; Inquiſitorem generalem inſtituit, multis priuilegiis decorauit. Ab Eccleſia Coronenſi ad Archiepiſcopatum Cretenſem, deinde anno ſequenti aſſumptus ad Patriarchatum Conſtantinopoli anum, legatus Apoſtolicæ ſedis pro tranſitu ad Terram ſanctam miſſus, multum conſilio, & ſingulari ſua prudentiam ſanctum illud opus promouit. Tandẽ plenus dierum, ac bonorum operum ſanctiſſime obiit Famaguſtæ hora noctis 2. an. ſal. 1366. multis in vita, & poſt mortem clarus miraculis. Epitaphij loco hæc duo inculta carmina a diſcipulo Ioan. Hyldentheimenſi inciſa referuntur.

Virgo virum rege virgineum, qui virginis alma
Conſpicuum titulum gerit, huic ſibi da loca palmæ.

Scripſit libros de Conceptione beatæ Virginis, ſuper ſententias lib 4. Sermonum lib. 2. & quędam ſimilia. Plures ſcripſere de hoc beato Petro, quos recenſere longum eſſet, nouiſsime doctus Lucas Vvadingus de vita, & geſtis beati Viri accuratiſsime ſcripſit; impr. Lugduni an. 1637.

21 Fr. IOANNES Graſſeus Siculus Maſſarienſis Ordinis Minorum electus ab Innocentio Sexto anno 1358. 16 Kalend. auguſti Pontificatus 8.

22 Fr. FRANCISCVS Ordinis Prædicatorum conſtituitur Antiſtes Liparenſis, ac Pactenſis 1364. In Inſulam Liparitanam tranſmiſit Simonem Mariſcalcum ſuum procuratorem ad iura ſuę Eccleſiæ conſequenda. Septem an. adminiſtrauit has eccleſias, tranſlatusq. deinde eſt ad Maſſarienſem an. 1371.

23 Fr. VBERTINVS Corleonenſis Siculus Ordinis Minorum; vir prudentia, & litterarũ peritia eximius: fuit Regi Friderico charus, factus harum eccleſiarum Epiſcopus 1372. ſed (ait Pyrrhus) decedenti Ioannæ Primæ Reginæ Neapolitanæ ſucceſſerat eius nepos Carolus Tertius filius Ludouici, ac nepos Ioannis Dyrrachij Ducis, cuia Carolo nupſerat Margarita filia Mariæ neptis Roberti ex filio Carolo Secundo Rege, & Philippi comitis Acerræ, ijs obeuntibus anno 1385. ſucceſſerat eorum filius Ladislaus, qui fauente Bonifacio Nono Papa genere Neapolitanus Liparis etiam potitus eſt, eidemque adhęſerat Vbertinus Epiſcopus noſter; quare è Catalonia cum Mari vxore Regina in Siciliã appulſo Martino fit infenſus, cuius opera a Bonifacio Pręſulatu Pactenſi priuatur an. 1392. & a Rege conceditur in adminiſtrationem Ioan. de Aragonia filius Vinciguerræ de Aragonia magni Cancellarij Siciliæ, tamen Vbertinus Epiſc. Liparen. ab eodem Martino nũcupari videtur in litteris ſcriptis Cataniæ, forte quod ad illam dignitatem admiſit.

24 IOANNES de Cauſſa Ordinis Minorum an. 1392. præficitur in Epiſcopum Liparenſem, & Pactenſem per Benedictum Decimum tertium Antipapam.

25 FRANCISCVS Gattulus a Bonifacio Nono inſtituitur catholicus Epiſcopus Liparenſis & Pactenſis 1397. 18. decemb. ex lib. Oblig. quo

ſedente ab eodem Bonifacio, diſſolutæ ſunt ad inuicem vnitæ hæ duæ Eccleſiæ, quarum Liparenſis Franciſco remanſit, Pactenſis vero data eſt Franciſco Hermemir Catalano viro eximio. Voluit enim Bonifacius, ne idem Epiſcopus Pactenſi, quæ ſub ditione Regis Siculi Martini erat, & Liparenſi eccleſiæ præeſſet, quam iuriſdictionis fuiſſe Papa decreuerat Ladislai Regis Neapolit. Porro diſſolutionis diploma Bonifacij Noni eſt ſequentis tenoris a Pyrrho in ſua quarta notitia relato.

BONIFACIVS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei.

Dilectis filijs Capitulo Eccleſiæ Pactenſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Apoſtolatus officiũ, quãquam ſine meritis nobis ex alto commiſſum, quo eccleſiarum omnium regimini præſidemus, vtiliter exequi coadiuuante Domino cupientes, ſoliciti corde reddimur, & ſolertes. Et cum de ipſarum regiminibus agitur committendis, tales etiam in Paſtores præficere ſtudemus, qui commiſſum ſibi gregem Dominicum ſciant non ſolum doctrina verbi, ſed exemplo boni operis informare, commiſſaſque ſibi eccleſias in ſtatu pacifico, & tranquillo velint, & valeant, duce Domino, ſalubriter regere, & feliciter gubernare. Hodie ſiquidem attendentes, quod in ciuitatibus, & diœceſibus Pactenſis, & Liparenſis adeo, ſicut notorietas facti manifeſtat, benedicente Domino creuit populi multitudo, quod vnius paſtor ſingulorum vultus etiam propter locorum diſtantiam, nequit inſpicere, aliaſque partes boni paſtoris implere, eratque difficile in locis tam populatis, & diſtantibus inter ſe, ad vnum tantum a tot perſonis Eccleſiaſticis, & mundanis haberi recurſum. Ex præmiſsis & alijs etiam certis rationibus, ſuadentibus cauſis volentes ſuper hoc ſalubriter prouidere, de fratrum noſtrorum conſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ad Dei laudem, & gloriam, diuinique cultus augumentum, & ſalutem fidelium animarum, Pactenſis & Liparenſis eccleſiarum olim inuicem vnitarum vnionem dudum factam duximus diſſoluendam, & venerab. fratrem noſtrum Franciſcum Liparenſem, tunc Pactenſem, & Liparenſem Epiſcopum, licet abſentem, a vinculo, quo dictæ Pactenſis eccleſiæ dumtaxat, cui tunc præerat, tenebatur, de eorundem fratrum conſilio, & Apoſtolicę poteſtatis plenitudine duximus abſoluendum. Cum itaque Pactenſis eccleſia ſecundum præmiſſa vacare noſcatur, nos ad prouiſionem eiuſdem Pactenſis eccleſiæ celeriter, & feliciter paternis, & ſolicitis ſtudijs intendentes poſt deliberationem, quam de præficiendo eidem eccleſiæ Pactenſi perſonam vtilem, & etiam fructuoſam cum dictis fratribus habuimus diligentem, demum ad electum filium Franciſcum Hermemir clericum Tarraconenſem, legum doctorem, notarium noſtrum, in minoribus dumtaxat ordinibus conſtitutum, cui de vitæ munditia, honeſtate morum, ſpiritualium prouidentia, & temporalium iurium ſpectatione, & alijs multiplicium virtutum donis apud nos fide digna teſtimonia perhibentur, direximus oculos noſtræ mentis, quibus omnibus debita meditatione penſatis, de perſona ipſius Franciſci Hermemir nobis, & eiſdẽ fratribus ob dictorum ſuorum exigentiam meritorum accepta eidem Pactenſi eccleſię de dictorum fratrum conſilio, auctoritate Apoſtolica prouidimus, ipſum illi præfecimus in Epiſcopum, & paſtorem, curam & adminiſtrationem ipſius Pactenſis eccleſiæ ſibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenarie committẽdo in illo, qui dat gratias, largitur & præmia, cõfidentes, quod d. eccl. Pactenſis ſub ſuo felici regimine, gratia ſibi aſſiſtente diuina, proſpere dirigatur, & ſalubria in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus ſuſcipiat incrementa. Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus eidem Franciſco electo, tanquam patri, & paſtori animarum veſtrarum humiliter intendẽtes, ac exhibentes ſibi obedientiam, & reuerentiam debitam, & deuotam, eius ſalubria monita, & mandata ſuſcipiatis deuote, & efficaciter adimplere curetis. Alioquin ſententiam, quam idem electus rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus auctore Domino vſq. ad ſatiſfactionem condignam inuiolabiliter obſeruari.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum 16. Kal. maij Pontificatus noſtri an. 10.

Cæterum exorta eſt contentio inter vtriuſque eccleſiæ Antiſtites de bonis illarum, a Bonifacio Papa id præſcribitur diploma.

BONIFACIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Ad futuram rei memoriam.

Dudum ex certis cauſis, & rationibus Pactenſis, & Liparenſis Eccleſiarum, olim canonice vnitarum, vnionem factam diſſoluendam decreuimus, & venerab. fratrem noſtrum Franciſcum nunc Liparenſem tunc Pactenſem, & Liparenſem Epiſcopũ licet abſentem a curia, a vinculo, quo dictę Pactenſis Eccleſiæ dumtaxat, cui tunc præerat, tenebatur, de fratrum cõſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine duximus abſoluendum, ac inſuper filium Franciſcum Hermemir electum Pactenſem de eorumdem fratrum conſilio ipſi Pactenſi Eccleſiæ auctoritate Apoſtolica duximus prouidendum: præficiendo vero ipſi Eccleſiæ in Epiſcopum, & paſtorem, prout in literis deſuper confectis plenius continetur. Cum autem ſicut accepimus, nonnullum vertatur dubium, an per diſſolutionem, & abſolutionem, vt prædicitur, huiuſmodi, ſit intentionis noſtræ, Eccleſiæ Liparenſis in bonis, & iuribus ſuis, quæ ante habebat, prout habet in inſula Siciliæ, & Calabriæ, aliqualiter præiudicare. Nos vero ad huiuſmodi, & quodlibet aliud ſuccurrendum dubium auctoritate Apoſtolica tenore præſentium decernimus, & declaramus intentionem noſtram fuiſſe, & eſſe per dictam Liparenſis Eccl. diſſolutionem, & abſolutionem huiuſmodi nullo modo prædictis, & alijs bonis, & iuribus ſuis vbicumque conſiſtentibus præiudicare, imo quod in bonis, & iuribus ſuis

ſuis prædictis integraliter, manuteneatur, ac conſeruetur; mandantes nihilominus per præſentes Epiſcopo Pactenſi, qui eſt pro tempore, vt Epiſcopum Liparenſem pro tempore exiſtentem ſuper bonis, ac iuribus ad Eccleſiam Liparenſem de iure ſpectantibus nullatenus inquietet, moleſtet, ſeu quomodolibet perturbare præſumat. Nos enim ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper iis a quocumque, & quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo hominum, &c. Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum 6. id. iulij, Pont. noſtri anno decimo.

Franciſcus vero Liparenſis Epiſcopus, ex hac mortali vita diſceſſit anno 1400. vt ex lib. oblig. elicitur, cui ſucceſſit

26 ANTONIVS ex Archidiacono Cathedralis Liparenſis anno 1400. die tertio idus iulij, ex lib. prouiſionum Prælatorum fol. 31. Porro hactenus incognitum quanto tempore hanc rexerit Eccleſiam, quoue anno certo obierit, in iiſdem lib. non exprimitur, perueniſſe tamen ad Gregorij XII. tempora pro certo habetur.

27 THOMAS, de quo nulla apud Pyrrhum extat memoria, Liparenſis Epiſcopus fuit, tranſlatuſque eſt ab eodem Gregorio XII. qui illum ad hanc Eccleſiam extulerat, ad Marſorum Eccleſiam, id habetur in lib. oblig.

28 ANTONIVS de Comite a Gregorio XII. creatus eſt Liparenſis Epiſc. in tranſlati Thomæ locum, verum cum in illã temporum malignitaté incidiſſet, a Ioanne Vigeſimo tertio eſt deturbatus de ſede, iterumque a Martino Quinto eiuſdem Eccleſiæ canonice conſtituitur Epiſcopus anno 1419. prid. Kal. aug. vt docet lib. 2. prouiſ. Prælatorum fol. 182. vitam cum morte commutauit anno 1432.

29 BARTHOLOMÆVS de Salerno ab Eugenio Quarto anno 1432. 16. Kalendas nouemb. Liparenſi donatus eſt Epiſcopatu, ex act. conſiſt. quem in ea dignitate multo tempore geſſiſſe ad Pauli II. Pontiſ. eruitur ex iiſdem act.

30 Fr. FRANCISCVS de Stylo ord. Prædicatorum, vir eximius, a Paulo Secundo electus eſt Epiſcopus Liparenſis, cui Rex Ferdinandus anno 1476. ſuo diplomate iura Eccleſiæ ſuæ libenter roborauit. Epiſcopatu ceſſit poſt multos annos, ac pene capularis ſenex ann. 1489. de quo in act. conſiſt.

31 IACOBVS Carduinus, ex ceſſione Franciſci hanc ſuſcepit Eccleſiã regendam a Bonifacio Octauo anno 1489. die ſecunda octob. ex iiſdem act. Hunc obiiſſe ſcribit Pyrrhus circa ann. 1523. ſed reuera defunctus eſt anno 1506. vt notatum legi in citatis act. conſiſt.

32 FRANCISCVS Epiſcopus Rapollanus, ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt a Iulio Secundo anno 1506. die 26. ſeptemb. ſucceſſitque Iacobo. Præfuit ann. 8. iterumque ad aliam Eccleſiam Veſtanam anno 1514. vacuum Liparitanum ſacerdotium ſequenti dimiſit; de quo acta conſiſtorialia.

33 ANTONIVS Genonius in Liparenſem Epiſcopum aſſumitur die vigeſima ſexta ianuar. 1514. ex act. citat. quando vero deſiit eſſe, mihi incertum.

34 PETRVS quidam ſufficitur, ex Pyrrho, anno 1524. qui elegit ſibi vicarium Nicolaum de Comito Liparenſem, de quo in act. conſiſt. nil inuenimus.

35 GREGORIVS Magalottus Vrbis Gubernator, Epiſcopus Liparenſis electus eſt a Clemente VII. die 23. aug. 1532. per obitum, cuius nomen non exprimitur in act. conſiſtorialibus. Abſenſ. præfuit ann. duobus, deinde tranſlatus eſt ad Eccleſiam Cluſinam in Hetruria 1534. de quo ibi plura in tertio tomo.

36 BALDVS Ferratinus Amerinus, vir eximius, & æterna memoria dignus Liparenſi Epiſcopatu donatus eſt a Clemente Septimo die vigeſima auguſt. 1534. quo Præſule anno 1544. ab Ariodeno Barbaroſſa Turcicæ claſſis præfecto ferro, & igni prorſus abſumpta eſt Liparis. Rem totam deſcribit Pyrrhus in notitia huius Eccleſiæ. Baldus vero hanc rexit Eccleſiam ad annum vſq; 1553. eamque dimiſit, ann. deinde 1558. Amerinæ Eccleſiæ præficitur, de quo vide quæ diximus in noſtro primo Tomo in Epiſcopis Amerinis pag. 341.

37 ANNIBAL Spataſora nobilis Meſſanenſis ſucceſſit Baldo, breuiſque Pontifex fuit, cum vix tranſacto anno ab eius promotione fato functus eſt ſalutis noſtræ 1554. vt acta habent conſiſtor. An iſte idem dicendus ſit cum illo, quem Pyrrhus narrat huic Eccleſ. præfuiſſe 1493. videat ipſe. Ego enim, quæ ex actibus conſiſtorialibus licuit elicere, in medium attuli, vt veritas magis eluceſcat.

38 PHILIPPVS Lancia demortuo Annibale Spataſora, Liparitanus Epiſcopus deligitur anno 1554. die decima tertia aprilis. Decem omnino annis præfuiſſe habetur in act. conſiſtor. vbi & annus obitus eius notatur 1564.

39 ANTONIVS Iuſtinianus Chienſis. ord. Prædicatorum, ex quæſitore fidei in eadem inſula Naxienſis Archiepiſcopus, in concilio Tridentino clarus, ad hanc Liparitanam Eccleſiam tranſlatus eſt die 12. maij 1564. Obiit ann. 1571. de quo Michael Pius, actaque conſiſt.

PETRVS

40 PETRVS de Cancellaris Hetruſcus Piſtorienſis vetuſtæ nobilitatis, & eximię virtutis Pio V. charus, eligitur in ſucceſſorem Antonij Iuſtiniani ab eodem Pontifice 3. octob, 1571. Exceſsit e vita anno 1580. de quo nil aliud referunt citata acta.

41 PAVLVS Bellarditus Siculus Leontinus I.V.D. genere, virtutibus, ac literis nobilis, ſuique iuris eccleſiaſtici acerrimus propugnator, Liparenſis Epiſcopus electus eſt a Gregorio Decimo tertio, anno 1580. die 17. octobris, iuſſuque eiuſdem Pontificis Quæſitoris de rebus fidei in inſula Melitæ functus eſt officio. Præfuit Liparitanæ Eccleſiæ annis quinque, ac libens volens ſe abdicauit anno 1585. Fuit Abbas commendatarius S. Eliæ ordinis ſancti Baſilij. Troinæ deceſſit e vita anno 1592. die prima martij in oppido Gioioſæ iuxta Pactas, cuius corpus delatum eſt (teſte Pyrrho) honorifice in patrium templum ſancti Dominici Leontini, vbi in tumulo dealbato ſine epitaphio ſitum eſt cum natalitijs ſtemmatibus, ſcilicet tres ſtellæ aureæ deſuper in campo cęruleo, & tres igneæ flammæ in parma alba.

42 Martinum quendam in Liparenſem Epiſcopum electum lego ex ceſſione Pauli Bellarditi die 21. decemb. 1585. in act. conſiſt, eamque Eccleſiam adminiſtraſſe ad annum 1593. quo è viuis exemptus eſt.

43 Fr. IOANNES Gonzales de Mendoza Hiſpanus, ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini in Antiſtitem, electus anno 1593. vltima martij. Ceſsit an. 1598. factuſque eſt Epiſcopus in America, de quo legendus Herrera in Alphabeto Auguſtiniano.

44 Fr. ALPHONSVS Vitalis Hiſpanus, ordinis Minorum diſtrictioris obſeruantiæ, ſucceſſit Ioanni 1599. 24. nouembris, vir eccleſiaſticæ iuriſdictionis acerrimus defenſor. In cœnobio a Capuccinis fratribus ob loci paupertatem derelicto, ſui ordinis ſodales e Calabria efflagitauit, opem præſtitit, & ædificijs auxit. In vinea Epiſcoporum ædes nobiles ædificare cœpit, paralyſi affectus ætatis ann. 82. menſe octobris ann. 1618. obijt, & in tumulo marmoreo ſacelli ab ipſo conditi cathedr. templi ſepelitur, vbi teſte Pyrrho epitaphium proſtat.

45 Fr. ALBERTVS Caccamo Panormitanus ordinis Prædicatorum, ſacræ Theologiæ magiſter, Franciſci de Caſtro Proregis Siciliæ precibus a Paulo Quinto Liparitanæ Eccleſiæ deligitur Epiſcopus die ſecunda aprilis 1618. Ædes in vineis amplificauit, annuos prouentus auxit, ſedem Epiſcopalem, quæ in Canonicorum choro erat, in medium templum contra ſuggeſtum tranſtulit. Præfuit annis nouem haud laudabiliter, mortuuſque eſt Romæ in monaſterio ſanctæ Mariæ de Populo ærumnis e paupertate affectus, recluſuſque Vrbano Octauo Pontifice Maximo ita cenſente, die 9. auguſti 1627. Panormi in templo S. Mariæ de Victoria ordinis ſancti Franciſci de Paula nobiliſſimum ſacellum eidem diuo dicatum, ac ſepulchrum marmoreum conſtruxit cum hoc epit.

D. F. ALBERTVS CACCAMO
PANORMITANVS,
ORD. PRÆDICATORVM,
EPISCOPVS LIPARENSIS
VIVENS,
ET MORTIS HORAM
PRÆ OCVLIS HABENS HIC
SVOS CINERES IN DIE
NOVISSIMA
DEPONERE CVRAVIT
ANNO DOMINI
M. DC. XXII.

46 IOSEPH Candidus Syracuſanus patre Ioann. Baptiſta Scannaeucio, matre Antonia Candida natus, nepos Iacobi Candidi Epiſcopi Lancianenſis, & Fr. Vincentij Candidi, nunc Sacri Apoſtolici Palatij Magiſtri doctrina, ac morum probitate clariſſimi, ex Cubiculario Vrbani Octaui conſtituitur Liparitanus Epiſcopus ab eodem die vigeſima nona nouembris 1627. eodemque anno, & ab eodem Pontifice Maximo factus eſt liber a Metropolitico Meſſanenſi iure, & Romanæ ſedis immediate ſubiectus hoc ſuæ Eccleſiæ addidit ornamentum, quam multis auxit beneficijs, præfuitque ſumma cum laude ann. decem & ſeptem. Romæ obijt ann. 1644. die 9. decemb. & in D. Mariæ ad Mineruam ſepultus iacet inglorius, nulla inſcriptione eius meritas laudes proloquente.

47 AVGVSTINVS Candidus Syracuſanus prædeceſſoris conſobrinus, electus die 12. iunij 1645. ab Innocentio X. Pont. Max. viuit.

LVCENSES.

Pag. 849. l. 62. *lege* 3. *pro* 5.
Pag. 850. l. 4. *lege* 899. *pro* 856.
Pag. 895. l. 25. *lege* 900. *pro* 890n.
Pag. 896. l. 52. *lege* 900. *pro* 890.
Pag. 911. l. 33. poſt *illa* verba, Pipinus, adde, de Arrighis nobilis Piſanus ab Alexandro Tertio conſecratus huius Eccleſiæ Præſul.

S. MARCI.

Pag. 951. l. 25. adde, a capite lineæ.

31 FRANCISCVS ANTONIVS de Afflicto Neapolitanus, electus Epiſcopus S. Marci anno 1585. pauloque poſt exceſſit e vita, ſepultuſque eſt in Eccleſia Ieſu Mariæ oppidi Belluederi

ſuæ

ſuæ diœceſis, vbi extare intellexi ad eius tumulum epitaphium adhuc mihi incognitum.

MANTVANI.

Pag. 929. l. 26. *pro* Mattoldo *lege* Rotoldo.

Pag. 997. l. 14. *lege* Suardus *pro* Sicardus, l. 62. *adde*, Obijt Mantuæ anno 1645. deinde a capite lineæ *adde*.

50 MASSÆVS Vitalis Bergomen. ord. Minor. diſtrictioris obſeruantiæ Mantuanę Ducissæ a ſacris confeſſionibus electus eſt Epiſc. Mantuanus ab Innoc. X. Pontif. Max. anno 1646. Romæ conſecratur in Vallicellana Eccleſia a Cardinali Pancirolo die 11. februarij.

MELPHIENSES.

Pag. 1007. l. 22. poſt illa verba, 17. Alexander, *adde* de S. Elpidio Picenus, ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini Prior Generalis, creatur Epiſcopus Melphienſis a Ioanne Vigeſimo ſecundo anno 1325. 12. Kal. martij ex regeſto Vaticano, ſucceſſit Vuillelmo, ſcripſit vir doctiſſimus, teſte Pamphilo in cronich. *de iuriſdictione Imperij, & auctoritate ſumm. Pont. de paupertate Euangelica, de Eccleſiaſtica virtute, in libros Priorum, & Topicorum Ariſtotelis*, & alia, fuitque inſignis ſui ſeculi Theologus.

MILITENSES.

Pag. 1038. l. 16. poſt, Thomas, *adde*, de Buccamungellis Salernitanus an. 1376. Ioannæ primæ Reginę Neapol. a conſilijs. Obijt in patria anno 1391. iacet in Metropolitana cum hoc epitaphio.

Hic iacet dominus Thomaſius
Epiſcopus Militenſis,
filius quondam domini Richardi
Buccamungelli
militis de Salerno
PP. Vrbani V. & Gregorij XI.
qui obijt anno Domini
M. CCC. LXXXXI. die VIII.
menſis Ianuarij.

MOMTIS POLITANENSES.

Pag. 1075. l. 17. *pro* Margarita, *lege*, Agnes, ibidem l. 20. *dele* affinis, *lege* nepos.

Pag. 1079. l. 49. poſt illa verba 1640. *adde*, Obijt Romæ anno 1646. die tertia octobris hora noctis tertia, ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Ioann. Bapt. nationis Florentinæ.

NARNIENSES.

Pag. 1082. l. 15. *dele* illa verba, die tertia maij, eorum loco, *adde*, ſeptimo idus ſextilis, natalis vero eius ex impropria conſuetudine agitur die 3. maij.

Pag. 1083. l. 8. *dele*, martyre, *adde* Epiſcopo, ibidem l. 58. *lege* 511. *pro* 840.

Pag. 1084. lin. 2. *lege* Maximus *pro* Maximilianus, eadem pag. l. 31. ad illa verba, Interamnenſibus, *adde*, Hic ille fuit Proculus Epiſcopus, qui Eccleſiam D. Iuuenali Epiſcopo extruxit in colle, cui poſtea ſancti Iuuenalis cognomen fecere, quo quidem loco, vt in actis ſancti Iuuenalis legitur, dum ille a cuſtodibus tentus immolare, & carnes edere cogeretur, in os eius gladius immiſſus fuerit, quem ita dentibus tenuiſſe, vt qui illum immiſerat, extrahere conatus guttur ſibi præcideret.

Pag. 1085. l. 12. *lege* Caſſius *pro* Cnius, eadem pagina l. 57. *dele* illa verba, *ob ſacrarum cultum imaginum ab hæreticis neci traditus, palmam martyrij glorioſiſſime eſt conſecutus non longe ab Interamna: eius corpus Narniam allatum in ipſa cathedrali D. Iuuenali primo conſecrata, ſepulturæ mandatum eſt, cuius ſucceſſor Proculus in eodem loco, in quo martyrio occubuerat, ob id collis ſancti Iuuenalis appellatus Eccleſiam in eius honorem excitauit.* Loco eorum *adde*, ad cælum euolauit 1. ia die maij, vt quidam probabili argumento volunt, quem confeſſorem non martyrem fuiſſe affirmant.

Pag. 1086. l. 9. *lege* 537. *pro* 837. l. 12. *lege* Toloſano, *pro* Toletano.

Pag. 1087. l. 28. *adde* a capite lineæ.

19 STEPHANVS Narnienſis Epiſcopus pręſens fuit ſynodo Romæ habitæ a Benedicto Papa Nono ad fauorem Vuillelmi Abbatis Fructuarienſis anno 1045.

Eadem pagina, poſt Stephanum, *adde* a capite lineæ.

20 RODVLPHVS prędeceſſor Oddonis hanc rexit Eccleſiam, eius memoria habetur in donatione, quam fecit Paſchalis Papa II. Cœnobio Sublacenſi, vt notatur in magno regeſto eiuſdem cœnobij.

Pag. 1088. l. 4. *pro* 1019. *lege* 1059. eadem pagina l. 46. poſt illa verba Comitis, adde, qui ſedit ſub Paſchale Papa Secundo anno 1101. vel 1102. vt apparet ex donatione Sublacenſi, vbi eius prædeceſſores Dodo, & Rodulphus recenſentur.

INTERAMNENSES, Iterum corrige.

Pag. 813. l. 21. *lege* Conſtantius *pro* Conſtantino, & lin. 55. *dele* totum id, quod numero 21. de ſancto Tigidio, & linea 64. num. 22. de S. Remedio, diximus, & ex albo Interamnenſium Epiſcoporum expunge, cum reuera ſanctus Tigidius, & diuus Remedius, quos cum clero in Vaſpigio quodam chimęrico Caſtello a Longobardis de Interamnenſi ſede deturbatos commoratos fuiſſe narrauimus, nunquam ij Interamnenſes in Vmbria fuerunt Epiſcopi, ſed Vapincenſes Præſules in Gallia, quæ Vrbs Vapincum, ſeu Vapericum, & Vapecenſium, ſeu Gabiccenſium, inter ciuitates Delphinatus in Allobrogibus, ſeu Narbonenſi 2. quæ & Aquenſis recenſetur apud Aimorinum Antoninum, Myræum, Claudium Robertum, cæteroſque Geograph. ſcriptores, eſtque ſuffraganea Aquenſis Archiepiſcopi, cuius Eccle-
ſiæ

ſiæ Tigidius, & Remedius fuerunt Epiſcopi, teſte Claudio, alijſque. Hos duos ſanctiſſimos Præſules ex aliorum vecordia male inter Epiſcopos huius Interamnenſis Eccleſiæ retuli in primo tomo, ingenue enim fateor, me a quodam Interamnenſium antiquitatum euerſore deceptum fuiſſe, qui vt propriam oppleret vanitatem Epiſcoporum Interamnenſium Dypticas, tabulas, monumentaque effinxit, corrupitque ad nauſeam, meque calamo currentem circumueniens, decepit incautum, & in errores impegit, quos cum non potuerim ex properantia ſcribendi prouocare ad pyram, noſtra Interamnenſium Epiſcoporum ibidem nonnihil claudicauit narratio. Errorem auxit modernus alius ſanctorum aliquorum geſtorū ſcriptor, ab eodem vaniſſimo homine circumuentus, cuius malitiam, ſeu inſcitiam nuper detexit eruditus, & veridicus hiſtoriarum patriæ ſcriptor Franciſcus Angelonus, qui & Tranſmundum, quem nos in 24. loco inter huius Eccleſiæ Epiſcopos annumerauimus à ſuo exulauit catalogo, eiuſque loco ab eodem Zaccharia Papa delectum, quendam Anonymum narrat, longe diuerſum a Tranſmundo, qui nunquam Interamnenſem ſedem aſſecutus eſt, eo teſte. Anonymo poſt quingentorum annorum interregnum in Eccleſia Interamnenſi ſucceſſit Raynerius. SS. Tigidij, & Remedij Vapincenſiū in Gallia Epiſcoporū meminit martyrol. Roman. & Vſuard. quibus adſtipulatur Baron in notis 3. febr. de quibus etiam legendus Andreas Sauſſay Pariſinus eccleſiaſticarum rerum eximie doctus & eruditus in ſuo martyrolog. Gallicano, vbi die tertia februarij de ſanctis Remedio, & Tigidio Vapingi Epiſcopis hæc habet. *Vapingi ſub Aquæſextiæ Metropoli in Phocenſi prouincia ſancti Remedij Epiſcopi itidem, & confeſſoris, qui ſancto Tygridi ob præclaras virtutum dotes ſuffectus, ijſdem veſtigijs inhærens Eccleſiam creditam magna laude, & copioſo fructu paſtoralis vigilantiæ direxit, datiſque diuinitus perfectæ ſanctitatis indicijs, eodem tramite, quo deceſſor aulam cæleſtem ingreſſus eſt.* De Tigidio vero hæc antea die prima eiuſdem menſis februarij dixerat. *In territorio Vapicenſi S. Tygridis Epiſcopi, & confeſſoris.* Cæterum Interamnenſium Epiſcoporum ſeriem ita diſpoſuit Angelonus ipatſim in ſua hiſtoria, eui libenter, paucis exceptis, ſubiicribo.

1. S. Peregrinus primus Epiſcopus Interamnenſis anno 138.
2. S. Anthymus 145.
3. Sanctus Valentinus 197.
4. Sanctus Proculus 270.
5. Voluſiano 310.
6. Syrus 320.
7. Antemius 425.
8. Aelonus 430.
9. Conſtantinus 436.
10. Proteſtatus 464.
11. Petrus 487.
12. Felix 497.
13. Sanctus Valentinus 2. 515.
14. Sanctus Proculus 2. 533.
15. Sanctus Anaſtaſius 546.
16. Syrus 2. 553.
17. Valentinus 3. ann. 554.
18. Sanctus Iuuenalis 2. 558.
19. Proiectius 595.
20. Conſtantius 603.
21. Anaſtaſius 2. an. 649.
22. Conſtantinus 653.
23. Anonymus circa 760.

Poſt hunc Anonymum, ſeu Zachariam, per quingentos ipſos annos Interamnen. Eccleſia proprio caruit Paſtore; donec Honor. Tertius eis reſtituta Epiſcopali dignitate, Raynerum quendam attribuit Epiſcopum anno 1218. poſt Raynerium, ad noſtram vſque ætatem, ij qui in ea ſede floruerunt, optime recenſentur in noſtra ſerie, quam ſequitur Angelonus. Porro quid de duobus ſanctis Anaſtaſijs, alijſque ſentiam, alibi Deo bene diſponente dicemus, interim ad veritatem illuſtrandam hæc pauca dixiſſe ſufficiat.

Pag. 814. lin. 3. *dele* illa verba, *poſt Epiſcopum Remedium hac rexit Eccleſiam in eodem Vaſpigio commoratus caſtello. Deceſſit 12. Kal. aprilis anno 726. ſepultuſque eſt in eiuſdem eccleſiæ confeſſione*, & loco eorum *adde*, qui & Contignetius, & Coſentinus dicitur ſucceſſit Anaſtaſio 653.

NEPESINI.

Pag. 1102. l. 48. *adde* a capite lineæ.

15 CRESCENTIVS Epiſcopus Nepeſinus, ſubſcripſit diplom. pro Eccleſia Fructuarienſi ſupra relato anno 1015. neque alia de ipſo reperitur inuentu.

Pag. 1104. l. 13. *lege* 1328. *pro* 1322. ibid. lin. 48. *adde* a capite lineæ.

36 Fr. Bonifacius Cepti Vrbeuetanus Nepeſinus Epiſcopus anno 1391. ita in monumentis ſanctæ Mariæ Nouæ de Vrbe memoratur.

Pag. 1105. l. 28. poſt illa verba. & ann. *adde*, vt ex ſequenti Eugenij bulla perhibetur, quam legimus in Vatican. archiuio in lib. de diuerſis formis, fol. 263. tenoris ſequentis.

EVGENIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

O Romana Eccleſia, ſacroſanctaq; ſuper vniuerſas orbis Eccleſias obtinet diuina inſtitutione primatum, ſi circa ſtatum Eccleſiarum omnium præſertim Cathedralium earumque profectus velut pia mater de filiorum neceſſitate ſollicitior vigilanter excogitat, & prudenter intendit, vt quandoque per vnionis etiam ſalubris, & accommodæ miniſterium, prout locorum, & temporum qualitas exigit, & illarum vtilitas perſuadet ſtudet Eccleſiarum ipſarum ſtatui efficaciter prouidere. Nuper ſiquidem attendentes quod Sutrin. & Nepeſin. Eccleſ. quæ dudum fuere proprijs facultatibus opulentæ adeo per diuerſas calamitates, & ſuccedentiū temporum ſiniſtros euentus, quibus partes ipſæ, proh dolor, afflictæ fuere in earum redditibus, atque facultatibus tenues factæ ſint, & exiles, quod propter inopiam, & ſeruitu-

uitutem huiuſmodi redditmum, & prouentuum Præſules in illis ſe commode ſuſtentare non poſſunt, propter quod Pontificalis in eiſdem vileſcit auctoritas, nec Epiſcopali dignitati debita reuerentia exhibetur, Præſuleſque ipſi in ſuorum conſeruatione iurium etiam Regalium, atque defenſione eorumdem redduntur plurimum impotentes, cum reuera ad illa tuenda non ſolum circumſpectionis induſtria, & ſolicitudo Pontificalis curæ profectum adducant, quinimo potius ſufficientia facultatum, & propterea cupientes ipſarum pauperum eccleſiarum indigentiæ ſubuenire, ac ſtatum vtriuſque per vnionis miniſterium in melius reformare, dum ambæ ipſæ Eccleſiæ ſub vnius, & eiuſdem Præſulis moderamine, atque cura reductæ feliciter ex ipſarum vnita potentia, mutuiſq; facultatibus Præſul poſſit in eis præſidere decentius peruerſorum conatibus obſiſtere, defendere ſua iura commodius, & commiſſos populos felicius, gubernare. Quare pro euidenti ipſarum Eccleſiarum vtilitate conſiderantes vnionem huiuſmodi, nedum fore proficuam, ſed admodum neceſſariam, imo laudabiliter, & etiam opportunam præmiſſis ſuadentibus, & alijs rationabilibus cauſis ad id animum noſtrum mouentibus, poſt deliberationem, quam de vniendo ad inuicem Sutrinam, & Nepeſinam Eccleſias præfatas, cum fratribus noſtris habuimus diligentem, Nepeſinam Sutrinam, & Sutrinam Nepeſinam Eccleſias antedictas de ipſorum fratrum cõſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine tenore præſentium perpetuo vnimus, annectimus, & incorporamus etiam, ita quod altero ex Præſulibus earumdem Eccleſiarum, qui nunc ſunt cedente, vel decedente, aut altera ex eiſdem Eccleſijs quomodolibet dimittente, ex tunc ambæ ipſæ Eccleſiæ per vnicũ Præſulem, qui Sutrinæ, & Nepeſinæ, aut Nepeſinæ, & Sutrinæ Epiſcopus nuncupetur, ſalubriter gubernetur, liceatque ſuperſtiti ex eiſdem Præſulibus per ſe, vel per alium alterius Eccleſiæ ſic vacantis, ac ipſius ciuitatis, & diœceſ. in ſpiritualibus, & quantum ad ipſius Eccleſiæ ius, & proprietatem in temporalibus corporalem poſſeſsionem apprehendere, & perpetuo retinere, fructuſque necnon redditus, & prouentus emolumenta, obuentiones, & iura quæcumque ad menſam Epiſcopalem ipſius alterius Eccleſiæ pertinentia percipere, & habere, ac in ſuos, & ipſius Eccleſiæ vſus, & vtilitatem conuertere, cuiuſuis licẽtia ſuper hoc minime requiſita, volentes, & auctoritate Apoſtolica decernentes, quod huiuſmodi vnius Epiſcopus, qui eiſdem Eccleſijs pro tempore reſidebit, vno anno in altera, & alio anno in reliqua ipſarum Eccleſiarum, alternatis vicibus, chriſma conficere teneatur, ordinationum quoque tempore celebrationum vices ex ijſdem Eccleſijs, & earum ciuitatibus, & diœceſ. diſtribuat portionem, quam vnicuique tribuendo, quodque in qualibet earundem diœc. pro eius ſubditis annis ſingulis celebret ſynodum, prout eſt fieri conſuetum, & in qualibet earumdem ciuitatum, & diœceſ. curiam teneat ad iuriſdictionem Epiſcopalem inibi exercendam cum vicarijs, & officialibus conſuetis, ac etiam cum idem Præſul in Sutrina, tum

A vero in Nepeſina ciuitatibus, & diœceſ. præſens extiterit, Nepeſin. & Sutrin. Epiſcopus appelletur, & ſic deinceps Eccleſiæ ipſæ vnico Paſtore, & Antiſtite præmiſſiſque intitulationibus perpetuis temporibus gubernentur, & quod cedente, vel decedente, aut translato ipſo Epiſcopo, aut alijs Eccleſijs ipſis vacantibus, ipſarum Eccleſiarũ canonici, & ambo capitula vocatis ad hoc, qui fuerunt euocandi, congregari debeant pro electione futuri Epiſcopi celebranda in loco vbi Epiſcopus deceſſerit, ſi ipſas Eccleſias vacare contigerit per obitum, ſi vero per alias, quam per obitum Eccleſias ipſas vacare contigerit, fiant electiones huiuſmodi temporibus vacationum ipſarum alternis vicibus in ciuitatibus, vel diœceſ. antedictis, quodq; propter vnionem, annexionem, & incorporationem huiuſmodi Eccleſiæ præfatæ in ſpiritualibus
B non lędantur, aut in aliquo in temporalibus ſuſtineant detrimentum. Nulli ergo, &c. noſtræ vnionis, incorporationis, voluntatis, & conſtitutionis infringere, &c. Si quis, &c.

Datum Florentiæ ann. incarn. Dominicæ 1435. *pridie id. decemb. anno* 5.

In eod. modo Nepeſin. & Sutrin. eod. die, & an. &c.

NVCERINI.

Pag. 1129. l. 25. poſt illa verba iulij, *adde*, Obijt die nona nouembris 1645. iacet in Cathedrali, deinde *adde* a capite lineæ.

C 46 HORATIVS Iuſtinianus Ianuenſis Epiſcopus Montis Alti, ad hanc ſedem translatus ab Innocentio Decimo die 14. ianuarij 1645. pauloque poſt creatus eſt S.R.E. presbyter Cardinalis, Epiſcopali munere deinceps ſe abſoluit, de quo vide quæ diximus in Epiſcopis Montis Alti.

PAPIENSES.

Pag. 19. l. 25. *dele* illa verba, vixit vſque ad 1026. & l. 26. poſt illa verba Vulpariam, *adde* a capite lineæ.

RAYNALDVS Epiſcopus Ticinenſis ſubſcripſit decreto Benedicti Papæ IX. ad fauorem Abbatis Fructuarienſis ann. 1015.

PENNENSES.

D Pag. 62. l. 18. *adde* a capite lineæ.

24 BERALLVS Epiſcopus Pennenſis, memoratur anno 1268. in monumentis baſilicę ſancti Petri de Vrbe, neque alia de ipſo mentio reperitur.

PERVSINI.

Pag. 73. l. 45. *lege* 1015. pro 1001

Pag. 77. l. 46. *lege* Maceratæ pro Recanati.

PIPERNENSES.

Pag. 196. l. 61. poſt illa verba 998. *adde*, Martinus Epiſcopus Pipernenſis Eccleſiæ ante annum milleſimum vixit, de quo apud vllum haud reperitur memoria; nos tamen nudum eius nomen in ve-

tuſtiſsimo codice membranaceo paſtoralis s. Gregorij Papæ inuenimus, in Archiuio Liberianæ baſilicæ, quem ipſe Martinus ſcribi fecit, primaque pagina codicis ipſiſsimis vetuſtiſsimis caracteribus ita legitur: *Martinus, gratia Dei, Epiſc. ſanctæ Pipernatis Eccl. hunc librum paſtorale fieri conſtitui Domino auxiliante.* Alterum etiam Pipernatem Epiſcopum obſeruauimus ſubſcriptum in ſæpe citato diplomate Benedicti Papæ Noni pro Vvillelmo Abbate Fructuarienſi ann. 1015. in hunc modum. *Ego Petrus S. Pipernatis Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.* Hic eſt ille Petrus Pipernen. Præſul, qui a Sergio Papa Quarto in Galliam miſſus, Monaſterium Belliloci conſecrauit, teſte P. Marca Concord. l. 4. cap. 8. pag. 657.

RAVELLENSES.

Pag. 102. l. 36. *lege* 1322. 10. nouemb. *pro* 1313.
Pag. 103. l. 52. poſt illa verba 1506. *adde*, ibidem ſepultus in Eccleſ. ſancti Franciſci Conuentualium, cum hoc epitaphio.

Coſmæ Setario in decretis Doctore
Rouellenſi Pontifici,
qui agens annum LXII. obijt v 11. Octobris
M. D. VI.
Fratres poſuere.

Pag. 105. l. 10. poſt illa verba ſuæ familiæ, *adde* cum tali epitaphio.

Aemilio Scattaratica Patritio Salernitano
iure conſulto Epiſcopo Rauellenſi
innocentia, pietate,
doctrina ſingulari,
qui ſanctiſsime confecto LV. annorum
curriculo 11. Nouemb.
M. D. XC.
mortalitatem deſeruit immortalitati
maturus.
Flaminius Scattaratica Primicerius,
& Salernitanæ Metropolis
Vicarius
Fratri optimo P.

Eadem pag. l. 34. poſt illa verba 1625. *adde* Neapoli, deinde *dele*, in Cathedrali, & *adde* in Eccleſia S. Franciſci Xauerij.
Pag. 106. l. prima, *pro* Boſius *lege* Bonſius origine Florentinus, patria Romanus.

RECANATENSES.

Pag. 132. l. 32. poſt illa verba, a ſancto Martino *adde* Piſanus.
Pag. 134. l. 34. *lege* Iacobus *pro* Ioannes.
Pag. 135. l. 2. *lege* Pellius *pro* Sillius.
Pag. 137. l. 6. *lege* Amicus *pro* Antonius.

A

SALVTIENSES.

Pag. 144. l. 9. poſt illa verba, imponeret, *adde* amanuum.

SIGNINI.

Pag. 149. l. 3, *adde* a capite lineæ.

9 ROTBERTVS Epiſcopus Signinus, interfuit ſynodo a Benedicto Nono Romæ congregatæ 1015. de quo ſæpius ſupra, nec de eo alia extat memoria.

Pag. 150. l. 56. poſt illa verba, Pontificatus primo, *adde*, id totum iampridem eidem Petro Epi-
B ſcopo Lucius Tertius contulerat ampliſsimo priuilegio an. 1182. quod cum multum faciat ad Signinæ diœceſis diffiniendã hic libenter damus, cuius exemplum ab originali deſumptum, contulit nobis Felix Contelorius vir clariſsimus, & eſt huiuſmodi tenoris.

LVCIVS EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Venerabili fratri Petro Signino eiuſque ſucceſſoribus canonice intrantibus in perpetuum.

ET ordo rationis expoſtulat, vt Eccleſiaſt. vtilitatis conſideratio nos inuitat fratres, & coepiſcopos noſtros ampliori charitate diligere, &
C commiſſas eorum gubernationi Eccleſias patrocinio ſedis Apoſtolicæ propenſius communire; quo ex ſuſcepti executione officij tanto vigilantiores poſſint ſemper exiſtere, quanto a prauorum incurſibus ſecuriores ſe viderint permanere. Ea propter venerabilis in Chriſto frater Epiſc. tuis iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Signinã Eccleſiã, cui Deo auctore præeſſe dignoſceris ad exemplar felicis recordationis Alexandri Papæ prædeceſſoris noſtri ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus, ſtatuentes vt quaſcunque poſſeſſiones quæcumque bona eadem Eccleſia ſiue in domibus, caſularibus, hortis, & puteis, ſeu in ciſternis, & canapinis intra vel extra ciuitatem, aut in vineis, arboribus fructiferis, & infructiferis, ſeu in terris cultis, & incultis, nemoribus, pratis,
D aquis molendinis, & paſcuis aut in alijs tam in montibus quam in planitie in præſentiarum iuſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificũ largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, praſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus & illibata permaneant, in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. In ciuitate Signina Eccleſiam ſancti Petri cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſ. ſanctæ Luciæ cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſ. ſancti Stephani cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſ. ſancti Marci cum omnibus pertinentijs ſuis, in caſtro Colliſmedij Eccleſ. ſanctæ Mariæ cum omnibus pertinentijs ſuis, in caſtro Metellanici Eccleſ. ſancti Angeli, & Eccleſiam ſancti Petri cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam ſancti Ægidij, &

Eccle-

Eccleſiam ſanctæ Mariæ de Vaccarijs cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam ſancti Nicolai de Montenigro cum omnibus pertinentijs ſuis, monaſterium ſanctæ Mariæ de Roſcillis cum capella ſancta Margaritæ, & capella ſancti Archangeli de Gabiniano, & cum omnibus pertinentijs & libertatibus ſuis, in caſtro Gabiniani Eccleſiam ſancti Thomæ cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam ſancti Ioannis de Monteſocale Eccleſiam ſanctæ Marię de Archipresbytero, & Eccleſiam ſancti Valentini cum omnibus pertinentijs ſuis. In caſtro Plumbinariæ, Eccleſiam ſanctæ Mariæ, Eccleſiam S. Anaſtaſij, Eccleſiam S. Nicolai cum omnibus pertinentijs ſuis, monaſterium ſanctę Cæciliæ cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam ſanctæ Barbaræ cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam ſancti Saluatoris de Viculo, Eccleſiã ſanctæ Mariæ cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam ſanctæ Anaſtaſiæ, Eccleſiam ſancti Georgij cum omnibus pertinentijs ſuis. In caſtro Valliſmontoni Eccleſiam ſanctæ Mariæ, Eccleſiam ſancti Andreæ, Eccleſiam ſancti Laurentij cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam ſancti Ioannis de Selua, & Eccleſiam ſancti Nicolai cum omnibus pertinentijs earum, Eccleſiam ſancti Zotici cum omnibus pertinentijs ſuis, monaſterium ſanctæ Mariæ in Silice cum omnibus pertinentijs, & libertatibus ſuis. In caſtro Sacti Eccleſiam ſancti Angeli, & Eccleſiam ſancti Illarij cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam ſancti Leonardi de Rocca ſancti Siluestri cum omnibus pertinentijs ſuis. In caſtro Montisfortini, Eccleſiam ſanctæ Mariæ, Eccleſiam ſanctæ Crucis, Eccleſiam ſancti Stephani cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam ſacti Petri in verſa aqua cum capella ſancti Slueſtri & omnibus petrinentijs ſuis, Eccleſiam ſancti Archangeli, & Eccleſiam ſancti Nicolai dę Silua ceſpati cum omnibus pertinentijs ſuis. Hortum, qui eſt ante portam prędictæ ciuitatis Signinę cum plaigis, & longara, & omnibus vtilitatibus ſuis. Canapinam maiorem quæ eſt iuxta viam, qua itur Anagniam, & eſt in pede placarum ſub vadi cum alia terra quæ eſt ſupra ipſam Canapinam, & partem ſiluæ, collis, ſenaluli. Caſtra quoque collis medij, Metelanici, Gabiniani, Plumbinariæ, Valliſmontoni, Sacci, & Montisfortini tibi tuiſque ſucceſſoribus Epiſcopali iure ſubiacere decernimus, ſicut prędeceſſoribus tuis ſubiecta fuiſſe noſcuntur. Terminos autem tui Epiſcopatus ſicut in priuilegijs prædeceſſorum noſtrorum contineri noſcuntur, & antеceſſores tui, & tu ipſe pręſentialiter poſſides pręſenti ſcripto nihilominus confirmamus libertates quoque rationabiles quas habea in ſeodatis, & hominibus tuis de Signia ratas, & firmas manere cenſemus, ipſaſque prohibemur in poſterum temeritate qualibet violari. Interdicimus etiam vt infra terminos eiuſdẽ Epiſcopatus nullus ſine aſſenſu tuo vel ſucceſſorum tuorum ſaluis priuilegijs Apoſtolicæ ſedis de nouo Eccleſiam, vel capellam ædificare præſumat. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiã temere perturbare, aut eius poſſeſsiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſeruentur eorum pro quorum gubernatione & ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura ſalua Apoſtolicæ ſedis auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisue perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentauerit, ſecundo, tertioue commonita niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſsimo corpore ac ſanguine Dei & Domini Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat: cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen.

Ego Lucius Catholica Eccleſia Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Theodinus Portuen. & ſancta Ruffina Epiſc.

Ego Henricus Albanen. Epiſcopus.

Ego Viuianus tit. ſancti Stephani in Cælio monte presb. card.

Ego Arduinus presb. card. tit. ſancta Crucis in Hieruſalem.

Ego Laborans presb. card. ſancta Maria in Transtiberim titulo Calixti.

Ego Rainerius ſancti Georgij ad velum aureum diac. card.

Ego Gratianus ſanctorum Coſmæ, & Damiani diaconus cardinalis.

Datum Velletri per manum Alberti S. R. E. presbyteri cardinalis, & Bancellarij 4. non. decembris indict. prima, anno incarnationis Dominica 1182. Pontificatus vero domini Lucij Papæ Tertij, anno 2.

Pag. 154. l. 32. *adde* Obijt Veronæ in patria, vt nos monuit Cozza Cottius Archipresbyter Veronenſis, vir tam generis nobilitate, quam omnigena doctrina clarisſimus, & de antiquitate optime meritus, & in Eccleſia ſanctæ Euphemiæ ordinis ſui ſepultus hoc ante aram ſancti Nicolai habet ſemiretum epitaphium.

D. O. M.

Ioſepho Pamphilo Epiſcopo Signino
Patruo . . . B . . . Iacobus
& Michael.
Fratres . . . P. Magdalena Pamphila
qua vixit annos iij. menſ. x.
& dies iij. obijt die xv. nouembris
M. DIC.
Iacobus & Leonard. parentes
mœſt. P.

SPOLETANI.

Pag. 174. l. 42. *pro* 1016. *lege* 1026. quo ſubſcripſit decreto Benedicti Papæ IX. ad fauorem Vvillelmi Abbatis Fructuarienſis.

Pag. 184. l. 21. *dele* totum id quod de Fuluio Vrſino 65. Spoletano Epiſcopo diximus, quem

cum Fulnio Cardinali Vrſino quidam Spoletanorum Epiſcoporum Catalogi auctor M. S. confuderat, & nos eum illo cæcutientes, in errorem lapſi ſumus, loco eius ſic *adde* de eo, deque Petro eius ſucceſſore.

65 FVLVIVS Vrſinus Romanus Iulij ex Domicellis Montiſrotundi filius, Valeriani Principis Aſculani, Marij, & Pauli Aemilij germanus frater, vir clariſsimus die 16. decembris 1562. Epiſcopus Spoletanus eligitur a Pio Quarto. Decem & octo annos hanc rexit Eccleſiam, quam vario pretioſoque cultu ditauit, exceſsitque poſt quam ſibi coadiutorem cum futura ſucceſsione Gregorij XIII. benignitate accepiſſet Petrum Vrſinum.

66 PETRVS Vrſinus Romanus Antonij Grauinæ Ducis, & Felicis Sanſeuerinæ filius, Flauij Card. Vrſini nepos, factus eſt coadiutor Fuluij die 11. aprilis 1580. eidemque defuncto ſucceſsit, Spoletanam Eccleſiam rexit ad decem annos, & a Gregorio XIV. ad Auerſanam translatus eſt anno 1591.

SVTRINI.

Pag. 190. l. 23. *adde* a capite lineæ.

12 DOMINICVS Sutrinus Epiſcopus, cuius memoria habetur in decreto ſæpe citato Benedicti IX. pro Abbate Vvillelmo Fructuarienſi, cui ipſe interfuit ſubſcripſitque cum multis an. 1015.

Pag. 191. l. 35. *adde* a capite lineæ.

21 MARVCIVS Epiſcopus Sutrinus defunctus eſt anno 1275. de quo mentio in monumentis Baſilicæ Vaticanæ, cui ſucceſſit

22 FRANCISCVS ex Priore ſancti Stephani de Viterbio, & capellano Matthæi ſanctæ Mariæ in Porticu Diac. Card. eligitur a capitulo Sutrino poſt mortem Marucij anno 1275. & a Papa cõfirmatur, ex iiſdem monumentis, de quo nil aliud reperitur.

Pag. 192. l. 38. poſt illa verba, fr. Andreas, *adde* Conſtantinopolitanus patria, id habetur in monumentis ſancti Petri in Vaticano.

TARRACINENSES.

Pag. 201. l. 51. *adde* a capite lineæ.

10 SALIBATINVS Tarracinenſis Epiſcopus interfuit concilio Romano an. Chriſti 963. apud Baron. vbi male Tarraconenſis vocatur, ſed rectius in ſynodo ſequentis anni 964. Sabbatinus dictus, peius autem Ferrarienſis pro Tarracinenſis legitur, nos etiam lapſi cum ipſo ſumus in ſecundo noſtro tomo pag. 564. l. 22. vbi inter Epiſcopos Ferrarienſes Sabbatinum appoſuimus, quem ab illa ſerie expunximus, ac Tarracinenſi reſtituimus.

Pag. 202. l. 52. *adde* a capite lineæ.

11 ADEODATVS Epiſcopus Tarracinenſis interfuit ſynodo Romanæ ſub Benedicto IX. Papa an. 1015. de quo ſupra ſæpius dictum eſt.

TIBVRTINI.

Pag. 116. l. 38. poſt illa verba, conceſsit, *adde*, Amizzo vocatur in donatione, quam ipſe fecit Eccleſiæ & monaſterio ſancti Agnetis extra portam Numentanam de Vrbe tunc monialium Ordinis ſancti Benedicti de Eccleſia ſancti Martini Tibure an. 982. autographum extat apud Canonicos Regulares ſancti Saluatoris, qui hodie ſancti Agnetis monaſterium incolunt, cuius initium eſt. *In nomine Domini Dei & ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti, & anno Deo propitio Pontificatus Domini Benedicti ſummi Pontificis, & vniuerſalis Septimi Papæ in Apoſtolica ſede B. Petri Apoſtoli octauo, domini Othonis Imp. ſecundi imperantis in anno nono, regnantis decimo menſis iunij 5. indict. 10. Actum, & ſcriptum per Madalbertum.*

TIPHERNATES.

Pag. 228. l. 54. ad illa verba, dominaretur, adde, Dauizonis vero primus ſui Pontificatus annus notatur in marmorea tabula, quæ extat ad parietæ Eccleſię ſancti Flori, in qua clare habetur Cæleſtinum II. ciuem fuiſſe Tiphernatam, inſcriptio ſic ſe habet.

Beatæ Memoriæ.
Domini PP. Cæleſtini Secundi,
igra. n. propinquus & Ioannis Epiſcopi
nepos.
Aſpinelli Pat. dedit hos lapides
maiores atq. minores ad conſtruendum
hoc cæmeterium, & multum & . . .
iam laborauit in conſtruendo
pro animá ſua & illorum fratrum & aliorum
ſuorum propinquorum
venerabilis Dauizonis Epiſcopi VIII.
anno ſecundo
Præpoſiti Domini Vgonis anno Incarnationis
Domini MCXLV. m. octob. ind. viij.
feliciter
. . . Presb. Villarn. . . .

Dauizonis etiam extat memoria in diplomate Alexandri Tertij ad fauorem Raynerij Archipresbyteri ſancti Petri Iſcen. oppidi Mercatelli ſuę Tiphernatis diœceſis, nunc Vrbanienſis, emanato, ea ſcilicet occaſione, quando Alexander a Tiphernati Epiſcopi iuriſdictione exemit, ſubiecitq. immediate Romanæ Eccleſiæ, quod hic nõ piguit reſcribere, cum non parum faciat ad ſtatum illius Eccleſiæ, eo tempore clarius agnoſcendum, tenor talis eſt ab originali

ALEXANDER EPISCOPVS
ſeruus ſeruorum Dei.

Dilecto filio Rainero archipresbytero ſancti Petri Iſcen. eiuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituen. M.P.P.M. licet omnibus eccleſijs Apoſt. debeamus patrocinium impertiri, ſpecialius

lius tamen protectione debent Apoſtolica gaudere, quæ in patrimonio Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſurrexerunt. Eapropter dilecte in Domino fili, tuis iuſtis poſtulationibus clemẽter annuimus & præfatam plebem ſancti Petri Icen. cui auctore Deo præeſſe dignoſceris, ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus. Statuentes, vt quaſcumque poſſeſsiones, quęcumque bona, eadem plebs in præſentiarum rite, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſsione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis (præſtante Domino) poterit adipiſci, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis, locum ipſum, in quo præfata plebs conſtructa eſt, cum omnibus pertinentijs ſuis. Capellam ſanctæ Mariæ in Pariciole, capellam ſancti Florani, capellam ſancti Angeli, capellã ſancti Saluatoris, capellam ſancti Leonis, capellam S. Felicitatis, capellam ſanctæ Mariæ in Spõgia, capellam ſancti Simeonis, capellam ſancti Chriſtophori in Scaulo, capellam ſancti Stephani in Felcina, capellam ſanctæ Crucis, capellam ſancti Pauli, capellam ſancti Fortunati, capellam ſancti Ioannis Caſtriplebis, capellam ſancti Iuſtini in Monione, capellam ſanctæ Barbarę de Caſtellione, capellam ſanctæ Cęciliæ, capellam ſanctæ Mariæ in Preſſaioli, capellam ſancti Leonis in Rueclo, capellam ſancti Siluestri, capellam ſancti Benedicti, capellam ſancti Laurentij, capellam ſancti Ioannis de Montorio, capellam ſancti Chriſtophori de monte Pauonis, capellam ſancti Thomæ, capellam ſancti Martini artiuoli, capellam ſancti Sixti in Careſto, capellam ſancti Andreæ in valle Caſuli, capellam ſancti Stephani in Camenate, capellam ſanctę Mariæ de caſtello Meculæ, capellam ſancti Bartholomæi in Terenzano, capellam ſancti Donati in Ficcareto, capellam ſancti Andreæ Planelli, capellã ſanctę Mariæ de valle Cupa, capellam ſancti Marini, capellam ſancti Bartholomæi in valle Bona, capellam ſancti Arduini, capellam ſancti Angeli in valle Bouonis, capellam ſancti Chriſtophori in Formeulo, capellam ſancti Andreæ in Protulo, capellam ſanctæ Mariæ in Iuuito, capellam ſancti Angeli in Pereto, capellam ſancti Laurentij de Vinaa, capellam ſanctæ Marinæ in valle Cocorana, capellam ſancti Martini in valle Petroſa, capellam ſanctæ Mariæ in furea Vnguis, capellam s. Angeli in Cerbello. De cõiugiis vero diſcernendis, officium criminaliter peccantibus pœnitentiam imponendi. Omnes capellas ad præſcriptam plebem pertinentes, decimas omnes, & mortuaria eiuſdem plebis. Præterea renunciationem omnis conſuetudinis præter quinque denarios, quos nomine cathedratici, accipiebat a bonæ memoriæ Dauizone Caſtellano Epiſcopo de mandato bonæ recordationis Giliberti ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, tunc Apoſtolicæ ſedis legati factam, & a felicis memoriæ prædeceſſore noſtro Cœleſtino Papa. Poſtmodum confirmatam auctoritate Apoſtolica confirmamus. Ad hæc auctoritate Apoſtolica prohibemus, vt nullus præter Rom. Pontificem, vel legatum eius, niſi de mandato ipſius per interdicti ſententiam præſcriptam plebem de cætero aliqua moleſtatione grauare præſumat. Interdicimus etiam, vt non liceat Caſtellano Epiſcopo, qui pro tempore fuerit præſcriptæ plebi, vel capellis ipſius aliquam exactionẽ imponere, vel ab eis quicquam exigere, niſi nummos, quos nomine Cathedratici ſolitus eſt habere. Sepulturam quoque parochianorum eiuſdem plebis præſcriptæ plebi liberam eſſe decernimus, vt eorum deuotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberauerunt, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat. Salua quidem iuſtitia capellarum, a quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Decernimus ergo vt nulli omnino hominum liceat præfatam plebem temere perturbare, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra cõſeruentur, eorum pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura, ſalua tamen ſedis Apoſtolicæ auctoritate, & Caſtellani Epiſcopi ſubſcripta iuſtitia. Si qua ergo in futurum eccleſiaſtica, ſecularisue perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentauerit, ſecundo tertioue commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſsimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini Redemptoris D. noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus, ſit pax D. N. Ieſu Chriſti. Quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud diſtrictum iudicem præmia ęternæ pacis inueniant. Amen. Amen.

Ego Alexander catholicæ eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Viuian. presbyter Cardinalis tituli ſancti Stephani in Cælio monte.

Ego Hugus presbyter Cardinalis tituli ſancti Clementis.

Ego Vbaldus Oſtien. epiſc.

Ego Matthæus presbyter Cardinalis tit. ſancti Marcelli.

Ego Theodin. Portuen. & S. Ruf. epiſc.

Ego Laborans presbyter Cardinalis ſanctæ Mariæ in Tranſtiberim, & Calixti.

Ego Iacint. diac. Cardinalis ſanctæ Mariæ.

Ego Rainerius diac. Cardinalis ſancti Georgij.

Ego Gratianus diac. Cardinalis ſanctorum Coſmæ, & Damiani.

Datum Velletren. per manum Daiferi ſanctæ R. Eccleſiæ ſubdiaconi 18. Kal. maij indictione 13. Incarnationis Dominicæ anno 1180. Pontificatus vero Domini Alexandri Papæ Tertij an. 21.

Pag. 234. in fine catalogi Tiphernatium Epiſcoporum, *adde*, Triuentinorum Epiſcoporum, Romanæ ſedi immediate ſubiectorum ſeriem a nobis in primo tomo prætermiſſam, in hunc qui ſequitur, modum.

TRIVENTINI EPISCOPI.

TRIVENTVM Samnij ciuitas vetuſtiſſima, in comitatu Moliſij in Apuliæ, & Aprutij finibus ſita: cuius origo ignoratur, in ſublimi colle poſita eſt, adeoque ventorum flabris expoſita, vt qui primi eam incoluerunt, Triuentum, ideſt ventoſiſſimum locum appellauere. Nec deſunt qui affirment ex patrum memoria Trinum fluuium, is qui radices collis, vbi ciuitas condita fuit, ad iucunditatem alluit, & per ima vallium difficili via ſerpit, vertiturque, vrbi nomen dediſſe Triuenti, ideſt, vbi Trinum vertitur flumen. Coloniam ea deductam a Iulio Cæſare ſcribit Frontinus: *Triuentum oppidum ager eius in præciſuras, & ſtrigas eſt aſſignatus poſt tertiam obſidionem militibus Iulianis. Iter populo non debetur.* Hodie nomen retinens, collapſa pene iacet, veſtigia priſtinæ amplitudinis oſtendit, paucos alit mortales, titulo tamen comitatus ornatur gentis Afflictæ nobiliſſimæ, olim eam poſſediſſe, & Caldoram familiam teſtatur Blondus Italiæ illuſt. lib. *Triuentum nobile oppidum comitatus ampli titulum ditionemque habet, quod nunc Antonius Iacobus Caudola, & ipſe fortiſſimus Dux poſſidet.* Triuentina Eccleſia, quæ Regiæ præſentationis eſt, vna habetur ex inſignioribus huius prouinciæ Eccleſijs tum ex diœceſis amplitudine, tum quia ex Alexandri III. ac Sixti IV. aliorumque ſummorũ Pontif. priuileg. ab omni alio Metropolit. iure exempta ſanctæ ſedi Apoſtolicæ proxime ſubiacet, vniuſque tantum Romani Pontificis veneratur arbitrium, tametſi Epiſcopus ad normam Tridentini concilij ex electione ad Lancianẽſem Prouincialem ſynodum acceſſit, idque nobis cauſę fuit, cur Triuentinos Epiſcopos inter Romanæ Eccleſiæ immediate ſubiectos Epiſcopos reijciamus, quos ex aliorum vecordia in noſtro primo tomo prætermiſimus. Cathedralis Eccleſia vetuſtæ, ac nobilis ſtructuræ, Diuis tutelaribus Nazario, & Celſo Martyribus dicata eſt, vbi eorum precioſa Capita in argentea theca aſſeruãtur, olim a quodam Triuentino Epiſcopo Mediolanenſis patriæ, ſancti Ambroſij temporibus illuc translata, conſtans eſt ciuium patrumque eorum memoria, præter monumenta eiuſdem eccleſiæ. Quinque dignitatibus fulget, quarum prima eſt archidiaconatus, cum quinque canonicis, alijs pauperrimis presb. qui quotidie, diuinum penſum perſoluunt. Diœceſis ampla eſt, quæ cęteras Aprutij finitimas magnitudine antecellit, quadraginta et ſeptem continet terras, ſeu oppida, ipſaque maxime, tum nobilitate, tum frequentia virorum ampliora, quorum præcipuum cenſetur Anglonum nobile oppidum, in medio diœceſis poſitum, quod olim Aquilonia Romanorum dixere, mille circiter larium ciuiumque ſeptem millia alit, inter quos & toga, & armis illuſtres plurimi numerantur, ibi clerus numeroſus, ſeptem parochiales eccleſiæ, quatuor virorum cœnobia, vnum monialium, pluraque pia loca viſuntur, loci nobilitatem pręſeferentia. In eo Epiſcopus Triuentinus vt plurimum commorari ſolet, tum quia ſalubriori, & benigniori cælo gaudet, tam quia negotijs diœceſanis pertractandis magis commodum eſſe videtur. Epiſcopatus cenſus ampliſſimus eſt, cum duo millia ſcutatorum ſummam efficiunt, taxaturque in libris cameræ ad florenos 150. Epiſcopi vero, qui in ea ad noſtra vſque tempora floruerunt, perueneruntq. ad poſterorum notitiam, ſunt qui ſequuntur, quos ex varijs monumentis ex fide deſumpſimus.

1 S. CASTVS Epiſcopus, priſcis temporibus hanc rexit Eccleſiam, ex inueterata incolarum memoria, quem in cathedrali eccleſia interiori quieſcere affirmant, vt refert eruditus amicus noſter Io. Vincentius Carlantes Archipresb. Iſerniẽſis lib. 3. cap. 6. hiſt. Samnij tempus tamen quo Caſtus vixerit reticet.

2 N. . . . . Mediolanenſis patris, cujus nomen ignoratur, huius eccleſiæ Epiſcopus fuit Diui Ambroſij temporibus circa an. 390. ille idem qui capitibus precioſis SS. Nazarij, & Celſi hanc exornauit Eccleſiam, vt ſupra retulimus, cuius etiam rei meminit Carlantes lib. 1. c. 18.

3 DOMINICVS Epiſcopus Triuentinus, de quo Baron. an. 879.

4 LEONEM Presbyterum, & Monachum in Triuentina eccleſia intruſum an. 946. legimus apud Marium Viperam in Chronolog. Archiepiſc. Beneuentanæ eccleſiæ, de qua re teſtatur Agapiti Papæ literas pontif. 1. indictione 4. in Bibliotheca Beneuentana extare, quibus, inſtante Ioanne Epiſcopo Beneuentano, eidem Leoni Triuentinæ, & Benedicto Thermulanæ eccl. occupatoribus præcipitur, vt eas occupare deſiſtant, litteras tamen non recitat.

5 LINTVLPHVS huius Eccleſiæ Epiſcopus anno 1015. interfuit ſynodo celebratæ a Benedicto Nono ad fauorem Abbatis Fructuarienſis, de qua ſupra, deque eo nil aliud reperitur.

6 IOANNES ſequitur qui vixit anno 1109. deque eo mentio habetur vſque ad annũ 1119. in monumentis Montis Caſſini, huius etiam meminit Carlantes lib. 3. cap. 36.

7 PONTIVS poſt Ioannem Triuentinus Epiſcopus emicuit, claruitque fuit in concilio Lateranenſi ſub Alexandro Tertio an. 1179. a quo ſub protectione immediata Romanæ ſedis ſuſcepta, ſingulari priuilegio exornatus, eccleſiam ſuam ab omni Beneuentani Archiepiſcopi imperio immunem vidit; qua deinceps prærogatiua eius ſucceſſores vario euentu vſi ſunt, donec Sixto Quarto ſedente, ſaniori conſilio, dignitatem ſemel iterũque a Romanis Pontificibus acceptam, conſeruarunt ad decus. Peruenit illic vero Pontium

ad

ad ao. 1189. monuit nos ex Neapol. Arch. monumentis amicus noſter Camillus Tutinus. A

8 N . . . cuius nomen reticetur in Regeſto Vaticano is, qui ille fuerit a capitulo Triuentino, in Epiſcopum electus, Gregorij IX. iuſſu anno 1237. per Marsnum Epiſcopum confirmatus, munus conſecrationis accepit. Litteræ extant in Reg. cit. epiſt. 325. fol. 221. Dat. 7. Kal. feb.

9 RICHARDVS Montis Caſini Monachus magnę virtutis homo, hanc rexit Eccleſiam anno 1240. teſtis miraculorum B. Oddonis Carthuſiani, cuius corpus iacet in Eccleſia ſanctorum Coſmæ, & Damiani de Taliacotio; Richardi vero mentio habetur vſque ad annum 1246.

10 NICOLAVS Monachus Sublacenſis monaſterij Ordinis ſancti Benedicti ab Innocentio Quarto Triuentinus Epiſcopus eligitur, confirmatus vero ab Alexandro Quarto ſucceſſore anno 1256. ex Reg. Vatic. an. p. Alex. IV. B

11 ODORIVS Triuentinus Epiſcopus præſens fuit conſecrationi Eccleſiæ Vallis Viridis anno 1265. quem ſuſpicor fuiſſe intruſum a Manfredo Friderici ſecundi filio, cum Lucam deturbaſſet de ſede.

12 Fr. LVCAS Triuentinus Epiſcopus infracti animi vir, qui cum Manfredi coronationi intereſſe nollet, ab ipſo in exilium pulſus, ad Clementem Quartum confugit an. 1266. ab eoque commendatur Albanenſi Epiſcopo Apoſtolicæ ſedis legato, vt expulſo ab Triuentina Eccleſia intruſo a Manfredi tyrannide, illum in propriam reducat ſedem. Litteræ Clementis ſunt nu. 62. Reg. Vatic. eiuſdem Pontificis ao. 2. cuius Ordinis, vel patriæ fuerit Lucas, quoue tempore hanc rexerit ſit Eccleſiam, adhuc me latet. C

13 Fr. NATIMBENE a Ioanne XXII. electus Epiſcopus Triuentinus anno 1334. 22. iulij ex lib. oblig. forſan idem cum ſequenti.

14 ANTIBONVS ab obitu Natimbene hác ſedem rexit, qui obijt ſecundo Clementis Sexti anno, Chriſti vero 1344. ex Reg. Vatic.

15 Fr. IORDANVS Cutu Ordinis Minorum defuncto Antibono ordinatus eſt Triuentinus Epiſcopus a Clemente Sexto anno 1344. 3. Kal. martij. Præfuit quinq. omnino annos translatuſque eſt ad Meſſanenſem Archiepiſcopatum ab eodem Pontifice anno 1348. de quo Regeſt. Vatic. epiſt. 199. ann. 7. D

16 Fr. PETRVS de Aquila eiuſdem Ord. Minorum Iordano ſucceſsit ex Epiſcopo ſancti Angeli huc translatus a Clemente Sexto anno 1348. 3. Kal. iulij, in Reg. Vat. epiſt. p. fol. 19. ano. 7. Vir fuit eximiæ doctrinę cognomine Scotellus, cuius doctiſsima cômentaria in magiſtrum ſententiarum, laudantur a viris doctis. Eius meminit Vvadingus tom. 3. de quo ita cecinit Saluator Maſsius de viris illuſt. Aquilanis.

Si tibi corde ſedet excelſas noſcere cauſas,
Si tibi corde tuo pagina ſacra ſedet.
Si vis ſubtiles apices decerpere Scoti.
Hoc Aquila Petri voluito diues opus.
Qua volat in ſummis Aquila precor arripe cauſis,
Qui ſtudent Scoti maxima dicta ſequi.
Siue arguta placent tibi vincula Philoſophorum,
Seu forſan populum voce monere putas.
Cuius lima frequens mendas abiecit iniquas.
Hoc legito plenum laudis, & artis opus.

17 FRANCISCVS Marchiſius Salernitanus Epiſcopus huius Eccleſiæ reperitur anno 1379. obijt in patria, vbi iacet in Eccleſia ſancti Franciſci cum hoc epitaphio.

Hic iacet corpus
Reuerendiſs. in Chriſto Patris
Domini Franciſci Marchiſij
de Salerno
Epiſcopi Triuentini . . . qui obijt
die dominico xviij.
menſis aprilis viij. indict. cuius anima
requieſcat in pace.

18 ROGERVS de Carcaſij ex oppido Sangri ad hanc ſedem euectus ab Vrbano Sexto anno. 1379.

19 PETRVS anno 1391. a Bonifacio Nono electus.

20 IACOBVS ſucceſsit Petro electus a Gregor. XII. poſt concilium Piſanum, iterumque eidem Eccleſiæ Triuentinæ præficitur per Ioann. XXIII. anno 1413. 3. Kal. feb. ex lib. Prouiſ. fol. 14.

21 IOANNES Maſij Paſchalis filius Triuentinam ſedem obtinuit a Martino Quinto ao. 1421. die vltima maij, ex eodem lib. fol. 154. qui longo tempore in ea dignitate vixit, obijtq; anno 1451.

22 IACOBVS de Terſijs Abbas ſancti Stephani de Tordona Ord. ſancti Benedicti die 18. Octob. anno 1451. factus eſt huius Eccleſiæ cômendatarius a Nicolao Quinto ſequenti ab eodem eligitur in Epiſcopum 5. Kal. octob. ex Actis Conſiſt. vbi vocatur Iacobus de Vrilijs, defunctuſque eſt an. 1474.

23 THOMAS Caraſa Neapolitanus, vir iudicio acer, & Regię ſulę ingenio accômodatus, ob id a Ferdinando primo Rege charus habitus, cuius fauore non ſolum Triuentinam Eccleſiam à Sixto Quarto anno 1472. ſed & immunitatem, exemptionemque, quod olim eius anteceſſores ab Alexandro Tertio Vrbanoque Sexto expetierant

iterum

ſiterum meruit obtinere, cuius confirmationis ſequens diploma eſt, quod extat in archiuio Epiſcopali.

SIXTVS EPISCOPVS.
ſeruus ſeruorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Ad Apoſtolicæ dignitatis ſedem ſuperna diſpoſitione vocati, ex Paſtoralis officij debito circa temporum qualitates, & conditiones eccleſiarum, & locorum omnium ſic ſolicita conſideratione penſare debemus, quod debitum ad ſingula habentes reſpectu, ſic circa eccleſiarum, & locorum eorundem, ac perſonas in eis degentes ſtatum proſperum, & ſalubre ſolicitis ſtudijs intendamus, quod ab eis iurgiorum, diſpendiorumque ſublatis incommodis eccleſiæ ipſæ illarumq. Prælatis, & perſonæ, vt in ſuis iuribus conſeruentur, & votiuis gratulentur oneribus Apoſtolicos ſe cognoſcant recepiſſe fauores. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte venerab. fratris noſtri Thomæ Epiſcopi Triuentini petitio continebat, quod licet fel. recordationis Alexander Papa Tertius prædeceſſor noſter eccleſiam Triuentinam ſub beati Petri, & ſedis Apoſtolicæ protectione ſuſceperit, & ſuis priuilegijs communiuerit, & piæ mem. Vrbanus Papa Sextus etiam prædeceſſor noſter in diuerſis ſuis litteris de illa, vt dictæ ſuæ ſedi immediate ſubiecta diſpoſuerit, & a tempore, cuius initij memoria hominum non exiſtit, Archiepiſcopatus Beneuentanus, qui fuit pro tempore, in Epiſcopum, & eccleſiam Triuentinam nullam ſuperioritatem, & ſubiectionem, proteſtationes, & contradictiones appareant; in forma eiuſdem nomine factæ & annotatæ, nec contra eas aliquid fit proſecutum, ac inſuper fama, nominatio, & reputatio fuerit de exemptione prædicta. Nihilominus quia poſtmodum, vna vel duę latæ prætenduntur ſententiæ ſuper ſubiectione huiuſmodi pro Archiepiſcopo, & contra Epiſcopum, & eccleſiam Triuentinam prædictos tempore bonæ memoriæ Iacobi Epiſcopi Triuentini ipſius Thomæ immediate prædeceſſoris, ipſius Iacobi in curia, & impotentias, ſeu alias quia priuilegia exemptionis huiuſmodi forſan perdita erant, & de illis docere non poterat eccleſia, & Thomas Epiſcopus præfatus ſolita quaſi poſſeſſione exēptionis prædictæ poſt ſententias præfatas gaudere non potuerunt, neque poſſunt. Quare pro parte Thomæ Epiſcopi nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt ad tollendam omnem altercationem, & ambiguitatem curia prædicta, & ne ipſa eccleſia Triuentina alterius fatigetur laboribus, & expenſis, & propter litigia quæ exinde oriri poſſent, eccleſiam Triuentinam, quæ inter alias cathedrales eccleſias illarum partiū antiqua, & inſignis exiſtit & Thomam, ac pro tempore exiſtentem Epiſcopum, ciuitatem & diœceſim, ac dilectos filios capitulum, & clerum, necnō populum Triuentinum ab omni ſuperioritate, & dominio, poteſtate, & iuriſdictione, quibus forſan eccleſia Beneuentanæ ſubeſſe prætenderentur, ac quibuslibet alijs prorſus in perpetuum liberam, ac ſub beati Petri, & ſedis præfatæ protectione ſuſcipere, aliaſque eis in præmiſsis opportune prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui prædeceſſorum prædictorum litteras diligenter inſpici fecimus, de præmiſsis plene informati, ac chariſsimi in Chriſto filij noſtri Ferdinandi Regis Siciliæ illuſtris nobis ſuper hoc humiliter ſupplicantis, & huiuſmodi præfati Thomæ ſupplicationibus inclinati, eccleſiam, ciuitatem, & vniuerſam diœceſim, Thomam, & pro tēpore exiſtētem Epiſcopum, clerum, capitulum, ac populum Triuentinum ab omni dominio, ſuperioritate, poteſtate, & iuriſdictione, quibus forſan eccleſia, ciuitas, diœceſis, Epiſcopus, clerus, capitulum, & populus prædicto Archiepiſcopo, & eccleſiæ Beneuentanæ præfatis ſubeſſe prætenderentur, ac aliorum quorumlibet auctoritate Apoſtolica tenore præſētium perpetuo eximimus, & etiam liberamus, ac ſub beati Petri, & ſedis prælibatæ ac eiuſdem eccleſiæ Romanæ, atque noſtra protectione ſuſcipimus, exemptoſque, immunes atque liberas eſſe volumus, nobiſque & ſucceſſoribus noſtri. Romanis Pontificibus canonice intrantibus, ac dictæ ſedis immediate ſubeſſe, ſupplendo omnes, & ſingulos defectus, ſi qui quacumque occaſione vel cauſa ex ipſis litteris interuenerint, ita quod Archiepiſcopus prædictus, vel quiuis eius Vicarius, ſeu officialis etiam ratione delicti, ſiue contractus, aut rei, de qua agitur, vbicumque committatur delictum, vel initiatur contractus, aut res ipſa conſiſtat, nullam in epiſcopum, ciuitatem, diœceſim, capitulum, clerum, & populum Triuentinum prædictos illorumq. ſingulares perſonas excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententias præferre, aut aliquā in eos iuriſdictionem, poteſtatem, & dominium exercere, ſeu prouincialia, vel alia concilia conuocare præſumant, ſed dumtaxat coram dicta ſede vel eius delegatis teneantur conquerentibus de eis iniuſtitiam reſpondere, ac decernentes ex tunc omnes, & ſingulas excommunicationum, ſuſpenſionum, & interdicti ſententias, ac proceſſus, quas & quos contra Epiſcopum, eccleſiam, ciuitatem diœceſim, capitulū, clerum, & populum Triuentinum prædictas illorumque ſingulares perſonas promulgare cōtigerit vel haberi irritas, & inanes, nullius roboris, vel momenti. Et inſuper eiſdem Eccleſiæ, Epiſcopo, clero, capitulo, & populo Triuentino quod præſentes litterę ad plenam probationem omnium per eundem Thomam nobis vt præfertur expoſitorum ſufficiant, ipſique ea aliter probare non teneātur. Et nihilominus exemptione, & alijs eis conceſſis in præſentibus litteris potiuntur, eadem auctoritate indulgemus. Non obſtantibus ſententijs, & alijs præmiſsis, ac recolendæ memoriæ Innocentij Papæ Quarti prędeceſſoris noſtri contra exemptos, quæ incipit. Volentes, & alijs cōſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ exemptionis, liberationis, ſuſceptionis, voluntatis, ſuppletionis, conſtitutionis, & conceſsionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſe-

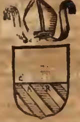
rit

ris, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo quarto pridie Kal. iulij Pontificatus noſtri an. 3.

Peruenit Thomas ad annum 1499. in adminiſtratione Eccleſiæ Triuentinæ.

24 LEONARDVS Corbera ab Alexandro Sexto ad hanc ſedem euectus anno 1499.

25 THOMAS Caracciolus Neapolitanus auitæ nobilitatis, & æſtimationis vir ſucceſsit Corberæ in Eccleſia Triuentina factus eſt Caputaquēſis Epiſcopatus adminiſtrator per ceſſionem Laurentij Cardinalis Puccij anno 1523. die 17. iunij, quam dimiſit Triuentina contentus anno 1531. die 18. decembris ad fauorem Henrici de Loffredo nobiliſsimi, & ſpectatæ virtutis viri: Thomas vero translatus eſt ad Capuanum Archiepiſcopatum 28. aprilis 1536. cum retentione adminiſtrationis Triuentinæ prioris Eccleſiæ, quam dimiſit ceſsit poſt quartum ſui Archipręſulatus annum, hoc eſt 1540. vt referunt acta Conſiſtorialia, de quo latius in noſtro quinto Tomo in Archiepiſcopis Capuanis. De familia Caracciola inter Regni primarias, ſcripſit Ælius Marcheſius, alijque multi, e qua Sanctæ Rom. Eccleſiæ Cardinales quatuor, Archiepiſcopi 16. Epiſcopi 21. alijq. Prælati, & inſignes viri, & toga, & ſago clariſſimi, de quibus alibi Deo fauente noſtra redibit narratio.

26 MATTHÆVS Griſonius Hetruſcus e Puppio Florentinæ ditionis nobili oppido, Clementis VII. Papæ intimus adminiſter, a quo Murenſi Epiſcopatu donatus, a Paulo Tertio ad hanc Triuentinam Eccleſiam translatus eſt die 15. nouembris 1540. Hic Griſoniæ ſuæ familiæ Romæ fundamēta iecit, ex Hetruria accerſito Carolo nepote, cui diues hæreditas obuenit ex deceſſu Epiſcopi, qui iſto Romæ conceſsit an. 1567. aprili menſe ſepultuſque eſt in Eccleſia ſancti Marcelli in ſacello familiæ ſuæ excitato. Carolus vero diui Stephani eques, cōmendam ſuæ familiæ obnoxiam perpetuo fundauit, quam hodie implet nobilis eques Antonius olim vnus ex Vrbis Conſeruatoribus.

27 IO. FABRITIVS Seuerinus nobilis Neapolitanus Epiſcopus Acerranus demortuo Matthæo ſucceſsit, huc translatus 23. iulij 1568. olim clarus in concilio Tridentino. Triuentinæ Eccleſiæ præfuit ann. 14. de quo Acta Conſiſt.

28 IVLIVS CÆSAR Mariconna Neapolitanus, bono Triuentinæ Eccleſiæ omine fit Epiſcopus a Gregorio XIII. an. 1582. die 21. maij. Nam cum eſſet vir omnium ſcientiarum genere verſatiſsimus, Eccleſiaſticarum rerum amator fuit, ſuæque Eccleſiæ multa contulit ornamenta, cathedralem plane vetuſtate deformatam, & pene iam collapſam reſtituit, odeum, organum, ſuggeſtum, altare ſummum ornatiſsime compleuit; locum, vbi ſanctorum reliquię aſſeruantur, exornauit, ſpinam coronæ ſacratiſsimo Domini noſtri Ieſu Chriſti adhuc ſanguine madentem argentea theca incluſit. Dignitates, clerumque inter ſe confuſum diſtinxit, & ad antiquum ordinē reduxit, canonicorum numerum, & dignitatem auxit tradita cis Eccleſiaſtica forma viuendi, ab alijs ſegregauit, Archiuium erexit, in eoque diligenter perquiſita eiuſdem Eccleſiæ monumenta recluſit. Puerorum ſeminarium erexit in Anglona oppido. Non ſemel ſynodum diœceſanam coegit, mores lapſos clericorum correxit, ac demum boni paſtoris officij partes adimpleuit per viginti quatuor omnino annos, quibus Triuentinā rexit eccleſiam, obijtque ſub Paulo Quinto anno 1606. Præſul æterna memoria dignus.

29 PAVLVS de Lago Peruſinus a Paulo V. inſtitutus eſt Epiſcopus 1606. obiit 1623.

30 HIERONYMVS Conſtantius Neapolitanus vir nobilis ad regimen huius eccleſiæ promotus a Gregorio Decimo quinto die 9. ianuarii 1623. Præfuit an. ſeptem; ad Capuanam deinde eccleſiam translatus 1630. de quo ibi.

31 Fr. MARTINVS de Leon, & Cardenas Hiſpanus Ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini nobilitate generis, religione, doctrina, munificentia, ac pietate Chriſtiana vir inſignis, vt pia & eximia hucuſque ab ipſo patrata opera ſatis declarant, ad hanc ſedem ex Regia præſentatione eſt euectus ab Vrbano Octauo die 13. maii 1630. antequam inauguraretur, ad Puteolanam Eccleſiam translatus eſt 1631. die 7. aprilis, de quoque ibi plura.

32 CAROLVS Scalia Brixienſis Deſiderij Card. Scaliæ nepos, ex Canonico Regulari ſancti Georgij in Alga, regiaque præſentatione Triuentinus Epiſcopus renunciatus eſt ab Vrbano Octa-

uo die 21. 1631. Obijt Neapoli an. 1645. ibique ſepultu s. A

33 IO. BAPTISTA Capatius Puteolanus, ex canon. archidiac. Puteolanæ eccleſiæ, eiuſdemque Vicarius generalis, in gratiam Martini Epiſcopi ſui a Catholico Rege præſentatus, Triuentinus Epiſcopus ſelegitur ab Innocentio Decimo anno 1646. Romæ conſecratur. Viuit, diuque feliciter viuat, anteceſſoris ſui Martini, nunquam ſatis laudati Præſulis, ſectando veſtigia.

TROIANI.

Pag. 238. l. 13. Hugoni Epiſcopo Troiano paulo poſt ſuam confirmationem, idem Nicolaus transmiſit pallium. cuius vſus ex indulto ſedis Apoſtolicæ fuerat ei conceſſus. Diploma eſt in Reg. Vatic. num. 130. pag. 36. an. 1. Nicolai Tertij, incipit, *Cum pallium*, &c. Dat. Viterbij 2. Nonas aug. An hoc priuilegium fuerit perſonæ ipſiuſmet Hugonis, an Troianæ eccleſiæ, adhuc me latet. eadem pag. l. 25. poſt illa verba Guillelmus, *adde*, de Blanco, ita memoratur in reg. Roberti Regis. B

Pag. 239. l. 40. poſt illa verba, maii, *adde*, obijt anno 1622. deinde, *adde*, a capite lineæ.

32 IO. BAPTISTA Rouiglionus Neapolitanus Melchioris, & Corneliæ Marantæ filius a Gregorio Decimoquinto Troianus Epiſcopus electus eſt 1622. menſ. februar. ſequenti an. deceſſit, cui ſucceſſit Silueſter, poſt hunc Ioannes Baptiſta Aſtaldus, qui Romæ mortalitatem expleuit die 17. auguſti 1644. ſede Romana vacante. iacet in eccleſia Aracælana in maiorum ſepulchro. C

40 IOANNES Thomas de Venetianis Monopolitanus, in Romana curia Aduocatus, antiquæ probitatis, et inculpatæ virtutis vir, ab Innocẽtio Decimo Pontif. Max. Troianus Epiſcopus die 30. ianuarij 1645. electus, pauloque poſt conſecratus ſuam adijt eccleſiam, quam hactenus adminiſtrat.

TVDERTINI.

Pag. 242. l. 61. *adde*, a capite lineæ.

20 IOANNES Tudertinus Epiſcopus anno 1015. ſubſcripſit decreto Benedicti Papæ IX. pro Abb. Fructuarienſis monaſterij. Eadem pagina poſt Gregorium *adde* a capite lineæ. D

22 RODVLPHVS ciuis, & canonicus Florentinus, Tuderti Epiſcopus fuit, ille, cui ſub Alexandro Secundo Papa Florentini Epiſcopatus adminiſtratio demandata eſt poſt annum 1608. cũque moderauit vſque ad an. 1671. reuerſuſque deinde eſt ad ſuam Tudertinam eccleſiam, ibidem defunctus, cui ſucceſſit Garodulphus.

Pag. 247. l. 25. poſt illa verba, inſtruxiſſet, *adde*, ad cuius tumulum hoc proſtat epitaphium.

D. O. M.

Bartholomæo
Alaleoni Firmano Epiſcopo
Tudertino viro optimo ſummaque doctrina
religionis, qui cum ſediſſet annis
XXXVI. obijt
pridie non. Ian.
M. CCCC. LXXII.
Angelus Ceſius Epiſcopus Tudertinus
ſepulchrum inſtaurauit &
exornauit
M. D. LXXXVIIII.

VALVENSES.

Pag. 281. l. 16. poſt illa verba, de Vincio, *adde*, comitatus Florentini in Tuleia, Bertini filius, l. 18 poſt illa verba 1443. *adde*, vltimum ſuum condidit teſtamentum Florentiæ an. 1442.

VOLATERRANI.

Pag. 349. l. 61. *dele*, inſcriptionem illam pluribus erroribus ſcatentem, eamque ſic reſtitue.

D. O. M.

Calliſtus II. P. M.
cum Romam è Gallia ad
Pontificatus coronam ſuſcipiendam
proficiſceretur, Volaterras perueniens templum
hoc Virgini in Cælum Aſſumptæ
dicatum duodecim
Cardinalibus, Piſarum Archiepiſcopo,
quinque Epiſcopis, cum
Rogerio Volaterranorum Antiſtite
interuenientibus ſolemni celebrique
pompa conſecrauit.
Mauritani
Victoris ſacri Capitis auro obducti
dono illuſtrauit, ac
omnibus idem ſingulis annis pie
adeuntibus octonis diebus viginti
de iniunctis diei indulſit XIII. Kal. Iunii
M. CXX.
Cuius iam iam labentem
memoriam ex vetuſtiſſimis monumentis
depromtam Lucas
Alemannius Epiſcopus Volaterranus è
temporum faucibus
abripuit, marmoreoq. hoc lapide
æternauit VI. Idus Martij
M. DC. X.

Pag. 374. l. 33. *pro*, 1389. *lege*, 1384.
Pag. 381. l. 45. *pro*, Bernardo, *lege*, Auguſtino.

VRBEVETANI.

Pag.384.l.2. *adde*, a capite lineæ.

9 HILDERICVS Epiſcopus Vrbeuetanus ſe ſubſcripſit decreto Benedicti Papæ Noni pro Abb. Fructuarien.an.1025. vt ſupra retulimus.

Pag 398.l.63. *adde*, obijt Cardinalis Creſcentius Romæ die 16. februarij 1645. ſepultus in Vallicellana eccleſia. Deinde *adde*, a capite lineæ.

59 FAVSTVS Card. Polus de Caſcis ab Vrbano VIII. a quo purpurã humaniſſime acceperat, Vrbeuetanam eccleſiam ſuſcepit regendã die 23. maij 1644. paulo poſt eum comitijs, quibus Innocentius Decimus Pontifex Max. renunciatus eſt, interfuiſſet, ad eam adminiſtrandam profectus, ſumma vigilantia bonique paſtoris fungens officio nunc feliciter Vrbeuetanam regit eccleſiam.

Ad ſecundum tomum pag.485. *adde*, Ceruienſis vrbis ſtemmata hęc ſunt, quę contulit nobis Franciſcus Caſtagnaccius nobilis Æſinus I. V. D.

A almæ Vrbis Gubernatoris in criminalibus primus Locumtenens, eruditus, antiquarumque rerum peritiſsimus.

B Deſunt arma, ſeu inſignia Adrienſis deſolatæ ciuitatis, quæ hactenus, quamuis vſi fuerimus diligentia non pauca, aſſequi haud potuimus, forraſſe peruenient ad manus, alibique lubenter dabimus.

FINIS.

ALPHANI PRIMI SALERNITANI ARCHIEPISCOPI

GREGORII VII. PONT. MAX. COÆTANEI.

Carmina aliaque pauca, in quibus multa ad ſacram Hiſtoriam pertinentia annotantur. Quorum exemplar ex vetuſto manuſcripto Codice literis Longobardicis exarato, Bibliothecæ Caſinenſis haud vnius opera petitum, nunc primum publico donatur commodo.

VERSVS.

Alphani Salernitani Archiepiſcopi ad Pandulphum Epiſcopum Marſicanum, quos fecit eius rogatu in laudem Beatæ Sabinæ illuſtriſſimæ Martyris, in cuius honorem Epiſcopatus ipſius eſt Eccleſia conſecrata.

A Præſul amande magis multo quã credis amari
Aſpice compoſitum mente verentis opus.
Non ſecus hac potui, fuerant quæ iuſſa peregi
Dulcius vt referunt carmina, penſa meorum.
Vox tua me monuit, pariterque monendo rogauit
Laudes Sabinæ martyris vt canerem.
Forte quidem volui carmen vitare laboris
Obice, ſed timui diſplicuiſſe tibi:
Velle tuum noui, quod nondum poſſet amoris
Exiguo ſolui crimine iam didici.
Non ego ſic adeo ſum mente munitus, vt vlro
Expers pertulerim munería eſſe tui:
Res in amicitia nimis hæc laudabilis extat
B Apta quidem fieri qualibet vnanimi.
Barbarus eſt miſere, qui vixerit hoc ſine more
In medio Getici cui placet eſſe ſoli
Lęius ſpe veniç tantum mihi, poſtulo, præbe
Iuſtis quod fuerim tardior ante tuis.
Maxima reſerat, atque meis non viribus apta,
Ardua dactylicis pangere geſta metris,
Rite tamen feci tibi quod veneranter adhæſi,
Suſtulit opprobrium vox tua nempe meum.
Ordine pro vatis numeroſis legibus hymnos,
Reſpice compoſitos non ſine mole duos:
Verſibus antiphonæ binis ſunt pene notatæ
Membra quod nato tenent iure duæ pariles,
C Et ſunt ter ſeptem ſicut mos exigit eſſe
Priſcus, & eſt natis conſona quæque ſuis:
Inde tibi reſtant ter reſponſoria terna
Sicut ter in his nouies ter ſine labe pedes.
Conſcripſi tandem pede liber martyris actes,
Obſequio fuit hic res aliena mihi.
Profuerat ſtudium Cypriani ſæpe relectum
Optime quo fertur ſcribere martyribus.
Ardet in antiquis, vt ſtella retrograda libris
Lumen in Eccleſiæ dat ſpeciale fide,
A Fas ibi rhetoricis fuit eius floribus vti,
Atque coloratis ludere ſæpe iocis,
Nunc licet, vt licite ſcribentibus, atque licebit
Vſus & hic morem legis habere ſolet,
Solui non poterit res hæc rationibus vllis,
Si non ſoluuntur cætera iura ſimul,
Arbiter hæc ſapiens tantum diſcernere debes
Lætitiæ poſſe tunc ſi tibi ferre locum.
Eſto quod eſſe velis mihi non mea cauſa nocebit
Reſtat & hic fidæ pignus amicitiæ,
Nec timeo verbis aliorum rite refelli
Iudice dum fuero te fruiturus ego,
Tu mihi cordis apes fugiũt quibus antra Cyclope
B Ac tua non pariter pungere tela valent,
Non ego conſertum virtutum munere pectus
Vidi ſic penitus, vt patet eſſe tuum.
Solue ſimul a ſapis dulcedine nobilitatis,
Auxiliumque ſatis aferre tuis famulis.
Rurſus & iſta tui facient rata ſcripta propinqui,
Cum quibus vt ſpero te duce tutus ero.
His ego pro muro iam laſſus ab hoſtibus vtor,
In quibus eſſe nihil vita dedit vitij.
Eſſe tui memores non ceſſant nocte, dieque
Pro te conueniunt ſæpius ante Deum.
Inſtat Oderiſius lachrymis, precibus Theodinus,
Sed Tranſmundus agit hoc quod vterque facit.
C Cognoſco reliquos, ſed vt his artibus aptos
Ore canunt ſolis vocibus, atque notis,
Proſit, & hæc iſtis bonitas, quæ profuit illis,
Vt ſtudeant pariter proſpice ſolicite,
Sed tamen, vt poſſum, quos dixi prædico prorſus
Semper dum fuero, quos amo, quos timeo,
Accipe quæ potui tibi præmia ferre roganti
Leuia ſunt, placidis ſed tamen apta locis,
Vt merces tanti non ſis mihi caſſa laboris,
Tu tua ex plores Martyris huius opes,

Et

Et ſuper hæc rogito Pandulphi vota momento A
More pij patris digna iuuare tui.
Integra ſit pueri bonitas tibi grata Leonis,
Nec tibi diſpliceat hunc, vt ameris, ama.
Vt tibi quo ſemperte diligat, atque libenter
Obſequium poſſit ſoluere ſæpe tibi.
Mente ſatis miti deuotus in ordine viuit,
In quo perficitur cuncti potentis opus.
Nunc tibi ſint ſatis hæc, valeas, veſtrumq; meumq;
Onoma quæſitum carminis ora ferunt.

HYMNVS EIVSDEM
in laudem S Sabinæ.

PRæbe Chriſte canentibus B
Munus lætitia Martyris, vt tuæ
Sabinæ ſacra præmia
Promantur pariter vocibus, & lyra.
Claris orta parentibus,
Pollens eximij coniugio viri
Præſtanti facie nimis
Morum plena ſatis, diues opum fuit.
Hanc virgo monitis ſuis
Seraphim probe fecerat idola
Toto corde relinquere
Factorique ſuo credere concite.
Spreuit iura potentium,
Durum non timuit ſupplicij genus,
Sed præbens gladio caput
Centenæ meruit frugis adit gradum.
Sic in morte ſemel ſuos C
Abſcondens oculos ſemper ouans videt
Solis perpetui iubar
Nunquam deficiens huius erit dies.
Felix orbe potentior,
Quæ cælum recipit ſanguine pro ſuo,
Cui merces paradiſus eſt,
Vitæ delitijs moribus affluens.
Illic purpureus roſę
Flos, & nardus ineſt, vernat amaranthus
Floret cum violis crocus
Spirant thura, thymus, lilia, balſamum.
Hymnos angelici chori
Condignum reſonant carmen Apoſtoli
Pſallunt quam bene Martyres,
Et plectro feriunt tympana Virgines.
Salua ſancta perenniter D
Horum quæ medio pſallis in agmine,
De quo iam ſpecialiter
Martyrum petimus munera reſpice.
Locus æterni, ſalus, honor,
Virtus, imperium, lux ſine termino
Rex regum tibi Chriſte ſit,
Et cum Patre Deo, Spiritui ſacro. Amen.

Item alius Hymnus in laudibus ipſius.

AD Patris decus optimi
Cordis vocibus intimi
Sabinæ celebres chori
Laudes pangite martyris.
Cæli ſcandit ad arduum
Sanctorum vice martyrum.
Et Regis ſibi filium
Iunxit fœdere Virginum.
In cuius diademate,
Gemmæ more hyacinthinæ
Summis pro meritis nitet,
Quæ Chriſti meruit fide.
Cæleſtis ſibi dignitas,
Diuo ſanguinis indita
Nouit ſoluere præmia
Metæ temporis inſcia.
Eius gloria circulos
Semper præterit annuos,
Quæ tanto ſit amatior
Eſt quanto pretioſior.
Mundi delitiæ terrum
Mortis poſſideant locum
Cuius ſupplicij genus
Vitæ ſit dare præmium.
Ora pro famulis tuis
Martyr germine nobilis
Multo nobilior magis
Sacri fœnore ſanguinis.
Moles diſſipe criminis
Finem poſce periculis,
Et mortis febre languidis,
Da munus valetudinis.
Noſtris inſere mentibus
Chriſto reddere debitum,
Ne nos ſortis iudicum
Perdant iura potentium.
Præſta conditor optime,
Qui cum Patre Deus manes
Cum ſancto quoque Flamine,
Qui regnas ſine termine.
Amen.

In Sancti Mauri Abbatis Metrum Sapphicum,

Hendecaſyllab.

QVid tuo nobis potius placere
In die debet, tibi quam decoris,
Fortius niti precibus, vel hymnis,
Optime Maure?
Tu ſactis quondam puer inſtitutis
Maximum vitæ ſtudium perennis,
Vnde præclaris rutilas triumphis.
Hic didiciſti.
Es memor quantæ fidei fuiſti,
Cum tuos mollis tulit vnda greſſus
Excuſo curſu Placidum profundo
Fonte leuaſti.
Illud eſt inter tua ſigna valde
Dulcius nobis, quod, & hac in arce
Languido greſſum, ſimul & loquelam
Reſtituiſti.
Hic viam longe poſitus videbas
Pallijs ſtratam, facibus coruſcam,
Quam Pater cælum Benedictus olim
Noſter adiuit.
Quod tibi quondam fieri petebas
Lege ſub qua nos modo regulari
Grauiter viuens prece da perenne
Viuere nobis,

Ipſe

Ipſe Fundator placidæ quietis,
Huius hoc tecum faciat rogamus,
Nam quod optamus, bene ſi velitis,
Ferre poteſtis.
Velle det vobis pietatis auctor
Rex Deus, cum quo ſine fine regnet
Filius compar, ſed & vtriuſque
Spiritus almus.
Amen.

Item eiuſdem Metrum.

GAudere fratres nos hodiè decet,
Et quæque cordis triſtia ſpernere
Summa beati lætitia viri,
His, cuius odas pangimus organis.
Hæc illa lux eſt qua ſubijt polum
Mauri ſolutus corpore ſpiritus
Sic regis acta militia ſui
Tantæ quietis præmia pertulit.
Cæleſtis aulæ factus œconomus,
Præſtat benigne digna petentibus,
Qui noſtra ſumpto mox ſibi munere
Illuſtret almo pectora lumine.
Hic Arderadi membra miſerrime
Colliſa caſu protinus integre
Sanauit olim cum ſua ſeculo
Fulgebat omni mens ſimul, & caro.
Fracto medelam de pede Sergio,
Lumenque cæco præbuerat Lino
Senſu carente ſuſtulit a nece,
Eiuſque vixit mortuus ad precem.
O Maure felix quæſumus vtere,
Quo iam ſolebas, & modo plenitur
Noſcat Caſini dulce ſolum tibi,
Quid tanta poſſit gloria quam eluis.
Fac quo rogatur nunc tua charitas,
Nam iuris hoc dat legibus æquitas
Debere quemquam pro patria mori
Tu viue, ſed nos viuere fac tibi.

Quatuor vltimi deſiderantur verſiculi, & Hymni concluſio.

In S. Matthæi Apoſtoli.

APoſtolorum nobili victoria,
Et retributa pro labore gloria
Cæli, ſolique læta fit reſpublica,
Vt ſumma laudum conferunt præconia
Quibus decora mater eſt Eccleſia.
Hic eſt Senatus Rege, qui cum gloriæ
Die ſupremo præſidebit arbiter
Ad iudicandum omne ſemen Iſrael,
Cuius poteſtas nouit altas claudere
Seras, iterumque, claue linguæ pandere.
In hoc beato principum collegio
Matthæus almo gloriatur præmio,
Qui mox relicto merito negotio
Chriſtum ſecutus eius a primordio
Humanitatem ſcripſit omnibus prior.
Auriga currus primus eſt mirabilis
Seruat Phiſonis & figuram fluminis
Euangeliſtis cui datur præ cæteris
A Formam ſupremæ ferte pulchritudinis
Nam ſolus ex his eſt homo notabilis.
Trina refulget dignitate munerum
Refert vt omne concinendo ſeculum
Euangeliſta, martyr, & Apoſtolus.
Quod tale nulli de ſuis conſortibus
Videtur vnquam contigiſſe præmium.
Gentes propinquo ſolis vitas climate,
Infuſque tinctas criminum fuligine,
Ne mortis atra vergerent caligine
Nitere fecit mente, dum fideliter
Signis, & almo liberauit ſanguine.
Matthæe grates debitas Apoſtole
Digne morum ciuium iam ſuſcipe,
Quos fac ab omni eſſe tutos crimine
Vt ſe futuro ſentiant examine
B Tali patrono paruiſſe ſtrenue.
Sit Trinitati ſumma laus, & gloria,
Salus, honorque perpes, & potentia
Simplex, & vna gen. . æternitas,
Et quam creata confitentur omnia,
Per cuncta ſemper ſeculorum ſecula.
Amen.

Item alius eiuſdem.

LÆtare mater, parturiſque filios,
Fœcunda Vgo ſemper, & puriſsimos
Quos lympha partus edit, atq; ſpiritus,
Tibi per omnes motiones temporum.
Primum ſalutis tam ſacro myſterio
C Apoſtolorum fulgis ex collegio
Nites & eius inclyto certamine,
Cui dat triumphos laudis mundus hac diē.
Eſt hæc Matthæi nobilis feſtiuitas
Modos ſonantes dulce dic Eccleſia,
Lyras, vt omnes fiſtulas, & tympana
Præcellat a te cantilena condita.
Vtaris idem fac tuis Apoſtole
Loco Magiſtri voxq; ſi quid diſſoni
Sonat canente plebe claro dogmate,
Tibi decenter vt placeat ſic corrige.
Tu praua quorumdam dęmonum ludibria
Magis peracta clarius detexeras,
Qui damna mortis pertulere peſſima,
Quibus latenter tot reos effecerant.
Vtraque lapſum morte Regis vnicum
Oratione ſuſcitaſti filium
D Poſt hæc tyrannum dum refutas Irtacum
Hinc martyr aſtra ſcandis hinc Apoſtolus.
Euangeliſta glorioſe numerum
Acceptione dedita, iam quæſumus
Cæleſte Regnum impetra fidelibus,
Quorum videris hoſpes eſſe ſedulus.
Cum Patre præſtet hoc ſupernus Filius
Sanctus, ſimulque. parilisque Spiritus,
Quibus ſit omnis laus, honorq; debitus
Perpes poteſtas abſq; fine temporum. Amen

Alius eiuſdem.

ADeſto ſancte Spiritus
Nobis tuas canentibus
Laudes in hac Apoſtoli
Feſtiuitate nobili.

Quem

Quem pro lucri cupidine, A
Foro vacante ſedule,
Ex publicano protinus
Facis replens Apoſtolus,
Hic languidis pectoribus
Peruſtione criminum
Verbis medelam præbuit
A te ſibi iam creditis.
Lauit ſacro baptiſmate
Regem ſimul cum coniuge,
Quorum potenter filium
Reſuſcitauit mortuum.
Sermone iuſto nuptias
Confuderat tyrannicas
Pro quo decorus laurea
Martyr polum tranſcenderat.
Concede iam Paraclite, B
Vt nos in iſto tempore
Poſſimus omnes libere
Eius triumpho viuere.
Tuæ referetur gratiæ
Noſtræ quod idem patriæ
Ciuis, paterque dicitur,
Quod & patenter creditur.
Summo Parenti gloria,
Et Filio victoria,
Tibique laus ſit debita,
Per ſeculorum ſecula. Amen.

In ſanctorum Martyrum Fortunati, Gaij, & Anthes. C

SAnctis martyribus laus, honor, & decus
Qui cæli Domino ſanguine proprio,
Sacrati ſuperæ militiæ vicem,
Inuicta retinent fide.
Conflictus validos ferre viriliter
Hoſtiles cuneos frangere fortiter
Certauere ſui corporis obice,
Vt poſt funera viuerent.
In regis poſiti nunc diademate
Stellarum potius lumine prænitent
Donatiua ſuis militibus dedit
Chriſtus Filius hæc Dei.
Ex quorum numero ſunt quibus optime,
Gaudet plebs hodie cantica promere,
Laudis noſtra piæ tanta velut decet
Huius ſumma patriæ. D
Fortunate tuis vtere proſperis
Rebus cum meritis eius nota nominis
Concordat pariter, noſque tua prece
Da gaudere perenniter.
Et tu Gaie bonis moribus annue
Nobis aſſidue corda retundere,
Et quod nunc petimus, ſumere poſtea
Nos feliciter aditus.
Anthes perpetuo lumine ſplendide
His & par merito iure nec vlume
Communem Dominum fac totiens roges
Pro nobis, quotiens potes.
Hoc nobis Deitas Rex tua conferat
Diſcordem numeris congeriem ligans
Vt tecum ſtabili pace per omnia
Viuamus tibi ſecula. Amen.

Item alius de eiſdem.

SAlue dies rutoribus
Noſtris dicata laudibus
Inſignis, & virtutibus
Summis decora Martyrum:
Qui rite temporalibus
Dum ſempiterna præferunt
Mucronis ictu concite,
Chriſti probantur milites.
Sunt mira quæ poſt tranſitum;
His contigiſſe creditur
Aues eorum corpora
Cuſtodiebant ſplendida.
Obſeſſa dire patria,
Et pene morti tradita
Manſit repente libera,
Horum quidem victoria.
Secura iam conciuibus
Sanctis Salerne dulcius
Præbe tuis victoribus
Laudis nouæ præconium.
Hi ſunt quibus ſæpiſſime
Te gratulari condecet,
Quorum putaris munere,
Metu repreſſo viuere.
Hoſtes tibi viſibiles
Pellat, & inuiſibiles
Augmenta pacis præbeant,
Summæque vitæ præmia.
Summo Parenti gloria,
Natoque ſit victoria,
Et Flamini laus debita
Per ſeculorum ſecula. Amen.

De ſancto Nicolao.

REx Regum Deus omnium,
Sanctorum decus, & gloria qui duces
Sacræ militiæ nouis
Semper muneribus perſpicuos facis.
Ornas & diademate,
Regni perpetuo quo pariter ſimul
Tecum vixiſſe tempore
Ante principij conſtituit vt diem.
Adſunt vnde celebria
Horum feſta pijs laudibus annua
Cum mundus ſua præmia,
Per dimenſa ſui climata prædicat.
Te poſcentibus annue
Vti dulciſonis cantibus
Nicolaus adit ſydera fulgidus

In qua ita puer hic ſemel,
Et ſexta feria ſuxerat vbera,
Quod mirabile prandium
Contractum minime te ſine creditur.
Tranſactis puerilibus
Annis Eccleſiæ limina ſæpius
Obſeruans patrimonij
Hæredem fieri te voluit ſui.
Auro non modico viri
Sedat pauperiem, quam patitur miſer
Stupro

Srupro germine nobiles
Treſà ſe genitas tradere Virgines.
Hoc Myrca Metropolis
Digna promeruit præſule proſni
Quem diuina fidelibus
Vox audita tuis ſignat Epiſcopum.
Compulſus precibus maris
Compreſsit citius grande periculum.
Et ponto prope ſubrutos
Tranquillo penitus reſtituit loco.
Nautis nil minuit datum
Anguſto lancis in tempore triticum
Sed per iuge biennium
Cunctis hoc fuerat copia ciuibus.
Hoſtis fraudibus obuians
Verſuti pelago vas oleum ferens
Effundi iubet ocyus
Quod combuſsit aquæ materiam diu.
Poſt pœna capitis reos
Tres a morte viros eripis Impiger
Cuius namque potentiæ
Et clauſæ ſtiores ſponte ſua patent.
In ſomnis modo Cæſarem
Ea rchum que modo territat acriter
Et valde potius procul
Pellit paria trium funera principum.
Nicolae ſalutifer
Et tutor famulis eſto perenniter
Cunctis te celebrantibus
Hoc feſto placidis cum tibi laudibus.
Te mirabiliter colit,
Laudat, magnificat Græcia nobilis
Immo totius orbis hæc
Gaudet meta tibi munera ſoluere.
Mundi Roma caput tuis
Æqualem celebrat ſemper Apoſtolis
Cuius crebra iuuaminæ
Non multis precibus quærit,& impetrat.
Quis non duceret hunc diem
Feſtum plus reliquis, cum genitoribus
Natus reddit ab hoſtibus.
Raptos ad varij ſeruitij iugum.
Ponti multiplices finis
Obſeruans facili cum prece poſceris
Tempeſtatibus horridis
Submerſis miſeros nauibus eripis.

In laudem ſanctæ Chriſtinæ.

VIrgo dicata Deo nobis Chriſtina faueto,
Sit decus, atque quies omnibus iſta dies.
Plebs bene docta nimis tibi laudibus inſtat amicis.
Poſsit vt auxilio tuta manere tuo.
Tu patriæ legis mores nihil eſſe fateris,
Vt doceas comites, quæ ſit habenda fides.
Idola confringis, præſtrictum dogmate vincis
Eſſe Deum credens, qui ſuper aſtra ſedet.
Flagra, rotam, gladios primum depellis acutos,
Poſt pelago merſam te dedit vnda foras.
Sed pater infidus miſer occidit hoſtis iniquus,
Ipſe quidem petijt, te Deus eripuit.
Frangitur olla ſatis conſerta liquoribus atris,
Aurea deluſi ſolis imago ſuis.

A Hoc male turba ferens ad iudicis intonat ædes;
Fit reus in cauſa cenſor & ipſe tua.
Tradiderat diri flammis tua membra camini,
Quæ tamen, vt voluit, perdere non potuit.
Occubuit Marius Serpentum morſibus aptus
Nomine ſed Domini reſtitit incolumis.
Inde cares lingua, truncaris vtraque mamilla,
Inficeris iaculis, ſic celer aſtra petis.
Ergo doce Virgo cæleſti docta magiſtro,
Quid tua plebs faciat, quo cluis vt veniat.

In eandem.

INtemerata fide noſtræ ſuccurre ruinæ,
B Ipſe dedit, vires, cuius amore viges.
Tu patre contempto Regi coniuncta ſuperno,
Iurgia derides, verbera nulla times.
Et quia te Chriſtus Saluator poſsidet intus,
Ira, furor, gladius nil valet extarius.
Iuſſa ducum ſpernis, temnis præcepta parentis,
Sic ſeruat ſponſam Rex in agone ſuam.
Æſtuat Vrbanus, fremit Idion, & Iulianus,
Arma pudicitiæ quis ſuperare poteſt? (dit,
Sed quia mēte colis Chriſtum, quem nomine pro-
In fragili ſexu fortis ineſt animus.
Cælitus igniti frigeſcit flamma camini.
Virgineum corpus non retinet pelagus.
Non rota, non ferrum, non ſpicula mille furētum
Immutant animum Virgo beata tuum.
Virgineis precibus iuuenis de morte reſurgens
C Æthereı Regis ſubditur imperijs.
Quid Iuliane facis? quid cenſor inique moraris?
Victus es, vt video, pectore fœmineo.
Perfice quod reſtat, tempta quod durius extat.
Non ceſſat feritas non vacet impietas.
Aufer adhuc linguam, miſer aufer vtrāq; mamillā
Sed ſi non loquitur, mente Deo fruitur,
Nos tibi commiſſos Chriſtina piſſima virgo
Protege perpetuis, poſcimus, auxilijs:
Affluat in nobis æterni munus amoris,
Quam colis, ad patriam grex tuus, vt veniat.

In eandem.

VIrgo ſidereis ardua ſedibus
D Te Chriſtina tuis inſere plebibus,
Vt poſsint placido nunc tibi pectore
Laudis munia ſoluere.
Tu patris rutilo ſplendida germine,
Sed multo melius moribus & fide,
Dum caſto refugis corpore ſæculum
Acquiris comitem Deum.
Cuius iuſſa probis actibus exequens,
Quem ſæuis ducibus prodere non times
Contemptis valido pectore fortius
Pœnarum genus horridum.
Quæ, vel quanta quibus prælia geſſeris.
Ignis cum gladijs, fuſtibus, & rotis,
Vinclis, verberibus, cumque ferocibus
Telorum probat ictibus.
Iam ſuprema poli quæ penetras loca,
Nobis vt pateant, hoc prece fac tua.
Et ſemper memorum, ſi memoraberis,
Felix eſſe memor velis.

Sic nobis Deitas Rex tus conſerat. A
Diſcordem numeris congeriem ligans,
Vt ſecum ſtabili pace per omnia
Viuamus tibi ſæcula.

In eandem.

FOntem perennis gratiæ
Præbe, quod es, Ieſu pie,
In laude tantæ virginis
Pro te pacatis ſeruulis.
Hæc namque primum nomine,
Poſt te notarat dogmate,
Sic Sponſa ſponſi gloria
Apte frui decreuerat.
Exoſa pompas ſæculi
Te forma quęſiuit boni,
Quem fixa telis horridis B
Laudare numquam deſijt.
Nunc grata carpens gramina
Inter roſaram germina
Gemmis micantem fulgidis
Geſtat coronam luminis.
Vere perauctis fructibus
Semen reduxit centuplum,
Cum rite fuſo ſanguine
Talis tibi lux parta eſt.
Per ſæculorum ſæcula
Patri ſupremo gloria,
Virtus tibi ſit Filio,
Cum Spiritu Paraclito.

De S. Petro Apoſtolo. C

ALma dies rutilat toto celeberrima mundo,
Sanguine quam proprio Petrus decorauit in æuum.
Ardus purpureis tinguntur templa triumphis.
Laus manet æqualis numero librata duali,
Ecce ratis pleno conſertur concita velo,
Credula falcato iam bellua carpitur hamo.
Auxiliare tuis patet Archiapoſtole ſeruis,
Noſque Deo caute ſinuoſis retibus affer.
Imperio Chriſti dum rete, ratemque relinquis,
Clauiger in cælis, terris piſcator haberis.
Eſſe Deū credis, quem miſcet turba prophetis.
Vnde manes clarus Petre princeps Eccleſiarū.
Fallitur incautus te tanto milite Malchus,
Cum piger immiſſum ferientis ſuſtulit ictum.
Tu quoq. reſpōdes, cũ vos genus arguit omne, D
Impetus iſte meri non aſt, vel ſermo Iohelis
Poſcit opes claudus, nec habet, quia defuit aurū
Nomine ſed Chriſti greſſum illi reſtituiſti.
Vt Simon abſcedit defunctus viuere cœpit.
Fit ſua nil virtus ſtat Simon Simone victus.
Peruolat ille miſer, cælos ſe dicit adire.
Altius vnde cadit ſibi deficientibus alis.
Peſtifer extinctū poſtquā Nero cernit amicū,
Te cruce dando mori, caleſtibus adderis oris.
Iam cape Romanum conſul, Cæſarq. Senatum.
Ecce tibi cunctus ſeruit ſub ſidere mundus.
Omnibus humanus famulis ſis Petre rogamus
Atque potens noſtri, toti que ſalutifer orbi,
O Deus æterni Genitor clariſſime verbi,
Da meritis Petri nos ſcandere mœnia Cæli.

De ſancto Benedicto.

AVreo ſolis radio perennis
Hac die totus decoratur orbis,
Vt ſuis felia Benedicto feſtis
Clarior adſit;
Bella mirandis opulenta factis.
Signa virtutum ſpeciale munus
Regulæ, præbent ſibi ſempiterno
Tempore laudes.
Claret ætatis teneris ab annis
Moribus quibus vitam ordinaſti
Cum voluptati dederis nec vlli
Intima Cordis.
Deditur tanto prius id triumpho.
Vas quidem fractum muliebre damnum,
Quod puer ſanum prece lacrymoſa
Reſtituiſti.
Exhibens ſanctum celer inſtitutum
Arctius ſummis ſtudijs relictis,
Rebus & patris fugis, & ſalubri
Veſte beatis.
Foueras antro tua membra paruo
Menſibus verſis nouies quaternis,
Quo manens nullis hominum, ſed vni
Notus haberis.
Grata diuino tibi feſta nutu
Conferunt paſtum latitans videris,
Fama fit, vulnus perit omne mentis
Vulnere carnis.
Hinc cuius ſignum vitreum veneni
Poculum frangit, vaga mens fugatur
Virgulæ tactu, fluit è cauato
Marmore lympha.
Inſilit ferrum capulo reuerſum.
Mollis humanos regit vnda paſſus,
Qua tuam raptus Placidus melotem
Cernere fertur.
Karus horrendam tulit ales eſcam,
Fles nimis ſontis nece motus hoſtis
E loco cedens ſolito petiſti
Liris amœna.
Lubricus ſtrata fugit anguis ara,
Aggrauat pondus, ſtrepit igne falſo.
Sed nihil contra valet inchoatum
Ferre laborem.
Membra collapſo lacerata muro
Sana redduntur, patulo probantur
Fratribus furtim male facta, Regis
Panditur actus.
Noxa libantem necat, & ruina
Sedis electæ patet, obtinentur
Spiritus, rapto latitare vino
Cernitur hydrus.
Obijcis fratri quod inane fecit.
Inſpicis mentem penitus rebellem.
Copiam prodis, grauidiſque ſomno
Conſulis index.
Perfidos tellus procul egit artus.
Siſtis errantem draco, ceſſit vlcus
Regium nummi ſubiere, fugit
Horrida peſtis.
Quod cadit vitrum patet eſſe ſaluum.
Vaſa producunt oleum, Chelydrus

Pellitur dextra, manumque loca
Viſio ſoluit.
Reddito vitæ pueeo, ſubiee
Cælicas ſedes animam ſotoris,
Et velut ſolis radio ſub vno
Omnia cernis.
Scandis ardenti ſacer orbe pezſul.
In via cœlum facibus coruſca,
Quando ter ternis tribus & Kalendis
Inſtat Aprilis.
Te canit lætus chorus Angelorum
Patriarcharumque, & Apoſtolorum,
Et Prophetarum meritis ab omni
Parte beatum.
Vt ſit huius plebs memor iſta laudis,
Hic ames dici patee, hanc decenter
Si doces, laute eeſoue, polumque
Scandere præbe.
Chriſte deuoti peetium laboris,
Confer iſtius peece nos iuuari,
Cuius exemplo perituea ſœdi
Liquimus orbis.
Hymnus hic noſter Benedicte princeps,
Sic tibi ſemper placidus, tuorum
Qui ſalus es, lux, decus & peeennis
Laus monachoeum.
Meta cæleſtis pretioſa Regis
Te facit veris celebeem trophæis.
Vnde nos ſemper petimus frequentes
Nocte, dieque.
Doxa ſublimi maneat Parenti.
Eius & iaceo diadema Nato.
Et tibi virtus vtriuſque compar
Spiritus alme.

Sequens Hymnus eiuſdem Auctoris.

Senariolis conſtans, de virtute humilitatis, ſuperbiaque vitio tractare videtur, qui quidem eſt ſatis elegans, ſed in eo pangendo, more comicorum, multa vtitur pedum licentia. Dolet autem mihi reperiſſe in eo quaſdam dictiones vitio ſcriptoris corruptas, quas corrigere nequiui.

GAudete iuſti, mites, & pacifici,
Et omnes recti corde gloriamini,
Semper manentis poſſeſſores brauij.
Filij Dei, conſpectores Domini.
Sic ordo ſacri teſtatur eloquij.
In nobis quidem ſanctus ille iugitee
Spiritus pietatis, ſapientiæ
Et intellectus, timoris, ſcientiæ
Conſilij, fortitudinis reſidet,
Largiter ſatis vnumquemque imbuens.
Inenarranda Domini eſt pietas,
Qui tantum corda diligit humilia,
Vt ea eeplens ſeptiformi gratia
Spiritus ſui condat habitacula,
Cuius eſt fructus gaudium, pax, caritas.
Sternit elata, fundit arrogantia.
Brachio ſuo conterit præluſteia.
Sic quondam ſumma redimitum gloria,
Peo ſola tantum angelum ſuperbia
Felicitate eepulit perpetua.
Qui tam ſoemoſus, & decorus extitit
Vt nihil intra Paradiſum Domini
Aequari poſſet eius pulchritudini
Platani, cedri vertex ac abietis
Frondibus eius non fuit æquabilis.
Similitudinis Dei ſignaculum
Erat decorus ſpecie prænimius.
Cuius in veſte fulſerat carbunculus,
Sapphirus, iaſpis, ſalius, chryſolithus,
Smaragdus, onyx, berillus, topazius.
Infelix homo, quid, cum ſuperbierit
Elationis crimine paſſutus ſit,
Si iuſtus iudex veniam non tribuit,
Cui claritatis tantæ lumen intulit,
Vt rite cunctis præferrentur Angelis
Sed felix ille quem ees iſtæ poſſident
Mens bona, pectus purum, vita innocens
Cuius in cælo meeces oebe maior eſt,
Et nomen ille magnus liber continet,
Quem ante tempus ſcripſerat omnipotens.
Illic diuinæ pietatis munere
Vos oderis . . . tudine . . . tras mudule.
Conſcriptis vitæ fulgitis charactere
Apoſtolorum chorus hinc, & martyres,
Et confeſſores exultant, & virgines,
Poſtquam finita ſtatione ſeculi,
Vos ſcriptos idem antiquus citauerit
Cælorum regni clauiger mox aperit.
Regis æt eeni Virgo mater excipit,
Et ſtatim choris ſociat angelicis.
Sanctorum omnis concinit exercitus.
Iubal eſt primus in choro canentium.
Pulſat Maria ſoro Aron tympanum.
Rex autem Dauid perſonat pſalterium.
Et Benedictus regulare præmium.
Cecinit inſignes legis ſuæ dogmate,
Inter ignitos, & condenſos lapides
Nitore miro coruſcare pariter
Miratur opus, & laudat artificem.
Inde ſcholarem ſimatur originem.
Accedit Maurus, Honoratus, Placidus,
Et Conſtantinus, Fauſtus, & Simplicius.
Beato Patri omnes ita ceſſerunt.
Quos ſic miratis ex Caſino prodeunt.
Nos expoliuit noſter Deſiderius
Cui pater almus grates ſert innumeras
Eique digna præmia pronunciat
Auctorem eecum omnium expoſtulat,
Vt in ſuperna Angelorum gloria
Sibi cum illo congaudere liceat.
Inter hæc vobis Seraphin micantia
Sanctus, & ſanctus, ſanctus proclamantia
Inæſtimanda conferunt tripudia,
Canere iubent canticorum cantica,
Vt illa quater triginta ſex millia.
Citharizantes cantico virgineo
Decentee agno pſallitis purpureo.
Laudatis eum in choro, & tympano,
Cantatis ei in chordis, & organo,
Cæli terræque iubilatis Domino.
Cuius effecti gloriæ participes,
Iam precor ſitis mei ſemper memores.
Sic eum mihi ſcite placabilem,
Vt me dignetur ſuperis coniungere.
Vnde vos poſſim vel longe reſpicere.

De Caſino Monte. A

MOns bone ſalueris pacis dator, atq; quietis,
Qui facilis regni via crederis eſſe ſuperni.
Tu lapides illos ſeruas in pectore fixos,
Aula quibus cæli conſtructa notatur haberi.
Quanta tibi bone Chriſte ſua
Factus imagine debet homo,
Vis animi penetrare nequit,
Lingua retexere nec poterit
Vllius arte magiſterij.
Rhetoris interit officium.
Finis & ars ſtudioſa perit
Nec ſua dogmata philoſophos
Plus ſatis ingenioſa iuuant.
Se quibus omnia ſcire putant.
Creditor hæc numerare vales. B
Quem data præmia nulla latent.
Tu lucra ſolus & exigere,
Cedere qui ſacis imperio,
Quidquid habetur in orbe ſuo.
Hiſque tua pietate ſibi,
Contuleras potiora nimis.
Nam faceres vt in arce poli
Hunc tibi participem fieri,
Paſſus es in cruce ſponte mori:
Illius inſuper ad decus eſt,
Forma tibi quia carnis ineſt.
Qua rutilas Patris in ſolio
Edite Virgine iure nouo,
Et Deus omnipotens, & homo.
Ciuibus hactenus hæc ſuperis
Vilis erat ſpecies hominis,
Nunc quod habent hominẽ dominum C
Hanc venerantur, & obſequium
Commoditate pia tribuunt.
Grauiter hos, ſimul vt maneant
Perpetua quoque pace ligat.
Vnde polique, ſolique tua
Vna videtur, & eſt patria,
Res vbi publica tanta micat.
Lege ſed hæc poſita fruitur
Infima pars, vt in alterius
Gaudia tranſeat, immo ſuum
Sumere iam valeat brauium,
Perdiderat, quod Adæ vitium.
Præterito viciato modo
Nulla manet ſine labe charo
Crimine labitur aſſiduos
Ruſus, & ipſe reſugit homo. D
Sic habet ex fide merito.
Pœna modo datur ea ſcelere,
Gratia redditur ex opere,
Nempe bono neque militiæ
Splendida quiſque poteſt aliter
Te Duce ſigna mouere tuæ.
Dantibus his operam ſtudijs
Viuere das operam multiplici.
Cumque nec omnibus vna ſacis
Regula ſit tamen officij
Huius erunt habiles meritis:
Virginibus, viduiſque, viris,
Coniugibus, ſimul atque ſacris
Ordinibus patet aula poli
Plus operantibus ac monachis
Notior hæc ſolet eſſe magis.
Ecce Caſinus abundat eis,
Mons venerabilis aula Dei.
Mons Syòn altera Dux fidei
Mons, vbi iura Deus populo
Scripta ſuo tribuit digito.
Tu ſapientia ſumma Patris,
Qui dubio ſine cuncta ſapis.
Da facies, vt amœna loci
Huius, vt eſt referat me eo,
Quod tibi complaceat ſtudio.
Scire volentibus hoc animus
Fert modo dicere, nam reliquum
In bonitate tua remanet,
Qui famulantibus hic merita
Multiplici pietate paras.
Italiæ iacet in gremio
Montibus obſita planities
Pampinus hanc viridis decorat.
Eſt nemoroſa parum ſed aquis,
Fluctibus, & varijs celebris.
Rebus in omnibus hæc locuples
Indigenis, ſed & hoſpitibus
Eſt locupletior, hinc etenim
Eſt iter Vrbis Apoſtolicæ,
Totius orbis adhuc Dominæ.
Collibus eius oliua decens,
Cedrus, & alta cypreſſus ineſt.
Cætera partibus arboreæ
In ſua lyris amœna ruens,
Et rigat, atque rigando fouet.
Mons ibi Caſitr nomen habens
Omnibus eminet, ipſe quidem
Pectore mœnia priſca nimis
Pertulit in quibus ara fuit.
Qua perhibetur Apollo coli.
Hic pater ante monaſterium
Conſtituit Benedictus, habens
Pignora luminis ætherei,
Plebs quibus inſcia dæmonicis
Eriperetur ab opprobrijs.
Sed Patris omnipotentis idem
Iudicio ruit eximie
Poſtquam refulſit, & hinc cecidit.
Inde domus renouata diu
Manſit in his quoque temporibuss
Quod bene condita non fuerat
Caſibus agnita ſigna dabat.

Poſtrema pars huius hymni deſideratur.

Cantus in laudem beatæ Margharitæ virginis, & Martyris.

SI ſua vaniloquo tumefactus carmine mundus
Facta refert, nũ noſtra manus torpere valebit,
Ne pulſet eum voce lyram, dum cælica narrat?
Ergo age vox omnis, quæ cantat verba choreis
Vana cadat, ludos omnes proſcribat inanes
Noſtra Chelys, ſed diua ferat, de ciuibus ora
Antiochena olim magni produxit in orbem
Fœminei generis rutilans iubar, illa meretur
Baptiſmo mundata Dei non eſſe parenti
Chara, ſed hinc Patri placuit magis illa ſuperno
Pulchraque cælicolas traxit nimis, atq; caducos
Margharitæ oculos, inhoneſto lumine præſes

Inſpicit oblatam quęrens mulcere puellam.
Dumque negat calido ore ndem ſecura ſteteur.
Ille minis mollem credens impingere mentem
Inuenerit in tenera pectas lattare virile
Virgine, non poterat tenebroſo carceris antro
Vincere, non virgis carnem ferientibus; vnde
Sanguinei currunt riui, nec pectore traxit
More puellarum ſuſpiria. iungitur illis
Vnguis quæ laceret denudans oſſaque pandat
Viſcera plus poterat fortis ſufferre malorum,
Quam manus inferret mentẽ miſerata manẽtem.
Clauditur in tenebris, radius quos pellit ab alto.
Hoſtis adeſt ſpecie, & vaſti terrore Draconis
Mollitur, & victuſque fugit, ſed ad altera tendit
Inueterata doli figmenta, ac vincitur inde,
Dum pede virgineo collum calcatur inane,
Nec licuit repeti ſine nutu virginis vmbras.
Ducta dehinc cõſtans dum ſpernit ſacra Deorum
Iugitur exurens lateri pro vulnere lampas.
Sed caro dũ patitur, mens prorſus ad alta leuatur.
Cumque ligata datur dolio ſua vulnera rumpi
Senſit, ob hoc populi voceſque ad ſidera tolli.
Confeſsique Deum cœlorum munera ſumunt.
Denique ne populus in Chriſtum crederet omnis
Ad loca ſanguinei iuſſa eſt certaminis ire,
Emiſſęque precis poſt ſacra oblata feritur,
Et caro dum iacuit, mens eius in æthera fertur.

Explicit cantus beatæ Margaritæ.

Incipit Ode in laudem ſanctæ Vrſulæ.

FVlgor aſpectus placuit virorum
Viribus, mentis decor at ſupernis
Vrſulę turmis, merito potentis
Nobilis ortus.
Luctibus patris tulit hæc iuuamen
Non timens regis furias caduci
Niſa virtuti Domini potentis.
Virgo pudica.
Quæritur ſponſo, trahit illa ſponſum,
Dumque ſe profert ſocias requirit,
Aggregat ſeſto celeres miniſtros
Læta futuro.
Iungitur ſacræ comitum cohortis
Sanctior cleri celebris caterua,
Aduenit patrum cupidus coronæ
Fulgidus ordo.
Summus oblatum decus, & reſignat
Paſtor, haud damni pauidus minoris,
Dedicans Chriſto comites lauacro
Virginis almæ.
Irruit cultro ferus interemptor,
Agminis ſacri madidus cruore.
Spiritus cælo ſubeunt aperto.
Oſſa colonis.
Ergo pulſantes Dominum rogate,
Parua quo virtus meritis iuuetur
Noſtra ſub magnis laqueis malorum
Vndique cincta.

Cantus in laudem S. Catharinæ Virginis.

PVlchra nimis nullũ cupiẽs admittere ſponſum
Quem non perfecti cõpleret forma decoris,
A Omnia qui noſſet, quærens virtute potentem,
Et qui præcipua foret ex pietate benignus
Virgo pudica Dei martyr Catharina quod optat,
Obtinet illecebras dum carnis abhorret iniquas.
Dumque refutat opes, dum vanos ſpernit honores
Ictibus obijcitur, victrix per ſingula fulget.
Auxilio ſtabilita Dei mortalibus andax
Reſtitit inſidijs, promiſſa nec aſpera curans.
Doctaque non timuit cõfundere pectora doctrix,
Nec verita in tenera ſufferre flagella iuuenta
Altior imperio, dum carcere clauditur atro
Nulla fames ſanctam potuit percellere mentem,
Dante Deo famulæ, quæ ſunt accommoda vitæ,
Viſitat ancillam Dominus, Reginaque clauſam.
Nec tenebras patitur, dum lux diffunditur intus.
Conſcia congreditur famulorum turba, fidemque
B Suſcipiens apto quæſiuit tempore palmam.
Nec potuere rotæ conſtantia tota rotare.
Nec metuit mortem portans ex morte coronam.
Sanguineas vulnus dum mittere debuit vndas,
Lac dedit, egregio corpuſque dedere ſepulchro
Turba ſupernorum, guttas funditque ſalubres.

Ode in laudem eiuſdem Virginis.

MVlta nos cogit bonitas puellæ.
Cantico laudes agitare noſtro.
Pauca dum ſpernit, ſibi quæ parentes
Liquerant, multis opibus fouetur:
Sceptra dum Regis fragilis reliquit,
Alta dormuit iuuenem corona:
C Plurima fulſit Catharina forma,
Sed magis pulchram numeroſa virtus
Reddidit, ſummi meruitque patris
Vnico iungi ſpecioſa nato.
Eius amplexu cupiens foueri,
Terras quod poſſet dare, non cupiuit
Proſperum quidquam, mala nec refugit.
Vnde nec Præſul potuit minaci
Pectus Illius remouere vultu.
Eius, & ſpreuit placitis fauere.
Monſtrat arguto rationis acta,
Quæ fidem iuſtrens ſenibus rogatis.
Vicit, & victis placuit ſubeſſe,
Fine dum vitam ſubeunt carentem
Carnifex ferro lacerat tenellam,
D Forte ſed pectus nequijt ferire.
Carceris tetra latuit cauerna,
Splendor aſt ſummi patuit decoris.
Et lucrum Chriſto parat in caterua.
Iam nouum pondus cecidit rotarum.
Ante ſe ſacrum tulit, & manipulum
Iuſſa ſed tandem caput amputari
Supplices Chriſto rogitat fauendos.
Vulnus illatum laticem dat album.
Cælicæ turbæ ſepeliuit oſſa
Puritas manant oleum ſalubre.

Alia Ode in ipſius laudem.

LAudes non pigeat prompſiſſe cantibus
Quas virgo meruit, nec meritis pares
Candor virgineus præcipuus nitor,
Quo fulſit ſapiens, & ſtabilis valor,

Ea

Extolli titulis iure petunt nouis
Virtutum numerus, quo viguit breui
Hoc vitæ ſpacio ſub fragili ſtatu.
Extollens Catharinę diſſertum decus.
Quod non diſſecerent plurima commoda.
Non tollat ſpecies, diuitijs cadat;
Sexus fœminei libera portio,
Grandis ſub teneræ viſa ſcientia
Arcano ſtupenis multa ſcientibus
Dum profert fidei myſtica dogmata,
Non infert aliquid conſcia concio,
Victricis retinens lumina fulgidæ,
Perdentesque animas inuaniunt eas.
Excellentibus fragili robur in arbore
Experta eſt regimen; quæ tenuit manus,
Dum pulſat precibus, dum furijs minax
Carnem dilacerant ſub tenebris locat,
Vt demptis dapibus præcipitet neci.
Splendor, ſed famulæ gaudia congregat,
Vt carnem foueant, pabula præparat.
Verbum fructificat, germina colligit.
Fortis terribiles non timuit rotas,
Et mortem patitur, ne ſubeat necem.
Et lac conſequitur vulnera candidum.
Montanoque locant vertice funera
Dextræ cælicolum, quis refluit liquor
Reddens debilibus membra valentia.

Loquitur Virgo Maria ad Ieſum natum.

HAs mũdi tenebras noſter heoe veneris infans
Viſere, qui late diffundis lumina cælo.
Fili mei, filique Dei, nouus accola ſalue,
Sed quis, quo properas compar genitoris? ab alto
Proſiliens quo nate venis? qui rata polorum
Reples, tellus finus hic mage complacet artus,
Concludi cum forte venis, qui ſine catebas,
Qui ſtma cuncta mouens veniſti in carne moueri
Qui geris in dextra mundanæ pondera molis,
Ancillæ, tremulique ſenis portabere palma?
Cuius cælicolæ paſcuntur munere, paruas,
Quas tamen impleſti, placuit tibi ſugere mãmas?
Quem ſuperi cecinere chori, quod ante beati
Exultant animi veniſti emittere luctus?
En age iam noſtros ſubeas mi nate lacertos.
Parua geret magnum genitrix, fragiliſq; potentẽ,
Factorem geſtabit opus, nubeſque decorem.
Aſtat inops ancilla tibi, quæ mollia parua
Mẽbra tegat panno, non hic domus inclyta ſũpina
Apparat, ancillæ deſunt, ignauique miniſtri,
Cumque furat Boreas, non igne, aut pelle fouebo.
En tenerum patere loculo deponere corpus,
En tibi profecto præſepe ſternitur amplo,
Qualia nate legis, tali tibi more parabo.

Ad laudem ſanctæ Luciæ virginis, & martyris.

QVi cælos quondam ſtatuiſti lumina terris
Spargere, de tenebras pellẽtis munere lucis.
Nocte licet preſſos nubes nos pallida condat,
Lucida gaudemus tamen hic quandoque tueri.
Clara quidam fidei geſſant ſub agmine Virgo

A Lumina, nos docuit conſtanti lucida bello
Siſtere, dum precibus Dominum viciſſe Tonantẽ
Viſa quoque eſt morbo præſtans ſuffragia matris,
Multa parat dæmon, vis carnis, prælia mundus
Docta fecit ſæculo latitantem nubibus hoſtem,
Luce micans fidei carnis molimina vincit,
Dum ſe terricolæ fœtibus non iungit amantis,
Quæ potiora quidem et æltis fœdere ſponſi?
Quem fouet in minimis diffundens munera mẽbra
Fortior ſinlargit mundus pro Marte ſecundus.
Inde ſiniſter adeſt & verbo, & verbere turgens,
Nulla poteſt animum fragilis ſub carne virilem
Frangere vis clauſum, de cuius robore traxit
Robora mo realis moles, nam ſiſtere viſa eſt.
B Multimodis hominum conatibus acta, bonumq;
Ad loca perdendi, vt traheretur fœda pudoris;
Incenſas ſuperat flammas, nec vulnera mortis
Expauit, ſacraque chariſmate ſola reliquit.
Membra quidem terræ ſed ſpiritus æthera ſcandit;
Hic tua lucifero reſplendes culmine ſedes;
Hic facet implexus tibi porrigit oſcula ſponſus,
Huc quoque nos tua vota trahant, lucida Virgo.

Explicit de ſancta Lucia.

Incipit Ode in honorem Innocentum.

CAndentem ſegetis nouæ
Mætemur cumulum chorus,
Qui fauces teneras agat
C Coram principe canticis.
Gaudet primipilus recens;
Ductor mittere prævior.
Lętatur paribus puer
Florum primitias legens.
Hic gaudet titulis loqui,
Quos proſſus dabat inſcius
Ætas, & ſine crimine.
Sic dignis canitur prior.
Inſtas Innocuum ſonat.
Si linguæ officio carent,
Clamat ſanguineus rubor.
Occiſi reſonant decus,
Quod viui nequeunt loqui.
Quid vis tigride durior?
Quid ſæuis catulis canis
D Prius? quid ſocijs vacas?
Pignus cælicolum putas
Infundis manibus premi?
Sed fruſtra tumeat furor,
Et te magnificum puer,
Materna vbera ſubbibens
Vincat te fugiens domet.

Explicit de Innocentibus.

Incipit de ſancta Agnete virgine, & martyre.

SI tibi difficile fortaſſe videtur habere,
Quæ fortes potuere viri, quæ virgo pigebit,
Implecti potuit, quæ nomine dicitur Agnes?
Quam non naturæ ſortem perfecit origo,
Nec tulit expertam prudentia temporis ampli.
Forma decens extra, ſed forma decentior intra.

Hinc

Hinc oculis hominum placuit, ſed abunde ſupernis A
Egregij redolens per ſingula germinis actus,
Quæ ſibi ſacra fides dederat ſperanda colebat.
Huic quoque propoſito tali ſe robore iunxit.
Ne ublandum quicquam, nec durum vertere mẽtẽ
poſſet, ceu nihil mortalia cuncta putantem.
Quæ mulier, vel forte magis robuſta virago
Tale genus belli ſuperet, ſi forma decora,
Si tener ætatis fluxus, ſi munera quiſquam
Plurima protulerit, ſi nobilis adſit amator?
Iſta tamen ſuperans, illata flagella timebit.
Hęc ſimul hanc iuuenem cinxerunt cõmoda ſacrã
Organa non vitij, ſed quæ virtutis habebat,
Vtque magis teneræ virtus occulta puellæ
Creſcere, & pauidas ignire ad ardua mentes.
Præparat inſidias præfecti natus iniquas, B
Carnis amator, eam, ſua ne connubia ſpernat,
Exhortans placidusque illi ſua munera profert
Eſt mihi, virgo refert, melior te ſponſus, amans me
Eſca necis diſcede procul, ſceleriſque miniſter
Huius virtuti quæcunque potentia cedit.
Sidereuſque decor ſpeciei culmen adorat.
Apta quidem facies, hilarique affecta nitore
Voce pia dulcis, cui ſermo neſcius iræ,
Non aſper miſeris, mœroris mens ſedet expers.
Vnde nec exterior facies ſua turbida viſa eſt.
Candor ineſt, fulgenſque decor, ſpecieſq; ruboris,
Egregium facit hunc genitor, quam profit imago.
Et regale genus, animi quoque plurima virtus.
Perpetuas contre ſtat opes ſinbunda potentes
Corda fouere, quibus prorſus tollatur egeſtas.
Huic mihi dilecto placui, connubia ſecum C
Contraxi nullo penitus mutandi valore.
Aureus & digitum circumdat circulus, vt ſim
Sponſa fidelis ei, quo ſum redimita, benignus
Plurima dona dedit, facies ornata cruore eſt,
Complexumque tuis gemmarum lumine ſeptum.
Excellenſque genus veſtis, ne forte viderer
Tanto diſſimilis ſponſo, nec digna decoris.
Admitti thalamum, præ cunctis quos mihi legi.
Sicque mihi adiunxit ſe, ego ſic quoq; copulor illi
Neu me blanda trahant neu frangat grãdo minatũ
Ecce hoſtis ſi bella paret, certamine victrix
Fulgebo, teneros ſi nudet turpiter artus,
Celaries me denſa teget pro veſte decenti.
Si quoque proſtibuli tenebris macta locabor,
Angelicæ tutela manus mea membra iuuabit.
Si locus infamis, Domino mea vota dicabunt. D
Si tenebroſa loci facies, perfuſa recenti
Lumine fulgebit melius, veſtiſque feretur.
Liberta ſua male mihi ſi tranſmittat ephebos,
Hinc, ſua ſi ſapient bene corda, redire licebit
Illæſos, ſed non veritus diuina peribit.
Quem tamen effutit ſpero concedere votis,
Qui ſibi me iunxit ſpeciali munere, Chriſtum.
Cuius cantabit titulos de morte reſurgens.
Hinc rabies exorta malos ſæuire miniſtros
Compellet, datus alter erit, qui cœpta ſequatur.
Illaque qui in cinerem conuertat membra parabit,
Hæc iniecta rogum, diuiſaque flamma quieſcet,
Vtque meo tandem coniungar in æthere ſponſo,
Gutture transfigar, ſed mens ad celſa volabit.

In eandem.

IGne diuini radians amoris
Corporis ſexum ſuperauit Agnes,
Et ſuper carnem potuere carnis
Clauſtra pudicæ.
Cogitur ſtupris maculanda vulgi,
Nuda famoſum ſubeat lupanar,
Angelus caſtæ pudibunda ſeruat
Membra puellæ.
Candidi cælo veniunt amictus,
Clarus obſcœnis Dominus refulget
Splendor, & gratos ſuperant odores
Fornicis arcus.
Perdidit vitæ iuuenis decorem
Auſus intactum violare corpus,
Virgo ſed vera reuocat ſaluti
Funus acerbum.
Flamma, diuino dominante nutu,
Friget æſtiuos imitata rores,
Virginis corpus Domino dicatum
Iuſſa cremare.
Mixta ſacrato moriens cruore
Lactis effudit niuei fluenta,
Quam ſeruus lictor lateri profundum
Condidit enſem.
Spiritum celſæ capiunt cohortes,
Candidum, & cœli ſuper aſtra tollunt,
Iungitur ſponſi thalamis pudica
Sponſa beatis.
Diua nunc noſtræ miſerere ſortis,
Et tuum quiſquis celebrat trophæum,
Impetrat ſibi veniam reatus,
Atque ſalutem.
Redde pacatum populo precanti
Principem cæli, Dominumque terræ,
Donet vt pacem pius, & quietæ
Tempora vitæ.
Laudibus mitem celebremus Agnum,
Caſta quem ſponſum ſibi legit Agnes,
Aſtra qui cæli moderatur, atque
Cuncta gubernat.

In eandem.

ARdet intactæ faciem puellæ
Præſidis natus, ſtabilis ſed illa
Tale reſponſum iuueni pudico
Retulit ore.
Quid meos fruſtra thalamos requiris,
Pabulum mortis, laqueuſque vitæ?
Turpis obſcœni procul hinc recede
Criminis auctor.
Dona, quæ iactas pretioſa diues,
Pauperis mentem moueant puellæ.
Dignior ſponſus meliora multo
Munera præſtat.
Clarior Luna, radijſque Solis,
Cuncta cui parent elementa mundi,
Se mihi ſponſum dedit, & perennem
Sydera dotem.
Iamque complexu fruimur pudico,
Iam caro carni ſociata gaudet,
Iam ſacer ſanguis faciem nitentem
Murice tinxit.

Quæ

Quare mortales periture formas?
Cælitus noſtri placuere vultur,
Viuet in terris amor iſte, celſis
Viuet in aſtris.
Virgo nec mirum videatur alma,
Cuncta ſi ſpreuit monumenta mortis,
Quæ pium vitæ Dominum perennis
Semper amauit.
Ad tuas Agnes rogitamus aras,
Flagret in noſtris amor iſte fibris
Comprimens blandæ ſtimulos iuuentę
Flamine ſancto.
Vre laſciuas hominum medullas,
Tutus vt dulces fugiat procellas
Spiritus mundi, domitaque victor
Carne triumphet.
Virginum laudent pia vota Regem,
Quem decet ſacræ genus omne laudis,
Cuius in trino veneramur vnum
Numine numen.

¶ Sermo ad Clerum in laudem Vincentij Martyris.

HActenus almorum referentes facta virorum
Tegmine proſarũ veſtiuimus, aſt noua patres
Ac fratres placuere magis, veterata tueri
Non placet, ipſa cibos renouari menſa requirit.
Vos igitur namque huc vos traxit cauſa ciborum,
Non quos corpus amat, guſtum prębere recentem,
Quodque dabit Dominus læto portabimus ore,
Vtque magis poſſit refoueri veſtra voluntas,
Ad Domini Matrem ſolito properemus honore.
Quod portemus ei, docuit nos Angelus olim.
Auxilium poſt quam de cælo ſumpſimus, inde
Confortata vigent & corda, & lingua loquentis,
Vt noſtis, reuerenda cohors fratreſq; patreſque,
Vita ſub hoc lapſu decurrens militat omnis.
Ergo hoſtes ſuperare vacat, quod aptius ardor
Mentis agat, quando promittitur inde corona,
Quanta eſt electorum conſcẽdere regna polorum.
Namque hic mortifero vita eſt exempta pauore,
Nullaque, quæ frangant, obſtant aduerſa, ſalutem
Hic animam diuus ſitibundam paſcit abyſſus,
Hic quoque largifluis exundat copia donis.
Hic, qui conſtiterit, ſupremo effertus honore,
Hic quæ non ceſſat, circundat gloria dignum.
Non murmur, non tumor ibi quæ fœdera rũpant.
Si qua poteſt penſare animus, vel ſi qua loquentis
Lingua poteſt fari, ſi lumina cernere quicquam,
Iſtis nunc conferre voles? de talibus audax
Verba dabis? numquid meritorum gaudia tentes?
Qui volet hęc, fiat valido certamine victor.
Vincenti dabitur Sertum, dulcedoque mannæ.
Quæris amica? prius inimicos viure furentes.
Tres ſi quidem nobis obiectos nouimus hoſtes.
Tres hi lethiferis impugnant pectora telis,
Nec ceſſant laſſare virum, niſi colla ſub ipſis
Deijciat, fractoque manus det robore victas.
O quantos latitans proſtrauit carnis iniquus
Pullator, quantos detraxit ad infima mundus.
Quantos prædo vorax tenebrarum truſit ad fibras.
Hi primos traxere patres ad funera prima.
Horum prima fuit proles proſtrata nefando
Vulnere, quo victus perijt Sodomitica ruinæ
A Sulphureæ adiectus quorum almus decidit ictu
Pſalmographus, ſoboleſq; nitẽs, quo plurima, ſãq;
Turbs cadit, quis namq; orbẽ ſine vulnere linquit?
O nimium felix, qui tantos propulit ictus,
Hunc laudes, tituliqu e notent hunc fulua corona
Si quis adeſt talis, noſtro ſermone notetur.
Ignoſcat tamen egregio ſi non ſit honore
Compar, cui tamen hic dulceſcat cantus in aurẽ,
Si modicus, libeatque graues ad ſumma leuari
Audiſtis reuerenda phalanx, quem laude decoret
Sãcta parens hymnos, pſalmos, reſponſaq; cãtans.
Hunc quoq; carminibus noſtris deſcribere fas eſt,
Hic ex occiduo generatus climate victor
Prodijt, atque illi nomen Vincentius extat:
Hunc nitidus iuuenem cinxit decor, altuſque intra
ſplendor erat quo ſumma potens, atque ima tueri.
B Quem mage virtutum fecerunt agmina clarum.
Obſequijſque Dei non mundi membra ſubegit,
Hic poſtquam campo tot vinci pectora vidit,
Et pauidos fugitare duces, atque hoſtibus vltro
Cedere profectis a ſeſe protinus armis,
Intremuit, validumque tulit ſub corde dolorem,
Viriſceque cupit, pudet hoſtes ferre triomphum,
Nec tamen, vt præceps ſe opponere tentat inermẽ,
Feſtinus petit arma dari, geſtuque minaci
Bella parat, gaudent ſtantes hinc, inde ſorores,
Nec paſſæ ceterum circumdare militis artus
Officium voluere ſuis hunc cingere dextris,
Ecce, inquit, ſcutum, velo fuſcata ſerenam
Prima ſoror faciem, fidei quam nomine dicunt.
C Hoc te, ne laudant, quæ ſunt infeſta, iuuabit.
Altera quæ capiti galeam ſuccurreret, affert.
Quæ ſperat ſecreta Dei, celſamque ſalutem,
Tertia dat totum quæ poſsit cingere corpus
Loricam multi quam nectunt ordine cycli,
Hæc eſt, quæ innumeras iungit dilectio mentis.
Quarta dedit ſtabilem iuſti veſtita decore
Thoracem, femorique tulit, qui congruat enſem,
Virgo pudica ſuo geſtans cognata pudori
Tegmina texta dedit telum Prudentia triplex.
Sacraque lex pugilem forti præmunit in arcu,
Vnde queat validis hoſtes penetrare ſagittis
Cruribus aptatur quam protulit ocrea duplex
Virgo humilis, pedibusque dedit calcaria binis,
Hinc amor, inde timor, domitũ qui ſubſit habenis
D Sobrietas ſternebat equum. Patientia ſellam
Attulit. Aurato præfulgens tegmine tandem,
Quod Rex contulerat, aduerſos quæſitat hoſtes,
Et vincens exit quo vinceret, inde ſuperbæ
Stant acies, ſtat & ipſe micans cæleſtibus armis,
Prima aciem iuxta mouit caro, nulla minatur
Vulnera, non toruos demonſtrat in agmine vultus
Lubrica, ſed placidi ſpeciem mentitur amoris.
Oſcula lethifero dans inuiſcata veneno,
Arridenſque parat fletum cantanſque dolorem,
Pulchra affert oculis animam prædantibus aures
Dulciſonis pulſare modis molitur inertem
Hinc reddens animum, nares demulcet odore
Multimodo, guſtumque trahit varia arte ſaporum
Inque cibis firmentis nouat, dans mollia tactum
Allicit, hinc miſeram confundens crimine mẽtem.
O te felicem, qui tantos viceris hoſtes!
Hanc vbi perſenſit iuuenis clam ſiſtere bellum,
Non tulit ingenuos ſecum miſcere lacertos,
Blan-

Blandiriaſque pugil dedignans ſpreuit iniquas. A
Sic ſugiens vicit, nam ſic ſugiſſe decorum eſt.
Calcibus vrget equum, rigidaſq; imponit habenas.
Mundus adeſt contra, trinũq; præordinat agmen,
Errorum præcedit onus, nam oſua tyrannis
Arbitrata Deum, quod fictos fictile ſculpſit,
Spicula falſidico lethalia ſparſerat ore
Ictibus opponit clypeum, vicitque ſuperbum.
Ecce aliud pugili vincendũ opponitur agmen, (tur
Vanus amor, quo pulchra domus, quoue vxor ama
Quo ſoboles dulcis, quo pulchrum quæritur aurũ,
Iſtaque cæleſti miles ſuperabat amore.
Obuius interea robuſtam impingere mentem,
Ipſe timor ſecli tentabat, caſſide ſortes,
Reppulit impulſus, dum nulla inſenſa malorum,
Vis potuit mentem proſternere militis almi.
Ille, inquit, manda Pater inclyte, verba tyranno B
Opponam, iubet ille libens, quæ verba tyranne
Infelix, quæ verba refers? cur ſacra negari
Noſtra iubes? nic me credis paneſcere vultum,
Terroreſque putas animum pulſare minaces?
Plus te torquebo ſi torqueas ipſaque pœnas
Vltrix pœna dabit ferietque, quam trahit arcu,
Taliter infeſtum miles ſuperauerat hoſtem,
Cum procul indignas, armatas marte cateruas,
Stare iubet quondam de cæli culmine iactus,
Inſidiaſque parat, fraudes petiere priores.
Inſultãs tenſo, ſed cauit vulnera telo
Chriſtifer athleta, nec Martis ferre furorem
Diſiectæ potuere acies, fugit omnis in vmbras,
Aſpectumque pauet pugilis, telumque caterua.
Inde cruentorum trux illi opponitur agmen
Carnificum, gens hæc ſequitur vexilla tyranni.
His tormentorum varia committitur arte C
In iuuenem ſæuire ſacrum, cupit omnibus vnus
Opponi, celerem ſellæque innixus agebat
Quadrupedem geminis idem calcaribus vrgens
Immotusque ſuos ad vulnera concitat hoſtes.
Turba furit pugilem, & feriẽs magis inde ferimur.
Plus ſiquidem validus poterat tolerare malorum,
Quam manus inferret Chriſti ſuccenſus amore,
Quem ue putant vinci, ſublatus ad æthera vincit.
Obniat alticulis circundatus vndique turmis.
Princeps, qui pugilem quondam fulciuerat armis,
Qui bello fulgere dedit, manibusque iuuamen
Attulit, æterno concludens munere palmam.
Nos trahat hoc ſpeculum, nos inſtruat iſta virilis
Nobilitas animi, viſus ſufferre laborem eſt
Ingentem, ſuccedit ei præſtantior illa
Longa quies, vitam dum perdere creditur illi, D
Vita manet nullus quam poſſit claudere finis.
Parua pugil dum tecta abicit datur alta ſupernæ
Aula domus, fragili, quia ſuſtulit in vite plagas,
Pectinibus, flagriſque rogi, ſeu carceris antro,
Inſuperis recipit ſuperantia munera victor.
Tranſijt opprobrium tranſacta eſt pœna, laborque
Sed non caſura modo gaudet in æthere palma,
Huius cataphalanx, validis ſi innitimur armis,
Sectari ſi geſta iuuat, ſi compare greſſu
Hoſtiles in marte manus ſuperare placetque,
Qui pugili, & palmam dedit ille, & noſtra iuuabit
Pectora, proſtrato donans ex hoſte decorem
Impetret hoc fuſa nobis prece victor ab alto.

Explicit de ſancto Vincentio martyr.

Incipit Oda excitatiua militibus Chriſti.

QVid ſtas? ocio quid pugil hæres?
Belli moueat feruidus horror,
Quod ſi retrahat friuola virtus,
En auxilium dextera Chriſti
Præſtat fragiles portans humeros.
Intende ducis quam cape formam.
Exemplar erit vita proborum.
Dabitur forti fulua corona.
Prudentia te protegat ante,
Et iuſtitia poſtera purges,
Ac ne timeas, temne ſecunda.
Læuam retine robore fortis.
Summi capias iuſſa magiſtri.
Seruaor fragilem, ſi bene ſeruas.
Sermone ſacro ſternitur hoſtis.
Enſem capias hunc tibi tutum,
Nec te ſubigi crua ſinet hoſti.
Hac qui ſteterit, non timet illum.
Tegitur miles, voraque ſundens
Moyſes populum protegit orans.
Scutum fidei ſuſcipe feruens,
Ictus poteris tollere victor,
Spes det galeam, quæ caput obdit.
Cape loricam membra tegentem,
Quam iuſtitiæ dextra propmet.
Iuuat, & multum cingere lumbos.
Caligis pacis ſubdere talos.
Hoſtis latitans his cadet armis.

Item oratio, ſeu confeſsio Metrica.

PRiſca lauans proprio mundi delicta cruore
Chriſte tibi dignas fac mea verba preces.
In quibus obtineam ſolus potis ipſe docere,
Nam nego, quæ bona ſunt te niſi dante dari.
Principio non vllo malo poſſunt bona gigni,
Sunt quia principio te generata bono.
Ergo boni quidquid mea lingua referre valebit
Pro certo credam te tribuiſſe mihi.
Os ego Dauidico patulum ſermone tenebo
Illud tu repleas pollicens memorans.
Tu fons es viuus, tu fons plus Sole ſerenus,
Quem quicunque bibit non aliunde ſitit,
Mane tuum tenebris nox non interpolat vllis
Quiſquis in hoc ierit non ruiturus erit,
Hũc mihi da fonté, da lumen, & hoc mihi poſt hęc
Quod peto quin habeam non dubitare licet,
Cur ego me miſerum tantum confidere de te
Debeo Rea pie, debeo, tu caro, victima, cenſus,
Debeo, qui tantis criminibus teneor.
Factus es, exitio liber vt eſſet homo.
Mors tua vita fuit cunctorum, vitaque vita,
Quam diuerſæ res, eſſe probant idem.
Hoc hominis meritum, non, ſed tua gratia fecit:
Quæ confidendi ius mihi ſemper erit.
De te dum fuero confidere non dubitabo,
Quod quicunque tuo ſeruet amore facit.
Arſit piſcator hoc, & publicanus amore,
Cum ſubito merces ſpreuit hic, ille ratem,
Hinc eſt pro minimis redemptis maxima dono,
Clauiger hic cæli, legifer ille Dei.

Arſit

Arſit amore tuo, qui ſe ſuſcepit ouanter
  Hoſpitio princeps, arſit amore tuo.
Arſit amore tuo cuius nec in Iſrael eſſe
  Æqua fides potuit, arſit amore tuo.
Arſit amore tuo, quæ ſæpe repulſa ſalutem
  Obtinuit prolis, arſit amore tuo.
Arſit amore tuo, cuius tua fimbria fluxum
  Sanguineum ſtatuit, arſit amore tuo.
Arſit amore tuo, tua quæ veſtigia terſit
  Crine, lauans lachrymis, arſit amore tuo.
Nemo ſed ex illis arſit, niſi eum voluiſti
  Si vis hoc & ego munere dignus ero,
Siue fides fuerit, ſiue ſpes, aut amor idem,
  Quidquid eos iuuit, gratia dico fuit.
Gratia dico dedit bona ſi mortalibus ęgris,
  Vera quidem data ſunt, gratia dico dedit.
Non fuit æger homo poſtquā male credula pomo
  Fregerat Eua virum quam ſuperarat hydrus.
Vixit homo miſere poſtquam ſe limine vitæ
  Mortis in hoc miſerum ſe tulit hoſpitium.
Id ſine labe fuit, ſed tales ſordida rupit
  Mundus ab oppoſito nomen habere putem.
Mundus erat mundus, mūdus cum munda creares
  Immundus cœpit ſordibus eſſe hominis.
Ille vir, ille nocens qui ſacra cupidine ductus
  Iura nouo primus fregit in orbe, fuit.
Principium litis fuit, exemplumque furoris,
  Qui prius humano ſanguine ſparſit humum,
Sed licet hic ſanguis pœnas indixerit orbi
  Grande ſacramenti prætitulauit opus.
Scilicet è lateris ſtillauit vulnere ſanguis,
  Qui pepulit pœnas lauit, & omne nefas.
O pia latronis vox huius digna cruoris,
  Cui dedit ad vitam ſanguinis vnda viam.
Hoc etenim valido conſpectus membra liquore
  Ethereo poſuit primus in arce pedem.
Principibus veſtras hic dixit tollite portas,
  Et pateant Domino cælica regna ſuo.
Vnde nouum genus hoc, & gloria tanta triumphi
  Vti pro pœna proque ſalute cruce.
Cur inopinus amor duci pro crimine iuſtis
  Audet in ore Dei tale memento mei.
Non ne tuæ Deus eſt hæc immutatio dextræ
  Fit tuus hoc verbo ſignifer, ante latro.
Sic quoque vermiculo delicta ſimillima rubro
  Alba velut niuei lana coloris erunt.
Hæc enim bibulis ſi connumerentur arenis,
  Deleri ſubito te miſerante puto.
Credere ſic docuit, cuius centeſima pronis
  Ad reliquas humeris perdita fertur ouis.
Credere ſic docuit meretrix, quo munda receſſit
  Omnibus hæc vitijs plena Maria fuit.
Credere ſic docuit qui flentes crimina lauit
  Præcipue Petrum quando negauit eum.
Eſſe tibi tanti pietas me ſumma rogatem,
  Sed maris admiſſis cedit arena meis
Attamen hoc pacto, quo ſe Dauid ipſe rogabo
  Iudex par paribus me ſcio iuſte dabis.
O bone mi Ieſu dementia quanta videtur
  Hoc dare me cuiquam ne Dauid eſſe parem.
Sed quid agam toto cum nil ſit prorſus in orbe,
  Cui poſſit ſceleris par mundus eſſe mei.
Quotidie pecco, momentis omnibus erro,
  Vtque canis vomitum ſæpe relambo meum.

A Prætereo vitijs lethalibus omne creatum
  Conſilijs ſpes eſt, qui mihi præſter abeſt,
Quid faciam, quid agam, quo pateat optime, vertā
  Vltimus ecce dies ille tremendus adeſt.
Quid faciam, quid agā, cum non qui liberet adſit,
  Dum ſua facta nocens nemo negare poteſt,
Quid faciam, quid agam cum tanti iudicis ira,
  Omnes perpetuo damnet in igne reos.
Tu mihi quid faciam, tu conſule conſiliator
  Vnice, qui veniæ totus haberis iter.
Tu mihi quid faciam, tu dic qui condita quæquè
  A te ſunt, facere nulla fuiſſe potes.
Tu mihi quid faciam tu dic, qui fluminis vndam
  Aſtra, ſolum, pelagus, vnde lauentur habes.
B Deſidioſe puer, quantum tibi praua voluptas,
  Temporis eripuit, cum primo ſemper ab æuo,
Vſque ſenectutem, tantis impune vacares
Delicijs, quando tenuis propriuſque ſalutem
Languor erat, ſola tuinis medicina paratis
Abſque labore vti poteras, nunc viribus ipſis
Eſt opus iſta quidem iam non ſunt vlcera ſolum
Mollibus vnguentis eredenda, nec apta tumori
Auxilium valido præſtabit ſpongia morbo
Expedit indulgere tibi tam rebus acerbis,
Et ſ ęnate voluptatem lętiſſima traxit
Hactenus ad culpam caro, nec te afflicta reducat
Ad veniam conſtanter age, pro viribus iſta
Aſſidue vigila, noctéſque, dieſque labora
Omne ſcelus populare manu, ſitientibus hauſtum,
Tegmina da nudis, ter & eſurientibus eſcam,
Ablue te lachrymis, emunda fletibus omni
C Euacua mentem vitio, virtutibus imple,
Sint moderata tibi ieiunia, lectio iugis,
Pſalmodia frequens, oratio ſedula, nullum
Te moueat, vel ſoluat onus, merite laborem
Pollicitis, operam mercede, breuemq; triumphis
Pugnam perpetuis, minus eſt quodcumq; laboras
Præmia ſi ſpectes, non vt nitentis ad alta
Aſcenſus facilis, ſudorem denique quantum
Perpetitur qui conatur iuga ſumma ſubire
Tu quid vt in cælum vadas, te maxima merces
Vita beata manet tantum fac iura ſequaris
Pręſignata tibi, ſemper reminiſcere nullum
Te moueat, vel ſoluat onus non miles habetur
Dura reformidans, marcet cum deſide virtus.
O bone mi Domine, ſpes mea, lux mea Chriſte,
  Qui vigor eſt verbis, qui medicina tuis.
D Hactenus in pœnas me lapſum culpa petebat
  Nunc eſt enim pœnis culpa remiſſa meis
Languor heri valido fregit mea membra dolore
  Sana, ſed hæc hodie ſunt pietatis ope,
Sero fui ſcopulis colliſus, & omnibus vndis
  Mane mihi potior litore portus adeſt.
Omnibus affirmo falli veraciter illos,
  Qui veniam lapſis ſępius eſſe negant.
Qui dare te veniam lapſis poſt mille negarit
  Non poſſit veniam lapſus habere ſemel.
Qui dare te veniam ſcelerum poſt millia credit
  Millia poſt ſcelerum nulla negetur ei
Es totus pietas. es & indulgentia totus,
  Totus pax, totus gratia, totus amor.
Tam leue quis dat onus, mandatum mite fidele
  Conſilium, munus ſertile, ſuaue iugum.
Mitibus iſta quidem ſunt leuia, dura ſuperbis

Semper, & ignarus eſt labor iſte grauis,
Quam ſuper imponis ſit ſarcina magna laboris,
Me modo delicti ſarcina nulla grauet
Me iuſsis expono tuis maris alta ſecabo,
Tu ne retrorſum dent mea vela, faue.
Vt nihil impediat me prorſus ab orbe ruere,
Quo ruit ille tuis factus homo manibus
Tranſactis enim pluſquam ſex millibus annis
Pugnat inhumanum hic ſine fine genus.
Inſidias doctus fraudes, arteſque nocendi,
Eſtque magiſterium noſſe nocere ſuum
Ille vetuſtatis, didicitque cumque per vſum
Fert & vbi ſitus non ruitura manet
Nonne Iob impetijt maledictis cæde ruinis,
Vulneribus flueret totus vt in saniem,
Et niſi tunc animas tantum ſeruare iuberes
Perderet hunc intus vt ſua quæque foris,
Vnde tibi genus eſt natalis, & vnde ſecundus
Magnum conſtat ei ſuccubuiſſe Dauid,
Sed tamen, vt fleuit, fletu ſcelus omne peremit,
Vnde ruit victus victor eo redijt.
Illa Salomonem ſua nec ſapientia iuuit,
Nec ſummis opibus regius auctus honor,
Quem penitus ſtrauit conuictis fraudibus hoſtis
Cauſa quod iſte ruit improba flamma fuit,
O quotiens ſtudijs a te paſtore malignis
Perderet vt captas ſollicitauit oues,
O quotiens animas, quas curia celſa manebat
Tartarius vſque præcipitauit aquas,
O ſi nunc tellus, aër, mare, tunc quod olympus
Poſſet vt infernus ſolus haberet eum.
Sulphureos lapides in quem iaculeris, & ignes
Impia Leuiathan mittere tela vera,
Huius & infeſtant capitis nequiſſima membra,
Sed confringe caput, membra repente cadunt.
Iam dedisce puer puerilia verba, tuiſque
Pone modum nugis tua vota ſilentia longa
Poſcunt hæc ſileas nullum dabit emolumentum
Copia dicendi rerum iactura tuarum
Regis habes animum, nec ab hoſtibus vt vinceris,
Momento pateris, tibi ius, quodcumque licere,
In te nobis, hoc amor efficit, hoc optatur,
Ille tui nimium quid enim mirabile ducis
Edere prauum malos inferre maligna malignos,
Eſt ne noui quidquam, ſi callidus inſidiatur
Hoſtis proſequitur, nocet aduerſarius an non
Filius offendit, ſeruus delinquit, amicus
Labitur, humana prauos, & perfidioſos
Fert natura, licet metuas, patiatis oportet,
Quod metris pugnare tibi pugnare neceſſe eſt
Felices hæc pugna citat, miſeroſque perurget.
Aggreditur Reges, & vulgus inane laceſſit
Exceptum nullum patitur, victoria litem,
Hanc dirimet, ſedabit; & hunc ſuprema furorem
Ne timeas, ne formides, ne forte, quod abſit,
Deſperes; poteris, poteris reparare ſalutem
Sæpe reſiſtendo, quo mitius quodque repellas
Robur habes fidei, tenebrarum damna pauescis
Lucis filius, aut nocturna pericula, cuius
Eſt pater ipſe dies, an ſigna minantia, cuius
Eſt dux inuictus, confide iuuabo neceſſe
Plaſma meum dubites manuum factura mearum,
Quem tanto pretio, quem tanta mercede redemi.
Num patiar perimi? quid enim deſcenſus, & ortus,
A Eſurieſque ſitis laceſſere, flere, pauere,
Quid colaphi, ſputa, ſpinæ, quid arundo, flagella?
Quid crux, quid claui, quid acetum, ſpongia, & fel
Lancea, mors, tumulus, deſcenſus ad ima, vel ipſum
Profuerat redimi? dum ſpectas iſta, timere noli
Tanta tibi longe prouidimus arma,
Hæc vbi confidas, hæc hoſtis ſigna veretur,
Hæc timet, hæc refugit, vires his denique ſenſit
Fractas eſſe ſuas, eneruis hic, Inualiduſque
Eſt, ſed ob innumeros neruo ſo poplite caſus
Diſca frequens eius callum durabile duxit.
Cumq; cadens alitur, nequit, & de cruore laborat
Deque genu pugnat, nullum quod debilitatus
Exerat eſt robur leuis hæc, ſed ſedula lis eſt,
At lis membrorum licet hac de lite ſit orta,
Et licet ad finem lis vtraque rendat iniquum
B Scilicet vt mentes humanas diſſipet Inſtar,
Diuinæ mentis ratio tam vna duabus
Vincendis, non eſt, aliam patientia ſi ſingit,
Vis alium, dignum illa dabit poſt prælia palmam,
Nec cæli regnum gaudent hæc bella ſupernæ,
Virtutes, gaudent vates, gaudent patriarchæ
Iſta ſenatus apoſtolicus lætatur, & hæc ſunt
Dulcia martyribus, tales, & læta triumphos
Spectat virginitas, exultant rebus in iſtis,
Felices animæ, mihi ſunt hæc grata, corona,
Quas ego præ meritis victoribus ipſe rependo
Confirment animum cōſtantes ad omne ferendū
Me genus humanum patrium cognoſcat habere,
Atque ſeuerum animum, cui complacet ira frequentes
Ad ſtudia prolem, feriatis nulla diebus
C Otia concedi, ſudorem ſæpius illis
Excuti, & interdum lachrymas, nec ſeruat in vmbra
Nec fouet in gremio, triſtari, flere, patique
Grandia perpetitur, per tædia pinguia languent,
Quolibet hæc motu fuerint agitata laboris
Deficiunt onere proprio, nullum ſeret ictum
Proſperitas illæta quis, & non otia pœnam
Strenuus æſtimat, in gentes induſtrius omnis
Res gerit, vt faciles niſi cum maiore recuſat
Vel pace componi, nam vincere digna paratum
Vires, nec laus eſt, nec gloria, fortis ab illo
Cum quo luctatur ſecurus poteſt in ipſum
Viribus eniti tota, at læta ferire,
Cædi, vexari, pati, niſi par reperitur
Pluribus obijcitur, tum quid patientia poſſit
Polleat, & quantum, clareſcit ſic ſciendum
D Eſſe bonis perpende viris an forte vereris,
Quos tibi conſpicuos dat imago ſolis honorum,
Quorum ſunt animi veluti per ſomnia longa,
Vanaque deluſi, quos ab ore mundus & auro
Compſit & argento. Tu pro felicibus illos
Aſpicis, at ſi qua lateant ſpeculabere, non qua
Occurrunt, miſeros, fœdos, turpeſque videbis
More ſuæ fabricæ cultus extrinſecus iſta
Proſperitas ſtabilis non eſt, ſed vitrea, cruſta,
Et tenuis, dum ſtare licet, proprium que videri
Ad votum, tunc, cum quod diſturbet & illos
Detegat, occurrit, mox apparent alieno.
Quæ fuerint ſordes tunc ſub ſplendore latentes
Do bona certa bonis, quo plus verſaueris illa.
Vndique, & in ſpecies meliora forinſecus illi
Non fulgent, interius etiam bona tempore eorū
Sunt

Sunt obuerſa,bonis non proſperitatis egere,
Proſperitas eſt nil modo deridere poteotes,
Atque probare potes miſeros, quorum grauis ira
Puſillis animo terrores inſidioſis
Intentat ſtudijs lethalis tela pharetræ,
Nequitiæque manus, necis arcus,impietatis
Arma, mali facies ſuor materiæ cruciatus,
Quos lædit odiſſe iuuet,faciuntque nocentes
Quos nocuere timeot & ſe quibos eſſe timori
Sũma putent hi felices quotiens iacuere,
Illorum ante pedes quos faſtu ſæpe ſuperbo
A pedibus pepulere ſuis quotiens & in iſtos
Felices alije quibus inuidere parata
Pœna redundauit, quotiens qui ſæpe negauit,
Ipſe petit veniam . Felix eſt iure putandus
Inuidioſus quem torques felicior eſto.
Sint felices die vbi ſunt quos ooueris alta
Sede triumphantes populis date iura ſubactis.
Olla fuere vitri, confracta eſt, grando liquata eſt,
Fluminez bullæ ruptæ ſuot, vmbra receſſit,
Fumus prætenjt,nubes diſparuit. Hæc ſunt,
Quæ metris, hęc ſuot non vis pugnare, recede,
At regione times aliena viuere pauper,
Et quis iam pauper viuit, quam naſcitur. His te,
Eripe delitijs, te rebus, & eripe mundi,
Quæ quanto fugies tanto mihi propter adhæres,
Chriſte Deus vitæ veræ fabricator & almæ
Chriſte Deus pulchri conditor, atque boni,
Chriſte Deus,per quem quod oon eſt redit ad eſſe
Atque quod eſt ſectum creditur ex nihilo,
Chriſte, malum qui oon vllom facis,& facis eſſe
Peſſima oe fiant,& bona perueniant.
Chriſte malum nihilum,qui confugientibus ad te,
Qui vere bonus es ex ratione probas.
Chriſte Deus, per quem ſunt & cum parte ſiniſtra
Omnis perfecta condita pulchra bona,
Chriſte Deus, quẽ quiſquis amare poteſt,amat, il-
Siue ſit ignorans, ſiue ſciens quod amat, (lud
Chriſte Pater clemens,cui verum non niſi mũdos
Noſcere perfectum, & reperire placet,
Chriſte ſator veri,per quem ſunt omnia vera,
Et per quem ſapiunt omnia quæ ſapiunt,
Chriſte Pater clemens,perfectaq; ſummaq; vita,
Quo viuit ſummo viueret quidquid hebet,
Chriſte Deus, cuius totius machina mundi
Eſt regnum, qui oon ſenſus obire poteſt,
Chriſte Deus,cuius de regno venit in iſta,
Lex enim regnat, iuſtitiæque vigor.
Chriſte pater clemens, a quo diuertere labi eſt,
In quem conuerti ſurgere. Prædico te,
Chriſte Deus clemens,a quo diſcedere mors eſt,
Et in quem regredi vita, manere ſalus,
Chriſte Deus niſi deceptus, quod nemo relinquit
Quem niſi præmonitus quærere nemo valet,
Chriſte pater clemens, quem oon niſi purificatus,
Non niſi mundatus inuenit, inuoco te,
Chriſte pater clemens,ad quem cõtendere,amare,
Et quem conſpicere,eſt illud habere quod eſt,
Chriſti fides, cui nos vera caritas, erigit,& ſpes,
Iungis amor,per quem vincimus omne malum,
Chriſte pater clemens, qui nos miſerando reducis
Ad te,qui vera moue, vite, vis es,
Chriſte Deus proprio qui oos dignaris honore,
Quique cohæredes nos facis eſſe tuos.

A Pax mea,laus mea,ſpes mea,res mea,lux mea Chri
Glorifico, veneror te,benedico, colo. (ſte
Te ſolum lęsor, te ſolum gaudeo, ſolum
Amplector,cupio,diligo, quæro, ſequor.
Omnia ſi fierent rutilantia ſydera linguæ,
Hoc & arena maris, ſemen & omne ſoli.
Hoc enim guttæ pluuiales, litoris vndæ,
Cunctaque quæ nullas dinumerat numerus,
Non tibi pro meritis laude perſoluere poſſent,
Immenſum tanti quod tibi Chriſte facis,
Verba mihi pietas pietatis plena dediſti
Ad te, qua veniam ſunt ea verba, vis.
Dum te oon potero, potero tua verba videre,
Verba Dei verbum viſa videre dabunt,
Verba nouo tua ſunt mellis condita ſapore,
Quem ſemel imbuerint, nil niſi dulce ſapit.
B Sermo nouo tuus eſt perſuſus aromete vitæ,
Vita cadaueribus cuius odore redit.
Hunc ſine te nullus potuit ſentire ſeporem
Vſus, & hoc ſine te nullus odore fuit,
Tu nouus es cordis, quem fundis io ora liquorem,
Tu que quod in niores fundis arome notum,
In me, quod fuerat ſepor hic exeluſit amatum,
Et quod fœtebat hic procul egit odor,
Ergo tua vitijs longe virtute repulſis,
Ne repetaot, templo tu Deus hoc reſide.
Tu Deus hoc reſide, defende,forinſecus, intus
Cuſtodi, domus hæc vt tibi tota vacet.
Dum moror io terris, habilem me fac tibi regni,
Poſt habitatorem, participemque tui.
Et quoniem prius es, quoniam pietatis amore,
C Protege humanum compatiendo genus
Archiapoſtolici, qui culmine fulget honoris
Protege Gregorium, ſcis quod amate Petrum,
Septimus in oumero vigilantum munera ſeptem
Poſſideat ſemper Flaminis illa tui,
Cum populo reges in pace fauere fideles
Poſſit, vt Eccleſiæ tuta manere quies.
Deprecor Agnetis Reginæ fac memoreris,
Quæ Regum Regi, ſeque, ſuumque dedit.
Te deſiderij memoro pater optime petris,
Tu deſiderije ſemper adeſto ſuie,
Lumina luminibus totum quibus aſpicis orbem
Cerne ſuo ſtudio quanta Caſinus habet.
Cerne domicilium Benedicti, contulit omne,
Hoc decus ad laudem nominis ipſe tui.
D Cerne domicilium, quod te cuſtode regatur
Agmina ius ſanctum cerne profeſſa tuum.
Hæc benedic,illoque ſacro præfunde liquore,
Quem Patris,atque tuus Spiritus almus habet.
Cerne ſacerdotes, leuitas cerne miniſtros
Eccleſiæ reliquos, vulgus, & omoe ſuum,
Omnes conueniunt, & noctibus, atque diebus
Horis, momentis te ſine fine canunt. (ſtus,
Chriſtus pro manibus,Chriſtus pro lumine, Chri-
Pro labijs, Chriſtus pro lare cordis habeor.
Redde vicem vicibus, meritum meritiſq; repende
Mutua meroris ſunt tibi danda modo.
Quos dilecte tuis manibus plantata decores
Vinea perducit tu lege Chriſte botros.
Non ſit amara, nocens, non extera vitis in illa,
Vt rapiat fructus hinc aliena manus,
Hanc Pater,hanc Dominus iugis cuſtodia ſeruet,
int & ei ſepes ſpes,amor, atque fidee,

Atque cum Cherubim munimina ſunt Paradiſi
Vndique romphęa flammea vallet ea.

Ad Giſulfum Principem Salernitanum.

VRbana potius nobilitate
Pro certo nihil eſt ſola, quod actus
Munitos probat, & cuncta refellit,
Quæ prodit leuitas, maxime Princeps.
Quidquid nempe probi poſſidet orbis,
Hoc totum probitas fecerat Vrbis,
Quam ſeruare domi, militiæque
Decreuit ſtabili iure ſenatus.
Tu virtute animi corporis, & vi
Auguſtos ſequeris, nulla Catonis
Te vincat grauitas, ſolus haberis
Ex mundi dominis rite ſuperſtes.
Quis iam frondifera tempora lauro
Miles te religat dignus vſquam
Si Carthaginis hic victor adeſſet
Conſul ſponte tibi cederet ipſe.
Tarpeiæ ſolitæ cernere rupes,
Victrices Aquilas protinus omni
Pulſa mœſtitia, Cæſaris acta
Gaudent præſide te poſſe nouari.
Gallos namque duces colla ligatos
Antiquo grauibus more catenis,
Nec vidiſſe iuuat, ni videant nunc
Hos a te reprimi Marte recenti.
Paulos, & Fabios, Corneliosque
Gracchos, Fabricios, Roma Lucullos,
Te viſo memorat hiſque decenti,
Quem virtute parem monſtrat, & armis.
Hæc mucrone tuo frangere Pyrrhi
Iam feſtinat opes, Annibaliſque
Fortunas veteres, atque furores,
Vt ſtringas ſolitis legibus orbem.

Ad Guidonem fratrem principis Salernitani.

COgnita cauſa mei fortiſsime Guido vigoris
Sunt licet modicum carminis huius opus.
Non tero diuitias, amor eſt, cui nullus habendi
Des niſi quæ larga munera digna manu.
Fama tuos perhibet conſtantes vbique triumphos
Quos mea non patitur diſſimulare lyra,
Qui genus a regum contraxit ſtirpe, probatis
Guaimarij magni filius eſſe ducis.
Huius in imperio, quæ nunc eſt patria Salernus
Præcipua Latij ditior vrbe fuit.
Lucanus Beneuentanus, Calaber, Capuanus,
Apulus huic bello quiſque ſubacta erat
Principium lyris fuit, vrbs, & regia finis
Non tamen hoc vti ſufficiebat ei.
Extulit hanc Babylon peregrinis rebus, & auro
Sphęra quibus ſolis accidit ampla locis.
Æmula Romanæ nimium Carthago ſalutis
Plurima pro pacis fœdere dona dedit.
Theutonici Reges donati ſæpe fuere
Magnificeque ſui ponderibus pretij.
Tum medicinali tantum florebat in arte
Poſſet vt hic nullus languor habere locum,
Sed poſtquam patriæ Pater & tuus ante ſuorum,
Ora propinquorum confoditur gladijs.

A Quidquid habere prius fuerat hæc viſa decoris,
Momento perijt fumus, & vmbra fuit.
Nam velut vna lues pecorũ ſolet omnibus agmen,
Aëre corrupto debilitare modis,
Sic gens Gallorum numeroſa clade Salerni
Principe defuncto perculit omne ſolum
Non ſine diuino nutu fortaſſe fiebat,
Viribus vt fieret fortior ipſa tuis.
Denique bis nouies iuuenis tua nobilis ætas
Solis, vt anfractus verterat & reditus.
Tot ne in arma ruis, neque te niſi congrua bellis
Præmia delectant, militiæque loci.
Impetus ira, furor, labor, impatientia, virtus,
Motibus his etiam proxima ſi qua manent.
B Haſta, micans galea, clypeus, lorica, pharetra,
Suntque tuæ ſonipes, arcus, & enſis opes,
Quis modo Philliridea velut ante docetur Achilli
Inſtrumenta tibi luxuriæ tribuit.
Vir citharam tantus ſoris pulſabat inanem,
Quam ſenſurus erat Hector & ipſe manu.
Non adeo potuit tantum diuerſa voluntas
A ſemel incœpta te prohibere via
Publica continuo quam vera labore tueri
Viuere non præſtat, vel ratione frui,
Hoc animo ſedet, interdumque ſit vtile quamuis
Priuatis ſtudium non adhibere placet,
Omnibus armorum quæſitis rebus ad vſum
Hoſtilem verſus ſigna moues aciem.
Sunt in Lucana portus regione Velini,
Qui Britianorum vallis amœna iacet,
Hanc quoniam longe fuerat ditiſſima rerum
Subdiderat penitus gens inimica ſibi.
C Hic tua præcipue patuit quod dextera poſſet
Hoſtibus hæc duris magna ruina fuit,
Quorum turba tuo numeroſior agmine multo,
Et tibi non miles ſtrenuus omnis erat.
Parua manet ſocios laus in certamine tanto
Eſt diuturna nimis gloria cuncta tibi.
Inuiſi inter tot ſicut leo millia ſolus,
Et perdis ſontes cæde repente viros.
Occidit hic iaculo, ſtatus huic cuſpis ademit,
Obrutus & telis pluribus ille perit,
Non clypei, non loricæ munimina corpus,
Cuſtodire valent, quod ſemel enſe feris.
Quælibet inſidijs non eſt tibi cura gerendis
Omnia vis audet, fraus tibi nulla placet.
Vi pereunt plures, fugit, & poſt turba ſuperſtes,
Et data victori ſunt bona cuncta tibi.
D Quid meruit laudis, cui tantus ceſſerat hoſtis
Hactenus inuictus, qui modo victus adeſt,
Maius onus cœptæ fuit, & præſumptio pugnæ,
Sed vitium virtus, palma repellit onus,
Nunc reſidens alta pale caſtri victor in aula
Tędia iam patriæ vnde fugentur habes
Spem modo feciſti, quod poſſint cætera vinci,
Et ſubdi quod non credo fuiſſe tuum.
Siciliæ tellus Arabum miratur aceruum,
Quos tuus ipſe dedit enſis, & haſta necì
Gentibus, & validis timor, & noua cauſa timoris
Vt fuerat Macedo maximus ille puer.
Fac igitur vincas quodcumque repugnat, & inſtat
Ciuibus, & perimas quæque nociua putas
Laus, & honos equitum Guido te nobilis vſus
Armorum faciet Cæſaris eſſe parem

Iam

Iam prius auguſto dederat tua curia nomen A
Nos quoque debemus boa tibi nomeo eques
Quam cuperem poſſea poteria puto Cæſar vt orbé
Cooſtaotinópolis ſubdere regna tibi.
Tépora Cæſarium quaotum tua poſceret aurum
Sceptra maous, humeros purpura, gēma pedes.
Tu ſatis a Parthis auferres concitus armis
Pignora Græcorum quanta pudoris habeot.
Quos neque peſtiferæ ſeruarent tela pharetræ
Nec punctus rapidi grandia curſus equi.
Iamque vale. ſed ab his rebus deſiſtere noli
Euigilet ſtudium Græca trophæa tuum.

Ad Gosfrit Epiſcopum Auerſanum.

GOſfrit Pontificum lætitiæ penus,
Perlongus valeas vſque tibi mala B
Poſſiot nulla oocere.
Numquam liuor edax, ira, ſuperbia,
Fœdauere tuum pectus à moribus
Et virtute repletum.
Nulli namque magis quam tibi caritas
Se prodit meritis cuius ab impetu
Es liber vitiorum.
Nemo te cupidum dixit Epiſcopum
Nec dicet penitus præſul auarus es
Dum ſit vita ſuperſtes.
Sic vitæ placidus moribus vndique
Suſpicis, veluti quam rutilum ligat
Aurum Sardina gemma.
Reſplendes pario marmore purius C
Effulges roſeo ſole micaotius
Quam ſis eerne decorus.
Extra ſic renitens pulchrior intus es
Sed neutra ſpecie cuilibet imparem
Te vel dicere fas eſt.
Tu lua Eccleſiæ, cui modo præſides
Tu cleri decus & preſidium tuæ
Plebis, ſpeſque vigorque.
Auerſum ſtudijs philoſophos tuis
Io tantum reliquos vincis vt optimis
Diſpar noo ſis Athenis.
Io quo condita ſunt organa te duce
Quæ plus Threicij ſiſtere mobiles
Poſſunt vocibus amnes.
Grates Parthenope dirige Galliæ
Eius muneribus læta quod obtines
Tsorum, taleque lumen.
Cæleſtis patriæ Paulus œconomus D
Te ſaluet precibus gloria Præſulum
Et conſeruet in æuum.

Ad Atthonem Epiſcopum Theatinum,

MVlta promittis tibi quæ nocere
Dite debebunt oeque te ſolutus
Proteget ritus, nec honor iuuabit
Præſulis, Attho.
Sacra mendacem canooum ſtatuta
Præſulem damnant, vetat atque vulgus
Legis in contractibus approbando
Dicere quidquam.
De ſuo lectas grege ſponte vacuos.
Sex mihi mirabile ſorte munus
Tunc inauditum quod erat, Caſino
Teſte dediſti.
Namque ſex harum velut intimaras
Prima cum Nino Babylonis altos
Condidit muros, Cataclyſmus illa
Senſit in arca.
Omnium linguis auium ſecunda
Te loqui plane docuit, beatus
Si tuis ſcires modo ſic Latina
Reddere verba.
Artium ſeptem ſtudijs & omni
Pene doctrina fuerat perita
Teque Timeum ſocio Platonis
Tertia ſcripſit.
Quarta qua felix recreatis aurum
Semper a cauda tibi ſufflat aptam
Nec ſuis cælum niſi te leuarit
Cornibus ibis.
Semiueſtitum genuit cucullæ
Quinta cautarum comitem tuarum
Pontium, cum quo ſine fine mendax
Totus haberis.
Febribus te ſexta tuetur atris.
Floribus lætis ſpeciebus herbis
His tuo fiet ſtomacho ſalubris
Potio truci.
Si potes noli mihi Præſul Attho
Vltro mentiri, cole ſic amicum
Vt decet fidum, tibi non nec vlla
Cauſa nocebit.

Ad Transmundum Puerum Scholaſticum.

TRanſmuodum mettica laude ſorores
Dignum dulce melos fingere doctæ
Vt vos voce quidem vultis acuta
Vel Phœbi cithara dicite dulci.
Hic Ariſtotelis, philoſophiæ
Verſutas hæreſes, atque Platonis
Faſtus eloquij menſe per anoum
Voo peoe ſtudeos arte refutat.
Qua ooo actica dat vincere norma
Sed Zetina palus, noxia ſemper
Crudis cardiacis, vteri eiſque
Et ſplenis vitio vindice paſsis.
Deridet ſtudium ſæpe deceone
At quando libet hoc moute relicto
Lætus tendit eo tempore veris
Cauſa tam citius multa ſciendi.
Fertur cordetenus ſic homilias.
Quadraginta legens ſcire ſed illic
Nam poſt tot reditus muoeris huius
Expers prorſus adeſt, vt pote pridem.
Verſus tam bene ſcit Virgilianos,
Diſcens a puero quam bene nouit
Quos irata libros igne Sibylla,
Combuſsit quod eos reuuit emptor.
Tales grammaticos mittit aternus
Hic obliuio ſic iuata peroſi
Amoris, philoſophos præbet inertes
Felices quibus hæc cognita non eſt.
Si Tranſmunde mihi credis amice
His vti ſtudijs deſine tandem
Fac cures monachi ſcire profeſſum
Vt vere ſapiens eſſe puteris.

Ad

Ad Guillelmum Monachum Grammaticum.

Sæpe te riſu puer affluenti
Nocte poſt cœnã memini Guillelme
Quam modo laudas nimis, improbare
Rem monachorum.
Non ſit effectus quod in his voluntas
Vllius, ſaltem neque pro tuenda
Lege naturæ ſine inſtituta
Vore prioris.
Veſte quod pulla referant volucrem
Cui frui lymphis totiens negatur
In ſua lactens quotiens manebit
Arbore ficus.
Diuites tantum merito beatos
Eſſe narrabas, quibus hic ad vſum
Factus humanum ſine mole præſtat B
Omnia mundus.
Ipſe de quorum numero fuiſti
Cui tot auerſæ ſtudijs ad acutum
Oppidum cenſus dedit atque dulcis
Culmen honoris.
Per tui ſummum capitis vigorem
Perque tantorum comitum cohortem
Dic quid ob cauſæ profitens ſubiſti
Quod reprobaras.
Nec latis penſi nec honoris vlla
Dignitas tandem miſeris cateruis
Liberaſſet me, niſi tutus iſto
Iure fuiſſem.
Mundus hic vincit laqueis amicos C
Cum quibus voto meliore luſit
Atque momento ſpoliat ſub vno
Rebus opimis.
Hoc in antiquis puto lectitari
Fabulis, quod ſi patienter audis
Congrua certe ratione factum
Ipſe probabis.
Plus lupis ſæuis vitioſa vulpes
Beluis vt Rex etiam marinis
Naue per pontum fieret Leoni
Conſulit ire.
Inde Beluarum vaga multitudo
Pro ſuo quæque officio carinam
Omne naucleri ſubitura iuſſum
Et ducis implet. D
Flante vento per pelagus leuatis
Nauis it velis ſed vt eſt in altum
Ducta, mox frendens nimis eſurire
Beſtia cœpit.
Vrſus immane cadit ante, poſt hunc
Cęteros mactat, velut exigebat
In dies ventris iugis appetitus
Ingluuieſque.
Sola iam Vulpes ſibi cum leone
Deſpicit pugnam fore, ſeque multum
Arguit tarde placiti laboris
Conſilijque.
Tum ſecus litus prope funerata
Mille ceruorum quibus in regenda
Puppe, ſors eſſet, titubante iurat
Fraude videre.
At leo diſcendere ſæuus illam
Imperat, hos ducere fortiori
Quo valet curſu catitura morte
Paruit vltro.
Cumque ſe cupem ſupereminentem
Ferret, eius non comes inquit optem
Eſſe Nauderi fera cuius extant
Prandia nautæ.
Sic tuos mundus perimit ſequaces
Cuius omnino metuenda dona
Dedicant Regis vice purpuratos
Pauperiei.
Sponte nunc coram vacuus latrone
Si volo ſaltuaper inhoſpitales
Canto ſecure rota me nec huius
Atra reuoluet.
Non mihi marſupia plena nummis
Non honor deſunt epulæque Regum
Dum ceres detur ſimul & caleno
Plena dieta.

Ad Ildebrandum Archidiaconum.

QVanta gloria publicam
Rem tuentibus indita
Sæpe iam fuerit, tuam
Ildebrande ſcientiam
Hic latere, putauimus.
Et putamus. Idem ſacra
Et Latium refert via,
Illud, & Capitolij
Culmen eximium thronus
Pollens imperii docet.
Sed quid iſtius ardui
Te laboris & inuidiæ
Fraudis aut piget, aut pudet?
Id bonis etenim viris
Plus peſte ſubita nocet.
Virus inuidię latens
Rebus in miſeris ſuam
Ponit inualetudinem,
Hiſque non alijs necem
Et pericula confert.
Sed vt inuidearis, et.
Non vt inuideas, deret
Te peritia quam probi
Et boni fecit vnice
Compotem meriti ſui.
Omne iudicio tuo
Ius fauet, ſine quo mihi
Nemo propoſiti mei
Vel fauoris inediam
Pręmiumue poteſt dare.
Cordis eximius vigor
Vitæ nobilis optimas
Res ſecuta probant quidem
Iuris ingenium modo
Cuius artibus vteris.
Es quibus caput vrbium
Roma iuſtior, & prope
Totus orbis, eas timet
Sæua barbaries adhuc
Clara ſtemmata regio,
His & Archiapoſtoli
Feruido gladio Petri
Frange robur, & impetus

Illius vetus vt iugum
Vſque ſentiat vltimum.
Quanta vis anathematis?
Quidquid & Marius prius
Quodque Iulius egerant
Maxima nece milium,
Voce tu modica facis.
Roma quid Scipionibus
Cæteriſque Quiritibus
Debuit magne, quam tibi
Cuius eſt ſtudijs ſuæ
Nactæ via potentiæ.
Qui probe quoniam ſatis
Multa conſulerant bona
Patriæ, perhibent? et
Pace perpetua frui,
Lucis, & regionibus.
Te quidem potioribus.
Præditum meritis manet
Glorioſa perenniter
Vita, ciuibus vt tuis
Compareris Apoſtolis.

Ad Stephanum Cardinalem Epitaphium.

STephane qualis in æde Petri quantumque Sacerdos
Extiteris, nouit Gallia cum Latio.
Edidit hæc, & nutriuit, timuit. Hoc amauit
Hoc te dilexit, compſit, & auxit idem.
Iudicio canonum noras terrere nocentes,
Et ſine lege reos legibus erigere.
Nobilitas, grauitas probitas & mentis acumen,
Et virtus animi magna fuere tibi.
Quinque manere cum ſol deberet in vrna
Clauſus es hac. Requiem det tibi Chriſtus Amen.

Epitaphium Athonis Epiſcopi Theatini.

PRæſulis Athonis tumulaſti mēbra Caſini
Marſia cui tribuit iuxta priora tuis.
Iſtius vnde domo manauit origo parentum
Regibus à Gallis linea ducta docet
Principibus Marſis ſatus eſt de ſtirpe Quiritum
Manc cum ſedis Thetis honore dedit
Iſte nam Genetrix operum tibi virgo locauit
Monſtrat vt Eccleſiæ iura laborque ſuæ
Vnus amicorum qualis cum vtiliores
Marſia vel Thetis nouit habere fuit
Ante dies ſeptemque ſol in piſcibus eſſet
Annos triginta natus, & octo fuit.

Leonis Romanorum nobiliſsimi Epitaphium ſcriptum ab Alphano Archiepiſcopo Salernitano.

HOc iacet in tumulo Leo vir per cuncta fidelis.
Sedis Apoſtolicæ tempore quo viguit
Romæ natus, opum diues, probus, & ſatis alto
Sanguine materno nobilitatus erat.
Prudens & ſapiens, & cælo pene ſub omni
Agnitus & celebris ſemper in vrbe manens.

A Virgo ter ſenis fuerat cum ſole diebus
Quando ſuum vitæ fini erat ſpacium.

Sermo Alphani ſuper Euangelium.

In Euangelium cum tranſiret Ieſus per ciuitatem
ſuam: vidit hominem ſedentem in thelonio
Matthæum nomine: & ait illi: Sequere me,
&c.

Sermo Domini primi Alphani Archiepiſcopi.

EVangelica lectio quæ nunc auribus veſtris in-
ſonuit dilectiſsimi: velut inſignis inter cæ-
tera Dominicæ eruditionis oracula mærentem
peccatorum conſcientiam recreat: tabeſcentes
B animos erigit, puſillanimitatis, & diffidentiæ fri-
gus excludit, & ad concipiendam ſpem veniæ de-
iectum in alta ſuſpendit. Quis enim de ſcelerum
ſuorum quantumlibet immanium enormitate
diffidat, cum audiat beatum Matthæum venalis
lucri quæſtibus inhiantem non modo repente
vocatum, ſed ad obtinenda præcipua duo mini-
ſteria curiæ cæleſtis adſcitum: Nimirum vt Apo-
ſtolici Senatus conſcenderet apicem, & inter ſo-
cios Euangeliſtas in eo, quod primum eſt priuile-
gij ſuſciperet dignitatem; quod vtrumque mu-
nus nulli prorſus alij collatum eſt, niſi Matthæo
tantummodo, & Ioanni. Et quoniam Ioannes
Dei gratia dicitur, Matthæus etiam donatus interpretatur, dum vterque geminæ dignitatis dona
promeruit, vt nunquam profecto gratia doni cæ-
C leſtis inſultir, ſed vt impleretur illa ſententia, qua
dicitur: Vbi abundauit iniquitas, ſuperabundauit
gratia: Matthæus quoniā ſcribendi in Euangelica
veritate fecit originem, ducis, ac præceptoris in-
ter cæteros Euangeliſtas poſſidet claritatem, cui
nimirum aptiſsime congruit illa ſententia, qua di-
citur: fidelis ſermo, & omni acceptione dignus,
quoniam Chriſtus Ieſus venit in hunc mundum
peccatores ſaluos facere, quorum primus ego
ſum, vt in me primum oſtenderet omnem pa-
tientiam ad informationem eorum, qui credituri
ſunt illi in vitam æternam. Vnde factum eſt ſi-
cut nunc Euangelica narrauit hiſtoria, vt eo di-
ſcumbente in domo eiuſdem Matthæi multi pu-
blicani, & peccatores venientes diſcumberent
cum Ieſu, & diſcipulis eius. Quos.n. ſcelerum
D ſuorum mordax conſcientia a Redemptoris ac-
ceſſu arceſcere poterat, hos Matthæi familiare
cum domino contubernium, vt accederent pro-
uocabat. Et dum ad pietatis fontem propin-
quum conſpiciunt publicanum, felici iam auda-
cia præſumentes ipſum fontem non adire dubi-
tant cum reliquis peccatoribus publicanis. De
qua nimirum publica communione fontis æterni
per Prophetam dicitur: In illa die erit fons patens
domus Dauid, habitantibus in Hieruſalem, in
ablutioné peccatoris, & menſtruatæ. Fons oper-
tus, ac occultus eſt vnigenitus Patris inuiſibilis
Deus, fons vero patens eſt, idem Deus incarna-
tus, qui fons patés recte domus Dauid dicitur, quia
Redemptor noſter ad nos veniſſe ex Dauid ge-
nere, non dubitatur. Hunc profecto miſericor-
diæ

diæ fontem tuo Phariſaica ſuperbia paras ob-ſtruere: dum ſitientes, & aridos ab eius acceſſu niteris elato ſupercilio prohibere: hic per os Iſaiæ tibi promittebatur hauſtus cum dicebat: eſfundam enim aquam ſuperficientem & fluenta ſuper aridam effundam ſpiritum meum ſuper ſemen tuum, & benedictionem ſuper ſtirpem tuam & germinabunt inter herbas; quaſi ſalices iuxta præterfluentes aquas. Hic iterum promittebatur, cum & alibi diceret: & eris quaſi hortus irriguus: & ſicut fons aquarum, cui non deficient aquæ, ſed tu infauſtum tumidæ elationis impudenter erecta: & de ſalſæ iuſtitiæ ſingularitate lenocinantur inflatæ gratia expoſitum ſalutis æternæ fontem contumaciter deſpicis, & viuifica ſuperni fontis fluenta faſtidis. Accedens enim ad diſcipulos domini tumens, & arrogans Phariſææ peſtiferæ ſuperbiæ virus quod in pectore tuo erat effundis, & elationis ventum quam tumida mente conceperas prærapidi, ac male ſpumantis oris ſpiramen exufflas. Quare inquiens cum publicanis, & peccatoribus manducat magiſter veſter. Idcirco plane cum talibus comedit; vt de publicanis iuſtos, de peccatoribus ſanctos, de criminoſis reddat Apoſtolos. Vocat enim peccatores: vt eos propria virtute iuſtificans efficiat innocentes. Sic nimirum ſic alibi, dum bona tua Phariſææ in templo conſtitutus arroganter enumeras: & alterum publicanum te præferendo condemnas: & ille de reatus ſui barathro: ad promerendam veniam iuſtificatus aſcendit: & tu a ſalſæ iuſtitiæ tuæ culmine ante omnipotentis Dei oculos infeliciter corruiſti. Hoc itaque modo dum de fucato vacuæ iuſtitiæ veſtræ nitore præſumis: & cæteros de ſuis exceſſibus iudicabiles ſubmorderis & iuſtitia veſtra per elationem in peccatum vertitur: & illorum perpetrata nequitia ad obtinendam veniam per humilitatis gratiam reparatur, vnde & per prophetam dicitur & erit deſertum in Chermel; & Chermel in ſaltum reputabitur.

Paſsio S. Chriſtinæ virginis, & martyris ab Alphano Archiepiſcopo Salernitano ſcripta

Prologus.

IN claro, & exornato triumpho Chriſtinæ nobiliſſimæ virginis dicere exiſtimauimus aliquid, & ea admirandis eius actibus poſteritatis memoriæ tradere, atque id potiſſimum proſequi quod adhuc in tenero adoleſcentiæ flore cum pertinaciſſimis Chriſtianæ profeſsionis inſectatoribus pro æterni Regis amore certando perpeſſa eſt. Honor quippe Dei eſſe perpenditur cum hæc referuntur; laudes martyribus exhibentur, & animæ bellatorum ad feſtiua prælia diligentius incitantur. Certiſsimum eſt enim in humanis dimicationibus feroces animos militum ſubito bellorum timore, vel fragore fortuito exterritos deficientes molleſcentes: vt potius cogantur fugere, quam arma corriperet: at vbi fortiſsimorum veteres victorias, gloriam, decus, libertatem, prætereà ſua quoque clariſsima facta meminerint, ex ignauis ſtrenuiſsimi, & ferociores ſubito alterati

A in conſertiſsimorum hoſtium cohortes inſiliunt. Ita quidem in certaminis agone diuini cum libidinis tyrannicæ immaniſsimis cruciatibus, & illecebroſis dæmonum immiſsionibus dimicaturi nutauerunt, glorioſiſsimas ſibi martyrum paſsiones, & coronas perpetuas poſt victoriam proponentes, maxima ſpe triumphi decertare nituntur. Sic & ipſi poſt felices conflictus gaudij quæſiti adipiſcuntur æterna. Dumque laborum ſuorum merita in æterni cubiculi tribunal inthronizantur, Angelorum comites, amici Dei omnipotentis effecti per melinia aurora radiantia, & amœniſſimos campos roſis vernantes, lilijs albeſcentes, violis purpurizantes, pro diſtributionis quoque titulo indeficiente ætate ſpatiantur omnia ſunt quieti ſtaturæ opportuna, omnia delectabili viriditate recentia, quibus in pace fruſtur optata. Hæc ſunt itaque præmia, quæ timidos fieri

B fortes inſtigant, hæcque inſtructiſſimos milites diuini prælij bellatores dextra ſuis victorias portare compellunt.

Explicit prologus.

Incipit vita, & paſsio.

IGitur Chriſtina glorioſiſſima virgo, gente Patritia Aniciorum exorta, in puerilibus admodum annis veterum philoſophorum argumentis edoctæ, in ratione dicendi exercitata, poetarum via carminibus, poſſe ſubtiliter diſputare, ciuiliter agere, metroludere præ cunctis comitibus videbatur. Aſt vbi talibus diſciplinis eſt plenius eru-

C dita, ineunte adoleſcentia, in qua nimirum maxima eſtat dubietas, quibus quiſque velit viuendi ſtudijs implicari, deliberatione habita cum duas cerneret vias; vnam voluptatis, alteram vero virtutis, illam denique, quæ honeſtatis, decoris, ac pudicitiæ eſt, cura feruenti ingreditur. Erat enim hæc puella non ſolum generis, ingenijque nobilitate fortunata, ſed & pretioſiſsimæ pulchritudinis ſpecie decorata; ob quam multi eam in matrimonium iuuenes petiere. Quibus tamquam ſemper aduerſus tædas iugalis amoris, connubijq; illecebras perhorrebat. Pater vero eius Vrbanus nomine, nolens deeſſe tam laudabili voto filiæ, ratus eam veſtali inſtinctu perpetua velle virgini-

D tate frui, hortatur vt cum duodecim ancillis diutina ſibi familiaritate coniunctis more maiorum ſuorum, quorum beneficia plurima in Romana republica eſſent dijs immortalibus debita, abſque vlla procraſtinatione perſoluat. At viſa tametſi de exhibendis cæremonijs patris ſanctione concutitur, tamen quia penes eumdem ſi aduerſaretur cogendi poteſtas erat, ita ſicut conſuerat ſimulato animo promiſsionem facit. Erat autem turris miræ altitudinis miræque ſtructuræ, his obſequijs deſtinata clauditur hic Chriſtina cū collectaneis accuratiſsimis veſtibus, & ornamētis præcipuis decoratis, quibus Vrbanus in mandatis dat, vt ſacrificiorum ritū magnifice doceant, ſimulq. ſacrorum numinū maieſtatem accuratiſsimis dictis extollant; & minatur pœnam capitis niſi decretis ſuis paruerint. Stabant autem in ea pyramide a parte occidentis, ſtatuæ Iouis, & Apollinis, vtraque ex auro putiſ-

ſimo

A ſimro fuſiles. Cumque famulæ dominici mandati memores ſtatuunt, vt ex condicto ſacrificent, proſternentes ſe ad puluinaria offerre thura, hortantur Dominam, vt eadem faciat: at illa recuſat, rogant, & abnegat, affirmat ſe palam Chriſti ſponſam eſſe, & ideo manufactis ſimulacris ſupplicare in perpetuum non debere: ad hanc denique vocem comites obſtrepunt, veſtes, quibus induebantur, repente diſcindunt, & ſeſe manibus lacerantes his in puellam clamoribus inuehuntur: Dic age ſacrilega, cuius fiducia in hanc declinas inſaniam? vnde tam reticendum nefas ore polluto euomis peritura quæ te res ad tantam obſcœnitatē impulit, non forma, nō genus non diuitiæ deerant, haccine Vrbani patris vitæ peracta ſtudia euaſere? Ergo ne eorum miſeriarum

B perducitur, vt quam ipſe primo ad honorem Deorum immortalium, inde ſenatus plebis, populique Romani artium liberalium diſciplinis inſtrui voluit, per te potiſsimum clariſsimi generis ſui infamiam, & perniciem ſortiatur? Qui, & ſi nihil ſæui criminis alias videatur in patria cōmiſiſſe, tamen quod te talē educauerit filiā, meritiſsime cēſebitur inter maximi reos facinoris. Ad hoc itaq. obſtinato animo dulciſsima connubia execraris? & illuſtriſsimorum iuuenum amplexus; quibus nihil ne conijcitur quidem dulcius, reformidas, vt homini perdito virginitatis tuæ inſignia perdas? Et numina, quibus ſi optares vſui maximo fores ad tui pœnam exitij perhoreſcas. Ante latet quia ex quo tantæ calamitatis portentum vrbem

C irrepſit, Romani Imperij ſtatus externarum gentium prælijs laceſsitus imminuitur, varijſque calamitatibus mancipatur. Exhibe ergo dum vales gratum Dijs obſequium, ne ad iram vlterias prouocatis Auguſtalis ſententiæ motu immaturam mortem experiaris. Ad hæc cum alia maledicta adderent, Quæſo inquit, Chriſtina, quorſum hæc corruptionis euadit temeritas? Bacchamini multum in Dominam, reſipiſcite in hoc, quippe vt noſcitis Minerua nihil docet. Seruata diſputantium conſuetudine alternis ad comprobandam rei veritatem obtemperando doctorum teſtimonio procedamus. Et illæ ſi potes inquiunt, tu prior quid cenſes agendum aggredere. At puella vt erat oratoriam ſtadijs accenſa, ita ſibi eas affe-

D ctare beneuolentiæ locis primo conata eſt. Meminiſtis ſociæ quanta in proſperis, & aduerſis vtrorumque communicatur erga vos exitium, quod etiam neque animo, neque corpore a vobis abſuerim. Sæpius ego mecum propoſueram vti poſt patris, matriſque extrema, totius patrimonij ſumma, famam tamen intelligere meam, cæterum vſum, & procurationem eius penes vos eſſe, auos mihi parentum, vos affinium loco ducere. Præterea hæc quæ præ manibus ſunt monilia, dextrocheria, annulos præfulgentibus gemmis mirabiliter inſignitos, veſtes purpureas, & auro puriſsimo redimitas, omniaque quibus regiæ proles mirifice adornantur, eadem mihi, & vobis fore imperaui ſpem fortunam, dominationem, conſilij mei ſumma arbitratui veſtro commiſi, atque ideo, quod fides veſtra admodum mihi opportuna iam dudum ſpectata fuerat. Si quid horum forte inficiamini, re ipſa in propatulo conſtituta conuincam. At comites plura dicere cupientem, talibus aggreſsionibus appetunt. Facilius clauē de manu diuellere valebis Herculea, quam nos a canabulis deuote numinibus ſacra ſoluentes, iuxta ſeruentibus in arte Rethorica ſtudijs Chriſtianæ ſectæ abſque promiſſa diſceptatione adiungere. Tantum ſi in Deorum diuinitate aliquo modo hæſitas, ſit a Ioue principium, quod ſi omnipotentem non eſſe poetarum, vel Philoſophorum teſtimonijs comprobaueris, quandoquidem tum de cæteris reticendum eſt; tuis iam aſſertionibus nos aſſentire amota dubitatione videbis, ſin autem hoc aſſerere forte nequiueris, æquitatis ratiocinatio præſtat vt patri modo Deorum noſtrorum vna nobiſcum ſubdaris imperio. Sapientiſsima virgo reſpondit. Sit iuxta veſtram ſententiam, rem, quam modo dictura ſum, puto corde tenetis; ſed in auctoris ſententiam pedibus ite ad præſens faſtidiitis. In illo namque libello Apuleij, qui de Deo ſacratis titulatur, in quo propter incredibilem copiam ſuauitatemque dicendi ſæpe, & multum ſtudere ſolebamus, non ſolum de impotentia Iuppiter, verum etiam de cōmiſsis ad poſſe ſceleribus apertius infamatur. Nam cum iſte veſter omnipotens ſummæ poteſtatis gloria Creſcētium regno potiretur, ſic enim ibi accepimus, Aſcribatis filio magna vi, multoque labore oppugnatus, dum reſiſtere nequit, ſolio expulſus abſcedit. Et quia ludibrio a ſuis complicibus habebatur, diu ſua indagatione, incertas tamen habitis auſpicijs ſeſe impireum iniecit dijs ſacrificia exhibuit, eoſque poſtulat ſibi opitulari, quibus ſuffragantibus, hoſtis deuincitur, & ita Iuppiter extitit laureatus. Plane vt reor mecum acuminatis cum de impoſsibilitate ſatius poſſe notari, qui regnum, quod ſuo iuri vendicauerat, bellis aperte conuinctis, hoſti reliquit, & qui eum cū quo manus cōſerere ſolus erubuit, aut certe timuit, auxilijs alienis, quem fletibus obtinuit interficit. Et paulo poſt idem Apuleius de inceſtuoſis eius facinoribus ita orditur. Expergiſcimini pulcherrimæ matrum familias, Liberi quidem patris ſerie menſe ſequenti ſubintrant, certe viciſsim illius ſimulacrum per rura, per compita, immo per vrbem . . . .

. . . .

. . . . . Marcus etiam Varro quid de hac eui ſupplicatis, Veſta in digeſtis ſuis aſſiaerit, ſatis legentibus patet. Veſta inquit, quę apertiſsime virginitatis priuilegio gloriabatur, Iouis adulterio inceſtata, cum de eius corruptione quęſtio verteretur, corruptionis ſui inſtincta cribrum de aqua impleuit Tiberis, & quia non perfluit facti abſtulit controuerſiam. O delirum caput, o hominem totius ſceleris fece pollutum, o execrabile, & omni oppletum deformitate monſtrum, violentiā non ſponte perpeſſus huiuſmodi ceſsit e filiæ pudorem rapuit, Agenoream prolem tauri imagine delaſit, omne etiam, quod ſibi collibuit, ſcelus admiſit, & diuinitatis ſibi maieſtatem opinione impia vſurpare non puduit. Ecce quali quantoque Deo arcem etiam capitolinam Romani obſeruandam ſe commendaſſe

gaudebant; ſed vbi inuiſarum gentium poteſtati vrbs tota nocte intempeſta dedita eſt; illud certe clariſsimi imperij domicilium eſſet cum eodem cuſtodem captum niſi vigiles anſeres Ioue incantius dormiente arcis cuſtodes excitaſſent. Vnde mirum eſt tam cordatos homines in huiuſcemodi poſtmodum culturis decipi potuiſſe. Sed quia iam de illuſtrium virorum teſtimonijs de impotentia, ac turpitudine Iouis propoſita ratio mihi videtur ad vnguem perducta, vos ſi quid ad hæc opponendum putatis, vt dicta confirmaturæ obijcite. Et illæ, euidentiſsime inquiunt rationis iudicio a diuinitate temere affectata noſter tigrellus excluditur, nos autem nihil opponimus, ſolum poſthac quid diuinitatis de Chriſto autumas, nobis a te poſcimus luculentiſsime explanari. Chri- B ſtina dixit: Satis probe ſuperſtitionis errore ſupploſo, omnipotentis Dei diuinitatem exquiritis, vt quæ a ſeſcenninis errorum tenebris mente obductę cæcutitis veri luminis, qui Chriſtus eſt, æternaliter reſplendeatis. Exhibete itaque animos ad ea, quæ flagitatis, & me ſimpliciter perorantem diligenter attendite. Dominus Ieſus Chriſtus, de cuius diuinitate me famulam ſuam ſcienter inquiritis, verus Deus eſt ante mundi originem, ex Deo vero genitus, per quem omnia facta ſunt, non adoptiuus, nec fantaſticus, ſed conſubſtantialis, & coeſſentialis Patri omnipotenti vnigenitus filius. Qui poſt multa a condito mundo annorum curricula, non coactus, ſed ſua, & pa- C tris voluntate ad liberandum genus humanum, originali vinculo irretitum, quod primi parentis culpa diabolico inſtinctu contracta, ab illa Angelorum felicitate perpetua in barathrum æternæ mortis inciderat; de cœlis in vterũ Virginis venit, & quem cœli ambitus, orbiſque totius capacitas capere nequit, anguſto vtero Virgo pertulit. Ex qua carne noſtræ mortalitatis indutus, perfectus Deus, & homo periclitanti mundo ſe præbuit; ab hominibus quidem viſus, & cum hominibus conuerſatus, peccatorum, & publicanorum amicus, & pauperum piſcatorum comes effectus, de quibus fecit Apoſtolos, quos conſtituit patriarchas, præcones veritatis, Iudices ſeculi. Et vt vobis quod prædico melius innoteſcat, hunc ad cuius D veſtigia ſupplicandi gratia ex toto orbe concurritur, Piſcatorem quondam hamo paruoq. reti contentum Principem mundi, & cœli clauigerum adornauit. Talibus vtique miniſtris maieſtatis ſuæ ſecreta aperuit, & eoſdem ſua prædicatione docuit humanitatem, dæmonum exorbitatam illecebris in creatoris ſui gratiam reuocare; & vt fides exhiberetur dictis, virtus, quæ diuinitatis clareſceret, leproſos mundauit, paralyticos curauit, cæcos illuminauit, mortuos ſuſcitauit. Poſtremo ne ſolum hoc ad libertatis noſtræ parui penderetur, auxilium ſpontaneum crucis aſſumpſit patibulum, moritur vita Domnium mundi gloria tumulatur; terra concutitur, ſol obſcuratur, legem non ſeruant elementa naturæ, quorum Dominus eſt crucifixus. Claudebatur in ſepulcro caro, & diuinitatis ſuæ potentia frangebat clauſtra inferni. Concurrunt ad eum populi, tot ſæculorũ. ſpatijs continua morte damnati. Adeſt primus parens terrigenum, & primordij ſui agnoſcit indicium, obſecrant vnanimiter creatorem ſuum, atque ad ſe excuſandos pręuaricationis oſtendunt principium. Motus interea Dominus æternis vinculis humani generis alligat inimicum, & eos, quos voluit ſecum deducens ad corpus redijt, ac tertia iam die, ſicut diſcipulis ſuis prædixerat, ſurrexit. Poſt quadraginta vero dies ad cœlos, vnde venerat eum corpore manifeſtiſsime redijt. Comprobat hoc certiſsime intemerata ſanctorum Apoſtolorum auctoritas, qui veritatis amore felici morte damnati ſunt. Teſtantur id & glorioſiſsimi martyres, qui inter equuleos, flãmaſque victores creatorem omnium rerum prędicare non metuunt. Hi autem dum hæc aſtruunt, animos audientium ad cæleſtia regna compellunt, & hanc, quæ tan- B tum dicitur vita, penitus contemnentes, aliam ignaram mortis, & quæ finiri non nouit, acquirunt. Ad quam procul dubio ſi volueritis, & vos dulciſsimę comites ire poteritis. Et illæ, volumus modo, diuinitatis potentia omnes valde miramur, ſed maxime de tali, tantoque pietatis genere obſtupeſcimus, inenarrabilis, vt nobis videtur extat hæc pietas, ac totius mundi fabricę noſtro quidem iudicio incomparabilis. Age ergo, & quod tibi ad tantum gaudium obtinendum Chriſtiana profeſsio expetit, ſecura nobis ſine mora exequere. At Chriſtina prudentiſsima virgo tanti tripudij hilaritate perfuſa ad ſimulacrorum imagines citiſsimo ſe curſu proripuit, & virgula quam ma- C nu geſtabat Iouem primitus feriens, experire in me ait, ſi quas habes vires teque ſi potes ab illata tibi iniuria conſueto more vlciſcere; cumque hoc alternando vnicuique inferret opprobrium, omnia ſimul arripiens in vnum coacervauit, ſeque cum illis proxima videlicet nocte paruorum adminiculo reſticulorum per feneſtram dimiſit, Chriſtianis latentibus quicquid erat exhibuit, atque per manus eorum egenis erogando diſtribuit. His itaque peractis, greſſus vnde venerat retulit, & comitibus, quæ geſſerat, ordine intimauit. Interea dum res taliter ageretur magna militum ſtipante caterua, eo quod vrbis pręfecturam agebat Vrbanus, aduenit, feſtus enim apud eos dies tunc agebatur. Dumque in Apollinis ſtipi- D tem intenderet, vt ei ad quem venerat thura incenderet, ſimulacrum nullum videt: magnaque diu admiratione attonitus primum decenter filiam, vbi eſſent, interogat, ad quem Chriſtina: Pro culmine honoris tui vnigenitum filium Dei ſemper colui, & pro valetudine totius reipublicæ Chriſtum, qui in cœlis eſt, adoraui, cuius inſtinctu, cuiuſque fiducia pernicioſiſsimum eſſe exiſtimans ſceleratiſsimis, & miſerrimus homuncionibus diuinitatis maieſtatem adſcribere, atque eorum ſupplicando ſimulacris, creatorem omnium rerum offendere, ſtatui ea manibus meis confringere, & quicquid inerat argenti vel auri pauperibus erogare: idque noctæ trãſacta peractũ eſt, Vrbanus autem ad hæc nullo modo aſſenſum præbere poterat, quod oſtij obſecratione, & excelſæ turris altitudine ad ea hominibus negabatur ingreſſus. Cumque ſecum plurima volueret, & præ nimio dolore obſtinata

per

per domum mentē incederet, caſu feneſtræ incumbens, videt repente reſticulos, quibus abinde huiuſmodi facti conſerebatur fides. Tunc immenſa accenſus ira, & vltra quam parentibus conueniat in liberos ſæuiens, alapis, & calcibus mitiſſimam prolem aggreditur. Suggerebant autem milites circumſtantes, vt eam paterne afficeret, & ſuaſorijs inſinuationibus, quid in re eſſet exquireret; ſimulate addentes non eſſe veriſimile, fœminam, tam ſolertem, tamque in Romanis legibus eruditam eiuſmodi patri voluiſſe inferre iniuriam, vnde iure ciuili teſtamento paterno exhæres merito ſcriberetur, ſicque rebus priuata hæreditarijs improuide, aut voluntarie ſibi obeſſe videretur. Beata Chriſtina reſpondit, ſi hoc leges conſtituunt, hoc volunt, ad hoc ſpectant, vt omnes, qui opprobria patribus ingerunt, eorum poſſeſſione priuentur, veſtra ſententia iure plectemini, quia a veſtro Creatore diuiſit, qui ad ſimilitudinem ſuam creauit, dæmonibus vos vltroneos exhibetis. Ego vero eius hæreditatem iure obtineo in qua mihi cohæres Chriſtus eſt, conciues Angeli, conſortes Apoſtoli, conſocij martyres, amici confeſſores, affines Virgines, vbi nullus mihi ſubrogabitur hæres, nullus prætor poterit bonorum poſſeſſionem adimere, nullus audebit exactor penſitatione vexari fiſcali. Vrbanus dixit ad hæc: Reſipiſce temeraria, & ab intentione neſaria animum auerte, aſſerto Deos, quos abſcondiſti, & libato eis, alioquin in membris tuis tanta pœnarum genera experieris, quanta te in alienis ſolum vidiſſe terreris. Beata Chriſtina reſpondit: Deos tuos deſine vlterius Vrbane perquirere, cum quid de eis laudabiliter geſtum ſit recognoueris, tam male animatus, atque immemor tui, vt in pretioſiſſimo metallorum nitore dæmonum imagines cælatas patiatur, & non qua poteſt celeritate tam neſanda monſtra eliminet. Vrbanus dixit: Ergo ne forſiſſimi Iouis imaginem auream deleſti? Beata Chriſtina reſpondit: Ego totam maſſam tali pollutione dedecoratam in fruſta diſtribui, ne & ea ... Iouis effigiem inſenſatam deleuerim. Mox Vrbanus incredibili furore correptus, extendite eam pronam inquit militibus, & atrociter fuſtibus caſtigetur, vt animaduertatur quanto exitio digna ſit, quæ Deos immortales atroci iniuria violauerit. His iuſſis duodecim, qui viciſſim parerent electi, illico diuino examine retroactis veſtigijs, quaſi paſſibus ſenis vicino parieti adhæſerunt, vt profecto tyrannus agnoſceret milites a puellari cæde expulſos viribus alienis ceſſiſſe. Tunc beata Chriſtina hac valde admiratione ſecura ait: agnoſcis pœnas tuas ineſſicaces Vrbane, perpendis milites quanta in me poſſunt vti crudelitate, occurrant Dij, & quia pro ſe certantibus nequeunt ſuppeditare auxilium, ipſi ſibi opitulentur, experiantur in me, ſi quam habeant diuinitatis potentiam, quia eis non paruum intuli dedecus, quos dictis confutando contempſi, contemnēdo deluſi, deludēdo contregi, quibus oculos erui, quibus ora neſanda obſtruxi, quibus pedes fugaces abieci, brachia fregi, ſine actu membra comminui. Audiens hoc Vrbanus nimio merore confuſus ferreis vinculis colla delicata conſtringit, & in interiori parte carceris

A loco quodam ſubterraneo clauſit, ac ſe inde domum proripiens, ibique furibundus ſecum multa reuoluens, quod inſperatæ rei malus euentus incurrerat, coniugi triſtitiæ cauſam poſcenti rem aperit, filiam Chriſtianam effectam multis aſtantibus patefecit. Fit amicorum repente conuentus, & matronarum maximus vndique curſus, concrepat domus diuerſis dolorum turbata genitibus, virorum ac mulierum, amicorum, & familiæ repleta lamentis. Dum hæc apud eos geruntur, beatiſſima Chriſtina aliquantiſper orationi incubuit, obſecrans, vti ei Dominus contra diabolicas acies impenetrabile ſcutum fidei conferat. Oratione autem facta, ſubito cum exiliret, ante oculos eius iuuenis ſplendidiſſimus igneo ſplendore circumfuſus

B paruit, cui hæc dixit: Miſit me dominus Ieſus Chriſtus, cujus te famulam toto corde confeſſa es, vt ſim tibi æternæ ſalutis galea, & impenetrabilior ab omni immiſſione lorica, & hæc dicens, panem, quem ſecum detulerat obtulit, eique vt comederet imperauit. Deinde breui peracto ſpatio, ecce mater muliebri fragilitate remiſſior, ſparſis crinibus, veſte diſciſſa, luto, cœnoque voluta ad eius quippe calamitatis incus aduenit, filiamque catenis innexam ferreis conſpexit, hinc irremediabilis cruciatus, hinc incomparabilis luctus, hinc dolor,

C oritur inauditus, confluitur ex vrbe tota ad tam exitiale ſpectaculum, quid agat miſeranda anus, quo ſe vertat incerta eſt. Appellare filiam incipit ſed intercipit anhelitus vocem, quid velit ignorat, quicquid factura videtur, diſplicet, videt in gyro diſpoſitas ſedere matronas, & vnamquamque nominans appellat, rogat, obſecrat, obteſtatur, vti materna pietate motæ filiam ſibi vnicam reddant. Adeunt itaque illæ beatiſſimam Chriſtinam, & verbis eam ſuaſorijs taliter occupant. Repugnant Chriſtina virtuti, ſcientiæque quam de te opinabamur vincula, quibus innectens, vt & cernimus tuum exornatiſſimum ſtudium nobilitate tua indigna obſcœnitate ſordaſti, videtur de te congrue dici vulgare illud prouerbium, quanto altior gloria poſt triumphum, tanto inferior ignominia poſt ruinam, vnde tibi tam ferreum pectus? ante feræ

D genuere tigrides, gorgonei aluere parentes? ſolam namque hominis exterius indutam figuram, intus portentoſam deprehenderis gerere feritatem, dum quæ te genuit matrem tu magni cauſa doloris facis eſſe oſtentui. Placet ne eam tantis incitatā furijs circumſpectantium oculis ludibrio haberi? Quod ſi alijs, quæ multæ ſunt cauſæ, vel blanditijs, quibus te puſiolam fouit, cōuenit moueare. Per caput hoc ſpecioſiſſ. perque corpus omni formitate decorū te deprecamur, ab hac impietate deſiſtere, & matri iam periclitanti remediū conſolationis afferre. Quibus beata Chriſtina paucis reſpondit, breuiter, ac copioſe de obſequijs parentibus exhibendis peroraſtis, meque impietatis in matrem arguiſtis, quæque dicenda verborum, ac ſententiarum coloribus arte mihi non incognita diſtinguentes. Cæterum diuinæ leges ſanciunt, quod quicumque dilexerit patrem, aut matrem, aut fratres, aut ſorores, aut filios pluſquam Deum, Deo dignus non ſit. Qua de re conſequitur, vt pietas, quam in matrem habendam ſuadetis, impiam in

Dñm facit famulam, atq; ita hoc pietatis genus, vera intuentibus cẽſetur impietas. Poſtquã vero animũ eius mutare nullo modo queunt: domum cũ matre redeũt multiplicibus aucta doloribus. Deinde vbi Vrbanus ea ijs qui interfuerant filiam ſibi non cõſenſurã acrepit, reminiſcitur Fuluij cuiuſdã ſenatoris filij, quem retractũ ex itinere quia cũ Catilina cõiurauerat pater necari iuſſit, & maximo præfecturæ ſuæ monimento fore æſtimant, ſi id conſimiliter faceret; iuſſit eã ſuis exhiberi cõſpectibus. Ducitur aũt Chriſtina ſanctiſs. ferreis nexibus illigata ante oculos ſpectantium quid rei huiuſmodi ſtatueret exitus: clamor vndiq. grãdis attollitur cõtra ſalutẽ reipub. innocentẽ videri abſq; legali diſcuſſione dãnari. At ſimul vt vẽniũ ad tyranni aſpectũ tali eã ille allocutione aggreſſus eſt: Longe melius Chriſtina ageres, ſi ſaluti tuę, qua tibi nil debet videri vtilius meditando conſuleres. Non eſſe mihi videtur iure, temerario animo mortem appetere, bono, & vtili modis omnib. repugnare. B. Chriſtina reſpondit, nõ omne, quod tibi videtur ita eſſe neceſſe eſt. Alioquin tuus, quem colis Iuppiter Deus eſſet, quem nego, inq; hac ſententia mori honeſtũ duco. Vrbanus dixit: Duo ſunt quæ te velim mihi oſtendere, vnum Iouem Deũ non eſſe, alterũ, tibi mori honeſtũ, quæ manifeſtiſſime pero vt doceas. B. Chriſtina reſpõdit. Quicũq; ſani capitis eſſe perpenditur, nullum aliũ Deum eſſe intelligit, niſi qui omnia fecit. Vrban. dixit: hoc nullus viuens ignorat. B. Chriſt. dixit: Conſtat ergo omnia feciſſe Iouem, ſi Deus eſt, Vrbanus dixit: liquido patet. B. Chriſtina dixit: ſi omnia fecit, aliquid abſq; eo nullatenus fieri potuit, at Saturnus, qui illũ genuit, fieri abſq; eo potuit, nõ ergo Iuppiter omnia fecit. Deũ igitur non eſſe Iouẽ manifeſtiſs. ratione colligitur. Ecce habes, quod quæſiſti; cõfitearis oportet, quod ſine contradictione tua neceſſario concluſum eſt. Alterum vero, quod ſimiliter oſtendi tibi poſtulãti euidentiſs. ratione monſtrabo, ſiq; refellere non vales, veraciſſime prolata ijs præſentibus manifeſtaueris. Vrban. dixit: non eſt in poſt quæſita facienda digreſsio, vbi prioris quæſtionis argumenta poſsũ pars diluta reprehendere, prioribus itaque inſiſtens paucorum commutatione verborum, quod in me torſiſtis, in te retorquendo rationem tuã redarguam. Dic ergo, Crucifixus tuus, quẽ vnigenitũ Filium Dei eſſe prædicas, Deus eſt, omnia fecit, ſi omnia fecit, nihil fieri abſq; eo potuit; ſed genitor ſuus, quem ipſe non fecit, fieri abſq; eo potuerit, & ita omnia non feciſſe, Deũq; non eſſe pari demonſtratione cõuinceris. B. Chriſtina reſpondit: Deum Creatorem eſſe intelligis, an creaturam. Vrban. reſpondit creatorem. B. Chriſt. reſpondit: Creatorẽ omnium creaturarum, an aliquarum. Vrb. reſpõdit omnium. B. Chriſt. reſpondit, ſi eum Deus creatura non eſt, creator eſt omnium creaturarum, cũ pater & filius Deus ſit, nec pater creator eſt filij nec filius creator eſt patris. Ita quidem vnigenitum Fil. Dei omnia non feciſſe, quod patrem tuum non fecerit atq; ideo non eſſe Deũ videris omni ſemota ambiguitate mentiri: liquet ergo vnigenitũ Dei Patris omnipotentis Fil. & Deum eſſe, & cuncta creaſſe, licet patrem tuum non fecerit. Vrban. dixit omnia hęc conuenientiũ de Saturno, & Ioue dicta ſumuntur, quibus omnia, quę facta ſunt obediunt, quibus

A etiam diſponentibus cuncta a principio gubernãtur. B. Chriſt. reſpondit, falleris Præfecte, errat Iudex perite, dicis eorũ diſpoſitione a principio omnia gubernari, ante quos, & multa millia hominũ fuiſſe, & tempora plurima extitiſſe compertum eſt, vt poetæ narrant, probantq. Philoſophi. Diſce eos homines fuiſſe non deos, inceſtuoſos, homicidas propter ea in tartara retruſi, te, & alios cultores ſuos perpetuis ignibus ſecũ expectant arſuros. Tũc Vrb. impietatis furijs exagitatus, iuſsit afferri rotã, & gladios acutiſs. ſuperaptari, & ignem copioſum ſubter accendi. Cũq; ea tyranni decreto B. Chriſt. tanto crudelitatis generi incuruaretur, dũ rota reuoluitur corpus eius precioſiſſimũ ſcinditur, & exuritur. Tunc tyrannus cũ fautoribus ſuis ei inſultãs ait; conſtans eſto Chriſtina, noli pertimeſcere pro B Crucifixo hoc ſuſtinens, qui noluit cum potuit de cruce deſcendere. B. Chriſt. reſpondit, nunc miſer infelix auſculta, quanto ſũt humiliora, quæ pro me paſſus eſt, tanto illi plus debeo, & cũ omnia in me tormentorum genera conſummaueris, Crucifixũ laudabo, mihi autem abſit gloriari niſi in cruce D. N. Ieſu Chriſti, in qua de hoſtibus triũpho, quã aduerſantibus cũctis obijcio. Hæc illa proſequente rota euerſa eſt, & contriuit circumſtantium maximã infideliũ partem. Præfectus illico ingenti terrore attonitus, dimiſit conuentũ, & carceralibus illã cuſtodijs mancipari præcepit. Ingreſſa aũt B. Chriſt. obſcuriſs. carceris locum; Angelus ei domini quaſi ſol meridianus apparuit, & dixit ad eã miſit me D. Ieſus Chriſtus, pro cuius amore grauia paſſa es, vt C mẽbris tuis conferam ſanitatem, & cũ hæc diceret, ita obſolidata ſunt omnia vulnera eius, vt nullũ in eis ſignum inruſionis remaneret. Nocte autem ſubſequente Vrban. optimũ factu credens, ſecum illius animum dulci colloquio, & blanditijs ad Deorum cultũ reuocare, fecit eã ſuis obtutibus præſentare eumque ab ea nullũ penitus potuiſſet extorquere reſponſum, immeritis eam alligatã ponderib. pelagi fluctib. deſtinauit, ſed cum eã in medio mari nauigatio præcipitẽ daret, Angelicis adiuuata ſuffragijs ſalua in litus delata eſt. Vrban. interea arreptus a dæmonio expirauit. Poſt non multum vero temporis cum iniquiſsimus Idion Vrbani loco præfectus eligeretur, B. Chriſt. a perſecutoribus coarctatur, & Solis ſimulacro ſacrificare cõpellitur. Quibus cum D conſentire nollet, perditiſs. Iudici præſentatur; ad quam ſæuiens Præfectus dixit: Tu ne es Chriſtina, quæ omnipotẽtes Deos noſtros ſępius philoſophãdo deludis. B. Chriſt. reſp. iuſtũ eſt ne in nullo obuiat rationi, vt quæ merito contemnenda ſunt deludantur, & quæ vana ſunt pro nullis penitus habeantur. Vos vero non Deos, ſed dæmones, non cælicolas, ſed homines impuros, & flagitiorum immanitate in inferno damnatos in metallicis ſimulacris adoratis. Præfectus his verbis commotus ea templo iuſsit eam fuſtibus cedi, ac deinde vas æneum ad inſtar cunæ figuratum ſub magna celeritate afferri, quod milites ex præfecti imperio, oleo, pice, reſina, & ſulfure replevere, & ad ignem vt calefacta liqueſcerent poſuere, cumq. ex nimio calore cõmixta ferueſcerent Præfectus dixit, vnum tibi e duobus ô puella elige, aut Deos colituro incende aut corpus tuum tam delectabili rore perfunde. B. Chriſtina ſignum ſibi glo-

rioſiſſimæ crucis impreſſu, & ſe in ollam feruentem citiſsimo curſu proiecit. Mox cuna diſrumpitur, & quicquid in ea fuerat foras per ſciſſuras deducitur: beata quidem Chriſtina incolumis perſeuerans erigitur. Præfectus illico indignatus fecit eam nudam torqueri, & raſo capite ad templum Solis perduci. Erat autem in medio templi tribunal argenteis parietibus in ſublime erectum cuius faſtigia ebore nitidiſsimo tegebantur, in quo aurea Solis imago micantibus è cæteris radijs coruſcabat, quæ quaſi ſtellarum repetendo Zodiacũ curſu citiſsimo ferebatur. Signa quippe ita a dextris, totidemq. a ſiniſtris occidere, & exurgere alternatim bina quæq. ſibi ex aduerſo obſiſtentia videbantur, ibi horæ, ibi dies, ibi menſes, ibi annus ſuis ſpatijs, circumibant; aurea axis erat, radiorum argenteus ordo, periuga chryſoliti fulgebant ordine ducti. Ad hoc ſpectaculum B. Chriſtina adducitur, data a præfecto ſententia, vt ſi Deo Soli ſacrificare renuiſſet, ſtatim gladio interiret. B. igitur Chriſtina illico popoſcit ſilentium, & erectis ad ſidera manibus oratione Dominum huiuſcemodi deprecata eſt. Rex inuictiſsime, pater omnipotens, Deus immenſe qui rudem, & indigeſtam materiem in quatuor elementis cõformãs perfectis partibus perfectam mundi conſtitutionẽ mirabiliter operatus es, quiq. in ipſa mũdi genitura Angelũ immoderatæ ſuperbiæ ſedem ſibi aquilonem contra voluntatem tuam ipſo tantũmodo motu animi vſurpantem, de ſummo cœli faſtigio eiecisti, concede mihi famulæ tuæ, vt ex hoc Solis ſimulacro, in quo idem peſsimus ludificator habitat, & hoc opus mechanicum, & ipſo artifice paratum comminuat, & ita cognoſcat omnis hic ſenatus cum populo tibi omnium creatori vniuerſam ex debito obedire creaturam, & cum hæc dixiſſet, ecce ignitus dæmon apparuit, qui totũ illud mechanicum magicũq. opus confringens, maximam metalli partem in præfectum proiecit, indeque eius ferens colla illico interfecit. His ita peractis Iulianus iudex iuſsit B. Chriſtinam teneri, & in camino æſtuantis incendij concremari. Milites vero iniqui crudeliſsimi principis iniqua mandata ſunt protinus executi. Cumq. ſanctiſsima Virgo eſſet in fornace trium horarum ſpatio, exiſtimans tyrannus eſſe cõſumptam, ignem amoueri fecit. Tunc vox dulcis pſallentium de camino repente intonuit, ac inter Angelorũ choros virginis Chriſtinæ ſacer vultus effulſit. Matronæ quidem, quæ illuc ſpectatum venerant attonitæ ſuper his, quæ viderant, credidere. Iulianus vero hæc audiens vehementi indignatione cõmotus, iuſsit illam præſentiæ exhiberi, cui & dixit: Tædet nos o puella iniuriarum, quas nobis, & Dijs noſtris nemine tibi reſiſtente, aut vlciſcente tantas intuliſti: ergo nobis dabis pœnas, aduerſus quas magicæ artes minime præualebunt, & ſtatim, vt iuſſũ fuerat, vnus de magorum collegio, qui ea tempeſtate in arte deteſtabili Romæ celeberrimus habebatur: duos dracones in medium detulit, quos in famulã Chriſti, vt ab eis abſorberetur immiſit. Mox B. Chriſtina ſignũ eis ſalutis oppoſuit, qui diuino examine reuoluti magum arripuerunt, & ſub momento ante fores cõſpectus faciem peremere. Cenſore itaque cum omni comitatu ſuo obſtupeſcente,

B. Chriſtina ad locũ vbi defunctus iacebat acceſſit, & cunctis audientibus ait in nomine Dñi mei Ieſu Chriſti, qui crucifixus eſt, ſurge miſer, vt perpendat omnis hæc turba, quia ipſe eſt verus Deus viuens, & regnãs in ſecula ſeculorũ. Ad hanc vocẽ cadauer recepto ſpiritu videntibus cunctis erigitur, aſſerens, & prædicans quod non ſit alius Deus niſi quem Chriſtina prædicat, Dñs Ieſus Chriſtus. Dracones interea abſq. vlla hominum læſione vnde profecti ſunt reuertuntur. Iulianus igitur timẽs fieri in plebe tumultus, & magis ſeditionis terrores effugiens, quam rationi ſatisfaciens iuſsit ei mãmillas, & linguam abſcindi: deinde fecit illam in hippodromũ duci, & tam diu ſagittarum iacu-

B laculationibus infigi, quo vſq. ſpiritum exhalauit. Eſt autẽ paſsio inuictæ matris Chriſtinæ, nono Kal. aug. Iuliano terminata. Cur inſeniate furis Vrbane? Cur Idion æſtuas perditiſsime? Ad quid truculẽtiſsime niteris Iuliane? excogitate noua, & prioribus grauiora ſupplicia, multiplicate verbera, accumulate pœnas. At quid iuuat ſæuire in carnem, quam vltronea obtulit lacerandam? & animam, quã voluit ſeruare non delere? Diſcite tandẽ miſeri, diſcite illius gaudium, & ſic veſtrũ ſpectate interitũ. Ecce iam ſpecioſiſsima virgo poſt fuſtes, & vincula, poſt ignem, & rotam, poſt torturas, & verbera, poſt cunam, & tõſuras, poſt truncationes, & iacula, ad æterni regis thalamum Angelicis manibus aſportatur. Vos è contrario dũ ad Elyſios cãpos tenditis, arietem Acheronti porrigitis, tamen malorum veſtrorũ põdere preſſam cymbam ſtygialis palus abſorbuit, ingens Cerberus deuorauit. maiore quã queat dici pœna plectemini, qui in crucifixũ credere cõtẽpſiſtis. Sed tu ô deuotiſsima virgo ter beata, quater ſanctiſſima ſpõſa filij Dei amica Patris omnipotentis iam habes, quod voluiſti, iam obtines, quod rogaſti, iam frueris inenarrabilis lucis gaudio intra ardua diuinæ maieſtatis ſecreta verſaris, vbi familiarius Deo gaudens, cubantem in meridie ſponſum iuncta adoleſcẽtulæ reperiſti. Nunc per amœna conuallium purpurei cæſpitis carpis florentes violas, colligis immarce-

D ſcibiles roſas, metis nardoſtaceas ſpicas. Tu modo ſecus aquarũ decurſus, & vitrei fontis marginẽ ſedẽs, lenia epithalamia murmure concinis. Tu inter virgineos choros regio diademate illuſtrata refulges. Tu ſolio Chriſti aſsides facta regni æterni particeps. Salue perenniter, puellaris decus, pudor virgineus, virtutis exemplum. Salue perenniter que tuos ſpecioſos actus perpetuæ pudicitiæ deuouiſti. Salue perenniter, quæ totius libidinis neſcia tẽplum te ſancti Spiritus dediſti. Salue perenniter, que amplas porticus, & ingentia fundorum ſpatia fugiens, ſuſcepiſti hereditatẽ Dei, facta es cohæres Chriſti. Salue perenniter, quæ tãta exaggerata ſupplicijs, patrias leges repudiaſti, & ad crucis vexillũ toto deſiderio euolaſti. Salue perenniter, quæ principũ iuſſa cõtemnẽs pro veritatis teſtimonio crudeli morte damnata es. Salue perenniter, quæ cæli iam ſublimata faſtigio digna es filio Dei ſpõſo, & Dño. Et quia nos parẽdi voto tibi fideles cõſpicis audi quod petimus attẽde, quod per te obtinere deſideramus, impetra nobis quoq. promiſſæ vitæ ſempiternæ felicitatẽ ad quã aſcẽdere ſine tuo iuuamine minime cõfidimus peccatis noſtris ita merẽtibus.

ga apud Creatorem omnium delictorum noſtrorum poſſe veniam, vt cognitor pius commiſsis ignoſcens nobis famulis multa noſtris digna meritis non infligat, & dum in huius vitæ fragilis breui tempore degimus, nos ditioni tuæ ſubiectos protege, conſerua, benedic, defende, guberna, ac tuis noſtras fac mentes laudibus aptas. Ecce Virgo beata nos glorioſi triumphi tui geſta narrauimus, & magni laboris copioſam mercedem paucis ſignificauimus. Tu ſi quid minus quam decuit, ſi quid aliter, ac oportuit dictum eſt, parce benigna, virgo ignoſce pia. Igitur fratres beatiſsimi, quia beatæ Chriſtinæ triumphalem diem celebri ſolemnitate deferimus nobis, quod poſſu-

A mus de eius virtutibus vendicemus. Vt tanto erga nos ipſa ſe beneuolentius habeat, quanto illam aſſequi ſtudeat animoſitas noſtra feruentius. Ad hoc namque Dominus fœminei nobis ſexus exempla propoſuit, vt virilis animi robur, quod praue viuendo amiſimus, ſaltem mulierum virtute prouocat recto gradiendo tramite reſumamus, & ſic beatorum laboribus ſociati per Iacob ſcalam conſcendere illuc, vbi dominus Ieſus Chriſtus reſidet valeamus, qui cum Patre, & Spiritu ſancto viuit, & regnat Deus in ſecula ſeculorum. Amen.

Scripſit Alphanus alias ſanctorum vitas, quæ extant apud Laurentium Surium iam typis excuſas.

Explicit paſſio S. Chriſtinæ.

BONONIENSIVM ARCHIEPISCOPORVM INDEX CHRONICVS.

An. Chriſt.			pag.	
270	1	S. Zama.	8	A
312	2	S. Fauſtinus.	8	
	3	Domitianus.	8	
	4	Ioannes.	8	
350	5	S. Baſilius.	8	
381	6	S. Euſebius.	8	
400	7	S. Felix.	9	
429	8	S. Petronius.	9	
	9	Adrianus.	10	
	10	Marcellus.	10	
451	11	S. Paternianus.	10	
470	12	S. Tertullianus.	10	
485	13	S. Iucundus.	11	
490	14	Iulianus.	11	B
500	15	Gerardus.	11	
	16	S. Theodorus.	11	
	17	Luſus.	11	
556	18	Theodorus 2.	11	
595	19	Edutenſis.	11	
616	20	Petrus.	11	
	21	Germanus.	11	
	22	Conſtantinus.	11	
	23	Iulianus.	11	
	24	Deusdedit.	11	
	25	Iuſtinianus.	11	
648	26	Luminoſus.	11	
	27	Domninus.	11	C
680	28	Victor.	11	
716	29	Eliſeus.	11	
	30	Gaudentius.	11	
744	31	Chariſſimus.	12	
744	32	Barbatus.	12	
	33	Romanus.	12	
771	34	Petrus 2.	12	
789	35	Vitalis.	12	
814	36	Martinus.	12	
	37	Chriſtophorus.	12	
855	38	Theodorus 3.	12	
	39	Martinus 2.	12	
	40	Petrus 3.	12	D
	41	Vrſus.	12	
860	42	Ioannes 2.	12	
891	43	Seuerus.	12	
891	44	Alambertus.	12	
909	45	Petrus 4.	13	
946	46	Ioannes 3.		
960	47	Albertus, ſiue Adelbertus.	13	
990	48	Clemens.	15	
1006	49	Ioannes 4.	15	
1015	50	Fulgerius, ſiue Frugerius.	15	
1034	51	Adelfredus.	15	
1060	52	Lambertus.	17	

	An. Chriſt.			
A	1074	53	Sigifredus.	19
	1079	54	Gerardus 2.	19
	1083	55	Bernardus.	19
	1104	56	Victor.	20
	1130	57	Henricus.	20
	1145	58	Gerardus 3.	20
	1161	59	Ioannes 5.	21
	1188	60	Gerardus 4.	22
	1198	61	Gerardus 5. Arcoſtus.	22
	1213	62	Henricus a Frata.	22
	1240	63	Octauianus Vbaldinus.	25
	1244	64	Fr. Iacobus Boncambius.	25
	1260	65	Octauianus iunior Vbaldinus.	26
B	1295	66	Schiatta Vbaldinus.	27
	1298	67	Fr. Ioan. Iordanus Sabellus.	27
	1301	68	Vbertus Placentinus.	27
	1322	69	Arnoldus Sabaterius.	28
	1329	70	Stephanus Agonettus.	28
	1332	71	Albertus Acciaiolus.	28
	1340	72	Beltraminus Parauicinus.	29
	1350	73	Ioann. 6. de Naſo Galeratenſis.	29
	1361	74	Aymericus Chatus.	31
	1371	75	Bernardus Lemouicenſis.	32
	1378	76	Philippus Caraffa.	33
	1386	77	Coſmatus Meliorattus.	33
	1392	78	Bartholomæus de Raymundis.	34
C	1409	79	Bartholomæus.	34
	1407	80	Antonius Corarius.	36
	1412	81	Ioannes Bonon.	38
	1417	82	Nicolaus Albergatus.	38
	1444	83	Ludouicus Scarampus.	41
	1445	84	Thomas Sarzanenſis.	41
	1447	85	Ioann. 8. de Podio.	42
	1448	86	Philippus 2. Calandrinus.	43
	1476	87	Franciſcus Gonzaga.	43
	1483	88	Iulianus de Ruuere.	43
	1502	89	Ioan. Stephanus Ferrerius.	44
	1510	90	Franciſcus Alidoſius.	45
	1511	91	Achilles de Graſſis.	45
D	1523	92	Laurentius Campeggius.	46
	1526	93	Alexander Campeggius.	47
	1554	94	Ioannes 7 Campeggius.	48
	1564	95	Raynutius Farneſius.	49
	1566	96	Gabriel Paleottus primus Archiep.	51
	1591	2	Alphonſus Paleottus.	57
	1610	3	Scipio Burgheſius.	66
	1612	4	Alexander Ludouiſius.	67
	1621	5	Ludouicus Ludouiſius.	67
	1632	6	Hieronymus Columna.	68
	1645	6	Nicolaus Albergatus.	69

CRE.

CREMENSIVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An.Chriſti.

1580	1	Hieronymus Diedus.	75
1584	2	Iacobus Diedus.	75
1616	3	Petrus Emmus.	76
1619	4	M.Antonius Bragadinus.	76
1633	5	Albertus Baduarius.	73

EPISCOPORVM S. Domnini

INDEX CHRONICVS.

Ann.Chriſti.

1603	1	Papyrus Picedus.	83
1606	2	Ioannes Linatus.	85
1620	3	Alphonſus Puttes.	86
1626	4	Raynutius Scottus.	86
1646	5	Philippus Caſonus.	

MVTINENSIVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An.Chriſti.

303	1	Cletus.	90
339	2	Dionyſius.	90
358	3	Antoniut.	90
387	4	S. Geminianus.	90
197	5	Theodorus.	99
477	6	Gregorius.	100
501	7	Baſsianus.	100
680	8	Petrus.	100
743	9	Ioannes.	100
749	10	Lopicinus.	100
785	11	Geminianus 2.	111
800	12	Giſo.	113
814	13	Adeodatus.	117
850	14	Ioannes.	119
861	15	Hernidus.	119
876	16	Leodoindus.	120
898	17	Gsmenulphus.	123
902	18	Gothifredus.	124
946	19	Vvido.	128
969	20	Hildebrandus.	131
993	21	Ioannes.	132
1003	22	Varinus.	136
1025	23	Ingo.	141
1038	24	Vbertus.	144

Ann. Chriſti.

1054	25	Herbertus.	145
1095	26	Benedictus.	145
1097	27	Ægidius.	145
1106	28	Dodo.	145
1136	29	Ribaldus.	148
1154	30	Ildebrandus Graſſus.	249
1157	31	Henricus.	249
1174	32	Vgo.	150
1178	33	Henricus 2.	150
1179	34	Arditius.	150
1195	35	Ægidius.	150
1202	36	Martinus.	150
1222	37	Guillelmus Sabaudus.	152
1234	38	Albertus Boſchettus.	156
1264	39	Matthæus Pius.	158
1281	40	Arditius Comes	158
1286	41	Bartholomæus Boſchettus.	158
1287	42	Fr.Philippus.	158
1311	43	Iacobus.	159
1311	44	Bonadamus Boſchettus.	163
1315	45	Bonincontrus è Floriano.	163
1318	46	Vvido de Guiſcis.	163
1337	47	Boniſacius.	164
1342	48	Fr. Alemannus Donatus.	164
1352	49	Aldobrandinus Eſtenſis.	164
1380	50	Vvido de Baiſio,	164
1384	51	Fr. Dionyſius de Reſtanis.	164
1400	52	Petrus Baiardus.	165
1401	53	Nicolaus Baiardus.	165
1414	54	Carolus Baiardus.	165
1436	55	Scipio de Mainenſibus.	165
1444	56	Iacobus Antonius à Turri.	167
1463	57	Delphinus a Pergula,	167
1465	58	Nicolaus Sadonninus.	168
1479	59	Io. Andreas de Bocisciis.	169
1497	60	Io. Baptiſta Ferrarius.	169
1507	61	Hippolytus Eſtenſis.	171
1519	62	Hercules Rangonus.	171
1527	63	Pyrrhus Gonzaga.	172
1529	64	Ioan. Moronus.	172
1550	65	Fr. Ægidius de Foſcharariis.	173
1571	66	Fr. Sixtus de Vicedominis.	175
1591	67	Iulius Canonus.	175
1593	68	Gaſpar Silingardus.	177
1606	69	Fr.Lazarus Pellizarius.	177
1628	70	Alexander Rangonus.	178
1640	71	Opizo Eſtenſis.	178
1645	72	Robertus Fontana.	178

PARMENSIVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An.Chriſti.

362	1	Philippus.	pag. 182
382	2	Henricus.	182
454	3	Cyprianus.	182

Antius

An. Chriſti.			
476	4	Atrius.	182
518	5	Petrus.	182
562	6	Caius.	182
601	7	Tobias.	182
635	8	Pius.	182
680	9	Gratioſus.	182
731	10	Ayeardus.	182
744	11	Alboinus.	182
775	12	Hieronymus.	182
824	13	Lampertus.	182
863	14	Rodoaldus.	182
872	15	Vvidiboldus.	182
895	16	Elborgus.	192
920	17	Eichardus.	192
929	18	Sigefradus.	196
952	19	Adeodatus.	199
968	20	Humbertus, ſeu Albertus.	199
978	21	Sigefredus 2.	203
1010	22	Elburius, ſiue Elburgus.	205
1015	23	Henricus.	206
1027	24	Hugo.	207
1046	25	Cadolus.	211
1079	26	Heberardus.	212
1106	27	N....	213
1106	28	S.Barnardus Vbertus,	213
1133	26	Lanfranchus.	218
1174	30	Arialdus..	218
1179	31	Bernardus 2.	219
1195	32	Opizzo Sanvitalis.	220
1224	33	Gratias.	223
1236	34	Martinus.	226
1243	35	Albertus Sanvitalis.	226
1257	36	Opizzo Sanvitalis.	226
1295	37	Ioan.de caſtro Arquato.	227
1299	38	Gotfredus de Vezano	228
1300	39	Papinianus de Ruuere.	228
1317	40	Fr.Simeon Salterellus.	229
1323	41	Vgolinus de Rubeis.	229
1383	42	Ioann.Ruſca.	234
146	43	Iacobus.	234
1412	44	Fr.Bernardus 2. de Campo.	234
1425	45	Delphinus de Pergula.	235
1463	46	Io. Iacobus a Turre.	236
1475	47	Sacramorus de Sacramoris.	235
1482	48	Io. Iacobus Scaſſenatus.	233
1497	49	Stephanus Taberna.	237
1499	50	Io.Anton.de S.Georgio	235
1509	51	Alexander Farneſius.	236
1516	52	Valentinus.	237
1534	53	Alexander 2. Farneſius.	237
1535	54	Vvido Aſcanius Sfortia.	238
1560	55	Alexander 3.Sfortia.	240
1575	56	Ferrantes Farneſius.	241
1606	57	Papirus Piſcedo.	242
1614	58	Alexander Rubeus.	243
1615	59	Pompeius Cornazanus.	243

PLACENTINORVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An. Chriſti.			
310	1	S. Victor.	246
381	2	S.Sabinus.	247
449	3	S.Maurus.	247
449	4	B.Florianus.	248
451	5	Maioranus.	248
456	6	Aricius, ſiue Auitus.	248
457	7	Placidus.	248
483	8	Siluinus, ſeu Siluanus.	248
503	9	Ioannes.	248
523	10	Seufridus.	248
540	11	Sirus.	248
560	12	Vindemialis.	248
590	13	Bonifacius.	248
595	14	Ioannes 2.	248
609	15	Catharſinus.	248
634	16	Domninus.	248
648	17	Florianus.	248
677	18	Placentinus.	248
698	19	Ioannes 3.	249
717	20	Hildoardus.	249
737	21	Thomas.	249
756	22	Deſiderius.	250
775	23	Maurus 2.	250
780	24	Iulianus.	251
809	25	Podus.	151
840	26	Seufridus.	251
870	27	Paulus.	251
889	28	Bernardus.	251
893	29	Euerardus.	251
904	30	Vvido.	254
940	31	Boius.	255
952	32	Sigiulphus.	255
982	33	Ioannes 4.	255
997	34	Sigifredus.	256
1031	35	Petrus.	258
1038	36	Richardus	258
1040	37	Iuo.	258
1045	38	Vvido 2.	258
1049	39	Dionyſius.	258
1077	40	Mauritius.	262
1089	41	S. Bonitius.	261
1091	42	Vindicius.	262
1092	43	Vultarius.	262
1096	44	Addo, ſeu Aldus.	262
1112	45	Arduinus.	262
1147	46	Ioannes 5.	266
1155	47	Hugo Perleonius.	269
1167	48	Theobaldus.	272
1192	49	Ardicius.	274
1199	50	Grumerius Porta.	274
1210	51	S.Fulco Scottus.	277
1217	52	Vicedominus de Caſſadochis.	277
1239	53	Ægidius.	278
1243	54	B Albertus de Pandanis.	281
1261	55	Philippus Fulgoſius.	282

An.Chriſti.
1295 56 Albertus Vicecomes. 283
1301 57 Raynerius. 283
1302 58 Vbertus de Aduocatis. 284
1302 59 Hugo 2. de Piloſis. 284
1317 60 Federicus de Madijs. 284
1323 61 Bernardus de Cairo. 284
1338 62 Rogerius Caccia. 284
1353 63 Nicolaus. 284
1364 64 Fr. Ioannes 6. 285
1369 65 Petrus de Cochonate. 285
1376 66 Corradus de Georgijs. 285
1379 67 Vbertus Zagius. 285
1380 68 Andreas. 285
1385 69 Fr. Guillelmus Centuaria. 285
1386 70 Fr. Petrus Filargius. 286
1388 71 Petrus Maynerius. 286
1404 72 Branda Caſtilionus. 286
1411 73 Fr. Alexius de Siregno. 288
1448 74 Nicolaus Amidanius. 289
1453 75 Ioannes 7. de Campetijs. 289
1475 76 Michael Marlianus. 289
1475 77 Sacramorus de Sacramoris. 289
1476 78 Fabritius Marliaous. 289
1508 79 Antonius Triuultius. 290
1509 80 Vatious Malabaila. 291
1519 81 Scaramucia Triuultius. 291
1525 82 Catalanus Triuultius. 291
1559 83 Io. Bernardinus Scotus. 291
1570 84 Paulus Aretius. 292
1577 85 Thomas Lilius. 292
1578 86 Philippus Sega. 292
1596 87 Claudius Raognaus. 294
1620 88 Ioannes Linatus. 295
1627 69 Alexander Scappius. 296

REGII LEPIDI Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

Ann. Chriſti.
60 1 Protaſius. 298
Cromatius. 298
3 Aotonius. 298
4 Elias. 298
5 Sanctinus. 299
6 Coraſius. 299
451 7 Fauentius. 299
458 8 Elpidius. 299
466 9 S. Proſper. 299
10 Stephanus. 300
488 11 Deodatus. 300
554 12 Theodoſius. 300
13 Donodeus. 300
14 Adrianus. 300
15 Benenatus. 300
19 Lupious. 300
680 17 Mauritius. 300
684 18 Ioannes. 300
An. Chriſt.
701 19 Thomas. 300
715 20 Conſtantinus. 300
21 Calliſtus. 300
753 22 Geminianus. 300
774 23 Appollinaris. 300
822 24 Adelmus. 300
824 25 Neodebertus. 301
828 26 Vitalis. 301
842 27 Robertus. 301
844 28 Sigiſredus. 301
29 Peregrinus. 301
860 30 Amon. 301
864 31 Rotteſredus. 301
879 32 Paulus. 301
881 33 Aaron. 301
890 34 Azzius. 301
35 Fredulphus. 301
904 36 Petrus. 301
914 37 Gothardus. 301
915 38 Perronius. 301
940 39 Gibertus. 301
942 40 Aribaldus. 301
945 49 Adelardus Triſtinus. 301
963 42 Hermandus. 301
993 43 Tauzus. 301
1030 44 Sigeſredus. 302
1041 45 Goodelardus. 302
1046 46 Siſredus. 302
1061 47 Adalbertus. 302
1062 48 Volmarus. 302
1079 49 Eubertus. 302
1082 50 Gaodulphus. 302
1091 51 Ludouicus. 302
1101 52 Bonus ſenior. 302
1130 53 Adelmus. 302
1140 54 Albertus. 302
1164 55 Albericus. 303
1187 56 Petrus. 303
1213 57 Nicolaus Maltrauerſus. 303
1245 58 Guillelmus Folianus. 303
1290 59 Fr. Guillelmus de Bobio. 304
1301 60 Henricus Cataloncius. 304
1313 61 Vvido Abaiſius. 304
1318 62 Petrus. 305
1328 63 Vvido Abaiſius. 305
1336 64 Rotlandus de Scarampis. 307
1339 65 Bartholomæus. 307
1363 66 Laurentius Pinotus. 307
1379 67 Fr. Seraphinus Tauaccius. 307
1387 68 Vgolinus Seſſius. 307
1395 69 Theobaldus Seſſius. 307
1439 70 Iacobus Antonius a Turre. 308
1444 71 Baptiſta Pallauicious. 308
1476 72 Antonius Trombetta. 308
1478 73 Bonifacius Arlottus. 309
1503 74 Ioan. Lucas a Puteo. 310
1510 75 Hugo Rangonus. 310
1540 76 Marcellus Ceruiuus. 311
1544 77 Gregorius Andreaſſus. 311
1545 78 Io. Baptiſta Groſſus. 312
1569 79 Fr. Euſtachius Locatellus. 312
1575 80 Franciſcus Martellius. 313
1578 81 Benedictus Manzolius. 314

Iulius

An.Chriſti.			
1583	82	Iulius Maſettus.	315
1595	83	Claudius Rangonus.	315
1621	84	Alexander Eſtenſis.	316
1625	83	Antonius Scappinellus.	318

RAVENNATENSIVM

Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

Ann.Chriſti.			
44	1	S.Appollinaris.	327
75	2	S.Aderiſius.	327
98	3	S.Eleocadius.	327
112	4	S.Martianus.	327
132	5	S.Calocerus.	328
132	6	S.Proculus.	328
142	7	S.Probus.	328
175	8	S.Datus.	328
185	9	S.Liberius.	328
206	10	S.Agapitus.	328
232	11	S.Marcellus.	328
337	12	Agapitus 2.	329
347	13	S.Seuerus.	329
348	14	Agapitus 3.	330
349	15	Tiberius.	330
351	16	Probus.	330
391	17	Florentius.	330
374	18	Liberius.	330
378	19	S.Vrſus.	330
398	20	Exuperantius.	331
418	21	S.Ioannes.	331
432	22	S.Petrus Chryſologus.	332
450	23	Neon.	333
453	24	Ioannes 2.	333
494	25	Petrus.	334
503	26	Aurelianus.	334
514	27	Eccleſius.	334
542	28	Vrſicinus.	334
545	29	Victor.	334
546	30	S.Maximianus.	334
558	31	Agnellus.	336
568	32	Petrus 2.	336
575	33	Ioannes 3.	337
595	34	Marinianus.	337
606	35	Ioannes 4.	340
603	36	Bonus.	341
648	37	Maurus.	341
672	38	Reparatus.	341
677	39	Theodoſius.	341
685	40	Damianus.	341
707	41	Felix.	342
718	42	Ioannes 5.	342
748	43	Sergius.	342
770	44	Leo.	343
777	45	Ioannes 6.	343

	An.Chriſti.			
A	784	46	Gratioſus.	343
	809	47	Ioannes 7.	343
	812	48	Valerianus.	343
	812	49	Martinus.	343
	817	50	Petronax.	344
	836	51	Gregorius.	345
	846	52	Deuſdedit.	346
	856	53	Ioannes 8.	346
	879	54	Romanus.	346
	889	55	Dominicus Vblatella.	346
	898	56	Ioannes 9.	346
	904	57	Petrus 3.	347
	905	58	Ioannes 10.	347
B	913	59	Conſtantinus.	347
	923	60	Petrus 4.	347
	971	61	Honeſtus.	347
	983	62	Ioannes 11.	347
	997	63	Gelbertus.	349
	999	64	Hermutus.	352
	1001	65	Fridericus.	357
	1014	66	Arnoldus.	358
	1019	67	Heribertus.	359
	1027	68	Gebeardus.	359
	1046	69	Honuphrius.	359
	1051	70	Henricus.	361
	1070	71	Gibertus.	363
	1080	72	Richardus.	364
	1112	73	Otho.	364
C	1112	74	Hieremias.	334
	1118	75	Philippus.	364
	1119	76	Gualterius.	365
	1144	77	Moyſes.	367
	1154	78	Anſelmus.	367
	1158	79	Vvido.	370
	1172	80	Geraldus.	372
	1182	81	Vvido.	372
	1190	82	Guillelmus.	373
	1201	83	Albertus.	373
	1207	84	Ægidius.	373
	1208	85	Hubaldus.	374
	1215	86	Picininus.	378
	1217	87	Simeon.	378
D	1228	88	Theodoricus.	378
	1251	89	Philippus Fontana.	382
	1274	90	Fr.Bonifacius de Lauagna.	383
	1295	91	Opizzo Sanuitalis.	385
	1303	92	Raynaldus Concoregius.	385
	1322	93	Aymericus de Caſtro Lucij.	385
	1332	94	Vvido Abaiſius.	385
	1334	95	Franciſcus Michaelius.	386
	1342	96	Nicolaus Canalius.	386
	1347	97	Fr.Fortunerius Vaſellus.	386
	1362	98	Petrochinus Caſaleſcus.	380
	1370	99	Pileus de Prata.	386
	1387	100	Coſmatus Melioratus.	387
	1400	101	Ioannes 12. Melioratus.	387
	1411	102	Thomas Perondulus.	389
	1445	103	Bartholomæus Rouerella.	389
	1476	104	Philiatius Rouerella.	390
	1516	105	Nicolaus Fliſcus.	390
	1524	106	Petrus Accoltus.	391

An. Chriſti.
1524 107 Benedictus Accoltus. 391
1549 108 Raynutius Farneſius. 391
1566 109 Iulius de Ruuere. 392
1578 110 Chriſtophorus Boncompagnus. 392
1603 111 Petrus Aldobrandinus. 393
1621 112 Aloyſius Caponius. 395
1645 113 Lucas Turrigianus. 395

ADRIENSIVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An. Chriſti.
649 1 Galloniſtus. 397
2 Leo. 397
920 3 Paulus. 397
953 4 Gemetius. 397
972 5 Aſtulphus. 397
1050 6 Benedictus. 397
1067 7 Atho. 397
1078 8 Petrus. 397
1091 9 Iacobus. 397
1104 10 Iſaac. 397
1125 11 Gregorius. 398
1134 12 Florus. 398
1140 13 Gregorius. 398
1143 14 Vitalis. 398
1140 15 Gregorius idem cum ſuperiori. 398
1179 16 Gabriel. 398
1213 17 Petrus. 398
1275 18 Iacobus. 398
1275 19 Peregrinus. 398
1280 20 Fr. Otholinus. 398
1286 21 Bonifacius. 398
1309 22 Ioannes. 399
1309 23 Solon. 399
1323 24 Superantius. 399
1329 25 Fr. Benuenutus. 399
1348 26 Aldobrandinus Eſtenſis. 399
1352 27 Fr. Ioannes. 399
1387 28 Antonius. 399
1387 29 Vgo Robertus. 399
1392 30 Ioannes Anſelminus. 399
1404 31 Iacobus de Obizzis. 400
1409 32 Maynardus. 400
1444 33 Bartholomæus Rouerella. 400
1445 34 Iacobus de Oratoribus. 400
1446 35 Blaſius Nouellus. 400
1468 36 Titus Nouellus. 401
1472 37 Martinus. 401
1484 38 Fr. Iulius. 401
1487 39 Nicolaus Eſtenſis. 401
1507 40 Beltrandus Conſtabilis. 402
1524 41 Hercules Rangonius. 402
1524 42 Ioan. Baptiſta Bragadinus. 403
1528 43 Ioan. Dominicus de Cupis. 403
1553 44 Sebaſtianus Pighinus. 403
1554 45 Iulius Caſſanus. 403

A An. Chriſti.
1591 46 Fr. Laurentius Laurettus. 403
1598 47 Hieronymus de Comitibus. 403
1612 48 Ludouicus Saregus. 404
1622 49 Vbertus Pappafaua. 405
1632 50 Germanicus Mantics. 406

ARIMINENSIVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

B An. Chriſti.
307 1 N. Stemnio. 403
359 3 S. Gaudentius. 410
4 Ioannes. 418
438 5 Ioannes 2. 418
498 6 Ioannes 3. 418
590 7 Ioannes 4. 418
592 8 Caſtorius. 418
596 9 Agnellus. 419
743 10 Agnellus 2. 419
826 11 Stephanus. 419
884 12 Nicolaus. 419
879 12 Vvaltonus. 419
961 14 Ioannes 5. 419
C 1005 15 Vbertus. 419
1041 16 Monaldus. 419
1052 17 Humbertus. 420
1071 18 Obizzus. 420
1143 19 Obizzus 2. 422
1142 20 Raynerius. 422
1160 21 Albergus. 425
1177 22 Obizzus 3. 425
1179 23 Iocellinus. 425
1190 24 Rufinus. 425
1194 25 Bonauentura. 425
1230 26 Benno. 425
1232 27 Fr. Vgolinus. 425
1250 28 Aloyſius de Roſate. 425
1256 29 Iacobus. 426
D 1265 30 Fr. Ambroſius. 426
1277 31 Guido de Caminate. 426
1300 32 Fr. Laurentius de Ballachis. 426
1302 33 Federicus de Ballachis. 427
1321 34 Franciſcus de Silueſtris. 427
1323 35 Fr. Hieronymus de Fiſicis. 427
1329 36 Federicus 2. 427
1329 37 Vvido Abactius. 427
1332 38 Alidoſius de Alidoſijs. 428
1354 39 Andreas. 430
1363 40 Angelus. 430
1366 41 Gerardus de Portali. 430
1367 42 Berardus de Bonaualle. 432
1371 43 Fr. Vgolinus Malabranca. 432
1374 44 Lealis Malateſta. 433
1400 45 Bartholomæus. 433
1407 46 Bandellus Bandellius. 435
1418 47 Fr. Hieronymus. 438
1435 48 Antonius Corarius. 438

Chri-

Ann. Chriſti.			
1435	49	Chriſtophorus a S. Marcello.	438
1445	50	Bartholomæus Malateſta.	439
1448	51	Iacobus Vannuccins.	441
1449	52	Ludouicus de Graſſis.	441
1450	53	Ægidius.	441
1472	54	Bartholomęus de Coccapanis.	443
1485	55	Ioannes de Roſa.	443
1488	56	Iacobus Paſſarellus.	443
1496	57	Oliuerius Caraſa	444
1497	58	Vincentius Caraſa.	444
1511	59	Simon Bonadies.	444
1518	60	Fabritius Vrſinus.	445
1526	62	Franciottus Vrſinus.	445
1529	63	Antonius Maria de Monte.	445
1529	64	Aſcanius Pariſanus.	445
1549	65	Iulius Pariſanus.	445
1574	66	Ioan. Baptiſta Caſtellus.	446
1583	67	Vincentius Tophaninus.	447
1591	68	Iulius Cæſar Salicinus.	447
1594	69	Beringerius Gyphius.	447
1619	70	Cyprianus Pacconius.	449
1627	71	Angelus Cæſius.	450
1646	72	Federicus Card. Sfortia.	

CÆSENATENSIVM
Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

Ann. Chriſti.			
92	1	S. Philemon.	452
109	2	Iſidorus.	452
232	3	Ignatius.	452
326	4	P.	452
334	5	Natalis.	452
350	6	Concordius.	453
361	7	Gregorius.	453
403	8	Ignatius 2.	453
	9	Veranus.	453
465	10	Flauianus.	453
539	11	Ignatius 3.	453
565	12	S. Seuerus.	453
571	13	Florus.	456
590	14	Natalis 2.	456
614	15	Concordius.	456
6 9	16	Maurus.	456
679	17	Florus 2.	457
690	18	Conſtantinus.	457
702	19	Candidus.	457
709	20	Marcellus.	457
741	21	Claudius.	457
780	22	Mancius.	457
804	23	Ioannes.	457
820	24	Romanus.	457
898	25	Florus 3.	457
934	26	S. Maurus 2.	457
946	27	Conſtantinus.	457
954	28	Gotifredus.	457
973	29	Dodo.	457

	An. Chriſti.			458
A	997	30	Sergius.	458
	10,2	31	Ioannes 2.	459
	1057	32	Deſiderius.	459
	1065	33	Il.	459
	1075	34	Gebizo.	459
	1106	35	Vgo.	459
	1126	36	Benno.	459
	1155	37	Oddo	459
	1175	38	Leonardus.	564
	1186	39	Lero.	564
	1207	40	Oddo 2.	565
	1234	41	Manzinus.	565
	1258	42	Michael.	565
	1263	43	Fr. Franciſcus	565
B	1270	44	Honerardus.	565
	1274	45	Aymericus.	565
	1291	46	Leonardus.	569
	1313	47	Ioannes 3.	474
	1323	48	Gerardus.	474
	1324	49	Thomas de Matro.	474
	1326	50	Fr. Ambroſius.	474
	1333	51	Io. Baptiſta Acciaiolus.	475
	13,2	52	Fr. Bernardus de Marcellinis.	475
	1348	53	Fr. Guillelmus Mirolius.	475
	1358	54	Fr. Vitalis.	476
	1363	55	Benciuennus.	476
	1370	56	Lucius.	476
	1379	57	Iacobus.	477
	1383	58	Fr. Auerardus.	478
C	1391	59	Iacobus.	478
	1394	60	Ioannes	478
	1398	61	Iacobus de Saladinis.	478
	1405	62	Gregorius Maleſardus.	479
	1419	63	Fr. Victor.	479
	1425	64	Sebaſtianus.	479
	1426	65	Paulus Ferrantes.	480
	1435	66	Antonius Malateſta.	480
	1475	67	Dominicus Camiſatus.	480
	1475	68	Ioannes 5. Venturellus.	480
	1486	69	Petrus Mentius.	481
	1504	70	Fatius Sanctorius.	481
	1510	71	Chriſtophorus de Spiritibus.	481
	1545	72	Io. Baptiſta de Spiritibus.	482
	1557	73	Odoardus Gualandus.	482
D	1588	74	Camillus Gualandus.	482
	1609	75	Michael Angelus Tonſus.	483
	1621	76	Franciſcus Sacratus.	484
	1623	77	Laurentius Campegius.	484
	1629	78	Petrus Bonauentura.	

CERVIENSIVM
Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An. Chriſti.			
501	1	S. Geruntius.	486
650	2	Bonus.	486
853	3	Adrianus.	486

Ioan-

An.Chriſti.
4 Ioannes. 486
997 5 Leo. 486
6 Lucidus. 486
1069 7 Bonus. 486
1151 8 Petrus. 486
1187 9 Theobaldus. 486
1200 10 Albertus. 486
1217 11 Simon. 486
1223 12 Ruſticucius. 487
1232 13 Ioannes 2. Vrſatola. 487
1254 14 Iacobus. 493
1256 15 Vbaldus. 493
1268 16 Thomas. 493
1270 17 Theodoricus. 493
1307 18 Matthæus. 494
1317 19 Vvido Gennatius. 494
1324 20 Franciſcus. 494
1374 21 Gerardus. 494
1329 22 Superantius Lamberruccius. 494
1342 23 Fr. Gaudagnus. 494
1364 24 Ioannes de Placentinis. 494
1370 25 Berhardus Guaſconus. 495
1382 26 Ioannes 4. Viuentius. 495
1383 27 Vvillelmus Alidoſius. 495
1390 28 Ioannes 5. 495
1394 29 Pinus. 495
1432 30 Paulus. 495
1431 31 Chriſtophorus de S. Marcello. 496
1435 32 Antonius Coratius. 496
1448 33 Petrus Barbus. 499
1456 34 Iſidorus Græcus. 496
1456 35 Fr. Franciſcus Portius. 466
1474 36 Achilles Marciſcottus. 496
1486 37 Thomas Cataneus. 497
1515 38 Petrus de Flisco. 497
1528 39 Paulus Cæſius. 497
1528 40 Octauius Cæſius. 498
1534 41 Ioannes Andreas Cæſius. 498
1545 42 Scipio Sanctacrucius. 498
1576 43 Octauius Sanctacrucius. 498
1582 44 Laurentius Campegius. 498
1585 45 Decius Azolinus. 498
1587 46 Annibal de Paulis. 499
1591 47 Alphonſus Vicecomes. 499
1601 48 Bonifacius Beuilaqua. 499
1627 49 Io. Franciſcus Guidius de Balneo. 500
1635 50 Franciſcus Maria Merlinus. 502

COMACLENSIVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An.Chriſti.
500 1 Pactius. 503
702 2 Vincentius. 503
827 3 Vitalis. 503
898 4 Cyprianus. 503
997 5 Georgius. 503

An.Chriſti.
1050 6 Ioannes. 504
1086 7 Adalbertus. 504
1151 8 Henricus. 504
1205 9 Ioannes 2. 504
1226 10 Donatus. 504
1243 11 N. 504
1253 12 Boſius. 504
1290 13 Michael. 504
1304 14 Fr. Petrus Manicellus. 504
1328 15 Superantius. 504
1329 16 Fr. Franciſcus de Boatherijs. 504
1333 17 Fr. Bartholomæus. 505
1348 18 Fr. Pacius. 505
1349 19 Fr. Remigius. 505
1358 20 Fr. Guillelmus. 505
1370 21 Theobaldus. 505
1382 22 Blaſius. 505
1385 23 Fr. Simeon Salterellus. 505
1396 24 Petrus Bonus. 505
1402 25 Iacobus de Obizijs. 505
1413 26 Fr. Albertus de Bonchriſtianis. 506
1432 27 Maynardinus de Contrarijs. 506
1460 28 Franciſcus de Folianis. 506
1471 29 Philippus Zobolus. 506
1497 30 Meladuſius Eſtenſis. 506
1506 31 Thomas Turchius. 507
1514 33 Ghiſlinus de Ghilinis. 507
1548 34 Alphonſus Roſſettus. 508
1563 35 Hercules Sacratus. 509
1592 36 Horatius Giraldus. 509
1617 37 Alphonſus Sacratus. 509
1625 38 Camillus Motus. 510
1630 Alphonſus Pandulphus. 510

FAVENTINORVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An.Chriſti.
313 1 Conſtantius. 512
454 2 Ægidius. 512
449 3 Iuſtus. 512
649 4 Leontius. 512
680 5 Vitalis. 512
824 6 Leo. 512
880 7 Conſtantinus. 512
898 8 Romanus. 512
920 9 Paulus. 512
954 10 Gerardus. 512
907 11 Ildeprandus. 512
1043 12 Euticus. 514
1050 13 Vgo. 514
1046 14 Rolandus. 514
1050 15 Petrus. 514
1076 16 Leo. 514
1086 17 Robertus. 514
1116 18 Petrus. 514
1118 19 Iacobus. 514

Ram.

An.Chriſti.			
1141	20	Rambertus.	515
1179	21	Ioannes.	519
1192	22	Bernardus Balbus.	521
1203	23	Theodoricus.	522
1200	24	Hubaldus.	522
1210	25	Roſlandus.	522
1220	26	Albertus.	522
1251	27	Fr.Gualterius.	522
1255	28	Arduinus.	522
1259	29	Iacobus.	522
1279	30	Fr. Theodoricus.	522
1281	31	Viuianus.	522
1286	32	Vgolinus.	522
1287	33	Iacobus.	522
1287	34	Lo hatius della Toſa.	523
1336	35	Fr.Matthæus.	523
1311	36	Fr.Vgolinus.	523
1337	37	Fr. Ioannes Bruſatus.	523
1343	38	Stephanus Beronus.	524
1380	39	Franciſcus de Aguzonis.	524
1383	40	Angelus Ricaiolus.	525
1391	41	Vrlus.	525
1402	42	Nicolaus de Vbertinis.	525
1406	43	Petrus de Pago.	525
1412	44	Siluester Cala.	526
1428	45	Fr.Ioannes.	526
1438	46	Fr.Franciſcus Zanouius.	526
1455	47	Fr.Ioannes de Terma.	527
1458	48	Alexander de Stampis.	527
1463	49	Bartholomæus Candulphus.	527
1472	50	Federicus Manfredus.	527
1484	51	Baptiſta de Canonicis.	527
1410	52	Iacobus Patius.	527
1528	53	Petrus Andreas Gambarus.	529
1528	54	Rodulphus Pius.	529
1544	55	Theodoricus Pius.	531
1562	56	Io.Bapt.Segicellus.	531
1575	57	Annibal de Graſſis.	552
1585	58	Ioannes Antonius de Graſſis.	532
1603	59	Franciſcus Blandrata.	533
1605	60	Erminius de Valentis.	534
1618	61	Iulius Monterentius.	537
1623	62	Marcus Antonius Gozadinus.	538
1623	63	Franciſcus Ceninus.	538
1643	64	Carolus Roſſettus.	539

FERRARIENSIVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An.Chriſti.			
330	1	Oldrandus.	544
	2	S. Leo.	544
451	3	Marcellinus.	545
634	4	B. Maurelius.	545
649	5	Ioannes	546
657	6	Marinus Sabellus.	546
678	7	Andreas.	557
680	8	Iuſtinus.	557
772	9	Ioannes 2.	557
824	10	Andreas 2.	557
856	11	Victor.	557
892	12	Conſtantinus.	563
962	13	Martinus.	564
973	14	Leo.	564
	15	Ambroſius.	564
1014	16	Ingonus.	564
1058	17	Gregorius.	565
1047	18	Roſlandus	565
1070	19	Gratianus Gabriellius.	568
1083	20	Samuel.	569
1090	21	Vvido.	569
1099	22	Landulphus.	569
1141	23	Griphus.	570
1154	24	Deodatus.	571
1169	25	Amatus.	573
1181	26	Presbyter.	575
1183	27	Theobaldus.	575
1184	28	Caſſenderius.	575
1187	29	Stephanus.	575
1192	30	Vguccio.	576
1192	31	Theobaldus.	576
1196	32	Vgo.	576
1212	33	Roſlandus.	576
1236	34	Grauendinus.	576
1243	35	Philippus Fontana.	578
1252	36	Ioannes Quirinus.	581
1255	37	Fr.Angelus Maltrauerſus.	581
1255	38	Vguccio.	581
1256	39	Ioannes 2.	581
1261	40	B.Albertus de Pandanis.	581
1274	41	Guilelmus.	581
1290	42	Federicus.	582
1304	43	Othobonus Fliſcus.	582
1304	44	Vvido de Pelco.	583
1332	45	Vvido Abaiſius.	583
1346	46	Philippus de Antella.	584
1356	47	Bernardus Gallus.	585
1373	48	Petrus de Stagno.	585
1377	49	Aldobrandinus Eſtenſis.	585
1381	50	Vvido Abſiſius.	585
1386	51	Thomas de Marzapiſcibus.	586
1392	52	Nicolaus Robertus.	586
1402	53	Petrus Boiardus.	587
1431	54	B. Ioannes de Toſſiniano.	591
1446	55	Franciſcus de Lignamine.	592
1460	56	Laurentius Rouerella.	593
1473	57	Bartholomæus Roboreus.	593
1495	58	Ioannes Borgia.	594
1505	59	Hyppolitus Eſtenſis.	594
1520	60	Ioannes Saluiatus.	595
1550	61	Hippolytus 2. Eſtenſis.	396
1553	62	Aloyſius Eſtenſis.	597
1563	63	Alphonſus Roſſettus.	598
1579	64	Paulus Leonius.	599
1586	65	Ioannes Fontana.	599
1608	66	Io.Baptiſta Leonius.	800
1628	67	Laurentius Magalottus.	800
1638	68	Franciſcus Maria Macchiauellus.	801

FORO-

An.Chriſti.			
1544	51	Fr. Thomas Caſellius.	663
1548	52	Ludouicus Theodulus.	663
1563	53	Ægidius Falzetta.	663
1565	54	Auguſtinus Malignartus.	664
1579	55	Io.Andreas Caligarius.	664
1613	56	Innocentius de Maximis.	666
1624	57	Fr.Ioannes 4.de Robbia	666
1642	58	Iſidorus de Robbia.	667

IMOLENSIVM, ſeu FOROCORNELIEN. Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An.Chriſti.			
400	1	S.Cornelius.	673
	2	S.Proiectus.	674
532	3	S.Maurelius.	674
598	4	N.	674
609	5	Bothus.	674
680	6	Barbatus.	674
	7	Eugenius.	674
898	8	Petrus.	674
954	9	Ioannes.	674
1027	10	Paulus.	674
1056	12	Henricus.	674
1076	12	Vvido.	674
1089	13	Morandus.	674
1095	14	Oldo.	674
1118	15	Bennus.	675
1148	16	Rodulphus.	676
1167	17	Arandus	680
1170	18	Henricus.	680
1195	19	Theodinus.	683
1198	20	Albertus.	684
1201	21	Albertus 2.	684
1202	22	Hieronymus.	684
1230	23	Mainardinus.	684
1249	24	Thomas.	685
1259	25	Thomas 2.Vbaldinus	685
1271	26	Sinibaldus	686
1299	27	Benedictus.	686
1299	28	Ioannes 2.Mutus	686
1302	29	Fr.Matthæus Vrſinus.	686
1317	30	Raimbaldus.	687
1342	31	Carolus.	687
1354	32	Lithus Alidoſius	687
1383	33	Guilielmus Alidoſius.	688
1384	34	Iacobus Caraſa.	688
1385	35	Emanuel Fliſcus.	688
1390	36	Antonius de Caluia.	688
1396	37	Iacobus Guidottus.	668
1399	38	Nicolaus.	689
1402	39	Hermannus deBranchaleonibus.	689
1411	40	Petrus de Honaedeis.	689
1450	41	Fr.Gaſpar.	689
1457	42	Antonius Caſtellanps	690
1471	43	Gregorius de Buchis.	690

An.Chriſti.			
A 1479	44	Iacobus Paſſarellus.	690
1488	45	Simeon Bonadies.	691
1510	46	Dominicus Scribonius.	692
1533	47	Nicolaus Rodulphus.	692
1546	48	Hieronymus Dondinus.	692
1552	49	Anaſtaſius Vbertus.	693
1560	50	Vitellotius Vitellius.	694
1561	51	Franaiſcus Guarinus	694
1569	52	Ioannes 2.Aldobrandinus.	694
1573	53	Vincentius Herculanus.	695
1579	54	Alexander Muſottus.	695
1607	55	Ioann.Gratia Mellinus.	696
1611	56	Rodulphus Paleottus.	699
1619	57	Ferdinandus Millinus.	700
1645	58	Marius Theodulus.	701
B 1646	59	Marcus Antonius Coccinus.	701

SASSENATENSIVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An.Chriſti.			
	1	S.Vicinius Ligor.	704
C 426	2	S. Ruphinus.	705
445	3	Laurentius	705
649	4	Donatus.	706
680	5	Stephanus.	706
	6	Benno.	706
875	7	Lupo.	706
898	8	S.Apollinaris.	706
	9	Florentius.	706
997	10	Alexander.	707
1026	11	Vbertus.	747
1052	12	Martinus.	709
	13	V. . . .	709
1056	14	Henricus.	709
	15	Albardus.	709
1084	16	Hieremias	709
D 1130	17	Domninus,	709
	18	Diuizzo.	709
1154	19	Vbertus.	709
1163	20	Anozius.	709
1176	21	Albericus.	709
1231	22	Rufinus.	713
1258	23	Ioannes.	715
1265	24	Vvido.	716
1266	25	Gratias.	719
1271	26	Henricus.	719
1305	27	Fr.Vguccio.	719
1327	28	Franciſcus de Calbulo.	720
1360	29	Ioannes Numeius.	721
1385	30	Marcus.	728
1385	31	Fr.Benedictus Accortellus.	728
1397	32	Iacobus.	729
1398	33	Io. Philippus Nucuſantius.	729
1445	34	Daniel de Alumno.	730
1449	35	Marianus Farinata.	730
1451	36	Fortunatus de Pelliſanis.	730

An.Chriſti.

1474 37 Antonius Monaldus. 731
1503 38 Galeazius Caruars. 731
1515 39 Antonius Ronchius. 731
1523 40 Io.Antonius Ronchius. 731
1524 41 Fr.Raphael de Alexijs. 731
1530 42 Lælius Pius de Roſellis. 732
1574 43 Leonardus Pius de Roſellis. 734
1581 44 Angelus Peruzius. 735
1602 45 Nicolaus Brautius. 735
1632 46 Amicus Panichius. 736
1635 47 Carolus Bouius. 736
1646 48 Cæſar Righinus.

FIRMANORVM Epiſcoporum, & Archiepiſcoporum.

INDEX CHRONICVS.

An.Chriſti.

1 S. Adrianus. 744
2 S.Alexander martyr. 744
3 S.Philippus martyr. 744
4 S.Cyriacus. 745
5 Victorinus. 747
6 Theudicius. 747
500 7 Iuſtus. 747
539 8 N... 747
572 9 Fabius. 747
600 10 Paſſinus. 747
650 11 Lobianus. 747
780 12 Valpertus. 747
826 13 Lupus. 747
844 14 Giſus. 747
1016 15 Vbertus. 749
1049 16 Aſtius. 752
1049 17 Erimannus. 752
18 Golfantus. 752
1059 19 Vldaricus. 752
20 Philippus. 752
1079 21 Griſforanus. 752
1080 22 Vgo. 752
1088 23 Oldericus. 752
1094 24 Aſtius 2. 752
25 Grimoaldus. 752
26 Guildericus. 752
1123 27 Libertus. 752
1148 28 Buligarius. 755
1179 29 Petrus. 759
1184 30 Presbyter. 759
1205 31 Adonulphus. 765
1214 32 Vgo. 767
1216 33 Petrus. 772
1223 34 Raynaldus. 775
1227 35 Philippus. 776
1250 36 Gerardus. 780
1264 37 Petrus. 781
1273 38 Philippus. 781
1300 39 Richardus. 782

An.Chriſti.

1300 40 Albericus Vicecomes. 782
1318 41 Franciſcus. 784
1334 42 Fr. Iacobus. 784
1349 43 Bonioannes. 784
1363 44 Fr.Alphonſus de Tauro. 785
1370 45 Nicolaus. 785
1375 46 Antonius de Vetulis. 785
1385 47 Angelus de Perleonibus. 786
1406 48 Leonardus de Phyticis. 786
1412 49 Ioannes Formanus. 786
1418 50 Petrus Meliorstus. 787
1425 51 Iacobus Meliorstus. 787
1446 52 Dominicus Capranica. 787
1458 53 Æneas Siluius Piccolomineus. 790
1458 54 Nicolaus Capranica. 790
1473 55 Angelus Capranica. 791
1475 56 Hieronymus Capranica. 792
1479 57 Io.Baptiſta Capranica. 792
1496 58 Franciſcus Piccolomineus. 793
1500 59 Ludouicus. 793
1503 60 Franciſcus Romolinus. 793
1516 61 Ioannes Saluiatus. 793
1621 62 Nicolaus Gaddus. 794
1544 63 Laurentius Lentius. 794
1571 64 Felix Perettus. 795
1577 65 Dominicus Pinellus. 795
1584 66 Sigiſmundus Zannetinus primus Archiepiſcopus. 796
1595 67 Octauius Bandinus. 801
1606 68 Alexander Strozzius. 802
1621 69 Petrus Dinus. 803
1625 70 Io.Baptiſta Rinuccinus. 803

MACERATENSIVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An.Chriſti.

1322 1 Federicus. 813
1322 2 Fr. Petrus. 813
1347 3 Vvido. 813
1349 4 Nicolaus. 814
1367 5 Oliuerius. 814
1383 6 Bartholomæus. 814
1383 7 Paulus. 814
1383 8 Nicolaus. 814
1408 9 Angelus Cinus. 814
1409 10 Iaquellus. 815
1412 11 Angelus Baleoneus. 815
1412 12 Fr.Nicolaus. 816
1428 13 Marinus de Tocco. 816
1429 14 Benedictus Guidalottus. 816
1431 15 Ioannes Vitelleſcus. 816
1435 16 Fr.Thomas Tomaſinus. 816
1440 17 Nicolaus de Aſtis. 817
1454 18 Petrus. 818
1471 19 Andreas Pellius. 818
1477 20 Hieronymus Baſſus. 818

An.Chriſti.			
1507	21	Theſeus de Cupis	818
1516	22	Aloyſius Taſſus.	819
1535	23	Dominicus de Gupis.	819
1535	24	Io.Clericus.	819
1546	25	Philippus de Buccabella.	820
1553	26	Hieronymus Melchiorius.	820
1573	27	Galeatius Moronus.	820
1613	28	Fr.Felix Centinus.	821
1641	29	Papyrus Silueſter.	827

MONTIS ALTI Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS

An.Chriſti.			
1586	1	Paulus Æmilius Ioanninus.	829
1606	2	Tiberius Mendoſius.	830
1608	3	Fr.Paulus Vrſinus.	832
1640	4	Horatius Iuſtinianus.	832
1645	5	Hieronymus Codebo.	833

RIPÆ TRANSONÆ Epiſcoporum.

INDEX CHRONICVS

An.Chriſti.			
1571	1	Lucius Saxus.	840
1575	2	Philippus Sega	842
1578	3	Nicolaus Aragonia.	843
1579	4	Troilus Boncompagnus.	843
1582	5	Gaſpar Silingardus.	843
1591	6	Pomponius de Nobilibus.	843
1607	7	Sebaſtianus Podius.	844
1630	8	Laurentius Azzolinus.	844
1634	9	Antonius Arigonius.	844
1636	10	Nicolaus Vrſinus.	845

SANCTI SEVERINI Epiſcoporum.

INDEX CHRONICVS

An.Chriſti.			
1586	1	Horatius Marzarius.	849
1607	2	Aſcanius Sperellus.	849
1631	3	Franciſcus Sperellus.	850
1646	4	Fr.Angelus Maldachinus.	850

TOLENTINI Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS

An.Chriſti.			
1586	1	Galeatius Moronus.	856
1613	2	Fr.Felix Centinus.	856
1642	3	Papyrus Silueſter.	856

VRBINATENSIVM Epiſcoporum, & Archiepiſcoporum

INDEX CHRONICVS

An.Chriſti.			
313	1	Euander.	863
592	2	Leontius.	862
680	3	Exilaratus.	682
826	4	Marianus.	682
853	5	Conſtantinus.	682
887	6	Albertus.	682
1021	7	Theodoricus.	682
1050	8	Theuzo.	682
1059	9	B.Maynardus.	682
1078	00	Petrus.	683
1179	11	Giſo.	683
1192	12	Vgo.	683
1214	13	Raynerius.	683
1220	14	Oddo.	883
1250	15	Petrus.	864
1259	16	Vvido.	864
1285	17	Ægidius.	864
1309	18	Conradus.	864
1329	19	Alexander Guidius.	864
1342	20	Marcus Roncionius.	864
1347	21	Bartholomæus de Caruſis.	865
1350	22	Franciſcus Branchaleo.	865
1375	23	Fr.Guillelmus.	865
1380	24	Oddo Columna.	866
1412	25	Matthæus ex Palatio Plani.	868
1313	26	Georgius.	868
1423	27	Thomas Tomaſinus.	869
1424	28	Fr.Iacobus de Balardis.	869
1436	29	Antonius de S.Vito.	871
1450	30	Latinus Vrſinus.	871
1452	31	Andreas.	827
1463	32	Hieronymus Stacceolus.	872
1468	33	Io.Baptiſta Mellinus.	872
1478	34	Fr.Lazarus de Racanellis.	873
1484	35	Philippus de Contronis.	874
1481	36	Io.Baptiſta Arriuabenus.	874
1504	37	Gabriel de Gabrielis.	875
1511	38	Fr.Antonius Trombetta.	878
1514	36	Dominicus Grimanus	878
1523	40	Iacobus Narduccius.	878
1540	41	Dionyſius Laurerius.	878

An.Chriſti.			
1542	42	Gregorius Corteſius.	879
1548	43	Iulius de Ruuere	880
1551	44	Felix Tyrannus vltimus Epiſcopus, & primus Archiepiſc.	881
1578	45	Antonius Giannottus	884
1593	46	Ioſeph Ferrerius.	885
1610	47	Benedictus Ala.	885
1621	48	Octauios Accoramboous.	885
1623	49	Paulus Æmilius Sa octorius.	885
1630	50	Aoronius Sanctacrucius.	886
1639	51	Franciſcus Vitellius.	887
1646	52	Aſcanius Maphæus.	887

CALLIENSIVM Epiſcoporum.

INDEX CHRONICVS.

Ao.Chriſti.			
359	1	Granarius.	891
510	2	Viicanus.	892
721	3	Donatus.	892
721	4	Podius.	892
730	5	Anaſtaſius.	892
761	6	Rodulphus.	892
776	7	Adelfredus.	892
815	8	Paſſinus.	893
853	9	Aodreas.	893
870	10	Ioannes.	893
887	11	Adolardus.	893
898	12	Martinus.	893
968	13	Ioannes 2.	893
1045	14	Luitulphus.	893
1050	15	Marcus.	893
1060	16	Hugo.	893
1128	17	Quiricus.	894
1154	18	Raynerius.	894
1178	19	Allodericus.	895
1217	20	Anſelmus.	897
1223	21	Ægidius.	897
1256	22	Fr. Morandus.	890
1206	23	Hugolinus Aquauiua.	901
1285	24	Guillelmus Saſſunis.	901
1295	25	Fr.Octauianus.	903
1295	26	Fr.Angelus.	903
1297	27	Lunardus Ceruata.	903
1309	28	Fr.Rogerus de Todinis.	903
1319	29	Petrus.	903
1328	30	Fr.Albertus de Sicardis.	903
1343	31	Guido.	903
1348	32	Fr.Petrus.	904
1353	33	Fr.Thomas.	904
1379	34	Fr. Auguſtinus.	904
1398	35	Nicolaus de Marciarijs.	904
1414	36	Io.Petrus de Lutijs.	904
1430	37	Gcocſius.	904
1440	38	Antonius Seuerinus.	904
1444	39	Simon Paulus de Criſpignis.	905
1460	40	Conſaluctius Maſtinus	905
1274	41	Petrus Antonius.	905
1478	42	Vvido Boncherius.	905
1484	43	Barozius.	905
1494	14	Bartholomæus Torellus.	905
1498	45	Fr.Gaſpar de Gulfis.	906
1503	46	Ludouicus de Logoria.	906
1504	47	Bernardus de Leis.	906
1506	48	Fr.Antonius de Caſtrionis.	906
1507	49	Gregorius Benignius.	906
1513	50	Fr.Thomas de Albizis.	907
1525	51	Chriſtophorus de Monte.	907
1550	52	Ioannes de Monte.	908
1554	53	Io. Bapt.Torus.	908
1567	54	Paulus Marius de Ruuere.	907
1591	55	Aſcanius Libertanus.	908
1607	56	Timochrates Aloyſius.	909
1610	57	Philippus Bilius	909
1626	58	Ioannes Paſſioneus.	909
1642	59	Fr.Pacificus Traſius.	909

FOROSEMPRONIEN. Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS

An.Chriſti.			
500	1	Feliciſſimus.	910
504	2	Innocentius.	910
853	3	Ioannes	961
876	4	Petrus.	911
1044	5	N...	911
1059	6	Benedictus.	911
1069	7	Adamus.	911
1076	8	Fulcoinus.	911
1140	9	Gualindus.	911
1192	10	Nicolaus.	911
1117	11	Monaldus.	911
	12	S.Aldebrandus de Sorbetulo.	915
	13	B.Richardus.	217
1255	14	Gentilis.	917
1285	15	Iacobus de Cluſan.	917
1295	16	Monaldus.	917
1304	17	Ioannes.	917
1305	18	N....	918
1317	19	Petrus.	918
1327	20	Philippus.	918
1334	21	Arnoldus.	918
1342	22	Vgolinus.	918
1362	23	Fr.Galuanus.	918
1379	24	Oddo.	918
1408	25	Roellus de Roellis.	918
1428	26	Ioannes de Verruculo.	918
1432	27	Delphinus Gozadinus.	918
1434	28	Andreas de Monticulo.	918
1434	29	Gabriel de Beneuduto.	919
1446	30	Auguſtinus Lanfranchus.	920
1470	31	Hieronymus Sanſouinus.	920
1494	32	Paulus a Maddelburgo.	921
1524	33	Ioannes Guidiccionius.	923

Nico-

An. Christi.			
1541	34	Nicolaus Ardinghellus.	925
1547	35	Aloyſius Ardinghellus.	926
1569	36	Alexander Mazza.	926
1575	37	Horatius Montegranellus.	926
1579	38	Octauius Accoramboni.	926
1609	39	Ioannes Canalius.	927
1612	40	Laurentius Landus.	927
1627	41	Benedictus Landus.	928
1633	42	Io.Bapt.Landus.	929

LEOPOLITANORVM, ſeu FERETRANORVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS

An. Christi.			
826	1	Agatho	932
853	2	Stephanus.	932
880	3	Ioannes.	932
1015	4	Arduinus.	932
1059	5	Adulphus.	932
1125	6	Petrus	933
1154	7	Arnoldus.	934
1206	8	A. . .	934
1218	9	Ioannes.	934
1222	10	Rolandus.	934
1252	11	Hugo.	934
1282	12	Robertus.	934
1291	13	Clarus.	934
1293	14	Rolandus.	934
1295	15	Robertus.	934
1319	16	Benuenutus.	935
1350	17	Clarus 2. de Peruzzijs.	935
1388	18	Lucas.	936
1390	19	Benedictus.	936
1422	20	Fr. Ioannes Secharius.	936
1444	21	Franciſcus Angelus de Clareuallenſibus.	936
1450	22	Iacobus Theobaldus.	937
1454	23	Andreas	937
1458	24	Conradus Marcellinus.	937
1458	25	Iacobus	937
1459	26	Robertus Adimarius.	937
1484	27	Celſus Mellinus.	940
1498	28	Lucas Mellinus.	940
1507	29	Antonius de Caſtriano.	940
1510	30	Paulus de Alexandris.	940
1538	31	Ennius Philonardus.	940
1549	32	Ennius 2. Philonardus de Maſſarijs.	940
1565	33	Carolus Vicecomes.	940
1567	34	Io.Franciſcus Lormanus.	940
1601	35	Petrus Cartularius.	945
1607	36	Conſaluus Durantes.	946
1643	37	Bernardinus Scala.	946

PISAVRIENSIVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS

An. Christi.			
247	1	Florentius	948
302	2	S. Decentius.	948
347	3	S. Heraclianus.	948
499	4	Germanus.	948
500	5	Felix.	948
589	6	Felix 2.	948
649	7	Maximus.	948
680	8	Beatus.	949
743	9	Andreas.	949
820	10	Dominicus	949
853	11	Raguel.	949
871	12	Ioſeph.	949
887	13	Laurentius.	949
	14	Raynerius.	949
1044	15	N. . .	949
1059	16	Petrus.	949
1062	17	Dominicus.	949
1074	18	Michael.	949
1123	19	Bambo.	949
1177	20	Stephanus.	949
1179	21	Petrus.	949
1188	22	Vvido.	949
1190	23	Henricus.	949
1217	24	N. . . .	949
1225	25	Peregrinus.	949
1228	26	Bartholomæus.	949
1268	27	Hugo.	949
1269	28	Nicolaus.	950
1272	29	Thomas.	950
1282	30	Fr. Franciſcus.	950
1283	31	Accurſius.	950
1292	32	Fr. Saluus.	950
1296	33	Iulius.	950
1296	34	Fr. Petrus.	950
1316	35	Iunta.	950
1317	36	Fr. Petrus 2.	950
1343	37	Fr. Franciſcus Vinioli	954
1346	38	Homodeus.	950
1354	39	Blaſius Geminelli.	950
1357	40	Henricus.	950
1358	41	Nicolaus.	951
1370	42	Lealis Malateſta.	951
1373	43	Fr. Angelus Feduccius.	951
1386	44	Franciſcus.	951
1398	45	Angelus Roccius.	951
1407	46	Antonius Caſinus.	951
1409	47	Bartholomæus Caſinus.	952
1419	48	Ioannes de Benedictis.	952
1471	49	Barnabas Merlonius.	952
1473	50	Thomas de Vincentijs, ſeu de Gragolellis.	952
1478	51	Laurentius Capoferrus.	952
1487	52	Neſtor Maluaſia.	952
1488	53	Aſcanius Maria Sfortia.	952
1491	54	Aloyſius Capra.	953
1499	45	Franciſcus Oricellarius.	953

Franci-

An.Chriſti.			
1504	56	Franciſcus de Ricchardis.	954
1508	57	Albertinus Roboreus.	954
1513	58	Paris de Graſſis.	954
1528	59	Iacobus Simonetta.	955
1536	60	Ludouicus Simonetta.	955
1560	61	Iulius Simonetta.	955
1576	62	Robertus Saxatellus.	955
1588	63	Cæſar Benedictus.	955
1609	64	Bartholomæus.	955
1612	65	Malateſta Baleoncus.	956
1641	66	Ioannes Franciſcus Paſſioneus.	956

SENOGALLIENSIVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An.Chriſti.			
	1	B.Sabinianus.	957
	2	B.Iuſtus.	957
499	3	Venantius.	957
562	4	B.Bonifacius.	957
590	5	Sigiſmundus.	958
623	6	Maximus.	958
649	7	Maurus.	958
761	8	Anaſtaſius.	958
855	9	Samuel.	958
871	10	Petrus.	958
882	11	Seuerus	958
885	12	Oroſius.	958
887	13	Benuenutus.	958
897	14	Iacobus.	958
1059	15	Theodoricus.	958
1062	16	Guillelmus.	958
1146	17	Tranſmundus.	958
1179	18	Iacobus.	958
1193	19	Henricus.	958
	20	Tranſmundus.	958
1223	21	Benno.	959
1232	22	Iacobus	960
1271	23	Fr.Philippus.	961
	24	L. . .	961
1284	25	Federicus.	961
1288	26	Sigiſmundus.	961
1291	27	Theodinus	961
1295	28	Franciſcus.	961
1308	29	Ioannes.	961
1309	30	Gratias,	961
1318	31	Franciſcus de Silueſtris.	962
1321	32	Vgolinus.	965
1323	33	Federicus.	965
1328	34	Fr.Ioannes	965
1350	35	Vgolinus.	966
1357	36	Fr.Ioannes de Pannneis.	966
	37	Fr.Petrus Amalius.	966
1369	38	Fr.Chriſtophorus.	966
1369	39	Fr.Rodulphus de Caſtello.	966
1378	40	Ioannes Vguecionius.	965
	41	Victor.	966

An.Chriſti.			
1413	42	Laurentius Riccius	967
1419	43	Fr.Simeon de Vigilantibus	967
1428	44	Fr.Franciſcus Mellinus.	497
1432	45	Bartholomæus a Monticulo	498
1438	46	Fr.Antonius Columbella.	498
1467	47	Fr.Chriſtophorus e Brandata.	969
1474	48	Fr.Petrus Riarius.	969
1477	49	Fr.Marcus Vigerius.	970
1513	50	Marcus 2.Vigerius.	960
1550	51	Vrbanus Vigerius.	971
1571	52	Hieronymus Ruſticuccius.	971
1577	53	Franciſcus Maria Henricus.	972
1598	54	Fr.Rodulphus de Toſſignano.	972
1601	55	Anſaldus de Anſaldis.	973
1625	56	Fr.Antonius Barberinus.	973
1628	57	Laurentius Campegius.	974
1643	58	Cæſar Facchinettus.	975

VRBANIENSIVM, & S. ANGELI IN VADO Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An.Chriſti.			
1636	1	Honoratus de Honoratis.	990

CASSINENSIVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

An.Chriſti.			
1322	1	Oddo de Sala	1032
1324	2	Raymundus.	1032
1340	3	Guido.	1032
1341	4	Kacherius	1033
1343	5	Stephanus de Cambaruris.	1033
1345	6	Guillelmus.	1033
1353	7	Franciſcus.	1033
1355	8	Fr.Angelus Acciaiolus.	1034
	9	Angelus.	1034
1357	10	Angelus Vrſinus	1034

LIPARENSIVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

Ann.Chriſti.			
254	1	S.Agatho.	1044
530	2	Auguſtinus.	1046

Agatho

An. Chriſti.			
585	3	Agatho ſecundus.	1046
592	4	Paulinus.	1046
595	5	N. . . .	1046
666	6	Peregrinus.	1047
700	7	N. . .	1047
1151	8	Gilbertus.	1051
1180	9	Stephanus.	1051
1208	10	Anſelmus.	1051
1220	11	Iacobus.	1051
1229	12	Paganus.	1052
1248	13	Raynaldus.	1052
1150	14	Philippus.	1052
1252	15	Fr. Bartholomæus.	1052
1286	16	Pandulphus.	1052
1304	17	Ioannes.	1053
1342	18	Fr. Vincentius.	1053
1346	19	Fr. Petrus de Pernis.	1053
1354	20	B. Petrus Thomaſius.	1053
1358	21	Fr. Ioannes 2. Greſſeus.	1054
1364	22	Fr. Franciſcus.	1054
1372	23	Fr. Vbertinia.	1054
1392	24	Ioannes 3. de Cauſſa.	1054
1397	25	Franciſcus Gattulus.	1054
1400	26	Antonius.	1057
	27	Thomas.	1057
1419	28	Antonius.	1057
1432	29	Bartholomæus.	1057
1476	30	Fr. Franciſcus de Nyſo.	1057
1489	31	Iacobus Cardumua.	1057
1506	32	Franciſcus.	1057
1514	33	Antonius Genonius.	1057
1524	34	Petrus.	1058
1532	35	Gregorius Magalottus.	1058
1534	36	Baldus Ferracinus.	1058
1553	37	Annibal Spataſora.	1058
1554	38	Philippus Lancia.	1058
1569	39	Fr. Antonius Iuſtinianus.	1058
1571	40	Petrus de Cancellarijs.	1059
1580	41	Paulus Bellarditus.	1059
1585	42	Martinus.	1059
1593	43	Fr. Io. 4. Gonzales de Mendoza.	1059
1599	44	Fr. Alphonſus Vitalis.	1059
1618	45	Fr. Albertus Caccamo.	1059
1627	46	Ioſeph Candidus.	1060
1645	47	Auguſtinus Candidus.	1060

TRIVENTINORVM Epiſcoporum

INDEX CHRONICVS.

Ann. Chriſti.			
	1	S. Caſtus.	1074
	2	N. . . .	1074
879	3	Dominicus.	1074
946	4	Leo.	1074
1015	5	Lintulphus.	1074
1109	6	Ioannes.	1074
1179	7	Pontius.	1074
1237	8	N. . .	1075
1240	9	Richardus.	1075
1256	10	Nicolaus.	1075
1265	11	Odoricus.	1075
1266	12	Fr. Lucas.	1075
1334	13	Fr. Natinbene.	1075
1344	14	Antibonus.	1075
1344	15	Fr. Iordanus Curti.	1075
1348	16	Fr. Petrus	1075
1379	17	Franciſcus Marchiſius.	1076
1379	18	Rogerus de Carcaſijs.	1076
1391	19	Petrus.	1076
1413	20	Iacobus.	1076
1421	21	Ioannes Maſij.	1076
1452	22	Iacobus de Tertijs.	1076
1472	23	Thomas Caraſa.	1076
1499	24	Leonardus Corbera.	1079
1523	25	Thomas Carracciolus.	1079
1540	26	Matthæus Griſonius.	1079
1568	27	Io. Franciſcus Seuerinus.	1080
1582	28	Iulius Cæſar Mariconna.	1080
1606	29	Paulus de Lago.	1080
1623	30	Hieronymus Conſtantius.	1080
1630	31	Fr. Martinus de Leon, & Cardenas.	1080
1631	32	Carolus Scalia.	1080
1646	33	Ioannes Baptiſta Capacius.	1081

F I N I S.

Admonitio

Admonitio ad Lectorem.

LECTOR aduerte in Elogijs Virorum Illuſtrium, quos hoc libro complexus ſum, nonnulla me obiter attingere, quæ ſanctitatem ipſis videantur adſcribere: perſtringo nonnunquam aliqua ab ijs geſta quæ cum vires humanas ſuperent, miracula videri poſſunt: præſagia futurorum, Arcanorum manifeſtationes, reuelationes, illuſtrationes, & ſi quæ ſunt alia huiuſmodi: beneficia item in miſeros mortales eorum interceſsione diuinitus; demum nonnullis ſanctimoniæ, vel martyrij videor appellatione tribuere. Verum hæc omnia ita meis lectoribus propono, vt nolim ab illis accipi tanquam ab Apoſtolica Sede examinata, atque approbata, ſed tanquam, quæ a ſola ſuorum auctorum fide pondus obtineant, atque adeo non aliter, quam humanam hiſtoriam. Proinde Apoſtolicum S. Congregationis S. R. & vniuerſalis Inquiſitionis decretum anno 1625. editum, & anno 1634. confirmatum integre, atque inuiolate, iuxta declarationem eiuſdem decreti a S. memor. Vrbano Papa Octauo anno 1631. factam ſeruari a me omnes intelligant, nec velle me, vel cultum, aut venerationem aliquam per has meas narrationes vlli arrogare, vel famam, & opinionem ſanctitatis, aut martyrij inducere, ſeu augere, nec quicquam eius exiſtimationi adiungere, nullumque gradum facere ad futuram aliquando vllius Beatificationem, vel Canonizationem, aut miraculi comprobationem, ſed omnia in eo ſtatu a me relinqui, quem ſecluſa hac mea lucubratione obtinerent, non obſtante quocunque longiſſimi temporis curſu. Hoc tam ſancte profiteor, quam decet eum, qui ſanctæ Sedis Apoſtolicæ obedientiſſimus haberi filius cupit, & ab ea in omni ſua inſcriptione, & actione dirigi.

Ego Ferdinandus Vghellus Abbas, &c.

INDEX NOMINVM OMNIVM EPISCOPORVM

Qui in hoc Secundo Tomo Italiæ Sacræ continentur ordine Alphabetico diſpoſitus.

A

Aceurſius Piſaurenſis. pag.950. lin.31. a
Achilles de Graſſis Bononien. 45.91.d
Achilles Mareſcottus Comienſis. 497.36.b
Aſtius Firmanus. 752.17.a
Aſtius Firmanus. 752.25.c
Adamus Foroſempronien. 911.7.b
Adalbertus Rhegien. 302.47.c
Addo Placentinus. 262.44.a
Adelardus Rhegienſis. 301.41.d
Adelbertus Comaclen. 504.7.b
Adelmus Rhegien. 300.24.d
Adelmus Rhegien. 302.53.d
Adeodatus Mutinen. 117.12.b
Adeodatus Parmen. 199.19.b
Adeodatus Terracinen. 1069.11.d
S.Aderitius Rauenn. 327.2.b
Adelardus Callien. 893.11.b
Adonulphus Firmanus. 765.32.a
Adrianus Bononien. 10.9.c
Adrianus Regien. 300.14.c
Adrianus Ceruien. 486.43.b
S.Adrianus Firmanus. 744.1.c
Aegidius Mutinen. 145.26.c
Aegidius Mutinen. 150.34.c
Aegidius de Foſchararijs Mutinen. 174.64.b
Aegidius Placentinus. 278.53.a
Aegidius Rauennas 373.83.d
Aegidius Ariminen. 441.53.c
Aegidius Fauentinus. 512.2.a
Aegidius Popilien. 652.24.d
Aegidius Falzetta Popilien. 663.53.d
Aegidius Vrbinas. 864.17.b
Aegidius Callien. 897.21.d
Aeneas Siluius Piccolomineus Firman. 790.54.d
Agapitus Rauennas. 328.10.d
Agapitus Rauennas. 329.12.a
Agapitus Rauennas. 330.14.b
Agatho Feretranus 932.1.d
S.Agatho Liparen. 1044.1.d
Agatho Liparen. 1046.3.d
Agilulphus Popilien. 643.11.b
Agnellus Ariminen. 419.9.b
Agnellus Ariminen. 419.10.b
Alambertus Bononien. 12.44.d
Albardus Saſſenaten. 709.14.c
Albergus Ariminen. 425.21.a
Albericus Regien. 303.55.a
A Albericus Saſſenaten. 710.10.b
albericus Vicecomes Firmanus. 782.41.d
albericus Roboreus Piſauren. 954.57.b
albertus Bononien. 13.47.a
albertus Acciaiolius Bonon. 28.71.d
albertus Boſchettus Mutinen. 150.37.b
albertus Sanuitalius Parmen. 226.35.a
B.albertus de Pandaijs Placentin. 281.54.d
albertus Placentin. 283.56.b
albertus Regien. 302.54.d
albertus Rauennas. 373.82.d
albertus Ceruien. 486.10.d
albertus de Bonchriſtianis Comaclen. 506.27.b
albertus Fauentinus. 522.26.c
B.albertus de Bandanis Ferrarien. 581.42.d
albertus Lucienſis. 619.12.c
B albertus de Bonchriſtianis Linien. 622.33.d
albertus Imolen. 684.20.b
albertus Auxolettus Imolen. 684.21.b
albertus Vrbinas. 862.6.d
albertus de Sicardis Callien. 903.30.d
albertus Caccamo Liparen. 1059.45.d
alboinus Parmen. 182.11.c
S.aldebrandus Foroſempronien. 915.12.c
aldefredus Bononien. 15.51.c
aldefredus Callien. 892.7.c
aldobrandinus Aeſtinus Mutinen. 165.47.a
aldobrandinus Eſtenſis Adrien. 399.26.d
aldobrandinus Eſtenſis Ferrarien. 585.51.d
alemannus de Donatis Mutinen. 164.46.d
alexander Campegius Bononien. 49.93.b
alexander Ludouiſius Bononien. 67.4.b
C alexander Ragonius Mutinen. 178.70.c
alexander Farneſius Parmen. 238.51.c
alexander Farneſius Parmen. 239.53.c
alexander Sfortia Parmen. 240.55.b
alexander Rubeus Parmen. 243.58.a
alexander Scappius Placentinus. 296.89.c
alexander Eſtenſis Regien. 316.84.b
alexander de Stampis Fauentinus. 527.45.b
alexander Linienſis. 617.10.d
alexandor de Malateriјs Linien. 624.40.d
alexander de Franciſchis Linien 629.53.c
alexander Farneſius Popilien. 660.42.b
alexander Muſottus Imolen. 695.54.b
alexander Saſſinaten. 707.10.a
S.alexander Firmanus. 744.2.a
alexander Strozzi Firmanus. 802.3.c
alexander de Guidijs Vrbinas. 864.1.b

alexander Mazza Foroſempron. 926.35.c A
Alexius Placentinus. 288.73.d
alidoſius de Alidoſijs. Ariminen. 428.38.b
allodericus Callien. 895.19.d
aloyſius Capra Piſauren. 953.54.a
aloyſius Capponius Rauennas. 395.111.d
Aloyſ. Ariminen. 425.28.d
aloyſius Ateſtinus Ferrarien. 597.64.c
aloyſius Taſſus Maceraten. 819.22.a
aloyſius Ardinghellus Foroſempronien. 926.34.d
alphonſus Paleottus Bononien. 57.2.d
alphonſus Puteus S. Domnini. 86.3.d
alphonſus Vicecomes Ceruien. 499.47.c
alphonſ. Roſſettus Comaclen. 508.34.d
alphonſ. Sacratus Comaclen. 509.37.d
alphonſ. Pandulph. Comaclen. 510.39.b
alphonſ. Roſſettus Ferrarien. 598.65.b B
alphonſ. de Tauro Firman. 786.45.b
alphonſ. della Queua Præneſtin. 1001.107.d
alphonſ. Vitalis Liparen. 1059.44.d
amatus Ferrarien. 573.26.a
ambroſius ariminen. 426.30.a
ambroſius Caſenaten. 474.49.b
ambroſius Ferrarien. 564.16.b
amicus Panichius Saſſenaten. 736.44.b
amon Regien. 301.30.b
anaſtaſius Vbertus Imolen. 693.49.d
anaſtaſius Callien. 89.25.c
anaſtaſius Senogallien. 958.8.b
andreas Placentin. 285.68.d
andreas ariminen. 430.39.c
andreas Ferrarien. 557.7.a
andreas Ferrarien. 557.10.b C
andreas Pellius Maceraten. 818.19.b
andreas Vrbinas. 872.30.a
Andreas Callien. 193.9.a
andreas Foroſempronien. 919.27.a
andreas Feretranus. 937.23.c
andreas Piſauren. 949.9.a
anfriſius Popilien. 643.10.b
angelus Acciaiolius Caſſinen. 1034.8.a
angelus Vrſinus Caſſinen. 1034.10.d
angelus Rauennas. 336.31.b
angelul Ariminen. 430.40.c
angelus Caſius Ariminen. 450.69.a
angelus de Fiebindacijs Fauentin. 525.40.b
angelus Maltrauerſius Ferrarien. 581.39.c
angelus Petrutius Popilien. 661.45.b
angelus Perutius Saſſenaten. 735.42.a D
angelus de Perleonibus Firman. 786.48.c
angelus Capranica Firman. 791.56.d
angelus Linus Maceraten. 814.9.d
angelus Baleoneus Maceraten. 815.11.d
angelus Maldachinus S. Seuerini. 850.4.b
angelus Callien. 903.26.b
angelus Feduccius Piſauren. 951.43.c
angelus Roccius Piſauren. 951.45.c
angelus Maldachinus Aquinat. 1008.46.c
angelus Caſſinen. 1034.9.b
annibal de Groſſis Fauentin. 532.57.b
annibal Spataſora Liparen. 1058.37.c
anozius Saſſenaten. 710.19.b
anſaldus de Anſaldis Senogall. 973.55.a
anſancus Popilien. 643.9.a

Anſelmus Rauennas. 367.77.b
anſelmus Callien. 897.20.c
anſelmus Liparen. 1051.10.d
antibonus Triuent. 1075.14.c
antoninus Regien. 298.3.d
antonius Corarius Bononien. 36.80.b
antonius Mutinen. 90.3.d
antonius Triuultius Placentin. 290.79.b
antonius Trombetta Regien. 308.72.d
Ant. Scappinellus Regien. 318.85.a
antonius Adrien. 399.28.d
antonius Coriarius Ariminen. 438.48.d
ant. Maria de Monte Ariminen. 445.6.b
antonius Malateſta Caſenaten. 480.65.b
antonius Corarius Ceruien. 496.32.b
antonius Iannottus Liuien. 628.49.b
antonius de Caluis Imolen. 688.36.d
antonius Caſtellanus Imolen. 690.42.d
antonius Monaldus Saſſenaten. 731.35.a
antonius Ronchius Saſſenaten. 731.37.c
antonius de Vetulis Firman. 785.47.d
antonius Arigonius Ripanus. 844.9.d
antonius Vrbinas. 871.28.
antonius Trombetta Vrbin. 878.36.b
antonius Giannottus Vrbin. 884.2.c
antonius de Sanctacruce Vrbin. 886.8.d
antonius Seuerinus Callien. 904.38.d
antonius de Caſtrianis Callien. 906.48.d
antonius Feretran. 940.49.b
antonius Caſinius Piſauren. 951.46.d
antonius Columbella Senogallien. 958.46.c
antonius Barberinus Senogallien. 973.56.c
antonius Liparen. 1057.26.d
antonius de Comite Liparen. 1057.28.b
antonius Genonius Liparen. 1057.33.b
antonius Iuſtinianus Liparen. 1058.39.d
S. Apollonius Forolinien. 616.5.b
apollinaris Regien. 300.23.d
S. apollinaris Rauennas. 327.1.a
S. Apollinaris Saſſenaten. 706.8.d
arandus Imolen. 680.17.a
ardicius Placentinus. 274.49.c
arditius Mutinen. 150.33.b
arditius de Comitibus Mutinen. 158.39.c
arduinus Placentinus. 262.45.a
arduinus Fauentinus. 522.28.c
arduinus Feretranus. 932.4.d
arialdus Parmen. 218.30.d
aribaldus Regien. 301.40.d
aricius Placentin. 248.6.b
arnaldus Populien. 643.13.c
arnaldus Foroſempronien. 918.21.b
araldus Sabaterius Bononien. 28.69.a
arnoldus Rauennas. 358.66.a
arnoldus Feretran. 934.7.c
Aaron Regien. 301.33.b
arsius Parmen. 182.4.c
aſcanius Pariſanius Ariminen. 445.62.c
aſcanius Sperellus S. Seuerini. 849.2.d
aſcanius Maphæus Vrbin. 887.10.c
aſcanius Liberianus Callien. 908.55.d
aſcanius Maria Sfortia Piſauren. 952.53.d
aſtulphus Adrien. 397.5.c
atho Adrien. 397.7.d

An-

Audoris Aretin. 1009.7.a
Aneraráus Caſenaten. 477.57.d
Auguſtinus Molignattus Popilien. 664.45.b
Auguſtinus Callien. 904.34.b
Auguſtinus Lanfranchus Foroſempron. 920.29.a
Auguſtinus Liparen. 1046.2.a
Auguſtinus Candidus Liparen. 1060.47.c
Aurelianus Rauenn. 334.26.a
Auſaricus Popilien. 645.19.c
Aycardus Parmen. 1 2.10.c
Aymericus Chattus Bonon. 31.74.c
Aymericus Rauenn. 385.92.d
Aymericus Caſenat. 465.45.d
Aymericus Liuien. 621.25.a
Aymericus Popilien. 653.27.b
Azellus Popilien. 642.4.d
Azzius Regien. 301.34.c

B

BAldus Ferratinus Liparen. 1058.36.c
Bambo Piſauren. 949.19.c
Bandellus Bandellius Arimin. 435.46.d
Baptiſta Pallauicinus Regien. 308.71.c
Baptiſta de Canonicis Fauentin. 527.51.d
Barbatus Bonon. 12.32.a
Barbatus Imolen. 674.6.c
Barnabas Piſauren. 952.49.b
Barozius Callien. 905.4.b
Bartholomaeus de Raymundis Bonon. 34.78.b
bartholomaeus Bonon. 34.79.b
bartholomaeus Boſchettus Mutinen. 158.40.d
bartholom. Regien. 307.65.b
barthol. Rouerella Rauen. 389.102.c
barthol. Rouerella Adrien. 400.33.d
barthol. Arimin. 433.45.b
barthol. Malateſta Arimin. 439.50.b
barthol. de Coccapanis Arimin. 443.54.c
barthol. Comaclen. 505.17.a
Barthol. Candulfis Fauentin. 7-7.49.b
barthol. Roboreus Ferrarien. 593.59.d
barthol. Liuien. 621.26.a
barthol. d: Moratinis Popilien. 660.44.d
barthol. Maceraten. 814.6.b
barthol. de Caruſis Vrbin. 865.21.b
barthol. Torellus Callien. 905.44.d
barthol. Piſauren. 949.20.d
barthol. Caſinius Piſauren. 952.47.a
barthol. Georgius Piſauren. 955.64.d
barthol. Senogall. 968.45.c
barthol. Varellis Liparen. 1052.15.b
barthol. Liparen. 1057.29.c
S.Baſilius Bononien. 8.5.d
baſsianus Mutinen. 100.7.
beatus Piſauren. 949.8.a
beltraminus Parauicinus Bonon. 29.72.a
beltrandus Conſtabilis Adrien. 402.40.b
benciuennus Caſenat. 476.54.b
beneaſtus Mutinen. 145.25.c
benedictus Manzolius Regien. 314.81.b
benedictus Accoltus Rauennas. 391.106.a
benedictus Adrien. 397.6.c
benedictus Conuerſinus Popilien. 661.48.d
benedictus Imolen. 6 6.27.b

A Benedictus Accorſellus Saſſenat. 728.29.d
benedictus Guidalottus Maceraten. 816.14.b
benedictus Als Vrbinas. 885.5.b
benedictus Foroſempron. 911.6.b
benedictus Landus Foroſempron. 928.40.b
benedictus Feretran. 935.19.b
benedictus Caſtren. 1036.2.a
benedictus Ferrentin. 1040.12.b
benenatus Regien. 300.15.c
benno Arimin. 435.26.d
benno Caſenat. 459.36.c
bennus Imolen. 675.15.a
benno Saſſenat. 706.6.c
benno Senogallien. 959.21.c
beneuentus Senogall. 958.13.c
benuenutus Adrien. 399.25.b
B benuenutus Feretran. 935.16.a
berallus Pennen. 1066.24.d
berlingerius Gypſius Arimin. 447.67.c
bernardinus de Leis Callien. 906.47.c
bernardinus Scala Feretran. 946.37.d
bernardinus Spada Albanen. 1006.20.b
bernardus Bonon. 19.55.d
bernardus Bonon. 32.75.d
S.Bernardus de Vbertis Parmen. 213.28.d
bernardus Parmen. 219 31.b
bernardus Parmen. 234.44.d
bernardus Placentin. 252.28.a
bernardus Placentin. 284.61.c
bernardus de Bonaualle Arimin. 432.42.b
bernardus de Martellinis Caſenat. 475.51.b
C bernardus de Guaſconis Ceruien. 495.25.b
bernardus Balbus Fauentin. 521.22.d
bernardus Ferrarien. 585.49.a
bernardus Medices Liuien. 627.43.b
bernard. Medices Liuien. 627.46.d
blaſius Nouellus Adrien. 400.5.d
blaſius Comaclen. 505.22.c
blaſius Geminellus Piſauren. 950.39.d
bonadamus Boſchettus Mutinen. 163.43.b
bonauentura Ariminen. 425.25.c
bonifacius Mutinen. 164.45.b
bonifacius Placentin. 248.15.d
bonifacius Arlottus Regien. 309.73.b
bonifacius Lauagna Rauenn. 383.89.b
bonifacius Adrien. 398.21.d
D bonifacius Beuilaqua Ceruien. 499.48.c
B. bonifacius Senogallien. 957.4.c
bonifacius Nepeſin. 1064.16.c
bonincontrus Mutinen. 163.44.c
bonioannes Firman. 784.44.d
S.bonitius Placentinus. 261.1.d
bonus Regien. 302.52.d
bonus Rauennas. 341.36.a
bonus Ceruien. 486.2.b
bonus Ceruien. 486.7.c
bonus Sabinen. 996.3.b
boſius Placentin. 255.31.c
bothus Imolen. 674.5.c
botius Comaclen. 504.12.c
branda Caſtiloneus Placentin. 286 72 d
bulliganus Firman. 755.29.d

C

Cadolus Parmenſis. 211.25.d
Ceſar Bartolellus Linien. 629.55.d
Ceſar Piſauren. 955.63.d
Ceſar Facchinettus Senogallien. 975.58.a
Caius Parmen. 182.6.c
calliſtus Regien. 300.21.d
S.calorerus Rauenn. 328.5.a
camillus Gualandus Ceſenaten. 482.73.b
camillus Morus Comaclen. 510.38.a
candidus Ceſenaten. 457.19.a
carolus Boiardus Mutinen. 166.52.c
carolus Roſſettus Fauentinus. 539.64.c
carolus Imolen. 687.31.b
carolus Bonius Saſſenaten. 736.45.c
carolus Vicecomes Feretran. 940.33.d
carolus Medices Sabinen. 998.112.d
carolus Medices Tuſculanus. 1002.82.a
carolus Scalia Triuent. 1080.32.d
Saſtorius Ariminen. 418.8.d
c..aſtus Triuent. 1074.1.d
catalanus Triuultius Placentin. 291.82.a
catheriſinus Placentinus. 248.15.d
celſus Mellinus Feretran. 940.27.a
S.GeruntinusCeruien. 485.1.a
chriſtophorus Boncompagnus Rauenn. 392.109.d
chriſtophorus Ariminen. 438.49.d
chriſtophorus de Spiritibus Ceſenaten. 481.70.d
chriſtophorus Ceruien. 496.31.a
chriſtophorus Callien. 907.51.d
chriſtophorus Senogallien. 966.38.c
chriſtophorus e Brandata Senogall. 969.47.a
clariſſimus Bononien. 12.31.a
clarus Feretranus. 934.13.d
clarus de Peruzijs Feretran. 935.17.d
claudius Rangonius Placentin. 294.87.c
claudius Rangonius Regien. 315.83.c
claudius Ceſenaten. 457.21.a
clemens Bononien. 15.48.d
cletus Mutinen. 90.1.c
concordius Ceſenaten. 452.6.a
concordius Ceſenaten. 456.15.c
condelardus Regien. 302.45.b
conradus Tartarinus Liuien. 629.54.c
conradus Vrbinas. 864.18.b
conradus Feretran. 937.24.c
conſalutius de Maſtinis Callien. 905.40.a
conſtantinus Bononien. 11.22.d
conſtantinus Regien. 300.20.d
conſtantinus Rauennas. 347.59.a
conſtantinus Ceſenaten. 457.18.a
conſtantinus Fauentinus. 512.7.c
conſtantinus Ferrarien. 563.12.c
conſtantinus Vrbinas. 862.5.c
conſtantius Ceſenaten. 457.27.d
conſtantius Fauentinus. 512.1.b
coradus Regien. 299.6.a
cornelius Muſſus Popilien. 662.50.d
S.Cornelius Imolen. 673.1.d
craſſendertus Ferrarien. 575.20.a
creſcentius Forolinien. 616.2.a
creſcentius Nepeſinus. 1064.15.c
cromatius Regien. 298.2.d
corradus de Georgijs Placentin. 285.66.d

A cosmatus Melioratus Bononien. 33.77.d
coſmatus Melioratus Rauenn. 388.99.b
cyprianus Parmen. 182.3.b
cyprianus Pauonus Ariminen. 449.68.a
cyprianus Comaclen. 503.4.d
S.Cyriacus Firmanus. 745.4.a

D

Damianus Rauennas. 341.40.d
Daniel de Alumno Liuien. 623.38.d
Daniel de Alumno Saſſenaten. 730.32.a
S. Datus Rauennas. 228.8.c
S.Decentius Piſauren. 948.2.c
Decius Azzolinus Ceruien. 498.45.c
Delphinus Parmen. 235.45.b
Delphinus Gozadinus Foroſempronien. 918.27.d
B Deodatus Regien. 300.11.a
Deodatus Ferrarien. 571.25.b
Deſiderius Placentin. 250.22.c
Deſiderius Ceſenaten. 459.32.a
Deſignatus Popilien. 653.25.a
Deuſdedit Bononien. 11.24.d
Deuſdedit Rauenn. 346.52.b
Deuſdedit Amerin. 1006.16.d
Dionyſius Mutinen. 90.2.d
Dionyſius de Reſtanis Mutinen. 165.49.c
Dionyſius Placentin. 268.39.c
Dionyſius Laurerius Vrbinas. 878.39.d
Diuizzo Saſſenaten. 710.17.a
Dodo Mutinen. 145.27.d
Dodo Ceſenaten. 457.29.d
Domitianus Bononien. 8.3.c
C Dominus Bononien. 11.27.d
Domninus Placentin. 248.16.d
Dominicus Vblatella Rauenn. 346.55.d
Dominicus Camiſatus Ceſenaten. 480.66.c
Dominicus de Cardonibus Imolen. 692.46.a
Dominicus Capranica Firmanus. 787.53.c
Dominicus Pinellus Firman. 795.66.c
Dominicus de Cupis Maceraten. 819.23.d
Dominicus Grimanus Vrbinas. 878.37.d
Dominicus Piſauren. 949.10.a
Dominicus Piſauren. 949.17.c
Dominicus Sutrin. 1069.1.b
Dominicus Triuent. 1074.3.c
domninus Saſſenaten. 709.16.d
donatus Comaclen. 504.10.c
donatus Saſſenaten. 706.4.b
D donatus Callien. 892.3.b
Donodeus Regien. 300.1.c
Drudus Liuien. 617.9.d

E

Eccleſius Rauennas. 334.27.b
Edurenſis Bononien. 11.19.c
Eiburnus Parmen. 205.22.d
Elburgus Parmen. 191.16.b
S.Eleocadius Rauenn. 327.7.c
Elias Regien. 298.4.d
Eliſeus Bononien. 11.29.d
Elpidius Regien. 299.8.a
Emanuel Fieſcus Imolen. 688.55.d
Ennius Philonardus Feretranus. 940.31.c

Ennius

Ennius Philenardus Feretran. 940.32.c
Erimanus Firman. 752.18.a
Erminius Valente Fauentinus. 534 60.d
Euander Vrbinas. 862.1.b
Eubertus Regien. 302.49.c
Euerardus Placentin. 251.29.c
Eugenius Feroaldus Imolen. 674.7.c
S.Euſebius Bononien. 8.6.d
Euſtachius Locatellus Regien. 312.79.d
Enticus Fauentinus. 514.12.c
Exhilaratus Vrbinas. 862.3.c
Exuperantius Rauenn. 331.20.a

F

Fabius Firmanus. 735.9.c
Fabritius Marlianus Placentin. 289.78.c
Fabritius Vrſinus Ar iminen. 445.59.b
Fatius Sanflorius Caſenat. 481.69.b
Fauentins Regien. 299.7.a
S.Fauſtinus Bonon. 8.2.c
Fauſtus Polus Vrbeuetan. 1083.59.a
Federicus de Ballachis Ariminen. 427.33.a
Federicus Manfredus Fauentin. 527.50.d
Federicus Fauentin. 582.44.a
Federicus Maceraten. 813.1.b
Federicus Senogall. 961.25.c
Federicus Senogallien. 965.33.c
Feliciſſimus Foroſempron. 910.1.d
S.Felix Bonon. 9.7.a
Felix Rauenn. 342.41.a
Felix Perettus Firman. 795.65.a
Felix Centinus Maceraten. 822.28.a
Felix Centinus Tolentin. 836.[illegible].d
Felix Tyrannus Vrbinas. 881.1.b
Felix Piſauren. 948.5.d
Felix Piſauren. 548.6.d
Ferdinandus Millin. Imolen. 700.57.c
ferrantes, ſeu Ferdinand. Farneſius Parmen. 241.56.d
filiaſius Rouerella Rauenn. 390.103.b
flauianus Caſenat. 453.10.a
florentius Rauenn. 330.17.c
florentius Saſſenaten. 706 9.d
florentius Piſauren. 448.1.c
B.Florianus Placentin. 948.4.b
florianus Placentin. 248.17.cd
fortunatus Popilien. 64[illegible].5.d
florus Adrien. 398.12.a
florus Caſenaten. 456.1 .c
florus Caſenaten. 457.17.a
florus Caſenaten. 457.25.b
fortunatus de Pellicanis Saſſenat. 730.34.c
fortunatus Vaſellius Rauenn. 386.96.d
franciottus Vrſinus Ariminen. 445.60.c
franciſcus Gonzaga Bonon. 43.87.c
franc. Alidoſius Bonon. 45.90.c
franc. Ferrarius Mutinen. 170.59.d
franc. Martellius Regien. 313.8.c
franc. Michaelius Rauen. 386.94.a
franc. de Silueſtris Arimin. 422.34.c
franc. Caſenaten. 465.43.d
franc. Sacratus Caſenaten. 484.75.b
franc. Geruien. 494.20.b
franc. Portius Geruien. 496.35.d
A Franciſcus Maria Merlinus Ceruien. 502.50.c
franc. de Boatherijs Comaclen. 504.16.d
franc. de Folianis Comaclen. 506.29.d
franc. de Aguzzonis Fauentin. 524.39.a
franc. Lanonius Fauentin. 526.46.d
franc. Blandrata Fauentin. 533.59.b
franc. Cenninus Fauentin. 538.63.a
franc. de Lignamine Ferrarien. 592.55.c
franc. Maria Macchiauellus Ferrarien. 661.70.d
franc. Guarinus Imolen. 694.51.c
franc. Paulutius Saſſenaten. 720.27.b
franc. Gentilis Firman. 784.42.c
franc. Piccolomineus Firman. 793.59.a
franc. Romulinus Firman. 793.61.c
franc. Sperellus S.Seuerini. 850.3.a
franc. Branchaleo Vrbinas. 865.22.c
B franc. Vitellius Vrbinas. 887.9.b
franc. Piſauren. 950.30.a
franc. Piſauren. 950.37.c
franc. Piſauren. 951.44.c
franc. Oricellarius Piſaur. 953.55.c
franc. de Richardis Piſauren. 954.56.b
franc. Senogallien. 961.28.d
franc. de Silueſtris Senogall. 962.31.b
franc. Mellinus Senogall. 967.44.d
franc. Maria Henricus Senogall. 972.53.a
franc. Genninus Portuen. 996.104.a
franc. Barberinus Sabinen. 1000.113.a
franc. Caſsinen. 1033.7.d
franc. Rapacciolus Interamnen. 1042.64.b
franc. Liparen. 1054 22.a
franc. Gattulus Liparen. 1054.25.b
C franc. Liparen. 1057.50.c
franc. Liparen. 1057.32.d
franc. Anton. de Afflicto S.Marci. 1060 31.d
franc. Sutrin. 1069.22.c
franc. Marchiſius Triuent. 1076.17.a
fredericus de Madijs Placent. 284.60.c
fredericus Rauenn. 357.65.a
fredericus Ariminen. 427.36.d
fredulphus Regien. 301.35.c
S.Fulco Scottus Placentia. 277.51.d
fulconius Foroſempron. 911.8.c
fuluius Theophilus Liuien. 629.52.b
fuluius Vrſinus Spoletan. 1069.65.a
furgerius Bononien. 15.50.c

G

D Gabriel Paleottus Bononien. 51.1.c
Gabriel Adrien. 358.16.c
Gabriel de Gabrielis Vrbinas. 875.35.c
Gabriel de Benuedute Foroſempron. 919.28.d
Galeatius Moronus Maceraten. 821.27.b
Galeatius Geruara Saſſenaten. 731.36.b
Galeatius Moronus Tolentin. 856.1.c
gallioniſtus Adrien. 397.1.a
galuanus Foroſempron. 918.23.b
gamenulphus Mutinen. 123.16.d
gandulphus Regien. 302.50.c
gaſpar Silingardus Mutinen. 177.67.b
gaſpar Imolen. 689.41.d
gaſpar Selingardus Ripan. 843.5.d
gaſpar de Gulfis Callien. 906.45.a

Gau-

Gaudentius Bononien. 11.30.d A
S.Gaudentius Ariminen. 410.3.b
Geberardus Rauenn. 359.68.a
gebizo Cæſenaten. 459.34.b
gemerins Adrien. 397.4.c
S.Geminianus Mutinen. 90.4.d
geminianus Mutinen. 111.11.d
geminianus Regien. 300.22.d
geneſius Gallien. 904.37.d
gentilis Foroſempron. 917.14.d
georgius Andreatius Regien. 311.77.c
georgius Comaclen. 503.5.d
georgius Vrbin. 860.26.d
gerardus Bononien. 11.15.a
gerardus Giſela Bononien. 21.60.d
gerardus Areoſtus Bonon. 22.61.b B
gerardus Bonon. 19.54.d
gerardus Bonon. 20.58.d
gerardus Rauenn. 372.79.c
gerardus de Portali Ariminen. 430.41.d
gerardus Cæſenaten. 474.48.a
gerardus Ceruien. 494.21.b
gerardus Fauentin. 512.10.c
gerardus Firman. 780.37.d
gerbertus Rauenn. 349.63.b
germanicus Mantica Adrien. 406.50.b
germanus Bonon. 11.21.d
germanus Piſauren. 948.4.d
ghilinus de Ghilinis Comaclen. 507.33.b
gibertus Regien. 301.39.d
gibertus Rauenn. 363.70.d
gilsbertus Liparen. 1051.8.c C
gislerius Auximan. 1009.9.b
giſio Mutinen. 113.11.a
giſo Vrbin. 863.11.d
giſus Firman. 745.14.d
goffredus Parmen. 228.38.c
gotfredus Caſenaten. 457.28.d
golſantus Firman. 752.19.a
gonſaluus Durandus Feretran. 946.36.d
githardus Regien. 301.37.c
gothifredus Mutinen. 125.17.c
gratianus Ferrarien. 568.20.d
gratianus Gallien. 891.1.d
gratias Parmen. 223.33.d
gratias Saſſenaten. 719.24.b
gratias Senogailien. 962.30.d
gratioſus Parmen. 182.9.c D
gratioſus Rauenn. 243.46.c
gratus Popilien. 642.2.c
grauendinus Ferrarien. 576.36.c
gregorius Mutinen. 100.6.b
greg.Rauenn. 345.51.d
greg.Adrien. 398.11.a
greg.Adrien. 398.13.a
greg.Adrien. 398.[illegible].d
greg.Caſenat. 45[illegible].7.a
greg.Maleſardus Caſenaten. 478.61.d
greg.Ferrarien. 565.18.c
greg.Popilien. 647.20.a
greg.de Buchis Imolen. 690.43.c
greg.Corteſius Vrbin. 879.4[illegible].d
greg Benignius Gallien. 906.49.d
greg.Magalottus Liparen. 1058.35.b
Griphus Ferrarien. 570.24.d
grimoaldus Firman. 752.26.d
grisferanus Firman. 752.22.b
grumerius Porta Placentin. 274.50.c
guadagnus de Maiolis Ceruien. 494.23.d
gualdengus Firman. 752.27.d
gualfridus Foroſempron. 911.9.c
gualterius Rauenn. 365.75.c
gualterius Fauentin. 522.27.c
guelphus Belmontius Popilien. 647.22.b
guido de Caminate Arimin. 426.31.c
guido Callien. 903.31.d
guido Caſsinen. 1032.3.d
guillelmus Mutinen. 152.36.
guillel. Centuaria Placentin. 285.69.d
guillel.Folian.Regien. 303.58.c
guillel.de Bodio Regien. 304.59.c
guillel.Rauenn. 373.81.a
guillel.Mirolius Cæſenaten. 475.52.c
guillel.Comaclen. 505.20.b
guillel.Ferrarien. 581.43.d
guillel.Liuien. 620.15.a
guillel.Alidoſius Imolen. 688.33.c
guillel.Vrbin. 865.23.d
guillel.de Maſtinis Gallien. 901.24.d
guillel Senogall. 958.16.c
guillel.Caſsinen. 1033.6.c
gumigiſus Popilien. 643.14.c
gulcerius Portuen. 995.4.d

H

HAnnibal de Paulis Ceruien. 499.46.c
Heberardus Parmen. 212.26.d
Henricus Bonon. 20.57.c
Henricus a Frata Bonon. 22.62.b
Henricus Mutinen. 149.[illegible].c
Henricus Mutinen. 150.32.b
Henricus Parmen. 182.2.b
Henricus Parmen. 206.23.a
Henricus Catalorcius Regien. 304.6[illegible].d
Henric.Comaclen. 504.8.b
Henric.Ferrarien. 619.14.d
Henric.Liuien. 620.19.b
Henric.Imolen. 674.11.d
Henric.Imolen. 680.18.a
Henric.Saſſenat. 709.13.c
Henric.Saſſenat. 719.25.d
Henric.Piſauren. 949.23.d
Henric.Piſauren. 950.40.d
Henric.Senogall. 958.19.d
S.Heraclianus Piſauren. 948.3.d
Hercardus Parmen. 192.17.c
Hercules Ragonius Mutinen. 171.62.d
Hercules Ragonius Adrien. 40[illegible].41.d
Hercules Sacratus Comaclen. 509.35.b
Heribertus Mutinen. 145.24.a
Heribertus Rauenn. 359.67.a
Hermandus Regien. 301.[illegible].d
Hermanus de Brancaleonis Imolen. 689.39.b
Hermutus Rauenn. 352.64.b
Hernidus Mutinen. 119.14.b
Hieremias Rauenn. 364.73.a
Hieremias Saſſenaten. 709.15.d

Hie-

Hieronymus Columna Bononien. 68.6.b
Hieronymus Diedus Cremon. 75.1.b
Hieron. Parmen. 182.12.c
Hieron. Porta Adrien. 404.47.b
Hieron. de Fiſicis Ariminen. 427.35.c
Hieron. Ariminen. 438.47.b
Hieron. Liuien. 620.16.a
Hieron. Veralius Popilien. 661.49.d
Hieron. Imolen. 684.22.c
Hieron. Dandinus Imolen. 692.48.a
Hieron. Capranica Firman. 792.57.d
Hieron. Baſſus Maceraten. 818.20.c
Hieron. Melchiorius Maceraten. 820.26.c
Hieron. Codebò Montisalti. 833.5.d
Hieron. Staccolus Vrbinas 872.30.b
Hieron. Sanſtuccius Foroſempron. 920.30.d
Hieron. Ruſticucius Senogall. 971.53.a
Hieron. Conſtantius Triuent. 1080.30.d
Hildebrandus Mutinen. 131.19.b
Hildericus Vrbeuetan. 1083.9.a
Hildoardus Placentin. 249.20.a
Hippolytus Ateſtinus Mutinen. 171.61.b
Hippolytus Eſtenſis Ferrarien. 594.61.b
Hippolytus Ateſtinus Ferrarien. 596.63.c
Homodeus Piſauren. 950.38.c
Honerardus Caſenaten. 465.44.d
Honeſtus Rauennas. 347.61.c
Honeſtus Popilien. 645.16.b
Honoratus de Honoratis Vrbanien. 990.1.c
Horatius Giraldus Comaclen. 509.36.b
Horatius Iuſtinianus Montiſalti. 832.4.d
Horatius Marzarius S. Seuerini. 849.1.d
Horatius Montegranellus Foroſempron. 926.36.d
Horatius Iuſtinianus Nucerinus. 1066.46.c
Hubaldus Rauennas. 374.84.a
Hubaldus Fauentin. 522.24.a
Hugo Parmen. 208.24.b
Hugo Placentin. 269.47.c
Hugo Callien. 893.16.d
Hugo Feretranus. 934.11.d
Hugo Piſaurien. 949.27.d
Hugolinus Aquauiua Callien. 901.23.c
Humbertus Parmen. 199.20.b
Humbertus Ariminen. 420.17.a
Hunfridus Rauennas. 359.69.a

I

Iacobus Boncambius Bononien. 25.64.d
Iacobus Mutinen. 159.42.a
Iacobus Antonius a Turre Mutinen. 167.54.c
Iacobus Parmen. 234.43.d
Iacobus Antonius a Turre Regien. 307.70.d
Iacobus Adrien. 397.9.d
Iacobus Adrien. 398.18.c
Iacobus Adrien. 400.31.c
Iacobus de Oratoribus Adrien. 400.34.d
Iacobus Ariminen. 426.29.a
Iacobus Vannucius Ariminen. 441.51.b
Iacobus Paſſarellus Ariminen. 443.56.d
Iacobus Caſenaten. 476.56.d
Iacobus Caſenaten. 478.58.a
Iacobus de Saladinis Caſenaten. 478.60.c
Iacobus Ceruien. 493.14.c
A Iacobus de Obizijs Comaclen. 505.25.d
Iacobus Fauentin. 514.19.d
Iacobus Fauentin 522.29.d
Iacobus Fauentin. 522.33.d
Iacobus Pacius Fauent. 528.52.c
Iacobus Palatinus Liuien. 624.39.b
Iacobus Theodulus Liuien. 629.56.b
Iacobus Carafa Imolen. 688.37.d
Iacobus Guidettius Imolen. 688.37.d
Iacobus de Cingulo Firman. 784.43.d
Iacobus Paſſarellus Imolen. 690.44.d
Iacobus Saſſenaten. 729.30.a
Iacobus de Melioratis Firman. 787.52.b
Iacobus de Balardis Vrbinas. 869.27.d
Iacobus Narduccius Vrbinas. 878.387.d
Iacobus Foroſempronien. 917.15.d
B Iacobus Theobaldus Feretran. 937.22.a
Iacobus Feretranus. 937.25.c
Iacobus Simonetta Piſauren. 955.59.b
Iacobus Senogallien. 958.14.c
Iacobus Senogallien. 958.18.d
Iacobus Senogallien. 960.22.d
Iacobus Liparen. 1051.11.d
Iacobus Cardeinus Liparen. 1057.31.d
Iacobus Triuent. 1076.20.b
Iacobus de Tertijs Triuent. 1076.22.c
Iaquellus Maceraten. 815.10.d
Ignatius Caſenaten. 452.3.a
Ignatius Caſenaten. 453.8.b
Ignatius Caſenaten. 453.11.b
Ildebrandus de Graſsis. 149.29.c
Ildebrandus Fauentin. 512.11.d
C Ingo Mutinen. 141.23.b
Ingonus Ferrarien. 564.17.c
Innocentius de Maximis Popilien. 666.56.b
Innocentius Foroſempron. 910.2.d
Ioannes Bononien. 8.4.c
Ioan. Bononien. 12.42.d
Ioan. Bononien. 13.46.a
Ioan. Bononien. 15.49.b
Ioan. Bononien. 21.59.a
Ioan. Iordanus Sabellus Bonon. 27.67.c
Ioan. de Naſo Bonon. 29.73.a
Ioan. Bonon. 38.81.a
Ioan. de Podio Bonon. 42.85.b
Io. Stephanus Ferrerius Bonon. 44.89.c
Ioan. Campegius Bonon. 50.94.c
Io. Iacobus Diedus Cremen. 75.2.c
D Ioan. Linatus ſancti Domnini. 85.2.d
Ioan. Mutinen. 100.9.d
Ioan. 2. Mutinen. 132.20.d
Io. Andreas de Bociacijs Mutinen. 169.57.b
Io. Bapt. Ferrarius Mutinen. 170.58.d
Ioan. Moronus Mutinen. 172.63.d
Ioan. Parmen. 227.37.a
Ioan. Ruſca Parmen. 234.42.c
Io. Ant. a Turre Parmen. 236.46.d
Io. Iacobus Sclafinatus Parmen. 237.48.b
Io. Ant. Parmen. 237.50.d
io. Placentin. 248.9.c
io. Placentin. 248.14.d
io. Placentin. 249.19.a
io. Placentin. 255.33.d
io. Placentin. 266.46.b

ioan-

Io. Placent. 285.64.a
Io.de Camperijs Placentin. 289.75.a
io.Bernardinus Scotus Placentin. 291.83.b
io. Linatus Placentin. 295.88.d
ioan.Regien. 300.18.c
io.Lucas a Puteo Regien. 310.74.b
io.Bapt. Groſſius Regien. 312.78.b
S.io.Rauennas. 331.21.a
io.Rauennas. 333.24.c.
io.Rauennas. 337.33.a
io.Rauennas. 340.35.d
io.Rauennas. 342.42.d
io.Rauennas. 343.45.a
io.Rauennas. 343.47.d
io. Rauennas. 346.53.b
io.de Trauerſarijs Rauennas. 346.56.d
io.Rauennas. 347.58.a
io.Rauennas. 347.62.c
io. Melioratus Rauennas 388.100.c
io.Adrien. 399.22.a
io. Adrien. 199.27.d
io.Adrien. 399.30.d
io.Bapt.Bragadinus Adrien. 403.42.a
io.Dominicus de Cupis Adrien. 403.43.a
io.Ariminen. 418.4.c
io.Ariminen. 418.5.c
io.Ariminen. 418.6.d
io.Ariminen. 418.7.d
io.ariminen. 419.14.d
io.Roſa Ariminen. 443.59.c
io.Bapt.Caſtellius Arimin. 446.64.b
io Caſenaten. 457.23.b
io.Caſenaten. 458.31.a
io.de Caminate Caſenaten. 469.47.b
io.Bapt.Acciaiolus Caſenaten. 474.50.d
io.Caſenaten. 478.59.c
io.Ventorellus Caſenaten. 480.67.c
io.Bapt.de Spiritibus Caſenaten. 481.71.d
io.Ceruien. 486.4.a
io.Vrſarola Ceruien. 487.13.a
io.de Placentinis Ceruien. 494.24.d
io.Vincentius Ceruien. 495.26.b
io.Ceruien. 495.28.d
io.Andreas Caſius Ceruien. 498.4.a
io.Franciſc.de Guidis Ceruien. 500.49.b
io. Comaclen. 504.6.a
io.Comaclen. 504.9.b
io.de Strata Comaclen. 506.26.a
io.Fauentin. 519.21.b
io.Bruſatus Fauentin. 523.37.c
io.Fauentinus 526.45.b
io.de Terma Fauentin. 527.47.a
io.Bapt.Seghicellus Fauentin. 531.56.b
io. Ant.de Graſsiis Fauentin. 532.58.c
io.Ferrarien. 546.5.a
io.Ferrarien. 557.9.a
io.Quirinus Ferrarien. 581.38.c
io.Ferrarien. 581.41.c
B.io.de Toſsinian.Ferrarien. 591.56.c
io.Borgia Ferrarien. 594.60.a
io.Salutatus Ferrarien. 595.62.b
io.Fontana Ferrarien. 599.67.d
io Bapt.Leuius Ferrarien. 600.68.b

A io.Foroliuien. 616.7.b
Ioannes Liuienſis. 617.11.d
io.Liuien. 620.24.d
io.de Numaijs Liuien. 622.31.b
io.Strata Liuien. 623.34.a
io.Caſſarellus Liuien. 623.35.c
io.Franc Mazza Liuien. 628.51.d
io.Popilien. 643.12.b
io.Popilien. 654.26.a
io.Ruphus de Theodulis Popilien. 660.43.c
io.Andreas Caligarius Popilien. 664.55.c
io.della Robbia Popilien. 666.57.d
io.Imolen. 674.9.d
io.Matus Imolen. 686.28.c
io.Aldobrandinus Imolen. 694.52.c
io Garſia Millinus Imolen. 696.55.c
B io.Saſſenaten. 715.22.a
io.Numaius Saſſenaten. 721.28.d
io.Philippus Neguſantius Saſſen. 729.31.c
io. Anton.Saſſenat. 731.38.d
io.Formanus Firmanus. 786.50.d
io.Bapt.Capranica Firman. 792.58.b
io.Saluiatus Firman. 793.62.d
io.Bapt.Rinuccinus Firmanus. 803.5.d
io.Vitelleſcus Maceraten. 816.15.b
io.Maceraten. 819.24.d
io.Bapt.Millinus Vrbinas. 872.31.d
io.Petrus Arriuabenus Vrbin. 874.34.d
io.Callien. 893.10.b
io.Callien. 893.13.b
io.Bonus de Lutijs Callien. 904.36.c
io.de Monte Callien. 908.52.b
C io.Bapt.Torus Callien. 908.53.c
io.Paſsioneus Callien. 909.57.b
io.Foroſemponien. 911.3.a
io.Foroſempronien. 917.17.d
io.Foroſempronien. 918.26.d
io.Guidiccionius Foroſempronien. 922.32.c
io.Canalius Foroſempron. 927.38.b
io.Bapt.Landus Foroſempron. 929.41.b
io.Feretranus. 932.4.d
io.Feretran. 934.9.c
io.Sechanius Feretran. 936.20.c
io.Franc.Lormanus Feretran. 940.34.d
io.de Benedictis Piſauren. 952.28.b
io. Franc.Paſsioneus Piſauren. 956.66.b
io.Senogallien. 962.29.d
io.Senogallien. 965.34.d
D io. de Fananeis Senogallien. 966.36.a
io.Vguccíolus Senogallien. 966.40.d
io.Sabinen. 996.10.b
io.Balneoregien. 1023.7.d
io.Fundan. 1041.9.a
io.Liparen. 1053.17.d
io.Graſſeus Liparen. 1054.21.b
io.Liparen. 1054.24.d
io.Gonzales Liparen. 1059.43.c
io.Triuent. 1074.6.d
io. Maſij.Triuent. 1076.21.c
io.Fabritius Seuerinus Triuent. 1080.27.a
io.Bapt.Capacius Triuent. 1081.33.a
io.Bapt.Romglionus Troian. 1081.32.b
io.Thomas de Venetianis Troian. 1081.40.c

Io-

Ioannes Tudertin. 1081.20.d
Iocellinus Ariminen. 425.23.a
S. Iocundus Bonon. 11.13.a
Ionas Mutinen. 119.13.a
Iordanus Triuentin. 1075.15.c
Ioſephus Ferrerius Vrbin. 885.4.b
Ioſephus Piſauren. 949.12.a
Ioſeph Candidus Liparen. 1060.46.b
Iſaac Adrien. 397.10.d
Iſidorus Caſenaten. 452.2.d
Iſidorus Ceruien. 496.34.d
Iſidorus della Robbia Popilien. 667.58.b
Iulianus Bonon. 11.14.a
Iulianus Bonon. 11.23.d
Iulianus Roboreus Bonon. 43.88.d
Iulianus Placentin. 251.24.a
Sulianus Popilien. 659.41.b
Iulius Cananus Mutinen. 175.66.d
Iulius Maſettus Regien. 315.82.a
Iulius Roboreus Rauenn. 392.108.b
Iulius Adrien. 401.38.c
Iulius Cananus Adrien. 483.45.c
Iulius Pariſanius Ariminen. 445.63.b
Iulius Caſar Salicinius Ariminen. 447.66.a
Iulius Monterentius Fauentin. 537.61.b
Iulius Roboreus Vrbin. 880.41.b
Iulius Piſauren. 950.33.b
Iulius Simonetta Piſauren. 955.61.c
Iulius Roma Portuen. 996.105.a
Iulius Roma Tuſculan. 1002.81.c
Iulius Caſar Moricanna Triuen. 1080.28.b
Iuo Placentin. 258.37.c
Iunta Piſauren. 950.35.b
Iuſtinianus Bonon. 11.25.d
Iuſtinus Ferrarien. 557.8.a
Iuſtus Fauentin. 512.3.b
Iuſtus Firman. 745.7.b
B Iuſtus Senogallien. 957.2.a
S. Iuuenalis Interamnen. 1042.17.a

L

Lambertus Bononien. 17.52.d
Landulphus Ferrarien. 569.23.a
Lanfrancus Parmen. 218.29.c
Lanfrandus Popilien. 647.21.a
Lanpertus Parmen. 182.13.d
Latinus Vrſinus Vrbin. 871.29.d
Laurentius Campegius Bonon. 46.92.d
Laurentius Pinotus Regien. 307.66.b
Laurentius Laurettus Adrien. 403.46.d
Laurentius de Ballachis Ariminen. 426.32.c
Laurentius Campegius Caſenaten. 484.76.c
Laurentius Campegius Ceruien. 498.44.c
Laurentius Rouerella Ferrarien. 593.58.a
Laurentius Magalottus Ferrarien. 600.69.d
Laurentius Saſſenaten. 705.3.d
Laurentius Lentus Firman. 794.64.c
Laurentius Azzolinus Ripan. 844.8.d
Laurentius Landus Foroſempron. 925.39.d
Laurentius Piſauren. 949.13.d
Laurentius Capoferrus Piſauren. 952.51.d
Laurentius Riccius Senogall. 967.42.a
Laurentius Campegius Senogall. 974.57.b
Lazarus Pellizzarius Mutinen. 177.68.c
Lazarus de Racanellis Vrbin. 873.32.d
Lealis Malateſta Ariminen. 433.44.b
Lealis de Malateſtis Piſauren. 951.41.b
Leander Pius Rotellus Saſſenaten. 734.41.d
Lælius Pius Rotellus Saſſenaten. 732.40.a
Leo Adrien. 397.2.a
Leo Ceruien. 486.5.b
Leo Fauentin. 512.6.b
Leo Fauentin. 514.16.c
S. Leo Ferrarien. 544.2.b
Leo Ferrarien. 564.15.b
Leo Triuent. 1074.4.c
Leo Doindus Mutinen. 120.15.b
Leonardus Caſenat. 459.38.d
Leonardus Caſenat. 468.46.b
Leonardus Medices Liuien. 627.44.a
Leonardus Corbera Triuent. 1079.24.a
Leontius Fauent. 512.4.b
Leontius Vrbin. 862.2.b
Leto Caſenaten. 464.39.c
S. Liberius Rauenn. 328.9.d
Liberius Rauenn. 330.15.b
Liberius Rauenn. 330.18.d
Libertus Firman. 752.28.d
Liutulphus Triuent. 1074.5.c
Lithus Alidoſius Imolen. 687.32.d
Lituardus de Ceruatis Callien. 903.27.c
Liutulphus Callien. 893.14.c
Lobianus Firmanus. 745.11.c
Lopicinus Mutinen. 100.10.d
Lotharius della Toſa Fauentin. 523.34.b
Lucas Torrigianus Rauenn. 395.112.d
Lucas Feretran. 936.18.b
Lucas Mellinus Feretran. 940.28.b
Lucas Triuent. 1075.12.b
Lopicinus Mutinen. 100.10.d
Lucidus Ceruien. 486.6.c
Lucius Caſenat. 476.55.c
Lucius Saxus Ripan. 841.1.b
Ludouicus Scarampus Bonon. 41.83.b
Ludouicus Regien. 302.51.d
Ludouicus Saregus Adrien. 404.48.c
Ludouicus de Graſſis Arimin. 441.51.b
Ludouicus de Piranno Liuien. 623.36.d
Ludouicus Vanninus de Theodolis Popilien. 663.52.d
Ludouicus Firman. 793.60.b
Ludouicus Callien. 906.46.b
Ludouicus Simonetta Piſauren. 955.60.c
Luminoſus Bonon. 11.26.d
Lupinus Regien. 300.16.c
Lupo Saſſenaten. 706.d
Lupus Firman. 745.d
Lupus Bonon. 11.c
Lupo Saſſenaten. 706.70.d
Lupus Firman. 745.13.d
Luſus Bonon. 11.17.c

M

Magnus Popilien. 643.8.a
Maiolus Popilien. 641.6.d
Mainardinus Imolen. 684.23.c

Maioranus Placentinus. 248.5.b
Maladuſius Eſtenſis Comaclen. 507.31.a
Malateſta Baleonus Piſauren. 956.65.a
Mancius Cæſenaten. 457.22.a
Mancinus Cæſenaten. 465.41.a
S.Marcellinus Rauenn. 328.11.d
Marcellus Bonon. 10.10.d
Marcellus Ceruinus Regien. 311.76.b
Marcellus Cæſenat. 457.20.a
Marcellinus Ferrarien. 545.3.c
Marcianus Farinata Saſſenat. 730.33.b
Marcus Anton.Bragadinus Cremen. 76.4.d
Marcus Ant.Gozadinus Fauentin. 538.62.a
Marcus Ant.del Giglio Liuien. 628.50.c
Marcus de Teramo Popilien. 657.38.c
Marcus Popilien. 657.39.d
Marcus Ant.Cuccinus Imolen. 701.59.c
Marcus Saſſenat. 728.28.d
M.Leonardus de Phyſicis Firman. 786.45.d
Marcus Roncionius Vrbin. 864.20.c
Marcus Callien. 893.15.d
Marcus Vgerius Senogall. 970.50.a
Marianus Farinata Liuien. 623.37.d
Marianus Vrbin. 862.4.c
Marinianus Rauenn. 338.34.c
Marinus Ferrarien. 546.6.c
Marinus de Toſco Maceraten. 816.13.a
Marius Theodulus Imolen. 701.58.a
S.Martianus Rauenn. 327.4.d
Martinus Bonon. 12.36.c
Martinus Bonon. 12.39.d
Martinus Mutinen. 150.35.d
Martinus Parmen. 226.34.c
Martinus Rauenn. 343.49.a
Martinus Adrien. 401.37.b
Martinus Ferrarien. 564.13.d
Martinus Saſſenaten. 709.12.b
Martinus Callien. 893.12.b
Martinus Triuent. 1080.31.d
Marucius Sutrin. 1069.21.c
Maſſæus Vitalis Mantuan. 1061.50.a
Matthæus Pius Mutinen. 158.38.a
Matthæus Ceruien. 494.18.a
Matthæus Fauentin. 523.35.c
Matthæus Liuien. 622.32.c
Matthæus Vrſinus Imolen. 686.29.d
Matthæus Vrbin. 866.25.c
Matthæus Griphonius Triuent. 1079.26.d
S.Maurelius Ferrarien. 545.4.d
S.Maurelius Imolen. 574.3.b
Mauritius Placentin. 261.40.c
Mauritius Regien. 300.17.c
S.Maurus Placentin. 245.3.c
Maurus Placentin. 250.23.d
Maurus Rauenn. 341.37.a
Maurus Cæſenat. 456.16.d
S.Maurus Cæſenaten. 457.26.c
Maurus Senogall. 958.7.a
Maximianus Rauenn. 334.30.d
Maximus Piſauren. 948.7.d
Maximus Senogallien. 958.6.a
Maynardinus Adrien. 400.32.d
Maynardinus de Contrarijs Comaclen. 506.28.c
B.Maynardus Vrbin. 862.9.d
S.Mercurialis Forolinien. 614.1.c
Michael Marlianus Placentin. 2[illegible]9.76.b
Michael Cæſenaten. 465.42.a
Michael Angelus Tontus Cæſenaten. 482.74.b
Michael Comaclen. 504.13.c
Michael Piſauren. 949.18.c
Monaldus Ariminen. 419.16.d
Monaldus Foroſempron. 911.11.d
Monaldus Foroſempron. 917.16.d
Morandus Imolen. 674.13.d
Morandus Callien. 899.22.a
Moyſes Rauenn. 367.76.a

N

NAtalis Cæſenaten. 452.5.d
Natalis Cæſenaten. 459.14.c
Natimbene Triuent. 1075.13.c
Neon Rauenn. 333.23.a
Neſtor Maluaſia Piſauren. 952.52.d
Nicolaus Albergatus Bonon. 38.82.c
Nicolaus Albergatus Bonon. 69.7.b
Nicolaus Boiardus Mutinen. 166.51.b
Nicolaus Sandonnin Mutinen. 168.56.b
Nicolaus Placentin. 284.63.d
Nicolaus Amidarius Placentin. 289.74.a
Nicolaus Maltrauerſus Regien. 303.57.a
Nicolaus Canalius Rauenn. 386.95.c
Nicolaus Fieſcus Rauenn. 390.104.b
Nicolaus Maria Eſtenſis Adrien. 401.39.d
Nicolaus Ariminen. 419.12.c
Nicolaus de Vbertinis Fauentin. 525.42.c
Nicolaus Robertus Ferrarien. 586.54.c
Nicolaus Rodulphus Liuien. 627.45.d
Nicolaus Imolen. 689.38.a
Nicolaus Rodulphus Imolen. 692.47.c
Nicolaus Brautius Saſſenaten. 735.43.b
Nicolaus Firman. 785.46.c
Nicolaus Capranica Firman. 790.55.d
Nicolaus Gaddius Firman. 794.63.b
Nicolaus Maceraten. 814.4.a
Nicolaus Maceraten. 814.8.c
Nicolaus Maceraten. 816.22.a
Nicolaus de Aſtis Maceraten. 817.17.a
Nicolaus Aragonia Ripan. 843.3.a
Nicolaus Vrſinus Ripan. 845.10.a
Nicolaus de Marciarijs Callien. 904.35.c
Nicolaus Foroſempron. 911.10.d
Nicolaus Ardinghellus Foroſempron. 925.33.c
Nicolaus Piſauren. 950.28.a
Nicolaus Piſauren. 951.41.a
Nicolaus Triuent. 1075.10.b
Noderbertus Regien. 301.25.a

O

OCtauianus Vbaldinus Bonon. 25.63.b
Octauianus Vbaldinus Bonon. 26.65.b
Octauianus Callien. 893.25.a
Octauius Caſius Ceruien. 498.40.a
Octauius Sanctacrucius Ceruien. 498.43.b
Octauius Bandinus Firman. 801.2.d
Octauius Accorambonius Vrbin. 885.6.c

Oflauius Accorambonius Foroſempr. 926.37.d
Odoardus Gualandus Caſenatenſ 482.92.b
Oddo Caſenaten. 459.37.d
Oddo Caſenaten. 464.40.d
Oddo Vrbin. 863.14.c
Oddo Columna Vrbin. 866.24.b
Oddo Foroſempron. 918.24.c
Oddo de Sala Caſſinen. 1032.1.b
Oderius Triuent. 1075.11.b
Oldericus Firman. 752.23.c
Oldo Imolen. 674.14.d
Oldrandus Ferrarien. 544.1.b
Oliuerius Caraffa Ariminen. 444.57.c
Oliuerius Maceraten. 814.5.b
Opizzo Eſtenſis Mutinen. 179.71.d
Opizzo Sanuitalis Parmen. 220.32.d
Opizzo Sanuitalis Parmen. 226.36.b
Opizzo Sanuitalis Rauenn. 385.90.b
Opizzus Ariminen. 420.18.c
Opizzus Ariminen. 422.19.a
Opizzus Ariminen. 425.22.a
Oroſius Senogall. 958.14.c
Ortandus Liuien. 621.28.b
Otho Beccatorta Rauenn. 364.72.a
Otholinus Adrien. 398.20.d

P

Pacatius Comaclen. 503.1.c
Pacius Comaclen. 505.18.b
Paganius Liparen. 1052.12.a
Pandulphus Liparen. 1052.16.d
Papinianus Roboreus Parmen. 228.39.d
Papyrius Picedus S. Domnini. 83.1.c
Papyrius Picedus Parmen. 243.57.c
Paſsinus Firman. 745.10.c
Paſsinus Callien. 893.8.a
S. Paternianus Bonon. 10.11.d
Paulinus Liparen. 1046.4.c
Paulus Placentin. 251.27.d
Paulus Regien. 301.32.b
Paulus Adrien. 397.3.a
Paulus Ferrantes Caſenaten. 479.64.a
Paulus Ceruien. 495.30.d
Paulus Caſius Ceruien. 497.39.d
Paulus Fauentin. 512.9.c
Paulus Liuien. 621.27.a
Paulus Imolen. 674.10.d
Paulus Maceraten. 814.7.c
Paulus Aemilius Ioanninus Montisalti. 829.1.c
Paulus Vrſinus Montisalti. 832.3.b
paulus Foroſempron. 921.31.c
paulus Bellardinus Liparen. 1059.41.b
paulus de Sago Triuent. 1080.29.c
peregrinus Regien. 301.29.b
peregrinus Adrien. 398.19.d
peregrinus Piſauren. 949.25.a
peregrinus Liparen. 1047.6.a
pertinax Rauenn. 344.50.a
S. Petronius Bonon. 9.8.a
petronius Regien. 301.38.d
petrus Bonon. 11.20.c
petrus Bonon. 12.34.c
Petrus Bonon. 12.40.d
Petrus Bononien. 13.45.a
petrus Emmus Cremenſis. 76.3.a
petrus Mutinen. 100.8.a
petrus Boiardus Mutinen. 166.50.b
petrus Parmen. 182.5.c
petrus Placentin. 258.35.b
petrus de Cochonate Placentin. 285.65.b
petrus Pilargus Placentin. 286.70.b
petrus Maynerius Placentin. 286.71.d
petrus Regien. 301.36.c
petrus Regien. 303.56.a
petrus Regien. 305.62.a
S. Petrus Chryſologus Rauenn. 332.22.b
petrus Rauenn. 334.25.a
petrus Rauenn. 336.32.d
petrus Rauenn. 347.57.a
petrus Rauenn. 347.60.b
petrus Accoltus Rauenn. 391.105.a
petrus Aldobrandinus Rauenn. 393.110.d
petrus Adrien. 397.8.d
Petrus Adrien. 398.17.c
Petrus Mentius Caſenaten. 480.68.d
Petrus Bonauentura Caſenat. 484.77.d
Petrus Ceruien. 486.8.d
Petrus Barbus Ceruien. 496.33.c
Petrus de Fliſco Ceruien. 497.38.c
Petrus Monicellus Comaclen. 504.14.d
Petrus Bonus Comaclen. 505.24.d
Petrus Fauentin. 514.15.c
Petrus Fauentin. 514.18.d
Petrus de Pago Fauentin. 525.43.d
Petrus Andreas Gambarius Fauentin. 529.53.a
Petrus de Stagno Ferrarien. 585.30.b
Petrus Boiardus Ferrarien. 587.55.a
Petrus Liuien. 617.8.c
Petrus Griphus Liuien. 626.42.a
Petrus Aleotus Liuien. 628.47.b
Petrus Popilien. 645.17.c
Petrus Popilien. 654.30.b
Petrus Popilien. 654.31.c
petrus Petrutius Popilien. 661.47.c
petrus Imolen. 674.8.c
petrus de Hondedeis Imolen. 689.40.c
petrus Firman. 759.30.c
petrus Firman. 772.34.c
petrus Firman. 781.38.a
petrus de Melioratis Firman. 787.51.b
Petrus Dinus Firman. 803.4.b
petrus Maceraten. 813.2.d
Petrus Georgius Maceraten. 818.18.d
petrus Vrbin. 863.10.b
petrus Vrbin. 864.15.a
petrus Callien. 903.29.d
petrus Callien. 904.32.a
petrus Antonius de Maſtinis Callien. 903.41.c
petrus Foroſempron. 911.4.a
petrus Foroſempron. 918.19.a
petrus Cartularius Feretran. 945.35.d
petrus Piſauren. 949.16.c
petrus Piſauren. 949.21.c
petrus Piſauren. 950.34.b
petrus Piſauren. 950.36.c
petrus Senogallien. 958.10.b
petrus Amelius Senogallien. 966.37.b

Petrus Riarius Senogall. 969.48.c A
Petrus Caſtellan. 1040.2.a
Petrus de Pernis Liparen. 1053.19.c
B.Petrus Thomaſius Liparen. 1053.20.d
petrus Liparen. 1058.34.a
petrus de Cancellaris Liparen. 1059.40.a
petrus Vrſinus Spoletan. 1069.66.b
petrus Triuent. 1075.16.d
petrus Triuent. 1076.19.b
S.Philemon Caſenaten. 452.1.c
philippus Caraffa Bonon. 33.76.b
philippus Calandrinus Bonon. 43.86.a
philippus Mutinen. 158.41.d
philippus Parmen. 182.1.b
philippus Fulgoſius Placentin. 282.55.c
philippus Sega Placent. 292.86.a B
philippus Rauenn. 364.74.b
philippus Fontana Rauenn. 382.88.b
philippus Lobolus Comaclen. 506.30.d
philippus Fontana Ferrarien. 578.37.d
philippus de Antella Ferrarien. 584.40.a
S.Philippus Firman. 744.3.d
philipp.Firman. 752.21.b
philipp.Firman. 776.36.d
philipp.Firman. 781.39.b
philipp. de Roccabella Maceraten. 820.25.a
philipp. Sega Ripan. 842.2.a
philipp. de Contronis Vrbin. 874.33.b
philipp.Bilius Callien. 909.56.b
philipp.Foroſempron. 918.20.a
philipp.Senogall. 961.23.b
philipp.Liparen. 1052.14.a C
philipp.Lancia Liparen. 1058.38.d
picininus Rauenn. 378.85.a
pileus de Prata Rauen. 387.98.c
pinus Cernien. 495.29.d
pius Parmen. 182.8.c
placentinus Placent. 248.18.d
placidus Placentin. 248.7.b
podius Callien. 892.4.c
podus Placentin. 251.25.a
pompeius Cornazzanus Parmen. 243.59.d
pomponius de Nobilib.Ripan. 843.6.d
pontius Triuent. 1074.7.d
presbyter Ferrarien. 575.28.a
presbyter Firman. 759.31.c
S.probus Rauenn. 328.7.b
probus Rauenn. 330.16.c D
S.proculus Rauenn. 328.6.b
S.proiectus Imolen. 674.2.a
S.proſper Regien. 299.9.a
prothaſius Regien. 298.1.d
pyrrhus Gonzaga Mutinen. 172.62.c

Q

Q Viricus Gallienſis. 894.17.a

R

R Acherius Caſſinen. 1033.4.a
Rainbaldus Imolen. 687.30.b
Raguel Piſauren. 949.11.a
Rambertus Fauentin. 515.20.c
Raphael Petrutius Popilien. 661.46.b
Raphael de Alexijs Saſſenaten. 731.29.d
Raymundus Caſsinen. 1032.2.c
Raynaldus Concoregius Rauenn. 385.91.b
Raynaldus Liuien. 620.20.b
Raynaldus Firman. 775.35.d
Raynaldus Liparen. 1052.13.a
Raynaldus Papien. 1066.c
Raynerius Placentin. 285.57.d
Raynerius Vbertius Arimin. 422.20.c
Raynerius Vrbin. 863.13.b
Raynerius Callien. 894.18.b
Raynerius Piſauren. 949.14.b
Raynutius Farneſius Bonon. 50.95.d
Raynerius Scotius S.Domnini. 86.4.d
Raynutius Farneſius Rauenn. 391.107.d
Remigius Comaclen. 505.19.b
Reparatus Rauenn. 341.38.c
Ribaldus Mutinen. 148.28.d
Richardus Campanus Placent. 258.36.b
Richardus Rauenn. 364.71.a
Richardus Firman. 782.40.b
B.Richardus Foroſempron. 917.13.c
Richardus Triuent. 1075.9.a
Ricciardellus de Caminate Liuien. 619.13.d
Richellinus Liuien. 620.17.a
Rinaldinus Popilien. 654.28.a
Robertus Fontana Mutinen. 178.72.d
Robertus Regien. 301.27.b
Robertus Fauentin. 514.17.c
Robertus Popilien. 655.34.a
robertus de Reſinella Popilien. 655.35.b
robertus Feretran. 934.12.d
robertus Adimarius Feretran. 937.26.d
robertus Saxatellus Piſauren. 955.62.c
rodoaldus Parmen. 182.14
rodulphus Pius Fauentin. 529.54.a
rodulphus Liuien. 620.18.a
rodulphus Liuien. 620.22.c
rodulphus Imolen. 676.16.c
rodulphus Paleottus Imolen. 699.56.b
rodulphus Callien. 8[illegible]2.9.c
rodulphus Senogallien. 966.[illegible]9.c
rodulphus Senogallien. 972.54.a
rodulphus Narnien. 1062.[illegible].c
rodulphus Tudertin. 1081.22.d
roellus de Roellis Foroſempron. 91[illegible].25.c
rogerius Caccia Placentin. 284.62.d
rogerius Forolinien. 616.4.b
rogerius de Todinis Callien. 8[illegible]3.28.c
rogerius de Carcaſijs Triuent. 1076.18.b
rolandus Fauentin. 514.14.c
roland.Feretran. 934.10.d
roland.Feretran. 934.14.d
romanus Bononien. 12.33.b
romanus Rauenn. 346.54.d
romanus Caſenaten. 457.2.[illegible].b
romanus Fauentin. 512.8.c
rotbertus Signin. 1068.9.a
rotlandus de Scarampis Regien. 305.64.a
rotlandus Fauentin. 522.25.b
rotlandus Ferrarien. 565.19.c
rotlandus Ferrarien. 576.35.c
rottefredus regien. 301.31.b

Rufinus

Ruphinus Ariminen. 425.24.c
S.Ruphinus Saſſenaten. 705.2.d
Ruphus Saſſenaten. 713.21.a
S Ruphillus Popilien. 636.1.d
Ruſticus Cernien. 4‸7.12.a

S

SAbatinus Ferrarien. 564.14.b
B.Sabinianus Senogallien. 957.1.b
Sabinus Placentin. 246.2.d
Sabinus opilien. 642.3.c
Sacramorus de Sacramoris Parmen. 237.47.a
Sacramorus de Sacramoris Placentin. 289.77.b
Salibatinus Tarracinen. 1069.10.d
Saluus Piſauren. 950.32.b
Samuel Ferrarien. 569.21.a
Samuel Senogallien. 958.9.b
Sanctinus Regien. 299.5.a
Scaramutia Triuultius Placentin. 291.81.a
Scarpetta de Ordelafis Liuien. 621.30.d
Sciatta Vbaldinus Bonon. 27.66.b
Scipio Burgheſius Bononien. 66.3.d
ſcipio de Mainentibus Mutinen. 166.53.d
ſcipio Sanctacrucius Ceruien. 498.42.a
ſebaſtianus Pighinus Adrien. 403.44.a
ſebaſtianus Caſenaten. 479.63.a
ſebaſtianus Podius Ripan. 844.7.b
ſeraphinus Tauaccius Regien. 307.67.c
ſergius Rauenn. 342.43.d
ſergius Caſenaten. 458.30.a
ſergius Popilien. 645.18.c
ſeuerus Bononien. 12.43.d
S.Seuerus Rauenn. 329.13.a
S.Seuerus Caſenaten. 453.12.b
ſeuerus Senogallien. 958.11.b
ſeufridus Placentin. 248.10.c
ſeufridus Placentin. 251.26.a
Sifredus Regien. 302.46.c
ſigefredus Parmen. 196.18.c
ſigefredus Regien. 302.44.b
ſigifredus Bonon. 19.53.c
ſigifredus Parmen. 203.21.a
ſigifredus Placentin. 256.34.a
ſigifredus Regien. 301.28.b
ſigiſmundus Zamnetinus Pinnan. 796.1.d
ſigiſmundus Senogallien. 957.5.d
ſigiſmundus Senogall. 961.26.c
ſigiulphus Placentin. 255.32.c
ſilueſter Coſa Fauentin. 526.44.b
ſiluinus Placentin. 248.8.c
ſimon Salterellus Parmen. 229.40.c
ſimon Rauenn. 378.86.b
ſimon Bonadies Ariminen. 443.8.d
ſimon Ceruien. 486.11.d
ſimon Salterellus Comaclen. 505.23.d
ſimon de Paganis Liuien. 621.29.c
ſimon Al otus Liuien. 628.48.b
ſimon Bonadies Imolen. 691.45.d
ſimon Paulus de Criſpignis Callien. 905.39.a
ſimeon de Vigilantibus Senogall. 967.43.c
ſinibaldus Imolen. 685.26.a
ſixtus de Vicedominis Mutinen. 175.63.b
ſolon Barazacharius Adrien. 399.23.a

A Stephanus Agonettus Bononien. 28.70.b
ſtephanus Taberna Parmen. 237.49.a
ſtephanus Regien. 300.10.c
ſtephanus Ariminen. 419.11.b
ſtephanus Beronus Fauent. 523.38.d
ſtephanus Ferrarien. 575.31.b
ſtephanus Popilien. 642.7.d
ſtephanus Saſſenat. 706.5.b
ſtephanus Feretran. 932.2.d
ſtephanus Piſauren. 949.20.c
ſtephanus de Gambarutis Caſſinen. 1033.5.b
ſtephanus Liparen. 1051.9.c
ſtephanus Narnien. 1062.19.b
ſtemnio Ariminen. 409.2.d
ſuperantius Adrien. 399.24.a
B ſuperantius Lambertuccius Ceruien. 494.22.b
ſuperantius Comaclen. 504.15.d
ſyrus Placentin. 248.12.c

T

TAurus Regien. 301.43.d
S.Tertullianus Bonon. 10.12.d
Thendicius Firman. 735.6.a
Teupertus Popilien. 645.15.b
Thadæus Liuien. 620.21.b
Thadæus Popilien. 654.29.a
Theobaldus Popilien. 656.36.b
Theobaldus Ferrarien. 576.33.a
Theobaldus Placentin. 271.48.c
Theobaldus Seſtius Regien. 307.69.c
C Theobaldus Ceruien. 486.9.d
Theobaldus Comaclen. 505.21.b
Theobaldus Ferrarien. 575.29.a
Theodinus Imolen. 683.19.d
Theodinus Senogall. 961.27.d
Theodoricus Rauenn. 378.87.c
Theodoricus Ceruien. 493.17.c
Theodoricus Fauentin. 522.23.a
Theodoricus Fauent. 522.30.d
Theodoricus Pius Fauentin. 531.55.a
Theodoſius Vrbinas. 862.7.d
S.Theodorus Bononien. 11.16.b
Theodorus Bonon. 11.18.c
S.Theodorus Mutinen. 99.5.d
Theodoſius Regien. 300.12.c
Theodoſius Rauenn. 341.39.c
D Theodoſius Firman. 746.15.a
Theodoſius Senogall. 958.15.c
Theſius de Cupis Maceraten. 818.21.d
Theuzo Vrbinas. 862.8.d
Thomas Bononien. 41.84.d
Thomas Placentin. 249.21.a
Thomas Lilius Placentin. 292.85.c
Thomas Regien. 300.19.d
Thomas Pereudulus Rauenn. 389.101.b
Thomas ae Murro Caſenaten. 474.48.a
Thomas Ceruien. 493.16.c
Thomas Cataneus Ceruien. 497.37.c
Thomas Turchius Comaclen. 507.32.b
Thomas de Marzapiſcibus Ferrarien. 586.53.b
Thomas Liuien. 620.23.d
Thomas de Aſte Liuien. 625.41.b
Thomas Caſellius Popilien. 663.51.b

Thomas Imolen. 685.24.a
Thomas Vbaldinus Imolen. 685.25.d
Thomas Tomaſinus Maceraten. 816.16.d
Thomas Tomaſinus Vrbin. 869.27.b
Thomas Sferratus Callien. 904.33.a
Thomas de Albizijs Callien. 907.50.b
Thomas Piſauren. 950.29.a
Thomas de Vincentijs Piſauren. 952.50.c
Thomas Liparen. 1057.27.b
Thomas Carafa Triuent. 1076.23.d
Thomas Caracciolus Triuent. 1079.25.b
Tiberius Mandoſius Montisalti. 830.2.d
Timocrates Aloyſius Callien. 909.55.a
Titus Nouellus Adrien. 401.36.b
Tobias Parmen. 182.7.c
Tranſmundus Senogall. 958.17.d
Tranſmundus Senogall. 958.20.d
Troilus Boncompagnus Ripan. 843.4.b

V

Valerianus Rauenn. 343.48.d
Valentinus Parmen. 237.52.c
Valpertus Firman. 745.12.d
Varinus Mutinen. 136.21.b
Varinus Malabaila Placentin. 290.80.d
Vbaldus Ceruien. 493.15.c
Vbaldinus Gabriellins Popilien. 654.32.d
Vbertellus Popilien. 647.23.c
Vbertinus Liparen. 1054.23.c
Vbertus Bonon. 27.68
Vbertus de Auocatis Placentin. 284.58.b
Vbertus Ragius Placentin. 285.67.b
Vbertus Pappaſaua Adrien. 405.99.d
Vbertus Ariminen. 419.15.d
Vbertus Forolıuien. 616.6.b
Vbertus Saſſenaten. 707.11.a
Vbertus Saſſenat. 710.18.b
Vbertus Firman. 749.16.d
Vbertus Feretran. 934.15.d
Venantius Senogall. 957.3.c
Ventura de Abbatibus Popilien. 658.40.b
Veranus Caſenaten. 453.9.a
Vgo Mutinen. 150.31.b
Vgo de Piloſis Placentin. 284.59.b
Vgo Ragonius Regien. 310.75.c
Vgo Robertius Adrien. 399.29.d
Vgo Caſenaten. 459.35.c
Vgo Fauentin. 514.13.c
Vgo Ferrarien. 376.34.b
Vgo Firman. 752.23.c
Vgo Firman. 767.[illegible].d
Vgo Vrbin. 863.12.b
Vgolinus de Rubeis Parmen. 229.41.d
Vgolinus Leſſius Regien. 307.68.c
Vgolinus Ariminen. 425.27.d
Vgolinus Malabranca Ariminen. 432.43.c
Vgolinus Fauentin. 522.32.d
Vgolinus Fauentin. 523.36.c
Vgolinus Popilien. 654.3.c
Vgolinus Senogall. 965.32.c
Vgolinus Foroſempronien. 918.22.b
Vgolinus Senogallien. 966.35.a
Vguccio Ferrarien.
576.32.b

A Vguccio Ferrarien. 581.40.c
Vguccio Saſſenaten. 719.26.d
Viator Ferrarien. 557.11.b
Vibertus Mutinen. 144.23.d
Vicedominus de Nobilibus Placentin. 277.52.d
S. Vicinius Saſſenaten. 704.1.b
victor Bononien. 11.28.d
victor Bononien. 20.56.b
S. Victor Placentin. 246.1.c
victor Rauenn. 374.29.d
victor Caſenaten. 479.62.a
victor Senogall. 966.41.d
victorinus Firman. 735.5.a
vido Mutinen. 128.18.b
vido de Guiſcis Mutinen. 163.45.d
vido de Baiſio Mutinen. 165.48.c
B vido Aſcanius Sforzia Parmen. 240.54.d
vido Placentin. 254.30.b
vido Placentin. 258.30.c
vido Abaiſius Regien. 304.61.d
vido Abaiſius Regien. 305.63.a
vido Rauenn. 370.78.b
vido Rauenn. 37[illegible].80.c
vido Abaiſius Rauennas. 285.93.d
vido Abaiſius Ariminen. 427.37.d
vido Gennarius Ceruien. 494.19.a
vido Ferrarien. 569.22.a
vido de Pileo Ferrarien. 583.46.a
vido Abaiſius Ferrarien. 583.47.d
vido Baiſius Ferrarien. 585.52.d
C Vido Imolen. 674.12.d
Vido Saſſenaten. 716.23.a
vido Maceraten. 813.3.d
vido Vrbinas. 864.16.a
vido Boncherius Callien. 905.42.c
vido Piſauren. 349.22.d
vincentius Carafa Ariminen. 444.58.c
vincentius Tophanınus Arimin. 447.65.a
vincentius Comaclen. 503.2.c
vincentius Foroliuien. 616.3.a
vincentius Herculanus Imolen. 695.53.a
vincentius Liparen. 1053.18.c
vindemialis Placentin. 248.12.c
vindicius Placentin. 261.42.a
vitalis Bononien. 12.35.c
vitalis Regien. 3[illegible]1.26.a
D vitalis Adrien. 398.14.a
vitalis Caſenaten. 475.53.d
vitalis Comaclen. 503.3.d
vitalis Fauentin. 512.5.b
vitellotius Vitellius Imolen. 694.50.a
viticanus Callien. 892.2.a
vivianus Fauentin. 522.31.d
vldaricus Firman. 752.20.b
volmarus Regien. 302.48.c
vrbanus Vigerius Senogallien. 971.51.a
vrſicinus Rauenn. 334.28.d
vrſus Bonon. 12.41.d
S. Vrſus Rauenn. 330.19.d
vrſus Fauentin. 525.41.b
vrſus de Afflicto Popilien. 658.37.b
vualtenus Arimin. 419.13.c
vuidibaldus Parmen. 182.15.d
viallicinus Alidoſius Ceruien.
495.27.d

Vita.

INDEX COGNOMINVM OMNIVM EPISCOPORVM SINGVLARVM CIVITATVM,

Qui in hoc Secundo Tomo Italiæ Sacræ continentur ordine Alphaberico deſcriptus.

A

ABaiſius Vido Regienſis. 304.d
Abbatibus Ventura Popilien. 658.d
Acciaiolus Albertus Bononien. 28.d
Acciaiolus Io. Bapt. Caſenaten. 474.d
Angelus Caſsinen. 1034.b
Accoltus Benedictus Rauenn. 391.a
Petrus Rauenn. 391.a
Accorambonius Octauius Vrbin. 885.c
Octauius Foroſempron. 926.d
Accorſellus Benedictus Saſſenaten. 728.d
Adimarius Nicolaus Placent. 289.a
Robertus Feretran. 957.d
Afflicto Franciſcus Anton. S. Marci. 1060.b
Vrſus Popilien. 658.b
Agonettus Stephanus Bonon. 28.b
Agnzzonis Franciſcus Fauent. 526.d
Ala Benedictus Vrbin. 885.b
Albergatus Nicolaus Bonon. 38.c
Nicolaus Bonon. 69.b
Albizis Thomas Callien. 907.b
Aldobrandinus Ioannes Imolen. 694.c
Petrus Rauenn. 392.d
Aleotus Petrus Ioan. Linien. 628.b
Simon Linien. 628.b
Alexandris Paulus Feretran. 940.b
Alexijs Raphael Saſſenaten. 731.d
Alidoſijs Alidoſius Ariminen. 428.b
Alidoſius Franciſcus Bonon. 45.c
Guillelmus Imolen. 688.c
Lithus Imolen. 687.d
Vuillelmus Ceruien. 495.d
Aloyſius Timocrates Callien. 909.a
Alumno Daniel Linien. 623.d
Daniel Saſſenaten. 730.a
Amelius Petrus Senogallien. 966.b
Andreatins Georgius Regien. 311.c
Anſaldis Anſaldus Senogallien. 973.a
Ansella Philippus Ferrarien. 584.a
Aquauiua Vgolinus Callien. 901.c
Aragonia Nicolaus Ripan. 843.a
Ardinghellus Aloyſius Foroſempron. 926.b
Nicolaus Foroſempron. 925.a
Areoſtus Gerardus Bonon. 22.b
Areſius Paulus Placent. 292.a
Arigonius Antonius Ripan. 844.d
Arlottus Bonifacius Regien. 309.b
Arriuabenus Ioan. Petrus Vrbin. 874.d
Aſte Thomas Linien. 625.b
Aſtis Nicolaus Maceraten. 817.a
Aſeſtinus Aldobrandinus Mutinen. 165.a
Aloyſius Ferrarien. 597.c
Hippolytus Mutinen. 171.c
Hippolytus Ferrarien. 596.b
Auocatis Vbertus Placent. 284.b
Auxoletus Albertus Imolen. 684.b
Azzolinus Decius Ceruien. 498.c
Laurentius Ripan. 844.d

B

BAiſio Vido Mutinen. 165.c
Balardis Iacobus Vrbin. 869.d
Balbus Bernardus Fauent. 521.d
Baleonius Angelus Maceraten. 815.d
Baleonus Malateſta Piſauren. 956.a
Ballachis Federicus Ariminen. 427.a
Laurentius Ariminen. 426.c
Bandellius Bandellus Ariminen. 435.d
Bandinus Octauius Firman. 801.d
Barazachaſius Solon Adrien. 399.a
Barberinus Antonius Senogallien. 973.c
Franciſcus Sabinen. 1000.b
Barbus Petrus Ceruien. 496.c
Barthollelus Caſar Linien. 629.d
Baſſus Hieronymus Maceraten. 818.c
Bellarditus Paulus Liparen. 1059.b
Belmontius Guelphus Popilien. 647.b
benedictis Ioannes Piſauren. 952.b
benignius Gregorius Callien. 906.d
benueduto Gabriel Foroſempron. 919.d
baronus Stephanus Fauent. 523.d
bertachius Pellegrinus Mutinen. 177.d
beuilaqua Bonifacius Ceruien. 499.c
biaſius Vuido Ferrarien. 585.d
bilius Philippus Callien. 909.b
blandrata Franciſcus Fauent. 533.b
boacherijs Franciſcus Comaclen. 504.d
boccatorta Otho Rauenn. 364.a
bociacijs Ioan. Andreas Mutinen. 169.b
bodio Guillelmus Regien. 304.c
boiardus Carolus Mutinen. 166.c
Nicolaus Mutinen. 166.b
Petrus Mutinen. 166.b
Petrus Ferrarien. 5‥7.a

Bona-

Bonadies Simon Ariminen. 444.d
Simon Imolen. 691.d
Bonaualle Bernardus Ariminen. 432.b
Bonauentura Petrus Cæſenaten. 484.d
Boncambius Iacobus Bononien. 25.d
Boncherius Vido Callien. 905.c
Bonchriſtianis Albertus Comaclen. 506.b
Albertus Linien. 622.d
Boncompagnus Troilus Ripan. 843.b
Chriſtophorus Rauenn. 392.d
Bonus Petrus Comaclen. 505.d
Borgia Ioannes Ferrarien. 594.a
Boſchettus Albertus Mutinen. 156.b
Bartholomæus Mutinen. 158.d
Bonadamus Mutinen. 163.b
Bouius Carolus Saſſenaten. 736.c
Bragadinus Io.Bapt.Adrien. 403.a
Marcus Antonius Cremen. 76.d
branchaleo Franciſcus Vrbin. 865.c
Branchaleonis Hermanus Imolen. 689.b
Brandata Cariſtophorus Senogall. 969.a
Brautius Nicolaus Saſſenat. 735.b
Bruſatus Ioan.Fauent. 523.c
Buchis Gregorius Imolen. 690.c
Burgheſius Scipio Bonon. 66.d

C

CAccamo Albertus Liparen. 1059.d
Caccia Rogerius Placent. 284.d
Caſius Angelus Ariminen. 450.a
Cæſius Io.Andreas Ceruien. 498.a
Octauius Ceruien. 498.a
Paulus Ceruien. 497.d
Caffarellus Ioan.Liuien. 623.c
Calandrinus Philippus Bonon. 43.a
Caligarius Ioan.Andreas Popilien. 664.c
Caluis Antonius Imolen. 682.d
Cambarutis Stephanus Caſſinen. 1033.b
caminate Guido Ariminen. 426.c
Ioan.Cæſenat. 469.b
Ricciardellus Liuien. 619.d
Camiſatus Dominicus Cæſenaten. 480.c
Campanus Richardus Placent. 258.b
Campegius Alexander Bonon. 49.b
Ioan.Bonon. 50.c
Laurentius Bonon. 46.d
Laurentius Cæſenaten. 484.c
Laurentius Ceruien. 498.c
Laurentius Senogall. 974.b
camperijs Ioan.Placent. 289.a
canalius Nicolaus Rauenn. 386.c
cananus Iulius Mutinen. 175.d
Iulius Adrien. 403.c
cancellaris Petrus Liparen. 1059.a
candidus Auguſtinus Liparen. 1060.c
Ioſeph Liparen. 1060.b
candulphus Bartholomæus Fauent. 527.b
canonicis Baptiſta Fauent. 527.d
capacius Io.Bapt.Triuent. 1081.a
capoferrus Laurentius Piſauren. 952.d
capponius Aloyſius Rauenn. 395.b
capra Aloyſius Piſauren. 953.a
capranica Angelus Firman. 791.d
Dominicus Firman. 787.c
Hieronymus Firman. 792.d
Io.Bapt.Firman. 792.b
Nicolaus Firman. 790.d
caracciolus Thomas Triuent. 1079.b
caraffa Iacobus Imolen. 688.d
Thomas Triuent. 1076.d
Vincentius Ariminen. 444.c
Oliuerius Ariminen. 444.c
Philippus Bonon. 33.b
carcasijs Rogerius Triuent. 1076.b
cardonibus Dominicus Imolen. 692.a
carduinus Iacobus Liparen. 1057.d
caretto Othobonus Ferrarien. 582.c
cartularius Petrus Feretran. 945.d
caruſis Bartholomæus Vrbin. 865.b
caſa Silueſter Fauent. 526.b
caſaleſcus Petrachinus Rauenn. 387.b
caſellius Thomas Populien. 663.b
caſinus Antonius Piſauren. 951.a
Bartholomæus Piſauren. 952.a
caſtellanus Antonius Imolen. 690.b
caſtellius Io.Bapt.Ariminen. 446.b
caſtiloneus Branda Placent. 286.d
caſtrianis Antonius Callien. 906.d
catalorcius Henricus Regien. 304.d
cataneus Thomas Ceruien. 497.c
cenninus Franciſc.Parmen. 996.a
Franciſcus Fauent. 538.c
centinus Felix Tolent. 856.d
Felix Maceraten. 822.a
centuaria Guillelmus Placent 285.d
cernatis Liuardis Callien. 903.c
ceruinus Marcellus Regien. 311.b
chattus Aymericus Bonon. 31.c
chryſologus S.Petrus Rauenn. 332.d
cingulo Iacobus Firman. 784.d
cinus Angelus Maceraten. 814.d
coccapanis Bartholomæus Arimin. 443.c
cochonate Petrus Placent. 285.b
codibo Hieronymus Montisalti. 833.d
columbella Antonius Senogall. 958.c
columna Hieron.Bonon. 68.d
Oddo Vrbin. 866.b
comite Antonius Liparen. 1057.b
comitibus Ardítius Mutinen. 158.c
concoregius Raynaldus Rauenn. 385.b
conſtabilis Beltrandus Adrien. 402.b
contrarijs Maynardinus Comaclen. 506.c
conuerſinus Benedictus Popilien. 661.d
corbera Leonardus Triuent. 1079.a
coriarius Antonius Bonon. 36.b
Antonius Ariminen. 438.d
Antonius Ceruien. 496.b
cornazanus Pompeius Parmen. 243.d
corteſius Gregorius Vrbin. 879.d
criſpignis Simon Paulus Callien. 905.a
cuccinus Marcus Anton Imolen. 701.c
cupis Dominicus Maceraten. 819.d
Ioan.Dominicus Adrien. 403.a
Theſeus Maceraten. 818.d

D

DAndinus Hieronymus Imolen. 692.d
Dicaus Hieronymus Cremen. 75.b
Ioan.Iacobus Cremen. 75.c
Dinus Petrus Firman. 805.b
Donatis Alemannus Mutinen. 164.d
Durandus Gonſaluus Feretran. 946.d

E

EMmus Petrus Cremen. 76.c
Eſtenſis Aldobrandinus Adrien. 399.d
Aldobrandinus Ferrarien. 585.d
Alexander Regien. 316.b
Hippolytus Ferrarien. 594.b
Maladuſius Comaclen. 507.a
Nicolaus Maria Adrien. 401.d
Opizo Mutinen. 178.d

F

FAcchinettus Ceſar Senogallien. 975.a
Falzetta Aegidius Popilien. 663.d
Farinata Marcianus Saſſenaten. 730.b
Marianus Liuien. 623.d
Farneſius Alexander Parmen. 238.c
Alexander Parmen. 239.c
Alexander Popilien. 666.b
Ferrantes Parmen. 241.d
Faſcharariis Aegidius Mutinen. 174.b
Feduccius Angelus Piſauren. 951.c
Ferrantes Paulus Ceſenaten. 479.a
Ferrarius Franciſc.Mutinen. 170.d
Io.Bapt.Mutinen. 170.d
Ferratinus Baldus Liparen. 1058.c
Ferrerius Io.Stephanus Bononien. 44.c
Ioſephus Vrbinas 885.b
Fiebindaciis Angelus Fauent. 525.b
Fieſcus Nicolaus Rauenn. 390.d
Filargus Petrus Placent. 286.b
Fiſicis Hieronymus Arimin. 427.c
Fliſco Petrus Ceruien. 497.c
Folianis Franciſcus Comaclen. 506.d
Folianus Guillelm.Regien. 303.c
Fontana Ioan.Ferrarien. 599.d
Philippus Rauen. 382.b
Philippus Ferrarien. 578.d
Robertus Mutinen. 178.d
Formanus Ioan.Firman. 786.d
Foroaldus Eugenius Imolen. 674.c
Franciſchis Alexander Liuien. 624.d
Frata Henricus Bononien. 22.b
Fulgoſius Philippus Placent. 282.c

G

GAbrielis Gabriel Vrbinas. 875.c
Gabrielius Vbaldus Popilien. 654.d
Gaddius Nicolaus Firman. 794.b
Gambarius Petrus Andreas Fauent. 529.a
Gattulus Franciſc.Liparen. 1054.d
Gemnellus Blaſius Piſauren. 950.d
Gemarius Vuido Ceruien. 494.a
A Gemmenius Anton.Liparen. 1057.d
gentiles Franciſc.Firman. 784.c
georgius Bartholomaeus Piſauren. 955.d
georgiis Corradus Placent. 285.d
Petrus Maceraten. 818.a
ghilinis Ghilinus Comaclen. 507.b
Giannottus Anton.Vrbin. 884.c
giglio Marcus Anton.Liuien. 628.c
giraldus Horatius Comaclen. 509.b
giſela Gerardus Bonon. 21.d
gonzaga Franciſc.Bonon. 43.c
Pyrrhus Mutinen. 172.c
gonzales Ioann.Liparen. 1059.c
gozadinus Delphinus Foroſempron. 918.d
Marcus Anton.Fauent. 538.a
B graſſeus Ioan.Liparen. 1054.d
graſſis Achilles Bonon. 45.d
Annibal Fauent. 532.b
Ildebrandus Mutinen. 149.b
Ioan.Anton.Fauent. 532.c
Ludouicus Ariminen. 441.b
Paris Piſauren. 954.d
grifonius Matthaeus Triuent. 1079.d
grimanus Dominicus Vrbin. 878.d
groſſus Io.Bapt.Regien. 342.b
griphius Petrus Liuien. 626.a
gualandus Odoardus Ceſenaten. 482.b
Camillus Ceſenaten. 482.b
guarinus Franciſcus Imolen. 694.c
Guaſconis Bernardus Ceruien. 495.b
C guidalottus Benedictus Maceraten. 816.b
guidiccionius Ioan.Foroſempron. 922.c
guiais Alexander Vrbinas. 864.b
Ioan.Franciſc.Ceruien. 500.b
guidottus Iacobus Imolen. 688.d
guiſcis Vuido Mutinen. 163.d
gulſis Gaſpar Callien. 906.a
gypſius Berlingerius Ariminen. 447.c

H

HEnricus Franciſcus Maria Senogall. 972.a
Herculanus Vincentius Imolen. 695.a
Hondedeis Petrus Imolen. 689.c
Honoratis Honoratus Vrbanien. 990.c

D

I

IAnnottus Antonius Liuien. 628.b
Ioanninus Paulus Aemilius Montisalti 829.a
Iuſtinianus Horatius Montisalti. 832.d
Antonius Liparen. 1058.d
Horatius Nucerinus. 1066.c

L

LAmbertuccius Superantius Ceruien. 494.b
Lancia Philippus Liparen. 1058.d
Landus Benedictus Foroſempron. 928.b
Ioan.Bapt.Foroſempron. 929.b
Laurentius Foroſempron. 925.b
Lanfranchus Auguſtinus Foroſempron. 950.a
Lanagna Bonifacius Rauenn. 383.b
Laurerius Dionyſius Vrbinas. 878.d

Lauretius Laurentius Adrien. 403.d
Lais Bernardinus Callien. 968.d
Lentius Io.Bapt. Ferrarien. 600.b
Lentius Laurentius Firman. 794.c
Leonius Paulus Ferrarien. 599.b
Libertanus Aſcanius Callien. 908.d
Liguamine Franciſcus Ferrarien. 592.c
Lilius Thomas Placent. 292.c
Linatus Ioan.S.Donnini. 85.d
Ioann-Placent. 295.b
Locatellus Euſtachius Regien. 312.d
Lormanus Io.Franciſc. Feretran. 940.d
Ludouiſius Alexander Bononien. 67.b
Luiijs Ioan.Callien. 904.c

M

MAcchiauellus Franc.Maria Ferrarien. 601.d
Madijs Fredericus Placent. 284.c
Magalottus Gregorius Liparen. 1058.b
Magalottus Laurentius Ferrarien. 600.d
Mainentibus Scipio Mutinen. 166.d
Maiolis Guadagnius Ceruien. 494.d
Malabaila Vaſinus Placent. 290.d
Malabranca Vgolinus Ariminen. 432.c
Malateſtis Alexander Liuien. 624.d
Antonius Cæſenaten. 480.b
Bartholomæus Ariminen. 439.b
Lealis Ariminen. 433.b
Lealis Piſauren. 951.b
Maldachinus Angelus S.Seuerini. 850.b
Maleſardus Gregor.Cæſenaten. 478.d
Maltrauerſus Nicolaus Regien. 303.a
Angelus Ferrarien. 501.c
Maluaſia Neſtor Piſauren. 952.d
Mandoſius Tiberius Montisalti. 830.d
Manfredus Federicus Fauent. 527.d
Mantica Germanicus Adrien. 406.b
Manzolius Benedictus Regien. 314.b
Maphæus Aſcanius Vrbin. 887.c
Marchiſius Franciſcus Triuent. 1076.a
Marciarijs Nicolaus Callien. 904.c
Mareſcottus Achilles Ceruien. 495.b
Mariconna Iulius Cæſar Triuent. 1076.c
Marlianus Fabritius Placent. 289c.
Marlianus Fabritius Placent. 289.c
Michael Placent. 289.b
Martellinis Bernardus Cæſenaten. 475.b
Martellius Franciſcus Regien. 313.c
Marzapiſcibus Thomas Ferrarien. 586.b
Marzarius Horatius S.Seuerini. 849.d
Maſettus Iulius Regien. 315.a
Maſij Ioan.Triuent. 1076.c
Maſtinis Conſalutius Callien. 905.a
Guillelmus Callien. 901.d
Petrus Anton.Callien. 905.c
Maximis Innocentius Popilien. 666.b
Maynerius Petrus Placent. 286.d
Mazza Alexander Foroſempron. 926.c
Ioan.Franc. Liuien. 528.d
Medices Carolus Sabinen. 998.d
Bernardus Liuien. 627.b
Bernardus Liuien. 628.d
Leonardus Liuien. 627.b
Melchiorius Hieron. Maceraten 820.c
Melioratus Coſmatus Bononien. 33.d
Coſmatus Rauenn. 388.b
Iacobus Firman. 787.b
Ioannes Rauenn. 388.a
Petrus Firman. 787.b
Mellinus Celſus Feretran. 940.c
Franciſcus Senogallien. 967.d
Io.Garſia Mellin. Imolen. 696.c
Ferdinandus Imolen. 700.c
Io.Bapt.Vrbin. 874.d
Lucas Feretran. 940.b
Mutius Petrus Cæſenaten. 480.d
Merlinus Franciſc.Maria Ceruien. 502.c
Michaelius Franc.Rauenn. 386.a
Mirolius Guillelmus Cæſenaten. 475.c
Molignattus Auguſtinus Popilien. 664.b
Monaldus Anton.Saſſenaten. 731.a
Monicellus Petrus Comaclen. 504.d
Monte Antonius Maria Ariminen. 445.c
Ioannes Callien. 908.b
Montegranellus Horatius Foroſempron. 926.d
Monterentius Iulius Fauent. 537.b
Moratinis Bartholomæus Popilien. 660.d
Moronus Galeazius Tolent. 856.c
Galeazius Maceraten. 821.b
Ioannes Mutinen. 172.d
Morus Camillus Comaclen. 510.a
Murro Thomas Cæſenaten. 474.a
Muſſotus Alexander Imolen. 695.b
Muſſus Cornelius Popilien. 662.d
Mutus Ioannes Imolen. 686.c

N

NArduccius Iacobus Vrbinas. 878.d
Naſo Ioannes Bonon. 29.b
Neguſantius Ioan.Philippus Saſſenaten. 729.c
Nobilibus Pomponius Ripan. 843.d
Vicedominus Placent. 277.p
Nouellus Blaſius Adrien. 400.d
Titus Adrien. 401.b
Numaijs Ioannes Liuien. 622.b
Ioannes Saſſenaten. 721.d

O

OBizijs Iacobus Comaclen. 505.d
Oratoribus Iacobus Adrien. 400.d
Ordelafis Scarpetta Liuien. 621.d
Oricellarius Franciſcus Piſauren. 953.c

P

PAganis Simon Liuien. 621.c
Pago Petrus Fauent. 525.d
Palatius Iacobus Liuien. 624.b
Paleottus Rodulphus Imolen. 699.b
Alphonſus Bonon. 57.d
Gabriel Bonon. 51.c
Pallauicinus Baptiſta Regien. 308.c
Pandaijs B. Albertus Placent. 281.d
Albertus Ferrarien. 581.d
Pandulphus Alphonſus Comaclen. 510.b
Panichius Amicus Saſſenaten. 736.b

Papa

P pa Ioannes Præneſtin. 1000.c A
Paappafaua Vbertus Adrien. 405.d
Paramecinus Beltramin.Bonon. 29. a
Pariſanus Aſcanius Arimin. 445.c
Iulius Arimin. 445.c
paſius Iacobus fauent. 528d
paſſarellus Iacobus Ariminen. 443.c
Iacobus Imolen. 690.d
paſſioneus Ioannes Callien. 909.d
Ioann.Franc.Piſauren. 956..b
paulis Annibal Ceruien. 499.c
paulutius Franciſcus Saſſenaten. 720.b
pauonus Cyprianus Arimin. 439.a
pellicanis Fortunatus Saſſenaten. 730.c
pollius Andreas Maceraten. 818.b
pellizzarius Lazarus Mutinen. 177.c
Perendulus Thomas Rauenn. 389.b B
perettus Felix Firmanus. 795.a
perleonibus Angelus Firman. 786.c
pernis Petrus Liparen. 1053.c
perutius Angelus Saſſenaten. 735.a
peruzzijs Clarus Feretran. 935.d
petrutius Petrus Popilien. 66.c
Raphael Popilien. 66.c
Angelus Popilien. 66.b
philonardus Ennius Feretran. 940.c
phyſicis M.Leonardus Firman. 786.d
piccolomineus Aeneas Firman. 790.d
Franciſcus Firman. 793.a
picedus Papyrius S.Domnini . 83.c
Papyrius Parmen. 242.c
pighinus Sebaſtianus Adrien. 403.a
pileo Vuido Ferrarien. 583.a C
piloſis Vgo Placent. 284.b
pinellus Dominicus Firman. 695.c
pinotus Laurentius Regien. 307b
pirranno Ludoui.us Liuien. 623.d
pius Rodulphus Fauent. 529.a
Theodoricus Fauent. 531.a
*Matthæus Mutinen. 158.a
placentiais Ioan.Ceruien. 494.d
podio Ioan.Bonon. 42.b
podius Sebaſtianus Ripan. 844.b
polus Fauſtus Vrbeuetan. 1083.a
porta Grumerius Placent. 274.c
portali Gerardus Arimin. 430.d
portia Hieron.Adrien. 4 4.b
portius Franciſc.Ceruien. 496.d
prata Pileus Rauenn. 387.c D
puteo Ioan.Lucas Regien. 310.b
puteus Alphonſ.S.Domnini. 86.a

Q

QVeua Alphonſus Præneſt. 1001.d
Quirinus Ioan.Ferrarien. 581.c

R

RAcanellis Lazarus Vrbin. 873.d
Rangonius Vgo Regien. 310.c
Claudius Placent. 294.d
Claudius Regien. 315.c
Hercules Mutinen. 171.d
Hercules Adrien. 402.d
Rangonius Alexander Mutinen. 178.a
Rapacciolus Franciſc.Interamn. 1042.b
Raymundis Bartholom.Bonon. 34.b
Retinella Robertus Popilien. 655.b
Reſtanis Dionyſ.Mutinen. 165.a
Riarius Petrus Senogall. 969.c
Laurentius Senogall. 967.a
Richardus Franciſc.Piſauren. 954.b
Rinuccinius Io.Bapt.Firman. 803.d
Robbia Ioan.Popilien. 666.d
Iſidorus Popilien. 667.b
Robertus Nicolaus Ferrarien. 586.a
Robertus Nicolaus Ferrarien. 586.a
Robertus Vgo Adrien. 399.d
Roboreus Papinian.Parmen. 228.d
Albertinus Piſauren. 954.b
Bartholom.Ferrarien. 593.d
Iulianus Bonon. 43.d
Iulius Rauenn. 392.b
Iulius Vrbin. 880.d
Roccabella Philippus Maceraten. 820.a
Roccius Angelus Piſauren. 931.c
Rodulphus Nicolaus Imolen. 692.c
Roma Iulius Portuen. 996.a
Iulius Tuſculan. 1002.a
Romolinus Franc.Firman. 793.c
Ronchius Anton.Saſſenat. 731.c
Roncionus Morus Vrbin. 864.a
Roſa Ioan.Arimin. 443.c
Roſſettus Alphonſ.Comaclen. 508.d
Alphonſus Ferrarien. 598.b
Carolus Fauent. 539.c
Rotellus Leander Pius Saſſenat. 732.a
Rotellus Foroſempron. 918.c
Rouerella Bartholom.Rauenn. 389.c
Bartholomæus Adrien. 400.d
Filiatius Rauenn. 390.b
Laurentius Ferrarien. 593.a
Rouiglionus Io.Bapt.Troian. 1081.b
Rubeus Vgolinus Parmen. 229.d
Alexander Parmen. 243.a
Ruſca Ioan.Parmen. 234.c
Ruſticucius Hieron.Senogall. 971.a
Runere Paulus Marius Callien. 908.d

S

SAbaterius Arnoldus Bonon. 28.a
Sabellus Ioan.Iordan.Bonon. 27.c
Sacramoris Sacramorus Parmen. 237.a
Sacramoris Placent. 289.b
Sacratus Alphonſus Comaclen. 509.d
Franciſcus Cæſenaten. 484.b
Hercules Comaclen. 509.b
Sago Paulus Triuent. 1080.c
Sala Oddo Caſinen. 1632.b
Saladinus Iacobus Cæſenaten. 478.c
Salicinius Iulius Cæſar Arimin. 447.a
Salterellus Simon Parmen. 229.c
Simon Comaclen. 505.d
Saluiatus Ioan.Ferrarien. 595.b
Ioan.Firman. 793.d
Sanctacruce Anton.Vrbin. 886.d

Vrſarola Ioannes Ceruien. 487.a
Vrſinus Nicolaus Rip m. 845.a
Fabritius Arimin. 445.b
Franciottus Ariminn. 445.c
Angelus Caſsinen. 1034.d
Fuluius Spoletan. 1064.a
Latinus Vrbin. 871.d
Matthæus Imolen. 686.d
Paulus Montisalti. 832 b
Petrus Spoletan. 1069

Z

Zagius Vbertus Placent. 285.b
Zannettinus Sigiſmundus Firman. 796.b
Zanouius Franciſcus Fauent. 526.d
Zobolus Philippus Comaclen. 506.d

FINIS.

INDEX

INDEX
LOCVPLETISSIMVS RERVM
ET
MATERIARVM

De quibus in hóc Secundo Tomo, et Opere fit mentio.

ABBAS Montis Caſini ædificat nobile oppidum S. Germani, ex ruinis Caſinis. fol. 1028. C A
Abbas vide Monaſterium.
Abbatia de Mediana conceditur Epiſcopó Parmenſi a Carolo Rege. 190.A
Abbatia ſancti Martini Vallis ſerenæ de Parma fundatur a Cardinali Gerardo Blanco. 227.C
Abbatia S. Martini ædificata ditiſſime a Cardinali Blanco Parmenſi. 181.D B
abbatia de Berceto donatur alijs iuribus, & confirmatur Epiſcopo Parmenſi a Carolo Rege. 188.C
abbatiæ de Pomposa exemptio, & permutatio. 357. B
abbatiæ ſancti Bartholomæi Ferrariæ fundata ex voto Ladæ celebris fœminæ pro incolumitate Marini filij. 559.A
abbates monaſteriorum in Eccleſijs eorum Abbatiarum parochialium, ex antiqua diſpoſitione ſacrorum canonum presbyteros apponere non poſſunt ſine conſenſu Epiſcopi. 148.C C
abbati S. Rupilli ab Epiſcopo Forupopilienſi plura donantur. 647.D
academiæ Bononienſis fundatio, & deſcriptio 7. C D
academia Parmenſis. 181.A
academiæ Placentinæ erectio. 281.D
academia Firmana a Boniſacio Octauo fundata 743.C & 744. A
academia Firmana reſtituta a Sixto V. 795.C
academia Maceratenſis fundata à Nicolao IV & Paulo III. 805.B D
acta Synodus Rauennatenſis ſub Arnoldo Archiepiſcopo. 358.B
accurſius Gloſsator Bononiæ obijt. 26.C
academia Ferrarien. fundata a Federico Imperatore in odium Bononienſis. 543.A
adeldæ auguſtæ bona conceduntur Archiepiſcopo Rauennati a Gregorio Quinto poſt eius obitum. 350.A
adami, & Euæ ſtatuæ Mutinenæ celebres. 90.A
adeſtidus Epiſcopus Callienſis comitatur Romam Carolum Magnum poſt victoriam Longobardorum. 892.D A
adminiſtratio Eccleſiæ Cæſenatenſis demandatur ab Eugenio Papa IV. 479.B
aduocatis conceditur in Emphyteuſim caſtrum ſanctæ Mariæ. 146.C
adriæ ſitus. Antiquitas, & conditores. 396.B
adria colonia Etruſcorum a primis ipſius temporibus fortunæ fulmen ſenſit. 396.C
adriæ Epiſcopi Rodigij Ioanne X. Pont.Max.permittente ſedem figunt. 396.C B
adriæ nobilis cathedralis ſtatus. 396.D
adrienſis cathedralis ædificatores. 397.C
adriæ cannnicorum collegium erectum. 397.D
adria ad littus maris de ſuo nomine Adriatici dicti capta & deſtructa à Saracenis. 398.D
Æmiliæ Prouinciæ fines qualiter apud varios auctores deſignentur. 1.A
Æmilia Inſubria Ciſpadana dicta. 1.B
aiſſlictæ gentis Præſules & Dynaſtæ. 653.B C
ageltrudi Imperatrici donatur monaſterium ſanctæ Agathæ Ticini. 191.A C
S. Agnetis Virg. & Mart. carmina Alfani Salernitani. 1104.D
S. Agnetis Virg. & Mart. Hymnus Alfani. 1106.A
item alter. ibid.D
albertus de Pandotis Epiſcopus Placentinus ſcribit contra Federicum II. Imperat. Eccleſię hoſtem. 281.D
B. Albertus Epiſcopus Ferrarienſis obijt. 581.D
albertooa, & Paccarona gentes deſcriptæ. 768.B C
albizi Florentiæ exilio mulctati. 907.C
S. Aldebrandi Epiſcopi Foroſempronienſis miracula, & vitæ fragmentum. 915.D D
albanenſis monaſterij Ordinis Valliſumbroſæ fundatio. 1002.C
albertus Boſchettus Epiſcopus Mutinenſis hoſpitio excipit Innocentium IV. a Conc. Lugdunenſi redeuntem. 156.D
albertus Boſchettus patriæ conſulit. 156.D
al … uus mutuandus Epiſcopo Faentino pro … a monachis Camaldulenſibus. 515.C
Alexander PP. II. confirmat priuilegia, & de nouo

no

uo concedit canonicis Ferrarienſibus. 567.D A
alexander PP. III. canonicis Ferrarienſibus confirmat bona & iura. 573.C
alexandri PP. III. confirmat priuilegia Imolenſibus. 688.A
alexandri Muſotti Epiſcopi Imolenſis pietas in fundandis monaſterijs, & Eccleſijs inſtaurandis. 695.C
alexander Card. Farneſius poſtea Paulus PP. III. adminiſtrat ante Pontificatum Epiſcoparum Bononienſem. 660.B
alexander Ludouiſius Card. Archiepiſcopus Bononienſis ad Pontificatum euaſit dictus Gregorius XV. 67.B C
alexander Farneſius Epiſcopus Portuenſis poſtea Paulus Tertius. 236.D
alexander Card. Farneſius Pauli Tertij nepos in ætate 14. annorum efficitur Epiſcopus Parmenſis. 237.D B
alexander Card. Farneſius plurima, & ditiſsima obtinet ſacerdotia. 237.D
alexandri Card. Farneſij legationes Apoſtolicæ ibidem.
alexander Card. Farneſius ædificauit templum Societatis Ieſus Romæ ac alibi alia. 238.A
alexander PP. V. antea Petrus Philarcus obtinuit Placentinum Epiſcoparum. 286.C
alexander Card. Eſtenſis quatuor comitijs Pontificibus creandis magna ſui nominis gloria adfuit. 316.B C
alexander PP. V. deijcit ex Adrienſi Epiſcopatu Iacobum de Obizis. 400.C
alexander Card. Sfortia à Pio Papa Quarto mittitur ad Conc. Tridentinum eidemque Flaminię legato ſtatua erigitur. 240.B C
alexander PP. III. conuentum Cremonæ habet & confirmat decimas Epiſcopo Mutinenſi 150. B
alidoſius Card. occiditur a Duce Vrbini. 45.C
alexius Conſtantinopolitanus Imp. oculis priuat Iſacum fratrem. 1026.A
alphonſi Roſsetti ſedulitas in legationibus pro Principibus Aceſtinis. 598.B
alphani Archiepiſcopi Salernitani carmina ex codice peruetuſto Caſſinate publici iuris nunc primum facta. 1085.A
alphani carminum ſequentia argumenta.
Dedicatoria ad Pandulſum Epiſcopum Marſicanum. 1085.A D
S. Sabinæ Hymnus. 1087.B
alter de eadem. 1087.D
S. Mauri Sapphicum hendecaſyllabum. 1088.C
Eiuſdem Metrum. 1089.B
S. Matthæi Apoſtoli. 1089.D
alius eiuſdem. 1090.B
Item de eodem S. Matthæi alter. 1090.D
SS. martt. Fortunati, Gaij, & Anthes. 1091.C
alter de eiſdem SS. 1092.A
S. Nicolai Hymnus. 1092.C
De S. Chriſtina elegia. 1093.D
altera de eadem. 1094.B
De eadem Sapphicum. 1094.D
Hymnus de eadem. 1095.A
De S. Petro Apoſtolo carmina. 1095.C
A De S. Benedicto Abb. Sapphicum. 1096.A
De virtute humilitatis ſenarium. 1097.D
De Caſino Monte. 1099.A
De B. Margarita virg. & mart. cantus. 1100.D
Ode de S. Vrſula V. & M. 1101.C
De S. Catharina V. & M. cantus. 1101.D
De eadem Ode. 1102.C
alia de eadem. 1102.D
De Virgine ad Ieſum loquente. 1103.C
De S. Lucia V. & M. 1103.D
Ode in honorem SS. Innocentium. 1104.C
De S. Agnete V. & M. 1104.D
De eadem Sapphicum. 1106.A
aliud eiuſdem. 1106.D
Sermo ad clerum in laudem S. Vincentij mart. 1107. B
Ode excitatiua militibus Chriſti. 1110.A
Oratio ſeu confeſſio metrica. 1110.C
B ad Gcſulſum Principem Salernitanum. 1117.A
ad Guidonem fratrem principis Salernitani 1117. C
ad Gaſtridum Epiſcopum Auerſanum. 1119.B
ad Athonem Epiſcopum Theatinum. 1119.D
ad Traſimundum puerum ſcholaſticum. 1120.C
ad Guillelmum monachũ Grãmaticum. 1121.A
ad Ildebrandum Archidiaconum. 1122.B
Stephani Card. epitaphium. 1123.B
Epitaphium Athonis Epiſcopi Theatini. 1123.D
Leonis Romanorum nobiliſſimi epitaphium 1123. D
Sermo Domini proſa. 1124.A
Vita, & Paſsio ſanctæ Chriſtinæ proſa latina. 1125. D C
S. Ambroſius ponit eius ſcripta ſub cenſura S. Sabini Epiſcopi Placentini. 247.A
S. Ambroſius Bononiæ profugus corpora SS. Vitalis, & Agricolæ diuina reuelatione reperit 94. D
amalteus Cornelius carminibus in Ferrariam ludit. 543.D
amelius Petrus Gallus Epiſcopus Senogalienſis 960. B
amelius Præpoſitus Bellimontis Capellanus PP. doctor, & Piceni gubernator. 808.A
amerinæ cathedralis canonici, & Abb. S. Secundi emunt caſtrum Luchiani. 1007.A
amerinus Manſus canonicis Faentinis conceſſus 516. C
D anaſtaſius Card. priuatur cardinalatu, & excommunicatur a Conc. ob abſentiam a ſua parochia. 862.C
S. Annæ cranium Bononiæ in Eccleſia Carthuſianorum. 39.A
Angelus Cardinalis Capranica Abbatiam Ferrarienſem S. Bartholomæi Ciſtercienſibus dimittit. 562.D
Angliæ, & Galliæ diſcordias Pontifex componit per ſuum legatum ad Reges miſſum. 78.C D
Anglorum Regi charus fuit ob cleri mores reſtitutos Cardinalis Campegius. 47.B
anglica legatio Campegij in cauſa matrimonij Henrici, & Catharinæ Regum. 47.C
angliæ Regi charus Iacobus Paſſerellus Epiſcopus Arimin. ideo inſignijs Regijs donatur. 443.D
ange-

angelus Cæſius Nuncius Apoſtolicus ad Rempublicam Veneiam vir laudatiſsimus. 450.B A
annibal Anibaldenſis auctor peſtiferi ſeminis in Chriſtianam fidem reducitur ad meliorem frugem a Iacobo Epiſcopo. 960.D
angliæ nuncius Petrus Griſus Epiſcopus Foroliuienſis. 626.B
S. Angeli oppidum erigitur in ciuitatem Epiſcopalem ab Vrbano Papa Octauo. 978.C.
S. Angelo aſſignatur in diœceſim caſtrum Laisulę. 985. A
andronicus Imperium Conſtantinopolitanum nepote interfecto occupat. 1025.B
andronicus ob facinus a Græcis interficitur. 1025. C
anichinus Cæſarianorum ductor Herruriam vaſtat. 936.A B
antiquitatis ſtudioſus Rodulphus cardinalis Carpenſis. 530.A
Fr. Antonius Card. Barberinus ex Ordine Cappucinorum Epiſcopi Senogalienſis pluru ſemper in pauperes diſperſit, tandem pia loca ex aſſe heredes fecit. 973.D
antonij Geraldini Poeræ laurati carmina de Dominico Card. Capranica. 790.B
anſelmus Foroliuienſis Dux monachus efficitur fundat monaſterium Fananum, & Abbaiiam Nonantulanam. 101.D
anſelmus Foroliuienſis dux effectus Abbas Nonantulanus condidit plura Xenodochia, ac plura præclare agit. 110.C
anſelmi Abbatis Nonantulani mira geſta, & obitus. 111.C D C
S. Apollinaris miſſus a S. Petro Apoſtolo in Inſubriam ad prædicandum euangelium. 298.B
S. Apollinaris primus Epiſcopus Rauennas toti Flaminiæ Chriſti fidem prędicat. 326.A
S. Apollinaris vnus ex 72. diſcipulis D. N. Ieſu Chriſti Martyrio decoratur, & ſuæ Eccleſiæ plurimum confert. 327.A
appellationes ad ſedem Apoſtolicam impediuntur ab Epiſcopo Parmenſi, ideo quæſtioni, & proceſſui ſubijcitur. 225.A.
apocrypha dicta Eccleſiaſticis prohibita. 356. B C
aquæ excreſcentes ſancti Geminiani inuocatione ad alueum redeunt. 95.C
aquam pluuiam mirabiliter impetrat Cęſenatibus S. Seuerus Epiſcopus. 455.C D
arriana hæreſis, & alia peſſima explodunrur à S. Geminiano Epiſcopo Mutinenſi. 94.C
arriana templa Rauennæ expurgata. 336.C
arriani Arimini conciliabulum celebrant S. Gaudentium Epiſcopum trucidant. 410.B
arriani plura incutiunt Bonifacio, & Sigiſmundo Senogalienſibus Epiſcopis. 957.C D
archidiaconus Bononienſis celebris doctor patruus Guidi de Guiſcis Epiſcopi Mutinenſibus 164. A
archidiaconatus, & Archipresbyteratus Imolenſis erectio. 690.D
Archiepiſcopatus Bononienſis erectio. 52.D
archiepiſcops Rauennates quando ſe erexerint contra auctoritatem Rom. Pontificis. 332.A
archiepiſcopus Rauennas Conſtantinopolim ſenex proficiſcitur ad Imperatorem Arrianum ve ingum Romani Pont. excuciat. 341.C
archiepiſcopus Rauennatenſis in Romano Concilio ſubſcribit ſubiectionem ſedi Apoſtolicæ. 341. D
archiepiſcopus Rauennas, etiam mortuus inuidia ſui cleri afficitur ob ſubſcriptionem ſubiectionis ſedi Apoſtolicæ. 341.C D
archiepiſcopatus Rauennaten. vacat per 11. annos. 358.A
archiepiſcopus Rauennæ præſente Imperatore ſedet ad ſiniſtram PP. abſente vero ad dexteram. 359.C
archiepiſcopum Rauennæ electum à Federico Imperatore Adrianus PP. confirmare noluit. 370. B
archiepiſcopus Rauennæ vbique defert crucem, & tintinnabulum niſi Romanus Pontifex intra Prouinciam degat ad tertium milliare. 381.A
arduinus Placentinus Epiſcopus iacit fundamenta cathedralis. 266.A
B. Arduini Ariminenſis obitus. 419.D
argentea tabula legata à Carolo Magno Rauennati Eccleſiæ. 344.A
argenta effecta iuris Archiepiſcopi Rauennatis per Federicum Imperatorem. 371.C
argentum ad libras duodecim ex Eccleſiæ rebus conflatum ab Epiſcopo pro redemptione captiuorum. 735.B
arimini antiquitas, ſitus & denominatio. 406.C
ariminum olim Armamentarium Romanum. 406. C D
arimini conditore qui. 406.D
ariminum Romanorum colonia prius Vmbrorum. 406.D
ariminum vnum ex 7. locis vbi antiquitus martyres trucidabantur. 412.B
ariminum a pleriſque appellatum magnu Vrbs. 407. B
arimini eadem regionum nomina, quæ Romæ. 407. C
ariminum a S. Damaſo PP. numeratur inter 7. martytij palmas. 408.A
ariminum Romanis Imperatoribus charum ab Auguſto nobilitatur, ponte, ab Antonino Pio fonte, & alijs ædificijs. 407.A
ariminum fidem Chriſti a S. Apollinare promptiſſime hauſit conſtantiſſime retinet. 408.A
ariminenſis Epiſcopatus primitus ſub immediata ſedis Apoſtolicæ protectione, poſtea efficitur ſuffraganeus Rauennati Archiepiſcopo a Clemente Papa Octauo. 408.B
ariminenſis diœceſis amplitudo. 408.C
arimini plura corpora SS. 413.C
arimini per cęcam mirabiliter inueniuntur corpora SS. Gaudentij, Victoris, & Valentini. 413.C & 414. A D
ariminenſis Epiſcopus in ingreſſu veſtimenta, & equum donat ſancto Gaudentio. 411.B
ariminenſis Epiſcopus a Lucio Papa Secundo eximitur ab omnibus metropolitanis, ac Apoſtolicæ ſedi ſubijcitur. 424.C
ariminenſis cenſus ſedi Apoſtolicæ per Epiſcopum

pum ſoluendus. 424.D
ariminenſe conciliabulum ab Arrianis celebratum. 410.B
arimini varij domini, & Tyranni diuerſis temporibus. 407.D
armis gentilitijs vſus non fuit cardinalis Albergatus ſed cruce. 39.D
armati viri ferreo indumento quando vti cœperint. 610.B
aſtulfus Longobardorum Rex confirmat priuilegis Epiſcopis Mutinenſibus. 100.D
aſtulphus Longobardorum Rex victus a Pipino Rege Galliæ. 320.B
aſtulfus Longobardorum Rex iterum Rauennam occupat. 325.C
aſtulpho, & Longobardis deuictis Carolus Magnus Romandiolam, & Rauennam iterum iuris Romanæ Eccleſiæ efficit. 325.C D
aſtulphus ſiue Ayſtulphus Rachi Rex Italiæ plura donat dat Abbatiæ Nonantulæ. 101. C & 104. D
aeſtini quando Mutinam ſui iuris fecerint. 159.A
aeſtini dominatum, Vicariatum, marchionatum & ducatum Ferrarienſe a ſede Apoſtolica obtinent. 541.A
athonis Epiſcopi Theatini ode Alphani Salernitani. 1119.D
attila Hunnorum Rex præteriens fines Mutinæ à S. Geminianos excecatur ne illam conſpicere poſsit ne diruatur. 91.C
attilæ Regi obuiam prodit Ioannes archiepiſcopus Rauennatenſi, & obtinet ne ciuitas euertitur ſed tantummodo eius portæ. 333.D
auaritia maxima Io. Baptiſtæ Ferrarij Card. ob quam occiditur inuiſus omnibus. 170.B C
auaritiæ ſordes quomodo ſingulari exemplo euitauerit Card. Gabriellius. 875.D
auditor Rotę Venetus antiquitus. 474.A
auguſtiniani quando primum Bononiæ recepti. 26. C
auguſtiniani vide Eremitani.
auguſtana comitia Othonis Imperatoris. 199.B.
Fr. Auguſtinus de Fauorenibus Generalis Ordinis Eremitarum vir doctiſsimus. ſanctitatis laude cõmendatur. 479.D
auguſtinianis datur Eccleſia S. Mariæ de Monte ſancto Firmanę diœceſis. 780.D
aulici per crucem ad ſydera euecti dictum, ſeu impreſſio aut emblema. 536.D
auximi ciuitas priuatur Epiſcopatu. 1014.A
auximatibus dignitas Epiſcopalis reſtituitur ab Vrbano PP. V. 1015.B
auximana in cathedrali plura corpora SS. requieſcunt. 1020.D

B

BArberinus Maphęus. Vrbanus PP. Octauus. 925. D
Barberinus Fr. Antonius Cappuccinus Cardinalis poſt plura erecta pia loca ditiſsimę hæreditatis ex aſſe collegium de propaganda fide eum legato menſtrui ſtipendij Epiſcopis Orientalibus ad limina accedentibus hæredem dixit. 973.D
Barberinus Franciſcus Cardinalis inſtructiſsimam & Regiam bibliotecam in Vrbe ſeligit. 1006.B
barberinus. Conſortus iudex Mutinæ. 161.B
badoarius Venetus orator impeditur ac vulneratur in itinere ne Romam veniat ad petendam pro Venetis inueſtituram Comaclij. 557.C D
barberinus Guizingo filius nobilis militis. 522.B
baronij æquinoctium ſuppletur. 456.D
baptiſtæ Mantuani de Macerata carmina. 804.D
bartholus Placentię princeps ſtudij. 296.D
bartholus locus de tranſlatione ciuitatis Callij. 890. D
S. Bartholomæi corpus primo Liparim poſtea Beneuentum tranſlatum. 1044.B
bartholomæi Guidiccioni elegia de vita rurale. 923. A
S. Barnabas in Gallia Tranſpadanos miſſus ad prędicandum euangelium a S. Petro. 298.B
Baſilienſe Concilium ſcribit ad Anconitanos pro poſſeſsione tradenda Epiſcopo in eo intereſſenti. 919.B
beluculæ domini inueſtiuntur a Gulielmo Epiſcopo Mutinenſi de caſtro Rochæ S. Mariæ. 153. C
S. Bartholo Angelus & S. Geminianus aſſiſtit donec vitam trahit. 97.C
B. Beatrix Eſtenſis. 581.C
bellicus conflictus in Germanis inter Langrauium Turingiæ, & Conradum filium Federici Imperatoris. 581.A
bellum inter Foroliuienſes, & Bononienſes. 608. D
bella Hungariæ Rex maximum exercitum contra Gręcos parat. 1025.C
bellarmini viri illuſtres. 1008.D
benedictinorum cœnobium Mutinæ fundatur a Ioanne Epiſcopo. 132.D
S. Benedictus regulam ita docuit qualiter in ea viuit. 354.B
S. Benedicti Hymnus referens eius miracula exaratus ab Alfano Salernitano. 1096.A
S. Benedictus, e Sublaco ad proſpiciendum Caſinatibus proficiſcitur. 1028.A
S. Benedictus Tudertinus Sarſinę Epiſcopus ſpoliatur ab Ordelaffo, miſere perijt. 729.A
benedictus Accoltus Cardinalis carceri mancipatur à Paulo Tertio. 391.C
benedictus Cardin. Accoltus è carcere exolutus contemplationi, & philoſophiæ ſe tradit. 391. C D
berengarius Rex concedit plura Eccleſiæ Mutinenſi. 125.C
berengarius Rex concedit priuilegium iuriſdictionis Epiſcopo Mutinenſi caſtri ab eo ædificati. 127.C
berengarius Rex concedit ius faciendi Mercatum Epiſcopo Mutinenſi, & ſucceſſoribus. 127.C D
berengarius de Berengariis ſtrenuus dux Foroliuienſis corona Imperiali redimitur a Pontifice ob fortia geſta. 609.D
berengaria Regina Hieruſalem ſoror Regis Hiſpaniæ. 780.C
bernardus Parmenſis inueſtitur ab Henrico Imperatore de pluribus in remunerationem, &

confirmantur ei conceſſa per Othonem Imperatorem. 206.A
S. Bernardus Vbertus Epiſcopus Parmen. Eccleſiam reſtituit, ſchiſmaticos ad vnionem reducit & alia fortiter peragit. 213.B
S. Bernardus Vbertus legatus Apoſtolicus in Inſubria pro ſchiſmate diluendo. 213.D
S. Bernardus Vbertus confirmatur Epiſcopus a Paſchali PP. II. mortuus canonizatur. 214.B
S. Bernardus fundauit Abbatiam de Columba Placentiæ. 245.D 262.C
berta filia Vgonis Regis Italiæ poſtea vocata Eudoxia. 199.A
berta deſponſatur Romano Conſtantini Porphyrogeniti filio. 199.A B
bertam Conſtantinopolim deducit Sigefridus Epiſcopus. 199.B
bertinorienſium rerum antiquarum inſtructio. 633. A B
bertinorium forum Triuentinorum appellatum. 634. A
bertinorium, & Forumpopilij a S. Apollinare erudiuntur in Chriſtiana fide. 634.D
bertinorienſis Eccleſiæ ſacerdotia, & res ſacræ. 635. C
bertinorij domini ac tyranni variorum temporum. 636.A
beſſarionis Cardinalis ſtudia coadiuuat Fr. Iulianus Volaterranus Epiſcopus Foropopilienſis. 659. B
bibliothecam Vaticanam Nicolaus Papa V. auxit exquiſitis, & egregijs codicibus. 42.B
bibliothecam M.S. Malateſta Cæſenæ inſtruit. 451. D
bibliotheca Dominici cardinalis Capranici. 787. A
bibliotheca Vrbinatium ducum M. S. codicibus inſignis. 862.A
biblioteca Vrbaniæ Franciſci Mariæ vltimi ducis. 977. D
bibliotheca pregrandis Franciſci card. Barberini. 1000. B
biazoni Crema potiuntur. 76.C D
bonifacius nepos comitiſſæ Mathildæ donat, & confirmat donationes plurium caſtrorum Rauennati Archiepiſcopo. 367.C vſq. ad 370.A
bonifacius Octauus Papa & Benedictus Papa XI. irritant electionem Peppon[i]s electi Foropopilienſium Epiſcopi ob infidelitatem Eccleſiæ Romanæ. 654.B
bonifacij Papæ Octaui literę prouiſionis Epiſcopatus Mimatenſis in perſonam nepotis ſpeculatoris. 989.D
bobium vocabatur Sarſina, & Epiſcopus dicitur princeps Bobienſis. 11.B
bononiæ deſcriptio. 3.A
bononiæ conditores, & cur tale nomen ei inditum fuerit. 4.A
bononiam, & Felſinam dictam Boij Galli Hetruſcis expulſis obtinuere, ac denominauere. 4.A
bononia Roma antiquior poſtea deducitur Romanorum colonia. 5.A
bononiam deflagratam Claudius Cæſar reſtituit. 5. B
bononia Romanis Imperatoribus pluries rebellans, tandem a Theodoſio Imperatore diruitur. 5.B
bononia precibus ſancti Petronij a Theodoſio Imperatore reſtituitur. 5.B C
bononia e manibus Longobardorum erepta a Pipino Rege, & Carolo Magno Romanæ Eccleſię tribuitur. 5.C D
bononia iterum tribuitur Romanæ Eccleſiæ a comitiſſa Mathilde. 5.C
bononia pluribus paruit etiam ciuibus ac Tyrannis. 5.C
bononia etiam in Reipublicæ liberę formam vixit. 5.D
bononienſes dominio exuti a Federico Imperatore ob captum Regem Entium. 5.D
bononienſes Tyranni. 5.D
bononia à quibus fidem Chriſti hauſerit. 6.A
bononia celebriora Italiæ templa continet. 6.C
bononia monaſt. pluribus & collegijs referta. 6.D
bononienſis Eccleſia erigitur in metropolim, & Archiepiſcopatum Æmiliæ. 7.B a Gregorio Papa XIII. 52.B
bononienſis academia fundata a Theodoſio Imperatore reſtituta a Carolo Magno, & Lothario Impp. 7.C
bononia patria plurium ſummorum Pontificum. 7. 7.D
bononienſes in tutelares protectores exoptant SS. Dominicum, & Franciſcum. 26.B
bononia ſedi Apoſtolicæ recuperata a Beltramino Epiſcopo. 29.A
bononiæ vicarius Thadęus Pepulus pro ſede Apoſtolica declaratus. 29.A
bononienſis Archiepiſcopatus erectio confirmatur a Clemente Papa octauo. 58.C
bononienſi ciuitati ab Innocentio Quarto conceditur priuilegium ſtudij, & laureandi. 29.C
bononienſis epiſcopatus poſſeſſionem Cardinalis Antonius Corarius adipiſci numquam potuit. 36. B
bononienſi Archiepiſcopatu auferuntur Imola, & Ceruia, quæ Rauennati Archiepiſcopo reſtituuntur & eorum loco attribuuntur S. Dominici, & Cremæ Eccleſiæ. 58.B
bononienſes Rauennam occupant. 325.B
S. Bonitius Epiſcopus Placentinus plura paſſus in ſchiſmate Cadaloi pro Eccleſia, electus Epiſcopus Placentiæ excęcatur, & martyrio coronatur. 261. D
Bonum in vita operandum de hoc dicto vide plura notabilia. 359.D
borgia veneno extinguit patruum ob id euaſit fortunæ ludibrium. 511.C
boſchettus Bonadamus Mutinæ Epiſcopus ejicitur e ciuitate a Gibellinis. 163.C
bramantes templi Vaticani celeberrimus architectus. 987.C
branchaleonus vrbis Senator. 867.A
branchaleoni Metaurenſes caſtri Durantis Vicarij. 977. B
branchaleoni fundatores Abbatiæ S. Chriſtophori caſtri Durantis nunc Vrbaniæ. 978.A
branda Epiſcopus Placentinus priuatur Epiſcopatu a

tu a Gregorio XII. PP. quia contra ipſum ſentiebat. 287.B
branda Epiſcopus Placentinus renunciationi Pontificatus promiſsæ a Gregorio XII. mordicus inſiſtit. 287.B C
breuiario ac miſſali corrigendo de ordine Cong. Conc. Tridentini Fuſcarius Epiſcopus laborauit. 174.B
brixillum Epiſcopatum in Æmilia. 739.B
bulignanus Epiſcopus Firmanus adhæret Federico Imperatori contra Alexandrum PP. III. ideo priuatur Epiſcopatu. 758.B
bulla confirmationis gratiarum, & priuilegiorum conceſſorum à Romanis Pontificibus Epiſcopis Bononienſibus Gregorij PP. VII. 17.D
bulla vide priuilegium.
bulla erectionis Epiſcopatus Bononienſis in Archiepiſcopatum. 52.D
bulla erectionis in cathedralem Eccleſiam Cremenſem. 71.B
bulla confirmationis Archiepiſcopatus Bononienſis, & conceſsionis in ſuffraganeas Eccleſias Cremæ, & S. Domnini. 58.C
bulla erectionis in cathedralem Eccleſiam Sancti Domnini. 78.B
bulla prouiſionis prima vice Eccleſiæ Burgi S. Domnini in perſonam Papyrij Picedi. 83.C
bulla Stephani PP. conceſsionis corporis S. Silueſtri Abbatiæ Nonantulanæ cum alijs priuilegijs. 102.B
bulla Bonifacij Octaui fundationis monaſterij, & Abbatiæ S. Martini de Parma. 227.D
bulla Stephani PP. Quarti conſecrationis Epiſcopi Placentini. 252.A
bulla Benedicti PP. Octaui confirmationis bonorum, & priuilegiorum monaſterij S. Sabini de Placentia. 257.C
bulla Dionyſij Epiſcopi Placentini erectionis Abbatiæ, & monaſterij S. Sepulchri. 259.D
bulla Innocentij Secundi PP. receptionis in protectionem ſedis Apoſtolicæ monaſterium de Columba Placentinum. 260.D
bulla Adriani Quarti confirmationis electionis in Epiſcopum Placentinum Hugonem Perleonem. 270.C
bulla Paſchalis PP. Primi confirmationis priuilegiorum Archiepiſcopi Rauennatis in cortice arboris. 344.B
bulla Gregorij PP. Quinti conceſsionis Epiſcopatuum in ſuffraganeos Rauennati Archiepiſcopo Placentiæ, & Montis Feretri. 347.D
bulla Gregorij PP. Quinti conceſsionis priuilegiorum, & confirmationis obtentorum, nec non largitionis caſtrorum Archiepiſcopo Rauennati. 349.D
bulla Clementis Secundi PP. ſuper præcedentia Archiepiſcopi Rauennatis. 360.A
bulla Honorij PP. II. reſtitutionis Eccleſiarum ſuffraganearum Archiepiſcopo Rauenn. 365.D
bulla Gregorij Noni PP. confirmationis largitionum caſtrorum, & iuriſdictionis Archiepiſcopo Rauennæ. 378.D
bulla Lucij Secundi PP. confirmationis priuilegiorum, & aliorum indultorum epiſcopis Ariminenſibus. 424.D
bulla Clementis V. PP. fundationis cappellæ S. Priſcæ factæ a Cardinali Battaglia. 428.D
bulla Bonifacij Noni PP. confirmationis priuilegiorum obtentorum per Epiſcopos Ariminenſes. 435.C
bulla Eugenij Quarti PP. adminiſtrationis Eccleſiæ Cæſenatenſis. 479.B
bulla Gregorij Noni PP. cum inſertione ſententiæ, & proceſſus fabricati ad fauorem Epiſcopi Ceruienſis contra Rauennates in negotio ſalis. 487.B vſque ad 491.
bulla prouiſionis Epiſcopatus Ferrarienſis in perſonam B. Ioannis de Tuſſignano facta ab Eugenio Quarto Papa. 589.D
bulla Eugenij Tertij Papæ confirmationis conceſſionum obtentarum per Epiſcopos Imolenſes, & receptionis ſub protectione ſedis Apoſtolicæ. 676.D
bulla Honorij Tertij Papæ priuilegiorum Eccleſiæ Firmanæ. 774.B
bulla altera eiuſdem Honorij III. Papæ conceſsionis priuilegiorum Eccleſiæ Firmanæ. 775.D
bulla erectionis in metropolitanam ſedem Archiepiſcopalem Eccleſiam Firmanam. 797.B & 804. D
bulla Ioannis Papæ XXII. erectionis in cathedralem Maceratenſem ciuitatem, & Eccleſiam S. Iuliani. 807.C
bulla Sixti V. Papæ erectionis in cathedralem Eccleſiam Montis alti. 825.C
bulla erectionis in cathedralem Eccleſiam Ripæ Tranſonis a Pio V. Papa. 835.A & in ciuitatem oppidum.
bulla erectionis in cathedralem Eccleſiam S. Seuerini in Piceno à Sixto Papa V. 847.A
bulla erectionis in cathedralem Eccleſiam Tolentinatem a Sixto Papa V. 854.A & oppidum in ciuitatem.
bulla Bonifacij Noni Papæ exemptionis monaſterij ſancti Chriſtophori caſtri Durantis ab Epiſcopo Vrbinati. 866.D
bulla Iulij Secundi Papæ erectionis collegij Iudicum Vrbini. 876.C
bulla erectionis Archiepiſcopatus Vrbini. 881.D
bullæ Nicolai Papæ tranſlationis Callij in plano ſancti Angeli. 889.A
bulla nuncupationis ſancti Angeli Papalis Nicolai Papæ Quarti Callio ad planum tranſlato. 890. B
bulla Alexandri Papæ Tertij exemptionis monaſterijs Geruntij Callienſis. 894.D
bulla Clementis III. Papæ receptionis in protectionem ſedis Apoſtolicæ monaſterium ſancti Petri de Maſſa montis Neronis Callienſis diœceſis, & conceſsionis priuilegiorum. 896.B
bulla Honorij Papæ Tertij receptionis in protectionem ſedis Apoſtolicæ Epiſcopatum Foroſempronienſem. 912.A
bulla Gregorij V. Papæ conceſsionis priuilegiorum Archiepiſcopo Rauennati. 930.D
bulla Honorij Secundi Papæ receptionis in protectionem ſedis Apoſtolicæ Eccleſiam Feretranam ſeu S. Leonis. 933.B

bulla Gregorij XIII. Papæ tranſlationis Eccleſiæ Feretranæ S. Leonis, & ſedis cathedralis in oppido diœceſis. 441.A A
bulla Honorij Papæ Tertij confirmationis priuilegiorum, & bonorum Eccleſiæ Senogallicenſis. 959. B
bulla Ioannis Papæ XXII. pro rebus Eccleſiæ Senogallienſis exiſtente Epiſcopo Franciſco Silueſtrio. 965.C & 963.C
bulla Vrbani Papæ VIII. erectionis in ciuitatem oppidi caſtri Durantis, & S. Angeli. 979.A
bulla Vrbani Octaui Papæ in qua oppido caſtri Durantis mutatur nomen ac Vrbania deinceps nuncupari mandatur. 979.B
bulla Vrbani Octaui Papæ ſubiectionis Mercatelli, & Lamulæ Vrbanienſi Epiſcopatui nouiter erecto. 985.A B
bulla Vrbani V. priuationis Epiſcopatus ciuitatem Recanatenſem. 1012.B
bulla Innocentij VI. Papæ priuationis Epiſcopatus ciuitatem Auximanam. 1025.B
bulla Vrbani V. Papæ reſtitutionis Epiſcopatus Auximatibus. 1025.B
bulla Ioannis XXII. Papæ erectionis in cathedralem monaſterium Montis Caſini. 1028.D
burgum S. Domnini donatum Epiſcopo Parmenſi à Carolo Manno Imperatore, & Carolo Rege. 186.D & 203.A

C

Cadalus Epiſcopus Parmenſis poſtea Antipapa ſimoniacè adipiſcitur Epiſcopatum. 211. D C
Cadaloi inauguratio in Antipapam ab Epiſcopo Ariminenſi perficitur. 420.D
caietæ celebrare concilium Gregorius XII. Papa impeditur. 436.C
callienſes eijciunt Logorij Epiſcopum Hiſpanum familiarem Valentini memoria trucidati eorum Epiſcopi alias ab Hiſpanis. 906.B
caliſtus Papa Secundus deſignat fines diœceſis Mutinenſis. 147.C
caliſtus Papa Secundus Placentiæ hoſpitio recipitur, conſecrat ibi cathedralem Eccleſiam. 266.A
callij antiquitas, & ſitus. 888.B C
callium exciſum alio reſtituitur factionibus popularibus iterum diruitur funditus. 888.D D
callium vocabatur ciuitas S. Angeli Papalis. 888. D
callium auctoritate Nicolai Papæ Quarti fuit tranſlatum in plano S. Angeli præſidente Ioanne Columna. 889.A
callium plures viros claros produxit. 891.B
callienſis ciuitatis, & diœceſis ſacerdotia, & monaſteria. 891.D
callienſi Eccleſiæ, & canonicis vnitur monaſterium S. Geruntij dirutum. 894.D
callienſibus pauperibus ſtrenuis cruce ſignatis pro expeditione in terram ſanctam Honorius Papa III. aſſignat decimam oblationum. 897.C
callium a factionibus Guelforum iterum combuſtum. 902.D
callienſes parti Manfredi Tarentini adhærent vti Gibellini, ac Guelfos eijciunt e ciuitate, ideoque Anathemate à Pontifice feriuntur ac priuantur Epiſcopatu. 899.B
callienſes Perutinis inſtantibus ab Vrbano Papa Quarto ſupplices in gratiam recipiuntur, Epiſcopatu reſtituto poſt annum. 899.C
callienſes incendio ſuperſtites petunt a Nicolao Papa Quarto facultatem condendi nouam Vrbem. 903.A
camaldulenſis Ordo Bononiæ receptus. 31.D
camaldulenſes Faventiæ recepti cum tributo de mutuando equitanti Epiſcopo albo equo. ibid.
campana quæ Mutinæ ſignum matutinum dabat aſportata fuit a caſtro diruto in bello Bononienſi, & Mutinenſi. 156.C
campanæ pulſatio alijs, & Eccleſijs non licet dum pulſatur certis horis, & diebus illa Eccleſiæ matricis. 147.C
campanæ pulſatio in nocte Sabbati ſancti ex priuilegio. 273.C
campana conſtructa ex calcatibus aureis Comitiſſæ Mathildæ. 561.C
campegius Cardinalis poſt quinque obitas legationes in Romana direptione præſcas vitæ conſulit cum Pontifice in Arce Adriana. 47.B
campegij cardinalis ſingulares virtutes, & opera. 48. C
campegij quatuor Epiſcopi eodem tempore concilio interſunt. 49.C
canonicorum Ferrarienſium laudabilis antiqua viuendi forma. 549.A
canonicorum Bononienſium numerus ab Epiſcopo deſignatur, & cenſus attribuitur. 15.D
canonicorum regularium ſancti Saluatoris congregatio Bononiæ exordium ſumit. 29.B
canonicis Mutinenſibus confirmatur quarta pars bonorum dictæ Eccleſiæ largitorum ab Vgone & Lothario Regibus. 122 D
canonicis Mutinenſibus debentur ab Epiſcopo ſeptem annua conuiuia, & equum in quo prima vice poſt conſecrationem inequitat. 151. C
canonicis de Bercero Vgo Rex largitur plura. 195. B
canonici Imolenſes doctores, ſeu licentiati eſſe debent. 690.D
canonicis Ferrarienſibus concedit priuilegium Adrianus Papa Quartus receptionis in protectionem ſedis Apoſtolicæ, & confirmationis bonorum. 571.B
canones ſoluendi ad Abbatia S. Rupilli Epiſcopo Foropopilienſi. 645.B
canonica portio defunctorum ab Epiſcopo conceſſa canonicis Cæſenæ. 465.B
capparum, & Rocchetti delationis indultum conceſſum canonicis Maceratenſibus ab Vrbano Papa Octauo. 822.C
cappucini Rauennæ à cardinali Iulio Roboreo inducti. 392.C
cardinalis Corarius fundator congregationis canonicorum S. Georgij in Alga. 36.D
cardinales fuere pater, & filius Campegij, & nepos legitime nati. 48.A & 49.C
cardinalis Ferrarius auaritia notatur ideo omnibus

bus infenſus a ſicario, ea de cauſa occiſus. 170.c
cardinalis Moronus plures legationes peragit optime. 173.b
card. Moronus optimi paſtoris partes explet. 173.a
card. Moronus præſidens Concilij Tridentini. 173.b
card. Moronus ſuſpectus de hęreſi carceribus in Arce Adriana mancipatur. 173.c
card. Moronus vir conſtans animo in proſpera & aduerſa fortuna Pontifex a S. Carolo Borromęo exoptatur. 173.b
card. Cananus ex Imperiali Conſtantinopolitanorum Imperatorum ſtirpe. 176.c
card. Getardus Blanchus fundator Abbatiæ S. Martini Vallis Serenæ de Parma. 227.c
cardinalatus titulo Imarus Epiſc. Tuſculanus priuatur. 27.a
cardinales vocati presbyteri aliquot Eccleſiæ Firmanæ. 751.c.& 757.d
caracciola gens Epiſcopos 21. Archiepiſcopos 16. card. 4. habuit. 1079.c.
carmelitani quando primum Bononiæ recepti. 26.c
carmelitæ Mutinæ introducti. 563.d
carmelitæ Ferrariæ introducti. 582.d
carmina antiqua de SS. Syneſio, & Theopompo. 139.b & 140.d
carmina Borgiæ de Paulo Tertio. 237.a
Item de Alexandro Card. Farneſio.
carmina de Dominico card. Capranica. 790.b
carmina Alphani Archiepiſcopi Salernitani. 885.a
card. Cananus purpuram, quam morte Iulij Pontificis amiſerat virtutis curriculo peruectus aſſequitur a Gregorio Papa XIII. 126.b
card. Accoltus carceri mancipatus. 591.b
carolus Magnus victo Deſiderio Longobardorum Rege Romæ coronatur. 321.a
carolus Magnus Rauennæ exceptus ab Archiepiſcopis. 343.c.& 344.a
carolus Magnus argenteam tabulam Rauennati Eccleſiæ legat. 344.a
carolus Magnus Imperator concedit priuilegium, & donat plura bona Epiſcopis Parmenſibus. 183.a
caroli Magni Imperatoris, & Caroli Regis fratris plures conceſſiones factæ Epiſcopis Parmenſibus. 184. vſque ad 198
carolus Caluus Papiæ inſignia Regni ſuſcepit. 251.d
carolus Quintus Bononiæ coronatur, & cum Pontifice tractando per hyemem ibi moram traxit. 47.d
carolum V. Imperatorem poſt coronationem ad ſua redeuntem Card. Campegius itineris comes proſequitur. 47.c
S. Carolo Borromęo Leuius Cardin. Romæ templum ad Catinarios ædificat. 600.c
carolus Magnus Romam proficiſcitur. 892.d
carolus Imperator præſcos conſecrationi Eccleſiæ Monaſterij S. Crucis factæ ab Epiſc. Firman. 248.a
A caroſo Caluo Regi Galliæ legatum mittit Ioann. Papa. 958.b
carolus Cardin. Medices Epiſcopus Tuſculanus Theatinis clericis Florentiæ templum ædificat 999.b
carolus Magnus Epiſcopis Mutinenſibus confirmat conceſſiones, & illis dat exemptiones. 112.a
carthuſianorum cœnobium Bononiæ extructum. 38.d
carthuſiani Ferrariæ recepti. 593.c
carrecta gens habuit plures Epiſcopos, & Cardinales. 582.c
S. Caſſianus Epiſc. Brixineo. in Germania Chriſti fidem Imolæ prædicat. 670.c
B S. Caſſiani Epiſc. Brixinen. vita. 670.c
caſinus colonia Romanorum. 1028.a
caſinus, vide Mons Caſinus.
caſini Epiſc. S. Seuerus. 1028.b
caſinus ab ingenti terręmotu diruitur. 1033.c
caſinum diruitur, & reſtituitur a Bertario Abbate nomine S. Germani ei indito. 1028.a
caſinenſis Epiſcopatus tollitur, & ad Abbatem Montis Caſini iuriſdictio reducitur. 1071.a
caſtrum Durantis ædificatum a Gulielmo Durando Speculatore dicto, nuncio, & legato Martini Papæ Quarti. 975.d
caſtri Durantis ſitus. 975.d.& 926.d
caſtrum Durantis ædificatum poſt exciſum Ripeoſe oppidum ab Vrbinatibus. 926.b
C caſtrum Durantis incolæ Ripenſes Metaurenſes antiquitus dicti 926.a
caſtri Durantis Abbatia erecta in Cathedralem. 926.a
caſtra plurima Eccleſiæ Firmanæ. 774.c
caſtrorum ingens numerus ſpectantium ad Eccleſiam Rauennatem. 374.a
caſtrum Rocchæ S. Mariæ conceditur in emphyteuſim aduocatis a Dodone Epiſc. Mutinen. 146.d
cato Vticenſis vrbe Imola delectabatur. 669.d
S. Catharinæ V. & mart: ode Sapphica Alphani. 1101.
Item eiuſdem cantus. d
Item ode iambis. 1102.b
Alia ſimilis. d
D catechiſmo componendo de ord. ſacri Concilij Tridentini, qui Epiſcopi incubuerint. 174.c
cathedralis Cæſenatenſis conſecrata a S. Eleutherio Papa. 452.a
cathedralis nouæ condendæ facultas conceſſa Cæſenatenſibus ab Vrbano Sexto Papa. 477.a
cathedralem Imolenſem transfert, & conſecrat Henricus Epiſc. 683.
catholica ſuccedunt Epiſcopi, qui Ariminen. conciliabulo ſubſcribere nolunt. 615.a
catholica vicus in Æmilia cur ſic dictus. 447.c
catharina Sfortia vxor Octauiani Riarij Foroliuien. Vic. Prætorium in vindictam occiſi viri euertit. 602.c
cæca viſum recipit, & Arimini indicat corpora ſanctorum Gaudentij, Victoris, ac Valentini. 414.a vſque d
centeſimi numeri myſterium. 638.c

cæleſti-

cæleſtioorum ordo Bononiæ introductus. 31.d
cenſum Imperialem ſoluere non debent coloni,& famuli Eccleſiæ. 124.b
ceruiæ Epiſcopis datur a legatis Apoſtolicis ſententia fauorabilis contra Rauennates ſuper negotio ſalis. 487.b
ceruiæ antiquitas deſcribitur. 485.b
ceruia an eadem cum Ficodenſi ciuitate. 485.c
ceruia diruta premitur aeris inſalubritate. 485.a d
ceruienſi Epiſcopo aſportatio ſalis alibi impediri non poteſt. 487.d. & 490.c
ceruienſis Epiſcopi ſchiſmaticus tempore Gregorij Duodecimi Papæ, & Ioannis Vigeſimitertij. 495.d
cæſena cur ſic appellata. 451.b
cæſena quomodo alias denominata fuerit. 454.c
cæſenæ antiquitas, & conditores. 451.c
cæſena exciſa a Romanis reſtituitur. 451.c.d
cæſenatenſe ſolum fertile vino optimo. 451.d
cæſena a varijs tyrannis varijs temporibus preſſa. 451.c d.
cæſenates tyranni tandem eiecti. 451.a. d
cæſena traditur a Pontifice Archiepiſcopo Rauennati. 350.c
cæſena, a quibus chriſtianam fidem hauſerit. 452.a
cæſenates excommunicati ob inuaſiooem ciuitatis Saſſinæ iuriſdictionis Epiſcopi. 719.b
chronicon Mutinenſe. 90.d
chronici Vaticani particula de Imoleoſibus Epiſcopis. 615.a
chriſtianæ fidei propagandæ in Pruſsia,& Liuonia operam ſtreouam ſua legatione nauat Guilelmus Epiſcopus Mutinen. 255.d
S.Chriſtinæ V.& M. elegiæ duæ Alphani Salernitani. 1093.d
S.Chriſtinæ V.& M. hymni duo eiuſdem Alphani. 1094.a d 1095.a
S.Chriſtina cruciatus Maximus deludit. 1093.d
S.Chriſtinæ pater miniſter Martyrij. 1093.d
S.Chriſtinæ vita, & paſsio ad longum exarata ab Alphano Salernitano Archiepiſc. 1125.c
cincius Vrbis præfectus per biennium obſeſſum retinet in arce Hadriani S. Angeli Honorium Antipapam. 212.d
S.Cyprianus in Rethorica laudatur in carminibus Alphani. 1083.c
ciſtercienſes reſtituuntur ad monaſterium a Dominico Cardinali Capranicenſi. 788.d
ciſtercienſis ordo reformatus opera Dominici Card.Capraniceo. 788.d
ciſtercienſes Maceratæ introducti. 818.a
ciuitas noua in Piceno. 743.d
ciuitas Geminiana, & noua ciuitas in eadem cum Mutina. 118.a
claudia Roborea Magna Duciſſa Hetruriæ, vltima Gintiæ Ducum Vrbini. 860.b
clauſtrum Caribuſianis, ſeu Certuſinis Romæ in monaſterio S. Crucis in Hieruſalem ædificat. 39.c
clemens Tertius Antipapa creatur ab Epiſcopis Lombardiæ contra Gregor. Septimum Papam 145.c
clemens Tertius Antipapa miſere obijt. 363.d
clemens Antipapa Aueoione ſedit contra Vrbanum Sextum. 387.d
clemens VII. Antipapæ fautor Epiſcopus priuatur ſua Eccleſia. 951.c
clemens Antipapa a quibus inthronizatus de anno 1069. 486.d
clemens VIII. opera Franciſci Card. Blandratæ in arduis vtebatur. 533.b
clemens Octauus Papa recipiendæ vrbi Ferrariæ eo ſe confert, ac ibi magiſtratus, & publica bona inſtituit. 541.b c
clemens Papa VIII. Ferrariæ ab Epiſcopo excipitur. 599.d
clemens Papa Octauus excommunicat Cæſarem Eſtenſem occupatorem Ducatus Ferrarienſis, cum ſe Ducem coronare feciſſet. 599.d
clemens Antipapa. 865.d
cleri reformatio edita a Laurentio Card. Campegio. 48.c
clericorum crimina omni prouocatione ſuppreſſa Pontifex mandat animaduerti, & coerceri. 150.b
clerus Placentinus nobilis. 245.d
clerus nobilis Ferrarienſis deſcribitur. 542.b.c
clerici antiquitus ſimul viuebant, & dormiebant in communi dormitorio. 458.b
clerus Rauennæ defodit cadauer Archiepiſcopi Theodoſij, qui ſubiectionem Romani Pontificis faſſus fuerat. 341.d
collegia plurima ſtudioſorum Bononiæ. 6.d
collegio Germanico ædificando, ac faciendo Cardinalis Moronus S. Ignatium adiuuat. 173.c
collegium Capranicenſe fundatum a Dominico Card. Capranica Romæ. 789.c. & 790.a
collegium Nazarenum inſtitutum a Michaele Angelo Card. Tonto. 482.d
columba indice electi S.Aderitius, & alij Rauennates Epiſcop. 327.b
S.Columbæ corpus naui Diuino impulſu delatum Ariminum defertur. 410.a
S. Columbæ caput Bertinorij ſeruatur. 635.d
colliſcipuli domious Gaddius Card. 793.c
comaclenſes ſalinæ donatæ a Lothario Rege Vidoni Epiſcopo Mutinenſi. 128.c
comaclenſis comitatus Archiepiſcopo Rauennati donatus a Gregorio Papa Quinto. 350.a 371.c
comaclenſis ciuitatis conditores recenſentur. 502.d
comaclenſis ciuitatis præſens ſtatus, & inundationes deſcriptæ. 503.a
comaclenſis ciuitatis ædificatio, & portus Venetis magnam zelotypiam iocutiunt, ac ab ipſis commercium,& mercium aſportatio,& nundinæ diſcedant. 557.d
comaclium reſtituitur ab Aeſtinis. 503.b
comaclenſis ciuitatis directio facta a Venetis, ac pugna. 557.d
comitatus Parmenſis conceſſus, cum pluribus caſtris Epiſcopo Parmenſi. 210.a
comitatus Parmen. conceditur, & de nouo confirmatur, Epiſcopo Cadolo. 212.a
comitatus dictus, quia comites ad regendas ciuitates

tates mittebantur. 675.b A
comites de Modiliano carcerant Rufinum Epiſcopum Saſſenatenſem, & Federico Imperatori tradunt. 714.b
comeſtiones charitatiuæ conceduntur ter in anno canonicis Cæſenatibus ab Epiſcopo. 465.b
commiſsio abſolutionis, & receptionis in gratiam ſedis Apoſtolicæ Callienſes emanata ab Vrbano Papa Quarto Rectori Ducatus Spoletani. 899.d

Sacra Concilia de quibus in Opere fit mentio.

Concilium Aquileienſe de anno 381. 247.a
conuentus Auguſtanus ſub Othone Imperatore. 355.c B
conciliabulum Ariminenſe. 2.d. 408.b
conciliabulo Ariminenſi Arrianorum intereſt cōtra Gratianus Callienſis Epiſc. 892.a
conciliabulo Ariminenſi Epiſcop. qui ſubſcribere renuunt Catholicæ caſtro recedunt. 615.a
concilium ſub Agathone Papa. 182.c. 512.b 949.a. 679. 247.a. 643.a
concilium Baſilienſe ſub Eugenio Papam Quarto. 235.b. 288.d. & 919.a
concilium Conſtantienſe anno 1416. 234.d 400.c. 506.b. 657.b
conc. Conſtantienſe elegit Martinum Papa V. 287.c.786.d.869.d
concil. Conſtantinopolitanum. 522.b C
conc. Conſtantinopolitanum. 706.b
conc. ſub Eugenio Papa Tertio pro Ciſalpinis Epiſcopis. 266.c
conuentus Cremonæ habitus ſub Alexandro Papa Tertio. 150.b
conc. Florentinum ſub Eugenio Papa Quarto. 166.d. 480.b. 623.c d 39.a
conc. Ferrariæ ſub Eugenio Papa Quarto. 542.c
conc. in Laterano ſub Alexandro Papa Tertio. 21.a 150.c 219.b 425.a 510.b 647.a 372.c 398.e 464.b 683.a 958.b 303.a
conc. Lateranenſe ſub Leone papa X. 237.c 290.d 445.a 497.c
conc. Lateranen. ſub Iulio II. papa 497.c.528.c 655.d 713.c 969.d 878.b D
conc. Lateranenſe ſub Felice papa Tertio an. 483 1028.b
conc. Lateranenſe anno 680. 616.a
conc. Lateranenſe anno 1179. 710.c 949.d
conc. Lateranen. ſub Benedicto papa VIII. an. 1015 932.d 993.d
conc. Lateranenſe ſub Innocentio papa Secundo. 1044.a
conc. Lugdunenſe ſub Innocentio papa Quarto. 156.d
conc. Lugdunenſe anno 1257. 226.c
conc. Lugdunenſe ſub Gregorio papa X. 383.b
conc. Mantuanum ſub Alexandro papa Secundo. 17.d 12.c.
conuentum conc. Mantuanum ſub Pio PP. II. 167.d
conc. Mantuanum contra Aquileien. 182.c.503.d 512.b.
conc. Mantuanum anno 824. 301.a.557.b
conc. ſeu ſynodus Marzaliæ ſub Honeſto Rauennate Archiep. 13.a
conc. ſeu ſynodus Marzaliæ Archiepiſcopi Rauennatis pro controuerſijs Epiſcoporum. 202.d
conc. Mediolanenſe Prouinciale de anno 449. 248.b
conc. Mediolanenſe Prouinciale ſub Euſebio Epiſcopo. 182.b.299.a
conc. Nicœnum. 352.c
conc. Nicœnum propugnatur ab Epiſcopis Æmiliæ 637.a
conc. Piſanum. 1404.a, 400.c, 869.d, 1076.b, 287.b
conc. Placentinum ſub Vrbano Papa Secundo. 262.b
conc. Pontigorenſe ſub. Ioan. PP. VIII. anno 836. 911.a
conc. ſeu conuentus paruus contra Vigilium. 735.b
conc. Rauennatenſe ſub Ioanne Papa Nono. 12.d. 893.b
conc. Rauennat. de anno 1014. 258.b
conc. Rauennatenſe Metropolitanum. 458.a
conc. Romanum ſub Gregorio Papa Septimo. 10.d, 752.e
conc. Romano ſub Stephano Papa Tertio præſens fuit Aystulphus Rachis. 102.b, 104.c. fuit Partiam 318.
conc. Romanum ſub Ioanne papa Nono. 252.d
conc. Romanum ſub Agathone papa de ann. 681. 300.c, 341.d. 457.a, 862.c
conc. Romanum ſub Iulio Papa anno 337. 329.a
conc. Romanum ſub Symmacho Papa anno 479. 334.a. 735.b, 706.a
conc. Romanum ſub Symmacho Papa anno 498. 418.c, 485.a, 642.d
conc. Romanum ſub Clemente Papa Secundo. 359.d
conc. Romanum de anno 313. 409.d, 862.b
conc. Romanum ſub Eugenio Papa Secundo. 419.c, 457.a, 862.c, 894.a
conc. Romanum ſub Martino Papa anno 649. 436.d, 674.c, 745.d, 958.b, 546.b, 1047.a
conc. Romanum ſub Nicolao Papa Secundo anno 1059. 645.b, 862.b, 911.b, 932.b, 958.c 944.
conc. Romanum contra Monothelitas anno 649. 706.b
conc. Romanum ſub Leone Papa Quarto an. 853. 862.c, 894.a
conc. Romanum ſub Gregorio Tertio anno 730. 892.c
conc. Romanum ſub Paulo Papa I. anno 760. 892.c
conc. Romanum ſub Gregorio Papa II. ann. 721. 892.c
conc. Romanum tertium, & ſextum ſub Symmacho Papa. 1046.a
conc. Romanum anno 964. 1069.d
conc. ſub Ioanne Vndecimo Papa anno 968. 893.b

conc.

Concil.Romanum anno 871. 949.a
conc. ſiue ſynodus Romana ſub Benedicto Papa Nono anno 1015. 1036.a
conciliabulum Ronchaliæ a Federico P.Imperat. conuocatur. 517.d
conc.Sardicenſe anno 347. 329.d
conc.Senonenſe ſub Alexandro Papa Tertio. 271.a
conc.Tridentinum ſub Pio IV. 240.a, 403.a.d. 508.d, 570.b, 970.d, 176.a, 49.a
conc.Vaticanum ſub Nicolao Papa Secundo. 252.b
conc.Vaſtallenſe anno 1106. 645.c
conc.Vaſtall. ſub Paſchale Papa Secundo. 274.a
conc. Vercellenſe anno 1050. 761.c
conc.Viennenſe ſub Clemente Quinto Papa. 163.c
concilij celebrandi a Paulo Tertio indicti legatus deſtinatur Cardinalis Campegius. 47.d
conc.Tridentinum Bononię translatum in ædibus Campegiorum congregationes fiunt, & patres excipiuntur. 49.a
conc.Tridentin.intereſt Card.Cananus tunc Epiſcopus. 176.a
conc.Romanum damnat Redoldum Epiſcopum Parmen. 182.d
conc.Piſanum deponit duos Pontifices, nempe Greg.XII.& Benedictum de Luna Antipapam 287.b
conc. Romanum ſub Gregorio Secundo Papa exauthorizat Leonem Tertium Imperatorem, & Anaſtaſium Patriarcham Conſtantinopolit. 892.c
conc. Lateranenſi a Iulio Papa Secundo præponitur Marcus Card.Vigerius. 969.d
conc.Tridentinum quomodo nuncupandum Vigerius oratione exponit. 970.c
conc.Tridentini legato Card. de Monte acriter reſpondit Epiſc.Vigerius. 970.d
conc.Baſilien. literæ ad Populum Auximanum in commendationem Andreæ Epiſc.d.ciuitatis electi. 1018.a
conc.Caietæ celebrare impeditur Greg.PP.XII. 436.c
concil.indicere cupienti Romæ Theodorico Regi reſiſtunt Epiſc.Æmiliæ in protectionem Symmachi Papæ. 100.c
confeſſio metrica Alphani Salernitani perpulchra. 1100.c
confirmatio donationis factæ ab Epiſcopo Bononienſi canonicis ſuæ Eccl. Ioann. Papę XIII. 14.c
confirmatio donationum, Lotharij, & Adalberti Regum factarum Mutinenſi Eccleſiæ. 129.b
confirmatio priuilegiorum conceſſa a Conrado Imp.Epiſcopis Mutinenſibus in gratiam Vidonis Taurinen.Epiſc. 144.c
confirmatio donationis factæ a Carolo Manno Epiſcopo Parmenſi emanata a Carolo Rege. 185.c
confirmatio eiuſdem Caroli Regis donationis factæ Epiſc.Parmenſibus de oppido S.Domnini & aliorum. 186.d
confirmatio Vgonis Regis Italiæ omnium exemptionum, & conceſſionum factarum Epiſcopis Parmenſibus. 176.d
confirmatio altera eiuſdem Vgonis Regis ad fauorem Epiſcopo. 198.a
confirmatio Othonis Imperatoris conceſſa Epiſcopis Parmenſib.de omnibus illis largitis. 203.a
confirmatio Conradi Imp.Epiſc.Parmenſibus. 207.c
confirmatio priuilegiorum Epiſcoporum Parmenſium Othonis Quarti Imp. 222.b
confirmatio Sigiſmundi Imp. priuilegiorum Epiſcoporum Parmen. 235.c
confirmatio Alexandri Papæ Tertij canonicis Ferrarienſibus ſuper eorum priuilegijs,& bonis indulta. 573.c
congregationis canonicorum regularium Rauennæ initium. 20.c
conradus Imperator confirmat donationes Epiſcopis Mutinenſibus. 141.a
conradus Imperator concedit poſt mortem Bernardi comitatum Parmen.Epiſc.dictæ ciuitatis. 208.d
conſtantinus Imperator aſſeritur conceſſorum priuilegiorum Ferrarienſium. 559.b, 531.a
conſtantinopolitanus Imp.Ferrariæ pro concilio. 542.c.
conſecratio Ludouici filij Lotharij Imp. facta a Sergio II. 746.a
conſtitutiones fabricæ Eccleſiæ Mutinenſis. 157.b
conſilium Philippi Fontanæ Archiepiſcopi Rauennatis Eccleſiæ proficuum. 382.c
conſuetudo auferendi mobiles Archiepiſcopi Rauennati ſublata. 380.d
cornelij Galli poetæ patria Foroliulum. 608.d
cornelij Amalthei carmina de Rodulpho Epiſcopo Senogallienſi. 972.b
cornelius Muſſus Epiſcopus concionator egregius 662.d
S.Cornelij Imolenſis Epiſcopi elogium a S.Petro Chryſologo exaratum. 673.d
coronatio Ludouici Regis Romæ. 301.b
coronationi Manfredi Regis fr.Lucas Epiſcopus adeſſe renuit,ideo pellitur in exilium. 1075.c
Sanctiſſ.Corporis Chriſti miraculum Ferrariæ effuſionis ſanguinis ex hoſtia. 573.a
corpora plurium ſanctorum Fauentiæ. 512,a
cortia gens Veronenſis vetuſta, & nobilis deſcripta. 282.d
cortarius Epiſcopus Card.Bononienſis ſcripſit hiſtoriam ſui temporis. 36.c
cortarij Cardinalis laudes Tomaſinus recenſet. 37.a
cortarius Cardinalis diſpenſatis pie rebus ſuis obijt cum ſanctitatis opinione. 37.b, vſque d
coſmatus Melioratus Archiepiſcopus Bononienſis efficitur Pontifex ſub nomine Innocentij VII. 35.d
crema ædificata a varijs populis Italiæ fugientibus Longobardorum tyrannidem. 69.d
cremæ exordium reiecta antiqua opinione. 76.a
cremæ ſitus deſcribitur. 76.a

Cremæ

Cremæ nomen vnde prouenerit. 76.a,b A
crema pluties exciſa a Federico Æneobarbo, & alijs. 76.b.c
crema tyrannorum iugum varium ſubit. 76.d
crema erigitur in Cathedralem ciuitatem a Greg. XIII. Papa. 71.d
crema varijs metropolitis diuerſis temporibus ſubiecta. 71.b
cremenſis Cardinalis Antipapa ſub nomine Paſchalis Tertij. 71.a
S. Creſcentini Vrbini patroni corpus Typhernatibus ablatum. 861.c,863.a
creſcentius tyrannus Vrbis deturbat Greg. V. Pontificem, ob id ab Imp. Othone tertio damnatur. 256. a
cruciatam armat contra Saracenos Vvido Archiepiſc. Rauennas. 379.a,d B
cruciata vide expeditio in Terram ſanctam.
crucem gerendi facultas conceſſa a Greg. Papa Septimo Epiſcopo Firmano. 752. c
cruciferi Imolæ introducti. 685.c
cuſtodis Angeli officio fungitur S. Geminianus. 97. c.

D

Damianus Archiepiſcopus Rauennaten. creditur mortuum excitaſſe, & Hebræum obſtinatum ad euangelium duxit. 342.a
SS. Darij, & Chryſantis corpora Regium Lepidi tranſlata. 301.c C
Deſiderius Longobardorum Rex Papæ Adriano infenſus a Carolo Magno deuincitur 114.c
Decimæ etiam dijs gentium dabatur de aratis. 678. d
Demetrius coronatus a legatis ſedis Apoſtolicæ Dalmatiæ Rex, & obſequium eidem exhibet 469. b
Demetrius Dalmatiæ Rex dicitur, & coronatur a legatis Apoſtolicis in ſynodo Salonicenſi.
eſennio Eccleſiæ quomodo ab Imperatoribus antiquitus permiſſa. 144.a
Deſiderius Longobardorum Rex victus a Carolo Magno in Galliam ducitur. 321.a
Diœceſis lis, & termini a curſu duorum equorum mutari inter Bononienſes, & Mutinen. Epiſc. 12.
Diœceſis Mutinenſis fines deſignati a Calliſto papa II. 147.c D
Diœceſis quomodo antiquitus Epiſcopis præſtaa. 635.a
Dionyſius Epiſcopus Placentinus nepos Comitis Rodulphi Longobardi donat bona monaſterio S. Sabini Placentini. 258.d
Dionyſius Epiſcopus Placentinus de ſede deturbatus ob concubinatum. 259.d
Dionyſij Cardinalis Lauretij virtutes eximiæ. 879. c
Dionyſij Lauretij geſtum in capitulo generali Seruorum. 878.d
dignitates de Iurepatronatus diuerſorum erectæ in Eccleſia Imolen. 692.d
Diploma priuilegiorum Ferrarienſium Vitelliani papæ. 546
981. c
Diploma Hugonis pſeudoArchiepiſcopi Meſſanenſis erectionis Epiſcopatus Liparenſis. 1049.c
Diploma Anacleti Antipapæ erectionis Epiſcopatus Liparenſis. 1050.c
Diploma Bonifacij papæ Noni ſeparationis Eccleſiarum Liparenſis, & Pactenſis. 1055.b
Diploma Regium Henric. VII. Anglorum concedens titulum conſiliarij Equitis, & familiaritatis Ioann. Vincentio Paleotto Bononienſis. 691. a
Diſceptatio de corpore Hadriani papæ primi. 113. b
Diſcordia maxima inter Trauerſarios, & Vbertinos. 378.a
Diſputandi partes in concilio Florentino ſuſcepere pro Latinis Ludouicus de Petranna, & Ioannes Caſarellus Epiſcopi Foroliuienſes. 623. c, d
Diuitiæ in ſuperba deuia inflant ad perditionem. 341. b
S. Dominicus Bononiæ ædificat celebre monaſterium, & primum capitulum. 24.d
S. Dominici corporis tranſlatio. 381.d
Dominicani, quando Mutinam excoluerint. 156. d
Dominicus de S. Geminiano celeber iureconſultus Vicarius Mutinen. 166. c
Domini Foroliuij varijs temporibus. 607.c
S. Dominico amicus Ioan. Albertinus Firmanus donum donat. 768. a
S. Dominici Eccleſia fundata. 780.c
Dominicus Cardinalis Capranica creatur Cardinalis a Martino V. in fin. vitæ publicatur. 787. c
Dominicus Cardinalis Capranica pro obtinendo Cardinalatu confugit ad concil. Baſilienſe, a quo obtinet, ſed ab Eugenio Quarto denegatur, & profugatur. ibid
Dominicus Card. Capranica humili actione facta ab Eugenio obtinet Cardinalatum, 788
Dominicus Cardinalis Capranica deſtruit arcem. Giriſalci reſtituit Firmum, & alia oppida Eccleſiæ. 788. d
Dominico Cardinali Capranica famulati plurimi magni viri. 788.d
dominicus cardinalis Capranica Mecœnas litteratorum. 790.b
dominicus cardinalis Pinellus perditos graſſatores tollit. 796.a
dominici cardinalis Pinelli legationes. 796.b
S. Domnini Burgum erigitur in ciuitatem a Clemente Octauo. 770.
S. Domnini deſcriptio & denominatio. 77.c d
donatio Othonis Imperatoris Vgoni Epiſcopo Mutinenſi. 130.b
donationis magnæ diploma factæ Abbatiæ Nonantuli ab Ayſtolpho Rachi. 104 d
donatio facta a Ioanne Epiſcopo Mutinen. monaſterio ſancti Petri. 134.d
donatio facta à Varino Epiſcopo Mutinen. monaſterio S. Petri dictæ ciuitatis. 136. c
donatio Conradi Imp. in gratiam Giſlę eius vxoris

Eccleſiæ Mutinenſi. 141.c
donatio caſtri Rochæ ſancti Marci facta a comitiſſa Mathilda Eccleſiæ Mutinenſi. 146.c
donatio comitatus Parmenſis facta Epiſcopo Vgoni Parmen. per Conradum Imp. 211.a
eadem facta ab Henrico Imp. confirmatur. 212.b
donatio comitiſſæ Mathildis plurium locorum Abbatiæ Nonantulanæ. 216.a
donatio facta a Federico Imperatore Parmenſi Eccleſiæ de caſtro Rignonis. 219.b
donationes monaſterio ſancti Seuerini de Placentia Dionyſij Epiſcopi. 259.b c
donationes factæ pro fundatione monaſterij de Columba Placentini. 263.d
donatio dimidietatis caſtri muſtioli Archiep. Rauennati a Boniſcio Lamberti comitis. 367.c
donatio facta S. Petro Damiano pro ædificando monaſterio Arimini plurium rerum, & caſtrorum a Petro Bonon. 421.a
donationis inſtrumenta factæ clericis Cæſenatenſibus ab Epiſcopo vt vitam, & victum communem habitant. 458.b
donatio facta a Didone Epiſcopo Cæſenat. clericis, & presbyteris interuenientibus ac canonicis ſuæ cathedrali pro augumento cultus diuini. 460.a
donatio Amerini Epiſcopi Caſinatum facta canonicis de pluribus, & portione canonica ac cathedratica. 466.a
donationis inſtrumenta facta de decimis & alijs ab Epiſcopo Ferrarien. & capitulo Eccleſiæ S. Georgij de Ferrarola. 576.c
donatio facta a Philippo Fontana Epiſcopo Ferrarienſi de hoſpitali ſancti Iuliani, & alijs bonis monaſterio S. Bartholomæi Ferrariæ. 578.d
donatio Eccleſiæ S. Reparatæ facta ab Epiſcopo Foroliuienſi Abbati ſanctæ Mariæ extra portam. 616.c
donatio Benedicti Papæ Secundi de plurimis bonis facta monaſterio ſancti Rupilij Foropopilij. 643.c
donationum factarum ab Epiſcopis Foropopilienſibus Abbatiæ ſancti Rupilij confirmatio conceſſa ab Aymerico Epiſcopo Foropopilienſi. 653.c
donatio Thomaſij de Faliano comitis Romandiolæ facta Epiſcopis Saſſinæ. 715.c
donatio vide Inſt. & priuilegium, & conceſſio.
donatio facta ab Vberto Epiſcopo Firmano monaſterij S. Michaelis Arch. Abbatiæ ſancti Sabini Firmani & Monachis S. Benedicti. 749.d
donatio, & confirmatio donationum factarum monaſterio ſancti Santini Firmi a Liberto Epiſcopo. 753.a
donationum confirmatio facta a Balignano Epiſcopo Firmano monaſterio S. Sauini. 755.d
S. Donati corpus Imolæ inuentum. 683.a
draco a S. Rupilio compreſſus. 640.d
duellantes Mutinæ accumbentes & equum tradebant feudatarijs Epiſcopi. 162.a
ducatus Vrbini deuolutio ad ſedem Apoſtolicam. 977.d

E

A Eccleſia antiquitus quomodo ex priuilegio ſe tueri poſſit contra moleſtias illatas. 144.a
Eccleſia nobilis D. Mariæ virginis Cremæ in cathedralem erigitur. 71.a
Eccleſiæ cathedralis ſancti Germani Mutinenſis ædificatio. 145.d
eccleſiæ Mutinenſi perficiendæ miraculoſa marmora data. 151.d
eccleſia Mutinenſis ditata per vniones Ioannis XXII. & Benedicti XII. 164.a
B eccleſiæ bona in contractu abſque teſtibus venire non poterant. 382.b
eccleſiarum ingens numerus conceſſus Epiſcopo Ariminenſi. 423.a d
eccleſiaſtica immunitas perſonis ſeruientibus, & colentibus res Eccleſiæ Mutinen. conceſſa. 121.b & 124.c
eccleſiaſticæ libertatis decreta Senatus Mutinæ contraria opera Epiſcopi abrogantur. 158.d
eccleſius Archiepiſcopus altare argenteum, & plura aurea vaſa donat Eccleſiæ Rauennati. 334.c
eccleſius Rauennatenſis Archiepiſcopus charus Theodorico Regi legatus mittitur ad Iuſtinianum Imp. 394.b
C ædificis constructa in ſolo alieno, & alia Ferrariæ quibus acquiſita ſint in vim antiquæ legis. 554.a
ægidius Fuſcararius Epiſcopus Mutinenſis cum cardinali Morono ſuſpectus de fide in Adriani mole carceratur. 174.b
ægidius Cardinalis Carillus fundat cathedralem Fauentinam. 511.d
ægidius Carillus Cardinalis legatus eruit dominio plurium ciuitatum Æmiliæ Franciſcum Ordelaffum, qui Foropopilij ſe recepit. 632.c
ægidij Cardinalis Albernotij vita. 785.c
eigeltrada Comitiſſa. 362.c
electio Epiſcopi Mutinen. dum controuertitur inter canonicos PP. prouidit Eccleſiam. 158.b
electio Epiſcopi Mutinen. fit in perſonam duorum per diſcordiam capituli. 163.d
D electio Epiſcopi Placentini miraculo D. Virginis facta. 250.d
electio Epiſcopi Placentini confirmata ab Eugenio Tertio ſaluo iure Archiepiſcopi Rauennatis. 266.c
electio Epiſcopi Placentini facta in Vrbe a clericis, & alijs de dicta patria, qui aderant cauſa litis. 269.d
electioni Epiſcopi Placentini conſules tenentur intereſſe. 274.b
electio Archiepiſcopi Rauennatis irritata anno 432. ob præmonſtrationem diuinam de ſancto Petro Chryſologo ſeligendo. 332.c
electio ſuffraganeorum controuertitur, & interdicitur Archiepiſcopo Rauennati à Simplicio Papa. 333.c
electio per compromiſſum facta de Epiſcopo Ceſenatenſi. 469.b
electio inter duos Comaclenſes litibus dilaniata a con-

A a concilio iudicatur. 506.b
electio Firmani capituli, & Pſeudo papæ de Epiſcopo irritata. 784.d
electio Ioannis de Pręfectis in Epiſcopum Vrbinatem irritatur ab Eugenio IV. 170.a
electio Epiſcopi Callien. delata per compromiſſum ad canunicos Vrbinates. 903.d
electioni Cæſaris in Germaniam Eugenius Quartus mittit legatum Epiſcopum Vrbiui vt interſit. 871.d
electis duobus pro Regij Lepidi Epiſcopis capitulo per octennium contendente, confirmationem Papa electis denegat ac Fr. Gulielmum conſtituit Epiſcopum. 304.d
B electus in Archiepiſcopum reiectus a Pontifice ex inſcitia pſalmorum. 338.e
eleemoſynarij titulo ac pluribus egregijs operibus decoratus Ioannes Linatus Epiſcopus Placentinus. 295.e
emanuel Orientis Imperator expetitus à Federico pro nuptijs, & armis contra Gulielmum Siciliæ Regem. 367.e
emphyteuſis Eccleſiæ Mutinen. inſtrumentum. 146.d
æneas Picolomineus poſtea Pius Secundus Epiſcopus Firmanus donat Tiaram pretioſam Eccleſiæ. 791.a
englizata comitiſſa. 371.a
entius Rex Sardiniæ capta Mutina obſidetur. 156.e
C epiſcopus Albertus Boſchettus Mutinæ poſt ſacris exolutam in patriam redit. 156.d
epiſcopi Boonien. quando primitus titulum principis vſurparint. 21.d
epiſcopus Bononien. donat præcipuam partem ſuorum bonorum canonicis ſuæ Eccleſiæ. 14.d
epiſcopus Ariminen. dolore capitis preſſus impetrat a Sancto Gregorio dimiſsionem Eccleſię. 419.b
epiſcopus electus Rogerius Gorria reſpuit conſecrationem ad euitandum ſchiſma. 281.d
epiſcopus Ficodien. in articulo mortis ſe deferre facit ad monaſterium, & in porta ſe abdicat ab epiſcopatu, & monachus fit. 426.e
D epiſcopus Fauentinus excõmunicatus a PP. Ioanne eo quia abſque ſua licentia conſecrationem ſuſceperat a Metropolitano. 512.e
epiſcopus Fauentiæ adhęrens Federico Aenobarbo excommunicatur a Pontifice, & Epiſcopatu deijcitur. 500.b
epiſcopus factus monachus amplius ad Epiſcopatum prouehi non permittitur. 522.b
epiſcopus Firmanus quando cœperit vti titulo Principis. 785.a
epiſcopus lingua per ſeptennium diuinitus ob alienationem bonorum Eccleſiæ captus. 17.d
epiſcopo Mutinenſi conceditur priuilegium reædificandi caſtrum pentis, & alia a Federico Imperatore. 153.a
epiſcopus Mutinenſis quando primum comitis, & principis titulo decoratus. 167.c
epiſcopi munera Paſtoris nomine a Gregorio IX. deſcribuntur. 224.b
A epiſcopus morbo regio laborans petit dimiſſionem, illa obtenta pœnitentia monetur priuatæ vitæ peragendæ timore. 642.c
epiſcopus Montis Caſini reducitur ad monaſterij gubernium. 135.b
epiſcopus non doctor diſpenſatur ad Epiſcopatum adipiſcendum. 734.d
epiſcopi non debent ordinare clericos alterius diœceſis abſque litteris, ex præſcripto Niceni conc. 352.c
epiſcopus Ordelaffus bis electus a diuerſis Pontificibus Rom. reprobatus. 620.b
epiſcopis obſequium factum a Maceratenſibus. 783.a
B epiſcopi inhiantes ad bona temporalia cultum rei Chriſtianæ negligunt. 675.c
epiſcopi antiquitus iudicia non exercebant ſed ſacra adminiſtrabant. 675.d
epiſcopus Parmenſis princeps poſſidet plura iuriſdictionis alta oppida, & feuda magnorum principum. 780.d
epiſcopi tueri debent iura ſummi Pontificis. 224.c
epiſcopi tueri debent libertatem Eccleſiæ etiam cum martyrio. 224.b c
epiſcopus dilapidans bona Eccleſiæ ſuſpenditur a Pontifice. 226.a
epiſcopatu deiecti ob omiſſum bellum cum comitiſſa Mathilda Parmen. & Regien. Epiſcopi. 302.e
C epiſcoporum Rauennatenſium ſeries a S. Apollinare primo Epiſcopo vſque ad præſens incorrupte ſeruatur. 326.b
epiſcopatu Patauino eijcitur per coniurationem Ioannes Anſelminus. 399.d
epiſcopus à vidua porco ſublato plectitur ab ira Dei vlcere in gula. 584.a
epiſcopatum in vim ſanctæ obedientiæ cogitur a P.P. recipere Beati Ioannis de Toſsignano. 592.a
epiſcopus ſpurius Scarpetta Ordelaffus. 621.d
epiſcopum probitate, & exemplo præeſſe decet non lite, & iurgio. 685.c
epiſcopi Saſſenatenſis carceratio ob adhærentiam Pontifici a Federico Imp. 714.b
D epiſcopus Saſſenaten. trucidatus ab inuaſoribus bonorum Eccleſiæ. 16.b
epiſcopus ſciſmaticus bis deturbatus a Sede. 728.d
epiſcopus Vitulus Firmanus depoſitus, & reſtitutus. 785.d
epiſcopus Callien. pœnitentiæ cauſa Epiſcopatum dimittit monaſterium adit laudatur a S. Petro Damiano. 893.d
epiſcopi Callienſes, & Montisferetri, ex Epiſcopatibus deturbantur a Ioanne XXII. eo quia ſuppetias tulerunt Federico Monteſeltrio Eccleſiæ hoſti. 903.c
epiſcopatu priuatur Alexander Mazza, ob malam adminiſtrationem. 926.c
epiſcopus ſancti Leonardi ſeu Feretranus comitis titulum obtinet a Federico Imp. 934.c
epiſcopus Petrus Piſauren. adhæret Federico contra Alexandrum Tertium. Ideo Epiſcopatu pri-

priuatus reſtituitur pòſt reditum in gratiam. 949. d
epiſcopatu priuatur ciuitas Recanaten. 1012.b
epiſcopatu priuatur Auximana. 1014.a
epiſcopalis dignitas Parmenſibus erepta. 181.a
eugenius Tertius populis rebellantibus reſtituit poſt reſipiſcentiam ab Adriano Quarto. 181.a
epiſcopatum Bononien. adipiſcitur Campegius filius poſt Patrem. 49.b.
epiſcopus Caſſinen. ob caſtra ablata a ſubditis tyrannis mœrorem ad mortem cõtrahit. 1032.d
epiſcopi Triuentini confirmatur exemptio ab Archiepiſcopo Beneuentano, & Eccleſiæ Romanæ protectioni recipitur a Sixto Quarto. 1077.a
epiſcopi delendi ac falſo Cæſenæ adſcripti. 468. d
epiſcopalis ſedis Foripompilij translatio vindicatur ab iniuria ob occiſum Epiſcopum. 634.
epiſcopalis cura quæ antiquitus. 675.c
epiſtola Clementis Quarti pro compeſcenda & vindicanda temeritate occiſorum epiſcopi Saſsinæ. 116.& 718.d
epiſcopale Palatium reſtituitur a præpoſito canoniſta tunc Epiſcopo Placentino. 235.d
epiſtola Henrici Imperatoris ad Archiepiſcopum Rauennæ pro reſtitutione ablatorum in Romandiola a Federico. 373.b
equum ſuper quo equitat Epiſcopus Mutinenſis dum redit a conſecratione prima vice deberi canonicis cathedralis iudicio inſtituto prætenditur. 152.c
equi Epiſcopi Mutinenſes Baluchis debetur. 104.d
erectio Archiepiſcópatus Bononien. à Gregorio XIII. 52.d
erectio cathedralis Cremen. 71.d
erectio Epiſcopatus Burgi S. Domnini. 78.b
erectio in cathedralem vide bulla.
erectio in cathedrales ciuitatis oppida ſancti Angeli, & Vrbaniæ ciuitatis. 979.a
erectio in cathedralem monaſterij Montis Caſini. 1028.d
eremitæ græco nomine Calogiri dicebantur. 1046. b
eremitani ſancti Auguſtini Ferrariæ introducti. 568. d
eremitus optima Inſtitutio traditur ſua prolixa littera ab Hermato ſeu Leone Archiepiſcopo Rauennaten. 353.b
eremitanis S. Auguſtinis conceditur conuentus S. Domnini Mutinæ inſtantibus patribus Ordinis S. Auguſtini. 159.b
eremitani Mutinæ introducti. 156.d
eremitani cadauer pro ſancto habiti Inquiſitor comburi iuſsit, & ſectam eijcit. 583.
erminius Cardinalis Valent. tractat Ferrariæ pacem inter Henricum Quartum, & Carolum Sabaudiæ Ducem primitus. 535.b c
error Baronij, & Sigonij corrigitur de Alphonſo Hiſpalenſi. 11.c
error nominis Regij, & Epiſcopatus Ioannis Generalis Carmelitarum Claudij Rogerij emendatus. 308.b

A eſtenſes comites de canoſa comitiſſam Mathildam ſuam dicunt. 540.d
eugenij Tertij epiſtola ad Rauennatem Epiſcopum ſuper electione Epiſcopi Placentini. 266. d
eugubinus Epiſcopus proteſtatur, & renuit ſubiectionem Archiepiſcopi Vrbinatis. 883.d
eugubini coercentur ab impedimentis, & inuaſionibus Carecili per Greg. Nonum. 898.b c
eutimi reſponſio de profectione ad Eremum. 356. d
exarchatum Rauennæ Leo Archiepiſcopus occupare tentat. 343.b
excellentiſsimi titulus Regi Rachi datus. 249.c
excommunicatus non poteſt excommunicare. 363.c
B excommunicatur Prætor Parmen. pro tuitione iurium Eccleſiæ ab Opizone Epiſcopo. 227.
exemptio facta ab Epiſcopo Firmano hoſpitali S. Marci Riaccelli. 777.d
expeditio in Saracenos Alberti Archiepiſcopi Rauennatis. 373.d
expeditionem in terram ſanctam prõmouet beatus Petrus Tomaſius Carmelita. 1058.
expeditionem Cruciatæ in terram ſanctam Honorius Papa Tertius fouet, & iuuat. 897.i
ezelinus tyrannus carceri mancipat Archiepiſcop. Rauenn. legatum, & Brixienſem Epiſcopum. 382.c

F

C FAma peſſima auaritiæ Ioannis Baptiſtę Ferrarij Mutinenſis. 170.d
Fama Ferrarij fratris optima opera propria vices bonas reddit Franciſcus Ferrarius. 170.b
Fagiola Nerius Feretranus occupat Sarſinam. 727. d
farinata Vbertus pius in Patriam. 218.c
fauius Sanctorius Cardinalis S.Sabinæ timore amiſſæ gratiæ moritur. 481.c
fauentinum territorium donatum Archiepiſcopo Rauennati à Conrado Cæſare. 359.b
fauentiæ antiquitas, ſitus, & chorographia ab auctoribus late deſcribuntur. 510. c
fauentia a Gothis exciſa reſtituta cum arce à Federico II. Imperatore. 511.a
D fauentia exactis longobardis in libertatem ſe aſſerit. 511.a
fauentiæ domini ac tyranni varij. 511.b
fauentiæ domini Manfredi eijciuntur a Borgia, & conuerſio Borgiæ. 517.d
fauentiæ qui Chriſtianam Fidem primi prædicauerint. 511.b
fauentinis canonicis facultas excommunicandi, & interdicendi conceſſa. 217.d
Federicus Primus Imperator confirmat priuilegia Mutinenſi Eccleſiæ. 149.d 155.a
federici Aenobarbi decretum reſtitutionis bonorum Eccleſiæ Parmenſi. 218. d
federicus Aenobarbus donat Parmenſi Eccleſiæ caſtrum Regnani. 219.c
federicus Imperator coronatur ab Adriano IV. 367.c
federicus Imperator ex qua cauſa ceperit etiam inſen-

inſenſus Rom. Eccleſiæ. 370.b
Federicus Imperator confirmat priuilegia Eccleſiæ Rauennaten. 370.c
federicus ſecundus confirmat donationis factas Eccleſiæ S. Bartholomæi Ferrariæ, & monaſterium recipit ſuo protectione. 580.a
federicus Imperator confirmat conceſſa Imolenſibus. 682.b
federicus Imperator vexat priorem ſancti Saluatoris Firmi, qui adhærebant Pontifici. 777.d
federicus Dux Vrbini eciſa arce nouam ædificat cum palatio, & nobilem Cathedralem. 860.b
federicus de Monteſeltro Eccleſiæ hoſtis. 903.d
S. Felix Bononien. Epiſcopus ædificat monaſteria, SS. Naboris & Felicis, & alia. 9.a
felix Archiepiſcopus Rauennas rebellare facit ciuitatem ab Imperatore, & ab ipſo Pontifice clerum captus Conſtantinopolim ductus, excæcatus multatur exilio. 342.b
felix melior in exilio euaſit ad ciuitatem plura ſancte peragit, obiit cum opinione ſanctitatis. 342.c
Fr. Felix Perettus Epiſcopus Firmanus, poſtea Sixtus Papa V. 795.b
S. Felicianus Vmbris, & Callienſib. fidem Chriſti prędicat. 891.b
feltrenſes cum Malateſtis iuncti. 478.d
feltrius Foroliuienſium belli Dux. 606.b
ferratores Farneſius pro tuendis iuribus ſuæ Eccleſiæ Epiſcopatus Parmen. excluſus ab Epiſcopatu. 242.a
ferdinandus Neapolitanus Rex coronatur a Bartholomæo Card. Rapanella. 369.d
feretranum comitatum Archiepiſcopi Rauennæ. 362.a
feretria, vide S. Leonis ciuitas.
feretriæ Duces Vrbini dominatum obtinebant. 930.c
ferrariæ Dux coronatur Cæſar Eſtenſis paulo poſt excommunicatur. 599.d
ferrariæ ædificatores, & principium a Vicohabentia 540.c
ferrariæ qui dominati fuerint. 540.d
ferraria dono data Romanæ Eccleſiæ a Bonifacio Patre Comitiſſæ Mathildæ. 540.d
Ferraria formam Reipub. habuit. 540.d
ferraria aucta ædificijs, & alijs ab Ateſtinis Principibus. 541.a
ferraria ad ſedem Apoſtolicam deuoluta. 541.b
ferrariæ concilium inceptum. 542.c
ferrariæ Conſtantinopolitanus Imperator pro concilio. 542.d
ferraria inundationis, & incurſionis cauſa vltra Padum conſtituta. 543.a
ferraria patria plurium virorum illuſtrium, qui recenſentur. 543.d
ferrarienſes antiquitates, & res qui deſcribant. 540.d
ferrarienſium rerum ſcriptores. 544.b
ferrarienſis epiſcopatus a Vicohabentia deriuas. 543.a
ferrarienſia priuilegia Vitaliani Papa non correſpondent ſtylo temporis. 549.c
ferrarienſis Ducatus, & comitatus deſcribitur in priuilegio Conſtantini Imperatoris cum conceſſione Mercati, 548.b, & 951.a
ferrarienſes LL. antiquæ, priuilegia Vitaliani papæ & Conſtantini Imperatoris. 551.d. vſque ad 553.
ferrarienſes Epiſcopi primo dicti Vicohabentiæ deinde Ferrarolæ aliquando S. Georgij. 564.c
ferrariæ Cathedralis primum tranſlata a Landulpho Epiſcopo ab Eccleſia ſancti Georgij. 569.a
ferrarienſis vicariatus impetratur pro Ateſtinis a Petro de Stagno Epiſcopo Ferrarienſe Card. 585.b
feſti dies ſeruandi forma ex antiquo ſtatuto Ferrarien. 555.c
feudum cuſtodiæ camporum vbi duella fiebant Mutinæ datur ab Epiſcopo Balucolſis 162.a
feuda Sarſinæ, quæ ſint, an Imperialia, vel Papalia. 732.b, & 734.a.
fieodia, & Ceruia eadem. 485.c
fidem Chriſti quando Parmenſes primum hauſerint. 180.b
filius ſpurius Sergij Pontificis fauore nobilis ſcorti Amaſiæ ad Archiepiſcopatum Rauennę promotus. 347.a
filiaſius Rouerella philoſophiæ ſtudijs incumbit dimiſſo ſponte Archiepiſcopatu Rauennati. 390.c
filij ſeruorum Eccleſiæ in poteſtatem Eccleſiæ naſcebantur ex priuilegio Federici 711.d
finium controuerſia terminata inter magnos Duces, & Parmæ Duces, ac Epiſcopos Parmen. 85.d
firmana ciuitas cur ſic dicta. 741.a
firmum nobilis colonia 27. Romanorum. 741.b
firmum Piceni vrbs princeps in medio ſita. 742.a
firmum excuſſo Longobardorum iugo ad ſedem Apoſt. ſe tradit. 742.b
firmi domini, ac tyranni. 742.b
firmum deſolatum a Federico Imperatore opera Archiepiſcopi Moguntini, quia adhærebat Alex. III. 743.a
firmum quando primum Chriſtianam fidem acceperit. 743.b
firmanus Epiſcopus crucem antiquitus ob dignitatem gerebat. 743.c
firmani Præſulis prærogatiuæ a Pont. indultæ. 743.c
firmana ciuitas plures martyres Chriſto pepetit. 743.b
firmanum ſtudium, & academia. 744.a
firmi SS. Epiſcopi. 744.c
S. Firmus Abbas non fuit Epiſcopus Firmanus. 751.d
firmano Epiſcopo conceditur priuilegium ab Innocentio, & Honorio Tertio, ne quis præter legatum in caſtris, & bonis Eccleſiæ ſuæ ſe ingerere poſſit. 774.b. 775.d

firma-

firmani rebellant Eccleſiæ. 785.d
firmana Eccleſia in Metropolitanam erecta a Sixto Quinto. 744.c
firmi exemptio a iuriſdictione Legatorum. 794.c
florentia incendio mali ciuis Neri de Abbatibus crudeli animo incenſo deflagrat. 658.b
florentini Guelphi victores exactis Gibellinis, D.Bernardum Epiſcopum Cardinalem tutelarem reuocant in eiuſque tutelæ locum ponunt ſanctum Bernardum Clarauallenſem Abb. 215.b
florentinorum legati ad Neapolitanum Regem. 936.a
florentius Archiepiſcopus Rauennatenſium doctrina, & eloquio clarus pater pauperum defunctus Conſtantinopolim delatus lacrymis egenorum exclamatus. 382.c
foliani comites Romandiolæ. 715.b
fontana Archiepiſc. Rauennat. vir inſignis, vide Philippus. 381.c
fr. Fortunatus Vaſellius Card. vir omni doctrinæ genere inſignis Venetos, & Ianuenſes iunxit Fœdere. 387.a
fori Liuij conditor miles nomine Lucius Herminius nomine. 602.b
foroliuienſes vicinis oppidis dominantur bello cum Bononienſibus pugnant. 602.c
forum Liuij ſub Ordelaffis Riarijs, & alijs. 602.c
forum Liuij Chriſtianam fidem ſuſcipit a S. Apollinare. 602.d
foro Liuij in ciuitate plura SS. corpora requieſcunt 603.a
foroliuienſis diœceſis Eccleſiæ, ſacerdotia, & monaſteria. 603.b
foroliuienſis hiſtoriæ caput ex Alexandro Paduano relat. 603.c
foroliuium Auguſtus, & Liuia perueniunt. 604.c,d
foroliuij Gothi potiti. 605.b
forumliuij in Democraticam rempublicam ſe erigit. 606.b
foroliuienſes dolo excipiunt milites Gallos, & illos ex improuiſo adoriuntur, & occidunt, & obſidionem ſoluunt. 606.b
foroliuienſes poſt varios dominatus ſeſe dedunt iterum Eccleſiæ. 602.d
forum Liuij patria Cornelij Galli poetæ, & Pauli diaconi. 607.d, & aliorum virorum.
forum Pompilij ſolo euerſum, & ſale diffuſum ab odio Epiſcopi. 611.b
forum Pompilij excidium a Grimoaldo Longobardorum Rege, & ab Arduino Card. legato Innocentij. 611.d
forum Pompilij an fuerit dignitate Epiſcopali priuatum excutitur. 630.d
fori Pompilij conditor, & quomodo ciuitas creuerit. 631.b
fori Pompilij domini, & tyranni varij. 632.c
fori Pompilij poſt rebellionem Franciſci Ordelaffi in eius odium legatus comburi mandat in pœnam fœdiſſagæ coniurationis cum Vicecomite. 632.d
fori Pompilij Epiſcopus poſt incendium, & excidium vrbis Bertinorium contendit. 632.d
foropompilienſium ſtatus inſtructio legati Apoſtolici. 633.a,b
foro Pompilij Eccleſia an ſuppreſſa, vel vnita fuerit memoria non exiat. 633.c
foro Pompilij Epiſc. neceſſitatis cauſa exerces pontificalia apud Bertinorium. 634.a
foropopoli ſedis Epiſcopalis vindicatur ob occiſi Epiſcopi cauſam. 634.c
foropopilij ſacerdotia, & Eccleſię. 636.d
foropopilij reſtaurationem iuuat Vrſillus de Afflicto Epiſc. 656.b
foropopilij Epiſcopi reduces. 664.a,c
forum Cornelij, vide Imola.
forum Sempronij a barbaris exciſum, & reſtitutum. 910.b,d
forum Sempronij plures martyres Chriſto peperit. 910.b
fori Sempronij domini. 910.c
foro Sempronij ſacerdotia diœceſis, & monaſteria. 910.c,d
foro Sempronij diœceſis ampliata a Benedicto Lando Epiſc. 928.b
foroſempronienſi Eccleſiæ quatuor caſtra donata. 911.c
SS. Fortunati Gaij, & Anthes Salerni patronorum hymni duo Alphani. 1091.c
SS. Fortunati, Gaij, & ſocij corpora ab auibus tuentur. 1092.b
S.Francha Ciſtercien. oritur Placentię. 271.d
S.Franciſcus Bononiæ ab Epiſcopo recipitur, & ibi ædificat monaſterium. 24.d
franciſcus Parinus Mutinenſis iuris canonici auctor. 90.d
franciſcani Mutinæ. 156.d
S. Franciſci genuina effigies Parmæ. 227.a
franciſcus Michaelius Archiepiſcopus Rauenn. recuperat bona male alienata ſuæ Eccleſiæ. 386.a
franciſcus Cardinalis Aguzzonus Vrbinas plures Metropolitanas Eccleſias obtinuit, & legatus in Vaſconia contra Antipapam mittitur. 524.b
Franciſcus de Lignamine de malo bonus euaſit factus Epiſc. optime vixit. 592.c
franciſcus de Cabulo Epiſcopus Saſſenaten. bellum gerit contra ſuos, victor pro defenſione iuriſdictionis ſuæ Eccleſiæ. 726.c
franciſcus Millinus Epiſcopus Senogallien. opprimitur a multitudine, quæ acceſſerat ad conciſtorium. 968.b
S.Franciſci vita carminibus ſcripta a Foſcario. 793.d
franciſcus Cardinalis Piccolomineus Epiſcopus Firmanus pluries ſucceſſit coadiutoribus, & reſignatoriis poſtea factus Papa ſub nomine Pij III. 793.b
franciſci Pamphili carmina de ſeptempeda, & ſancto Seuerino. 846.a
franciſci Mariæ vltimi Ducis Vrbini obitus. 974.d
franciſcanis datur Eccleſia S.Martini de Offida. 780.d
franciſcani Foroliuij introducti. 660.d
franciſcani Ferrariæ introducti. 580.d

ſubien-

fulienſes Ciſtercienſes in monte Soracto a Petro Card. Aldobrandino introducti. 394.c
funus Card. Petri Aldobrandini. 394.d
funeris expenſis ſoluendis, ac debitis Epiſc. Bonifacius Octauus aſſignat fructus Epiſcopatus. 284. b
SS. Fuſcæ, & Mauræ martyrium. 328.d
fuſcarius Epiſc. in conc. Trid. arca ſcientiarum vocatus. 174.c
fundationis, & dotationis bulla, & inſtrumenta capellæ ſanctæ Priſcæ erectę à Battalia Card. Ariminen. 428.d, & 429.a
fundatio, & dotatio Eccleſiæ S. Mariæ Magdalenę, & S. Thomæ Firmi per Presbyterum Epiſc. 759. d
fundatio Eccleſiæ S. Domnini Firmi iacentibus primum lapidem Regibus Hiſpanis. 780.c
funerale & a SS. expedita, vt de S. Vbaldo. 894.b
fulginij ſynodus celebratur ſub Iulio Card. legato. 958.d

G

GAbellæ ſubſidij quattrini, & aliarum exemptionem prætendit Epiſcopus Sarſinæ, & obtinet. 732.c
Gabriel Paleottus ex Auditore Rotæ ad concilium Tridentinum miſſus Cardinalis creatur. 51.c
Gabriel Paleottus Epiſcopus Bononien. reſtituit palatium Epiſcopale, & Eccleſ. ac mores cleri. 51.d
Gabriel Paleottus celebrat iubileum a Gregorio Decimo tertio indultum Bononienſibus. 52.a
Gabriel Paleottus ex Epiſcopali ſede Bononienſi Archiepiſcopali effecta primum iactum Archiepiſcopale facit præſentibus pluribus Cardinalibus Epiſcopis, & alijs viris egregijs. 520.c
Gabrielis Cardinalis Paleotti opera, & obitus. 57.a, b
Gabrielis Naudęi carmina de Card. a Balneo. 50.c.d
Gabrielis Cardinalis legationes, & egregia facta auaritiæ odio opes ſententiarum a ſe lataurum ad pedes Pontificis in vſum ſedis Epiſcopalis defert. 675.d
gaddius Cardinalis datus obſes Cæſarianis poſt direptionem Vrbis. 393.a
Gaddius Cardinalis cadenti libertati Florentinæ Reipublicæ ſuccurrit irrito conatu. 791.d
Galliæ, & Angliæ diſcordiæ compoſitæ a Martino Papa Quinto per Nicolaum Albergatum. 38.d
Galeatius Bentiuolus electus Epiſcopus Bononię, & inuito Papa in poſſeſsionem intruſo Bononia cum ſua gente eiectus miſere obijt. 45.c
Gallia Ciſalpina nunc Romandiola. 319.b
Galliæ Ciſalpinæ fines antiqui, & moderni. 319.b
Galla Placidia Rauennæ templum ædificat, ibi ſepelitur. 326.c
Galla Placidia Rauennæ grato animo excipit electionem Petri Chryſologi. 332.d
Galliæ, & Italiæ terminus olim Rubico prope Ariminum. 406.c
Galla Auguſta opem dat templo ædifican. S. Gaudentij. 418.c
Galliam legatus Apoſtolicus petit contra factioſos hæreticos Hippolytus Cardinal. Eſtenſis. 596. d
Galli nomine ſedis Apoſtolicæ forum Liuij obſidentes per inſidias occiſi. 606.c
Gallicum fœdus percutit Philippus Cardinalis legatus in quo purpuram adipiſcitur. 842.d
Gallic. legatio Io. Bapt. Card. Millini Epiſcopi Vrbinatis cum Card. Alano Carolo VII. Rege. 872. d
Galli eiecti e Siculo Regno Liparitana Inſula, & Neapolitano Regno potiantur. 1052.c
Gaſpar Silingardus Mutinenſium Præſulum hiſtoriam ſcribit. 90.c
Gaſpar Silingardus Epiſcopus Mutinenſis legatus ad Regem Gallię ſcripſit de Epiſcopis Mutinenſibus. 177.b
Gaſpar de Gulfis Epiſcopus Callien. capite truncatus, quia Duci Valentino reſiſtebat ad fauorem Guidobaldi. 906.a
Gatius Cardinalis Battaglia fundat capellam ſanctæ Priſcæ Arimini. 429.a
S. Gaudentius Epiſcopus tutelaris Arimini. 408.c
eius corporis inuentio. 41.a
S. Geminianus idololatriam Mutina expulit. 89.d
in Cathedrali eius corpus. 91.a
S. Geminiani Mutinenſis Epiſc. vita. 90. d vſque ad 97.
S. Geminianus filiam Imperatoris Conſtantinopolitani a dæmone liberat. 91.a
S. Geminiani funeri celebran. rapitur celebrans Rauennæ Seuerus Archiepiſcopus ac Mutinam defertur. 91.b, 95.c
S. Geminiani in Hetruria ciuitas dicta ob plures gratias acceptas a S. Geminiano Epiſcopo. 96.c
S. Geminianus Epiſcopus varijs in litanijs reperitur. 97.d
S. Geminiani Epiſcopi Mutinenſis miracula. 97.a vſque ad 99.d
S. Geminiano donaria, & ſtatua ænea dicatur. 163.b
Gentilitijs armis vti noluit Cardinalis Albergatus. 39.d
Gentilitas prædicatione S. Eleocadij e Rauenna conuellitur. 327.d
Geraldinus Rodulphus in donatione nepotis Comitiſſæ Mathildis. 370.a
B. Gerardi Rangonij obitus. 157.d
S. Germani oppidum ædificatum ex ruinis Caſini ab Abbatibus monaſterij. 1028.b
S. Germanus Epiſcopus Antiſiodorenſis. 332.c
Germaniæ legatio Cardinalis Nicolai Albergati. 39.d
S. Geruntius Epiſcopus Ficodenſis mortuus apud Callium 1 893.b
Gibellini Guelphos Mutina eijciunt cum Alberto Epiſcopo. 156.c
Iterum Bernardinum Epiſcopum. 163.a

Gibel-

Gibellinorum, & Guelphorum factiones Mutinæ ſedantur ab Epiſcopo. 156.c
Gibellinorum, & Guelphorum factionibus attritis Mutina in poteſtatem aceſtini Opizonis ſe dedit. 159.a
Gibellinorum, & Guelphorum factiones incendio comburunt patriam Callium. 902.d
Gibellini Vrbinates deſtruunt Ripenſe oppidum, & Guelphorum. 926.a
Gibertus Archiepiſcopus Rauennas creatur Antipapa ſub nomine Clementis Tertij. 145.c
Gibertus Archiepiſcopus Rauennæ, poſtea Siluester Papa II. eſt factus. 351.b
gibertus Archiepiſcopus Rauennaten. Antipapa. 19.d
gibertus alter, ſeu Vbertus ſeditioſus pro Henrico Imperatore contra Gregor. Septimum. 363.c
gibertus Antipapa efficitur ſub nomine Clementis Tertij, eaul repente obijt. 363.d
gilbertus Epiſcopus Lipsitanus fautor Antipapæ in concilio Lateranenſis Epiſcopatu ab Innocentio Secundo deijcitur. 1043.d
S. Georgij corpus Ferrariæ. 542.d
Itemque inſigne templum. 541.d, & 343,a
gillina geni deſcripta. 208.a, b
giroſanus Epiſcopus Firmano deijcitur a Greg. VII. in Romana ſynodo. 752.c
giſulphi principis Salernitani ode Alphani Archiepiſc. 1117.c
gotfredi Epiſc. Auerſani ode Alphani. 1121.a
gothi peſtilentia diminuti Imolenſem obſidionem ſoluunt. 671.d
gothi poſt pugnam Thraciam, & Daciam populantur. 672.a
gothi Valentinianum vulneratum in domo comburunt. 672.a
gothorum vicus Foroliuij. 605.d
gratſius Cardinalis inconſtantia demum poſt res egregie geſtas notatur. 46.a
gratiæ Epiſcopi Parmenſis ſcelera. 224.a vſque 225
gratioſus Archiepiſcopus Rauennæ præditus prophetiæ dono. 343.c
gregorius Papa Septimus confirmat conceſſiones factas Epiſcopis Bononien. 17.d
gregorius XV. in Sabaudiæ Nuntiatura purpuram promeruit pace Italiæ procurata. 67.c
gregorius XV. antea Archiepiſc. Bononien. Card. Pontifex efficitur. 67.b
gregorius V. a Pontificatu deijcitur a Creſcentio tyranno reſtituitur ab Othone Tertio Imperat. 256.a
gregorius Nonus dat commiſſionem ad inquiren. exceſſus contra Epiſcopum Parmen. qui impediebat appellationes ad ſedem Apoſtolicã explabat, & concutiebat clericos, & committebat laicis cauſas. 224.b. vſque d, 225
S. Gregorius tradit corpora SS. Feliculę Criſpini, & aliorum Io. Archiep. Rauennatt, qui ad correctionem reſipuerat. 337.d
S. Gregorius interdicit vſum pallij Imperialis Io. Archiep. Rauennat, & dolet eius obitum. 337.d, vſque 338.b
A S. Gregorius dilexit Maximilianum Archiepiſcopum Rauennaten. & eidem concedit priuilegium confirmationis obtentorum. 338.d & 340.c
gregorius Archiepiſcopus Rauennæ legatus Pontificis pro pace inter Ludouicum, & Lotharium bellum facit, diſſipat bona Eccleſiaſtica vincitur 345.d
gregorius Archiepiſcopus Rauennaten. victus pacem componit, in Italiam redit inuiſus populis reſtitutui Eccleſię. 346.a
gregorij nomen abraditur ex albo Archiepiſcoporum Rauennaten. & honorifica caret ſepultura 346.b
gregorius Quintus legauit in Germaniam Ioann. Archiepiſcopum Rauennaten. ad coronandum B Othonem Tertium Imperator. 347.d
gregorius Nonus confirmat Archiepiſcopum Rauennaten. infinita caſtra, & omnia alia priuilegia monaſteriorum, & Eccleſiarum. 378.d
gregorius XII. exceptus Arimini a Bendinello, & Malateſts ad quem confugit. 436.a
gregorius xij. recenſet labores pro tollendo ſchiſmate. 436.c
gregorius Corteſius e monachatu inſciusCardinalis creatur plura opera litteraria compoſuit. 880.b
gregorius Nonus Interamnen. 899.a
S. Gregorius reprobat electionem Epiſcopi Ariminen. 418,d
C S. Gregorius Papa commendat gubernium Liparen. Epiſcopatus. 1046.b, d
griphonis Card. Ferrarien. Epiſcopi diſceptatio Cardinalatus. 571.a
grimoaldus Longobardus Rex die Sabathi ſancti Forumpopilij diruit, & capit populo deleto, 642.d
gualdi Epiſcopi Ariminen. diſceptatio, & familiæ deſcriptio. 431.a
guarini opinio, & hiſtoria de corpore S. Leonis Papæ Ferrariæ refertur, & excutitur. 544.d
gubernium temporalium in chronico Imolenſi non approbatur in Epiſcopo. 678.c
guelphi Florentini abigunt Gibellinos. 215.b
guelphi fractis Gibellinis Mutinen. Bonauſitio Mantuano tradunt. 88.c
D guelphi, & Gibellini factio Foro Liuij extinguitur. 613.b
guidi comites potentes vocati a Federico Imp. 520.a
guido de Monteſeltro Vrbini dominus. 860.a
guido de Monteſeltro comes Vrbini inueſtitur a Martino Quinto vicariatus Caſtri Durantis. 977.b
guido Aſcanius Sfortia conciliat ſumm. Pontif. Paulum Quartum, & Regem Hiſpaniarum. 239.a
guido Aſcanius Sfortia ædificat ſacellum ſuæ gentis ad S.M.M. 239.a
guidonis fratris Principis Salernitani ode Alphani Archiepiſcopi. 1117.c
guillelmus a Sabaudia eligitur EpiſcopusMutinen. ab Honorio Tertio, quia capitulum diſſentien.

in partes duas elegerat. 152.a
Gulcerius Imperio Romano deiectus conſecratur Epiſcopus Portuenſis. 995.d
Gulielmus Epiſcopus Mutinenſis legatus Apoſtolicus pro pace cum Theutonicis ab Innocentio Tertio miſſus. 153.d
Gulielmum Siciliæ Regem Federicus armis Orientis petere ſatagit. 367.c
Gulielmus Durandus Speculator dictus tenuit opimam Sacerdotium Archiepiſcopatus Rauennaten. 384.b
Gulielmus Epiſcopus Vrbinas adhæret Antipapæ Clementi, excommunicatur ideo, & priuatur ab Vrbano Sexto. 863.d
Gulielmus Durandus Epiſcopus Miniatenſis colligit populum excisi oppidi Ripenſis ac ædificat caſtrum Durantis. 977.a B
Gulielmi Durantis egregia facinora in tumulo recenſentur. 988.d
Gulielmus Siciliæ Rex exercitum Conſtantinopolim, & in Græciam ducit contra Andronicum. 1025.c
Gulielmi Monachi Grammatici Ode Alphani. 1121.a
Guzzolino tyranno Auximates rebelles Eccleſiæ carcerant Epiſcopum qui, ibi moritur. 1015.c

H

Hadrianus Papa P. in itinere ad Carolum Magnum Spilimberti deceſſit. 113.c C
Hadriani Papæ primi corpus Nonantulæ vindicatur. 113.d
Hadriani Papæ geſta carminibus Leoninis deſcripta. 114.a
Hadrianus Papa creat Patritium Romanum Carolum Magnum. 114.c
hadrianus Papa a Deſiderio Longobardorum Rege exagitatus, Carolum Magnum aduocat in auxilium. 114.c
hadrianus Papa Anaſtaſio, & Leoni Iconomachis reſiſtit. 114.d
hadriani Papæ cadauer diuiti planeta exuitur a Monachis, qui ira Dei plectuntur. 116.b
heberardus Epiſcopus Parmenſis ſchiſmaticus victo Henrico a Mathilda in Spelunca triduo cum Regienſi Epiſcopo delituit, tandem miſere obijt. 213.b D
henricus Quartus Imp. appellat Ægidium Epiſcopum Mutinenſem principem ſuum. 150.d
henricus Imp. concedit comitatum Parmenſem Cadolo Epiſcopo. 212.a
henrici Imperat. inueſtitura, & confirmatio conceſſorum ab Othone Bernardo Parmenſi ob remunerationem. 206.a
henricus Quartus Imperator confirmat Parmenſibus Epiſcopis priuilegia, & iuriſdictiones. 220.d
henricus Cæſar dum Romam ad coronam adipiſcendam proficiſcitur, hoſpitio excipitur ab Vberto Placentino Epiſcopo Bononien. 27.d
Henricus Quartus Imperat. tractat de reſtitutione initium Eccleſiæ Romanæ. 262.c
henricus Imp. confirmat priuilegia, & largitiones Archiepiſcopis Rauennaten. 361.c
henricus Archiepiſcopus Rauennæ in Romanam Eccleſiam contumax. 363.c
henrici Quarti Regis Galliæ nuptias benedicit Cardinalis Petrus Aldobrandinus legatus. 393.d
henricus Rex Galliæ conciliatur cum Hiſpaniæ Rege, & Sabaudiæ duce a Card. Aldobrandino. 394.a
S. Henricus Imperator pro eremitica vita donat ſancto Romoaldo Abbatiam ſancti Benedicti in Alpibus. 512.d
Henricus Epiſcopus Imolenſis vexatus a miniſtris Federici Imperatoris illis reſiſtit. 680.d
henrici Quarti reditus in gratiam Romanæ Eccleſiæ, Archiepiſcopus Zannettus Vrbinas procurat felici exitu. 884.d
hercules Rangonius excipit hoſpitio Leonem X. profugum clam è clade Rauennaten. & opibus iuuit. 171.c
herculis templum in cathedralem S. Columbæ Arimini mutatum. 409.d
herculis forum in Sacram Rupillinam ædem verſum. 637.b
herculi decimæ aratoriæ dabantur. 678.d
hereberto Epiſcopo Mutinenſi conceſſa facultas Mutinam reædificandi ab Henrico Imperatore. 145.a
hermutus Archiepiſcopus Rauennatenſis a ſede ob ſimplicitatem abdicat. 353.a
hermatus ad eremitas ſcribit litteram auream variorum ſanctorum dogmatum. 353.b
hieronymus Diedus primus Epiſcopus Cicnenſis. 75.b
hieronymus Cardinalis Ruſticuccius vir magnis virtutibus præditus templum S. Suſannæ ſuæ Eccleſiæ titulum magnifice ædificat. 971.c
hieroſolymitano ſuccurſu ab Innocentio cruciata colligitur & mittuntur legati in Angliam, & Franciam. 1026.a
hippolyti Card. ſecundi Eſtenſis legationes plurimæ. 596.d
hymnus SS. Syneſij, & Theopompi. 140.d
hippolytus Cardinalis Eſtenſis ſeptennis fit Archiepiſcopus Strigonienſis obtinet plura Sacerdotia in Vngaria educatus. 594.c
hippolytus Cardinalis Eſtenſis armis valuit, Venetorum exercitum vincit. 594.d
hippolytus Cardinalis ſecundus Eſtenſis fauet, & recipit eruditos viros. 596.d
hildepertus Dux Spoletanus. 743.d
hirundinum, & pernicum miracula S. Aldobrandi Epiſcopi Foroſempronij. 916.bc
hiſtoria Abbatiæ Nonantulanæ, & tranſlationis inibi corpora SS. 101.d & 102.b
hiſtoriæ fragmentum Placentinæ Eccleſiæ de SS. Epiſcopis Sabino, & Mauro ac corporum plurium SS. 247.d & monaſterij S. Sabini Placent. 252.d
hiſtoria Rauennaten. Hieronymi Rubei. 326.c
hiſtoriæ Caſenaten. ſcriptores. 452.d
hiſtoria Vaticana Imolenſis ciuita. 668.c

hiſtoria rerum geſtarum pro controuerſia inter Henricum Epiſcopum Imolenſem, & miniſtros populi, & Federici Imperatoris. 682.a d
hiſtoriæ fragmentum translationis reliquiarum Caietæ ex vrbe Conſtantinopolitana. 1024.d
holdibrandus Epiſcopus Mutinenſis concedit locum ædificandi Oratorij Stephano presbytero. 131.c
honorius ſecundus Antipapa antea Epiſcopus Cadolus Parmen. inthronizatus ab Henrico Imperatore obſidetur per biennium in Arce Sancti Angeli. 212.d
honorius Antipapa pro effugio ſoluit libras 300. Centio Præfecto. 212.d
honorius Secundus reſtituit Archiepiſcopo Rauennati Eccleſias ſuffraganeas Bononiam, Parmam, Placentiam, Regium. 365.d
honorius Papa Secundus tradendo bona iuriſdictionalis, & temporalis Epiſcopis feneſtram auaritiæ patefecit. 675.d
horæ canonicæ ritu Romano Mutinenſibus indicuntur recitandę. 166.c
horeij Iouis Fanum. 452.d
hoſpitalia vide Xenodochia.
horatius Marzarius primus Epiſcopus S. Seuerini. 849.c
hoſpitale S. Marci Firmi eximitur ab Epiſcopo. 777.d
hoſpitio exceptus Cardinalis de Padiorο ab Epiſcopo Arnoldo Bononien. eo detecto, & incuſato de Simonia ab Epiſcopatu deijcitur. 28.a
hubertus Epiſcopus Parmenſis fundator monaſterij S. Ioannis Euangeliſtæ Benedictinorum. 302.d
hubertus Epiſcopus Mutinen. fauet Imp. Henrico contra Greg. VII. 145.c
hugo Imp. confirmat omnes donationes, & conceſsiones factas per Imperatores, & Reges Parmen. Epiſcopo eximitque ab omni iuriſdictione. 192.d
hugo Rex largitur plura bona canonicis Parmen. vt vitam valeant ſuſtentare. 195.b
idem confirmat Epiſcopis Parmen. donata ab alijs Imperatoribus. 196.d
hugo Rex Italiæ confirmat ſucceſſiones, & exemptiones Epiſcopis Parmen. 196.d
hugo Feltrius Epiſcopus Leopolitanus relicto Federico Imp. ad Pontificem redit. 934.d
hugo Meſſanenſis Archiepiſcopus electus ab Anacleto Antipapa ſibi ſuffraganeam facit Eccleſiam Leopolitanam. 1049.c
hugo Meſſanenſis deijcitur Archiepiſcopatu ab Innocentio Secundo, & conc. Lateranenſi. 1051.a
hugucio Placentinus in conc. Senenſi creatur Card. Epiſcopus Tuſculanus. 271.a
humbertus Epiſcopus Ariminen. vita. 420.a
humilitatis laudes ex Ode Alphani. 1097.c
humiliati in Eccleſia S. Petri Adrien. introducti. 398.b
humfridus Archiepiſcopus Rauennas frater, & vic. in Italia Henrici Imp. 359.c
hunfridus depoſitus ob lites excitatas Roman. Eccleſ. 361.c

I

IAcobus Boncambius Epiſcopus Bononienſis hoſpitio excepit Innocentium Pontificem, & plurima Eccleſiæ, & ciuitati proficua pace agit. 26.a
Iacobus Epiſcopus Senogallienſis reducit Romanos, & Anibaldenſem ad Gregorium Pontificem. 938.c
Iacobus Palatinus Epiſcopus Caſenæ adhæret Antipapæ Benedicto. 478.c
ieſuati Ferrariæ introducuntur. 587.d
ieſuitæ Firmi introducti. 796.a
S. Ignatius Loiola Venetijs ſacris initiatus à Neguſanio Epiſcopo. 729.d
ide brandi Archidiaconi oda Alphani. 1122.b
illuſtriſsimi titulus datur Epiſcopo Parmenſi ab Hugone rege Italiæ. 97.b
imago chartacea B. Virg. a flammis ſeruata Forolivij. 611.d
immunitas Eccleſiæ conceſſa claris familijs, & colonis Eccleſiæ Mutinenſis per Vidonem imperatorem. 121.b c
imola cur ſic dicta, prius aliquandò Forum Syllæ. 667.d
imola diruta ab Antherico, reædificata a Longobardorum Rege. 668.b
imolæ conditorum ac reſtauratorum hiſtoria. 668.c
imola habet portam Ilioneam. 669.a
imola Romanorum colonia deducitur. 669.b
imolæ ciuitatis ſitus ædificiorum, fori & habitantium deſcriptio. 669.c
imolæ Cato Vticenſis habitat. 669.d
imola paruit pluribus dominis, & tyrannis. 670.a
imolenſes viri illuſtres referuntur. 607.b
imola ad prædicationem S. Apollinaris Chriſti fidem ſuſcepit. 670.b
imolæ martyrio coronatus S. Caſsianus Epiſcopus Brixinenſis. 670.d
imola a Gothis capta, diruta, & incenſa ſub Athanarico Rege, martyrio tunc coronatur S. Caſſianus. 672.d
imola patria ſancti Petri Chryſologi. 672.d
imola ſeruat corpora plurimorum ſanctorum. 672.d
imolenſis clerus, & ſacerdotia deſcribuntur. 673.
imola interdicta ab Epiſcopo pro tuitione iurium Eccleſiæ, & impedimento iuriſdictionis. 685.b
imperator Græcorum hoſpitio accipitur a Nicolao Card. Albergato. 39.c
imperium Conſtantinopolitanum electo Marcullo comiti Flandriæ datur per Francigenas. 1026.c
imperio deiectus efficitur Epiſcopus Parmenſis. 993.d
imperiale diadema peruenit in prædam Parmenſium, qui obſidionem ſoluerant propria irruptione. 180.a
indulgentiam concedit Pontifex auxiliantibus, pro

correctione occiſorum Epiſcopi Sarſinæ. 718.b
indulgentia pro ſepeliri ſe facientibus in Eccleſia. 748.a
indulgentia plenaria conceſſa perpetuo ab Innocentio Octauo Eccleſiæ Auximi. 1020.a
indulgentiæ bullæ Gregorij XII. Arimini profugi. 436.b
innocentius Quartus Bononienſem Academiam ſacræ Theologiæ facultatem laureandi. 29.b
innocentius Septimus antea Coſmatus Melioratus factus Epiſcopus Bononienſis non recipitur a clero, & ciuitate. 33.d
innocentius Quartus rediens a concilio Lugdunenſi hoſpitio excipitur ab Alberto Boſchetto Epiſcopo Mutinenſi. 156.c
innocentius Quartus alumnus Eccleſiæ Parmenſis. 226.a
innocentius Quartus erigit Placentinam Academiam. 281.d
innocentij Quarti e Gallia reditus. 653.a
innocentius Septimus antea Archiepiſcopus Rauennas. 388.b
innocentius de Maximis Epiſcopus Bertinorienſis dum ſe iura Eccleſiæ augere putat illa peſſundat. 666.d
Sanctorum Innocentium Odè Alphani Salernitani. 1104.c
inſcriptio monumenti ædificationis monaſterij Carthuſienſium Bononiæ Americi Cati Epiſcopi. 32.d
inſcriptio monumenti Bononiæ Iulij Secundi PP. 44.b
inſubria Ciſpadana eadem quæ Æmilia. 2.a
inſubriæ populus contra Federicum Imp. ſociatur alegato Epiſcopo Mutinenſi. 149.c
inſtrumentum conceſſionis in emphyteuſim caſtri Rochæ S. Mariæ Mutinen. 146.c
inſtrumentum conceſſionis loci ſancti Domnini Mutinen. fratribus Eremitarum S. Auguſtini. 160.a b
inſtrumentum confirmationis donationum factarum ab Epiſcopis Cæſenatenſibus canonicis ſuæ Eccleſiæ, & nouæ donationis factæ per Ioannem Ricciardellum Ariminenſem Epiſcopum Cæſenæ. 469.c
inſtrumentum erectionis monaſterij S. Crucis Firmanæ diœceſis donationis, & dotationis factæ per Theodoſium Epiſcopum Firmanum. 736.b
inſtrumentum confirmationis donationum,& priuilegiorum monaſterij ſancti Sauini Firmi conceſſorum ab Adonalpho Epiſcopo Firmano. 765.b
inſtrumentum donationis, & conceſsionis plurium Eccleſiarum bonorum factæ ab Vbertello Epiſcopo Foropopulienſi Abbatiæ ſancti Ruphili. 647.d
inſtrumentum electionis Epiſcopi Vrbini Ioannis de Perfectis. 870.b
inſtrumentum creationis notarij factæ per Epiſcopum Feretranen. ſeu Leopolitan. 938.c.
inſtrumentum dotationis, & donationis Iacobi Card. Sabelli pro fundatione monaſterij ſanctæ Mariæ in Pruli Ord. S. Guilielmi. 1002.d
inſtrumentum emptionis caſtri Luchiani factæ ab Abbate ſancti Secundi, & canonici Amerinis 1003.a
inſtrumentum reſtitutionis caſtri inſulæ Eccleſiæ Auximanæ factæ per Albertum comitem. 1009.c
inſtrumentum reſtitutionis caſtri ſancti Vitalis Eccleſiæ Auximanæ per Cingulanos. 1010.c
inſtrumentum mandati procuræ Cortonenſium ad petendam confirmationem electi, & tuenda iura communis coram Papa. 1037.c
Inſtrumentum inueſtituræ factæ ab Epiſcopo Bertinorienſi Franciſco Calbuio de Paulutijs de caſtro S. Caſſiani. 656.d
inſula Liparitana habet balnea, & alia proficua. 1043.a
inſulæ Lipari nomen cur inditum. 1043.b
inſulæ Æoliæ plures carent habitatoribus. 1043.b
inſulæ Lipare S. Paulus prædicat. 1043.c
inſulæ Lipare ſacerdotis, & Eccleſiæ. 1043.d
inſulæ Liparæ datur Epiſcopus, cum Pactenſi in Sicilia vnitur. 1044.b
inſulæ Liparæ appellationes etiam in ciuilibus ad Epiſcopum deferuntur. 1044.c
inſulæ Liparæ Abbati conceduntur priuilegia, & donationes a Rogerio comite Calabriæ, & Vrbano Secundo. 1047.c
inſulæ Liparitanæ Epiſcopatus inſtitutio per Anacletum Antipapam, fit ſuffraganeus Meſſanenſis Archiepiſcopi. 1050.c & 1049.a
inſula Liparitana erigitur in Epiſcopatum ab Eugenio III. 1051.c
inſulæ Liparitanæ Epiſcopus diſſoluitur ab Eccleſia Pactenſi. 1051.c
inſula Liparitana capta ab Ariadeno Barbaroſſa. 1118.a
inſulæ Liparitanæ Epiſcopus immediate ſubijcitur ſanctæ ſedi Apoſtolicæ per Vrbanum Octauum Papam. 1018.c
inuentionis corporis S. Leopardi inſtrumentum Auximi. 1018.d
intruſus in Epiſcopatu Placentino male ſe habet, & peſsime tractari facit nuncium Papæ deponitur. 279.b & 280.c d
inueſtitura caſtri Rochę ſanctæ Mariæ Baluculij. 153.c
inueſtitura comitum S. Secundi Parmanſium gentis Roborex. 231.d
inueſtituræ comitum da Querciola confirmatio Innocentij Quarti. 304.b
inueſtiturę plurium feudorum factæ a Fortunato Pelliciano Epiſcopo Sarſinæ. 730.d
inuidia,& odio notatur Io. Baptiſta Ferratius qui plus cura aggregandi æris quam iuſtitiæ apud Romanæ curiæ officia valuit. 170.b
S. ioannes Abb. S. Euangeliſtæ plura ſanctimoniæ opera cum ſocijs. 182.a
ioanni Aldobrandino Card. percutiendi ſacri fœderis pro bello Nauali contra Turcas cura demandatur a Pio V. 694.d
ioannes Papa VIII. dat litteras cõmendatitias pro Vvybodo Epiſcopo Parmanſi Carolo Manno 184.c.

ioannes Andreas Caligarius conſecratur in Epiſcopum Bertinorij præſentibus Rege, & Regina Poloniæ. 664. d
ioannes Capharellus exordiendo Concilio Ferrariæ miſſus ab Eugenio Quarto. 623. e
ioannes Calaber Epiſcopus Placentinus Antipapa deturbat Gregorium papam, & ſe inthronizat a factione Creſcentij tyranni. 255. d
idem Ioannes Antipapa ab Othone Tertio depoſitus multatur auribus, & naſo ac per vrbem aſcenſo aſino ducitur. 256. a
ioannes Bernardinus Card. Scotus ſingularis eruditionis vir. 29. c
ioannes Baptiſta Capranica Epiſcopus Firmanus occiditur. 792. c
ioannes de Columna Cardinalis Legatus Piceni. 780. c
ioannes Guidiccionus Foroſempronienſis Epiſcopus nouos magiſtratus excitat pro compeſcendis ſeditionibus Guelphorum, & Ghibellinorum. 613. c
idem poeta laureatus plura opera præclare panxit. 922. c
ioannes Necuſantius Epiſcopus Saſſinæ iura ſuæ Eccleſiæ tuetur acerrime. 721. d
ioannes Paccaronus Firmanus Legatus Innocentij Tertij contra Albigenſes. 768. a
ioannes Petrus Arriuabene Epiſcopus Vrbinas legatus ad Ferdinandum Regem Neapolis, cum ſacellum B. Mainardi, & Palatium reſtaurat. 874. d
ioannes Saluiatus Card. plurima opima ſacerdotia obtinet. 595. b
idem Ioannes Card. Saluiatus Legatus ad Regem Galliæ. 596. c
B. ioannis Satiati minoritæ Callienſis obitus. 904. b
ioannes Epiſcopus Placentinus confirmatur biennio poſt electionem. 268. b
ioannes epiſcopus Placentinus abdicato Epiſcopatu ad ſuum Ciſtercienſis Ord. monaſterium redijt. 269. b
ioanni Archiepiſcopo Rauennati ſæpe Angelus apparet. 331. b & 332.
ioannes Archiepiſcopus Rauennas a Simplicio Papa comminatur de electione ſi auſerit eligere ſuffraganeos. 333. c
ioannes Archiepiſcopus Rauennas defenditur de impoſtura inobedientię Pontificis. 337. d
ioannes Archiepiſcopus Rauennas dum cauſam ſuorum flagitiorum in conuentu Romano perire videt, ad preces confugit obtinens ne deponatur. 346. e
Ioannis Papæ X. literæ ſuper ædificationem Rodigij. 347. b
ioannes Epiſcopus Fauentinus in Syria profectus armatus ſub Ptolemaide occiditur à Saladino cum Archiepiſcopo Rauennate ductore cruce ſignatorum. 519. c
B. Ioannes de Tuſignano diuina inſpiratione ductus Epiſcopus Ferrarienſis electus miraculis claret viuus, & mortuus. 591. d
B. Ioannes de Tuſignano obtinet facultatem ab Epiſcopo Ferrarienſi conſtruendi oratorium & domum pro ſuis fratribus. 588. a
ioannes Theodulus Epiſcopus Foropopilienſis Theſaurarius Sedis Apoſtolicæ. 660. e
iouis, & Mineruæ Fanum Cæſenæ deſtructum ab Epiſcopo. 452. d
iouis Templum S. Petro Mutinæ conſecratur. 90. e
iſibrandus Anguſciolam Abbas de Columba electus Epiſcopus Placentinus, maluit in clauſtro viuere, quam Epiſcopari. 272. b
iſidori Epiſcopi obitus Bononiæ intelligitur de Siculo non de Hiſpalenſi. 11. c
iſidis Deæ Fanum apud Forumpopilij. 631. d
italicæ nationis procurator in concilio Conſtantienſi Iacobus de Opizis Epiſcopus Adrienſis. 400. e
italiæ curam Alericus Patricius Romanus tenebat tempore Iuſtini Imp. filij Iuſtiniani. 454. e
italia Oenotria cur dicta. 668. e
iudicia male cõmiſſa, & participata in emolumentis cum Epiſcopo dicuntur latrocinia. 224. d
iudicia antiquitus apud Prætores non apud Epiſcopos. 675. d
Iulius Secundus antea Iulianus de Ruuere Epiſcopus Bononienſis Pontifex efficitur. 43. d
iulius Secundus Ariminum ſedi Apoſtolicæ recuperat. 407. d
Iulius Secundus eius pædagogum Cardinalem, & Epiſcopum facit. 481. c
iulius Roboreus Card. Archiepiſcopus Rauennas ſtudium, & Archiepiſcopale Palatium maxima munificentia inſtruit. 392. c
iulius Caſtellanus Fauentinus electus Epiſcopus plura præclara opera ſcripſit. 531. d
S. Iuliani martyris Arimini defertur corpus ab Angelis in tumulo marmoreo. 419. d
S. Iuliani martyris protectoris Maceratæ inuentio brachij, & manus. 817. d
iura Parmenſis Eccleſiæ reſtituta ab Vgolino Sanuitali Epiſcopo. 270. a
iuriſdictio tribuitur a Pontifice S. Theodoro Bononienſi Epiſcopo in monachis, & presbyteris ſuæ ciuitatis. 11. d
iuriſdictio Caſtri ædificati ab Epiſcopo Mutinenſi conceditur Epiſcopis ſucceſſoribus a Beringario Rege, & ius faciendi mercatum. 127. b
iuriſdictione caſtrorum Mutinenſis Epiſcopi. 151. e
iuriſdictionis temporalis, & exemptionis conceſſę Epiſcopo Parmenſis a Carolo Magno, & Carolo Regibus. 187. c d
iuriſdictionem exercere non poſſunt conſules, & iudices Parmenſes, niſi prius iurent in manibus Epiſcopi ex priuilegio Imperator. Othonis. 222. c
iuriſdictio Epiſcopalis contra clericos non poteſt laicis demandari. 224. d
iuriſdictio maxima Archiepiſcopi Rauennatis in pluribus locis Romandiolæ, & Piceni, ex priuilegio Henrici Imperator. 362. c d
iuriſdictio temporalis Saſsinæ Epiſcopo reſtituitur. 726. e
iuris ordo quod tenere poterat Eccleſia pro ſui antiqua defenſione. 244. a

iuſti-

Iuſtinianus Imperator deceptus in interrogatione inuenti theſauri. 335.c
Iuſtiniana gens Chis, & aliarum Inſularum Aegei maris domina. 832.d
S.Iuuenalis, huius nominis ſecundi Epiſcopi Narnienſis corpus apud Foſſanum Pedemontis. 1041. b.

L

Lada Ateſtina mater Manni profugi per aquas ab excidio Comacleuſi ſaluti, monaſterium ædificat S.Bartholomæi prope Ferrariam ex voto viri filium ſaluum recepit 558.a
Ladiſlaus Rex Pannoniæ ad obſequium Pontificis redijt. 781.b
Lanfranchus Epiſcopus Parmenſis priuatur Epiſcopatu ab Eugenio Tertio cum contra Apoſtolicum præceptum auxilium tuliſſet contra Nonantulanos. 218.c
Reſtituitur ab Adriano IV. ibid.
Lateranenſes canonici Regium Lepidi euocati. 309. a
Laurentius Campegius plures magiſtratus egregie obiuit. 973.b
Idem poſt obitum vltimi Ducis Vrbini iuramentum fidelitatis nomine ſedis Apoſtolicæ excepit, Ducatum regit. 974.c
Laurentius Lentius Epiſcopus Firmanus arma tractat ſub Paulo IV. poſtea in Gallia nuncius. 794.e
Laurentius Medices Vrbini Ducatui præficitur a Leone Decimo expulſis Roboreis. 860.a
Idem contra Franciſcum Mariam Roboreum de Ducatu Vrbini contendit. 907.d
Laurentij Cardin. Magalotti geſta præclara. 601. a,e
Laurentius Rouerella Philoſophus inſignis plures cathedras vniuerſitatum doctiſſim. repleuit. 593.a
Idem factus Epiſcopus Ferrarienſis deſtinatur nuncius in Pannoniam munus egregie obit. 593. b
Latinæ linguæ corruptio. 675. b
Lealis Malateſta Epiſcopus Leale oppidum ædificat. 433.b
Legatio Apoſtolica in Pruſsia optime habita in Guillelmo Epiſcopo Mutinenſi. 155.b
Legatio S.Bernardi Card. in Inſubria nomine Paſchalis Papæ. 216.d
Legatio Cardinalis Alexandri Sfortiæ ad componendos deperditos homines. 241.b
Legatio Card. Campegii in Anglia, & Scotia. 879.d
Legatio ad Cæſarem, & in Gallia Io.Guidiccioni Epiſcopi Foroſempronij. 922.c
Legatio ad Cæſarem Malateſtæ Baleonei Epiſcopi Piſaurenſis. 956.b
Legatio Conſtantinopolim Maximi Epiſcopi Senogallien. contra Patriarcham. 958.b
Legatio in Germaniam Card. Io. Garſiæ Millini pro pace inter Auſtriacos fratres firmanda. 696.d
Item in Poloniam, & Hiſpaniam. ibid.
Legatio Philippi Fontanæ in Germaniam ab Innocentio Quarto pro ſubrogando Catholico Imp. Fridcrico Secundo excommunicato. 581.a
Legatio Iacobi Paſſerelli in Britannia. 143.d
Legatio Iacobi Epiſcopi Senogallienſis in Liuoniam. 961.a
Legatio Ioann. Epiſcopi Ficodenſis in Galliā pro cognoſcenda cauſa matrimoniali Lotharij cum pellice. 486.b
Legatio Io.Baptiſtæ Caſſelli ad Regem Galliæ in qua obiit. 446.b
Legationes Ioannis Andreæ Boccaccii Epiſcopi Mutinenſis. 169.b
Legationes Ioannis Cardinalis Moroni plures. 175. a,b
Legationes Ioannis Franciſci Cardin. a Balneo. 500. b
Legatio miſſa ab Eugenio Quarto in Germaniam pro Cæſaris electione. 871.c
Legati ad Regem Pannoniæ Philippi Firmani Epiſcopi. 781.a
Legationes contra Ferrariæ Ducem Vigerij. 969.b
Legationes Apoſtolicæ, etiam non Cardinalibus dabantur. 781.c
Legationes Bernardini Cardinalis Spadæ. 1006. c
Legationes duodecim Dominici Card.Capranicæ 789. c
legationes Card, Dandini in Galliam, & ad Cæſarem pro pace. 693.b
legationes in Dalmatia Apoſtolicæ. 459.b
legationes egregiæ Card.Segæ. 842.d
legationes Card.de Graſſis. 46. a
legationes Hippolyti Cardinalis Eſtenſis. 596.e
legationes Card.Rodulphi Carpenſis. 529.b,c,d
legationes Ioan. Card.Saluiati. 555.b
legationes Nicolai Card.Albergati plures. 38.d, 39.a
legationes Nicolai Card.Ardinghelli ad Regem Galliæ. 925.c
legationes Card.Pariſiani. 445.d
legationes B. Petri Tomaſij Epiſc. Liparitani. 1103.
legationes Card, Rouerellæ plurimæ. 389. d
legationes Simonis Pauli Epiſc. Callienſis Nicolai Quinti nomine. 905. a
legatus pro pace bellum facit, & victus remanet. 343. d
leges, & ſtatuta Æmiliæ Card.Canānus condidit. 176. b
leges præſcriptæ Ferrarienſibus in vetuſto diplomate, quod dicitur Vitelliani Papæ, & Conſtantini Imp. 552.a
lenius Card. S. Carolo Borromæo templum Romæ ædificat. 600.d
S.Leonis ciuitas, Leopolis, ſiue Feretranus mons 929.d
Eiuſdem ſitus deſcriptio. 930.b
Ibi ſe recepit Berengarius iram Othonis Imp. declinans. 929.d
Capitur a Leone X. quam Valentinus Borgia irrito conatu appetierat. 930.c

Patria

Patria Feretranæ clariſſimæ gentis. 930.d
Eiuſdem ſacerdotis, & monaſteris. 932.c
S.Leonis Epiſc. non reſidet apud Cathedralem ob cuſtodiam militum. 931.b
Eiuſdem Cathedralis tranſlatio in oppidum Bennæ Billonum a Gregorio Decimo tertio. 941.a
conis Epiſcopi corpus Ferrariam tranſlatum. 544.c
Diſceptatio an ſit corpus S. Leonis Papæ Quarti. 545.a
leopoldus Archidux Auſtriæ S. Valentini Epiſc. & martyris ſacellum Interamnæ ædificat. 1041.c
libertas Eccleſiæ tueri dicitur ab Epiſcopo, etiam cum martyrio. 224.c
ligures deuicti a M. Popilio Lenate diuenduntur iniuſſo Senatu. 631.a
liuia Auguſta Forum Liuij ædificationem procurat 604.c
lingua captus fuit Epiſcopus dilapidator bonorum Eccleſiæ. 17.d
lis Epiſcopi Firmani marchionis Murro Vallium, dirimitur per Federicum Imperatorem. 758.a
lis inter Archiepiſcopum Rauennatenſem, Patriarcham Aquileienſem, & Archiepiſcopum Mediolanenſem ſupra præcedentia terminata a Clemente Secundo ad fauorem Rauennatis. 359.d
lis inter Epiſcopum Parmæ, & Bononienſis terminatur in ſynodo prouinciali. 13.d
lis finium diœceſis Bononienſis, & Mutinenſis quomodo terminatur. 12.a
litis engationes, & ordinationis antiquæ, dum moleſtatur Eccleſia ſuper conceſſione Imperiali. 144.a
lis ſuper confinibus Regienſis Eccleſiæ, & Gonzagæ gentis terminata opera Iacobi Antonij Epiſcopi Mutinenſis. 167.c
lipara Inſula a quibus habitari cœpta. 1043.a
Eripitur a Saracenis, a Regibus Siciliæ. 1043.b
liparen. Epiſcopatum ab Archiepiſcopatu Meſſanenſi eximit, & Apoſtolicæ ſedis immediate ſubiecit Vrbanus Octauus Pontifex Maximus. 1044.
litteræ Adriani ad clerum Placentinum de electione Vgonis Perlconis in Epiſc. 269.d
litteræ Aureę. 353.b
litteræ Baſilienſis concilij ad Auximanos 919.b
litteræ Benedicti Duodecimi ſuper expulſione Thomaſini de Foliano intruſi in Epiſcopatu Regij Lepidi. 305.e
litteræ Clementis IV. contra homicidas Vvidonis Epiſc. Saſſenaten. 716.c
litteræ Eugenij Tertij ad fauorem Ioan. Epiſc. Placentini. 266.e
Item de eodem. 267.d
Item de ſubuentione facienda Ioan. Epiſcopo. 268.d
litteræ gratulatoriæ reipub. Florentinæ pro electione Philippi de Antella. 584.c,d
litteræ Gregorij Noni ad Federicum Imperat. pro Epiſcopo Saſſenatenſi. 713.b
litteræ Gregorij Noni contra exceſſus Gratiæ Epiſcopi Parmens. 224
litteræ Gregorij XI. ſupra executione ſententiæ latæ ad fauorem Epiſcopi Saſſenatenſis. 727.c
litteræ Gregorij Noni Eugubinis ad fauorem Epiſcopi Callien. 898.b, & d
Litteræ Honorij Tertij pro expeditione Cruciatæ. 897.e
Eiuſdem Odoni Epiſcopo Vrbinaten. electo. 863.e
litteræ Innocentij Tertij abſolutionis Comitum de Modigliano. 714.c
litteræ Innocentij IV. contra Placentinæ ciuitatis officiales. 280.a
litteræ Innocentij VI. confirmationis priuilegiorum canonicorum Lateranen. 475.d
litteræ Ioann. Octaui ad Carolum Magnum pro Epiſc. Parmen. 209.d
litteræ Ioannis XXII. ſuper alienatione caſtri Pinnæ communi Arimini per Epiſc. Feretranen. 935.b
litteræ Ioan. XXII. prouiſionis Eccleſiæ Senogall. de Franciſco Silueſtro. 962
litteræ eiuſdem Ioan. XXII. contra occupantes bona Eccleſiæ Senogallien. 963.c
litteræ Martini V. prouiſionis Eccleſiæ Auximanæ in perſonam Abbatis S. Nicolai. 1016.d
litteræ Martini V. ſuper reſtitutione ſacrorum indumentorum Card. Bontempi Eccleſiæ Maceraten. 815.d
litteræ Othonis Quarti Imp. ſuper obſeruatione priuilegiorum Parmen. Epiſc. 223.c
Item Federici II. 223.a
littera prima pro toto nomine ſcribebatur ab antiquis. 731.d
litteræ Sergij Papæ de rebenedictione monaſterij Nonantulani. 254.b
litteræ Vrbani Quarti pro receptione in gratiam ſedis Apoſtolicæ Callien. 899.d & 900.d
litteræ Vrbani V. reductionis Epiſcopatus Caſinenſis ad regimen Abbatis. 1071.b
longinus primus exarchatum Rauennæ nomine Iuſtiniani Imp. exercet, & Longobardis opponitur. 337.a
longobardi victi a Carolo Magno. 325.c
longobardi quomodo primum in Italiam venerunt. 337.a
longobardi Mutinam diruunt. 88.b
lotharius Rex donat Vvidoni Epiſcopo Mutinenſi Salinarum Comaclen. 128.c
lotharius, & Adelbertus Reges confirmant donationes Epiſc. Mutinen. 129.b
lotharius Imp. concedit priuilegium Epiſcopis Placentinis. 215.d
lucius Tertius proficiſcens Veronam Mutinenſem Cathedralem conſecrauit. 150.c
ludouiſia gens Bononien. 67.a
ludouicus Ludouiſius Card. Bonon, a fortuna pluribus cumulatus parum ſuperfuit. 67.d
ludouicus Pius confirmat priuilegia Mutinenſibus Epiſcopis. 117.b
ludouici Pij Imp. filij cum Lothario bello dimicant. 345.d

ludo-

ludouicus Lotharii filius in Italiam. 346.b
ludouicus Sategus vir vndequaque litteratura, & genere nobilis Epiſcopus Adrienſis plurima munia ſedis Apoſtolicæ egregie obiit. 404.c,d.
ludouicus Theodulus Epiſcopus diſputandi munus cum hæreticis excepit. 663.d
ludouicus XII. Rex Gallorum Cremam Venetis aufert. 76.d
luitprandus Arianos vicit. 957.d
luthers hæreſim dum compeſcere ſtudet Laurentius Card. Campegius creatur Card. 46.b

M

MAcharellus Adalardus Cathedralis Ferrarienſis ædificator. 542.b
Macerata ædificata ex ruinis Elniæ Recinæ. 804.b
Maceratæ ſitus deſcriptio. 804.c
Fertile ſolum, ibidem.
Macerata caſtrum S. Iuliani dicebatur. 785.d
Maceratenſis academia, & collegia. 805.c
Maceratenſia ſacerdotia, & monaſteria. 805.b, 806.d
Maceratæ corporale aſperſum ſanguine e ſacratiſſimo Eucharistiæ Sacramento ſpectatur. 806.b
Aliæ reliquiæ, ibidem b, c.
Macerata erigitur in Cathedralem, & ei datur diœceſis Recinetum ſede illa ſuppreſſa. 807.a
Maceratenſis Rota agnoſcit cauſas appellationis ab Archiepiſcopo Firmano. 813.a
Maceratenſis Epiſcopus, & Tolentinas dictus. 813.a
Maceratenſis Epiſcopus, & Recanatenſis dictus. 814.b
Maceratenſis, & Recanaten. Eccleſiæ diſiunctio. 819.d. 821.c
magdeburgenſis Metropolis erectio a Ioan. XI. 698.b
maguntinus Archiepiſcopus Card. reperitur ſubſcriptus in bulla Innocentii Tertii ante Epiſc. Hoſtien. 276.d
maguntinus Archiepiſcopus Rauenna aufert corpora SS. Seueri, Vincentii, & Innocentij, & Herſudium transfert. 341.b
mainardinus Epiſcopus Imolæ vir ſagax res geſtas Federici Secundi Imp. ſcribit, caſtra ædificat tyrannus efficitur patriæ. 684.d
S. Maiolus ex gente Sacrata, quæ & Maiola dicta. 509.d
mala non fugiendo, ſed patiendo iuſti tolerant. 755.b
malabranca Epiſcopus Ariminen. eruditiſs. plura ſcripſit. 419.d
malateſta Robertus electus Archiep. Rauennas, ſed a Bonifacio Octauo impeditus. 384.b
Malateſtæ gentis Arimin. exordium. 407.d
malateſta fouet & recipit Gregor. Duodecimum. 436.d
malateſta Sigiſmundus occupat pro arce Eccleſiam, & palatium Epiſcopale Senogallien. 962.b
manfredi crudeliſſime necati, & Fauentiæ dominio exuti. 511.b
manfreda gens extinguitur. 521.b
manfredus Tarentinus hoſtis Eccleſiæ. 781.a
mantuæ Capitanei ſedis Apoſtolicæ Ludouic. Gonzaga & Guido Philippinus Feltrinus. 305.b
mandoſia gens Amerina plures illuſtres viros peperit. 831.b
marcellus II. Papa nomen mutare noluit ante Pontificatum. 311.c
marchio montis Ferrati Theſſalonicam capit, & captiuum ducit Alexium cum filio. 1026.d
marchio S. Mariæ quatuor caſtella donat Eccleſiæ Foroſempronien. 911.c
marcus Contarenus Prætor Imolenſis infenſus Epiſc. 685.c
marculfus Imperio Conſtantinopolitano præpoſitus. 1026.c
marculfus occidit Alexium, imperium Conſtantinopolitanum Latinis reſtiturum. 1026.c
margarita Auſtriaca Ferrarien. Eccleſiæ nobile ſacrum indumentum donat. 542.d
margarita Auſtriaca Philippo Hiſpaniarum Regi Ferrariæ deſponſatur. 542.d
S. Margaritæ laudes Alphani Salernitani. 1100.d
S. Virginis Mariæ cantus eiuſdem Alphani. 1103.c
marinus Aceſtinus per aquas euadit a bello Comaclenſi. 557.d
martinus Epiſcopus Parmenſis ſuſpenditur a Pontifice ob dilapidationem bonorum Eccleſiæ. 226.a
martinus Quartus cum exercitu Gallorum Forum Liuij obſideri mandat. 606.c
martinus de Amelia eximius legum doctor dat votum in reintegratione iuriſdictionis Epiſcopi Saſſinæ. 725.c
martyrij duplex genus. 92.c
martyrum loca ſeptem in ciuitatibus exiſtebant. 412.a,b
martyres plures Firmi. 743.c
marzaliæ conuentus Metropolitan. Rauenn. 457.b
mater S. Proiecti Epiſcopi Imolenſis dum eum in ventre geſtat, ſomniat filium parere lilium in manibus geſtantem. 674.a
mathematicorum princeps ſui æui Paulus a Midelburgo Epiſcopus Foroſempronienſis. 921.d
mathilda Comitiſſa donat caſtrum Rocchæ S. Mariæ Eccleſiæ Mutinenſi. 146.b
mathilda Comitiſſa vincit, & fugat Henricum Cæſarem. 213.a
mathilda Comitiſſa Dux S. Petri multa perpeſſa pro Romana Eccleſia. 213.b
mathilda Comitiſſa proprietario iure comitatum Ferrariæ, & alia tradidit ſanctæ Rom. Eccleſiæ. 216.c
mathilda Comitiſſa donat plurima bona Abbatiæ Nonantulæ cum cenſu Lateranenſi palatio. 216.c
mathilda Comitiſſa tollit abuſus præſtationum ſubditis de Monticulo. 217.b
mathilda Comitiſſa ædificijs, & opibus Abbatium ſancti Proſperi Regij Lepidi auget. 298.d
mathilda beneficiaria Archiepiſcopatus Rauennatenſis

renſis 768.b,c
mathilda Comitiſſa donat calcaria aurea pro nouæ campanæ fractæ fuſione Monachis S. Bartholomæi Ferrariæ. 561.c
matrimonialis cauſa Lotharij in Gallia cognoſcitur per legatos ſedis Apoſtolicæ. 485.b
matrimonia ante concilium Tridentinum Nicolaus Epiſcopus Mutinenſis tribus feſtiuis diebus ante celebrationem mandat publicari ſynodali conſtitutione. 168.c
S. Matthæi Apoſtoli, & Euangeliſtæ hymnus Alphani. 1088.c
S. Matthæus Apoſtolus a mortuis excitat filium Regis. 1090.c
matthæi de Afflicto mores, & honores. 657.a
matthæi Bruni carmina in laudem Arimini. 409.a
matthæus Pius Epiſcopus Mutinæ Ghibellinus ſedat, & plurima bona patrat pro Eccleſia. 156.b
S. Mauri Abbatis hymnus Alphani. 1088.c
S. Maurus Romanus monachus S. Benedicti Epiſcopus Cæſenæ nepos Ioannis Noni Papæ. 457.c
mauros Foroliuij occiſos mandante Martino IV. 607.b
S. Maurelius Epiſcopus, & martyr floret. 545.d
S. Maximus per errorem dictus eſt Epiſc. Regij Lepidi. 300.b
S. Maximianus ex bubulco Archiep. Rauennas. 333.a
S. Maximianus arando theſaurum inuenit, callidè partem tulit Iuſtiniano Imperatori, a quo eligitur Archiep. Rauennas. 335.b
S. Maximianus non recipitur a Rauennatenſib. in Archiep. per aliquot tempus tandem excipitur, plura ædificat ſacra loca. 335.d
mediolanenſis Archiep. a Rom. ſynodo deiectus, in cuius locum iuſu Ioann. Papæ datur facultas eligendi Ariminenſi, & Ticinenſi Epiſcopis. 419.c
Mellini Franciſci Epiſc. Senogallien. virtutes, & obitus. 963.b, 877.d
mellinus Io. Garſia Card. legatus Apoſtolicus plura egregie munera obiuit. 696.c
mercatu faciendi ius conceditur Epiſcopis Mutinenſib. a Berengario Rege. 127.d
meldola cum alijs locis donata Archiep. Rauennatenſi a Bonifacio nepote Comitiſſæ Mathildis. 363.c, & 369.a
S. Mercurialis Epiſcopi Foroliuienſis præclara geſta. 615.c
mobilia auferebantur a ciuibus Rauennatenſibus Archiep. 380.d
monaſteria Bononienſia a ſanctis Epiſc. ædificata. 9.a
monaſterij S. Bartholomæi Ferrariæ ædificatio ex voto matris Ladæ A… Eſtenſis. 557.d
monaſterium S. Bartholomæi Ferrariæ plures egregios viros protulit. 562.b
monaſterium S. Columbani ędificat Petrus Bononien. Epiſc. 11.c
monaſterium de Columba Placent. a S. Bernardo ædificatum. 162.d
monaſterij S. Crucis Eccleſia territorij S. Elpidij conſecrata coram Carolo Imperatore. 736.b
monaſteria plurima Cæſenæ. 452.b
monaſterium S. Chriſtophori Caſtri Durantis eximitur a iuriſdictione Epiſcopi Vrbinatenſis a Bonifacio Papa Nono. 866.d
monaſteriorum ædificatio abſque licentia Abbatis, qui Eccleſias habet, non poteſt fieri. 649
monaſterium Flaſtræ Tolentini Ciſtercienſis ord Ieſuitis datur. 882.a
monaſterium S. Geruaſij Callienſis diruitur pro condenda arce, inde arx diruta ibi Cappuccinorum cœnobium excitatur. 894.d
monaſterium Montis Caſini a S. Benedicto ædificatur. 1027.d
monaſterium Montis Caſini vicarius Apoſtolicus Nicolaus Sanſedonius Epiſcopus Mutinenſis. 168.d
monaſterium Montis Caſini caſtra, & Epiſcopatus a vaſallis eripiuntur, & dominantur. 1032.d
monaſterium montis Caſini per 800. ann. ab Abbatibus longa ſerie poſt S. Benedictum Epiſcopali iure rectum 1028
monaſterij Montis Caſini deuaſtatio per Gothos. 1028.c
monaſterium Montis Caſini erigitur in Cathedralem a Ioanne XXII. Papa. 1028.d
monaſterij Montis Caſini prærogatiuæ. 1031.d
monaſterio Montis Caſini reſtituitur iuriſdictio Epiſcopalis ſuppreſſo epiſcopatu. 1033.b, & d
montis Caſini epiſcopatus ad Abbatum regimen reducitur. 1031.b
mons Caſinus locus vbi antiquum Caſinum. 1027.d
monaſterij montis Caſini laudes ex ode Alphani. 1099.a
monaſterij Caſinenſis ſancti Monachi. 1098.c
monaſterium ſanctæ Mariæ de Miſericordia Mutinæ dirutum in ædificatione murorum ciuitatis. 169.c
monaſterium mulierum pœnitentium Mutinæ fundatur. 173.b
monaſterium S. Mariæ de Criſpino priuilegiis exornat Fridericus Imp. 519.d
monaſterium de Maradio ord. Vallis vmbroſæ recipitur ſub protectione ſedis Apoſtolicæ ab Alexandro Tertio. 520.d
monaſterium monialium S. Claræ Vrbini celebre. 861.d
monaſterio monialium S. Catharinæ Firmi Vgo Epiſcopus concedit plurimas exemptiones. 770.b
monaſterii monialium S. Catharinæ Firmi Petrus Epiſcopus iura anteceſſorum confirmat. 772.d
monaſteria Parmenſia plurima, 181.d
monaſterium S. Petri Benedictinorum Mutinæ fundatio, & dotatio facta a Ioanne Epiſc. 132.d & 134.d, & 136.c
monaſterij S. Sauini fundator Placentiæ Euerardus Epiſc. Placentiæ. 253.d
Monaſterium S. Sabini Placentinum pluribus bo-

ſtis, & beneficijs auctus a Sigifredo Epiſc. 256.b
Monaſterium S.Sepulchri fundatum a Dionyſio Epiſc. Placentino. 259.d
monaſterio S.Sauini Firmi Adonulphus Epiſcopus confirmat Eccleſias, & donationes prædeceſſorum ſuorum. 765.b
monaſteria ſpectantia ad Archiepiſcopum Rauennatenſem. 375.a
monachos 1144. habuit ſub ſe Anſelmus Abbas Nonantulæ. 100.d
monachi proprijs manibus agros colebant. 261. b
monaſticam vitam induit abdicato Epiſcopatu in mortis articulo Lucidus Epiſcopus Ficodenſis. 486. c
monita aurea prò Monachis.
monita S.Rufilli Epiſcopi morti proximus. 642. a
montis Feretri, & Placentini Epiſcopi ſub Rauenn. Archiep. ponuntur a Greg.V. 348.c
mons Altus a Patritijs coloniæ Aiculanæ ædificatum. 824. b
mons Altus erigitur in ciuitatem a Sixto Quinto. 825. c
montis Alti territorium amœniſſimum, & fertile. 825. a
monumentum inſcriptionis antiquæ Ariminen. 407. c
monumentum inſcriptionis antiquæ Ceruienſis. 485. c
monum. inſcrip. antiquæ corporis SS. Zamæ, & Fauſtini Bonon. 8. c
monum. inſcriptionis antiquæ Foropopilienſis. 630. c
monum. inſcriptionis antiquæ de Callio Romæ. 888. c.
monumentum inſcriptionis antiquæ Liparitanæ. 1043. b
monumentum inſcriptionis antiquæ S.Seuerini. 845. c
monumentum inſcriptionis antiquæ Saſſenatenſium. 702.d
monumentum inſcriptionis antiquæ Tolentini. 851. c
monumentum inſcriptionis Barbati Epiſcopi Bononien. 12. b
monum. inſcrip. Bartholomæi de Raymundis Epiſcopi. 34.c
monumentum inſcriptionis collegij Placentini. 288. c
monumentum Campanæ reſtauratæ ex aureis calcaribus comitiſſæ Mathildæ. 561.d
monumentum inſcrip. Catholicæ a Bernardino Card. Spada poſitum. 450.c
monum. inſcrip. Comaclenſis. 503.d
monum. inſcrip. canonis in eccleſia S.Proſperi Regij. 312.b
monum. inſcriptionis carminum Tolentini. 852. c
monum. inſcrip. corporis S. Creſcentini Vrbini. 863.a
& S.Mainardi Epiſc. ibid.
monum. inſcript. ciuitatis S.Angeli in Vado. 987.b
A monumentum inſcriptionis conſecrationis Vrbaniæ. 991.d
monumentum inſcriptionis corporis S.Benuenuti Auxim. 1022.d
monum. inſcrip. Card. Galli. 1213.b
monum. inſcrip. carminum S. Sigiſmundi Regis Imolæ quieſcentis, 681.c
monum. inſcrip. corporis S. Alexandri Epiſc. Firmani. 744. b
monum. inſcrip. corporis S. Victoris Epiſc. Placentini. 246. d
monum. inſcrip. tranſlationis corporis S.Sabini. 247. c
monum. inſcrip. corporis S-Bernardi Epiſc. Card. 248. b
monum. inſcrip. conſecrationis Eccleſiæ S. Michaelis Firmi. 775.c
B monum. inſcrip. conſecrationis altarium Eccleſiæ Bononien. 21. b
monum. inſcrip. Card. de Graſſis Epiſc. Bonon. 46. b
monum. inſcrip. Camerini Card. Alexand. Sfortiæ. 240. d
monum. inſcrip. coronationis Caroli V. Bononiæ. 47. c
monum. inſcrip. Card. Campegij Bononiæ. 48.c
monum. inſcrip. Erminij card. de Valentibus Fauentiæ. 537.b
monum. inſcrip. concilij Bononiæ tranſlati. 49. d
C monum. inſcrip. Cathedralis Parmenſis, 182.c
monum. inſcrip. erectionis Epiſcopatus Cremen. 75. c
Et conſecrationis Eccleſiæ. b.
monum. inſcrip. Eccleſiæ de Pace Maceraten. 813. c
monum. inſcrip. ædificationis Cathedralis Ferrariæ. 542.b
monum. inſcrip. ædificationis Eccleſiæ Cathedralis Mutinenſis. 145.d
monum. inſcript. Eccleſ. Archiepiſc. Rauenn. 334. c
monum. inſcrip. Gotij de Battaglis Card. Arimin. 430. a
monum. inſcrip. conſecrationis Eccleſiæ S. Bartholomæi Ferrariæ. 560.c
D monum. inſcrip. Fauentiæ montis Pietatis. 527.b
monum. inſcrip. Ferrarienſis Clementis Octaui. 541. c
monum. inſcrip. Ferrariæ tranſlationis corporis S. Leonis Epiſcopi Vicohabentiæ. 544. b
monum. inſcrip. fundationis Cathedralis Feretran. 911. c
monum. inſcrip. Fabritij Pauluzij Epiſc. ciuitatis Plebis. 1036.b
monum. inſcrip. Firmanæ carminis Palatij. 782.c
monum. inſcrip. Firmani palatij. 786. a
monum. inſcrip. Firmanæ academiæ reſtaurationis 795. c
monum. inſcrip. Gabrielis Card. Paleotti. 56.b.c.d
monum. inſcrip. Ioan. Archiep. Rauen. 337. b
monum. inſcrip. Iulij Monterentij Epiſc. Fauentini. 537.b
monum. inſcrip. ſancti Maximiani Archiepiſcopi Ra-

Rauenn. 336.a
monum.inſcrip.Metauren. 926.c
monum.inſcrip. Mutinen. Nicolai Sanſedonii Epiſcopi. 168. d
monum.inſcrip.Neonſ Archiep.Rauen. 333.b,c
monum.inſcrip. primi lapidis iacti in fundamentis Eccleſiæ Metropolitanæ Bonon. ab Alphonſo Paleotto Archiep. 58.a
monum.inſcrip. reſtaurationis palatij Foroſempronienſis. 920.d
monum.inſcrip. Rodulphi Paleotti. 699.d
monum. inſcrip. Maraldi Exarchi Rauennæ. 338.a
monum. inſcrip. Tiphernatis de Cæleſtino Papa Secundo. 1070.c
monum. inſcrip. tranſlationis corporum SS. Placentiæ. 254.b
monum.inſcrip.Turris campanariæ Maceratæ. 806.c
monumentum inſcrip. Turris Mutinæ. 104.b
monum.inſcrip.tranſlationis corporis S. Sixti Placentiæ. 271.
monum. tranſlationis corporis S. Maurelij Epiſc. Ferrarienſis. 545.d
monum.inſcrip.Videbodi Parmenſis Epiſcopi. 191.a
monum.inſcrip.Volaterrani de Calliſto Secundo 1082.c
monum.inſcrip.Vitalis Epiſcopi Cæſenatenſis. 476.a
monum. inſcrip.Xenodochij Ferrarienſis. 592.b
moyſes Vercellenſis reſtaurat Archiepiſcopatum Rauen. 367.b
mutinæ ſitus nouus, & vetus. 87.c
mutinæ ædificationes variæ recenſentur. 87.c
mutina Romana colonia. 87.d
mutinæ mentio apud plures auctores. 87.d
mutinam reſtituit Conſtantinus Imp. deinde Carolus Magnus. 88.a,& b
mutina pluries exciſa. 88.c
mutinæ domini varij. 88.c.d
mutina a Carolo V. Imp. Ateſtinis principibus adiudicatur. 88.c
mutinæ academia celebris. 89.b
mutina patria plurimorum virorum illuſtrium. 89.c
mutina Chriſtianam fidem hauſit a Dionyſ.Areopagita. 89.c
mutinæ idololatria expellitur a S.Geminian.Epiſc. 89.d
mutinæ Epiſcopus variorum Archiepiſcoporum ſuffraganeus. 89.d
mutinenſe dominium qui primi ceperunt. 88.c
mutinæ reædificandi facultas conceſſa Epiſcopo. 145.b
mutinæ iuris Eccleſiæ colligitur ex Henrici Imp. priuilegio. 145.b
mutinæ ædificatur Cathedrale templum diuo Geminiano. 145.d
mutina dignitate Epiſcopali priuatur ab Eugenio Tertio ob inuaſionem Nonantulanæ Abbatiæ, reſtituitur priſtinæ dignitati ab Adriano IV. 148.d
mutinenſis ciuitatis murorum ampliatio. 150.d
mutinenſi Eccleſiæ conceduntur priuilegia confirmationis, & exemptionis a Federico Imp. 149.d, 151.a, & 154.d
mutinen. Epiſcopus equum poſt conſecrationem prima vice a ſe conſcenſum pro itinere ad ſuam Eccleſ. deberi cum capitulo litigio contendit. 152.c, & 153.a
mutina ſacris interdicitur ob electionem Epiſcopi Guelphæ factionis. 156.c
mutinenſes Ghibellinorum Guelphorumque factionibus attriti Opizoni Ateſtino ſe dederunt. 159.a
mutina ſe in libertatem vindicat. 163.a
mutina interdicta ob electionem Epiſc. Ghibellini. 163.c
mutinæ muri ampliati.

N

Narſes exarchatum Rauennæ fundat. 325.b
Narſes S. Geminiani Venetijs templum ædificat. 96.a
Narſes S.Geminiani oppidum in Hetruria vocari iubet. 96.b
Narſes Gothorum ſpolia Archiepiſcopo Rauennati donat. 336.c
Neguſantij Fanenſes viri clariſſimi. 729.d
Naues Epiſcopi Parmenſis exemptæ in Pado a ſolutione gabellarum. 204.d
Nerus de Abbatibus crudeli animo mille domicilia Florentiæ igne combuſſit. 658.b
Nicænum concilium mãdat clericis alterius diœceſis ab Epiſcopis non ordinari abſque literis. 352.c
Nicæni concilij fides propugnata eſt ab Epiſcopis Æmiliæ in conciliabulo Ariminenſi. 637.a
Nicolaus Albergatus Card. Epiſcopus Bononienſis efficitur a populo poſtulatus. 38.c
Eiuſdem legationes, & mores. 39.a
Nicolaus Brautius Epiſcopus Sarſinæ vitas ſanctorum carminibus expreſſit in carcere. 735.b
Nicolaus Baccetius Abbas ord. Ciſtercienſis vir eruditione clariſſimus, auctoris præceptor, plura ſcripſit egregie. 169.c
Nicolaus, & Albertus Ateſtini vicariatu Ferrariẽ. a ſede Apoſtolica iure fiduciario inueſtiuntur. 585.b
Nicolaus Canalius legatus pro pace ad Galliæ, & Angliæ reges. 386.c
Nicolaus de Maſſarellis clarus iuriſconſultus Mutinæ euocatus ad condenda ſtatuta dum ſe in libertatem vindicarat. 163.a
Nicolaus Quintus Papa eodem anno effectus fuit Epiſcopus Cardinalis, & Papa. 41.d
Idem Nicolaus literas ſuę electionis dat capitulo ſuæ Bononienſis Eccleſiæ poſt ſuam aſſumptionem. 42.a
Idem Nicolaus vir eruditiſsimus, literis, & virtute præditis fauet. 42.b
Idem Nicolaus Ariminenſis Eccleſiæ iura confirmat. 441.d
Idem Nicolaus V. literatorum hominum dictus Mecœnas. 593.a
Nicolai Sandonnini mira conſtantia. 168.

eius

Eius legationes in Gallia ibid. d

S. Nicolai, hymnus Alphani. 1092. c

S. Nicolai de Tolentino corpus in dicta ciuitate colitur. 852. a

Nobilitatis denominatio antiquitus ſolis viris nobilibus dabatur. 657. b

Nonantulana Abbatia fundata et dotata ab Anſelmo Duce Forotulienſi monacho effecto. 101. a

Nonantulanæ Abbatiæ fundationis hiſtoria. 101. a

Nonantulanæ Abbatiæ diœceſatio ſacta a Mutinenſibus, ob id priuatur dignitate Epiſcopali ipſa Mutina. 148. d

Nonantulana Abbatia conceditur Epiſc. Parmen. ab Henrico Imp. 205. a

Nonantulana Abbatia concrematur ab Vngaris. 254. b

Norinbergæ Card. Campegius legatus Apoſt. contra Lutherum conuentum habet, & Ratisbonæ decreta publicat. 47. a

Noua ciuitas prope Mutinam. 118. a

Nummus Ariminenſis S. Gaudentij. 418. c

Numiſma Sigiſmundi Malateſtæ cum templo. 439. c

Nunciatura fungitur Io. Bapt. Caſtellius ad Regem Galliæ, in qua obijt. 446. b

O

Obitus Anſelmi Abbatis Nonantulani. 111. d

Obitus Franciſci Philelphi. 43. c

Obitus S. Bernardi Epiſcopi, & Card. diſceptatio, quando contigerit. 214. c, d

Obitus coadiutoris Epiſcopi cum futura ſucceſſione ante coadiutoriam. 661. b

Obitus Franciſci Mariæ vltimi Vrbini Ducis. 977. d

Obitus Simeonis Aleotti in concilio Trident. 628. b

Obſequium erga Epiſcopum antiquitus magnum erat. 783. a

Obedientia cogit recipere maiora dimiſſis minoribus. 292. c

Oblatum Epiſcopatum Placentinum reſpuit Rogerius Coſtius. 282. d

Octauianus Riarius Foroliuij vicarius occiditur. vxor cædem vindicat excidio prætorij. 602, d

Octauianus Card. Vbaldinus efficitur Epiſcopus Bononiensis cum adhuc triginta annos non attigiſſet. 25. b

Idem partes Federici Imperatoris ſequitur. 25. c

Octauij Card. Bandini legationes, & emerita opera. 801. d

Oculis priuatur Felix Archiepiſcopus Rauennas, qui ſeditione rebellare coegerat ciuitatem. 342. b

Odericus Erulorum Rex Rauennam occupat, in de eijcitur a Theodorico Longobardorum Rege. 325. b

Odore fragrat corpus Petri Archiep. Rauennatis. 334. a

A Oderiſij Theodini, & Tranſmundi orationes relatæ ab Alphano. 1086. b

Ode Alphani de humilitate. 1097. c

Ode Alphani de monte Caſino. 1099. a

Ode militibus Chriſti excitatiua Alphani. 1110. a

Odium ſibi conciliat Sixtus Epiſcopus Mutinæ ex aſperitate morum. 175. b

Officiales ob impedimentum præſtitum executioni litterarum, & citationis Papæ perpetuo ad officia inhabilitantur. 280. d

Oliuetanis Monachis exactis canonicis regularibus traditur inſignis Eccleſia S. Georgij Ferrariæ. 387. c

Oliuetanus ordo Bononiæ recipitur. 81. d

B Oppidum S. Geminiani in Hetruria ſic dictum, quando S. Geminianus illud illæſum ſeruauit ab Hunnis. 96. d

Opizo Sanuitalis Epiſcopus Parmenſis gratus Imperatori obtinet confirmationes priuilegiorum ſuæ Eccleſię. 222. a

Opera Felicis cæci Archiepiſcopi Rauennatis. 342. c

Opera Vgolini Malabranchæ Epiſc. Ariminen. 32. c

Opera bona operanda ante mortem. 759. d

Oricellarius Bernardus hiſtoricus. 954. b

Oratio metrica de confeſſione Alphani. 1110. c

C Oratoria, & Eccleſias ædificari non debere cauit Alexander Tertius inconſulto Epiſcopo. 150. b

Oratorio ædificando conceditur Eccleſia S. Petri diruta Stephano presb. ab Epiſcopo Hildeprando Mutinæ. 131. b

Ordelaphi Foroliuio eiecti. 802. c

Ordelaphus Cicchus iterum Foroliuio potitus. 907. c

Ordelaphi vicariatu obtento deditione Foropopolij bis coniurat contra Eccleſiam. 632. d

Ordelaphi electio in Epiſcopum Foropopilien. a Pontifice irritatur. 654. b

Ordeoneus præfectus veteranorum militum occiditur, eius epitaphium. 631. c

Orientalium Imperatorum Exarchatus Rauennæ. 325. b

D Origo diſſenſionis, & ſchiſmatum inter Federicum Imperatorem, & Alexandrum Tertium. 370. b

Oſtrogothi Rauennæ. 325. c

Hoſtia ſacra ſanguinem effudit ſuper altare Ferrarię. 573. a

Otho Imp. confirmat priuilegia Parmen. Epiſcopis. 199. c

Otho II. plura largitur Vidoni Epiſc. Mutinenſi. 130. a

Otho in Calabria ius dicit. 201. b

Otho Imp. concedit priuilegium Parmæ ad inſtantiam Huberti Epiſcopi Parmæ. 201. b

Othonis II. confirmatio Parmenſis Epiſcopatus. 203. a

Otho III. Imp. vocat ſe ſeruum Apoſtolorum. 357. b

Otho IV. confirmat iura, & priuilegia Eccleſiæ Rauen-

Rauena. 374. b
Otho Tertius Imp. confirmat iura Eccleſiæ Foropopilienſis. 644. c

P

PAbulum 12. pauperibus tradendum ex antiqua conſuetudine in anniuerſario. 750. d
Paccarona gens Firmana. 768. e
Pacis compoſitio inter Ludouicum Galliæ Regem, & Carolum Burgundiæ Ducem. 168. d
Pacis compoſitio inter filios Ludouici Pij, & Lotharinum. 346. a
pallij Imperialis vſum conceſſum Archiepiſcopo Rauennati quater in anno. 338. c & 349. d
paleottus Io. Vincentius conſiliarius Regis Angliæ. 691. a
palatia erecta a Raimundo Epiſcopo Caſinate. 1032. c
palatium Epiſcopi Mutinenſis magna ex parte inſtauratum a Nicolao Sandonino Epiſcopo viro egregio. 168. d
pallauicinæ gentis origo a Longobardis. 265. c
pallauicinæ gentis beneficia, ac donationes erga monaſterium de columba. 265. d
paleotti Gabrielis Archiepiſcopi Bononienſis viri eximij opera. 57. a b
pamphilus de laudibus Piceni carmina pangit. 804.
papientia Cardinalis componit lites Epiſcopatus Mutinenſis, & poſſeſſionis denegatæ a duce Ferrarienſi ſpreta PP. cenſura. 168. b
papitius Picedus primus Epiſcopus Burgi Sancti Domnini. 83. c
paraſernum Epiſcopi habere debent Balluculi quando primum poſt conſecrationem ciuitatem Mutinæ intrat. 161. d
parmenſi Epiſcopo conceditur a Contrado Imperatore comitatus Parmenſis, & plurima alia caſtra. 210. a, 211. a, 212. a
parmenſi Epiſcopo confirmantur donata a Lothario præſertim curtem Neronis per votiuam largitionem. 209. c
parmenſis Epiſcopus princeps vocatur ab Imp. Carolo Quarto. 230. a
parma cur ſic vocata. 179. c
parmenſes conditores, ſitus, & de ædificatione diſceptationes deſcribuntur. 173. b c
parma in libertatem ſe vendicat. 179. d.
pacis auctor inter Bononien. & Mutinen. 149. c
parma colonia Romanorum floruit florente Imperio. 179. c
parmæ domini per varia tempora. 179. d 180. a
parmenſes adhærent Pontifici contra Federicum Imperatorem, ideoque biennali obſidione premuntur. 179. d
parmenſes facta irruptione ſoluunt obſidionem fugant exercitum Federici Imperatoris magna præda potiuntur. 180. a
parmenſes facta irruptione acquirunt diadema, Imperiale Federici Imp. 180. a b
parma iterum iuriſdictionis Eccleſiæ effecta à Iulio Papa Secundo. 180. a
parma Gallis reſtituta a Leone Papa X. iterum adempta. 180. a c
parma Farneſijs data a Paulo Papa Tertio. 180. b
parma patria Macrobij, & aliorum virorum illuſtrium. 180. b
parmenſes fidem Chriſti hauſere a SS. Barnaba, & Apollinare. 180. c
parmenſis Epiſcopi iuriſdictio, & principatus diuitiſsimus. 180. d
parmenſis Epiſcopus Bercellenſis etiam aliquando dictus, & cur. 181. a & 182. b
parma ab Attila miſere exciſa. 181. a
parmenſe territorium pluribus bonis refertum. 181. c
parmenſis Epiſcopus Bercellum confugit exciſa Parma ab Attila. 182. b
parmenſium SS. & rerum Epiſcopatus ſcriptores Garofanus, & Pleus. 182. a
parmenſi Epiſcopo conceſſa iuriſdictio a Carolo Manno in pluribus locis, & intra tria milliaria a ciuitate. 187. b
parmenſis Epiſcopi iura plurima. 187. c 235. c
parmenſi Epiſcopo conceditur comitatus Parmenſis poſt mortem Bernardi, ideo Epiſcopi vocantur comites. 207. c, 208. c, 210. a
parſimonia ingentes diuitiæ, & officia adepta fuere. 170. b
paſchæ recta celebratio elicitur ex explicito ſuper hoc tractatu edito a Paulo a Migdeburgo Epiſcopo Foroſempronij. 921. d
paſchalis Papa Secundus cum comitiſſa Mathilda præſens fuit translationi corporis ſancti Geminiani, & altare conſecrauit. 146. a
paſchalis Antipapa III. antea Cardinalis Cremenſis. 71. a
paſſio S. Chriſtinæ ab Alphano Salernitano deſcripta. 1125. b
S. Paternianus Epiſcopus Bononienſis miracula recipit ad ſepulchrum SS. Vitalis, & Agricolæ. 10. d
Populi vicarij pro ſede Apoſtolica Bononienſes. 29. a
pentapolis quæ prouincia fuerit. 406. d
patria Alexandri Papæ excutitur qualis fuerit. 286. c
patauina coniuratio Io. Anſelmini Epiſcopi Patauini cum Galeazzo comite contra Carrariam. 399. d
patrachinus Caſaleſcus iuris lucerna. 562. a
patrum 318. imprecatio comminata in Bulla S. Gregorij. 340. c
paulus Papa Secundus prius dictus Petrus Barbo Epiſcopus Ceruienſis. 496. c
paulus Tertius Papa ante Pontificatum Epiſcopus Parmenſis. 236. c
pauli diaconi patria Forumiulij. 608. a
pauperum pater vocatus Octauius Accorambonus Epiſcopus Foroſempronienſis. 926. d
paulutia, & Calbula gens eadem. 656. c
paulutius Franciſcus heredem fecit Rempublicam Florentinorum ſuorum locorum. 657. c
perleona gens antiqua, & nobilis ſuſtentat ſuo auxilio Romanam Eccleſiam. 270. b
perleonæ gentis origo controuerſa. 271. c
pergulæ ædificatio ab Eugubinis. 898. d

peſti-

peſtifera lues ceſſat Mutinæ ex circumgeſtatione in proceſſionibus corporum SS. Syneſij, & Theopompi. 198. v
peſtilentia Bononiæ ceſſat, & in alijs locis, ex geſtatione, & delatione corporum SS. Syneſij, & Theopompi. 15. b
peſtilentia in pluribus Æmiliæ ciuitatibus ceſſat per aſportationem corporum SS. exiſtentium in Abbatia Nonantulana. 545. b
peſtis ingens poſt terræmotum populum Caſſinatem abſumit. 1033. c
petrarchæ iudicium de Milleloquio Bartholomæi Epiſcopi Vrbinatis. 861. c
S. Petronius Bononienſis Epiſcopus, & Patronus plura genti vtilia facit. 9. b, c
S. Petronio Bononienſes templum ſumptuoſe ædificant. 10. c
petrus Cluniacenſis ſcribit pro confirmatione Ioannis Ciſtercienſis electi Epiſcopi Placentini. 266. d
petrus Aloyſius Farneſius primus Epiſcopus Placentinus inauguratus de ann. 1145. 291. b
S. Petrus Chryſologus a Sixto papa Tertio diuinitus demonſtratus eligitur Archiepiſcopus Rauennas irritata alterius electione. 332. b
S. Petrus Chryſologus adhuc iuuenis diaconus Eccleſiæ Rauennatis effectus. 332. c
S. Petrus Chryſologus patria Imolenſis. 672. d
S. Petrus Damiani recepit donationem a Petro Arimini pro monaſterio. 421. d
S. Petrus Damiani ponit monaſterium a ſe ædificatum Arimini ſub cura Epiſcopi. 421. d
S. Petrus Damiani inſcribit opuſculum de parentelæ gradibus. 458. a
petri Card. Aldobrandini laudantur geſta. 343. d, 394. d
S. Petrus Damiani inuitatur ad aſſiſtentiam electionis noui Epiſcopi Fauentini. 514. c
S. Petri Damiani ſermo de ſancto Rupillo Epiſcopo Foropopilienſi adhuc publici iuris non factus. 637. c
S. Petri feſtiuitati carmina elegiaca pangit Alphanus Salernitanus Archiepiſcopus. 193. c
petrus Chartularius Epiſcopus Feretranus vir in omnibus laudatiſsimus. 946. a
B. Petrus Carmelita Epiſcopus Liparenſis plures legationes Apoſtolicas egregie obiuit, & præcipue pro expeditione in terram ſanctam. 1053. d
pia opera Epiſcopi Rodulphi Paleotti pro Eccleſia Imolenſi. 699. c.
Philippus Fontana Epiſcopus Ferrarienſis carceri mancipatur a Federico Imp. 581. a
philippus Fontana Epiſcopus Ferrarienſis legatus Apoſtolicus ad Federicum Secundum Imperatorem in Germania. 580. a, b
philippus Fontana donat bona monaſterio S. Bartholomæi Ferrariæ, & impetrat ei ab Imperatore priuilegium. 580. a b
philippus Fontana Archiepiſcopus Rauennas vir egregius legatus contra Ezzelinum tyrannum capitur, & ſe redimit. 382. c
philippus Fontana Archiepiſcopus celebrat concilium ſaluberrimum. 382. c
piceni deſcriptio. 737. a
A piceni cur ſic dicti. 338. a
picenum poſt Longobardos Marchia Anconitana ſeu Firmana dictum. 738. b
picenies ad 360. millia in fidem Romanorum deſcripti. 739. a
picenum honoris ergo vocatum Pentapolis in ſexta Synodo. 740. a
pileus de prata Cardinalis carceri mancipatur ab Vrbano Sexto, fugam inde arripuit, & adhæret Antipapæ. 387. c
pileus Cardinalis aduerſus Vrbanum VI. Pontif. in bello aufert plures ciuitates Vrbano qui eum cardinalatu priuat. 387. d
pileus reſtituit Arces Spoletanam, & Narnienſem, ac montem Flaſconem Bonifacio papæ Nono. B 387. c, d
pileo Cardinalatus a Bonifacio reſtituitur. 387. d
pipinus Rex victo Ayſtulpho Longobardorum Rege Romandiolam Romano pontifici tradit. 320. b
piſaurum Vrbs Regionis ſextæ Vmbrorum. 948. b
piſaurum cur ſic dictum. 947. c
piſaurum terræmotu conciſum reſtauratur. 947. c
piſaurum iterum deſtruitur a Totila Gothorum Rege. 947. b, c
piſaurum reſtauratur a Belliſario. 947. c, d
piſaurum colonia Romanorum deducitur a M. Antonio. 947. c
piſauri domini per varia tempora. 947. d
C piſaurenſa Sacerdotia, ac monaſteria. 948. b
piſauri tutelares SS. martyres, & Epiſcopi. 948. c
pius Secundus papa antea dictus Æneas Syluius Piccolomineus Epiſcopus Firmanus. 790. d
pius papa Tertius antea dictus Franciſcus Piccolomineus pluries ad Epiſcopatum Firmanum redit. 793. b.
pius papa V. erigit in cathedralem Eccleſiam Ripæ Tranſonis. 835. b
planeta diuiti exuitur cadauer Hadriani papæ ob id viſio factum incutiens oſtenditur. 116. c
placentiæ ſitus, & ædificatio deſcribitur. 244. b
placentinæ ciuitatis conditores referuntur. 244. c
placentia colonia Romanorum deducta. 244. c, d
placentia ſuppetias fert populo Romano laboranti, ideo ab Hannibale excidium paſſa. 249. c, d
D placentiam Romani inſtaurant. 244. d
placentia acriter obſeſſa à Cæcina duce Othonis Imperator. 244. d
placentia defenſa a Spurina Vitellia. 244. d
placentiæ Amphitheatrum dirutum. 244. d
placentia labente re Romana varijs tyrannis in prædam ceſsit. 244. d
placentia a Iulio papa Secundo ſedi Apoſtolicæ reſtituta itemque a Leone papa X. 245. a
placentia a Paulo Tertio in feudum datur Aloyſio Farneſio. 245. a
placentia a S. Barnaba prædicationem Chriſtianæ fidei excipit. 245. b
placentiæ S. Antoninus martyr legionis Thebeæ 245. d
placentiæ rudimenta in fide Chriſtiana. 245. c
placentia varijs metropolitis ſubiecta per varia tempora

pora. 245.c
Placentina templa, & monaſteria egregiæ ſtructuræ. 245.c
Placentia patria B.Gregorij Papæ X. & plurium virorum illuſtrium ſanctitate, & litaratura. 246.a,b.
placentia ab Alarico Rege direpta. 248.c
Placentia interdicitur, & Epiſcopali dignitate priuatur ob hæreſim, abſoluitur eiectis hæreticis, ac reſtituitur. 277.b
plauti comœdiæ vbi repertæ. 730.b
podagram ſenui victu extinguere volens Cardin. Ludouiſius vitam extinxit. 68,b
polentani Rauennæ. 325.d
pompoſæ Abbatiæ exemptio, ac permutatio. 357.b
pompoſa Abbatia Archiep. Rauennati tribuitur adminiſtranda. 366.b
pontificum geſta in Gallia in vnum collecta. 694.b
pons miraculoſe a S.Geminiano pro ſalute oppidi deiectus. 96.d
poſſeſſio Epiſcopatus Mutinenſis per quinquennium deroga tur a Borſo Ferrariæ Duci ſpreto etiam interdicto. 268.b
poſſeſſio Foroliuienſis Epiſcopatus impeditur ab intruſo a Greg.XII. fr. Alberto de Boochriſtianis. 622.d
præcedentia Archiep. Rauennati debetur ab omnibus Italiæ Archiep. 359.d
prædicatores Fauentiæ introducti. 502.c
prædicatoribus Imolæ cœnobium datur. 690.d
præfecturæ ſiſtendi nonnę antiqua forma reuocata a Cromberghi Federici Imp. ductore copiarum. 680.c
prætores duo Vrbanus, & Peregrinus apud forum Cornelij. 669.d
præpoſitus canoniſta poſtea Epiſc. Parmen. antea præpoſitus inſignis Eccleſiæ S. Ambroſij Mediolani. 235.d
priuilegium Theodoſij Imp. conceſſum academiæ Bononienſi. 9.d
priuilegij Theodoſij excutitur veritas. 9.c
priuilegium Federici II. Imp. conceſſum Epiſcopis Bononien. 22.c
priuilegium Innocentij IV. PP. academiæ Bononienſi conceſſum. 29.c
priuilegium Nonantulanæ Abbatiæ Stephani Papæ Tertij. 103.d
priuilegium vide bulla, indultum, conceſſio, confirmatio, exemptio.
priuilegium Caroli Magni conceſſum Epiſc. Mutinenſibus. 112.b
priuilegium exemptionis, & confirmationis conceſſarum ab Imperatoribus, iteratum a Ludouico Secundo Imp. Epiſcopis Mutinenſibus datur. 119.b
priuilegium Vidonis Imp. immunitatum, & exemptionum Eccleſiæ Mutinenſis. 120.c
priuilegium Lamberti Imperatoris conceſſum Epiſcopis Mutinenſibus confirmatorium aliorum obtentorum ab alijs Imperatoribus ſuper exemptionibus, ac immunitatibus. 124.a
priuilegium Berengarij Imp. & conceſſio plurium fundorum Eccleſiæ Mutinenſi. 125.c
priuilegium Mutinenſis Eccleſiæ Lotharij, & Adalberti Regum. 129.b
priuilegium Othonis Imp. datum Epiſc. Mutinenſibus. 150.b
priuilegium Corradi Imp. Epiſc. Mutinenſib. conceſſum. 141.c
priuilegia antiquitus Eccleſiæ pro defenſione dabantur. 144.a
priuilegium reædificandi ciuitatem Mutinenſem cum alijs ampliſſimis facultatibus. 145.b
priuilegium Federici Imp. Eccleſiæ Mutinen. conceſſum. 149.d
priuilegia alia Federici Imp. pro d. Mutinenſi Eccleſia. 151.a, & 153.b
priuilegium Henrici VI. Imp. confirmationis iuriſdictionum, & aliarum conceſſionum factarum Eccleſiæ Parmenſi. 220.d
priuilegium Othonis IV. imp. Epiſc. Parmen. conceſſum. 222.b
priuilegium Caroli IV. Imp. Epiſc. Parmen. datum. 230.b
priuilegium Regis Rachis Longobardorum in fauorem Placentinæ Eccleſiæ emanatum. 249.c
priuilegium Lotharij Imp. Epiſc. Placentinis conceſſum. 251.b
priuilegium Innocentij Papæ III. elargitum Placentinis Epiſc. 274.d
priuilegium monaſterij S. Sabini ciuitatis Placentinæ. 272,c
priuilegium Valentiniani Imp. de vſu pallij Imperialis Archiepiſc. Rauennatibus indultum. 331.c
priuilegia pallij, ac aliarum conceſsionum, & largitionum caſtrorum confirmatio Archiepiſcopis Rauennatibus impartiuntur a Greg. PP. V. 349.d
priuilegium S. Greg. PP. Archiep. Rauennatibus conceſſum. 338.d
priuil. Henrici Imp. & confirmatio obtentorum pro Epiſc. Rauennatibus. 361.d
priuil. Federici Imp. conceſſum Rauennati Archiepiſcopo. 370.c
priuil. Ariminenſis vide verb. bulla.
priuil. canonicorum Cæſenatenſium confirmantur ab innocentio Papa VI. 475.d
priuileg. Innoc. Papæ IV. conceſſum Ceruienſibus Epiſc. cum confirmatione aliorum obtentorum 492.c
priuil. Caroli Magni Imp. conceſſum Parmenſibus Epiſc. 182.d
priuil. Vgonis Imp. conceſſum Epiſc. Parmenſibus ſuper confirmatione aliarum conceſsionum, & largitionum. 192.d
priuil. Othonis Imperat. conceſſum Ingoni. 201.b
priuil. Othonis II. Imp. quo confirmantur alia data priuilegia, & exemptiones Epiſc. Parmen. 203.a
priuil. Parmenſium Epiſcoporum, & conceſsiones aliorum Imp. confirmantur a Conrado Imp. 207.c
priuil. Alex. Papæ III. conceſſum canonicis Cæſe-

natibus. 464.b
priuil. Honorij Papæ Secundi receptionis in protectionem canonicis Fauentinis datum. 514.d
priuil. Lucij papæ II. conceſſum canonicis Fauentinis. 515.d
priuil. Federici I. Imp. conceſſum Fauentinæ Eccleſiæ. 517.d
priuil. Federici Imp. datam Monaſt. S. Mariæ de Criſpino Fauentinam. 514.d
priuil. Vitelliani Papæ, & conceſsionis elargitæ Ferraricoſibus canonicis. 546.d
priuil. Ludouici II. Imp. conceſſum monaſterio S. Bartholomæi Ferrariæ. 550.c
priuil. monaſterij S. Bartholomæi Ferrariæ conceſſum a Conſtantino Epiſc. 563.c
priuil. Henrici Imp. conceſſum canonicis Ferrarienſibus. 564.d
priuil. Henrici III. Imp. conceſſum Rolando Epiſcopo Ferrarienſi. 565.d
priuil. Victoris PP. II. conceſſum canonicis Ferrarienſibus. 566.d
priuil. Alex. Papæ II. cum confirmatione conceſſorum indultum canonicis Ferrarienſibus. 567.d.
priuil. Innoc. PP. II. cum confirmatione ſtatutorum, ac conceſsionum pro canonicis Ferrarienſibus. 569.b
priuil. Adriani Papæ IV, pro canonicis Ferrarienſibus. 571.b
priuil. Alex. Papæ Tertii conceſſum canonicis Ferrarienſibus. 573.c
priuil. Cæleſtini Papæ Tertii conceſſum monaſterio S. Mariæ de flumine Foroliuienſis. 618.a
priuilegium Othonis Tertij Imp. pro Abbatia S. Rupillij Foropopilij.
priuil. Alex. Papæ Tertij cum confirmatione aliorum indultorum monaſterio S. Rupillij Foropopilij, 645.d
Item aliud eiuſdem pro eodem. 651.d
priuil. Conradi Imp. conceſſum Epiſc. Saſſenaten 707.a
priuil. Federici Imp. conceſſum Epiſc. Saſſenaten. 710.d
Item aliud eiuſdem pro eodem Epiſcopo. 712.b
priuil. Federici II. Imp. conceſſum canonicis Eccleſiæ Firmanæ. 758.b
priuil. Federici II. Imp. Epiſc. Firmano conceſſum ne moleſtaretur in bonis. 765.b
priuil. Henrici VI. Imp. conceſſum pro protectione Firmanis Epiſc. 767.d
priuil. Federici Æneobarbi Imp. habitare volentibus Imolenſem ciuitatem, & comitatum. 679.a
priuil. Honorij Papæ Tertij conceſſum Epiſc. Senogall. 959.b
priuil. monaſterij, & Abbatiæ Fructuarienſis conceſſum in concil. a Benedicto Papa Octauo. 996.b
priuil. Vrbani II. Papæ conceſſum Liparenſi Eccleſiæ. 1047.d
priuilegium Signinæ Eccleſiæ Lucij Papæ Tertij. 1068.c
priuil. Triuentini Epiſc. exemptionis ab Archiep Beneuentano, & receptionis ſub protectione S. Sedis Apoſt. 1077.a
priuil. Honor. Papæ II. conceſſum Epiſc. S. Leonis ſeu Feretranis. 933.b
principes qui pauperes ditant, & honeſtis perſonis nihil dant quid faciant. 678.d
prioris canonicorum S. Petri in Vaticano ſigillum 769.b
priori S. Saluatoris Firmi ab Epiſc. indulgetur pars oblationum quæ debetur pauperibus pro releuatione damnorum illatorum a Feder. Imp. 777.a
B S. Proiectus Epiſc. Cremonenſis pauperibus, & egenorum vſui conſulens crumenam diuinitus repletam reperijt. 674.b
prouincialia concilia Rauennatenſia. 620.a.b 653.
prouinciale concilium Imolæ de anno 1280. 654.a
prouinciale concilium Foroliuij, & Imolæ. 686.a
prouinciale concilium Argentenſe. 687.a
prouincia Æmiliæ, ſeu Bononien. Inſubriæ Ciſpadanæ deſcriptio. 2.a
prouincia Flaminiæ, ſeu Romandiola Rauennatenſis. 320.a
prouincia Vrbinatenſis, ſiue Vmbria Senonum. 858.a
C prouincia Firmana, ſiue Picenum, aut Marchia Anconitana. 741
S. Proſperi Aquitanici opera, ſtudia, ac ſummæ virtutes. 299.a
S. Proſperi Aquitanici Epiſcopatus diſceptatio. 299.a
S. Proſper Aquitanicus an fuerit Epiſc. Regij Lepidi in Inſubria, an Regij in Gallia Narbonen. 299.b vſque ad 300.c
S. Proſper Aquitanicus ſecretis S. Leonis Papæ. 299.b
Pruſiam, & Liuoniam Chriſtianæ fidei ſegeti ſeminandæ Apoſt. legatione adoritur Gulielmus Epiſc. Mutinenſis. 155.d
D Puer monachus qui ad patrem profectus fuerat abſque licentia S. Benedicti, nec mortuum ſepultura retinere poterat. 356.a

Q

Qualis cura Epiſcopalis ſit. 675.c
Qualiſquiſque ſit, nemo eſt tam infirmus, quod non poſsit habere quod ei ſufficiat; Nemo tam fortis, & diues, ac ſanus, vt non habeat pro quo laboret, dictum S. Patris Epiſcopi. 354.c
Quando lingua Latina corrumpi cœperit. 675.b
Quanta egerit pro pace Regum Chriſtianorum, & pro concilijs œcumenicis congregandis Cardinalis Carpenſis. 529.b, & d
Quanta pia opera egerit in Epiſcopatu Imolenſi Rodulphus Paleottus Epiſc. 699.c
Quatuor SS. Coronatorum corpora inuenta, & eorum Eccleſia in Vrbe reſtituta, & ornata a.a 10.

Ioannis Garſia Millino Cardinali titulari. 697.b
Querelæ Eccleſiæ, & ordinis Eccleſiaſtici miræ expoſita narratio in epiſtola Clementis Papæ Quarti dum diſſerit de occiſo Epiſcopo Vidone Satsinæ. 717.b,c
Quæ de Card. Capranica referat S. Antoninus. 790.a
Quęſtio inter plures ciuitates de patria Alexand. V Pont. Max. 286.c
Quęſtio de confirmatione Epiſcopi Placentini, & ſuffraganeatus Metropolitani Rauennatis. 767.a,b
Quæſtio de nuncupatione, & appellatione œcumenici conc. Trid. 970.c
Querelatus de Simonia, & irregularitate a capitulo ſuæ Eccleſiæ Petrus Epiſc. Adrien, ſe tueri curat. 398.c
Queuæ Cardinalis, ac eorum gentiles maximis muneribus pro Eccleſia, & Regibus functi. 1001.d
Quinquennale ſtudium requiritur in doctoribus, qui iudicando præfici debent. 10.b
Quicquid poteſt operare manus tua, pie inſtanter fac, nam apud inferos nil proficiunt opes, & ſapientia, vt eſt aſſertio prudentis. 759.d
Qualis cohabitatio, & vita canonicorum Cathedralium. 549.a
Quarta pars bonorum Eccleſię canonicis attribuitur. 122.d
Quorum Epiſcoporum Bononienſium electiones irritatæ. 27.d
Quotidianæ diſtributiones canonicis Foriſempronij, quando primum attributæ. 920.b
Quouſque durauerit conſuetudo auferendi mobilia Archiep. Rauennatibus. 380.d
Quouſque ſchiſma Eccleſiæ Benedicti de Luna durauit maxima damna Reipublicæ Chriſtianæ obuenere. 287.b

R

Rachis Rex Longobardorum concedit priuilegium Epiſc. Placentiæ, & confirmat conceſſa per alios. 249.c
Raynaldus Concoregius Archiepiſc. Rauennaten. in opinione ſanctitatis cleri diſciplinam ſynodis reſtaurat. 385.c
Raynutius Card. Farneſius Bononien. Eccleſiam ornauit. 51.a
Rangonius Card. delicię Senatus. 171.d
Rauennatum Archiepiſc. creat Epiſc. Mutinen. & Symmachus Papa minaces de temeritate litteras ſcribit. 100.b
Rauennatum Archiep. cauſæ delegantur ab Innoc. Quarto Epiſc. Mutinenſi 156.c
Rauennati archiepiſcopo adiudicatur ſuffraganea Eccleſia Placent. 267.d
Rauennæ exordium diuerſimode a pluribus recenſetur. 323.a
Rauennæ antiquitas, & nuncupatio excutitur. 324.a
Rauenna ſub Sabinis, & Hetruſcis. 324.b
Rauennæ Vmbri auxiliatij aceiti, ideo etiam inter ciuitates Vmbriæ aliquando poſita. 325.a
Rauennatum ædificiorum miræ amplitudinis, & mœnium conditores. 325.a
Rauenna Romanorum colonia. 325.c
Rauenna Oſtrogothis per ſeptuaginta annos paret. 345.b
Rauennæ Exarchatus fundatus a Narſete electis Oſtrogothis. 325.c
Rauennæ Archiepiſc. adminiſtrat nomine Pontificis Rom. iuriſdictionem. 325.c
Rauenna ab Aſtulpho Longobardorum Rege aliquando eripitur. 325.c
Rauennates tyranni. 325.c,d
Rauenna adhæret Pontifici contra Federic. II. Imp. 325.d
Rauenna iterum, & his ablata, ac reſtituta a Venetis. 325.d
Rauennates Archiep. maxima audacia freti cum Romano Pont. de dignitate decertabant. 326.a,d
Rauennates Epiſcopi poſt exceſſum S. Apollinaris columba de cœlo lapſa indice electi. 326.a
Rauennaten. pietas, & magnitudo ex nobilibus templis, & ædificijs apparet. 326.c
Rauenna patria plurium SS. & virorum illuſtrium. 326.a
Rauennatenſi Archiep. olim plures epiſc. ſuffraganei 326.d
Rauennatenſi Archiep. interdicitur electio ſuffraganeorum a Rom. Pont. 333.c
Rauennati Archiep. interdicitur vſus pallij Imperialis. 337.d
Rauennaten. Archiep. inobedientes Pontifici Rom. 341.b,c,d. 343.b
Rauennati Archiep., decernitur ſeſſio iuxta Pontif. ad ſiniſtram. 359.d
Rauenna Agia Anaſtaſiæ. 361.d
Rauennæ Archiep. vbique defert crucem, & tintinnabulum, ac benedicit, niſi adſit Rom. Pontif. citra tria milliaria. 381.a
Rauenn. archiepiſc. compeſcitur a ſancto Proiecto epiſcopo Imolæ iubente Simplicio Papa. 674.b
Rauennates Ceruienſibus epiſcopis infeſti ſententia, & apoſtolico diplomate compeſcuntur. 490.a
Recinetum, ſiue Recanatum priuatur a Io. xxij. epiſcopatu in pœnam rebellionis. 809.a
Recanatenſes iuncti Auximanis trucidant Mareſciallum Gubernatoris prouinciæ, & 300. ſocios 808.a
Recanaten. epiſcopatum, & diœceſim Maceratæ datur. 810.d
Recanatum in gratiam receptum ab Innoc. vj. epiſc. reſtitutum. 814.a
Recanatenſis, & Maceraten. Eccleſię diſiunctæ. 818.d
Recanatum iterum epiſcopali dignitate priuatur. 1012.b
Subiicitur Auximano epiſc. ibid.
Redempti a ſeruitute argento Eccleſiæ ex vaſis conflato. 743.c
Regium Lepidi cur ſic dictum. 297.b,d
Regij Lepidi antiquitas, & conditores, diſcutiuntur.

Regium Lepidi colonia Romanorum deducta ab Æmilio Lepido Conſule. 793. c
regij Lepidi a Regio Galliæ differentia. 297. d
regium Lepidi patria plurium virorum illuſtrium excidium paſſum a Longobardis, reſtituitur a Carolo Magno. 298. a
regii Lepidi domini, & tyranni per varia tempora. 298. a
regium Lepidi a Sancto Barnaba fidem Chriſti ſuſcepit. 298. b
regium Lepidi pluribus Metropolitis extitit ſubiectum. 298. c
regii Lepidi Epiſc. comites dicuntur. 298. c
regii nomine tres ciuitates recenſentur in Inſubria Calabria, & Gallia 300. c
regii Lepidi an fuerit epiſc. S. Proſper Aquitanicus diſceptatur. 299. b, d
regii Lepidi epiſc. Principis Imperii titulum adipiſcitur. 303. e
reliquiarum SS. delatio ad plures ciuitates Campaniæ ex vrbe Conſtantinopolitana. 1026. d
reſidentia epiſcoporum renouata ab Vrban. VIII 862. d
richardus epiſc. Placentin. mulctatur exilio a Conrado Imp. 258. b
riatii Foroliuii vicarii extincti. 607. c
richildes Imperatrix coronatur a Petro epiſc. Foroſempron. 911. a
rignani caſtrum donatur a Federico Imp. Parmen. epiſcopis. 219. c
ripæ Tranſonis ciuitas cur ſic dicta. 834. c
ripæ Tranſonis nobile oppidum erigitur in ciuitatem a Pio V. & Cathedralem. 834. d
ripæ Tranſonis ſacerdotia, & monaſteria. 834. d
ripenſes Metaurenſes, vindicant exciſam patriam contra Vrbinates. 926. a
roborea gens Vrbini Ducatui præfecta extincta. 860. b
rodigium ædificatum, & fundatum a Paulo epiſcopo Adrienſi ex permiſſione Ioan. papæ X. 397. b
rodulphus Pius card. Carpenſis vir omnigena laude præditus bono Chriſtianæ reipub. natus pluribus legationibus egregie fungitur. 529. b
rodulphus Rex Burgundiæ, & Italiæ donat epiſcopo Parmenſi Sablonetam precibus Hermengardis Comitiſſæ, & Bonifacii Marchionis. 194. b
romandiola Gallia Ciſalpina, cur Romandiola dicta. 320. a
romandiola fideliſſima Romanis, ſemper illis adhæſit. 320. a
romandiola Rom. Pont. datur a Pipino Rege. 320. b
romandiola flos Rom. Imperii, honoris ergo ſic appellata. 322. a
romandiolæ gubernium demandatur Franciſco de Calbulo epiſc. Saſſinæ. 720. d
romandiola cur ſic dicta. 605. d
romani æſtate bellis addicti, per hiemem ius dicebant. 604. a
S. Romani corpus dono datum a Pontifice Innocentio Secundo Griſoni epiſcopo Ferrarienſi vbi deſeritur. 570. d
romani compreſſi tumultu, ab errore decepti ad obedientiam Gregorij Noni reducuntur. 961. a
rogerius Calabriæ Comes donat Eccleſiæ Liparenſi inſulam ipſam. 1047. c
S. Romualdus Rauennas Eremiticæ vitæ in Italia inſtaurator. 326. c
S. Romualdus in monaſterio Claſſenſi habitum S. Benedicti induit. 347. c
S. Romualdus apud Callii montes ſecedit. 893. c
roncionus Marcus Epiſc. Vrbinas in profluenti extinctus. 864. d
rota Maceratenſis. 813. a
rubea gens S. Secundi feudum obtinet ab epiſcopo Parmenſi ob auxilium præſtitum Eccleſiæ. 231. d
S. Ruphillus Foropopilii epiſc. ſacra templa erexit, ex idolorum fanis. 637. a
ruſsiæ Regi mittitur legatus B. Petrus Thomaſius ab Innoc. papa. 1033. d
S. Ruphilli epiſcopi corpus apud Forum Liuii tranſlatum. 636. d

S

S. Saba per ignem incedit, & illæſus pertranſit. 356. d
S. Sabinianus vnus ex 72. diſcipulis fidem Chriſti Senogalliæ proſeminat. 956. d
S. Sabinæ virginis, & martyris hymni duo Alphani 1087. a
S. Sabinus Epiſc. Placentinus aquas Padi in aluo proprio compeſcuit. 247. b
ſaraceni monaſterium Claſſenſe diripiunt. 340. d
ſaraceni Adriam deſtruunt. 398. d
ſaſsinæ ſitus, & antiquitas. 702. b
ſaſsinates cum Vmbris centum armatorum millia colligunt pro Romanorum ſubſidio contra Gallos. 702. b
ſaſsinatibus debellatis Romani triumphum habent in capitolio. 703. c
ſaſsinæ Epiſcopus Bobienſis etiam ductus. 703. c
ſaſsinæ Epiſc. aliquorum oppidorum dominus eſt 704. b
ſaſsinæ Epiſc. iuriſdictionem temporalem ciuitatis habuit. 715. c
ſchiſmati Cadoli contra Greg. VII. adhæret Dionyſius Epiſc. Placentinus. 259. d
ſchiſma inter Vrbanum VI. & Clem. VII. Pſeudo pont. 524. c
ſcottorum genere prænobili ortus S. Fulco Epiſc. Placentinus. 277. d
ſcotti nobiles Placentiæ caſtra permutant cum Epiſc. 284. c
ſeminarij Imolenſis erectio. 694. c
ſenogalliæ ædificatio à Gallis Senonibus. 950. d
ſenogallia dicta ad differentiam Hetruriæ Senæ. 956. d
ſenogallia Vmbriæ antiqua ciuitas. 956. d
ſenogalliæ cœnobia, & ſacerdotia. 957. b
ſenogallia a Gothis exciditur. 956. c

ſenogallien. Epiſc. imperarè cœpit. 961.a
ſententia contra Epiſc. Mutinenſem ad fauorem capituli. 154.b
ſentantia lata pro Eccleſia S. Reparatæ coram Mathilda Comitiſſa. 364.c
ſententia lata ad fauorem Epiſc. Foroſempron. Alexand. Secundo Papa ſedente. 984.b
Confirmata ab Honorio Tertio. ibid.
ſeparatio Eccleſiarum Liparen. & Pacten. 1055. b
ſepulturæ, & aliorum ſacrorum venditio. Prohibita. 358. d
ſepultura antiquitus in Eccleſijs, ex priuilegio conceſſa. 517.b
ſepulturæ antiquum ius. 273. c
ſergius Papa confirmat priuilegia, & iura Nonantulanæ Abbatiæ. 255.b
ſergius vaoratus eligitur Archiepiſc. Rauennas. 342. d
ſeruitæ Arimini recipiuntur. 427.a
ſeruitæ quando primum Bononiæ recepti. 26. c
ſeruitæ Ferrariæ introducti 585.d
ſermo Alphani Archiep. de vocatione S. Matthæi. 1124. a
ſeptempeda ciuitas Piceni ædificata. 845. a
ſeptempeda exciſa a Gothis. 845.c
ſeptempedæ, & S. Seuerini hiſtor. ſcripſit eques Lancellotius. 846. a
S. Seuerus dux lanificus cælitus dimiſſa columba ſuper eum, fit Archiepiſcopus Rauennas. 329. b
S. Seuerus doctrina cæleſti infuſus egregie ad populum verba facit. 329.c
S. Seuerus diuinitus Epiſcopus Cæſenas eligitur. 453. c
S. Seuerini ciuitas Piceni ex ruinis antiquæ Septempedæ ædificatur. 845. a
S. Seuerinum erigitur a Sixto V. in ciuitatem, & Eccleſia in Cathedralem 847.a
S. Seuerini Epiſc. Septempedani cornus miraculoſe flumen traiecit. 845.d
ſigefredus ab Imp. ſimoniace intruditur in Epiſc. Bonon. 19.d
ſigonij obitus. 57. b
ſigillum antiquum Stephani de Paccaronis nobilis Firmani prioris canonicorum S. Petri de Vrbe. 769.b
ſigilgaida Roberti Calabriæ Ducis vxor caſtrum donat monaſt. Montis Caſini. 1035. a
ſigiſmundus Malateſta, cui templum D. Franciſco ſacrum Ariminen. ædificat. 439. b
S. Silueſtri Papæ corpus conceditur a Stephano Papa Regi Aſtulpho pro Abbatia Nonantulana 102. d
ſimonia ea petitus Arnaldus Sabaterius Epiſcopus Bonon. a capitulo ab Epiſcopatu deijcitur. 28. a
ſimonia Cadolai pro adipiſcendo Parmen. Epiſcopatu. 211.d
ſimoniacus Archiepiſcopatu Rauennæ deiectus. 343. b
ſimonia poſtulatus Epiſc. Adrien. a capitulo. 398. c
ſixtus V. collegium Bononienſe Montis alti dotauit. 20.c
ſixtus V. Academiam Firmanam reſtituit, in Metropolitanam ereait. 744.b
ſpinea coronę Ieſu Chriſti D.N. Aualmi dono data a Card. Gallo. 1023. d
ſtudij Bonon. priuilegia 10.b
ſtephani Papæ litteræ de conceſsione corporis S. Silueſtri Abbatis Nonantulæ. 102.d
ſubloneta vna cum iuribus ſuis a Rodulpho Rege Parmenſibus Epiſcopis donata. 194.b
ſuperbia maxima Ioann. Epiſcopi Placentini. 255.d
ss. Syneſij & Teopompi corporum delatio luem peſtiferam Mutinæ extinguit. 38.c
ſynodus Romana ſub Agathone Papa. 100.c
ſynodus Romana ſub Symmacho Papa. 11.a
ſynodus Papienſis ad fauorem Epiſc. Veronen. 145. a
ſynodus Romana ſub Benedicto Papa Octauo. 206. a.
ſynodus Papienſis. 212. a
ſynodus Moguntina. 283. b
ſynodus Marzaliæ celebrata ab Archiep. Rauenn. 255. d
ſynodus Romana ſub Greg. 338. c
ſynodus Rauennaten. Petri Archiep. 351.b
& ſub Giberto. 351.b
Item ſub Arnaldo. 358.b

T

Templa nobiliſsima Bonon. 60
Templariorum bona Hoſpitalarijs S. Ioann. tribuuntur. 27. d
Templum Cathedrale Parmenſe ad inſtar S. Petri Romæ exædificatum. 181.c
Templum Societatis Ieſu ædificat Romæ Cardin. Farneſius. 235.a
Templa inſignia ciuitatis Rauennæ. 316. b
Theologiæ ſtudio Bononiæ fundatur. 32.b
Theodoricus Longobardorum Rex Rauennæ ſedem fixit. 325.b
Theodoricus Rex quando Rauennam occupauit. 333. d
Theodoricus Rex legatum mittit Eccleſium Archiep. Rauennatem ad Iuſtinianum Imperat. 334. b
Theodoricus Epiſc. Firmanus fundat, & dotat monaſterium S. Crucis. 336.b
S. Theopompi, & Syneſij martyrum antiqua carmina. 139.b
Theatinorum Eccleſiam Florentiæ excitat Carolus Card. Medices. 999.b
S. Thomæ Aquinatis corpus Tholoſam transfertur e monaſterio Foſſæ nouæ. 1033. b
Tintinabuli deferendi vſus. 381.a
Tomaſinus de Foliano occupat Regienſem Epiſcopatum. 305. b
Tolentini antiquæ ciuitatis deſcriptio. 850. d
Tolentinum in ciuitatem erigitur, & Eccleſia in Cathedralem per Sixtum V. 821.c
Tolentinum cur ſit dictum, & a quo conditum. 850. d
Tolentinum an fuerit colonia Romanorum. 857

857.b
Tolentinum patria plurimorum illuſt. virorum. 852.b
Tolentinates fidem Chriſti ſumpſerunt Apoſtolorum temporibus prædicante Sancto Cateruo. 852.c
Tolentinas antiquus Epiſc. intereſt conc. Romano ſub Symmacho. 851.c
Tranſlatio Cathedralis S.Leonis Feretran. ad oppidum Pine Billorum. 941.a
Tranſmundi Pueri ſcholaſtici ode Alphani. 1120.c
Trauerſarij Rauennæ viri nobiles 325.d
Terræmotus ingens Ferrariæ. 598.c
Tridentini, & Veronenſis Epiſc. controuerſia, ab Epiſcopo Ferrarienſi cognoſcitur. 557.b
Triuentum vrbs antiqua colonia Romanorum. 1073.a
Triuentina Eccleſia immediate ſubiecta Apoſtolicæ ſedi. 1073.c
Tumulus Achillis de Graſſis Card. Bononienſis. 46.b
Tumulus Antonij Tubetæ Epiſcopi Vrbinati. 878.c
Tumulus Antonij Card. Corarij. 36.d
Tumulus Antonij, & Io. Bapt. de Sinibaldis Epiſc, Auximan. 1022.a
Tumulus Auguſtini Zannetti ſuffraganei Bonon. 50.b
Tumulus Aegidij Foſcaraij Epiſc. Mutinenſis. 174.c
Tumulus Aemilij Scattaratei Epiſc. Rauellen. 1067.b
Tumulus Alphonſi Putei Epiſc. Burgi S.Donnini. 86.c
Tumulus Aldobrandini Eſtenſis. 563.a
Tumulus Alberti Sanuitalis Parmenſis Epiſcopi. 226.c
Tumulus Alex. Card. Sforziæ Epiſc. Parmenſis. 240.d
Tumulus Alexand. Rubei Epiſcopi Parmenſis. 24c.2
Tumulus Alexand. Muſotti Epiſcopi Imolenſis. 695.d
Tumulus Agnelli Archiepiſcopi Rauennat. 336.d
Tumulus Antonij Malateſtæ Epiſc. Cæſenaten. 480.b
Tumulus Achillis Mareſcotti Epiſc. Ceruien. 497.b
Tumulus Aurillæ Comitiſſæ Mathildis Pincernæ. 561.b
Tumulus Alberti Caccami Epiſcopi Liparenſis. 1060.b
Tumulus Aldobrandini Areſtini Epiſc. Ferrarien. 585.d
Tumulus Aloyſij Capræ Epiſcopi Piſaurienſis. 953.b
Tumulus Alphonſi Roſſetti Epiſc. Ferrarienſis. 595.a
Tumulus Aloyſij Taſſi Epiſcopi Maceratenſis. 819.b
Tumulus Annibalis Rucellaij Epiſc. Carcaſſon. 953.d
A Tumulus Auguſtini Lanfranchi Epiſc. Foroſempronien. 891.d
Tumulus Athonis Epiſc. Theatin. 1123.c
Tumulus Baptiſtæ Pallauicini Regij epiſcopi. 307.c
Tumulus Bernardi Marcellini epiſc. Cæſenaten 475.b
Tumulus Bernardini de Leis epiſcopi Callien ſis. 706.d
Tumulus Bernardi Epiſc. Bononien. 20.b
Tumulus Bernardi de Carpo Epiſc. Parmenſis. 235.a
Tumulus Benedicti Manzolij epiſc. Regij Lepidi 314.c
Tumulus Bertrandi Conſtabilis epiſc. Adrien. 402.a
B Tumulus Bartholomæi epiſcopi Bononienſis. 35.a
Tumulus Bartholomæi Alaleoni epiſc. Tudertini. 1082.a
Tumulus Blaſij de Nouello epiſcopi Adrienſis. 401.a
Tumulus S.Boniti j epiſc. Placentini. 262.a
Tumulus Bonifacij epiſcopi Regij Lepidi. 309.d
Tumulus Borſi Ducis Ferrariæ. 593.b
Tumulus card. Philippi Caraſæ epiſc. Bononien. 33.c
Tumulus card. Campegij epiſcopi Bononienſis. 48.a
Tumulus card. Roberti Galli ord. Ciſtercienſis. 229.b
C Tumulus card. Sclafinati epiſcopi Parmenſis. 235.c
Tumulus card. Blandæ Caſtilionei epiſc. Placent. 287.d
Tumulus cardin. Seghæ epiſcopi Placentini. 293.c
Tumulus card. Pilei de Prata. 388.a
Tumulus card. Meliorati Archiep. Rauennæ. 388.d
Tumulus card. Rouerellæ Archiep. Rauennæ. 389.d
Tumulus card. Petri Aldobrandini Archiep. Rauennæ. 394.d
Tumulus card. Fatij Santorij epiſcopi Cæſenat. 481.a
D Tumulus card. Michaelis Angeli Tonti epiſc. Cæſenaten. 483.b
Tumulus card. Aguzonis epiſcopi Fauentini 524.d
Tumulus card. Erminij Valenti epiſcopi Fauentini 536.a
Tumulus card. Marci Antonij Gozadini epiſcopi Fauentini. 538.a
Tumulus cardd. Areſtinorum. 597.b
Tumulus card. Io. Bapt. Mellini epiſc. Vrbinat. 873.b
Tumulus card. Io. Garſiæ Mellini epiſc. Imolen. 697.d
Tumulus card. Nicolai de Gaddis. 796.b
Tumulus card. Dominici Pinelli epiſc. Firmani. 796.b
Tumulus cardin. Lucij Saxi epiſcopi Ripani. 841.

841. d
Tumulus card. Iulij de Ruuere epiſc. Vrbinat. 880. d
Tumulus card. Ardinghelli epiſc. Foroſempron. 925. d
Tumulus card. Iacobi Thebaldi epiſc. Feretrani. 937. d
Tumulus card. Hieronymi Ruſticuccij epiſc. Senogall. 671. d
Tumulus card. Dominici Gymnaſij epiſc. Oſtien. 994. b
Tumulus card. de Papa, & fratrum. 1000. d
Tumulus card. Dionyſii Laurerii epiſc. Vrbinat. 879. d
Tumulus card. Gabriellis epiſc. Vrbinatenſis. 876. a
B Tumulus card. Dominici Capranici epiſc. Firmani. 789. e
Tumulus card. Hieron. Dandini epiſc. Imolen. 603. c
Tumulus card. Hieronymi Veralli. 662. b
Tumulus card. Rodulphi Pii epiſcopi Fauent. 530. b
Tumulus card. a Balneo epiſcopi Ceruienſis. 500. c
Tumulus card. Decii Azolini epiſc. Ariminenſis. 498. d
Tumulus card. Betliogerii Gypſij epiſc. Arimin. 448. b
Tumulus card. S. Georgij. 236. a
Tumulus card. Io. Stephani Ferrerij epiſc. Bonon. 44. d
C Tumulus card. Sebaſtiani Pighini epiſc. Adrien. 403. b
Tumulus card. Vidonis Aſcanij Sfortiæ epiſc. Parmen. 239. b
Tumulus card. Io. Bapt. Ferrarij epiſc. Mutinen. 170. d
Tumulus card. Nicolai Albergati epiſc. Bonon. 39. d
Tumulus card. Blandratæ. 533. b
Tumulus Claudij Rangonij epiſcopi Regii. 515. c
Tumulus Chriſtophori Boncompagnii Archiep. Rauenn. 393. b
Tumulus SS. Caterutii, & ſociorum Tolentini. 853. a
Tumulus Coſmæ Minerbetti epiſc. Cortonen. 1039. b
D Tumulus Coſmæ Setarii epiſcopi Rauellenſis. 1067. b
Tumulus Cornelii Muſſi epiſcopi Bertinorii. 663. a
Tumulus Euſtachii Locatelli epiſcopi Regii. 313. a
Tumulus Cypriani Senelis epiſcopi Aurtani. 1022. c
Tumulus Euſtachii Locatelli epiſcopi Regii. 313. a
Tumulus Friderici de Comitibus S. Martini epiſc. Ferrarien. 582. a
Tumulus Felicis Tyranni Archiep. Vrbinatenſis. 884. d
Tumulus Felicis Archiep. Rauenn. 342. c

A Tumulus Franciſci de Boatteriis epiſc. Comaclen. 526. d
Tumulus Franciſci Martelli epiſcopi Regii. 313. d
Tumulus Franciſci Mellini epiſcopi Senogallien. 968. c
Tumulus Franciſci Lignamine epiſcopi Ferrarien. 592. d
Tumulus Franciſci de Calbulo epiſc. Saſſenaten. 721. a
Tumulus Gaſparis Silingardis Epiſc. Mutinen. 177. c
tumulus Gratioſi Archiepiſcopi Rauennaten. 343. d
tumulus Gelardi Archiep. Rauenn. 359. b
tumulus Galeatii Moroni epiſcopi Maceraten. 821. c
tumulus Ghilini epiſcopi Comaclen. 507. d
tumulus Goffredi de Vezzano epiſcopi Parmen. 228. c
tumulus Guillelmi Durandi epiſcopi Mimiaten. 988. c
tumulus Guillelmi Foliani epiſc. Regii. 303. d
tumulus Hieronymi Melchioris epiſc. Macerat. 820. c
tumulus Hieronymi Santucci epiſc. Foroſempron. 921. b
tumulus Horatii Gerardi epiſcopi Comaclenſis. 509. c
tumulus Ioannis epiſc. Bononien. 21. b
tumulus Ioan. epiſc. Bonon. 38. a
tumulus Ioan. de Podio epiſcopi Bononienſis. 42. d
tumulus Ioan. Iacobi Diedi epiſcopi Cremen. 76. a
tumulus Ioan. Andreæ Boccaciis epiſc. Mutinen. 169. d
tumulus Ioan. Lioati epiſc. Placent. 290. a
tumulus Ioan. de Toſſignano epiſcopi Ferrarien. 592. c
tumulus Ioan. Fontanæ epiſcopi Ferrarienſis. 600. d
tumulus Ioan. de Numaii epiſcopi Foroliuienſis. 623. c
tumulus Ioan. Andreæ Caligarii epiſcopi Bertinorii. 665. a
tumulus Ioann. Bapt. Capranici epiſc. Firmani. 792. d
tumulus Ioan. Bapt. Sigizelli epiſcopi Fauentini. 571. d
tumulus Ioan. Petri Ariuabeni epiſcopi Vrbinat. 875. a
tumulus Ioann. Guidiccionij epiſc. Foroſempron. 922. d
tumulus Ioannis Ruſchæ epiſcopi Parmenſis. 230. c
tumulus Iulii Carari epiſc. Mutinen. 176. b
tumulus Iulii Cæſaris Salicini epiſcopi Ariminen. 447. b
tumulus Iacobi Paſſatelli epiſcopi Ariminenſis. 443. d
tumulus Iuliani epiſc. Bertinorien. 659. e
tumulus Lazari Pellicinii epiſcopi Mutinenſis. 176. c

tumulus Lucæ Cerruti epiſc. Conſtantien, ſuffraganei Parmen. 240. a A
tumulus Laurentij Pinotti epiſc. Regij. 307. e
tumulus Laurentij Lauretr epiſcopi Adrienſis. 404. a
tumulus Laurentij Ballachis epiſc. Ariminenſis. 426. d
tumulus Ludouici Sareghi epiſc. Adrienſis. 405. a
tumulus Ludouici de Graſſis epiſc. Ariminen. 441. b
tumulus Laurentij Rouerellæ epiſc. Ferrarienſis. 593. c
tumulus Laurentii Belli epiſc. Caputaquenſis. 1024. c
tumulus Leonis nobilis Romani. 1123. d B
tumulus Liti Alidoſii epiſc. Imolen. 688. e
tumulus Maximiani Archiepiſcopi Rauennaten. 340. b
tumulus Matthæi Concini epiſcopi Corronenſis. 1039. b
tumulus Odonis epiſc. Foroſempronien. 918. e
tumulus Octauii Accoramboni epiſc. Foroſempronienſis. 865. d
tumulus Octauiani Vbaldini, & aliorum epiſcoporum Bonon. 21. b
tumulus Pauli Æmilii Ioannini epiſc. Montis Alti. 830. c
tumulus Pauli Aemilii Sanctorū Archie. Vrbin. 886.
tumulus Pauli Capranici Archiepiſc. Beneuentani. 791. a C
tumulus Paccaroni Paccaroni canonici Firmani. 769. d
tumulus Pauonum Arimin. 449. b
tumulus Petri de Coeconate Epiſcopi Placentini. 285. e
tumulus Petri Montis Epiſcopi Cæſenatenſis. 481. a
tumulus Petri Griphi epiſcopi Foroliuien. 626. c
tumulus Petri epiſc. Foropopilien. 654. c
tumulus Philippi epiſc. Vrbinaten. 874. c
tumulus Rogerii Caccia Epiſcopi Placentini. 284. d
tumulus Rodulphi de Toſſiniano epiſcopi Senogallien. 972. d D
tumulus Sebaſtiani Poggi epiſc. Ripan. 844. c
tumulus Scipionis Mainerij epiſcopi Mutinenſis. 167. b
tumulus Sixti Vicedomini epiſcopi Mutinenſis. 175. c
tumulus Sigiſmundi Malateſtæ. 439. c
tumulus Superantii Lambertuccii epiſcopi Ceruien. 494. c
tumulus Theodorici epiſcopi Cerulen. 493. d
tumulus Thomæ de Marzapiſcibus epiſcopi Ferrarien. 586. c
tumulus Thomæ de Aſte epiſcopi Foroliuienſis. 626. e
tumulus Tiberii Mandoſii epiſcopi Montis Alti. 831. c
tumulus Vbodi epiſcopi Parmenſis. 192. b
tumulus Vgonis Rangonii epiſc Regii. 310. d
tumulus Vvidonis de Monte bello epiſcopi Farrarienſis. 585. c

V.

Valentiniani Imp. priuilegium aſſertum ab Archiepiſcopis Rauennatibus de Mantro, ſeu Pallio Imperiali, ſuſpectum. 331. b
Valeriana Eccleſia Rauennæ ædificatur. 343. d
Valens Imperator vulneratus in domo comburitur a Gothis. 672. a
Valentis vxor Dominica Conſtantinopolitanam vrbem viriliter tuetur. 672. a
Varani Tolentini domini. 851. d
Vaſa aurea, & argentea largita Eccleſiæ Rauennati. 334. c, d
Vbertæ gentis Florentinæ laudes, & monumenta 218. b
Vbaldus Archiep. Rauennas; dimiſſo Archiepiſcopatu, cum aliis regulam canonicorum Lateranenſium profitetur. 378. a
Vbaldini inter potentes a Federico annumerati. 520. a
Vectigalium exactio ab agricolis iuxta antiquam formam, & ſolutionis modus. 377. a
Vectigalia antiqua S. ſedi Apoſtolicæ ſoluenda a Ferrarienſibus. 551. d
Venetorum, & Mediolanenſium contentiones, legatione card. Albergati ſublatæ. 38. d
Veneti pluries Rauennam occupant, & reſtituunt. 325. d
Veneti, ac Ianuenſes fœdere iuncti a Fortunio Vaſellio card. 357. a
Veneti Fauentiam detinent. 511. b
Veneti diruere Portum Comaclen. 557. c
Venetorum, & Ateſtinorum diſſidia, & pugna ob ciuitatem Comaclen. 557. d
Venetorum orator in itinere ad Pontif. pro re Comaclen. detinetur. 557. d
Venetijs reconciliatio Alexand. Papæ III. cum Federico Imp. 949. e
Venetijs colligitur exercitus Cruciatæ indictæ ab Innoc. papa pro ſuccurſu Terræ ſanctæ. 1026. b
Verba Miſſæ: *Et te in veneratione B. Mariæ Virginis laudare*: Vrbanus II. papa Primus Placentiæ celebrando pronunciauit, inde vniuerſalis Eccleſia recepit. 262. b
Vgolinus de Rubeis ex Comitibus S. Secundi obtinet confirmationem priuilegiorum a Carolo Quarto Imp. 230. b
Vgolinus ob recuperationem bonorum Eccleſiæ Romanæ eijcitur a ciuitate, per decem annos exulare cogitur. 231. c
Vgolinus Rubeus affectans Principatum Parmen. a Barnaba Vicecomite doloſe capitur, & Mediolani veneno extinguitur. 234. c
Vgolinus Aquauiua ſuum caſtrum donat Calinenſi ciuitati, efficitur monachus, & epiſc. 901. c
S. Victor Placentinus epiſc. ædificat Eccleſiam, quam D. Antonino præſagit poſtea dicatum iri. 246. d
Vicani qui. 407. b
SS. Victoris, & Valentini inuentio corporum Arimini. 415. a, d
Vicarij Fauentiæ Manfredi ſedis Apoſt. nomine. 524. a
Vicarij Imolæ Alidoſij nomine ſedis apoſt. 524. a, b

S. Vrſini Epiſc. Saſſenatenſis miraculis clari hiſtoriæ fragmentum. 704.c A
Victor papa II. concedit priuilegium epiſc. Ferrarienſibus. 566.d
Vido epiſc. Mutinen. efficitur Archicancellarius ab Othone Imp. 130.a
Vido Inſubriæ legatus epiſc. Mutinæ nepos Archidiaconi magnus iureconſultus. 169.c
Vido Imp. donat monaſterium S. Agathæ Ageltrudi Imperatrici. 191.a
Vido epiſc. Placentinus adhæret Berengario, contra Rodulphum comitem. 255.c
Vido epiſc. Rauennas ductor cruciatæ in bello cum epiſc. Fauentino a Saracenis obtruncatus. 372.d
Vido epiſc. Saſſinatenſis peſſime trucidatus ab Alexandro Aldobrando, & aliis bona ſuæ Eccleſiæ occupantibus. 716.b B
Vido Abbaiſius iure conſultus eximius. 27.b
Vido Appius Dux Gallorum per inſidias a Foroliuienſib. cum 2000. Gallis occiſus. 606.d
Vvidiboldus epiſc. Parmen. nepos Caroli Magni ampliſſ. priuilegijs donatur. 182.d
Villa Catonis Vrſicenſis apud Imolam 669.d
S. Vincentij M. ſermo Alphani Salernitani Archiepiſc. carminibus exaratus. 1107.b
Vinum Cæſenatenſe optimum. 451.d
Virginum coniugium coacte imperans, bæteſis exploditur. 94.c
Viri pluret magni nominis, qui Card. Ioann. Saluiatum laude proſecuti ſunt. 596.a C
Viri clariſſimi litteris, & armis illuſtres Foroliuien. 608.a, d
Viſitator Vrbis Apoſtolicus Annibal de Graſſis epiſc. Fauentinus. 532.b
Vitæ SS. Syneſij, & Theopompi a quibus ſcripta. 138.d
Item de iiſdem carmina. 139.a
Vitæ ſanctorum non in eorum ſolemnitatibus recitentur. 454.a
Vita S. Seueri epiſc. Cæſenatis. 454.a
Vita S. Agathonis Lipareoſium epiſc. & martyris. 1045.a
Vitellotius cardin. Vitellius geſta Pontificum in Gallia colligit. 694.b
Vmbri Ariminum coloniam deducunt. 400.d
Vmbria Senonum Gallia togata. 857.a
Vngari Italiam clade afficiunt Nonantulanam Abbatiam concremant, & diripiunt. 254.d D
Vniuerſitas ſtudij Placentini reſtituta. 296.d
Vniuerſitas, vide Academia,
Vnio Epiſcopatuum Sutrini, & Nepeſini per Eugenium papam Quartum. 1064.d
Vrbanus papa II. in itinere Gallicano Placentiæ concilium congregat. 262.b
Vrbanus papa III. Ferrariæ obijt, 575.b
Vrbanus papa V. corpus S. Thomę Aquinatis Toloſam transferri curat. 1033.b
Vrbanus papa VI. carceri mancipare facit Cardin. Pileum. 387.c
Vrbanus papa VI. milite collecto a Cardin. Pileo apperitur, ac exuitur pluribus ciuitatib. 382.d
Vrbani papæ Octaui conceſſio dalationis capparum ad inſtar canonicorum S. Petri de Vrbe canonicis Maceratenſibus. 822.c
Vrbanus papa Octauus reſidentiam epiſcoporum ad antiquum ſacrorum canonum præſcriptum reducit. 862.c
Vrbanus papa IV. recipit in gratiam, & abſoluit Callienses. 900.d
Vrbano papa Octauus Eccleſiam Abbatiæ S. Chriſtophori Caſtri Durantis erigit in Cathedralem, & oppidum in ciuitatem. 978.c
Vrbani Octaui papæ litteræ prouiſionis epiſcopatuum Vrbanien. & S. Angeli. 990.d
Vrbaniæ nomen inditum oppido Caſtri Durantis ab Vrbano papa Octauo. 978.d, & 925.d
Vrbanienſi Epiſcopatui vniuntur oppida Mercatelli, & Lamulæ. 984.d, & 985.a
Vrbania, vide Caſtrum Durantis.
Vrbinum in Vmbria Senonenſi. 858.a
Vrbinates Hortenſes, & Metauren. 859.a, 926.b
Vrbini ſitus, & chorographia deſcribitur a Procopio. 859.b
Vrbinum capitur a Belliſario, diruitur, & reſtituitur. 859.b
Arbinum Mooreſeltris patet Roboreis, ac Mediceis. 860.a
Vrbinum redit ſub dominio S. Eccleſiæ Romanæ Vrbano Octauo Pont. 860.a
Vrbini arx diruta, & denuo ædificata. 860.b
Vrbinum quando Chriſtianam fidem ſuſceperit. 861.b
Vrbini ſacerdotia, monaſteria, & loca pia enumerantur. 861.d, e
Vrbino ab Antipapa Clemente datur epiſcopus. 866.a
Vrbinates Epiſc. tempore ſchiſmatis electi. 868.d
Vrbinatis collegij iudicum erectio. 876.c
Vrbinum erigitur in Metropolim. 881.d
Vrbinum Metauren. 926.a
Vrſianum templum Rauennaten. a S. Vrſo ædificatum. 330.d

X

XEnodochia fundata ab Anſelmo Nonantulano Abbate. 110.c
Xenodochium fundatur a Matthæo Pio epiſc. Mutinenſi. 156.b
Xenodochia plura ope epiſc. Mutinen. ditata, & confirmata. 163.a

Z

S. ZAma mittitur epiſc. Bononiam a S. Dionyſio papa. 6.c
S. Zama fundat Eccleſiam Cathedralem Bonon. & ibidem ſepulturam recipit. 8.b
Zvvinglij errores confutati. 910.a

FINIS.

INDEX
SANCTORVM EPISCOPORVM

De quibus in hoc Secundo Tomo agitur.

S. ADeritius Rauenn. pag.327. litt.B

S.Adrianus Firman. 744.c

S.Agapitus Rauenn. 328.d

S. Agatho Liparen. 1044.d

B.Albertus de Pandanis Placent. 281.a

S.Aldobrandus Foroſempron. 915.c

S.Alexander Firman. 744.c

S.Apollinaris Foroliuien. 616.b

S.Apollinaris Rauen. 327.a

S.Apollinaris Saſſen. 706.d

S.Baſilius Bonon. 8.d

S.Bernardus Parmen. 213.d

S.Bonitius Placent. 261.b

B.Bonifacius Senogallien. 957.c

S.Caſtus Tridentin. 1074.b

S.Colocerus Rauenn. 328.a

S.Cornelius Imolen. 673.d

S.Cyriacus Firman. 745.a

S.Datus Rauenn. 328.c

S.Decentius Piſauren. 948.c

S.Euſebius Bonon. 8.d

S.Eleocadius Rauenn. 327.c

S.Fauſtinus Bon. 8.c

S.Felix Bonon. 9.a

S.Florianus Placen. 248.b

S.Gaudentius Ariminen. 410.b

S.Geminianus Mutinen. 90.d

S.Geruntius Caruien. 486.a

S.Heraclianus Piſauren. 948.c

S.Ioannes Rauen. 331.a

S.Iucundus Bonon. 13.a

B.Iuſtus Senogallien. 957.c

A S.Libertus Rauenn. 328.c

S.Leo Ferrarien. 544.d

B.Mainardus Vrbinaten. 862.d

S.Marcellus Rauenn. 328.d

S. Maurelius Ferrarien. 545.d

S.Maurelius Imolen. 674.b

S.Maurus Caſen. 457.c

S.Maurus Placen. 247.c

S.Martianus Rauenn. 327.d

S.Maximianus Rauenn. 334.d

S.Mercurialis Foroliuien. 614.c

S.Paternianus Bonon. 10.d

S.Petronius Bonon. 10.a

S.Petrus Chryſologus Rauenn. 332.c

S.Philemon Caſen. 452.c

B S.Philippus Firman. 744.d

S.Probus Rauenn. 328.b

S.Proculus Rauenn. 328.b

S.Proiectus Imolen. 674.a

S.Proſper Regien. 299.a

S.Ruphillus Foropopilien. 636.d

S.Ruphinus Saſſen. 705.d

S.Sabinianus Senogallien. 957.b

S.Sabinus Placen. 246.d

S.Seuerus Caſen. 453.b

S.Seuerus Rauenn. 329.a

S.Theodorus Bonon. 11.b

S.Tertullianus Bonon. 10.d

S.Victor Placen. 246.c

S.Vicinius Saſſenaten. 704.b

S.Vrſus Rauenn. 330.d

S.Zama Bononien. 8.b

FINIS.

Omiſſa

BONONIENSES.

PAg.18, linea 5. *dele* Dialogo, & *lege* Ioanne.
pag.20.l.46. *dele* Hubeto, *lege* Huberto.
pag.66.l.29. *lege* Blaſij *pro* Baſilij.
pag.67.l.41. Pontificis reſq; *lege* Pontificis virtutes reſq;

BVRGI S. DOMNINI.

pag.79.l.22. *dele* Puedi, *lege* Piedi.
pag.83.l.19 *pro* Liguriæ diœceſis ditionis, *lege* Liguriæ ditionis diœceſis Lunenſis.
pag.84.l.38. *lege* dirigetur *pro* diligetur.
pag.85.l.38. *lege* non eſſe, irritum, *pro* non eſſe irritum.
pag.86.l.29. poſt narrat, *adde* ad cap.
pag.87.l.10. *pro* 1644. *lege* 1646.

MVTINENSES.

pag.90.l.50. *pro* requieſcit. *lege* requieuit.
pag.93.l.16. *pro* hilique, *lege* illique.
pag.98.l.13. *pro* Theoponiy *lege* Theopompij.
pag.102.l.28. *lege* vi.ind. *pro* xiiij.ind.
pag.113.l.3. *pro* Rex, *lege* Reges.
pag.115.l.63. *pro* Apoſtoli *lege* Apoſtolicis.
pag.134.l.45. *lege* idem *pro* dem.
pag.138.l.43. *lege* quorum *pro* horum.
pag.144.l.42. *pro* Tarinenſis *lege* Taurinenſis.
pag.149.l.35. *pro* anno 1175. *lege* anno 1157.
pag.156.l.31. *pro* Octauius *lege* Octauianus.
pag.165.l.2. *lege* Raynaldi *pro* Renaldi.

PARMENSES.

pag.202.l.58. *pro* reperiam *lege* reperimus.
pag.209.l.29. *dele* imperante, & *lege* eius.
pag.213.l.46. *lege* egregie *pro* egegi.
pag.217.l.60. *lege* alteri *pro* altri.
pag.226.l.43. *lege* Priſeo *pro* Pisbo.
pag.229.l.3. *lege* Vndecimo *pro* ſecundo.
pag.235.l.46. *lege* Georgio *pro* Gregorio.
pag.237.l.46. *lege* Maij *pro* Mai.
pag.239.l.23. *pro* Puguanio *lege* Paganini.

PLACENTINI.

pag.274.l.51. *pro* iurorum bonorum *lege* iurium bonorumque.
pag.284.l.12. *pro* Firmaniam *lege* Firmanam.
pag.285.l.35. *lege* Gregorio XI. *pro* Gregorio II.
pag.287.l.22. *pro* XII. *lege* XIII.
pag.987.l.29. *pro* 1426. *lege* 1416.

REGII LEPIDI.

pag.298.l.10. *lege* Canuſinorum *pro* Canaſiorum
pag.eadem l.19. *lege* fuiſſe *pro* ſaiſſe.
pag.300.l.50. *lege* illius *pro* illua.
pag.304.l.24. *dele* ſuo,
Eadem pag.l.44. *lege* Carduceenſē *pro* Corduceenſē.
pag.305.l.20. *lege* Ferrarienſem *pro* Rauennatenſem.

RAVENNATEN.

pag.320.l.23. *lege* excutere ſeruitutem *pro* excuſſere iugum.
pag.327.l.51. *pro* 1120. *lege* 112.
pag.328.l.3. *lege* Calocerum *pro* Caloterum, & Calocerus *pro* Caloterus.
pag.334.l.17. *lege* Aureliano *pro* Aurelione.
pag.335.l.60. *lege* Canonicorum *pro* nonicorum.
Eadem pag.lib.61. *lege* curauit *pro* cucaraut.
pag.338.l.3. *lege* Teſſellato *pro* Moſaico.
pag.342.l.61. *lege* eſſet *pro* eſt.
pag.345.l.51. *lege* Herfordenſi *pro* Herſodenſi.
pag.358.l.34. *lege* ad *pro* ac.
pag.361.l.39. *pro* Henricus *lege* IO. HENRICVS.
pag.372.l.45. *lege* Forolivienſem *pro* Foroiulienſē
pag.381.l.61. *lege* Foroliuij *pro* Foroiulij.
pag.392.l.18. *lege* reducere *pro* recuecere.

ADRIENSES.

pag.398.l.61. *lege* Foroliuienſis *pro* Foroiulienſis.
pag.eadem l.63. *pro* ab. *lege* ab, ſine puncto
pag.359.l.30. *pro* Renaldi, *lege* Raynaldi.
pag.404.l.23. *lege* obijt 1612. *pro* 1610
Eadem pag.l.25. *lege* Federico *pro* Ludouico.
Eadem pag.l.36. *pro* 1610. die 10. menſis maij, *lege* 1612. die 3. ſeptembris.
pag.406.l.13. *pro* Rouigij *lege* Rodigij.
pag.eadem l.31. *pro* Epithomatinæ *lege* Epitomatoria.
pag.eadem l.34. *pro* petitur *lege* perituri.

ARIMINEN.

pag.407.l.54. *pro* Antonio *lege* Antonino.
pag.424.l.53. *lege* Vellinæ *pro* Veſteriæ
pag.425.l.45. *lege* annum 1232. *pro* annum 1131.
pag.430.l.27. *lege* Ortum *pro* Orlum.
pag.432.l.22. *lege* Panphilus *pro* Panphilius.
pag.438.l.23. *lege* obijt MCCCCXXXV, *pro* obijt MCCCXXX.
pag.445.l.17 *pro* februarij 1526. *lege* aprilis 1529.
pag.445.l.4. *pro* martij 1534. *lege* martij 1574.
Eadem pag.l.13. *pro* vigeſimaſeptima *lege* vigeſimaſecunda.

CÆSENATEN.

pag.476.l.33. *pro* Boechetta *lege* Boſchetta.

CERVIENSES.

pag.486.l.26. *pro* Bellice *lege* Pellice, eadem pag. l.50. poſt illa verba Rubeus lib.5. *adde* a capite lineæ.

8 ALBERTVS Epiſcopus Ceruienſis, vixit anno 1166. quo ſe ſubſcripſit in quodam documento, vbi ſe Ficodenſem Epiſcopum appellat, eodem modo in alio documento Ficodenſis Præſul appellatur anno 1173. ita notatum inueni in deſcriptione Ceruienſis vrbis manuſcript. bibliothecæ Barberinæ: poſt hunc reponendus nono loco HVGO huius Eccleſiæ Præſul, qui Alberto ſucceſſit anno 1174. apud eandem, cui ſucceſſit Theobaldus.

pag.486.l.39. *pro* Buſuntinus *lege* Bituntinus.
pag.500.l.10. *pro* Patraſſi *lege* Patracenſi.
Eadem pag. l.36. poſt illa verba, prolixe, *adde* elegantiſſima epiſtola proſequutus eſt.

COMACLEN.

pag.503.l.4. *pro* pareret *lege* parceret.

FA-

FAVENTIN.

pag.512.l.22.*lege* 443.*pro* 466.
Eadem pag.l.49.*lege* 997.*pro* 907.
pag.514.l.30.*lege* Fauentinus *pro* Florentinus.
pag.522.l.61.*lege* 1287.*pro* 1288.
pag.523.l.2.*lege* Oldradi *pro* Odoaldi.
pag.527.l.9. *lege* Gianius *pro* Granius.
pag.532.l.33.*lege* ſcriptione *pro* inſcriptioné.

FERRARIEN.

pag.561.l.2.*lege* reædificatione *pro* tecficatione.
pag.562.l.14.*lege* Præſes pro Abbas.
pag.564.l.2.1.*dele* 14.Sabatinus, qui fuit Epiſcopus Terracinenſis, non Ferrarienſis.
pag.572.l.3.*lege* Iulius *pro* Iulianus.
pag.195.l.13.*lege* Vaſionenſem *pro* Vatronenſem.

FOROLIVIEN.

pag.606.l.12.*lege* potita *pro* poſita.
pag.623.l.40.*dele* in.
pag.624.l.29.poſt Eccleſiæ *adde* Prior.
pag.627.l.2.*pro* eclogam *lege* æglogam.
pag.630.l.4 *pro* an.1638.*lege* an.1635.7.iunij.

FOROPOPILIEN. & BERTINORII

pag.632.l.43.*lege* foſſam Clodiam *pro* Forum Clodij.
pag.634.l.26.*lege* Reſinella *pro* Rutinella.
pag.643.l.20.*lege* Sigonius *pro* Siginius.
pag.655.l.23.*lege* Cerri *pro* Tetti.
Eadem pag.*lege* gratiam *pro* gratium, eadem pag. l.36.*lege* an.1635.*pro* 1639. & ibid.l.44.*lege* die 19.*pro* die 59.
pag.656.l.1 *lege* de Afflicto *pro* de Afflitto
pag.657.l.7.*lege* Camenſis *pro* Comenſis
pag.662.l.38.*lege* Ghilinus *pro* Ghislerius.

IMOLENSES.

pag.669.l.62.poſt illa verba, mutatio, *adde*, Hactenus Anonymus.
pag.671.l.60.*lege* Alanos *pro* Alonos.
pag.673.l.5.*lege* cuſtodis *pro* Cuſtos.
pag.674.l.32.poſt illa verba, de quo Ferrarius *adde* a capite lineæ.

4 NESTOR Epiſcopus Forocornelienſis, vixit Iuſtiniani Imp.temporibus, cuius mentio extat in vetuſtiſſimo inſtrumento plenariæ ſecuritatis ſcripto anno 38.eiuſdem Imp.quod nuper publici iuris fecirè bibliotheca Card.Balnei amicus noſter eruditiſſimus Gabriel Naudęus.

pag.681.l.35.*lege* ex lege *pro* ex legem.
pag.684.l.20.*lege* ad,*pro* vad.
pag.685.l.9.*lege* copijs *pro* copialis.
pag.686.l.25.*lege* clarus & *pro* alumnus.
pag.689.l.26.*lege* ob egregia *pro* Eccleſia Romana ab ipſo *pro* ob egregia Eccleſiæ Romanæ ab ipſo.
pag.697.l.39.*lege* in plumbea *pro* in publica.

SASSENATEN.

pag.703.l.28.*lege* Gothis ne *pro* Gothine.
pag.705.l.46.*lege* in *pro* inque.
pag.710.l.43.*lege* Bouius *pro* Boſſius.
pag.720.l.19.*lege* ſororis filius *pro* maternus patruus.
pag.721.l.14.*lege* Calbuleæ *pro* Calbulę.
Eadem pag.l.21.*lege* mœſtum *pro* veſtrum.
Eadem pag.l.24.*lege* Franciſci *pro* Franciſcus

A Eadem pag.l.25.*lege* cadit *pro* cedit.
Eadem pag.l.26.*lege* Careſtum *pro* Cereſtrum.
pag.722.l.10.poſt illa verba, authographo, *dele* ita
pag.723.l.21.*lege* annuiſſet *pro* anniſſet.
pag.729.l.29.*lege* Septimi *pro* Octaui.
pag.736.l.30.*lege* aſſaltus *pro* aſſultus.

FIRMANI.

pag.745.l.36.*lege* Fabius *pro* Fatius.
p.765.l.6.poſt illa verba, oppidorũ, *adde* aliquorũ;
pag.768.l.56.poſt illa verba, ad huius Baſilicę omnium, *adde* magnitudine principis, atque.
pag.784.l.51.*lege* per *pro* &.
pag.785.l.44.*lege* 1375.*pro* 1275.
pag.790.l.18.*lege* Sueſſanum *pro* Suſſenum.
Eadem pag.l.24.*lege* & Naſica *pro* & veſcia.
B pag.791.l.38.*lege* Reatino *pro* Aretino, ead.pag l.40.*lege* Reatinus *pro* Aretinus.
pag.793.l.29.*lege* Tireſia Foſcharatius *pro* Tireſia Foſcharatia.

MACERATEN.

pag.804.l.32.*lege* Diui *pro* Domini.
pag.816.l.9.*lege* Tocco *pro* Toſco.
Eadem pag.l.15.*lege* anno 1418.*pro* anno 1408.

MONTIS ALTI.

pag.824.l.6.*lege* Tiſinum *pro* Ticinum.
pag.838.l.43.*lege* Codebò *pro* Codibo.

RIPÆ TRANSONIS.

pag.843.l.4.*lege* de quo ſupra commemorauimus *pro* de quo infra plura commemorabimus.

C

VRBINATEN.

pag.858.l.7.*lege* recenſetur *pro* recenſentur.
pag.861.l.9.poſt illa verba Vincentium Mariam, *dele* virgulam.
pag.862.l.2.*lege* Callienſem *pro* Cullienſem.
pag.863.l.3.poſt illa verba, anno 1068. *adde*, temporibus Gregorij vij. corpus in Cathedrali humatum, quod.
pag.869.l.5.*lege* Tuſcus *pro* Turcus.
pag.873.l.9.*lege* moribus *pro* montibus.
pag.881.l.11.*lege* Callio *pro* Caſsio.
pag.887.l.11.*lege* Tricaricenſis *pro* Tricoricenſis

CALLIEN.

D pag.890.l.57.*lege* Hieronymus Ruſcellus *pro* Hieronymus, Ruſellus.
pag.890.l.61.*lege* Cimarellus *pro* Camorellus.
pag.891.l.52.*lege* quarum *pro* quorum.
pag.905.l.25.*lege* Conſalutij *pro* Conſalutius.
pag.907.l.46.*lege* Apoſtolici Nuntij Auditor *pro* Apoſtolicus Nuncius.

FOROSEMPRONIEN.

pag.818.l.23.*lege* 1362.*pro* 1363.

LEOPOLITAN. SIVE FERETRAN.

pag.934.l.54.*lege* 1282.*pro* 1382.
pag.940.l.48.*lege* 1567.*pro* 1565.
pag.946.l.1.*lege* 1601.*pro* 1605.

PISAVREN.

pag.947.l.13.*lege* hinc *pro* huc.
pag.952.l.37.*lege* 1478.*pro* 1578.

pag.

pag.554. l.12. poſt illa verba, ex', *adde* hæc.
pag.955.l.9. *lege* 1528. *pro* 1728.

VRBANIEN. & VADEN.

pag.975.l.20. *lege* Trabaria *pro* Trebaria.
pag.989.l.21. *lege* alio *pro* alij.
pag.992.l.48. *lege* II. *pro* XI.

IN APPENDICE.

pag.996.l.28. *lege* adapteotur *pro* adoptentur.
Ead. pag.l.54. *lege* Hipporienſis *pro* Hipposſcenſis
pag.999.l.14. *lege* Ferdinandus Pater *pro* Ferdinandus Frater.
Eadem pag.l.42. *lege* Feſulaoo *pro* Feſulaoi.
pag.1000.l.14. *lege* litteratorum *pro* litterarum.
Ead.pag.l.30. poſt illa verba, Eccleſiæ, *adde* relata.
pag.1001. l.46. *lege* Bedmaris Marchio Alburquerque Ducum, pro Badimaris Marchio Alburquerque Ducum, & eadem pag.l.53. *lege* patruelis *pro* nepotis.

AVXIMATES.

pag.1009.l.31. poſt illa verba, tenoris ſequentis, *adde*, cuius exemplar vna cum ſequentibus eiuſdem Eccleſiæ monumentis, perhumaniter communicauit nobis vir nobilis & eruditus Flaminius Guarnerius Auximenus canonicus, ille idem qui de varia patriæ fortuna perbelle ſcripſit commentarium.
pag. 1033. l. 50. *lege* Auximorum *pro* Auxinorum. Ead.pag.l.56. *lege* Tarbenſis *pro* Terzeoſis
pag.1034.l.19. *lege* eſto *pro* eſt.
pag.1054.l.49. *lege* Maria *pro* Mari.
pag.1062.l.57. *lege* Vapincum, ſeu Vapingum *pro* Vapiocum, ſeu Vapengum.
pag.1063.l.10. *lege* calamo *pro* calomo, & l.21. *lege* Epiſcopos *pro* Epiſcopus.
pag.1068.l.38. *lege* Veronenſis vir *pro* Veronenſis, vir.
pag.1069.l.52. *lege* expunximus hic *pro* expunximus.
pag.1076.l.17. *lege* de Carcaſijs *pro* de Carcaſij.
pag.1079.l.13. *lege* Corberæ *pro* Corbere.
Eadem pag.l.22. poſt dimiſit, *adde* &.
pag.1080.l.5. *lege* accerſito *pro* accurſito.
Eadem pag.l.60. *dele* quo.
pag.1081.l.6. *lege* ſuit *pro* ſui.

Ad Alphani Carmina.

pag.1085.l.31. *lege* iuſsis *pro* luſtis. Ead.pag.l.33. *pro* dactilicis *lege* ductalicis. Eadem pag. l.40. *lege* ſunt *pro* ſicut.
pag. 1086. l.16. *lege* licuit *pro* licet. Eadem pag. l.17. *lege* hoc *pro* hic, l.25. *lege* coodis *pro* cordis, & cyclopes pro rycoples, l.26. fingere *pro* uungere, l.29. amore *pro* amara, & l.47. *lege* ſit *pro* ſis.
pag. 1087. l.1. *lege* memento *pro* momento l. 14. *lege* lætitiæ *pro* lætitia, l.22. *lege* ſeraphia *pro* ſeraphio, l. 36. omnibus *pro* manibus l.38. amaracus *pro* amaranthus, & l.49. *lege* Lacus æterna *pro* locus æterni.

A pag.1088.l.23 *lege* diſsitæ *pro* diſsipe, l.30. *lege* iure *pro* ciue, l.60. perenne *pro* perhenne.
pag.1089.l.51. itemq. *pro* iterumq. & l.54. *lege* meritum *pro* merito.
pag.1090.l.26. *lege* Vrgo *pro* Vgo. Ead.pag. l.34. *lege* dic *pro* die, & l.4. *lege* quondam *pro* quorumdam.
pag. 1091.l.29. *lege* Gaij, & Anthes *pro* Gnij, & Authes, l. 51. *lege* Gaie *pro* Gnie, & l.61. *lege* ſecum *pro* tecum.
pag.1092.l.35. *lege* duces *pro* duce.
pag.1093.l.34. *lege* iuuamina *pro* iuuamini, & l.44. poſt illa verba nauibus eripis, *adde* ſequentes verſus.

Nil eſt quod nequeas dare
B Exactantibus, hos reſpice ſeruulos
Hic da tendere proſpere,
Et fer poſt obitum ſidereas opes.
Cum ſcriptore, tuum ſatis
Romanum petimus presbyterum iuua
Votis atque laboribus
Reſpondens ſolito munere plenius.

pag.1094. l.41. *lege* ſidereis *pro* ydericis.
pag.1111. l.19. *lege* pro ſe l.21. *lege* tabes *pro* tales, & l.38. *lege* cælica *pro* cælita.
pag.1112. l.19. *lege* minis *pro* minibus, l.21. *lege* inſta *pro* iſta, l.38. *lege* et *pro* vt, & l. 40. *lege* quæ *pro* qui.
pag.1113.l.50. *lege* metuis pro metris.
C pag. 1114. l.11. *lege* Riza *pro* Diſca, l.26. *lege* coronæ *pro* corona.
pag.1115. l.17. *lege* dic *pro* die, l.22. *lege* metuis *pro* mettis, l.26. *lege* propior *pro* propter, l.32. *lege* peruenit *pro* peruenient, l.44. *lege* ſumme *pro* ſummo, & l.48 *lege* etiam *pro* enim.
pag.1116. l.31. *lege* pius *pro* prius, l.4. Deſiderij *pro* deſiderij. l.63. Domine *pro* Dominus, & l.64. *lege* ſini *pro* int.
pag.1117. l.1. *lege* Eeque *pro* Atque, l.34. *lege* occidit *pro* accidit.
pag.1118. l.23. *lege* iura *pro* vera, l.39. *lege* inuia *pro* inuiti, & l.40. *lege* perdis *pro* perdit.
pag.1119.l.10. *lege* vſus *pro* curſus, l.27. *lege* ſæpius *pro* ſulpicis, l.42. Threicio *pro* Threicij, l.59. *lege* vaccas *pro* vacans.
D pag.1120. l.14. *lege* auram *pro* aurum, l. 25. *lege* nuca *pro* tiuci, l.56. *pro* iuxta *lege* iuncta, & l.57 *lege* Honoris *pro* Amoris.
pag.1121.l.8. *lege* conſtituta *pro* inſtituta, l.19. *lege* aduſtum *pro* adauctum, l.27. *lege* catenis *pro* caterius, l.63. *lege* deſcendere *pro* diſcendere.
pag.1122.l.5. *lege* Nauderi *pro* Nauderi, l.26. *lege* Latina *pro* Latium, l.43. *lege* facit *pro* fecit, & l.59 *lege* ſtemmate *pro* ſtemmata.
pag.1124.l.15. *lege* inhumanum *pro* immanium, & l.54. *lege* Fons apertus, ac *pro* Fons quippe,
Ante primam paginam huius Secundi Tomi in Indiculo Archiepiſcopatuum, & Epiſcopatuum linea tertia *lege* Archiepiſcopatuum, & Epiſcopatuum *pro* Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum.
Cætera minuta errata quæ occurrent ſua cenſura corriget prudens lector.

F I N I S.

REGESTVM.

*ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sſs Ttt Vuu Xxx Yyy Zzz.

Aaaa Bbbb Cccc Dddd Eeee Ffff Gggg Hhhh Iiii Kkkk Llll Mmmm Nnnn.

Omnes ſunt Duerniones præter *, & Nnnn, quæ ſunt Terniones.

ROMÆ, Ex Typographia Bernardini Tani. M. DC. XLVII.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

A01 1470260